Iudex mihi erit, qui vendiderit, [illegible] confusione [illegible]

Omnes qui transitis per viam attendite et videte

Biblioteca Centrală Universitară
Bucureşti
Cota IV 89/238
Inventar CV 2547

Super Codice

Magistri Salycetus

De rebus creditis.

De rebus creditis. Rubrica.

Continua rubricam ut in glo. et clarius. nã dixit. s. de ac. in re. et aliis que ad exemplacaz propo nũtur: nũc transit ad psonales. Et qz psonalũ due sunt species: qz alie pficiscũtur ex contractu uel quasi: alie ex delicto vel quasi. et ille que pficiscuntur ex cõtracru vel quasi sũt digniores: iõ primo ỏ bis tractat ỏ aliis tractatur⁹. j. in. ix. libro. Verũ qz psonales ex contractu cõprehendũtur oẽs sub ista rubrica de re. cre. nã verbũ rei ẽ generale. ff. e. l. i. in fi. z verbuz credere simlr ẽ generale qz oẽs cõtractus cõplectitur q̃ bus alienã fidẽ sequimur. nã ei cui⁹ fidem sequimur credere dicimur. ff. e. l. i. circa prin. Nã in hoc ti. de iure iurã. nihil de hoc tractatur. ita dicit gl. iõ hãc rubricã generalẽ ad sequẽtes post hũc ti. pmisit. Ego puto satis dici posse q̃ aliquo respectu rubri. de iureiurã. cõtineatur sub rubrica de re. cre. qz deferẽs iuramentuz credit z fidem sequitur iurãtis. Quero nũc cũ gl. q̃re dicit de rebus creditis et nõ debitis. dic ut in ca. Et facit gl. ad. q. statuto cauẽt ut de quolz contractu debiti soluatur gabella et nõ dicit p quem: vtz ergo p creditorẽ uel debitorẽ. videt p debitorem ut deseruiatur illi verbo debiti. ut in pma gl. In ꝓrium qz non põt eẽ cõtractus debiti quin sit creditu: qz hec sunt correlatia et non ãticedũt se in tempore. l. generalẽ. §. cum ãt. j. ỏ insti. et substi. et quod in vno dicitur in alio intelligitur j. de cipres. l. i. z de accep. l. fi. Dicendũ est q̃ cum statutũ loquitur impersonaliter ut determinatõem recipiat a regulis iuris cõis. sunt ãt regule iuris cõis iste ut ille teneatur ad onus rei uel ꝓpter rem indictũ ad quẽ ipsius rei emolumentũ spectat. ff. de vsufr. l. actenus. et. l. si quid. §. i. z. ff. de mu. et bo. l. rescriptũ. §. fin. Item ut ille debeat onus subire qui hz commodum. j. de fur. l. manifestissimi. §. sed cũ in secũda. z. ff. de reg. iur. l. secundũ naturã. Ex his infero: si ꝑctus est feneraticius soluere tenet creditor. si simplicis mutui soluere tenetur debitor. et ꝑ illa diuersitate accedat. l. si quis nec cãm. cum ibi nõ. ff. si cer. pe. Si cffz promissio cã donatõis tunc tenetur soluere creditor. Et his ifertur ad aliud. testator dixit lego omnia debita mea titio z ipse nõ habet nisi credita. dicendũ est iura z actiones suas legasse: ut sic intelligatur debita mea. i. que mihi debentur ut res potius ualeat q̃ pereat. ff. e. l. fz z si possessori. §. Itẽ si iuraucro. et. l. quo. ff. de re. dub. Item qz legata fiũt ꝓpter meritum z commodũ legatarii ff. ꝑ so. l. nec adiecit debita. ergo sua acquisitione dicitur legasse. fz ubi fuisset debitor z creditor qõ cffz dubitabilior. Quero quare subiecit de iureiurã. glo. respondet. qz tã in realibus de quibus dixit q̃ et in psonalibus de quibus est dictu⁹ recurritur ad iuramentũ maxime ꝓpter inopiã ꝓbationũ: nõ ỏe eo subiecit. Põt esse et alia rõ. s. qz in iuramẽto conuentiõali vel iudiciali unus dicitur conuenire cũ alio z alter alterius fidẽ sequitur ideo rubrica de re. cre. cõnectit rubricã de iur. iurã. ¶ Pro euidentia totius ti. pmitto q̃ multipliciter de iuramento loquimur in iure. nã iuramentũ qnqz concernit obligatiões conuentionales. qnqz lites vel cãs iudiciales. primo casu iuramentuz prestatur interdũ ad obligatõẽ z inducẽdã ut quãdo nulla conuẽtione ꝑcedente quis iurat alteri aliquid dare vel facere z tale iuramentũ de iure nostro. nullã obligationem inducit adeo q̃ nec naturalem: iõ fideiussor non accedit. l. si quis ꝓ reo in pñ. ff. de fideiuss. fallit in manumisso iurante operas prare patrono. l. ut iur. iuran. ff. de ope. li. z. l. fi. ff. de li. ca. an aũt aliud sit de iure canonico. uidetur imo tenere q̃ non in. c. conuenissent de insti. et in. c. nouit de iudi. Sed hosti. contra. quia potest seruari sine dispendio salutis eterne. ergo zẽ. ut in. c. cum contingat et. c. licet extra ỏ iureiuran. ¶ Et hoc sequitur Bar. in dicta. l. si quis ꝓ eo Opinio Imo. forte est verior. quia ex quo nulla precedit conuentio cum parte indiscrete uidetur emanasse uel temerarie. et sic non habet vnam ex concomitãtiis quam debet habere. de quibus dicitur. l. de nup. auẽ. quod eis. Interdum iuramẽtum prestatur ad obligationem inualidam ualidandam: z in hoc distigue si est inualida de iure communi z non ualidatur si de iure speciali beneficio persone: et tunc ualidatur. hec habentur in. l. i. et auten. sacramenta. s. si aduer uen. Interdum prestatur ad obligationem ualidam cõseruandam ut sic restitutio non possit peri: et tunc ꝓdest z seruatur. ut dicta auten. sacramenta. de istis nihil ad nos. Secundo vero casu quando iuramentũ cõcernit actus iudiciales est attendendum q̃ de isto triplex potest dici species. nam aliud est iuramentuz calumnie de quo. s. de iuramẽ. calum. et istud est credulitatis. ut. e. ti. l. ii. §. quod obseruari. aliud est iuramẽtum litis decisiuum et hoc est ueritatis. et de isto loq̃tur iste ti. aliud est iuramentum in litem: et istud ẽ estimationis non vere uel cõis sed affectionalis et de illo de in lit. iuran. per totum. j. in. v. libro. et. ff. eo. per totũ. iuramentum autem litis decisiuum de quo habemus tractare est triplex. quia aliud uoluntarium: aliud iudiciale: aliud necessarium. ut nõ. glo. fi. in fi. l. i. quod declara ut ibi. ¶ Ibis sic pro euidentia positis uenio ad nigrum.

Causa

Causa iuramẽto decisa non retractatur preterru periurii. h. d. Nota q̃ iuramẽtũ uoluntarium ex consensu partium defertur extra iudicium. ¶ Nota q̃ iudiciale defertur a pte parti in iudiciõ iudice approbante et confortante. Nota q̃ licet necessarium deferatur a iudice potest tamen referri et remitti cum et hic de necessario loq̃tur secundum q̃ nõ. hic glo. ii. An autem possit recusari: nõ. in glo. fi. Nota q̃ iuramentum remissum habet pro prestito. ¶ Nota ultimo q̃ in iuramento litis decisorio non quẽritur de piurio ut hic. z. j. l. pri. iõ causa decisa iuramẽto non retractatur nisi. l. cauẽt. Op. q̃ vmmo decisa retracteur si ỏ piurio doceatur. ut. j. e. l. fi. z. ff. e. l. admonẽdi in prin. So. q̃ ille tex. facit regulã z excep. leges in contrariũ allegate sub exceptõne hic posita continentur ut illaz vna loquatur in iuramẽto iudiciali. ut. o. l. fi. Alia in necessario. ut. o. l. admonendi. In uolũtario igitur dicit gl. nulla fit exceptio. Op. ii. gl. ad idẽ de autẽ. sed nouo iur. j. ỏ pen. iudi. So. duobus mõis ut in gl. et secũda so. ẽ melior sez q̃ hic in iuramento litis decisorio. ibi de alio. Nõtã primam que vult q̃ ubi. l. defert alicui sacrm q̃ de eius piurio possit doceri z eius dictũ retractari. quod nõ ꝓ statuto quo disponitur ut saltuariis iurantib⁹ stetur sup denũciatis dãpnoz datoz. nã eis stabit donec de piurio doceatur. ut in ha gl. z ꝓ hoc. l. i. j. ỏ re iudi. z qõ ibi nõ. ꝑ Ja. bu. lz Ja. de arc. uideat tenere

Quod iuramentum est in obligationes reconuentionales et quod inter vel iuras iudiciales

Cuius septimo septembre mil cinq cens dix sept Jay receu a monsieur de Sian sayen. Cuy presents Lieux au Comptoyr et me suis soubzsigne

Raymond

contrarium in.l.i.§.si aduer.li.Vnū non obmitto qd
est gl.que vult q̃ ubi.l.defert sacramentū intelligitur
delatū in defectum ꝓbationū.ita nō.in.c.statutuz.§.
sed ⁊ in duobus extra de rescrip.in.vi. Oppo.trio
q̃ in uoluntario queritur de piurio.ut in autē.hodie
j.de diuor.So duobus mōis ut in gl.uel tertio.ibi iu
ramentū non fuit litis decisiuū nec a parte ꝑstitū.
Op.iiii.de.l.si ex falsis.§.de trās ac.So.tribus mōis
ut in gl. Op.quinto de.l.de periurio.j.de cri.stel.⁊
de.l.quot.j.de digni.So.ibi non fuit iuramentū litis
decisiuū sed ad ꝓbandū uiliandū interpositū ut i gl.
Quero quotuplex sit iuramentū litis decisorium
dic q̃ tripleꝛ.quod declara ut in gl.fi. Et qz glo.tāgit
an possit recusari remitto ad.l.declara ⁊.l.qual.j.e.
Quero cum gl.i.an ex quolz predictoꝛ iuramentoꝛū
nascatur actio in factum de qua.j.e.l.actori ⁊ ibi me
lius sterisset.hic uero rūdet gl.q̃ ex iuramento uolun
tario est clarum q̃ sic.qz sniam non expectat pꝰ se.de
aliis sunt opi.dicam in.d.l.actōis ubi tenebo opi.io.

Vrisiurandi.

Primo quādo per deum.secūdo quādo
i per principem. secunda ibi periculū. La
sus.iurans p deum et deierās solū deuz
habet vltorem.iurans uero p principē et deierās pu
nitur.h.d.sed cur tam narie cū uideatur totū econtra
esse debere ꝛñ.qz secūdo cāu si non imponeretur pēa
piurium remaneret impunitū qd non est in primo ca
su:qz deus vlciscitur.iurta illud da mihi uindictaz et
ego retribuam.Ista.l habet duas lec.utin gl.sz secda
non conuenit rubro iō non bona.l.si vno.ff.eo.in se
tamen uera. Nō igitur secundū primā lec.q̃ iura
mentum litis decisiuū pōt deferri nedū per deū uel
sacra euāgelia sed et p principem ut hic.et p salutem
ꝓpriam.l.qui per salutē.ff.e.⁊ breuiter per ōlicitum
iuramentum.Est aūt licitū quod a iure non ē iproba
tum.ff.e.l.non erit.§.sed ⁊ si quis.et uide qd ibi nō. et
in.§.i.e.l. Op.q̃ cōtempnēs religionē puniatur.d
sum.trini.l.i.i fi.Sol.ut gl.i.in fi.qz ibi aliter cōtemp
nit q̃ deierando. Op.q̃ iurans p principē ⁊ deie
rans non puniatur.§.e.l.i.So.nō punit ut retractet
ut ibi.sed de periurio aliter punitur ut hic. Opp.q̃
deierās per principem cozpaliter puniatur .ff.eo.l.si
duo.§.fi.Sol.ut hic et ibi in gl. Op.de.l.si quis ma.
§.de transac.Sol.ut in gl. Vltimo ut predicta ⁊ a
lia contra tollātur distinguē cū quēritur q̃liter deie
rantes in foro ciuili debeant puniri.dic aut quis iu
rat p sacra ꝓhibita aut permissa.Primo casu:aut hz
ex cōsuetudine ⁊ tūc siue uez siue falsum ultimo sup
plicio punitur.qz in contēptum nostre fidei sic iurar
creditur:ut in autē.ut nō lux.ꝗ na nec ui.§.⁊ quoniā
quedam.Si autē hoc non habet ex cōsuetudine tūc
non sic atrociter punitur.Et dicit hic Ly.q̃ binꝰ uel
trinus actus consuetudinē nō inducent.qd placet qz
hec in lubrico lingue consistūt et sic faciliter remittū
tur sed poēdus est ad carbenā uel birlinā uel aliter
puniendus arbitrio iudicis.Aut iurat p sacra licita ⁊
tūc aut iurat vez ⁊ non punitur.aut falsum et sic dic
rat ⁊ tūc aut queritur in teste:et tūc aut i cā publici in
dicii et capitali ⁊ tunc similitudine supplicii.l.i.§.p.
⁊ ibi gl.ff.ad.l.coꝛ.d sic.Aut in alia cā ⁊ tūc pena fal
si.ff.ad.l.coꝛ.de fal.l.i.circa pn.⁊.l.lucius.ff.de bis q̃
no. infa. Aut queritur de principali psona ad quaz
res spectat et tunc aut quodem calore iracūdie iura
uit et tūc solū deum habet vltorem.l. quod calore.d
dere.iur.et hic ⁊.j.si quis impe.ma.di.l.i.aut ex deli
berat.iurat ⁊ tūc aut ē iuramentum litis decisiuuz et
tunc aut queritur de pēna retractatōis et dic ut.§.eo.
l.i.aut de alia pena ⁊ tūc aut iurauit per deum ⁊ solū
deum habet ultorem ut hic.aut p principem et puni
tur secōm.l.si duo.§.fi.ff.e.Aut fuit aliud iuramentum
q̃ litis decisiuū et tunc aut periurat se ex cā legibus in
serta et non punitur.l.non dubiū.§.de le.i. ⁊.l.si ff.q̃
sa.eo. Aut non ex tali cā ⁊ tūc aut iurat tale quid qd
non interest alterius.ut non commedere carnes ⁊ tūc
solū deum habet vltorem ut hic coniuncta gl.Aut iu
rat tale quid quod alterius interest ⁊ tūc aut iurat de
ꝑterito in alterius deceptōem ⁊ punitur crimine stel
lionatus.l.de periurio.ff.de cri.stel.aut iurat d futuro
⁊ tunc aut cū debito efficaci ⁊ punitur secōm formam.
l.si quis maior.§.de transac.aut debitū non erat effi
cax ⁊ tunc dicit pe.⁊ Ly.q̃ non pūitur.ff.de pac.l.iur.
iur.§.et generaliter.Vnū nota q̃ ut dixi quem de piu
rio puniri ipse nō.infamia:ut dicta.l.lucius.⁊ dēa.l.
si quis maior.⁊ sic repellitur a testimonio ⁊ dignita
tem.j.de digni.l quot.li.xii.⁊ si sit piurus quis in eo
quod est de eius officio debet ab illo deponi ⁊ remo
ueri.l.ii.§.miles.ff.de his qui no.infa.qd nō. Bartol.

N bonefidei.

i Hec.l.habet materiam longam subtilez
et ꝓfundam et cotidie practicabilē. Pro
cuius euidētia ꝑmitto q̃ tripleꝛ est iura
mentum litis decisiuum.s.uoluntariū: iudiciale et ne
cessarium.ut no.§.e.l.i.⁊.ff.e.super rubrica. et de hoc
ultimo.s.de necessario tractat.l.ista. Descendo ad.l.q̃
lz tota sub uno constructu claudatur ⁊ cōmoda diui
sionem non patiatur.tamen per ꝑtes intellectuales si
ue mērales lz conueras diuidi pōt in quatuoꝛ partes
ut ex notabilibus que.j.subiciam colligere poteris ex
quibus patebit q̃ hec littera facit quatuoꝛ.summarie
h.d.Omnem litem cū cāe cognitione pōt iudex iuriu
rando decidere.h.d.secōm.d.kiz.de sali.patruū et ma
gistrum meum.vel sic.Vbi semiplene tantū est proba
tum pōt deferri cā cognita sacrm necessarium.h.d.
Nō q̃ in omnibus causis bone fidei uel stricti iuris
pōt sacramētū necessarium deferri. Item nō q̃ demū
inopia ꝓbationū emergente defertur. Item nota q̃ p
iudicem defertur. Et sic claret q̃ hec.l.quatuoꝛ fa
cit.primo declarat in quibus cāis sacramentū seu iura
mentum necessarium deferatur. secundo ex qua cā de
feratur.tertio per quē deferatur.quarto q̃li cognitōe.
Primū colligitur ex principio.secūdū ex illis ver
bis inopia ꝓbationū.tertium ex illo uerbo p iudicem
quartū ex illis uerbis cā cognita.et ita dicit dōs me⁹.
Trāseo ad apparatum.⁊ op.primo sic.dubia ⁊ ob
scura nō debēt esse scripta in.l.de no.L.cōpo.ꝗ.§.qui
bus ⁊.j.de nu.iu.quiri.tol.l.i.sed hic.d.in bonefidei
contractibus ⁊ non declarat qui sint illi.igitur ⁊c.
So.q̃ hic non declarat rōe breuitatis sed alibi sunt
declarati ut in illa gl.secōm kiz. Op.q̃ ter.male di
cat in ceteris causis cū ex illis uerbis uideatur sup
ponere q̃ iuramentum non possit deferri in delictis.
quod uidetur falsum qz et in causis delictoꝛū iuratur
l.marcellus.ff.re.amo.⁊ uidetur ꝓbari.ff.e.l.iii.§.q̃cū
qz qd autem uideur ter.hoc inferre potest ꝓbari ex
illa implicatiua ceteris.que sui natura debet esse ipli
catiua causaz similiū his de quibus predixit.ar.ff.de
ri.tri.⁊ ole.le.l.fi.§.cui dulcia.⁊ eius quod no.gl.ii.in
prin.de implicatiua alioz.j.de col.auten.ex testamen
to.⁊ melius in.l.si fugitiui.j.de ser.fu.sed in ꝑcedenti
de cāis descendētibus ex ꝓcētibus bone fidei ⁊ q̃litatē
bone fidei non pōt implicare cū de oibus predixerit.

et sic nihil adderet:igitur implicat de ceteris ex ꝑtu descendentibus.Sol.ut in gl.ii.que nõ.dicit ꝙ ter.nõ dicit ⁊ ceteris simpliciter nec et.d.⁊ ceteris ꝑtib⁹: qz mnc procedet contra.sed dicit causis de quibus nihil ꝑdixerat.vniuersalius ergo loquitur ꝙ de ꝑtibus tãtum.quia de cãis ciuilibus uel criminalibus.⁊ sic cõcordat cum.l.in ꝓ.inducta. Sed op.extra gl.ꝙ in causis delictoꝝ non deferatur sacramentũ: qz in eis ꝓbationes debent esse luce clariores.l.sciant.ꝗ.de ꝓba.nec ex suppõnibus aliquis debet damꝑnari.ff.de pen.l.absentem in ꝑn.⁊.ꝗ.de pen.l.qui sniam. Huius timore gl.ff.e.l.iii.§.i.dixit ꝙ iuramentũ iudiciale uel uoluntarium potest in cãis criminũ deferri ut hic nõ necessarium ut in ratione in contra.alle.⁊ sic uidẽ potes ꝙ gl.uariauit.nam hic tenet indistincte ꝙ deferatur.sed in.l.maritus.ff.de questio.in prima glo. indistincte uidetur denegare ⁊ in dicta.l.iii.§.i.uidetur cas concordare distinguẽdo iuramẽta ut primo dixi.Sed dñs meus ⁊ doc.lacius distinguit:in aliquo tamẽ in uicẽ discrepant.Videamus igitur eorum verba ut eliciamus ueritatẽ.dicunt ipsi ꝙ si ꝏ delicto agatur ciuiliter ⁊ actio est ꝓpria actoris quodlibet sacramentuꝫ potest deferri.ut dicto.§.i.ibi dum dicit penali actiõe. ubi nõ ꝙ dicit act.⁊ sic de ꝓpria que ẽ ius ꝑsequendi ⁊c.insti.de act.§.i.⁊ ita etiam loquitur.l.marcellus.ff. re.amo.Si uero essꝫ publica dic ut in.l.eum qui.§.in popularibus.ff.co.⁊ in hoc sunt concordes: ⁊ ita sequor eos.Si autem agitur crimialiter tũc aut queritur de iuramẽto necessario:aut de iudiciali uel uolũtario primo casu aut iudex vult deferre reo ⁊ potest qz habet vim iuramenti purgationis cum ⁊ sine eo reus uenebat absoluẽdus:ergo ei ⁊ merito põt deferri.C.de his qui ad ec.confu.l.presenti.quod intelligo reo ꝑsonaꝫ ꝓpter sufficiẽs indicium unius testis quod habet contra se.Aut vult deferre actori ⁊ non potest.quia ex eius parte probationes debent esse luce clariores l.sciant.⁊ in hoc oẽs concordant.Secundo casu quo queritur de iuramẽto uoluntario uel iudiciali distinguũt:aut delictum ẽ publicum:aut priuatum. prio cãu distinguunt aut reus defert actori:aut actor reo.si reus actori tenet Guil.de cu.ꝙ non põt:qz uerisimile est ꝙ actor iurabit crimen cẽ verꝝ quod reo inpingit: alꝫ redderet se calũpniosum seu fateretur tacite eum ꝑ calũpniam accusasse:⁊ sic ꝓbatio non esset luce clarior immo suspecta.ꝓ.l.sciant.Et et alia ratione:qz ꝓbatões nõ debent recipi de domo actoris.l.de minore.§. tormenta.ff.de questi.Ja.de bu.dicit ꝓ.⁊ eum sequitꝫ dñs meus hic ⁊ Bar.in.l.maritus.ff.de questi. ⁊ mouet ex eo qz reus põt fateri si vult.ff.ad.l.acq.l.pinde.§.notandum.⁊.ff.de questi.l.i.§.si quis vltro. sed reus qui iuramentum defert actori uidetur fateri sub conditõne si iurẽt ita cẽ ut ipse actor dicit.ut.ff.e.l.qui iurasse in fi.⁊.l.si duo.§.idem iul.⁊.l.si quis cum debitor.ergo ⁊c. Ad rões guil.respondet ꝙ ille uedicãt sibi locum in iuramento necessario quod defertur a iudice ad ꝓbationem implendam ⁊ ꝑficiẽdam qõ vim cõfessionis non põt habere.nos in iudiciali uel volũtario quod vim habet confessionis ut.l.s.alle. at cõfessio ẽ luce clarior ⁊ sumpta de domo sua ⁊ non de domo aduersarii.⁊ sic asserunt obiecta non obstare.Licet ista sit multum colorata rnsio ⁊ ab his qui illuminarunt mundum auctorizata ꝓpter qõ ego acquiescere deberem tamen iudicio meo opi.guil.ẽ magis fundata.nam iuramẽtum iudiciale uel uoluntariũ vi obtinet ꝓbationiꝫ.ff.e.l.non erit.§.dato.lꝫ bẽat etiã vim confessionis ⁊ talis confessio non ẽ simplex ⁊ pura sed conditionalis et implementum conditionis ẽ appositum in uoluntate aduersarii ⁊ sic non ẽ luce clarior cum non sit verisimile actorẽ aliter iurare ꝙ dixerit in sua accusatione metu pene calumpnie quam incursurus est eo aliter iurante nec et credendum ẽ reũ actoris iuramẽtum elegisse:non qz putauit illũ in eiꝰ fauorẽ iurare.preterea.ll.que loquunt de cõfessione i criminibus facta loquũtur ꝏ expressa ⁊ clara ⁊ explicita non implicita uel subintellecta vt ẽ in cãu nostro

Hoc confirmo.qz si aliter dicamus absurdum magnum sequetur contra aliaꝝ legum ꝓuisiones. sequetur.n.ꝙ actore ꝓ se iurante lꝫ contra veritatem reus necesse habebit acquiescere.s.e.l.i.⁊ ff.e.nõ erit.§.dato.et sic ꝓ ueritateꝫ peribit nec se iuuare poterit quod non operatur pura ⁊ simplex ⁊ expressa confessio qz contra ipam uenire põt ⁊ eius contrarium ꝓbare.ff.ꝏ questi.l.i.§.diuus.⁊.§.si quis ultro.⁊ de appel.l. non tantum. Ne igitur hoc eueniat dicendum est reũ nõ posse deferre hoc iuramẽtum nec de vna confessione ad aliã ẽ bonum argumentum ꝓpter euidentiꝰ periculum quod ẽ in vna ꝙ in alta:unde cautius fuit ⁊ ẽ ꝓuidẽdum. Concludo igitur cum guil.ꝙ reus non põt actori hoc iuramentum deferre. Si vero econtra actor defert reo tunc quidam dicunt:aut ẽ tale crimẽ de quo põt trãsigi qz ingerit penã sanguinis.s.ꝏ trãsac.l.trãsigere.et tunc põt iuramẽtum deferri qz vi trãsactionis hꝫ.l.ii.ff.e.aut non ꝑt trãsigi ⁊ tunc non põt deferri.hec distinctio mihi non plꝫ qz in pluribus differt transactio a iuramẽto.ut nõ.in.ꝏ.l.ii.⁊ marie in hoc qz trãsactio non expectat sniam post se immo impedit ꝓcessum per quẽ uenitur ad illam.l.fratris.s.ꝏ trãsac.sed iuramentuꝫ sic.ut hic ⁊.s.e.l.i. Itẽ trãsactõ non ꝑiudicat tertio quominus possit accusare nomine reipublice lꝫ ꝑiudicet trãsigenti vt nõ.in.ꝏ.l.transigere.sed iuramẽtum sic ut.ff e.l.eum qui.§.in popularibus.Alii ut ia.bu.⁊ bar.dicunt ꝙ actor nullo modo põt deferre reo ⁊ mouẽtur primo:qz ipse accusat nomine alieno puta reipublice igitur sine eius ꝓpri mãdato non põt facrm deferre.ff.e.l.iusiurandum quod ex conuẽctione.§.fi.⁊.l.tutor.So.qz ex quo reus iã negauerat uerisimile ẽ ꝙ itꝝ neget.ff.de accu.l.si cui.§. isdem.⁊ ꝑ consequens accusator qui hoc nouit uidet calumpniari:⁊ sic reipublice non põt obesse.ff.e.l. cũ qui.§.in popularibus.⁊ hec due ratões sunt conuenientes. Tertio addit bar.qz si aliter dicatur iã materia turpilliani tota erit destructa ⁊ sine ullo effectu: qz dabitur materia actori deferẽdi iuramẽtum reo et desistendi impune.quod trã non põt sine abolitione. ut.ꝗ.de aboli.per totum.Ex omnibus igitur ꝓdictis uidetur dicendum scõm ia.bu.⁊ bar.ꝙ actor nõ possit reo deferre hoc iuramẽtum in crimine publico Ego puto aliter dicẽdum videlꝫ aut queritur an possit ei deferre in ꝑiudicium suum ⁊ ꝑt ut sic ei postea agẽti uel ꝑsequenti possit reus ⁊ qui iurauit opponẽ exceptionem iuramenti:Aut in preiudicium reipu.⁊ tũc aut iuramentum fuit uoluntarium ⁊ reipu.non preiudicat.ar.ff.de pac.l.iurisgentium.§.si paciscar.⁊.§. et generaliter.Aut fuit iudiciale ⁊ tunc reipublice ꝑiudicat.⁊ hoc operatur iudicis auctoritas ⁊ eius approbatio cui delictoꝝ punitio ⁊ iuris reipu. executio est commissa ut.ff.de offi.presi.l.congruit.⁊ ꝓ hoc induco gl.que hoc ꝓbat ⁊ asserit.s.de transac.l.trãsigere in gl.ma.circa prin.hoc confirmo ex eo quia auctoritas iudicis omnem presumptionem calumpnie seu collusionis tollit cum demum cã cognita debeat declarãcz huiꝰ iuramẽti iudicialis approbare ut ibac.l. ꝑiũcta

glo.hic.iiii.⁊ sic emergente ꝓbationuꝫ inopia ⁊ hac
ratione in alienatione reꝝ immobilium pupillorũ re
quiritur iudicis auctoritas ⁊ decretum.ff de re.cor.l.
magis puto.§.ne passim. Jn ꝓposito erit ĩ ista cã si e
mergat ꝓbationum inopia hoc ẽt confirmo:qꝛ accu
satore non ꝓbante reus debet absolui.l.qui accusare
s.de edẽ.⁊ cum absolutio omnibus noceat nisi ꝓbe
tur collusio.ff.de sepul.vio.l.sepulc.⁊ de accu.l.si cui.
§.ifdẽ.q̃to magis iuramentum et ſnia que pꝰ iuramẽ
tum iudiciale dꝫ sequi ut hic.et.ff.e.l.iusiurandũ et ad
pecunias.§.fi. Ex his patet q̃ scda ratio doc.non ob
stat:qꝛ calumpnia uel collusio non p̃sumitur ꝓpter
iudicis auctoritatem non approbãtis delationeꝫ nisi
cã cognita similiter nec p̃ma.qꝛ.l.iusiurandum quod
ex conuẽtione.§.fi loquitur in ꝓcuratore priuati nos
in agente populari iure ⁊ in tali non erigitur speciale
mãdatum ff.e.l.eum qui.§.in popularibus.et.l. tutor
magis facit ꝓ q̃ p̃. Ad tertiam rationem Bar.rñ.
q̃ modicum ualet.quia in casibus in quibus trãsactõ
permittitur non ꝓpterea dicitur permitti sine pẽa de
sistentie.ut nõ.in.d.l.transigere.licet in casu nostro ñ
dicatur desistere deferendo iuramentum a iudice ap
probatum sed ꝓsequi ad finem ferende snie ut patet
ex predictis.et sic de pena desistentie non est queren
dum sed de pena talionis ex eo qꝛ non probauit. Du
bitauit hic Ly.ꝓpter.l.fi.ĩ.de accu.dixit tñ cum pe:q̃
pena illa locum non hꝫ.ar.l.eum qui in prin.ff.e.sed
illa concernit reum non actorẽ ⁊ sic stare uidet dubiũ
⁊ hoc in crimine publico.in priuato aũt similiter disti
go aut in preiudicium sui ⁊ põt.aut reipu.⁊ idem dico
de iudiciali quod prime in crimine publico dixi.in cõ
uentionali vero dico ꝓut de pacto ⁊ trãsactione mltũ
diffuse scripsi in sepius alle.l.trãsigere in.viii.q. Ke
assumo conclusiões quas teneo sub breuitate.qꝛ ãt ꝺ
delicto agitur ciuiliter ⁊ tunc si actio est ꝓpria q̃libet
iuramẽtum p̃t deferri.si popularis dic ut dicto.§.i po
pularibus.si aliena et priuata põt sed mandatum eri
gitur.l.iusiurandũ qꝺ ex conuẽtione.§.fi. Aut agit
criminaliter ⁊ tunc aut queritur de sacro necessario ⁊
illud põt iudex deferre reo:qꝛ ⁊ sine eo ẽt absoluẽdꝰ
sed non actori.ar.l.sciãt.ĩ.de ꝓba. Aut queritur de
uolũtario uel iudiciali ⁊ tũc aut crimen ẽ publicuꝫ aut
priuatum.primo cãu si reus defert actori scõm Bu.p̃t.
scõm guil.non põt.Ego sto cũ guil.per rões s. dictas
Si vero actor defert reo tũc reiectis opinionibꝰ alio
rum dic:aut queritur an possit deferre in p̃iudiciũ sui
⁊ põt.aut in preiudicium alioꝝ ⁊ reipublice et tũc volũ
tarium seu conuẽtionale non p̃t sed iudiciale sic. Si
vero crimen est priuatum tũc in preiudiciuꝫ sui potest
vtrũq̃ deferre in p̃iudicium alioꝝ et reipublice p̃t iu
diciale sed de conuentionali seu uolũtario dubitaꝫ.et
ideo qꝛ est incidere in illam difficilem.q.quam scripsi
in.d.l.transigere et ẽ.viii.in ordine ideo ibi uide. Expe
dita igitur illa difficili.q.queri possꝫ quid in cã matri
moniali uel monachali.sed breuitatis cã remitto ad
nõ.ff.e.l.iii.§.i.additis his que scripsi.ĩ.e.l.cũ ꝓpõas.
Reuertor ad gl.⁊ obmissa tertia litterali ꝓ recitatione
quartẽ op.sic.ter.iste dicit indistincte q̃ iur.iurã. p iu
dicem cã decidi põt inopia ꝓbationũ emergente.imo
uidetur q̃ non tantum per iudicem sed ẽt p parte ff.e.
l.i.⁊.s.e.l.i.⁊.ĩ.e.l.actori.So.confitẽdo contrariũ ut ĩ
quarta gl.⁊ ita recitabat eam dñs meus.sed lꝫ hoc sit
verꝫ tñ iudicio meo illa gl.habet alium intellectũ. naꝫ
vult q̃ hic de duplici iuramẽto tantũ loquat ita q̃ ñ
de tertio.ideo aliter dic nideꝫ q̃ ẽt si ꝓs non hꝫ iopiã
ꝓbationũ sed habundãciam nihilominus possit de
cidi iureiuran.ut.ff.e.l.i.⁊.ii.⁊ qꝛ spãle ẽ intutore ut ñ
possit nisi ꝓbationibus deficientibus ut.ff.e.l.tutor. et
sic in ceteris. Jn contrarium ẽ ius cõe.l.i.ff.ad mu.in
fi.⁊ maxime qꝛ in re sua vnusquisq̃ dꝫ esse moderatõ
⁊ arbiter.L.man.l.in re mandata. Sol.ut in gl.qꝛ illõ
veꝝ in conuentionali seu uoluntario iuramẽto non ĩ
necessario uel iudiciali ut hic. Et tũc ex hac gl.nõ q̃ iu
dex non dꝫ auctorizari iuramento in iudicõ delato ni
si uiderit actorem non habere ꝓbationes cõueniẽtes
quod putõ ꝓcedere ubi defertur super iure ad reꝫ pu
blicã spectãte ut sup alia gl.dixi.in cã crimali non si sup
cã ꝓpria ꝓuata. Vel op.tertio q̃ iuramẽto p̃stito nõ
statim cã decidatur sed demũ fide de iuramẽto facta:
⁊ datis dilationibꝰ parti ad opponendũ ⁊ aliis acti
tatis que ordo iudicioꝝ requirit.ut.ĩ.de sen.l.plateꝫ.
Sol.q̃ p̃rium ꝓcedit in iuramento conuentõnali seu
uolũtario:et sic extra iudicium delato.nos in necessa
rio a iudice delato uel in iudiciali qõ pars defert ꝓti ĩ
iudicio iudice approbante ⁊ confortãte:⁊ sic de iura
mento de quo constat iudici et in actis ⁊ in processu
cãe redacto.⁊ iõ cũ alie ꝓbationes non sint necessarie
scõm iurantem stati res decidi p̃t.ut.ff.e.l.iusiurãduꝫ
⁊ ad pe.§.fi.⁊ sic tribus modis hẽs recitatã illã glo.
que triplicem p̃t habere intellectũ ut pꝫ ex predictis.et
iste tertius in p̃rica ẽ notandus. Op.quinto q̃ nedũ
possit iudex cãm decidere qꝺ ẽ verbum libertatis ut.l.
sepe.ff.de offi.p̃si.⁊.l.ñ q̃dquid.ff.de iudi.sed ẽt necessi
tetur ad decidendũ ꝓ iurante.ff.e.l.admonẽdi. So.
supplendo ad ter.⁊ confitendo p̃rium ut in p̃n.glo.
quinte.q̃nimmo libri ut plurimũ hñt hic verbis opor
tet. Op.sexto a diuisione.qꝛ aut actor plene ꝓbauit
⁊ reus dꝫ condemnari.ff de offi.presi.l.illicitas.§.veri
tas. Aut nõ ꝓbauit ⁊ tũc reus dꝫ absolui.ut.s.ꝺ edẽ.
l.qui accusare.⁊ sic non erit locus delationi sacramẽ
ti preterq̃ in casibus in quibus.l.defert iuramẽtuꝫ et
ad purgationẽ sui.ut.s.de his qui ad ec. confu.l.fi.§.
sicubi. Sol.ut in gl.q̃ ẽ aliud tertium membrum dar
scꝫ qñ ẽ semiplene ꝓbatum:⁊ tũc p iudicẽ iusiurandũ
deferri dꝫ ut hic. Op.tertio q̃ ẽt semiplẽa ꝓbatõe
interueniente non sit recursus ad iuramentuꝫ.l.i.s.q̃
⁊ aduer.quos.cũ ibi nõ.in gl.⁊ qꝺ nõ.in.l.deniq̃.§.i.ĩ
fi.ff.de mi. So.q̃ p̃dicta locũ habent ubi semiplẽa ꝓ
batio non sit elisa presumptione.l.vel nature ꝓtraria
uel sacrm necessarium non ẽ deferẽdũ ut dictus.ll. qꝺ
nõ.facit.l.non est uerisimile.ff.qꝺ me.ca. Op.octa
uo cũ dño meo extra gl.⁊ p̃ istam gl.uideꝫ q̃ non sit
dare semiplenã ꝓbationem cũ ꝓbatio consistat in in
tellectu et non põt uideri uel tangi ergo nec diuidi.ff.
fami.hercis.l.heredes.§.an ca.⁊ de ver.ob.l.stipulatõ
nes non diuidũtur.⁊.ff.arb.fur.ce.l.i.§.ꝑterea. Sol.
q̃ ꝓbatio ẽ quid incorporale ⁊ nihilominus diuisio
nem non recipit extra se ꝓtium positiuaꝫ sed intẽsiuã
scõm magis ⁊ minus.nam per primum actum erami
nationis quem facit iudex ipse incipit credere sed mi
nus perfecte:qꝛ talis credulitas opinatio dicit ut pa
tet in ter.ff.de testi.l.iii.§.eiusdem.⁊.ff.de questi.l.i.pꝰ
prin.⁊ per illum modum dicitur semiplene ꝓbatum
Op.ix.cum dy.q̃ semiplena ꝓbatio ⁊ iuramentuꝫ
non faciunt vnam perfectam ⁊ plenam probationem
quia nec imperfecte species diuersi generis vnũ totuꝫ
perfectum inde conficiũt.ff.de ercu.tu.l.spadonẽ.§.q̃
iura multa.⁊.ĩ.qui nu.tu.l.i.Sol.scõm dy.q̃ ibi speci
ale pupillorꝫ fauore.ut tutorum excusationes artent
ff.de mi.l.i in prin.⁊.ĩ.de tutel.l.i.in prin. ⁊ ecõtra hic
est fauor in oppositũ.s.ne artetur facultas ꝓbationũ
l.quoniã.s.ꝺ hereti.uel alit scõꝫ But.hic plura tẽdũt

ad vnum et eundem effectum.s.ad fidem faciendā iu
dici ideo simul iuncta ꝓsunt.ibi vero illa plura ñ ten
dunt ad vnum et eundem effectum sed diuersum:quia
non ad vnam excusationem inducendā sed diuersas
Vel aliter secundū dñm meum ibi quelibet specieꝫ
erat de se et in seipsa imperfecta.hic quelibet de se et ī
se ipsa perfecta ideo vnum totum constituūt perfectū
cuiuslibet.n.testis dictum et ꝓbatio in se sumpta nō
potest esse plenior et ꝑfectior quo ad se lꝫ non quo ad
plenam et perfectam credulitatem iudicī faciendā.
Nunc quero ad declarationem p̄dictoꝝ que sunt illa
que faciunt semiplenam ꝓbationem.gl.rñdet ꝙ qua
tuor alii addūt quinum de fama quod fuit alibi dictū
gl.et.vi.addit Bar.et de quibusdā aliis dubitatur de
quibus.j.dicam Sed uideamus de quolꝫ.et qꝫ pri
mum de scriptura priuata habet connexitatem cuꝫ se
cundo de comparatione litteraꝝ ideo de ambobus si
mul dicam succinte ueritatem.qꝫ ꝓprie nō est materia
presentis.l.alibi deo duce dicturus latius.Dico igitur
ꝙ tripler est scriptura priuata seu domestica.nā q̄dā
ē per modum ep̄le transmissa et de hac bētur.ff.depo.
l.publia.Quedā ē per modum libri rōnum sep̄ta pu
ta cōtinētis accepta ꝛ data.ꝛ de hac dic ut.ff.de edē.l.
quedam.§.nūmularios.additis his que ibi in additi
onibus scripsi.ꝛ.s̄.de eden.l.i.in.ii.q. Quedaꝫ est
priuata que uocatur apocha uel antepocha de qua.j.
de fide instru.l.plures apochis.ꝛ.ff.de condi.indeb.l
fi.§.ticius.Et hec traditur q̄ñqꝫ in forma cuiusdā bre
uis iō q̄ñqꝫ breue quoddam appellatur.ita bētur.j.ō
conuc.fi.debi.l.inter cartulas li.x.et qꝫ de ista p̄ncipa
liter loquitur ista gl.dic de ea.aut ē scripta manu debi
toris. aut creditoris:aut tertii.Primo cāu aut cōfitet
se scripsisse ꝛ tunc ꝓbat plene contenta in ea.ut dicta
l.publia.in fi.et in auten.de trien.ꝛ semis.§. studium.
ꝛ in autē.de fide instru.§.si tamē quisq̄.ꝛ.s̄.de nō nu.
pecu.autē.ō qui ꝓpriam.ꝛ ultra contēta in ea nihil ꝓ
bat.ꝛ iō si cā non esset adiecta seu scripta illa non ꝓ
baret ut.j.dicam.Aut negat se scripsisse ꝛ tunc āt ha
bet subscriptōem testium et ꝓis aut non.primo casu
aut testes fatentur scripturam ꝛ subscriptōes ꝛ tunc
ꝓbat plene in ea contenta.ut.j.qui po.in pi.ba.l. scri
pturas.in fi.et auten.ibi posita.Aut illa non fatentur
ꝛ tūc aut qꝫ non viuūt uel non ꝓducūtur ꝛ tūc sep̄tu
ra illa ꝓ tunc nihil ꝓbat sed ad comparationē litte
rarum recurritur tam principalis qui scripsit q̄ testi
um.ꝛ si vndiqꝫ ē similis semiplene ꝓbat ut in auten.
de fide instru.§.si tā quisq̄.ꝛ.§.si vero oēs.Aut testes
non attestantur sed subscriptōes negant ꝛ scripturaꝫ
se ignorare dicūt tunc scriptura illa nihil ꝓbat sꝫ cō
paratio facta si vndiqꝫ similis est qualem qualē p̄sū
ptionem facit que scōm aliquos ē minus q̄ semiple
na ꝓbatio.et hoc operatur testium contradictio que
facit ipam aliqualiter uacillare .quod ego fateor ubi
solius scripture debitoris facta ē comparatio sed ēt
ubi ip̄arum subscriptionum testium sit facta ꝓpara
tio ꝛ undiqꝫ similis reperiatur tunc puto comparō
nem p̄ualere contra testes sicut contra ipm p̄ncipalē
cum non sit rō diuersa et ēt ne detur occasio negandi
ueritatem.ꝛ sic isto casu facit semiplenam ꝓbationeꝫ
ut hic.probatur in auten.de fi.instru.§.siue ꝓait. ꝛ hoc
quando habet subscriptōem testium. Secundo ero
cāu quando nullam habet subscriptionem testiū tūc
similiter ad compationeꝫ litteraꝝ debitoꝝ recurritur
ꝛ tunc si similis ē dic.gl.in.l.admonendi.ff.ē.ꝙ q̄lem
qualem fidem facit.Sed q̄ta sit ista qualis qualis fi
des.gl.non dicit tñ sonat ꝙ sit mior q̄ semiplēa pro
batio.sed in auten.de fide instru.§.si tamen quisq̄ ui
detur innuere ꝙ semiplenam ꝓbationem faciat. et ꝓ
hoc bene facit tex.ibidem in.§.si vero nihil.vbicunqꝫ
aūt dicit eam ꝓbare plene vel semiplene ꝓcedit ubi
cā ultima sit in ea contenta ut.ff.de proba.l.cum de in
debito.§.fi.Vbi autem causa legitima in ea non essꝫ
contenta tunc gl.pe.in.d.§.fi.tenet ꝛ bene ꝙ nihil ꝓ
bat.ꝛ ē ratio clara.quia nō plus debet operari talis
scriptura q̄ eius confessio etiam coram testibus facta
ar.s̄.ō eden.autē.si quis in aliquo documēto.ꝛ.ff. ad
mace.l.filium.sed confessio extraiudicialis facta pre
sente parte sine causa non preiudicat confitēti.ut.d.l
cum de indebito.§.fi.ꝛ no.in.l.i.in gl.fi.ff.de inter.ac.
ergo ꝛc.ꝛ hec de scriptura facta a debitore.Secundo
casu principali quando scriptura facta est a creditoꝝ
dic aut est alicuius obligatoria et ei non statur sicut
nec confessioni ꝓprie quam quis facit ꝓ se ut.j.de ꝓ
ba.l.exceptioni.ꝛ.ff.de inter.ac.l.de crate.§.i.ꝛ nō.g.in
dicta.l.inter cartulas.Aut erat liberatoria et tunc pro
bat ꝓut et sicut dixi de scriptura debitoris. Vnū tñ
singulare nota ꝙ hec scriptura contra debitorem ꝓ
bat etiam si penes ipsum reperiatur et nō penes cre
ditorem ꝛ etiā si p̄ modum cuiusdam breuis reperiat
ita nō.gl.singularit̄ nōnda in.d.l.int̄ cartulas.iō esto
cautus ut cum tibi redditur a creditore ut eaꝫ laceres
ne apud te reperta tibi noceat si solutōem vel reddiō
nem ꝓbare non posses.Nam quouis istoꝝ ꝓbato ri
bi non pōt preiudicare.l.labeo.in.§.fi.ff.de pac.vbi p̄
dicta tria probantur.Tertio uero cāu principali quā
do a quodam tertio ē confecta dic aut hec scriptura ē
p duos testes coadiuuata uel per vnum qui iurat? de
ponit quomodo vidit et audiuit ꝙ talis mādauit tali
ut scripturam de tali re inter eum ꝛ talem conficeret.
ꝛc.ꝛ tunc talis scriptura sic adminiculata ꝓbaret se
mipleneut ꝓbat gl.in.d.l.inter cartulas. Aut non
est ab aliquo teste iuuata ꝛ tūc ō negantem se mādas
se nihil ꝓbat nec plus operatur scriptura illius tertii
q̄ vox eius.sed vox unius non iurati uox nullius .j.
de testi.l.iuris iurandi.ergo ꝛc.item nc sit in potestate
cuiusq̄ alteri parare semiplenam ꝓbationem altera p
te ignorāte vel inuita ꝛ sic fraudulenter.ut.d.l. exēplo
Et hec de primo exēplo ꝛ de secundo que hic posuit
gl.et predicta nota quia non ita plene nec ita clar̄ pu
to te alibi reperire. Tertium exemplum quod suc
cessiue ponit gl.est de fuga rei ꝛc.sed in contrariū ꝙ
plenam ꝓbatōem facit uidetur tex.ff.de suspec.tu.l.i.
puberibus.§.fi.Item ꝙ nec plenam nec semiplenam
faciat ꝓbatur.s̄.ut omnes tam ci.q̄ cri.l.i.§.p. Sed
ꝓ concordia omnium istaꝝ.ll.ꝛ aliaꝝ dic.nā quādo
qꝫ fuga allegatur ut principale delictum ꝛ sic ꝓpter
se tantum ut puniatur ꝛ tunc sufficit sui ipsius ꝓba
tio ut.j.de ser.fugi.l.si fugitiui.et auten.ibi posita. et
ff.de edi.edic.l.quid sit fugitiuus.ꝛ de re mi.l. deserto
res.Quandoqꝫ fuga ad aliud ꝓbandū inducitur ꝛ tē
aut queritur in casibus in quibus sola suspitio suffi
cit ꝛ tunc sola ꝓbatio fuge plenam ꝓbationem fac̄ ut
dicta.l.impuberibus coniuncta.l.iii.§.tutoꝫ.e.ti. Aut
queritur in casibus in quibus sola suspitio non suffi
cit :et tūc aut queritur de fuga debitoris priuati non
gerentis officium publicum ꝛ illa nullam ꝓbationeꝫ
facit debiti periti licet fuga et contumacia eius aliter
posset puniri.ff.si quis ius di.non obt.l.i.ꝛ.ff.er q̄.ca.
in pos.ca.l.fulcinius.et.j.de bo.an.iu.pos.l.cū ꝓpo
nas. Aut queritur de fuga rei respondere debētis
ubi gessit officium publicum:ꝛ tunc aut fugit an̄ ad
ministrationem finitā aut post. Primo casu reus est

maiestatis: ⁊ ideo sufficit ut sola fuga ꝓbetur ut in pri
mo mēbro dixi. ⁊ probatur in auten. de admi. §. i. col.
vii. Si post administratōem finitā et tūc aut trāsactū
ē tempus ibi respondendi quod ē tempus suo sindi-
catui ꝑfitum ⁊ tunc fuga nihil ꝓbat qz liber dz esse et
recessus. si igitur iniuste ibi retinebatur ipse non dici
tur iniuste recedere qz. ff. de iusti. ⁊ iu. l. utrim. ⁊. ff. ō in
iur. l. i. ⁊. j. de adul. l. gracus Aut fugit infra tempus
respondendi: ⁊ tunc aut postq̄ fugit ipse est retract⁹
ad locū unde aufugit ē inuitus et tūc semiplenā pro
batōem ꝗ̄ cum non facit. quod ꝓbatur ex eo qz tex. di
cit q̄ ibi dz cām peragere vsqz ad finem ⁊ p̄ sevel per
ꝓcuratorem debet defendere causam. vt. §. ut tā ci. q̄
mi. l. i. §. p. ⁊ auten. ut iudi. si. quo. suf. §. necessitatis et
sic ibi bene colligitur q̄ ad sacramentum non recur-
ritur sed ibi plene ꝓbatur. Aut ad locum vnde aufu-
git non est retractus ⁊ tūc fuga facit ꝗ̄ cum semiple-
nam ꝓbationem ut hic in gl. et ꝓbatur in autē. de col
lato. §. super hoc. et hoc qñ nondū officio erat tradit⁹
custodiendus. alī si custodibus iam traditus aufugit
⁊ tunc uidetur q̄ fuga plenam ꝓbatōem faciat per. l.
consiliarios. §. de accef. ⁊. j. de exac. tri. l. iii. li. x. Sz il-
le non loquūtur de principali fugiente sed de ipsum
subtrahente ⁊ fugere faciēte qui pena illaꝫ. ll. pūitur.
Tene tñ menti casum. d. l. iii. qz scōm lec. ⁊ expositōez
ibi scriptam habes ibi tex. q̄ lz fugiens a custodia sit
captus et ad custodiam reductus ut prius nō ꝓpterea
ille qui eum aufugere fecit a pena ⁊ solutōe debiti li-
beratur. quod nō. Quartum exemplum qd̄ pōit gl.
ē de vno teste et q̄ unus testis semiplenam ꝓbationē
faciat ꝓbare nititur. primo per plures. ll. quas ad hoc
inducit sed modicum faciūt qz de p̄sumptione loquū
tur que pōt esse maior q̄ semiplena ꝓbatio. secūdo idu
cit quandam rōem in ver. Item si duo. ⁊ in ver. nec ob.
§. ad. l. maritus que uidebatur obstare usqz ad ver. in
p̄dictis. Et si dicas cur hoc ibi non recurritur ad sa-
cramentum. ꝛñdet gl. ibi posita q̄ actor ibi facti veri
tatem ignorabat ⁊ sic remanet glo. in conclusione q̄
vnus testis facit semiplenam ꝓbatōem. quod intellige
ubi duo testes ꝓbarent plene. alī si ad plenā ꝓbationē
requiruntur plures q̄ duo tunc vnus non ꝓbat semi
plene ut pz a sensu contrario huius gl. et ad sensum
dz patere uniciuqz sed exigeretur testium requisitorum
dimidietas si essent paris nūeri. si autem disparis ⁊
tunc maior ꝑs. ut ex tribus duo. et. v. tres. et ex. vii. q̄tu
or. Et dico hec vera nisi testium pluralitas requiraī
ad solēnitates actus. quia tūc vno solo deficiēte nihil
ageretur ut patet in testamētis. j. de testa. l. si unus. Et
sic in eis nec tres nec quatuor nec quiqz ꝓbarēt semi
plene saltim ut ad iuramentum istud deberet pueniri
qz cum actus sit in se nullus frustra ad iuramētuz pe
titur recursus: cum et si reus confiteretur sic fuisse ei
non p̄iudicaret. ut. j. de fideius. l. si ueritas ⁊. l. fi. Qd̄
fatetur bar. si de sola uolūtate deponāt. secus si etiam
de solēnitate deponant. ut qz dicant q̄ in p̄ntia eorum
fuit testatus coram. vii. testibus rogatis ⁊c. qz lz scōm
gl. non ꝓbent plene ut no. j. de bo. pos. scōm ta. l. ii. tñ
scōm eum ꝓbabunt semiplene nec exigentur q̄tuor sz
sufficient duo. et hoc nititur probare ex eo qz ante so
lēnitatem iuris ciuilis duo sufficiebant ad plenā ꝓba
tionem ut patet in testō militis in quo solēnitas iuris
ciuilis non ē necessaria. l. i. ⁊. l. diuus. §. de testa. mili. ⁊
j. in. c. ti. l. milites. cum ibi notatis. Et patet et i testō in
ter liberos facto. ut. j. d̄ testa. l. hac consultissima. §. ex
imperfecto. ⁊ auten. hoc inter liberos. et qz hodie ma
ior numerus est additus a iure ciuili patet q̄ ex solen
nitate iurisgentium que exigit tantum duos: ⁊ ex solē
nitate iuris ciuilis que addit quinqz fit plena ꝓbatio
in testamētis. vii deficiente una ex istis solennitatib⁹
⁊ altera remanēte debemus dicere semiplene ꝓbatuz
esse. ar. eius quod dicit gl. de uno ex duobus testibus
⁊ hec ē eius ratio. Sed mihi apparet una trufa: qz
fides ⁊ ꝓbatio que fit iudici non fit ex solēnitatibus
istis ut ex duabus solēnitatibus distinctis sed ex fide
que adhibetur testibus ꝓpter eorum numerositatem vt
ꝓbat tex. j. qui testa. fa. pos. l. hac consultissima in fi.
⁊ de testa. si unus in prin. ⁊ de fideius. l. questionē. Jtē
et qz si iusgentium exigit tantum duos testes: ius aūt
ciuile. vii. tota hec solēnitas iuri ciuili dz attribui. ar. ff
de iusti. et iu. l. ius ciuile. ⁊ ita ei attribuit ius canonicū
ut in. c. cum esses et in. c. relatum extra d̄ testa. dico igi
tur q̄ necessario exiguntur quatuor ad semiplenaz ꝓ
bationem. sed non ꝓpterea puto q̄ in testamēts talis
semiplena ꝓbatio aliquid releuet. alī sequeretur q̄ ex
testō non publico et testibus tribus deficientib⁹ pos-
sit hereditas legata et fideicommissa peti ex quo alii
quatuor superuiuētes deponerent de uolūtate et solē
nitate. quia iudex tunc deberet deferre sacramētū ⁊ tñ
hoc uidetur contra nō. in. l. i. ⁊. iii. de testa. Et ꝓ hoc fa
cit. qz in contractu in scriptis celebrato semiplene ꝓ
bato non recurritur ad sacramentum. ut. j. ti. i. autē. lz
nouo iure. quod et nota. Jtē est sciendum q̄ tunc un⁹
testis facit semiplenam quando omni suspitōe carē
alias nec semiplene ꝓbaret sed tantum suspitionē fa
ceret puta si esset vnicus consanguineus uel alius cō
iūctus. ut no. gl. in. l. etiam. ff. de ꝓba. et idem ē si essz
infamis infamia facti: nam etiam cum torturis nō fa
ceret semiplenam ꝓbationem licet tortura faceret si-
mul cum alio plenam. nam multum coadiuuat alī te
stis non infamis. ar. ff. de eden. l. si quis argentariis i
p̄n. Concludo igitur et q̄ ipse debet omni exceptō
ne esse maior. Et ex hoc dicit bar. nōbiliter q̄ unus te
stis in ꝓbatione opinionis vulgi alias fame non face
ret semiplenā ꝓbationē. nā cū uerisimiliter d̄ fama d̄
bent esse multi testes non carēt ille solus suspitione
nec etiam ille qui ipsum dumtaxat producit. ad quod
facit. l. fi. j. de fide instru. et idem dic si præsumptionez
legis uel nature haberet ꝗ̄ se p̄ ea que dixi. §. in. vii. ꝗ̄.

Circa predicta quero de casu cotidie occurrēti. pu
ta datus ē un⁹ testis ꝓ confidato ab utraqz ꝑte an tē
ꝓbabit plene. dic aut partes conuenerunt stare eius
dicto et tūc ꝓbat plene nec possunt ꝗ̄uenire qz ē vi iu
dicis obtinet. l. questionem. j. d̄ fideicom. ꝓ hoc. l. tbē
opōpus. ff. de do. ꝑle. Aut hoc non conuenerūt sed tā
tum in eius persona. i. ut testificaretur consenserūt et
tunc solum ꝓbat semiplene et eius dictum reprobari
pōt. j. de testi. l. si quis. ⁊ hoc de exemplis glo. Qui
tum exemplū addūt videlicet de fama ut ex illa semi-
plene ꝓbetur ut nō. ff. de testi. l. iii. §. eiusdem. Sed at-
tendēdum ē quia gl. in hoc sunt contrarie. nā gl. pōita
in. l. ii. §. i ff de excu. tu. sentire uidetur q̄ p se solā non
probet et semiplene sed dentum cū secū aliqua habet
indicia. Alia gl. uidetur sentire q̄ probet plene in. l. at
qui nā. §. fi. de neg. gest. et ad idē multociēs allegatur
gl. in. l. iiii. j. de proba. que meo iudicio potius sētit q̄
semiplene. Sed pro concordia remitto ad ea que scri-
psi in. l. ea quidem. j. de accu. in materia fame in. ix. et
ultima. q. ubi vltra ceteros plenius illam materiā de-
clarani. Sertum exemplum addit bar. uidelicet d̄
confessione facta extra iudicium ꝑte absente quelicet
non probet plene ut nō. in. l. i. ff. de inter. ꝓc. tñ secundō
ipsū probat semiplene. et ꝓ hoc inducit. l. capite q̄nto

ff.de adul.⁊ dic esse casum in.c.fi.extra de suc.ab intr. Ego puto q̃ ꝛ̃ semiplene nõ probet sed minus fidei faciat.et hoc probo ꝓmo ꝑ dictum gl.fi.in prin.in.d.l i.de inter.ac.ubi gl.simpliciter⁊ indefinite dicit q̃ nõ probat ⁊ sic nec semiplene:qꝛ a quo remouetur gen⁹ ⁊ quelibet eius species.ff.e.l.duobus.§.colonus.⁊.§. sequẽti.et de le.iii.l.si chorus. Secũdo qꝛ hoc.l.non cauetur nec rõe ꝓbatur ergo ⁊c.per.l.illam.j.de coll. ad.l.capite quinto rñdeo q̃ gl.ibi non dixit q̃ semi⁄ plenam ꝓbationem faciat sed q̃ facit indicium ut ꝛoꝛ queri possit.at indicium põt esse minus q̃ semiplena ꝓbatio qꝛ ex suspitione ẽt ꝓcedit ut ꝑ doc.in.l.fi.j.de questi.q̃ nimmo ibi confessio erat facta parte pñte et coꝛam testibus ⁊ erat coadiuuata indiciis aliis.s.cap tiuitatis facte in loco ⁊ tp̃e congruis ad suspitionẽ inducendam:vñ potius facit ꝓ q̃ ꝗ. Eodem mõ re spondeo ad.l.quero in fi.ff.de edi.edic.licet bar.eã nõ allegat.Ad.c.fi.de suc.ab intes.quod fortius urget re spõ.multipliciter. ꝓmo q̃ confessio ibi non fuit facta absente abbate sed pñte ut ibi pz iuxta medũ sed qꝛ non emanauit ad eius petitionem uel instantiã non ꝓbat ibi plene sed semiplene.vel secũdo q̃ ibi fuit fa cta ad petitõem abbatis sed ꝑ abbatem nõ fuit dedu cta in sua petitõe ut ibi nõ.gl.nam si deducta fuissz et ꝓbata tunc plenariam ꝓbationem faceret.Vel tertõ ibi non emanauit dispositiue per modũ ꝓncipaliẽ sic confitẽdi sed per modum cause. Vel quarto.ibi illa confessio sic incidenter facta erat in extrẽis uite ⁊ ob eãm mortis speratam iõ tunc maioꝛis ẽ efficacie quia tunc non creditur in illam vel ob aliam eãm sic fate⁄ ri .et ista magis placet. Septimum uidelz exẽplu addũt quidam uidelicet de exemplo ab auctentico et publico instrõ per notarium sumpto sine iudicis au ctoꝛitate.⁊ inducũt gl.que hoc uideꝛur uelle in.l.ii.ff. de fide instru. Sed ray.hoc ꝓbat.qꝛ sicut testis deponẽs de auditu auditus nihil ꝓbat qꝛ facti ueri⁄ tatem ignoꝛat ita nec hoc exemplum.ut autẽ.si quis i aliquo.§.de eden.et meo iudicio hoc sentit gl.in.l.sic iniquum.j.de fide instru.lz aliter intelligi possit. De octauo uidelz de dicto test.nondum publicato dubi⁄ tatur.sed ia.de arc.dixit q̃ nõ ꝓbat ẽt semiplene.per nõ.in l.gesta.j.de re iudi.⁊ ibi dicam. Visis que se miplenam ꝓbationem faciant quero utrum duo ex illis semiplenis faciant unã plenam ⁊ perfectã ꝓbati onem.⁊ uideꝛur q̃ non.j.qui nu.tu.l.i.⁊.ff.de excu.tu. l.spadonem §.qui iura multa.Contrarium tenent cõi ter doc.sine sint eiusdem generis ut sunt duo testes:si ue diuersi ut unus testis et fama ff.de testi.l.iii.§.eius dem.⁊ extra de appel.c.i.et ibi gl.sine unus testis ⁊ cõ fessio.quando non plene sed semiplene ꝓbat confes sio ut ꝓtinc dixi.et sic de ceteris.⁊ ita ẽ de mẽte hui⁹ gl.et gl.in.l.admonendi.ff.e.⁊ ad.ll.in ꝗrium alle.rñ⁄ de ut.§.in solutione.viii.oppo. Reuertoꝛ ad glo.in ver.sed non apparet cui et quero cui hoc sacramẽtum uel iuramentum necessarium deferatur:an actoꝛi uel reo.⁊ dicit gl.q̃ iste tex.dimittit in cogni:õe iudicis q̃ habet multa põderare.primo quis coꝛ melius nouit rei ueritatem.secundo cuiuslibet honestatem ⁊ fidem tertio ubi in his sũt pares recitat opi.inter hu.⁊ azo. ⁊ postea in fi.rñ.⁊ duabus.ll.que uidebantur facere ꝓ hu.et sic uideꝛur gl.inclinare in opi. Azo.sed in.l. admonendi ff.e.gl.ponderat ẽt magnitudinem ⁊ etiã extimationem cause.et ideo per modum summe ca⁄ pio illam et istam gl.incipio a canda huius gl.⁊ sic: aut queritur de iuramento quod habet per se vim ple ne ꝓbationis.Puta qñ deferꝛur ad ꝓbationem reꝛ ꝗ ablatarum uiolentia tamen prius probata ⁊ illud dẽ ferꝛur actoꝛi in odium uiolentie.j.unde vi.l.si quãdo ⁊ hic in fi.gl.Aut queꝛitur de iuramento quod deferꝛ rõe contumacie et dicit gl.q̃ actoꝛi ꝓpter contumaciã rei.§.de iudi.l.ꝓperandum.§.si aut reus.⁊ in fi.hu⁄ ius gl.Aut queꝛitur de iuramẽto quod deferꝛur ꝛtraqꝫ ꝓte pñte ꝓpter defectum plene ꝓbationis ⁊ in supple mentum semiplene ⁊ tũc dic cum gl.Aut neuter eoꝛũ nouit ueritatem:aut alter tantum:aut vterqꝫ.si neuter nouit neutri deferꝛur.l.maritus cum ibi nõ.ff.de q̃sti. ⁊ est ratio quia hoc est sacrm ueritatis quod deferꝛur ad ꝑfectõẽ ꝓbationis:sed ꝑfecere non põt q̃ ignoꝛat cum testis de eo quod sensu coꝛporeo ꝓcipit disponeꝛ dz.j.de testi.l.testiũ.Si uero alter tantum noueꝛit ue⁄ ritatem quia in facto eius consistit et tũc ei qui nesciꝛ deferꝛi non deberꝛ:qꝛ ut dixi hoc iuramẽtũ ẽ ueritatis. nõ ff.e.super rubꝛica.Sed an alteri parti qui sciueꝛit veritatem dẽat deferꝛi dic aut ipse ẽ utilis ⁊ abiecta ꝑ sona ⁊ ei ẽt deferꝛi non dz.rõ:qꝛ rõe sue utilitatis ẽ su spectus adeo q̃ si in alicna cã ꝓdueeretur ut testis si ne tormentis non admitteꝛetur.ff.de testi.l.ob carmẽ §.si ca.⁊ autẽ.de testi.§.si uero ignoti. Si aũt ẽ hõ bone conditionis ⁊ uite frugis tũc ei deferꝛi dz nisi magnitudo cãe aliud inducat ut in se.q dicam. Si aũt uterqꝫ nouit ueritatem tunc ꝗuterqꝫ sit vilis ⁊ ab iectus neutri deferꝛur.si alter tantum tuc nec ẽt illi sz alteri honesto sic nisi cãe magnitudo ꝗdicat. Si ve ro uterqꝫ ẽ honestus bone conditionis et famie ⁊ sic ambo sunt status indifferentes in rei subsiãna mori⁄ bus ⁊ uita tunc insurgũt opi.inter hu.⁊ Azo.nã bug. q̃ actoꝛi qui semiplene ꝓbauit.⁊ hanc opi.uideꝛur te nere gl.in.l.admonẽdi.Az.uero dicit q̃ reo.⁊ in hanc inclinat gl.ista.Examinemus rões ꝓ utraqꝫ ꝓte ꝑ ue ritate habẽda.Azo.inducit ꝑ cãu.l.admonẽdi.ff.e.in ver.sed hec.qui loquitur in reo absoluto et eo qꝛ iura uit ut pz i se.ver.solet.et sine dubio ille tex.fortiter fa cit ꝓ Azo.et ẽt induxit.l.cum ẽt.j.e.sed illa nihil facit quia in iuramento iudiciali non necessario loquiꝛ. Scõo ꝓbat:qꝛ in cã ꝓpria quis non põt esse testis.j. de testi.l.in omnibus.de fideicõ.l.qõe.sed si deferatur actoꝛi ipse erit testis in cã sua ergo ⁊c. Tertio indu cunt qui hanc partem sequũtur.qꝛ in dubiis fauoꝛa⁄ biliores sunt rei q̃ actoꝛes.l.arrianus de actio.⁊ ob. ⁊.l.fauoꝛabiliores de re.iur. Quarto addit.d.meus qꝛ in uno grauamur in alio debet releuaꝛi.l.euz qui in pñ.ff.e.sed reus ẽ huiusmodi cum dz absolui actoꝛe nõ ꝓbante.l.qui accusaꝛe.§.de eden.cum si.ergo ei iura mentum dz deferꝛi.quinto induco quia si post publi⁄ cationem testium et coꝛ testificata didicita non ꝑt ac toꝛ super eisdem articulis alios testes ꝓducere ꝓp timoꝛem subornationis.ut.j.de ꝓba.autẽ.qui semel. ⁊ in auten.de testi.§.quia vero multi col.vi.q̃to magis eidem suimpsius testimonium non dz committi.Ergo dicũt communiter canoniste cẽ casum ꝓ illa ꝓte extra eo.c.fi.⁊ hanc partẽ ibi sequitur Jo.an.⁊ ia.bu.hic.et dñs meus. Ad oppositum ut actoꝛi deferatur faci unt iste rões.primo qꝛ leges aboꝛrent piuria ff.de in litem iurã.l.uideamus.⁊.l.marcellus.§.pr̃.re.amo.sz magis ẽ ueriſimile deierare reum q̃ actoꝛẽ cum gra⁄ uius sit a se abdicare q̃ non acquirere.ff.de his que i fraud.cre.l.qui aũt in prin.⁊ hec fuit rõ pe.ꝑ quam ipe hanc ꝓtem tenet. Secũdo hoc confirmat bar.q̃ cũ sequitur ꝑ doctrinã euãgelicã.de qua extra de iudi.c. nouit.ibi dum dicit ⁊ si te non audierit adhibe tecuz vnum uel duos testes.qꝛ in oꝛe duoꝛ uel triũ stat om ne uerbũ.unde dicit ipe no.ibi dũ dicit adhibe unum.

quia per illō datur intelligi ꝙ creditur uni testi cum dicto actoꝛe quod intelligitur iurato. ⁊ per hoc rñdit ad rōem Azo. qꝛ cum uno teste admittitur q̄do alia ꝓbatio non bētur. Tertio ego confirmo per hanc ⁊ sequētes rationes. qꝛ hoc iuramentū defertur ad probationem ꝓficiendam ⁊ supplendam ut hic: ergo actori deferendum qui in hac ꝓbatiōe defecit ⁊ cui onꝰ ꝓfectionis et supplectionis incūbit. Quarto qꝛ hoc iuramentum defertur in inuitum ⁊ spēs ē ꝓbationis: ſz ꝓbationes non recipiuntur de domo aduersarii illo inuito. ī. de testi. l. nimis graue. ⁊ l. de minore. §. tormēta. ff. de questi. nec ēt eo uolente ubi aduersarius sit inuitus ar. s. de legi. l. quod fauore. ⁊. ff. de re. iur. l. iuito Quinto qꝛ ex parte actoris sunt duo. s. eius affirmatio ⁊ semiplena ꝓbatio ⁊ ex parte rei sola negatō igit actori ut plura et ualidiora iura habenti dz ōferri. ar. l. cōi. de suc. autē. itaqz. ⁊ de legi. here. auten. pꝰ fratres Sexto et ualidius qꝛ per semiplenam probatōnē quā actoꝛ fecit iudex pro eo opinari cepit. ff. de testi. l. iii. §. eiusdem. ⁊. ff. de questi. l. de minore in prin. quod dēclara ut. s. latius diri in. vii. oppo. ⁊ per ꝓñs reum q̄ negauit suspectum bz de mēdacio ergo nō sibi ut suspecto sed actori ut magis credendo pro se semiplenā ꝓbationem habēti debet deferri. Septio confirmo p tex. in ti. de consu. re. feu. c. i. in prin. et. §. sacramentū ubi uidetur quodammodo cāus. ⁊ hāc opi. secutꝰ fuit pe. Kay. bar. ⁊ pro ea ē communis p̄ctica ⁊ ego eam teneo p rōes quas feci ⁊ potissime p̄sertam ⁊ p dictū ter. Tñ utrāqz opi. puto concordari posse. ⁊ sic aut actoꝛ semiplene ꝓbante intentionem suam reus nihil contrarium ei ꝓbauit ⁊ tunc actori dz deferri: qꝛ ipse bz aliquid ꝓ se quod iudicem informat ut. d. c. sacrim. et ꝓ quo iudex cepit opinari contra reum ut in. vi. rōe Aut reus suam exceptionem ꝓbauit ⁊ tūc aut plene: ⁊ cessat questio nostra quia tunc absqz alicuius iuramēti prestatione dz absolui: Aut exceptionem suaz ꝓbauit dumtaxat semiplene ⁊ tunc si exceptio est directo ꝑria intentioni actoris ita q̄ inuicem se non ꝓpaciantur: puta si actoꝛ se mutuasse reo certo loco uel tēpoꝛe certam q̄ntitatem: reus uero ꝓbat se tūc illo loco uel tp̄e non fuisse ibi sed alibi in remotis ꝓtibus ⁊ tē ex quo uterqz tantū semiplene ꝓbauit, ꝓbationes inuicem concassantur ⁊ reus debet absolui absqz declarōe alterius sacramēti. ⁊ idem si uterqz plene et tāto fortius si actoꝛ semiplene ⁊ reus plene ꝓbasset et actoꝛ ꝓ basset intentionem suam. reus vero exceptionem suaz ꝑdictoriam illi probasset semiplene tūc locus non est delationi sacramenti qꝛ in nostro sunt elise ꝓbationes actoris: sed reus et ꝓbatis omnimodo est condēnandus ut nō. gl. in hoc singularis. ff. de testi. l. ob carmē. §. si. et Li. s. de ꝓcur. l. i. in. iii. q. ⁊ Jo. an. in. c. fi. extra de iur. iur. Si vero exceptio per reū semiplene ꝓbata ñ est directo ꝑria intentioni actoris sed cōpatitur se cuz illa ut exceptio solutionis transactiōis pacti de ñ petendo iur. iurandi et si. tunc esto q̄ actoꝛ plene ꝓbasset reo in casu isto debet deferri sacramentum sup exceptione semiplene ꝓbata ⁊ hoc per easdem rationes p quas. s. dixi deferēdum actori qñ reus nihil ꝓbauit ⁊ hoc tene mēti qꝛ cotidiana Modo rñdeo ad oppositā ꝓ pte rei inducta. ꝓmo ad. l. admonēdi rñdeo q̄ illa pōt loqui qñ reo deferr̄ ex eo qꝛ vel ipe meliuſ nouit veritatem vel qꝛ erat magis dignus: uel si hincinde erant pares dic q̄ ei super exceptione semiplene ꝓbata deferrtur. et sic concoꝛ. cum predictis. nec ob. ver. solent. qꝛ dico q̄ ita generaliter loquitur q̄ tā in actoꝛe q̄ in reo potest locū habere. Ad rōem secūdaz rñdeo q̄ ꝓpriē non ē ipse testis nēc ut testis recipitur ut no. l. l. questionē. ī. de fideius. Itē ex necessitate iuris hoc euenit et eius dispositione ut alī patet in rōe per bar. i ducta. Item eadem rōe si deferretur reo ipse uideretur testificari in cā sua. Ad tertiam rñdeo q̄ rei sūt fauorabiliores in alio sed non in istō qꝛ ꝑ eos ē suspitio et eo quia semiplena ꝓbatio actoris informat iudicem ꝓ actoꝛe ⁊ facit eum opinari ꝑ reum ⁊ eum suspectum bz de mēdacio. Ad quartam respondeo p nō. hic in gl. qꝛ ꝓcedit actoꝛe nihil ꝓbāte. sed actoꝛ semiplene ꝓbante non debet absolui sed recurri ad iuris dispōem que ⁊ in hoc moderat ⁊ ꝓuidetur ad sacramentum recurratur ⁊ sic reus non potest dicere se grauatum. Ad quintā que fortius urget respondeo q̄ pꝰ didicita testificata non permittitur ut testis ut dixi p̄terea iuramētum ⁊ semiplena ꝓbatio talem suspitionem tollūt quia non creditur deierare ⁊ immemoꝛ esse diuine saluris. l. fi. ad legem iul. re. Item in hoc casu medio tutioris ⁊ minus suspecte uie facienda ē electio p̄. illa rō non attenditur in aliis casibus in quibꝰ omnes fatentur actori deferendū esse ⁊ tamē eodem modo haberet obstare. Ad sextā de. c. fi. extra. c. ti. respondeo ꝓmo scōm aliquos q̄ aliud ē de iure canonico aliud ē de iure ciuili quod obseruandum ē i foro ecclesiastico. secūdo respondeo q̄ illa p̄sumptio de qua ibi dicitur non erat tanta q̄ semiplenam probationez induceret ꝓ actoꝛe. ⁊ hec satis bona respōsio licet non constet de ea. Tertio q̄ ibi sunt uerba possibilitatis non necessitatis. l. sepe de offi. p̄si. ⁊. l. non q̄ quid de iudi. Quarto q̄ ibi tex. non steriit in opinione illa ideo subiunxit nisi iudex ⁊c. Ego ēt quinto aliter dico q̄ ibi loquitur in cōuento actione famosa ex delicto descēdente puta iuriaz que est famosa. l. i. §. i. ff. de ifami. at in iudicio famoso sacramētū necessarium nō defertur actori quia in eo ꝓbationes debēt esse luce clariores ar. l. sciant. ī. de ꝓba. et etiā quia cā censetur magna et ardui ponderis et sic iuramētum actori nō debet deferri ut dicaz in se. q. q̄ aūt questio sit ardui et maximi ponderis ptz ex eo quia ipsa absorbet dignitatē fidei et famē hinc est q̄ in talibus actionibus famosis ex delicto descēdentibus debet apponi in libello tempus et locus ut probatur extra de procur. c. tue. ⁊ de testi. c. presentiū in. vi. et no. per doc. in. l libellor. ff. de accu. ad qō facit de iure nostro. ff. c. ti. l. alias. et. ff. de dolo. l. itē erigit et. ff. de iuriis. l. pretor edixit in prin. Et q̄ in actione que infamat ifamia iuris non deferatur actori sacramentuz tenet hic bar. et pro tanto in illo. c. fi. pondera q̄ ibi iuramentuz qō defertur reo vt ibi dicit littera defertur ad innocentiaz purgādam et ostendendā et sic ꝓpter illud verbū innocētiaz collige q̄ ille ver. sane ⁊c. ibi positus loquit̄ in eo dē cāu quo p̄cedēs. s. in act. iuriaz cū nocētia ⁊ inocētia cōcernāt delictū. ff. de iniur. l. cū q̄ ⁊ ō pen. l. absentem. Nec inde ob. exceptio que ibi sequit̄ nisi iudex ⁊c per quā uidetur dari intelligi q̄ etiā in actione famosa iuramētum potest deferri actori quia respōdeo q̄ tanta potest esse ultra semiplenā probationez p̄sumptio pro actoꝛe q̄ iudex ei deferret ut ibi non autē ubi nil plus foret quam semiplena probatio quia tūc nō deferreretur actori ꝓpter obstaculū actionis que est famosa unde si famosa non esset ei deferreretur ⁊ sic potius concordat cum predictis q̄ contradicat. Et iste uidetur mihi uerus intellectus in illo ter. quē no. Quero mō et secūdo ubi causa esset magne summe uel estimationis an actori semiplene ꝓbāti dz iuramentum deferri et glo. in. l. admonēdi. ff. c. dicit q̄ nō

et licet glo.nihil alleget nec etiã expressim probetur.l
Tamen doc.cõmuniter idem dicũt et allegant qz istar
habet cause crialis nec aliter probãt. Aliqui allegant
quia timor est suspitiõis in causa magne summe uel
extimationis ideo non sic faciliter ad hoc sacramen
tum est deueniendũ.ff.de excu.tu.l.propter litẽ z insti.
e.§. Itẽ ppt litẽ z hec rõ ẽ.melior. Quis ei ille quẽ ma
gna quãtitas pecunie non facit vacillare a fide dic mi
bi et bonorabo ipsum laycum uel clericũ. Sed cum
quero quãdo causa dicatur magne extimationis uel
summe.dicũt doc.q̃ hoc uelut indeterminatũ relinqui
tur arbitrio iudicis qui multa habz cõsiderare viz an
sit questio ꝓprietatis uel possessionis cũ questio pos
sessionis non censeat magni preiudicii.l. monẽtance
s.qui leg.pso.z.j.si de mo.po.fu.app.l.i. Item ubi est
qõ ꝓprietatis uel alicuius quãtitatis petitẽ habet cõ
siderare qualitatem et diuitias persone .ff. de iudi.l.
sed si susceperit et ibi glo. Item habet considerare an
questio sit talis que statum absorbeat puta ingenuita
tis uel seruitutis:nam illa est maxima ar.ff. de re.iur.
l.quod attinet z.s.de peda.iudi.l.placet.nam tũc non
deferreret prouocãti in seruitutẽ sed in libertatem sic
ut.j.e.l.cuz ꝓponas et idem si vertitur periculũ fame
ar.ff.e.l.alias.circa qõ dic vt.s.diti. Quero tertio
quando id quod est probandũ est in condẽnatõne et
non in dispositione an semiplene probata cõdẽnatio
ne sit recurrendum ad iuramentũ Bal. cõsuluit q̃ nõ
quãdo tendũt ad obligationẽ inducendam quia con
dẽnationes debẽt perfecte impleri non per fictiones
l.lucius.ff.de condi.et demo. secus dicit ipse si tendãt
ad instructionem faciendaz ut in rescripto delegata
rio cũ dicitur si de his tibi cõstiterit condẽpnabis.nã
hec clausa est apposita ad iuris obseruantiã ideo nõ
alterat.l.sepe cum ibi nõ.ff.de offi.presi. ꝓ his indu
cit qõ nõ.inno.in.c.prudentiam de offi.deleg.z glo.in
clemen.i.in.e.ti. Quarto quero vsqz ad qõ tempus po
test peti a iudice hoc sacramentũ deferri bar.rndit vs
qz ad cõclusiõem cause et hoc q̃a spẽs est ꝓbationis
ergo zẽ.ut extra de fi. instru.c.cuz dilectus.nec ob.q̃
ante conclusionẽ cause non potest quis stare an sibi
expediat hoc petere dũ demũ didicitis testificatis hoc
sciri possit quia inquit ipse ille debet petere sub cõdẽ
natione si semiplene tantũ sit probatũ sicut alias di
citur.j.de proba.l.excep.et ar. eius qõ no.in.l.si qui
dem.j. de except. Ego puto q̃ etiã post conclusionem
factam in causa possit peti. Item q̃ iudex suo officio
possit deferre primũ probo hoc sacramentum quod
est spẽs probationis demum post conclusionem cau
se per iudicẽ est deferendũ z vsqz ad sentenciaz est pre
standum ergo et tũc põt peti ut sic eo tẽpore quo pos
sit deferri possit peti cũ non sit spẽs ꝓbatõis que de
bet ante fieri et sic nõ ob.e. cũ dilectus.nã si post con
clusionem cause posset probari nõ dubitaretur quin
testes tũc possent ꝓduci propterea iudex necessitatur
ad deferendũ illud demũ post cõclusionez cãe cũ nec
ante posset si vellet quia ait et cui debz deferre non po
test prius scire q̃ in causa concluserit et processum to
tum examinauerit et si ita est sequitur q̃ nec pars an
tẽ ad petendum tantũ q̃ iudex ad deferendum astrin
gatur immo nec iure prius videtur petere posse vt de
creditore in diem dicitur.ff. quãdo di.usuf.le.ce.l.i.in
fi.et ff.de eo quod cer.lo.l.ii.§.si quis ita.et de ver.ob.
l.cum qui calende.propterea petitio ante conclusionẽ
cause quam ipse bar.permittit suum effectum post cõ
clusionem cause porrigit et dirigit ergo non refert
an ante vel post petatur ar.ff.de here.insti.l.in temp9
z.j.de do.ante nup.l.q̃ sponse z.j.ad.l.fa.de pla.l.in
fuga propterea cum quid permittitur et omne illud ꝓ
quod peruenitur ad illud.l.ad rem mobilem de ꝓcu.
et.l.ad legatum.e.ti.et de acquir.here.l. illud:sed hut9
sacramenti delatio permittitur post cõclusionẽ cause
ergo et eius petitio que est causa necessitans iudicem
ad delationem.l.iiii.§.hoc iudicium.ff. d damp.infec.
Tertium aũt.s.q̃ iudex possit suo officio probo per.l.
admonendi ver.solent.ff.e.ii.quia iudex potest supple
re ex notis sibi in instancia iudicii et ex agitatis in ea
vt.j.de app.l.amplioz.§.ii. et de tempore app.l.ii.in
fi.et ibi nõ. Tertio per notata per doc.in.l.q̃ iussit.ff.
de re.iu.dicunt enim q̃ interlocutoria.j.decendũ ad
petitionem partis est reuocanda sed post decendiuz
potest iudex uero officio reuocare ita et in ꝓposito.
Quero quinto de forma petitõnis huius sacramen
ti et dicit bar.q̃ petitor non debz petere sibi deferri sz
impersonaliter ei cui de iure teneatur iudex deferre z
monetur ex eo quia petens sibi deferri se suspectum
facit propter auiditatem et affectionẽ q̃ ostendit.l.iii.
§.i.ff.e.z.ff.ad.l.cor.de fal.l.vxori §.i.et de iur.imu.l.sp
§.conductores et.s.de epi.et cle.l.si quãq̃ z.j.quimi
li.non pos.l.cura per vigili li.xii.ꝓ hoc etiã facit quia
testis sponte se offerens repellitur ut suspectus.ff. de
bi.qui.ut indig.l.post legatũ.§. is uero z ibi gl.d hoc
Ego uero licet credam illam formaz petendi fore ma
gis honestam non propterea puto q̃ si petat sibi de
ferri ex eo quia ipse semiplene ꝓbat et ex eo quia sibi
de iure debet deferri ex hoc debet repelli.primo quia
ipse petit id ad quod iudex tenetur de iure et sic nõ re
pellendus ar.j.de adult.l.graccus.immo ei prebend9
est assensus ar.ff.de his qui sunt sui uel ali.iur.l.ii.se
cundo quia ex quo supponitur q̃ de iure ei debet de
ferri nec refert an petat sibi uel ei cui de iure debet de
ferri quia tunc hec sunt equipollencia cum ius ipsum
sit certum ad quod se refert et paria sunt quid exprei
mi certum uel certificanduz per relationem ad id qõ
est in se certum ut.j.de sen.que sine cert.quanti.l.ii.et
iii.et.ff.si cer.pe.l.certum et de re.iudi.l.in summa. Ter
tio quia nemini allegationes suc debẽt esse uel dici in
terdicte.s.de iudi.l.iudices.et auc.iubemus z.j.de iu
re fi.l.facultas li.x. Nec ex illaꝫ allegatur quis debz
suspectus iudicari uel repelli ut.j.de app.l. et in ma
ioribus in fi.z.ff.in.e.ti.l.illud.alias frustra ei permit
teretur a.l. Quarto ut clarius pateat pone q̃ imper
sonaliter deferri potuisset ut bar. ipse dicit z cõtencio
postea insurgeret corã iudice cui partium deberet de
ferri nõne licebit allegare q̃ sibi z non aduerse pti nõ
est dubitãdũ q̃ sic ergo si tũc põt poterit z ãteriori tẽ
pore quo petit sacramẽtũ deferri cũ nihil refert tũc vt
postea imo cauti9 est euenire ut.s.de tpe resti.l.fi. z et
exceptio emptoria q̃ sui natura dẽt opponi lit.cont.
ut.j.sen.re.no.po.l.emptorias ãte lit.cõt.põt cõtesta
ri ut.j.d ꝓba.l.except. Quito qz cã pudoris z bonor
sui cõseruãdi hoc petit igit nec ut suspect9 nec ut aui
dus repellẽdus ut.j.de adul.l.ita nobis pudor z.l.q̃
nis adulterii z.ff.de ꝓcur.l q̃ oia.§.i. pudor aũt z bo
nor colligit ex eo q̃a petit sibi d̃ferri ut magis digno
z iuridico z minus suspecto ex eo q̃a semiplene ꝓba
uit z non aduersario cõtra quẽ iudex iã aliquã bẽt in
formationẽ ꝓpter quã fact9 est ei suspect9 de mẽdario
ut.s.diti. Sexto qz non taz spõte dicit hoc petere
q̃ ex necessitate ei iducta ab aduersario q̃ ex semiple
ne ꝓbatis p̃sumit iuste resistere ergo ei subueniẽdũ
ff.ad silt.l.iii.§.vtq̃ z d bo.li.l.q̃ cũ maior.§. si libert9
z ex p̃dẽtis pz q̃ in oppositũ allata nõ obstãt quia in

illis affectio non est iuridica ⁊ honesta hic sic nec in-
gerit se in facto alieno sed in ꝓprio .et hic sit finis ō
presenti.l.cōmentata ⁊ repetita publice ꝑ me bartho-
lomeū in mil.ccc.lxxxii.laus honor ⁊ gloria in excel
sis deo ⁊ eius vnigenito domino iesu xpo saluatori
nostro.

I ad excludendam.

Ista.l. legitur uno modo ꝑ glo. ego alios addaz.Casus pupillus nō pōt iusiurandū deferre.b.d. Nō.q̄ ubi delatio sacramēti non valet causa iterate exercetur. Contra hoc opp.glo. de .l.i.s̄.c. So.q̄ ibi delatio tenuit hic non quia iuramentum debet deferri a pupillo cū tutoris auc.ff.c.l. iusiurandum.§.i. qō hic non fecit quia sibi ipsi tutor auctorari nō potuit:ut.ff.de auc.tu.l.i. ⁊ sic scōm glo. hic detulit suo tutori nondum finita tutela. sed q̄ hec lec.fuit de modico dubio ⁊ etiā quia forte nō bene cōuenit littere que dicit ad excludendaz actionem tutele que demū tutela finita nascitur.l. nisi. et.l.si tutor rei publice.§.fi.⁊ ibi nō.glo.ff.de tu.⁊ ra.di. Vel etiam supposito q̄ ante nascat tamen intentatur.at iste tex. supponit eaz non intentataz duz dicit eandez litē ⁊c. Ideo aliter uidetur intelligenda.s.q̄ pupillus detulit iuramētum ei qui tutor eius fuerat sed tutela finita erat non nocet ei quia sine auc.tutoris fecit vt dicto.§ i.⁊ intellige mediante replicat.ut ibi.Pōt etiā legiter tio mō:ut.ī.dicā.sed dices tu si pupillus erat qūo tutela finita erat.rūdeo q̄ certi sunt casus in quibus suscepta finitur.ff.de excu.tu.l.idez vulpianus.§.i. ⁊ ibi uide. Sed circa istā quero an quilibet pupillus cum tutoris auctoritate possit glo.i.in dicto.§.i. dicit q̄ sic si sit doli capax nō alias.Sed doc.dicūt q̄ lz non sit doli capax.pōt tutore auctore deferre dūmō fari possit.ff.de admi.tu.l.i.§. sufficit. Quero.ii.in casu quo defert tutore auctore an possit petere resti.in integruz dicūt glo.ibidē aut detulit extra iudiciū ⁊ sic sine iudicis auctoritate ⁊ tūc restituitur:ut.s̄.si tu.uel.cu.int.l. ii.aut in iudicio et sic iudice approbāte ⁊ tūc est maiꝰ dubium quia iuramentum habet vim solutionis.ff.c. l.iusiurandum:sed aduersus solutionē factam cū auctoritate tutoris ⁊ iudicis de certo nō dat restitutio.ī ō admi.tu.l.sanciuꝰ ⁊.ff.de mi.l.ait ꝓtor.§.i.ergo nec aduersus iuramētuz predictū.sed hoc non obstāte licet glo dubitet tamē doc.tenent q̄ pōt restitui q̄a nō per omnia viz solutionis obtinet cum similem obligationem non tollat.l.sticū.§.naturalis.ff.de solu. Potest ⁊ tertio hec lex legi ut loquatur in pupillo adulto facto qui tutori quōdaz detulit sacramētuz in quo distinguo:aut ipse nō habebat curatorem ⁊ tunc ipso iure delatio et sacramentū ei preiudicat si extra iudiciū detulit sed restitutio peti pōt.Sinaūt in iudicio tunc est dubium quia iste actus videtur iudiciarius ⁊ ipse nō habet legitimā ꝑsonam standi in iudicio vnde videtur sibi non preiudicare ipo iure:ut.s̄.qui le.ꝑso.l. moneāce ⁊ ꝓtoruz: aut curatore habebat ⁊ tūc aut generale ⁊ tūc in eo idē dicendum est qō in pupillo.l. si curatore s̄.de in inte.resti.mi. Aut nō habebat generale sed spēalez ad litē istam ⁊ tūc puto q̄ tantū operē hec particlis interdēo in hac re particulari q̄tum generalis in omnibus.ar.l.que de tota.ff. de re.ac.⁊.l qui sit.ff.de usu. Quero an cō pupillo possit deferri.dic q̄ infanti non quia iuramētuz exigit verba que infans non pōt ꝓferre.l.si infanti.ī.de iur.deli.Infanti vero loqui valenti similiter non potest deferri quo ad hunc effectū ut cōpellatur iurare uel referre .ff.e.l.

Ad quilibet pupillus cū tutoris auctoritate iuramētuz deferre possit.

Ad quid pupillus deferat tutore auctore an possit petere iuramentum restitutionis

Ad pupillo iuramētum deferre iuramētuz possit.

iusiurādum.§.pupillo sed bene pōt deferri ut eo ꝑ se iurāte compellat deferēs stare.ff.e.l.qui iurasse in pn. Sed eo iurāte cōtra se non preiudicat sibi ipo iure si sine tutore fecisset ar.huius.l.cum si.uel ope restitutionis si eius auctoritate iurasset:ut.s̄.econtra eo deferēte diri facit clar.ī.de auc.presta.facit etiam qō nō.gl. in.l.uideamus.§.adolescens.ff.de in lit.iur.

Am etiam. Primo in confitēte. secundo in negante.Casus.relicta a tutoribus intelliguntur relicta a pupillis ⁊ ubi aduersarius fatet ad sacramētum nō recurritur ⁊ tutor iurat in causa pupillo mota.b.d. Nō predicta tria.item nō q̄ in causa pupillari potest iuramentum deferri cuz primo concordat.ī.de fideicō.l.etiam.⁊.ff.de le.ii.l.peco.§.mior

Querit glo.quid si pater pupilli noluit expressiz q̄ tutor de suo solueret dic q̄ nō valeret nisi aliquid de suo tutori reliquisset.l.ab eo.ī.de fideicom.⁊.l.tam is §.ii.ff.de fideicom.liber. Querit glo.an indisticte tutor compellatur iurare.rūdit q̄ non ⁊ bene si fuerit ignorans ar.ff.e.l.iusiurandum.ter.ergo iste debet intelligi in tutore veritatem sciente.Nec ob.l.uideamus ff.de in lit.iur.quia ibi in iuramēto in litem qō est affectionis.hic in iuramento veritatis. Quero an sit necesse q̄ iste q̄ petit iuramētum prestari habeat aliq̄ presumptionem pro se facientem glo.dicit q̄ quidam dixerunt q̄ sic ⁊ aliter non declarat,Attende ista glo. pōt habere varios intellectus.vnus potest esse q̄ velit'ut tutor non possit compelli nisi sit aliqua ꝑsumptio q̄ ipse debet scire veritatez. Alius intellectus est q̄ iudex ad petitionem actoris non debet compellere quem ad iurandum nisi perēs aliquā presumptionez faciat iudici ō debito ⁊ erit hec presumptio minus q̄ semiplena ,ꝑbatio quia tūc vendicaret sibi locū sacramētū necessariū ⁊ vterqz intellectus est notabilis:sed secūdus magis ⁊ forte non absurdus considerata utilitate petētis ⁊ bonitate eius a quo petat ⁊ super his cogita. Quero vltimo si non tutori an pupillo possit sacra.deferri.dic ut in.l. precedenti.in vltima questione.

Am proponas. Super cā statꝰ potest iusiurandū deferri.b.d. Ibi genere nō q̄ super agnatōe potest iuramētum deferri fac.l.i.ff.de ꝑba. Oppo.glo. q̄ de causa ingenuitatis non possit cō promitti.l.non distinguemus.§.de liberali.ff.de arbi. So.tripliciter ponendo casum per quor positiones fatet q̄ hic de cā ingenuitatis non fuit factū compromissum sed ex his nō spēaliter. primo ex pria positione q̄ de quōe iuris potest ꝓpromitti lz pe.hic tenuerit oppositū dices q̄ snia iuris nō est in prātē iudicis sz legis.ff.ad turpi.l.i.§.calūpniatoribus sed nihil releuat q̄a nec arbit.dat hic prās aliter dicendi q̄ ius disponat sed declarandi ⁊ inter opi. eligendi nam propter varietatē opi. ler effuitur obscura ⁊ dubia ut no. glo.in.l.leges sacratissime.s̄.de legi.Ex tertia positione nō.q̄ arbit icidenter cognoscit de cā liberali sicut ⁊ iudex qui alias ō ea iurisdictōez non bet.l.i.s̄.de ordi.iu.⁊ plus est hic quia iudici hec iurisdictio potuisset a.l.dari sed ꝓtes de cā liberali nō potuissent ꝓpromissuz facere ⁊ tñ icidenter pōt arbiter cognoscere qō nō.Circa scōm casum quē ponit glo. in iudice ordinario dic qui post iusiurandū tulit sententiam pro filiis amite pro quibus fuit iuratuz ⁊ sic in iuramēto indiciali hic loquit q̄ snia sequit nō i nolūtario ⁊ ex hoc no.q̄ snia decretū appellat qz eiꝰ verba sunt ōliberate

Lo 23 f

creta est eni decretuz omne uerbuz deliberate cretum. l.nec q̃cq̃.§.ubi decretuz de offi.,pcõsul.z leg.Sz que ri potest an in iuramẽto necessario possit hec.l.intelligi.z dic q̃ sic.sed intellige sane si filius amite se ,puocãnbus uel defendẽtibus in igenuitate fuerit declatuz naz aduersario dicenti eos seruos esse iuramẽtuz necessarium nõ debet deferri cũ res sit maximi preiudicii z equipetur seruitus mozi ut dixi.s.c.in.l. in bo ne fidei in.i.q.ad fi. Quero an iuramẽtuz volũtariũ in cã igenuitatis pstitũ sit seruãdũ z uidet q̃ sic.ut hic in pria lec.qõ itellige sane si,p igenuitate sit pstitũ ut hic z.ff.c.l.euz.§.fi.nõ si ,p seruitute.ff.de iur.pa.§. si iuranero et de li.ca.l.nec si uoles quod nõ. Quero quid in causa matrimoniali. Istã questionẽ ponit glo. in.l. iii.§.i.ff.c. Sed dic aut iuratur super dissolutione matrimonii z tunc inramentum non est seruanduz ideo contraueniri põt sicut z contra trãsact.z rem iudicatã ut extra de transac.c.fi. z de re iudi.c. latoz et.c.consãguinei.nam quos deus coniunxit hõ non sepet ut in euangelio Matthei xviii. Aut iuratur pro matrimonio et eius cõsolidat. z tunc iuramentũ seruatur quia z si ante non consenserunt in matrimonio cõsentiunt tamẽ tempoze delatiõis iuramenti z eius prestationis ut.ff e.l.qui iurasse.§.fi.z.l.si quis cum debitoze.z sic nõ obstat.l.nuptias.ff.de re.iur. Quero quid i cã monachationis.dic aut est iuramentũ super eiꝰ dissolutione z tunc nõ seruatur qz monachatio elegantioz est matrimonio ut in auc.ut lic.ma. z aui.§.qz uero.aliquo eni casu matrimoniũ solui põt sed monachatio non. Aut iuratur q̃ est monachus z tunc idez uidet dicendum quod de matrimonio carnali dixit quia et monachus spiritiale matrimoniũ contrahit.in contrarium facit quia solus consensus facit matrimonium sed nõ monachum sed actus professionalis solẽpnizatus requiritur nisi dicas q̃ hoc non potest allegari.s.c.l.i.z.ff.c.l. non erit.§.dato. Bartholomeus de saliceto legũ doc. bononiensis zc.

Ec filius. Primo dictũ.scõo illatõ ad quesitũ.scõa ibi unde.casus iuramentum uel dilatio unius non ꝓiudicat alteri ratũ non habẽti.b.d. nõ q̃ filius nõ preiudicat matri in iurando uel deferendo. Nõ q̃ delatio uel iuramentuz põt haberi ratuz. Querit glo. quid si habuisset mandatum.respondit glo. q̃ tunc preiudicat z bene dicit. Sed attende quia nõ omne mandatũ sufficit sed debet esse uel generale cum libera uel ad hoc speciale uel in rem suam procur.ff.c.l.iusiurandum quod ex conuẽtione.§.fi.

Etozi delatio. Ex iuramẽto prestito uel remisso actozi ꝓpetit actio in factũ sicut ex snia.b.d. Nõ q̃ iuramẽtuz remissum habet ,p prestito z q̃ cadẽ actio nascit que nasceret si prestitũ fuisset qõ nõ ,p legatis cõdicionalibus quãdo ꝓdicio habetur ,p impleta qz stetit per euz cui impleri debebat vt.j. de insti.z substi.sub con.fac.l.i. Nõ etiã nomen actõnis que nascit ex re iudicata. Oppo.q̃ ex iuramẽto remisso non cõpetit actio.ff.e.l.remittit So.q̃ hec debet intelligi scõm illã.s.quãdo delationẽ iuramẽti icõtinẽti actoz suscepit. Op.q̃ nõ actio i factũ sed utilis ex ꝓctu super quo iuratur ff.c.l.si duo.§.si quis .Sol.ut in glo.fi.uel lacius dic aut iuratur formiter quia causa adiecta:aut informiter q̃a nulla cã spẽali adiecta primo casu competit utilis ex contractu ut dicto.§.si quis z nihilominus actio in factũ ex iuramento ut hic z utraqz est natiua illa ex iuramẽto illa ex contractu presumpto. Secũdo cãu aut iuratur super act.personali et tunc habet locuz sola actio in factum ut hic.aut iuratur super reali et tunc aut est talis realis que non requirit expressionez cause ut est rei vẽdicatio no.in.l.i.ff.de eden.z tunc nascitur actio in factũ ex iuramẽto.ff.e.l.naz et postea.§.fi.z.l.se.z.l. sed si possessori in prin. ver. perinde et nihilominus utilis in rẽ ut nõ.glo.fi.l.i.s.ỏ iud.et in.l.nullos.§.fi. ff.de re iudi.z hanc dicit Bar. in.l.nam et postea.§.fi. datiuam quia in ea non supponitur obligatio.sed cã dico nariuã ex domino presumpto sup quo iurat ar. s.de ali.iud.mu.ca.fa.l.i.aut est talis realis que requirit expressionem cause ut ypothecaria z tunc dic ut in personali dixi scõm ia.de ra. Oppo.tercio q̃ ex sentẽcia non oriatur actio in factũ sed iudicati.ff. de re iudi.l.miles.§.iudicati.glo.ibi dicit q̃ illud verbum iudicati sonat in factum ideo exponit ibi.i. in factuz ex re iudicata.sed ia.de ra.dixit q̃ uere proprium nomen illius actionis est actio iudicati sicut dicitur actio de pecuniis cõmodati z si.et de hoc dicit ibi esse casum et ita debere intelligi.l.illam et ita pertransit Ly.ego teneo opi.glo. que communis est et in communi usu et idez videtur hic casus alias ista similitudo non efficiendia plus de sententia q̃ de quacũqz causa alia ex qua aliqua competeret actio.item cum ante illud uerbum iudicati hic positum non fiat mencio de sententia nec etiam post intellectus glo.est planus et intellectus ia.non potest sine nouis subauditionibus haberi ideo non tenẽdus.hoc confirmatur tali rõne.nã in casibus in quibus hodie ex sentẽtia arbitri nascitur actio illa nomiatur in factum ut.s. de arbi.l.ne in arbitris.§.fi.z.l.cum autẽ circa prin.z tamen ante illas.ll.dicit tex.q̃ non dat actõ iudicati.l.i.e.ti.ex quo bene colligitur q̃ illud uerbuz iudicati est nomen cãe nõ actionis quia illa in factũ vocatur:ut.ll.s.allegatis.z hec actio in factuz locũ hz siue snia sit expressiz cõdẽpnatoria siue implicite qz declarat quid alicui deberi nã z tunc condẽpnare dicitur.l.quid tamen.§.i.ff de arbi.z pro hoc.l.sed z si possessori in prin.ff.e.ti.z hoc vbi snia ualet nõ si sit nulla etiã qz sup libello in epto lata ut no.glo. singlis isti.de obli.in pri. z icipit istud in fi.nã ibi vult glo.q̃ ex tali snia nulla oriatur actio sicut nec quando est lata ab incompetenti iudice. Quero vltimo cũ glo.i.an ex quolibet iuramento nascatur actio in factum.rndit glo.q̃ sic.sed pla. fatetur in voluntario qz post se sentencia nõ expectat sed ex iudiciali uel necessario dicit non nasci qz sufficit ut postea ex snia nascat ne fiat inculcatio actionũ z hoc fuit secut ex eo qz ubi due cãe sic se habẽt ad inicem q̃ cã prima fiat ad effectũ sequẽtis cãe pficiẽde non agit ex pria sed ex sequẽti ut pz in numeratione z stipulatione sequẽti.ff.de noua.l.si ita stipulatus z.l.se,sed ita est q̃ iuramẽtum iudiciale z necessariũ fit ad finẽ snie ferende ,p iurãte ergo zc. Nostri uero doc.cõmuniter tenent glo.pro uera in iuramẽto indiciali z opi. pla.in iuramẽto necessario z quod ex iuramẽto iudiciali nascat actio in factũ dicit bar.,pbari in dẽa.l.nã et post.§.fi.z.l.si possessori uer.,pide ubi dicit ipe no. q̃ littera in vtraqz loquit de petitõe ex quo dat intelligi q̃ ibi lis erat cõtestata qz ãte nõ dicit petere sz petere uelle.l.amplius.ff.rẽ ra.ba. z ex hoc ifert q̃ ibi ỏ iudiciali loquit z tamen dat actio in factũ in qualibz ergo eaz zc. Confirmat ex eo q̃a cadẽ est rõ quc in uolũtario:nam in vtroqz deferens videtur cũ eo cui defert contrahere z sic statim debet ex illo quasi ꝓctu nasci actio ff.de pecul.l. depositi.§.i.ubi de hoc uidetur casus. Confirmo etiam ex eo quia deferens videtur se

Vtrũ ex sententia oriat actio iudicati vel iudicati

An ex quolibet iuramẽto nascat in factum actio.

Vtrũ actio iudicati nascatur ex sententia iuramẽto ciuili nascitur. Vtrũque potest iudicari et iuramẽto aut voluntario sibi alia actio utilis ex suo quo fuerit

aduersarii debitorem fateri si iuret sic esset ut.ff.e.l. q̃ iurasse in fi.sed ex confessione facta in iudicio nascit actio.ff.de confes.l.certum in fi.ergo ꝛc.Confirmatur etiam ex eo ꝙ tex.in.l.non erit.§.dato.ff.e.loquitur generaliter in iuramẽto dato uel remisso similiter.l.ista sed hoc est iuramẽtum nedũ volũtarium sed etiam iudiciale ergo ꝛc.ꝙ aũt in necessario non nascat actio in factũ patet prio quia.l.ista ꝛ dictus.§. dato loquitur de iuramẽto delato qõ remitti põt sed necessarium non est huiusmodi quia non defertur a parte nec remittitur ergo ꝛc. Secũdo quia actus non extenditur vltra intentionẽ agẽtis.l.non omnis in prin.ff. si cert. pe.Sed iudex qui defert necessarium non agit obligare sed probationem perficere et supplere.l.in bone fidei.§.e.ꝛ.ff.e.l.admonendi.et maxime quia iuramentum necessariũ defert vni cõtra voluntatem alterius ergo ꝛc.ꝛ in isto proprie habet locũ ratio pe. non in iudiciali quia illud defert ad obligandum:nec obstat qõ dicunt de inculcatione actionum quia illud tollitur per.l.non est nouum.ff.de ac.emp.Non est enim hic inculcatio sed pluralitas actionum ex diuersis factis ꝛ personis resultantium. Aliqui moderniores dicũt ꝙ si post iudiciale non est secuta suia tunc ex eo oritur actio in factum.ubi aũt secuta est tũc nõ ex eo sz ex sententia oritur actio.pbant per.l.cũ pponas.§.e.scõm vnã lec.naz dicũt ipsi pondera qõ ibi dicit ꝙ preses pron ncie faciet seruari sententiã iudicis ꝛ non dixit iuramẽtum pstitum. Ego sequor precedentem prõnes ibi allegatas ꝛ etiã quia sacramentum iudiciale est actus distinctus a sententia iudicis ꝛ a diuersis psonis utrũq; pcedit nec necessario vnum tendit ad finem alterius ꝛ sic nõ ob.l.nõ.n.ẽ noua.ff.nec ob.l.cũ proponis.quia ibi eligebatur illa via nec ibi negat de iuramento. Vltimo de hac actione in factum habes vnũ notabile dictũ uidelz ꝙ licet iuramentum prestetur ad excipiendum tamen si iurans cadat a positione ita ꝙ locus non sit exceptioni ex tali iuramento contra eum qui detulit incipit actio in factum competere.l. sed si possessori uer.pinde. Et forte ibi est ratio quia iuramentum est prestitum sup eo qõ sui natura est aptum natũ act.producere ut super dominio:ut.§.ubi in re. ac.l.i.

Elata conuentione. Deferens tenetur prius de calũpnia iurare ꝛ is cui defertur tenetur iurare ut referre alias compellitur soluere.b.d.Et sic tria nõ. ite nõ scõm bar. ꝙ iudex põt precipere parti ut anteq̃ discedat a banco iuret uel referat aut soluat. Oppo.ꝙ incpte dicat delata conditione quia conditio non defertur sed ipsum iuramentum Sol. q̃ ideo sic dicit quia delatio expresse uel implicite habet conditionẽ quia cũ reus negat dicit actor sum contentus si tu iuras istud qz quod in conditione consistit ei defert ꝛ sic isto respectu dic.conditione delata. Oppo.secundo ꝙ deferens non tenetur iurare de calũpnia.ff.e.l.iusiurãdum ꝛ ad pecu.§.qui iusiurandum.Sol.hoc regulare fallit in paterno ꝛ parente ut ibi. Quero tunc quid si deferens non vult de calũpnia iurare.dic ꝙ habetur p remittente iuramentũ.ff.e.l.si non fuit ꝛ hic in glo. Oppo. tertio ꝙ is cui est delatũ nõ possit referre ut ʒ.de fideicõ.l.fi.ꝛ ff.re.amo.l.marcellus.§.fi.allegatur in glo.So.per rescriptũ ꝛ casus speciales a rescripto Sed ista sunt aliter examinanda.ꝛ primo.ad.l.fi.ʒ.de fideicõ.non uidetur bona ratio fallentie ideo videtur melius dicendum ꝙ ibi id de quo queritur non equẽ cadit in noticiã deferentis sicut eius cui defertur alias ista debet intelligi secõm istam. Ad.l.marcellus.§.ff. dicit ibi glo.ꝙ ibi est spẽale odio delinquẽtis.sed melius videtur dicendum ꝙ ibi illud non cadit in noticiã deferentis qz admonitio debet esse facta causa dinoscii nr actio illa locũ habẽat ut dicta.l.marcellus.§. i.et.l.si concubina.§.i.ʒ.e.ti. qõ non põt maritus quõdam scire quia animus hominis est occultus. Ad.l. lex cornelia.§.hac.l.dic.glo. ibi fallere ꝛ rationem nec ibi nec hic assignat sed in dicta.l.marcell⁹ dicit ꝙ ibi ideo quia.l.expressim dicit ꝙ actor potest iuramentum reo deferre.sed hec ratio non est bona ex quo relationem non retat ideo melius est dicendum ut ibi p doc. ꝛ Bar. ut illa intelligatur scõm istam.aut iniuria de qua queritur equẽ cadit in noticiam vtriusqz quia facta de die et in faciem actoris et tunc possit referri. Aut non equẽ cadit in actoris noticiam:ut rei ut quia facta de nocte vel de die. sed a tergo uel retro uel a lõge per iactum lapidis tunc referri non possit. Ad.l. sancimus.§.licencia.ʒ.de iur.deli.rñdit glo. ꝙ ibi fallit uel dic ut in precedenti.uel quod uerius:puto ibi proprie loquendo non est iuramentũ veritatis an ita sit uel non sed ita sciat uel res esse uel non esse in hereditate et sic de conscientia eius ut ibi no.glo. Ad.l. presenti.§.sic ubi.§.de his.qui ad ecc.confu.dic.ut in precedenti:vnde ad vtrunqz potest dici ꝙ de iuramento purgationis loquũtur quod nõ refertur hic de iuramẽto ueritatis ꝛ litiũ decisiuo in quo distigue aut id de quo queritur cadit equẽ in noticiam utriusqz uel non:ut.§.dixi.Oppo.quarto ꝙ iuramentũ istud possit tam in iurando q̃ in referendo recusari.ff.e.l. ius iurandũ quod ex cõuen.in prin.So.ꝙ hec.l.ꝛ.l.manifeste.ff.e.ti.debent restringi in iuramento iudiciali. et hoc uoluit hic glo.parua super uerbo iudicem signata.lex cõtraria i uolũtario loquitur in quo iudicis approbatio non interuenit.ideo illud põt indistincte recusari ut ibi.Quod dicebat dominus meus verum nisi inter partes iam esset conuentum ut alterius iuramento deciderentur quia tunc conuentio esset seruanda ar.l.iii.in fi.ff.de pac.quod facit ibi ar.ad.q. Si cõuentio facta est inter partes ut de dãpno ꝛ interesse debet stari sacramento actoris ualẽat conuentio secus si deberet stari sine eius sacramento quia tũc nõ ualeret quia ad delinquendum inuitaret.ff.de pac.l.si vnus.§.illud et.ff.de pac.dota.l.conuenire.Oppo.quito ꝙ etiam iudiciale possit recusari:ut.ʒ.e.l.generaliter.§ sinaũt.glo.hic remittit ad ibi notata ꝛ taz ibi q̃ in.l.manifeste.ff.e. uarias solutiones dedit. sed ueritas est ista ꝙ illa lex non corrigit istã nec iura antiq̃ ut patet ibi in fi.Et ideo ista.l.ꝛ.l.manifeste debent intelligi nisi ex iusta cã utrũqz recusetur quia et sic erat de iure antiquo ut patet.ff.e.in his.ll.videlicet in.l.tutor in fi.et in.l.iusiurandum ad pe. in prin.et.l.cum q̃ in prin.et.l.qui iurasse.§.si pater ꝛ.l.non alias ꝛ.ff.re. amo.l.marcellus ꝛ sic intellecta.l.generaliter.ʒ.e. non contradicit sed cõcordat quia ibi ex iusta cã permittit recusari et non alias quod patet quia ibi iudex causse appositionis de causa recusationis cognoscit quod non faceret si uniformiter recusari posset.et sic bene dicit ibi tex.in fi.dum dixit ꝙ in aliquo non derogat iuri antiquo.ꝛ pro hac so.est casus in auc. de tri. et se.§. studium uer. et hoc dicimus.et clariorem habes in auc. de fide instru.§. his que dudum et ibi de hoc est glo.et in.e.ti.§.si tamen quisquã ꝛ illi tex. per doc.non allegantur.

A actione etiam.

Etiam super actõne depositi iuramẽtũ põt

deferri.h.d.Oppo.l.debz esse de dubitabili.l.q̃ labeo ff.de car.edi.So.assignãdo rõnes dubitãdi ut in glo. et attẽde qz glo.ponit exẽplu; quãdo reus fuit ille qui iurauit sz pone ecõtra q̃ actor iurauit reu; sibi teneri uel depositũ recepisse an istõ iuramẽtũ statim ẽ executũ ni mãdatum. rndeo scõm primũ modũ iurãdi sic q̃a iurat sup iure obligationis z actionis sed scõm modũ scõm nõ quia iurat dũtaxat super proprio facto depositnõis unde ex iuramẽto creditur solũ id quod est iuratũ.sed nõ tolluntur exceptiones reo ꝓtra act. depositi cõpetẽtes quia ille nõ ꝓdicunt iuramento facit qõ in simili dicitur de exceptionib⁹ cõtra sniam opponẽdis que sentencie non cõtradicũt:ut nõ.in.l.i.§. de iur.z fac.igno. z ideo reus super suis exceptionibus prius est audiendus.

§ Si quis ius iurandum

Primo vnũ dictũ cu; rõne in reuocante delationẽ sacramẽti ãte eius prestationem et sentẽciã lata .scõo aliud in reuocãte ãte ei⁹ prestationẽ sed lata sentencia.scõa ibi si quis autẽ delatio iuramenti antequam presterur uel sẽtenciẽ põt reuocari.h.d. Nota ex prima parte q̃ uariatio non admittitur z ut iniqua repellitur. Item nõ.q̃ quis nõ redit ad ius cui renunciauit. Ex secunda parte nota q̃ illud quod est reuocabile ante diffinitiuam sentẽciam ẽt est reuocabile appellatione pendente z hoc probatur ibi que prouocatione suspensa non sit a sensu cõtrario.pro hoc accedat glo. ff. de appella.l. creditor. §.iussus. Item nõ q̃ post diffinitiuam sentenciam iuratur secundum unam lecturaz. Item nõ q̃ finis unius litis nõ debet esse alterius litis pricipiũ z sic non debz dari actio vt lis finita resuscitetur. Oppo.q̃ uariatio z incõstancia admittat.l.nõ nunq̃.ff.de col.bo. Sol.ibi in nullius pretendebat.preiudicium hic sic ut in glo.sed certe z ibi de preiudicio fratr̃ quibus uidebatur ius quesitũ tractat. sed ex benignitate admittit ne a succõne parentis de facili priuetur. Tamen circa hãc materiã Dy.in.l.ỏ reb⁹.ff.re. amo.sic distinxit aut uariatio nõ est circa idẽ sed diuersa que nõ habent loco eiusdẽ.et tunc uariatio admittit.ff. de inoffi.testa.l. papĩ.§.sed nec impuberis z.ff.re.amo.l.de rebus.z.ff. de li.leg.l.aurelius.§.pe. Aut est circa idem uel circa diuersa que ratione cõueritatis habent loco eiusdem et tũc regula est q̃ uariatio nõ admittit ut hic z.ff.ad exhi.l.celsus z de le.i.l.si legatarius z.ff. ỏ ini.l.in cãe z.ff.de dãp.infec.l.pretor.§. vnde queritur cu; si.fallit in.l.non nunq̃.ff.de col.bo.z in.l.filii mater.§.i.ff.ad tercul.z in qualibet eaz nõ assignatur scõm Dy.Oppo.q̃ post diffinitiuã sniam non iuretur:ut.j.l.prori. Sol.dupliciter ut in glo.Ex prima so.nõ q̃ late sumpto vocabulo interlocutoria põt dici diffinitiua.sz hec solutio violat istam litteram ideo glo.soluit scõo q̃ hec corrigit p illã.hec nõ est bona quia legũ corrcõ est cauranda z maxime in casu cũ in fi.l.proxime dicat q̃ in aliquo nõ derogat legibus anteriõ.ideo alie ibi sunt so. Sed hec est uera q̃ sicut hic permittit iurare post sniam ita ibi sed ibi additur q̃ quia tẽpore huius.l. non poterat iurari appellatione pẽdente hodie p illã l.põt z in hoc aliquid innouat.Sed ꝓra vtrãq; opp. in ea pte in qua illa loquitur in iuramento iudiciali et sic a parte delato iudice ap,pbante q̃ neutr̃ possit stare quia delatio iuramẽti habet in se cõdictionẽ ut statim non ex interuallo iuretur.ff.e.l.non erit.§.fi. Istud contra.videtur mihi difficile sed sol.q̃ non tantũ illã condictionez habet sed etiã aliã et non copulatiue sz alternatiue.s. ut statim iuretur uel statiz acceptet z eo acceptato põt ex cã iurare ex interuallo ut.ff.e.l.iusiurandum z ad pe.§.i. In casu ergo nostro acceptauit sed maturius deliberare voluit sed quia forte tempus iudici currebat ipe ,pnunciauit ,p iurare debente sub cõdicione si sic iuraret qõ postea facere põt ut hic z in.l.se.Nec est hec conditio extrinseca sed itrinseca quia iuramentuz habet uim ,pbationis z trahit retro ad tempus anterius quia ad tempus susceptionis et sic non ob.q̃ sub condictione non det ferri sentẽcia. l.ii.§.biduũ.ff.quãdo app.sit.nec q̃ ,pbatiões debent fieri ante sniam nõ post.l.quinquagita.ff.de ,pba.z.l. i.z.l.qui accusare.§. de eden.ex ꝓdictis cõsulit reo ut statim accepret delationẽ iuramẽti nõ aũt ad acceptãdum petat tempus ad deliberandũ quia statim actor delat.reuocare posset ut dicto.§.fi.z ita ibi no.bar.Sz tũc opp de isto tex.qui et post acceptationem ,pmittit reuocationem.Sol.q̃ ante acceptationem ex sola nuda voluntate ,pmittitur reuocatio ut ibi sed post acceptat.non ,pmittitur nisi ex iusta cã.puta ex habundantibus ,pbationibus ut hic z istud solũ sufficit allegare nec est necesse hoc prius ,pbare quia petitio ,pbatõnis huiusmodi ad ipediẽdũ reuocat.sacramẽti essz pon⁹ contra ipm petentẽ ut ,pbet q̃ ,p eo ideo in ei⁹ fauorem sufficit sola reuocatio cu; assertione predẽta z ut hoc clarius videas attende q̃ eo non ,pbante delatio sacramẽti remaneret firma si expediret eũ causam allegatã ,pbare ut reuocatio ualeret z sic reus eo non ,pbante compelleret iurare qõ nõ noluit.l.ista. Quero econtra ad.l.istam quid si actor dilationez petiit ad ,pbãdũ contra petita z vult ad iuramẽti delat. procedere queritur an possit reo contradicente.z videtur q̃ possit ut contrariox sic eadem sit disciplina ut l.fi.j.de sen.pas. In ꝓrium quia non videtur posse dilationi renũtiare altera parte inuita ar.ff ỏ condi.ob. ca.l.si pecuniã z.ff.man.l.si mandauero.§.fi. Videtur dicendũ aut res non est integra q̃a iam ad examinationem testium est ,pcessum.z tunc nõ possit aduersario inuito.Aut res est integra z tunc aut sumus in fi. dilationis ita q̃ ante est uerisimile aliquid eũ posse ,pbare et tunc etiam nõ possit z debet sibi iputare qui se tantũ artauit. Aut sumus in limine dilationis z tunc põt quia quodãmõ res ,p integra iudicatur.ff.de mi. l.si iudex.et de excu.tu.l.amicissimus.§.fi.

Generaliter:

Primo ponit occasionẽ iuris statuẽd.scõo statuit quid iur̃ sit partib⁹ ,psentibus.tertio quid eis absentibus. quarto ,puidet de loco ubi debet iurari.quinto confirmat ãtiqua iura.secũda ibi omne igit̃.tertia ibi his de presentibus.quarta ibi in omib⁹.quita ibi simili mõ.secũda subdiuiditur in duas quia primo ,puidet quãdo possit iurari.scõo adicit quid fiẽdũ si ꝓtes recusant iurare.secũda ibi sz iuramẽto. Et quia grã cõmodioris doctrine legam p particulas ideo primã ꝓtem z pri.huius scõe q̃a connera sunt p se summabo et breuiter.h.d. Si iudex in diffinitiua snia reu; cõdẽpnat sub cõdictione si actor iurauerit z snia sit appellatione suspensa nõ poterat actor interim iurare ,pter quod actore interiz moriente snia non habebat effectũ. Nunc ,puidetur ut possit iurari etiã appellatione pẽdente.h.d. nõ ibi et subtrahantur ,pbationes q̃ iuramẽtum hẽt uim ,pbatiõis Ibi eum multum zc. Nõ q̃ iplementũ ꝓditionis que ꝓsistit in secreto alieni cordis non põt p alium ipleri q̃a nec p heredẽ defuncti. Itẽ nõ q̃ aliud est iuramentum defuncti aliud heredis ut hic. Ex quo nõ q̃ q̃ sacramẽtũ est mere ꝓsonale.ex quo sequit q̃ si defunct⁹

iuranit aliquid dare uel facere qd ipse non dedit uel
fecit licet nec ei⁹ heres det uel faciat non ꝓpterea he⁄
res est ꝓiurus ⁊ adde qd scripsi.s.si aduer. ue.in auc.
sacramenta in.q.pe. Ibi ꝓbationibus pinguins no.
ꝙ ꝓbationes non sunt angustāde. Ibi in diffinitiua
sentencia nō ꝙ snia potest ferri sub condictione itrin
seca ꝓbationum ⁊ ex hoc datur cōsiliuz iudicibus co
artatis ad ferendū sentēciam q̄ nondum potuerūt ꝓba
tiones examinare vt ferant sentenciam sub ꝯditione
si est probatum ⁊c. Ibi uel preuaricationis formidi⁄
ne dic interponēde uel interposite ⁊ sic no.ꝙ ante im
plemētum ꝯditionis appellaſ. Venio ad apparatuz
huius partis ⁊ primo vide glo.que oppo.ꝙ iuramen
tum non habet vim ꝓbationis de.l.cum qui in prin.ff.e
et non so.Sed dic ꝙ vim ꝓbationis ꝑ iuramentū fa
cere obtinet sed non ꝑ testes ut ibi .uel hic considerat
effectum ibi onus probationis.Oppo.ꝙ in ipsa dif⁄
finitiua sentencia non possit iurari q̄a hoc est ipossi⁄
bile cum prestetur iuramētum a parte ⁊ sententia fe⁄
ratur a iudice ⁊ sic est hoc impossibile. Sol.ut in glo.
ꝙ hoc debet itelligi pauz ante uel parū post quia que
incontinēti fiunt ⁊c. Isti ergo volunt ꝙ postea ex in⁄
teruallo iurari non possit sed cōtra.ꝓbatur in prece⁄
denti.l.quare alii ꝙ hec corrigit illaz sed hoc reproba
tur per finez huius.l.alii referunt singula singulis ut
in glo.et hec verior tñ oz iungi cū ꝓcedēti.s.ut ex ifual
lo iurari possit ut pri⁹.sz ñ necessitet ut oli qz ⁊ stati iu
rare pōt ut hic necessitas ergo interualli corrigit non
potestas ⁊ qd necessitatis erat nunc est potestatis.
Sequitur uer.de iuramento et diuiditur in duas. pri⁄
mo prouidet contra deferentē ex relatione ei facta iu
rare recusante.secundo prouidet contra eū cui defer⁄
tur qui non vult iurare nec referre. secūda ibi sinautē
h.d.iuramentum iudiciale debet prestari uel referri ⁊
ille cui relatuz est tenetur iurare alias eo recusante cō
tra eum feratur sententia a qua non potest appellare
⁊ si ille cui delatum est nolit iurare uel referre pōt iu⁄
dex contra eum proferre sniam a qua licitum est ei ap
pellare et iudex appellationis habebit examiare an
condēpnatus iuste recusauerit nolle iurare nec refer⁄
re.h.d. No.collige super littera ideo illam uide.ibi a
iudice approbatū nō ꝙ iuramētum iudiciale nō con⁄
cludit parti priusq̄ approbetur a iudice. Item ꝙ de⁄
fertur iudice probante uel confortante et sic auctorā⁄
te ut sequitur.⁊ hoc est qd dicit glo.fu.s.e.l.i. nam qd
ibi dixit ꝓbatur hic.ibi uel si hoc recusauerit.s.ille cui
relatū est.ibi causa uel capitulum no. hic et etiā in se.
uer.ibi et ita cetera sine capta ꝙ super incidentib⁹ et
emergentibus potest iuramētum deferri. Item no.ꝙ
iste textus loquit tam in interlocutoria sentencia q̄
diffinitiua.ibi quis.n.ferendus est ⁊c.no. ⁊ sig.tex.nā
hic habes ꝙ quis nō debet recusare qd ipse facere ꝓ
curauit.⁊ ideo non auditur appellans ⁊ hoc est fun⁄
datum sup ti.ff.ꝙ quis .iur.⁊c. Contra qd oppo. glo.
de se.uer.Sinautē dicit glo.hic ⁊ ibi q̄ aliud est in de⁄
ferente ut hic aliud in eo cui defertur ut ibi .ego nō vi
deo racionem diuersitatis bonā qz relator est delator
et in se ipso recusator. Itez si is cui est delatū nō vult
iurare nec referre ipse audit appellās quia ex iusta cā
pōt fecisse sz ita ex iusta cā pōt fecisse q̄ ex relat.recusa
uit ergo ⁊c. Iusta cā est i eo q̄ dtulit si ex relat.recusat
q̄a rei ueritate non nouit qz p̄sens nō fuit nec cū eo a
liquid gestū fuit et forte relator est ille qui nouit veri⁄
tatem vnde in iquissima uidetur.l. ista si ubi subsit iu
sta causa non ita audiatur vnus sicut ali⁹ ⁊ maxime
quia equalitas est seruanda in iudiciis.l.fi.j.de fru.et
li.ex.Credo igitur istū ter.intelligendum quando in⁄
sta causa non est recusandi uel quando in delatione
dir. iura uel referas unde aduersario referente nō po
test recusare relationem quā ipse faciendā ꝓcurauit
circa ista cogita ⁊ uide qd postea in distinct.l. scripsi.
Sequit uer.Sinautē.summa cū p̄cedēti vnde uide litte
ram ibi hoc subire.s. quia non vult iurare uel referre
de vtroqz cui.s.diri. Ibi sit recusatum expone duob⁹
modis ut in glo.secūdus est melior ꝓpter sequētia q̄
continuantur ad ista licet utrqz bonus quo ad pre⁄
sentem litterā. Ibi et ita cetera no.ex ista illatiua.⁊ ex
his que.j.sequuntur ꝙ iudex in snia debet exprimere
cām iuramenti recusati. Ibi in vltima ꝓuocatione nō
ꝙ recusans iurare pōt causas recusationis quas nō
allegauit coram priore iudice in causa appellationis
allegare. Item nō ꝙ in appellatione a diffinitiua dis
cutitur de grauamie illato per interlocutoriaz licet ab
interlocutoria non fuerit appellatuz qd nō.⁊ nō.ꝑ in⁄
no.in.c.quo ad consultationē de re iudi. Ibi emēdare
nō ꝙ iudex appellatōnis corrigit sentēciā prioris iu⁄
dicis. Ibi iusti dispēdii.uarias expositiones ponit
hic glo.Sed pria est multū no.que vult ꝙ q̄do vnus
vincit in principali alter in appellatione tūc alter al⁄
teri nō cōdēpnetur in expensis sed absoluatur qz q̄li
bet habuit iustam cām litigandi qd nō.cū illa glo. cō
cordat io.mo.extra de appel.c.cordi li.vi.⁊ spe.in ti.de
expen.§.nūc uidēduz ner.quid de appellatione. Sed
glo.ii.q.vi.c.oio tenet ꝙ victus in appellatione tenet
ad omnes sumptus utriusqz cause et hoc per regulaz
que vult ut victus victori condempnetur in expensis
⁊ hanc sequitur ia.⁊ pe. morelli ⁊ ridit ad allegata i
oppositū et primo ad illud ꝙ obtinuit in prima quia
ñ releuat cū illa victoria ꝑ appellationē sit extincta.ff.
ad turpi.l.i.in fi.Nō ob.et ꝙ habuisse videt iustaz cāz
litigādi qz rñ.ꝙ iusta cā litigādi q̄ fuit ab iicio morel⁄
litis excusat non illa quaz p̄tendit ꝑ sententiā in pria
instancia ꝓ se latam quia illa snia tunc non apparet
iniusta ⁊ est reuocata et ad non cām uel iniustam sal⁄
tem redacta.Sed videamus an ista glo.in suis termi
nis possit saluari. Et ideo attende ꝙ quandoqz in ea
dem instancia unusquisqz vincit ꝓ parte et sic quili⁄
bet est victor et victus tūc remitto ad ea que scripsi i
l.i.in fi.s.de plu.pe.⁊ in.l.properādū.§. sinautē alteru
tra.s.de iudi.Quandoqz unus vincit in prima instan
cia alter in alia et tunc aut ꝑ victoriam in secunda in
stancia remanet principalis causa decisa.Aut non re
manet decisa q̄tūcunqz sententia lata in causa appel⁄
latōis trāsiuerit in rē iudicatazz.prio casu habet locuz
predicte opi.quas ino.extra de do.⁊ contu.c.finē liti⁄
bus.⁊ Jo.an.in.c.iur.igno.extra de re.iur.Et etiaz ar⁄
chidi.in dēo.c.oio cōcordare uidetur hoc modo quia
aut uict⁹ in prima vincit in causa appellatōis ex no⁄
uis ꝓbationib⁹ ⁊ tūc uera est opio ut utrqz absoluat
ab expensis.Aut ex antiquis ⁊ tūc uera est opinio ia.
⁊ pe.et hoc sequitur hic Bar.Istud quando uincit ex
antiquis mihi placet sed quando ex nouis ꝓbationi
bus uidetur mihi distinguendum. Aut iste noue ꝓba
tiones facte sunt super his que uera esse cōstabat ad
uersario qui obtinuerat in prima et uera sit opi.ia. et
pe.apparet.n.tunc ꝙ iustam causam litigandi non ha
buit nec sententia prebet sibi iustam causam quā scie
bat in se forte iniustam uel ad iniustam reduci posse.
Aut ille ꝓbationes facte sunt super his que an essent
uera non constabat ei uere nec uerisimiliter et tunc il
li bene dicunt quia non est cōdempnandus in expen
sis ꝓpter iustam cām quā habuit ab initio. secundo

casu.s.quādo principalis causa non rēmanet decisa licet sniā in causa appellationis lata transeat in rez iudicatam ⁊ iste est casus noster.nam licet iudex appellationis reuocet sniam latam ex eo q̄a quis ptra quem lata est iurare noluit pria tamen causa de nouo tractabitur acsi illa snia lata non fuerit ut statim sequit̄ hic in littera ⁊ tunc ista glo.dicit ueritatem quia is ꝓ quo prima sentencia fuit lata habuit iustam causam defendendi quia causa ex qua fuit lata fuit causa que in iure consistebat.s.an teneret̄ iurare uel non et consistebat in iudicis extimatione ut hic unde cum iudex extimauit illum debere iurare ille iustam causam habet etiam hoc extimandi cū hoc non dependeat ab aliquo facto p̄ambulo sibi noto ⁊ ideo licet succūbat in causa appellationis non est in expensis condēpnandus quia iustam causam habuit qui decisionē cāe in arbitrio seu iudicio aduersarii reposuit q̄ iudex etiam extimauit:et de hoc est hic casus singularis qui nō est alibi ⁊ predicta tenementi quia doc. hunc per scripta tex.non declarant. Ibi sed et cause cursus no.q̄ ex illa emendatione snie quā facit iudex appellationis nō ponitur finis principali cāe qd̄ no.Et ratio est q̄a sentencia prius lata habuit cām anneram.s.quia ille noluit iurare nec referre sine causa legitima,que est renocata quia iusta causa recusauit ⁊ sic quia iuramentum non fuerit delatum nec sentēcia lata ad propios terminos causa reducitur. Et ex hoc sequitur aliud no. uidelz q̄ ubi snia ad certam cām est coartata licet iudex appellatōnis illā reuocet uel simpliciter ꝓnuncia at benę appellatū ⁊ male iudicatum nō,ppterea principalis causa respectu aliarum rationum uel causarum uidet̄ decisa q̄a sicut principalis snia non extēdebat limites suos ultra causā expressam in ea nec sentencia appellationis emendatoria ut hic q̄ nō. Sz iuxta hoc quero in casu nostro quis cognoscet de causa principali an prior iudex an iudex appellāois.et pro huius determinatōe attēde q̄ hic de duplici sententia dicit hec littera una quādo fuit interlocutoria lata super uno cap. Alia quādo diffinitiua sup toto negotio ut .s.in littera et ita cetera ⁊c.pri. casu quando fuit interlocutoria ex quo iuste est appellatum totum principale negocium est deuolutum ad iudicem appellationis extra de ap. c.ut debitum secundo casu ego dubito nec hoc declaratur tamen ea ratione qua ubi sentencia fuit interlocutoria deuoluitur totum negocium ad iudicem cause appellationis eadem ratione et fortius ubi fuit diffinitiua.⁊ ita intelligo istum tex. ibi recusatū dic.i.remissum.ibi minus ⁊c.signa et nota istum tex. Littera sic declarata ⁊ exposita ut patet ex p̄dictis hic hētur q̄ nolēs iurare uel referre nō habet̄ ꝓ cōfesso qd̄ patet quia adhuc iudex appellationis cognoscit de cā recusationis ut hic in uer.iudex autē.sed hoc est contra l.manifeste.ff.e.et ptra.l.delata.s.e.glo.hic super uer. recusare dat duas solutiones sed dic ut diri in dicta. l.delata.Oppo.cū glo.sup uer petitōz q̄ iuramētum indistincte recusetur.ff.e.l.iusiurandū q̄ ex cōuen.Sol. ut glo.q̄ illa in iuramento uolūtario nos in iudiciali uel necessario. Oppo. q̄ iudiciale nullo modo possit referri ut.j.de fideicō.l.q̄stiones ⁊.ff.re.amo.l. marcellus.So.ut in glo.et melius ut dix. in.l.delata. Ultimo cōcludo in ista materia cū querit̄ an in iuramento pstito uel nō licet appellare quia aut is cui fuit delatum iurauit et tunc nō licet appellare ⁊ idem si fuerit ei remissum cū iurare uellet ut in hoc uer.siue autē ⁊ rō ibi ponitur ⁊.ff.e.l.nō erit.§ dato. Aut is cui fuit delatū non iurauit sed retulit ⁊ ille iurauit et idem qz eadem est ratio que in p̄cedenti.Aut is cui fuit delatū noluit iurare nec referre ⁊ tūc a snia contra eū lata lz appellare ut hic in uer.iudex aūt. Aut lz noluit ipe iurare noluit tamen referre sed ille cui retulit noluit iurare ⁊ tūc hic uidet̄ casus q̄ nō auditur appellans ut s.ibi quis.n.⁊c. Sed ne absurditas ⁊ iniquitas quaz ibi diri sequat̄ ego puto q̄ licet iudex a quo cum non nō audiat tamen ei nō p̄cludatur uia adeundi iudicez ad quem ⁊ corā eo docere de causa iusta recusatiōis quo facto ipse eū debet audire ad similitudinem eius qd̄ diri ⁊ scripsi de eo qui cōtumax dicitur in nō ueniendo.s.de iudi.l.,pperandū.§.cū aūt hermodicium.⁊ si eū de iusta causa recusandi relat̄ docuerit tūc p iudicem principalē artēpta renocauit.et hoc nisi a principio cū detulit iusiurandum petierit ut ille iuret uel referat q̄a tūc relationem nullo modo pōt recusare q̄a presumitur ueritatē scire ex quo petiit relat̄. sibi fieri

Dis presentibus.

Ubi alter ex litigantibus abest ⁊ iuramētum iudiciale est ei delatum pōt iudex statuere ei certā dilationez intra quā veniat ad iurādū uel mittere ad rēōzem loci in quo degit ut illum faciat iurare uel referre uel ex iusta causa recusare super actoꝝ suoꝝ testificat̄.⁊ pōt altera pars adesse iuramēto.Et si neutr̄ predictoꝝ casuū facere voluerit debet contra eū snīam ferri ⁊ officio iudicis debēmus expēse ꝓpter iuramēti delat̄. facte ⁊ interim delatōne iuramēti pendēte pōt iudex super aliis capitulis lit̄.,procedere.b.d. ibi illatum est ⁊ sic de iuramēto iudiciali tantū uidet̄ loqui iste tex.sed doc.dicūt q̄ etiā in necessario locū habet salē p ꝓdēptitatez rationis et tūc est hic casus q̄ iuramētum necessarium non prestatur a ,procuratore sed ab ipso principali ut patet ex sequentibus qd̄ intellige nisi super hec et ad sic iurandū hēat spēale mandatū.Sed pone principalem sic esse renotum q̄ ad eū mitti non pōt quia de proximo instancia est peritura an tunc aduersario deferatur uel simpliciter absoluitur quia actor non probauit puto iudicez sanctius facere ut absqz alia prestatione sacramenti reum presentē absoluat.nam poterit ,procurator actoris appellare ⁊ domino notificare cui uenienti poterit per iudicē appellatōnis sacramētum necessarium deferri.ibi per ,procuratorē nō q̄ iudex pōt statuere terminuz ,procuratori ut faciat uenire suum principalē ad iurādū uel referēdū :et eadem ratione ad respondēdum positionibus facit.l.ii.s.ubi in rem ac.Ibi actoꝝ testificatione no.q̄ iudex cui scribitur ut iuramētuz recipiat dz recipere in actis ⁊ per notariū actoꝝ facere scribi q̄ fecit ⁊ q̄d ille citat⁹ rñdit ⁊ totū i forma publica remittere iudici q̄ sup his eū reqsiuit.No.et q̄ si monit⁹ nollet iurare uel referre hēbit̄ ꝓ cōfesso sicut de p̄senti dictū est.s.Ex quo no.q̄ absens monit⁹ ita dz hēri ꝓ ꝓfesso sicut p̄sens Ibi licēcia ꝓcedēda.Ex hoc no.q̄ ps dz moneri ut uadat ad locū si vult adē iuramēto cōcor.s.de iur.ca.l. ii.§.hoc huic.l.uer.sanctim⁹ at nō ualet gesta ar.ff. de cōfes.l.certū.§.si q̄s absente.qd̄ no. potissime quādo mādatur test.extra locum craiari ut ps moneat̄ ut uadat ad uidendū iurare testes hāc tamē monitionē potest ex iusta cā omittere ut in se.uer.dicā.ibi expensis ⁊c. Ille uer.nō bene itelligit̄ ꝓ glo.nā glo. itelligit ipsum i expēsis iā factis.Sz meo iudicio loquit̄ de fiendis in missione cursoris uel nūcii ⁊ etiam in psona tabellionis sup cuius actoꝝ testificat.dz recipi sacramētum nā cōtentio est inter ,procuratorē absentis ⁊ prem aduersam q̄s coꝝ uel an vterqz coꝝ dz pecuniā ꝓ expēsis nūcio soluere.et dicit iste tex.q̄ iudex hanc cōten-

tionem suo officio dz dirimere. sed qlitēr lra non dicit
Ego puto qꝑ is cui deferr iuramentum dz facere qa sui
gra ad eum mittitur cū iudex possit mādare ut psona
liter cōpareret ut hic. Jtē qa eius absentia huius expē
se est rō qz si presens esset necessaria nō esset z hoc in
nūcio. Alia expesa puta actoꝝ sub quoꝝ testificatiōe
iuramētum uel recusatio debet recipi spectat ad dese
rentem qz illa esset factur⁹ si alter ꝑsens esset z qa sua
delatio ei⁹ est cā. No. tamē glo. sup verbo ab utraqz in
fi. q̄ vult qꝑ ubi p sniam qlibet litigātiuz est victor z vi
ctus qꝑ quilibet scōm sua rata teneat ad refection ē ex
pēsaꝝ z sic nō debz qlibet absolui ab expensis ut uic
tor et uictus sed cōdemnari in eis. Circa quod uide
qō diri in ꝑcedēti. §. sup lra iiusti dispēdii. Jtē no. ex
eo qꝑ uinceri sup vno articulo debēt statiz reici expen
se nō expectata diffinitia snia. Jbi nullo tamē zē. no.
ex hoc uer. bonā limitationē ad. l. sine ps. §. de dilat.
nā qō ibi dicit qꝑ pēdente dilatōe iudicis officiū debz
cēquiescere hoc limitat ut intelligatur qꝑ quiescat sup
eo sup quo est data dilatio nō super aliis quib⁹ dila.
nō pōt esse ipedimētum puta qa nō sunt illis ꝑiudici
ales ut hic. Jbi ut postq̄ no. qꝑ relatio officialis pri⁹
q̄ aliquid mouetur est expectāda. facit. j. de relat. l. i.

In omnibus.

Neqz interduz rōne sexus uel dignitatis sacramētum
mittit ad pār. ut. ff. e. l. ad egregias z tūc iudex monere
debet aduersā ptez ut adsit iuramēto nr. §. §. licencia
qō guil. de cu. dic. obmitti posse ex cā puta si esset mu
lier honesta gravis z verecūda: nā illa pōt iurare pre
absente ut in auc. ut li. in. §. si uero mulier col. ir. quod
no. qa doc. idē dicūt. Jtē no. qꝑ in loco priuato acta iu
diciaria fiūt ex cā quod no. ꝓpter auctoritates que a
lienat. interponūtur z insinuationib⁹ donationū per
iudices in domibus priuatoꝝ. Jtez no. mirabile de iu
ramēto quādoqz sup altari ꝑstando quia uidetur esse
maioris efficatie.

Cum quis. Primo duplex qō. secundo
utriusqz successiua solutio. secūda ibi no
bis itaqz. Casus iuramentuz sup ultima
voluntate ꝑstitum retractat si ꝓrium po
stea ꝓbetur z si falcidia iminear illa de
trahitur iuramēto nō obstāte. h. d. No. ultra ꝑdicta qꝑ
negatiua. hic ꝓbat qō videt ꝑ. l. actor. j. de ꝓba. Sol.
qꝑ hic negatiua nō est infinita ut ibi sed coartata ad
certā vltimā volūtatē ut hic z lz cōfectio testi sit actus
reiterabilis nō tamē pluralitas ꝑsumit ar. l. pōp. scri
bat. ff. de re. ue. z est ratio ne actus reddat iceri⁹. Que
ro igit qualr hec negatia ꝓbabit rn. scōm pla. p scrip
turā testi z nō p testes ꝓ pla. facit. l. si alterius. §. si mi.
se. ma. di. Sed glo. dicit qꝑ etiā p testes ar. l. in exercen
dis. j. de fide instru. Non ob. l. si alteri⁹ qa in iuramē
to sup crate ꝑstito loquit. uel ibi loquit quando is qui
iurauit uult uenire ꝑ iuramētum suū hi cōtra alienū
Ly. tenet primā opi. ubi de testō facta fuit scriptura se
cūdam vbi scriptura facta non fuit. Sed hoc nihil est
dicere qa z ea de quib⁹ facta est scriptura possunt p te
stes ꝓbari z tenet ꝓbatio dūmō scriptura non sit de
substācia rei geste. vnde dicēdum qꝑ Ly. noluit dicere
qꝑ. i. opi. ꝓcedit in testō in scriptis facto de cui⁹ substā
cia est scriptura. secūda in testō nūcupatiuo lz in scrip
tura redacto. No igit qꝑ negatia coartata ad scriptu
rā ꝓbat p ōnsionē scripture in q̄ hoc non reperit z iō
qꝑ qs non soluerit collectā ꝓbat p inspectionez libri in
quo soluētes scribūtur z circa illa vide que scripsi ple
nius in. l. ii. §. de aduo. diuer. iudi. No. etiā qꝑ hic veni
ur ꝑ iuramētum. ꝑ qō oppo. glo. de. l. qꝑ si deferente.
ff. de dolo. So. ut in glo. uel melius ibi de gestis inter
uiuos hic in vltima volūtate. Oppo. ad idez de. l. si le
gatarius. e. ti. So. glo. qꝑ hec corrigit illas z assignat
rōem q̄ nō est bona qa illa sic vendicabat sibi locum
scōm iura antiqua sicut scōm nouā. Alii direunt qꝑ
hic nō erāt cognita uerba testi ibi sic hec diuertant in
l. ōria. Alii direūt qꝑ respectu repetitōnis bz locum. l.
ista sz quo ad cetera dāna bz locū. l. ōria z ita ibi no.
Et hec melior sed nō ꝑfecta qz si q̄ris quo ad iuramē
tum dic qꝑ ibi nō fuit delatū ideo ibi ponit verbū ul
tro qō significat qꝑ sine delatione iurauit. ff. e. l. iii. §. i.
Si q̄ris quo ad repetit. dādam uel acti. de dolo dic vt
stati dicā in. q. Oppo. ad idem de. l. i. §. e. z de. l. admo
nendi. ff. e. Sol. qꝑ iste est vnus de casibus spālib⁹ ut
diri in dicta. l. i. Quero an hec. l. debet itelligi qꝑ de
fal. fuerit hic qō dic qꝑ non vt patet ex littera z ei⁹ cō
tinuatione et ideo hic datur repetitio quia super fal
cidia non fuit iuratum et hec repetitio datur de iure
communi si erant integra legatum soluit. l. error. j. ad
l. fal. Si autem fuit iuratum super falcidia tunc aut
sine delatione et tunc etiam repetitio non denegat lz
de dolo agatur ad cetera dāna. l. si legatari⁹. ff. de do
lo. Aut cū delatione z tunc glo. hic dubitauit sed fina
liter videtur tenere qꝑ iuramēto est standum quia ca
sus iste non reperitur excepratus z ita puto uerus qz
falcidiam iminere uel non est quid extrinsecum a uer
bis testamenti. Bartho.

Si certum petatur Rubrica.

Continua rubricā sic. in titulo ꝑcedē
i rubricauit de re. cre. z de iur. iuran.
quia igitur de iur. iuran. est uisum re
stat videre de rebus creditis. Sed illa
pars rubrice est generalis ad omēs
obligationes ꝑsonales ꝑ quas aliis
crēdimus qa coꝝ fidem sequimur. ff. e. l. i. ideo de ꝑso
nalibus actionib⁹ est tractaturus post ti. de iur. iurā.
z qa iter alias ꝑsonales sunt ꝓdictiones que dant ut
plurimū ad repetēdū. ō eis est dicturus z maxie qz est
dare vnā certi ꝓdictionē generalez que competit vbi
cūqz certum petitur. ff. e. l. certi conditio in pri. Jdeo ni
mirū si de conditionib⁹ pri⁹ fuit dicturus. Nez quia
inter condōnes z ꝑsonales actiones illa que compe
tit ex mutuo obtinet pricipatū ꝓpter ipius mutui fre
quētiam hic est qꝑ eius frequētia multa concedunt ei
spālia ideo mutuo ꝑmittit naz z ꝓxica ad mutuuz re
stringitur et exponi debet si certuz petat. i. mutuū pe
tatur. Aliqui tamen voluerūt dicere qꝑ ista verba sunt
ꝓprium nomē act. z sic sonāt in ius non in factum z
inouebātur p. l. i. ff. de tritica. ubi lra dicit illa actōe vti
tur si certū petat. Sz male dicūt qz illa verba sonāt in
factū nō in ius aō pz qa hec verba cōdōnaliter sunt p
lata z sic nomē actōnis esse non possunt. qō ergo ibi
dicit ꝑ subauditū legitur puta illa acti. vtitur qua q̄li
bet si p eū certū petat. Quero que actio detur ꝓ mu
tuo repetēdo. glo. dic. qꝑ dupler videlicet certi condi.
generalis q̄ ꝓperit ex quocūqz ōctu ex quo certū peti
tur ut. ff. e. l. certi condi. in pri. Item alia spālis que vo
catur certi ꝓdi. ex mutuo. ita glo. hic z ff. e. sup rubrica
Quidam tn direūt dari certi condōem generalem tā
tum z illam tenet pe. guil. ō cu. ia. de ar. ia. de bel. z ia.
bu. lz vnus faciat vnaz rationē z alius aliā z monent
prio qz. l. semp utit illo vocabulo in singlari. scōo qa
si actiones essent diuerse non vocarētur eodem noie
l. si idem. de codi. tertio qa de hac spāli certi conditōe

nō cauetur. Quarto q̃a specifice dr̃ie actionū colligā tur ex medio cōcludendi ar. insti. de act. in pri. sed me diū cōcludendi in qualibz istarz actionū est vnū tātuz s. q̃a peritur certū. ff. e. l. certi cōdi. in pri. z. l. si quis cer tū ergo vna est actio. Quinto qz si aliter dicat sequet q̃ tot erūt ꝓditōnes quot sunt ꝑtes certū continen tes qd est absurdum et cōtra dictā. l. certi condi. z ma xime in. §. quoniaz ubi dixit Ja. bu. fore casum in ista q. attēto ꝓnomie demōstrativo ibi posito dū dicit q̃ ex omibus ꝑtibus hec certi condi. competit siue re contrahatur ꝛc. de illa ergo cōditione generali certa loquitur de qua ꝑdixerat q̃ competit ex ꝑte qui re cō trahitur z sic ex mutuo. Sed Ricar. z Bar. et cōmūiter omnes moderni tenet opi. huius glo. prio p̄ ter. insti. qui. mo. re cō. ob. in pri. scdo quia absurdū est dicere q̃ ex ꝑte mutui sic frequētato nō daretur specialis actio et ex aliis ꝑtib⁹ sic. tertio qz dicit ter. q̃ eo mō ꝓbiť mutuū quo idebitū isti. q. mo. re cō. obl. §. i. sz ide bitū sic ꝓbiť q̃ ex eo spēalis ꝓdictio idebiti ꝓperit er go ex mutuo spālis actō dz ꝓperere. Quarto quia in eis colligiť diuersitas in medio cōcludendi. nā in cer ti condiōe generali necesse est ut narretur q̃ illud qd petitur est certū alias videt intentata spālis actio ex illo contractu. Exemplū vendidi, librum pro. c. que ne gas soluere ad cognoscendū que actio intentet inspi ciendū est medium cōcludēdi et ideo si dicam uendi di pro. c. que denegas soluere quare te peto cōdēpna ri intētata est actio spālis ex uēdito. sed si adiciam z quia ista. c. sunt quid certum ideo pēto te ꝓdempnari tūc certi condictio generalis uidetur intētata. Sic est in act. ex mutuo q̃a si illud mediū nō apponitur certi conditio spālis ex mutuo dicitur intentata et attēde q̃ do intentatur certi cōditio generalis illud verbuz cer ti stat adiectiue uel neutraliť. sed cū intentat certi con ditio spālis ex mutuo illud uerbum certi stat substan tiue z exponiť. i. mutui ut dixi in p̄cedēti cōtinuatiōe. Et ex his pz q̃ hec actiones sunt diuerse in noie z in substātia z q̃ ex mutuo sicut ex ceteris ꝑtibus in q̃ bus certū quid petiť duplex actio nasciť ut dicit ista glo. Nec ob. l. certi ꝓditio. §. quoniā q̃a lz ibi dicat q̃ certi cōditio generalis cōperat ex ꝑte qui re cōtrahi tur nō ꝓpterea tolliť qui z spālis etiā cōperat ut in condictōe indebiti z si. z sic non obstāt in ꝑtium alle gata. et hec est veritas.

Eque equam. Primo dictū. scdo ratō tertio curialis z honesta responsio. secun da ibi cum sit. tertia ibi q̃ nec heredes te nentur ad onera hereditaria non pro mō ꝓlegatorz sz ꝓ hēditatis rata. h. d. Nō. q̃ scdm modū ꝓlegatorz quis non efficitur heres concor. ff. de. mi. te. l. si certarū i prin. Ex quo sequitur q̃ onera heredi taria non sequuntur singularem successorem concor. ff. ad trebel. l. i. §. si heres. Item no. q̃ es alienū diui ditur ipo iure inter heredes ꝓ hereditariis act. cōcor. l. ꝓ hereditariis j. de hē. ac. Item nota q̃ res eque sūt petende. Item q̃ non ita eque dummō usitate facilit possunt peti uel sine reprehēsione. Et sic nota q̃ usus excusat. glo. uide per te. Ultimo ter. iste in ti. est ar. q̃ sufficiat q̃ minor in contractu iurauerit restituť. non petere uel ei renunciauerit cum iuramento quia nō di citur tunc ignarus illius beneficii z eius effectus fuis se et sic non est expediēs ut notarius apponat in in strumēto quō eū de beneficio certiorauit de quo vide quod scripsi, in auc. sacramenta. §. si aduer. uen.

Quamuis pec. Primo rationem op positaz reicit. scdo quesitū decidit. ter tio domino rei ꝓfulit. secūda ibi stipulādo. tercia ibi q̃ pecuniā. In pecūia aliena non consistit mutuū ta men numeratori sibi stipulāti queritur actio non do mino nisi vt reddat eiz compellat. h. o. Nota tria ut in summario. quartum addit glo. in. l. ii. §. appellata. ff. e. uidelicet q̃ mutuū reconciliat stipu. z ad hoc allegat ibi illū ter. Sed istud nō uideo q̃a si mutuū diceretur reconciliari tūc ex numeratione non ex stipulatione ageretur qd est falsuz ut hic z pz ad sensuz q̃a stipula tio nō facit ꝓpterea esse trāslatū dniū sed dici pōt q̃ im ꝓprie glo. fuit locuta. Ultio no. hic casum in quo quis ꝓpellitur ad cessionē. Oppo. q̃ dno pecunie ex numeratione pecunie dēt queri actio ut. ff. e. l. certi cō. §. si nūmos. Sol. q̃ ista fuit directa rō quā rei dns al legabat ꝓ se ut in pria glo. Sz non ob. qz locū habet qn̄ noie suo numeratur ut. d. §. si nūmos z est tūc spā le in mutuo ut ibi no. hic vero noie ꝓprio mutuauit iō dno q̃r actio qz numerās noluit nec sibi q̃a mutuū in re aliena nō consistit. l. ii. §. appellata ff. e. stipl'o igi tur est necessaria ut hic. Oppo. q̃ stipu. nō ꝓdest. l. cer ti condi. §. quoniā. ff. e. Sol. illō uez si stipulat⁹ est do mino pecuie hic autē fuit sibi stipulat⁹ ita glo. ii. dic. Attēde q̃a ista glo. est no. q̃a. §. quoniā loqtur qn̄ mea numero z stipulor alii reddi. n os qn̄ alienam nume ro ꝓprio noie z stipulor domino reddi z sic iste cas⁹ est ab illo diuersus ideo notandus. Oppo. ab extra q̃ nec mihi ꝓfit stipl'o cū ipa reqrat cām ut. ff. de ex. do. l. ii. §. i. sed hic causa mutui q̃ uidetur subesse nulla est cū mutuū non sit. ergo Sol. q̃ numeratio que rema net est sufficiēs causa ut hic. de hoc tamē an in stipul. reqratur causa dicā. j. de nō nu. pe. l. generaliter. Op. q̃ eriaz si non fuit stipl'atus sibi queratur actio. ff. e. l. nam z si fur in pri. z. ff. de fide. l. si quis ꝓ eo. §. si nū mos. Sol. illud ꝓcedit ꝓsump. secura ut ibi: non an te ut hic p ꝓsumpt. eni recōciliat mutuuz ut ibi. Item usucapione ar. ff. de iure do. l. proculus. Item ex sup ueniencia dominii. l. ꝓinde. ff. e. Item ratiha. l. si ꝓcu. ff. de condi. ide. Oppo. q̃ ius obligationis sibi non quesiuerit cuz ex numeratione nulla actio sit nata. l. ii §. appellata. ff. e. So. q̃ hic nō loqtur de iure obliga tionis ex numeratione sed ex stipl'oe z uocabitur hec actio certi condi. ex stipulatu q̃a certū petitur. l. si q̃s certuz. ff. e. z hoc dic. hic glo. ex qua habes q̃ ex stipu latione non reconciliatur mutuuz ut ex mutuo detur actio ut. s. dixi. Venio ad. q. z quero prio cū glo. pone q̃ ꝓpriaz pecuiaz numerauī z sū stipl'at⁹ cā mihi red di an ex numeratione nascitur uel nouatur actio p̄ sti pulationē. z gl. remittit ad no. ff. e. l. certi cond. §. quo niaz z ibi dicit q̃ si ꝑtes egerūt q̃ ex numeratio ne non nascatur q̃ tē non nascitur sz ex stipul. tantū ar. l. non ois i pri. e. ti. z in hoc bene dicit. Sz si dubite tur distiguit aut stipulatio non ualet z tūc ex numera tione nascitur z ex ea agitur. q̃a ex stipulatōe que non ualet non nouatur ut dēo. §. quoniam z bene dicit aut stipl'atio ualz z tūc dicit q̃ numerat uere nasciť sz non nata fingit p. l. si ita stipulat⁹. §. grisogonus. ff. ō uer. ob. z p. l. si ita fuero. §. fi. z. l. cū ei. ff. de no. z i hoc non bene uel minus pfecte. glo. dicit dic ergo in casu quo stipul'o ualet aut ipa facta est icontineti aut ex i tuallo si icontineti tunc ex numeratione nullo modo nasciur actio siue antecedat siue sequatur: quia utro qz casu facta esse creditur causa implende stipulatio nis quia ea que incontinenti fiunt inesse creduntur. z ideo ex sola stipulatione agitur ut dicta. l. cum enim.

Si uero ex intervallo tunc aut precessit stipulatio et idem quia numeratio sequens causa implende stipu

Cv 2547-

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA "I. CUREA"

ationis antecedentis facta dicit. Aut secuta fuit et tunc olim presumebatur nouatio hodie secus.l.fi.j.de noua. Quero.ii.in casu huius.l.quo remedio cogitur stipulator act.cedere domino.dic aut inter numerantem et dominum pecunie pcessit ꝓcurus ex quo agere possit ut quia apud eum deposuerat pecuniam illaz z tunc agit act.ex eo ꝓcu ex quo uenit dolus z lata culpa.l. qd nerua.ff.depo. Aut ꝓcurus non pcessit z tunc aut pecunia erat et potest uendicari et ad exhibendum agi. Aut est consumpta z tunc agam utili act.neg.ge. subsidiaria cotra mutuantem ut mihi cedat act.contra recipientem ut hic.z hoc vult ista glo. Quero tertio quid si in casu nostre.l.antequ recipies pecuniam cosumat dominus eam vendicet an ille cui numerauit tenebit mihi glo.arguit ꝑ et contra z non determinat sed in.l.naz z si fur in pri.ff.e.uidetur tenere primam ptem ut saltez obstet numeranti exceptio doli z hec est pars uera secundum doc.per.l.meuia in fi.ff.so.ma.z.l.i.§.ii.ff.de sti. seruo.z per.l.bona fides.ff.e.Nd ob.l.incendium.j.e. quia illa ꝑcedit vbi non est debitor qtitatis respectu certi corporis seu certe pecunie mutuate sicut est hic nam tunc liberatur.l.i.§.si quadrupes.ff. si qua. paup. fe.di.z de nor.l.electio.§. si is.z no. in simili in.l.nauis onuste.§.i.ff.ad lege ro.d ia.Censet aut pecunia mutuata ꝑempta quo ad recipientem qui restituit vendicari domio cu eius comodum et vsum habere non potuerit.l.si constante.§.vcor.ff.so.ma.z tanto fortius quanto hoc processerit credit. facto sicut est in ꝓposito ut l.opa.ff.de do.ex.preterea ista stipulatio hz pro sui cam numerat.ut.l.si ita z.l.cu eni.ff.d noua.z ca est ad nd cam redacta. Ideo dicendum q debitori ꝓperit condictd sine ca ut liberet.l.ii.z.iii.ff.de condi.sine ca.Et sic fortius ei exceptio cōperit.l. inuitus.§.cui damus de re. iur.cum si. Quero quarto. pecuniam alienam quaz mutuaui non cosumit sed penes se retinet qud mihi consulitur ut repetaz glo.hic z in.l. nam et si fur.ff.e. dicit aut facit bona fide quia ei est a domio denuncia tum et tunc conueniri nd pōt ut dicta.l. nam et si fur aut mala fide ut excludat creditorem a petione z tunc teneatur quasi pro consumpta habeatur.l.iur.ciuili.ff de condi.et demon. Sed magis ad propositum facit l.si oleu.ff.de dolo z.l.labeo in.fi.ff. de contraben.ep. Et idem tenet Ly. Sed Ja.bu.dicit euz omni remedio destitutum quia sibi habet iputare cui alienam pecuniam numerauit sciens in illa non cosistere mutuum. Ego puto sic dicendum aut constat pecuniam esse alienaz aut non constat.primo casu aut recipiens illam vsucepit qd facere potuit si a principio bona fide habuit ut.j. de vsuc.transf.l.i.§.hoc tantumodo.et tunc peti potest qa mutuum recosiliatum est.l.si alienam z.l.qui alienam.ff. d do.ca.mor.Aut nd vsucepit ea z tunc conueniri nd pōt l.,pinde.ff.e.que loquit in casu certi et isto casu vez dicit Ja.bu.nec tenebatur ea consumere cu sciens caderet in vitium furti.secdo casu dico q cōueniri pōt certi ꝓditione ex mutuo z si excipiat q mutuans nd fuerit dominus tenet illud ꝑbare z nd actor qcquid hic dicat Ly.z ita tenet guil.d cu.in dicta.l.na et si fur.z Ja. bu.in.l.non ois.§.cuz pecunia z ꝑ hoc qd no.in si.in l.i.ff.de re.pmu. Et predictoz est ratio qa dominus ꝑsumitur q numerauit donec ꝓtrariu appareat ar. cid qd no.glo.in.l.ii.j.ut ur.ꝑ ma. et est rd na z si in nullius bois fuisset occupati z sic numerata quesita fuisset qnimmo cu cam habeat ab actore non pōt ei refricare questione dnii,ex quo agitur ex illo cotractu.l.nec creditores.j.de pig.act.lz affirmariue possit aliuz dominum dicere quia tunc eneruat intentione actoris sz illud ꝑbare debet qnia qtu ad eum dominus presumitur. Nec ob.q in rei uendicatione actor tenet se probare dominu quia in ea non agit contra reum tanqu contra habentem cam ab actore sed vt contra quelibet et in ea dominium principaliter et declaratorie deducitur in iudicium quod non est in certi condictone ex mutuo de qua in.q.nostra.

Os qui. Officiales temporales prohibetur per se vel per alios cum subditis fenus exercere.h.d. Oppo.de.l.presidis.ff. e.sol.ut glo. q ibi in perpetuo hic in temporali. ratio est quia in mora modici temporis non est periculuz sed magni sic.l.si longius et.l.si debitori ff.de iudi.Oppo.q nedum fenerare sed etiam sine fenore non possunt mutuare nec aliu contractu inire.ff. e.l.principalibus.So.cōfitendo contrariuz. Querit glo.an possint mutuu recipere dicit.glo.q non a subditis.j.e.l.p. Sed a non subditis sic.ff.e.l.presidis in fi.latius dicam in.l.penultima.

J absentis. Primo quādo actio est cessa secundo q̄do nd est cessa.secda ibi.Jdē mutuans non ratificant.no exercet utili act. facta sibi cessione vel sine.h.d.secdm Kicar. Nd mirabile q ex mutuo alieno noie facto statim illi queritur actio directa non expectata ratihabitone vt hic z.ff.e.l.certi ꝓdi.§.si numos.Et est hoc spāle in mutuo duplici respectu qa ratihitio nd expectat ꝓ regulam.l.si pecuniā.§.de neg.ge.z.l.solutdo z.l.si pupilli.§.ite querit.ff.in.e.ti.Secdo no.q ꝑ liberā ꝑsonaz alteri qrit ex mutuo qd nd est regularit.ff.de pig.ac.l.solutu.§.ꝑ liberā. Jte no.singulariter q etiā reprobato ꝓcu sibi querit seu quesita durat actio qd pz qa illaz cedit ut hic.Ex quo no. q actio iutilis penes cedente potest cedi z efficit vtilis penes cessionariu ut hic z.j de iur.do.l.fi.in pri.z ibi glo.no.Jte nd casum in quo ex ꝓcu alieno nomie gesto illo rato nd habēte gerenti ꝓperit vtilis sine cessione cōcor.j.d ꝓ.iudi.tu.l.si nd et.ff.de admi.tu.l.cu qrit in fi.Sz hic quero an hec vtilis sit subsidiaria ita q oporteat ut prio requrat ille supcessione actōnuz z videt q sic qz al nd pōt videri an in mādato actōes cesserit nec ne ut dicit hec lra .Itme qz hec lra in hac pte erit inanis z frustra ꝓ.l.ii.in fi.j.e. d leg.z ad hoc q sit subsidiaria facit.j.d act.z ob.l.i. Jn ꝓriu facit qa statim cu ille reprobat ꝓcu hec utilis qt gerenti ac si suo noie ꝓrisset.l. cu qrit in fi.ff.de admi.tu.z sic frustra qrit vt sibi fiat cessio actōis q iaz sibi ꝓperit .pria tutior est tn cogita.Opp.ab extra q ꝑ liberam personam alteri queri non possit.l. stipulatio.§.alteri.ff.de uerborum obli.et.ff de pigno.actione.l.solutum.§.per liberam.Sol.q speciale est in mutuo vt hic et.ff.e.l.certi condictio.§.si nummos habe enim singularia precepta pecunia credita. ut .ff. eodem.l. singularia Oppo.secundo q in mutuo non sit speciale quia idem in deposito ut supra ad exhib. l.penul.et.ff.deposi.l.publia in princi. Solu.q in mutuo est specialius quam in deposito quia in eo queritur directa etiam si pecunia sit mutuantis ut dicto.§. si nummos et hic in glo. Jn deposito queritur sola vtilis actio. Opponitur tertio q reprobato nomine nulla sibi competat actio quam possit cedere l.si pupilli.§.item queritur.ff. de negotiis gest et.l.dispensatorem.ff.de sol. Solu.q spāle in mutuo quia statim ei ignoranti z inuito fuit quesita actio ut hic

et dicto.§.si nummos.sic et alias in.l.si a furioso.ff.
de acti.et ob.et hec uera. Quidã tamen dicerũt q̃ hic
primo habuit ratũ sed postea reprobauit resti.petita
sed trusa est. Quero cũ glo.qualiter iste reprobauit
nomen debitoris dicerũt quidaz eo ipso q̃ scit et nõ
apparet eum ratũ habere dicũt reprobare pro est facit
ff.re ra.ba.l.,pcurator ad exhibendum.§.fi.et.l.quo.n.
§.iuli.in oppositum q̃ expressa reprobatio debet int̃
uenire.facit.l.si filius.so.ij.ff.ad mace.et qõ ibi p glo.
et.l.fi.ff qui ꝛ a qui.et qõ no.glo.rog.in dicta.l.quo.n.
§.i. Istã partem tenet glo.et cõmuniter doc.et alle
gat. In oppositum respondet Ly.q̃ interdũ tractatur
de iure iam quesito reprobando et tunc tacendo non
dicitur reprobare ut hic cũ si. Aut de iure querendo et
locum habent contraria.aliter dicit bar.uidelz cũ ali
quid est factum nomine meo an tacendo dicat improbare.quia aut tractatur de mihi querendo uel aliũ mi
hi obligando et tũc requiritur expressa reprobatio at̃
non improbando dicit̃ approbare ut hic.aut tractat̃
de me alteri obligando uel de alio preiudicio mihi ge
nerando et tunc aut sola simpler scientia superuenit
et tunc non approbare est improbare ut dicta.l.,pcu
rator.§.fi.et.l.quo enim.§.iuli.fallit in.l.fi.ff.qui et a q̃
bus. Aut ultra scientiã aliqs alius actus supuenit pu
ta receptio litterarũ huius rei et tũc non improbare ẽ
approbare ut di.l.si filius. Ego puto q̃ in dicta.l.
si filius.si ipse filius patri ignoranti uero diriffet seu
notificasset q̃ per litteras scripsit.l.illa locum habe
ret sicut in dicta.l.fi.ff.qui et a qui.unde dicere ibi fal
lit nihil est.p̃.illa.l.procurator.§.fi.et ille.§.iuli.nõ di
cunt q̃ statim cum scit et nõ approbat dicatur repro
bare sed q̃ non dicit statim approbasse et inter hec ẽ
longa differentia ut cuilibet patet ad sensuz.ideo Ly.
uidetur melius diriffe. Vel aliter ut mihi uidetur ꝛ ut
uerborũ significato deseruiam? dicendũ est q̃ aut lex
uel conuentio requirit reprobationẽ rei seu actus ge
sti tunc illa debet fieri uerbis uel actu extrinseco ꝛ ap
parenti approbationi contrario ut in hac.l.et glo.et
l.fi.ff.qui et a qui.et.l.si filius.ff.ad mace.et.ff.fur.ad
uer.nau.l.i.ad fi.cum si.ꝛc. Aut lex uel conuentio re
quirit approbationem uel ratificationẽ et tunc uerba
expressa uel actus reprobationi contrarij debent int̃
uenire ut dicatur approbare arguendo de precedenti
casu ad istum p locũ a contrarijs quod est ualidum.l.
fi.j.de sen.pas.et probo per.l.paulus.ff.rem ra.ba. Et
ideo dico q̃ sciens et tacens nõ dicit approbasse nec
ratificasse sicut nec reprobasse quidqd dicat illa glo.
rog.sed in suspenso et in quodam medio stetisse et iõ
si interest aduersarij stipulatio re.ra.ba.est cõmissa q̃
re non fecerit qõ.l.uel conuentio requirit et si non in
terest commissa non est ut dicta.l.,pcuratorꝛ.in fi.et di
cta.l.quo enim.§.iuli. Interdum .l.uel conuentio req̃
rit solum q̃ non cõtradicere.et tunc illud uerificat̃
ex sola taciturnitate.ff.loca.l.si ad certũ.et.ff.so.ma.l
ij.§.uolunt̃. Interdũ.l.uel conuentio exigit quem
consentire et tunc dic ut scripsi in.l.inuitus.§.de pro
cura. Quero cũ glo.numerauit ex causa mutui no
mine ticijet sum stipulatus incõtinent̃ mihi reddi an
ticius poterit agere ex numeratis.et dixi incontinenti
quia si ex interuallo nõ fuisset dubium q̃.obligatio
quesita ticio non fuisset nouata. In questione igit̃ p
posita glo.ponit duas opini.una q̃ obligatio ticij est
nouata et sic non sibi sed mihi remanet actio hec nõ
est uera quia obligationem alteri quesitam non possũ
nouare inuito illo etiam si sim eius ,pcur.general̃ ni
si habeam liberam.l.procurator cui.et.l.mandato.ff.
de procura et hoc uult ista glo in fi. Sed tunc dubiuz
est.an illi ex numeratione et mihi ex stipla tione ꝛ glo.
uidetur dicere q̃ sic utriqz et cum prius soluit ipse ab
utroqz liberetur hoc fatetur Jacobus de arena.et Ly
de are.et Ly.in fi.sue di linettonis uerũ esse si mei sti
pulantis interfit mihi reddi uel si non interfit stipu
latio erit nulla.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de uerborũ
obligati.et sic ex sola numeratione titio obligatur At
tende quando interfit mea uel non et pone pecuniaz
tunc illius cuius nomine mutuatur ut in casu huius
l.certe interest mea donec ille approbet contractũ q̃a
tunc liberabor ab eo et eo reprobante durat interesse
meum quia teneor sibi ut hic. Sed pone pecuniam fu
isse meam tunc si non numerauit animo donandi illi
interest mea quia illi uidetur actio quesita uelut ,pcu
ratori meo ideo tenetur facere uelle meum.l.idez.§.cui
ff.mandati. Si autem numerauit animo donandi
tunc licet prima facie nõ uideatur mea interesse tamẽ
idem uidetur dicendum qõ dixi in casu quo pecunia fu
isset sua quare hic unus contractus occultetur et do
natio prius facta intelligatur et postea illius pecunia
sit numerata.ar.ff.e.l.singularia. In dubio non ui
deor animo donandi fecisse.ar.l.cuz ẋidebito.ff.de ,p
ba.et ita dicit guil.et iac.de bu.in.l.certi conditio.§.si
nummos.ff.e. Vltimo ut illa materia liqueat et q̃
stiones.inuicem non inculcentur ẽ attendendum q̃ qi
qz numero pecuniam ,ppriã nomine meo et stipulor
illam mihi reddi tunc distingue ut dixi.s̃.e.l.ij.in pri
ma questione. Qñqz numero ,ppriã pecuniã noie
meo et stipulor alteri reddi.et tũc aut stipulatio est in
utilis et tunc ex sola numeratione agit̃.l.certi condi
tio.§.quoniam ff.e. Aut utilis.puta qꝛ ille est filius
meus et in potestate uel seruus me? ita q̃ uideor mi
hi stipulatus.l.dominus seruo.ff.de uer.ob.et tũc idẽ
est dicendũ q̃ in precedenti. Qñqz numero pecuni
am propriam nomine alieno et stipulor mihi reddi et
tunc habet locum in parte questio huius glo.et qõ di
xi in precedenti questione uersi. Sed pone pecuniam.
ꝛc. Quandoqz numero pecuniam alienam meo no
mine et stipulor mihi reddi tunc de hoc est casus.s̃.e.
l.ij.ubi ex stipulatione agitur non ex mutuo qõ nõ ua
luit. Quandoqz numero pecuniam alienam nomi
ne meo et stipulor domino reddi et istum casum posu
it glo.ij.s̃.e.l.ij.et ibi dic stipulationẽ nõ tenere nec ex
numeratione agitur consumptione secuta. Quã
doqz numero pecuniam alienam nomine domini et
stipulor eam mihi reddi.et tunc habet locum questio
huius glo.et quod.s̃ dixi in questione p̃cedenti ꝛ hec
sufficiant de hac.l.subtili.

J non singuli.

Diuiditur in duas.primo quan
do una tantum interuenit fictio
uel simulatio. Secundo quando
due secunda ibi.at multo.plures
rei debendi possunt in solidũ tã
re q̃ uerbis cõstitui et plus ualz
uerum q̃ simulatũ.h.d.uel latiꝰ

Numeratio facta uni nõ obligat alios nisi constitue
rint se reos debendi in solidũ qõ facere possũt solidũ
principaliter ,pmittendo uel ,p reo in solidũ fideiubẽ
do uel pcyrographũ solidũ quelibet recepisse cõfitẽ
do et biennũ sit lapsũ et uerũ p̃ualet sunt̃ato h.d. Po
ne casũ q̃ cũ tres petijsset a senoratore pecuniã mutu
am et ipse diceret se in crastinũ nũeraturũ fecit fene
ratoꝛ fieri cyrographũ in q̃ cõfessi sũt certã quãtitatẽ
se mutuo ab eo recepisse postea uni tantũ ex eis nũc

ranit dubitant alij an possint ab eo cõueniri qb⁹ rñdẽ
tur q̃ si singuli corũ nõ se obligauerũt insolidũ prin⁄
cipaliter re uel stipulatione uel fideiussionis cã frustra
uerent ꝛc nõ pseqor qz alia sunt clara. Secũda pars
habet duas lecturas alia est in littera hec ꝓpositio ꝑ
ibi. ꝑ pecunia numerata et tũc legit dupliciter uno ut
iacet alio mõ ut exponatur numerata. i. numeranda et
sic temp⁹ponit ꝑ tempore alias nõ est hec preposi⁄
tio ꝛ tunc littera planior est. Nota q̃ plures rei deben
di possunt insolidũ cõstitui in obligationib⁹ que re cõ
trahunt sẕm lecturã glo. ꝛ cõem. Jtẽ qõ operat una fi
ctio uel simulatio. s. de psona ad psonã fortꝫ operant
quarũ una est de psona ad psonã. alia de re ad rẽ. Jtẽ
et scõa parte no. q̃ p lapsuꝫ biennij excludit exceptio
utqꝫ. ꝛ est rõ qz quelibet earũ est exceptio nõ nu. pe. q̃a
exceptio illa hꝫ locũ in oibus reb⁹ mutuabilibus ꝛ sic
in consistentib⁹ in põdere numero uel mensura et sic
comprehendit oleũ et uerbũ pecunie nõ sumit stricte sẕ
late et nõ latissime ꝑ omni re. j. de cõsti. pe. l. ij. Venio
ad apparatũ et obmissis glo. expositiuis. opp. ꝗ primã
partẽ q̃ duo rei nõ possint in obligatione que re ꝗbi
tur constitui et maxime in mutuo qz in plus ꝗbi non
potest q̃ numeratũ fuerit. ff. de pac. l. si tibi. x. et. ff. e. ro
gasti. §. si tibi. et est ratio qz natura nõ patit ut eiusdẽꝫ
rei dominiũ sit apũd plures insolidũ q̃nimo nec posses
sio. ff. cõmo. l. si ut certo. §. si duob⁹. so. ut in glo. q̃a il⁄
lud ꝑcedit uere sed ex quadã fictione potest hoc inue
nire. puta si pecunia alteri numeret de uoluntate mea
ff. de solu. l. qui boiẕ. §. fi. et de du. re. l. eandẽ accedat
ff. de pi. ac. l. solutũ. §. solutũ. hec solutõ nõ pla. pe. qz li
cet fictio sit ꝗ ueritatem assumptio tamẽ dꝫ esse de possi
bili sẕm naturã. l. adoptio. ff. de adop. et. l. qui ad certũ
ff. loca. sed impossibile est quelibet istorum insolidũꝫ
eandẽ pecuniã ab eodẽ recepisse ergo ꝛc. unde ipse di
cit q̃ fateur impossibile quelibet corũ uelut ex prima
receptione teneri insolidũ sed asserit quemlibet teneri
ꝑ ꝓter receptionẽ illi⁹ qui uere recepit. qz obligatio illa
que illũ tenet oẽs alios tenet et nõ diuersa ar. insti. de
ob. in prin. et ita ꝑtransit Ly. supuenit Mar. et Sy. ꝛ di
cunt q̃ eicius omnia sydera de celo caderẽt q̃ plures
possent obligari insolidũ in ꝗctu qui re ꝗbitur. Prio
quia ꝗdictio nõ consert. Scõo qz tũc ẽ necesse dici ad
quelibet peuenisse ꝛ numeratã fuisse ꝑ eundẽ. sẕ hoc est
impossibile salua ꝛmanente obligatione ꝓmi qz in hꝰ
oportet q̃ fingamus redditã ꝛ postea alteri numera⁄
tam ar. l. singularia. ff. e. et si sic solus tm⁹ erit obliga
tus. ad hãc. l. respondet q̃ si littera bene cõstruat hic
est casus ꝑ eo dicit enim q̃ hic ponunt duo cas⁹ tan
tum quibus tenent insolidũ. s. qñ principaliter se ob⁄
ligauerũt uerbis uel quãdo aio fideiubendi et sic uer
bis. Ad litterã istã dũ dic. si intra prestitũ tempus ꝛc.
que uidet uelle q̃ ex confessione de recepto teneat in⁄
solidũ. respõ. q̃ littera ista nõ loquit ꝗ obligatione so
lidi sẕ partis et sue rate naꝫ omnes tres fuerant cõfes⁄
si simpliciter se recepisse. c. unde quilibꝫ ꝑ sua rata ui
debatur conueniri posse. qõ. l. ista dicit uerũ non esse
si infra biennũ opposuerunt de pe. nõ nu. et ꝑ eundẽꝫ
moduꝫ intelligit. l. ꝓpt. j. de duo. re. Ad id qõ pe. di q̃
est una et eadem obligatio dicit esse falsuꝫ. qz quot sũt
psone tot debent esse obligationes. l. eãdẽ. §. fi. ꝛ. l. si re
us. ff. de duo. re. et. l. generaliter. ff. de fideicõ. Quid dicã
uereor. tamẽ cõem oppi. sequor que ẽ ut in mutuo duo
rei constituant et hoc ꝑ istam. l. sẕm glo. et clarius per
l. si in rem j. e. Item qz hoc est in deposito et cõmoda⁄
to que re ꝗbunt. l. eadeꝫ in prin. ff. de duo. re. et ibi hoc
tenet bar. et ã ꝑter tex. ibi in clausula generali quaꝫ
subijcit dum dicit et ceteris ꝗctib⁹. Ad rationẽ qua di
citur impossibile est numeratã fuisse oibus ut remane
at obligatio primi respõ. hoc esse uerũ uere et successi
ue sed fiere simul et eodẽ tẽpore nõ est impossibile quẽ
libet solidã pecuniã sibi clamasse e sibi numeratã cõ
fessum fuisse aio insolidũ se obligandi et unica igitur
numeratione omnes insolidũ sua obligatione tenent
uel si dicas fingi plures numerationes respõ. q̃ fin⁄
gunt sine alterius liberatione. quia nullus eoꝝ libera
ri uoluit. Nec est hec fictio impossibilis in suo genere
ideo admittenda. l. si pater. in fi. et. l. se. de adop. ꝛ no.
bar. in dicta. l. eadem. in prin. predicta sunt subtilia ꝛ
multum in intellectu cõsistunt. opp. q̃ istis nõ compe
tat exceptio non nu. pe. ut. j. de condi. ex. l. fi. so. ut glo.
q̃ hec intelligit sẕm illã. s. q̃ hec cõfessio facta est spe
numerationis future. opp. tertio q̃ hec exceptio ultra
biennũ possit opponi qz demũ biennio tollitur qñ in
scriptura facta est hec cõfessio insti. de lit. ob. ꝓ totum
huius timore glo. dic. q̃ hic interuenit scriptura sicut
et in scõa parte hꝰ. l. alias si non interuenisset ꝑpetuo
opponi posset. l. qui pecuniã. ff. e. hec est no. so. Sed at
tende ne ꝑter eã erres. nã quando interuenit cyrogra⁄
phum casus est hic q̃ post biennũ non audit et si hãc
negatiuam ꝑbare uelit nã ut hic uides hec littera loq̃
tur ubi cõstabat q̃ uni soli numerata erat et tamẽ ul
tra biennũ nõ audit etiã si hoc ꝑbare uelit ꝛ sic ꝑ cur
sum temporis hoc mutuũ ciuile efficax factũ est. sẕ in
casu in quo cyrographũ non interuenit ante biennũꝫ nõ
tenet hanc negatiuã ꝑbare post autẽ ꝑbare tenetur ꝛ
sic cursus temporis in euꝫ transfert hoc casu on⁹ pro
bandi. Jta intelligit qõ no. in. l. si ex caut. j. de nõ nu.
pe. Vel dic ut p⁹ hoc ibi dixi in. ij. q. opp. quarto q̃ ꝑ⁄
petuo possit opponi exceptio simulationis ut. j. plu.
ual. q̃ ag. per totum et no. in. l. sub specie. §. de postu.
So. ut in glo. q̃ illõ fallit in obligatiõe litterarꝫ qõ nõ
est uerũ si illa uia eligatur ut dixi in dicta. l. sub specie
Jdeo dic q̃ ibi quãdo simulatio hꝫ ꝑpetuã causam si
mulationis qõ non est hic. opp. ꝗ scõaꝫ partem de. l. j.
pr. so. q̃ duplex est hic littera una cũ prepositione a⁄
lia sine. si habet prepositio tunc ob. ꝗ. et so. duob⁹ mo
dis uno q̃ pecunia uere erat numerata sed stipulatõ
hic nõ fuit inposita aio donãdi ibi sic. Alio mõ q̃ hic
pecunia non fuit numerata et tex. duꝫ dicit ꝑ pecunia
numerata. expone. i. numerãda et tunc so. q̃ ibi in pe⁄
cunia nõ suberat substantia obligatõnis hic sic. Alia
littera est sine ista ꝓpositiõe et tũc lra planior est ꝛ nõ
ob. ꝗ. q̃a hic pecunia fuit data alteri q̃ ei qui cõuenit ꝛ
cõfessus fuit se recepisse spe future numerationis cum
ꝑmissiõe de reddendo et isto casu quãdo stipulatio in
tercessit locũ hꝫ exceptio i factũ ꝑter pecuniã nõ nu
meratã. l. cũ alt. j. de nõ nu. pe. nõ exceptio que ꝓprie
notatur nõ nu. pe. qz illa locũ hꝫ qñ stipulatio nõ int
cessit. op. successiue q̃ pecuniã numerãri quasi imple⁄
uerit ex parte sua det prescrip. ꝟ. ut oleũ sibi det. l. re⁄
bus. j. ꝟ pre. ꝟ. so. ut i glo. q̃ hic nulla pecunia fuit nu
merata et si fuisꝫ nũerata nõ ꝑpter ea daret ꝓscrip. ꝟ si
ut pciũ nũerata fuisꝫ. secꝰ si ut corpꝰ data fuisꝫ qõ ali
bi examinabit. op. ab extra si uerũ ẽ qõ hic dꝫ q̃ in in
strumẽto erat scptũ q̃ oleũ erat subsceptũ gꝰ ꝑbatur
oleũ receptũ et sic exceptio nõ nu. pe. non pt locũ bre.
so. ut dicta. l. se. ubi glo. format hꝰ contrarium.

J ex precio Prio qñ stipto intuenit. scõo
qñ pactũ simplex uel cõfessio. scõa ibi. si ue
ro. Debitũ ex una cã pot cõuerti in cãꝫ mu
tui ꝑ stipula et usure ꝑmitti nõ simplici cõfessione ut
pacto nudo. h. d. No. q̃ ꝗbitũ nõ usurariũ pot cõuerti

cū solēnitatē requisita in usurariis. Item no. q̃ falsa
demonstratio dimmōcā obligationis subsistat nō ui
ciat ꝓcētū idēq; si cā obligatōis non subsisti: si ex certa
scia fiat. l. si uero. de ꝓ. ob. et. l. cū p errorē. ff. de re. iur. et
l. cāpanus. de op. li. Item no. q̃ ex simulatione que bz i
se substantiā obligationis qz facta est ex cā uera non
oritur exceptio simulatiōis. secus si cā nō sit uera. ut
l. plu. ua. qō ag. ꝛc. et l. pacti. et. ff. de exce. do. l. ij. §. cer
ta uel inuita. ut. l. de condi. ob. tur. cau. uel si cā simū
tionis sit impotens act. ꝓducere ut hic in fi. Ex his di
cit bar. q̃ si statuto caueꝰ ut ꝓ instrm̄ guarentisie pos
sit exceptio simulatiōis opponi q̃ nō pōt opponi ubi
simulatio sit facta. ex cā uera ut hic. Item no. q̃ pactum
nudus nec cōfessio nouat obligationē precedentē quā
tumcunqz illa ꝓbenē p instrm̄ ut hic in ꝓ. si ꝓ. Ult°
no. q̃ hec substātia obligationis ponit quādoqz pro
causa et ita sumpsit glo. in. l. iurisgentius. §. q̃ fere. ff.
de pac. quādoqz sumit ꝓ forma rei. ff. ad exhi. l. iuli. §.
sz et si quis. Quādoqz ꝓ q̃litate rei substantiali alias
materia eiꝰ. ff. de ꝓben. emp. l. in uenditionibꝰ. §. inde
querit. et in glo. Quādoqz ꝓ cōsensu obligatione in
ducente et sic ꝓ cā effectiua. ff. de ac. et ob. l. obligatio
nuz substātia. Quādoqz ꝓ re sine qua id qō agit ēē nō
pōt. ut. ff. de ꝓben. emp. l. pacta. Op. ꝓ prin. q̃ quanti
tas non habeat preciū sz p eaz cetere res appreciant. l
i. ff. de ꝓben. emp. et. l. precia rerū. ff. ad. l. fal. so. confi
tendo ideo expone ut in prima glo. posset etiā intelli
gi de quantitate certorum aureorū quos ipse appreciā
uit in moneta argentea et cōfessus fuit illā quantitatē
monete ut preciuz aureorū debitoruz se tenere apud se
ex causa mutui et ita ꝓmisit reddere. Op. q̃ prima cā
per stipulationē nō nouet. l. fi. ꝗ. de noua. so. ut in eaō
glo. Opp. q̃ si scriptū erat pecuniā mutuā datā q̃ illi
instro oz dari tanq̃ ꝓbāti ueritatē. l. antique. l. ad uell.
et. l. fi. ff. ar. tu. et p cōsequēs non possit de simulatiōe
opponi eiꝰ ꝓriuz hic ōz in fi. so. glo. q̃ hec erat priuata
scriptura non publica ut in contrario hec so. nihil ua
let ad formā argu. qz scriptura priuata de qua cōstat
ꝓbat ꝓ conficientē ut dixi. §. ti. i. l. in bone fidei iō di
cendū est q̃ lz instrm̄ sic dicat partes tamē cōfitebant
pecuniā nō inuenisse uel sic ꝓbatū erat idonee. sz tūc
op. cū glo. si ita est gꝰ instrm̄ apparet in ea parte falsū
z sic quilibet fabricauit punit glo. respō. q̃ erat scrip
tura priuata ex glo. no. q̃ pars faciens cyrographuz
aduersario de eo qō est in sui preiudiciū licet illud nō
sit uerū sz in se falsuz non tamē punit de falso uel di
cit glo. q̃ instrm̄ erat publicū et confitet q̃ si pecunia
non interuenit q̃ tūc notariꝰ z de partiū uolūtate nō
debet scribere unū minimū falsuz alias est piurus et
puniendus. sed ne in hoc incidamꝰ dic. glo. q̃ instrm̄
erat confessionis de pecunia recepta ex cā mutui non
aūt erat dationis et numerationis et ex hoc no. q̃ ali
ud est datio et numeratio aliud cōfessio de recepto et
aliud est sic esse. aliud sic dici esse. Ideo iudei dixerūt
ad pilatū scribe q̃ dixit se regez iudeoꝝ ꝛc. ut in glosa
Iuxta hoc quero an confessio de recepto ꝓbet nume
rationē bar. in. l. ij. ad fi. ff. e. di. q̃ non p istam glo. z p
glo. ibi positā que dicit q̃ aliud est mutuū numerale
in quo numeratio inuenit. Aliud ciuile cui natura fa
uet. i. numeratio secuta stipulatione. Aliud ciuile tātuz
ut in cyrographo post biēniū et ex hoc infert q̃ si ꝓ
curꝰ. est cōstitutꝰ ad accipiendū pecuniā mutuā et q̃dazz
ut creditor repetat a domino siue cōstituente. c. que af
ferit contemplatione dicti mandati ei mutuasse ad qō
probandū ꝓ lucit instrm̄ publicū in quo continet q̃
ꝓcurꝰ. ille conscius est se ꝓcuratorio nōie habuisse z
recepisse ꝛc. q̃ illō instrm̄ non ꝓbat ꝓ dominū ideo se
qui debet absolutio qz de mutuo ciuili tantū cui natu
ra. i. numeratio nō fauet loquit ar. ꝓcur. fuit constitutꝰ
ad accipiēdū mutuo et sic p numerationē ut inq̃t ipse
esse casuz. ff. si quid in frau. patro. l. i. §. si mutuū. sz me
liꝰ facit. ff. ad exhi. l. de co. §. i. et. ff. de usur. l. tutor. §. fi.
In ꝓriuz facit qz confessio est spēs ꝓbationis. ꝗ. de cō
fes. l. i. et quo. ap. non re. l. ij. et. ff. de confes. l. certū. §. si
quis. et ꝓbat id qō in confessione est ꝓductū. sz in ꝓ
posito in confessione est deducta acceptio et receptio
ex cā mutui et forte muneratio sed de illa nō curo ar
sz m bart. illa itelligunt p nūerationē ut. ll. s. alle. ergo
confessio ꝓbat numerationē ꝓ hoc facit. l. lecta. circa
prin. et. ff. e. l. publia. §. finali. ff. depositi. et. l. si ita sti
pulatus. §. grisogonus. ff. de uerborum obligati. non
ob. glo. in. l. ij. ff. e. qz loquit in casu certi et codē mō re
spon. ad glo. istā que relata ad ter. facit magis ꝓ par
te ista uel dic q̃ instrm̄ confessionale non attestat im
mediate numerationi tanq̃ tūc presenti sz attestat soli
confessioni et illā ꝓbat et confessio nūerationē anteri
orez ut dictis. ll. Uel alit interdū confessio emanat ad
substantiandū uel solēnisandū actū cui adiungit ut ē
confessio mutui cyrographaria et bz locū dictū bart.
Interdū emanat ad probationē actꝰ gesti et bz locum
qō dixi accedat qō scripsi in. l. precedēti. Op. q̃ sola cō
uentione possit constitui mutuū. ff. e. l. singularia q̃dā
soluūt q̃ ibi pecunia erat presēs et sic habet ꝓ tradi
ta. l. hec si res. ff. de re. uen. hic absens hec diuinat i ꝓ
rio. p. et absens conuertit in causam mutui. ff. e. l. certi
conditio. §. fi. ideo glo. hic et ibi dicit q̃ ibi pecunia e
rat parata et sic destinata solutioni qz illā habebat in
archa hic secus licet et si hic habuisset q̃tuz ad usu
ras stipulatio fuisset necessaria. l. quānis. ff. de usuris
op. ꝓ istā so. uidelz q̃ licet sit parata solutioni nō pro
pterea ex solo pacto uel scriptura conuertat in causā
mutui. ff. man. l. qui negocia. gl. soluit in. l. singularia.
q̃ ibi pecunia erat consūpta. nec aliaz habebat quam
eiꝰ loco surrogare posset et sic nō erat parata solutio
ni et ita concordat cuz predictis. Sed dices tu hec so.
est ꝓ istū tex. qō patet ex ꝗbis epīe ad creditorē misse
in qua dic. apud eū esse dictā quāritatez sz respō. q̃ nō
dixit penes se hre qz tūc ꝓcederet ꝓ. ff. de ꝗ. sig. l. penes
sed dixit apud se esse et hoc ꝗbuz latiꝰ accipit quia ue
rificat etiā in eo qō non possidet nec ōtinetur. ut in e.
ti. l. id apud. sm dictum meū qō no. Op. cum glo. de. l.
aduersus. ꝗ. de non nu. pe. so. ut hic et ibi. et potes so
lutiones simul iungere qz aut cautio est facta ad ꝓba
tionem et bz locū. l. illa. Aut ad obligationē et nouat
et tunc aut intercessit stipulatio et bz locuz hec. l. in prin.
aut stipulatio non intercessit et tunc aut pecunia non
erat parata solutioni et bz locū. l. singularia. ff. e. in du
bio aūt an p̄sūat fcā ad ꝓbatiōez ꝓ ad obligatōz dicā
i di. l. aduersus. Op. q̃ etiā si nō sit parata solutōni cō
uertat in casuz mutui ut. ꝗ. e. l. si pro mutua sol. ut ibi
dicā. Ulteriꝰ op. q̃ etiā nō destinata solutioni ex solo
pacto conuertat in cām mutui qz in cām dotis cōuer
titur. ff. de iure do. l. nuptura. et. l. si sponsalibꝰ. §. i. z p
cōsequēs fortiꝰ in mutuū ꝓpter sua singularia prece
pta ar. d. l. singularia. so aliud est in mutuo aliud i do
te. Nam in mutuo ideo requiritur q̃ sit parata solutio
ni qz hec conuersio procedit ex quadā fictione et inter
pretatiua solutione breui manu facta ut in dicta. l. sin
gularia. sed hoc non pōt fingi nec intpretatiue dici in
eo qui paratam pecuniam non habet cū fictiones nō
fiant de impossibili ff. e. l. si filius. et. ff. lo. l. qui ad cer
tum sed in dote cessat hec rō qz res aliena et etiā ꝓpa

a se non possessa pōt in dotem dari ut.ll.s.in ꝓrium allegat.et.ff.de fun.do.l.si fundū.z etiam nudo pacto dos constituit.t.ut.j.de do.p.l.ad exactionē qd non est i mutuo ut hic et.ff.e.l.ij.§.appellata et insti.q.mo. re.j.ob.in prin.Quero ad declarationē predictorꝫ qᵒ modo ꝓbabitur ꝙ pecunia fuerit solutioni destinata doc.dicunt hᵒ presumi ex qlitate personarū ut magis campsores presumuntur illam habere paratam.ff.de in di.adi.l.iiij.§.melior.cum ibi not.p glo.quāritas et petita debet attendi.ff.qui sansdā.co.l.si uero.§.qui.p rei qualitate Quero scōo quando debitum et una cā conuertitur in aliam an prior obligatio tollat.respō. aut obligatio in quam trāsit uel conuertit est de subiecto generali uel uniuersali et tunc non tollitur prima ff.de neg.ge.l.diuortio.et.ff.man.l.si remunerandi.§. apud iul.ij.respon.aut est de subiecto singulari z tūc aut obligatio scōi ꝑctus uel conuēcionis cōtrahitur uerbis aut re aut sensu.Si vbis et sic stip.aut illa est interposita aio nouandi et nō tollit aut aio nō nouandi et nō tollit aut dubitat et tūc recurre ad.l.fi.j.de nouati.Scōo casu quādo re ꝑbitur et tunc prima nō durat.ff.e.l.certi cōditio.§.fi.et.l.singularia.in fi.alꝯ res non diceret interpretatiue soluta nisi prima esset sublat.Tertio casu quādo consensu ꝑbit scōa obligatio ut in dote ut.l.ad exactionē.j.de dot.pmi.z tunc aut scōa inducit ad nouandū z perimendū primā et tunc prima est sublata translatione facta in scōa non aut ff.de iure do.l.si sponsalibus.§.i.aut scōa inducit ad coadiuuandū primā seu parē obligationē et illi cocū uaz inducendā ut est uidere in obligatione de cōstituta et tunc prima durat et scōa ei adijcit.ff.de consti.pe.l. Item illa.§.fi.Quero tertio an int res mutabiles ex alia causa debitas in mutuū cōuertendas sit aliqua differentia ego tenui alꝯ ꝙ sic.qz in pecunia nūerata dixi non requiri ꝙ sit in presentia sed sufficit eaz paratam solutioni sed alꝯ res mutabiles dixi ꝙ debēt esse in presentia alꝯ non possunt cōuerti in mutuū.et rationez assignaui quia pecunia in mutuuz conuertenda est certa in substātia ꝙritate et qualitate ut ꝑctus mutui requirit.l.cū quid.ff.e.et.l.certū.naz pecunia ubiqz suaz utilitatē et bonitatē retinet et ostendit.ff.de eo ꝙ cer.lo.l.ideo.z de ꝑben.empt.l.i.sed alie res mutabiles ut uinū frumentū et oleū nō sic ꝙmnia sūt certa z maxime in qualitate cuiᵒcuī qualitas esset quid coꝫ qd trāsire in mutuū deberet nisi esset in presentia z degustatū non bene sciri posset nec d ea re probatio haberi ideo non ita faciliter trāsfertur in mutuū de cuiᵒ bonitate tēpore contractᵒ dz esse certū z pro hoc dicē bā etiā esse casū.ff.e.l.singularia.quē rstringi dixi ad pecuniā numeratā tātuz ut ibi pleniᵒ dixi in repetitione qd no.qz lectura illa est ibi noua z alia ibi multapotes ibi uidere circa materiā nrām.Quero quarto.cuz Ly.si cyrographum emanat spe future celebrationis alterius cōtractᵒ ꝙ mutui.nunqd eodem mō obliget quem in mutuo z sic eodē modo posset opponi exceptio.z dicit ꝙ sic szm Ja.de ra.sz glo.sentit oppositū insti.de li.ob.in prin.ideo maturius cogitandū relinquo.Quero quinto de quadā quest.bar.quā ipse poit in dicta.l.singularia.ad fi.Pone ꝙ notariᵒ qui fecit instrumentū dixit ꝙ ticius dedit z mutuauit gayo.e.gayus ad reprobationem producit testes qui probāt ꝙ tempore ꝑctus nulla pecunia inuenit utrū ex hoc instrm reddit falsuz di.ipse ꝙ non quia illa uerba dedit z mutuauit possunt uerificari absqz presentia pecunie.pura per delegationē debitoris ut di.l.singularia uelᵖ per conuersionem uniᵒ debiti in casum mutui ut dictum est.s.Secus dicit ipse si adiecisset uerbum numerauit quia ex illo uerbo infertur ꝙ pecunia principaliter interuenit unde di.ipe ꝙ probandū est ꝙ pecunia non interuenit nec alius actus per quem mutuum contrahat.Jn contrariū facit.l.ista in v.Si uero. coniuncta glo.que uidetur uelle ꝙ talia uerba in instrumento descripta denotent in dubio pecuniā presentem fuisse nisi modus dationis cōuere fuisset adiectᵒ in instrumento ut.l.certi cōditio.§.fi.et di.singularia. ff.e.ti.et.l.qui negocia.ff.man.ideo maturius cogitādum.relinquo.

On unde

Contractus substātia non origo pecunie ē spectanda.b.d.Op.ꝙ littera sibijpsi uidetur contraria ꝑ.§.quibus.s.de no.co.con. So.ꝙ huius timore uarie sunt expositiones in glo.p quarum iustificatur.uidendū an actor petens mutuum debet probare se dominum pecunie qua numerauit.quidam ꝙ sic quia mutuū non est nisi de meo tuū fiat.ff.e.l.ij.in prin.et.§.appellata.p hoc etiā facit littera ista ibi si ppriam numeranit.Jn ꝑrium est cōmunis opinio quia exquo agam ex contractu non potest refricari questio dominij.j.de pig.ac.l.nec creditores. et de non nu.pe.l.i.et.ff.de pig.ac.l.et si uictus.z not.i si.j.de re.perinu.l.i.et hic dicunt esse casuz et exponūt si propriā.i.ut ppriaz.ne contradicat in prin.Nō ob. ꝙ dominium deducit qz uerū consecutiue non principaliter nec declaratorie ut in re.uen.deducit ideo ibi probare tenetur se dominum.Item ibi agit ꝑ possessorem ut ꝑ quemlibet extraneuz cām ab actore nō habentem.szm bu.gnil.et cōmuniter omnes dort.Tamē latius ampliando cum querit an is qui cām hz ab actore possit ei refricare.q.dominij.Aut non agitur ex contractu sed re.uen.et dico ꝙ sic.j.d cen.§.fi.ff.ad exhi.Aut agitur ex ꝑctu et tunc aut excipit simpliciter et negatiue de non dominio actoris tantū et tunc nō potest hec questio referri siue sit ꝑctᵒ qui in re aliena potest celebrari ut cōmodatum.l.ita ut si fur.ff.cōmo.sive non ut pignus sine ypotheca.j.de pig.ac.l.nec creditores.et.ff.in co.ti.et si uictus.et.j.de non nu.pe.l.i. siue sit mutuū ut hic szm unam lec.sua enim presumitur ar.eius qd no glo.in.l.ij.j.ne ux.p ma.Aut excipit affirmatiue de dominio alterius et tunc aut tertij.aut sui excipientis primo casu distinguē inter ꝑctus quia aut potest celebrari in re aliena et tunc de dominio tertij non potest excipi dicta.l.ita ut si fur.et.ff.depo.l.i.§ si predo.aut non potest in re aliena contrahi tunc potest excipi quia talis exceptio est exclusiua intentionis actoris ut in si.no.glo.l.cum seruū quispiam j.de seruitu.et excipiens dz illud ꝓbare qd affirmat.j.de ꝓba.l.actor.et.ff.co.ti.l.ci qui dicit.facit qd no.glo.in.l. nam et si fur.ff.e.fcōo casu quando excipit de suo proprio dominio tunc non est dria inter ꝑctus quia etiaz si in re aliena possit consistere de proprio dominio pt excipi.ff.depo.l.qui rem.et.l.bona fides.§.si tamen et j.lo.l.qui rem.nec ob.l.si quis cōductionis.e.ti.qz ibi non agitur ex contractu sed conditione et illa.l.et iō actor cantus condi.et illa.l.ꝓponat qne utilis locuz habet in contractibᵒ in quibus alter possidet alteri ut ibi not.glo.i.et non ꝓponet act.ex eo contractu.z idē dixit bar.si ageret conditione triticaria ad possessionem qd potest.ut.ff.de conditio.triti.l.ij.uel conditione ex.l.fi.de acquirē.pos.qd nota

J pro mutua. Primo soluit duplicem q. unam circa sortem aliam circa usuram.secundo dubiū remouet circa pignᵒ.secōa ibi

q̃q̃.si datur species estimata ꝑ pecunia mutuãda ꝯ
bitur mutuũ.usura tamen ꝓmissa non debetur ultra
nec uiciatur infra legitimũ modũ ⁊ in sufficientia pi
gnoris nõ impedit tot⁹ debiti exactionẽ.b.dicit.Vel
sẕm bar.utile ꝑ inutile non uiciatur et debitus ex una
causa potest in cãm mutui conuerti ex pacto inconti⸗
nenti apposito non si ex interuallo.b.d.Et specialiter
no.q̃ hic duo ꝯctus eodem tẽpore ꝓficiunt.sẕ uendi
ti et mutui ut.j.dicam.Item ad qõ de insufficientia pi
gnoris diri.licẕ glo.dicat q̃ uenerit seruãt cõtrarium
⁊ prouerbialiter dicit cbi tol.catino pigno ꝓde el se ⸗
no.Op.sic mutuũ nõ consistit in specieb⁹ que functio
nem non recipiũt in genere suo ut sunt iumenta ⁊ alia
de quibus hic dicit sed in his que consistunt in põde
re numero uel mensura.ff.e.l.ij.§.i.g⁹ ⁊c.So.q̃ hic da
te fuerunt species estimate unde estimatio talis facit
emptionẽ l.quoties.j.de iure do.⁊ sic preciũ dicit re
cepisse in mutuum sicut in dicta l.quoties.in dotem
ideo hic contrahit mutuũ et non ob.p̃.⁊.ꝑ h⁹ facit.ff.
e.l.rogasti.⁊ hoc uult glo.i.Op.ab extra ⁊ sic debitus
ex una cã hic ꝑ pactum conuertit in mutuum cui⁹ con
trarium dicit s̃.co.l.si ex precio.in fi.So.sẕm bar.ibi
quãdo pactum apponit ex interuallo hic quãdo incõ
tinenti uel aliter ibi pactum non est cã prioris contra
ctus hic sic uel hic prior contractus fit ut ex eo debi⸗
tum seu debendus conuertatur in mutuum ibi secus.
Op.tertio et ab extra.⁊ sic pecunia ex uno contractu
debita non potest per pactus conuerti in cãm mutui
nisi parata solutioni.ff.e.l.singularia cus ibi no.et di
xi.s̃.e l.si ex precio.So.sẕm glo.in di.l.singularia ui⸗
delẕ q̃ hec lex debet intelligi quãdo pecunia erat so ⸗
lutioni parata sed replicabit speculatiu⁹ quomodo ẽ
hec pecunia solutioni parata cum ideo pecuniam mu⸗
tuam iste petebat quia indigens erat et pecuniã nõ ha
bebat nec fuit sibi numerata uere sed ficte rem extia ⸗
tam dando ⁊ eodem momento quo res estimata tra
ditur eodem in precio mutuus contrahatur.Solu.q̃
quãdo pactum fit ex interuallo pecunia debet esse so
lutitioni parata non quando fit incontinenti.ut dixit
bar.uel aliter q̃ hic pecunia censetur ⁊ fingitur in pre
sentia quia res appreciata erat ibi presens.ut hic i eo⸗
dem instanti fit duplex contractus et rei presentia cui
precium inest hoc operatur.Op.q̃ usure hodie nõ de
beant esse usure ad legitimus modũ cum ex toto ho
die sint reprobate ut.j.de usuris aut.ad hec.So.cõsi⸗
tendo contrariũ ut in glo.uel aliter usure que ueniunt
ex beneficio dilationis concesse hodie non debent sẕ
que ueniunt propter moram in soluendo constitutam
peti possunt quatenus intersit et non ut usura sed ut
interesse.

Am te in.Primo thema exquo tacita eli ⸗
citur questio.scõo eius solutio.scõa ibi.adi
tus.Si plures pecuniam cõmunem mutu⸗
ant cuilibet pro parte queritur actio nisi actum sit q̃
sint plures rei credendi insolidum re uel uerbis cõsti
tuti.h.d.Ibi cum sint ropho nunc post mutuũ defun
cto.Ibi asseueras dic ⁊ totum debitum rome petis ⁊
quirit an possis cui rñdet ut sequit.ibi.uel re.Nota.q̃
duo rei credendi insolidũ possunt re constitui ⁊ eadẕ
ratione duo rei debendi insolidus debent posse re cõ
stituicus correlatuor eadem sit disciplina.l.fi.j.de in
di.uidu.tol.⁊.l fi.j.de accep.ut late scripsi.s̃.e.si non
singuli.ibi.per procuratorem no.q̃ in eodem libello
potest quis agere partim suo et partim ꝓcuratorio no
mine concor.l.plane.ff.fa.hercis.No.q̃ in dubio licet
sint plures socij eiusdem rei nõ ꝓpterea sunt rei credẽ
di insolidum quid fatet Ja.de ra.pe.⁊ Ly.quãdo non
exercent unũ actum insolidum ut hic ⁊.ff.de duo.re.l.
reos.§.cum in tabulis ubi autem exercent eundem a⸗
ctum insolidum ut sunt plures argentarij eiusdẽ mẽ⸗
se uel magistri unius societatis uel uni⁹ administrati⸗
onis in officio college tũc q̃ un⁹ facit alter uidetur fa
cere ⁊ sic obligationem contrahere uident insolidum
actiue et passiue.ff.de pac.l.si unus.in prin.⁊.ff.admi.
l.magistratus.Exquo inferũt q̃ si uni ex collg.in offi
cio sit facta credentia ⁊ aliter se excuset q̃ ipse non ac
cepit sed socius non ualet excusatio.Sed attende qa
bar.eos reprobat in.l.eãdem.in prin.in.vij.q.ff.de du
obus re.per.l.si tamen plures.in prin.ff.de exerci.ido
ipse aliter distinguit uidelẕ aut isti plures gerunt ne ⸗
gociationem que eis decernitur de publico ut sunt ar
gentarij ⁊ si.⁊ tunc sunt duo rei actiue ⁊ passiue.d.l.si
unus in prin.⁊.l.idẕ in duobus.in eodẽ ti.⁊.l.si duo
ff.de arbi.nõ enim eis officiũ est diuisus ideo eos affi ⸗
cit insolidum Aut gerũt propria uolũtate susceptũ ex
publico non decretũ ⁊ tũc aut gerũt per alius ut ꝑ in⸗
stitorem uel factores ⁊ tũc quilibet eorũ tenetur inso⸗
lidũ presertim si cus uno ex factoribus sit contractum
⁊ hoc ne in plures distinguat aduersarius qui cũ uno
cõtrarit.l.ne in plures.ff de exerci.⁊ ibi glo.et.l.habe
bat.§.fi.ff de instito.aut ipsi gerunt ꝑ seipsos ⁊ tunc
aut ipsi presũt eidem stationi et quilibus tenetur ꝑ par
te quã hus in negociatione d.l.si tamen plures.de ex ⸗
erci.Aut diuersis stationibus qz un⁹ uni ⁊ alter alteri
in eadẽ ciuitate uel diuersa tũc quilibus tenet insolidũ
quia uident inuicem institores.ar.ff e.l.ci⁹ qui in prouin
cia.in fi.⁊.j de fabri.l.iur.puisus.li.xj.⁊ sic hus locũ.d.
l.ne plures.Et hoc sẕm bar.sed ray.di.q̃ ubi presũt ei
dem stationi si consuetudo se habet ut modo cus uno
modo cũ altero contrahat q̃ ex contractu unius qui
libet tenet insolidũ per rationem di.l.ne in plures.⁊ h⁹
in plurib⁹ eque principalib⁹.In hijs aũt quor unus
subest alteri dic ut.l.ex pacto.ff.de neg.ges.⁊.l.fi.ff.de
insti.Vltimo hic est una glo.parua ⁊ fi.que uult tolle
re cotra.de le.i.⁊.ij.s̃.de conso.ei⁹ li.ubi etiam sine mã
dato totum petit lẕ non esset creditor insolidũ.sol.ibi
erat lis contestata consorte.

O q̃ aml.Primo unus dictũ in quo tollit
obiectũ.secũdo aliud dictum ponit uel no
uam rationem adijcit sẕm glo.scõa ibi.nam
si plures.i eodẽ instro ⁊ ex diuersis causis possũt ob
ligari ⁊ uni⁹ debitũ potest per stipulationem in aliud
conuerti.h.d.uel sic de pluriũ debit una carta uel in⸗
strumento content.unũ solũ potest exigi uel stipulati
one nouari nec pnia uni⁹ contrahentiũ dissoluit con⸗
tractũ.No.q̃ in uno instro possunt contineri plures
obligationes diuersarũ psonarũ erq⁹ habes q̃ una
subscriptio notarij est sufficiens ad omnes obligatio
nes precedentes ⁊ ideo si in rogationib⁹ uni⁹ notarij
fit unũ uel plura instra extensa sine ei⁹ signo ⁊ ei⁹ sub
scriptione ⁊ postea sequens habeat signũ ⁊ subscrip⸗
tionem ei⁹ hec dicet cõmunis ad omnes precedentes
ar.h⁹.l.facit.ff.de eden.si quis ex ar.§.si initiũ.Itẽ no.
q̃ instrm non obligat sed ꝓbat fallit in cyrographo
⁊c.insti.de lit.obli.per totũ.Item no.q̃ penitẽtia nõ
habet locum in contractibus nominatis uti est stipu
latio.In inominatis secus ut plene no.in.l.si pecuniã
in prin.ff.de condi.ob ca.Vltimo no.q̃ unũ ex pluri⸗
bus debitis uno instro contentis potest exigi ⁊ in h⁹
datur electio creditori ut hic in prin.Jurta qõ quero
que fuit ratio dubitandi rñ.cũ glo.quia attento ordi ⸗
ne nominationis ⁊ scripture uidebat primo nomiatũ

prius erigi debere uel uidebatur unum sine alio eri-
gi non posse ar.l.nulli.§.de iudi.z ar.l.non est nouu3
ff.d ac.emp.sed ⁊ determinatur quia obita sunt plura
z diuersa z in pluribus personis terminata licet idem
esset si una persona essent terminata ex quo sunt plu-
ra et diuersa.ar.l.cum plures.ff.de euic. Iurta hᵒ que
ro creditor unius et eiusdem debiti et liquidi parte tã-
tu3 uult petere inuito debitore an potest dic aut ex for
ma libelli potest apparere ꝙ creditor litigia uult mul
tiplicare et iudex debet eum repellere.ar.l.quidam esti
mauerunt.in fi.ff.e.et etiam ne fiat per plura qd potest
fieri per paucioza nisi forte iudex de tota summa non
habet cognitionem.l.fi.j.de eman.lib.et.l.fi.j.de do-
na. Aut hoc non apparet et tunc aut reus excipit d de
biti unitate et tunc iudex etiam eo casu debet eum re-
pellere.ar.l.nulli.§.de iudi.et per rationes predictas.
nisi interrogatus dicat se ex hac causa amplius non
petiturum quia tunc uidetur facere pactum de non pe
tendo residuum.l.amplius.ff.rem ra ha.z.§.de pac.l.
pacta.no.facit qd no.glo.in.l.postꝙ.in.e.ti. Aut reus
non excipit et tunc non repellitur nec per hoc remitte
re uidetur quod superest.sine scienter.sine per errorem
fecerit.insti.de ac.§.si minus.et ibi not.in prima glo.
ad quod facit.l.i.§.de iudi.z ita in hac quest.dicebat.d.
meus. Quero ab extra an in eodem libello possint di
uersi diuersis actionibus conueniri.et uidetur ꝙ sic.
ar.hᵒ.l. Sed dic aut illi citati petũt libellũ diuidi z cuili
bet eoꝝ offerri z tũc cuilibꝫ eoꝝ dꝫ offerri sine imixtiõꝫ
obligatõis aliene.ut aut offerat.§.d li.cõ.et.l.ãplioze.§
in refutatorijs.j.de ap.nisi esset consortes eiusdem debi
ti quia tunc eodem libello possunt conueniri.ff.de du.
re.l.iij.§.fi.et.l.reos.z.l.si plu.un.sen.fu.condẽp.l.i.et
hoc nisi opponerent beneficium excussionis.diuisio-
nis.uel ordinis.ut.j.de fideiu.tu.l.i.z.j de solu.l.reos.
Aut illi citati nihil opposuerunt et libellus ꝓcedit et
de his plenius tractat bar.in di.l.iij.de duo.re. Quero
ab extra statuto cauetur ut utens instrumento in quo
filiusfa.sit obligatus sine patris consensu incidat in
certam penam quidam uero habens obligatum filiũ
fa. sine patris consensu et quẽdam alium insolidum
agit contra illum alium z ad probationem sui iur uti
tur illo instrumento z dubitatur an incidat in penaꝫ
z uidetur ꝙ sic.quia uerum est dicere ꝙ utitur illo in
strumento quo filius est obligatus.ut in hac.l.cuꝫ nõ
sint plura.sed unum.ut hic.ergo satisfactum est statu
to qd impersonaliter loquitur z ita dicunt aliqui. Jac.
bu.dixisse. In contrarium facit quia mens statuti est
attendenda z maxime quando se habet in minus ꝙ
uerba.l.ij.§.de nora.z quod ibi dixi in eo qui flebo
thomauit aliquem in palatio ꝛc. Sed mens statuti fuit
de utente contra filiumfa.in cuius fauorem factuꝫ est
statutum ergo ad ipsum restringendum z sic non in-
cidit in penam.nam utendo contra unum non dicitur
uti contra alium.ut hic probatur in.c.cõtingat extra
de fide instru.z hoc uidetur mihi uerum.

Secundum. Casus fortuitus non liberat
debitorem quãtitatis uel generis.h.d. No.
ꝙ incẽdium casus fortuitus appellatur ut
hic.cõiuncta glo.culpa tamen quandoqꝫ est causa hᵒ
casus.l.nam et salutem.ff.de offi.pre.iun.dic ut dicaꝫ
j.de pig.ac.l.que fortuitis. Op.ꝙ nedum incendiuꝫ sꝫ
nec alius fortuitus casus.ut insti.qui.mo.re con.ob.§
Item his. So.confitendo ⁊.ut in glo.non enim de in
cendio hic dixit ut alios casus excluderet in quibᵒ si
mul reperitur dispositio.sed exempli gratia dixit z sic
non habet locum.l.cum pretor.ff.de iudi. Opp.ꝙ ym
mo casus fortuitus liberet debitorem.ff.e.l.ꝙ tẽ.z de
uerbo.ob.l.si ex legati causa. Solu.ut glo.ꝙ a debito
quãtitatis uel generis non liberat ut hic.et.ff.ad.l.fal
ci.l.in ratione.§.incerte.et est ratio quia genus nõ est
quid materiale sed intellectuale tantuꝫ.ideo perire nõ
potest. A debito autẽ certe speciei liberat ut in.l.incõ.al
legata quia species est quid materiatum et formatum
ideo perit. Op.ꝙ etiam a debito quãtitatis liberetur.
ut.j.de nau.fe.l.i.et.ff.de nau.fe.l.periculi. Solu.ut in
glo.ꝙ fallit ibi ratio potest esse quia sic tacite actuꝫ ui
detur cum l.nautica sic disposuerit ꝓpter maximum
commodum qd creditores sunt percepturi et quia in
maioribus usuris grauauit debitores ideo in alio re
leuauit eos et creditores grauauit.ar.l.cum que.i pri.
ff.de iureiur.uel aliter.ut in se.⁊ Op.ed idem de le.i.§
si post litem.si qua.pau.fe.di.ff.de.de.lectio.§.si is.ff.
de nor. Sol.ut glo.ꝙ ibi fallit qd declara quia in eis
est debitor quantitatis respectu speciei certe et merito
spẽ illa perẽpta liberatur.l.ticie tertorez.de le.i.hic ꝟo
est debitor simpliciter quantitatis in genere. Op.qui-
to ad idem.de.l.quesitum.in prin.ff.de peculio.et.l.si
quis reum.§.idem iuli.ff.de li.le. So.ut glo.ꝙ fallit in
actionibus de peculio in qua inspicitur tempus rei iu
dicate.et sic an tunc sit in peculio necne dicit Ly.glo.
nescuit quid diceret.dicit gᵒ ipse ꝙ in persona domini
non est uera obligatio ꝑsonalis sed realis.ideo si pa
ratus est cedere peculio non tenetur.ut.l.si postꝙ.i fi.
ff.cõi.di. Sed male dicit ꝙ actio in persona domini sit
realis quia tunc non supponeretur dominiũ obliga-
tum esse.l.si per collusionem.de ac.emp.et.l.quintus.
de an.le.qd falsum est quia dominus obligatur et te-
net act.ex eo ⁊ctu ad ꝙritatẽ uel genᵒsꝫ modificate uiꝫ
ꝙtenus est in peculio ideo actio in peculio non est pro
prium nomen actionis.sed adiectio et modificatio q
dam. Op.ab extra.ad idem de.l.qui decẽ.in prin.et.l.
si debitor.et.l.si soluturus.ff.de solu. So.ꝙ hec.l.ha-
bet locũ qũ creditor tpe casus fortuiti nõ erat in mora
recipiẽdi al si fuissꝫ i mora piculũ inciteᵒ in eũ trãslatũ
fuisset.ut di.ll.et dicit cẽ in mora quãdo obligatio fuit
ei facta congruo locoz tpe ipse sine iusta cã recusauit
recipere alias si loco uel tempore incongruo ei fuisset
oblata non teneretur recipere et ideo si postea periret
periculum esset debitoris et non creditoris.ff.de sol.l.
creditor. Concludo modo istum passum sic.cuꝫ que
ritur an debitor quãtitatis liberetur interitu quia aut
est debitor respectu certe speciei z tunc liberat illa spe
cie perempta ante moram nõ postea.ff.si qua.pau.fe.
di.l.i.§.si post.et de nor.l.electio.§.si is.et intelligitur
quis debitor quãtitatis respectu certe speciei quando
species est causa quãtitatis debite.no.ff.ad.l.ro.de ia.
l.nauis aduersa.§.i.aut est debitor simpliciter quãtita
tis sine respectu alicuius speciei et tunc aut.l.et natu-
ra contractus disponit periculum spectare ad credi-
torem ut est uidere in pecunia nautica et tunc illa an-
te moram perempta liberatur debitor ruꝫ quia de illa
iudicatur ut de specie.tum quia sꝫm.l.contractus ui-
detur partes contrariasse.ut.ff.de.l.cõmis.l.iij.§.i.cum
ibi no.in glo.et ita loquitur.l.periculi.et.l.in nauicis
ff.de nau.fe. Aut.l.contractus non disponit periculũ
spectare ad creditorem.et tunc aut tempore interitus
creditor est in mora recipiendi et tũc ei periret non de
bitori.ff.de solu.l.qui decem.et.l.si debitor. Aut credi-
tor tempore interitus non est in mora et tunc pericu-
lum est debitoris ut hic etiam si prius quandoqꝫ i re-
cipiendo moram cõmisisset dũ tamen illa ante interi-
tum purgasset.ff.so.ma.l.semel mora. Juxta hoc q̃ro

primo an in obligatione quãtitatis quam debitor fa
cit sit necessaria depositio rñ° quo ad liberationem sta
tim consequendam necessaria est depositio.l.acceptã.
j.de usu.z.l.si debitor.cum ibi no.in prima so.ff.d solu.Quo ad translationem periculi interitus in credi
torem sufficit sola obligatio z non est necessaria dpo
sitio.ut.j.c.r.l.qui decem.et ad.l.si debitor.sm.iij.lcũ
ram.utilis tamen est ꝓpter difficilem quandoq; pro
bationem interitus.Quero si quantitas debita in suo
genere sit in totum reprobata p principem an debitor
non morosus in totum sit liberatus videtur ꝙ sic ad
instar interitus naturalis quia res cuius usus habe⸗
ri nõ potest peremptа intelligitur.ff.so.ma.l.si consta
te.§.si uxor de leg.i.l.cum res.§.i.in prin.et no j.ad.l.
iul.de ui.l.si quis a se fundum.Jn contrarium est ue⸗
ritas sm dictum meũ quia materia supest que in istis
metallis trahit ad se formam non econtra.ut.ff.de le.
iij.l.quesitum.illud et quia per interitum naturalem rei
ideo obligatio extinguitur quia natura naturans hoc
voluit et potuit sed princeps qui pecuniam erbanni
uit obligat extinguere voluit nec potuit saltem natu
rales.no ff.de consti.prin.l.i.z sic non ob.rõ pria nec
ꝙ res dicat peempta cuius usus non habet quia illud
verum respective non simpliciter et absolute et si di⸗
cas quomodo reprobam soluet.rñ° vel illius repro⸗
be soluetur exceptio vel de alia loco illius surrogata
et expendibili que tãtum valeat ut prius illa valebat
et hec de debito quantitatis sufficiant.Nunc de debi⸗
to generis de quo etiam hic et opp.ꝙ debitor interitu
liberetur.ff.de so.l.qui decem.v.et sane si seruus.So.
ibi.debitor serui.in genere unũ seruũ obtulerat credi
tori quem sine causa iusta noluit recipere unde sibi pe
rit sicut dixi in debitore quantitatis.lex autẽ ista loqui
tur quando creditori nulla potest mora imputari.Ju
xta hoc quero.pone totum genus peremptum nulla
precedente debitoris nec creditoris mora an debitor
liberet.rñ° distinguendo interduz quis est debitor ge
neris subalterni seu alicuius individui de genere sub
alterno.puta debet quis unum ex seruis suis tũc om
nibus illis peremptis ante moram liberat quia debitor
est respectu certi corporis g° ꝛc.ar.ff.si qua.pau.fe.di.
l.i.§.si post.z de nox.l.electio.§.si is.et loca.l.in naue
sanphcli.et de nau.fe.l.periculi.z.l.i nauticis.et de le.
i.l.ticie tertores.Interdum quis ẽ debitor generis ge
neralissimi et hoc subdistingue.aut illo peremto cessat
omnis species et facultas humano generi illud gen°
reintegrandi vel restituendi tunc debitor non morosꝰ
liberatur per eius interitum exemplum ubi fuisset de
bitor unius equi in genere tunc omni equo mundi p⸗
empto si foret possibile saltem nutu diuino dico debi
torem liberari quia spes et facultas restituendi illud
genus cessat.Aut hec spes et facultas non cessat i hu⸗
mano genere z tunc debitor non liberat exemplũ ubi
est debitor uni° serui in genere licet enim omnis ser⸗
uus periret adhuc spes est seruos habendi p captiui
tatem hostium vel p venditionem liberi hominis ad p
cium participandũ ideo non liberatur cũ non sit erti
cta obligatio quia non ad unum extunc presentibus
tantum fuit restituta sed ad unum seruum simpliciter
Hinc est ꝙ debitor unum ex his qui facti essent serui
post obligationem soluere potest ar.ff.de so.l.qui de⸗
cem.§.stichum et.ff.de conditi et demon.l.i.ad fi.Nec
dico b° casu spectare fortunam aduersam et casum certi
hois sm icerti qõ lz.ff.p so.l.iij.§.illõ.z no.i.l.fi.§.ũ pa.
Concludo igitur istum passum cũ queritur an debitor ge
neris liberetur interitu aut creditor tunc erat in mora
aut debitor aut neuter primo casu liberatur.ff.de sol.
l qui decem.v.et sane si seruus.Secũdo non liberatur
ut hic et.ff.ad.l.fal.l.in ratione.§.in certo.Tertio casu
aut perit individuum generis et non liberatur quia su
persunt alia de quibus soluere potest ut dicto.§.incer
te.facit.l.stichum aut panphilum.ff.de solu.aut perit
genus totum.et tunc distingue.aut erat debitor gene⸗
ris subalterni et liberatur ar.ff.d nor.l electio.§.si is
cum si ũ.al.aut est debitor generis generalissimi z tũc
aut non superest spes restituendi generis et tunc libe
ratur.aut subest spes restitutionis et nõ liberat ꝙ diu
spes illa durat sed exactum deferetur et hec de debito
generis.Nũ de debitore speciei dic aliud z dicit glo.
ꝙ siue species mihi debeat ut mea siue ut mihi debi⸗
ta interitu eius debitor liberatur. Contra hoc opp.
de.l.si ex legati causa.in fi ff.de v.ob.So.ꝙ glo. pce⸗
dit ubi res p se perit.l.j.quando debitoris facto qz il
lam occidit unde moram occidendo cõmittit qõ intel
lige nisi merentem occiderit.ut.e.ti.l.qui seruum.et de
le.i.l.quid ergo.§.si heres.nam cum tunc facit.l.pmit⸗
tente.non dz morã cõmittere.l.contractus.j.de adul.
Op.ij.ꝙ per occisionem speciei debite liberet debitor
indistincte.ff.ad.l.aqui.l.legis aquilie.actio in fi.So
lu.ubi creditor occidit non debitor ꝙ tunc habet lo⸗
cum predicta.Op.tertio ꝙ etiam si creditor non occi⸗
dit debitor liberetur.ff.de dolo.l.arbitrio.§.fi So.ibi
extraneus occidit ideo debitor liberatur quia tunc de
fijt dare posse.nec p eum factum quo minus dare pos
sit ideo non tenet.ff.e.l.ꝙ te.et hoc limito nisi extrane
us eam occidisset in iniuriam debitoris qui iniuicici⸗
as cum debitore captasset.ut.l si vincet.§.culpe.ff.loc.
Concludamus predictum passum cuz queritur an de
bitor certe speciei illa peempta liberetur.dic aut in tem
pore interitus debitor iam erat morosus et tunc nõ li
beratur.ff.e.l.ꝙ te.et.ff.de v.ob.l.si ex legati causa.ni
si creditor fuerit causa mortis.ut patet ex sequentibus
Aut tunc non erat in mora.et tũc aut erat debitor plu
rium specierum aut unius tantũ.Primo casu.aut dis
iunctive aut copulative primo casu tunc una peempta
non liberatur ab alia.l.stichum aut panphilum.ff.de
so.et dic ut in secundo casu et idem ut una peremptа
non liberetur ab alia sed in peremptа dic ut in sequẽ
tibus.Si autem est debitor uni° speciei tantũ.et tũc
aut species illa perit sine hominis culpa et facto z tũc
liberatur ut hic et dicta l.ꝙ te.et di l.si ex legati causa
Aut perit homis facto et tũc aut facto debitoris aut
creditoris aut tertij. Primo casu si hoc fecit.l.pmit⸗
tente quia merentem occidit z liberatur.ff.de le.i.l.qd
ergo.§.heres.de v.ob.l.qui seruum.Aut non fecit.l.p
mittente et non liberatur.d.l.si ex legati.in fi.Secũdo
casu liberatur debitor.ff.ad.l.aqui.l.legis aquilie actõ
z est ratio quia per eum factum est quo minus ei sol⸗
uatur.Tertio casu aut ille fecit cum iniuria debitoris
quia ob iniuiciciam debitoris et non liberatur quia
eius culpe ascribitur.ff.lo si mercesꝰ.§.culpe.Si autez
sine iniuria debitoris vel saltem ab eo non captata et
tunc liberatur debitor.ff.e.l.ꝙ te.et creditori ne rema
neat in dãno ꝗ occisorem competit actio de dolo ad
interesse suum l arbitrio.§.fi.ff de dolo.Nec huic re⸗
pugnat l.huic scripture.in prin.ff.ad.l aquili.quia ibi
legatarius tempore quo seruus occidit proprie credi
tor non erat quia tempore illo hereditas nondũ erat
adita et sic actio hereditari iacenti fuit quesita ut ibi i
ter.que defunctum representat.l.in eo.ff.de ac.re.do.
et sic pro eo habetur ac si eo uiuo esset occisus quo
casu legatum euanescit.Item ei qõ dixi debitorez nõ

liberari non ob.d.l.huic scripture.§.i.quia ibi seruus
nō periit sed ex uulnere tantū deterior facto fuit z quia
deteriorātū tradendo nō liberat ideo act.l.aquilie ce-
dere tenet.hec sunt subtilia z scabrosa ideo ponderā
da. Iurta hoc quero quia diri morosus teneri interi-
tu speciei an hoc ꝓcedit si codē mō erat interitura res
penes actorem uel non et qr circa hoc uarie fuerunt et
sunt hodie opi.z nō modica scriptura requirit ido re
mitto ad ea que plenissime scripsi in repetitione mea
l.q̄ te.ff.e.que sub breuitate trāscripsi.s.q̄ me.cau.l.i.
ubi reperies q̄d tenendū sit in actionib⁹ realib⁹ z q̄d i
personalib⁹ ex delicto descendentib⁹ uel ex ꝯctu. Que
ro dixi q̄ debitor nō morosus nō liberat interitu rei
sed an ipso iure uel ope exceptionis.rn⁰ si est debitor
certe speciei liberat ipso iure.ff.de consti.pecu.l.sed si
alia coniuncta glo.z de ỳ.ob.l.si ex legati cā.z de so.
l.qui decē.ỳ.sane si seru⁹. Si quantitatis quā obtulit
s̄z post perijt tūc ope excepti.d.l.qui decem.Rō diuersi
tatis est qr primo casu extinguit subiectū quo obliga
tio ꝯbitur scdo nō.uoluerūt tamen q̄dam dicere specia
le forte in dote debita in ꝯpritate ut ab ea marit⁹ libere
tur ipso iure.d.l.qui.x.ỳ.sane.in.ij.rn⁰.qd̄ cōter nō te
netur qr potius ess̄ doris detrimentū q̄ fauor.nec rō
est diuersa in ꝯpritate et causa dotali reddēda ab alia
ex diuersa cā debenda cū neutro casu deficiat subie-
ctum ad qd̄ obligatio fuit ꝯcta uidelz ad tantūdem in
suo genere qd̄ g⁰ de nūmis ibi dr intellige s̄zm Dy.in
specie debitis. Quero tertio de una difficili quest.pōe
q̄ debes mihi certam speciē in diem uel sub conditione
illam occidit ante diem uel conditionē an teneat et cōue
niri possit.z qn̄ et auget mihi dubium uarietas.glo.nā
glo.iij.in.l.si ex legati causa.sentit q̄ non tenet s̄z libe
retur. Alia glo.in.l.si decesserit.ff.qui sa.co.sentit q̄ te
neatur sed statim agi nō posset sed demū die euenīte
Alia glo.in.l.eum qui ita.§.fi.ff.de ỳ.ob.s̄zm unam lect.
sentit q̄ nō liberet nec uult diē expectari s̄z statim pos
se agi. Ego als illas glo.ad consonantiam talē induxi
qn̄m pena est adiecta si termino ordinato spēs debita
non soluat et tunc si debitor ante terminū spēn illam
occidat a principali obligat.liberat.s̄z ad penam tene-
tur ante diē tamen non agitar.ut.ff.si qui.cau.l.si eū.§
homo.z in glo.l.si decesserit. Qn̄m nulla pena est appo
sita sed solū spēs certa in diē uel sub conditione fuit
ꝓmissa et tunc aut illo instanti quo debitor illam occi
dit uel als perire facit purificat conditione obligatio
nis adiecta siue tacite intellecta z tunc statim tenet et
confestim cū eo agi pōt.ut in rex.z glo.d.l.cū qui ita.§
fi. Et exēplū h⁹ est pone stichū quem mihi pure tici⁹ de-
bet stipulatus sum a seyo sub conditione z aio nouan
di z sic obligatio ticij que erat pura in ꝯtam conditio
nem fuit resoluta.ff.e.l.pecuniam.et.ff.de condi.inde.l.
iul.ad fi.modo si ticius interim stichū occidat appz sti
pulationē factā a seyo āpli⁹ cōmitti nō posse et p cōse
quēs obligationē ticij nō posse nouari z ideo stati eum
eo agi poterit.si uero eo instanti q⁰ debitor spēm debi-
tam occidit nō purificat obligatio neq; dies eius uenit
tunc distinguo obligationem cōditionalē ab oblig.in
diem.nā in conditionali debitor liberat uel ꝓpri⁹ lo-
quēdo conditione postea euenīte nō tenebit.d.l.eū q̄
ita.§.fi.et ita intelligo glo.ut.d.l.si ex legati cā.z est rō
qr deficit subiectū sup q⁰ cōmitti possit. Itē qr tpe q⁰ il
lam occidit nō poterat i uera mora cōstitui.ff.e.l.lecta.
ỳ.s̄z cōsortis.actione tm̄ de dolo puto eū teneri ad int̄
esse stipulatoris qn̄ cōditio euenerit.ar.l.si fideiussor.
ff.d dolo. In oblig.uero in diē forti⁹ dubito.nā q̄ nō
liberet s̄z dies expectet.facit.d.l.si eū.§.bō.et qr p eum
factum est q⁰ min⁹ dare possit id ad qd̄ sciebat se tam te-
neri l̄z ante diē nō posset erigi in ꝯtum facit glo.in.d.l.
si ex legati ad oia precedētia relata. Itē qr ante diē in
uera mora cōstitui nō potuit.d.l.lecta.et.ff.de iureiu.
l.nulla.z sic nec p ficta que p occisionē inducit cum fi-
ctio sit de possibili.l.si fili⁹.ff.e.et imitet naturā.l.ado
ptio.ff.de adop.et ꝓ h⁰.d.§.bō.puto q̄ nō liberet.ut i
prin.all.nec credo q̄ statim mora cōmutat ut in scdo
allegat.sed postea cū dies euenerit euētus ille impe-
dabit ipsum et tūc cōueniri poterit nec ipossibilitas dā
di ꝓpter interitū excusabit cū qr ei dolo uel lata cul-
pa h⁰ euenit et post obligationē iā ꝯctam.ut.di.l.q̄ te.
Nec ob.d.§.bō.qr illu.i opat stipulatio penalis de q⁰
contētus uidet fuisse stipulator et penā surrogasse lo
co rei principalis de ac.z ob.l.obligationum fere.§.fi.
hec no.qr subtilia et de apicib⁹ iur.et p do.nō reperio
tacta Queru Ly.scolaris hz pecuniā penes mercato-
rem bona mercatoris sunt conbusta an liberet.distin-
guit ipse.aut erat penes eū ex cā mutui z nō liberatur
ut hic.aut ex cā depositi et liberat qr tūc ꝓ specie ha-
betur.aut dubitat et tūc si fuit numerata censet mutu
um als depositum.ar.ff.depositi.l.luci⁹ lo.p⁰.et.l.si sac
culum.§.i.h⁰ nō uidet mihi expeditum.primo qr et ad
numerū pecunia pōt dari ad depositum:l.luci⁹ lo.ij.et
l.dies spōsalion.in e.t.scdo qr nos uidem⁹ quotidie
istos magnos mercatores et cāpsores recipe pecuni-
as ab alijs p̄sonis ad numerū z possunt eis uti et tm̄
nō indigent bre pecunias nec uellent audire q̄ mutuo
recepissent nec ut mutuū recipiunt z cōsuetudo in tali
bus est attendenda multū.l.iul.uel uniuersor.ff.d pi.
acti.et.l.q̄ si nolit.§.qui assidua.ff.de edi.edic. Ideo in
dubio uior esse dicendū q̄ l̄z sit numerata censeri de-
bet deposita ut.d.l.dies spōsalion.§.i.z.d.l.luci⁹.lo.ij
Nec curo an expressim uel tacite sit data ptās utendi a
principio qr illud non imutat depositum l̄z ex postfcō
sic.ut no.Bu.in.l.qd̄ ab initio.ff.eo.t.et ita dr intelligi
glo.in.d.l.dies.que hāc.q.tangit.hec sūt utilia qr actō
depositi est priuilegiata.l.si.j.depo. Item ꝓter incen
dium uel aliū casum fortuitū. Item ꝓter fugam creditō-
ris aufugientis cū pecunijs ut sciam⁹ an furtū earū di
cat fecisse an nō. Item qr dñio nō translato totū recu-
perat eo uero translato cū ceteris cōcurrit pro rata.l.
neu.ff.de primi.credi. Concludo igit sic aut cōstat
q̄ dñium fuit translatū aut q̄ nō.aut dubitat z tunc
dic.aut pecu.fuit data in sacculo consignata z nō pre
sumit translatū.ut.d.l.si sacculum.l̄z ex postfacto p pa
tum usu secuto possit conuerti in mutuū.l.certi cōdi⁰.
§.fi.ff.e. Aut fuit mutuata z tunc aut cā z origo h⁹ nu-
merationis ꝓcessit a recipiente z presumo cā mutuam
Nam z locupletes uiri qn̄m ꝓter casus eis euenientes
subitaneos z inopinatos necessitātur ad pecuniam mu
tuo petendas a noris z amicis .aut ꝓcessit a numeran
te z presumo depositum.aut a q⁰ ꝓcessit nō apparet et
tūc mihi uidet q̄ est cōsiderāda cōditio p̄sone recipē-
tis qr si est ydoneus mercator uel mensularius presu
mo pori⁹ eū recepisse in depositum qr apud tales con
suetū est deposita fieri nec curo isto casu cui⁹ cōditio-
nis z locupletationis sit is qui numerauit quia etiam
locupletiores sunt hi qui deposita faciūt apud tales.
Aut est ali⁹ uir ꝓbus z famat⁹ qui recepit nō tamē est
mercator uel mensulari⁹ z tunc differt int̄ numerātes
quia aut est inferioris stat⁹ ut sunt alique p̄sone tenu-
is uite que recolligūt sibi suas.c.libras z nō cōsiden-
tes forte de ꝓpria custodia numerauerūt alicui ꝓbo
z famato uiro de uicinia ut cantalino de saliceto z ip
se scripsit in libro suo talis dr bre libras.c.que nobis

dedit et numerauit ꝛc.nec adiecit in depositum cõmo
datũ uel mutuũ certe presumã in depositũ.et sic in cu
stodiaꝫ cũ nõ sit uerisimile in mutuũ.Aut numerator
non est psona tenuioris uite ſ; stat⁹ ꝛ condictionis in
different.ꝛ forte eq̃lis ꝛ paris condictionis ei cui nu
merauit ꝛ tunc presumã poti⁹ in mutuũ cũ ꝛ ipse suffi
ciens fuerit ad ei⁹ rei custodiaꝫ apud se habendam ni
si alia presũptio istã tolleret.puta qꝛ graues inimicici
as habuisset ob talẽ enim cãm cõsueuerũt boies suas
res extra domũ ponere ꝛ earũ custodiã alteri cõmitte
re.Quero de eo qõ uidem⁹ quotidie debeo nũmula ⸗
rio.c.cũ petit dico ꝓ mittat mecũ unũ ex suis qꝛ faci⸗
am sibi dari in mensã alteri⁹ nũmularij qõ ipse facit
ꝛ cõmittit illi ut faciat sibi illos scribi.ꝛ ita factuꝫ est.
queritur utrũ illa pecunia sic scripta erit deposita.necne
dic ꝓ est deposita ꝛ terminos depositi excedit.l.luci⁹
lo.ij.ff.depo.

Iũ rem co.Soluens debitũ cõe repetit
a socio,p ei⁹ parte.No.hic ꝓ duo rei possũt
in mutuo re cõstituti.cõcorꝛ.s.e.l.si nõ singu
li.Op.ꝓ et si sint insolidũ obligati nihilo⁹ parte repe
tat soluens a cõreo.l.i.ĩ.de duo.re.Sol.ut glo.qꝛ aut
queris an possit ab eo repetere tanq̃ liberauit illũ na
tura obligatõis ꝛ p̃t ut ibi.aut tanq̃ liberauit illũ offi
cio gestionis ꝛ non põt erq⁹ soluens erat insolidum
obligatus qꝛ ,p sua obligatione imediateõr soluisse.
licet,ipso liberato liberet ꝛ alter.qõ secus est qñ uter⸗
qꝫ tenet ,p parte.qꝛ officio gestionis.i.ex ipsa solutio
nis gestione liberat aliũ imediate iõ isto casu repetit,p
rata directa acti.neg.ge.Sed qñ sunt duo conrei tunc
acti. ,p socio.si erant socij uel mandati si inuicẽ uide
bant fideiubere uel ubi hic nõ interuenerint utili acti
one neg.ge.quasi ex necessitate iuris eũ liberauit.ar.l
tutori.s.de neg.ge.ita dicit ista glo.Sed lati⁹ habes i
d.l.i.ꝛ ibi dicaꝫ.ꝛ bar.ponit in.l.in os.ff.de du.re.ꝛ ibi
inter cetera dicit ꝓ ubi debitũ fuisset ꝑtiꝫ rõne alic⁹
rei cõis que caderet in iudiciuꝫ diuisoriũ ꝓ illo indi°
repeti põt ꝛ ,p hoc inducit.l.habebat.§.fi.ff.de instito
ri.Naꝫ sic est econtra in duob⁹ reis credendi.l.idem ex
diuerso.ff.famis̃r.ꝛ.l.si in re cõi.ff.de noxa.Exquo in⸗
ferri uidet ad casũ nostrũ in quo ob rem cõmunẽ re⸗
ceperũt ꝓ si insolidũ se obligasset ꝓ is qui totuꝫ sol⸗
uit in iudicio diuisorio repetere posset qõ no.

Ãm qui.Mutuũ obligat ꝗbentes nõ do
minos rerũ in quib⁹ est uersũ nisi eoꝝ con⸗
templatione a numerante sit factũ.h.d.no.
bene hũc casũ qꝛ quotidian⁹ exquo habes ꝓ animus
contrahẽtis nõ attendit sed id qõ inter ꝗbentes agit
ꝛ ꝓ non inspicit ad cuius utilitatẽ quid fiat sed quali
ter ꝗba ꝗctus iaceant cõsideraꝫ.ꝛ sic no.ꝓ instrm cõ
seruationis indẽpnitatis.ꝓ unus ex reis debendi fa⸗
cit alteri non preiudicat creditori ut hic nisi forte quo
ad ,pbandũ ꝓ pecunia ad alterũ tantuꝫ peuenit unde
petit ut illũ prius exigat suis expensis.l.unde queritur.
ff.cõmo.Querit glo.quid si numerauit contẽplatione
domini rerum dic ut in ea ꝛ adde qõ no.in.l.si pupilli.
§.i.ff.de neg.ge.

Ãtue pecunie.Subscribens se ut testis nõ
obligat.h.d.Op.de.l.si fideiussor.ff.de pi⸗
gno.Solu.subscriptio actus gesti ,pbatiua
non obligat.ut hic.sed ꝗctus pfectiua seu substantiua
ut ibi sic

On aduersus.Creditor nõ põt cogi a de⸗
bitore ut eo dimisso agat ꝗ euꝫ cui debitor
ipse pecuniã fenerauit.h.d.No.ꝓ psonalis
actio non sequitur debitoreꝫ debitoris seu singulareꝫ
successoreꝫ.Querit glo.an liberet cedendo actioneꝫ.et
dic ꝛ bene ꝓ nõ.quia nõ tenet ex eo qꝛ actioneꝫ habe
at.Querit an si creditor uellet experiri possꝫ.dic ꝓ nõ
nisi nomẽ debitoris ei ypothecatũ essꝫ.ut.ĩ.quãdo fi.
uel priua.l.non pri⁹.et.ĩ.q̃ re.pig.ob.po.l.nomen.

Uisquis.No.,p sũmario primo ꝓ nõ licꝫ
iudici recipere nec subdito ei dare pecuniaꝫ
mutuã.Itẽ no.ꝓ dans presumit iudicẽ cor
rumpere erq⁹ sequit ꝓ in eis barataria presumit licꝫ
titul⁹ mutui adijciat qõ no.Itẽ no.ꝓ utꝫ pena exilij
punit.Itẽ no.ꝓ ,ppter honorẽ publicũ consequendũ
non licet pecunia dare.Itẽ ꝓ dans pena exilij punit.
ꝛ de his duobus scripsi plene.ĩ.ad.l.iul.ambi.l.i.Itẽ
no.ꝓ una pena sequens plura cautela est cõis ad oia
illa nisi ad unũ sit rescripta.Itẽ no.ex illo ꝟ.ꝟ sat⁹ cõ⸗
iuncta glo.ꝓ ex conuersatione facta in loco nõ queri
tur domicilũ ꝛ ꝓ min⁹ est cõuersari q̃ domicilũ uel
habitationẽ habere qõ no.,p statutis.Op.de.l.presi⸗
dis.ff.e.ꝛ,ꝟ.l.gay⁹.ff.de usuris.Solu.distinguendo ut
glo.Uel aliqualit̃ lati⁹ qꝛ aut iudex est ppetu⁹ aut tem
poralis aut dubi⁹.Primo casu põt.ut.d.l.presidis.Se
cundo casu aut ,p re publica idẽ dico si ,p uniuersita⸗
te cui preest ꝛ tunc licet.l.gaius.s.allega.Aut ,p se et
tunc aut ab homine alteri⁹ ,puincie ꝛ põt.l.presidis.i
fi.ſzm unũ intellectũ.ꝛ huic adde nisi cõuersationẽ ha
beat in sua ,puincia.ut hic.Aut ab hoie sue ,puincie ꝛ
tunc aut uult dare ꝛ nõ põt.ut.s.e.l.eas.et.ff.e.l.prese
tibus et hoc indistincte qꝛ necessitas in dante nõ põt
subesse.Aut uult accipere ꝛ tũc dicit glo.ꝓ non põt ut
hic.sed adde ſzm guil.de cu.ꝛ Ly.ꝛ cõiter doct.nisi ,p
suo usu ꝛ ex eã necessitatis qꝛ tunc põt etiã a subditis
ꝛ ,p hoc inducũt.l.i.§.puincias.s.de condi.inde.ꝛ qꝛ
lex silet ubi necessitas imminet.ff.de off.con.l.i.ꝛ.ff.q̃
satis.co.l.si fideiussor.§.si necessaria.ꝛ qꝛ ꝗctus ,pbi⸗
biti nõ extendunt ad necessarios sed uolũtarios tan
tum.ff.famis̃r.l.alienat.ꝛ ita dixit guil.posse intelligi
dictã.l.presidis.in fi.Et ex predictis sume ar. ꝓ accipẽ
mutuo ad usuras extra cãm ,ppie necessitatis est pec
catuꝫ et a.l.dei interdictũ.Tertio casu qñ est dubius qꝛ
ad beneplacitũ superioris et sic tempus certũ non hꝫ et
tunc idem qõ in perpetuo.ar.l.sufficit.ff.de condi.inõ.
ꝛ ,p hoc.ff.de excu.tu.l.iurẽperitos.in prin.ꝛ hic in mu
tuo.Quero quid in alijs ꝗctibus.respõdent doc.ꝓ p
petui uel dubij possunt ar.coꝝ que in precedentibus
dicta sunt.Temporales uero aut iurisdictionẽ habent
ꝛ non possunt nisi ex causa sue necessitatis ꝛ mobilia
tantuꝫ ꝛ immobilia ,put in ꝓmissione continet ꝛ non
ultra.l.i.s.de ꝗc.iudi.ꝛ.l.non licet.ff.de ꝗben.empti.
Item et sine permissu speciali principis põt lege ei p
mittẽte pater emere predia paterna a fisco ei distrahẽ
da.ut.l.qui officiuꝫ.in.e.ti.ꝛ hoc siue sint a maioribus
siue minoribus.no.glo.in dicta.l.i.s.de ꝗc.iudi.addo
qõ hic Ly.di.ꝓ empta applicant fisco ut ,pbat in.d.l
nõ licet.Aut iurisdictionẽ non habet.sed sunt mer̃ of
ficiales.ꝛ tunc aut ipse est officialis ad hmõi ꝗct⁹.pu
ta ad uendendũ bona fiscalia uel fisco obligata ꝛ ad⸗
huc ei nõ licet emere etiam ,p se uel intẽpositam psonaꝫ
ut dicta.l.nõ licet.ꝛ aut.quibuscunqꝫ.s.de sa.san.ecc.
Addo ꝓ si essent plures officiales ad hꝰ deputati nõ
potest un⁹ eoꝝ emere alio uel alijs auctorãtib⁹.ut no.
glo.singularis in.d.l.i.s.de ꝗc.iudi.Et est ratio qꝛ int̃
ementem ꝛ uendentẽ dꝫ esse dr̃ia.hic uero est nulla qꝛ
ipse emens censet etiã uendens rõne officij quo uẽde
re tenet ꝛ rõne c⁹ rem publicã repꝛesentat.licet sec⁹ sit
in pluribus tuto.l.pupillus.ff.de auc.tu.ꝛ est rõ quia

pupillus est uenditor: ita no. glo. in d. l. i. qd no. ꝑ his
qui uendūt gabellas in Bononia. aut officialis ille ad
hmōi ꝓcus nō est deputatus et tūc licitū est sibi eme
re ⁊ ꝑ alios ꝓcus sibi acquirere. ar. d. l. non licet. a se
su contrario ⁊ quia in eis stat regula ut intelligantur
omnia ꝑmissa que non apparent ꝓhibita. l. necnon. §
sed q̃ eis. ff. ex qui. cau. ma. Quero an preciū solutum
ab officiali presumat̃ de bonis fisci quedaz glo. uidet̃
uelle q̃ sic. que est in. l. facultas. ĩ. de iure fis. li. x°. ⁊ est
glo. fi. ⁊ mouet̃ ꝑter. in auth. de ec. ti. §. interdicim⁹ Sed
guil. de cu. ⁊ doc. cōiter reꝓhēdunt illam p. l. si defūct⁹
ĩ. ar. tu. ⁊ meli⁹ p. l. iij. §. multa. ff. de iure fi. Jtē qz quili
bet presumit̃ bon⁹ et nō fur uel subtractor. l. non om-
nes. §. a barbaris. ff. de re mili. cū si. Ad. §. interdicum⁹
respōdent q̃ ibi in prelato ecclesie qui administrat si-
bi quādiu uiuit ⁊ q̃ ei supest ecclesie si in op⁹ piuz nō
dispensat reseruare tenet̃ ⁊ qui nec ex operis uel indu
stria presumit̃ lucrari. Nos i officiali qui administrat
alteri nec ꝓhibet̃ ex opa ⁊ industria sibi lucrari ⁊ qui
ex illis quotidie presumit̃ locupletari nec ꝓpterea mi
nus eius officiuz fideliter exercere. l. §. al. De prelato
tamen uide qd scripsi in auth. licentiā. §. de episc. et cle.
Quero an iudices sint ꝓhibiti libros a subditis emere
dico q̃ nō sibi necessarios qz illi sunt eoz arma et in-
strumenta eis ꝑ iustitia exhibenda necessaria ⁊ quib⁹
mediamib⁹ sibi parant uite subsidia. l. aduocati. §. de
aduo. di. iudi.

Uper cirographa. Primo dictū binem-
bre ponit sc̄dōq uid iur̄. si sit ꝓ factuz adij-
cit. tertio in futuris predicta locū hr̄e decere
uit. sc̄da ibi. nam si ꝓ. tertia ibi. qd et in futuris. Jure
isto cyrograph⁹ non ꝓbat debitū nec eius solutionez
si excedit sūmā. l. librarū auri nisi trib⁹ testib⁹ sit sub-
scriptum bone opinionis ⁊ fame. h. d. No. q̃ solenni-
tas ꝓbatoria ob publicā utilitatē est inducta ideo ei
renuntiari non pōt. l. nemo. de le. i. Jtē no. q̃ dictio su
pra. quātitati adiecta est excessus significatiua. Jtē no.
q̃ subscriptio appellat̃ testimoniū. Ex q° habes q̃ tē
pore quo q̃s se subscribit testimoniū suū reddere dici
tur. qd no. ꝑ dicendis. ĩ. de testa. l. i. Jtez no. q̃ instr̄m
non solēne iudex nō dz admittere. Jtez no. q̃ ll. soleni
tatez nouā inducētes non habēt locū in negocijs iam
perfectis ⁊ cōsūmatis. Jtē sume consiliū ut in actib⁹
maioris q̃ritatis ⁊ preiudicij maioz solēnitas ⁊ caute
la adhibet̃ q̃ qd̄ sunt erigui preiudicij ut hic ⁊ in auth.
de fi. instru. §. fi. Op. q̃ etiā si testes non sint subscrip
ti q̃ nō ꝓpterea cyrographū reputari dz non uerum.
ut in auth. de fi. instru. §. si tamē quis q̃. ⁊ in auth. de non
alt. §. quia uero. So. q̃ si caret testiū subscriptione de-
bita non admittit̃ q° ad ꝓbationē et ita supplet glo.
fi. in prin. Sed ñ q° ad falsi punitionē ut in ꝓtio. instru
mentū emi ꝓpter carentiaz debite solēnitatis nō presu
mit̃ falsuz nisi hoc reperiat̃ in iure expressū. l. imbem⁹
in fi. ĩ. de testa. Op. q̃ etiam sine ista solēnitate stet̃ scri
pture. ut. l. qui po. in pig. ha. l. scripturas. So. ut glo. q̃
ibi debitū erat. ĩ. sūmā hic positam. Op. q̃ quinqz te
stes erigantur in debiti solutione. l. testiū. ĩ. de testi. so
lu. ibi. qñ scriptura nō inuenit. hic qñ inuenit q° casu
seruat̃. l. ista. Op. de auth. sed nouo iure. So. q̃ alit̃ ser-
uat̃ de iure nouissimo Op. ab extra. de. l. cū tabernam
§. i. ff. de pig. ubi stat̃ scripture sine solēnitate So. ibi
scriptura et factū erat confessatū sed an de iure tenet̃
erat dubiū. hic factū erat negatū ⁊ solēnitas scripture
ideo scriptura licz sit confessata erq° est minus sole-
nis non ꝓbat debitū et factū in ea contentū negatuz
sicut testes min° solēnes qz non iurati uel infamet̃ nō
ꝓbant. Op. ab extra q̃ etiaz scripture solēni non stet̃
l. cum de indebito. §. fi. ff. de ꝓba. So. q̃ scripture sole
ni statur ut hic ⁊ ibi qz hoc ibi non negat̃ sz nō plus
ꝑ eaz ꝓbatur q̃ in ea scriptū contineat̃. unde si cā ob
ligationis in facto in ea scripta deficit. factū illud nō
est obligatoriū. ut ibi. ⁊ sic ibi deficit causa finalis ob
ligandi non solēnitas scripture et de hoc an cā dz attē
di in pacto nec ne. uide q̃ scripsi in. l. creditori. §. de pa
ctis. et in stipulationib⁹. uide qd no. bar. in. l. nuda. ff.
de dona. Op. ab extra q̃ etiā sine scriptura ualeat qd
est gestum. §. de pac. l. pactū qd bona fide. ⁊. ff de pig.
l. contrahit̃. So. q̃ ibi ponit̃ regula hic casus speciat̃
a regula. sunt ⁊ alij casus multi qui no. ꝑ glo. in. d. l. ꝓ
bitur. Quero in casibus in quib⁹ scp̄tura exigitur an
scrptura sit de substātia ꝓcus uel ꝓbationis tantum
glo. tangit in auth. sequenti ego dicam ibi uel in. l. con
tractus. ĩ. de fi. instru. Quero scd̄o ad declarationē no
stre materie q̃rū ascendit hic libra una. rū° q̃ de iure
lxxij. aurei faciebant librā. l. quotiens. ĩ. de susce. ⁊ ar-
cha. Sed ex hoc nō redduntur clari qz uidem⁹ istas li-
bras subtiles nō ēē uniformes in q̃ritate unciarū li-
cet in earū quotitate sic qz quelibet libra est duodecim
unciarū sed iste uncie sunt minores in uenetijs ⁊ fer-
raria q̃ in bononia. Item nescimus cuius quantita-
tis uncie tūc tpis erāt. Jtē nesci⁹ cuius puritatis ⁊ bōi
tatis erant aurei isti. dico igit̃ q̃ si de ista moneta qua
lis erat constaret illud est seruanduz. si nō ad aureos
urbis rome est recurrenduz. ar. l. de quib⁹. ff. de legi. et
hoc quando leges cōes de istis aureis loquūtur quia
tales leges de illis intelligunt̃ que ꝑ eas est diffinita
non de currenti. ut ꝓbat glo. i. de serui. fu. l. quicunqz.
Sed ubi statuta ciuitatuz de aureis loquūtur dic. aut
specificant de quib⁹ ⁊ illud serua. Aut non specificant
⁊ tunc aut ciuitas illa propos aureos hz quib⁹ utitur
⁊ tūc ō ill̄ intelligit̃ ⁊ ñ ō alia lz alia ibi currat ⁊ sic ibi
usualis ar. d. glo. Aut ꝓprios aureos nō hz ⁊ tūc stat
dubiū an de legali uel currenti intelligat̃. ⁊ uidet̃ dicē
dum. aut legalis est incerta saltē in qualitate ⁊ de ea
non est intelligenduz ne incertitudo nociet ⁊ quia statu
entes ad illā tanq̃ de ea ignari non uident̃ se referre.
Aut utraqz est certa. ⁊ tunc aut altera tantū erat ibi in
usu tpe conditi statuti. ⁊ tunc de illa uidet̃ agi tantum
per statutū Aut utraqz tūc erat in usu ⁊ tunc de min°
ualenti intelligit̃. ar. l. semp. ff. de re. iur̄. Sed dubitari
potest quid si illa que tūc erat deliit̃ extare uidet̃ q̃ ex
timario eius que tunc currebat uel erat debeat attēdi
ar. ff de iure do. l. ricia. ad fi. ⁊. ff. de ꝓbon. emp. l. rutilia
polla. ⁊ qz de noua non cogitauerūt statuētes ⁊ ita ser
uant florentini in suis mercantiis ut̃ mercatis simpli
citer factis ad florenos. facit ad h° ultimū qd no. glo.
in auth. qui rem hmōi. §. de sa. sa. ec. Jn ꝓtium facit quia
statutuz omni die loquit̃ arriani. §. de hereti. sed illud
quo ad obseruantiā non q° ad et° fabricā ⁊ cōpilatiōz

Ed nouo. Primo quando in ciuitate. secū
do qñ in rure ꝓcus celebrat̃. scd̄a ibi. in a-
gris. Prima in duas. qz primo qñ ab imperito ⁊ in scripti. scd̄o qñ a perito uel non ꝓbit̃ sine scri
pris. scd̄a ibi. nam si quis. Jn ꝓcu ab imperito litte-
rarum in ciuitate ⁊ in scriptis celebrato librā auri ex
cedente erigunt̃. v. testes. Jn ꝓcu uero sine scripturis
celebrato mō cōi fit ꝓbatio ꝑ testes uel ꝑ iuramentuz
Jn celebrato uero in rure seruantur iura annq̃. h°. di.
Exponc ibi quinqz testes qui se subscribāt ⁊ inter quos
tabellio enumerato ut patz in corpore. Jbi ab impito
uel quasi qz paruz nouit ita q̃ ꝑ imperito habetur ut
in cor. Jbi. si quis indifferent̃. loquit̃ tā de perito q̃ de

imperito cū ratio sit eadē in utroq3. Ibi p testes duos si libraꝫ nō excedat uel tres si excedat.ibi.fidem acci-
pier.s.in cā inter actorem ⁊ reum mota.ibi.p̄ducente als si pars non produceret sed ipsi se sponte offerrēt
pro suspectis habent.ut no.glo.in.l.post legatū.§.bis
uero.ff.de his qui.ut indig.⁊ sic no.q̄ testes sunt pro
ducēdi ibi.iurāte.si ad iuramētū necessariū h°rferī hic
uidetur casus q̄ actore semiplene probante reo sit de
ferendum sacramentum necessarium qō potest esse ue
rum quādo multa p̄sumptio sit pro eo qui semiple
nam probationem actoris elidit.ut dixi in.l.bone fi-
dei.ē.ti.i.Sed puto q̄ de iudiciali tantum loquit pro
pter illud uerbū referente qō hic sequitur.ibi.disposu
erit no.q̄ in arbitrio iudicis stat delatio ⁊ relatio sa-
cramenti.ibi.in agris.no.minorē requiri solēnitatem
in his que geruntur in rure q̄ in ciuitate.cōcor.j.ō te
sta.l.fi.rn°qz in ciuitate plures reperiunt litterati ⁊ in
scriptura periti q̄ in rure. Ulterius no hic casuꝫ q̄
in causa mota super ꝑctu celebrato in script.nō defer
tur sacramentū necessariū.rō qz p testes non p̄batur
qō no. Quero que potest esse rō quare i imperito cō
trahente in scriptis requirit maior solēnitas q̄ in lit-
terarū perito.glo.o.qz stulte facit se ītromittere de scri
ptura quā ignorat.Addit Ularsi.q̄ melior rō est quia
imperiti litterarū de facili denegant ea que litteris cō-
tinent et eorum denegatio pene est incōuincibilis ut i
aut de tabel.circa fi.i.collatō. Quero tertio qūo hec
aut.adapter ad.l.£.rn° addendo determinando ⁊ qñꝫ
corrigendo ut ex dictis hic in glo.patet. Ulteri⁹ quia
glo.istam materiaꝫ aggreditur distinguendo p ei⁹epi
logo ⁊ diuisione dic q̄ glo.primo recitat opini.quorū
dam de qua nō est curandū usqꝫ ibi.et ultimo distin-
gue ibi suam distinctionē annectit in qua primo loq-
tur qñ ꝑctus est celebratus.j.libra auri usqꝫ ibi.si su-
per maiore.Ibi scdo quādo ꝑctus est celebratus super
maiori sūma una auri libra usqꝫ ad fi.⁊ hec scda sub
diuidit in duas.primo quādo in ciuitate.scdo quādo
in rure.scda circa fi.glo.ibi.et hec in urbe.Itērū p̄ma
huius scde subdiuidit.primo quādo cōfecta est scrip-
tura priuata.scdo quādo publica.scda ibi.ubi autem
iterum prima in duas.primo quādo ab imperito litte
rarum.scdo a perito.scda ibi.cū peritus.Et iterū pri
ma in duas.primo quādo in scriptis fuit ꝑctum.scdo
qñ sine scriptis.scda ibi.si uero imperit⁹.Et p hāc di-
uisionem ÿsicula glo.Tamen qz ex glo.nō bene ex to
to nel saltez clare ueritas h⁹rei habet nec etiam tex.in
corpore est clarus sed scabrosus ⁊ plixus ideo quod
pluribus diebus excogitaui inherendo ueriteri reci-
tare decreui.⁊ ideo cū querit quot testes req̄rant in in
strumentis dic aut ꝑctus non excedit libra auri ⁊ tūc
siue fiat in ciuitate siue in rure siue a perito siue impe-
rito litterarū siue i scriptis siue sine.siue sit publica si
ue priuata scriptura duo testes sufficiūt.ar.l.ubi nu-
merus.ff.de tes.Nam isto casu nihil est innouatuꝫ ut
probat in corpore.e.§.fi.ubi ōr q̄ solēnitas hmōi.id
est de qua in precedentib⁹.s.triuꝫ uel quinqꝫ testiū nō
est isto casu necessaria et sic stam⁹ iuri antiq° ⁊ ita uult
hic ⁊ ibi glo. Aut ꝑctus libram auri excedit et tunc
aut fit in rure ⁊ seruant iura uetera ut hic i fi.glo.que
disponūt ut duo testes sufficiant ut dicta.l.ubi nume
rus.siue ꝑbens sit peritus siue imperit⁹ siue publicū
siue priuatū fallit in ꝑctu cyrographario excedēte sū
mam.l.librarū auri.ut in l.precedenti.ubi requirūtur
tres testes subscripti.non g° ubi factū fuerit instrumē
tum publicum aliquid est innouatum quod no.pro-
pter sequentia.Aut ꝑctus libra auri excedens est cele-
bratus in ciuitate et tunc aut de illo nulla facta ē scri
ptura ⁊ isto casu tex.in cor.nihil dicit ⁊ sic stabo regu
le antique ut sufficiant duo dicta.l.ubi numerus.Aut
de eo facta est scriptura ⁊ tunc aut priuata aut publi-
ca.si priuata ⁊ tunc aut ab imperito litterarū.aut pe-
rito.⁊ tūc aut egerūt ꝑbere in scriptis aut sine script.
Aut dubitat pro casu sm glo.erigunt quinqꝫ testes
qui oēs debent se subscribere cum ipso ꝑbente ut in
cor.§.oportet.lo.ij.Et si dicas qūo potest se subscribe
re cū quo est litterarū imperit⁹.rn°qz imperitus in hac
materia intelligit is qui uel nullo mō scit litteras uel
scit paucas.ut in cor.Et ponit exemplū bar.in merca
toribus qui nesciunt scribere nisi in uulgari.si igitur
paucas scit litteras subscriptionem facit talē qualem
scit.sinautē nullo mō scit scribere tunc alter ex illis.v.
testibus p ꝑbente subscribet ⁊ debent testes notitiaꝫ
habere ꝑbentiū.ut dic.§.oportet.⁊ in.§.i.e.ti.⁊ ibi glo.
⁊ in aut.de here.⁊ fal.§.si uero absunt.facit.l.testium
j.de testi.⁊ ideo cautela est ut de tali noticia i suis sub
scriptionibus faciant mentionē.Item unus ex dictis
testibus oꝫ esse tabellio si reperiri pōt ⁊ ipse p ꝑben-
te subscribet ⁊ licet tabellio interueniat non p̄pterea
ista scriptura est publica nec instrm publicū dicit ⁊c.
ratio quia iste tabellio non interuenit ut de ꝑctu faci
at publicū instrm sed ut priuat⁹ quilibet scriptor ⁊ ut
testis ipsi⁹ ꝑctus.ut al.in.l.domicilius labeo.ff.de test.
⁊ sic non ob.l.hac consultissima.§.fi.j.qui tes.fa.poss.
Si uero egerūt ꝑbere sine scriptis licet scriptura int-
uenerit tunc tres testes requirunt qui se subscribant.
⁊ ꝑbentes notos habeāt.ut in cor.§.i.⁊.§.sed si instra
⁊ ubi fuerit scriptura sine testibus.tūc scriptura nō p
bat licet debitoris confessio solēnit facta de ꝑctu pro
baret ut in cor.e.§.si trī quisq̄.sinautez dubitetur an in
scriptis uel sine uoluerint ꝑbere dic q̄ si nō est ꝑctus
necessario in scriptis celebrandus ex.l.dispositiōe cre
denduꝫ est eos sine scriptis ꝑbere uoluisse licet scrip-
tura sit cōfecta.nam erq° non fuit necessaria p ꝑctus
substātia dicenduꝫ est poti⁹ eaꝫ ad memoriā ⁊ p̄batio
nem rei geste interuenisse q̄ ob aliaꝫ cām.ut.j.de pro-
bati.l.cū res.⁊ de fi.instru.l.cū instrumentis.sinautez
a perito lrarū iste ꝑctus maioris sūme sit celebrat⁹ in
ciuitate tunc siue in scriptis siue sine requirunt tres te
stes qui se subscribant.ut in cor.e.§.i.⁊ si testes non
interuenerint scriptura nō p̄bat dicto.§.si tamen q̄s-
q̄.⁊ potest causa decidi iureiurando si sine scriptis cō
traxit et scriptura ad p̄bationē non est necessaria.ut
hic in cor.nō quādo in scriptis.ut hic in prin.⁊ est ra-
tio quia tunc p testes non p̄bat sed p scripturaꝫ solē-
nem tantū. Item qz scriptura solēnis de qua constat
⁊ tunc de ꝑctus substātia.Que aūt sit rō quare maior
solēnitas requirit qñ imperit⁹ ꝑbit in scriptis q̄ quā-
do perit⁹ no hic in glo.et aliā addidi in q.prima quā
ē formaui.Et ex rōnibus predictis et maxime ex illa
huius glo.soluit aliud quare s.quare tres testes eri-
gunt ubi scriptura interuenit ⁊ ubi nulla inuenit erī
gunt tantū duo.ut.ē.diri.cum forū⁹ uideat tūc tres in
teruenire debere quia rn°q̄ hoc operat interuent⁹ scri
pture que hanc solēnitatē testiū requirit et h° ubi scri
ptura priuata inuenit.Sinaūt publica ⁊ tūc si in iudi
cio apud acta ualet cautio etiā sine testibus.ut in cor.
e.§.hijs que dubiuꝫ.et qō ibi no.non enī requirunt te-
stes acta iudiciaria.Puto trī caut⁹ esse duos testes ad
hibere p̄pter no.in l.donationibus.j.de dona.Aut ex
tra iudiciuꝫ factū est publicū instrm a tabellione ⁊ di
xerunt quidā q̄ glo.hic uult q̄ erigant tres.⁊ p hoc
facit tex.in cor.sed si instra.sz glo.ibi singularis ⁊ no

tanda multq̃ isto casu nihil sit nouatũ p iura nouissi⁄
ma ideo sufficiant duo ut olim ut dicta.l.ubi numer⁹.
z hanc seruat cõis consuetudo.Exq⁰ habes q̃ illa aut
restringit solũ ad cyrographũ puate scp̃te lz p tabelli
onem z priuatas p⁹onã sit scriptum z ita intelligẽda
est hec glo.hoc tenet Ja.bel.in coz.z ita intelligendus
est qõ no.glo.io.an.in.c.pluralis locutio.de re.iu.i.vj.
Jurta hoc quero quãdo dicat ꝯctus celebratus in scri
pris.z glo.hic ponit duas opi.una Jo.qui dixit quan
do actus est inter ꝯbentes ut fiat scriptura,z expressis
dicit ut aliter quod agitur non ualeat q̃ si de eo scri⁄
ptura fiat.Alia fuit opi.pla.z Azo ut quoq⁰ mõ dicant
in ꝯctu uel quãdo q̃ fiat scriptura dicãt in scriptis ꝯ⁄
bere per hunc modũ recitat eos glo.ij.in.l.testiu z.j.ꝯ
testi.z ita ad lr̃am recitat azo in sũma.de fide instru.sz
in.l.ꝯctus.j.de fide instru.addit gerẽtes in animo nõ
prius ꝯbere q̃ scribat.Sed dicet quis nescio uidere i
quo hec differat a prima nisi sicut tacitus ab expresso
si constet de utriusqs animo qz tacitũ ds haberi p ex⁄
presso exq⁰ utriusqs animus concurrit.ar.l.cũ quid.ff
si cer.pe.z eius qõ no.in.l.si repetendi.j.de condi.ob
ca.Ego autẽ dico q̃ iob.uoluit q̃ expressis pactũ ãnul
lationis apponeret sentiens q̃ si non apponat uale
bit qõ agit.cuius ꝯrius nulr az.z uerius ut pbatur in
dicta.l.ꝯctus.v.illos tamẽ.et ita firmat glo.institu.de
emp.z uen.§.i.Et opi.az.sequũtur doc.in dicta.l.ꝯctus
Tamẽ p ueritate medullariẽ habenda ego premitto p
euidentia q̃ in iure sunt quidas ꝯctus qui ipso iur nõ
ualent nisi de eis sit facta scriptura.Exẽplũ in uenditi
one rei imobilis ecclesie.s.de sa.san.ec.aut.h⁰ius poz
rectum.z quãdo res imobilis est tradenda aduocato
pro prõcinio prestito.ut.j.t.i.l.i.v.q̃ si predia.z idez ꝯ
si. Quidam sunt ꝯctus uel distractus qui de se ua⁄
lent sed pbari nõ possunt nisi p scripturã ut manda⁄
tus principis.ut.s.de man.prin.l.i.z pactũ in iure ẽphi
teotico appositum ut.j.de iure emphi.l.i.So.census.
ut.ff.de pba.l.census.s.si mi.se ma dix.l.ij.et in hijs
scriptura nõ est ꝯ ꝯctus substãtia sz ꝯ pbationis sub
stantia uel necessitatis.Quidã sũt ꝯctus uel distractus
indifferentes qz possunt stare cum scriptura uel sine.
z hoc est regulare.l.pactũ qõ bona fide.s.de pact.z.l.
contrahit.ff.de pig. Modo ad ppositũ cũ querit qn̄
contractus dicat in scriptis celebratus dic aut p par⁄
tes est dictũ simplicit q̃ fiat in scriptis alio non addi
to z dico q̃ istud vbus ds intelligi sm naturã z signi
ficatum.cius autez significatus est,ut aliter non ualeat
nisi facta scriptura.de quo est casus in.l.contract⁹.j.
de fi.instru.et in coz.huius aut.§.i.et hic dicim⁹ pba
tur.j.de testa.l.z hac consultissima.Aut per partes est
dictus expressim et explicite q̃ fiat scriptura z alit nõ
ualeat.z idem multo fortius ut hic in opi.Jo.quci se
uera est.Aut est dictum tantũ ut fiat scriptura z tũc di
stingue ꝯctus.qz aut ille ꝯctus ad sui essentiã z substã
tiaz requirit scripturã.et tunc illa uerba ad hũc effectũ
intelligi debent plata.z hoc ideo qz subiecta materia
hoc exigit z requirit ergo sm illaz intelligunt vba p
lata.l.si uno.ff.locati.l.si stipulatus.ff.de usu.Jtez ut
res ualeat z non pereat.z isto casu pot uerificari opi.
az.Aut ille ꝯctus ad sui essentiaz scripturã non requi
rit z tunc hec uerba fuerũt plata post ꝯctus pfectus z
absolutũ z tũc scriptura ad memoriam et probatiõez
tantus est intelligenda no.glo.in dicta.l.ꝯctus.Aut an
te contractus uel in ipso ꝯctu z tũc si constat quo aio
illud seruat.z si de animo alit non cõstat dico q̃ ex h⁰
nõ intelligit ꝯctũ esse in scriptis.ut in opi.Jo.nõ ualz
statim cõtractus z illa vba intelligunt plata ut facili
or pbatio habeat si cõtractus ille taz p testes q̃ p scri
pturã poterat probari als si per solã scripturaz potat
pbari ad finẽ pbationis necessarie habende intelli⁄
gunt tũc plata z istaz puto ueritatẽ in ista materia
Quero ad declarationẽ prime dictoz in casu q⁰ cõ
tractus celebrat in scriptis an sit necesse q̃ prius scri
batur z postea partibus legat. dic q̃ sic.ut patet in sẽ
tentia.j.de sen.ex p.re.l.ij.que de scripti recitatione,p⁄
ferr. patet etiaz in contractu alienationis in aut.h⁰ius
porrectuz.s.de sa.sa.ec.z in insinuatione donationis
ut.j.de dona.l.in donationibus.z pbat sm bar.in.l
in contractibus.j.de fide instru.z ex h⁰ inquit ipse ibi
dem q̃ lecta scriptura nil pot addi uel minui sed sola
mala latinitas mutari. Quero quarto diri.s q̃ quã
do contractus celebrat in scriptis non pot recurri ad
iusiurandũ.secus si sine scriptis z scriptura nõ sit ne
cessaria ad probationẽ.Sed quid in casu quo scriptu⁄
ra sit necessaria ad probationẽ tãtũ an poterit recurri
ad sacramentũ ut sic ille cõpellatur iurare uel referre.
Nicb.de mac.dixit q̃ nõ.quia iuramentũ est species p
bationis.ut.j.de nõ nu.pe.l.in cõtractib⁹.v.illo.sz lex
uel cõuentio partiuz que requirit pbationẽ rei geste fi
eri tantũ p scripturaz omnẽ aliam spẽm pbationis ex
cludit.ar.l.cũ pretoz.ff.de iudi.z probatur.s.si mi.se
maio.di.l.ij.g⁰ ꝛc. Ad istum ter.rnden.dũ q̃ loquit
in casu quo scriptura nõ est necessaria qz z p testes,p⁄
bari potest ut hic patet in littera z in coz.Jn contrari
um patet qz iuramentũ nõ tã est pbatio ppzie loquẽ
do q̃ releuatio ab onere pbandi.l.cum qui.in prin.ff.
de iurciu.Jtẽ qz deferens uel referens fateri nidet rez
ita esse ut iurabit.l.qui iurasse.§.fi.l.si duo.§.idem iu⁄
lianus.z.l.si quis cũ debitore.ff.de iurciu.Sed nos
habemus alibi q̃ ubi a.l.inducit aliqua presumptio
que,sit iur.z de iure ita q̃ pbatio non admittit de cõ
trario q̃ exceptata intelligit pbatio p confessionẽ ad
uersarij g⁰ et idẽ in nr̃o ppositio.minoz,ppositio,pba
tur auct.glo.hoc dicentis.in aut.de equal.do.§.aliud.
col.vij.z est glo.sup v.dicat.z hoc etiaz pbat auc.do
cto.idem dicentium.in aut.sed iam necesse.j.de dona.
ante nup.z allegant istam glo.dicentes similem nõ re
periri. Quid dicemus.puto p nunc sic dicendũ aut
is qui tenet p scripturaz pbare defert sacramentuz ad
uersario z nõ pot qz sibi hec uia est preclusa p ratiõez
pro prima parte factam.Et ex hoc sequit q̃ si non po
test deferre nõ pot petere ut sibi referat ppt correlat.
quam habet relatio ad delationem.Aut ecõtra aduer⁄
sarius defert ei pbare debẽti z tũc pot qz pt fateriz eũ
releuare ab onere probandi ut in rationibus p secũda
parte factis z hoc in iuramento litis decisuo.Sz que
ro tunc.v⁰.quid de iuramento ad positiones respon⁄
suo z de ipsis positionibus z hic dico q̃ lz scriptura
ad pbandum sit necessaria tñ positiones possunt fie
ri super ipso negocio principali z sacramentum calũ⁄
nie prestari qz ista sunt inuenta ut ponens releuet ab
onere,pbãdi.ut.s.de iura.ca.l.i.z aut.in isto.z.ff.de in
ter.actio.l.ij.z sic hz locũ qõ in pxe.q.diri.Et hoc dico
etiam in casu q⁰ scriptura sit de substantia ꝯctus qõ ẽ
fortius nã non pbibet ille fateri z ex cõfessione in iu
dicio facta condempnari.et pbat tex.in coz.in.§.si ta
men quisq̃ z hoc pbat facit illa glo.que est in aut.de
equa.do.§.aliud.de qua in precedenti.q.mentionẽ feci
Vltimo glo.hic aggredit aliqualit materiaz cõparati
onis literarũ cuius partem uz qn̄ fidẽ faciat z quam
scripsi.s.ti.i.l.in bone fidei.Et aliã partez scribaz in.l.
cõparationes.in aut.ibi posita.j.de fi.instr.Vnuz nõ
obmitto q̃ nõ sum cõcors cũ ista glo.que uult q̃ ita

demum fiat comparatio scripture priuate quando testibus nō subscriptis nō coadiuuat uel si qui sūt subscripti qui suis subscriptionib⁹ attestent. nam si scriptura priuata nullā hz subscriptionē uel coadiuuamē alicui⁹ nō subscripti ad cōparationē ꝓcedit. ut in coz. sine igit a sensu ꝓrio. nam qz cōparatio omnino non fuit similis ideo res ꝑ actoze terminū accipere nō potuit. Item, pbat hoc in ỹ. si tamē quisq̄. in fi. ubi loquitur de ultimo refugio cōparationis cū ad ipsaz uenitur demū in subsidiū. ut. e. t. §. si nō nihil. Similiter ꝓdico huic glo. in ea parte i qua uult ꝙ si testes subscripti nō supersunt uel in remotis absūt ꝙ ad collatiōez non pueniatur qz dico ꝓrium. Sed fateor ꝙ nō tantū scribentis ipsaz scripturā sed etiaz omniū alioz subscriptozū litterarū dz fieri collatio. ut in coz. §. si tamē quisq̄. z in. §. si uero omnes. Nec releuat si dicatur. ibi loquit quādo tabellio interuenit quia tabellio ibi ut priuata psona, ꝑ alio scribens inuenit z sic ut tres nō igitur eius psona plus dz operari q̄ principalis ꝑ q⁹ subscripsit. Itez, ꝑ hac parte facit qz sequet absurduz pone enī ꝙ dilationē hz debitor pluriuz annoz ita ꝙ ante illoz lapsū creditor agere nō potuit z interim testes subscripti sunt mortui nō pōt imputari creditori qui cau e sm. l. fecit, ꝑ hoc etiaz facit qz testis tempore subscriptionis dz testimoniū suū deposuisse. ut in l. precedenti. z. j. de testa. l. i. et. l. si non speciali. Sed glo. puto locutā fuisse quo ad plenaz fidez non quo ad q̄lem uel quo ad semiplenam ꝓbationez. uide igit que scripsi in dicta. l. in bone fidei. hijs sic recitatis recordare de ista glo. z de ter. in coz. qui dicunt ꝙ admini strator admittit ad testificandū. Exquo no. ꝙ ꝓcu. admittit ad testificandū ꝑ dño. et hoc tenet glo. in. l. fi. ff de testi. de quo remito ad no. ꝑ bar. in. l. deferre. §. idē decernūt. ff. de iure fi. Et sit hic finis.

De suffragio Rubrica.

Continua rubricā ut in glo. Et dic ꝙ suffragiū est duplex. Vnuz propium aliud improprium. Quouis igitur modo alij subueniat suffragiū nuncupari pōt ad similitudinē suffragij ꝓprie sūpti qd ꝑ uocis expressionez emittit cuz igitur ꝑ salariū aduocato debitum ei subueniat merito illud suffragium nuncupatur.

Qui desideria. Primo mandat ut salarium aduocato soluat. scdo declarat quādo res mobilis ei ꝑ salario soluit an sola traditione dominium transferat. Tertio declarat q̄d requirat qn res inmobilis ꝑ salario tradit. Quarto penaz imponit aduocato qui ꝓpria auctoritate ius sibi dirit. scda ibi. sed si quid tertia ibi. ꝙ si predia iiij. ibi. ꝙ si q̄s. Etiā et nudo pacto salariū debet aduocatoz si salariū ꝓsistit i q̄ritate ꝛ re mobili sēpta ō spōsione nec traditōe ñ ē necessaria. sz de re inmobili sic z aduocatus qui sibi ius dirit de uiolentia punitur z res restituere tenet ac etiaz a iure suo excludit h. d. Expone ibi. permissa etiaz nudo pacto. l. i. j. de usur. z ꝑbatur ex illo uerbo sponsione. qd. s. ponitur z ex uerbo placitū. qd. j. sequit. qd ad pactū nuduz in dubio referi. l. si tibi. j. locati. nō tamē promissa possūt centum aureos excedere. l. i. §. sicut. ff. de ua. z extraord. co. ibi. restituāt. i implcant uel soluant. z sic improprie ponit. proprie uero in. l. qui restituere. ff. de re uē. ibi. arribus. i. figmentis uel machinationib⁹. ibi. collatio. id est datio ibi. cumulatur. i. iuuat. z sic dicit qz plura ad hoc iuuamen cumulant z cōcurrūt. s. fides integra rei gestē partiū uolūtas z legis auctoritas. ibi. placitum. hic no. ꝙ nudū pactū sufficit. ar. j. loc. l. si tibi. z intelligo nudū a stipulatione non a scriptura. ut in glo. Sed dubitat an una scriptura tantū requirat z glo. di. unā tantū requiri alij duas. Vbi tibi uidet ꝙ due sint necessaria. sz pone pactū ante prōcinū prestitū fuisse factū de predio dando salarij loco qz de illo dz fieri scriptura z illa non pōt cōtinere rem esse perfectam z cōpletam z sic alia scriptura est necessaria cū prediū traditū in q̄ contineat rem esse perfectam. z sm hūc intellectū no. ꝙ pōt clientul⁹ conuenire a principio cū aduocato de predio ei dando pro prōcinio ei prestādo sed de hoc debet fieri scriptura. sz sustinendo glo. possum⁹ dicere ꝙ ipsa intellexit ꝙ ab initio cōuentū fuit de certa quantitate danda ei ꝑ prōcinio prestādo sed z nūc illo prestito uult cliens ꝑ salario conuēto prediū insolutuz dare z ita cōuenit cū aduocato de hoc eni fiet scriptura in qua continebit cōuentio propria de salario. z tūc ꝙ patrocinū prestitū fuit z res cōpleta. Et quomodo pro illo patrocinio cōpleto ei dat insolutū tale prediū. uel etiaz potes dicere ꝙ ab initio conuentū est de predio ꝑ prōcinio dando z hoc nō fuit deductū i scriptura nūc eo pstito z re cōpleta fiet traditio z scriptura in qua ꝑ modū narrationis fiet cōmemoratio p̄ dictoz z de rei perfectione z prediij traditione z sic erit una scriptura tantū. Caueta tamen est ut fiant due ꝑ pter cautationē. opp. si tamen una sola fiat cōsulerem opi. glo. standū esse. Ibi. solo cōmonitorio. expone ut in glo. sed ideo dicit solo. qz propria auctoritate z non iudicis mandato fecit. ibi retinebit ut sic de uiolentia criminaliter puniat. no. p⁰ ꝙ salariū cōuentū etiā nudo pacto debet aduocato. Item no. ꝙ salariū pōt cōsistere in specieb⁹. Item no. ꝙ nedū in mobilib⁹ sed etiaz in immobilib⁹ ut in prediis. item no. ꝙ ad translationem dominij prediozuz requiritur duo unū ꝙ scriptura interueniat z iste casⁿ specialis in quo q̄s nō potest trāsferre dominiū rei sue sine scriptura. Sūt z alij casus qui no. in. l. tradit. s. de pact. z. l. nunq̄ nuda. ff. de ac. re. do. Et est rō qz iura timuerūt ne aduocati deciperent clientulos sm Ly. aliud est ꝙ corporalis traditio interueniat ut hic in lra erq̄ sequit ꝙ ꝑa traditō requirit et ficta traditio ꝑ constitutionem precarii uel ꝑ alios modos quos scripsi in dicta. l. tradit. nō sufficit Et pōt esse rō qz tales ficte traditiones ut min⁹ clientulis note pro suspectis habent cū fiūt inter aduocatuz z clientulū ut sm bal. ē rō ꝙ cū aduocato iste cōtract⁹ est suspect⁹ de fraude ut dicit. z ubicūqz cōtract⁹ est suspect⁹ de fraude uel simulat⁹ ficta traditio presumit si simulata. ut. ff. qui. mo pig. uel ypo. l. sicut. §. supuacuuz z ꝑbat. ff. de aqua plu. ar. l. emptor. z de dona. l. p⁹ cōtractū. z similiter hic ꝑbat qd no. z qz corporalis traditio requirit uidet dicendū ꝙ si quid incorporale est ꝓmissum nō hz locū. l. ista. z sic stetur in iure cōmuni cū hic de tali incorporali nihil disponat z maxime qz traditio corporalis in illis nō cōsistit. l. seruus. §. incorporales. ff. de ac. re. do. Tamen puto z in hijs locū habere hic. l. z ipsa incorporalia q̄nqz iudicari ut mobilia quādoqz ut inmobilia ut dicit in. l. iubemus. lo. ij. in prin. de sa. fan. ec. ideo uide que ibi scripsi. quinto inquirum tencas ꝙ de promissione princeps nō sit necessaria scriptura no. ꝙ ex utili cōtractu nō transfert dominiū uel inquantū scriptura sit necessaria. no. ꝙ ex inutili contractu nō transfert dominium ō. l. elegant. in prin. ff. de dolo. Sed ibi rō quia causa reddens eum inutilem est extrinseca. puta dolus hic causa est intrinseca quia causa formalis. ff. ad exhi. l. iur. §. sed et si q̄s

cum si.est aut hec scriptura de substātia z forma con/
tractus et traditionis.ut dixi in ti.precedenti.aut.fi.et
idem si deficiat in causa efficienti ut in psensu uel ma
teriali seu subiectiua.puta rei qz rei non est cōmertiuz
l.multuz.ff.de v.ob.item no.q supbia non est.l.amica
ut hic in fi.z.j.unde ui.l.si quis in tātam.ultimo q ab
acti.sua cadit.qz de eo qd cōpetere debuit propa auto
ritate sibi ius dicit.Venio ad apparatū z quero pr
quo iure aduocatus petat salariū.rn.glo.distinguen
do quia aut fuit deductū in stipulatione.aut in pactū
nudum.aut in neutrū.primo casu aut certū z petit per
certi cōditionez ex stipulatu.l.si quis certū.ff.si cer.pe.
Aut quid incertū z tunc ac.ex stipulatu.scdo casu qn
do fuerit in pactū nudū deductum z tunc quidam di
xerunt q prōcinio prestito datur prescrip.v.actio qsi
sit contractus innominatus uel actio de dolo si fue/
rit facto ut des.Alij dixerunt dari act.ex locato p.l.qui
operas.§.i.ff.loca.et hāc tenet Ja de ra.et Ly.Sz glo.
dicit q datur condictio ex hac.l.ar.ff.de cō.ex.l.l.i.nec
ob.q pa.c nudū qz alibi dic.gl.q uestit l.auxilio.nō i
mediate ex pacto uelut uestito nascit actio sed ppter
pactuz cui lex fauet agit cōditione ex.l.ut in simili di/
citur in pacto donationis.j.de dona.l.si quis ar.z istā
partem cōmuniter sequūtur doc.Ja.de bu.guil.de cu.
ray.bar.nō ob.d.l.qui opas.quia dicit glo.q in aduo
cato nō cadit locatio nec illa.l.d.sz solū restitutio sala
rij dubiū decidit z rō qre n cadit loca.i eo c qz n cadit i
mēfore de q magis.ff.si mens.fal.mo.di.l.i.§.ideo aut
Sed Ly.dicit q illud poterat esse uerum quādo salari
um habebat de publico ut olim.z ita intelligit qd de a/
grimensore dicit nō hodie quia salariū nō habent de
publico.sed doc.ut dixi tenent glo.z assignāt istā rōez
quia officiū aduocati z agrimensoris est publicū au/
cto.qz et si salariū nō habeāt de publico tn auctoritate
publica eligunt z coz officiū est necessariū qz inuitus
cogit ad aduocandū.l.i.§.ait pretor.ff.de postu.z.l.p
uidendū.§.de postu.z forte nec olim oes habebāt sa
lariū de publico sed solū aduocati fisci uel pauperuz
z si habebāt olim de publico modernū succedit loco il
lius.ut no in.l.fori.§.de aduo.di.iudi.Ego assigno ali
am rationē uidelicz.qz aduocatio nō cōsistit ppzie in
opera put opera est diurnū officiū.l.i.ff.de ope.li.nec
ppzie in labore psone sed in pbitate animi z intelle
ctus z si quis labor est animi est z principaliter illi nō
persone.unde erubuit lex ut conuentio de salario ca/
dat in certū innoiatuz uel in locat.z ideo dat conditio
ex.l.ista.nam p hāc.l.hoc nō inducit qz tūc fateor glo.
bene dicet.sed credendū est z ante.l.illaz hoc fuisse ut
salariū cōuentū dūmō licitū petere possent.ut.l.si qs
§.de postu.z.l.i.§.sed hō ita.v.licita.ff.de uar.z extra.
co.Ex illo ergo pacto aliq dabat actio z sic uel presc.
v.prōcinio prestito uel actio locati.cogita de respōsio
ne.Tertio casu qn de salario nihil fuit cōuentū tūc di.
glo.q implorat iudicis officiū ut ei taxet uel statuat.
z.l.i.§.in honorarijs.ff.de uar.z extra.co.Quero se/
cundo qn hō salariū qd honorariū appellat peti pos
sit.z glo.signata sup v.cōsequat.arguit q demū prō/
cinio prestito p istū tex.postea determinat q statim et
istud statim intelligit seu uariat triplicit.Uno mō p
allegationes iaz factas.sed hec nō est ei uisa bona qa
p tex.§ de iudi l.pperandum.§.illo uz ad fi.Alio mō
intelligit.i cū cōuentio facta est.hec nimis est rigoro/
sa ō clientulū nec applaudet huic tex.qui di.consequa
tur z sic ponit ratn principiatam sz nō perfectā iō glo.
dix.Tertio q p cōuentionē statiz cū patrocinium cepit
aduocatus prestare ei salariū debet.et sic erit satisfa/
ctum huic lre z illi que est in.d.§.illo uz.bar.aut.ff.de
uar.z extra.co.l.i.§.diu.v.ulteri quero dix.q primo
sunt inspicienda uerba pacti uel pmissionis si super
h disponūt.z ubi nō disponūt.tunc cōsue fori z ubi
de hoc non cōstat inspicit qd est uerisimili attenta cō
ditione psone cui dz dari an possit exhibere opas ni/
si data pecunia uel nō.z ubi ista visimilitudo non ap
pareat.tunc dic q in obligati.descendentib ex cōtra
ctu salariū debet in fine tpis z opere cōpleto.l.si seru
cōmunis meuij.ff.de stipu.ser.§.fi.licet dies cedat i in/
itio.ut.l.edem.j.loca.In obligationib aut descenden
tibus ex puisione.l.tūc qz in beneficijs fit larga inter
pretatio.Dicendū est q si est unicū salariū stati in pn
cipio debet.si annuū in initio cuiuslibet anni debetur.
l.post duos.§.de aduo.di.iudi.z.j.de primi.l.i.li.xij.
Ista vba in his ultimis casibus nihil faciūt ad ppo
situm qz qō nra nō querit an statim debeat uel non.et
sic an statim dies cesserit uel non.sz querit si dies cesse
rit an statim uel quando exigi possit et ideo dico q pō/
mo inspicienda est consue et illa non apparente Dic
aut querit de eo qd debet ex puisione.l.aut de eo qd
debetur ex conuentione partis.primo casu aut illud c
certū aut incertū.Si certū isto cū bar.ut i pri.āni t cuius
libz āni debeat z peti possit.l.p duos.§.de ad.di.iudi.
z.l.i.j.de primi.li.xij.Si incertū tūc qz.l.puidet ut iu/
dicis officio debeat szm cōsuetudinē fori et facundiā
ac etiā laborē aduocati.Dico q iudicis officiū cōtrate
moueri dz.l.q si epbesi.ff.de eo qd cer.lo.nō prius dz
moueri ad solu.fieri faciendā q uiderit aduocatū i cā
operatū z arbitret quātū meruit z sic temp petitionis
iudex dz cōsiderare siue cā sit iniciata siue finita.z de
isto casu ualde bene pōt intelligi.l.pperanduz.§.illo.
de iudi.§.Secundo casu qn debetur ex partium cōuē/
tione et tunc aut incertū.puta tu pmittis dare salari/
um z tunc idem qd in precedenti qz szm puisionem l.
uidetur pueniret ostendere se gratis nolle seruit.Aut
certuz.et tunc aut de tpe soluendi conueniūt z illō ser
ua z ideo pmissum noie palmarij et uictorie an uicto
riam non debet.Aut nihil est conuentū de tpe et i hoc
stat dubium nrm.In quo mihi uidet sic dicenduz.Aut
iste aduocatus assumptus est ad uniuersitatem causa
rum ut faciunt epis.z abbates qui recipiunt aduoca/
tos p oibus causis etiā futuris ecclesie suc.Similit
aliqui nobiles z potentes de certo salario sibi dando
conueniūt.et in istis idem dico q de illis quib p.l.est
prouisum de certo salario de quibus.§.diri.quia cō/
uenientiam cuz illis hāt et de talib intelligo glo i di.
§.diuus. Aut est aduocatus in una cā tantū ut quo
tidie uidet frequētari in palacijs iur et isto casu quic/
quid dicat ista glo.puto non prius peti posse q cā fi/
nita et de hoc uidetur mihi casus non cauillando tex.
et pbatur nedū in prin.sed in v.q si predia dum ibi
dicit rē fuisse cōpletam gesta restent z.accedat.l.si ser
uus cōmunis meuij.ff.de sti.ser.§.fi. Quero ab ex
tra an aduocatus interim moriens ius petendi salari
um transmittit p integro tpe.rn ut scripsi.§.de aduo
ca.di.iudi.l.p duos. Quero quarto cū glo fi.si sala
riuz c pmissū in casu uictorie pluriū cāruz utrū suffi/
ciat uicisse in una uel plurib ex eis ut pportionaliter
debeat uel an totū peti possit.et glo.rn q forte totuz
peti pōt qz uerū est dicere cū uicisse.Aliq dicūt q nihil
ultra debitū extra ex cā aduocationis debet qz indefi
nita cōpollet uti.ff.d le.ij.l.si plib.§.dicūt.z ita se hz
cōis opi.q illō pl qd fuit conuentū noie uictorie p ra
ta dz hre.ar.l.que de rata.ff.de re.uen.Est enim materia
p qua pmittit diuisibilis g et id qd p ea pmittit.ar.

l.Lucio gayo.ff.ad trebel.,p hoc etiã fa.qz impense liẽ
que debent rõne uictorie debent ,p rata ,p q̃ qs uin ⸗
cit ut dicit ꝯ.de plu.pe.l.i.Quero quito qd si clientul⁹
transegit.dic ut in glo.Vel melⁿ ſzm iac.de ra.et Ly.
aut cũ cõsilio aduocati z tũc nihil dz hẽ qõ intellige
de eo qõ uictorie cã dz percipe qz uerũ est euz nõ uicis
se sed de eo qõ aduocationis cã dz hẽ illõ ,p rata ,dz
recipe.Aut fecit ꝯ uolũtatẽ aduocati z tũc aut aduoca
tus põt docere ꝙ cãn euident uicisset z tũc ei salariũ
debet acsi uicisset.naz credendũ est ꝙ iudex fecisz iuſ
l.eo tpe.ff.de pecul.z ita intelligit qõ hic dicit.glo.Aut
hoc docere nõ põt qz cã euident apparet mala z nihil
dz rõne uictorie hẽ.Aut hⁿ etiaz nõ põt docere qz cã ẽ
dubia z sic ignorat ,pbabilit an prudent uel iprauden
ter clientul⁹ transegerit z tũc nihil dz hẽ rõne uictorie
ſz tantũ rõne procinij prestiti.Nec bb.ꝙ ꝑ aduocatuz
nõ stet qz in istis prãtinis seu casualib⁹ z angustijs nõ
sufficit dicere nõ stat ꝑ ine.no.in.l.in exceptionib⁹.i fi.
de ✓.ob.aut trãsegit pret aduocati uolũtatẽ z tũc aut
aduocat⁹ sciuit p⁹ factũ z tũc ei nõ est imputandũ z lo
cuz hũt q̃ ,pr.diri.Aut sciuit ante uel tũc.z dicit.Ja.ꝙ
babet ,p cõsentiente qz officiũ suũ nõ est tacere.ar.j.
ad uel.l.si sine.z qz resistere dz trãsigenti.j.de ap.l.qⁿ⸗
niam.Quero ab extra q̃d si in casu palmarij certũ q̃d
aduocat⁹ dz hẽ z postea clientul⁹ pdit culpa sui nolet
credere aduocato forte cõfessus fuit id qõ non debuit
glo.huic quest.rndit in.d.§.diu⁹.ꝙ si alꝭ erat reporta
tur⁹ uictoriã ꝙ totũ soluere dz aduocato.ar.ff.de uar.
mu.l.pe.§.fi.z.ff.de ꝯ.emp.l.labeo.qõ extendit bart.i
d.§.diu⁹.ad quecunqz nõ ualente exercere officiũ sunz
in facto ,pbentis ei salariũ ut in prãte expulso ab al⸗
tera partiuz qõ no.Quero.vij⁰.cũ glo.an i cã appella
tionis tenet procinari ,p code salario.glo.di.ꝙ nõ qõ
uerũ est ,p salario simplicit aduocationis sed ,p babi
to in casu uictorie tenet si illud mult hẽ qz nõduz uiõ
tur uicisse.facit.l.pe.ff.iudi.sol.Quero an ,puinciã te⸗
net exire.Dic ꝙ sic ,p salario debendo in casu uicto⸗
rie.ſz ,p cã simplicis aduocationis õbẽdo glo.hic et i
l.sed et hee.§.nõ solũ.ff.de ,pcu.distinguit.Aut prouin
cia est remota uel nõ.prio casu nõ tenet.scõo sic.l.me
uia.§.fi.ff.de an.le.ia.uero de ra.z Ly.addũt in casu,p
uincie remote uidelicz ꝙ si uerisimilit potuit z debuit
rogitare ꝙ ad ,puinciã illaz cã transferat tũc sibi im⸗
putet qz scire debuit hⁿ euenire posse.ar.l.si funduz.ff.
de euic.alꝭ ,pcedu glo.Ego fateor illa uerba i salario
debendo ex cõuentione ſz in debendo iudicis officio
dico euz nõ teneri ire extra locũ qz illud debet officio
ſzm q̃litatem ope procinij prestiti z distributiue ꝑ tpa
ut.ꝯ dixi in.ij.q.Dicũt tñ doc.z ita teneo ꝙ ubi tenet
ire extra locũ dz ire sũptib⁹ cliẽtuli z sup eqⁿ.ar.ff.mã.
l.idemqz.§.idem labeo.z qõ ibi no.glo.z ar.l.quoniã
liberi.j.de testi.z.j.de ap.l.eos.§.si qs aũt.bart.de sal.

De prohibita sequestratione. Rubrica.

Continua rubricam ut in glo.

Notiens. Primo dicuz.scõo rõ.terⁿ rõ
rõnis.seda ibi.oportet.tertia ibi.quã rem
Sequestratõ nõ ẽ fienda nisi pri⁹ debitor
ſzm iuris ordinẽ sit conuict⁹.h.d.No.ꝙ
hic pecunia largissime sumit ,p omi re debita ut hic in
glo.i.Erqⁿ no.ꝙ de omni re mobili debitore conuicto
põt fieri sequestratio qõ lati⁹.j.examinabo.Jtẽ no.ꝙ
a sequestro nõ est incboandũ.Quero cũ glo ꝑⁿ q̃d est
sequester.z dic ut in ca.scõo q̃d est sequestratõ z dic ut
in glo.qz separatio quedaz rei uel possessionis.Que⸗
ro tertio utrũ res i sequestro posita dicat possideri ab
actore uel reo uel ab utroqz uel a nemine.Dic.hic glo.
z in.l.interesse.ff.de acq̃.pos.ꝙ aut est dictuz ꝙ custo
die causa tantũ tradit z possessio nõ pdit.l.,pprie.ff.d
positi.z dicta.l.interesse.aut ꝙ cã transferendi in eũ pos
sessionẽ.z tunc transferr.ut dicta.l.interesse.aut dubitat
qz simplr sequestruz tradit et tunc possessio perdit.l.li
cet.§.rei.ff.depo.bⁿ fatent oẽs in sequestratiõe uolũta
ria.i.a partib⁹ sine iussu iudicis facta ſz in necessaria
qz iussu iudicis facta.dixit ia.de arc.z hic.Ly.ꝙ in du
bio nõ perdit pos.sec⁹ si de ꝯria iudicis uoluntate ap
pareat z mouent ex eo ꝙ iudex uelut medius nõ agit
aliquẽ priuare iure suo.Jtẽ qz certi sunt modi pdendi
pos.int quos nõ est iste.l.iij.§.genera.z.l.si qs ante.ff
de acq̃.pos.gⁿ zc.Idez dixit ia.de ra.z pe.ad instar no⸗
uationis uoluntarie q̃ liberat fideiussores z pignora
z nõ necessaria.l.aliã.ff.de noua.Idez tz bar.z al.l.iij.
§.fi.ff.de acq̃.pos.ſz modicũ facit qz de seq̃stratiõe nõ
loquit ſz de inductiõe partis in possessionem que fit ut
aduersari⁹ tedio affect⁹ ueniat rẽsurus.Sed ꝯ predicta
facit extra de sequest.po.z fruc.c.i.ubi ꝑ iudiciariã seq̃.
perdit possessio.rider bar.ꝙ ibi de ꝯria iudicis nolũ
tate constabat.Stat gⁿ cõclusio ꝙ in dubio in volũta
ria seu cõuentionali perdit pos.In necessaria seu iu⸗
diciali indubio nõ ꝑdit pos.Unũ scias ꝙ ubi dixi ꝙ
perdit nõ sic perdit quin reliqe.i.effectus ei⁹ dic ant re
manere ideo nõ ,pterea de reo petitor efficit.ut patet
in.l.si oleuz.ff.de dol.z ita tenet hic Ly.z doct.qõ nor.
Quero an sequestratio sit semp ,pbibita.dic ꝙ cõuen
tionalis quã prefati doc.appellant uoluntariaz semp
est pmissa.ll.ꝯ.allegat.Judicialis uero quã appellant
necessariam regularit ẽ ,pbibita ut hic.fallit ſzm glo.
in casib⁹ prio si res mobilis petat z reⁿ sit suspectus
de fuga una cuz ipsa re.ff.qui sa.co.l.si fideiussor.§.fi.
z.ff.de of.pref.l.senat⁹.§.fi.z.j.de ag.z cen .l.litibus.
li.xj.babet aũt suspect⁹ si nõ possideat immobilia uel
pauca.no.in.d.§.fi.in.d.l.si fideiussor.z forti⁹ si alꝭ fu
gerit ut ibi no.Tñ et si alꝭ nõ fugerit sequestratio est fi
enda ut ibi.p.d.meũ.z sufficit fidez de suspitione z nõ
pos.imobilium fieri iudici ꝑ partis iuramentum ne si
alia maior fides erigeret periculũ esset ne interiz ille
fugam arriperet z sic temp⁹ nõ patit ut maior delibe⸗
ratio requirat.ut.l.i.ff.de exerci.in ꝓn.z in istis sũma
tim cognoscendis qñqz sufficit iuramentũ.l.thesaur⁹
ff.ad erbi.fa.glo.ff.ut in pos.le.l.si is a quo.in prin.su
per ✓bo sũmatim.Scõo fallit quãdo res imobilis pe
tit z depopu.fructuũ uel ꝙ rem sit cõsũptur⁹ timetur
ff.so.ma.l.si cũ dote.§.finaũt.z istũ casũ no.qz glo.nõ
considerat ꝙ ibi res sit dotalis.Jtez nõ distinguit an
sit lata uel nõ snia.nam ibi lata nõ erat z ideo cuz res
petit z de depopulatione fructuũ dubitat distinguo
sic.Aut in re dotali que lz transiuerit in dominiũ mari
ti tñ onerib⁹ mrimonij z mulieris est subiecta.l.in re⸗
bus.z.l.ubi.j.de iure do.z tũc sequest.pnitrit.d.l.si cũ
dote.§.finaũt in sentissimo.✓.si uero.Nec forte isto ca⸗
su ꝑ satisdationẽ reuocaret sequestrũ.ar.j.ne si.do.de.
l.i.Aut in alia re nõ dotali z sic que nullo respectu ap
paret iudici ad petentẽ spectare z tũc an nõdũ est snia
,p petente lata z nõ repio ꝙ dz fieri sequest.z sic sto re⸗
gule prohibitiue ut hic.Aut est lata snia ,p petente ſz
est appellatũ z tũc aut timet depopul.fructuũ z tũc dz
fieri seq̃st.l.imperatores.ff.de ap.Aut de hⁿ nõ timetur z
tunc nõ est facienda ut hic z ibi a sensu ꝯrio uel a cau
sa cessante.Fallit in causa beneficiali ubi lata quita se
tentia sup petitorio uel pos.ꝯ reũ apõ se.ap.fruct⁹ seq̃
strant etiaz si de eorũ depopul.non timet.ut in cle.de

In omnib⁹ casib⁹ sequestratio iudicialis seu necessaria est permissa.

seqs.pos.et fruc.c.i. Jtē fallit ubi appellat ab ēxēcutōe ut. j.q°.ap.nō rescin.l.ab executione qz ibi euidentius est ,p actore cū sntia transiuerit in rē iudicatā licet glo.ibi dicat ꝓ depopulatio rei uel fructuū timebat qō est diuinare. Ubiqz dixi nō fieri sequestrationē dixit bar.in.d.l.imperatores.iudicē posse mandare tempore q° fruct⁹ recolligunt ut ipsi describant ut sic facilior ,pbatio de eis habeat ar.l.i.§.pe.ff.de uen.i po. mi.fac.et meli⁹.j.de requi.re.l.i.et.j.de bo.ua.l.si.li.x. et qō no.doc.in.l.facultas.j.de iure fi.e.li. Jtē scito ꝓ ubi fructus uel alie res que seruādo nō seruant sūt sequestrate ꝓ uendi debēt et in sequestro teneri.l.litib⁹ j.de agri.et cen.et.ff.ut in po.le.l.is cui.§.qui seruādorum.et.ff.de requi.re.l.si.et sequestrarius si nō hz domuz sufficiente ,p custodia rei sequestrate pōt unaz cōducere expensis fructuū uel rerū.d.§.qui seruandorū ad fi.qō no. Tertio di.glo.ꝓ fallit in casu.l.i.§.si sup. ff.de col.bo.ubi ob cōtumaciaz nō cauet is de bonis suis cōferendis seques.pmittit.huic addit ali⁹ casus precedenti ,prim⁹ quādo heres nō cauet de fideicō.solueudo nec fideicōmissari⁹ heredi de legatis soluēdis ff.ut le.no.caueat.l.postq̄.§.iperator. Quarto di.glo ꝓ fallit ,ppter cōditionē psone ,pclamantis se de seruitute in libertatē ꝛc.j.de q.ad li.,pcla.nō li.l.fi.et de as.tol.l.i.§.fi.addit Ly.alios casus uidelz quādo possessor cōtumacit abest qz tūc pos.sequestrat.ut extra d do.et cōtu.c.lras. Jtē cū timet de seuicia uiri nec mulieri pōt caueri.extra de res.spo.c.lras.et.c.transmissa

Jtē cū timet de scandalo.i.ne partes ueniāt ad rixaz et al.l.si oleū.ff.de do.sed nō bene h° ,pbat iō melius fa.ff.de usufru.l.equissimū.als incipit.l.si usufructus.§.si int duos.et ibi Ja.bu.al.ad h° illū tex.et idē no.inno.in.c.in pntia.de ,pba.et ,p h° etiā bene fa.tex. in.l.fi.ff.de of.,pcu.ces. Addunt quidā alij duos alios casus.unū quādo debitor offert rē debitā in iudicio iuder mandat rē deponi.l.acceptā.j.de usu.aliū quando instra seu cautiones cōes deponūtur apd unū ex heredib⁹ dignioē.l.fi.ff.de fi.instr.et famis.l.si q̄ cautio.et.§.de eden.l.,pcur. Sed certe his duob⁹ casib⁹ ,p prie nō est sequestrū sed depositū a iudice auctorizatū z si h° ultimo casu sequestrū meret appellari erit sequestruz rei tantū et nō psone. Jdeo possum⁹ magistralit dicere ꝓ tripler est mod⁹ sequestrādi qz aliqn sequestrat persona et nō res.puta qn mandat partib⁹ ne accedāt ad locū gra rixe et scandali uitandi.l.fi.de offi.,pcur. cesa.et.d.l.equissimū.de usufru. Qnqz sequestrat res z nō persona.puta quādo cautiones cōes deponunt et istis duob⁹ casib⁹ nō perdit pos.primo nō qz res non traditur tertio.scdo nō qz is q̄ recipit cuilibet cohere dum possidet et quilibet copiā pnt accipe et si op⁹ est ad cuiuslibet cor petitionē originale deducit in iudi° Qnqz et tertio utrūqz sequestrat.s.res et psona qz res a psona et psona ab ipsa re.et hec est proprie sequestratio de q̄ hic loquit et tūc an in dubio pdat pos.distin. cōuentionale a iudiciaria ut.§.dixi. Quero.v°.an sequestrū possit fieri die feriato.doc.di.ꝓ sic.et al.glo.ij.i.l. dies festos.de fer. Qō fatcor ubi expectatio dici nō feriati esset periculū allatura et ita loquit illa glo.als ñ puto ,p eandē.l.dies festos.et ,p.l.ij.et qō ibi no.in glo. in c.t. Quero quid de ei⁹ reuocatiōe dic ꝓ illa pōt fieri die feriata qz fauorabilis est et ,p h° glo.in.l.minor.in prin.ff.de euic. Quero.vij°.de remedio reuocationis sequestri.rn°.ꝓ reuocari hz satisdatione prestita de iudicio sisti et re non barataada seu cōsernāda et prestāda.l.senat⁹.§.fi.ff.de of.presi.et.l.si fideiussor.§.fi.ff.q̄ satis.co.et.l.litibus.j.de agri.et cen.li.xj.et.l.fi.j.de or di.cog. Illa trū de iudicio sisti rēnitit si possidet immobilia.ff.qui satis.co.l.sciendū.et hoc remediuz ,pcedit quādo int actorē et reū cadit satisdatio als non cessat seques.l.imperator.ff.ad trebel.et hoc qn petit reuocatio nō expectato fine snie.sinautē re⁹ nollet satis dare oportet ut finē iudicij expectet.et si actor morā cōmittit agendo remediū est ut adeat iudicē et faciat ei temp° p figi q° trāsacto sequestrū reuocabit.l.si oleū.ff.de do. et hoc ubi de iudicis mandato est seques.facta als nō est necesse iudicē adiri.d.l.si oleuz. Sed iurta h° dubitari pōt quid si satisdare non pōt et petit sue iuratorie cautioni cōmitti an sequestrū tūc hz reuocari. Quedā glo.singularis uidet dicere ꝓ sic preterq̄ in casu.l.si. j.de or.cog.et glo.hec est.j.de as.tol.l.i.circa mediuz. Ego puto ꝓ ubi ratio facti sequestri nō tollat iuramēti cautione.ꝓ sequestrū nō hz reuocari.ut.d.l.fi.als ,pcedit illa glo.et ,p hoc bene facit.d.l.litib⁹.ubi ōz ꝓ si uc coloni noluerit siue non potuerint fruct⁹ debēt sequestrari. Quero quid si litigator nihil hz ,pprij nisi rē sequestratā.dic ꝓ de fructib⁹ rei sequestrate hz hre sūptus litis et alimonie als coget litē deserere et ,p hoc fa.j.de or.cog.l.si quādo.v.nam si tales.et qō ibi no. glo.accedat ter.in.c.ex parte.extra.de accu.ubi monachos accusanti abbatē dant expense litis z alimonie a monasterio ne cogat a cā desistere. Quero an de reb⁹ incorporalib⁹ possit fieri sequestratio. Jnno.et host.tenent ꝓ sic in.c.examinata.extra.de iudi. Quero si sequester perdit rē apud se sequestratā uel in ea passus ē damnum an possit aliq̄ actione intentare dic ꝓ sic tex.est no.ff.ut in po.le.l.postq̄.§.qui seruandoz.in fi.et hoc tenet bar.in sepius allegata.l.interesse. Quero que actiones cōpetant ꝝ sequestrariū rē sequestro finito nō restituentez z mihi uidet dicendū ꝓ si de iudicis mādato ,pcessit ꝓ remedia pretoz locū habet que sūt pig°ra capere intētā indicere et manu militari rē sequestratam abducere et hoc ex officio q° cōtrario imperio debet reuocare uel in pristinū statū reducere uel ei q̄ uicit restitui facere. Si v° de partiū conuentione ,pcessit tunc recurre ad.l.si oleū.ff.de dolo.et que inno.ponit in.c.examinata extra.de iudi.

De conditione indebiti.

Continua rubricam ut in glosa.

Eamie. Primo ponit dictuz in genere.secundo in specie.tertō nouū dubiū remouet cū rōc.ij.ibi.si qd.iij.ibi.usuras.indebitū pret sniam p erroē solutū repetit etiā ab herede soluentis nec ueniūt usure ex mora.h.d. No.primo ꝓ snia facit debitū qō prius erat indebitū cōcor.l.cū putaret.ff.fa mis.er.ff.mandati.l.fideiussor.§.in oib⁹ ideo nō repetit et hoc auctoritas rei iudicate operat.ut.d.§.in oib⁹ Jtem no.ꝓ ad hoc ut indebitū repetat reqrit ꝓ error interuenerit qz debitū putet in dubio aut error presumitur prio ex regula generali ignorātie presūpte.l.uerius.ff.de,pba.scdo ex presūpta donatione in sciente nam donatio habet ideo nō presumit.l.cū de indebito.§.fi.ff.de ,pba.allegari tamē hz error a repetente in sua petitione. Jtē no.ꝓ solutū hz ,pbari indebitum ut error presumat et sic ,pbatio solius solutionis nō sufficit ut ea ,pbata presumat indebita ut hic ampli⁹ debito facit.j.e.si pignorātiā hoc cōfirmat ex no.p glo. ff.c.l.iul.in pria glo.v.sinaūt primū.ubi tz clare ꝓ repetens ,pbare hz indebitū.et pōt esse rō qz hec est causa sue intentionis g° ꝛc.ut.j.de ,pba.l.actor.et.ff.in eodez ti.l.ei qui dicit. Sed circa hoc distingue.ut facit textus.ff.de ,pba.l.cū de indebito. Jtem no.ꝓ in cōd. indebiti non ueniunt usure ex mora etiaz lit.con. Jtez

no.q̃ indebitũ re contrabitur.concor.insti.qui.mo.re
cõtra.ob.§.i.Venio ad apparatũ ⁊ op.q̃ indebitum
absq; ſnia ſolutũ ñ repetat.l.cũ q̃s.i pr̃i.§.de iur.⁊ fa.
ig°.So.aut eſt indebitũ utroq; iure.aut naturalit̃ tãtũ.⁊
b; locũ.l.iſta.aut eſt idebitũ ciuilit̃ tãtũ.⁊ tũc b; locũ.l
illa ut ſolutũ errore facti r̃petat̃ ñ ſolutũ errore iuris ut
ibi.⁊ hoc uult gl.ij.Op.ij.q̃ etiã i naturalit̃ tantũ indẽ
bito d; diſtinguit.aut eſt ſolutũ errore facti.⁊ tũc repe
tatur.ut.e.l.cũ quis.que indiſtincte loquit̃.but° timore
Pla.cõfiteꝰ d̃riũ ideo nõ diſtinguebat int̃ indebita ſ;
tantũ int̃ errores ut dicta.l.cũ q̃ſ.qõ glo ubiq; reprõ⸗
bat di.q̃ naturalit̃ indebitũ quocũq; errore ſolutũ re
petit̃.⁊ eſt rõ q̃ error iuris nõ nocet cũ de dãno uitan
do tractat̃.l.error.⁊.l.iur̃ ignorantia.ff.de iur.⁊ facti
igno.⁊ hoc uult glo.iij.⁊ in dicta.l.cũ quis.Inducit d̃
pla.l.ſi nõ ſortes.§.indebitũ.ff.de con.inde.Sed dicet
pſcrutator ueritatis nõne eadẽ rõ b; locũ i indebito ci
uilit̃ tamẽ naturalit̃ debito nam ⁊ ipſe de dãno uitan
do tractat ⁊ tamẽ errore iuris ſoluens non repetit ut
dicta.l.cum quis.rñ° q̃ ſi pſcrutant̃ exẽpla utriuſq;
ratio diuerſitatis poterit euidenti° apparere.exẽplum
ciuilit̃ indebiti ⁊ naturalit̃ debiti.eſt quãdo min° ſolẽ⸗
ni uolũtate debet̃ uel quãdo ex ſolẽni ſed põt falcidia
detrahi.ut no.in dicta.l.cũ quis.⁊ exẽpla uera ſũt.ut
ibi ſcripſi plene licet aliqui reprobent.Debiti uero ci⸗
uiliter naturalit̃ indebiti exẽplũ ponit̃ in cyrographo
ante biennũ l; ⁊ illud quidã reprobent ut ibi dixi.nõ
ad ꝓpoſitũ in hoc indebito naturalit̃ ex cã cyrogra⸗
phi res eſt clara q̃ tractat de dãno uitando ſ; in exẽ⸗
plis predictis idebiti ciuilit̃ tractat de lucro q̃ titul°
hereditarius quẽ b; eſt ti.lucratiu°.⁊ ideo error iuris
ſibi nõ fauet.Sed replicat ꝓuectior ꝑ aditionẽ bere⸗
ditaris bona hereditaria ꝓpria facta ſũt unũ acceruus
⁊ totũ eſt ſuũ cũ poſtea ſolut legatũ dãnũ patit̃ ⁊ i re
perendo nõ tractat de lucro caprando q̃ ia; ſuus erat
ſed de dãno qõ in diminutione patrimonij conſiſtit.l.
dãnus.ff.de dã.infec.Et ego reſpõdeo q̃ iſta diminu⸗
tio nõ conſideratur ut dãnũ illatiua ſ; ut lucri priuatiua
q̃ ti.hereditari° qui eſt lucratiu° eſt cã hui° diminutio⸗
nis q̃ eſt cã h° debiti naturalis ⁊ ab illo dependentiã
b; ⁊ ideo d̃r q̃ uult illud lucrari d̃ uolũtate defuncti.
Sed replicabit ꝓuectiſſim° ⁊ ſi hec rñſiones locũ ha
beant in exẽplis predictis tamẽ in pacto nudo locus
nõ habet̃ erq° quis naturalit̃ obligat̃ non ciuilit̃ ⁊ ſic
ſoluens iur̃ errore d; poſſe repetere cũ tractet de damn
no uitando.⁊ tñ dicta.l.dicit.d̃.ſ.cũ quis.ſi intelligit̃ i
omni ciuilit̃ indebito generalit̃ ſed naturalit̃ debito.
Et ego rñ° q̃ illa reſtringere poſſum° ad caſũ q̃ repe⸗
tens tractat de lucro uel quaſi.nõ qñ de dãno uitãdo
q̃ tunc idẽ eſſet in ciuili tantus indebito qõ eſt in na⸗
turalit̃ tantũ indebito cũ int̃ ea nõ uideꝰ diuerſa ratõ
niſi dicas q̃ naturalit̃ tantũ debitũ ſit magis debitũ
q̃ debitũ ciuilit̃ tantũ.uel niſi dicas q̃ ubi eſt debitũ
ciuilit̃ tantũ.ius cauſans errores ſe opponit iuri qõ i⸗
dirit obligationẽ ideo facilit̃ inducit̃ repetitio ne de⸗
ceptio cauſans hũc errorẽ attribuat̃ ipſi iuri qõ ꝓpt̃
ſe fecerit.ſed ubi eſt debitus tantus naturalit̃ error iu⸗
ris tendit ad faucndũ obligatõni naturali nõ ſibijpſi
ideo nõinducit repetitionẽ ſoluti ⁊ marime q̃ ſibi nõ
põt imputari q̃ fecerit ꝓpter cõmodus ſui.Itẽ q̃ na⸗
turalis obligatio eſt fortior.l.cas.ff.de capi.di.Op.iij.
q̃ nõ tantus ſolutũ ex cã iudicati repetat̃ ſed nec etiã
ex alijs mltis cauſis.ꝗ.l.,pr.⁊.l.ea q̃.⁊.l.indebitũ.⁊.ff.e.
l.cus is.§.pe.d̃.de iureiu.l.i.⁊ insti.de ac.§.item ſi q̃ſ po
ſtulãte.ſo.conſtituendo d̃ria ⁊ qõ hic de ſnia dicit cã ex
ꝓpli dixit.nõ ut alias exceptiones in corpore iuris
incluſas excludat ut in glo.Ex qua no.q̃ licet excep°
limitet regulã non tñ excludit alias exceptiones i cor
pore iuris clauſas niſi expreſſis ⁊ ſpecifice de illarus
excluſione faciat mentionẽ.l.ita pudor.ꝗ.ad.l.iuli.de
adul.⁊ uide q̃ ibi plene ſcripſi.Item ſcias,q̃ glo.cnũe⸗
rat hic ſex caſus in quib° ceſſat cõditio indebiti quos
etias numerat.ff.e.l.elegant̃.§.ſi.⁊ ibi addit.vij.quem
ibi uide in glo.tñ iſta illa adde que in.l.ea que.⁊ q̃ ſit
ratio ibi dicas.Et ibi.ꝗ.e.l.indebitus.⁊ iſtus caſus limi
ta ut ibi dicas.Op.quarto.d̃ rex q̃ ſolutũ ex cã iudica
ti repetat̃ ſi prius erat indebitus.ff.de iudi.l.ſi pretor.
§.marcell°.glo.dicit q̃ ibi fallu.qõ declara q̃ ibi ſunt
duc lecture.una q̃ ſnia erat ibi ipſo iure nulla ꝓpter
allegationẽ falſo factã d̃ abſentẽ.hic erat aliq̃ q̃ nul⸗
la falſa cã fuit al.⁊ ſic nõ ob.Alia lectura eſt q̃ ſenten
tia ibi ipſo iure ualuit ⁊ per reſtit̃.fuit reſciſa hic ſec°
⁊ ſic nõ ob.Op.v°.de.l.in cõmodato.§.ſi.⁊.l.res mihi.
ff.cõmodati.⁊ de le.ij.ff.de cõ.ſt.ca dicit glo.q̃ ibi fal
lit qõ nihil eſt ideo glo.in.l.ſi fideiuſſor.§.in oibus.ff.
man.dicit q̃ ꝓpter con.inde.repeti nõ põt.ut hic ſ; p
condi.ſine cã ſic uel p acti.ex d̃ctu ut ibi.⁊ ideꝰ no ꝗ d̃
re iudi.l.i.Et ille glo.uerũ dicunt ſane intellecte.pura
actio ꝓponit̃ talit̃ q̃ nõ impugnet ſniam ſed poti° aſ
ſerat eam eſſe ueras aꝰs ſi ipugnet ſniam nõ audit̃.ut
hic ſ;m bar.⁊ Ly.ia.de ra.⁊ ar.in illis ergo.ll.cã ferẽ⸗
de ſnie eſt redacta ad nõ cãm.⁊ ita u; q̃ allegẽt̃ uel in
libello uel in replicationib° ⁊ hoc uult ibi quedã glo.
interlinearis.ſup ꝗ.ſine cã.que dicit.ſ.pſeueranti.Op.
ſexto ab extra de.l.ſi ex cã.in prin.ff.de mi.So.ibi re⸗
ſciſſa fuit ſnia p reſtit̃.in inte.Op.ſepti°.de.l.ſi.⁊.l.ſi ex
fal.inſtr.So.ut ibi.q̃ ⁊ ibi p reſti.in integrũ.Op.octa
uo de.l.cũ ex cã.ff.de ap.So.hic ſnia tranſiuit in rẽ iu
dicatã ibi p iudicẽ appellationiſ fuit reuocata ideo re
petit̃ qõ pendente ap.cõpulſus p iudicẽ ſoluit qõ non
faceret ſi ſponte ſoluiſſet q̃ tũc appellationi renũtiaſ
ſe dicit̃.l.ad ſolutionẽ.ꝗ.de re iudi.Op.ix.ſnia lata ex
cauſa falſa eſt ipſo iure nulla.no.gloſa.fi.in.l.ſi is.ad
quẽ.ff.de acq̃.here.⁊ ſic nõ b; impedire repetitionẽ ſo
luti q̃ qõ nullũ eſt nullũ ꝓducit effectũ.ꝗ.quo ⁊ quã.
iu.l.ea que.⁊.ꝗ.ſi a no.cõ.iuõ.p totũ.ſed hic eſt lata ex
falſa cã q̃ tanq̃ debitũ fuerit petitũ qõ uere non erat
So.q̃ hic cã nõ fuit expreſſa ⁊ nihilo° qñ cauſa eſt ex
preſſa non ſemp eſt nulla.ut ibi p bar.nec illa glo h°
dicit.Reuertor ad glo.⁊ op.d̃ tertiã partem.l.q̃ uſure
ueniant.ff.de uſu.l.licet.Quidam dicũt q̃ ibi poſt lit̃.
cont̃.hic ante.ſed glo.dicit ⁊ meli° q̃ ibi in bone fidei
iudicijſ.hic in ſtricti iuris in quib° etiã lit̃.cont̃.nõ ue⸗
niunt ut hic ⁊.l.quotiens.ꝗ.de con.ob tur.cã.⁊.l.q̃uis
ꝗ.de uſuris.qõ no.Op.ad idem q̃ imo acceſſiones ueni
ant in cõditione indebiti.l.indebiti.in prin.ff.e.ſol.q̃
acceſſiones ciuiles ut uſure non ueniũt ut hic ſ; natu
rales ſic.ut ibi.⁊ a tpe rei ſolute ut ibi ⁊ hoc q̃ ueniũt
iure actionis.ſec° ſi iudicis offi° debent̃ q̃ tũc a tpe li
tis cont̃.tantũ.l cum fund°.in prin.ff.ſi cer.pe.Quero
ſoluẽs indebitus cõdẽnat° p ſniam iudicis nõ repetit
ut hic.quid de cõdẽnato p arbitrũ.uidet̃ caſus q̃ ſic.ff
e.ſi nõ ſortem.§.ſi quis.ſed ibi loquit̃ qñ ſoluit putãſ
cõdẽnatũ ſe.ideo repetit ſ; ubi uere fuiſſet condẽnatus
an repetat dicit ibi bar.q̃ ſic.q̃ ſnia arbitri non facit
deberi.l.i.d̃.de arbi.Item is qui ſoluit nõ ſoluit ut de
bitus ſ; ut penã nõ incurrat.ideo repetit.ego puto q̃
nõ repetat p illus ter.a ſeſu d̃rio.Itẽ q̃ ſi ſnia nõ facit
debitus ipſe ſoluit ſcient̃ ⁊ nõ publice nec iuris erro⸗
re ſ; ut penã non incurrat ⁊ ob implementũ ſue ꝓmiſ
ſionis qua promiſit parere ſnie arbitri igit̃ nõ repetit
⁊ hoc ubi pena eſt adiecta.ubi aũt pena nõ eſt adiecta

questio non esset hodie dubia cuz ex sniia arbit sine pe
na electi hodie det actio. §. de arbi. l. cũ antea. Quero
statuto caueat q̃ ꝯ instrm pub. cõfessionatũ nõ possit
oppõi aliq̃ exceptio nisi solutionis z illa nõ possit ꝓ
bari nisi p instrm contingit q̃ debitor ex instro cõ es
sato soluit coram testibus z iterato conuentus in iu
dicio nõ ualens ꝓbare solut. p testes condẽnat⁹ est et
cõpulsus soluere. queritur an aliq̃ istarũ solutionũ pos
sit repetere. bar. in. l. i. ff. qõ ui aut clã dicit q̃ prima so
lutio conditur ut indebita qz liberationis effectũ non
indutit. l. si nõ sortẽ. §. fi. ff. e. ti. z pro hoc inducit extra
de iureiu. c. debitores. Nec inquit ipse ob. sniia postea
lata qz cũ talis exceptio non potuerat obici ante sen
tentiaz dicendũ est q̃ nec excludi potuit p sniam in ꝯ
rium facit qz uere prima solutione sublata fuit obli
gatio z inducta liberatio z sic ius nõ deficit sz ꝓbatõ
z p consequẽs illa non pot dici indebita nec secũda qa
per sniam indebituz efficit debitum ut hic. z. ff. man. l.
si fideiussor. §. in omnibus. Item qz si soluens z statu
tuz sciens uel scire debens totuz ponit in fide credito
ris recipientis exquo instrm ut requirit statutuz fieri
non facit. ut in aut. de fi. instru. §. si tamen quisq̃. z sic
ubi creditor desiteat uidetur animũ iactandi z perdẽ
di habuisse ut quilibet sciens soluens indebituz igitur
non repetit ut. j. c. l. indebituz. z maxime si retro inde
bita dicatur Item qz si p statutũ excludit excipiendo
fortius agendo. §. de transac. l. nec intentio. Itẽ p hac
parte bene facit. ff. de ꝓba. l. euz de indebito. §. fi. j. de
non nu. pe. l. generaliter. z ultimo bene facit. l. neratius
ff. e. coniuncta glo. fi. Nam qz ibi exceptio p nitit idõ
excipiendo auditur z si non audiret compelleret sol
uere z prius solutũ forte non posset repetere. ut ibi in
tex. uel si dicas ibi repeti posse hoc est ideo qz uere libe
ratus non fuit. Non ob. dictũ. c. debitores. quia poti⁹
ꝓbat de secũda solutione q̃ de pria tamen neutra earũ
ob. quia iuramentuz non facit usuras illicitas licitas
sed obligat debitorez ad eas soluendas. z non tã par
ti q̃ eo ideo inde eis solutis liberatus est a uinculo
iuramenti z penes creditorem remanent ut usure illi
cite que etiam a sciente solute possũt repeti z sic casus
ille nostrum non attingit nec ibi lex resistit ꝓbationi
hic sic. sz bal. sequit bar. z inducit. l. ij. §. ita tamẽ. de cõ
sti. pe. p casu ut ibi post hoc scripsi.

Icitra. Indebitum absqz transactione p er
rorez ex delegatione solutũ repetit a delegan
te nõ ab eo qui ex deleg. debitũ recepit. h. dicit
No. q̃ nõ refert an quis recipiat p se uel p alterum. ut
hic z. ff. ad uel. l. nõ putauit. facit. l. solutũ. §. solutaz. ff.
de pig. ac. Itez q̃ exceptio q̃ obstaret deleganti nõ ob.
ei cui delegatio facta est ut hic. z. ff. de condit. ob ca. l.
si donatur⁹. §. i. z de ex. do. l. pure. §. si cũ. z de noua. l.
doli. z no. q̃ hoc ꝓcedit etiã si is cui delegatio facta ẽ
sciens fuerit qz pot dissimulare cũ non teneat curio
sus esse z de hoc est casus in dicta. l. doli. in fi. qõ not.
z est rõ qz nõ uult sibi obligare aliũ ab eo a q⁹ ꝯbit.
secus si aliũ pret cuz sibi obligare uellet. l. iij. §. pe. ff. õ
in rem ꝟ. z. l. qui cũ alio. ff. de reg. iu. z hoc uoluit glo. i
d. l. doli. Quero iste tex. loquit õ solutione facta sz qd
si delegat⁹ nondũ soluerat. dic idẽ sed pot agere dele
gatus ꝯ deleganté ut uel soluat uel alit eũ liberari fa
ciat. ut. d. l. si donatur⁹. z. d. l. pure. Op. nunc ad mate
riam q̃ exceptio que obstaret deleganti obstet z ei cui
facta est delegatõ. ff. de dona. l. ij. §. itez si ei. z de do.
ex. l. iul. §. idem iul. So. ut ibi in glo. qz hic est delegat⁹
uero creditori. ibi putatiuo. Op. secõ q̃ delegat⁹ credi
tori putatiuo nõ possit se tueri exceptione. ff. de cõ. ob
ca. l. qui se debere. §. sed si cũ sciret. so. q̃ predicta locũ
habet quãdo delegatus erat etiã putatiu⁹ ubi aũt sciet
fuisset tũc sicut deleganti non ob. exceptio. ut. j. c. l. in
debitũ. ita nec ei cui facta est delega⁹ ideo cõpellet sol
uere z deleganti daret repetitio. ut. d. §. sed si cũ sciret.
Op. tertio q̃ delegat⁹ ꝟo creditori possit se tueri exce
ptione z liberatione ab eo condicere. ut. ff. de ex. do. l
iul. in prin. z de dona. l. ij. §. cũ uero. ij. respõ. so. aut cre
ditor cui est facta delegatio est creditor ex causa lucra
tiua z habent locũ. ll. predicte. Aut ex causa onerosa z
hz locũ. l. ista ut creditori cui facta est delegatio non
ob. exceptio sed ꝯ deleganté cõperat conditio ut hic. z
l. si non debitorez. ff. de noua hanc so. ponit glo. in. l. si
donaturus. ff. de con. ob ca. z dy. in. l. doli ff. de noua.
Ego dubito sup ista so. quia. ll. in ꝯriũ allegate loq̃ u
tur in eo qui ex ipsa delegatione efficit creditor licz ex
causa lucratiua unde si ãte erat creditor lz ex cã lucra
tiua uidetur q̃ ista. l. z. l. si non debitorẽ. et. l. doli cũ si.
locũ habeant. tuz qz in eis rõ uidet diuersa. tuz etiam
qz. ll. iste loquũtur indistincte de anteriori creditore et
sic siue prius erat creditor ex cã lucratiua siue onero
sa non dz sibi ob. exceptio. quia sibi debituz recipere
dz. l. si quis delegauerit. ff. de no. z p hac bene facit glo.
ij. i. d. l. ij. §. cũ ꝟo. ff. õ do. z tex. ff. q̃. re. ac. no. da. l. i. §. pe.
si ponã⁹ pronũ creditorẽ cẽ libẽri ex cã luctia i. pmisse
libertatis honorande causa. nec huic ob. ff. de ex. do. l.
apud celsuz. §. si quis antẽ. quia in diuerso casu loquit
hoc non pono ꝓ deciso ut dem cãm cogitandi. Ut tm
hec materia que est ꝓfunda z speculatiua lati⁹ pateat
recitabo prio quãdam distinctionẽ dy. cum aliquibus
suppletionib⁹ bar. quã ipsi ponũt in. l. doli. ff. de no
uati. z postea ipsam ipugnabo in pluribus partib⁹ et
tertio ponam distinctõnẽ meã. Cũ qrit igit an ex⁹. que
obstaret deleganti obstet ei cui facta est deleg. dic sz m
dy. aut q̃s est delegat⁹ creditori putatiuo. aut ꝟo. prio
casu di. indistincte obstare exceptionẽ qõ di. bar. uerũ
si exceptio erat talis ex q̃ soluti daret repetitio nõ als
ar. l. qui se debere. §. sed si cuz sciret. de con. ob ca. Sed
hec limitatio nõ est necessaria qz debitor putatiu⁹ est il
le cui nulla cõperit excep⁹ nisi simplicis indebiti cum
ecõtra creditor putatiu⁹ nullaz habeat actionẽ. Secõdo
quãdo est delegatus creditori uero di. dy. aut delegat⁹
sciebat sibi exceptionẽ cõpetere quãdo ꝓmisit. aut ig⁹
rabat z hoc cõstat. aut dubitat. Si sciuit tunc non pot
illam opponere qz uidet illaz remittere. ut. ff. de do. ex
cep. l. pure. §. si eũ. i. rñ. z. ff. de no. l. si quis delegauit. si
ignorauerit et tũc aut delega⁹ facta fuit ex cã lucrati
ua aut onerosa. prio casu aut exceptio erat in perso
nam ex parte utriusqz ut exceptio ne quis cõueniatur
nisi quaten⁹ facere pot z tũc dicit nõ obstare qz pson
nõ egredit. ff. de don. l. qui id qõ. §. si cũ prim⁹. sz bart.
subdistinguit qz aut certa quãtitas fuit in ꝓmissione
adiecta dcõ z tunc non obstat ex⁹. d. §. si cũ prim⁹. z õ
rẽ iudi. l. nesoni⁹. aut quãtitas nõ fuit expressa sed tan
tuz ius uel obligationis effectus. puta ꝓmitto qõ de
beo et tũc ob. ex⁹. ut. ff. so. ma. l. si prior. cum ibi no.
aut ex⁹ erat in rem ex parte utriusqz ut exce⁹ metus ut
saltem in rem ex parte opponentis ut doli ut de ãba
bus hic dicit tex. in. l. apud celsuz. §. pe. ff. de do. exc. et
tunc excep⁹ pot opponi ut. ff. de exc. do. l. iul. in prin. et
de don. l. ij. §. cũ uero. ij. rñ. Qõ limitat bar. sr iste ꝓmit
tens ignorant erat tutus tali exceptõe ex q̃ ipsi dele
ganti solutuz posset repeti et ꝓmissuz cõdici ñ als. et
hoc ꝓbat bar. per glo. in. l. iij. §. i. ff. de consti. pe. sinan
tem delegatio facta est ex causa onerosa et tũc dic cuz
dy. aut subest eadem causa concedende exceptionis ꝯ

cum cui facta est delegatio que subeat contra delegã
tes & tũc ei obstabit exce°.l doli.ỷ. diuersus.& ỷ.idem
ff.de no.ff.ad ucl.l.q̃uis.§.si mulier.sm opi.iuli.que
ibi approbat.aut nõ subest cadẽ cã cõcedendẽ exceptio
nis.& tũc aut exce°.coberet pſone aut rei.Si pſone &
tunc aut res est in casu reuersionis ad delegantẽ & ex
ceptio põt opponi.l apud celsus.§.apud iuli.& l.pure
§.si cus.ỷ.nõ quid.ff.de do.ex.& l.si donatur°.in fi.de
con.ob ca.Aut nõ est reuersura ad delegantes & tũc ei
nõ põt exce°.opponi.d.l.si donatur°.§.i.in prin.& d.l.
apud celsus.§.iuli.in prin.& d.l.doli.ff.de noua.si ỷo
exce°.coberet rei & nõ pſone.& tunc dicit dy.q̃ ob.ex
cep°ei cui facta est delegatio.ff.cõi.di.l.hoc iudicio.§.
inter socios.& ff.p so.l.idemqs.§.fi.& de pig.l.supat°b°
est distinctio dy.que mihi uidet in multis nõ ꝓcedere
primo in eo qõ in scõo mẽbro dicit q̃ si sciuit exceptio
nẽ sibi cõpetere uiõr illã remittere nõ semp est uerus
qz nõ in exceptõe ne quis cõueniat nisi q̃tem° facere pt
qñ certã q̃ãritatẽ nõ exprimit sicr nec qñ cades eq̃tas
subest cõcedendi exceptionẽ ꝗ cũ cui facta est delega
tio que subeat ꝗ delegantẽ.l.doli.§.diuersum.de no
ua.& l.q̃uis.§.si mulier.ad uel.Ille enim exceptiones
sola scia nõ rollũtur.similit id qõ di.dy.de exceptione
met° q̃ possit opponi ei cui facta est delegatio ꝓcedit
ubi tpe scõe ꝓmissionis met° instabat nõ als p no.ꝗ
q̃ me.cã.l.ij.p.qõ dy.hic in fi.di.aut exce° coberet pſo
ne uel rei põt locus hic ubi ageret ex iur cõcesso & sic
act.lz utili q̃ directa cõpetit cedenti.Sz in delegat.agi
tur ex noua et pria stipulatione & ideo de legib° que i
cessione loquũtur nõ recte ad delega.inferẽ & etiam ut
patebit ex distin.seq.Ista dis.nõ cõprehẽdit oes spes
debitoꝝ.& ideo in hac.q.ego facio q̃tuor mẽbra sm
quadruplices uarietatẽ mirtã debitoꝝ & creditoꝝ.nas
interdũ putariu°ẽbitor delegat putariuo creditori.In
terdũ totũ ecõtra uer°debitor delegat uero creditori.
Interdus putariu°debitor delegat ỷo creditori.interdum
econtra uer°debitor delegat putariuo creditori.illo ca
su qñ putariu° pu°.ob.ex°.& cõpetit ꝓ liberatione cõdi
tio.ut.ff.ẽ do.l.ij.§.itẽ si ei.& ẽ do.ex.l.iul.§.idẽiul.nec
distictõ bar.est isto casu necessaria ut dixi in recitatio
ne dis.dy.sz an ei soluẽti det repetitio dic q̃ sic si tẽpe
solutionis fuit putariu°ut pri°.sinaũt sciẽs se nõ debe
re tũc uidet donare ideo nõ recipit.ꝗ c.l.indebitũ cum
si.Scõo casu qñ uer°ỷo.& tũc aut nullã hz excep.& res
est clara qz nil ob.sz.q.nra locũ nõ hz aut hz excep.et
tũc prio cõsideranda est forma ꝓmissionis.qz aut cer
taz q̃ãritatẽ nõ expressit sz ad ius tantũ exactionis ut
obligationis se retulit.puta qõ ticio debeo tibi ꝓmit
to & tũc siue ignorãs siue sciuerit sue exceptioni renũ
tiare nõ ẽr ideo excep° q̃ ei cõpetebat ꝗ delegantẽ ob.
delegantem.l.qui id qõ.§.si cũ pri°.ff.de dona.& l.si pri
or.ff.so.ma.& ibi no.fa l.i.ff.de do.prele.& l.si extrane
us.ff de iure do.& est rõ qz talia ỷba debẽt intelligi ẽ
eo qõ debeo in effectu.l.si sic.de le.i.& l.legaui.ff de li.
le.& ideo taliter q̃lit debeo uideor ei ꝓmittere.ut not.i
l.nesẽm°.ff.de re iudi.& l.ij.ꝗ de fal.ca.adi.le.Aut certã
q̃ãritatẽ expressit & tũc distinguo aut in illa noua ꝓ
missione ei pria reiterat exce°.& tũc opponi põt qz nõ
tam antiq̃ q̃ hec noua q̃ est diuersa numero ab illa ẽ
illa q̃ opponit.l.doli.§.diuersus.& ỷ.idemqs ff de no
ua.& l.q̃uis.§.sz mille.ff.ad uel in quib°est casus.aut
in illa noua ꝓmissione seu ꝗ istã nouã ꝓmissiões ex
cep° antiq̃ nõ reiterat et hic distinguo.aut debitor scie
bat sibi excep.cõpetere.aut ignorabat cõpetere aut du
bitat.si sciebat renũtiare ẽr.l.si q̃s delegauerit.ff.ẽ no.
Si ignorabat tũc capio ỷba glo.in.l.si donatur°.§.i.
ff.de con.ob.ca.& cũ ea distinguo.aut delega.facta est
ex cã lucratiua aut onerosa.si lucratiua tũc excep° põt
op.ei cui fa.est deleg.ff.de dona.l.ij.§.cũ ỷo.ij.rñso.et
ff.de ex.do.l.iuli.in prin.Qõ limita sm bar.si iste er
rant ꝓmittens erat tut°tali excep.ex q̃ ipsi delegãti so
lutũ posset reperi & ꝓmissũ cõdici nõ als & hoc p no.i
l.iij.§.i.ff.de consti.pe.p glo.aliã et limitatiõs forte reci
pit sm qõ dixi in tertio ꝓrio sup quo cogitandũ relin
quo.si ex cã onerosa tũc distinguo.aut res est reuersu
ra ad delegantes.aut nõ.prio casu ob.excep.l.apõ cel
sus.§.apud iuli.& l.pure.§.si cũ ỷ.nõ quid.ff.de do.ex
cep.& l.si donatur°.in fi.ff.de con.ob ca.Scõo casu qñ
nõ est reuersura ad delegantẽ tũc ei nõ põt excep° op.
d.l.si donatur°.§.i.in prin.& dicto.§.iuli.& d.l.doli.de
noua.& hoc qñ ignorauit exceptiõs sibi cõpetere.si au
tes dubitat an sciuerit uel ignorauerit rñdit glo.in.l.si
quis delegauerit.aut erat debitor ex alieno facto & nõ
presumit scire.aut ex ꝓprio & tũc scire presumit.ff.ꝗ
suo.l.fi.& de re iur.l.qui in alteri°.& ita cõiter transeũt
doc.sed mihi uidet q̃ qz hic nõ q̃rit de scia uel ignorã
tia facti exq° resultet exceptio.sed de scia uel ignoran
tia exceptionis qõ alit sit dicendũ.uz q̃ aut excep°ẽ si
bi quesita a seipso et presumit scire.aut ab alio & pre
sumit ignorare p dicta iura aut ẽ excep.a.l.cõcessa.ut
uel.mace.& si.que magis sũt de iure ciuili & positiuo q̃
de iure naturali.uel ei ꝓrio ut excep°met° uel doli.ut
in illo ỷ.esopi federa facta metu.&c.& tũc illas non so
luz istas etiã presumit ignorare nisi fuerit perit°in iur
ar.l.ꝓfessio.ꝗ de iurepa.li.x.& ar.ei°qõ no.ꝗ qui.& ad
uer.quo.l.i.et etiã qñ a se fuit quesita dicẽdũ est.aut de
ꝓrio et nõ presumat obliuioni tradidisse.aut de lon
ginq° et tũc non presumat scire ar.l.pegre.ff.de acqui.
pos.in prin.et no.dy.in.c.ignorantia presumit extra ẽ
reg.iu.in.vj.Tertio casu principali quãdo putariuus
fuit ẽlegat°creditori ỷo aut hec est cã lucratiua aut o
nerosa.si onerosa.aut res est reuersura ad delegantem
uel nõ.ut in precedẽtib°dixi.nec alia diuisio est isto ca
su necessaria & his casib° quib° exceptionẽ opponere
nõ põt a delegante repetit ut hic & ff.de noua.l.si non
debitores.Quarto casu qñ uer°putariuo & intelligo de
uero qui hz excep.distinguo formã ꝓmissionis.aut cer
tam q̃ãritatẽ nõ expressit et idẽ qõ in scõo casu prin
cipali.aut certã q̃ãritatẽ expressit & tũc aut reiteratur
exceptio antiq̃ & idẽ ut ibi dixi.aut nõ reiterat & tunc
aut sciebat excep.sibi cõpetere & ideo qõ ibi.aut ignora
bat & tunc indistincte ob.exceptio.qz exquo creditor ẽ
putariu°censet lucratiu° lz cã putariua sit onerosa & si
onerosus sit appellãd°tũc quicq̃d habitur°est ex ipa
delegatione tenet deleganti restituere qui ei pecuniam
censet soluisse q̃ delegatus soluit & idõ obstare dz ei
exceptio.ut ibi dixi & p iura illa allegata facit ad pre
dicta.l.qui se debere.ff.de cõ.ob ca.& si dubitet an ig°
rauerit uel non.dic ut.ẽ.in alto mẽbro dixi.& hec tene
cordi.qz sũt noua.& p ea uidet mihi ista materia que ẽ
ꝓfunda ad liquidũ stagnũ deducta altissimo mecum
laborante cui sit laus et gloria.

Am et soluta. Qui põt solutũ repetere for
tius põt excep.opponere uel liberatiõs a quã
titate indebita cõdicere.h.d.No.q̃ cui dat ac
tio forti°dat excep°.cõcor.sũt in glo.Item no.q̃ scriptu
ra cautionalis & sic cyrographũ cõdicit.

A que. Solutũ uel ꝓmissus ex cã quẽ p insi
tiationẽ crescit non reperit.h.d.prio in soluto
scõo in ꝓmisso.scõa ibi.sed et si.exemplifica
ut in glo.No.parificari solutũ & ꝓmissus cõcor.ꝗ ad.l.
fal.l.fi.Item no.q̃ soluẽs indebitũ ut penã euitet quã

possibile erat ei incurrere non repetit qd facit ad.q.de
eo qui p errorez soluit condenat.arbit.d qua dixi.s.e.
l.i. Quero prio,p declaratione tex.qui dicit ab igno
rante d q° errore loquit.quidā de errore iuris tantum
dicentes ꝙ si p errorez facti soluisset tūc repeteret qd
no.s.c.l.i.z est hic speciale.siue soluat errore iuris.si
ue facti ut non repetat. Quero de exemplo in errore
iuris et exēplū est.pone ꝙ filiꝰ tuus damnū dedit pro
pter qd tu putans teneri noxaliter soluisti uel ꝓmisi
sti cū re uera non tenearis.ut insti.de noxa.in fi.in er
rore uero facti exemplū est qz putabā filiuz uel ꝓcura.
meuz tibi damnū dedisse cū non ipse sed alius dedit
solui uel ꝓmisi et non condico. Quero tertio que ē
ratio ꝙ error facti hic non ꝓdest ad repetitionē hui⁹
indebiti omni iure.rñ°.ꝙ glo.f.de iur.et fac.igno.l.er
ror dicit ꝙ rō est timor futuri dupli exquo insurgit q
dam ficta transactio q repetitiōz impedit.s.e.l.ij.et ex
hoc infertur ꝙ si dol⁹ esset in actore repeti posset quia
transactio non teneret l.in summa.in prin.ff.de cō.in
debi.qd no.cū ista.l.z similes loquant indistincte.Sz
attende ꝙ bal.istā rōz reprobat p.l.fi.ad fi.j.e.ubi dici
tur ꝙ soluta aio titubanti non dicunt presumi solu
ta aio transigendi ideo ipse ponit aliaz rationē.uideli
cet ꝙ ideo non repetit qz cuz sciat se posse negare z iur
negandi sibi cōpetere soluendo uel ꝓmittendo uidet
illi iuri renuntiare.ut.j.de ap.l.ad solu.z.ff de no.l.qui
delegauerat.z ex hoc utilitate consequit.qz cū nō pos
sit negare non pōt penaz negationis incurrere ideo in
alio granat ut non repetat.ar.l.cuz qui.in prin.ff.d in
rem. Ista ratio ut uidet mihi ponit antecedens ꝓ cō
sequenti z econtra.uel eaz non intelligo.Scias igitur
ꝙ glo.in.l.elegant.§.fi.ff.e.duplicē rōnez ponit.unam
implicite z aliam explicite. Implicita est qz in iudicio
fateri uidet et sic sibi preiudicat.l.certū.in pri.z.l.fi is.
ff.de confes.Explicita est qz si is qui recipit sibi debitū
recipit licet a soluente debituz non sit merito repetitio
non cōpetit.s.e.l.ij.z.ff.e.l.repetitō. Ista rō est bona in
non plus debito soluente.sed in solucte pl⁹ debito rō
prima ficte transactionis pōt locū hre.Nunc op.cum
glo.fi.ꝙ iste soluens repetat.l.inde neracius.§.fi.et.l.
se.ff.ad.l.acq.so.ꝙ in hoc damno dato.aut cuz alieno
potuit esse actio qz uere dānū datū fuit sed nō ab isto
z tunc hz locū.l.ista.aut cū nemine potuit actio ec qa
uere a nemine dānuz datū fuit z tūc locuz habet ōria
z pōt esse rō qz,pbato ꝙ a nemine damnū datū est ap
paret ꝙ suū uel sibi debitū nō recipit. Itez apparet ꝙ
qz solutio est facta ex cā et cōfessione impossibili quaz
ius aut natura respuit.ut no.j.de confes.l.i.ff.de inf.
ac.l.cōfessionib⁹.et.l.se.z.l.sus ff.de confes.merito re
petit qz confessio sibi non preiudicat Itē apparet ꝙ a
error fuit i euidēti calūnia z sic ficta trāsactio nō valu
it sicut nec uera ideo soluti dare repetitio.l.in sūma.
in prin.ff.e.z sic cessant oes tres rōnes.s.al.Opp.ab
extra ꝙ solutū ex causa penali z falsa repetat.ut.l.ele
gant.§.fi.ff.e.so.ut ibi.qz hic qñ cā non est penalis ab
initio sz ꝓpter inficiationē crescit z penalis efficitur.
ibi qñ a prin° est penalis.Op.ꝙ rō ficte transactionis
non sit bona qz in soluente aio titubāti non dz transa
ctō presumi .j.e.l.fi.so.ꝙ hic nō soluit aio titubanti sz
certo.uel si titubāti dic ꝙ ibi loquit in causis q p infi
ciationē nō crescūt hic in crescentibus.Op.ꝙ repetat
qz conditio indebiti est fundata sup equitate ne qs lo
cupletur cū aliena iactura.l.nam natura.ff.e.sol.pe.ꝙ
illud regulare fallit in casib⁹ pmissis ut hic.uel dic me
lius ꝙ confessio z ficta transactio ex quib⁹ soluere dz
tollūt ōriuz z sibi imputet qui alit de rei ueritate con
stare noluit.l.qd quis.ff.de reg.iu.Quero nūc cū glo.
i.dixi.s.ꝙ hec.l.non ꝓcedit si a nemine dānū est datū
sed si ab aliq° sit z ultra uerā extimat.nō soluit.quid
si ultra soluit hic Ly.cū iac.de ra.tenuit ꝙ illud ultra
pōt repeti.ar.l.que de tota.ff.de re.uen.sed postea i ad
ditionib⁹ mutauit opi.z tenet cum ista glo.ꝙ nihil re
petat qz sufficit ꝙ de aliquo actio esse possit quia ex fi
cta confessione z transactione soluere dz z nedū si ali
us dānuz dedit sz etiā si ipsemet ut in glo.i.Quero 2°
an ex ista solutione liberat qui dānū dedit.dic ꝙ non
z ideo is q soluit ab eo non repetit.l.q seruū.ff.de inf
rog.ac.z ita limitat Ly.istaz glo.Quero tertio glo.exē
plificat in dāno dato sed quid in legatis factis eccie.
que si negent crescūt ad duplū dic ꝙ idē.ut isti.de ob.
ex q.ō.§.fi.Et hec indubitant ꝓa qñ aliquid fuit reli
ctuz eccie.lz nō ab eo q soluit qz eadez est rō que in dā
no dato.sz pone a nemine legatū esse z heres ab eccia
uelut legataria conuent⁹ soluit an tūc repetere poterit
glo.in dicto.§.fi.d.ꝙ non.z est speciale in legato eccie
z in hoc differt a dāno dato ubi repetit solutū si ꝓba
tur a nemine dānū datū.ut.s.diri.Qd reprehendit ia.
de ra.q si non sit rō diuersa z sic in utroqz idez ius dz
statui.lz qui tenent glo.dicūt ꝙ ratio est qz lz cesset cā
debiti nō cessat coniectura pietatis q ipedit soluti re
petitionē.l.cū is.§.fi mulier.ff.e.qd.no.z etiaz coadiu
uat qz nō sic euident pōt apparere relictū non esse si
cut dānū datū non esse qz unū p euidentiā facti demō
stratur et aliud non et sic non confessionis et transa
ctionis non ex toto cessat.Quidaz tamē uolunt dicere
ꝙ rōb⁹ ficte transactionis nō pōt locū hre in legato
qz nō pōt de eo transigi nisi cognitis ꝓbis testi.l.de
bis.ff.de transac.z si hoc est in uera transac.idez in fi
cta uel presupta.ut no.glo.in.l.fi.s.de re.cre.Sed pos
suz dicere ꝙ.l.fingit uel presumit eaz solēnit factaz si
cut in stipulatio.dz in.l.i.§.i.j.de re.ux.ac.z in.l.bis ꝓ
bis.z.l.nō aliter.ff.de adop.

J a patre. Debitū hereditariū p errore a nō
succedente solutū repetit.h.d.No.ꝙ putatiu⁹
successor et si sit filiꝰ repetit qd hereditario no
mine soluit.Op.ꝙ hec.l.sit de indubitabili ō.l.qd la
beo.ff.de car.edi.naz nullū dubiū ē ꝙ indebitū repeti
tur ut.s.e.l.iij.g° ꝛc.uel alit op.ꝙ etiā si patri successe
rit repetat.s.e.l.i.so.ꝙ hic debitū erat q° ad recipiente
quia defunct⁹ debuit unde si filiꝰ patri successisset debi
tuz etiaz a se soluisset z sic non ob.l.i.sed qz nō succes
sit z indebituz quo ad se soluit ideo repetit z est.l.d du
bitabili qz recipiens sibi debitū recepit.Op.scdo z de
l.repetitio.ff.e.z de.l hereditare.s.de pe.here.so.glo.ꝙ
hic soluit suo noie ideo directo repetit.secꝰ si heredita
rio qz tūc nō possz nisi a iure sibi a uero herede cesso.
l.si quid possessor.ff.de peti.here.lz imputare possz ue
ro heredi in restitutione hereditatis.ut.d.l.de heredi
tate.z uide qd ibi diri.

J p ignorantiā. Indebitum alieno noie so
lutuz ab illo repetit si ratū hz.h.d.Op.ab ex
tra si ratū hz z scit indebitū solutū g° non re
petit.sicut nec scient soluens ut.j.e.l.indebitū.so.ꝙ ra
tum nō hz simplicit ut ille qui soluit indebitū sz qd p
ignorantiā suo noie soluit iō repetit ac si ipse igno
rāter soluerit z ita in dubio dz talit ratū hre qlit est solu
tuz.Quero quid si p ignorantiā iur.iste alieno nomie
soluit.rñ.ut in glo.i.uel qz ut diri ratihabitio opat ut
pinde sit ac si ipse solutisz illo errore quo is qui soluit
ideo distingue indebitū ut no.ff.e.l.i.z.l cū quis.s.de
iur.z fa.igno.z ibi di.Quero qd si ille ratum nō hz an
soluenti dabitur repetitio et qua act.rñ.ut in glo.fi.

l.peremptorias.j.sen.re.nō po.et l.si quidez.j.de exc. et exempla habes in exceptione macedoniani uelleiani p scriptionis pēi de nō petendo et sy.lz exceptiones macedoniani et uelleiani sit in aliquo priuilegiate qz ante nō opposite possūt post sententiā opponi ut.l.rā et si.ff. ad mace. De his autē que mixtā naturā habēt dicendū est q̄ in electione est rei an illas opponat ad processū l ad merita cāe.dūmō opponat legitimo tempore iō dicunt mixtā naturā habere.huius nature sūt omnes exceptiones lit.finite ut transac.iur.iurādi renūciat.lit.et cause et rei iudicate.ut.ff.de condi.inde.l.elegāter.§.si quis et ibi per ia.bu.et.s.ō transact.l.fratris et ō pac.l.postq̄ et ibi dixi. Similiter exceptio per quas apparz act.ipso iur.nō cōpetere sunt eiusdē nature de q̄bus dixi in prece. unde illas necū ad ꝓcessū sed etiā ad merita cause dico opponi posse. Nūc de his que sūt modificatorie cōdēnationis uideamus et istarum quedam modificando limitant auctionē quedā modificādo differūt ex actio. Exemplum primi habes in actione de peculio de tributoria et de in rē uerso et sy.et iste debent upponi tempore peremptoriarū.qz licet nō perimāt totū perimūt m̄ partem unde arguendo de toto ad ptē.l.que de tota.ff.de re.uē. bene sequitur q̄ tpe peremptoriarū debēt opponi. Exēplū secūdi bēs in exceptione ne quis teneatur nisi quatenus facere pōt et sic deducto ne egeat.nā hoc nō impedit cōdēnat.fieri de toto.qz semper fit de toto sed tēperat exactionē et ista pōt opponi añ sententiam et p⁹ sententiā qz snie nō cōtradic.ut.hoc scripsi.s.de iur.et fac.igno. l.i.ubi glo.no.et ibi uide. Nūc quero de q̄busdā aliis de quibus dubitat̄ yz de exceptione diuisionis q̄ bēnt qñq̄z duo rei ut auten.hoc ita in si.j.de duo re.uel plures fideiussores uel cōstitutores ut.s.ri.proxi.l.fi.et.j. de fide.l.nō recte. Et breuiter distinguo.aut de exceptiōe diuisionis facte a creditore et illa opponi debet tpe peremptoriarū qz inducit tacitū pactū de nō petendo.l.si creditores. s.de pactis.l.liberum.j.de fideius. Aut queritur ō beneficio diuisionis a.l.cōcesso.et circa hoc uariāt glo. et nimirū quia tex.sūt dubii nā insti.de fide.§.si plures uidētur tex.sentire q̄ ante lit.cōte.dz opponi.hāc partē tz petam per illū tex.q̄ per.l.inter eos.§.i.ff.i.e. Et allegat istā rōnē.qz ista exceptio in sui cōceptione nō cōtinet peremptionē intentionis actoris et sic pon⁹ dilatoria ē nūcupāda et sic āte lit.cōte.dz opponi.hāc partē dic.cy.q̄ quidā sequūtur ista rōne.qz beneficiū diuisionis datur ei q̄ debitū nō inficiatur.l.si dubitē.§.i ff.de fide.sed per lit.cōte. quis debitū inficiatur.l.i.s.de lit.cōte.ergo ultra ei nō cōpetit beneficiū nec ius opponendi. Alii glo.dicerūt q̄ ē peremptoria et dānū p⁹ lit.cōte.et añ sentē.pōt oppōi et dicūt esse cāuz in.l.fideiussor.j.de fideius sed pe.niteret ē respōdere q̄ ante sentētiā et quod ante lit.cōte.est. Sz hoc nō est de intentione illius tex.iō dn⁹ et bar.tenēt istā ptē tā per illū tex.q̄ p rōnem illā qz hec exceptio nō differt sed perimit ꝓ parte intētionē actoris quia facta diuisiōe alter ꝓ altero nō tenetur lz ille desinat esse solūēdo dcā l.inter eos.§.cū inter et sic rō pe.nō est bona. Ad tex. per cū allegatos respōdēt q̄ potius faciūt cōtra pe.qz scir: ñ possz an alter fuisset soluendo tēpore lit.cōte.nisi iā lis cōtestata fuisset et sic ibi post litē contestatam de beneficio diuisionis opposuit. Ad rationem qua dicitur q̄ per li.cōte.negat debitum respōdet barto.q̄ ex hoc non negat se fideiussisse et illud ē q̄ necesse est expressiz negari. quia illud et illud q̄ō est cā huius beneficii. Sicut dicitur in socio qui negat se sociū.et in filio qui se negat filiū et i prāte ut.ff.ꝓ soc.l.si unus.et de re iudi.l.sed hoc ita et ff. quod cum eo.l.sed si ex parte.§. interdū. Ego aūt quicquid isti doc.dicāt puto q̄ glo.insti.de fi.§.si plures obligent ueritatē qō sit anomala.qz nō ē simpliciter dilatoria nec simpliciter peremptoria sz de utroqz participat ideo dico q̄ ante litē pōt opponi sed nō necessitatur et si opponatur differt et perimit. Differt enim ꝓcessū donec fuerit cognitū an alū sint soluēdo uel nō et si reperiunt̄ soluendo diuiditur petitio et actio et super diuisa lis cōtestatur et si post lit.cōte.quis eoz desinat esse soluēdo periculū est creditoris. De hoc uidetur mihi casus in.d.l.inter eos.§.cū inter. Si aūt nō reperitur soluendo nō diuiditur uerūtā stāte hic dubio expensis. et periculo oponētis et satisdatione ꝓstita et nō aliter fit tūc hec diuisio et ꝓ pte alioz cōuētio.l.si dubitē i.e.ti.et ibi ēt ꝓbat̄ q̄ añ.li.cō.pt opponi et sic in pte deffert et i pte pimit si soluendo reperiantur et aliis fideiussoribꝰ nō repertis idoneis ad soluēdū excep.receptio reperitur solū distulisse nō perimisse. itē dico q̄ post lit.cōte.pōt opponi.l.fideiussor.ubi casus.j.de fideius. Sz an semp est dubiū z mihi uidet̄ sic dicendū. aut queritur i cāu quo prius nō cōpetebat ei ius opponendi puta qñ alii cōfideiussores ante li.cōte.nō erant soluendo nūc facti sunt soluendo z tē cū prius opponi nō potuit quia ius opponendi nō cōpetebat ut no.doc.in.d.l.si dubitetur. Dicēdū q̄ opponi pōt ar.l.ii.s.de consor.ci.li.et extra de except.c.pastoralis in fi.aut queritur in casu quo prius facultas opponēdi ei cōpe.qz añ li.cō.z tpe li.cō.fideiussores erāt soluēdo et hic stat totū dubiū an postea per cōuentū possit opponi et isto casu distinguo aut reus negauit se fideiussorē z ēpresse ut req̄rit bar.et tūc res est clara q̄ opponere nō pōt.d.l.si dubitet.§.i.aut se cōfideiussorē nō negauit z tūc aut ꝓfideiussores sūt euident̄ locupletes et soluendo et puto q̄ opponi possit.qz ex parte actoris nulla ē iusta cā cōtradicēdi ff.qui satisda.co.si uero.§.qui ꝓ rei qualit̄ z ita pōt intelligi dcā.l.fideiussor.aut sūt euident̄ nō soluēdo et puto q̄ nō possit opponi uel opposita nō releuat. quia nō sufficit tpe anteriori fuisse soluendo nisi et tēpore oppositionis sit soluēdo.hoc mihi uidetur ꝓbari in. d.l.si dubitetur et.l.inter fideiussores in.e.ti. Et suadz rō qz nō actor sed reus fuit in culpa qui nō opposuit tēpore quo ceteri erāt soluēdo et si aliter dicatur dabit̄ reo occasio malignandi. Nec ob.l.inter.eos.§.i.in fi.qz loquit̄ qñ cōuentus est soluēdo tpe lit.cū eo cont.et postea desinit nos de cōuento loquimur. Aut dubitatur si alū sūt soluēdo uel nō et tūc recurritur ad remediuz.l.si dubitet in pri ci.et hec in pluribus fideiussoribus et mādatoribus uel cōstitutoribus.sed in pluribus cōreis debendi dico ioi stincte post lit.cōte.oppone posse quia eis cōpetit pure et ipso iure nō sub cōditione si alter sit soluēdo ut in auth. de duo.re.§.i.sed replicari pōt q̄ alter nō est soluēdo et replicāti incūbit onus ꝓbandi hāc negatiuā ut no .bar. in.l.iii.ff de re.du.dubitari ñ pōt an hec exceptio diuisionis post sententiā in executione possit opponi quidā q̄ sic ut no.in l fideiussor.j.de fideius.z ꝓ eis facit.ff.ō iur. fi.l.bona.§ i.sed doc.te. ō.qz.l.non cauetur. Et sic stat regula ut non opponatur postea.l.peremptorias.j.sentē. re.no.po.et l.i.s.de iur.et fac.igno. Ad.l.bona.rñ q̄ ibi ō alia diuisione loquitur puta condēnationis facte de pluribus.h.ic de diuisione petitionis.nec ob.l.fideiussores.§ fi.ff.de fide qz illa in cessione actionū loquit̄ Quesiuit iabur.si iudex compellit reū ad lit.con.an possit reus. sibi reseruare exceptiones dilatorias.et dix.ipse q̄ sic aduersario p sententie non alias ita no.ipse in lec.antiqua in.l si fideiussor ff.qui satisda.co.et hic fit finis.

Z qui semel.

Post didicita testificata non pñt testes ꝓducti eis uero nō didicitis trina ꝓductio ꝓ mittitur absqz aliqua solēnita.quarta ñ

nisi solēnitate hic seruata subiecta.h.d.No.primo q̃ di-
ditio seu scia testificatorū impedit ꝓductionē nouorū te
stium.Ex quo no.q̃ ꝯ tolli occasio malignādi et ſm cō-
mittendi.Item no.q̃ sup hoc rescriptū principis non ser
uatur.Itē no.q̃ trina ꝓductio absq; solēnitate ꝑmittitur
Itē q̃ quarta ꝓductio requirit solennitatē iuramēti de
quo hic.ex quo no. hic ꝓbari negatiuā et ignorātiam ꝑ
iuramētū.Glo.format duas oppo.una est q̃ post didi-
cita testiū possint testes ꝓduci.j.ti.i.l.si quis testibus.et
l.si.So.ut in glo.sup uerbo ꝓduct.qō ꝑt non ad ꝓbati
onem principaliter sue intentionis uel excep.sz ad repro
bationē testiū aduersarii.z sic ad falsitatē arguendā.Op.
ti.q̃ ēt ad probationē iur.ut.ff.de mi.l.minor.xxv.an. ob
missā so.q̃ ibi per i inte.resti.concess.minori ut ibi no. gl.
Oz attende qz contra istā solutionē facit primo qz mi-
nor est usus iurē communi quo quilibz diligēs prēsa.usus
fuisset faciendo publicare ꝓcessū ergo non dz restitui.l.
non uidetur.ē.de in integ.resti.scōo quia aduersus dolū
presūptū ex actu de futuro non datur restitutio.l.auxiliū
§.i.ff.de mi.et.s.si aduer.debi.l.i et ibi .dixi borū timore
quidā dixerūt q̃ ad ꝓducendū testes ubi per minorez
nulli fuerāt producti bene restituitur minō.sz ubi aliq; fu
erāt ꝓducti et eorū dicta didicita minor non restituet ut a
alios ꝓducat timore subornationis ut in ōrits.Alii di-
xerūt q̃ ēt si minor alios testes ꝓduxit nihilominus restitu
etur ut alios qui melius nouerūt ueritatē ꝓducat dicen
tes q̃ in minore cessat fraudis suspitio ar.l.i.i fi.ff.ō edē.
et.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.ignoscit.z.ff.ad se.ꝛsul.tur.
l.i.§.accusatorez in fi.et.ff.de iur.fi.l.edicto.§.si.Nec in ei⁹
tutore uel curatore dz presumi ar.ff. ō in li.iur.l.uideam⁹
§.i.et si presumeret eius dol⁹ nō dz minori nocere .ff.qui
ex fa.tu.ꝑ totū.de doli.excep.l.aq̃.celsū.§.illa .et ita tenet
guil.de cu.in.l.ubi.ff. de edend.sed ille.ll.si bene ponde-
rentur loquūtur de dolo ꝑterito nō futuro.Inn.uero ex
tra de in inte.resti.c.auditis et.c.corā felicis.in ultima gl.
dicit ut primi qui nulli testes sup articulo fuerūt ꝓducti
sed qui fuerūt ꝓducti dic.q̃ nō sic faciliter restituit sz ꝑ-
cedente aliqua sūmaria cognitione q̃ alios poterit pro
ducere q̃ melius sciebāt ueritatē et alia que iudici occur-
rerūt inquirenda.et ꝑ que appareat sūmarie iudici q̃ le
sus fuerit nā tūc restitutio cōcedi dz.hāc opi.sequit bar.
tā in.d.l.minō q̃ in.l.i.§.itē aduersus.ff.de ope.no.nū.q̃
hic inducit dictuz.§.accusatorē quē guil.induxit cōtūcta.l
q̃ destitit in.e.ti.nā illis simul iunctis dicipse az.q̃ ꝓpt
lesionē tā in presenti succurritur q̃ etiā aduersus dolum
q̃ ꝑsumeretur in futuro.Et ex hoc respōdit ad.l.auxilium
§.i.qz ibi de presenti nullū damnū patitur nec ullā lesio
nē ꝓbare pōt.in presenti in casu nostro sic.Et hec solutō
notabilis est unde eā tene cordi. Trāseo ad examinati
onē nostre.l.et primo quero cū glo.fi.quō hic accipiatur
una ꝓductio.et dicit gl.q̃ quidā uolebāt q̃ quotquot es-
sent ꝓductiones que fierēt.j.cādē dilationē ille cēserētur
ꝑ una tātū et sic cōsiderabāt potius dilationē q̃ ꝓducti
ones.Ista nō plz gl.et merito cū quatuor dilatiōes nō
dent.l.fi.ff.de ser.et dila. et tū quatuor ꝓductiones hic ꝑ
mittunt sz quarta cū iuramēto.Alii accipiūt ꝓduct.ut ꝓ-
bū sonat ut si hodie ꝓducātur duo uel tres testes et cras
ꝓducātur alii .iste sūt due ꝓductiōes et sic de aliis etiaz
si.j.dilat.fiāt.hāc approbat glo.Et attende ꝓductionē ac
cipit ꝑ nominatione quā facit iudici ut illos faciat iurare
et eos cogat testificari quasi lex habuit sic facientē suspe
ctū cū oēs a principio nominare potuerit.Alii dix.aliter
ut in cor.no.Sz moderni doc.dicūt q̃ hic accipitur una
ꝓductio nō tātū ꝑ una nominatione sed ēt eorū examina
tione seu testificatione.et sic cū primo nominati fuerit ex
aminati de nouo nominat alios et eos exaiari facit et il-
lis exaiatis iterato alios nominat et examinari eos facit
et illis exaiatis iterato alios noiat et examinari facit.Cō-
tra sic facientē suspicatur.l.q̃ testificata didicerit ex eo q̃
post illorū testificationē totiēs plurificationē noiationuz
et ꝓductionē fecit.et hoc colligūt ex forma iuramēti qō
ꝑstat.puta q̃ nō subtraxit nec percōtat⁹ fuit attestatiōes
tē.ut hic in littera.siue ergo sint nominati et nō iurati si
ue ēt iurati si tū nemo eorū despouit illa auc.cessat et plu
res noiatiōes q̃ hic dicāt fieri potuerūt.qō itellige si tpa
dilationū suffragātur.poterit tū iudex i effrenatū nume
rū testiū refrenare et taxare.ut.c.extra de testi.cū cāz.§.no
lētes.et.ff.in.e.ti.l.i.i fi.Et ut euitentē opi.ꝑdēte cōsiliū ē q̃
ab initio nominātur oēs quos q̃s intendit ꝓducere z po
terit ex eis quos uult examinari facere.ff.de ar.l.non ex
ojbus.Sed iuxta ꝑdicta quero q̃d si renūciatū fuit ꝓbōi
an testes ꝓduci poterūt gl.p.dic.q̃ renūciatio nō obest
et idē no.in auten.iubem⁹.s.de iudi.et qz hoc ibi exami
nani dic ut ibi dixi.. Tertio quero nūqd hoc sit uerū in
distincte q̃ post didicita testificata alii testes nō possunt
ꝓduci.et loquor sup attestat.et glo.ut uidisti dicit q̃ fallit
ꝑ restit.in integ.l.minor.xxv.an.ff.de mi.qō declara ut.ē
dixi.sed doc.addūt alios casus.ꝯz q̃ qui iudex indiscre
te festinatur et ꝓpere odio uel gratia punit testes ut ipe-
dirent aliorū testificationes ut extra de testi.c.ꝑ tuas in fi.
et ibi per inno.et io.an.in nouella in.c.fraternitatis. e.ti.
Itē ꝓp partiū cōsensū et uolūtatē ar.ē. de pact.l.si q̃s in
cōscribendo.et ar.eius quod ō iuramēto no.in.l.iur.iurā
di.j.ti.i.et extra de testi.c.tuis.item fallit ꝓpter defensio-
nē innocētis in cā criminali.ar.ff.de questi.l.i.§.si q̃s ultio
et .l.uni⁹.§.reus.Itē fallit qui iudex ꝓcedit ꝑ inq̃sitionem
et est rō duplex.una qz in iudice nō ē timor subornatio-
nis.secūda qz attestationes ei semp fuerāt note.uni si q̃d
ali poterat nō obstāte illa scia ita dz nūc posse.et ꝑ hoc
inducit glo.iii.in.l.cū de indebito in pri ff.de ꝓbat.et in
cor.de testi.§.illud tū circa pri.magne glo.et hoc tz inno:
in.c.cū clamor extra de testi.Itē fallit qui testes primo re
cepti nō fuerūt rite recepti.qz receptio nulla est et sic im
pedimētū ē nō pōt ut in clemē.testibus.extra de testi.itē
fallit qū instāria et cā uariat sz ex eō facto agat ut qui ō
excep.trāsit ad petitionē uel ō cā ciuili trāsitur ad crimi
nalē.nā in criminali poterūt repeti testes q̃ fuerūt exami
nati in ciuili.et fortius examinari extra de testi.c.uenies
et.c.cū in tua et no.bar.in.l.ii.§.i.ff.ui bo.rap.et dixi.j. ad
l.iul.de ui.l.si quis a se fūdū ubi glo.tangit.Item fallit si
uteres attestationes cāu picit.ff.de eden.l.ueluti et.c.cō
stitutus in fi.extra de testi.et de his oib⁹ ꝑ io.an.in c.fra
ternitatis.e.ti.ad fi.Itez fallit qui primi obscure deposuē-
rūt qz repeti possūt ut declarent dūtaxat nō ad addēdū
uel minuendū scōz io.an.et inno.in.c.cū clamor extra de
testi. Quero quarto cū glo.si in cā principali sūt testes
examinati et publicat et succubuit q̃ testes ꝓduxit an i cā
appellatiōis nouos testes ꝓducere possit.Ciano q̃ ñ sup
eisdē capitulis qz idē.timor subornationis q̃ suberat in
principali cā subest in cā appellationis.et de hoc fecerūt
tex.in.d.cle.testibus.et no.glo.extra de testi c.fraternita.
Sed legiste dicūt q̃ pnt ꝑ l.eos.§.si quis autē.j.de ap.
sed illa modicū urget.allegāt ēt.l.ꝑ hāc.j.de temp.ap. et
illa fortius facit sz secūdū ius canonicū posset restringi
ut ibi no.q̃dā ex gl.ꝑ hoc inducūt.l.fi.j.de testi.ubi testi
bus publicatis coram arbitro possunt super eisdē capitu
lis testes ꝓduci coram ordinario.et sic ubi mutatur iu-
dex et instantia timor primus subornationis nō attendi
tur.sic ñ attēdit qui mutatur cā sz nō factū qz ō ciuili trā-
situr ad criminalem ut in precedenti dixi. Item addunt
quarto.quia natura cause appellationis nō est eadem cū
natura cause principalis.qz appella.ē inuenta ad supplē

dũ defectus prime cause ut d.l.p hãc qõ nõ faceret si sup
eisdem capitulis testes ꝓduci nõ possent. Quinto qz at
tendi dz qõ principaliter fit nõ quod in cõsequentiam ue
nit.ff.ad.l.ro.de iac.l.nauis aduersa. Sed testes nũc prin
cipaliter inducũtur ad aliũ effectũ q̃ tũc. qz tũc ut fieret
cõdemnatio uel absolutio nũc ut appellatio detegat iu
sta uel iniusta ergo ꝛc̃.facit.ff.de euic.l.sed et si exceptio
Iste sũt rõnes legistarũ et hãc parte dic.glo.de cõsue.ob
seruari qõ potuit esse uerũ scõm temp⁹ b⁹ glo.scõm qõ
nõdũ fuerit facta dicta clemen.testibus.sed post illud tẽ
pus ista cõsuetudo in terris eccie abolita est et i aliis ter
ris cepit uacillare. Quero.v.an p⁹ aptũrã ꝓcessus et di
dicta testificata possint ꝓduci instrumẽta.glo.dic.q̃ sic
qz in eis nõ est timoz suspitionis et hoc uerũ dũmõ ꝓdu
cantur anteq̃ sit cõclusũ in cã.nã p⁹ cõclusionẽ in causa
nõ ꝓducũt instrumenta ut extra de fide instru.c.cũ dile
ctus in prin. Istũ aũt modũ cõcludendi in cã legiste nõ
habent et ait archi.in.c.fi.extra de in integ.resti.q̃ p⁹ cõ
clusionem cause nõ est cognoscere sed cognitũ esse. Que
ro.vi.cũ glo.si ꝑdicta locũ habẽt quando alii testes pro
ducuntur.sed quid si ipse idẽ testis rediit.et plus uel aliũ
dicit q̃ primo dic.glo. q̃ si potuit loq̃ cum parte ei non
credit alias ultimo eius dicto statur ar.ff.de her.insti.l.si
ita scriptũ.et de ma.te.l.sticũ. Est ergo cõclusio q̃ si uẽit ĩ
cõtinenti põt corrigere dictũ suũ et per cõsequẽs et fortⁿ
declarare ambiguũ et supplere defectum et obmissis ad
dere ut extra de testibus cogen. capi.preterea in fine.ita
no.glo.in.c.fi.ꝑ iur.ca.li.vi.ex interuallo aũt nihil eorum
põt facere ꝓprio motu ut hic in glo.et in coz.§.illud.Sz
de mandato iudicis et eius officio dicit glo.in.d.§. illud
q̃ repeti põt nõ ut corrigat uel emendet. et est rõ qz tunc
pluriũ necessario incurreret ut extra de presump .c.lras.
sed ut addat rõnem dicti sui de qua prius nõ fuerat inter
rogatus.et idẽ dicit fieri ad istãtiam partis cõtra quã est
ꝓductus quia illa est lesa ex eius dicto per obmissionez
cãe.l.solẽt.ĩ ti.i.seo tunc insurgit mauis dubiũ si cã post
ea p eũ inserta nõ sit ꝓbatiua uel illatiua dicti an tũc di
ctũ uicietur sicut si a prin.hanc cãm reddidisset et dicens
dũ ẽ q̃ sic alias cõsiliũ repetitionis ipsius esset derisoriũ
Nec ob.si dicas q̃ ius ꝓbationis erat iam quesitũ parti
et sic ei nõ dz auferri qz respõdeo q̃ immo pẽdebat a cã
de qua adhuc poterat tractari. Quero.vii.quid si te
stes sũt publicati sed eorũ dicta nõ peruenerũt adhuc in
noticiã partis dic.io.an.in.d.clemẽ.testibus in glo.iii.q̃
nõ nocz ignorãti quomin⁹ nouos possit ꝓducere et face
re eos examinari et eorũ dicta dz facere publicari alias
nõ ꝓbarent cũ aliorũ ꝑcedẽs publicatio nõ sufficeret .et
pro hoc facit extra de testi c.cõstitutus lo.ii. Quero.viii.
pone q̃ quis nõ uidit scripturas attestationũ sed fateur
q̃ testes ei dixerunt ea que testificati fuerunt an sufficit
ad impediendũ productionez nouerũ dic.io.an.q̃ p hoc
nõ intelligitur didicisse testif.cata.qz sepius testes menti
untur pribus et cõgratulãt eis.ita no.p eũ in.c.pe. extra
de tes et hoc infertur q̃ tantominus si testis anteq̃ ꝑpo
neret significauit quid depositurus erat nam nec eius di
ctũ uiciatur ar.eius qõ no. Imo.in.c.cũ cãz extra de tes.
Sepe.n.testes ꝓmittũt testificari id qõ nõ faciũt. Unde
ex eorũ sermonibus nulla põt haberi certitudo iõ nõ est
uiciandũ testimoniũ iuratũ ab eis postea faciũ. Sed
quero.ix.pars legit attestationes in aliqua parte ita q̃ nõ
in totũ an dicetur eas pcontasse ita q̃ hec auten.locũ ha
beat.di.io.an.in.d.c.pe.ꝑ test.q̃ nõ qz nisi tota attestatiõe
plecta ei⁹ effectus haberi nõ põt ar.l.in.c.ciuile.ff.de legi .
Addit bal.q̃ is qui p spaciũ tpis apud se attestationes
habuit illas pcontasse seu pcontari fecisse presumitur ar
gu.ff.de transf l.nõ est ferendus. Quero.x. dixi i pro
contrario q̃ post publicationẽ ꝓcessus et didicita testifi
cata possũt testes ꝓduci ad illos impugnandũ et redar
guendũ de falso.ĩ.ti.i.l.si quis testib⁹ et.l.si.et.ĩ.de cõtra.
et cõmit.stip.l.optimã.sed an ꝑ istos impugnãtes pro
duci poterũt et sic ad corroborationem prior. dic. In. e
io.an.in.c.cũ clamor extra de testi.q̃ sic.et est rõ qz nõ pt
imputari parti cur ab initio hoc nõ ꝓbauit cũ cã ꝓbã
di nõ fuerat. sed nunc nouiter superuenit nec ẽt prius
in sciam producentis cadebat ar.l.fina.ĩ.de spon.et ar.
eius quod de exceptione declinatoria superueniente p⁹
lit.conte.supuenit dicitur in.l.ii.suprade consor.ci. litis
et capitulo pastoralis in fine extra de exceptionibus⁹.
Et hoc uerũ licet gl.simpliciter teneat q̃ nõ.iiii.q.iii.si qs
testibus.et ponũt rem i exemplo.pura si ꝓbaui p testes
q̃ tibi mutuaui certa dic.x.tu ꝓbasti q̃ tota illa die fui a
tibi certe potero corroborare primos et ꝓbare de nouo
q̃ uerũ est q̃ illa die ego fui ibi. Quero.xi.dixi q̃ pos
sũ reprobare testes per aduersariũ meũ ꝓductos. sz an
ꝓductum per me qui nõ in fauorẽ mei sed cõtra me fal
sũ reddit testimoniũ dic.hic glo.i.q̃ sic sed de hoc dicã.ĩ
ti.i.l.si quis ubi cadit.

D probationem.

Primo dictũ in genere ex quo reicit unaz
ex intentionibus actoris. secundo et cõsu
lit circa moũz ꝓbationis.tertio aliã inten
tionem actoris circa aliũ modũ ꝓbationis reicit et rõnẽ
eius annectit.secunda ibi cũ ita.tertia ibi nã res. Nõ suffi
cit ad ꝓbandũ rem meã esse ꝓbare illã emptã pecunia
mea q̃uis instrumẽta per que ꝓbaẽ aliũ emisse sint pe
nes me.b.d. Pone cãum.quidã de pecunia mea prediz
uel librũ emit et cõfectũ est instrumẽtũ in eius persona
et nõ in mea egoqz illud instrumentũ sibi subtraxi z nũc
rem emptã ab eo uendico et ad ꝓbãdũ q̃ sit mea ꝓdu
co instrumẽtũ emptionis qõ est penes me queritur an
sufficiat. Respõdit imperator q̃ nõ qz instrumentũ ẽ sub
tractũ et nõ est cõfectũ i persona tua sed emptoris. que
ritur secõ de remedio in ꝓbãdo.ex.q̃ licet per instrumẽ
tũ ꝓbare nõ posset tũ tu nõ excluderis quominus p a
lias spẽs ꝓbõnũ possis ꝓbare dominiũ ad te pertinere
ideo hoc onde si tu uis obtinere.tertio queritur an suffi
cit si probo q̃ pecunia pro precio numerata erat mea.re
spõdeo q̃ nõ nec cõuenit ibi in hoc laborare quia lz hoc
ꝓbes tibi nõ prodesset. No.q̃ instrumẽtũ nihil aliud p
bat q̃ cõtinet in ipo iõ qõ in eo nõ est scriptũ nõ ꝑsumit
actũ sed potius presumitur nõ actũ. Itẽ no.q̃ tenor istru
menti ꝓbat p ipsius lectionẽ ut hic.facit.l.i.ff.ꝑ his que
in tc.delen.et sic est ar.q̃ iacte stipulationes nõ increan
tur execut.uigore statuti disponentis q̃ instrumẽta man
dent executioni. Cõtrariũ cõsuluit bal. qz presumptio sũ
pta ex instrumẽto reputatur eius tenor.ff.de pac.l.iur. gẽ
tiũ.§.q̃ fere.et.ff.de uer.ob.l.sciẽdũ.et insti.de inuti. stip.
§.si scriptũ. Itẽ no.q̃ res empta de pecunia mea nõ ꝓp
terea efficit mea.fallit in casibus no.in glo. Circa qõ uide
qõ plene dixi in.l.si ut ꝓponis.ẽ.de rei uen.nec ẽt ẽ.pre
sũptio q̃ fuerit meo noie empta ut hic. Itẽ no.q̃ iudex
nõ dz pmittere litigãtes laborare circa inanes ꝓbõnes
et nichil relewãtes. Itẽ no.q̃ probõnes que per se nõ ꝓ
bant tũ sit iũcte cũ aliis admiculũ ꝑbẽt ille sũt principes
et admitẽde ut hic in si.a sensu cõtrario.

D probationem.

Primo respõdet tacite questioni. secũdo
annectit rõnẽ respõsiõis.secõa ibi cũ neqz
Ad probandũ quẽ seruũ qui est in posses
sione libertatis nõ sufficit probari matrẽ exercuisse seruit

lia ministeria nec fratrē seruū esse h.d. Vel breuius per media nōcōcludentia non fit ꝓbatio u.l nō probat hoc esse qd ab hoc cōtingit ab esse. No.q ꝓbatio nō cōcludit p possibile sz oz cōcludere p necesse vel ꝓbabile ut nota. s.e.l.matrē scōm hat Op.de dicta.l.matrē.So.q hic gli co erat in possessione libertatis ibi in possessione seruit. ut in glo.Op.ii.ex matre ancilla filius nascitur seruus l. partū.s de rei uen.so.ut glo.et hic mater erat ingenua.p hāc so.fa.qz mater seruilia misteria exercebat et sic erat i quasi possessione serui. ergo serua debet presumi.l.mo uco.j.de ser.ex.et per cōsequēs filius.Sol.multipliciter uno mō q exercuit servilia ministeria que sūt idifferētia tā liberis q̄ seruis iō seruit nō ꝓbatur nec subiectō al sequeretur q omnes familiares nostri presumerēt seruī. Secus si ministeria exercuisset que tantū seruis cōueniūt ita q nō liberis quia tūc ꝓcedit cōtra.secūdū Cym. et doc.qd no.qz hec so.cōcordat cū quodā dicto. Imo.in c.ex parte de re.spo.ubi dicit q ex eo qd plurib respcibus pōt intelligi nō inferī determinate ad unū.Alio mō pōt solui q licet exercuerit misteria que seruis tantū cōueniūt.m nō presumitur ancilla si ab illis destitit et postea ut libera uixit quia hic sequēs p̄sūptio tollit primaz ar.l.si qui.j.de adul.Tertio q licet ipsa oi tpe exercuerit m eius factū nō preiudicat filio nisi ꝓbetur q tpe impregnationis exercuit.et postea cōtinue donec ptū edidit ar. eox que dixi.s.c.l.matrē. Vel quarto q licet omni tpe. exercuerit et sic cōtra eam sit presumptio m talis presumptio nō preiudicat filio q̄ oppositā presumptionē habet pro se cū sit in possessione libertatis.et omnes iste so. sūt uere in cāu suo iō per te omnes simul iunge distinguendo:

Etor quod

Diuiditur in.ii.primo dictū.secūdo ratō

Vel primo in actore affirmante.secūdo i reo negāte.secunda ibi cū per.Nō ꝓpterea transfunditur onus ꝓbādi in reū qz actor dicat se ꝓbare nō posse.h.d.No.q nō entis nulla est ꝓbō et erō qz rerū natura nō patitur scīri qd non ē et sic testis d eo c sciaz hīc nō pōt d̄ponere n pt.et sic iste tex.loq̄tur d negatiua.facti infiniti nō finiti seu tempore limitati qz de illo scia baberi pōt ut.j.dicā. Venio ad apparū quē serio se recitabo.et postea reassumā materiā. Oppo.i.q nō tantū actor in ciuilibus sed etiā accusator oz ꝓbare suaz accusationē ut.j.e.l.fi.et.s.de eden.l.qui accusa.So.ut gl. cōfitendo cōtra.et sic accipitur hic actor generalit ut cōprehendat utrūqz ut in glo.i Oppo.ii.q non tantū actō sed et reus debz ꝓbare.ff.e.l.i exceptionibus.So.q exceptiones affirmatiuas probat ut ibi et.s.e.l.excep. nō negatiuas ut hic. Oppo.iii.q actor non ꝓbet sed reus tantū.s.e.l siue possidetis ubi de actore trāsfertur in reuz et.j.de do.inter ui et ux.l.et et.ff.in.e.ti.l.quintus et de.l. si qui.j.de adul.et de.l.nec codicillos.j.de codi. Sol.ut glo.q q̄nqz actoris intentio ē presumpt iur probata .et tūc onus ꝓbādi trāsfertur in reū ut in p̄. Secus si presūptio legitima nō est ꝓ actore ut hic et.s.e.l.excep.et idē et cōtra si rei exceptio est presūptiue ꝓbata ꝓbatio de cōtrario transfertur in acto.ff.e.l.si pactū et.l.si cyrographū et.j.qui mi.non po.l.sup seruis li xti. Oppo.iiii.q negatiua facti sit ꝓbabilis in rex natura ut.s.e.l.cū ꝓcibus et.j.de cōtraben.et co.stip.l.optimā.So.dupliciter ut in glo.uno mō ut intelligatur per rex naturā.i. secūdū cōsuetudinem et solitū cursū causarū.nā qd solitū ē in naturaz deductū est et sic scōm cōsuetū et regulare cursū nō ꝓbatur.sed q̄nqz ꝓbatur et causalit ut in cōtrario.Alio mō secūdū yr.dicūt q nō ꝓbatur ut affirmatū.i.e.mō quo probatur affirmatū.qz affirmatū probatur per spēs et drias qd in negato fieri nō pōt cū nō habēat species nec differentias. Ista nō uidetur placuisse glo.qz p aliqua media cōcludētia pōt ꝓbari ut.d.l.optimā.et sic uidet magis applaudere prime.sed caue.qz prima uiolat illū text: qui uult q factū negatū de quo hic loquitur nullo mō possit probari.similter secunda non meruit reprobari p rationez glo.qz non negauit yr.quin p media aliqua possit probari q̄nqz.sed dic.nō ꝓbari p species et drias p quas ꝓbatur affirmatiua.Sed nec illa cōgruit huic tex. tō ad cōtra.melio est ista respōsio q negatiua facti infiniti id est tpe nō limitati nō est ꝓbabilis quia i alicuius testificare debentis scientiam cadere nō pōt.Exempluz tu dicis q mutuasti michi centū uel aliū contractū mecū fecisti.Ego nego te mutuasse uel aliū cōtractū mecū fecisse. Ista negatiua non cadit in sciam testis adeo q est impossibile q aliquis sciat ut hic cum scia causetur per genus seu per species et differētias que in casu illo in mētē alicuius cadere nō pnt qz potui cōtrahere aliquo die et hora sibi ignotis.Secus si factū sit finituz qd tpe et loco coartatū.puta quod tali die mutuasti nam p indirectum ꝓbabo negatiuā puta q tota illa die fui absens et a loco illo remotus per tantā distātiā q.j. illam diez nō potuisset uenisse ad illū locū.De tali negatiua facti finiti loquitur.l.optimā in cōtra.alle.Sed dices tu qūo affirmatiua ꝓbatur p genus et spēs et differētias ut dic.yr.Ego 3°.scōm doc.et diuersimode qa'quidā dicūt pone q uolo ꝓbare q ajal qd dico me uendidisse est bos uel equ et non asinus ꝓbabo p specificas drias utriusqz alalis puta quia bos hz cornua pedē scissū et sy . Sed certe et isto mō parit probabitur negatiua.puta q non est asin Alii ponūt exēplū si uolo ꝓbare possessionē fundi.nam p uarios actus colligitur quēq̄ possidere.puta qz feci colli fundū fructus percepi rē.ff.de so.l.ticia.Unde dicūt q si unus testis dic.q uidit ticiū arare uel facere arari fūdū alter dic.q uidit ticiū facere seminari eūdē fundum alter di.q uidit ticiū colligere et sibi accipere fabas eiusdē fundi alī dic.de frumento.Certe dicūt q possessio probatur qz licet isti actus sint diuersi in sua specie ad ꝓbādā possessionē ticii que ex istis spēbus seu actibus in se diuersis uel differentibus colligitur.Et idē dicūt si uis ꝓbare q ticius sit hereticus et unus testis deponit de heresi in uno articulo fidei alter in alio certe isti ꝓbāt heresim in suo genere et quilibz in sua spē et dria.Et si dicas sunt singulares et sic nō cōtestes propter quod nō uidētur ꝓbare m.q lz sint singulares i actu illo uel in spē illa m qui spēs infert genus suū diconī esse cōtestes i suo genere qd intendit ꝓducēs ꝓbare qd sufficit ut no. glo. que predicta proba.ff.de testibus.l.ob carmen.§.si testes Idem si uolo ꝓbare iurisdictionem et unus testis deponit de una specie et alter de alia.l.imperiuz.ff.de iur.om. iudi.nā omnes concordes sunt in substātia ueritatis eī de quo queritur lz p diuersa media illa colligatur idō cōtestes et non uarii sūt dicendi et ita p hūc modū dicūt rē ꝓbari p spēs ut dix. yr.Sz in exemplis predictis an hī dicāt plenī exaiabo.j.ti.i.l testiū.Et per istū modoz oz res ꝓbari p spēs ut dix. yr.p drias et ꝓbatur q̄ nō genus sed unā eius spēm uolo ꝓbare ut merū imperiū rē p actus illatiuos meri imperii ꝓbare debeo.et quia illi orīt ab actibus illatiuis mixti impii.iō et ita p drias probare dicor.ut extra de ꝓba.c.licet cām.et hec ad declarationē predictoz sufficiant.Oppo.v.q negās ꝓbare oz ff.e.l.ab ea pte.So.dupliciter ut in se glo.primo q ibi quādo ius negatur hic q̄ factū.hec non placet glo. iō dat aliaz so.per quā apparz reprobatio prime uidelz q ibi ideo negans ꝓbat quia presumptio est ꝓ actore ut ibi in littera patet.et.ff.ex qui.ca.ma.l.nec non.§.i.et idē ē in

facto negato ut dixi.s.in.iii.cõtrario et ita dicit glo.z bene quãtũ ad solut.cõtrarii.tamẽ latius declarando i hac negatiua iur.dic secundũ dy.aut id quod negatur est de genere pmissorũ quod est quando regula ẽ pmissiua tũc qui negat debet probare qz aduersarii intentio est fũdata de iur.cõi.puta si negatur ꝙ quis possit esse ꝓcur.cũ edictũ de procur.sit permissorũ ut.ff.de ꝓcur.l.i.§.i.et.l mutus.§.i.uel ꝙ possit esse testis ut.ff.de testi.l.i.§.i. aut id qd negatur licere est de genere ꝓhibitorũ puta ꝙ tale collegiũ sit licitũ ut.ff.de colle.illi.l.i.uel ꝙ tale homicidium sit pmissum tũc affirmãs nõ negãs dz ꝓbare.l.graecus. Op.vi.ꝙ negatiua ꝓbatur saltẽ p sacramentum ut.s.de his q̃ ad cc.cõsu.l.fi.§. sic ubi.et in auten.de ber et fal.§.si vo.absũt.So.ꝙ illud sacramẽtũ est potꝰ purgationis q̃ ꝓbatiõis.Op.vii.ab extra ꝙ immo p sacramentũ ꝓbetur de iur.iurã.l.sed si possessori in prin.et.l.si duo in prin.So.ꝙ illud ꝓcedit de priũ uolũtate et ẽ speciale in iuramento litis decisuo.Op.viii ꝙ uterqz ꝓbat tam negãs q̃ affirmãs ut in crimine falsi et lese maiestatis ut.j.de fal.l.ubi.z.j.d abolici.l.fallaciter gl.ff.c.l.ii.dic. ꝙ in illis criminibus ẽ speciale et nõ bñ dicit qz reus ꝓbare nõ tenetur si actor non ꝓbauerit.imo absolui dz ut no.B.in.d.l.ubi.bene tñ ẽ uerũ ꝙ iuramẽtũ purgatiõis priꝰ ꝓstare dz ut plene dixi in.d.l.ubi.Nũc reassumo materiaz per.q.et.lz.gl ff.c.l.ii.dicat ꝙ triplex est negatiua.s. iuris qualitatis et z facti.tñ addo quartum .scz quantitatis.ideo primo quero an negatiua iuris dz ꝓbari.z circa hoc distinguo ut dixi.s.in quinto cõtrario.Secundo quero de negatiua qualitatis.et hic attẽde ꝙ duplex est qualitas qz alia ẽ inherẽs subiecto quã dy.appellat intrinsecã quedã est coherens quam dy.appellat extrinsecam Circa inherẽtẽ ẽ sciendũ ꝙ alia inheret a nã alia ẽ ex q̃dã accñti.Illa que inheret a nã ẽ i lla q̃ psumitur cũ nã inata ut ꝙ quis sit sane mentis.Vñ si quis negat aliquẽ sane mentis esse implicat oppositã qualitatẽ ei ineẽ puta ꝙ sit mentecaptus demẽs uel furiosus et illã dz probare. l.nec codicillos.j.de co.et ff.de edi.edic.l.i.ad fi. Eodem mõ si quis negat aliquẽ bonũ esse uel dignũ seu meritũ implicat illũ prauũ iniquũ et demeritũ et illud bz ꝓbar l.omnimõ.s.de inoffi.te.et.l.quidã de le.ii.et.l. cũ pater. §.rogo.Et predictorũ ẽ rõ.qz qualitas negata iur. presũ. est ꝓbata et illi presumptioni statur donec cõtra. ꝓbet ut.s.e.l.sine possideris.et extra d presump.c.dudũ.z ibi per inno.et.j.qui mili.nõ po.l.sup seruis li.xii.et dixi.s.i iii.cõtra.Illa uero que inheret ex accidenti est illa que p doctrinã infunditur.l.seruis leis.§.omatricibus de le.iii. ut scia legũ uel medicina et sic de sy.Et istã negatiuam si querit q̃s ꝓbare dz dic aut ille qui asserit sibi hãc qualitatẽ adesse petit se ad aliquid admiti ut talis tũc ipse ꝓbare debet se esse talem p expimẽtũ sue scie ut extra d electio.c.si forte.li vi.et.j.de ꝓfes.et me.l magistros .et.l.se. et de ꝓfe.qui i ur.cõsti.l.i li.x.et.s.de fa.san.eccle.l.q̃ sub ꝓtextu.et.j.q̃ ac.non po.l.nõ ignorat.Aut ecõtra petit negãs illũ remoueri ab eo ad qd iã admissus est quod fieri põt.ff.de excu.tu.l.sed et reprobari cũ si.tũc dz ꝓbare is qui negat et petit illũ remoueri.tũ qz defectus bꝰ qualitatis est cã sue petitionis ergo z.c.ut.s.e.l.i.tũ qz reus ẽ in quasi possessione iõ ut sufficiẽs presumitur donec d cõtrario appareat ut.s.q̃ z aduersaqno.l.i.et.j.d ser.ex l moneor.et ꝓ hoc.j.de profe.et me.l.fi.ibi si intilis eẽ reperiet Et no.ꝙ defectus in subiecto põt ꝓbari p oculorũ subiectionẽ ubi sit uisibilis.l.si in ruptõne.ff.fi.re.et d edi.edi. l.iii.in prin.et ibi de eo qui loquitur uerba more insanorũ deridẽda et in.§.fi.e.l.et ibi de eo q̃ dẽtes nõ bz l.non uidet et.l.põpo.§.spadonẽ et.l.se.et ibi d eo qui genitalia nõ bz et sic deceteris cũ.ll.que ibi sequũtur.plenã.n. fidez facit subiecti uisio cũ magis ueritas occulata fide q̃ p aures hominũ percipiatur ut insti de gra.§.fi.Et ubi defectus nõ sit apparẽs uisui occulorũ tũc negatiua huiꝰ.qualitatis probatur p examis probationẽ ut.d.l.ii.j.d ꝓfes. et me.et.d.c.si forte de electi.li.vi.et hoc de qualitate ibe rẽti d q̃litate uero ꝓsõe coherẽti ut ẽ q̃litas locupletiõis ut diuiciarũ l pauptatis dic aut rõe talis qua.petit q̃s se ad aliq̃d admiti z tũc dz ꝓbare illã ut.ff.q̃ sanisda.cog. l.si uero.§ q̃ ꝓ rei qualitate et idẽ si aduersarii intentionẽ fũdatã repellere uelit.nã et tẽ ẽt dz ꝓbare q̃ uult aliũ repellere.s.e.l.ex ꝓsona et.ff.e.l.nõ est necẽ.et de ma. cõ.l.i. §.si magistratus.et idẽ dic in paupertate ut si quis ratione paupertatis uelit aliq̃d cõsequi dz paupertatẽ ꝓbare ut.ff.de priui.credi.l.si creditores et.s.de ber.ac.l.si adulta.d z si uelit intentionẽ aduersarii fũdatã ex pauptate repellere.ff.de excu.tu.l.paupertatis insti.e.§.itẽ propter.z secõm ista intellige ea que no.ff.e.l.fi. Et ex predictis bẽs ꝙ alio nõ ꝓbato quis nõ presumitur diues nec pauper licet nudus nascatur.et hoc qz natura facit homines laboriosos et industriosos.unde presumptio est acquisitonis.l.fi.s.an ser. ex su.fa.et.l.si defunctus.j.ar tu.Nimiꝝ igitur si pauper nõ presumitur sed nec locuples presumitur.secõm id de quo queritur qz licet hõ querat tñ uento nõ uinit tã ipse q̃ eius familia iõ expẽsa est ẽt secũdũ natura pata iõ dz utrũq̃z ꝓbari ut dixi.qualiẽ aũt ꝓbẽ certa doctrina ñ traditur.nã q̃ñq̃z ex rei euidẽtia que ẽ manifesta uel notoria ut dicto.§.qui ꝓ rei qualitate et hoc tã in diuite q̃ in paupere. q̃ñq̃z p approbationẽ uel reprobationẽ quã facit officialis sup hoc depuratus ut ibidez dũ dicit uel si dubitet z. et.l.si ab arbitro et.l.arbitro.ff. q̃ sanisda.cõ.q̃ñq̃z propter uulgi opi.et famã ut in autẽt. d equa.do.§.illd.j.d iur.do.l.ubi et ibi gl.et p.doc.in.l. si cõstante.ff.so.ma.q̃ñq̃z ꝓpter excussionẽ facta in iudicio ut.s.e.l.ex ꝓsona et.s.q̃ñ fi.uel prima.l.nõ prius.et hec d negatiua qualitatis.Quero.iii.de negatiua facti et rñ.distinguendo aut factũ negatũ ẽ a.l.ficti seu iur.fictione nerũ et tũc de negatiua ꝓbãda frustra tractatur cum eius ꝓbatio nichil releuet.Exẽplũ bẽs in .l.i.j de re.ux.ac. cũ si.et dixi.s.e.l sine possideris.aut est psũptũ presũp. iur. et de iure.et idẽ nisi negatiua ꝓbãda eẽt p cõfessionẽ aduersarii ut dixi in d.l.sine possideris Aut est presũptum. alia presũptione q̃ iuris et de iure uel nõ est presũptuz sed probatũ ita ꝙ de ꝓbatione negatiue tractetur et tũc aut illa negatiua est facti infiniti et illa nõ est ꝓbabilis p testes nec p instrumẽta qz et ipsa ẽ infinita ut hac.l.liez autem hec negatiua ꝓbari nõ possit per testes nec istrumenta posset m ꝓbari p confessionẽ aduersarii uel p iuramentũ ab eo delatũ et a negante prestitũ ut.ff.de iur.iurã l.duobus.§.si quis iurauerit et.§.colonus et.l.fi.in prin. i.e.ii.aut ẽ facti finiti et limitati.et tũc aut illd factũ ẽ oculi subiciibile et tũc negatiua põt ꝓbari p inspectionẽ oculorũ ut.ff d ser.l.eadẽ in fi.et.ff.fi.reg.l.si i ruptione. faciũt ll.quas in ꝓcedẽti.q.allegaui in uer.et notandũ.Aut non est oculis subiciibile et tũc negatiua est facti finiti et limitati tpe sed nõ loco.et tũc aut est de tanto tpe ꝙ uerisimiliter nõ cadit in sensũ testis.puta ꝙ p totũ annũ uel mẽsem pñtem ego nõ cõtrari cũ ticio et talis negatiua est quodãmõ iprobabilis.qz uix inueniri dz q̃ eius ꝓpositõnis sciat ueritatẽ ut testis cũ potuerit cõtractus celebrari illo dormiente et nõ uidẽte et iõ talis ꝓbatio in teste ẽ suspecta ut extra de ca.po.c.cũ eccia surrina.Sinaũt esset coartata talis negatiua nõ tantũ tpe sed etiã loco tũc negatiua illa lz sit uaga in tpe tñ ꝓpter locũ facilius ꝓbatur p indirectam ut pz in.l.filiũ ff.de hi. qui sũt sui uel ali.iur.Aut negatiua est breui tpe et loco coartata et illa

p indirectū pōt ꝓbari.l.optiuā.ī.de cōtrahēn.et cōmit. stip.et extra de renun.c.sup. Aut negatiua est scriptura co artata et illa ꝓbatur p inspectionē scripture l.ii.s.de cr. adno.scōm unā lec.et.s.de aduo.di.iudi.l.suggestionib⁹

Quero nūc quarto ō negatiua q̄titatis et accipio q̄ti tatē siue dicatur ꝙ res nō est tāti pōderis siue tanti nūc ri siue tante mensure.et isto casu dico ꝙ hec negatiua ō directo ꝓbari pōt tā p occulos inspectionē q̄ etiā per te stes quia in sensū testis de directo cadit qz uidit rem pō derari et aliquid ponderis deesse ut.ī.de pon.au.l.i.et.ii. li.x.uel mensurari et tot mensuras esse uel mensurā ple nā non esse uel tantū numerū nō fuisse.et de hoc ē casus scōm unā lec.in.l.ii.s.de cr.aduo.nam ibi,pōt probare se nō fuisse cōdēnatū in tanta quantitate p testes qui pre sentes fuerūt z audiuerūt cōdemnat.que fuit de tāta q̄ti tate et nō de pluri.Et sic de etate ꝙ quis non hz tot ānos probatur qz natus fuit tali millenario et abillo citra nō cucurrerūt nisi tot anni.Quero.v.an negatiua priuatōis sit ꝓbabilis p testes et cy.uidēt simpliciter dicere ꝙ sic quia illa ponit aliquō affirmatiuū ut in hoc exemplo ne go ticiū mortuū nā ponitur aliqd affirmatiuū puta ticiū uiuere et sic est ꝓbabilis ut.ff.ad.l.acqui.l.inde neratius s.fi.qō est uerū ubi negatur priuatio habitus q̄ fuit ut in predicto exēplo.sed ubi negatur priuatio oriūtur essentie ipsius habitus uel rei ut qz negat rez ipsā ūq̄ fuisse uel natā seu ꝓductā fuisse tūc illa negatiua ē iprobabilis ut hic et.ī.de nō nu.pe.l.assueratio. Quero.vi.ad declara tionē predictorū qz ubi negatiua nō est p testes,ꝓbabilis iudex nō dz admittere capitulū negatiuū ad probādum ut hic et.s.e.l.ad probationē in fi.Quid si aduocat⁹ capi tulet per uerba prima facie sapientiā naturā affirmatiue uerbi gratia res est absqz eo ꝙ sic fuerit uel ꝙ tale quid fuerit.Di.Ly.ꝙ nō ē dria qz ira est negatiua dictio absqz sicut dictio nō ut no.ff.de do.ex.l.fi.s.fi.in ultima gl.et idē no.in clemen.ultima extra de rescrip.Est ergo solū cōsi derādū qualis hec negatiua sit ut pz ex suprascrip.

Quero.vii.qz.s.dixi ꝙ presumpta negatiua nō ꝓbatur pone ꝙ accuso ticiū de periurio qz ipse iurauit soluere cer to tpe certū quid et nō soluit an illā negatiuā habeo necē ꝓbare.breuiter scōz doctrinā bar.positā in.l.in illa stip. ff.de uer.ob.uidetur dicendū aut ticius debebat soluere mihi accusanti .et tūc nō mihi sed sibi incumbit onus ꝓ bandi se in termino soluisse quo nō ꝓbante mea negati ua presumit uera et sic eū in periuriū cecidisse.Aut debe bat soluēr alicui tertio et tūc oz me negatiuā istā ꝓbare primū,ꝓbat p.d.l.i illa.secūdū ꝓbat p.l.hoc iure.in.e.ti.et l.iii. s.si ad diem.ff.de re mili.Et qualiter istā negatiuā.s. ticiū gayo nō soluisse ꝓbabit.uide p eūdē in.d.l.in illa. Quero.viii.actor agēs rei uen.patus est de iure dominii sui docere reus aūt dic.suā esse et nō actoris quis pri⁹ ꝓ bare dz.glo.in.l.circa ff.e.dic.ꝙ actor idez tz dy.in.c. non licet de reg.iur.li.vi:Sed pōc ꝙ reus in se suscepit onus ꝓbandi rē suā et defecit in probando nec actor etiā pro bauit an reus debet absolui an uero res ei debet auferri et actori tradi.gl.in.d.l.circa dic.ꝙ debet absolui ac si onus ꝓbandi in se nō suscepisset.et ita tenēt pe.cy.et doc. ar.l.uolūtaric.ī.ō excu tu.et.ff.de re.mili.l.iii.

Habemus:

Hec.l.hz duas lec. ꝓpter uarietatē expositi tionis illius uerbi cōmiscuntur ut in glo.si.

Qui accusat de falso nisi ꝓbet pari pēa pu nit .b.d.Uel sic ꝓducēs in iudicio scripturā suspectā de falso nisi ei fidē imponat punitur de falso.b.o.secundus aliā lect.Et ex hac scōa lec.no.ꝙ hic punitur de falso in quirendo et sic sine accusatore.Cōtra qō oppo.glo.de.l. rescripto.s.si quis accusatorē.ff.de mu.et bo. So.ꝙ hic speciale et in aliis casibus no.in glosa. Et de ista ma teria remito ad ea in.l.ea q̄dem.ī.de accu.ubi materiā inquisitionis plene examinaui.Quero cū prima gl.qua liter scriptura dicatur suspecta.dic ut in ea et circa primū qn̄ scriptura ē suspecta rōne persone attende.quia si ido quia ꝑsona alias fuit de falso damnata z sic ē ei interdic tū officiū ut.ī.de suscep.et arcb.l.si quis aliquid li.x. dicē bal.ꝙ talis scriptura nō pōt coadiuuari ut no.inno.in.c. nihil extra de elec.et in.c.qualiter de accu.qō intelligo ue rum ut scriptura ꝓbet sed bene coadiuuatur p testes in strumenti ne scribēs uel ꝓducens incidat in falsū . et hō uult ista gl.relata ad tex.si bn̄ pōderenter.ll.p cū allega te.Ubi autem persona nō fuit damnata sed solū est hu milis et deplorata ꝑsona tūc talis scriptura de facili iu uatur tā p aliū ꝓducētē ut.l.si quis ex argentariis i prin. et.s.i.ff.de eden.q̄ p examinationē testiū instrumenti ut in auten.de fi.instru.s.o3.

Ciant

Accusator dz actionē suā probare p ydone os testes uel apertissima documenta seu i dicia indubitabilia luce clariora.b.d. Uel brenius.In criminalibus probōnes debēt esse luce clari ores.b.d.No.ꝙ ubi maius est periculū ibi cautius est ꝓ uidendū.naz in maleficiis probationes requirūtur clari ores q̄ in ciuilibus.Item no.ꝙ per instrumentū proba tur maleficiū.Itē ꝙ p indicia indubitata et luce clariora Oppo.cum glo.ꝙ per indicia quis nō damnetur.l.absen tem.ff.de pen.So.ꝙ per indicia indubitata dānatur ut hic nō per prelūptiones ut ibi.sed melius dixisset suspici ones per ea que dixi.s.e.siue possideris . Oppo.ꝙ imo quis per presumptiones damnetur ut.ī.ad.l.iul.ō adul. l.si qui.dic.glo.ꝙ ibi fallit qz exquo indicia sūt ibi indu bitata.l.dñt et et iudici ut.ī.de peri.tu.l si tutor in fi.glo. Quero primo que dicantur ista indicia indubitata cū ali as in criminibus indicia prosint solū quo ad torturā.l.i. s.diu⁹.ff.de questi.rū.sym Nic.de ma.ꝙ indicia ꝓprie sū pta sunt illa que p se ipsa ueritatē rei nō indicāt. ad ple nū z qñqz sunt indubitata.l.ut.d.l.si qui et p cōsequēs iu dici ut dixi.qñqz nō sūt indubitata.l.sz eorū dubitatio est cōmissa iudici et tūc si plura simul collecta indicāt uerita tem rei illa dicūtur tūc indubitata et sufficiūt ad cōdēna rionē ut hic. alias si ueritatem rei non indicāt iudici tunc solum sufficiunt ad torturā. Dicūtur aūt plura simul collecta iudici indicare ueritatē ut in hoc exēplo.pōc ꝙ titius est de die ingressus domū seij uel seie et post paū auditus est clamor et uisus est ticius exire domū cū gla dio sanguinolento et seius uel seia reperitur in facie re center uulneratus.Dic.ocūs.Nic.ꝙ uulnus ē sufficiēter ꝓbatū a ticio factū qz per indicia indubitata.qz nō presu mitur ꝙ ipsamet sibi uulnus intulerit.Item ponit aliud exemplū in cōfessione p tormēta extorta que nō probat per se sed cū perseuerētia ut.l.si quis.ī.de cu.et exhi. re. et.ff.de questi.l.i.s.si quis ultro.Modo inquit ipe ꝙ si re uocat qōnē factā in tormētis si trā assint alia indicia pu ta fama publica uel uerisimilitudo facti uel alia admicu la tūc illa cū cōfessione licet tormentis extorta indicāt ue ritatē ut.ī.de pen.l.qui sentētiā et.l.scimus.presumit enī confessio uera natura propter accumulata indicia z hoc exemplū ponit ēt hic bal.dicēs ꝙ reuocatio cōfessionis mem tormētorū extorte nō pōt ap acta fieri ut prosit re uocatio si assint alia indicia indubitata que sūcta cū cō fessione faciāt fidē iudici nisi ꝓbaret reuocās cōtra.saltē per alia inditia clidēcia indicia cōtraria.quod est no.hoc exemplū mihi nō placz supposito ꝙ illa indicia nō erāt p se sufficientia ad cōdēnationem.Rō est qz frustra essent

ll.que renocatione permittūt sine alicuius cause ꝓbōne Et si dicas renocatio tollit preiudiciū qd facit confessio sed non preiudiciū iudicii ꝙ nūc cōfessio renocata induc it. Et ego rñ.ꝙ istud idiciū nō est indubitatū ꝓpter tormenta et qdlibet oz per se esse indubitatū et lucc meridiana clarius ut hic at scōm istā doctrinā freni tēperies. nō iponerēt iudicio⁹ quā.l.imponere noluit in.d.l.si q sniaz no.ob.d.l.q ut ibi no.Quō qz i criminalib⁹ ꝓbōes dēut esse clariores ꝙ in ciuilibus.in quo cōsistit iste claritat excessus rñ.qñqz in nullo quia sic est demōstrata in ciuilibus ꝙ nō est necesse clarius demōstrari in criminalib⁹ qñqz ñ sic est demonstrata in ciuilib⁹ ꝙ omni suspitōe careat i criminalib⁹ et tūc oz ō nouo ꝓbari i criminalib⁹ Exēplū si testes nō sint iterrogati de cā scie in ciuilib⁹ ꝓbāt ut dicā.ĵ.ti.i.l.solā.certe non sufficiēt in criminalib⁹ sed repetendi erūt ut de cā scie interrogent.qz in criminibus subtilioz oz fieri ueritatis indagatio.l.ubi.ĵ.de fal.et testes cū maiori subtilitate sūt interrogandi ut.ĵ.de fi. instru.autent.ap̄ eloquentissimū.z.ff.de testi.l.iii.§.idē diu⁹ Item recipe aliud exemplū.quia in criminalibus testes debent esse oi exceptione maiores l.optimā.ĵ.de cōtrah. et cōmit.stip.Unde in criminali nō admitteretur frat ꝓ fratre licet in ciuili sic ff.ō test.l.lege iulia et no.ĵ.ti.i.l.parentes.In criminalibus ergo ꝓbōnes debēt esse sic certe ꝙ ꝓbabiliter nō possit persuaderi uel suspicari de contrario ut hic.z ex his habes ꝙ i criminalib⁹ facilī⁹ elidit ꝓbatō ꝙ i ciuilib⁹.Quō an delictū ꝓbēt ꝓ istrumētū publicū et uidēt ꝙ sic ꝓ stū tex.et.ĵ.quo ap.no.re.l.ii.et qd no.glo.in.l.cōtra negantē.s.ad.l.aquil.in cōtra.fac.l.diu⁹ ff.de cu.re.et melius.l iii.§.qd diuus.ff.de testi.ubi uidēt casus ꝙ nō et.ĵ.de fi.instrumen.auctēn.apud eloquētissimū ubi dicitur ꝙ iudex oz audire testes.Ly. plene examinat hic scōm ia.de ar.ueritas est ista ꝙ interdū ipa cōfectio instrumenti est delictū et tūc ꝓ instrumentū probatur delictū nisi cōfectio instrumenti negetur.qz oz tūc cōfectionēm eius ꝓbari.Exemplū recipe.s.de sa san. eccl. l.iubemus.§.ycōnomus uer.his tabellionibus.ff.de fal. l.si quis legato.interdū cōtentū in instrumento est illud qd delictū cēlatur et tūc ant est instrumentū fori puta cōfessionis facte in iudicio uel sententie cōdemnatorie z tē ꝓ talia instrumēta qz sūt de actis cause bene probari ꝓt fac.ff.de insa.l.quoniā cū glo.sua.et ita pōt hec.l.intelligi Aut instrumentū est extraiudiciale et tūc aut in delictis que cōtrahēdo contrahuntur ut.l.memo martires.s. de sa.san.eccle.et.l.i.ĵ.de sepul.uio.et tūc per instrumentum ꝓbatur talis contractus et per consequēs delictuz quod intellige si qualitas rei illa coherens specificator i instrumento.et idē i confederatione et cōiuratione facta aduersus principem.nā illis ꝓbatis ꝓ instrumentū ꝓbatuz ē delictū.ĵ.ad.l.iul.ma.l.quisquis.Alia uero delicta nō probantur principaliter ꝓ instrumenta sed admiaciarlit sicꝓz in adulterio in quo ipsū factū ueneriū per instrumentū nō ꝓbatur sed ꝓ testes.Sed mulierē nuptā esse ꝓbari pōt ꝓ instrumentū quo ꝓbato az actū ueneriū ēt delictū.Simile in dāno dato.nā ipa dat io dāni ꝓbat ꝓ testes et ipsa rei extimatio pōt ꝓbari ꝓ instrumentū ut ꝙ pauloante rem ipsā emerā ꝓ tanto.homicidiū ergo nō probatur ꝓ instrumentū sed testes sūt interrogandi ut.s. al. Et ō hac qōne bēs ꝓ canonistas extra de ma et obe.c. cū in ecclesiis et per io.an.extra de iur.c.si.li.vi. Quero quid si ꝓbatio cause capitalis cōmittitur duello an uicī⁹ in duello oz mori tāq cōtra eum sit plene ꝓbatū.Nic ō ma.dixit ꝙ nō.qz ꝓbatio non est luce clarior sed est tantū presumptiua.Ne iñ relictū remaneat in punitū dic.ꝙ pena minoratur de toto ad partē qz manus abscindēt ut in.x.colla.de pace tenen.§.i.z in lobardo de bo.lib.ex bi

l.q uero.§.q treuga.Bal.uero dic.de hoc stādū cōsuetudini.cū de iure ciuili ꝓbatio ꝓ duellū e ꝓhibita preter qñ quis est motiuus cōtra principē uel rēpublicā ut no. glo in auc.de hēr.abinte.§.ꝓ cōtrariū.

De testibus rubrica

Item ibi

Non in solis testibus cōsistit ꝓbatō ingenuitatis .b.d. Uel sic ponunez spēm ꝓbationis pōt ꝓbari in cā ingenuitatis.b.d.Oppō sic actori non reo incūbit on⁹ ꝓbandi.s.ti.i.l.actor cū sy.sed hic incūbit reo ut ꝓbat illud uerbū defende in lra positum ergo ꝛc. So.qz huius timore due ponunt lec.ut i glo.i. ut loquatur in reo ut lra sonat et tūc so.ut i gl p° ꝙ hic ꝓbat ex uoluntate nō ex necessitate ut in contrario.Et quid operatur hec uolūtaria ꝓbō no.ff.e.l.circa et dixi s.ti.i.l.actor in fi.Aliomō ꝙ reus hic ꝓbat ex necessitate qz ex parte actoris erat ꝓbatū ꝙ dolo malo erat in possessione ingenuitatis ut.s.ti.i l.uis eius et.ff.de li.ca.l.liberis .§.si qs secunda lec.est ut hic loquatur in actore et exponit desē de.i.age sic et alias.ff.de bis qui no.infa.l.furti.§.si quis et.ff.de re.iudi.l.sepe.§.i.et szm istā lec.nō ꝙ reus fac. cōtroueri siā ut hic in prin.z.ff.de ꝓcu.l nō solū.§.si status Oppo.ii.ꝙ soli testes ad ꝓbationē nō sufficiant ut.ĵ.ti.i l.statum et.l.nec obmissa.ĵ.de li.ca.So.ut glo.ut dicto soli.stet aduerbialiter ꝓ solumō sic ē alias.ff.de usu et ha l ii.et.ff.de uul.et pu.l.qui liberis.Et scōm hāc expositiōez cōiungitur cū uerbo sufficiūt.et est rō qz aduerbiū annexitur uerbo.Uel dic.glo.lege in ui hominis ut iacet et tūc dic ꝙ nō excludit alias ꝓbationes.qz ad eas excludendas nō ponitur.sed ad excludēdū seipsos et intelligūtur soli a redditione dicti sue rōnis ut.ĵ.e.l.solā et intellige qñ de rōne fuerūt interrogati ut ibi.et hoc ē quod sequitur in gl.in uer.uidēt reus.Uñ cōtra istā expositionē oppo.iii.ꝙ dictū testis affirmatiuū uel negatiuū sufficiat sine redditione cāe ut in auc.ut li.ma.et ani.§.ꝙ nō autez So.ab extra ꝙ ibi et ī aliis.ll.all.i gl.nō fuerat interrogatus de causa scie.

Item iure.

Domestici repelluntur a testimonio.b.d Oppo.dicto ēt est implicatiua.l.etiam.s. si tu.uel cu.inter.et hic nō apparet quid implicet ergo inepte ponit.So.quod implicat ꝙ etiā iure naturali ꝓbibēt ut.ff.e.l.pe.et intelligo iure naturali qd inest tantū hominibus.q d.ꝙ rōne naturali ꝓbibēt que rō inest solū hominibus qz soli sūt animal rōnale. z hāc rōnem bz cōsiderare iudex cui fides testium commissa ē ff.e.l.iii.Uel dic.glo.ꝙ iure pretorio ꝓbibentur.sed hic nō habemus sorte tñ uerum ē quia equitas pretoria b° suadere oz. Quero qui dicantur domestici respō.gl.bi de quibus dicitur.s.de his qui ad ec.cōfu.l.fi.§.fi.et pōdera ꝙ ibi loquitur de domesticis ex eo qz is ꝓ quo testificātur eos cōtigit rōne status domus sue ut.ĵ.de sen. cō.clau.l.i.ideo domestici a cōuersatione domus dci sūt et hoc duplicīter cōtingit.unomō uel qz is qui preest domui ꝓ suo testificantur aliqd ius bz in eoz personis uel qz familiariter ei a testificāte debetur obedientia ut patz in personis ibi notatis de talibus loquitur etiā ff.de pēl respiciendū.§.furta domestica et.ĵ. qui accu.nō po.l.p. et.ĵ.de questi.l.pridē.Et hec indubitanter uera qñ is qui domui preest aliquē eoz in testem ꝓducit.Sed quid ecōtra si quis eoz presidēt domui ꝓducit in testem puto ꝙ possit attenta tamen qualitate eius persone et si inter eos esset questio unus ꝓ alio testificari posset qz facul

tas probationū nō est augustanda.l.quoniam in fi.ē.de
bercti..Vnū no.q̃ inno.in.c.in litteris extra de testi.dic.
q̃ familiares honesti et bone fame recipiūtur in testes.
puta familiares epōr abbatū et aliorū notabiliuz dñor
secus si essent pauperes viles et inhonesti ut sunt merce
narii vilibus officiis deputati.Quero nūc cū glo .an do
mesticum aduersarii sui quis possit in testem producere
dic.glo.q̃ sic ar.l.quod fauore.s.de legi.sed attende q̃ si
dicerent pri ꝓ et pri ꝑ nō posset fides testimonii diuidi
fac.j.e.l.si quis.Sufficit enim q̃ eū ut fidelem in hoc ap
probauerit ut ibi.Ex hoc habes q̃ heroarii possunt testi
ficari cōtra ptātem si ab aduersario producant et maxi
me in iudicata et sic tēpore quo desierint secū stare.
Quero quid si tpe testificationis nō est domesticus pri
us aūt fuit dic.Ly.et doc.q̃ uz eius testimoniū auento p̄
senti statu ar.l.iti.§.cāe.ff.ō car.edic.nisi fraus iteruenire
quia separio fingeretur .ad tempus ut testimoniū interi
redderet et idez dic si retro nō fuit domesticus et nūc est
tēpore iuramenti nā nō valebit eius dictū ut.d.§.cause.
Ex his hēs q̃ heroarii possūt testificari pro ptāte in suo
iudicatu si nō stāt amp̄.cū illo nec recasuri sūt cū illo qz
si recasuri essent cū illo dic.bal.q̃ familiares essent ar.l.i
j.si re.prouin.et.j.si qua predi.po.l.i. Quero cū glo q̃d
de uiro et uxore dic domestici sūt ut in ea.Quid de spō
so et spōsa ri.si sūt in eadē domo uidētur domestici .Si
in diuersis ē maius dubiū nī affines censentur.l.q̃ seruꝰ
ff.de condi.ob ca.unde ratione affectionis uidetur testi
moniū eaz repelli.Idē in cōcubina et foxius.l.massari
us.ff.de uer.sig.Quero predicta uera in testimonijs iu
diciariis.quid i istrumentalibus id est in his que per no
tarios i instrumentis describūtur dic q̃ valet qz ab utra
qz pa rte dicuntur adhibiti iō valent nec postea pñt re
probari ar.j.e.l.si quis fac.ad hoc.ff.de usu.l. sciendū et
ibi hēs quid de amicis nō habitantibus in domo ō qui
bus dicā.j.e.l.cos.De testamentarijs aūt dic ut in.l. qui
testamento in prin.et qō ibi no.ff.de testa.et uide quod
no.et dixi.in.l.i.j.de testa.

Olam.

Testis interrogatus tenetur dicere sufficien
tem rōnem dicti sui alias nō ꝓbat nisi aliis
admiculis eius dictū coadiuuetur.b.d.Op.
q̃ sola attestatio sufficit.ē.e.l.i.Solu.q̃ istud uerbuz so
lam nō apponitur ut testimonia sufficientia testiū exclu
dat et sola nō sufficiāt.sed ut testimoniū carēs iur.admi
culis nō ꝓbet.Quero igitur que sūt illa admicula ꝛ gl.
quia nō hz adminicul ū iuramenti ut.j.e.l.iurisiurādi b°
lz i se uera nī quo ad.l.istā nō plz ne hec uel illa reddatur
superflua.Vel scōo qz ipse iudex debet examinare testes
et per eius ministrū fuerūt examinati qō fieri nō potest
etiā ex cōmissione iudicis nisi ex cā iusti impedimenti ut
in auten.de fun.seu fun.§.illud quod hodie in ciuilibus
nō est in usu.et circa hoc uide que dixi in auten.sed iuōr
ē.de cpi.et cle.Vel tertio q̃ nihil valet nisi iudicis sniā
sequatur secūdū ꝓbata ut.ē.de iudi.l.properandū. §.fi.
Sz hic attende qz attestationes publicate facerēt fidē in
alia instātia.ut gesta.j.de re iudi.Vel quarto si coram uici
nis fuerit testificatus nō valet.et ē rō qz ut dictū est iuōr
hz examinare.Itē qz tale testimoniū pōt dici domesticū
qz domi factū coram uicis iō nō valet.Et sic hēs q̃ home
sticū testimoniū ōr dupliciter uno modo qz domi factum
ut hic.alio mō qz a domesticis personis ut.s.e.l.si. Vel
quinto dicitur sola qz nō publicata sed ad eternā rei me
moriā recepta. Et hic cane qz dicit glo.q̃ coraz testibus
recipiunt nō nī intelligentibus que dicant et ꝛ pte citata.
Ego nō itelligo quid gl.uelit dicere dū dicit q̃ recipiunt
coram testibus nō intelligentibus que dicāt qz quō pñt te
stes eē q̃ nō intelligūt que dicunt. Nisi dicas q̃ testes ex
aminantur et post eoz receptionē uocantur alii testes in
quoz presentia attestantur que ibi scripta sūt ab eis te
stificato eē et per talē iudicē recepta et p talē notariū scri
pta et ita petant de his fieri publicū instrumentum.Vel
qō uerius puto petūt ut illi uocati se subscribant et ligēt
et subscribētur signētur ad eternā rei memoriā donec tē
pus apiendi uenerit ad instar testamenti in scriptis.No.
tri glo.in ea parte qua uult q̃ in receptione testiū ad eter
nā rei memoriā pars oz citari.Vnū tri scias q̃ bal.j.e.l
iurisiurādi intelligit istā glo.ut loquatur de publicatione
ꝓcessꝰ et testiū quā dic.ipse fieri deberi cōuocatis testibꝰ
et ita oz tabellio scribere quod no.Iste tri intellectus uer
bis glo.nō applaudz.Vel sexto dic.glo.intellige solaz a
redditione cause.Contra quod opponit glo q̃ dictum te
stis valet sine redditione cāc.ff.de cōdi.et demō.l.cū tale
§.falsā.et alle.ll.adde ut in auten.de san.epi.in prin.et in
auten de ali.et empb.§.predictis et.§.hoc ē sup et hac.l
per glo.in fi.ē.e.l.i.Sed melius fac.ff.de op.no.nun.l.de
pupillo.§.q̃ nūciat.et extra de re iudi.c.sicut So.ut sequi
tur in glo.qz interrogatꝰ tenet dicere et sufficienter ita q̃
eius dictū cōcludatur esse uez necio uel probabiliter ut i
pluribus et frequēter ut no.ē.ti.i.l.neqz natales.uel iuris
presūptione ut.s.ti.i.l.siue.e.ff.de hi qui sunt sui uel alie.
iu.l.filiū.et ita intelligitur rex in auten.de testi.§.et licz ibi
dū dicit aut causā testimonii sui faciat manifestam.Nō in
terrogatus aūt nō tenetur ut in ꝑiis qz nō oz eē uerbo
sus et ita ē dic.Az.in sūma.Sz ino.extra.e.ti.c.cāz cū lo.i
notabiliter dic.q̃ quedā sunt no.testi quo ad pfectā no
ticiā p aliquē et sensibus corporis et tūc hz locū dictum
glo.ut ꝓbet sine redditione rōnis si nō ē interrogatꝰ.uer
bi gratia inducitur ad testificādū q̃ ticius tenet et possi
det talē rē et sic ō detētatiōe facti certe suffi.si dicat q̃ ue
rū estq̃ ticius tenet et possidet rem illā nā tūc ꝓbat si
de cā scie aliter nō interrogatur .et foxius ꝓbat si dicat
ego uidi eū tenere et possidere.quia propter illud uerbū
uidi cām scie sue dicitur dicere quia illud tenere et possi
dere usu percipit.Idē si querat an aliqs cāter alte ut bas
se suffic.n.testioniū ō auditu uel usu.Idē si res sit dulcis
uel amara suffic.de gustu.si nī nihil de gustu dicat sz sim
pliciter dicat q̃ scit rē amarā eē suffic.si nō interrogatur
de cā scie et si interrogat suffic. q̃ dicat scio qz gustaui.
Et idē si queratur de duritie uel mollicie rei quia cadit in
sensum palpatus et sic de ceteris. Et istorum est ratō
quia sensus non decipitur circa proprium obiectum.

Quedā aūt sūt que testi nō nō sūt immediate p obiec
tū sensus corporis sed p obiectū intellectus puta q̃ ali
qs sit dominus certe rei nam sensus corporis nō pōt i
tuitiue uidere dominiū qz est inuisibile intangibile et in
sensibile ꝛc.sz ē intelligibile et an bene intelligat nō pōt
appere nisi per causas facti quas assignet per quas con
stet ipsū scire.Excedit enim tale testimoniū officiū testis
quia transit ad rōnem intellectus que potius dicitur iu
diciū q̃ testimoniū.et iō inquit ipse q̃ si dicat testis ego
scio q̃ ticius est dominus talis rei lz nō interrogetur ō
cā scie eius dictum nihil ꝓbat qz de iure et non de facto
fert suum testimonium sed debz assignare iustas cās te
stimonii puta scio eū esse dñm uel quasi.qz uidi q̃ emit a
ticio sūdū qnt eū tenebat p suo et uidi fundū sibi tradi
ex dcā cā uel uidi eū emere lanā ex qua cōfecit pannum.
Et idē dicit si aliqis uellet ꝓbare quē furiosū mente ca
ptū uel ebriosū.nā lz hec in facto cōsistant tamē ut pluri
mum ad eoz cognitionē laborat ratio intellectus.nā nō
offerūt se intellectui nisi per multa media circa que pos
set testis de facili errare.et iō nō creditur ei nisi cām red
dat dicti sui per quam colligatur eum non errare sed uc-

ritatē dicē.et hec uerba sūt pōderāda et mēi retenda.
Circa que attende ꝙ qñ ad rei de qua testificatur cogni
tionem nō suffic.unus sensus sed duo exiguntur uel plu
res per utrūqz nihilominus rō reddi debet. Sed iuxta
hoc quero in casu quo rōnez dicti sui nō reddidit an re
peti possit iudicis officio uel instantia partis ut reddat
rōnez dicti sui dic ut dixi.s.ti.i.auten. et qui semel in.vi.q
Quero si testis dic. ticiū occidisse uel uulnerasse gayū ad
sui defensionē et nō fuit interrogatus de cā scie an probz
et vr ꝙ nō.quia testi hᵗ nō pōt cōstare de facili sed p mk
tas circūferētias ut no.doc.j.uñ.ui.l.i.cōtrariū consuluit
bar.nā necessitatē imminentem alicui ut se defendat testis
de facili pōt uidere p coartationem loci et tpis et per im
minens periculū.uñ non est proprie hᵗ in iudicio intel
lectus.qz uisus est cā proxima huius iudicii et oculata fi
de hoc ppendit.quare tali dicto est standū ar.eius qō
hic no.glo.Jta tenuit ipse in cōsilio.lvii.qō incipit quidā
maxutius idē tz hic bal. Queritur testis super quadaz
negligentia dic.ꝙ uerū est ꝙ ticius neglexit capere ma
lefactorem nec fuit interrogatus de cā scie an ꝓbat bar.
cōsuluit ꝙ nō qz nō deponit aliquid sensibile nec per ali
qō sensibile quod est necesse ut.s.dixi iō nō ꝓbat ita di
cit ipse in cōsilio.lxiii.qō incipit Carissime et p hoc.§.z lz
in auten.de testi. Quero an sup extimatione rei credat
testi sine redditione rōnis de qua nō fuit interrogat⁹ bar.
iin tractatu de testi.ꝙ si res est talis ꝙ ad eius extimatō
nem requiratur diligēs inq̄sitio z perspicax extimatio ut
in extimatione fundi domus uel molendini tūc ei nō cre
ditur sine rōne secus si talis inquisitio non requiritur.qz
cadit eius rei extimatio in capite cuiuslibet grossi bois ut
est uidere in ualore frumenti et aliorz spectātiū ad uictū
quia tunc ei standū erit Quid si testis inductus ad ꝓ
bandum prescriptionē dic.ꝙ uerū est ꝙ ille prescripsit
quia uidit an probet dic si simpliciter dic.ꝙ uidit illū p
scripsisse ꝙ nihil ꝓbat.quia nō ex rōne testis sed ex di
spositione.l.procedit prescriptio nec ēt deponit de aliq⁹
quod uiderit sensu corporeo.sinaūt dicat ꝙ uidit eū pos
sidere cōtinuo et tpe cōuenienti tūc si illō tempus sit cō
gruū ad prescrip.de qua queritur tūc ꝓbat pos.tiimo tē
pore qua ꝓbata ex.l.dispositione insurgit ꝓbano ꝓscri
ptionis et si illa requirit titulū oz ꝙ ō eo deponat alias
cā nō ꝓbat.Quero si testis interrogatus de cā scie sup
etate rñ.ꝙ ipse scit per aspectū corporis an probz dicit
bar.ꝙ nō.qz in aspectu quis de facili pōt decipi et quia
ē potⁿ iudiciū ꝙ testimoniū ita dic.spe i cōsilio.lxxviii.
qō incipit.in qōne hoc etiā tz bal.qz h ꝓpriū est iudicis
l.minorz.xxy.an ex aspectu.ff.de mi.et rñ inquit ipse ꝙ ei⁹
snia fidem nō facit ut ibi lz excuset ignorantes. Quero
dicitur hic ꝙ testis oz adicere causam sue scie sed an de
causis rei facte uel geste possit interrogari uel teneatur
dicere rñ.scōz bal.ꝙ si queritō cā efficienti et sic de per
sona nā in actibus humanis cā efficiens est hō tūc si te
stimoniū redditur de persona de illa testificari debz qz
et illa testi oz cē nota in auten.de her.et fal.§.si uero ab
sunt.Si uero nō redditur testimoniū de ꝓsona sed de eo
qō factū reperitur quia a quo ius factū sit nō curatur re
spectu eius de quo tūc queritur.et tūc nō ē necesse ꝙ de
causa efficienti testimoniū reddat qz hominem q̄ fecerit
nō tenet cognoscere sed solū quid actū sit ut no.ff.quod
me.ca.l.si eū excep.§.in hac.et iō ad ꝓbandū cōtra sin
dicū nō denūciantem sufficit ꝓbari hominē uulneribus
interemptū in eius uilla lz interimēs nō cognoscat nec
interemptus fa.l.i.§.illud.ff.ad sill.et qō no.glo.ii.q.viii.
c.libellorz.et si ō aio et mēte hominis queratur tūc quia
solus animi deus est scrutator nos attendimus exterio
ra et qñqz uerba tantū p que animus datur intelligi.l.si
alii.ff.de usuf.leg.et.l.labeo.§.idē tubero.ff.de sup.le.qñ
qz modus et actus et instrumētū cū quo ut cuz queritur
quo aio quis aliū ꝓcusserit ut dixi in l.i.j.ad.l.cor.de sic.
Si autem queratur ō cā materiali.i.de re deducta in cō
tractū uel de precio tenetur de illa deponere. Idez si de
cā formali.i.de forma rei de qua agitur. puta si deponit
de stipulatione et interrogetur an incontinenti fuerit res
ponsū uel ex interuallo uel an uoce uel nutu et an in p
senta uel absentia et an ꝓcesserit interrogatio uel nō om
nia enim sunt de forma stipulationis l.i.ff.de uer.ob.idē
si interrogetur de cā finali qua circūscripta testimonium
esset inutile ut in stipulatiōe que nō ualet sine causa nam
tūc oz cām adicere.l.ii.§.circa.ff.de do.excep.et.l.fi.ff.ō ac.
et ob. secⁿ si cā circūscripta ualet id ō quo testificatur ut i
uenditione et emptione.nam interrogatus ad quē finez
uendidit uel quid erat de.precio facturus et ecōtra ō em
ptore non tenetur causā dicere quia licite ignoratur quid
aliⁿ sit facturus.ff.ad uelle.l.si mulier tanꝙ.et qz talis cā
est extrinseca rei nō intrinseca ō qua agitur.Quero ō eo qō
quotidie euenit.testis interrogatus de cā scie in his que
principaliter uisu non percipiuntur sed auditu tactu uel
odoratu dic.ꝙ ideo scit.quia uidit an sufficit dicunt qui
dam ꝙ sic quia sensus uisus pro omni sensu ponitur
no. doc.j.c.l.testiū et idez dicit bar.si dicat ego scio quia
tetigi nam inquit ipse tactus ponitur pro omni sensu ex
cōi usu loquēdi et sic si testis interrogatus qua hora di
cat fuit pⁿtertiā horā uel sonū cāpane qua pulsatur pro
nocte uel pro custodiis et interrogat⁹ quomodo scit re
spōdet.quia uidit uel qz tetigit per hanc responsionez ꝓ
batur sonus quod uidetur contra naturalem rōnem qz
scōm h cōfunditur discretiua noticia sensuū quia cuilibz
sensui corrñdet suū propriū sensibile seu ꝓpriū obiectuz
ut no.inno.in.d.c.cū cām et probatur.ff.de testa.l.q testō
§.si.ita tz.Oldral.in.l diuus ff.de testa.mi.sed dictū pri
mū pōt ꝓcedere qñ sensus de quo loquitur ē multū con
iunctus sensui de quo testificatur alias si sit ei disiunctus
ꝓcedit opi.Oldra.ut latius dicā.j.c.l.testiū.

Os testes.

Testes dēt preponere ueritatem gratie et potentie.h.o.Quod no.miseri doc.q̄ potē
tatū et gratias preferūt ueritati. Item pon
dera bene istā literam que nō loquitur tantū de admis
sis sed etiā de admittendis. No.ꝙ iudici facienda est
fides concor.sūt in glo.in qua adde.l.quinquaginta.ff.ō
proba. Queritur an amicus admittatur ꝓ amico pe.
dimittit in iudicis arbitrio sed texus est ꝙ admittatur.ff.
de usu.l.sciendū ꝓ hoc fac.qz prima.l.amicicie quā po
nit.Tullius est ne turpia rogemus nec rogati faciamus
et alibi dicit ꝙ amicus amico uult bona non ergo uult
falsum testificari qz esset malum.Ideo Boetius infelicio
res sunt qui mala cōcupita peregerūt.Nichilominus his
nō obstantibus ego sto cū pe.qz nō oēs hoc cognoscūt
Sed multi sūt qui dicūt ꝙ amicus nō est qui iuste uel i
iuste nō seruit et ita requiritur huiusmodi malicia et pre
sertim temporibus modernis.et iō iudex hz considerare
qualitates personarū et cās amicitie.et an si regulata uel
nō et ita est limitanda.o.l.sciendū. Quero de subdito
regis uel alicuius tiranni an in cā illius possit testificari
et uidet ꝙ nō ut.ff.e.l.idonei.Pe.et Cy.tenet cōtra. alias
sequeretur ꝙ nō inueniret testem et hoc in subditis ratō
ne uniuersalis subiectionis seu iurisdictionis nō ratiōe
singularis uel priuatis ut sunt filii et serui.j.e.l. seruos
Alii moderniorez distingūt an sit uerisimile ꝙ dñs ille sit
inscius seu minorē seruorem inferat ut tūc nō admittatur
alias sic.ar.j.si re.prouin.l.i.z.j.si qua pred.po.l.i ibi dū

dicit.et miorem seruorum ꝛc.

Arentes

Parentes ꝛ liberi invicē nō sūt testes ydo
nei b.d.no.ꝙ cogi nō debēt nec volētes ad
mittuntur.Op.ꝙ parentes testificentur ꝑ
filio.l.etiā.ff.e.So.ut in glo.fi.Oppo.de.l.qui testō.§.per
contrariū.ff.de testa.So.ut in.e.glo.et no.so.Quero pri
mo an de parentibus et liberis in infinitū loquitur dic
ꝙ sic ut i gl.i.Sz q̄d ō adoptio dico idē ꝙdiu durat ad
optio.l.adoptiui.ff.de in ius no.Sed quid de patre ꝑ re
generationē.i.qui levavit aliquē de sacro fonte vel tenuit
cum in cresimate dic ꝙ pōt.qz ꝓhibitus nō reperitur er
go admittitur.l.i.ff.e.in prin.et.§.i.Quid de patre ꝑ nutri
tionem ut sunt baiuli et baiule dic ꝙ tempe nutritionis
nō admittitur.sed postea sic ar.s.e.l.etiam cū ibi nota.
Quid de patre per prelationē puta an ꝑlatus pro capi
tulo vel econtra dic aut bona sunt distincta et pōt non
lias ut de rescrip.extra.e.c.cū nuncius cōiuncto.c.edoce
ri. Quero quid de fratre glo.dic.ꝙ admittitur ꝑ eo et ꝑ
eum in civilibus qz prohibitus nō reperitur ergo ꝛc. di
l.i.in prin.et.§.i.in criminalibus aūt ꝓhibetur ut.ff.e.l.le
ge iulia.Vel dic latius.aut actui de quo queritur interfu
it rogatus et tūc sive sit testamentarius et rogatus fuit a
solo testatore et tūc pōt et dz.ff.de testa.l.qui testa.§.ꝑ cō-
trariū hz enim testator plenā auctoritatem cōficiendi ac-
tū suū ut ibi sive non sit testamentarius sed de actu ge
sto inter vivos ab utraqz parte fuit rogatus.qz rogatio
fac.quē idoneū quo ad rogantes ut no.glo.ff.e.l. inuiti i
fi.glo.fi.et in auten.de testi.§.et lz.in fi.glo.et sic de illo ꝑt
i iudicō testificari aut ō actu illo ñ fuit rogat⁹ ꝛ tūc aut est
productus contra fratrez et tunc potest testificari ꝑ fra
fratre quia persona eius est approbata per producen-
tem.ī.c.l.si quis et idem si est ꝓductus ꝑ iudicē inq̄rētez
qz iudex tz locū ꝓtis in inquisitione iō testimoniū tz ex-
tra de presump.c.litteras.Aut est ꝓductus ꝑ fratrē.ꝛ tūc
distingue aut ad alterius impugnationē aut ad simpli-
cem fratris defensionē.primo casu dic aut isti fratres si
mul habitāt et repellitur ut domesticus.l.et.s̄.e.Nisi esset
tale quid probandū in quo domestica fides nō est suspe
cta.ff.de probatio.l.etiā matris et.ī.de repub..l.consen-
su.§.frater et in auten.de monach.§.cogitandū fac. extra
de testi.c.veniēs in fi.et qō no.in.l.ii.ī.qñ et q̄.quarta ps
debe.li.x.Aut seorsū habitāt.et tūc aut est questio civilis
et qua ꝙ tunc est testis idoneus ꝑ rōnem huius glo. q̄a
nō reperitur ꝓhibitus.Aut est questio civilis sed ardua
et tūc nō admittitur ꝓpter affectū fraternū q̄ reddit euz
suspectū ar.ī.de excu.tu.l.humanitatis et qz cā civilis ar
dua parificatur qñqz criminali ut no.docto.in.l.admonē
di.ff.de iu.iu.sz in cā criminali ñ admittit qñ ad impug
nandū venit ut.ff.e.l.lege.iulia et et hic no.ergo ꝛc. Et
quando cā civilis dicatur ardua vel non vide quod no.
ia.de ar.in.l.propter litem.ff.de ex.tu.Sed plenius dixi i
l.in bone fidei.s̄.de iur.iurā.in.ii.q.et isto isto casu nedū
frater sed nec alius de linea transversali usqz ad quar-
tū gradū inclusive scōm ius civile numerandum ar.s̄.ō
aduo.di.iudi.l.petit cōmunē ver.egrediatur fac.qō not.
glo.ff.de iniur.l.lex come.in prin.secundo casu qñ nō te
stificatur ad alterius impugnationē sed tantū ad fratris
defensionē puta ne puniatur de heresi et tūc pōt et tz ei⁹
testimoniū tex.est no.extra de presūp.c.litteras.ꝛ ex hoc
infert bal.ꝙ fr̄ pōt inducere fratrē cōtra fiscū ad ꝓbādū
ꝙ vulnus vel homicidiū ꝙ frater fecit ad sui defensiōez
fecit nec pōt fiscus de hoc cōqueri.qz ipse tractat de pena
et odioso lucro et cū alterius iactura ar.eius quod no.ff
de fur.l.si quis uxori.§.fi.ꝛ qz pene nō irrogate indigna
tio solā durciem cōtinet.l.seruus ea.et.l.si.ff.de ser.expor.

Quero tex.iste vult ꝙ nec inuiti admittantur qñ dicūtur
inuiti.rñ.ia.bu.ff.e.l.inuiti ꝙ inuiti nō dicūtur nisi allega
ta excusatione esset cōpulsus.nam qui privilegiū nō alle
gat consentire dicitur ut.ff.de iudiciis.l.ii.post principiū
ī.de ex tu.l.voluntarie.et.ī.de ap.l.cives fac.qō no.ff.de
bi.qui ut indig.l.post legatū.§.bis vero.Et ita etiā dice ꝯ
bar.d.meus et cōmuniter doctores.Quero an ille qui est
de universitate vel collegio possit ferre testimoniū in cā
collegii glo.in.l.i tantū.§.universitatis.ff.de re.di.dic.ꝙ
sic.Sed in contra.multa possūt allegari. quia ille est sub
iectus universitati et ei impare pōt ergo ꝛc.l.ydonei.ff.e.
secūdo qz respu.civilibet est ut mater ut.ff.ō vcn in pos.
mit.l.i.§.et si ea in fi et sic non dz admitti ut hic. tertio qz
aduocatus ex affectione ꝓhibetur ut.ff.e.l.fi.ergo forti⁹
iste.quarto qz nō pōt esse utilitas publica.quin sit singu-
lorum privata cū minus postea colletentur ut.ī.de op.
pu.l.ne splēdissime et.l.omnes.ergo repellendus ut.ī.e.
l.omnibus.Sed dic scōm doc aut queritur in his que a
guntur in collegio vel capi.et quilibet de collegio pōt es
se testis ut.c.veniens lo.ii.extra de testib.et.l. consensu.
§.suadēt.ī.de repu.et.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.si pupil
lus.et.§.fe.Aut de his que agūtur extra collegiū et tē aut
illa sunt universitatis collegii vel ecclesie quo ad nomen
et quo ad cōmodū imediatū.quia per ei⁹ officiales red
ditus percipiūtur et adhuc idē et ita intelligi dz glo.in di
cto.§.universitatis nō attento qūo ꝙ cuilibet in cōsequē
tiam venire posset ar.ff.de acti.tu.l.i.ff.ne quid in lo.pu.l.
ii.et insti.de testa.§.legatariis.et ꝓbatur hoc extra.c.in ꝯ
super.de testi.ubi casus.Aut illa sunt universitatis q⁹ ad
bonorum et nomen tantū.sed quo ad cōmodū singulorz
et tūc nō pōt esse testis qz essz in cā propria qō nō potest
ut.ī.c.l.omnib⁹.Et exemplū hēs in legato dividendo in
ter eos.ff.de colle.illi.l.i.i fi.et ibi.glo.et.ff.de le.i.l.civitati
bus.Et ex his solvitur qō de pascuis et nemoribus i q̄
bus bestie singulorz de pascūt et singuli ligna ꝑ suo usu
incidūt nec aliquid collegio solvunt.nam tūc singuli non
sūt ydonei testes scōm pe.et.Ly.

Imis grave

Contra se nullus cogitur testes ꝓducere ꝛ
n aduersariū suū iuvare vel instrucre.h.d.fa.
ff.de arbi.l.nō omnibus.No.ꝙ casus dict⁹
scōm subiectā materiā qñqz no.incōmodū et preiudiciuz
ut hic in verbo sibi et.ī.de pāui.cre.l.i.qñqz notat cōmo
dū et honorē.ff.de cōsti.pri.l.i.Op.de.l.si post.s̄.ō assis.
So.glo.vel dic ꝙ nō ꝓbationē sed persone presentiam
petit exhiberi scōm Ly.Queritur ia.de ar.ꝛ Ly.si tu ꝓdu-
cis testē ꝑ te.utrū possū illū ꝓducere ꝑ me et respōdet
ꝙ sic sed prius examinabitur ꝑ te tuis expensis et po-
stea ꝑ me et meis expēsis.Et hoc qñ capitula sunt diver
sa alias sup capitulis a te ꝓductis dz dicere veritatē pro
utraqz parte et sic etiā ꝑ me ut auten.sed iudex.s.de cpi.
et de.et expensis tuis tātū nō ob.hec lex.l.qz loquit qñ
tu nō uteris teste.

Eruos.

Seruus non pōt ꝓduci in testē cōtra dōm
suū de facto tū suo interrogari pōt.h.d.Cō
tra primū op.gl.de.l.i.ī.de questi.et de.l.si.
§.licētia.ī.de iur. deli.so.ꝙ i illis cāib⁹ est speciale Op.
cōtra.scōm de.l.ob carmē.§.si ea.ff.co.so.ꝙ hoc scōm il-
lā ut interrogetur cū tormētis ut ibi.sz tūc an ei fides adhi
betur dic ut in glo.et adde qō no.ī.de ser.fu.l.q̄cūqz.ver.
sane.Quero quid si testis nō idone⁹ post testificationez
efficiatur idoneus an eius dictū recōualescat.dic ꝙ nō ut
in auten. de testi.§.si q̄s vero dicat in glo.sup verbo nō
adsit. Quero an testis qui nō debuit examinari faci-
at iudiciū.Dic aut quantū ad efficatiā cōdemnationis ꝛ

dic ꝙ nō fac.indiciū.nisi per alias ꝓbationes supplere
tur.l.solam.§.e.ar.ff.de edcn.l.si quis ex arg.§.i.Aut ꝙ
tum ut ex eo possit uenirī ad tortura et tūc attende et qa
quidā sūt ꝓhibiti interrogari et respōdere et isti nō faci
unt indiciuz.j.e.l.libertoꝝ et.ff.de questi.l. marius q̄daz
sunt q̄ inuiti prohibent interrogari sz uolentes possūt re
spōdere et isti ad respōdendū cōpulsi et nō faciūt indici
um.ff.e.l.lege iul.et dicuntur cōpulsi dcmū ꝓtuilegio al
legato nō aliter ut dixi.s.e.l.parētes parificantur.n. isto
casu iuiti et q̄ nullomō uolētes possūt admiti.q̄dā sūt q̄
ꝓhibent interrogari quantū ad ꝓbationē.sz ñ ꝓhibētur
q̄tū ad informationem ut minor.xxv.an.in cā criminali
et isti faciūt indiciū quo ad.inquirendū ut no. glo.i.in.l.
si.j.de his qui.ut indig.quod no.et de ista materia bēs
p bar.in.d.l.marius.

Aris iurandi

i Primo tria dcā antiqua renemorat.secūdo tertiū restringit et limitat. secūda ibi et nūc

Testi nō iurato fides nō adhibet et bone-
stioribus creditur et unus solus testis fidem nō facit et
iam si preclare dignitatis extitit hoc.o.No.ꝙ ō ordine te
stificationis est ut testis ꝓius iuret q̄ deponat.item no.
ꝙ qñ testes sunt cōtrarii uel diuersi creditur dignioribus
Item no.ꝙ uox unius uox nullius. Item no.ꝙ digni-
tas nō est tante potentie ut uni soli faciat plenā fidē in iu
diciis adhibēdā.Circa principiū op.ꝙ testimoniū uz abs
qz iuramento ut.s.de epi et cle.auten.sed iudex.et ō aliis
ll.in glo.alle.So.ꝙ hec.l.ponit regulā fallit in ēpo ob re
uerentiā dignitatis ut d.auten.sed iudex. Item fallit scōz
glo.si a parte remittat ar.ff.de fer.l.i.et de hoc est hodie
casus extra.e.c.tuis.Nec ob.s.de iur.ca.l.ii.§.sed qzuere-
mur.quia hoc de iuramento testis qd magis concernit
fauorē partis ibi de sacramento calumnie qd magis ho
norē ꝓtoris concernit. Item fallit tertio in obstetricibus
iudiciū suū referētibus ut.ff.de uen.inspi.l.i.circa pri.
Quero circa hāc primā partē de forma iuramenti et rñ.
ut in glo.sed attende ꝙ de forma non sūt nisi ista pauca
uerba.s.ego iuro dicere ueritatē.nā quicquid addit glo.ñ
tam est de forma q̄ de specificat.forme secunduz docto.
Quero ab extra quid si primo deposuit postea iurat ue
ra esse que dix.an ualet et⁹ depositio.Ly. ꝗ refert ꝙ doc.
dicūt ꝙ nō.Sed io.an.extra de testi.c.testib⁹ dic.ꝙ ple
riqz doc.dicūt cōtra.qz ex natura relationis uidet dictuz
repetitū cū iurat uera esse que dix.ar.j.ō scn.que sun cer.
quanti.l.hec snia. fatetur tñ ꝙ bona cautela ē ꝙ post iu-
ramentū iterato illud idē deponāt uel sub breuitate repe
tant.Bal.uero dic.ꝙ si in cōtinenti iurauit uerū esse sicut
deposuit ualet testificatio. qz informata est a iuramento
et sic nō est nuda sed sic iuramento uestita ar.j.de insti.e
substi.l.pe.sed melius fa.s.de pac.l.in bonefidei et.l.pe
tēs cū si.Si aūt hoc iurauit ex intervallo tūc nō recōuale
scit dictū qd ab initio fuit irritū ar.extra ō re.iu.c.qd ab in
initio li.vi.Ego puto ꝙ dictū Ly.simpliciter sit uerū. prio
p dictionē prius ꝗ posita que ꝛr̄ ordinē necessariū nota
re saltē ex quo parti aduerse nō plz.l.i.j.qui accu. nō po.
et.l.qui prior.ff.de iu.secūdo qz prius iurando uerisimili
us ē ꝙ nō dicerabit ꝓpter iuramētū iā prestitū qd om-
ni suspitione tūc caruit quod nō ē et quando post in cō
trinenti iurat.qz rubore ductus nō audet iurare de contra
rio ne per ipsū cōuinceretur de mendacio et ꝗ fuit rō bu
ius ordinis.Quero in actis attestatōnm reperit sic scrip-
tū. Ticius iurat⁹ suo sacramento testificādo respōdit ꝛc.
nec aliter apparet de iuramento prestito an presumet so
lenniter iurasse ut gl no.sentit ꝙ sic in.l.theopomp⁹.ff.ō
do.ple.signata sup uerbo iuratus. In cōtra.qz ut.dic. hic
glo.certa forma expressionis uerboꝝ requiritur in iura-
mēto testis nō suffic.igit dicere talis iuratus nisi forma
iuramenti exprimatur ut extra de elec.c.ut circa.li.vi.tam
in glo.quaz in nouel.Cōfirmat ex eo qz ista uerba talis
iuratus sūt uerba enūciatiua que nō ꝓbāt cū nō appa-
ret qua die quo loco iurauerit et a quo sacramentū ei de
latū fuerit que oia sūt necessaria in ꝓbatione instrumen
tali.i.que fieri dz per instrumentum. Sol.ꝙ si testis fuit
examinatus p iudicē et tali tpe ꝙ potuit hic iurare iudici
secōm tēpus examinationis tūc presumit iurasse solenni
ter.qz presumit iurasse iudici deferēti e codē die qm exa
minat et aī ipsi⁹ exaiationē et eodē loco nā cū tale iura
mentū potuit tūc interuenire presumitur solēnit interue
nisse ut no.j.de fi.instru.et iur.ast.fi.li.x.l.i.et per iuno.ex
tra de proba.c.quoniā cōtra falsā.et ita intelligat glo.s.al.
Nec ob.qd dixi.s.de forma.qz forma huius glo. non est
necessaria ut dixi.s.glo.Secus si testis nō fuit examina-
tus p iudicē sen nō potuit tūc hic iurasse puta quia dies
iuramenti prestandi transiuerat uel dies solēnis erat ut
forte locus examinat.ad iurandū habilis nō erat.qz tūc
testimoniū nō ualet et hic p rōnem scōaz.secūdo loco al
legatā.Et intelligo p̄dicta qñ pars ad iuramentū fuit le
gitime citata.ē ergo cōsiliū ꝙ de omnibus his fiat per
se scriptura in actis ut no.bar.in.d.l. theopōpus. Nūc
transeo ad aliā glo.et oppo.ꝙ testibus digniorib⁹ non
credatur sed inuicē sic derogēt in fide ꝙ nulli credatur
qz sic ē in scripturis e instris.l.scripture diuerse.j.ti.i. et
p cōsequēs et in testibus qz testes et instrā pficiātur.l.in
exercēdis in.e.ti.So.ut in glo.qz aliud in instrumentis
in quib⁹ ꝓducēs potuit sibi ꝓuidere Op.ꝙ immo uari
eras attestationū fidē impediat.l.q̄ falsa uel uaria.ff.e.so.
ibi qñ uarietas est in testimoniis unius et cinsdez testis
hic qñ iter unū testē et aliū quo cā uel ad cōcordiā redu
cūtur ut ꝓdonciores ex eis eliūgūt ut hic et.e.l.ob carmē
§.fi.et ita dz intelligi.l.eos.de fal.ut ibi p bar.et de his p
cy.in.d.l.in exercēdis. Venio ad tertiā dicitur hic ꝙ uox
unius nō suffic.cōtra.qz soli tabellioni qñqz credit.l.sicq̄s
decurio.j.de fal.et in auten de fi.instru.§.si uero mortāt
So.ꝙ speciale est in tabellione de sua scrsptura attestāte
ita dic.glo.hic et in.d.l.si quis decurio.sed ut ibi dixi nō
credo ꝙ officiū tabellionatus hoc operetur sed qz de pro
prio facto attestatur.s.an ipse illā scripturā fecerit uel nō
ubi aūt dubitaret de facto rei scripte remitto ad ea que
ibi latius scripsi quibus adde ꝙ tabellioni nō credit de
officio qd asserit sibi cōmissū ió si dicat se testes examinas
se ex cōmissione sibi facta a iudice ei nō credit ió cōmissio
dz scribi p aliū notariū ita no.Osti.et io.an in.c. quoniaz
cōtra extra.de proba.fac.l.i.§.de man.prin. De dictis ār
testiū si est solus ad hoc assumptus ei creditur dicta.l. si
quis decurio cū sy.nisi alia rōe sit suspectus ut.s.ti.i.l. iu
bemus. Sinaūt est cū alio adiūctus et sic bz collegā tūc
ei soli nō cre ar.ff.de offi.cō.l.i.sed dz ꝙ unus scribat et
alter se subscribat ar.ff.de edcn.l.si quis ex ar.§.i.et i aut.
de ber.et fal.§.si uero absūt scōz doc.Op.ad idē et ab ex
tra ꝙ uni testi credatur qz si duo faciāt plenā ꝓbationem
l. ubi numerus.ff.e.sequitur ꝙ unus semiplene ꝓbat ut
no.doc.in.l.in bonefidei.s. de iur.iurā.So.ꝙ hic loquit
quo ad plenā et pfectā ꝓbōnē.Op.ab extra ꝙ imo unus
solus plene et pfecte ꝓbet ut l.theopōpus.ff de do ple.
so.ꝙ ibi ido qz sic testator uoluit.Op.ad idē ꝙ imo un⁹
sufficit ut pz i enūtiatione euāgelica de qua i.c.nouit ex
tra de iud.so.ꝙ in ꝓbōne denūciationis euangelice est
spāle ut prima denūciatio ꝓbetur p solū iuramentū p-
tis.scōa p unū testē tātū ut ibi uerz dicūt doc.ꝙ iuramen
tū ptis et tūc requirit. Est ergo ibi speciale.qz sic ē datuz
p forma a iure. Quero utrū testis possit dare testimoniū
suū in scriptis in carta quā porrigit bar.in.d.l.theopōp⁹

in fi.dic.q̃ sic p illũ tex.fatetur nũ q̃ si iudex uellet eũ audire uiua uoce q̃ posset.l.de minore.§.tormẽta.ff.de q̃sti. Jo.an.extra.c.c.de testibus dic.q̃ nõ põt.nisi sit mutus per tex.iii.q.ix. testes.ubi cãus.bal.dicit q̃ potest si scripturã illã legat iudici non alias.et ita intelligũ .d.l.tbeopõpus Ego puto q̃ nõ possit.lz legat illã iudici tũ p dictũ.c.testes.c.ũ quia p tabellionẽ debent scribi uerba attestationũ. At in cãu nostro opponebit q̃ tabellio scribat q̃ ille est attestatus ut in cedula ista quã tradidit iudici qõ est cõtra dictũ tex. Ad.l.tbeopõpus nũ q̃ ibi nõ fuit testificatus in figura iudicii ut ibi colligitur ex littera ibi pollianus a marito iuratus scripsit ꝛc. Quero testis deposuit set sup uno articulo ꝓducitur iterũ in alia causa sup eodẽ articulo an suffic.si dicat ego dico ut alias dixi in tali cã bar.in.l.eos.ff.ꝏ fal.format istã.q.z dic.q̃ putat q̃ sit in arbitrio iudicis admittere uel non istam testificationẽ et si admittit ualet ad instar testatoris cõfirmãtis primũ testamentũ sine expressione uerborũ cõtentorũ in illa.l.querebatur.ff.de te.mi.et de bo.po.scõm ta.l. q̃ ex liberis.§. testõ Vbi aũt iudex nõ uellet admittere. quia uellet uidere qua trepidatione et cõstantia loquit̃ ut l.de minore.§.tormẽta.ff.de questi.dat ipse consilium q̃ ipse petat illas attestationes prius sibi exhiberi ut ꝏ diceida ueritate possit informari ar.ff.de publi.l.cũ si exhibuissent et ar.eius qꝏ no.gl.ff.si ex no.ca.ag.l.i.§.i.in gl.ii Et possunt ille attestationes sibi exhiberi etiã si nõdũ sint publicate.quia quo ad eũ testioniũ eius non est secretuz Sicut ꝏ in iudice inquirente ut extra.e.c.cũ clamor.et ne in aliquo uariet a primo ꝓpter quod possit incurrere in falsũ.Cõsulit ipse testi q̃ ipse apponat ista uerba q̃ ipse dicit ꝓut nũc sibi uidetur et si appareret eum alit̃ dixisse in alia cã ex nũc corrigit hoc dictũ scõm et reducit ad dictũ primũ cũ tũc melius de ueritate recordat⁹ fuerit hec bar.Sed attende qz uidetur q̃ nullomõ testimoniũ per correlationẽ ad aliud precedẽs testimoniũ ꝏz admitti. qz ꝏz specifice rũdere sic̃ specifice interrogatur ut.ff.e.l.iii.§. idẽ diuus ꝟ.uidetur casus cõtra ꝑdicta. Et ꝓ hoc facit qz uerba generalia et incerta non sic instruũt iudicẽ ar.ff. ꝏ iur.fi.l.si ita fidei Sz potes respõdere ad.§.idem diuus q̃ testimonia ꝓducebantur et nõ testes nec in forma debita fore prius fuerãt recepta nec uerba sũt h oino incerta qz p relationẽ ad certũ dicũtur certa ut.j.de sen.que sit cer.quanti.l.hec sententia et.ff.si cer.pe.l.certũ et ar. eius quod de testõ.s.dixi Nec etiã ob.qꝏ in ꝑce.q.dixi qz ibi nõ fuerat pri⁹ testificatus et scripturã suã ꝓducebat priuatazz hic ad publicã tabelliõis se referebat.et adde que dicã.j.c.l.si. Sed iuxta hoc põt dubitari quid si prima depositio ad quã se refert nõ ualebat rũ. aut nõ ualebat ex defectu solẽnitatis aut ex ꝏfectu ueritatis et sic ex uicõ falsitatis.primo cãu primũ dictũ cõualidatur ex nũc qz repetitũ intelligitur et in hac repetitione congrua solẽnitas nõ deest tõ ꝏz b° scõm dictũ ar.ff.de le.iii.l.i.§.i.z qꝏ ibi nota.et de testa.mi.l. querebat̃ et.ff.de bo.pos.scõz ta. l.qui ex liberis.§.testõ.scõo casu nõ ualet scõm dictuz sicut nec primũ uicio patefacto ut extra ꝏ excep.c. uentes et fa.quod no.glo.in.l.i.j.de codi.sup uerbo iudiciũ. Jtez queritur quid si testis dic.ego dico p omnia sicut prim⁹ testif.dic q̃ nõ ualet ut no.spe.in ti.de testi.§.nunc uidendũ uer.cautũ quoqz.et ꝓ hoc bene fac.ff.e.l.iii.§.idẽ dominus cũ ibi no.in glo.et quia depositio uidetur captatoria ar.l.illa insti.ff.de her.insti.debẽt enim testes instruere nõ instrui.Quero testis deposuit falsũ nõ iuratus an possit de falso puniri et qũo.dic ut dixi.j.de sepul.ui.l.i ubi p Ly.et bar.in.l.si quis legatũ.ff.de fal. Quero an dicto unius solius cardinalis credatur et breuiter dicendũ est q̃ ei ut testi in figura iudicii nõ creditur arg. huius litere in fi.Sed ei tanq̃ relatori crẽdtur in his que dic. ertenus sibi fuisse cõmissa p papã si sit motus et bone status ita no.glo.ber.in.c.ego.extra de iur.iur.et in.c.cũ olim lo.i.de pauf.et idẽ tz ibi inno.in nota.sup uerbo amissiõe et in.c.cũ dilect⁹ ꝏ accu.sup uerbo respõsionẽ. Jdẽ io.an. in.c.cũ a nobis extra de testi.et idez spe.in ti.de testi. §.i uer.quid si aduocatus et in ti.de elec.§.excipi.uer.idẽ excipitur. Vltimo collige ex isto tex q̃ qñ plures testes sũt singulares omnes habentur loco unius.qz nõ sũt cõtestes et sic nõ plus ꝓbant q̃ unus s. lus ut no.in spe.ꝏ inqui.§.nũc uidẽdũ uer.idẽ no.immo si repugnantiã haberent nec ut unus ꝓbarent ut in susanna no.j.c.l.testium et ibi dicã.

Oꝏnibus.

In re ꝓpria nullus est testis idoneus.b.d. concor. sũt in glo Op.de.§ legatari s insti. de testa.et.l.dicãtibus de testa.so.ut glo.q̃ ibi nõ ẽ cã sua sed tertii.i.heredis.Et si dicas cõmodũ legati percipit respõ. glo.q̃ nõ necess.rio quia nõ sequitur ualet instrutio ergo et legatũ. Jsta respõsio nõ uidet cõgrua qz in pluribus et frequenter tz legatũ tõ fore.Ly.aliter dix.uz q̃ hic cõtingit p quãdã cõsequẽ iã.sicut alias de tutor.auc.ff.de au.tu.l.i.Sz nec hec uidet tuta.qz et cõmodũ cõsecutum attenditur ut.j.dicetur.Alii dixerunt q̃ ubi cõmodum cõsecutiuũ sperari põt ex testimonio tũc testis nõ est idoneus sed in proposito nõ sperat legatarius ex suo testimonio cõmodũ legati reportare sed ex.l. dispositione.qz nõ põt heres ꝓ quo est testificatus uenire cõtra id quod approbauit seu iam cõfirmauit.c.quod semel de re iur.li.vi.Alii dicũt q̃ hoc tõ qz is qui eũ recepit in testem sic uoluit et maxime in testõ inscriptus quia tpe quo se subscripsit et signauit testimonii officio functus fuit.j.de testa.l.i.et.l.si nõ speciali ubi casus. Op.ii de.l. fi.j.de fideius.So.ut gl.q̃ ibi inpropre testis dicit̃ Op. iii.ab extra de.c.nouit extra de iudi.So.q̃ in illa prima denunciatione est speciale ut p iuramentum denunciantis et corrigentis ꝓbetur.et q̃a modici est preiudicii.

Quero que dicatur cã ꝓpria rũ.glo.qñ principaliter uel secũdario cõmodũ spectat ad testez.ff.quãdo ap.sit.l.i.§. in propre.Exaiemus ista et primo in uenditore an possit esse testis in cã que mouetur emptori de re uendita z dic.hic glo.q̃ nõ.quia cã censetur eius ꝓpria qꝏ probatur tribus rationibus.prima qz a sententia cõtra emptorem lata appellat ꝓ suo interesse ut.ff.de ap.l.ab executore.§ i.et.l.a sntia.ff.de re iud.l.sepe.§.Secũda qz biduũ datur sicut in ꝓpria ff.qñ ap.sit.l.i.§.sz si alius.tertia qz si res euicatur ad eũ redũdat incõmodũ euictionis .ergo propria ut.d.§.in ꝓpria.Nec ob.d.gl.ff.si.re.l.eos ut ibi no. Et hic attende quia dicit ibi glo q̃ hic erat cã euictionis Jbi qõ de finibus inter duos emptores.q.d.q̃ ibi ex cã inter emptores mota nõ tenebatur de euic. Sed pe.hũc intellectũ ad.l.illã reprobat quia ibi ꝏ euictione põt tenere si aliquid de eo quod uendidit uni prius uendiderat alteri tõ dic.q̃ ibi par est affectio ad utrũqz litigantium et sic ibi cessat suspitio huius.l.ar.ff.de ri.nup.l. pe.§.ꝏ illo.Cõcludit ergo ipse q̃ licet nõ teneatur de euictione nõ põt esse testis ꝓpter affectionẽ.quod an sit uerũ ut in se. q.Et attende supposito q̃ ipse dicat uerũ glo.ista non ꝓ preterea male dic.qz hic queritur an repellatur quia causa dicatur ꝓpria et sic nõ ratione affectionis quã bz ut res ualeat sed ratione commodi proprii. Quero igitur in casu quo de euictio.non tenetur quia sic actũ fuit uel pone in re donata cuius euictio nõ debet̃ nisi ꝓmissa.l.ii.j de euicti.et de do.l.aristo.An si de re illa donatario fiat questio poterit donator esse testis ia. dera. et Ly.q̃ non

primo rōne affectionis quā hz ut eius cōtractus remaneat validus. nam si ꝓsoneta repellitur in quo est maior rō ut in auten. c. §. antepenu. fortius donator in quo ratō est maior quia saltem donatariū hz obligatū ad amido ta. l. sed et si. l. §. consuluit. ff. de pc. her. scdo rōne sui interesse. interest enim sua ne a donatario petatur quod ipse probat quia pactum etiam personale de non petendo factum donatori trāsit i donatariū. ff. de pac. l. si tibi. §. pactū. Mihi uidetur q̄ ista modicum relenet. nā supposito q̄ ipse non admittatur ipe non admittitur parte invita ad testificandū sup his que cōcernūt perfectionē cōtractus ut. d. §. antepe. sed sup his que ante cōtractū potuissent euenire nō ꝓhibetur nec affectio cōtractus illa cōcernit. unde simile nō est bonum. idē dico de pacto q̄ exceptio pacti transit in donatariū ut donatio remaneat valida qz hic ꝓcedit ex. l. dispositione mediante cōtractu sed non sequitur q̄ de aliis anterioribus cōtractū nō cōcernentibus hz contractui prosint nō possit testificari. vñ de connexis ad cōtractū uidetur nō posse testificari p rōnes primo factas sed de aliis sic. et ita soluitur glo. facit quod no. doc. in. l. fi. §. de ꝓcur. et in. l. si actor. ff. de ꝓcu. et quod no. de connexis. in. l. i. §. si aduer. re. iu. Quero ticius promisit. mihi. x. coz̄ uno teste uidēs me probationem nō posse facere nisi p unū testem et mihi non sufficere cessi iura mea gayo ꝓpter qd gayus petit illa. x. et producit me in testem una cum illo teste. querit an ego possim esse testis. Et refert cy. q̄ quidā dixerūt q̄ sic hz ipse tenet contra per. l. i. §. i. ff. ne uis fi. ci. sed nescio qūo ille tex. hic ꝓbet. Alii distinguunt aut constat q̄ cessio est facta in fraudē qz emolumentū spectat ad cedentez et nō pōt ut hic et hec ñ cōstat. et tūc aut penes cedentē remanent iura directa et tūc hz rōne emolumēti nō repellatur tñ repellitur rōe iuris qd hz in noie et act. ar. eius quod in se. q. dicā. Aut iura directa penes. cum non remanent quod est qñ habēs utiles dūraxat cedit illas. l. ex asse. ff. ad trebel. et tūc dicūt aut tenetur de euictione et nō pōt ar. eius qd hic no. gl. in uendictione. Aut de euictione non tenetur et tunc possit ar. l. fi. §. de procu. et. l. si actor. ff. in. e ti. cum ibi no. sed hz de euictione nō tenetur tene. opi. pe. et Cy. ut nō possit. quia in hac actione cessionarius repre sentat imaginem sui actoris ideo auctor ille ad ꝓbādū non debet audiri inuito aduersario. l. qui stipendia. §. de ꝓcur. Aduersario aūt uolente posset dcā. l. fi. et. l. si actor. Quero quid si est qd de re cōi an unus poterit testificari p alio. D c aut est qd de re indiuisibili ut in seruitute et clarū q̄ nō quia sententia toto predio datur. ff. de neg. ge. l. qui aliena. §. fi. Aut ē qd de re diuisibili et tūc aut cōtenditur de tota re et idē ut hic et ar. §. de consor. ei. li. l. ú Aut contendit de parte unius ex cōsortibus tantū cū alio nō cōsorte. tunc alius pōt testificari quia nihil sua interest. Aut cōtenditur cū alio cōsorte. et tūc aut consors qui producitur ad testificādū ē pars iudicii et non potest testificari. Aut non est pars iudicii. quia duo dumtaxat ex tribus inuicē de partibus suis contendūt tūc tertius qui non cōtendit inter illos poterit esse testis cū nō subsit cā ꝓhibitionis et sic dz admiti. l. i. §. i. ff. e. et hoc quādo res est cōis pluribus ut singulis. Sinaūt sit uniuersitatis dic ut dixi. §. e. l. parentes. Quero nūc de procur. in quo glo. uidetur uariasse. nam in. l. fi. ff. e. uidetur sentire q̄ possit. sed in. l. deferre. § idē decreuerūt. ff. de iur. fis. dicit q̄ nō pōt. Dic aut queritur de procur. iudicii et ille testis esse nō pōt nec i causa principali nec qd fortius est in causa appellationis. licet instantia sit diuersa tex. est et gl. in. c. romana extra. e. ti. li. vi. Et rō pōt esse duplex una est ne tameinoz sui officii forte cōrarīū asserere ueritatis et sic ratione affectionis sicut nec aduocatus licet sint tum sit officiū aduocationis. §. de asses. l. nemo in fi. et. ff. e. l. fi. Et illā rōnem ponit glo. in. d. c. romana. Alia rō pōt esse quia procur. factus est dominus instantie nec p ma tationē instātie uel ꝓcuratoris illud ius est deperditum quin alique reliquie remaneant. ideo uelut in cā propria nō pōt esse testis ut hic. Ubi aūt nō fuisset dominus instantie sed ad unū tantum articulū datus tūc nō ꝓhibetur sup aliis articulis testificari ita no. io. an. ibidē i nouel. Et eadē rōne potest esse testis in alia cā q̄ non ꝓcurauit ut no. bar. in. d. §. idē decreuerūt. Aut queritur ō ꝓcura. ad negocia et tūc dic āt i negocio qd nō gessit z pōt et parte inuita eū nō reperiatur ꝓhibitus. l. i. §. fi. ff. e. aut in negocio q̄ gessit. et tūc dicit glo. q̄ nō pōt. nisi utraqz parte uolente ad instar ꝓsonete ut in auten. e. §. quoniā uero et ita no. glo. in. d. c. romana. Cui assentit bar. poussi me qñ testis ex sua testificatiōe sentit commodū. puta si peto a ticio cētū que dico me numerasse et tradidisse gayo et portauro et qui ci portauit et numerauit mco noie et de mandato mco et uolo ꝓbare p dictū gayū nō possum. qz si testificatur q̄ sibi tradidit liberatus est a me z si sibi nō tradidit remanet mihi obligat⁹ et sic testificat i facto quod ad eū spectat. Sed attende qz isti nō loquūt pfecte et in aliquo casu minus pfecte et iudices multotiens faciunt errare. Ideo caue tibi primo a simili de ꝓsoneta quod isti inducūt quia in eo uidentur errare. nā ꝓsoneta idoneus testis est. siue ab utraqz siue ab altera tantū pte producat. Sed in hoc est diuersitas qz si ab utraqz pte ꝓducatur compellit testificari si ab altera tantuz non potest cōpelli ita no. glo. in. d. §. quoniā uero in auten. et h est uerias scdm ia. de bel. et cōmuniter doc. quicquid no. glo. nrā in auten. de fi. instru. §. in his uer. q̄ si a numeratur et ita etiā dic. hic bal. scdo aduerte qūo uerba istorū nō fūt pfecta ut ex sequentibus colligere potes. ido in procuratore ad negotia dic latius qz aut queritur in negotio quod nō gessit et pōt testificari etiā ꝓparte aduersa inuita ut. §. aut queritur in negō qd ipse gessit. et tūc aut ꝓducitur utraqz parte uolente et pōt ut. §. Aut altera inuita et tūc aut ꝓducitur ab aduersa parte cuius mādato nō gessit. et tūc testificari pt. et ne dum ꝓducente sed etiā pro eo cuius negociū gessit cōtra quem ꝓducitur ut no. in glo. ii. in fi. ff. e. ar. §. de epi. et cle. auten. hz iudex. aut ꝓducitur ab eo cuius mādato gessit et hic distinguo. aut ex testificatione quā fac. apparet cū cōmodū cōsequi ad eo q̄ nisi sic testificetur ex mandato remanet ꝓducēti obligatus et tunc non admittitur ut in exemplo qd posui. §. per bar. hz glo. in ultima expōne sentiat q̄ admittatur in. d. §. in his uer. q̄ si a numerator. sed illa expositio nō ē bona ut pz ex ꝓdictis ar. huius. l. nisi cā saluces ut statim dicā. Aut ex testificatione non apparet q̄ hic cōmodum cōsequatur et tunc diuisio q̄ admittitur ut in hoc exemplo. Cū peteres a me. c. mutuo ego uolens tibi mutuare dixi ticio ibi presenti numera illā pecuniā isti et tibi numerauit certe iste numerator poterit esse testis. qz ego p sens dicor fecisse ut. l. si ꝓcuratoris presentis. ff. de uerb. ob. et qz solū nudū ministerū fecit ꝓbui. Ita pōt loqui dictus. §. in his uer. q̄ si a numerator. et scdm hūc intellectum tertia expō ibi posita erit uera. Vel pone exemplū ego uolo ꝓbare me possedisse certū fundū ꝓduco ꝓcuratorem seu gestorē negociorum meoz qui attestatur me possedisse et fructus percepisse et interrogatus de causa scie ridet q̄ ipse erat ꝓcurator meus ad locandum z ad fructus ꝓcipiendū et q̄ ipse noie meo locauerat possessiones colonis et partē meā fructuū receperat et ad domū meā miserat et mihi tradiderat. certe dico ille probat et eius attestatio dz admiti. quia ex eo quod principalit testificatur ualet ex eo q̄ affirmet me possidere nō conse

quitur commodū liberationis a mādato et ita pōt intel
ligi tex. in.d.§.idē decreuerūt dū dic. procuratorē admit
tendū esse p ꝑ fac.quod de legatario.hic notatur.

Quoniam liberi

Hec.l pōt continuari cum prece.ut in glo.z
erit tūc ratio indirecta nō directa precedentis dicti usqz ibi in exhibitionē. Vel legitur
per se.z tūc diuide in duas.primo ponitur ratō que mo
uet principem ad prouidendū testibus.secūdo ꝓuisionē
ponit circa ipsorū exhibitionē tam in criminalibus q̄ in
ciuilibus.secunda ibi in exhibitionē. Testes debent esse li
beri et non socii uel participes criminis et sūptus impē
diorum debent eis dari a ꝓducente .b.d. No.primo q̄
testes dēt esse liberi non serui ut.s.e.l.seruos. Item not.
q̄ testis non dz deponere.nisi de eo cuius noticiā habz
ut in uerbo noticia circa q̄ uide qd dixi.s.e.l.solam. Itē
no.q̄ sumptus competentes debent ei fieri a ꝓducēte
quod intellige in eundo stando et redeūdo ut extra d re
scrip.c.statutū li vi §.proferēdo testimonio.et nōtantum
victus.sed et uecture roncini.uel nauis si qualitas ꝑsone
hoc exposcit ut.ff.man.l.idēqz.§.labeo ut ibi no.in glo.z
hic attende q̄ a ꝓducente debent fieri sumptus pro tpe
quo deponunt ad eius petitionē.et ideo si postq̄ fūt exa
minati ꝓ petente pars aduersa eos ꝓducat sup nouis
capitulis ipse debet ei facere sumptus donec super suis
capitulis fuerint examinati scōm ia.de ar.ita no.Cy.s.e.
l.nimis in fi. Itē dic.pe.z cy.q̄ isti sūptus debent ei da
ri anteqū pedē moueat de domo sua.si hec petat ar.j.e.
l.pe.z s.de iudi.l.ꝓperandū.§.illo. Item dic.q̄ nō oēs
sed illos tantū quos non esset facturus in domo sua ut
ff.de pe.her.l.sed et si.l.§.q̄ aūt quis.nisi foret talis per
sona que domi lucrata fuisse expensas ut.ff.ad exhi.l. sz
si heredibus.§.plane quod no.ꝓ ambasiatoribus qbus
debēt fieri sumptus. Item no.q̄ testes debent postula
ri.i.peti ut citentur ad testificandū.z sic a parte dēt pro
duci ut hic et.l.presbiteri s.de epi.z cle.se igitur offeren
tes iudici ad testificādū non citari.ut suspecti sunt repel
lēdi ar.ff.de hi.q̄.ut indig.l.pⁿ legatū.§.his uero et ibi gl.
fa.l.iii.ner.alioquin.ff.d iur.iur. Itē no.q̄ hic istud uerbū
cautio sumit ꝓ iudicis cauta de liberatione seu ꝓuisio
ne aliter sumit in.l.i.s.de ꝓcur. Itē no.q̄ socii z participes
criminis non admittūtur ad testimoniū ut hic sicut
nec ad accusandum ut .l.si filiuz.j.de li.ca.et hoc secūdū
lecturā primā scōm quā ista uerba si socii fūt.ad precedē
tia referūtur.itē no.q̄ socii z pticipes ciusdē crimis non
debent habere sūptus a ꝓducente ut hic scōm aliā lect.
scōm quā ista uerba si socii ꝛc.referūtur ad sequētia ut i
glo.Sz quomodo hec lec.ꝓcedat non uideo.qz si actor
ꝓducit illos z reus eos repellit ut socios criminis nō ui
deo caus[illegible]cur sumptus a ꝓducēte q̄ eos uexari fecit ñ
debeantur.nā ratio huius.l.fuit q̄ officiuz testis non dz
ēe damnosū.nisi dicas q̄ hic iō.qz accusatorē deceperūt
qui eos non ꝓduxissz si scissz. Vel simplicit dicamus
q̄ participatio criminis eos excludit ab hoc bñficio.qz
equū uisū fuit ne passus iniuriā compellatur his qui in
iuriam ei fecerūt sūptus facere.z sic ne addat afflicto af
flictio.z ne bñ faciamus ei q̄ penā meruit contra.l. siue
hereditaria cū concor.ff.d ne.ge.Sz an idē econtra si reus
ꝓducat illos ad sui defēsionē z actor eos repellit ut par
ticipes crimis uidētur q̄ non.qz reus d pticipatione sciēs
fuit idō sibi imputet ad sūptus.igit uidet q̄ teneatur. Lo
gita quia ꝑ doctō.hec non tangunt.Redeo ad quartuz
z ꝑ declarationē terminorū.quero primo q̄ dicātur socii
z pticipes criminis rndit glo.z bñ q̄ non oēs criminosi
debēt socii appellari.sz tantū illi q̄ eiusdē dlicti numero
fuerūt socii ita q̄ absolutoria lata ꝓ uno ꝓsit alteri ut cō
demnatoria quale quale ei pareat preiudiciū.ut.ff.d adul.
l.denunciasse.§.fi.ita dic.glo.et cy.ergo puto attendendus
ut idem sit si nō sit idē crimē numero sit tñ ei cōnexū pu
ta.qz si illius causa uel occasio ut est lenocinium cum adul
terio.nā rōne cōnexitatis uidetur habere societatē cū illo
ar.eius quod no.gl.ff.de accu.l.qui accusatore in gl.ma
gna ad fi.ꝓ hoc facit etiam.c.i.extra.e.li.vi. Quero.iii.
an aliquo casu socius criminis admittatur ad testifican
dū. Et dixerūt quidā q̄ sic.puta in transfuga.l.nō omnes
§.fi.ff.de re.mi. Sed ut dic.glo.ibi non dic.de sociis idō
ab illo casu recedit glo.et alios ꝓsequitur.puta i cā leno
cinii ut.ff.de cu.re.Lotius lo.ii.et.l.pnnctarū.s.d fer.z i
crimine maiestis ut.j.de maiest.l.fi.et false monete ut.j.
de fal.mo.l.i.adde et alios ut in crimine lese maiestatis.
ut.j.ad.l.iul.ma.l.quisquis.et extra de procur.c.i. Item
sacrilegii.ii.q.i.in primis et.xvii.q.iiii.§.qui autē Item cōs
pirationis.et cōiurationis extra de testibus co.c.ul.vi.q.
i.§.si quis cum militibus in fine . Item heresis extra
de presump. capi.litteras . Et ut breuiter concludam
dico q̄ ubi unius socii cōfessio admittitur contra alium
ibi dz admiti eius testimoniū ar.s.si rec.ꝓuin.l.i. Quan
do aūt eius cōfessio admittitur et ad quid uide qd dixi
in.l.fi.j.de accu. Et in crimine simonie habes tex.dicētez
q̄ si agatur criminaliter socius eiusdem criminis non ad
mittitur. Sinautez ciuiliter distinguitur.aut est socius cri
minis.sed nō muneris.z tūc admittitur aut est socius crimi
nis z muneris et tunc non admittitur.ita distinguit tex.
extra.c.c.i.li.vi. Et ex illo tex. cōiuncto c.licet beli.extra d
sūmo.pz q̄ nō sequitur.socius criminis admittitur ad ac
cusandū d certo crimine ergo et ad testificādū de eodez
debet admiti Sed attende quia dicit ꝓuectus quō ē pos
sibile q̄ accusatus repellat a testimonio quē ut sociū crimi
nis cū ipse uidēt fateri se crimē cōmisisse et sic ex ꝓfessiōe
ꝓuincetur. Et ego respōdeo primo cū gl.in.l.si.filiū.j.d
li.ca.secūdo et aliter ut plenius scripsi in.l.si magnū.j. q̄
accu.nō po.et ponitur et ꝑ glo.io.an.in.d.c.i. Quero.iii.
cū glo.an in cā ciuili socius admittatur ad testificādū gl.
ponit opi.et finaliter tenet opi.io.distinguendo aut sunt
socii oim bonorz et tūc nō admittitur qz cā unius censē
tur cā alterius ergo repellit ut.s.l.pri. Aut sūt socii uni
us rei.et tūc aut alterius q̄ eius que petitur et pōt qz nō
ꝓhibetur ut.ff.e.l.i.aut sunt socii rei petite.et tūc aut ex ꝓ
uentione ita q̄ cōmodū et incōmodū spectat ad utrūqz
et nō pōt eadem rōe. Aut sunt socii re ipsa qz incidūt in
cōmunione et tūc aut mouetur qō de parte socii tantum
et tūc pōt qz cessat rō ꝑdicta qz nullū cōmodū uel incō
modū spectat ad ipsū. Aut de tota et tūc nō possit qz i re
ꝓpria tūc testificarēt et ita colligit glo.ex qua colligi pōt
breuis cōclusio.qz aut socius sperat lucrū uel damnū .et
nō admittitur alias sic. Sz attende quia ia.d ar.in cān q̄
sunt socii reipsa.et nō ex cōuentione et pars unius tātū
petitur ꝑdistinxit aut eadē cā defensionis est unius et
alterius et tūc nō possit.qz præsumptiue cōmodū et incō
modum dz ad eū spectare.aut nō ē eadē cā defensionis.
et tūc admittatur ar.ff.de ap.l.si qs separim qd satis pla
cet. Et uide ea que scripsi in.l.precedenti d.qd et hoc qñ
socius ꝓducit sociū. Sinaūt socius ꝓducitur cōtra soci
um tūc admittitur et pōt testificari pro socio et sibi iputet
q̄ cū ꝓduxit sciens q̄ ꝑ utraqz pte dz dicere ueritatez
ut auten.sed index.s.de epi.et cle.et no.in sy.in.l.fi.ff.e.
Ex predictis pz q̄ colonus priari pōt testificari ꝑ dño
et ad eius instātiā ne dū de ꝓprietate sed etiā de possessi
one fundi quantūcunqz dicat et dimidietatē fructuū et
portauit et dimidietatem sibi retinuit. Itē ex predic
tis pz q̄ socius itineris pōt testificari de iniuria illata so
cio.nisi iniuriā illā sibi ad animum reuocauerit ut ꝓpriā

qõ ex signis et uerbis ab eo ꝓbatis apparere põt ut nõ in sy.ff.de do.ex.l.apud celsũ.in pnn.Vltimo gl.penulti. inducit istũ tex.q̃ laboratores debent habere sumptus diurnos.quod est uerũ si gratis ueniãt ut hic non si mercede.quia tunc suo uictu.nisi aliud conuentio uel loci cõsuetudo disponat et cũ suis instrumentis debent laborare iõ damnũ est suũ si destruantur ut.l.ii.§.si conseruatis ff.ad.l.ro.de iac.et circa illã materiã uide que plenius in cuntibus ad bellũ scripsi in.l.quoniã multa.ꝗ.ad.l.iul.de ui.

Jdicatur

Jsta autem.cõmuniter legitur hic. aliqui uero et ita cy.legũt eã ꝗ.e.sup.l.si quis.Et diuiditur in duas.q̃ primo qñ testi obiciturui tium seruitutis.secundo qñ odiositatis.secunda ibi si uero dicatur Testis nõ dꝫ esse seruus nec parti cõtra quam ꝓducitur.odiosus et propter exceptionẽ que opponitur cõtra personam testis non defertur examinatio.nisi pro opponente sit iuris presumptio uel talis ꝓbatio que testimoniũ etiã latũ prorsus eneruaret.h.d.Jbi instrumẽtũ sue manumissionis.dic uel illã ꝓbet ꝑ testes oi exceptõe maiores ar.ꝗ.de la li.tol.l.i.§.i.et.li.et ita no.glo.in cor.e. Jbi uel aliter est odiosus.dic q̃ ex litis motione Jbi testatio.i.testificatio.No.ea que habes in sũmario.Jtẽ no ex serie huius littere q̃ exceptiones que cõtra personas testiũ obiciuntur debent obici seu ꝓtestari ab initio per euꝫ cõtra quẽ ꝓducuntur ut sic uel repellantur uel tpe disputationis reseruentur alias nõ opposite neqꝫ ꝓtestate nõ sũt salue.q̃ uidetur personã approbare q̃ de facili notã põt habere nõ ꝓtestando ita dic.hic cy.de quo ꝑ canonistas extra de testi.c presentiũ li.vi.et extra de accusa.c.inquisitionis.Cõtra aũt eorũ dicta semper sũt salue exceptiones sine ulla ꝓtestatione premissa.quia nõ uidetur approbare dicta que ignorat.Et ex hoc apparet q̃ si in partis cõtumaciã testes sunt recepti q̃ ei postea reuersi.licet nulla ꝓcesserit ꝓtestatio salua sunt iura cõtra ꝑsonã et dicta ut.l.si qñ et.l.ulti.ꝗ.e.nec ob.auc.sed et si qs ꝗ.e.ut ibi dicam.Jtem no.q̃ excep.post lit.conte.emergentes non habent impedire ꝓcessũ.nisi ꝓbentur incõtinenti.sed debẽt reseruari ꝓbande disputãde et examinande tpe aliarũ exceptionũ ita dic ia.bel.in cor.hui9 autem.et allegat glo.extra de of.dele.c.cũ cõtingat.Ego allego tex.coniũctũ glo.ff.de iur iur.l.nã ꝛ postea in pnn.nã ibi ꝓbatur q̃,qñ excep.dilatorie requirũt altiorẽ indagi nem ne interim impediatur ꝓcessus debent ille reseruari cognoscẽde in meritis cãe et ꝓ ħ etiam facit.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.sine de testa.ỳ.sed quid et apante illas postea obstare habes q̃ retro factũ ꝓ non facto haberi debet ut hic et.ff.de dam.infec.l.prætor in pnn.et.l.si quis binas.§.i.in.e.ti.quod no. Jtem no.q̃ in his que cõcernũt bilitatẽ personc ꝑ replicationẽ quis fateri uidetur excep.qñ id qõ replicatur supponit id excipiendo intendi tur ut hic in eo qui cõtra seruitutem oppositã excipit se liberum.uel manumissũ nam nisi probet manumissionem habetur ꝓ seruo quod est no.ꝛ statim latius declarabo Quero igitur ꝓ huius primi dicti declaratione,quare i prima parte huius autentice si dicatur ingenuus statim admittitur.sed debet ꝓbare uel iurare ꝛc.ꝛ glo.in cor.et Ey.ħ q̃ rõ est q̃ cũ dicit se ingenuũ presũptio iuris naturalis primitiui est pro eo qõ omnes liberos esse dicit cum uero se liberũ uel manumissũ dic.uideur asserere se seruũ fuisse cũ manumissio sit libertatis datio et a manum ptãte dimissio ut.l.manumissiones.ff.de iusti.et iur.ꝛ quia libertini sunt qui ex iusta seruitute manumissi sũt.l. libertini.ff.de sta.ho.et ex hoc bñ sequit q̃ ꝑ replicationem simpliciter ꝓpositã quis fateri uidetur id qõ excipiẽdo ꝓponitur qñ id qõ excipitur in replicatione supponitur uel implicatur ut dixi in ultima no. Sed hic attende.quia nos dicimus q̃ sicut se habet exceptio ad actionem ita se bꝫ replicatio ad exceptionẽ extra de excep. c.dilecti.Tũc contra ꝑdictũ no.arguitur sic.qui excipit intentionem actoris non affirmat.ergo nec qui replicat exceptionem rei cõfitetur cõtinentia bona est ꝑ dictũ.c.dilectus antecedẽs ꝓbatur ꝑ.l.excep.§.ti.i.et per.l.nõ uti qꝫ ff.de excep.ubi uidetur casus aprus et canoniste bñt etiam casũ in.c.cũ uenerabilis extra de excep.et ponunt hic ꝓ regula extra de re.iur.c.exceptionẽ li.vi Quid dicemus de isto forti obiecto attendendũ est q̃ dy.in.d.c.exceptio.dic.q̃ si excipiendo nihil ponitur tũc actoris intẽtio nõ uidetur confessata ut est uidere in exceptione nõ nu. do.uel nõ nu.pe.Sinaũt aliquid ponitur tũc de sola exceptione est tractandũ absqꝫ eo q̃ actor intentionem suã ꝓbauerit ut in exceptione pci de nõ petendo solu.uel accepti.et sy.et ꝓ eo uideẽ casus hic.et hoc nisi sub cõditione opponat ut no.in.l si quidem.ꝗ.de excep.et de hoc ultimo est casus.in.d.c.cũ uenerabilis.Et secũdũ istum modũ intelligit iura.§.i cõtra.inducta et ꝓ eo est auctoritas glo.que hoc tꝫ in auten de exhi.et intro.re.§.sanctimus. uer.suscepto signata sup uer.cõtestatione in fi. sed io.an. in glo.in dicta regula exceptionẽ istã opi.reprobat dicens q̃ restringere illã regulã ad exceptiones mere negatias est dicere q̃ illa regula ẽ de indubitabili cõtra.l.q̃ labeo ff.de car.edi.ac etiã est nimis illã restringere que loquit generaliter et indistincte ac quodãmõ negare illã regulã esse.cũ plures sint exceptiones que aliquid ponũt q̃ ille que dũtaxat negant.et iõ dicit ipse q̃ in nullo casu fateri uidetur qui simpliciter excipit.secus si non simplicit̃ sed primo fateatur postea excipiat ut in.c.ꝑterea lo.li. extra de trãsac.et idẽ tꝫ Jn.in.d c.cum uenerabilis et ultra in.d.regula excep.in glo.io.an.nititur ꝓbare tribus rõnibus q̃ simpliciter excipiens confitetur nõ uidetur aliq̃d ꝏ intentione actoris.Prima q̃ hic nõ sequit̃ necessario ut patet in pacto nõ petendo q̃ poterat esse q̃ illud ñ erat uere debitũ uel naturaliter tantũ ut nullo mõ. secũda q̃ ꝑ exceptionẽ negat se debere ergo nihil de intentione actoris uideur fateri ne cadẽ exceptio cõtrarios ꝓducat effectus.ff.de solu.l.qui hominem.§.si.et de baptis.c.maiores.tertia quia cũ reus sit priuilegiatus ut cõtrarias possit opponere exceptiones.ut per eum no.in.c.nullus pluribus extra de re.iur.intelligitur ipse simpliciter excipiẽdo.primo negare et pactũ opponere.et sic de pacto sub conditione si appareat eum ꝓmisisse uel debere intelligitur opposuisse seu excepisse. Et ex his rõnibus attentis ibidẽ in nouel.q̃ dic.opi.dy.sibi nõ placet et ad hunc tex.nõ respõdit.q̃ nec allegauit.Sed bal.hic respõdꝫ dicens q̃ illa regula ẽ uera ut fateri nõ uideatur precise et ita intelligũ illã litterã.sed ubi exceptio uel replicatio supponit id quod.aduersarius intendit tũc ex tali obiectu p̃ sumptio cõtra opponentẽ inducitur ut hic fac.quod no. in.l.si filium.ꝗ.de li.ca.Jsta sol.est imposita uerbis et nõ rebus cõtra .l.ii.ꝗ.l.cõta de leg.qõ pꝫ q̃ista p̃sumptio ñ ꝓcedit nisi ex quadã implicita suppositione eius qõ excipitur et est tãte potentie q̃ nisi ꝓbet̃ id quod replicat̃ replicãs nõ admittitur uel admissus postea habetur ꝓ nõ admisso ut hic pꝫ et sic so.nõ est bona.Quid igit̃ dicendũ rñ.q̃ puto io.an.ꝛ inno.bene dicere in exceptionibus que proprie sunt actionis exclusio.et sic in cõcernentibus actiones et hoc ꝑ iura.§.alle.et ẽt q̃ id qõ suppositiue dicitur in istis interrogationibus seu respõsionibus ꝓiudicare nõ dꝫ.q̃ ꝓ uero nõ affirmatur.sed ad effectũ aliũ ꝓ cõditionaliter appositio bẽtur ut pꝫ ad sensuꝫ

et quotidie in istis disputationibus fieri uidemus ac et
p alias rōnes.z potissime p ultimā quā scripsi.s.ti.i.l.ex
cep.que uidetur mihi fortior ceteris ubi hāc.q. formaui.
Iz hic latius ipsam examinem.in exceptionib⁹ aūt cōcer
nentibus hilitatē psone locū hz.l.ista.qz excipiēs de ser
uitute hilitatē uidetur negare et replicās se libertū decla
rat ex qua cā habilitatis uenit.unde prima petitio gene
ralis ex qua petitur admitti nūc ex hac spē libertinitatis
declaratur et perinde est ac si a principio specificata esset
ar.s.de iu.l.licet.et sic exceptio in ordine intellectus seq.
et nō antecedere uidetur et ideo in casu isto dz pbare se li
bertū et manumissū esse.nā qui uult admitti ut talis dz
pbare se talē.l.nō ignorat.j.q accu.no.po.et.s.ti.i.l.cum
re et.l.neqz et.l.matrē et extra de elec.c.si forte li.vi. cum
ibi nō.Et hec no.qz subtilia sūt pōt dari et illa so.ut dica
m⁹ q hic expressū fuit cōfessus se seruū fz fuisse nūc liber
tū se esse ex manumissione dic.simile ut in.c.preterea ex
tra de transac.Quero cū glo.seruus nō admittitur ad te
stimoniū.sed quid de sta.libero dic idē qz interim seru⁹
est.ff.de sta.li.l.statu liber. Quid de ascriptio dic q pōt
ut.s.de epi.z cle.l.iubemus et auten.ascripticios. Quid
de monacho et cōuerso.dic q admittitur ut in auten. de
monac.§ cogitādū et ar.ff.e.l.i. Quero tex.iste repel
lit odiosū ppter litē motā sup crimine an sup quocunqz
et siue agatur ciuiliter siue criminaliter.puto sup quocun
qz.et nedū si criminaliter.sed etiā si ciuilit dūmō aliqua
afflictio afferatur psone saltē infamie inferēde psone ut
differat a sequente parte que de lite pecuniaria tantū loq
tur. Quero cū glo.de qua lite pecuniaria hic loquit
rñ.cū glo.q siue sit de statu siue de omnibus bonis siue
de maiori parte bonorz sufficit ar.insti.de ex.tu.§.itē pro
pter litē.Quero tex.subiungit uel alter odiosus.quomō
hic intelligitur dic q hoc uelut indeterminatū relinquit
iudicis arbitrio qui arbitrabitur an leuis' uel grauis sit
inimicicia an sit capitalis uel non.quia capitalis non ad
mittitur.nō capitalis sic licet minus fidei adhibeatur ita
ita no.inno.in.c.cū opponeat extra ō accu.nec.p leui ita
de facili quis presumitur mentiri sicut pro graui.ut no.in
corpo.huius auten.fac.quod no.ff.de ar.l.licet.et alibi di.
Inno.q inimici nō solū dicūtur quo ad repellēdū a te
stimonio q odiū gerit in mente.sed etiā qui iimicicie cās
habēt uel habere presumuntur sine mentis odio ar.iij.q
v.c.ii.et se.et ita no.ipse i.c.cū.l.et A.ad fi.extra de re iu.z
sic suspecti de inimicicia graui repellent scōm eū. Itē dic.
ipse in.d.c.cū oporteat q qui semel fuit inimicus semper
presumitur.nisi signa recōciliationis appareant ut.s. fai:
ber.l.i ipsius.z.l.iij.i fi.ff.de adi.le.et signum reconciliatō
is est si postea ceperūt simul conuersari.ita no.glo.instit.
de iniur.§.si. Item dicit in.d.c.cuz oporteat.ad fi.q non
statim post reconciliationē quis est admittendus ad te
stimonium.qz adhuc de rancore suspicari pōt iō nō soluz
qui est inimicus sed et qui fuit nudius primus.i. de p
ximo repelli debet a testimonio ut.iii.q.v.c.ii. Quero
quo tpe debet esse ḃ odiositas uel inimicitia ut sic repel
li debeat quis a testimonio rñ.aut dicitur procedere ex
facto quod fuit ante factū de quo mouetur qō ad cuius
testificat.adducitur.et suffic.aut ex facto qō fuit post illō
factū de quo mouetur qō .et tunc aut pcessit facto testifi
care debentis et idē.āt facto eius cōtra quem.testificatur
et aut tūc lis aut erat mota nec sperabat moueri cōtra p
ducentem et adhuc idē puto.Aut erat mota uel sperabat
moueri cōtra pducentē quando hic odiū insurrexit int
eum qui pducitur in testē et eū contra quem pducitur.z
tūc testis oio nō repellitur.sed iudici cōmittitur ne tro
detur occasio aliquid malignandi cōtra illū qui forte so
lus.uel cū uno alio aliquid posset testificari cōtra illū ar.
ff.de questi.l.i.§.si quis latrones.et quod ibi no.bar.ubi
dicit q uidit de facto q cum quidā contra se nō habēt
nisi unū testem dedit illi unam alapā ne postea testifica
ri posset contra se qō no:et hic habetur p.io.an.in.c. testi
moniū de testi. Quero si testi obiciatur infamia rñ.distin
guēdo infamiā iuris ab infamia facti ut dixi in.l.i.ad fi.s
de sum.tri.et fi.ca. Unū adde q infamis infamia iuris
quandoqz admittitur ut in crimine lese maiestatis no.bā.
in.l.in questionibus.ff.ad.l.iul.ma.quod debz intelligi ut
admittatur ad probandum principale quod intenditur
in quo crimē consistit nō alia adminicula uel circūferen
tia ut in exemplo quod ponit ibi bar.quod oio uide ex
quo infertur q si infamis uirtute statuti admittitur ad p
bandū adulteriū intelligit ut admittatur ad pbādū am
plexus fz nō mulieris mrmoniū ar.extra de sponso.c.p tu
as scōm bal. Sz cōtra uidetur.qz cū adulteriū nō sit. nisi
mulier nupta fuerit uidetur et pbatio matrimonii pmis
sa ar.l.ii.ff.de iur.om.iu.l.illud.ff.de ac.her. Nō ob.c.p tu
as.qz adminiculis ad pbandū nō ō pbandis loquitur p
terea matrimoniū est ō subā adulterii nō aūt de admini
culis. Quid si obiciatur piuriū dic q repellitur a testimo
nio piurio probato eodem titulo capitulo testimonium
siue sit infamis siue non ita no.glosa.in.l.lucius.ff. de bi.
qui no.infa. Quid si dicitur simpliciter q est crimino
sus puta homicida dic q de iur.ciuili non repellit cum
causā nō cōtingat ō qua agit ut pz in.l.preter ibi pricipes
et socius crimis repellit z nō aliis scōm doc. Subiūgit
rñ quidā qui graue scelus ppetrauit.qui homicidiū com
misit q inter uiles psonas est habendus ut.s.ubi sc. nel
cla.l.i.et sic sine tormentis non est recipiendus ut.in coz.
e.§.si uero ignoti et.iiii.q.iii.§.si ea facit.qō no. In.extra
de accu.c.cū pe.manchonella. Unū rñ attende q ubi te
sti.obiicitur crimē nō dz obici in genere.sed in spē cū ad
iectione loci et tpis ut in.c.presētiū de testi.li.vi.fac.extra
de elec.c.ut circa.e.li. Quero testis in mortis articulo dix.
se falsū testimoniū dixisse in certa causa.an nocet uictori
dicūt doc.q nō ar.ff.ō proba.l.fi.§.fi.cū ibi nota.et.ff.ad
sille.l.si quis in graui.§.i.et ibi per bar.fa.quod no.cy.in.
l.si uicis.j.de nup.et.l.seia.et ibi no.in prin.ff.ad uelle.et
est rō qz hic deponit non iuratus nec solenniter.et etiaz
ex iteruallo et sic ñ pindicat alii.ar.s.e.l.iurisiurādi z ei⁹
quod nō.j.de testa.l.hac cōsultissima.§.fi.et ar.eius quod
no.in glo.extra.e.c.cū causā. Ultimo hec autentica p
stat argumentū q testis possit interrogari de statu suc p
sone.puta an sit liber uel seruus et an sit odiosus uel ini
micus alicui partiū uel ei cōiunctus et in quo gradu.Cu
ius cōtra.dix.O do.ex eo qz sup hoc nō sūt pducti nec iu
rati.Sed ni.de ma.tz q possit.qz ille interrogationes ne
niunt in cōsequētia iō nō est necessaria specifica pductō
nec iuratio ar.ff.de re.uen.l.ex diuerso.§.i.et.ff.cōmo.l. si
ut certo.§.usqz adeo. Item qz prius de se quis interrogā
dus ē.l.prius.ff.ad sil.fa.qō no.in.l.testiū.j.e.et ita seruat
cōmunis practica.Et iō attestationes in his sūt multum
pōderāde.qz pōt testis infrigere totū qō prius dix.si po
stea se inimicū dicat eius cōtra.quē testificatus est ut no.
bar.ff.de uer.ob.

Ibertorum aduersus

Libertus nolens uel inuitus aduersus,
patronum non potest ferre testimoniuz.b.
dic. No.q libertus testificādo contra pro
nū punit. Itē no.q citatio iudicis eū nō excusat. Op.q
nōtātū aduersus eū.sed nec etiā p eo possit.l.i.j.ō que
sti.so.cōfitendo ut in glo.et dic ut ibi latius dixi. Op.q i
mo liberti ad testimoniū admittant ut.s.l.px.et.s.ō po
stu.l.nec ceterorū. So.ut glo.cōtra alios q cōtra pronos
loquūtur iura illa. Quere glo.an patrono uolente admit

Quero ab extra an si iste qui soluit alicō noie indebitū sciens fuerit an repetat dic ut in falso procura diri in.l. falsus.⁊.de fur.in repetitiōe inca ubi glo.uiōbis ꝓrias

Idcircō illum. Naturalit tantuꝫ debitum facti errore solutum repetitur.h.di. Querit glo.de exēplis ⁊ ponit duo.Unuꝫ qñ in minꝰ solēni uolūtate erat relictū.nam inquit glo.illud est naturaliter debitū ultramōtani ꝑ.sed glo.uera.ut plene scripsi in.l.cū quis.§.de iu.⁊ fa.ig.Aliud exēplū est i relicto solēnit.sꝫ dcfalcari poterat.nam ⁊ illud est debituꝫ naturalit.ut.l.i.⁊.ad.l.fal.⁊ ibi no.lꝫ quidā ꝑ.ut dixi in.d.l.cū q̄s.⁊ de hoc dic ut in.l.error.⁊.ad.l.fal.

Op.q̄ etiā si legatū a soluēte nullo iure sit debitū non repetat.insti.de ob.ex qua.ꝑ.§.si.so.ut glo.⁊ uide qd di.§.e.l.ea q̄.in ultima.q.

Reditoris. Soluenti falso procuratori condictio nō liberatio cōpetit.h.di.Op.q̄ cō.inde. non cōperat qꝛ illa cōpetit ut dcī.ut insti.ō actio.§.sic itaqꝫ.⁊ p consequēs supponit dominū in accipiente translatū sed hoc est falsuꝫ qꝛ furtū facit ut.⁊ de fur.l.falsus.qd non faceret.si dominū essꝫ in eum translatū.ff.de fur.l.falsus.§.i.So.glo.q̄ hic in pcu. in rem suā. ibi in simplici quo casu distingue ut p eam no.in.l.falsus.sed que ibi dicunt in caū dubij nō sunt simpliciter uera ut ibi plenꝰ dixi.ideo dico q̄ si dominiuꝫ fuit translatū conditio indebiti dat ad reddendū ⁊ si non fuit translatū cōsūptione secuta idem.qꝛ sic reconciliat indebitū sicut mutuū ⁊ cōsūptione non secuta lꝫ pcu.falsus sciens faciat furtū tamē cōditione indebiti sicut furtiua tenent ad restituendum.qꝛ ois cōdi. degenerat ꝑ furē.l.fi.ff.usufr.quēadmo.ca.Et p istoꝝ declaratione uide qd in.d.l.falsus scripsi.

Indebitum. Primo regulam premittit.secō ex illa questiuꝫ decidit ibi.secōa circa mandatuꝫ ⁊ ibi incipe casuꝫ in terminis.expone lr̄aꝫ ibi.cuicta re.dic p ypothecariā qꝰ casu emptor agit ex empto.ibi.uiciuꝫ quo casu emptor agit edilicia ac.puta quanto minore fuisset emptur⁹.Quero de rōne q̄re sciens soluens indebitū non repetit.rn̄.glo.ff.e.l.i.⁊ doctō.ubiqꝫ qꝛ donare nideī.l.cui⁹ p errorem ff.de re.iur ⁊.l.cāpanus.de op.li.Qd intellige uerū nisi fraus animū donandi excludat.l.elegant.§.qui reprobas.ff.de pig.ac.⁊.l.si cum aurum.ff.de solu.⁊ ideo soluens sciens nūmos reprobos non dr̄ illos donare saltē simpliciter excipiendo lꝫ non agendo repetit.ut.d.l.si cuꝫ aurum.que est nota.

Iquis. Primo thematis rēcitatio.secō quēstio.tertio opinionis recitatio.quarto decisio secōa ibi.dubitabat.tertia ibi.⁊ ulpian⁹.quarta ibi.nobis debitor.alternatiue ad duo soluens utrūqꝫ hꝫ electionē qd repetat sicut habebat antea.q̄ soluat.h.d.Expone ibi.licentia tacite uel expresse eo ipso q̄ debitor alternatiue ad duo.l.plerūqꝫ ff.de iure dot. ibi.defenderit.i.soluerit.No.primo q̄ in alternatiuis electio est debentis cōtor.d.l.plerūqꝫ.Item no.q̄ testimoniū eorū qui sūt maioris auctoritatis est magis acceptabile.Item no.q̄ in non decisis licitū est uni doctori ꝑ alium suaꝫ opi.ponere.Item no.q̄ illa opi.est magis rationi consona que erranē reponit in pristinum statū q̄ ea que non reponit ut hic.⁊ loquor qñ sm utrāqꝫ error est tollerabilis ut hic. Item tu scis q̄ error iur non nocet ubi tractat de dāno euitando.secꝰ si de lucro.l.iuris ignorātia.ff.de iu.⁊ fac.igno.Hic aūt habes q̄ si dubitet an repetens dānū patiat plꝰ in uno q̄ in alio q̄ sue uoluntati statur.Venio ad apparatū ⁊ op.sic.sciens soluens indebituꝫ non repetit.§.l.pr. ⁊.ff.e.l.i.gꝰ nec iste.so.q̄ hic soluit erranē ⁊ p errorē facti qꝛ putauit se promisisse utrūqꝫ.ut in glo.ij.uel p ignorantiaꝫ iuris qꝛlꝫ subalt.sciuerit se promisisse putauit se ad utrūqꝫ teneri ut sentit glo.iiij.Nec ei obest iuris ignorantia qꝛ hic tractat de damno uitando.d.l.iuris ignorantia.Op.secō ⁊ sic si in alternatiuis electio ē debentis ut hic.⁊.d.l.plerūqꝫ.gꝰ electio dꝫ esse recipiētis qui mō factus est debitor alternatiuꝰ.so.illud est uerū ubi tractat de petendo non de repetendo ut hic.Op tertio de.l.si nō sortem.§.fi.ꝑ.quānis.ff.e.so.q̄ ibi electio erat creditoris hic debitoris hic diuinat.idō glo. so.ij.q̄ hec corrigit illam que sm opi.ulpi.loquit hec uera tamē utraqꝫ simul iunge.Op.quarto de.l.plane. ff.e.so.ibi in duobus reis alternatiue obligatis ad duo qui pariter soluerūt utrūqꝫ et diuersi sunt in repetēdo quia unus repetit unuꝫ alter aliud ideo electio est creditoris cui restituat ⁊ p consequēs etiā qd restituat ut ibi.ubi aūt essent concordes tunc non esset creditoris electio cū habeant unius loco.ut.ff.de du.re.l.ij.⁊ locuꝫ haberet.l.ista.⁊ hoc uoluit glo.in ꝓrio ⁊ ita declarabat eam dñs ⁊ patruus meus.Op.quinto de.l.si is cui.de le.ij.ubi nō repetit.so.hic soluit utrūqꝫ ibi unū tantum de alternatiue debitis.⁊ sic ibi nullū indebitum soluit et est rō qꝛ statim cū illū eligit lex executionē facit ⁊ in legatariuꝫ dominiuꝫ transfert ut rei sibi debite.nec ob.si replicet q̄ ibi non pōt dici electio.qꝛ error uel ignorantia circa res que debent eligi impedit electionē.l.serui electio.de le.i.⁊.l.statuliberū.§.stichum. de le.ij.quia illud uerū sm bar.qñ relinquit optio simpliciter nō qñ plures res alternatiue quo casu quelibet est in obligatione et iō error electionē non impedit.ut d.l.si is cui.qd est no.Op.sexto q̄ nō repetat.ff.e.l.cū is.in prin.so.q̄ repetit si utrūqꝫ errat ut hic nō si alter errare desijt ut ibi.⁊ hoc uult glo.hic antepe. Quero quid si soluit.pars unius rei de alternatiuis dic ut in glo.quā no.in ea parte in qua dicit q̄ inter liberatiōꝫ ⁊ obligationē est quoddā mediū.s.cessatio obligationis.nam interim cessat ⁊ extincta nō est.Quero qd in obligatione generis si unū soluit ad qd soluens se putauit precise teneri dic q̄ repetit.l.cū is.ff.e.Et est rō qꝛ tūc error ignorantia electionē ipediuit ut.§.in.iiij.cōtrario dixi.

Ro dubicta. Primo qd.secō eius decisio.ꝰ obiecti remotio.secōa ibi.q̄ nos.tertia ibi.⁊ p sumpt.casus indebitū solutū accipiti aio sine mēte titubante repetit.h.d.No.q̄ dubitans ⁊ errans in repetendo equiparant et est rō.qꝛ donādi animuꝫ nō hīt sed sciens sic.§.e.l.indebituꝫ. Item no.q̄ transactio nō est presumenda fallit in eo qui soluit timore pene p inficiationē crescentis no.in.l.error §.de iu.⁊ fac.igno.circa qd uide que diri.§.e.l.ea que.Op. de no.§.rn̄.ff.de iu.et fa.ig.so.ut in glo.hic nō sūt alia

De conditione ob causam. Rubrica

Continua Rubricaꝫ ut in glo.⁊ quere ut in ea bēs.

Eamiam. Primo actionem de dote excludit. secō conditionem indebiti concedit.tertio pactuꝫ nō ualere declarat.secōa ibi.et ꝑterea.tertia ibi.pactū casus.Si pecunia dat ob dotē et inꝑponitur pactum de lucrando ⁊ mr̄imoniū nō seqtur iur impediente mulier non hꝫ actiōꝫ de dote ad repetēdū sꝫ cōditionē ob cām nec pactū ullaꝫ hꝫ efficaciā.h.d.⁊ dic q̄ mr̄imoniū fuit de facto secutū ut aliqd sit dubium ut in glo.No.q̄ ubi nō ē mr̄imoniū uel esse nō pōt nec dos ⁊ sic nec actio de dote pōt cōpetere.ut hic in

prima parte. Item no. ex secda parte q̃ illatiue uenit ex
prima q̃ conditio ob ca. nõ cõcurrit cũ actione q̃ cau⁄
sam supponit in esse. Item no. q̃ ipletio cause nisi sor
tiatur effectuz de iure nõ impedit cõdi. ob ca. cõpetere
Item no. q̃ cessante causa necessaria cessat effectus et
rõ est quia illa censetur finalis. Item no. q̃ ubi nõ ua
let principale nec pactũ accidentale ei coherens ut hic
z. l. non dubium. §. de legi. Op. q̃ non repetat̃ quia cõ
fiscatur. §. de incest. nup. l. qui cõtra. z aut. ibi posita. so
lu. ibi in sciẽte matrimoniũ cõtrahi nõ posse hic i ig⁰⁄
rante z bona fide contrahente z plenĩ⁹ no. glo. in. di. l.
qui contra. Op. secdo q̃ con. ob ca. non detur quia cã
fuit de facto impleta qd̃ sufficere uidetur. l. mulier. §. i.
ff. de condi. insti. So. q̃ causa que ius concernit de fcõ
impleri non sufficit ut hic z. ff. e. l. iij. §. si liber. sec⁹ si fa
ctum respicit ut in contra. Op. iij. q̃ conditio ob cau.
non detur quia causa est nulla z de iure impossibilis
ergo competere dz conditio sine causa. l. auũculo. ff. d
condõ. sine cau. So. ut glo. quia causa est si genus atten
das et de genere permissoz. secus si speciem attendas
quia illa prohibita est z si secuta non est tũc competit
conditio sine causa. d. l. auũculo. et si secuta est licet de
facto competit condõ. ob cau. ut hic. Opp. ab extra. iste
qui dotem bona fide recipit onera matrimonij putati
ui supportauit ergo pactum de lucrando sibi prodes
se debet. ar. eorum que no. in. l. ij. ꝗ de do. ꝓmi. z arg. l.
dotis. §. i. ff. de iure do. so. ibi in fructibus quos mari⁄
tus sustinẽs onera matrimonij suos facit. unde si ma
trimonium non sit z onera quasi matrimonij sustinet
de equitate etiam suos facit licet non de rigore ut in
glo. in dicta. l. ij. Nisi pactum intercesserit quo casu ẽt
de rigore lucratur si persona erat talis que paciscĩ po
tuit. ut dicta. l. dotis fructus. §. i. Nos aũt loq̃mur i ip
sa re dotali principali data in qua pactum non tenet.
licet supportet onera matrimonij putatiui q̃ dos ipa
nõ minuitur propter onera z maxime quãdo minuen
da esset tẽpore quo onera amplĩ⁹ non sustineret ut hic
ꝗ. in illis. ll. spes fuerat matrimonij hic nulla subesse
poterat. Op. ab extra. quito q̃ licet mulier nõ agat a⁄
cti. de dote non ꝓpterea cõdi. ob causã sed stipulatio
ne de reddendo si intercessit q̃ ꝓuisio in casu dissoluti
matrimonij locũ bz etiã in casu nõ cõtracti. ff. e. l. si ex
traneus. so. pluribus modis uel hic stipulatio de red⁄
dendo non intercessit uel si intercessit ideo ea nõ agit̃
quia de isto casu non presumit̃ cogitatuz ne partes ꝗ
sumantur scisse z ita in delictuz incidere ꝗ. l. merito
ff. ꝓ so. Quero an hec cõdi. ob ca. erit priuilegiata ut
alis est actio de dote glo. pe. in prin. rũ. q̃ sic per. l. ij. §.
fi. z. l. se. ff. de priui. credi. z ita dicũt etiaz cõiter doc. qd̃
no. ꝓ statutis dicentibus ut instr̃a dotalia executt̃ mã
dent̃ locũ habeant etiaz in quasi dotalibus. ar. in aut.
de fi. ante do. instru. na. in prin. Ulterius hec. l. facit ut
statuuz disponens q̃ maritus lucret̃ dimidiam dotis
nõ habeat locũ in casu hꝰ. l. z si. facit qd̃ no. de decret.
super ru. C. ubi glo. di. q̃ pactũ z statutum eq̃parantur

Ut proponis. Primo thema erq⁰ tacita q̃
stio. secdo ei⁹ solutio. secda ibi. nõ est iniquum.

Donatum per patrem filie ut creditoribꝰ pat̃
nis soluat ea non soluente potest repeti per heredem
patris. h. d. No. q̃ ubi modus bz uim cause finalis eo
nõ impleto solutũ repetit̃. Itez no. q̃ repetitur per cõ
di. ob ca. Ex quo no. tertio q̃ hoc pactũ quo cõuenit ut
donatio resoluatur nõ est rescissorium tituli quia si ti
tulum rescinderet dominium transferret̃. quia sicut
sine titulo nõ põt transferri a principio sic nec põt re
manere ex postfacto. arg. ff. de fideicõ. l. uranius. Item
no. hic qd̃ in fi. op. prie. dicam. Op. donatio int̃ pr̃em z
filiũ in pr̃te nõ tenet. ut. §. de inoffi. do. l. ij. z per conse
quens apud patrem remansit dominium z in filiũ ei⁹
qz heredem transiuit. ut. ꝗ. de proba. l. siue possideris.
z si sic sequit̃ q̃ cõ. ob ca. ei nõ cõpetit quia illa nõ da⁄
tur domino. ff. e. l. fi. z insti. de acti. §. sic itaqz. sol. hic fi⁄
lia erat emancipata ut in glo. i. uel illa donataria non
erat filia donatoris z sic erat soror uterina filij dona⁄
toris uel si in pr̃te di. glo. hoc casu forte conditionez
competere z aliter non soluit ꝗ. Dic ergo q̃ per mor⁄
tem patris confirmatur z dominium in eam transfer
tur in morte patris ideo cõdi. ob ca. competit ut hic z
sic no. q̃ ita confirmat̃ morte patris donatio facta ob
causam uel sub mõ sicut simpler qd̃ no. Op. secdo q̃
pactum in donatione appositum est tante potentie ut
mõ nõ impleto transferatur dominiuz ipso iure z sic
non debet conditio cõpetere. l. i. de don. que sub mo⁄
do. so. q̃ interdum modus est implendus post mortẽ
donatoris z tunc eo non impleto cõpetit condi. ob ca.
ut. ꝗ. de his que sub mõ. l. ij. z hoc interdũ in uita z re⁄
gulariter competit cõ. ob ca. ut hic per totũ. fallit i pa
cto alimentorum prestandorũ. ut in. l. ꝗ. Op. tertio q̃
non cõditio ad repetendum sed antiqua informata ad
implendum conuenta detur. ut. ꝗ. de resti. uen. l. ea con
ditio. di. glo. so. ut ibi. sed illa so. nihil ualet ad istaz. l.
ideo so. melius. ut no. in. l. cum te. de pac. inter emp. et
uen. uz q̃ hic in contractu innoiato. ibi in contractu
nominato. ubi est dare act. ex eo contractu. ideo ex ea
agitur ad interesse uel ut impleant̃ cõuenta ut ibi. sed
tunc op. contra istam so. q̃ etiam in contractu nomia
to causa non impleta locus fit repetitioni. l. cum te. ꝗ.
de pac. inter emp. z uen. so. ut ibi no. quia ibi uen. non
erat alis contracturus ut. d. l. ea sic. Op. quinto cũ gl.
q̃ etiam in contractu innominato ut est hic agat̃ pre⁄
scrip. ꝟ. ut impleant̃ cõuenta. ut. ꝗ. de dona. l. cum res.
z. ff. de dona. l. hereditate. so. q̃ utrũq z remedium cõ⁄
petit uel condi. ob cã. ad repetendum ut hic. uel prese.
ꝟ. ut impleantur conuenta ut ibi. Op. sexto ab extra
q̃ ꝓ cõtractu innominato nõ cõpetat cõditio ob cau.
ꝗ. de re. ꝓmu. l. i. so. fallit in illo casu qui non reperitur
alibi et potest esse ratio quia participat cum nomina⁄
to uel quia pars nominata fuit causa partis inomia⁄
te ideo illam ad se trahit ut potentiõ Cõcludamus
modo predicta z aliqualiter latius cum queritur que
actio et ad quid detur cõtrahenti quando sibi nõ iplẽ
tur cõuenta. dic aut ipse nec alteri impleuit et tũc si cõ
tractus est innominatus nulla sibi cõpetit ne ex pacto
nudo sibi detur actio. l. ex placito. de re. ꝓmu. ꝗ. cum si.
Et si est noiatus lz actio sibi cõpetat tamen eam exer⁄
cere nõ potest nisi et ipse offerat id ad qd̃ tenetur. l. iu
lia. §. offerri. ff. de ac. emp. Aut ipse ex sui parte imple⁄
uit z iste est casus noster quo dico. Aut querit̃ in cõtra
ctu nomiato aut innomiato. si nomiato aut non iplẽ⁄
tur ea que sunt essentialia contractus z tunc agit̃ act̃.
ex eo contractu ut impleant̃ ut̃ ad interesse. utputa q̃n
do rem uendidi ꝓ. x. z tradidi z emptor nõ soluit pre
cium. l. i. ff. de ac. em. z. ꝗ. de ac. em. l. i. Ad repetendũ au
tem nulla actio competit ut ibi nisi expressim hoc eẽt
conuentum inter partes. ar. l. ij. in prin. ff. de condi. in⁄
debi. z. l. si sine. in prin. ff. rem ra. ha. z tũc si hoc pactũ
deductum esset in stipulatione ex ea ageretur si nõ. tũc
si esset uestitum coherentia contractus agerẽt̃ preseri.
ꝟ. ut impleret hoc pactum retardationis. ar. eorũ que
diri in. l. legem. §. de pac. Aut non implent̃ ea que sunt
accidentalia contractus ut pacta iuxta contractuz ap
posita et tunc aut iste non erat alis contracturus nisi

pactuz inuenisset z tunc si uult agere ut impleantur conuenta pōt z act. ex eo ꝓcu informata z act. prescr. v. z hec plene scripsi in l. in bone fidei. z l. petens. §. de pac. Aut uult agere ad repetendū cria isto casu pōt l. cum te. j. de pac. inter emp. z uen. z lz ibi nō declarē qua actione. tamē glo. ibi nisa est ōclarare unde ibi ui de caz z in eo qō ibi dicit non dari cōdi. ob ca. quia in contractibus innoiatis tantū locum bz. nō bene dicit quia eo respectu quo ibi resultat ꝓctus innoiat⁹ habita relatione ꝓctus ad pactū pōt intentari cō. ob ca. ut hic coniuncto eo qō no. hic glo in fi. z de hoc plenius dixi in dicta l. petens in. iiij. q. Aut iste erat alias cōtracturus et tunc ad repetendum nulla cōpetit actio. ut. j. de resc. uen. l. ea conditione. Aut dubitatur an iste erat alias ꝓcturus uel non. z tunc ad h⁹ cognoscendū considerandā est exiguitas uel magnitudo precij. o. l. cū te q̄ notant di. exigui p̄cij. z h⁹ in ꝓcu noiato sinaūt i ꝓcu inoiato tūc e⁹ qui soluit est electio an uelit repetere data qz causa non est secuta. z hoc con. ob ca. ut hic. et j. de re. pmu. l. rebus. et de hoc plen⁹ dicam. j. e. l. dicaz uel criaz ex penitentia sed hoc remitto ad l. si pecuniā ff. e. z dicā j. e. l. pe. an uelit impleri sibi conuenta z tūc per act. prescr. v. z. j. de don. l. cum res. z. ff. de re. pmu. l. i. i fi. z. ff. de pre. v. l. naturalis. quasi p totū fallit in casu singulari ubi non est locus repetitioni. l. i. i. rñ. j. de re. pmu. z rō pōt esse quā §. assignaui in ultⁿ ꝓrio

Quero cū glo. an hodie donatio sit ꝓctus noiatus z hic dicit ꝙ sic. nihilominus dicit locū bre. l. istam. ut detur con. ob ca. Et ex hac glo. not. primo ꝙ i contractu noiato bz locū cō. ob ca. qñ habita relatiōe ꝓct⁹ ad pactū rsultat ꝓct⁹ innoiatus qō est uerū. ut. §. diri. secundo no. ꝙ contractus donationis olim erat innominatus hodie noiatus. z ita cōmunit dixerūt glo. sz Ja. de ra. dixit ꝙ olim ita habuit elegans nomen sicut emptio uenditio z locatio z oli. pducebat act. si fiebat per stipulationem. si autez p traditionem tūc de actiōe non erat querendum qz impleta erat et perfecta. Et his duobus modis fiebat z non aliter. sed Ja. bu. dixit ꝙ nec oli n⁹ hodie est nominatus olim nō. qz ex pacto nō oriebatur actio. nec etiam hodie. qz non ex pacto sz ꝓ pter pactum cōpetit con. ex l. Oz attende Ja. de ra. dicit uerū in illa specie donationis de qua loquit ipse sz glo. loquūtur de tertia specie z in hac tertia specie uz quando pactū uel cōuentio nuda inuenit facio. lōgaz differentiam in v̄bis. nam quandoqz dicit quis alteri ego dono tibi talem rem z pono rem non esse in presentia tūc ex talibus uerbis olim nō oriebat actio hodie sic. Jdez dico si dicat ego conuenio dare tibi ex cā donationis talem rem qz intelligit ex cā donationis quā tibi facio de pñti et olim nō oriebat actio z ideo innominatus uocabat. tū quia innoiati a productione acti cognoscebant. Tum criaz qz ex talibus uerbis non dicebat facta donatio et sic carebat noie donationis. quia tale nomen presupponit rem in esse Hodie autez acti. pducit et donatio est sed sola restat impletio ideo contractus noiatus est. Nec ob. ꝙ Ja. bu dicit ꝙ datur condi. ex l. z non actio ex pacto qz de hoc nō curanō quia non refert siue ex se uel ꝓpter se pducat cum in effectu equipolleant arg l. certum. cum si. ff. si cer. pe. z ꝓpter qō unūquodqz tale z illud magis. ut in auten. multo magis. §. de fa. san. ec. Quandoqz autē quis dicit ego tibi talē rem dabo uel cōuenio tecū ꝙ tibi dabo z tunc dic ꝙ de pñti nō est donatio sed conuentio de donando in futurū. ut in si. no. ff. ō co qō cer. lo. l in bone fidei. z ff. de pig. ac. l. ricⁿ z ideo cōuentio est innoiata nec actionē pducit. sicut nec olim pducebat acti. nam l. si quis argentū. in isto casu nō loquit si qs litteraz intueat z sic qō non mutat stare non ꝓhibet. Quandoqz quis dicit ego cōuenio donare et tunc dic ꝙ est donatio z bz locū. l. si quis argentuz. qz infinitiuum omne tempus concernit z sic presens in casu nostro quia szm tempus uerbi cui adiungit diiudicatur ideo de presenti donatio est. Quero secō cum pri. glo. quid si pactuz resoluendi nō fuisset expressim appositum di. glo. ꝙ idem esset in effectu qz pactuz hoc tacite inest sed diuersitas est in hoc quia ubi pactuz est expsuz tunc ex pacto nascitur conditio. eo uero nō expresso tūc ex quasi contractu z hoc dixerunt quidā. sz glo. dicit ꝙ ex rei traditione. i. rei interuentu. ar. insti. ō ob. ex qua. contractu. circa prin.

A lege Licet tota uno structu contineat tamē intellectiue duo facit. Primo thema et quo tacita elicit qō. secō questionis solutio. secunda ibi. id efficit. Donatuz ea. l. ne alienet. si alienat ꝓ cōditionez ob cau. repetit. h. o. exponc ibi cōpteret z queritur de utribus hmōi conuentionis et respondet ꝙ alteruz de duobus operabitur ut sequit. simile i. l. si pacto quo penaz. §. de pac. Jbi. heredi. condi. f. ob ca. Jbi. cōditio. i. modus et conuentio de nō alienando. No. szm lec. cōmunem ꝙ pactuz de non alienando in ꝓctu apposituz nō impedit translationē dominij. facu. ff. de distra. pig. l. si creditor. §. fi. als enim nō daretur hec conditio ob cām. Venio ad apparatū z quia glo. est mtrū intricata ꝓ eius declaratione meliori mō quo possuz ego reuoco in dubiū an in casu nre. l. si donatari⁹ alteri donat z tradidit. uel uendidit z tradidit in illuz recipientez transferatur dominiuz z in glo. recitant q̄tm oz opi. prima est gl. nri qui absolute dicit ꝙ sic. z hāc ponit glo. ij. in prin. sui cuz aliquibus adiacentib⁹ usz ad v̄. alij ut rog. ibi ponit opi. rog. qui dicit absolute totuz e contra uidelz ꝙ nō transferi sz glo. cā nō tenet z successiue rñdet quibusdaz. ll. quas rog. ꝓ se allegauerat z distinguit in materia usqz ad v̄. sed. bul. distinxit. ibi tertio ponit opi. bul. qui cōcordare uoluit rog. cuz iob. et acc. distinguendo. sed ex distinctione sua bene apparet ꝙ ipse tenuit ꝙ in casu h⁹. l. dominiū non transfertur. z sic in hoc tenuit cuz rog. z ideo glo. non ponit eius opi. ꝓ tertia sed ꝓ una et cadez cuz illa rogc. z hoc durat usqz ad v̄. Tertij dicūt z ñ di. quarto sz h⁹ iō qz opi. bul. pōit ꝓ una cū ista rog. ut dixi. et h⁹ durat usqz ad v̄. quarti dicunt. z ibi quartaz opi. usqz ad fi. glo. His sic succincte recitatis tene opi. glo. quaz omnes tenent z primo fundemus ipsaz. secō cōtra cā oppo. de. ll. quas predicti inducebant ꝓ eaz et eis rñdebo z sic res clari⁹ elucesset. Dicūt g⁹ iob. z accur. ꝙ dominiuz in hūc tertiuz transferi z ꝓbant primo p istū tex. qui dat conditionē ob ca. donatori in casu quo ille nō seruauerit conuentionez quia ipse alienauit z sic supponit ꝙ alienatio p euz facta est z sic res aliena facta ē sed alterius fieri non pōt nisi dominiuz sit translatuz l. alienatiōis uerbo. ff de uer. sig. z. j. de re. ali nō ali. p totuz. z maxime in. l. fi. de inst. qui. ali. li. uel nō. §. i. Cōfirmatur et alio respectu p hanc. l. qz dat donatori cōditio ob ca. z sic supponit dominiū nō esse penes donatorē ipsuz sz penes aliuz qz ꝓditiōes dant ad danō insti. de acti. §. sic itaqz. et. l. fi. ff. e. sz nō ē penes dōatariuz g⁹ necio seqt ꝙ ē penes istū triū. ꝙ nō sit penes suū donatarium ꝓbo qz ex q⁹ pactū ñ ē tāte potētie ꝙ faciat retransferri dominiuz in ipsum qui sub ca. l. tradidit sequitur necessario ꝙ in aliuz transferre potuit ut insti. qui. ali. li. quasi p totuz. z quia qō nostrum est facto nro in alium transferre possum⁹. l. id qō nrm. ff. de

rēg.iu.hinc est q̃ in re sua unusquisq; est moderator
⁊ arbiter.l.in re mandata.j.man.hoc cōfirmatur alia
ratione q̃ pactū de non alienādo cōcernit pſonaz ⁊ nō
afficit rez ergo pōt dominiuz transferri.l.pat.§.xv.de
le.iij.licet ipse remaneat pſonaliter obligat⁹ paciſcēti
ut hic et hec rationes ſūt oēs de mente h⁹glo.i pn.Vl
terius glo.p ista parte prima in v̄.Itez distingue idu
cit quasi p casu.l.si creditor.§.fi.ff.de distrac.pig.pro
ut est ibi in lra nullaz esse conuentionez ſed put litra
diceret nullā esse uēditōem tunc ſibi ꝑ.ſed reſpōde ut
j.dicā.Item p ista parte dicit esse casuz in.l. si ita q̄s
§.si ea.l.ff.de v̄.ob.ex predictis patet fundatā lec. glo.
Nunc opp.contra ipam ⁊ prio q̃ dñiū nō transferat
in hunc tertiū pbo p istū tex.qui dicit q̃ a donatario
cōdicit ⁊ sic dominiū uidet remanere penes eū quod
retradere tenet Sol.ut uult ista gl.circa prin.q̃ quidā
intellexerūt istū tex.ut cōdicat ab illo ētio poſſ.ſſore ⁊
p hoc inducebāt.l.bis solis.j.de re.do.Sed isti male
dixerūt quia cōditio est pſonalis actio ut insti. de act.
§.sic itaq; ⁊ sic nō cōcomitatur poſſeſſorē. Nec ob.l.
bis solis quia in diuerso caū loquit ⁊ magis facit p
q̃ cōtra. Ad istā.l.respondeo q̃ ltez ab eo cōdicat non
propterea sequit dominiū rei est apud ipm cum ⁊ qui
rem alienā dare pmisit cōdūōe certi tenetur ⁊ tamen
domin⁹ nō est sufficit eni q̃ dare tenetur ⁊ dare potest
de uolūtate domi uel ipam rem redimēdo a domio ⁊
ideo subiūgit gl.q̃ res ipa cōdicitur ⁊ si nō potest eā
soluere tunc extimatōem cōſequtur. Ex ista glo.no. for
mā libelli quia res debet hic repeti ſed q̃ interesse in
quo uenit extimatio rei debet peti uidetur tex.ff. de v̄.
ob.l.si ita quis.§.ea.l.So.q̃ ibi nō agit con.ob ca.q̃
stipulario intercessit q̄ illā silere facit.s̄.e.l.i. ⁊ stipula
tio ibi que est in nō faciēdo ibi cōmittitur ad interesse
ut ibi no.⁊ sic ille casus nō ē huic similis Opp.secū
do q̃ cōuētio nō cōperat ſed re.uen. quia p cōuētionē
dominiū in eū est translatū.ff.de re.uen.l.si quis hac.l
Sol.ut sequitur in glo.uidelicet q̃ ibi i pacto.l. cōmis
ſorie.⁊ est ratio ſecūdū doc.quia ibi pactū apponitur
ad rescindendū titulū unde sicut ab inicio dominiuz
non potest transferri ſine titulo.l.traditionibus.s̄. de
pac.⁊.l.nunq̃ nuda.ff.de ac.re.do.sic nō potest rema
nere ex postfacto.l.uranius.ff.de fideiu. In caū uero
nostro pactū nō apponit ad rescindēdū titulū ideo a
gitur ꝑ.ob ca.Nec huic ſo.ob.s̄.e.l.pr.quia ibi illa v̄
ba non sunt resolutiua tituli ſed retardationē iporta
tia ut ibi dixi.et ideo ſecūdū quosdā cōſiliū esset i caū
nostro ſi donator nollet q̃ dominiū in aliū transferri
posset ut donatō adiceret.Et ſi cōtingat te alienare ex
nunc res sit ipo iure p nō donata.Sed Ja.bu.in.l.tra
ditionib⁹.s̄.de pac.hoc ipugnat dicēs q̃ isti uolūt q̃
res sit inempta post alienat.et dominiū in aliū trans
latū iam qd̄ fieri nō potest in illius p̄iudiciū.l.fi.ff. de
pac.Sed casus est magis ad ppositū in.l.sticus ſcru⁹
ff.de ma.re.⁊ ideo dic.ipe q̃ donator debet dicere ⁊ ſi
cōtingat te ad actū alienatōis uelle pcedere tunc res
sit nō donata.Ego puto etiā primā defendi posse.quia
infinitiuū alienare ponit rem in fieri non i esse pfecto
et sic nō hz locū ratio Ja.bu.Illa eni pcedit ſi dicat ſi
alienaueris uel ſi alienasse te cōtingat. quia talia v̄ba
ponūt rem in esse pfecto. Opp.tertio q̃ dominiū nō
transferat in istū tertiū.l.fi.j.de re.ali.nō ali.huius ti
more Rogerius recessit a lec.glo.⁊ confessus fuit ꝑ.Et
ad hanc.l.respōdet q̃ agitur con.ob cām.ad poſſeſſio
nem.Sed hec respōſio diminat ⁊ etiā alie rationes ob
stant Rog.quas s̄ scripſi ideo ſol.ꝑ. ut sequit in glo.
quia ibi non dicitur q̃ dominiū nō transferī ſed solū
declaratur quē contineantur appellatione alienatio
nis pbibite. Opp.quarto ad idem de.l.ea quidē.j.ſi
mā.ita fu.ali.ne ma.ubi talis pbibitio ipedit ratione
libertatis So.ibi in libertate est speciale tū q̃ difficul
ter reuocat ideo difficulter cōceditur ut.l. generaliter.
§. fi.ff.qui ⁊ a qui.tum etiā q̃ talia pacta ut plurimuz
apponūtur ppter delictū ſerui in dominū cōmiſſum
qd̄ non debet remanere ipunitū.Et ut facilius ueritas
delicti eruatur p tortura quē facili⁹ habetur.in ſeruis
q̃ in liberis ut in auten. de testi. §. ſi uero ignoti. Et
hec ſo. directo est bona ad istud ꝑ. ſed ubi pena esset
adiecta an de actu facti uel iuris intelligatur cogitatū
pcedūt alie ſolutiones hic dare de quo dic ut dixi in.
l.ubi pactū.s̄.de trāſact.Et ex quo quod glo.dic. aliō
in libertate que difficilius reuocat dic.Bar.q̃ pbibit⁹
ex pacto alienare nō posset rem religioſam uel ſacrā
facere.Sed de re religioſa dic ut.l.fi.j.d̄ pac. iter emp.
⁊ uen.no.De re ſacra dubito quia illa dedicat deo cu
ius prius erat unde non tam est alienatio quā resigna
tio eius quod ſuū est cogita. Opp.quito de.l.nō du
biū.s̄.de legi.⁊ insti.qui.ali.li.§.i.So.q̃ hic in pbibi
tis ex cōtractu.ibi i pbibitis a.l.ut in glo.Quo caū ui
de quod ſcripſi in.d.l.nō dubiū.Et p presenti ſufficit
hinc hzis distinctio quia aut alienatio est uolūtaria et
tunc nō ualet ⁊ ſicut dominiū nō trāſfertur.d.l.nō du
biū ⁊.ff.de re.eo.l.magis per totū.Aut est necessaria ⁊
tūc ualet.j.de fun.do.l.i.⁊.j.d̄ predi.mi.l.i.⁊.ff.famiſz.
l.alienationes. Opp.sextoad idē de.l.peto.§.fi. ⁊ de
l.cum pr.§.libertus de le.ii.⁊ de.l.pater.§.filiā de le.iii
Sol.q̃ hic de pbibito in cōtractu ibi in ultia uolūta
te in qua.l.plenius puidet in fauorē testātiū qui mor
tis cogitatione turbati āpli⁹ nō ualent puidere.l.hac
cōſultiſſima.§.at cū hūanitate.j.qui te.ſa.po.et etiā q̃
causa pbibitionis que in ultia uolūtate debet ānecti
legatū uel fideicōmiſſuz iducit.hic est q̃ ſi cā nō est ad
iecta pbibitio nō ualet.ff.de le.i.l.filiusfa.§.diui.⁊ de
le.iii.l.lucius.i.respō.ucz quia quādo est adiecta aliq̃
ſubdiuiſiones reqrunt ſeu reperiūtur dic ut plene per
dy.in.l.cū pr.§.iur.ff.de le.iii.Opp.ſeptio q̃ pbibitus
in cōtractu nō poſſit alienare in auc.de alie. ⁊ emphi.
§.ſciſſim⁹.ubi p pactū in traditione appoſitū pbibet
alienatio alias ecclie cui tradit pmiſſa ſol. ut gl.q̃ ibi
pactū reducit ecclesiā ad ſuū ius cōe quo pbibet regu
lariter alienare ⁊ hoc facili⁹ cōcedit cū unūqd̄q; facili
ter redeat ad naturā ſuā.ff.de pac.l.ſi unus.§.pact⁹.v̄.
q̃ in ſpecie.Ite q̃ tūc pactū cōcor.cū.l.nimirū ſi opat
potēti⁹ q̃ quādo diſcordat a.l.cū duo uicula uno ſint
fortiora i auc.d̄ cōſan.⁊ ute. fra.in pri.⁊ insti.de adop.
§.ſed hodie.et hic no.q̃ prestāt ar.q̃ ſi mulier fecit pa
ctū cū uiro ne dotē posset alienare istud pactū recipit
uires in caſib⁹ aliis a iure pmiſſis ſecūdū Huil.de en.
Opp.octauo q̃ pbibitio ipediat acq̃ſitionē alteri fie
dam.j.de bo.que li.auc.excipit So.ſecūdū glo. q̃ hic
in ꝑactu ibi i ultia uolūtate hec ſo. est multū no. ſi est
uera q̃ uult q̃ nō poſſit dari filioſa.cū pacto ne patri
acquiratur uſufructus.Sed mihi uidetur q̃ tex.ibi re
pugnat dū alternatiue dicit datur uel reliquitur.Qua
re bar.dicit q̃ pactū ibi ipedit acquiſitionē legatē que
fit de iure ſpeciali ut ibi non illā que fit de iure ordina
rio ⁊ de iure cōmuni ut hic.Et est ratio q̃ facilius tol
lūtur iura ſpecialia q̃ cōia.l.ei⁹ militis.§. milicie miſ
ſus.ff.de te.mili. Alii ut bal.dicūt q̃ illa pmiſſio.l.
est facta in defectū puiſionis bois ideo nimirū ſi p
uiſio homis illā excludit .ſed pcedēs tutior quia an
te auctē excipit licet datū esset a.l. ne patri acquireret
nihilomin⁹ forte acq̃rebat. Opp.nono q̃ dz diſtingui

utruz ꝓhibitio sit apposita in contractu uel in tradi-
ctione tantuz uel in utroqz l.si binariuz.ff.de serui.ur
ba.predi.z.l.si tibi liberũ.ff.de ac.emp.So.ꝙ illarũ.ll
tioze bul.cõfiteꝰ ꝗ priuz ut hec distiguaꝰ ꝑ illaꝰ ut sequiꝰ
in glo.Sed glo.et iob.rñ.ad illas.ll.ut sequiꝰ in eadẽ
glo.usqz ad v.tertij dicũt.bar.dicit z bene ꝙ ille.ll.nõ
attingũt nrm propositũ qz loquũtur qñ tradens uult
reseruare sibi aliqd ius in re.Nos uero qñ tradiꝰ ne i
alium transferaꝰ quo casu siue in ꝓtu tantuz.siue tra
ditione tantũ.siue in utroqz dominij translatio nõ im
pediꝰ.Uel ut clariꝰ uideas ille.ll.loquũtur de transla-
tione fienda de primo in scõm.nos uero de scdo i ter-
tiuz.de primo aũt in scõm nulla est questio de transla
tione dominij sed de scdo in tertiũ sic licet scds nihil
excipiat.z hec fateoz uera quantũ ad translationẽ do-
minij de qua querimꝰ.sed quãtũ ad repetitionẽ ꝑ con.
ob cãz.de q̃ etiaz hic loquiꝰ opi.bul.põt in parte tolle-
rari.Nam si ponoz contractꝰ donationis uel alteriꝰ cõ
tractus qui efficax fuisset ad agendũ nihil de hac ꝓhi
bitione fuisset dictuz.ponoz aũt traditionis hoc dictuz
fuisset.qz tunc illud pactũ uelut nudũ con.ob ca.pare-
re nõ posset ꝑ no.ꝑ glo.in.l.in traditionibuꝰ.ff.de pac.
secus si tpe primi ꝓtus efficacis uel uestiti rei inuen
tu hoc dictũ fuisz ut i hac.l.z.l.legez.s.de pac.z circa
hoc uide qd ibi dixi z istud nõ tangunt hic doct.Op.
x.ꝙ dz distingui an apparet de cã ꝓhibitionis hꝰ alie
nationis z tũc ualet. aut nõ apparet z tũc non ualet.l
filiuꝰfa.§.diui.de le.i.Sol.ut in glo.qz quidaz cõfitentꝰ
hanc szm illaz intelligendaz esse.Uel dic ꝙ in contra
ctibus z si alia persona nõ apparet cuiꝰ contemplati-
one sit ꝓhibitio facta ꝑsona tradens intelligitur illa.
z de hoc est hic casus szm bal.sz hoc nihil est dicere qz
ibi in ꝑsona in quã debet res ꝓhibita alienari deueni
re etiaz si nõ contrafiat z que sit illa cuius cõtemplati-
one sit ꝓhibitio facta ut ad eam si non sit contrafactũ
res deueniat dicenduz est ꝙ in contractibꝰ non est ne-
cesse hoc exprimi expresse nec tacite ut hic.secus in ul
tima uoluntate ut ibi.z illa ꝑsona que est ibi inuitata
ad petenduz si nõ cõtrafiat est illa que etiaz inuitaꝰ ad
petendũ in casu quo cõtrafiat qd non est in contracti-
bus in quibus si non cõtrafiat ad heredez recipientis
res cum alijs bonis transit z si ꝓfiat is qui dedit rem
condicit ut hic.z sic aliud in ultima uoluntate q̃ i cõ
tractibus.Op.xj.ꝙ distingui dz an intersit tradentis et
tunc alienari non possit.Aut non intersit z tunc possit.l
si.j.de pac.inꝰ emp.z uen.so.ut in glo.sequiꝰ ꝙ quidã
sunt confesi ut eodem mõ debeat hic distingui an inꝰ
sit uel non.sed glo.de ista disti.non uideꝰ curare ꝑ.l.ci
fundo.ff.de serui.Sed dic et meliꝰ ꝙ intersit ut nõ do
minij translatio non impediꝰ ut hic.sz an reperere pos
sit uel aliter agere bene consideraꝰ an intersit uel nõ.ut
ibi.z.l.nemo.ff.de pac.z hoc szm bar.z adde ꝙ sufficit
speratum interesse.lz tempore pacti non intersit.ut.di.l.ci
fundo.Uel forte dicendũ est ꝙ in obligationibꝰ dan-
di aliud interesse non cõsideraꝰ quia semp interesse re
cipere debentis ut ei deꝰ et ideo hic non cõsiderato a-
lio interesse ag.con.ob ca.ut sibi deꝰ seu reddaꝰ.Opp.
xij.ꝙ dominij translatio impediaꝰ.ut.ff.e.l in hꝰ iudi-
§.si inter socios.z.ff.ꝑ so.l.idemqz dicenduz.in hi.ubi
pactuz ne diuidaꝰ impedit diuisionez fieri z per conse
quens translationẽ dominij fieri que fit per diuisionẽ
So.ibi diuisio non põt fieri irrequisito socio ideo req̃
situs põt se tueri exceptione pacti szn non põt agere cõ
tra emptorez ut ibi.z hic z ideo ibi partis fuc ꝑ indi
uiso non impediꝰ translatio ut ibi patet z sic portꝰ cõ
cordat.Op.xiij.ꝙ dominiuz in hũc tertiuz non transf-
eratur.l.si creditoz.§.fi.ff.de distra.pi.put ibi i lra ba
betur nullaz esse uenditionẽ qz szm aliaz litteram con
cordat z ad idez facit.j.d iure emphi.So.ꝙ indũ pa
iscens sibi reseruat aliqd ius in re z tũc dominij trãs
latio impediꝰ.d.l.fi.naz directuz dominiũ remanet pe
nes concedentez z utile soluz transit z idem si hz ius
retinendi loco pignoris.ut.d.l.si creditoz.§.fi.secꝰ ubi
nulluz ius est sibi saluuz in re ut hic cum si.Jta dir.ni
co.de ma.z subsecutiue bar.z ex hoc consuluit ipse ꝙ
ꝓhibens alienationez fieri dicat ꝙ ꝑ obseruantia pa
cti uult ꝙ res ipsa sit ei specialiꝰ obligata.naz tũcꝰ ali
enari non põt.d.§.fi.qd inquit ipse fore no.Ego de hꝰ
dubito primo.qz si ita est sequitur ꝙ alia lra que dicit
nullaz esse conuentionẽ non poterit stare qd non ẽ di
cenduz.hoc confirmo qz siue ponamꝰ ꝙ sit pignꝰ siue
ypothecа si non poterit alienare perpetuo dominium
penes debitorez erit inutile.nec poterit luere si ponaꝰ
debitorez aliud non hre qd absurduz est euitanduz si
cut dicit ecõtra.ut no.in.l.si cõuenerit.ff.de pig.ac.terꝰ
qz ypothecа nõ dz esse impedimentũ qꝰ minꝰ dñs pos-
sit ius suuz alienare saluo iure ypothece alteriꝰ.et idõ
non debemꝰ sic de facili a nris principijs recedere sed
litteras illas inuicẽ concordare uidez ut lra que dicit
nullaz esse uenditionẽ intelligatur in preiudiciũ ypo-
thece creditoris.z lra que dicit nullaz esse conuentiõez
intelligatur quo minus alienare possit sine preiudicio
ypothece ipsiꝰ creditoris.z qz pactũ ultra aliqd debet
operari dico ꝙ licet alienando transferat dominiuz et
non liberuz qz ratione ypothecarie seruũ tñ z ultra te
netur ad interesse creditoris ut ibi uoluit glo.z hꝰ opaꝰ
pactũ.z ex his patet ꝙ predictuz consiliũ non est cau
tum.qd etiaz patet alia rõne qz retentio ypothece que
szm illud consiliũ dz fieri in casu non obseruantie nõ
potest locũ hre nisi qz ꝑ non obseruantiaz teneꝰ ad in
teresse.ut.l.si ita quis.§.ea.l.ff.de v.ob.cum non possit
ypothecа ut accessoria sine suo principali subsistere. ut
l.cuz principalis.ff.de re.iur.z.l.soluiꝰ.§.fi.z.l.se.ff.q̃.
mo.pig.uel ypo.sol.Jtez finis ypothece non est robo
rare pactuz sed obligationis cui adiungiꝰ faciliorem
adhibere exactionẽ.ff.de consti.pe.l.qui aũt.§.i.Sz cõ
uentio precedens de non uendẽdo alij obligat ad inꝰ
esse si contrafiat.ff.de ac.emp.l.si sterilis.§.si tibi.ij.re
spon.z no.doc.ff.si qui.cau.l.si cuz.§.qui iniuriarũ.in
fi.ergo.zc.Non enꝰ ultra finem z intentionẽ agentiuz
obligationes sunt extendende.l.nõ oiꝰ.in prin.ff.si cer
tuz pe.Concludo ergo ꝙ ypothecа non põt dici impe
ditiua translationis dominij sed in eo licet translatio
est interesse sui conseruatiua.Opp.xiiij°.z ab extra ꝙ
non agaꝰ conditiõe cum dominiũ i tradentẽ retrãsfe-
ratur ipso iure.l.i.j.de do.que sub mõ.so.ꝙ ibi specia
le alimẽtoꝝ.fauore z ideo cõsuluit bal.ꝙ ubi res tra-
diꝰ z ꝓhibere uult tradens alienatõz ꝙ adijciat ꝙ tra
dit ob aliqd sibi ꝑstandũ ãnuatiz ꝑ alimentis quantũ
cũqz sit modicũ etiã si foret unꝰ nũmꝰ.sz dubito si ꝑ
taz modico hz locũ.l.illa.ꝑ no.s.de sa.san.cc.au.q̃ re
binõi.et ẽ qz ex modico nõ satisfit illi.l.i.j.de do.que
sub mõ.nec ex tã modico ꝓuideꝰ alimẽtis hois etiaz
ꝑ parte uerũ tñ attẽde ꝙ lz tradenti deꝰ utilis rei uen.
nihiloꝰ cõ.ob.ca.cõpetit ut ibi in tex.z adhuc est dubi
uz an donatariꝰ anteq̃ cã deficeret possz illã rẽ aliena
re z si põt an eo nõ soluente postea alimẽta utile dñi-
uz transeat in donatorẽ z in hꝰ sũt ar.ꝑ z ꝗ.i.l.fi.z au
tentꝰ.res q̃.j.e.de leg. Ex predictis tñ hẽs ꝙ utiꝰ rei
uen.que cõpetit de iure speciali non excludit ordinari
uz remediũ.cõ.ob ca.ut.d.l.i.j.d do.q̃ sub mõ.z cõcor.
l.qui moriis.ff.de do.cã mor.et.l.in bello.§.si q̃s ser-

uus.ff.ō cap.Ex hoc dix.hic pe.z Ly.q̃ si esset consue
tudo uel statutū in ciuitate quo disponeretur ut beres
defuncti sine alia apprensione intelligatur possidere
oia bona que defunctus possidebat tēpore mortis sue
q̃ nihilomin⁹ beres ꝯ possessorē poterit intēdere iter
dictū quo.bo.uel beneficiū ex edi.di.adri.quia licet fin
gatur possessor nō ꝓpterea plene possidet cū z ali⁹ ue
re possideat ar.ꝓdictaꝝ.ll.Et sic nō ob.q̃ illa iura nō
ꝓdētur possessori ut.ff.quo bo.l.i.in fi.Ad predicta fac.
etiā.l.qō fauorē.§.de legib⁹.Addit Bal.q̃ ei etiā cōpe
teret beneficiū interdicti ne uis fiat ei.quia sicut cōpe
tit missio p ꝓtorē qui est minister.l. z statutoꝝ ita missio
per ipm statutū quod no.Jtez ex predictis apparet q̃
per statutū quo disponit ut scolares ꝓ ciuibus originis
habeant nō tollit eis beneficiū auc.hita .j. ne
fil.ꝓ pa.z similia.Et ita tenet bar.in.l.iii.§.si emācipa
tus.ff.ō ꝯ tabl.Opp.decioquito z ab extra q̃ hoc pa
ctū nō ualet et sic con.ob ca.nō ꝓducat.l.nemo.ff. de
pac.So.ibi pactū apponit sup re aliena hic super pro
pria licet z ibi ageretur ad penā uel interesse si interueniis
set stipulatio.Concludo predicta distinguēdo cū que
ritur an ꝓhibita alienatione ꝓhibeat seu impediat do
minii translatio.Aut ꝓhibet a.l.z dic ut diri in quin
to ꝯrio.Aut a testatore z de ista hic nihil dico sed re
mitto ad no.p dy.in.l.pater.§.iul.agripa.ff.de le.iii. et
deo duce plene scribā in.l.quoc.j. de fideicō. ubi cadit
Aut ꝓhibet in cōtractu z tūc aut pactū de nō alienā
do ultra nō ꝓcedit.Aut habet cl'am ānexā quid fiēdū
si cōtrafiat.Primo casū dic aut pactū est nudū a uesti
mētis quia nec cōtractus coherētia nec rei interuētu ue
stitur z tūc dominii translatio nō impedit nec etiā paciscenti cōpetit con.ob ca. ut diri in nono cōtrario. Aut
pactū est uestitū. z tūc aut querit an impediat alienatio
alias de iure speciali cōtra ius cōe ꝓmissa z illa impedit
ut in auc.de ali.z emphi.§.scissimis.z.j. de bo.que li.
auc. excipit.z rationes diri sup i septimo z octauo ꝯ.
Aut querit an impediatur alienatio de iure cōi ꝓmissa z
tūc aut tradēs reseruauit sibi aliqō ius in re.Aut non
primo casū z tūc aut fuit ius dominii z tūc ex pacto im
peditur dominii trāslatio.l.fi.j.de iur.emphi.Aut fuit
ius ypothece z tūc quidā dicūt q̃ impeditur q̃dā q̃ non
dic ut diri i octauo ꝯrario.Si uero nullū ius sibi re
seruauit z tūc aut alienatio esset irretractabilis, ut da
tio libertatis z illa p pactū impeditur.j.si mā.ita fu.ali,
ne ma.l.ea quidē.et.ff.de manu.l.seruus hac.l.z diri i
quarto cōrario.Aut esset retractabilis z tūc dominii
trāslatio non impedit ut hic z.l.si ita quis.§.ea.l.ff.de
ō.ob.z cōpetit con.ob cām quia in obligatione dandi
semp interest recipere debētis ut hic z sufficit ꝓparatū
interesse.l.ei fundo.ff.de serui. Secūdo casū quādo pa
ctū nō stetit in finib⁹ suis sed habet cl'am annexā ꝛc.
dic aut clausula illa est tituli resolutiua z tūc impeditur
dominii trāslatio ad istar pacti.l.cōmissorie z adiectio
nis in die.l.si quis hac.l.ff.de re. uen. z diri in secūdo
cōrario sup.Aut cl'a nō est tituli resolutiua z tūc trā
slatio nō impedit ut sup.l.pri. z uide quod ibi in ulti
mo no.diri z hec de dominii trāslatione.Sed si que
ratur an ex pacto possit agi.aut pactū est nudū a uesti
mēto z tūc act.nō ꝓducit.l.legē sup ō pac. qō declara
ut diri in nono cōrario.Aut est uestitū z tūc aut iter
ponit sup re que tradit aut sup alia re primo casū tūc agi
potest uel p tradētē ut hic z.l.si ita quis.§.ea.l.ff.de.ō
ob.uel p cū ad quē deuenire uoluit.l.quoc.j.de dona.
que sub modo.Si uero interponit sup alia re aut inter
est pascētis z agi potest.l.fi.j.de pac.iter emp.z uen.
aut nō interest z tūc agi nō potest.l.nano.ff.ō pac.ubi
sonē stipulatio penalis sit adiecta quia illa pēti potest
cū in penis nō cōsideret interesse.l.stipulatio ista.§.al
teri.ff.de ō.ob. Nunc ad qōes uenio z primo quero de
cautelis p quas impediatur dominii trāslatio cuz res p
cōtractū tradita alienari ꝓhibet.respōdeo q̃ aliq̃ po
sucrūt unā aliqui aliā Bar.eni in.l.qui absenti.§.i.ff.de
acqui.pos.ponit unā uidelicz ut tradēs dicat q̃ p ob
seruātia pacti uult hāc rem sibi obligatā habere z re
tinere loco pignoris hoc mihi nō ex toto placet ut di
xi in xiii°.ꝯrio.Aliam ibidez ponit ipe quā dicit fuisse
Odof.qō ignoro.sed Ja.bu.ponit ipam in.l. traditio
nib⁹ sup de pac.z ibi uide istā z sup in secūdo cōtra
rio z ibi habet tertiā que an ꝓcedit ibi diri.quartā po
nit glo. in.d.l.qui absenti. §.i.sed modicū ualet ut ibi
per Bar.Quitā ponit Bal.p.l.i.j.de dona.que sub mo
do con.quā uide qō diri sup in xiii°.cōtrario. Sertaz
addit ut tradens dicat do tibi hāc rem tam diu penes
te māsurā quo ad ꝓprietatē z possessionē q̃ diu i aliū
nō transtuleris z idez dicit ipe q̃ tradēs potest adice
re de herede eius cui tradit nam inquit ipe eo tūc alie
nāte dominiū nō tam reuertit q̃ cū retro dominio iun
gitur ar.l.sicut.§.nō secus.j.de pscrip.xxx.an. Et hāc
cautelā dicit ꝓbari.quia dominiū z possessio ne duz p
ultimā uolūtatē sed etiā p cōtractū potest dari ad tem
pus ut.j.eo.de legi.l.fi.z.j. de dona.que sub modo. l.
quot.Sed hec mihi apparet dubia q̃a demū post do
minii translationē ꝓuidet unde i ꝓiudiciū eius i quā
est trāslatū dominiū reuerti nō potest ar.l.fi.ff. ō pac.
z ꝓbat in.l.sticus seru⁹.ff.ō ma.testa.Cautela igit bu
tri.tutior est. Quero secūdo p materia ampliāda an
in cōtractu ꝓhibit⁹ alienare intelligit ꝓhibit⁹ iter ui
uos tantū an etiā in ultima uolūtate.z hec questio est
necessaria ad sequētes z uidet q̃ nō sed tāuz inter ui
uos intelligit ꝓhibit⁹ p.l.ex hoc edicto.§.p.ff.ō ali.iud.
mu.ca.fa.Item p.l.i.in fi.ff.de fun.dot.Jn cōtrariū fa
cit quia cū alienatio ꝓhibet intelligit inter cetera ꝓhi
bitus ois act⁹ p quē fiat dominii trāslatio ut.j.ō fun.
do.l.i.z.j.de re.ali.nō ali.l.fi.sed p ultimā uolūtatē si
ue titulo singulari siue uniuersali dominiū trāffertur
l.cū heredes.ff.de acquirē.pos.ergo ꝛc.Et ꝓ hoc indu
citur ꝓ casu.l. de se.nup.l.si quis prior.§. certū et.ff.
de ō.obli.l.si ita quis.§.ea.l.z ibi glo.tenet hāc opi.z
in.l.peto.§.frātre de le.ii.z doc.sequūtur et ego.Verū
tamē dic aut ꝓhibitio est facta i uita tātuz z sic limita
ta.z tunc ad ultimā uolūtatē nō extēdit.ut est ter.in.l.
pūt.§.pater de le.iii. z est ratio q̃a ad tēpus ꝓhibita
post tēpus intelligunt ꝓmissa.l.statu liberū.§.sticū.ff.ō
le.ii.Aut ꝓhibitio est facta simplicit z etiā ad ultimaz
uolūtatē extēdit ut.ll.sup allegatis.Nō ob.ll.in ꝯ alle
gate.quia loquūtur i ꝓhibito a.l.z i casū quo causa ꝓ
hibitionis cessat in ultima uolūtate.quo casū q̃d iuris
sit uidebis.j.Nos in ꝓhibito p hoiem z i cōtractu qz
si p ultimā uolūtatē alibi dicet.Dis sic suppositis.que
ro tertio an p cōtractū ꝓhibitus alienare ꝓhibet here
di legitimo uel extraneo rem illā reliquere z huic que
stioni sic generalr posite respōdeo distinguē do.aut ꝓ
hibitio est i pſonis simplex z idefinita aut pticularis
et respectiua.Si simplex z tūc aut querit an cōprehen
dat uel extēdat ad heredē legitimū z dic q̃ nō quouis
titulo res ad eū pueniat ut heredē ab intestato siue ut
heredē ex testō siue ad eū deuoluat titulo legati. ratio
primi est qz cū dominiū sui natura sit trāsitoriū ad here
dem.l.siue possideris.j.ō ꝓba.sequitur q̃ is q̃ dedit cū
sciuerit recipiētē nō semp uiuere uidet ad heredē eius
legitimū pueniri nō ꝓhibuisse z p ꝯsequēs ad eū pueni
re uoluisse z ꝓ hoc bene facit.ff.de le.ii.l.cū pri.§.cum

inter. Itez qz non uideť alienatio cũ factũ bois nõ inť
ueniat sz simplex dispositio l. z si alienatio. dz dici ē le
galis z necessaria ideo nõ uideť interdicta l. alienatio
nes. ff. familieber. Rõ scõi est qz si legitim⁹ non ꝓhibeť
ab intestato min⁹ dz ꝓhiberi ex testõ cũ fauorabilior i
cadez ꝓsona sit cã testati q̃ intestati. ut. ff. si q̃s obmiss
ca. te. l. i. z. ij. z qz nõ refert q̃d ex equipollentibus fiat. l
iij. j. de insti. z sub. sub cõ. fa. cũ concor. suis. z ꝓ b⁹ ter
tio facit dict⁹. §. cũ inť. qui loquiť indistincte. z quarto
dico b⁹ esse de mente glo. sane intellecte in di. §. fratre.
Rationes tertij colligunť ex predictis. Aut queriť an cõ
prehendat uel extendat ad extraneuz heredez instituti
z glo. est clara i. d. §. fratre. q̃ dicit q̃ sic. nõ ut dominij
translatio impediat sz ut ad interesse agat ut hic. z. ff. de
v̊. ob. l. si ita q̃s. §. ea. l. Sed in oppositũ facit qz ex quo
nõ apparet c⁹ cõtẽplatiõe ꝓhibit⁹ quelibet extraneum
debet posse heredez instituere z ille in effectu rẽ retine
re. l. pat. §. iul. agripa. de le. iij. z qz tradens nõ uideť ꝓ
hibuisse p cãz testati sicut nec p cãz intestati. tũ qz cã te
stati est fauorabilior. tũ qz utroqz mõ succediť in uni
uersuz ius defuncti z ita de extraneo herede sicut ō le
gitimo cogitare potuit z debuit q̃ euz alienare ꝓhi
buit. Et ad. §. ea. l. nũ. q̃ ibi ꝓsona instituta erat speciali
ter ꝓhibita. z ad hãc l. q̃ loquiť in alienatõe inť uiuos
z istaz partẽ tenet bar. in. d. §. fratre. z in. d. §. ea. l. z al
legat. l. i. in fi. ff. de fun. do. z. l. quedã. ff. de ac. re. do. Sz
modicũ faciunt qz in ꝓhibitione legali loquũtur nos
in ꝓhipitione ꝗhentis z inť istas est dřia ut hic no. z
in. l. fi. j. de re. ali. nõ ali. p. l. quedaz loquiť in re ꝓpť se
alienari ꝓhibita que transit titulo uniuersali non sin
gulari ut ibi. z. l. in modicis. ff. de ꝗ. emp. z extra de iu
re patro. c. ex litteris. sunťr. l. i. de fun. do. loquiť de ꝓhi
bitione legali. z etiaz in casu q⁹ res desinit esse de talis
per mortez uiri licet teneat priuilegiũ ne possit aliena
ri dz tñ restitui mulieri. Quid igiť dicendus mihi uideť
q̃ tota ueritas b⁹. q. stat in hoc an ꝓhibitus a ꝗhen
te ne recipiens possit alienare sit ꝓhibit⁹ ex significa
to v̊bi etiaz p ultimã uolũtatẽ. z qz in precedenti. q. re
nui q̃ sic per iura ibi allegata ideo opi. prima que est
glo. nře cũ qua transiuit dy. ego sequor. non ob. aliq̃
rationes q̃s. ē allegaui qz nõ prima q̃ dicit q̃ in ꝓhi
bitione nõ apparet ꝓsona c⁹ gratia ꝓhibitione fecerit
qz illud hz locũ in ꝓhibitione facta a testatore in qua
si non apparet de cã uel de ꝓsona ꝓhibitio est ipo iu
re nulla. l. filiusfa. §. diui. de le. i. z ideo nimirũ si potest
extraneuz instituere heredẽ ut in. d. §. iul. agrip. in ꝗ.
allegato. z ita ibi uult glo. z dy. Nos in ꝓhibitione fa
cta a contrahente in q̃ expressio cause uel ꝓsone nõ ē
necessaria sed cõtẽplatione sui ꝓhibentis uel heredis
legitimi ipsius ꝓhibiti ad quẽ deuenire uoluit, ꝓhibi
tio facta intelligiť ut in precedenti casu dixi. z ex h⁹ pa
tet q̃ rõ scõa non ob. qz fauor q̃ in ꝓsona legitimi fa
uorabilior est cã testati q̃ intestati qz illi nõ est inťdcã
alienatio. sed in ꝓsona extranei sic z licet de utroqz co
gitare ꝓhibens potuit de uno tantũ cogitauit in quẽ
peruenire non ꝓhibuit z de alio cogitauit ut ad eũ p
ueniret. Concludo igiť q̃ ꝓhibitio extendiť ad institu
tionẽ factã de extraneo nõ de legitimo ut dixit glo. sz
non ꝓpterea sequor illaz glo. in eo qõ dicit q̃ tradens
agit ad interesse p hãc. l. z p. l. si ita q̃s. §. ea. l. ff. de v̊. ob.
sed dico q̃ aget legitim⁹ heres ꝓhibitus alienare z ut
res lucidi⁹ patefiat distinguo. Aut iste ꝓhibit⁹ alienare
alienauit in uita p ꝗctuz z tunc agit qui tradidit ut hic
z etiaz eius heres. Aut alienauit in ultima uolũtate et
tunc aut ꝓsone specialiť z expressim ꝓhibite z adhuc
ipse uel heres ei⁹ agit ut dicto. §. ea. l. Aut ꝓsone in gne
ꝓhibite et tũc legitim⁹ heres ꝓhibit⁹ ad quem pue
nire uoluit est ille qui agit. ar. l. quotiens. j. de don. que
sub mõ. z qz sic est in ultima uolũtate ut. d. §. frẽ. Et rõ
diuersitatis est clara qz uno casu apparet ꝓsona certa
ad quã peuenire uoluit idõ agit. In alio nulla persona
apparet certa ad quã peuenire uoluit ideo ipse nõ ali⁹
agit. Uel subtilius et magis speculatiue dicendũ ē q̃
omni casu ipse agat ut di. glo. in dicto. §. fratre. qz non
apparet ex uerbis q̃ ad legitimũ peuenire uoluit saltẽ
dispositiue z necessitatiue sed ꝓmissiue. qz in euz aliena
ri non ꝓhibuit z sic glo. illa ex toto uera. Cogitabis
qz hec subtilia sunt z hic de primo q̃ñ ꝓhibitio ē sim
plex z indefinita. Sinaũt sit limitata z in ꝓsonis respe
ctiua. distingue Aut est prohibita principaliť in odiuz
ꝓsone ad quaz non uult deuenire. Aut in fauorẽ ꝓsone
principaliť ad quã uult peueniť. Aut ꝓpter aliud quod
extrinsecũ. prio casu bar. in dicto. §. ea. l. facit dřiaz an
ꝓhibetur expressiz respectu singulariuz personarum
z tunc tam ex testõ q̃ ab intestato intelligiť in illis et
qualibet earũ prohibitio facta dicto. §. ea. l. z quod ibi
no. glo. ꝓ qua facit. l. codicil. §. inťe. ff. de le. ij. Au respe
ctu alicui⁹ generis ꝓsonarũ. z tunc inquit ipse q̃ legiti
mus non prohibeť institui. l. cum pater. §. cum inter. ō
le. ij. sed extraneus sic. l. peto. §. fratre. cuz ibi no. in. c. t.
Ego uero non sequor istã dřiaz in quolibet herede le
gitimo qz quilibet de illo genere dz prohibit⁹ v̊bi gr̃a
dico q̃ nolo q̃ tu alienes in aliquez de genere tuo uel
de genere talis. certe quilibet est prohibitus in genere
z expresse licet nõ singulariť z specifice ut dz in substi
tutione breuiloq̃ facta duobus ipuberib⁹ quã dicim⁹
continere duas uulgares z duas pupillares expressas
licet nõ specificatas ut no. j. de impu. z ali. sub. l preci
bus ad finez. z ꝓ b⁹ facit de le. i. l. legato generaliť. et
l. si cbor⁹. de le. iij. z illud generale q̃ tantũ ualent gr̃a
liter dicta quãtuz specialiť. ff. de pac. l. iurgen. §. si quis
pac. z. ff. q̃ iussu. l. i. §. i. z man. l. z aristoni. Nõ ergo oez
legitimũ dico ꝓmissuz sed euz dũtaxat in q⁹ odium z
causa prohibitionis uerissimiliť cessat ut sunt filij re
cipientis ut dicto. §. cuz inť. quib⁹ z promiscu⁹ usus rei
in ꝓis eoꝝ uita est cõcessus z in quoꝝ ꝓsonis potius
diciť dominiũ cõtinuari q̃ de nouo queri. ar. l. in suis.
ff. de li. z po. z. j. de his qui ante ap. ta. l. i. z. ff. de bo. da.
l. cũ rõ. Concludo g⁹ sic h⁹ mẽbrũ quãdo facta est ꝓ
hibitio principaliť in odiuz ꝓsonarũ ad q̃s nõ uult p
uenire q̃a aut ꝓsone sũt specificate et tũc ex testõ z ab
intestato intelligunť ꝓhibite z sic ꝗfaciens teneat ad
interesse. ut. d. §. ea. l. cũ ibi no. Aut ꝓsone nõ sunt speci
ficate sz in gne prohibite z tũc aut heres institut⁹ est ex
traneus. i. aliq̃s de gne illo q̃ instituti nõ fuisz succes
surus ab intestato. z tũc prohibitio sibi locũ uendicat
aut heres est institut⁹ is q̃ ab intestato est successur⁹ z
tũc aut est de filijs ipsi⁹ et ad eũ nõ extendiť prohibitõ
et idẽ si pri succedat ab intestato qz nõ curo dũmõ sit
de filijs ut in rõnibus. ē. alle. et dicto. §. cũ inť. Aut he
res institut⁹ uel q̃ ei succedit ab itestato nõ ē de filijs e⁹
sed de alijs ꝓsonis cõtentis sub genere ꝓhibito. z tũc
ꝓhibitio ad eũ extendiť ut. d. §. e. l. cũ ibi no. Scõo v̊ o
casu uidelicet qñ ꝓhibitio est facta principaliť fauore
ꝓsone ad quã ꝓhibẽs uult rẽ peuenire et tũc dico econ
uerso ad ꝓcedentẽ. qz aut ꝓsona est specificata ad quã
ꝓhibẽs alienať. uult rẽ peuenire et tũc dico q̃ in omni
alia ꝓsona intelligiť ꝓhibitio facta ẽt si alia ꝓsona sit
heres legitim⁹. ut. l. quotieť. de dona. que sub mõ. z ar.
dicti. §. ea. l. cũ ibi no. fa. l fi. §. sz qz nr̃a. j. e. de le. Aut ꝓ
sona nõ est specificata in spẽ sz in gne ē expressa. puta
dono tibi cũ pcõ ne extra familiã uel gen⁹ nr̃m alienes

siue extra illos de gñe uel agnitione nra et tũc aut is
qui succedit ei ex testõ uel ab intestato nõ ẽ de genere il
lo siue familia uel agnatione et tũc dicit ꝙ ad illũ ex
tendit̃ prohibitio nisi is q̃ succedit sit de filijs prohibi
ti qz tunc ad eum nõ extendẽt̃ ꝛ non sit de genere uł a⸗
gnatione illa. ⁊ bi gra si mulieri sit donatũ ne alienet
extra familiam uel agnationẽ suã seu ipsi⁹ donantis ut
d.l.cũ pr̃.§.cũ inf̃.et p rõnes q̃s in prece.feci.et isto ca
su põt uerificari opi.bar.quã in alio mẽbro.s̃.repro⸗
baui. Aut est de genere illo familia uel agnatõne i quã
est pmissa et tunc res est clara ꝙ ad eum nõ extendit̃ p
hibitio. Tertio casu qñ ꝓpter aliud q̃d extrinsecũ phi
rio est facta tũc cõsiderande sũt cause phibitionis an
concernãt ita alienat.q̃ fit p ultimã uolũtatẽ sicut illã
que fit inf̃ uiuos ut tũc utraqz intelligat̃ phibita an nõ
et tunc nõ utraqz sed illa tantũ qũ ꝛcã phibitionis cõ
cernit. Nã ex causis colligunt̃ rerũ effectus.ut.ff.d̃ do.
l.ij.§.fi.et.l.se.et.j.de fideicõ.l.uolũtas.facit.j.de pdi.
cur.l.f.li.x. Et in dubio ubi de cã nõ apparet stabo si⸗
gnificato ⁊ bi.et qz inf̃ alia significata alienat̃.phibi⸗
te hic est unũ ut cõtineat̃ omnis act⁹ p quẽ dominium
transfert̃.l.fi.j.de re.alie.nõ ali.et.l i.in fi.j.de fun.do.
et.ff.de ⁊.sig.l.alienationis dicã cõprehẽdere etiam ul⸗
timam uoluntatem.l.si q̃s prioze.§.certũ.j.de se.nup.et
l.pero.§.fratre.de le.ij.et qd̃ ibi no.sed an cõprehẽdat
heredem legitimũ uide q̃.s̃.dixi. Et ad declarationẽ pre
dictoꝝ formo aliq̃s.q.que sequũtur. Quero igit̃ ut ui
dem⁹ quotidie in hac ciuitate ferrarie quis cepit rẽ ad
usum sm cõsuetudinẽ ciuitatis uel in ẽphiteosim et pro
mittit solẽnit̃ non alienare in potẽriorẽ an tũc erit pro
hibita alienatio p institutionẽ heredis uel p legatũ in
potẽriorẽ factũ. Et uidet̃ ꝙ nõ q̃si casus.ff.de ali.iud̃.
mu.ca.fal.l.ex h° edicto.§.pe.cõiuncta.l.i.in.e.ti. Con⸗
trarium dico ꝙ tenet glo.subtilit̃ inspecta.in.l.si q̃s ita
§.ca.l.ff.de ⁊.ob.et de.ll.s̃.al.in glo.op.et nõ so.sm dy.
Ja de are.et bar.soluũt duplicit̃ uno mõ ꝙ ibi in phi⸗
bitione facta a.l nos in facta ab hoie. Sed ista nõ qui
etat me in totũ.qz qñq̃z in utraqz pt reperiri eadem rõ
dino tũc ius diuersũ inf̃ eas nõ dz censeri. Alio modo
soluũt ꝙ.§.ille loquit̃ quãtũ ad penã imponendam ex
illo edicto qd̃ alienantẽ dolo causa mutãdi iudicij pu
nit ut ibi in.l.i.qd̃ cessat in alienatione facta per here⸗
dis institutionẽ uel legatũ qz in eis cessat dol⁹ et presũ
ptio ꝙ ca.mu.iud̃.fecerit et sic hẽs ꝙ prefati doctores se⸗
quũtur illam glo.fallit dicit ibi glo.in suis qd̃ intellige
late.i.in liberis qz in eis pot⁹ dñium d̃ ꝛtinuari.l.in su
is de li.et po.et.ff.et qui.ca.ma.l.cũ miles.in prin.et q̃a
pater pot⁹ d̃ debitũ psoluere q̃ alienationẽ facere.ut
j.de ipo.lu.descrip.l.i.§.i.li.x. Similit̃ et liberi pot⁹ de
bitum recipere intelligunt̃ ut.j.de his qui ante ap.ta.l.
i.facit.l.nihil.§.i.ff.de bo.li. Jn filiũ ergo ꝛ potentio⸗
rem põt ita ꝙ in penã nõ incidit et h° etiã pz sm bal.
qz prius collatos statim h° cogitare dz sciens ꝙ ex uo⸗
to tenemur oia nra liberis nris seruare ut dicta.l.ni⸗
hil.et.ff.de bo.dã.l.cũ rõ.in prin. Sed tũc quero an i ec
clesiam possit et glo.in dicto.§.ca.l.tz ꝙ sic dicẽt̃ ꝙ etiã
habet̃ loco filij.ut in aut̃.de san.epi.§.sed hic de prese
ti et extra de pba.c.in presentia. Sed doc.dicũt ꝙ il⸗
lud est uerum p ingressum non aliter ut plene scripsi in
aut̃.si qua mulier.s̃.de sa.san.ec.et ideo dicũt ꝙ in ec
clesiam uelut potentiorẽ alienare non pt. Aliqui moder
ni h° fatent̃ in casu predicto in quo alienator hz utile
dñium tantũ.qz tũc nõ põt transferre illud inuito eo q̃
hz directũ.ut.j.de iure emphi.l.fi.et in aut̃.de ali.et em⸗
phi.circa prin.in.§.si uero cõtigerit in col.ix.et in t.de
ali.feu.c.i.⁊ inde põt presumi.regit̃ enim ecclia de iur cõ
muni si nõ apparet expressim de eius priuilegio ut ibi
uult lra dum dicit ꝙ etiam est cultrix et amatrix iustitie.
Sed ubi phibit⁹ alienare hret plenũ dñium ut in casu
huius.l.possit in ecclam dñium transferre sicut in quẽ
cũqz ne eccia sit deteriozis cõditionis sed tenebit ad i⸗
teresse ut hic et.d.§.ca.l. Quero circa idem plures fres
ceperũt res in ẽphiteosim uel pat̃ p se et filijs et pmise
rũt non alienare inꝛeq̃sito dño nec in potẽriorẽ .aliena
uit un⁹ alteri querit̃ an potuerit nõ ob.pmissione.istã
q.ponit guil.de cu.in.l.cum his.§.sed si plurib⁹.ff.de
transac.et bar.j.de ipo.lu.desc.l.i.§.i.in prin. Et dicunt
ꝙ alienatio tz nec incidit in penã qz sunt eiusdem con⸗
ditionis et ex eadẽ cã pariter obligant dño et sic dz te⸗
nere inter eos alienatio.ar.d.§.i.in fi.dum lra ibi di.nã
psone conditio ꝛc.fa.j.de fideicõ.l.uolũtas. Quero q̃
dam donauit minori.xxv.ãnis fundũ cũ pacto ne ip̃z
alienet ãte.xxv.an.an eo mortuo.j.etatẽ.xxv.an.trãsi
bit prediũ in ei⁹ heredẽ absqz pena phibitiõis dic ꝙ i
legitimũ transibit siue ei succedat ab intestato siue ex
testõ p ea q̃ dixi.s̃.in.iij.q. Et idem dico d̃ quocũqz alio
eius herede ex testõ uel cui rẽ relegauerit qz alienatio
interdicta ob etatis imbecillitatẽ nõ est infdicta in ul
tima uolũtate.l.ab aurelio.§.pegasus.et qd̃ ibi no.gl.
i.ff.de lib.leg. Et ne inducta in fauorem redũdent in le⸗
sionẽ.l.ꝙ fauore.s̃.de legi. Quero successiue statuto
ferrarie caueat̃ ne predia extimata seu in extimis deseri
pta alienent̃ in forensem uel aliũ qui nõ supporet one
ra cõis seu in cõi ferrarie an talis phibitio extendat̃
etiã ad ultimã uolũtatẽ uel successionem ab intestato.
bar.format istã.q.in sepi⁹ allegato.§.ca.l.et ibi dicit q⸗
dam glo.que est.i.nõ licere ba.metro.lo.su.ad ali.trãs
fe.li.xj.uelle ꝙ ad institutionẽ heredis uel legatũ non
extendat̃.et p illa glo.facit.l.certa forma.j.de iure fis.
li.x. Sed illa glo.nõ ob.ipse dicit ꝙ qz phibitio est fa
cta in certũ gen⁹ hoim ꝙ nos debem⁹ dicere ut nõ ex⸗
tendat̃ ad legitimũ.l.pat̃.§.cum inter.de le.ij.sed ad te
stamentariũ sic.l.pero.§.fratre.e.ti.facit qd̃ dixi.s̃.i.iij.
q.ad fi. Nã ibi uidet̃ ꝙ nos non sum⁹ in terminis illis
qz prohibitio hois p pactũ nõ ipedit translatiõz dñij.
licet agat̃ ad infesse ut hic.et.l.si quis ita.§.ca.l.ff.de ⁊.
ob.legis aũt phibitio sic ubi sit uoluntaria ut dixi in
v.q̃. Et phibitio de q̃ loquimur non puidet alicui psõe
ad quã res dz puenire sz simplicit̃ intẽdit cõsulere rei
publice et ista cã est extriuseca et ita concernit ultimam
uoluntatẽ sicut ꝛctum unde nõ possum⁹ dicere ꝙ sit fa
cta principaliter in fauorẽ uel odiũ psone uel generis
psonarum.et sic distinctio illa uidet̃ cessare. Cõsidero
igitur ꝙ hec phibitio facta est ꝓpter onera publica ci
uitat̃. ad q̃ forẽses et alij nõ suppositi iurisdictioni cõ
munis nõ pnt seruire et iõ mihi uidet̃ pot⁹ dicendum
ꝙ aut q̃rimus in legatario aut in herede. Si in legata
rio mihi uidet̃ ꝙ ei debeat̃ rei extimatio.ar.ff.de le.i.l.
si filiusfa.§.si quid.et.l.cetera.§.si duob⁹ et.l.sed si res.
in eo.ti.sz in herede mihi uidet̃ dicendũ ꝙ cũ uniuersi
tate transeant res.ar.l.i.ff.de sum.do.et extra.de inf̃ pa
tro.c.ex lr̃is.et qz non delictũ sz psone qualitas non est
nisa facilit̃ possibilis ad sustinendũ onera rei publice
dico ꝙ apud se nõ d̃z retinere.qz esset ꝓ mente statuti
non ob eo auferant̃ uelut ab indigno qz earũ nõ ẽ ica
pax ex aliq⁹ ci⁹ delicto.nec ꝙ uenient̃ ab intestato de
beant restitui.qz statutũ de h° nõ puidet nec eoꝝ con
templatione et fauore hanc phibitionẽ fecit et etiã fo⸗
re institut⁹ heres inf̃ illos prior est.sz puto ꝙ teneat̃ ali
enare alicui subiecto iurisdictiõi illi⁹ loci tanq̃ nõ ua⸗
lens in illo loco immobilia possidere et precium sibi
retinebit. Nam si legatario precium debetur ut dixi seq̃⸗

tur q̃ non minus heredi l3 a seipso sibi non possit de
beri. ⁊ ꝑ hac decisione facit. l. i. de fun. do. ubi licet trās
eat in heredes non restituit mulieri. qz est ꝑsona cui dz
restitui ꝑ hoc facit in simili. l. certa forma. ⁊. de iure fil.
li. x°. ubi qui certo loco bona nō possūt possidere iubē
tur illa in ꝑsonas habiles transferre per istū modum
potest intelligi glo. in. d. l. i. ⁊. ne li. ba. metro. li. xj. Et b°
pars mihi uidet sup equitate fundata ad hāc aūt alie
nationē faciendā pōt ꝑ iudicē ꝑuideri. naz rei publice
fauore quis cōpellit emere ⁊ uendere ut dixi. s̄. de epi.
audi. l. i. In hoc tamen cogitandū reliq°. Quero nūc
cuz Ly. miles quidā habēs castrū allodiale. i. primoni
ale dedit illud in dotez ꝑ filia. hoc pacto q̃ non possit
illud ab alio q̃ a se in feudū recognoscere. postea ipsa
et maritus recognouerūt illō in feudum ab alio unde
querit an ualeat. ⁊ inquit ipse q̃ quidā dixerūt q̃ nō
ualet. quia hoc pactū fuit a milite superiore nō cogno
scente et ꝑ cōsequēs bz uim. l. pe. ⁊. de don. int ui. ⁊ ux.
⁊. l. cesar. ff. de pub. sed ꝓhibitio. l. impedit trāslat. do
minij. ut in quito p̄ncio dixi g° ⁊c. Hoc reprobat pe. qz ⁊
si de facto nō recognoscit de iure tamē dz. l. de precatō
ff. ad. l. ro. de iac. ⁊ ideo dixit ipse q̃ si castrū fuit dota
le ut in themate supponit recognitio non tenuit. quia
pactuz reperit concordare cū. l. ꝓhibente alienationē
fundi dotalis et sic alienatio impedit ut in aut. de ali.
et emphi. §. scissim°. ⁊ dixi in. vij. et. viij. p̄ncio. Sinautē
non fuisset castrū dotale tunc teneret recognitio sz a
geretur ad interesse. ut. ⁊. de pac. inter emp. ⁊ uen. l. si. ⁊ de
v̄. ob. l. si ita quis. §. ca. l. ⁊ ꝑ hoc optie facit. ff. de acti.
emp. l. si sterilis. §. si tibi. v̄. sed si ita. Quero cuz Ly. uē
didi tibi funduz cū pacto ne turri ibi edificares tu po
stea alij uendidisti qui ibi turri edificauit. querit ā pos
sit prohiberi uel an tenearis mihi ad penam uel inter
esse. Istā. q. mouet glo. in. l. iij. §. opus. ff. de ali. in. mu.
cau. fac. ⁊ se non firmat. pe. ⁊ ia. uariarunt ut hic ꝑ Ly.
Sz doc. cōit dicūt aut pactū ē factū cā seruitutis cōsti
tuende. puta ne lumib° uel ꝓspectui officiat. uel ne iu
risdictioni cōcedentis noceat ⁊ tūt ēptor impediri pt
ut. l. fi. ff. de p̄ben. emp. ⁊. l. fi. ff. de dā. infec. ⁊ nō at. l. ti
cius. ff. de serui. expor. ⁊. l. filiū. §. adijcit. ff. de dā. infec.
Ille tamē cui uendidi tenet ad interesse uel ad penaz ꝑ
missaz. qz nō dz dare cām ut ali° faciat. ff. loc. l. in. l. lo
cationis. et de v̄. ob. l. si seruū. circa ꝓin. v̄. idemqz. fa
cit. l. si sterilis. §. si tibi. ff. de ac. emp. facit etiā quod no.
glo. in dicto. §. ca. l. Quero an iudex in assignatione re
rū quā facit inter fratres possit prohibere alienatiōz
rerū. dic q̃ nō nisi ex certa ⁊ iusta cā fa. nā cū ex certis
cāis ei ꝑmittat stat regula q̃ extra illas cās indicere ꝑ
hibet. ꝓmittit aūt ei quādo q̄s est ꝓdigus furiosus uel
mēte capt° uel bonor suor alit dissipator. l. is cui bōis
ff. de v̄. ob. ⁊ plen°. ⁊. de sen. pas. l. fi. circa medium ⁊ ita
debet intelligi. l. si sciens. ff. de p̄. emp. Extra igit cas° p
missos in re sua quilibz dz moderator esse ⁊ arbit. l. in
re mandata. ⁊. man. et emere et uendere posse ꝑ libito.
l. inuitus. ⁊. de p̄. emp. cū ibi no. Nō ob. l. seru° hac. l. ff.
de manu. in q̄ uidet casus in oppositū. qz ibi in penaz
delicti manumissionē indixit qō et dās uendens face
re pōt ut ibi in ꝓin. et. ⁊. si man. ita fu. ali. ne ma. l. ea q̄
dem. unde ibi cā fuit in se legitima cū legitima igit cā
potest nō fine. Et hec sufficiāt ō pseti cōmēto Salicet°

Iam etiquam. Primo thema erq° tacita
q. secō ei° so. secōa ibi. ut liberis. Confessus se
plus recepisse q̃ re ⁊a recepit pōt ñ recepti
liberat. condicere. b. d. No. q̃ estimatio facti pōt i mu
tuuz conuerti. Item q̃ soluendū loco facti fiēdi demū
conuertit in mutuū cuz illud fuerit factū ⁊ nō ante gl.
uide pte. et adde qō dixi. s̄. de postu. l. sub specie

Iamilitem. Datū militi ob ꝓcurationē quē
non est secuta repetit. b. d. No. q̃ militi ꝓcura
tio est interdicta ut hic et. s̄. de ꝓcu. l. milites.
⁊ nedū iudicialis sed etiā extraiudicialis. ut. ⁊. loc. l. mi
lites. Op. q̃ militi non sit interdicta ꝓcuratio. ut. s̄. de
ꝓcu. l. qui stipendia. et. l. filiussa. §. ueterani. ff. de ꝓcu.
et de le. iij. §. militi. ⁊. de li. ca. So. q̃ fallit quādo est ꝓ
curator in rem suā. Item i causa mrimonij sui. Item i
causa liberali ꝑ coniūct. ut in dictis. ll. et ita no. in. d.
l. milites. Op. cū glo. q̃ in causa cuiuslibet posset. ff. de
ꝓcu. l. filius. §. milites. ⁊. l. ita demū. s̄. de ꝓcu. Sol. q̃
non pōt si exceptio ei objiciat als si non objiciat ualz
iudiciū et si pegit cōsequit salariuz ut ibi. et sic not. q̃
causa ꝓcurationis in milite non est oīo ipossibilis. sz
contingent si exceptio opponatur. Op. q̃ ex datōe h°
pecuie danti nō cōperit actio aliq̄ cum ex p̄ctu sub cō
ditione ipossibili nulla nascatur. l. non soluz. ff. de ac.
et ob. et insti. de inuti. sti. §. impossibilis. et. l. impossibilis
ff. de v̄. ob. So. duplicit ꝓio q̃ hic in p̄ctu qui re p̄bit
ibi consensu uel v̄bis. hic tex. l. nō soluz nimis restri
git secō q̃ hic causa nō est oīno impossibilis cū possit
admitti si er° non opponat ut in precedēti dixi hic nō
uidet mihi tuta qz solū locū uidet hre quando ꝑ eum
stetit. sed cum ipse uoluit sed non potuit qz excep° op
posita fuit tunc est ipossibile g° agi non dz. so. q̃ suffi
cit ab initio possibile fuisse et de h° est hic casus. secus
si ab initio esset impossibilis ut in p̄ncio. dicam° igit q̃
ubi causa impossibilis est necessario locū habz. l. p̄ncia
non si est impossibilis contingent ut hic. Tertio modo
so. Dy. i. l. i. ff. de cond. isti. q̃ ex ipossibili p̄ctu non dat
actio ad euz iplendū sed ad resoluendū sic ut hic. naz
extra id quod agit tacita obligatio nascit. ff. cōmoda.
l. si is qui. §. fi. et istaz tz bar. ibidem. Op. de. l. ab admi
nistratōne. ⁊. de lega. glo. renitit ad ibi no. et una sol.
est q̃ ibi in legato qō ab impossibili condi. non uiciat
l. i. et. l. conditiones. ff. de cond. et demon. ideo ibi dbe
tur nec solutū reperit hic in p̄ctu q̄a conditione ipos
sibili uiciat. l. non solum. ff. de ac. et ob. Sed qz. s̄. dixi
q̃ hic non uiciatur q̄a cōditō ñ est omnino ipossibilis
ideo dixit Ja. bu. ibi cā est omino ipossibilis q̄a nullo°
tutor esse potest hic causa nō est oīno ipossibilis. Op.
de. l. fi. ⁊. e. So. ut in fi. glo. Quero cū glo. an hec. l. bēat
locū si is qui dedit sciuit istum militem esse. qz in igno
rante non est dubiū q̃ sic respondet glo. q̃ si putauit
eum ꝓcuratorem esse posse q̃ reperit. qz iuris ignoran
tia non nocet cum tractat de damno euitando. l. iuris
ignorantia. ff. de iur. et fa. igno. Sed ubi dās sciuit ius
et factum tūc aut dedit sub conditōe. ⁊ tunc reperit aut
sub mō et tunc non reperit qz sciens donare uidet ut. l
cuius per errorem. ff. de reg. iur. sic etiam quādo datur
ob causam de preterito ut no. s̄. ti. i. l. i. Ista uerba glo.
sunt attendenda in eo qō dicit q̃ si dedit sub conditio
ne reperit quia uerum dicit sed non ꝑ con. ob ca. quia
dominiū non fuit translatuz. l. ꝓinde. ff. si cer. pet. nisi
consūptione secuta. In eo uero qō dicit q̃ si sciens de
dit sub modo nō reperit. quia donare uidetur male di
cit sz̄n bal. quia impletio cause hic suberat in spe uide
licet si exceptio ei non objiceret et ideo hic cadit alia
coniectura q̃ donationis. l. si cum aurum. ff. de soluti.
ideo repetet ꝑ. potest etiam si sciaz in. habuit. qz semper
ignorantia facti affuit. f. an aduersarius exceptionē op
poneret sel non et sic allegata i oppositū non uendi
cant sibi locū. qō mihi non placet. ꝓio per. d. l. si cū au
rum. ubi non repetitio sed sola excep° comperit excep°
aūt locū dic habere nō potest. secō quia ⁊ si in scientē

bec dario non sit iudicanda a principio simplex ⁊ pura donatio. tamē sm eūctū iudicabit et postfacto. pura si cr⁹ multi opponet. nā tunc dona se dicet ⁊ si non opponet in salariuz ci⁹ cedet. Sic in soluente scienter falso ꝓcuratori creditoris sui. naz si ille portat credi⁄tori cedit in solu. debiti. ⁊ si nō portat cedit in donati onez facta ipsi ꝓcura. ut no. ff. e. l. si ꝓcuratori falso. ⁊ per doct. ponit in l. falsus. j. de fur. ⁊ ibi in repetitione mea plenī⁹ diri. ⁊ sic sequor glo. quā nri maiores sim⁄pliciter sunt secuti.

Cum ancillam. Ancilla data ut dantis filia manumittat. si non manumittit repetit. qō se cus est si pure donata fuerit. b. d. No. q̄ pfecta donatio nō reuocat fallit ex cā ingratitudinis. l. fi. j. ō re. do. Item no. q̄ causa que de iure impleri nō potest dicit non secuta ⁊ repetitio cōpetit cōtor. s. l. pr. Item no. q̄ libero homini libertas nō pt prestari ꝗ qō facit ff. de fideicō. li. l. generalit. §. si libero. sed rn̄ det glo. q̄ ibi fallit. rō est qz tpe mortis defuncti reputur in serui⁄tutem redactus. Item no. q̄ cessante causa cessat effe⁄ctus qō est uerum in causa finali non inpulsiua ut in glo. Quero quid si dans sciuisset hāc manumittendā liberam esse an repetat dic q̄ non. Nec ob. qō dixi s. l pr. in fi. qz ibi ipletio cause non erat oino ipossibilis ⁊ dependebat ab oppositione exceptionis qō non est hic ideo sciens non repetit. ar. l. cāpan⁹. ff. de op. li. ⁊ l. cuius per errorem. ff. de reg. iur.

Ꝗ repetendi. Defect⁹ cause tacite in corde re tente nō inducit hanc actionē. b. d. Vel latius donatio ad aliciendū facta nō reuocat. lz can sa non sit subsecuta. b. d. No. cā in corde retenta nō ha betur ꝓ expressa. Item no. ꝗ leuitates hoim esse occur rendū. Op. de. l. senat⁹. §. i. ff. de do. ca. mor. ⁊ de le. i. s. e ⁊. ff. e. l. i. §. fi. so. glo. q̄ ibi ab utraqz parte fuit cā itel⁄lecta hic ab una ꝗ qō replicat glo. de. l. ij. §. fina. et de. l se. ff. de don. huius rimore dicit glo. q̄ illa distinctō nō hz locū in cā ipulsiua sed finali sic et bene di. mult g⁹ glo. distinguere. aut cā est finalis aut ipulsiua. Primo casu aut ab utroqz est intellecta aut ab altero. si ab u⁄troqz tūc cā non ipleta loc⁹ est repetitioni. l. i. in ꝗ alleg. Est rō qz habet ꝓ expressa aut ab altero tantū ⁊ tunc nō habet ꝓ expssa ⁊ ideo repetitioni nō est loc⁹ qz recipiens nō egit se obligare ad ipletionē illi⁹ cause. si in⁄pulsiua tūc siue ab una tantū siue ab utraqz parte cau sa sit subintellecta non est ius qz neutro casu inducit repetitio qz ab ea nō dependet effectus. l. iij. §. q̄q̄. ff. co. an aūt causa presumat finalis uel ipulsiua no. Ja. bu. ff. e. l. i. ⁊ guil. in eo. ti. l. iij. §. si pecuniaz. in prin. ubi glo ponit ꝓ bar. plene in. l. ij. §. fi. ff. de dona. dic g⁹. aut cau sa est de preterito aut de futuro. prio casu dic cū glo. in l. damus. ff de condi. indeb. aut cā ob quā dat est in se obligatoria et presumit finalis ideo repetitio datur ꝓ condō. inde. aut nō erat obligatoria et presumit inpul siua. d. l. dam⁹. scdo casu aut cā est ui conditionis ap⁄posita ⁊ tūc ꝓ finali habet. ut. d. l. ij. §. fi. de don. ⁊ no. in glo. fi. ad fi. s. e. l. si militē. aut apponit in ui modi ⁊ tunc. aut querit in ꝗctib⁹ quattuor innoiatis ⁊ cā cen setur finalis. l. i. ad fi. ff. de re. pmu. et hoc operatur mu tua correlatio cause. ut. l. naturalis. ff. de pacte. v̄. aut q̄ rit in alijs ꝗctib⁹ et tūc aut cā concernit utilitatē alte⁄rius q̄ ei⁹ cui dat et tunc presumat finalis. l. ticio. ij. rn̄. ⁊ l. quibus dicb⁹. in fi. ff. de con. et de. ⁊. l. liberto. §. lu⁄cius. ff. de an. leg. l. si tibi pure de le. iij. aut respicit uti⁄litatez ei⁹ cui dat ⁊ tūc cā presumit ipulsiua. ut ff. e. l. iij §. si quis. s. v̄. q̄q̄. ⁊. ff. de con. et demon. l. ticio. in pri.

fallit in trib⁹ casib⁹. prio si cōtineat interesse ei⁹ qui cām apponit ut. d. l. ij. §. fi. ff. de don. scdo si ad substantiaz act⁹ requirit expressio illi⁹ cause de necessitate ut. l. sz si mors. et. l. se. ⁊ l. qō adipiscendū. ff. de don. int ni. ⁊ ux. Tertio si causa ob quā datur sit fauorabilis et pia qz tunc finalis presumit. j. de don. l. quisq̄s ꝓ redemp. ⁊ l. si ego in prin. ff. de iure do. Vltimo no. istuz ꝗ illos q̄ faciunt prestationes clādestinas ut tales protestatio⁄nes non uicient actuz postea gestuz cum parte ignorā te debuit enīz illi predicere ut hic sm bar. qō procedit ubi protestatio fiat occulte ꝓpter metū ut extra de ap. c. si iustus. et extra. q̄ me. cā. c. i. sm dy. in. l. qui aliena. §. fi. ff. de ac. here. ⁊ de ista matia plene dixi in. d. l. pac⁄ta nouissima. s. de pac.

Ꝗ tam legem. Primo dicū in genere scdo i fert in specie. scda ibi. q̄ propt. datuz ob causaz cui recipiens non paruit cū posset repetit per conditionē ob cām. b. d. No. q̄ datum ob cām ipossibi lem non repetit ut hic in pri. a sensu ꝗrio Circa qō ui⁄de qō dixi. s. e. l. sz militē. in fi. q̄ tamen lra hic dicit q̄ sponsus non paruit cuz posset intellige honeste at dī citur facere non posse. ut dicta. l. reprehendenda. j. ō in sti. et sub. sub con. fa. ⁊ l. nepos ꝓculo. ff de v̄. sig. Que ro de ratione dubitandi in l. rn̄. ut in glo. pe. rō uero ō cidēdi est qnia causa nō est secuta q̄ fuit finalis causa dandi. Nunc op. q̄ licet cā ob quā est datū nō sit ꝓpt impossibilitatez secuta nihilo⁹ repetat. s. e. l i. ⁊ l si simili tez. et. ff. e. l. iij. §. si liber. hui⁹ timore quidaz subaudiunt hic maxime sz uiolant lram et potissime qz ter. loquit condictionalit si non ipossibilem contineat cām ⁊c. ⁊ sic ar. a ꝗrio sensu bene potest sumi. l. i. §. h⁹ rei. ff. ō of fi. eius cui man. est iur. Alij igit dixerunt aut ipossibili tas erat nota tradenti et tunc non repetit ut hic qz nō ea mēte uidetur apposita ut ei parcat quia donare ui detur. l. cuius ꝓ errorem. ff. de re. iur. Aut erat ei ignora ⁊ tunc repetit ut in contrarijs. Nic. de ma. addit in scie te. aut modus uel conditio habet causam liberalē secū anneram ⁊ tunc ipossibilitas uiciat et non uiciat actū ipsum liberalez et ꝗctu ꝓcedentez ut hic. sed non pla⁄cet mihi ut. j. dicaz. ideo tene glo. quaz doc. cōmunit se quūtur. Op. cum glo. de. l. ea conditione. j. de rescin. uē di. di. glo. so. nt ibi. et plenius diri. s. e. l. si ut ꝓponis. ubi ni de. Concludo igit istam materiaz sic cū queritur an datum ob causā causa non secuta possit repeti dic aut in cōtractib⁹ noiatis et dic ut diri in d. l si ut ꝓpo nis aut in ꝗctibus innoiatis ⁊ tunc aut datuz non ha bet cām anneram ⁊ non repetit qz dona se ōz nec etā isto casu hz locuz qō nra. aut hz causam anneram ⁊ tunc aut est impulsiua ⁊ non repetit. ut. ff. e. l. iij. §. q̄q̄. Aut est finalis et tunc aut non fuit expressa aut fuit expres sa. Primo casu aut ab uno tantū intellecta aut ab u⁹⁄qz aut dubitat. si ab uno tantū et tunc aut ille fuit dās tantum qui hoc in corde gerebat ⁊ non repetit. ut. s. e. l. si repetendi sm unaz lec. Aut fuit recipiens tantuz. ⁊ tunc nō repetit. l. si tibi. ff. de do. ⁊ l. si ego. lo. i. ff si cer. pe. Si ab utroqz fuit cā eadez subintellecta tūc habet ꝓ expressa. ideo dic ut in se. Si dubitet dic q̄ si causa insit et natura rei uel contractus ab utroqz subintel⁄lecta habeatur ut in patre qui dedit simplicit dotez ꝓ filia ante matrimonium secutū. s. e. l. i. cum si. scdo ca su quando iam fuit expressa et tūc aut erat possibilis. aut impossibilis. si possibilis. aut causa nō fuit imple⁄ta per casum. et dic ut dicam. j. e. l. pe. Aut culpa ut mo ra recipientis tunc repetitur ut hic per totum. ⁊. ff. e. l. iij. §. sed si tibi. Si uero causa fuit impossibilis. ⁊ tunc glo. distinxerunt. aut cā est apposita in ut conditionis

z tunc repetitur.ar.ff.de condi.inde.l.iij.z est rō qz condicio actū suspendit.aut est apposita in ui modi.z tunc si ab ignorante repetit.l.si ignorans.ff.loc.z.ff.e.l.ij.z ī.de inter.ma.l.si tutor.z.s.e.l.z ibi no.aut sciente ius z factū.z tūc non repetit.no.s.e.l.si militez.z bª ibidē dixi uerū sm bal.qñ causa erat a prin.oino impossibile z sic impossibilitas erat necessaria.ubi aūt nō est causa a prin.impossibilis oino sz contingent ut est uidere in milite ob cām ꝓcurationis recipiente qui pōt ꝓcurari onez exercere si ei exceptio nō opponat tūc dicit ipse repetitionē etiaz in sciente non cessare qō ibi reprobaui. Nic.yo de ma.ut refert bal.in casu qª causa est ipossilis non curauit distinguere an in ui conditionis uel modi sed solū dixit.aut datio facta ē titulo liberali z sic dōationis z tunc siue in ui modi siue condictionis sit apposita causa impossibilis datū nō repetit ut in bac.l.q notant in donat.z liberalitate loquit.Aut datio est facta alio ti°.z tūc distinguit sciente ab ignorante.ut.s. z inducit simile de legato sub cōdictiōe impossibili relicto qō donari ōz l.legatuz.de le.ij.et tamē ex ipossibili conditione non uiciat.l.i.ff.de con.insti.z.l.obtinuit ff.de con.et demō.Sed eius dictū nō teneo qz ipossibile conditio uiciat donationem interuiuos qō patet quia generaliter dicit ꝙ uiciat ꝓctum.l.non soluz.ff.de ac.et ob.ac etiaz qz specialiter uiciat stipulationē ut ibi z.l.impossibilis.ff.de yo.ob.z.§.si ipossibilis.insti.de inuti.stipula.sed donatio ꝑ stipulationē cōficit.l.ij.ff.de dona. z a sciente facta ꝓmissio ꝑ stipulationē cām donationis continet gª zc.Non ob.qō de legato ōz.qz aliud in ultimis uolūtatibus.ar.l.in testamentis.ff.de re.iur.z ar. l.hac consultissima.§.at cū humana fragilitas.ī.q̄ tes. fa.pos.z ita no.glo.z doc.in dicta.l.i.de con.instit.z in d.l.obtinuit.nec ob.ꝙ dat condi°ob cau.qz fateor quādo in ui modi est causa apposita.Sed ubi in ui conditionis dominiū non transfert nisi consūp.secuta ut dixi in.l.si militez.s.e.Ideo tene glo.Sed ab extra op.ꝙ ubi causa ipossibilis est et dans utit ybo dono ꝙ ignorans cām impossibilē non reperat qz si reperit bª est qa donare non uidet qō sec° est in sciente.sed hic talis presumptio cessat in casu nro qz expresse dixit dono z i incertis z non certis locus est cōiectur.l.cōtinu°.§.cū ita ff.de yo.ob.gª zc.So ꝙ uerū est ꝙ donare nō uidēr simplicit et pure sz ꝑ donāte sub mō possibili habet ꝓpt iustaz ignorantiā.et ideo repetit q̄si mō nō ipleto.ut.ī. de don.q̄ sub mō.l.ij.z.iij.qz predicta locū habēt int ꝑ sonas priuatas.Querit Nic.de mac.quid si pecūia data est ciuitati ad aliqō op° cōstruendū z op° nō cōstruit an repeti possit.So.sm eū distinguendo. aut illō op° fieri nō interest reipublice qz esset simplicit dānosuz et tunc di.ipse ꝙ quidā dixerunt ꝙ mod° habet ꝓ nō apposito.ar.l.imperator.ff de poli.Ipse yo di.ꝙ dz conuerti in aliud op° laudabile in memoriā dantis.ar.l.ij z.l.si.ff.de ope.pu.et ar.l.legatū.ff.de usufr.le.Sed ille loquitur in defuncto.nos in uiuente repetere uolente. unde cogitandū.aut op° illud fieri interest reipublice.et tunc aut potest ꝓ illa pecunia construi qz ad opis extructionē sufficit.z tūc fieri dz nec forma eī° mutari potest l.legatū.ff.de admi.re.ad ci.pti.ideo si nō fiat ut uoluit condici poterit.aut pecunia illa nō est sufficiēs ad operis extructionē z tūc nō repetit sed ad aliud opus ad cuius constructionē pecunia illa sufficit cōuertit ut d.l.legatum Quero an qō dixi in republica ꝓcedat in ecclesia quidaz ꝙ non quo ad repetitionem qz semper cā pia z fauorabili intelligit datū.et sic repetitio nō cōpetit.ar.ff.de condi.inde.l.cuz is.§.si mulier.sed modicuz facit.qz in cā de preterito loquit.nos de futuro allegant etiā.c.sup eo ō condi.appo.ubi uidet ꝙ plenp agi debet ut ipleat.dicūt tamē ꝙ si impleri nō potest trāsmutari debet.ut in re publica dixi. Jn contrarium ꝙ repetat.facit quia ecclia regitur de iure cōi ubi nō apparet ꝑuilegiata ut in ti.de ali.fru.c.i.circa mediū ideo cogita.Circa autē hic qō de transmutatione dicit etiā nō insusto.sed uide ꝑ Bar.ff.de an.le.l.liberto.§.lucius et.ff.de usufru.le.l.legatum.

Jliber co.Primo in liberto dāte. secūdo in suo.secūda ibi nam si quid datū a libero ut seruus recipiēris manumittat eo nō manumittēte cōdicitur. Datū uero de peculio a seruo ꝑ eo manumittēdo a dño nō repetitur.nec ad manumissionē dñs potest ꝓpelli sed hortari.b.d. No. ꝙ liber homo potest habere filiuz seruū qz ex ancilla natū. Jtem ꝙ pactū inter seruū z dominū etiā sup libertate danda nō astringit dominū cōcor.s.ō trāsac. l.interpositas.Jtez no.ad benefaciēdū z ad cōuentiones iplendas quilibet est hortādus etiā domin° z superior.Opp.cōtra ꝓmā ꝓtem ꝙ repetitio locū nō habet quia eo nō manumittēte succedit cōstitutio ut eam liberā faciat.ut.ff.e.l.si pecuniā.§.i.yplane.z.ī. si mā. ita fue.ut man.l.si is. So.ut in glo.f.ꝙ ibi pecunia data fuit hic spēs.hec bona ad.l.si is. ad.yplane. dic ꝙ seruus manumittendus ibi traditus fuit ,hic res alia ut tamē ueritas clarius liqueat.dic aut seru° manumittendus est ille qui est traditus.aut aliud.ꝓmo cāu aut nō erat tradētis z nō succedit cōstitutio ne ꝓiudicetur domio.aut erat tradētis z tūc aut talis qui nō poterat ꝓduci ad libertatē. z idem aut talis qui ad libertatē ꝓduci non erat ,ꝓbitus.z tūc succedit cōstitutio. nisi prius penituerit.d.l.si pecuniā.§.i.ff.e. secūdo cāu aut data est spēs z nō succedit cōstitutio ut hic.aut quātitas fuit data z tūc siue non sit seru° manumittere debentis siue nō possit ꝓduci ad libertatē nō succedit cōstitutio ut in ꝓmo mēbro dixi.Si autē ista cessent .tūc aut quātitas est data ut corpus.et idē qō de spē ut hic.aut est data ut quātitas z tūc aut ipa correspōdet ꝑcio uel quasi z tūc succedit cōstitutio quia fingit euenisse euz z ei ad manumittendū tradidisse.d.l.si is.aut ꝑcio uel quasi non correspōdet z tūc est quidā ꝓtractus inoiatus secūdū pe.ideo non succedit cōstitutio.ff.e.l.iii.§.i fac.l.paulus de li.ca. Op.cōtra secūdā ptē de.l.si qs ab alio.ff.de manu.So.hic pactū fuit celebratū inter seruū et dominū.ibi inter liberos.ut in glo.

Ecuiam Si ꝓpt casuz fortuitū res non sequatur pecunia data nō repetit.b.d. No. ꝙ casus fortuitus ipedit hāc actionē. Glo. prima ponit casuzi medico zc.z glo ii. op. de.l.si uno.§.itez cū quidā.ff.loc. So.glo.aut casus cōtingit in ꝑsona dantis z habet locū.l.ista. aut i ꝑsona recipiētis.z tūc repetit ut in cōtrario.Fallit i aduocato qui non tenet restituere licet casus in eius ꝑsona cōtingat.l.i.§.diu°.ff.de.na. z extraor. coz. Et sic no. differētiā inter medicū z aduocatū qz medicus nō trāsmittit imo restituit.aduocat° si hoc fatet pe.ubi dat ꝓuiā modi.sed ubi ꝑ modū ꝓditionis puta do tibi.c. si moreris mecū ꝑ annū.tūc dic.ipe si nō potest morari ꝑ casuz ꝓtingēte i ꝑsona mea tūc non hābis qz i ꝓditione non ispicit nisi eius extitia.ff.ex qui.ca.ma.l.si qs.z.l. iul.z de ac.ob.l.non solū.his sic suppositis op.ꝙ ex amplū glo.non ꝓueniat titulo nro qz i locat.poit glo. exēplū q̄ est ꝓctus noiatus at iꝓtib° inoiatis non ē locus cō.ob ca.nisi quādo resultat ꝓctus inoiatus ut dixi.s.e.l.ii.ergo no ꝓueit titulo ꝓ.l.si uno.ff.loc.hutimoz Ja.de ra.dic.ꝙ alit ē ponēdū exēplū puta dedi

tibi seruũ ut mãumittères si casu contingẽte in psona
tui ⁊ absq; tui culpa non manumisisti non repetã. se⁄
cus si casus eueit tui culpa. ut hic a sensu ꝓrario. Sed
hic q̃ri potest q̃d si casus eueiat i psona manumitten
di. dic idẽ si seru⁹ sit extrictus. Itẽ dubiũ est q̃d si nõ ser
uũ sed pecuniã dedi ut seruũ manumittas. tũc si cãus
eueit in psona serui distinguit aut post morã. ⁊ tũc datũ
repetit. aut añ morã. et tũc si seruũ fuisset distracturus
non repetit. si non fuit distracturus ⁊ tũc aut ꝓfectio
causa iplectionis est causa cãus ⁊ adhuc datũ non re
petit. aut non est causa ⁊ repetit ita dic. l. si pecuniã. §.
fi. ff. e. Quid ergo uoluit dicere ꝟrne. hic i ꝓma glo. dic
q̃ male dixit. uel secũdũ ꝑdicta itelligi debet. Op. cuꝫ
gl. si. ⁊ sic datũ ob cãm duplici causa repeti potest. uel
q̃ causa secuta non est ⁊ tũc locũ habet ꝑdicta uel q̃
dantẽ penitet. ut. ff. e. l. iii. §. i. ⁊. l. si pecuniã i ꝓzin. ergo
⁊c. ⁊ hic ex pẽitẽtia repetere debet. So. q̃ uerũ nisi cau
sa haberet ꝓ ipleta ut est hic. uerũtamẽ q̃ magna du⁄
bitatio est an ⁊ quãdo in ꝓctib⁹ locus sit penitẽtie. et
glo. in. d. l. si pecuniã poit ⁊ minus ꝓfecte. ideo decreui
q̃dã mcã distinctionẽ hic ponere ꝑ quã ut mihi uidet
materia magis lucidat. Cũ igit querit an in ꝓctib⁹ sit
locus penitẽtie. dic aut q̃rit in ꝓctib⁹ noiatis ⁊ remit
to ad. l. sicut. ĩ. de ac. ⁊ ob. ⁊ q̃d ibi dicã. aut in inoiatis
et tũc aut ꝓctus est celebrat⁹ causa minuẽdaꝫ litiũ. et
non est loc⁹ penitẽtie. ff. e. l. iii. in ꝓi. ⁊. C. de trãs. l. q̃uis
aut ob aliã cãm. et tũc aut ab utraq; pte res est integra
aut ab utraq; pte ipleta. aut ab altero tãtũ ꝓmo casu
locus est penitẽtie. ut. l. ex placito. ĩ. de re. ꝓmu. secũdo
casu locus nõ est penitẽtie. ff. e. l. i. in ꝓi. tertio cãu aut
ex pte ei⁹ cui iplectio est facta ⁊ ei non licꝫ pẽitere. ff. d̃
ꝓscrip. ṽ. l. naturalis. §. i. ⁊ no. glo. in. d. l. si pecuniã. in
ꝓi. fallit i casu singulari in. d. l. si pecuniã. §. sed si acce
perit. ṽ. plane lo. ii. aut ex pte iplẽtis ⁊ tũc aut datũ uel
factũ non est q̃d repetibile. ut libertatis dario ⁊ quasi
oia facta. et tũc locus non est penitẽtie ut ex penitẽtia
detur repetitio. aut est q̃d repetibile. et tũc aut id ꝓpter
q̃d est datũ ꝓcernit fauorẽ dãtis tãtũ. aut recipiẽtis tã
tuꝫ. aut tertii tãtũ. aut mixtim duoꝝ ex eis. s. dãtis ⁊ re
cipientis. uel dãtis. et tertii uel recipiẽtis et tertii. ꝓmo
casu quãdo fauorẽ dantis tantũ. dic aut recipiẽs q̃ ex
sui pte non iplcuit habet facultatẽ iplẽdi. et tũc locus
est penitẽtie. ff. e. l. iii. §. i. aut non habẽt facultatẽ iplen
di. ⁊ tũc aut ñ habet nũc nec habuit retro ꝓpter iuris
ipossibilitatẽ. ⁊ tũc distingue. aut is q̃ dedit fuit sciẽs
aut ignorãs ꝓmo cãu nõ est locus penitẽtie. secũdo sic
ut sup̃. e. l. si militẽ cũ ibi no. et. ff. e. l. iij. §. si liber. ⁊. §. si
quis. q̃si nõ attẽta sciẽtia uel ignorãtia recipiẽnt. d. §
si liber. in fi. aut licet nõ habeat nũc tamẽ habuit retro
et tũc locus est penitẽtie dũ tm̃ cõsulat idẽnitati recipiẽ
tis. ut. d. l. si pecuniã i ꝓi. ⁊. §. fi. Et hoc quãdo id q̃d est
fiẽdũ ꝓcernit fauorẽ dãtis tãtũ. secũdo cãu quãdo reci
piẽtis tãtũ tũc loc⁹ nõ est pẽitẽtie. ff. d̃. do. inẽ ui. ⁊ uxo.
l. sed ⁊ si mors. §. fi. Et est ratio. q̃ instar habꝫ donatio
nis ut no. ff. e. l. iij. §. si q̃si. ṽ. q̃q̃. aut i donat. nõ est lo⁄
cus penitẽtie. ff. d̃ dona. l. aristo. ⁊. ĩ. d̃ dona. q̃ sub mõ
l. ꝓfecta. tertio cãu quãdo tertij tantũ ẽ locus pẽitẽtie. d.
l. si pecuniã. §. si q̃s dedit. Indẽnitati tamẽ recipiẽtis cõ
suli debet. ut ibidẽ in. §. fi. fallit secũdũ unã lec.. ff. d̃ iu.
do. l. si ego. §. i. ⁊ hoc fauore mr̃imonij. ⁊ ille casus nõ
habet alibi unde tene eũ mẽti. quarto cãu quãdo ꝓcer
nit mixtim fauorẽ duoꝝ facio tria mẽbra. aut cõcernit
fauorẽ dãtis et recipiẽtis. aut dãtis ⁊ tẽij. aut recipien
tis ⁊ tertij. ꝓmo cãu aut illõ q̃d erat fiendũ est tale q̃d
q̃d dissolui possit ex penitẽtia dãtis. ut erat mr̃imoniũ
de iure nro. l. fi. ĩ. de repu. ⁊ tũc locus est penitẽtie duꝫ
tamẽ pẽnitẽtia sit realis. q̃ dissoluat spõsalia quẽ ẽius
preambula. alias illis remanẽtib⁹ nõ dicit penitere re
alit̃ ita intelligo. l. q̃ seru⁹. ff. e. aut illõ q̃d erat fiẽduꝫ si
fuisset ipletũ nõ poterat dissolui ex peitentia dãtis. tũc
si datũ sit diuiduuꝫ repeti potest ex penitẽtia ⁊ eaten⁹
quaten⁹ fiẽdũ ei⁹ cõmoduꝫ ꝓcernebat ⁊ nõ in plus ar
guẽdo de simplicib⁹ ad mixta. ut alias in. l. iij. ĩ. de bo.
ma. sed sup̃ est dictuꝫ q̃ si cõcernit ꝓmoduꝫ dãtis tan
tuꝫ q̃d repetit ex penitẽtia. et si cõmoduꝫ recipiẽtis tã
tuꝫ nõ repetit ergo. quãdo mixtim cõcernit cõmodum
utriusq; ꝓ rata dãtis repetat ⁊ nõ ꝓ rata recipientis
secus si datuꝫ esset idiuiduuꝫ. q̃ tũc nihil repetit. q̃ cã
que nocꝫ tunc magis debet attẽdi. ff. ad sill. l. si q̃s in⁄
graui. §. fi. ⁊ ꝓ hoc. ff. de aq̃ co. ⁊ esti. l. i. §. itẽ q̃rit. ⁊ de
le. i. l. etiaꝫ ꝓtis. et sic i pari causa melioꝛ est ꝓditio pos
sessoris. secũdo cãu quãdo illõ fiendũ cõcernit fauo
rem dantis ⁊ tertij tunc locus est penitẽtie. q̃ neutruꝫ
eoꝝ ꝑ se diuisuꝫ habet ꝓhibere. ut. s. dixi. tertio casu
quãdo cõcernit cõmoduꝫ recipiẽtis ⁊ tertij. tũc ꝓ ea p
te q̃ cõcernit cõmodũ tertij locus est penitẽtie. nõ ꝓ ea
q̃ cõcernit cõmoduꝫ recipiẽtis. ut i quolibꝫ ò ꝑ se dixi
fallit fauore mr̃imonij. ff. de iu. dot. l. si ego. secũduꝫ all
am lec. hec i ꝓctib⁹ mere inoiatis. ubi autẽ sit mixtus
noiatus cũ inoiato tunc dic. ut. ff. e. l. fi. et hec sufficiãt.

Duocationis. si stat ꝑ aduocatuꝫ quomin⁹
ꝓster prociniuꝫ pecunia data cõdicit. h. d. Op.
de. l. ꝓcedẽti. et de. l. i. §. pe. ff. d̃ ua. ⁊ excraor. co.
So. hic stetit ꝑ aduocatuꝫ. ibi ꝑ casuꝫ. ut in glo. ⁊ idꝫ
si stetisset ꝑ clientẽ. vnde uide quod dixi sup̃ de suffra.
quando cliens transegit. et quando per casuꝫ uide q̃d
dixi in. l. post duos. s̃. de aduo. di. iudi.

De conditione ob turpem causam.

Continua rubricã ut i glo. ⁊ quere i quo differt hẽc
a ꝓcedẽti b⁹. respondet glo. q̃ cõditio indebiti respicit
causam ꝓteritã ⁊ hocstaꝫ. et cõditio ob causaꝫ ꝓcernit
causaꝫ futurã ⁊ hocstaꝫ. hec ꝓteritaꝫ ⁊ futuraꝫ sꝫ ibone
staꝫ. Sed pe. i eo q̃ dic. q̃ hic concernit ꝓteritã dic q̃
glo. non bene dic. nam secũdũ hoc si dedi tibi q̃ male
ficiuꝫ ꝓmisisti repetaꝫ ꝑ hanc act. quod est falsuꝫ ar. ff.
de condi. ide. l. i. et. ff. de re. iu. l. cui⁹ ꝑ erroreꝫ. Sꝫ saluã
do glo. dic. q̃ glo. debet itelligi q̃ respicit causaꝫ ꝓteri
tam tpe repetitionis. sed futuraꝫ tpe ꝓmissionis uel do
tionis. et ita ꝓtransit cyn⁹. ego non puto hanc esse mẽ
teꝫ glo. q̃ tũc i seipa essꝫ supflua. sed itelligo ob causaꝫ
ꝓteritaꝫ tpe dationis. sed futuraꝫ tpe ꝓmissionis. nam
si non est purgata ꝓcedẽs causa turpitudis repetit. ff.
e. l. pe. uel quando per uim extorta est cautio ob causaꝫ
fictam de preterito. l. ex ea. ff. eo.

Si ex cautione. Promissuꝫ ex causa turpi
non potest repeti. ideo causa turpi ꝓbata reus
debet absolui. h. d. Et ꝓ positione casus dic q̃
hec. l potest itelligi duplr. vnomõ q̃ duc exc eptionẽ
opponere̅t uidelicꝫ no. nu. pe. ⁊ ꝓmissionis ex turpi cã
facte. et i. hũc magis icliat glo. sed non bene applaudꝫ
littere q̃ solũ unaꝫ exceptionẽ ꝓbari req̃rit. s. turpitu⁄
dis. Itẽ q̃ si ꝓmisit ex causa turpi non fecit spe futu
re mutationis. ⁊ sic exceptio nõ nu pe. non habet locuꝫ
alio⁹ legit q̃ una tantũ exceptio. s. turpitudis princi⁄
palit opponat. puta agit ex cautione q̃ reus confessus
est se pecuniaꝫ mutuaꝫ recepisse excipit re⁹ q̃ confessi
onẽ ⁊ cautionẽ emisit ob turpẽ causaꝫ non ex eo q̃ pe
cuniaꝫ non recepit. ꝓbaro igit q̃ ex causa turpi emana
uerit debet absolui. q̃ ex hoc consecutiue apet q̃
pecunia non interuenit ⁊ ficta fuit cautio. hunc intellec
tuꝫ sequit Ja. d̃ are. ⁊ coiter doc. No. ex hac. l. q̃ ꝓbans
cautionẽ ex turpi causa emanataꝫ ꝓbat etiaꝫ pecuniaꝫ

non nu. Itez no. q̃ sufficit ꝓbari id p qd̄ aliud sequat̄ et sic q̃ ꝓbat unuz dicit̄ ꝓbare omē. qd̄ est securiuum ad illud. Item no. q̃ ꝓbatio est fienda iudici. ut hic z s̄. de eden. l. ꝓcuratore. z. ff. de ꝓba. l. si quinquaginta. Op. q̃ re⁹ nō debet ꝓbare duplici ratione. una q̃ actor debet suaz intentionē ꝓbre. l. qui accusare. de eden. alia q̃ reus negat z negatiue non est ꝓbatio. l. actor. j. de ꝓba. So. plurib⁹ modis ut i glo. p̄mo q̃ hic ꝓbat admissus non ut iuss⁹. q. d. glo. uolūtarie nō ex necessitate ut in p̄ncipijs. Ex glo. no. q̃ ubi q̃s offert se probaturū qd̄ ꝓbare ei non est necesse iudex dz eū admittere. l. circa. ff. de ꝓba. sa. l. lz imperator. ff. de te. i. Ista sol. nō est hic bona. q̃ cōpellit̄ hic ꝓbare si uult absolui ut. j. pz. Alij dicūt q̃ hic ꝓbat eoipso q̃ p̄. nō ꝓbat̄ hec trufa quia actor hic ꝓbat suā intentiōz p instrz cui stat̄ donec aliud ꝓbet̄. j. de ꝓba. l. ad ꝓbatiōz. 3°di. glo. q̃ ista nō est mere negatiua hec ē bōa ad. l. actor. ad. l. q̃ accusare. dic q̃ actor hic ꝓbat suaz intētiōz p instrm. Op ij. q̃ istrm nō sufficit ex parte actoris qñ op. ex°. nō nu. pec. l. si ex cautiōe. j. de non nu. pe. glo. dedit casdē so. q̃ b° p̄ miscuit cū precedentib⁹ sz nō sūt bōe iō szm doc. q̃ hic nō op. ex°. nō nu. pe. q̃ nō dicit se fecisse spe nūerat̄. future qd̄ est op⁹ in exceptōe ista. imo hic di. oppositū ut not. hic in glo. i. sz asserit ob ca. tur. sic cōfessū fuisse iō oportet eū b°, ꝓbare si uult eneruare ꝓbatōz actoris ut. d. l. ad ꝓbationē. z. l. si alij. ff. de usufru. Dixit ꝟo pe. q̃ hic transactū erat bienniū sz trufa est q° ad uerū casū b⁹. l. ꝓcedit m̄ in ꝟa exceptōe nō nu. pe. Op. iij. q̃ nō sūt necesse utrūqz ꝓbari. q̃ q̃s nō tenet̄ ꝓbare nisi id qd̄ ē necesse ꝓ uictoria sue cause. l. diu⁹. ff. de re iudi. so. ut seqt̄ in glo. usqz ad ꝟ. sz an hmōi. Q° omisso op. iiij° cū glo. in ꝟ. sz op. q̃ ex nō nu. pe. sufficiat z si de turpitudine ñ ꝓbet̄. ar. l. ad ꝓbatiōz. j. de ꝓba. so. ut in gl. usqz ad fi. uerūtamē iste op. nō sūt necte q̃ hic ñ op. ex. nō nu. pe. q̃ nō fuit facta confessio spe nūerationis future ut di. ri. lz pecunia dicat̄ nūerata qd̄ est ucce dici consecutiue ad exceptionē turpis cause. Quero cū glo. an hec exceptiones possint opponi p⁹ bienniū dic q̃ sic ut in glo. Quero ex c⁹ parte erat hec ꝓpitu° dic ut in glo. ij. z ubi ex utraqz parte fuit ꝓpis ideo actor succūbit q̃ melior est conditio cōuenti ut in. l. se. z circa id qd̄ glo. di. de meretrice dic ut dicā. j. l. pr.

Um te propter. Prio dictū. 2° rō. scōa ibi. cū repeti. Datū libidinis cā nō repetit̄ cū ñ pari cā turpitudis melior sit ꝓditio possessoris. No. ex illo ꝟ°. dedisse q̃ ex inutili p̄ctu trāsferr̄ dñiuz. Item q̃ in pari cā melior est cōditio possessoris. Itez q̃ data cā libidinis nō repetit̄. Cōtra p̄mū omissa glo. i. op. q̃ ex inutili p̄ctu dñiuz nō trāsferat̄. l. nō dubium s̄. de le. so. ut glo. iij. q̃ dicit. dic q̃ hic repetit fisc⁹. ut. ff. de iu. fis. l. luci⁹ dices tu qd facit hec so. ad formā arguēti cū et si nō transiret fisc⁹ petet a recipiente uel dare ōbēte. m̄° q̃ forte glo uoluit dicere q̃ hic p̄ct⁹ nō est oino nullus iō nō trāsferr̄ dominiū ibi in p̄ctu oino nullo ideo nō transferr̄. Est aūt hic aliqs ipso iure ut dominiū fisci fauore trāsferat̄ uel forte uult dicere q̃ speciale est hic q̃ ex p̄ctu ipso iure nullo transferat̄ fisci fauore. Examinemus igit̄ b° an p̄ct⁹ ex turpi cā sit ipso iure null⁹. z gl. in. l. iurisg. §. sz si ob maleficiuz. ff. de pac. di. q̃ ipso iure non ualet ideo aliq̃ obli° non nascit̄ sz inefficax q̃ ob. ex° ita no glo. fi. ff. e. l. ij. et ꝓ illa glo. uidet̄ casus. ff. eod. pe. z istā partē tz pe. z ia. de ra. priaz dy. ut no. cy. in. l. ex eo. j. de inutili sti. bar. concor. sic. aut cā turpis est expssa z tūc ipso iure non ualet tanq̃ p̄ bonos mores. ut. d. l. ex eo. z. ff. de fi. l. si a reo. §. fi. aut cā nō est expssa z tūc ualet. sed ob. ex°. d. l. pe. Bal. di. aut promissio est facta ex cā de preterito z tūc ualz sz ob. ex° aut de futuro z tūc ipso iure nō ualet q̃ tūc inuitat ad delictū qd̄ nō fa. tui prio casu z ꝓ h° inducit. d. l. si a reo. §. fi. j. e. l. mercalez sz caue q̃. l. mercalē. pōt induci potiꝰ ad oppositū quia di. denegandas actiones unde supponere uidet̄ illas i esse sz p iudicē denegandas. p̄. si qd̄ ꝓmittat̄ ne maleficiuz fiat ꝓmissio est ipso iure nulla di. §. sed si ob maleficiuz z tñ ibi nō inducit ad delictū sz euitat. Itez q̃ ꝓmissio ut fiat qd̄ ꝓpe sit aliq̃ sz inefficax ꝓbat̄ i aut. nono iure. j. de pena iudi. ad. l. si a reo. §. fi. que fortiꝰ ob. respō. bar. q̃ ibi cā erat expressa. uel dic q̃ ibi societas p̄ncta ob maleficiuz fiendu erat ipso iure nulla unde si deiussor non accedit hic nulla societas p̄ncta uerūtamē ꝓ concor. l. z glo. ego latiꝰ distinxi in. l. ij. s̄. q̃ me. ca. dic ut ibi. Op. ab extra q̃ possessoris conditio nō dz ēe melior. q̃ ipse tractat de lucro agens de dāno unde uidet̄ obstare. l. cū mulier. lo. i. ff. so. ma. so. q̃ illud ꝓcedit qñ do dānū non cōtingit culpa ciꝰ q̃ tractat de dāno uitando sz hic ciꝰ culpa contingit ut ibi ꝓ doc. Op. tūc. iij°. q̃ ratio ista posita hic in tex. non sit bona. ff. e. l. idemqz. §. sz qd̄ meretrici. so. ut sentit glo. i. uidelz q̃ hic q̃ndo dedit non meretrici ibi q̃ndo meretrici. z est rō q̃ meretrix turpit̄ facit meretricari sz postq̃ meretrix est nō dicit̄ turpit̄ accipe ut di. ibi tex. z sic ibi nō est par cā. et ex b° infertur q̃ fisc⁹ q̃ aufert a nō meretrice. ut. s̄. dixi z no. gl. iij. non aufert meretrici. Itez sequit̄ et aliud q̃ de tali luc° meretrix p̄t negociari z de eo testari z elemosinā facere lz ecclia uelit q̃ sacerdos euitet ei⁹ elemosinā ut se corrigat szm Ly. Quero nūc qd̄ si ꝓmissū est meretrici z nō duz solutū an poterit ipsa petere. glo. in. d. §. sz qd̄ meretrici. di. q̃ nō q̃ cā ē ꝓpis g° ꝛc. ut. s̄. l. i. et q̃ qdā bone ste accipiunt q̃ non honeste petunt. ff. de ua. et ex. co. l. ij. §. i. z sic non ob. §. sz qd̄ meretrici. b° etiā tz bal. z dic. casū esse no. in. l. fi. §. fi. ff. de ac. z ob. sz pe. z iac. de ra. et Ly. p̄. p rōz di. §. sz qd̄ meretrici. et q̃ non seqt̄ q̃ iste casꝰ sit de his in qb⁹ nō honeste petat̄ erq° honeste recipit̄. idez tz bar. q̃ ꝓmissio et datio parificant̄ ubi nō apparet euidēs diuersa ratio. l. fi. j. ad. l. fal. scōo p. l. affectionis. ff. de don. que indistincte in donationib⁹ loquit̄. aut donatio fit p stipula. z hodie p pactū nudū g° ꝛc. tertio q̃ speciale est i milite et minore ut. d. l. affectionis. z sic in ceteris in p̄ncipiuz est ius cōe. non ob. l. fi. ff. de ac. z obliga. q̃ in casu z p̄ loquit̄ q̃ndo meretrix ꝓmittit homini suo. nā ex sua ꝓmissione conuenire non p̄t. q̃ ex pte recipientis ꝓpis est ꝓ ista pte accedat qd̄ dicit glo. ij. in l. preal. ubi dicit q̃ ubi ꝓmittit̄ meretrici ꝓpitudo est ex parte ꝓmittentis tantū. z hec opi. mihi placet magis. Quero qd̄ si non meretrici. i. non palā se exponēti q̃ q̃ se palaz exponit ꝓpe meretrix est ut. ff. de ri. nup. l. palā. ꝓmissuz est non solutū sz ꝓ eo pignꝰ datū an potit repeti. so. glo. distinguit. aut p act. ex eo p̄ctu. puta pignoraticia ac. z non p̄t. q̃ i suo libello necesse bz dicere ex q̃ cā dedit et sic ꝓpitudinē suā allegat q̃ non lz. l. trāsactione. s̄. d transac. z etiaz q̃ si mixtaz utusqz melior est possessoris cā ut hic. aut uult pete non ut pignꝰ sz rez uēdicare ratione dominij z p̄ mulierē tāq̃ p̄ quēlibz possessorez. et tūc p̄t ar. ff. ad exhi. l. de eo. §. pe. z fi. ff. si qua. pau. fe. di. l. i. §. fi. sz ia. de ra. pe. z Ly. di. q̃ etiaz rei uēdicare non p̄t. q̃ p̄ ius dominij excipiet mulier de pignore q̃ sicut dñiū transferr̄ ut hic ita ius pignoris et si replicet q̃ in excipiēdo de pignore allegabat causaz mitius et sic ꝓpitudinē suaz. respon. q̃ non simplr suaz sz etiaz aduersarij sui q̃ lz ad eneruandū intētionē illius ut hic cū in pari causa conditio melior sit conuēti z excipient̄ ō utusqz ꝓpitudinē ut hic etiaz q̃ p̄ eaz q̃ fuit auctor ꝓpitudinis lz excipe. l. als. et ibi no. ff. de iureiuran.

Quidaz dicũt q̃ turpitudo cũ turpitudine compensa
tur ⁊ sic remanet cã dominij. sz trufa est qz si cõpensat
sequitur gᵒ cã pignoris remanet sine turpitudine. Alij
replicãt q̃ cã pignoris remanet si ꝓmissio principalis
obligationẽ induceret cui pignᵒ accedere possz als nõ
l. cũ principalis. ff. de reg. iur. ⁊ l. eos. j. de usuris. et sic
est reincidere in. q. positã. s. in. i. p̃rio. de q̃ dic ut ibi.

Quero q̃d econtra si ꝓmissio est facta mulieri ⁊ sũ
dus ypothecatᵒ ⁊ sic nõ traditᵒ. respõ. glo. q̃ ex ꝓmis
sione non p̃t qz potior esset conditio cõuenti ut hic. sz
ypothecaria dixerũt q̃daz eã experiri posse p̃ debitorẽ
quia ypothecaria non cõcernit contractũ sed possesso
rem ut quemlibet extraneũ. Sed glo. tenet p̃. quia si de
bitor tradidisset pignus ei daretur uendicatio. gᵒ fori
us exceptio. l. i. §. q̃ ait pretor. ff. de supfici. Ego idez te
neo sed non illa ratione. quia non puto ei rei uen. dari
in effectu. ut. s̃ dixi. sed alia quia in pari causa melior
est ⁊c. ut hic. Quero quid si res diuidua uel indiuidua
sit data ob duplicem causaz. s. honestam et inhonestaz
ex parte dantis uel utriusqz ⁊ causa honesta non ẽ. im
plera an totum repetam seu partẽ an nihil glo. tangit.
ff. e. l. ubi. dic ut ibi scripsi

Aod euitandi. Primo de restitutione dati.
scõo ꝏ pena criminali. scõa. ibi. q̃ menor. Datuz
causa militie euitande ab eo qui erat inhabilis
repetit ⁊ officialis qui recepit etiã crialiter punit. h. d.
Expone ibi tirocinij. i. militie inde tiro. i. miles nouus
ibi instantia. i. solicitudine. ibi eius. s. iudicis. ibi. cõcus
sionis cuiᵒ pena est extraordinaria. nota. q̃ inhabiles
non sunt ad munera nominandi. Itẽ q̃ officiales ob
illorum excusati. aliquid recipientes soli turpitudinez
committũt ita q̃ non dantes qõ nõ. ex quo no. q̃ lici
tum est dare ꝓ redemptione actionis sue. lz non sit li
cituz recipere cuz gratis recipiens debuit desistere uel
facere qõ nõ. ꝓ clericis soluentibᵒ pecunias ꝓ benefi
cijs impetratis assequẽdis ut nõ dicant symoniã com
mittere No. q̃ recipiens data restituit et penã criminis
luit. Itez no. q̃ idez iudex de ciuili et criminali cogno
scit. Et no. q̃ hic cognouit ordine successiuo. ut patz ex
littera. an autem potuerit simul de utroqz cognoscere
uide q̃ dixi. j. q̃ndo ci. acᵒ. l. i. et an ꝓbationes facte in
ciuili sufficiant in criali uel econtra dixi in. l. si quis a
se funduz. j. ad. l. iul. de ui. Itez no. q̃ finita ciuili iudex
ex officio ꝓcedit ad criminalẽ sine alio accusatore. ut
hic et. s̃. si aduer. li. l. pe. ⁊ est rõ qz incitatᵒ est ex priore
ꝓcessu et snia. l. i. §. si publico. ff. de adulẽ. et sic nõ ob.
q̃ nemo sine accusatore punit. p̃t etiam pars eum ac
cusare. l. i. ad. l. fal. de pla. Op. q̃ non repetit quia i pa
ri causa ⁊c. ut. s̃. l. pr. est enim nedũ ex parte recipien
tis turpitudo ut hic. sed etiaz ex parte dantis quia non
debet militiaz ꝏtractare. ff. de re. mi. l. qui cum uno. §. q̃
post. So. q̃ hic nominatus erat inhabilis ut in glo.
Op. de. l. cũ te. s̃. q̃ me. ca. so. ut ibi Quero cũ glo. qõ ẽ
istud crimen concussionis et dic ut in eaz punit extra
ordinem. ut ibi no. nisi incidat in speciale crimen ut ibi
in. l. ij. qz tunc pena ordinaria. illiᵒ criminis puniri p̃t.

Aotiens. In hac actione non ueniunt usu
re. hoc dicit.

Ercalem. Primo uituperat q̃rentẽ qõnis
annectando solutionez. scõo rõnem annectit.
per quam ratione oppositaz reiecit. scõa ibi. q̃
uis ꝓmissuz marito causa lenocinij uxoris nõ potest
ab eo exigi sicut nec ei solutũ potest reperi. h. d. Not. q̃
de inhonestate homies sunt reprehendendi. Itez q̃ ꝓ
ponenti inepta datur inepta responsio. secus si apta ⁊
discipliata qz benigne ẽ audiẽdᵒ ⁊ istruẽdᵒ. l. p̃cibᵒ. j. ꝏ
impu. ⁊ ali. subst. Itẽm q̃ confessioni asserẽ etiaz in li
bello supplicatorio statur ut hic ⁊ l. cuz precũ. j. de li
ca. No. etiam q̃ si ex narrat. in libello colligatur q̃ ac
tor est excludendus ab intentõne sua q̃ iudex ex suo
officio ꝏ eum excludere etiam reo non excipiente. iõ
dicit bal. no. q̃ qui seipsuz excludit ꝓponendo non est
opus q̃ excludatur excipiendo. Ultimo no. q̃ in pari
causa turpitudinis melior est conuenti siue de implen
do siue de repetendo agatur. Querit an ex tali cõfessi
one lenocinij iste possit sine alia inquisitione puniri. ⁊
dicit spe. q̃ non in ti. de inqui. §. nunc uideduz. ℣. quid
si actuz. nam tũc ex confessione quis punit q̃ndo illa
emanat super crimen de quo per iudicem queritur. ut
j. quo. ap. non re. l. ij. et. l. non tantum. ff. de ap. nõ q̃n
do emanat incident ꝓpter aliud ut hic. est ergo hec cõ
fessio sufficiens ad inquirendum et ad ꝓbationẽ inq̃
sitionis inducendum facit. l. nullũ. j. de restituẽ.

B restituen. Datum furi ut rez subtractã
restituat potest reperi. h. d. No. q̃ accipiẽs pe
cuniam ut faciat id qõ gratis facere tenet tur
piter facit ut hic ⁊ l. fi. ff. e. Op. de. l. idem est. §. si tibi. in
prin. ff. e. so. ibi dedit alteri q̃ furi ut rem indicaret fur
tiuam. ideo ille non turpiter recipit. hic dedit furi qui
turpiter recipit et idem de eius socio ut dicto. §. Si ti
bi. in fine. ⁊ hoc deduxit ibi bartolus. ad statutuz quo
premiant reuelatores criminum ut nõ porrigat seu p̃
miare intelligatur socios complices uel sequaces ni
si de eis in statuto uel edicto caueat. ar. j. de pen. indi.
qui aut. sed nouo iure. ⁊ ff. de re mili. l. non oẽs. §. fi. ⁊
ego idem teneo ⁊ ꝓ hoc facit. l. i. j. de collu. detẽ. ⁊ hẽ
glo. in simili. j. de mulie. que se serui. ꝓ. l. i. sup ℣bo. li
bertas. sed in contrario facit. ff. ad sille. l. si quis in gra
ui. §. utrum. sed ibi non erat inhabilis ad notificanõ
uel denunciandu sed ad premium tantum. pollicitu
consequendum ut plenius dixi in. l. ij. s̃. de nox. in ma
teria inꝓretationis restrictiue ubi uide.

Am qui. Recipiens pecuniam ut pecora per
eum occultata restituat tenetur illam restitue
re p̃ conditionem ob turpem causam. ⁊ peco
ra per conditionem furtiuam tam extantia q̃ peripta
etiam casu fortuito. h. d. No. q̃ pactum de restituendo
non nouat conditionez furtiuam. Item no. q̃ fur mo
ram committit re ipsa sine interpellatione. ideo dici
mus q̃ fur semp est in mora. concor. l. subtracto. j. de
fur. Item no. q̃ periculuz casus fortuiti spectat ad mo
rosum furem uel latronẽ. Itẽ no. q̃ isti latrunculi mo
derni non liberant lz eis postea res p̃ tertiuz auferan
tur. No. banc. l. p̃ illos qui indebite occupãt castra ali
ena et postea non restituunt nisi pecunia data q̃ pecu
niam restituere tenent. Op. glo. de. l. post decisionem. j.
de fur. so. ibi transactio inuenit hic secus. Quero la
trocinia et inuasiones sunt facte p̃ ciuitatem florenti
nam p̃ senensem postea pax facta est bᵒ acto q̃ de hic
indẽ cõmissis nihil dicatur an singulares psone pote
runt conqueri uolentes a suis furibᵒ ⁊ latrũculis res
eis expoliatas sibi restitui. Dic q̃ sic. nisi de singularũ
personarũ spoliis ⁊ iniurijs sit facta mentio. ar. l. ij. et
qõ ibi no. in glo. fi. s̃. de in ius uo. Et ideo isti predões
singularum psonarum actionibᵒ conueniri possunt co
ram iudice cõpetenti. Et no. q̃ isti sociales uagabundi
sunt reputandi.

De conditione furtiua Rubrica

Continua rubricam ut in glosa.

Reses pro. Diuide in duas. primo
in actione furti penalis. secundo in cõditione
furtiua que est psecutoria. scõa ibi. in condit.

uero. Si uero plures eandem rem furtim subtrahant quilibet insolidum penali et prosecutoria tenet. sed in hoc est differentia quia solutio unius non liberat alium a penali sed a prosecutoria sic.h.o. Nota q̃ ex furto duplex oritur actio. una furti penalis. alia persecutoria ad simplum et hec est conditio furtiua de qua hic titulus tractat. penalis datur ad quadruplum si furtum est manifestum et si nõ est manifestum cõpetit ad duplum. j. de fur. l. de his. et ex his no. q̃ in delictis ⁊ penalibus non constituũtur ꝓprie duo rei quia uno ex duobus reis soluente alter liberat. qõ nõ est hic ⁊ ita no. bar. ff. de duo. re. l. cum duo. ⁊ hoc quando plures ut plures furtum fecerunt. Si uero ut unum corp⁹ rũc uno soluente penam ceteri liberant. l. si familiam. ff. de iurisdict. om. iu. qõ sec⁹ est si ageret ad uindictam publicam. ut ibi no. p doc. qõ no. ad casum quãdo collegium deliquid ut collegium. ⁊ uide qõ scripsi de sedici. l. i. Glo. querit an conditio furtiua tollat p actionem furti. uel econtra, ⁊ di. q̃ non et bene quia ter. est. ff. e. l. si pro fure. §. i. licet conditio. i. actio tutele tollatur p actionem penalem. de tu. et ra. di. l. tres tutores. in prin. ℣. si. sed si ipsi. ff. de admi. tut. et est ratio quia in duplo qõ est ibi pena inest rei persecutio. l. hac actione. in fi. ff. de tu. et ra. di. ideo nimirum si per penalem tollit prosecutoria q̃a hoc est cõmune. ff. ui bo. rap. l. i. sed quia ⁊ econtra per actionem tutele tollitur penalis. de tu. et ra. di. l. i. §. in tutele. ⁊ l. acti. in prin. cõtra. d. l. i. ui bo. rap. Est querendum de ratione ⁊ dixerunt ibi glo. et doct. q̃ ratio est. quia est una facti qualitas ex qua ambe oriunt. s. quia perfide egit tutor. ut dicit littera in. d. l. tres tutores. et hoc ubi tutor non tenetur furti acti. qõ semper est si nõ constet q̃ animo furandi fecit. ut di. l. acti. ij. respõ. Nã uelamen administrationis et officij presumi facit q̃ nõ tam uideatur inuito domino contractare q̃ pfide agere ut in ter. isto. singulariter. no. d. l. tres tutores. facit. l. sacrilegij. ff. de sacrile. ubi igit constet q̃ animo furãdi fecerit etiam furti tenet et conditione furtiua ⁊ istarum duarum una nõ tollit aliam contra tutorem sicut nec contra extraneum. quia tunc ut extraneus tenetur licet p conditionem furtiuam tollatur in totũ actio de tu. et ra. di. Et est ratio quia illa non competit nisi absit pupillo qõ abesse desinit cum rem uel eius extimationem recuperauit. ut. d. l. act. ubi hec ꝓbantur. Dec tenementi quia materia est intricata et alibi di. bart. q̃ hec non tantum habet locum in tutoribus sed etiã in alijs officialibus p. l. si multi. ff. de publica. Quero nunc quia actio furti non tollit conditionem furtiuam nec econtra. et respondit glo. quia non nascunt ex eodem facto quia actio furti ex maleficio sed cõdi⁹ furtiua ex uarijs figuris causarũ. sed hic attendendũ quia Ja. de ra. pe. et Ly. et sequaces tenent q̃ conditio furtiua nascatur ex delicto et allegant ꝓ casu. l. si ambo. §. quotiens. ℣. idem est. ff. de cõpen. et. l. si mulier. ff. re. amo. §. fi. ⁊ hoc uidetur sentire glo. interlinearis. in. l. seruus quem. ff. de ac. emp. dicunt tamen eius naturã uarie figuratam p ea que no. glo. ff. e. l. si pro fure. §. i. ubi glo. idem tenet qõ hic. Sed domin⁹ ine⁹ tenet glo. cuꝫ q̃ multi patres antiqui pertrãsiuerũt et mouetur tali ratione Cause ꝓductiue personalium actionum sunt delicta uel quasi contractus uel quasi. Cause uero realium actionum sunt ius dominij uel quasi. ut insti. de act. §. i. ubi ergo actio inuenitur que habet utrũq; ꝓ sua causa ꝓductiua recte dicitur nasci ex uarijs causis ſz ista est talis ergo ⁊c. minor patet quia ista cõpetit ageti ex iure dominij ⁊ ad restituendum ut ceteræ reales. ut. ff. e. l. i. et ex parte conuenti ex delicto ut personales ergo merito ex uarijs figuris causarũ nascitur. ad glo. interlineare. respon. q̃ ſzm predicta debet intelligi ⁊ sic uerificetur ex parte conuenti et eodem modo respõ. ad. l. si ambo. §. quotiens. uel dic q̃ ille ℣. idem est. refertur ad id quod de compensat. dixerat non ad id qõ ex maleficiõ nascatur ut furti. ad. l. si mulier. §. fi. dic q̃ etiaꝫ ſzm predicta potest intelligi uel q̃ illud refertur ad id quod precedebat immediate. s. q̃ pfecutionem continet et anno non finiatur ut ibi no. quedam glo. interlinearis. non ob. quedam ratio ray. uidelꝫ q̃ actio. l. acquil. nascitur ex delicto. ut insti. de le. aq. p tonꝫ ⁊ tamẽ competit domino sicut ista. ff. ad. l. aquili. l. item incla. §. leg. quia illa naturam realium non hꝫ cuꝫ detur ad dandum ⁊ non ad restituendum sicut ista. Standum est igitur cuꝫ glo. qõ fortifico alia ratione. quia si condi⁰ furtiua nasceretur simpliciter ex maleficio sicut actio furti nos oporteret dicere q̃ una aliam deberet tollere sicut doc. ibi di. ℣ actõe tu. ⁊ ac. ℣ tu. ⁊ ra di. q̃s dicũt inuicem tolli quia est una facti qualitas ex qua ambe nascuntur ut. s̃. dixi. ratio tamen domini mei forti⁹ concludit. Quero ab extra littera dicit q̃ uno satisfaciente alter liberatur a conditione furtiua nunquid b⁰ sit uerum indistincte glo. ff. de fur. l. qui re cõmodata in fine. licet sit corrupta ut ibi di. bar. tenet q̃ hic procedit ubi res est restituta als si extimatio fuerit soluta alter non liberatur et hoc per illum ter. et insti. de le. §. si alienam. et ita pertransit bar. ibidem ⁊ idem tenet hic pe. ⁊ cy. quia facta istorum censent plura ut dixi in notabilibus nec unum habet causam ab alio ⁊ sic non ob. l. nec ullam. §. ultimo. ff. de pe. here. ⁊. ff. de re. eo. l. illicite Quero in casu huius. l. isti plures tenentur condi. fur. et quilibet insolidum sed an unus ex his conuent⁹ poterit opponere beneficiũ diuisionis. Ja. de ra. di. q̃ nõ qꝛ ñ sunt duo rei lꝫ insolidum teneant. nec ob. l. si plures. ff. de admi. tu. quia mitius agitur cuꝫ tutoribus q̃ cuꝫ furibus. l. tres tutores. in code ti. ⁊ dixi. s̃. in. i. que. Tunc quero pone conuentus condi. fur. solidum soluit et sic alium liberauit ut hic an contra aliuꝫ regressum habebit uidetur q̃ sic. ar. j. de duo. re. l. i. cum ibi no. in glo. In contrarium facit. l. si plures. ff. de admi tu. ubi si unus ex pluribus tutoribus ex delicto obligatus solidum soluit quia beneficium diuisionis non opposuit ab alio nihil repetit sic et in ꝓposito ⁊ multo forti⁹ cũ mitius agatur cum tutoribus q̃ cuꝫ furib⁹. ut. s̃. dixi et ita tenet Ja. de ra. nec ob. si dicas p eius solutionem liberat aliuꝫ. ergo ab eo repeti debet ut in duobus reis quia negat ipse q̃ per unius solutionem sit alteri⁹ obligatio extincta sed eam dicit durare licet non possit fieri exactio obstante regula iuris bona fides. ff. de reg. iu. Quero iste ter. loquitur in pluribus obligationib⁹ ad penam ex maleficio ut uno soluente alter non liberetur ut hic ⁊. l. adeo. ff. de iurisd. om. iud. Sed quid i obligatione ex quasi maleficio ter. est q̃ uno soluente ceteri liberant. l. iij. ff. de his qui dcie uel effu. ex quo dicit dy. q̃ si statuto cauet q̃ si homies ℣ cõtrata nõ cepint malefactorem quilibet puniatur in. c. an uno solucte ceteri liberẽtur ⁊ di. ipe q̃ sic qꝛ ex quasi maleficio tenẽtur qõ patet qꝛ tenent ex facto qõ sumpsit originem in persona alterius ⁊ sic ex quasi maleficio ut. l. ex malefiçijs. §. his quoqꝫ. ff. de ac. ⁊ ob. igit uno soluente debent ceteri liberari ut. d. l. iij. ⁊ lꝫ illa loquat ubi in pena est rei persecutio ⁊ sic non est mere penalis. tamen idem dicit ipse esse in mera pena ⁊ ita etiam tenet ibi bar. ⁊ hic bal. ⁊ nihil allegat. Aliqui allegant. l. si multi. ff. de publica. sed ibi in duplo inest simplũ dictũ. g⁰ eorꝫ no. Et magis dubito supposito q̃ statutũ dicat

quilibet puniatur in.x.uel in.c.quia illa uerba non tã
tum obiectum concernũt sed executionẽ z sic exactõez
qõ secus esset si diceret quilibet teneatur in.x.cogitan
dum igitur relinquo.

Ante. No.q̃ fur semper est i mora ut hic.z.s.
ti.pri.l.fi.in fi.z adde qõ ibi dixi. Item no.q̃
oblatio purgat morã z transfert periculuz in
dominũ.ex quo no.tertio q̃ ultima mora nocet circa q̃
nide que scripsi in repetitione mea.in.l.semel mora.ff.
so.ma. Quero re apud furez pempta quid potest dñs
in libello petere glo.uariarũt.nam glo.in.l.in re furti
ua.ff.e.teneret q̃ res ipsa petatur sed extimatio fit in
solut.z allegat.ll.que i mere personali actione loquũ
tur que cõpetit ad dandum sed hic cõpetit ad restitue
dum ideo pro illa glo.melius facit.l.si condicat in fi.
z.l.si seruus.§.bone.ff.e.sed glo.in.l.uinũ.ff.si cer.pe.
z.l.rei iudicate.§.i.ff.so.ma.tenet q̃ cõdicatur extima
tio.z p̃ hoc uidet cãus in.d.l.in re furtiua.z.ff.de ui z
ui ar.l.i.rectissime.z.j.de pig.ac.l.si creditor in fi.dyn⁹
dicit omnes glo.uidentur dicere per dicta iura in ele
cti.actoris esse an petat rem uel extimationem idez te
net bar.ut ipse no.in.l.stipulationes non diuidunt.§.
celsus.ff.de v̊.obl.in.viij.op.et.vj.q.et ita teneo.

De conditione ex lege et sine causa uel iniu
sta causa Rubrica.

Licet ant. Diuiditur in tres partes. Pri
mo ponit rationez dubitandi.secõ questi
tum decidit.tertio rationẽ decidendi ãne
cit per quaz rationez dubitandi excludit.
secunda ibi.tamen.tertia ibi.ut fisco. ꝓpter inopiaz de
bitoris fisci potest debitor debitoris sui ante tempus
exigi.b.d. Expone ibi superesse uidetur.i.qz tantũ ha
bet in patrimonio qõ sufficiens est solum ad solutio
nem usuraruin. No in prin.q̃ de iure cõmuni debitor
in diem non potest exigi ante diem ut hic et.l.cuz q̃ ka
lendis.ff.de uer.ob.z.l.cedere diem.ff.de v̊bo.sig.nata
tamẽ ẽ actio sz ob.excep⁹ z sic non ob.ff.man.l.si man
dauero.in prin.z hoc uult.i glo. No.secõ q̃ fiscus an
teq̃ exigat debitorẽ debitoris sui debet facere solẽne
excussionez ut hic duz dicit.exhaustuz cõpetit. Et nota
q̃ tex.iste non requirit ꝓnuntiat.sup excussione z pro
hoc facit qõ no.glo.pe in fi.in.l.scimus.§.fi.j.ad treb.
z ibi uide Ja.bu.z habes p̃ bar.ff.de op.no.nun.l.sti
pulatio.§.si quis autez.ego dicam in aut.sed hodie.j.
de ac.et ob. Item no.priuilegium fisci qz ob necessita
tes suas potest debitorez suuz ante diem exigere.z qõ
fortius est debitorez debitoris ante diez exigit ut h̃ cõ
iuncta glo.debet tamen interusuriũ medij temporis re
linquere ut in glo.hec frequenter practicant in bono
nia ꝯ gabellarũ ꝯductores z taciarios. Op.ab extra q̃
fiscus nõ priuilegietur ut ante tempus agat immo iur
priuati utatur.l.iustas.j.de iu.fis.li.x.z ibi no.so.q̃ hꝰ
necessitas innuebat reipublice ibi nõ.uel actio ex con
tractu agens non admittit ut ibi.sed condit.ex.l.sic ut
hic. Op.q̃ preses ꝓuincie non sit cõpetens iudex int
fiscum z priuatum.s.ubi ca.fi.l.ad fiscum.so.ut glo.q̃
hic non cognoscit solus sed cuz ꝓcura.cesaris.ut.s.si
aduersus fi.l.ij.hec non placet.quia ibi in causis mixti
imperij hic iurisdictionis. Alij ut bal. dicunt q̃ hic iõo
cognoscit quia agit non contra suuz debitorez sed cõ
tra debitorem debitoris inter quos preses est compe
tens iudex.sed hec non est tuta per.l.si debituz.j.quã.
fi.ut pri. Ego als dixi q̃.ll.contra loquũtur quando p
curator cesaris est in loco z sic in ꝓuincia als sol⁹ p̃
ses est competens iudex z hoc ne reus sumptib⁹ uexe
tur. Op.tertio q̃ hec.l.non cõueniat rubro cõtra.§.qui
bus.s.de no.co.compo.so.ut glo.q̃ bene cõuenit quia
condi.ex.l.conuenit debitor debitoris. Op.q̃ hec.l.so
ueat i iniquitatem quia cõmoduz medij temporis aufert
debitori contra.l.si tibi mandauero.§.i.ff.mã.so.ut in
glo.s.qz hec.l.intelligatur deducto intusurio medij tẽ
poris sicut in dote dicit.ff.so.ma.l.si constante.§.quo
tiens. Op.ab extra q̃ hec.l.non inducat speciale in fi
sco cuz idem sit in priuato ut ante diem agat z pigno
ra persequatur.ff.de pig.l.quesitum.so.q̃ ibi casus est
diuersus et ibi loquitur de persecutione pignoz quã
do debitor est suspectus z fugitiu⁹ unde ante diem exi
gi potest et ille casus est singularit notandus. Op.ab
extra q̃ fiscus uia ordinaria non agat sed executiue ut
j.de exactori.trib.l.missi opilatorez.so.q̃ hic q̃ndo a
git contra debitorez debitoris sui non autem quando
contra debitorez suum z idez si debituz non sit liqui
dum. Sinautez sit liquiduz seu tale in quo nõ cadit p̃
babilis negatio ut in tributis tunc executiue potest ut
in cõtra.z in aut.de man.prin.§.coges facit.l.si qui.j.
de conuc.fi.debi.li.x. Quero hic agit condit.ex.l.con
tra debitorez debitoris sui quid si ageret contra debi
torem suum z ante diem dico q̃ agit acti.ex eo cõtra
ctu z si excipiatur replicatio ei cõpetit ex illa.l.z iõ at
tende q̃ quandoqz a.l.dat actio seu ex.l.cõpetit actio
quandoqz officij implorario quandoqz exᵒ.q̃ñqz repli
catio.exemploz primi habes hic.et.j.e.l.fi.z.s.de suf.
l.i.z s.de pe.here.l.fi.§.sinautem.z.j.de iu.delib.l.fi.§
licentiã.z alia plura ponit glo.ff.e.l.i.z multa alia ibi
addit bar.exempla secõi habes in.l.q̃ si minor.§.fi.ff.
de mino.exẽpluz tertij habes.ff.ad maceõ.l.i.in prin.z
ff.ad uel.l.ij.exemploz quarti habes in themate nostro
z ubicunqz exᵒ opponi impedit a.l.ff.de cõpen.l.si cuz
militi.§.cum intra.z.ff.so.ma.l.constante.§.quotiens.
Quero secõo qualiter cognoscit an agat ex contractu
uel ex.l.rii.sz m iac.bu.q̃ interdũ obligatio uenit ex so
la.l.z tunc aut lex est pretoria et agit acti.in factum.l.
fi.ff.de eo per quẽ fa.est.z insti.de interdi.in fi. Aut est.l
ciuilis z tunc agit condi.ex.l.ff.e.l.i.z hic interdum ue
nit ex solo contractu uel pacto.z tũc agit acti.ex eo ꝯ
ctu. Interdum obligatio ꝓuenit ex utroqz et tunc antẽ
de an.l.roboret primaz cãm directo disponendo in cã
z tunc ex illa agitur ut patet in casibus in quib⁹ ex nu
do pacto datur actio.ut.j.de re.ꝓnu.l.ex placito.z.ff.
de pac.l.ultima.an roboret solum effectũ ipsi⁹ causẽ qz
directo non disponit in eam.sz ꝓpter eam obligatiõez
ꝓducit et tũc agitur condi.ex.l.ꝓpter pactũ ut in.l.si
quis argentuz.j.de dona.hec ponit ia.de but. Quero
tertio qualiter cognoscet an debeat agi ex.l.uel iudicis
officiuz implorari.rñ.q̃ si.l.si hꝰ declarat illõ seruau
bi autem hoc nõ declarat cõsidera ad quez uerba diri
gunt quia aut iudici aut parti. Si iudici tunc imploran
dum est iudicis officium.ut.j.de colla.l.si sororez.et ibi
glo.de hoc no.z ꝓbatur clare in.l.q̃ si minor.§.pe.et
fi.simul iunctis.ff.de mi. Istud tamen officiuz quãdo
qz est simile actioni.puta quando fienduz cõcernit p̃n
cipaliter fauorem actoris ut dictis.ll.quãdoqz est simi
le exceptioni.puta quãdo cõcernit rei fauorẽ.l.plane.z
l.fi.ff.de peti.here. Si uero dirigunt parti et tũc aut a
ctori z ei inducũt actionẽ.ff.e.l.i.z hic z generalit ubi
cunqz.l.di.act.dabo. Aut dirigunt reo z inducunt ex
ceptionẽ qõ est generale ubicũqz.l.di.acti.nõ dabo.ff.
ad mace.l.i.in prin.z.ff.ad uel.l.ij.z hec sufficiant lati
us tamen de hac materia tractat bar.ff.e.l.i.

Assolute. Primo dictuz.secõo infert ad questi
tum.secõa ibi.et ideo. Soluto debito põt can
tio repeti per cõdi.sine cau.b.d. No.q̃ soluto

debito instrm nō est ꝓpterea nullū sz inefficax qō no;
quia per solutionē sublata est obligatio.insti.qui.mo.
tol.ob.in prin.z ideo inefficax est et nō cullum qz per
ipsum adhuc ꝓbat debitum precessisse.ff.de fur.§.sul;
lo.z in aut.de fi.instru.§.si uero nullus. Item no.ꝙ cre
ditor cui est satisfactū tenet edere instrm.Op.ꝙ text⁹
inepte loquit dum di.dissolute quitatis.cum quitas
non fuerit ligata sz persona z sic dissolui non potuit.
ar.l.put ꝗsqz.ff.de sol.so.ut i glo.i.Op.ꝙ hec.l.nos di
mittat in incerto cōtra.§.quibus.s.de no.co.cō.nō eni
di.qua condi.reperatur ex illis tribus de quib⁹ hic di
citur in rubrica.so.supplendo ad tex.ꝙ de cōdit.si.ca.
loquit ut in glo.Op.tertio ꝙ condici non possit qz in;
strumentū suum est ideo re.uen.z ac.ad exhi.ei cōperit.
ut.s ad exhi.l.fi.so.hic ꝙ erat creditoris ibi debitoris
z in dubio di.glo.inspice cui⁹ pecunia solutum fuit ta
bellioni qō no.Dico tamē ꝙ lz pecunia debitoris fue
rit tabellioni solutū adhuc pōt cōperere ei conditio et
non tantū ad possessionē ut di.glo.sed ad rem ubi do
minium in creditorem transtulit qō presumo in dubio
quia cōmodum eius cōcernit sed ob causam ꝓbationis
sui crediti ideo credito soluto z sic cā redacta ad non
causam reperit condi.si.ca.ut hic.Op.naz ad actoris in
tentionē fundandam non pōt peti editio ab aduersa;
rio.l.fi.s.de eden.so.ut ibi dixi.qz hic nō fit editio ad
probandū cum solutio sit ꝓbata que est causa intenti
onis actoris sed fit retraditio executoria condemnati;
onis.Sed tūc quero quid si actor dicat ego solui z ad Reg
probandum solutionem dico ꝙ hz instrm cancellatum z
inducum qō peto exhiberi.an tūc audiet actor aliter
cancellatione uel solutione nō ꝓbata.Ego puto ꝙ sic
iudicis officio.ut hic z ar.l.ubicūqz.ff.de int.act.z hoc
operatur equitas z uis resolutionis obligationis.
Quero qd si reus cōfessus uel solutione ꝓbata iuret actor
penes se instrm non habere dico ꝙ tenetur tunc loco
redditionis instrumenti facere instrm quitationis seu
liberat.l.hmōi.§.si ita de leg.i.Et ꝙ sufficiat iurare se
instrumentū non hre ꝓbat in.l.fi.de fi.instru.Et hᵉ ha
bent locū quando instrm ad cautelam liberat.oz reddi
non si ad certificationem petentis debet ostendi.puta
si ici⁹ dicat ꝙ sibi teneor ex persona alic⁹ defuncti in
centū z ego ei ꝓmitto soluere si ostendat mihi instru
mentum z postea ipse dicat instrumentū se non habe
re sed paratum me liberare qō sufficit ei quia ob certi
ficat.mihi fiendam de debito potius ego peto. et ita te
net bar.in dicto.§.si ita.

Ala fide.Malefidei possessor ad fructus ex
tantes tenet rei uen.ad cōsumptos cōdiri.ex
iniusta causa.b.d.No.quicqd dicat glo.ꝙ ma
lefidei possessor fruct⁹ percipiendo nō facit furtū qō pro
bat ex eo qz iste tex.ult ꝙ ꝓ extātib⁹ nō tenet ꝓdi.sz si
facet furtū tenet ꝓdi.fur.z sine cā qz ois cōditio dege
nerat contra furem.l.fi.ff.usufru.quēadmo.ca.tamē.i
latius examinabo.Venio ad apparatum quē recitabo
per questiones z primo quero utrū possidere bona ut
mala fide sit ius uel factū z glo.i.rnder ꝙ est iuris sed
fructus percipere est facti qō no.quia ex hoc habet ꝙ
tertis non est interrogand⁹ de bona uel mala fide eius
qui dicitur possidere.Similiter ꝙ positioni que fit de
bona uel mala fide quis non tenet respondere tanꝙ
fiat positio iuris.secus si fiat simplicit positio de pos
sessione.quia illa est facti l.stipulatio ista.§.hij quoqz.
ff.de v.ob.positionib⁹ autem facti et non iuris quis te
netur respondere ut no.in.l.ij.§.qō obseruari.s.de iu.
calum.Quero secō an malefidei possessor ꝓ fructib⁹
extantibus possit conueniri cōdi.fur.rn.glo.ꝙ sic.ar.
ff.de cōdi.inde.l.si urbana.in fi.nam cōstat ꝙ fructus
pendentes sunt pars rei.l.fructus pendentes.ff.de rei
uen.z ꝓ consequens cum separant domini sūt et ideo cō
dicunt ut.d.l.si urbana.in fi.ad instar crete.l.si crete.ff
de fur.z cum min⁹ cōperit rei uen.quia utraqz dat do
mino.l.i.ff.de condi.fur. Istam partem tenet etiam glo.
in.d.l.si urbana.z ibi.z hic cum glo.transit bar.sz qui
dam antiqui glo.tenuerunt cōtra.ut ibi no.dicentes ꝙ
cōdi.fur.nō tenetur quia eos percipiendo furtum non
facit cum ad percipiendum sit affectus.l.hoc imperā
te.als tenet.l.si quid possessor.§.sicut.ff.de petit.here.
z quia cōsumere nō astringitur immo neratur cum do
mino restituere iubeatur merito tunc cōdi.fur.tenetur.
z ꝓ hoc facit qō no.in.l.heres furiosi.§.i.ff.de peti.he
redi.z qō no.s.de peti.here.l.i.in glo.iiii.in fi.z ꝓ hoc
uidetur hic casus inducendo ut in notabili dixi. Istam
partem tenet bal.si iste malefidei possessor hz titulum
nam titulus cum excusat a fructibus percipiēdis.l.si fū
dum.s.de rei uen.z ibi no.z ꝓ cōsequēs a pena qz cum
non percepit ei esset pena si teneret et si a tali pena ex
cusatur quāto fortⁿ a furto et eius pena ubi autem ti
tulum nō habet ꝓcedunt glo.predicte z ꝓ hoc addu;
cit.l.si quis uxori.§.cum creditore.ff.de fur.Or adde
circa hoc an titulus excuset a percipiendis uel nō ua;
rie sunt opi.ut dixi in.d.l.si fundum z in e.ti.l.domum
in.vj.op.Et potissime nō credo excusari quando scien
tia rei aliene titulum precedit quia titulus est affectatus
Circa autem id de quo glo querit.ego puto sic dicēdū
aut querit in non possidente fundum fruct⁹ tamē colli
gente z exportante z ille furtū cōmittit z cōdi.fur.tene
tur.aut in possidente fundum.z tūc aut absqz ullo titu;
lo z sic prædo uel inuasor est uel interuersor possessio;
nis z tunc fructus percipiendo furtum cōmittit quia ei
conuenit diffinitio furti z ideo condi.fur.tenet.ꝓ hoc
facit.d.l.si urbana.in fi.z dicta.l.si crete.z dicta.l.si quis
uxori.§.cū creditor. Aut in possidente cum titulo.z tūc
aut in titulo z possessione est ma.fi.pura qz scientia rei
aliene precedit titulū z adhuc idē credo ne det occasio
malignandi z titulos fieri sibi faciendi.Aut in titulo ē
bona fides sed in possessione mala quia scientia rei alie
ne uenit ei supuenit ex post facto z tunc furtū nō com;
mittit ut hic.tū qz nō impedit prescriptio.§.de usuca.
transf.l.i.§.hoc ꝓcul dubio.tum qz ex corrupto rem re
stituere non debet ꝓpter euicē.sed expectare sniam ut
hic fecit.Quero cum alia glo.qua actione ꝓ cōsumpt
tenetur.nī.glo.ꝙ cōdi.si.cā uel iniusta causa ut hic.ite
cōdi.fur.quia scient cōsumendo furtū cōmittit.Sz hᵉ
intelligo nisi titulū habuit bona fide q eum excuset ut
s.dixi.subiungit glo.ꝙ etiam rei uen.tenet si dolo de
sinit possidere qz ꝓ possessore habet.Quero ultᵉ quid
de fructibus percipiendis rn.ut in glo.z adde qō dixi
in.l.si fundum.s.de rei uen.z plenius de materia fru;
ctuum dixi in.l.certum in eodem titulo.bar.

Non est.Primo cōditionalis repetitio.the
matis.secō solutio questionis.secō ibi reddi
tibi.Si pecunia non est nūerata debitori cau;
tio cōdicit.b.d.uel cōfessus ꝓ scripturam se mutuū rece
pisse spe future numerationis z nō secure infra bien;
nium pōt cōdicere cautionē z etiam postea si intra bie
nium sit cōtestatio facta.b.d.No.ꝙ sicut dissoluta ob
ligat.cautio cōdicitur.ut.s.e.l.dissolute.ita si obligat⁹
nō sequatur ut hic. Item no.casum in quo ius agendi
tollitur biennio. Ite no.casum in quo denūciatio seu ꝓ
testatio hz uim interruptionis prescriptionis z debet
ipsa fieri in scriptis.ut in glo.licet regularit ꝓ l.fi.s.d
nego.gest.dic ut ibi dixi.Op.cū glo.fi.ꝙ hec conditio

d

ad repetendum caut.non tollatur biennio quia mera personalium actionum est.xxx.an.l.sicut.j.de prescri xxx an.so.ut in glo.q̃ non tam tollit q̃ retro non nata fingitur.Quero ab extra.quam act.intentabit creditor in cuius fauorem confessio emanauit.nñ.fym gl.cõdi.ex.l.ita no.insti.de li.ob.in glo.sup vbo conditio.z idem cõmuniter no doc.in.l.in contractibus.j.de nõmu.pe.bar.aliter di ff de condi.ex.l.l.i.dicam in dicta.l in contractibus.Quero cum glo.i.an notarius scribere debet in instrumento q̃ ille fuit confessus spe nũerationis future.nñ.q̃ non et ratio est quia soluz debz scribere id de quo est rogatus non enim spectat ad eũ scribere mentem contrahentium sed soluz vba ab eis plata z hoc uult ista glo.Quero creditor recollegit instrumentum suis sumptibus qõ debitor nunc condicit ut hic.excipit creditor sũ paratus sz refice mihi sũpnus an tenetur ei reficere dic aut repetit instrumentũ quia obligatio dissoluta est solutione ut in.l.dissolute.ff.e z tunc debitor debet ei sumptum reficere quia nec ipse aduersarium debet ppriis sumptibus instruere. ar.l.pretor.in fi.ff.de eden.Aut repetit qz nũeratio facta non fuit z tũc aut stetit p creditorẽ z ei refici nõ debent.aut per debitorem qui postea pecuniaz uoluit qõ potuit.l.pecuniam.ff.si cer.pe.et hic distinguendi sunt sumptus.qz aliq̃ sunt necessarij pro uaiidatione cõtractus z instrumenti.puta pro scribendo.j.tempus limitatum in puisoribus et memorialib9 cõmunis et istos puto reficiendos aliq̃ sunt uoluntarij magis q̃ necessarij saltez ptunc.puta facti pro habendo instrm autẽticum a notario et istos non puto reficiendos quia in culpa fuit hunc sumptum facere pri9 q̃ pecuniaz nũerasset sciens in potestate debitoris esse pecuniaz non recipere.ar.l.q̃ quis.ff.de reg.iur.

De actionibus et obligationibus rubrica.

Continua ut in glo.qõ declara sic.qz act.et obl.de quibus dictum est.ō singulariter.quedam sunt cõmunia.i.que omnibus cõueniunt in cõmuni et non sũt alicuius singularia ideo subsequent ponit istam rubricam in qua tractaturus est de his que eis communia sunt.Contra ordinem rubrice op.nam ob.et act.differunt tanq̃ causans et causatuz uel generãs et generatum.hinc est q̃ dicimus q̃ est contractus et ex eo ob9 et ex obligatione nascitur actio et sic obligatio est uelut mater et actio uelut filia.l.lz.§.ea.ff.de pcur.et sic prius de ob.q̃ de act.dicere debuit.nñ.Ly.cõfitẽdo ō sed di.hic esse figuram hysteroproteron.i.ordinis cõuersio.uel dic q̃ oppositio pcedit inspecto ordine nature quez hic non considerauit non inspecto eo de q9 principaliter intendit tractare.puta de vtute et efficacia actionis ex ob.resultantis et sic qz actio erat magis proxima sue intentioni ideo de ea predixit

Ata certe.Pro euidentia premittẽ q̃ mãdatum actionũ põt sumi large z stricte.quando large tunc se habet ad cessionem sicut genus ad spẽz.nam mandatum actionis diuidit in duas species.quarum pma remanent in nomine generis sui et uocatur mandatum act.Alia transit in proprium nomen et uocatur cessio actionis.Similis distinctio ponitur in.l.i.ff.de adop.ubicũq̃z igitur actiones sũt cessibiles possunt dici mandate qz species infert genus suum affirmando et p his induco tex.cum .glo.in.l.iij.j.de noua.quando uero sumitur stricte tunc sumit p specie distincta a cessione et una species non infert aliam sed per suas differentias una discernit ab alia.q̃ autem inter eas sit differentia not.hic in glo.sup vbo mandatas.et triplex fuit opinio ut in ea no.prima est falsa ut patet ex scda z tertia.ideo illa omissa dixerũt quidam ut Jo.q̃ p cessionẽ trãsfertur utilis.et directa remanet penes cedentem sed p mandatũ transfert solum exercitium directarũ preterq̃ in casib9 inter quos unus est hic.s.in subsidiũ.alius quãdo est pcurator i rem suaz quia tunc dix.Jo.q̃ transfertur utilis sicut p cessionẽ z p eo uidetur quasi casus in.l.pcuratore.ff de pcur.Istud ultimũ non est uerũ q̃ utilis transferatur in pcuratorẽ in rem suaz p mãdatũ act.sed solum excercitiũ directax ad utilitatẽ tamẽ suã.l.qui stipẽdia sup de pcur.z.l.plane.ff.fami.hercis.et de hoc est hic casus nam hec.l.in pcuratore in rem suã.et nõ in simplici pcuratore loquit ut isti sentiũt quia non subesset tunc causa dandi ei utilem act.in subsidiũ. Non ob.l. pcuratore in ō.allegata qz debet intelligi de pcuratore in rem suã p cessionẽ act.cõstituto ut dicã in quarta q.Alij ut apparet dixerũt q̃ nulla ẽ differẽtia respectu cedentis uel mãdantis quia penes utrũq̃z remanet differẽtia.sed respectu eius cui est directa .qz p mãdatum trãsfertur dumtaxat excercitiũ directax p cessionẽ trãsfertur utilis.et hec uera z discrepat a precedẽti.qz Jo. uoluit q̃ p mandatũ in rem suã trãsferat utilis.Apparet q̃ nõ z melius ut dixi et hoc quãdo cedũtur sinaũt cõcedãtur nihil ppriũ transfert.l.ad euz in prin. et ibi glo.ff.de dona.Notarij tamẽ ut opi.euitẽt z pinguiorẽ contractũ efficiãt oia ista in instrumẽtis apponũt dicẽtes.Talis dedit.cessit.cõcessit trãstulit atq̃z mãdauit.z eum etiã pcuratorẽ in rem suã cõstituit ꝛc. Premitto etiã q̃ hec.l.hz uarias lecturas.una q̃ loqt i fideiussore pecuniã dãte.et istã ponit glo.pua in ordine.secũda sup uerbo debitore.et ista applaudet magis littere nre ibi dũ dic.in uicẽ debiti.Alia est ut loquat in prior sus extraneo nullo iure obligato z utraq̃z subdiuidit in duas nam alia est q̃ pecuia fuit data ut corpus uel species.et in hac inclinat glo.alia q̃ fuit data ut quãtitas z hec fuit materia.z d ueritate cuiuslibet eaz.j.patebit. His sic pmissis uenio ad.l. z diuido in duas partes. primo thematis repetitio.secũdo quesiti eliciti solutio.secũda ibi q̃ si ita sunt.Casuz summariũ ad oẽm lec.adaptabile pono sic.Si mandator act.moriat sine herede lite nondũ p mãdatariũ cõtestata.licet pcuratorẽ i rem suã factũ.utilis actio ei cõpetit.h.d. uel sic.directe act.pcuratore i rẽ suã mãdante mortuo mãdatore absqz lite nõdũ cõtestata expirãt.sz utiles ei ꝓpetũt de equitate.h.d.Casuz iterminis pone in nube q̃ quidam dedit pecuniã creditori in uicẽ debiti hoc apposito.ut ei mãdaret act.cõtra debitorẽ qui secũdũ cõuẽtionem eius illi mãdauit faciẽs eũ pcuratorẽ in rem suã postea lite nondũ p pcuratorẽ cõtestata decessit mãdator act. et sine herede ita q̃ expirauit mãdatũ z nõ est is qui d nouo mãdare possit ex quo dãnũ patitur iste qui p hoc mãdato habẽdo pecuias suas dedit unde remedio opportuno supplicat uel querit ab imperatore cui respon.si hec uera sunt que dixisti utilis actio tibi cõpetit.No.collige pmo q̃ mãdatũ pcur. in rem suaz expirat morte mãdatoris lite nõdũ cõtestata.Itez no. q̃ p mãdatũ act.non trãsferũtur utiles sed excercitiũ directax tantũ.Item no.q̃ p solã costitut.pcur.in rez suã nõ trãsferunt utiles.sed excercitiũ tantũ directax ad utilitatẽ tamẽ suã non dñi.ita intelligit.l. qui stipendia.§.de pcur. No.etiã casuz singulare ubi utilis cõceditur in subsidiũ quãdo nõ repit qui possit mãdare uel cedere act.Et sic potes no q̃ directa cõuertit in utilem ex iuris dispositione ne quis remaneat in dãno. ut no.hic in glo.i.in fi.qõ no.ppter.l.si post acceptuz. ff.de reiuen. Uenio ad apparatum in cuius recitatur

aperiatur lec. et ex qua causa pcesserint. Op. igitur primo sic p solut. facta creditori sublata fuit obligatio et actio insti. qui. mo. tol. ob. in pri. et. ff. de solu. l. solutiones. ergo actiones que erāt extincte et sublate non potuerūt mādari. qz qd non est nō potest mādari. Huius timore dic. glo. ꝑ. pcedit ubi ille qui pecuniā dedit solusset ut debitorē liberaret. sed hic nō dedit eo aio sed ut act. cōtra debitorē in eū trāsferrerent et sic pacto super hoc inito cū creditore Cōtra istā so. replicat gl. q̄ non sit bona qz pactū nō est sufficiēs ad resuscitandū actionē in totum sublataz. l. modestinus. ff. de solut. et l. si unus. §. pactus. ff. de pac. rn. glo. tu dicis uerū si fuisset factum post solutionē et sic tempore quo actio fuisset sublata uel extincta sz hoc pactum intercessit ante dationem pecunie uel in ipsa datione pecunie et sic habuit impedire liberationez debitoris. et hec so. pbatur per dictam. l. modestinus. et. l. cum his. ff. de fideicom. Sed nunc op. tertio extra glo. istam q̄ etiam absqz ullo pacto facto ante solutionez uel in ipsa solone possint actiones mandari uel cedi. ut. ff. man. l. pap. et. ff. d solu. l. sticbum. §. si mandato. ubi p solutionē mandatoris debitoz non liberat immo contra euz act. postea cedunt. Oz hic attendendum q̄ ut in euidentialib⁹ dixi hec lex bz duas lecturas. una est ut in extraneo nō obligato loquatur et tunc so. erit ista q̄ in illis. ll. loquit in mandatore qui p se et sua obligatione soluit. unde reum nō liberauit hic in extraneo nō obligato et sic in quo nulla suberat necessitas soluendi ideo soluendo reum liberat nisi cōueniat ut act. cedant quia tunc apparet q̄ reum non uult liberare et si de hoc non cōueniat solu⁹ in aliud q̄ in liberationez debitoris ꝓpter quem soluit nō pōt cōuerti. ideo illo liberato act. non possunt cedi. Sed szm aliam lec. szm quā hic in fideiussore loquit predictū ꝑ. fortius obstat et ideo uarijs modis solutuz fuit hoc ꝑ. uno modo q̄ hic in fideiussore qui soluendo liberat reum pncipalez. l. ut fideiussor. ff. de fideiuss. ideo oportet q̄ pactum interueniat in ꝑtijs loquit in mandatore qui non liberat reum. Nō diuersitatis quia mandatoris obliga⁹ precedit et sic non accedit at illa fideiussoris etiam si in tempore precedat tamen in effectu semper sequit. Ista non uidet de mente glo. pcedere que uolunt q̄ mandatoris solu⁹ simplicit facta liberet reum pncipalem nisi p sua obligatione dicat se soluere. et ita no. in. d. l. pap. Et similit uolūt q̄ fideiussor dicat q̄ si p sua obligatione solut non liberetur reus quia actus agentium non extenduntur ultra mentem eoz. l. nō omnis. in pn. ff. si cer. pe. Ideo oporet nos aliam so. dare. dicendū est g⁹ q̄ inquantū hec. l. loquit in fideiussore. ille. ll. in ꝑ. allegate ꝓcordāt cum ista. et hec cū illis. Naz leges in ꝑ. allegate loquuntur quando p sua obligatione soluit uel pactū de cedendis actionibus fecit. Similit et hic quando fideiussor p sua obligatione soluit uel pactum fecit de cedēdis actionibus als ex simplici solutione mandatoris uel fideiussoris liberaret reus b⁹ uult glo. in. di. l. pap. que in mandatore loquitur et hoc uult glo. l. cum his. ff. de fideiuss. que in fideiussore loquitur. Luz igit pactū inuenerit merito hec lec. in fideiussore etiam tollerat. Sed hic attende quia dicet pucetus maxime lecturarū perscrutatiuus. istaz solutionez non patiunt leges in contra. allegate que in simplici solutione mandatoris loquūtur et maxime. l. sticbū. §. si mandatū. ppt eōpationē quā facit littera ibi. de tutore ꝛc. Similit n⁹ distinctio dy. talez so. patit di. eniz dy. in distinctione sua quaz ponit in. l. modestin⁹. ff. de so. q̄ in parit seu pncipaliter obligatis habet locuz distinctio. l. modestin⁹ et ubi nō sunt equeparit pncipales di. q̄ soluens i dubio presumit suo noie soluere. et ideo tenet cessio facta post solutionez etiaz ex intuallo. l. si filius. ff. de in rem uerso. et. l. pap. ff. man. et. l. si minoris. ff. de admini. tu. et l. si res obligata. in fi. de le. i. hoc idez tenet bar. in dist. sua quaz ponit in. l. modestin⁹. preal. et clarius in. l. cuz his. in eo. ti. et ibi di. esse casuz hoc idez tz Ly. in. l. cū alt §. de fideius. et szm hanc opi. dicendū est q̄ inquāntuz b⁹ l. loquit in fideiussore hoc pactū nō fuit necessariū. ut i ll. in ꝑ. al. Isti doc. sunt tante auctoritatis q̄ in cōsulēdo ab eis non recederez ne temerari⁹ reputarer. Sz di sputationis cā et ut dez materiaz cogitandi mihi uidetur q̄ prima so. sit uerior uidelicet q̄ mandatoz p sua obligatione in dubio uidetur soluisse ut. d. l. pap. et. d. l. sticbuz. §. si mandato. fideiussor p tali obliga. et sic p reo et mihi uidetur casus. in. l. cum alt. §. de fideius. in. l. ut fideiussoz. in. e. ti. ff. i et. l. cuz bis. lz bar. dicat ibi cē casuz p eo sed mihi uidet in opposituz ideo pōdera text. in fi. ubi ponit rō decidēdi p quā colligo q̄ ibi fideiussor soluit cuz pacto ut sibi cedant actiones et ideo qa ad cessionez act tenēt actiones creditori ꝑ reuz reseruant et p solutionez fideiussoris nō fuerunt sublate b⁹ suadet ratio diuersitatis qz fideiussoz uidet mandatuz recepisse a reo de soluēdo p eo. l. indebitaz. ff. d cōdit. indē. et no. in. l. i. §. de dolo. et ibi uidet pbari sz mandatoz non. Op. quarto ab extra q̄ in casu nro non potuit creditoz mandare act. quia solutū fuit aio liberandi reum. ut pbat in litta duz di. p quo soluisti. so. exponēdo⁹ p quo. i. ppter quē ita exponit glo. in. l. dñs sticbo. in pn. de pecu. leg. in simili. Vel dic p q⁹. scz eximēdo a iudicio et conuentione creditoris soluisti et sic nō animo liberandi sz psonaz eius eximēdi a facilitate cū conueniēdi in iudicio obstāte regula bona fi. ff. de reg. iur. Et iste casus colligit ex pacto adiecto ut cedantur act. qd no. quia hic habes q̄ pactū preualet solutioni et illaz facit intelligi szm se nō econtra. et est rō qz si ecōtra intelligeret tūc pactū in totū uiciaret. Concludamus modo istuz passuz cū querit an soluenti id quod alius dz possint post solutionez act. cedi. Dic aut pecunia est data ut actiones cedant et hic cōstat aut data est simplicit sine pacto cedendarū uel mandādarū actionuz et b⁹ cōstat aut d pacto dubitat primo casu qn docunqz cedi possunt ut hic coniuncta glo. et. l. modestinus. ff. de so. scdo casu dic aut soluens soluit nomine ꝓprio et cedi possunt quandocunqz quia reus non est liberatus. aut soluit noie debitoris et cedi nō possūt quia sunt extincte p solutionez potit tamē a creditore repete p act. neg. gest. l. soluēdo. ff. de neg. gest. aut dubitatur cui⁹ noie soluit et tūc dic. aut in solutione nulla suberat necessitas soluendi. quia nec ipse nec res sua erat obligata et tunc p debitore presumit soluisse quia alia coniectura cadere nō pōt. ideo act. mādari nō possunt nisi pactuz inuenisset cā est hic put in prorsus extraneo loquitur. aut in soluente suberat necessitas soluēdi et tunc. aut querit in pluribus pncipalit et parit obligatis eadez specie obligationis ut sunt duo in ptes cōtutores et plures conrei debēdi et tunc soluens i dubio presumit p tali ob. soluere. et ideo bz locū dispositio. l. modestin⁹. Aut querit in pluribus pncipaliter obligatis sz non pariter nec eadē specie obligationis sz diuersa et ex diuerso cōtractu uel quasi et tūc soluens in dubio presumatur p sua obligatione soluere ideo cessio et mādatuz act. possz fieri etiaz ex intuallo. ut. ff. de admi. tu. l. si minoris et. ff. de tu. et ra. di. l. alterius. §. si. aut querit in pluribus quoz un⁹ est obligatus pncipalit alter accessorie et tūc aut illa accessoria aliq⁹ re-

ſpecu ſimilitudinem habet cum principali z tunc ſol
uens pro ſua obligatione tantuz preſumit ſoluiſſe .ut
patet in ſe debitore conſtituente.in l.ſi filius. f.de i rez
uerſo.z in mandatore.ut.l.papi.ff.mãdati.z.l.ſtichuz
§.ſi mandato.ff.de ſolu.aut illa acceſſoria nullam ha
bet ſimilitudinem cuz principali.ut eſt obligatio fideiuſ
ſoria z rei principalis.z tunc ſunt opi.ut ex dictis.ſup
apparet.z cõmunis opi.doc.uidet ut fideiuſſor ſoluet
p ſua obligat.tantum uidetur ſoluiſſe ad inſtar mã
datoris.opi.gl.fuit q̃ p totali z ſic p reo ut no.in l.cũ
is.ff.de fideiuſ.z hoc ſzm unaz lec.Dixi q̃ illa mihi ur
p tutore ꝺ iure z rõne diuerſitatis.ꝺ.aſſignati.uideliz
quia mandatum de ſoluendo uidet recepiſſe qꝺ non e
in mandatore.z quia obligatio mãdatoris incipit ab
eo z potius eius contemplatione q̃ rei creditor uidet
reo credidiſſe qꝺ non eſt in fideiuſſore.Nec.ob.l.z ma
gis.ff.de ſol.quia ibi erãt in ſoluente due diſtincte ob
ligationes.una p̃pria alia acceſſoria hec p defenſione
glo.ſunt dicta.Sed cogita.aut queritur in pluribus quo
rum unus eſt tantum perſonaliter obligatus res ꝺ o
alterius eſt ypothecata z tunc ille cuius res eſt ypothe
cata p ſua re dũtaxat liberãda creditur ſoluiſſe ideo ceſ
ſio poterit fieri quãdocunqz.l.ſi res obligata.in ſi.ff.ꝺ
leg.i.z ibi glo.Tertio uero caſu principali quãdo du
bitat an actũ fuerit q̃ actiones debeãt cedi tũc ſequor
glo.in.ꝺ.l.pap.ff.man.que uult q̃ ſi ceſſio ſit facta icõ
tineti p̃ſumat hoc ſaltem tacite actũ fuiſſe.z intelligo
incõtineti.i.in actu ſimul ſe tenenti.ita q̃ ad extranea
non diuerterint ut in ſy.ſcripſi in.l in bone fidei.ꝺ.de
pac.Et glo.in dicta.l.papi.tene meti qz ſimile non ha
bes in cor.iur.licet doc.in aliquo deuiet ab ea ut ſup
dixi.reuertor ad glo.et op.quito q̃ actio utilis ei cõ
petat a pricipio z non in ſubſidiũ. q̃a ex emptione nõ
minus tranſeũt utiles ſine ceſſione ut.j.l.pri.et de he
re.uel a c.uen.l.emptor.l.ex nomis z.l.fi.So. ſecũduz
glo.hic pecunia data fuit in ſpecie et ſic ut corpus nõ
in quãtitate p̃ p̃cio z ſic hic nõ fuit emptio. ſed con
tractus innoiatus. Iſta ſo.uidet cõtra tex.in eo q̃ dic.
ſoluiſti.cui reſpõdet glo.expone.i.tradidiſti. Item cõ
tra eam facit.qz tex.dic.pecunie quãtitate z nõ dic.ſim
pliciter pecuniã qz tũc poſſet intelligi in ſpecie ut.l.qſ
quis de le.iii.Sed quãdo iſta duo.ſ.pecunia cũ quãti
tate ſimul iũgunt ſignificat pecuniã numeratã fuiſſe
ut.ff.de cõtra.emp.l.hec uenditio.§.huiuſmodi. Item
et ſi pecunia detur in ſaculo ſi tamẽ datur in forma p̃
cij et rei p̃ciũ cõtinet.ad numerũ reducit ut.ff.de uſuf.
l.adhuc in pri.ꝺ.ſi uero.ideo ſo.p̃dicta uiolat tex. un
de Mar.ut ſequit in glo.fatetur cõtra.z hic in fi.ſub
audit maxime qꝺ nõ placet doc. q̃a littera iſta loquit
cõditionalit ſi ita ſunt ꝛc.Ideo pe. dixit hic pecuniaz
fuiſſe numeratã.ſed ex emptione nomis negauit utilez
cõpetere.ſed opus eſſe ut mãdent uel cedantur ut hic.
z p̃ hoc inducit qz alias.ll.eſſent ludibrie z ſupuacue
que dicũt emptori nomis act.debere cedi.ut.ff.de her.
uen.l.emptori nomis.z.l.qui filij.z.l.uenditor actiõis
Cõfirmat ratione.qz ſicut ſe habet traditio i rebus cor
poralib? ſic ceſſio in actionibus.ut no.j.quãdo ſi. uel
prua.l.fi.ff.de dona.l.ad eũ.Sed ad traſferendũ rem
corporalẽ requirit traditio.l.tradicionib?.ꝺ.de pac.er
go in actionibus ceſſio.Cõfirmat tertia ratione q̃a ſi
utilis ipo iure in emptorẽ tranſiret uenditor nomis a
cedendo liberatus eſſet.ut no.in ſy.ff.ꝺ pac.l. ab emp
tore.ſed hoc eſt falſuz ut patet in oibus illis tribus.ll.
allegatis in prima ratione. In quaz qualibet ponitur
ꝺbuz ꝺz debet.qꝺ eſt neceſſitatis. Sed tene glo. in eo
q̃ dicũt q̃ ex emptione nois tranſit utilis ſine ceſſio

ne qnia caſus eſt.j.de hered.uen.l.ſi.z.ex.l.ex nomis.z
j.l.prima. Nec quid p̃hibet utiles ipo iure cõpetere
et directas mandari poſſe.l.ex legato nomis.j.de leg:
et de his directis loquuntur ille tres.ll.ff.de here.uen.
Verũtamẽ in caſu noſtro nõ fuit p̃ciũ nomis nec eius
emptio licet quãtitas interuenerit.Et ideo attendendũ
eſt q̃ quãdo quis emit iura z actiones z ſic nomẽ de
bitoris et tunc tranſit utilis ſine ceſſione. ut in cõtra.
quãdoqz quis numerat z dat pecuniã ut ei cedant act.
et tunc ante ceſſionẽ nulle tranſeunt.ſed ceſſione facta
tranſferũtur utiles que tamẽ extingũtur re integra per
mortẽ cedentis z eius heres de nouo tenetur cedere ſi
tã non habet heredẽ utilis ex equitate competit.Quã
doqz q̃s ſoluit z nũerat pecuniã iuicẽ debiti ut ſibi mã
detur act.et in rem ſuaz p̃cur.cõſtituatur et tunc nulla
actio ante mandatũ tranſferur et per mandatũ ſimpli
citer et per cõſtitutionez p̃cur.in rem ſuaz tranſfertur
tantum exercitiuz directarũ:licet ad utilitatez manda
tis.et tunc mandatũ re integra finitur morte mandan
tis.ſed eius heres de nouo mandare tenetur et ubi ſi
ne herede decedit ita q̃ non eſt qui mandare poſſit.uti
lis de equitate cõpetit.ut hic et idem dic.Bar. ſi cuz he
rede deceſſit.ſed abeſt ita q̃ non eſt qui cedere uel man
dare poſſit.l.pe.et.§.fi.j.ad trebel.et.ff.de inſti.l.i.in ſi.
et.l.ſe.z no.i.l.dãni infecti in fi.ff.de dam.infec.Et quã
do dicatur ſine herede decedere no.per gl.z doc in di
cta.l.pe.j.ad trebel et ibi dicaz. Quãdoqz pecunia nõ
numeratur nec ut quãtitas datur.ſed ut corp? uel ſpe
cies ut ei mandetur act.et tunc ad huc habet locuz .l.
iſta ſecũdum lecturam antiquor ut hic in glo. Op.
ſexto cum glo.q̃ morte mandatis re integra non fi
niatur mandatũ p̃cur. in rem ſuam. ſicut nec morte
madatarij.l.illam.j.de dona.So.quidaz q̃ hodie hoc
per illam eſt correcta.hoc non placet pe.per.l. precipi
mus.j.de ap.Alij dixerunt q̃ ibi fuit ceſſa hic manda
ta.Iſtam tenet pe.z Cy.quia ibi littera de ceſſione loq̃
tur qꝺ eſt nerũ in ſimilitudine quã inducit de uẽditio
ne.Sed in donatione de qua ibi principaliter queritur
de ceſſione nihil dicitur p̃tea attẽde q̃ ibi fuit uendi
tio act.z ceſſio.unde ex uenditione tranſfertur utilis z
ex ceſſione excercitiũ directarũ.unde excercitiũ directa
ruz debet expirare ut hic qꝺ ſi non facit.uidetur q̃ illa
in hac parte corrigit iſtam.niſi dicam? q̃ ibi mortuo
mandatorio hic mortuo mandante. Alij dicunt q̃ ibi
ſpeciale in don.Oz attende ego di.q̃ ſpeciale eſt in do
natione ꝛc ex dona.nomis tranſferatur utilis ſine ceſ
ſione ſicut ex uenditione z alijs caſibus.j.no.in glo.
Et hec utilis non extinguit morte donantis nec do
natarij.ſicut nec morte uendentis nec emtis.Sed ubi
ex cauſa donat.mandatur act.et ſic in rem ſuam p̃cu
ra.eſt cõſtituturus.tunc illa.l.nõ loquitur unde.l.iſta lo
cum ſibi uendicat ut mortuo mãdante ſine herede uti
lis cõpetat de equitate.quia excercitiũ earũ ſoluz dicit
mandatũ licet ex cauſa donatõ.et ſic oportet q̃ eas in
tentet nomie mãdantis licet ad utilitatẽ ſuam.l.qui ſti
pendia.ꝺ.de p̃cur.et.l.plane.ff.fami.Sed nomine eiuſ
qui non eſt uel alterius qui non reperit qui eius ymag
inẽ repreſentet non poteſt intentari ergo ad equitatez
huius.l.neceſſe eſt deueniri.ſed ecõtra mortuo mãda
tario et cuz herede loq̃tur.ꝺ.l.illam. ut tranſmittat qꝺ
ante.l.illam forte non erat et ita dicit Mar.ſy.et ſic il
la in hoc non corrigit iſtam. Similiter ubi actiones
ſint ceſſe et ſic utiles facto nomis tranſferũtur.tunc ſi
ceſſio fiat inuicẽ debiti ſoluti.et ſic ex neceſſitate tunc
mortuo cedente re integra ſine herede expirat hec uti
lis ceſſa.et ex equitate inſurgit noua ut hic. Mortuo

autem cessionario illa utilis transmittitur ut di.l.illã.
et si cessio fiat ex mera liberalitate.puta ex causa dona
tionis tunc utilis non expiret morte cedentis sicut nec
cessionarij.ut ibi.et in hac glo.et opinpe.et Ly.Op.septi
mo.q̃ utilis transeat ab initio sine cessione etiaz i alijs
casibus q̃ in emptione nomis.unde videt obstare.ĩ.l
pri.ubi p dationẽ in dotẽ transfertur utilis et in alijs
ll.in glo.al.so.ut glo.p regulam et casus speciales a re
gula ut sic regula sit q̃ utilis non transfert sine cessio
ne ut hic.et.l.cum his.ff.de fideius.et.l.modestin⁹.ff.de
soluti.et.l.si minoris.de adimi.tu.et.l.alterius.§.fi.ff.de
tu.et ra.di.et.l.si res obligata in fi.ff.de le.i.Et istorum
est ratio.qz sicut dominiũ in corporalib⁹ solo t.nõ trãs
fertur.l.nunq̃ nuda.ff.de ac.re do.et no.in.l.traditio ni
bus.s̃.de pactis.sic nec ꝓprietas uel quasi in istis in
corporalibus.Itez qz actiones sic sunt affixe corpori
bus hominuz q̃ ab eis separi non possunt.l.i.ij.et.iij.
ff.p so.et.l.q̃s ergo casus.ff.de pecu.fallit in casib⁹ p̃ᵒ
in datione in dote ut.ĩ.l.pri.scõo in emptione nomis
uel actionis ut ibidem.et.ĩ.de here.uẽ.l.emptor.et.l.fi.
tertio in nomine dato in solutũ.ita q̃ dato in solutũ
facit emptionẽ.ut.ĩ.quando fi.uel priua.l.si quarto q̃n
do datur pignori nomẽ debitoris.l.cũ cõuenit.ff.d̃ pi
gno.et.ĩ.que res pig.po ob.l.nomẽ.quinto quãdo no
men debitoris donat.l.illaz.ĩ.de dona.sexto quando
nomen debitoris legat.l ex legato nominis.ĩ.de leg.
septimo in subsidium quãdo inuicem debiti soluti de
bent act.cedi uel mandari.nam tunc illis mandatis et
soluẽte ꝓcur.in rẽ suam facto mortuo mãdatore re in
tegra utiles cõperunt de eq̃tate ut hic cum si.uerumta
men hic ꝓprie non fallit quia ab initio non transfert
nisi cedatur.et sub ista forma faciendo regulam et cas⁹
speciales transiuerunt glo.et cõmunit docto.et ita ego
de presenti transeo.licet mihi videat q̃ ex his casibus
specialibus quasi omnibus sit fienda una regula uel
conclusio generalis videlicz q̃ ex titulo quolibet ba
bili ad trãslationẽ dominij ubi res est presẽs ibi utilis
actio transferat sine cessione.et ubi titulus nõ est habi
lis nõ transferatur sine cessione ut in.ll.s̃.allegatis.et
hec reseruo declaranda in.l.fi.ĩ.quãdo fi.uel pri.Op.
octauo q̃ morte mandatoris non finit mandatũ.l.iij.
ĩ.de noua.so.ut glo.q̃ ibi lit.cont.hic ante lit.con.de
cessit.Venio ad questiones et primo in ꝓcuratore i rẽ
suam formabo aliq̃s.scõo aliquas in actionib⁹ cessis.
Quero igitur primo mandatũ ꝓcuratoris in rem suã
non expirat lit.cõ.ut hic a sensu ꝑxio.sed quid si non
erat lis contestata .sed aliquid ex his que no.et haben
tur in.l.iij.ĩ.de noua.inuenit.puta partis debiti rece
pto uel denũtiatio facta debitori inuenit.an tũc mor
te mandantis expirabit mandatũ dic q̃ non sẕm glo.
in di.l.iij.quam doct.sequũtur.Et quero scõo an nõ in
teruenientẽ aliquo de his tribus casibus qui ponunt
in di.l.iij.mandatũ ꝓcu.in rem suam possit reuocari p
mandantem.et videt q̃ non.p.l.que omnia.d̃.plane.ff
de ꝓcu.et.l.ꝓcuratore.ff.in eo.t.et qz mandatũ est factũ
gratia mandatarij g̃ᵒ non debet posse reuocari.l.si cũ
fiduz.ff.de pac.in ꝑ facit.l.ista qz morte mandantis
reuocatur re integra lz heres cõpellatur de nouo mã
dare.Quid dicendum rñ.q̃ glo.videt mihi contrarie
nam glo.i.in.l.ante litem.ff de ꝓcur. videtur tenere q̃
non possit.sed in di.d̃.plane.et in di.l.procur .tenet q̃
possit preterq̃ in tribus casibus positis in.l.iij.ĩ.d̃ no
uari.et idem tenet.l.sicut.§.si ꝓcurator.ff.qui mo.pig.
uel ypo.sol.Tamen ego puto sic dicendum.aut iste ꝓ
curator est constitut⁹ ex necessitate cõuentionis uel ob
ligationis et tunc expresse reuocari non possit inuitus
eum et si constitutus non esset de nouo eum constitue
re teneretur et sic ei fortius cõpetit ius excipiendi.Aut
ex causa uoluntaria est in rem suam ꝓcur.constitut⁹.
et tunc si ex causa donationis est incidere in opi.quas
habuisti.s̃.ad.ꝑ.de.l.illam.ĩ.de donat.Nam si tenem⁹
q̃ re integra morte mandantis.nõ reuocet similit nec
expresse debet posse reuocari et specialit hodie.qz uel p
fecta dicetur donatio que non reuocat uel si non sit p
fecta ex pacto donat.dat actio fom⁹ g̃ᵒ exceptio . ubi
autem non ex causa donationis.sẕ alia tunc reuocari
possit ut in glo.s̃.al.Quero tertio an ꝓcurator in rem
suam teneatur ante li.cõ.facere fidem de mandato suo.
rñ.ut dixi in.l.q̃ stipẽdia .in quest.pe.et fi.s̃.de ꝓcurato.
Quero quarto circa cessionẽ actionis an ei cui facta ẽ
cessio actionis videat tacite esse mandatum exercitiũ
directarum et videtur q̃ non.p.l.fi.ĩ.quando fis.uel p̃.
et p.l.ex legato nominis.ĩ.de leg.et p.l.emptori.et.l.q̃ si
lij.et.l.uenditor act.ff.de here.uel ac.uẽ.In ꝑ.fa.ff.mã
l.si ꝓcurator.§.finali.in fine.ubi casus in oppositum
bal.in hac.q.dicit q̃ aut cessio fit a.l.et tũc nõ trãsit ex
ercitium directarũ ut in primo allegatis.aut ab homi
ne et tunc transit quia ultra cessionẽ utilium videt pro
cur.in rem suam cõstitut⁹.ut in dicto.§.fi.ad bᵒ singu
lariter no.Ego puto ꝑ.quia hic sunt due diuerse speci
es et diuersa mandata ut in euidẽtialibus diri.at una
species non infert aliam.l.naturalit.§.nihil.ff.de acq̃.
pos.g̃ᵒ ꝛc.nec unum mandatum aliud. nisi quãtum et
sit necessarium.l.ad rem mobilem.et.l.ad legatum.ff.d̃
ꝓcu.et.l.diligenter.ff mandati.Itẽ qz si cessio que fit a
dispositione.l.mediante tamẽ contractu bonis hoc nõ
operatur tanto minus sola cessio hominis cum duo
sint uno fortiora.ut i aut.itaqz.ĩ.e.de suc.ad.l.si ꝓcu.rñ.
q̃ ibi est duplex lec.una ut ibi sit disunctiua.aut.et tũc
non est cõtra sẕ.p.Alia ut ibi sit litta ut et hec cõmunis
Et tunc attẽde q̃ hec dictio.ut quãdoqz stat exẽplarit
uel expositiue et tunc lta illa non obstat et exponet ces
sas.i.mandatas.ut ꝓcu.in rẽ suam cõstituatur.quãdo
qz stat similitudinarie adhuc non est ꝑ.quãdoqz stat
uel accipit cõsecutiue tunc est ꝑ.rñ.q̃ tunc ꝓcu.in rez
suam cõstituit.quãdoqz p cessionez act.sẕ impropric.ut
ibi.et in.l.ꝓcuratore.ff.de ꝓcu.et q̃ ibi loquat in eo cui
actio est cessa.patet qz utile actionẽ suo nomine intẽtat
quandoqz p ꝑtem emptionis uel donationis act.l.si
cut.§.si ꝓcurator.ff.qui mo.pign.uel ypo.sol.cum ibi
no.et adhuc improprie ꝓcurator in rem suam appel
latur qd̃ patet.qz exercitium directarum nõ hz.ut.l.fi.ĩ
quãdo fis.uel pri.et.ff.de here.uel ac.uen.l.qui filij.et.l.
uenditor.ad hunc intellectum dz intelligi glo.ij.in.l.iij.
ĩ.de noua.quãdoqz p mandatũ act.faciẽdo euz ꝓcur.
in rem suam uel mãdando ei exercitium act.ex cã do
nationis uel alia simili p quam apparet ad eius utili
tatem mandatum act.factum esse et isto modo est ꝓpe
ꝓcurator in rem suã.ut hic et.l.qui stipẽdia.s̃.de pro
cura.et.l.plane.ff.familiaber.et iste hz exercitium tantũ
directarum nõ aũt utiles ut in euidẽtialibus diri. nisi
esset cesse ac etiam mandate et factus ꝓcur.in rẽ suam.
ut no.in.l.fe.quia tunc hz utrunqz et ideo cauti notarij
omnia ista ponunt in instrumentis ut in euidẽtialibus
diri.Quero ulterius euz glo.an qui tenet utili acti.sit
obligatus et cui dz teneri.Ista quest.incidit in aliaz an
utilis sit datiua uel natiua.Et ad illius declarationem
oportet aliam precedere uidelz an utilis et directa sint
de substantia et ꝓpria essentia actionis an sint quali
tates et accidentia quedam ipsius actionis.et gl.circa
hoc.in.l.si scripti heredes.s̃.de pet here.di.q̃ sunt q̃li
tates et accidentia quedam et ꝓbat p illam.l.et ita fir

mat ſbi et idez tenet i.l.emptor.⁊ de bere.uel ac.uen.Et
ita teneo.et eſt rō qz accidens adeſt et abeſt p̄ter ſubie
cti corruptionē ſed hec directa ⁊ utilis eſt binō. gᵒ ⁊c
Vltimo ꝓpoſito patet.pone enim q̄ habes utilem e
dit illā habenti directā utilis tunc et directa extinguū
tur ⁊ remanet ſolū ꝓprīū nomē ⁊ ſubſtātia act.ut no.
in.l.et aſſe.ff ad trebel.⁊ ꝓbat in.l.ſi heres inſtitut°.e.
n.Ex quo bene pz q̄ ſūt qualitates quedam uel cogno
minationes quedam.nam ut alibi dr eſt nomē agnomē
⁊ cognomē.l.ſi in noīe.⁊ de teſta unde hoc nomē utiliſ
apponit ad demōſtrandum q̄ actio illa dirinationem
habet ab illa que appellat directa.Quero ſeptᵒ iuxta
prorie dicta an illa actio cui attribuit hᵒ cognomē u
tilis ſeu hec q̄litas utilis ſit una ⁊ eadē cū illa que di
recta cognominat.Iſtā.q.format glo.i.l.ſe.⁊ di.q̄ Job.
dixit q̄ ſunt eadē in ſubſtātia.⁊.⁊ de bere.uel ac.uen.l
emptor.glo.di.q̄ eſt una ⁊ non due ⁊ ſic firmat opin.
iob.⁊ ꝓ io.fa.q̄ actio neg.geſ.que dat ꝓ negocio uo
luntario geſto ⁊ appellat directa uidet eadē cū utili q̄
cōpetit ex neg.ge.ex neceſſitate qō pz qz rex di.q̄ ꝓno
mer demōſtratiuū hac actione teneī.⁊c l.iij §.hac act.
ff.de neg.ge.Item qz tutores tenent actione directa de
adminiſtratione ⁊ magiſtratᵒ utili qz cautionē non re
cepit ⁊ tamē.l.di.q̄ teneī eadē act.qua tutores tenent.
l.ſi.ff.de magiſtra.cō.Item qz ut dixi in precedenti.q̄ſ.
utilis ⁊ directa ſunt qualitates quedam.ſz q̄litates nō
bnt facere drias ſpecificā ⁊ eſſentialē rerū ſed alie dif
ferentie ſubſtantiales ut.l.ij.in prin.⁊.§ creditum.ff.ſi
cer.pe.gᵒ ⁊c.Item ꝓ io.fac.q̄a ſi utilis que ex emptione
nomis ⁊ act.trāſit i emptorē uel que ex legato tranſu
in legatariū nō eſt eadē cū directa que remanet penes
uenditorem uel heredem ſequit q̄ uolūtati defuncti nō
erit ſatiſfactum qui act.quā habebat ⁊ non aliam lega
uit ⁊ ſimilit nec emptori nec etiā ceſſionario.Item q̄a
in alium quis non poteſt tranſferre qō non habet pe
nes ſeipſum.l.iij.in fi.de offi.pcon.⁊ le.In cōtrarium
arguit glo.in.l.ſe.quia ſi eſſent eedem tunc cui cōpetet
una cōpeteret ⁊ alia nec eodem tempore penes plures
eſſe poſſet ſed hoc eſt falſum quia ex iuramento ꝓcu
ratoris ſibi cōpetit directa ⁊ domino utilis ⁊ ex eodem
iuramento utq̄ naſcitur ſua.Et per hunc modum cō
cordant iura que uident contraria.ff.de ꝓcura.l.non
ſolum.§.ſz interdum.⁊ de iureiu.l.nam et poſtea.§.iuſ
iurandum. Confirmatur qz pluralitas et diuerſitas
actionum colligit penes concludendi mediū ut dixi
ſuprubrica.ē.ſi cer.pe.Sed aliud eſt mediū cōcluden
di in directa actione quia fundat in pſona principali.
⁊ aliud eſt mediū concludendi in utili quia fundatur
ſuper iure ceſſo et in directa concludit ut reus condē
netur dno ſeu ipſi principali in utili uero ut condem
netur ſibi et ſuo nomine.l qui ſtipendia.ē.de ꝓcur.et
ibi dixi gᵒ ⁊c. Cōfirmat alia rōe qz utilis eſt q̄nq̄z p̄
toria ut pz i utili pe.he.ff.d bo.poſ.⁊ hr.pe.l.i.et direā
ē ciuilis.⁊ de pet.hr.l.ſi.Sed ciuiles actiones et pre
torie differunt ſpecie gᵒ ⁊c. Confirmat et alit qz ſi eſ
ſent eedem tunc haberent eandē uim et poteſtatem.l.ſi
eedem.⁊ de codi.ſed falſum eſt q̄ habeant eandem uim
et poteſtatem p oīa gᵒ non ſunt eedem ſed diuerſe.di.l.
ſi idem q̄ non habeant eandem uim et poteſtatē.pa
tet quia in multis differunt.Et prio patet in uniuerſali
actione.puta in hereditate fideicō.reſtituta qui habet
utilem pe.here.ff.de fideicō here.pe.l.i.et.ff.ad trebel.l
reſtituta et tamen inutilis non habetur loco heredis:
penes quem eſt directa.l.quia pinde.cum ibi not.ff ad
trebel.ſcdo hoc patet in ſingularibus actionibus.nā
quandoq̄z directe ob.exceptio que non ob.utili et ecō
tra aliquādo obſtat utili ⁊ nō directē.ar.no.in.l.ſi cum
emptore.ff.de pac.et de tranſac.l.ſi.et de ſolu.l.ſi duo
et.l.modeſtinus.et de fiō.l.cum is.et no.ꝓ dy.in.c.pro
poſſeſſore.de reg.iur.li.vj.hunc eſt q̄ cautius eſt quam
duoq̄z directam habere q̄ utilem. Ideo.l.di.q̄ utilius
eſt ut pupillus ſibi ſtipuletur uel eius ſeruus q̄ tutor
l.quotiens.in p̄n.ff.de admi.tu.p̄.directa infamat quā
duoq̄z qō in utili non reperit.l.i.ff.de his qui not.infa.
Item facilius ꝓbatur directa q̄ utilis ceſſa. Quid igi
tur dicam in hac.q.que tractat de apicibus iuris ⁊ de
ſubtilitate intellectus uereor loqui.nam nedum glo.
antiqui ſed etiam alij prēs uariarunt et aliter dicit un°
alter aliter ut hic habes p Ey.et p bar.in.l.i.ff.de act.et
obli.Suffragio igitur omnipotentis inuocato mihi ap
paret ſic dicendum quia aut quert an ſint eedem gene
re et dico q̄ ſic.quia ſicut homo et aſinus ſunt idē ge
nere tam generaliſſimo ut ſubſtantia q̄ ſubalterno ut
animal et de eiſdem predicamentis ſunt et continent
et ſic omnes actiones ſub predicamento ſubſtantie cō
prehendūtur.Nam ſubſtantia alia corporea alia icor
porea ut iura et actiones ſzm porphiriū et etiam iuriſ
conſultos.ut inſti.de re.cor.et incor.in prin.et.§.i.et.ff.
de re.di.l.i.et.ij.Ad hūc intellectū poteſt loqui littera i
l.ſi ex precio.ē.ſi cer.pe.et l.obligationum ſubſtantia.
ff.e.et actiones ut gen° ſubdiuidūtur in ſpecies qz alie
ꝓficiſcūtur ex contractibus alie ex maleficijs alie ex
uarijs figuris cauſarū ut.l.i.ff.e.ti.et inſti.de act.p totū
et earum que ꝓficiſcūtur ex cōtractu.alie ciuiles alie p
torie alie iudiciales ⁊c.l.quinta.in prin.ff.de v.ob.et q̄
libet iſtarum habet ſua indiuidua quia earū que ex cō
ctu ꝓficiſcūt.alia empti et uenditi.alia locati.alia mā
dati mutui uel depoſiti.et ſi.et iſte poſſunt etiam dici
ſpecies et earum indiuidua erunt ac.ex quolibet con
tractu predictorum diuerſis temporib° et plurics ini
torum et maxime a diuerſis perſonis ut.⁊.dicam.et ex
his pz q̄ falſum dixerunt qui dixerūt q̄ nō eſt dare ac.
in genere.et glo.noſtre dixerunt ueritatem que uolunt
q̄ ſit dare ac.in genere.ut no.in.l.iij.ē.de neg.geſ.et in
l.iij.§.genera.ff.de acqui.poſ.et in.l.ſi ſeruus cōis me
uij.§.ſi.de ſti.ſer.ff.et iſto genere ſubalterno utilis ⁊ di
recta poſſunt dici eedem.Aut queritur an poſſunt dici
eedem ſpecie ſicut pe.ticins.et martinus.dicunt idem
ſpecie quia ſub hoc predicabili homo qui eſt una ex
ſpeciebus animalis omnes et ſinguli homines cōpre
hendunt et de quolibet eorum iſte terminus homo p̄
dicatur.ſic a ſimili quero an actio utilis et directa poſ
ſint aliquo modo dici eedem ſpecie et mihi uidet diſti
guendum quia interdum utilis et directa ſunt diuerſa
rum ſpecierū et tunc non poſſunt dici eedem in ſpecie
ut pz ad ſenſum et recipe exēplū quādo directa eſt iuriſ
ciuilis et utilis eſt prætoria ſeu iur.prētorij ut in directa
pe.here.et utili pe.here.que bonorū poſſeſſoria heredi.
petitio appellat et eſt rō qz tūc una non recipit diriua
tionem ab alia imo una alterius eſt excluſoria aut ſunt
eiuſdem ſpecici quia utraq̄z ab eodem iure inducta ut
directa petitio hereditatis et fideicōmiſſoria que utiliſ
nuncupatur et fideicōmiſſario reſtituta hereditate cō
petit et tunc dic q̄ ſunt eedem ſpecie quia in eadem ſpe
cie conueniunt et eadem ſpēs de utraq̄z predicat qz q̄
libet eſt actio ciuilis.Idem dico in ſpecie inferiori.pu
ta in directa act.ex mutuo uel depo uel locat.et utili q̄
tranſit ex ceſſione uel ex emptione uel legato nominiſ
nam act.et mutuo in abſtracto ſūpra ꝓut non cobe
ret pſone ſed conſiſtit in intellectu theorico poteſt dici
ſpecies in qua quelibet illarum conuenit et de qua q̄li
bet earum predicatur unde uerum eſt dicere utilis ac.

ex mutuo est actio ex mutuo ⁊ directa actio ex mutuo
est actio ex mutuo ⁊ idem de actione directa ⁊ utili ꝯ
posi. uel lo. ⁊ similibus. Et p istuꝫ modum directa act.
neg. ges. que datur spontaneo gestori ⁊ utilis que dat
necessario sunt eedem specie. l. iij. §. hac act. ff. de neg.
ges. Aut queri an sint eedeꝫ numero ⁊ ista est magis
dubitabilis. q. ⁊ quando sunt diuersarū specierū. pu-
ta quia una ciuilis alia prætoria. ⁊ tunc res est clara ꝙ
sunt diuerse numero. ut prꝫ ex sup̄ dictis. Aut sunt eiꝯ-
dem specici. ⁊ tūc aut queritur de utili p extensionē. aut
de utili p resuscitationē seu restitutionē. aut de utili p
diriuationē. Si ꝗritur de prima utili qꝯ est quādo so-
la mens concurrit ⁊ non uerba ut habuisti in. l. curato-
ris. §. de neg. ge. et tunc sunt diuerse numero et essentia.
Et est rō quia ex diuersis factis oriūt et ex eo facto ex
quo cōpetit una non cōpetit alia et sic una tantum in
suo casu reperit competere. l. pe. ff. si qua. pa. fe. di. et. l. iij
§. hec actio. ff. de neg. ge. cum. no. in. d. l. curatoris. sed de
secunda ꝗritur ut est uidere in utili restituta quādo p-
ima directa fuit extincta. ut. §. si aduer. transf. l. i. et. ij. et
tunc di. Ly. ꝙ non est eadem uere sꝫ iuris fictione. bar.
uerō ꝙ nec iuris fictione. quia utilis restituta est anna-
lis ubi directa erat perpetua. ff. e. l. in bonorariis. §. sꝫ cū
rescissa ⁊ hoc maxime procedere ui det ubi directa fuis-
set ciuilis et hec utilis restituta ē prætoria quia ut dixi
§. tunc non sunt eedem specie et p consequens minus
numero. Sed contra utrūqꝫ dicunt. Theologi de laza-
ro resuscitato qui uere fuit idem numero sed illud mi-
raculose et sup̄ naturaliter ⁊ ab eo qui habuit potesta-
tem quam pater restituens non habet ideo utilis re-
stituta est potius noua loco prime surrogata secus si
restituendi eandem potestatem haberet. ar. l. fi. ī. de se-
pul. et ar. no. in. l. homo liber. ff. de sta. ho. si queritur ꝯ
tertia spē et tūc aut ambe producuntur in esse a prima
et eodem tempore aut diuerso. si eodem ut in directa
que competit procuratori ex eius iuramento et utili que
ex eodem iuramento competit domino. ut. ff. de procur.
l. non solum. §. sꝫ interdum et de iureiur. l. nam et po-
stea. §. iusiurandum et in stipulatione procur. prætoria et
iudiciali. l. si procu meus. ff. de procurato et in stipulatio
ne tutoris interposita sup̄ re pupillari. l. quotiens. in
prin. ff. de administru. et si. et tunc dic ꝙ sunt diuerse nūe
ro licet oriantur ex eodem facto sicut plura grana ex
eadem spica que ex uno tantum grano sunt nata ⁊ tā
to fortius quando una uni et alia alteri competit. Et
idem dico si non ex eodem facto sꝫ ex diuerso una uni
et alia alteri cōpetit. l. pe. §. ad exhi. si uero diuerso tē-
pore producunt in esse ut in directa que cōpetit ex con-
tractu et utilicessa que cōpetit cessionario uel ei cui fa-
cta est nominis uenditō quo casu utilis diriuatur a di-
recta et iste casus est ceteris dubitabilior. quia rationes
p et contra sunt fortes quas sup̄ scripsi. Et hoc casu
di. Ly. ꝙ non sunt eedeꝫ uere sed iuris fictione. sꝫ bar.
di. ꝙ nullo modo debent dici eedem numero qz qꝯ ē
idem numero non potest differre a seipso. l. pponeba-
tur. ff. de iudi. et. l. si idem. ī. de codi. sꝫ multe sunt diffe-
rentie inter utile et directam qꝯ patet. primo qz a diuer-
so nomine nuncupantur et sic non sunt idem. ut d. l. si
idem. de codi. nec sub nomine utilis et directe concur-
runt in eadem persona. l. si heres insti. ff. ad treb. et si
p cessionarium alteri cedit nihil remanet penes euꝫ sꝫ
directa semper remanet penes cedentem ut not. plene
in. l. ex asse. ff. ad treb. sunt et alie differentie quas sup̄
scripsi in ultima rōne p ista parte p quibus conclu-
dendum uidetur ꝙ differant numero et ita etiaꝫ tenet
bal. dicens ꝙ utilis differt a directa sicut usufructus for-
malis a causali cuius nomina immutantur sꝫm subiec-
ta personarum. et ideo in persona ōbentis appellat̄ dire-
cta et est naē primatiue. In persona cessionarij appella-
tur utilis et est naē diriuatiue. sed aduerte quia aqua q̄
diriuatur a fonte uel a flumine est eadeꝫ numero cū a-
qua fontis uel fluminis a qua diriuat̄ donec aliquod
medium sit interpositum qꝯ diriuationē seu destuen-
tiam continuam impediat. Et usufructus formalis sic
substantificus in persona fructuarij et ei coherens ꝙ ab
eius persona separi non potest quin finiret. licet cōmo-
datas possit in alium transferri. ut insti de usufru. §. itē
finitur. ff. de iure do. l. si usufructus. ff. de peri et cō. rei
uen. l. necessario. §. si. qꝯ non est in actione cessa et sic si
militudo ista non est bona. Quid igitur dicā uereoꝫ p-
ter rationes duas ultimas quas feci ad pbandū ꝙ
sint eedeꝫ et tanto fortius dubito quanto hec utilis q̄
transit per cessioneꝫ non est radicata in persona cessio
narij cum cedendo alteri nihil remaneat ei ut no in. l.
ex asse. ff. ad trebel. et cum semper in exercitio cessiona
rius faciat mentioneꝫ de cedente. ut. l. qui stipendia. §.
de pecu. et quia delegatus ppriam iurisdictionē nō ha-
bet. ut. l. i. §. i. ff. de of. ei cui man. est iurisd. et quia manu
mittens seruuꝫ eandeꝫ dat libertateꝫ quaꝫ habebat et
tamen suam non perdit. ut insti de liber. §. sed liberti-
norum. sed potestatem quā habebat sibi minuit et hec
minuta est libertas in manumisso. sic in ppposito trās-
latio actionis que appellatur utilis est diminutio po
testatis et efficacie act. prius ipsi cedenti competentis.
et sic uidetur eadeꝫ numero, als si diuersa sua non ēet
diminuta et sic due actiones diuerse nūero debent dici
quare utili trāslata in euꝫ a quo emanauit expirat utra
qꝫ sub nomine utilis et directe et simplex actio nuncu
patur ut prius. Ideo omnibus his pōderatis forte nō
est absurdum dicere ꝙ hic utilis et directa aliquibꝯ re-
spectibus sunt eedeꝫ numero et aliquibus sunt diuer
se numero. sic et als ppter uarios respectꝯ licitū ē uā-
riare et rē aliquā mō unā mō aliā dicere. ut. l. pap. §. sꝫ
nec impuberis. ff. de inof. test. als quācunqꝫ teneas co-
gita de responsionibus ad obiecta. Quero septimo an
eadem sit utilitas et effectus directe et utilis. pe. et Ly
nus ꝙ sic. bart. ꝙ non ppter differentias aliqꝫ quas
sup̄ audistis. Ego dico ꝙ in utili que habet diriuatōeꝫ
a directa. bar. di. uerum. sed in utili per extensioneꝫ eaꝯ
est utilitas et effectꝯ ut colligitur ex sup̄ scripris et pa-
tet in. l. iij. §. hac action. ff. de neg. ge. Quero. viij. an ac.
utilis sit nariua uel dariua et in hoc uariarunt glo. nā
ī. de leg. l. ex legato nomis. di. glo. ꝙ utilis est dariua ⁊
idem dicit in. l. i. ff. e. sed in. l. pater. ī. de pac. conuent. di.
ꝙ quandoqꝫ dariua quandoqꝫ nariua. Pro so. huius
questi. premitto qꝯ doc. dicunt et specialiter iac. but. ꝙ
actio tunc est nariua quādo habet preexistentem mate-
riam ex qua nascatur et tunc est dariua quādo nō ha-
bet preexistentem materiam ex qua nascat. pro hoc al
legat. l. iurisgen. §. i ff. de pac. Et ex his dicere possuꝫ ꝙ
actio est dariua quando creatur et non generatur et est
nariua quando generatur et non creatur et sic differūt
ut generatum et creatum ut hic di. pe. et Ly. His sic pre
missis uenio ad responsioneꝫ questionis et obmissis
uerbis pe. et Ly. dico secutus species utilium actionuꝫ
de quibus in alia quest. dici ꝙ utilis per extensionem
pura quando non uerba sed mens concurrit est nari-
ua non dariua quia habet preexistentem materiam ex q̄
nascatur. ut. l. iij. §. hec actio. et. §. hac actione. ff. de ne.
ges. et. l. hec actio. ff. si qua. pau. fe. di. de utili uero pre-
stitut̄. ut in casu. l. i. et. ij. §. de transac. dico ꝙ est dariua
quia non habet preexistentem materiā ex qua nasca-

cum prima fuerit extincta uel forte & non male sibi res
stituit materia fiere & ex illa materia.pura dominio re
stituto nascit illa utilis & sic potest dici nativa similei
l.i.§.de re.ux.ac.aut fingitur stipulationē intuenisse &
factū & materiaz ex qua & sic actio lz ficta dz dici nati
ua nō dativa. De utili uero p diriuationē dico q̄ quan
do ambe pducunt in esse & a prin.& eodē tēpore.i.q̄n
do eodē facto immediate pducit utilis & directa ut q̄n
do ex actu iudiciali pcuratoris cōperit directa pcura
tori & utilis dño uel ex stipulatione tutoris utilis do
mino & directa tutori & tunc utilē dico nativaz.ut.l.q̄
tiens.ff.de admi.tu.&.l.si pcurator meus.ff.de pcur.&
l.naz & postea.§.iusiurandu.ff.de iureiu. Quando au
tez ambe non pducunt in esse a princi.sz ex post facto
p cessionē actionis uel uēditionē nois uel p legatū a
ctionis tūc utilez puto dativam ppt causam tamē p
cedentē ex qua directa nata fuit ut.l.eiz qui.in prin.ff.
de fur. Et ita intelligo quod no.glo.§.de leg.l.ex legato
nominis.& hoc ubi actio & obligatio tēpe cessionis uel
uendictionis nata fuit ubi aūt erat in spe tantū.ut in ca
su.l.spē.§.de dona.&.l.si heres pecuniaz.ff.ad trebell.
tunc di.bar.q̄ obligatione supueniente actio utilis erit
nativa qz obligatio coberet psone cui cessa est nec ē in
utilis ad pariendū ei qd nō est in precedenti casu quia
iam peperat cedēti & p̄ illuz partum sterilis facta erat
p hoc facit quia eodē instanti nascetur directa ei qui
spē cessit & utilis cessionario & sic ambe ōbēt dici nati
ue ut.s.diri. Si uero queraz de utili ex uel ppter alteri
us conuentionem ut in casibus quibusaler alteri pa
cisci uel stipulari potest distinguo uel utilis illa actio
nomen recepit ab illa conuēcione aut ab alio ōctu p
ambulo.prio casu dico illaz nativaz.ut in casu.l.nō a
liter.ff.de adop.scdo casu dico eam dativam nō nati
uam sz ppter conuentionē daz ut in casu.l.pe.s.ad ex
hibē.&.l.quotiēs.§.de dona.que sub mō.& hoc in pso
nalibus. Quero mō quid in realib̄ an utilis actio sit
nativa uel dativa. Et hic sciendu q̄ reales actiones nō
oriunt ex obligatione nec illā supponūt ut insti.de ac.
in prin.sz causant ex dominio & possessione uel quasi
aduersarij.ut.s.de ali.iudi.mu.ca.fa.l.i.in prin.& b̄ uti
lis rei uēdicatio diuersis respectibus dicit utilis sicut
& dominiu utile dicitur diuersis respectibus ut plene
scripsi.in.l.traditionibus.s.de pac. dico igit q̄ utilis
rei uendicatio que cōperit ei qui habz utile dominium
ut ēphiteota superficiari̇ feudatari̇ & is q̄ utile dominiū p
prescrip.acquisiuit illa est nativa ō rei possessorē.sz u
bi cōperit ō eiz qui dolo desijt possidere.dix.bar.q̄ ē
dativa ut p eiz no.ff.e.l.i.& est rō qz tūc deficit unū de
principijs causantibus ipsaz ut.l.i.s.de ali.iu.mu.cau.
sa. Ego puto q̄ etiā tūc sit nativa qz p possessore habe
tur et sic quasi possidere dicit sz possessio est unum de
principijs eius.ut no.glo.in di.l.i.& p hoc uide quod
ibi scripsi.ḡ &c.p̄.an possessio sit una de causis ex q̄
rei uēdicatio oriat an uero solum dominium sit illud
& possessio soluz inducat facultatem dirigendi rei uen.
in aduersariuz dubitatur.ideo uide circa b̄ qd ibi scri
psi de utili uero rei uendi.que transit ex cessione ē ma
ius dubiū & dubietas insurgit ex eo an p cessionē trās
eat utile dominiuz qz si transit dicēdū ē idez qd in pre
cedenti si non transit dicendu ē ut de psonali cessa di
xi utōlz q̄ ē dativa nō nativa cū nullū dñiū hēat exq̄
sibi oriri possit q̄ ar illarū opi.sit ꝟio dicā.§.i.q.p.l.fi.
Quero.viij.de quest.glo.quam obmisi an cessionarius
agens utili possit iure dicere in libello obligatum sibi
reum fore.et rn̄.glo.q̄ non secuta opi.quorūdam.sed
ex dictis.s.clarior et uerior pz so.uz q̄ ubi utilis ē na
tiua potest dicere rēum sibi obligatum lz contract̄ eiz
alio sit celebratus sed quando actio est dativa tūc b̄
dicere non potest quia materia assumpta tunc esset in
competens.l.qui stipendia.s.de pcu.ita di.bar.et bal.
sed nihilominus ego puto libellum sustinendu si bz
alia necessaria et intelligetur de quadam lata obligati
one. Quero nono an cessionarius creditorem se dice
re possit.rn̄.quantū est de ppo significato uerbi cessio
narius non est creditor et̄ ō quez habet iura cessa q̄a
fidem eius non est secutus et sic credere ei no dicit.l.i.
§.omnes enim.ff.si cer.pe.sed de improprio significa
to ōr creditor qz alē ē debitor.l.iij.§.de noua.& adde
qd diri.§.l.si a creditore. Quero.x.aliq̄s inter directā
et pbat in utili an reus debet sibi condemnari.rn̄.aut
pendente iudicio cepit hic utilis ei competere facto ad
uersarij sui.pura quia dolo desijt possidere uel rē usu
cepit et tunc in eadem instantia poterit reus condem
nari ut plene dixi in.l.i.de ali.iudi.m.ca.fa.et pba. in.l
ꝟꝟ.§.iul.ff.de aqua plu.ar.et.ff.de re.uen.l.si post ac
ceptum facit.l.si seruus.ff de his qui no.infa. Aut ab i
itio solum utilis competebat sed directam proposuit.
uel econtra.et tunc sequi non potest condemnatio in
eadem instantia quia actō est inepte ppōsita.l.i.in pn.
ff.si men.fal.mo.dix.sm pe.et Ey.et bar. Quero unde
cimo an si habens utilem et cedat illaz alteri retinere
dicatur aliquid ppriuz sue act.penes se ita q̄ utilis si
bi remaneat et utilis in alium transferatur.rn̄.q̄ si que
ritur de utili cōpetente per cessionez tūc nihil remanet
penes eiz.ut no.in.l.ex asse.ff.ad trebel.et probatur in
l.i.§.de illo.in.e ti.sed si queritur de utili per extensiōz
ut in casu.l.iij.§.hac act.ff.de neg.ge.uel in casu.l.i.ff.ō
bo.pos.be.pe.uel in casu.l.pe.ff.si qua.pau.fe.di.cū si.
tunc utilis remanet ad instar directe & nihilomin̄ uti
lis transit q̄ ab illa utili diriuat̄.ut.ff.ad treb.l.i.§.bo
norū.&.§.se.l.recusare.§.i. Et idē dico de utili restituta
que surrogatur loco directe.de qua in.l.ij.de transact.
et hoc est utile scire qz quādo nihil apud eum remanet
nullo casu potest liberare debitorē.sec̄ si apud eiz re
manet quia tunc eum liberare potest aliquo caū.ut pa
tet ex his que dicent in se.q. Quero duodecimo an sol
uens cedenti post iura cessa liberet.dic aut penes cedē
tez nihil remansit & tūc non liberat̄.ut in precedēti.q̄s.
diri.aut actio penes eū remansit & tunc aut debitor ei
soluit ignorant̄ & tunc ppt̄ pbabilez causam ignorā
tie liberat̄.ar.l.si.ff.de transac.& ar.l.eiz quis.§.i.& qd
ibi no.ff.de sol.& ar.ei qd no.p glo.in.l.pcuratori.fal
so.ff.de condi.ob ca.aut soluit sciens.& tūc.aut factus
fuit sciens p denuntiationē aduersarij & res est clara
q̄ non liberat̄.l.iij.§.de noua.aut erat sciens alio mō
& isto casu glo.uariarūt.qz in di.l.fi.de transa.tenet q̄
non refert q̄ocunq̄z sciuerit cū certus certiorari non
debet.l.i.in fi.ff.de ac.emp.sz in.l.nomen.§.que res pi
gno.ob.po.tenet q̄ non sufficit nisi p denuntiationez
fiat quia sic forma data est in di.l.iij.a qua recedere nō
licet & istaz tenet Ey.p uerior.sec̄ ubi forma sciēdi da
ta non esset ut in.l.i.in fi. Ja ꝟo de arc.& bar.qui eū se
quit in.l.facta.§.si heres.ad treb.ff.cōcordat istas glo.
isto mō. Aut cessio facta est gratia cedētis tantū ut q̄a
quicqd exactuz fuerit in utilitatez cedentis cōuerti de
bet & tūc denuntiatio est necessaria alēs scient̄ soluens
cedenti liberat̄. Aut gratia cessionarij tantum & tūc q̄
modocunq̄z sciat non liberet̄.ut in glo.d.l.fi.aut gra
tia utriusq̄z ut quādo debitor cedit creditori suo act.ō
debitorē suū ut debitor exacto extenuet̄ ppūm debi
tum.ut in casu.d.l.nomen.& tunc denunciatio sit neces
saria.ut in glo.ibi posita. Ex istis ꝟbis si bene ponde

ro infertur ꝙ glo.in d.l.fi.non est uera quia cessio que
fit emptori heredit.uel nomis fit gratia utriusq; qz ut
uenditor habeat pretiũ ⁊ emptor ius ⁊ nomẽ emptuꝫ
Ja.aũt but.in.d.l.fi.simpliciter dixit.Aut actiones fa⁄
cte sunt inefficaces penes eum a quo utiles emanarũt
⁊ tunc sola scia absq; denuntiatione sufficit.aut non
sunt facte inefficaces ⁊ tũc denuntiatio fit necessaria.l
iij.ꝯ.de noua.dicuntur aũt esse inefficaces quando re⁄
stitutio facta est heredi.ex treb.se.con.l.i.in prin.⁊.l.fa
cta.in prin.ff.ad treb.Et hoc operat auctoritas senat⁹
consulti p quã heres redact⁹ est ad inane nomen her e
dis.ut.d.l.i.⁊.ff.de usu.l.fideicommisso.§.cum polidi⁹
dicunt aũt efficaces remanere in uẽditore hereditatis
uel nominis uel i pignorãte nomẽ.ut.d.l.nomẽ.Ex his
infero ꝙ etiã sẕm cum glo.in.l.fi.ff.de transac.non est
bona in primo casu illi⁹.l.sed in scõo sic.Ex hoc infe⁄
ro ꝙ in casu huius.l.⁊.l.cũ is.ff.de fidei.Jn quib⁹ so⁄
lutum est inuicem debiti ⁊ p consequens ac.creditoris
facte sunt inefficaces sola scia sufficit.nam lẕ ipso iu
re non sint sublate tamẽ eis obstabit exceptio non so⁄
lius cessionis sẕ etiaꝫ bone solutionis quã bona fides
non patit.ut no.in.d.l.cuꝫ is p.oy.⁊ bar. Quero.xiij
quid in transactione facta cũ cedente.rñ.ꝙ so.pẕ ex.p
xime dictis.qz trãsactio cũ solutiõe participat sẕm do
cto. Quero quid in pacto gratuito.rñ.ꝙ gl.se inuoluit
in.l.si cũ emptore.ff.de pac.⁊ finalit uidet ita cõclude⁄
re.Aut debitor ignorauit trãslationẽ act.⁊ ei pactuꝫ p
fit.ar.l.fi.ff.de transac.Aut sciuit altero de tribus mo⁄
dis positis in.l.iij.ꝯ.de noua.⁊ tũc pactũ ei non prosit
Aut sciuit alio mõ.⁊ tunc.aut actio.remanserãt inanes
penes paciscentẽ ⁊ nõ nocet ei in quẽ utiles trãsiuerũt
ut est in herede ⁊ fideicõmis.cui est hereditas restituta
ut dixi s̃.aut nõ remanserũt inanes ⁊ tũc pactũ pdest
debitori ⁊ preiudicat cessionario sibi ipuraturo ꝙ ipse
non denũtiauit debitori.⁊ ita trãsiuit mar.si.⁊ Ja.but
Sed bar.secutus Ja.de aĩ distinguit cui⁹ gratia cessio
fit facta.ut dixi s̃.in so.ut ibi dicta locũ habẽt in pa⁄
cto ⁊ transac.⁊ ita no.ipse in.d.l.si cum emptore.bal.
uero hic di.ꝙ si cessio est facta ex causa onerosa ꝙ pa
ctum nõ nocet cessionario qz posteriori dol⁹ auctoris
non nocet.ar.l.fi.ff.de pac.est enim in dolo ⁊ sibi con
trari⁹ primo cedẽdo postea liberalit remittendo.unde
recurrẽdum inquit ad regulaꝫ in.l.apud celsuꝫ.§.ꝏ au
ctoris.⁊.§.se.ff.de ex.do.ut successori ex causa onerosa
non noceat.ut ibi.sec⁹ si ex causa lucrativa qz tũc no⁄
cet ut in.e.l.§.si quis aũt ex causa legati.Attẽde illa ma
teria nihil hẕ cõmune cuꝫ ista qz ibi loquit in agẽte hic
in defendẽte qui fauorabilior est.l.fauorabiliores.ff.ꝏ
reg.iu. Jteꝫ ibi de dolo anteat ⁊ in acqrendo cõmisso hic
de postea in remittẽdo cõmisso.Et etiã rõ suadet in ca
su nr̃o ut potius dicẽduꝫ sit econtra ut si ex causa one
rosa sit facta cessio pactũ sequens ualet ⁊ cessionario
noceat qz regressuꝫ hẕ de euictione ꝯ auctorem suũ qõ
non est quãdo ex causa lucrativa.l.aristo.§.fi.uel esset
dicenduꝫ ut utroq; casu ualeat sed quando nõ habet
act.de euic.ei cõpetat actio de dolo ꝯ cedentem ad intes
se ut eadem.l.aristo.in fi tamẽ qz illi casus a nr̃o sũt di
uersi.ideo dic ut s̃.dixi.Quero.xv.de cõfessione cedẽ⁄
tis an preiudicet cessionario.rñ.ut dixi.s̃.de pcu.l.fi.
Quero.xvj.an si creditor intentet directã ꝯ debitoremꝫ
possit debitor se tueri exceptione tu nõ potes agere qz
cessisti alteri act.⁊ uidet casus ꝙ sic.ff.ad treb.l.i.§.ꝙ
ꝙ. Sed ibidem di.ia.de arc.⁊ oldra.hoc esse uerũ quã
do cessio facta est ad cõmodũ cessionarij eius pericu⁄
lo ut ibi.secus si ad cõmoduꝫ cedentis ⁊ ei⁹ periculo qz
tunc pot nisi alter de tribus modis intuuerit positis
in.l.iij.ꝯ.de noua.p primo mẽbro facit.l.in cause.§.si.
⁊.l.si pcurator me⁹.ff.de pcu.⁊ hoc sequit bar.in.l.si
cum emptore precal.⁊.l.facta.§.si heres.ff.ad treb.Sed
scõm bu.⁊ opi.glo.in precedenti.q.uidet dicendũ.aut
directe sunt inanes ⁊ inefficaces ⁊ tũc possit. Aut sunt
efficaces ⁊ tunc nõ possit als earũ efficacia frustra es⁄
set.Quero.xvij.si concurrat habẽs directũ cuꝫ haben
te utilem quis pferatur ia.bu.in.l.in cause.in fi.ff.de p
cur.⁊ in.l.si quis emp.ꝯ.de prescrip.xxx.an. distinguit
sic in effectu.aut utilis ⁊ directa sunt conformes i uo
lunt.aut difformes.primo casu si directa cõpetit ei ad
quem negocium spectat in ueritate.tũc directa prefert
utili.ff.de ac.re.do.l.qua ratione.§.licere.⁊ de lo.pub.
fru.l.i.§.i.⁊ econtra si utilis ei cõpetat ad quem nego⁄
cium spectat in ueritate utilis prefertur directe.l.in cãe
§.fi.ff.de pcu.⁊.ff.ad treb.l.i.§.i.⁊ p totum.scõo casu.
aut sic sunt difformes ꝙ sunt origine ⁊ natura cõtra⁄
rie ut in utili quesita p prescrip.⁊ tunc utilis prefert di
recte.ꝯ.de prescrip.xxx.an.l.si quis emp.in p̃n.aut sũt
difformes qz diuerse nec unius natura contradicit al⁄
teri ut est ut ilis que competit superficiario feudatario
⁊ emphiteote.ff.de rei uen.l.supficiario ⁊ si ager uecti.
uel emphi.pe.l.i.§.qui iperpetuũ.et de pig.ac.l.tutor.§.
fi.cum.l.se.⁊ in usibus feudorꝫ.de phi.feu.ali.p feõ.c.
imperialem.§.i.⁊ tunc una nõ prefert alteri sed queli⁄
bet p suo iure admittit.ut.d.ll.et.ff.de dam.infe.l.si fi
nitam.§.si uectigalibus.sẕm iac.bu.similem distinctio
nem ponit bar.in.l.pcu.in rem suam.ff.de pcu.Que⁄
ro.xviij.pone ꝙ li.cont.sup utili cessa cessionari⁹ suc⁄
cedit cedenti an in eadem instantia poterit sequi cõde⁄
nato et uidetur ꝙ non quasi utilis intentata sit extin⁄
cta.l.si heres institutus.ff.ad treb.bal.di.ꝙ putat isto
casu utilem nõ extingui.ar.l.debitor.ff.de sepe.do.et po
sito ꝙ euanescat euanescit quo ad nomen nõ quo ad
substantiaꝫ.ar.in simili.ff.de here.insti.l.qui fideicom
missaꝫ.et sic nõ debet impediri cõdemnatio.et sic idem
dicit Ly.hic econtra si cedens succedat cessionario.naꝫ
non imitatur eã nec act.substãtia ꝙ sic debet sequi cõ
demnatio.ar.l si post acceptum ff.de rei uend.Quero
xix.an eadem actio possit cedi pluribus.rñ.ꝙ plurib⁹
simul põt cedi tanꝙ pcuratoribus in rem suam in so
lidum simul factis quia nihil repugnat.facit.l.plurib⁹.
ff.de pcu.Sed an successiue uni post alium dixit.ia.de
arc.ꝙ nõ.p.l.nõ quocunq;.§.qui gayum.de leg.i.Sed
bar.ibi dicit.aut utilis ex primo cõtractu non est trans
lata et tunc poterit ex scõo transferri sicut res uni ue⁄
dita et nõ tradita põt alteri uendi et ei tradi et in eum
transfertur dominium in priorem non translatum.l.
quotiens.s̃.de rei uen.arguendo de corporalibus ad
incor.qõ patet ut no.in.l.fi.ꝯ.quando fi.uel p.Aut uti
lis in.priorem erat translata et tunc dicit utilem in se ⁊
cundũ nõ posse transferri.ut.d.§.qui gayuꝫ.et de le.ij.
l.qui duos.sed in directa que penes eum remansu di
cit ꝙ posset eius exercitiuꝫ cedere et in illo pcura.al⁄
quem in rem suam cõstituere et haberet eundem esse⁄
cum quem hẕ penes ipsum cõstituentẽ quos autẽ ha
beat dixi in.q.precedentib⁹.Quero.xx.an cessio possit
fieri absenti glo.est ordinaria et singularis ꝙ sic.in.l.
in cause.§.fi.ff.de pcu.Sed bar.ibi dicit.ꝙ mandatuꝫ
act.et constitutio pcur.in rem suam potest fieri in ab
sentia.sed in cessione act.p quaꝫ transferatur utilis di
cit ꝯ siderandum esse ꝙ cessio non tenet sine causa.l.p
diuersas.ꝯ.man.et ideo dicit ipse distinguendum.aut
ex causa cessionis resultat talis contractus qui potest
fieri in absentia et tunc fieri possit cessio et non als ni
si interueniente nuncio uel epistola uel consensu.ff.de

act.⁊ ob.Ego puto etiaꝫ alio modo fieri posse.puta ce
dendo pręsenti recipienti uice ⁊ noie illius absentis.ar.l.
pe.ff.de neg.ge.⁊.l.b⁹.in prin.de leg.i.⁊ qd ibi no.glo.
singulariter notanda.⁊ ꝓ bis uide que dixi in.l.si act.
§.de pac.Quero.xxj.si creditor cedat debitori actiones
quas contra eum bꝫ an cessio teneat dic ꝙ sic ⁊ opera
tur liberat.ut res potius ualeat q̃ pereat.ar.l.quotiesꝫ
ff.de re.du.⁊.l.si stipulatus.ff.de usu.⁊ ꝓ b⁹ facit.l spō
salibus.in fi.ff.de iur.do.Quero.xxij.nunqd ꝑ cessiōē
rei uen.trāsferatur utile dominiuꝫ ⁊ uideꝫ glo. tenere.
ꝙ sic in.l.si fundū.ff.de fun.do.lꝫ posset etiam glo.illa
aliter intelligi ⁊ ꝓ illa parte facit alia glo.in.l.i.in pn
ff.de edē.⁊ est glo.magna ante mediuꝫ que dicit ꝙ nō
potest qs bre rei uen.quin habeat dominiū sed ꝑ cessi
onem rei uen.cōstat cessionariuꝫ bre utilem rei uen.g⁹
⁊ utile dominiuꝫ hanc partem tenet pe.ut hic dicit Dy.i
fi.iij.q.⁊ domin⁹me⁹ uideꝫ huic parti applaudere in.l.
traditionibus.§.de pac.ubi dicit ꝙ triplex est domini
um utile ⁊ unū ex his dicit esse dominiū qd transit ex
cessione.ut.j.de here.uel ac.uen.l.fi.sed dy.tenet ꝓriuꝫ
in.c.ꝓ possessore.in fi.de reg.iu.in.vj.ubi format istaꝫ
q.⁊ tenet ꝓ.Ista ratione qꝛ ad aqsitionem unī⁹ iuris nō
sequitur acquisitio alteri⁹ad cui⁹acquisitionem factum
uerum requirit.l.cum heredes.ff.de ac.pos.sed in acq
sitione dominij factum uerū requirit.i.appręhio posses
sionis.ut.§.de pac.l.traditionibus.⁊ de rei uen.l.pe.⁊
ff.de rei uen.l.si ager.⁊ de ac.em.l.quintus.g⁹ lꝫ ꝑ cessi
onem acquirat utilis in rem non ꝓpterea sequit ꝙ ac
quiratur utile dominiū lꝫ econtra ad translationē do
minij sequat translatio rei uen.Et est ratio qꝛ domini
um est causa rei uen.ut.ff.de rei uen.l.in rem.sꝫ rei uē.
non est causa dominij sed ex dominio ꝓcedens ⁊ pn
cipale trahit ad se accessoriū sꝫ nō econtra.ff.de fū.in
stru.le.l.fundi.§.fi.⁊ d̄ uul.⁊ pu.l.ex pupillari.⁊.ff.qui.
mo.pi.uel ypo.sol.l.lucius.⁊ si querat quō g⁹ intentat
utilem nomine suo nisi dominiū habeat.nī.ipse ꝙ illā
intentat ꝓpter dominiuꝫ qd est penes cedentem ⁊ ita di.
dy.Ex predictis infero ꝙ in casibus in quibus domi
nium pōt in aliuꝫ transferri sine traditione uel posses
sionis apprensione ex cessione rei uē.trāsibit utile do
minium ut in ecclesia ⁊ ciuitate.l.fi.§.de sa.san.ec.⁊ in
legato.ut.j.cō.de le l.i.⁊ ijꝫ si cessio fiat possidēti.ut.l.
quedam mulier.ff.de rei uen.uel si post cessionē appre
hendat possessionē.l.si culpa.ff.de rei uen.sꝫ unā lec.
In casibus aūt in quibus sine appreheōne poss.uel
rei dominiū nō transfertur remanet predictum dubiū
super quo ego eligo opi.dy.Et est ratio ista quia rei uē
dicatio dependet a dominio sicut a causa sua sed non
econtra dominiuꝫ dependet a rei uen.qꝛ causa non de
pendet a suo effectu sꝫ ecōtra. nisi essent due cause cor
relatiue.qꝛ tūc una potest esse causa sue cause.ut.ff.mā
dati.l.heredem.in fi.Et predicta sunt ad.q.quā scripsi.
j.mandati.l.per diuersas.in.xxij.q.et hec sufficiant de
presenti cōmento sequitur.l.nominibus.

Omnibus.Sicut ex emptione nomis tran
sit utilis sine delegatione.ita ex datione nois
in dote.h.d.No.casus in quib⁹ utilis transit
sine cessione. Oppo.ꝙ ter.supfluat in se ipso cū suffi
cisset si tantū dixisset nec delegatio ꝓcessit absqꝫ eo qd
subiecerit nec lit.cō.secuta fit.cū ⁊ per lit.conte.fiat de
legatio ut.l.legare.ff.de noua.⁊ dele.So.ꝙ illud est ue
rum si hec dele.in specie que fit ꝑ stipu.ut in glo.i.⁊.ii.
Op.ꝙ nullo istoꝝ casuꝫ agi possit.l.stipulationē.ff.d̄
iur.do.So.ꝙ hic marito fuit delegatio facta uel datio
nomis in dotē ibi sponso que hꝫ i se cōditionē si nup
tie sequētur.unde nupcijs non secutis nō agit ut ibi ⁊
hic in glo. Op.ab extra ꝙ ex emptione nomis non
transeant utiles sine cessione ut.§.l. prima qd paret
etiam ratione.quia sicut se habet traditio in rebus cor
poralib⁹ sic se habat cessio in actionib⁹ ut no.j. quā
do fi.uel pua.l.fi. Sed ad translat. in rebus corpalib⁹
requiritur traditio.§.de pactis.l.traditionib⁹. ergo et
cessio in translat.actionis.Sol.ꝙ in.l. precedenti non
fuit emptio nomis ut ibi dixi in quito cōtrario. Ad ra
tionē respōdeo ꝙ ꝓcedit in casibus in quib⁹ utilis nō
transit sine cessione. nam tunc cessio est necessaria nō
in his in quib⁹ utilis ipso iure transit sine cessione. ut
hic et in alijs casibus no.in.l.prece. Quero nūc cuꝫ
glo.quid si in casu huius.l cedat etiam actio quid opa
bitur hic cessio.Respōdeo ꝙ tunc ꝑ cessionē poterit in
tentare directam nomie cedentis.Nam eam exercitium
tunc transit. ⁊ sic habes ꝙ ubi cessio non potest opari
circa transitū utiliū operatur circa directuꝫ exercitiuꝫ et
circa hoc plenius dixi in.l.ꝑce.in quarta.q. Quero
cū glo.an utilis ⁊ directa sint cadē in substātia ⁊ opy.
ponit glo.Sed dic ut dixi in.l.ꝑce.in.vi.q.et alia ꝓse
quere ut ibi. Quero quādo mulier dedit nomē in do
tem an maritus teneatur illud suis expensis exigere.
glo.in.l.i.ff.de impē.in re.do.fa.tenet ꝙ impensis ma
riti et nō est alibi similis secūdū Dy.⁊ bal.et ꝓ illa gl.
facit.j.de bo.ma.l.i.⁊.j.de bo.que liber.l.fi.§.ubi autē
Sed modicū faciūt quia ibi pater recipit fruct⁹ ꝓpter
usufructū quē habet ratione paterne potestatis mari
tus autē fructus recipit i cōpensat.onerū matrimonij
que sustinet.dixit igitur bar.ꝙ si nomē datur extima
tum impensa ⁊ piculū est mariti sinautē simplicit dat
in dotem.tunc impensa debet deduci ex pecunia recu
perata et supfluū erit doti ut i sil.no.magno circa me
diū in.l.per diuersas.j.mā.Et quia hec impensa est ne
cessaria facta ad ꝑpetuā rei utilitatē ⁊ sic minuit dotem
l.qd dicitur in.e.ti. Sed bal.hoc tenet simpliciter glo.
quia debitū ponit ꝓpter has impensas in substātia
non recipit augmentū et sic impensa non fit ad ꝑpe
tuā eius utilitatē nec in re.sed extra rem ⁊ ꝓpter utili
tatem pſone exigentis.ut ex pecunia exacta fructus ⁊
cōmoditatē recipiat ut sic tanq̃ factū gratia fructuum
debet illaꝫ cū fructibus cōpensare ar.l.sumptus.ff.de
re.uen.⁊.ff.de impen.l.iij.§.j.et so.ma.l.fructus.et.l. di
uorcio.§.impendia.et si minus ex fructib⁹ ꝓceperit ha
bebit utilē act.nego.ge.qꝛ gessit negocia uxoris ⁊ sua
cū dos cōtineat interesse cōe utriusqꝫ.Et ꝓ bis indu
cit ipe qd no.in.l.si mulier.§.si rem.ff.de dele.iij hec sunt
uerba eius.Ad no.in.l.ꝑ diuersas ipe nō respōdet for
te quia de facili respōderi potest.qꝛ in noie uendito lo
quitur ꝙ tanto minus extimari debeat et ad aliū effe
ctū q̃ hic.Et hec opi.fauorē dotis cōcernit cui in am
biguis est fauendū.l.in ambiguis.ff.de iur.do. Sed ꝓ
bar.fortissime facit.ff.de dona.inter ui.⁊ uxo.l.si to qd
§.i.ubi ꝓbatur ꝙ hec impensa dicatur facta gracia rei
non fructuū.licet sit extra rem facta sicut ibi dicit de
impensa facta in nutrice ⁊ de impēsa facta in redēptio
ne seruoꝝ dotaliū que spectat ad mulierem. Et istud est
magis simile nostre questioni ⁊ ꝓ saluatione illi⁹ glo.
dic ꝙ euenisse uideꝫ ut maritus suo sumptu exigat re
cupando postea a muliere cū exigeret.unde cura sollici
tudo ⁊ impēsa ꝑ pri⁹ spectat ad maritū recupanda po
stea a muliere ⁊ tanto minus q̃tū de impēsis a uicto
recupabit.Et si ex mariti culpa nō recupat a uicto i
putabitur marito ar.l.fi.ff.so.ma.Et ꝓ hac ꝓte facit qꝛ
mulier nō quāritatē sed ius ⁊ act.dedit i dotē et sic nō
plus q̃ in effectu ex eo cōsequeꝫ ex quo extimationem
eius nō fecit sed in effectu non plus cōsequit q̃ id qd

ſupeſt deducta impēſa ergo ꝛc. et hanc partem teneo.

B causas. Pro debito domini nō puenitur colonus qui ſatiſſecit penſioni.h.d. Op.q̃ etiam nō cōueniatur ſi nō ſatiſſecerit.quia pſonalis obligatio ſuū tenet auctorē uel eius heredē non extraneū ut s̄.ſicut pe.l.i.Sol.cōſuendo contrariū niſi iam condemnatus eſſet locto.qz tunc in cauſaz iudicari conueniſ cōductor.l.ij et.iij.ī.quando fi. uel pua. Item niſi nomē fuiſſet ypothecatū creditori.l.nomē ī que re.pig.ob.po. Itē nō ꝓ refectione uie quā dominꝰ tenetur reficere quo non reficiente conductor domus ad refectionē poteſt cōpelli ꝛ diſpendiū impuratabit ī mercede.ut in caſu no.et ſinguli.ff. de loc.pu.fru.l. edi les.§ quicunqz.

Onam fidem. Ibi fidem.ſ. cōtrahentiū. ibi cōſiderari ſ.p inducē.equū.i.de equitate eſt. Et attende q̃ hic bona fides cōſideraī duobꝰ tēporibus uno ut interueniat tēpore cōtractus a ſic in contrahēdo quo caſu ſi non interueniat qz dolus adſit contractus bone fidei eſt ipſo iure nullus.ſi ſtricti iuris tunc uenit nullādus. ut in glo.qd̄ intelligē in odiū eiꝰ qui dolū cōmiſit non in fauorē.nam dolū ꝓpriū quis allegare non poteſt l.transac.s̄.de transac.Alio tēpore bona fides interuenire dz.ſ.tempore quo cōtractus impletur ꝛſic in eius impletōto ꝛ tūc quādoqz ciuilis equitas magis attendit q̃ naturalis que ex iure gētiuz ꝓuenit quādoqz ecōtra ꝛ quādoqz utraqz qz ad unaz concurrūt.ut patet in.l.bona fides.ꝓ totuz.ff.depoſiti ꝛ.l.ex empto.in prin.ff.de ac.emp.ꝛ.l.bona fides.ff.d reg.iur.ꝛ.ff.de dolo.l.elegant.§.non ſolum.ꝛ cōmodati.l.iij.§.ſi redita.ꝛ depo.l.i.§.ſi res.

Ieit. Primo dicum binariam cōtinent.ſcdo infert ex illo.ſcda ibi q̃propter. Inuitus quis ab initio non cōtrahit a cōtractu tamē inuito aduerſario nō diſcedit.h.d.uel ſic liberū ē ꝗbere et nō ꝗbere; ſz neceſſitatis eſt ꝗctui iā celebrato acquieſcere h.d.Mo.q̃ id qd̄ eſt a pn.uolūtatis efficit quādoqz ex poſtfacto neceſſit. Item no.q̃ ordinata a duobꝰ nō reuoluūtur ab uno. Itē no.q̃ ex cōtractu orit obligatio ut hic ꝛ.l.lz.§.ea.ff.de ꝓcu.uū glo.ij.inſti.de obliga in quit q̃ ſicut tauroꝝ cornua ſumbꝰligant uiſualiter ſic boies ex ꝗctibꝰ ꝛ obligationibꝰligant intellectualit et alibi.ꝟba ligāt homies tauroꝝ cornua funes. Itē nor. q̃ de cōſenſu partiū reſilit ab obligatione ꝛ an ipo iure uel ope exceptionis.uide que dixi in.l.ſi diuerſa.s̄.d transac.ꝛ in.l.pacta nouiſſima.s̄ de pac. Et uide tex.in l.ſi unꝰ.§.pactꝰ.ff.de pac. Venio ad apparatū ꝛ op.ꝗ primā regulaz no.in.l.nec enere.ī de iure deliberaſo ut glo.q̃ in illis eſt ſpeciale. Et adde que dixi.s̄. de epiſc. au.l.i Op.cōtra ſcdam regulā de.l.ſi pecuniā.in pn.ꝛ ī fi ff.de cō.ob cā.ſo.q̃ quidam dixerūt q̃ illa in cōtractibus innomiatis hic in nomiatis.ut ibi no hec non eſt bona qz.l.iſta etiā locū hz in nomiatis niſi ſit contracta obligatio ut patebit in uera ſo. Alij dixerūt aut contractus innomiatus eſt celebratꝰ gratia eiꝰ tantum qui diſcedere uelit ꝛ tunc locꝰ ſit pnie ut ibi Aut grā eiꝰ qui non uult diſcedere uel utriuſqz ꝛ tunc nō eſt locus pnie ut hic.ꝛ ita di.hic glo.ibi ſed diſtinctē iſtam ſo.reprobat az.qz ſi do tibi pecuniaz ut ſeruū manumittas ante.manumiſſionē locus eſt pnie ꝛ pecuniam repeto.ff.de condi.ob ca.l.dedi.§.i.ꝛ tamē ibi cōtractꝰ celebraī gratia utriuſqz. Et idez ſi do tibi pecuniam ut uadas capuaz ꝛ tamē locus eſt penitentie.ut di.l.ſi pecuniam.in prin.ꝛ idez pz in pmutatione.ff.de re.pmu.l.i. in fi.ideo az dixit tertio.aut ex cōtractu innoiato non dum eſt actio nata ꝛ tunc hincinde locꝰ eſt pnie.aut ē nata actio ex una parte tantū.puta quādo unꝰ tantum ex ſua parte impleuit.nam ei ſoli eſt nata.l.iuriſgen.§ i.ff.de pac.ꝛ tunc ex parte eiꝰ cui eſt nata locꝰ ē penitētie.ut dicta.l.ſi pecuniā.in prin. Ex parte uero obligati contra quem actio cōperit nō eſt locus pnie.ut hic qa non eſt in eius poteſtate ſoluere uinculuz alꝰ nō diceretur uinculo obligationis ligatꝰ qd̄ eſſet cōtradic.implicare. Et hanc ſo.ponit glo.in.d.l.ſi pecuniam.ꝛ hic circa eius fi.ibi in cōditione uero ob cām ꝛc.ꝛ hec uera Alij uero ꝛ quarto nō cōſideraueruūt dicere an contractꝰ innoiatus fiat grā tua uel mea uel utriuſqz.ſed ſoluz conſideraueruūt cuiꝰ grā id qd̄ eſt fienduz a recipiente pecuniaz fieri dz ut no.in glo.ſignata ſup ꝟ.repetitur.in.d.l.ſi pecuniā. Et iſti nō ex toto male dixerunt ꝛ ideo ꝓ latiori declaratione ꝛ obiectoꝝ remotione ut de diſtinctione quā ſcripſi in l.pecuniā.s̄.de condi.ob ca.ꝛ ſpecialiter no.caſuz ibi poſitū in qꝰ dicit q̃ in dato ob dotē futurā mulieri nō eſt locꝰ pnie l.ſi ego.§.i.ff de in.do. Op.ſcdo.ꝗ candem regulaz uidelz q̃ in contractibus noiatis ſit locus pnie ut patet in mandato. ff.man.l.ſi mandauero.§.fi.ꝛ.l.inter cauſas.§.qui mādatum.alꝰ eſt.l.ſi quis alicui.§.ſi mandatuz.ꝛ in ſocietate.ut.ff.ꝓ ſo.l.ucrum.§.fi.ꝛ.l.ſc.in prin.ꝛ in precario.ut.ff.de preca.l.cū precario.ꝛ.ff.de bona.l.lutius.ꝛ in depoſito.ff.depo.l.i.§.pe.niſi ſit factum in ſeqſtruz ut de dolo.l.ſi oleum.glo.ſol.q̃ nō ponitur regula ibi caſus ſpecialis a regula.poſtea dat ſcdam ſo.que pōt eſſe ratio prime.ſ.qz in his contractibus non eſt nata actio aduerſario eius qui penitet.ſed iſtam rationē reprobat glo.i.in ꝟ.ſed tu dic.tertio ꝛc.quia iſte textꝰ nō loquit de actione ſed de obligatione ut in littera patz Quicqd tamē ſit de natiuitate actionis glo.hic ꝛ in.l. ſi pecuniam.in prin.ff.de con.ob ca.ꝛ dy.extra de reg. iur.c.qd̄ ſemel placuit. Dicunt q̃ in illis caſibꝰ eſt ſpeciale ꝛ ratio ſpecialitatis eſt quā ponit glo.iſta in ꝟ.itē nec ob.ex qua moderni ut pe.cy.d.meus,ꝛ bar.dicunt q̃ nos nō debemꝰ dicere q̃ in illis caſibꝰ fallat.ſed dicere q̃ in eo ad qd̄ contracta eſt obligatio non eſt locus pnie ex parte obligati ut in iſta.l. At in his contractibus ad pſeuerantiam obligatio cōtracta nō fuit.in his uero in quibus ad perſeuerantiā obliꝰ cōtracta fuit tunc penitentie nō eſt locus ꝓ tēpore quo pſeuerantiam durare debet. Unde ſciendū q̃ obliꝰ ad pſeuerāriam quādoqz eſt tēporalis quādoqz ꝓpetua.ꝛ illa tēporalis quādoqz hz ꝓ ſuo fine ꝛ termino tēpus ſoliꝰ uolūtatis ꝛ cōplacentie cōtrahentis ſubſecute ut in caſibus predictis.quādoqz ꝓ ſuo fine ꝛ termino hz finē uſus ꝛ tēporis ad quē ꝛ ad qd̄ cōcedit ut eſt uidere in commodato ꝛ ſi.ut.l.in cōmodato.§.ſicut.ff.cōmo.ꝛ ī uſufructu cōſtituto tenet quis ad pacientiā preſtandaz ꝓ tēpore quo durat uſufructus non ultra ff.de uſufr. l.iij.§.i.perpetua autē ptz ro clare in obliga omnibuſ que tendūt ad irreuocabilem acquiſitionē ꝛ tranſitoriam in heredes. Op.quarto.de.l qui pecuniam.ff.ſi cert. pe.ſo.ut in fine glo quod declara quia ibi creditor nō numeraueret id ſub cuiꝰ numeratione ſpe facta erat confeſſio ꝛ ſic cum ex parte ſua non impleuerat efficaciter debitorem obligatum non habebat ideo non accipiendo ſe non aſtringit ut ibi. Quero ab extra q̃d dicemꝰ de uenditione alꝰ ꝓmiſſione conditionali ex qua ante conditionis euentum non eſt nata actio nec obligatio.l.cedere diem.ff.de ꝟbo.ſig. An locus erit penitentie.uidetur q̃ ſic.ar.huius.l.a ſenſu cōtrario.ꝛ argu.eius qd̄ no.hic Ly.in primo mēbro ſue diſtinctiōis ſed ueritas eſt in contra.ut.ff.de peri.ꝛ cō.rei uen.l.ſi ī uenditione.ꝛ.l.in illa.ꝛ.l.hoc iure.ff.de ꝟ.ob. Ad hanc

l.nũ.q̃ in obligatione constituta rẽ uel spe, loquit z sic
comprehendit etiaz casus p̃dictos. Nam z bij quibus
sub conditione debent spe lz dubia creditores nũcu-
pant.ff.de v̊.sig.l.cõditionales.z insti.de v̊.ob.§.ex cõ
ditionali.hinc est q̃ multa que concedunt creditorib⁹
cõcedunt et istis ut plene no.d.me⁹.in.l.i.ff.si cer.pet.
Quero dixi.s̃.q̃ in connectione de pmutando loc⁹ est
penitentie.sed quid si,p stipulationez solẽnez quis per
mutare ꝓmisit an ex stipulatione poterit compelli ad
pmutandum z uidetur q̃ non quia stipulatio dz obli-
gare szm naturam rei z facti deducti in stipulationẽ.
ar.ff.loc.l.si uno.in prin.ij.nũ.z.ff.de usu.l si stipulatus
In contrariuz est ueritas ut.l.ex placito.in fi.j.de re.p
mu.coniuncta l.petens,s̃.de pact.Ex predictis infero
contra bal.qui hoc dicit q̃ si in instrumẽto publico cõ
tinetur q̃ ticius ꝓmisit gayo talem rem permutare et
cum tali re ipsius gaii q̃ locus est penitentie quia licz
alias istud uerbum promisit] in instro appositum in-
telligatur p stipulationẽ.ut insti.de inutili sti.§.scriptũ.
Isto tamen casu intelligit nuda conuẽtione promisisse
ꝓter contractuz innoiatuz pmutationis in ꝓmissio-
ne deductum q̃ se non cõparit cũ cõtractu noiato sti-
pulationis qõ est falsuz.ut patet ex dictis in preceden
ti quest.bar.de sali.doc.bon.

J in solutum. Primo unaz.q.soluit.scõo cir
ca solutionez nouũ dubiũ remouet p cui⁹ re-
motionez priorẽ so.limitat.scõa ibi.q̃ si.quã-
do debitor dat suo creditori in solutũ nomẽ debitoris
sui cuius bona erant etiaz ypotbecata põt creditor ip
se perseqni pignora.nisi a prioribⁿ creditoribus sit di
stracta.b.d.No.q̃ p dationez nominis in solutũ trãsit
utilis personalis z ypotbecaria ei⁹ accessoria lz glo.in
telligat q̃ hic accepit specialiter ius pignoris in solu
tum. Item no.q̃ cessa psonali etiaz ypotbecaria intelli
gitur cessa. Op.i.q̃ hic textus supfluat p sequentẽ uel
ecõtra qõ ẽ d̃.§.qb⁹.s̃.de no.co.cõ.so.q̃ in duob⁹ diffe
runt ut in glo.z szm hoc uidet ꝓbari in v̊.bz hic in te
xtu posito.sed doc.dicunt q̃ licet istud fuerit possibile
sic de facto fuisse.tamen non fuit necesse.ar.l.se. Et ad
hanc litteraz habes respõderet q̃ intelligit cõsecutiue
per receptionẽ in solutũ principalis obligationis.ut-
qz igitur intellect⁹ uerus. Op.ij.ab extra q̃ per datio-
nem nois in solutuz utilis non transferat sine cessiõe
ff.de pecul.l.si sticho.gl.s̃.e.l.i.dicit q̃ hic fallit.pe.ue
ro qui tenuit.q̃ nullo casu transferat utilis sine cessio
ne dixit q̃ hic cessa fuit qõ patet.qz ultra datur.in solu
tum ꝓcu,cum in rem suam cõstituit. Sed cõtra pe.est
l.se.z.j.quãdo si.uel pũa.l.fi.ideo tene so.glo.ut lariu⁹
dixi in.l.i. Et quia non sequit necessario ꝓcu.in rem su
am constituit ergo ac.cessit.quia in solo exercitio dire-
ctarum põt quis ꝓcu.in rem suam costituere.l.qui sti-
pendia.s̃.de ꝓcu. Vltuno adde z hic aliqua que dicã
in.l.sequenti.Salicetus.

J a creditore. Primo unuz dictum circa pi
gnorum psecutionem.scõo aliud circa eorum
distinctionem.tertio in duobus casibus pre-
dictorum limitationẽ.scõa ibi.nam si.iij.ibi.sane.ex si
plici emptione nois in emptorez transfert etiam perse
cutio z distractio pignoris z ypotbece uenditori com
petentis.nisi a prioribus creditoribus sit uendita uel
ab emptoribus prescripta.b.d.supple tex.ibi nõ trãs-
ferãt.i.soluant.ibi uel precedens pars disiunctiue lo-
cũ bz qnãdo priorẽ ypotbecaz habentes uendiderunt
hic quando posteriorez uel nullaz habentes ypotbe-
cam uendiderũt. No.q̃ ex uenditione nois transit util
ut hic.z.s̃.e.l.ij.z nedũ principalis sed etiam ypotbe-
caie z accessorie actionis.z qõ fortius est quicq̃d ypo
the.sequit uel eius causa uenditori cõpetebat ut inst di
strahendi pignora qõ est multum no. Et marie ad sta-
tutũ quo cauetur ut creditor habens p̃ceptũ de solue-
do cõtra suũ debitorẽ possit illũ facere capi z detineri
ut idem possit is cui iura cessit post p̃ceptũ habitũ qõ
facit etiam cõtra id qõ tenet ia.bn.qui dixit q̃ statutuz
de creditore loquẽs non habet locũ in simplici cessio-
nario.qz ꝓprie creditor nõ est.l.i.ff.si cer.pe. Quod est
uerũ originaliter.sed subrogatorie oia iura creditoris
transferũtur in eũ.ut hic.nisi dicas q̃ oia transferũtur
que creditor habet ex ꝓpria cõuent.non que ex.l.pul-
sione.quod tamẽ non uidet bene dictũ.quia hic simpli
citer z generaliter dicit q̃ cessionario cõpetit ius uen-
dendi pignora.ut cedenti seu uendẽti licebat.sed illi cõ
petat hoc ius uel ex cõuent.si cõuentio intercess.rat ut
ex.l.dispositione.l.si cõuenit.lo.i.ff.de pig.ac.ergo ꝛc.
Vide tamẽ circa ista que diri.j.man.l.p diuersas. in
xiij.q.z tene que ibi scripsi. Item no.ex fi.q̃ actione p
empta uel scripta perit ois auctoritas z potestas que
cõpetebat ex illa uel ꝓpter illam. Item no q̃ exceptio
p̃script.que obest creditori obest emptori.z que obstat
cedẽti obstat cessionario. Op.q̃ hoc supfluat p prece-
dentẽ.So.ut ibi. Op.q̃ ex nomis emptione non trã
sit utilis.quia tũc frustra essent.ll.que dicunt q̃ empto
ri nomis debent cedi act.ut.ff.de heredi.uel act.uen.l.
emptori nomis et.l.qui filij:z.l.uenditor actionis. So.
q̃ ille de directis loquũtur hec de utilibus que i emp
torẽ transeunt sine cessione ut hic z.s̃.e.l.ij.z.j. de he-
re.uen.l.fi. Quero cũ glo.si nomẽ non sit uenditũ.sz
tantũ pignori datũ.an z ypotbeca z pignora intelligẽ
tur pignori z ypotbece data. Et respõdet q̃ sic.qz sicut
habet principale ita z accessoriã ut hic qõ no. Quero
ad extra quio si tẽpore uenditionis non habebat ypo
thecã uenditor.sed ex noua cõuẽtione postea facta cũ
debitore eam questuit an illa transibit in emptorẽ. re
spondeo q̃ non ut ꝓbatur in.l.herdẽ z qõ ibi no.glo.
ad hoc singulariter no.ff.man. Quero hec.l.z p̃cedẽs
loquũtur in ypotbeca z pignore.sed quid in fideiusso
re. Ego puto idem dicẽdũ qõ in ypotbe.z pig.ar.l.ij.et
quod ibi p doc.j.p quas pso.z quia ratio non uidetur
diuersa. Non ob.p̃dictis.l.si heres pecuniã.ff.ad tre-
bel.z.l.cũ emãciparus.in prin.ff.de cõtra.ta.z.l.heres
a debitore.in prin.ff.de fide.cũ ibi no.in glo. quia hic
quãdo transfert principali facto eius qui eam questuit
unde z accessoria tũc questa sequit illam.ibi quando
utiles trãsferũtur ex dispositione.l.z sena.cõsul. Que
ro ecõtra ad.l. istam an ypotbecaria possit uẽdi uel ce
di sine psonali. Dic ut p dy.z bar.in.l.fideiussor obli-
gari in prin.ff.de fide. Ego autẽ dicam in.l.pe.j.de he-
re.uel ac.ubi glo.ponit cõtra ultimã ptem op. q̃ mai⁹
tẽpus q̃ fit longũ tẽpus requirat ut.j.de p̃script.xxx.
anno.l.sicut.z.l cũ notissimi. So.q̃ hic quãdo possi de
tur titulo.ibi quãdo sine titulo.l.i.z.ij.j.si adv̊.credi.
Sed queri potest quare re mobili usucapta spacio triẽ
nij p extraneũ possessorẽ nõ tollit ypotbe.cõtra credi-
torẽ.ut.l.usucapio.j.de pig. Sed requirit tẽpus longũ
ut hic.respõdet ut no.in d.l.usucapio.z in.l.i.j.si adv̊.
credi. Vel dic meli⁹ q̃ ius ypotbece uelut ico:pale eq̃-
parat inobilib⁹ ut.j.de p̃scrip.lon.temp.l.fi.§. sinaũt
Vsucapio autẽ est parata ad mobilia tantum ut.j. de
usucap.transfe.l.i.§.cum autem.

J qnidem. Primo thema ex quo resultat du
plex questio.secũdo utriusqz so.tertio noui du
bij remotio.secũda ibi nec quid dederas.ter-
tia ibi q̃ si mutuo. Donatio p̃fecta non reuocat mor

re seo pmissio ordiata ad donationē de futuro sic.b.d
No.specialiter ꝙ mandatum etiā remunerationis gra
factum revocat morte mandantis reintegra.Cōtra b°
op.glo.ex eo ꝙ huic mandato inest donatio sz māda-
tuz ex cā donatiōis nō revocat morte.l.illam.j.de do.
g° rc.glo.dat plures so.finaliter tenet istaz ꝙ ibi de p
senti donavit z cessit hic de preseti nil donavit nec ces
sit sz tantū pmisit sive mandatū simplex fecit nec eum
pcurat. in rem suā constituit.Alij ut iac.de ra.dixit.ꝙ
hic mandatū direxit pcuratori suo nō donatario ut i
ꝯ.z hanc tenet bar.z inducit istaz lrām in v.nec qd ti-
bi mandaverit dari.sz nō placet pe.,pter anteriorem
litteram que di.ꝙ precepit te a pcuratore suo pecuniā
sumere quare di.ipse ꝙ mādatū in rem suā finit mor
te ut hic sed nō cessio act.ut in ꝯrio.sed certe hic nō fu
it mādatum ut exigeret vel act.intentaret sed ut iret ad
pcuratorez z ita loquitur prima lra unde ponderat ꝙ
nō dicit precepit tibi sed di.precepit te sumere rc.z iō
precedens so.videtur verior.nec est ipsa diuersa a sol.
glo.si vba glo.bene ponderent.Dicendus est ergo ꝙ
mandatum pcuratori factum hic erat finitum Quero
modo si virtute mandati a pcuratore petere nō potest
an ab herede huius renuntiatoris repetere poterit.rn.
glo.in v.alij tamē ꝙ nō tēpore huius.l.sz ꝙ sine tradi
tione nō valebat donatio quasi insinuat glo.ꝙ qz ho
die valet donatio sine traditione.l.si quis argentū.§.f.
j.de don.qd petere posset qd di.glo.nihil esse quātum
ad hanc.l.z verū di.quia hic de presenti nō donabat.
licet haberet animuz donandi in futurū tempore tradi
tionis quaz mādaverat fieri p pcu.suuz unde ante nō
est donatio nec ex tali animo in tēpus traditionis su-
spenso datur actio z de hoc est hic casus z p hoc fa-
cit.ff.de le.ij.l.cū pater.§.mevio.Et ibi vide quid iuris
si pcurator post domini mortem soluisset huic cui do
nare volebat.

Egantes.Primo vetat.scdo permittit.scda
ibi.sed pertore.Debiti exactio nō debet fieri
manu armata sed civiliter in iudicio.h.di.con
cor.ff.ꝙ me.ca.l.extat.Op.de.l.null9.s de iudi.z de le.
i.z.ij.quā.li.uni.si.iudi.se vin.z de.l.ait.§.si debitorem.
ff.de bis que in frau.cre.z de.l.pe.§.fi.j.de pig.ac.z de
le.iij.j.de pig.z.ff.quo.le.l.i.§.i.so.ꝙ hec regula fallit i
casibus illis ut no.in.d.l.extat.

Diversus.Si pignore electo p residuo precij
remanet integra petitio.h.d.No.ꝙ yporheca
ria nō tollit pfonalem.Quero hic loquit jn pi
gnore distracto.sed quid si pign9 sit creditori adiudi-
catuz in solutū glo.nident cōtrariare.nā in.l.ordo.j.d
ex.rei iudi.di.ꝙ p toto debito debet habere lz minus
valeat.sz in.La diuo pio.§.si pignora.ff.de re iudi.di-
stinguit z melius ꝙ aut facta est ei adiudicatio p cer-
ta quātitate z tūc residuum potest petere.aut simplicit
p debito z tunc nihil ultra petere pōt z ita tenent do-
ctores.Sint ergo cauti creditores quādo velint retine
re sibi p debito ex cōuentione intra vel petere sibi ad
iudicari ut expimant qd p vera extimatione volunt.

Jmia credu.Pro mutuo qd accepit colonus
non tenet domin9.h°.d.No.ꝙ qs non dz esse
nimis credul9 nec sibi ipsi blādiri.Item no.ꝙ
castaldionū presentia nec cor subscriptio nō preiudi-
cat domino.

Bes.Pro debito pecuniario liber bō serui
re nō cogit.h.d.Et no.ꝙ duc sunt pricipales
lecture ,pter illud vbuz liberos.nā pōt intel
ligi de liberis adiectiue z hic diuiditur in duas ,pter
verbum seruire qd hz duas expositiones una est ut ser
ui fiant z in seruitute cōstituti serviant.alia est ut in li
bertate serviant.i.famulent z operas prestēt.scdo mo
do illud verbuz liberos pōt intelligi substantiue ,p fi
lijs obligati.ut.l.liberorz.ff.de v.sig.ut hec omnia ha-
bent hic in glo.No.ꝙ debitum pecuniariuz nō pōt li-
bertati hois coerci ut hic z.l.plane lo.ij.§.fi.ff.de le.i.
Op.j.de cap.l.fi.di.glo.ꝙ ibi fallit.Adde z est rō quia
seruus erat tēpore redēptionis.Op.de.l.i.§.iij.j.cōmu
nia.de manu.di.glo.ꝙ ibi fallit z in alijs casibus a iu
re expressis.Op.de.l.si uno.§.cum quidam.z de.l.q o-
peras.ff.lo.so.ꝙ fallit in locatione operaruz facta ad
tempus.ita di.glo.Ex qua no.ꝙ quis se obligare non
potest ad serviendū ppetuo quia tunc est species serui
tutis ut hic.z hoc vult ista glo.z fuit opi.yr.sed Jo.z
accur tenet ꝯ.ut habuisti no.in.l.antiquitas.s.de usu
fru.di.ut ibi dixi.Op.ꝙ pater filios obligare z seruos
facere pōt.ut.l.ij.de pa.qui si.dis.so.ꝙ fallit necessitate
famis ut ibi.Op.ab extra.quia stare in carcere est spe-
cies seruitutis.l.ij.ff.de li.ho.exhi.sed existens nō sol-
vendo pōt carcerari p debito.ut.j.qui bo.ced po l.i.z
j.de exac.trib.l.nemo.ergo rc.so.ibi de carcere publi-
co z tediali quo debitor affligit ut ipse vel alius p eo
citius solvat hic de afflictione seruili vel quasi apud
ipsum creditorem.Op.vj.cōtra precedentē so.de.l.naz
z seruus.in pn.ff.de ne.ge.ubi quis se obligat ad car
cerem debitoris.so.ibi erant in captiuitate z unus p
alio se obligavit vel ibi nō determinat an obli° valeat
sed factum narrat.Op.vij.de.l.interdum.§.qui furem.
ff.de fur.sm unam lec.ibi positam in glo.ubi liber bō
se tradidit alteri.ut cum in carcere teneret z affligeret z
flagellaret ut veritatez de futuro cuius erat suspectus
cruceret.so.ꝙ glo.illa non ,pterea di.ꝙ tale pactū va
leret.sed qualiter res in facto fuit simplicit narrat un
de dicendum est ꝙ pactū nō valet ut hoc sentit glo.fi.
in.l.i.j.quando civilis actio preiu.cri.Op.viij.de.l.pe.
ff.de cōdi.ob ca.so.ibi erat seru9 qui traditus est.Op.
ix.extra de iureiu.c.ex rescripto.z.ff.de testa.l.obsides.
cum ibi no z de.l.diu9.ff.de iure fis.Jn quib9 pmittunt
obsides dari.so.,p publica causa dari possūt ut ibi nō
,p priuata.ut hic scōm doc.z bar.z ita intellige glo.in
.l.ij.j.de pa.qui si.dist.

Odmo. No.ꝙ triplici pena affligit qui
debitore suuz capit et retinet.secus si debitor
esset fugitiu9 quia capi pōt ut ad iudice ducat
z tunc modico spacio debet retineri ut no.in.l.extat.ff
ꝙ me.ca.z.l.interdum.§.qui furem.ff.de fur.z dixi.s.e
l.negantes.Jtem no ꝙ quādo eadem.l.imponit pena
corporalis z pecuniaria una nō tollit aliaz.sed an utra
qz simul possit peti.dixi.j.quā.ci.ac.preiu.cri.sed quat
erit hec pena corporalis.rn.si in priuato carcere retie
tur pena est ultimi supplicij.ut.j.de pri.car.l.i.in fi.Si
vero ut sibi serviat z seruitore retineat tūc pena erit ar
bitraria ut cetere alie indeterminate ut.l.i.§.i.ff.de ef-
fracto.Quero de intellectu illi9 lre vel parentib9.rn.
glo.ꝙ parentibus petentib9 noie retenti vel heredita-
rio nomie illius z idez si extranei,eius essent heredes
ita di.glo.quā no.sm bal.Ad statutū quo cavet ꝙ bo
na homicidiō p certa parte applicent filijs occisi ut filij
postea morientes trāsmittant ius petendi partez illaz
bonorū suis heredibus.sed potes colligere generali9
ꝙ ius petendi penas legales quis transmittit ad here
des ut hic.sed quero supposito dicto statuto dispone
te ut bona homicidie debeant p dimidia filijs occisi
an eo filios nō habente debebunt extrancis ci9 here-
dibus.Dic ꝙ non quia hic videtur priuilegiuz filiorz

z hoc etiam uideur pbari p istam glo. Sed pone ꝗ si
lij interfecti partez illaz bonoꝝ nō uolūt. an admitten
tur parentes interfecti sa. h gl. in. iij. expositione ꝗ sic
Sed dic ꝯ. quia priuilegiū est filioꝝ g° nō extendendū
ff. delc. l. si ꝟo. z. l. si ꝟo negociū. §. ō uiro. ff. so. ma. Nō
ob. hic. iij. expositio qz hec. l. ultra pcedit parētes admit
tendo ubi filij nolint. Querit glo. an huic autētice po
terit renuntiari z sic an ualebit pactuz factuz int̄ credi
torem z debitorem ꝗ ipsuz possit capere z p debito re
tinere. z di. glo. ꝗ non qō quidam dicūt ueruz ut i do
mo eius retineat ut hic. sed ut in carceres publicos de
ducat donec soluat dicunt posse. ar. ff. que in frau. cre.
l. ait pretor. §. si debitorez. ſz dy. qui banc. q. format in. l
alia. §. elegant̄. ff. so. ma. dixit ꝗ indistincte non pōt. ar
gu. l. non est singulis ff. de re. iu. z idem tenet bar. ibidē
ad. §. si debitorez rñ. ꝗ ibi facit auctoritate. l ut ducat
illum ad iudicē ſz ex pacto nō pōt. ar. b° autētice. z. l. p
cedenti. z qz nemo est domin⁹ mēbroꝝ suozū z ideo p
pactum se ad b° obligare nō pōt z sic isto casu pl⁹ pōt
l. ꝗ homo. l. preest homini. z sic nō ob. l nō est impos
sibile. ff. de pact. cum si. Et sic ex glo. ista no. ꝗ ubi ali
quid est. a. l. damnatū z punibile nō pōt illi renuntiari
qō tene cordi. Et ex ista glo. dixit ꝓz. malu. ꝗ cessioni
bonorum non pōt renūtiari. z b° etiaz tenet bar. in. di.
§. elegant̄. ubi uide. dicā. ī. de cessione bonoꝝ. in prima
uel si. l. z ibi ponit Ly.

Um qui. Primo consulit. scōo uerat. secū
da ibi nam aduersus. Mutuatus obligat mu
tuanti non hij ad quos pecunia ex mercibus
emptis redacta puenit. b°. di. no. Et scias ꝗ mechanici
faciunt sibi credere ꝯrium. Querit quid si uendo' mer
ces ticio z tici⁹ illas gayo z ei tradit ticius postea nō
soluit nihil in termino uolo recurrere ad merces q̄s ei
uendidi an possiz dic ꝗ nō quia p traditionez facte fu
erunt ticij exquo fidem habui de precio unde in alium
transferre potuit z p b° etiam facit. l. ista. sec⁹ si mec p
seuerassent. ut. ff. de trib. l. pcuratoris. §. sed si dedi. z. h
de pui. cre. l. si uenter. §. in bonis. Sint ergo cauti uen
dentes ut sub cōditione uendant uel eas ypothecarat
p precio retineant uel pactum apponāt ꝗ si in termi
no precium nō fuerit solutum res sint inempte. naz re
soluto iure datoris resoluet ius acceptoris.

Si in arbitrio. Creditori datur electio an
agat psonali ꝯ principalē uel ypothe. ꝯ pigno
rum possessorez uel simul agat ꝯ utrūqz z hoc
iure isto hodie serua aut̄. hic posituz. z sic op. de aut̄. ſz
hodie. so. ꝗ illa corrigit in b° qz oportet ꝗ primo fiat
excussio principalis q̄ pueniat ad extraneuz possesso
rem. z ex hoc sequit ꝗ etiaz extraneus possessor nō po
test cumulari cuz principali z sic in duob° corrigit. sed
an ꝯ principalem poterit cumulari psonalis z ypo. tex.
est ꝗ sic. in aut̄. de fide. §. sed neqz. col. i. z no. ff. de reg.
iu. l. nemo. ex his. §. i. z iste casus n̄ corrigit qō no. Op.
cum glo. de. l. monachis. ff. de iure fis. ubi etiā de iur̄ ne
teri prius cōuenit principalis q̄ extrane⁹ possessor. so.
ibi in ypotheca tacita. hic in exp̄ssa. Bar. de Salic.

Ed hodie. No. ꝗ nedū principalis sed etiā
fideiussor est prius excutiend⁹ q̄ pueniat ad
pignoꝝ possessores. Et pōt esse ratio duplex.
quia ipse est obligatus possessor pignoris nō. scōa ꝗ
substantia fideiussoris aggregat substantie ipsi⁹ princi
palis z facit cum uideri soluendo ut in casu not. ff. de
fide. l si plures. §. p. Sto. op. de aut̄. hoc ita si debitor.
ī. de pig. z hic z ibi dat plures so. sed ueritas est ista ut
distinguat̄. Aut reus uendidit rem illam lite iam ꝯ se
contes. z emptor cōueniri pōt principali non excusso ut
dicta aut̄. hoc ideo. z in aut̄. de litig. §. ad h°. z in so. lo.
Aut uendidit li. nō cō. secū. z tunc aut pacto inito ꝗ p
cium soluat creditori z huic pacto consensit emptor z
tunc in eius odiuz qui nō curauit ut preciū daret cre
ditori cuz posset pmittit creditori ut ypothecaria pr⁹
eum cōuenire posset quia meret puilegium admittere
qui fraudem noluit cōmittere. Aut hic pacto nō inito
cum creditore uel si inito ei non cōsensit emptor z tūc
solum in subsidiuz cōueniat emptor. nisi preciuin cre
ditoris fuisset solutum quo casu nec in subsidium cō
ueniri posset qz ex receptione precij pignus liberatuz
esset. Quero nunc p materia lucidanda pone ꝗ extra
neus possessor non sibi sed debitori possidet an tunc
ypot. non excusso principali pueniri poterit. dicit. bal.
ꝗ sic ꝗ effectus iudicij fundat̄ ꝯ principalem quia nō
tam ipse q̄ principalis cuius noie possidet ōz cōueniri
ar. l. ij. s̄. ubi in rem. ac. qō placet mihi ubi ita posside
at debitori ꝗ non sibi. als etiaz sibi qz et ipse pignori
habeat. puto principalem p⁹ excutiendū. Quero. ij. quid
si essent duo rei simul obligati an unus eoꝝ possit cō
ueniri ypothecaria anteq̄ alius psonali cōueniat. dic
ꝗ sic p re ppria ter. est cum glo. ff. qui. po. in pig. ba. l
mulier. z ibi p bar. sed p re que fuit alteri⁹ correi quaz
possidet non pōt si cōueniat ex illi⁹ ypothece non sua
ut hic. Quero. iij qualit̄ pbabit̄ ꝗ principalis nō sit sol
uendo. rñ. uel p cōfessionē cōuenti uel p sniam p quam
eius bona omnino fuissent publicata uel p uulgi opi
nionem. ar. l. ubi. in pn. z qō ibi no. glo. ī. de iure do. et
per dy. in. l. si constante. in pn. ff. so. ma. Uel qō cauti⁹
est p discussorem p iudicez missum. ar. l. magis puto. §
ne passim. ff. de re. eo. qui referat se solicite inquisiuisse
de bonis principalis. z b° faciat iudex scribi in actis. z
hic est attendendum ꝗ de rebus oino inutilibus non
est curanduz ar. l. si inutiles. ff. ut in pos. leg. Sed dubi
um est an sit necesse ꝗ iudex interloquat̄ discussionez
fore legitime factam. Jac. but̄. ꝗ nō. z p hoc inducit. ī.
ad treb. l. scim⁹. §. cum aliquis. z qō ibi not. glo. sup ꝟ.
contumaciaz. bar. uero tenet ꝗ sic ut ipse no. ff. de op.
no. nun. l. stipulatio. §. si quis aut̄. als. §. hz aut̄. z pbat
quia inter causas inter quas est ordo prima debet pri
us p sniam decidi. ut. ī. de interdi. l. incerti. z. ff. de acq.
pos. l. extitus secundo dicit esse quasi casum in dicto. §
hz autem. ubi ꝯ fideiussionez non uenit̄. nisi prouūriet̄
iniuste edificatum. ad. l. scimus. rñ. ꝗ ibi pnuntiare de
bet citatum esse cōtumacem sed nō act. esse translatas.
quia illud uenit ex dispositione. l. p ista parte facit. ff.
de re iudi. l. a diuo pio. §. in uenditione ubi iudex int̄
loquit̄ mobilia non extare ut ad inmobilia pueniri pos
sit et hic tutior uel forte z non male dic. ꝗ si ō co ō q°
prius debet constare sit controuersia tunc sup eo debz
pnuntiari ut in. l. al. p bar. Si autez non sit in contro
uersia tunc pnūtiatio non sit necessaria sed de bene es
se ratio. quia z si iudex pnuncier excussionez legitime
factam talis pnūtiatio nō preiudicabit extraneo pos
sessori non citato specialit̄ uel saltim generalit̄ frustra
ergo pnūtiatur si non extant cōtradictores uel si non
sunt citati generalit̄ saltem z tūc puto pnuntiandum
Quero quid si res ab extraneo possessa erat obligata
p debito naturali tantuz an tunc excussio principalis fi
eri debet dic ꝗ non quia impossibilis est cum pro de
bito naturali agi non possit secus si agi posset ex natu
rali tantum. quia tunc excussio esset necessaria tam cō
tra principalem q̄ ꝯ fideiussorem. Et ita no. dy. quez se
quitur bar. in. l. marcellus. ad si. ff. de fide. z de so. l. cuz
quis. §. si quis. ultimo queri pōt usqz ad qō temp⁹ hec
excep. opponi potest sed remitto ad no. p. Ly. ī. de pro

bari.l.exceptionem.⁊ ibi dicam.

Ut actio. ab heredibus et contra heredes incipiantur. Rubrica.

Continua ut in glo.

Cum et stipulationes. Primo causam sui statuti premittit.scdo statuit.tertio rationez annectit.scda ibi. sed nobis.tertia ibi.ne ppter.Obligationes tam ex ꝛ̄ctibus q̄ ex ultima uoluntate possunt ab herede incipere actiue ⁊ passiue remota antiqua regula bis contraria.h.oi.Ibi.cōpositos.i.collatos.sed inuita inuitos. Ibi respuebat quia cōtractus erāt collati in temp⁹ q⁹ non poterant celebrari cum hō mortu⁹ sit extinct⁹ ⁊ nihil fit.ut in aut.de nup.§.sed deinceps.Ibi.recepimus i.approbauim⁹.Ibi.correptarū.i.direptarū seu collatarum.Ibi.tollere ⁊ noua ponere que sequit̄ uidelicet ut liceat.ꝛc.Ibi latitudo uolūtatis.i.lata mens ꝛ̄bentium.Et sic no.q̄ mens hois nihil aliud est q̄ ei⁹ uoluntas.Item no.q̄ nimia subtilit.ſ reprobatur ut hic ⁊.ī.p ſo.l.de societate.Ité no.q̄ nō sufficit tolli maliā tū nisi tollat̄ mā.nec cātū nisi tollat̄ cā.n⁷ pductū nisi tollatur pducibile.ideo nō sufficit urtica⁹ ⁊ spinas succidi nisi radicitus extirpent̄ quia radices habēt pullulare.Item no.q̄ correcto dicto non corrigit̄ ratio ex q̄ illud infertur ut hic sed ecōtra.sic ut in aut.ingressi.s̄.de sa.san.ec.⁊ ibi dixi.Vltimo no.regulā q̄ obligat̄ ⁊ actio possit incipere ab heredibus ⁊ cōtra heredes

Op.textualiter cum glo.i.q̄ littera non bene dicat q̄ ex illa implicatiua alios innuit stipulationes esse contractus qō est cōtra.l.labeo.lo.ij.ff.de v̄.sig.Et etiā innuit deberi legata ex contractu qō est falsuz.ut insti.ō obli.ex quasi cōtra.§.heres.ſo.ut glo i.Op.contra regulam quia si pmitto tibi si uolam ⁊ nō dixi me uelle heres meus non pōt uelle ⁊ sic obligatio nō potest ab herede incipere ff.de ac.⁊ ob.l.sub hac.ſo.ibi.ideo quia stipulatio non tenet ab initio quia cōmissa est in mera uolūtate pmittentis.ut hic in fi.magne glo.⁊ ibi no.Op.q̄ hec.l.nihil noui inducat quia etiaz olim poterat obligatio incipere p⁹ mortez pmissoris ⁊ sic in psona eius heredis.ut insti de v̄.ob.§.ex cōditionali.ſolu.ut glo.q̄ regula antiq̄ fallebat in stipulatione cōditionali ut in cōtrario in alijs uero casibus locū habebat.Quero igit̄ mō de exemplis in quibus olim non ualebat hodie sic.⁊ glo.ij.ponit exemplum in stipulatione.puta si pmitto tibi me daturum.x.p⁹ mortem tuam olim nō ualebat hodie sic.Et in legatis ponit exēplum.si lego tibi.x.post mortem tuam .nam perinde ē ac si heredi tuo legem ut hic habent̄.insti.de inutil.sti.§ post mortem.⁊.§ fe.⁊ insti.de leg.§.p⁹ mortez.⁊ hic q̄n do incipit ab heredibus.Quando aūt incipit ꝛ̄ heredem glo.alia maior.in p̄n.ponit exempla.puta quando pmitto tibi dare fundum in kal.augusti sub pena ⁊ ante mortem ⁊ postea dies uenit cōmittit̄ pena in psona heredis l.ad diem.ff.de v̄.ob.cū si.allegatis in glo hoc exemplum nihil ualet.qz ⁊ ante.l.istam ⁊ olim hoc erat quia pena erat permissa sub conditione ⁊ ideo oli committebat̄ etiam in psona heredis.ut dixi.iiij.cōtrario ideo glo.ponit alia exēpla ut mō notaui in alia gl. ⁊ intellige eō ad illa.puta si pmitto tibi dare.x.p⁹ mortem meam.nam olim nō ualebat hodie sic.⁊ idem si lego tibi post mortem meam obligatio incepit cōtra heredem meum.His exemplis sic positis op.glo.q̄ ymmo sit differentia inter stipulationem ⁊ legatum.naz in stipulatione p̄sens est obligatio licet inefficax unde uidetur obstare.ff.de cuic.l.si p imprudentiā.§.nō mirū.gl. fateatur aliq̄ oriam esse.sed examinem⁹ ista p exempla pone q̄ pmitto tibi dare post mortem meam.dicit glo. q̄ obli⁹ est presens et pura sed in temp⁹ necessario futurum.est dilata ⁊ sic certū est debitū iri.nam si stipulator ante moriatur transmittit.insti de v̄.ob.§.ex cōditionali.sed in psona pmittentis est inefficax qz ꝛ̄ eam agi non pōt in psona eius heredis.sic et in hoc gl.bene dicit In legato aūt qō quis facit dandum p⁹ mortē ipsius testatoris nulla est nata ob⁹ nec est certum debitum iri quia pōt reuocari. Item quia ⁊ si nō reuocet̄ pōt fieri caducū moriente legatario.ante testatorem sz pone q̄ pmitto tibi dare.x.post mortem heredis mei dicit idem q̄ in p̄mo exem⁹.sz pone q̄ lego tibi post mortem heredis mei idem qō in scdo.qz ō presenti n⁷ post mortem meam cōtra heredem meū nulla competit acti.als ob⁹ quia non potest mori legatari⁹ ante heredem meum ⁊ non transmittit.l.iiij.ff.quan.di.le ce.⁊ sic ex parte dare debentiū oria glo.est bona. Nūc uidemus ex parte recipere debentium puta pmitto tibi p⁹ mortem tuam certe nata est obligatio qz certū est debitum iri.g⁹ cessit statim dies l.cedere diem.ff.de v̄.sig.sz si lego tibi post mortem tuam in uita mea nulla est obligatio.sed post mortem meam statim est obligatio nata quia certū ē debitum iri.siue moriatur heres siue legatari⁹ ⁊ hoc uolunt doc.licet non ita clare recitent.sz contra h⁹ ultimū arg.sic nō pōt esse obligatio nisi sit psona que obligetur ⁊ cui.insti.de ob.in pn.sed in casu isto nō est psona cui ut pbabo g⁹ ꝛc.pbo minorem testator uoluit dari p⁹ mortem legatarij g⁹ eius heredi.sz uiuens nō hz heredem g⁹ heres testatoris in uita legatarij nō potuit obligari deficiente psona cui so.q̄ obligatus est ei cui legauit lz dari uoluerint nisi p⁹ e⁹ mortem unde petitionem reseruauit uel distulit in psōa ei⁹ heredis.Quero testator relinquit p⁹ mortem heredis sui an ab ipso herede dicat relictum an ab heredib⁹ heredis dic q̄ a suo herede ut est tex.no.in.l.coheredi.§. cum filie.v̄.quid si heredem.ff.de uul.⁊ pupil.Et h⁹ no. pone patrem filium instituisse heredem ⁊ eum grauasse ut post eius mortem restituat hereditatem gayo.Si diceret fideicōmissum relictum ab herede impuberis ueniret in fideicōmissum legitima filij.l.si fundum p fideicōmissum. §. fi.cum.l.se.ff.de le.i.sed ubi dicatur grauat⁹ pupill⁹ legitima non uenit in grauamen.ut dixi.l.ex trib⁹.s̄.ō inof.test.⁊ ita dicit bar.in dicto.§.cum filie.Item est notandum ppter aliud uidelicet ppter positionem in inuentario ⁊ detractionem falcidie.nam g⁹ legatū tanq̄ onanans de bonis p̄mi heredis dz in inuentario suorum bonorum ad grauamen describi.l.penales.in p̄n v̄.⁊ enim ff.ad.l.fal.Quero legasti mihi p⁹ mortem meam heres meus perit ut hic.sed an ex psona mea uel sua.glo hic posita uidetur dicere q̄ ex psona sua ⁊ male nisi saluetur ⁊ ppter dictiōem quasi.quam adiecit que est nota ī pprietatis dicendum.est igitur q̄ ex psona defuncti cui est relictum.nam ipse est qui transmittere ōz ad heredē ex quo res est tranimissibilis ⁊ p⁹ eius mortem patrimonium ōz augeri tex.est in dicta.l.penales.in p̄n.in v̄.nā ⁊ si ita.qō etiam tene menti quia tale legatū dz describi in inuentario bonorum ipsius legatarij qō est utile e⁹ creditoribus ⁊ legatarijs.Quero glo.hic ponit exemplum quando testator legat ticio post eius mortem.sed pōt q̄ nō dixit cui legabat sz impsonalit̄ dixit lego p⁹ mortem ticij.x.an uiciabit̄ rōne impsonalitatis .di.bal. q̄ nō sed intelligetur legatum factum heredi ipsi⁹ ticij. ar.ff.de le.i.l.si seruus.§.qui margaritam.sed certe textus ille modicū facit quia ibi loquit̄ de psona grauata que licet nō sit nominata intelligitur de herede istitu

to. Nos uero loquimur de pſona bonorata que nõ eſt expreſſa. ꝛõ recurrendũ puto ad no. in l. errore. j. ꝛõ reſ. ꝛ potius uideretur intelligendũ de ipo ticio poſt cuius mortẽ legat. de eo ergo ut eꝰ herede uideꝛ diriſſe. ut res potius ualeat ꝗ pereat. Ultimo iſta. l. inducit p pe. q̃ in obligatione in die nõ ſit nata actio ſed obligatio tã tum qõ eſt cõtra opi. glo. Et pbat ſic ꝓdicio neceſſaria non ſuſpẽdit obligationẽ licet habeat diem ſecũ annexam. ff. de noua. l. ſi pupillus. §. ſub cõditione. ſed ſub cõditione neceſſaria pmittit cuꝫ poſt mortẽ pmittit. q̃ neceſſario mors euenit ꝛ tamẽ ante mortẽ nõ eſt nata actio ut pbatur hic in rubro ꝛ nigro ubi dicit q̃ incipit ab herede ꝛ cõtra heredeꝫ. ergo hic eſt caſus q̃ die euenire naſcitur ꝛ nõ ante. Secũdo ad idẽ quia actio eſt ius pſequẽdi ꝛc. inſti. de act. in prin. ſed hoc ius pſequẽdi ante die non cõperit. hinc ẽ q̃ qui ante diem agit male agit l. pecuniã in fi. ff. ſi cer. pe. et puniebat olim in amiſſione act. hodie uero duplicant inducie. ut iſti. de exce. §. pe. ergo ꝛc. tertio quia ſi pmittit ptus ancille futurus uel fructus futuri in fũdo. nõ antecq̃ cõſtet in rerũ natura dari poſſꝫ. ꝛ ſic ante tẽpus nõ cõperit actõ l. interdũ. ff. de ꝟ. ob. ꝛ. l. i. in fi. ff. de cõdi. ꝛ demo. ergo ꝛc. Quarto uidetur caſus. ff. man. l. ſi tibi mandauero. in prin. ubi dicitur q̃ ſi fideiuſſor ſoluit ante diem ei nõ eſſe mãdati act. cõtra principalẽ ꝛ ſic ibi eſſentia a ſubſtãtia actionis eriaꝫ denegat. Quiro dicitur pbari in. l. iuriſgen. §. quymmo. ꝟ. ut pura. ff. de pac. ubi dicitur q̃ ſi fiat pactũ poſt diuorciũ ut citeriori die dos ſoluatur non ualet pactum ne ex pacto nudo actio naſcat tũc ſic ꝛ ſine pacto dos debuit ſolui facto diuorcio annua bina terna die et ſic ad tẽpus. ſed cũ pactũ illõ nõ pſit ut citeriori die peti poſſit ſequit q̃ ãnua nõ eſt nata actio. q̃ tunc pdeffet ad coadiuuãdũ act. ꝛ to llendã exceptionẽ cõtra eũ cõperentẽ. l. pacta nouiſſima. §. de pac. ꝛ. l. ſi unus. §. pactus. ff. e. ti. Sexto allegat p caſu ff. ſi cer. pe. l. cer. iſ cõdicio. in prin. Septimo inducit etiã p caſu. ff. dele. ij. l. ſi ita ſcriptũ. §. ſi ſub cõditione. ubi dicitur q̃ legatũ in diem ante diem nõ poteſt repudiari. quia iterim ad legatariũ nõ pertinet. Octauo allegatur p caſu. l. ſulcinus. §. ſi in diem. ff. ex qui. ca. i po. ca. Nono pbatur quidã exemplo naturali. q̃ i natura hoc eſt q̃ ante diem partꝰ non poteſt naſci niſi abortiuus ergo nec actio ante die. quia ſic ſe habet actio ad obligationẽ ſicut ſe habet filia ad matrẽ. l. licet. §. ea. ff. de pcur. Decimo allegat p hac pte glo. tertui cõiũcta. j. de dolo. l. iii. Iſtam partem tenuit pe. ꝛ Ly. qui hic ſatis plura allegat. licet nec oia iſta allegẽt ſed ſupflua reſecaui. Sꝫ Sriã ptem tenuerũt cõit noſtri glo. ꝛ ſpecialiter accur. in oibus locis de quibꝰ. j. ſubicitã. ꝛ primo i l. i. ff. quãdo. di. uſufru. le. ce. ubi p ſe dicit eſſe caſuꝫ ibi in fi. ubi pondera diuerſitatẽ quã ibi facit ter. Inquit enim q̃ qui agit ante diem uſufructus cedentẽ nihil agit et eſt ratio q̃ nec dies uſufructus nec actio p eo ceſſerat ut in pcedenti dixerat. ſubiũgit q̃uis alias qui ante die agit male agit. ꝛ ſic ibi caſus q̃ extra illũ caſuꝫ de uſufructu ſtat regula q̃ qui ante diem agit aliquid agit licet male agit. q̃ repelli põt. ꝛ ſic ibi caſus q̃ ante diem actio cõperit. ſo. ad idem. ff. de ꝟ. ob l. cẽteſimꝰ in prin ubi dicit q̃ preſens eſt obligatio. ſed in die dilata eſt ſo. ex quo glo. notat q̃ de pſenti actio cõperit. ſed caue quia Ly. hoc fatetur obligat ſtatim ſubeſſe ut ibi ꝛ inſti. de ꝟ. obli. §. in die. ſed diffitet actionẽ cõpetere. q̃ nondũ habet ius pſequẽdi in iudicio ut ibi ꝛ p cõſequẽs deficit actio. ut inſti. de act. in prin. Sed eius reſpõſio nõ eſt bona ut dicã ad reſpõſionẽ ſecũdi argumẽti facti in cõtrariũ. Tertio ad idem de eo q̃ cert.

to. l. ij. §. ſi quis ita ſtipulatur. et. l. eum qui ualen. lis. §. quot. ff. de ꝟ. ob. ꝛ in qualibet earũ eſt glo. Quarto ad idem inſti. de exc. §. tẽporales. ubi tex. dicit q̃ qui ante tempus petit poteſt repelli exceptõne dilatoria. ſed cũ exceptiones dilatorie faciãt deferri id qõ punũt exceptiones peremptorie ut in. e. ti. §. appellat. ꝛ peremptorie punũt act. ergo tẽporales differũt act. ꝛ p cõſequẽs puꝰ cõperit ꝛ hoc uult tex. dũ in dicto. §. tẽporales. dicit differre debent actiones ꝛ poſt tẽpus agere. Quito cõfirmatur ex eodeꝫ tex. duꝫ dicit q̃ qui ante tẽpus agit olim debebat act. ut etiã pbatur. ff. de li. le. l. nõ ſolũ. lo. i. §. ſi. ꝛ ibi no. ꝛ in. l. pecuniã. ff. ſi cer. pe. ſed perdi nõ poteſt ſi eam nõ habebat ergo ꝛc. Sexto uidet caſus aptus in. l. qui mãdatũ. ff. man. ubi qui mutuat pecuniaꝫ ſibi poſt tẽpus reſtituendã interim habet act. ꝛ ibi cõuenit mãdati ut cedat act. cũ dilatione tẽporis. Septimo q̃ tẽpus datur olim duoꝫ hodie quatuor menſũ indicatis ad ſoluẽdũ. ꝛ tamẽ interim cõperit actio. ut. ff. de cõpen. l. ſi cũ militi. §. cũ inter. Similiter ſo. ma. dos debꝫ reſtitui ãnua bina terna die uel hodie. j. annũ ꝛ tamẽ interim act. de dote cõperit mulieri. l. ſi cõſtãte. §. quoc. ff. ſo. ma. Octauo caſus uidet in. l. qõ in diem. ff. de cõpen. in prin. ubi dicit q̃ id qõ in die debetur ſtatim dari oporꝫ licet peti nõ poſſit. ſed iſti reſpõdet Ly. q̃ ſtatim debet uinculo obligatõis nõ actionis. Sed reſpõſio nõ eſt bona ut. j. dicã. Nono q̃ pmittẽs dare ad diem duo dicitur pmittere. ſ. dare ꝛ ad diem dare. l. celſus. ff de arbit. ex pmo ergo capite ſtatim actio debet naſci. Decimo allegauerũt glo. p caſu. l. cedere diem. ff. de ꝟ. ſig. ubi dicitur q̃ in obligatõe pura dies ceſſit et uenit in cõditionali dies nõ ceſſit nec uenit in diem uero cõcepta dies ceſſit ſed nõ uenit. Si igitur dies ceſſit ſequit q̃ actio cõperit. Sed pe. ꝛ Ly. dicũt q̃ cedit quoad obligationẽ nõ quoad act. ſed male dicũt ut patebit ex ſequẽtib⁹. Undecio p hac parte inducit bal. talem rationẽ cauſe alicuius rei pductiue ſunt quatuor ſcꝫ efficiẽs finalis materialis ꝛ formalis. quaꝫ prime due ſunt cauſe fiẽdi alie due cauſa eſſendi ut dicũt philoſophi ꝛ no. Io. mo. in prin. vj. li. Sed tẽpus nõ ponitur inter iſtas cauſas. hinc eſt q̃ tẽpus nõ eſt modus obligationis tollẽdo uel inducẽdo. l. obligationũ fere. §. placet. ff. de act. ꝛ ob. ꝛ l. ſed ꝛ ſi. ex pte. §. ſed an tẽporis. ff. q̃ cũ eo. ꝛ ſic tẽpus non habet ipedire natiuitatꝫ rei cũ adſint alie cauſe que eaꝫ pducũt in eſſe. Sed huic rationi uidetur reſpõdere Ly. i reſpõſionib⁹ ſuis ſcꝫ q̃ ſicut dies ſumma pars eſt ſtipulationis. l. i. §. diem ff. de edẽ. ꝛ ſic uel erit pars cauſe materialis uel ſubiectiue uel formalis ipius obligationis. Ita inquit ipſe ꝛ male. q̃ ſolũ eſt pars ſtipulationis reſpectu eius cui adicitur. ſed uerbo obligatino nõ adicitur ſed ex eutino. q̃ ſolutioni ꝛ iõ obligatoꝫ nõ ſuſpẽdit. l. ex his uerbis. ꝛ qõ ibi no. j. quã. di. le. ce. Nec obligationẽ formificat ꝛ ſic ſtat rõ ꝛ cõclu gl. Duodecimo cõfirmo tatiratione ubicũq̃ adeſt naturalis ꝛ ciuilis obligatio. ibi eſt producta actio niſi aliud in. l. caueat de ꝓtrario ſꝫ ita ẽ in ꝓpoſito ſecũdũ ipm pe. Lynũ. ꝛ oes ut patꝫ in. l. cẽteſimuſ. de ꝟ. ob. ꝛ. l. qõ in die. ff. de cõpen. ꝛ aliis ll. ſup allegatis ergo ꝛc. maior ꝓpoſitio pbatur ex eo q̃ obligatio pura ita q̃ nullo iure eſt ſuſpẽſa ſtatim parit act. l. licet. §. ea. ff. de pcur. ꝛ eſt ratio. q̃ cauſa nõ eſt ſine cauſato alias fruſtra. l. puidiſſet. q̃ obligatio pura ꝛ efficax eſſet. oẽ enim tẽpus preſens et purũ. preſentialiter ꝛ pure ſuũ effectũ debet pducere pura efficacia obligationis. a prin. nõ cognoſcit. niſi ex pductiõe actionis aliis eſſet inefficax ꝛ ſterilis. Et ideo dico q̃ uꝫ natiuitatẽ efficacis obligationis ꝛ partuꝫ actionis

non est dare mediū unū eni illatiue uenit ex alio sicut
hec duo correlatiua mater ⁊ filia.nam prius nō est ma
ter q̄ filia .Tredecimo ad idem ⁊ a diuisione ⁊ sic po⁄
ne aliquis ꝓmittit mihi dare.x.in kalendis.Aut dice
nius cōtractū presentē ⁊ purū aut in diē.Si presentem
ergo presentē ꝓducit obligationē ⁊ obligatio act. Si
in diem ⁊ secūdū oēs presentē uiducit obligationē er⁄
go qua ratōe ꝓducit obligatio cadē debet ꝓduci actō
cū racio non sit diuersa.et quia quicq̄d est causa cause
est causa causati. Ex predictis patet q̄ ratio Pe. ⁊ Ly.
sup qua fundamētū suū facit nō ob. ymmo ꝓ ista pre
facit. Inquit ipe si actio est ius pſequēdi q̄d sibi debet
ut insti.de act.in prin.sequit q̄ in casu nostro nō cōpe
tit actio.q⁄ debitū de presenti pſequi nō potest. Naz cō
sequētia nō est bona q⁄ de pſecutione actuali ⁊ presen
ti argui nō potest negatiue ad potentialē ⁊ iuridicā de
futuro.Et ut hic clarius pateant attēde q̄ illud uerbū
pſequēdi.positū i diffinitione act est gerūdiuū. ⁊ sic cō
cernit presens tēpus ⁊ futurū.⁊ illud uerbū debet est
simpliciter ꝓlatū non respectiue ⁊ sic cōprehēdit debi
tuz de presenti cuius exactio non competat de presen
ti ⁊ etiam debitum de futuro cū sit in diez collata.nam ⁊
illud ⁊ statim debet.ut insti.de ꝟ.ob.§ in diem.⁊.ff.de
cōdi.inde.l.in diez ⁊.ff.de cō pen.l id q̄d in diez.⁊.ff de
uerbo.ob.l centesimus.Ex p̄dictis silogistice sic arguo
ei cui est ius de presenti pſequēdi in futurū q̄d sibi de
biti debet cōpetit actio.ut insti.de act.i p̄n.Sz credito
ri in diez certaz de pſenti cōpetit ius pſequēdi in futu
rū.puta cū dies euenerit id q̄d est ꝓmissuz q⁄ ō presen
ti est debitū.ut in.ll.s̄.allegatis.ergo de presenti cōpe⁄
tit actio.q⁄ cui cōuenit diffinitio ⁊ diffinitū.l.i.§.doluz
ff.de dolo.⁊ istud argumentū est necessario cōclusiuū
a nemine hucusqz factū.Et ex hoc patet q̄ secūdū ar.
ꝓ alia parte factū non ē contra sz ꝓ Et q̄ certe respō
siones date p pe.⁊ Ly.aliquibus argumētis.s̄.factis.
puta scōo.octauo ⁊ decimo nō sunt bone.Ad argumē
ta contra.rm.⁊ p̄mo ad istam.l.q̄ hic dies nō est omni
certitudine certa.q⁄ licet sit certa an eueniat nō est cer⁄
ta quādo nos uero loquimur de die certa an ⁊ quādo
ad scōm rm.q̄ ius de presenti cōpetit creditori pſequē
di in futurū cū dies euenerit ⁊ istō sufficit ut actio cō⁄
petat ut.s̄.dixi.ad tertiū de partu uel fructu futuro.rm
q̄ talis ꝓmissio nō hz diez certā ⁊ etiā implicite cōdi
tionē hz in se.ut.l.i.in fi.ff.de cōdi.⁊ demon.ad quar⁄
tum de.l.si tibi mandauero.in prin.rm.q̄ respectu ex⁄
ercitij loquit nō respectu natiuitatis act.uel nos loqui
mur de debito in diem. Ibi de debendo ex die quo ca⁄
su nō nascit ante actio.l.fi.ff.quādo di.usufru.le ce.⁊.l
q̄ si ab initio.ff.si cer.pet.declaro naz mandatū factuz
fideiussori est uel intelligit factuz ut post diem p̄ncipa
li assignatuz soluat ⁊ nō ante.unde si ante soluit nō fa
cit sz̄m mandatū ideo ante ei nō cōpetit actio.Ad.l.iur
gen.§.q̄nimmo.rm.q̄ si illō ꝟbuz p⁹ diuortiuz.constru
atur cū illo ꝟbo reddat ⁊ nō cū ꝟbo cōuenit.tūc in ni
hilo obstat.si uero cōstruat cū ꝟbo cōuenit tūc ob.q̄a
ibi uidet casus q̄ ante diez non sit nata actio.sed quia
falsuz est h⁹ cuz statiz nascit.so ma.ut.j.de re.ur.ac.l.i
§.exactio.⁊.ff.solu.matrimonio.l.si constante.§.quo⁄
riens.Et clari⁹.ff.de do.ple.l.ij.dicendus est tunc q̄ ibi
denegatur actio ex pacto.sz nō denegat replicatio cō⁄
tra exceptionē dilatoriaz solutionis in casu quo agere
tur act.de dote q⁄ nec ibi de h⁹ querit.Ad tertū de.l.cer
ti conditio.in prin.rm.ut ibi.in glo.uel alit scōm guil.
de cu.⁊ bar.q̄ ibi in certi ꝓditione que sua natura de
tur tantū ubi certum petit.ut ibi.sed ante diem nō pōt
certum peti quia min⁹ ei⁹ q̄d est ꝓmissuz est in obligati
one ꝓpter intusurium medij tēporis.ff.so.ma.si cōstā
te.§ quoriens.hinc est q̄ dies solutionis est pars aliq̄
ꝓmisse quantitatis.l.i.§.diem.ff.de edeni.⁊ hec pars est
in certa que de futuro pendet ⁊ ideo fructus futuri et
partus ancillarū ⁊ similia sunt incerta.l.ubi aūt.§.illō
ff.de ꝟ.ob. In alijs ergo actionib⁹ ꝓcedit opi.glo.nō
in certi ꝓdi.sz̄m cos.sz̄ so.glo.mihi uidet tutior q⁄ ue⁄
rum est dicere q̄ qui debet.centū ad diē de presenti de
bet.c.ut insti.de ꝟ.ob.§ in diem.⁊ in alijs.ll.q̄s.s̄.alle
gaui.sed centū sunt certa g⁹ ꝛc.⁊.§.quoriens.loquitur
respectu exactionis non actionis.ideo sto cum so.glo.
Vel tertio dico q̄ ex serie illi⁹ litere apparet so.q⁄ lo⁄
quit in casu in quo de presenti nulla est obligatio.sed
est in diem collata ideo nimirū si ante diez non compe
tit actio cuz dies obligationis non cesserit nec uenerit.
l.i.ff.quando di.usufru.le ce.⁊.l.q̄ si ab initio.ff.si cer.
pe.⁊ ideo nimirū si tex.ibi parificat obligationē colla
tam in diem obligationi conditionali ut interim nul⁄
lo modo possit agi sicut nec ante euentū conditionis.
ut in hac.l.unde si numero tibi centuz que danū post
pascha uolo cedere in mutuū ante nō cōpetit certi cō⁄
ditio ex mutuo q⁄ nec ante pascha est mutuuz ⁊ idē de
similibus.⁊ iste est ibi uerus casus.Ad septimū.de.l.si
ita scripturz.§.si sub conditione.de le.ij.rm.p⁹ sz̄m kiz.
malu.quia ibi legatū erat relictuz sub cōditione incer
ta quando sed certa an ⁊ sic p⁹ mortez heredis unde le
gatarius ante repudiare non potest.q⁄ interiz ad eum
non ptinet.l.post mortez.j.de fideic⁹.⁊.j.de ca.tol.l.i.§.
sinautez.Scōo rm.sz̄m bar.uidelz q̄ ibi repudiatio nō
tenet respectu dominij q̄d tūc non pertinebat ad legata⁄
rium.l.sempronius a te.ff.de usufru.le.⁊ de le.ij.l.ante
penul.§.fi.sed respectu pſonalis que interiz nata erat.
bene ualet repudiatio.⁊ ita ille tex.concordat cum pre
dictis ⁊ utrāqz so.sentit ibi glo.Ad octauū.de.l.fulci⁄
nus .§.si in diem.rm.q̄ magis facit ꝓ q̄ ō.nam p̄muz
dum dicit q̄d enim interest debitor quis nō sit refert ad
debitorem conditionalē ⁊ duz subiungit an nondū cō
ueniri possit refertur ad debitorē in die qui nondum cō⁄
ueniri potest.quia actio interim non potest sz̄ q⁄ exigi
ab eo non potest de presenti.unde ante diem male agi
tur.Ad ultimuz de exemplo naturali quo dicit q̄ ante
diez partus nascit abortiu⁹.rm.fateor q̄ dies partui et
ei⁹ natiuitati est limitatus ⁊ p̄fixus.sed in casu nostro
partus actionis non est limitat⁹ in tēpore sed exactio
tantuz.⁊ solutio ⁊ sic nō ob.ex predictis ergo patz opi
glo.nr̄e sore uerissimaz.Ex predictis tamē so in mate⁄
ria possum⁹ colligere ꝓ clariori doctrina talē compen
diosam distin.cuz querit an ō debitorē sit ante diē na⁄
ta actio q⁄ aut id q̄d debet ex die ō̄bet aut in diē debe
tur primo casu ante diez non est nata actio.q⁄ nec ob⁄
ligatio.l.i.ff.quando di.usu.le.ce.uel sore ibi in usufru
ctu qui non est transmissibilis ad heredē ⁊ de facili an
te diem finiri potest.unde secus in alijs transmissibili
bus quasi in eis non sit dria an dicat promitto tibi.x.
dare in kalendis uel ex kal.quia tempus non est mo
dus obligationis inducende.l.obligationū fere.§.pla
cet.⁊ ibi glo.parua h⁹ dicit ⁊ hoc nisi dies apponatur
ꝓ initio ō̄ct⁹ut obligationis.puta si numero tibi.x.ut
demuz mense transacto ⁊ non ante sint tibi mutua.uel
ꝓmitto tibi dare.x.ex kalendis ita q̄ ex tunc sun ob⁄
ligatus ⁊ non ante.uel ex tunc intelligatur hec ꝓmis⁄
sio facta ⁊ non ante.bis enim casibus ante non ē ob
ligatio ⁊ ꝓ consequens nec actio.⁊ de hoc est casus in
l.certi conditio.in prin.ff.si cer.pe.⁊ ꝓbat in.l.q̄ si ab
initio.in.e.ti.scōo casu quando in diem debetur possuz
sic distinguere.Aut dies est terminus solutionis finiendo

aut est termin⁹ fiendo si est termin⁹ solutionis finiendo
distingue ꝛcrus ab ultima uolūtate. Nam in contracti
bus p toto tēpore est nata obligatio ⁊ actio ut in exē-
plo glo. pmittis singulis diebus dare solidū usq; ad
pascha uel in pascha ⁊ tūc a prin. p toto tēpore est na
ta actio ⁊ obligatio ff. de v̄. ob. l. si. stichus. §. stipulatio
⁊ l. eus. qui ita. §. qui ita: in. e. ti. Jn legatis v̄o. p pmo an
no uel die est nata nō p sequentibus. q; p illis est con-
ditionale. ut. c. §. stipulatio. ⁊ ff. de do. ca. mor. l. senatus
§. fi. Si uero dies uel tēpus est termin⁹ solutionis fien
de uel faciende ⁊ tūc aut dies est incerta an ⁊ quando
⁊ tunc ante nō est nata obligatio nec actio. q; p cōdi-
tione habetur. l. dies incert. ff. de condi. ⁊ demon. Aut ē
certa an sed non quando ut est dies mortis ⁊ iste ē ca
sus huius. l. que uult q̄ ante nō sit nata. Aut ē certa an
⁊ quando ⁊ in glo. fuit discordia inter. pe. ⁊ glo. de q̄. s̄
disputatū est. ⁊ in isto casu dic. Aut debeudus nō est ad
heredes transmissibile ut usufructus ⁊ tūc ante non est
nata actio. l. i. ad fi. ff. quando di. usufr. le. ce. Attēta dīta
quā ibi uult facere int usufructū ⁊ alias res. Aut est ad
heredes transmissibile ⁊ tūc obligatio ⁊ actio statim ē
nata. ut dicta. l. in fi. ⁊ l. id qō in diem. ff. de cōpen. ⁊. l
centesimis. ff. de v̄. ob. l. cedere diem. ff. de v̄. sig. ⁊ insti.
de v̄. ob. §. in diem. ⁊ pbat p rationes. s̄. p ista parte fa
ctas. Ex his potes colligere rationes q̄re actio de dote
non dicit nasci nisi soluto mrimonio. q; dies restituen
de dotis est incerta an quādo ⁊ qualit. An q; pōt eue-
nire casus quo nō restituit: puta si culpa mulieris fiat
diuortium. Jtem est incerta qualit soluat. s. diuortio uel
morte ⁊ cui⁹. postq̄ aūt est nata by diem certam a. l. cō
cessa. ut. l. i. §. ex actio. j. de re. ux. ac. Ex his etiam patet
quare actio tutele nascit dīnū finita tutela. ut. l. si tutor
rei publice. §. fi. ff. de tu. ⁊ ra. di. uidelicet q̄ cum ipsa sit
generalis. p redditione rationis toti⁹ administrationis
finite ⁊ eius finis dependeat a die incerta q; nescim⁹
an finiat pubertate tantum uel morte pueniente in pu-
pillo uel tutore merito ante hmōi finem non nascitur
Jn societate autem etiam nō. nisi finita societate nascit.
ut. j. p so. l. tādiu. quia hoc tacite ex natura ipsius actū
uidetur. quia dum sunt socij non possunt inuicem ad-
uersari cum unius loco habeant. victoria enī nihil pa
trocinaretur cū victor totum cōmunicare teneret. ut in
ter. ad hec no. l. iiij. §. si occasionem. ff. fi. reg. ⁊ ex h⁹ patet
q̄ alter alteri uidetur. pmittere de resarciendis dānis.
⁊ interesse societate finita. ⁊ quia finis est incertus tā in
causa q̄ in tempore q; incerti sum⁹ an finiat morte uel
renūtiatione capitis diminutione uel egestate. ff. p so.
l. iiij. in fi. ⁊ ideo ante euentū h⁹ tēporis ⁊ cause act⁹ nō
nascitur. et hec de presenti. l. sufficiant.

Ne uxor pro marito uel maritus pro uxore uel mater pro filio conueniatur. Rubrica.

Rustra di. Primo dictum. secō rationem. ponit seu dictum declarat. secā ibi. cum tibi mulier. ex contractu mariti nō potest conue niri. nisi ex sua intercessione a q̄ iuuat uellei ano. b. d. No. q̄ frustra disputat de imprimentibus seu de eo qō non releuat. Jtem no. q̄ mulier intcedens pro marito iuuatur uelleiano. Contra h⁹ op. glo. q̄ immo per nouam contestationē fit ipso iure tuta. ut in aut. ut nulli in. §. ⁊ illas. so. cōfundo ut in glo.

B maritorum. Pro debito mariti res uxo ris nō debent occupari. si tamen maritus pos sidebat ōbet uxor. pbare se dominam. h. di. ibi ius publicum ut sicut de facto. pcessit ad immissionem sta de facto reuocet ⁊ sūmaria pcedente cognitione. ff. si mul. uen. no. l. i. §. i. ⁊ extra de pigno. c. ex litteris. ⁊ ar gu. eius quod no. ff. de euic. l. minor in pn. Op. duob⁹ modis ⁊ sol. ut in glo. Quero quare mulier hic. pbat se dominā. rm. glo. quia uir possidebat unde psumitur domin⁹. ar. s̄. de peti. here. l. fi. Juxta dictum hui⁹ glo. sorto questionē an stabit relationi nuncij de possessi one. uerbi gra. mandat nūcio ut inducat quē in possessionem bonorū tentorū ⁊ possessorum per ticium. refert ipse illum induxisse in possessionem talium rerū tanq̄ tē tarum ⁊ possessarum p ticium. Dic q̄ ei credit hoc. pbat hic et. j. de pui. fi. l. i. cum ib i no. in glo. sed potest pro bari. ō. s. q̄ ille non tenebat nec possidebat ⁊ pbat eo ipso q̄ patens reuocari. pbat q̄ tunc tempis ipse tene bat ⁊ possidebat cum duo insolidum possidere nō pos sint. §. si duobus uicinlū. l. si ut certo. ff. cōmo. h⁹ uult glo. ff. de re. iudi. l. a diuo pio. §. si sup reb⁹. Quero in xta idem thema quid si cōparens ⁊ cōtradicens nō ne gat illum possedisse sed dicit tantum q̄ ipse domin⁹ est uel quasi ⁊ non ille. dic q̄ pōt ⁊ sufficit ut uult glo i. i dicto. §. sup rebus. ⁊ pbatur hic ⁊ in l. i. j. de pui. fi. Et est ratio quia hoc probato ipse rem aduocaret ab eo ꝗ quem facta est immissio g⁹ ⁊ ab eo q̄ successu eius loco relatio ergo nuncij solū transfert onus. pbandi i ad uersarium. Quero facta est imissio tanq̄ de bonis ticij seu spectantibus ⁊ pinentib⁹ ad ticiū. Cōparet gayus dicens imissionem nullam. q; facta in eius pr iudiciū nō citati tenentis ⁊ possidentis ꝛc. Queritur an sufficiat si pbet duntaxat se possidere. glo in dicto. §. sup rebus sentit q̄ sic. ⁊ bart. ita allegat. l. fi. l. si per ui. uel al. ino. Ego dico hic fore casum cōiuncta glo. nam pbata pos sessione presumit domin⁹ ex quo nō by alium dominū Et si dicas isto casu pbatur aliū esse dominū p relat. nūcij ꝛc.. respōdeo q̄ relatio nūcij hoc pbat quadam tenui pbatione. q; psumptiue ex psumpt. possessionis quā credidit penes illū fuisse uel ex auditu cū de illius domio nō cognouit nec cognoscere potuit. Et hec o'a sunt elisa ⁊ eneruata p pbationē possessionis nūc fa ctam p quā apparet istū tertiū cōparentē sua possessio ne spoliatū. p quā apparet q̄ tūc domin⁹ erat psumen dus. sicut hic maritus psumit domin⁹ istarū rerū. q̄a eas possidebat ⁊ hoc uolūt hic doc. ⁊ Ly. ⁊ secūdū pre dicta debet intelligi glo. j. de preui. fi. l. i. Quero unde insurgebat hec pbatio possessionis p marito. respō dent doc. quia maritus domum possidebat. ⁊ forte sua erat. unde oia existētia in ea dicit possidere. ut hic ⁊. l. claubus. ff. de cōtraben. emp. Sed pone utrūq; simul et indifferēter in ea habitare. quare tūc magis mariti q̄ uxoris presumit. respōdit bal. q̄ hoc oratur pēni nētia uiri. ut in tex. ad hoc secūdū cū notādo i. l. si ego §. doris. ff. de iure do. ⁊ ibi tex. q̄ per priuatā scripturā mariti pbatur cōtra. Quero quid si dom⁹ non erat ma riti sed uxoris in quā maritū induxerat uidet idem qua si possessio dom⁹ in maritū trāslata fuerit ⁊ sic etiā res ab intra existētes possidere dicatur. Jn otarū facit q; non uidetur in dubio possessionē dominus in maritum trāstulisse cui insistit cotidie cogita. Quero quid si res iste erant muliebres an ex qualitate rerū pbabūt uxo ris uel ab ea possesse. Dicit bal. q̄ sic q; eo ipo q̄ sunt ad eius usum presumit eas possidere ar. l. hoc legatum de le. iij. immo psumit domina. ut no. glo. in l. pe. ff. ō cōdi. insti. de possessione satis placet. De domio fateor idem in alia psona quā in uxore. q; ubi appareat unde uestes habuerit psumit a uiro habuisse. l. quinus. ff. de dona. inter ui. ⁊ uxo. et. nō oim que habet a marito do miniū transfert. l. ex ānuo. cū ibi no. in. e. ti. Quero ulti mo an p debito uiri uel uxoris uel cōi utriusq; possit fieri imissio in fundo dotali. Dic q̄ nō ut no. j. l. se. ⁊ p

batur in l. z si alia. ff. de bo. damp. z. l. si quis post hac. ī. de bo. da. z p hoc facit ratio qz nō potest alienari ergo nec ex pretorio pignore capi ut. ī. de iur. do. l. si psi diū. Nec ob. l. i. de fun. do. ff. z qd no. glo. ff. de re iudi. l a diuo pio. §. in uēditione. v. exequūtur ubi in glo. dicit q̄ in executione sententie cessat priuilegiū fundi dotalis. quia ut ibi dicit bar. illa glo. est intelligenda quādo fit executio sententie late in reali. act. uel mixta nō in personali p iura snp̄ allegata. Nec etiā ob. l. se. ut ibi no.

Am te. Primo thema ex quo elicit questio. secūdo eius solutio. tertio solutiones rationis annectit. secūda ibi ciuiliū. tertia ibi. qūo. res traditē ad sustentationē filie nō possunt capi p debito mariti. b. d. ibi. qūo. i. sic. no. q̄ res tradite ad sustentationez filij nō sūt dotales nisi aliud doceret. No. etiam q̄ assignans possessiones intelligit assignare res possessas. Itez no. in v. q̄ mres. ꝛc. ar. p statuta q̄ obligāt bona pris seu in eis executionē pmittūt ex delictis filioruz. Itē no. q̄ marit⁹ pōt fideiubere p uxore sz nō ecōtra. ut. s. e. l. i. Itez no. regulā generalez hic in fi. positaz uidelicet q̄ ex alteri⁹ cōtractu nemo obligat. Op. p id qd hic uidetur a sensu p̄dio supponi. s. q̄ res dotales p debito mariti possunt capi unde uidet obstare. ī. in qui. ca. pig. ta. p. l. satis. z. l. si alia. ff. de bo. da. so. q̄ hic debet subaudiri maxime z adde qd ibi dixi in. l. pce. in ulti. q. Op. p regulā hic i fi. positā. ut in glo. z so. ut i ea

Am te. Licet mater soluerit partē debiti filij sui nō ꝓpterea pōt cōpelli ad solutionez residui. b. d. Op. duobus mōis z so. ut in glo. z ad de ibi nō est debitū. s. a soluente. Barth. de sa. legum. d.

Tomnino. Hec aut. hz duas lec. unā ut loqt quādo ab eodez debitore extorquet aliud pro alio. alias z q̄ndo debitū ab uno extorquet ab alio. z istaz sentit glo. in fi. z est notabilior. Casus q̄ debitū ab uno sua auct. extorquet ab alio punit in q̄druplez z cadit a iure suo. b. d. No. q̄ siue p debito mariti occupent propa auct. res uxoris siue p debito pris res filij siue ecōtra locū hz pena isti⁹ aut. naz ad omes casu isti⁹ ti. refert. Op. de l. extat. ff. q̄ me. ca. z de. l. si q̄s in tantā. ī. unde ui. so. ibi uiolentia cōmittit p debito rez. hic cōtra nō debentē. z sic hic grauiu⁹ delict. Op. gl. de generali cōsuetudine ciuitatuz que rep̄salias concedunt uni suo ciui nō tantū cōtra debitorē sz p omnes cives alteri⁹ ciuitatis. so. q̄ tūc creditor facit auct. superioris represalias cōcedētis ideo nō incidit in penā b⁹ l. Op. q̄ represalie cōcedi nō possūt ut extra de iniur. z dā. da. c. i. so. q̄ regularit nō debēt cōcedi. fallit quādo ciuitas nō uult ut ius reddat de suo ciue. xiij. q. ij. c. dominus noster. ita no. ia. de are. z Li. in aut. habita. ī. ne fi. p patre in fi. De ista materia rep̄saliarū querendū est primo an iure ciuili sint pmisse z uidet q̄ nō p regulaz traditā. in. l. cuz re. in fi. s. e. so p hac aut. z in cor. ut nō fiant pignora. col. v. z p aut. habita. ī. ne fil. p pa. §. ac igitur. v. nec ob eiusdē. z p aut. ut nul. in. §. qz uero trāsumptiue. s. ti. ij. aut. ymmo. z. ī. de decu. l. priuidenduz. li. x. extra de iniur. z dā. da. c. i. li. vj. In cōtrarium uidetur q̄ sint pmisse ubi domin⁹ uel popul⁹ req̄sit⁹ iustitiam de subdito facere neglexit. naz cū tūc possū pueniri ad pugnā forti⁹ ad represalias. xxiij. q. ij. c. dominus noster. z p hoc facit qd no. s. de iudi. l. null⁹. z. ff. de in. ru. z nau. l. neqt. p solu. distinguūt cōiter doc. aut post neglectā iustitiā p dominū populū uel gentez illi⁹ loci potest haberi recurs⁹ ad supiorez z tūc sūt p̄hibite ut in iurib⁹ p⁰ all. Aut nō pōt haberi qz superiorē nō recognoscūt de iure uel de facto. z tunc sūt pmisse ut in sz⁰ allegat. dūmō alia cōcurrant que ad hmōi cōcessionez sunt nēcessaria. s. q̄ iudex illi⁹ debitoris domin⁹ uel popul⁹ requisit⁹ neglexerit iustitiā mistrare q̄ monitio indicis spoliari precedat cū lr̄is suis ad iudicē dominū uel populū q̄ in iustitia administrāda negligens dicit cū cōminatione represaliarū z q̄ fiat p̄batio debiti et q̄ precedat snia iudicis spoliari sup defectu z negligētia iudicis ipsi⁹ spoliantis z successiue auctoritas z cōcessio represaliarū z earū executionis cōmissio publicis p̄sonis ut nuncijs z executorib⁹ cōis in hac sniaz inclinat inno. extra de resti. spo. c. cū oliz. z iac. de belp. in aut. ut non fi. pig. in. q. p eum disputata. z iob. an. ō bis ponit extra de reg. iu. c. nō dz aliq̄s in mercurialib⁹ suis. bar. etiā hoc tenet in tractatu suo rep̄saliarū i p̄n. De bis ponit hic p bal. sed attende qz archiō. tenet q̄ non possunt iure cōcedi ex eo qz p̄ quos cōcedunt nō sunt de iurisdictione cōcedentis. ar. l. fi. ff. de iu. om. iu. z l. cuz un⁹. in fi. ff. de bo. auc. iu. pos. sed nihil est quia cōcessio fit cōtra illos intrantes z uenientes in territorium concedentis uel res suas in territorium ipsius immittentis z sic diriguntur in tempus quo iurisdictio ipsius suppositi reperiuntur. Item qz aduentus ad locum uidet eis indictus qd fieri pōt. l. diu⁹. ff. de seru. predi. z. ī. de cōmer. z merca. l. mercatores. Et cautela est ut etiā exp̄sse indicat. His ergo casibus quibus de iure ciuili sūt pmisse dubitari pōt an p̄cedant in foro cōscientie z uidet q̄ sic eo addito q̄ intentio ei⁹ qui hz rep̄salias sit iusta z recta. puta qz anim⁹ ei⁹ nō sit iniquus qz in eo nō sit nocendi cupiditas nec ulciscendi crudelitas nec affect⁹ debellandi nec libido dominandi z sic nec aim⁹ implacabilis h⁰ sentit scūs tho. in scōda scōe. q. xl. c. ij. Ultra predicta me nō extendo et sufficiant remissiones predicte.

Ne filius pro patre uel pater pro filio emancipato uel libertus pro patrono teneatur.

Dictū est. s. ne mater p filio. ut. s. ti. i. l. fi. uel ne affinis p affine cōueniat uel etiā qui est p̄ncipiū affinitatis z qz dubitatū fuit ne fili⁹ p patre uel ecōtra posset cōueniri z potissime cū censeant unam eadez p̄sona l. fi. ī. de ipu. z ali. substi. z. ī. de ag. z cen. l. cū scim⁹. §. fi. li. xj. Ideo posuit p̄maz partē b⁹ rubrice. z qz libert⁹ p manumissione recepit q̄si essentiā a p̄ono. ar. ī. de lib. z eoz liber. l. ij. z. ī. de munici. z origi. l. ij. z de incol. l. cives. in p̄n. ideo z de eo dubitatū fuit z maxime ꝓpter ius patro. ideo ponit alia pars rubrice.

Eqz ex. Primo duplex dictuz premittit. scōo ex illo infert ad q̄situm. scōa ibi. q̄ propē. pater p mutuo dato filio emancipato nō tenet nec p dato filio in prātē sine pris iussu quātūcunqz in casu pmisso nisi de peculio. ideo extortū ab eo reperiuntur. b. d. Ibi neqz si p̄ sen. cō. dic ut in casib⁹. ī. ad mace. l. ze nodor⁹. Op. de. l. si fili⁹. ī. ad mace so. ut in glo. Op. q̄ non solū quādo pater iussit sed etiā alijs casib⁹ pater teneat insolidū. ff. de in rez v. l. i. so. cōfutendo p̄diuz et supplendo tex. ut in alia glo. Op. q̄ is q̄ a patre extort fit incidit in. l. extat. ff. q̄ me. cā. so. q̄ hic uiolentia non incessit sz p̄suasiomb⁹ dolosis fuit induct⁹. Quero q̄ act. reperat. m̄. glo. q̄ cōd. inde. Cōtra qd op. glo. de. l. si is. ff. de cōd. inde. so. q̄ hic soluit noie propo. Ibi noie filij q̄ debitor erat. sz tūc ab extra op. q̄ nō det con. in. qz illa cōpetit ubi p errorez est solutuz. l. i. ff. de cō. inde. so. q̄ p̄suasiones q̄bus pater dolo fuit induct⁹ euz ad errorez dedurerūt uel errori eq̄parant quantū ad cōinde ut hic. in glo. precedenti. qd not. barth.

E contra. Fili⁹ p pre ad ciuilia munera uocato nō tenet. b. d. No. q̄ in libello pōt peti ne actor inq̄ratet cōcor. l. iij. ī. q̄ bo. ce. pos. z. ff. d li

ber.le l.aureli⁹.§.centũ.op.de l.i.s̄ de filiofami.mi.so.
ibi cõuenitur ut heres nõ ut filius.

Filiusfamilias. Si pater ꝗdixit quãdo fili
us fuit eleet⁹ decurio nõ põt cõueniri ꝓ eo.h.
dicit.z materiã b⁹.l.dicã.ĩ.q̃ cũ eo l.i.z habe
tur etiã.ĩ.de decu.l.i.li.x. Pro materia b⁹ tituli declarã
da quero an statutũ q° caueat ut pater ꝓ delicto filij te
neat ualeat necne.z uidetur q̃ nõ p̃ has.ll.z.s̄.ti.i.l.cũ
te. Contrariuz tz glo. sup rubrica.ĩ.de decre.decu.li.x°
qõ intellige in pena pecuniaria z hoc p̃ rationez quam
ibi allegat glo.qz ad illaz p̃t se obligare p̃ pactũ g° z p̃
statutuz ut.ff.de re iudi.l.nec ex prætorio.z.ff de pac.l.
non ipossibile. secus in pena corporali.xxiij.q.v.cũ hõ
z ꝓ hoc facit.l.ista.z.ĩ.q̃ cũ eo.l.i. Mã his ll. pater ob
ligatur ex delicto filij. Quero ꝓ declaratione præcedẽ
tis. utrũ illud statutũ restringat ad delicta cõmissa tã
tum in territorio statuentiũ an etiã extra. bar. in tracta
tu repræsaliarũ. in.iiij.q. sub p̃ma.q p̃ncipali dicit q̃ re
stringit ad cõmissa tantũ intra territoriũ. ar.l.cũ unus
§.fi.ff.de bo.au.iu.pos.z.c.cuz animarũ. de cõsti.li.vj°.
Addit bal. rõnez quia ubi delinq̃tur extra territoriũ cõ
sideratur ius cõe qõ non extendit radices obligatiõis
in patrem. Quero tertio pone q̃ ex forma statuti p̃ re
netur soluere cõdempnatione usqz ad legitimã cõtin
git q̃ filius est condemnatus ex contumacia sẉm forma
z statuti disponẽtis q̃ cõdemnat⁹ ex cõtumacia ha
beatur ꝓ confesso. An hoc sufficit contra p̃rez. dy. di
xit q̃ non p̃.l.i.ff. quando ex fa.tu. ubi cõtumacia tuto
ris non nocet pupillo nisi dolo uere ꝓbato g° nec pa
tri ficta confessio filij. scõo qz ficta confessio p̃sonaz nõ
egredit.l.eius q̃.ff.de iure fi. tertio qz snia contra. cõtu
macem lata non præiudicat. tertio cui alias p̃iudicassz
si non contumax condẽpnat⁹ fuisset. l.qui repudiantis
in fi.ff.de inof.testa.z de cuict.l.si ideo.z.ĩ.de peri.z cõ
mo.rei uen.l.i.in fi.z ꝓ hoc accedat glo.insti.de nox.i
fi.bar.vo in.l.cũ filius. in p̃n.de v.ob. latius aggredit
istam.q.z dicit q̃ vba statuti sunt multũ ponderãda.
ideo dicit q̃ si statutũ req̃rit filiũ deliq̃re q̃ tũc dy.di
cit uerus vbi gra. dicit statutũ si filiꝰ deliquerit uel cõ
miserit maleficiuz pater teneat soluere condẽnationẽ.
ꝛc. Naz condẽnatio illa si deliquerit requirit ueritatem
delicti.z sic non sufficit ficta confessio in p̃iudiciũ p̃ris
ut in iuribus.s̄.allegatis.z ꝓ hoc etiaz inducit qõ no.
ff.de iureiur.l.si duobus.§.i.z qõ no. Ly. in.l.si quãdo.
ĩ. unde ui. uera aũt ꝓfessio als uera ꝓbõ p̃testes suffi
ceret. quia p̃ illã ueritas rerũ apparet. l.illicitas.§. ueri
tas.ff.de of.præsi. Ubi aũt statutũ non req̃rit filiũ deli
quisse sed simplicit dicat pater teneat soluere condem
nationẽ factaz de filio. tunc inquit ipse dy. non bene di
cere sed sufficere filiũ contumacez esse. nã ex condẽna
tione ista pater obligat z ex vbis statuti tenetur. l.iij.§
idem scribit.ff.de pecu. ubi hoc ꝓbatur fa.l.i.z.l.iudi
catuz.ff.iudi.sol.z.l.z si condemnatus.ff.de nox.z qõ
no.ff.so.ma.l.si filio. in p̃n.e.t.l.ij. Sed tũc quero q̃d si
pater fuisset citat⁹ ut interesset si sua putaret qnãdo cõ
tra filiũ ꝓcedit interesse dicit bar. q̃ citatio nõ afficit pa
trez in p̃mo casu quo diri sniam non præiudicare pa
tri.l.præses.z qõ ibi no.ĩ.de pig. In scõo sic.ar.ĩ.de li
ti.aut.nũc si heres.z.ff.de iof.tes.l.si suspecta.z ar.eius
qõ no. Ly.s̄.de aduo.di.iudi.l.i. subiungit tamen. q̃ ci
tatio de patre non est necessaria sẉ de consilio z caute
la. Nam et sine ea in casu predicto ꝗ patrẽ etiã non ci
tatum snia filij mandaretur executioni sicut et ꝗ fide
iussorez de iudicato soluendo. ut in iuribus predictis.
Quero tunc quito an sit necesse q̃ p̃mo excutiant bõa
filij quã ꝗcuniatur ad patrem. z uidetur q̃ non p̃ no.
in.l.tria onera. lo.ij. de exẽcu.m. In contrariuz uidetur
casus. in.l.i.ĩ. de decu.li.x.z ibi glo.bar. in.d.l.cum filiꝰ
dicit q̃ quando pater tenetur de peculio non est neces
saria excussio. secus quando tenetur insolidum z ẽ rõ
quia actio de peculio est eadem numero cum illa q̃ fili
us tenetur et uocatur actio iudicati de peculio. l.si con
dẽnatus.ff.de noxa.z.l.iij.§ idem scribit.ff.de pecul.un
de conuentus illa non potest dici conueniri ut fideius
sor sed ut pater. sed quando tenetur insolidum tunc ꝓ
pria act. teneꝰ z ut fideiussor. z sic ex tacita uel subitel
lecta stipulatione. ideo z merito. p̃mo excutiendus fi
lius est. ut.d.l.i.ĩ. de decu.z.ĩ. de filiofa.z quẽadmodũ
patres.l.ij.li.x.z.l.libertus.§.i.ff.ad muni.z ad glo.in
l.tria onera. rñ. ipse q̃ nõ bene dixit. ut ibi p̃ tac. de are.
ego aũt saluabaz ipsaz duz illã.l.legebã z forte dicam
in.l.i.ĩ.qõ cum eo. Quero sexto quãdo p̃ soluit cõdẽ
nationẽ ꝓ filio an repetat ab eo glo. in.l.iij.§. sed utrũ
ff.de mi.di.q̃ nõ.qõ fateꝰ bal. quãdo soluit de peculio
concesso filio. uel quando soluit tanq̃ de re filij. puta
quãdo statutuz astringit p̃rez ad legitimã cõsignãdaz
als reperit. dũ tamẽ aio repetendi soluerit sicut quicũ
qz dãnificatus ꝓpter delictum alteri⁹.ff.de v.obl.l.ij.
§.fi. predicta ut mihi uideꝰ habẽt locũ quãdo soluit ex
necessitate. ubi aũt ex uolũtate tũc forte pietas paterna
impediret repetitiõz. ar.l.i.s̄.de neg.ge.

Habita. Hec no. cõstitutio z digna scribi ẽbet
litteris aureis. p̃mo p̃uilegiat scolares p̃uile°
generali seruitutis z tutõis quã debẽt hr̃e itine
rando z habitando z rõz assignat de ꝗdigno. scõo de
scendẽdo magis ad spẽz. duo alia p̃uilegia ponit unũ
ne ipsi offendant. aliud ne ob debituz alteri⁹ conueni
antur. ꝓpter qõ oẽs cõsuetudines ꝗue ca'sant. Tertio
punit non seruantes p̃iuilegia scolarib⁹ cõcessa. Quar
to dãt eis iudices sub q̃bus ꝗueniant electiõe scolari
bus cõcessa z penaz trahenti eos ad aliud iudiciũ an
nectit. Quinto hanc ꝗstitutionẽ mandat sub hoc ti°. si
tuari. scõa ibi. hac igit. tertia ibi. futuris. quarta ibi. ue
rũ tamen. q̃nta ibi. hanc aũt. z hec diuisio sufficiet pro
summario. Notabilia colligaz p̃ partes. s̄. assignatas.
z apparatuz suuz in singulis particulis adaprabo. no.
ex p̃n. q̃.ll. antecq̃ ꝓmulgent cuz multa maturitate et
cuz consilio prudentũ debẽt diligent examinari ꝗcor.
l.i.et.ij.ff.de legi. Item no. q̃ p̃ncipes in consilijs suis
possunt hr̃e clericos z p̃latos. z est de honesto z con
gruo maxime quãdo tractat de.l.cõdenda. Itez no. q̃
hec.l.p̃iuilegiat peregrinantes ad studia. erq° not. q̃
hec.l.non hz locũ in scolarib⁹ ciuib⁹ in prop̃a citare stu
dentibus ꝓ hoc etiam facit qz rationes hic posite i eis
locuz nõ habẽt. facit.ĩ.de re.mi.l.pe. Itez no. q̃ nõ tãtũ
p̃iuilegiant hic scolares. sed etiã leguz ꝓfessores z sic
magistri et doc. Nam hij ꝓpr̃ie appellant ꝓfessores ut
ĩ.de ꝓfes.z me. in rubro et nigro. z.ĩ.de ꝓfe. qui i ur
be ꝗstan. in rubro z nigro. Itẽ no. q̃ p̃iuilegiũ est pos
se ire z habitare secure cõtra qõ oppo. uidelicet q̃ hoc
non sit p̃uilegiũ sed ius cõe in oibus.l.ꝗgruit.ff.de of
fi.p̃si.glo.iij. in p̃ri.sol. p̃mo q̃ scolares marie. et ideo
sub generalitate nõ erant dõmittẽdi tãq̃ specialit no.
digni. itẽ subiũgit gl. ut p̃uilegiũ istõ etiã opeꝰ aliõ ar.l.
si quãdo dele.i. dico q̃ non teneꝰ ad pedagia similiter
nec ad gabellas ꝓ libris ad quas etiã de iure cõmuni
non tenẽtur. Tuz qz ꝓ usu suo ferũtur tuz etiã qz non
est ꝗsuetũ ita dicit hic glo. notãda. Ex qua habes q̃ p̃
hanc auc. scolares dicũtur cõtinuo secũ portare litte
ras salui ꝗductus z liberas. et ido utile est eis habere
secũ litteras testimoniales p̃ quas appeat eos esse sco
lares. No. ꝗ gabellarios eis dacias de libris z alijs

rebus p eorū usu extorquētes. qa ad penā hic scriptā
tenetur. Item no. q idem priuilegiū cōcedit nūcijs sco-
lariū z patri sepissime ad filiū accedenti. l. ij ¶. de incol.
li. x. z ibi dixi. Et sic habes q ille qui potest secure ire
potest secure mittere. Sed de famulis eorū potest dubi
tari. Et dicūt doc. q z famuli quos secū ducūt uel q̄ se
cuz in studio habitāt eodē priuilegio potiūtur. cū nemo
habitet sine aliq̄li familia z p hoc facit. l. nō alis. §. i. ff
de iurciur. z p hoc bene facit qd̄ de clericis z eorū fami
liaribus dr in. l. ij. §. de epi. z cleri. Itez no. q bona faci
entes merent laudē z pretionez facit. l. iustissimos. §.
de offi. re. pui. Itē no. q p boies scientie z doct. mūd⁹
illuminat z ideo nisi fuisset doc. nos essem⁹ in tenebris
z ideo cōsilia debēt haberi a sapientib⁹ z ad cōsilia de
bent uocari sapientes nō insipientes. ut hic in pn. z tūc
res bā gerit. ut. l. dubiū. ¶. de repu. Itē no. ex ordine lre
ibi ad obedientiā deo z nobis q plus obedientiā est deo
q̄ cesari. vñ si Cesar aliqd mādat ꝯ. l. dei. uel ꝯ sciaz ei
nō est obtpandū. Itez no. ibi. z nobis ministris q Ce-
sar est minister dei cōcor. §. de sū. tri. z fi. ca. epistola in
ter claros z d offi. pre. l. quas grās. §. i. Et ideo quādiu
non ministrat deo ipse abutit Cesaria prāte z mercur
illa priuari. ut. l. qui sub ptextu. §. de sa. san. ec. z idē de
ceteris principib⁹ z regib⁹. Naz reges recte agendo di
cti sunt z q̄diu recte agūt nomē regis retinēt z si nō re
cte agunt illud amittūt ut inquit ysidor⁹. li. suo ethimo
logiarū. Itē no. q doc. habēt insonnare subiectos pn
cipi ut sint ei obedientes z idē intellige de ceteris domi
nis. Itē no. ibi ab omni iniuria defēdam⁹. q cū dicat
omni intelligēt tā de iudiciali q̄ extraiudiciali. z colli
ge q scolaris timens offēdi dr p superiorez defēdi etiā
manu militari facit. §. de his q̄ ad ec. cōfu. l. denūtiam⁹
Itez no. ibi exules unū exiliū uolūtariū z laudabile qz
amore uirtutis z scie capescende. ut hic. Aliud est exiliū
uiolentū z detestabile qzin penā puitatis z immūdicie
l. pap. exuli. ff. de mi. z. l. fz z si q̄s. in pn. ff. si q̄s caut.
Itez no. ibi de diuitib⁹ paupes q p studiuz scolares de
pauperant qd̄ accidit ppter duo. uidelz ppter magnas
expensas in studio req̄sitas z ppter bona in patria di
missa que sūt ut plurimū in absentia domini neglecta.
Itez no. ibi. oibus periculis uitā exponūt q si q̄s uult
p fectuz facere in studio oportet q uitā suaz uarijs pe-
riculis exponat z semetipsū examinat. l. iciunijs z uigi
lijs. nam pinguis uent nō gignit tenuez sensuz n' dor
mitatio pficit intellectū sed nebulat z obfuscat z ideo
scriptū ē q uigilātib⁹ z nō dormientib⁹ iura ciuilia scri
pta sunt. l. pupillus. in fi. ff. de his que in frau. cre. Itez
no. ibi q grauit ferendus est q grauior est iniuria quā
minor infert maiori q̄ ecōtra uel q̄ eq̄lis eq̄li z iō gra
uius punienda. z fortiter errāt hi qui dicūt q de ꝟbis
iniuriosis a uilissimis hoibus plaris nō est curandū.
Non enim uiles z fatui debent esse melioris conditio-
nis q̄ meliores z sensati. Item no. ex ꝟbo corporales
q grauior est iniuria corporalis q̄ uerbalis z que di
catur iniuria corporalis z potissime si uestimentorum
z detentio equi p frenū quādo q̄s eq̄tat no. Inno. ex
tra. de sen. ex. c. nup. Itez no. ibi sine cā q si scolaris in
sta cā uerberat sibi dr iputare qz reat⁹ ōem honorē ex-
cludit. ut. §. ubi sen. uel cla. l. i. Nec dr q̄s puocare. l. i. §
cum arietes. ff. si q̄. pau. fe. di. Expedita sunt not. prime
partis z eius glo. Quero ab extra dixi q scolares fo
rensēs potiunt hoc priuilegio nō ciues. fz pone statuto bo
nonie. cauet ut scolares forensēs p ciuib⁹ habeantur
in oibus. an tūc habebūt priuilegia h⁹ auet. Ego tenui
licet transitorie q sic in. l. ea. l. in. xiiij. op. §. de cōd. ob
ta. Et idez nūc teneo qz fzm doc. hoc est inductū in ma
ius priuil. z sic alia priui. nō dr tollere nec minuere. ar.
ff. de cōdi. z demon. l. falsa. §. i. Inducta enī ad unū effe
ctum nō debent operari ꝯ. l. ij. ad fi. §. de iura. calū. Nec
fauorabile fauorisatū ledere. l. q fauor. §. de legi. Nec
priuilegio tenet q̄s uti ꝯ se. l. in fraudez. §. neqz. ff. de iu
re fi. In his ergo in quib⁹ cives essent priuilegiati a fo
rensibus statutū illud operat ut scolares p ciuib⁹ ha
beant. hoc etiaz tenet bar in. l. iij. §. si emācipat⁹. ff. d ꝯ
ta. Quero doc. legentes nō admittant ad electionez q̄s
facium scolares de eorū officialib⁹ z de doctoribus ad
certas sedes. Pone q un⁹ doctor legat. puta uolume
z de mane intrat ut scolaris ad decretales an ut scola
ris debet admitti ad electiones. dixit Nic. de ma. q sic
qz quo ad quid est scolaris z quo ad q̄d est doctor p
hoc allegat. l. ticie tertores. de le i. qd̄ puto nisi introit⁹
ut scolaris esset fraudulent⁹. ut. §. de sa. san. ec. l. q̄ sub
pretextu. Nunc sequit ꝟ. hanc igit. Et q⁹ no. q audacia
hic sumit in mala parte. ut in glo. quandoqz in bona.
puta quādo act⁹ est ꝟtuis. ut. §. in prima cōstitutione.
C. in prin. Itē no. ibi aliq̄ iniuriaz q tam de corporali
de q̄. §. dixi q̄ de reali. in reb⁹ illata. ut. ¶. sequit q̄ etiā
de uerbali cū collectiue. hic loquit de oibus. Item no.
ibi, scolaribus. q hic indefinite de scolaribus loquit z
sic cuiuslibet facultatis licite. ut in glo. Nec ob. q. §. di
xit diuinarū atqz sacrarū leguz ꝛc. qz ibi adiūxit impli
citiuam maxime z sic cōcordat ille tex. cuz ista glo. pro
qua facit. ¶. de stu. li. ar. ut. l. i. z de pfes. qui in ut. consti.
l. i. li. xj. Querit hic glo. an liceat ꝯ scolarez se defende-
re z iniuriam ppulsare. z dicit q sic. dūmō cum mode
ramine inculpate tutele. ut. ¶. unde ui. l. i. z p hoc facit
tex. q̄ no. di. sine causa pferunt. ut ibi dixi. Item no. ibi
nec ob eiusdem. ꝛc. q cōcessio represaliarū nō extendi
tur ad scolares tanq̄ sub illa nō includant z intelligo
q non includant. siue studeāt in loco in q⁹ facta est cō
cessio siue p illuz locuz transeant ad locuz studij. ut. §.
Sed hic dubitat an represalie sint de iure pmisse. z di
cunt q̄dam q non. p istuz tex. qui etiaz cōsuetudinē talē
reprobat z puersaz dicit. fz dixi. §. prie. in aut. z oino.
q quandoqz sunt pmisse ideo ibi uide. z in casu q⁹ sūt
pmisse scolares nō cōprehendunt ut hic etiaz si expres
se diceret qz tunc puerse statueret z cōsuetudo z statu-
tum tanq̄ in hac parte puersuz est p hanc litterā repro
baruz ideo nō ualeret ut hic z in aut. nauigia. ¶. de fur.
Unde puersa ꝯsue⁹ respectu scolariuz hic nuncupatur
Sed an eorū famuli scriptores z bedelli cōprehenden
tur. di. bal q nō. qz pendices scolariuz sunt ut in cōstit.
ff. in fi. z. l. nō alias. §. i. ff. de iurciu. Plus dicit q si pa
ter uel mater frater uel soror iret ad uisitandū scolarē
q ratione represaliarū nō possent ibi retineri q̄si unum
corpus sint. ar. ff. de usu. z ha. l. i. z. ij. z. ff. de ꝟ. obli. l. si
stipulatus fuero p te. z de agri. z cen. l. cū scim⁹. §. fi. z
p hoc inducit glo. hoc bene pbauē. ff. de indi. l. ij. §. le
gatis. ꝟ. nam celsus. quaz tene mēti Sequit ꝟ. scituris
Et hic habes q uiolatores h⁹ cōstitutionis tenent ad
quadruplu ptēr restitutionez rerū ablataruz z similit
iudices qui neglexerunt uindicare. Reuoco igit in du-
biuz an solutio iudicis liberet reruz ablatorē. rñ. q sic
a rei pfecutione. fz de pena uidet q nō. qz ex propo et
diuerso delicto quilibet tenet q̄a iudex ex neglectu re⁹
ēx uiolentia z ex parte utriusqz est pena igit un⁹ aliuz
nō liberat. l. adeo. z ibi no. ff. de iurisd. om. iu. z. l. si p ali
um. §. fi. ff. ne qui. ē. qui. in iu. no. est ui. exi. z ibi not. z. l.
Item mela. §. sed si plures. ff. ad. l. aq̄. Et p hoc fa hic
littera q̄d exactionez ab omnib⁹ fieri mandat. Secus
si alter eorū ex q̄li maleficio teneret. l. iz. §. fi. ff. nau. ca-
sta. z. l. fin. §. seruorū. iu. e. ti. et ibi uide glo. z in. l. ex ma

leficijs.in prin.ff.de ac.⁊ ob.⁊ ex his no.q̃ lz iudex male iudicando p̃ inperitiã teneat ex q̃si maleficio.ut d.l ex maleficijs.§.si iudex. negligendo aũt dz ex maleficio teneri ut hic.Reuoco etiam in dubium an de iniuria facta scolari iudex teneatur inq̃rere.et dixit.Ni.de ma.q̃ sic per hanc lr̃am.lz de iure cõi inquisitio sit ꝓhibita nisi ꝯ pniciosos homines quib⁹ expedit ꝓuinciã purgari.l.congruit.ff.de offi.pr̃esi.Ego puto sanctius dicẽdum esse q̃ hec lr̃a p̃ illas distinguat.ar.l.nam ⁊ possessores.ff.de legi.Itẽ no.ibi dignitate careat.⁊c.q̃ ꝗndo ꝓpter delictum in officio commissum q̃s infamat ipso iure eo ipso dignitate carere gesta tamẽ rõne cõis erroris qui p̃sumit anteq̃ p̃ sniaz iudicis hic sit declaratum valent.et tenet ut no.glo.no.in aut.de tabel. §.i.Et si infamie non esset annexa priuatio valerent gesta ab infami ꝓpter publicã auctoritatẽ.ut not.inno. extra de rescrip.c.fiscitat⁹.et.c.q̃liter s̃m bal.de accu. Sequit ꝟ.uerũ.et hic ponit priuilegiuz scolariũ circa iudices et coꝝ electionẽ.Iuxta hanc partez quero pri⁹ in quo loco eis detur priuilegium rñ.in loco studij q̃d patet quia magistrũ suuz habet ꝓ iudice ut hic. Quero et nunquid sup q̃cunqz lit.rñdit glo.q̃ sic siue sit ciuilis siue criminalis cum hic generalit̃ et indistincte loquitur.In cõtrariuz facit quia in bono.de criminibus eorum cognoscit solus ptãs.rñ.glo.que primaz partẽ sequitur q̃ p̃ uniuersitatẽ fuit ibi reuũtiatuz in crimini bus q̃d no.Quia ex hoc habes q̃ renũciatio uniuersitatis singularũ causis p̃iudicat.et pot esse rõ qz cũ nõ potuerit in ipsa uniuersitate operari operata fuit i singulis de uniuersitate.ar.ff.de le.i.l.legato generaliter. et de le.iij.l.si chorus.uel forte renuntiarũt ut singuli et etiam uniuersi.Item attende q̃ renuntiatio facta per uniuersitatez studij bon.nõ preiudicat in alijs studijs nisi et ibi fuisset similit renuntiatũ.ar.l.re.inter ali.ac.p totum.sed dicet q̃s q̃uo de criali pot hic loqui cũ ep̃m det iudicem qui de criminibus se impedire nõ pot rñ. cõfitendo q̃ in criali non loquit quando pena sanguinis esset inferenda.secus si ciuiliter ad penaz pecuniariam ageret uel accusaret et ita ꝓcedat glo.Quero.iij. quid de clericis rñ.q̃ illi remanent sub suo iudice et clesiastico.ut in glo.Quero an doctor et magister dicatur habere ordinariam iurisdictionez uel delegataz in scolares.di.ordinariã qz a.l.l.et quia.cum ibi no.ff.de iuris.om.iu.cum si.Nec ob.q̃ non est cõcessa respectu territorij.l.i.§.cum urbẽ.ff.de of.prefec.ur.et.l.pupillus §.tritoriũ.ff.de ꝟ.si.qz ibi i iudice ordiario uti nõ certaruz pſonarũ ut hic.cũ si.Quero q̃d si scolaris ñ ꝓuciat sed agat contra nõ scolarẽ dic q̃ iste ter.locũ non habet sed p̃cedens qui uult q̃ iudex cõuenti adeat ibi.loco⁹ rectorib⁹.⁊c.In istis tamẽ aliq̃ sunt inouata per statuta locoꝝ.idco illa pro sunt inspicienda. Quero an p̃ hanc aut.corrigat.l.cũ clericis.§.de epi.⁊ cle.nbi quando reus hz plures iudices electio est actoris cui⁹ contrariũ hic dz.dic q̃ non qz hoc est speciale in scolarib⁹.illud uero est regulare.⁊ ita no.ista glo.Quero cum glo.an scolaris poterit uariare.⁊ dicit q̃ sic usqz ad li.con.non postea.ar.l.si cum dotem.§.eo tẽpore.ff. so.ma.⁊.l.si ꝓuenerit.ff.de iuris.om.iu.s̃z Ly.⁊ doc.cõiter ꝯ.quia continuo uariaret ⁊ sic esset in ciuſ prãte audeberet q̃d est cõtra.l.nõ utiqz ff.de eo q̃d cer lo. dicũt ergo q̃ cum semel elegit uariare non pot d.l.nõ utiqz. §.i.⁊.ff.de le.i.l.hmõi.§.sticꝯuz.⁊ pro hoc facit qz unuz eligendo aliuz uidetur recusare ⁊ sic ad illũ redire non potest.ut aut.offerat.§.de lit cõtes.Ad.l.si ꝓuenerit.rñdent q̃ ibi in iudice non suo.ad.§.eo tẽpore.rñ.q̃ ibi i actore qui in p̃iudiciũ sui nõ uariaret.Aliq uolentes defendere glo.dicũt q̃ uariare nõ poterit nisi semel.arg. §.de re.cre.l.si quis iusiurandũ.et sic non ob.l.nõ utiqz.et aut.offerat.quia aliud est eligere aliud recusare. Quero cum glo.se.in quo differat hec aut.a pria cõstitutione.ff.oꝝ.in.§.biritensium.rñ.ut in glo.Ad dic q̃ constitutio illa in ciuitate cõstãtinopolitana mãdabat curam illaz ⁊ uindictam p̃fecto tantũ.In alijs ciuitatibus ꝓfessoribus tantũ.⁊ hoc sup delictis scolasticis per ludum int̃ scolares habitum cõmissis uel int̃ scolares ⁊ scriptores hodie obtinet hec cõstitutio que dat iudices et pleniorez iurisdictionẽ tam in ciuilib⁹ q̃ criminalibus quãdo ciuilit̃ agit̃.ut s̃.dixi.Quero an isti poterunt causaz delegare di.glo.q̃ sic.qz ordinariã iurisdictionem habent.subiungit q̃ olim ꝓfessores non poterant q̃d reprobat Ja.de are.et Ly.qz delegat⁹ principis pot cõmittere l.a iudice.s̃.de iud.Queritur glo.an scolares potestatem possunt eligere sibi in iudicẽ ⁊ dicit q̃ sic.quia sic erat olim et qz potestas est iudex ordinarius omniuz ibi contrabentium.Ex ista glo not.q̃ habentes priuilegiuz exemptionis a iurisdictione ordinaria non ꝓpterea perdunt ordinariũ.Item q̃ per specialem ordinariuz non perdit ordinari⁹ generalis. concor.q̃d no.in.l.fi.s̃.de iu.om.iu Ego tamẽ dubito an glo.hanc dicat q̃ possit scolaris eligere prãtem. nã non differeor q̃ cõuentus sub prãte pot in illũ cõsentire ⁊ priuilegio suo nõ uti.Sed ubi sit cõuent⁹ coꝝ episcopo uel doctore suo an ipse possit eligere potestatem actore inuito dubito ex eo qz hec facultas cõcessa scolaribus exorbitat a iure cõi.l.cũ clericis.s̃.de epi.⁊ cleri.⁊ no.hic in glo.Igitur non extendenda ad aliuz q̃ de quo hic fiat sermo.sed ꝓ glo.fa.qz cõuentio facta de scolari sub epõ uel doctore suo facta ẽ ab actore putante q̃ scolaris uelit uti priui⁹ suo.cũ ergo dicat q̃ nõ uult cõueniri nisi sub prãte.dico q̃ pot tanq̃ nolẽs uti priui⁹ suo.secus si potestatez eligerz q̃si unum de trib⁹. quia puto q̃ non possit.Quero hodie scolares faciũt sibi uniuersitatem q̃d an de iure possint scripsi i.l.fi.s̃ de iu.om.iu.⁊.j.ad si.lati⁹ dicam ⁊ eligunt sibi rectorẽ qui eis ius dicat an poterit cõuent⁹ illum eligere.dico inspicienda fore statuta.Nam quãdoqz p̃ statuta necessario cõueniend⁹ est sub illo ⁊ tũc serua statutuz ⁊ ubi p̃ statutuz nõ sit ꝓuisuz dic q̃ pot illum eligere q̃si ille sit additus alijs et cõuent⁹ sub eo poterit illuz recusare et doctorez suuz uel ipsuz eligere.Non enim ꝓpter rectoris creationez alij p̃diderũt suam iurisdictionez.ar. no.p glo.in.l.fi.s̃.de iuris.om.iu Et ut hec plenius declarent̃ attende q̃ quandoqz iurisdi cõcedit̃ pluribus distributiue tantuz.et tũc quilibet dz esse cõtent⁹ terminis suis nisi a scienter prorogaret̃ eius iurisdictio ut hec patent in pretore peregrino et urbano.ut.l.si per errorem.ff de iuris.om iu.Quãdoqz cõcedit̃ plurib⁹ aggregatiue ⁊ tũc un⁹ nõ ꝓt expedire sine alio saltez ea q̃ sũt subãlia ut.s̃.d iudi.⁊ in aut.ut di.iudi.§.i.⁊ l.pponi. alias incipit.l.si uni.ff.de re iudi.siue sint ordinarij.ut ibi. siue delegati.ut.l.duo ex tribus in eo.ti. Quãdoqz conceditur plurib⁹ dinumeratiue et tunc un⁹ nõ derogat alteri et quilibet insolidum hz iurisdictionem ⁊ sic unus potest sine alio.l.i.ff.de of.cõ.et.s̃.de of.prefe. ur.l.i.ubi ter.no ad predicta.sed dices tu q̃uo cognoscaz an aggregatiue uel dinumeratiue concedat̃.rñ.inspice p̃ an i eod̃ cõcessu ꝓt plib⁹ ⁊ si i eod̃ inspice an copulatiue ã disiũctie qz si copulatie dz aggregatiue cõcedere nisi i cõcessu ꝓcederet ultra cuilibz iuris.insolidã assignando ut hic uides in doctore et ep̃o. Si cui ultra non processerit dando electionez scolari ut alteruz eorum eligere possit tunc un⁹ alteri diceret aggregat⁹

Sinaũt in eodez concessu disiunctiue ꝓcederet tũc cui libet insolidu3 iurisdictionẽ assignaret casus est hic.z est ratio q2 disiunctiua attribuit actu3 uerbi cuilib3 in solidu3.ut auẽ.si quãdo.in fi.j.de cõsti.pe.Vbi aũt essent plures cõcessiones q2 quilib3 h3 sua3 tunc nisi apparet ꝙ simul uelit eos cognoscere quilib3 erit iudex insolidu3.ut.d.l.i.z dicet tũc cõcessio facta dinumerari ue nec in dubio p cõcessionem factam scõdo dicit adimere primo ut ibi z hic in eo qd hic no.de prãte q̃ iudex remanet ordinari9.z in.l.fi.s.de iu.om.iu.sec9 ubi primo adimere uellet.ut.l.consulta diualia.j.de test.facit.l.si fortidianu3.z qd ibi p doc.j.de le.z.l.qd in rerum §.si post.de leg.i.z qd ibi no.per Ja.de are.Quero scolaris clericus existens in studio cõuentus coram epo eligit doctorem suum z laicu3 quia de dicto doctore non est dubium ꝙ pot.Ideo de layco quero.z uidet ꝙ nõ.per.c.si diligenti.de fo.cõ.Alij dicũt ꝙ pot.q2 auctoritate.l.facit.Ly tenz primã par.di.ꝙ hoc priuilegiũ fuit eis concessu3 anteq̃ clerici essent exẽpti a iurisdictione pncipis z facti de iurisdictione eccie p aut.statuim9.s.de epi.z cle.z ideo hodie nõ posset q2 priuilegiũ pncipis non potest eos eximere a iurisdictione epi.Nic.uero ꝗma.di.ꝙ scolaris est in studio auctoritate legis q2 iuit ad studium theologie.szm.c.super specula.de magi.uel ex dispensatione pape his duobus casib9 pot sibi eligere doc.suum etiã laycu3 z hoc ideo q2 papa z canõ possunt dispensare ꝛ dictũ.c.si diligent.z sic erq̃ cõcedit esse in studio uidet dispensare sup illis que sequuntur ad illud.ut.ff.de re iudi.l.quidam cõsulebat.z.j.de nup.l.imperialis.Nam z monach9 qui cũ licentia iuit ad studiu3 dicit hẽ licentiã ad agendu3 ꝓ his que spectant ad studiũ.ut no.ff.de iudi.l.si longi9.§.fi.in fi.sin autem est in studio cũ licentia sui prelati tantũ tũc nõ potest doctorez laycu3 sibi eligere q2 prelat9 suus non potuit super hoc dispensare.sinaũt est in studio sine licentia sui prelati.tunc q2 in legẽ cõmittit eius auxilio uel priuilegio non iuuat.l.auxiliũ.§.fi.ff.de mi idõ nõ posset doc.suu3 etiam clericũ eligere sed cõpellentur necessario sub epo respõdere.z cum his pertransit bal. sed de primis duob9 dubito q2 licentia ad studiũ concessa p papã non includit hec necessario cũ non mandet ꝙ intret sub iudice layco.szuide Jo.an.in.d.c.si diligenti.Quero scolaris cõuent9 coram doctore uel potestate eligit epm z sub episcopo uult scolaris recõuenire actorẽ q̃ro an possit z uidet ꝙ sic p aut.consequent j.de sen.Contrariu3 dicit Ja.de are.z Ly.q2 agens nõ agit ibi sponte z sic non eligit iudiciũ epi.unde meritõ nõ debet ibi recõueniri q2 cessat rõ illius auc.et pro hoc fa.ff.de iudi.l.ii.§.sed si agũt. et quia actor trahit et nõ trahit ergo ꝛc.ar.l.fi.ff.ꝙ quis.iur. Et hoc nisi reconuẽtio fiat ex eodẽ negocio q2 tũc non reconuentio sed natura cãe et eius cõnexitas oparet ne ad diuersũ iudiciũ eatur.l.i.ff.de quib.re.ad iudi.ea.et.l.nulli.s.de iudi.et isto casu clericus poterit cõueniri coram laico ꝓpter naturã cause Quero nũc cũ glo.fi.in fi.Pone ꝙ scolaris conuẽtus coram prãte declinauit eius iurisdictionẽ z petiit se remitti ad epm uel doctorez quem eligebat.prãs uero se iudicem pnũciauit an ab hac interlocutoria appellari poterit. Glo.antiqua non rñ. sed postea in additiõe facta rñ.ꝙ sic.Nam sentẽtia tenuit l.si quis aliena.ff.de iudi.z ita trãsiret in rẽ iudicatã ergo appellari debet.ut.l.et in multis.j de appel. Et ita uult arguere glo.dum allegat.d.l.si quis aliena Et ꝙ sentẽtia ista ualeat tenet clare glo.in.l.ii.in princi. ff.si qui in iu.uo.no.ie.z ꝓ hac parte allegat Ly.l.apertissima.s.de iudi.v.cuz post.ubi ante lit.cõ.pmittit appellare ab interlocutoria.z est hoc expeditũ de iure canonico szm ꝙ ab omni grauamine pot appellari z ita cõmunit transeunt doc.sed lz de iure canonico sit expeditũ tamen de iure ciuili uidet q2 remediari pot postea p appellationẽ a diffinitiua z sic nõ pot appellare.l.ij.j.quo.ap.nõ reci.Ideo uidetur dicendũ ꝙ aut processus postea factus non tenuit q2 cum prestatione p9 ea continuo ꝓcessit p quaz apparuit ꝙ in eum non cõsensit z tunc appellatio non est necessaria q2 ꝓcessus tot9 z snia postea secuta erit nulla tanq̃ lata a iudice incompetenti uel recusato .Aut sine prestatione postea ꝓcessit z tunc q2 in se cõpetens erat sup recusa.uidet ꝓnunciaess z illi acq̃escere ideo ualeret snia.secus si oino incõpetens esset.q2 quicq̃d ageret non teneret.ut.j. si a non compe.iu.p totũ.z sic in pcedenti casu appellare debet.Uel dic ꝙ si non uult cõparere coram eo ap pellatio non est necessaria.q2 eo recusato ei9 man9 z lingua sunt ligate.ut.j.si qua.pdi.po.l.i.z sic illa interlocutoria statim est nulla.sed tunc reuoco ad dubiu3 q̃s erit cõpetens iudex appellationis b9 dic ꝙ ille q̃ i alijs causis et snijs p potestatẽ latis est cõpetens.z ideo dico de epo.sed maius dubium est quãdo doctor fuit ille qui tulit snian cũ de iure ad supiorem appellat.q̃s igitur eius superior dicetur .rñ.prãs erit ille nisi sit aliquis iudex generalis sup appellationib9 a cuiuscunq3 iudicis snia ordinatus q2 tũc ille esset cõpetens iudex.sed pone illũ non existere ꝛprãtez fuisse a pn.recusatu3 uel declinatum.ita ꝙ ad eum reuerti non pot.ut l.eos.j.de ap.dicẽdũ est tũc ꝙ epũs erit ille utpote maior.ar.ei9 qd no.glo.in.l.ex ea.ff.de postu.z his deficientibus ũciani.ar.l.ubi absunt.ff.de iu.z cu.da.ab his.uel ali9 tenens locũ domini in ciuitate ymmo credo istũ p ferri epo quando iudex a q̃ appellat fuit laye9.sec9 si cleric9 fuit q2 tũc ad epũm z sic in eodẽ capite ascẽdamus per gradũ non de uno capite in aliud transferamus.Quero tex.iste dicit si lis moueat scolari sup aliquo negocio an ex hoc pmittat ꝙ scolaris possit conueniri in bononia ꝓ contractib9 initis in partib9 suis z uidetur ꝙ sic.per h hc litterã que generalit loquitur z p l.ij.s.ubi de cri.agi op.z ibi glo.tenet ꝙ in delictis cõmissis in domo possit conueniri in studio.sed dic ꝛ. p l.ij.de inco.li.x.Non ob.l ista.q2 d3 restringi szm alias ll.z maxime q2 est inducta in fauorẽ unde non debz intẽpretari in odiũ.ar.l.qd fauorc.s.de legi.d3 ergo intelligi de aliq̃ negocio de quo alis possz hic conueniri ut quia hic cõtraxit uel deliq̃t uel q̃si.szm Ly.z ad gl. illam dic ut ibi diri.Quero q̃d si scolaris h3 duos doctores z sub uno conuent9 eligit aliu3 an pot.dic.bal. ꝙ si is sub q̃ est conuent9 est pncipalis ei9 doctor tũc ille est qui cõpetens est z ideo aliũ uelut incõpetentem non potest eligere sed potestatez uel epũm.secus si ambo essent eque pncipales q2 tũc pot ipse gratificare et eligere quez uelit.ut.ff.de le.ij.l.si quis seruũ.§.int duos.z ff.ad sil.l.si quis in grani.§.si cum omnes.Quero an scolaris suspẽsus ab introitu scolarũ z alijs actibus scolasticis gaudeat interim beneficio hui9 aut dic ꝙ non ut extra de consti.c.ex lris.z hoc in incboãdis. In incboatis uero ut q̃a lis cõtestata est cũ eo coram doctore suo z postea facta est suspensio non reduceretur ad potestatem.ar.l.cũ quedam puella.ff.de iur.om.iu. Quero an studentes in ciuitate intẽdicta habeant pnilegia b9 aut.dic ꝙ non.si ex interdicto studiũ sit uel intelligatur interdictu3.fa.qd no.in.c pnilegiu3.de re.iu. li.vj.in glo.ordinaria.z quod no.insti.de capit di.§.i. Quero hic pnilegiant scolares.sed qui dicentur scolares.rñ.intrantes scolas z studentes non ficti z uaga-

bundi.ar.s.de sa.san.ecc.l.sub prætextu.z.j.de thiro e
nibus.li.xij.z ibi glo.no.que dicit q̃ scolaris uag⁹ nõ
debet fieri magister. Quero q̃d de licentiato in legibus
decret.uel artib⁹.rñ.q̃ adhuc gaudet p̃uil° licet scolas
non intret.tũ quia intrare nõ ꝓhibetur z sic ex natu
ra rei mutatus est act⁹ non habitus ideo nõ bz obesse
sicut nec honoz auctus conditione non mutata.ff.d se
na.l.p.z de condi.z demon.l.falsa.§.i.cũ si. Quero q̃d
de scolari recedente.rñ.si nõ bz animũ reuertendi per
dit p̃uilegium.secus si habet animũ z intentionem d
primo reuertendi.ar.l.colũbus.ff.familiehere.z.ff.de
cap.l.ij.§.fi.z.j.de ꝓri.sac.sacri.l.sacris li.xij. Et in du
bio si p q̃nquẽniuz affuit credit nõ habuisse animũ re
uertendi uel illũ deposuisse.l.p.z fi.j.de comeatu li.xij
z ideo post quinquẽniũ reuersurus tenet ad onera que
scolares de nouo uenientes tenent subire in uniuersi
tate.qd nõ. Quero q̃d si scolaris renuntiauit exp̃ e ut
tacite in cõtractu huic p̃uilegio iudicũ uidet renũtiat.
non ualere qz miserationis causa est cõcessuz.ut hic in
d.quis enim.z sic renuntiatio non tenet ut no.glo.in.l.
i.in fi.s.quã.impa.int pupil.uel ui.sed d̃ tenet glo.que
expressim in scolarib⁹ loquit in.l.i ff.si q̃.in in.uo no.
ie.z hoc etiam sentit glo.se.ut ibi dicam. Et ꝓ ista parte
fa.d.l.i.z regula generalis in.l.i quis in cõscribendo
s.de pac. Sequit qui uero no.q̃ hic punit qui trahere
scolares ad alios iudices tentauerit. Circa qd quero
nunq̃d sola citatio sufficit ut penam istam incurrat glo.
distinguit. Aut est uocat⁹ coram tali q̃ pot cognoscere z
recusari z tunc recusatione facta si actor p̃sistat penam
incurrit.secus si desistat. Aut coram alio z tunc statim pe
nam incurrit.quia ille uenire non tenet z iste reputat tẽ
tasse eum trahere ad iudicẽ non suum qd sufficit.quia
hec.l.non plus requirit fac.l.si quis non dicã rapere.
s.de epi.z cle. Et hoc quãdo scient facu.ut.j.dicam in
iiij.q. Et si queras cur in casu quãdo uenire non tenet
p solam citationẽ incidit in penam z non quãdo uenire
re tenetur nisi p̃sistat.rñ.qz quando facit eum citari coram
iudice suo non deliqt.quia fecit qd necesse facere debu
it.qz ab uno incipere debuit uoluntatẽ citati audituruz
In alio statim deliqt.qz facit qd non debuit. Et qz hec
l.punit solum conatũ ideo multe.ll.que ultra uel pl⁹
requirunt nrm ꝓpositũ nõ attingunt.ideo de eis non
curandum. Quero an locus sit penitentie z glo.uidet
sentire q̃ non.qz ius erat quesituz amissionis actionis
scolari z sic in eius p̃iudiciuz non bz posse.l.nemo.ff.
de re.iur.secus si non amisisset act.qz tunc locus ẽ pe
nitentie.l.quãuis.ff.de in in.uo.sed caue qz ista glo.se
tit q̃ ipso iure perdat actionẽ.sed in se.glo.tenet exp̃s
se q̃ p sniam z illud uerius z si sic uidet q̃ tũc locus
sit penitentie sẑm doctrinã b⁹ glo.sed lz glo.pria facie
uideatur ita dicere.tamẽ puto q̃ aliaz habeat mentem
z uelit dicere q̃ ideo in l.q̃uis.locus est penitentie qz
pena erat extrinseca quinq̃ginta aureoz unde pot pe
nitere z euitat penam si remittat act.in cõpensationem
pene incurse uel incurrende sẑm uarias lec.ibi positas
Sed in casu nro nulla erat pena incursa uel incurren
da extrinseca. Sed solius cadentie actionis lz p sniam
ideo non est loc⁹ pnie qz sine recõpensatione nõ debet
tolli ius scolari quesituz ad petendũ aduersarium sua
act.priuari z sic ambe glo.erunt cõcordes. Quero q̃d
si scolaris sponte subit iudiciũ an actor punit.rñ.gl.
q̃ non.z intellige sponte qz nõ coacte z ex certa scien
tia sciens sibi p̃uilegiuz cõpetere z illud non allegauit
ut.s.dixit glo.fa.qd no.j.de excep.l.fi. Et sic habet hic
q̃ tacite pot renuntiare p̃uil° isto.qd no.ꝓ dictis in.v.
q.i pre. parte. Querit glo.an hec exceptio possit oppo
ni post litis contestationẽz. et respondet.q̃ non.sz usqz
ad litis contestationem sic qz est fori.l.fi.j.de excep. Dz
attende si scolaris cõueniat coraz aliq° iudice nõ suo.
glo.ꝓcedit p oia qz tũc sciens ꝓrogat eius iurisdictio
nem. Si autez cõueniat coram aliq° ex suis iudicib⁹ ad
huc ꝓcedit in ea parte qua dic.q̃ post li.cõtes.nõ pot
Sed in eo q̃ usqz ad lit.cõt.pmutat adhuc ꝓcedit ubi
aliq̃ exceptionẽ nõ opponit p quaz in cuz consentire
uideatur. Ubi aũt aliquã exceptionẽ opponit p quam
in eum cõsentire dicat postea aliuz eligere non poterit
licet contestatio litis nondũ facta sit quia nec tunc de
legatus recusari potest.ut no.bar.in.l.quidam cõsule
bat.ff.de re iu.z dixi i.p.q.i.l.apertissimu.s.de iud.ar eli
gendo aliuz uideatur recusare istũ g° ꝛc. Querit glo.si
uocans errauit in facto uel iure an ei parcat z dicit q̃
sic.ff.d iu z fac.ig°.l error.in fi.z dic ut ibi. Querit se
quens glo.an iste cadat a cã ipso iure uel p sniam z di.
glo p sniaz z allegat.l.in criali.s.de iurisd.om.iu.sz nõ
fac.quia ibi est d̃bum mulctet. Alij ut Ly.allegant.l.q̃
cunqz.s.de beret.que nihil facit.sed allega p casu.s.
de iur.ca.l.ij.§.q̃ si actor.coniuncta aut.p̃ncipales in
fi.eiusdem tituli. Et confirma tali ratione nemini dubi
um q̃ uerbũ cadat potest habere duplicem intellectũ.
unum ipso iure.alium per sniam.z iste benignior.ut l
interpretatione.ff.de pe.igitur eligendus.ut.l.benigni⁹
ff.de leg. Quero cũ glo coram quo iudice petet fieri h⁹
priuatio actionis.rñ.aut scolaris petit illũ stari puni
ri z tunc ille idem iudex pot.aut ex intuallo tũc iudex
actoris qui nunc factus est suus.ita di.glo.nõ pot esse.
quia cũ statim petit implorat iudicis officiũ in eadem
instantia.l.i.j.de calũ. Sz quando ex intuallo intentat
conditionẽ ex hac.l.z in noua instantia.ut di.hic Ly.et
ita intelligenda sunt que hic subiungit glo. Et si dicas
qũo prio casu quando implorat iudicis officiũ iudex
qui non est suus eum punit.respondetur factus ẽ su
us in eius odium durante illa istantia nec debet de
dignari illum habere contra se quez uoluit habere ꝓ
se.l.pap.j.de sen.z interlocutõ.om.iudi. Querit glo.
quid si iudex pnuntiasset se iudicẽ an est necesse q̃ ap
pelletur et dic ut in precedenti parte diri. Audimus
de scolaribus nunc circa uniuersitatẽ scolariũ aliqua
uideamus. Et primo an uniuersitas ipsoruz sit de iure
approbata. Et glo.in.l.fi.s.de iurisd.om.iu.dicit q̃ non
quia scolares uniuersitatẽ facere non possunt.sicut n⁹
discipuli piliparioz. Istam similitudinez ibi reprobant
Aliqui dicunt q̃ est approbata per istam aut.sed Jac.
bu.di.q̃ hic de uniuersitate nihil dicit. sed de scolaris
bus tantum. Aliqui dicunt q̃ est approbata rõne etiã
naturali.quia ipsa ad uirtutez iustitie.prudentie.forti
tudinis z temperantie tendit.ut in hac cõstitutione pa
tet z sic ut conueniat diffinitioni iustitie z iuris p̃cepti
debet dici approbata. Asserunt glo.hoc tenere.ff.q̃ cu.
uniuer.no.l i.§.i. Sed certe glo.per predictam rationẽ
nitit ꝓbare illam approbataz et postea remittit ad ea
que dixit in dicta.l.fi.ubi tenet d̃. Et attende quia sco
lares informant.ut informari postea alios informent
ut hic.et sic non scolarium uniuersitas sed doctorum
collegium est illud qd uidet potius approbatuz bar.i
l.fi.de col.illici.in.ij q.in fi.dicit q̃ uniuersitas scolari
um de iure ciuili et canonico est approbata p hũc tex.
z per.c.antepe.extra de rescrip.z de ꝓcu.c.quia in cau
sis. Ego puto q̃ in terris uel locis in quib⁹ iur.legi pt
collegium z uniuersitas scolarium sit approbata. In
alijs locis sit reprobata qz ex quo locus est reprobat⁹.
ne ibi doceatur uel legatur uniuersitas similit audite
tium est reprobata. Dicunt aũt omnes reprobari q̃ uel

tege uel a papa uel imperatore expressim sup his non
habent p̄uilegium uel auctoritatem.ut patet in prima
cōstitu.ff.§.hec aūt tria.Ex his infertur q̄ uniuersitas
scolariū approbata pōt sibi rectorez eligere.ut.l.fi.s̄.d
iu.om.iu.z statuta sibi facere.sed de quibus rebus dic
ut ibi dixi.Quero iuxta predicta an laycus possit eligi
in rectorem scolariū de quoz numero sunt etiā clerici.
bar.ibi.s̄.di.q̄ electores nō bene faciūt ipsum eligere
cum omnib⁹ scolaribus nō possit preesse quia nō cle
ricis.ut aut.statuim⁹.s̄.de epis.z cle.z.c.si diligenti.de
fo.cōpe.Si tamē laycus electus fuerit rector erit sz cle
rici erūt ab ei⁹ iurisdictione exempti nec est hoc nouū
ut aliqui de collegio sint exēpti z priuilegiati.l.i.ff.ad
muni.z ibi no.sed bal.hic di.q̄ electio non tenet.qz po
testas data electoribⁿ intelligit data de ydoneo.ut.l.z
gradatim.in p̄n.ff.de mu.z ho.z.l.q̄ cuitandi.s̄.de cō.
ob tur.ca.z sic de eo qui oibus preesse possit.si igit po
testas data nō est seruata electio non tenet.l.rescpto.i
p̄n.ff.de mu.z ho.z.l.diligent.ff.mā.Nec potuerūt ele
ctores etiā eximere aliquē a prāte z iurisdictione recto
rum.Et hec pars magis placet.Quāte aūt etatis debz
esse rector.dixi in.l.fi.s̄.de iurisd.om.iu.Quero coraz q̄
uniuersitas scolariū ex ꝑcto uel q̄si uel aliq̄ actione ciui
li conueniri pōt Quidam dicūt q̄ sub prāte.qz ipsa est
quoddaz corp⁹ repsentatū de q̄ non est specialit dispo
situm.l.sub q̄ conueniat.et sic stat regula ut sub iudi
ce cōmuni z uniuersali ipsi⁹ loci ꝓueniat.Alij dicunt z
melius q̄ si scolares habēt p̄uilegiū sub q̄ iudice cō
ueniant ut hic z hoc ideo qz sunt de uniuersitate scola
riuz fortius ipsa uniuersitas qz ꝓpter unūqōqz z illō
multomagis.ut in aut.multomagis s̄.de sa.san.ecc.z
p hoc etiam facit.qz uniuersitas ipsa nihil aliud est q̄
scolares ipsi⁹.ut no.in.l.sicut.ff.q̄ cuius.uni.no.dicūt
ergo q̄ uniuersitas habet p̄uilegiuz z eligat uel recto
rem studij uel cp̄m uel prātem.Doctorem autem nō pt
eligere.qz sub uno uel aliq̄ doctore nō intrat uniuersi
tas.Alij consentiunt in oibus preter q̄ in b̄ultio in q̄
dicunt q̄ oēs doctores legentes habent loco uni⁹ uel
saltem uniuersuz collegium doct.Alij ut bar.in.l.fi.ff.
de col.illi.larius attingens hāc.q.di.q̄ si esset collegiū
secularius tantū.tunc coram superiorib⁹ iudicib⁹ secula
ribus.l.i.ff.de col.illi.Sinaūt est collegiuz clericorum
tantū.tūc coram supiori iudice ecclastico.ut aut.statui
mus.s̄.de epi.z cle.Sinaūt sit collegiū mixtū laycorū
z clericoꝝ.ut est uniuersitas scolariū.z tūc di.q̄ si ma
ior pars est laycoꝝ q̄ tunc totū collegiuz laycū seu se
culare est censenduz z idez ecōtra.si maior pars sit cle
ricorum totū clericoꝝ est censendū.qz maior pars at
trahit secuz minorez ut p̄ncipalis z alia sequit illaz ut
accessoria etiam si sit magis preciosa.ut.ff.de auro.z
ar.le.l.z si nō sint.§.pueniam⁹.z.l.q̄ maior.ff.ad mu.
facit.l.q̄r.ff.de sta.ho.Aut paris numeri sunt clerici et
layci.tunc clerici ut digniores trahūt ad se laycos.ar.
ff.de acq̄.re.do.l.quicquid.§.cuz in partes.z.ff.de reli.
l.que religiosis.sed ad hoc melius facit.j.de ap.l.prē
cipim⁹.v.eodem obseruando.Et q̄ clerici sunt dignio
res.patet hic in ordine noiationis quā hec lr̄a facit.in
p̄zin.hoc idem sequit bal.Sed dicant mihi isti docto
res egregij.si maior ps trahit ad se minorē z uniuersi
tatem facit iudicari laycaz uel clericā szm se.cur diuer
sum dixerunt in rectoris electione.Ego puto sanctius
esse ut dicamus uniuersitatez scolariū.lz in ea sint plu
res layci q̄ clerici cōuenire debere sub iudi.ec.z ipsū
corpus censeri dz ecclasticū qz scolares lz uere sint lay
ci tamē participant cū clericis ideo ubiqz in partib⁹ ul
tramōtanis clerici nūcupant z hoc ideo qz ministrant
in diuinis z discunt ut informent ad obediendu deo
z principibus z per eos debet mund⁹ illuminari z ita
doctores appellant sacerdotes.l.i.§.i.ff.de iust.z iure.
Ex his rationib⁹ scolaribus datus fuit ep̄us in iudi
cem.z ista participatione attenta.dico uniuersitatē sco
larium sub ep̄o cōueniri debere uel sub ei⁹ rectore cle
rico.Nam et rector uniuersitatis cōpetens iudex ē ipsi
us uniuersitatis.ut in tex.cōiuncta glo.sup v.publicis
in.l.fi.s̄.de iu.om.iu.Et p hoc bene facit dicta.l.preci
pimus.v.eodem obseruando.Nam ibi non cōsiderat
nisi dignitatem.lz alter sit additus q̄ in dignitate non
sit positus.Nec curanduz ibi puto etiaz si esset plures
in dignitate illa non positi dūmō un⁹ tantuz in illa di
gnitate esset.Quero an uniuersitas possit delinquere z
criminaliter accusari z qualit debet puniri.Et de om
nibus istis uide que dixi in.l.i.j.d sedici.Sequit v.hāc
aut.Ex hac ultima parte no.q̄ leges debēt situari sub
congruis titulis concor.s̄.de no.co.cōpo.§.quibus.Et
huius constitutionis cōmento sit finis.

An seruus ex suo facto post manumissio
nem teneatur. Rubrica.

Dictum est in precedentib⁹ titulis qz unus p alio
non potest cōueniri.sz qz seruus liber factus uidetur
alius homo ideo dubitatum fuit an liber factus de aī
gesto quasi facto ab alio possit conueniri ideo subsecu
tiue posita est hec rubrica.

Uamuis.Liber factus non tenet de gesto
prius etiaz in statu libertatis.h.d.No.q̄ po
tentia nō habet p actu.Vel id qd est in po
tentia non disponit in actu.Quero de ratio
ne dubitandi.rn̄.ut in glo.Et ratio decipendi est qz ip
se uere est seruus tēpore quo cōtraxit.Et sic not.q̄ res
decidit szm p̄cedētē statū non szm q̄ ē faciēdi potentia
Glo.op.de pluribus.ll.z sol.p regulā z casus specia
les a regula.sed attende.qz.l.pmisse.j.e.z.l. eleganter.
§.seruus.ff.de dolo.tendūt ad idem.so.igitur q̄ in eis
p libertate consequenda fuit pmissio facta ideo liber
factus tenetur.nam pductum nō dz esse extinctio sui
pductoris.nec beneficiuz illatū tendere ad perniciem
benefactoris.l.ij.j.de lib.z eo.li.Op.de.l.si pure.ff.d si
deinf.l.i. ubi dicit q̄ rōnes gestas in seruitute tenet ce
dere ut domin⁹ de gestis p eum instruat.ut ibi.non quia
ex gestis sit obligatus ad aliquid dandu uel soluen
dum.ut hic.Et illuz tex.no.qz ex eo dicim⁹ q̄ officialis
successorem suum informare tenetur.Op.ad idez de.l.
i.§.si manumisero.ff.qua.re.ac.no da.sol.ibi pmissio
de antegesto fuit facta tempore libertatis ideo ex illa
pmissione obligatur.Op.ad idez.de.l.aureli⁹.§.sticho
de li.le.so.q̄ agi non potest ut detur ut hic sed deduci
z retineri pōt.ut ibi.Et sic in excipiendo z retinēdo cō
sequitur qd agendo cōsequi non pōt.ut hic.z ita no.in
p̄.z in.l.si cognati.s̄.de neg.ge.Op.ad idem.de.l eum
actum.z de.l.at qui natura.§.scevola.ff.de neg.ge.sol.
ibi liber factus pseuerauit in administratione quo casu
dic ut ibi no.z dixi in dicta.l.si cognati.Op.ad idē.de
le.i.§.si apud.ff.de po.so.ut glo.s.q̄ ibi ex presenti de
tentatione tenet non ex antiq̄ ante libertatez.sed q̄ acti
one tenetur de presenti non declarat glo.hic sed in
contrario uz actione reali.quia rei uen.uel psonali ex
delicto ut furti.z hoc idem tult glo.in di.§.scevola in
fi.Op.ad idem sed ab extra.statu liber est is cui sub cō
ditione libertas debetur.ḡ conditione euenienre ret̄
liber fingitur.cū conditiones retro trahant.l.potior.z
l.qui balneuz.ff.qui po.in pig.ha.so.q̄ ibi quo ad ob
ligationem psonalem z ypothecaz.de quo plenī⁹ dic.ut
dicta.l.qui balneum.z in.l.i.in co.ti.hic not.quo ad li

bertatem que retro trahitur nē eodēz tempore liber et
seruus reperiat ut hic.sic nec respectu dominij ne eod
tempe duo reperirent domini ō.l.si ut certo.§.si duo
bus.ff.cōmo.Op.ad idez.de.l.fi.s.de peric.here.sol.ut
ibi.quia speciale est ibi.cuz aliud,p eo inducat ut liber
tas prestetur ex testō qō forte est nulluz quia falsū uel
si aliqō libertas lite pendente pstatur que prius nō p
stabat.Op.glo.de.§.omnis.insti.de noxa.z.l pe.in fi.
ff.si ex nox.ca ag.so.ibi quādo cōuenit ex delicto hic
quando ex cōtractu.In delictis enīz non inspicit mu
tatio status in ōcribus sic ut hic.z.ī.e.l.lz.Et hoc intel
lige quo ad pene cuitationē sz quo ad moderationem
pene bene inspicitur mutatio status.Et ideo distingui
tur.Aut status non erat in spe tēpore delicti cōmissi ut
in statuliberoz tūc omni tēpore uniformit punit qz sē
per ut liber.et si nondū conditio libertatis uenit.ut.l.
moris.in fi ff.de pe.z l.fi.ff.si ex nox.ca aga.Aut status
non nō erat tūc in spe.ut in mero seruoz tūc pena ua
riatur.quia alit punit seruus.aliter liber factus.l.pe.ff
si ex nox.ca.ag.Verūtamē an pena dz imponi eo libe
ro facto szm qlitatez psone inherentez szm temp delic
ti uel szm qualitatez postea supuenientez dubitarunt
glo.qz.ll.uident sibi ōtie.nam dicta l.pe.uidet uelle q
imponatur szm qlitatez supuenientē psone.Et.l.i.ff de
pen.uidet uelle q imponat szm p.neuā.z dixerūt glo.
q dicta.l.pe.loquit in publicis iudicijs.z.d.l.i.in pua
tis.Qō cōmunit reprobat qz port dz dici ecōtra.qz l.
pe.loquit in actione noxali.sed ,p publico crimine nō
agitur noxalit.ut ff.de edi.edic.l.quid si fugitiu.§.qō
autem.ō.noxias.Quare doc.dicūt.aut in penis certis
ordinatis a.l.z tunc inspicitur tempus delicti.ut.d.l.i.
Aut in arbitrarijs z tunc inspicit temp ſnie quia tunc
iudex arbitrat z prius delinquēs non erat obligatus
ad illam penaz.ideo temp illud inspicit.sed in p casu
statim ad penā illaz obligatus fuit.z hanc sequit bar.
Et hec faciunt ad.q.de eo qui post delictū cōmissum fa
ctus est clericus.de qua scripsi.in aut.statuimus.s.de
epi.z cle.Nunc colligo predicta distinguendo cū que
ritur an seru liber factus de antegesto uel cōmisso te
neatur distingue.Aut querit de delicto pus commisso
z tenet.ut.l.pe.z fi.ff.si ex nox.ca.ag.z.l.i.ff.de pe.z in
sti.de nox.§.omnis.Sed cui status conditio inspicia
tur.dic ut.s.z hoc quādo in extraneū.secus si in domi
num.l.fi.ī.e.Aut de alio gesto uel administrato.z tunc
aut liber factus pseuerauit in prioze administratione.
z tenet.ut.l.eum actuz.ff.de neg.ge.sed qualit z q forz
ma dz cōueniri.scripsi in.l.si cognati.s.de neg.ge.Aut
liber factus in priori administratione nō,pseuerauit.z
tunc.aut queritur an teneat p niaz z moduz retinendi.et
tenetur.l aurelius.§.sticho.ff.de li.le.z ibi no.z in.d.l.
si cognati.Aut p modū z uiam agendi.z tunc aut que
ritur an ex presenti rei detētatione possit cōueniri ut q
liber z dic q sic.ut.l.i.§.si apud ff.depos.Aut ex antiq
gestione.z tunc aut de pus gesto se obligauit liber fa
ctus z tenetur.qz non ex obligatione antiq.sed ex pre
seti agit.l.i.§.si manumisero.ff.qua re ac.no da.Aut tē
pore libertatis se nō obliganit.z tunc si illud fuit pro
missum causa libertatis consequende recte petitur.ut
ī e.l.promisse z.ff de dolo.l.eleganter.§.seruus pacto
ris.Si uero illud non fuit ,pmissuz cā libertatis.z tunc
solum ad instructionē prius gestoruz tenet z ob eā cāz
edere tenetur liburn rationū.ff.de fideicō.li.l.si pure.
non ad aliqd dandu uel soluendū ut hic.z.l.se Fallit
in casu.l.fi.s.de pe.here.z rō ibi no.barth.de sali.

Reditoribus.Qui mutuū recipit in ser
uitute non tenetur existens in libertate.b.d.

Op.q peculio ei legato teneatur.ff.de do.pleg.l.ij.§.p
contrariuz.glo.so.p.szm Rog.f.ut liberius nō cōueni
atur directe ut hic.sed p meduz z indirectuz sic.qz he
res prio z heres recuperat a liberto ut in ōrio.hanc re
pbat glo.ideo so.scōo q hec l.debet intelligi in seruo
per fideicōmissuz manumisso quo casu si peculiuz non
est ei legatum ipse non agit nec cōuenitur.sinautez est
ei legatuz ipse agit sed nō cōuenit z sibi imputet heres
qui aliquando fuit domin q ibi nō deduxit id ad qō
erat obligatus.l.aūt cōtraria loquit in liberto oxino
id est cui directo libertas est legata z sic eius domini
um nunq fuit penes heredez ideo si peculiuz est ei le
gatum cum legatuz cedat una cuz libertate non pōt he
redi impurari cur non deduxit cuz nullo tēpore penes
se dominiū habuit.ideo libert agit z cōuenit ut ibi.se
cus si peculiuz non fuisset ei legatuz.qz tunc heres tā
tum cōuenit apud quē remanet.In dubio aūt non pre
sumit ei legatuz lz in dubio manumisso inter uiuos p
sumatur concessuz.ī.de pecul.ei qui li.me.l.i.z ibi per
glo.ponit rō.Et istis casibus peculiuz transit
in manumissuz ō debitores peculiares transeunt uti
les non directe.ff de pecul.l.si sticho.preterq ō manu
mittentez.ut in textu.no.ff.de pecul.l.si peculiū.§.sicut
Et ex illo tex.dicit Ja.de arc.q cedens act. uniuersalit
contra debitores hereditarios nō intelligit cedere cō
tra se.Querit glo.quid si res peculij fuissent ypotheca
te creditori peculiari.rn.z bene q transeūt cum onere
ypothece.sed prius excutiendus esset principalis.s.d
ac.z ob.aut.sed bodie.

Romisse.Pecunia ob libertatē,pmissa
petitur p act.in factuz.h.d.No. q ,pmissū i ser
uitute pōt nouari tēpore libertatis.No.q si ex
contractu innoiato ,pmisso ut manumittas datur ac.
in factum extraordinaria.Op.q ,pmissio non tenet.l.
fi.de li.ca.ff.so.ut in glo.Op.q datur actio de dolo.l.
eleganter.§.seruus.ff.de dolo.so.ut glo.

Icet.Seruus ex furto alii facto quā do
mino tenetur liber factus.h.d.Querit glo.un
de oriatur hec actio furti que datur in manu
missuz.rn.glo.q ex furto in seruitute cōmisso z subiū
git q illa actio que dat noxalit ō,dominū est illa q cō
petit cōtra manumissuz.Ex ista glo.no.q licet liber fa
ctus contractet ex ista cōtractatōne nō tenet qz sufficit
antiq.ut.l.eum qui.ff.de fur.z hoc quādo surripuit ex
traneo.Sinaūt domino tunc ex noua ōctione oriretur
actio furti.quia ex prima nata nō esset.ut.ī.e.l.fi.z.s.d
nox.l.i.Et faciunt hec q surripiens in una iurisdicti.et
postea contractans in alia non possit in hac noua iu
risdictione puniri.ut als dixi in.l.si abducta.ī.de fur.

Ut allegas.Seruus qui gessit negocia
domine sue liber factus non tenet.h.d.Querit
glo.quid si peculium ei donasset dic ut dixi.s
e.l.secunda.

Inc.Ex delicto cōmisso i dominū ser
uus liber factus non tenet.secus si liber fa
ctus deliquerit.h.d.No q domin habz unaz
quasi iurisdictionem in seruos suos sed non pōt seruī
re sed castigare eum cū uerberib ut in glo.z.ff.de h is
qui sunt sui uel alt.in.l.if.No.regulaz uidelz.q int ser
uum et dominū nō pōt esse iudicium.fallit in casibus
no.in.l.uir certis.ff.de iudi.Itez no.q qui neglexit cū
potuit non audit postea z forte ideo quia peccasse uid
tur.ar.l.diuus.ff.ad sill.No.ex si.q ubi factuz est uno
tempore punibile z alio non oportet q agēs ,pbet fa
ctum esse tempore quo est punibile.ut hic.z.l.cuz actuz
ff.de neg.ge.de quo per bar.in.l.nō soluz.§.sz ut,pbari

ff.de opc.no.nun uide glo.p te.⁊ adde que diri.s̄ c.l i.

Quando fiscus uel priuatus debitorem sui debitoris exigere possit. Rubrica

Ropter. Pro debito pupilli res tutoris non possunt capi.h.d.gl.ē clara quā uide per te. Ab extra op dc.l. i.§.si ꝓcur. ff.si quis ius di.non op.so.ꝙ pro debito pupilli non possunt capi.ut hic.sz ꝓpter eius cōtuma ciam potest tutor mulctari ⁊ eius pignora capi.⁊ tunc non sm mensurā debiti.sed ꝓqualitate delicti.

In causa. Si in bonis condēpnati nihil sit qd possit pignoris loco capi debitor suus ad solutionē pōt urgeri.h.d. No ꝙ snia lata contra debitorem mandatur in subsidiū executioni contra debitorez debitoris ⁊ sic uident duo requiri ut ad nomē debitoris possit peuiri.s.ꝓncipalez cōdēnatum esse ⁊ excussionē bonorꝫ eiꝰ factam esse.⁊ sic no ꝙ ad actionez non peuenit nisi immobilibꝰ ⁊ mobilibꝰ excussis. Item ꝙ in excussione querit an mobilia uel immobilia sine questione capi possint uel non. Ex qꝰ not. aliud ꝙ dubia ⁊ incerta seu litigiosa debēt dimitti certa ⁊ non litigiosa aggredi uel eligi. Op.ꝙ condēnatio principalis debitoris non sit necessaria ut.j.c.l.nō prius.glo.ibi in fi.sui so.ꝙ hic in causa priuati.ibi in cā fisci.in qua sufficit debitorez non esse soluendo absqz aliqua snia ⁊ de hoc ibi latius dicam. Op.ꝙ ymmo isti debitores non exigant nisi prius debitū cōfitean̄t.ut in.l.se ⁊.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.sed utrum.so.cōfitendo cōtrarium.ut in glo.⁊ sic habes ꝙ in ꝑuato tria sunt necessaria.scz ꝓncipalis condemnatio.bonorꝫ eiꝰ excussio.⁊ debitoris exigendi cōfessio.⁊ est ratio qz cuz hic excussio fiat iudicis officio dz hēre pararam executionez.ut.ff.de mi.l.minor.xxv.an.sed cum iste diffitet̄ non pōt executio fieri sine strepitu iudiciorꝫ ergo ⁊c.

Quero igitur tunc quid si maliciose diffitea̅t.pla.dixit ꝙ non diffiteret̄ executio.gl.ꝙ ymmo ꝑ dictuz.§.sz utrum. Ly.di.ꝙ si statim pōt apparere de malicia tunc non obstat inficiatio.ar.l.de cōpen.l.fi. Aut non potest statim apparere ⁊ tunc non fiet executio. Addit bal.ꝙ apparere dz ꝑ ꝓbationē ꝓbatazꝫ nō ꝓbandazꝫ ⁊ appellat ꝓbationē ꝓbatazꝫ ipsius debiti instrumentū. Ubi ibi uidet̄ ꝙ si ille falsuz uelit dicere instrm uel solutionem uel aliam exceptionem opponere ꝙ dz audiri. Et scias ꝙ ubi exceptionē op.⁊ alit̄ ꝗtum nō fatet̄ nec negat ꝙ si in exemplis ꝓbatione deficit ipse ꝑ confesso habetur.ita no.glo.singularis in aut̄.de exhi.re.§.sed scepto.sup ỳ.contes.col.v. Quero igit̄ si de malicia statim nō pōt cōstare.nā.glo.ꝙ dabitur curator bonis q̄ actionē moueat ⁊c. Et idē not.glo.in.l.ab hostibus.in prin.ff.ex qui.can.ma. Et poterit creditor ipse dari curator ut.l.debitor.ff.de neg.g.⁊.l.cuius.ff.de cu.fu. Est ⁊ alia uia agendi ut sequit̄ in glo.⁊ plenius no.j.ti.i.l heredem.⁊.j.que res pig.ob.po.l nomē.⁊ ibi ꝑ Ly. Licet qd scias ꝙ id qd glo.dicunt ꝙ pōt agi utili yporh. si nomen erat obligatū reprobatur ꝑ Ja.de ra.⁊ Ly.dicentes ꝙ yporhecaria nullo mō pōt agi his rationibꝰ prima qz ꝑ yporh.aduocat̄ possessio.ff.de euic'.si cum uenditor.in prin.sed nomina non possident̄.ff ' acq. re.do.l.seruus.§.incorporales.ergo uidebat̄ ꝙ ; po- thc.aduocari non possint.scda qz res obligata a ..ao- catur.sed pecunia que ex nomine debetur non est obligata.gꝰ ꝑ ea yporhc non agit̄. Alij cōfitentes rōnes ꝑ dictas dixerūt ꝙ agi non potest directa ut in predictis rationibus.sed yporh.utili sic que insurgit ex mente.quia obligans act.gerit in mente obligare id qd sibi debet̄ ex actione obligata.⁊ licet actiones in se sint incorporales ⁊ propē non possideant̄ tamē impropē quasi possident̄ ac etiam quandoqz corporalia iudicātur si res ad quā cōpetunt sit corporalis ut latius diri in.l.iubemus.in pn.s̄.de sa.san.ec. Ideo omnibꝰ his pōderatis dicūt ipsi ꝙ norant̄ glo.dixerunt agi utili yporhc.non directa ⁊ de hoc dicunt esse casuz in aut̄.de fideius.§.sed neqz.ỳ.idem est. Ego aūt aliter illuz ter.intelligo.⁊ etiaz glo.ut non loquat̄ de yporh.ipsius creditoris agentis.sed de yporh.cōpetēti debitori ꝗ suum debitorem qua nunc agit iste creditor ⁊ est utilis qz directa est penes debitorem.simile de psonali debitori cōpetenti quā intentat utilez directa remanente penes debitorē ⁊ transeunt iste utiles ex obligatione actionum quaz fecit debitor suus sicut ex legato uel uenditione nominis. Et ita intelligo dictam.l.nomē. Nec farcor ꝙ actione quasi possideant̄ ꝑ creditorez.qz tunc ei ut possidēti non curreret prescriptio hoc tamē alias discutiēdum relinqꝰ.sed tunc insurgit dubiū quecunqz ex predictis actionibus intentet̄ an sit necessaria.ꝓmo excussio debitoris ꝓncipalis.⁊ Ly.in.d l.nomen arguit pro ⁊ contra.sed bar.in.l.si ꝓuenerit.in pn.ff.de pig.act.dicit ꝙ non.quia iura noua que uolunt ꝙ ꝓmo excutiatur ꝓncipalis.habent locū quādo cōuenit̄ fideiussor uel extraneꝰ pignorū possessor non quando cōuenitur debitor debitoris ut in casu nostro. Et est rō quia isto casu lites minuunt̄.primo ỳo augmentant̄ ⁊ plurificātur cum extraneus possessor euictus postea sit acturus contra actorem suū non debitor.sed bal.di.ꝙ qualiter cunqz agatur excussio est necessaria.⁊ dicit esse casū in l.i.j.de conue.fi.debi.ki.x.sed dicet quis ille ter.ꝰ nihil facit.quia si prima lectura ibi posita consideret̄.ibi loquitur in fideiussore qui indemnitatē promisit de cuiꝰ ꝓmissionis natura est ut prius excutiatur ꝓncipalis quia significatum uerbi hoc imporat.ff.ad uelle l.tutor.⁊ de ỳ.ob.l.si stipulor.§.fi.⁊.j.si mu.indem.ꝓmi.l. i.⁊.ij.⁊ si consideretur scda illa loquit̄ in tacita yporh. qua possessor non cōuenitur nisi ꝓncipali excusso ⁊ hec eius cōmune.ut.l.monachis.ff.de iur.fis. Nos uero q̄rimus de expressa ꝑ.ibi extraneus possessor regressū fuisset habiturus ꝗ ꝓncipalem ⁊ sic potius concordat cum dicto bar.⁊ si consideretur tertia que loquit̄ in debitore debitoris qui non pōt cōueniri a fisco nisi prius suo debitore excusso.licet non condemnato tunc illa.l. uidetur obstare dicto bar.sed ab eo pōt saluari ut ibi loquatur quando ꝓncipalis ꝓmisit indemnitatem qꝰ casu oportet ꝙ ipse prius excutiat̄ ꝙ ad debitorez debitoris peueniat̄.hoc uult illa tertia lectura ad ter.relata. Uel dic ꝙ ibi non precessit expressa yporheca ac. ex qua transferuntur utiles.ideo solum in subsidiū exercentur hic sic. Potest etiam una quarta lectura.ibi addi dicā.j.e.l.nō ꝑuf. Quicquid tamē de illo ter.sic ego puto istas utiles non posse intentari ꝗ debitorez debitoris nisi ꝓncipali prius excusso.hec colligo ex oxdie dato in dicto.§.sed neqz. Ibi enim uult ut prius cōueniatur ꝓncipalis ⁊ excutiatur in rebus.scdo in iuribus ⁊ actionibus.tertio ꝗ sponsores ⁊ mandatores ⁊c. Nec ob.si dicas utilis sibi cōpetit noie suo.qz rn̄ hoc ꝑ uero supposito nō cōpetit sibi simpliciter et absolute.sz ꝑ tuitione ⁊ securitate debiti sui quia ex yporheca bonorꝫ uel nominis. Unde non ꝓpterea infertur ergo illam intentare pōt illo non excusso cum ⁊ cōtra fideiussores habeat propam actionez et tamē illam intentare nō potest ꝓncipali nō excusso. Quero modo an sit aliquod remediuz indubitatū agat̄ ꝗ debitorem debitoris ꝓncipalis nō excusso dic ꝙ sic.si creditor idem qz debitor ei mandet act.nam tunc ut ꝑcu.lz in rez suā

habebit exercitiuz directarum contra quas talis exce
prio non competit. Et di. hic Ly. q̃ ad eas mandandas
potest cõpelli p. l. si cõuenerit. in pn. ff. ò pig. act. Quero
ab extra supposito q̃ actiones non sint ei mandare nẽ
ypoth. habeat an sit necesse q̃ in hoc noie prius mitta
tur in possessionez q̃ utilez possit intentare. rñ. q̃ sic. ut
§. de pig. præto. l. i. z ibi glo. singularis de mõ mittendi.
Et ex his mõ concludendo hẽs q̃ ad hõ ut debitor de
bitoris cõueniri possit requiruntur quattuor. s. principa
lis debitoris condẽnatio. ci⁹ in bonis excussio. sui de
bitoris confessio expressa uel implicita seu tacita ut in
præallegata glo. in dicto. §. suscepto. uel ipsi⁹ negantis
cõdemnatio et ipsi⁹ nominis cõfessi uel cõuicti in pos
sessionẽ missio. Et hõ in debitore priuato z quando no
men non erat ypothecatũ. Quãdo aũt fuisset ypotheca
tum. dic ut. §. ò debitore fiscali dicam in se. Quero ter.
dicit q̃ nihil est q̃ sine questione capi possit quo hõ sci
etur. di. glo. quia uicini ueniunt et dicũt oẽs res mobi
les z imobiles suas esse. qò no. si ci sic de facili dz credi
cum hoc uideat ꝯ. l. ij. §. ne ur. p ma. z qò ibi dixi. z ꝯ. l
i. ¶. de pnl. fis. Oz attende iudex dz cõmittere nũcio ut
ducat creditorez in tenutã bonorũ debitoris cõuicti et
condemnati p quãtitate contenta in snia. z pino mo
bilinz. scdo imobiliũ. ꝛc. dic ut ff. de re iu. l. a diuo pio.
§. sup rebus. z se. Et corp que sine ques. capi possunt. nã
hec talia ut facilia executioni cõmitti possunt. l. si. ff. de
iudi. Si nunci⁹ reperit res in domo debitoris ille p̃su
munt suez ab eo possesse. ideo in illis dz mittere i pos
sessionẽ z si qui contendũt suas esse uel a se possessas
debent docere ut in contrarijs. ubi aũt res que dicunt
debitoris sunt penes alios q̃ dicant nuncio suas esse
tunc nunci⁹ non debet in possessionẽ mittere neqz cape
ut poterit ad iudicez cuz reperiat aliuz possidere z sic p
sumunt sue sed dz referre iudici q̃ nihil reperit penes
debitorẽ sed penes alios aliq̃ reperit. quelicz creditor
uel alius dicat ea fore debitoris tamen possessores di
cunt suas esse. z tũc cuz sine ques. capi non possint ad
nomen debitoris est recurrendum. Item scias q̃ iudex
ad instantiaz creditoris pòt p se de bijs bonis inq̃rere
faciendo eos citari qui dicunt possessores ut debeant
cõparere coraz eo ad cõtradicendũ quicqd uolunt ne
talis snia mittat executioni in talib⁹ bonis. ymmo q̃a
possessores possũt ignorai. pòt etiã facere ꝓclama ge
nerale q̃ si q̃s p̃tendat se possidere uel aliud ius hẽ
in talibus bonis in quib⁹ petit fieri executio talis sen
tentie dz coram eo cõparere. hec ꝓbant. ff. ex qui ca. in
pos. ca. l. hec aũt. §. i. z ex hoc apparebit an bona sine q̃
stione capi possint uel non. sed an iudex sup hac excus
sione dz ꝓnũtiare. rñ. ut dixi in aut. sed hodie. §. ò act.
z ob. Nunc uero reuoco in dubium. pone q̃ nõ sũt bo
na que sine ques. capi possunt z iudex ꝓnũtiauit ad no
mina debitorũ esse ꝓcedendum. debitor citatus negat
uult creditor ꝓbare dicit ipse q̃ prius excutiat bona
que in ques dicunt esse. quia z ipse similit est in questi.
z sic est in pari causa cum his qui dicũt possidere bo
na unde ꝓpter paritatez tunc recurrendũ est ad regu
lam ut primo excutiant bona que dicunt in questi. q̃
debitor noia que etiaz in ques. dicunt fore q̃ isto casu
assertio uiciniorꝝ multũ operabitur. i. ut bij ꝓ quib⁹ af
sertio uel fama uiciniorꝝ laborarent illi priuilegiatores
essent. et ꝓ hoc facit ista glo cogitabis. Sali.

Ꝯ debitum. Procurator Cesaris te
netur ex officio cõpellere ad soluendũ fisco ò
bitorẽ debitoris sui quando debitum nõ inficiatur. h. ò. subaudi et suus debitor non est soluendo. ut
in. l. fe. z q̃ ibi di. non inficiat. expone q̃ fateatur als ta
cens potius diceretur negare nisi iudex eum monuisset
q̃ eo non respondẽte cũ hẽret ꝓ cõfesso. ut in c. ij. extra
de confes. li. vj. z no. in. l. certuz. §. i. ff. de cõfes. No. q̃ fi
scus agens ex ꝑsona sui debitoris hz ꝓcuratorez Ce
saris ꝓ iudice. circa qò uide qò dixi. l. cuz uendente. §.
ubi cause fi. Nec ob. l. i. §. de condi. ex. l. ibi. præses ẽ cõ
petens iudex. qz ibi fiscus nõ agit sed debitor fisci. at
si fisc⁹ ibi agit ut fẽtit ibi glo. dic ut ibi dixi. Querit gl.
istud officium quando competit uel quando implora
ri potest. z rñ. q̃ debitore fisci condemnato ꝓ executi
one snie implorabit ꝓcuratoris Cesaris officiuz ut il
lam exequatur ꝯ debitorem debitoris condemnati q̃
ad solutionem compelletur si debitum non inficiet. ut
hic. z si neget dic ut dixi sup ter. Querit glo. quid si nõ
dum erat condemnatus. rñ. glo. q̃ tunc fiscus agit cõ
di. ex. l. ut. §. de condi. ex. l. l. i. Et supple uel illa utili quã
debitor habet directaz. ut. l. fe. Et quando altera earuz
debeat intentari ibi dicaz z tunc officium non est nobi
le sed mercenariuz deseruiens actioni ꝯ qò op. glo. q̃
nec fiscus sic de facili agat ꝯ debitorem debitoris sui.
ut. ¶. l. pr. z sol. q̃ hanc intelligit sẕm illam. s. suo debi
tore non existente soluendo ut ibi. circa qò uide qò ibi
dicã. Item op. glo. de. l. iij. §. multa. ff. de iure fis. z ò le. i.
¶. de cõue. fi. debi. li. x. dic ut dicã. in. l. fe. ubi mel⁹ cadũt

Ꝯ prius. Fiscus non agit cõtra debi
torem debitoris nisi constet principalez nõ es
se soluendo. h. ò. concor. l. iij. §. multa. ff. de iur.
fi. No. q̃ quando per negatiuaz aperit nia agendi ne
gatiua dz ꝓbari. ut hic. z. §. de ac. z ob. Op. q̃ fisc⁹ nõ
habeat actionem. quia secum nõ fuit cõtractum uel q̃
si z nemo experitur sine actione. ut. l. si pupilli. §. uidea
mus. ff. de neg. ge. so. q̃ actionem habet. s. cõdi. ex. l. uel
utilem quam debitor hz directam. de condi. ex. l. farent
hoc uerum esse in casu. tantum. l. i §. de condi. ex. l. ubi
ante diem agit. extra illum casuz dicunt non agi cõdi.
ex. l. ne si forte actio fore bone fidei non transferretur i
condi. ex. l. que est stricti iuris z etiam nec si prima fo
ret temporalis transferreret in perpetuam. ut est cõdi.
ex. l. sine facto debitoris. ita dicit hic Nic. de ma. z bar. i
dicto. §. multa. De utili uero que directa cõpetit debi
tori fatentur omnes ubi ante diem nõ agit sed tũc stat
dubium. unde ei illa utilis cõpetit cũ secum non sit cõ
tractum uel q̃si. Dicunt quidam eam datiuam esse. alij
q̃ ex ypotheca bonorum et actione transit utilis sicut
ex datione in solutũ. ut dixi. §. e. l. ij. z sic fiscus ex expl
sa uel tacita ypotheca habebit utilem. ut. l. nomẽ. ¶. que
re. pi. ob. pos. Op. q̃ non sufficiat apparere p̃ncipales
reos non esse soluendo. sed sit necesse eos cõdemna
tos esse. ut. §. e. l. ij. rñ. gl. illa in priuato debitore. hec in
fiscali. z idem no. in dicta. l. ij. Sed ab extra op. q̃ non
sit necesse priuatum debitorem condemnari. quia con
demnatio non plus facit q̃ cum apparere debitorẽ cẽ
ergo si alit constat uel non negat illum debitorem cẽ.
condẽnatio nõ est necessaria ne supfluis utamur z ma
xime frustratorijs. ut. ff. ut le. no. ca. l. hẽ stipulatio. §. di
uus. sufficere g⁰ dz q̃ appareat eum soluendo nõ esse.
ꝓ hoc facit. ff. de eo p quẽ fa. est. l. fi. in pn. z. ff. de le. i. l
planc. lo. ij. §. i. z quod no glo. in. l. bis solis. ff. de con
di. inde. z qò de fideiussore z reo p̃ncipali. not. in. l. fi. ¶.
si cum seyo. ff. si cer. pe. Quidam confitentes cõtrariuz
dicunt glo. istam ꝓcedere quando nõ cõstabat euz de
bitorem esse et ita intelligũt. l. ij §. e. uel ibi sicde facto
fuit cum ibi de condemnatione fienda disponat licz ò
facta narratiue ob aliud dicat. Ego non discedo a gl.
cum qua mundus peransit z ad obiectar rñ. q̃ in diue
sis casibus loquũtur quia hic quando agitur ꝯ debi

toris in.ll.in ꝑiuz all.agit contra tertiuz qz ad eum cõ
modum pueniꝛ quo casu an principalis debet cõdem
nari prius uel non ibi nõ declaratur.sed supposito ꝙ
non in diuersis casibus loquũtur.Non ob.qõ no.glo.
in.l.fi.v̊.sz si.quia ibi quando ꝗ fideiussoꝛ agit cuius
obligatio cõnexitatez habet cum p̃ncipali z illam sup
ponit.p̃.z ibi in defectum principalis intercessit obli
gatio fideiussoꝛis.Uel foꝛte dicendũ est z non male ꝙ
interdum priuatus nullã actionẽ bz ꝗ debitoꝛẽ debito
ris sui z tunc ut possit ꝗ euz experiri necesse est pꝛꝰ de
bitoꝛem p̃ncipalẽ cõdemnari ut eo cõdemnato in sub
sidiũ cõtra eius debitoꝛez fiat executio.Et ita intelligo
l.ij.s̃.e.z istas glo.Aut act.bz.quia nomẽ bz yporbeca
tum z tunc sufficit debitoꝛẽ principalẽ cõstare non esse
soluendo absqz alia condẽnatione de eo fienda.quia
tunc intentari põt utilis actio ꝗ debitoꝛem debitoꝛis.
ut.l.nomen.j.que re.pig.ob.po.Et isto casu non est dif
ferentia inẽ fiscum z priuatũ qõ no.quia als nõ audi
ui.habet enim fiscus z si non expressaz saltem tacitaz
yporb.ut.j.in qui.ca.pig.ta.ꝗ.l.i.z.ij.Quero an sit da
re casum in quo z si debitoꝛ principalis fisci sit soluẽ
do possit fiscus ꝗ debitoꝛem debitoꝛis experiri di.glo.
ꝙ sic in duobus casibus positis in.l.iij.§.multa.ff.de
iure fisci.z in.l.i.j.de cõue.fi.debi.li.x.Sed attende qz i
qualibet istarũ.ll.tex.est obscurus.Di.enim lr̃a in dcõ
§.multa.ꝙ unꝰ est casus quando ex rõne fisci nomen
factum est qõ declarat glo.z doc.quãdo scõs debitoꝛ
ex pecunia fiscali factus est debitoꝛ.puta qz fiscus mu
tuauit pecuniam ticio z ticius eandez mutuauit gayo.
nam tunc ex ratione fisci.i.ex pecunia redacta ex ratio
ne fisci nomẽ scõm cõtractuz est.Secundꝰ casus est q̃n
do ex cõtractu fiscali debitoꝛez pueniat.Et istuz decla
rat bar.p.l.quotiens.in p̃n.ff.de admi.tu.puta quãdo
administratoꝛ pecunie fiscalis illam mutuat ticio z sti
pulatur noie fisci sibi reddi.sed tale exempluz nõ uide
tur bonum.quia si hoc est in precedenti foꝛtius de isto
z sic erit de in dubitabili.Ideo alij ponunt ecõtra exem
pla ut istud sit exemplũ p̃mi.z illud sit exemplũ hꝰ scõi
Sed nunc uideamꝰ de exemplo.l.i.j.de cõue.fi.debi.Et
circa hoc est sciendu ꝙ ibi ponunt̃ tres lecture.oue p̃
me non attingunt nr̃m ꝓpositũ.tertia sic z ibi ponen
dus est casus ꝙ administratoꝛ fisci uendidit res eius
ꝓprias ticio ꝓ certo p̃cio ei soluendo postea qz male
administrasse dicit̃.nult agere fiscus ad preciũ illõ cõ
tra debitoꝛez eius qui reliq̃ ex administratione contra
xit.z dicitur ibi ꝙ non põt nisi primo excusso.z ita di
cit ibi glo.sed dices tu si ita est ꝙ ibi nõ cõuenitur nisi
principali excusso q̃uo glo dixit in.l.precedenti ꝙ sal
lebat.ibi dicũt quidam ꝙ glo.hic male dixit z ibi be
ne.Ego autem eas sic concordo ut glo .in.l.precedenti
dicat bene si ponamꝰ ꝙ res que dicit̃ uendita in dicta
l.i erat fiscalis quia tunc emptoꝛ ex re fiscali factꝰ erat
debitoꝛ.Sinaũt ponamus ꝙ fuerit ꝓpria administra
toꝛis.tunc glo.posita in dicta l.i.melius di.uidelicet ꝙ
excussio prius est facienda ut ibi.z hic.Et ex his tu ha
bes ꝓcordare alias opi.que ponunt̃ ꝑ glo.in di.§.mul
ta.ut hic cõcludendo dicamꝰ ꝙ ubi debitũ secundi de
bitoꝛis est contractuz ex pecunia fiscali uel ex alia re fi
scali seu eius occasione debitoꝛ secũdus possit cõueni
ri a fisco etiaz si principalis sit soluendo nec exigit̃ ꝙ
sit cõdemnatꝰ.Ubi aũt debituz secundi sit alia cum cã
cõtractuz tunc demũ põt cõueniri si principalis nõ sit
soluendo.ut hic z dicto.§.multa.in prin.Nec exigit̃ cõ
demnatio primi nisi quando aliter non apparet eũ de
bitoꝛem esse.ut.s̃.diꝛi.Sed attende quia dices tu hoc
non est speciale in fisco.quia idez in militez pupillo ut
nulla excussione facta z etiam suo debitoꝛe existẽte sol
uendo agant ꝗ debitoꝛez debitoꝛis quando ex eoꝝ pe
cunia debitum fuit ꝗctum.ut.ff.si cer.pe.l.si pecuniaz.
ubi casus no.z ego rñ.ꝙ fateoꝛ ꝙ in pupillo milite z
fisco est par priuilegiũ.Est ergo in fisco speciale respe
ctu aliorum qui nõ habent simile priuilegium.Quero
tunc ab extra in casu quo debitoꝛ debitoꝛis põt conue
niri.pone ꝙ debitoꝛ iste petit p̃ncipalẽ conueniri suo
sumptu et periculo paratus satisdare fisco de idemni
tate predictoꝝ an sit audiendus.Casus uidetur ꝙ sic.i
dicta.l.i.j.de cõue.fi.debi.z hoc ꝓut illa v̊ba ꝓmissa fi
sco indemnitate intelligunt̃ de ꝓmissione facta ab em
ptoꝛibus.Ibi querelam faciẽtibꝰ qõ no.qz ista est una
quarta lectura ad illuz tex.que magis uidet̃ applaudõ
re litere q̃ aliq̃ ex lecturis glo.Quero qualit̃ cõstare
debet debitoꝛem principalem non esse soluendo.rñ.ut
dixi in aut̃.sed hodie.s̃.de acti.z obli.Quero dixi ꝙ i
fisco est speciale ut possit cõuenire debitoꝛem debito
ris sui quando debitoꝛ fisci est ex ꝗctu uel quasi.sz q̃d
si sit factus debitoꝛ ratione delicti de quo est conden
natus dic aut condemnatio est publicationis bonorũ
z tunc nulla excussio est necessaria quia z nomen debi
toris sui uenit in publicat̃.z fiscus ut quasi heres agit
ff.de fide.l.inter eos.§.fi.z.ff.de noua.l.nouario.in fi.
Aut condemnatio est certe q̃ritaris z tũc excussio ẽ ne
cessaria seu alio mõ bz cõstare cõdemnatũ non esse sol
uendo.ut hic.Et adde que scripsi in.l.si quis pꝰ hac.l.ꝗ
bo.damp.

Ꝗ solutum.Ex datione nominis insolu
tum transferunt̃ utiles non directe nisi man
dent̃ expresse.h.d.No.ꝙ utilis intentat̃ ꝓprio
noie directa uero nomine mandantis.Opp.ꝙ utilis
non transit ipso iure.ut.l.i.j.de noua.so.ꝙ hic dicit in
solutum ibi delegauit z sic fuit v̊bum iuris translati
uum.Ibi secus.sic̃ in.l.ad eum.ff.de donat̃.z ibi glo.
Op.ꝙ male dicat suo noie cũ hic nõ ꝗxit uel quasi cũ
eo contra quem actio datur insoluuz.ut in glo.ꝙ hic
alio respectu dicit uidelz ꝓpter conuentionẽ quã fecit
cum suo creditoꝛe.Et cognoscet̃ ex conclusione libelli
an agat̃ utili suo noie quando cõcludet sibi dari ut di
xi in.l.qui stipendia.s̃.de ꝓcu.Quero an ex sola datio
ne insolutum transferat̃ utilis sine cessione.Et di.glo.
ꝙ non.quia sicut ꝑ cõtractũ rei corporalis nõ transfer
tur dominiũ nisi traditione secuta.ut.l.tradit.s̃.ꝗ pac.
z qõ ibi no.sic nec in corporalibus nisi quando quasi
traditio sequatur que fit ꝑ cessionem.Ex ista glo.not.
argumentationem quã facit de rebus corꝑalibꝰ ad in
corꝑales qz doc.multoriens istam eq̃parationem glo.
allegãt.scõo no.ꝙ ꝑ emptionẽ nois seu dationẽ in so
lutum non transfert̃ ipso iure utilis nisi ad cessionem
ꝓcedatur.Cuius ꝗ.no.glo.in.l.i.s̃.de ac.z ob.duz ca
sus enumerat in quibus utilis transit sine cessione.ut
in emptione nois z datione insolutum.Et ꝓ hoc sine
cauillatione est casus hic et.s̃.de ac.z ob.l.ij.z.l.si i so
lutum.sed pone glo.saluari ut dicamꝰ ꝙ per dationez
insolutũ implicite bz actio cedi ut pe.dixit qõ nihil est
quia implicatio ista necessaria non est.ymmo foꝛte nõ
est absurdum dicere ꝙ ex quolibet titulo abili ad trãs
lationem dominij in rebus corꝑoralibus transferatur
utilis in iuribus et actionibus.rõ est.quia actionez nõ
situãt̃ loco sz coberet pson̊.l.ij.et.iij.ff.ꝓ soc.et sicubi ꝑ
sõa cui coberet p̃ns ẽ ibi ac.et p̃nt̃ ẽ.lz uideri uel tãgi n̄
possit quia corpus non bz.Sicut ergo rei corꝑoralis p̃
sentis ex titulo abili transfert̃ dominiuz ut.l.hꝰ stipul
ff.de rei uen.sic ex titulo abili ꝑ eum cui coberet actio
sed ipsius actionis uelut rei presentis transferri actio

utilis cum directa non possit separari qd etiam patet qz si p cessionem transferr hic utilis cur non z p quelibet aliuz titulū abile a pnci.ad ipsi⁹ translationē ymmo si bene cōsideres cessio actionis est executio alic⁹ cōuentionis preambule explicite uel implicite que nō fuit tunc sui natura actionis translatiua.pura si cōueni tibi dare in solutū nomē debitoris mei.uel cōueni ipsum dare in dotez.uel cōueni ipsum tibi donare ex nulla istarum cōuentionū transferr.qz hoc nō agit cū futuruze non preses respiciant.Cum igit postea cedet ut cōuentionez impleat.ex preambulo titulo intelligit facta trāslatio qz ille titul⁹ est causa b⁹cessionis que tūc fuit necessaria ut impleret cōuentio nō impleta.secus igit qn do a pnci.est in se pfecta z plena ita q sui significato z natura aliud iplementuz post se non desiderat sicut quando est de presenti ego do in solutuz uel in dotem uel uendo uel dono act.hec sunt subtilia ideo stomaco ieiuno cū tenui sensu sunt degustanda. Quero an hic utilis sit nativa uel dativa.z glo.hic di.q dat a.l.z bene.sed quia de hoc plenī⁹ scripsi in.l.i in.viij.q s̄ de actio.z obli ideo ibi uide.Querit glo.ij.que differētia sit inter mandare et cedere.z remittit ad no.in dicta.l.i.dic ut ibi in euidentialib⁹ scripsi.z an utilis expiret more cedentis.ibi uide in.vj.op.

De actionibus hereditariis.Rubrica.

Continua ut in glo.uel dictum est qualit dis alius conueniat p alio nunc.quādo ali⁹qui tamen fingitur idem cum eo sicut est heres.ut in aut.de iureiur.amopresti.§.primo.

Eamiam quam.Primo in personali.scōo in ypoth.scōa ibi.sed et res.Alter ex coheredibus p pecunia sibi a defuncto debita potest cōuenire coheredes p rata z p sequi pignora.h.d.Op.q non agat p parte sibi cōpetenti.sz p parte cohereduz cū p sua parte sit extincta p alijs non ut.j.ed.si adulta.sol.exponendo lām ut i glo.Op.q ypoth.agere nō possit.qz ypoth.est extincta in ea parte q factus est domin⁹rei ypoth.ut.l.neqz pignus.ff.de re.iur.so.ut glo.s.q attenta natura ypoth. actionis que est ut non tollat nisi debitū in totuz solatur insolidū agit sed attento dominio agentis p ea rata obstat exceptio z sic cum effectu ad solidam rem ypothecaria non agit.Vel dic q ista lām non di.q ad solidaz rem agatur ypoth.agetur ergo p sua parte reuen.p alijs ypoth.Juxta hoc quero an pfonalēz ypothe.sit intētare possit.dic q sic.ꝯ eūdē ut est in casu nostro non ꝯ diuersos qz pūs dz excuti pncipalis tertius est singularis q possit ꝯ eundez.in aut.de fide.§.sz neqz.v.ꝯ pncipales.coll.i.Quero cū glo.pone q indiuiduum debebatur a defuncto.puta seruitus.an p adit. hereditatis quaz facit is cui debetur extincta erit actō tota'an in nihilo z uidet q in nihilo.ar.ff.de serui.rupe.l.si cōmuni.Econtra uidet q in totū quia res deuenit ad casuz a quo incipe non pōt.qz p parte domini seruit⁹ ipōi ñ pt.z sic dz tota uiciari.l.p parte.ff.d ser. so.q si seruitus iam erat imposita z sic res erat in pfecto esse.prima pars est uera p dictam l.si cōi.in fi.li uero erat imponenda tunc scōa pars est uera.sed an tūc sit facienda extimatio seruitutis dic glo.q sic p.l.cum filius.in pn.de le.ij.z ita tenet pe.z Ly.Idez moderni qz ꝓter supuenientem casuz succedit obligatio ad interesse ut in ceteris alijs obligationibus facti.ut.ff.de v. ob.l.stipulationes non diuidunt.§.celsus.z.l.ubi autē §.qui id qd.sed qūo succedit obligatio ab interesse ei qui est causa extinctionis b⁹obligationis non uido nisi dicas q omnes huius rei sunt causa.Alij ut Nic.de ma.dixit q agz act.fa.her.quasi p suam adit.liberauit coheredes a parte b⁹obligationis.ar.s̄.fa.her.l.cerū. e de condi.inde.l.frater a fratre.barth.de Sali.

Ro hereditariis.Primo in personalibus.scōo in realibus.scōa ibi.nisi pfonales.actiones passiue diuidunt int heredes p rata.reales uero possessorez sequūtur.h°.di.

Ibi conueniendus est dic non inspecto pro q parte sit heres.sed tantum q possideat.No.q oncra hereditaria diuidunt ipso iure inter heredes.Item no.duas regulas quas habes in sūmario.Contra pimam regulā op.z ab extra q nullus heredū teneatur ex obligatione defuncti.ut.ff.si quis ca.l.si eum.§.qui iniuriaruz.et ff.de preca.l.quesituz.§.fi.cōiuncta.l.cum precario.in.e. ti.so.q hec.l.locū hz quando obligationes ex ꝯtu sūt transitorie in heredes ille quando non sunt transitorie sed finiunt morte.circa qd uide glo.magnam ultra medium.z qd ibi dicam.j.ne ex delic. defun.Transeo ad glo.z op.q in transitorijs ad heredes quilibet heredum teneat insolidum.ut.ff.de v.obli l.in execut.§.ij. so.ibi quando indiuiduū debet.hic quando diuiduz ut in glo.Contra istam so.op.iij.ab extra q etiam i re diuidua ut est pecunia non diuidat obligatio inter heredes qz ex pfona heredum conditio obligationis mutuari non potest.ut.l.ij.§.ex his de v.ob.sz hic mutat tam respectu obligationis q solutionis z liberatiōis quia quilibz heredum parte suam soluens liberabitur z tamen defunctus parte soluere nō potuit.ut.ff.si cerpe.l.quidam.z.ff.de usu.l.tutor.§.luius.Huius timore Ja.de ra.dixit q licet obligatio inter heredes diuidat tamen null⁹ eorz p parte soluere pōt ita dicit Ly.in l. si p fratre.s̄.de ne.ge.sed ipse male dixit quia dixit ꝯ. l.si p fratre.s̄.de neg.ge.que supponit aliqd debitum hereditariū existere qd heres nō hz necesse soluere nisi p parte sua.ut ibi dicit Ly.z bene quia text⁹est clarus in.l.in execut.§.prima spes.ff.de v.ob.z.in.l.si testō.§.i ff.de fide.Quod etiam pz ratione.qz frustratoria non debet esse talis diuisio erquo in execut.preindicare nō habet creditori.Ad ꝯ.igit rñ.q illd qd dicit q cōditio obligationis non dz imutari ex pfona heredum.dz intelligi tam respectu rei put ex infra dicendis apparebit q sue nature pmordialis.At ista non imutant q a in eadem specie totū ab oibus soluit nec si diuidit immutatur qz sui natura pmordiali z aptitudine obligatio quo ad omnia erat diuidua.Nam z p parte res poterat deduci a pn.in obligationē z pars solui z a parte soluta liberari.Ut tamen hic z aliq alia ad nostrum ppositum necessaria clariⁿ liqueant attende q obligationum uel stipulationū quedā cōsistūt in dando quedam in faciendo.Earuz que in dando cōsistūt alie sūt diuidue natura z effectu.Alie sunt diuidue natura sed effectu indiuidue i.quia nisi solidum prestetur liberare non contingit z istas aliq appellant indiuiduas so.sz non est uis.quia diuerso tramite ad eundem finem tēdunus.Diuidue natura z effectu sunt stipulationes et obligationes certe quantitatis uel speciei.naz ille idō natura sunt diuidue.quia a prin° p parte rei possūt interponi.Item sunt diuidue effectu.qz si pars soluatur statim in parte soluta contingit liberatio.Ista obligatio diuidit ipso iure inter heredes z p cuiuslibet rata petitur z p rata soluit et soluenti statim cōtingit liberatio.ut dicta.l.si p fratre.z dicta.l.in execut.§.prima species.z.ff de le.i.l.si tibi hō.§.si fund⁹.facit.l.si stipulatus.§.i.ff.de so.z hee due ultime in specie loquūtur. Diuidue uero a natura sed effectu uel solut.indiuidue sunt stipulationes uel obligationes generis et alterna

tiue specierum. Nam obligatio generis ideo est diui-
dua a natura. quia genus a principali potest ded-
ci in obligatoꝫ, ꝑ pte. sꝫ qꝫ obligat⁹ ad genus aliqd. pu
ta ad unũ seruũ in genere soluendo ptẽ in uno seruo
non liberat in aliq⁹. sꝫ est in pendenti ei⁹ liberatio. do-
nec soluit aliã ptẽ in eodẽ seruo. ut. l. ij. §. i. v. quedaꝫ. ff.
de v. ob. Ideo obli⁹ liez ꝓsistat in dãdo z sit diuidua a
natura est tamẽ effectu z solut. indiuidua z eadẽ rõne
obli⁹ alternatiua specierũ dicit diuidua natura. sed effectũ
indiuidua. ut. d. §. qdã. Et rõ ꝑdictoꝝ est. ne creditoꝫ alt
ud cogatur hẽre q̃ fuerit stipulatus. fuit enim stipulatus
unaꝫ rẽ in suo genere z nõ ptes in diuersis reb⁹ n⁹ uo
luit esse in cõmunione qd nõ cõpelleret esse. hãc rõnez
ponit tex. in. d. l in execut. §. ꝑ pte. z qꝫ hec rõ locũ hꝫ
in ob. alternatiua. ideo ibidẽ lra subiungit q̃ idẽ ẽ i obli
gatione alternatiua qd in obligatione generis. z qꝫ hoc
incõueniens cessat in obli. certe specici ideo diuersum
ius est in ea. ut. s. diri. hec igit obligatõ generis seu al
ternatiua specierũ natura z aptitudine est diuidua q̃a
potuit a ꝓnci. int̃ poni ꝑ pte ideo inter heredes diuidi
tur z a quolibet ꝑ sua rata perit. sꝫ qꝫ in effectu est in-
diuidua ideo licet heres ad suã ptẽ cõuent⁹ illã soluat
non ꝓpterea stari liberat. sꝫ ei⁹ liberatio pendet donec
coheres ptẽ suã in eadẽ re soluat. ut in. d. l. in execut. §.
ꝑ parte. z in. l. ij. §. ex hijs d v. ob. z sꝫm ꝑdicta dꝫ hec
l. intelligi. z hoc in obligationib⁹ dãdi. In obligatõib⁹
uero que in faciendo ꝓsistũt distingue ut. j. lati⁹ dicam
Redeo ad glo. z op. iiij⁰ q̃ obli⁰ defũcti nõ diuidat int̃
heredes. ut. l iij. §. heres. ff. cõmo. z. l. si duo. ff. depositi.
so. glo. q̃ in eis fallit. z pe. subiũxit rõnẽ. qꝫ ibi agit ad
restituendũ z actio est bone fidei. sꝫ Dy. z Oldd. hec rõ
non placuit. qꝫ idez z si sit stricti iuris ꝑ. l. si plures. ff.
de ui et ui ar. Ideo dixerũt q̃ quãdo ꝓsonalis hꝫ cõco
mitantiã cũ reali tũc ꝓpter illã unionẽ actio ꝓsonalis
pot ictari ꝗ illũ hẽdẽ tãtũ q̃ sol⁹ possidet sic possꝫ real
ut. d. l. si plures. z. d. §. heres. z ita intelligũt glo. q̃ est. ff
ad. l. fal. l. q̃ fundũ. §. si tu ex parte q̃ in spẽ hereditaria
tantũ loquit ꝑ q̃ ꝓsonalis et realis cõperit. ut. j. e. de le
ga. l. i. z. ij. Et ꝑ hoc hẽs aliã glo. i cõdi. fur. q̃ hꝫ conco
mitantiã cũ rei uen. ut. l. in condi. furtiua. ff. de cõdi. fur
ti. sꝫ bar. in. l. eadẽ. §. rato. ff. de v. ob. in. ij. col. di. pe. quã
tuꝫ ad. l. si duo. z. §. heres. mcli⁹ dixit ut ibi. hoc operẽ in
dicis officiuꝫ qd deseruit actioni bone fidei ut ꝓbat lit
tera in. d. §. heres. Qd etiã cõfirmat tali medio. pone q̃
quis rẽ alienaꝫ cõmodasset ut fur uel ꝑdo certe ei com
peteret actio cõmodati. sꝫ nõ rei uendicatio. ut. l. ita ut
si fur. z ibi no. ff. cõmo. z tamẽ dicẽdũ est q̃ ac. co. pos
set intentare insolidũ ꝗ illũ ex heredib⁹ q̃ sol⁹ possidet
ut dicto. §. heres. z tamen illa nõ hẽt cõcomitantiam
cũ rei uen. Quãtũ aũt ad. l. si plures. di. dy. bene dicere.
qꝫ fur uel raptoꝫ ei nõ possunt referre quest. dominij ut
j. de prescrip. xxx. an. l. si q̃s emptionis. §. sꝫ b⁰ sup hijs
Sed ꝗ utrũqꝫ facit. ff. de eden. l. si q̃s ex ar. §. i. v. solus
possidens tenet. et tamẽ ibi iudiciũ nõ est bone fidei n⁹
hꝫ cõcomitantiã cũ reali. so. duplicit. v⁰. mõ q̃ si conco
mitantiã dꝫ hẽre. qꝫ rõnes q̃ petunt edi censent cõnu-
nes esse. ut. e. l. si q̃s. §. ptinere. l. ptoꝫ. in pn. e ti. Alio mõ
q̃ ibi actio nõ intentat. sꝫ iudicis officiuꝫ implorat̃ur
qd obligationẽ nõ supponit. ut. l. q̃ ꝑ collusionez ff de
ac. emp. z sic hꝫ similitudinẽ cũ rei uen. q̃ cõperit ꝗ nõ
obligatũ. ut insti. de act. §. i. et hec d isto ꝗio. Circa e⁹
materiã distinguã lati⁹. j. in ultimo mẽbro distinctiõis
Op. q̃nto cũ glo. de. l. et pollicit. ff. de pollici. so. q̃ ibi
fallit. z q̃ fauore rei publice sic est ibi statutũ. Op. vj.
de le. iij. in pn. z. §. i. ff de ali. z ci. le. v. alimenta. quãdo
qꝫ ab uno tantũ. ex heredib⁹ petunt ꝓut testatoꝫ ut iu
dex disposuit. di. glo. q̃ ibi fallit. di. Ly. q̃ ymuno non
fallit. qꝫ ibi ꝑ hereditarijs portionib⁹ tenent. lꝫ ꝓpter
dissensiones z uarias uolũtates heredũ circa modum
z pstat. alimentoꝝ z etiã ꝑticulares ꝑstationes q̃ non
modica afferũt incõmoda ubi testatoꝫ nõ ꝓuidit iudi
cis ꝓuisioni cõmittatur. Alij dicũt q̃ hic loqtur de ob
ligatione ꝗcta ꝑ defunctũ ibi de incipienda in ꝓsonis
heredꝫ. ideo nõ meruit signari ꝑ ꝗia. sed certe tertus
iste sic generaliter loqtur q̃ in utraqꝫ uerificat. Ex ꝑdi
ctis hẽs no. q̃ obli⁰ ad alimenta int̃ heredes diuiditur
sed in ꝗ. facit. qꝫ uita bois est indiuidua nec ex ꝑstat. p
tis alimenti pot sustentari. z sic effect⁹ ad quẽ debentur
ex ptis ꝑstat. non habet. ideo uidet q̃ obligatio int̃ he
redes non scindat. ar. ff. de v. obli. l. in execut. §. sedã. z
pro hoc facit. quia licet seruitus usufructus sit diui-
dua. tamen seruitus usus est indiuidua. l. usus pars.
ff. de usu z ha. z h⁰ est. qꝫ seruitus usus nõ extendit in
plus q̃ uita bois reqrat. z sic cõcernit ei⁹ alimẽta. z sic
uidet q̃ ꝑstatio alimẽtoꝝ poti⁹ sit censenda indiuidua
saltẽ quo ad solu. Logita tu de solu. Op. d. l. cũ ab uno
ff. de le. ij. q̃ fortit urget inquãtũ loqtur ibi de ac. d do
te. di. glo. q̃ ibi fallit fauore doris ne mulier cõpellatur
agere cũ plurib⁹ cõcurrente uolũt. testatoris. z hec ẽ cõ
munis doc. so. reiectis alijs que ponũtur in ꝗio qꝫ te-
xtus illuꝫ uiolãt. ut ibi ꝑ dy. supuenit bal. z dicit q̃ ista
z alie solu. sunt trufe. ideo dicit ipse q̃ sicut int̃ uinos
quis pot delegare expromissorẽ creditori suo. ita ꝑt in
ultima uolũtate delegare unuꝫ debitorez cõsentiẽtẽ cre
ditori cõsentiẽti z acceptanti. cũ ergo intelligat̃ heres
consentire huic delegationi z creditoꝫ acceptat nimirũ
si ex illa delegatione solus obligat̃ z ceteri ꝓpẽ cõsen
suꝫ creditoris libereut̃. sed de tanto doctore est miran-
duꝫ. qꝫ totũ quicq̃d dicit ꝓcedit ubi heres ꝓmisissꝫ mu
lieri. naꝫ ex solo iussu et cõsensu sine noua ꝓmissione
non fit delegatio nec ꝑ ois obligationis nouatio. ut. l.
i. j. de noua. z deleg. sed hec nõ interueniunt in. l. ꝗia.
Ideo doc. so. q̃az ita teneo. Nec ei ob. l. ab oib⁹. in pn.
de le. i. quia ibi in obligatione noua q̃ incipit ex dispo
sitione defuncti in q̃ potuit unũ tantũ ex heredib⁹ ob-
ligare. in. l. cũ ab uno. loquit d obligatione priori z do
tali. Op. de. l. ueluti. z. l. celsus. ff. de reli. z sũp. fu. Dicit
glo. q̃ fallit in ac. funeraria que ẽ fauorabilis. Et rõ ꝑt
esse. qꝫ obligatio nec a defuncto nec ab ei⁹ dispositiõe
ꝓcedit. sed ex q̃si ꝗctu funerantis⁹ quez uidet celebra-
re cũ quocũqꝫ cõmod sentiẽte ex funerati morte. Op.
de. l. q̃ fundũ. §. si tu ex pte. ff. ad. l falci. di glo q̃ in illo
mirabili casu fallit. qd declara. qꝫ ibi de obligatione q̃
incipit ab herede z cõperit legatario quo casu ꝗ omẽt
heredes cõperit ꝑ rata quãdo res legata non est here
ditaria. quãdo uero est hereditaria. tũc qꝫ ꝓsonalis ha
bet cõcomitantiã cũ reali ꝑt ꝗ solũ possessorẽ intenta
ri. ut. l. si plures. ff. de ui et ui ar. z lati⁹ diri. s. in. tertio
cõtrario. z si oes heredes possideãt z ignoraẽ ꝑ quo-
ta parte possideãt ꝗ quelibꝫ heredũ agit cõfuse. ut ibi.
no. glo. z libellus admittit. qꝫ incertitudo ex pte aduer
sarij ꝓcedit. Op. x⁰. de. l. de eo. §. fi. ff. ad exhi. so. ut i gl.
q̃ predicta in ꝓsonalib⁹. ibi in realib⁹. z sic cõcoꝫ. cũ. ij
regula in hac. l. posita. Sed tũc. xj. ꝗ hãc so. op. q̃ in re
alibus oes heredes cõdẽnent̃ lꝫ un⁹ sol⁹ ex heredibus
possideat. ut. l. ij. in fi. ff. de preto. sth. solu. q̃ scõa regula
hic posita locũ hꝫ lite nondũ cũ defũcto contes. l. ꝗia
quando lis erat cũ defũcto contes. q⁰ casu cause instan
tia z obligatio descendẽs ex q̃si ꝗctu in iudi⁰ celebra-
to transit in heredes. ideo ꝑ hereditarijs portionibus
omnes cõdẽnant̃ lꝫ unus sol⁹ possideat. ut pleni⁹ not.
in dicta. l. ij. z ita tenent etiã doc. facit. l. si possessor. a se
su ꝗio. ff. de rei uen. Nunc reassumo predicta distingu
endo. qꝫ aut q̃rit̃ in realibus z tũc aut lis nõ erat cõte-

cũ defũcto ⁊ nõ diuidũt inter heredes. sz possessores se quunt. ut hic. ⁊ l. si possessor ff. de rei ue. Aut erat ꝓtes. ⁊ tũc diuidunt. ut. l. ij. in fi. ff. de ꝓto. sti. qõ intellige i ea dez instãtia nõ in diuersa ut dixi in ultiᵃ ꝯrio. aut q̃rit in pſonalibꝰ. ⁊ tũc aut cõpetũt ad dandũ. aut ad faciẽ / dũ pᵒ casu. aut quãritas uel spes certa est in obligati one. Aut genꝰ uel plures spes alẽnatiue. si quãritas ut species certa tũc obligatio diuidit qᵒ ad oia int̃ here / des. siue ꝓcedat ex ꝯctu uel q̃si defuncti ut hic et. s. si cer. pe. l. i. ⁊ de v. ob. l. in executi. §. pma spes. siue ex eiꝰ ulti. uolũtate. ut. l. si tibi hõ. §. si fundꝰ. ff. de leg. i. ⁊ hic fallit in casibꝰ hic no. ꝓterq̃ in illo. de le. iij. §. heres. ff. como q̃ nõ attigit bᵒ mẽbrũ. ⁊ illoꝝ. v. in q̃bꝰ fallit duo concernũt obli. cũ defuncto ꝯctaz. puta. l. cũ ab uno. ꝺ le. ij. ⁊ ibi speciale doris fauore ꝓurrẽte testatoris ⁊ cre ditoris uolũtate. ⁊ l. ex pollicit. ff. de polli. Alij duo cõ cernunt obli. ꝯbendaz cũ heredibꝰ ex ulti. uolũtate a q̃ testatoꝝ ꝓt unũ ex heredibꝰ extinere ⁊ aliũ grauare. ut. l ab oibꝰ. in pn. de le. i et. l. iij. ff. de ali. leg. ⁊ l. cũ ab uno. de le. ij. sm unã lecturã. put ibi loquit de act. ex testõ ⁊ non de dote. Alius q̃ntꝰ cõcernit obli. nõ descendentez ex hereditaria cã. sz ex q̃daz gestione pia. ut est actio fu neraria. ut. l. ucluti. ⁊ l. celsus. ff. de reli. ⁊ sũp. fu. ꝓt ad di alius casus quem in ultima questione ponaz. si v̊o genꝰ uel plures spes alẽnatiue sũt in obli. tũc oblig qᵒ ad quedã diuidit int̃ heredes qᵒ ad q̃dã nõ. Diuidit enĩ ut q̃sqz ꝑ portionẽ hereditartã teneat. sz nõ diuidit q̃n tuz ad solutionem et liberationem. quia licet pro tunc suam soluat nõ stati liberat. sz ẽ in pẽdẽti donec cobe / res in eadẽ re suã ꝓtez soluat. ut. l ij. §. ex hijs ⁊ l. in exe cut. §. ꝑ pte. ff. de v. ob. Et rõez in declaratiõe scõi ꝯtij assignati. scõo uero caũ. q̃ndo pſonales cõpetũt ad fa ciendũ. Distinguo. aut illõ sui natura est penitꝰ ut uia iter uel actꝰ que sũt seruitutes ꝑdiales ⁊ si. ⁊ tũc obliᵒ nulloᵒ int̃ hr̃des diuidit. sz q̃libz ad solidũ tenet. ut. l. ij. §. i. ⁊ l. stipulationes nõ diuidunt. in pn. de v. obl. ⁊ ẽ ratio. qz ille sic sũt formalit terminate a iure qõ est ipos sibile eas ꝑ ꝑtes deduci in stipulatõe cũ nedũ demon strari. ymmo nec intellecto ꝓcipi ꝓt ꝓtẽ rei esse. ubi ꝑ ꝑ tes diuisio totũ facit decesse siue nõ esse. ⁊ iõ no. di. q̃ ea ruz diuisio corrũpit stipul. ut. d. l. stipulationes. v̊. hoꝝ eniz. aut illud qõ est faciendũ est sui natura diuiduũ ⁊ tunc. aut illud tantã affert utilitatẽ in parte respectu p tis q̃traz in toto respectu totiꝰ nec in eo possibile ẽ eue nire casũ qᵒ repiat. ꝑ eo solut. fieri ex natura obligati onis in diuersarũ rerũ ꝓtibꝰ. ⁊ tũc talis facti obli. diui dit int̃ heredes. ⁊ quo ad pet. solu. ⁊ liberat. ut. l. eadem §. rato. ff. de v. ob. ⁊ ibi habes exẽpla in stipul. ãplius non peti ⁊ rẽ ra. ha. Aut illud nõ affert tantã utilitatez in ꝑte respectu ꝓtis ꝛc. uel si eiꝰ obli. diuideret esset pos sibile euenire casuz in qᵒ repiret. ꝑ eo fieri solutõez ex natura obligationis in diuersarũ rerũ ꝓtibꝰ ⁊ tũc sub disting. qz aut illud est factũ a rei traditiõe uel restituti one. ꝓprius extrancum. aut continens alteruz eorum si esset prozsꝰ extrancuz ut fossaz fodi uel insulã edificari ⁊ tũc lz tale factũ sit sui natura diuiduũ qᵒ ad deducti / onez in stipulatõz. qz loco demõstrato q̃s põt stipulari ꝓtez insule edificari ⁊ ꝓtẽ fosse fodi. l. locus. ff. de aqua plu. ar. ramẽ postq̃ deductuz ẽ in stipulatõne obliᵒ ad ipsuz ꝯcta ẽ indiuidua. l. stipulationes nõ di. ij. rñ. adõ q̃ nec int̃ heredes ꝑmissoris diuidit. ut in. e. ti. l. in exe cut. §. scõa. ⁊ ibi ponit rõ. qz opis effectus scindi nõ ꝓt q. d. q̃ ubi effectus opis nõ sit tantꝰ in ꝑte respectu par tis quãms in toto respectu totiꝰ ibi diuisio obligati / non admittit. Vel qz opis effectꝰ scindi non põt. qz si scindi ꝓmittet possibile ẽ euenire casũ in qᵒ ꝑs opis fie ret ⁊ ꝑs nõ ⁊ tñ ꝑ illa parte q̃ nõ fieret obligatio ꝓpt

moraz nõ facientis succederet ad interesse ⁊ debitoz ab ea ꝑte liberaret pstando interesse. ut. d. l. stipulationes. §. celsus. ⁊ sic in diuersarũ partibꝰ rerũ et naꝛa obli. eiusdem rei fieret solutio qõ nõ fuit de intentõe stipulato / ris. ⁊ has duas expositiones illiꝰ rõnis. qz operis esse ctus scindi nõ põt no. ⁊ tene mẽti. qz sũt carociũ totiꝰ materie. ⁊ ex prædictis etiã no. aliud mirabile. uidez q̃ factũ qõ ante inꝯpositionẽ stipulationis sui natura est diuiduũ post inꝯpositionẽ ⁊ obli. eiꝰ ꝓciũ censet indiui duuz ⁊ hec opent rões ꝑdicte. Sinaũt illud factũ qõ ẽ faciendũ continet alieꝰ rei traditionẽ uel restitutionem Et hic ꝑus est sciendũ q̃ glo. in. l i. §. si apud duos. ff. depositi. sentit q̃ obligatio cuiuslibet coꝝ sit diuidua ⁊ qz dicta l. stipulationes. nõ di. et obstabat q̃ di. q̃ ob. rez tradi est indiuidua rñ. dicta glo. q̃ ibi actũ fuit ut es set indiuidua q̃ est maxie diuinatiõis. nec etiã in se ẽ ue ruz ut patebit ex sequentibꝰ. ideo casus isti sũt sepandi. Dico igit q̃ aut in obligatione est factũ rei traditiõis aut rei restitutiõis. ꝓmo casu dic q̃ obligatio est indi / uidua. tam in ipso ꝑmissore q̃ in eiꝰ hr̃dibꝰ. ⁊ hic p. d. l. stipulationes. nõ di. ubi hec tria pariticant̃ fossaz fo / di insulaz edificari ⁊ rẽ tradi. scõo. qz ⁊ ille due rões q̃s ꝓxime dixi in ꝓcce. casu uendicãt sibi locũ ⁊ i isto qõ declaro. qz si ꝑs soluat. ⁊ ea soluta dicamꝰ cõtingere li berationẽ sequit. q̃ si in alia ꝑte tradenda fiat mora q̃ obligatio succedat ad interesse. ut. d. §. celsus et. ff. de act. emp l. i. et. l. si idẽ ⁊. j. de ac. emp. l. si traditio. ⁊ sic in di / uersarũ rerũ partibꝰ fiet eiusdez rei solutio. qõ nõ ẽ di cendũ ex natura obli. Itẽ sequit q̃ rõe ꝓtis tradite cõ / pellet creditoz in cõione eẽ et nemo dubitat q̃ ꝑs que est in cõione nõ affert tantã cõmoditatẽ respectu par / tis q̃traz totũ respectu totiꝰ. ⁊ ꝑ istas rõnes di. bar. i. di. l. stipulationes. nõ di. q̃ obli. rez tradi int̃ hr̃des nullo mõ ꝓt diuidi qõ no. qz ex eo hes q̃ si uẽditoz ꝺcessit aũ rei traditionẽ relictis ꝓtibꝰ hr̃dibꝰ q̃libz coꝝ est insoli duz obligatꝰ ad rei tradi. qõ no. qz tex. non repio de ꝯ rio. Sinaũt in obliga. est rẽ restitui seu factũ alicꝰ rei re stitutionis. ⁊ qz de tali facto nemo dubitat q̃ est diui / duuz qᵒ ad deductionẽ in ꝯctũ. qz ꝓt q̃s stipulari ꝓtem rei sibi restitui. ideo solũ qr̃ an pꝰ deductionẽ in ꝯctum ob. sit indiuidua int̃ hr̃des uel nõ. Et hic sciendũ q̃ q̃ daz distinxerũt. aut restitutio rei ẽ ꝓcipalit deducta in ꝯctuz ⁊ tũc est indiuidua sicut ob. rẽ tradi ⁊ fossã fodi aut uenit in ꝯtiaz ꝑoris ꝯctꝰ. ut i cõmodato deposi / to ⁊ si. ⁊ tũc dicũt eaz diuidi int̃ hr̃des. nisi unꝰ coꝝ so lus possideat ut. l. iij. §. heres. ff. como. ⁊ hic in glo. Isto ruz opi. nõ pla. bar. qz quãtũ ad hoc de quo q̃rimꝰ nõ hz bonã rationẽ diuersitat. Alij ⁊ fuerũt originalit̃ an tiq̃ glo. dist. aut res ẽ diuisibilis ꝑ ꝑtes discretas ⁊ tũc diuidit int̃ hr̃des. aut non est ꝑ ꝑtes discretas diuisibi lis ⁊ tũc non diuidit int̃ hr̃des. ita sentit glo. in l. i. §. si apd duos. ff. depo. ⁊ ita ꝓtransit pe. ⁊ assignauit ratio / nez qz soluendo seu rẽ restituendo ꝑ ꝑte ⁊ interesse ꝑ a / lia ꝑte diceret in diuersis rebꝰ solo facta ubi debuit fie ri in una ⁊ etiã creditoz ad cõionẽ deduceret q̃ utilita / tẽ in ꝑte non finit esse tantã respectu ꝓtis q̃traz est in to to respectu totiꝰ. supuenit bar. ⁊ di. q̃ in spẽ q̃ non reci pit ꝓtes discretiuas obli. defũcti diuidit int̃ hr̃des pro hr̃ditarijs portio. sz censent̃ indiuidua quo ad solu et liberat. qz donec res sit tota restituta nullꝰ eoꝝ liberat̃ lz ꝑ ꝑte sua hr̃ditaria restituat ꝑ ꝑma ꝑte ẽ casꝰ. in l. iij. §. hrs. ff. como ⁊ in. l. in depositi. in pn. ff. depo. ꝑ se cũda ꝑte di. eẽ casũ in. e. ti. l. si duo v̊. plane. Ego puto q̃ ꝑe noluerit diuersũ et ego idẽ sequoz. Iñ ut hꝰ mem bzi mã lariꝰ ꝓtractet cũ q̃rit an obli. ad rei restitutionez ꝯcta diuidat̃ ipso iur int̃ hr̃des. Dic aut q̃rit de ob. ꝑ mitiua q̃ simplr est ꝯcta ad rei resti. aut de obl. scõaria

que ꝓbiť rõe doli uel culpe. Prio casu. aut res est diuisibi
lis in ptes discretas. ut saccul⁹ pecunie apd defuctũ deposi
t⁹. ⁊ dico ꝙ obli. diuidiť quo ad oia inť hereꝺes ꝓ portio-
nibus hereditarijs adeo ꝙ soluens ꝓ pte sua liberať. ut. l
si duo. in pn. ff. depo. Et est rõ. qz alteri⁹ ptis solutio. nõ po
test fieri nisi in eadẽ re uel q̃ loco ei⁹ fungiť cũ in suo gñe
pecunia fũctionẽ recipiat. l. ij. in pn. ff. si cer. pe. Aut res illa
diuisionẽ in ptes discretas nõ recipit. ⁊ tũc aut q̃ris an di
uidať q° ad obligatiõz ⁊ petitionẽ. aut an quo ad solu. ⁊ li-
berať. pmo casu diuidiť. ut. l. iij. §. heres. ff. cõmo. ⁊. l. in de-
positi. in pn. ⁊. l. si duo. in fi. ff. depo. scdo nõ. qz nisi tota res
restituat nõ liberať. ⁊ sic quo ad liberať. obli° censeť indiui
dua. ut. d. l. si duo. ỳ. plane. lz aũt dixerit obligationẽ inť he
redes diuidi quo ad petitionẽ. si tamẽ alť eoꝝ sol⁹ possideat uel ꝓ maiori possideat pte q̃ sit heres ꝓ toto eo ꝙ pos
sidet põt actio intẽtari. ⁊ hoc ꝓcedit quãdoqz ex eq̃tate a-
ctionis q̃ est bone fidei. ut. d. §. heres. ij. rñ. ⁊. l. i cõmodato.
§. i. e. ti. quãdoqz qz actio q̃ stricti iuris cõcomitantiã ⁊ cõi
onez hz cũ reali. l. si plures. ff. de ui et ui ar. ⁊ in tex. ⁊ in gl:
l. qui fũdũ. §. si tu ex p c. ff. ad. l. fal. ⁊ in glo. l. in cõdiť. furti.
ff. de cõdi. fur. Et ubi actio nõ sit bone fidei nec cõcomitan
tiaz hẽat cũ reali tũc quãtũcũqz un⁹ sol⁹ ex heredib⁹ possi
deat nõ ꝓpterea ꝓueniet ex maiori pte q̃ sit heres nisi in
casu. ff. de eden. l. si q̃s ex ar. §. i. q̃ tamẽ nrm ꝓpositũ nõ at
tingit. qz ibi nõ agiť ad restituendũ. Et ex hijs hẽs ꝙ si tici
us ꝓmisit ꝓ stipulať. certã rẽ mihi restituere ꝓ q̃ mihi nec
rei uen. nec actio bo. fi. cõperit ⁊ mortuo ticio resti. mihi nõ
facta plurib⁹ hẽdib⁹ relictis. un⁹ quoꝝ sol⁹ possideat rẽ illã
non ꝓpterea ille poterit cõueniri nisi ꝓ pte hereditaria q̃n
ymmo et forte idẽ esset etiã si ante stipul. rei uendi. mihi ꝓ
re illa cõperet. ll. §. al. loquũtur quãdo cõione ⁊ cõcomitã
tiaz habẽt origine nõ ex accidenti ⁊ ex postfacto. qõ not. se
cundo uero casu q° queriť de obligatione scdaria rõe doli
uel culpe. Dic aut q̃riť de obli. iaz ꝗcta in ꝑsona defũcti ⁊
tunc. qz illa ad interesse est cõmissa qõ est diuidũ. dic ꝙ inť
heredes diuidiť q° ad oia. ut. d. l. stipulationes. §. cels⁹. aut
queriť de ꝗbẽda in ꝑsona heredũ. ⁊ tũc qz dol⁹ ⁊ culpa nõ
põt cõmitti in pte rei q̃n cõicet in tota. ff. como. l. si ut certo
§. si duob⁹. Dicendũ est ꝙ obli. ꝗ hẽdz dolũ uel culpã cõ
mittentẽ ꝗbiť insolidũ ⁊ sol⁹ teneť. l. in comodato. §. i. ff. co
mo. ⁊. l. in depositi. ij. rñ. ff. depo. ⁊ si ãbo culpã uel dolũ cõ
miserint q̃liber insolidũ teneť. ut. d. §. si duob⁹. ⁊. ff. dpositi
l. i. §. si apud. ỳ. pinde. ⁊. l. si duo. ij. rñ. ⁊ hoc de isto questio
Nunc quero cur obli. rẽ tradi inť hẽdes nullo° diuidiť. sed
obli. rẽ restitui diuidiť q° ad petitiõz. sz nõ quo ad effectum
liberať. ꝗsequẽde ex ptis ꝑstatione. resp. bar. in. d. l. stipula
tiones. ꝙ rõ est. qz ille due rõnes q̃s. §. assignaui in obli. rẽ
tradi cessant. in obl. rẽ restitui. qz in ea illa incõueniẽtia eue
nire non possũt. qõ sic declarat. nã obligat⁹ rẽ restituere. q̃
diu res extat. pt pcise cõpelli ad ei⁹ resti. ut. l. q̃ restituere. ff.
de rei uen. ⁊ sic ex mora nõ succedit obligať. ad interesse ⁊ in
hoc ꝓcipat cũ obli. rẽ dari. qz nulla cõmunio in re pt iui
to creditore euenire. sz qz re p⁹ morã pempta obli. succedit
ad interesse sẽm uerã opi. ut ꝓbať in. l. in re furtiua. ff. de cõ-
diť. fur. ⁊ in. l. i. §. rectissime. ff. de ui et ui ar. ⁊. l. inť stipulãtez
§. pe. ff. de ỳ. ob. in hoc dicit hẽ cõueniẽtiã cũ obli. rẽ tra
diť alteriuſ facti. ideo tanq̃ ꝓcipãs de nata uiusqz medi
um quoddã sibi assumit ut diuidať inť hẽdes. sicut obliga
tiones dandi. sed nõ quo ad effectũ liberať. cõsequẽde ex p
tis solutiõe ut cetere obligať. facti ut insulã fabricari fossã
fodi ⁊ fundũ tradi. ⁊ hoc totũ ꝓcedit ne quãdoqz eueniat
casus ꝙ obli. ad unũ ꝗcta diuidať ad duo diuersa ꝗ interi
onez pmeuaz creditoris. Nec huic ob. si dicas ꝙ idez uide
tur in mera obli. dandi in q̃ re pẽpta soluiť extimatio. ut. l
si seruũ. §. i. ff. de ỳ. ob. qz ibi soluiť ex necessitate executiõis
nõ ỳtute obli. que ad extimationẽ succedit. qz nõ succedit
⁊ sic obli. ibi non diuidiť. sz in casu nro obli. succedit ad
interesse ⁊ sic indiuidua apd defunctũ nõ dz effici diuidua
apud hẽdes. ut cõditio obligationis ex ꝑsona hẽduz imu
teť. ut. l. ij. §. i. de ỳ. ob. nisi aliq̃ pticipatio utusqz nature fa-
ciat aliqd in pte mutari. ut dixi in hac obli. rem restitui.
Quero in casib⁹ in q̃b⁹ dixi inť hẽdes obligationẽ nõ dã
di ipso iure uel in effectu. an si solutio sit simpliciť facta et
simpliciť recepta. sine ulla ꝓtestatione ꝑiudicet recipienti.
ut sic soluens dicať liberari. dic ꝙ non. ⁊ est casꝰ apt⁹ in
d. l. ij. §. i. ⁊. l. ex hijs. ff. de ỳ. ob. Quero cõcessa est res in em
phiteosim sub ãnuo cẽsu ticio recipiẽti ꝓ se ⁊ filijs q̃ mori
tur trib⁹ filijs hẽdib⁹ relictis. an obli. annui cens⁹ inť here
des diuideť uideť ꝙ sic ut hic. ⁊. ff. de ỳ. ob. l. in execut. §. p̃
ma spes. ỳtas est in ꝗiuz. qz res emphi. nõ transit ad fil
os ut hẽdes. sz ut filios exquo de eis ut hẽdib⁹ mentiõem
nõ fecit. ar. no. p glo. ⁊ Ja. bu. in l. si nõ sorez. §. libert⁹. ff. cõ
condi. inde. ⁊ p Cy. in. l liberti. ℣ de op li. ⁊ sic cũ inť filios
diuidať cũ uiri li ita et ob. censualis. ar. C. de an tri. l. ij. ⁊ iij
li. x. ꝓ hoc põt induci hec. l. ℣. in. ij. rñ. facit qõ no. spe. in ti°
de feud. §. quoniã. ỳ. nono queriť et qõ in se. q. dicã. sec⁹ igi
tur si ad filios ut hẽdes trãsiret. qz tũc ꝓ hereditarijs por
tionibus inť eos diuideret. sed tũc queriť q̃d si in diuisio
ne iudex fundũ illũ uni ex heredib⁹ assignasset dic ꝙ hz de
iuris rigore unusq̃qz heredũ sit obligat⁹ ad suã ptez. cẽs⁹
tamen ille cui est adiudicat⁹ solus conueniri põt. ut in. l. cõi
diuidundo. in pn. ff. cõi di. ⁊. ff. de ali. le. l. ij. Et an unus hẽ
duz nõ soluens ptez suã canonis debiti faciat aliũ q̃ ptem
suaz soluit incidere in penã canonis nõ solute. uide gl. h°
terminantẽ. in. d. l. cõi di. in pn. Ex hijs hẽs pulchrã limita
tionẽ ad istũ tex. ut obli. ꝑsonales que in dãdo certã q̃tita
tem cõsistũt diuidanť inť hẽdes nisi sint ꝗcte occasiõe a-
liculus rei cõcesse que inť heredes ꝓ portione hereditaria
non diuidiť. nam sẽm ꝙ illa diuidiť et ista ⁊ hec sufficiant

Eredes. Actio de dote ꝗ hẽdes mariti. nõ ꝗ ei⁹
debitores dz dirigi. h. d. Op. ꝙ ꝗ debitores agere
possit cũ oia bona mariti sint ei ypothecata. ut. ℣.
de re. ux. ac. l. i. §. i. g° ⁊ noia ar. ff. de pecul. l. quã tuleriť. §. in
peculio. ⁊. ff. ad. l. fal. l. mariť⁹. §. fi. ⁊ p cõsequẽs seqť ꝙ uti-
lez actionẽ intentare pt. ut. l. nomẽ. ℣. q̃ res pig. ob. pos. ⁊. l.
si cõueneriť. ff. de pig. ac. Glo. so. duplicit. prio ꝙ ille. ll. lo-
quũtur in exꝑssa ypoth. nõ in tacita quaz mulier hz ꝓ do
te sua. ut. d. l. i. §. i. ⁊ non mirandu. qz et aliꝰ est dria inť ta-
citaz et exꝑssaz ypoth. quia exꝑessa olim poterat pri⁹ cõue
niri possessor extraneꝰ. l. fi. §. de ac. ⁊ ob. qõ nõ põt ex tacita
ut. l. mochi. ff. de iur. fi. Istam cõiter nõ tenent doc. q̃a exꝑs
suz ⁊ tacitũ regulariť eq̃pant. l. nõ recte. ℣. de fide. scdo. qz. l.
parificat tacitaz ypoth. exꝑsse ut in utraqz ueniãt bona p-
sentia ⁊ futura. in. l. hac edictali. §. ois. ℣. de se. nup. sed ap-
pellatione bonoꝝ cõtinenť iura et actiones ut dictũ est. §.
g°. Alio mõ so. glo. ꝙ ypothecariã põt intẽtare. ut in ꝗijs
non act. ꝑsonalez ut hic. Et ponit glo. moduz agendi ypo
the. quẽ no. ut sciaſ formare libellũ. Contra istã so. replicat
glo. de. l ij. §. ti. i. rñ. ꝙ ibi debitor ꝓncipalis erat p sniaz iã
cõdemnatus suo creditori ideo eo excusso ꝑsonalez inten
tat creditor ei⁹ ꝗ debitore debitoris sui. Ista est una trufa
quia ibi nõ ꝑsonalez sed iudiciſ of. ꝓ executi. sunie implorat
ꝓpterea ypoth. tacita non intentať nisi ꝓncipali excusso.
ut. l. mochis. de iure fis. ff. sic sẽm istã glo. non intentať ꝑ-
sonalis. et sic dria ista quã fa. ista glo. nõ est bona. Opor-
tet g° ꝙ aliter soluat ꝓmũ ꝗ. q̃propter forte nonnulli mo
derni dicũt ꝙ ꝓma so. est uera. s. ꝙ aliud in exꝑssa aliud ĩ
tacita ypoth. qz exꝑssa hz ui cessionis actionũ. sz tacita nõ
qz nullũ factũ hois in ea inuenit. sz hoc nõ uideť mihi tu-
tuz. qz exquo tacita ypoth. inest ex natura ꝗctus ꝗbens in
telligiť in ea cõsentire. ⁊ sic dz hẽ uim exꝑsse. l. cuz q̃d. ff. si
cer. pe. ⁊. ℣. de fide. l. non recte. Nec etiam cõsensio ꝙ exꝑssa

habeat uim cessionis act. nisi rōnē ypothecē ꝛ mitionis iu
riuꝫ creditoris ut dixi. §. ri. i. l. ij. Quapropt ego dico ꝙ p ꝛ
sonalē act. ō dote utilē nec directā ḃꝫ ꝗ debitorē debitoris
sui. ut hic. sꝫ utilē ꝓsonalē q̄ directa cōpetit debitori suo pt
intētare ꝗ debitorē debitoris sui. ut. l. nomē. ī. que res pig.
ob. pos. ꝛ hoc opat ypotheca bonoꝝ. uerūtamen si erat taci
ta ꝑus et olim ꝛ hodie fienda est excussio ꝑncipalis debito
ris. si expssa oli nō erat necessaria. sicut nō erat si intētaba
tur ypoth. q̄ est eiꝰ trāsitꝰ cā. Hodie uero dubitat ut p Ly. in
d. l. nomē. sꝫ dic ut dixi. §. ꝛ i. l. ij. Op. de. l. i. ꝛ. ij. de fer. ac. dic
ut in glosa.

Ub pretextu. Eras debitoris non differt exactio
nez creditoris. b. d. Exq̄ no. ꝙ eras debitoris nō ē
sufficiens cā ad mouendū ꝑncipē ad ꝓcedēdū di
lationē ad soluendū quā ats pt ꝓcedere. l. quotiēs. §. de p.
imp. of. Op. de. l iij. ff. de car. edi. so. ut glo. Not. ꝙ tutor pōt
uendere de bonis pupilli uel auctorari pupillo uendenti.
ut satisfaciat creditori.

T debitum. Prepostera petiō non admittit ꝛ pēr
successionē quā creditor facit debitori actio exiguī
tur. b. d. pone casuꝫ creditor q̄ dicebat hēditatē de
bitoris sibi fore delatā agit ꝗ tertiū possidentē illā ꝛ se he
redez ꝑcedentē petēs debitū cū ꝓtestatione ꝙ ex hoc non
renūciabat hēditati sibi delate excipit ꝓnēꝰ ꝙ nō dꝫ super
debito audiri cū ꝑpostere agat ꝛ ꝑus an sit heres. uel non
cōstare debet cū ita sit ꝙ est heres experiri nō pt ꝗ illū. tū
qz cōuentꝰ nō est heres. ꝛ sic nō tenet ad debitū soluendu.
tū qz p aditionē hereditatis extinctū esset debitū. ad bō rñ.
ꝙ cōuentꝰ bene dicit. ꝛc. Expone lram ibi soluat. s. a possess
fore q̄ se hēdez ꝑtendit. ut. l. fi. §. de pet. her. Ibi ꝑposterata
petitio est. i. qz iudiciū ꝛ petitio q̄ dꝫ seq̄ tu uis ꝙ antecedat
qō fieri nō dꝫ. No. ꝙ quotiens ꝑnū iudiciū pt absorberi p
scōꝫ opta scōꝫ ꝓcedere ne frustratorie repiat litigasse. No.
ꝙ ꝑpostera petitio nō admittit ꝛ hic ꝓcorda puerbiū uul
gare ꝙ curꝰ nō dꝫ antecedere boues. Itez no. ꝙ p aditiōꝫ
hēditatis ꝓfundit debitū. Op. ꝙ petēdo debitū repudiasse
dicat hēditatē. ar. l. si preterꝰ. ff. de ꝗ ta. Est enim regula ꝙ eli
gens unū de ꝗbus scient alteri renūtiasse dicat. ut. l. fi. ī. de
codicil. so. no ut in glo. i. ꝙ illud uerū nisi prestatione fecis
set sibi saluū ius hereditariū. Uel dic ꝙ illud uerū est quā
do scient. secꝰ si ignorant uel dubitant. l. nec uos. ī. de cap.
Op. ꝙ ꝑposteratio nō repellat. ut. l. ꝑposteri. ī. de testa. sol.
ꝙ ibi nō inducebat uiciū. unde solū est detestāda nō repel
lenda. hic inducebat uiciū iō repellit. Op. ab extra de. l. nō
est nouū. ff. de ac. emp. ubi agit ꝑmo propa ac. postea here
ditaria. so. ibi nō erāt ꝗ ic nec una ꝑindicialis ad aliā. Que
ro quādo ordo obmissus uiciat gesta an partis cōfessio se
quēs ualidet eā. dic ꝙ nō. l. sꝫ cū nulla. ff. de re iudi. ꝛ tanto
minꝰ quāto ordo obmissꝰ ꝛ ꝑposteratio infrigit cōfessionē
ptis. ut no in. l. mariꝰ. ff. de quest. ꝛ. ff. de ap. l. non tantum. ꝛ
illas glo. uide.

I adulta Prio soluit unū dubiū l q̄stiū ānecēdo
rōez. scdo cōsulit q̄renti rōnes oppositas remouē
do seu tioē inanē excludēdo. scda ibi. naz aduersꝰ
p ptē q̄ creditor succedit debitori extinguit actio ꝛ nō pro
pluri nisi istiō fuerit facta aio cōpensandi ꝛ sic obhēdes non
sint soluēdo pt ipetrari bonoꝝ separatio. bō. d. Expone lram
ibi administrasse dic ꝛ male. ibi. nā aduersꝰ adultū i ꝗ utilita
tez adulte tue. ut in glo. Ibi testamētū. i. aditiōꝫ hēditatis ex
testō facta p restōꝫ in int. ꝛ sic nō ob. l. frīs. §. de inof. testa.
ubi dicit ꝙ ultra frez et sorōē transuersales nō habēt ius
rūpēdi test. Ut dic ꝙ ex ꝓsona alteriꝰ eꝰ fore tutor erat hoc
facere potuisꝫ. dria magis placet ibi si q̄dē. si p qz. ibi. nō
soluendo. dic suis ꝑpriis creditoribꝰ. No. q̄ dixi in sūmario
Itē no. ꝙ heres repsentat ꝓsonā defūcti solū p ea ptē q̄ est
heres. Itē no. ꝙ relictū creditori nō ꝑsumit relictū aio cō
pēsādi in dubio. ꝛ idē no. i. l. creditori. de le. ij. de qō p Ly. in
l. cōpensandi. ī. de hēdi. insti. ꝛ ibi dixi. ꝛ p iac. de arē. ꝛ bar.
in. l. si cū dotē. §. si pr. ff. so. ma. Itē no. ꝙ p ista ꝟba ꝛ probi
beo te plus petere. inducit animꝰ cōpensandi. ut hic in lra.
nec ab eo q̄cq̄ accipe ꝑhibita est qō intellige etiā si grauā
ta fuisset de portione sua alteri restituēda. ut. l. si debitor. ff.
ad. l. fal. sꝫm bal. Itē intellige ꝙ nō pōt plꝰ petere de bijs q̄
sibi a defuncto debent iure obligatiōis. secꝰ si iure dominij
transitorij de ꝓsona defūcti in eiꝰ filiū non ut hēdē ut quo
tidie uidemꝰ in rebꝰ emphiteoticatis ꝑ se ꝛ ꝑ filijs recepī
Nā talia ꝟba ꝑhibitoria in bijs locū nō habēt sꝫm bar. ut
p eū no. in. l. iureiur. ff. de op. li. Et est rō. qz ubi nō est obliō.
sꝫ q̄dam ordo succedendi ibi nō cadit cōpēsatio. sꝫ ista ꝟba
ꝑhibitoria non habēt aliā uim q̄ cōpēsatiōis ut hic. gō ꝛc
ꝛ hec sequit bal. Sed pone pr reliqt cētū filie. nec dixit iure
institutionis. ꝛ ꝑhibuit ultra uel plꝰ eaꝫ nō petere. an potit
dicere se peritaꝫ. di. bal. ꝙ non. qz ꝑpt ꝑhibitiōꝫ ꝑdictā ui
det uelle cōpēsare relictū cū legitima. ꝛ sic filia dicet insti
tuta non ui expsse institutiōis sꝫ iplicite ꝛ resolute. ꝛ bō dicit
ꝑbari in. l. si debitor. ff. ad. l. fal. Sed certe ꝙ uideat cōpēsa
re cū legitima bō satis ꝑbat. l. illa. Sꝫ ꝙ dicat instituta. l.
illa non. Nec puta cā institutā. ut dixi in aut. unde ꝛ si pa
rens. §. de inof. test. ꝛ plenī in. l. quotiēs. ī. de hēt. insti. Op.
q̄ separatio bonoꝝ nō possit impetrari. ut. l. i. §. q̄stitū. de sep.
bo. sol. ut gl. ꝛ q̄ requirit ad hāc separationē dic ut in ca.

Reditores. Creditor dꝫ agere ꝗ hēdes non ꝗ le
gatarios. b. d. Uel sic ꝓsonalis actio non seq̄t sin
gularē successorē. Op. i. ꝙ legatarij sint creditores
hēditarij. ut. l. hereditariarū. ff. de ac. ꝛ ob. so. ut in glo. ꝙ
diūsis respectibꝰ appellāt creditōes ꝛ ñ creditores hēditarij
āte tñ aditionē hēditatis creditores nō sūt nūcupandi. Op.
ij. ꝙ creditores agant ꝗ legatarios. ut. l. si. §. si pfatazꝫ. ī. de
iure deli. so. ut in glo. Op. iij. ad idez de. l. de rebꝰ. ī. de don.
ante nup. so. ꝙ ꝓsonali non aget. ut hic. sed reali ꝛ ypoth.
sic ut ibi. ꝛ. §. e. l. p hereditarijs. ij. rñ.

Ex delicto defūctorū in quātū heredes ꝓueniātur
Continua rubricam ut in glosa.

Ost litis cōtestationem. Mortuo crimino
sopꝰ litez cū eo ꝓtes. in actione ciuili heres eius
tenet insolidū. eo uero mortuo ante lit. contes. ꝛ
net solū q̄tenꝰ ad eiꝫ peruenit. b. d. Et diuidit i tres
ptes. quia ꝑmo dictū li. cont. scdo li. non cont. tertio ratio
scdi. ptes p se patent. Casuꝫ pone q̄rendo ut in rubrica ꝛ re
spon. distinguendo ut in tex. isto. No. ꝙ li. cont. facit cōditi
onez litē cont. meliorez. Itez no. ꝙ turpia lucra fūt ab here
dibus auferenda concor. l. in heredez. ff. de calū. Item nor.
ꝙ act. ex delic. li. cont. efficiunt trāsitorie in heredes ꝑ por
tione hereditatis nō lit. non cont. nisi q̄tenꝰ ad eiꝫ peruenit.
Sed cur diuersuꝫ. rñ. quia quando lis erat contestata erat
celebratus. quidaꝫ q̄si ꝗctus in iudicio p illaꝫ lit. cont. ut. l.
iij. §. idez scribit. ff. de pecu. q̄ bō rei est causa. sicē in rei uen. q̄
contra possessorez solus cōpetit. ut. l. si possessor. ff. de rei ue
dica. ꝛ tamen lit. cont. cū defūcto oēs ueniunt condēnandi
ꝑ hēditatis port. l. ij. in fi. ff. de p. sti. ꝛ illud opat ille q̄si ꝗ
ctus in iudicio celebratꝰ. ut ibi no. quando aūt non est lis
cont. quia cessat iste q̄si ꝗctus heres non tenet. qz non deli
quit nisi q̄tenꝰ ad eū peruenit. qz tūc in eo succedit ꝛ turpia lu
cra non debēt apō heredē manere. Quero tūc ad ꝑdictoꝝ
declarationē si lis cū defūcto fuerit cōtestata an in eadē in
stantia debent hēdes condēnari. Dic ꝙ sic. ꝛ ista est interꝛ
tio bōter. fa. ff. de p. sti. l. ij. ꝛ. l. sciendū. de ac. ꝛ ob. adeo ꝙ si
instantia periret. in noua instantia hēdes isti nō possent cō
ueniri. qz ꝑma expirasset q̄ bō rei est cā. ut. l. ij. ff. iu. sol. ꝑ bō
fa. iō ꝙ est econtra in hēde actoris. ut. l. filiꝰ. §. multo. ff. de
inof. test. ꝛ ibi no. ꝛ hoc sentit hic. Ly. in fi. Quero. ij. tex. dix.
ꝙ hēdes insolidū condamnent. an q̄libet insolidū. dic ꝙ
non. sed oēs insolidaꝫ rem uel penā. ꝛ ita dꝫ intelligi bō lra
ꝑ hoc fa. d. l. ij. in fi. ff. de p. sti. ꝛ qō ibi no. hijs ꝑ declarari

one tēx.sic dictis.Venio ad glo.magnā hic positā alijs tā
q̄ litteralib⁹ obiniſſis.z ut eius intellect⁹ facili⁹ habeat ea
diuido in duas partes principales.q2 primo tractat quali
ter defuncto criminoso crimen purgēt p uiaz act.scōo q̄li
ter p uiam accusationis seu of.iudicis.scōa iuxta fi.ibi in
publicis aūt.prima subdiuidit in duas.q2 primo de actio
nibus ex delicto uel quasi.scōo de actionib⁹ ex contractu
uel quasi.scōa ibi.sinaūt ex contractu.prima iteruz in du
as.q2 primo an actio.transeant ad heredes actiue.scōo an
in heredes transeant passiue.scōa ibi.econtra regularit.Et
ut ordinez glo.obseruez p eius faciliori intellectu op.i.q̄
actiones ex delicto transeant ad heredes.ut insti de perpe.
z tem.ac.§.sed heredibus.so.q̄ ad heredes transeunt acti
ue ut ibi nō passiue nisi put in hac.l.dicitur.Opp.scōo q̄
nec actiue transeunt ad heredes.ff.de col.bo.l.cū emanci
pati.§.emancipatus.so.q̄ autez cōpetunt ad meraz nindi
ctam ita q̄ non p re familiari uel eius respectu ut actō in
iuriarum que in bonis nr̄is non est.ut.l.iniuriarū.in prin.
ff.de iniur.nec que nobis cōpetit.quia aliquid de patrimo
nio desit nobis.z similiter actio in factum que cōpetit con
tra libertum tenere in ius uocantez patronū que ob iniuri
am.z non.quia de patrimonio eius aliqud desit.l.pe.ff.de
in ius uo.z ille ad heredes non transeunt.Aut p re famili
ari uel eius respectu cōpetunt qō est quando de patrimo⁹
nobis aliquid deest.z tunc ad heredes transeunt ut dicto
§.sed heredibus.ubi de utroqz est casus q̄ dicit act̄.que ad
uindictam nobis cōpetunt ad heredes non transire est ue
rum.nisi lis iam erat cont̄.uel mora rei in contestando litē
adhibita.ut.ff.si q.ca.l.si cuz.§.qui iniuriarū.in prin.z in fi
ne.Et alibi di.bar.q̄ de mora satis apparet.si cōtra euz nō
uenientem missio in possessionem ex primo decreto iaz fa
cta est.ita no ipse in l.i.ff.de priua.de.Sed mihi uidet glo.
inclit⁹ dicere que relinquit hoc in arbitrio iudicis.ut no.in
d.§.qui iniuriarum in fi.Erit ergo in predictis talis cōclu
sio.aut lis erat cont̄.uel p cōtes.habita.quia mora in con
testando erat cōmissa et tunc act.ex delic.cōpetunt heredi
bus.aut non erat contestata nec p contes.habita z tūc act.
ad uindictam cōpetentes non transeunt ad heredes p re
autez familiari cōpetentes ut furti ui bonoz raptorum z si
milium.z tunc sic.ut.d.§.sed heredibus.z hoc etiaz si ex q̄
si maleficio cōpetunt.ff.de bijs qui deic.uel effu.l.si uero.§.
hec actio.sed dubitat glo.quid de actione in factum penali
ex edicto de calūniatoribus de qua.ff.de calū.l.i.Et di glo.
q̄ illa non cōpetit heredi dantis ne fiat. quia sufficit ei cō
ditio ob tur.ca.z ita intelligit.l.hec actio.in eo.ti.hoc nihil
est.quia illa actio in factū cōcurrit cū conditōne ob tur.ca.
ut.l in heredez.§.i.in eodem ti.Ideo dic melius si turpitu
do est ex parte dantis ei nec eius heredi repetitio cōpetit.sz
ei in cui⁹ preiudiciū dat̄.cōpetit actio in factū ad q̄druplu
infra annuz.ut.l.i.in e.ti.Et q2 totū ex parte sui est pena cuz
nihil ei desit.z sic ad uindictam ei cōpetit sequit̄ q̄ si infra
annū moritur actio ad heredē nō transit.ut.s̄.dixi.Sz ubi
turpitudo nō est ex parte dantis.sed tantuz recipientis.q̄a
dedit ne ei fiat negociuz p calūniā tunc danti dat infra an
nuz actio ad quadruplū z post annū in simplū.sz pone q̄
dans morit infra annū an actio transibit ad ei⁹ heredez.ut
possit agere ad q̄druplū.dic q̄ sic.q2 p re familiari z eius
respectu cōpetit.ideo regula succedit ut penalis trāseat ad
hereredē.ut.d.§.sz ab heredib⁹.z.ff ui bo.rap.l.ij.§.si.et h⁰
p illo tēpore p quo penalis cōpeteret defuncto si uiueret.
z hoc firmat glo.in di.l.hec actio.sz quō dicte.l.respōdetur
quia ōdicere uidet.nā.q̄ illa.l.dz intelligi defūcto moriuo
post annū ut sic nō transmittat qō ei nō cōpetebat.z h⁰ est
qō glo.ibi uult in scōa lec.dū di.uel dic qō est uerius.ut sic
rario restringat dictū sz̄m se.i.sz̄m tēp⁹ q⁰ rō locū dz hēre z si
dicas q̄ dubiū tūc fuisset in.l.nā.q̄ forte heres pmiserat la
bi annū infra quēm defunct⁹ decesserat uel putabat heres
annū hēre ex sui psona.Et hic put loquimur de ac.in factū
penali.sz si loq̄mur de act̄.in factū que post ānū cōpetit ad
simplū.tunc q2 est mere pseculoria defuncto moriuo p⁹ an
nuz illa nō cōpetit heredi.q2 sufficit ei ciuilis actio.s.cō.ob
tur.ca.ut.d.l.in heredē.§.i.in fi.z ita pōt intelligi prima lec.
quā ponit glo.in.d.l.hec actio.Ista no.q2 p h⁰ hēs declara
tam illā.l.z eius glo.que scabrosa est.Et ex hijs hēs q̄ in
illa actione nullū est speciale ymmo sz̄m alias regulat̄ licz
glo.hic dubitet.z in.d.§.sz heredib⁹.Unū tamē attende.q2
cogitabā dicere q̄ act̄.penales ppter rez familiarē cōpetē
tes.tūc transeūt ad heredes quando nulla defuncti uolun
tas in rei traditione intuenit ut in act̄.furti z ui bo.rap.se
cus quando ei⁹ nolūtas intuenit.ut dicta.l.hec actio.sz h⁰
non habet bonā rationē quare defunct⁹ non debet ad here
dem transmittere p illo tempore quo sibi cōpetebat z con
fundit̄ aperte p tex.ff.q̄ me.ca.l.si cum exceptione.§.i.in fi
ne.quem tex.uide oino.p declaratione predictoz.naz qui p
metū facit dicit̄ uelle ut in eo.ti.l.si mulier.§.si metu.Que
ro modo cū glo.quid in act̄.popularib⁹ ex delicto uel qua
si descendentib⁹ ut est uidere in hijs q̄ in subgrūda uel p
recto habēt aliq̄d appensū uel appositū.ut.ff.de hijs q̄ de
ie.uel effu.l.si uero.§.pretor.z in albo pretoris corrupto.ut
ff.de iurisd.om.iu.l.si quis id qō in pn.z similib⁹.in q̄b⁹ q̄s
non pseqit̄ priuatuz dānū sz populicū di.glo.q̄ ille non
transeūt ad heredes.quia qō i corpore libero dāni dat̄ ad
successores transire non dz.ut.di.l.si uero.§.que autez.z.§.
se.sed bar.in.l.cuz emancipati.§.si emancipatus.ff.de col.
bo.di.q̄ actio popularis post litem contestatā incipit esse
in bonis nostris.ut.l.sicut.ff.de v̄bo.signi ideo cuz ceteris
lit̄.cont̄.transmittitur.secus si lis non esset cont̄.z ita in
telligit.l.s̄.allega.Ex predictis habes q̄ una distictione hi
membri cū alteri⁹ mēbri subdiuisione totū istud primū q̄si
tum regulatur.an actio ex delictis uel quasi sint transitorie
ad heredes actiue.et dicam⁹ q̄ sic lit̄.conte.siue sint popu
lares siue nō.Lite autem non cōtes.distinguat̄.aut compe
tunt ad uindictam z non transeunt in heredes passiue de
quo propa est materia huius.l.Et op.ō scōam regulaz hic
positam ut in heredem non detur etiam p eo qō peruenit
lit̄.non cont̄.ut.ff.ui bo.rap.l.ij.§.si.so.glo.q̄ in act̄.ui bo.
rap.est speciale.quia sufficit conditio furtiua.Et idem di.in
interdicto unde ui.quia sufficit act̄.in factū.ut.ff.de ui z ui
ar.l.i.§.fi.Ad istuz tex.qui uidetur obstare.nā.glo.q̄ ista v̄
ba sonant in factum ad demonstrandū q̄ act̄.ex crimine
descendebant.Alij ut pla.nā.q̄ pretoria nō cōpetit sed ciui
lis ut hic.fuit enim uisum pretori ciuile sufficere ut in.ll.p
dictis.Alij ut bar.in.l.i.ff.de priua.deli.dic.q̄ pretoria q̄ de
nominatur a delicto ut actio ui bonoz rapt̄.unde ui et si.
non dantur in heredes etiam de eo qō puenit sed ille q̄ nō
denominant̄ a delicto sic ut hic.sed istius dicti diuersitatē
penes rationē nō cōcipio.nisi forte dicat̄ q̄ illa que nomi
natur ex delicto infamat infamia iuris alia nō.qō an sit ne
ruz cogitanduz relinquo.sed mihi uidetur q̄ tex.ponit ra
tionē in dicta.l.ij.in fi.ff.ui bo.rap.uidelz quia putauit ciui
lem sufficere ex quo pretoria plus cōmodi nō attuliſſz.Op.
q̄ etiam de eo qō non puenit teneatur.ut.l.si p fure.§.fi.ff.
de condi.fur.glo.nā.q̄ hic loquit̄ de actionib⁹ ex maleficio
int̄ quas illa nō est.quia nasci ex uarijs figuris causaruz
ideo nimirum si uariat ab alijs cū eius natura sit uarie fi
gurata.hic attende q2 multi doc.dicunt q̄ nasci ex malefi
cio ut de hoc plene dixi in.l.i.s̄.de condi.fur.z ibi tenui gl.
tamen lz nascat̄ ex uarijs figuris causaruz in una predicta
rum participat cū delic.unde dy.dixit q̄ in ea est speciale
ob frequētiam furtoruz.ar.ff.de pen.l. aut facta.§.fi.z hoc
sequit̄ bar.Op.ad idem de.l.iij.§.qō autez.ff.q̄ quisqz iur.
so.q̄ ibi non dat̄ actio sz exceptio an autez illud p̄uilegi

um transeat ad heredes dic ut ibi pleni⁹no. Op. ad ides de l. ij. ff. ad. l. iul. repe. ubi ⁊ heredem cōpetit infra annū etiaz si nihil ad eū pueneriz. so. glo. q̄ ibi lis erat cont. lz in alio ibi fuit speciale q̄ p lit. cont. non est ppetuata z hec fuit sol: azo. alia fuit so. bug. ut lit. etiaz nō cont. teneat. qz. l. illa z. l. ij. ⁊. ad. l. iul. repe. loquūtur indistincte. z hoc ut man⁹ officia liū puriores reddant. ut. l. eadem. §. fi. ff. e. ri. z etiaz qz de p⁹ uentis ad eos non tenent ppetuo sz usqz ad annuz ideo in alio granant ut de nō puentis teneant z hec uera de q⁹ ple nius diri in. l. ij ⁊. ad. l. iul. re. Op. ab extra q̄ pena transeat ad heredez. ut. l. gayus. ff. ad sil. dicunt quidā q̄ ibi in delic to cōmisso in obmittendo hic in faciendo qō bar. nō pla cet quia hec. l. generalit loquit ideo recurrit ad quandā so. quaz ponit glo. in. l. iij. §. q̄ autem. ff. q̄ quisqz iur. uidelicet quia aut pena est inflicta ipso iure a. l. z hz locū. l. ⁊ria aut est infligenda pena ab hoie z hz locū. l. ista q̄ autem pena ibi sit ipso iure inflicta a. l. pz. quia possessor potest cōueni⁹ ri a fisco pe. he. ut. l. i. ⁊. de hijs qui. ut indi. z no. in. l. i cogni tione. ff. ad sill. z ideo merito transit in heredem. ut. l. com missa. ff. de publi. Op. ab extra de. c. tua nos. extra de usur. ubi heres tenet ad usuras extoxas etiaz si nil ad eū pueit nec lis cōtestata fuit. so. q̄ aliud de iure canonico. ar. corum que in sequenti dicā. Vel uerius usure non repetunt actio. descendente ex delicto. sed p condi. inde. uel sine causa uel saltem iniusta z sic ex quasi ⁊ctu qui sepe extra id qō agit tacite nascit. ut no. Inno. in. c. michael. in eo. ti. Op. z fortⁿ de. c. parrochiano. extra de sepul. z de. c. in. lris. extra de ra⁹ pto. breuii glo. ibi di. q̄ aliud est de iure ciuili. ut hic. aliud de iure canonico. Inno. uero in. dic. c. parrochiano. dic. q̄ si cautio uel ꝓmissio facta fuit parrochiano de damnis per incendiuz uel rapinaz illatis q̄ ex illa possunt heredes cō⁹ ueniri. licet nil ad eos pueneriz. z tunc ex ⁊ctu illo cōueniū tur. Vbi hec cautio non fuerit facta tunc iudicis of. cōpel⁹ lunt. ut ibi sonat lra. Et est rō. quia ex quo penituit nec alit penitere potuit: nisi satisfaceret uidet iniunxisse heredibus ut satisfaciāt. z ideo cogendi sūt. hosti. uero di. q̄ quicquid dicat totuz ex equitate iuris cano. ꝓcedit. z ideo aliud ē di cenduz de iure ci. z ita cōmunit tenent canonistez mihi pl⁹ placet. Concludam⁹ mō istuz scōm passuz cū quert an act. ex delic. descendentes transeant in heredes delinquētis ut non. z in quantū dic. aut delictuz fuit cōmissuz extra cōtra ctum. z tunc aut pena erat inposita ipso iure a. l. z tūc trās eunt z ad penaz solidaz tenet. ut. l. gayus. ff. ad sil. z. l. com⁹ missa. ff. de publi. z. l. iij. §. q̄ aūt. ff. q̄ quis iur. z ibi de hoc ē glo. aut pena est imponenda ab hoie. z tunc aut lis fuit cō testata cum defuncto z actio transit et pena z in eadem in stantia debet fieri condemnatio ut hic in p̄ma parte. fallit sz m quosdam in. l. ij. ff. ad. l. iul. repe. sed uert⁹ est q̄ ibi non fallit quo ad transitū. sz quo ad ppetuationē. sic aut lis nō fuit contes. cum defuncto z tūc hec ē regula q̄ heredes nō teneant nisi quaten⁹ ad eos pueniz. ut hic in scōa parte fal lit in condi. furt. que ⁊ heredez furis competit etiaz si nihil ad eum pueniz. ut. l. si ꝓ fure. §. i. in fi. de condi. furt. z ratio nes. ⁊. assiguaui. Item fallit in. l. ij. ⁊. ad. l. iul. repe. z rationē ⁊. diri. Itez fallit in. l. ij. §. si. ff. ui bo. rap. z in. l. i. ff. de ui z ui ar. z hoc ideo. quia als actiones ciuiles fuit uisum pretori sufficere cū plus cōmodi non attulissent sue pretorie. ut iō sz m bar. quia ille denominabant a delicto iō expirāt cuz defuncto quādo sunt pretorie. secus si essent ciuiles ut hic z hic de scōa parte. Nunc transeo ad aliaz partez que loqt de actionib⁹ ex ⁊ctu uel q̄si. et hec diuidit sz m glo. in duas partes. quia primo querit an transeant ad heredes actiue scōo an transeant ⁊ heredes passiue. Ad primaz. q. rn. glo. q̄ regula est ut omnes act. ex ⁊ctu uel quasi transeant ad heredes actiue. ut. ⁊. si un⁹ ex plu. heres. debi. uel credi. l. i. et ij. z. ff. fa. her. l. ea. Fallit in actione de dote que lz sit cōmu⁹ nis pās et filie tamen mortuo pre consolidat in pſona fi⁹ lie adeo q̄ ad heredes ꝓ hereditarijs portionib⁹ nō trāsit. ut. l. i. § uideamus. ⁊. de re. ux. ac. etiaz si lis fuerit cōtes. per patre defunctū qō est notandissimū. z de hoc tex. in. c. l. §. z hec ex re uxoria. Fallit z in operis peruſ a prono queritās cunt ad filiuz non ad heredez extraneuz. l. si operarū indi⁹ ff. de op. li. Ad secōam q. qua querit an transeant in heredes passiue. glo. expedit p regulaz z casus speciales a regula. z idem no. in. l. si hominem. §. datur. ff. depositi. sed attende q̄ in. l. si cum. §. qui iniuriarum. dolus in contractu nec citra contractum stipulationis de iudicio sisti non intercessit un de non bene attingit nostrum casuz. sed ibi ideo. quia uelut accessoria regulatur sz m naturaz principalis que nō trāsit in heredem. Item in alijs casibus hic enumeratis non agi tur ex contractu. z ideo dic melius q̄ quandoqz dolus de functi fuit cōmissus in contractuz uel circa. z tūc aut dol⁹ uenit purgand⁹ p act. ex eo contractu z tūc heres tenet etiā si nihil ad euz pueniz. ut. ff. depo. l. si hoiem. §. datur. z. ff. de act. z ob. z depo. z. l. ex contractib⁹. Aut uenit purgandus per act. de dolo uel alia que ex ⁊ctu uel quasi non pueniz. z tunc heres nō tenet nisi quaten⁹ ad eum pueniz uel dolo malo fecit ne pueniret. ut. l. itaqz. z. l. se. ff. de dolo. z instit. de perpe. et tem. act. §. aliquando. nam ibi dol⁹ defuncti dedit causam ⁊ctui bone fidei ideo reddit ⁊ctuz ipso iure nullū z agitur de dolo. secus si dedit cūm cōtractui stricti iuris. uel incidit in ⁊ctuz. quia tunc agit act. ex eo contractu. ut. l. elegant. § i. ff. de dolo. Idez si circa contractum ut in re de posita cōmodata z in administratione tutele. z si. z quia na tura contractus est ut act. ex eo descendentes transeāt ad heredes merito heredes tenent. l. quesitum. §. fi. coniuncta. l cum precario. ff. de preca. quia igit in casibus ꝓ specialib⁹ hic allegatis dolus defuncti non purgatur p actio. ex con⁹ tractu merito heredes non tenentur nisi quatenus ad eos puenisset ut hic z. d. l. itaqz. de dolo. et. d. §. datur. z ita dicit omnes doc. Nunc ad ultimā partem accedo que tractat q̄⁹ liter delictuz defuncti purgetur p uiaz accusationis seu of fic. iudicis. z glo. facit regulam ut heredes penaz non pa⁹ tiantur etiam si lis fuisset cont. fallit in casibus notatis in glo. z idem no. in. l. i. ⁊. si re. uel ac. mor. fu. sed quia ista non est nostra materia. ideo quando criminosus mortt ante sē tenziaz dic ut dixi in. l. fi. e. ti. z uide p bar. in. l. ex iudiciorum ff. de accusatio.

E constituta pecunia Rubrica.

Continua ut in glosa rubricam.

Ed autem. Alienuz debitū qs pōt constituere se solutūrū z p constitutū qs obligat se z heredē su⁹ um. b. d. No. q̄ habet in pria pte sūmarij. scōo no. q̄ ⁊ctus transitorij in heredes intelligunt ꝓ se z heredib⁹ suis celebrati. secus si non essent in heredes transitorij. ut no. in. l. si hoiez. §. datur. ff. depo. z in. l. quesitū. §. fi. ff. de p⁹ ca. Item no. q̄ actio de constituta est perpetua. Et intelligit in hac materia ppetuo competere. i. ad. xxx. an. ut. ⁊. e. l. ij. §. i z quia illa uidetur hoc nouuz inducere. uide qō ibi dicam.

Ꝓ alieno. Diuidit in quattuor. prio quando de se loquit. scōo quando de se et alio copulatiue. tertio quando de nemine pſonaliter loquit. quarto quando de se z alio disiunctiue loquit. partes p se patent. Sūmari non pōt breui⁹ q̄ lra. sz no. q̄ qs potest se obliga re z non aliuz. Itez no. q̄ ūbum impersonalit ꝓlatuz non est obligatoriuz. Ex quo habes q̄ in ūbo impſonali imp⁹ sonaliter ꝓlato non continet pſona loquentis. ut in glo. Item no. q̄ copulatiua z coniungit principaliter z diuidit in partes utiles cōcor. l. i. ⁊. si plu. un. seu. fu. cōdē. Itez no. q̄ disiunctiua attribuit uniciqz actū insolidū concor. l. il⁹ le aut ille. ff. de ū. sig. Item no. q̄ p hoc ūbuz satisfacti. qs dicitur ꝓmittere. qō no. ꝓ teste debente de uno ex hijs de⁹ ponere z deponit de alio. Op. q̄ impſonalitas non uiclet

quia pſona loquens intelligitur loqui de ſeipſo.ut.l.ſicut
z.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quiſ ita.ff.de v̄.ob.So.ibi eſt impſo
nalitas ex parte creditoris.z ſic eius qui tractat de queren
do.ideo de ſe intelligit hic ex parte debitoris qui tractat
de aliquo obligando.ideo non creditur loqui de ſe.Op.q
idem ſit ex parte debitoris.ut.ff.de v̄.ob.l.illa ſtipulatio.§
eum qui.ſo.ibi eſt impſonalitas in v̄bo executiuo tantum.
hic in obligatiuo z executiuo.ideo ut hec materia latius li
queat dic ſic.Cum queritur an impſonalitas uiciet.aut im
perſonalitas eſt ex parte creditoris.z non uiciat.ut.d.l.ſi
cut.z di.§.ſi q̄s ita et.l.ſi ita ſtipulat⁹.§.griſogon⁹.aut ex p
te debitoris ul pmiſſoris.z tūc aut ipſōalitas ē tā i v̄bis ob
ligatis q̄ executis.ut pmittit tibi.x.dari l q̄ dabūt ē.x.ul i
uerbis naturam mixtaz obligatiuorū z executiuorz haben
tibus ut eſt v̄bum ſatiſfiet.z tunc impſonalitas uiciat.ut
hic.aut impſonalitas eſt in v̄bo executiuo tantuz.ita q̄ nō
in obligatiuo.puta pmitto tibi.c.dari z tunc valet.ut.ff.de
uerbo.ob.l.illa ſtipulatio.§.eum qui.z.ff.ſi cer.pe.l.ſi.in fi.
Aut ēō ipſonalitas ē i obligatio nō i executio ut pmittit q̄
tibi dabo.x.z puto valere.ar.b⁹ lre in.ij.z ultimo nō⁰.z q̄a
ſequentia declarant p̄cedentia z econtra.p̄cedentia ſequē
tia.l.ſi ſeruus plurium.in fi.de le.i.z.l.heredes palam.§.ſz
ſi notam.ff.de teſta.z ſic pſona pmittentis apposita in ex
ecutiuo intelligetur adiecta in obligatiuo.ſicut dixi ecōuer
ſo.ar.l.ticia.§.idem ridit.de v̄.ob.Hec tene cordi.q̄z ita ple
ais non uidiſti.Et ex hijs decidit.q.pone inſtrō cauetur q⁰
modo ticius fecit gayum ſuuz pcuratorem z pmiſit p eo
indicatum ſolui cum ypotheca bonorz ſuorz.et dubitat an
ſit legittime reſeuatus.z arguebatur q̄ non.quia dicit pro
miſit et non dicit cui.ſed determinatū fuit oppoſitum ut p
miſſio intelligatur facta notario uel alij ad cuius officium
ſpectat ſtipulari uice et nomine eius cuius inteſt.quia imp
ſonalitas ex parte creditoris non uiciat.ut.l.ſ.al.et ita re
fert Ly.p predicta in contractibus.Jn ultima autem uolū
tate impſonalitas plata a teſtōre ex parte dare debētis nō
uiciat.quia eius v̄ba ad heredem uniuerſalem referunt ca
ſus no.eſt in.l.ſi ſeruus.§.qui margaritaz.ff.de le.i.Op.q
diſiunctiua non tribuat actum unicuiq insolidum cuz po
ſita etiam inter perſonas reſoluatur in coniunctiuā.nt.j.d
uerbo.ſigni l.cum quidaz.ſo.q̄ hic in contractibus ibi in
ultima uoluntate.hoc nihil valet.quia idē in ōtibuſ ut ibi
no.dic g⁰ q̄ inter pſonas grauatas remanet in ſui natura.
ut hic.ſed inter perſonas honoratas habet locum.l.illa.n⁰
ob.q̄ ibi de tutela loquit.quia illa magis eſt honor q̄ on⁹
ut.ff.de ma.teſ.l.teſtō centurio.§.i.z ppter illud onus ad
mittum.glo.in.o.l.cum quidaz dixit ibi.ſpeciale fauor pu
pillorum Op.q̄ nihil referat an in p̄ma uel tertia pſona q̄ſ
loquatur.ut.ff.de accep.l.z uno.§.fi.z extra de conuer.con
iug.c.dudum.ſo.ibi conſtabat de pſona.quia erat expreſſa.
hic ſecuſ.unde hic impſonaliter ibi pſonaliter.quo caſu nō
refert an quis de ſe uel tabellio.de alio loquit in p̄ma uel
tertia pſona ut ibi.Quero pone q̄ cōſtituo uel pmitto q̄
ticius p me tibi ſoluet an valet conſtitutū z uidetur q̄ nō
niſi ille ratuz habeat ut hic.Contrariuz tenet bar.in.l.q̄ au
tem.§.i.ff.e.dicens q̄ quando q̄s ad obſeruantiaz eius ad
quod tenetur pmittit aliū daturū.intelligit pmittere ſe cu
raturuz z facturuz q̄ ille dabit z hic p illuz ter.cum gloſa
ſua.ſed ōō cum uidet ter.ff.e.l.cum qui.§.iul.lo.ij.in.ij.nō.et
ego nō⁰ q̄ ille ter.loquit quando nō p conſtituente.ſz pro
alio eſt ille ſoluturus.z ſic non ad obſeruantiam iuris cō
ſtituentis.Quero q̄d ſi conſtituit tibi me ſoluturū alij an va
let.uel quis agat dic ut p glo.in dicto.§.iul.

Ecepticia.Diuidit in.octo.p̄mo exorditur uſqz
ibi.cum igitur.ſcōo narrat tria uicia in act.de con
ſtituti.pe.uſqz ibi hac aptiſſima.ibi tertio ordine ſucceſſiuo
corrigit illam uſqz ibi.ſed et heredib⁹.ibi quarto forte am
pliat quartum uicium tacite remouendo uſqz ibi.ita tamē.
ibi quinto limitat rationez annectendo uſqz ibi.ut nō eru
beſcat.ibi ſexto.prius dicta concludit.uſqz ibi.z nemimnē
ibi ſeptimo.rationez que uni ſuo dicto uidebatur obſtare.
tollit annectendo rationē p quam nō obſtare cōcludit illā.
uſqz ibi.hijs uidelz.ibi octauo.z ultimo ſtatuta argentario
ruz z quorūdaz aliorū cōfirmat.Attende qz caſus eſt accu
ſatio de conſtituta olim nō cōperebat niſi quando res con
ſtitute conſiſtebāt in pondere numero uel menſura z non
durabat niſi anno z pro alijſ rebus dabat actio recepticia
hodie uero p oibus rebus et ſpeciebus in conſtituuz de
ductis datur actio ō conſtituta recepticia ſublata cū omēs
ſpecies in pecuniam conuerti poſſint z durat ſpacio.xxx.
an.et debituz etiam in diez uel ſub conditione poteſt cōſti
tui z datur heredibus z contra heredes.duz tamen debi
tum ſit conſtituuz z ſtatuta ab argentarijs z mercatorib⁹
inter eos ſunt ſeruanda.h.d.Vel breuius in quacunqz re
debita non indebita tenet conſtituuz.z actio de conſtituta
durat.xxx.an.z tranſit ad heredes actiue z paſſiue.z artiſi
cum ſtatuta ſunt int̄ eos ſeruanda.h.d.notabilia z glo.ex
pediam ſup tex.No.p̄mo q̄ ſtatuta uicioſa debent corrigi
z non incorrecta dimitti.Jtem no.in v̄.hac.ibi quas in ſti
pulatione.no.q̄ omne deducibile in ſtipul.eſt deducibile i
conſtitu.ut hic.z.j.in v̄.ut non erubeſcat.Jtem no.expoſi
tionez quā facit glo.ſup v̄bo inſtrumenta dū dicit uel etiā
p cartis.qz hanc glo.potes allegare ut publicuz inſtrumē
tum poſſit fieri nedū in mēbranis.ſed in cartis.z ita pbet
tamen ſicut aliud duummō aſſint alia neceſſaria.z p hoc fa
cit q̄d no.in.l.quoniam.indignum.j.de teſ.z hoc uerum p̄
terq̄ in ciuitate conſtantinopolitana.ubi mēbranarū erat
magna copia.uel niſi forte conſuetudo loci aliud inducat
ut in aut.de raber.in prin.z in fi.Jtez no.ex v̄.z neqz.q̄ q̄ſ
debet conſtituere p ſe uel p alio.ſed q̄d ſi cōſtituat alium
p ſe ſoluturū.dic ut dixi in aut.preced.Jtem no.q̄ regula
ris meta pſonaliuz act.eſt.xxx.an.et ad hoc toto anno al
legatur iſte tex.z.l.ſicut.j.de preſcrip.xxx.an.z inſti.de per
pe.z tem.ac.in p̄n.fallit in quibuſdaz.ut in glo.quā uide.z
inter alia fallit in omnibus penalibus que eſſent pretorie
quia ille anno utili tollunt.licet quādo ſunt pſecutorie re
gulariter ſint pperue.l.in honerarijs.ff.de ac.z obl.z de b⁰
dic ut ibi no.z inſti.de ppe.z tem.ac.§.cas uero.ſed hic que
ro quid de hijs que ex ſtatuto deſcendūt.z dicūt doct.q̄ ſi
ſunt perſecutorie ſūt pperue ſi penales refert aut ex ſtatuto
populi et ille ſunt perpetue.quia ex iure ciuili deſcendunt.l
omnes populi.de inſti.z iure.aut ex ſtatuto uel conſtitu.p̄
ſidis puincie.z illas dicunt annales ad ſimilitudinē preto
riarum.aut ex conſti.comitis ciuitatis.z di.bal q̄ bar.ff.d
uſuc.p emp.l.ij.§.fi.tenet q̄ ſit annalis q̄d ipſe reprobat.
quia comes magis equiparandus eſt p̄ncipi in ſuo comi
tatu q̄ preſidi.z ideo eius ſtatutum potius ius ciuile q̄ p̄
torium eſt nuncupanduz.Neſcio ſi bar.habeat illum intel
lectum uel aliū tamē quicq̄d ſit.mihi uidet dicendum.aut
comes eſt temporalis.uel ad beneplacitū ſuperioris ut uid
mus in comite Romandiole.Vel Marchione.marchie anco
nitane.Jn duce ducatus ſpoletani.z in comite campanie.z
tunc uera ſit opi.prima que dicit bar.aut eſt comes pperu⁹
cuius dignitas et iuriſdictio tranſit in filios z tūc uera ſit
ſcōa.Sic et als ſit hic oria.l.cos.§.ſi cer.pe.z.l.quiſquis.z
ff.e.l.preſidis.ſed quid de conſti.penali epiſcopi.bar.ubi.§
z bal.hoc ſentiūt q̄ habet uim pretorie z predicta in actio
nibus.accuſationes aūt ſunt pperue ex quacunqz.l.uel edi
cto pcedant.l.querela.j.de fal.Jtem predicta in pſonalib⁹
actiones autem reales minori tēpore durāt.quia triennio
in rebus mobilibus.decēnio in imobilibus int̄ preſentes
uel uigenio quando alter eſt abſens.l.fi.j.de preſcrip.lon.
tem.z ratio ponit in.l.uſucapio.j.de pig.per glo.quā po

nit etiam pe.uidelicet.quia psonalibus directo prescribitur
realibus p indirectum & consecutiue.quia dominio prescri
bitur sine q° actio rei uen.esse non pōt.& ideo dominio mi
nori tēpore pscribitur.quia res ipsa possidet.sed ius debi
ti nō possidetur a debitore.ideo mera uegligentia non pere
tis pscribitur psonalib⁹ act.l.fi.j.de edi.di adri. Item no.in
v.eliceat.ibi.naturalib⁹ pruilegiis.&c.q ex pruilegio nouo
supuenienti non tollit antiquū. Que sunt autem priuilegia
act.de cōstituta.di.glo.ista q unum est.quia ex nudo pacto
datur actio.ut.l.i.in pn ff.e.et in.fi.de acti.§ de constituta.
Aliud qd datur in spacio.x.dierum.ut.ff.e.l.pmissor.§.i.Cō
tra hoc op.glo.q hoc sit ius cōmune.l.qd dicim⁹.ff.de so.
cui rñ.glo.in.d l.pmissor.q in constituta est speciale ut an
te non teneatur. In alijs ante.x.dies tenet.sed exactio dif
fertur.ut patet in.d.§.i.in fi.p quem pcedentia declarant.& i
hoc hec actio est priuilegiata.quia in alijs hoc temp⁹ nō ē
limitatum.sed in iudicis arbitrio relictum.ut.d.l.q dicim⁹
et.l.ratum.in co.ti.et insti.de inuti sti.§.fi.qui nō male facit
arbitrari spacium.x.dierū.ad h⁹ act.exemplū et ita debet
intelligi qd no.insti.de ac.§.omnis.nisi causa in alijs sit mi
nus arbitrandi.qd non dz hic posse.quia hec actio fuit in
uenta ut plurimū ,ppter argentarios et nūmularios q pro
alijs constituunt se soluturos ut ad min⁹ habeant spacium
x.dierum.nisi de minori sit conuentum.uel de pluri expres
se uel tacite p appositionem loci.ut.l cōtinu⁹.§.cum ita.de v.
ob.& l.cū qui.ff.e.in pn.et ibi no. Addūt aliq q aliud ē pri
uilegium.qr confessio sola obligat act.de constituta l.ricius
ff.e.ubi ars solū,pbat.ut.l.publia.§.fi.ff.depo.qd non ui
detur uerum.quia in.l.ricius ultra cōfessionem fuerūt vba
dispositiua ad statutum inducendū habilia in.l.publia so
lum narratiua.secus si et ibi dispositiua ,fuissent.ut.l.luci⁹.
in co.ti.nec ob.l.fi.ff.de instito.ut ibi patet in lra. Item ex v
si.sed et heredibus.no.q tex.iste ampliat ut ō heredes cō
petat.a.s.,pri.dix.q ppetuo.sed neutrum istorū uidet no
uiter inductum cum hoc iam erat sanctitū.ut.l.i.s.e.so.q nō
ita plene et pfecte.uel illa fuit facta post istam.licet in compi
larione sit por. Item in v.ita tamē.no.q cōstitutū requirit de
bitum pcedere.& intellige debitū re uel spe.ut.s.in v.liceat
Item intellige debitū utroq iure uel naturali tantū.ut.ff.e
l.i.§.debitū.et.§.se.non iure ciuili tantū.ut.l.iij.§.i.ff.e.& h°
in glo. Item intellige q debitū purū pōt cōstitui in diem uel
sub conditione.sed sub condit.debitū non pōt pure cōsti
tui quin suspendat adeo q deficiente condit.utraq actio
deperit.l.id qd.ff.e.sed debitū in diem pōt citeriori die con
stitui & potest agi.ut.l.iij.§.fi.ff.e.sed dubitat de debito pu
ro cui obstabat exceptio.& breuiter dic.aut exceptio nō est
moderatrix cōdēnat.uel exactionis.& dic ut.l.q si mari⁹.
in pn.ff.e.aut est peremptoria actionis.& tunc aut remouet
uinculū naturale et non tenet constitutū.ut.d.l.q si mari
tus.§.i.aut remouet uinculum ciuile tantū.& tenet cōstitutum
l.i.§.debitum. Aut remouet utrūq & non tenet.aut neutrum
remouet.sed elidit.& tunc aut exceptio est fauorabilis & nō
tenet.aut odiosa.& tunc aut errore facti constituit se debe
re & non tenet.aut errore iuris et tenet hoc no.glo.& Jaco.
but.in.d.§.i.sed qd si ex falsa causa cōstituit se debere quā
sciebat non subesse.nam si ignorasset.clarū est q non tene
tur.l.fi.ff.e.rñ.glo.q sciens donare uidet.l.cuius p errorē.
ff.de reg.iur.ita no.in.d.l.q si maritus.§.i.et in.l.bacten⁹.
§.i.ff.e.sed dubium est qua act.& dixit.bar.ibi.q aut id qd a
sciente fuit constitutum erat indebitū iure exceptionis tātū
& tunc non tenetur act.de constituta.quia non tenuit.ut.d.
§.i.nec ex donat.quia id qd debebat donare noluit.sed te
netur efficaciter ex prima.quia exceptionem ex causa dona
tionis remittere uoluit.ar.l.si un⁹.§.pacto.ff.d pac.aut nul
lo iure erat debitū.& tūc.quia rem donare uidet ex donatio
ne agatur.l.si quis argentum.j.de donat.& in gl.dicte.l.ba
cenus.§.i.& cum hoc transit bal.in sūma quam ponit su
per rubrica.sed Jac.but.uoluit q utroq casu ex donat.age
ret.quia constituens non agit primo cūm resuscitare n^c ex
ceptionem ab ea remouere.sed nouam oblig.inducere.& sic
eius actus ultra eius intentionē non debet extendi.l.non
omnis.in prin.ff.si cer.pe. Ex dictis tamē p glo.et doc.pre
dictos.no.q.l.si quis argentū.que loquit in uera et expres
sa donat.habet locū etiam in ficta et tacita cuius contra
rium tenet.ray.ut dixi.s.de pac.l.legem.in.v.q.ad fi. Item ex
et codē v.ibi cū satis absurdū &c.n.d.absurdū qd erat oliz
quia indebitum constitutum p recepriciam act.exigebatur.
& postea nihilomin⁹ p alias act.ut indebitum repetebatur
& ita intelligit bal.istum tex.licet forte in eodem casu nō de
bet act.& reperitur.& sm eius intellectum deducitur ad q
stio. Mercatores habent statutum q contra eorum apo
dissas nihil possit opponi sed omnino cōpellantur ad so
lutionē.pone igitur q compulsus est p iudicem ad soluen
dum an postea potest repeti p conditionem indebiti.& uide
tur q non.,ppter auctoritatem rei iudi l.i.s.de condi.inde.
Contrarium determinat ipse.quia sententia non habet ob
stat.quia in primo iudicio non potest discuti ista exceptio
uel negatiua q non deberetur.unde illud non intelligitur
snialiter determinatum ut hic. Simile in usurario quando
iuramentum inuenit.nam tunc debitor cōpellitur soluere
sed postea potest repetere.ut no.in.l.neratius.ff de condit.
inde.& extra de iureiur.c.debitores.qd no.sed huic determi
nationi multa habent obstare que scripsi in.l.i.s.de cōdit.
inde. Ex v.& neminem.no.q rō que uidebatur obstare erat
hec.quia actio de consti.pe.ad pecuniam nūeratam uideba
tur restricta.qua maxime utunt argentarij de quibus hic i
fi.loquitur. Cui rñdit q licet illud sit uerum stricte sumēdo
pecuniam.tamen antiqui accipiebant late pro rebus consi
stentibus pondere numero et mensura et qua ratione illi
sic intelligebant eadem ratione imperator uult q hic acci
piatur latissime cum omnes res in pecuniam possint cōuer
ti qd ,psequere ut in lra. No.igitur q pecunia quandoq su
mitur stricte.quandoq late.quandoq latissime.ut in glo.
Item no.ibi sed possibile q qui hz pecuniā potest omnem
rem habere qd intellige prei scientiam.quia a domino deo
est & eius donum est. Item no.q pecuie obediunt cūcta.ut
inquit pe.de uineis.et Aris.di.q nūmus est fideiussor futu
re necessitatis.unde pecunia non est tollenda.sed p futu
ra necessitate conseruanda. No.q significata uocabulorū
priuacib⁹ sunt relinquenda quādo uana sūt ut hic non ali
ter.quia non quando a ,ppriatib⁹ rerum ut.l.non alit.ff.
de le.iij. Ex v.bijs uidelicet.no.q argentarij et alij mercato
res & artifices int se possunt facere statuta et facta non in
digent alia confirmatione.quia p hanc.l.ualidant.& in au
tent.de fide.§.fi. Circa qd querit glo.an i alia curia q mer
catorum sunt seruanda & sic coram alio iudice & di.glo.q
non.cum non sit commune ius sed singulare mercatorum
uel illorum artificum.doctores cōmuniter ō.quia ex quo a
iure cōmuni sunt approbata ius cōmune uidetur ess.l.istā
imponere.ut l.i.§.merito.s.de ue.in.enu.di.g° Ey.et alij q
si statutū eorum respicit ordinationem processus tunc gl.
dicit uerum. Si autem concernit litis decisionem.quia si
dem eorum que aguntur.puta q ex nuda conuentione in
ter eos agatur uel eorum priuatis scripturis credatur ple
narie tunc in omni foro seruabitur.ut.ff.de euic.l.si fund⁹.
& etiam episcopi ut no.in.l.ex ea.ff.de postula.& ita est com
munis conclusio doc.ut plene scripsi in l.i.s.de sum.trini
tate. Sed attende.quia non credo q glo senserit contra ab
istis.sed eorum intellectum supposuit & de alio questiuit.ui
delicet pone q non mercator uel aliqs qui non est de illa
frnitate societate uel scola emit puta a pilipario unam pel
liciam ab aurifice cypbum.a draperio pannum.et sic de sin
gulis.draperius iste conuenit cum coram prāte qui est iu
dex rei & ad huius rei ,pbationem ,pducit librum suum cui

ſzm ſtatutum ꝓfeſſionis illius artis plena fides adhiberi debet.excipit re⁹ q̃ illud ſtatutũ cũ nõ ligat.quia non ē de ꝓfeſſione ſua.queritur q̃d iuris.certe iſta glo.vult q̃ nõ ſeruetur.qz nõ eſt ius cõe utriuſqz.ſecus ſi ambo eſſent ſubditi illi ſtatuto.qz pilipari⁹a pilipario.draperi⁹a draperio emiſer.z hoc vult iſta glo. Jta videt de ꝓmente.d.lamber.de rampo.fuiſſe cui⁹uerba refert hic Ly.z hoc puto uerum.nec ob q̃ ſi Vlburnenſz.emeret in bononia z cõueniret ꝓ pretio murine q̃ ſtatutum bononiēſe qd reſpiceret deciſionē litis deberet ſeruari in murina.ut dix.in.l.cunctos populos.s.de ſũ.tri.z tamē mutinenſz.illi ſtatuto nõ eſt ſubdit⁹ quia nl⁹ q̃ ſe ſubditũ fecit p contractuz quē fecit in loco z territorio ſtatuentiũ.Sed iſte ſocietates uel ſcole non habent locuz uel territoriũ nec iuriſdictionē rōne loci.ſed tantum ꝓſonarũ z in ꝓſonas de profeſſione illa dũtaxat ut in hac glo.z ꝓbat in.l.fi.s.de iuriſ.om.iu.ubi lat⁹ de materia ſcripſi.hec ſunt uera niſi ſtatuto ciuitatis aliud expreſſum cauereturuel ſtatuto mercatorꝫ uel alic⁹ ꝓfeſſionis uel ſcole.z illud eſſet approbatũ p ſuperiorē uel cõſiliũ ciuitatis. z ex hijs modo uides in quo ſpecialis approbatio ſuperioris eſt utilis.puta ſi aliq̃ in illis ſtatutis ſunt ſanctita q̃ alios q̃ ꝓfeſſionis ſubditos ligare uident.imo ſtatuta eorꝫ que ſunt cõtra.ll.publicas non ſunt ſeruanda etiã int̄ eos ut dicit in.l.ſodales.ff.de col.illi.qd intelligē.niſi p habentem auctoritatē ſint confirmata.Quero modo de aliquib⁹ occurrentib⁹.Mercatores artis ſerici in bononia ſtatuerũt q̃ pater teneat ꝓ filio.an poſſint.di.bal.q̃ nõ.niſi fili⁹ patri referat queſtũ.ut.ff.de eden.l.pretor.§.ij.plenius dic aut ſtatutuz illud eſt confirmatũ a conſilio ciuitatis uel alio potestatē habente.z tunc ualet.quia ſtatutũ ciuitatis cenſetur ut in prece.q.dixi.aut ciuitatis ſtatutũ hoc poſſet.p no.ſup rubrica.j.de decu.li.x.aut non eſt cõfirmatũ.z tunc aut pater z filius ſũt illi⁹ ꝓfeſſionis.z tunc ualet.quia oēs conſeſſiſſe dicunt.aut neut̄ eorꝫ eſt de illa ꝓfeſſione z tali ſtatuto non pōt ligari.ut.s.dixi.z ꝓbat in l.fi.s.de iu.om.iu.aut ē filius.ſed non pater.z tūc uidet dicendũ.aut fili⁹ refert eiq̃ ſtum uel nõ.ut pimo caſu teneat ſcdo nõ.ſed ueri⁹puto patrem nõ teneri uirtute ſtatuti.qz ut nõ ſubdit⁹ nõ potuit illo ligari.ſed bene tenet̄ de iure cõi uel de peculio uel q̃ iuſſu.uel de in rē ūſo.Nõ ob.l.pretor.qz ibi in li⁹ rationũ q̃ ad patrē pueniz.z qz fili⁹ ꝓ patre uidetur confeciſſe.tamē patet ibi de geſtis nõ tenet̄ niſi de peculio uel alijs act̄.de iure cõmuni cõpetentib⁹ Quero ſcola uel fraternitas ſpeciariorum ſtatuit q̃ ꝓ exequijs mortui null⁹ poſſit cerã dare niſi primo ꝓ heredes defũcti ſit ſatiſfactũ ſpeciario.qui ꝓquceſtus eſt q̃ a defuncto certũ q̃d recipe ōbebat ſub certa pena an ualeat ſtatutũ z uidet q̃ ſic.qz nõ aſtringit niſi ſtatuentem puto non ualere.qz eſt naturalit̄ z euident̄ iniuſtũ z ambigioſũ z ſic non ualet p no.j.que ſit lon.cõſu.l.i.z ꝓ hoc facit.l ambigioſa.ff.de dec.ab or.fa.p.hoc uidet̄ expreſſiz reprobatũ z graues incidit penas ille ad cui⁹ peritionē talia fiunt.ar.j.de ſepul.uio.l.fi.cũ aut̄.ſuis. Quero ſartores z muratores ſtatuerũt ut iniciata p unũ nõ poſſint expediri per aliũ ſine iniciantis cõſenſu expſſo.an ualet ſtatutũ.dibar.in.l.fi.ff.de col.illi.q̃ non.qz tales.ll.ſũt ꝓbare z cõtra eos pena ſtatuta ut patet.j.de monop.l.i.Quero an cõtra ius publicũ uel utilitatē publicã tot⁹ ciuitatis poſſint ſtatuere.dic q̃ nõ.quia utilitas publica ꝑuate eſt ꝑferenda z q̃ ius publicũ nõ tollit̄ ſtatuto ꝑuatorũ.ut.ff.de pact̄.l. ius publicũ.z ideo non poſſũt ſtatuere lanarij q̃ nõ ſit niſi unus purguſ in ciuitate uel q̃ nõ poſſint niſi certi boief artem lane facere z hoc.niſi tale ſtatutũ approbaret̄ a ciuitate.poſſũt tamen facere ſtatutũ p qd omes cõpellant̄ bene et legalit̄.z ad certaz meſurã pānos facere.z p qd omes ſubijciant̄ rectori artis.hec ſcripſi ad inſtructiōez artificuz ne penas legales incurrãt.alia uide q̃ ſcripſi in.l.fi.s.d iuriſdi.om.iu.z etiam que in ſcolarib⁹ tam ibi q̃ in aut̄.habita.s.ne filius pro patre ſcripſi.

Jui adriani. Beneficium diuiſionis qd competit fideiuſſoribus z mandatorib⁹ locũ hz z in plurib⁹ conſtitutorib⁹.h.d.No.q̃ de ſimilibus idem eſt iudiciũ.Jtez no.q̃ ſtatuta ex eqtate contra rigorē extenduntur ad caſuz ſimilē qd plene examinaui in.l.ij.s.de noxalibus.

De probationibus. Rubrica.

Continua ſic.quia in actionib⁹ de qb⁹ in ꝑcedenti ē dictum.requiruntur ꝓbationes.ideo de eis di.uerũ.quia declarationē ſpecierũ cõueniēs eſt ꝑmittere earum generalia uel prius de ſuo genere tractare.ideo ꝑmittit hũc ti.generalez de ꝓbat̄.tractatur⁹.poſtea de ſuis ſpecieb⁹.ut alis dicit̄ in l.i.ff.de re.cre.z ſi cer.pe. Quero igit̄ quid ſit ꝓbatio.z dicit glo.q̃ eſt rei dubie p argumētũ oſtēſio. Jtã diffinitiōz reprobauit Bof.in ſũ.de ꝓba.per c.for⁹.§.cã.extra de uerbo.ſig.ut ibi di.q̃ argumentũ nunq̃ teſtib⁹ nunq̃ tabulis dat ꝓbationē.unde dictũ eſt argumentũ.i.argute inuentuz unde diffinit ſic.ꝓbatio eſt rei dubie p teſtes z inſtrã z plerũq̃z indicia z ꝑſumptiones oſtenſio.hoſtiē.dix.q̃ nec hec eſt perfecta.cũ alijs plurib⁹ modiſ fiat ꝓbatio qui no.i ſpe. e.ti.§.fi.Diffinit g⁹ ſic ipſe q̃ ꝓbatio eſt rei dubie legitime facta declartio.z iſta ōnē modũ ꝓbãdi cõprehēdit z ita p transit.Jo.an.ſupuenit bal.doc.modern⁹.z di.q̃ nec b⁹ ei placet ꝓpter illa uerba rei dubie cũ ꝓbatio p rei euidēziaz non ſit rei dubie.z tamē illa ꝓbatio omēs alias excedit ut no.az.in ſũ.s.ad.l.aq̃.facit.l.ſi in ruptione.ff.fi.reg.Similiter notoriũ eſt ſpēs ꝓbationis.nec eſt rei dubie.cũ in ei⁹ ſcientia non cõtingit aliquē dubitare.ut no.in.l.ciuiſ.j.de ap. z patet in c.uestra.extra de cob.cle z mu.di.g⁹ ipſe q̃ probatio eſt fides ueri legitimis modis z tēporib⁹ facta cauſa cognitionis habende.ido dix.ueri.quia falſa ꝓbatio nõ eſt ꝓbatio.ſed certe licet falſa ꝓbatio poſſit dici q̃ non ſit ꝓbatio ueri eſt tamē ꝓbatio falſi.ut.j.ſi ex fal.inſtru.p totum.z in nr̄a materia ꝓbatio falſi facit iudici fidem legitimaz quam alio nõ apparente oportet euz ſeq̃.etiaz ſi ſibi ut priuato conſtet de ꝓprio.l.illicitas.§.ueritas.ff.de offi.p. Nec peccat iudex.qz qd iudicat iudex p tales ꝓbationes informat⁹ ut inq̃t ſcũs Tho.z theologi z ita ꝑdie fuit diſputatum z determinatũ in ordine ꝑdicatorũ.ideo illd ūbũ nõ uidetur mihi neceſſariuz.p.reprobat̄.aliarũ q̃s facit ꝓpter illa uerba rei dubie.nõ uident̄ mihi aliq̃d ualere.qz rei euidentia.licet ſit ꝓbatio certiſſima tamē an ita eſſz ꝑſuas q̃ iudex uideret res erat ſibi ut iudici dubia.lz ſibi ut ꝑuato eſſet certa z ꝓbationes fiunt iudici.l.qnq̃ginta.ff.e.z idez de notorio dico.Et etiam id ꝓpter qd ꝑdicti rep̄hendunt glo. iſtaz.z az.in ſũ.qui idem di.dicentes q̃ argumentũ fidē nõ adhibet.ſed ueritatis inueſtigationē prebet nõ ex toto placet.nam ſcire debes q̃ argumētũ.quãdoqz ſumit̄ ꝓ eo qd ē argute dictũ.z tunc ipſi dicũt uerũ.ſed qñqz ſũit̄ ꝓ eo qd arguit mentē.qz a prius ſibi dubio uel incerto mentem remouet z ipſuz incertũ uel nõ dubiũ deducit.z tũc ſzm iſtũ intellectum glo.z eius diffinitio ꝓcedit quãcũqz igitur teneas nõ eſt uis ſi ſane intelligas.Quero unde dicatur ꝓbatio rñ.glo.ab aduerbio ꝓbe.naz ꝓbe agit q̃ ꝓbat ut.j. e.l.ij.naz manifeſtat dubiũ.uincit aduerſariuz.euitat penas non ꝓbantiuz.ut.j.e.l.fi.Quero cũ hic loquatur in plurali quot ſint ſpecies ꝓbationuz.quidaz dicũt q̃ tot ſũt ſpecies ꝓbationuz quot ſunt modi ꝓbandi.modi aũt ꝓbandi ſunt multi z.xiij.uel.xiiij.enumerat ſpe.in.e.ti.§.fi. Quidaz reducunt omnes ad quinqz.ut primo per teſtes.ſcdo p ſcripturam.z iſte multos cõprehendit.puta inſtrumetũ publicum.ut.j.ti.ij.Jtem priuatũ in caſu quo ꝓbat.l.fi.z aut̄.ibi poſita.s.ſi cer.pe.Jtem libũ rationũ de quo in.l.ꝑtor.ff.d eden.z.l.i.z.l.fi.s.de edē.Jtē libũ antiquũ z ſcripturas etiã in lapidib⁹ ſculptas extra.de ꝓbati.c.cũ cãm.z.ff.de albo ſcriben.l.i.z p libzum antiquũ cenſus.j.de fi.inſtru.aut̄.ad

hec.ff.e.l.census.z extra.de prescrip.c.ad audientiā. Itez p
lras legitime sigillatas.de quib⁹ dixi in.l.si qua p calūniā
s.de epis.z cle.z pleni⁹ p spe.ubi.s.tertio p iuramentū iudi
ciale.z hoc plenaz ꝓbationē facit.uel p necessariū i defectū
plene ꝓbationis.ut.l.in bone fidei.s.d iureiu.z.l.admonēdi
ff.in eo.ti.quarto p confessionē aduersarij.ij.q.i.nos in ꝑ
ꝑ.qd intelligo quādo est facta extra iudiciū.ut.l.publia.ff.
deposi.sed factam in iudicio di.bal.non ꝓbare.sed potius
ab onere ꝓbandi releuare.z ꝓbat quia positio sit negati
ua in qua non cadit probatio.z tamen cadit releuatio per
confessionem.c.i.de confessi.li.vj. Item quia contra presū
ptionem iur.z de iure contra quam non admittitur proba
tio admittit confessio.ut no.in aut.de equa.do.§.aliud. Itē
licet renūciatum sit ꝓbationibus z in causa conclusuz nō
intelligitur renūciatum z conclusum confessionibus.extra
de fi.instru.c.cum iob.heremita.z.j.de ap.l.ampliorem. Tu
dic etiam factam in iudicio ꝓbare.quia duplici officio fun
gitur.quia releuat et ꝓbat sicut iuramentum iudiciale qd
releuat ab onere ꝓbandi.l.cū graui.in pn.ff.de iureiurā.z
nihilomin⁹ uim habet ꝓbationis.ut in eo.ti.l.sed z si pos
sessori.§.fi.z.j.de non nu.pe.l.in contractibus.§.illo.z no.
in.l.generalit.in pn.s.de iureiu.ideo ꝓpria confessione ql
conuinci dicit.ut.j.de pe.l.qui sententiam.z.l.ij.j.quo.ap.
non reci. Nec ob.rationes.s.allegate.quia magis ꝓbant
q̃ sit species ꝓbationis cū a pmo dicto generali cōfessio
nem excipiant. Concludo igitur q̃ cōfessio est una ex spe
ciebus seu modis probandi.quinto p uisuz iudicis.ut.l.si
in ruptione.ff.fi.reg.z.ff.de fer.l.ij.z.ff.de mino.l. minor ex
aspectu. Ad istos quinqz modos dicūt predicti omnes ali
os reduci qd mihi non uidet.quia p famā solam.quando
qz pfecte ꝓbatur.ut scripsi in.l.ea quidez.j.de accu.in ma
teria fame z illa ad nullum moduz prædictoꝝ reducit. Nec
obstat.si dicas fama p testes ꝓbatur.quia uerū fama ipsa
z fama sic ꝓbata ꝓbat id de quo est fama. Item quando
per unum testem z famam simul ꝓbatur.uel p unum testē
z iuramentum.ista est ꝓbatio mixta ex duabus speciebus
diuersis.ita q̃ sub aliqua ipsarū non continet.l.certi cōdi.
§.quoniaz.ff.si cer.pe.z ibi p but.z ideo mihi uidetur san
ctius esse omnes modos p se numerare.ut spe.fa.in.d.§.fi
unde dic ut ibi.possem⁹ tamen dicere q̃ ꝓbationis due sūt
species.alia uera.alia presumpta.de qua dicetur.j.e.l sine
possideris. Item uera alia plena alia semiplena.ut dixi in.l
in bone fidei.s.de iureiur. Item alia directa.alia indirecta.
ut patet ex hijs que dixi in.l.ij.s.de er.aduo.z.s.de in inte.
resti.l.si te minorē. Item scias q̃ aliud est ꝓbatio z aliud p
sumptio.z ideo canoniste de qualibet p se habent unuz ti.
De ista presumptione dicam.j.e.l.sine possideris.

T creditor. Actor debet probare causam
sue actionis z reus causaz sue exceptionis.b.d. Ut
sic.actor dz ꝓbare numerat.ex qua agit z reus ex
ceptionē ex qua se defendit. No.igit q̃ quilibz ꝓbat id qd
est causa sue intentionis.sz qd si actor et reus sunt concor
des de numarat.sed sunt discordes de cā numerat.ut quia
actor di.ex causa mutui.reus di.ex causa doni. Vide glo hic
ponentem z ibi p doct.in.l.ij.j.de dona.an.nup. Itē no.q̃
implere.ponit p ꝓbare.sic in.l.publia.ff.deposi. Glo.op.
de.l.si cyrographuz.ff.eo.ubi debitor non ꝓbat solu⁹.sol.
ut gl.q̃ ibi psumptio erat p debitore.quia ibi cyrographū
erat cancellatum.unde ibi ꝓbat psumptiue.sz qz psumptō
non est iur.z de iure.ideo ꝓbatio admittitur in ꝓtium .ut
ibi. Op.ab extra q̃ actor qui di.reū nō soluisse debeat istā
negatiuaz ꝓbare.ar.ff.de v.ob.l.hoc iure.z ar.eius qd no.
Inno.in.c.sup hijs.extra de accu.so.illud uerū quando ter
tio non sibi neganti debuit solui.ut dixi.j.de iure emphit.
l.ij.ubi plene uide. Querit cy.q̃ quidā cōsueuit fenerari ad
vj denarios ꝓ libra mutauitqz mihi.c.iam sunt.x.anni z
solui sibi usuras z habui finem et quitationem postea re
pēto ab eo usuras quas dico me soluisse z ꝓbo eum tunc
usurarium fuisse.z ad.vj.denarios fenerari consueuisse.et
aliter non probo me soluisse an presumetur me soluisse et
uidetur q̃ sic.tum quia nō est uerisimile cum gratis mutu
asset.ar.l.cum de indebito.ff.e.tum.ex consuetudine eius.et
sic ex qualitate psone.ar.l.uel uniuersoꝝ.ff.de pig.act.z de
usur.l.qui semisses.et ar.eius qd de cyrographo dixi.in p̄
contrario. Contrariuz determinauit Ja.de are.p.l.istaz. Itē
quia sup difformi non cadit psumptio.sed oportet illud ue
re ꝓbari.ut patet in eo cui ager datus est pignori.extra de
iureiur.c.ad nrām.z.c.ex lris.sed hic fen⁹ potuit esse diffor
me.quia ad unū denarium ꝓ libra.ideo oportet illud ꝓba
ricū qualitas psone non inferat determinate hoc esse.z sic
probatio reperiret de incerto.ideo non releuat.extra.c.c.in
presentia.sed constitutiones episcoporꝝ sup hijs ꝓuident.
ut usure intelligant uniformes.z sic ista cessant. Barth. de

Obsessiones. Actore non probante re
us absoluit.b.d. Vel sic. Agens rei uen.dz se domi
num probare als reus absoluitur z domin⁹ presu
mitur.b.d. Et de hoc ultimo miratur glo. Ideo op.sic.certi
sunt modi p quos dominia rerū acqrunt.ut insti.de re.di.
§.singulorum.sed iste non est de illis g̃.x.fo.iob.q̃ hic do
miniuz ꝓ possessione ponit.ut in glo. Vel q̃ hic re⁹ ꝓbauit
se dominuz. Ex ista no.q̃ re⁹ potest suscipe onus ꝓbandi in
se ubi non cogeret. Vnuz tamē scias q̃ lz tunc non proba
ret ex hoc non succūberet.ut no.ff.e.l.certa.z dicā.j.e.l.fru
stra.sed pla.dix.possessoreꝝ presumi dnm.ut in glo.de quo
dicam.j.l.cum res. Querit Cy.ego dixi me dominuz ex tra
ditione facta a tricio z succubui.uolo postea agere publici
ana an possiz.z di.q̃ sic.ut no.ff.de euic.l. minor.z.p Dy.
ff.de exce.rei iudi.l.si mater.§.candez.in fi.z.l.an eadem.§.
actiones.qd deducit ad.q.si facta sit accusatio de insultu
cum armis uel de percussione cuz sanguinis effusione z po
stea non ꝓbatur nisi de simplici insultu uel ꝓcussione an
possit sequi condemnatio.z si non pōt.an postea in noua
instātia poterit accusari de simplici insultu uel de simpli
ci percussione. Et ad hāc secūdā partez rñ.q̃ sic.p.l.s.alle.
De prima remittit ad.l.denūciasse.§.quid tamē ff.de adul.
Sed uide qd plen⁹ scripsi.j.ad.l.iul.de ui publ.uel priua.
l.tutoris.

E persona. Si collega fuit soluendo tem
pore depositi officij alter collega non pōt conueni
ri nec eius heres.b.d. No.q̃ qui hodie non est.sol
uendo presumitur q̃ non fuit in preteritum.z est ratio.quia
omni die quis locupletari presumitur.l.si defunctus.j.ar.
tu. Et sic habes q̃ de presenti presumitur in preteritum.et
hec presūptio transfert onus ꝓbandi in reū ut hic uides.
Op.q̃ iste auus z p cōsequēs eius heredes non debeāt n̄
possint conueniri.ut.ff.de ma.cōue.l.i.§.si ingratus.z d tu.
z ra di.l.i.§.nunc tractem⁹.so.q̃ ibi fuerat soluēdo tempe
depositi officij.hic secus.ut in glo. Sed tunc op.p̄ primam
positionez casus.quando ambo gesserunt q̃ prius conue
niantur nominatores q̃ collega.ut.l.quoniam augurio.j.
de cōue.fi.debi.li.x.so.q̃ aut omnes gesserunt simul z tunc
prius conueniendus est collega q̃ nominator.l.aduersus
j.de ma.conue.aut diuisim.et tunc prius conueniendus ē
nominator q̃ collega.ut in contrario. Et hoc in casibus q̃
bus collega possit conueniri.quia quando diuisim non co
casu conueniri potest.ideo quando diuisim.dic aut diuisi
one facta a nominatore.aut ab ipsis collegis.primo casu
regulariter collega non tenetur. Fallit in tribus casib⁹.ui
delicet quando dolo uel culpa collegam suum suspectum
remoueri non fecit.uel si fecit tarde fecit.uel si non tarde p
misit tamen fraudulenter se uinci.z isti tres casus ponunt
in.l.ij.j.de di.tu.z de admi.re.ad ci.pri.l.fi.§.antepe.secūdo
casu quando ab ipsis.tunc sine un⁹ rātū gesserit ut fuit hic

ſzm ſcõam lec.glo.ſine omnes.primo conuenitur nomina
tor q̃ collega.ut.ff.ad mu.l.imperator.z.l.quid ergo.z.ff.d
admini.re.ad ciui.perti.l.curatores.in prin.z eſt ratio .quia
nominator conuenitur ratione fidei ſuſcepte.collega uero
ratione negligentie tantum.ut.d.l.imperator.in fi.Et hoc
quando conueniuntur pro geſtis et eis connexis.Sed quã
do pro non geſtis ab hijs que geſſerunt ſepartis tunc peri
culum eſt equaliter collegarum.quia in eis per quemlibet
eorum par negligentia eſt commiſſa.ut.ff.de adminiſ.tut.l.
tutores qui.§.in eum.Et hic in adminiſtratoribus publi
cis.Tutores autem in aliquo differunt a predictis ſaltem
in caſu quo inuicem diuiſerunt in quo non inſiſto.ſed dixi
in.d.l.quoniam augurio.z dicam deo duce.in ti.j.de di.iu.
Habes igitur ex predictis q primo fit excuſſio bonorũ pri
cipalis z quãdoqz nominatoruz.ut.d.l.quoniam.Nunc cir
ca illud an ex preſenti preſumatur in preteritũ ſequit necẽcio
uerũ.aut neceſſario falſum.aut contingenter alterum.pri
caſu de preſenti preſumitur in preteritum.uel qõ uerius eſt
neceſſario infertur in preteritum.unde propẽ non eſt pre
ſumptio ſed probatio.unde ſi quis eſt hodie minor.ſequit
q z in preteritum fuit minor.ſecundo caſu de preſenti in
preteritum non preſumitur.quia impoſſibilium uel oppo
ſitorum ratio non conſentit.ſed repugnat z reſiſtit tertio
caſu q ita fuerit in preteritum ſi aliqua ratiõe legitima iu
uatur.tunc de preſenti in preteritum preſumitur.ut hic rõ ẽ
quia legitima ratione quis quotidie debet locupletior fie
ri.unde ſi hodie non eſt in preteritum preſumitur ſimile.j.
de adul.aut.ſi qui.nam ibi in preteritu erant alique preſũ
priones que coniuncte cum eo qõ eſt.de preſenti faciũt ſic
in preteritum cenſeri.aut q ita fuerit in preteritu nulla le
gitima ratione iuuatur.z tunc de preſenti in preteritu non
preſumitur.z eſt ratio.quia preſumptio debz procedere ex
aliquo ualde ueriſimili propter qõ cuiuslibz boni uiri ani
mus ad ſic preſumendũ applicetur cum preſumptio ſit ue
hemens animi applicatio.ꝛc.ut dicaz.j.e.l.ſiue poſſideris.
ſed cum nulla legitima ratio ad hoc inducat.ſequitur q p
ſumptio non eſt facienda.ar.j.e.l.neqz natales.z.j.un.co.l
non ob hoc.

Proprietatis. Dominium probatur in
ſtrumentis z quibuſcunqz alijs legitimis ꝓbatio
nibus.h.d.No.q eſt dare dominiũ proprietatis qõ
uidetur falſuz.qz ipſum dominiũ eſt rei proprietas z ecõtra
l.vj.§.i.ff.de uſuf.Dui⁹timore glo.exponit.i.dominiũ qõ ẽ
proprietas.Vel dic q proprietas quandoqz ſumit p rei ſub
ſtantia.ut hic.z.d.l.vj.in pn.coniuncta.l.i.in.e.ti.quando
qz ſumit p rei dominio.ut.d.§.i.Dominiũ aũt ẽ duplex.ſ.
directuz z utile.Et utile eſt duplex.nam aliud aduerſat di
recto ut utile qõ ex preſcriptione querit.aliud ſubalternat
ei ut utile qõ competit ſuperficiario z emphiteote.ut dixi.i
l traditionibus.§.de pact.Op.q ex inſtrumẽto emptionis
non ꝓbetur dominiuz ut.j.e.l.cum res.ſo.ut glo.que ſup
plet iſtuz textũ ſzm illũ.Quero que ſunt alie ꝓbationes le
gitime ad ꝓbationẽ dominij.nn.ut in glo.Et hic attende q
quia glo.de fama cõſentiente uidet contrariari alteri glo.q
eſt in.l.ar qui natura.§.cũ me abſente.ff.de neg.ge.que ſim
pliciter tenet q p famaz probetur z non di.conſentiente.n
ut hic facit.p qõ hic uidetur innuere q fama ſola non ſuf
ficiat z hec melior Tamen ambe poſſunt cõcordari ut col
ligere potes ex ſequẽtibus dic ergo q fama quandoqz in
ducitur ad ꝓbandũ antiqua rerũ dominia.de quoruz prin
cipijs non eſt memoria.z tunc quia talis fama ut ita dixe
rim eſt preſcripta.tunc per illam probetur.z ita intelligitur
glo.d.l.ar qui natura.z hec p maxime eſt neceſſaria in uni
uerſalibus dominijs.puta regum uel comituz.z in rerzito
rijs ciuitatũ.z in dominijs prediorum p partialitatez extra
ſuam ciuitatez expulſoruz.facit.l.ſi arbit.cũ ibi no.ff.e.z.c.
cuz cauſaz.extra.e.z.ff.de aqua plu.ar.l.ij.§.idez labeo.ar
§.apud.naz muſaz fa.qõ no.bu.in.l.ſi quidez.j.ſolu.mat.
Quandoqz inducitur ad ꝓbandũ dominia non ſic antiq
z tunc fama per ſe ſola non ꝓbat.ſz coadiuuat.z hoc du
pliciter.naz ubi eſt unꝰ teſtis fama ꝓbata illi teſti iuncta ꝓ
bat ſemiplene.z ſic ſimul ambo plenaz probationez faciũt
ut in hac glo.z dixi in.l.in bone fidei.§.de iurciu.Coadiu
uat z alio modo.quia ſi uterqz plene ꝓbauit p alias ꝓba
tiones ſuaz intentionez z unus eorũ coadiuuauit illã per
famaz z non alter.ille qui ſuaz habet intentionez coadiu
uataz per famaz debet obtinere ſz Jac.de are.fa.extra de ꝓ
ba.c.quoniaz.z de iſta materia fame uide qõ ultra oẽs di
xi in.l.ea quidez.j.de accu.Tertio dicit glo.q dominiuz ꝓ
batur teſtibus et bene di.ſed intellige ſane ut ꝓbent.cau
ſe ex quibus infertur dominiũ.quia ille cadit in ſenſuz te
ſtis puta quia uidit eum emere et ſibi tradi.z euz poſſide
re.z ſimilia.dominiũ enim uelud quid incorporale z inuiſi
bile ſenſu corporeo non ꝓcipitur.ſed iudicio mẽtis ex cau
ſis extrinſecis ꝓceptis colligitur.z ideo deponentes de hꝰ
ſue mentis iudicio cauſas debent dicere ut ſic uideat an le
gitimũ habeant iudiciũ uel non.l.ſolaz.j.ti.i.Quarto ꝓba
tur dominiuz p indicia ut.l.indicia.§.de rei uen.qõ Jac.de
are.dix.leuioreq ꝓbationez eſſe q̃ cetere.z ponit exempluz
in ſoluente cenſuz qui preſumitur utile dominiuz habere
z recipiens directuz.de quo uide quod ibi ſcripſi.

Inſtrumenta. Cautio priuata non pro
bat niſi alijs adminiculis ſit corroborata.h.d.Et
pone caſuz.ut querit utrũ cautio priuata ſeu ſcri
ptura domeſtica ꝓbet.nn.q non ſiue ſit priuata atteſtatio
ſiue ſit annotatio.naz p ſe ſolaz non ꝓbat.niſi alijs admi
niculis adiuuet.Quero ad declarationẽ lre de qua ſcriptu
ra domeſtica hic loquit.nn.glo.q de facta a debitore uel a
tertio loquitur lra iſta.Contra qõ op.q facta a debitore ꝓ
bet.ut.l.lucius.z.l.publia.ff.depo.z.l.cũ tabernaz.ff.de pi
gno.glo.uolens hoc euitare.ſubiũxit q hec cauſa obliga
tionis uel debiti non erat in ſcriptura ãnexa.ideo nihil ꝓ
bat ibi.ſic ideo ꝓbat l.cũ de indebito.§.fi.ff.e.di.pe.z cy.q
licet hoc dictũ glo.ſit in ſe uerum tamẽ nõ eſt bonũ in iſta.l
quia hec lra de alijs adminiculis loquit q̃ de concernenti
bus cauſaz obligationis.z ſic de extrinſecis non intrinſe
cis.z maxime quia cã obligationis non cõcernit ꝓbationez
de qua hic loquit.ſed rẽ ipſaz que dz ꝓbari ut int ꝓbationez
z rez ꝓbandaz eſt longa dria ut.j.e.l.cũ res.z.ff.de teſta.
tu.l.duo ſunt ticij.Dicunt gꝰ q ſcriptura priuata debitoris
licet in ea ſit ſcripta cauſa legitima ad obligandũ non pro
bat.ſiue ſit annotatio.quia teſtes nõ habeat ſiue ſit atteſta
tio.i.quia teſtes in ea ſunt ſcripti z hoc qz ſciptura ipſa ne
gat.unde oportet q alijs adminiculis adiuuet.puta q te
ſtes examinent z etiã ad cõpationez litterarũ ꝓcedat ſi eſt
opus.Et iſta fuerunt ꝓba originalit.odof.qui lati⁹ loquꝰ
eſt quẽ nico.de ma.fuit ſecutꝰ.Dixit enim eoz q̃libet q hec.l
loquitur de triplici ꝓuata ſcriptura ꝓbatoria una quando
ſcriptura eſt p ꝓſonã domeſticã creditoris z continet cau
ſam legitimã.naz licet habeat teſtes in ea ſcriptos uel ſub
ſcriptos.z ſic ſit atteſtatio non ꝓbat plene.z tanto minus
ſi ſit ſimplicit annotatio.qz teſtes non contineat.z eſt rõ.
qz licet ſolẽnia non deficiãt.tamẽ ꝓſona ſcribens eſt ꝓua
taz ſuſpecta.ideo ad plenã ueritatẽ non ſufficit.l.etiã.ff.de
teſti.oportet igit ut alijs adminiculis adiuuet p que ſuſpi
tio iſta tollat z purget.alia eſt ſcriptura priuata que fit a ꝓ
uata ꝓſona ſed nõ eſt domeſtica creditoris.z continet cõ
tractuz.z cauſã z alia ſolẽnia.puta teſtes z tẽpꝰ.z hec etiaz
non plene ꝓbat.quia ſcribens nõ hz auctoritatẽ ſic cõfici
endi.Ideo alia adminicula ſunt neceſſaria.alia z tertia ſcri
ptura eſt que a ꝓſona nõ domeſtica cõfecta eſt nec eſt teſti
bus iuuata nec a debitore facta cauſã tamẽ cõtinet.ut q̃a
nũmulariꝰ uel aliꝰ ſimul in q̃terno ſeu libro ſuo ſcribit qꝰ
modo ticius mutuauit gayo uel apud gayũ depoſuit tan

tam quantitatem pecunie ⁊ hec appellatur annotatio. nec est scriptura domestica eo respectu q° pria. ideo simplicit scriptura puata est noianda. Et ad istu sensu hec l. fecit differentia inter domesticam ⁊ puatam. hic in pn. lz glo. ponat p eod. Ista eiz scptura lz pl° pbz q̃ aliq̃ pcedentiu ppt una q̃si auctate qua isti numularij sibi ex psuetudine assupsert. lz ex publico nõ sint electi. tamen nõ plene probat. qz auctoritas eis ex publico deficit. ideo oportet q̃ alijs adminiculis ad iuuet ut hic in fi. de istis trib° scripturis loquit. l. ista. Est et alia quarta quam creditor sibijpsi facit d q̃. j. e. l. exeplo. ⁊ ibi de ea dicam. Hec uerba pdictorũ doctorũ licet sint pulchra nõ tamen sunt pfecta. ideo p eorũ pfectione esset uidendum q̃lia debeant esse ista adminicula. ⁊ an adminicula pbet plene uel tantũ semiplene. ⁊ qz hoc lati° ⁊ clari° ceteris scripsi in mea repetitione l. in bone fidei. §. de iureiur. ideo ibi uide i §. nunc prosequendo. ꝛc. Quesuit Nico. de ma. an tabellio possit conficere instrumentũ int domesticos et amicos ⁊ distinguit. aut est eqlis ad quelibz eorũ affectio ⁊ amicicia ⁊ potest. qz par causa affectionis oem suspitionem excludit. ut l. non solũ. §. de uno ff. de ritu. nup. aut est dispar affectio ⁊ tunc de cõtractu tantũ. qz ab utraqz parte est rogat° põt. sz de facto qd spectat ad unũ tantũ. puta ad amicũ q̃ rogauit puta de actu prestandi ⁊ de ipsa prestatione tũc non possit ut suspect°. uel saltez ei plena fides non adhibeat. ar. ff. de iu. om. iu. l. qui iurisdictioni. Sed bal. di. q̃ instrm plene p bat. dnz tamen sit talis cui impari nõ possit. ut. l. uxori ff. de fal. ⁊ ff. de mi. te. l. lucius. Ultimo addo tibi aliũ intellectum ad illd ỳbũ seu attestatio in littera positũ. puta quãdo aliqui p suas propas scripturas. reddunt a seipsis sua testimonia sup aliq° negocio ad soli° partis instantiaz talia nihil pbant. Idez si a priuato sit scripta uel a tabellione sine iudicis mandato. ut no. in. l. hac cõsultissima. in fi. de testa.

Ationes. Primo inter uiuos. Secũdo in ultima uolũtate. Uel pimo unuz dictũ. secundo illud extendit. scda ibi. eiusdẽ iuris. Et scias q̃ hec. l. in scda parte legit duob° modis. Uno quando ỳba fuerũt plata ad incõmodũ heredis. ⁊ hanc senserunt qui aut. qd obtinet. hic posuerũt. Alio quãdo ad cõmodũ ⁊ istã sequit pe. ppter cõtinuationem lre. sym utrãqz lecturã sumatur sic. Rationes puate defucti nõ pbãt sibi deberi ⁊ ỳba enunciatiua in ultima uolũtate emissa ad cõmodũ heredis ei nõ psunt. nec ad incõmodũ ei° emissa ei nocet nisi testator iurauerit. b. d. Quia pria pars est clara pone casuz i secunda. primo q̃ cũ defunctus deberet recipe. xx. a ticio i testamento. dixit q̃ debebat recipe. x. ⁊ hoc nõ preiudicat heredi debitũ integrũ pbãti. ⁊ huic portioni cõtinuat. aut. qd obtinet. ⁊ hec est lectura gua. ⁊ glo. sed pe. dixit. q̃ continuatio lre talem lec. non patit. Ideo in hac scda parte pone casuz ut querat. an sicut heredi nõ psunt oes defucti ita nõ psit si in ultima uolũtate dixit sibi certũ quid deberi. rñ. q̃ etiaz sibi non pdest. Dubiuz erat. qz nõ uidebat credi q̃ d fuerit° mendaciũ in ultima uolũtate dixerit. sz potuit saltem errare. ideo ei non credit aduersario negante. Nota. sym gl. q̃ uerba enunciatiua a defuncto plata non seruant. Contra qd op. glo. fi. de [illegible]. de nup. §. disponat. so. ibi. in dispositiuis. hic in enũc[illegible] Op. q̃ enunciatiua etiã seruentur j. ar. tu. l. i. ⁊ ff. ad [illegible] §. fi. ⁊ l. f. se. so. gl. q̃ ibi fallit. sz d b° dicet. j. de testa. l. ỳba ubi est materia. Quero iuxta lecturã glo. quid si testõr cui xx. debebant. dix. x. sibi deberi adiecta taxatiua tantũ d[illegible] bu. q̃ tunc heres licet constet. xx. debita fuisse non tamen poterit petere nisi. x. az. dix. aut ex certa scientia sic dixit et tũc heres ultra. x. petere non poterit ut. j. de fal. ca. adiec. le. l. i. quia liberationez in residuo legare uidet ar. l. tale pactũ. ff. de pac. ãt errore sic dixit et tunc totum perit. aut dubitat et tũc si iurauit credit ex certa scientia dixisse ut auten. qd obtinet. aut non iurauit et tũc uidet errore dixisse cum de cõtrario per heredẽ pbetur Bar. in. l. si quidem. §. de transac. et in. l. si cum dos. in prin. ff. re. amo. tenet cũ Bu. ut ppter dictõem tantũ quã adiecit heres ultra petere nõ possit et induxit. l. iij. §. cũ titio. ff. de adi. le. ubi dic. esse casum sed modicũ facit quia ibi utrũqz erat legatum. sed magis hoc pbat rõne qz adiciendo limitatiaz uel taxatiuã dũtaxat uidet ex certa scientia sua uerba proferre quasi sciuerit postea uel nũc uel antea sibi debita fuisse sed soluta esse unde uel liberatõem inducũt uel solu. facram de residuo pbant. ut. dic. l. i. j. de fal. ca. adiec. le. Et istam ptem puto ueram. nisi pbaretur q̃ erronea causa fuisset motus puta quia calculasset rões et in saldo posuisset et erasset qz plus restabat ad recipiendũ ut dixi in. d. l. si q̃dem. uel forte et uerius dic q̃ opi. Bu. est uera quãdo uerba enũciatiua emittũtur ppter se. qz in dubio pbat solutio uel inducit liberatio. ut. d. l. i. ut in hoc exemplo Sciant heredes mei q̃ titius debet mihi. x. tantũ. uel dũtaxat sed ubi essent emissa ppter aliud tũc pcedat opi. Azo. ut inuelligant errore, plata ut lego. x. gayo que titius mihi tantum debet uel. x. que tantũ mihi titius debet in talem fabricam relinquo uel inter pauperes distribui uolo. Querit Pe. an cõfessio liberatoria uel obligatoria facta in ultima uoluntate possit per defunctum reuocari et maxime ubi iurasset. et dixit ipse q̃ non esset si nõ iurasset Dy. uero dixit q̃ sic Ey. remittit ad. l. generaliter. j. de non nu. pe. Bar. ponit in. l. lutius. §. quisquis dele. ij. Ja. uero de but. ponit in. l. i. j. de fal. ca. ad le. ⁊ ibi dicam uel in. d. l. generaliter Quero dicitur hic q̃ rõnes priuate non faciũt fidez p se an hic sit uerũ in nũmularijs mercatoribus uel campsoribus ⁊ sentit glo. q̃ p se fidem non faciãt sed contra se sic ut no. in. l. si quis ex ar. §. nũmularios. ff. de eden. sed refert Bal. q̃ nico. de mat. dixit q̃ p se plenam fidem non faciũt sed semi plenam. sic ideo cum alijs admiculis coadiuuãte plene pbant p se Circa qd uide qd plene scripsi in. l. i. §. de eden.

Uod obtinet. Licet summatim cum precedenti. tamen sup ea notabilia collige. primo q̃ assertioniiurate testatoris cõpellũtur heredes stare. secundo q̃ iuramentũ testatoris nõ põt suis creditoribus preiudicare. tertio mixtim. q̃ testator potest imponere. l. suis heredib°. quã non potest unponere proprijs creditorib°. Et attende quia textus in corpore loquitur quando aliquis ex heredibus rem defuncti possidebat ⁊ testator iurauit non bre alias res q̃ eas quas noiauit. cõpellunt heredes acquiescere ut nihil petant a coherede. Sz querit gl. quid de extraneo debitore. puta quia defunctus iurauit ticium nihil sibi debere uel min° q̃ debeat glo. di. idez ut heredes teneant acquiescere. adeo ut non possint ꝛ. pbare ⁊ idem no. in cor. ⁊ in. l. prece. ⁊ doc. ita tenent ⁊ inducũt. l. cũ quis decedens. §. codicillis. ff. de. leg. iij. ubi hoc pbatur. Et intellige q̃ iuramentũ pdest in fauorem tertij capacis nõ incapacis hui° rei que legata uideretur. uel quã heres pbibitus petere diceretur. ut. e. l. cuz quis. §. ticia. ⁊ not. p Dy. in d. §. codicillis. qd no. ppter heredes qui quandoqz iurant defuncto restituere hereditatẽ totam uel partem alicui non capaci. quia iuramento non uident obligari. Attende tamẽ q̃ in. q. glo. si defunctus non iurasset sed simplicit assertionem in fauorem debitoris fecisset recurrendum est ad no. in l. precedenti. Querit bal. testator dixit negatiue talem rẽ suam non esse nec ad se spectare quid operant hec uerba. rñ. aut non apparet q̃ contemplatione alicuius psone dixerit ⁊ tunc uelut nuda nihil operantur. aut q̃ contemplatione seu fauore alicuius dixerit. ⁊ tunc aut sunt iuramẽto firmata et pbant contra heredes illam negatiuam. puta si iurauit rem suam non esse. sz ticij. aut non sunt iuramẽto firmata. ⁊ tunc si ille possidebat ei uidetur liberatio legata. ut no. glo. in. l. ticia. §. gayus. de le. ij. aut non possidebat ille. sz defunctus ⁊ isto casu nihil di. ipse. sz uidet tunc illa ỳba nihil operari nisi ticius pbet q̃ sibi legare uoluerit. ut. d. §.

ticia.qõ puto uerum si ticius uellet illam rem petere ut le-
gatam.quia uerba non important sed si ut suam ex con-
fessione defuncti hoc uellet probare.uidetur ꝙ possit.licet
berdi detur facultas probandi contrarium.arg.eorum que
no.in.l.precedenti.Sed attende ꝙ illa nihil habent com-
mune cum isto casu.quia ibi in debitore qui se defendebat
exceptione.hic in actore.qui intentionem suam uult ex cõ-
fessione testatoris facta in eius ultima uoluntate fundare
quo casu dubitatur an possit ꝛ tenuit pe.ꝙ sic dicens ꝙ cõ
fessio facta in ultima uoluntate.ita probat sicut facta inter
uiuos que probat ut.l.publia.ff.depo.immo magis.quia
homo reminiscitur melius nisi sit mori uicinus.ꝛ pro bꝰ
inducit.l.i.ꝛ pe.j.de fal.ca.adic.le.ꝛ.ff.de li.lega.l.iij.ꝛ.l.au-
relio.§.i.Sed doctores antiqui dicebant oppo.ex eo quia
speciale est ut preiudicet heredibus quando iuramẽtum in
teruenit.ut.l.cum quis decedens.§.codicillis.de legat.iij.ꝛ
sic iuramento non interueniente in contrario est ius com
mune.Sed petrus ꝛ Ly.respondent ꝙ iuramentum preiu
dicat ne contra.probari possit sed eo non interueniente cõ
fessio preiudicat quia probat.sed contrarium probari po-
test.quo probato reperitur per errorem facta.ꝛ tunc nõ ꝓ-
derit nisi ex aduerso probetur.ꝙ ex certa scientia processe
rit.sed superuenit Dynus et Jac.de but.ꝛ induxerunt con
tra pe.ꝛ Ly.tex.in.l.lucius.§.quisquis.lo.ij.de lega.ij.dicen
tes ibi esse casum contra pe.Sed attende rogo te quia tex.
ille potest induci pro utraq; parte.nam cum ibi di.quesitũ
est.an si non deberentur.ꝛc.si illud intelligatur ꝙ non de-
berentur.idest non probantur debita ex causa a testatore
expressa.Jaco.ꝛ Dy.dicerent uerũ.sed si exponatur ut nõ
deberentur.quia heredes probauerunt rem aliter se habe-
re ꝛ sic non deberi ut defunctus dixit.ꝛ tunc est ibi casus
pro pe.ꝛ hec expositio magis congruit littere q̃ precedẽs
ꝛ ideo ego sto cum pe.Non ob.ꝙ ista confessio non est fa
cta ad partis instantiam.nec ea presente.quia in ultima uo
luntate hec non requiruntur cum semper cum parte loqui
intelligatur.arg.ff.de leg.ij.cum pater.§.donationis.in fi.ꝛ
pro hoc facit.quod no.glo.in.l.non solum.§.si liberatiõis
uerba.ff.de li.leg. Quero ultimo tex.iste loquitur quan
do in testamento.quid si non in testamento.glo.super v̊.te
stamentis.in cor di idem quod intelligo sane.dummodo ĩ
alia ultima uoluntate.als si extra ultimam uoluntatem bꝰ
autẽt.locum non habet sed alie.ll.de actibus inter uiuos
loquentes.

Exemplo. Etiaz pro fiscali debito propria
scriptura non probat b.d quod no.in quantuz de
fiscali debito loquitur.No.ꝙ ea que sunt pernicio
si exẽpli non debent admitti nec tollerari. Jtez no.ꝙ nõ
debet dari sed tolli occasio falsi fabricandi. Jtem not.ꝙ fi
scus utitur iure communi nisi de priuilegio appareat.Sz
quomodo est.quia uidemus q̃ fiscus quotidie utitur li-
bris non solemnibus ad exactionem suorum reddituum ꝛ
similiter prelati ecclesiarum.di.Nicola.de Vi Jat.ꝙ isti libri
uel scriptnre quandoq; sunt confecte ab officiali bus pu-
blicis ad hoc deputatis.ꝛ ille pro publicis ꝛ solẽnibus ha
bentur sicut scripture comentariensium.ut.l.in fraudem.§.
quotiens.ff.de iure fis.fa.j.de fide instru.aut.ad hec.Quã-
doq; ab officialibus publicis libri non sunt scripti.ꝛ tunc
si iudices ꝛ officiales ꝛ alie persone indifferenter illis utũ
tur pro publicis.tunc talis usus ex cõsuetudine approba-
tus facit illis fidem adhiberi ꝛ communis usus illis pre-
stat auctoritatem.ar.l.barbarius.ff.de offi. presi.ꝛ j.de sen
ten.l.ij.sinautem non omnes indifferenter illis utuntur.qz
non ad omnes spectat ut sunt scripture priuilegiorum an
tiquorum ciuitatis territorij ꝛ iurisdictionis uel ecclesiarũ
ꝛ prelatorum.ꝛ tunc ista si longo tempore uiguerunt inter
subditos ꝛ subiectos faciunt fidez.quia antiquitas nõ mo
dice est auctoritatis.sed magne cum uim obtineat.l.ꝛ prin
cipis.ff.de aqua plu.arc.l.ij.§.pe.ꝛ.j.de testa.ꝛ.l.sancimus.
ꝛ hic intra territorium suum di.fidem facere non extra.Et
ita refert bal.qui addit ꝙ extra territorium etiam fidem fa
cerent.Nam ea que robur habent ab intra habent etiam et
ꝓbant ab extra.ut.l.si non speciali.ꝛ.l.fi.j.de testa.ꝛ bꝰ ꝓ
gestis et factis ab intra ut ibi.ꝛ.ff.ad mu.l.lucius.§.fi.ꝛ de
priuile.credi l.antiocensium.fa.qõ no.doc.in.l.i.§ de sum.
tri.ꝛ fi.katho.hoc ultimum quod di.bal.est in se uerum.sz
circa alia scias ꝙ qui a exorbitant a iure communi oporte
bit ꝙ probetur quod de cõsuetudine ciuitatis fides eis ad
hibetur.ꝛ pro tanto cum sancl quidam fideiussor conducto-
ris certi datij.diceret se exactum a fisco ꝛ soluisse unam
magnam quantitatem pecunie pro ipso conductore datij ꝛ
ad hec probandum apporaret quandam scripturam in q̃
continebatur dicta solutio que scriptura facta erat ab offi
ciali qui recepit ꝛ diceretur non ualere.quia in ea non erat
notarij ipsius officialis subscriptio ut uult tex.in.l.fisco.j
de conue.fi.debi li.x.Oportuit probari ꝙ de consuetudine
tales subscriptiones non erant in usu ꝛ ꝙ cautiones solu
tionum facte ab officiali plenam fidem faciebant.quod te-
ne menti pro bijs qui soluunt collectas ꝛ prestantias offi-
cialibus ad hoc deputatis.Queritur.per baiulos regni la
ta est sententia in fauorem regis que sigillatur propo sigil
lo regis sicut cetere sententie.an fidem facit pro rege uidet
ꝙ non.sicut dicitur hic de fisco.Contrarium seruatur de fa
cto qõ etiam probatur de iure.quia fiscus et imperator in
propa causa possunt sibi ius dicere.j.,pri.ff.de bijs que in
te de.ꝛ p consequẽs ꝛ rex francie qui locum imperatoris te
net in regno suo.ꝛ sic fortius sententiam seu scripturã sen
tentie suo sigillo roborare.Non ob.hec.l.qz loquitur quã-
do fiscus formam debitam et essentialem non seruauit in
scribẽdo.Quero hic loquitur de scripturis proprijs ad ꝓ
priam utilitatem factis.sed quid de scriptura tertij facta in
ter debitorem ꝛ creditorem dic ut plene scripsi.§.de iurꝛ.
l.in bone fidei.§.nunc prosequendo.v̊ tertio uero casu.ꝛc.
Quero an scripturis cardinalium crederetur.dico idem in
eis quod in alijs .saluo ꝙ si in eorum legitimis scripturis
dicerent ꝙ de mandato pape hoc faciunt.de hoc mãdato
eis creditur.licet de mandato aliter non apparet.ut dixi.§
de manda.prin.l.i.

Rubrica. Reo non est indicenda probatio
b.d concor.j.e.l.actor.Op.de le.i.§.e.so.ꝙ ei non
est indicenda probatio intentionis actoris ut hic.
sed sue exceptionis sic ut ibi.ita di.glo.sed hoc modicũ ha
buisset dubiũ.ideo dic ꝙ reo non est indicenda probatio si
simplicit negat.Sinaũt excipiendo aliqd affirmat tunc ꝓ-
batio nõ est ei indicenda sue exceptionis anteq̃ actor pro
bauerit suaz intentiõz ut ibi.l.si quidẽ.j.de excep.qõ intelli
ge nisi ex rei assertione explicet uel implicite affirmet inte
tio actoris.l.quinqginta.v̊.sz nimirũ.ff.e.ꝛ ita dicit intelli
gi.l.i exceptõib⁹.in pin.ff.e.Op.de.l.circa.§.i.ff.e.so.ꝙ ibi re
us sponte onus ꝓbandi in se suscepit nõ q̃ necessitaretur
ut hic.uel dic subtilꝰ.aut snia est ferẽda uniformit.siue reꝰ
ꝓbet siue nõ.ꝛ tũc frustra in se onꝰ ꝓbãdi suscepit.ꝛ si su-
scepit uoluntarie ꝛ suscipe.aut si reus probat ferenda est
diffornis ab ea que fert.si non ꝓbat ꝛ tunc nõ sponte di-
cit ꝓbationez suscipere.sz ex necessitate ut petit ferende se
tentie.ita loquit.d.l.circa.Verũtamẽ qz ad talẽ ꝓferẽdã se
tentiã spõte ꝛ debet ire ito respectu dicit spõte ꝓbationẽ
suscipe.similit ꝛ alio respectu.qz eo nõ ꝓbante ferret sentẽ-
tia eo mõ quo ferri debuit.ac si ꝓbationẽ in se nõ suscepis
set unde licet reꝰ non ꝓbauerit nihiloꝰ si actor non ꝓbaue
rit absoluendꝰ simplicit erit.ꝛ hoc est qõ uult glo.in dic.l.
circa.qõ tene cordi.Quero an simul actori ꝛ reo possit ter
minꝰ ad ꝓbandũ assignari.ꝛ uidet ꝙ non.qz reꝰ nõ tenet
ꝓbare nisi cũ actor intentionẽ suã ꝓbauerit.l.si quidez.j.de
excep.ꝛ.l.in pecuniarijs.ff.de fer.ꝛ dila.dic aut querit in iu

dicio ordinario aut summario.primo casu potest reo non contradicente eo cõtradicẽte non pot.quia mos et ordo iudiciorũ est ei seruand⁹.ut.ll.§.alleg.secõdo casu potest .quia in summarijs iudi.offi.est lites abbreuiare.ideo utq; parti potest simul terminum statuere ad ꝓbandum incũbentia. ut in cle.sepe.extra.de v̊.signi.z ibi p Jo.an.

Um te.Qui se minorem dicit illud probare debet.hoc dicit. No.q̃ quando etas est causa intentionis alicuius.etas illa ab eo est probanda.

Quero de huius.l.exemplo.di.glo.q̃ quidam ponũt casum in eo qui dicebat se minorem.z petit restitutionem ad uersus sententiam uel contractum tanq̃ lesus z reprobat eos.quia etiam post maiorem etatem.id est quadriennium potest petere restitutionẽ ut.§.de temp.restit.in int.quasi p totum.Sed sustinendo istos potes dicere q̃ isti hoc nõ negant.sed oportunum in casu isto non erat.quia se minorẽ de presenti esse dicebant.z sic sẹm tempus contract⁹ uel sẽtentie z sic lesionis z sẹm tẽpus petite restitutionis.Sed dicit cy.q̃ gl.bene di.z habet aliũ intellectum.pura q̃ licẹ de presenti sẹm temp⁹ quo petit se minorem dicat.tamen si hoc non probaret ut asserit.sed probaret se esse infra quadriennium z contractum uel suiam latẹ in minori etate ipse deberet restitui.licet se minorẽ sẹm temp⁹ petitionis non ꝓbaret.z est ratio.quia cũ ponunt in libello nõ necessaria non habent necesse probari.quia uibil imponant.ar.l.que extrinsecus.ff.de v̊.ob.facit.l.scio.ff.de ap.z ꝓ hoc facit.quia tẽpus ꝓbatũ non diuersificat ius neq; factũ ab eo qõ in petitione fuerat deductũ.z hoc est quod uult ista no.glo.quã tene cordi.Ponit ergo glo.exemplũ.quia minor uolebat a curatoribus liberari.sed certe tunc diceret se maiorẽ.idõ puto glo.meam corruptam.Dicamus g̃ q̃ quis petebat sibi ut minori curatorem dari.aduersarius se opponebat dicens illum esse maiorem.unde asserens se minorem debet illud probare.Op.cum glo.q̃ non debet se minorem probare.quia cum olim fuerit minor hodie presumit⁹ minor.ut j.e.l.siue.z.ff.de regulis iuris .l.id,quod' nostrum.so.ut i glosa. quia aliud in etate que cursu temporis mutatur aliud in etate que cursu temporis mutatur.ut.o.l.id quod nostrum.Et pro aliquorum contrariorum alioꝝ solu.distingue ut dixi in.l.si re.§.de in int.resti.Op.ij.cũ glo.q̃ aduersarius minoris ꝓbare dẹ etatẹ.ut.l.si minorẹ.ij.rũ.§.de in integ. resti.so.aut administratores minoris agũt se petentes liberari a tutela uel cura.q; ille fact⁹ est maior.z tunc illi ꝓbare debent.ut in contrario.aut minor est ille q̃ agit petens se liberari dicens tutelã uel curã finitã.z tũc ipse dẹ ꝓbare.ut hic.Et amborũ dictorũ est ratio.q; actori incũbit onꝰ ꝓbãdi z affirmanti non negãti.j.e.l.actor.z.ff.e.l.ei qui.di.subiungit glo.q̃ si q̃s dicat se minorẹ sufficit ꝓbare q̃ tẽpore contract⁹ fuit minor qõ nõ est uerũ.nisi ex dinumeratione annoꝝ inferet hoc necẽrio ut dixi in.o.l.si minorem. Queritur.cy.quis uult admitti ad iudiciũ ut ꝓcur.di.aduersar⁹ tu nõ es maior.replicat ipse negatiue.ego nõ sum minor.queritur quis ꝓbare dẹ.Di.ipse z bene q̃ ille qui uult admiti non debet probare.sed ille qui uult eum repellere.primo quia i exceptionibus rei sunt actores.l.in exceptionib⁹.in prin.ff e.Sed hec ratio modicũ facit.ut patet ex no.in.l.precedenti.Secõdo quia actoris intentio est fundata de iur cõmuni cũ quilibet possit esse procur.nisi appareat esse ꝓhibitus.ut.ff. de ꝓcur.l.i.§.fi.z.l.mutus.§.surd⁹ Si igit aduersarius dicat eum ꝓhibitum dẹ ꝓbare.l.ab ea parte.ff.e.z ita refert petenuisse nisi aspectus corporis aliud demõstraret.l.minor ex aspectu.ff.de mino.z hec opi.est cõis lẹ aliq̃ ꝑ.z ꝓ ista parte fa.q; exq̃ mandatũ bẹ sua debita forma habilitas psõe est ꝑsumenda.ut in si.no.glo.in.l.iij.in prin.ff.de arb. Quero nũc quot modis etas ꝓbet.rñ.glo.q̃ trib⁹ sẹ adde duos.s.p confessionẽ partis aduerse. Jtẽ p scripturas parẽtũ ut de bijs z alijs plenius scripsi.in.l.si minorẹ.§.de in integ. resti.Ulri⁹ bal.una sua nota ponit ut p eã cognoscat q̃s etatẽ ꝓbare dẹ que ꝓ magna pte est extracta de dictis z scriptis p Jo.an.in mercu.suis.in.c.infamib⁹.de reg.iur.li.vj⁰. Ego eam formaliter nõ recito.tũ ut cuitẹ ꝓlixitatẹ.tũ quia perfecte ueritas ex ea nõ habet.sẹ sup b⁰ nouã trado docẽnaẹ.Cũ igit querit.a quo etas ꝓbari dẹ.dic aut etas allegatur ante actũ affectũ aut p⁹.primo casu.aut etas expressim z ꝓncipalit deducit in petit.aut tacite incident z cõsecutiue primo casu petens dẹ etatẹ probare.ut in hoc exẽplo.iussit testator certũ quid dari uel hereditatẽ ricio restitui cum fuerit certe etatis z forꝰ si expressiẹ in cõditione apposuerit.puta si puenerit ad legitimã etatẽ.l.ex bijs.j quãdo dies le.ce.cuẹ ibi no.z.ff.de usur.l.in fideius.§.polidius.Et idem habes si papa mandat dyocesano uel alteri ut ꝓuideat alicui de beneficio si est etatis legitime.ut in cle.i.de cõcess.ꝑ. ben.z quia papa loqui⁹ est p v̊ba presentis tempis cõsideratur temp⁹ datarũ lr̃arum nõ ꝓbationis nec ꝑsentationis earũ.ut no.in cle.lr̃as.de rescrip.Et hec allegatio etatis z ꝓbatio dẹ fieri etiam nemine opponente ut uerificata appareat conditio.cum impleniento conditionis.z sic etatis sit causa dande ei actionis ut hic.secõdo casu quãdo etas deducitur tacite z incidenter seu ꝓsecutiue.z tunc aut in actu iudiciario aut extra.Primo casu.puta q; agere uult q̃s contra aliuẹ.reus citat⁹ ei opponit q̃ est minor.z sic non habẹ etatẹ legitimã.ut.§.q̃ le.psõ.p totũ.Uel econtra reo cõparẽti opponit actor q̃ est minor.z tunc glo.lxxviij.dis.presbiter.di.q̃ si opponit actori tũc actor dẹ se ꝓbare maiorem. ut sic ꝓbet se legitimũ.z si actor opponit reo actor etiam dẹ necesse ꝓbare nõ re⁹.p.l i.§.q̃.z aduer.q⁰.q̃ opi.non placet spe.in ti.de actore.circa pn.v̊.si.g⁰ excipis z nimirũ.q̃a iudiciũ sine ratione uel cã claudicaret.ideo spec.ibidem.z in ti.ō ꝓba.§.i.v̊.restat.di.q̃ is cui op.siue sit actor.siue sit reus ꝓbare debet se maiorem.z sic bẹ psonã legitimã.Dat tamen cõsilium opponẽti ut negatiue non affirmatiue opponat.Jstud consiliũ nõ est necessariuẹ quãtũ ad onus ꝓbationis.q; uerba licet negatiue ꝓlata implicitã habẽt affirmatiuã z p sophisticationes v̊borũ nõ imutat ꝓdispositio iuris.ut dixi in.l.si minorẹ.§.de in integ.rest.mi.Et ita etiam di.iob.an.ubi.§.restat igitur solũ uidere q̃s de iur dẹ ꝓbare z ego puto totũ ecõtra ad id qõ spe.di.ideo dico q̃ opponẽs de etate illegitima etiã,si sit reus qui opponat actori ꝓbare dẹ.rõ quia etas non est causa petitionis actionis nec causa ei dande actionis.sed q̃d extrinsecũ.Et si dicas est causa sue habilitatis z legitimationis.z ego negoꝝ dico q̃ male dicis.quia est totũ econtra.naẹ etas est causa inhabilitatis cũ unus q̃sq; ratione generali z naturali debẹ admiti ad pẽtendũ qõ sibi debet.sẹ quia minores repiebãtur minus cauti in talibus actib⁹.l.occurrit.z eos admiti noluit.z sic de gñalitate eos extraxit z excepit uñ q̃ alle.cũ extractũ a gñalitate dẹ illõ ꝓbar.q; minor etas ẽ illa q̃ ibabilitat z maior etas ad habilitatem ꝑ meuaẹ gñalẹ naturalẹ reducit z illam ei restituit.Sec⁹ est quando habilitas uenit de iure speciali z inhabilitas de iure cõmuni.nam qui agit non qui opponit habet probare.ut patet exemplariter in.l non ignorat.j.qui accusa.non po.Et idem dico ex parte rei quia ex iure naturali nemini facultas defensionis denegatur.l.facultas.j.de iure fi.li.x.z hoc de actu iudiciario.

Si uero queritur de actu extra iudiciario.tunc aut queritur in beneficialibus et tunc ego sequor.Jo.an.ubi.§.qui uidetur uelle q̃ uolens admiti debet se ꝓbare etatis legitime z forte est ratio.quia beneficia petentibus mandantur conferenda cõditionaliter si etatis sint legitime ut.lxxviij. distinctione presbiter.z hoc ꝓpter preiudicium magnum z maxime aiarum. Item alia ratione.q; nulla etas facit quẽ dignum presse diuinis z spiritualibus nec aliorum animalibus.l.si quemquam.supra.de episcopis.z clericis.z in autentiẹ.de mona.§.ordinationem.nisi dispensatiue et ex

gratia hinc est q̃ collationes beneficiorꝫ appellant̃ gratie extra ō preben.c.relatum et ibi no.ideo ꝛ merito cum omnis etas naturali rōe fuerit sub regula uel generalitate inhabilitatis sequit̃ q̃ quilibet qui uult admiti ad eccleſiastica beneficia oꝫ ſi dubitatur probare ſe etatem illam habere cū qua p ſacros canones uel hodie papales cōſtōnes eſt diſpenſatū cū etas tūc ſit una de cauſis ſue petitionis ut.d.l.non ignorat.Aut queri de iſtis officijs tēporalib⁹.ꝛ tūc qꝛ i hiſ etas ñ eſt naturaliter cā ꝓhibitionis nec ēt cā ꝓcessiōis ſꝫ hois ſagacitas et induſtria hac ēt moꝫ honeſtas et uite integritas ut.l.i.§.q̃ et aduer.quoſ ꝛ omnia iſta p̄ſumant̃ natura.l.cū pr̃.§.rogo et.l.c ū quidam dele.ii.dico neutrū coꝫ probandū eſſe pōt tamē q̃ habet cōcedere ſi dubitat de etate eū hodie inhabiliuāte et ſagacitatē et induſtriā in eo preſumi prohibite probationem ab eligendo uel promouendo.prius exigere. Et hoc ō primo membro principali qn̄ de etate querit̃ an ꝛ a quo oꝫ ꝓbari ante actū geſtū uel ſecutū.ſecōo uero cāu principali quo queritur poſt actū ſecutū.diſtinguo quatuor mēbra ut.j.ſequitur et primo.quia aut etas allegatur ad impediendū confirmationem actus iam conceſſi uel facti.et tunc qui prius debuit probare et nunc debet adeo q̃ ſi in actu qui petitur cōfirmari debuit is cui ſcā eſt ꝓceſſio etatem ꝓbare.et nunc oꝫ eam probare ut.l.ii.§.de bi.qui ne.eta.unpe.aut non debuit ipſe in conceſſione illam probare et nunc in eius confirmatione probare non tenetur ut ſic de confirmat.et conceſſione quantum ad onus ꝓbationis idem ſit iudiciū ar.j.de appel.l.bij qui ad ciuilia.Quis aūt in primo actu conceſſuo ꝓbare oꝫ colligitur ex ſōdictis.Unū tamen attende q̃ in iſtis confirmationibus ſi petens confirmationem ꝓbat ubi dixi cū teneri tūc cōfirmat.ſequitur et ubi nō probat ſed aduerſari⁹ et⁹ ꝓbat cū pati defectū etatis tūc electio ꝛ ꝓceſſio caſſat̃ ꝛ ubi neut̃ ꝓbat nō tenetur q̃ ſup̄ b° eſt aditus caſſare nec cōfirmare pōt.ñ ō ueritate inq̃rere nedū uacet eccia uel officiū ſecundū io.an in.d.c.infamibus ubi uide.Aut etas uel eius defectus allegat̃ ad impugnandum ipſū actū qꝛ alia confirmatio nō eſt neceſſaria et actus ipſe in ſe perfectus eſt et conſūmatus et iſto caſu dico q̃ nitens ipſū impugnare ratione etatis ſiue ipſum dicat nullum ſiue ipſum petat reſcindi etatem habꝫ probare ut pꝫ.§.de in inte.reſti.ſi curatorem.et ſi aduersarius.l.i.et.l.i.ſi aduer.uſuc.et eſt ratio.qꝛ etas eſt tūc cauſa ſue intentionis et quia actus ſuā debitam formā habēs preſumitur celebratus cū ꝑſona legitima etiā ratione etatis.l.ab ea parte.ff.e.et no.in.l.iii.in prin.ff.de arbi. Aut ꝛ tertio etas allegatur ad ipſum actū iuſtificandum et tunc qui actum ex etate nult iuſtificare debet etatem probare eadem rōne quia etas eſt cauſa ſue intentionis et hoc niſi de etate allegata preſumatur per auctoritatem uel decretum ſuperioris Exemplum pone iudex dedit tutorem ꝛ ciō et pupillo uel curatorem ei ut adulto certe p̄ſumit̃ ꝓ iudice et rem ſic eſſe donec uere ꝓbetur cōtra .ſcōm oy lꝫ tūc conſtiterit eum maiorem fuiſſe an datio retro teneat ipſo iure uel non Glo.uariatur ut dixi in.l.ſi putas §.de pet.here.Aut et quarto etas allegatur ad actus iaꝫ iuſtificati finem demōſtrādū et tunc etas huius finis demrātiua eſt ꝓbanda ut hic ſcōm lee.glo. Predicta lꝫ diffuſe ſint ſcripta non diffiteor ad minorem breuitatem reduci poſſe attentis rationibus per quas predicta regulant̃ Sed commodius eſſe putaui ſic diſtincte ſingula ō clarare qꝛ materia ē quotidiana que paucis litteris nō ē diriměda uel ſub uerboꝫ inuoluciōe tradenda.Ex predictis apparꝫ deciſionē.Pe.ia.de ra.et Ly.ſup.q ſta an ꝓcur̃.cui de etate obicit̃ ꝓbare debet ſe maiorem uel ponens illū minorem uerꝫ eſſe quam habuiſti.§.in.peq.et potiſſime ſi eius principalis ageret non teneretur: Item habes ex predictis cautelā ut qui ſunt dubii de etate maiori uel minori faciant ſibi curatores dari.ut ſi cāus euenerit q̃ reſtitutio ſit neccia facilius ꝓbent etatē.Ité habes deciſum q̃ ſi cōñ teſtamentū opponantur de etate illegitima teſtatoris q̃ opponens debet ꝓbare. Ité ex predictis potes colligere plures deciſiones circa alias biltates que requiruntur in perſonis ſecundum diuerſitatē actus ō.quo agitur naꝫ alie.inducunt̃ natura alie ex accidenti.Ité alie habēt ꝓ ſe.p̄ſūp.aliā q̃ natore et alie bent ꝓ ſe pre ſūp.aliquā ō quib⁹ cū occurrerit latius tractabo et de aliquibus dixi in.l.ſe.et hæc ſufficiant.

Neqꝫ natales.

Primo reſponſio ad duplex qneſitū.ſecundo rōñ ſiōis ſecunda ibi cū nihil caſus.ꝓbatio debet eſſe de neceſſario non de contingenter concludente.h.d.Uel ſic non probat hoc eſſe quod ab hoc etiam quādoqꝫ contingit abeſſe.h.d. Uel ſic.conſequentia que ꝓcedit ex fallibili non eſt bona qꝛ non eſt efficax uel neceſſaria.h.d.pone caſū q̃ pater filiam que in ſeruitute tenebatur uēdicabat ut ingenuā qō poteſt.l.i.§ p hāc.ff.de rei uen.Ad ꝓbandum ipſā ingenuam probat ſeipſum prēz natum ex ingenuis penitus et q̃ ipſe hōres et officia habuit in re publica et q̃ iſta erat eius filia querebatur an ſufficeret.et rñ.q̃ non quia illa poterat eſſe nata ex matre ſerua.et ſic etiam ꝛ ipſa an cilla cū partus ſequatur condit.matris et ſic iſta ſtant ſimul pat̃ eſt ingenuus et filia ācilla.No.q̃ p ſcripturas natalū ꝓbant̃ natiuitates hominū et ex q̃bus p̄ētibus.Ité no.q̃ habēs honores in re publica preſumitur ingenuus cum ſeruis et libertis tales honores non dabantur.l barbarus.ff.de offi.p̄ſ.et.l.hereuius.ff.de decu.et.j.de ſen. l.ii.et.j.ſi ſerui.uel.li.de decu. aſpi.p totū li.x. Ité no.ea q̃ ſūt i ſuāriis.ité no.q̃ ubi oppoitū ꝓſequētis ſtat cū ueritate añcedētis ꝓſequentia ñ eſt hōa qꝛ nō eſt neceſſaria ꝛ hª uult hec litera in fi.Qō declaro añcedēs erat hª ego ſum ingenuꝰ et hª erat ꝓbatū et ſic uerꝫ cōſequēs erat ergo filia mea ingenua et iſtō cōſequēs ñ eſt bonū qꝛ neceſſario ñ inferi qꝛ oppoſitū eius ſtat cuꝫ antecedente nā pone oppoſitū cōſequentis pro uero.puta q̃ filia ſit ancilla quia ex matre ancilla nata tunc iſta ſtant ſimul pat̃ eſt ingenuus et filia ancilla quia non ſunt oppoſita que ſunt ſimul uera.et modo eſt declarata hec littera.Cognoſcitur etiā q̃ cōſequencia nō eſt neceſſaria et ſic nō bona quādo oppoſitū antecedētis ſtat cū poſteriori cōſequē. l.non ob hoc.j.Uñ cog.ꝛ qō ibi no.Oppo.glo.q̃ ex p̄ ſumpt pr̃is inferat̃ ad filiū ut.j.ne ō ſta.de fun.l.ſi pr̃ gl. non ſo.dic q̃ ibi ad filiū non inferi ſed preſcriptio ibi illud operatur.Oppo.ad idē leges preſumunt̃ pro eo quod frequenter euenit adeo q̃ preſumptioni uolunt ſtari donec contra.ꝓbatur.l.diuus.ff.de in inte.reſti.et.l.cum de indebito.ff.e et.j.e.l.ſiue.ꝛ.l.precibus.et.l.matrem.ſꝫ frequenter et cōmuniter euenit q̃ ex ingenuo naſcatur filiꝰ ingenuus ergo ꝛc.glo.hic et in.d.l.non ob.hoc.j. Unde cog.ſo.multū no.dicens q̃ quandoqꝫ id quod cōtingit ab eſſe contingit abeē ut plurimū quia facile et frequent̃ et tūc ſtat regula negatiua.non probat hoc eſſe quod ab hoc frequenter et facile cōtingit abeſſe.q̃ndoqꝫ ecōtra id quod contingit.abeſſe contingit raro et econtra qō contingit adēe ꝓtingit frequenter et tūc nō ſtat illa regula negatiua ſed ſtat ꝛ ſumi oꝫ affirmatiua ut ꝓbet hoc eē qō frequenter et facile contingit adeſſe ut.d.ll.et hoc eſt ar. a cōmunit accidentibus quod multum ualet in iſtis ꝓbōnibus q̃ ꝓbō nō ē facilis.ex iſto dicto glo.dices tu inferi q̃ frequenter ex ingenuo naſcat̃ filius ſeruus qua

si ingenui frequenter se cõmisceant cum ancillis qõ est no. Sed hoc restringo quãdo mater ignorat uel de ea nil probatur ut hic fuit p. hec filia tenebatur ut ancilla et sic erat in quasi possessione seruitutis. Item istam glo.no.in ar.q̃ filius presumatur natus post matrimonium cõtractũ inter patrẽ et matrem et non ante licet quã doq̃ occurrat ut aliq̃ nascatur ut.j. ꝗ nã.li.l.cũ quis cum nec frequenter seu regulariter cueniat q̃ uxores pri̊ suerint amasie uiri nec ante sibi copl'a carnali cõiuncte unꝗ probato tempore matrimonij patris et mris p̃sumendũ est filiũ post ea natũ nisi cõtra.,pbetur. Ex quo infero q̃ minor etas filij presumptie ,pbatur ex dinumeratione annor inchoanda a tpe matrimonii inter pẽm et matrem contracti quod no. Querit igitur glo.quid si de matre et eius libertate doceatur respõdit glo.tunc filia presumeretur liberta ut.j.e.l.matrem et idem si nõ de matre sz de auia materna et ceteris feminini sex̃ ut dicit glo.qꝗ no. Et est ratio qz partus sequit̃ conditm.mris.l.partũ.§.ꝗ reuen. Quero cũ prima glo. de quibus naturalibus hic loquitur et respõdeo ut in ea. Ut tamẽ hec latius et clarius liqueant attende q̃ de istis natalibus duplex potest fieri scriptura una priuata alia publica priuata est quaz pr̃ ,ppria manu scribit in libro suo ut assolz fieri qũo talidie fuit natus sibi talis filius cuius nomen ẽ iohannes et natus ẽ ex se et dña berta uxore sua uel ex se et tali cõcubina sua Ista talis scriptura in fauorẽ filii ,pbat quasi possessionem filiationis non uerã filiationem iõ onus ,pbandi contra transfert in aduersariũ ut j.e.l.nõ eptis et.l.nõ nudis Ita dz hec.l.in princi.intelli.et.l. eriã scõm unã expositionẽ ff.e.ti. Similiter ,pbat presumptie diem natiuitatis que certa posita est in scriptura ut.e.l.etiam z no.in.l.excusantur in prin.ff.ꝗ execu.tu.et dixi.in.l.si minor.§.de in inte.resti. Sz non ,pbat̃ uerus homis stat̃ et cõdõ ió sup ingenuitate ,pbões requesite sũt faciende ut hic. Scriptura publica põt esse duplex qz alia iudiciaria alia extraiudic. Extra iudiciaria duob̃ mõis pt esse ꝓfecta z uariis tpib̃ nã qñzi ipso pcu l' imediate postea qñz dudũ postea. i ipso pcu uel imediate postea ut statiz cũ mulier parit uel pepit uocat̃ tabellio q̃ ꝗ natiuitate z ex qua muliere et q̃bus pentibus dicit̃ natus puer uel femina tale instrumentũ natiuitatis ,pbat et dicẽ ita q̃ etas ,pbat̃ p instrumentũ p qꝗ ,pbatur etatis initiũ cũ denumerat annor postea decursor facta p iudicẽ ,pbatur et filiatio respectu mris sed nõ pris quia ille nõ est certus nec q̃ sit natus ex tali uiro põt tabellio cõficere istrumẽtũ qz de eo qꝗ bz retro principiũ nõ põt notarius cõficere instrumẽtũ oportet ergo q̃ alia ,pbẽtur que le. z no. in.l.filiũ.ff.de bi.q̃ sui uel ali iur.et in l.si uicis.j.de nup. Status aũt et eius cõdõ nõ ,pbatur p tale instrumẽtum qz illor cognitio spectat ad iudicẽ nõ ad notariũ duduz post ptũ pi cõfici publicũ instrumẽtũ ut si pat̃ et mr̃ uocari faciunt tabellionẽ et coram eis et testibus constituunt et profitentur talẽ puerũ ibidẽ presentem suũ filiũ esse asserentes eum tali die natũ esse de omnibus istis roganites eiz ut publicũ cõficiat instrm̃ tale instrm̃ ,pbat quasi possessionẽ filiatiõis et eor ,pessionẽ que bz uim confessionis extraiudicialis inter ptes non inter alios. De statu aũt et eius condi. nihil probat. Quandoq̃ fit scriptura iudiciaria et hec duplex una attestationũ receptar ad eternã rei memoriã nã pat̃ z mr̃ fecerũt recipi testes sup etate filii ad eternã rei memoriã tũc aut fecerũt proclama generale p qꝗ oẽs sũt citati qui nolũt contradicer̃ et tũc tales attestationes quo ad oẽs plenã fidẽ faciunt eriã q̃ tũc nõ erãt nati ar. eor que no. glo. singulariter ad hec no. insti. de inge. §. si. fac. l. i. ff. de uen. inspi. in fi. et l. i. in fi. cũ. l. se. ff. de li. agno. fa. quod no. in. l. de etate. ff. ꝗ mi.

Et est ratio quia ex quo p nemine est ꝗdictũ uerisimile ẽ q̃ ita se habet ueritas. Aut tale ,pclama nõ pcessit z tũc plena fides talibus attestationib̃ non est adhibenda nisi respectu patris et mris ne ꝗdicere possint cũ sint recepte clã et absq̃ ultimo ꝗdictore et sic p modũ cuiusdaz uolũtarie iurisdictiõis p̃sup. nõ faciũt de his sup quibus deponũt. alia est scriptura iudiciaria puta snia sup bis lata et illa plenã fidẽ facit cũ in rẽ iudicatã trãsiuit z quo ad omnes qñ declaratorie z cũ ultimo cõtradictore est lata ut.l.ingenuũ.ff.ꝗ sta.bo.et.l.de etate in fi.ff.de minoribus z quod ibi no. Ad declar aliquor .ꝗdictorũ dixi natiuitatem ,pbari per scripturã pris uel per publicum instrumẽtũ quid si opponat̃ q̃ hõ iste nõ est ille ꝗ quo fit sermo in scriptura dix. Ulrich. de mat. c̃ cuius dictis multa extraxi de supradictis q̃ de facili ,pbabitur si lõgum tempus m̃ transiuit sed difficilẽ ,pbabitur identitas corporis et psonc. si tempus longũ transiuit dicẽ tm̃ ,pbandũ esse ex uerisimilibus cõiecturis puta qz medio tpe sic fuit uisus habitus tẽtus et reputatus p tali Bal. uero dic q̃ in actibus hominũ nec in psonis pluralitas p̃sumit̃ l. põpo. scribit. §. si plures. ff. de re uen. ut plem̃ p cũ in.l.testiũ.j.de testiam̃ distinguit aut puer ille cõtinuo fuit presens uel modico tpe absens. et tũc ,pbaro q̃ ipse filius sit talis presumet̃ q̃ sit ille de cuius etate querit̃. Aut tanto tpe fuit absens q̃ ignoratur an fuerit illius filius et tunc nõ p̃sumet̃ ille et hoc mihi placet sz nõ sic clare dicat. Unũ nõ obmitto quod glo. nr̃a uoluit q̃ quilibet presumat̃ uiuere spacio. c. annor ut dixi in.l.si. §. de sacrosan. ec. ubi uide aliqua alia circa modũ ,pbandi etatẽ uide que dixi in.l.si minorẽ .§. de in inte. restitu Nunc aliqua circa legitimationes pslonar uideamus et. primo quero electo ad honorẽ decurionatus opponitur q̃ ipse est seruus uel libertinus electus dic. se ingenuuz quis dz ,pbare uidetur q̃ electus qz nult admiti ut talis ergo zẽ.l.nõ ignorat.j.q̃ ac.nõ po.et.l.si.ff.de li.agno.et ff q̃ sar.cog.l.si uero.§.i.l.in cõtra. qz unusquisq̃ presumitur liber et ingenuus natura nisi ꝗ.probẽt̃ ar.ff.de iusti. et iur.l.manumissiões sed illud uer ante seruitu. inuctiõz nõ postea ut no. in.l.circa ff.e. Dicũt quidã q̃ ista qõ ñ bz dubiũ quia tex. ipsũ decidit in.d.l.circa dicẽs q̃ ubi q̃s est in possessione ingenuitat. aduersario incũbit onus ,pbandi cũ libertinũ et eꝗ. si esset in possessione libertini. uel seruitutis debz probare se ingenuũ ut sic hec quasi possessio transferat onus probandi in aduersariũ qz tal̃ est quis iudicandus qualis inuenit̃ ut.l.mouco. j.ꝗ ser. expor. cũ cõcordantiis. Sed iste nõ perfecte loquit̃ qz de hac quasi possessione prius ꝓstare dz licz nõ sit notoria et iudex potest se ifoanare et illã sequi ut no. §. qui et adner. quos. l. i. z iõ ego dico q̃ opponẽs dz ,pbare qz electus bz aliquid qꝗ ,p eo fac. pur. electionẽ que presũptionem fac. de ista quasi possessione ingenuitatis unde qui opponit dz probare aliquid oppositũ p quod ista p̃sũtio tollatur pur q̃ uere ille est in quasi possessione liberta q̃ presumptio quã inducit ellectio tollatur alia opposita et uehementior probõne fac quod dicta infeq. Secundo quero quid si ei opponatur defectus natalium et sic intimationis uideur q̃ opponens dz ,pbare. primo qz ex libror cohabitatione p̃sumit̃ potius matrimoniuz quia cõcubinatus. ff. de rim nup. l. i. libe. et ff de cõcubi. l in cõcubinatu lz de iure canonico potius presumi uideatur adulteriũ q̃ matrimoniũ ut. xxx. q. v. alit̃ et. c. uestrates fac. q̃ no. extra ut ecc. bñ. c. i. scõo quia electus bz electionẽ p se p̃sup. p eo fac. In oppositũ quia electus confirmat. petũ igit̃ ,pbet uelut actor cũ alter neget ut. j. e. l. actor et. ff. e. l. ei qui Item quia dic. se habilẽ et ut habilis uult admiti igit̃ ,pbet ut. l. nõ ignorat. j. qui accu. nõ po.

et.ff.qui sa.co.l.si uero.§.qui ꝓ rei qualitat. In ista que stione dic aut electus nullā ꝓfirmationē petit uel expectat et tūc ꝓbat opponēs et nō ipse.aut cōfirmationem petit et tūc res magis est dubia ⁊ in eccle.bene.dicit io. an.in merculialibus suis poitis sup.c. in familiaribus de re. iur.li.vi.q̄ electꝰ nō cōfirmabit nisi ꝓbet qz illegitimꝰ p̄sumit nec ꝓpterea electio cassabitur si non ꝓbat sz sic remanebit nisi op.ꝓbet illegitimationē immo qui tale obiectū fac.et nō ꝓbat patit penā ut.c.i. de electio.li.vi. et est fama sufficiēs iudiciū ꝓ utroqz unde qui eam ꝓ se ꝓbabit ille obtinebit p̄t tū cōfirmatoz inq̄rere ō hac illegitimatione nec ecclesia diu nacet.ut ibi p eundē. Et ex hoc inferri pōt ad officiū tpale ad quod quis est electus. Nec ob.q̄ de iure ciuile facilius p̄sumat mr̄imonium qz uerꝫ ꝓbatur bis que no.in.d.l.in libe.et nō alit nō ob.q̄ in pr̄cedenti ō ingenuitate dixi.qz illa cū boie ꝓducitur et eiꝰ quasi possessio p se ipsū tantū bētur sz quasi pos.legitimationis ꝓcedit a mr̄imonio quod n̄ presumitur nisi aliis p̄ambulis probatis ut dixi s̄. Quarto tertio quid de illitteratura.dic q̄ sola electio illā presumi non facit quia electi quasi possessio non apparet.et quia illa p accedēs et ex postfacto acquirit et ꝓbatur hec extra.de elec.c.congregato.et.c.cū inter.in fi.et.e.ti c.si sortelī.vi de etate.dic ut dixi in.l.prece. Ultimo qz electoribus uel executoribus diriguntur littere ut ꝓuideatur de tali beneficio.uel tpali officio ticio si est talis uel de tali uico uel si cōstiterit tibi q̄ sit talis uel de tali genere uel de tali uico et iter ista ē dria et maxime an cognitio et cuarto eoꝝ quoꝝ interest dz interuenire uide glo.in.c.i.extra ō i integ.resti.et glo.in.cle.i.de offi.dele.

Iscriptum.

Juris negria debz ꝓbari qn̄ intentio fundatur ex ea h.d.et hoc est ratio quia omia presumuntur iure licere. Uel sic qui testamentum impugnat dz ꝓbare cām quare iuribus carere at h.d. No.q̄ uiciū testatoris uel scripti heredis non presumitur nisi ꝓbet. Item q̄ uiciū inuisibile testi dz ꝓbari cōtoz.s̄.de iur.et fac.igno.l.si post et hec ꝓut hic de falso obiciur. Et attende qz glo.fi.in fi.intelligit q̄ legitimus agebat cōtra scriptum pet.her.et cum excipiebatur de testamento ipse replicabat de nullitate uñ dicitur ei q̄ eam ꝓbet. Sed pōt etiam intelligi q̄ scipius agebat ex testō et obiciebatur testamentū quod erat nullū et un āqz lect. sentit glo.i.sed ex qua causa dicebatur nullū respōdit gl. ij.qz forte dicebatur q̄ incapax erat scriptus heres quod intellige de penitus incapace.ita q̄ non accipiat nec capiat ut spurius.ut infra de fideī.l.tanquam cum ibi not. alias si acciperet et non caperet non iuuarēt legitimus faltē agendo qz non ei sed fisco dz applicari ut no.in.l.i. ī.de her.insti.et in.l.bis p̄ñter.§.i.ff.fa.her. Uel dic.glo. q̄ testamentū dicebatur non solēne quod intellige quo ad testiū habilitatē nō quo ad eoꝝ numeꝝ quia tunc illud esset uiciū per se patens et uisibile quod secus iō dz ꝓbari. Circa quod uide l.i.⁊ qō ibi no.ī.de testa. Uel dicit glo q̄ testamentū dicebatur nullū qz falsū et illud licz in se uerū sit.tn̄ ire non cōuenit que supponit testamētuz factū fuisse. Oppo.q̄ solēnitas nō p̄sumat.l.quecūqz.§. fi.ff ō publi. So.q̄ extrinseca nō p̄sumit ut ibi sed intrinseca sic ut hic. Oppo de.l.liberi.s̄.de in offi.te. So.ibi testamentū ualet.qz de eo rūpendo p querelam tractatur sed quis dz ꝓbare ingratitudinē heredis dic ut ibi. Op. de.l.nec codicillos.ī.ō codi et de.l.qdā.ff.e.so.q̄ ille potius cōcordāt. Oppo.ab extra de.l.ii.ī.de edi.di.adri. so. hic in petitorio illa in possessorio.quo cāu distingue possessoriū facti ut ibi a possessorio iuris de quo i.l.i.ī.ō bo. pos.se.ta.in uno.n.oppo.exceptio falsi in alio secus.

Cum res.

Primo rationē decidendi uel remotiam obstaculi p̄mittit.secō tacite qōnis solutionem subiungit.secā ibi factā. Etiā per testes pōt emptoz ꝓbare rei dominiū ꝓbādo titulū emptionis pr̄cii numerati. et uacue possessionis traditionem h.d. Et scias q̄ glo.intelligit istā.l.in rei uen.sed pōt etiā intelligi in publiciana ut post recitationē oīm dicā. Pone casū q̄ filius heres patris rem uēdicabat q̄ fuisse pris ex cā emptionis asserebat et hoc uolebat ꝓbare per testes dicebatur q̄ nō poterat sed p instrumentū tantū queritur quid iur.n̄.q̄ pōt p testes sed dz ꝓbare tā.s. pr̄cz emisse et p̄cū nūerasse et uacuā possessionē ei traditā fuisse. Exponē lr̄az ibi patrē tuū cuius tu es heres alias ad te nō trāsiret dominiū Ibi numeratū uel aliter satisfactū ut insti.de re.di.§.uendite et dixi in.l.ciuile.s̄.de rei uen. Ibi docere debes ut in cā obtineas No.q̄ aliud est probatio.et aliud ꝓbatū. Item q̄ instrumētū uel scriptura non est regulariter de ꝓtractus uel alterius rei geste subā. Fallit in casibus quos glo.no.in.l.pactū qō bona fi.s̄.ō pac. Itē no.q̄ mōt ꝓbādi sūt plures et ubi unꝰ locū bre nō pōt ad alios recurrendū ē. Itē no.q̄ testes nō tenent deponere de eo qō est iur.ut ē dñium qz illud nō uident neqz sensu corporeo ꝓcipiūt sz debēt deponere de eo qō est facti qz illud sensu corporeo ꝓcipiūt et ex illis actibus inferī postea ad dominiū ut hic.et iō fatui sūt illi q capta sua formāt sup iur et dñio uel quasi et ut te reddā cautuz si tu uis q̄ testes tui bene probēt semp cā tua forma supscō et eius cāis ꝓut tu uis q̄ testes deponāt ut sic cās scic ponas in ea.ut fuit hic et in.l.ticia.ff.de so. Sic n.facile do testis nō poterit errare uel obmittere illud qō hz necē dicere. Itē no.q̄ ad translationē dñii ex cā emptōis requiritur pr̄cii numeratū qō est ubiqz ubi fidez nō hz de p̄cio uel ei aliter fatisfactū nō fuit alias si alicꝫ ex his interuenisset sufficeret ut insti.de re.di. §.uendite.et.l.in ciuile s̄.de rei uen.ubi uide qō circa hec latius ibi scripsi. Item de hoc p̄cio nō ēt curandū in alio ꝓtu in quo p̄cū nō reqrit ut in donat.p mutatione et fy.l.quoties in fi.s̄. de re.uen. Itē no.q̄ de uacua possessione hic dicitur. Opp. q̄ scriptura sit de subā rei geste ut.ī.de fide instru.l. ꝓta et sic hec.l.in prin.nō bn̄ dicat. So.ut glo.i.vz q̄ dictō cū hic in prin.posita pōt accipi duobus mōis.uno mō cāu aliter et tūc sumit ꝓ qn̄ uel ubi et ita pōt sumi hic ⁊ tūc solutt ꝓ.q̄ hic loquit qn̄ scriptura nō ē necia ꝓ actꝰ substātia qō est regulare ꝓ.loqt in casibꝰ in q̄bus necia qui numerantur p glo.in.l.pactū.s̄.de pac.uerꝫ qz hic loquit specialit in ꝓtu emptōis dic.glo.q̄ in illo tūc scriptura ē necia si hec.l.disponat ut in auten. hoc ius porrectum s̄.de fa.san.eccl.uel qn̄ int̄ ptes est pactū ut alit non ualz q̄ cū scriptura de his perfecta fuerit ut l.contractus.ī.ō fi.instru.pōt secō modo sumi dicto cū ꝓ quia.et sic cālit et tunc ēt nō ob.ꝓ.qz dictū restringit secundū rationez.l. hic actio.ff.de calū.et sic loquit in casibꝰ in quibꝰ scriptura nō est necessaria qō est regulare et sic in idē recidit cū prima.oppo.ii.cū glo.se.q̄ nō sit necesse q̄ uacua possessio tradat qz uacua dz qn̄ aliqs nō possidet nec in possessione est.l.ii.§.i.et.l.iii.ff.ō ac.emp.⁊ plene no in.l.cū quereat.ī.dñi ui. Sz repio q̄ lz uacua nō tradat nullominꝰ dñiuz ex p̄cedēti titulo habili trāsfert dūmō in possessione lz nō uacuā iducat ut.ff.de fu.do.l.si fūdū et de acq. re.do.l.lib bō.§.fi. So.gl.q̄ hic sic demōstratiue dic quasi dicat q̄ ita de ēcō sz necessariū nō fuit q̄ uacua fuerit licet necessariū fuerit q̄ in possessione inductꝰ fuerit. Alii ō bēt q̄ ad trāstat.dñii nō requirit uacua possessio ut ibi sz ad p̄ ūp.trāsla.ipsius sic ut hic qō.ī.declarabo.oppo.iij cū glo.p.q̄ numeratio p̄cii nō sit necessaria ut.l.de p̄cio.

ff.de publi.So.qz in publiciana nõ est necẽ.ut ibi sed in re.uen.sic ut hic.et.l.quo.§.de re.uen.Et põt esse ro quia in rei uen.plenũ dominiũ qõ uẽditoz hz ex quasi quadã mutua trãsl a pecunie siue pcii in eũ trãsferendi uidetur in emptorẽ et ipse trãsferre sed in publiciana nõ trãsferẽ dominiũ sed quedã facultas prescribendi ut.l.eũ q.ff.de publi.et.l.clauibus. de cõtraben.emp. Recedo ad glo.q̃ obmisi et op.iiij.q non sufficiat probari ista tria nisi probẽ.et quartũ ualet uenditorẽ fuisse dñm eũ nõ possit qs transferre in aliũ quod nõ hz penes se ipsũ.l.iii.in fi.ff. de offi. pcõsu.et.l.traditio.ff.de ac.re.do.et.ff.de pig.l.et que nõ dũ.§.quod dicit huius tãnorẽ dic.glo.ego fateor ꝗ.et sic hec supplẽ p illas et aliquos mõs pbãdi uẽditorẽ fuisse dominũ subiũgit glo.usqz adueu uel ibi dat se cũdã so.que est qz aut agit cõtra tertiũ a quo causã non hz et tũc est necesse pbari.quartũ qõ.§.est dictũ aut agitur ꝗ uenditorẽ uel eius heredem ad quẽ possessio rei ẽ peuenta et tũc sufficit pbari hec tria in hac.l.posita et est rõ qz nõ possũt uenire cõtra factũ suuz nec turpitudinẽ suã allegare. Ista so.ẽ in se uera.et no.Sz uisa ẽ diuinare plac.iõ ipse dixit tertio q pbatis istis tribus ipse presumit dñs qz et uenditor q possedit et tradidit presumit dominus ex quo nõ apparet aliũ fore dñz et de hoc dicebat hic esse casũ et p hoc inducebat.§.e l.ii.in fi.et gl. ibi respõdit.item inducebat.l.si coloni.j.de agri.et censi. sed glo.hic respõdit.et p eo facit.§.ne ux.p ma.l.ii.et.j. de priui.fi.l.i.Sz glo.nõ stat cũ pla.p.l.et que nõdũ.§.qõ ꝗ de pig.ubi agẽs ypo.et sic act.realis cõtra tertiũ possessorẽ dz pbare rem fuisse in bonis debitoris et sic cũ fuisse dominũ. Sz illõ modicũ facit qz et si nõ pbẽt illum dñz dũ tñ pbẽt quasi dñs sufficit.i q possederit ti.z bo. fi.l.si ab eo.ff.de pig.et l.si rẽ alienã.ff.de pig ac.et p bonoz.§.in bonis.ff.de uer.sig. Inducit glo.ꝗ.pla.l. euz qui.§.publiciana.ff.de publi.ubi rei uenditio ad instar interdictoz nõ cõpetit et sic nõ ratione possessionis tãtuz Sed illa modicũ facit qz pla.noluit q rõne illius possessionis pbare obtineret sed demũ si fuerit iustificata cum titu.et bona fi.qz pciũ numerasset et uacuã possessionem adeptus fuisset ut hic.Sz ꝗtra pla.fortius facit.l.in rez in prin ff.de rei uen.ubi dicitur q rei uen.cõpetit ei q ẽ dñs de iure gen.uel ciuili.et sic hz se pbare dñm aliquo predictoz mõdoz.Sz posset respõdere illud in rei uen. uera. et uero dñio nõ in pfũ pro ex ti.et bo.fi.et traditiõe possessionis uacua ut hic. Itẽ cõtra pla.fac. fortiter consi a legislatore datũ in.l.is qui destinauit.ff.de rei uen.et insti. de interdi.§.cõmodũ uer.cõsulitur q agatur possessorio nõ petitorio quia difficilis est probatio dominii in uerũ petitorio.sed scõz modũ pla.cẽt nalde facilis iõ si pla.dic consilium illius.§.erit uanum et falsũ qõ nõ est dicendum Et pp hanc rationẽ pe.et cy.dicũt q pla.nõ dix.uerum z ita cõiter tenuerũt doc.anti.Sz supuenit doc. modernus bal.qui asseruit.Nic.de ma.dixisse q pla.dic. ueritatẽ et q hic est casus p eo unde inquit ipse q pbare titulum et traditionem et precii numerat.hũ est facile sed pbare q possessio fuerit tradita uacua non est facile et bꝰ inq̃t ipse est necessariũ,pbari ad presump.dominii in rei uen. deducti et hoc est quod uult.l.ista nõ ob.l.si fundũ.ff ꝗ fun.do.cũ sy.qz dic.Nic.fac tria membra qz aut pstat q tradens uel in possessionez inducẽs est dñs z tũc dñm transfert hz possessio nõ tradat ut ibi sed difficile erit tũc illũ dominũ fuisse uere ut in rõne pe.aut constat q uer ipse nõ est dñs et tunc an possessio uacua uel nõ fuerit frustra queritur quia dominũ non trãsfertur .l.nemo.ff.ꝗ re.iur.aut dubitatur et tũc pbatis his tribus que hic ponuntur inter que est tradẽdo uacue possessionis tũc trãslatio dñii pstumitur ut hic et sic presumptiue pbabitur ñ uere qz illud est multũ difficile ut.d.l.is qui et hz illud sit multũ difficile ñ p bono huius uacue possessionis nõ est facilis cũ demũ pbetur si pbatur q ab alio nõ possidebatur qõ nõ pbabitur nisi pbãdo q uenditor diu solus possedit uel q ipse emptor in uacua possessiõe diu fuit qz solus in ea stetit et solus fructus pcepit nã tunc domini cogitat.possidet.l.apud antiquos.j.de fur.et.l.ri cia.ff.de solu.et illud diu inquit ipse residere i iudicis arbitio ut ponderatis qualitatibus pstonarꝝ et factos ipe presumat dñs ar.coꝝ que no.glo.in.l.i.j.de seruit.fugi.z hãc opi.di.bal.uerissimã et prima facie demulcere aures nõ specularũ.Sz attende qõ hic est quedã pictura qz nõ põt pfumi dominiũ in emptorẽ translatũ nisi penes auctorẽ suũ fuerit uere ut presumptiue ut ipse dixit.sz q uere fuerit difficile est pbare pfumptiue aũt nõ pbo nisi et de eo pbem q iusto ti.possedit z uacuã possessionẽ habuit qz tũc pfumeret ipse ab auctore suo habuisse secũdũ opi.pdictã sed in auctore auctoris nõ pfumeretur nisi et illud idem in sui persona pbetur.et sic erit abire in infinitũ et p tãto hec opi.non uidetur mihi bona nisi diceres sufficere pbari de tribus pximis auctoribꝰ ar.l.q cũ.j.de apoth.pu.li.x.quod rusa est qz.l.nõ cauet. et facilius pscriptio pbaret et etiã cy.talẽ pbõem p uel auctores faciendã dcridz iõ a glo.nõ recedo cuius opi. est cõis et eã sequit but.et.d.meus et bar.etiã ut per eũ in.l.quidã in suo.ff.de condi insti.et patebit in distic.ista quam ibidẽ ponit.Cum igitur queritur qualiter dominium in iudicio deductũ pbetur dic aut deducitur agendo aut excipiendo primo cãu aut principaliter aut incidenter si principaliter ut est uidere rei uen.i qua quis se dominũ rei petit declarari et tũc dominũ dz probari directo per aliquẽ modũ de iure gen.uel ciuili.l.in rẽ in prin. ff.de rei uen.et.l.de eo.§.si.ff.de exhib.fallit si agatur contra possessorem ut uiolentũ ita q uiolentia in libello allegaretur quia contra eũ probata uiolentia nõ expedit aliter dominium probari.l.si quis emptionis.j.de prescrip. xxx.an.§.sed hoc super illis et ita no.in.l.ita ut fur.ff cõmo.Sz forte in.d.l.si quis emp.nõ agitur declaratorie super dominio ut dicam in.l.iuo eius.j.e.Si uero dominium impetit.deducitur incidenter ut patet in aliquiliana que competit domino.l.inter mella.§.legis.ff.ad.l. acql. et tamen petitio est de emendatione damni. patet etiam in codi.fur.que cõpetit domino .l.i.ff.de condi. fur.et tamen non petit qui agit se dominũ declarari sed rem restitui uel eius extimationẽ.l in re furtiua.ff.de condi.fur. pz etiã in ypothe.ut.l.et que nõdũ.§.quod dicitur .ff. de pi.Et in istis dic aut ad pbationem dominii inducit possessio quã hz de presenti is qui dominus dicitur.et tunc possessione illa de presenti probata presumptiue pbat dominiũ.et ideo qui agit acquilia probato q rem possidet in qua dãnũ datum fuit presumit dñs.l.ap.antiquos j.de fur.et creditor si agit ypo.contra debitorẽ nõ habet necesse probare nisi q ipse debitor rem quã obtulit possidet quia illo probato presumitur q dominus fuerit ut allegatum et capitaliatum fuit quod questionem dominii non põt referre nec communicat de mendacio ex possessione ergo de presenti presumitur dominiũ quando incidunter deducitur in iudiciũ.et ita no. glo.in.l. siccuti §.sed si queratur.ff.si serui uen.et probatur in.l.i.cũ glosa sua.ff.fami.et debet ita intelligi cauda glo.quarte in.d l.quidã in suo ꝗ cõdi.insti.Non nego tamen quin cõtra agentem aliqlia posset probari contra.et etiã cõtra quẽcunqz alium quando probare uolens nõ ueniret cõuincendus de mendacio.Aut ad probõnem huius incidentis domini inducitur possessio de preterito et non de p senti.et dic.Bar.q non sufficit dicta.l.et que nondum.§.

quod dicitur.ff.de pig.qd fateor uerū nisi cōuēnus sit quis condi.fur.qz sufficit actorē ꝓbare se possedisse tpe furti facti qz ex hoc dominiū uel quasi allegatū presumitur Ita no.ia.but.in.l.ii.j.de fur.et hoc in odiuz furis ar: j.de prescrip.xxx.anno.l.si quis emp.§.sed hoc sup illeg. Secundo casu principali quando dominium deducitur in iudicio excipiendo dic aut post intētionem actoris fū datam et non sufficit ad probandū dominiū exceptū ꝓ bare solam rei possessionē ut.j.l.siue possideris.Aut ante actoris intentionē fundatā et possessor presumitur dñs. l.ii.s.e.et.j.de priui.l.i.s.ne ux.ꝓ ma.l.ii.et adde qd ibi dixi.Nō ob.l.si coloni.j.de agri et cen.quia rñ.ut hic no. in glo.Quero dixi ꝙ ad probationē dominii in rei uen. non requiritur necessario uacue possessionis traditio sz sufficit inductio in possessionē licet non uacuam. Sz qd ad ꝓbationē quasi dominii in publiciana in qua tradi; tio iusto titulo nō dño requiritur ut.l.i.ff.d publi.an uacua dz esse possessio dic Ly.et cōmuniter doc. ꝙ sic et est rō. qz publiciana cōpetit ubi res nōdū usucapta est usucapi tū pōt ut.d.l.i.et.l.cū qui in prin.et.l.siue.§.in hac in.c.ti. et.l.claubus.ff.de cōtraben.emp.sed nō posset usucapi res ab alio possessa.l.iii.ff.de usuc.et in.c.sine possessione de reg.iur.li.vi.ergo ꝛc.Ego aliter dico ualz ꝙ uacua pos; sessio requiritur et nō uacua etiā sufficit ubi per possesso rem non impediretur usucapiendi cōditio uel si impedi; retur publiciana nō trāsfertur dicit aūt nō impediri quo ti.is qui est in possessione est causa custodie.ut.l.missio.ff de usuc.ꝓ emp.et.l.ii.de usuc.pro legato.et est ratio quia ille nō possidet et idem dico si uere possidet sed eius pos sessio nō contradicit sed assentit usucapioni quia eiꝰ uo; luntas cōformis est uoluntati eius cui res tradita est ut possessio usufructuarii ut d.l.cuiuscūqz.§.i.Secus si na; turalis possessio eius qui in re cōsistit cōtradicit ciuili. et per cōsequēs usucapioni quia tūc cū usucapio nō ꝓcede ret immo inchoata interrūperetur.ut.l.i.§.per seruū.ff.d acqui.posses.publiciana nō cōpeteret et ꝓ hoc fac.l.com sponsus.§.in uectigalibus.ff.de publi.Sed cur non req; ritur uacua in rei uen.sed in publiciana sic rñ.Ly.qz ma; ior est equitas in tradit.facta a domino.Uel aliter in rei uen.agit dominus de transferendo ꝙ suum est. In pu; bliciana agit tradēs de transferendo qd suū ñ est.Ex pre dictis patet ꝙ hic posset etiā poni casus in publiciana ꝛ tunc quod hic de uacua possessione dicitur fuit necessari um.Sed de precii numerat no.l.de precio.ff.de pu.sed i rei uen.est totū ecōtra ut dictū est.s.Bar.de Saly.

Non epistolis.

Primo premittit duplex dictū negatiue in genere.secundo infert ad decisionē que fuit in specie.Secūda ibi siue itaqz.Litere per quas quis mulierē quādam sibi sorozz appellat cā uere sororē nō faciūt.sed probāt seu presumi faciunt aliē tū rem se habere probari pōt hoc d.primo.Itē rescriptū quo datur arbiter ad diuidendum hereditatē inter duos uelud sororz et sororem et tanq̄ coheredes nō preiudicat absenti.h.d.Dic casū ꝙ ticiꝰ scripsit berte epistolā i qua dicebat noueris soror mea ꝙ talis hereditas nobis re; mansit cōis ꝛc.Litera uisa berta supplicauit principi uel ordinario ut daret arbitrū super dicta hereditate diuidē da inter eā et dictū ticiū eius fratrē quare huiusmodi epi stola et rescripto diuisim uel cōmuniter ꝓbetur istā esse sororem eius respōdit ꝙ ueram esse tiā sororitatis non inducūt qnia illa procedit ex cōiunctione sanguinis uel ex solemnitate adopt.sed non probant presumptiue rez sic esse uerūtamen ticius pōt cētra probare docendo illā ancillā hic est casus.Exponc literā ibi necessiuudo.i.con; iunctio.Ibi peritus in hac petitione narrata nō preiudi cāt absenti ut hic sed narrata sic ut.l.cū pecū.j.de li.ca. et.l.mercalem.s.de condi.ob.tur.ca.et intellige ꝙ absenti nō preiudicat etiaz si per principez in rescripto uera ista narratoria sint promulgata ut in.c.si papa de priui.li.vi. Ibi cōfidis et si imminet tibi necessitas probandi. quia uenis cōtra epistolā quam ei misisti. Ibi peritus.s.cōtra te ab ea No.ꝙ ea que antea recipiūt esse per epistolā non producuntur in esse ut hic in prin.Itē no.ꝙ sororitas et fraternitas solo cōsensu non inducitur.Item no.ꝙ epla ꝓbat uerba narratiua in ea cōtenta nisi contrariū ꝓbet. et ꝙ uerbis narratiuis statur in preiudiciū emittētis.ite; no.cōiuncta glo.fi. ꝙ est dari quasi possessionē fraterni; tatis et sororitatis.Quero ad declarationē huius litere an sup fraternitate et sororitate stetur epistole donec pro betur contra in glo.fūt due opi.una fuit.l. bul. qui dixit ꝙ sic per istū rex.et p.l.se.et.l.fi.i. rñ. ff.e.et.l.quidā in fi. eo.ti.pro hoc etiā facit qz cōfessio extra ius facta parte p sente et acceptante preiudicat.ut dicet.j.de confes.l.i. Sz hec licet uere sint facta parte absente tū quia epistola est organū emittentis habetur ac si esset facta eo pñte iō ꝓ bat.l.publia in fi.ff.de po.In oppo.induxit io.et Az.pri; mo.l.neqz ꝓfessio.j.de testa.et.l.epi.in prin.ff.de pac.r.j de li.ca.l.iubemus.et hāc.l.in prin.et p regulā generalez que est ꝙ scripture priuate sine aliis admiculis nō pro bant.ut.l.instrā.s.e.ꝓ hoc fa.qz quotidie uidemus i usu ꝙ amicus amico scribit ut fratri et sic si ꝓbaret sic cē do nec cōtra ꝓbaretur totus mundus in subuersione pone retur.Sz nō ponitur qz ex caritate et dilectione sic scribit ut alias dicitur.l.nemo.§.qui frater.ff.de her.insti. Quid dicimus glo.uariarūt qz nō uidentur sequi.unā opi. mō aliā nā in.l.nec ꝓfessio.s.alle.z ꝙ presump.faciunt cui statur nisi contra probetur in.l.fi.ff.e.dicit ꝙ pre sumptio nē nō faciūt.sed semiplenā ꝓbationē que minus c patur quia ei nō statur nisi aliis ꝓbōibus adiunctur.et ita etiā tenet hic glo.ii.in fi.et hoc uult glo.fi.que uult ꝙ tōo hic ꝓbet is qui epistolā misit quia ista que soror dicebatur erat in quasi possessione sororitatis et idē uidet sentire in. l.se.Sed meo iudicio ista opi.diuinat hic et in.l.se.et in.l fi.ff.e.Et iō mihi uidetur distinguēdū sic aut ea que i epi stola fūt scripta de fraternitate sororitate paternitate uel filiatione fūt scripta similitudinarie per dictōz ut ut sicut uel tanq̄ et hic nihil probāt immo potius oppo.indicāt cū nullū simile sit idē.l.ꝙ nerua.ff. de po.Aut non simili tudinarie sed simpliciter fūt scripta. et tunc aut quaritur quod ad ꝓductionē eius in esse et res ē clara ꝙ nō pro ducūt ut hic in prin.ff.de pac.l.epistola.Aut quo ad pre; sumptionē rei sic esse et tūc aut uerba illa fūt emissa cōfes sionaliter et dispositiue sic esse donec ꝓbetur rem se aliē habere.et sic error ꝓlata.l.publia in fi.et.l. lucius .ff. de po.ita intelligo.l.fi.in prin.ff.e.Nec obstāt.ꝙ pars nō est presens.qz respondeo ut.s.Aut uerba sunt narratoria ꝛ tūc aut principalis materia de qua scribitur in littera co adiuuat uerba narratoria esse uera ut in hoc exemplo sci as soror mea ꝙ talis frater noster decessit et ob hāc cāz hereditatē habemus cōez.unde si tibi placet uenias ut eā uideamus.Et dico ꝙ ista uerba presumptiue probāt ita esse donec ōriū ꝓbet ita ꝑt hec.l.intel.cū sy.Aut pri; cipaliter materia nō coadiuuat uerba illa narratiua quia prorsus ab illis est extranea et tūc nō ꝓbatur et presum ptiue nec eis statur aliis admiculis ut est quasi possessio coadiuuetur ut hic in glo.fi et sic cōcordātur opi.Et pre dictoꝝ pōt esse rō uno cāu uerba narratoria uident emis sa ꝓpter se alio casu pp aliud sed cōstat ꝙ uerba narra; toria emissa pp se fūt maioris potentie ꝙ qñ emittūt pp

aliud ut p doc.no.i.l uerba.j.de testa.ubi p Ly.et in.l. ex bis.j.de testa.mi.et ibi per ia.bit Quod autē dixi nō induci.sed presumi uel ꝓbari locū hz in his que per cose quentiā partiū nō possūt induci ut in fraternitate et sororitate ut hic et filiatiōe.et paternitate ut i.l.se.in his aūt que p cōsensum induci possūt distingue aut epistola mittitur ut disponat et iducat aut ut iā dispositū ad memoriam reducat uel insinuet aut ad utrūqz primo casu dispōnit et inducit.ff.de consti.pe.l.qui autē.§.fi.et ff.si qs mandati.l.i.in principi.et de cōtrahend.emp.i §.fi.et .ff. alteri uel si.l.fi.et.j.ō la.li.tol.l.i.§.i.Fallit in cōtractu uerborz in quo presentia est de forma uel de subā ut.l.i circa prin.ff.de uer.ob.Secundo casu nō inducit.sud ꝓbat l.publia in fi.ff.de po.quod intellige de eo quod inf est gestū uel eorz noie nō ō alio.l.epi.in prin.ff.ō pacet rio casu facit utrūqz nisi aliud repugnet ut.l.ticius de cōsti.pe.O p.mō sic mulier ista agebat iudicio diuisorio dicēs se sororē ꝛ coheredē igit ipsa dz ꝓbare qz q ō genere aliquo dic.illud ꝓbare dz ut.ff.e.l.i.et similiter qui se coheredem dic.l.i.ff.e.l.i.et similiter qui se coheredem dic.l i.ff.fa.her.et amborz est rō p.l.actor j.e.et.l.q accāre.§.de eden.So.ut glo.fi.l.q ista erat in quasi possessione sororis p quā utrūqz presumit.et hec bona sed aliqualiter diuinat nisi dicas q quasi possessio allegata probabat p litteras cōtinētes id quod.s.dixi.Addit nic de mat.q etiā alia ratio quo adiuuabat istā mulierē.l.possessio rerum hereditariarz q̄ habebat ad quod probandū induxit qz nisi possidere ex quo negatur coheres ad diuisiōz nō admitteret.ut.l.fi.ff.fa.her.q fateor si possidebat sz dico q nō infertur petit diuisionē ut coheres ergo possidz Quero an sit reperire quasi possessoriū iudiciū frnitatis Dicūt quidā q sic p istā glo.Alii q nō qz tūc est reperire possessoriū cū est.dare petitoriū ar.l.i.§.i.in prin ff. de acqui.po.et.l.ultima.ff.quo bo.et pz in patre et filio. nā inter eos est inuenire petitoriū ut.l.i.§.p hāc.ff.de re uē. ergo et possessoriū ut.ff.de li.agno.l.i.§.interdictū bo. cū igitur nullū petitoriū reperiatur inter fratres sequitur q̄ nec possessoriū hic tenuit ia.de ra.Sed pe. dix. q putat etiā dari quasi possessoriū fraternitatis.cū inter fratre ꝛ fratrem iura cognationis cōtrahantur.et sic iura realia i cis reperiantur ergo et possessoria ut.ff.de li.agno.l.i. in fin. et.l.se.et j.de legi.here.l.fi.et p hoc inducit glo.fi.hic posita quam singulariter.no.ad.q.cū essent duo qui inuicē se fratres appellabant et ut fratres se tractabant alter eorz decessit et cū nullus alius esset de eorz genere fiscus petebat eorz hereditatē dicēs mortuū esse sine herede: Alter dicebat.ergo sū heres.qz eius frater et ad hoc ꝓbādū probabat quasi possessionē fraternitatis quere batur an sufficeret.Et dicēdū ē q sic per hāc gl.de quasi possessione filiationis et ō quasi possessōe uxoris ꝛ mari.d.i.l.se.

On nudis

Sola professio qua quis aliū suū appellat filiū et cō nō probat quē filiū sz quasi possessio filiationis transfert onus probandi in aduersariū.b.d.Uel sic negās suū filiū quē tractauit ut filiū dz illud probare quo probato cōfessio i cōtrariū emanata efficitur irritata.b.d.Pone casū quidā ut filius petebat ab eo quē patrē esse dicebat hēditatē paterna pura aliméta uel dotē si erat femina uel donationē ꝓpter nuptias sibi costitui negabat cōuentus illum filium ex aduerso probabat q̄ reus q̄nq̄z ꝓprio motu q̄nq̄z ad interrogationē actoris appellabat eum filiū suū querebatur quid iur.respōdetur q ex talib⁹ actib⁹ quis filiū nō efficit.sed mediāte matrimonio uel adoptione ideo si ꝓbat re⁹ illū filiū nō esse obtinebit in cā .b.d.No.drāz iter asserere et profiteri quod declara ut in gl. Uel dic q assertiones sūt uerba enūciatiua ꝓfessiōes sūt uerba dispositiua.No.q cōfessio nō inducit id qd nō depēdet a potestate cōfitentis ut hic seruus si ab eius prāte ꝓcederet. ut.l.tale pactū.ff.de pac.No.q in cā filiationis ꝓcure.interuenit.ité no.q quasi possessio trāsfert onus probandi negatiuā in aduersariū.op.sic actore nō ꝓbāte reus dz absolui.j.e.l.actor.et.§.ō eōd.l.q accusare.So.ut i ul.glo. nā Ja.Bal.dix.q actor hic plene suā intentionē ꝓbauerat p cōfessionē extra iudicialē quā reus fecerat Ista nō placuit gl.iz dix.q actor ꝓbauit q ipse erat in quasi possessionis filiationis unde credit sic esse donec ō ꝓbetur ista ꝓcedit sine strupulo sed pria uidet potius de mente bo lre sed ō cā facit quia qnz ex loco homines appellāt alios suos filios et qnqz eis sic scribūt ut filius et tn nō sūt.Vn circa hoc de scriptura dic ut dixi.s.l proxi.

Circa assertionē aūt extra iudicialē sto etiā cū glo.sumendo assertionē ut accipit glo.Sz circa cōfessionē ad instantiā partis factā.uidet mihi q cōfessio probet plūtic rē sit esse donec ꝓbet.Sz hic attende q nisi illa cōfessio bēat alia adminicula de facili ꝓbabitur tale qd p quod ōtrariū presumetur pure.qz alius cū tractat et tenet ut filium uel qz iste q sic est cōfessus cū nō tractat ut filiū nec ipse illū ut patrē.Sz ubi cōfessio esset quasi possessione filiationis admiculata fortior ꝓbō tūc ēt necessaria et idem si nulla cōfessio interuenisset sed sola quasi possessio filiationis esset nā tūc ꝓbare tenetur eū filiū nō esse ut hic.et ꝓbatur hec negatiua scōm formā.l.filiū.ff.de his q sunt sui uel ali.iur.Quero articulauit uel capitulauit actor qō ipse est filius talis testes uero sup subā filiationis nō ponūt sed tantū sup quasi possessione pura q illi tractabant cū ut filiū et ipse eos ut patrē et mātem querit an hec ꝓbō sit sufficiēs ad probationē articuli.ia.bu.ff.e.l.i. uidetur dicere q non sufficit qz capitulū est de proprietate filiationis ꝓbō ō.quasi possessōe.sed ꝓprietas cuz possessione nihil habet cōe ut.l.naturaliter.§.nihil.ff. de acqui.pos.igitur.Item quia testes sup quasi possessione deponūt nō iurati cū sup arti.tātū iurauerūt bal.hic tz cōtra.qz iuramētū includit in se ea per que peruenitur ad ipsū directe uel idirecte et sic nō est uerz q sic nō iuratus licet sup capitulo tātū iurasset q̄uis ut plurimum iurent sup tota cā sed nō est uis.Ad hec inducit ipse qō no.s.q legi.pso.l.momētance fatetur bene q testis iurat⁹ sup fama deponēs de ueritate nō ꝓbat ueritatem qz nō est iuratus sup illa nec illo qō ueritatē includit.Quero modo ꝓpter id qō lra ista dic.de ultimo matrimonio quomō ꝓbabit legitimū matrimoniū et Jn.in.c illud extra de presup. uidet uelle qō ꝓbet uē p mutuā utriusqz interrogationē et responsionē cōsentiēte et idē tz in.c.ex pte extra de testi.spo.Nec sufficiat ꝓbari per presūptiones ex quo alter eorz qui cōiuges dicūtur diffitetur hoc.Et est rō se cūdū eū qz in actibus matrimonialib⁹ nulla forma uel actus sūt deputati matrimonio q nō eque bene cōperāt adulterio nisi solus cōsensus mrimonialis uel spōsalia Nec uz dicē sic uiuebāt ut uir et uxor et in cadē mēsa cōmedebāt uel lecto iacebāt qz p tales actus nō queritur possessio matrimonialis qz sepe adulteri et cōcubinarii ut peccatū suū cooperiāt hoc faciūt et se cōiuges uocāt et idem dic.si dicatur q anulū in digito deferebat eadez ratione.Item et quia pauci nēdetes anulū deferūt que o iugate nō sūt.ut.d.lra in.d.c.illō et hic ut euitetur piculuz animarz.Alii ut bo.dix.p has ꝓsūptiones ꝓbari ꝛ maxime si fama uicine hoc cōsentiēs inducat ut.d.c.illud.

Quidā hoc cōcordare uolētes dicebāt aut agit petitorio et uerū dic inno.ut titulus matrimonialis ꝓbetur sic in dominio uel quasi ut.ff.de re.uen.l.in rē in prin.et de publi.l.i.et dixi.s.e.l.cū res.nā si hoc est in dōio.et ꝓprieta

te in quibus non est tantum periculum forius ubi uerti
tur periculum animarum ut est in matrimonio et in ec
clesia et eius rectore non legitimo aut agitur possess
sorio recuperande et uerum dicat hosti. qz quasi possess
sio et illis presumptionib⁹ ꝓbata uidet ar.b⁹.l.et ꝓce.
et.l.si uicis.j.de nup.Sz io.an.in.d.c.illud refert ꝙ host.
dix.ꝙ et i petitorio sufficiat quasi possessoris ꝓbó matrimo
nii ꝙ ꝓbari asserit.p cõiecturas suprascriptas ar.d.c.illó
Refert etiã ꝙ rõ ꝑdicta de dñio bo.nõ obstabat qz i eo
ab istis est longa diuersa rõ nam supior nunq̃ inqrit ad
quẽ dñium uel quasi spectet et frequẽter dñi sũt negligẽ
tes extra de prescri c.uigilãti iõ nõ est rãta ꝑsũptio pro
possessore.Sz supiores iudices ecclesiastici ex officio ple
rũqz inqrũt õ titulis beneficialib⁹ ut extra de insti.c.ii.et
de offi.ordi.c.ordinarii li.vi.Similit inqrũt sup cõiũcti
nib⁹ quẽ matrimoniales dicũtur ut sic sciãt an legitime
uel illegitime sint ut extra.õ offi.ordi.c.i.et õclã.de ꝑpõ.c.
cũ ibibitio nec parẽtes ut plurimũ pacient tollerãt ꝙ ip
sorũ cõsãguinea saltẽ a suo pari uel inferiori ut meretrix
teneat ideo fortior ẽ ꝑsũptio ꝓ eo q̃ mrimonialit õr tenu
isse, mulierẽ ut uerũ dicat iõ quasi possessiõis ꝓ eo est suf
ficiẽs ꝓbõ et ita respõdebat bos.et huic rñsioni acq̃scit
io.an.et distinctio ꝑdicta ei nõ uidet bõa quapropt ipse
io.an.in.d.c.illud dixit finalit distinguẽdũ ẽ utrũ factum
sit oino recẽs uel satis et tũc bz locũ dictũ Inno.qz tũc
titul⁹ facili⁹ dz posse ꝓbari iõ ꝓbet aut factũ nõ ẽ satis.
recẽs.sed antiquũ et tũc bz locũ opi.bo.qz de facili in fa
cto antiquo titulus ꝓbari nõ pot.qñ aũt factũ sit iudicã
dũ antiquũ uel nõ dicit ipse residere in iudicis arbitrio
ꝓpter diuersas circũstãtias que pñt occurrere.Et ꝙ qñ
factũ nõ est satis recẽs ꝓbari possit ꝑ dictas cõiecturas.
et famã.ꝓbat ipse tali rõne qz si unica carnis copula se
cuta spõsalia inducit mrimonũ ꝑsũptũ ut extra de spõ.
c.is q̃ multo fortⁿ tã frequẽs famã talẽ et possessionẽ se
quẽs et maxie fauore mrimonii ar.extra.de testi.c.licz ex
quadã in fi.et qui.ma.ac.no.po.c.uidetur in fi.et licz hoc
dictum Job.an.satis uideatur iuridicũ tñ puto oẽs opi.
sit sic esse iũgẽdas.Nã aut querit in iudicio petitorio aut
possessorio.primo cãu aut matrimoniũ principalit deducitur
in iudicio.et sic pp se aut incident.z sic pp aliõ.si pri
cipaliter z propter se.et tũc aut illa que uxor õr hoc fatet
et res est clara qz ꝑ cõfessionẽ eius ꝓbatur nisi alia ha-
berent impedire aut negat.et tũc aut actor quasi possessio
nez matrimonialez nũq̃ habuit qz solũ despõsata per uer
ba de presenti asserit.et tũc oz ꝙ titulũ ꝓbet et sic matri
moniũ ꝑ cõsensũ expressũ celebratũ fuisse ut in.c.i. extra
de or.cog.aut actor quasi possessionẽ matrimonialẽ habu
it.qz cã ut uxorẽ tenuit in uno icisorio secũ cõmedit i eo
dem lecto iacuit annulos deferebat ut eius uxor ꝛc. Et
tũc capio uerba io.an.qz aut factũ ẽ sans de recẽti et tũc
ꝓbãdus est titulus.i.cõsensus mrimonialis ꝑ interroga
tionẽ et respõsionẽ cõsentientẽ secutã uel tale quio ꝑ qõ
violẽta ꝑsũptio matrimonii inducat puta dotẽ datã uel
donationẽ ꝓpter nup.cõstituta nam cum hec nõ possint
esse sine matrimonio et sic alias non conueniant nisi ui-
ro et uxori dicendum est mrimoniũ ꝓbatum esse.ut.d.c.
illud de ꝑsump.ubi tex.et ꝓ hoc fac.j.de la.li.tollẽ.l.i.§.
sed et si quis.idem dico si probetur quid aliud quod alii
nõ cõueniat nisi matrimonio puta qz dicãt testes ego in-
terfui cõgregationi que facta fuit qñ despõsata fuit et ui
di eam ut despõsatã bñdici in ecclesia cũ tali ut eius ma
rito.uidi cã duci et associari cã ad domũ mariti pub.secũ
dũ morẽ patrie.hec.n.violẽtã presump.mrimonii inducũt
nec illicitis cõiunctionib⁹ cõueniũt et sic cessãt rõnes in
no.aut factũ nõ est sic de recẽti et tũc sufficit ꝙ ꝓbentur
actus quasi possessionis cum fama uicinie puta quod
inuicem se tractauerunt ut uir et uxor.quia sic se uoca-
bant in eadez mensa commedebant et in eodem lec-
to iacebant.et anulos deferebat et ita ut maritus et uxor
erant reputati a uicis et notis coz .et de hoc est publica
uox et fama in coz uicinia.ar.d.c.illud et ita intelligit di
ctum bo.et hoc qñ mrimoniũ deducit principaliter in iu
dicio.sinaũt incident ꝓpter aliud puta ad probationez
illegitimationis filioz tũc sine factũ sit de recenti uel nõ
sufficit ꝓbari ꝑdictas ꝑsump.etiã si fama nõ ꝓbet.extra
qui fi.sunt le.c.trãsmisse.et.c.per tuas.et est rõ qz fauor ꝟ-
tit legitimitatis et nõ periculũ animaꝝ ꝓut uerũ i ꝑce.
cãu scõm inno.et doc.scõo cãu qñ agitur possessorio.z tẽ
aut actor in quasi possessione matrimoniali nõ fuit quia
ad copulã carnalẽ nõ trãsiuit et tũc dix .Inno.ꝙ frustra
possessorio agit cũ nõ debeat restitui nisi ad possessionez
quã habuit.sed dz implorare iudicis of.ut eius sponsa
et uxor declaretur et ei mandet et uxori ei inuendat z isto
cãu titulũ ꝓbari oz uel alia que matrimoniũ inferãt quc
sump.ita no.Inno.in c.ex parte de resti.spo.aut actor in
quasi possessione fuit qz eam duxit in codẽ loco simul la
cuerũt simul in eadem mensa cõmederunt.et inuicẽ se ut
marit⁹ et uxor uocauerũt et tũc talis quasi possessio suf
ficit ꝓbari per actus predictos ut in.c.ex. cõquestione õ
r esti.spo.et.j.de li.ca.l.nõ ideo fac.s.ubi q̃s occu.uel co-
bar.l.i.et ubi cã sta.l.i.et secundũ predicta dz intelligi.l.si
inuita.j.õ nup.et quod no.in.l.si.j.de lib.exhib.ubi dixi
sufficere probationẽ quasi possessionis ꝑ actus subscrip
tos intelligo uez esse nisi alius illã mulierẽ teneat ut ux
orez et titulũ matrimonialem ꝓbet qz actore titulũ simi
lem nõ ꝓbante reus obtineret cuius possessio est institi
cata ti.cum in istis matrimoniis titulus sit potentior ꝙ
possessio cũ mrimoniũ cõsensu celebrat solui non possit
etiã cõtrario utriusqz cõsensu.et ideo si actor probarz ma
trimoniũ ꝑ solũ cõsensũ utriusqz et reus ꝓbaret mrimo
nium ꝑ cõsensum et ei⁹ possessionem actor obtineret. qz
titulus scõi nihil obtineret qz in ptãte mulieris que scõz
uirum accepit nõ fuit dissoluere primũ matrimonium.et
hoc uolũt dicere doc.iur.can.dum dicũt nisi alteri matri
monio fiat preiudicium ut no.Inno.in.c.ꝑte.extra de tes.
et ꝓbatur in.c.sicut i.e.ti.Ista tene menti qz sunt legistis
incognita.et doc.iur.cano.ut io.an.mul.ũ obscur tradit.

Ad eius.

Primo dictum.secundo infert ad questi
tum. scõa ibi cum igit. Possessio uiolẽ
ta ab onere ꝓbãdi nõ releuat sz aggra-
uat.ad hoc allegat.uel sic ex statu pre-
cedenti colligitur cui incũbat onus ꝓbandi in presenti
b.d.Casus quidã ut dñs uendicabat certũ hominez ut ei⁹
seruuz asserens ꝙ ille fugit ab eo duz cum possideret ut
seruuz ille excipit ꝙ ueruz est ꝙ fugit sed liber est et euz
ꝑ uiz detinebat ut seruũ querit cui onus probandi incũ
bit.Respõdet ꝙ hoc ex precedenti statu dependet quia si
ãñ fugã erat compulsus ad seruiendum ei q̃ dic. se dñz
actori incũbit ꝓbatõ sin autem nõ erat cõpulsus sed bõa
fide possidebatur ut seruus tunc ꝓbõ incumbit fugiti-
uo.No.que habes in summario.primo ex quo collige ꝙ
possessio a iure dãnata nõ iuuat possessorez ut hic et ex-
tra de resti.spo.c.ad decimas li.vi.Item no.ꝙ confessiõi
b⁹ serui stat ꝑ se et nõ ꝓ se et sic cõfessio ꝑ parte appro
batur qz dicto de fuga stat sz cã fuge puta uiolentia re-
probatur.iõ oz ꝙ ꝓhibeatur.et est rõ qz sũt facta separa
ta nõ ꝓnexa nec eodez tpe sit cõcurẽtia.et circa hoc uiõ
glo.z cy.j. de do.ante nup.l.ii.Itez no.ꝙ uiolentia secũ
da nõ obsorbz primã q̃n ꝓ primo ꝓpulso presumat i cã
status iz absorbeat quatũ ad interdictuz uñ ui nisi fiat
incontinenti .ut.l.i.j.ũde ui.et infra ad.l.iul.de ui.l.si q̃s
a se funduz.et ibi dixi.lz dici posset qi.l.uñ fuit una uio-

lentia cõtinuata ad aliã qz semp prima erat in actu quia
successiue continuabat et nũqm desiderat. et est rõ qz hec
violentia inferebatur psone et in psona que a violentia
nunqm recesserat. z ideo qm diu liber homo ut seruꝰ detine
tur tãdiu violentia et cõmittit et resisti põt ut hic. Quero
ad declarationẽ hꝰ. l. an hic ageretur petitorio uel possess
orio p istũ seruũ. Glo. uidet hic sentire qm petitorio p ll.
quas allegat. et idẽ doc. cõtra. sz pe. dic. qm necẽ hẽnꝰ di
cere qm possessorio hic agebatur qõ ipse pbat nisi is qui
fugit proba. et quod p uiolentiã detinebat ipse restituit
seruo qui prius eũ possidebat et si uiolẽtia pbetur ei iã
restituitur nec sup aliquo dñio pnũciat sed postea ad
petitoriũ recurrendũ erit cõtra pe. fac. hec lra in prin. que
dic. qm cõtentio erat de dominio. sed dices tu quõ iudex
pnunciabit declaratorie super dominio actoris q̃ de eo
nõ cognouit cũ ei pbatũ nõsit immo apperit. reus debz
absolui et si se liberũ non pbauit ut not. in. l. circa. ff. e. z
quõ ex possessione pbata infert cõtra dominiũ cõtra. l.
si maritus. §. de dona. inter ui. et ux. et. l. naturalit. §. nihil
ff. de acqui. posses. respõ. Nic. de ma. qm hic speciale odio
fugiẽtis ut actor dñs presumit sicut odio expulsoris do
minus psumit in. l. si quis empt. §. sed hec sup illis. §. de
prescrip. xxx. an. sed tenentes cũ pe. dicũt qm ibi loquit in
expulso q̃ diu et nõ uiolẽter possedit unde ultra expulsi
onẽ tẽporis progatiuã bz p se hic uero illa tpis proga
tiua nõ suberat. Quid ergo dicendũ dic. bal qm speciale
est qñ uiolentia est illata circa statũ psone nã talis star
presumitur qualis erat prꝰ. secus ubi nõ tractatur d̃ sta
tu sed de simplici dñio qz tũc uendicãt sibi locũ rõnes i
cõtra. allegate. Ego dixi. in. l. cũ res. §. e. qm sup isto passu a
liud dicere. et breuit dico qm ego nõ uideo qm ubi principa
liter dñiũ deducit in iudiciũ ita qm actor petat se dñm de
clarari iudex possit prãsire qui sup petito pnũcia ut. l.
fundus. ff. co. di. et ex quo sup eo bz pnũciare de eo debz
plene cognoscere ut. l. iudices. §. de iudi. et. l. de qua re. ff.
in. e. ti. sz si istos pnunciabit nõ cognito ergo nõ bñ uidẽ
tur dicere. et maxime qz agẽdo declaratorie cõtra reũ agit
ut cõtra quelibz possessorem ideo mihi uidet dicendum
qm si agatur possessorio uex dic. pe. et hoc põt interuenire
dupliciter uel quia ille q̃ dicitur seruus petit se nõ tur ꝯ
bari in possessione status uel qz is qui se dñm dic. petit
se restitui ad possessionẽ seruitutis quã ante fugã et spo
liat. ppter fugã in eo hẽbat. Sinaũt agatur petitorio tũc
ãt dominiũ deducitur declaratorie in iudicio tanqm ptra
quelibz possessorẽ. et tũc dico qm necesse ẽ qm de dñio cog
noscatur. et sup eo pnuncietur p rõnes quas supra dixi
aut dominiũ deducitur cõsecutiue qz narratiue ad resti.
rei tãtũ nõ dñio possessionis sed rei tanqm mee et tunc si
ne aliqua cogitatione dñii nec pnunciationis sup eo p
cedit. l. ista. Si dicatur illũ fugitiuũ ad instar furis cõtra
quẽ agitur ad restitutionẽ rei tanqm propzie ut. l. i. ff. de cõ
di. fur. et tñ nõ est necesse ut actor se probet dñm nec ut
sup dominio pnunciet ut dixi. s. e. l. cũ res. et no. Ja. bu.
§. de fur. l. fi. et maxime qz fugitiuus fac. furtũ sui ut. §. de
ser. fu. l. i. et ad instar eius qui agit acquiliana que datur
dño et tñ nõ est necesse ut probet se dominũ ut dixi i. d.
l. cũ res et iste ẽ casus huius. l. et meo iudicio. ita bz intel
ligi. l. si quis emptionis. §. de prescrip. xx. an. Quero qd
si nemo eoz actorẽ se uult cõstituere. sed is q̃ dominum
dic. uiolent uult eũ ut seruũ fugitiuũ suũ deducere ipe ui
armorũ et cũ amicis uult defendere se pp qõ ad iudicez
recursus est habitus ut rumor et rixa cedetur q̃o faciet
iudex dix. An. zaf. d̃ pis. qm iudex ex officio põt inquirere
quis eorũ possessor erat. et nõ possessorẽ cõstituere actor
rem. et dic esse casũ. ff. de li. ca. l. liberis. §. fi. facit. l. circa. ff
e. quod no.

Iue possidetis

Decidit duas qõnes prima est qñ bli q̃
dicũtur donatarii nõ possidẽt. secũda qñ
possidẽt. secda ibi siue tpis. Filius emãcipa
tus asserẽs rẽ sibi donatã a pre bz illud pbare siue ipse
petat ab herede possidente siue heres ab eo possidẽte pe
tat. b. d. Uel sic dominiũ patris presumit eius heredis
nõ illius qui se donatariũ prendit. b. d. et pone casum qm
quatuor erãt filii duo emãcipati qui pretendebãt pdia si
bi donata fore in premiũ emãcipationis ꝛc no. qõ do
minũ qõ erat penes defũctũ trãsit in posteros si sint eiꝰ
heredes et successores et nõ alit cõcez. l. cũ heredes. ff. d̃
acqui. po. Ite no. qm semel dominus semp presumit z sic
eius heres uniuersalis fac. l. id quod nostrũ. ff. de re. iur.
Item no. qm presumptio transfert onus pbãdi in aduer
sariũ. Ite qm qñ intentio actoris est fundata ut presumpta
de iur. cõi tũc nõ ipsi sed reo incũbit onus pbandi. Itez
qm allegãs titulũ singularem dz illũ pbare. item qm reus
cogitur docere de titulo sue possessionis. Op. qm isti emã
cipati pariter succedãt cum his q̃ sũt in prãte ut in aut.
de heredita. ab intesta. §. i. et. infra de su. et legi. autentica
in successione. So. triplicit. uno mõ qm illud de iur. nouo
hoc antiquo. aliomõ qm hic erat preteritus uel exheredati.
ut di. glo. ii. qõ intelligẽ cũ cã legitima ut aut. nõ. lz et au
ten. ex cã. §. d̃ lib. pte. uel ex hr. uel tertio hic uolebãt suc
cedere ti. uniuersali sed uolebãt predia hre ex ti. singula
ri donationis. Oppo. ii. qm filii in prãte q̃ se dicũt dños d̃
beãt pbare cũ nemo presumatur dñs rex ab alio posses
sax. s. e. l. cum res. et. l. ii. et. s. ne ux. p ma. l. ii. so. hoc con
stabat qm pater fuerat dñs. et ita filii emãcipati confite
bant. unde illud dñium pẽs cũ presumitur cõtinuatum
ut. l. id quod nostrũ de reg. iur. et in eius heredes trãsla
tũ. l. cũ heredes. ff. de acqui. re. do. et maxime quãdo sũt
de suis ut. l. in suis. ff. de li. et po. Op. iii. qm dñiuz nõ pre
sumat ptinuatũ ut. s. d̃ in inte. rest. l. si minorẽ. So. qm aliõ
in etate que tractu tpis mutatur ut ibi aliud i dñio qõ a
nobis sine facto nostro nõ recedit. ut. d. l. id qõ nñm hoc
uult glo. usqz ad uer. quid in pos. qõ obmuto. Op. iiij. z
ab extra qõ isti emãcipati possidentes nõ hẽant necesse
pbare titulũ suũ qz pslũptio ẽ qm pr eis donauerit ex qꝰ
in eius uita possidẽt co nõ cõtradicẽte. ar. l. uxz. ff. d̃ do
na. inter uiz et uxo. So. qm hec possessio in pris uita non
allegabatur. Ite esto qm allegaretur sola pris patiẽtia nõ
fac. presumi donatõem ut. ff. de dona. l. donatões i cõcu
bina. §. i. et pe. Op. tũc. v. cũ glo. fi. i fi. qm immo donatõ ñ
presumat ut. ff. de pba. l. cũ de indebito. So. ut in glo. qz
ibi res fuit soluta et sic recipiẽs cãm habuit ab actor q̃
nõ presumit suũ fecisse. hic cãm a patre nõ habuit ido
bz qm titulũ suũ pbet. Oppo. vi. cũ e. glo. in prin. qz ne
mo cogitur dicere titulũ sue possessionis ut. s. de re. uen.
l. fi. et de pe. he. l. cogi. So. qm dicere nõ cogit ad instruci
onem aduersarii sui nisi in casibus no. in. d. l. cogitatõe
Sed ad reuelationẽ sui bz illũ dicere et pbare alias suc
cumbit ut hic cũ intentio actoris sit fũdata presump. iur.
ut dictũ ẽ. s. Op. vii. qm si actoris intentio ẽ fũdata iur. p̃
sup. ergo cõtra. non potest pbari cuius contrarium hic
dicitur. unde uidetur obstare. infra de re. uxo. ac. l. i. §. i. et
§. accedit. et insti qui. mo. iu. pa. po. so. §. si ab hostib⁹. so.
ut glo. qm ibi in fictionib⁹ que ex certa scia fiũt a. l. p̃ ueri
tatẽ iõ pbõ in cõtra. nõ admittitur. hic i pslũptiõe que nit
tit ueritatiet et obsequitur iõ pbõ in p̃. admittit. Op.
tũc viij. qm p̃ pslũptionẽ nõ admittat pbõ ut §. ad uelle. l
antique ner. sed si qdẽ. et §. ar. tu. l. fi. z. §. ad macc. l. fi. i fi.
et. §. d̃ pben. z cõ. stu. l. i. et. ff. d̃ v̄ ob. l. sciendũ. so. ut gl. qm
pslũptio alia ẽ hois et ñ ẽ dubiũ qm pbõnes in p̃. admit
tũtur imo ipsa qñqz nõ ẽ sufficiẽs ad diffinitiuã sniaz se

rēdā.alia ē p̄sūptio.l.et ista ē duplex qz alia est iuris tantum alia iur.et de iure.Cōtra pæsūptionē iuris tātū probatio admittit in cōtra.ut hic et.l.pēe.cōtra p̄sumptionē iur.et de iure ꝓbatio nō admittitur ut in cāu.d.l. antique ĵ.ad uelle.et.l.fi.ad mac.et.l.fi.ar.tu.in aliis aūt duabus ll.uz.l.i.ĵ.de cōtraben.et cōmit.stip.et.l.sciēdū glo.hic dubitat an in eis ꝓbō in p̄. admitteretur.et iō remittit ad no.in.l.iur.gētiū.§.q̄ uere.ff. de pac.et ibi determiat q̄ sic et bñ.qz in illis nō ē pæsūptio iuris et de iure . Et iōo ad cognoscendū qñ sit presumptio iuris ꝛ ō iure dic.glo ista no.q̄ presumptio iuris est qñ l.simplicit p̄sumit qñ aūt p̄sumit et statuit tunc est iuris et de iure ut in.ll.s.alle.Sed hic attende.qz in hac cognitione glo.uidetur tradere ignotū p ignoti⁹.sz ōclara per uerba ia.de ar.et Et uidetz q̄ qñ.l.presumit et statuit alterū de duob⁹ uel q̄ ꝓbō in cōtrarium nō admitatur uel q̄ is contra quē p̄sumit nō audiat.l.dicat rē se alit bre tūc his casib⁹ p̄sūptio ē iur. et de iure alias ē iuris tantū unde q̄ glo.dicit et statuit dz intelligi super presumpto ut contra illud non audiatur is cōtra quem pæsumitur.et sic glo.bona et no. bis opi.sic declaratis reuertor ad id quod obmisi i glo. iii.et quero hic ōr q̄ dñium cōtinuari presumitur et sic q̄ olim fuit domin⁹ hodie p̄sumitur.Sz quid in pos.respōdit glo.q̄ pla.idē p.l.si creditor.ĵ.de pig.ac.et per.l. non ignorabit.s.ad exhi.io.dic.q̄ non pæsumitur nisi ꝓbet q̄ tpe lit.cō.possederit p l.fi.ĵ.de fi.instru.et per.l.his so. §.q̄cquid de re.don.et rñ ad.ll.in ꝓtra.alle.tertii dixerūt. ut in glo.et fuit opi.Odof.ãt qui olim possedit asserit se hodie possidere et pæsumitur possidere aut negat se hodie possidere et nō pæsumitur possidere nisi ꝓbetur q̄ tpe initii litis possedit ut i opinione iob.alit ut ia.de ra. distinxerūt aut possessio ē antiqua et ex illa nō pæsumit de presenti ex quo negat.secus si fatetur ãt illa possessio est ō proximo et tūc ex illa pæsumitur ō presenti lz negz Alii moderniores ut bal.hic dic.q̄ indistincte ex possessione de preterito nō infertur ꝓtra negantē de pñti quia ll.dicūt q̄ dz cōuinci de mendacio ut.l.fi.ff.de re.uen.et i auten.de rt.et semis.§.illud lo.ii.sz de mēdacio nō cōuincitur qui ex sola p̄sump.cōuincitur ergo ꝛc.minorē ꝓbat qz de possessione facti dz cōuici ut pz in.d.l.fi.Ego sto cū ia. de ra.quātū ad uim cōdemna. et sententie diffinitiue ꝓferende cōtra negantē de hoc p rōnem quā specialiter assignant i.d.l.nō ignorabit ubi uide.quātū aūt ad uirtā stationis possessionis fiende de reo in actorē qui introgatus ad ꝓparationē iudicii an possideat negauit se possidere ut iudiciū euitaret loquit.d.l.si ut sic de possessore peritor efficiatur in eius odiū.ita loquitur ēt.d.§.illud.

Expedite sūt glo.uerꝫ qz aliqui examināt hic brocardum an quod olim fuit hodie pæsumatur iō distinctionē uiō quā posui in.d.l.nō ignorabit et ccōtra an de.presenti p̄sumatur in preteritū uide que dixi.s.c.l ex p̄sona. Nūc aliqua tractemus circa materiā pæsūp.de quib⁹ hic per ia.ō ar.et cy.et qz gl.antiq.primo ō fictionib⁹ iō pauca ō his referamus.Et primo quero q̄d est ficto rñ. secundus iac de ar.ficto ē i re certa cōtraria ueritati ꝓ ueritate assūptio.uel plenī⁹ fictio ē cōtra ueritatē que fuit uel ē possibilis a iure ex bono et equo ꝓ ueritate assumptio.iōo dixi rei que fuit uel ē qz futuroꝝ nō est certitudo seo presentiū uel preteritorū sic.l.cū ad pñs.ff.si cer.pe.possibit ideo dixi qz sufficit tpe fictionis illud q̄ fingitur ē possibile.uel si tūc ē possibile sufficit in p̄teritū fuisse possibile.hic est q̄ lex figit captū ab hostib⁹ et reuersū nunq̄ captū iur.postliminii qz hoc fuit possibile prius q̄ capereturr. Similit fingit mortuū apō hostes decessisse ante captiuitatē qz hoc in reꝝ natura fuit possibile fingit ēt natū q̄ nō est possi.nñ in reꝝ natura fuit.l.q̄ i utero.ff. ō sta.bo.fingit etiam de presenti aliquid ē q̄ō de presenti est possibile lz uere nō sit puta per adoptionē uel arrogationē aliquē de presenti filiū alterius esse cuius nō est ut p to.ti.ff.de adop.de eo aūt q̄ō in presenti et in preteritū esset impossibile.l.nō fingit.l.adoptō.ff.de adopti.et. l.arrogatio.§.i.in eo.ti.et no.glo.de li.et po.l.gallus.§. si eius in glo.fi.uer.nec obstat.sicut nec fingit ea que sunt impossibilia de iur.uel a.ll.reprobata ut no.in.l.talis scriptura in glo.fi.ff.de le.i.a iure et ex bono ꝛ equo iō dixi ut excludā fictiones poeticas boim figmenta et mēdacia que a iure reprobant et a nulla iuris equitate ꝓcedūt.sz fictōes iur.ab equitate ꝓcedūt ut.l.postliminii in pri.ff. ō cap.et sic ex cā equa ꝓ ueritate accipiūtur et aliquē iuris effectū ꝓducūt.ut.l.i.ff.ō adop.et.l.deniqz.ff.ex q.ca.ma. Juxta hoc quero.ii.an.l.fingat sup facto.et tex.in.d.l.deniqz fac.ꝓ et cōtra et dic.bal.q̄ si factū ē ab omni iuris effectu remotū.l.in eo nō fingit ut est uidere in possessione super qua nō fingit ut.d.l.deniqz.et.ff.de acqui.pos.l.i §.si uir uxori.sinaūi factū cōtinet in se iuris effectuz tunc sup eo fingit sicut reuersū fingit nō captū et mortuū apō hostes fingit mortuū ante captiuitatē ut.d.l.deniqz et .ff. de uul.et pup.l.lex cornelia.Et de capti.l.in bello.§.facte.sed melius fac.l.retro.et.l.in omnibus in eodem titu. et .l.qui in utero.ff.de sta bo.et.l.i.in princi.ĵ. de re.uxo. ac.istud uidetur mihi q̄ō est tradere ignotū p ignoti⁹ quapter mihi uidetur dicēdū q̄.l.fingit semp aliq̄ō faciuz quo ficto factū ipsū hētur ꝓ ueritate quo ad oia resultātia ex effectu et fine ꝓpter quē.l.talē fictionē facit uel induxit.unde si fingit captū ad hostibus nunq̄ captū uel ante captiuitatē mortuū et sic in ciuitate fuisse fingit ut liber moriatur uel ut liber et nō seruus retro reperiatur. Ista aūt ficta libertas ad oia que necessario inferūtur ex illa se extendit iō bene sequitur q̄ illa fictione qua retro fingitur liber fingitur liberos in ptāte retinuisse mrimonium cū uxore ꝓdurasse.dñiuz rex nunq̄ ꝓdidisse sz apō eū cōtinuo fuisse qz amissicis omniū istoꝝ seruitus erat immediata cā sed nō recuperat possessionē coꝝ quā per se possidebat nisi de nouo apprehendat nec fingitur ꝓdidisse que seruit⁹ rñ fuit immediata cā amissionis qz ꝛ si captus liber ꝓmansisse possessionē solo animo perdere poterat.l.iii.§.in admittēda de acqui.pos.ff.uel se la captiuitate si alius cū ut seruū bona fi.possedisset.l.i.§. sed ꝛ ꝓ cū in.e.n.uel alē.l.fingit sup facto ut tale factū fictū hētur ꝓ uero quo ad oia que iur.sūt nō quo ad alia que in facto cōsistūt seu aliud factū pæt fictū requirūt ut.d.l. deniqz.et.d.l.in bello.§ facte.uel tertio dic q̄.l.fingit sup facto ut tale factū fictū habeatur ꝓ uero i omnib⁹ in quibus ipsū factū fictū haberi ꝓ uero ē equū et nō iniquuz cū ipsa fictio ab eq̄tate ꝓcedat ut.l.postliminii circa pri. ff.de cap.cū ergo usucapiones et prescriptiones cū alteri⁹ dāno ꝓcedāt merito ne ꝓcedāt ad interruptā possessionem nō trahitur fictio et ita so.ꝓcedit de mente gl.fi. in d.l.deniqz.Quero.iii.ad ōclarationē p̄dictoꝝ statutū dic q̄ scolares habeant et tractētur ꝓ ciuib⁹ uel q̄ statutū in ciuibus hēat locū in scolaribus an tale statutum dicit fingere uel fictionē inducere.dic q̄ nō qz cōtra ueritatē nulla est assūptio.sz ē statutoꝝ uel priuilegioꝝ extensio uel ad ciuilitatē assūptio q̄ō fieri pōt uere et ꝓprie absqz aliqua fictiōe.l.xiues.ĵ.de icol et q̄ō ibi no.li.x.ꝛ ff ad mu.l.i.secus si statutū uel priuilegiū dicerz q̄ ꝓ iur. originariis habeātur et sint nā tūc dico q̄ ē fictio qz in re certa cōtra ueritatē assūptio Sed tūc quarto quero an statuta sup uero hēant locū sup ficto et nō insistēdo i ar.ꝓ et cōtra sciendū ē q̄ō bal.hic distinguit.aut fictio ꝓcedit ex odio et statuta in cāu uero nō habēt locū in ficto ꝛ ꝓ hoc allegat.l.status.§.cornelio.ff de iur. fi.et.l ex ea ꝓte §.insulā.ff.de uer.ob.aut fictio ꝓcedit ex fauore et priui

legio.et tũc statuta in uero habẽt locũ in ficto.z est ratio
quia priuilegiũ equipollet nature.ut nota.io.an.in.c.fi.de
cõsue.li.vi.hec distinctio nõ apper michi perfecta.qz.in.§
conclio illa nõ est rõ qz casus fictus ꝓcedat ex odio sz
quia mors illa ciuilis.et ficta nõ est opata in cãu illo cũ
den effectũ quẽ naturalis et sic uera mors ut pz ibi i lra
et idem dico de.§.insulam et de aliis.ll.ibi per glosaz al
leg. secus si in casu de quo queritur esset opata effectũ na
turalis.quia tunc de ficta idem iudicat qõ de uera ut.ff.ꝓ
so.l.act.§.publicat.et de bo.pos.con.ta.l.i.§.fi.ꝑterea ubi
ex fauore ꝓcedit casus fictus nõ propterea statuta in ue
ro bñt locũ in ficto ut.l.iii.§.hec uerba.ff.de nego.ge.qua
ꝓpter mihi uidetur sic dicẽdũ aut.l.uel statutũ disponit
quid sit fiendũ sup uero et quid sup ficto et tũc illud ser
ua ut.l.iii.in prin.ff.de nego.ge.et in.§.hec uerba et.l. cuz
ex oratione in prin.ff.de excu.tu.cũ sy.aut in utroqz non
reperitur statutũ expressũ quid fiendũ et tũc aut apparet
ex uerbis ꝙ dispõ illa facta est i priuilegio ueri respectu
ficti et tũc in ficto nõ põt locũ habere qz tũc esset uenire
cõtra uerba et mentem statuentiũ quod nõ ẽ dicenduz .l
nõ alit de le.iii.et pone rez in exẽplo. Statutũ ẽ ut ciues
originarii gaudeãt certo ꝑuilegio uel imũitate certe ciuet
ex ꝓstitu.nõ debẽt hoc priuilegio gaudere et hoc demon
strat illud uerbũ originarii.aut nõ apper ex uerbis ꝙ di
spositio illa emanet in priuilegiũ ueri respectu ficti et tũc
aut dispositũ nõ põt cõuenire nisi uero ita ꝙ nõ ficto. et
adhuc idẽ qz exquo fictũ huius dispositionis non est ca
pax aliud dici ñ ꝑt ar.ff.ꝏ acc.l.hos accusare.l.oib⁹.et .j.
de fur.l.apud antiquos in fi.aut dispositũ põt ita conue
nire ficto sicut uero et sic utriqz et tunc aut mens et ratio
disponendi ita bz locũ in ficto sicut uero et tunc statutuz
locũ bz in utroqz nec curo an dispõ sit fauorabile uꝛ odio
sa quia si odiosa ut penalis habet locũ in uero fortius i
ficto.quod probo qz statuta in filio nocante patrẽ in ius
sine uenia habẽt locũ nedũ in parte naturali et sic uero.
sed etiam in ficto ut in adoptio ꝙdiu durat adoptio ut
l.adoptiuũ in prin.ff.de in ius uo.et tñ ex eoꝝ parte dis
positio ẽ penalis et odiosa ut insti.de pen.re.li.§.fi.z iõo
si statutũ dicit ꝙ nullus ex ciuibus uadat ad talem locũ
sub certa pena uel nõ possit agere cõtra cõc nisi certa for
ma seruata sub certa pena locũ habebit illud statutũ in
ciuibus nedũ originaris sed etiã ex cõstitu.aut mens et
rõ cõdendi uel disponendi in uero nõ bz locũ in ficto et
tũc ad fictũ nõ extenditur.l.ex parte.§.insulã.ff.de uerb.
ob.et.l.statius.§.conclio.ff.ꝏ in.fi.hec no.ut subtilia et in
audita Quero an plures fictiones possint cõcurrere
circa idẽ.ꝏ hoc remitto ꝑ presenti ad no.ꝑ bar.ff.ꝏ usu.
ꝑ emp.l.si qs ꝑ emptore ad fi.et dicã in.l i.ꝏ do.promi.
ubi cadit. Nũc trãsco ad materiã presumptionũ . circa
quã est sciendum ꝙ aliud est suspitio aliud presumptio
nam suspitio tantũ homini conuenit presumptio uero le
gi et homini. Est enim suspitio modice uirtutis in cõde
nando.l.absentẽ.ff.ꝏ pen.et ꝏ suspitio quedã animi pas
sio cũ precisa ignorãtia extremoꝝ uel sine applicatione
animi ad aliqꝏ extremoꝝ.et de ista nihil ad.l.istam.pre
sũptio aũt nõ est sine applicatione animi ut ꝓbẽt ex se
quentibus Diuisiones autem presũptionũ sũt plures z
ꝓma diuisio est qz alia legis alia hominis.presũptio.l.ẽ
duplex ut in hac glo.nã alia ẽ iur.et de iure alia iuris tã
tũ. Juris et de iure iõ dicitur et cognoscit quia a iure in
ducitur et sup ea statuit ut ei stetur.et iõ ꝑbatio in cõtra
rium nõ admittitur et iõ põt hec presumptio sic ꝏscribi
ꝑsumptio iur.et de iure est applicatio animi legislatoris
sup uerisimili eius de quo queritur sanctione eius firmata
Est ãt huius presũptionis effectus quia ut dixi ꝑbatio
in cõtra.nõ admittit et per cõsequẽs ex tali ꝑsumptione
is cõtra quẽ est ꝑsumptio cõdẽnatur.exẽplificat aũt ista
glo.hãc presũptionẽ p.l.fi.j.ar.tu.et.l.antique.j.ad uell .
alit addũt et p.l.fi.j ad macc.qõ an su uerũ ibi dicã . Et
de iur.can.habes exẽpla.Si quis cõtraxit matrimonium
cũ ticia ꝑ uerba de futuro et eã cognouit postea carnalit
certe ex ista cognitione canon presumit in eã ut uxorem
cõsensisse et ꝑbõ in cõtrariũ nõ admittit ut extra de spõ.
c.is q.et idẽ si cognouit spõsã suã cõditionalẽ ius presu
mit pux cõsensũ iõ statuit ꝑ matrimonio seruanduz ex
tra de spõ.in pub.c.de illis.et de cõdi.appo.c.per mas et
idẽ si qua inuita fuerit uiro tradita et postea per carnalẽ
copulã cõsenserit ut extra de eo q̃ dux.ca.ma.per adulte.
pol.c.significauit et qui ac.ma.co.c.insup uel si postea cũ
eo per annũ et dimidiũ stetit.nam ulterius ad ꝑbandũ
uiolentiam nõ admittitur quia cõsensisse presumit .extra
de spõ.c.ad id qõ z.c.inuenis: et idẽ de ea que inuita se
dic.intrasse religionẽ.extra q̃ cle.uel nouẽ.c.fi.Sed hic ac
tendẽdũ qz licet cõiter dicũt doc.cõtra hãc presumptionẽ
nõ admitti ꝑbationẽ in cõtra.tu habes glo.singularem
ꝙ cõtra hãc presũptionẽ admittitur ꝑbõ in cõtra.ꝑ ad
uersarii cõfessionẽ lz nõ per alias spẽs ꝑbatio et ista est
in autentica.de equa.dot.§.aliud et incipit.i.dicat et ita
Cy.in auten.sed iam necesse de dona.an.nup. Quod
an in omnibus casibus suprascriptis procedat exami
nãdũ ei cui casus euenerit relinquo quia tẽpus ad pñs
nõ suffragatur. Presũptio aũt iuris sed nõ de iure cog
noscitur ex eo quia.l.ꝑsumptionẽ ipsã inducit.et ideo di
citur iuris et nõ ẽ ꝏ iure.qz sup ea nõ statuit.i.nõ dispo
nit ei stari.Et hec põt sic describi ꝑsũp.iur.et nõ de iure ẽ
applicatio ai legislatoris sup uerisimili trãsferens on⁹ ꝑ
bandi in aduersariũ.Est ergo huius ꝑsũptionis effectꝰ
ut ex ea is cõtra quẽ est ꝑsumptio cõdẽnetur nisi ꝑ reum
ꝑbetur cõtra.ꝑ aliquã legitimã spẽm ꝑbõnũ et exem
plũ habes hic.et.ff.e.l.si pcũm et.l.si cyrographũ et.ff. ꝏ
pac.l.postq̃ et.l.labeo.et.s.ut om.iu.tã ci.q̃ mili l.i.cum
sy. Nunc de presũptione hois.i.iudicis et hoc est quã
do presumptionis effectus in iure nõ est expssus sed in
iudicis ut hõi uiri arbitrio dimissus ut.l.minor ex aspec
tu.ff.de mi.et.l.utrũ.ff.de dona.inter ui.et uxo. Et hec est
duplex alia temeraria qz ratione caret et ista ꝓprie nõ ẽ
appellãda presumptio quia caret effectu et a iure repel
litur nec animũ iudicantis mouere ꝏz.ii.q.i.c.i.et.vi.q.i.c.
ones.et extra.de sy.c.lz beli.ideo uane uoces populi nõ
sũt audiende.l.decu.j.ꝏ pen.alia nõ temeraria et hãc di
uido i tres species graduales qz alia uehementior alia ue
hemens alia leuis.Uehementior est applicatio animi cu
iuslibz boni uiri ad id qõ ex facto ꝑbato ẽ ualde uerisimile
pz in eo qui ꝏr furiosus et nõ sane mentis qz ex gestis
et sermonibus eius presumitur ut no.in.l.nec codicillos
j.de codi.et extra de succe.ab inte.c fi.Uehanes ꝑsump
tio est inclinatio animi boni uiri ad alterũ extremoꝝ in
tellectu ꝓueniẽs ex aliqua cõiectura notabili.Leuis pre
sumptio nõ inclinat animũ ad aliqꝏ extremoꝝ sed poti
us de aliquo eoꝝ suspicari facẽ.unde leuis presũptio po
tius in suspitiõ trãsit uñ possũ eã sic describere.leuis ꝑ
sumptio est passio animi ad aliquod extremoꝝ nõ incli
nari sed suspecti ex leui cõiectura procedẽs.ista modicũ
operat in cõdemnando.Sz an in criminalibus faciat in
diciũ nõ est hic examinandum.pria ẽ sufficiẽs ad informã
dũ iudicẽ ut secũdũ eã ꝓnunciet ut .o.l.nec codicil.
et.l.furiosũ.j.qui te.fa.po.et.ff.de tu.et cu.da.ab hi.l.his
qui.§.fi.z de cõdi.insti.l.quidã.z extra de presump.c.ad
uerte et de iudcis.c fi.et hãc quã uehementiorẽ dixi.aliq̃
doc.appellãt uiolentã ꝑsump.ut no.glo.in.c.litteras ex
tra de ꝑsump.secunda nõ sed ꝑbationem coadiuuat ut
patet in presump . que insurgit ex fama .ff.de testi.l.iii.

eiusdem.licet in aliquibus casibus fama p se sufficiat ut
dixi in materia fame in.l.ca.quidē.j.de accu.et qz uebe
mentior a uebemenci male discerni pōt iō in iudicis ex
amine relinquo.l.ob carmen.§.si testes.ff.de testi.et con
tra eas dubitandū nō est quin ꝓbōnes in cōtra. admit
tātur.Alia diuisio presum.fit hic p ia.de ar.que ad lfam
fuit bernar.in.c.is q.extra de spon.l.quia alia nature ut
qz qlibz bon⁹ qlibz san⁹ qlibz dign⁹ alia facti alia iuris
et hanc subdiuidūt in duas ut.s.dixi sed nō ē uis qz z p
sump.nature a iure sunt inducte.unde et iuris sūt et san
ctius est dicere q natura est una de causis ex quibus p
sumptiones inducūtur de quibus in sequen. Quero ex
quibus causis presumptiones oriantur uel inducantur
et qz nō omnes posset enumerari aliquas dicam et prio
ex natura iō quilibz in suis membris presumitur pfectus
l.nō sūt liberi.ff.de ita.bo.et.l.q certatū.j.de postu.here.
insti.nihil.n.natura imperfectū in quolibet suo genere seu
specie ꝓduxit iō eius individua presumūtur pfecta nisi
cōtra.ꝓbet.similit quilibz presumitur sane mentis ex eo
qz hō ē animal rōnale et sic sanc mentis qz insani carēt
rōe ut.l.nec codicillos.j.de codi.et extra de suc.ab inte.c.
fi.Similit qlibz bonus et dignus.l.cū quidā et.l.cū pat.
§.rogo de le.ii.et per cōsequens parētib⁹ gratus.l.iii.et.l
omnimō.s.de inoffi.te.et nedū pentibus sed cuilibet suo
benefactori.l.i.et fi.j.de reuo.don.et hec oia opatur rō
instra homi a natura ista nī presumptio.p cōtrariā ꝓba
tionē tollitur ut.d.ll.et p cōtrariā psump.elidiur nā na
tus de prauo genere prauus presumitur.ff.de edi.edic.l.
q si nolit.§. q mancipia et.j.ad.l.iul.ma.l. quisqs et ex
sermonibus quis insane mētis iudicatur ut i.d.l.nec co
dicillos no.nec presumitur quis uiuere uento quia natu
ra ad hoc hominē nō ꝓduxit.j.de ali.prest.l.fi.Item in
ducitur presumptio ex cōsuetudine loci et persone tā i lo
quendo q̄ in faciendo.ff.de pig.ac.l.uel uniuersorū et ō
ali.lega.l.mella.§.i.et de fun.instru.l.cū delationis.§.asi
nam et.j.de agri.et censi.l.domini predior. Item ex uici
nitate seu cōiunctione scripturar presumitur et intelligit
intellectus precedentiū et seq.ut.l.heredes palam.§.sed
si notam.ff.ō testa.et.l.sed si seruus pluriū de le.i.Simili
ter ex uicinitate loci scientia rei que nō est clandestina pre
sumitur ut.l.si uicis.j.de nup.et.l.filiū.ff.de his qui sunt
sui uel.ali.iur.et.c.q̄ro extra de presump.Similiter ex cō
iunctione psonar presumit quis scire erate cōiuncti sui.j.
de li.ca.l.si filiū.et.s.de in inte.restit.l.de tutela et ibi gl.si
militer ex fama loci uel uicinie presumit rei scia ut no.j.
de pi.tu.l.uerba. Item ex uerisimili inducitur presūptio
iō nō presumit quis uelle spōtanee de maiori dignitate
trāsire ad minorē sed ē sic.ut extra de presump.c.qz ue
risimile.et extra de cle. nō resi.in ecclesia.c.i.Similit si in
strumentū reperitur cācellatū presumitur debitorē libe
ratū ut.ff.e.l.si cyrographū et idē si ꝓbetur debitori red
ditū.l.labeo et l.post q̄.ff.de pac.Itē presumitur q quis
cognouerit uxorē cū qua diu cohitauit ut.xxvii.q.i.c.nec
aliqua. Idē de inuento nudo cū nuda et solus cū sola ñ
presumitur fornicat⁹ extra de presump.c.lris.Similit fa
ma antiqua quā antiqui famāt p̄sumit uera.ff.e.l.si arbi
ter.et hec oia presumūtur ex uerisimili et sub isto modo
multi alii p̄ ñt adduci.Itē ex diuturnitate tpis cū patientia
eius qui debuit cōsentire presumitur iustus et cōsensus
l.si filius.s.de pe.here. Item ex multiplicata traditione
accessorii presumitur obligatio sortis.l.cum de in rem uer
so.ff.de usu.et tāto fortius ex multiplicata so.principalis
presumitur obligatio ipsius ut dixi in.l.si certis annis.s.
de pac.alie cause enumerantur p Spe.in ti.de presump.
§.i.ubi uide. Ultimo scias q q̄ñq ex preterito p̄su
mitur in presenti ut hic et.ff.de re mili.l.non omnes.§.a
barbaris cū si.et etiā in futurū ut extra de presūp.c.mā
data ubi qui laudabilis uite fuit in preteritū presumitur
in futur et qui negligēs fuit in obseruantia.l.presumitur
in futur ut i.e.ti.c.scribā. Ideo q semel malus omni tēpo
re presumitur malus.l.si cui.§.idez.ff.de accu.q̄ñqz ex p
terito presumitur in preteritū ut.xxxvi.di.qz sūt culpe et
hoc semp locū hz q̄ñ ex preterito q si presens esset presu
meretur in tēpus p̄teritū.nā tūc de preterito presumeret
magis in preteritu et sic qui heri fuit minor et anteriori
tpe fuit.et qui erat pauper iā ē annus tempore anteriori
presumitur pauper.q̄ñqz ex presenti presumit circa p̄ñs
xliiii.di.multis et.xxviii.di.prīusq̄ et.s.l. ꝓtuna et.j. de
serui.expo.l.moueor extra de sen.ex.c.in audientia.q̄ñqz
ex presenti circa preteritū.j.de adul.l.si qui et.s.e.l.ex p-
sona.et uide que ibi dixi.z.xviii.di.c.peruenit.q̄ñqz ex p
senti circa futur.l.d.si quis diaconus.et.s.de epi.et cle.l.
si quem q̄ hic no.glo.et Archidia.in.d.c.cū multis. Ex
predictis infertur q q̄ semel fuit excōmunicatus p̄sumit
adhuc esse ut no.Spe.in ti.de presump.§.spēs v.ité no.
et hec pe.et cy.Et dicit glo.q ubi periculū aie uertit sem
per in illā ptem hz fieri presumptō.que ꝓ aia uidetur tu
tior et magis salutifera.ita no.in.c.i.de seru.in ordi.fa.

Utrem.

Primo super necessario cōsulit.secūdo fri
uolā allegationē reicit.secūda ibi q enim
Nō sufficit probari qō qō status nō mo
ueatur fratribus ut presumatur quis ingenuus sz qō mr
fuerit libera añ eius ptum.h.o. No.q oli seruus hodie
presumitur nisi cōtra.ꝓbet. Item no.q licet manumissio
mris ꝓbetur nō tñ filius presumitur ante editus. Ex q°
colle q ꝓbatio que nititur ex tpe requirit ꝓbationē illi⁹
tpis alias nō cōcludit.cōtor.extra de ꝓba.c.in presentia
et.ff.de ince.tu.et nau.l.i.§.ex incēdio et no.in.l.cū acuz
ff.de neg.ge. Itē no.ex uerbo.editā q nō curat si filius i
seruitute matris fuerit cōceptus dūmō tpe libertatis eius
fuerit editus et idē ē si medio tpe mater libera fuerit licz
tpe partus serua sit qz liber nascitur et ita limita illā.l.ut.
ff.de sta.ho.l.et seruor.§.ex cōtrario et.§.se. Op.q non
dz ꝓbare manumissū qz in dubio presumendū est ꝓ in
genuitate argumento.ff. de regulis iuris.l.in ambiguis.

Solu .ut in glo.i.quia constabat hic matrem ancil
lam fuisse et sic perduraſſe presumitur argu.s.l.proxima
et.l.id qō nostrū.ff.ō re.iur.cū sy.Op.q rex.fuerit insuf
ficiens cū et aliis modis ꝓbetur ingenuitas q̄ p manu
missionē q hic no.in glo.So.cōfitendo q alii modi sūt
sed hic manumissio tātū allegabatur et sic de aliis mōis
nō erat hic querendū.Oppo.iii.q nō dz ꝓbare se editā
post matris manumissionē quia cū potuerit ita edi post
ea sicut añ in hoc dubio presumendū est q postea ut fa
uamus ingenuitati ar.ff.e.l.cū de erate So.q̄dā dicunt
q hoc operatur hic qz mr fuit aliqñ ancilla qō non pla
cet glo.qz ex hoc nō sequitur ergo in deteriorē partē pre
sumere debemus iō dic.glo q sic presumitur qz erat in
possessione seruitutis ar.l.mouco.j.de serui.expo.Sed
cōtra hāc solu.arguo sic si erat in possessiōe seruitutis er
go nō erat rea sed actrix.sed tex.hic in scēda parte dic. q
se defēdebat ergo illa rō nō cōuenit huic littere So. q si
actrix erat so.glo.ē bona q debz ꝓbare id qō est causa
sue intentionis et sic cū diceret se ingenuā oz q ꝓbet id
qō cōcludat ingenuitatē ut.s.e.l.ncqz.sed si erat rea z sic
erat in quasi possessione ingenuitatis et sic actor dicebat
eā ancillā ad qō ꝓbandū inducebat q mater eius ancil
la fuerat replicabatur q manumissa fuerat illa dicebat
q postea nata fuerat certe.l.ista uult q dz ꝓbare .cuius
contra.uult ista glo.Quid dicem⁹. dicendū q utrqz di.
uerū idco dic aut ista rea solū se defendebat et solum se

absolui petebat.et uer. dic.glo.aut ultra petebat.l.se libe-
ram uel ingenuā pnūciari 2 tūc ut hāc pnunciationem
cōsequatur oz eā postea pbare editā fuisse.ut hic.et hoc
uult hic dicere ia.de ar.l3 per uerba obscura.Sz ea hoc ñ
pbante.sed solū matrem manumissā licet hanc pnunci
ationem sup ingenuitate nō.consequatur an saltem sim-
plicem absolutoriā cōsequat actore nō pbante eā ante e
ditā.dicendū est q̄ sic p hanc glo.et per no.ff.e.l.circa gl.
fi.ad fi.Ulterius ia.de ar inducit hanc.l.ad.q. creditor a
git ypoth.cōtra tertiū rei possessorem qui rem emit dicit
possessor fateor q̄ ista res fuit debitoris mei sed onde. q̄
sua fuerit tpe obligationis qō est necesse ut.l.et q̄ nudus
§.qō dz.ff. ō pig.dicit creditor imo pba tu q̄ tu an emi
sti querit qs pbat dz.2 dic ipe q̄ creditor siue agat siue
conueniatur qz aduersarii intentio ē fūdata unde si uellz cū
repellere semp dz pbare ut.j. de dona.an.nup.l.de reb⁹
et hic cū fi.s.in no.alle. Jtē fac. ad aliā.q.statuto cauetur
ut bānitus possit impune offendi mō pone q̄ ticius fu
it bānitus.xv.dic Junii quidā uulnerauit cū q̄ alias ac-
cusatur uel cōtra quem inquiritur et mensis nō dies ut ē
moris in accusatione uel inquisitione ē positus nec po-
stea pbat.sed ō mēse tātū re⁹ q̄ excipit et probat de bā-
no petit se absolui qz in parte illius mensis potuit licite
offendi.Ecōtra actor di.q̄ nō ipse sed reus dz pbare q̄
tpe licito fecit.querit q̄d iur.et uidet q̄ debeat cōdēnari
qz accusatoris intentio est fundata de iur.cōi qz factū in
se ē oi tpe ō genere pbibitorz igitur qui excipit de pcus
sione rōe tpis illud dz pbare qz exceptio est illa que nit
titur ex tpe et nō accusatio igitur tēpus pbz ut hic cuz fi.
fac.l.ab ea pte.ff.e.bar.tz cōtra.ff.de op.no.nū.l.nō soluz
§.sed ut pbari ex eo qz in delictis pbōes debēt cē clare
ut.j.e.l.fi.Sz nemini dubiū q̄ licz factū sit clare pbatuz
tū an illud factū sit cēsendū delictū uel nō est factū dub-
um ergo dz sequi absolutio ar.ff.de pen.l.interpretatiōe
et p hoc specialit inducit.l.si post.§.ō pet.her.et quod
dic.de tpe idē dic.de loco 2 hoc no.

Cum precibus.

Primo repetit thema ex quo tacita elicit
questio.secō ad⁹ ponit solutio.secūda ibi
unde addito.Statur instrumēto donec p
betur cōtra.et plus ualet qō agitur q̄qō in instrumēto
scribit seu simlate cōcipit.b.d.Glo.i.duplicit exēplificat
dic ut in ea et scōz exēplū de cōmodato magis amicat
litere.No.ex primo exēplo q̄ interdū simulatio uertit
circa rem tātū ita q̄ nō circa contractum uel titulū.Et ex
secō no.q̄ simulatio interdū uertitur circa cōtractū et ti
tulū et nō circa rem cōtor.j.plu.ua.qō agi.l.emp. qñqz
uertitur circa qualitatē tantū ut si cōtractus esset cōdō-
nalis et simulatur purus uel ecōtra.nā tūc in eo tantū in
quo est simulatio ēualet ueritas qñqz est simulatio in p
sonis et ueritas in cōtractu ut qñ unus agit cū alio ut in
persona tertii cōcipiatur cōtractus uel instrumentū 2 tē
talis cōtractus ualet in se quia uerus et ex eo acquiritur
illi qui aliū subiecit.l.si filii.j.de dona.inter ui.et uxo.
No.etiā ex lra ista ibi nec ad nomē 2c.q̄ carentia effectu
debēt carere etiā nomine.Op.cū glo.q̄ cōtra instrumen-
tū nō possit pbari cōrariū ut.l.fi.j.ar.tu.et.l.si alii .ff.de
usufruc.lega.So.ut in qualibz casu no.qz in illis p istru
mento est presumptio iur.et de iure cōtra quā nō admit
titur pbō ut dixi lati⁹.s.e l.fine possidetis.Jtē in illis de
simulatione nō querit hic sic.Quero ab extra qualiter p
tra instrumētū pbetur.et breuiter dic aut q̄s uult falsita-
tem instrumēti pbare et dic q̄ pōt etiā p testes ut.l.opti
mā in fi.j.de cōtra.et cō.stip.et dicitur falsū qz cōtra eius
uolūtatem est scienter factū.aut uult pbare errorē scribē-
tis et etiā pōt per testes.l.error.j.de testa.aut uult pba
re simulationē et tūc aut cōractus fuit celebratus in scri
ptis et nō pōt nisi per cōrariā scripturā ut.l.generaliter
cū glo.j.de nō nu.pec.aut cōractus fuit celebratus sine
scriptis et tūc pōt simulationē pbare p testes ut no.glo.
in prin.in.l.illicitas.§.ueritas.ff.de offi.pres.aut uult p-
bare solēnitatē cōractus defecisse et pōt et per testes ut
no.glo.in.l.iur.gen.§.q̄ fere.ff.de pac.

J de possessione

Diuiditur in duas .primo qz in ea que ō
seruitute se pronocat in libertatē. secundo
ecōtra qñ de libertate pronocatur in ser-
uitutē.secūda ibi nō si.Nō pdest ancille pronocāti se i li
bertatez brē instrumēta emptionalia pēs se qō ei pdest
si in seruitutē puocetur nisi dñs tūc pbet instrumēta si-
bi fuisse subtracta b.d.Uel sic per instrumentū qō pba
tur subtractū libertas nō pbatur sed potius cōtra sub-
trahentē presumitur.b.d. No.q̄ subtrahēs instrumen
tū presumitur hīc malaz causā. Jtez no.q̄ furto pbato
ad alia indicia nō est recurrendū.Oppo. cōtra tex.in fi.
q̄ implicet cōtradictionem qz si pbatur furtū instrumē-
ti emptionalis necessario pbat ēptio cū alias nō pōt te-
stis scire an sit instrumētū emptionale nisi ipsi⁹ tenorē co
gnouerit. So.hic nō allegabatur q̄ furtū factū fuit istru
menti emptionalis sz simplicit instrumenti uel si allega-
batur sufficit pbari q̄ subtraxerit istrm qz presumptio ē
q̄ emptionale fuerit in odiū eius ut hic et hec melior se
cundū quosdā.sed dic ut.j.dicā.Oppo.tūc q̄ imo testes
habeant necesse deponere de tenore instrumenti.ut.j.tit.
proxi.l.testiū in fi.et.j.de fi.instru.l.sicut iniquū.so.ut gl.
q̄ cōtra eū qui ex instrumento erat obligatus nō est ne
cesse pbari tenorē instrumēti. sed tātū furtū fuisse ab eo
factū ut hic.cōtra aliū aūt qui ex instrumento nō est ob
ligatus nō sufficit pbari furtū nisi tenor instrumēti pbe
tur ut in cōrariis addūt moderni ut Ly.q̄ in cāu nro ō
bet dari sacramentū actori pro supplemēto pbationis.j
unde ui si qñ.Sed aduerte rogo te qz si sertem et cōtinu
ationē b⁹ tex.attendamus clare pcipiemus q̄ tenor istru
menti p ipsū pbatur qz ipsa reperebat in seruitutē et ipa
se liberā dicebat ad qō pbandū inducebat quasi posses
sionē libertatis et instrumentū emptionis producebat:
quod asserebat sibi redditum et iste replicabat q̄ nunq̄
reddidit sz furto subtraxit ita q̄ furtū pbauit illius istru
menti qō ipsa pducebat ut redditū et sic tenor p seipsuz
pbatur nisi dicas q̄ hic mutat casū.Quero modo cū gl.
super uerbo emptionis iste dicebat cutichia eius ancil
lā an sufficit produci instrumentū emptionis glo.aliter
nō respō.sz Ly.in addit.dic q̄ moderni dicūt q̄ si instrm
emptionale pbat talē emptionē p q̄ seruit⁹ inducitur ēt
si prius libera erat ut pura qz uenire se passa est ad pciū
participandū.l.et in seruoz.§.i.ff.de sta.ho.et tūc sufficit
instrumentū emptōnale nō alias ar.s.e.cū res. Jsti sup-
ponūt in primo membro unū impossibile.qō demōstro
qz ipossibile ē instrm emptionale pbare seruitutē lz pro
bz q̄ uendita fuit ad pciū pticipādū quia si hoc cōtine-
bitur in instrumēto statim apparebit q̄ emptio est ipso
iur.nulla qz emptor nō fuit ignarus cōditionis isti⁹ cu-
thichie sic uendite quod est necesse ut no.in.d. §.i.et si ñ
cōtinebitur p ipsū instrumentū dūtaxat nō pbatur sed
opus est q̄ aliud ab extra probetur quo nō probato nō
probatur ipsā fore ancillā nisi probaret q̄ uenditor fuis
set dominus ut.d.l.cū res. Quid ergo dicendū de intel
lectu b⁹.ii.&.ego credo sic dicendū aut ista cutichia petit
in seruitutez redigi quasi aufugerit ipsa autez dic.q̄ nō
aufugit sed quod libera est et de uoluntate actoris re-
cessit et q̄ istrumentuz emptionis sibi reddidit ut libera

esset et illud dicebat penes se habere qõ videbatur suf/
ficere secũdum tempora huius.l.nisi dominus ꝓbaꝫ in
strumentũ subtractũ ut.l.i.ꝗ.de lati.li.tol.§.ille aũt.et tũc
probata subtractione sufficiebat et tenor instrumenti ꝑ
se apparebat et ita põt hic loqui.aut retento.e.themate
eunichia se nõ defendebat ex instrumento reddito sed se
liberã dicebat et tunc sufficit ꝓbari fugã ut.s.e.l.uis cũ
aut diversificato themate eunichia petebatur ancilla pro
nunciari nec ex parte actoris fuga allegabatur nec ex p
te rei traditio alicuius instrumenti allegabatur sed actor
dicebat se eam emisse et eam sibi traditã fuisse qõ fuerat
necesse cũ solus titulus nõ sufficeret. Ipsa vero negabat
et tũc actor habꝫ probare titulũ et traditionẽ ſz qꝛ tituluũ
probare nõ põt cũ asserat instrumentũ emptionale sibi
subtractũ fuisse per eandem. Dicendũ ẽ ꝙ probata sub/
tractione traditione vel licentia eam apprehendendo
propria auctoritate concessa a venditore et instrumentũ
emptionale ab ea subtractum fuisse quod sufficit i eꝰ
furantis odiũ et dicũt ꝙ testes debent deponere de te/
nore instrumenti alias nõ ꝓbarent emptionẽ nec quis
fuisset venditor et sic ꝓbatio nõ esset necessaria nec proba
biliter cõcludes cũ aliud instrumentũ et diversum ab eo
õ quo queritur tunc potuisset. Et si dicas quid ergo vult
l.ista rñ.ꝙ licet probetur tenor instrumenti non prop/
terea sequitur ergo is qui vendidit erat eius dominus
et per consequens nõ sequitur ꝙ ipsa fuerit petentis an
cilla ut.s.e.l.cũ res.oꝫ.n.ꝙ alia probentur ut ibi dixi sed
ista alia ꝓbato tenore instrumenti et eius subtractione
non sunt requirenda nec necessario ꝓbanda et hoc vult
ista lrã.et ex his pꝫ ꝙ tenor instrumenti est probandus
quicquid dictum fit.s.et quicquid sentiat ista glo. Vl
timo cum queritur an debitor presumatur liberatus pro
pter instrumentũ debiti quod hꝫ penes se.dic secundus
Ly.et doc.aut allegat se liberatũ pacto aut solutiõe.pri/
mo casu doꝫ ꝓbare sibi redditũ ut pactum presumat.l.la
beo.ff.de pac.secũdo casu aut est persona domestica et
nõ presumitur nisi redditũ ꝓbetur ut hic et.ꝗ.de la.li.tol.
l.i.§.ille autem.et.ꝗ.in qui.ca.co.consi.re. pres.l.i.aut nõ ẽ
persona domestica et presumitur soluisse et ob eam cãm
redditũ esse ut.ff..e.l.si cyrographũ et.ff.de fur.l.si fullo.
Quot autẽ testes requirantur ad probandum redditũ
dic ut no.in.d.§.ille autem.quare autem pactũ de nõ pe/
tendo non presumitur sic faciliter rñ. Ly .quia instar hꝫ
donationis que nõ faciliter presumitur cum donare sit ia
ctare et perdere l.cũ õ indebito.ff.e.t.ff.de do.l.filiussa.t
attende quia dic.bar.in.d.l.labeo ꝙ si de una re vel uno
negotio fũt confecta plura instrumenta sufficit unũ solũ
redditũ esse debitori ut liberetur ar.d.l.labeo.et quia nõ
tã sunt plura instrumenta q̃ unũ in pluribus cartis scrip
tũ ut.l.unũ testamẽtũ.ff.de testamen.

Exceptionem

Primo qñ exceptio dilatoria debet oppo
ni.secundo quando probari.secũda ibi ꝓ
bari.Casus. exceptio dilatoria solutionis
ante lit.cõ.debet opponi sed postea sufficit probari b.d:
Oppo.ꝙ etiam post lit.cõte.possit opponi usqꝫ ad tem
pus legitimũ ante sententiam.l.peremptorias.ꝗ.sen. re/
no.po.et de excep.l.si quidẽ.So.ut glo.qꝛ ille in perẽp
toria hec in dilatoria.hoc vult glo.usqꝫ ad ver.hoc rñ.l
Oppo.ii ꝙ ẽt peremptorie ante lit.conte.debẽt opponi.l
si quidẽ.ꝗ de excep.So.ꝙ ante oppo.possũt ex voluntã/
te non ex necessitate.ſz pꝰ lit.con.debent opponi ex neces
sitate ante rñ sententiã t hoc vult glo.usqꝫ ad ver.item et
quidã Oppo.iii.ꝙ post sententiã peremptorie opponi
possunt unde videtur ob.casus no.in.l.i.s. de iur.et fac.
igno. So.ꝙ in illis fallit qꝛ exceptiones ille nõ cõtra
dicũt sententie ut ibi dixi.et hoc vult glo. usqꝫ ad ver.
sinautem et ibi glosa redit ad membrum dilatoriarum
quem dimiro usqꝫ ad ver. sinautem Oppo.iiii. ꝙ di
latoria nedũ ante litis cõte.doꝫ opponi sed etiaꝫ probari
l.ita demũ.s.de procur.et.ꝗ.de excep.l.fi.et.ff.de iudi.l.ſz
et si susceperit.So.ꝙ exceptio dilatoria est duplex quia
dilatoria solutionis.et de illa loquitur hic.alia est dilato
ria iudicii qõ idẽ est dicere ꝙ declinatoria vel cuitatoria
iudicii et illa nedũ ante iudiciũ oppeni sed etiam proba
ri ut in cõtrariis et est rõ qꝛ nisi probaretur iudiciũ cuita/
ri nõ posset.Sed exceptio dilatoria solutionis non impe
dit ꝓcessũ quia venit examinanda una cũ principali cau
sa ideo licet habeat vim dilatorie quo ad obiectũ hꝫ viꝫ
peremptorie.quo ad onus ꝓbandi.et rõ rõnis est quia
hec exceptio ita cõcernit defensionẽ cause licꝫ tẽporaliter
sicut exceptiones perpetue cõcernunt defensionẽ ꝑpetuã
tñ sicut ꝑpetue ꝓbẽt postea ita et ista arguendo de ꝑpe
tuo ad temporale sicut de simplici ad respectiuũ.l.q̃ scir.
ff.ꝏ usu.quare autem habeat vim dilatorie quo ad obiec
tũ dicã in.q.isti. Oppo.v.ꝙ immo exceptiones decli/
natorie iudicii possũt opponi qñcũqꝫ.s.de procur.l.licet
et.ꝗ.si ante cõpe.iud.l.i.So.ꝙ predicta habent locꝫ qñ
exceptio declinatoria non reddit iudiciũ retro nullꝫ ut
exceptio rei iudi.transac.et si.quia ille ante li.cõte. debẽt
opponi si añ cõpetebãt vel postea si postea ceperũt cõ/
petere.l.ii.s.de consor.ci li.et dic ut ibi dixi et in.d.l.ita õ
mũ.Cõtraria vero habẽt locũ in exceptiõib⁹ declinato-
riis reddẽtibus iudiciũ retro nullũ ut est exceptio falsi ꝑ
cur.ut.d.l.licet. de qua dic ut ibi et exceptio iudicis incõ
petẽtis et de hoc plenius dixi.s.de iur.om.iud.l.i. Et est
expedita glo.usqꝫ ad fi.Reuertor ad ver.sinaũt dilatoria
ꝛc.quem obmisi qui proprie tangit casũ huius.l.et que/
ro primo de mõ et forma opponendi istã dilatoriã exce
ptionẽ solu.et dic.glo.ꝙ doꝫ opponi sub cõditione si actõ
probauerit intẽtionẽ suã ar.l.si quidẽ.ꝗ.de excep.qꝛ si fa
teretur se debere sed diceꝫ se dilatoriã habere ad soluẽ/
dũ ex pacto vel a.l.ipse cõfiteretur intẽtionẽ actoris t sic
actori non esset necesse aliud ꝓbare. Oꝫ antẽde ꝙ ista gl.
vult ꝙ cõfessus sub cõdi.nõ fit in casu cõdemnat nisi ac
tor probꝫ suã intẽtionẽ.sed glo.in.l.si quidẽ.ꝗ.de excep.
in addit.nona hoc reuocat in dubiũ.sed quicquid ibi sen
tiat hic dic.ueritatẽ qꝛ cũ unũ sit capitulũ sub eadẽ cõce
ptiõe verboꝝ rñ põt separari et ꝑ pte approbari t ꝑ pte
improbari. ut.ff.ꝏ mi.l.et.ita qꝛ sub ꝑtia ꝓdi.oꝫ diffiteri l.si
pecuniã ff.si cer.pe.et sic nõ possit magis improbari cõ/
ditio i cõfessiõe q̃ i diffessiõe et negatione qõ secꝰ est qñ
sũt duo dicta seu capitula ut hic i secõa pte gl.ſz extra gl.
aduerte quia si debet opponere sub cõdi ut glo.dic.seqt̃
ꝙ ante li.nõ cõte.oppo.sed immediate postea qꝛ exquo
requirit ꝓbationẽ narratorũ ꝑ actorẽ videtur saltẽ im/
plicite negare si nõ negauit expresse et sic lit.videtur cõte
stari ut dixi.s.de li.cõ.l.i.Et ego respõ.cõfitendo cõtrariũ
et dico ꝙ notãter iste tex.dix.i initio debere opponi et
nõ dixit ante initiũ et iõ glo.statiꝫ declarat qñ õꝫ hoc ini
tiũ litis et respõdit ꝙ doꝫ intelligi in ipsa cõ.lit.vel añ vel
circa.et bñ dicit quãtũ ad hãc exceptionẽ dilatoriã solu
tionis ꝑ quã exẽplificauit.l.ista et ita etiã inno.in.c.pasto
ralis extra de excep.sed in exceptionibus dilatoriis rõe
persone incõpetẽtis vel declinatoriis rõne litis finite di
cendũ ẽ ꝙ ille ante lit.cõte.oino debẽt opponi et est ratõ
qꝛ oppositoꝝ rõ nõ cõsenit ut in ipsa lit.cõte. seu ꝑ ipsã
lit.cõ.persona vel ꝓcessus approbetur et postea lꝫ ime/
diate impugnetur. Quero secundo et ab extra quid si
reus nõ opponit istã exceptionẽ sub cõditione nec asser
tive cõfitendo sed simplicit̃ an dicatur cõfiteri intentiõeꝫ

actoris.glo.ē singularis que dic.q̃ sic et in auten.de exhi.
et intro.re.§.sancimus uer.suscepto et ē glo. sup uer.cōte.
in fi.Sz quidā cōtra.qz si fateri uideretur cuz obiecto ex
ceptionis ipse diceretur litē cōtestari ut no.et ibi dixi.s.ō
lit.cōte.l.i.Sed falsum est q̃ dicatur litē cōtestari ut dicūt
esse casū hic et in.l.elegāter.§.si quis post.ff.de cōdi.uto.
et est hodie expditū in.c.ii.extra de lit.cōte.li.vi.ergo be
ne sequitur q̃ fateri nō uidetur sed quicquid sit.de lit.cō
te.alii dicūt idē.ut nō uideatur fateri ex eo qz inducta ad
unū effectū nō debet operari cōtra.l.ii.ad si.s.de iurā ca.
z.l.cū tale.§.falsā.ff.de cōdi.et demōstra.Sz opponēs ex
ceptionē agit impugnare ergo nil fateri uidetur qō pōt
sic confirmari quia actus gestus nō infert nisi quod ne
cessario sequitur ex illo ut.s.e.l.neqz et.j.e.l.ad probatio
nē et.j.unde cog.l.nō ob hoc.sed ex propositione excep
tōis peremptorie ppetue uel temporalis non infert ne
cessario debiti cōfessio ergo ꝛc.tertio qz in dubiis actus
hominū debet interpretari secūdū id quod minus pnu
dicat eis.ff.de seruit.l.si cui et.ff.p so.l.merito.et.ff.de re.
iur.l.semper in dubiis.dicēdū ergo uidetur ut simplicit
opponens exceptionē intelligatur illā opponere cōditi
onaliter si petitionis assertio pbata fuerit et de hoc uide
tur hic casus apertus et.j.de excep.l.si quidē et.ff.de ex
cep.l.nō utiqz et extra de excep.c.cum uenerabilis.et hoc
rz ibi Inno.uel p defensione glo.dic subtilius qz et si
fateri uideatur illa cōfessio nō pōt approbari z exceptō
reprobari qō cōsecutiue uenit ex illa ar.eius quod no.in
l.ii.j.de do. an.nup.quinimmo cōfessio non pōt cē uera
nisi exceptio sit uera cū omne implicitū uel ex alio illatuz
supponat explicitū ex quo infertur illud esse uez.Nō ei
ex falso sequitur uerū nec de nō ente aliquid ut.j.c.l.ac
tor et etiā nō ualet cōsecutiuū ubi nō ualet alter pbatuz
expressuz ut.s.de leg.l.non dubiū et.ff.de seruit.ru. præd.
l.iii.§.fi.in fi.et sic si fateri uideretur cōditionalis fateri dicit
pura si exceptio p uera ponatur qua pro uera posita cō
fessio nullī ē p iudicii iō nō expedit excipiēti ut pbz exce
ptionē nisi actor pbz intentionē et ita est ȳtras.Szp poterit
reperi postea unū tex q̃ fecit me multū dubitar.j.ii.i.au
ten.si dicatur in prin.sed dic ut ibi dixi. Quero cū gl.
an pbata intentione actoris poterit reus oi tpe suā exce
ptionem pbare et respō.cū glo.q̃ sic infra tēpus legitimū nisi dicerit testificata quia tuc nō pōt per testes ut
in auten.hic posita.Expedite sūt glose. Quero quarto
exceptio illa dilatoria solutionis nō fuit opposita añ li.
cōte.nec in ipsa cōte.an poterit opponi postea infra tem
pus quo possūt peremptorie excep.opponi. et uideur
q̃ nō p illā.l.in cōtra.fac.qz si nō esset necesse q̃ ante pro
betur sz demū pbata intentione actoris uidetur q̃ tūc op
poni possit sic et alie excep.quasi añrior oppo.habeat so
lū effectū cuiusdā prestationis ar.j.de exc.l.si quidē.

Quidā dixerūt q̃ postea opponi pōt sed nō optinr
eundem effectum quem operaretur si ante opposita
fuisset dicentes q̃ si ante opponatur et actor desistat
quod facere posse dicunt ar.l.i.s.de plu. pet. tunc ad
ulteriora nō procederetur ubi aūt nō desistat tūc si post litē
cōte.reus eā pbet cōsequetur duos effectō. qz euitabit cō
demnationē et absoluetur ab obseruacione iudicii et cō
sequetur penā duplicationis induciarū ut insti.de exce.
§.ipales uer.hodie.sed si nō ante litē.cōte.nec in ipsa cō.
sed postea opponat tūc illa cōmoda postea nō cōseque
tur qz ad solutendū cōdemnabitur cū cōmodo opposite
dilationis dūtaxat et nō cū duplicatione et est rō qz illa
cōmoda cōcedūtur ei qñ ante litē cōte.opposuit ita q̃ re
us desistēdo potuit penā illā euitare ar.d.l.i.s.de plu.pe.
et.l.amp.ff.rē ra.ha.et hāc opi.sequebatur nic.de ma.alii
ut Inno.in.c.pastoralis de exc.dic.q̃ si fuit opposita. et

pbata ante li.cōte.actor repelletur ab agendo tanq̃ ma
le agens ut.ff.qñ di.usuf.le.ce.l.i.in fi.et.ff.ō eo quod cer.
lo.l.iii.§.si quis ita.et de uer.obli.l.cōtinuus.§.ii.et indu
cie nihil omin? ipso iure reo duplicant ut.d.§.hodie z ō
plu.pe.c.i.uer.ante.lz añ sit opposita nō tñ est antea pba
ta sed postea tūc inquit ipse q̃ q̃cquid dicat tūc ab agen
do nō repelletur nec ab obseruatōe iudicii absoluetur qz
ad hoc exceptio nō opponit iō ō qua re iudex cognouit
pronunciare dz sed eū debitorē ē cognouit cuz dilatione
ad solutendū iō eū cōdemnare dz ad solutendū duplicant
induciis ar.l.de qua re.ff.de iudi.et in.d.c.i.de plu.peti.
ubi ipe idē dicit p ista opi inducit casū specialiter in.l.a
quilia si deleto.ff.ad l.acquil.et.l.quidā tabulaz ff.ō fur.
ubi aūt añ lit.cōte.uel in ipsa cōte.nō opposuit dic.ipe q̃
q̃cquid alit dicāt nō pōt opponi postea qz hec.l.cobar
tur q̃ opponatur in initio et hoc dic.uez ubi sciebat ex
ceptionē istā sibi prius cōpetere alias si ignorabat quia
sibi p pcur.tuū questa erat tūc poterit eā postea oppone
re ut.d.c.pastoralis in fi.ubi hoc ultimū ponit. Alii ut
bar.et sequaces in.l.cū qui ita.§.qui ita.ff.de uer.ob.uer.
Item quero.dicunt q̃ si dilatio ex postfacto fuit per pac
tū concessa q̃ post li.conte.oppo.non potest et oppōita
reicitur et condēnabitur reus simpliciter nullis datis in
ductis et sibi imputet qui ante eā non opposuit ut hic.sz
si dilatio ppetit ab initio siue ex conuentiōe expressa ut
quia debitor pmisit dare ad tēpus siue ex natura rei ut.
l.interdū de uer.ob.siue ex natura actionis ut.l.pmissor
ff.de consti.pe.et.l.i.§. exactio.j.de rei ux.ac.tūc dicūt q̃
q̃tū ad effectum impediendum sententie condemnato
rie opponi non pt nec quo ad effectū duplicationis in
duciarum sed quo ad effectū sue dilationis consequen
de habetur p opposita quia actioni inest et sic actor p
ponendo actionē pponit cā cū exeptiōe que sui natura
inest quod sufficit aduersario ut in simili.ff.de iur.iuran.
l.si duo.§.si quis iurauerit.et in.§.marcellus et ideo dic.
reū condemnādū ad quāritatem solutendā tpe conuento
uel a.l.statuto et p hoc facit qō no.glo.ff.de pac.l.si un?
§.pactus in glo. que incipit i opponendo.et dic.bar.hic
prius non fuisse intellecta.sed ego illā ōriam non appro
bo ideo attēde q̃ iste due questiones sūt diuerse.una an
possit hec executio oppo.p? litē.conte.alia si potest quid
operetur añ uel postea opposita et in primo non du
bito q̃ si ignorabat eā prius sibi competere potest po
stea eā opponere ut in.c.insinuāte extra de offi.dele.et.c.
pastoralis in fi.de exc.et ar.eius quod no.glo.ii in.l.er
ror de iur.et fac.igno.sed ubi scitur est dubiū tñ ego pu
to q̃ sic ratione iur.sui conseruandi et si ex postfacto ce
pit competere quia si de pacto nō petendo perpetuo pt
opponi ergo et de tēporali ar.l.que de tota.ff.de re.uen.
et.l.qui scit.ff.de usu. Item quia si antea opposita potest
postea pbari ut hic ergo et opponi postea debet posse
ar.l.si quidē.j.de excep. Item qz oppositio que fit añ qñ
pbat postea non fit nisi ad notificationez ut sic desistat
si uult actor et penā non incurrat et sic potius bz uim p
testationis ut actor penā legitimā incurrat.si igitur ante
non opposuit solū pnisionē.l.quā consequebatur oppo
nēdo dz perdere non ppriā quā sibi acquisiuerat p con
tractū et que prius q̃ actor poterat sibi competebat cum
licet suū non ppriū denegz auxiliū. Ex his patz q̃ bar.
in primo mēbro non bene dixit nec ē scōm membrum ē
sic faciliter expeditū qz.ll.per cū allegare loquūtur quā
do ex ppositione facta apparet defensio rei.Sz pone q̃
creditor in cāu nostro petit.x.ut simpliciter pmissa nihil
de tēpore dicēdo certe nō dz petere cū dilatione conuen
ta quia si sic intelligeretur petere.l.penā duplicationis i
duciaz nō imponeret.et idē dico si a.l.dat dilatio ut i do

te quia nisi reus opponat exceptionē nō habetur ꝓ opposita et tex.hoc ꝓbat in.d.§.temporales et probatur et ꝑ no.in.l.scimus in pri.s.de inoffi.te.et pōt esse ratiō qz beneficiū nō cōfertur i inuitū.l.inuito.ff.de reg. iur.Et iō debet de eo opponere ut videatur acceptasse.Et sic concludo ꝙ exceptio pōt opponi ad iurisdi sui conseruati. et defensionē etiā post lit.conte.et hec de prima.q. Circa secūdā quid operetur antea uel postea opposita.dico ꝙ i spi.iēda est forma opponendi quia si opponitur ante ut actor repellatur ab agēdo tāq̄ male agēs qz ante diēz agit et tūc statim dz ꝓbari qz tendit ad impediendū processum iō sicut ceteri exceptiones ꝓcessus ipeditie dēt ante ꝓbari ita et ista qua probata iudex bz ꝓnunciare istū male agere quia ante tempus agit ideo de presenti eum audiendū nō esse.sed an isto casu duplicentur iducie sentit Jnno ꝙ sic ut patet ex his que dix.Ego puto contra.qz duplicatio induciarū est surrogata loco admissiōis rei seu actionis ut dcō.§ tēporales uer.hodie.sed isto casu nō ꝑdebatur actio sed demū si sup petito fuerat lis cōte.ut colligitur ex tex.insti.de ac.§.sed hec quidē.duz lra dic.plus tpe peritū fuerit.nā ante lite.cōt.nō dicitur peritū se sz petere uoluisse.l.amplius.ff.rem ratā haberi. et hoc etiam colligitur et clarius in.d.§. temporales uer. alioquin ubi plura uerba ibi posita hoc ꝓbatur ut studiosus lector ꝑcipere pōt et ꝓ hoc fac.quia ante lite.cōte.licitū est penitere ne penam incurrat ut.s.de plu.pe.l.i.et extra.e.c.i.i pri.aut oppōit simplr et ad ulteriora ꝓcedi ñ petit et tūc sufficit cā probari post li.conte.et intentionē actoris ꝓbatā quo facto dimisio ꝙ olim actor ꝑdebat acti.ut.di. uer.alioquin.q ō intelligo si hoc petebatur a iudice ꝓnūciari hodie autē non ꝑdit sed duplicātur inducie ut ibi in §.hodie.Stat ergo dubiū ꝓbata exceptione quid iudex habet facere et huic respō.ꝙ in fauorē actoris nullā pōt proferre sentētiā ut in.d uer.alioquin ibi dū dic.nec eo iudicio quicq̄ consequetur. debz ergo pronunciare ꝓ reo sed non diffinire sup petito sed reo petente debet euz absoluere ab obseruat.iudicii cā adiecta quia actor ante tēpus egit.et idē dico si reus non petierū qz ex actis apparet ei quid facere debet.Sed sup duplicat.induciarū an debet pronūciare rñ.ꝙ nō tenet nisi petat potest rñ ex officio si uult.Si rñ sup duplicat.induciarū nihil pronūciat nihilominus ipso iure a.l.duplicatas inducias habebit quibus demū finitis et nō ante poterit actor ō nouo experiri et reus his demum finitis et expēsis refectis ꝛ nō aliter cōpelletur litē suscipere ut dic.tex.ibidē i uer.bo dic.Ex quo clare colligitur ꝙ absolutoria ab obseruatione iudicii debet ꝓferri.quod probo qz cōdēnatoria ferri nō pōt ut.s.dixi per uer.alioquin.nec simplex absolutoria quia tūc actor amp̄.non audiretur qō ibi negatur in fi.ergo sequit ꝙ absolutoria ab obseruatiōe iudicii necessario dz ferri.Et sic patet ꝙ Jn.male dix.q dix.ꝙ condēnatoria ferri dz.nec ob.ll.quas ipe allegat ꝙ no.l.ō quare qz respōdeo duplicitur uno mō ut de re iudex ꝓnūcier de qua cognouit ubi.l.iusta ō cā aliter ꝓnunciari statuat ut hic alio mō retorquendo in oppositū qz et hic cognouit de exceptione opposita que declarat actorē nō habere ius petendi de presenti iō et super ea ꝓnūciare habet. Jdeo media uia in ꝓnunciando est inuēta per quaz uniciqz suū ius reseruat.Ad l.i.l.acquilia et.d.l.quidaz similis rñ.qz ista rō que suadet ibi reuz cōdemnari ante eventum condit.uel dici in casu suadet cū nō cōdemnari sed absolui et nō simpliciter ut.s.dixi delictū.n.rei ē illud qō in cōdemnat.fieri inducit.sed in casu delinquit actor et nō reus ergo ꝛc.Et hoc qñ opponitur hec exceptio ante litē.cōte.uel in ipsa cōt.Sinautez opponatur postea quod.s.dixi fieri posse indubitanter si prius ex iusta cā ignorabatur competere et tūc quia ad processū ꝑt opponi et sic ad impediēdū diffinitiue ꝓnūciari dico ꝙ ea opposita si actor ꝑsistat in petitione sua et exc°. ꝓbet iudex debet absoluere ab obseruatione iudicii et cōsequitur reus cōmodum duplicationis induciarū ut in primo membro dixi qz iste casus ille equiparat ut uoluit Jnno. et hoc puto uerū nisi et actor similiter ignorasset ex iusta causa nam tunc nō debuit statim facta oppōne a lite desistere et ius suū indiscussū dimittere. Jtē quia ignorans nō dz pati penā.ut.ff.loc.Lsi ignorās. Jtem qz in pari ignorantia melior debet esse cōditio eius qui tractat de dāno euitando et iō isto casu cum uterqz ignorās fuisset ñ puto ꝙ consequatur reus beneficiū duplicationis induciarū ꝙ sufficiat ei absolutoria ab obseruatione iudicii et hoc ubi ignorauit reus.Sinaūt sciuit ante lit.conte.exceptionem sibi cōpetere tūc propter eius sciam et obmissionē quā fecit priuatus est a ptāte opponendi talē exceptionē ad retardandū processū et impediendū diffinitiuā ferri.Et iō isto casu sto cū Nic. de ma.et forte idē uoluit Jnno.ut tūc exceptio ꝓbata diffinitiuā non impediat sz solū dilationē prius ei cōpetentē reseruet et iō cōdamnabitur diffinitiue ad soluendū cū tēpus dilationis euenerit et sic cōmodū duplicationis nō bz qz illud datur ei q̄ in initio opposuit ut hic.et hoc uult clare tex.in.d.§.temporales uer.ergo.in quibus.quē pōdera dū dic.agere uolentibus obiicitur exceptio agere enim uelle dicūtur ante li.cont.nō postea.l.amp̄.ff.rem ra.ha.et hec uera etiaz si ex pacto post contractū inito competit exceptio puta si postea fecit creditor debitori pactū de nō petendo usqz ad certū tēpus et idē dico si dilatio concedatur beneficio l.ex natura actionis ut.dict.§.temporales ubi de utroq̄z loquitur et rōnes.s.allegaui.et hec de ista.q. sufficiāt. Quero mō dixi ꝙ ubi peritur ante tempus duplicātur inducie si opponatur exceptio.Sed quid si ante cōditiōez petatur glo.secundū bu.in.l.pecuniam.ff.si cer.pe.et in.l. gregc.§.si sub cōditiōe.ff.de pig.dixit ꝙ inducie duplicabuntur ꝑ.d.§.temporales uer.hodie.insti.de excep. sz eam reprobat guil.de cu.duabus rōnibus.prima qz pena duplicationis induciarū succedit loco amissionis ac. ut ibi sed olim agens ante cōditionis euentum non debat act.ut.d.l.grege.§.si sub cōditione qz in obligatione conditionali nō est tempus aliqō certū et sic nō est q̄d duplicādū cū nō sit dare simplū.j.de sen.que ꝓ co.l i.sz bar.tz cā et ꝓ ea dix.cē casū extra de plu.pe.cō ūcto mecū si qō suadet ꝓnūc melioris cōditionis sit qui pessime agit q̄ qui male agit.Ad secūdā rōnem rñ.ꝙ duplatio fit cū cōditio euenerit quia tūc certificabitur qō prius incertū erat.Ad primā nihil rñ.que fortius urgz.Sz dicūt aliqui ꝙ de iur.antiquo nō ꝑdebat causā sed postea de mediata iur.prudentia causā perdebat.l.nō solū.§.tale.ff de li.leg.et ibi no.alii dicūt ꝙ si cāz nō ꝑdebat rñ tā q̄ temerarie agens puniebatur.ut.l.cū quē temere.ff.de iudi. et hec pena erat arbitraria.hodie aūt iudex nō bz arbitrari qz pena est duplicationis induciaz ubi minor erat excessus.Alii dicūt aliud de iur.can.aliud de iure nrō qō sāctus ꝓuidet ne si cōditio nō eueniret repireē temerarius sñ pena.Alii dicūt ꝙ si dies uenit in cōsequētiā cōditionis tūc de iure nro nō perdebat cām nec duplicabātur inducie.sed ubi cō cōditio uenit in cōsequētiā dici tunc ꝑdebat cām ut.d.§.tale.hodie duplicabantur inducie lz dies fuerit ab initio incertus ut.d.§. tale. Vltimo qz Ly. et doc.ponūt hic generalē materiā opponendarū exceptionū et ego in maiori parte eā in diuersis.ll.scripsi ideo sub breuitate ꝑ modū sūme eā recipio cōtino ad ea que scripsi remittendo et incipio ab illis que cōcernūt aptitudinē uł ineptitudinē rei seu eius ualitudinem uel inua

litudinem. Et primo incipio a libello et dico q̃ exceptio inperi libelli potest opponi quandocũq; de hoc est glo.singularis insti.de ob. ti.generali in prin. que incipit istõ scõz i fi.et ẽ rõ qz redit iudiciũ retro nullũ cũ ibi non possit cẽ iudiciũ ubi nõ est fũdamẽtũ ut.c.fi.extra õ.psbi. nõ bap.et ꝓ hoc tex.extra õ iudi.c.examinata Et itelligo ineptũ qñ de iur.nõ cõcludit exceptio aũt libelli nõ cõtinentis causã ante li.con.debet opponi non postea ut.ꝗ. de an.excep.l.fi.Transeo ad personã ꝓducentẽ uel contra quã et si est principalis persona que nõ bz legitimaz psonam dic ut.s.qui legi.p.a.s.de ꝓcur.l.exigendi z qõ ibi scripsi sup glo.sup uerbo non iniuste. Sinaũt sit q̃ uenat nomine alieno dic ut dixi i.l.lz in.e.ti que õ excep.ꝓcur.loquitur.Nũc de persona incompetẽtis iudic.et tunc si delegati dic ut dixi in.l.prescriptionẽ.s.si cõtra ius uel uti.pu.Si ordinari dic ut dixi in.l.i s.de iur.om.iu. Si uero queraẽ de exceptionibus defectũ in ꝓcedendo cõcernentibus distingue aut allegatur defectus in obmissione aut in ordis prepostcratione.primo casu et tunc aut defectus est in substantialibus et ille põt allegari qñcũq; etiam post sententiã.et est rõ qz sententia reddit retro nulla ut.ꝗ.de sen.l.platã.z.ꝗ.quo.et quã.in.l.si ut ꝓpõis et.l.ea que.aut est in aliis que nõ sũt substantialia z tunc talis defectꝰ dz opponi ante sententiã nõ postea nisi ab ea fuerit appellatũ ut extra de ꝓba.c.quoniã cõtra et ibi in glo.fi.et p io.an.in.c.presentia de renun.in fi.Si in ordine et ꝓposteratione et tũc aut eiusdẽ cause ad seipsã z talis preposteratio uiciat ꝓcessũ ut.d.l.platã et extra de iud.c.exhibita. Ideo quandocũq; põt opponi et pꝰ sententiã qz redditur nulla.aut unius cause ad aliã et tẽ aut quelibet earum erat mouenda inter easdem personas aut inter diuersas si inter easdem] et tunc glosa est clara q̃ ante li.conte.debet opponi in.l.si mancipium .§.i. ff.de euic.Et ratio diuersitatis inter istũ casũ et precedentem ẽ quia in primo casu ordo est de forma illius iudicii cũ quodlibz totũ requirat suã formã.l.seia.ff.de au. et ar.le.iõ nõ seruata nõ bz essentiã ff.ad exhi.l.iul.§.sed et si quis. In secundo casu ordo nõ est de forma alicuius illoz iudicioz sed simplicit de ordine unius totius ad aliud et nõ est omnimodo necessitatis sed potius utilitatis et uoluntatis iõ et merito apte dz opponi ante lit.cõ. ut appareat q̃ nõ cõsentit actui sibi preiudiciali.Si inter diuersas psonas ut fideiussoris petentis primo cõueniri principalẽ uel extranei pignoris possessorẽ petentis primo executi principalem ut in auten.sed hodie.s̃.de ac.et ob.et glo.fi.in fi.in.l.ii.de excep.ff.dic.hãc exceptionẽ cẽ anomalã et sic posse opponi ante lit.con.z etiã postea.z monetur ex eo quia dubiũ ẽ an sit tẽporalis uel ꝓpetua. et iõ in dubio iudicãdũ ẽ ut de perpetua.l.sufficit.ff.de cõdi.inde.Sed in cõtra indur. Ja.de ra.quia adultera non põt accusari nisi prius adulter accusetur et hoc põt mulier ipsa excipere usq; ad litẽ cõte.seu anteq̃ recipiatur in ter reos non postea ut.l.si marius.ff.de adul.§.prescriptiones.ergo nec in ꝓposito cũ utraq; sit exceptio ordis et istã partẽ tenuit pe.et cy.hic in.vii.q.hoc idẽ tz bar.in dicta.l.ii.ex eo qz ista exceptio nõ perimit nec impedit psonã agere et solũ petit ut principalis pꝰ executiaẽ. ego idẽ teneo per rõnem quã in precedẽti membro assignaui scz qz iste ordo nõ ẽ de forma alicuius totius sed de ordine unius totius ad aliud et ob utilitatẽ fideiussoris i uito cuiracite renũtiare potuit paciẽdo secũ litẽ cõtestari Nõ ob.rõ glo.dũ dic.qz defensio exceptionis põt cẽ perpetua principali postea soluente qz rõ scõz bar. q̃ illõ ñ cõtingit principaliter ui exceptionis et eius natura sz ui et ptãte solutiõis que omnẽ obligationẽ dissoluit.uel alit exeptio dubia an eius defensio sit perpetua iudicaẽ per petua qꝰ ad repetionẽ soluti ut di.littera i.d.l.sufficit z sic nõ quo ad omnia ut hic.uel tertio exceptio dubia iudicatur ꝓpetua qñ depẽdet ab eueru futuro ut ibi nõ si a statu presenti puta an debitor principalis sit solueẽdo uel nõ qz tũc in se nõ ẽ dubia lz in nostra cognitiõe nõ sit certa ut. l.cũ ad preses.ff.si cer.pe. Nũc trãsco ad exceptiones que ineptitudinẽ uel uaiditudinẽ rei nõ cõcernũt sed ad aliũ finẽ tẽdũt.et primo de dilatoriis.secũdo õ peremptoriis.tertio de mixtã naturã habẽtibus.quarto de moderatoriis sentẽtie uel executionis.quinto de q̃busdã aliis Redeo ad dilatorias et dico q̃ alia est dilatoria solutiõis alia iudicii uel ꝓcessus.Dilatoria solutionis põt opponi ad triplicẽ effectũ qz uel ad impediendũ ꝓcessũ et ista dz opponi et probari añ li.cõ.ut cetere de quibꝰ.ꝗ. dicaz uel ad impediẽdũ diffinitiaz ferri et cõsequẽdũ absolutoriam ab obseruatione iudicii et bñficiũ duplicãdarũ actionũ alias dilat.et tũc dz opponi ante lit.cõt. uel in ipsa cõtestatione et hec postea ꝓbari cum actor suã intẽtiõez ꝓbauerit ut hic.uel tertio ꝓ iure sue dilationis tantũ seruando et isto mõ dico eã opponi posse pꝰ lit.con.ut hec omnia.s.declãui.Exceptiones aũt dilatorie iudicii seu ꝓcessus debẽt opponi ad ꝓcessũ impediendũ et añ litẽ cõte.si prius cõpetebãt z statiz ꝓbari alias sola obiectio esset frustratoria. Itẽ possũt opponi postea si ignorabantur prius cõpetere ut no.in.l.error.s.de iur.et fac.igno.z est tex.in.c.pasto.in fi.extra de excep. Similit possũt opponi post lit.cõ.si postea ceperũt cõpetere.l.ii.s.õ cõsor. et.li.et ante aliquẽ aliũ actũ iudiciariũ dicũtur opponi ut dixi in.l.ita demũ de ꝓcur.et stati ꝓbari ut in precedẽti dixi.ultra ãt illa tẽpora nõ possũt opponi nisi redderẽt iudiciũ retro nullũ ut.s.dixi.Ad cognitionẽ aũt istarũ exceptionũ possũ regulas istas dare.prima ut quotiescũq; ꝓ obiectũ exceptionis aliqua de personis substãtialibus iudicii ut est iudex actor uel reus uel q̃ ꝓ bis uenũt repellit ut minus ydonea illa exceptio põt opponi ad ꝓcessũ z erit iudicii declinatoria ut.s̃.q̃ leg.pso.l.i.z õ ꝓcu. l.lz et.ꝗ.si a nõ cõpe.iud.l.fi.alia ẽ regula q̃ omnes exceptiones finite possũt ad ꝓcessũ opponi.et ẽ rõ quia exquo fiez liti imponũt nõ ẽ cõueniẽs ut lis instauretur ut.s.de trãs.l.fratris et de pac.l.postq̃ liti et ibi exceptiões lit.finite enumerani.tertia est regula q̃ ubi exceptio declarat nullã act.actori cõpetere illa exceptio ad impediendũ ꝓcessũ põt opponi.pz in exceptione acceptilat.que ẽ ymaginaria so.ut.l.ubi pactũ.s.de transac.et ibi glo. que hãc regulã ꝓbat et idẽ fortius ẽ dicẽdũ in exceptione solutionis et istius regule rõ est quia nemo põt sine act.expiri ff.de admi.tu.l.quotiẽs.§.itẽ si temporali et.ff.de ne.ge.l. si pupilli.§.uideamus.et ibi dico cẽ casũ ꝓ ista regula si forma illius littere attendatur. Quarta regula ẽ q̃ qñ.l. ciuilis uel municipalis dicit q̃ quis nõ audiatur uel ei audientiã nõ dabo nec aliter ibi uel alibi declarãdo procedit qz forma nõ audiatur tũc dico exceptionẽ illã ad ꝓcessũ impediendũ opponi posse ut.s.ne qui.uel.regi.l.ii. et.s.de bi.qui ad ec.cõsu.l.si seruus.quod tenc menti ꝓstatuta disponentia ut malpagus uel bãnitus nõ audiatur agẽdo et an ꝓ lit.cõte. reus ab opponendo eã excludatur dubito quia quotiens aliqd dicitur uꝰ proponitur nasci uidetur ar.l.sicut.et.l.repeti.ff.qui mo.usuf.amit. Et has regulas tene perpetuo cordi.Circa peremptorias aũt dico q̃ ille possũt ante li.cõte.opponi sed nõ est necesse. qz ad ꝓcessũ opponi nõ pñt nisi esset de his que hẽrent naturã mixtã de quibꝰ.ꝗ.dicã.Sz post lit.cõ.debẽt opponi.ꝗ.tẽpus legitimũ et ad merita cause.i.ad impugnandũ cãm et ideo appellãtur peremptorie quia pimũt petitionẽ actoris et de his cognoscit una cũ principali nõ seorsum ab illa. In hoc drñt a dilatoriis iudicii et de istis i

ratur libertus ad testificandũ cõtra patronũ dic.glo.q̃ ñ ar.ff.de postu.l.quos ꝓhibet que facit q̃ ob bõrez ꝓto ris uel totius uniuersitatis patronorũ nõ possit. Itẽ alle gat glo.qz cõtra bonos mores esset et sic renũciari nõ ꝓt ut. l.alia.§.i.ff.sol.ma.ꝓ hoc etiã fa.tertio qz hic.l.ẽ penalis nec pena est applicãda patrono ſõ et renũciari nõ ꝓt Nec ob.l.si.§.de pac.quia ibi in his que tantũ cõmoduz renunciantis et nõ alteri⁹ cõcernũt de quo dic ut ibi plenius no. Querit glo.quid de herede patroni respõdit gl q̃ idẽ siue sit de liberis siue sit extraneus.qz iura que sũt in nõ faciendo ut in nõ uocando in ius.et in testificando transeũt ad extraneũ heredẽ ar.§.de in iu.uo.l.ii.licz ius succedendi in bonis ad heredẽ.extraneũ nõ trãseat.l.i.§ sed si sub cõditione.j.de la.li.tol.qõ no.qz ex hac gl. hẽs q̃ qui nõ põt aliũ in ius uocare nõ põt eriaz cõtra eũ testificari. Quero ab extra an uasallus possit testificari cõtra dñm dicẽdũ ẽ qõ sic in cã feudali.qz ꝑ uasallos q̃ appellantur pares curie ꝓbatur inuestitura feudi ut in titu. quid sit inuesti.c.i. et in titulo de consuetudi.re. feud. capitulo.i.in aliis aũt causis ciuilibus siquidẽ est magna nõ põt si modica dixerũt quidã q̃ põt. Alii q̃ nõ põt In criminali aũt nullomõ ꝓt ut hic habentur in.eo.ti.s. de cõsue.re.feu.§.similiter ubi uide et ibi tz ia.bel.q̃ etiã in ciuili nullomõ põt. Quero an eo ipso q̃ testis est citatus dicat iuitus et uideẽ q̃ sic ꝑ istũ tex.sed dic q̃ nõ nisi suã excusationẽ allegauerit ar.l.si filij⁹.ff.ad mac.et pz in iurisdictõe ꝓrogata que exigit cõsensũ ꝑtiũ et ñ dicit pars inuita nisi restiterit uel priuilegiũ allegauerit ut hec patent in.l.i.et.ii.in prin.ff.de iudi. Quero libertus fuit admissus uolẽs uel inuitus et ꝓpter eius seu eorũ testimoniũ iudex tulit sententiazcõtra patronũ an ualet snia.dic aut cã ꝓbationis nõ est adiecta i snia z uz aut cã apposita in snia puta.qz nobis cõstat q̃ ꝑ libertos tuos est cõtra te ꝓbatũ.z iõ te cõdẽnamus ꝛc.et tũc snia nõ tz.quia qñ ꝓbatio allegata in snia est a iure reprobata snia est nulla ipso iure ut extra ō purga.uul.c.ii.z ita no.io.an.in c.quoniã cõtra falsã i fi.extra ō ꝓba.i nouel.et bal. h qõ no.

Anu. vasallus possit testificari ō dñm

An eo nõ q̃ testis est citatus iuitus

Allum

Imperator uolens ꝓuidere ne falsa reddãtur testimonia.primo falsũ testificãtibus cuiuscũqz sint dignitatis exceptionẽ fori õnegat.secundo iudices ad secretã et diligentẽ exaiationẽ ꝓ ueritate eruenda admonet et incitat.tertio prãtẽ puniendi falsificos testes eis cõcedit et mandat.scõa ibi sz oẽs tertia ibi data cũctis ꝛc.Si testis offendat aures iudicis in testificãdo ꝑ iudicẽ ipsũ põt puniri ꝓ qualitate delicti nõ obstante aliqua ꝑscriptione fori h.d. Vel aliter.testis delinquens in testificandi officio efficitur de foro iudicis coram quo testificatur nec põt se tueri aliqua dignitate l̃ priuilegio fori ad cutrandũ penã pro motu iudicis inferenda.h.d. Pone casũ in terminis q̃ cũ falsa testimonia frequentarentur et maxime ꝑ uiros militares uel indignitate seu officio positos et potissime in causis ciuilibus ꝓpter qõ testes nõ timebãt iudices tũ qui a nõ erãt ō corũ foro ꝓpter militiã uel dignitatem quã habebãt tũ.qz iudices ad ciuilia nõ uidebantur habere potestatẽ puniendi illos. Imperator uolens prædictis ꝓuidere tria facit. ut.§.dixi in diuisione duo ergo principaliter tractat hec.l quia primo de iudicis officio circa ueritatez eruẽdã.secũdo de eius officio circa testis ueritatẽ et falsitatẽ puniendã. No.primo q̃ iudex oz examinationem testiũ facere et tenere secretã ut hic ibi iudicãtis intrare secretaz ꝛc. Dic.tñ nic.de ma.q̃ consiliũ est in factis arduis ut testes examinentur coram fidedignis ꝑsonis nõ possit dubitari an notarius qui solus scripsit ueram scripsit nec ne ar.ff e.l.curetur et.ff.de adul.l.si postulauerit.§. iubet.et ille prime iurabũt tenere secretũ et nemini dicere ar.ff.de pen.l. si quis aliquid.§.instrumento donec publicabuntur eorz dicta ut.§.e.l.solã et.j.de re.iu.l.acta gesta. Itez no q̃ falsum testimoniũ repellitur et punitur. Itez no.q̃ testis uarians et uacillãs repellitur et etiã punit ut hic et.ff.e.l.q falsa uel uaria et extra de pe.c.sup his.item no.ex tertia ꝑticula q̃ testis punitur siue falsũ siue fraudẽ cõmittat.pro cuius declaratione.quero qñ falsũ dicat cõmittere z qñ fraudem rñdit bal.q̃ falsũ cõmittit loquendo sine affirmet siue neget.sed fraudẽ cõmittit tacẽdo uel uersute loquendo et nõ dicẽdo plene factũ ita q̃ ueritas colligatur ꝑ iudicẽ ut no. in.l.luctus.ff.de bi.qui no.infa.et in.l.ꝑsbiteri.§.de epi.et cle. itẽ no.q̃ ꝓpter delictũ quis sortit forum ut hic et.§.ubi de eri.agi oz.l.i.item no.q̃ ratus omne priuilegiũ excludit ut hic in prin.et in fi. Itẽ no.q̃ iudex ad ciuilia punit de crimine coram eo iudicialiter cõmisso et punit extra ordinem pro eius motu ut in glo.et. j.eãdẽ instantiã itẽ no.q̃ de crimine noto iudici ut iudici quis sine accusatione punitur. Op.ab extra q̃ nemo sine accusatore puniat.ff.de mu.et ho.l.rescripta.§.si q̃s accusatorẽ nõ habẽs.solu illud uerũ qñ pena ordinaria l coz.de fal.puniret sed hic punitur extra ordinẽ ꝓ motu iudicis scõz pe. Vel dic q̃ etiam si pena ordinaria uel lex eum punire posset.sine accusatore.sed in noua instantia et nouo ꝓcessu ꝑ uiã inquisitionis solẽnis cõtra eum formate cũ sine dissimulatione nõ posset prãsire et hoc qñ esset iudex cõpetentẽs. Dicẽdũ est ergo q̃ aut hic queritur de pena extraordinaria quã quilibz iudex põt ponere ex eo.qz testis talia asserendo iudici reuerberat eius aures et in cõtemptũ eũ uidetur habere.et ita loquitur.l. ista. Aut de pena ordinaria.l.co.de fal.et tũc cũ accusatore et qñqz sine ꝑ uiã inquisitionis ordinarie põt puniri.z ex hoc apparet q̃ glo.hic bene dicit que uult q̃ puniri⁹ hac pena extraordiaria nõ ꝓhibet puniri pena ordinaria falsi ubi falsũ dixit.nec ob.l.senatus.ff.de accu.z.l.lz. §.si.ff nau.ca.sta.per quas Cy.reprobat istã glo.naz illl.tũc locũ haberent qñ de falso testimonio esset punitus nam tũc amp.de codẽ puniri nõ oz.sed hec pena extraordinaria nõ est pena principaliter falsi.sed reuerberatõis aurũ iudicis ex temeritate testificantis ꝓcedẽtis per q̃ cõtemptũ esse uidet iudicẽ et in cõtemptũ habuisse qõ pz qz hec potestas cũctis iudicibus datur et sic ẽt his qui dumtaxat de causis ciuilibus cognoscũt z ita tenebat ia.bu.et sic potius est mulcta q̃ pena. Alii dicũt q̃ ubi pena integra esset imposita tunc amp.puniri nõ oz ut in cõtrariis secus si nõ integra ut hic in glo.et ꝓ hoc oñt esse casum in.l.ii §.de spor.sed illa loquit̃ in mulcta ut ista est iõo ꝑcedens solu.uerior.qz ꝑ illã.l.ii.ꝓbatur. Et circa pẽas ordinarias uide que plene dixi in.l q̃ ō crie.j.ō accu. Op.ii q̃ ꝑscriptionẽ fori isti testes possint opponere qz ad ꝓrogationẽ iurisdictionis nõ sui iudicis requirit̃ litis cõtestatio.l.si cõuenerit.ff.de iur.om.iu. que h nõ intercuenit ergo ꝛc. So.q̃ illud ꝓcedit qñ quis se subicit iurisdictoi alterius iudicis expresse uel tacite ꝑ uiã ꝓrogationis ñ qñ delinquẽdo uel cõtra habendo ut hic et.§ ubi de eri. ag.oz.l.i.et.ff.de iud.l heres absens. Quero an hec.l. habeat locuz in clerico testificante dic.glo i q̃ sic z h e go habeo ꝓ expedito qñ coram iudice ecclesiastico testificatur et si clericus foret exempt⁹.qz tũc priuilegiũ exemptionis ꝑdit ut hic fac.l.i.ff.si quis in ius uo.nõ te.cũ ibi no.sz ubi coram iudice ciuili et seculari dubito ꝓpter.c. si diligenti de fo.cõpe.et auten.clericus.§.de epi.et cle.põt dici spẽale qñ delinquũt in iudicio pena tñ nõ poterit imponi corporalis a iudice laico. Vel dic q̃ in clerico deliquente in iudicio seculari hec.l.est coarcã q̃tũ ad penam

imponendā p illū iudicē sed remittetur ad ecclesiasticum
Quero scdo testis uariās et uacillās reicitur et punit ut
hic et .s. de epi. et cle. l. psbiteri. et. ff. e. l. qui falsa uel uaria
Sz qui dz uariare seu uacillare respōdent doc. si mō di. se
nihil scir mō aliq d scir l mō pl9 z mō min9 ita q ex dic
tis suis hic colligat. et hic attende q si iudex dicat notario
scribe quo iste tex. uacillat q notari9 scribē ñ dz. sed dz
scribē iudex quo dicē q testis uacillat nā i cog. notarii
nec ō ei9 officio ē ō b° cognoscere uel iudicare. sz iudicis
Officium aūt notarii est eius dicta scribere fideliter si iñ
et ipe dcō iudicis addat. et ita etiā mihi uidetur. q ipe ua
cillet plus auctoritatis cōfert hec no. inno. in. c. quoniam
cōtra falsā extra de pba. Et attende q inno. ibidē dic. pri
mo q notarius hoc nō dz scribere. nisi teste hoc audien
te et intelligēte. sed parū ¶. ab hoc recedere uidet dū dic.
plus etiā uidetur aliquibus. et forte nō male q etiam te
ste hoc nō intelligente possit hoc facere scribi Quero. iii.
quid si testis aliquid dix. extra iudiciū qd nūc iurat9 dic
cat in iudcio dic q ꝑualet id qd i iudicio dixit qz nūc te
nuit quod extra iudiciū dixit nec testiū est appellādū. sz
assertio quedā ut no. ¶. de testa. l. hac cōsultissima. §. fi. et
p hoc glo. extra. c. c. cū causā fa. qd dixi i auc. et q semel.
s. ii. i. viij. q. nec puniri pōt de falso ut plene dixi in. l. si
quis decurio. ¶. de fal. lz bar. teneat cōtra i. l. eos. ff. de fal.
Quero quarto qd si testis i mortis articulo reuocat ciuf
testimoniū ut falsū dic q primū prevalet ut dixi. s. e. au.
si dicat ad fi. Quero. v. qdā sup quodā facto deponit qd
asserit fuisse sacratū et iuratū ut teneretur in secreto z qd
ipse ēt iurauit an ei credi dz dic q nō scdm io. an. in. c. lit
teras extra de presūp. qz aūt mentitur aut est p iurus. qz
reuelat id qd iurauit tenere secretum et sic repellend9 ut
extra. e. c. ex parte adde et. c. testium. Quod intelligo ni
si sit tale factum quod secretū tenere nō debuit. lz iuratuz
puta si erat cōiuratio aduersus principē uel reipublicā
et sy. Quero. vi cū glo. qd si iudex q examinatōm recepit
non erat ordinarius. sed delegatus an poterit punire te
stem uacillātem uel falsū dicentem glo. dic. hic q nō. sed
debet ipsū ad delegantē ordinariū remittere ut in auten.
co. §. si uero ignori qd faci ad. q. Judex cōmisit examina.
testis cuiusdā ferrariēsis uicario ptātis ferrarie q in dpō
sitione sua dependitur falsū dixisse et dubitatur quis iu
dex pōt eū punire an ferrariensis tantū an bononī. tantū
an uterqz. Et uidetur q ferrariēsis tātū cuius aures reuer
berauit ut hic et cuius mentē et icōscientiā uulnerauit ut
p inde sit ac si in ferraria hominē uulnerasset. Item quia
negari nō pōt q locus ita circūscribit delictū uerbi sic fa
cti. l. libellorū. ff. de accu. et. c. presentium extra. c. ti. li. vi. et
tanto fortius quanto testis esset subditus iudici ferrarie.
et nō bononī. In cōtra. q sol9 iudex bonī possit fa. primo
quia uirtus testimonii dirigitur dūtaxat in bono ar. l. cō
cōtraxisse. ff. de ac. et ob. l. si ut pponitur. ff. d fi. et. l. quero
ff. de so. Itē qz attestatio principaliter offendit aures iudi
cis bonī. q de cā cognoscit. Itē quia examinator recepit
attestat. uigore cōmissionis sibi facte a iudice ordinario
cause. et sic ille punire dz ut. d. §. si ꝓ ignori et qd ꝓ no.
in glo. et quod no. inno. extra de pen. c. dilectus. Et istaz
partem tz hic bal. q aut uterqz uidetur falsū attestasse et
in utriusqz loco et iurisdictione. quia modo uni et postea
alteri mediāte illa scriptura attestationis et salē i uno lo
co uere in alio ficte ut. d. l. cōtraxisse Nec ob. q hic dz de
legato no. qz loquitur qñ delegatus iurisdict. nō bz uel
delegatus est de iurisdictione delegantis. Nō quādo
iurisdictiones sunt diuerse ut in casu nostro et sic quilibz
eorū iurisdictionē bz nō tñ dico q punitus ab uno pos
sit puniri ab alio sed de hoc remitto ad ea que dixi. ¶. de
accusa. l. qui de cric.'

¶ quis testibus

hec. l. est canonizata. iiij. q. iii. c. si quis testi
bus. Et primo unū dictū ponit. scdo ab illo
excipit. tertia noua dubia remouet. secunda
ibi nisi ostenderit. tertia ibi nō adimenda. Testes quos
quis in una cā p se pduxit possūt contra eū in alia cau
sa produci. nisi noua causa supuenerit p quā nō debeant
admitti et testis falsus uel sibi cōtrarius uel pecunia cor
ruptus est repellend9 doc. d. Uel breuius firmās uel ap
probans psonā testis in uno actu firmat et approbat cā
in omni alio simili nisi noua infirmandi cā supuenerit b.
di. Pro positione casus in terminis premitte q ex uariis
causis testes debēt inhabiles ad testificandū ut pz in. ll.
precedentibus et maxime odiosi uel inimici ut. s. e. auc.
si dicatur Juxta hoc nūc queritur si pduxi p me in testē
aliquē qui forte erat inhabilis et idē nūc pducitur cōtra
me z ego uolo ipsū reprobare uelut inhabilē forte quia
inimicū dico meū. Et dubitatur an possū et rñ. ut in litte
ra que satis est clara ideo ultra nō psequor. Suple ad
litterā ibi emersas dic uel priuf cognitas. No. ex prima p
te q testimoniū inhabilitas est adminicula in fauorē co
rum contra quos debent testificari nō possūt illi inhabi
litari renunciare expresse uel tacite ut hic et. l. si quis in cō
scribendo. s. de pac. Item no. quod semel approbaui
reprobare non possū ut hic et. l. pōp. ff. de ne. ge. et quod
fortius est non tantum non possum respectu eius respe
ctu cuius approbaui. sed nec etiaz respectu alteri9 z in
alia cā ut hic in gl. i. item no. q de uoluntate partiū inha
biles admittuntur ad testificandū etiā si sit seruus ut hic
in glo. ii. in fi. imino plus dic. Inno. in. c. cū causā extra. e.
q attestaciones inualide possunt ratificari de cōsensu p
tium. Ex secūda parte no. q de inimiciciis uetustiorē cāz
habentibus nō pōt excipi. sed de posteriorē causam ha-
bentibus sic. qd limitatur nisi antique prius erant inceg
nite ut. ¶. dicam uel ꝓpter absentiam nō fuerūt allegate.
ut. ¶. patebit. ātē ex eadē no. q que de nouo emergūt no
uo auxilio indiget concor. ff. de inter. ac. l. de etate. §. si ex
causa et ibi tex. Item no. q qui allegat inimiciciam illam
pbare debet ex quo collige q quilibet presumitur ami
cus presumptione quadā generali nature et ex hoc colli
ge q simplex amicitia nō repellit a testimonio et pōt cē
ratio quia illa uirtus est et uirtutes repulsionē no meren
tur. sed exaltationez ut. s. de no. co. cōpo. §. i. et. ff. de insti.
et iur. l. i. §. i. Nec ob. ff. e. l. iii in prin. ut dicaz in. q sup pre.
secunda et hoc in amicitia generali in singulari uero dic
ut dixi. s. e. l. eos. Ex tertia parte no. q attestationes in se
contrarie sūt repellende. Item q testimoniū corrupti pe
cunia non dz admitti dz. n. testis testificari bona fide z ñ
corruptus aliqua corruptela qz non pecunia ut hic nec
prece uel grā ut. s. e. l. eos et extra de tes. co. l. ceterū et. ca.
dilectorū hinc est q testes iurant dicere ueritātē bona fi
de non timore metu prece uel precio uel aliqua humana
gratia. Et iō si cōtra faciūt sūt periuri iō repellendi ut ex
tra. e. c. ex parte et. c. testimoniū. Itē no. q post dicta te
stificata reprobātur testimonia ex quo bēs q q appro
bat psonam nō dz approbare eius dicta seu p eū testificā
da ut hic in fi. cōlūcto prin. Venio ad ꝓpatū et atten
de. qz quālibz pticulā uolo plene explicare p se tā oppo
nendo q̄ quērēdo Op. igitur cōtra primā prē q ꝓ id q se
mel approbaui reprobare possū. unde uidetur ob. l. pap
§. sed nec impuberis. ff. de in offi. te. glo. hic cōtra. format
et nō soluit dic ergo. q ibi nō. reprobat. sed uariat q licz
facere circa diuersa et circa idē uariis tñ respectib9 ut ibi
nō eodē ut hic. uel dic q ibi odio querele. Op. ad idē de
l. sz et reprobari. ff. de excu tu. et. l. qd semel. ff. d decre. ab
ord. fa. So. q nō licet fauore priuate utilitatis. sed fauore

publice sic ut ibi. Et quia hec est uia brocardica remitto ad no. p oy. et io. au. in. c. quod semel extra de reg. iur. i vi. Quero circa hāc partē pone q̃ alius q̃ is cōtra quem testem ꝓduxi uult istū testem cōtra me ꝓducere an tunc potero illū testem ut inhabilē reprobare. glo. i. hic dic. q̃ nō. qz eadē est rō respectu omniū et quia hic l. impsonaliter loquitur. Cōtra hoc fac. j. re. inter ali. ac p totū. Sed tn̄ tenēt doc. q̃ nō nocz alii ut ibi. sz bene ꝓdest ut hic. Vel q̃ fallit hic qz habilitasse uidetur eum respectu omnium ar. ff. qō quisqz iur. l. iii. §. hec pena et ita no. hic cy. in. v. q. Itē cōtra glo. facit. l. uoluntarie. j. de ex tu. so. hic in agēte ibi in patiente. uel hic repulsio cōcedebatur de iur. cōi ibi de iur. speciali. qz ex priuilegio hec nō est tuta. qz facilius tolluntur iura specialia q̃ communia. ff. de testa. milit. l. eius militis. §. militie missus. Vel dic q̃ hec exceptio causatur ex parte persone producte ibi ex parte eius cui seu ex priuilegio eius cui tutor datur. Quero. ii. si producens nō uult uti attestationibus illius testis quē ꝓduxit an si postea ꝓducatur cōtra cū possit illū repellere z uidetur q̃ sic p istū tex. in prin. q̃ uidetur uelle q̃ necessariū sit q̃ testibus usus fuerit. Cōtrariū tz ia ō ra. z pe. attenta rōne huius. l. que ē qz semel approbani z c. Non ob. hec littera usus fuerit qz subaudiūt maxime cuz sufficiat q̃ uti potuit ar. ff. qō quisqz iur. l. iii. in prin. et ar. ff. ō cōtra ta. si post mortē in fi. Quero. iii. ego ꝓduxi unuz testem tu repulisti cū cū postmodū i alia causa ille testis p ōz in testē cōtra me an possū euz repellere. Dic aut producitur p eū q̃ reprobauit et tūc possū si durat eadē causa reprobationis et hic p oppositā equitatē et rōnem bꝰ l. nam sicut putauit eum inhabilē cōtra se ita et p se ar. ff qō quisqz iur. l. i. in prin. Aut ꝓducitur p aliū. et tūc uidetur dicēdum aut fuerū reprobatus ante q̃ testimoniū suum redderet. et tūc reprobare possū aut testimoniū suuz iam reddiderat qn̄ reprobatus fuit. et tūc licet sit magis dubiū tn̄ dic. pe. q̃ reprobare possū. qz conatus meꝰ nō habuit effectū cū usus nō fui nec etiā potui alio resistēte et p hoc bene facit. l. i. §. fi. ff. qō quisqz iur. et quia ꝓpter illius reprobationē apta fuit mihi uia ipsū reprobandi ar. l. petendo. §. de temp. in integ. resti. et l. si post mortez §. fi. ff. de cōtra ta. Quero quarto an ego qui ꝓduxi testē q̃ examinatus ē possū ipsū reprobare in eadē cā absqz eo q̃ alius eū ꝓducat forte uideo q̃ nō p me. sed cōtra me est testificaturus. unde illū nolo dicere fuisse in habilem ad testificandū glo. i. in auten. et q̃ sancl. §. ti. i. sentit q̃ sic sed glo. ii. ibidē sentit q̃ nō et alibi aperte tenet q̃ possum in. c. presentiū extra. e. Ego cōcordo eas sic et totum p oppositū ad istā. l. qz aut nolo eius personā reprobare ut repellā p eū testificata ut in p̄dicto exēplo z tūc aut allego causā nouā supueniente que prius nō erat et nō possū. qz testis an̄ cām istā iam erat fauctus officio et p hoc glo. ordi in cor. de testi. §. qz uero multi in glo. magna uer. sed quid si medio tpe. Aut allego causā uetustiorem. et tūc si mihi prius nota tūc nō possū ut hic. Si mihi ignotā tūc possū ut in glo. d. c. presentiū. Et ut uideas bꝰ rei utilitatē pōe q̃ duos testes ꝓduxi sup uno articulo quorū unus testificatur p me alius cōtra me et iste qui cōtra me despoluit erat inimicꝰ meus occultus z cās inimicitie ego ignorabā que postea facte sūt mihi note. Nam isto casu si ipsū possū reprobare ego reperio semiplene ꝓbasse p aliū testē et si nō possū eū reprobare reperiam me nihil ꝓbasse. qz unus repugnat alteri nō nego tn̄ q̃ ubi personā nō possū reprobare quin dictū suum ut falsū reprobare possim. qz contra illud mihi ꝓuidere nō potui ut hic in fi. z no. glo. in. d. c. presentiū.

Nunc trāseo ad psonā cōtra quaz testis fuit ꝓductꝰ qz precedentes cōcernūt tātū personā eius qui ꝓduxit. Et quero. v. an is cōtra quem testis fuit ꝓductus possit ipz reprobare tanq̃ inhabilem et loquor. in eadē cā. Et breuiter distinguo aut fuit ipse ꝓtestatꝰ an̄ ipsiꝰ exaiationez q̃ ēnt exceptōes sibi salue p̄ psonā et tūc clarū ē q̃ ipz reprobare pōt etiā post dicta testificata ut. §. e. auten. si dicatur et extra. e. c. ex parte ade et. c. presentiū. Aut ꝓtestationem nō fecit et tūc aut inhilitas psone erat ignota et pōt ut. d. c. presentiū et tenetur ipse inhilitatē p legitimas ꝓbationes ꝓbare. sed ignorātiā earū p eius sacramentū ut dicā. sup. ii. pte huius. l. Aut erat ei nota et tunc aut testis fuit ꝓductus in eius absentia lz legitime citato et idē qz qui absens est nō ōz cōsentire uel approbar̄ id cui bz cām p̄dicendi ut. l. ii. §. uoluntarie. ff. so. ma Aut fuit ꝓductus in eius presentia et tūc uidetur tex. q̃ reꝓbare nō possit in. c presentiū qz approbasse uidetur i prī. exquo nō fuit ꝓtestatus de cōtrario et ita cōmunit prā seūt doc. tam iuris can. q̃ ciuilis. Sed quidā moderni secuti quoddā dicū Nic. de ma. hoc ultimū subdiuidūt dicentes q̃ predicta ꝓcedūt qn̄ inhilitas cōcernit fauorez eius cōtra quē ꝓducitur ut est exceptio inimicitie uel domesticitatis z sy. causarū. et est rō qz p eius cōsensuz tolli possūt uel eis renunciari ar. §. de pac. l. si quis in cōscribendo. ubi aūt cōcernit odiū testis principaliter seu eius odio est ꝓducta. tūc iquiūt ipsi q̃ etiā post examinationem pōt apponi. licet nulla ꝓtestatio p̄cessit ar. l. tam z si ff. ad mace. z exemplū ponūt in excep. excōicationis uel banni. et ita limitāt. d. c. ex parte ade. et. c. presentiū. z nō dicedo a cōmuni opi. qz capitula illa loquūtur indistinte. Item quia exceptio ꝓiurii et alterius criminis cōcernit odiū testis et tn̄ de illo loquitur. c. ex pte. preterea oēs exceptiones inhabili. fauorē eius cōtra quē ꝓducuntur cōcernūt ne ex dicto uilis persone et cuius fides nō est integra uel sincera debeat cōdemnari. Nō ob. l. tā. et si qz loquitur in exceptione que cōcernit ius et act. nō personarū habilitatē ut hic in exceptionib⁹ inhabili. personarum concernentibus sit regula tradita ut ante q̃ quis admittatur ad actū debeāt opponi ut. §. e. auten. si dicat et. §. de procur. l. ita demū lz in teste ne ꝓbatio retardēt. qz mora ē interim periculū allatura sit ꝓuisuz ut ꝓtestatio sufficiat ut dicto. c. presentiū et hec est ueritas. Cautus ergo aduocatus bz ꝓtestationē facere. Quero nūc. vi. quid si is cōtra quē fuit in una causa ꝓductꝰ et illū nō reprobauit an si in alia et diuersa cā iterato cōtra eū ꝓducatur poterit eum inhabilem repellere scōm doc. et Cy. aut iste reus fuit usus isto teste in prima cā p victoria cāe. pura qz aliquid ꝓbauit p eo et q̃ si nō ꝓbassz in cā succubuisset. et tūc illū tanq̃ ab eo iā approbatū repellere in ista cā noua nō poterit. aut eo usus nō fuerit qō pōt euenire dupliciter unomō qz p actore tantū testificatus fuit z sic reus cōdemnatus fuit et tūc eū in hac causa noua repellere pōt p hoc inducūt l. uoluntarie. j. ō ex tu. et. j. de bi. qui spo. mu. fusci. l. ii. li. x. Et forte melior ē rō. qz nō tā approbasse q̃ tacuisse et eū cōgruo tempore nō impugnasse uidetur. unde in diuersa cā sibi nō preiudicat. Aliomō pōt euenire qō eo nō fuit usus qz p actore nihil testificatus fuit quod releuet. unde reus fuit absolutus et tūc ad huc in hac cā noua pōt eū repellere qz eo nō fuit usui in persona nec eū approbasse dicitur. sed potius tacuisse ut dixi hoc uult cy. in scōa. q. z. iiii. q. simul iūctis. Quero vii iuxta proxime dicta pone q̃ reus predictā protestatiōez nō fecit bnis inhabilita. ipsius testis noticiā. sed interrogatꝰ testis dix. se seruū esse uel odiosū parti cōtra quā ꝓducitur uel aliquid sy. quod bz ipsū inhabilē reddēr an poterit repelli et uidetur quod nō p. d. c presentiū qō q̃dam fateuntur uerū apte. qz ei tollitur ius excipiendi ut ibi. sed dicūt iudicē ex officio eū repellere posse ar. l. quos ꝓbi

bet.ff.de postu.et eius quod no.in.l.hbi partū.§.de tran
sac.cū ei de inhabilitate inotescat ut iudici ex dictis ⁊ agi
tatis coā eo.et pro hoc facit.qz ē ēt iudici mandat ut cos
repellat ut patet in.c.decernimus extra de sen.excom.Et
nō mirādū.qz et alia exceptio locū nō hz.sz iudicis officū
sic ut.l.plane.ff pe.her.Ego puto ꝙ iudex etiā ex officio
nō possit nc hec.l.et.d.c.pesentiū sit ludibrio et uerbis i
posita nō rebus cōtra.l.ii.j.cōia de leg.item quia ꝙ inha
biles nō admittūtur nō est inuentū propter auctoritatez
pretoris.sed ꝓpter eoꝝ fidem suspectā.et partis utilita
tē nec sunt iudici pricipes et sibi imputent qui de ihabili
tate nō excipiūt cū potuit et debuit quod nō fuit in.d l.pla
ne. Quero.viii an hic principiū.l.uendicet sibi locū in
seruo in testem ꝓducto glo.ti.in fi.dic.ꝙ sic Sed in cōtra
facit.qz quo ad actus iuris ciuilis serui ꝓ nullis habent
l quod attinet ff.de reg.iur.sed dic illud quo ad alia sz nō
quo ad ꝓbationē faciendā de uoluntate partiū tacita ut
expressa ut in hac glo.Ex qua no.duo.primū ꝙ serui et
alii inhabiles possūt recipi i testes de priū uoluntate se
cundū ꝙ dictū.l.pōt esse generalius exceptio ut i hac gl.
cōiuncta cū tex.Quero.ix.an qd hic dicitur de teste uen
dicet sibi locū in instrumento.pone ꝓduxit aliquis istru
mentū cōtra me manu cuiusdā tabellionis qui tpe cōfec
ti instrumenti nō poterat esse tabellio.puta qz erat mo
nachus et sic nō valet instrumētū ut no.in.c.ut officū cir
ca medū de hereti.li.vi.Nō obieci de monachatu uel ob
ieci sed nō ꝓbant.unde fui cōdemnatus postea cōtra eū
dem ego uel alius ꝓduco illud idē instrumentū ad ali
quid cōtra eū ꝓbandū an possit obiicere de invaliditate
instrumenti ex persona actoris seu cōficientis dic. ḃ Ly.
in fi.qd nō ar.huius.l.et.l.in exercendis.j.de fi.instru.
Idē dic.hic bal.in prin.lec.huius.l.et in soltori casu.puta
si nō idē instrumentū.sed diuersū ab eodem cōfectū pro
ducatur.et opponit de monachatu quia nō poterit.ꝛ ib
dic.de quocūqz alio.puta si quis ꝓduxerit aliqd instru
mentū cōfectū ab aliquo tanq̄ tabellione si postea alid
instrumentū ꝓducatur cōtra eū ab illo eodē cōfectū nō
poterit ipsū repellere ex eo.quia dicat illū nō esse tabelli
onem qz semel affirmādo ipsū esse tabellionē auctoritate
eius in omnibus cōprobauit ut in hac.l.quod no. Sed
cauc qz de cōprobatione illa semel facta debet cōstare.
Item attende ꝙ illud instrumētū qd secdo loco ꝓducitur
debet esse cōfectū post primū et nō ante.quia auctorita
tē illius nō approbauit ꝓ tempore anteriori et hoc appe
bit ex inspectione dici cōfectionis instrumentorū qui er
go ꝓducit instrumentū fatetur potestatē et habilitatē cō
sicientis.Sed an omnia in instrumento contenta dic ꝙ
sic.si tñ cōtrariū in aliqno capitulo ꝓbetur ꝓ aduersariū
ista cōfessio nō nocz cōfitenti uelut enetuata sedm inno.
extra de iur.iurā.c mulieri et extra de except.c.cū uenera
bilis.Et an instrumento in uno capitulo falso probato
uicietur in omnibus uide.que dixi in.l.si ex falsis.§.d trā
sac.et hec de prima parte. Nunc transeo ad secūdā ꝓ
tem huius.l.circa quā collige no.ut circa prin.dixi.ꝛ con
tra hanc ptē ab extra op.ꝙ etiā de inimicitiis uetustiorē
casū habentibus possit excipi dūmodo earū noticia sup
uenerit postea ut.l.utilita.ff.de confir.tu.et ar.ff.d spon.
l.si.§.bis quoqz.Et est casus de iure cano.extra.c.c. prīti
um.So.cōfitendo cōtrariū.Idco distinguitur an prius
erant note uel nō in primo casu nō possit secūdo sic. Et
hic attende ꝙ iste inimicitie debēt aliter probari q̄ ꝓ iu
ramentū excipientis ut in hac littera.sz.ꝙ ad noticiā eius
noniter pueuerit ꝓbat ꝓ iuramentū eius ut de except.c.
pastoralis ubi tex.qd intelligo nisi pars aduersa uelit ydo
nee probare ꝙ prius scientiam earum habuerit Op.
ii.ꝙ nec earum noticia noceat. nam si contra absentem
ꝓducantur.sz in eius cōtumacia except.et nō tollūtur qz
persona nō pōt dici tūc approbata cū absens nō dicat
cōsentire ei cui hz cām iusta cōtradicendi ut l ii.§.uolun
tate ff.so.ma.sol.ꝙ hec in presente illa in absente ut nota
Ly.s.e.auten.si dicatur.Oppo.iii.ꝙ nō omnis inimicitia
testē repellat.qz nō leuis licet minus fidei adhiberi faci
at ut no.inno in.c.opporteat extra de accu. So.ꝙ hoc i
telligitur de capitali et sic de graui ut hic in glo.et idem
no.in auten.de testi.§.si quis uero dicat.et dixi.s e. auc.
si dicatur. Quero quid si nō inimicus meus sed inimi
citias cū inimico meo cōtraxit uidet ꝙ repelli possit ar.
§.de inoffi.te.l.liberi. Cōtradicūt doc.quia amicitie copu
la cū inimicis nō est.cā repellendi quam a testimonio.
sed minuēde fidei ar.ff.e.l.ob carmē.§.fi.et est rō.qz ille
qui copulat amicitias uirtualiter agit ergo talis uirtualis
actio sibi obesse nō dz nisi esset subditus ei qui inimicat
illi ⁊ ita loquit dicta.l.liberi.Ex simplici ergo amicitia uel
copulatione quis nō repellitur.sed si ex ista copula ali
quid adiciatur quod habet repellere quez a testimonio
bene repellitur ex illo.puta si affinitatem inuicem cōtra
hunt et in tali gradu ꝙ testificari ꝓ illo ꝓhibetur uel ali
ud simile ut.s.e.l. ē ita intelligatur tex.ff.e.l. testiū i prin.
Vel ibi d amico sic singulari qd d eo potest suspicari ne
etiā illicitū cōmitteret. Quero an quod hic dicitur de no
ua causa inimicitie locū habeat in alia cā testificationis
ꝓhibitiua.Glo.dic.ꝙ sic cū eadē sit ratio equitatis ⁊ ita
etiā dicūt doc.Ex quo no.ꝙ exceptiones a regula exten
duntur ad terminos nō differentes ab expressis et dicū
tur nō differre qñ in eis est omnimoda ratio ut hic con
cor.sūt de reg.iur.l.que ꝓpter necessitatē.Circa que uide
que dixi in.l.ii.s.de noxa. Transeo modo ad tertiam
ptem ex qua collige no.que in principio dixi et qz textus
uidetur innuere ꝙ testis qui cōtra unū deposuit possit.
postea ꝓduci pro illo op.de.l.ꝓduci.ff.e.scōm unū itel
lectum.So.dupliciter ut in glo.et prima solu.non est bo
na.quia ita in uno casu presumitur redēptus sicut i alio
dic.ergo.glo.scōo ꝙ in alia lite produci pōt ut hic nō in
eadem qd intellige.si sup eodē articulo ꝓducatur.qz tūc
nō potest ꝓpter timorem subornationis sed sup diuerso
potest ut hic ut extra.e.c.neniens lo.ii. Op.ꝙ post di-
dicita testificata non possit testes reprobari quod pz.qz
post didicitas attestationes nō possūt ꝓduci testes ut.
s.ti.Lauten.ꝛ qui semel et.j.c.l.fi.scōm glo.ꝙ ꝓ cum qui
alios ꝓduxit et non ꝓbauit testes ꝓduci non possunt.
ut ibi sz ꝓ aduersariū ad reprobādū ꝓ se ꝓductos bene
ꝓduci pnt ut hic et extra.e.c.cū causā.Sed ista so.non ui
detur tuta.qz in hac reprobatione est idē timor subornati
onis qui est i ꝓbando de nouo. Idco pe.dixit.ꝙ ad re
probādū non pnt testes ꝓduci sup capitulis prioribus
directo contrariis ut hic sed super capitulis ꝓ indirectū
contrariis bene possūt ꝓduci ut hic et l.optimā.j. d con
traben.et commit.stip.et sic indirecta intelligūtur repro
bari qñ ꝓbatur alterū et contrabentibus tūc in alio lo
co fuisse q̄ testes deponāt. Qd inno.extra.e.c.ex tenore
fatetur qñ locus et tempus non sūt apposita in articulo
alias dic.ipse ꝙ si locus et tempus fuisset in articulo ex
pressata et si ei nota fuisset tūc ad reprobationē testes ꝓ
ducere non posset sibi imputaturus ꝙ tūc non articula
uit contra aliū sciēs ꝙ post didicita non possūt testes ꝓ
duci ne falsitas excogitetur.Secus igitur si locus et tem
pus in articulo non fuisset expressata.sed testes se ad lo
cum et tēpus extendissent.quia fatetur tunc ꝙ ꝓ alios te
stes potest probari contrariū cū prius sibi ꝓuidere non
potuit hoc de.ibidem io.an.Sed attende ꝙ quedā glo.
La.iiii. q.iii.si quis testibus.uult ꝙ ubi dies et locus sūt
expressati in articulo si aduersarius fuit ꝓtestatus ꝙ non

fuit in loco et qõ intendit hoc ꝓbare circa publi.attesta
tionibus admittatur ad ꝓbandũ de contrario arg.cius
quod de ꝓtesta.circa inhabilitatem persone.s.dixi.Sed
io.an.in.d.c.ex tenore dic.ꝙ hic quod gl.illa dic. ꝓcede
re pōt si ꝓtestatio sit conuentionalis ꝑ ea que ipse no.in
c.fraternitatis.e.ti.i.in ulti.q.quasi diceret ꝙ ꝓtestatio hꝫ
uires si pars aduersa consentiat nõ alias.et puto ꝙ ueꝫ
dicat.qꝛ ꝓtestatio de aliquo faciendo tpe nõ ꝓmisso est
contra iura iõ nihil hꝫ opari.In cãu aũt.l.nostre ꝓtesta.
est de aliquo ꝓmisso cõgruo tpe faciendo et sic simile nõ
est bonũ.Stare ergo uidetur conclusio predictoꝝ doc.ut
distinguatur aut tempus et locus non fuerãt expressata
in articulo et tũc post didicita testificata testes ad repro
bandũ ꝓducere potest.Aut in articulo fuerãt expressata
et tũc non potest.Sed hoc ultimũ fateoꝛ si uelit testes re
probare sup dicto in articulo deducto.puta si ticius pe
tat.c.a gayo que asserit se ei mutuasse in bononia ȯ mense
augusti et testes fuerũt attestati hoc uerũ fuisse qꝛ prese
tes fuerũt et .d.c.numerari uiderũt.nũc gaius hoc repro
bare uolens articulat quõ ipse uel ticius de mense augu
sti nõ fuit in bono.sed rome.Certe hoc nõ poterit ꝓbare
ꝑ testes ut in dicto.inno.Secus dico si testes uelit ꝛ̃pro
bare in cã sue scie.puta quia uelit ꝓbare testes in illo lo
co nõ fuisse de mense augusti sed in roma.quia tũc dico
ꝙ pōt qꝛ sup hoc cessat timoꝛ subornationis nec super h
sibi ꝓpius ex ispectione articuli aduerse partis ꝓuidere
potuit.at in primo casu qñ locus et tempus nõ.fuerãt ex
pressata pōt testes tã in dicto q̃ in cã scie reprobare. Sꝫ
dicere posset quis hoc uidetur coñ.l.optimã in fi.ȝ.ȯ cõ
trahen.et cõmit stip.ubi dies et locus apponitur in istro
et tñ co uiso et didicito admittitur reprobatio indirecta ꝑ
probationem absentie alterius partis.Et ego rñ.dupliciẽ
unomõ scõm glo.in.d.c.si quis testibus ꝙ aliud est in in
strumento.qꝛ si unus ulti improbare instrumentuꝫ per
testes reliquis pōt ꝑ testes fidẽ facere instrumento qõ ñ
est in testibus Hanc rõnem dicet quis impugnari ꝑ no.
inno.in.c.cũ clamoꝛ extra.e.ubi dic.ꝙ si mei testes impro
bantur ego possũ nouos testes ad corroborationeꝫ pri
orum ꝓducere et ponit exemplũ sic.Pone ꝙ tici⁹ emit
bononie a gayo uineã scõa die augusti gayus aũt ꝓbat
ꝙ ego uel ipse nõ fuit in boñ.poterit ticius ꝓducere te
stes ad ꝓbandũ ꝙ ea die fuit in boñ.sicut dixerũt primi
ut sic eorũ dicta corroborꝫ ar.in auten.ȯ testi.§.si uero ȯ
ducẽt et dicta.c.ex tenore.Adicit tñ ꝙ ad hoc nõ admitte
tur.nisi iuret ꝙ maliciose nõ petit ꝛ ꝙ suo sacramẽto erit
in hoc casu credendũ.Et rõ predictorũ ẽ qꝛ ꝓbabilẽ cre
dere potuit ꝙ duo testes sibi sufficerent ad ꝓbandũ cõ
tractum Sed ex superuenientibus ꝓbationibus aduer
sarii nõ cognoscit contrariũ. Istud idem dictũ ponit io.
an.in.c.c.cũ clamoꝛ.sed dic.ꝙ est moderandũ scõm no.ꝑ
eum in.d.c.ex tenore ꝛ ꝑ ibi no.uidet mihi uel ꝙ uelit in
telligere bᵒ dictũ qñ in primo.c.de die et loco nihil dictũ
fuerat uel ꝙ recedat a dicto inno.ꝛ hoc maxime uidetur
quia in.c.fraterni.e.ti.in.ii.col.remittit ad dr̃am iter testes
et instr̃m q̃ dixi poncre glo.in.d.c.si q̃s testibus que p̃
dictis cõtradicere uidetur.scõo mõ ego rñ.ad.l.optimam
ꝙ in reprobatione instrumẽti nõ est ita facilis timoꝛ sub
ornationis testiũ sicut in reprobatiõe testiũ.uel tertio ci
qui uult reprobare instrumẽtũ nõ fuit ꝓius facultas uel
causa ipsũ reprobãdi q̃ ipsũ ꝓducereturet exaiaretur.
sed in testibus sic anteq̃ eorũ dicta publicarentur ꝓdu
cendo testes medio tpe super articulis cõrariis aduer
se partis et hec so.uidetur mihi rutioꝛ Ex predictis ẽt
dico ꝙ illud quod s̃.dixi ꝙ si q̃s reprobat instrumẽtũ
ꝑ testes pars aduersa pōt facere fidẽ ꝑ testes instrumen
to hꝫ intelligi ut fidẽ faciat ante publicationẽ testiũ pris
aduerse nisi illos reprobare uellet in sola cã kie ut.s̃.dixi
Et idẽ dico qñ ꝓmittitur prioribus testibus fidẽ facere.
Quero.i.quot reprobationes testiũ fieri possũt rñ.ad re
probationem in casu ꝓmisso una ꝓ parte fieri pōt et nõ
ultra ut extra.e.c.dilectus.Quero supposito ꝙ ciuiliter ñ
possit reprobari nunq̃d poterũt de falso criminaliter ac
cusari dic.bal.ꝙ sic.qꝛ cõclusio in ciuili nõ preiudicat cõ
clusioni in criminali ut.ȝ.de fi.instru.l.fi.et an accusatiõe
pendente suspẽdatur ciuilis ꝓcessus.dic ꝙ sic.ff.de usu.
l.maritus.Nec ob.ȝ.qñ ciuilis actio.qꝛ hic de debito agi
tur ciuiliter ibi de crimine ciuiliter agebatur. Quero
an post didicita testificata possit ꝑ facti euidentiam ꝓba
ri cõtra.dic ꝙ sic tum.quia suspitio subornationis cessat
tum.quia ꝑ instrumenta pōt fieri ut dñt oẽs fortius ꝑ fa
cti euidẽtiam fieri pōt cuꝫ nulla melioꝛ ꝓbatio q̃ occulta
fides ꝑ quam rei ueritas melius ꝓcipitur ut.dic.textus
insti.de gradi.§.fi.fac.ff.de fere.l.eadẽ.§.fi.et.ff.si.reg.l.si ꝛ
ruptione.et uidi. in questione facti in boñ.ꝙ quidã occi
sus qui iam ꝑ diẽ steterat in sepulcro fuit desepultus ut
uideretur an lapide uel cũ ferro lancee fuisset interemp-
tus cũ de altero de duobus testes attestarentur quorum
unus iecit lapidẽ alter cũ lancea dicebat ꝓcussisse et illi⁹
ictu periisse.Quero quarto glo.hic dic.ꝙ ꝓpter cõtrarie
tatẽ que deꝓhenditur ex ipsis attestationibus testes re
probantur an hoc sit indistincte uerũ rñ.aut cõtrarietas
ipsa deꝓhenditur circa ea que de subã probationis et
circũstantiarũ eiusdẽ.et tũc attestatio reprobatur. Aut cir
ca alia extranea et tunc testis nõ reprobatur.qꝛ sup illis
iuratus nõ intelligitur.puta si dicat cõtrahentem esse de
aliena ciuitate uel patꝛa q̃ sit ut alteri affinẽ q̃ sit ita not.
spe.in ti.de teste.§.i.uer.itẽ ꝙ aliquid de suo addidit. Et
circa hoc uide que dixi.s.de trãsac.l.si ex falsis in fi.ꝛ ad
de que dicaꝫ.ȝ.ti.i.l.scripture diuerse et qõ no.ꝑ glo.ꝛ io
an.extra.e.c.i nostra.Quero.v. h ȯꝛ ꝙ testis pecunia coꝛ
ruptus reprobari pōt quid si non pecunia sed p̃ce dic iõ
ut extra de testi.co.c.ceterũ et.c.dilectoꝝ et est tex.ff.e.l.
testiũ in prin. et.s̃.e.l.eos in uerbo.gratie et qꝛ idꝫ est in
iudice ut .s.ȯ aduo. diuer.in.l.i.et ff ad trebel.l.suo initio.
§.cũ pretoꝛ.Quid si pecuniã recepit ueritatẽ tñ dix.rñ.ꝙ
sicut iudici nõ lꝫ ut.l.ii.§.sed si dedi.ff.de condi.ob.ca. ita
nõ licet testi et statim cõtra formã iuramenti sui uenire ui
detur tñ ꝓiurus ẽ et sic repellendus extra.e.c.sicut et.c.
ex parte a de ꝓba.c.licet cãm.formã aũt iuramenti pōt
tex.xxx.v.q.vi.c.de parentela et latius per spe.in ti.de te
ste.§.sequitur in prin.Quero.vi.qñ ȯ ista corruptela pos
sit doceri rñ.etiã ꝙ pꝰ didicita testificata qꝛ concernit pso
naꝫ et supuenit postea ut hic et hoc qñ corruptela simpli
citer allegatur uel falsitas cum corruptela secus si falsi-
tas simpliciter.qꝛ tũc habent locũ.s̃.dcã.uerũtamẽ circa
hanc corruptelã dic aut apponitur ad impediendũ pro
ferri sniaꝫ et tũc ante sniam ꝓbari hꝫ.Aut apponit ad iã
plane anullat.uel rescisionẽ et dic ut no.i.l.pretoꝛ.§.mar.
ff.de iud.et in.l diuus.ff.de re iudi.et ibi ꝑ bar.et in.l.ii.ȝ
si ex fal.instru.et ibi ꝑ cy.et ꝑ canonistas in.c.licet causaꝫ
extra de ꝓba. Ulterius scito ꝙ super notitia repro-
bationis testiũ fiẽda ꝑ alios testes.Nic.de ma.talem de
dit cõclusionẽ regularẽ cõtra testiũ ualidũ seu ad testimo
nii ualidi reprobationẽ testes sup eo. capitulo uel articu
lo in eadẽ cã et inter easdẽ ꝓsonas et ad eũdem effectũ ꝓ
duci nõ possũt nisi qñ de tali testimonio aduersarius si
bi ꝓuidere nõ potuit aũ ipsius testimonii ꝓbationẽ. cõ
tra testiũ ualidũ iõ dix.qꝛ si attestatio nõ teneret ratione
solemnitatis obmisse testes ꝓduci pñt tã ad idẽ quia ad
oppositũ ut in clemẽ.testib⁹ extra.c.et qõ dixi.ȝ.de sepu.
uio.l.i.sup codẽ capi.iõ dix.qꝛ sup diuerso pōt ut.ȝ.de ex
cep.l.si quidẽ et extra.e.c.ex tenore et latius.s.dixi.In ea

dem cā ideo dic.quia in alia.pōt.extra eo.t.cū in ma.t.ī c.l.fi.inter easdē personas iō dix.q; secus inter alias que nō habeantur loco eiusdē ut extra.e.c.cōstitutus.Ad eandem effectū iō dix.q; secus si ad diuersum ut extra.c. ueniens.et hec sufficiāt.

Estium

Primo ꝑmittit rōnem.l.condende. secūdo l.ponit.scōa ibi omnibus.scōa subdiuidit i iiii. q; primo notuꝫ facit ꝙ ꝑ duos uel tres testes nō uult ꝓbari deinceps debitoꝝ solutiones.secūdo per modū excipiendi duplicē modū annectit ꝑ queꝫ debiti solu.ꝓbari ꝑmittit.tertio i iā solutis hāc ꝓuisionē locū nō habere disponit.quarto ꝓuidet qñ scriptura de hoc confecta perit.scōa ibi nisi.v.tertia ibi bis.s. quarta ibi si uero casus.Quādo debitū est in scriptis cōtractuꝫ eius solu.nō pōt ꝓbari nisi per.v.testes idoneos q̄ ōponāt ꝙ solutioni fuerunt ꝓsentes uel per scripturā de ea cōfectā et ubi solutionis scriptura sit casu perdita probato casu duo testes de uera numeratione deponentes sufficiūt.b.d. Sed auten.rogati duos addidit.s. ꝙ isti testes debēt esse rogati. Item quod dixerat de probatiōe solutionis extendit ad ꝓbationē cōfessionis ipsius solutionis.Et hec auc.est multū notanda et cōmendāda.No. ex prin. ꝙ faciles homines de facili mentiuntur. Itē no. ꝙ ꝑcludenda est uia uilibus et redemptis testibus.item no.q.v.testes hñt ꝙ scripte qñ sūt integre opiniōis t fame. Itē no.ꝙ testes dñt deponēr ꝙ i coꝝ ꝓsentia ōbitū fuit solutū ut h i lra t ꝙ ad hoc uidendū t audiēdū specialiter fuerūt rogati seu adhibiti et cōuocati t hoc addit auten.nisi rogati. Itē no.ꝙ solutio debiti in scriptis contracti ꝓbatur ꝑ cōtrariā scripturā uel equipollens. quia ꝑ.v.testes ut hic.Et est mirabile ꝙ in instrumento publico solutionis sufficiāt duo testes et nō si ꝓbetur ꝑ testes requiruntur.v.Ex quo sequitur aliud ꝙ instrumentū publicū hꝫ uim.v.testiū.Circa qō uiō que dixi in.l.i exercendis.ī.ti.i.Itē no.ꝙ ratio condende.l.est ꝓnus i intentione condentis .l.ꝙ fit ipsū statutū quod lex appellatur et sic lex sequitur eius rationē et rō eius antecedit.
Item no.ꝙ lꝫ ratio.l.antecedit.l.nō tñ prohibitio.l. trahitur retro ad tempus antecedentis rōnis.sed locū hꝫ i occurrentibus domū post ꝓhibitionem ut hic in uer.his.s t.c. Itē no.ꝙ sepe instrā ꝓduntur casu fortuito puta naufragii incendii t.c. Item no.ꝙ incendiū appellatur casus fortuitus.qō intellige qñ culpa inhabitantiū nō ꝓcedit. ut.l.nam salutē.ff.de offi.pre.ui Circa quod uiō que dixi de pig.act.l.que fortuitis. Itez no.ꝙ illō qō nō pōt ꝓbari nisi ꝑ plurimos testes.cāu ꝓbato sufficit ꝓbari per duos.Et no.ꝙ casus ꝓbatur ꝑ duos testes qō facit i ar. ut si scriptura testamenti facta coꝝ.vii.testibus est predicta ꝙ ꝓbato casu duo testes superstites sufficiāt ad ꝓbandū testamentū sic factū.similiter ut perdita scriptura mandati principis ꝓbato casu mandatum ꝓbetur ꝑ duos testes scōm Ey. Venio ad apparū et ꝓ declaratō ne terminoꝝ.quero quando debitū dicatur in scriptis redactū.respōdit glo.iii.ꝙ aliqui dixerūt qñ actū est ut aliū nō ualeat t.c.Alii dix.ꝙ suffic.quamodocūqꝫ dictū sit ut ex inde fiat scriptura. Ego ista generaliū examinaui supauc.sed nouo iure posita super.l.fi.ē.si cer.pe.ubi uiō tñ in materia nostra siue i casu huius.l.uidetur nubi ꝙ quōcūqꝫ partes fecerūt fieri scripturā hec.l locū habeat dū modo ad debitū ꝓbandū scriptura illa solēnis ꝓducat quia uisū fuit legislatori ꝙ facilīter nō hꝫ admitti ꝓbatio per testes de solutione cum similis probatio non ꝓducatur ad ꝓbandum debitum.Sed fortior quia de ea nō potest ita dubitari.uti de testiū probatione que facilior est ut hic in ꝓin.t postilline.quia instrumentū debiti si solutisset cancellatū potuisset ō facili sibi reddi facere ut ē ti.i.l.si de possessione.et hoc ꝓbo etiā per uerba huius litere ibi qui in scriptis a se debita retulerūt.Ex quibus satis datur intelligi ꝙ hic loquitur etiam si ꝓius erat ō bitum ꝙ scriptura interuenerit cū prius non poterat dici debitū si ab initio actū fuisset ut cōtractus non aliū ualeret ꝙ scriptura facta esset ergo t.c.hec corroborat ex sequentibus uerbis ibi si dicāt sine scriptis solu.fecisse.
Nā illō uerbū sine scriptis.intelligit qꝫ facta nō fuerit scriptura nec intelligit ꝙ actū fuerit ꝙ nō fiat.t fiat scriptura sꝫ simplicit qꝫ nō facta fuit t si hoc ꝟbū negatiuū sic intelligitur ita et ꝑcedēs affirmatiuū ar.ꝑ locū ab oppositis quod fieri pōt.l.fi.ī.de sen.pa.t.l.suffic.ff.de condi.inde. et ꝓ hoc etiam fac.littera.ī.i uer.sui ꝟo facta q̄dē ꝑ scripturā.ubi pondero quod dic.et nō dic.in scriptis et sic qō ē.dix.in scriptis ꝑ scripturā intellexerit.Et ꝓ hoc etiā fa: qō no. glo.i.ti.i.l.sicut.et ibi etiam habes ꝙ sicut solutio huiusmodi debiti nō ꝓbatur nisi ꝑ.v.testes uel ꝑ duos casu ꝓbato.ita nec ipsum debitū principale. Et predicta licet uideātur ō rigore uerborū huius.l. ꝓcedere.tñ quia minus sunt mutanda que semp certā interpretationē habuerūt ut.l. minime.ff.de legi.iō.a gl.et opi.cōi non discedere in cōsulendo. Nūc uenio ad op.et op.primo ꝙ duo sufficiant ut in auten.de fi..instrumen.§. sinauten So.ꝙ hic loquitur quando quantitas excedit librā auri uel saltē nō est de rebus exiguis et sic hec scōm illam ut in gl.ii. Uel ibi de obligatōe hic ō dissolu.i.ō solu.ꝓbanda quando scriptura ꝓducitur ad ꝓbandū obligationē Op.ii.ꝙ tres sufficiāt.l.fi.ē.si cer.pe.So.ut in glo.scꝫ ꝙ ibi accipiebat scripturā a creditore Op.iii.ꝙ duo sufficiant.l.ubi numerus.ff.e.so.ut in alia glo.ꝙ ibi regula h casus specialis a regula et rationem specialitatis.s.dixi. Oppo.iii ꝙ immo plures exigantur ꝑ.v.ut.ī.qui te.fa. po.l.hec cōsultissima et.l.uniciuiqꝫ.ī.ō ꝓti.fa.scri.So. ꝙ diuersis casibus loquūtur ut in glo. sed regula ē ꝙ tātū duo requirantur ut.d.l.ubi numerus.fallit hic et ibi et in aliis casibus no.in glo.Oppo.v.contra fi.l.ꝙ nō sit necessariū ut hec duo ꝓbentur.s.casus et solu.sꝫ sufficiat ꝓbari cāum dūtaxat ut.s.ti.i.l.si de possessione.So.ut glo. antepe.Uel clarius ut dixi in cōtrario uidelꝫ ꝙ ibi agit cōtra eū qui subtraxit hic rōtra ēciū excipit.Nec ob.l.i.t l.sicut.ī.ti.i.ut dicaꝫ ibi.Op vi.ab extra ꝙ solutio debiti i scriptis cōtracti nullo mō possit ꝓbari ꝑ testes etiā.v.sed dūtaxat ꝑ scripturā.l.generaliter.ī.de non nu.pe.So scōm bal.ibi exceptio est primi facti negatiua.et sic ueritas exceptionis se nō cōparitur cū ueritate petitionis ō sic.qꝫ ista stāt simul debitū olim fuisse et nūc ei satisfactū ē.Et hec uera quādo scriptura facta fuit de debito ex partiuꝫ cōuentione.Sinaūt ex iur.necessitate ut est in snia ut.ī.ō sen.ex pi.re.Lii.tūc dic.ipse ꝙ solutio poterit ꝓbari per testes et duos tātū.qꝫ in dubiis standū est regule ut no. in.l.omnis diffinitio.ff.de reg.iur.et sic duo sufficient ut.l ubi numerus.ff.e.Idē dicit ipse in solu.canonis ex ꝑte amphibolico ad cuius ꝓfectionē requiritur scriptura.l. l.ī de iur.amphi.sufficient duo testes. Itē dic.ipse si tutor res quas in inuentario publico scribi fecit si uult ꝓbare ꝙ illas restituit adulto poterit ipse ꝓbare ꝑ duos testes licet inqt ipse ꝙ domin⁹ et patru⁹ meus.d.Ricar.de saly cōsuluerit ꝙ nō pōt.nisi ꝑ ōriā scriptꝫ.l.fi.ī.ar.tu.que ñ probat hoc.quia loquitur in casu quo exceptio est cōtra scripturam inuentarii.sed nos loquimur in exceptione solutionis uel restitutionis que se cōparitur cū scriptura inuentarii iō tale consiliū nō approbat. sed attende quia salua reuerentia tāti doc.d.me.nō sic simpliciter cōsuluit ut ipse dic.sed ꝙ uel per scripturā ꝓbare hꝫ uel per.v.testes fide dignos et rogatos ut hic cū auten.sequē.Et fuit

hec qō inter franciscū quōdā zanobii forcsini adultuz et
liazariū quondā cuius tutorē ō florentia a quo dicē ad
ultus petebat redditionē rationis et specialiter de certis
rebus in inuentario descriptis et de quibusdā que ob
miserat scribi facere que nō erant pbata cum habuisse
Ipse aūt excipiebat de solu. et cōfessione solutionis ꝛ re
ceptionis et cōfessionē illā pbauit per quatuor testes
nō rogatos nec adhibitos. Et dic. me. cōsultus dix. q̄ nō
erat sufficienter pbatū. qz debitum erat cōtractū in scrip
tis et sic eius solutio dz pbari p scripturā uel p v. testes
ītegre fidei ut hic et rogatos ut in auten. nisi rogati Et q̄
debitū in scriptis sit cōtractū pbatur ex co. quia decre
to tutele apparebat p acta iudiciaria et similiter pmis
sio et satisdatio rez pupilli saluā fore et similiter p inuen
tarii cōfectionē de quorū omniū subā est scriptura ut. j.
de fide instru. l. emancipatione et ibi no. p glo. Ev. et Ja.
de ar. et. l. fūtimus in prin. et. l. tutores quod ibi no. j. ō
admi. tu. Et de ultimo pz in. l. fi. §. ar. tu. et hanc partē pu
to uerā. qz rō fraudis et falsitatis cuitādē de qua in pri.
huius. l. uendicat sibi locū. nō tantū in contractu celebra
to in scriptis ex cōuentione. sed etiā ex. l. dispositione. q̄
iō disposuit ut fieret scriptura ut plenius subueniret ha
bere debentibus et maxime pupillis sibi pnidere. non
nalētib⁹. puta. l. ista loqt generalit in omnibus qui cautō
nem debui illud in scriptis redulerūt tutor aūt et huius
modi ergo ꝛc. Et idē dico indebito ex contractu emphi
theotico ar. l. census. ff. de pba. In debito aūt p sentētiaz
ñ idē dico. qz ipse nō fecit cōfici illā scripturam. Ve
nio ad. q. dic. n. rex. q̄ testiū quilbiz debet deponere ō cā
sue scie et presentie. Quero igitur primo si testis q̄ dix.
capitulū uerū esse itetrogatus quō scit dicat q̄ ipse scit
quia presens fuit an sufficit et uidetur q̄ sic ut in h v. ni
si. v. In cōrariū facit. qz potuit esse presens et non uidis
se ita di. glo. io. an. in. c. pre sentiū. §. testes sup v. interro
gatoria extra. e. li. vi. Nic. de ma. dix. q̄ illa rō est sufficiēs
nec ob. oū dicitur potuit esse pres̄es. et nō uidisse ut ē. se
tit h gl. est uerū ubi testis hoc dicat de alio qz secus si de
seipso. qz tūc implicatiue se asserit se uidisse. nā uerbum
presentie includit sensū cū intellectu ut. ff. de arbi. l. diem
§. corā et. ff. de v. sig. l. corā et patet ad sensū et ita etiā te
net bar. in. l. etiā tutor. ff. de accu. tu. Quero. ii. si unus
testis dicat q̄ talis presens fuit et ille de quo loquitur in
ratus dicat se nihil scire. qz presens nō fuit an sint cōtra
rii uidetur sic ex cōtrarietate sermonum quia quod un⁹
affirmat alter negat. In cōtrariū facit quod hic no. glosa
que dic. q̄ si unus testis dic. aliū fuisse presentem nō p
ptera affirmat q̄ ille uiderit. et sic de presentia corpora
li ipsius nō intellectiua uidetur deponere. Ex quo infer
tur q̄ nō sunt contrarii. qz ad cōcordiā possūt reduci ut
ille qui dic q̄ alter pñs intelligatur de presentia corpali
alter qui se negat se fuisse presentē intelligitur de prese
tia intellectiua. Et hic fatetur bul. ubi ille qui negat sim
pliciter asserit se nō fuisse presentem. Sed nisi adiciat in
loco. qz dicat nō fuit pñs i loco. tūc di. ipse q̄ cōtrarietas
reperitur. qz de mentali presentia tūc intelligi nō potest
Sed tūc iuxta hec quero in casu predicto qua diuisione
iuuantur ne in cōtrarietatē incidāt an intelligere dēmus
q̄ ille pbet qui dix. illū fuisse presentē si omnia alia ad
pbationē sufficientia cōcurrāt seu p eū testificata fuerint
Et dubiū non est q̄ ubi uere essent cōtrarii utercz re
pelleretur ut. ō. l. pri. in fi. et. j. ti. i. l. scripture diuerse ꝛ ar.
eius quod dixi in. l. si ex falsis in fi. s. de trās. Sz ubi di
uisione iuuantur. uerū est dicere q̄ nō carent suspitione
et quod pbatio remanet dubia iō iudex ex officio debz
ab eo q̄ dix. se nō fuisse presentem clarius ueritatē inue
stigare cū testis dictū suū obscurū teneatur declarare ar. l
uelati in prin. ff. de cdēd. et no. inno. in. c. cū clamor in fi.
extra eodē et si aliter nō declaretur dico et ille testis nō
caret suspitione iō nō pbat semiplene et alibi dic. ia. de
bu. q̄ testes iuuandi sūt diuisione ne incidāt in falsū. sed
iuuandi nō sunt ut pbēt in detrimentū partis et maxie
interpetrat. no. uersimili ar. ff. e. l. ob carmē. §. si testes.
Quero. ii. testis interrogatus dic. uera ēē que uidit. quia
uidit nī est talis actus qui nō pōt uideri ut hominis ser
mo sonus compane qui potius audiu pcipiūtur uel qz
consistit in odore uel gustu an probet. et uidetur q̄ ñ qz
ut dixi. s. e. l. solā. cā scie dz dici p illū sensū corporis cu
obiectū ppric cōuenit. sed cōstat q̄ oculus bz officium
uidendi que uisibilia sūt et nō inuisibilia et auris officiū
audiendi que in sono cōsistūt. et sic de ceteris sensib⁹ er
go si testis officium unius attribuit alteri uidetur dicen
dum q̄ nō pbet qz redditio cāe utpote inptinens suf
ficiens. In cōtra fac. quod no. hic Ja. de ar. dicens q̄ ui
sui omnis sensus cōfirmatur adeo q̄ omne id quod alī
quo sensu corporis percipitur dici pōt q̄ uidetur p in
tellectū ut. ff. dele. ii. l. si ticio et mihi et. ff. ō iniur. l. nē apō
labeonē. §. pretor. et. j. de re. ux. ac. l. i. §. uideamus. sed di
cendū uidetur q̄ in his in quibus uisus alteri sensui cō
iungitur redditio cause sit bona non in his in quib⁹ al
tero sensu separatur. Exemplū de primo si testis dicat ego
uidi ticiū interrogantem gayū ꝛc. et uidi gayū ei respon
dentē uel uidi cāpanā pulsantē uel mulierem clamantez
Exemplū secōi. puta si dicat q̄ uinū erat dulce interroga
tus de causa scie dicat. qz uidi tunc cā nō est sufficies. qz
gustus nō cōiungitur uisui ut. ff. de cōtraben. emp. l. si in
emptione. §. alia et. ff. de peri. et co. re. uen. l. i. Non. ob. q̄
intellectu uidetur ut. l. s. alle. qz de exceptione simpliciter
intellectiua nō bz testis reddere rōnem suā nisi quantuz
declaret q̄ p sensū corespōdētē obiectio hic intelligit.
Cōcludendū ergo est q̄ qñqz id quod est pbandū cōsi
stit in uisu tantum puta qñ de colore rei quis testificat
et tūc de uisu est testificandū qñqz cōsistit in auditu tan
tum et tūc de auditu tantum est ferendū testimoniuz. ut
patet in testimonio de auditu quod qñqz est uālidū ut.
j. dicā. qñqz cōsistit in utroqz et tūc de utroqz est testificā
dū uerūtā illo casu est attendēdū q̄ quādoqz testificatō
facta de uno nō implicat ex ui sermonis testificationē al
terius. et tūc sufficit. Exemplū si testis dic. q̄ uidit talem
sic. dicētē. nā hoc participiū dicētem. coniūgit p modum
qualitatis seu qualificationis persone uise. sed nō potu
it testis uidere psonā sic in dictione seu in dicendo qua
lificatam qui nō tantū uiderit. sed etiā audiuit. Jō dicēdū
ē q̄ suffic. secus dico si dicat q̄ uidit uciū qui dixerat ta
lia uerba qz dicere uel assertio ticii ponitur pcessisse uisū
quē testis habuit de ticio. unde nō pbat tūc q̄ audiue
rit cū dicentem. et si ecōtra ō auditu et nō de uisu expres
sim dixerit an et de uisu dicere uideatur pōt dubitari ꝛ
uidetur q̄ sic arg. ff. de offi. pñs. l. sepe audiui et. ff. de mi.
te. l. diuus iusti. de te. mi. §. i. In cōtra. fac. qz p auditū uis⁹
nō includitur ut. l. ii. §. idem labeo. ff. de aqu. plu. ar. et qz
ueritas pprie p uisū pcepta i mente tenetur ut ibi no. gl.
que incipit uehementer et probatur. ff. de ar. l. arbitē. ego
puto hanc partē scōaz in dubio uerā per. l. si nō speciale
et. l. si unus. j. de testa. nec ob. primo allegata quia i cāu
certi loquuntur et sic aliter de uisu cōstabat. Quero quar
to an testimoniū credulitatis repellatur uel admittatur
Glo. hic sentit q̄ repellatur regulariter lz qñqz admitta
tur In cōtra fac. qz iurat dicere ueritatē ō his que scit et
credit. xxxvi. q. vi. c. de parentela. Tu dic q̄ nō statim ē re
pellēdū. sed inspiciēde sūt pr⁹ cāe motiē credulitatis. qz
si cause adiecte inferāt sciam ueritatis rei quando v̄itas
est pbanda. tūc illud uerbū credere accipitur pro scire.
Exemplū articulus dicit q̄ ticius fuit stipūlatus a gaio

x.seu q̃ gaius.x.per stipulationē ticio ꝓmisit testis in-
terrogatus dic.q̃ credit cōtenta in articulo uera esse.in-
terrogatus de cā uel nō. interrogatus cūm adiecit .q̃ ui
dir ticiū interrogantē gaiū an ei ꝓmittebat ꝓare.x.z ga
iū respondēram q̃ sic.certe iste ꝓbat.Jdē dico z fortius
in his que probantur presumptie ut suffic.si cām ꝑsūp.
legitime annectat ut patet in filiatione et paternitate.l.
filiū de bi.qui sūt sui uel ali.iu.et.l.si uicinis.j.de nup.et
in adulterio et copula carnali.ut extra de presump.c. lit-
teras et.j.de adul.l.si qui.Jbi aūt iuste cause seu rano
nes legitime nō sint ꝑ testē adiecte.tūc testimoniū repel
litur fallit in casu.l.i.in prin.ff.de uen. inspi.et in cāu.l.ii
§.i.de iur.ca.et in casu in auten.ut bi.qui obli.se peri.et.
§.ſz si quis presumptiue.in auten.minoris.j.qui da.tu.
po.licet isti casus ultimi ꝓprie de teste nō loquātur Ex
his apparet q̃ bi qui i interrogatoriis secūdum que te-
stez perūt examinari dicūt q̃ si de credulitate respōdeat
ultra nō interrogetur male perūt.Quero.v.an et quādo
testimoniū de auditu alieno admittatur dic.glo.q̃ ſz de
proprio admittatur sup his que per aditū ꝓcipiūtur ut
ē.dixi tñ de alieno auditu repellitur.nisi in cāu qñ quis
uult ꝓbare rei memoriā extare.l.si arbiter.ff.de ꝓba.l.ii
§.idem labeo.ff.de aqua plu.ar.et qualiter ꝓbetur tā af
firmatie quā negatiue ibi uide tex. Quero.vi.an cec⁹ ad
mittatur ad testimoniū in his que principaliter requirūt
auditū et glo.in auten.de her.et fal.§.si uero absunt dic.
q̃ in aliis casibus pōt q̃ uisus admittitur quia ꝓhibit⁹
nō reperitur.ff.e.l i.fallit in instrumento inuentarii ut.di.
§.si uero absunt.Addit Ja.de ar.et in cā testamentaria ñ
debet admitti quia licet cōtrahentes possint ex uoce cog
noscere ar.ff.ad sille.l.i.§.e.tecto.tñ testatorē non sic facil-
liter. quia uox ipsius propter infirmitatem est alterata.
Alii distinguūt aut testificatur de facto gesto anteqũ esset
cecus et pōt ut.l.qui furere.ff.de sta.ho.aut de facto p⁹
ea gesto et tūc aut asserit ꝑsonā de qua testificatur se bñ
habere notam ꝑ uocē.et tūc.admittatur .argu.dicti.§.co.
tecto.fallit in casibus predictis.Aut hoc nō asserit z tūc
no admittatur.Aduerte ubi ia.cū repellit in cā testamen
taria fortius uidetur admitti q̃ in cōtractibus.q̃ in con
tractibus regulariter unus testis ꝓbat semiplene.z ideo
unicū testē tecū repelleret.q̃ faciliter pōt decipi et si hz
alium cōtestē nō ecū nō uidetur mihi q̃ ita faciliter de-
beant ꝓbare sicut in testamentis si ex.vii.unus sit cecus
q̃ ꝓpter auctoritatem tāti numeri testiū sibi cōtestiū nō
pōt sic faciliter esse deceptus sicut qñ habet unicū cōte
stem tantū.ar.ff.de eden.l.si quis ex ar.§.i.Loquādū tñ
reliquo et de h ꝑ spe.in ti.de teste.§.i.uer.Sed nunquid
cecus in.x.colla.Et q̃ cecus et mutus dūmō audiāt pos
sint testificari simpliciter tenet glo.iii.q.ix testes Quero
vii.an testes teneantur deponere de loco et tempore. Et
breuiter ex no ꝑ inno.in.c.qualiter et qñ.extra de accu.et
hoc ꝑ ia.et cy.tñ.q̃ aut locus et tempus sūt de subā. et
tūc de eo deponere debent.Exempla recipe ex auten .na
uigia.j.de fur et.l.si quis in hoc genu. ē.de cpl. et clerl.
et.l.i.§.ex incendio.ff.de incen.ru.et nau.et de ui et ui ar.
l.i.§.interdictū aūt et.j.de cōtraben.et cōmit stip.l.opti-
maz et extra de testi.c.ex tenore.et.ff.quod ui aut clazz.l.
aut que aliter.§.i.adeo q̃ interdū est necesse horā ꝓba
ri ubi patet ad sensū quādo de priorate uel posterio
rate actus tractaretur.Aut locus et tempⁿ nō sunt ō sub
stantia eius quod intenditur et tūc aut de loco et tempo
re nō interrogatur nec etiā articulatur et tūc non habet
necesse de loco deponere.q̃ testis nō debet esse uerbos⁹
ut no.ē.c.l.solā.Aut de loco et tpe interrogatur et di.Jn.
q̃ ō loco indubitāter ōponere tenetur cū factū ꝓpter lo
cū ut plurinū memorie cōmendetur et sic de loco ex q̃

interrogatur non minus q̃ de facto respondere tenetur
et hoc etiā uult glo.nostra in eo quod dic.q̃ testes cōtra
Susannam ꝓducti fuerūt de loco interrogati.De rēpo-
re aūt dic.ipse q̃ si hz i memoria dz ō illo deponere.q̃ ē
de coherentiis testificationis.ut colligatur unitas uel ua
rietas facti.sed si nō habent in memoria possūt dicere q̃
de tempore nō recordantur.q̃ tempus de facili a memo
ria labitur.qui.q.ii.c.fi.z.ff.de aqu.plu.ar.l.in sūma.§. iō
labeo et hic fatetur ia.de are.si testis non est suspecte fi-
dei alias inquit ipse q̃ nisi testificetur de tempore nō cre
ditur ei ut.ff. eo.l. testiū.§.i.et.ff.ad sil.l.pūs.nec ob.qō
glo. hic dicit de tempore q̃ intellige secōm predicta.Jd
intellige de qualitate tpis.i.an esset tēpus serenū pluuio
sum uel nubulosū.uel an esset de die uel de nocte.nā de
istis insidiosis nō debet testis interrogari quod intellige
nisi q̃litas noctis alteret delictū uel factū ut.l.furē.ff.ad.l.
cor.de sic.et.§.quā.li.uni.si.iud.uin.l.i.nam tūc an de die
uel de nocte poterit testis iterrogari Et rō est.q̃ tūc qua
litas illa ē de subā.de insidiosis igitur nō sūt testes inter
rogandi.nisi sint suspecti ut dic.ista glo.quā.no.z idē no.
Spe.in ti.de teste.§.iā de interroga.ver.sūt aūt ad fi.
Quero.viii.quid si testes sunt uarii in loco an ualeat te-
stificatio rñ.aut uarietas loci inducit uarietatē sci principa
liter ꝓbādi aut inducit ueritatē facti circa modū principa
le factū cognoscendi Aut inducit uarietatē circa alia pro
bationez ipsā nō cōcernentia.primo casu nō ꝓbāt plene
nec semiplene.plene nō.q̃ cū testes ñ sit cōtestes apparz
q̃ ñ ē sufficiēs numer⁹ ꝓut requiritur ad plenā ꝓbatio
nem.l.ubi numerus.ff.e.et si plures essent in sufficiēti nu
mero cōtestes et unus ab illo deuiaret in loco.tūc illoz
pluriū numerus est cōsiderandus illo teste reiecto.ff.e.
l.ob carmē.§.si testes cum ibi no.Semiplene nō.q̃ aut
factū illud nō est reiterabile.et tūc testes repertūtur con
trarii et sic corū alter fallū dix.et quis corū ignorāt ꝓñ
neuter statur ar.l.duo sunt ticii.ff.de te.tu.Aut est reitera
bile z idē si pars fateatur illud factū semel tantū interue
nisse.q̃ ex diuersificatione factorū testes iuuari nō po-
terūt.et si hoc nō fateatur licet testes ex diuersitate facto
rū iuuari possint ne in falsū incidāt tñ nihil ꝓbant.quia
qō factū ex illis de quibus testes deponunt in iudicō sic
ōducū iudex ignorat.sed ō casu qñ uarietas loci inducit
uarietatem facti circa modū cognoscendi et sic circa cog
nitionē testi.ut hoc exemplo.ego uolo ꝓbare ticiū ē be
reticū et ad hut⁹ ꝓbationē un⁹ testis dic.q̃ audiuit ipz
dicentem in tali loco.puta in platea ipsū dixisse et affir-
masse q̃ ihesus xp̄us nō fuit filius dei.alter dic.q̃ audi
uit ipsū dicentem in alio certo loco q̃ spiritus sanct⁹ nō
ꝓcedit a filio.et isto casu reperio uarias opi.Nā quidaz
dicūt q̃ ꝓbāt q̃ ambo in heresi cōcordāt.licet in specie
heresis nō s.ut contestes.Alii dicunt q̃ nō probā .quia
debent esse cōtestes nedū in genere.sed ē in spē heresis
alias dicunt singulares ut in.c.cū dilecti de elec. et ideo
nō ꝓbant ut.iii.q.ix.nihilominus.Ego teneo hāc secōdaz
ubi certa spēs heresis fuit deducta in libello.sz ubi here
sis in genere deducta fuisset.licet libellus de iur.admi ti
nō debuit secōm no.in.l.libelloz.ff.de accu.forte prima o
pi.ꝓcedit forte iō dixi.q̃ uidetur q̃ nec tūc testes ꝓbāt
plene.sed semiplene qō sic ꝓbo nulla spēs heresis ē ple
ne ꝓbata ergo ex ꝓbōne sup ea facta nō pōt inferri seu
dici uel affirmari q̃ ticius sic dix.sed bene pōt opinari ꝑ
iudicē q̃ ita fuerit ut ille testis.dic.ff.e.l.iii.§.eiusdē in fi,
sbi aut parū tibi ꝓbatū opinaris.Ex eo ergo q̃ nō pōt
dici uerū esse in tali specie nō pōt inferri uerū esse in suo
genere.sed ex nulla illarū ꝓbationū in aliqua spē pōt
dici sic esse uel accusatū uel inquisitū hic dixisse ergo nec
heresim ꝓbatā esse qō demonstro aliter pone q̃ ticius

accusatur a gayo specifice de tali specie heresis et quilibet ꝓbat per unũ testẗ tantũ an dicẗur isti probasse. Certe nõ sic nec in ꝓposito. dico igitur non plene. seꝯ semiplene tantũ ꝓbatũ esse et omnes isti habentur loco unius. nisi dicatur ꝙ in crimine heresis nõ requiratur tãta subtilitas ꝓbationis. secus si ambo deponũt de eadẽ spẗ heresis. ꝛ unus dicat se audiuisse in uno loco alter in alio. qꝛ tũc uidetur dicẗdũ ꝙ species illa sit plene ꝓbata. qꝛ isto casu locus nõ plurificat heresiꝛ sepius si. matã et recensitã et cõtinuatã. tertio uero casu uarietas loci nihil nocꝛ Exemplũ testis unus di. factũ fuisse presente bidello studii qui habitat in tali loco. Alter idẗ dic. presente bidello studii q̃ habitat in certo alio loco. Idem dico si interrogatus de persona principali ubi habitat dicat unus in uno loco. et alter in alio. qꝛ ex quo persona est certa uarietas loci habitationis eiꝰ nihil nocet ar l. quoties. ff. de her. insti Quero. ix. quid si uarietas sit in tpe rũ. ꝙ si ius metimur ex tpe qõ est qñ tempus ẗ õ subsistãtia ꝓbationis ut in exemplis et. ll. que seu quas diri s̃. proxi. i. q. ꝛ tũc nõ ꝓbãt. qꝛ nõ sũt cõtestes et hoc si i pari numero sunt diuersi quos dico etiã semiplene tũc nõ ꝓbare per rationem in simul in prece. q alle. secus si maiori numero essent cõtestes. quia ille ꝑualet ut. ff. e l. ob carmen. §. si testes. Sinãt queritur in his quibus ius nõ metimur ex parte et tũc aut hec uarietas tpis inducit uarietatem facti principaliter probandi. Aut inducit uarietatẗ circa modũ uel cãm ipsũ principale factũ cognoscendi. Aut inducit uarietatẗ circa alia ipsã principalẗ ꝓbationem nõ cõcernentia. primo et ultimo casu idẗ dico ꝙ de loco dixi in proxi. q. secũdo ꝟo casu fuerũt uarie opini. ꝑ quarũ declaratiõe prius rẗ subicio exemplo. pone ꝙ uolo ꝓbare me esse in possessione iur. decimã ꝓcipiẗdi i certa uilla dic. unus ex testibus affirmantibus hoc nec esse ꝙ ipse scit ex eo. qꝛ uidit me de tali anno colligere õ cimã frumenti. Alter dic. de alio anno ꝙ uidit me colligere decimã fabe uel milii uel si de eadẽ anno deponũt unus dicit ꝙ de mense iulii uidit me colligere decimam frumenti. Alius ꝙ de mense augusti uidit me colligere õcimã limi uel milii. Vel põe ꝙ uolo ꝓbare ꝙ hẗo merũ ꝓpriũ in tali castro unus ex testibus dic. ꝙ uidit õ mense iulii ſnialiẗ ꝑ furto a Petro cõmisso feci eum furcis suspendi Alter deponit ꝙ gayũ ꝑ certo delicto ab eo cõmisso ſnialiter de mense augusti feci eũ decollari. Et dubitaturã isti ꝓbẗ articulũ et in his exemplis Inn. in. c. qualiẗ et qñ extra de accu. in eius no. sup uerbo famam duas recitat opi. quarũ prima est ꝙ plene ꝓbent ad instar testiũ deponentiũ sup diffamat. alicuius quorum si alter dicat se audiuisse a Martino qui sibi dix. ꝙ audiuerat dici a certis personis ꝙ iste cõmiserat tali tpe certum delictuꝛ et alter de alio delicto et ab aliis personis dicit se audiuisse et diuerso tempore ab eo cõmisso ꝙ de ẖ est diffamatus. Isti ꝓbãt diffama. licet nõ sint cõtestes i mõ et cã scie seu tpe ut ipse inno. ibidẗ no. et inducit. l. si arbiter. et quod ibi no. ff. de ꝓba. et. l. i. §. cã. ff. de edi. edic. Sꝛ ista modicũ aut nihil fa. scõa opi. ẗ ꝙ nõ ꝓbent quia nõ sunt cõtestes qõ esse debent in loco tpe et pſonis uel rebus. iii. q. ix nihilominus. extra de et ec. c. cũ dilecti. istarũ opi. mihi uidetur ꝙ inno. alterã nõ approbet licet Spe. in ti de testi. §. iam de interrogatoriis. ꝟ. sint aũt ubi istas opi. recitat. Dicat inno. tenere primã et expressius hꝰ cõfirmat in ti. õ questione. §. i. ꝟ. qd si unus. ubi et ipse illã affirmat. Ego puto ꝙ de ꝓbatione diffamationis requiritur lenioꝛ ad inquirendũ ꝙ ad puniendũ cũ postea i inquisitione speciali que fit ad puniendũ clarioꝛ et ualidioꝛ requiratur probatio in quibꝰ ꝓbatio clarioꝛ ꝛ magis cõclusiua. hõo in casu iuris percipiendi decimã nõ uidetur mihi plene ꝓbatũ quia nõ tam in tpe ꝙ in iur. uariant. et nõ sequiẗ ꝓcipio de fabis. ergo ego hẗo ius collligendi de frumento. et sic õ aliis et cõtra. Sed mihi apparet ꝙ illud qõ unus ex testibus obmiserat alter suplet et cẗra nõ ꝙ aliã semiplenã ꝓbationẽ adiciat hẗo ambo uidẗur hẗi loco uniꝰ ex quo nõ sũt cõtrarii. Secus diceẗ si in rebus seu in eadẽ spẗ rerũ essent concordes. licet in persona aqua decimã rerum acceperunt ẗ i tpe essent discordes ut si unus dicat ꝙ si decimã frumẽti recipit a gayo de mẽse Julii et alter ꝙ recepit decimã frumenti a ticio de mense augusti. qꝛ cũ eadẽ dic talia ut plurimũ nõ recipiant a singulis nõ curabo de diuersitate tpis et pſonarũ a quibus iste actꝰ sui natura istas uarietates hꝛ. In iurisdictione aũt dico ꝙ si uolo ꝓbare merũ imperiũ ꝓbare possũ ꝑ duos testes siue deponãt de eodẽ actu meri imperii ut ꝙ ticiũ feci finaliter decapitari ita ꝙ sũt cõtestes siue unus ẗsponat de ticio tali die Alter de sempronio quem citari feci alia die. Et est rõ qꝛ quilibet actus est de mero imperio et exercitio illius qõ est illud qõ principaliter est in iudicio deductũ. et qõ est ꝓbandũ ut in opi. inno. et ꝑ hoc facit quod no. Ly. j. q̃ sit lon. cõsue. l. ii. in illa. q. qualiter cõsuetudo probẗ. Secus si unus deponeret de actu mere ciuilis cãe. et sic iurisdictionis. Alter de actu meri imperii. qꝛ tũc merũ imperium nõ est ꝓbatũ ꝑ se nec eius exercitiũ. sed tantũ semiplene. Quero. xi. ego uolo ꝓbare ꝑscriptionẽ decennii duo testes ꝓbant de primo quinquẽnio. alii duo ꝓbãt de secũdo quinquennio immediate sequẽti an dicar probasse dic ꝙ sic. nã ex cõiũctione testificationũ aꝛ ꝓbatũ tẽpus decẽnale cõtinuũ. fa. qõ no. extra de te. c.

Secus si unus testis ꝓbaret de uno quinquennio et alẗ de alio. quia tũc tantum esset facta semiplena probatio. Quero. xii. cũ Ly. ad ꝓbationẽ adulterii ꝓduco testes q̃ asserũt se uidisse nudũ cũ nuda in camera et similia per que adulteriũ ꝓbatur. sed dicũt se uidisse ꝑ quoddã foramen ꝑ quod unus solus uidere poterat. ſꝛ unus post alium hic. successiue immediate uidit. uñ dubitatur an ꝓbent. ꝛ uidetur ꝙ nõ. qꝛ nõ sũt cõtestes in tpe. sed contra tenet ipse scõm ia. de ar. qꝛ non sũt singulares cũ de eoõ facto deponãt. licet uisus oim in eodẽ instanti simul ad hoc nõ cõcurrit. Suffic. n. factũ nõ esse cõsumatũ et finitũ talis enim tpis diuersitas nõ ꝓiudicat ar. l. cũ antiquitas. j. de testa. Quero ad ꝓbationẽ mutui ꝓduco unum testem q̃ deponit sufficienter de uisu. Aliũ qui ꝓbat sufficienter de cõfessione debitoris an erit ꝓbatũ mutuũ di. pe. et Ly. ꝙ nõ quia testes sũt singulares. cũ sint discordes in forma facti ita no. ly. j. que sit lõ. cõsue. l. ii. in quarto articulo quo queritur qualiẗ cõsuetudo ꝓbẗ ꝛ adde qõ dixi in l. se. in pe. et nlu. q.

Ogati.

Nota tres casus in quibus testes dẽt esse rogati. quartũ addit glo. Op. de. l. ad fidem ff. e. so. ꝙ illud regulare hic spẗale ut i gl. ii. Op. ii. ꝙ ꝓbatio huius cõfessionis nihil operetur cum ipsa cõfessio sit extraiudicialis et sine cã et sic nõ nocet ut ff. de ꝓba. l. cũ de indebito. §. fi. et in auten. de testi. §. ꝛ ſꝛ so. ꝙ ibi in obligatoria hic in liberatoria que fauorabilior est ut. l. arianus de ac. et ob. et ẖ in glo. Quero a quo debẗ esse rogati rñ. glo. i. a ꝓducente qõ intellige tpe solutionis uel cõfessionis nõ tpe ꝓductionis. Dicũt tamẽ q̃dã ꝙ si factũ ꝓcedit de utriusqꝛ partis cõsensu ꝙ tũc rogatus dꝛ esse ab utroqꝛ iuxta no. in auten. de tabu. §. nos aũt. Quero quid si ñ fuerit rogati. sed specialiẗ ad hoc cõuocati dic ꝙ suffic. qꝛ idẗ ẗ rogare qõ ad hoc conuocare uel adhibere ut. ff. de testa. l. heredes palã. §. i te.

Nõ suffi.ergo q̃ in loco fuerit nisi dicat ad hoc se adhibitũ uel cõuocatũ.Quero quid in testibus in instro de scriptis.dic q̃ illi dẽnt esse rogati.qz aliter non põt scire tabellio de coz̃ uisu et auditu.nisi sint moniti.sed an' pzesumãtur rogati quidam q̃ non nisi scriptura tabelliõis attestetur quasi solẽnitas sit ex trinseca que nõ p̃sumitur nisi notarius attestetur ut.l.q̃cũq̃z.§.fi.ff.de publi. et ita tz cy.in.l.hac cõsultissima.j.de testa.z dy.et bar.in.l. seiẽdũ.ff.de ner.ob.Alii tenuerũt cõtra.z forte nõ male qnasi sit solẽnitas intrinseca instrumẽti cũ sine ea instrumẽtũ nõ possu dici instrumentũ.Itẽ qnia eorũ inscriptio ñ minus se bz ad unũ q̃ ad aliud igitur de rogatione p̃sumatur ex quo a tabellione de eorũz p̃sentia scribiẽ argu. quod de uerbo,pmisit a tabellione scripto ꝗ quod per stipulationẽ intelligitur ut.j.ꝗ usu.l.i.z ibi no. Tertio fortius fa.quia qua ratione tabellio pzesumitur rogatus scõz oẽs z no.gl.in auc.ꝗ tabel.colla.iiii. qz instrumentũ nõ põt cõscere.nisi rogatus a partibus.Eade ratione nõ põt testes nõ rogatos uel nõ monitos inscribere cũ de coz̃ nisu et auditu aliter nõ possz cognoscere.quarto bñ fac.ut ipsi p̃sumantur rogati ex quo se scribi in instrumẽto passi sũt ar.l. cũ ostendimus.§.fi ff.fi.ff.de fi.tu et.l.gaius.ff.de pig.acti.et.l.fi.ff.qñ ap.sit Logua.Quero.iii.an sufficiat cõfessio de qua hic loquitur p̃ duos testes ,pbetur respõ.glo.z bene q̃ nõ.qz si uera numeratio nõ probatur p̃ pautiores q̃ p.v.nec cõfessio ipsius numerationis debet posse p̃ pautiores ,pbari ne facilius pmittatur indirectũ q̃ directũ.z id p̃ qꝗ pueniturad aliud q̃ ipz ad quod pueniturz maxime.qz falsitas circa cõfessionez facilius excogitari põt cum nõ ita facilis sit eius reprobatio.Est et alia rõ scõm cy.et pe.qnia hec.l.noua uenit ad interpzetationẽ et suppletionẽ antiquẽ ꝗ ceteza i antiqua dicta i ista intelligant̃ repetita.ut in auten.de fi.ando.instru.na.§.pc.in fi.colla.viii.Quero.iiii.an cõtra talem cõfessionem solemnez possit opponi exceptio nõ solute pecunie.j.xxx.dies dic.cy.q̃ sic per.l. in cõtractibus.§.i.de non nu.pe.ꝗ.sup ceteris.Quod bal.fateẽ nisi cõfessio dispositionẽ liberatoriã secũ habeat ãnexã. puta quitationis seu refutatiois.seu pacti de nõ petẽdo ut ff.de so.l.si ex pluribus.in pzin.et de pac.l. tale pactum. Quero ab extra z quito.duo testes depouũt de numeratione z tres de cõfessione an ,pbent.dic q̃ nõ quia nulla ista z speciez est in se pfecta.et sic nõ ,pbãt ar.j.q̃ nu. tu.l.i.z.ff.de excu.tu.l.spadonẽ.§. qui iura multa fac. qꝗ dixi p.d.m.in.l.i bone fidei.s̃.de iu.iurã.in.ix.op ,p hoc inducit bal.c.dilectus.extra de suc.abinte. z ,p hoc facit qꝗ dixi p Cy. n.l pzece.in ultl.q. Quero quid si cõfessio ,pbatur p duos testes rogatos q̃ de cõfessione facta certo loco z tẽpore.et p tres alios testes qui de alia cõfessione deponãt facta in alio loco z tẽpore.dico q̃ nõ ,pbant quia in facto pzicipaliter ,pbãdo uariãt z nulla cõfessio qꝗ est ipsum pzincipale factũ est ,pbata. Et sic nõ ob.que dixi in.l.pzece.in.ix.et.x.q.

J quando.

Diuiditur in quatoz ptes.qz pzio dictũ bimẽ bre circa id qꝗ debẽt testes euocari facere ne recedãt de iudicio illicẽciati cũ ratione secundi mẽbri.scõo ne eueniat absurdũ,puidet de tẽpore quo debent stare in iudicio.i.qꝗ debent examiari. tertio ,puidet testibus si infra illud tẽpus nõ fuerũt examinati.quarto ,puidet pti cõtra iudicẽ qui examiare neglexit.secũda ibi sed cũ opporet.tertia ibi bis autẽ diebus.quarta ibi ipsuz autẽ iudicẽ.Casus quãdo testes iuiri cõpellũtur p̃ibere testimoniũ ꝗ criteris cõparẽtes citari nõ debẽt carcerari ne recedãt antecq̃ testimoniũ ferãt.sed fideiussionẽ si nolũt possunt pzestare uel ,ppzio iuramẽto se liberare nec debent in iudicio stare ultra.xv dies intra quos p tibus pzefẽtib9 uel legitime citatis debet eis sacramẽtuz deferre.et interi in secreto examiari q̃bus transactis possunt illicẽciati recedere nec iterato cogũt̃ reuerti z iudex qui in examiando negligẽs fuit oẽm iacturã pti lese resarcire tenet̃.h.d.Notabilia colligã sup tex. Expone igit̃ ibi si quãdo iuitos.ideo dic.qz sunt aliqui qui demũ uolentes admittuntur et inuiti non possũt cõpelli.ff.e.l.inuiti et no.hic in glo.et qñ illi dicãtur uolentes uel inuiti di xi.s̃.e.l.libertorũ in pe.q.Ibi in causis pecuniariis subaudi maxime ut in glo.ibi trahere no.q̃ hoc uer.trahẽ uiolentiã in se cõtinet et implicat ut hic.nã ,pprie inuitus trahitur.ibi maluerit dic et fecerit sic et alias in.l.fi.ff.de re.di. Ibi non carcerari no.q̃ testis nõ dz carcerari ne recedat.sed et dz iuramentũ de reuerendo et se exhibẽdo differre.ibi credere debẽt ex toto.igitur ille uer.si enim no.q̃ cui creditur de eo qꝗ maius est debet fortius credi et ei cõmiti quod est minus. Itẽ q̃ ubi de pzincipali statur iuramento fortiꝰ de incidẽti.uel ubi pzincipale p̃batur p iuramentũ fortius incidens. ibi difficultatez no. q̃ officiũ testis sibi debet esse damnosũ minus q̃ fieri põt ut hic et.l.si quis ex assignatoziibus ff.quem.re.apeꝗ et sumptus ei pzestandi sũt ut.s.e.l.quoniã liberi et quales et qui ibi dixi. Ibi admoniti suple et comparuerũt.Et sic no.duo pzimũ q̃ testes debent citari ut uenãt testimoniũ pbibituri cõcor.l.pzesbiteri.s.de epi.et cle.secundũ q̃ in istis.xv.diebus nõ cõputatur tempus itineris immo incipiũt.a tpe quo se iudici pzesentarũt ꝗ iudices nõ debent eos obseruare amp.zc.ut hic et hoc etiam ,pbãt sequentia uerba intra quos zc.et ,p hoc fa.ff. de excu.tu.l.scire oz.§.illꝗ ver.sed et si maxie.Ibi iudices ,puidẽt no.q̃ iudi.dẽnt cẽ curiosi i exaiatiõe testiũ i potestate ergo partiũ ẽ instare apꝗ iudicẽ.sed in iudicis cura et diligentia est testes examinare. Ibi alterutra pte.i. eos ,pducente uel cõtra quã,pducuntur.ibi eos obseruare uolente dic.gl.i.obedire z est mala gramatica ꝗ sub audi in eorũ examinatiõe uel expeditione .Ibi admoniti.s. illi cõtra quos ,pducuntur. Et hic no.q̃ ps contra quaz testes producuntur debet citari ad uidendum eos iurare ut hic et põt esse rõ ut opponatur cõtra p̃sonas uel protestetur ,exceptiones contra personas sibi saluas esse supra eo.autentica .si dicatur et.l.si quis testibus. Ibi pzesente.s.delationi sacramenti nõ aũt examinationi .ibi capere.s.in secreto alias testes nõ possent post didicita testificata recipi .s̃.ti.i.auc.z qui semel ibi dieb9.s.xv. ibi liceat no.q̃ p̃ bãc.l.datur eis licentia recedendi et sic non expedit ut licentiã.pzãt a iudice fa.in sy.ff.de condi.isti. l.que sub cõditione.§.de hoc iure ibi Jterũ retrahere z sic inuitos ut in pzin.huius.l.quod no.,ppter significatũ huius uerbi quia in se coactionem significat ut hic et j.de na.li.l.i in fi.z extra de resti.c.statutũ.§.cũ aũt.Et ex isto tex.et proxi.pzece.col.q̃ licentiatus semel a iure itel ligitur licentiatus in ppetuum ibi ipm aũt nota.q̃ indi. negligentia absorbz ius partis iudex tenet̃ ad eius interesse ut hic et.s̃.de pac.l.si quis in cõscri. in fi.et quid. bz probare petens interesse collige ex tex.ff.de eden.l.argentarius.§.cũ aũt.Transeo ad appatũ et op q̃ nõ cõpellantur inuiti.ff.quẽ.re.a pe.l.si quis ex assignationib9 So.ut in.ii.so.glo.uidelz q̃ ibi in recognitione sigillorũ que põt fieri ubiqz etiã in domo propzia hic intestificat. et iuramento eis a iudice pzestãdo et hoc qñ testes sunt sub illius iudic.iurisdictione alias delegat examinationẽ iudici sub eꝰ iurisdictiõe est ipse testis ,pterq̃ in crimina lib9 ut in gl. Op.q̃ testes nõ cõpellãt̃ iuiri ut.ff.e.l.iuiri. So.ut in glo.q̃ quidã sũt q̃ inuiti testificari cõpellũtur. z de istis loquitur hic et istis remediis pzetoris cõpellũ

tur quia pignoribus captis et multa indicta ut dic.ista glo.in prin.ar.inst.ō satisd.tu.§.pe.cū hoc mīn⁹ sit publicum ut et illud ar.ff.si q̄ cau.l.ii.§.i.Quidā sūt q̄ demū volentes admittūtur et isti citandi sūt et venire debent suū priuilegiū allegaturi.ut sic ciatur an velint vel nō et nihil de suo priuilegio allegantes dicentur volūtarii.Se ārt excusantes dicentur inuiti nec tūc eorū testimoniū tenet Quidā sūt qui nedū inuiti.sed nec etiā volentes admittūtur de quibus.s.e.l.libertorū.et.l.parētes et isti vocati nō tenentur ire ut.d.l.libertorū.sed quia forte iudex ignoraret q̄ essent de illis qui nec volētes possūt.utilius ē ut uadāt et iudici suā cōditionē notificent et si pur.cōpellentur eorū testimoniū nō valet tanq̄ cōtra iura receptū ut.l. marius.ff.de questi.Et ꝓcedūt predicta si aliter veritas scīri nō pōt scōz glo.positā i.d.l.inuiti la.i. Dubitauit mī glo.an ꝓsonera cōpellatur inuius testificari et remittit ad no.in auten.e.§.quoniā uero et bene.qz ibi glo.dic.veritatē.licet aliter notet et male in auten.de h.instru.§.i his ⁊.q̄ si anumeratoz.et gl.ꝓ titubasse in.c.i.extra.e li. ⁊i.sz dic ut dixi.s.e.l.omnibus et hoc in ciuilibus In criminalibus dic ut dcō.c.i.et uide que dixi.s.e.l.quoniā liberi in ii.q.Op.tertio tex.iste dic.in causis pecuniarīs quasi inuat q̄ in criminalibus testes nō cogantur inuiti quod est falsū ut ꝓbatur.ff.e.l.iii.§.lege.et.l.iiii.et.v.So q̄ ita hoc dic.quia sic de facto fuit ut gratia exemplī idē mī in criminalibus ut in glo.Quero.i.et ab extra tex.iste dic.q̄ ꝑs aduersa debet admoneri et sic citari an suffic.una citatio dicūt docto.q̄ si ex una citatione cōtumax pōt deꝓbendi q̄ illa suffic.et in hoc sūt concordes. Sinaūt cōtumax ex illa deprehendi nō pōt.tunc varie sūt opi.Nā q̄dā, dicūt q̄ alic sūt faciende donec ad peremptoriū ꝓueniat .et ꝓ hoc inducūt glo.positā ff.de iudi.l.et post. quemlt q̄ ante lit.cōte.et post citationes debent esse uniformes.seo qm̄ ad peremptoriū ꝓueniūt et ē in fi.ut.j.quo et qm̄.iu. auten.et qui semel et.l.tres denuntiationes.et.ff. de iudic. l.ad peremptoriū cū se.usqz ad.l.ō qua re.ergo et in medīis cause.Quidā alii dicūt q̄ una sola suffic.etiā ad domū.qz illa nim peremptorie habet et inducūt. qz tex. dicit simpliciter q̄ pars aduersa debet moneri adiciētes q̄ citationes medie habēt nim peremptorie et ita tz io.an.in.ca. cōsuluit extra de offi.dele.Quod fatēt hic bal.in citatione ad publicationē testiū.quia est de appendiciis receptionis testiū.sed ad receptōz testiū seu ad iuramenti delationem ipse nō fatēt.quia agitur de ꝑiudicio plenissimo cū in ipso stet fundamentū et victoria cause.Ego puto q̄ testes peremptorie sint citandi.rō est quia non uenientes sūt mutandi et pignora capienda ut hic no.et sic cōtumaces uere uel ficte debēt appere ar.ff.de uen.inspi.l.i.§. h edicto cū se.ptē aūt ad receptionē testiū seu ad delationez sacramenti puto sufficere semel citari ut dic.io. an.et ē rō ne cū subterfugiis impediretur testiū receptio infra dilatōnem ad ꝓbādū assignatā.Itē quia de modico imo quasi nullo ꝑiudicio ꝓtis tractatur cū absenti sint salue exceꝓtiones cōtra testiū ꝓsonas.et dcā ut dixi.s.e.l.si q̄s.Solū eni si ueniret cōtra ꝓsonas testiū excipere posset q̄ nō differtur ne ꝓbatio impediatur.et sic apparet q̄ rō in cōtrariū inducta nō ob.nec glo.in dicta.l et post edictū hoc negat. Quero.ii.et ab extra an.j.terminū datū ad ꝓbandū de uoluntate ꝓtiū seu ipsis presentibus uel ltime citatis possint testes ꝓduci absqz alia partis citatione et rm̄.scōm bar.aut ꝓducūtur ultima die termini et tūc alia citatio nō est necessaria.qz dies illa que ē ultima termini interpellat et monet ptē.l.itē illa in prin.ff.de cōsti.pe.fac.j de cōtraben.et cōmit.stip l.magnā.et tota ille diei in qua cūqz sui hora ut no.pau.ō liyaza et io.an.in clemen.q̄uis extra de app.Aut ꝓducūtur aū ultimā diem termini.et tūc aduersa pars debet citari et ita no.ipse in.l.qui ante lza leides.ff.de uer.ob.et ꝓ hoc fac.glo.in.d. clemen. q̄uis et ꝓ hoc bene facit.j.de temp.ap.l.ii.post prin. ⁊.nec h ubi quasi casus in simili.Et si hī pōderetur pōt dici q̄ ō hoc ulti.hic sit casus ut m̄ pluralitas citationū et varietas opi.emitetur qm̄ termini ꝑbus assignātur aduocati faciūt moneri partes ut assistāt singulis diebus et horis et hoc ē ꝑ maxime necessariū qm̄ timoz subesset ne pars se absēntaret q̄ habitationē haberz i loco remoto maxime iurisdictioni iudicis nō suppositio.Nā iudicis monitio cōtumax ē reddit prē ut.l.ii.j.quo .et quando iud.et no.in.l.et pⁿ ff.de iudi. Item aliud remediū adhibēt iudices qz faciūt sibi dari licentiā a partibus ut possint recipere testiū in ramentia in earū absentia et ita frequēntat in criminalibus et ꝓ hoc fac.ff.de euic.l. habemus in prin.Quero.iii.cuz glo.tex.iste dic.q̄ si pars uenire noluerit presente parte altera.recipiūtur testimonia.Sed quomodo hic cū plures ꝓductiones fieri possūt ut.s.t.i.auten.et qui semel et ibidē etiā dicit q̄ post didicita testificata alia productio fieri nō pōt ergo in casu nostro alii nō poterūt examinari cū ꝓ primi examinationē pars didicerit testificata quod ē cōtra dictā autenticā sequitur alias probationes ꝑ testes fieri nō poterūt nec plena ꝓbatio fieri poterit. Quidam respōdent confitendo si pars uult presens esse examinationi.sed si nō uult tūc possit.s.dicta facere isti supponūt q̄ pars possit interesse examinationi quod glo.nō placz tū exemplo eius q̄ daniel fecit in cā Susanne tū ꝑ.l.nullū.s.e.ibi dū dic.et ita intrare iudicis secretū.tū qz frustra ll.dicerēt q̄ publicāde sūt attestationes ut.l.gesta.j.ō re iudi.et quod ibi no.et in auten.statim sequenti.tū qz consuetudo sic interpratur que optima legū est interps ut.l. si de inter.ff.de legi.et ita est tenendū.Nec ob.ff.de adul. l.si postulauerit §.questioni et.§.iubet.qz intelligit q̄ interrogatoria possūt facere scōm que examinentur et adesse questioni an testes examinent nec ne. Nec etiā ob.hec lex.qz respondit glo.q̄ de delatione et ꝑstatione sacramēti oz hec lex intelligi.nam scōm illud tēp⁹ testes dicūtur recepti et ad illud tēpus referuntur attestationes.et ita dicit ista glo.et clarius in.l.minime.ff.de legi.et ita dicit.bu. et cōmuniter doc.quod no.Quero nūc quarto ꝓ declaratione ꝓime dictoz pone q̄ iuramētū a testibus ꝑstitūz est.j.terminū datū ad ꝓbandū.sed extra dictū terminum sūt examinati an valeat testimoniū.Et uidetur q̄ nō.quia elapso termino ꝑcluditur via.l.si ea.j.q̄ ac.no.po.et.l.bonorū .ff.rem ra.ba.Nec debz sufficere prestatio sacramenti.qz ipm nō ē ꝓbatio.sed est ꝓambulū necessariū ad ꝓbationē fiendā ex post ea testificādis.unde sufficere non debet ar.j.ad sil.l.fi.Sed tene cōtra.scōm Dy.ar.l i.in fi. ff.de bo.po.ex testa.mili.cōiuncta glo.ubi ꝓbat q̄ miles receptus ad sacramētū dicatur recept⁹ ad totū. Itē scōm Nic.de ma.qz ex iuramento ꝓcedit fides que adhibetur attestationibus.nō fides ipsa debz retro trahi sicut moꝛs que ꝓcedit a uulnere.l.huic scripture.ff.ad.l.acquil. Item allegatur.qz suffic.iurari die iuridica ut possit examinari die feriata ut no.in spe.ti.de fer.§.ii.⁊.sz quid si tūc.et per glo.in clemen.i.de offi.dele. qō non esset si eius dictū ītraheretur ad diē iuramēti scōm spe.hoc cōfirmat bal.ratione depositio testis est ista que est magni preiudicii: et in his que sūt magni ꝑiudicii pars ad illa audienda et uidenda oz citari scōm regulā.l.nā ita diuus.ff.de adopt. alias nō valet in eius ꝑiudiciū qō agitur et m̄ examinatio testiū ad quā audienda pars nō citatur valet.et hoc m̄ pōt esse nisi.qz ad iuramentū refertur ad qō fuit citat⁹ ergo ꝛc.Ego idē sequoz et dico hic eē cāum et in auten.seq. Jn quibus pz q̄ attestationes dicūtur recepte presente ꝑte que interfuit iuramēto.Cōcludendū est ergo cū valeat testimoniū.licet sint examinati extra terminū ut suffic.iuramentū esse prestitū intra terminū ex quo dat intelligi.

Bastiere [illegible]

Bastiere [illegible]

q̃ ad die iuramenti referuntur alias parte p̃sente nõ pos
sũt dici recepere. Sz attende. qz Archi. in. c. pia extra d ex
cep. li. vi. uidetur hoc fateri. nisi mora possit imputari pdu
centi. puta quia in ultimo die termini pduxit ita q̃ lz me
ruerũt examinari. j. terminũ nõ potuerũt ideo sibi impu
tet. qz preclusa est uia examinationi eorũ ut. l. s. alle. Qd
ego etiã fateor si culpa circa pductionẽ iputari possit q̃
ad hoc ut iudex post terminũ examinare nõ teneatur. lz
si fecit nõ uideo q̃ honestũ interẽ aduersarius pretende
re possit qd si ita est examinationẽ dico ualere ar. l. man
cipior. ff. de opti. lega. ubi aũt mora nõ possit ei imputari
quia cõgruo tpe pduxit ita q̃. j. terminũ iudex examina
re potuisset dixerũt quidã. aut pars instetit ut examinaretur
et ita iudici ptestata fuit et tũc post terminũ examina
ri possũt aut nõ instetit. z tũc nõ possit. z ita bar. ff. de dã.
infec. l. damni. §. sabinus et ibidẽ reprobat Jacb. u. qui te
nuit cõtra ex eo. qz dixit ipse. pars que pduxit diligentiã
ad quã tenetur fecit cũ eos iurari fecit. nã examinatio spe
ctat ad iudicez ut hic et iõ parti nihil põt imputari. ita di
cit Ja. bu. sed bar. dix. q̃ adhuc sibi incũbebat instare ut
examinarẽtur sicut dicimus in appellatore qui bz instare
ut causa decidat. alias et parit instãtia. l. fi. §. illd. j. d tem.
ap. Attende. qz idẽ sensit io. an. in nouella in. d. c. pia. sed
postea in addit. sup spc. ipse dix. q̃ hec culpa ei imputa
ri nõ potest. quia examinatio stat in iudice et nõ in parte
et ad hoc petendũ pars nõ necessitatur a iure et ita põt
una pars instare sic. alia et ita incũbet onus utrqz p ex
peditione cause. et qz testis p utroqz dz ueritatẽ dicere au
ten. sed iudex. s. de epi. et cle. et ita una pars alii culpã nõ
põt obiicere cũ sint in pari culpa. Et ita teneo et sic practi
cari uidi. et meo iudicio si ista littera nõ cauilletur hic est
tex. a sensu cõtrario. naz testes post lapsũ terminũ possũt
nolle recedere et pmittere se examinari et recedentes non
possũt retrahi et sic inuiti uolentes. ergo tũc possũt retra
hi et examinari et põdera q̃ hic loquitur qñ etiaz pars
que produxit ab initio nõ istabat. sed absens erat ut no.
glo. sup uerbo introduxit. Et hec uera. nisi terminus esset
p̃fixus ad deponendum. qz tũc nõ ualeret testificatio po
stea facta ut. c. presentiũ. §. testes extra. e. li. vi. et hic est qd
etiã uoluit ia. bu. licet p alia uerba dicens q̃ si statutus est
terminus nõ tantũ ad p̃bandũ. sed etiã ad habere p̃ba
tũ q̃ ultra terminũ nõ põt fieri examinatio testiũ qd not.
Quero. v. et ab extra. pone q̃ cũ pcuratore lis est conte
stata et ad uidendũ deferri sacramentũ testibus domin̄
est citatus an ualet citatio. io. an. in. c. in noie dñi extra co.
refert q̃. d. läber. de rap̃. disputauit hanc. q. et dix. q̃ non.
quia citatio illa cõcernit p̃cessũ cause q̃ residet in pcura
tore q̃ est dñs p̃cessus et instãtie ut. j. de sen. z intlo. om.
iu. l. fi. et. s. de pcur. l. pcuratoribus. et ita etiã tz ipse z mi
hi placet adeo q̃ dño nõ ueniente delatio sacramenti nõ
tenebit uelut facta parte nõ citata que citari debuit. lz dño
cõparẽte et cõsentiente. uidetur delatio. tũc tenere p. l. pau
lus. ff. de pcu. et p ea que dixi scõm ia. bu. in. d. l. pcurato
ri fac. quod dicã. j. in so. q. Sexto quero cõstituti sunt
duo pcu. in solidũ cũ clausula. q̃ melior nõ sit cõditio oc
upantis pone q̃ alter coz cõtestatus è litẽ alter aũt pro
duxit testes uel fuit citatus in pductione partis. aduerse
quere an ualuerit. Mar. sy. disputauit et tenuit q̃ sic ad
uersario patente nõ eo contradicẽte. et ita refert et tenet
io. an. in. d. c. in nomine domini. in nouel. l. licet enim non
desinat funditus pcur. ee p occupationẽ alterius tñ inte
rim p ipsũ nõ est exercitũ cõtradicente aduersario quod
no. Quero. vii. pupillus cũ tutoris auctoritate cõtesta
tus est litẽ postea solus tutor pducit testes uel citatur ad
uidendũ pduct. alterius an ualet pc. d cer. disputauit z te
nuit q̃ sic p. l. si iõ. ff. d euic. que est ad hoc no. Quero
viii. filius fa. cũ patris auctoritate cõtestatus est litez. po
stea solus pater pducit testes uel citatur ad pductionez
alterius an ualet ꝛ bal. q̃ si pr̃ fuit filio auctoratus in
signũ lite administrationis q̃ ualet ut. d. l. si iõ aut in sig
nũ repudiationis usufructus. z tũc nõ nõ uz. quia pater
in illo p̃cessu nullũ ius bz fac. qd no. in. l. filius fa. ff. q̃ fa.
co. Quero. ix. an sicut testes debent produci parte cita
ta ita et instrumenta. rñ. bal. q̃ sic quo ad uim z effectum
probationis ut. iii. q. ix. c. carte. et qz absenti et ignoranti
nõ debet p̃iudicari. l. de unoquoqz. ff. de re. iud. Sed quo
ad uim simplicis pductionis possũt pduci et parte non
citata ar. ff. de adul. l. miles. §. sexaginta et sic inquit ipe q̃
p talem pductionem satisfit termino de instrumentis p
ducẽdis. sed nõ termino d̃ p̃bationib̄ fiendis. Subiũgit
et q̃ si post pductionẽ p̃seueraret in ea qz apd̃ notariuz
actorũ diminteret z pars hoc sciret uel ei notificari face
ret pductionẽ factã q̃ ei tũc p̃iudicaret ar. e. que no. bar.
ff. de dona. l. nuda qd̃ satis placet si. j. tale tẽpus notifica
tio ista fiat q̃ aduersarius suas exceptiones cõtra illã fa
cere possit z p̃bare illas si opus fuerit ar. l. mãcipiorũ. ff.
de op. leg. et. l. petendũ et qd̃ ibi p doc. s. d̃ temp. resti Que
x. iste tex. uidetur uelle q̃ testes debeãt esse moniti et sic
citati et idẽ in. l. p̃sbiteri. s. de epi. et cle. Quid si nõ sũt ci
tati. sed pars eos pducit coramẽ iudice et petit eis sacramẽ
tũ deferri et loquor pte alia citata ut fit in ferraria an iu
dex debet eũ admittere. et si admisit an ualeat eius testio
niũ. Et uidetur q̃ sit repellendus. qz testis ultro se uidet
offerre et sic repellendus. ff. de iur. iurã. l. iii. circa pri. Item
quia qñ debet admitti ad id qd̃ nõ p̃dest admissus ar.
ff. ut. le. no. ca. l. hec stipulatio. §. diuus et. s. ti. i. l. ad p̃bati
onem in fi. cõstat aũt q̃ testis spõtaneꝰ testimoniũ nõ p
dest ut uidetur no. glo. ff. de bi. q̃ ut indig. l. post legatum
§. his uero et ad hoc ita allegant qdã illã glo. in cõtra fa.
quia pductiones facte a parte sũt permisse ut. s. ti. i. auc.
et qui sencl. Ego dico q̃ testis q̃ p̃prio motu nõ uocat̄
a iudice nec pductus a parte coramẽ iudice se offert ille dz
repelli ut suspectus ar. d. l. iii. z admissus nõ p̃bat si p p̃
tem opponatur que tũc absens erat. uel si presens pte
stata fuit exceptiones sibi saluas fore ut dixi. s. c. l. si qs
Aut testis se nõ obtulit. sed pars cõduxit ad iudicẽ dicẽs
q̃ istũ pducebat in testem et isto casu dico q̃ ex quo nõ
fuit citatus nõ caret aliquali suspitione. sed iudex dz inter
rogare. quare uenisti nõ requisitus et si dicat iste dixit q̃
uenirem ad uos excusari. uidetur licet prudentius fecisz
expectare citationẽ. Et eo casu dico q̃ iudex sacramentuz
ei debet deferre et defferendo uidetur eũ admonere. z uz
eius testimoniũ. Et dico q̃ glo. in. d. §. his uero nõ repug
nat immo potius hic cõfirmat. qz supponit testimoniũ te
nuisse. sed testem a legato suo repelli. Aut respõdẽs dixit
ego uenio cũ isto et uobis dicã ueritatẽ talis rei. et tunc
iudex dz eũ repellere z facere scribi uerba testis et causã
sue repulsionis ne incidat in penã huius. l. sed ubi iudex
eũ admisisset et de nihilo interrogasset. puta tenere eius
attestationẽ. qz eo ipso q̃ iudex defert ei iuramentũ taci
te uidetur eũ admonere et requirere de ueritate dicenda
et ita tolleratur ferrariensis practica.

Ed siquis

Primo p̃uidet ut ante testiũ receptionẽ p̃s
citetur. secõ adicit quid fiendum citatio ue
niente. tertio quid eo nõ ueniente. quarto p
uidet in casu quo post attastationes receptas ueniat. secũ
da ibi et sic. tertia ibi q̃ si adesse. quarta ibi nec opponere
Testes ad eternã rei memoriã possũt recipi. etiã ante litez
cõte. si de facili possũt mori uel in remotis sũt se absenta
uri pte aduersa legitime citata. b. d. uel sic. Quãdo testes

sunt recipiendi ad eternā rei memoriā lit.cōte.nō expec-
tatur pars tū hūmo oz citari ut assit receptioni.b.d.No.ul
tra ea que cōtinent in sūmario.primo q testimonia ad e
ternā rei memoriā possūt ante li.publicari.sed nō sp ut.j
dicā.sed debēt qnqz in secreto retineri. Item quia testes
recipiente parte qō intelligitur qūātū ad iuramētū ut i gl.
et bene ut latius dix.in.l.pce.Ex quo no.q attestationes
intelligūtur recepte presente parte eo ipso q pars ipa fuit
presens iuramento.et sic attestationes referūtur ad tem-
pus iuramenti ut dixi in.l.prece.Item no. q parte citata
nolēte venire testes recipiūt ad eternā rei me.Sz hic stat
una difficultas qn pars dicatur nolle venire ō qua.j.sub
sciam.Ultimo no.q quis nō pōt allegare minus solenit
factū esse id quod aliter fieri nō potuit eius culpa uel cā

Nūc accedo ad materiā p cuius declaratione pmitto
q hic auc.scōm glo.i.et doc.pcedit in actore et reo.sz q
in actore nō pcedat pbo.quia actor oz offerre libellū in
auten.offeratur.ē.ō lit.con.z reus citari ut ei responde-
at ut ibi z eo venente lis debet cōtestari z ea cōtestata p
bationes fieri ut no.in.l.pbarā.j.de fen.et pbat.ē.de p
ba.l.exceptionē.et.j.de excep.l.si quidē.Nō ergo ante lit.
cō.ut dic.hec auten.So.q illud verū ubi pcedit p uiam
libelli et uia ordinaria ut ad diffinitiuā ordine.iur. puen
atur.secus si iur.extraor.petatur ut testes recipiantur ad
eternā rei memoriā.qz tūc ante li.cōte.recipiunt.dūmodo
sit iusta causa hic petendi ut h.Quero igitur que sunt cāe
iuste ad hec petendū respōdent doc.q qn testes de pre
senti sūt in remotis se absentaturi uel de presenti time-
tur piculū moris eorū et cā subest periculi et istis duob⁹
casibus etiam si libellus esset oblatus et reus nō cōpare-
ret uel cōparens per frustratorias dilationes rem duce-
ret ne ad li.cō.puenireturtestes recipi possent ita no.In.
in.c.quoniā frequenter extra ut li.nō cōte.Est etiā iusta cā
hic petendi si actori nō cōpetebat actio de presenti.sed e
rat in spe et potentia habendi.puta quia ei debebat sub
cōditione. Et idē si de presenti act.habebat.sed illā exer-
cere nō poterat.quia debitū erat in diem.et interiz dubiū
erat ne uel p absentiā restiū uel p morē eorū probationes
subtraberentur ideo puisuz est ut ad eternā rei memoriā
recipiantur ut hic et in cor.vñ hec auc.sumitur et.j.ō usu.
pu.l.pupillus.et.ff.ad.l.acquil.l.in.lege acquilia si deletū
et.ff.e.l.curēt scōm unā lec.et hoc ex parte actoris ex pte
uero rei tanta restrictio nō est necessaria.quia in eius po
testate nō est qn excipiat nisi creditor agat iō.licet testes ō
presenti nō sint recessuri uel in eis periculū moris de p
senti nō imminneat tū.qz creditor posset cū moriri essent
uel recessissent opiri cognoscens q reus.tūc in pba.de-
ficeret pmittitur ei sup sua exceptione facere testes recipi
ed eternā rei memoriā ita no.glo.in cor.et doc.hic z can.
extra.e c.significauit.ubi per ber.et inno.Addūt moderni
ores q sic.ex parte rei omnes examinantur ex eo.qz in
eius.prāte nō est ordinare iudiciū. sic et ex parte actoris
omnes sūt examinandi qn in eius potestate nō est ordi
nare iudiciū ut sic.tūc p omnia idem senseatur i actore qō
in reo quod no.Nec ob.pdicetis qz creditor pōt reū coge
re ad faciendū sibi publicū instrumentū ō debito ut.ff.so
lu.ma.l.ii.ii.respōso et ibi glo.et.ff.de aqu.plu.ar.l.ii.§ idē
uarus et.ff.de euic.l.in creditore.Similiter reus creditorē
ut cōficiat sibi instrumentū publicū sue exceptionis ut.j.
de li.ca.l.sic.data et.s.de cōdi.ex lege.l.dissolute.quia z il
lud remediū est extraordinariū iō nō tollit illō.lz utrūqz
tendat ad probacionem habendā Quero.ii.quid si rē
aliquā ut.ppriā et ti.et bona fide timeo.qz fuit antecesso-
rū ticii a quibus cām habeo q me moriente ticius ille n
moueat questionē dominii filius meis qu sūt puuli z te
stes forte tūc essent moriri.alias retraberent se forte a te
stificādo.tūc quod nō faceret modo an possunt testes face
re recipi ad eternā rei memoriā dic.bal.q remediū datus
auc.debet habere causā sup qua possit fundari cū aliquo
ar.l.inter litigantes.ff.de iudi.iō oz q de pseni sit aliqua
cā que excitet questionē si nulla igitur subest fieri nō pōt
putat aūt ipse sufficientem causam esse.si ticius ille diffa-
mat q res illa non sit mea ar.l.diffamari.j.de ingc.et ma-
et.l.ticia.ff.de accu.et.l.athletus.ff. de fal.unde dic.ipe q
cautela ē ut p interpositā personā quis faciat se diffama
ri.et tūc cū illa psona poterit iudiciū fundari z occasione
illius posset facere citari ceteros de quibus suspicat si
nolūt contradicere ar.ē.si ut se ab her.abstī.auc.si omnes
et inducit pro simli.ff.de neg.ge.l.aut q natura.§ cū ab-
sente. Quero.iii.iuxta proxime dicta.pone q citatus
venit ad cōtradicendū et petit sup hoc officio imploato
litē contestari an possit dicit ipse q nō.quia nō cōcludit
parti.sed iudici ad quod facit quod no.ia.bu.in.d.auten.
si oēs.et qz ista productio nō ordinatur ad diffinitiuā fe-
rendā ex ipsa saltē de presenti.sed ad interlocutoriā p q
pnuncietur perpetuā fidem illis testibus adhibendā cē
et ex tali interlocutoria nō oritur actio in factū. Quero
quarto an auten.ista locū habeat si quid ex maleficio de
betur petenti hanc exceptionē.fieri dic q sic ut pbat hic
litera in prin.nam et ex maleficio quis dicitur aliqd pa-
ti ab alio ut auten.qua in puincia.s.ubi ō cri.agi oz.z fa.
ff.ad.l.acquil.in.l.acquilia si deletū scōm unā electio.
Quero.v.circa monitionem de qua hic loquit qualis ci-
tatio requiratur ad hoc ut receptio testiū fieri possit. et ni
cola.de ma.dic.q si presens est psonaliter citari debet ar.
huius tex.in cor.unde sumitur ubi casus uidetur expres-
sus.Si uero est absens tūc citetur ad domū z peremptō
rie.ff.de li.ag.l.i.§.i.et.ff.de dam infec.l.iiii.§.toriens et.ff.
qō ui aut clā l.aut.§.i.et si domū uel habitationē nō habz
citetur alta voce preconis ante domū solite habitationis
uel in locis publi.ar.j de an.ex.l.ut pfectus Dy.uero ut
dic.Ly.dix q citatio personalis erat necessaria ex eo quia
uera cōtumacia est necessaria ut pbat tex.in cor.dū litte-
ra dic.q venire respuit z recusauit.z quia et .bi ēr q nul
lū iuuamē ex sua pfuitate ei relinquit.Ad omnes.ii.que
permittūt fieri citationē ad domū.vñ.q locū habēt quan
do pars iaz fuerat in iudicio.quia suffic.ficta cōtumacia
que magis presumit q in eo qui nō fuit ut in auten. ō ex
hi.re.§.si uero qdā bar.uero in.d.§.toriens dic.ly. uerus
dicere ubi tractatur de magno pīudicio.alias si ō parvo
pōt fieri citatio ad domū etiā ante lit.cō.z testes examina
ri Jo.uero an.extra de re.iuc.li.vi.in.c.presumit.in merca
rialibus dic.q si testes an.lit.cōte.recipiūtur simplicit ad
eternam rei memoriā ita q non publicationem tūc nō ē
necessaria lantatio.nec tanta contumacia ideo suffic.cita-
tio cōmunis ad domū ut.d.c.quoniam frequenter.extra
ut li.nō cōte.ubi casus z quod ita sit dicendū dic.demon
strari ad oculū.qz si expectaretur q in noticiā partis de-
ueniret interim testes morientur.et probatio nō haberet
qō est absurdū.Sinaūt recipiūtur ad statim publicādū.
z tūc requirit uera cōtumacia ut in hac auc.et clarius in
cor.et iō citatio ad domū nō suffic. Nō diuersitatis ē quia
primo cāu nihil deperit de iur.partis.qz dicta testiū non
pandūtur pribus.sed sigillantur et in secreto tenētur do-
nec lis ordinate moueatur.unde salue sūt parti aduerse
exceptiones sue et cōtra psonas z cōtra dcā.Sed secūdo
casu ei deperit ius excipiendi cōtra personas et solū ius re
probandi dicta remanet saluū ut.s.e.l.si quis.Et iō ppē
maius piculū cautius fuit pudendū et hic cū recipiunt
ante li.cō.lite nō inchoata.Sināt ante lit.cō.sed lite incho
ata recipiātur ut sit qnqz sup exceptionibus dilatoriis z
isto casu ppter lite inchoatā suffic.ficta cōtumacia p cita-

rionem ad domum ut.s.de iudi.l. ꝓperandũ.§. sinautez ex gestis et.j.quo et qñ iud.l.cõsẽtaneũ ⁊ auten.q̃ semel et extra de do.et cõm.c.causã.et idẽ dic.si actor velit ꝓducere sup replicatione q̃ facit cõtra exceptionẽ dilationis Sed ubi actor li.nõ cõte.vellet ꝓducere sup pricipali qõ põt in casibus in quibus lite nõ cõte.ꝓcedi põt.tũc illa cõtumacia vera requiritur in ꝓductione que requirit i tali ꝓcessu.s.p citationẽ.ꝑsonalẽ vel ꝑ occultationẽ vel impedimentum dolosũ ne ꝑsonaliter citetur ut.d.c.quoniã frequenter.§.porro.Et hic qñ ante lit.cõt.ꝓducũtur.sinautẽ post li.cõt.tũc sine sit actor sive reus suffic.ficta contumacia hoc scõz io.an.in.d.c.ꝑsumitur.Jtẽ dicũt canoniste q̃ quia ex parte rei possũt indistincte omnes testes recipi. ut.s.dixi in prima.q.q̃ ipse põt facere recipi ad publicationẽ ut.l.pupillus.j.ꝗ usu.pu.⁊ iõ si nult q̃ publicẽt ad hibeat cautelã citationis de qua.s.Sed quia ex parte actoris nõ oes recipiũtur.sed hi tantũ quibus piculũ instat mortis vel recessus nõ põt ipse facẽ recipi ad publicãdũ sed tenebũtur i secreto qõ ego intelligo q̃ nõ facit publicari si velit alios postea ꝓducere.qz tũc ꝑ publicationez facta esset sibi preclusa via ut.s.ti.i.auc.et qui semel. alias si alios testes nõ habet quos ꝓducere velit põt illos facere publicari ⁊ sibi iputet si nõ ꝓbabũt.casus est hic cõiuncta glo.i.que hãc auten.legit in actore et reo et si ꝓbabũt ei ꝓderit dũmodo solẽnitatẽ citationis requisite ad publicationẽ seruauerit alias publicatio reo nõ nocebit. ⁊ ita intelligo istã materiã.Jtem dico q̃ actor in cãu q̃ omnes põt facere recipi põt illos facere publicari ad instar rei quod est qñ in eius potestate nõ est indiciũ ordinare ut in.l.in lege acqui.si deletũ.ff.ad.l.acqui.Et in casu quo demũ publicatis testibus sibi cõpereret ius experiendi ut est videre in bonorũ pos.petenda ex testamento nuncupatio.l.ii.in fi.j.de bo.pos.scõm ta.⁊ in missiõe in possessione ex edicto de qua haberur in.l.fi.j.de edict. di.adri.vel qñ tabulis pubicatis nõ posset adire vel agere ut erat olim.l.publicati.j.de testa.vel etiã hodie si tabule forent secrete et heredi ignote. Quero quid iuõr habz facere rpe quo publicat illos testes quos recipit ad eternã rei memoriam rñ.scõm glo.debet interloquẽdo ꝓnunciare illis attestationibus perpetuã fidẽ adhibẽdã esse ita no.in.d.l.in.l.acquilia.Quero an sup fama testes possint recipi ad eternã rei memoriã dicendũ videtur q̃ non quia vulgus nõ perit i quo fama consistit.l.ꝓponebatur ff.de iudic.et sic si sit de vero dz potius agere ex tẽporis cursu.l.si arbiter.ff.de ꝓba.et si sit de non vero fama facilter mutabitur.et si perpetuã fidem nõ facit unde receptio esset frustratoria ut.j.de sta defun.l.si mater scõm baldũ Ego puto qñqz recipi debere.puta quando ꝓpter famã publicã quis excusatur a pena et delicto que forte in suum rum mutaretur vel oblivioni tradetur. Excusat aũt fama publica a pena ut.j.ad.l.faui.de pla.l.plagii.et ibi glo. Et gestũ scõm famã publicã ab errãte nõ fuit viciari ut.j.ꝗ testa.l.i.et ff.de her.insti.l.fi.et alios plurimos effectus ꝓducit quos scripsi.j.de accu.l.ea q̃dẽ in materia fame in. ix.q.ꝑ bar.

Um apud

Diuiditur in duas.primo thema ⁊ questio. secũdo eius solutio distinguendo. secunda ibi sanctimus.Secunda in duas.primo qñ aliquid est cõuentũ.secõ qñ nihil.secũda ibi sinaũt nihil hec ultima subdiuiditur in tres.primo qñ omnes testes viuũt.secundo qñ omnes mortui sunt.tertio qñ aliqui viuunt et aliqui nõ.scõa ibi sinaũt.tertia ibi si vero. Casus depositiones testium facte coram arbitro ꝓbant in iudicio ordinario.sed aduersario datur electio quando testes viuũt an illos velit repetere vel depositionibus iam factis stare.Quando aũt sunt mortui cogitur necessario illis stare et hoc obtinẽt etiã si quidã ex eis viuãt et quidã non b.d.et cũ hac.l.cõcor.c.presentata extra.c.No.i.q̃ si cõpromisso est actũ q̃ attestationib⁹ receptis corã arbitrio stetur in iudicio ordinario vel nõ stetur illud est seruandũ. Ex quo no.q̃ partiũ cõuentione testes roborant̃ et infringuntur.et hoc clarũ in testib⁹ ab arbitris receptis q̃ potestatem habent ex partiũ cõuentione.Sed in idem in receptis a iudice ut minus solemnit̃ recepti possint partiũ cõuentione roborari sentit glosa.i.hic postra q̃ sic que.l. istam intelligit etiã in iudice delegato fac.l.si cõuenerit.ff de re iud. ⁊ qõ ꝗ sacramento remisso no.ff.de fer.l.i.circa prin.et dixi.s.e.l.iurisiurandi ad idem fa.quod no.inno. in.c.cũ causã extra.e.No.ii.q̃ publicatio attestationũ facta ab arbitro nõ est tante potentie quãta facta a iudice : qz attestationibus a iudice publicatis corã alio iudice ꝓductis omnino est standũ.l.gesta et quod ibi no.j. de re iud.Verũtã attende quia dubitari potest an hec.l.loquatur etiam attestationibus non publicatis coram arbitro. et puto q̃ sic.qz hec littera loquitur indistincte.et qz publicatio arbitri modice est auctoritatis ut hic patet. unde puto q̃ parte aduersa consentiente illis stare ⁊ q̃ iudex illas publicet q̃ eis stabitur eo non consentiente nõ potest illas publicare ut eis stetur.quod an ꝓcedat in vero iudicio dubitari põt.Et videtur q̃ non.qz demũ corã eodem vel successore faciũt fidẽ nõ publice ut no.glo.in.l. gesta. j.de re.iudi.et ꝑ hoc fac.quod no.in.l.iii ff.que in fraud. credi.in p̃ videtur hic casus scõm lee.prime gl.que dic.q̃ et in vero iudicio hec.l.põt loq.cogita dõec.l.legaz gesta. No.iii.q̃ testes hic repetiũtur sup eodẽ capi. quod videt cõtra.l.ꝓduci.ff.e.Sed hoc iõ quia attestationibus prioribus eligit non stare ex prãte sibi cõcessam.vnde aliã ꝑ tem eligit.Aut de nouo ꝓducantur ⁊ in hoc cõsentit.Vel scõm cy.hic cuenit.quia qui in uno grauatur in alio releuatur.l.euz qui.ff.de iur.iurã.Sz dubitari potest an i hac repetitione suffic.si testis dicat ego testificor ꝓut dixi i alia testificatione.⁊ rñ.q̃ si prius fuisset testificatus coram iudi.locũ hñt que dixi.s.c.l.iurisiurandi in.ii.q. Sed ubi corã arbitro ut hic fuit nõ.puto sufficere et hic ne in effectu huius.l.ꝓtestio fuerit facta frustra.cõtra.l.ii.j. cõia de leg.⁊ quia coram arbitro testes facilter mentiuntur cũ ñ possint ipsos punire nec torquere.quod põt iudex facere ut.s.e.l.nullũ et.ff.e.l.iii.§.idẽ diuus.hic est quod attestationibus receptis coram iudice cõpellitur stare ut.s.dixi Sateor bene q̃ si nõ sunt testes suspecti eis dz dari dilatio ad rememorandũ nec capent̃ in verbis secus.si de testimonio essent suspecti.qz tũc cũ interrogationes captõse sint fiende sequitur q̃ non est danda dilatio ut de istis interrogationibus no.Az in summa et glo.s.e.l.testiũ.
No.iiii.q̃ cõtra istos testes repetitos omne ius legitimũ quod eis opponi posset reseruant.ut hic in fi.l.et etiaz in medio ubi omni iure.legitimo reseruato et ibi glo.q̃ di. cõtra ꝑsonas et dicta.Sed hic attẽde.qz falsũ videt q̃ cõtra ꝑsonas possit excipere.qz tales exceptiões debẽt opponi anteq̃ recipiantur ut.s.e.auc.si dicat̃.So.szm Ey.et doc.q̃ hic dz intelligi szm illam.s.q̃ hic opposuit.sed reseruatio cogita facta fuit.vel si nõ opposuit ꝓtestatus rñ de illis salvis sibi manendis quod suffic.ut ibi dixi.⁊.s. e.l.si quis.Sed tũc fortius op.q̃ nec opponere nec ꝓtestari potuerit ut sibi prosit.qz petẽdo ut examinet̃ de nouo eius ꝑsonam videtur approbare.⁊ sic nõ debet posse eaz postea improbare ut.s.e.l.si quis testibus.So.q̃ ibi ꝓducente ꝗ nouo hic in repetente ꝑ aduersariũ iam ꝓductũ et ꝓtestante ut dixi.No.q̃ hic i fi.litere q̃ p⁹ mortẽ testium obiciuntur cria quod videtur.cõtra.l.ii.⁊.iii.j.si re.vel

accu.mor.sue. Sed dic ꝙ hic nō quēritur de crimine testis defuncti ad finē pene ci uel eius heredi imponende. sed ut eius testificationi fides nō adhibeatur. Jtē excipiendo cū parte litigāte nō cū defūcto teste uel eius herede tacente. Quero an isti testes repetiti teneantur iurare ō nouo dic.glo.ꝙ sic ar.ff.de dam.infec.l.qui bona .§.si q̄s et quia in alia instantia coram alio iudice.et qz in priore iuramento nō fuit sensū de ista noua testificatiōe secūdū doc. Secus fore in testibus qui in eadem causa repetentur ad declarandū id quod nō clare dixerūt.qz q̄ declarat de nouo nō inducit ut.l.heredes.§.fz si notū.ff.de testa et.l.adeo.§.cū quid.ff.de ac.re.do. Quero an eligēs possit uariare dñt quidā ꝙ nō p.l.i.j.de iur.et.s.e.l.si q̄s ff.de leg.com.l.si fundus.§.eleganter. Ego puto hoc uerū si eligit stare prioribus attestationibus.sinaūt eligit ut de nouo examinarent.tūc aut sūt examinati.et idē.qz res nō est integra et aduerse pti ius est quesitū. Aut nōdū sūt examinati. Et puto ꝙ possit nolle ꝙ examinentur de nouo et stare examinationibus antiquis.qz aduersarii nō interest.et isti licuit fauori suo et iuri quod sibi quesiuit per electionem renūciare ar.l.pe.s.de pac. Quero an.l.uēdicet sibi locū in testibus receptis ab arbitratore rñ.sm ia. bu.ꝙ non qz coram arbitratore non est iudicium ut quasi et sic attestationes nō sunt recepte in figura iudicii igit fidē nō habent facere iudici qñtūcūqz testes sint mortui. Arbitrator.n.nō iudicat uel quasi.sed potius amicabiliter cōponit.et p his accedat qd̄ no.inno.in.ca.quintauallis extra de iur.iuran. Addūt quidam ꝙ hoc uerū. nisi ex cōuentione ptū aliud fuisset iudicatū cū posset ualere ui pti quod nō ualet ui iudicii ut.l.ii.s.cō.ut.iud.et hic in ℣.sin aūt Et hec intelligo uera.nisi coram iudice ordinario peteretur reductio ad arbitriū boni uiri.qz tūc nō ut iudex sz ut bonus uir cognoscit et loco arbitratoris surrogatus intelligitur ut in ſy.notaui.s.de arbi.l.cū antea in ℣. quero an sententia iudi.ꝛc.℣bi oia uide. Quero quid si in compromisso esset scriptū.si tibi fuerit tale quid ꝓbatū.uel si tibi tale cōstiterit ꝛc.an dicetur.tūc actū ut ꝓbationibus debet stari in quocūqz iudicicio.dicit bal.ꝙ sic ad instar testiū ab executore litterarū appostolicarū receptorū qui nō recipit ut iudex.sed ut simplex examinator.ut.le.in.c.i de offi.del.in clemen.li.vi. Quero quid de testibus examinatis a massariis uel sindicis uillarū sup inquisitiōe maleficiorū an fidem faciant iudici dic ꝙ nō scōm Nic. de ma.quia hi sunt suffulti iurisdictione nec arbitrio idō nihil ꝓbant.ff.e.l.iii.§.idē diuus. Bartholomeus de Saliceis.

De fide instrumentorū et amissione eorum Rubrica.

Ebitores.

Primo dictū.secō.remouet obiectuz secunda ibi nec oberit. Probato debito p creditorē debet iudex ad solutionem cōpellere debitorē nō obstante instrumēti amissiōe.b.d. No.ꝙ nō perit debitū. Iz peat instrumentū no.etiā ꝙ cōfectio instrumenti nō excludit alias ꝓbationes debiti. Jtem no.ꝙ p cōfectionem instrumenti nō renunciatur aliis modis ꝓbandi.ex quo sequitur ꝙ p testes instrumenti inualidi possūt in eo contenta ꝓbari fac.quod no.j. q̄ testa.fac.po.l.hac cōsultissima in fi.ubi uide quod ibi dixi. Jtem no.ꝙ ad unā tantū speciē ꝓbationis iudex nō debet se astringere ut hic et.ff.de testi.l.iii.§.eiusdē. Oppo.primo ꝙ quecūqz ꝓbatio nō suffic.nisi sit legitima tā in ꝓsona q̄ in dicto testificātis ꝛ ei⁹ ratione uel causa ut.s.t.i.l.si quis et auten.si dicatur ꝛ l. solam. So.ꝙ hic debet intelligi scēm illas sō hoc uerbū generale restringitur ad ydoneas tātū ut in glo.qd̄ no.p statuto disponente ut sufficiat q̄libz ꝓbō ut intelligatur ō legitima. Op.ii.ꝙ nō expediat ꝓbare debitū.sed suffic. ꝓbare amissionez instrumenti ut.s.de ꝓba.l. si de possessione. So.aut creditor amittit instrumentū p factū aduersarii aut p factū suū aut p casū.primo casu suffic. ꝓbare amissionem et subtractionem instrumenti ut in cōtrario et adde quod.ibi dixi.uidelz ꝙ iuramētū est deferendū ei q̄ p factū aduersarii instrumentū pdidit.l.si qui.j vñ.ui. Et ex hoc deciditur qō que fuit de facto in regio cū quidam plebeus cōtra quēdā nobilē corā iudice ꝓduceret quoddam instrumētū.ille nobilis ipsū accepit et lacerauit certe quo ad uim ꝓbationis stabitur iuramento ꝓducētis qualis aūt pena eis ex illo facto sit inferenda ponit Jo. an.in c.accepimus.in nouel extra.e.secundo casu.s.quando p factū suū distingue.aut non culpabile quia reddidit aduersario et tūc locū habet.l.labeo.ff.de pact.et.l.si cyrographū.ff.de ꝓba. Circa qd̄ uide que dixi in.d.l.si de possessione ad fi.aut factū eius fuit culpabile.quia quadā indignatione motus eum concremauit.et isto casu dix.bal. ꝙ ius debiti nō admittit. Sed clarius debitū tenetur probare p testes nec ei hoc casu sacramentū deferetur.qz culpa sua claritatē ꝓbōnis obfuscauit.et p hoc ista lr̄a duz dicit.manifestis ꝓbationibus quod intellige uerū nisi instrumentū esset de natura debiti cōtracti i scriptis ut.j. dicam.tertio casu qñ amisit casu dic.aut instrumētū nō erat de natura uel essentia debiti p scripturā cōtracti et tūc sufficit debitū p testes ꝓbari ut hic. Aut instrumentū erat ō natura uel essentia debiti in scriptis cōtracti . uel rei per scripturā ꝓbande.et tūc oz ꝙ ꝓbetur debitū in scriptis fuisse contractum et sic teneor instrumenti. Jtez ꝙ casus amissionis ipsius ꝓbetur.et sic duo oz ꝓbari ut .s.ti.i.l. testiū ad fi. Et attēde ꝙ ad ꝓbationez tenoris instrumēti oz addi illud nō fuisse uiciosū ut dicā.j.e.l.sicut. Dicitur aūt instrumentū esse de natura debiti uel rei probāde in tribus casibus.primo quādo sic actū est inter cōtrahētes ut.j.e.l.cōtractus.secō qñ ius cōe ita statuit ꝓ forma ipi⁹ actus ut.j.de iur.empb.l.i. ꝛ.j.arbi. tute. l.ii. tertio quādo ita est ordinatuz p statutū uel per cōsuetudinem ut in bononia ubi debitū excedēs quantitatē.l.librarū nō pōt ꝓbari p testes.quia de statuto et cōsuetudine et iure cōtpar est iudiciū ut.d.l.i.ꝛ.ff.de leg.l.de qui cū se.et sequēti.

Juteris

Primo thematis repetitio.ex quo tacita elicitur.qō.secō illius qōnis solu.tertio rōnis dubitandi remotio.secō ibi nō oberit.tertia ibi nec tu. Alter ex creditoribus pōt uti instrumento ō q⁹ alter fuit cōdēnatus de falso.et sibi non ꝑiudicat illa snia lz pneutrū corū fuit appellatū ab ea.b.d. Uel sic Snia lata cōtra unū.ex cōsortibus sup falsitate instrumenti non preiudicat alteri codez instrumento utēti sed potest ipse p se accusari et cōuinci.b.d. Pōe cāuz ꝙ duo erāt heredes unius creditoris uel erāt duo creditores cōrei uel cū rei in eodem instrumento.quorum unus ad ꝓbationez iuris sni ꝓduxit instrumentū ꝛ de falso cōuict⁹ est .nec ab ea snia extitit appellatū.alter uult postea ꝓducere .queritur an possit rñ.ꝙ sic.nisi et ipse solēniter cōuincatur.b.d No.i.qd̄ dixi in sūmario ex quo hēs ꝙ snia sup falso adversus unū lata nō ꝑiudicat alii. Jtē no.ꝙ q̄ falsū obicit debet se inscribere piculo.i.ad penā talionis qd̄ intellige qñ criminaliter agit ut.j.e.l.si ℣.qd.n. Nō si ciuiliter qz si nō ei cui obicitur pena imponitur nec obicienti cū sit similitudinis supplicii.hodie aūt ista nō sūt in usu. Jtē no. rōnem quā ponit iste tex.in fi.ex qua habes ꝙ tūc snia nō ꝑiudicat alii.qn ille nō erat subiectus primo iuri nec ut

pars nec ut adherens nec ut causã ꝓsequẽs uel istruẽs
Oppo.primo ꝙ iste rex.male dicat si ei uisuꝫ fuerit ꝑ qd
implicatur ꝙ nõ cogitur se inscribere ad penã talionis
sed hoc est falsũ ut.j.e.l.fi.et.j.de accu.l.fi.So.ꝙ iste rex.
nõ loquitur illo respectu sed alio.s.si uellet ciuiliter agere
et nõ criminaliter.qz posset nec tũc inscriptio essꝫ necessa
ria ut dixi.s.si qñ criminaliter sic.Et an inscriptio nõ ẽt
facta ueniret nihilominus puniẽdus similitudine suppli
cii dixi in.d l.fi.j.de accu.Alii dicũt ꝙ alio respectu dixit
sez quia prius cõpellitur agere criminaliter q̃ possit cini
liter expiri .qd nõ est uerũ ut dicã.j.e.l.fi. Oppo.ii.ꝙ lra
ista nos obmittat in icerto cõtra.§.quib⁹.s.de no.co. cõ
po.quia hic nõ declarat que sit pena cui⁹ piculo iste subi
citur So.ꝙ lz hic nõ declaretur ꝑ alias.ll.satis est ꝛclara
tũ.Ideo dic.ꝙ de falso instrumẽto.quis põt accusare cri
pliciter.ul qz fabricauit.uel qz fabricare fecit.uel quia uiẽ
eo.primis duobus modis pena est deportationis et bo
norũ publicatiõis.tertio quidã dix.idẽ et hoc tenuit.Azꝫ.i
sũ.Alii ꝙ solũ relegatur temporaliter si nõ desistit ab usu
ar.ff.de fal.l.falsi.§.ordine et est opi.glo.quc cõmuniter te
netur ar.l.interpretatione.ff.de penis.Et de istis utentib⁹
scripturis falsis plenius scripsi in.l.maior.j.ad.l.cornel.i.
de falsf.quod uide.Quolibꝫ igitur ex istis modis potest
habere locũ.l.ista ut in glo.quarta et .v.Ad quorũ declara
tionem querit statim gl.qũo apparebit ꝙ accusator h
periculũ subire uelit.Et rñdit ꝙ qdã dicũt si inscriptionẽ
fac.quod nõ alias.Sed glo.dic.ꝙ eo ipso ꝙ eligit accusa
tionez criminalẽ facere et eã facit.dicitur hoc periculũ uel
le subire et ei se alligare ar.s.de aduo.di.iu.l.i.et de testi.
l.iii.§.ouus.Et idẽ no.in.l.fi.j.de accu.et in.l.qui crimẽ.j.
qui ac.nõ po.z ibi plenius scripsi.Op.iii.cõtra fi.l.ꝙ sen
tentia lata preiudicet isti.licet nõ fuerit in iudicio.ff.de in
offi.re.l.pap.§.fi.ubi snia lata in querela in officiosi cõtra
heredẽ piudicat legatariis.So.ut glo.primo ꝙ aliud in
testõ a quo depẽdet omniũ petitio aliud in instrumento
a quo ñ dependet petitio debiti.quia instrumentũ fit ad
ꝓbandũ.l.cũ res.s.de ꝓba.cõtra istã so.argnit glo.de.l.
i.ff.de ex.re.iu.et cã defendit usqꝫ ad ꝟ.allii. Ibi redit ad
ꝑcedẽs cõtra.et dat nouã so.que reicidit i primã.z sic neu
tra bona.qz nec sententia in querela nocet coheredibus
licet noceat legatariis iõ glo.dic ꝙ sententia lata cõtra u
num non nocet alũ eque principali ut hic et idẽ in quere
la.quia lata cõtra unũ ex heredibus nõ nocet alii cohere
di ut.s de in offi.re..l.cũ duobus et.ff.de inoffi.te.l. circa.
sed bene ꝑiudicatur aliis quorũ causa principaliter non
interest ut.d.l.pap.in contra allegata et istam tenet pe.
Op.iiii.de.l.pola.j de bi.qui ut indig.So.ut glo.sed me
lius dic ꝙ in nullo cõtrariatur iõ non meruit signari pro
contraria.Quero ad ꝑdictorũ declarationẽ quid si i casu
nostro coheres uel cõreus fuit sciens in prima uel citatus
an tũc sententia sup falso lata ei ꝑiudicabit dic ꝙ nõ cũ
sint eque principales alias sic ut.l.sepe.ff.de re iud.et ibi
assignatur ratio diuersitatis.et hoc ꝓbatur etiam hic i lra
si littera ponderetur dũ dic.ꝙ appellare nõ debet.it ac ꝑ
quod supponit uel implicat cũ scimisse.Quero.v.an si ap
pellare uelit possit rñ.glo.fi.ꝙ sic.et tũc traheret causam
ad se ff.de ap.l.ab executore.§.i.et.l.a snia. Quero.i i qd
in teste et rñ.ut in glo.sed attende.qz qõ ista põt habere
duplicẽ intellectũ.unus est si testis in una cã fuit ꝓduct⁹
et falsũ tulit testimoniũ.an postea in alia causa et sup alio
facto ꝓduci possit. et rñsio glo.est bona ut dicamus aut
index simpliciter suo dicto nõ credidit.et ꝓduci poterit.
nõ ob.illa repulsione taliter qualiter facta.et ita intelligẽ
glo.si pars opponat ꝙ nõ dz admitti ex eo qz periurus
ut in.c.testimoniũ extra de testi.dic ꝙ audi.tur si ꝓbat id
ꝑ quod reddatur piurus.quia ex eo ꝙ iudex suo dicto ñ
credit.nõ sequitur ergo ꝑ iurus fuit sic. nõ sequitur ergo
falsũ dix.Aut cũ notauit.qz falsũ testimoniũ ꝓtulisse pro
nũciauit et tũc amp̃.in testẽ ꝓduci nõ possit.qz infamis ẽ
qz q̃ semel mal⁹ sẽp ꝑsumit.aliomõ ꝑt intelligi.qz testifica
t⁹ ẽ qs ꝓ uno ex heredibus z eius dictũ ẽ ut falsũ repro
batũ alter coheres nolit uti eodẽ testimonio queritur an il
la sententia ei ꝑiudicet ita ꝙ ea obstante illo uti nõ poss
sit et tẽ puto hãc.l.locũ hẽre cũ ratio nõ sit diuersa qz atte
stationes ille ꝓ instrumentis habentur.l.in exercẽdis.j.
e.Quero.iiii.ab extra quid si in casu huius.l.sententia fu
isset lata ꝑ tabellionẽ dixit.Nic.de ma. ꝙ ꝑiudicat ꝓtib⁹
sciẽtib⁹ ꝑ.l.sepe.§.scientib⁹.ff. de re iudi. qz ipse principa
lis est in cõfectione instrumenti et in auctoritate ei ꝑbẽda
Contra tenco ꝑ istũ rex.qui loquitur indistincte in prin.qz
partes sunt ille quorũ principaliter interest nec tabelliõi
subalternantur.Quero v.an tabellione cõdemnato ꝟ fal
so uicientur instrumenta retro facta.Dic ꝙ nõ sed tantuꝫ
fienda.l.si quis aliq̃.j.de suscep.et arcb.li.x.qz ab illo ipe
solut⁹ est ab officio ut.l.ii.§.miles cũ ibi no.ff ꝟ bis q̃ no:
infa. Quero ulti.an se inscribẽs ad penã talionis ue
niat puniendus eadẽ.l.qua reus ab eo dila.fuisset puniẽ
dus si ꝓbasset uidetur ꝙ sic ꝑ istã.l.ibi pene l.cornelie.
Cõtrariũ est ueritas et ita determinat glo.in.l.ad commẽ
tariensem.j.de cu.re Dico igitur ꝙ ponitur eadẽ pena.
ut hic.sed nõ eadẽ.l.ut ibi no.ꝙ no.quia ex hoc ꝟciditur
alia questio pone ꝙ grauius debꝫ puniri plebeus q̃ no
bilis in pena falsi uel alterius delicti et pone ꝙ nobilis
accusat plebeũ et se inscribit ad penã talionis an si nõ ꝓ
bat uenit puniendus ut nobilis uel ut plebus .et dic ut
plebeus nõ ut nobilis.qz eadẽ pena. sꝫ nõ eadẽ.l. debet
puniri.

J aduersarius

Primo ihenatis repetitio.secꝟ qõnis elicite solutio.secꝟ ibi uereri. Qui ꝓfitetur i iudicio se non usurũ instrumento in dubiũ
renocato tacite fateri dicitur illud falsũ nec põt amp̃.uti
eo.b.d.z notabiliter.Et dicũt quidã alibi nõ reperiri.no.
ibi non esse uerã ꝙ cõfessio ꝓbat rei essentiam . Que
ro quid si istrumentũ.nõ reuocatur indubiũ dic.gl.ꝙ tẽ
hic.l.locũ nõ habez ꝙ etiam tz Ly.quia quis nõ dicitur
fateri id de quo nõ est excitatio.qꝟ no.ꝑ bannitis q̃ ha
bentur ꝑ confessis ex dispositione statuti ut denum ha
beãtur pro confessis in his que sunt intentata contra eos
non in aliis.Quero.ii.an sit necesse ꝙ instrumentum
fuerit factũ suspectũ ex aliquibus iudicis an suffic.ꝙ sim
plicit fuerit dictũ falsũ seu ꝟ falsitate oppositũ q̃dã ꝙ ꝑ
aliqua indicia sit factũ suspectũ necesse est et inducũt istã
l.notãtes implicatiuã et in ea positã.z quia instrumentũ
creditur uerũ donec ꝓbetur cõtra ut.l.cum precibus.s.
de ꝓba.et.j.de fal.l.fi.Ego puto ꝙ suffic.ꝙ de falso op
positũ fuerit et maxime si interrogatus fuerit an eo uti
uelit et ꝓfessus fuerit qꝟ nõ et est rõ.qz tũc uõ fuit expe
diens recurrere ad ꝓbationes uel indicia sup falso.secꝟ
qz sic qui renunciat liti uidetur fateri se ius nõ habere et
ad illam regressum amp̃.habere nõ potest.l.postq̃ liti s
de pac.et.l.desistisse ff.de iud.sic qui renunciat non usui i
strumenti cui de falso est obiectũ.uidetur fateri instrumẽ
tum non esse uerum.et huic emergenti renunciare ut tã
tũ operetur renunciatio in emergenti quo ad ipsꝫ emer
gentem q̃ renunciatio que fit liti principali quod ad ip
sam principalẽ et totalem ar.l. que de toto.ff.de re.uen.
Quero.iii.quid si ꝓtestatus fuit ꝙ recedebat ab usu.sed
non animo cõfitendi instrumentũ falsũ rñ.ꝙ ꝓtestatio
non plus operatur q̃ uerba imponẽt et eorũ sensus ut
ff.de relig.l.at si quis.§.pleriqꝫ et ideo renunciatio ualet
ꝙ ad usum z ni ꝓbatiois non quo ad uim cõfessionis

falsi.quia illam solam tollit protestatio. Quero in ca su in quo non fuit prestatus an hec cōfessio sit sufficiēs ad cōdēnationē criminalē uel ad inquirēdū criminaliter rī.aut falsitas ei opponebatur circa usum tantū et qō nō habet dubiū immo nō pcedit.qz desistendo euadit pe nam que ueniret imponenda propter usū ut.j.de fal.l.si falsos Aut falsitas fabricationis ei imponebatur.et tunc licet per desistentiā ab usu penam fabricationis nō euitet dicta.l.si falsos.nō ppterea sequi pōt condemnatio.quia littera ista nō dic.q̄ fateri uideatur se fabricasse.sed ueri nō esse.et ista stant simul q̄ nō sit uera rerum nō ppterea fabricasse.z ista ratione dico q̄ etiam nō est sufficiens in dicium ad inquirendū nec ad torturā.puta quo ad primū ex suspitionibus quis nō est damnandus.l.absentem.ff. de pen.nec ad hūc finem obiectū est crimē.sed ad repel lendū tātū ipsū instrumētū ergo ꝛc.l.lucius.ff.de hi. qui no.insa.

Tlate.

Si debitor fisci amisit instrumentū solutio nis pcurator fisci tenetur ei ostēdere librū rationū.Glo.uide p te Bartho.de saly.

Jcut.

Si creditor dicat se pdidisse casu instrumē tū obiti.nō debent ppterea qui dicūtur de bitores ad solutionem urgeri.nisi creditor pbet casū et tenorē instrumenti.b.d.No.in pxii.q̄ debi tor uerus cōtra quē nō pōt pbari non liberatur a debi to.qz ius nō deficit.sed pbatio et solutionē retuere nō dz ut hic Ex quo habes q̄ salua cōscia retinere nō pōt.z p cōsequens cū recta cōscientia non moritur et ad mai⁹ tri bunal uocatur ubi pbō nō exigitur.Jtem no.q̄ faciles ñ debent esse homines et maxime iudices ad credendū. Jtem no.q̄ q̄ cāum allegat illū pbare debz Op.q̄ lz crederetur ei de amissiōe instrumenti.ñ nihil ei talis cre dulitas pdesset.nisi facto aduersarii dicitur pditū esse ut. s̄.de pba.l.si de possessione.So.ut glo.qz immo prodesset qr exonerarentur solēnitas.v.testiū ut.s̄.ti.i.l.testiū.qz suffi cit nūc per duos pbari ubi.No.ex ista glo.relata ad tex. q̄ dicta.l.testiū que loquitur in instrumento solutiōis dz locū etiam in instrumento obligationis et crediti qō no. Et intellige ut pbato tenore instrumenti et casu sufficiāt duo testes.nō aūt intelligas ut quidā intelligūt q̄ si scri ptura non interuenit ubi interuenire debuit q̄ tūc sufficiāt ꝓcū pbari p.v.testes.quia nō est uera ut.j.dicā in ulti ma.q. z.j.e.l.emancipatione.Op.ii.si iste debet probare fidem pcū suarū.ergo pbabit cāum z tenorem instrumē ti et hoc saltē p duos testes ppter regulā ubi numerus. ff.de testi.tūc sic sicut instrumentū faciens mentionez de alio instrumento nō pbat tenorē illius instrumenti.nisi originale producatur ut.s̄.de eden.auten.si quis in aliq⁹ sic nec testes debent pbare illius depditi tenorem ar.j.e l.in exercendis.huius timore glo.dic.q̄ per testes nō p batur tenor instrumenti quo ad plenā probationem.sed ꝓtum ad hoc ut possit sacramentū deferri iuxta no.in.l.i bone fidei.s̄.de iur.iurā.Asserit ñ quosdā dixisse q̄ ple ne pbat ar.l.si de possessione.s.de pba.sed illa loquitur qñ p factū aduersarii deperditū est. Quid dicemus dicē dū est q̄ casus uidet hic p ista scēda pte et ita tz pc.et Ly. Dū tamen testes dicant q̄ instrumentū in nulla sui par te erat abolitū rasū uel cancellatū seu aliter uiciosū.z sic z notarius in sua insinuatione dicere dz.Nec ob.ar.glose qz dicendū est q̄ testes pficantur instrumentis solenni. debitam habentibus. Sed instrumentū de alio faciens mentionē pbat plene illius tenorem.si habeat debitā so lennitatez.quia sit solenniter insinuata ut.d.auc.si q̄s in a liquo.ergo ꝛc.et hanc partē teneo.Sed tūc ab extra op. et tertio q̄ in casu huius.l.non sit necesse q̄ teneor instru menti pbetur ut.s.e.l.i.Quidā cōfitentur cōtra dicentes q̄ hec.l.hoc non dic.licet glo.ista sentiat.Alii dicūt q̄ me lius q̄ in casibus in quibus debitū nō pōt pbari nisi p scripturā necesse est pbari scripture cōfectionē et eius te norem z eius causū p amissionem ut hic scōm lec.glo. in casibus uero in quibus instrumentū pōt pbari p testes tenorem instrumēti nō est necesse pbari ut.s.e.l.i.Sed an tūc sit necesse ut casus amissionis pbetur quidā q̄ sic a lii q̄ non et hoc uerius quia casus est.s.l.i nō cauillando tex.nisi uellet pbare p pauiores testes q̄ alias requirat p ius cōe uel municipale.quia tūc amissio scripture debet pbari ar.s.ti.i.l.testiū.Et quia illa in solutione loquitur pono exemplū in obligatione.pono statuto cauet q̄ de bitū excedēs centū libras.nō possit pbari p testes pauri ores quatuor possit aūt per publicū instrumentū i quo assint tantū duo.certe si fuit cōfectū instrumentū et est ca su perditū poterit debitū pbari p duos testes probādo casū et tenorē instrumenti quod no.Et ultimo distingue ut dixi.s.e.l.i.

J sollennibus

Primo tbematis reperitō cū implicita ratō ne dubitādi.secō tacite qōis cōditionata so lutio.secōa ibi tñ si aliis.Si miles probat su am missionem ex causa honesta fuisse factam cōsequitur priuilegia ueteranorū nō obstāte q̄ pdiderit literas uel istrumenta super hac re facta.b.d. Pro euidentia primitro q̄ tria sunt genera missionū.quia alia honesta que emeri tis stipendiis.uel qñ ab imperatore indulgetur.Alia causa ria.qz ppter inualiditudinē a laboribus militie soluitur. Alia ignominosa qñ ex ignominosa causa miles ab exer citu mittitur ut hec habentur.ff.de hi.qui no.insa.l.ii.§.ig nominc.No.q̄ stipendiarii et officiales finito termino so luti sunt a sacramento. Jtem no.q̄ littere testimoniales nō sūt de subā rei.sed probationes.qz eis perditis p ōt pbari p testes qō no p collateralibus potest autem q̄ de bent secū portare litteras sui doctoratus ut sufficiat q̄ p bent per testes qui interfuerūt doctoratui.Jtez no.p pro bata missione ex honesta cā oia pcedentia psumunt ab eo bene legaliter et solēniter facta.quod est argu.ut pba to doctoratu per litteras uel per testes qui interfuerunt psumatur examen priuatū precessisse.quia illo preuio p uenitur ad doctoratū.hinc est q̄ aliquo pbato sacerdote psumitur inferiores ordines prius habuisse.Jtem no. q̄ uerbū usurpare presumit qñqz in bona parte.licet pria facie sonet in uiciū. Op.primo q̄ missus ab exercitu nō cōsequatur priuilegia imo noteē infamia ut.d.l..ii.§.ig nomineSo hic ex causa honesta uel causaria ibi ex igno nominosa.Op.ii.q̄ non expediat sibi hoc pbare.qz bo nus et honestus presumit et dignus.ff.de mi.te.l.seruos dele.ii.l.cū quidā et.l.cū pater §.rogo. So.glo.q̄ hic ne gabat q̄ miles fuerit.q.d.cōtraria pcedūt in his que na turaliter ueniūt militia aūt p accidēs .iō se fuisse militem dz pbare.Ista nō pcedit.qz ista littera supponit q̄ mi les fuerit.quare dic.glo.hic petebat se admitti priuilegia ad que nōdū fuerat admissus .at priuilegia sūt cōtra ius cōe iō ad ea nō debet admitti.nisi pbet ea que sunt causa priuilegii.s.q̄ missus fuerit ex causa honesta et ē rō.quia nō omnis missio est sufficiens.Jtem potuisset recedēt illi centiatus z ante tempus sine causa ltima.Et hec cāe non psumit naturaliter q̄ in facto extrinseco cōsistūt. Op.iii. q̄ soli eius sacramento debeat credi ut.l.nō omnes.§.a barbaris.ff.de re mi.So.ibi in alio casu loquitur.s.cū re

dit de captiuitate. Quero quid si iaz fuerat admissus ad priuilegia ut ueteranus dic. glo. q̃ tũc nõ haberet necesse hoc ꝓbare. qz pſumptio eſt ꝓ eo. ideo q̃ uellet cũ reprobare cum debet ꝓbare ignominoſe miſſũ cũ talis preſumatur qualis reperitur ut. l. nouecor. §. ꝏ ſerui. expor. Sz attende. qz pe. iſtã glo. reprobauit dicens q̃ quaſi poſſeſſio priuilegiorũz nõ releuat a ꝓbando titulũz priuilegii allegati. ex eo. quia intentio aduerſarii fundata eſt de iur. cõi. ⁊ ꝓ hoc inducit. ff. ſi ſerui. uen. l. ſicut. §. ſed ſi querat. ſz ille. §. potius fac. ꝓ glo. iſta et glo. ibi poſita ſic intelligit illũ tex. inducit etiã ꝓ caſu extra de pri. c. cũ pſone libro vi. et ꝓ hoc dic. hic etiã fore caſũ nõ cauillando lr̃am. ſz ſuſtinendo gl. poſſũ dicere q̃ hic reprobatur q̃ fuerat receptus et admiſſus ut ueteranus. et fuerat priuilegiis ueteranorũ. alias ſolus uſus priuilegiorum non ſufficeret. ut. d. c. cum perſone hanc tamen glo. tene cordi.

Y conſtiterit.

Factũ fructuari non p̃iudicat ꝓprietario ꝓbanti de ſuo dñio. b. d. Et op. uno mõ ⁊ ſolue ut in gloſa.

Inſtrumentis

No. cõtra ruſticos q̃ nõ credũt diuiſionem ualere. niſi fiat ſcriptura nõ. n. eſt ſcriptura ꝏ ſbã eius nec regulariter alicuius cõtractus. Fallit in caſibus no. in. l. pactũ qõ bona fide. s. de pac.

Um inſtrumen.

Venditio ualet etiã ſine ſcriptura. iõ amiſſo inſtrumento non uiciatur ſi alter ꝓbetur. b. di. No. in dubio inſtrumẽtũ intelligitur cẽ factũ ad ꝓbõnẽ rei geſte nõ ad. l. eſſentiã cõtor. l. cũ res. §. ꝏ ꝓba. Querit glo. quid ſi factũ fuit vt uẽditio in ſcriptis celebraretur rñ. ut in ea ⁊ adde q̃ tũc tenor et cãus inſtrumenti necẽ ẽ ꝓbari ut dixi. s. e. l. ſicut. ⁊ uide que ibi dix. Quero quid in teſtamento in ſcriptis dic ut in glo.

Mancipatione

Licet ſcriptura emãcipationis facta apõ acta pereat emãcipatio nõ uiciat ſi alit probetur. b. d. Quero. i. an ſit neceſſe q̃ emãcipatio fiat apud acta glo. hic ſentit q̃ ſic et põt cẽ ro. qz apõ magiſtratus fieri debz. l. iij. ⁊. iiij. ff. de adop. ⁊. l. emancipari ⁊ ibi gloſa eodem titulo. ⁊ ꝓ hoc facit. l. iſta. ⁊ §. de mo. mu. l. ii. et. §. de emã. l. iubemus. Alii q̃ nõ p. l. ii. §. de emã. li. Ego puto dicendũ q̃ ſi in ea eſt neceſſaria cãe cognitio tũc apud acta fieri debeat. qz tũc cã eſt ꝓbanda ⁊ examinanda ut. d. l. ii. ⁊. l. iubemus. ⁊ hic et nihilominus inſtrumentũ de ipſa emãcipatione. ⁊ auctoritatis interpoſitiõe ẽ cõficiendũ ut hic. Aut cauſe cognitio nõ ẽ neceſſaria. qz utrqz præſens. ⁊ utrqz uolẽs ⁊ cõſentiẽs. ⁊ tũc nõ ẽ neceſſe acta p̃cedere. nec apud acta fieri. ſed ſuffic. iudicez auctoritatẽ ſuã iptiri q̃ iterponere põt ubiqz ut. d. l. emãcipari. ſcriptura tñ ẽ neceſſaria. ⁊ ſic inſtrm̃ fieri dz. l. ſi. §. ꝏ adop. Quero. ii. tex. dic. q̃ actis pemptis põt ꝓbari emãcipatio p inſtrumentũ cõfectũ ꝏ emãcipatione an hoc ſit uerũ abſqz eo q̃ ꝓbetur acta præceſſiſſe et eorũ tenorẽ. et uidetur q̃ ſic. qz hic. l. ſimpliciter et indiſtincte loquit. In cõtra. fac. qõ dixi. §. e. l. ſicut. ⁊ quia acta nõ p̃ſumuntur p̃ceſſiſſe ſententiã niſi ꝓbentur ut extra de ꝓba. c. quoniã cõtra falſã. Dicendũ uidetur ut in inſtrumento ſuic. qz aut ꝓ hoc inſtrm̃ ꝓbant̃ acta p̃ceſſiſſe qz de illis in eo fit mẽtio. lz narratiuc. et tũc ſi pribus p̃ſentibus eſt cõfectum. et tũc nõ reclamãtibus p̃ſumuntur acta illa p̃ceſſiſſe ar. §. ꝏ cõtraben. et cõmit. ſtip. l. optimã. Aut de illis nõ eſt facta mentio in inſtrumento. § tũc nõ p̃ſumo acta p̃ceſſiſſe que negãt̃ ut. d. c. quoniam cõtra niſi. forte inſtrumẽtũ eẽt multũ antiquato tpe cõfectũ ut hic no. ia. de ar. et cy. et inno. in dic. c. quoniã cõtra qõ no. Sed tũc quero. iii. in caſu quo acta nõ p̃ſumunt. an acta ipſa poſſint ꝓbari ꝑ teſtes ⁊ uidetur q̃ ſic ꝑ iſtũ tex. qui pmittit ẽt ꝑ teſtes ꝓbari ut pro hoc glo. ff. de iudi. l. ſi prætor. §. i. et. §. de here. l. quoniã. In cõtra. fac. qz de eſſentia actorũ eſt ſcriptura. l. geſta. §. ꝏ re. iud. et ſic oz ꝓbari eorum tenorem. ⁊ confectionẽ ⁊ eorũ amiſſionẽ ut. s. ti. i. l. teſtiũ. et dixi. s. e. l. ſicut ⁊. l. i. Solu. q̃ quedã ſũt agitata in iudicio de quorũ eſſentia nõ eſt ſcriptura. Et nõ eſt dubiũ q̃ illa iterueniſſe uel facta fuiſſe p̃t ꝓbari ꝑ teſtes. ut patet in ſtibus breuioribus ut. §. ꝏ ſen. ex pi. reci. auc. niſi breuiores. et in ſententia lata i cã crimiali ut extra de teſti. c. albericus. Quedã ſunt acta ſeu facta in iudicio quorũ ꝏ eſſentia ẽ ſcriptura. et tũc ſi ſcriptura nõ interuenit illa ſũt nulla ut. §. de ſen. experi. reci. l. ii. et iõ tũc eorũ ꝓbatio ꝑ teſtes fruſtratoria ẽ. qz nihil releuat. Si uũt tũc ſcriptura iteruenit ꝓbõ ꝑ teſtes uz. ſi duo ꝓbentur. ſ. ipſũ actũ factũ fuiſſe et ſcripturã interueniſſe. ſiue ꝓbetur ſcriptura et eius tenor. et ſufficiẽt duo teſtes ut in ſy. s. e. l. ſicut ⁊. s. ti. i. l. teſtiũ ad fi. et ita debz intelligi glo. §. alle. Queri põt an ꝑ inſtrumentũ cancellatũ ꝓbet̃ dic q̃ nõ ut. §. de teſta. l. ſi unus cũ ibi no. et. §. de edic. di. adri. l. fi. niſi habeat ſecũ ſcripturã cãcellationis annexã in qua cã ſit inſcripta que ſupponat iſtrumentũ uerũ fuiſſe. puta quia ſoluit uel qz reſtitutus fuit et mãdatũ ut cãcellaretur ut uidemus quotidie fieri in bãnis. et ſententiis publicis. et ita no. bar. in. l. acta. ff. de re iud. ⁊ ꝓ hoc accedat. ff. ꝏ bi. q̃ inte. dde. l. i. §. et iõ et qõ ibi ꝑ Olõ.

Apud eos

Inductio in poſſeſſionẽ ex cõtractu nõ exigit ſcripturã. b. d. No. q̃ inductio in uacuaz poſſeſſionem ꝓbatur ꝑ teſtes ⁊ inſtrumẽta Et attende. qz ut inſtrumẽtũ probz oz q̃ illõ ſit factũ in re uel i eius cõſpectu ſeu pñtia ut. l. pdia. ⁊. l. qõ meo §. ſi uẽditor. ff. ꝏ acq. po. alias nõ ꝓbarz ut extra. e. c inter dilectos in fi. Itẽ qõ dic. tex. q̃ iſtrumẽtũ nõ ẽ neceſſariũ intelligi niſi donatio eſſet tãte q̃ritatis q̃ inſinuatio exigat̃. qz tũc inſtrm̃ apud acta ẽ neceſſariũ ut. l. illud. s. ꝏ ſa. ſã eccl. ⁊ uide que ibi dixi. Itẽ que dicatur uacua no. in gl. Bart.

Cripture. Repugnãtia ſcripturarũ ab eadẽ pre ꝓductarum ſa. illis fiõ nõ adhiberi. b. d. No. q̃ hec. l. loquit i ſcripturis iuicẽ oro gatoriis ⁊ i ſcriptis inicẽ cõtradictoriis ⁊ attende q̃ i hac. l. primo querã poſtea opponã. Quero igit ꝓ declaratione terminorum que ſũt ſcripture inuicẽ ꝏrogatorie. ⁊ glo. prio ponit unũ exẽplũ qõ nõ cõuenit huic mẽbro. ſz ſequẽti uſqz ibi pone ergo. ibi ponit exẽplũ alii ud. puta qz ago publiciana. ⁊ ad ꝓbãdũ ꝏ iuſ meo ꝓduco uno inſtrumẽta codẽ die facta. quoꝝ uno cauetur quõ ego ſolus fũdũ emi alio. qũo ego eũdẽ fũdũ emi cũ uxor̃ mea hic derogat alteri in pte ⁊ alteri ũ illi. Cõuenũt uero in eo q̃ in utrqz ꝑ ẽptor. lz nõ ſolo notatus ſim. Certe neutri ſtat̃ nec i totũ nec i pte. Et in hoc exẽplũ iſtõ ẽ notabile. qz i pte rei nõ ꝓbãt. ⁊ põt eẽ ro. qz ſuſpecta ſũt. qz nõ eſt uerisimile q̃ eadẽ die et eiſdẽ teſtib⁹ cõtraa⁹ iſtos celebrancriz. ⁊ qz ego mer q̃ ꝓduco illa inſtr̃a uideor fateri i quolibz eoꝝ cõtenta ut. l. cũ p̃cũ. §. de li. cã. et ſic cõfeſſio mea uacillat ſicut dictũ unius teſtis ideo fides nõ adhibetur ut. l. qui uaria. ff. de teſti Et hoc de primo exẽplo cui non ob. l. ſempronius ꝓculo. ff de le. ii. ut. §. dicã. Aliud exemplũ ad idẽ ponit ſtatim glo. puta ſi uno inſtrumẽto cauetur q̃ ego emi alio cauet̃ q̃ mihi donatũ fuit. ⁊ illõ

exemplũ est notandũ ex eo.qꝛ quouis titulo dato ꝓ uero ille sufficiens est ad publicianã.nã qꝛ nõ plus uni q̃ alii mors indicis põt applicari.et utrq; licet i facto sit possibis tñ nõ est uerisimilis et iõ neutri statur sicut nec testi qui uerisimilia nõ dic.Quero.ii.de exemplis qñ scripture sũt inuicem aduerse et repugnãtes et hic arẽde. qꝛ quandoq; scripture diuerse sũt sibi repugnãtes ꝑ mediũ i.ꝑ indirectũ.qñq; sine medio et sic ꝑ directũ.Exemplum primi ponit successiue glo.ut si instrumenta sũt cõfecta eadem die et in altero cõtinetur q̃ bononie existens ꝓmisisti mihi dare.x.altero cauetur q̃ rome existẽs ꝓmisisti mihi.x. Ista sũt repugnantia ꝑ mediũ i.ꝑ locũ et eius distantiam adeo q̃ reddũtur impossibilia ut.l.optimã in fi.ff.de cõtraben et cõmit.stip.ideo neutri statur. Exemplus secũdi ponit gl.ut si uno instrumento cõtinetur me esse usufructuariũ certa die cõstitutũ.et alio continetur q̃ eadem die factus sui ꝓprietarius.ista sũt scõm glo. repugnãtia cũ res sua nemini seruiat ut.l.neq; pignus.ff.de reg.iur. Aduerte.quia illud exemplũ in sua forma nõ uidetur mihi bonũ.qꝛ ista stãt simul eadẽ die ꝓprietatẽ solã donatã esse.et eadẽ die usufructũ mihi donatũ fuisse.et ex utroq; factus sui pleno iure dominus et cõsireor q̃ post utriusq; donationẽ.res mea mihi nõ seruit .sed usufructꝰ formalis cõfunditur.et in cãualem transformatur.Sed gl.salnando possũ dicere q̃ ꝓducẽs instrumenta cõfitebaꝫ tãtũ unũ instrumẽtũ de altero eorũ factũ fuisse. Alii ponũt exemplũ q̃ dicebã mihi fuisse ticiũ cõdẽnatũ et ad hoc ꝓbandũ ꝓduco duo instrumenta in quorũ uno cõtinetur q̃ ipse fuit cõdẽnatus in alio q̃ ipse fuit absolutꝰ.uel una sonia cõtinebat q̃ fuit cõdẽnatus pure.alia q̃ sub cõditione.his exẽplis sic positis uenio ad cõtra.et op.primo q̃ scripture dignori statur.ꝗ.de contraben.et cõmit. stipul.l. optimã in fi.gl.ista in prin.dic.q̃ hec.l.debet intelligi qñ ambe sunt eiusdem auctoritatis . quia ambe priuate uel ambe publice secus si una publica alia priuata . quia statur publice ar.dicte .l optimã in fi.et hanc partẽ sequitur bal.ex eo.quia publica derogat priuate uoci ar. eorũ que no.glo.in solutione eiusdem cõtrarii.ff.de her.insti.l. testõ domini.Sed ia.de ar.et cy.tenẽt q̃ nihil refert ex qꝰ ambe ꝓducũtur ab eodẽ.qꝛ ꝓducẽti statur cõtra se ut.ꝗ. e.autent.ad hec.et utrãq; uidetur fateri uerã esse.Cũ igit in sua cõfessione sit repugnantia ei nõ est standũ. Iteq; qꝛ alias nõ esset dñtia inter testes et et instrumenta quã gl. ista fac.in fi.hoc idẽ tꝛ nico.de ma.dicẽs q̃ totũ censetur una ꝓbatio in se cõtrarietatẽ hñs.et ego idẽ sequor Ad no.in.l.testõ rñ.q̃ ibi scripture nõ erãt ꝗrie nec ẽt ꝓducẽdaꝫ ab uno tãtũ imo uno ab alia et ab alio aduersario alia et illa q̃ ꝓducebaꝫ a seruo erat scriptura.l.et eiꝰ dispositio inducta ad derogandũ disponi priuate seu ad illius beneficiũ ampliãdũ uel de nouo cõcedendũ.unde nihil habet cõe cũ nostra materia.Sed saluãdo glo.possũ dicere q̃ glo.nõ steriit in ꝑdicta so.qꝛ postea ultra medium in ꝗr.predicta aũt glo.intelligit dictã l.optimã qñ unus ab una parte et aliud ab alia ꝓducatur.qꝛ tũc fateẽ q̃ debet stari dignioꝛi et ita apparet q̃ non discordat se a do. Op.ii.de.l.cũ de etate.ff.de ꝓba.So.remittendo ut i glo: ad fi.ualet q̃ ibi in diuersis attestationibus quo stat dignioꝛibus et uerisimilioꝛa dicentibus.hic in diuersis scripturis.uel si ibi erant scripture dic q̃ una ꝓducebatur ab una pte alia ab alia.Op.iii.ab extra de.l.sẽpronius ꝓculo.ff.de.ii.So.scõm bal.ibi ille due scripture non continebant repugnantiam totaliter.sed scõm quid. quia una erat de maioꝛi sũma alia de minoꝛi.vnde quia in minoꝛi cõsonabãt statur instrumento minoꝛis sũme ar.ff.de arb. l.dẽ ꝓferre.§.si plures.Ista so.nõ est bona.qꝛ est contra exemplũ quod ponit glo.de marito et uxore et cõtra illaꝫ rationem quã ꝓ illo exemplo feci.et contra hũc tex.q̃ de interrogatoriis loquitur quapropter dic q̃ ibi instrumẽtũ maioꝛis sũme ꝓducebatur ab herede uel si ambo ꝓducebantur a legatario ꝓducebantur ad fidẽ faciendam de duobus legatis.et ut duo petebantur heres aũt fatebatur de minoꝛi.hoc aũt totũ negabat aduersarius et ibi cõstabat unũ tantũ fuisse uoluntatẽ et non plures ut ibi no.Nec huic so.ob.ff.loc.l.si tibi.x.qꝛ ibi in cõtractu ultraq; obligatorio in quo ex maioꝛi et minoꝛi sũma iducitur discrepãtia in cõsensu et cã effectiua huius cõtractꝰ ut ibi in primo nõso.secus si hec discrepãtia nõ iducatur. ut ibi in.fi.nñ. Opp.quarto ab extra de.l.quinquaginta ff.de ꝓba.So.ibi scriptore erant cõpassibiles et nullam cõtrariã uerisimilitudinẽ habentes hic erãt icõpassibiles uel contrariã uerisimilitudinem habẽtes ut ex exemplis hic positis colligitur.Nũc istam materiã cõcludo sic quãdo plures scripture diuerse sũt in iudicio ꝓducte et dubitaturi an omnibus uel nulli seu cui debꝫ stari.distingue aut una est ꝓducta ab una parte alia ab aduersario aut ambe ab eodẽ.primo casu aut sũt inuicẽ cõpassibiles et utrq; in suis terminis statur. Aut sũt icõpassibiles.qꝛ cõrarie.et tũc aut nõ sunt eiusdem auctoritatis.qꝛ una priuata alia publica et statur publice ut dignioꝛi.l.optimã.ꝗ de contraben.et cõmit.stipu.nisi auctoritas priuate plurimis coadiuuaretur testibus.l.scripturas.ꝗ.qui po.in pi. ba.Aut sunt paris auctoritatis et neuter statur.et sic esset tũc ferẽda sententia cõtra cũ q̃ ꝓbare debuit et nõ ꝓbauit ut no.Ly.in.l.se.secõdo casu ualet qñ ab eodẽ.et tũc aut sũt cõpassibiles et uerisimilia cõtinentes et utrq; statur.l quinquaginta.ff.de proba.Aut nõ sũt aliquo modo compassibiles.et sic nec uerisimilia.imo nec uera cõtinẽtes.et tũc neutꝰ statur ut hic scõm unã lec.Aut sũt cõpassibiles. sed nõ uerisimilia cõtinentes saltẽ in parte.et tũc aut utraq; scriptura est cõfessata ꝓ uero.ꝛ de contentis in ea dubitetur.et tũc statur utriq; in ea parte qua conueniũt .d.l. sempronius ꝓculo.Fallit in casu dicte.l.si tibi.x.et rõnem ẽ.assignaui.Aut utraq; scriptura est negata uera cõtinere et tunc neuter statur ut hic i exemplo posito de marito.et uxore.Ex quo infero ad questionem positã hic ꝑ Nic. de ma.Aliquis petit a tcio.x.que sibi mutuauit in boñ.et de hoc ꝓducit instrumentũ prima die Maij in boñ. confectũ.petit etiam.c.que dic.eidẽ mutuasse uel apud eũ depositasse in ciuitate fauẽtie que distat a boñ.p.xxx.miliaria.et ꝓducit instrumentũ factũ ibidẽ prima die Maij ticius negat oia et adicit q̃ instrumentis nulla fides est adhibẽda.quia non est uerisimile.licet sit possibile q̃ eadem die receperit mutuũ in boñ et fauentia.Certe Nic.dic .q̃ ticius bene dicit.et q̃ instrumentis nulla fides est adhibenda arg.eius quod hic no.glo.q̃ tene menti. Quero cũ glo.an pro cõcordia huius.l.possit induci.l.ubi repugnantia.ff.de re.iur.et dic q̃ nõ ut i ea ultra mediũ. uerũ ꝗ attende q̃ qñ in eadẽ scriptura est repugnantia.Ly.in.l. se.distin.scõm iã.de ar.sic.aut illa repugnãtia uel cõtrarietas põt aliqua bona.et uerisimili diuisione iuuari.et tunc contrarietas uel repugnantia dici debet ar.s in.i.cõsti.L. §.i.ibi ꝓterq̃ si aliqua diuisione.ꝛc.et ar.ff.de pe.here.l. item ueniunt et.l.illud.Aut nõ põt diuisione iuuari.et tũc ei fides nõ adhibetur ut.d.l.ubi repugnãtia.idẽ si põt iuuari.sed diuisio non est uerisimilis ar.eorũ que dixi.s. ꝗ scripturis diuersis.et hic no glo.uerisimilia .n. dñt attendi etiaꝫ in ꝓbationibus.ff.de testi.l.iii.§.idẽ dimus et.l.ob carmen.§.si testes facit.l.nõ est uerisimile.ff.quod me.ca. Et hoc qñ in aliis est repugnantia.puta quia indictio nõ ueniat ãno dix.dy.talem repugnãtiam non uiciare.ſz errorꝫ præsumi in idictione ut minus no.et idẽ in effectu tꝛ. Joan.sup data sexti libꝛi decretaliũ i nouel.ubi plene per

cum.et etiã ponit qñ tabellio errorẽ corrigere possit. Quero an idẽ sit in testibus inuicẽ sibi repugnãtibus dic ꝙ ñ quia statur dignioribus.l. iurisiurandi.§.ri.i.z.ff.de testi. l.ob carmẽ.§.si testes.z i auten.de testi.§.si uero. Nõ ob. ꝙ testes et instrumenta equiparantur ut.j.e.l.in exercendis.qz uerũ.nisi ratio sit diuersa.sũt aũt in casu isto rationes diuerse ut in glo.quam uide et ita tenent doc.et specialiter p rationem baldi. Quero ab extra an bec.l. ꝓcedat in rustico ꝓducente has scripturas quidã ꝙ non.qz rusticitati subuenit̃ ut.ff.ꝺ iur.om.iu.l.si qs.§.doli.z si qs iius uo.nõ ie.l.ii.§.si quis.alii ut pe.et cy.distinguũt aut potuit cõsulere pitiores aut non ut primo et non subuenitur.secõ sic ar.ff.de bo.pos.l.pe.z quis oz in.bo po.ser. l.ii.et.ff.de ꝓba.l.cũ de indebito circa mediũ. Sed trufe sũt.quia nõ põt esse simplicitas ubi est cõtrarietas ut no. io.an in.c.cum io.extra de fide instru.et si simplicitas fuit in ꝓducendo talia instrumenta fidẽ trñ iam factam iudici de contrarietate rei quis tollere põt.et cur unũ magis ꝙ aliud uult ꝓduxisse uel nõ ꝓduxisse. Nec ob.ll.s.alle. quia in diuersis casibus loquuntur.in quibus subuẽtio fieri ꝓt.hic secus imo si subueniret occasio falsuaris tollerã de daretur. Quero an lex ista ꝓcedat tam in actore ꝙ in reo ꝓducẽte instrumenta cõtraria et dubiũ fac.qz reo permittitur uti contrariis defensionibus.l.nemo ex his.ff.ꝺ reg.iur. Sed non actori cõtrariis actionibus.l.i.j. de fur. Sed dic.io.an extra e.c.imputari.in nouel.ꝙ licet reus sustineatur allegans contraria trñ nõ sustinentur ꝓbãs qꝺ no. Quero tex.iste loquitur qñ scripture sũt repugnãtes circa ueritatẽ cõtentorũ in eis quid si repugnantiã istã ñ habẽt.sed sub nomine eiusdẽ notarii cõfecta nullã ut modicã similitudinem litterarũ habẽt.uel etiã signa notarii sunt diuersa dic ꝙ nõ ꝓbant.qz scriptura est suspecta.ut dicam.j.e.l.cõparitiones.

A exercendis

Testes et instrumenta quo ad uim ꝓbationis pficãtur.b.d.et hec est quedã regula iõ eam no. Op.i.et capio glo. in fi.ꝙ hec regula nõ ꝓcedat.unde obstare uidet.j.e.l.cõtractus et.j.de ñ nu.pe.l.qualiter et.j. de iur.emphi.l.i. Sol.ꝙ hec regula fallit in his casibus et in aliis.no.p glo.ꝺ.de pac.l pactũ quod bona fide.in quibus scriptura est necessaria. Op.ii de.l.i.s.de testi.so.ut ibi. Op.iii.ꝙ testes ꝑualeant ut i auten.e.§.si uero aliquid tale. So.ibi ex una pte erãt testes et instrumentum ex alia instrumentum rãtũ unde testes cũ instrumẽto ꝑualent.qz duo uicula sũt fortiora ꝙ unũ ut.j.e.ꝺ suc.auten.itaqz. Op.quarto ab extra ꝺ.l.optimaz j.de contraben.et commit.stip.ubi instrumenta ꝑualent testi. So.aut factũ ẽ de recenti z parẽ uim obtinẽt ut hic aut de longinquo.et tũc instrumentũ ꝑualet ꝓpter labilem hominis memoriam .et hoc uult ibi glo.et Cy.

Op.v.ab extra de.l.si alteri° ꝺ.si tamen.s. si mi.se ma.ꝺi. ubi instrumentũ prualet. So.ꝙ ibi illud opatur sacramentum a minore prestitum.quia ꝓpter.l.suspicata est ꝺ suborna.testiũ. Op.vi.ab extra ꝙ parẽ uim nõ habeant.quia testibus multotiens non statur.uel quia ñ iuraerunt ut.s.ri.i.l.iusiurandi.uel sufficientem rationem nõ reddiderũt.l.solã.e.ri.ut qz eorũ dicta nõ sunt publicata ut in.e.ri.auc.si quis et.j.de re.iud.l.gesta. So.ꝙ hec.l. debet intelligi qñ nullus defectus est in testibus uel istrumentis alias si defectus esset in instrumentis et nõ in testibus uel ecõtra ꝑualeret illud in quo non esset defectus et si ambo essent uiciosa neutrũ teneret.his paucis opp. premissis restat uidere.de.q.glo.quã recitabo ꝓ tertia qz duas habeo ꝑmittere ut illius ueritas facilius.postea apparebit. Quero igitur primo quot testes sunt necessarii ut parẽ uim obtineant in ꝓbãdo cũ instrumento trñ.ꝙ duo

secõm regulã.l.ubi numerus.ff.de testi.nisi aliud caueatur in.l.ut.s.ri.i.l.testiũ.et.j.de de testa.l.hac cõsultissima.z de fideiuss.l.questionem cũ sy. Quero.ii quot testium uiz obtineat instrumentũ glo.ista in prin.sentit ꝙ si est privatũ obtineat uim duoꝝ si ẽ publicũ uiz saltem triũ. hec drñia inter publicũ et priuatũ mihi qnãtũ ad hoc ñ placet.quia scribẽs priuatũ põt esse uir magne fidei et auctoritatis.unde eius ꝑsona debet aliquid opari sicut in publico.et quia priuatũ interdũ equiperatur publico.l.scripturas in fi.j.qui po.in pig.ba.et alibi dic.gl.ꝙ instrumẽtũ publicũ habet uim duorũ testiũ tantũ.et ita no.in.l.qõnem.j.de fideiuss.sz alibi dic.glo.ꝙ instrumentũ publicuz obtinet uim quatuor uel ꝙnqz testiũ.z ꝓbat sic. instrumẽtum obtinet uices triũ.et tabellio uicem unius .uel forte duorũ.qz ut priuata et ut publica ꝑsona censẽt ar.l.si ꝺsul et.l.se.z.ff.de adop.ita no glo.in.c.cũ iohannes extra.eo. Ista op.est una trufa.qz totũ instrumentũ est illud quod bz uim testiũ et nõ scriptura absqz subscriptione notarii. qz illa nihil de ꝑ se ꝓbat nec est instrumentũ. Et iõ quia si arguũt secõm fallaciã cõposuionis et diuisionis arguũt sic.fecit scolaris qui noluit ꝓbare patri ꝙ tria ouа essent v. Alii dix ꝙ tot testiũ uim habet quot sũt in eo descripti.et uno plura ꝓpter ꝑsonã tabellionis. Isti salua reuerẽtia nõ dicũt bene ut plures sint scripti ꝙ fuerint necessarii.qz illi supnumerari ñ cõsiderantur ar.eoꝝ que dicũtur in se.q. Alii ut Ja.de ra.dix.ꝙ bz in ꝓbãdo uim duoꝝ trãtũ qñ ad ꝓbationem actus duo tantũ sufficerẽt. secus si plures requireret .ut.vii.in testis.qz tũc instrumẽtũ publicũ testamenti bz uim.vii.testiũ.et sic tabellionẽ nõ cõputat in numero testiũ.qz inquit ipse hoc totale.puta instrumentum qꝺ cõsistit ex testibus z tabellione est considerãdũ.qz de illo toto queritur quod testiũ uim obtineat .et ꝓ hoc inducit.l.istã. Et põt esse ratio.quia testes in instrumento scripti nõ attestãtur negocio.sed ipse tabellio tantum attestatur negocio .z etiam de presentia testium ut sic omnes habeantur loco duorum. Sed licet hoc sit colorate dictũ.tamen pluribus uidetur ꝙ representatiue uim habeat triũ testium ut hic sentit glo.z ꝓ hoc inducitur dcũz.c.cũ io.extra.e. Sed in alio casu loquit̃ ut in se.q. dicã. Ad hanc .l.trñ.ꝙ hic ꝑficiatur fides utriusqz quãtuz ad sufficientiã ꝓbõnis tantũ.sed in eo tres ꝑsone representant̃ seu representatiue cõtinentur.iõ obtinet uim triũ .ut dic glo. Sed ego ꝓbo ꝙ habeat uim quinqz et nõ triuz lz tantum duo sint in eo scripti ut.s.ri.i.l.testiũ ubi ad ꝓbationem solutionis debiti in scriptis contracti fiendã ꝓ testes requirũtur.ꝙ et tamen si ꝓbetur ꝓ instrumẽtũ sufficit ꝙ i instrumento sint scripti tantũ duo.et ibi ut̃ casus ꝙ instrumentuz habz uim .v. Nec dicas ibi speciale.qz i hoc non est speciale isto respectu.sed.alio uz ꝙ ibi duo testes ad ꝓbandũ solu.non sufficiunt cõtra regulã. Ubi numerus.ff.de testi. Cogitabam si ꝓ illũ textuz dici possz ꝙ instrumentum obtinz uim tot testiũ quot requireretur ad ꝓbationem illius rei uel actus qui in instrumẽto cõtinetur.si ꝓ instrumentũ non ꝓbaretur. Et apparet mihi prima facie ꝙ ista cõclusio regularis tradi possit.et sic si duo sufficiebãt obtinet uim duorũ. Si tres obtinet ui trium. Si.v.obtinet uim.v.et sic de ceteris. Non dico ꝓpter ea ꝙ tot necessario debeãt scribi ꝓ tabellionem in instrumento quot sine eo requirũtur ad ꝓbationẽ.sed sufficiũt duo ut est casus no.in d.l.testiũ ubi forte in instrumẽtis publicis testamentorũ in quibus tot sunt necessarii quot in testis de quorũ solẽnitat.et actus natura.est ut ibi assint.vii.ut dicã.j.de testa.l.i.et.l.fi.j.de fideiuss. Nec dicte conclusioni ob.d.l.scripturas in fi.quia lz istrumẽtũ priuatum habens subscriptionem trium testium equiparetur publico in quo sunt scripti tãtũ.duo nõ ꝓpterea se-

quitur.ergo publicū bz uiz triū in iudicio testificantiū cū
subscripti nō sunt iurati ut sint hi qui in iudicio sūt testifi
cati sufficit ergo ꝙ tres subscripti faciāt istrumentū priua
tū cēseri quasi publicū in quo duo tantum essent scripti.
Et quia instrumentū tale publicū bz uim duorū iuratorū
deponentiū in iudicio sequitur ꝙ dicere possū ꝙ instru
mentū priuatū habens subscriptionem triū bz uim duo
rum in iudicio deponentiū.Et ita uidetur mihi ꝓ nūc in
q.predicta cōcludendū.et hoc uidetur mihi esse ō intētio
ne huius.l.Quero.iii.de.q.glo.uz ꝓ quot testes instrumē
tū reprobetur ⁊ respōdet glo.aut est tale instrumentū cō
tra quod nō admittitur ꝓbatio in cōtra.ut in casu.l.si.j.
arb.tu.⁊ cessat qō nostra.Aut est instrumentū cuius con
tra.pōt ꝓbari.⁊ tūc aut est priuatū ⁊ sufficiūt duo dicta.l
optimā.aut est publicū ⁊ requirūt tres uel quatuor ut.c.
cū iohānes extra.e.qō gl.hic ⁊ tex.ibi di.uel quatuor.pu
to ex habundāti cautela dixisse.sed de tribus necessario
uidetur intellexisse.Ista oria de publico ⁊ priuato nō pla
cet mihi.qz ⁊ priuatū solēne obtinet uim publici quo ad
ꝓbationem ut.l.scripturas in si.j.qui po.in pig.ba. ⁊ qz.
l.optimā nō minus loquitur de publico q̄ de priuato iō
idē uidetur dicendū i uno qō in alio.Et ꝓ tanto glo. ali
bi distinxit nec illā driam inter publicū et priuatū fecit.sz
solū distinguit aut uolo ipsū reprobare ꝓ indirectū.⁊ tūc
sufficiūt duo aut ꝓ directū.⁊ tūc requiruntur tres ita nor:
isti.de inuti stip.§.itē uerbor et gl.tangit etiā in.d.l.opti
mā.Sed nec mihi oria ista placz qz bonam rationem di
uersitatis nō habet cū utroqz modo instrumentū redar
guatur de ueritate rei in eo scripte.et habito effectu non
est curandū de modo ut.l.si mater.j.de insti.et substi.sub
conditione factis cum si ibi nota. Quid dicemus re
perio ꝙ Innocen.in.capi.cū io.in eius gl.magna. v̄.si
uero testes dic.ꝙ instrumēto quātūcūqz publice cōfecto
⁊ quotcūqz testes inscriptos habeat derogat ꝓ duos te
stes uel ad plus ꝓ tres q̄ ꝓbent cōtractū de quo instrm
est receptū non fuisse celebratū uel illos qui dicunt con
traxisse ibi non fuisse presentes ea ratione.quia instrumē
tum non habet auctoritatem.nisi a notario.et huic iustuz
est preferri dictū duorū testium et hec intelligit ipse uera
nisi testes suplint qui asseuerāt uera esse que instrumento
continentur uel ubi istrumentū sit subscriptū a partibus
uel a testibus ꝓbari possit collatione scripturarū testiuz
uel p̄bentiū ꝙ uere testes inscripti uel cōtrahentes interfu
erūt ar.i auc.c.§.sinat et.§.si v̄o moriēti ⁊ se. Nec ob.inqt
ipōponas si.x.testes fuisse scriptos i istro. et sic ꝓ pauio
res nō debere reprobari cū tot creādtur interfuisse.ꝓpter
auctoritatē notarii ar .lcū precibus ē.de proba.qz dicit
ipse illud est uerū nisi debilitata esset fides instrumenti.
Sed ex quo ꝓbatū est instrumentū in aliqua parte esse fal
sū debilitata est tota fides instrumenti.ix.di.si ad sacras
quia sublata ē auctoritas scriptoris ipsius instrumēti. et
sic aliis in instrumento cōtentis auctoritatem prestare nō
pōt.Et hec sunt ad.litera uerba dñi Inno.in.d.c.cuz Io:
contra quē sic arguo instrumentū obtinet uim duorū te
stium ut in prece.q.dixi igitur a duobus nō pōt reprobā-
ri.quia duo testes non reprobāt duos se digniores.et au
auctoritatis maioris ut.ff.de testi l.testiū.§.i.⁊.l.ob carmē
§.i.et no.glo.in.l.prece.So.ꝙ huius timo.Ja.de ar.⁊ pe.
et multi alii dixerūt nō posse dari in predicta.q.clarā do
ctrinam.sed totū cōmiti iudicis arbitro qui fidē testiū et
eorū auctoritatē et uerisimilitudinez negocii.considerz ac
etiā fidem tabelliōis q̄ confecit instrumētū an fuerit utilis
auctoritatis et diffamatus uel famatus.et ꝓbate auctori
tatis.quia non semp numerus testiū attenditur ut.ff. ō te
sti.l.iii.§.i.ibi uel numerus ⁊c. Sed lz isti bene dicant tū
omnibus hincinde suppositis ꝓ partibus. ita ꝙ de his
dubitetur quid fiendum doctrina q̄ melius pōt tradi bz
ne iudicū affectio uel nō bona consideratio alteri ꝓ iuz
sit nociua.Dico igitur ꝙ fides testiū instrumentum re.p
bātiū bz esse integra.qz nullo modo suspecta. Jdeo legis
lator dix.ꝙ ipsi dñt esse omni exceptione maiores ut i lit
tera dicte.l.optimā ad fi.et ex hoc patet responsio ad dic
tum ar.quia exquo testes reprobatorii sunt omni excep
tione maiores fides instrumenti quod solū recipit aucto
ritatem a tabellione incipit uacillare.ideo fides ei nō ad-
hibetur.nisi testibus ꝓ eo deponentibus coadiuuet.Nō
dico ꝙ ex hoc instrm sit dicendū falsū.sed de falsitate su
spectū.unde quo ad crimen falsi in quo ꝓbationes dñt es
se luce clariores ut.l.si.ē.de probati. ꝓbationes horum
duorū testiū extrinsecor non sufficerēt.sed ut acerima fi-
eret indagatio ō falso bene sufficerēt ut.j.ad.l.cor.ō fal.l:
ubi.Sed ubi essent tres uel plures omni exceptione ma
iores dico ꝙ instrumentū ut falsū esset reprobatū sic.tres
ꝓbarent duos falsū dixisse nisi aliter ut dixi fides ipo-
natur instrumento.Et hoc qñ testes reprobatorii nō sunt
descripti in instrumento quo casu si unus solus testis
esset fides instrumenti non uacillaret.quia uox unus uox
nullius ut.l.iurisiurandi.ē.de testi. Quero iuxta.q.p̄-
cedentez quid si testes raprobatorii essent descripti in in
strumento.rubricā sequendo Jnno.qui ut mihi uidet ple
nius dix.modico addito.Aut essentia instrumenti recipit
dependentiam ab his qui deponūt contra ipsū qō ē qñ
in eo descripti nō excedit numerū necessariū.et tūc etiaz si
sit unus instrumentū uacillat et fidem nō facit ut.ff.quez
ad.re.ape.l.i.in si.Et huic addit ia.de ar.ꝙ in hoc non est
ibi speciale in testamento.qz eadem est rō et in aliis licet
Jo.cōtra senserit ut ibi no.Aut essentia instrumenti ab his
essentiam nō recipit.qz supnumerarii sūt et absqz eis re-
manet numerus legitimus.Et tunc refert quō deponant
quia aut dicūt se nō recordari.et tūc eorū dictū nihil rele
uat iō standū est instrumento contra qō nihil asserit.licet
dubitetur immo exquo testis dubitat interpretatio facien
da est in benignioreꝫ et tutioē ptem ut cōcordet se cum i
strumento ar.extra.ō testi.cum tu et de spon.c.iuuenis
Aut dicūt se non interfuisse.et hoc casu quidā dixerūt ꝙ i
strumentū redditur suspectū.alii ꝙ nō.et istam ptem tenz
Jnno.ex eo.quia quilibet testis est singularis de seipso ⁊
sic a nemine eor ꝓbata hec negatiua ꝙ ipse nō interue-
nerit ad cuius ꝓbationem duo testes ad minus requirū
tur ut.ff.de testi.l.ubi numer⁹.Jdeo isti nō faciūt fidez in-
strumenti .uacillare cui supest legitimus numerus testiuz
quinymo nec de seipsis statur eorū dicto ut singularibus
ut.l.iurisiurandi.s.de testi.Secus inquit ipse si ꝓ duos te
stes ꝓbarēt alterū eor affuisse.qz i ea pte instrm ꝓbarēt
falsū et hoc uiciū traheretur ad totū.quia fides notarii es
set diminuta.ꝓ hoc facit quod scripsi.in.l.si ex falsis ad fi.
ē.de transac.et idē putarē si unus de se.et de alio diceret
et uersa uice ille alius.de isto et ō seipso deponeret ꝙ nō
interfuerunt.qz ambo fuerunt tali die in tali loco ⁊ simul
ibi ꝓ toram die steterūt.nam tunc facient fidez instrumē-
ti uacillare ut.d.l.optimā.Aut ipsi dicūt se interfuisse ne-
gocio ⁊ illo loco et tpe ⁊ rogationi facte de notario.sz di-
cūt rem se aliter habere q̄ sit scriptū.et tūc aut factū sic se
habendo cōtradicit instrumento.⁊ tūc ꝓ duos testes re-
ꝓbatur instrumētū nisi coadiuuetur testibus ꝓ eo depo
nentibus ut in auc.c.§.oz.Aut factū sic se habēdo nō cō
tradicitur instrumento.sed potius i scriptura ꝓbatur ob
missio.⁊ tūc instrumento statur.et testibus.et.de isto ē de
directo casus in.d.c.cū io.ut ibi ꝓ gl.⁊ inno. Naz ibi erat
scriptura ꝙ a.uendidit.b.certā domū ꝓ certo p̄cio dicus
a.uenditor dic.ꝙ uenditio nō fuit simplex ut scriptura de
narāre uidetur.sed fuit sub certa cōditione quasi ꝓ erroē

obmissa. Secus si i instrumento scriptũ sit q̃ pur vẽdidit quia tũc testes cõtrariarẽtur instrumẽto in illo verbo pur. Et si dicas cur ibi tex. dic q̃ tres vel quatuor sufficiãt cuz duo tantũ exigantur. rñ. q̃ ad cautelã sic dix. nam ibi nõ negat pauciores sufficere fac. quod no in sy. in. l. i. §. de te. Vel ibi habuit respectuz qñ redargueret de falso crimine liter ita q̃ pena falsi locũ habere posset ut. s. dixi. Quero. v. qz proxime dixi q̃ ꝓpter testes deponentes cõtra instrumentũ vacillat fides instrumenti. nisi coadiuuetur testibus an debẽt coadiuuantes esse necessario de inscriptis. Ja. de ar. in distinc. sua quam ponit. Ly. sentit q̃ nõ. et ego idem. Sed attende quia ut testes coadiuuent instrm debent ipsi cõtradicere testibus ipugnãtibus. iõ si inpugnantes dicũt q̃ inscripti nõ fuerũt pr̃sentes coadiuuantes habent necessario dicere q̃ immo inscripti fuerũt pr̃sentes tpe instrumenti recepti de tali negocio ꝛc. alias licet attestarentur facto nõ ꝓpterea iuuarent instrumẽtuz quod reperiretur in hac parte falsũ et sine testibus et sic invalidũ et idẽ dico si testes impugnantes dicerẽt rem aliter se habuisse. nam coadiuuãtes debent attestari rẽ sic se habuisse ut scriptum est et secõm tempus recepti instrumenti. alias si dumtaxat attestarentur facto et non scripture. lz factũ ꝓbarent instrumentũ trñ nõ quoadiuarent. quia hic stant simul factuz a prin. sic se habuisse. et trñ secõm tẽpus recepti instrumenti non sic a partibus dictũ vel a tabellione dictũ fuisse. Est ergo necesse ut attestentur facto ꝓut scriptũ est secõm tempus cõfecti seu recepti instrumenti. Nec ob. q̃ si testes sint extrinseci reperiũtur nõ rogati. qz trñ. q̃ non est nis. quia nõ adhibentur ad originalẽ essentiam ꝓbationis instrumenti. sed ad illius coadiuuat. et facilius admittitur coadiuuatio q̃ fũdatio. l. fi. §. de eden. Jtem nõ ob. q̃ illi testes extrinseci non sunt pars instrumenti. et sic instrumentũ nõ debeant coadiuuare. ubi repugnent inscripti qui pars sunt instrumenti. qz trñ. q̃ illa repugnatio vel impugnatio tollitur vel elidit p coadiuuantes ipm. Et iõ si tot sit coadiuuantes quot repugnantes dicendum ẽ alterũ de duobus vel q̃ coadiuuãtes prevaleant ꝓpter auctoritatem instrumenti. vel qõ ꝓbatões utroqz ut pares inuicẽ cõquassentur. et instrumẽtũ remaneat in primitiuis terminis ac si nihil oppositũ fuisset. ut ubi plures essent coadiuuãtes q̃ impugnantes res clarior esset. quia vincerẽt coadiuuãtes. ut. ff. ꝏ testi. l. ob carmẽ §. i. fac. quod no. glo. magna in fi. in. l. prece. et si pauciores essent coadiuuantes q̃ improbantes. tũc fides instrumẽti vacillaret. Et hic videtur mihi veritas in ista materia. lz quidã aliter sentire videantur. Et hoc qñ instrumentũ revocatur in dubiũ ꝓpter veritatẽ negocii. sinaũt revocẽ i dubiũ ꝓpter veritatem scripture tantu. tũc approbãt per eum qui scripsit ut. j. de fal. l. si quis decurio. et per testes inscriptos si viuunt vel per comparationem litterarum ut in auten. e. §. si instrumenta. Quero. vi. certuz est q̃ si instrm nõ habet suã ꝓpriã solennitatẽ nõ valet de qua in auten. c. colla. vi. et in auc. ut ꝓpo. no. ipera. col. v. et in auc. de tab. col. iii. Sed pone illã non deficere sed solẽ. requisitã ad validitatẽ rei contẽte in eo sic puta in instrumento testamentario scriptum est q̃ testator filium universalem heredem fec. vel fratrem suũ. filie aũt sue legauit fundũ nec est scriptũ iur. institutionis. unde filia dicit testamentũ nullũ volens succedere ab intestato. heres scriptus vult ꝓbare p testes q̃ testator illa verba iur. institutionis. vel similia ꝓtulit. sed tabellio scribere obmisit an possit dicendum est q̃ sic p. l. erroꝛem. z. l. ambiguitates. j. de testa. Sed dubiũ stat per quot testes. et per quos. et cy. in. d. l. erroꝛe tenuit q̃ p duos ar. coꝛ que no. inno. in. ca. quoniã contra extra de ꝓba. Sed verius est ut. vii. requirantur ut no. glo. in. l. cũ ꝓponebatur. ff. de le. ii. et ibidẽ cy. et ꝓbatur ex eo. quia non possũt de errore scribentis deponere quin de voluntate testantis sic facta deponãt. igitur vii. testes sunt necessarii ar. eius quod no. glo. j. de bo. pos. secõz ta. in. l. ii. et hoc de primo. Ad secõm dico q̃ ꝏ bent esse rogati alias pe voluntate non possũt testificari. et ideo cautela est ut vocentur omnes qui in instrumẽto testamentario sũt descripti qui rogari debent. sed fortius dubiũ est cõtra si notarius scripsit q̃ iur. institutionis reliquit fundũ filie. et ipsa vult hic reprobare q̃ pono q̃ ꝓbauit q̃ testator illa verba iur. institutionis nõ ꝓtulit an vicier. et videtur q̃ sic. quia instrumentũ est reprobatũ ergo fides ei non adhibenda ut hic in glo. Jn contra fa. qz esto q̃ testator nõ dixerit notarius solenni. necessariã ad validitatem testamenti nõ dz obmittere immo obmissa ascribatur eius culpe ut. j. de testa. l. iubemus in fi. prima vera. Ad l. iubemus dic. ut ibi dixi Bar. de saly.

Ontractus

hec. l. dividitur principaliter in quatuor partes. qz prima statuit quando contractus in scriptis celebrati dicãtur pfecti. secõo dispõit ante eorum perfectionẽ ius vel act. partibus non queri. tertio declarat quibus contractibus hec. l. formaz tribuit seu in q̃bus cãibus dispõ b⁹. l. locũ habeat. quarto punit penitẽte post arrarũ dationẽ. secõa ibi ut nulli. tertia ibi q̃ tam. quarta ibi illud ẽt. Tertia pars subdividit i duas. qz primo declarat in quibus casibus locũ habeat. secõo excipit. secõa ibi nisi. et i hac exceptione duo fac. qz prio ab oi b⁹ excipit qñ sup his est trãsactũ l' iudicatũ. secõo i cãu q̃ nõ sit trãsactũ nec iudicatũ excipit instrumẽta emptionalia aũ istã. l. facta. lz nõdũ sit a prib⁹ absoluta trñ secõz iura antiqua vult ea haberi rata. et isto respectu glo. paula ibi posita sup verbo emptionalibus dix. hec ẽ secõa exposio et brñ dix. lz nõ intelligentes dicãt q̃ est tertia expõ et male. Sũmaric. b. d. Cõtractus inscriptus celebrati nõ sortiũt effectũ nisi in scripturã sit redacti. et si scriptura sit primata debet a pribus eẽ subscripta. et si sit publica dzi sceda vel mundũ esse redacta et partibus lecta. et ab eis absoluta qõ obtinet in futuris et pendẽtibus transact. vel sinia nõ sopitis. et nisi sit contractus emptionis vel venditõis pendens tpe buis. l. qz tũc iura ante. l. istã vigẽtia erãt seruanda et emptor qui arras dedit si pficere recusat illas p dit. venditoz vero recusans duplicatas restituit. b. d. Cas⁹ in terminis ex predictis p se clarẽt. Expone litterã et etiaz super ea notabilia collige ibi quas intimari. i. insinuari cũ nõ excedãt quingentos aureos ut in glo. Et hoc not. q̃ regulariter cõtractus nõ indigent insinuat. qz nõ venditõnes nõ ꝓmutationes non donationes. l. quingẽtos aureos ꝛc. cõcoz. l. sive apud acta. §. de trãsac. Jtem no. q̃ contractus et obligationes que fiũt apud acta etiã ex dispositione et necessitate. l. dicũtur inscripti cõtracte qõ tenẽ ꝓpetuo cordi. et hoc tenuit. d. meus in obligatione qua tutor tenetur ex cõfectione inuentarii ut dixi in. l. testiũ. §. ti. i. et hoc colligo ex eo. quia de donatione indigẽte insinuat. habere loquitur. b. l. expressim. lz implicite qnasi ꝏ illis nõ esset dubiũ. qz scriptura erat de necessitate. et sic inscriptis erãt celebrandõ. Jbi transactionũ no. q̃ trãsactiones et donatiões de quibus ꝓxime dix. cõtractus appellãt qõ dic. glo. in ꝑce. dici. qz contractus est ꝓprie ultro. citroqz obligatorius ut. l. labeo. §. cõtractũ. ff. de ṽ. sig. quod fa. ut statutũ disponẽs q̃ de quolibz cõtractu soluatur gabella nõ porrigat vires suas ad dona. et transac. qz statutorum obligationes intelligunt̃ esse stricti iuris. ut. ff. ad mu. l. cõstitutoribus. et cõtractui verborũ possũt equipari. qz fiunt ꝑcedente interrogutione. et secuta respõsione. ut. l. i. ff de legi. iõ stricte debent intelligi ut. l. quicquid astringende. ff. de ṽ. obli. et ab eorũ ꝓprio significato nõ dz recedi

ar.ff.de exercito.l.i.§.si is q̃ nauem.et dele.iii.l.nõ alit. Jn
cõtra fac.l.ista ⁊ quia.l.generaliter loquens generaliter ẽ
intelligenda ut.ff.dele.prestan l.i.§.generaliter. Pro sol.
huius.q.uide que dix.sup.c.l.ii.s.de nox.ubi tractaui ma
teriam qñ statuta recipiũt interpretationẽ extẽsiuã uel re
strictiuam tantũ. Jbi quas instrumento recipi cõuenit
Nota non refere quantũ ad hoc ut cõtractus dicatur in
scriptis celebratus an sit conuentum ꝙ in scriptis cõtra
batur ut prime dix.littera uel ꝙ instrumentũ recipiatur
ut hic.ibi in mundũ i.in scripturã sine immundicia.⁊ ui
tuperatione consistentem ut hic in gl. Et sic notare potes
ꝙ scriptura imũda et uituperosa ẽ suspecta fac.l.si un⁹
j.de testa.et.l.fi.j.ꝗ edi.di.adri tol.et no.ꝙ si diuersis ma
nibus carta est scripta scriptura illa non est mũda nec si
ne suspitione scõm Bui.de cu.de hoc dicit esse causũ sin
gularẽ in auten.de trien.⁊ semis.§.quod sepe.idem dicit
si carta sit utilissima et uituperosa ar.eius quod ibidẽ no.
quedaꝫ glo.puula qꝗ tene cordi. Jbi subscriptionib⁹ ꝛc.
subaudit etiã si instrumenta sint publica scõm glo.positã
hic sup ⁊bo absoluta.sed cy.refert ꝙ Fran.ac.di.ꝙ suscri
ptio partiũ est necessaria quando instrumentum est pri
uatũ nõ publicũ.qꝫ tũc suffic.tabellionis suscriptio.⁊ ꝙ
hic ꝗ ꝙ debent esse a partibus absoluta exponit.qꝫ eis
dñt eẽ lecta ⁊ ab eis approbata.qꝫ dixerũt ꝙ eis plaz.et
b° dicũt uoluisse gl.sup ⁊bo absoluta insti.ꝗ ⁊ben.em.⁊
ne.circa prin.⁊.in his.Ad.§.oꝫ dicũt ꝙ loquit qñ cõtra
bitur ab imperito litteraꝫ.Ego aũt dico ꝙ si tabellio scri
bit ut publica persona subscriptio partiũ.nõ est necessa-
ria siue periti sint litterarũ siue nõ.Sinautez scribit ut pri
uata.persona.tũc subscriptio est necessaria ut in.§.oꝫ.⁊ p
istorũ declaratione uide que dixi.s.auc.sed nouo iur.s.
si cer.pe. Jbi sceda foxe dicitur a scedo.as qui idẽ est qꝗ
cõcordo. as.unde sceda iõ est qꝗ cõcordia cõuentionalis
partiũ in scripturã primã redacta iõ glo.hic.signata sup
uerbo instrumenta dic.ꝙ sceda rogationis in breuiatura
et ꝓtocollum idem sunt. Jbi aliquod ius No.ꝙ ex con
tractu imperfecto nullum ius queritur alicui ex cõtrahenti
bus nec põt ꝗs cõpelli ad ꝓficiẽdũ ut sequitur. Et sic no.
ꝙ interim dũ res dictatur et scribit locus ẽ pñie. Jbi uel
id quod emptoris interest ꝛc.no.ꝙ nõ implẽs cõtractuꝫ
emptionis pfecte tenetur ad interesse cõcor.j.de ac.emp.l.
i.in fi. Jbi que ⁊tractari ꝛc.no.ꝙ finita transactione uel se
tentia nou sunt per.l.nouã retractãda. Jtem ex ⁊.illud ẽ
no.casũ in quo est licitũ penitere et cũ hoc licere nõ est si
ne pena perditionis arrarũ uel restitutionis duplicatarũ
Jtem ex ⁊er.que tñ ꝛc.no.ꝙ.ll.dant forãꝫ futuris negoci
is qñqꝫ ꝓsentibus.sed nõ ꝓteritis de quo plene dixi in.
l.leges.s.de legi. Jtem no.ꝙ contractus inscriptis nõ
recipit suppletionem ꝓ testes qꝗ no. Uenio ad appa
ratũ et obmissa gl.sup uerbo.arrarũ capio.seq.sup uerbo
in scriptis.Et quero.i.qñ cõtractus dicatur celebrari i scri
ptis.et glo.hic ponit duas opi.una fuit iob.uꝫ qñ actum
est ut aliter contractus non ualet nisi scriptura facta ar.l.
cũ res.s.de ꝓba.Alia fuit azo.in sũma ut qñ ãte cõtractũ
uel in ipso cõtractu actũ fuit inter cõtrahentes ut scriptu-
ra inde fiat gerentes aio nõ prius cõtrahere q̃ scribatur
Jste ambe opi.recitantur ꝓ glo.in.l.testium in prin.s.ti.i.⁊
in auten.sed nouo iur.s.si cer.pe. Et in his litteris glo.
non approbat plus una q̃ alia.Sed insti.de emp.⁊ uen
di.§.i.dic.glo.ꝙ prima opi.non uidit i usu.nec etiã putat
esse ueram.quia necesse sit pactũ opponi ut aliter cõtrac-
tus nõ ualeat et hoc ꝓ istũ tex.in ⁊.illos tñ ubi clare pa
tet ꝙ suffi.cõuentũ ẽ ut scriptura fiat.et iõ ibi approbat
opi.aꝫ.Similiter eã hic tꝫ.Cy.ia.bu.⁊ cõiter doc. Sꝫ mihi
uidetur latius declaranda in eo ꝙ dic.gerentes i aio nõ
prius cõtrahere ꝛc.quo animus iste cognoscat. Et huic
rñ.si uteraꝫ hoc fateur res est clara. Jdem dico si i scrip
tura continetur ista uerba tales ꝛc.uolentes in scriptis p̃
bere.nam hec uerba hoc totũ cõplectunt ut nõ ꝓtus cõ
trahere uelint q̃ scriptura sit facta. et lecta et a partibus
absoluta ut hic idem dico si contractus sit de his qui ad
sui ualiditatem requirunt scripturam uel de iure commu
ni ut sunt hi qui no in.l.pactũ quod bona fide.s.ꝗ pac.
uel ex iure mũicipali statutario uel cõsuetudinario ut hic
dic.Cy.s.e.l.instru.Secus dico in statuto bon̄ qno caueꝫ
ut cõtractus excedens sũmam.l.lib.nõ possit ꝓbari ꝓte-
stes.sed per scripturã sic.quia scriptura non requirit ad
ipsius essentiam et ualiditatẽ.sed ad ꝓbationẽ tantũ. idẽ
qꝗ primo uideꝫ dicẽdũ in tractatibus q̃ fiũt de pace tra
ctanda et fiẽda ubi sunt capitula in scriptis bincinde. nã
animus colligit ꝙ uolũt cõtrahere in scriptis.et iõ nisi in
strumentũ sit lectũ et a partibus absolutũ cõtractus nõ
ꝗ pfectus in aliquo capi. Quero.ii.iuxta id qꝗ di.gl.
si a principio simpliciter cõtrahũt ⁊ postea faciũt fieri scri
pturam cõtractus non est in scriptis celebratus.sed scri
ptura ad ꝓbationẽ ⁊ memoriã ꝗ redacta et bñ dicit gl.l
cũ res.s.ꝗ ꝓba.Quid si nõ postea ꝓ interuallũ. sed ime
diate dico idẽ ex quo cõstat ꝙ cõtractus nõ erat pfectus
⁊ absolutus ut ꝓbatur hic et.j.de do.que sub mo.l.pfec
ta et.ff.de solu.l.ii.Sꝫ quid si b° nõ apparet.sed simplicit
instrumẽtũ tab.ꝓducitur i quo scriptũ est ticius dedit tra
didit et numerauit gaio in presentia mei notarii ⁊ testiuꝫ
j.scriptorũ ex cã mutui.c.lib.bon̄.an dicetur cõtractus in
scriptis celebratus uideꝫ ꝙ sic.qꝫ scriptura est facta in
ipso cõtractu ergo in scrip.ar.huius glo.et ꝓ hoc fac. qꝫ
que in cõtinenti fiũt in esse dicũtur.s.de pac.l.in bone fi.
et.l.petens et.ff.si cer.pe.l.lecta ⁊ dicebã.Contrariũ uidꝗ
quotidie obseruari.et puto ꝙ bene.qꝫ exquo cõtractus
nõ est talis nature ut ad sui essentiã requiratur scriptura
credendũ est contrahentes scõm illius naturã cõtraxisse
nisi cõstet ꝙ aio contrahẽdi in scrip.hoc fecerit.⁊ hoc est
quod uoluit dicere illa gl.sẽm opi.Azꝫ.et idco de animo p̃
naturã cõtractus debet aliquid apperc.unde cautela ꝙ i
instrumento apponant ista uerba.tales uolentes i scri.
cõtrahere ꝛc.Jdem puto si in singulari numero dicat de
creditore talis uolẽs in scrip.cõtrahere ut asseruit in pre
sentia mei ⁊ testiũ.j.scriptorũ dedit tradidit ⁊ numerauit
ꝛc.Et hoc no.quia sũt utilia ad cuitandas fraudes testiũ
de quibus in.l.testiũ.s.ti.i.Nõ ob.ꝙ ea que incontinenti
fiunt ꝛc.qꝫ uel illa regula fallit hic uel ibi inesse credunt.
ut robur ⁊ efficatiã suscipiant que aliter robur.⁊ efficatiã
nõ haberent. Jn casu aũt nostro scriptura robur et effica
tiã ꝓbõnis bꝫ ad quã est ordinata Et ita teneo ⁊ ꝓlatio
ri declaratione predictorꝫ hic adde distinctionẽ quã scri-
psi sup auc.sed nouo iur.s.si cer.pe.Quero.iii.princip ali
ter cũ glo.sup uerbo uenditoris post prin.quid si cõtrac-
tu in scrip.nõdũ absoluto a partibus res tradatur an trãs
ferat dominiũ si tradẽs est dominus dic ꝙ sic.lꝫ bald.
qñqꝫ tenuerit cõtra.ꝓ istã.l.q̃ dic.ꝙ nullũ ius queritur ⁊
ꝓ cõsequẽs traditio reperitur nuda ⁊ sic dñm nõ ꝓt trãs
ferri ut in.l.nũq̃ nuda.ff.de ac.re.do.et mutato cõsilio in
duxit bul.qꝫ consensus nõ deest q̃ est immediata cã trãs
lationis dñii.l.iii.§.subtilius.ff.de cõdi.ob ca.⁊ ꝓ hoc in-
duxit.ff.de iur.do.l.doris et.l.stipula.et.ff. ꝓ dote.l.i.§.i.
⁊.ff.de solu.l.sub cõdi.in fi.et.ff de dolo.l.eleganter i pri.
Et hãc ꝓtem tꝫ cy.nisi qñ cõtractus esset reprobatus a.l.
ut.s.de legi.l.nõ dubiũ et.j.de don.inter ui.et uxo.l.do-
nationes.Sed cauc.qꝫ casus uideꝫ in nostro ꝓposito.
uidelꝫ qñ cõtractus ꝗ in scrip.celebrari aut ante pfectio
nem scripture dominũ nõ trãsferat.l.i.s.de suffra.Sꝫ gl.
ibi rñdꝫ ꝙ ibi speciale. Quero.iiii.iuxta ꝓximũ thema
quid si tradẽs nõ erat dominus an ex tali traditione pet

cā usucapiendi ⁊ uidetur ꝙ sic.qz hec sūt paria dominiū
p traditionem transferre dominiū parare causam usuca⁄
piendi.l.claubus.ff.de contraben.emp.sed glo.determi⁄
nat cōtra.qz titulus deficit sine quo nō ꝓcedit usucaptio
uel longi ꝛpis ꝓscriptio.l.i. ī.de prescrip.lon.tem.Nec ob
stat ratio allegata in cōtrariū.qz illa ꝓficatio ꝓcedit ubi
titulus adest nō ubi deest.et ꝓ hoc inducit glo. quod de
re dotali tradita sponso scribitur in.l.i.et.ii.ff.de usuc. ꝓ
dote que nō usucapitur ante nup.et tamē si mulier fuitiz
domina dominiū in sponsū transtulisset.ff.ō iur.do.l.ple
rūq3.§.si ante.⁊ hic fatentur omnes ut illo tit.speciali de
quo expressum fuerat cōuentum nō usucapiatur interim.ſz
alio ti.siz.⁊ pe.uidetur fensisse ꝙ ti.ꝓ donato quasi inte⁄
rim donare uideatur az.l.cuius per errorē ff.ō reg.iur.qō
non uideť qz alia causa subest ob quā tradit.unde nō ōz
rem donare nisi forte respectu interusurii medii tpis.Alii
ut cy et cōmuniter dicūt ꝙ usucapit titulo ꝓ suo sic.spon
sus dotem ut.d.l.i.ff.ꝓ dote ⁊ qua ratione iteriz usucapi
tur ti.ꝓ suo cadē ratione si dominus est qui tradidit do⁄
miniū transfert sub cōdi.ff.de solu.Quero.v.⁊ ab extra.ꝓ
expeditione huius partis pone ꝙ cōtractus in scriptis
celebratus est in scripturā redactus.et partibus absolutꝰ
⁊ copia instrumenti data parti an poterit in aliqua sui p
te error allegari ut corrigi possit uel dici aliquid obmissū
quod petitur supleri et cū iudicis auctoritate.Et uideť ꝙ
sic no.p Bul.⁊ doc.in.l.imperator.ff.de sta.ho.⁊ p no.p io.
an.sup data.vi.libri.decre.in nouel.Jn cōtrariū facit.l.ista
et.ī.ō sen.ex pi.re.l.ii.Ego sic dico aut error uel obmissio
allegat in copia data pti.⁊ nō in mūdo uel scedā que fuit
partibus lecta.et tūc corrigi.⁊ suppleri pōt secundū ipsū
mundū uel scedā.et non scōm testiū relatū. Aut error uel
obmissio allegatur etiam i sceda.⁊ mundo et circa malā
latinitatem potest corrigi error.quia est p se parens ar.l.
actorū.ff.de re iudi.Idem dico in iudictione quando di⁄
scordaret ab anno.qz error est patēs ut.d.io.an.in aliis āt
in quibus error nō est ō se parēs et sic necessarie sūt atte
stationes ad errorē ꝓbādū uel obmissionem uidetur di
cendū correctionem fieri non posse ut ex tūc ꝓ scis leis
et scriptis intelligantur et si de ptiū ꝓcederet cōcordia.qz
ipsa scriptura fuit necessaria ꝓ tūc ut hic et postq̄ tales
cōtractus sunt a partibus absoluti nō recipiūt supplctio
nem facti etiaz p testes ut hic et est ratio.qz testes debent
attestari de eo quod lectum ⁊ scriptum erat et non de a⁄
lio.Secus si contractus non esset in scriptis celebratus.
quia tūc habent locū no.p doc.in.d.l.imperator.Ex ꝑdic
tis pz ꝙ enormiter errāt notarii q̄ dicūt se rogatos ō ap
pellatione i scriptis interposita.et postea illam ultra scri
ptuam tūc lectā extendūt immo multoriens dant eā po
stea parti dictādā et postea sibi reddendā.Deberet.enim
prius eam scribere et postea legere et ea lecta nihil adde
re uel detrahere ar.huius.l.et.l.ii.ī.de sen.ex pe.re. ⁊ ita
dic.hic bar.Jtem dicit ꝙ ubi in eadē scriptura uel instro
sint plura capitula uel pacta scripta quorū unū fac.in fa⁄
uorem unius et aliud in fauorē alterius ille in cuius fa⁄
uorem primū pactū fuit appositū nō pōt allegare ꝙ illō
fuerit primo conuentū ⁊ stabilitū.quia omnia simul i eo⁄
dem instāti recipiunt pfectionē.s.cū partibus contractus
totus est lectus et ab eis absolutus.qz oia ut sūt lecta cō
firmant. Quero.vi. an p ptocollū scedā uel rogatō
nem possit ꝓbari rñ.scōm ia.de ar.ꝙ sic si habet omnes
ꝓprietates instrumenti publici.puta millesimū diem et
mensem subscriptionē notarii cū eius signo ⁊c.requisita
de iure uel cōsuetudine.alias nō ꝓbat.Sed pone subscri
ptionem eius uel signū non habere et notariū mortuum
esse.ita ꝙ instrumentū nō pōt leuari uidetur instrumēuz
deficere.quia manu eiusdem notarii debet scriptū esse ut
hic et in autē.de tabu.§.id quoqz.Sed dic ꝙ auctorita
te magistratus debet cōmitti alicui notario fidedigno q̄
leuet instrumenta publica de mortui rogationibus ar.ff.
de offi.consu.l.i ⁊.ff.de iudi.l.mortuo scōm cy.et ꝓ hoc
uidetur tex.cū glo.extra de fi.instru.c.cū.p.rabellio et ita
seruat cōsuetudo et sic que sunt abbreuiature debent ex⁄
tendi scōm cursū et modū tabellionis defuncti nō ipsius
surrogati.et de illius defuncti cursu et modo p similia in
strumenta cōstare pōt et debet.Et hec de prima parte suf
ficiant. Nunc ad scōm transeo ⁊ querit glo.an uendi⁄
tor ꝑcise cōpelli possit ad rem tradendam.Et dix.mar.ꝙ
sic. Sed glo.induc.istum tex.cōtra eū dū distinctiuc di.
ꝙ.cogitur cōtractū implere uel interesse prestare.sed ō ħ
satius dicā.ī.de ac.emp.l.si traditio que ē contra Mar.
facit et pondera ꝙ hic loquitur quando nulla facta est
datio arrarū. Transeo ad ultimā partem circa quā que
ro an datio arrarū sit cōtractus p se ⁊ dix.Mar ꝙ nō qz
pignora nūcupantur ut ī.si rec ꝓtin l.i.Sed glo.iz cōtra
p illā.l.et.ff.ō ac.emp.l.ex empto.§.is q̄ uina.et ꝓ hoc fa
cit.quia pignor.nō transfertur dominiū.sed arrarū sic iō
nec repetuntur ut.ī.dicet.Pe.quem sequi uideť Cy.di. ꝙ
ꝓprie nō est contractus nec pignus.sed quedā cā ad ob
ligationem.efficacē reddēdā inuenta iō quasi pignus ap
pellari pōt.Et isto casu respectu in.d.l.i.fuerūt appellata
pignora.ego dico ꝙ est cōtractus suā specificam formaz
habens a qua nomen assumit ⁊ notatur arrarū ⁊ qñq3
ꝓcedit ex cōuentione inita ⁊ ꝑcedente de arris dandis
qñq3 nulla cōuentione ꝑcedēte arre dātur ⁊ quouis mō
dentur fateor ꝙ ob aliquē cōtractū precedētē facilius ⁊ a
uidius iplendū dantur et ne timore pditionis uel restitu
tionis dupli earū et cōtractu discedatur ⁊ lz ita sit nō seq⁄
tur ꝙ nō sit contractus p se formatus sicut est cōtractus
pignor.et dotis.⁊ p se subsistentiā non bz.qz alii accedit.
et illo respectu fortē Mar.dix.ꝙ non ē contractus per se
Quero.ii.qua act.arre duplicate petantur.et hic est atte
dendū ꝙ glo.iii.sup uerbo arrarū scrit ꝙ detur conditio
ob causā quasi dari ob cām.cā non secuta qō forte ꝓce⁄
dere potest in uno simplo non in alio rātūdē.qz conditō
ob cām re contrahitur ut insti.qui mo.re contrahi.ob.§.
i.Sed glo.pe.hic in prin.dicit.ꝙ datur conditio ex hac.l.
Jsta potest ꝓcedere.si alia non competit ut.ff.de condi.
ex.l.l i.postea dic.ꝙ aut contractus tenuit.lz uenditor im
plere uoluit tūc agitur directa act.ex eo contractu.ff.ō ac
tio.empti.l. ex emptione.§. is qui uina. licet ad repeten⁄
dum detur.quia fieri potest.ff.de contrahē emp.l sed cel⁄
sus.§.i.aut contractus non tenuit.quia ante mūdū ipletū
penituit.tūc utilis actio ex contractu competit.Ego puto
sic dicēdū ꝙ interdū contractus hicinde ē pfectus ⁊ hinc
inde ipletus.et tūc si talis fuit arra que cessit in ꝑciū non
habet locū questio nra.qz frustra de repetitione queritur
Sinaūt fuit talis que in ꝑciū non cessit ut anulus.tūc cō
ditione sine cā repetitur.quia cā ad nō cām est redacta.⁊
de hoc est tex.in.d.§.is qui uina ver ego aūt.Aut cōtrac⁄
tus hincinde est pfectus.sed non est impletus.ideo quia
uenditor noluit implere.qz recusat rem tradere.et tūc aut
emptor uult repetere simplū rātū qō dedit.⁊ tūc possit p
conditionē ob cām.et ita uerificet illa opi.aut uult repete
re duplū.⁊ tūc conditione ex hac.l.Aut cōtract⁹ non ē im
pletus.ideo.qz de communi cōsensu est resolutus.⁊ tunc
ad restitutionē arrarū.et sic simpli dat utilis actio ex em
pto.ut.d.§.is qui uina ubi casus.Aut contractus suā per
fectionem non habuit.et sic non tenuit.et tūc ad simplū
utilis actio ex eo contractu uidetur dari quasi sint paria
resolutū esse.uel a prin.pfectionē non habuisse.sed puto
uerius ꝙ qz actio ex eo ꝓtractu nūq̄ nata fuit ꝙ condi⁄
tio ob cām ad simplū det si stetit p uenditorē.et ad du-

plū ꝓditio ex hac.l.z si stetit p utrūqz.tūc ad simplū ipuz cōditio sine cā.Ex predictis pz ꝙ hec materia est multū inuolura et nō pfecte a doc.tradita.Quero.iii.an uendito re recusante contractū iplere possint arre duplicate ꝛpeti z nihilomin⁹ intereē.z in hac.q.oēs sūt cōcordes ꝙ si cō tractus nondū erat pfectus ꝙ interesse peti nō possit. qz actio nō pōt succedere ad interesse que nata nō fuit nec ē z ꝓ hoc est hic casus in ỷ.ut nulli in si.Sed ubi cōtract⁹ est pfectus ꝓcedit qō z due opi.ponūtur in glo. ut cōtra rie que mihi uidentur in idē reincidere si certa uerba ha benī ꝓ alios in glo.que ego habeo.Et prima opi.ē mar. ꝙ nō ꝓ multas.ll.i gl.al.et post illas sic ꝓcludit aut ergo agatur ad arras aut ad interesse tantū.et in eo computen tur arre et sic nult ꝙ i itereē totali ꝓputenī arre.z per con sequēs vī uelle ꝙ quaten⁹ plus est i interesse q̄ in arris il lud peti possit.sed supposito ꝙ hoc non uelit.scēa opi.ē bul.ut utrūqz peti possit ucꝫ subdit ꝙ id qō est cōsecut⁹ nomine arrarū cōputabit in intereē.tertia opi.ē extra glo. quā recitat.Ly.l.ꝙ utrūqz integraliter peti pōt z h iō. qz pena arrarum est pena legalis . et petitio interesse est rei persecutio. Sed constat ꝙ pena legalis non impedit pfecutoriā nec ecōtra z ꝓ utroqz integraliter p̄t agi.ff.de cōdi.fur.l.si ꝓ fure.§.i.scēo qz si alit dicam⁹ sequit ꝙ hec pena ꝓditionis uel duplicationis arrarū i effectu nō erit pena cū tantūdem minuatur de interesse.z ita tz pe.Ista opi.lz ꝓ ly.nō reprobet tñ mihi nō placz.qz hec pena po tius ꝓcedit ex quadā tacita cōuentiōe ꝓcedēte ex natura rei seu cōtractus.nā tradēs arras nult ipas perdere si re siliat et ad tātūdē de ꝓpꝛio obligare eū cui tradidit.z ad redditionem receptarū.et ita ēt uidetur cōsentire recipiēs et se obligare.unde hec tacita cōuentio habetur ꝓ expsa ar.ff.si cer.pe.l.cū qd.z sic ut pena cōuentionalis est ut dicāda.Sileat igitur hec tertia opi.z de ueritate duarum precedentiū quereamus.z prima fuit Dñi ar.z az.dicentiū ꝙ ad alterū tantū agi possit adeo ꝙ ꝓ electione unius p̄ iudicet sibi in alio ar.ff.de tribu.l.ꝙ in heredē.§.eligere. et de le.ii.l.cū filius.§.uariis.Item qz tacite ita uidet ꝓ ꝓ tes conuentū ut amissione et duplicatione arrarū dēant esse cōtenti ꝙ ꝓ expsso dz haberi ar.l.cū quid.ff. si certū pe.Et has duas rōnes ponit glo.insti.de cōtrahen.emp. §.i.z earū pōdero secēam.qz ex ea cōcludit ꝙ ad intereē nullo modo agi possit.ex prima uero ꝙ in actoris sit ele ctione qō petatur. Quid dicemus ia.de ra.uidet tenu isse ꝙ sit in actoris electione iō arris electis nō pōt petet interesse.qz ut cōtrarius est repellendus.nam arre petūt. quia a ꝓcu receditur ut hic i lra z i.d.§.i.z sic eligit distra ctum.sed cum petit interesse eligit contractum.qz interes se succedit loco rei.et hec sunt contraria ideo repellendus ut.j.de fur.l.i.z de cōdi.fur.l.si.Ista opi.inquātū sentit ꝙ sit in electione eius cōmuniter non tenetur. Jtē dicūt qui dam falsū ē ꝙ petens arras eligat distractū cū repetitio arrarū cōcurrat cū impletione cōtractus ut.d.l.ex empto §.is qui uina ỷ.ego aūt. Sed hoc nihil est dicere.qz ibi repetūtur nō in penā.sed qz ꝓpter impletionē cōtractus sunt penes illū sine cā.sed nos loquimur qñ in penā pe tuntur duplicare.qz recusat impletio cōtractus. Dico igi tur ut rationi ipsius ia.respōdeā ꝙ falsū puto ꝙ q̄ i cāu nro petit interesse petat cōtractus impletionē.qz opposi tozū rō hic nō cōsentit.qz ꝓ ꝓ recessū uel nō impletionem petitur nec ēt puto ꝙ i cāu nostro interesse succedat loco rei.qz nō totalis extiatō rei uenit in hoc intereē si ꝓtū cō uentū bz pēs se q̄ petit interesse sed tanto minus et ideo precium non tenetur soluere lz petat illud plus in quo i terest sua aduersariū implesse.Reprobata igit ratione ꝓ dicta sciendū est ꝙ dy.reprobauit opi.ipsā dicēs ꝙ lz ar ras fuerit cōsecutus duplicatas tñ si ultra illas intersit ꝓt illud plus petere.qz hec pena arrarū cēsenda est cōuen tionalis.et sic exacta nō liberat ab interesse nisi quatenus cōcurrat cū illo. unde residuū peti pōt.ff.ꝓ so.l.si quis a socio.et de ac.emp.l.ꝓdia.z ita di.ipe.ff.de publi.l.i.§.dix erit aliquis.et ibidē bar.eū sequit.Hec opin.ꝓcedere pōt nisi natura cōtractus aliud induceret.ut puto fore in cāu nostro.qz uidetur ut datio arrarū sit huius nature ut qui arras dat tacite agat ut uolens ꝓdere arras possit a ꝓtra ctu recedere.et de hoc uidet mihi hic casus.et insti.ō em. z uend.§.i.z ita ecōtra i recipiente ut restituendo duplica tas ei liceat resilire a ꝓctu.qz cadē.ē in eo rō z ne cōtrac tus claudicz ar.l.cū emptor.ff.de rescin.uen. Jdeo ego se quor illā quartā opi.quā sentit rō secēa glo in.d.§.i.insti.ō emp.et uen.uidelz ut intereē peti nō possit ēt a prin.lz dū tarat arras duplicatas.et ita audio ꝙ seruatur in practi ca.Et mō apparz clarificata hec materia Quero.iiii.qd si arre fuerūt date nomine arrarū z ꝓ pagamento.i.noie precii.dic.glo.si. ꝙ Hug.dicit ꝙ quo ad istā.l.nihil refert. sed quo ad aliud.puta an res dicatur integra uel nō beñ refert.qz quādo ut arre tantū sūt date res censetur integra ideo cōtrario ꝓsensu utriusqz receditur.sec⁹ qñ ꝓtiz noie ꝓcii.qz tūc nō est res integra.iō solus consensus nō suffiē sed reqritur actus retro priori similis ut.l.i.z.ii.j.qñ li.ab emp.di.hec glo.bene dic.quantū ad hoc ut res dicat inte gra uel non.sed in eo qō primo dic.nihil referre quo ad l.istam nō bñ intelligo qd dicere uelit.sed gl.insti.de em. et uen.§.i.in fi.ubi format istā.q.dic.ꝙ talis datio hoc o peratur ut si uenditoz implere nolit ipse teneatur restitu ere arras duplicatas et nihilomin⁹ emptio remaneat fir ma.et ex ea possit agi ad intereresse.et sic illa uerba bēnt uiz clausule rato manente pcō.qō no.sed dubiū est an to tū datū duplicabit uel arra uel quātū.z nō puto ꝙ totuz quia tūc res censeretur integra.qz nihil noie ꝓcii reperit tur datum.sed dico ꝙ si dix.prim noie arrarū z ptiz no mine precii res est clara.qz ꝓ media intelligitur.ff.de ỷ. sig.l.nomine filiarū.§.portionis.Sinaūt dixit ꝓ arris z pagamento uel ꝓcio idē dico.quia copula diuidit in pcē ut.j.si plu.un.sen.fu.condē.l.i.cū ly.

Udices

Diuidit in duas.prio suā aūtiorē ꝓuisionē repetit.scēo illā extēdit.scēa ibi ēt i illis. Si ue testes petant examinari ad ꝓbationē pri cipalis negocii siue ad comprobationē alicuius instrumē ti ꝓduci iudex pōt ꝓmittere examinat.absentiū iudici il lius territorii in quo testes degūt cōmonereqz ꝓtes debz ut assint delationi sacramenti ipsis.testib⁹ ꝓstandi .h.di. et no.No.ultra ꝓdicta.primo ꝙ suffic.ꝓcur.litigātū mo neri uel citari ut assint delationi sacramenti ꝓstandi etiā in alieno territorio. Jtem no.ꝙ hec commissio dz fieri de mum si petatur ut pz ibi si poposcerint ꝛc.z non calūnio se iō hic in prin.dicitur si hec ꝓspexerūt. Jtē no.ꝙ talis cōmissio ſnia appellatur et interlocutoria ut pz i uerbo sē tentia ꝓiūcta glo. Jtē no.ꝙ attestationes recepte debent remitti iudici qui examinat.cōmisit.et intellige clause z si gillate ne ꝓbus pateāt fac.l.cū ab initio.ff.quēad.tes.ap. Quero.i.hēo instrumenta ō maxima heredi.nō audeo il la que sūt orginalia deferre alio ꝓꝓ loca periculosa peto ut iudex mittat ad inspec.instrumenti.querit an teneatur dicūt pe.et Ly.ꝙ sic.et scōm eos ita pōt poni casus hic z idem dic.bar.de originalibus que sūt in archiuo publico Jdē dico si dubitetur an sint registrata in mēoriali⁹. qa iudex pōt mittere ad uidēdū et ēt ꝓsonaliter tre si sint i lo co suo ut est boñ.ar.l.eadem.ff.de ser.z.l.si in ruptione.ff fi.reg. Alia dicā in auc que sequitur.

Aud.

Receptio testiū cōmittitur in causis ciuilibus

nō criminalibus.b.d. No.q̃ ibi cautior dz fieri examina
tio ubi tractatur de maiori pculo. Op.cōtra primā partē
de tex.in auc.defun.seu fu.§.illud.glo.dat duas so.z neu
tra uera seu pfecta de p se.sed ambe debent simul iungi.
quia aut testes sunt absentes.z tūc eorꝫ examinatio debz
cōmitti ut.l.prece.ut iurisdictionez bñti nō alū. Et est ratō
quia alius iuramentū deferre non posset nec eos facere
citari q̃ in eos iurisdictionē nō haberet.et qz in alieno ter
ritorio non pōt exerceri iurisdictio.l.fi.ff.de iur.om.iudic.
Aut sunt pſentes in territorio suo.et tūc pōt ex cā ut auc.
sed iudex de epi.z clc.et licet ibi ponatur una causa trā z
alia est sufficiens.s.multitudo causarū et earuz expeditio
z ista causa semp pſumitur iō pesentiū examinationem
cōmittere pōt.z olim ut.ff.de ex.tu.l.scire oz lo.ii.et ibi gl.
z hodie ut hic in corpore nec dictus.§.illō pdictis repu
gnat.z tūc potest committere cuicūqz sic articulū cāe pōt
delegare qō est fortius.et de hoc est hodie tex.in clc.mu
ca ō offi.dele.et ibi gl.tz q̃ is cui examinatio sola est cōmissa
alteri cōmittere non pōt.qz nudus est minister et in hoc
ministerio uidetur electa industria pſone ergo p aliū nō
pōt implere.j.de ca.tol.l.i.§.ne aūt. Sed iuxta pdicta que
ritur iudex cōmisit notario actorꝫ examinationē testiū an
ipse notarius possit scribere commissionē sibi factā z uī
detur q̃ sic.qz quotidie uidemus q̃ notarii postq̃ sunt
facti notarii et sic eis data est prās officiū exercendi ipū
possunt rogari instrumenta publica cōficere de cōtracti
bus et ulti.uolun.z eis creditur z sue subscriptioni stat
quā in instrumētis apponūt in qua se rogatos asserūt de
confectione illius instrumenti ut no.in auten.de tabel.§.
nos aūt colla.iiii. In cōtra.fac.qz potestatē z auctoritatez
officii quis sibi scribere nō pōt ut pz i scriptore testamē
ti qui se tutorē scribere nō pōt.ff.ō.tu.l.ex fnia.z.ff.ō fal.
l.uxori.§.i.Bar.in.d.l.ex fnia dic.q̃ licet sit cautela ut per
alium scribi faciat tñ iure pōt et ipse scribere. Sic in tuto
re qui sibi nō pōt tutelam scribere pōt tñ postq̃ tutor ē
priculares actus tutele facere sic.scribere inuentariū.z rō
nes cōficere et similia fac.quod etiā dixi de eius rogat.z
subscrip.cui statur.sed bal.tz cōtra.maxime in re ardua.z
sibi lucrativa p no.p Jn.z io.an.in.c.quoniā cōtra extra
de pba.et pbat ex eo.qz tabellio ex natura officii tabel
lionatus non bz auctoritatē recipiendi testes nec ascribē
di sibi hāc auctoritatem que ppie spectat ad iudicē.unō
si hec spectat ad iudicē qui ei cōmittit non ex cōmissione
incipit ei auctoritas et potestas cōpetere et p consequens
de hac auctoritate nō pōt sibi instrumentū facere ut.d.l.
a sentētia. Et ex hoc patet q̃ rōnes bar.non ob.qz ideo ta
bellioni de sua rogatione creditur.qz est executio sue po
testatis z auctoritatis iam sibi concesse ex eo quia tabel
lio quā in singularibus actibus fac. Jsta opi.mihi placet
in alio notario q̃ in notario speciali actorū eiusdē cāe. sz
in notario actorꝫ eiusdē cāe ego dubito.qz exquo est no
tarius actorū illiꝰ cāe uidetur habere prātem scribēdi oia
que sibi cōmittuntur in cā illa et sic ōz exequi suā prātez
non aūt illā principiare cū hec cōmissio uideatur de actis
cause z sic in eo pcedat bar.opi. Ex pdictis infert q̃ qs
nō pōt facere fidē sui mandati p instrumentū pprium.i.
a se cōfectū et scriptū. Quero quid dicemus hodie in cri
minibus cū iurisdictiones sint distincte. et testes de una
iurisdictione nolūt ire ad locū alterius iurisdictionis an
tūc tāq̃ necessitate imminente poterit earū examinatio p
mitti iudici illius territorii. Refert cy.q̃ quidā aduocati di
cebāt q̃ sic ne pereat facultas pbandi.et p cōsequēs no
centes puniendi uel insōtes absoluendi qō totū est cōtra
publicā auctoritatem.ut.l.ita uulneratus.ff.ad.l.acquilia.
hoc cōfirmāt quidā ex eo quia cause meri imperi cōmit
tuntur ppter absentiā.ff.de offi.eius cui mā.est iur.l.i.§.i

Nec secūn eos ob.hec.l.quia necessitas fac.pbabile qō a
lias nō esset.ff.de offi.cō.l.i. Sz dic.cy.q̃ hꝰ de iure nō pu
tat pcedere p hāc.l.q̃ sic scripta ē.l.pspex.ff.q̃ et a q̃.secō
qz cause meri iperii nō delegantur ppter absentiā psidis
ab extra sed ab intra nec reperit q̃ ppter testiū absentiā
delegentur.tertio cōfirmo.qz si testes uenire nō uolūt ubi
eis terribile pōt esse iudicium si uacillare uideant res nō
uidetur pcedere sine aliquali suspitione quod.ll.uoluerūt
euitare.l.apertissimi.C.de iudi.quarto qz pſone pesēta lo
quela et uocis trepidatio uel cōstātia multū ad informa
tionem iudicis opantur.l.de minore.§.tormenta.ff.ō que
sti.quinto.qz dabitur occasio malignādi quā ista.l.euitar
uolūt. Ad plenā igitur pbationē non puto cōmitti debe
re.sed p informatione habenda puto fieri posse.et hꝰ ad
pbationē delicti.sed ad improbationem eius puta qz reꝰ
non fuit in loco de quo dicitur puto facilius fieri posse.
Quero ultio an qñ fit cōmissio iudex cui cōmittit per lit
teras suas debeat referre de fide testiū.dic q̃ pōt.et bñ
fac.facere sed non necessitatur nisi is qui sibi examinatio
nem cōmisit ei scripsit ut de fide et de conditione persone
ei rescriberet qō cōmittens semp facere deberet.fa. quod
no. Jnno.in.c.quoniā extra de pba.

Turces apocis. Primo recitat casus cōti
gentes qui dederūt cām huius.l.condēdc.
secō cōtra illos pnidet et statuit.z tertio no
uum dubiū remouet eius decisionis annectendo rōnem
secā ibi qō resecantes.tertia ibi ita tñ. Sicut creditor tene
tur debitori facere apochā de soluto sic z debitor tenetur
facere añpochā creditori in qua cōtineatur quid soluit z
ex qua causa soluit qō maxime est necessariū in annuis r
menstruis redditibus.b.d. Pro euidentia dic quid sit apo
cha z antapocha ut in glo.postea pone casū in terminis
sic.quidā cōquestus principi q̃ multotiens casus cōtige
rat talis q̃ creditores mutuabāt sub usuris annuis uel
dñi locabāt prædia sua sub annuis redditibus uel pensi
onibus et debitores usuras uel pensiones annuati solue
bant.z tūc creditores faciebāt eis apochā quā in uulgari
tusci appellant apodisam. Mercatores appellāt scriptu
ram pagamenti seu solutionis. Et ita singulis annis factū
fuit p spaciū.xxx.anno.post cuius decursū debitores ne
gabāt se teneri dicentes libertatē seu liberationē pscrip
sisse a principali mutui obligatione qō creditor negabat.
ex eo.qz debitum medio tpe agnouerāt. et usuras solue
rant.z q̃ eis de solutionib⁹ apochā fecerant quā pduci
perebāt illi negabāt se.solusse et apochas habere. Simi
liter cōductores dicebāt res quas possidebāt suas ē et
non ex conductione possedisse et se prescripsisse et apo
chas non recepisse nec unquam solusse.unde de remē
dio oportuno contra ista petitum fuit pnideri. Ad quod
impator rñdz ut in littera que satis est clara. Quero.ii.
quid si creditor talē pnisionē obmisit.rñ.impator ut i ter
tia parte. Expono litteram et super ea notabilia colli
go. Jbi eas habere se negando.sinaūt constitentur
se habere tūc tenerentur eas edere.ar.huius littere a sen
su ōrto. Ex quo no.q̃ per scripturam creditoris q̃ est pe
nes debitorē et ad eius instantiam factam pbatur ius ip
sius creditoris. Jtē no.q̃ reus edit actori hec instrumen
ta quibus nō utitur in iudicio.circa quod uide que dixi.
in.l.fi.§.de eden. Jbi faciūt uacillare.no.q̃ p negationez
res efficit dubia concor.sūt in glo. Jbi certantes resisten
do. ibi libertatem sibi uendicantes no.q̃ debitor potest
dici quodammō seruus creditoris. Jtez no.q̃ uolens sol
uere censū uel canonem dicitur sibi usurpare libertatem
sibi inficiatiōes.s.recognitionū quas medio tpe fecerūt sol
uendo usuras uel pensiones ānuas. Jbi q̃ resecātes.i.p
tra quod obuiantes ne in posterū eueniat. Jbi similibus

no.ꝙ dicto aliis que est implicatiua implicat similia pre
cedentibus non dissimilia.casus ē hic ⁊ glo.est ordinaria
in.l.si fugitiui i fi.ſ.de ser.fu.Similes aūt sūt feudarii em
phiteotecarii libellarii censuales et tenentes ad usū ut i⸗
ferraria.Et hec no.ꝙ omnes isti tenentur instrumenta re
cognitio.facere.Jbi exempla et sic creditor faciet.ii. apo⸗
chas ō recepto et cōtinentes quicquid recipit et a quo et
ex qua cā recipit ⁊ quo anno mense et die et una habitur
ōbitori ut eā sibi retineat.alia remanꝫ creditori cū subscri
ptione rei et ille unus est modus.alius est qui sequit. ibi
uel antapocha ⁊c.q̄ qualis sit declarat in gl.ii. Jbi neces
sitate imponenda.no.ꝙ quis cōpelli pōt ꝑcise ad facie⸗
dū instrumentū rei de qua agit.fac.ſ. de li.cā.l.sic data.et
hoc no.gl.in.l.ii.in prin.v̄.nec cogit.ff.so.ma. Et ibi uide
an debitor inuitus compellat se debitorē facere alteri⁹ de
uoluntate ⁊ mandato creditoris. Jbi nullū ꝓiudiciū.ſ.in
debiti substantia.sed in difficultate ꝓbōnis potest ei esse
ꝓiudiciū.ut.s̄.in prin. Jbi iacturaꝫ.no.ꝙ statuta ad fauo⸗
rem non debent inducere lesionē.cōcor.sūt in glo. Jtē ꝙ
consiliū.l.non necessitat.Vltimo no.ex.l.ista ꝙ scriptura
debitoris uel eius confessio facta de pēsione mercede uel
canone soluto uel etiā de usuris solutis ꝓbat ipsū prici⸗
pale debitū et ipsū factū principale et non exigitur pre⸗
statio decēnalis q̄ō uidet contra no.in.l.cū de in rem ver
so.ff.de usu.q̄ō est no.Et est istud unū durū contra.ad.l.
istam.Sed ego ſo.dupliciter.unomodo ꝙ reus hic con
fitebatur principale factū seu debitū.sed dicebat ꝑscripsis
se libertatem seu liberationem uel rem ipsam locataꝫ spa
cio.xxx.an.ꝓpter negligentiam non petentis.Actor repli
cauit ꝙ non neglexit.qꝛ ille solut et debitū agnouit.unō
interrupta fuit prescriptio ad quod ꝓbandū sufficeret.ꝓ
duci scriptura ꝑ quā uno tātū semel medio tpe ꝓbaretur
agnitio debiti et eius solutio et sic nō ad ꝓbandū uel pre
sumi faciendū obligationē ℏ. sed ad ꝑscriptiōis interru.
inducitur hec prestatio seu debiti solutio et agnitio.Et hec
bona qñ reus cōfitetur debitū seu factū principale.Sin⸗
autem negat ⁊ actor non habet aliaꝫ ꝓbationem nisi h⁹
antapoche uel apoche subscripte manu debitoris.tūc at
tendenda est forma scripture.qꝛ aut ꝑ ipsā sola ꝑstatio.ꝓ
batur.et tūc decēnalis requirit ut.d.l.cū ō in rem uerso.li
cet cā ꝑstationis sit in ea scripta. Aut ꝑ ipsā ꝓbatur eti⸗
am cōfessio principalis facti et obligationis et tūc suffici
at una et quāto plures tāto melius ut hic.et est rō.qꝛ nō
tam prestatio quā ipsa cōfessio ꝓbata est illa que princi
palem obligationem ꝓbat quod no.ut sis cautus in fa
ciendo opponi uerba confessionaria principalis negocii
in his scripturis ō solutionib⁹ factis.Et ad predictorū ō
clarationem uide que dixi in.i.q.l.si certis annis.s̄.ō pa.
Querit gl.an annue ꝑstationes prescribantur.xxx.an.q̄
dā ut bul.et roge.dix.ꝙ sic ꝑ istā.l.et.ſ.de prescri.xxx.an.
l.si quis emptionis in fi.Dīar.ꝙ nō simpliciter. sed āni
tregesimi ⁊ ꝓcedētiū a die quo fuit cessatū non sequētiū.
Sed glo.et Jo.dixerūt ꝙ in.stipula.et cōtractibus uera ē
prima opi. Jn ultimis uolunta.scēa.Et rō diuersitatis col
ligitur.ff.de do.ca.mor.l.senatus.§.fi.et de uer.obli.l.si sti
chum.§.stipulatio.et de an.leg.l.cū in annos.Sed ultra⸗
mon.tenuerunt ꝙ etiam in contractibus non prescribat.
quia licet una sit obligatio tri debitū in diem est dilatuꝫ.
ut hic no.ꝑ glo.⁊ Ly.in.l.cū notissimi §.fi.de prescri.xxx.
anno.et ibi dicā.sed quicquid sit de illis opi.dico ꝙ i cāu
nostro allegatur prescriptio cause principalis qua ꝑscri⸗
pta cessat accessoria uel prescriptū ē et accessoris que sub
stentabantur ab ea.ar. ſ. de usu.l.eos in prin.et.ff.si quis
cau.l.si eum .§ qui iniuriarū.et ubi ꝑscriptio cause princi
palis non allegatur tūc opi.ille locū hñt sine ꝑstatio an⸗
nua alteri accedat siue sit ꝑ se principalis. Queritur glo.
an si colonus steriit ꝑ.xxx.an.ꝙ pensionem nō soluit fi⸗
at ꝓiudiciū dño in re locata ut colonus possit dicere se
eam prescripsisse.Quidā dix.ꝙ sic.glo.determinat cōtra:
ꝑ.l.ii.ſ.de prescrip.xxx.an.ubi colonus possidet dño ⁊ sic
non prescribit sibi.qꝛ sine possessione non ꝓcedit ꝑscrip
tio et hoc tenēt omnes nisi interuertissꝫ possessiōꝫ domi⸗
ni.quia ab eo tpe inciperet prescribere.xxx.an .Et dicitur
interuertere modis no.ſ.e.de usur.l.i.Et etiā sym ia.de ar.
si domino petenti denegauit soluere pensionem tanq̄ ni
hil tenens ab eo ar.ff.de acq.po.l.si quis rez.⁊.ff.quo.le.
l.i.§.questū ⁊.ff.de ui et ui ar.l.colonus. bar.

Omparationes.

Diuiditur in quatuor.primo exordiēdo po
nit occasionem.l.condēde.secō inferēdo sta
tuit ex quibus instrumentis dꝫ fieri cōparō
tertio ꝓuidet de iuramento prestando ab his q̄ eleci sūt
ad cōpationē faciendā.quarto ꝓuidet in quibus locis et
casibus locū habeat.secā ibi iōqꝫ sanctimus.tertia ibi om
nes aūt.quarta ibi et hec obseruari.Cōparatio litteraruꝫ
potest fieri ex scriptura forensi uel publica uel ē priuata
prius tñ approbata et hi q̄ cōpationē habent facere dñt
prius forma hic scripta iurare.Et hoc est seruandū ubiqꝫ
et in cōpationibus faciendis non iam factis retractādis
hoc dic.No.ꝙ uia est falsitatibus precludenda ut hic in
prin.et.s̄.ti.i.l.testium in princ.iō ad statuendū pueniſ
ut falsita.piculum euitetur.Jtem no.ꝙ scriptura priuata
ex qua petitur fieri cōparatio dꝫ esse approbata.⁊ ideo si
utraqꝫ pars fateatur esse de manu illius alia approbatō
non est necessaria.Jtem no.ꝙ testes subscripti fidē impo
nunt scripture et etiam subscriptionibus suis. Et no.ꝙ
duo ex tribus subscriptis sufficiūt ad ponendū fidē scri
pture ⁊ subscriptionibus oīm triū q̄ō indux.Dīar.ad ꝓ
bandū ꝙ ubi legitimus fateatur defunctū sic testatū fuis
se ut heres dic.sed negat solū debitā solēnitat.interueniſ⸗
se ꝙ interuentus solenni.possit ꝑ duos testes probari.ita
dicit hic glo.et.ſ.de bo.pos.secōm ta.l.ii.⁊ ibi latius dicaꝫ
Jtem no.ꝙ si forte testes nō uiuāt uel sint in remotis ita
ꝙ de ipsorū subscriptionibus dubitet ꝙ ad cōparationē
fiendā ō subscriptionibus cū aliis literis ab ipsis testi⸗
bus scriptis recurrit. Jtē no.ex v̄.non aliter ꝙ ió nō cre⸗
ditur ꝓducenti rem sic se habere.qꝛ ipsū q̄ō est ꝓductuꝫ
facit in alio cōtra se uel ꝙ non tō alicui creditur ꝓ se ꝙ a
liquid ꝓfert cōtra se. Jtem ꝙ quis potest cōfiteri cōtē
ta in scriptura uera esse et tñ negare scripturā ab illo scrip
tam esse. Jtē no.in v̄.omnes.ꝙ deponentes de peritia ar
tis debent iurare.cōcor.ſ. de secōis nupt.l.hac edictali .§.
his illud.⁊ in auc.de nō ali.§.ut neqꝫ lꝫ gl.sub dubio for
te sentiat contra.ff.de uent.inspi.l.i.§.i. Jtem no.formam
iuramenti.vꝫ ꝙ id quod dicunt nō dicūt causa lucri nec
aictia uel inimicitia moti uel alia grā.quod no.ꝓ testibus
ut de his interrogari possint.Vltimo no.ex si ꝙ lex noua
dās formā cōpationibus locū hꝫ in futuris et fiendis ñ
in iam factis et ꝑfectis.Nō idē dico in ꝓbationibus.unō
pone ꝙ statuto nouiter edito cauet ut ad ꝓbationē ōbi⸗
ti ex certa cā requirant tres testes ubi prius sufficiebāt
duo.certe istud statutū non habebit locū in ꝓbatione si
enda de debito ex illa cā añ statutū ꝓtracto quantūcūqꝫ
si negēt ꝓbatio fiat postea.quia sufficiēt duo ut prius.nā
ō ꝓbatione fienda ō debito postea cōtracto dꝫ intelligi il⸗
lud statutū ne.l.prioris auctoritate deceptus reperiat qui
sym illius solē.ꝓtraxit ar.l.i.s̄.de his qui ue ere.impe.Et
qꝛ nil peccauit q̄ pristinā obseruantiaꝫ secut⁹ fuit ⁊ secōm
illam sibi probōnes pauit ignarus hanc nouam fieri de⸗
bere ut.ſ.de testa.l.iubemus in fi. Venio ad apparatum
⁊ obmitto glo.sup pria pre.qꝛ sūt ꝑ se clare.Et op. cōtra
secōaꝫ ꝑē.ōr hic ꝙ nō lꝫ cōpationeꝫ facere ex cyrographo

nisi trū testiū habeat subscriptionē.cōtra de.§.si quis igl
tur.z.§.sz et si quis et.§.si trū quisq̄ in auc.de fi.instru.gl.
hic dat.ii.so.et unaz tertiā ponit in.d.§.sed z si quis.Pri
ma h et ibi posita est q̄ hec.l.in hac pte in qua subscrip
tionem testiū requirit p illam corrigitur.sed qz legū corre
ctio est euitanda iō alii recesserūt ab ista.Et in.d.§.sed et
si quis dicit glo.q̄ h fit cōpatio nō ad coadiuuandū scri
pturam que negabatur sed ad ipsaz ipzobandaz.vñ ne-
gans sua negatione nō fuit cōtentus.sed ulterius pcessit
qz aliam scripturaz pduxi.quaz asserebat de manu illius
scripram et nullomō esse similē isti quam negabat. vñ ista
debet esse maioris solemni.z roboris.qz ad impugnādū
aliam iducī.Secus si pduceretur ad coadiuuandū. pu
ta p eū q̄ scripturā priorē negatam pduxerat.quia tūc in
ista coadiuuāte nō requireē testiū subscriptio.et ita loquā
tur ptraria.Ista so.non est bona.primo qz nō applaudet
textui in.d.§.sz et si q̄s.secūdo qz si littera ista pōderē hic
loqī qñ ad coadiuuādū inducī z hoc potissime colligī i
uer. nō aliter itaqz ꝛc.tertio qz nō est uerisimile q̄ negās
onus pbandi in se susceperit eius quod sibi nō incūbe-
bat.Tertiā igitur so.dat hic glo.vz.q̄ h loquitur de scrip
tura que pducitur ad fidē faciendā quō scriptura nega-
ta est de manu illius et ex ea petiē fieri cōpatio ad illam.
vñ hec scriptura ex qua dz esse tertio teste subscripta ut
si ipsa negeē ut prima fides ei adhibeat p testes subscri-
ptos q̄ omnes uiuentes z pzesentes uel duo ex eis atte-
stentur subscriptionibus suis.uel si non uiuūt uel sūt i re
motis fiat cōpatio suarū subscriptionū ad alias eorū scri
pturas de quibus nō dubiteē.et si compatio ē similis tūc
scriptura illa ut facta de manu illius debet approbari z
ex ea ad aliā prius pductā cōpatio dz fieri et ita hic. In
cōtrario aūt loquī de scriptura prius negata ob quā uel
ad quam petitur fieri comparatio alterius que ad eam
coadiuuandā pducitur in qua hec subscriptio nō est ne-
cessaria.et hāc so.zz cy.et bar.z cōmuniter doc.transeūt cū
illa z allegant.qz maioris solēnitat .z efficatie dz esse con
ualidans q̄ cōualidatū.ar.in auc.de defen.ci.§.si interim
Op.iii.q̄ iste tex.nō dicat bene in ea parte in qua dic.q̄
cōpationi stetur.cōtra.qz soli compationi non statur nisi
habeat secum aliud admiculū uel argumētū ut.j.e.auct.
et si contractus et in cor.e.§.si quis igitē.et.§.sed et si q̄s
in fi.ibi litterarū examinat.sola non sufficiente. So.ut in
glo.iiii.se. uz q̄ in hac pte.l.ista est p illos text. correcta.
Sed hic attende ne erres.quia in casu istius.l.tractat de
duabus cōparationib⁹ quarū cuilibz statur.una est que
fit ex subscriptiōe testiū que sūt scripte i scriptura ex qua
fienda erat cōpatio ad aliā scripturā que nūc cōpanī ad
fidē siblipsis' faciendā.z in hac pte hec.l.nō corrigit.qz z
hodie tali cōpationi statur.quia non sic faciliter pōt erra
ri cū plures scripture z diuersarū psonarū ad huiusmōi
cōpationē et fidē faciendā cōcurrant.unde uehemēs pre
sumptio est q̄ ita sit.z p hoc bn fac.tex.in cor.§. si uero
nullus.et qō alibi dicitur q̄ ubi nō psunt singula multa
inuāt.j.qui nu.tu.l.i.et ita tenuit frā.ac.et Ja. ō bel.z alle
gabāt.l.scripturas.j.q̄ po.in pig.ba. Idez tz bar.hic. alia
cōpatio de qua loquī.l.ista est illa p quā imponī fides
scripture ad quā.l.scripture primo et principaliē deducte
in iudicio cui stabatur si littere utriusqz scripture crāt simi
les.et in hac pte dicēdū est hāc.l.esse correctā.Et est rō qz
faciliter possit isto casu errari.qz hec cōpatio fit de duab⁹
scripturis unius et eiusdē psone tātū et facilius mutatur
seu contrafit scriptura unius q̄ plurium.unde illa non
habet uehementem presumptionem quam habet pre-
cedēs nec isto cāu una scriptura ē ps alteri⁹ utiqz est pce
dēti merito illa aliō articulū queritur qō ñ pcedē.qō z qua
le articulū debet esse dicā in ultima.q. Op.iii.cōtra p-
dicta q̄ immo hodie an cōpatio sola sufficiat cōmittatur
iudi.arbitrio ut in cor.e.§.si uero moriāē.et.§.si uero nul-
lus borū sit.So.ut sequitur in glo.qz ibi loquī in instru
mentis publicis.ea aūt que dixi in priuatis.Ex quo nota
cōpationes instrumētorū publicorū esse ualidiores q̄ pri
uatorū et rationē in ulti.q assignabo. Op.iiii.contra id
qō sequitur in ỳ.non aliter.z z.n.q̄ ex scriptura quā quis
pduc.cōtra se nō fit cōpatio p se.Contra.j.e.auc.ad hec
gl.uidē hic sentire q̄ illa in hac pte corrigit istā z in.di.
auc.in gl.ii.ponit aliā so.et neutra bona.iō solue mcli⁹ q̄
ibi aduersari⁹ utitur illa scriptura et sic iā approbani: ea
unde ex illa possū petere cōparationez fieri ad illam qua
nūc uoz cōtra illā.Et ut clari⁹ uideas dic q̄ ibi una scri-
ptura pducebatur ab una pte altera ab alia.iō ptra pro
ducentē fit cōpatio.hic utraqz pducebat ab eadē pte una
ad pbant.et hec faciebat p eo alia ad cōparandū et hec
fiebat cōtra cū.ideo nō fit cōpatio ne fraus excogitē fa-
bricandi scripturā p se in.c.z aliā cōtra se in.x.Op.v.cō
tra ỳ.omnes q̄ ēt aliud iuramentū interueniē dz priusq̄
cōpatio fiat.s.q̄ ille qui cōparationē petit iurz q̄ nullam
aliā bz pbationē z qō nihil egit qō possit abscōdere ostē
dere ueritatē in cor.e.§.si uero nihil.So.cōfitēdo ptra. ut
in glo.pe.et istud fuit additū huic.l.de iur.aūt.Et ex b°.d.
glo.sequitur aliud vz q̄ duplex iuramentū de calūnia p
stat.s.primū generale et hic scōm speciale dū petit cōpa-
tionē fieri qō no.Item no.q̄ hoc sacramentū uidetur de
forma. Op.vi.z ab extra q̄ iudex ipse non dz hanc
cōpationem cōittere.sed p se dz uidere et sup ipsa iudicaē
ut in cor.e.§.dz.z no.p glo.in.d.§.si uero nihil in glo. sup
ỳbo abscōdere.so.q̄ cōmittere pōt imo dz cū non habet
illā peritiā in arte scribendi quā hnt magistri et in ea pti
Nō ob.d.§.dz.qz ibi loqtur i diuersitate signorū z eorū cō
parione quā unusquisqz pōt faciliter uidere z cognoscē
cū potius in facto q̄ peritia cōsistat qō secus est i cōpati-
one litterarū.z ideo gl.in ỳ.allegata nō bn dixit nisi eam
saluando dicamus q̄ si fit bene expertus in peritia scri-
bendi pōt et ipse cū ceteris uidere ne deceptio fiat. Nunc
transeo ad examina.materie p.q.et.i.quid sit cōpatio.secū
do quare est inducta.tertio ex quibus instrīs.quarto ad
que instra fiat.quinto in quibus casibus fiat.sexto quali-
ter z p quos.septimo q̄s sit eius effect⁹? Redeo ad primū
et dico q̄ cōpatio szm cy.z doc.pōt dupliciter cōsiderari.
unomō put ē in fieri.aliomō put ē i facto eē.szm primū
modū lz Cy.nō describat pōt sic describi.Cōparatio litte
rarū est earūdez tam approbare q̄ ipzobare iuxta se posi
tarū diligēs litterarū inspectio et earūdē a peritis fcā col
latio.scōz scōm modum cy.et alii sic describūt.Cōpatio ē
quedā subsidiaria siue admiculatia pbatio ex scriptura
rū collatione pcedēs.Subsidiaria iō dicūt.qz donec sūt
alie pbationes ad cōparationem non recurritur ut i cor.
eo.§.si uero nullus et no.in.§.si q̄s igitē in glo.sup uerbo
termino.siue admiculatiua.iō dixi.qz qñqz nō pbat ple-
ne sed semiplene.z qñqz nō semiplene' sed tātū aliquod
adminiculū fac.ut.j. dicaz. Ad secūdā.q.quare cōpatio
est inducta.rñ.ut inuēē ueritas et reprobetur falsitas que
nihil aliud est q̄ imutatio ueritatis ut in auc.e.in pri.et in
tellige ex utraqz pte.nā et maligne negātib⁹ z maligne af
firmātib⁹ et falso pbare nitētib⁹ ē obuiādū ut in cor.e.§.i
Ad tertiā.q.ex q̄b⁹ instris fiat cōparatio.rñ.q̄ in.l.ista hē
mus q̄ ex tribus et in auc.hic posita addūē.ii.et doct.alia
addūt. Videamus de quolibz et primo hēmus hic in lra
q̄ ex istro priuato terno teste notaro.Szhic reuoco i du
biū an ex instrumento priuato a testibus nō subscripto
possit aliquo casu ad aliud fieri cōparatio.Et dicēdū ē q̄
sic qñ illius fides ē tā approbata qō pōt cōtingere mul-
tipliciter.primo si pars aduersa fateē expressim illud scri

prũ ab eo de quo q̃r seu ꝺr ut in auc.de bi.qui ingre.ad
ap.§.illud.So.si tacite hoc fateur qꝫ illo utitur tanq̃ ab
illo cõfecto ut hic in auc.adq .z dixi.s̃.i tertia.op.frio.si a
lias p iudic.sententiã inter istos ꝓnunciatũ fuit hoc istru
mentũ ꝺ quo nunc dubitatur fuisse scriptũ ab illo q̃ nũc
negat se scripsisse et hoc põt doceri et potuit hoc euenire
quia fides ei imposita fuit p.ydon eos testes q̃ uiderunt
eum scribẽrẽ. Idẽ dic.guil.de cu.si iudex negantez se scri
psisse fac.eũ de presenti scribere.nã ex tali scriptura qꝫ in
dubitata ꝑ cõparatio litterarũ fieri ad aliã scripturã ꝺ qua
dubitatur.tex.est singularis in auc.e.ti.§.si q̃s igit̃.z hoc
uerũ.licet bar.hic uideatur sensisse cõtra.qꝫ ex inaduer-
tentia uel scriptoris uicio.puto ꝓcessisse.Et ex p̃dictis oi
bus possũ coolligere unã breuem conclusionẽ.uz q̃ ubi
fides scripture ex qua petitur fieri cõparatio est approbata
queuis sit illa ex ea põt fieri cõparatio ad aliã negatã z ꝓ
hoc uidetur casus hic in uer.iõqz et prius litteris eorũ fi
des imponat̃.Secꝫ instrumentũ ex quo põt fieri cõparatõ
quod ponit h.l.est instrumentũ forense.i.in iudicio factuz
et dic.hic glo.sup uerbo forensibus ut acta iudiciaria a ta
bellione facta. Iuxta quod querit eadem glo.an instrz fo
rense possit fieri p aliũ q̃ p manũ tabellriõis.et sentit q̃
nõ.cõtra qꝫ fac.l.in donationib⁹.j.de dona.cui rñ.q̃ ibi
loquitur qñ insinuatio nõ est necessaria.Bur.uero dic: q̃
hoc est uerũ sine mãdato iudic.sz cũ ei⁹ mãdato pñt scri
bi p uiros discretos etiã non tabelliones et dic. esse casũ
sym unã lec.in.l.eurent.ff.de testi.et ibi glo. et sic ei fides
ut publicis adhibetur.sed attende q̃ illa gl.loquit̃ i sub-
sidiũ z ꝓ gui.uidetur cãus in.c.quoniã cõtra falsã extra
de ꝓba.z ibi tex.uidet̃ uelle q̃ duobus debet cõmitti
Tertiũ instrumentũ qꝫ ponit illa.l.est instrumentũ publi
cum a tabellione factũ.Sed hic attende q̃ hec.l.z prece-
dens dẽt intelligi ut ex scripturis forensib⁹ et publicis
fiat ꝓparatio qñ illa non fũt negata uel eis negatis fides
est imposita. Iuxta hoc igitur quero quomodo eis nega
tis fides imponatur.z rñ.q̃ si tabellio uiuit q̃ scripsisse di
citur p eũ scripture fides imponit̃ ut.j.ad.l. coz.de fal.l.si
quis decurio.Similiter p testes inscriptos ut in coz.e.tit.
§.sz si instrumenta.et.§.si uero moriant̃.uel p alios q̃ scri
bi uiderũt ut in.e ti.§.sed et si quis z.§.si uero aliquid.
Eis nõ existentibus recurritur ad cõparationes z quãtã
fidẽ faciat cõparatio dic ut.d.in ult.q.Quartũ instrumẽtũ
ex quo fit cõparatio ẽ instrumentũ quo aduersarius utit̃
in iudicio.qꝫ ex quo utendo cõfitetur scripturã esse uera
sequitur q̃ ex illo põt fieri cõparatio ad aliaz quã negat
Quinta scriptura est scriptura archini publici bñs testio
nũ officialis p̃cedentis archino ut in auc ad hec facit.ff.
de iur.fi.l.in fraudem.§.quotiens.Testimoniũ.n.officia-
lis fac.fidem quomodo illa scriptura sumpta ex archino
publico fuit scripta ab illo de quo dicitur.qꝫ subscriptio
illius hoc attestatur et ꝓ ista recepta z posita est in archi
no.unde qꝫ amp̃.nõ refricat̃ qꝫ no.Querit rñ gl.i.d.auc.
ad hec an sit necesse q̃ publica manu fit scriptum.et dic.
gl.q̃ nõ z bñ.nã uidem⁹ qꝫquãdoqz libri officialiũ qui rñ
fũt tabellionis in archino publico reponuntur z fidẽ
eis publica adhibetur. Istas quiqz scripturas enumerat
gl.in auc.ad hec . addit bal.sextã s.omnẽ scripturã cui ex
forma statuti uel cõsuetudinis datur plena fides ut ẽ scri
ptura p̃sbiteri in ciui.uenetiarũ.uel qñ scripture dat̃ fidẽ
ex statuto alicuius collegii.puta mercatorũ inter mercato
res ar.s̃.de cõsti.pe.l.ii in fi.Sed hoc nihil est dicere. qꝫ
talia statuta nõ facũt fidẽ q̃ ab illo p̃sbitero uel mercato
re sint scripta sed q̃ ubi cõstat q̃ ab aliquo eorũ sint scri-
pta plena fides de cõtentis in scriptura eis adhibeat̃.rñ
si negẽt̃ q̃ a p̃sbitero uel a mercatore illo sit scripta oz q̃
primo fides ei adhibeatur sicut de tabellionis instrumẽ
to.s̃.dixi.Cõcludendũ est ergo q̃ tantũ fũt quinqz scrip-
ture ex quibus cõparatio fieri põt.Casus aũt contingẽres
possũt esse plures ad illos reducibiles et ex omnibus.s̃.
diceris apprz q̃ in quacũqz scriptura si est negata prius
scripture fides est adhibenda q̃ ad cõparationẽ puenia
tur.licet diuersimode ei fides imponat̃ Ad quartaz.q.sez
ad que seu inter que instrumenta fiat cõparatio.rñ cũ gl.
in auc.ad hec.q̃ quidã ut bug.dixerũt q̃ inter ea tantuz
que sunt eiusdẽ generis et non alia et sic priuati ad pri-
uatũ et publici ad publicũ et sic de singulis nõ de priua
ti ad publicũ nec econtra.alii ut io q̃ etiam ex scripturis
alterius generis et sic ex priuato ad publicũ et ecõtra et
sic de ceteris.alii ut az.dixerunt aut sunt eiusdẽ forme uel
quasi ut forense et publicũ et tũc de uno ad aliud fiat cõ
paratio nõ alias ut in glo. Hec et prima communiter nõ
tenẽtur quia nos nõ tractamus de cõparatione forme ex
trinsece seu qualitatis sed de substantia litterarũ z forme
intrinsice earũ ut sciamus an ab eodẽ fuit scripte uel nõ.
Idco opi io.cõmuniter tenetur.Nõ diffiteor rñ q̃ ꝺ eadẽ
forma et qualitate melꝭ ẽ ꝓꝭ facere cõparationẽ.qꝫ mul
toties uelotius et uiatus scribitur in actis q̃ in aliis in
strumentis.unde inter diuersi generis instrumenta nõ sic
omnimoda reperitur litterarũ similitudo ꝓut in eiusdem
generis seu forme uel quasi .Idco ab illis incboandum
que uerisimilioẽ similitudinẽ dẽnt habere. De aliis igit̃
diuersi generis cõparatio nõ ꝓhibetur immo ꝑmittitur
ut io.dix. Est igitur in arbitrio partis petentis com-
parationẽ fieri qꝫ et quale instrumentũ uel scripturã illi
us de quo querit̃ manu scriptã ad cõparationẽ faciendũ
ꝓducat.Unũ tñ est sciendũ q̃ quidã ut bal.dix. q̃ si in
scriptura nõ cõtinetur actus legitimus sed quedã cãtile
na ex ipsa scriptura ad aliã cõparatio fieri nõ põt.et idez
dicunt ꝺ scriptura ad quã ut si actũ legitimũ nõ cõtineat
sed ꝓhibitũ cõparatio locũ nõ habz.et exemplũ ponũt
p tex.in auc.de nõ alie.§.qꝫ uero uerisimile cũ gl.sua col.
i.Sed puto non bñ dicere in scriptura ex qua.qꝫ non ha
bemus disputare quid in ea ꝓtineatur.sed solũ an sit de
manu illius nec ne.hinc est q̃ iudex põt illũ compellere
ad aliquid de nouo scribendũ ut in coz.e.ti.§.si quis igit̃
et ita tz guil.de cu.ut.s̃.dixi. In scriptura ad quã aduerte
qꝫ aliquid põt esse scriptũ ex quo non potest actio uel ac
cusatio dari nec inquisitio fieri.et tũc p̃dicti dicũt uerum
quia ꝓparatio non ꝺz esse frustratoria qꝫ esset.qꝫ nihil re
leuat z ad ꝓbãdũ id qꝫ ꝓbatũ non releuat quis admit
ti non ꝺz. Interdũ ex eo qꝫ est ibi scriptuz ꝺat̃ actio uel
accusatio.et tũc ad illius cui competit instantiã .potest et
ꝺz fieri compatio.Exemplũ si cãtilena famosa de aliquo
p scribẽtez esset facta.E.ꝺ famo.li.p totũ Ad quintã.q. sez
in quibus casibus fiat compatio rñ.q̃ in omnib⁹ in qui
bus cã potest compatione iuuari non in his in quib⁹ nõ
potest iuuari uel etiã si posset compatio supuacua esset.p̃t
aũt iuuari cã compatione qñ scriptura negata et contẽta
in ea habẽt oia sua essentialia a iure requisita.solũ aũt de
fide scripture dubitat̃ nec alie ꝓbationes ad fidẽ scriptur̃
iponendã habẽtur.tũc.n.compatio est necessaria sine scri
ptura negata sit priuata que adulteria ꝺz qꝫ non ab eo ꝺ
quo ꝓducens asserit.sed ab alio scripta dicitur.Sine sit
publica quia non ab eo notario scripta asseritur sine ne
getur subscripta ab officiali p̃posito archino publico sitũ
fit. forensis et negata ut.s.tũc omnibus his casib⁹ ex q̃
non fũt alie ꝓbationes cõpatio est necessaria et de iure
admittenda. Non p̃t ãt cã iuuari ꝓpatione quãdo scriptu
ra negata non ꝺz sua cẽntialia a iure requisita.puta si nõ
ꝺz solẽnem numerꝫ testiũ uel non ꝺz annũ neqz diez uel
non ꝺz olim nomẽ consulis uel hodie ꝓcipis. qꝫ appo
ni ꝺz in publica scriptura. Idem dico si scriptura ꝺz sua

essentialia. sed illud qd in ea ē scriptuz nō bz robur aliqd
nec efficaciam.unde et si scriptura esset confessata cū con-
tēcus i ea nihil relevaret.et p consequēs minus comparo
Ideo istis casibus ꝓpatio uelut inanis z frustratoria. qz
nihil relevaret non est admittenda.Idez dico in casib⁹ i
qb⁹ cā possz cōparatione iuuari sed etiam supflua et sup-
uacua.puta qn scriptura negata niua noce puta p solēne
numerū testiū uel p ipsū qui scripsit in uatur.nam tūc ad
comparationē non recurrit que remediū ē subsidiariū ut in
coz.e.ti.§.si uero nullus et.§.si uero nihil.Supuacuā cau
sam isto casu iō dixi quia demonstrano que rei demōstra
te adicitur supuacuo adicitur.l.ii.ff.de do.prele.Non dis-
sitcoz ꝓpterea ꝙ si iudex illā faceret z conformis esset at-
testationibus iudex clarioz redderetur.sed si difformis es
set attestationibus tūc dubitari posset qd ꝑualeret.Et di
cendū ē ꝙ attestationes ꝑualent ut dignioris et infalli-
bilioris fidei ar.de test.l.ob carmē.§.si testes et est casus i
auc.e.§.si uero aliquid.Ex ꝑdictis colligere possum⁹ ꝙ
triplex est cōparatio literarū seu scripturarum.una utilis
et necessaria. alia inanis et frustratoria . alia inutilis z su
peruacua.Juxta uolē et necessariā cōparationē de qua s.di
xi moueo dubiū hic tactū p Ly.pone quidā scolaris de p
tibus longinquis et remotis ꝓduxit instrumentū publi
cum cuius scripture auctoz ei negat nec alia scriptura de
manu illius reperitur et qua cōparatio fieri possit an pibit
fides huius instrumēti.Et uidet ꝙ sic ut in coz.e.§.si ỳo
moriātur.z.§.si uero nullus.z qz sicut ignotis testibus nō
creditur ita nec ignotis tabellionibus credere debemus.ar.
in auten.de testi.§.si ỳo ignoti.z extra de cle.pegrinā.c.i.
Item ut tollatur occasio malignandi et falsa instrumenta
fabricādi.Cōtra h tz azo.in sūma in auc.de fi.instru.ut re
fert Ly.qz instrumento ē stādū.l.cū precibus.s. de ꝓba.
Sed illa nihil fac.qz loquitur de instrumento de cui⁹ auc
toze z fide constat.Spe.ponit istam.q.in ti.de instru.edi.
§.restat ỳ.sed quid si ꝓducit aliquod instrm.et opi. recī
tat finaliter cōcludit ꝙ si ꝑsona ꝓducēs sit digna fidei et
bone fame idē dari bz sacramētū ut iuret ꝙ instrumentū
est uerū et a persona publica cōfectū et eo sic iurante ei
stetur ut in opi.Azo.et p hoc allegat in auc.e.§.si ỳo mo
riantur.Sinaūt ꝓducens sit ꝑsona suspecta.tūc iuramen
tū ei non deferatur nec instrumento stet.Sed attende qz
§.si ỳo moriantur loquitur de alio iuramento quo ꝑstito
ad cōparationē ꝓueniur ut dixi in quinto cōtrario et sic
nihil facit ad nostrū ꝓpositū.quapropter cōis opi.ē ꝙ
fides p illo tūc ei nō adhibetur et sibi imputet q̄ litteras
testimoniales publico sigillo sigillatas de tabellionatus
officio et de legalitate persone eius qui confecit instrumē
tū fidez facientes secū non apporauit.qz illis crederetur
ut dixi.s.de epi.et cle.l.si qua p calūniaz. Sz et h attende.
quia iste litere testimoniales nō faciūt fidē de alio q̄ de
cōtentis i eis et ideo si solū ille negaret tabellio lite scri
pte in forma.s.dicta bñ faceret fidē. Sed si negaret istru
mentū ab eo scriptū tūc littere ille in ea forma scripte de
hoc nō facerē fidē. Ideo ut plenioē cautelā habeas fac
ꝙ in dictis litteris fiat mentio ē quō instrumentū illō ab
eo est scriptū uel tal. quid qd ipoxet hoc.Hec licz sit cōis
opi.tñ nō ex toto recedo a dicto Spe.sed sto cū eo ubi p
sona ꝓducens esset tāte fidei et auctoritatis sic note ꝙ ei
credere nō esset repnsibile ar.ff.de of.ꝑse.pro.l.i.ad fi.et.
ff.qui satisda.co.l.si uero.§.q̄ p rei qualitate.et.ff.d testi.
l.ob carmen in fi.Unū nō obmitto qd h scribit bal.vz ꝙ
ista cautela literarū testimonialiū nō ē necessaria nec ca-
dit in instrumentis multū antiquis.sed illis est standum
qz incorruptibilia sūt iō maior fides est mortuorū q̄ ui
uentiū qz corrumpi nō possūt szm Azo.Et p hoc inducit
l.census.ff.de ꝓbati.et .j.de testa.l.inbemus.§.sed ne ali
qua.et.j.de re iud.l.gesta et h si sūt integra z corrupta n̄

alias ut in auc. h cōstitutio in nouā consti.et.colla.viii.
Cogitandū tñ relinquo an in cāu quo litteras testimoni
ales non habeat possit ipse neganti sacramentum defer-
re ut iuret negata uera esse uel referat ipsi ꝓducēti sic. d̄z
sup debito principali ut dixi in.l.manifestc.s.de iur.iurā.
Ad sextā.q.aliter nō.rñ.nisi ut colligit ex dictis.s.in.v.ꝓ
rio.et ex dictis in prima.q.in descriptione cōpationis pri
mo mō supte et debent esse periti in arte salte duo p istū
ter.q̄ loquitur in plurali.fa.j.de scōis nu.l.hac edictali.§.
his illud.et in auc.de nō alie.§.ꝙ aut ver.ut neqz ulla et
si duo nō plu baberi qd raro eueniet sufficiet unus.ar.ff.
de ỳ.ob.l.i.in fi.szm doc.et debent eligi uel dari nō suspe
cti alicui partiū ut in sy.no.glo.in auc.de trien.z semis.§.
et ꝙ sepe colla.iii.in glo.sup.ỳbo artificis.fac.l. aptissimi
s de iud. Isti aūt debent cōsiderare tam literas simpli
ces q̄ grossas et earū tractus et an sint cōcordes per oia
in signo tabellionis ut in.§.si quis igitur z.§.oz in auc.e.
ti. Itez habent cōsiderare si scripture se cōforment i stilo
z mō dictamis ar.s.de di.rescri.l.facer affat⁹.Stilus enim
unius et eius modus z forma dictaminis nō de facili ꝑt
p aliū ꝓsteri uel mutari. Ideo bene sūt hec ponderanda
Et ex his bēs in qbus debēt ēē expert seu piti qui ad hu
iusmodi censuraz sūt eligendi relat.suā debent facer i scri
ptis uel in actis facere scribi.qz spēs ē ꝓbationis z secun
dū illozū relationē iudex bz interloquēdo ꝓnunciare et
postea ad ulteriora in causa ꝓcedere. Nūc uideamus
de.vii.et ul.q.s.de cōpationis effectu.Et quia hec qd ut mi
hi uidetur stat in duobus vz quid cōparatio ꝓbet z qua
liter ꝓbet iō de utroqz est uidēdū.Et ad primū tñ.cōpa-
ratio ꝓbat solū id ꝓpter quod facta est cōparatio z nō
aliud sic nec testes ꝓbāt aliud q̄ capitula sup quib⁹ sūt
iurati .Cū ergo cōparatio fiat solū ad fidē facīēdū an scri
ptura negata sit de manu eius qui negatur eā scripsisse igi
tur solū illud ꝓbat.Ex hoc pz ꝙ licet fides scripture sit
approbata respectu ꝑsone cōficientis nō ꝓpterea cōtēta
in scriptura p ueris sūt ex ipsa cōpatione approbata ni
si occasionaliter et cōsecutiue quatenus scriptura appro
bata ꝓbat illa.l.cū ꝑcibus.s.de ꝓba.Ad scōm uero uide
licet qualiter illā fidē ꝓbet.i.an plene uel semiplene uel
adminiculatiue.Rñ.ꝙ interdū plene interdū semiplene z
interdū adminiculatiue seu indicatiue.Probat aūt plene
qn scriptura est a testibus subscripta in sufficienti nume-
ro et subscriptiones ipse et ipsa principalis scriptura est
compatione approbata.casus est hic nec iste casus est cor
rectus ut dixi in scōo cōtrario.et hoc oparur pluralitas fi
dei cōparate que hic attestatur que de facili decipi nō ꝑt
nec in cōparatione faciliter tūc errari pōt. Semiplene āt
ꝓbat qn cōparatio unicā fidē dūtaxat facit et hoc est qn
pluralitas scripturarū diuersaꝝ ꝑsōarū ei n̄ attestat.puta
qz subscrip.nullā testiū bz.sed tantū sui ipsius scribētis.
Uel si subscriptiones testium bz d̄ eis nulla facta est cō
paratio sed solū de ipsa principali scriptura tūc.n.cōpa-
ratio illa ꝓbat tātū semiplene scripturā negatā ab illo fu
isse scriptaz iō ut plene ꝓbet alio articulo iuuanda est ut
h in auc.et si cōtractus ei erit bonū argumētū ad ipsā iu
uandā unus testis q̄ deponat sup cōfectione scripture.qz
tūc ex istis duabus semiplenis fit una plena ꝓbatio iu
xta nota.in.l.admonendi.ff.de iur.iuran.z.l.in bone fidei
s.de iur.iurā.Et si testis nō bēt puto posse recurri ad iu-
ramentū deferendū ꝑti sup cōfectione ipsius scripture q̄
semiplene ē ꝓbata szm no.i.d.l.in bone fidei. Sed an si
ei deferreret sup debito principali sufficeret uidi de scō
dubitari.z dicebāt q̄dā ꝙ nō.qz cōpatio semiplene ꝓba
uit scripture cōfectione et nō d̄bitū..Alii dicebāt ꝙ sic.qz
si semiplene est ꝓbata scriptura semiplene ē et ꝓbatū id
qd cōtinetur in ea qd dixi cōparione semiplene ꝓbare ꝑ
cedit i scriptura primata. In publica ỳo dic.gl.hic.z i auc.

et si cõtractus relinqui in iudicis arbitrio an ꝓbet tantũ
semiplene uel plene et est ratio differentie.qꝛ scriptoꝛ pu
blice est maioris auctoritatis q̃ scriptoꝛ priuate.itẽ qꝛ de
pluribus in scriptura publica fit cõparatio q̃ in priuata
qꝛ et de signo eius et de subscriptione stilo et mõ illiꝰ cõ
tracto. Iudiciatiue aũt ita q̃ nõ plene nec semiplene pro
bat.sed solũ qualẽqualẽ p̃sumptionem uel indiciũ fac.di
cũt q̃dã eẽ qñ cõparationi cõtradicũt testes subscripti qõ ñ
est uerũ si cõparatio fit facta etiam de testiũ subscriptiõi
bus et repetatur simul.alias ipsi dicũt uerum ut dixi in.d
l.in bone fi. Iudiciũ aũt fac.in criminalibus et exemplũ
recipe ex dictis.s̃. in quarta.q.ṽ.unuꝫ tñ est sciendũ ꝛc.
Unũ non obmitto qõ dic.d.bar.q̃ si quis ꝓducerꝫ libꝫ
rõnũ ticii cõtra ipsũ ticiũ et ipse negaret se scripsisse q̃ cõ
parato sola aliarũ suarũ scripturaruꝫ cũ scriptura libri
faceret plenã fidẽ ipsius.qꝛ scriptura tota libri uel rationũ
nõ ita facilitꝛ posset adulterari seu p̃fieri sicut scriptura
unius simplicis apoche uel antbapoche.Et ꝓ hoc etiam
allegat.qꝛ iura noua hoc casu nihil immutãt cũ tãtuꝫ de
cautionibus priuatis loquãtur que facilius possũt adul
terari ꝛ falso ꝑ altũ scribi qõ no.ꝛ ꝗ cufficiãt de ista ma
teria que est multũ scabrosa et intricata.

Ꝑ hec

Glo.bꝰ auc.expediui .s̃.Similiꝛ ꝛ gl.auc.ꝛ
si cõtractus que cõcernũt materiã cõparatõ
nis usqꝫ ad ṽ.item cautius et ibi glo.nouã
materiã annectit uolẽs declarare quot testes requirant in
istis priuatis scripturis quã similiter posuit in auc.ſꝫ no
uo iure.s̃.si cer.peta.et ibi uide que dixi.

Cum quidam

Diuiditur in quinqꝫ partes.primo thema
et qõ .secõdo eius solutio.tertio solutionis ra
tio.quarto noui dubii remotio distiguẽdo
uel quarto duoꝫ nouoꝫ dubioꝫ remotio.v. p̃dictoꝫ li
mitatio.secõa ibi sancimus.tertia ibi qõ.n.quarta ibi sin
aũt.quita ibi cãdẽ.Postq̃ instrumento publico uel pri
uato in iudicio ꝓducto quis fidẽ imposuerit nõ cogitur
illud iterato ꝓducere ſꝫ de falso is cõtra quẽ ꝓductũ fu
it uelit id redarguere nisi prius iuret q̃ credit se falsũ il
lud posse ꝓbare.qꝛ tunc cogitur iterũ illud coraꝫ iudice
criminis ꝓducere nisi cã sit iã finita et ex toto sopita uel
nisi iuret q̃ instrũ sit casu deperditũ sine eius dolo uel
culpa ꝛ si ꝗ sacramentũ p̃stare noluerit instrõ nulla fiõs
in cã adhibẽda erit.b.d.tota ista lex.Casũ in terminis po
ne ꝑ te et expõe litterã et sup ea notabilia colligẽ. Ibi uel
aliã cartulã no.q̃ quecũqꝫ cartula in iudicio ꝓducta ad
quãcũqꝫ fidẽ faciendã siue plenã siue semiplenã siue idi
ciũ põt redargui de falso. Ibi ipsuerit.qꝛ opposita erat
exceptio ꝑ quã reddebat suspecta ut.ff.de eden.l.i. q̃s ex
ar.§.i.uel quia negabatur ab eo scripta ut.s̃.e.l.cõparatõ
nes.Sꝫ no.q̃ bar.in extrauaganti ad deprimendã in gl.
sup uerbo de plano in prin.intelligit istũ tex.ut fides im
ponatur tam instrumento publico q̃ et cuilibet cartule
si ꝓducens faciat statim pti aduerse terminum ad ci op
ponendũ.alias dic.fidẽ ipositã nõ esse nec ꝓbare ꝑ istuꝫ
tex.quasi fides nõ sit imposita et si pte pñte uel cõtuma
citer absente sit ꝓducta.Ego puto q̃ si terminus sit statu
tus ad opponendũ ꝛ nihil opposuit q̃ fides ipsita sit
qꝛ aduersariꝰ uideri vt ar.extra ꝗ cõf.c.ii.li.vi.et ubi op
posuit brũt locũ que.s.scripsi.et si terminus nõ fuit statu
tus tũc puto q̃ ꝓducenti icũbat onus ꝓbãdi illũ q̃ scri
psit eẽ tabellionẽ ꝛ in matricula ꝗscriptũ.qꝛ tũc ab eo scri
pta p̃sumũtur ut ipse in scriptura attestat sic.et rogatus p̃
sumit.Et ex hoc sequit aliud q̃ scripta p̃sumunt uera.et
tũc dico q̃ ꝓbat ſꝫ tũc terminus nõ fuerit pti assignatus
ad opponendũ.et idẽ dico in alia cartula.Cõcludo ergo
q̃ absqꝫ p̃fixiõe dicti termini si fides sit imposita cartu
le uel instrumento q̃ suffic.p̃fixio.n.termini ad aliũ finꝫ
nõ fit nisi ut eo elapso excludatur ab opponendo ut.l. si
ca.j.qui ac.nõ pos.obmissio igitur nõ excludit ꝓducẽtꝫ
quominus cartule fidẽ iponere possit. Ibi iterũ cartã ꝑ
ferre.no.ex.hac litera et ex tota.l.q̃ scripturã ꝓductam
ad ꝓbãdũ põt notarius ipune reddere pti. Itẽ no.q̃ scri
ptura ꝓducta in actis acopiata fac.plenã fidẽ ſꝫ origina
le nõ reperiat pẽs notariũ uel aliũ ut pꝫ ex sequẽtib⁹ et
q̃ dꝫ intelligi qñ est in actis acopiata pꝫ qꝛ alias iudex
nõ posset uidere an esset ꝓbarũ uel nõ qõ facere dꝫ.l.illiꝰ
eas.§.ueritas.ff.de offi.p̃si. Ibi existimãs et sic ẽ iuramen
tũ credulitatis nõ ueritatis.uerũtñ includit q̃ nõ calum
nie cã petit.unde gl.colligit q̃ in cã criminali iurat de calũ
nia. Ibi ad difficultatẽ.i.ipossibilitatẽ ꝛ sic no.q̃ impossi
bile est difficile.Et hec no.q̃ q̃s ad sibi impossibile non
dꝫ astringi. Ibi inscriptionẽ pagia et sic in accusante nõ i
excipiente ꝗ falso loquit.qꝛ ille ad penã talionis se non
inscribit. Ibi cõpetentẽ et sic q̃ bꝫ cognitionẽ criminũ ut
j.sequit.Et sic no.q̃ cã principalis et ciuilis agitabat co
ram iudice uno.Criminalis uero coꝛã alio et an iteꝛ im pẽ
dente criminali de falso silere dꝫ principalis cã que ñ ue
nit ex eoꝗ fõte dixi in.l.si docuerit.j.ꝗ fal. Ibi tũc necesse
no.q̃ ad iterato ꝓducendũ nõ cõpellit prius q̃ accusatio
sit porrecta coꝛã iudice ꝛ inscriptio facta qõ no.qꝛ iudicel
nõ dẽt ex arrupto mittere ad accipiendũ litteras alicui.
qꝛ dicat q̃s q̃ uult illas redarguere de falso imo nec com
pellere ipsũ ad ꝓducendũ. Ibi uentilari.no.q̃ nõ dic.ac
cusationeꝫ forãri.ſꝫ crimeꝫ i tã formata et deposita cõten
tũ uentilari Ibi subeat sacramentũ.no.q̃ allegant casum
formitũ ꝓbat illũ ꝑ sacramentũ.ꝛ no.formã huius sacra
menti que sequit. Ibi nec ulterius penã ꝓduci.i.ad aliaꝫ
penã puta falsi ꝓduci.i.trahi.q.d.q̃ suffi. hec pena.qꝛ fi
des ei in cã nõ adhibet.Et colligo hic q̃ iudex criminis
ꝑnunciabit cã adiecta.qꝛ ille nõ ꝓduxit cartã nec uolu
it iurare ꝛc.fidem adhibendã nõ esse dicte cartule quasi
false.Et hec ꝑnunciatio est tante potentie q̃ uires suas
porrigit coꝛã iudice ciuilis et principalis cãe.ꝛ hoc uult li
tera ista.ibi subtili reuerentia no.q̃ hec subtilis cõtinen
tia ñ excusat a dãno pecuniario ſꝫ excuset a dolo.qꝛ a pe
na crimis et nimirũ.qꝛ illud nõ ẽ ꝓbatũ ut exigit ut.l.sci
ant'.s̃.de ꝓba. Ibi cãdã copiã dñt q̃dã excusandi.alit ite
rato ꝓductionem petendi.Et inter istos magna est diffe
rentia.nã primi uolũt q̃ post sñtiã diffinitiuã que trãsuit
in rem iudicatã nõ possit hoc instrumentũ accusari ꝗ fal
so.Secõi uolũt q̃ possit.ſꝫ de hoc dicã.s̃.ult.glo. Ibi nr̃o
ꝓposito qõ est lites dirimere ꝛ finire sopitas nõ resusci
tare ut.s.de iud.l.properãdũ in pri.ꝛ.s.de trãs.l.fratris
No.i.ut dixi sup littera q̃ scriptura i actis acopiata seu re
gistrata fac.plenã fidẽ etiã si originale nõ ꝓducat.Cõtra
qõ op.de auc.si quis i aliquo documento.s.ꝗ eden. So.
q̃ ibi in exẽplo non insinuato hic in exemplo registrato
et sic ibi solennit insinuatũ probat ita ꝑ notariũ registratũ
in actis ꝓbat ut hic qõ no.Et põt esse rõ.qꝛ ꝗ priuato uel
publico facto est forense ar.eius qõ no.in.l.cyrographis
in prin.ff.ꝗ admi.tu. Et hoc quamdiu ex noua causa su
peruenienti orginale p̃sumatur falsũ ut hic in uer. q̃ si
p̃dictũ. No.ii.q̃ instrumentũ semel ꝓductũ et in actis re
gistratũ quis iterato nõ tenet ꝓducere nisi aduersariꝰ di
cat se uelle illud redarguere ꝗ falso ex inspectione ꝓtbo
colli ſꝫm cy.ꝛ bar. Sed mihi vt q̃ ꝗ nõ colligat.qꝛ si istru
mentũ erat in actis registratũ ut i prece.dixi hec inspe,
ctio originalis nõ est necessaria cũ ex registrato cui fides
dꝫ adhiberi satis possit appere sup quo uelit accusat.for
mare. Item qꝛ si iste tex.põderetur ad hãc nouã ꝓductio

nem nō pēt artari nisi accusatione iam porrecta corā iu
dice cōpetenti et solenni inscriptione facta. vñ notabile dz
sic colligi q̄ instrumentū semel ꝓducū et i actis registra
tum quis nō cogit corā iudice. coram quo uentilat qō ite
rato ꝓducere. qz sufficit registratū nec etiā tenet corā iu
dice criminis ꝓducere nisi accusatione iā solēniter porrec
ta et inscriptione ad penā talionis facta. et tūc dz ꝓducī
totū et integrū. qz cū die et cōsule et ita intelligit glo. z ad
hoc allegat istū tex. insti. de inuti. stip. §. itē uerboꝝ. z it a
tenent etiā doc. lz glo. in. l. i. §. cuictiones. ff. de eden. distin
guit et nō bñ an uelit redarguere circa diem et cōsulez et
tūc edatur dies z cōsul. z nō alias. Quare aūt in cāu isto
de nouo ꝓducit z nō suffic. in actis registratū rñ. qz regi
stratū apud acta iudicis ciuilis cāe dz remanere. Jtez qz
in hac cā fidem nō faceret. et hoc ꝓbat notabiliter. l. ista
Jtez ut uidcāt rasure et cancellationes q̄ sunt in origina
li que nō apparent in registrato. Et sic habes hic q̄ de
domo aduersarii z inuiti recipiunt ꝓbationes istrumen
toꝝ ad fūdādā accusationem suā cōtra. l. qui accusare. §. ō
eden. Sed hoc iō qz illis utitur. lz in alio indicio. An autez
semp requiratur inscriptionū pagia prius q̄ cōpellat quis
exhibere instrumentū qō q̄s intendit redarguere ō falso.
Sētit h̄ bar. q̄ sic. lz gl. nihil dicat in dicto. §. edictōes. nec
in dicto. §. itē uerborum. quinimo forte ille gl. sentiūt q̄ ñ
z forte ñ male z h̄ ē spālē. quia alias ō hoc instrō fuerat
dubitatū et fides ei p testes imposita. ut patet in prin. hꝰ
l. ideo tanta solēnitas hic requirit et hoc ēt lz hic bal.
Trāseo ad gl. et op. q̄ iterato petens ꝓductionē instru
menti non debeat iurare cū suffic. primū sacramentū ca
lumnie generale ut i auc. de his q̄ ing. ad ap. §. fi. et. §. de
iur. ca. aut. hoc sacramētū. So. q̄ hec cā crimialis ē diuer
sa ab illa ciuili in q̄ iuramt. Op. ii q̄ reꝰ nō dz iurare se in
strumētū ñ bēre. sz actor q̄ dicit cūbre ut. l. actor. §. de ꝓba.
cū sy. So. q̄ h iō. qz ē p̄sūptio q̄ cā bēat. qz tpe lit. cō. ha
buit ut. §. ad exhi. l. non ignorabit z h i gl. Op. iii. q̄ non
sufficit ꝓbare q̄ pdidit p iuramentū sed ꝓbōnibus ma
nifestis ut. ī. de pig. ac. l. si creditor. So. ut i gl. q̄ ibi in cre
ditore qui tenetur de dolo lata culpa et leui et sic iure ac
tionis. h̄ in eo qui nullo iure erat obligatus sed iudicis
officio pōt cōpelli si habeat et non alit iō casū ꝓbat per
iuramentū. Oppo. iiii. ab extra q̄ ēt qñ agit cū nullo
iure obligato nō suffic. ꝓbari casū p iuramentū. ff. ō edē. l
si quis ex ar. §. fi. et. l. seq. in prin. so. ibi casus est cā petī
nis actoris. h̄ cā defensionis rei. Ex p̄dictis hēs paruaz
distinctionem cū queritur an actor uel reus dz ꝓbare ca
sū et quō. quia aut actor allegat casū p fundamento sue
petitionis et ipse debz illū ꝓbare. et aliter q̄ p sacramen
tū ut. d. §. fi. Aut reus allegat casū p sua defensione. z ie
ipse ꝓbare debet. sed alit et alit. qz si ex cōtractu uel qua
si tenet ipe dz ꝓbare alit q̄ p iuramētū. d. l. si creditor. si
aūt solū indic. officio tenebat. tūc suffi. ꝓbari p iuramētū
in forma hic posita p̄stitū. et h̄ qñ cōstat rē ad cū puentā
ubi aūt nō cōstaret rem aliquo tpe ad eū puentā esse t mā
liqua suspitio puentionis tūc suffic. iurare eū nō habere
ff. de eden. l. p̄tor. §. fzsi seruus. et h̄ no. qz faciūt ad. q. de
usurario uel ciuſ herede negante se codicē rationū brē cū
ab eo repetuntur usure. de quo uide p glo. in clemen. unī
ca de usuris. §. ceterū ubi glo. firmat q̄ nō suffic. solū iu
ramentū ꝓpter magnū p̄iudiciū. ubi aūt culpa fuisset cā
casus q̄s dz culpā ꝓbare dicā in. d. l. si creditor Op. v. cō
tra ultimā ptē. l. q̄ post sententiā que transiuit in rē iudi
catā possit queri de falsitate instrumēti. l. i. et. ii. ī si ex fal. i
stru. So. dupliciter ut in gl. fi. primo q̄ h̄ nō soli instrō iu
dex credidit sed etiā testib⁹. ibi soli instrō. hec nō est p̄ce
ta. qz testes z instrumentū simul p̄ñt redargui de falso si
cut qñ unū tantū ex eis interuenit. secō so. glo. q̄ ibi iō
quia prius ō hoc nō fuerat quesitū in casu nostro a pri.
de hoc fuit quesitū qñ instrumentum uel cartula dictata
suspecta fuit. qz et ipse approbauit illā p testes ut in prin.
huius. l. ōz et p ista so. fac. ff. de cōpen. l. q̄ si in diem. §. i.
Et cū ista so. pransiuit pe. Jsta so. nō vñ tuta. et hoc ex plu
ribus. primo q̄ si de illo incidēti nō fuisset plene cognitū
nō ꝓhiberet postea principaliter intētari ut. l. si iudex. ff.
de his qui sūt sui uel ali. iur. z. ff. de li. ag. l. si quis ex libe
ris. §. si uel parēs. Jtem quia si fuit plene cognitū nō ꝓ
hibetur postea principaliter intentari ad aliū effectū ut. ff
de cuic. l. uendicātem ut est in casu nostro. quia primo ad
effectū repellendi nō ad effectū de falso puniendi. et sic
primo ciuiliter excipiendo nō criminaliter accusando qō
uidet ꝓmitti sz̄m no. §. ad. l. acquil. l. ex morte. Jrē et maxi
me uidet debere audiri. si etiā testes q̄ coadiuuarēt instrz
uult pariter accusare de falso cū instrumento. qz de eorū
falsitate nō fuit cognitū. Quid igit dicēdū repio q̄ gl. in.
d. l. ex morte dat aliā so. vz q̄ de falso pōt queri pꝰ sentē
tiā ut criminalis pena iponat. sz ñ ut snia rescindat ut hic
hec pōt esse bona quo ad. q. quā gl. format in. d. l. ex mor
te ubi tz q̄ absolutoria lata in ciuili nō ipediat criminalē
accusationē inchoari. sed nō est bona ad cōtra. de. l. i. et. ii.
§. si ex fal. instru. Alii ut ia. de ar. dicūt q̄ si uult accusare
post sententiā nō ꝓhibet ut in cōtrario. sed tūc nō ē ps
aduersa cogenda ad exhibendū instrm alias ꝓductū ut
hic. Sz si accusat ante sniam latā uel post p appellationē
tñ uel alio remedio suspēsam pōt et cogendus est aduer
sarius instrm exhibere ut hic. et sic sz̄m eū quo ad prātez
accusādi nō est differētia. qz et ante sniam et post pōt. sz
in necessitate instrumenti exhibendi est dria. qz añ sniam
cōpellit nō postea. nisi sit suspensa. et hoc ultimū uult di
cere. l. ista sz̄m eū. Aliā so. dedit mar. ō sy. q̄ i pluribus uio
lat lrāz. unō de ea nō curo. Aliā so. dedit Nic. de ma. quā
seqt bal. vz āt uult redarguet ō falso ex sola ispectiōe scri
pture et sic ex ꝓbatione intrinseca ipsius scripture. puta
ex appenti uicio rasionis uel cāccellationis tūc locū habet
l. ista ut possit añ rem iudicatā nō post. Aut ex ꝓbatione
extrinseca et tūc possit ēt post rē iudicatā ut in. l. ꝓ cōtra.
allegata. Jsta so. est eadē cū illa ia. de ar. nisi q̄ uerba trās
mutātur. vñ so. p̄dictā approbo p qua faciunt illa ꝓba
que h̄ ponūtur in fi. dū dic. p huiusmodi uiā apertātur p
que dat intelligi q̄ aliū modū retractandi h̄. l. nō ꝓhibz
q̄ illū de quo. §. dixerat. Quero cū cy. utꝝ pendente
hac. q. falsi possit ciuilis. q. expediri. et dic. ipe q̄ nō si iter
litigantes ipsos mota est hec criminalis qō falsi ar. hui⁹
tex. ℣. q̄ si p̄dictū. Secus si cū teste uel tabellione et iō
in primo casu tpa statuti prefixa ad deteriationē cause nō
current iudici. cōo sic sz̄m Ricar. mal. ō quo plenius per
cy. ī. q̄ ac. nō po. l. i. Et ego latissime dixi. ī. de fal. l. si docu
eris. Quero de una q quā gl. hic tangit. et. §. e. l. ii. vz an
uolens agere de falso teneat prius accusare criminaliter
q̄ possit experiri ciuiliter. Et dixerūt quidā q̄ sic p. ll i gl.
allegatas. sed ueritas est in cōtra. qz eius est electio ut. l.
damus. ī. de fal. et ibi dixi. z in. l. una. ī qñ ci. act. p̄iu. cri.
et hoc qñ uult agere cōtra criminosū. Sinaūt ꝓpter cri
men uelit experiri cōtra terciū tūc distinguit. aut crimino
sus uiuit uel nō ut. l. i §. v. ca. fis. et dic ut ibi dixi. et ita te
net Ja. de are.

Plus ualere qō agitur q̄ qō simu
late cōcipitur. Rubrica

Cōtinua Rubricā ut in glo.

De contractibus.

Ueritas p̄uale scripture et simulatiōi. b. d.
Et dic. gl. q̄ h̄ ponitur cāus sūmarī⁹ ad oēs
ll. seq. iō p̄ illas p̄t hec. l. exēplificari. uel pone alia exēpla.

ut dicit glo. Op.de.l.si.j.ar.tu.So glo.q ibi speciale fauore minoꝝ et ꝓpter magnā solemnitatē que adhib. ē in inuētario ut ibi no. Op.ii.de.l.si alii.ff.de usuf.leg. So.q ibi ēt fallit ei hec fuit opi.Jo.Azo.z Bu. Sz roge. dixit q ibi non fallit.sed est rō.quia de mente testatoris aliter nō ꝓbatur.et iō in dubio ibi stam⁹ scripture.Istā tenuit ibi dy.qz si mens fuisset ibi ꝓbata staremus ei cū illa nō repugnaret significato uerbi cū uerbū fundi possit nedū ad plenā sed etiā ad nudā ꝓprietatē trahi fac.l. librorū.§.q nō cassius de le.iii. Op.iii.de.l.antique §.i j.ad uelle.So.q et ibi fallit quia stat omnino instrō sic solenni et confessionato.qz facili⁹ recedit a priuilegio q̃ a iure cōi ut ibi et ex hoc insurgit ibi quedā presūptio iur.z ō iur.cōtra quā nō admittitur ꝓbatio in cōtra.ut ibi no.iō dicere possumus q ibi iō.qz confessio cōsolidat q̃ actū excludendo priuilegiū. Op.iiii.de.l.res iudicata. ff.de re iud.dic.glo.ibi speciale ꝓpter auctoritatē rei iudicate et idē di.glo.in transac.et iureiurando qō ꝓ ueritate accipitur.ff.ō iur.iurādo.l.sz si possessori.§.itē si iurauero Sed attende q ibi nulla est simulatio.sed solū rei ūitas aliter se hz ut.l.si cū putarem.ff.fa.her.z isto respectu contradicūt huic.l.sed si ipse actus ꝓnūciat.transactiōis uel iuramenti fuisset fictus et simulatus a partibus tūc ueritas que alit se haberet si ꝓbarē ꝑualeret ut hic.Et ita etiam rn.ad.l.ingenuum.ff.de sta.ho.et ad ceteras sy in gl. alleg. Op.v.de.l.is qui putat.ff.de acqui.her.dic. gl.ibi speciale uel q ibi fallit. Tu dic melius q ibi opinio attenditur magis q̃ ueritas.qz ibi de aditione hereditatis que cōsistit in animo.l.si auia.j.de iur.deli.et.l.ꝓ herede §.i.ff.de ac her.Ideo animus et opi.ibi ꝑualet ueritati. Secus in his que in solo aio non cōsistūt.qz ueritas ꝑualz ut.ff.ō cri.expi.her.l.fi.et hic.uel hic ueritas ꝓcordat cū mō et opi.lz nō cū scriptura z simulat. Oppo.vi.de.l. si intra.j.de ñ nu.pe. rn.glo.q ibi fallit z b° operat cōsensus ꝑsumpt⁹ ex cursu tpis.uel ibi nulla est simulatio.sed quedā iuris ꝑsumptio cū aliud sit simulare aliud ob spē numerationis ꝓ fieri se recepisse ar.eius qō no.§ de cō. ob tur.ca.l.i. Op.vii.de.l.iiii.ff.de le.i.et de sup.leg.l labeo in fi.dic.glo.q ibi fallit . Dic melius q ibi nulla est simulatio. Item ibi non statur scripture nec ueritati et sic casus est ibi diuersus non aduersus. quare autem ibi neutri stetur est qz legitimū nō hz testatoris cōsensū ꝓpter discrepantiā et immutabilitatem nominū ut pz in d.l.quarta.Quero unus ex cōtrahentibus tantū simulat alter nō an pōt nō simulās facere actū ualē.dic aut.l.resistit actui etiaz nō simulato et non pōt ut.ff.de rn.nup.l.a diuo pio et ibi glo. aut nō resistit.z tūc pōt ar.l. elegāter in prin.ff.de dolo.et.l.iul.§.si quis colludente.ff.de actio. emp.Quero usqz ad qō tempus possit opponi exceptio simulat.quidā dicūt aut succedit loco nō numerate pecunie et tūc usqz ad tempus quo pōt opponi exceptio nō nu.pe.et nō ultra ar.l.si eū.§.qui iniuriarū.ff.si quis cau. et de hoc dicūt esse casū.§.de postu.l.sub spē.Aut cōperit ex alia cā et tūc pōt opponi ꝓpetuo.l.pure.§.fi.ff.de do. exc.Ego nescio uidere qñ succedat loco excep.nō nu.pe. cū aliud sit simulare aliud ob spē numerationis ꝓsteri ut dixi in.vi.cōrario.Nec ob.l.sub spē.qz ibi in multo cāu succedit loco nō nu.pe.ut ibi declarui.unde uidetur dicendū simpliciter q ꝓpetuo possit opponi. Quero an simulatio possit ꝓbari ꝑ testes.Et uidet q nō ꝑ.l. generaliter et qō ibi no.glo.j.de nō nu.pe.In cōtra.est gl.ordi. in.l.illicitas.§.ueritas.ff.de offi.p.z ꝓ ea facit regula.l.in exercēdis.§.ti.i.et quasi tex.ut in.l.si filii.j.de do.inter uirū et uxo.Dñs meus dicebat q si cōtractus fuit celebratus in scriptis nō pōt ꝓbari nisi ꝑ cōtrariā scripturā ut. d.l.generaliter cū glo.aut sine scriptis.et tūc ꝑ testes .et ita tenet lz cy.se ē inuoluat et qñ cōtract⁹ dicatur celebratus in scrip.dixi in l.cōtractus.§.ti.i.Attendendū tñ qz lz dixerim posse ꝓbari ꝑ testes nō nego quin qñqz leuius ꝓbetur.puta ꝑ ꝑsumptiones.ut dicā.j.e.l.emptione. Itē q dixi ꝓbari debere ꝑ cōtrariā scripturā qñ cōtractus ē celebratus in scriptis intelligo ab ipso cōtrahente. Aliter tio aūt de cuius ꝑiudicio tractaretur dico posse ꝓbari ꝑ testes et ꝑ legitimas ꝑsumptiones.qz factū cōtrahentiū ei ꝑiudicare nō hz.l.si unus.§.añ oia.ff.de pac.z.j.res inter alios ac ꝑ totū.Quero pone q statutū ꝓhibz contra publicū instrumentū opponi aliquā aliā exceptionē preter q̃ falsitat.solutionis et pcī an poterit opponi exceptio simulationis.Bar.ff.qō ni ant clā.l.i.§.i.dicit q non . quia instrumentū simulatū nō est falū sz in se uerū.lz ꝓtract⁹ i eo cōtct⁹ fu simulat⁹.z ꝓsequēs cū sit instrm publicū nō potest opponi exceptio simulationis obstante statuto lz duro.l.ꝓspexit.ff.qui et a qui. Bal.aūt ē latī⁹ dicit et sic queritur de simulatione a.l.presumpta.et illa pōt oppōi nō obstante statuto ut.j.de do.añ nup.auc.sz iā necesse. qz aliter eā ꝓbari nō expedit.Aut queritur de nō ꝑsumpta a iure et sic de ꝓbanda ab homie.et tūc aut obicitur contractui et non potest opponi .aut substantie instrumenti puta ipsi rogationi tabellionis z ꝑ cōsequens cōfectioni ipsius instrumenti.et tūc dicit ipse q pōt opponi. puta si dicat q notarius fuit simulate rogatus uel testes in eo scripti qz tūc ōz q instrumentū ñ ē instrm cū deficiat solēnitas instrumenti ut in auc.de tab.§.nos autem. Sz circa hoc ultimū uideamus duo.primū cū quo ista simulatio rogationis hz esse facta et qualiter.Et mihi apparz q cū ipso tabellione nō tantū inter ꝑtes z q dictū fuerit q nō intendūt q talis rogatio et instrumenti cōfectio uale at et aliquid ꝓbet szm qō est uidēdū et an statutū excludat oppositionē huius simulationis.Et uidet q sic quia de illis tribus exceptionibus dūtaxat a statuto pmissis duo cōcernūt immediate cōtractū.puta exceptionē solutōnis et pacti.tertia cōcernit imediate essentiā ipsius instrumenti.vz exceptio falsi.cū igitur de exceptionibus cōcernentibus essentiā instrumenti unaz tātū pmittat oēs alias uidetur excludere et ꝓhibere ar.l.cū ꝑtoz.ff.de iudi.i pri ci.nisi ꝓbaretur q statutū exceptionē falsi pmisit oppōi ea ratione qz instrumentū reddebat ipso iure nullū.quia tūc ꝓpter idēritatē rōnis quelibz simul esset pmissa. Nisi igitur ē ꝓbetur ego sto simpliciter cū bar.in hoc ultimo Et ꝑdictis adde q̃ scripsi i.l.ita pudoz.j.ad.l.iul.ō adul.

Lta

Simulatio allegata apud iudicē ē ꝓbanda b.d. No.simulat.fieri de ꝑsona ad ꝑsonā cōcoz.et exempla multa sūt in glo.Itē not. q̃ hoc uerbū acta est generale cōphendens actus extra iudiciarios ut hic in exemplis glo.z iudiciarios.ut in.l.acta et.l.se.ff.ō re iud.Et sic no.q etiā acta iudiciaria possūt dici simulata l.i.§.is quoqz ff.ō col.bo.

Optione

Hic cā fuit simulata in.l.ꝑce.fuit ꝑsona. gl. ponit exemplū tā in creditore nō fenerante sed fraudē faciente.l.cōmissorie et emptionem fingente ut nō reddita sibi pecunia ad tempus pignus sibi remaneat qō in pignorib⁹ ē reprobatū.ut.j.de l.cōmisso.ꝑ totū.q̃ ēt in fenerante sed uolēte lucrari fructus in fraudē usurarū et dic.hic bal.q nō min⁹ imo magis cōtractus redderet suspectus si in instrumento cēnt scripta hec uerba quā rē ūe uēdidit et tradidit et nō simulate nec in fraudē usurarū.z iducit qō no.gl.in.l.si qs sub cōditione.ff.de cōd.insti.qō no. Queritur glo.an cōtractus iste firmet iuramento.et dic.q non et bene. qz in eo non

.l.

consentiť uere ut.l.si.j.de non nu.pe.qd intellige qñ ē simulatus.secus si uerus sz in fraudez usurarū.puta si creditor dixit se patū mutuare sed uolebat q̃ petens faceret ei uenditionem certi p̃cii ꝓmittens ei illud post.x.an.eiō reuendere p eodem p̃cio.nam talis cōtractus iudicaī seneraticius szm odof.Et hoc qz originalis cā fuit mutui.z iō dic.bal.q̃ tūc iuramento est standū donec relaxetur ei p cp̃m ut extra de iur.iurā.c.i.Secus inquit ipse si originalis cā nō fuisset mutui.qz tūc ex solo pacto de reuendēdo non iudicaret ꝓtractus usurarius etiā si cū usurario celebratus esset.nā usurarii non sūt ꝓhibiti uerosi contractus celebrare et multotiens ueros incūt cōtractus.idem dixit Ja.de ar.et Ly.etiā si ꝓbaretur q̃ res ualeret plus q̃ ꝓuenit.nec ob.extra ō emp.et uen.x.ad nostrā.z extra de pig.c.illo nos.qz ibi erāt alia adminicula ad uiā aperiendam p̃sumptioni usurarū szm p̃dictos qd no.qz materia est quotidiana.Item no.si uendidi tibi fundum pro certo p̃cio.lz fundus ualeat plus q̃ uendiderim etiā cum hoc pacto q̃ reuearis mihi.j.certū terminū resilire nō p̃sumitur cōtractus usurarius.Quod aūt dixi in petitione relaxationis iuramenti quādo contract⁹ est uerus sed seneraticius hz locū in iurante uiuēte.eo aūt mortuo heredi eius nō est necessaria hec relaxatio qz uinculū spūale iuramenti finitū est morte ut p inno.in.c.ueritatis extra ō iur.iurā.z p io.an.in.c.si.extra de so.compe.li.vi in nouella.et dixi in auc.sacra.§.si aduer.uen.Quero an p tertium qui non contraxit de cuius trī p̃iudicio tractatur possit simulatio allegari.Dicendū est q̃ sic quinimo illā facilius ꝓbat q̃ ille qui contraxit nec p coniecturas e p̃sumptōnes ipse ꝓbat puta p cōtinuatā possessionē ut.j.de nali.l.iii.§.z q̃ de subcūda.z.ff.qui.mo.pig.uel ypo.sol.l.si cui.§.supuacuū.et ibi casus.fac.ēt.ff.de ac.ber.l.si is q̃ bonis in ultima carta.Et iō dix.bar.q̃ q̃ p⁹ uenditiōez possidet si ex tali uenditione alteri p̃iudicatur talis uenditio simulata pr̄ sumitur adiciēs hoc ꝓcedere ēt si uenditor cōstituit se nomine emptoris p̃cario possidere.qz ubi est p̃sumptio et suspitio fraudis ibi requirit traditio corporalis.l.i.§.de suff.et ita no.ipse in.l.post cōtractū.ff.ō don. Ipse aūt qui principaliter cōtraxit ex h.qz uenditor possidet simulat.nō ꝓbare cū emptori ad rem sibi tradēdā cōpetat actio ex empto.xxx.an.duratura ut.s.de consti.pe.l.ii.et sic ex possessione medii tēporis nō p̃sumit simulatio. h ēt tz h bal.et ita dz intelligi quod no.spe.in ti.de do.§.i.v̄.itez pone aliquis.iuxta h quero in casibus i q̃ bus p cōiecturas legales simulatio nō p̃sumitur p quot testes ꝓbetur.et uidet q̃ p tot numero quot exigūt ad reprobationem instrumenti de quorū numero uarie sūt opi.ut dixi.in.l.in exercendis.§.ii.i.Sed puto q̃ duo sufficiāt iuxta regulā ubi numer⁹.ff.de testi.a qua casus iste nō reperitur exceptus.Nec no.in.l.in exercendis bñt q̃d cōe cū casu isto.qz ibi instrumentū ipugnat ut falsū hic cōfitetur in se uerū sed de re simulata cōfectū.l.q̃uis z.l. seq.j.si quis alt.uel si. Ulterius quero an ex cōtractu simulato transferaī possessio.rñ.szm bar.in.l.emptor.ff.ō aq.plu.ar.aut qr̄ de illa que transfertur p cōstitutū z p̃cariū et illa nō trāsferī.qz cū simulator remaneat domin⁹ non tz precariū rei sue.l.nec pignus.ff.de reg.iur.Aut qr̄ de illa que transferī p naturalē traditionē.et tūc si anim⁹ fuit transferendi transfertur.lz causa transferendi sit nulla.ff.de ac.pos.l.i.§.si uir uxori. Si animus transferendi nō fuit tūc nō trāsfertur.In dubio animus nō p̃sumitur quia ex quo cōtractus est simulatus traditio ēt p̃sumitur simulata.ita dic.ipse Sed bal.dic q̃ ex qualitate facti p̃sumit animus.unde inquit ipse q̃ si ō possessione recessit et aliū in possessione dimisit q̃ animus p̃sumitur ar. ff de dolo.l.cū quis.§.de cōtraben.emp.l.fistulas.§.i.

Secus si i rei ueritate nō discessit ō possessione. fac.ff.de ali. iud mu.ca.fa.l.itē si res.§.fi.et.l.seq.hec placēt michi ubi ꝑcus sit simulatus et cā.secus ubi cā tantū sit simulata z nō ꝑcus qd est qñ unā causā fingunt p alia quā uere intendūt qz tūc ex cā uera dico possessionē trāsferri et nō tantū possessionē sed etiam dominiū si cā uera trāslationē dñii req̃rit.qz illa est inspicienda ut hic et.l.si ex pretio.s.si cer.pe.Ultimo quero si pena sit adiecta contractui simulato an cōmittatur si cōtrafit.dic q̃ nō qz cōtractus simulatus est nullus ipso iure ꝓpter defectū consensus ergo ꝛc.l.nō dubiū.s.de leg.z p hoc fac.qd ō iuramento h no.glo.

J quis

Persona que uere cōtraxit attendit nō que simulate fingitur.b.d. Op.q̃ h̄ sit supflua pr̄.l.ii.§.e.So.ut in glo.

J falsum

Subscribens se instrumento qd nō legit putās cōtinere id qd mandauit uel qd sibi psuasū extitit cū aliud cōtineat sibi nō p̃iudicat.b.dic. No.q̃ erronea subscriptio nō ualidat actū.Item no.q̃ aliud est simulatū aliud falsū.falsū.n.ē p̃ uel p̃ter intentiōz Simulatū szm intentionē ficta lz nō uera ut in.l.p̃cedenti iō ibi uerū p̃ualet hic neutrū tz.Item no.q̃ homines cauti ñ debēt se subscribere nisi pr⁹ qd añ scriptū est legāt Item no.q̃ lectio scripture remouet erroē.iō post q̃ notarius scripsit dicta testiū bene fac.si eis qd scripsit legit et eis daret itelligere ut omnem erroēm remoueret.

De commodato Rubrica.

A quidem

Primo quoddā dicrū scōz naturā cōtract⁹ pmittit.scdo casū quesitū szm naturā cōuentionis decidit.scda ibi sed cū is. Cōmodatarius nō tenetur de casu fortuito nisi se astrixerit pacto.b.d.no.q̃ in cōtractibus q̃dā sūt de eorū natura quedam de ipsorū accidentia.De natura sūt oia que ex uirtute ꝓpria ipsius contractus ꝓducūtur ut.ff.de pac.l.si unus.§.pactus v̄.qd i spē z.ff.de ꝑben.em.l.pacta quē ta.De accidentia sūt que accidentaliter contingūt qd euenit qñq3 pacto ut h.qñq3 culpa ut h in gl.ii.qñq3 ex mora.ff.ō ac.emp.l.rō.§.fi. Item no. h ꝓbari uulgare mechanicoz dicentiū pacto rūpe legē cōcor.ff.depo.l.i.§.si cōuenerit.Item no.q̃ icursus hostiū uis maior censet z casus fortuitus lz locus ēt sit hostilis.Item no.ex tex.in si. q̃ ꝓmittēs indēnitatē uel de conseruando quē indēnez uidet ꝓmittere dānū cōtingens ēt p casuz quod est summe notādū.et idez ecōtra nā utrūq3 hic ꝓbat.Cōtra primā pte.l.q̃ absq3 pacto cōmodatari⁹ tenet de casu ut.ff. e.l.si ut, certo.§.qd uez z.§.sz interdū.So.q̃ si et culpa sit cā casus tūc tenetur ut in cōtra,alias nō tenetur ut hic et dic.glo.ii.Op.tūc fortius q̃ in casu nostro qui bouez recepit dz teneri de incursu hostiū etiam.si non fuit pactū factū.qz si ira ista inuenatur apparebit inuenti q̃ tpe cōmodati de incursu hostiū poterat suspicari ergo recipiens cōmodatū tenet de incursu hostiū:qz rē duxit ad locū in quo cursus hostiū poterat suspicari.unde uidet obstare.ff.e.l.in rebus.§.alioquin. So.q̃ si bos fuisz ei cōmodatus ut teneret ab intra uel ab extra in certo loco in quo non erat tūc suspitio ꝓcedit contra.sed hic cōmodatus fuit bos ut cū eo araret uel quadrigā duceret i loco de icursu hostiū suspecto.Ideo necessariū fuit pcūm

cũ sine pacto non teneretur vt in.e.l.in rebus.§.illud ãt Oppo.iii.q̃ vbi pactũ nõ interuenit nec etiã culpa fuit cã casus nihilominus teneat de cãu ar.ff.depo.l.si maxima in fi.et de ac.emp.l.rõ.§.fi.et de uer.ob.si ex legati cã So.q̃ illud uerũ si fuisset in mora restituendi.q̃ tũc mora trahit ad se piculũ casus vt dcis.ll.et l.quod te.ff.si cer. pe.esto q̃ nihil p̃dictorũ interuenit. h̃ ergo loquit̃ etiaz q̃ in mora non fuit.Oppo.iiii.q̃ etiã neutro horũ interueniente piculũ spectet ad cõmodatariũ vt.ff.e.l.si vt certe §.nũc uidendũ ver.et si forte.So.aut res cõmodata fuerat cõmodatario extimata et ꝓcedit cõtra aut inextimata ẽt hz locũ hec.l.in prin.sõm azo.in ꝓtrario.Et ex his hẽt quatuor limitationes ad h̃ prin.sed q̃ hec ultima nõ ẽ p forte expedita tõ eã reuoco in dubiũ. Quero igit̃ primo q̃ res cõmodata est tradita extimata quid extimatõ operatur.cui rñ.primo ponendo casus indubitatos.q̃ aut cõmodatũ est factũ gratia cõmodantis vt in hoc exẽplo q̃ maritus commodat iocalia ꝛ ornamẽta uxori vt sibi pulchra uideat uel magis ornata uadat ad nuptias. tũc uxor tenetur ex natura contractus ex solo dolo ꝛ lata culpa tũc extimatio operatur vt tũc teneatur ẽt ex culpa leui et leuissima et ñ de periculo casus fortuiti nisi culpa sit ei⁹ cã.Aut commodatũ factũ est grã utriusqz q̃ est q̃ñ soci⁹ ꝓmodat socio uasa argentea vt habeat ea in communio ab ambobus communit̃ facto quo casu uenit culpa leuis et non leuissima.tũc extimatio operatur vt de leuissima teneat̃ et p consequẽs de piculo ꝓpter quãcũqz culpã ꝓueniente non si sine aliqua culpa ꝓueniat.Et his casib⁹ discordia non fuit inter glo.vt no.glo.ff.e.l. si vt certo .§. nunc uidendũ ỷ.et si forte.et p his allegatur.ff.de neg. ge.l.litis.§.si pecunie et de exer.l.i.in fi.Sed interdũ cõmodatũ fit grã cõmodatarii tantũ.tũc quia ex natura cõtractus uenit leuissima culpa vt dic.§.nũc uidendũ. Dix. Azo q̃ extimatio facit teneri ỏ casu vt pactũ extimatiõis aliquid operetur q̃ facere dz vt.l.si q̃ñ de le.i. Sz cy.hic et alii doc.dicũt q̃ Jo.tenuit cõtra.et ita dicũt p cũ notari in.l.i.ff.ỏ exerci.act.Sed mihi habet̃ q̃ illa glo.hoc non dicat.sed quicquid sit de glo.illa q̃ diuersiõde uidetur videamus de ueritate q̃ñis.Et in ea q̃dã glo.distinxerunt aut facta est extimatio vt faciat emptionẽ.et tũc tenet̃ ỏ piculo.q̃ ãmõ tenetur ad quãtitatẽ que pire nõ põt vt l.in cendiũ.§.si cer.pe.Aut vt solũ uideat̃ deterioratio rei. et tũc nõ teneatur ỏ casu nisi culpa p̃cesserit.Aut dubitatur ꝛ tunc uenditio p̃sumit̃ ar.ff.loc.l.cũ fundus et.l.quero.§ fi.ꝛ ar.eius quod no.glo.in.l.si inter.j.de iur.do.Ista distinctio in hoc ultimo membro nõ est uera in casu nr̃o ꝓmodati de cui⁹ natura nõ est dominiũ transire sed ecõtra vt.ff.e.l.rei cõmodati.nec etiã in locato.ff.loca .l.nõ solet. Ex quo sequitur q̃ in dubio extimatio nõ facit empt. vt ꝓbat tex.ad hoc no.ff.de cõtraben.emp.l.pe.§.fi.Quod cõfirmo rõne.nã cõmodatũ datur ad certũ usũ et ita non eius cõmodatur vt cõmodatarius sup eo uadat ad certũ locũ.lz ergo extimetur cõmodator m̃ uult equũ nõ deteriorat̃ sibi restitui igitur extimatio non facit emptionẽ quia tũc nõ equus sed pecunia esset restituenda et m̃ pecunia extimationis nõ fuit ad hũc usũ cõmodata.nec etiam ad hũc usũ cõmodari potuit vt.l.iii.§.fi.ꝛ.l.se.ff.e. Nõ ergo est dicendũ q̃ extimatio a prin.faciat emptionẽ.sicus in dote de cuius natura ẽ dominiũ trãsire et que p̃t a prin.in pecunia cõstitui.et ita loquitur glo.in.l.si inter. j.de iur.do. ỏ qua ibi latius dicã.Et secus q̃ñ res uendẽda datur extimata ita q̃ de nomine cõtractus dubitatur quia tũc distinguendũ est vt.l.i.in fi.ff.de exer.act.et vt i l.si gratuitã.§.i.ff.de p̃scrip.ỷ.nã ꝓcipat talis cõuentõ cũ ꝓtractu inoiato de cuius natura est vt dominiũ transeat q̃ nõ est in casu nr̃o.Et rõ diuersitatis est q̃ in casu nr̃o et sy.interꝓtatio vt fit emptio tendit ad destructionẽ spẽ et nature cõtractus cõmodati cõtra intentionẽ cõtrahẽtiũ in casu dotali et si.secus Jdeo in illis casibus talis interpretatio admittitur non in nostro.l.in ambigua.et.l. beni guius.ff.de legi.cõiuncta.l.non ois i prin.ff.si cer.pe.

Dicendũ est ergo ad questionẽ q̃ q̃ñ cõmodatũ non fit grã cõmodatarii tantũ.tũc pactũ extimationis facit eũ teneri de culpa de qua prius ñ tenebatur et nõ de casu fortuito ar.l.litis.§.si pecunie.ff.de neg.ge.et.l.cũ duobus.§. damna.ff.p̃ soc.Sed q̃ñ fit cã cõmodatarii tantũ.tũc q̃ cõmodatarius de culpa tenetur ex natura cõtractus pactũ extimationis vt aliquid operatur fac.cum teneri de omni piculo et casu.vt.d.ỷ.ꝛ si forte.Et sic opi.azo.uera quaz communiter doc.sequũtur.Ad.l.cũ fundus et l. quero in fi.ff.loc.respõdent vt dicã statim in.q.de roncino locato. Ego ẽt istã opi.seqnor.sz cũ limitatiõe vz vt ỏ casu teneat̃ nisi codẽ mõ fuisset res peritura si cõmodata non fuisset nam cõmodatarii tũc q̃ñ tradita est res extimata dico ỏ casu teneri q̃ñ cõmodatũ est illius causa uel occasio ꝛ ñ aliter.Jdeo si res perit uicio eius ꝓprio dico eum nõ teneri.puta si equus cõmodatus uel bos erat ab intra infectus.q̃ pulmonẽ infectũ habeat ꝓpter q̃ ỏ cecidit mortuus.Et p̃ ista limitatione que est multũ equa fac.primo q̃ in obligationibus rẽ restitui vt est ista distinguitur q̃ñ qz eodẽ modo vt.l.si plures in fi.ff. depo.secũdo q̃ hec tacita cõuentio vt de casu ꝛ periculo teneat̃ fit vt cõmodator cõseruetur sine damno rei sue quã ꝓmodatario liberaliter tradidit et sic de damno euenient̃ ꝓpter cõmodatum intelligitur nõ de dãno ex naturali uicio rei cõtingẽte.Ex p̃dictis deciditur q̃ de rõcino locato et p locatorẽ extimato cõductori vt extimatio nõ faciat cõductorẽ teneri de casu fortuito.nam cũ in locatione non uenial culpa leuissima.nũc ꝓpter extimationẽ de ea tenebit̃ et nõ ỏ casu vt dix.i ꝓmodato ꝛ p.ll.ibi alle.Et ita se hz cõis opio vt h̃ p cy.et Ja.bu.et bar.in.d.l.si vt certo .§.nũc uidendũ Nõ ob.l.iii.et.l. quero in fi.ff.loc.q̃ ille nõ loquũtur in re principaliter locata sz in accessoria vt instrõ fũdi vt ibi notat glo.que specialiter locata nõ est ĩõ extimatio in eo facemptionem.q̃ tũc emptio ñ p̃dic.contractui locationis qui non ẽ ĩõo glo.ibi notabiliter dic.secus esse si in eo locatio facta esset ad annũ.Jtez res extimata non traditur in ministeriũ agri sed in simplicẽ libertatẽ habendi.ideo emere dz et ad eũ periculũ spectare.l.necessario.ff.de pi.et cõ.rei uen. Et ex hoc deciditur alia questio q̃ si quis tradit colono suo boues extimatos vt cũ eis laboret i agro ipsius non euenient casus fortuitus.q̃ plenũ usum et possessionẽ non habuit sed in misteriũ agri recepit et tãto fortius si ei locasset.secus si in plenã libertatẽ habendi ei tradidisset vt.d.l.cũ fundus.ff.loc. Quero nũc circa secũdam ꝓtem huius.l.Commodasti mihi bonẽ et inextimatũ cum pacto q̃ ad me spectet omne periculũ cuiuslibet casus fortuiti q̃ postea apud me perit absqz aliqua mea culpa uel uicio.unde dubitatur an ex illo pacto ego possũ ꝓuenire.Et q̃ in hac.q.uariarũt glo.antiqui ꝛ doc.moderni ĩõo oim opi.recitabo.Et prima opi.fuit Mar. qui dix.me teneri vt hec hãtur ff.si quis cau.i.l.sz et si quis.§ quesitũ et indux. Mar.primo q̃ tantũ dz operari genus quantũ dinumeratio specierũ.vt.j.ỏ p̃scrip.xxx an.l.oẽs cũ sy.sz szm oẽs ỏ speciebus casuũ fortuitorũ singularit̃ numeratorũ tenetur ergo ꝛc.secõdo q̃ speciale est in questionibus iudicialibus vt generalis renũciatio non teneat vt.d.§.quesitũ.ergo in ꝓtũ erit ius commũe in ꝓtibus ar.ff.ỏ legi.l.ius singulare.et ad municip.l.i.in fi.et maxie quia in iudicis potest esse ratio.q̃ illa reddũtur in inoitũ l.inter stipulantẽ.§.i.ff.de ver.ob.Contractus aũt nolũtarie celebrantur.l.i.ff.de pac.tertio p regulã q̃ unusq̃sq̃

potest p pactū ꝑiudicare sibi in iure futuro.l.i.C. de pac.
et.l.si quis in conscribendo.et.ff.de pac.l.pactū iter legatariū.quarto ꝓ eo faciūt.ll.expsse v3.ff.de pac.l.iurisgentium.§.tam si quis et.ff.commo.l.si ut certo.§.nūc uidēdū.z.ff.mā.l.et aristoni.et.ff.loc.l.si q̄s fūdū.et in qualibz earū vr̄ casꝰ lz glo.in q̄libz nitat rnderc.scōa opi.fuit io.et az.q̄ dixe.dinumerationēz casuū fore necessariā et generalē. non sufficere et mori fuerūt.quia sic est in iudiciis ergo et in contractibus uel pariter uel multo magis. Pariter qz in iudiciis quasi contrahitur.ff.de pec.l.iii.§.idē scribit.
Multo magis quia iudicia nituntur maiori auctoritate qz partiū et iudicis.hinc est q̄ simplex renunciatio iuris futuri facta in iudicio ꝑiudicat que extra iudiciū facta nō nocet ut.ff.qui.ap.non li.l.i.§.si quis ꝓfessus .et.ff.de ac. heredi.l.in plurīū.et no.in.l.i.ff.de cu.bo.da.secūdo ꝓbauerūt alia ratione v3 qz casus fortuiti sūt inexcogitabiles et insinuti ideo uoluit.l.eos numerari et exprimi ne quis sub inuolucro uerborū reperiatur obligatus ultra mēcz et cogitatū ar.ff de transf.l.qui cū tutoribus.cū possit cāus euenire cui quis non fuisset renunciatorus in spē.Tertio inducūt.l.istā que notanter in spē de casu incursionis hostiz loquitur et.ꝗ. depo.l.i.ibi si nō aliter specialiter conuenit ꝛc.ꝓ quod datur intelligi q̄ dinumeratio seu specificatio casuuz est necessaria.ff.de mi.l.illud.§.si talis et.ff. de ꝰ ꝓcura.l.pomp.scribit in prin.z in concor.ibi positis ī glo.ꝓ hoc etiā glo.facit.ff.de contraben.emp.l.fistulas.§ frumenta.Ad.ll.in contra.inductas rn. altero de duobus modis v3 uel q̄ intelligant ut teneat de omni piculo scz ex culpa ꝓueniente uel restringant quādo expssi fuerūt casus occurrentes.Ad rationes contrarias non expedit respondere.qz sūt sublate ꝑ rationes ꝓ hac ꝑte factas
Tertia fuit opi.bul.q̄ distinx.aut pactū fuit generale tantū sine aliqua specificatione casuū.et tūc non ualet nisi ut dix.io.aut specificati et dinumerati sūt aliq̄ casꝰ et postea adiecta est clausula general z tūc ualz clausula generalis ꝓpter specificatiōz ꝑcedētē ꝑ quā clarior reddit paciscēs ō intellectu generis q̄ si specificatio aliq̄ rn̄ ꝑcessisset. Sic z ꝓal suffic.pꝰ specificat.clausulā generalē apponi ut ff.ad l.acquil.l.si seruus seruū.§.inquit lex.Et hāc dic. glo.usu approbari et cā tz dy.de reg.iur.extra in.c. contractus li. vi.Sed ia.de ra.et pe.cū multis modernis non uidet tuta.quia si dinumeratio casuuz est necessaria ut.s.est probatū ꝑ Jo.sequitur q̄ lz in specificatis teneat pactum in aliis sub clausula generali contentis non dz tenere quia sic debet esse uiciosa clausula illa respectu sui sicut si sola generalis cōuentio intercessisset cū non essent in clausula rationes que habent locū qn̄ cōuentio tota est generalis ar.l.que de tota.ff.de rei uen.nō ob.§.inquit lex quia loq̄tur in materia in qua specialiꝗ dinumeratio nō ē necessaria Quarta fuit opi.glo.lz tradita sit ꝑ modū.q. noue in d.§.quesitū que dic.aut cōuentio fuit generalissima de suscipiendo omne piculū in se aut nō fuit generalissia sz generalis qz ō casu fortuito aliē casibus nō enumeratis. Primo casu aut szm naturā cōtractus nō ueniebat leuissima culpa et tunc ratione pacti uenit et nō casus fortuitꝰ qz suffic.pactū posse opari in culpa.Aut szm naturā ꝓtractus ueniebat etiā leuissima culpa.et tūc ut pactū aliquid operat dicendū est casū fortuitū uenire et in eo tenere.secundo casu qn̄ de cāu fortuito fecit mentionē.tūc dix.gl. etiā ualere ne pactū reperiatur inane ar.l.si qn̄ de le.i.Et hec est opi.gl.quā si bene pōderes apparebit tibi Accur. tenēt opi.Bar.sed refert cy.q̄ ꝑdicti ia.et pe.dixerūt q̄ hec opi.nō est digna recitatione qz l.nō ꝓbatur et ē cōtra rationes et.ll.ꝑ io.inductas.sed male considerauerunt ut ꝗ.patebit ubi hāc ꝑte tenebo.ꝓ uera.quinta fuit opi.odo. q̄ substinx.opi.bul.dicēs q̄ ubi sola fuit cōuentio generalis tūc nō ualeat ut dix. Job.Azo.Ja.z bul.ubi ꝯo aliq̄ casꝰ fūt specificati et secuta sit clausula generalis tūc ualz i specificatis. In cēteris āt sub clausula generali distinguit aut stetit ꝑ suscipientē periculū quominus specificarēt cū aduersarius specificare uellet et tūc ꝓ specificante habeant et ꝑiudicet clausula ar.ff.de cond.et demo.l.iur.ciuili et.ꝗ.de insti.z substi.l.i.et quia h tacite vr̄ inter eos actuz ergo ꝛc.ut l.cū quid.ff.si cer.pe.aut ꝑ suscipientē piculum nō stetit.qz nō plures enumerauit cōmodatoz uel locatō nec plures fuit enumeratꝰ tūc clausula generalis nō ualebit. Ista subdiuisio nō placet ꝑdictis ia.z pe. qz exquo nō cōstat in prio casu ō casibꝰ quos cōmodatoz l locatō erat dinumeratꝰ nō pōt dici q̄ sūt illi quos fuisset specificaturus et sic ratione incertitudinis nō habent ꝓ expressis.sed uiciatur clausula ut.l.duo sunt tieli.ff.de testa. tu.z sic omnibꝰ aliis opi.reiectis ꝑdicti ia.et pe. tenebāt simpliciter ꝓ uera opi.io.et ita secutus fuit Cy.quā nota. sexta opi.fuit Bul.ō cu.q̄ dix.q̄ ubi sola fuit ꝓuentio generalis in nullo ꝑiudicet.sed ubi aliqui sūt specificati et secuta ē clausula generalis tūc clausula ꝑiudicat in oibus similibus. quia paribus uel minoribus expressis nō in maioribus et dissimilibus.qz de illis nō uidetur cogitatū et quia clausula generalis alias restringit ad similia specificat.ff.de ui.tri.et ole.leg.l.fi.§.cui dulcia uina et ō pen. le.l.nā q̄ ad fi.z qz spēs ꝑcedētes scōm se declarant genus sequēs.ff.de le.i.l.si seruus plurīū in fi.z de fun.inst. l.quesitū.§.idē respōdit.et ꝓ hoc etiā fac.qz dictio aliis in clausula apposita est similiū iplicatiua ut no.in.l.si fugitiui.ꝗ.de ser.fug.et est casus in.l.plures apochis.§.de fi.instru.Et hanc opi.sequebat.d.meus in scolis.et in examie et multi alii moderni et dicūt cā ꝓbari in cle.nō pōt ex. de ꝓcur.ubi suffic.in mandato ꝓcuratori facto aliquos casus ō his i q̄bꝰ reqrit spēale mādatū enumerari z eis clausulā generalez annectere ut clausula trahatur ad pares uel minores nō ad graniores.his opi.sic recitatis tremesco eligere.sed qz ꝓpter mādatū mihi a matre nra factū de quo i exordio cogor eligere. Ideo eligēdo dico q̄ ista opi.Bul.apparet mihi uera in cōuentionibus iudicialibus de quibus loquit.§.quesitū ubi dico fore casū.iōo pōdera q̄ primo dic.conuēctionē generalē nō ualere.postea aduersādo dic.Sed ego puto cōuentionē istā ita ualere si specialiter cāe exceptionū expresse sūt.unde pōdera aduersatiuā sed ego.Ite ꝓnomē istam et sic de generali loquit de qua ꝑdixerat.Item pondero q̄ respōdet cōditionaliter si cause ꝛc.unde rex.ille uult q̄ generalis conuētio ualeat si aliq̄ cause exceptionū expsse sūt uerūtn̄ lz ibi dicatur ualere tn̄ dz restringi in casibus similibus expressis p.ll.et iura.§.alle. In cōtractibus aūt uolo q̄ pōderes bene istā lram.quia si bene pōderatur appebit subtiliter intēti q̄ ꝑ mēte bꝰ.l.decidit ista.q. Ideo cōsidera q̄ hec.l.uult q̄ ꝓmodatoz q̄ paciscit de casu fortuito nō paciscat nisi ut seꝓseruet sine dāno qd sibi euenire posset oc casiōe cōmodati ut ꝓbatur h in fi.Et hoc pactū maxima bz equitatem fundatā sup regula szm naturā.ff.de reg.iu. et.ff.de iur.iurā.l.cū q.et.ꝗ.de fur.l.manifestissimꝰ.§.sz cū in seōa.Nō ē ergo iniquū ut si pactꝰ ē generalit q̄ teneatur cōmodatarius ō oi piculo ut h cōuentio sciat cū teneri de omni culpa si prius de omni nō tenebat.et si prius de omni culpa tenebatur ut pactū aliquid operet teneat de casu fortuito ut dix.glo.ac.et q̄ h habeamus necesse dicere ego ꝓbo ꝑ dicta in ꝑce.q.nā szm omnes ubi res est tradita extimata cōmodatario ipse tenetur de omni piculo si prius ueniebat leuissima culpa ut.ff.c.l.si ut certo §.nūc uidendū.ꝗ.et si forte.Ex quo infertur necessario q̄ si extimatio ex qua resultat tacita conuentio ut teneat de omni piculo hoc oparet fortius expressa cōuentio.z hnic

rationi non pōt rēsponderi. Et ex hoc infer̄ q̄ ubi expres
sam mentionem fac. de casu fortuito licet generaliter lo
quēdo q̄ tenet cōuentio & p̄iudicat in omnibus ēt si pri
us de omni culpa nō tenebatur. q̄ pactū restringi nō pt
ad culpā tantū salua rōne rectī sermonis ac etiā q̄ certi
sumus de mente et uerbis iō ad cōtecturas alias non re
curritur. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver. ob. ac etiā uerba
contra p̄ferentē interp̄tantur ut. l. uetteribus. ff. de pact. et
sic opi. glo. nr̄e uidetur ex toto uera et uidetur clare p̄ba
ri. s. de neg. ge. l. negotiū et. j. ti. i. l. que fortuitis et in. l. i. j.
dpo. que sm p̄dicta debet intelligi et. ff. de pac. l. iurisgen
tium. §. item si quis et. ff. man. l. aristoni. In quarū nulla
dicitur debere deueniri ad singularem dinumerat. & hoc i
telligo q̄ damnū cōtingit occasione cōmodati ut in alia
limitatione ad p̄ūā. q. dixi. Sed rūc quero cur in iudi
ciis nō ualet generalis cōuentio et in cōtractibus sic. Re
spōdent q̄dā q̄ iudicia reddūtur in inuitū. sed glo. eā re
probat p. l. i. ff. quod me. cau. p̄terea cadē rōne deberz spe
cialis dinumeratio inualidari qd̄ est falsū. Bart. ꝟo dixit.
q̄ stipulationes pretorie et iudiciales dbēt sm equitatē
et mentē p̄tōris iudicari qui nō patitur quē decipi sub in
uolucro uerborū ut. ff. de transf. l. q̄ cū tutoribus. Sed con
uentionales iudicant̄ sm mentem cōtrahentiū qui uolu
erūt de omnibus teneri et omnibus esse renunciatū ut.
ff. de transf. l. cū acquiliana et de uer. ob. l. in cōuentionali
bus. Ego addo aliā rationē ꝟz q̄ in cōtractibus ius et e
quitas dictāt cōuentionē ualere. q̄ fit uel interponit pro
pter cōseruationē indēnitatis rei sue et ꝓpter cōmodum
rei qd̄ fac. paciscēti que cōuentio si nō interuenisset et res
casu perempta esset dānū sibi dñs uel quasi haberet. Sz
in iudiciis equitas dictat totū cōtra. q̄ lz ad iudiciū nō ue
niat reus casu impeditus actor in re uel act. sua damnuz
nō patit̄. et si patiur quia actio esset p̄scripta daretur sibi
restitutio ut reponeretur in pristinū statum ar. ff. de eo p
qu. fa. l. fi. ꝟ. plane. Quero quid si in cōtractibus ē fcā
dinumeratio aliquoz casuū et adiecta clausula generalis
an clausula extēdet̄ ad omnes etiā grauiores specificat.
Et uidetur q̄ sic quia et si nulla dinumeratio facta eēt de
omnibus teneretur ut in p̄ce. dixi. sed in iudiciis secus iō
in illis dixi eum nō teneri de grauioribus. In op. fac. q̄
pp dinumerationē aliquorū uidetur recessisse a generali
tate et clausula dz restringi ad similia specificatis p ratio
nes quas allegauī. §. in ꝟi. op. Cautela est ut in clausula
adici faciat dū dic. & cuiuscūqz alterius casus fortuiti tam
minoris q̄ etiā maioris uel grauioris. Quero quid si
in casu quo cōuentio uel renunciatio generalis nōtz iu-
ramentū interuenit. Glo. i auc. sacra. §. si aduer. uen. tenet
q̄ nō ualidatur. idē tz ꝟ cy. q̄ in nō cogitatis deest cōsen
sus et iō iuramentū in eis nō opatur. In contra. fac. ff. de
leg. ii. l. cū pr̄. §. filius matrē. ubi iuramentū bz uim specia
lis dispōnis. et sic opari dz in cāu nr̄o ac si singularit̄ ca
sus fuisset enumerati. Sed q̄ iuramentū bz uim dispōnis
specialis i eo in quo cōsentit̄ nō in aliis. Et idō Ly. no
tāter dixit in nō cogitatis. q. d. q̄ in cogitatis bene opare
tur. & p̄cedūt hec ēt ꝟ iur can. Ex his appet mō hāc mate
riā plenarie expeditā esse. Ultimo destruo totā istā ma
teriā. q̄ cū casibus fortuitis null⁹ p̄uidere possit ut. j. ti.
ii. l. que fortuitis. & j. de p̄scrip. xxx. an. l. si. & ff. de admi. re.
ad ci. pti. l. ii. §. si eo. sequitur q̄ talis p̄missio seu renūcia
tio uidetur facta de impossibili & sic nō dz ualere tā i spe
ciali q̄ in generali ut. ff. de ver. ob. l. ipossibilis. et. ff. ꝟ re.
iur. l. ipossibiliū. Sed q̄ cōtra. p̄cedit i ipossibilii i se & me
re. sz cū cāus fortuiti euenīt cōtingēt & n̄ necessario seqt̄
q̄ eoz p̄uisio & euitatio ē i se possibilis. sed ꝓpter defec
tū nr̄e cognitionis resistere nō ualemus. yī magis ē diffi
cultas q̄ impossibilitas. q̄ difficultas p̄prie respicit p̄so
nā. Impossibilitas ꝟo rē sm guil. de cu.

Am cum

Primo rōnem p̄mittit. secō decisionē questi
ti annectit. secōa ibi cōsequēs. Cōmodatoz ō
bet p̄bare usū finitū ad quē cōmodauit. b.
dic. sm unā lec. Vel sic deducēs certā spēz cōtractus i iu
dicio dz illā p̄bare si negat̄. b. d. sm aliā lec. No. q̄ cōmo
datū requirit certū usū et tpe limitatū saltē tacite alias ū
est cōmodatū. Op. q̄ nō actor sed reus p̄bet q̄ affirmat
ad certū tempus ancillā sibi cōmodatā esse ut. l. ei q̄. ff. de
p̄ba. Sed q̄ huius timore due sūt lec. in glo. una q̄ actor
et reus cōfitebātur cōtractū cōmodati & ēt usū ad quē an
cilla fuerat cōmodata. q̄ ad lanificiū. sz erant discordes
in tpe. q̄ actor dicebat q̄ p certo tpe puta p. v. diebus.
Reus dicebat q̄ simpliciter p lanificō et sic donec tota la
na fuerit expedita. Actor igit̄ p̄bat de tpe q̄ cōtra eū est
p̄sumptio q̄ usqz ad finē ministerii cōmodauerit. l. conti
nuus. §. cū ita. ff. de uer. ob. qd̄ no. et sic no. q̄ cōmodatū
nō reuocatur'ante usū finitū. Vel secō reus dicebat sibi do
natā actor cōmodatā. unde actor dz p̄bare id qd̄ ē cā sue
intentionis. l. q̄ accusare. s. de eden. Contra hanc so. repli
cat glo. de. l. siue possideris. s. de p̄ba. ubi q̄ ātea erat do
minus & nūc p̄sumit̄. Ité q̄ donatio nō p̄sumit̄ ut. l. cum
de indebito. §. fi. ff. de p̄ba. Sed q̄ nec ꝟ donatio allega
ta p̄sumit̄. sz q̄ cōtractus p actorē allegatus negat̄ iō dz
q̄ p eū p̄bet̄ nec dñium ꝟ deducitur i iudicio et sic non
ob. l. siū possidetis ut in glo. Ex qua no. q̄ si actor agert̄
rei uendi. et reus exciperet tu mihi donasti q̄ reus fateri
dr̄ intentionē actoris. unde nisi donationē p̄bet cōdēna
bitur actori. et ꝟ uult ista glo. Querit gl. an cōmodatarius
possit actori agenti cōmodati refricare qōnez dominii. et
dic. et bñ q̄ nō ut. ff. e. l. ita si fur. Sed uide generalius qd̄
scripsi in. l. non bñ. s. si cer. pe. Querit Ly. in quo differt
cōmodatū a p̄cario. & rñdz ipse sm doc. q̄ cōmodatum
fit ad certū usū tpe determinatū ex cōuentione uel rei seu
misterii natura ut ꝟ. Sz p̄cariū fit ad usū icertū. l. fi. ff. de
p̄ca. uel si ad usū certū nō ꝓpterea tēpus ē determinatū
cōuentione uel rei natura. & p ꝟ inducūt. l. lucius. ff. ō do
na. ubi dicūt fore casū q̄ siue dicā cōcedo siue cōmodo ti
bi talē domū ut possis eā inhabitare q̄diu uolueris q̄ est
p̄cariū & nō cōmodatū. q̄ tempus est incertū ex cōuenti
one & natura rei sm pc. et ia. qd̄ no. q̄ in. d. l. lucius usus
nō sic fuit determinatus ut isti ponūt. Et circa hoc de ha
bitatiōe cōmodāda uide qd̄ no. gl. ff. e. l. i. §. i. & ex ꝟ sequi
tur alia dria. q̄ p̄cariū reuocatur p libito cōcedentis ut
dicta. l. lucius. & ff. de p̄ca. l. i. §. i. et. l. ii. Cōmodatū nō nisi
usu finito ut ꝟ. & ff. e. l. in ꝓmodato. §. sicut et ibi gl. Queris
cy. pono q̄ peto a te ut cōmodes libzū ad certū usū & tu
simplicit̄ tradis libz̄ an intelligat̄ i cōmodatū. Et rñdet
sm dy. q̄ sic. q̄ talis dz itelligi simplex cōcessio qualis p̄
cessit determinata rogatio. ar. isti. de inuti. sti. §. p̄terea & ꝟ
inquit ipse etiā si p̄cario rogabat. q̄ usus certus et tpe de
terminat⁹ est ille q̄ dz attēdi. q̄ ille i hac materia opatur
p prius et potent⁹. et iō dico ecōtra. puta si usus esz icer
tus & ideterminatus q̄ p̄cariū esset indicādā lz uerbum
ꝓmodo esset appositū. q̄ uerba ipropriātur ut ad natu
rā rei trahātur ut de p̄scrip. ꝟ. l. isulā qd̄ no. Pone mutua
ui tibi pecuniā i certū usū cōsumendā an possū illā repe
tere ant̄q̄ in usū illū consumpseris. Dic. bal. glo. sentire q̄
nō in. l. si penā. ff. de ver. ob. sz meo iudicio aliū intellec
tū bz illa glo. Sed quid si tempus trāsiuit quo finiri po
tuit usus sz nō finiuit an cōmodatū reuocari poterit: dix.
guil. de cu. ff. e. l. in ꝓmodato. §. sic q̄ sic etiā si cāu ipedit⁹
uti nō potuit. q̄ ipse tractat de lucro repetens de dāno &
inducit. ff. loca. l. si uno. §. itez cū quidā. Sed meo iudicio

fortius facit.qz commodatũ est finitũ cũ tempus eius tacite pucritũ sit finitũ et decursũ,

E restituendis

Res ad pignorãdũ commodata extenuato debito est restituenda.b.d. Querit gl.qua act.rñ.q̃ act.commodati si gratis fuit commodata.et si nõ gratis tunc si pecunia numerata nõ interuenit act.p̃scrip.uer.alias si pecunia numerata interuenit agitur locati ut.ff.de p̃scrip.uer.l.rogasti. Quero quid si ei non commodauit.sed ego ꝓ eo obligauit rñ.aut ꝓ eo p̃sente z tũc ago mandati ut luat.aut ꝓ absente et tũc act. neg.ge ff.man.l.lucius et.l.ex mandato.§.fideiussor et.ff. commo.l.si ut certo.§.nũc uidendũ lo.ii.z de rei uen.l.sep Quero quid si non stat p debitorẽ sz p creditorez dic aut p eũ stat quo minus debitor luat et dic ut.d.§.nũc uidendũ.ver.idez labeo.Aut qz solutũ est debitũ sz nõ ꝓpter ea pignus restituit creditor.z tũc ago pig.act.si ego ꝓ te pignorauī et si tibi pignorãdũ ꝓmodaui ago ex iur.ceiso.ut d.§.idez labeo.Quero qñ agere possũ ut luat dic.glo.ãt adieci ꝓ quãto tpe commodabã et tũc illo trãsacto.aut rẽpus non adieci et tũc cũ diu steriit uel facilis est solutio debitori.Circa istã caudã glo.est uidendũ quantũ est istud diu z glo.in.l.lucius.ff.man.dic q̃ est in iudicis arbitrio et bñ dic.sẕm doc.dicentes q̃ iterduz ex qualitate p̃sone commodãtis p̃t esse p̃sumptio citerioris tpis ut i scolari q̃ ꝓmodaui libꝫ quẽ oz audire in seq anno. Jn quo est p̃sũptio ut añ cuentũ anni uoluerit sibi restitui. Jdem si est scolaris forensis q̃ sit in recessu nã uel recessũ retardare uel rẽ suã sic dimittere non oz compdli ar.l. quesitum z quod ibi no.glo.ff.de pig.

Retextu

Per seipsam sũmatur.Glo.op.tribus modis primo de.l.fi.j.de cõpen.z soluit q̃ ibi bincinde debebatur quãtitas h ex una p̃te spẽs et bñ fatetur tñ q̃ si hic deueniret ad extimationem uel interesse rei pempte uel deteriorate posset ꝓpensatio obici.qz tũc bincinde quãtitas deberetur.et idez dicit si ab initio commodata fuisset pecunia ut diues apparet.ff e.l.sepe. Et hic caue.qz si pecunia fuit commodata ut quãtitas glo.clare ꝓcedit.si ut species tũc glo.alia vr̃ huic contraria q̃ ꝓpensationez non admittit.qz tũc de ea iudicat̃ ut ỏ specie ut.l.planc.§.i.et.l.sz si certos de leg.i.z h glo.est.ff.si cer.pe.l.cũ fundus.§.seruũ tuũ in ꝓ. Et iõ no.glo.i in.l.fi.j.de ꝓpen.z lz q̃daz illas reprobent tñ ea rũ saluat.uide ut dixi i.d.l.fi.secõo op.gl.ỏ l.in reb⁹.§.possũ.ff.e.So.ut in ea tertio op.de.l.si nõ sortan.§.si centum ff.de condi.inde.et non soluit. Sed dic q̃ res ibi ꝓpt̃ ỏbitũ tradita fuit.Vt tñ hec materia latius liqueat t istinguo cũ qr̃.an una res ad creditorẽ peruenta possit ꝓ alia retineri i.Aut una recipit fũctionẽ cũ alia et tũc p uiã cõpẽsationis una ꝓ alia põt retineri.l.fi.j.de cõpen.z h i glo. Aut una cũ alia functionẽ nõ recipit.z tũc aut pueniit ad creditorẽ cũ uicio z nõ põt retineri et ꝓ se ipsa qỏ ẽ fortius ut.ff.quo.le.l.i.§.redigũtur.z. ff.qỏ ut aut clã.l i.§.et p uim.Aut pueniit ad eũ sine uicio z tũc aut causa retinendi coheret rei aut rei nõ coheret.si coheret rei tũc põt retineri qỏ ẽ ob impẽsã factã i re uel ob rẽ ut.ff.e.l.i reb⁹.§.possũ.z.ff.de do.erc.l.paulus.z.ff.de condi.inde.l.si in area Sallit hodie.j.de re ux.act.l.i.§.sed nec ob impẽsas. Et ex hoc decidit qõ ut scriptor possit retinere quiternũ quẽ scripsit qz opa in re habet̃ loco impense.Jta no.glo.in.d. §.si centũ z ibi p ia.bu.Similiter ut sartor possit retinere uestimentũ ꝓ mercede et uecturalis fardellũ ꝓ gabella quã ꝓ eo soluit.Et ꝓ hoc specialiter allegauit gui. ỏ cu. ff.qui po.in pi.ha.l.bulus.q̃ rex ẽ multũ singularis.z no. ad ista.Si naũt cã retinendi nõ cõheret rei et tũc aut res illa est uel fuit ei obligata lz ꝓ alio debito et non ꝓ isto fuerit obligata et retineri põt ut.j.et ob cyro pe.l.i.z ille ẽ casꝰ multũ singularis.Et p̃t eẽ rõ qz ob tutelã creditoris tradita fuit.lz nõ specifice ꝓ ipso debito sz ꝓ alio et etiã qz nõ fuit uisũ legislatori honestũ q̃ prius nõ soluerctur in antiquũ debitũ maxie de quo nõ erat sic plene cautuz iõ p exceptionẽ doli retinet ut ibi ỏz. Et idem si quasi obligata intelligat̃ lz uere nõ sit.qỏ est qñ quantitas debita successit loco rei quã uult retinere nã tũc res ipsa põt retineri loco quasi pignoris donec p̃ciũ integraliter sit solutũ ut.ff.de her.uel.ac.uen.l.heredita.et.ff.de act.emp.l.iu. §.offeri i.Loco q̃ i pignoris iõ dixi qz uere nõ ẽ obligata nec añ traditionẽ nec postea ut.ff.de re.e.l.i.i fi.z.l.se.et.ff. de in rez uerso.l.quidã.Aut res illa nõ est ei obligata nec quasi et tũc aut res illa pueniit ad creditorẽ p̃textu illius debiti cui⁹ p̃textu uult retinere et tũc põt ut.d.§.si centũ et.ff.de pig.ac l.eleganẽ.§.qui reprobos et.l.si cũ aurũ.ff. de so.Aut diuerso p̃textu ad eũ pueniit z tũc retineri non põt ut hic et.j.in q̃.ca.pi.ta.p̃.l.si nõ inducta. Et ex hꝰ pz q̃ scriptor non p̃t exemplar retinere ꝓpter debitũ scripture.

De pignoraticia actione.Rubrica.

Continua rubricã quia dictũ est de cõtractu qui celebratur grã unius tantũ ut commodatũ.annectit de eo q̃ celebratur gratia utriusqz sẕm cy Vel qz pignoraticia cõtrahit̃ re sicut commodatũ ut insti.qui.mo.re p̃.ob.§.itez is et.§.fi.iõ post commodatũ de ea subiungit.

Quod

Obuentiones rei pignorate a creditore p̃cepte extenuãt debitũ.b.d. Querit cy. an statim q̃ fũt p̃cepte extenuãt debitũ z dicit sẕm Fran. accur.q̃ sic.qñ obuentiones recipiũt functionem cũ debito.qz cõsistunt in pecunia sic ipsũ debitũ.alias si fũctionẽ non recipiũt.qz fũt fructꝰ fũ di ut in.l.se.tũc non statim extenuãt debitũ.sed demũ cũ fũt consumpti uel uenditi qỏ potest creditor facere qñ deteriorant̃ tpe.Et huius est ratio qz non añ possũt compẽsari et hoc ẽ uult gl.ff.so.ma.l.diuorio.§.ob donatiõem et ibi idem no.bar.quod hic cy.Et ꝓbat̃ ratione qz añ ꝓ sũptionem non fũt i dñio creditoris sed et ꝓ debito fũt obligati ut.l.iii.j.in q̃.ca.pig.ta.contra et.l. paulus.§.i.ff. de pig.et sic non possũt debitũ extenuare cũ et si pecuniam alienã solueret debitor añ consumptionem debituz ñ extingueret.

Reditor

Primo consulit circa fructus.Secundo circa rei deteriorationẽ. secũda ibi et si. Casus Fructus percepti et percipiendi ex re pignori tradita extenuãt debitũ z ꝓ deteriorationẽ rei creditor tenetur quod intellige consũptione secura ut dixi in.l.pe. Quero quid si fructus excedãt debitũ.rñ.q̃ creditor ad rez restituendã tenet̃ cũ residuo fructuũ ut extra de pig. c.cũ constet. Quero an extimatio deteriorat.extenuet debitũ.rñ.q̃ sic ut in gl. Quero quid si silua data est pignori an lz creditori eã incidere rñ.q̃ sic si cedua est qz tũc nõ dẽt deteriorẽ rem facere sz fructus p̃cipere ut.ff.de usuf.l. ex silua.uerũ ligna incisa fũt pignori.l.q̃nis.j.i q̃ ca. pi. ta.p̃.nisi transiuerint in materiatũ ad primã speciem nõ reducibile ut.ff.e.l.si ꝓuenerit.§.pe.et tunc qz habentur ꝓ consumptis extimatio extenuabit debitum ut hic.

Actum

Pactū quod liceat creditori pignora uendē nō fac. ut si plus debito uendantur illud creditor sibi lucretur. sed reddere debitori tenetur. b.d. sm primā lec. Querit glo. quid si nō uendidit uel minus iusto p̄cio dolo malo uendidit et dic ut in ea.

Creditor

Creditor nō tenetur de pignore pdito sine ei⁹ culpa uel uicio. b.d. No. ultra ea que sūt in sūmario q̄ ista uerba ego pdidi. in se dolū uel culpā nō implicāt seu icludūt. no. etiā q̄ q̄ casū allegat illū ꝓbare dz. Op. q̄ nō de oi culpa creditor teneat. quia nō de leuissima ut. ff. e. l. si cū uenderet. §. fi. et. l. se. solū. cōfitendo ut in glo. Cū enim contractus celebretur gratia utriusq̄z nō uenit leuissima culpa sed lata et lenis sic ut. ff cōmo. l. si ut certo. §. nūc uidendū et insti. qui. mo. re cōtra. ob. §. fi. Op. q̄ nō sit necesse q̄ casus ꝓbetur manifestis ꝓbationibus. sed suffic. iuramentū ut. s. de fide instru. l. fi. So. ut ibi dixi in. iii. cōtra. Et adde distinctionem quam ibi scripsi in quarto contra. Quero mō an sufficiat creditori ꝓbare solum casum. an etiam habeat necesse ꝓbare q̄ sine ei⁹ culpa casus euenit. glo. recitat opi. bul. postea suā et tz q̄ ōbitor dz ꝓbare culpā creditoris iteruenisse ut in ea latius pz. sed bar. in. l. si quis ex argentariis. §. ptor ff. de eden. distixit casus fortuitos ut in his q̄ ō facili z frequenter euenūt sine culpa possessoris ut uis hostium impetus aquarū uis uentorū uel tempestatis et tūc gl. bñ dic. ut q̄ culpā allegat illā ꝓbare dz ut. l. si merces. §. culpe. ff. loca. et. l. pe. in prin. ff. so. ma. in his ꝗo que sine eius culpa p̄sumpta facilit nō euenūt ut fortū ut. l. cū duobus §. dāmna. ff. ꝓ so. et incendiū ut. ff. de offic. pre. vi. l. i. z. ff. de periculo et commo. rei uen. l. si uendita et fuga eorum q̄ debent custodiri ut. ff. de eu. re. l. penul. z tūc quia casus culpā p̄sumptam bz anneram uel admixtā dz ꝓbare is q̄ casū allegat tale quid quod culpā illam excludat ut dictis. ll. Et ꝓ eorum declaratione uide que in. l. sequendicam.

De fortuitis

Primo dubiū remouet circa pign⁹. secūdo circa debitū principale. scōa ibi nec a petitōne. Et subdiuiditur quelibz in duas ut p se pz. Creditor de casu fortuito contingente in re pignorata nō tenet nec a debiti petitione excluditur. nisi de cōtrario actū fuerit. b.d. No. q̄ creditor nō tenetur de casu fortuito concor. ff. e. l. si cum uenderet. §. fi. et alie. ll. in glo. allegate Item no. q̄ casui fortuito ꝓuideri non potest concor. ff. cōmo. l. i rebus in prin. et. l. ad eos et. ff. de act. emp. l. si ea Ideo dicit tex. q̄ fortuitos casus nullum hominū cōsiliū ꝓuidere pōt ut. ff. de admi. re. ad cy. pri. l. i. §. si eo tpe. item no. q̄ aggressura latronū est casus fortuitus sic. incursus hostiū. s. e. l. i. Itē nota q̄ si extinctio pignorum non liberat a debito. Item no. q̄ ꝑ pactū quis potest in se suscipere casū fortuitū. z h̄ altiuo plene scripsi. s. ti. i. l. i. Item no. ex si. coniuncta glosa q̄ si testis dicat ita placuit ꝓtrahentibus. hoc debet intelligi ꝑ pactū et nō per stipu. facti. l. si tibi. j. loc. Sz hic attende. quia glosa sentit q̄ in hoc pactum debet iueruenire incontinenti quod non puto. quia non ad act. sed ad exceptionē uel replicationem inducendam interponitur. Ideo ex interuallo sufficere dz ut. ff. ō pac. Liuregentiū. §. quinimmo v̄. idem marcellus et. l. si unus. §. pactis. Op. q̄ quis de casu teneatur ut. s. l. pri. So. q̄ ibi culpa fuit cā cāus h̄ nō et alias op. adde quas scripsi. s. ti. i. l. i. Querunt doc. quid sit casus fortuit⁹. rndet q̄ casus fortuitus est casus contingenter euenīens qui neqz custodia nec cura uel diligentia mentis humane euitare pōt ab eo qui patitur. ut ꝓbatur h̄ et in alis. ll. q̄s in prin. allegaui in scōo notabili. Contra descriptionē istā sic arguo. nam si euitari nō pōt ergo qui in se suscipit casū fortuitū obligat se ad impossibile et sic nō dz teneri. l. i possibiliū. ff. de reg. iur. cuius contra. ōz h̄ in fi. So. ut dixi s. ti. i. l. i. in fine. Quero. ii. qualiter isti casus fortuiti dicantur contingere rñ. dupliciter nam q̄ñqz facto nature q̄ñqz facto hominis. Facto nature pura tempestate maris et grādinū ultra solitū cadentium. uel niues maxime et insolite. uel feruor solis nō cōsueti. uel terremotus siū ruina uis uentorū et naufragia. uel ipetus fluminis. uel aer corruptus ex quo generātur ruge bruci uel locuste uel mors que contingit ex aere corrupto uel ex influētia praua corporum supcelestium ut quotidie uidem⁹ in hominibus et i aialibus. Similiter lāguores et infirmitates. z hec ꝓbantur. ff. si quis cau. l. sed et si quis. §. q̄ō diximus et. ff. de cōtraben. emp. l. fistulas. §. frumenta. et. ff. loc. l. ex conducto. §. si uis et. §. sed si urendo et. l. marcius et. ff. ad l. fal. l. in rōne. in prin. et. ff. man. l. inter causas. §. nō ꝓria. z. ff. de dam. infec. l. fluminū. §. labeo et. ff. de publica. l. resar. quinimmo et morbus contingens senectute cas⁹ fortuitus uī appellari ut. l. si ut certe. §. quod uero senectute. ff. commo. Facto no. hominis casus cōtingit ꝑ incursum hostiū ut. s. ti. i. l. i uel uiolētia latronū ut hic uel ꝓpter ui exercitus siue eius lascitā ut. ff. lo. l. itē q̄r. §. exercitu et. l. ex cōducto. §. idēqz attribuitur et casui fortuito uis maiō et potentia cui resisti nō posset ut. ff. loc. l. si merces. §. uis maior et. l. fundus in fi. et oreoꝝ factura ut in. c. ti. l. dñs oreoꝝ. Similiter incēdiū ut. ff. cōmo. l. si ut certo. §. quod uero senectute et. ff. ꝑ soc. l. cū duobus. §. dāna et. ff. locat. l. ex cōducto. §. fi. et. l. uideamus. §. fi. cū. l. se. et. ff. de re. iur. l. Ꝑctus in fi. ubi tex. ultra incendiū multos enumerat casus ió ibi uide. Sed q̄ de hoc incendio plures dubitare uidi tō aliqua dicā alias in hac materia dubia per me cogitata. Circa q̄ō attende q̄ ignē habere nō est ꝓbitū. q̄ esset denegare unū ex elementis. sz nagātē tenere et imoderatū tenere est culpa. vñ si damnū sequat culpe ascribitur. ōz aūt imoderat. hīc re loco z tpe. Re ex quantitate lignorū quia nimia ad cōburendū posuit. unde ignis fuit nimis excessiuus ita q̄ nimis in altū tetendit et nagādo pcessit. Loco ut quia loco incongruo ignem tenet z periculoso ꝓpter coherentias uel ꝓpter seipsū. q̄ ignis erat i tassello et loco ubi fu ignis nō habebat arolā. Tpe q̄ flāte uento ignem incensit in loco apperto. Et sic aliquo ex istis casibus incendiū ortū est z damna illata. Item attendendū ē q̄ incēdia q̄ñqz fiūt ex ꝓposito et opa data. q̄ñqz casu nulla pcedēte culpa q̄ñqz aliqua culpa pcedente et q̄ñqz in cōmittendo ut i exēplis. s. positis q̄ñqz in obmittēdo ut ignē nō uelatū ō nocte seu nō cooptū dimittēdo. Item q̄ incēdiū q̄ñqz bz locū ab intra q̄ādoqz ab extra et hec oia ex sequētibus potes colligere. Distinguo igitur sic aut est immissus ab intra seu habuit ortū ab intra aut ab extra aut dubitatur q̄ia si ab intra aut scit a quo aut ignoratur. Si scit a quo tūc casui fortuito nō ascribit. sed ille tenetur qui imisit et si sit seruus dominus ꝑ eo noxaliter tenet ut. ff. loca. l. uideamus. §. fi. z. ff. ō pt. et cōmo. rei uen. l. si uēdita. z si fuerit liber homo tūc aut erat famulus patrifa. domus aut solū hospes i domo. si familiaris. tūc licet ipse imediate ex facto suo teneatur tñ de patrefa. cui seruit dubitatur an q̄ utitur opa illius ex quasi suo delicto teneatur et uideatur quedā glo. dicere q̄ tenetur in. l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. Sed doc. communiter et bar. illā glo. restringūt quando familiaris delinquit in officio ad quod erat deputatus alias dicūt absur

Fortuit hic plene notandum

dum esse dominum ꝓ eo teneri etiam pro hoc inducunt.
ff.de pu.et ue.l.i.§.familie et.ff.de his qui dete.uel effu.l.si
uero ozearius et.ff.nau.cau.sta.l.i.§.i.Et ideo in ꝓposito
uidetur dicendum ꝙ si familiaris deputatus sup quoq;
na masculus uel femina minus diligenter ignem tenuit
et ob hanc causam domus conducta uel res commodate
patrisa.sint combuste pater ipse familias ex quasi dlicto
teneatur.Si autem familiaris ad coquinam deputatus
diligenter se habuit ignem extinguendo uel coopiendo
ut debuit.et postea alio familiaris ad hoc nõ deputato ad
coqnã accessit et ignẽ accessit et minꝰ diligenter eũ tenuit
dimisit ꝓpter qõ res locate uel pignori date patrisa.sint
cõbuste tũc paterfa.ex illius facto teneri nõ dz .qz extra
officium sibi deputatum deliquit ḣ ꝓbatur.ff.ad.l.acql.l.
si seruus seruũ.§.si fornicarius et ff.loc.et si extraneus a
sensu cõrario et.ff.de peri.et cõmo.rei uen.l.si uendita.ti.
respõ.Si uero qui ignem imisit uel incẽdit cã fuit uel nõ
fuit familiaris patrisa.sed amicus uel hospes tãtũ. et tũc
insurgũt quatuor dubia primũ si in domo receptus amic-
us uel hospes ignẽ uel candelã minus diligenter tenu
it ꝓpter quod incendiũ est secutũ an ipse teneatur. Et di
cẽdũ ẽ ꝙ sic.primo ex regula generali quia eius culpa al
teri non dz esse nociua.sed sibi ut.l.ꝙ quis.ff.de reg.iur.
et.l.siue hereditaria.ff.de neg.gest.secõdo ꝓ tex.in ꝓposito fa
cientes ff.ad.l.acquil.l.seruus seruũ.§.si quis insulã et.§.
si fornicarius et.l.qui occidit.§.in hac act.et ff.de peri.et cõ
mo.rei uen.l.si uendita.secõm dubiũ si nõ ipse.sed familia-
ris suus quẽ habuit in hospicio hoc fecit an ipse familia
ris teneat.et dicẽdũ ẽ ꝙ sic ꝑ casdẽ.ll.et rõnes.tertiũ du
biũ est an dominus ex facto familiaris teneatur et respõ
sio apparet ex supradictis.qz aut tenuit minus diligentẽ
i offitio sibi ꝑ dominũ cõmisso.puta i stabulo ubi equos
aptabat et custodiebat et tũc dominus teneatur.qz opa il
lius ad illud officiũ utitur alias nõ teneat ḣ ꝓbant iura
s̄.in alio exemplo allegata.Quartũ dubiũ est si domus
que in predicto incendio fuit cõbusta nõ erat ꝓpria ho-
spitatoris.sed sub mercede uel annua pensione cõducta
an ipse cõductor et hospitator teneatur locatori. Et uidet
ꝙ sic quia ȯ facto uiatorũ et receptorũ in hospicio tenet
l.i.in fi.et.l.se.ff.na.ca.sta. In ꝑriũ uidetur casus.ff.fur.ad
uer.nau.cau.et sta.l.i.in fi alias est.l.ii.Sed attende qz il-
le nõ faciũt ad nostrũ ꝓpositũ quia loquũtur quãdo ui
ator alteri uiatori furtuz fecit quo caupo ex quasi malefi
cio ꝓpter factũ alterius uiatoris nõ tenetur.l.i.in fi.alias
ii.ff.fur.aduer.nau.ꝛc.Et est rõ qz opa illius nõ utitur sed
bene tenet de recepto saluo ñ facto aduersus aliũ uiato-
rem.l.i.et se.ff.nau.cau.et sta. In casu igitur incendii ȯ qꝰ
querimus quid dicemus.Et breuiter mihi uidet cõducto
rem non teneri.tũ quia ad hoc officiũ domũ cõduxit tũ
qz opa istoꝝ nõ utitur nec eos sibi eligere utitur.et sic ei
culpa nõ pot imputari.Et hee fuerũt rationes q̃ mouerũt
legislatorẽ in.d.l.i.in fi.alias.ii.ff.fur.aduer.na.ca.et sta.et
sic eius respectu hoc incẽdiũ casus fortuitus est iudican-
dũ.et ꝓ hoc accedat.ff.loc.l.ex conducto.§.fi.et.l.item mõ
amus.§.fi.et.l.se. In quibus uidetur casus a sensu contra
rio fac.l.contractus.ff.ȯ regulis iuris Et hee oia ȯ primo
membro principali qñ incendiũ habuit ortum ab his q̃
erãt ab intra et hoc cõstat et qñ.et cõstat a quo habuit or
tũ.alias si dubitatur dic ut.§.secõdo casu principali quãdo
incendiũ habuit ortũ ab extra et intelligo ab extra.qz pri
mo ortũ habuit alibi.sed successiue descendit ad edes ȯ q̃
bus queritur.Vel si primo ortũ nõ habuit alibi sed i ede
ȯ qua queritur ñ ab his q̃ non habitabãt ab intra sed ab
extra orginẽ traxit.Et isto casu distinguo sic.aut ignis fu
it immissus ab hostibus publicis uel rebellibus ciuitatis
uel latronibus publicis et tũc si queris eorũ respectu di
co ꝙ ipsi de incendio tenentur et teneriũt puniẽdi ut.l.da-
ta.§.qui ac.nõ po.ubi uide que ibi dixi et ȯ nisi essent ho
stes missi ab eo qui instũ bellũ pot indicere ar.l.hostes.
ff.de cap.qz ceteri latrũculi appellantur ut ibi et.l.si quis
ingenuam.§.in ciuilibus.e.ti. Aut queritur respectu eius
q̃ domũ uel agrũ cõducebat nũc igne cõbustum uel icen
sum.et dico ꝙ eius respectu casus fortuitus est indican-
dus ut ex hoc non teneatur ad interesse locatoris ar.bꝰ.
l.z.s̄.ti.i.l.i.et.ff.ꝓ soc.l.cum duobus.§.damna.et.ff.loca.
l.ex conducto.§.fi.et de re.iur.l.contractus.Et bꝰ nisi cul
pa possit cõductori imputari.uel quia fenum tenuit in lo
co cõtra uoluntatem et conuentionem locatoris qõ fenũ
fuit causa incendii ut.ff.loc.l.uideamus.§.fi.et.l.seq.uel si
post cõductionem,suo facto has inimicitias sibi captauit
ut.ff.loc.l.si merces.§.culpe.et si res foret mobilis que ig
ne foret cõbusta considerandum esset ut in culpa fuisset
tenere ibi eam uel nõ ar.§.de periculo.m.l.si res pupilla-
res.Et idem dico econtra si conductor uellet agere contra
locatorem ad suum interesse ar.l damnum.§.loc. Sed in
xta hoc quero pone ꝙ ignis de unaede transit in aliam
an ad emendat.huius tenebitur qui ignem immisit.rñ. di
stinguendo aut culpa potest ei imputari et tenetur aut ñ
pot ei imputari et non tenetur.l.qui occidit.§.in hac ac.ff
ad.l.acquil.et.s̄.ad.l.acquil.l.i. Nũc accedo ad tertiũ casũ
vz qñ dubitatur an ab intra uel ab extra ortuz habuerit.et
hic dicendũ puto ꝙ aut nulli sunt habitantes et ꝑsumit
ignis immissus ab extra.lz ignoretur a quo nã sine col-
pa alicuius indeterminate persone incendiũ nõ ꝓcedit.
licet qñqz ignoretur que sit illa et ita dz intelligi.l.si uendi
ta.ff.de peri.et cõmo.rei uen.Aut aliqui erãt inhabitãtes
et tũc ab illis uel eorum culpa presumitur incendium ꝓ
cessisse.l.iii.§.plerũqz.ff.de of.ꝑse.ui.Sed ḣ est attenden
dum quia si unus solus inhabitet res est clara.qz de illo
presumitur.Si plures insurgit dubiũ an de omnibꝰ uel
de quibus sit presumendũ.et uidetur de omnibus.qz tex
tus loquitur in plurali in.d.l.iii.v.plerũqz.et qz ex quo ñ
constat quis fuerit.omnibus uidetur iputãdũ.ff.ad.l.acq.
l.ut mella.§.si plures.Ego puto sic dicendũ ꝙ primo cõ
sideretur locus loci in quo ignis uel incẽdiũ ortũ habuit
ut qui in illo loco habitabat uel cubile seu cenaculũ tene-
bat illius facto uel culpe ascribatur adeo si plures fuerit
in eodem cenaculo omniũ eorũ culpe ascribit ex quo q̃s
eorũ fuerint nõ monstrat hoc ꝓbatur.ff.de hi.q̃ dete.uel
effu.l.si uero plures.§.sed et si quis.et si unus tantũ si ce-
naculus.uel si plures i cõi i quo oes cõuersabãtur icẽdiũ
traxit initiũ.uel ignoratur in quo eorũ tũc dico oim idif-
ferent culpe ascribi ut.e.§.sed et si quis v.ꝙ si ex media
rio.Sz tũc insurgit dubiũ pone incendiũ fuisse in hospõ
in quo familiares hospitatoris cõueniũt ȯ quorũ facto
hospitator teneatur et in quo uiatores et aduene cõueniũt
de quorũ facto hospitator non tenet ut.s̄.diri.Quid fa
ciet dominus dom̃ cõbuste uel aliarũ rerũ cõbustarum
et quid ꝓbare dz si ad emendat.dãni sui agere uelit.rñ.
qꝰ si agit cõtra tenentẽ hospiciũ uel cauponã ipse dz fac-
tũ certi hois docet et arguere.et sic dz dicere ꝙ uel culpa
hospi.uel culpa familiariorũ suorũ quorũ opa utit i ho-
spicio icẽdiũ factũ ẽ uel ꝓcessit et si bꝰ ñ ꝓbat ipe succũ
bet.qz factũ certũ hominis arguere dz cũ non de oibus
teneat hospitator et ḣ ꝓbat.ff.na.ca.sta.l.licet.§.fi.ubi er
go bꝰ nõ ꝓbat remanet incertitudo et sic defic.ꝓbatio ar.
l.duo sũt uelu.ff.de te.tu.et.d.§.fi.Et si nõ hospitatorẽ.sed
uiatores et aduenas conuenire uelit.tũc qz alii sũt i hospi
cio ut hospitator et familiares eius de quorũ culpa uia-
tores et aduene nõ teneat.Dico ꝙ nisi ꝓbet uiatores et

aducnas ꝗ cõmisisse cõtra quos agit similiter ipse succũ
bit.qz iste casus est in quo factũ hominis arguere dz ex
quo non omnes pariter tenentur ut.d.l.l3.§.fi.qõ no.ubi
aũt pater fa.domus pariter tenet ꝗ omnibus bz locũ.l. si
uendita.ff.de pert.z cõmo.rei uen. Unũ tñ est singulariẽ
notãdũ ꝙ culpa qua ortũ ꝓsumitur incendiũ censet i du
bio leuissima ita no.glo.singularis insti.qui.mo.re cõtra.
ob.§.ꝓterea quod no.qz nõ semp quis tenetur de leuissima
ut dicã.j.e.l.si nulla. Juxta hoc quero quid si ꝗs incendii
arcendi cã uicinas edes deponit.dic ꝙ ipse nõ tenetur si
magistratus mandaro fecit ut.ff.qõ ui aut clã.l.si alius.§.
est et alia.uel iusto metu ductus ut.ff.ad.l.acqui l.si ꝗs fu
mo.§.i.ubi casu f.Sz dubiũ est an incendiarius ad emen
dationem huius damni teneatur puto ꝙ sic si de incen
dio tenetur.qz casũ huius damni dedit ut.l.qui occidu.§
in hac.ff.ad.l.acquil.et ꝗ de incendio.Quero quid de fur
to an casui fortuito ascribat et glo.uidetur tenere ꝙ nõ i
sti.qui.mo.re.cõtra.ob.§.ꝓterea.z.ff.nau.cau.sta.l.iii.z ex
hoc edicto.Ly.ponit istã.q.j.ꝏpo.l.i.et ibi reseruo qz glo.
ibi tangit. Quero quid de iniusta iudicis sniа dic.ꝙ
casui fortuito ascribitur.qz ꝓuideri nõ pot ut ff.ꝏ her. uel
act.uen.l.iii.§.solet et de cuic.l.si p imprudẽtiã.uñ is pra
quem fertur tanq̃ casum passus alii nõ tenet. Judex tñ
ꝓpter impitiã facit litẽ suaz insti de ob.ex quasi delic. in
pãn.

Reditor

Primo dictũ.secõdo ponit eius effectũ.secũda ibi et si dolo. Pot addi ut.tertio remoueat dubiũ circa sũptus.Creditor tenetur pignoratricia ꝓ damno illato in re pignorata eius dolo uel culpa et necessarios sũptus in ea factos recuperat.h.d.No. ꝙ creditor arbores nõ dz excidere qõ intellige.niũ sit silua cedua ut dixi.§.e.l.ii.Jtẽ no.modũ formandi libellu ibi ut talem restituat ꝛc.

J nullam

Creditor nõ tenet si pignora sint pdita sine ei⁹ culpa z pditio simulata ꝓsumitur si postea possidere reperit.h.d.Et hoc ultimum no.qz fac.ad multa.Jtẽ no.trãm in prin.dõ di. culpa ꝗ sei gnicia que nulr ꝙ creditor teneat de culpa tã in cõmitendo q̃ in negligendo.Pro cuius declaratione uideam⁹ aliqua in materia nra necessaria et primo an sit dria iter dolũ et culpã.Et glo.nre uident tenere ꝙ sic ꝗsi ꝙ nulla culpa sit dolus. Nã culpa est triplex lata leuis et leuissima ꝏ leui et leuissima cõstat de lata de qua pot dubitari ꝓbat qz illa dolo cõpat.l.qõ nerua.ff.de po.et melius.ff.si mes. fal.mo.di.l.i.§.hec actio et.ff.ad trebel.l.mulier.§.si heres et.ff.si quis re.li.esse ius.fu.l.i.§.nõ aũt et.ff.ut in po.le.l.i. §.dolũ et.ff.de ꝓca.l.quesitũ.§.culpã.et ꝓ cõsequens nõ é dolus qz nullũ simile est idẽ ut dic.philosophus et ita tz glo.in.d.l.quod nerua et ꝓbatur in.l.ad similitudinẽ.§. de epi.et cle.et.l.si idem. j.de codi.z.l nõ pñt.ff.de legi. Hoc pot cõfirmari.qz copula de cuius natura est copula re diuersa ut no.sup rubrica.ff.de iur.et facit igno.ponit i ter ista ut.j.man.l.a ꝓcuratore et.§.de neg.gest.l.curator et.ff.e.l.si cũ uenderet.§.fi.Et similiter disiuncta.qz ea que disiungit idẽ esse nõ sinit.l.ille aut ille.ff.de uer.sig. ponit inter dolũ et culpã.ff.man.l.si ꝓcur.§.dolũ et.j.de admi. tu.l.si tutoris.Et in his uidetur ꝙ nulla culpa sit dolus. Jn oppositũ ꝙ aliqua culpa sit dolus ꝓbatur primo ꝓ ter.l.quod nerua.ff.de po.ubi iurisconsultus dic.latorẽ culpã esse dolũ.lz glo.illũ tex.destruat exponens latiorẽ pro lata et illa uerba esse dolũ exponit.i.dolo compari hoc ꝙ firmatur ex eo qõ dicimus ꝙ in delictis pena commensurat culpe z quõ culpe ꝗs dz puniri extra ꝏ bo.c.hic di gnũ et.j.ꝏ pen.l.sanctum⁹.sed cũ dolosa crimia puniant et sub illa regula et generalitate comp̃hendãtur sequit ꝙ in dolo culpa inest et sic aliqua culpa est dolus et pro ꝏ tex.cum glo.in.l.qõ quis.ff.de reg.iur.et tex.uidetur apertus in.l.magna negligentia.ff.de uer.sig.et glo.clara in.l. liberti.j.de admi.tu.Quid dicemus ego reperio ꝙ io.de bro.qui fuit arñ.Accur.fuit in opi.ꝙ aliqua culpa esset dolus essentialiter.et ꝗ ꝓ dictã.l.qõ nerua.Hoc idẽ tenuit bar. in sua repetitione eiusdẽ.l.qõ nerua et ut euitet omnia cõtra.dicit ꝙ culpe sex sunt gradus seu species nam alia é latissima in superlatiuo alia latior in cõparatiuo alia lata in positiuo alia leuis alia leuior z alia leuissima.Latissimaz dicũt esse dolũ uerũz sunt mãifestũ.qz ex manifestis indiciis ꝓbatur.qz aliter ꝓbari nõ pot cum solus animi deus sit scrutator.§.ꝏ dolo.l.dolũ.Latiorẽ culpã dicũt esse dolũ ꝓsumptũ quia ex ꝓsumptiõibus nõ manifestis ꝓbatur qz qz de necessitate dolũ nõ arguunt presumptũ dolũ inducũt.ff.man.l.si ꝓcuratorem.§.dolũ et.l.dolus z ꝏ hoc dicũt esse casũ in dicta.l quod nerua.Latã culpã dicũt nõ esse dolũ uerũ neqz ꝓsumptũ sed aliqualiter suspicatũ et iõ.ll.dicũt hãc latã culpã equipcrari dolo.qz de ea idẽ iudicatur ꝙ de dolo ꝓ hunc modũ intelligũt omnes ll.quas ꝓ prima parte allegaui.Culpã aũt leuẽ leuiorem uel leuissimam fatentur dolũ nõ esse neqz ei c quipari et ista uerba sunt colorata prima facie aures demulcentia Sz cõtra ea arguo sic.l.latissima culpa et uerus dolus z latior culpa est dolus ꝓsumptus.ergo culpa uelut genus sub se cõprehendet dolũ uerũ et ꝓsũptũ et alias culpas que dolũ nõ includũt.sed hoc consequens est falsũ ergo et ãtecedens falsitatẽ cõcedentis demonstro.qz si culpa esset genus et dolus eius spẽs sequit ꝙ diffinitio doli posita.ff.de dolo.l.i.§.dolũ nõ erit bona.quia nõ diffinitur ꝓ genus suũ et drias qõ eẽ dz in omni bona diffinitiõe ꝛm Azo.iõ homo diffinitur ꝙ est animal rationale mortale. Sed in diffinitione ꝑdicta doli nulla fit mentio de culpa que est eius genus seu cuius dolus est spẽs ergo ꝛc.hoc ꝓbo et aliter.nã dolus ex ꝓposito ꝓcedit ut probat diffinitio eius posita in.d.§.dolũ et.ff.mã.l.dolus.at culpa ꝏ qua loquũtur nostra iura nõ ꝓcedit ex ꝓposito ut est tex.ff.ad.l.cor.de sic.l.i.§.dol⁹ et ꝓbat i.l.ii.ff.quod quisq3 iu.et.l.si ut certo.§.nũc uidendum.ff.cõmo.z.l.si ꝓ curatorem.§.dolũ.ff.man.et.ff.de bo.auc.iud.po.l.in uẽditione.§ de ipe.ergo dolus nõ est culpa.sed quid diuersũ ab ea.Et hec rõ licet sit ꝓsuasiua ꝓcedens tñ est quasi demonstratiua ex qua infero ꝙ licet ex recto dictamine ratõnis dolo insit culpa sumẽdo culpã generalissime ut in.ll.z glo.ac et rationibus.§.ꝓ alia ꝓc factis et inuentis tñ ꝏ iure intellectu et mente iurisconsultorũ est quod qñ ꝓ eos tractatur de dolo et culpa. ꝙ intelligatur de dolo prout est species distincta a culpa quod est quãdo culpa nõ ꝓcessit ex ꝓposito et glo.tam antiq̃ q̃ moderni uerituatẽ dicunt et ad cõcordiam reducuntur ꝛm uarios respect⁹. nã unũ respectũ habuit alius.Et ut ista clarius elucescãt dicamus ꝙ culpa ut genus diuidit in duas species quarũ una transit in ꝓprium nomẽ et uocatur dolus.Alia stat i nomine generis suis.et uocatur culpa ad instar eius qõ de adoptione dicitur.ff.de adop.l.i.Dolus aũt diuiditur in duas species quia alius uerus alius ꝓsumptus ut.§. est dictũ.Culpa aũt diuidit in duas spẽs. qz alia ꝓprima dolo.et ista uocatur lata.alia nõ ꝓprima dolo.quia nõ lata et ista diuidit in tres species quia alia leuis alia leuior et alia leuissima que sint iste.j.dicam. Sed ꝗ notandũ ꝙ licet dixerim aliquam fore culpã leuiorem.et hanc dixerim quia inter superlatiuũ et positiuum est medium necessarium ꝛz ipsum comparatiuum.tñ de ista media culpa quam

leniorem appellaui legumlatores nō curarunt de ea spē
cialiter disponere uel edicere.sed dūtaxat disposuerūt ut
quis teneatur de leuissima.et sic de omni culpa.uel tene-
atur de leui tantum et sic nō de leuiori et minus de leuis-
sima.Casum autem quo quis teneatur de leui ⁊ leuiori ⁊
non de leuissima nō reperio.et ideo doc.in eorum doctri
na et scriptura dicūt ꝙ triplex est culpa.s.lata leuis ⁊ le-
uissima ut.d.l.si ut certo.§.nunc uidendū et.s̄ de neg.ge.
l.tutori ubi habes tex.de lata et leui et.ff.ad.l.acquil.l.in
lege acquilia ubi tex.de leuissima.Et ad hunc intellectum
dixerūt glo.nr̄i et sequaces ut gui.ia.de bu.et ray. de for.
et cōis practica ꝙ culpa nō est dolus nec econtra. Et ob
hanc cāz exposuerūt.l.quod nerua.eo mō quo exposue-
rūt.Dis sic elucidatis quero quid sit quilibz istorū.et pri
mo quero quid sit culpa in suo genere generalissimo sū-
pra.Et rn̄.ꝙ culpa est quedā deuiatio ab eo quod q̄s ex
recto dictamine rationis facere dz ex ꝓposito ꝓcedens
uel sine.uel sic.Culpa est imprudenter obmittere uel face
re ex ꝓposito uel sine id quod obmittere uel facere non
debuit. In ista descriptione cōprehenditur dolus et culpa
que culpe in genere sumpte dicuntur spēs ut p se pz un-
de ultra in declarando non insisto.secundo quero quid ē
dolus et hic attende quia tex.diffinitionem ponit in.l.i.§
dolū.ff.de dolo.et illa diffinitio bona ꝓut dolus distin
guitur a culpa et illam nō includit ut.s̄.dixi. Sed ꝓut
dolus est species culpe et illā infert ut spēs genus suum
Mihi uidetur sic describi posse.Dolus est culpa ex calli
ditate fallacia uel machinatione ꝓcedens ad circūueniē
dum decipiendumq̄z alterū adhibita ex ueris indiciis uel
claris presumptionibus cognita. In hac descriptione cō
prehenditur uerus et etiam presumptus dolus de q̄bus
s̄.dixi quem dolum uerum alii.s̄.nominati dixerūt idez
esse cum latissima culpa et quem dolum presumptum dix
erunt esse idem quod latior culpa.Et ideo si attenta illorū
opi.tu queris describere latissimā culpam dic aliter q̄ ipi
dicant et sic latissima culpa est culpa ꝓcedens ex callidi
tate fallacia uel machinatione ad circūueniendū decipiē
dūq̄z alterū adhibita ex ueris indiciis cognita quā uerū
dolū appellamus.Latior uero culpa est culpa ꝓcedens
ex calliditate ꝛc.ad circumueniendum decipiendūq̄z al-
terū adhibita ex p̄sumptionibus legitimis cognita quā
dolum p̄sumptum appellamus.Tertio principaliter que
ro quid sit lata culpa et dicūt quidam ꝙ glo.ii.in.d.l.q̄d
nerua sic eam uult describere lata culpa est cuius finis ē
nō intelligere quod omnes intelligūt.Et hanc diffinitio
nem dicunt ꝓbari in.l.late.ff.de uer.sig.et ibi glo.subau-
dit omnes uel maior pars ar.l.quod maior.ff.ad mu.dic.
bar.ꝙ ista descriptio non est bona quia nō conuertit cū
descripto uel diffinito q̄d patet.quia non omnis qui nō
intelligit quod omnes uel maior pars intelligit est in la-
ta culpa ut patz i infante furioso et mente capto.ut.ff. de
offi.p̄si.l.diuus.ff.de iniur.l.illud .hi enim culpam cōmit
tere nō possunt.Sed certe ab hoc bene defenditur.qz dif
finitio ex parte diffiniti et diffinitionis loquitur ō culpa
cuius finis est nō intelligere ꝛc.nam illa est lata culpa et
sic loquitur de persona cui pōt ascribi culpa et i casu exi
stentis culpe ratione intelligentie quam dicitur habere
Alii ut io.de bro.dicit.Lata culpa est maior negligentia in
rebus alienis adhibita q̄ communis hominum natura
desiderat.Et hanc ꝓbauit p dictam.l.quod nerua et dictā
l.late.Istam reprobat bar.qz lata culpa nō semp cōsistit
in eo quod communis hominum natura desiderat quod
pz quia agrimensoris imperitia culpe late ascribitur ⁊ as
sessoris imperitia et medici et in quolibet asserente se pe-
ritum in aliquo artificio ut.ff.de of.pre.l.illicitas.§.secuti et
ff.quod quisq̄z iur.l.ii.et.ff.si mens.fal.mo.di.l.i.§.hec ac-
tio et.ff.loc.l.si quis fundum.§.celsus et.§.sc.et tn̄ cōmu
nis natura hominū illius peritie non censetur.Sed mi-
hi uidetur ꝙ ad ħ faciliter defendatur quia Io.intelligit
de cōmuni hominū natura qui ad huiusmodi diligentiā
de qua queritur tenerentur.fateor tn̄ ꝙ peccat in alio .qz
dū dic.ꝙ est maior negligentia supponit ꝙ lata culpa p
mittatur tantū in negligendo quod est falsū quia etiā cō-
mittendo ut.ff.ad.l.acqui.Item mella in prin.et.l.qui occi
dit.§.in hac act.et.ff.de sic.l.ii.§.diuus. Alii ut pe.dixe-
rūt.Lata culpa est negligentia magna ex fatuitate proce
dens que consistit in eo ꝙ minorem diligentiā quis ad-
hibet q̄ꝙ communis hominum natura desiderat qui sunt
eiusdem conditionis uel p̄fessionis.Ista in eo quod dic.
magna negligentia laborat morbo quo p̄cedens. In eo
quod dic.ex fatuitate ꝓcedens reprobatur p bar.qz fatu
itas ꝓprie sumpta non cadit in homine sane mentis.sz i
furioso tantum et mente capto.ff.de postu.l.fatuo.sed ab
hoc ut mihi uideur faciliter defenditur qz in uiro sapien
te actus ab eo gestus q̄nq̄z fatuitati ascribit.i.magne im
prudentie ut.ff.ō loc.l.item queritur in prin.et.§.si magister
et est tex.ff.de iur.et fac.ignorantia.l.regula.§.pe.fac.l.ō
tus.ff.ad.l.acqui.et si tex.bn̄ ponderet ħ ꝓbat in.d.l.q̄d
nerua et ita se bz cōis hominū locutio.Alii ut bar. sic dif
finit.Lata culpa est deuiatio incircūspecta ab ea diligētia
quā communiter habent omnes qui sūt eiusdem cōditio
nis ⁊ p̄fessionis.Ex eo q̄d dicitur deuiatio pz ꝙ diffinit
p suum genus ut dixi.s.in diffinitione culpe generalis p
id quod dicitur incircūspecta excluditur dolus uerus et
presumptus qui ex animo ꝓcedūt quorum alter culpa la
tior alter latissima nuncupatur ut.s̄.dixi et quod sequit
ab ea diligentia ꝛc.dicitur ad oriam leuis et leuissime cul
pe de quibus.j.dicā.Et q̄d subiungit qui sunt eiusdē cōdi
tionis dix.ut excludat habentes iustam causā ignorātie.
et quod sequit et p̄fessionis.adicit ut cōprehendat medi
cos et alios qui in arte sua debent esse periti quibus im
peritia ascribitur ꝓ lata culpa ut.l.s.alle.ex predicta dis-
finitione inquit ipse tu habes ꝙ non quelibet imperitia
artificis est lata culpa quia non imperitia eius ꝙ excel-
lentissimi tantum sciunt ideo dicitur ꝙ inter artifices
longa est oria.ff.de solu.l.inter artifices quod nota.
Ignorare enim quod tantū excellentissimi sciunt est leuis
uel leuissima culpa ut ꝓbatur in.d.l.late et.j.dicaz. Iuxta
hoc quero an ignorantia iur.semp late culpe ascribi debz
Et uidetur ꝙ sic per.l.late.ff.de uer.sig.coniuncta l.leges
sacratissime.s.de legi.hinc ē ꝙ errans in iure stultus ap
pellatur.ff.de reg.iur.l.regula.§.pe. Ibi nec stultus ꝛc.fa
cit quod nota glosa.ff.de his qui no.infa.l.liberorum.§.
notatur. In contra.facit quod in preceden.dixi distin-
gue sic aut queritur ō ignorantia iur.cōmunis aut ō iur.
municipalis seu consuetudinarii.Primo casu et tūc aut
de iure regulari aut de iure speciali exorbitante a regla
ri aut de alio iur.simplici de numero istorum nō existēti
seu sub aliquo predictorū n̄ cōprehēso .primo casu talis
ignorantia est lata culpa.secūdo non hoc sentit glo.in.l.
quod te.ff.si cer.pe.circa finē glo.Et ē rō qz in his que ex
orbitant a iure cōi faciliter a peritis erratur et secundum
predictam intelligo iura.s̄.allega.tertio casu aut est ius
uulgarū et eius ignorantia est lata culpa.Aut est ius pe-
grinū in cōi usu nō existens ut sunt multa in tertio libro.
E.que ē doc.nō sūt cognita.et puto ꝙ eius ignorantia n̄
sit lata culpa sed leuis uel leuissima.Et idem dico ubi illō
ius nō sit certū et finitū de cuius intellectu sunt dissentio
nes inter glo.et doc.ut no s̄.de legi.l.leges sacratissime.
Dicitur enim tale ius non fuitum et sic licet ipsum igno

rare ut no.glo.in.l.it.super uerbo finitum.ff.de iur.et fac.
igno.Et idem dico sm bar.ubi de iur.illo non est casus
l.sed solum habemus ar.ad ꝓbationez eius facienda.qz
et illud certū et finitū non censetur.Si uero queritur de
ignorantia iuris.municipalis uel cōsuetudinarii .et tūc ārt
queritur de hominibus eiusdem municipii et idē dic qd
in pr.ce.ꝓpter ydēptitatem rationis. Nec ob.ff.de dec.
ab or.fac.l.fi.ut ibi no.Aut de hominibus alterius muni
cipii.et tūc uel talis nō debet ignorantia ascribi late cul
pe.sed de ea ut de ignorātia facti debet indicari ut extra
de consti.c.i.li.vi.Et ꝓ hoc accedat quod no.i.l.itez in ella
ff.ad.l.acq.et habēt ꝑdicta locū nedū i peritis.sz ēt i ipiti
qz ꝓ peritis habent.cū peritiores credantur consulusse
ut debuerūt.uel si nō fecerunt in magna negligentia fuerit
que late culpe asseribitur.l.magna negligentia.ff. de uer.
sig.Et ꝓbantur hec in l.in bonorum.ff.de bo.po.in fi.hec
tenc menti qz faciūt ad multa.Viso quid sit lata culpa. re
stat uidere an lata culpa equiperatur dolo et glo.nr̄a in.l
in actionibus de in iu.iur.ff.dic.q̄ sic regulariter ut.ff. si
mens.fal.mo di.l.i.§. ꝗ actio.et.ff.ad trebel.l. mulier.§. si
heres et ff.si quis te.li.esse iur.su l i §.non aūt z ff.de.po.
l.quod nerua sm intellectū suū.Sallit in tribus casibus
ibi per eam no.bar, uero in.l.quod nerua addit tres ali
os casus.Ego istam q.plenius tractabo in.l.i.§.ōpo. ubi
melius cadit.Quarto principalit quero quid sit leuis cul
pa et glo.insti.q.mo.re.contra ob.§.ꝑterea dicit q̄ leuis
culpa est desidie et negligentie.Sed hec uerba non sunt
perfecta.qz desidia et negligentiā posset esse tanta q̄ ca
deret in latam culpam.pura si consisteret in nō intelligen
do quod omnes intelligunt ꝑterea illa uerba non diffi
niunt nec describūt neqz perfecte declaram.Alii igitur ut
Io.de bro.aliter diffiniūt et aliter pe.Sed nulla eorū dif
finitio bona iō eas obmitto et recito uerba bar.qui dix.
q̄ culpa leuis aliter est diffinienda in rebus alienis tan
tum aliter in communibus.In rebus simpliciter alienis
dic.ipse q̄ leuis culpa est deuiatio incircūspecta ab ea di
ligentia quam adhibent homines diligentes eiusdem ꝓ
fessionis et conditionis.Deuiatio incircūspecta dic. ob
id qd dixi.s̄ .in lata culpa.Ab ea diligētia ꝛc.dixi ad dif
ferentiam late culpe ubi nō dic.quā hnt diligentes sz q̄
communiter habent homines.Item dix.diligentes i po
sitiuo ꝓter id quod dicam de leuissima culpa.In reb⁹
communibus distinguit cōmunem ex cōuentione ab ea
que contingit reipsa unde dic.ipse q̄ leuis culpa in rebus
communibus ex conuentione est deuiatio incircūspecta
ab ea diligentia quam ipse deuians rebus ꝓpriis adhi
bere solebat tpe quo conuentionez societatis et cōmunio
nis cōtraxit.Et hanc diffinitionem asserit ꝓbari inst.pro
so.§.fi.et.ff.ꝑ soc.l.socius socio.Et eius est ratio.qz quan
do inter duos contrahitur societas quilibet eorum inspi
cit̄ et considerat illā diligentiā quam is quem sibi querit
in sociū solitus est habere.et de tali diligentia uidetur in
ter eos actū.In rebus uero communibus re ipsa dic.ip
se q̄ leuis culpa est deuiatio in circūspecta ab ea diligen
tia quā ipse deuians.tūc adhibet rebus ꝓpriis hāc dic.
ꝓbari.ff.fa.her.l.heredes.§.nō tantū.Nec ob.si dicas er
go si nullam diligentiā adhibet in rebus suis nō dicetur
in culpa in communibus predictis.quod falsū esse uide
tur quia rñdet ipse q̄ nō punietur ut de leui.sed ut de la
ta.quia talis culpa transit in latam culpam.Quinto prin
cipaliter quero quid sit leuissima culpa z glo.insti.q.mo.
re.contra ob.§.ꝑterea.dic.q̄ leuissima culpa est quādo
aliquo modo potuit ꝓuideri.sed istud nihil est dicere qz
et hoc pōt cōuenire leui et late culpe. Alii ut io.de bro.et
pe.aliter diffinierūt ut refert bar.in.l.quod nerua.ff.ōpo.

Sed eorum diffinitionibus obmissis ut non bonis dix.
bar.leuissima culpa est deuiatio incircūspecta ab ea diligē
tia quam adhibērēt diligentiores et diligētissimi eiusdē cō
ditionis z ꝓfessiōis in eo quod dicit diligentiores differt
a leui que est deuiatio ab ea diligentia quam adhibēt di
ligentes et a lata culpa que est deuiatio ab ea diligentia
quam communiter adhibent homines.Visis istis diffi
nitionibus antiquorū et bar.alias descriptiones clariorē
pono.quarū aliqne fuerūt ia.bu.ut in q̄busdaz eius recol
lectis habetur in pr̄in.l.in rebus ff.commo.Et loquor de
lata culpa et aliis ea leuioribus.et quia culpa alia est in
obmittendo alia incōmittendo iō quālibet in suo modo
describam.et incipio a lata culpa.Lata culpa in obmuē
do est imprudenter et sine ꝓposito obmittere quod oēs
homines eiusdem conditionis fecissent.hec descriptio ꝓ
batur in.d.l.quod nerua et.d.l.late.et intelligo omnes uel
maior pars eorū ut dic.glo.in.d.l.late.Sine ꝓposito iō
dixit.quia si ex ꝓposito tunc ascriberetur uero dolo. uel
p̄sumpto et sic latissime uel latiori culpe ut.s̄.dix.Eiusdez
conditionis dix.ut comprehendam omnes homines sue
ꝓfessionis quando res ei cōmissa consistat in alicui⁹ ꝓ
fessionis peritia.Non aūt sic dix.ut aliorū maiorē diligen
tiam excludam et de maiori q̄ re uera sit sua cū teneri nō
uelim.qz falsū esset sine res cōsistat in artis uel ꝓfessiōis
pitia siue non.nā ipse tenetur.nisi alii eo diligentiores po
tuissent ꝓuidere uel rē custodire ut insti.q.mo.re.contra
ob.§.itē is cui.ver.at is q̄ et.ff.loc.l.itē queritur in pri. et.
§.si magister cum sy.lz mala electio qñqz sit in culpa ut i
d.ti.qui.mo.re.con.ob.§.ꝑterea in fi.Lata uero culpa in
committendo cognoscit ꝓ opposito eiusdē qñ est in ob
mittendo Ideo sic describo lata culpa in cōmittendo est i
prudenter et sine ꝓposito facere id qd cōmuniter ceteri nō
fecissent q̄ eiusdē cōditionis fuissent.Et si uis utrāqz simul
describere dic. Lata culpa est imprudēter et sine ꝓposito
obmittere qd cōiter ceteri eiusdē conditionis nō obmisis
sent uel facere id quod ceteri eius cōditionis obmisisset
Leuis uero culpa in obmittendo est iprudenter et sine ꝓ
posito obmittere quod quilibet diligens faceret.hoc pro
batur.ff.e.l.si cū uenderet.§.fi.et.l.se.et.ff.ad.l.acqui.l.si pu
tator.et ꝓ oppositū leuis culpa in cōmittendo est impru
denter et sine ꝓposito facere quod diligētes facere obmi
sissent.et simul utraqz sic describit̄.Leuis culpa est iprudē
ter et sine ꝓposito obmittē qd q̄libz diligēs faceret uel cō
mittere seu facere qd quilibet diligens nō fecisset.Leuior
culpa est o bmittere imprudenter et sine ꝓposito qd qui
libet diligentior fecisset uel facē qd q̄libz diligētior obmi
sisset.hec differt a ꝑce.i eo solo ꝑcedens loquitur de dili
gente in positiuo ꝗ d diligentiori in cōparatiuo. Sic z d
ea in comparatiuo querimus lz ut.s.dixi nulla.l.d illa le
uiori specifice disponit.sed tantū de leui et leuissima. Le
uissima culpa est imprudenter et sine ꝓposito obmittere
quod quilibz diligentissimus esset facturus.uel facere qd
nullus diligentissimus esset facturus.lz diligens uel dili
gentior idē obmisisset uel fecisset ꝗ ꝓbatur.ff.cōmo.l in re
bus in pr̄in.et.ff loc.l.si merces.§.pe.et pondera bñ ista
uerba qz debent sic intelligi.l.ille.Ex istis descriptionibus
magis uerus eluscescit q̄ ꝓ precedētes. ꝗ s sic plenarie
declaratis uidendū est an creditor de omni culpa teneat̄
et vr̄ q̄ sic p istū tex.q̄ uniuersaliter loquitur de negatiue.
In cōtra.est ueritas ut solū de lata et leui teneatur nō de
leuissima tex.est clar⁹ insti.q.mo.re.cōtra.ob.§.fi.z ꝓ la
tor declaratione est sciendū q̄ quidā cōtractus celebran
tur grā dantis tātū ut depositū ꝓpric sumptū z i eis ue
nit dolus et lata culpa tantū que dolo equiparatur dicta
l.qd nerua et.d.§.ꝑterea.nō culpa leuis nec casus nisi ut

casibus no.in.l.i.§.depo. Quidã grã recipientis tãtũ et i istis distinguitur. Aut rei dñiũ in accipiẽtẽ transfert ut i mutuo. ⁊ tũc de omni culpa et casu tenetur.l.incendiũ.s. si cer.pe. Aut dominiũ nõ transfertur sed usus tantũ accomodat ut in cõmodato. et tũc de oi culpa tenet. sed nõ õ casu ut latius dixi in.l.i.s.ri i. Quidã grã utriusq; ut locatio et conductio emptio et uenditio dotis et pignoris traditio. quia gratia debitoris ut magis ei credatur pecũia et creditoris ut magis ei in toto sit creditũ. et in his media uia eligit ut cõductor de lata ⁊ leui non de leuissima teneatur ut.ff.com.l.si ut certo.§.nunc uidendũ ver. sed ubi utriusq; et.d.§.li.isti.q̃.mo.re.cõtra ob. Dũ ergo ista littera dic. si nulla culpa interuenit. sobaudi de his de q̃b⁹ creditõ tenet Nec.ob.ei qõ dixi ꝙ cõductor nõ tenet õ leuissima.ff.loca.l.si merces.§.qui collũ. nam nisi interuenerit oia que diligentissimus fuisset facur⁹ nõ abest ab eo culpa ut ibi in littera ex quo uidetur ꝙ de leuissima teneatur ut innuere vr̃ illud suplat. diligentissimus ut in descriptionibus leuis et leuissime dixi .quia rñ.ꝙ illud suplat. ꝑ cõpatiuo uel positio debet poni uel accipi uel alit̃ quod uerũ est qõ culpa ab eo nõ abest ut ibi dic. littera. sed nõ seqt̃ ergo de omni culpa tenet. nã ista stant simul in culpa leuissima fuit ⁊ tñ de ea nõ tenet ut in pig.s.dixi et ḣ melior. Ex p̃dictis apparet ꝙ qñ.l.dic. quem õ culpa teneri ⁊ nõ declarat alit̃ de qua ꝙ nos debemus itelligere õ illa quã requirit subiecta materia q̃ diuersimoõ requirit sẕm distinct. p̃dictã. Et hoc qñ culpa uenit ratiõe cõtractus. ubi aũt quis tenet̃ ciuiliter ex delicto culpa ẽt uenit leuissima.l.in l.acqui.ff.ad.l.acquil. Quero nũc ꝑ cõmodiori doctrina de aliquibus exẽplis tã late culpe q̃ leuis ⁊ leuissime ⁊ mihi apparẕ ꝙ nõ cogitare casũ nata lit̃ uel ỳisimiliter euentũ inspecta indigentia presentis status sit lata culpa seu una de speciebus late culpe hoc ꝑbatur in.l.si quis domũ.§.penul.ff.loc. Jõ cõductor sumptus quos fecit in fũdo non repetit mortuo fructuario locatore ante finitã cõductionẽ. qz hic cogitare euenire posse debuit. Jdẽ si quis ingressus ẽ mare tpe tẽpestatis uel sine magistro nauis ut.d.l.itẽ qr̃.§.fi.in fi.⁊.§.si magister. Jdẽ si quis passus nõ est nulnus sibi uel alii curari.l.qui occidit.§.fi ff.ad.l.acquil.et.ff.de edi.edic.l.ꝙ si nolit.§. si mancipiũ ỳ.culpã.uel si malũ medicũ adhibet ut ibidẽ ⁊ no. ḣ in glo.ff.so.ma.l.si ab hostibus.§.si uir uxorẽ. Similiter lata culpa est enormiter errare i arte cõsucta.l.i.§. hec actio.ff.si mens.fal.mo.di.ff.ad.l.acquil.l.si seruus seruus.§.si calicẽ diatcũ sẕm dictã.l.itẽ querit̃.§.si gemma.itẽ onerare mulũ uel equũ nimio onere.ff.com.l.fi.et ff. lo. l.qui insulam.§.qui mulas. Jtem nõ colere agꝝ uel seminare tpibus cõgruis.d.l.si merces.§.conductor. A custodia pecudũ et caprarũ recedere.ff.loca.l.si quis fũdũ.§.i perator. Ascribũt quidã late culpe asseuerare ꝙ q̃s ignorat et inducũt l.iul.§.li.ff.de act.emp.quod no. Alia exempla adde p te. Exempla aũt leuis culpe sunt in feneratore qui res pignoratas minus diligenter excussit a tineis uel corrosione muriũ et idẽ in fullone dicta.l.itẽ qr̃.§.si fullo Jdem si fullo uel librarius unã rem uel librũ mihi pro alia re uel libro tradidit credẽs meũ esse.ut.c.§.si fullo ḣ eni.culpe nõ sũt late tõ iudicande sũt leues et nõ leuissime.qz ueniunt in act.loc.i qua culpa leuissima nõ uenit ut.s.dixi. Itẽ ignorare qualitatem rei sue.l.sẕ edes.§.i.ff. loc Itẽ inertes uel negligentes operios adhibere ut.ff.loca.l.uideamus in pri.et.d.l.si merces .§.penulti.sed dubitat̃ de eo qõ legit̃.ff.loca.l.si merces.§.culpe.⁊.ff.so. mar. l.pe.in prin.ubi dicitur ꝙ facrũ inimici ascribit̃ culpe et⁹ q̃ iimicitiã captauit qualis illa culpa est iudicãda. Dicũt quidã talis qualis fuit cõmissa inimicitia illa captãda qõ nõ uidetur bñ dictũ. qz illa potuit esse latissima ex ꝓposito ꝓcedens quã dolũ esse dicim⁹. Itẽ illa culpa ad hũc casũ non fuit ordinata. et ab eo est remota .igitur alii ut bal. dicũt ꝙ leuis culpa est iudicanda. Alii ꝙ lata. qz debuit cogitare q̃ inimicitiã captauit ḣ uerisimiliter euenire posse ut dixi. s.i exemplis late culpe. Cogitandũ reliquo et alia exẽpla p te pq̃re. Exẽpla uero leuissime culpe cõsistũt in nõ faciendo id qõ diligentissimus esset facturus. Jdeo nõ diligentissime custodire sue custodie cõmissũ leuissime culpe ascribitur.ff.de of.p̃.l.diuus et de of.p̃.ur.l. iii. Itẽ non diligentissime curare egrotũ uel curari facere. Jtem nõ equitare ut diligentissimus faceret leuissima culpa est. Sẕ ḣ attende. Commodauit quis equũ ei quẽ nec bene nec cõpetenter equitare sciebat an si ꝓpter illius eq̃ratũã equus deterior factus est tenet̃ ipse qui in cõmodatũ recepit. Et di.bal.ꝙ si in equitando culpã extra suã diligentiã nõ cõmisit. sed ex sua nescia bº ꝓcessit ut i scolari multoties accidit. ipse nõ tenet̃ et imputet sibi q̃ ei ꝯmodauit. Secus si culpã in eo ꝙ diligens esse potuit cõmisit ut in pascendo ad uentũ retinendo. in loco cuio nõ recludendo eũ uel cũ ipso currendo qñ necessitas nõ imminet. Nam his casibus tenebit̃. lz leuissimã culpã cõmisisset sẕm naturã cõmodati quod est notandũ. qz in ꝓtra. fa. insti. qui.mo.re cõtra ob.§.at is qui utendũ. Sed ego rñ.ꝙ ibi i custodia et diligẽtia quã nõ tantũ p se. sed etiã p aliũ põt adhibere nos in eq̃tatura sue ꝑsone quã p alium nõ põt iplere iõ sulipsius diligentia in equitando cõsideratur. Vltimo quero an culpa leuissima in faciẽdo ueniat in quolibet cõtractu in quo uenit leuis culpa. ⁊ bar. in.d.l.quod uerua dix.ꝙ sic. quia culpa leuissima in faciẽdo equiperat̃ leui culpe in obmittẽdo cũ ꝑpõderet simili culpe in negligẽdo ut.ff.ad.l.acquil.l.si seruus seruũ.§. si cũ maritus et.ff.so.ma.l.si constãte.§.si maritus.et no.in l.si mora in glo iii.in.e.ri. Itẽ qz ex culpa cõmissa in committendo q̃libẕ etiã nõ obligatus ad rei custodiã tenetur ff.ad.l.acq̃l.l.in lege aqui.lo.ii. ergo fortius de leuissima i cõmittendo cõmissa dẕ teneri qui uigore cõtractus alicui⁹ diligentiã ⁊ custodiã rei tenet̃ habere. Bal. tẕ cõtrariũ per l.sẕ si quẽcũqẕ.§.fi.ff.ad.l.acquil. ubi iuriscõsultus leuissimã culpã in cõmittendo cõmissã dic. uenire i acquil. ⁊ dubitat an ueniat in locato et dubitationis cã fuit. qz regula est ꝙ culpa leuissima nõ uenit i locato. Sẕ dices tu quare ibi dubitat cũ assertiue debuisẕ sẕm regulã dicere ꝙ ñ Itẽ si tũc dubitauit. et postea ꝑ cõstãti alibi dix. ex locato magistrũ et sutorẽ teneri ut.ff.lo.l.itẽ querit̃.§.iõ iul. ergo ibi erit casus ꝙ leuissima culpa i cõmittendo uenit in locato. et sic erit ibi casus ꝑ bar. Sed nihilominus ego stocũ bal. qz si illi rex. subtilit̃ põderẽt in eis est casus ꝙ licẕ leuis castigatio excedat̃. dũ tñ nimia senicia nõ interuenit ut culpe in act. locati nõ ascribit̃. et tñ solũ hoc nomẽ seuicia culpã implicat. illud nimia qõ adicit̃ culpã augmẽtat. Sola ergo senicia que in se leuissimã saltẽ culpã cõtinet nõ uenit. sẕ nimia que culpã aut leuẽ uel latã cõtinet uenit. et hoc uult dictus.§.idẽ iul. si bñ põderetur .ꝑ hoc ẽt fac. qz cũ de leuissima culpa nos queramus. et.ll. dicãt leuissimã in locato nõ uenire debemus intelligere de leuissima tã in cõmittendo q̃ in negligendo. lz una ꝑpõderet alteri. Et ita itelligãt iura in ꝯriũ allegata. Nec ob. ar bar. qz argumentũ de act. õscendẽte ex delicto ad ꝯcũ nõ ꝑcedit cũ sit natura diuerse. sẕ bñ ꝓcederet respectu eiusdẽ actionis tantũ. ut qui tenetur ex cõtractu diligẽtiã et custodiã rei habere teneat̃ act. l.acquil. et multo magis q̃ ille qui nullam rei custodiam tenebatur habere ⁊ hic sit finis.

Ignus

Pignus repositū in loco in quo pignora publice consueuerunt reponi nō perit periculo creditoris nec debitor ꝓpterea liberat a debito.b.d.No.ꝙ culpa nō est facere quod alii cōuiter faciunt ut in glo.Quod facit ad questionem.Pone maiorem partē rusticorū cū bestiis iuisse ad molendinū ⁊ icursu hostium perdidisse bestiam culpe eius non ascribatur quod puto uerū.nisi de hoc debuisset uerisimiliter dubitasse uel cogitasse ut dixi in.l.p̄cedenti in pe.q.Similiter facit ut deponens apud.camsorem fide approbatur apud quem est communis concursus deponentiū excusat ſzm bar.Glo.ultima opponit tribus modis dic ut in ea.gl.aī penul.querit quid si in loco tutiori deponere potuit ⁊ respondet ꝙ tenetur quod fateor si tpe sue ōpositiōis horrea de quibus hic loquitur apparebant euidenter tuta ñ esse.alias cū ipsa reputentur ceteris locis tutiora qō patet.quia ceteri illis ut tutoribus utebantur alibi deponendo fuisset in culpa ut.l.iii.ſ.de peri.tu.glo.nī uera est extra casum huius.l.Vltimo hec.l.facit ad questionē de eo qui dimisit equū in pascuis de qua p glo.ff.de neg.ges.l. si negocia.Item fac.ad.q.pone statuto ciuitatis cauet ut bona delinquentis deuastentur et dubitabat an res quā delinquens suo creditori prius obligauerat debeat deuastari.Et uidetur ꝙ sic.qr in bonis debitoris pignus permanet ut hic in prin.cū ſy.et ꝓ hoc bñ facit.ff.ad sil.l.i.§ seruus et sic creditor deuastationem impedire nō potest quod ut refert cy.fatetur ia.de are.ſz addit ꝙ ne creditor damp.afficiatur debet fiscus satisfacere creditori.Sz bar. in.d.§.seruus dicit ꝙ creditor uastū impedire pōt.qr creditores publicis penis preferuntur.ſ.de pe.fi.credi. p̄fer. l.i.li.x.et.l.quod placuit.ff.de iur.fi.Nō ob.hec.l.qr fatet ꝙ in bonis debitoris permanet.sed creditor preferī pene.Non ob.dictus.§.seruus qui fortius urget.qr loquit in seruo qui delinquendo pōt priuare dominū suo dñio. ut.l.i.§.quotiēs.ff.ō ui ⁊ ui ar.⁊ p̄seqns.et creditorē iure qō bz i eo.nos vo lōqmur i aliis reb⁹ q̄ ōlictū ñ cōmittūt Mihi vr̄ ꝙ iter istos nō sit cōtrarietas.sed diuersitas⁹ rātū.qr qō bar.dic.ꝙ pōt ipedire intelligi bz nisi fiscus prius ei satisfaciat et h̄ oratur obligatio pignoris queius in re cōstitit.et ideo simplex colonus uel inquilinus ꝓbibere nō posset ut.l.si fundus.ff.loca.quod no.

Ec creditores

Diuiditur in quatuor.quia primo unū dictum in quo declarat p̄scriptionem longi tē poris locū non habere.secō ex illo infert ꝙ debitor rem pignori traditā pōt ratione dominii uēdicare a creditore possidente.tertio ostendit ꝙ ei uendicāti non ob.exceptio pignor. traditi ꝓ debito.quarto dubium nouū remouet qñ solū res fuisset ipotbecata et creditor ypotbecaria cōtra debitorē ageret.secōa ibi unō.tertia ibi ut aūt .quarta ibi uel tu teneas.Et bz hec.l.duas lect. una ꝙ prin.loquit in pignoraticia que est p̄sonalis ⁊ h̄ nō applaudet littere et esset de indubitabili.Alia est ꝙ loquitur in rei uendi.quā intentabat debitor rōne dominii uel quasi et hec magis cōuenit littere tā in prima pte que loquitur de p̄scriptione longi tp̄is ꝓ quam dominiū queritur ⁊ que dominio et sic rei uendicationi opponitur q̄ in secōa que clare loquimr in rei uēdi.et ꝓcedit illative ex prima parte et sic ut illa sit bona habemus dicere ꝙ etiā prima pars in rei uendi.loquatur.et ſzm hanc lect. sūmo sic.Debito uero soluto uel obligato consignato et depositō debitor a uendicando pignore non pōt submoueri longi tp̄is p̄scrip.Si tñ agat rei uendica.bz ꝓbare causaz sue intentionis et creditor ꝓcipiens de pignore uel agens ypotbecaria bz ꝓbare sue exceptionis uel ypotbecarie act.a qua debitor liberatur si ꝓbet debitū solutū uel oblatū et depositū.b.d.Expone tex.ibi uendicare dominiuz id est rem ratione dominii.Ibi uendicationem quā facit creditor ꝓ ypotbecariā actionem.No.ꝙ p̄scriptio longi tp̄is nō bz locū cū pignor.act.ut h̄ ſzm unam lect.Et ē rō quia illa est p̄sonalis et sic durat.xxx.an.ut.l.ii.§.de cōst. pe.Item no.secūdū aliam lect.ꝙ debitori rei uendi. pro pignore intentanti nō pōt opponi longi tem.p̄scrip.Rō ē qr creditor nō bz sufficientem titulum ad p̄scribendum nec bonam fidem quā requirit prescrip.lon.tem. Item no. ꝙ exceptio pignor.obicitur debitori rei uendica.uel qua si intentanti.Item no.ꝙ sicut actor ꝓbat suam intentōz ita reus suam exceptionem et replicator suā replicationē Item no.ꝙ oblatio et depositio bz uim solutionis et ꝙ ex ea pignus liberatur.Oppo.ꝙ successor creditoris possit se tueri p̄scriptione.lon.tē.nt.ſ.aduer.cre.l.diuturnum So.ut in glo.i.ꝙ hic de uniuersali successore ibi de singulari ut ēptore qui i rē successit .et dic.glo.ꝙ rō est quia successor uniuersalis tenetur etiam pig.act.que est p̄sonalis Sed singularis tātū rei uendica.tantū.Or attende.qr ista ratio est bona si successor uniuersalis conuenitur pig.ac. sed non est bona si conuenitur rei uendic.ut quilibet extraneus possessor.Sed tūc erit rō quia successit in uicium et scientiam rei aliene cū censeatur eadem p̄sona cū defūcto ut plene disputat glo.ſ.de usuc.ꝓ her.l.ii.ſzm doc. Et hic uult alia glo.sup uerbo longi. Sed attende subtilius qr mihi uidetur ꝙ hec glo.aliud uult dicere si eius uerba bene pōderentur.nam uult ꝙ ideo successor uniuersalis non prescribat longo tempore.quia cōtra eū nō tantum realis actio cōpetit ut rei uendi.sed etiaz p̄sonalis ut pig.act.Ita ꝙ realis consequatur ꝓpter cōcomitantiam quam bz cū p̄sonali id quod ꝓ se habere nō posset.⁊ hoc ꝓbat implicatiua etiam.in ea posita qō est sūme notādū si uerū eēt ⁊ ꝓ illa gl.fa .qr eō personalis ꝓpt cōcomitantiam quam bz cū reali datur cōtra unū tantū ex heredibus qui solus possidet ubi si cōcomitantiā cū reali nō haberet cōtra omnes ꝓ portionibus heredū compateret ff.cōmo.l.iii.§.heres.⁊ ff.depo.l. si duo in fi.ff.de ui et ui ar.l.si plures.et est de mente glo.in.l.qui fundū.§.si tu ex parte.ff.ad.l.fal.et ita ibi no.dy.⁊ bar.et dictū huius glo. satis uidetur ꝓcedere posse.ubi ex ꝓpositione realis ac. apparet ō concomitantia huius p̄sonalis act.ut qr in narrat.facit mentionem de pignore licet cōcludat in rei uēdi. Op.ii.ꝙ sola oblatio sufficit sine depositione.ff.e.l.si rem §.si per creditorem.So.ut in sequenti glo.quia ibi in iudicio obtulit h̄ extra et ita etiā no.in.d.§.si p creditorē.

Oppo.iii.ꝙ non sufficit ꝓbare rei originem.nisi etiaz ꝓbet aduersarium possidere.s̄ de alie.iudic.mutan.can.fa. l.i.So.ꝙ h̄ possidebat ut h̄ in littera supponitur et etiam dic.glo.ꝙ possidere p̄sumitur.quia casum habet ab actore et est ratio.qr detinentia possessionis ascriberet ei ad culpam.unde presumendū potius cū possessionē retinere ne culpā p̄sumamus.l.merito.ff.ꝓ soc.Quero modo an debitor agens rei uendic.cōtra creditorem cōpellatur ꝓbare se dominū esse. Quidam ꝙ non.quia creditor nō poterit ei referre questionem dominii ut.ſ.ō non nu.pecu.l.i.et.l.unde originem.s̄.si cer.pe.et dicebant hic esse casuum et exponebant tex.ibi ꝙ si originem rei id est re obligasse et rem tradidisset et hic uult glosa super sup uerbo originem et glo.sup uerbo dominiū in prin.ſz glo.dic.ꝙ si ei opponatur ꝙ nō est dominus ꝙ bz se dominū ꝓbare.Et respondit tribus modis ad tex.qui dicit ꝙ si originem ut in ea parte et uerum dic.glo.quia cōtra

creditorem tūc agitur ut cōtra quemlibet extraneum ab actore causam non habentē. Sed ubi ageret ex cōtractu tunc si simpliciter exciperet q̄ nō fuit nec est dominus. et sic pignorare nō potest tunc non audiretur ar. l. nō un ō. §. si cer. pe. Sinā excipiēdo ultra p̄cederet. q̄a dicēt se dñ̄ tūc talis exceptio enervat pig. con. cū in re p̄pria creditoris non consistat pignus. l. neq̄ pignus. ff. de regul. iur. talis exceptio poterit opponi. Secus si ō dominio tertii exciperet. q̄ nō pōt contra illum a quo causā habet ut hic. s̄m aliam lec. et. ff. e. l. si motus. §. i. et. l. si rem. §. is quo q̄ cōiuncta. l. aliena in. e. ti. et ar. dicte. l. nō unde et p̄ter regulā que est ut de iure tertii nō licet excipere ut. ff. si ser ui. uendi. l. loci corpus. §. competit. Et de his plenius dixi in. d. l. non unō ubi uide. Quero quando pignoraticia nascat gl. iii. r̄mittit ad no. ff. e. l. si rē. §. oīs ubi tex. di. q̄ ō bito soluto uel aliter satisfacto et hoc est regula fallit i casibus ut ibi in glo. Sed tunc dubiū ē an ei p̄scribatur arī quā nascat ē rñ ibi glo. q̄ nō. l. i. in fi. ī. de an. ex. Sed ea nata quāto tpe tollatur. respondit ꝗ glo. iii. in fi. q̄ longissimo et sic. xxx. an. l. ii. §. de consti. pe. et. l. sicut. et. l. omnes. ī. de p̄scri. xxx. uel. xl. an. Sed dubitat an antecq̄ nascat p̄scribat iuri offerendi et sic nativitas eius possit impedi ri et in. d. §. omnis tenet glo. q̄ sic per. l. plures apochis. §. de fide instru. et. l. cum notissimi. §. eodem ar. ī. de p̄scri. xxx. an. quod confessi fuerunt pe. ē ia. quādo ius offerendi coberet act. nāz tunc prescribitur ei eo tempore quo actioni ut ibi. sinaūt actioni non coberet. sed solum i quadam facultate cōsistit sicut est hic. tunc ei prescribi nō pōt sicut nec facultati eundi p uiam. l. uia. ff. de ui pub. tanto minus quanto creditor representat ymaginem debitoris dicta. l. cum notissimi. §. sed cum illud hoc idem tz bart. ff. de usuc. l. pignori. Sed ia. bu. transit cum glo. pro qua facit. ff. de cap. l. si quis seruum. Et quod presari docto. alibi tenent dicentes q̄ iuri adeundi hereditatem prescribit spacio. xxx. anno. ut p eos et Ly. no. in. l. cū antiquioribus ī. de iur. deliber. Logrādū relinquo donec legā dictā. l. cū notissimi

Ignoris causa

Pignoraticia cōpetit soluto debito z creditor nō pōt res sibi ypotheceras inuare circa conuentionem uel p̄sidis iussionem. b. d. et no. hic ultimū. No. quando competit pignora. act. quia soluto debito ut in littera cui adde uel aliter satisfacto ut. ff. e. l. si rem. §. omnis. et quia ꝗ in p̄in. loquitur in pigno. conuentionali. quero quid i pretorio. an p eo relaxando competat pigno. act. soluto debito dic q̄ sic utilis tex. est singularis. ff. ut in pos. leg. l. is cui. §. queri pōt. et ideo utilis et nō directa competit. q̄ non ex conuentione p̄cessit nec ex partis traditione q̄ ē necesse ut insti. qui. mo. re contra ob. §. item. is et. §. fi. Sed dubitari potest quid si ypotheca peruenit ad creditorem aliter q̄ p debitoris traditionem an debito soluto locuz habet pigno. act. dic q̄ sic. quia hec preuentio instar habet traditionis et p hac est casus in. l. utiq̄ ff. de dam. infect. et ita ibi no. ia. de are. Circa secūdā ptem no. q̄ q̄ pōt esse quodammodo nuncius in causa p̄pria i eo q̄ ō hic dic. q̄ potest iussu iudicis pro hoc fac. ff. de fur. l. cum qui. §. si epistola et ibi no. bar. et. ff. ō opc. no. nun. l. i. §. nūciario et ibi per ia. de are. Item no. q̄ pactum de ingredi endo et apprehēdēdo ypothecā p̄pria auctoritate ualeat z tz et a pena quā alias incurret excusat. Contra. hoc oppo. glo. de. l. creditores. ī. de pigno. Sol. q̄ licet possit ex conuentione ut ꝗ et ō iur̄ tamen ciuilius et urbanius ē facere cum iudicis auctoritate ut ibi. Oppo. ii. q̄ etiaz sīn iudice et conuentione possit ut ff. de dam. infec. l. utiq̄. solu. duobus modis ut in glo. i. et ibi debitor erat suspectus de fuga. Attende quia illa glo. est no. in ea q̄ solum notat suspitionem fuge. nam de existenti in fuga habemus tertius. ff. de his qui in frau. credi. l. ait pretor. §. si debitorem et sic nota quod operatur fuga in actu. operatur in p̄cedentu. Secundo modo soluit glosa. q̄ ibi locator quodammodo uidetur habere possessionem pignorum. quia possessionem domus continuo habuit z. sic etiam res inuectas et illatas sibi obligatas uidetur possidere et sic potius dicitur uetterem possessionem conseruare q̄ ō nouo occupare Quero quid si non conuentio nec auctoritas iudicis interuenit quā penaz creditor incurrit si sua auctoritate abstulit. rñ. ut in glo.

Dominus

q Creditor fructus p̄ceptos computat i sorte et residuo soluto pignus tenetur restituere nec longi tpis prescriptionem pōt opponere hoc dicit. Nota q̄ fructus percepti extenuant debitum quod intellige quando sūt consumpti uel uenditi ut. dixi. s. e. l. i.

De exercitoria et institoria actione Rubrica.

Continuo primo modo ut in glosa secundum docto.

Seruus

f Dominus ex mutuo recepto a seruo cā negotiationis cui est prepositus tenetur institoria et in solidum et si nō sit institor tenetur dominus de in rē uerso. b. d. uel sic. Seruus institor domini ex cā sue institutionis obligat in solidum non institor uero uel ex cā. nō sue institutionis obligat ō in rem uerso tantū. b. d. No. q̄ asserens prepositū aliquem alicui officio uel negociationi debet illud p̄bare. Op. de. l. sed et si pupillus. ff. e. so. ut in glo. quia ꝗ negotiationi dominice. ibi peculiari quam diuersitatem not. q̄a quando peculiari est prepositus dominus tenetur ō peculio tantum Oppo. q̄ ex mutuo recepto ab institore non obligetur dominus institoria sicut nec tenetur dñs exercitoria ut. ff. de exerci. l. i. §. non aūt et. l. fi. So. ut i glo. q̄ hec debet intelligi secundum illas ut sic ex mutuo institoris obligetur dominus tria requiruntur scz q̄ in causā sue p̄parationis seu negociationis ad quam est p̄positus Item q̄ mutuās cū prepositū sciat in eam causam. Item q̄ in loco opportuno. ut in gl. et sic no. q̄ recte tradit i exerci. p̄ter ydemptitatem rationis locum habent z in instito. ut in hac glo. Sed tunc quero quō p̄babitur ei p̄missū ut mutuam pecuniam recipiat Respondit glo. si ad merces emendas est prepositus. ff. e. l. cuicunq̄. §. sed si pecuniam. et. ff. ad mace. l. si iulianus. §. interdū. Et ut generalius loquatur dic. q̄ quando prepositio non repugnat mutuo nec econtra. tunc in eam causam intelligit̄ etiam prepositus. secus si repugnat ut. e. l. cuicūq̄. §. non tñ ideo prepositus ad uendendas merces non potest dici p̄positus ad mutuum recipiendum. sed ad emendum.

Item intelligitur prepositus ut mutuum recipiat et non simpliciter. sed in causa emptionis mercium. Ideo mutuans debet scire in quam causam est ppositus. et in illam si non repugnat expressim mutuare et in loco congruo ut dictum est supra.

EX contractibus
Ex contractu serui dominus tenet dūtax at de peculio. nisi obligationem augeat ppositio uel in rem uerso. h. d. Queru glo. quando dominus tenetur insolidum ex cōtractu institoris. quid si non est soluendo dic q institor tenetur si est liber homo. ff. e. l. i. in fi. et. l. iii.

Institoria
Ex deposito facto penes institorem tenet
i dominus. h. d. Oppo. q non teneatur p bare non redditum. l. actor. §. de probatio So. ut in glo. Vel dic q hoc uerbum pbare referatur ad uerbum depositum. non aduerbum reddidum. Oppo. ii. q dominus non obligetur cum depositum sit extra causam sue prepositionis. et sic nō tenetur ut. ff. e. l. cuicūq. §. non tenetur. So. q hic loquit quando depositum tendit in causam sue prepositionis ut i exemplis glo. Et colligere potes ex ea q cambia sunt prouisa.

Et
c Etiam mulieres tenentur exercitoria ex cōtractu magistri nauis sicut institoria ex contractu institoris hoc dicit.

Ymutuam
Pro pecunia mutuata seruo negociationi
f ppositio dominus qui mandauit tenetur utili institoria. h. d. Op. q dicit mandati ut. j. man. l. si litteras. So. q ibi mandauit ei hic tradidit hic seruo qui recepit. Opp. q directa institoria dz cōpetere. ut. s. e. l. i. So. duob' mōis z prima so. est cōmunis. qz uni tantū negotio fuit prepositus. i. ad recipiendum hanc pecuniam mutuo nō uniuersali negotiationi etiam pecuniarū mutuo recipiendarū quotiens expedierit quod no. Queritur nico. d ma an. ex omni contractu pcuratoris ad hoc mandatū habentis obligetur dominus et dic q sic utili actione ad exēplū directe institoie et di. hic esse casū et hoc uult expresse gl. fi. circa medium in. l. si pupilli. §. i. ff. de neg ges. Et similit dic. q ex q' liber contractu procuratoris facto mandato domini ipse dominus agere posset in omni casu ex equo contractu iusto agere posset quod est ubicunqz dominio res alter salua esse non potest ut. ff. e. l. in fi. et. l. i. seq. et. ff. de ac. emp. l. iul. §. si pcura. cū ibi no. in gl. que idē dic. Et ex b' infert bal. q ubi ex cōtractu pcuratoris dominus ad iudiciū uocaret pōt ex eodem cōtractu uersa uice petere sine aliqua cessione id quod alias nō esset sibi saluū. ut est suū interesse quod cōfirmat etiam ex natura correlatiōis que hoc opatur. l. in uend. de acti. emp. quod nota.

Ui seruus
Ex cōtractu celebrato cū seruo d uolūtate domini tenetur dns in solidum ad exemplz institorie. h. d.

Quod cum eo qui in aliena potestate est negocium gestum esse dicat Rubrica.

In titulo precedenti dixi. de act. pscutoria solidi. nūc tractat de his que in solidum non competunt. sed aliter limitate sunt ut habetur in glo.

Am filius
Ex tutela uel cura administrata p filiūfami. tenet pr d peculio uel d
c in rem uerso tantū nisi filius d uoluntate pris decurio factus in decurionatu existens tutor sic fuerit constitutus. qz tūc pater ut fideiussor tenetur in solidū. h. dicit. et no. Et diuidit i. ii. o. primo qn filiusfa. ut priuata psona tutor cōstituit scdo qn pstituit ut publica psona. scda ibi q si uolū. pōe casū in ēminis p teipsū. Et supple tex. ibi satisfacere cogitur. p act. ex stipulatu tanq fideiussor filii et intellige prius excusso filio ut. j. dicā. No. q h uerba de peculio et de in rem uerso sūt adiectiōes queō et nō nomina actionū. nam hoc nomen actionis. est tute le ut in lra pz et sic actio descendens ex illo cōtractu uel quasi est illa que competit. licet cū una ex istis adiectionibus. No. q in tutela pris scia nō obligat eū. nisi ut prēmissa de peculio uel de in rē uerso. Item no. q in munere publico auctoritate et utilitate scia pris sine ꝓdictiōe obligat ipsū insolidū. et sic tāq fideiussor. Et no. q nō ē simplex fideiussor. sz ē indēn. iō in subsidiū cōuenit ut. l. i. §. d dicur. et ibi no. z pbatur et in. l. ii. §. d fi. fami. z quemadmo. pa. re. li. x. et. ff. ad mu. l. liberius. §. i. Ite no. q pr cōsentiens decurionatui filii nō rātū vr fideiubere p illo officio. sed et p quocūq alio quod occasionaret ex illo siue ad quod eligeret existēs i illo. Et qz hec. l ē utilis et eius materia nō est p doct. late et clare tradita. ideo conabor eam late declarare et maxime. quia pluries dat scolarib' in punctis et primo primā ptē expediā scdo secūdā. Oppo. igitur q p tutela a filiofa. administrata pr tenetur insolidū. l. si filius. ff. de tu. glo. i. tridit. et hec loquitur qn tutelā testamentariā gessit quo indistincte pr tenet de peculio uel de in rē uerso tātū. et sic ut pr cōuenit nō insolidū ut fideiussor. et de hoc ē casus clarus in. l. lucius. lo. i. ff. de admi. tu. Ibi loquitur qn gessit tutelā datiuā. quia a iudice fuit tutor datus. quo casu si pr agnouit. i. expressim consensit pr tenetur in solidū ut. d. l. si filius. Si aūt nō agnouit tenet de peculio uel de in rem uerso tātū ita dic. glo. Sz h attende. qz illud est uerū. si nō agnouit cōtradicendo. sed ubi tacuit scaens et nō cōtradixit qd inf. sit non bn declarat p illā glo. sed glo. in. d. l. si filius dicit q si expresse nō cōtradic. dz agnoscere et tō in solidū tenetur. Sz dy. ibi et ia. d are. z bar. z h Ly. et cōiter oēs dicūt q illa glo. nō bn dicit. z quod ei cōtradic. ista z alia que est in. l. ii. ff. admu. que uolūt q nō agnoscēs non teneatur. sed tacens nō agnoscit ergo insolidū nō tenet z p hoc dicūt esse casū in. d. l. si filius in fi. et ita teneo. nisi qn filiusfa. esset datus tutor existens in decurionatu ut hic in scda pte. qz tūc ille tacitus consensus qui affuit cum decurio filius fuit electus et nō cōtradixit suffic. et hoc pbat quia existens decurio tutor datur. et sic officium decurionatus quod est causa huius tutele multū opatur. Et rō rationis pōt esse. quia munus decurionatus se bz ad alia munera ut ita loquar. sicut genus ad eius spēs. uel sicut totū ad suas ptes. ff. de decu. l. honores. §. is q z ad mu. l. ii. in prin. Ideo consensus uel nō contradictio que fuit

ficit i genere vl̄ i toto sufficit i q̄libz et⁹ spē vel ꝑte vt hic
et.C.ō bis q̄ spō.mu.su.l.ii.et de fi.fa.et quēad.pa.l.fi.li.x.
vel saltem se habet vt causa ad causatum ideo merito sine
alio nouo consensu tenetur vt dictis.ll.Sed tūc quero de
ratione diuersitatis inter tutelā testamentariā et datiuam
et glo.in.d.l.lucius de admistra.tuto.dix.q̄ ratio est q̄
testamentarius nō ita eget confirmatione sicut datiu⁹.q.
d.q̄ iudicis auctoritas nō ita iteruenit in una sicut i alia
Sed q̄ testamentarius nō potest administrare.nisi ad ⸗
ministratio ei decernat̄ a iudice vt no.in.l.tutor qui rep⸗
torū.in prin.ff.ō admi.tu.Jōo ia.de are.z dy.dixerūt q̄
ratio est quia testamentaria de sui natura nō requirit fiō
iussores.l.ii.et.iii.de confir.tuto.ff.et.l.testamento lo.ii.ff.
de testamen.tu.sed datiua sic Jdeo pater consentiens vt
fideiussor uenire intelligitur. Nec ob.huic si dicas datia cū
inquisitione non exigit fideiussores.ff.de cu.fu.l.bonorū
z insti.de satisda.tu.§.i.et.p consequens illa ratio non vi
detur generalis q̄ rñ.q̄ in casu nostro est bona in quo
queritur de filiofa.quem constabat nō esse idoneū quo
ad facultates.cū iure saltem antiquo bona ꝓpria nō ha
beret iō ꝑ eo satisdatio erat necessaria.l.fi.§.fi.de suspe.
tu.ff.Aliam rationem assignat bart.videlicet. quia pater
cogitur consentire z ꝑ eo satisdare vt.ff.e.l.fi.§.fi. Sed
non placet.quia si hoc esset verū pater tūc non contradi
cendo obligaretur in solidū ex quo teneretur hoc facere
vt.ff.si seruitus uendi.l.si a te et.l.ii.§.volun.ff.fo.ma.z.J
de acquir.po.l.minus instructus.cuius cōtra.et ipse cum
certis tenet vt dixi. Non.obstat dicta.l.fi.§.fi.nec.l.si quis
inter tres.§.imperator.ff.de ex.tu. quia illas intelligo in
casu necessitatis q̄ alius tutor nō inuenitur ydone⁹ vel
quando filius alios fideiussores inuenire non posset.ꝑ⸗
terea ibi pater non compellitur precise sed causatiue .q̄a
alias ipse tutor dabitur.Quinimmo plus dicit Azo in sū
ma vz.q̄ia ille.ll.hodie sunt correcte.quia si pater nō po
test cogi consentire in officiis publicis auctoritate et utili
tate minus potest in hoc utilitate saltem priuata.Sed q̄
legum correctio est mirande ideo ꝑcedens so.magis pla
cet.Et rationē ia.et dy.teneo et ratio rationis sit ratio pri
ma sane intellecta.Et ex his infertur q̄ si pater consentit
contractui celebrato inter filium quem habet in potesta⸗
te et quendam priuatum pater ex isto simplici consensu
non obligatur insolidum.sed de peculio vel de in rē ver
so dicta.l.lucius de admi.tut.z ḡ no.glo. in.l.i.§.ii.ff. q̄ō
iusso. Transeo ad secundam partem et op. ab extra q̄
pater non teneatur insolidū filio electo ad munera ciui⸗
lia etiam si expressim consentiat vt.l.i.J.de fi.fa.z quēad
mo.pa.probi.te.li.x.So.q̄ ibi in filio emancipato et non
infraudem.l.fi.§.idem rescripserūt.ff.ad mu.hic in existē
te in potestate. Oppo.ad idem.J.de mu.no.conti.l.i.
in fi.li.x.et.ff.ad mu.l.lucius.§.ꝑ infante.So.q̄ ibi filius
est inhabilis ad munus subeundum hic habilis.Oppo.
cū glo.q̄ pater nō teneatur in solidum pro filio gerente
magistratum publicum.ff.de pecul.l.iii.§.fi.et.ff.de ma.
conue.l.i.§.fi.So.interdum ex sua administratione ledit
rempublicā et tunc insolidum vt hic cum sy. Sinautem
priuatam priuatam personam tunc tenetur de peculio
vel de in rem verso vt in contrariis.Et est ratio quia pat̄
intelligitur fideiubere ꝑ indennitate reipublice vt.J.ō de
cu.l.i.li.x.z.ff.fami.her.l.si filia.§.idez scribit et.ff.ad mu.
l.ii.et.l.quoties.Sz tūc opponit̄ ab extra et fortius si ita
ē vt dixi q̄ quando ledit rem vel personam priuatā pa
ter tenetur de peculio tantum ergo in casu nro in quo tu
tor datus ledit pupillū pater nō dz teneri in solidū cui⁹

contra. ḡ dicitur.So.q̄ interdū lesio causatur ex admini⸗
stratione noui officii ad quod est assumptus occasiōe de
curionatus et locū bz.l.ista.interdū causatur ex admini⸗
stratione alterius ꝑ cū tutorem dati et bz locū quod ḡ
dic.glo.Et est rō diuersitatis.q̄ in primo casu ipse est im
mediata causa lesionis.scōo nō.Item op.q̄ pater consē
tiendo in uno munere sibi non preiudicz in alio ar.l.uo
luntarie.J.de ex.tu.quod confirmatur ex eo quia fideiu⸗
bere ꝑ eo videt̄ igitur ꝑ alio munere ꝑ quo non fide⸗
iubet non dz teneri ar.ff.de pac.l.si unus.§.ante oia.So.
q̄ cōtra.locū habent in aliis muneribus que se inuicem
contingunt vt spēs diuerse nō in munere ōcurionat⁹ q̄ō
se bz ad alia munera vt genus ad species vel vt totū ad
ꝑes vel saltem vt cā ad cātū vt ḡ et.J.de fi.fa.et quēad⸗
mo.pa.l.fi.et.ff.ad mu.l.ii.et de decur.l.honores §.is q̄ z
rōnem.ē.allegani.Quero q̄d si si filius emancipet̄ durā⸗
te magistratu.an pater remaneat obligatus et videt̄ dicē⸗
dum q̄ ꝑ ante gesto remanet obligat⁹ nō ꝑ postea ge⸗
sto.l.si filiussa.lo.i.ff.de tu.z ra.di.sed dic ueri⁹q̄ aut que
ritur de act.descendente ex contractu vel quasi quo pr̄ te
netur de peculio.z tūc ꝑ ant̄ gesto remanet nō de postea
gesto ita loqtur.d.l.si fili⁹.q̄ de act.tutele loquit̄ qua pr̄
de peculio tenetur vt colligit̄ ex.l.ibi se.que ad illā con⸗
tinuatur.Aut queritur de ac.qua pr̄ tenetur ex co.quia si
deiubere intelligitur et sic de act.propria ex stipulatu et
tunc illa durat donec officiuz sit finitū ar.l.sicut.ē.de ac.
et obli.cū sy.z ꝑbatur in.l.si filia.§.neratius.ff.fami.her.
et.J.de decu.l.i.li.x. Quero.ii.q̄ñ pater intelligit̄ fide
iubere ꝑ filio.ad decurionatū vel ad munus ciuile elec
to.an possit conueniri ant̄q̄ filius sit excussus.dr̄ q̄ nō ca
sus est in.l.i.J.de decurio et in.l.libertus.§.i.ff.ad mu.
Sed an idem erit q̄ñ agnouit tutelam datiuam quo ca⸗
su etiam fideiubere dicit̄ glo.in.l.tria onera lo.ii.ff.de ex.
tu.rz q̄ nō olim.lz hodie ꝑ auc.de fideiu.sit innouatū.Sz
ia.de are.illam glo.reprobauit ꝑ dictā.l.i.et.d.l.libertus.
sed certe ille.ll.nō pñt induci ad reprobationē.q̄ loquū
tur in muneribus et officiis publicis et alia est cā tutor
alia administratorū negociorū reipublice vt dicit tex.ff.
de admi.tuto.l.lucius lo.ii.§.sempronii in fine quez tene
cordi.q̄ nō est alibi.Et ideo attende q̄ fideiussores offi
cialiū publicorū auctoritate et utilitate quicūqz sint non
possunt etiam de iur.ffor.conueniri.nisi prius excusso
principali et ꝑbat tex.in.l.iii.§.fi.ff.de admi.re.ad ciui.p
tinen.et ibi etiā gl.Ex quo tex.colligo q̄ isti fideiussores
videntur fideiubere de indennitate conseruanda de cu⸗
tus.ꝓmissionis natura est ut primo excutiant̄ bona pri
cipalis vt ex significato eius apparet.vt probat̄.J.si mu.
indē.promi.l.i.et.ii.et.ff.ad uelle.l.tutor.et ō uer.ob.l.si sti
pulatus.§.fi.Et statim deposito officio vt hec ꝑbant̄ in.
l.i.et.et.iiii.J.de conue.fi.debi.li.x. Et ex hoc apparet q̄
in patre nō est speciale.licet glo. ḡ sentiat in.l.i.J.de de⸗
cu.Sed secus dicō in fideiussoribꝰ tutorū simpliciter ac
ceptorū.quia ante excussionem tutorum poterant cōue⸗
niri vt infra de fi.tu.l.i.z.ii.in prin. Non si expressim
indennitatem promiserunt vt.e.l.ii.in fine et.ff.re.pu.sal:
fo.l.fi. Et per istum modum glosa in dicta.l.tria onera
saluatur.Sed vt predicta clari⁹ pateāt cōludēdo sic dico
q̄ interdum quis fideiubet expresse. Interdum tacite
mediante.l.dispositione primo casu aut est fideiussor in
dennitatis et tunc principalis prius conueniri necessa⸗
rio debet vt.J.de fi.tu.l.fi.in fi.et.J.de cōuen.fis.debito.l.
i.li.x.z.J.si mul.indem.promi.l.i.et.ii. Aut est simplex
fideiussor.et tūc aut ē fideiussor contractus aut officii.pri
mo casu poterat olim prius conueniri.l.iur̄ nostro infra

de fideicõ. hodie secus. ut in auť. ibi posita. Secũdo casu ⁊ tunc aut utilitat publici. et tunc de indẽnitate intelligit fideiussisse. l. iij. §. fi. ff. de admi. re. ad ciui. pertinẽ. Aut utilitate priuati ut tutoris. ⁊ tunc ꝓ simplici fideiussore habeť ⁊ non indẽnitat. uel subsidiario l. i. ⁊ ij. in prin. j. de fidiu. tu. et inter istos est magna differẽtia etiã hodie. qz licet fideiussor indẽnitatis renũciaret beneficio de fideiussoribus: nõ ꝓpterea añ ꝓueniri possz qz ꝙ prius non ꝓueniat non habet ex beneficio hodie fideiussoribus concesso: sed ex ꝓpria et originali causa seu natura obligationis ut patz ex predictis. Secundo casu principali: tunc secõm subiectam materiam iudicať. qz si officialis publici ⁊ tunc lex ipm obligat ꝓ indẽnitate ꝓseruanda. Si officialis ꝓuate utilitatis tunc lex ipsum obligat simplr ⁊ pure ꝓ toto. ut in glo. d. l. tria onera. que est uera licet diutius a multis fuerit improbata. hodie aũt principalis semp prius excutitur. ut in auť. de fide. §. fi. ⁊ no. j. de decu. l. i.

Quero quid si deposito iam decurionatus officio filius postea a magistratibus tutor de ur an pater sine nouo consensu teneť. dic ꝙ non: sed nouus cõsensus exigitur. eque ne ueť in decurionatu quãdo tutor datur uel ad aliud munus ciuile eligiť. Quero an morte patris expiret fideiussio saltem ꝓ tempore sequenti. dic ꝙ non. ar. §. de here. acti. p totũ. et ꝓbať j. de decu. l. i. li. x. ubi heredes patris teneũtur. Quero an heredes patris teneanť ꝓ officio inchoato ꝓ filiũ post eius mortem. Dic ꝙ non regulariter ut. l. filia. §. idem scribit. ii. §. ff. fami. her. et. ff. de mu. ⁊ bono. l. et si filiũ. Fallit si pater aliud disposuit in ultima uoluntate ff. de mu. et bono. l. iij. §. fi. Vel si inter uinos fuerit ꝓfessus ꝙ de suo hoc munus expediretur. ut. eo. l. filia. §. neratius. et ita no. glo. j. de pi. suc. l. i. li. x.

Ins

Si filiusfami. qui patris uel ꝓpria voluntate contrarit ab hereditate patris se abstinuit inquantũ facere põt dumtaxat conueniri debet. h. d. Et ꝓ cuidentia premitte ꝙ filiusfa. ex ꝓpriis ꝓtractibus insolidũ teneneť. ut j. e. l. nulla et. ff. de iu. l. tã ex ꝯcibus. et. ff. de actio. et obliga. l. si filius. uerũ si sui iuris efficiebãtur alii boies ꝙ prius uidebantur ideo antiqtus ab actionibus liberabãtur. Sed postea factũ fuit edictũ de capi. dimi. p qõ insolidum fuerũt i eos restitute. l. ii. §. ait pretor. ff. de capi. di. Et qz hec restitutio satis fuit aspera fuit postea modificata ut non insolidũ: sed in quantũ facere possent actio daretur uel ꝙdemnatio sequereť. ff. ꝙ cũ eo. l. ii in prin. Et hoc est edictũ de quo in fi. huius. l. dť. et non fuit hec moderatio tantũ in emancipatis: sed etiã in suis qui morte pris efficiũtur sui iuris dũmodo a prna hereditate se abstinuerit dicta. l. ii. et hoc est qõ vult hec littera. Ibi etiam si prna hereditate abstinuerit ꝛc. his ꝓ euidentialib⁹ sic positis ponc ꝓte casum in terminis. et nõbilia colligẽ ut in summario. Op. ꝙ male dicat dnm dic. etiã si prna hereditate abstinuit qz ꝓpter implicatiuã etiã uideť innuere ꝙ si se imiscuit non teneatur nisi quatenus facere põt qõ est falsum qz tenetur insolidũ ut prius uel ꝓ portione hereditaria ut. ff. e. l. fz si ex pte. et. l. pe. So. ꝙ dictio etiã non poniť hic ad implicãdum imictione: sed emãcipatione. ut in glo. Sed tũc op. ꝙ non tantũ in his duob⁹ casibus: sed etiã i aliis quatuor. no. ff. e. l. ii. condẽnetur inquantũ facere põt. Sol. ut e. glo. confitendo cõtra. et omnes illos sex casus potuit implicare ꝑdicta dictio etiã. Et secõm hoc regula est ut filius sui iuris effectus de ꝯcibus anteriorib⁹ insolidũ teneatur. Fallit in sex casibus popositis in. d. l. ii. et ita tenet clare ibi glo. Sed Jo. dixit econtra videlz ꝙ regula est ut teneat inquantũ facere põt. fallit ubi reptatur teneri insolidũ ut ff. e. l. fz si ex pte in prin. et. §. i. ⁊. §. ꝙꝙ. Circa qõ dic. Ly ꝙ si inspiciamus facti accidẽtia Jo. bene dicit qz illi sex casus frequentius contingũt ꝙ alii Sinautẽ consideramus iuris ordinẽ ⁊ dispositionẽ glo melius dic ut patz ff. de capi. di. l. ii. §. ait pretor. Quero primo quõ intelligunť ista uerba inquantũ facere põt. dixerunt quidam inquantũ patri primoniũ usqz ad ultimũ quadrãtem. insti. de acti. §. fi. et erit eis priuilegiũ qz post condẽnationẽ non curzũt usure centesime. ut no. in glo. hanc non tenet glo nec doc. qz ibi loquiť in cedente bonis cui nihil debet remanere quare gl. dicit ꝙ qz illud dicunť facere posse qõ cõmode fieri põt. l. nepos ꝓculo ff. de ᵛ̃ sig. debemus intelligere deducto ne egeat. l. in condẽnatione. ff. de reg. iuť. qõ intelligiť ne mendicet: sed remaneat sibi cõpetens victus arbitrio iudic. considerata q̃litate suę ꝓsone ⁊ ꝯ̃ odiũ ⁊ sibi expendo ut ũ expendo. ꝓ. decu. ff. de usur. l. fz ⁊ si qõ calicauerit. §. i. ᵛ̃ sufficient. ⁊ ar. l. pe. in prin. ⁊. l. fi. ff. de ali. le. et ff. de libe. agno. l. si qs a liberis §. sed si filius. ⁊ l. eius ff. de operi. liber. Querit Nic. de man. an domum amenã quam inhabitat compellať uendere iusto ꝑcio ut aliam minoris precii habeat. et dic ꝙ sic ar. dicte l. nepos ꝓculo. Querit tertio Nic. an res sibi dimissas ut inde uiuat poterit alienare uel alteri obligare. ⁊ dic ꝙ sic: sed transibunt cũ sua causa ut ff. de sepa. l. i. §. ex contrario. ⁊. j. rem ali. ge. l. i. qõ si ita est apparet ꝙ illud quod sibi dimittit in plena ꝓpietate possidet. Sed cautela est ut omnia creditori denť insolutũ ⁊ postea debitori necessaria ad alimẽta ꝓ alimẽtis ei tradat. nã non poterit tunc alienare ff. de transl. l. cum hi. §. fi vni secõm Bal. Querit idẽ Nic. quid si ita eget actor sicut reus an tunc re⁹ ꝓtet hoc bñficio ⁊ dic ipse ꝙ nõ si actor ꝑtẽdit cãz onerosam qz ĩ pari ꝑ uilegio potior dz esse actor q̃ tractat ꝏ dãno ꝙ q̃ tractat ꝏ alio debito retinendo. ar. ff. de eo qõ cer. lo. l. ii. §. ꝓinde et de regu. iur. non debet alteri. et j. de iur. deli. l. fi. §. fi. uero creditoris. ⁊. j. qui po. in pig. ba. l. assiduis. §. excep. facit ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. ꝏ alimẽ. hoc idem tenet Barto. in uiro et uxore in. l. maritũ. ff. so. ma. Sed bal. dicit illud ꝓcedere qñ hoc beneficiũ concediť miserationis cã non qñ ꝓpter mutationis status. ob quam de iuť. rigor in nihilum teneret ideo reus indistincte utet suo priuilegio. qz satis est actori ꝙ contra iuris rigorez agit modificato modo ut hic. Vbi ibi uideť ꝙ decisio hui⁹ qõnis depẽdeat ab eo qõ diri §. in. ii. op. uidelicz an regula sit ꝙ insolidũ teneať. sed fallit in casibus. An ecẽtra ꝙ regula sit ꝙ non teneať. Et qz opi. glo. uideť mihi uerior ꝙ opi. Jo. ideo sto cũ Nic. ⁊ bar. ⁊ potissime qz nõ tam actio moderať ꝙ cõdẽnatio ⁊ executio unde agi potest insolidũ ⁊ reus excipe põt. ⁊ eo non excipiẽte condẽnabiť insolidũ. ⁊ post condemnationẽ põt contra executionẽ excipe ut hec ꝓbanť. ff. eo. l. i. ⁊. l. si filius. ⁊. l. pe. Nec ob. l. ii ibidẽ ⁊ hec lrã in fi. qz effectum considerauerunt: ideo in. d. l. ii notanť ꝑtor dix causa cognita act. inquantũ facere põt dabo. Quero ultimo an ille teneať cauere si ad pinguiorẽ fortunam uenerit dic ꝙ sic iuratoria cautione cũ non facile sit ei in tali statu existẽti fideiussorẽ inuenire. l. ii. §. si debitum. ff. de iu. ⁊ ꝓ hoc facit ff. ꝓ soc. l. uerum. §. item ut dendum. et ita intelligit glo. in marito. j. de rei uxo. acti. l. i. §. cum autem

Etiam

e Ex contractu celebrato cũ seruo etiam dño in scio tenet dñs de in re ꝗ so b.d. Nota ꝙ paria sunt mãdare uel se subscribere ut habeat locũ actio ꝙ iussu. a est ratio.qz sufficit etiã ratihabitõ.ut.ff. ꝙ iussu.l.i. §.si ratũ. Quero quid si dñs ꝓhibuit: dic ꝙ tenetur de peculio.ut in glo.

I ex contractu

f Si filius ut pris nuncius recipiens pecuniã patri debitã uel creditã nõ obligatur.b.d. Nõ ꝙ nuncius non obligat ei cui nũciat. Cognoscit aũt nuncio ex forma nũciandi.qz concipe debz uerba in ꝑsona dñi ut.ff.de consti.pe.l.et licz.et ibi ꝑ doc. Et ꝙ hic uenerit ut nuncius patet qz pr fuit ille qui contraxit. Item nota ꝙ iussus uel mandatũ ꝑcedens nõ impedit quẖ esse nunciũ.nec infert eum cui iubet esse ꝓcuratorem vnde ad probandum quem esse procuratorem non sufficit ꝓbari simpliciter ꝙ talis mandauit: sz oportet approbari formã mandati q̃ ꝓcuratorẖ includat. Et scias ꝙ si ꝓcurator agit ut nũcius nihil agit ut.ff. de consti.pecu.l.eum qui.§.iut. Op.de.l iij.§. sed utrusz ff.de mi.et de.l pr.ff.e.Sol.ut in glo.quẖ clara est.

Illa

Filiussa.põt ꝓ alio fideiubere si sit etatis legitime z tenet insolidũ.pater uero de peculio tantũ.b.d. Nota ꝙ filiussa. tenet insolidũ ex ꝓtractu.ut hic.z ff de iudi.l.tam ex ꝓtractibus.z.ff de acti.z ob l.si filius. Item nota ꝙ ex fideiussione filii patet obligat de peculio. Op.ab extra ꝙ etiã minor etate obligatur.ut.ff de mi.l iii.§.sed utrũ. So.ꝓfitendo.sed ideo hoc ita dixit.qz minores aduersus fideiussionẽ restitui possent.ut ibi. Opp.cum glo.de l seruus ff.de fideiuſ So ꝙ ibi in seruo qui non põt fideiubere.et i hoc differt a filio qui põt ut hic . Differunt et in aliis hic nõ in glo. Quero de quibus defensionibus hic loquit.ꝛn.ut in glo.quẖ dupliciter intelligit illuz tex. Vno modo ut loquat cũ patre.z iste melior. et dic ut in ea.Alio° ut loquat cum filio.et iste diuidit in duos Vno° ut filius ꝓueniat ut heres patris. Alio modo ut conueniat simpliciter ut fideiussor acti.ex stipulatu et in utroqz dic ut in glo.

I seruus

f Seruus non põt res dñi obligare uel in alium transferre ꝓ pecunia mutuo sumpta sine eius uoluntate. b.d. uel sic. In preiudiciũ dñi non potest seruus possessionẽ rei dñice i aliũ trãsferre: et de facto iniussum põt dñs expellere b d. Nõ ex pn. ꝙ habitatio gratis ꝓcessa creditori succedit iniciẽ usurarũ. Nota et si ꝙ seruus non põt priuare de iure dominũm possessione rei suẽ. Item nota ꝙ ingredientẽ de facto licitum est vi repellere. Et est rõ qz cuz dominus possideat non dicit vim facere: sed vim repellere. Item nõ z subtilius z notabilius ꝙ si dominus z possessor timet ne,is quem iure expulit recedat ipse potest implorare iudicis officiũ ut eum in possessione ꝓtegat z defendat.ut hic est tex. secũ Ja.d are. et Ly.Et sic habes ꝙ aduersus violentiã futuram iuder requisitus debet quẖ ꝓtegere licz eum requirens posset ꝓpria auctoritate sibi ꝓuidere et sic ꝑmunire. ut hoc ultimũ no doc.in l.i §. vnde vi et in.l ut vim. et.ff de iusti.et iur.z primũ ꝓbatur hic z etiã in.l.fi.ff. de offi.ꝓcu.cesa.z in.l.non est uerisimile in prin ff. ꝙ une.cã.z in.l.i.§.si necessaria.ff.si mu.uen.no. Op.ꝑ mo ꝙ responsio iurisconsulti nõ ꝓueniat themati nec qõnt:cũ in themate dicat ꝙ ꝓcessit facultatẖ habitãdi z non hospit ũ.de quo ꝛa. So.exponẽdo hospitũ.i. facultatẖ habitandi.ut in glo.z in.ll.i ea alt. Op.ii. ꝙ seruus ꝑuauerit dñm possessione sua.ff. d acq. po. l.pegre.§.quib⁹.z ꝑ ꝓns non possit dñs sua auctoritate creditorẖ expellere q̃n incidat in penã.l.si quis in tantã.J.vnde vi.Sol.ut in glo.q̃ dat tres solu.Vna ẖ ꝙ hic, in re dñica.ibi in peculiari.Istã tenet Pe.ut hic ꝑ Ly.dicẽs ꝙ seruus non põt ꝑuare dñm possessione rei dñice etiã alii tradendo qd non placuit Ja. de are. saltẖ in naturali possessione:licz ciuilẖ animo possit retinere.Sed hoc supposito ꝑ uero sine ueritatis ꝑiudicio.nihilominꝰ hec so.tollerat.qz ciuilis quã retinet est iusta z nãlis.quã creditor habet ꝑ ingressum est in iusta z iniusta succũbit iuste.ff.ut pos.l.i.§.i.et ideo ꝑ sua iusta retinẽda z defendenda quã ꝓdere si meticulosus efficeret põt illum expellere.ut.ff.de vi z vi ar. l.i.§.vi expellere.qd tm intelligo incontinenti.i.antecꝑ meticulosus efficiat:ita ꝙ suspicet simplr se posse repelli alias qz suã ciuilẖ ꝓdidisz sua auctoritate postea expellere impune non posset. Alia so.est ꝙ hic loquit in re peculiari z tunc glo.sol.duplr.vno° ꝙ uerz est ꝙ seruus priuare potuit dñm possessione si uoluit.ut.d.§ quibus.sed licuit dño impune eã incontinẽti recuperare ut hic.Alio° sol.glo.ꝙ seruus hic dñm sua possessiõe priuare noluit.qz solum facultatẖ habitãdi cõcessit et sic solam detentionẽ asininã transtulit: vñ dño possidenti licuit q̃ndocũqz illum repellere.Ex ista ultima solu.nota duo.primũ ꝙ ꝓstitutio.l. si quis in tantaz non habet locũ in dño possidente deiciente habẖte detentionẽ solã scõm ꝙ creditor non semp pignus dr possidere.qd ꝓtingit qn inter ꝑtes est actũ ut solã detentionẽ habeat.quod no.

I qui

e Diuidit principaliter in duas. qz primo in ꝓctu celebrato cũ seruo. secũdo cũ libero.secunda ibi alioqn. Prima subdiuidit in duas.qz primo triplex dictũ ꝑmutit seu ponit in genere.secũdo ex eo infert in specie. secunda ibi.q̃propter.Ex ꝓctu serui tenet dñs actõẽ de peculio q̃ post mortẖ serui uel eius statu mutato durat anno.z ubi aliquid est uersum in utilitatẖ dñi dat de in rem uerso que durat ꝑpetuo.ex ꝓctu uero cũ libero gesto non obligat dñs nisi pecunia in eius utilitatẖ sit uersa uel si ratũ habuerit.b d. Exponẖ textũ in v.q̃propter.Ibi z heredes eiꝰ.dic z formꝰ ipm dñm si viueret.Ibi dñium.dic hic appellat dñm ut ꝑmũ adhuc viuentẖ uel eius heredes qui dñi sunt ipsius serui.est eni actio de peculio in heredes trãsitoria qz est ex ꝓtractu uel quasi.et est tex.qñ ac.de pe.est an. l.i.§.sed si alio. Nõ ꝙ actio de peculio qñqz est ꝑpetua z qñqz non.sed actio de in rem uerso semp est ꝑpetua.Est z alia differẽtia.qz actio de in rem v.so cõpetit etiã si nihil sit i peculio: sed actio de peculio cessat si nihil sit in peculio.ff.de peti.l.quesitũ. Itẖ nõ ꝙ qui agit de in rẖ uerso debet probare uersum.ut in v.quapropter. Item nõ ꝙ morte serui uel eius statu mutato actio de peculio q̃ prius erat ꝑpetua nũc efficit tpalis z durat anno. Itẖ nõ in v.alioqn.ꝙ q̃ mutat gestori alicuiꝰ uel ꝓcuratori non habenti ad hoc spẖale mandatũ non obligat dñm nisi pecunia in eius utilitatẖ sit uersa.uel si ratũ habet.Item nota in.e.v.ꝙ non suo noie gestũ quis põt hẖ ratũ. Op. ꝙ actio de peculio mortuo seruo duret ultra annum ut.ff.qñ ac.de pe.est anna l.i §.annus. Sol.ut glo.ꝙ anno durat postq̃ expiri potuit.vnde si ꝓtractꝰ erat

cōditionalis maiori tpe durare potuit qz nondū actio nata fuit. Op.q̃ minori tpe anno duret puta si itra illum annū erat sui natura finitura. ut in exēplo glo. So.pfitendo ptra.in casu illo p quo facit rō ne iducta ad vnū effectū oppni p.l.iu.i fi.§.de iura.ca. Et in ducta in fauorē zc.l.qd fauorē.§.de legi. Op.p v. fi.de.l.i.§.fi.et l.ii.z.l.hinc queritur.§.penul.ff.de pecul. So.q̃ in libero homie bonefidei possessore ille leges loquunt nō in libero non possessore pcuratore tutore uel gestore.ut in glo. Op.q̃ nec his casibus dñs teneat siue fuerit tutor uel curator qui accepit. ut.§.si tu.uel cu.int.l.si creditor.siue sit pcur.uel gestor.ut.§ si cer.pe.l.cū.Sol.ut in glo.videlz q̃ qui a prin.nō tenet:sed et post facto sicillo ratū habente uel in rē eius uertso z sic ille scōm istam. Op.q̃ ratū hri non possit.qz non suo noīe gestū quis non pōt hre ratum.l.si pupilli.§.sed si ego.ff.de nego.ge.in.c.ratū. de re.iur. in vi. Sed lra illa dicit q̃ creditor eligit pson̄ gestoris z sic eius dñi ptemplatione nō mutuauit ergo zc Sol.duplr ut in glo.Primo q̃ si non creditor tū gestor eius ptemplatione recepit. qd sufficit ut ratum hri possit.hinc est q̃ ppietas pecunie p ratihabitionez querit dño ratū habēti.ut.l.si ego.ff.de nego.ge. Ista so.non fuit usa pfecta quibusdā.qr tunc gestori q̃ eius noīe recepit fatent cōpetere act.sed nō creditori qui p son̄ recipientis tantū est secutus: ideo ipsi dicebāt q̃ hic pson̄ gestoris uel pcuratoris elegit z nihilominus dñi ptemplatione fecit. z hoc vult glo. paruula pcedens sup vbo pson̄.qd glo.nō placet. qz de indubitabili erit tunc iste tex. Alii dix.3° q̃ licz expssuz cō templatōe dñi non crediderit uel saltem non pncipaliter tū non egit cum non hre obligatū:ideo ratū hre pōt. Ista repugnat regule q̃ dicit qd meo noīe non est gestū ratū hre non possum:ideo Nic.de ma.dix.q̃ illa regula loquit ad pficuū eius vt ei actio det pterq̃ in casib⁹ ibi no.sz ad sui pnudiciū ut teneat hri pōt ratū hre ut hic.et.j.ad mace.l.fi.z.ff.de pig.l.si fundus.§.i. Ista so.non est uera.qz z ratihabitio ei utilitatē affert. qz ppietas pecunie ei acquirit.ut.§.dixi.et nō istam glo.Alii ut bal.dic.q̃ istum actū specialē mutui ratuz hre non pōt.qz singularit suo noīe fecit: sed bene pōt ratā hre generalē administrationē z gestionē negociorz suorz quē ille faciebat i qua includit hec spēs mutui recepti z sic psecutive z non pncipaliter z de p se potest ratū hre.Ego non recedo a so.glo.q̃ fuit prima sane intellecta q̃ hoc vult q̃ nullo modo meo nomie gestum ratū hre nō possum.sed aliquo modo meo nomine.i.mei grā uel ptemplatione gestum ratū habere possum ut hic.z sic pdest ad pfectū acquisitū:ita debet obesse ad effectū obligationis.z de hoc est hic casus.Dico etiā q̃ tertia sane intellecta est bona ut uelit dicere q̃ ubi gestio repugnat ratihabitioni: tunc ratū non potest hri.ubi aūt ei confirmat euidēt potest ratū hri.ubi aūt dubitat qz ad utrūlibet se potest hre tunc exquo nō repugnat ei eligit ille intellectus ut ratū hri possit tanq benignior. z qz ad maiorē cautelā pson̄ pcuratoris videt electa non ut dñm ratū habentē non uelit hre obligatū. Quero modo q̃ actio his casibus dabit creditori.§.fi.c.glo.in prin.q̃ utilis actio nego.gest.z non directa qz eius noīe non dedit Alii di.utilem certi conditionē ex mutuo. Nā de certi conditione generali non debet intelligi gl. qz illa supponit aliam specialē competere. ut.ff. si cer.pe.l. certi conditio.in prin.Alibi dicit glo.q̃ solum iudicis officiū habet locū ex eqtate.l.si z me.ff.si cer.pe.ita nō.in l.si preciū.§.de pcur.z ad hoc allegat ibi glo.illam.l. hec non est uera.qz z si realiter pecunia ad eum nō peruenit sola ratihabitio facit eū teneri. Alii ut pe.quem sequit Ly.dicūt q̃ utilis institoria ei competit. hec et alie due sunt uere:sed quelibet in casu suo.Prima enim de utili ac.nego.ge.est uera si ponam⁹ istū gestorē simplice fuisse.secunda de certi conduti.ex mutuo est uera si ponam⁹ q̃ tutor fuit.qz ex pctu tutoris teneri qtenus est uersum in eius utilitate scōm opi.glo. uel scōm pe. insolidū ut statim dicā.Quarta pe.est uera in casu in quo erat pcur.l.in eum in prin.ff.de insti.et.§.ti.i.l.si mutuam. Ut tū predicta latius declarē sciendum est q̃ ciuitas ex mutuo recepto ab eius administratore tenet qtenus in eius utilitatem est uersum.l.ciuitas.ff.si cer.pe.et idē in auē.hoc ius porrectū.§.de sacrosā.ec. Sed de mutuo recepto a tutore in cā pupilli.idem tenuerunt glo.ff.de nego.gest.l.si pupilli.§.i.in fi.gl.magne.Et moti fuerūt p.l.si in rem.j.qñ ex fa.tu. ubi etiam glo.no.et p.l.si creditor.§.si tu.uel cu.int.simul iūctas.facit.l.pr.§.seruus.ff.de in rem uerso.Sed pe.dixit eum indistincte teneri p.l.i.ff.qñ ex fa.tu.z.l.illō.§. si impuberis.ff.de euic.ut hic refert Ly.Sed cōiter doctores tenet glo.z ad.ll.illas ꝛnt q̃ pupillus obligat ex contractu tutoris celebrato sup his q̃ sunt in administrationepriuonii etiā si ex eo nihil sit uersum ut ibi. sed ex contractu celebrato sup eo qd non consistit in administratione priuonii qualis est mutui receptio: tunc non tenet pupillus nisi quatenus est uersum. ut in glo.§.alt.Addunt doc. uel nisi necessitas euidēs iminebat a prin.ar.ff.de nego.ge.l. sed an ultro.§.i. et ita teneo.De mutuo aūt recepto a mādatario distingue.aut ille mandatari⁹ est nūcius z ut nuncius recepit z tunc ipse non obligat: sed is tantū q̃ eum misit qz cū eo censet contractū. qz nūcius uerba cōcipit in pson̄a dñi non sua.l.licz.ff.de consti.pecu.z de his est casus.§.e.l.si ex ptractu.et.ff.q̃ iussu.l.fi.in prin.Nec curo sit nūcius ad certā et determinatā pson̄ uel ad indeterminatā et incertā quicqd sentiat glo. in sua distinctione.in.l.si pupilli.§.i.ff.de nego.ge.Nam nūci⁹ potest hre mandatū latum z generale quo ad pson̄as dūmodo sit determinatū quo ad formā consensus et nūciationis scōm doc. et ita uidemus quotidie obseruari.Et pbat in euāgelio Jo.ubi dix.dñs discipulis. Jte in ciuitatē ad quendā z dicite ei. Dicit dñs apud uos facio pascha zc.Aut iste mandatarius est pcur. z tunc aut recipit ppio noīe aut pcuratorio. Si pro prio tunc ipse obligat ex ptractu nō dñs. ut.§. si cer. pe.l.cum qui.sed postea pecunia uersa in utilitatē dñi uel eo ratū hre pōt dñs teneri ac.utili nego.ge.ut hic dūmodo uel ptēplatione dñi uel eius grā sit sibi mutuatū.uel dūmodo illo animo recepit pcur.ita q̃ gestio nō repugnat ratihabitioni.ut.§.i ptraritis diri. Si uero pcuratorio noīe recepit:tunc dñs utili institoria tenet.ut.§.ti.i.l.si mutuā.z ff.de insti.l.in eum.et etiā ac. nego.ge. qz in ptemplatōe dñi videt mutuare exquo ille recepit pcuratorio noīe dñi.l.si pupilli.§.i.ff.d nego.ge.z.l.liberto in prin.in.c.ti.Sed dubiū est an isto casu pcur.sit obligat⁹ z tex. est in mutuo q̃ nō. i.d.l. si pupilli.§.i. In aliis aūt ptractibus dubitat. ut no. ff.de pcur.l.pcur.qui p euic.et glo.ibi tenet q̃ ex contractu uenditionis si pcuratorio noīe euic.promittat obligēt de euictione adeo q̃ finito officio pdēnabit: licz aliud sit in tutore.Sed Ja.de ra.dix. q̃ illud uerū qñ fidem suā expssim astrinxit se z suos heredes obligando.secus si pcuratorio noīe facit uel simplr p mittat de euic.non dicēdo pcuratorio noīe nec ppio nec de suis heredib⁹ mentionē faciēdo . qz tūc ex hac

simplici ꝓmissione ex quo cõtrahit ꝓcuratorio noie non obligat de euic. qz intelligit ꝓ mittere ꝓcuratorio noie quo casu non tenet. z ꝓ hoc allegat. l. fi. ff. de instit. Et ꝓ ista ꝓe induxit Bal. ter. de euic. l. si cũ uenditore. §. diuisione. ut ratificatio dñi faciat solus dñm teneri. g° idẽ in mandato inuenietur a prin. ar. j. ad mace. l. fi. Cy uero induxit ꝓ gl. ter. ff. mã. l. seruũ ticii. ii. gen. ubi ꝓcur. uendens ꝓcuratorio noie tenet ꝯ euic. et ad idẽ facit. ff. de publi. l. si quis ꝓhibuit. et qz at. l. ꝓcurator q̃ ꝓ eiectione elis facta de indubitabili. Ad l. fi. ff. de instit. gen. ꝙ qñq3 procurator ex actu quẽ gerit nullã obligationẽ sibi querit z locũ habet. l. illa. qñq3 actiõ3 sibi querit sicut in emptõe z uenditione. nã sibi querit directa actio ut. ff. de pig. acti. l. solutũ. §. ꝓ liberam in prin. vtilis aũt dñio. ut. ff. de act. emp. l. inf. §. si ꝓcurator. in fi. et tunc sicut sibi querit: ita obligat. ut l. ꝯ. alle. Ad. §. diuisione gen. ꝙ ibi nõ negat gestorem vna cũ dño ratũ habente teneri. uel aliud i gestore q̃ ex negocio nõ utiliter gesto. z qõ est alienũ ratihabitione nullam habet actionẽ ꝯra dñm ideo dño ratiõ habente nõ obligat. qz eius obligatio a ratihabitõne dñi depẽdebat. Aliud in ꝓcuratore q̃ tenet dño mandati z ecõtra dñs ei vnde si obligat recuperabit a dño z sic ratihabitio equipat mandato quantũ ad effectũ ualidandi ꝯractũ z obligandi dñm: sed non quantũ ad obligandũ gestorẽ. qz ratihabitio tendit potius ad ipsius liberationẽ. z hoc magis placet. Nũc est que rendũ de mutuo facto gestori. z gl. in. d. l. si pupilli distinguit tria mẽbra: qz aut cõtẽplatõe dñi tantũ fuit et mutuatum: aut gestoris tantũ: aut vtriusq3 ꝓmo cãu dñs tenet si ratum h3 vel si fit utiliter ceptũ. ff. de negot. l. f3 an vltro. §. i. et. l. siue. secũdo gestor tantũ nisi in re domini vertat u:l dñs ratũ hẽat ut hic. quod declara ut. s̃ tertio dicit gl. ibidẽ vtrũq3 teneri: qõ ẽ vert simpliciter in gestore: sed in domio est vert si ratu3 h3 vel utiliter fit ceptũ vel in eius rẽ vsum. in dubio aũt dicendũ est ꝙ scies vtriusq3 contẽplatõe ꝓsumit mutuasse ut plenius sibi sit subuẽtũ ꝓ hoc facit. ff. de peculio. l. hic q̃ritur. z de stipu. ser. l. fi. Vltrio q̃ro an i casu nostro ꝓ verso det actio de in rẽ vso. dic ꝙ sic si gestor erat liber hõ bõa fide seruiens uel in prãte dñi negocio ut seru° uel filius nõ at. ut. l. i. i fi. ff. de pecul.

I ex alio Filiussa. ex ꝯractu licito tenet
f insolidũ z liberatus a potestate ꝓ emãcipationẽ ex illo ꝓuenit solum quatenus facere põt. et idẽ si morte patris dummodo heres non existat. h. d. No. ꝙ filiussa põt fideiubere ꝓ prẽ Item ꝙ statu mutato tenet quatenus facere põt quod declara ut dixi. s̃. e. l. ii. Item no. secũ bal. optimã cautelam ut filiusfa mercatores se faciant emãcipari a prẽ bus si nolunt detrudi in carceribus. qõ tene menti.

I mandator Ex ꝯractu celebrato cũ fi
f lio patris iussu uel mandato pater tenetur insolidũ. z idem si ꝓ eo fideiusserit hoc. d.

No. tres casus in quibus pater obligat in solidũ ꝓ filio quẽ habet in potestate. No. etiam ꝙ iussus refert ad filiũ mandatũ ad ꝯbentẽ cum filio. Et attende qz glo. qñ mandat ꝯrahenti cũ filio facit differentiã an in re peculiari. z tũc habet locũ ꝙ iussu Aut dñica z tunc mandari z etiã ꝙ iussu et si filio tũc ꝙ iussu tantũ qõ non placet. Nic. de ma qui dix. ꝙ nõ refert ad quẽ uerba dirigant: sed que sit finalis intentio dirigentis quantũ ad substantiaz act. ꝙ iussu. ff. ꝙ iuf. l. i. §. i. sine sit dñica siue peculiaris. Quero an in casu quo pater tenet insolidũ ꝙ iussu possit etiã interuenire ut fideiussor. Et videt ꝙ non. qz ꝙ iussu tenet acsi principaliter cũ eo ꝯractũ fuisset ut. ff. ꝙ iuf. l. i. in prin. ubi casus expressus. et sic sumpsius fideiussor esse non põt: cũ fideiussora z principalis se non compatiant in eadẽ ꝓsona. ff. de fi. l. generaliter. z. l. urani us. Contra. tenet glo. ff. ꝙ iuf. l. i. §. quid ergo. ꝓ te. ad hoc singulare. ff. de insti. l. in cum. §. taberne. Et est rõ. qz accessoria accedit obligationi filii nõ suc. qõ põt. l. roman° apolus. ff. de tu. z cu. da. ab his.

I liberam
f Diuidit in duas. primo in habente liberã. secundo in nõ habente. secũda ibi. ꝙ si. Et hoc diuidit in quatuor. qz primo i domino. 2° in iusto possessionis ti. 3° infert ad prescrip. et furti act. ꝓes ꝓ se patet. Seru° habẽs liberã peculii administrationẽ põt alienare. nõ habẽs uero nõ alienat. nec iustum titulũ ad prescribendũ sed furti ꝓbet imo furti tenet. h. d. No. ꝙ qui scit rei vitium nõ habet iustum possessionis initiũ. Item nota qõ non habeo alii dare non ualeo. Glo. i. querit qualiter cognoscet an habeat liberã. dic ut in ea. et adde qõ nõ. dicã j. e. l. fi. in glo. sup uerbo spẽaliter. Glo. ii. op. ꝙ habens liberã peculii administrationẽ nõ possit alienare rem dñicã. qz illa non est sub administratione sua. cuius ꝯra. innuit hic lra in. ii. ꝯ. a sensu cõtrario. So. ꝙ hic non accipit dñica ꝓ specie a peculiari distincta. ut in glo. Op. ꝯra rõnẽ ꝙ nõ dominꝰ transferat dñiu3. ut insti. qui. ali. li. §. j. So. ꝙ qñq3 fallit. l. ꝓmittente. ut ibi. z in casibus ibi no. Querit g l. an detur actio ꝙ iussu in primo casu et de peculio in secundo. et rñ. et bene ut in ea. Querit etiã an emẽdi aliquo casu paret causa usucapiendi. et distinguit ut in ea sequit z bene. in qua adde in fi. hodie tamẽ mala fides actoris nocet successori. ut in auf. sed hodie. j. de prescrip. lon. tem. Quero ab extra quid si concessio libere sit reuocata an qõ facit ꝓcur. ignorans reuocationẽ ualet. Respõdit Nic. de ma. aut q̃ris q̃ntũ ad dominii translationẽ et tunc impedit. ff. si cer. pe. l. eius qui. §. quas uero. qõ patet bal. nisi ante reuocationẽ iam erat obligatus tradere. ut. l. si quis ꝓhibuerit. ff. de publi. Aut queritur respectu ꝓsonalis obligatõnis quã ꝓcurator ignorãs ꝯxit. et tunc illa tenet acsi reuocatio non intercessisset. ut. ff. de insti. l. si pupilli. §. ꝓ scribere. et de solu. l. uero. Rõnez diuersitatis assignat qz dñii translatio dependet ex ꝓsensu dñi. sed ꝓsonalis obligatio ex consensu ꝓmissoris

Am ancilla Duas habet lec. vna ꝙ loquat in impubere. ut in prima glo. et in fi.
c et in prin. Alia ut loquat in pubere. ut in fine glo. fi. prima melior est et magis amica littere secũm quã summarie intendit. Ex ꝯctu impuberis dñs non tenet nisi quatenus peculiũ est locupletius factũ. h. d. No. et signa glo. que enumerat q̃tuor casus irregulares cõtra naturã actionũ peculiariũ q̃ dant quatenus est in peculio. fallit in illis q̃tuor casibus. et est quintus casus irregularis f3 alio respectu. ut. l. si filius. ff. de iudiciis.

Dominum Dñs non obligat ꝓ seruum
d sed ex eius cõtractu de peculio conuentus deducit qõ sibi debet. h. d. No. ꝙ seruꝰ naturaliter obligat dño. Op. ꝙ dñs obligetur ꝓ seruũ. l. non solũ. §. fi. ff. de pecul. Sol. ut in glo. prima. Op. ꝙ deducat etiã id qõ debet his qui i eꝰ potestate sunt sine tutela uel cura. ff. de pec. l. sed si dãnũ. §. i. et de tribu. l. i. in prin. So. consurendo ut i glo. z totũ sub his uerbis ꝯtinet. ut hic. Quero an qõ debet socio. Rñ. ꝙ sic. ut in glo. Quero an seruus ipse

intelligat esse in peculio. Et n. q̃ non. ut i glo. Reuoco in dubiũ ter. ⁊ glo. i. ideo q̃ro an actio que dat in dominũ sit datiua uel natiua. Et videt datiua. ut hic dũ dicit. actio danda est. Itẽ q̃ ter. dicẽ q̃ dñs non est obligatus ⁊ sic cũ deficiat obligatio q̃ est mater acti. ut l. licꝫ. §. ea. ff. de ꝓcur. ac. dicenda est datiua nõ natiua p̃. non tantũ dñs: sed nec etiã seruꝰ obligat. l. nec seruus. ff. e. In ꝯ. facit q̃ hoc uerbũ de peculio nõ est nomẽ actionis: sed adiectio quedã ut dixi. s̃. e. l. i. ubi casus. sed nomẽ acti. descendit ex ꝯctu p̃cedenti uel q̃si. vnde si depono ꝓcuniũ pr̃ ut dñs depositi de peculio l. depositi. ⁊. l. deposuit in prin. ff. e. Et si mutuo eis tenet pr̃ uel dñs certi ꝓdẽt. ex mutuo de peculio. ⁊ idẽ in ceteris ꝓtractibus. ut pꝫ quasi p̃ torã. l. iii. ff. e. ⁊. s̃. e. l. ei qui. et sic videt natiua cũ habeat p̃existentẽ materiam ex qua nascat. l. iurg. in prin. ff. de pac. ꝓ hoc etiã facit q̃ licꝫ quantũ ad ius ciuile seruꝰ p̃ nullo habetur. ut. l. qõ attinet. ff. de regn. iur. tñ quo ad ius naturale. q̃ in eo ꝓsensus non deficit ꝓ aliquo habetur ⁊ ideo nãliter obligat ut hic. et. ff. de nego. ge. l. at qui natura. in prin. ⁊. ff. de ꝓdi. inde. l. si id qõ. et sic adest naturalis obligatio licꝫ desit ciuilis. Ista aũt nãlis licꝫ robur nõ habeat a iure ciuili: robur tñ recipit a ꝓtore. ⁊ ei tantã efficaciã tribuit quantã ius ciuile in casibus in quibus si liber fuisset ciuiliter obligaret. ut dixi hic i glo. i. ⁊ ideo dicenda est natiua nõ datiua quia ex ꝯctu uel quasi serui nascit acsi liber ꝓtraxisset. et hoc clarius pꝫ in ea q̃ ex ꝓtractu filii nascit. Tunc q̃ro an sit p̃sonalis uel realis. et videt realis. q̃ uerũ est dicere q̃ dñs non est obligatus nec ꝓtraxit ut hic ergo realis. ut insti. de acti. §. omniũ. In ꝓtra. q̃ sit p̃sonalis. ꝓbat q̃ descendit ex ꝓtractu ut dixi. Itẽꝫ q̃ ꝓponit ad dandũ non ad restituendũ ꝓ ut est moris realiũ actionũ. nec etiã declaratorie. Dic secꝫ pe ⁊ Ey. q̃ origine est p̃sonalis. q̃ ex ꝓtractu. Itẽ ꝓpositione q̃ ꝓponit in modo ⁊ forma p̃sonaliũ. ⁊ in hoc bene dicunt. Sed subiungunt q̃ qñ dat ꝓtra dñm est in rẽ ⁊ realis. q̃ si pr̃ nõ possidet peculiũ uel nihil habuit in peculio nõ tenet ⁊ sic non est obligatꝰ. Ego potius credo q̃ contra patrẽ ⁊ dñm sit p̃sonalis. q̃ alias nõ esset natiua: sed in ꝯdẽnatione ⁊ executione instar habet realis. ideo petit condẽnari ad dandũ quatenꝰ est in peculio seu uires peculii supportant. et q̃ nõ sit realis essentia pꝫ. q̃ nõ datur contra quẽlibet possessorem rei singularis de peculio: sed cõtra succedentẽ in ꝯuersitate peculii. l. frater a fratre. ff. de condi. inde.

Quero qualiter formet libellus in act. de peculio. Ey. hoc tangit in fi. sed vide meliꝰ p̃ gl. in. l. i. §. i. ff. si par. be. de. Vnũ non obmitto qõ hic incidẽter ponit Ey. videlicꝫ q̃ actioni p̃sonali succedit fideiussorꝰ nõ reali. cuius contrariꝫ tenet hic bal. q̃ qui tenet actõe reali licꝫ ꝓprie debitor non sit tñ lato modo debitor est sic is qui tenet officio iudicis ubi inq̃t ipse dubiũ nõ esse q̃ fideiussor põt accedere. ff. de ꝟ. sig. l. si pecunie. §. p̃secutionis. ⁊. §. actionis Cogita.

Ominos Primo dictũ in genere licet limitatũ. 2° infert ad specie. 3° nouũ dubium remouet. secunda ibi igit. tertia ibi. sane. Si pecunia mutuatur seruo sine speciali iussu dñi dñs non tenet q̃ iussu: sed tantũ de peculio. de q° primo deducit qõ debet dño. nec lre cõmendatitie obligant cõmendantẽ ideo cõsulit contrahenti cũ seruo ut accipiat fideiussorẽ ne sibi debitũ repiat inane. b o

No. q̃ lre cõmendatitie ⁊ familiares non censentur emisse causa obligandi. et non est hoc tantũ in seruo: sed etiã in quocũqꝫ libero. ff. man. l. si uero. §. cũ q̃dã.

No. dñm non obligari p̃ colonũ uel castaldionem suũ in his que nõ ꝓcedunt ex mandato eius etiaꝫ si litteras habeat cõmendatitias. Itẽ no. q̃ mulcta appellat damnũ cõtingens ex culpa. Itẽ no. q̃ consulit cuilibꝫ ut sit cautus in negociando ne sibi damnuꝫ eueniat. Itẽ no. q̃ generale mandatũ de gerẽdo negocia sua seu actore ⁊ factore seu castaldarie non facit teneri acti. q̃ iussu. Circa hoc ultimũ op. de. l. i. circa prin. ff. q̃ iu. ubi generale p̃ceptũ sufficit. et ita no. hic glo. iii. in prin. et glo. sup ꝟbo spãliter in prin. So. q̃ generale mandatũ ut negocia gerat nõ sufficit. ut pꝫ hic in actore seu castaldione. sed generalis iussus ut mandatũ in contrahendo cũ quibuscũqꝫ sufficit. ⁊ dicit tunc generalis quo ad p̃sonas ⁊ cõtractus. Sed dubitari põt an in illo iussu generali sit necesse q̃ adiciant illa uerba q̃ ponit tex. in. l. i. §. i. ff. q̃ iu. vide licꝫ meo periculo. Et ille glo. prima facie videnꝫ sentire q̃ non. sed cautius est dicere q̃ sic ut illi littere deseruiatur. Idem dicit glo. si dedit ei liberã potestatẽ. ut s̃. e. l. liberã. Et dr liberã cõcedere siue dicat plenã potestatẽ cõtrahendi. nã tantũ ualet dicere plenã quãtũ liberam. ut. s̃. de ꝓcur. l. si ꝓcuratoꝫ. Et idem si dicẽt ut possit cõtrahere utiqꝫ ipse facere posset. l. creditoꝫ. §. lucius. ff. man. Verũtamẽ no. q̃ in isto libero ⁊ generali arbitrio nõ uenit casus ꝓhibitus ex. l. ⁊ ita non põt donare ut in tex. no. et ibi glo. ff. q̃ iu. l. i. §. i. ⁊ idẽ no. in. l. ꝓcur. cui libera. ff. de ꝓcuratoꝫ ꝓb°. Et hec sunt indubitanter uera in seruo non colono nec actore uel castaldione: sed in seruo colono uel castaldione dubitari potest. et fuerunt quidam uolentes dicere q̃ ista. l. ꝓpter eos facta fuit ut licꝫ habeat generale mãdatũ uel iussum non obligẽt dñm ex mutuo recepto: nisi spẽaliter de mutuo recipiẽdo facta sit mentio in eius mandato. et dixerũt hic esse casum ibi nisi specialiter ⁊c. Et istoꝫ opi. secutꝰ fuit Nic. de ma. ex eo q̃ fuit cautius in eis ꝓuidendũ. q̃ tanq̃ rurales facilit decipiunt. sic in aut. ut nul. credentẽ agricole. §. i. Nec obstat q̃ deputati negociatõibus ⁊ mercibus intelligunt etiã deputati mutuis pecuniis recipiẽdis ꝓ illa merce uel negociatõe. ut. ff. ꝯ insti. l. cuicũqꝫ. §. sꝫ si pecuniã. ⁊. ff. ad macc. l. sed iul. §. interdũ. q̃ aliud est in negociis rusticanis in q̃bus oportet q̃ spãlis mẽtio fiat de mutuo ut hic. Sed attende q̃ glo. hic i duobus locis tenet contra. primo in glo. sup ꝟbo seruo. secundo in glo. sup uerbo spãliter. qõ videt uerius. q̃ si castaldio indiget hẽc pecuniã ꝓ fructibus colligendis uel agris colendis videt ⁊ ei cõmittuꝫ ut pecuniã accipiat mutuã in eam causam cũ sine ea negociũ sibi cõmissum nõ ualeat explicare: vnde debet sufficere tacitum mandatũ. ut no. hic pe. et Ey. et ita debet dñs obligari sicut i exercitoria. l. si. ff. de exerci. et etiã q̃ iussu si dñs dixit se uelle quemlibet cũ eo posse contrahere uel alia uerba ꝓtulit ex his que. s̃. dixi. Nec obstat auten. ut nul. credi. agri. q̃ ibi in agricola nõ habẽte mãdatũ ab alio nõ agricola. nam hic tractamus de obligando non agricolã. Quidã aliter soluunt q̃ ibi in mutuo fenerantio non gratuito. ⁊ sic ibi fenerationis odio. Quero littere cõmendatitie nõ obligant. quid de litteris credentie. Dic q̃ portatoꝫ earꝫ non põt illarum ꝟtute et multo minus q̃ et cõmendatitis obligare mittentẽ. q̃ et illis hoc intelligi non põt ꝓpter earum nimiã obscuritatẽ. ut. l. ita fidei. ff. de iur. fi. ita nobar. ff. de fi. l. lucius.

Per quas p̃sonas nobis acquirit. Rubrica.

Continua rubricã ut in glo.

Excepta Primo in libero. secundo in seruo. secũdo ibi. seruis aut. Prima in duas. q̃ primo regula negatiua cũ exceptõne affirmatiua. 2ª illatio. q. p posite solutiua. secunda ibi. si igitur. Per ꝓcuratorẽ queritur causa possessionis nõ obligatio ꝑsonalis: ideo pacto. l. cõmissorie uel adiectionis in diez a ꝓcuratore interposito nulla q̃ritur obligatio dño. b. d. Pone casum in terminis ꝓcuratoris ticii uendidit rem ticii pacto apposito etiaz stipulatione uallato q̃ si pactũ non fuerit in termino solutũ uel si infra terminũ alius attulerit meliorẽ conditionẽ res dño restituat̃ uel reddat̃ uel ad eũ reuertat̃ q̃ritur an ex tali pacto uel stipulatõe obligatõ q̃ratur dño puta ticio. ad cuius ꝓn. ꝑmittit inpator talez regulã uel dictũ q̃ excepta causa possessionis per liberã ꝑsonã nostro iuri nõ subiectã nobis nõ queritur. Ex quo infert ad quesitũ q̃ in casu ꝓposito obligatio ex stipulatõe uel pacto non q̃ritur dño. Queritur secundo an res tradite seruis querant̃ dñis. Respõdetur q̃ sic. Supple tex. ibi subdita dic. sinautẽ esset subdita q̃ retur illi cuius iuri subiicitur nõ alterius. Ibi uendicationẽ. i. rei uendite uel alio modo alienare restõnem et alienatõnis rescissionẽ. ut in pacto. l. cõmis. uel adiec. i diem uel alio si. No. q̃ possessio queritur ꝑ ꝓcuratorẽ ut hic. z. ĵ. de ac. pos. l. ꝑ ꝓcuratorẽ. Itẽ no. q̃ dñius q̃ritur ꝑ ꝓcur. ut hic secũdũ ynã expositionẽ. et põt probari etiã in v̊. si igit̃. Sed tex. ꝓbat z ibi gl. in. l. si ego. ff. de nego. ge. et in. l. qui mihi donatũ. ff. de donati. q̃ an semp sit uerũ. ĵ. dicet̃. Item no. q̃ ꝓcur. qui fidez habet de ꝓcio z sic dñium ꝑ traditionẽ trãsfert ex pacto. l. cõmis. uel adiec. in di. uel ex stipulatione obligationẽ ꝑsonalẽ non q̃rit dño. Nõ diuersitatis est. q̃ dominiũ non cohereat ossibus sicut obligatio ꝑsonalis. l. ii. ff. ꝑ soc. Ultimo no. q̃ seruus q̃rit dño. et licz textus loquat̃ de re tradita z sic de dñio. idem tñ de ꝑsonali obligatione q̃ illa non põt affigi ossibus seruii cũ nihil ꝓpriũ hre possit ideo necessario q̃rit̃ dño. ut hic in glo. Antecq̃ op. quero ad declarationẽ tex. z dicendoz quid vult dicere tex. dũ dicit excepta possessionis cã. 8ª cũ glo. q̃ põt intelligi duplr. videlicet passiue z actiue. Passiue ꝑ causa causata a possessiõe. Actiue ꝑ cã causante. Causa aut passiue causata a possessione est duplex. et accipio causam ꝑ effectu. yna ẽ dñium q̃ ex traditione z titulo habili queritur q̃ tradens est dñs. l. traditionibus. ꝑ. de pac. et hoc queritur ꝑ ꝓcur. dño etiã ignorauti. ut insti. e. §. ex his. et ff. ꝑ ac qui. re. do. l. si ꝓcuratorẽ. z ff. de do. l. qui mihi donatũ in fi. et ita debet intelligi. ĵ. de ac. po. l. ꝑ ꝓcuratorem. Alia est usucapiendi ꝓditio q̃ tradens non est dñs. et hoc demũ queritur dño scienti. ff. de ac. pos. l. possessio §. et si possessio. z ibi casus. et. ĵ. de ac. pos. l. i. et est rõ. q̃ usucapio requirit bonã fidem et sic scientiam z ita debet intelligi dictus. §. ex his. Est ergo sensus secũdũ ꝑ dictã expositionẽ ut dñium z usucapiendi ꝓditio queraz ꝑ ꝓcur. dño. Secundo modo exponit̃ ꝑ ipsa possessione z sic actiue uel itransitiue et tũc est sensus q̃ sola possessio queraz ꝑ ꝓcur. z non dñium. Sed ꝓtra istos faciunt. ll. ꝑ. alleg. et ipsi respõdẽt q̃ hec ll debẽt restringi q̃ nihil plus erat penes dantẽ alias fatẽtur q̃ dñium transferit̃ si penes dantẽ fuerit. Alii respondent alio modo videlicz q̃ et si dñium sit penes dantẽ sola possessio queraz z imediate. sed ꝑ possessionẽ mediam dñium queraz. et ita intelligebant ꝑdictas. ll. et ꝑ hoc inducebant tex. in. d. §. ex his. v̊. ꝑ hanc. Sz gl. hic reꝓbat hoc. et plenius in. d. l. qui mihi donatuz

et in. l. i. §. ꝑ ꝓcuratorẽ. ff. de ac. pos. nam absurdũ est dicere q̃ possessio que est res inanimata alteri queraz Sed melius facit q̃ dñium sine possessione queritur. ut l. cum res. ꝑ. de ꝓba. et. l. si fundus. ff. de fun. do. z. l. liber homo in fi. ff. de ac. re. do. secũdũ Cy. ideo dixi q̃ ꝑ ꝓcur. imediate queraz dñium. Et ad tex. in. §. ex his respondeo q̃ post uerbũ. z ꝑ hanc debet esse punctus z relationẽ seu demonstrationẽ facit de ꝓstitutõne de q̃ ꝑdixerat. ut sit sensus. et ꝑ hanc ꝓstitutionẽ zc. Et ad l. istam ꝓt q̃ hic nõ dicit excepta possessione: sed causa possessionis q̃ est dñium z usucapiẽdi ꝓditio. ut dictũ est. ꝑ. licz ut dicit hic glo. aliquo respectu dñiuz dici possit causa causans possessionẽ. i. q̃ ꝑ ipsuz aduocat̃ possessio et restituit̃ intentanti rei uendicationem sup quo nõ insisto. sed vide que diri. ꝑ. de ali. iu. mu. cã fa. l. i. Sed ultra illa cõta dicta aduerte. q̃ hic videt̃ casus q̃ dñium ꝑ ꝓcuratorẽ non q̃ratur. q̃ finis qui principio aduersat̃ vult q̃ ꝑ seruũ acquirat̃ dño. nec finis põt intelligi de ꝑsonali obiectõe sed de dñio tantũ. ergo ut aduersario sit bona videt̃ q̃ in principio ꝑ liberũ hominẽ non acquirat̃ dñium. So. q̃ primũ dictũ l. est generale in quacũqz ꝑsona libera z non per quãcũqz ꝑsonã liberã nostro iuri nõ subiectã queritur nobis. q̃ non ꝑ gestorẽ nisi ratihabitione secuta. ff. ꝑ negotio. ge. l. si ego nõ ꝑ alium libez suo ꝓpꝛio nomine recipientem. ꝑ seruum autem sic. et in hoc aduersatur prioribus. Pro declaratione glo. his sic recitatis est attendendũ q̃ Nic. de ma. quẽ bal. sequit̃ dicit q̃ tex. ille nõ intendit dicere quali modo dñium uel quid aliud ꝑ ꝓcuratorẽ queraz: sed declarare quid z quãtum est illud q̃ ꝑ ꝓcuratorẽ nobis queraz. ideo dicit q̃ ꝑ ꝓcuratorẽ nihil nobis queri põt excepta causa possessionis. i. excepto eo q̃ est possedibile uel quasi per se uel aliquo alio mediãte. vnde facit duas regl'as. vnã affirmatiuã que est talis. Quicqd ꝑ nosmetipsos q̃rere possumus si illud possideri uel quasi põt ꝑ liberã ꝑsonã nro iuri nõ subiectã nobis acq̃ri. ut hic. z ff. quẽ ad. ser. amit. l. fi. et. ff. de acq̃rẽ. pos. l. possessio. §. z si possessio. Contra istã regulã facit. q̃ seruitutes sunt res incorꝑales z possideri non possunt. l. seruus. §. in corꝑales. ff. de acq. re do. et tñ ꝑ ꝓcuratorẽ queri possunt. d. l. fi. Sed soluit ipse q̃ seruitutes quasi possident̃. l. quotiens. ff. de seruitu. z licet de ꝑ se non possideant̃ tñ quasi possident̃ mediante predio cui seruitus debet̃. d. l. quotiens. z. ff. de nego ge. l. qui aliena. §. fi. z idem in usufructu. q̃ quasi possidet̃ ꝑ inductionem z traditionẽ in fundũ cuius usufructus debet̃. l. iiii. §. i. ff. de usuf. Contra dictã regulã op. q̃ ius filiationis et ꝓprietatis quasi possidet̃. ut ꝑ. de ꝓbat̃. l. nõ nudis. et ff. de ꝓba. l. quidam. et. ĵ. de nup. l. si vicinis. et per nosmetipsos filium q̃rere possumus et tñ non ꝑ ꝓcuratorẽ. ff. de adop. l. post mortẽ. §. non põt. Sed ipse ꝓt q̃ dicta. l. alias regula fallit ubicũqz. l. spãliter statuit de ꝗrio ut in illo casu. et similiter in hereditate que ꝑ nosmetipsos queritur nobis sed nõ ꝑ ꝓcuratorẽ. l. paulus. ff. de ac heredi. Aliam insup regulã facit negatiuã que talis est. Quicqd ꝑ nos acq̃rere possumus si illud possideri uel quasi non põt nobis non queritur ꝑ liberam ꝑsonã nostro iuri non subiectã. sicut sunt obligationes ꝑsonales z actiones que oriunt̃ ex eis ꝑ q̃s ius in re non habet̃: sed ꝑsona tantũ obligatur. ut insti. ꝑ act. in ꝓin. Contra istam regulã facit q̃ creditor dñ quasi possidere ius obligationis z debiti. ut. l. nec ullam. alias est. l. etiã. §. fi. ff. de peti. here. z. l. item videndum. §. si q̃s. Sol. ipse q̃ in dicto. §. si q̃s similitudinarie loquit̃ ideo ibi ponit̃ dictio uelut que est nota similitu

tudinis.et in.d.§.fi.dicunt q illa dictio quasi ibi posi
ta impropriatē notat vnde ibi nulla est possessio.ut
no.glo.in.l.regulariter.c.ti. Regula aūt pdicta loquit
in corpalibus que quasi possideri dicunt p uerā pos
sessionē que habet in re cui cohereat seu in quib⁹ ius
pstituerit.ideo in eis dictio quasi ueritatē cum quadā
improprietate notat.hinc est q iudicia possessoria ex ta
li quasi possessione dant.l.quotiēs.ff.de seruit. Cōtra
illam regulā op.sic. p procuratorē dñium queritur absq;
aliqua alia possessione rei uera uel quasi.ut hic in v.si
igitur.put ponit casus in pacto.l.cōmis.uel adiec.in
di. apposito p uerba directa tituli rescissiua. puta res
sit incempta q tunc ipo iure transferi dñium ut in gl.
sup vbo reintegrate.no.z dixi plene in.l.traditōibus.
§.de pac.et no.etiā in.l.i.ff.de dona. So.defendendo
q licz in eū in quē transferi dominiū nō retrāsfertur
possessio.tamē sufficit prima possessio quā habuit ut se
cundo sufficit uerā possessionē potētialiter interueni
re potuisse. Contra pdicta op.pe.q dñium sine pos
sessione p procuratorē queri non possit.nā ea que ciui
liter acquirunt p nosmetipsos uel alios iuri nro sub
iectos nobis acqrunt nō p alios extraneos.licz ea q
p instrumentū nāle ut p traditionē querunt nobis p
quēcūqz acquirant.l.ea que.ff.de ac.re.do.p quā.l.dic
pe.istam.l.declarari z illam uelle dicere id qd illa lex
dicit licet hec obscure loquat:ideo p illam.l.mot⁹ dic
q falsum dicit ista glo. dum vult q p pactū.l.cōmis.
interpositū a procuratore dñium aliquo casu transfera
tur ipso iure.q falsum est ut patz in.d.l.ea que.Et ad
hunc tex.in prin.dic q nō debet intelligi ut glo.dicit:
sed vult dicere q excepta causa possessionis.i. excep
tis his q acquirunt mediante possessione uel traditio
ne alia p extraneā pstonam nobis queri non possunt.
et ideo nec uendit.reintegrandū rei p pactū.l. cōmis.
etiā p uerba factum.Nec etiā p obligationē si stipula
tio intercessit.z sic erit hic casus q dñium nō trāsfer
tur quis glo.uelit intelligere tex. qn pactum fuit ut
res detur uel retradat z sic factum bois reqratur. Et
hunc intellectū dicit Ly.fox ueritimū.et bar. illuz se
quit in.l.qui mihi donatū.ff.de dona.in fi.lec.illius.l.
Sed attende q p hoc ego nō recederē a glo.in termi
nis suis.et hoc p illam rōnem q pactum tenet ut hic
est tex.tunc sic si pactū tenet ergo cū sit tituli rescissi
uū impossibile est dñium remanere rescisso titulo pe
nes emptorē.q sicut a prin.fine ti. non transfert sic
nec remanet ex postfacto ti. rescisso.ar.l.uranius.ff.d
fi.et ita tenet But.et est cōis doc.conclusio tūc sic do
miniū nō est penes emptorē nec penes procuratorem.
q hoc nō agitur:igit est penes priorem dnm a quo e
manauit z in quē refluxit.alias oportz nos dicere q
uolet p aerem z non habeat requiē. qd videtur absur
dum q occupanti uideret pcedi iuxta regulam dicen
tē.qd in nullius bonis est occupanti pceditur. ut in
sti.de re.diui.§.fere.Item p hoc videt hic casus i for
ma qua iacet littera dum dicit reintegrate rei quasi in
nuat p pactum reintegratū fuisse dñium.sed pactū ut
stipulatio interponit super integrate rei uendicatōne
l.restitutione.et p hoc accedat q pactum hoc est pars
pctus.vnde sicut pactū procuratoris circa obseruanti
am pctus piudicat dño:ita circa inobseruantiā psit
et.Et ad.l.z rōnem pe.8.n q hoc opant reliquie prio
ris possessionis z dñii.nam de facili res redit ad pri
mā natrā z statū.ff.de pac.l.si vnus.§.pactus.Et ita
teneo glo.quā tenebat etiā Ja.bu.z.d.mais. et sequit
bal. Op.ab extra q iura rēalia p procuratorem non
queranf.ff.de pig.ac.l.solutū.§.p liberam.So.q hic i
ture reali qd p se subsistentiā habet. ibi in eo quod p
se non subsistit sed alteri accedit.ut in hypo.be. q re
gulat secōm pstonalem cui accedit.vnde si pstonalis nō
acquirit nec illa.et si pstonalis acquirit z illa.ut.§.l.p
xima. Op.q personalis queratur.§.l.pxi.Sol.ut ibi i
glo.fi. Op.ad idem.de.l.si cū uenderet.ff. de pig.ac.
ubi ex pacto creditoris actio in factū qritur debitori.
So.q ibi speciale ut ibi no.Et forte est rō qz creditor
in pignore repsentat imaginē debitoris.§. de pscrip.
xxx.an.l.cū notissimi.§.illud.Similiter fallit in cōmo
dante z deponēte qui paciscunt alteri restitui.ut.§.ad
exhi.l.si res.z.ff.depo.l.publia in prin.Et in eis ē for
te ratio.qz rei dñium non mutat nec in alium trāsfer
tur cui pactū cohereat. Fallit etiā in aliis casibus. no.
insti.de inutil.stipu.§.ei qui.ubi melior glo.corpis iur.
z ita remittit glo.pe. Quero in casu nostro qn pro
curator est stipulatus et cuius negocia administrabat
ex quo illi nō queritur obligatio an queratur sibi. Et dicit
glo.q sic si eius interest nō alias.ut.ff.de v.obli.l.sti
pulatio ista.§.antepenul.z penul. Sed hic attende
q Nic.de ima.hoc fatet si uerba obligatiua sunt con
cepta in pstona ipsius procuratoris.ut promittis mihi q
tu restitues uel dabis gayo dño meo.nam tunc distin
ctio glo.procedit. secus si essent concepta in pstona domi
ni.ut promittis illi dño meo.qz tunc stipulatio essz nul
la qz promissio esset facta absenti.p.l.i.ff.de v.ob. z sic
in pstonam absentis nō tenet qz non potuit nec in pso
na sua qz noluit.et sic sibi imputet licz interfit sua. et
p hoc facit.l.quecūqz.ff.de ac.z ob.hoc idē tenet Ja.
de arc.z bar.idem videt tenere de v.obli.l. stipulatio
ista.§.si quis insulam. licz aliud sit in tutore z curato
re furiosi.secōm qd ibi no.glo.quā ipse bar.tenet. d eis
alibi dicā.In seruis aūt z aliis qui sunt in nostra po
testate ut filiussa.dicunt doc.q nō tantū in pstona sui
possunt percipere uerba obligatiua stipulationis:sz etī
am in pstona patris uel dñi.per.l.quodcūqz.in prin.z
in fi.de v.ob.et p.l.i.ff.de sti.ser.et qz uox filii censetur
uox patris.ut insti.de inutil.stipu.§.ei uero qui. et idez
dicunt in monachis rōne obedientie quā debent ab
bati.z de oibus istis videt glo.insti.de inutil. stipu.§.
si quis alii.in prin.et hec ad declarationē tex.et glose
sunt dicta. Sed ulterius quero glo. nostra dicit z be
ne q dñium queritur ignorānti.sed usucapiendi pditio
domū scienti. Sed an si tradens procuratori nō erat
domin⁹ quereret publiciana per procuratorē dño igno
rānti sicut queritur rei uendicatio. videt q non. qz hec
vident puertibilia usucapere z publici.bre.ff. de pu
bli.l.eum qui in prin.et.§.in hac.z ibi no.et p hoc fa
cit.l.traditionē in.e.ti.z.l.clauibus.ff.de pben. empt.
In ptra.facit qz bona fides procuratoris sufficit.dicta
l.cū qui.§.si ego.sicut quādo seruus emit. ut dicto.§.i
hac in fi. Quero etiā pone q uendidi rem aliquā p
curatori ticii z pstituit me pcario possidere noie ipsi
us procuratoris recipientis procuratorio noie ipsius ticii
an per hoc pstitutū transeat dñiuz z possessio in ipm
ticiū.et dixit gui.in.l.ab emptione.ff.de pac. q nō qz
inducerent due fictiones p.l.i.§.d dotis promis.videlz
fictio traditōnis propter pcariū z fictio repsentatōnis
domini sui propter mandatū z receptionē procuratorio
noie factā.Sed bar.ff.de usuca.p emp.l. is qui p em
ptore tenet p.p.l.qd meo.§.procurator.ff.de ac.pos.z l.
ceterū.§.i.ff.de pca.nā licet traditio sit ficta possessio:
tamē est uera z sic p procuratorē queritur.ut.ff.de acquir.
re.do.l.ea que ciuiliter.hoc etiā tenet bal.in.l.i.§.quā
do li.ab emp.dis.per.c.accedens.extra de procura. Nec
obstat rō guil.qz due fictiones non cadunt circa idez

sed diuersa: licet etiam quando vna oriri et alia pcurran t
simul.ff.si cer.pe.l.singularia.

Nam per liberam primo antiquam du-
c bitationem ponit. 2° illam reiicit et statuit. 3°
rationem sui statuti annectit. secunda ibi tale.
tertia ibi. si enim. Ex mutuo facto a libero al
terius nomine queritur illi utilis sine cessione hypothe. aut
uel pignus et ante. l. istam non querebatur sine cessione
hodie uero sic. h. o. Uel breuius. ubi per liberam per
sonam queritur personalis actio sine cessione ibi queritur
hypothe. ipso iure. h. o. pcor. j. de here. uel ac. uen. l. ex
nominis. Nota quod in mutuo alteri queritur actio. con
cor. sunt in prima glo. Item non casum spalem ibi. quo
per liberam personam alteri queritur actio. Item non quod ac-
cessorium immediate sequitur suum principale. Oppo. ab
extra quod etiam ante. l. illam hypothe. sequitur personalem
l. emptori. ff. de here. uel ac. uen. Solu. quod illa debet intel-
ligi mediante cessione. ut ibi notatur in. l. ii. §. non
solum. c. ii. Oppo. ii. quod ratio hic posita non sit genera-
lis: cum in multis casibus actio sit cedenda. ut. l. posses-
sio. §. ut possessio. ff. de acq. pos. Solu. dicit quod spale est
in mutuo. quod intelligi sane sic ut in mutuo alteri que
ratur principalis sine cessione. et illo posito sequitur quod
idem sit in accessoria. Et ex hoc infertur vna regula ge-
neralis quod ubi principalis queritur sine cessione ibi et hy
pothe. queritur ipso iure absque aliqua cessione et ratio est
generalis. et hec regula est affirmatiua. Similiter et alia
negatiua videlicet quod ubi principalis non queritur sine cessi
one: sic nec accessoria. l. ii. §. non solum. ff. de hereditatibus. uel
acti. uen. Et ista fuit intentio glo. Oppo. tertio de. l. so-
lutum. §. p liberam. ff. de pigno. acti. Solutionibus modis ut
in glo. Et quia omnes solutiones sunt vere: ideo eas simul
iunge ut dicamus quod ubi principalis non queritur: nec
hypothe. ubi aut principalis queritur olim hypothe. non
querebatur ut ibi. sed hodie hec corrigitur ut in prima solu
tione. Licet tu quaeras an illa sit utilis uel directa puto
quod in casu nostro mutui sit directa ipsa principalis ob-
ligatio. ut. ff. si cer. pe. l. certi ptitio. §. si nummos. Sed hy
pothe. utilis. quia sicut antea acquirebatur hic hypothe. nu
merantiuta et nunc directa. et erat mirabile quod hypothe.
erat penes numerantem et principalis penes eum cuius
nomine est numeratum. Uel forte dicendum est quod utilis ex
mutuo queratur directa remanente penes numerantem.
cui meo iudicio repugnat dictus. §. si nummos. ideo sa
tius videtur dicendum quod et hic hypothe. directa queratur
sicut principalis. quod etiam tenet hic pe. Oppo. quarto de
l. i. §. c. Solu. ut in glo. si. quod hic spale. Queritur Ly. an
quod hic dicit de hypothe. uendicet sibi locum in obliga-
tione fideiussoria. Et asserit gl. tenere quod non. in. l. si pe-
cuniam. ff. si cer. pe. Sed certe ibi glo. non dicit aliud in fi-
deiussoria quod sit in hypothe. sed simpliciter dicit quod fideius-
soria tempore illius. l. non querebatur aliquid. bodie
aut dicit ipse Ly. et communiter doc. quod fideiussoria queritur et
iam non militi in casu quo personalis ipso iure queritur
ad instar hypothe. propter identitatem rationis: imo fortius
quia obligatio fideiussoria magis sequitur principalem quam
pignus. ut no. glo. in. l. si heres pecuniam. ff. ad trebel.

Ultimo Ly. inducit istam. l. ad. q. pone scholaris pa
risiensis studens Bonon. pecuniis parisius fecit coram iu
dice Bonon. procuratorem ad eum defendendum et volens
eum releuare a satisdatione de iudicio solu. p eo fideiusso
rem dedit quendam bononiensem iudici seu notario sti
pulanti vice et nomine cuiuscumque interesset. et. cum procura-
tor comparet parisius petit ut satisdet de iudicio sol. qui
dicit se releuatum quia p dnum satisdatum ut in instrumento

procuratorii sui patet. Replicatur quod non tenet, quia fide
iussor non est suppositus iurisdictioni iudicis parisie-
sis quod esse debet. ut. ff. si quis in iu. uo. no. ie. l. i. et nota
glo. in. l. neque femina. ff. de procu. Item quia iudex ille
non potuit querere sue iurisdictioni non suppositum. ar. ff.
de iuris. om. iudi. l. fi. et de offi. pre. l. iii. Et dicit ipse se-
cundo pe. quod relaxatio tenet. quia constitutio procuratoris est
actus uoluntarius qui p quecumque iudice potest explicari
ut. §. de ma. mu. l. ii. et sic cum teneat constitutio procurato-
ris ut principalis tenebit et fideiussoria stipulatio ut ei
accedens et p ipsum queri alteri poterit. ar. huius. l. et
ff. de ma. con. l. i. §. exigere. Idem tenet bal. ex eo quia
ipsa satisdatio est necessaria. ut insti. de satisda. §. si ue
ro aliquis. Et in satisdatione necessaria quis est remittere
dus ad principium domicilium. ff. qui satis. co. l. si fideiussor
§. si necessaria. ergo pstita sine remissione debet tenere
et ita approbat pstendo alias absentes impediren-
tur se defendere p procuratorem cum non de facili forenses
inueniant fideiussores. l. ii. §. si dabitur. ff. de iudi. non
ob. in primum allegata. quia loquuntur in his que forum iu-
dicis non sortiuntur.

Iduo Primo thema et questio. secundo
f eius decisio. 3° decisionis ratio. ad quod obiecti
ratio. secunda ibi. cum 33. tertia ibi. neque enim
quod ibi. quod enim. Seruus cois iussu vni ex
domis debet ei stipulari. si stipulatur nominari alteri si io
quod stipulatur principaliter spectat ad iubentem preualet
iussio nominationi. Si autem ad nominatum pertinet uel ad neu-
trum preualet nominatio. h. o. secum lec. Io. Uel sic si vnus
ex pluribus domis iubet seruo coi ut stipuleti ipsi iubenti
et ipse stipulatur alteri preualet iussio quia iubenti tantum
acquirit. si autem iubet ei simpliciter ut stipuleti et non di
cit cui aut stipulatur nullo expresso nomine domino et sic si-
bi tunc queritur iubenti. Aut stipulatur expressum alteri et ac
quirit illi. h. o. secum lec. Azo. quam sequitur glo. ex eo quia
ex re vnius ex domis potest alteri stipulari. ff. de stipu. ser.
l. si ex re. §. i. cuius contra. vult lec. Io. Addo aliam ratio-
nem quia si res spectaret ad iubentem: tunc non diceretur
sibi stipulari lucrum et salarium. cuius contra. vult litera ista i
v. neque enim. Oppo. quod littera sibi contrariatur. quia v. quod enim
dicit contrarium eius quod dixerat in v. cumque. huius tumore
facte sunt ille lec. p quas litera pcor. videtur. Nec est dicen
dum quod finis corrigat prin. p. l. nam ad ca. ff. de ptiti. et
demon. licet quidam dixerint ut in glo. Nota quod impie-
tas uel malignitas serui non debet nocere domino ut hic.
et. l. quicumque. j. de ser. fugi. Item non quod seruus non debet
subtrahere obedientiam domino et p subtractionem quam facit
non preiudicat domino. quod no. p subditis. Item non quod plus
hic operatur iussus in specie quam in genere. Item non quod licet
seruus in stipulando non seruet formam mandati tamen
actus tenet et queritur mandati. et hoc operatur ius quod in
persona serui habetur. Item non quod differentia est inter ne
scire et ignorare. ideo copula hic ponitur inter ea. et i a
no. hic glo. et in hoc proprie loquendo est differentia. quia
nescientia est de eo quod quis scire non tenetur. Ignorantia
est de eo quod quis scire tenetur. et ita dicunt theologi et gl.
nostra hoc no. in. l. de statu. ff. de testa. et ibi etiam de du
bitante et errante vnde ibi vide.

Ad senatusconsultum macedonianum Rubrica.

Continua rubricam ut in glo. Et p euidentia totius
tituli premitte nequitiam macedonis. ad quam compescendam
factum fuit hoc senatusconsultum. ut habes. ff. eo. l. i.

Filius Si filiusfa. asserat se sui iuris esse mutuanti hoc iusta rōe credere dicēti cessat beneficiū senatusconsulti macedo. b.o. No. q̄ iusta rō sic credendi quē excusat. Op. cū glo. q̄ creditor ꝓbare nō teneat cū ignorātia ꝑsumat. l. uerius. ff. de ꝓbat. et qz qui scientiā asserit in casu nostro dolū creditori ipingit: igit debet illum ꝓbare. ff. de ꝓba. l. quot. §. q̄ dolū So. ut in glo. ii. q̄ dicit q̄ ꝓbat coipso q̄ ꝑ. nō ꝓbat et subiungit glo. rōnē. qz filius nunc asserit se mentitū prius fuisse dum asseruit se patrēfa. fuisse. ideo ꝓpt mendaciū grauat in ꝓbando creditoris scientiaz. ar. j. qui po. in pig. ba. auē. ite z. ff. de rei uen. l. fi. et ita dicebat pe. Sed caue qz glo. hic primo posita videt sentire q̄ creditor ꝓbet aliquid ꝓ qō assertioni h⁹ debuit credere ut qz ut prfa. se gerebat et sic ꝑhebat z ut talis reputabat qz munerib⁹ publicis fungebat. l. si qs patrē. ff. c. Sed pe. ꝛn. q̄ ibi nō fuit interrogatus an filiusfa. esset: nec etiā affirmauit se sui iuris esse. Quid dicemus. ꝛndeo q̄ tria sunt ponderanda. primo ignorātia uel scientia. Et dico scōm doc. q̄ ignorantia ꝑsumit. ut. d. l. uerius. nisi ex quibusdā principiis ꝓ se uel ꝓ accidens notis scia presumat. ut. j. de ꝓcu. tu. l. si mtor. et qō ibi nō. Et ex hoc infert q̄ i casu nostro si creditor sciuit istū natū ex legitimo mrimonio uere uł ꝑsumptiue scōm formaz. l. filiū. ff. de his q̄ sunt sui uel alie. iur. presumit sciuisse eum in prāte fuisse scōm qō est ꝓsiderandū in casu in quo ignorantia ꝑsumat an iusta sit uel nō. et sic an sit legitima uł an sit uana et supina. et tunc aut qui iustitiā ignorantie allegat vult ualidare actū uel de iure cōi uel beneficio spāli inualidandū: z tunc iuste ignorasse non ꝑsumit nisi ꝓbet ꝓ aliquas sufficientes ꝓiecturas. Et est rō qz inquisitio eius cū quo ꝓtrahit ei mandata a. l. existit. ut. ff. e. l. pe. et ibi no. Sufficientes aut ꝓiecturas reputo in quocūqz tam forensi q̄ cōpatriota illas q̄ ponunt in. l. si quis patrē. ff. e. et hoc in glo. i. In forensi aūt non sic. in ciuitate noto qui nouiter uenit ad habitandū ibi cuius pr ignorat tunc iustitia ignorātie ꝓbat si receptorem mutui interrogauit an patrē viuentē haberet. et ille ꝛn. q̄ nō z affirmauit se sui iuris esse. qz hoc satis est in sic ignoto diligens inquisitio. et ita intelligitur opi. pe. Et si affirmauit patrē viuere z se emancipatū esse debuit sibi facere ostendi instrm emancipatōnis nā simplici uerbo eius credere nō debuit. z si instrm ostendit z est minus solenne licet putauerit solēne in ignorantiā iuris incidit que iusta nō est ut hic no. Ly. et ꝓbat in. d. l. si quis patrē. ff. e. Aut qui iustitiā ignorantie allegat nō tēdit ad ualidandū actū ꝓtra iuris dispositionē. z tunc ignorantia presumit iusta: qz curiosus indagator nō requirit. ar. ff. de noua. l. doli. in fi. Vel circa hoc secundū potes aliter z breuius dicere. aut diligens inquisitio est demandata ignorantiā alleganti ut in casu nostro ut. ff. e. l. pe. et iustitia ignorātie non presumit: nisi aliquid de supscriptis ꝓbetur. Aut ei diligens inquisitio nō est mandata z tūc iustitia ignorātie ꝑsumitur Attende tū q̄ scientia ꝑ ignorantiā et ꝓ ꝓsequens ꝑ ignorantie iustitiā pōt ꝓbari. Tertiū autē qō est ponderandū in ꝑdictis est an ipse sic esse crediderit an uero ueritatē in oppositū esse sciuerit uel esse putauerit. z illud ultimū ꝓbatur ꝓ et⁹ sacramētū. ar. ꝑ. de his q̄ ad ec. ꝓfu. l. pūti. z ita intelligo qō hic no. ly. Querit Ly. qō si filiusfa. ve credidit se sui iuris esse. et ita affirmauit bo. fide. z sumit̄r pone q̄ creditor habuit inst i ignorantiā an tūc subueniet filio q̄st melior sit ꝓditio cōuenti. Et ꝛt q̄ non. qz uerū est decere creditorē non cōmittere in senatusconsul. macedō. ꝓpter iustā ignorantiā. ut. ff. e. l. pe. z. l. si qs patrē. z. j. l. ꝓti. Quero quid si duo fuerūt quorū vnus sciuit receptorē mutui esse filiumfa. alter ignorauit an ignorantia attendit uel scientia. et tex. videt uelle q̄ scientia vnius noceat alteri. ff. e. l. sed iut. §. non solū in fi. In contra. ibi ar. glo. q̄ ignorātia attendat: qz illa ualidat ꝓtū. ut. ff. qui. ad li. ꝓcla. nō li. l. fi. z. ff. de li. cā. l. liber. §. si duo. Azo distinguebat. aut sunt socii z scientia nocet alii. aut non sunt socii z nō nocet. Bal. aliter z dicit videlz aut ꝓstat cuius fuit pecunia: tunc illi⁹ scientiā uel ignorantiā dicit attendendā. aut cuius fuerit nō apparet: z tunc qz presumit utriusqz ꝓ rata. ar. ff. de duo. re. l. reos. §. cū i tabulis. ideo ꝓ sua rata ignoranti ꝓderit ignorantia. ꝓ alia rata scientia alterius nocebit utriqz. z ita intelligit dictū. §. non solū. et pro hoc inducit. §. item si duos. qui ibi sequit. et. ff. ad uel ley. l. vir uxori. §. fi.

Enodatus In quinqz casibus hic enumeratis cessat macedonianū senatusconsultum. b.o. Primus casus est cum publice sic videbat: sed cū existētia sui iuris uel q̄i nō possit videri uelut quid incorpale. Glo. supplet qō videbat ꝓactus exteriores qz sic agebat sic contrahebat sic muneribus publicis fungebat zē. ut. ff. eo. l. iii. ubi tex. sic exponit. Ex hoc collige q̄ illud videtur qō oculo metalli videt. et illud oculo metalli dr̄ videri qō ex actibus exteriorib⁹ colligitur ut hic. et. d. l. iii. qō nō ꝓ testib⁹ i talib⁹ testificantib⁹. Itē nō ex codē prin. q̄ error cōis ꝓ ueritate habet. et clarius habet in. d. l. iii. nō singulis. ut. l. iii. §. subtilius. ff. de cōdi. ob cau. Nūc circa istum errorē cōmunē formo aliquas qōnes ad elucidandā illam materiā quā non reperio clare traditā. Et prima est an ꝓsit quo ad excusationem z pene euitationē. Et dic q̄ sic errantibus. ut hic et. ff. e. l. iii et. j. de sta. defun. l. si mater. z. j. ad. l. faui. de pla. l. si plagii. cū ibi nōtis. et. ff. de ambi. l. i. in fi. Non scientibus si cōmode poterāt errorē euitare uel gesta detegere: ideo gesta ꝓ eis nō ualent: sed cōtra eos sic scientibus si cōmode poterāt errorē euitare uel gesta detegere: ideo gesta ꝓ eis nō ualent: sed cōtra eos sic j. de incest. nup. l. qui ꝑ. et. ꝑ. de ꝓcur. l. non eo minus. z sibi imputet qui seipm decepit. l. i. in fi ff. de ac. emp. et. l. quod qs. ff. de re. iur. secus si non cōmode z nō sine periculo quod gestū est euitare potuerūt. qz tūc excusant. l. nepos ꝓculo. ff. de ꝓ. sig. Quero 2° an error cōis inducat uel disponat ut illud sup quo errat deinceps uerū sit z ꝓ uero habeat. Et hic dico q̄ si errantes z sic putantes habet potestatē hoc inducendi et disponendi: tūc talis error inducit z disponit ut uerū sit a dōio et ꝓ uero essentialiter z non ficte habeatur. z nō tam error hoc opatur q̄ eorū ꝑsumpta uolūtas z prās de hoc est casus in. l. barbarius. ff. de offi. presi. scōm uerā lec. que vult q̄ seruus ibi liber efficit et ꝓbat. ff. de suppel. lega. l. iii. in fi. z. j. de lati. lib. tol. §. sed si dōi fuimus. Si autē hanc potestatē nō habet: tunc talis error nō disponit sup iure ueritatis: nec ius ueritatis inducit. ut. j. de testa. l. i. et. j. de sen. et interlo. l. ii. z ff. de testa. l. ad testū. §. i. cū si. Tertio q̄ro circa ꝓtinc dicta in casu quo error cōis non disponit uel inducit ius ueritatis essentialis an saltē ualidet gesta acsi illud sup quo est eratū fuisset in se uerū licet uere nō mutet suum primeuū statum. Et hic distinguo. aut error est supinus z nō ualidant gesta. z est ratio. qz etiā quo ad ea tantū uel in eorū fauorē. l. non fingit eratū bri ꝓ uero. sed ꝓ erroneo vult bri etiā in preritū cum supina ignorātia nocet. l. nec supina. ff. d iur. z fac. igno. et ꝓ hoc videt tex. scōm vnā lec. j. de mu.

et actu.l.actuarios.li.xii.Aut ēror non est supinus et hic capio uerba Ja.bu.et dñi mei distinguentiū. Aut utilitas publica suadet erroré cōmuné bri ꝓ ueritate ꝓpter utilitatē gestoꝝ: ⁊ tunc error ꝓ ueritate habet ⁊ p ꝯsequens gesta ualidant.d.l.barbarius.et hic ⁊.l. iu.ff.e.et in auc.de taber.§.i.v.si uero pter.Aut ecōtra utilitas publica suadet erroré cōmuné bri ꝓ error et tunc nō habet ꝓ ueritate:seo ꝓ error:ideo nō ualidā tur gesta.ut.s.de sacrosan.ec.l.qui subtertu.et d episc. et cle.l.decernimus.⁊.l. generaliter. et ita pōt intelligi d.l.actuarios.scōm aliā lec. Aut publica utilitas non suadet ꝓ nec cōtra.tunc si erroré cōmuné bri ꝓ ueritate est utilitas errantis nec de alterius preiudicio tractat q̄ scientis error habet ꝓ ueritate.ut.ff.e.l.iii.⁊.ff. qui ac.de pe.est an.l.i.§.fi.et hic.et.j.de testa.l.i.⁊ si nō est utilitas errantis:tunc nō habet ꝓ ueritate.ut.ff.e.l. fi.et.ff.de here.insti.l.fi.⁊ hoc maxime qui damnū esset alterius q̄ errātis.ut.ff.de re.co.l.qui neqz.et.ff.d eo q̄ ꝓ tu.l.si is qui.Ex his patz hanc materiā elucidatam

Quero si filiussa.consuetuit accipe pecunias mutuo ⁊ pater consuetuit talia mutuata reddere an in mutuo quod nūc pater recusat reddere cessat macedonianū. Bal.hic dicit q̄ sic. qz rōne consuetudinis p̄sumit̄ patris uolūtas q̄ facit macedonianū cessare ut hic q̄ ex consuetudine presumat̄ uoluntas. probat ipse p.l.ad hoc no.ff.q̄ cum eo.l.ticianus.facit.l.uel uniuersorū. ff.de pig.acti. Jn ꝓtra.facit.l.uoluntarie.j.de ercu.tu. Non obstat.l.ticianus.qz pōt responderi q̄ ibi p̄ posita p̄cedens mutuis pecunis dādis ⁊ recipiēdis est illa que potissimū oparur.qz solutio p̄cii ordei quā faciebat ꝓ emptore in negociationē mutui dādi ad qd̄ erat p̄positus poterat ex tacita coꝝ ꝯnentōe ꝯueniri.

Ultimo scias q̄ Ly.huic.l.addit tres casus in qb⁹ cessare dicit macedo.videlz si quis dolose finxit se patrem fa.⁊ creditor iusta rōe credit.ut.s.e.l.i. Ali⁹ est.j. e.l.macedoniani.Ali⁹ est.j.e.l.fi.et sic sunt.viii.Sz gl. hic posite de his dicūt.dic ut in cis·

f **Jf filiusfamilias.** Senatusconsultū macedonianū locum habet qñ a prin.filiofa.est mutuatū non qñ preciū ex uenditōe in mutuū est ꝯuersum.b.d. Jste casus ꝓbat̄ ad litterā.ff.e.l.si filius.§.i.Et ex isto casu nota q̄ mutuū reprobatū a prin.nō reprobatur ex postfacto si trahit originē ab actu liciro.et rō dubitandi p se patet. Sed puto q̄ gl.non intellexit q̄ filius ꝯfessus fuerit se habere preciū ex causa mutui. seo q̄ simplr ꝓmisit reddere cū usuris ideo querit de rōne dubitandi.⁊ respōdet q̄ rō est.qz certi ꝯditio cōperit ex ista stipulatione sicut ex mutuo.Sed certe eodē modo potuisset dubitari de quolibet ꝯtu ex quo certū peti ideo p̄cedēs posito melior est:licz et hec i se sit uera Et ex utraqz no. q̄ ubi obligatio licita est in origine similiter licita est iudicanda in actu secuto ex ea. Contra utrāqz opi. op.de.l.si filius.§.i.ff.e.Sol.ut in glo.qz ꝯtractus uēditionis ibi factus fuit in fraudē ut ibi in liberta ptz.

Op.q̄ non originalis obligatio:seo titulus obligationis actionis qui de presenti cōperit spectet.ut ff de pe.l.iii.§.seo si filius.⁊ ita allegat glo.fi.seo debet dicere.§.idem rñdit. seo qz nec hic nec ibi sol. dic scōm Ly.q̄ hic titulus p̄ntis obligationis descendit ex eadem obligatōe qua titulus originalis: ideo considerat̄ur.ibi uero descendit ex alia obligatione que omnū habet in iudicio:ideo origo ibi nō consideratur. q̄i.d. hic trahit dependentiā ex causa antiqua: ibi ex noua tantū.Bartbo.de Salyceto.

f **Jf permittente** Filius accipiēs mutuū patris uoluntate pōt eius res obligare et hypothe.preferr̄ creditor qui est ipe ⁊ ordine potior.b.d.et primo dictū ponit.2° ifert. 3° limitat.secūda ibi.⁊ ideo.tertia ibi.in eo si nullus.

No.q̄ uoluntas patris facit cessare macedonianū. Item ex supuenientia dñii ꝯfirmari pignus. Op.q̄ uoluntas patris non sufficit.l.filium.ff.e.So.ibi pat̄ ⁊ filius erant in prāte aut:ꝯude patris uoluntas filio non sufficit:cū nec sibiipsi pater sufficiens erat.sz aui uoluntas necessaria est.et hoc ꝯult glo.i. Op.q̄ licet filius habuerit patris uoluntatē in mutuo recipiendo nō ꝓpterea bona paterna potuit obligare.l.dominū.ff.q̄ iussu.gl. fatet̄ ꝯtra ideo dicit q̄ pater hic utrūqz ꝯmisit.Vel dicit glo.q̄ pater nō ꝯmisit:⁊ ideo pignus.nō tenuit a prin.tanq̄ rei alienę: seo ꝯfirmat̄ ex postfacto.qz dñs est effectus qz patris heres extitit.et scōm illam so.dictio presertim abundat. Sed dicunt quidā prima diuinat.et hec ꝯiolat ter.ideo dicūt q̄ si mutuū aliter habere nō potuit tenz hypo.ar.l.ad rem mo.⁊.l.ad legatū.ff.de ꝓcur.⁊.l.illud.ff.de acqui. here.si aliter hr̄e potuisset non tenet.ut in ꝓtra. hec nō est tuta qz mutuū in se pōt esse sine pignore. ꝯnde cuz pignus nō sit antecedens uel ꝯsequens necessarium non ꝯidet de eo mandatū.Alia quarta so.dat̄ in contra.ꝯidelz q̄ hic post obligationē ꝓtractā patris sciētis uoluntas supuenit ꝯnde pign⁹ ualidat̄.ibi nec ante nec postea pr̄ in pignore consensit.hec in se uera.sz huic litere in prin.non applaudet:ꝯnde hanc cū duabus p̄mis hic positis simul iungo ꝓ ueritate habenda.qz aut cōmisit a prin.in obligatione pignorum. et habet locū prima so.Alia consensit ex postfacto sciēs de utroqz.et habet hic q̄rta locū.secus si de mutuo tātum sciuisset.qz in eo solo ⁊ nō in pignore sibi p̄iudicasset.Aut a prin.de mutuo tantū dixit:⁊ tunc in eo tātū preiudicat.ut in.ii.so.hic posita reiecta so.illorum q̄ dicunt aut potuit hr̄e sine pignore uel non.ut.s.dixi. alias glo.ꝯide p te Bartbo.de Saly.

m **Acedoniani** Primo in mutuo in causa necessaria quā pater nō recusasset recepto. 2° in mutuo recepto ex causa peculiari. 3° i mutuo iussu patris recepto.secunda ibi. sz ex ꝯtractu.tertia ibi.sane.Ex causa legationis ⁊ studiorū pōt mutuari filiofa.usqz ad debitū modū.⁊ tenet̄ filius ⁊ pater insolidum.ex mutuo uero ex causa peculiari recepto pr̄ tenet̄ acti. de peculio tantū que post mortē filii durat anno utili nisi patris iussus intercesserit qz pr̄ ꝓpetuo tenet̄.b.d. Nota casus in quib⁹ cessat macedoni.alios ponit ter.l.zenodorus.Et ex v. sz ex cōtractu nō q̄ si mutuat̄ filiofa.mercatori ꝓ mercando cessat macedo.hoc idem tenet Ly.ar.eius quod de mutuo ex causa studiorū dr̄.qz utraqz causa ꝓbabilis est.et qz finis est licitus ⁊ reipublice utile est mercatores esse.Idem tenet bar.adiciens q̄ mercator accipiens mutuū presumit̄ in mercantias uertisse. ar.j. e.l.fi.§.finaliter miles.qd nō. Quero in primo casu huius.l.an pater teneatur insolidū. ⁊ dicit q̄ sic de in rem uerso ⁊ filius etiam tenetur insolidū ut in.i. glo. Quero secūdo an idē esset i aliis necessariis sumptib⁹ quos pater nō habet recusare.⁊ respōdeo cū glo.ii.q̄ sic. Quero tertio quādo sumptus est necessarius cā studiorū glo.respōdet in emptōe librorū sed adde etiā uictus ⁊ uestitū ut hic ⁊.ff.e.l. sed iuli.§. quod dicitur. Sed de libris dixit gracia exempli ⁊ bene dixit quia haurit aquā cribro qui leges addiscit sine libro.Sub-

tangit glo.q̃ libros coopire ⁊ litteras deaurare non ē sumptus necessarius: ⁊ ideo esto q̃ prīa pietas non recusasset:nō ꝓpterea pater teneret ꝓ illis insolidus de in rem uerso:sed de peculio tantū.et ꝓ hoc fac.ff. de in rem ūso.l.iii.§.pinde. Sed pe.tenet cōtra.dicēs q̃ necessarii dicuntur in hac materia nō sic stricte ut vult glo.sed magis late.q̃ quos prīs pietas nō recusaret.Ly.dicit ponderandā qualitatē rei. et puto q̃ bene dicat:sed addo etiā ꝓditionē psone. Sed intra hoc pōt q̃ri quarto an pr̄ teneat donare libros filio studenti ⁊ an p̄cipuos sibi ꝯ brē uel teneat fratrib⁹ ꝓferre.Et de his oībus dic ut dixi in.l.filie cui⁹.s.fa. ber.Item attende.q̃ quidā allegant illā glo. ut filius possit cogere patrē ad emendū ei libros ⁊ manutenē dum eum in studio exquo eū misit ad studiū.q̃d gul. videt fateri si naturale filii ingeniū est sufficiens ad addiscendū illam scientiā ad quā missus est:alias sū prius pditur q̃ quosdā sic eberes ꝓprius natura creauit q̃ summis studiis discere nulla ualent.l.stich⁹.de lega.iii.Ego puto patrē nullo casu posse cōpelli ut plene dixi in.d.l.filie.et hec glo.loquit de necessitate causariua.q̃ si vult q̃ addiscant habet eis necesse emere libros.presumit aūt uelle postq̃ misit eos ad studiū et ad hoc etiā necessitat ipsum pietas paterna:ꝯ astrigi necessitate legis ciuilis nec iure actionis nec officō iudicis pōt.et ita intelligo etiā id q̃d no. glo.ff.e.l.sed tut.§.q̃d dr̄. Quero si filius est in studio pr̄e inuito an mutuator possit tūc repetere q̃d mutuauit filio studii sui cā.gl.in d.§.q̃d dr̄ dic.Aut a filio ⁊ pōt q̃ i causam p̄missam mutuauit. aut a pr̄e ⁊ tunc pōt usq̃ ad quantitatē quā pr̄ fuisset ei impēsurus in domo ff. de in rē v̄.l.iii.§.pinde. In residuo uero aut ignorabat eū esse in studio ꝯ patris uoluntatē q̃d indubio p̄sumit.l.uerius.ff.de proba. et tunc illud repetit a patre aut sciuit .et tunc aut fuit specialiter a patre prohibitus hanc pecuniā ei mutuare uel ei⁹ causa impēdere. ⁊ tunc a pr̄e non repetit.ar.l.fi.s.de nego.gest.Aut nō fuit alit a pr̄e ꝓhibitus:⁊ tunc aut filius illā pecuniā in bonos usus ꝓuertit q̃ bene ⁊ utiliter studet ⁊ pat teneat:q̃ utiliter est gestū cū scia filii sit letitia prīs. in auē.ꝓsti.q̃ de digni.§.generalit.Aut in malos usus cōuertit seu nō studuit:⁊ tunc a pr̄e non repetit. Quero si filius recepit mutuū ꝯ senatusconsultū ꝯ postea cōuertit in emptionē librorꝫ utrum possit repeti ita q̃ macedoniauū nō habet obstare.Bal.dicit q̃ non pōt repeti p.l.sed ⁊ si pr̄.§.hoc senatus.ff.e.qui tex.ad hoc est no.⁊ sibi imputet creditor qui contra se.ꝓ.hec fec. ut.ff.de regu.iur.l.quod quis.

¶ filius Bīficiū macedoniani facit patrē de peculio efficaciter nō teneri.⁊ in dispositione legali statuta in filio locū bīt i nepote ubi est eadē rō.b.d. Idco dixi ubi est eadem rō.q̃ si rō esset diuersa appellatione filii non cōprehenderent nepotes.ut.ff de testa.tu.l.q̃d si nepotes ⁊ insti.qui da.tu.pos.§.pe.⁊ ibi vide glo. ⁊ etiā tex.ff. de v̄.sig l.librorꝫ.§.sed ⁊ papirius.Ratio hui⁹.l.ē potestas q̃ in eū habet:idco de filiofa.loquit.sed ita potestas habet in nepote: idco statutū in filio extēditur ad nepotē.Item hic q̃ de fauore filii tractat et etiam patris.secus aūt dicit bal.si de odio tractaret puta si dicat statutū q̃ pr̄ teneat soluere ꝓdēnationē factam de filiofa.nam tunc nō trahet statutū ad ꝓdēnationē factam de nepote fa.q̃ illud statutū est odiosum et ꝯ tus nāle:ideo restringendū ⁊ mere eius uerbis inhe rendū.Item attende q̃ in idiotis secm̄ rogulerīū nō cadit hic uarietas uerborꝫ.ut no.glo.in.d.l.quid si ne pos.circa q̃d ibi vide bar. Op de.l.pe.ff.co. Sol. ut in glo.ii. Opp.de.l.fi.j.e.So.q̃ fallit in milite.ut in gl.pe. Quero pr̄ non tenet ut hic.quid de fideiussoribus ⁊ mādatoribus.Rīdeo idem nisi animo donandi intercesserint.ut.ff.e.l.sed ⁊ si.§.non solum.⁊ hic in glo.i. Quero quid si erat pr̄fa.cū se obligauit:sed filiufa.cum recepit an iuuet.dicit glo.q̃ sic.p.l. iul.§. si fili⁹.ff.e.q̃d nō q̃ tex.ille hoc non pbat.

¶ filius Primo in filiofa.pagano. ⁊ in filio.milite.secūda ibi.suauē.Prima in.ii. q̃ p̄mo dubitationē decidit uel sup ea statuit.secundo rōnē annectit.secūda ibi.cum testimoniū. Iuruū factū filiofa.reconciliat pr̄e ratū habēre. hoc p̄mo. Vel sic.Ratihabitio patris mace.excludit et filiuff.miles macedoniano nō iuuat.hoc dic

Nota q̃ prīs testimoniū non est respuendū. Item nota q̃ ratihabitio retro trahit ⁊ mandato compat. Item nō presumptionē notabilē quā facit hec.l.in p̄sona militis. Op.q̃ ratihabitio non trahat retro. ut.ff.ad trebel.l.seruo inuito.et.ff.de act here.l.si quis mihi bona.§.iussum.glo.soluit p regulā ⁊ casus speciales a regula ut in ea pz. Sed illos casus ꝓcludam⁹ sic aut actus gestus peccat in alio q̃ in cōsensu ⁊ tūc ratihabitio nō trahit retro.l.fi.§. necessitatē.j. de bo. q̃ libe.⁊.l.obseruare.§.fi.ff.de offi.pcon.et le. Et ē rō q̃ retro tractus nihil operetur.q̃ ⁊ si ille ꝓsensus ue re tunc intuenisset nō ꝓpterea ꝓfuit.et.l.paulus cum ibi nō.ff.d bis q̃ sunt sui uel alie.in.Aut actus ille i solo consensu peccauit:⁊ tunc aut certo ⁊ limitato tēpe debuit consensus uel ratihabitio interuenire:tunc ratihabitio interueniens finito tempe nihil operatur.l.bonorꝫ ff. re.ra.ha. Et est rō.q̃ tacita renūciatio pōt illi imputari.ut nō.in.l.si ego.ff.de nego.ge.Et idem si cōsensus actū illum debet p̄cedere ⁊ sequit.ut. d. §.insum.Idem si simul cū actu illo debet interuenire ut.l. obligari.§.tutor.ff.de au.tu.et.l.quid ergo.in prin ff.d bis qui no.infa. Et ex his inferr̄ q̃ in actibus qui nō p̄nt pendere consensus sequēs nō ualidat retro.ut.l.ē receptū.ff.cō.pdi.⁊ idem si consensus requirit ꝓ forma illius actus.ut no.Inno.extra de re.cc.non alie.c. dudū.et de eo q̃ dux.in mri.rē.c.i.ubi aūt nec pro forma rei agende nec certo tempe consensus requiritur ⁊ tunc aut actus repugnat diuinationi extremorꝫ ⁊ tunc ratihabitio non trahit retro.ff.de so.l.cū.x.§.i.et.ff.rē ra.ha.l.si indebitū.§.si ꝓcur.Aut non repugnat ⁊ tūc habet locū regula nr̄a.Ex his inferr̄ ad.q. pone quis fecit pacē ꝓ se ⁊ cōplicibus suis et antecq̃ complices ratū haberent fuerūt offensi ⁊ postea ratū habuerūt querit an pax dicat rupta.Et vidēt q̃ non q̃ act⁹ medius offensionis repugnat ut retro trahat ratihabitō g⁰ rē.ut.l.s. alt. Itē q̃ stat⁹ erat mutat⁹ nō erat in primis ī mis g⁰ rē.l.si uxor.§.si q̃s.ff.d adul. et ita p illū tex.determinauit ibi Dy.et bar. idē no.ꝓ b⁰ etiā fac q̃ ratū bīt post offensam.⁊ sic ut ab iniuriis desistāt et illatas remittūt g⁰ interim facte p ratihabitionē pacis dicunt remisse.nā ratihabitio etiā si trahat retro iuristū fictione ⁊ uere oprat de p̄nti. Itē ex his infertur ad aliā.q.Ly.pone q̃ statuto caueret ut bannitus habens pacē ab offenso antecq̃ sit captus absoluat accidit q̃ pax facta ē ab offenso cuidā amico recipienti uice ⁊ nomine ei⁹ q̃ offensam fecerat ⁊ post cū captus esset pacem ratā habet quā prius ignorabat.querit an uenia relaxandus.et vidēt q̃ nō. q̃ secm̄ tps captionis pacē non habuit ut statutū vult ⁊ sic ratihabitio sequens non ꝓdest.d.l.bonorꝫ.⁊.l.sc.§.pcur. Ad idē facit q̃ status huius banniti seu conditio ꝓ eius captu

rā seu captiuitatē mutatus est ab eo quē pus habebat
cū non sit in sua libertate nec de captiuitate posset ex
ire ergo zc.ut.d.l.si uxor.§.si qs.facit.l. pātoni⁹.ff.de
ac.here.z ita dicit Ly.quosdā sic determinasse.Sz dy.
ō.tenet p regulā hui⁹.l. Vbi videt q̄ uerba statuti
sunt ponderanda.nā interdū dicit statutū si ante ca
priuitatē pacē fecerit cū offenso z tunc post captiuita
tem ratihabitio sequens nō pdest. Interdum dicit si
offensus ei pacē fecerat.z tunc qz uerba statuti cōcer
nunt p̄ncipaliter actū offensi tunc sufficit. Interdum
dicit si pacē habuerat ab offenso.et idem puto cadez
rōne ut in tbonate nro. et etiā qz offensus q̄ pacē fece
rat nō poterat illā reuocare.z hoc ubi par ei pure fa
cta fuit.sinautem ꝓditionaliter si ratū habuerit infra
mensem. z interim est captus infra mensem existens
licet in captiuitate ratam habet tunc est maius dubi
um. Sed mihi videtur q̄ quia ratihabitio implicet
ꝓditionē. z in ōctibus et iuris dispōne implēctum
qñqz retro trahit z qñqz nō.ut.l.qui balneū.z.l.potior
in prin.ff.q̄ po.in pig.ha.ideo videndū est an in casu
isto hoc implementū retro trahat uel nō. circa quod
ad presens non insisto. Quero cū glo.an filio ꝓtra
dicēte pr in p̄iudiciū filii possit ratū hre cui cōpetit ex
ceptio macedo.z videt q̄ nō.p.l.fi.ff.de pac.Contra te
net gl.p hanc.l.et idē tenet Ly.qz lz hᵃ beneficiū sit in
ductū in odiū creditoz: tn magis in fauorē parētū q̄
filioz:ideo p̄nt parētes renunciare fauc z introducto
p se.l.pe.s.de pac.Sed ista rō non videt multū urge
re.qz debet posse in p̄iudiciū sui licz non alteri⁹ q̄ etiā
beneficiū habeat occasione illi⁹.l.post mortē.§.fi ff.d
ōta.hinc dicit Jo.an.in.c.rati.de regu.iur.li.vi q̄ rati
habitio nō trahat retro in p̄iudiciū tertii. sed hoc nō
obstante sto cū gl.quā doc.cōiter sequūtur z hoc p il
lam.l vnde pondera q̄ ōctus ille mutui est improba
tus seu ꝓtra cū dat exceptio si p̄ris ꝓsensus non p̄ce
dat uel non sequat vnde filius a prin.scōm hᵒ.l. dis
positionē dr mutuū recipe.z sic iuuat demū p̄e ratiz
non habēte z eo ratū hrte nō iuuat.vnde dicē possu
mus q̄ ratihabitio influit in ꝓtractus iniciū z ei ro
bur tribuit efficaciter obligando ut hic.z in.l. p̄ter ibi
efficaciter dirigi a sensu ꝓtrario.Et ex hoc infero q̄ p
illā ratihabitionē fideiussores dati a filio efficacit te
nent.qz si robur recipit in filio q̄ est p̄ncipalis similr
debet accipe in accessorio.facit.l.si qs p eo.§.nūmos
ff.de fideius.nā fideiussoribus z filio sub eadē ꝓditio
ne z iuris dispōne cōpetebat exceptio. s. si pr ratū nō
habeat.eo gᵒ ratū habente euanescit eoz defensio tā
q̄ a prin.eis non ꝓcessa seu a senatu eis nō pollicita
Quero quid si filiⁿ de ꝓtractu certiorauit patrem p
eius litteras seu ei notū fecit z ille non ꝓtradixit an
ratū dicat hre.tex.est nō.q̄ sic.ff.e.l. si filius. quē tene
menti p campsorib⁹ recipientibus litteras cambii et
retinentibus eas qz statim sunt obligati. Quero q̄d
si statutū dicit q̄ filiussa.nō possit se obligare sine cō
sensu uel licentia an si ambo se obligant ad idē in eo
dem instrō videat data licentia filio uel ꝓsensus p̄sti
tus.Dicit bar.q̄ sic.p.l.cū pr.§.libertus.ff.de lega.ii.
in v.sed hoc ita.Sed quid si nō simul sed postea pat
ꝓsensit z ratū habuit filii obligationē an satisfactum
est statuto.dicit q̄ nō inquantū de licentia loquit. qz
illa p̄cedere debet uel simul cōcurrere.l. i.s. de sacro
san.ec.et auē.licentiā.s.de epis.z cle.inqntū aūt de cō
sensu loquit idē uidet.qz ꝓsensus ē sit sensus.l.i.§.i.ff
de pac.et.l.et ꝓsensu.de act.z ob. Sz incontrariū facit
l.ista.z ff.de sol.l.natū z.ff.de aqua plu.ar.l.sinantē.z
ita tenet ibi bar.ubi p cū vide.Sed nō rndet ad ꝓtra.
qz nec format.Dici pōt q̄ si filius pseuerat in eadem
uoluntate sufficit p̄ris consensus sequēs.qz repiuntur
in eodē sensu simul cōcurrere. sed ubi filius nō pseue
rauit tunc secus.uel aliud de ui z rigore sermonis ali
ud de mente z dispōne legis. vel 3ᵒ ubi ex contractu
filii nulla nascit obligatio.qz ꝓtractus redditur ipso
iure nullus consensus patris ex postfacto nō sufficit
ut retro ualidet:sed ut ex nūc si ambo consentiāt.sed
ubi cōtractus sit aliqs sed obstat exceptio tunc suffi
cit sequēs consensus ut hic cū si.s.alle. In ꝓposita
igit.q.an contractⁿ debet dici ipso iure nullus.uide.l.
si non sortē in prin.ff.de condi.inde.z.l.non dubiū.s
de legi.et qd ibi dixi. Transeo ad ultimā p̄te hui⁹.l.
z qro cū glo.an filius possit beneficio mace.renūcia
re.et dicit q̄ non qz remittere est donare qd ipse non
pōt facere. Ista rō modicū ualet.qz in p̄iudiciū patris
non pōt:sed de sua obligatione hic qrit. Alia rōnez
reddit.qz hoc bnficiū in sui fauorē non est inductū:sz
in odiū creditoz.et ista rō est bona si cā modicū sup
pleamus.s.q̄ in odiū creditoz et p̄ncipaliter in p̄ris
fauorē z nō filii.ff.e.l.i.ideo filius non pōt renūciare.
z sic non ob.l.pe.s.de pac.nec.qd de uelt. dicit glo.qz
in fauorē mulieris est inductū.et hoc q̄diu est i pote
state.pr aūt fami.factus pōt renūciare.ff.e.l.sed z iust.
§.fi. Quero statuto cauet q̄ filiussa.nō possit cōtra
here nisi sit mercator an licz sit mercator sit ei pmissū
extra causam mercātie.et dicit bar.q̄ nō .qz in excepti
one ista statutū potius consideranit causaz q̄ psonā:
ideo extra illā non pmisit.ar.ff.nau.cau.sta.l.iii.§.i.v.
eodē modo qd no.Subdit q̄ si dubitet an in cā mer
cantie uel extra cōtrarerit in causam mercātie contra
xisse p̄suminur p istum textum ibi.nulla differētia zc.
et dixi.s.eo.l.macedoniani. Vltimo querit Lynus
an delicta possint hri rata. z qz istam.q.ego latius ce
teris examinaui in.l.non ideo minus.j.de accu. i pe.
col.ideo remitto me ad ea que ibi dixi.

Ad senatusconsultū uelleianū Rubrica.

Visum est de beneficio senatusconsulti maced. in
odiū creditoz principaliter inducto.licet secūdario in fa
uorem parentū.Nūc de beneficio uell. principaliter in
fauorem mulierū pro aliis intercedentiū inducto.

m Vlicribus Dno dicta pouit uel
duas.q.soluit ut ex littera patet.Mu
lieri pro altero intercedenti fideiubē
do uel in se obligationē transferēdo
succurritur sed pro alio nō obligate
soluēnti repetitio nō datur h.d. Nota q̄ aliud est p
alio promittere z aliud sine obligatōe p eo soluere.
Item nō.et fi.cōiūcta gl.no.q̄ mulieri donāti nō subue
nitur.Op.ꝓtra ieptitudiez lze uidelz q̄ disiūctiua aut
p prin.posita nō stet bene cū debeat disiūgere diuersa ut
l.ille aut ille.ff.de v.sig.Sed qui in se transfert alienā
obligatōem suscipit illam ergo zc.Pro hui⁹ euasione
facte sunt due p̄me gl.que secūdū mentē littere diuer
sificāt modū suscipiēdi a mō trāsferēdi et ecōtra quas
p teqide.Et nō illos quiqz casus quos ille.ii.gl.ponit
sed sunt duo alii similes intercessioni.puta si mulier in
iure interzogata p erzorē cōfitetur se heredē ut. ff.e.l. si
mulier i iure.uel si dolo creditoris iducta adit heredi
tatē. ut.ff.e.l.si mulier hereditat.his duob⁹ casib⁹ mu
lieri p uell.succurritur quod nō.Op.ii.q̄ mulieres iste
aliquo ex illis casib⁹ nō iuuētur.ff.e.l.si decipiēdi z.l.
uir uxori i fi.primi g.So.ut i glo.quia iterdū creditor

ſan ozar qualitatē pſone quia mulier eſt uestita habitu ui rili.z ſic eam nō putat eſſe mulierē z tunc uell. non iu uatur.d.l.ſi decipiendi.nam deceptis z nō decipiēdis iura ſubueniūt.interdū creditoz ſcit q̄litatē pſone quia ut mulier uenit z tunc aut ſcit eam ꝓ alio intercedere et tunc mulier iuuaf.l.quidā uoluit.ff.eo.et ſibi iputet creditoz qui ſciuit.l.i.in fi.ff.de acti.emp.Aut creditoz ignozauit eam intercedere ꝓ alio.qz nō ꝓ alio ſed ꝓ ſe tantū putauit inuenire et ipſa ſciebat z adhuc nō iuuaf.dicta.l.ſi decipiendi.ii.ꝗn.et d .l.vir uxori i pn: ỽ.nec id.Aut et ipſa ſimiliter ut creditoz ignozauit. et dicit glo.q̄ mulieri ſubueniſ. z ꝓ hoc glo.non indu cit bonā.l.ſed bene facit.l.ſi mulier in iure ff.eo.Et eſt ratio.qz in pari cauſa melioz eſt ꝏditio conuenti ff de ỽ.obli.l.ſi ſeruū.§.ſequiſ.et.l.ii.s̄ de condi.ob tur.cā. et idem multo foztius qū uterqz ſciuit.dz aūt creditoz ſcire qū ſcit aliquē de modis hic in.i.et.ii glo. poſitis interuenire. Op.tertio de.l.ſi.§.pe.ff.e.Sol.ut in gl. q̄ hec.l.,pcedit niſi forte huic beneficio renūciauerit. ut ibi.et idem nō.j.eo.l.ſi.et ibi de hac renūciatōe ple nius dicā. Op.quarto ꝏtra ſi.q̄ ſoluēs repetat.ut j e.l.q̄uis.So.q̄ ibi et obligatōe qua intercesserat ſol nit z putans eam efficacē eſſe.ut ibi nō.hic a ſolutōne incepit donare vnde donare videt.ut.l.ſi ego.ff.eo. et ita dicit glo.ſi.Sed de rōne huius glo.eſt mirandum qz ubi alia ꝏiectura pōt haberi donatio non eſt præſu menda.ut.l.cū de indebito.in fi.ff.de ꝓbat.et.l.ſi ego. ff.de nego.ge.et maxime in muliere cui⁹ gen⁹ eſt ana⸗ riſſimū.ſed in caſu noſtro eſt alia præſumptio magis ueriſimilis ut ꝓ alio ſoluerit animo gerendi illi⁹ ne⸗ gociū et repetendi ab illo.l.ſoluendo.ff.de nego.geſ. Dicendū eſt ergo q̄ hic nō repetit. qz alterius debitū ſoluit gerens illius negociū.et hoc niſi ꝏiunctio pſo⸗ ne eius ad debitoren aliud inducat.uel niſi ipſa eſſet multū diues.z is ꝓ quo ſoluiſſet eſſet miſerabilis pſo⸗ ne.ar.coz q̄ no.in d.l.ſi ego. Quero iuxta b° q̄d ſi mulier aliēā obligationē a pn.ſuſcipit animo do⸗ nandi z hoc conſtat.an tunc iuuet uelle.videt q̄ non qz donanti nō ſuccurzit.ut d.l.ſi ego.In ꝑ.qz donatio nō incipit a numeratione:ſed ab obligatione in quaz facilius quis incurzit:licz animo donandi quā q̄ nu⸗ merat.ut.d.l.ſi ego.in fi.cogita. Quero quot ſunt re media uelle.dic q̄ tria.ut dicā.j.e.l. ſi aliēā. Que⸗ ro quid ſi mulieri eſt cautū p eū ꝓ quo intercessit.Rn° aut pignoze uel ꝓmiſſione indēnitatis ꝓſeruande et iuuaf uell.ut.ff.e.l.quidā uoluit. Aut dationē uel rece ptione ei⁹ qd ꝓmiſit.z tunc non iuuaf.ff.e.l.ſi mulie⸗ ri dederim. Quero an inſtrm ꝏſeruationis ſine dā⸗ no qd mulier recipit a ticio ꝓbet mulierē q̄ principa liter ꝏdiē ut i rem ſuā ꝓ dicto ticio intercesſiſſe z ſic iu⸗ uet uelle.&° nō ſi p ultimā uoluntatē ſit ſibi cautum: ter.eſt nō.ff.e.l.ſeya mancipia.qd no. qz caſus in plu ribus cōzeis quotidie occurzit. Quero an ſicut mu⸗ lieri:ita eius fideiuſſozi etiā nō rogato ſuccurzat. ter. eſt nō.q̄ ſic.ff.e.l.ſi mulier.contra ſenatus.§.fi.licz ali uo ſit in macedo.ut ibi nō.Saly.

Rubra. Primo quādo pro ſe.ſecūdo quādo ꝓ creditoze ſuo mulier ſe obli gat.ſecūda ibi ſinautē. Mulier pro cō tractu proprio non iuuatur uell.nec ſi pro creditoze ſuo ſe obligat itātū quā⸗ tum debet.h.d. No.q̄ ubi uere uel in effectu res ſpe ctat ad mulierē ipa nō iuuatur uelleiano. Sup ter.ibi principalis debitrix nec ꝑiudicat creditozi ſi mulier ha beat inſtrumentū cōſeruationis indēnitatis ut dixi in l.præter.ſit tamen cautus creditoz ut pecuniā numeret mulieri ar.ff.e.l.ſi ego.§.proindē.

Jcum tu. Mulier non minus iuuatur uelle a.quia intercedat pro filio h.d. No. q̄ mater nō pōt intercedere ꝓ filio et quo collige q̄ pietas perſone non excludit uel leianū licet pietas cauſe ſic ut.j.e.l.ſi.

Enatus. Primo dictū circa obligationē perſonalem.ſecūdo illud extendit ad obli⸗ gationē realez.tertio nouū dubiū remouet ſecūda ibi q̄ z tertia ibi ſed ſi. Mulier iu⸗ uatur cum alienā obligationē in ſe transtu lit uel bona ſua pro alio obligauit non ſi non obliga ta ꝓ alio ſoluit.h.d. Nō.ter.ibi pticipauerit z̄c.quā do ipa cū pluribus obligatur in inſtrō.Item no.q̄ ſi alius accepit pecuniā ipa p̄ſumitur intercedere quod intelligē quādo creditoz tpe cōtractus ſciuit ut dixi. s̄. e.l.i.Querit glo.ſi mulier iuuatur qnō creditozi conſu litur dic q̄ in primo caſu huius.l.restituitur actio i an tiquū debitozē.ut.j.e.l.ſi mulier alienā.in ſecūdo autē in eum qui pecuniā habuerit actio inſtituitur ut.ff.e.l. q̄uis.§.ſi eum eēm z hic in glo. Quero an mulier q̄ intercessit ſi ſoluat a debitore iuito repetere poſſit.dic q̄ ſic caſus eſt no.ff.e.l.ſi mulier q̄.Ex quo no.q̄ re⁹ non poteſt excipere contra mulierē cur beneficio uell. uſa non fuit.et eſt ratio quia talis exceptio non ꝓue nit ex pſona debitozis.qz tunc poſſet ſi fideiuſſoz tūc ſciens fuiſſet.ut.ff.mandati.l.ſi fideiuſſoz ꝏuentus. in prin.et.§.i.Sed ꝓuenit ex pſona fideiuſſozis quo ca⸗ ſu ſubdiſtingue.Aut obligatio fideiuſſozia eſt ipſo iu re aliqua licz ex beneficio ei det exceptio. z tunc a de bitoze repetit.ut d.l.ſi mulier.Aut eſt ipſo iure nulla.z tunc a debitoze nō repetit:ſed ab eo cui ſoluit.ut.ff.de fi.l.et ſi ſerui.ỽ.ſequiſ.et hec ſūt no. Juxta hoc q̄ro quid ſi mulier q̄ aliēā obligationē in ſe transtulit ꝑ acceptilationē a creditoze liberata fuerit an i antiquū debitozē actio restituiſ.Dic q̄ ſic.ter.ē nō.ff.e.l.q̄uis. §.marcellus.la.ii.Ex quo nō q̄ acceptilatio ſup actio ne inani nō habet effectū ſolutōnis licz alibi dicatur q̄ acceptilatio eſt ficta z imaginaria ſolutio.ut.ff.d ac ceptila.l.ſi ex pluribus. Nūc ad glo.ſi.accedoz op. de.l.ſi.§.ſi mulier.ff.eo.Glo. ſol.q̄ ibi uendidit credi tozi mariti:hic extraneo. Alii extra glo.dicūt q̄ ibi fū dus ꝓ intercessione erat iam pignozi obligat⁹. et hec bona.ad.§.ſi mulier p̄cedēs.ad.§.item ſi mulier. Que rit glo.an uxoz repetat a marito id qd ſoluit pro eo.et dicit q̄ ſic:licz ei donare uoluerit non tenet donatio. In dubio aūt an præſumaf ei donare uoluiſſe.dixi.s̄. eo.l.i.Salycetus.

Jſine Tria dicta ponit ut ex littera pꝛ⸗ vel diuidit in duo. qz primo dictū bimem⸗ bre qn̄ maritus obligat res uxoris ut alie nas. ſecundo qn̄ ut ꝓpzias.ſecunda ibi.q̄ ſi. Mariturus non pōt res uxoris obligare ſine ipſius uoluntate.et ſi ipſa ꝏſentit iuuaf uelle.non ſi pñs ta ceat:cū maritus ſuas ꝓpzias affirmat.h.d. Nota q̄ decipiēbus iura nō ſubueniunt.Jtē no.q̄ primū di ctū huius.l.ꝓcedit de iure cōi ſiue res ſit mulieris ſi ue alteri⁹.ut.j.que res pig.ob.poſ.l.qui filios.z hic in glo.i.Secundū ꝓcedit de iure ſpeciali priuilegio muli eris.Tertiū ꝓcedit de iure cōi.ut.j.ſi alie.re.pig.da.ſit. l.ſi ꝓbaueris. Item nō q̄ magis nocet dolus z pa⸗ tientia fraudulenta q̄ ꝏſenſus expreſſus. et eſt ratio quia conſenſus expreſſus excludit beneficiū cum nō habeat in ſe dolum.Et ideo ỽ. q̄ ſi conſenſiſti debet intelligi quando maritus obligauit res uxoris ut pro

prias uxoris. Item nota q̃ mulier contra mulierem iuuatur. Item nota q̃ tacens in fraudem habetur p consentiente. Querit glo. quare possum obligare rem mã te presente ⁊ in tui preiudiciũ ⁊ nõ possum uendere te presente in tui preiudiciũ ⁊c. Et respõdet ut in ea sequit. Sed caue q̃ doc. reprehendũt glo. in supposito de quo querit. Dicit enim q̃ rem mã possũ obligare in tui ꝓiudiciũ te presente qõ est falsum nisi aliquis actus ꝓsensus inductiu⁹ interueniat. ut. ff. ꝺ pi. l. si fideiussor. §. si pater. et. ff. qui. mo. pig. uel hypo. sol. l. sicut. §. nõ uidet. uel nisi interuenit dol⁹ ⁊ fraus. ut hic in fi. que fraus et sola presentia non colligit. nisi obligator ꝓpriã rem esse eius affirmet. Innoc. reprobauit in decisione in alia sui parte quia et debitor re alienã potest obligare in preiudiciũ sui ut teneatur pignoratricia creditori. ut. l. tutor. §. ꝯ iaz. ff de pigno. act. licz fateant cũ glo. q̃ ius in re non potest constituere.

Or attende q̃ puto q̃ gl. habuerit alium intellectũ ut uelit q̃ si rem mã obligem ut meã ꝓpriam te ꝑsente ⁊ audiente tibi preiudico ut hic. et. j. si alie. res pig. data sit. l. ii. et si rem mã te presente uendã ut ꝓpriaz tibi licet presenti non ꝓiudico. ut. l. rem alienã ff de cõtraben. empt. quã glo. etiã hoc modo vult intelligere: ideo eam no. et tunc rõ est bona q̃ in pignore diceris ꝓsentire ineo q̃ principaliter ⁊ imediate ago puta rẽ ipsam obligare: ⁊ sic in ea re ius ꝓstituere. sed qui uẽdit agit principaliter ⁊ imediate se obligare. ⁊ illi obligationi ꝓsonali non põt dñs rei ꝓtradicere. ⁊ si dicas fateor q̃ imediate agit se obligare: sed ad rem tradẽdam ⁊ et traditione dño ꝓsentiente transferit dñium. Et ego respondeo q̃ dñs huic rei nõ ꝓsentit: q̃ p ei⁹ ꝑdictionẽ impedire nõ potuit. et etiã q̃ futurũ concernit. et de illa materia oñ tacens habet p consentiente dic ut plene scripsi. s. de pcur. l. inuitus. Barth. ꝺ Sa.

Q mater Primo qñ mater p se satisdedit. secundo qñ p tutoribus. secũda ibi. sin autem tutor. et illa subdiuidit in duo. ut ex littera patz. Mater ꝯ indemnitate tutoribꝰ filioꝝ ꝓmisit etiã si eis fideiussores dederit ut ei administrationẽ ꝓmitterent uelleiano nõ iuuat. secus si p tutoribus fideiusserit. h. ꝺ. uel breuis. Mater põt p facto suo se obligare: sed p tutoribus filioꝝ non põt fideiubere. h. ꝺ. No. q̃ tutores pñt ꝓmittere ꝟniuersalem administrationẽ matri pupilli. nec ꝓpterea ẽ ipa tutrix: sed tutoꝝ cõmissaria. Item nõ q̃ p hac causa potest ipsa ꝓmittere indemnitate tutoribus: q̃ p facto suo dicit ꝓmittere: licz faciat ad cõmodum filii ⁊ non iuuat uelle. ut hic. nec obstat q̃ si tutrix esset: renunciare debet ne iunet. ut. j. qñ mu. tu. of. fun. po. aut. matri ⁊ auie. ut ibi no. Item no. q̃ mater indẽnitate p mittẽs filio pro tutore uel alteri p filio stipulari iuuatur nell. ⁊ ex hoc habes quarto q̃ mater cõtra filiũ iuuatur hoc bñficio. Opp. cõtra ꝟ. sinautẽ q̃ mri nõ sue curatur ut. ff. e. l. q̃uis §. i. ⁊ l. tutor. in pri. Sol. ut in glo. et ut clarius eam intel igas sub breuitate ult hoc q̃ interdũ mater ꝓmittit indẽnitate futuro creditori quia tunc intercedere dicitur ipa iuuatur ũt hic ⁊ ideo dicẽdum q̃ hic ꝓmisit tutori omẽ id quod pupillus sibi debebit ex administratõe. ⁊ sic p filio intercedere dicitur ideo iuuatur ⁊ idem si filio ꝓmittat cum cõseruare indões ab omi eo quod tutor sibi debebit ⁊ utroqz mõ potest hec. l. intelligi. Interdũ ꝓmittit debitori pura filio id quod debebis tutori uel ipi tutori id quod tu tutor debebis filio ⁊ tunc nõ dicitur intercedere ideo nõ iuuatur ut in cõtra ⁊. f. ⁊. t. tollũt cõtra. et ratio est quia apud eũdem p seipso sen p eodem non potest esse intercessio ⁊ hoc uult dicere. ꝺ. l. tutor. Sed attende quia dicet speculatiuus ista so. est bona ubi p illa ꝟba ꝓsonalia fiat ꝓmissio sed in hac. l. facta fuit ꝓmissio per uerba ad utrũlibet se bñtia quia ꝓmisit ei indẽnitatez quo caũ remanet dubiũ an intercessio debet dici ita q̃ dũtaxat uideatur ꝓmittere quod filius tutori debebit et nõ ecõtra quod ipe tutor filio debebit. Et ego respõdeo q̃ illa ꝟba duo importãt uidelz q̃ debebis i actiua significatõe ut. ꝺ. l. q̃uis ⁊ ꝺ. l. tutor ⁊ in hac actiua significatõe nõ dicitur intercedere. Item importãt uel significãt etiã quod tibi debebitur i passiua significatione ⁊ in hac intercedere dicitur ut hic. Et sic no. q̃ ex duobus significatis cõplexis ex uno actu ꝓcedẽtibus inutile nõ uiciat utile ⁊ hec fuit mens huius glo. Sed his declaratis dices tu in caũ actiue significatõis cõpellitur mulier soluere sz pone tutorẽ ab ea petere nõ ne poterit dicere mulier illa tu dolo facis a me petere quod si p te soluissem possem a te repetere ut. l. dolo. ff. de ere do. Sed huic respõdet bal. q̃ hic opponẽ nõ potest q̃a finis petitõis est petere quod alteri debetur puta pupillo nõ sibi ⁊ sic diuersitas ꝓsonaꝝ facit cessare exceptionẽ ut. ff. so. ma. l. si soc. §. lucius. et ibi no. Ego nõ uideo q̃ hec mulier si tutori solut ab eo repetere potest qnia debitũ ex ꝓmissione ei soluit ⁊ ei soluendo ab eo liberatur unde eadem solutõ liberatõem et repetitionẽ parere nõ debet nec ꝓcipio q̃ si filio p tutore soluat a tutore etiã repetat. quia sic tutori ꝓmisit ⁊ alio non repetendi. Repetitio enim ista locũ haberet ubi creditori ꝓmisisset ⁊ ei soluisset nam tũc a debitore repeteret unde opp. ista hic locũ habere non potest. Opp. contra fi. de. l. fi. j. si ma. indem. ꝓmi. Sol. q̃ ibi auctoritas decreti illud operatur ut in glo. si.

I scienis. Principaliter duo dubia remouet secũdũ ibi nec tibi. Vxor cõsentiẽs marito fiudũ suũ oblꝰgari intuitu cõsensit ideo cum nõ teneat pignus non ualet p creditorem facta uendicio eius. Et ex hoc sequit q̃ p mulierẽ uel eius heredẽ recuperatur abemptore etiã ꝑcio ei nõ restituto. h. ꝺ. No. q̃ filius heres matris uenit cõtra i factũ patris ut hic i fi. Item no. q̃ nell. habet locũ etiã obligatõe rez cõtor. s. e. l. si sine. Item no. q̃ licz mulier in eius uita nõ sit usa beneficio uell. tamẽ eius heres potest uti illo ex ꝓsona defũcte quod no. ⁊ sic no. q̃ exceptio seu refricatio beneficii uelleianitransit ad heredem ut. j. eo. l. heres.

I paternam. Primo in ꝓsonali acti. secundo in ypoth. secũda ibi pignora. Et illa subdiuidit in. ii. ut ex littera ubi mixtim masculi ⁊ femie obligatõez paternam in se trãstu erũt femie erimũtur. masculi ꝟo p sua rata tenentur ⁊ pro ea rata qua filie erimũtur p ea pte obligatõ in patrẽ restituitur. Pignora autẽ insolidũ tenẽtur si pro obligatõe filioꝝ fuerit cõstituta nõ si pro paterna quia tunc remanet obligata solũ p ea rata qua obligatio restituitur in patrẽ. h. ꝺ. Et dic in positõe casus q̃ quatuor erãt filii ⁊ emãcipati duo masculi ⁊ due femine ut deseruiatur littere sed idem esset si esset unus masculus ⁊ una femia. Item dic q̃ nouarũt obligationem paternã simpliciter nõ aũt se obligarũt insolidũ alia p te ꝓsequere. No. q̃ inter plures nouãtes simpliciter diuiditur obligatõ p rata. Item no. q̃ filie succurritur etiã cõtra patrẽ. Item no. q̃ ꝗtenus mulier iuuatur eatenus i antiquũ creditorẽ actio restituitur. Item no: q̃ ꝗtenus principalis iuuatur pignus ꝓmitur. Ex quo habes q̃ p nouationẽ principalis pignus euanescit. Item

nota singulariter pignus tenere in totũ: licet principale id est obligatio nouans ꝑ parte tollat. ut in gl. Et ꝑ huis declaratione attende q̃ hec littera i ℣. pignora pōt intelligi dupliciter. Uno modo ut dicamus interuenisse in utraq; obligatione. s. tam nouata q̃ nouante: ⁊ tunc nō est mirũ si teneat insolidum. Alio modo potest intelligi ut in prima obligatōe nouata non interuenerint: sed in nouante tantũ. ⁊ tunc est mirum q̃ teneat ꝑ prima ut in ea parte que in effectu nō nouat: cum sint tantũ data ꝑ secunda. Sed ratio potest esse qz ꝑ ea rata qua secũda efficit inutilis prima restituta censet loco illius. vel qz in casu isto magis inspicit causa q̃ titulus obligationis. Op. q̃ isti intercessores teneant insolidũ. ut. ff. de fi. l. fi tictus. So. dupliciter ut in glo. et secunda uera ad ꝓra. Tamen utraq; ꝑ ueritate pleniori simul debet iungi. qz aut q̃ritur in fideiussoribus: ⁊ in dubio quilibet intelligitur insolidũ interuenire: ideo licz mulier subducat masculus insolidũ remanet obligatus. ut ibi. Aut in pluribus reis nouatibus: et quilibet intelligit nouare ꝑ virili. ut hic: nisi actũ sit q̃ insolidũ. ut. ff. de duo. re. l. reos. § fi. Op. q̃ pater in nihilo possit ꝓueniri. qz eius obligatio est nouatione sublata. So. q̃ ꝑ illa rata fingitur non facta. et hoc opatur celeritas restitutionis. ut in glo. Op. ab extra ō ℣. pignora. q̃ insolidum nō teneant. qz ꝑ ea parte qua obligatio principalis est inutilis similiter ⁊ pignus est inutile. l. intelligere. ¶. ō lui. pi. So. q̃ iutilitas ꝑ parte mulieris ex cā restituendo actionis in patrẽ eius. et hec restitutio actōnis subrogat loco illius actionis a qua mulier subducitur. et pondero q̃ pignora erant prīa vnde in hac secũda obligatione Dicendũ est q̃ de patris uoluntate fuerunt obligata alias nō teneret hypothe. ut. §. eo. l. si sine. ideo attenta subrogatione p̄dicta et patris uolũtate ac etiã debiti causa faciliter. l. insolidũ teneri ea p̄misit.' Op. ō ℣. fi. q̃ nullo modo pignora teneantur ꝑpter nouationẽ. ut. ¶. etiã ob cyro. pe. l. i. et. ff. ō noua. l. aliam. et l. nouat. So. ut glo.

Tamuis Mulier citra intercessionẽ solueus ꝑ alio non iuuat. secus si ex intercessione ignorãter soluerit. h. o. Querit gl. an si scienter soluit reperat. ⁊ dicit q̃ nō et hec. s. ab eo cui soluit Sed an ab eo ꝑ quo soluit. glo. videt sentire q̃ nōet clarius. §. e. l. i. in glo. fi. Sed dic aut intercessio fuit talis que ⁊ si ualida ⁊ efficax fuisset mulier petitionẽ ō ipsum nō haberet. et tunc gl. dicunt uerũ qz a neuro reperit. Aut fuit talis ꝑ quam ipsi soluenti fuisset repetitio ꝓra eum ꝑ quo intercessit. et tunc isto casu ab eo reperat: qz nō animo donãdi: sed eum liberandi videtur soluisse. ⁊ ita intellgo q̃ dixi. §. e. l. i. Bartho. de Salyceris

Iadnersarius

f Primo quando mulier ꝓduxit. secundo q̃ marit⁹. secunda ibi. eni uera. Si mulier p̄ncipaliter fundos conduxit: nō iuuat. secus si ꝑ marito conductore fideiussit. h. o. Op. ꝓra primũ. de l. seya. §. fi. ⁊ de. l. quidã in prin. ff. eo. So. q̃ ibi color fuit quesitus ⁊ sic fraus interuenit. hic secus.

Quero quid si uterq; maritus ⁊ uxor simul conduxerunt. dic q̃ uterq; tenet ⁊ efficaciter. qz uterq; principalis est nisi color sit quesitus. ut ꝑbat hic.

Tiam

e Nota q̃ uxor renũciarẽ pōt marito iuri hypothecarũ. Op mulier nō potest pati res suas a marito obligari. ut. §. eo. l. si sine. et l. si sciens. ergo nec sibi hypothecatas remittere: cum magis videat inferri ei p̄iudiciũ. So. q̃ in remittẽdo non est intercessio uel quasi in obligando sic. nec est hoc maius p̄iudiciũ. ut. ¶. patebit. Item fauorabilior est ceteris paribus liberatio q̃ obligatio. Op. ii. qui renuntiat dicit dare. l. qui delegauerit. ff. de no. sed hec sunt improbata inter virũ ⁊ uxorẽ ergo ⁊c. Sol. ut glo. q̃ illud ꝑcedit in remissione obligationis p̄ncipalis nō caute pignoris. ut. ff. qui. mo. pig. uel hypothe. sol. l. i. cum si. et hic. Quero si hec renũciatio est generalis an p̄iudicet generaliter mulieri. dic q̃ sic ex quo est facta marito. secus si facta esset ꝓtrahẽti cũ marito. quia tunc quo ad ꝓtractũ illum tantũ ualeret. ut. ¶. eo. l. iubemus. Quero an p̄iudicet in rebus specialiter ꝑpter dotem obligatis. Dicit glo. i. q̃ quidaz dixerunt q̃ non qõ etiã tenet Ly. p. l. quod autem. §. si uxor. ff. de dona. inter vi. ⁊ ux. ⁊ in auẽ. ut immobilia. §. i. colla. v. ⁊ sic sentiunt isti q̃ in rebus generaliter obligatis ꝑ dote renũciatio tenet. Quod fatet Nic. de ma. de renũciatione facta rōne alicuius ꝓtractus per maritũ celebrari. l. iubemus. ¶. eo. Secus inquit ipse si a prin. quando mulier dotẽ paciscit cum viro q̃ res mariti non sint obligate pro dote. qz inquit ipse tale pactum nō ualeret: qz hec hypothe. est necessaria a. l. inducta ⁊ insita ꝓtractui ex dotis natura. ¶. de rei ux. acti. l. i. §. i. ⁊ ideo pactum tanq̃ ꝓtra naturã ꝓtractus nō teneret. nō obstat. l. ista qz cã intelligit in hypothe. uoluntaria ex alia causa ꝓtracta q̃ ex causa dotis cuius hypothe. est necessaria. qõ no. Cogitandum tamen relinquo donec legam. l. si mulier. ¶. de pac. do. ubi gl. hoc dubium videtur tangere.

Idotare

f Fauor dotis facit uelleianũ cessare. hoc. o. vel mater p̄mittens dotẽ ꝑ filia nō iuuat uelle. h. o. Et duplex est ratio. vna fauor dotis. alia ne maritus repiatur deceptus ut onera matrimonii sustineat absq; dote p̄missa. Saly.

Ifenebris Mulier si principaliter mutuum recipiat nō iuuatur: licz postea in alienos usus ꝓuertat. h. o. Op. q̃ iuuetur. de l. i ff. de dõ. inter vi. et uxo. So. q̃ quãtũ ad creditorẽ nō iuuatur ut hic. sed quo ad maritum alio beneficio iuuat ut in glo. Opp. q̃ etiã quo ad creditorẽ iuuetur si causam sciuit. ut hic dicit. vnde obstat ff. eo. l. seya. §. fi. Glo. multis modis soluit. ⁊ videt approbare ultimã scz q̃ ibi fraus interuenit: hic non ut patz ex. i. glo. et similiter eam tenet Ly. Ja. bu. et cõiter doc. Nota tñ q̃ licz creditor sciat quid mulier sit facura de pecunia dum tamẽ colore quesito nō mutuauerit nihil nocet. Oppo. ad idem de. l. fi. §. si mulier. ff. eo. Sol. ut glo.

Ulierem

m Exceptio uelle. competit etiã fideiussori: nisi successerit principali. Nō q̃ ꝑ aditionẽ hereditatis ꝓfundit accessoria. Item no. q̃ quando accessoria transfundit in principalẽ accessoria ꝑdit eius priuilegiũ. Item nō q̃ remediũ exceptionis iudicat idoneũ remediũ. glo. vide ꝑ te. ⁊ nota glo. ii. in cuius fi adde. secus in mace. ut ff. ad mace. l. sed ⁊ si. §. nō solum. et rōnem diuersitatis ponit gl. in dicto. §. si ab ea.

Iuxor Fideiubens pro alio mulieris mandato iuuat uelle. h. o. Quero an exceptio uelle possit opponi post sententiã. dic q̃ sic. tex. est notabilis. ff. ad macedo. l. tametsi. ⁊ loqt

in muliere. Sed dubitari potest an idem sit in eius fideiussore. z prestat tex. iste ar. q̃ sic ubi ab inicio contractus securitas cohesit. qd no.

J mulier

Mulier subducta ab obligatione antiqua restituit in priorē debitorē. h. d. Nō q̃ beneficiū. l. sine iniuria alterius procedit: ideo sicut subducit ita restituit. Item no. q̃ tripler est beneficiū uelle. videlicz exceptorū restitutoriū z institutoriū. Primū competit mulieri z eius fideiussori. ut. §. eo. l. z mulierē. z. l. i. secundū z tertiū creditori. ut hic et dr restitutoriū quando prima obligatio fuit p mulierem nouata ut hic. institutoriū quando colore quesito ab inicio cum muliere fuit practa obligatio. ut nō. J. eo. l. feminis. glo. vide p te. Bartho. de saly.

J cum Si uxor loco uiri simulate scribat in instrumēto mutui obligatio est ipso iure nulla rōne simulationis: ideo nō ē locus excipiēdi uelle. h. d. Nota q̃ ubi de simulatione ostat uelleiano opus nō est. Item no. q̃ uerū prevalet simulato sic. §. plus ua. qd agi. p totum. Item nō q̃ fictum z simulatū non habet substantiam nec essentiā. Item nō q̃ simulatio ꝓbatur quando res spectat ad aliū z non ad descriptū in instrumēto. Item nō q̃ ꝓctus simulatus est ipso iure nullus.

Mulieribus Mulieri decipiēti uelleianū non succurrit. h. d. Nō modos quos gl. ponit p quos mulier dicit intercedere. Item no. ex glo. qñ actio dicit restitutoria z qñ institutoria. Item nō q̃ hec nomina nō sunt ꝓprium nomē actionis. qz antiqua illa est uel que cū illo fuisz practa: sed sunt adiectiones quedā. Ultima glo. quit quio si uterqz scit. Dic q̃ tunc nō est deceptus creditor. Sed dubitari pōt qualiter hec deceptio ꝓbetur. Respondeo qñ se induisset uirili veste. Item qñ simulat negociū principaliter ad se pinere. ut hic nō. §. eo. l. i. Item qñ dissimulat id qd est. ut. §. e. l. si sine. in fi. ff. eo. l. vir uxori. §. i. Salycetus.

Um ad eas

c Mulier iuuat uelle. si creditor potius eligit cum ea pratare q̃ cū masculo. hoc dic. Et pōt diuidi ut dicamus q̃ duo dicta ponit. Primo qñ callidias creditoris interuenit i alio, q̃ in eligendo mulierē. secunda ibi. si tñ. Vel aliter. primo ponit dictū in genere. secūdo illud explicat i specie secūda ibi. si tamē. et quelibet diuisio bona. Salicetus

Eredes.

b Exceptio uelle. transit ad heredes. hoc dicit. Glo. op. de. l. in omnibus. ff. de regu. iu. z dicit q̃ hoc est speciale Dy. uero dixit. aut psona est inediata causa priuilegii. z habet locū pra. aut est causa mediata quia lesio est inediata z prima et tunc loquit hic. qz mulier ꝓpter lesionē iuuat ideo transit ad heredē ad instar beneficii restitutōis in integrū. qd minori ꝓpter lesionē pcedit. l. nō solum. ff. de in integ. resti. z. l. nam z postea. §. si minor. de iureiurā. qd Ly. impugnat. qz quicqd est causa cause est cā causati. et qz fragilitas muliris q̃ est prima cā magis influit q̃ secūda. quare dicit pe. q̃ quedā sunt priuilegia que pcedunt ex equitate naturali. et illa transeūt ad heredes ut hic. z. d. l. nō solum. Quedā que fauore psone tantū. et illa non transeūt. ut in pra. z de his plenius p pe. in. l. maritū. ff. solu. ma. et per glo. z alios doctores in. l. i. ff. de consti. prin. et per Dy. in. c. q̃ ob gratiā de regu. iur. li. vi.

Habemus

1 Primo dictū in quo renūtiatōnes roborat secundo illas restringit z limitat. 3° ad casus preteritos nō decisos prorogat. secūda ibi ita tamē. tertia ibi. bis scz. In practa p extraneū celebrato cū marito pōt uxor renunciare iuri hypothe. z generalis renūciatio nō extendit ultra illum practū z habet locū hec. l. in casibus etiā preteritis nondum sentētia uel transactōe decisis. h. d. No. q̃ generalis renūciatio nō extendit ultra cogitata. pcor. sunt i gl. Et est ratio. qz causa in specie restringit dictū in genere. Item nō. q̃ mulieres possunt renūciare suis hypothe. Op. q̃ generalis renūciatio p̄iudicet generaliter z nō restringat. ut §. eo. l. etiā. So. q̃ ibi non pōt restringi ad aliquē practū. qz nullus erat. hic sic. z vide que ibi diri p Nic. de ma. Oppo. q̃ nullo modo p̄iudicet ut in auē. sive a me. que statim sequit. Solu. q̃ quidā dicūt q̃ illa corrigit istam. vel melius illa in suo casu speciali loquit videlicz donatōis ꝓpter nuptias in qua nō erat simpler hypothe. qz et ipsius erat dōna. hic uero in simplici hypothe. verūtā vnū hic attende q̃ sicut auē. illa in casu in quo ualet renūtiatio requirit q̃ in aliis rebus vir remaneat soluendo. ita scōm doc. dicendū est in ꝓposito ut ita demū tenet renūtiatio hypothe. si vir remanet soluēdo z nō alias. Et est rō qz primo casu renūciatio nō habet instar donationis. secūdo sic. ar. §. eo. l. etiā. z. ff. que in frau. credi. l. si pignus. Addit bar. aliam rōnē videlicz qz marito nō remanēte soluendo uxor obligat nō petere. ut l. ubi pactū. §. de transac. z nō. in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. z sic repiret uxor ꝓ marito obligata z per ꝓsequens non tenet. ut. J. eo. auē. si qua. hoc tenet Ja. de are. in. l. mutia. §. fi. ff. so. ma. et Dy. ff. q̃ in frau. cre. l. pignus. et Ja. de belui. in auē. ut imo. an. nup. do. colla. v. Op. tertio scōm Ja. de are. et Ly. q̃ renūciatio non p̄iudicet. qz p renūciationē videt intercedere z sic iuuat uelleiano sicut cū consentit rem sibi hypothecata tam alteri obligari. ut. l. vir uxori. §. i. ff. eo. Quidā dicunt q̃ hec corrigit illam sed trufa est. Alii ut Ja. p̄dictus dixit q̃ maritus hic simpliciter cōtraxit z sic personaliter tantum se obligauit non autem bona sua hypothecauit. sed qz hypothe. uxoris pferzeret isti personali uoluit ꝓbens cum marito q̃ ipsa renunciaret hypothecis. et sic hic nulla est intercessio. In ꝓrio hypothecauit et ipsa consensit ideo intercedere dr. Ista solutio est in se bona: sed nimis videt illam. l. restringere quare alii dixerūt. Aut renūciat iuri hypoth. z habet locum. l. illa. aut consentit: z habet locum. l. contraria. z sic p renūciationē nō intercedit: sed cōsentiendo ut ibi. Hoc nō placuit Ly. qz qui consentit obligationi remittit ius pignoris. ff. qui. mo. pig. uel hypothe. sol. l. paulus. et. ff. qui po. in pig. ha. l. creditor. §. fi. et. J. de admi. tu. l. cum quidā. pterea dicit ipse tex. hic i pn. dicit uel p consensum ꝓpriū renūciare vnde qui consentit renūciat. vnde tenet ipse so. Ja. p̄dicti. Sed attende qz uerū est q̃ renūciatio habet in se consensum sed nō habet in se intercessionē: nisi cōsensus assit obligationi: qz talis cōsensus habet vim pignorationis rei sibi obligate: ideo intercessio est ut i cōtra. simpler ergo renūciatio nō est intercessio ut hic. sed cōsensus adherens hypothe. sic. ut ibi. Op. quarto de auē. si qua mulier. J. eo. Sol. q̃ ibi obligauit se uel sua bōa z obligatiōi suoꝝ bonoꝝ uel sibi hypothecatoꝝ consensit ꝓpter qd incedere ꝓ marito dicit: ideo ipso iure

hodie illesa seruatur: hic solum renũciauit hypothe. et talis renũciatio ꝗm habet liberationis i casu illo nõ intercessionis. Quero mulier renũciauit hypothe. quã habet in prædio qõ maritus uendidit postea ꝓtra alios rerũ possessores ipsa agit hypothe. ꝑ debitibus suis ꝓsequendis. illi offerunt ei debitũ: sed petunt ut cedat eis ꝓsonalem et hypothe. cõtra possessores alioꝝ bonoꝝ ipsa offert quatenus possit. sed aduersus eum qui emit a marito dicẽ se nõ posse cedere qz renunciauit. illi replicãt ꝙ non est audienda z sic eam repellere uolunt ꝑpter defectũ cedendarũ actionũ. queritur an possint. Et videt ꝙ sic. ꝑ. l. mulier. ff. qui po. in pig. ha. et. l. stichum aut pamphilũ. §. p. ff. de so. z. l. i. de fideius. In contra. facit. l. ista. qz talis renũtiatio in aliis ꝓtractibus uel rebus nõ habet ꝑiudicare. ut hic. z ꝑ consequẽs nec directo nec ꝑ indirectũ. ut. ff de serui. urba. ꝑdi. l. fi. z sufficere debet si cedat ꝓsonalem. ar. j. de iui. pig. l. intelligere. z. ff. ad. l. acquil. l. qui occidit. §. i. z. j. de fi. l. pignoribus. et istam partẽ multi tenent. Et ad. l. stichum. §. p. respondet. ꝙ ibi in fide iussore cui magis succurrit qz ipse intercedit isto ꝓtextu ut sibi iura cedant cum soluit. ut ibi. et ar. ff. mãda. l. si mandato. §. fi. Nos in simplici possessore conuento hypothe. qui hac mente nõ accepit possessionez ut sibi iura cederent imo ꝓtra eius mentẽ z cogitatũ euenit ut ei auferat possessio. cõtra fideiussorẽ autem secũm mentẽ z cogitatũ fit exactio. z ita tenet Jaco. de are. z Ly. dicit se ita de facto ꝓsuluisse quicquid dicat Spe. in ti. de renũci. §. i. ỷ. sed pone. hoc idem sequitur bal. Quidã alii ut dicit Ly. dixerunt aut mulier renũciauit primo z nõ secundo ꝗ quẽ nũc experit. z nõ pot iste secũdus seu possessor ipsam repellere. ar. hui⁹. l. Et est ratio. quia nullũ ius fuit ei quesitũ contra primum in cessione actionũ. Aut ecõtra nõ renunciauit primo: sed secundo sic. z tunc si agat ꝓtra primũ repellat ꝑpter impotentiã cedendi contra secũm. qnia statim cũ primus possedit fuit sibi quesita exceptio cedendarũ actionũ in aliis bonis in quibus mulieri tunc competebat. ꝑ hoc inducũt quandã solutionẽ que datur ad duas. ll. que ydent sibi cõtrarie ydelz ad. l. iii. §. pe. ff ꝙ qui. iur. z ad. l. fi. ff. de pac. ꝓcedens magis mihi placet. qz in isto posteriore beneficiũ cedendarũ non uenit ex natura rei seu obligationis: sed potius accidentia quadã. et ideo non debemus dicere prius esse sibi ius quesitũ in petitione huius cessionis ꝙ ꝓtrã eum agatur z res aduocet. et ratio rationis est. quia nihil interest eum z mulierẽ aduocantẽ fuit contractũ ynde hoc resultare possit. z sic potius ex quadã. l. benignitate ꝑcedit. Salyceus.

Iue a me Primo dictũ. secundo illatio. tertio exceptio. quarto noui dubii remotio. quinto ampliatio seu priuilegioꝝ dotaliuꝝ confirmatio. secũda ibi. in hoc. tertia ibi. nisi. quarta ibi. absqz. quinta ibi. idem est. Vir nõ potest alienare seu obligare donationẽ ꝑpter nuptias in ꝑiudiciũ uxoris etiã consentiẽtis. nisi biennio trãsacto consentiat iterato. z tunc alia bona equipolentia superfint viro alias mulieri cõtra possessorẽ competit in rẽ actio dos uero in imobilibus cõsistens nullo modo potest alienari. nisi ut prius priuilegia dotalia in sua firmitate manent. h. d. Nota ꝙ mulier est dña rei date in donatione ꝑpter nuptias. nam ei dat in rẽ actõ ut hic que aliter nõ daret. l. dote. §. de rei uen. et est rõ quia sicut vir efficit dñs rei dotalis. ut ibi. et. l. in rebus. j. de iure do. sic z uxor donat. ar. in auẽ. eqlitas j. de pac. do. z auẽ. dos data. j. de do. an. nup. In hoc tamẽ est differentia. quia si vir lucrẽtur fructus doris non tamẽ uxor fructus donationis aliter euenirẽt ꝙ onera mrũonii essent sine cõmodo fructuũ. Sz dices tu hoc placet constante mrĩmonio: sed cur soluto matrimonio dat ei in rem actio: cũ soluto matrimonio res dotalis transferatur in dñium uxoris. ut. j. de iur. do. in rebus. et codẽ modo rei in dona. ꝑpter nuptias date dñiũ debet retransferri in maritũ. quia qõ ius statuit in dote z in donatiõe. ut d. auẽ. eqlitas. Ego respondeo primo cũ gl. nostra ꝙ pactũ interuenerat de lucrando. Vel secũm Nic. de ma. dñium reuertit in virũ si dos sit uxori restituta. ꝙdiu autẽ dos non est restituta mulieri dñiũ donationis remanet penes mulierẽ in securitatẽ dotis. et ita etiã tenet bal. hec solu° nõ placet. quia eadẽ rõne diceremus dñium rei dotalis nõ reuerti ipso iure ad mulierẽ: nisi cum donatio fuisset restituta viro. z sic ante restitutionẽ vnius nõ retransferreret dñium alterius qõ nõ est de mente dicte. l. in rebus. Quapropter sto cum glo. vel dic ꝙ retransferi utile non directũ sine traditione. l. traditionibus. §. de pac. vel secũm vnã glo. hic positã hic loquitur de hypothe. acti. que est in rem nõ de rei uen. sed hanc nõ tenet glo. z bene ꝑ. d. l. in rebus. Quero an donatio ꝑpter nuptias sit hypothecata mulieri pro dote. Quidã ꝙ nõ. quia ipsa est domina ergo non potest esse hypothecata. ut. ff. de regu. iur. l. neqz pignus. Sed ꝓtra. tenẽt doc. quia pleno iure non est dña: cum fructus suos nõ faciat. et etiã ꝑpter spem retransfat. ar. ff. de ex. re. iu. l. sextante. §. latius. z. ff. de cap. l. i bello. §. si quis seruũ. Quero quid si mulier iurauit. dic ꝙ sacramentũ nõ tenet de iure ciuili secũm doc. ar. §. d leg. l. non dubiũ. de iure canonico secus. ut in. c. cũ cõtingat. extra de iureiur. circa qõ uide. c. peuenit. extra de emp. et uen. Quero an sepius facta renũciatio i bonis dotalibus ꝑiudicet mulieri. Dic ꝙ nõ. ut in glo. et ideo littera illa dicit multo potius quicqd quidã dixerint ut in glo. Quero quid in rebus mobilibus. Dic in dotalibus. ut in. c. glo. In datis uero in donatione dixit vna glo. seruari ius antiquũ. Sed doc. idẽ in his qõ in dotalibus. ut si nõ possunt seruari alienẽtur. si possunt seruari tunc seruet solẽnitas huius. l.

J mulier.

Si mulier infra biennũ ab intercessione ꝑma numerandũ eandẽ ratificauerit. siue ꝑignus uel intercessorem ꝑ ea prestiterit sibi nõ preiudicat quo minus uelle. uti possit. secus si biennio transacto hoc fecerit. h. d. vel breuius. Intercessio secunda post lapsum biennii facta aufert mulieri beneficiũ uelle. h. d. Nota ꝓseuerantiã biennii cũ actu reiterato ꝑiudicare. z sic actus reiteratus ex internallo maius preiudiciũ affert ꝙ si reuiteret incontinẽti. Et est rõ. quia vno casu. videt cessare fragilitas q fuit causa primi actus. alio casu secus. Item nõ ꝙ due confessiones magis nocẽt ꝙ vna. ut in glo. Queritur bal. an in casu huius. l. sit necesse ꝙ mulier sit certiorata de beneficio uelle. et uidet ꝙ sic. ut. ff. eo. l. fi. §. ft. Contrariũ tenet ipse. quia mulier nõ excludit ui renũtiat. tacite: sed ꝓpter solemnitatẽ actus repetiti ideo certiorario nõ requirit sicut nec quãdo ꝑpter aliã causam excludit. ut. §. e. l. si dotare. z. j. e. l. si antique. z. l. p. in fi. Quero an hec intercessio post biennũ facta trahatur retro ad tempus prime intercessionis. Et uidet ꝙ sic ꝑ. l. fi. §. ti. i. et ꝑ hanc litterã dum dicit. ultro firmauit qõ preteritũ concernit maxime cum ꝓfirmatio respiciat tempus cõfirmati. ut. ff. de li. le. l. aurelius. §. testamento. Contrariũ tenet bal. quia obligatio prima

non tenet.sed ex ꝓtinuatione ⁊ coniunctione facta cū
secunda modo sic quādo actio consistit ex duab⁹ cau
sis simul iunctis a postremo actu in quo est pfectio
forme actio ipsa sumit crozdiū.ut.ff.qui po.in pigno.
da.l.potior.in prin.⁊.ff.ad trebel.l.si quis prior. Itē
quia hec secunda cautio est factū potestatiuū ergo re⸗
tro non trahitur.d.l.potior.⁊.l.qui balneū.sed melior
videt ratio.qz si traheret retro esset vitiosa ⁊ nullius
effectus quia ante biennium est ꝓhibita uel nullius
effectus.ut hic facit.l.obseruare.§.fi.ff. de offi.ꝓcōsu.
et hoc ꝓbat ex illa.l.in fi.ubi considero ꝙ omnia v⸗
ba tempus presens nō preteritū concernunt.et ideo ⁊
pignus ⁊ intercessore utiliter dicit de presenti dare cū
secundo cauet transacto biēnio ⁊ sic prius facta ad
presens trahit non econtra.⁊ hoc est maxime noran⸗
dum ꝓpter intercessorē.et hoc scire est utile ꝓpter a⸗
lios creditores.Salycetus.

I qua mulier

s hodie mulier consentiens obligationi vi⸗
ri uel se aut eius bona ꝓ marito obligans
seruat indēnis ipso iure.nisi q̄ten⁹ pecunia
ꝓbetur in rem eius uersa.h.d. Expone tex.⁊ supple
ibi ꝓprio viro.quid si socero uel viri filio aut ei⁹ fra
tri.j.dicā ibi scribat.dic ꝓ se uel ꝓ aliuz ibi obliget.dic
uel patiat a marito obligari.ut.s.co.l.si sciens.quia ⁊
hec intercessio est dūmodo sine fraude faciat.ut.s.e.l.
si sine.in fi. idem dico si res sibi obligatas cōsentiat
alteri obligari.qz ⁊ hec intercessio est.ut.ff.e.l.vir uxo
ri.§.i.et dixi.s.e.l.iubem⁹ ibi ualere dic ⁊ hoc quo ad
mulierē.quantū autē ad virū ualet.ut.s.co.auē.siue a
me.ibi ualere aut tenere. et qz disiunctiua disiungit di
uersa.dic ꝙ nō ualent quo ad agendū nec tenent quo
ad excipiendū.ibi multoriēs videt ex hoc corrigi.l.ꝓ⸗
ter.qd dico uerū ubi uxor intercedit ꝓ viro. nam licet
post bienniū nouā exponat cautionē non ꝓpterea ei
preiudicat ut hic.sinautem ꝓ aliis ꝓsonis secundo in
tercederet remanet incorrecta.l.ꝓcedens.⁊ intelligo ꝓ
aliis ꝓsonis in quibus nō sit idem ius qd in viro. ut
j.dicā ibi.siue publicū. Nota singulariter istum tex.
quia hic habes ꝙ ꝓpter debitū publicū nō recedimur
a priuilegio mulierū. Ex quo sequit ꝙ in casu nostro
mulier preferī reipublice.uel lati⁹ ꝙ in priuilegiis pa
ribus in dubio mulier preferī reipublice pecuniaz. ex
hoc videt ꝙ in mutuo tantū locum habeat.l.illa.⁊ ꝓ
hoc facit qd in prin.dicit crediti instrumēto.Sed odo
fre.⁊ Nic.de ma.dixerunt ꝙ in quocūqz ꝓtractu loq⸗
tur.quia credere est uerbū generale.l.i.⁊.ii.§.creditū.ff
si cer.pe.et similiter uerbū pecunia.l.ii.§.fi.s.de ꝓstit.
pecu.et quia quantū ad illam materiā eadem est ratio
in omnibus ergo ⁊c.Sunt enī sermones scōm subie
cram materiā intelligendi.l.si vno.ff.lo. Op.de.l.ꝓ
ter.Sol.ut dixi.s. Op.de auē.siue a me.v.nisi.s.co.
So.ꝙ hec corrigit illam. uel ibi in donat.ꝓpter nup.
Op.de.l.iubemus.s.e.So.ibi in simplici ⁊ mera re
nunciatione hic in intercessione.ut ibi dixi. Quero
cū glo.quid si mulier iurauit. dicit glo.ꝙ iuramētū ei
ñ nocet ⁊ bene scōm doc.qz hec.l.ꝓcedit ꝓhibendo ⁊
factum anullando ergo ⁊c.ut.l.nō dubium.s.de legi.
Quero an hodie ꝓ hanc auē.materia uelle.sit in to⸗
tum correcta quidā ꝙ sic. quia aut pecunia nō est uer
sa in utilitate mulieris:⁊ tunc est ipso iure tuta.ut hic
in prima parte.Aut est in eius utilitate uersa ⁊ tūc in
effectu tenet.ut hic in fi. Sed glo.hoc reprobat ⁊ etiaz
doctores.quia correctio.l.in dubio est vitanda. Dice⸗
dum est ergo ꝙ hec.l.corrigit solum in casu quo mu⸗
lier intercercedit ꝓ viro. in aliis igit remanet iura ꝓ⸗
pria incorrecta. Et subiungit glo.ꝙ hoc ꝓbat clare in
auē.de here.ab intesta.§. ex his. que est posterior ista
ut in glo.Sed in hoc male dixit.quia hec est illa poste
rior.sed puto in hoc glo.esse corruptā. Quero tunc
que fuit ratio huius iuris noui.Respōdet glo.ꝙ dona
tiones sunt ꝓhibite inter cōiuges ⁊c. hec rō nihil ua
let.quia pōt intercedere nō animo donandi marito ⁊
tamē ipso iure esset tuta.ut hic. Item si illa e et ratio
sequeret ꝙ maritus nō posset obligari ꝓ uxore.qd.l.
non cauet.quare doctores dicūt ꝙ legislatores consi
derauerūt ꝙ faciliter inducunt a viris uxores ad has
obligationes.et quia nō audent nec ualent eis resiste⸗
re.l.uoluit ꝓ eis occurrere.facit qd no.ff.qua.re.actio
nō da.l.i.§.i. Quero ab extra.hic loquit quādo ux⸗
or consensit ꝓprio viro. Sed quid si ꝓ socero uel fi⸗
lio viri uel fratre uiri in eadē potestate cū uiro existē
ti an uendicet sibi locū hec.l. Respondet Nico.de ma.
quē sequit bal.ꝙ sic.quia ratio huius.l. est quia dona
tiones sunt ꝓhibite inter eos.ut hic in gl.Sed hec rō
uendicat sibi locum etiā in his ꝓsonis ut prz.ff.de do
na.inter vi.⁊ uxo.l.iii.§.qui in potestate cum sequenti
In contrariū facit.quia primo hec nō est ratio huius
noui iuris.ut dixi in.precedēti questione.Secūdo quia
hec.l.uenit correctiue in uiro: ideo extra ꝓsonam viri
nō est extendenda.ar.ff.solu.matri.l.si uero.§.de uiro.
nisi sustinēdo dicas ꝙ in his ꝓsonis contemplatione
uiri presumit facere. ⁊ sic ꝓ uiro ꝓ dici incedere.ar.
l.ꝓfectitia.ff.de iure do.⁊.l.si plures.§.in arrogato.ff.
de vulga.et pupil. cū si. Quero an huic auē.possit
renūciari Ja.de arc.et Ly.ꝙ non.quia hoc est ius pro
hibitoriū ⁊ sic ei renūciari nō potest.quia renunciatio
censetur improbata sic.et.l.donat. inter ꝓiuges ꝓhi⸗
benti non posset renūciari. nec.l.ꝓhibenti rem mino
ris sine decreto alienari. Item quia qua rōne inter⸗
cessio est ipso iure nulla eadem ratione ⁊ renunciatio
ista ꝓ hoc accedat etiā qd glo. hic de iuramēto no. ut
s.dixi. Quero pone ꝙ in eodē instrumēto quo con⸗
sentit ipsa fatetur pecuniā in eius utilitate uersam an
hec confessio sufficit ad huius rei ꝓbationē. Nico.de
ma.quem sequit bal.dixit ꝙ non. quia hec cōfessio ꝓ
cedit ex consequētia ꝓsensus inanis ⁊ uacui. Item qz
sicut nō potest renūciari ut dixi:ita nec in elusionē hu
ius auē.confiteri. Item quia inter ꝓhibitos confessio
presumit simulata.ut.ff.de ꝓbat.l.qui testimoniū.Nec
obstat.j.e.l.antique.v. sed siquidem quia ibi quando
ꝓfitetur se pecuniā ꝓ intercedendo recepisse. ⁊ sic ca⸗
sus est ibi diuersus. Sed pone ꝙ mulier ꝓfitetur in
iudicio pecuniam in eius utilitate uersam an sufficit.
Dicit Nic.de ma.ꝙ putat ꝙ sic si faciat in figura indi
cii nō alias.ar.l.nec si uoles.⁊.l.cum affirmes. ⁊.l.iu⸗
bemus.j.de li.causa. Sed quid si in ꝓfessione facta
in instrumēto iurauit an tunc stabit iuramento ut sic
dicat in eius utilitate uersa.Bar.in alia questione cō⸗
suluit ꝙ sic: puta cū uir ⁊ uxor uendidissent simul rē
doralem ⁊ confessi fuissent ambo preciū recepisse ⁊ iu
ramentū ꝓstitissent ut est moris.Dixit enī ꝙ solu.ma.
nō poterat mulier nisi dimidietate repetere cum ꝓba⸗
ret ꝓ instrumentū ipsam dimidietate recepisse.l.reos.
§.cum in taber.ff.de duo.re.⁊ iuramēto est standū. ut
extra de iureiur.c.cū contingat.et.c.mulieres.Sed qc⸗
quid sit de iure canonico: ꝓtrariū uidetur de iure no⸗
stro.quia ex confessione nō presumit ad eam peuenisse
nisi ꝓbetur realiter ad eam peuenisse.ut dixi in alia q⸗
stione scōm Nico.de ma.et maxime quando simul fa⸗
retur cū uiro. quia maxima uiri reuerētia huius ꝓfessi
onis uidetur causa.ar.eo ꝓ que no.ff.qua.re.ac.no.da.

l.i.§.i. nec obstat iuramentū p ea quē hic no.gl.z dixi in.i.q. Item quia iuramentum in casu nostro non habet ānexam dispotionē sed simplicem assertionē cōtinet. ideo ei non statur ubi de uero actu probatōnis z persionis.l.si disponit ,ppter fraudez euitandā ut est hic z ,p hoc facit.ff.de le.iii.l.cū quis decedēs.§. ticia. Nec ob.§.codicillis.j.e.l. qz ibi iuramētū habet dispositionē ānexam z etiā ibi nulla est suspicio fraudis.ut no.in.d.§.ticia. Quero an post sententiā mulier poterit opponere exceptionē in eius utilitatē pecunie nō uersē. Dicit Nico.de ma. ꝙ sic. quia loco exceptionis uelleiani subrogat:ergo potest opponi.ff. ad mac.l.tā etsi.et hoc nisi ante sententiā fuissz opposita z reiecta ar.s.de fi.instru.l.fi. Quero vir z uxor in eodem instrumēto constituūt se principales debitores an tenet cōtractus.videt ꝙ non.quia tacite viro consentit qd est ,phibitum ut hic. Item quia mulier intercedere videtur.ut.ff.eo.l.vir.uxori.§.fi.et.l.se.Ja.de bel.ui.hūc partem dicit uerā. nisi ,pbetur pecunia in eius utilitatem uersa.z ita notat ipse in corpe:licet dicat aduocatos multos tenere ptra. Et quidā moderni dicunt Ja. uerū dicere:nisi iuramentū interuenerit. sed z tunc vide qd.s. dixi. Quero quid si mulier principaliter se obligat z marius ,p ea fideiubet. Dicit Nico.pdictus ꝙ ipsa non tenet.quia color quesitus presumit z pro intercedente habet: nisi probetur pecunia uersam esse in eius utilitatem.ut hic.

Atique

.a Diuiditur in duas.usqz ad.§.ne antez quia primo loquit quando mulier est idonea in facultatibus.secundo quando non est idonea.secūda ibi.sed si minus. Prima in quatuor.quia primo quādo mulier confitet sponte z de presenti. secundo quādo ptra eam ,pbatur publico instrumento trino teste subscripto.tertio quando nō p eius pfessionē nec p publicū instrumentū hoc ,pbatur: sed alit. quarto quādo nullo modo ,pbatur.secūda ibi.sed siquidem.tertia ibi.sinautē.quarta ibi.sinuero. Mulier aliquid recipiens ut intercedat ,p alio nō iuuat uelle. et ,pbatur receptio tam p eius confessionē q̄ per publicum instrumentū ac etiā p testes idoneos.hoc dicē.

Nota ꝙ preciū intercessionis facit cessare beneficiū uelle. et iste est vnus casus singularis. Item nō ꝙ hic instrumentū pfessionatū plenā fidem facit. Circa quod querit an possit ptra instrumentū ,pbari cōtrariū.et videt ꝙ sic.ut.s.de ,pbat.l.cum pcibus.et.j. ti.i.p totū. Contrariū determinat glo. quia non tā ,probat q̄ etiā presumptionē iuris z de iure inducit. et sic ,pbatio in contrariū non admittit.ut.j.ar.tu.l.fi.z.s. ti.i.l.fi. Et istam partē cōmuniter tenet doctores. quia hec lex nō tantū presumit: sed sup presumpta obseruantia statuit z disponit.z ideo presumptio iuris z d iure iudicat quicquid hic dicat pe. Quero secundo quia tex.si aliquid accepit an sufficiat modicū quid accepisse ubi ,p multo seu maxima quāritate intercessit. Dicit Ly.ꝙ doctores quidā dixerunt ꝙ tunc nō iuuatur cū pecuniā recepit sufficientē ad quantitatem pro qua intercedit.alias si modicā recipet:tunc iuuatur ne lex videat imposita uerbis tantū.ut.l.ii. in fi.j.de co. dele. Item quia modicū pōt dici nullum.ar.l.apud celsum.§.si quis ex cau.ff.de do.excep. Ista sententia non videt bona.quia hoc esset de indubitabili z d casu p leges antiquas deciso quibus cauet ꝙ mulier p eo qd recipit non iuuat uelle.ut.ff.e.l.si mulieri .z.l. si mulier ꝑ se. Preterea quis esset ille fatuus qui mulieri totū uel tantūdem daret quātum expedit sibi mutuo recipere z etiā vnde haberet si sibi tantūdē expediret mutuo. Ideo alii dicūt.aut ipsa recepit tantū ,p pmio ꝙ mouisset quelibet discretū hominē ad se obligādū ,p illo.et tunc quia nō intercessit ex fragilitate:seo ex ,ppria utilitate nō iuuat uelle.ut hic. Aut discretus homo nō intercessisset ,p illo.z tunc iuuabit uelle.huius autem cognitio in iudicis debet relinqui arbitrio. ar. ff.de vbo.obli.l.si ita quis.§.seya.et ita dicit bal. Vbi videt ꝙ tex.iste hoc nō considerauit.z raro essz dare casum ꝙ fragilitati imputari nō posset. z sic ei succurreret.z ideo mihi videt ꝙ quantūcūqz sit illud dū modo ,ppter illud intercesserit.alias non intercessura ꝙ ipsa nō iuuetur uelle.et hoc vult illa littera si bene ponderet. Et est ratio.quia de beneficio non videt curare imo potius renūciare et in obprobriū et iniuriaz seu delusionē.l.dicit hoc facere:ideo ab ea iuuari non debet.ar.ff.de mi.l.auxiliū.in fi. Quero tertio circa v.sinautem.quia tex.dicit actore hoc nō ,pbante mulier iuuat uelle.an hoc hodie sit correctū p.§.ne antē. j.e.l.et dicit glo.ꝙ sic.z sic ipso iure erit illesa. Quero quid si ad faciendū fidem de pcio intercessionis creditor ,pducit instrumentū priuatū inter mulierē z debitorem factum an sufficit.Pe.et Ly.ꝙ non.ar.l.fi.ff. de inter.acti.

Sed si minus Mulier que alterius obligationem nouauit z ob eam causam pecuniā accepit pus excuti debet.z inquantū nō est soluendo restituit actō in uetere debitorē.h.d.no.quia iste casus nō est alibi.

Opp.ꝙ nouatione facta non ꝓsideretur an nouator sit soluendo uel nō.l.inter causas.§.ab esse.ff.mā. et.l.qui satisdare.in fi.ff.de fi. Istud ꝓtrarium uariis modis solutū fuit antiquitus.ut hic p Ly.quia quidā dixerunt ꝙ hic tempe intercessionis mulier fuit soluēdo z postea inops facta.ar.l.pmittendo.§.i.ff. de iure do. Alit ꝙ hic mulier intercessit piculo mandantis ar.ff.man.l.si mandato.§.fi.sed hec diuinat. Alit ꝙ cōtraria ,pcedunt ubi sciuit eam nō esse idoneā.hec uero lex loquitur ubi ignorauit.z ita no.in dicto.§.ab esse. Sed hec solutio habet glo. sibi opposita in dicta.l.q satisdare que nō curat sciuerit uel ignorauerit. Vnde dicendū est ꝙ in illa nouat.que fit p interuentū mulieris est speciale.et est ratio.quia olim p senatusconsultū mulier subducebat z restituebatur actio in antiquū debitorē siue mulier esset soluendo siue nō. z siue creditor sciuerit siue ignorauerit. nūc autem p illam.l.est additum ꝙ si pecuniā recepit ,p intercessione mulier nō iuuetur uelleiano:sed prius excuti debet z in subsidium ad antiquū debitorē ,ueniat ut prius.z sic i casu etiā quo sciuerit uel ignorauerit eam idoneā uel nō sicut olim. Addit Ly.sēm pe.ꝙ ad hoc ut iste.§.habeat locum creditor debet ignorasse mulierem pecuniaz ,p intercessione recepisse.qd ignorasse credit.ar.l.q̄ ff.eo.z.l.uerius.ff.de ,pba.qd truta est.quia contra casum huius.l.in v.sinautem. Et quia tanto fortius creditori debet succurri qui nō facit contra.l.sciens senatus beneficiū eo casu mulieri non ,pdesse.ff. de mi.l. deniqz.§.sed utrū.v.,pinde si iussu.Saly.

Ne autem hodie mulieres intercedentes ,p alio seruant ipso iure illese. nisi se obligauerint in instrumento publice confecto z a tribus testibus subscripto.hoc dicit. Et multū nota.sēm intellectū Bul. qui uerus est. Et expone litterā ibi interponūt.s.in casibus quibus obligant:sed uelle.iuuant.ibi pfessionē id est intercessionem.ibi obligari scz ipso iure. Sed

an tunc iuuet uelle.uel nõ.dic ut sequitur ibi.introducta sunt.et hoc clare apparet q̃ in casu huius publici instrumẽti nihil de iure anteriori innouat.et ideo si pecuniã recepit p̃ intercessione dummodo obligata sit in instrumẽto publico ⁊ a testibus subscripto nõ iuuatur uelleiano.⁊ si nõ est obligata instrumẽto publico trino teste subscripto:tunc ipso iure seruatur illesa ut sequit̃.Quod intellige in casibus quibus uelleiano iuuabat̃.et illo casu iura antiqua corrigunt̃.In casib⁹ autem in quibus obligabat̃ et uelle.non iuuabat̃ nec hodie iuuatur. et illa est intentio huius.§.scõm Bul. Et istam opinionem tenent glo.et docto.et ego sequor quia minime sunt mutanda ⁊c.Sed Mar.videt̃ dicere ꝓtra.et prima facie videt̃ q̃ Mar. dicat ueritatẽ in parte.quia ille ỳ.sinautem uenit aduersatiue ad prin. huius.§.Sed in preceḋẽti dicit q̃ ubi obligauit se publico instrumento remanent iura anterioza que de intercessionibus feniar̃ tractãt ergo.⁊ in hoc.ỳ.sinautẽ erit casus q̃ ubi in publico instrumẽto nõ se obligat antiqua iura nõ remanẽt incorrecta sed correcta.quia ipso iure seruatur illesa.Et sic uidetur solũ distinguendũ.Aut publicũ instrumẽtũ trino teste subscriptũ interuenit uel non.⁊ secũdũ hoc prin.hui⁹.l.erit correctũ in ea pte in qua dicit mulierẽ non iuuari si pecuniã recepit licet per publicũ instrumẽtũ se non obligauit.Sed hoc nõ ob.primã partẽ teneo.qz ñ est uerisimile q̃ imperator stati corrigat qõ fuit̃ cũ tanta subtilitate in.c.l. dixerat ar.l.nam ad ea.ff.de cõdi.⁊ demo.⁊.l.si quãdo in prin.ff.de inoffi.te.Secũdo qz casus est cõtra mar.i l.se.licet ipe dixerit illas correctas qõ nõ est dicẽdũ qz ille sunt posteriores.Ad hũc ỳ.sinautẽ respõdeo q̃ intelligi debet ubi poterat iplorari auxiliũ uell. ut p̃bat littera ibi.ut nec senatus cõsulti ⁊c. Quero ab extrapone q̃ instrumẽtũ publicũ intercessit sed nõ est trino teste subsignatũ sed bene interfuerũt.ui.testes a tabell. scripti. An tunc sufficit uidetur q̃ nõ quia a solẽnitate l.seu a forma data p.l.nõ receditur qua deficiẽte ãnullatur quod agitur ar.§.de le.l.non dubiũ.⁊.ff. d̃ censi. l.forma.Contrariũ puto uerius. qz hec.l.considerauit quãdã antiquã,obseruãtiã que erat ut testes se subscriberent in instrumẽtis publicis ⁊ ita etiã seruatur hodie i regno apulie ubi igitur hec obseruãtia nõ hẽtur sufficit cõsuetudo patrie seu regionis ut illa seruetur tanq̃ illius loco surrogata ⁊ pro hoc induco specialiter q̃ mulier ut mater ⁊ auia que obligatur in istrumẽto tutelari quod a testib⁹ nõ subscribitur tenetur licet inuetur uell.nisi ei renũciauerit.ut i auc.de here.ab inte. §. ex his.coll.ix.⁊.j.quãdo mu.tu.offi.fun.po.auc.matri ⁊ auie.Et forte duo testes sufficiũt in istrumẽto decretionis tutele ⁊ p cõsequẽs ⁊ renũtiationis. Quero q̃ ratio potuit mouere imperatorẽ ad hu usmõi differẽtiaz faciẽdã,videlicet an obligetur p istrumẽtũ publicũ uel non.Respõdeo ne faciliter se obligent.ut hic i prin.nã per expientiã uidem⁹ q̃ mulieres ⁊ rustici p instrumẽtuz nolũt obligari sed sine eo faciliter p̃mittũt. Sali.

u **Etcrum** Primo questionis decisio.secũdo ratio.secũda ibi satis eni.Fauor libertatis fac̃ cessare uell.b.o.Uel sic mulier intercedens p̃ seruo ut cõsequatur libertatẽ nõ iuuatur uell.b.o.Nõ.q̃ seru⁹ famulus domi appellatur.et attendendũ q̃ ratio huius legis est.ne dñs seruũ perdat et preniũ pollicitũ nõ habeat quod faceret quia libertas prestita nõ reuocat̃:et sic in pristinũ statum dñs reponi non potest.unde mulier nõ subducitur nẽ dominus damno afficiat̃.et ista ratione attẽta idem uidetur dicendũ in quolibet casu simili.Bartho loineus de Saliceto.

Eneraliter

g Primo dictũ.secũdo ratio. secũda ibi.neqz eni.Doris fauore cessat uelleianũ.hoc dicit Uel sic.Si maior etate masculus uel femina dotem p̃ muliere p̃miserit uelleianũ cessabit. hoc dicit. Nota q̃ ex sola pollicitatione dos debet̃: licet ex sola pollicitatione regulariter nõ detur actio.ff. de polli.l.i.§.i.Alia p̃uilegia doris ponit gl.i.q̃ p te uide

Item nõ q̃ ꝓpter dotẽ nõ soluta de facili uxor repellit̃ a uiro. Item no.q̃ fauor doris maior est q̃ uelleianũ.sed nõ est maior priuilegio etati concesso. Itẽ no.q̃ inter duo priuilegia maius preferẽ minori.concor.l.uerũ.§. fi.ff.de mi. sed ubi sunt paria ⁊ quilibet tractat de damno melior est ꝓditio conuenti.secus si cõuentus tractat de lucro.ut.ff. de mi.l.si minor.xxv. an.filiofa. Quero que faciant cessare beneficiũ uelleiani Glo.dicit q̃ ix.sed adde decimũ quando intercessit mulier apud minorẽ ⁊ principalis nõ est soluẽdo.l.si apud minorẽ.ff.de mino. Quero secundo et in dubiũ reuoco ad id qõ glo.dicit de renũciatione.⁊ sic an beneficio uelleiani renũciari possit. et dicit glo. q̃ sic.et idem nõ.§.e.l.i.et mouẽtur per.l.fi.§.penul.ff e.et p tex.j.quãdo mu.tu.offi.fun.po.auẽ.matri ⁊ auie ⁊ in corpe unde sumitur. Item quia potest exceptionem nõ opponere.ff.ad mace.l.tametsi. Item ꝓpter regulam generalẽ.quia unusquisqz potest renunciare fauori p̃ se inducto.l.penul.§.de pac.⁊.l.iudex circũuento.ff.de mi.Sed Ja.de ra.Pe.Ly. et Nico.de ma.et multi alii dicunt q̃ non potest in ꝓtractu. Et est rõ.qz ex eadem fragilitate qua se obligat ex eadem renunciat.⁊ subducta a debitore iuris p̃sumptione.ut.ff.co. l.i.in fi.ideo ei est subueniendũ aduersus renunciationem sicut aduersus obligationẽ.ut.l.doli.ỳ.diuersum ff.de no.et p̃ hoc specialiter inducit Nico.predict⁹.§. e.l.si mulier.ibi dum littera dicit.quia ad hoc ex ꝓsequentia sue fragilitatis in secundã iacturam inciderit. nam ⁊ hec renũciatio potest dici secũda iactura ex eadem fragilitate p̃ueniens.et p̃ responsione ad ꝓtraria ut bene loquar sic distinguit.Aut mulier intercedit uel fideiubet p̃ uiro:⁊ tunc qualitercũqz intercedat in scriptis uel nõ:non ualet ipso iure.nisi quaten⁹ i eius utilitatẽ est uersum.ut.§.eo.auẽ.si qua.et ideo renũciatio nõ tenet.Aut p̃ extraneo.⁊ tunc aut in aliquo ex casibus hic notatis in quibus cessat uelle. et tũc qz in effectu nõ tenetur:frustra de renũciatione tractat̃ ualz tamen. Aut in alio casu q̃ de predictis. ⁊ tunc aut nõ est certiorata de beneficio ⁊ eius effectu.⁊ non tenet renunciatio.ut no.ff.de ỳbo.obli.l.sciendũ.⁊ ibi p ꝓ.et doctores. Aut fuit de ꝓdictis certiorata:⁊ tunc aut intercessit sine publica ⁊ solenni scriptura.⁊ tunc ipso iure est nulla.nec ualet renũciatio.ut.§.e.l.antiqua.§.ne aũt ỳ.sinautem.nisi intercessio noua fiat in iudicio.similiter ⁊ renũciatio ff.e.l.fi.§.penul. que ad litterã loquit̃ in hoc casu.et hoc optur rigor iudiciorũ.Aut intercessit publica ⁊ solennis scriptura.⁊ tunc aut renũciatio est necessaria:quia scõm.l.dispositionẽ facta.⁊ tũc ualet.ut dicta auẽ.matri ⁊ auie.Aut est uoluntaria in instrumento intercessionis facta. et illo casu sunt opiniones.nam glo.q̃ ualet p rõnem.quia potest nõ excipere ut dicta.l.tametsi.Sed hec ratio nõ ualet.quia ⁊ filiusfa.potest nõ excipe de mace.l.tametsi.et tamẽ non pot̃et renũciare.ut no.§.ii.l.fi. Item ar.non est alio rec

ſpectu bonũ: niſi qz quedam poſſunt obmitti que nõ
remitti.ut.s.de iura.calũ.l.ii.§.ſed quia uereamur. Item
mouet glo.p regulam generalẽ. quia vnuſquiſq; põt
renũciare fauori p ſe inducto. Sed predicti doctores
qui tenent ꝓtra.reſpõdent ꝙ fallit in caſu iſto dupli-
ci rõne. vna quia ex ꝓſequtia fragilitatis eiuſdẽ qua
interceſſit preſumit renũciare: z ſic ei ſuccurrit.ut.s.e.
l.ſi mulier. Alia quia dolo z fraude debitoris creditur
iuris preſumptione ad hoc inducta.ut. ff.e.l.i. Et hoc
quidam moderniores ut Bar.z ſequaces fatetur: niſi
biennio elapſo renũciauerint.ar.d.l.ſi mulier. uel niſi
ſuper renũciatione iurauerit.quia iuramentũ de facili
excludit a beneficio: licet a iure dicendi nullum. ut nõ.
in auẽ.ſacramenta puberũ.s.ſi aduer.uen.et.l.nõ du-
bium.s.de legi. Et hic ſit finis Saly.

De non numerata pecunia. Rubrica.

Continua Rubricam ut in glo.

Ipecuniam

Iſta lex conſueuit frequẽter dari i pun
ctis: ideo eius apparatũ ſubtilit et cla-
re recitabo: z ſimilem legan de vbo ad
uerbum babanus.j. ſi con. pig.nu.ſe.
no.ſit.l.i.et no.hic in glo.fi. Diuidit principaliter in
duo.primo quando creditor pignus poſſidet. ſecũdo
quando debitor.ſecunda ibi.eadem. Iterum prima in
duo.primo ꝓſulit debitori agere uolenti.ſecũdo oſtẽ-
dit creditoris exceptionẽ nõ obſtare: niſi aliter pbet
ꝙ p ipſius debitoris ꝓfeſſionẽ.ſecunda ibi.nã intenti-
o. Confeſſus pecuniã mutuã recepiſſe ſpe numeratio
nis future ob hoc nõ excludit a pignoris ꝓſecutione
uel defenſione.niſi creditor pbet eam uere numeratã
fuiſſe. Vel breuius. Et ſi incidẽter queratur de debito: in
fra biennũ creditori incumbit pbatio. hoc dicit. Vel
creditor infra biennũ non preſumit numeraſſe ſiue
ꝓueniat pignoratitia ſiue agat hypothecaria. hoc.d.
Quidam cõfeſſus fuit ſe habuiſſe decem mutuo z pi-
gnori tradidit librum: nũc conquerit de creditore di-
cens ꝙ pecuniã ei nõ numerauit: vnde agit pignora-
titia ad librũ. querit an poſſit. Et reſpondet ꝙ ſic. Sz
inſtatur quid ſi creditor excipiat.m nõ ſoluiſti ideo pi
gnoratitia tibi non competit. que cõpetat demũ debi
to ſoluto. Reſpondeo ꝙ exceptio illa non pdeſt credi
tori: niſi pbet uere ſe numeraſſe: z ſic de debito fidem
faciat. Inſtatur z tertio quid ſi pignus nõ fuit tradi
tum: ſed de hypothe.tantũ conuentũ z creditor hypo
the.ꝓtra debitorẽ agit. Reſpondeo ꝙ exquo numera-
tio negat: creditor habet pbare.ut.s. Expone textũ ibi
pbaturus.dic hec probatio ad pignus datum dũtaxat
refertur nõ ad negatiuã pecunie nõ numerate: ibi
neqz numerate pecunie que affirmatiue ſunt a credi-
tore oppoſite. Nota ꝙ cautio de mutuo recepto nõ
probat numerationẽ ſi negẽt infra biennũ etiã ſi pi
gnus interueniat.z ſic interuentio pignoris nõ plus
fidei tribuit. Item nõ ꝙ pignoratitia que conſueuit
oriri debito ſoluto.ut.ff.de pigno.acti.l.ſi rem.§.oĩs.
oritur.etiã quando debitũ poteſt elidi p exceptionem.
uel quando cauſa obligationis nõ eſt impleta.ut hic.
et.ff.de pigno.acti.l.ſolutũ.§.ſi quaſi. Item nõ ꝙ ue
ritas eſt ſeruanda tam in agendo ꝙ in defendendo.
Item no.ꝙ illa eſt ueritas quã lex p ueritate habz
ꝓcordare.ff.de offi.preſi.l.illicitas.§.ueritas. Veniõ
ad apparatũ z oppo.ꝙ cautio fruſtra nõ ſit emiſſa.qz
ex forma litterarꝫ ſtatim naſcit ciuilis obligatio.ut in
ſti.de li.ob.in prin. Reſpondeo ut in glo. quia licet re-
ſpectu ciuilis obligationis nõ ſit fruſtra ut ibi: eſt tã
fruſtra reſpectu effectus exactionis.quia obſtat exce-
ptio etiã ſi interuenit ſtipulatio.ut.j.e.l.cum ultra.z.l.
in cõtractibus.et ita ſoluit glo.z bene.licz quidã dice-
re uoluerint ꝙ nulla obligatio ſit nata. et quidam ꝙ
utraqz ſcz ciuilis z.naturalis nata ſit z non bene. ut
plene dixi in.l.cũ quis.s.de iur.z fac.igno. Oppo.
ſecundo ꝙ inepte littera dicat aſſeris. quia de nõ ente
non põt eſſe affirmatio uera.l.actor.s.de pbat.ſed pe
cuniã non fore numeratã eſt nõ ens.ergo ꝛc. Sol.du-
pliciter.ut in glo. Primo ut exponat aſſeris.i. aſſerti-
ue dicis.qõ poteſt ſe habere ad vtrũlibet.ſcilz tam ad
affirmatũ ꝙ negatũ. hic ergo in negatiua ſignificatio
ne ſumit. Secũdo exponit glo.aſſeris.i.pbas. ſed qz
hec non eſt tuta: quia ei nõ incumbit onus pbandi ſi
eſt infra biennũ.ut.j.e.l.ſi ex cautione. ideo glo.ſub-
iungit ꝙ pbas eo ipſo ꝙ ꝓtra.non pbatur. Sed pri
ma expoſitio eſt melior ad litterã. Op.tertio.textus
dicit ꝙ debitori agenti in rem ſufficit pbari pignus
datũ cõtra.quia debet pbare agens reali ſe dominũ z
aduerſariũ poſſidere.s.de alie.iu.mu.cau. fa.l.i.z.ff.de
rei uen.l.in rem. Huius timore glo.legit dupliciter.pri
mo ꝙ hic nõ loquit de rei uen. de qua loquũtur con
tra.ſed de pignoratitia que eſt pſonalis z orit ex con
tractu que hic appellat in rem: qz datur ad rem uel p
ter rem.z illam tenet glo.z eſt cõmunis.z p eam cui
tant multa ꝓtraria. Alii putantes ꝙ littera illa in ali
quo violet dixerunt ſecundo ꝙ hic loquit de actiõe in
rem ꝓprie ſumpta.i.de rei uen. Et ad ꝓtra. aliter z ali
ter reſpondet.nam quidã dixerunt ꝙ tunc agens pro
bat ſe dõm quando aduerſarius eius refricat queſtio
nem dominii.ſed in caſu noſtro hic cõuentus non ne
gabat quo minus illius rei actor dõs eſſet: ſed dice-
bat ſibi non traditã pignori: et ideo ſufficit pbari pi
gnori traditã eſſe. Ex iſta ſolutione nõ ꝙ de cõtentis
in libello z nõ negatis p aduerſariũ non eſt probatõ
neceſſaria. Sed quia nõ eſt ueriſimile ꝙ ſaltem verbis
generalibus nõ negauerit ꝓtenta z narrata in libello
ideo alii tenẽtes etiã ꝙ hic agerẽ rei uen. dixerunt ꝙ
aut intentat ꝓtra poſſeſſorẽ tanꝫ cõtra quemlibet. et
tunc actor haberet pbare ſe dõm ut in ꝓtra. Aut tãꝫ
contra habentẽ cauſam ab actore.ut fuit hic.et tũc qz
ille non poteſt refricare queſtionẽ dõii cum iam rece-
perit rem pignori ab illo tanꝫ a dño.et habet locum
lex illa. Et hec ſolutio eſt no.et circa eam vide que di-
xi in.l.nec creditores.s.de pigno.acti. z plenius in.l.
non vnde.s.ſi cer.pe. Sed attende quia ſuppoſitis
his ſolutionibus p ueris adhuc nõ eſt pfecte ſolutuz
contra quia actor non tantũ ſe dõm eſſe: ſed etiã ad-
uerſariũ poſſidere debet pbare. ideo alii hoc intuẽtes
dixerunt ꝙ in caſu noſtro pbatur preſumptiue. quia
pbando ꝙ pignus recepit pbat olim eum poſſediſ-
ſe.z p ꝓſequẽs nunc poſſidere: niſi pbet ſe perdidiſſe
ar.s.de pi.acti.l.ſi creditor.z.s.de pba.l.ſiue poſſide
tis.z de hoc plenius dixi in.l.non ignorabit.s.ad ex-
hi. Op. nunc quarto ꝓtra quamlibet lecturã. qz ſiue
agat pig.acti.ſiue rei uen.tanꝫ contra habentẽ cauſã
ab actore actor ipſe affirmat z pbat pignus p certa
quãtitate dediſſe. ergo illam compellet ſoluere. qz an-
te pignus nõ debet reſtitui.l.ꝙdiu.j.qui. mo. pig.uel
hypo.ſol.et p hoc inducit glo.in ſi.ff.de iureiuran.l.ſi

duo.§.marcellus. Respondit glo.tu dicis uerũ si asse/
rere q̃ p pecunia recepta dedit. sed ipse dicit q̃ pro
pecunia numeranda ⁊ recipienda dedit.licꝫ confessus
fuerit spe numerationis future se recepisse.Sed hic at
tende quia nõ est uerisimile q̃ testes audiuerint q̃ p
recipienda dedit.sed p ea p qua confessus fuit se re/
cepisse:⁊ sic videnť pbare causam instam pignoris.
Et ego respondeo q̃ si ad cautionẽ litteraꝝ se referũt
testes res est clara.quia illa nõ pbat ut dictũ est. Sed
ubi ad illam se non referũt:sed simpliciter p pecunia
confessata dicant:tunc est dubiũ. qꝛ dicet creditoꝛ ista
non est illa de qua in cautione litteraꝝ dicitur sꝫ alia.
Sed dicendũ est q̃ si quantitas nõ est diuersa presu/
mať de illa propter pluralitatẽ que nõ presumiť.ff. de
rei uen.l.pompo.scribit.§.si frumentũ. Opp.quinto
q̃ littera inepte dicat intentio dati pignoris.quia intẽ
tio ppria est actoris exceptio rei.l.fi.s̃ de eden.sed in/
casu nostro hic est exceptio opposita a cõuento q̃ ⁊c
So.confitendo ꝓtra.ut in sequenti glo. Opp.sexto
q̃ nõ idem seruet hic in ultimo casu qꝫ in primo.quia
pignoratitia que in primo casu competit debitori nõ
potest competere creditori.sed hypothe.ut insti.de ac.
§.item seruiana.So.confitendo contra.ut in glo.fi. ⁊
sic idem seruať quantũ ad necessitatẽ probationis nõ
quo ad formulam pponende actionis.Bartho.

Inorem

m Debitoꝛ non tenetur ultra q̃ receperit: licꝫ
plus se recepisse cautionẽ emiserit.hoc dic
Vel sic.Exceptio non nu.pecu. idem opera
tur in parte respectu partis qꝫ in toto respectu toti⁹.
hoc dicit. Op.q̃ hec sit superflua p precedentẽ cõtra.
§.quibus.s̃.de no.co.compo.So.q̃ imo differunt qꝫ
declara ut in glo.i. Op.secundo q̃ nõ sufficiat iudi/
ci sic constare:nisi fuerit probatũ cum nõ.scõm ppriã
conscientiã:sed scõm pbata debet iudicare.l.illicitas.
§.ueritas.ff.de offi.p̃si.So.ut in.ii.gl.ut intelligať hec
scõm illã ideo expone si ꝓfiterit p pbationes a te fa
ctas. Opp.tertio q̃ debitoꝛ non debet probare non
numeratã:sed creditor numeratã esse.ut.j.l.ꝓori.⁊.s̃.
c.l.i. So.q̃ ibi totũ negabat debitoꝛ: hic partem fate/
batur:ideo ꝓta eum de toto presumuť.ar.j.c.l. cum fi
dem.et.ff.de proba.l. cũ de indebito.§.i. Et subiungit
glo.modum pbandi hanc negatiuã.videlꝫ p confessi
onẽ aduersarii.et iste modus est clarus.uel p numera
tiones diuersis tempibus factas.et iste modus nõ sic
est clarus.quia si quantitates postea recepte sunt va/
rie et diuerse:a confessata debent alie quãtitates iudi/
cari a confessata ⁊ diuersi cõtractus censeri. Sed de/
clarando intellige q̃ ille quantitates postea numera/
te habebant relationẽ ad quantitatẽ prius ꝓfessatam.
verbigratia.fuerã confessus me recepisse mutuo mille
postea numeranť.mihi.c.de summa illarum mille pri
us confessataꝝ.⁊ ita debent dicere testes. Ex quo ap/
paret q̃ tempe confessionis falsum fuit q̃ uere rece/
perim ⁊ mihi numerata fuerint. Et iste est vnus nota
bilis ⁊ singularis modus probandi.ex quo habes q̃
aliqua parte de ꝓfessatis in cautione probata postea
numerata totũ residuũ qꝫ non pbatur numeratũ p/
sumiť non fuisse numeratũ.qꝫ no.Vel dicit gl.Respõ
deo aliter ad.l.sequentẽ videlꝫ q̃ hic pbabit non nu
meratã:eo ipso q̃ nõ pbabit ꝓtrariũ.⁊ sic nõ erit dif/
ferentia totius uel partis:sed erit idem in utroqꝫ.ut se
quiť in glo.usqꝫ ad fi. Ex quo collige q̃ lex que de to/
ta.habet locum etiam in exceptionibus. ut hic.⁊.ff.ad
uelle.l.vir uxori.in fi.et.ff.de lega.ii.qui solidũ.in p̃n.
Non ob.l.cũ fidem.et.l.cum de indebito.s̃.allegare.qꝛ
sibi partẽ debiti postea solucẽdo totũ debitũ agnouit p̃
dictaꝝ solutionũ. secũda cõmuniter tenet p doc.⁊ Ly.
sꝫ reoꝛ utrãqꝫ posse defendi ut prima pcedat si post bi
enniũ opponať exceptio.secunda si ante bienniũ.Sa.

Ex cautione

f hec lex est repetibilis ⁊ nimirũ.quia totius
huius materie est clauis. Solenniter ergo
attingamus eã ⁊ materiã totam.Diuiditur
in duo.primo declarať cui incumbit onus probandi.
secundo pbatione nõ facta qualis sententia debꝫ fer
ri.secunda ibi.quo nõ impleto. Casus.Si creditori a/
genti opponať exceptio nõ numerate pecunie creditoꝛ
debet numerationẽ pbare alias reus absoluiť. h.d.
Nota q̃ pignus uel hypotheca cautioni annexa il/
lam nalidioꝛẽ nõ reddit q̃ si apposita nõ esset ut hic.
⁊.s̃.c.l.i.Nec obstat.l.ii.s̃.q̃ me.cau.quia ibi actus se/
quens purgat vitiũ primi:hic secus. Item nõ q̃ ex
cautione uel cyrographo agiť. Itẽ nõ q̃ ꝓfessio ista
cyrographaria nõ probat in cautione contenta. Et est
in ea speciale regulariter ꝓta.l.publia.ff.depo. nec p
sumpť.facit ꝓta confitentẽ:alias in eum transferetur
tur onus pbandi ut.l.siue possideris.⁊.l.cũ precibus
s̃.de proba. Item nota q̃ confessio non negata seu
in dubium nõ reuocata nocet ꝓfitenti:ideo hec littera
dicit exceptione opposita.Ad idem facit.j. eo.auẽ.cõ/
tra qui ppriam.et.ff.si cer.pe.l.lecta.et de vbo. ob.l.si
ita stipulatus.§.grisogonus. Item nõ q̃ de exceptio
ne doli generali idem est iudiciũ qꝫ de speciali cum q̃
competit.Sic etiã nota de certi conditione generali in
l.certi conditio in prin.ff.si cer.pe.Itẽ no.q̃ actoꝛ nõ
pbãte reus absoluitur cõtoꝛ.l.qui accusare.s̃.d eden.
Venio ad apparatũ ⁊ opp.q̃ agens ex cautõe nõ doꝫ
pbare aliquã numerationẽ. ut patet quãdo agitur ex
simplici stipulatõe.ut.ff.de v̄.obli. p totũ uel ex stipula
tione nouãte.ut.j.de no.⁊ de le.p totũ:uel ex cautione
dona.ca.facta ut.j.de dona.l.si quis argentũ. et sic de
si.So.q̃ cautões ex multiplici causa possunt pcedere
sed hic nõ loquitur de omi sed de ea tantũ que ex cau/
sa mutui fit qꝫ sermones scõm subiectã materiã sunt
intelligẽdi.l.si uno.ff.lo.hic ergo loquitur de cautione
in q̃ qs fateť se debere certã quãtitatẽ ex causa mutui.
ut in.i.glo.⁊ subiũgit glo. q̃ non refert an hec ꝓfessio
sit stipulatõe de redẽdo uallata ut nõ quãtũ ad effectũ
pbãdi de q̃ hic.licꝫ referat quãtũ ad formulã excipiẽ/
di.ut.j.c.l.cum ultra ubi excipitur in factũ quando sti
pulatio de reddendo intercessit ⁊ quare tunc exceptio
appellatur infactũ ⁊ quid significet ibi dicã. Sed atẽ
de quia ista glo.uult q̃ tunc ex cautione agatur quan
do confessio habet dispositõem secũ ãnexã expressam
uel tacitã seu explicitã uel implicitã.habet autẽ expres
sam uel explicitã quãdo expressim per stipulationẽ p
mittit reddere.habet autẽ tacitam ⁊ implicitaꝝ quãdo
per uerbũ iuris fatetur se debere.ut in exemplo glo.⁊
ita ad literam ponitur.insti.de li.ob.in prin.Nã qñ q̃s
ꝓfiteturˈ se debere intelligitur in effectu cũ aliter intel/
ligi nõ possitˈ quiś debere:nisi exigi possit ar.ff.ne quis.
eum qui.in iu.uo.l.si per aliũ.§.docere ⁊ de ver.sig.l.
creditores ⁊.l.creditoꝛ ⁊.l.debitoꝛ ⁊ ibi glo. ideo con
fessus se debere ex causa mutui uidetur creditori cave
re de soluendo ⁊ sic tali confessioni est annexa tacita
dispositio.ideo talis confessio nedũ probat sed etiam

obligat.ut.ff.de consti.pe.l.ticius.z.l.quidam.hinc est
q̃ ex ea agi potest ut hic est casus secus si tacita dispo
sitio non inesset quod est quãdo cõfiteor me habuisse
z recepisse ex causa mutui z ultra non dico nam ex ta
li confessione non potest agi quia dispositionẽ nõ ha
bet secum annexã. Et est ratio. quia potest mutuasse: et
tamẽ non teneor nec debeo. uel quia erã inhabilis ob
ligari: uel quia reddidi uel p acceptilationẽ uel pacto
me liberasti uel alia exceptio mihi cõpetit: et ideo tũc
stat regula q̃ cõfessio extra iudiciũ facta nõ obligat:
sed tantũ probat.l.cum falsa.s̃.de iur. z fac.ignoran.
z no.ff.de pac.l.tres fratres.in.iii.glo. et videt casus.
ff.depo.l.publia.facit.ff.de ꝓba.l. cum de indebito.in
prin.et ita tenebat.d.z patruus meus.z dicebant glo.
istam hoc uoluisse.qõ no.quia est pulchrũ z subtile et
metit rõne. Op.secundo et ab extra q̃ ubi nõ inter
cessit stipulatio ex tali cautione uelut nuda non possit
agi.l.legem.s̃.de pac.z.l.iuregẽ.§.quinimo.ff.e.ti. So.
q̃ imo est uestita litteris. ut in dictis.ll. no. verũtamẽ
quia dubitat an utraq̃ obligaõ nascat uel que.z etiã
que actio detur.de hoc remitto ad ea que dicã.j.e.l.ge
neraliter.ad fi.ubi glo.tangit. Op.tertio q̃ male di
cat q̃ exceptio doli possit opponi. quia confessio fuit
spontanea et scienter facta absq̃ dolo aduersarii qui
etiã scienti z uolenti nõ potest dici inferri.l.cũ donatio
nis.s̃.de transac.et.l.i.in fi.ff.de ac.emp.So.q̃ hic nõ
loquit de exceptione doli speciali que dicat tempe cõ
fessionis interuenisse: sed de exceptione doli generali
que cõcurrit cũ quacũq̃ exceptione.ut.ff.de except.do.
l.ii.§.generaliter.z sic cũ exceptione nõ nu.pe.Et atte
de quia hec exceptio doli generalis nõ ante nascit q̃
actio instituat uel in iudicio petat.nam licz prius do
lum non commiserit: nũc tamẽ dolo dicit facere. quia
petit sciens se nõ numerasse. Op.quarto q̃ hec ex
ceptio doli non sic simpliciter z indistincte possit op
poni. videt obstare.ff. de doli except.l.ii.§.generaliter
et.l.apud celsum.§.aduersus.So.ut sequit in.e.glo.q̃
iste ter.debet intelligi secũm illas.ll. sez quando rõ p
sone uel iusta ignorãtia illam nõ excludit. et hec de ex
ceptione doli. Exceptio uero pecunie non numerate
contra omnẽ psonam competit etiã si sit parẽs uel pa
tronus.ut in sequenti glo.no. Opp.quinto q̃ actor
nõ compellat ꝓbare etiã si ꝓbatões habeat ꝓpter.tal
l.ꝓperandũ.§.i.z.ti.s̃.de iudi.Sol.ut in se.glo.in p̃n.
videlz q̃ compellit causatiue si uult obtinere nõ pre
cise.ut in contra. Op.sexto q̃ nec etiã causatiue. qz
etiã eo non ꝓbante ipse debet obtinere. nisi qui con
fessus est ꝓbet numeratã non fuisse. vnde videt ob
stare.j.e.l.in ꝓtractibus in prin.et.§.i omni. So.ut se
quit in e.glo.quia illud post biennũ hoc ante.nisi an
te biennũ esset exceptio prestata.quia tunc post bien
niũ similiter creditori competit onus ꝓbandi.ut ibi.

Op.septimo q̃ ex confessione statim sibi preiudicet
ut.j.e.l.generaliter.z.ff.depo.l.publia.et.ff.de psti.pe.
l.titius.So.q̃ hoc est speciale in confessione ex causa
mutui facta.ut sequit in gl. Et potuit esse ratio frequẽ
tia talium pfessionũ quas de facili ualentes pecuniaz
mutuã faciebant z faciunt quotidie prius illam non
ualentes habere. Op.octauo q̃ hec lex non pcedat
etiã in mutuo.quia aut dices q̃ hec cautio est priuata
z illa nihil ꝓbat.ut.l.instrumẽta.s̃.de ꝓba. Aut publi
ca.et illa statim probat z preiudicat adeo q̃ nec q̃nq̃
ꝓtra eam potest uenire.l.antiqua.s̃.ti.i.et.j.ar.tu.l.fi.
Sol.ut sequit in glo. videlz q̃ in utraq̃ potest loqui.
et primo in priuata scriptura facta a debitore q̃ si cau
sam habẽt annexã preiudicat debitori statim si sit ex
alia causa q̃ mutui.ut dictũ est supra. secus si causaz
aliquã non haberet sibi annexã quia sibi nõ preiudi
caret.l.cum de indebito.§.i.ff.de ꝓba.et idem dicit gl.
si hec priuata scriptura essz facta a tertio. Et vtroq̃z ex
istis duobus ultimis modis potest loqui. d.l. instru
menta. Sed de hoc ultimo videlz an scriptura priuata
facta a tertio uel a creditore preiudicet ei qui dicit de
bere. vide plenius que dixi in.l.in bonefidei.s̃.de iu
reiur. Secũdo potest loqui in publica scriptura i qua
tabellio simpliciter scribat q̃ talis confessus est se re
cepisse mutuo decẽ a gayo. nam z isto casu locũ habe
bit.l.ista. secus uero si tabellio scribat q̃ talis habuit
z recepit.x.mutuo a gayo: quia tunc instrumentũ pro
bat plene numerationẽ uerã ex significato illius vbi
accepit ut in tex.no.ff.si quis in frau.pa.l.i.§.si mutu
am.z.ff.ad ei bi.l.de eo.§.i.et hoc vult ista nõ glo. Et
an idem sit si ipse debitor i sua scriptura de scipo di
ceret ego accepi .j. dicã in recitatione glo. Et ad.l.anti
qua.s̃.ti.i.z ad.l.fi.rñdeo ut in gl.uerũtñ.licz q̃nq̃z scri
ptũ est in instrumẽto publico q̃ accepit mutuo: tamẽ
potest ꝓbari ꝓtra.ut.s̃.de ꝓba.l.cũ precibus.j.de p̃.
z co.stq̃.l.optimã.z p quot testes. vide que dixi.s̃.de fi.
instru.in.l.in exercendis. Sed tunc ab extra op. con
tra. q̃ licz tabellio scripserit q̃ quis acceperit mutuo:
non ꝓpterea tale instrumentũ ꝓbet.quia illud uerbũ
accepit est tempis preteriti. sed de actu preterito ante ro
gat.notarii non põt ipse ꝓficere instrumentũ. qz actꝰ
ille debet esse in fieri tunc de presenti z apparere illo
loco z tempe quo rogat tam ipsi notario q̃ testibꝰ.ut
no. Inno.in.c.quoniã p̃.extra de ꝓba.et Ja.bu. i auẽ.
si quis in aliquo.s̃.de eden.facit.j.qui testa.fa. pos.l.
hac ꝓfultissima.§.at cũ habita.So.q̃ licz illud uerbũ
accepit notet in se preteritũ: tamẽ ex ꝓsuetudine z de iu
re intellecto habet uel recipit vnũ subauditũ: sez de p
senti z imediate seu vno ꝓtextu quo rogant tabellio
z testes. nec enim aliter potest ꝓfici instrumentũ. nam si
notarius loquit seu scribit p uerba presentis tempis
cũ instrumentũ omni tempe loquit. sequeret q̃ actus
ille nunq̃ esset ꝓfectus z ꝓsummatus z p consequẽs
nunq̃ esset uerũ dicere q̃ recepit. Consueuerũt tamen
tabelliones dicere habuit z recepit mutuo in p̃sentia
mei notarii z testium infra uel supra scriptoꝝ. Et atte
de quia licz illa uerba accepit mutuo.x. ex significato
ꝓprio denotẽt numerationẽ. ut.s̃.dixi. tamẽ notarius
nõ debet illa apponere: nisi pecunia sit in presenti. ut
no.d.ista glo.z ideo ꝓbato postea q̃ pecunia p̃sens
non fuisset: instrumentũ redderet falsum. quia tunc cũ
fit cautio debet interuenire numeratio. ut ꝓbat.j.e.l.
aduersus. Sed decimo z ab extra p̃ glo.op. q̃ hec
l.z similes in scriptura publica locũ non habẽt. quia
scriptura publica principaliter fit ad ꝓbandũ. et ex ta
li cautione publica non orit illa ciuilis obligatio que
nocat obligatio litteraꝝ. de qua insti.de li.ob.p totũ.
Sed ex priuata ut ibi patet ex littera z ꝓtra illam ciui
lem obiicit exceptio nõ nu.pe.ut ibi.nõ.z.s̃.e.l.i. Dub
timore pe.fuit in opi.q̃.l.ista nõ haberet locũ in con
fessione emanata in instrumẽto publico. Sed alii do
ctores cõiter cum glo.ꝓtranseunt quasi sit eadem ra
tio z nihil aliud allegant. Sed ex dictis ꝓpe.apparet
q̃ ratio est diuersa. Quid igit dicendum. dic q̃ glo.est
bona sane intellecta. Et rõ pe.ꝓcedit si actor ex ꝓfessi
one uel cautione publica agat: qz nec potest sic agere
nec ex non nu.pe.que alicuius iur sit exclusoria potest
habere. Sed si actor agat ex pecunia credita. z sic illaz

petat tanq̃ mutuata.et ad hoc ꝓbandũ inducit ꝓfessi
onem quã ꝓbat p instrumentũ publicũ reus pot exci
pere q̃ confessio emanauit spe future numerationis ⁊
tenebit actor ꝓbare numerata si nondũ sit lapsus bi
ennũ.⁊ in hoc modo agendi idem est qd in cautõe pri
uata debitoris.Et ut hec clarius patcant attende q̃ ex
cautione priuata pot agi duplicit. Uno modo ex cau
tione.⁊ sic ex obiectione litterar.ut hic.⁊.s.e.l.i.⁊ isti.
de li.ob.p totũ. Alio modo ex mutuo ⁊ cyrographus
tunc inducit ad ꝓbationẽ.ut.j.e.l.aduersus.dũ ibi in
littera dicit quasi credita pecunia petit.et locum habz
etiã exceptio nõ nu.pe.Et illo secũdo modo tantũ pot
peti quando publicũ instrumentũ interuenit.⁊ tunc in
eodem instrumẽto cadẽ est ratio non in primo modo.
quia tunc locũ habet rõ pe.Et ista sunt no.quia ex eis
decidit tertius casus.puta si nec priuata nec publica
cautio interuenit.sed ꝓfessio tantũ coꝝ testibus ema
nauit.Et dubitat an exceptio nõ nu.pe.locum habeat
et videt q̃ non.quia ex ꝓfessione nulla est nata ciui
lis obligatio litterar.⁊ ita tenet glo.in.l.si nõ singuli.
s.si cer.pe. In contra.videt.s.de postu.l.sub specie.et
ff.si cer.pe.l.qui pecuniã.⁊ ibi glo. ⁊ pro hoc facit qd
no.glo.in auẽ.nisi rogati.s.de testibus. Dicendũ est
q̃ si stipulatio intercessit ex qua agitur opponi pot.ut
d.l.sub specie.⁊ uocat exceptio in factum ut ibi no.et
ita etiã ibi loquit d.l.qui pecuniã.Ubi autẽ stipulatio
nõ interuenit:tunc stat dubiũ nostrũ.tamẽ ex prime
dictis dic q̃ si pecunia petat ut credita.ad cuius pro
bationẽ inducit ꝓfessio que p testes ꝓbatur q̃ excipi
pot de non nu.pe.et onus ꝓbandi incumbet infra bi
ennũ actori ut.s.dixi.Et modo est clarificat⁹ iste pas
sus qui dño Ly.et plurimis videtur esse incognitus.

Op.xi.cũ glo.q̃ actor nõ debet ꝓbare:sed reus. ut
ff.de ꝓba.l.in excepť.Sol.ut in.e.glo.in fi.videlicz q̃
re⁹ ꝓbat exceptionẽ qñ exceptio aliqd poit ut ibi.ut ẽ
videz: in exceptõe solutõis doli met⁹ uel pacti non qñ
non ponit:sed positũ p actorẽ simpliciter negat.ut hic
p hoc facit.l.actor.ff.de ꝓba. Ista so.est peroptima in
casu nostro in quo supponit p uero q̃ actoris inten
tio ex ꝓfessione nõ sit fundata.quia ⁊ confessio presu
mit spe future numerationis facta.uerũtamẽ q̃ cõfes
sio sic presumat habet aliquid specialitatis: ideo illo
respectu pot dici hic speciale. Sed ubi ex transcursu
tempis puta biennii fundaret intentio aduersarii ex
confessione: tunc reus ꝓbare tenet. quia p̃sumptio q̃
prius erat p eo:nunc est ꝓtra eum. Op.xii.ab extra
q̃ reus omni tempe ꝓbet.ut.j.e.l.aduersus in fi. So.
q̃ ibi confessio erat de antecedenti debito qd nunc in
causam mutui p ꝓfessionẽ agebatur cõuerti.⁊ sic suffi
cit prius debitũ fuisse.quia tũc ꝓstat q̃ spe future nu
merationis ꝓfessio non fuit. Op.xiii.cũ gl.fi.q̃ hec
l.superfluat p.l.i.huius timore sol.ut in ea.⁊ i fi.adde
p̃terea ibi nõ dicit cui onus ꝓbandi numerationẽ in
cumbat.hic secũ Ly.et doc. Expeditus de op.uenio
ad questionẽ.et viso quomõ hec.l.pcedit cautõe pua
ta ⁊ publica.⁊ etiã quando nulla scriptura interuenit
ut.s.in.ix.op. Nunc psequendo glo.quero qd si de
bitor in cautione renũciauit exc nõ nu.pe. an tunc po
terit illam opponere.Glo dicit q̃ sic.excep.doli quod
nitit ꝓbare pluribus rõnibus.Et antecq̃ ultra prosc
quar.attende quia colligunt quidã q̃ ex eo q̃ glo.per
mittit exceptionẽ doli videat ꝓhibere exc. nõ nu.pec.
qd ipsi nituntur impugnare:ex eo quia illa exceptio do
li est generalis.ut dixi in.ii. op. ⁊ sic necessario aliam
specialẽ competere supponit.sed nulla alia pot cõpete
re q̃ nõ nu.pe.ergo si doli competit: sequit q̃ nõ nu.
pe.etiã competet.⁊ si nõ nu.pe.non cõpetit:sequitur q̃
nec doli cõpetat.fatentur tñ utrãqz competere.Ego cre
do q̃ glo.uel loquat de alia excep.doli que est p se di
stincta ab illa que generalis appellat:cum multiplex
sit doli excep.ut nõ.in.l.qui se debere.ff.de ꝓdi.ob ca.
ubi vide.Uel si loquit de excep. doli generali ego cre
do q̃ eadem fuerit intentio glo. ut uoluerit denõstra
re q̃ exce.doli competat ⁊ p ꝓsequens nõ nu.pe.Un
de redeundo ad.q.dicit glo. q̃ sic.qd nititur ꝓbare ex
pluribus.primo quia si p renũcia. tolleret facultas et
ius opponendi daret occasio delinquẽdi ⁊ dolũ in fu
turũ cõmittendi.qd fieri non pot etiã p pactũ. ut.ff.de
pac.l.si vnus.§.illud.et de tribu.l.illud.§.i.Qd hoc se
quat patz.quia cũ competet qd non numerauit i petẽ
do dolum cõmittet.nec poterit resisti si dicat exce.op
poni nõ posse ergo ⁊c.et hoc vult glo.usqz ad v̊.duo
enim sunt.Secundo ꝓfirmat glo.tali rõne.debitor q̃ est
confessus spe numerationis future habet duo iura si
bi cõpetentia. Unũ ut exceptionẽ opponat. Aliud ut
non ipse:sed creditor ꝓbet.ubi ergo renũciat excepti
oni nõ nu.pe.ista renũciatio debet opari in iur ꝓbãdi
id est ut onus ꝓbandi qd incumbebat actori nũc in
cumbat renũcianti.sed nõ opatur ut pdat facultatẽ ex
cipiendi:cũ ista exceptio non sit iuris:sed potius facti
negati.Et illa rõ fuit Azo.et est no.Tertio ꝓfirmat gl.
quia lucra iniquissima ⁊ etiã exactiones illicite nõ sũt
a iudice nec a.l.p̃mittẽde.ut.l.illicitas.in prin.ff.de of
fi.presi. Quarto ⁊ ista est fortior rõ.quia qua ratõne
lex ei subuenit ne steter sue ꝓfessioni:cũ queratur de pe.
non nu.cadẽ rõne debet ei subuenire si non tantũ ꝓfi
teat:sed etiã si renũciat exceptioni.quia totũ habet cõ
fisus de futura numeratione ⁊ sub illius spe.⁊ sic ne
cessitas pecunie habende inducit eum ad ꝓfitendũ an
te numerationẽ.ita ad faciendũ renũciationẽ.⁊ ꝓ hoc
in simili facit.l.si mulier.s.ti.i.in v̊. q̃ ad b°.ff.de no.
l.doli.v̊.diuersum.Et ex his patet q̃.ll. que dicunt q̃
vnusquisqz potest renũciare iuri p se inducto nõ uen
dicãt sibi locũ in iure opponẽdi exceptionẽ intentõis
⁊ facti:nisi qno ad onus ꝓbandi.⁊ hoc vult illa glo.
usqz ad v̊.item idem dicã. Sed post hoc supuenit Ja.
de ra.⁊ dixit q̃ etiã in onere ꝓbandi hec renunciatio
sibi non p̃iudicat dũmodo non transactũ sit biennii
quia illud beneficiũ qd habent debitores confitentes
spe future numerationis.est inductũ ut succurratur fa
cilitati coꝝ pecunia indigentiũ.ut dixi in quarta rõne
sed si renũciari potest quantũ ad onus ꝓbandi:cadẽ
facilitate inducent ad renũciandum quo ad confiten
dum.⁊ sic repietur eis non subuentũ.ergo ne det occa
sio q̃ hec.l.⁊ si.sint ludibrio.ar.l.ii.j.co.de lega. Dicẽ
dum est q̃ renũciatio in aliquo sibi non p̃iudicat. Et
hec rõ ꝓbatur in fi.ut dictũ est.l.si mulier.s.ti.pr.Et
istam partẽ sequit Ly.addens ⁊ aliam rationẽ.q̃ da
ret occasio creditoribus pecuniã non numerãdi ⁊ illi
citas extorsiones faciendi contra iura.s.allegata.Et
ad iura que dicunt q̃ iuri suo vnusquisqz pot renun
ciare Respondeo q̃ fallit qñ iura ob facilitatẽ suã ali
cui subueniunt.ut hic.Et ad aliud quo dicitur renũci
atio debet aliquid opari.l.si qñ.de le.i.8ñ.q̃ uerz est
quando de iure tenet.qd non est hic. Et attende bene
uerba Ly.quia asserit in ipso contractu renũciat. non
tenere.quasi innuat q̃ postea nõ teneret.Et idem dicit
Nico de ma.ista rõne. quia ex tali confessione in scri
ptura facta sola ciuilis nascit que non est efficax ad

agendum ante biennium. ut insti. de libel. ob. Ex quo sequitur q̃ licz exceptioni non nu. pe. renũciet: talis renũciatio non ꝓpterea potest ualidare obligationẽ ciuilẽ tamũ ut eam faciat efficacẽ ante biennium. cũ. l. hoc nõ caueat: seꝛ tantũ cursu biennii. Ista rõ. ꝓcedit quãdo ex cautione ageret ut hic fuit. sz ubi ex mutuo et sic pecuniã creditã peteret sibi reddi ꝛ ad ꝓbandũ creditũ ꝓfessionẽ inducere qõ facere põt. ut dixi in. ix. op. Ista ratio non ꝓcedit. ꝛ sic nõ est generalis ad omne casũ Alii ut bal. qui idem tenet mouet ex eo: quia talis renũciatio repugnat nature substantiali ipsius contractꝰ: ergo ualere nõ debet. ut. ff. de pe. l. i. §. penul. Est autem de natura essentiali imo ꝛ formali vt i cõtractu qui reꝓtrahitur res ipsa interueniat que designat ad qõ obligatio ꝓtrahit. seꝛ p talem renunciationẽ renũciatoꝛ videt ꝓsentire ne res interueniat: ergo ualere non debet. ut. d. §. penul. et sicut nõ ualet uenditio in qua agitur ut preciũ donationis causa remaneat emptoꝛi. ff. de ꝓtra. emp. l. si quis donat. Ista ratio modicũ ualet. qꝛ p. d. l. si quis donat. inferꝛ q̃ ipsa confessio sit ipso iure nulla sicut ibi uenditio. qõ non est dicendũ. Item non est uerũ q̃ renunciatio repugnet ꝓtractui. qꝛ sub spe numeratõis fit. et ad illum fine licz creditoꝛ vt mutet ꝓpositũ uel tunc aliud gesserit in corde: ideo ꝓme rõnes Ja. ꝛ Ly. sunt foꝛtioꝛes ꝛ p eas bar. candẽ opinionẽ sequitur hic. ꝛ tam ipse q̃ omnes predicti dicunt renũciationẽ in nihilo preiudicare qũ facta est in ipso contractu. ꝛ sic codẽ tempe: quia tunc non reꝓtitur nisi vnus animi motus ꝛ vna facilitas. quia renunciatio ꝓsequentiã trahit ab ipsa confessione sicut de pignore ꝛ hypothece dicit. ẽ. e. l. i. ꝛ. pro hoc. l. si mulier. ẽ. ri. i. cũ si. Secus si ex interuallo. quia nõ tam. renunciatio q̃ agnitio debiti ex ea resultans ei preiudicat. ar. j. l. ꝓxi. Simile dicit bar. babes in pacto q̃ pignus cedat i solutũ ꝓ debito. quia ualet pactũ ex postfacto. l. tici⁹. ff. de pigno. acti. ꝛ tamẽ non ualet factũ a prin. ut. j. de pac. pig. l. i. quia credit. l. q̃ omne pactũ faceꝛet tũc ut pecuniã creditã recipet. Illa uerba in ea parte qua uolunt q̃ renũciatio statim facta nullum afferat ꝑiudicium placeant. seꝛ in ea parte qua uolunt q̃ ex interuallo facta preiudicat: non videt iuri ꝓsona. Qõ ꝓbo talirõne. Ante renunciationẽ istam presumptio est ꝓ debitoꝛe q̃ confessio emanauerit spe numeratõis future ideo ꝓfessione non ob. actoꝛ tenetur ꝓbare ut hic. seꝛ hec presumptio nõ tollitur renũciatione exceptõis ut ꝓbabo. ergo stante ista ꝑsumptione renũciatio non ꝑiudicat sic si facta esset incõtinenti. q̃ illa ꝑsumptio non tollat ꝓbo. quia renũciatio exceptionis nõ ꝓtradicit ꝑsumptioni non nu. pe. imo potius illam inesse supponit. quia renũciatio nõ est de non ente re ut spe seu actu uel potẽtia. ꝛ si nõ ꝓtradicit: seꝛ supponit ad huc durare. quare non debeo posse etiã post renũciationẽ opponere non video. Et q̃ aliqui coꝛ dicũt q̃ p renunciat. videt fidẽ cautionis ꝛ debiti agnoscere. ut j. l. ꝓxi. nõ videt bene dictũ: cum renunciatio simplex hoc non inferat necessario imo potius ut faciam ob pecuniã numerandã que prius nõ erat numerata etiã iuris presumptioe. Nec simile bar. est bonũ qꝛ ibi constabat q̃ pecuniã creditã iam recepat. hic presumptio erat q̃ non recepat uel saltem dubitabat. Tamẽ etiaz supposito q̃ ꝑiudicet facta ex interuallo. Ego non credo q̃ preiudicet: nisi quo ad onus ꝓbandi. qõ probo quia p cursum biennii quo tacita introducit renũciatio. ar. eius qõ. no. glo. pe. in. l. si ego. ff. de nego. ge. non ꝑiudicat: nisi in onere ꝓbandi. ut dicã in sequenti. q. ꝛ tanto foꝛtius quanto dicit q̃ ciuilis postea efficax ad agendũ efficit siue p solam siue p ꝓiunctionẽ naturalis ex tacito consensu cursu illius tempis presumpto. a hoc foꝛte de mente predictoꝛ fuit: licz nõ declaraueruntꝰ. Quero. n. successiue cũ glo. an post biennium possit opponi exceptio non nu. pe. ꝛ dicit gl. q̃ quidã dixerũt q̃ non. p. l. urgẽ. §. ait pretoꝛ. ꝛ. §. seꝛ si quis. ff de pac. Ex quaꝛ. ll. allegatione colligo q̃ glo. loquit in casu quo renũciatũ fuit exceptõi: alias. ll. ille nihil faceꝛet ad ꝓpositũ. ꝛ sic glosat ỷ. illum. Item idẽ continuatiue posuit ad. q. prece. ut etiã demonstrat illa dictio item que ꝑcedentiũ est repetitiua. l. in repetendis. de le. iii. Et ꝓ tanto quia ista glo. vnũ supponit et de alio queritur: ideo de supposito sit questio an. ꝛ si nõ sit renunciatũ possit post biennium opponi exceptio non nu. pe. et videt q̃ nõ. quia frustratoꝛie opponeꝛetur. ꝛ cum oppositũ probari non possit. Quod patz. qꝛ opponẽs ad eius ꝓbationẽ nõ potest iuramentũ deferre aduersario. ut. j. e. l. in ꝓtractibus. §. illo. videlicet et tamẽ iuramentũ species est ꝓbationis. ff. de iureiurã. l. nõ erit. §. dato. Secundo ꝓ hoc videt tex. in pluribꝰ locis videlz. j. e. l. in cõtractibus. in prin. ibi nullo modo querela ꝛc. ꝛ. j. e. l. si intra. in fi. ibi omnimodo ꝛc. ꝛ. ẽ. de epi. au. l. si preses. ubi licentiã opponẽdi ei dat p biennium. ꝛ in. l. sub specie. ẽ. de postu. ibi nec tempus spacio statuto ꝛc. ꝛ clarius in. l. si nõ singuli. ẽ. si cerpe. ibi frustra ueremini ꝛc. et insti. de libel. ob. in fi. Tertio quia post agnitã fidem cautõis nõ admittit. ut. j. l. ꝓxi. seꝛ p lapsum biennii dicit accõmodare ꝓsensum cautioni. ut. d. l. sub specie. ergo ꝛc. Quarto quia aliaꝛ sequeret q̃ leges fuerint ludibrio que usqz ad biennium opponi ꝓmiserũt. ẽ. l. ii. j. co. de le. Quinto quia omis terminus a. l. inductus dicit pemptoꝛi⁹. ut in. c. pia. extra de excep. ꝛ in. c. frequẽs. de re. spoli. li. vi. ꝛ. j. de iur deli. l. fi. §. i. et. j. de ap. auẽ bodie. seꝛ pemptoꝛi⁹ ñ effz iste terminus biennii si post eum ad ꝓbandũ negatiuã admitteret ergo ꝛc. Contrariũ tenuerũt glo. nostre saltem in exceptõe doli: intelligo ꝛ in exceptõe nõ nu. pe. cum illa doli exceptio sit generalis: ꝛ sic supponit aliam secũ cõcurrere specialem ꝛ sic nõ nu. pe. ut dixi in prin. precedẽtis. q. Vel si loquunt de alia exceptõe doli cũ sit multiplex. ut no. i. d. l. qui se debere. Probo q̃ etiã excepti. nõ nu. pe. possit opponi. primo. qꝛ exceptiões cõsueuerũt esse ꝑpetue. l. pure in fi. ff. de do. excep. Secũdo quia hec duo parificãtur exceptionẽ istaz opponere ꝛ cautionẽ cõdicere. j. e. l. si quasi. Seꝛ constat q̃ cõditio ad cautionẽ reperẽdam est perpetua ut alie ꝑsonales actões. ut. ẽ. de cõsti. pe. l. ii. ꝛ insti. de perpe. et temp. ac. in prin. ergo ꝛ exceptõnes. quia cui daꝛ actio foꝛtius excepto. l. i. §. q̃ ait. ff. de superfi. cũ si. et tanto foꝛtius quia que ãnua sunt ad agẽdum sunt peꝛpetua ad excipiẽdum. d. l. pure. Tertio quia ad duo teneꝰ creditoꝛ debitoꝛi infra biennium scẽm omnes videlicz ad liberãdum debitoꝛẽ a cõfessione ꝛ ad reddẽdũ cautionẽ. ut. j. e. l. si quasi. et. ẽ. de condi. ex. l. l. dissolute seꝛ tempus nõ est modus obligatiõis tollende ꝛ liberationis inducẽde. ut. l. obligat. fere. §. placet. ff. de acti. ꝛ obli. ergo ꝛc. Et he tres rõnes ponũtur hic in glo.

Quarto potest addi ne illicite extoꝛsiones ꝑmittantur a iure cõtra. l illicitas. in prin. ff. de offi. pre. Quinto cõfirmo foꝛtissima rõne. nam aut dicem⁹ q̃ ius opponẽdi hanc exceptionẽ ꝛ eam nõ ꝓbandi competat debitoꝛi de iure cõmuni. et tũc neutrũ bonum dõ tempoꝛe tolli. Aut dicemus ꝛ uerius q̃ ius opponẽdi exceptionem competat ei de iure cõmuni. Seꝛ relcuatio

ab onere pbādi ei competat de iure speciali z in creditore transferat: tunc taciturnitas biēnalis nō debet ei auferre. nisi id qd de iure spāli sibi fuerat cōcessū. z eū iure cōi dimittere. quia lex suū z non ppium denegat auxiliū. l. celsus. in fi. ff. de arbi. z quia faciliter tollunt iura specialia sed non cōmunia. l. cius militis. §. militia missus. ff. de testa. mi. et in auc. de nō ali. §. quia vo. Sed ius opponēdi exceptionē z illam a se probandi competebat de iure cōi: ergo z nunc post biennium ei competat vnde audiri debet: sed eam probare tenet.

Sexto pfirmo z sic. si quis nō uelit uti beneficio ei pcesso nō cogit illo uti. qz nō confert in invitū. uti regula iuris beneficiū. li. vi. z pōt ei renūciare z renūciando remanet in iure cōi ac si sibi illud nō fuisset concessum. ut. l. si iudex circūuento. ff. de mino. z. j. de iure delib. l. fi. §. cū eni. Sed nemini dubiū q ante hoc beneficiū circa onus pbandi confitenti pcessum ipse cōfitens potuisset pbare qñcūqz pecuniā sibi numeratam nō fuisse z fuisset auditus ergo z nunc. Septimo si littera bene ponderet hec pbant fore uera in. l. qui pecuniā ff. si cer. pe. dum ibi dr q est in potestate pfitentis ne accipiendo se astringat. Ex quo dat intelligi q si nō accepit nullo tempe est astrictus: sed post biennium debet hoc pbare. quia sua pfessio tunc incipit vires habere. ante biennium nō. Sed creditor quia pfessio plenitur usqz ad biennium facta spe future numerationis: z sic opi. glo. est uera. z p predictas in cōuincibiles rōnes bene defensata. Et quia forsan quidam dicerent q illa glo. clare hoc nō tenet: ideo vide aliam ubi plenius tractat videlz insti. de li. ob. et est gl. sup vbo obliget. que clare hoc tenet. Et idem tenet. j. e. l. generaliter in glo. sup vbo religione. in v. Item scōm Jaco. et nos ꝛndeo ad allegata i ptra. et ad primā et ultimā rōnem nō est necessaria alia responsio: nisi q ipse nō sunt in se uere. ut patz ex pdictis p ista parte allegat. Ad. l. si preses. z. l. sub specie. ꝛn° q debet intelligi uel respectu querele p modū agendi pponende quod fieri pōt usqz ad biennium non ultra. ut. j. eo. l. assueratio. Vel si intelligunt p modū excipiēdi: dicendū est q loquūtur respectu oneris pbandi. ut in qualibet earum no. Qd ergo in. l. sub specie dicit q est tutus si tempis spacio pfensum non accōmodauit debet intelligi sine alio onere pbandi. secus si expressum fidem cautiōis agnouisset. ut. l. pri. j. e. Ad. l. si nō singuli. que fortius obstat ꝛndeo q z illa pōt intelligi scēm predicta. vel forte ibi ideo: qz pstabat pecuniā interuenisse z numerata fuisse. vñ pfessio ibi ñ emanauerat spe alicē fuere numerationis: ideo minus tempus dat ad querelam deferendā his qui dicūt se nihil de ea recepisse. ut ibi dixi. Ad ultimū qd dr de termino emptorio ꝛndeo q terminus est hic emptorī priuilegii nō iuris communis. ut patz ex pdictis. Vnū nō obmitto qd bal. hic dicit q si non posset excipi: tñ iudicis officium misericorditer posset implorari. p. l. plane. z. l. fi. ff. de pet. here. et maxime de equitate canonica. p no. p Jnno. in. c. qz plerūqz. extra de imu ec. Sz hoc de iure non pcedit quia tunc equitas non subest qz exceptionē habuit q opponere potuit vnde sibi esset imputandū. ut. l. plane. z. l. fi. loquūtur qñ exceptio sibi nulla competit. ut ibi no. imo est casus in. l. plane q exceptio competēs facit iudicis officiū cessare. Concludo ergo q qrela p modū agendi ultra biennium non deferetur: sed p modum excipiendi sic. Verū excipiens tunc debet probare non numeratā qd non tenebat facere infra biennium siue egisset siue excepisset. Sed tunc dubitari pōt qualiter pbabit. Et respondeo p testes qui interfuerunt tempe pfessionis z cautionis. ar. j. e. l. aduersus. ibi dū dicit an tunc cū cauebat zc. uel p confessionē creditoris: qz z hoc est regulare. et pbatur in glo. illa parum §. in v. sed si renūciet dum dicit q interrogabitur creditor zc. et hoc etiā tenet glo. insti. de libe. ob. sup uerbo scriptura. z. j. e. l. in pactibus. in prin. ubi vide que ibi dixi sup glo. sup vbo nullo. Nec ob. j. e. l. in cōtractibus. §. illo. videlz qz loquit de pbatione fienda per iuramentū. Vel dic aliter ut ibi dicā. z hec uera. nisi cōfessio debitoris emanasset. in tali instrumēto ptra qd nullo modo pueniri posset. ut. l. fi. j. ar. tu. cum si. scēm pe. et Cy. Item hec uera nisi emanasset ex causa antecedentis debiti. z in scripturā cautio fuisset redacta. qz tunc p scripturā tantū pbatur. ut. j. e. l. generaliter. ubi uide qd in. ii. q. scripsi. Quero nūc tertio cum gl. qd si ante biennium erat renunciatū exceptioni non nu. pe. z nūc post biennium opponit an vigore renūciationis possit repelli opponēs. z suppono q renūciatio non sit facta in ipso pactu: sed postea ex interuallo. z hc pter ea que dixi in. i. q. et glo. hic asserit q quidā dicerunt q opponi nō potest. qz ex toto pīudicat. ar. ff. de pac. l. iurge n. §. ait pretor etiā si dat occasionē illicitaz exactionē faciēdi. ut. j. e. l. sed z si quis. qd fortifico. qz nunc post biennium non pōt renunciatio aliquid circa onus pbandi opari: cū absqz ea incumbat ipsi opponenti onus pbandi. ut in pcedenti. q. dixi. igitur ut aliquid operur tollat facultatē opponēdi z pbandi. ut. ff si qui. cau. l. sed z si quis. §. quesitū. nam z iuri pbandi pōt quis renūciare. l. iubemus. §. de iudi. uel saltē iuri contra pprīā confessionē ueniendi. ar. §. ti. i. l. antiqua §. i. z. j. ar. tu. l. fi. Contrariū tamē determinat ista glo. tribus rōnibus. prima qz de presenti dolum cōmittit qui petit qd nō numerauit. Sed hec rō modicū ualet quia de hoc nō constat. z pter renūciationē ille non admittit ad pbandū ut alii dicunt. Secunda qz cautio ut inanis pperuo condici pōt. l. dissolute. §. de condi. ex. l. et ista etiā pcederet si ad pbandū inanitatem admitti posset renūciatione non obstante. z illud est qd ppric z principaliter querit an ad pbandū debet admitti uel nō. z ideo rōnes predicte nihil ualent cum supponāt renūciationē admitti qd alii negant. Tertia rō est. qz tēpus non est modus liberationis uel obligationis inducēde zc. Sed ꝛndebant alii hic nō tractamus de tempe: sed de renūciatione que facultatē p bandi aufert. Sed his nō obstantibus ego sto cū gl. q post biennium possit opponi z pbari. z rō quia ante biennium facta pdurit effectum suū z fuit opata trāslationē oneris pbandi in renūciantem: z sic nō egit tūc tollere. ipsi renūcianti facultatē pbandi ad quod tūc astrictus nō erat: sed egit onus pbandi ei inducere. z illud onus inductū prinuat etiā post biennium: vñ tūc nō tollit qd indurit ne ꝯrios operur effectus z ne repugnātiam in se cōtineat ꝯ. l. si hominē. §. i. ff de solu. et. l. ubi repugnātia. ff. de re. iur. Nec ob. allegata in gl. in ꝯ. quia ex predictis apparet q nō faciunt ad ppositū. z hoc ubi renūciatio est facta ante biennium. sinautem postea: nunc dico executionē opponi nō posse: nec pbari. z hoc p rōnem ultimā quā. §. feci sez ut renūciatio aliquid operur. z nunc saluari potest alia opinio.

Ex predictis cōclude triplicē renūciationē. vnam in cōtractu: aliam post contractū ex interuallo: sed ante biennium: aliam post biennium. et quantū quelibz earum operur: dictū est supra. hec tenementi qz subtilia sunt z p alios non declarata: sed taliter qualiter pransita. z modo sunt glo. elucidare. Sed tunc quero quarto

quid si sup renũciatione est iuratũ. Responderũt quidam q̃ iuramentũ nõ nocet.quia intelligit prestitum sub ꝓditione si numeret.ut.j.e.l.fi.z de hoc dixerũt ibi fore casum. Alii ut pe.dixerũt similiter q̃ nõ p̃iudicat sed non ea rõne.quia sub ꝓditione videat p̃misisse z iurasse.quia hoc nõ fecit:sed sub modo ut numeret. z qz mod⁹ nõ suspẽdit:ideo de iuris rigore dixit ipm incidere debere in p̃iuriũ. verũ qz lex de equitate cũ eo dispensat:ideo ex dispẽsatione.l.in p̃iuriũ non incidit z ita intelligit.l.fi.j.co.et.ff.qui satisda.co.l.fi. Alii.ut Ja.de are.quẽ sequit Ly.dicit. Aut p̃misit z iurauit q̃ redderet:z tunc sub ꝓditione videt iurasse si numeret qz illud uerbũ reddere imponat hoc z significat.z ita intelligit.d.l.fi.j.e.Aut p̃misit excep.nõ nu.pe.nõ opponere.z ita iurauit.et tunc licz sub modo iurare videatur:tamẽ de iure nostro inquit ipse non p̃iudicat.ff de pac.l.iurgen.§. z generaliter. sed de iure canonico sic.ut in.c.cũ ꝓtingat.extra de iureiur. Sed bar.j.e.l.fi. addit q̃ licz iuramentũ sibi p̃iudicet: tm̃ si soluerit poterit repetere.sicut dr̃ de eo qui iurauit usuras soluere ut extra de iureiur.c.debitores.qd̃ no. Quero quito et ab extra an p statutũ possit tolli excep.nõ nume.pe. Bal.hic formauit illam.q. Et g.n.q̃ quantũ ad forum laicale tenet statutũ.z est seruandũ.qz excep.nõ nu.pecu.est de iure ciuili z sic põt tolli p aliud ius ciuile. ut est statutũ municipale.ut no.in.l. neqz ex pretorio.ff.d̃ regu.iu.facit.s̃.de ꝓsti.pe.l.ii.in fi. Quantũ uero ad forꝝ ẽpale dicit ipse q̃ si ageret codẽ modo quo in laicali:tunc adhuc esset seruandũ. sed si ageretur seruata forma denũciationis de qua in.c.nouit.extra de iudi.tunc qz in illo iudicio solũ debet ꝓstare de facti ueritate:statutũ solum ualeret in hoc ut in debitorẽ trãsferret onus p̃bandi negatiuã.Quantũ uero ad forum penitẽtiale in quo nõ fit discussio p̃bationũ cuiuslibet ꝓscientie relinquit ut ibidẽ p Innoc.et in.c.q̃ p clericz.de imu.ec. Expedita p̃pria materia.l.reuertor ad aliqua hic p glo.tacta.z qz glo.dixit q̃ si tabellio in instrumẽto scripsit q̃ tici⁹ habuit z recepit mutuo.x.a gayo q̃ p ista uerba p̃batur numeratio: licet possit p̃bari q̃ falsum scripserit. Quid si debitor ipse in suo cyrographo scripsit ego habui z recepi.x. mutuo a gayo an ex eis p̃betur numeratio.Dicit bar to.hic q̃ nõ sz solũ simplex ꝓfessio de habito et recepto z sic poterit opponi excep.nõ nu.pe. et scõm eum est ro.qz solum debitor attestat facto suo antecedenti ꝓfessionẽ emissam:ideo uerba necessario sonant in cõfessionẽ.z sic debent intelligi.Sed qm̃ tabellio sic scripsit:tunc illa sunt uerba tabellionis testificãtis ultra ꝓfessionem partis.z qz instrumentũ debet probare et de necessitate cõcludere sicut dicta testiũ.ut.l.non nudis.z.l.nõ eptis.s̃.de p̃ba.et.l.nõ ob hoc.j.vnde co. ideo illa uerba ab eo scripta de uera numeratione intelligunt̃ hoc idem dicit Bal.et allegat pro casu.l.si ex pluribus in prin.ff.de so. Sed modicuz facit si littera bene ponderet:nihilominus ego idez tenco z dico q̃ glo.insti.de li.obli. circa prin.sup ꝓbo debere.in fi.Et hoc est de mente glo.j.de do.cau.nõ nu.l.i. Et clarius in.l.fi.in fi.et ibi videt casus.Et ex his infero q̃ si ipe dixit.ego fateor me habuisse z recepisse:z ita habui z recepi mutuo q̃ nõ ꝓpterea p̃batur numeratio uera: sed confessionata z erit eadẽ confessio purificata. sed p alia uerba effectus tm̃ est diuersus..et p easdẽ rõnes dico idem si adiecit hec uerba z habui z recepi in presentia testium infra scriptorꝝ.qz necessario nõ infertur q̃ numeratio facta fuerit in presentia testiũ sz ꝓfessio sic etiã si testes in subscriptionibus suis generalit̃ ꝗ testent̃ predicta uera fuisse nulla facta speciali mẽtione de numeratione.secus si ipse dicat habuit z recepi z ita numerata fuerunt mihi in presentia testiũ infra scriptorꝝ.qz tunc numeratio p̃bat̃. ut.l. lecta.ff.si cert. pe. Sed quid si tabellio dicat in instrumẽto titi⁹ cõfessus est se habuisse z recepisse centum que habuit z recepit an p̃betur numeratio.Dicit bar.q̃ si adiecit q̃ habuit z recepit in presentia mei notarii z testium infra scriptorꝝ: tũc qz illa ꝓba sunt tabellionis z nõ partis numeratio p̃bat̃.p no.hic in glo.sinautẽ illa ꝓba in presentia mei zẽ.non sunt scripta:tũc dicit q̃ i tbemate supra posito in quo est positũ relatiuũ quẽ habuit zẽ.nõ p̃batur de necessitate numeratio. qz ad cõfessionẽ referri possunt licz tabellio ea scripserit in tertia p̃sona.sic z prima de confessione: et tamẽ fuerunt p̃lata in p̃ma.z ideo cũ possint intelligi que habuit z recepit ut ꝓfessus fuit.numerationẽ necessario nõ inferunt.z sic non p̃bant.ut.d.l.nõ ob hoc.j.vnde cog.cũ si.Secus inquit ipse si nõ esset relatiuũ que: sed copula et.puta z habuit z recepit.nã tũc illa ꝓba nõ possũt referri ad partis ꝓfessionẽ quasi a parte emanasset:sz notari⁹ dixisset seu scripsisset z asseruit q̃ habuit z recepit.et ideo inquit ipse cũ sint uerba tabellionis z n̄ partis de necessitate p̃batur numeratio.põt tm̃ p̃bari ꝓtra.ut hic in glo. Quero quid si notarius dixit cõfessus est se habuisse a ticio numerante ei de p̃pria pecunia.dic q̃ numeratio nõ p̃batur.qz totũ põt referri ad confessionẽ partis sic confitẽtis: licz illud participiũ numerãte z sequẽtia potuissent esse uerba tabellionis.et qz hoc est incertũ sup qõ probatio est incerta.z nõ concludit necessario:ideo non p̃batur numeratio.ut d.l.non ob hoc.et extra de p̃ba.c. in p̃sentia.

Quero in practica actor agit ex cautione confessionali.ut dicit hec littera.ad p̃bationẽ iuris sui probat nedum confessionẽ:sed etiã numerationẽ an re⁹ est in causa absolutionis uel condẽnationis.Et videt q̃ absolutionis. qz ex cautione seu confessionẽ non debet actio dari:sed ex numeratõe.qz obligatio que põt induci ex uero nõ debet induci ex ficto.ut.l.i.j.de rei ux.ac. circa prin.z de pac.cõuen.l.fi.§.z si quidẽ. Jn op.fac̃ qz numeratio videt facta causa uerificãde cautõnis z implende fidei creditoris.igit̃ ex cautione agi potuit. z cõdemnatio sequi debet.ar.ff.de no.l.cũ eni.So.distinguendo.aut numeratio p̃batur scõm tempus cautionis z ꝓfessionis.et tunc male agit.qz confessio non emanauit causa inducende obligationis: sed p̃bationis.z qz obligatio nata est ex numeratõne:igit̃ nõ debet p̃duci ex confessione maxime qz nõ est efficax ad agendũ:nisi post bienniũ.ut insti.de li.ob.ad fi. et hꝰ scõm bal. Ego puto ꝗ p hanc.l. qz et hic actor agit ex cautõe z certi condi.ex numeratõe: cũ ambo remedia competãt vni z nostra interest plura remedia habere ut.l.nõ est nouum.ff.de act̃.emp.z quodlibet ex eis agit inducere.z loquor ubi confessio habet dispositiõez annexã.Aut non p̃bat̃ scõm tempus cautionis z tũc aut numeratio p̃cedit cautionẽ:z tunc inq̃t q̃ cõfessio emanat ad p̃bationẽ,z nõ ad inducẽdum contractum litterarũ.et ideo p̃bata numeratõe facta in anteriori tempe libellus reputur ineptus.iuxta nõ.in simili.in.l. sed z si possessori.§.fi.ff.de iureiur.et ideo rõne petitionis que nũc apparet inepta:ipse debet absolui.ut at. in.c.examinata.extra de iudi. Jstud possz tollerari ubi esset simplex confessio nõ habẽs secum dispositõnez annexã.sed ubi haberet dispositionẽ annexã expssam

vel tacitā.tunc qz talis confessio nedum ꝓbat:sed etiam obligat.ut dixi.s.in ꝓmo ꝑ.Nescio videre quare libellus sit ineptus. Item qz ꝓbatio anteriozis numerationis est facta ad tollendā excep.nō nu.pe.z ad confessionē z obligationē inductā et ea verificādum. Aut numeratio ꝓbata sequit cautionē.z tunc inqt ipe ꝙ sequi debet condēnatio.ut nō.j.e.l. i contractib⁹ in prin.i glo.super vbo.nullo modo.et est rō.qz numeratio fidem creditozis ipleuit.z sic non minuit effectum cautōnis:sed auxit.et ita restringit ipse hāc.l. Sz meo iudicio hec.l.non est ad istum casum tantū restringenda p rōnes.s.allega.et p.l.sub specie.s.de postu.put ibi cautio est secura patrocinium prestitū z ex cautione agit z q̄tenus ascendit patrocinium prestitū ex cautōne fiet ꝙdemnatio. Item p.l.aduersus.j.c.dum dicit an tunc cū caueba ubi colligit ꝙ si scōm tempus cautionis numeratio interuenit ꝙ ex cautione pōt agi z sequet ꝙdemnatio licz ꝓbet numeratio. Et est ratio.qa ꝓbatio numerationis nō verificat cautionē:sed causā cautionis ꝙtra obiectū exceptionis nō facte numerationis. Quero ecōtra quid si petit pecuniā ut creditā z numeratā z alter nō ꝓbat numerationē q̄ p cautionē confessionē de recepto.Bar.in.l.ii.ad fi.ff. si cert.pe.sentit ꝙ actoris intentio nō sit ꝓbata. qz aliud est mutuū naturale qd est qn numeratio interuenit.Aliud ciuile qn̄ cyrographū cōfessionale interuenit. ut ibi in glo.nō.Sed ipse postea in quibusdā questionibus q̄s ipse mouet in.l.singularia.j.e.ti.videt quodammodo oppositū sentire.Ego aut credo ꝙ ꝓbet. rō est qz confessio qua ꝙfiteur se habuisse z recepisse mutuo centū ꝓbat presumptiue numerationē etiā infra biennium si nō opponat exceptio nō nu.pe.casus est hic. Item post biennium multo fortius. qz si scōm illos qui dicūt ꝙ excep.tunc nō potest opponi:multo fortius z scōz illos qui dicunt ꝙ opponi pōt.sed reus tenet probare non numeratā.ad hoc quidē ad quid tenet probare nō numeratā:nisi oppositū eius sit ꝓbatū vere vel presumptiue.p hoc facit qz de ꝓprio significato illi⁹ verbi accepisse.nō.rei interuentus cui adiicit dñii translatio.ut.ff.ad erbi.l.de co.§.i.et.ff. si quis i fran.pa.l.i. §.si mutuā.z.ff.de usu.l.si tutor.§.fi. Sed talis dominii translatio non pōt fieri sine interuentu rei ergo ꝛc.

Pro hoc facit tertio regula q̄ dicitat ꝙ confessio probat in ea prenua z p ꝙsequēs contractū interuenisse q̄ in ea ꝓtinet.ut.l.publia.§.i.ff.depo.Non ob.qd no.gl. in.d.l.ii.§.fi. qz illa est quedaz differentia magistralis accur.grā cōmodioris doctrine emanata nō ad finem istum de quo nūc querim⁹.preterea accur.in ista differentia loquit in casu certi in quo ꝙstat numerationez factam nō fuisse.Nos vero in casu dubii seu de cuius ꝙrio nō constabat(ideo sileāt qui scripta tantū discurrunt z ꝓpter frigiditatē stomachi in eis contenta non digerunt.hanc partē sentit Nico. de ma.in quadā qōe quā format j.e.l.generaliter quā ibi scripsi p. xvii.q. ubi vide. Quero modo quid si actor i libello cumulauit utrāqz.s.ꝙfessionem z numerationē.z confessiōz ꝓbauit p vnū testem: numerationē p vnū aliū tātum an sufficiat ad ꝙdemnationē.Dic ꝙ nō.qz singulares sunt testes in dicto suo.qz ille de confessione ꝓbat de auditu.et ille qui deponit de numeratōe ꝓbat de visu et sic cum de eodē sensu corpis nō deponant nō sunt contestes:ideo nō ꝓbant.ut.l.testiū.s.de testi. Nō ob. si dicas ꝙ numeratio debet dici ꝓbata. qz ille qui de confessione deponit:semiplene ꝓbat confessionē et p ꝙsequens semiplene numerationē.nam si duo ꝓbassent ꝙfessionē:confessio ꝓbata probaret numerationē ut in pxte.q.dixi.qz respondeo ꝙ testes qui de ꝙfessione deponūt nō ꝓbant numerationē: nisi p medium confessionis.z sic p actū diuersum ab eo qui numerari vidit qui actus etiā necessario nō infert numerationem.sed p actus diuersos nō inducit ꝓbatio vnius actus qui etiā ꝓbabiliter ex illis induci posset.ar.l.nō ob hoc.j.vnde cog.ad qd bene facit qd Ly. no.j.q̄ sit lon.ꝙsue.l.ii.in.q.qua querit.quō ꝓbetur ꝙsuetudo et maxime in themate nostro ubi uerqz est actus inductus in libello. z sic vnus testis sup vno z alter sup alio:maxime aūt ideo dixi:qz idem dico si numeratio sola esset deducta in iudicio z vnus ex testibus ꝓbaret numerationē de visu alter confessionē tantū. et hꝰ ꝓpter difformitatē actuū que facit illos nō esse contestes.qd secus esse dico si duo vniformiter plene ꝓbassent confessionē.qz tunc numerat.presumptōe iuris dico esse ꝓbatā ut in preceden.q. dixi.Et modo huius.l. materia tam in theorica q̄ in practica deo duce apparet plenius z clarius scholaribus ferzarie i studio nouo cōmorantib⁹ tradita laus saluatori nostro.Saly.

Am fidem

c Fidem cautionis ex interuallo agnoscens et nō nu.pe.non pōt opponere.b.d.vel sic Soluens scienter partē totius debiti ꝙfessati nō potest p residuo opponere excep.nō nu.pe.hꝰ dicit. No.ꝙ tarditas sua cuilibet est nociua. Item no.ꝙ sequēs approbatio nocet. Item nō ꝙ remouēs obstantia confirmat ante gesta. Op.ter.dicit querela nō nu.pe.non pōt deferri.ex quo sequit ꝙ pars soluta velut indebita non pōt repeti:nec pōt se tueri etiā p nō soluta.sed ꝑ primū facit totus titulus.C.z.ff.de condi.inde. Contra scōm facit.qz licz p soluto nō detur repetitio:tn̄ p soluendo nō debet tolli exceptio.ar. l.quidā estimauerūt.ff.si cert.pe.et qz ubi nō datur actio: nō ꝓpterea denegatur retentio.l.si in area.ff.de condi.inde.Et ꝑ utrāqz videt casus aptus in.l.cū de indebito. §.sed hoc ita.ff.de ꝓba.Glo.volens euitare omnia ista ꝑria.sol.duobus modis. Primo ꝙ hic soluit ex certa scientia:ideo nō repetit solutū.l.i.ff.de condi.inde.z sibi ꝑiudicat in querela opponēda p residuo. quod ē no.ut hic.Nec ob.l.quidā estimauerūt: qz partē solutā ibi fatebat a principio debitā z aliam continuo dixit indebitā hic totā cautionē agnouit z scienter nō erranter.ut in aliis.ll.in ꝑ.alle. Et p hac solutione facit vbum agnoscēs hic positū. nō enī ignorās vel errans dr agnoscere.l.si p errorē.ff.de iur.om. iudi.et.l.i.in fi. j.ad.l.fal. Secūdo modo gl.scōm Mar.ꝙ hic soluit errans:sed ꝑiudicat sibi donec errorē ꝓbet ut hic.quo ꝓbato non ꝑiudicat solutio ut in contrariis. Et dicit Mar.ꝙ erranter dr soluisse qn̄ credidit sibi numeratā esse qd non videt bene dictū.qz ex facto ꝓprio non est tollerabilis ignorātia.ut.ff.ad uelle.l.q̄q̄. et.ff.pro suo.l.fi.Sed expone sibi.i.defuncto cui successerat. qz tunc est iusta ignorātia.ut.l.qui in alterius.ff.de regu. iur.vel dic ꝙ sibi qui soluit:soluit p ignorantiā iur. qz putauit se nō posse opponere excep.nō nu.pe.z sic cū tractet de damno vitando nō nocet sibi talis ignorantia:quinimo nec error facti ꝓprii nocz isto casu.ut no. glo.in.l.i.ff.de condi.inde.qd plenius examinaui in.l. cū quis.s.de iur.z fac.igno. Vt tn̄ latior in ꝑdictis veritas habeat.dic aut constat ꝙ fidē cautionis solue do agnouit ut qz hoc expressit z in solutis z solūdis sibi ꝑiudicat ut hic.z aut.sed cum testator.j. ad.l.fal. Aut constat ꝙ in nihilo agnouit. qa hoc in solut. dixit.z tunc in nihilo sibi ꝑiudicat.l.ii.ff.de condi. inde.

Aut constat q̃ in parte agnouit ⁊ in parte contradixit ⁊ tunc in agnita sibi p̃iudicat nõ in pluri.l.sub specie. §.de postu.⁊.o.l.quidã certmauerũt. aut dubitatur an solucdo agnouerit uel nõ:⁊ tũc dixit Nic. de ma.q̃ p̃ sumptio est agnitõis:ideo p̃iudicat sibi in omnib⁹ ut hic.et allegauit.l.ii.§. qõ me.cã.fatẽr tñ contrariũ hac presumptione ꝛrozẽ ꝓbari posse.ut.l.cũ de indebito. §.i.ff.de ꝓba.Sed mihi videt q̃ sanctius sit dicere q̃ in dubio non videat fidem cautionis agnouisse:ſz su per tex.fidei cautionem .soluisse.⁊ ideo sibi preiudicat tam diu q̃diu non probet se erꝛasse. ut dicta.l. cum de indebito.ff.de ꝓba. Quero an p renũtiationẽ exceꝑ ptionis non nu.pe.videat agnoscere fidem cautõnis Nico.de ma.q̃ sic.si sit facta ex interuallo non si i co dem instrõ uel ꝓtractu.qõ nõ credo: nisi quo ad vim ꝓbationis.ut dixi in.l.p̃cedenti. Querit bal.quid si actũ sit in primo instrumẽto de recognitiõe fienda ex interuallo. sicut faciunt feneratores qui tempe mutui faciũt q̃ debitor facit ꝓcuratorẽ ad recognoscendu debitũ in iudicio. Et ꝛndit ipse q̃ ex hoc pacto appa ret quedã collusio siue fraus:⁊ ideo nõ debet ei proci nari recognitio.ut in simili no.Imo.in.c.graui.extra de depo.hoc idem est de mente Ly.ut patet ex no.per eum.j.e.l.in cõtractibus.in prin.in.iiii.q.Saly.

Ontra qui propriam

.c hec auẽ.ꝓtinuat ad.l.L.hoc modo. Dictũ est in.l. cũ fidem. quid iur qñ reus agnouit ꝓpriã cautionẽ:hic qñ negat.ita no. glo.in fi.in.l.p̃ce.Et diuidit principaliter i tres ꝑtes. Primo in reo suam scripturã negante.Secũdo in creditore si militer suam scripturã negante. 3° extẽdit ad curato rem alicui⁹ eorꝫ.secunda ibi.ꝓtra.tertia ibi.hec pena. Prima subdiuidit in tres.p̃mo dictũ ponit.⁊° excipit 3° solutionẽ noui dubii annectit.secũda ibi.nisi.tertia ibi.ac si post.Casus.Siue debitor siue creditor siue al terius eorꝫ curator i iudicio negauerit ꝓpriã scriptu rã quictus ꝓdemnat ad duplũ. ab hac tñ pena rele uat si delato ei iuramẽto fateat.h.d. No.casum i q° quictus de mendacio ꝓdemnat in duplũ ut hic i pri ma p̃te. Jtẽ no.q̃ post negationẽ ꝓfessus releuatur a pena.Et hic attende qꝛ qñqꝫ negans postea confite tur ante ꝓbationes ab aduersario factas.⁊ tunc rele uat a pena.⁊ de hoc est tex.in corꝑe qñqꝫ cõfitet post ꝓbationes factas.⁊ de hoc est tex.hic ⁊ in corꝑe.nec tamẽ in utroqꝫ casu tex.ibidẽ dicit si fatenẽ iureiuran do delato vnde dubitari põt.quid si fateat post nega tionẽ absqꝫ alicuius iuramẽti delat. Dic aut confitet post ꝓbationes factas:⁊ tunc ꝓfessio absqꝫ iuramẽti delatione nõ releuat a pena.qꝛ p talem ꝓfessionem ab onere ꝓbandi aduersariũ nõ releuauit. Item qꝛ da ret occasio penã eludendi quã sibi constabat ãmodo eum euitare nõ posse. Jtẽ qꝛ daret occasio magis ne gandi.qõ esset ꝓtra huius.l.ꝓpositũ ⁊ inuentionẽ ergo ⁊c.ut.l.ii.in fi.§.de iura.ca Aut fatet ante ꝓbatio nes:⁊ tunc insurgit dubiũ.et videt q̃ ei nõ ꝓsit. quia aduersario p negationẽ fuit statim ius quesitũ ad du plum.qõ ei absqꝫ eius facto auferi nõ debet.l.fi.ff de pac.⁊ l.ꝛo qõ nostrũ.ff.de regu.iur.Jn contra.qꝛ rele uatus est ab onere ꝓbandi.ergo penã non põt petere ff.de iureiur.l.eum qui.in prin.et p hoc gl.insti.de ac. §.item mixta. Dicendũ est ergo q̃ aut aduersari⁹ est contentus sua ꝓfessione tunc qꝛ a iure ei quesito vide tur recedere confessus penã euitat sicut si mediãte de latione sacramẽti confessus fuisset.Aut nõ est conten tus:sed vult ad ꝓbationes ꝓcedere: tunc eo ꝓbante duplũ poterit exigere. ⁊ eo non ꝓbante aduersarius licꝫ fuerat confessus a toto debet absolui.qꝛ confessio nõ habet ei p̃iudicare quã aduersarius noluit admit tere. Item nõ tria q̃ p rata tempis qua quis tene re litigauit debet ipse ꝓdemnari in expensis.ut hic in v̊.nisi. Jtẽ no.q̃ alicui facilius subuenit in pena e uitanda q̃ in interesse aduersarii.Et est rõ.qꝛ aduersa rius in vno tractat de lucro in alio de damno. Item no.ex v̊.ac si q̃ vna de penis mẽdacii est ut ei ueritas nõ credat.⁊ ideo ad ꝓbandũ de solutione nõ admit titur. Jtẽ no.ex v̊.contra.q̃ sicut reus punit de men dacio:sic ⁊ actor. Item ex v̊.hac pena no.q̃ cyrogra ꝓbo tutoris ⁊ curatoris est standũ.qõ intellige contra ipsos nõ cõtra eos quoꝫ curã habẽt.ut.ff. si cer.pe.l. ciuitas.⁊ nõ.in.l.si pupilli.ff.de nego.ge.circa qõ ple uius dixi in.l.ei qui.§.qõ cũ eo. Jtẽ q̃ ipsi puniunt de suo mendacio:nec eoꝫ pena habet obesse eis quo rũ noia interueniũt.ut hic.⁊.j.vn.ui.l.meminerit. Jtẽ no.generaliter quẽ puniri de mẽdacio.ut in glo. Sitr no condẽnationẽ crescere ꝓpter negationẽ etiã si ni hil debet.ut hic in v̊.ac si post. Contra hoc ultimũ op.glo.de.l.inde neracius.§.fi.ff.ad.l.aquil.⁊ de.l.cõ fessis.ff.de int.acti.So.q̃ aliuo si agat aquil.ut ibi.

Quero primo an in hoc duplo insit simplũ.glo.sup vbo duplũ dicit q̃ sic.si est dare simplũ qõ possit du plari alias totũ duplum est pena.⁊ bene dicit.ut ꝓba tur in corꝑe.⁊ hic in v̊.at si.Et hec est regula nisi aliud caueat.in.l.ut hic.⁊.j.de spon.l.fi.et.ff. de publi.l.hoc edicto.scõm doc.Et scõz p̃dicta intelligit glo.magna iuxta fi.hic posita. Quero.ii.iste tex.loquit de scpti ra ꝓpria:quid de publica.ꝛt glo.ii.q̃ hec auẽ.locum nõ habet qꝛ penalis ⁊ odiosa:⁊ ideo restringẽda.l.cũ quidã.ff.de libe.⁊ po.⁊.l.interpretatõe.ff. de pe. Et qꝛ rõ est diuersa. qꝛ grauius est factum ꝓpriũ negare q̃ alienũ.ar.l.q̃q̃.ff.ad nelle.scõm Ja. de arc.et Ly. hoc placet bal.nisi publica esset de manu ipsius debitoris asserenti tabellionẽ p̃ se posse conficere instrumentũ publicũ ⁊ ualidũ.ar.l.ex sententia.ff.de te.tu.quod for te nõ est uerũ cũ rogans ⁊ rogatus debeant differe. ⁊ nemo sibiipsi põt impare.l.pe.ff.de arbi. fateor be ne q̃ ut de ꝓpria ⁊ priuata scriptura esset iudicãdum

Quero quid si est cyrographũ tertii ab eo subscri ptũ.dicit Bal.locũ habere illam auẽ.qꝛ qui se subscri bit instrõ videt totũ instrm scripsisse.ut.j.de testa.l.cũ antiquitas.§.fi. Sed certe illa.l. potius ꝓbat contra. nec p subscriptionẽ videt scripsisse:sed confiteri q̃ a lius scripserit de eius uolũtate. Quero quarto.tex. iste loquit in negãte nnmerationẽ: sed an de quacũqꝫ numeratõe etiã in nulla scriptura cõtenta an solũ de cõtenta in ꝓpria scriptura quã a se scriptã confitetur sed numerationẽ negat. Ja.de bel.in cor.dicit q̃ text⁹ ibi loquit simpliciter ⁊ hic.et sic de omni videt loqui Sed doc.cõiter dicunt q̃ restringi debet ad contenta in sua scriptura. qꝛ grauius tunc delinquit q̃ negare illam de qua p eius scripturã nihil apparet.Sed hoc supposito quero quinto. quid si in cyrographo ꝓfessi onali mutui recepti bienniũ sit elapsum nũc creditor agit.reus fatet scripturã: sed negat pecuniã numera tã.dixi in.l.si ex cautõe q̃ admittit ad negandum. licꝫ quidã contra.sed reus debet ꝓbare. pone q̃ non ꝓ bat:vnde actor p negationẽ petit eum in duplum con demnari p hanc auẽ. An possit. dico q̃ nõ.qꝛ non est grauatus actor in onere ꝓbandi.qõ grauamen ꝓba tionũ consideranit tex.in cor. et hic. ⁊ idem dico ante bienniũ qñ propter renũciationẽ reo incumbit onus

pbandi.quod qñ sit dicl in.l. si ex cautiõe in pma.q.
Et qz huiusm odi renũciatio apponit in cyrographis
frequenter: ideo de raro hec anẽ.practicat. Quero
sexto.quid si numeratio ex causa mutui prius facta
fuit postea qui recepit cyrographũ confessionale pro
ducit hoc cyrographum ad pbandũ numerationem
illius mutui antecedẽtis.z ille negat scripturã an scri
ptura pbata qui negauit possit condẽnari in duplum.
Glo.hic tria dicit ꝙ non.qz scriptura debet esse talis
ꝙ ex ea cõueniat.i.que obligationẽ inducat. ut hic in
littera pueniẽt.sed ista nõ est huiusmõi.ergo ꝛc. Vbi
iudicio illa glo.nõ bene dicit.qz eadem est ratio.siue ex
ea agat siue ad pbationẽ inducat.s.delictũ abnegati
onis pprie scripture. z onus probationis indicte ad
uersario.ut patet in co1. Nec ibi est hoc uerbũ pueniẽt
sed simpliciter dicit si protulerit aliquis scripturã z al
ter negauerit: vnde uerbũ istud pueniẽt:debet intelligi
respectu obligationis:z impropie respectu pbatõis
et hoc pbatur clare hic in v̊.ꝯ.si actor. ubi si actor ne
gat suam scripturã principalẽ solutionẽ sibi factã a de
bitore incidit in penã huius anẽ. et tñ ex tali scptura
nõ conuenit. Quero quinto ab extra.reus negauit
scripturã z numerationẽ.quietus est de scriptura: sed
nõ de numeratione.qz uel ipse pbauit nõ numeratam
ubi pbare debuit:uel ubi reus pbare non tenebatur:
actor nõ pbauit numerationẽ ut debuit: an tũc ex ne
gatione scripture de qua est quietus teneat puniẽdus
Et dicit Ni.de ma. ꝙ nõ ex eo qz plus delinquit actor
qui asseruit debitũ qd̊ non erat: ꝙ reus qui scripturaz
negauit.quã z si confessus fuisset: non ppterea actori
ad condẽnationẽ pfuisset. Item ex quo mendaciũ ex
quo alius nõ leditur:censet nugatoriũ z sine pena ff.
de euic.l.fundũ cuius.§.fi. Item qz si hec littera bene
pondereẽ:requirit debitũ subesse uel fuisse z hoc pba
tũ esse:licz bodie exigi nõ posset ut hic in v̊.at si. Que
ro octauo cũ glo.qua actõne seu quo iure pueniẽt ad
duplum qui pprtã scripturã negauit. Respõdit.gl.iiu.
in princi.ꝙ actio ex eo contractu quod est mirandum
nisi forte glo. uoluerit dicere ꝙ iudicis officio deseruí
enti actioni ex eo ptractu qui deductus est in iudicio.
Pe.uero z Cy.ꝙ conditõe ex hac.l.qd̊ uoluit forte ei
am bar. Sed dic melius ꝙ interdũ pendente iudicio
sup debito principalis in quo scripturã reus quietus
abnegauit petit actor reum ad duplũ ꝯdemnari z tũc
iudicis officio mercenario deseruienti actõe ex eo con
tractu petit.Et est rõ.qz contingentia in lite ad iudicis
officium spectant.l.ediles.§.item sciendũ.ff.de edili e
dic.ita in si.no.glo.in co1.c.§.illud quoqz.et ita intel
ligo glo.istam:z tunc libellus sup hoc nõ est necessari
us:nec litis cõtestatio:sed qualis.qualis petitio d̊ qua
apparet in actis.Interdũ officio finito actor vult h̊
petere.z tunc qz iudicis officiũ mercenariũ expirauit
in hac noua instantia libellus erit necessarius z litẽ cõ
testa.z tunc pena petit ꝯditione ex.l.ut in opi pe.E p
bis in si.vide tex.z glo.in.l.i.ꝯ.de calum.Interdum pe
tere vult qñ iudiciũ est inchoatũ sup debito principa
li.vbi gratia sequendo practicã aduocatorꝫ quã colli
gunt ex illa littera z ex ti.de interro acti.citat aduersa
rius ad recognoscendã quandã scripram seu pprtam
scripturã z comparẽs interrogat an scriptã illam seu
cyrographũ scripserit qd̊ ipse negauit. creditor uero
pbauit.z post hanc pbationẽ creditor vult petere cũ
condẽnari ad penam dupli certe hoc petere debet p li
bellum z sup eo lis prestabit z conditio ex hac.l. intẽ
tabitur.qz cõtingentia ante li.contes.nõ spectãt ad iu
dicis officiũ mercenariũ:sed principaliter pẽti debet.
ut.d.§.item sciendum. Juxta hoc quero.ix.an suffiẽ
a pñ. in libello in quo ex cautione agit z certa quanti
tas petit adiici ꝯditionaliter:z sic cõtingat eam nega
re hanc scripturã: pero eum condẽnari ad duplũ.gn.
p no.in.l.conductores.ꝯ.lo. z in.l. non ab re.ꝯ.qñ vl.
et hoc etiã sentit hic bar. Quero.x.an reus cõuictus
de mẽdacio regulariter uel casualiter tantũ puniat ut
hic.sic z extra casus a iure expressos nõ possit puniri.
Et cõis gn.doc.est ꝙ casualiter puniat z nõ regulariẽ
qz licitũ est regulariter vnicuiqz negare factũ i iudicõ
ptra se ppositũ:adeo ꝙ si mentiat z cõuincat penaz
in aliquo suo iure p sua defensione pponendo non
patit:ideo ꝯrias exceptiones ei allegare pmittit. ut.ꝯ.
de ex.l.siquidem.in fi.cũ ibi no.et.ff.de ex.l.nemo pro
bibet.z de re.iur.l.nemo ex his. Fallit in casibus a iu
re expressis.ut hic.z.§.de in ren ac.l.ii.z.ff.de rei uen.
l.fi.z.ꝯ.qui po.in pig.ha.anẽ.item si possessor cum si.
Sed aduerte ut istos casus ad plenioẽ declaratio
nem z memoriã reducam9 z apriori modo quo possu
mus dicendũ videt ꝙ mendaciũ negantis quandoqz
tendit ad euitandũ iudiciũ z pcessum.qñqz tendit ad
euitandũ ꝯdemnationẽ in pcessu fiendam. primo ca
su ego repto ꝙ pena mendacii est qñqz in solidi iudi
cii susceptione.qñqz in possessionis translatione. qñqz
in beneficii concessi amissione.De primo habes exem
plum in negante se possidere ut iudiciũ sup rei uendi.
cuiret.§.ubi in rẽ ac.l.ii.z.ff.de rei uen.l.fi.cũ si. De se
cundo habes exemplũ in eo qui ex minori parte ꝙ d̊
set fatebat se heredem qui cõuictus de mendacio con
ueniẽt insolidũ.ff.de inter.ac.l.de etate.§.si tamẽ essz.ce
tere tñ defensiones hereditarie sunt ei salue.l.si filius
§.fi.eo.ti. De tertio habes exemplũ in dño conuento
ex serui delicto.qui si negauit seruũ suũ esse conuictus
perdit beneficiũ nore deditionis.ut.ff.si ex nora.cau.
ag.l.i.z.§.i.ff.si qua pau.fe.di.l.i.§.interdũ.Secũdo ca
su reperio ꝙ mendacii pena est qñqz i translatõe onere
ris pbandi.qñqz in amissione iuris retinẽdi. qñqz in
pditione beneficii concessi.qñqz in ꝯdemnatõe simpli
uel dupli soluendi.Exemplũ de primo habes.ff.de p
ba.l.cũ de inde.in prin.z.§.i.facit qd̊ no.ꝯ.de do.ante
nup.l.ii.z.ꝯ.de ẽr.l.siquidẽ.in glo.mag.Exemplum de
secundo habes.ꝯ.qui po.in pig.ha.anẽ. item si possel
sor z in co1.de trien.z se.§.illud quoqz.Et est rõ.qz ibi
negauit id sup quo ius retinẽdi fundat. Exempla ter
tii sunt plura.ut patz primo in eo qui negauit se socie
tum qui quietus pdit beneficiũ qd̊ sibi rõne societatis
cõperebat.pura ne conueniret uel exigeret ultra ꝙ fa
cere posset deducto ne egeat.ut.ff.p so.l.si vnus.§.fi.
et.ff.de re.inr.l.sed hoc ita.§.ꝙ autẽ.Secundo i eo qui
negauit se filium fa.tempe cõtractus qui simile priuile
giũ perdit.ut.ff.ꝙ cũ eo.l.sed si ex parte.§.interdum.
Tertio in eo qui se fideiussorẽ negauit:qui beneficium
diuisionis perdit.ut.ff.de fi.l.sed si dubitetur.§. ita de
mũ.qd̊ quidã uolunt extendere ad beneficiũ excussio
nis z cedendar actionũ quasi qd̊ ibi de diuisione dr.
Exempligra hic ponat cum'rõ eis diuersa nõ videat
Quarto in herede cõtendente rem hereditariã pprias
esse qui cõuictus perdit beneficium.fal.ut.ff ad.l.fal.l.
hereditatũ.§.fi. De quarto habes exempla plura in
hac anẽ in odium negãtis pprtam scripturã uel nu
merationẽ.qd̊ an in qualibet scriptura pcedat ẽ.dici.
Secũdo in odiũ negantis depositũ sibi factũ tempo
re necessitatis deponẽti imminentis.ff.de po.l.i.§.merito
et.§.fe.Tertio in odium negãtis legatũ factũ loco pio

uel religioso ⁊ hoc fauore religiōis.ut insti.de ac.§. itē mitra. Quarto in odiū negātis dānū datū.l.p negātē §. ad.l.aquil Quinto ppter pfidiaz tacite rogati de legato uel fideicommissa° soluendo qui cōuict⁹ etiam pprio iuramēto compellit soluere:licz sit relictum in minus solenni uoluntate.l.qōnez.j.de fideicō. Sexto in quodā alio casu speciali.de quo.ff.ad.l. aquil.l.in de neracius.§.fi.et.l.se.⁊ isti spāles casus nō sunt tra hendi ad psequētias scōm doc.l. ius singulare.ff. de le.Quod fateor nisi in alio casu sit oīmoda uel maior rō.ut plene dixi in.l.ii.§.de noxa. Ultimo iuxta pre dicta formo ynā.q.pone ticius accusatus uel inquisi tus negauit se fecisse ynlnus uel homicidium.postea puictus dicit se fecisse ad.sui defensionē an debet au diri.yidet q nō.si attendamus opi.dy. quā ponit i.c. nullus pluribus.de reg.iur.li.vi.ubi dicit q duc exce ptiones ōrie aut que simul non possunt esse.uere non possunt simul nec diuerso tempe pponi.⁊ dicē esse hic casū in ỷ.at si post.⁊ in auē.item si possessor.j.q por. in pig ha. sed doc.cōiter dicunt q ille tex. potius fac p dy.ut diuerso tempe possint pponi.nam qd hic dicē q non pdest facta solutio intelligi debet quin pena negatiōis locū habeat. sed bene pdest ut de pena du pli dūtaxat ynū solidum.i. ynū simplum exigatur ⁊ aliud in simplum computetur. et sic de solutione do cetur: alias duplum. id est peritum. et aliud simplum soluere cogeretur. ⁊ idem in autentica. si possessor. nam ibi ex postfacto cognoscitur. ⁊ ideo in qōne pro posita dic scōm Ja. de are.Ly.bar.⁊ ceteros q quātū ad penā negationis euitandā si ppter negationē ali qua pena ueniret imponēda non audit.sed quantum ad euitandā penam principalis delicti bene audit.qz regula est q de negatōe intentionis actoris cōuictus alias suas defensiones pponere non pbibetur.ut.l. nemo.ff.de ex.⁊.l.nemo bis.ff.de reg.iu. Fallit in casi bus a iure expressis.ut dixi in pcedenti q.Saly.

Uersus

a Primo consulit in genere. Secundo respō det ad quesitū in specie declarando quādo ptra cautionē locū habeat exceptio nō nu. pe.secunda ibi.ignorare.Casus.Exceptio nō nu. pe. ñ opponit cautioni que aliunde trahit originē q̄ ex nu meratione.h.d.scōm lec.glo.Uel sic. Exceptio nō nu. pe.habet locum qñcūqz petit pecunia ut mutuata nō si ex alia causa.h.d.scōm lec.pē. Pone casum in ter minis q ex locatione uel uenditione uel legato debe bas mihi.x.cū illa a te exigere uellem pueniſti ut esset tibi mutua.⁊ ita fuisti pfessus mihi illa debere ex cau sa mutui ⁊ cyrographū mihi fecisti. nūc ago cōtra te ex illa cautione.tu opponis de pe.non nu.tpe cautōis excep° querit an pcedat.Respondeo q si qd ius exci piendi habes tu eo uti potes.Tamē ad quesitū respō dendo scias q exceptio nō nu.pe.habet locum ubi o rigo petitionis fundat sup causa antecedentis debiti ut est in ppositio.qz tunc solum querit an uerum sit q iusta causa debiti precesserit.h.d.yide litteram p te.

Nota primo qd habes in summario. Item nota q pecunia cyrographaria ex simplici causa mutui pōt peti ut credita.ut in ỷ.ignorare. Itē no.ibi an tūc ca uebat tē. q cautio ⁊ numeratio scōm idem tempus possunt pcedere.⁊ q licz scōm idem tpe concurrant numeratio nō impedit ex cautione agi. Item no.in fi.q causa debiti antecedētis debet pbari: sed nō ap paret cui onus incumbat alias nō appareret an pre cesserit. Op.sic p solam pfessionē uel cyrographum non nouat prima causa:cū nouatio fiat uerbis. ut.ff. de no.l.i.§.i.⁊ sic nō transfundit in secundā. igitur et secunda uelut nuda agi non pōt.ut.e.l.i.in prin.⁊.§.si cer.pe.l.si ex precio. Sol.gl.q hec.l.debet intelligi qñ cyrographū fuit stipulatione de reddendo uallatum. Sed dicit pe.q hoc est diuinare.Alii ut Mar.dixerūt q hec pecunia erat presens:⁊ ideo habet pappēsa ⁊ tradita seu nūcrata.ar.ff.de rei uen.l.hic si res. Hec nō est bona.qz tunc scōm tps cautionis haberet pro numerata.qd fuisse negat hec littera.Ideo alii dixerūt q pecunia presens nō fuit:sed bene erat parata solu tioni.i.pmpta apud debitorē. ideo in causam mutui potuit sine stipulatōe conuerti.l.singularia.ff.si certū pe.hec in se uera:sed diuinat.Alii dixerunt q hic fuit confessus solum ex causa antecedenti ⁊ non ex alia.et sic nō ex causa mutui.Alii ut yr. dixit q cyrographus fuit factū non ad obligationē mutui inducendam: sz tantū ad pbationē cause antique.ut patz in gl.Inter hanc ⁊ precedentē non yideo differentiā:nisi q prece dens nō facit mentionē de cyrographo. uel nisi dicas q licz quelibz eax loquat de pfessione ex cā antecedēti: tū in precedenti inducebat ad obligandū tantū i hac ad pbandum tantū. Quid dicemus.Pe.⁊ Ly.tenent illam yr.Et est rō.qz exceptio non congruit petitioni: ideo nō admittit.Sed meo iudicio licz hec sit in se ue ra:nō sic cōuenit huic littere sicut pcedens in ỷ.tamē aūt.nam ibi nō dicit q peteret ex causa mutui prece denti:sed solum q ex causa pcedenti debita i cyrogra phū erat redacta.⁊ sic de cyrographo scōm subiectā materiā loquitur.Tamē qz omnes sunt in se uere: sic eas simul iungendo distingue.Aut sola causa pſentis debiti est redacta in cautē. ita q de mutuo nō est facta sermo.⁊ tunc habet locū ultima ⁊ penultima solutio hic posita.aut causa pcedentis debiti in causam mu tui est redacta.⁊ tunc aut pecunia fuit pñs ⁊ res ē cla ra q absqz stipulatōe conuerti potuit in mutuū. ut in secunda so.aut nō fuit pñs.⁊ tunc aut erat para solu tioni.⁊ habet locū tertia so.qz in causam mutui absqz stipulatōe pōt conuerti.l.singularia.ff.si cer.peta.et ibi yide p doc.Aut nō erat solutioni para:⁊ tunc necessa ria est stipulatio.d.l.si ex precio.In dubio presumitur solutioni parata in homine diuite ⁊ locuplete. ut dixi in dicta.l.si ex precio.ubi yide plurima alia ad decla rationē materie. ⁊ adde hic que post hoc scripsi.j.e.l. generaliter.in.ii.q. Quero cū glo.fi.quis hanc prece dentē causam pbabit.Sin.glo.q actor qui affirmat.sz ipse pbat p cyrographū i quo causa ipsa pinetur cui stabitur donec reus pbet negatiuā.p hoc facit.l. sub specie.§.de postu.Ex hoc habes q cautela est ut cau sa antecedentis debiti apponat in cautōne. Sed qd si non esset apposita.Rūdeo q ubi nō est apposita ex ceptio nō nu.pe.opposita tunc nō reiicit:nisi actor re plicet q ex causa antecedenti prius debebat. ⁊ tūc il la pbata fuerit p actorē qd facere tenet. qz nulla ē p eo presumptio obtinebit in causa.⁊ p hoc dicit.l.pr. et sic pcludo q hec.l.locum habet qñ ex inspectiōe ⁊ lectura cyrographi apparet de causa antecedenti.

Rustra

f Suscipiens in se obligationē non pōt op ponere exceptione nō nu.pe.h.d. Nota q numeratio in reo sufficit in plurib⁹ pſonis ad quas talis obligatio descendit. Querit gl.quid si ptra primū exceptio nō nu.pe.competebat.dicit gl. q tunc iste substitutus posset opponere exceptionem. ar.j.e.l.tam mandatori.⁊.l.si cui.Sed ille in accessori is:nos in subrogato. ideo melius facit.l. ista a sensa

contrario scōm Ly. Querit bal. quid in campsore p alio nō obligato pmittente uel se soluturu ostituente an ei competat hec exceptio. Et videt q̄ sic p̄ceden tia. Contra. determinat ipse. qz ili campsores pro alio pmittentes uel fideiubentes non habēt beneficiū ex cussionis. de quo magis in an. de fide i. iurta fi. in. §. ar gentariorz. z ibi glo. et ille ter. nō est alibi. et est in eis speciale ppter publicā utilitatē ptractuū qui cum eis celebrant. z ppter precipuā fidē q̄ in eis habet scōm eum. In contra facit. qz beneficiū excussionis si nō cō petit nō sic ledit: cū habeat a quo repetat. z illud ex p sona sua sibi cōpetit. Et ideo fateor bene q̄ campsor ex psona sua non pōt. Sed dubiū est an ex psona pn cipalis. z puto q̄ sic si ex obligatione illius sic ofessi onata spopōdit ita q̄ ō illā obligationē opponi pos set. ar. j. e. l. tam mandatori nō si simpliciter ut debitā ab illo spopondisset. qz tunc z ille z iste fidē debiti vi dētur agnoscere. ut. §. c. l. cum fidem. Saly.

¶ quasi

s Obligatio cyrographi potest ante numera tā pecuniā condici. z si ex ea agat pōt exci pi h. d. Quero qua actione odicat. Et gn. ut in glo. Et no. q̄ condicit obligatio ut in littera. qd exponc. i. cautio in qua continet obligatio. uel condicit liberatio ab obligatione ut sic cautio red dat cancellata uel p publicū instrumentū libereur. et quelibet bona. Item p hunc ter. dixerūt quidā q̄ an te biennū nata est obligatio ciuilis z naturalis ex cy rographo. qd non est uerū de naturali. ut. ff. si cer. pe. l. qui pecuniā. ut plene dixi in. l. cū quis. §. de iur. z fac igno. ubi vide Sali.

¶ intra

s Primo qn̄ debitor infra legitimū temp⁹ de cessit. secundo qn̄ postea. secūda ibi. si uero. Prima in duas. qz primo qn̄ decessit nō cō questus. secūda qn̄ conquestus. secūda ibi. sinautē Ex ceptio nō nu. pe. transmittit ad heredē opponenda. j. tempus infra qd defunctus potuit. z oppositio facta p defunctū pdest heredi. h. d. Noto exceptionē tem poralē tpaliter transmitti. Item no q̄ in psumptis cū defuncto heres nō utitur pprio priuilegio. ut hic in fi. circa qd vide que diri in auē. quas actio. §. de sacrosan. ec. Querit glo. corā quo uel cui debz hec q̄ rimonia fieri. Et dixit Ja. bel. corā vicinis. qd non te net glo. et bene. qz prestatio debet fieri ei qui ex prote statione debet ledi. ut. ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. si quis forte. et est ratio. qz res inē alios acta alii nō pindicat. z ideo dicit gl. scōm Jo. q̄ debet fieri in scri pris in psonā creditoris. uel ad eius domū uel coram iudice. ut. §. de epis. au. l. si preses. z. j. e. auē. psecu⁹. j. de an ex. Querit glo. a quo tempe residuū bur⁹ tpis incipiat curere heredi. Et gn. aut queritur de herede maiore aut minore. Si de maiore dixit pyle. q̄ demum ab adita hereditate p. l. ea que. in fi. §. de tempo. resti. Sed glo. dicit q̄ statim a morte defuncti ex quo pscri pto iam erat inchoata. qz pficiet etiā hereditate iacēte z nihil allegat. sed p ea facit. l. etiā et. ff. de mi. et. l. si p dio. in pn. ff. de iudi. adi. et. l. nunq̄. §. uacuū. z. l. ceptā. ff. de usuca. Ad. l. ea que gn. ut in ea ptinet. et hanc par tem tenet doc. Sinautem est minor. dic aut in adulto aut in pupillo. Si in adulto nō est dubiū q̄ post pfe cram etatē curit z cū effectu. qz non restituit. ut hic in glo. Sed durante minori etate est dubiū. qz quidā di cunt q̄ olim curebat: sed dabatur restitutio. hodie di cunt ipso iure nō curere. p. l. fi. in prin. §. ex qui. cau. in intē. resti. nō est nēcē. et hoc tenent Ja. dera. z Pe. Alii dicunt q̄ etiā hodie ipso iure curat: sed det restitutio ut in usucapione inchoata cū defuncto. §. si aduersus usuca. l. i. que nō est correcta p d. l. fi. scōm Ja. de bu. et ibi dixi. Et ad d. l. fi. gnt q̄ loquit e inicianda in p so na minoris nō inchoata in psona defuncti. et hoc p bant ex illo uerbo ab inicio. posito in d. l. fi. z hoc pu to uerius. Sinautē queritur in pupillo dicūt quidā ipso iure nō curere. p. l. sicut. j. de prescrip. xxx. an. sed illa in prescriptione odiosa. xxx. ānorū que nō est ad alios trans erēdenda: ideo z in pupillo z in adulto non est ficenda differentia. et p tanto idem dico qd in adulto diri. et quācūqz ex illis opi. teneam⁹: hec. l. in fi nō ob. quia fi. iste loquit quādo totū tēpus curebat defūcto ut patet ex serie littere z hoc uult glo. fi. Expeditis glo. scias q̄ hec. l. in fi inducit q̄ exceptio nō nu. pe. post biēniū nō possit opponi. ut ex littera oino colli gi uidet cum⁹ cōtrariū tenui i. l. si ex cautiōe. vnde hāc literā intellige. nisi reus pbet negatiuā. Alii dixerūt q̄ z si hec lex pure uoluisset pcludere uiā oppositioni nō nu. pe. non pcluderet exceptioni doli q̄ nūc incipit cō petere cū auctor ex caut. incipit petere ut sensit glo. in d. l. si ex cautōe ubi vide q̄ scripsi z. j. e. l. asseueratio.

¶ Am ultra. Licet sit totū vnū structū tamen potest sic diuidi. ut primo ponātur due ratio nes decidendi. secūdo tacite questionis decisio cōditionalis. secūda ibi in factū. Si post cautionē fa cram ex causa future numerationis parte dūtaxat quā titatis cōfessate recepit creditori totū peteri pōt excep tio obici si tēpora cōpetētia non sint lapsa. h. d. No. q̄ in obligatione q̄ re cōtrahit ut est mutuū quis nō tenetur ultra q̄ recepit cōcor. ff. de pac. l. si tibi in prin. et. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. i. Item no. q̄ ubi in cyrogra pho ultra cōfessionē intercessit stipullatio de reddēdo si ex stipulatione agat exceptio que obicitur in factum uocat. z ubi ex stipulatione nō ageret: sed ex pfessione tunc exceptio uocat nō nu. pe. z sic habes q̄ uarietas exceptionis opponēde colligit ex medio cōcludēdi in actoris libello. Item no. q̄ hec exceptio in factū ita li mitatur tem pore sicut exceptio nō nume. pec. Item no q̄ exceptio que obstat in toto obstat in parte. z sic qd iuris est de toto quo ad totū idem est de parte quo ad partē. ut. l. que de tota. ff. de re. uen. Opp. cū glo. q̄ in obligatiōe que re cōtrahit quis ultra rem ipsa obli getur. ut patet in duob⁹ reis ex mutuo obligatis ut. l. si nō singuli. §. si cer. pe. So. ut in gl. uel dic q̄ ultra rē spam non obligat qz plus exigi nō potest ut hic: sed ultra unā psonā plures obligare potest isolidū ut ibi.

Opp. cū glo. q̄ nō in factū sed doli uel non nu. pec. debz excipi. ut. §. e. l. si ex cautōe. So. nam⁹ modis imo q̄ hic de exceptione in factū que loco exceptionis do li opponit ptra parentē uel patronū. z sic nec hic pbi betur opponi exceptio nō nu. pe. sed doli sic fauore p sone sed loco eius dat in factum. ut no. i d. l. si ex cau tione. Alii ut Ja. bel. dixit q̄ hic in factum z nō nu. pe. sunt vnū. et idem quod non est uerū. ar. l. si idem. j. de codi. z statim apparebit. Quare glo. dicit hic. z in d. l. si ex cautione. q̄ exceptio nō nu. pe. habet locū quādo in cyrographo nō intercessit stipulatio z in factū qn̄ stipulatio intercessit. ut hic. Sed ptra hanc so. videtur ter. insti. de excep. §. i. ubi est stipulatio et excipit de nō nu. pe. in quo ter. opi. Ja. predicti videt fundata. Sed tene. glo. z rō diuersitatis est ista quia cum agitur ex cirrographo pecunia petitur ut numerata Eius aūt oppositum recte z privative est non numeratum ideo

nu exceptio que est actionis exclusio recte opponatur de nõ nu.pe.et ita nomẽ exceptionis uocat.Sed qñ agitur ex stipulatione:agi videt ex quadã serie facti interrogationis p̃cedentis ⁊ responsionis secute.quod factũ non negat uno affirmatũ intercessisse sed cõtra ipsum factum.⁊ sic contra stipulationem excipitur.q̃ nõ p̃cessit ex legitima causa.qz numeratio nõ interuenit que fuit causa confessionis ⁊ successiue stipulationis de reddendo.vnde in hac exceptione in factũ dictio in non stat augmẽtatiue p̃ ualde.nec priuatiue p̃ non:sed obiectiue p̃ contra.ut.s̃.de here.l. manichei.ibi dum dicit in religionẽ diuinã cõmittit. Ex his patet responsio ad dictũ.§.i.videlz q̃ ibi ex nõ nu.pe. non notat ibi nomẽ exceptionis:sed materiã ⁊ causaz ex qua exceptio dat.i. in factum.de pe.nõ nu. uel p̃pt pe.non nu.Simile in actõe ex stipulatiõe que q̃ñqz notat nomẽ acti.q̃ñqz materiã ex qua datur.ut.s̃.de pac. l.debitori in fi.et in.l. si pacto quo penã. Et in auẽ.de dolo.ut.s̃.de do.l.i.Et ita clare ⁊ subtilit dicebat.dñs me⁹ licet in effectu idem uoluerit dicere pe.qõ no.

Sseuceratio

8 Primo dictũ in exceptione solutionis.secũdo tollit obiectũ cũ rõne diuersitatis.secũda ibi. nec huic.Exceptio solutionis debiti etiã ultra biennũ potest opponi. ⁊ affirmanti non neganti incumbit onus p̃bandi.b.o. No.q̃ exceptõis mere negatiue nulla est p̃batio. ut hic.⁊.l.actor.s̃. de p̃b a. Nota bene differentiã huius.l.⁊ rõnem eiusdẽ qz apparet mihi q̃ p illam rõnem clarificat i ista materia illa questio an post biennũ possit opponi ex.nõ nu.pe.ut non possit qñ eius p̃batio est impossibi[illegible] secus si sit possibilis. puta qñ numeratio contenta cyrographo sit coartata loco ⁊ tempe ⁊ p̃sonis:ut.p̃sonis tantũ.Et ideo si debitor est confessus se debere ex causa mutui ce ntũ recepti ⁊ habiti tali tempe et loco coram talibus uel absqz tempe ⁊ loco:sed in presentia talium tẽ.negatiua ista ualde põt p̃bari.⁊ p illos testes uel etiã p alios qui testificent illum p̃fessum tali tempe ⁊ loco ualde remoto fuisse ita q̃ nõ potuisset ibi interfuisse. ubi autẽ negatiua sit simplex ita q̃ nullo modo coartata:tunc.p̃batio istius negatiue videt impossibilis:ideo eius oppositio ut frustratoria ⁊ inanis nõ videt admittenda.qz nec p delationẽ iuramẽti põt p̃bari:cum actor compellat suscipere.ut.j.e.in contractibus.§.illo videlicz.nisi dicas q̃ p confessionem aduersarii põt p̃bari.ut no.in.d.l.in contractib⁹ in p̃in.qõ an sit uerũ ⁊ qualiter debet intelligi ibi dicam.Ex his igitur videt dicendũ q̃ in dubio admitti debet hec exceptio post biennũ.et q̃ leges que dixerit non posse opponi p̃sideraucrũt difficultatẽ seu ipossibilitatem p̃bandi.Bartho.de Saly.

Ji transactionis

9 Petenti ex transactione nõ obiciit exceptio non nu.pe.b.o. Qõ quidã fatent uerũ nisi transactio sit facta in fraudez usurarũ. ar. ioz qne no.Jnno.extra de pe.c.grauis.Sed forte tutius esset dicere excep̃.sinkatur tunc locum habere.ar. eius qõ no.in.l.sub specie.s̃.de postu.

Am mandatori

10 Exceptio competens reo põt opponi p quẽcũqz intercedentẽ p eo.b.o. No.q̃ exceptio rei potrigũ ad fideiussorẽ.ut hic.⁊.ff. de fideiusso.l.ex regula. Op.i.ab extra de.l.frustra.s̃.e.So. ut ibi. Op.ii.q̃ hec.l.nos dimittat in incerto p̃.§.q̃ bus.s̃.de no.co.compo.cũ hic nõ declarat an reo inuito uel demũ uolente possit. So.q̃ hec.l.loquitur in distincte.⁊ sic nolente ⁊ etiã reo inuito.ut in prin.glo. et p̃batur.j.e.l.si cui.⁊.ff.de fideiuss.l.si stipulat⁹ esses

Op.tertio q̃ exceptio de p̃sona rei non transeat ad fideiussorem.ut.ff.de re iudi.l.si fideiussor.et.ff.de fideiuss.l.quicũqz.Sol.ut in glo.q̃ quedã sunt exceptõnes rei coherentes.⁊ ille p̃sunt fideiussoribus.ut hic.⁊.d. l.et p̃sona.Quedã coherentes p̃sone.et.iste fideiuss. ñ p̃sunt.ut in p̃.et p hac so.est tex.de excep.l.exceptiones que.et ibi habes exempla utriusqz membri . Et qz hec requirũt altiorẽ inquisitionẽ reserno hoc post recitationẽ glo. Quero primo an fideiussor opponet hanc exceptionẽ ex p̃sona sua an ex p̃sona rei p̃ncipalis.Et respondeo cũ glo.q̃ ex p̃sona rei.et bene qz nõ fideiuss.sed reo debuit nũerari. Quero tertio an post biennũ.s̃n.q̃ nõ.sed qz hic reincidunt in aliam videlicz an reus possit illam opponere post biennũ:ideo vide qõ circa hoc scripsi in.l.si ex cautione.⁊ in.l.asseueratio.s̃.e. Quero quarto si opposita uel nõ opposita hac exceptione p fide. reus recipit a creditore pecuniã an tollat fideiussori exceptio.et ar.glo.q̃ non. p.l.fi.ff.de pac.et postea contra determinat quia retro fingit nunq̃ cõpetiisse.⁊ bene dicit. qz fideiussor dũ fideiubet agit cũ debitore ut reo numeret.⁊ tunc efficaciter teneri.⁊ ita cõiter p̃transeunt doc.⁊ p hoc fat.l. si rem.in fi.ff.de pig.acti.Sed bal.fatet hoc nez si bona fide sit ei numeratũ.secus si in necẽ fideiuss.puta qz reus principalis factus sit inops uel suspectus ⁊ fuga.ar.l.si cũ cornelius.ff.de solu.qõ in mandatore admitto.quia tacite reuocatũ mandatum videt. ut dicta .l.si cũ cornelius.sed in fideiuss.non sic admitto ubi nõ tantũ opponẽdo exceptionẽ: sed ei denũciasset ne solueret:qz inops factus esset.nam tunc si in necem fide.fecisset:fateor q̃ fideiuss.nõ preiudicaret.ar.ff.de rei uen.l.in fundo.⁊ de aqua plu.ar.l.i.§. deniqz.⁊.l.ii.§. penul.et hoc videt de mente glo.in.l.ticius.ff.de p̃cu. ⁊ dr in necẽ fide. fecisse si creditor nõ erat obligatus numerare.alias secus.ar.ff.de consti.pe.l.utrũ. et.ff.ꝗ publi.l.si quis p̃hibuerit.⁊ no.doc.⁊.bar.in.l.si fideiussor.ff.de fide. Quero ab extra.quid si fideiussore p̃uento ⁊.exceptione opposita reus cõparens i iudicio fateatur sibi numeratũ esse an preiudicabit fideiussori Dixit Ja.de ra.q̃ nõ.ar.de au.tu.l.fi.et cũ hoc transit Ly.Sed Nico.dẽ ma.p̃.ar.l.cũ fidem.s̃.e.Bal.dicẽ opi. Nico.uerã si reus principalis est soluendo. ⁊ opi.Ja. ueram si nõ est soluendo.Ego puto q̃ opi.Ja.sit indistincte uera si reus fatet sibi numeratã ante exceptionem oppositã.qz tunc cessat ratio bal..Sinautẽ fatet sibi solutũ post obiectũ exceptõnis tunc si fideiussor ei denũciauit ne numeraret habet locũ qõ in p̃cedenti dixi.Sinautẽ nõ denunciauit:tunc qz simplex obiectõ exceptõnis nõ habet vim huius denũtiatõis.Dico q̃ Ja.dixit uerũ etiam si reus nõ esset soluendo.qz licuit sibi numerare ⁊ imputet sibi fideiussor qui nõ denũciauit:cũ a prin.dum fideiubet videat se obligare quandocũqz numerabit.et qz hec exceptio opponit ex p̃sona rei nõ ex p̃pria.ut in prima.q.dixi.Jn mandatore uero si esset mutata cõdutio rei in deterius ⁊ creditor sciuisset:tunc mandatũ re integra intelligit reuocatũ. ut.d.l.si cum cornelius.⁊ ff.si cer.pe.l.rogasti. §.si fugitiuus. Expeditis glo.cum eisdem coherentib⁹ reuertor ad materiã generalem.⁊ qz dixi in solutõe secũda p̃.q̃ exceptionũ alie coherent rei alie p̃sone. Quero que dicant coherere rei vt p̃sone.Kñdeo q̃ rei cohe

rent que radicem obligationis concernunt ut rei iudi-
doli metus iusiurandi pacti. et si. de quibus in. l.
exceptiones. §. rei. ff. de ex. uerũtamen de exc. iurisiurã-
di. et de exc. pacti. uide in. l. et heredi. in fi. et. l. seq. ff. de
pac. Similiter et ex. non nu. pe. de qua in. l. illa dicitur
rei coherere et non persone. quia hic opponitur obli-
gationi nõ nate uel saltem inefficaciter nate psone aũt
coherentes sunt que personã uel eius qualitatem pos-
cõcernunt ut excep. ne quis teneatur ultra ꝗ facere pt
que competit marito socio donatori et similibus. ut e.
l. exceptiones. in prin. Idem dico de restitu. concessa mi
nori que non pdest fideiussori. licz qñqz ex psona sua
fideiussor restitu. petere possit si dolus intercessit credito
ris ut. ē. de fi. mi. l. ij. et tunc propria sibi pdest nõ illa
minoris ut no. in. l. iii. §. sed utrꝫ. ỷ. sz an hoc. ff. de mi.
Idez dico de beneficio eius qui cessit bonis qui si nõ
ueniat ad pinguiorem fortunam interim cõueniri nõ
põt. Fideiussor autem suus hac excep. non utetur. quia
persone et non rei coheret. ut uult glo. in. l. ubicũqz. ff.
de fide. et pro hoc fa. l. titius in fi. ff. de pcura. licz glo.
predicta in uno erret: quia sentit ꝗ is qui cessit bonis
naturaliter tãtum z non ciuiliter remaneat obligatus
qõ est falsuz. quia utraqz obligatio remanet. ut. l. ex cõ
tractu. ff. de bo. auc. iu. pos. et de ces. bo. l. is qui bonis.
Sed queri põt quid de exceptione que cõpetit reo pro
prer status mutat. z glo. in d. l. ubicũqz dicit ꝗ coheret
psone z non rei. ideo ad fideiussorẽ nõ transit. l. i. ī. de
fide. In cõtrariũ facit. l. si decesserit. ff. qui satisda. co. di
cũt glo. et Ly. ꝗ ibi in fideiussore iudicii. Sed puto ve
rius ut dicamus ꝗ in. l. si decesserit obligatio rei fuit
funditus extincta. et ideo distinguo sic: aut mutatõ sta
tus ipsius rei extinguit in totum principalem obliga-
tionem: et tunc fideiussor illa exceptione uti põt. ut d.
l. si decesserit. Et est rõ quia sicut fideiussor nõ potest a
prin. accedere obligationi que nulla est: ita nec ex post
facto remanere. l. uerum. ff. de fideiuss. aut mutatio il-
la obligationem nõ extinguit sed minuit uel minus ef-
ficacem reddit: quia ciuilem tollit. naturalem uero di-
mittit: et tunc exceptio de reo nõ transit ad fideiussorẽ
ut erat olim uidere in reo minuto minima capitis di-
minutione qui remanet naturaliter obligatus. ut. l. ii.
§. hi qui. ff. de ca. di. et ita secũdum exemplũ ynũ exem
plificat glo. in d. l. ubicũqz. Aut principalẽ obligatiõez
non minuit sed de psona rei transfert in aliuz puta in
fiscum: ut est uidere in deportato cuius bona publicã
tur. nam reus liberatur et obligationes transeũt in fi
scum tam actiue. ut. ff. de pac. do. l. inter socerum. §. fi.
ꝗ passiue ut. ff. so. ma. l. si marito. et. ff. de fideiu. l. si de
bitori deportato. et. ī. ad. l. iul. de ui. l. tutoris. et tũc ex-
ceptio fideiussori nõ prodest. ut. l. i. ī. de fideiuss. et scõm
ynum exemplum exemplificat glo. in d. l. ubicũqz. in
prin. qõ exemplum licet non sit bonum quo ad. l. illaz
quia non est uerum ꝗ deportatus remaneat naturali
ter obligatus: qõ patz in d. l. si debitori. tamẽ uerz est in
se qõ dixi in deportato. idem dicas in bannito cuius
bona publicãtur. Quero quid si princeps dilatio
nem quinquenalem reo cõcesserit ad soluendum an p-
derit fideiussori suo. Ly. hic tangit sed latius exempli-
ficat in. l. quoticns. ē. de preci. imp. offe. et quia ego ibi
dem scripsi ideo ibi uide. Quero an fideiussor ex p
sona rei possit compensationem obicere et uidetur ꝗ
non quia qui compensat agit. ut. l. amplius. ff. rem ra.
ha. sed ad agendum fideiussor non habet mandatum
ergo ꝛc. In cõtrarium facit quia qui cõpensat dicitur
soluere. ut. l. si debitor. ff. qui po. in pi. ha. sz fideiussor
potest soluere de pecunia debitoris. ut. ff. man. l. si. pro
curator. §. si ignorãtes. ergo fortius cõpensare. z p hꝰ
est tex. in. l. uerũ. ff. de cõpen. z unde quod ibi no. glo. i.

Quero an exceptio prescriptionis cõperens reo ꝗ
sit fideiussori. Glo. tenet ꝗ sic. in. l. quicũqz. ff. de fide.
quasi sit exceptio rei coherens. z sic ad fideiussorẽ de-
bet transire ut. ff. de exc. l. exceptões. §. rei. z ꝗ rei co-
hereat. patz qz obligationẽ concernit. Item qz plenissi
mã parit securitatẽ. ut. l. sicut. z l. omnes. ī. de prescrip.
xxx. an. Item qz similis est solutioni. ut. ff. de admi. tu.
l. si pupillus. In contra. facit qz prescptio nõ tollit na
turale: n. ar. insti. de iure na. gen. uel ci. §. feo naturalia
quidem z. ff. de capi. di. l. cas. z qz tempus non est mo
dus tollende uel inducende obligatõis. ut. l. obligati-
onũ fere. §. placet. ff. de act. z ob. z sic si naturalẽ non
tollit: fideiussor exceptione uti nõ põt. ut. d. l. ubicunqz
in prin. Sed prima pars uera. nõ obstat ꝗ duret natu
ralis. qz illa est sine effectu: alias plenissimã securitatẽ
non pduceret. z ita no. bar. in. l. si. ff. rem ra. ha. preterea
lex ubicũqz in. i. gn. loqt in exceptõib⁹ psone coherẽti
bus que non pstunt fideiussoribus si debitor remanet
naturaliter obligatus nõ in coherentibus rei. qz tunc
non inspicit quin naturalis remanet. ut ibi uult glo.
Hoc fateur bal. nisi prescptio fuisset interrupta cõtra
fideiussorẽ tantũ. qõ ipse inquit fieri posse z aduersus
eum ppetuari actõe sicut ex ppria ut. l. mora. ff. de ỷ.
obli. z sicut ex eius mora tenet ad penam quã ipse so
lus promisit. ut no. glo. in. l. cum reus. ff. de fideiusso.
quod nota.

Generaliter

§ Primo statuit. secundo excipit. tertio rõnez
ãnectit. secũda ibi. nisi certe. tertia ibi nunc. n.

Contra ꝓfessionẽ in scriptis factam ex cau
sa antecedentis debiti nõ potest uenire. nisi p ꝓtrariã
scripturã. h. d. Uel sic. Causa antecedentis debiti i in-
strumento ꝓfessionis mutui redacta non põt probari
nõ uera: nisi p contrariũ instrumentũ. h. d. et scõm hꝰ
habes limitatã. l. aduersus. in fi. s. e. videlicz in modo
pbandi ibi stipulatorẽ. i. a stipulatore. No. ꝗ stat istru
mento donec ꝓtra. pbetur. ut. l. cum precibus. ē. de p
ba. Item no. ꝗ confessio i scriptis facta ex causa de
preterito est statim efficax z ualida. Item no. ꝗ cõfes-
sio nõ potest reprobari nisi p contrariã scripturã. Itẽ
no. ꝗ causa in confessione obligatoria est exprimẽda
ut in glo. Item nõ ꝗ ynusquisqz uerbo seu testimo
nio suo debet acquiescere. qõ facit ad. q. si testis i mor
tis articulo dicat se falsum testimoniũ dixisse aduer-
sus ticiũ. ut non sterur eius dicto secũdo. sed pmo. ut
in. c. sicut. extra de testi. Idem dicit bar. in notario qui
dicit se falsum instrumẽtũ fecisse. ut p eum no. in. l. si li
brarius. ff. de regu. iur. Transeo ad apparatũ z pri-
mo recitabo aliquas exceptões glo. Et pmo oppo. ꝗ
nõ ualeat cautio. ut. ff. de pba. l. cum de indebito. §. fi.
z de dona. l. nuda. So. ꝗ hec causa fuit expressa i cau
tione: ibi secus. ut in glo. sup ỷ. causam in fi. Op. ii.
ꝗ ita p testes sicut p ꝓtrariã scripturã pbari possit ut
l. in exercendis. ē. de fide instru. So. ꝗ hoc est speciale
ppter priorẽ cautionẽ i scriptis redactã. et hec uera ut
in glo. sup ỷ. scriptis in prin. Op. tertio ꝗ nullo mõ
posset cõtra. pbari. ut. l. fi. ī. ar. tu. et. l. antique ē. ad uel
le. So. ut in. c. glo. in. ỷ. itez hoc fallit. Op. quarto ꝗ
quis uenire possit cõtra id quod lucide est prestatꝰ. ut
ff. de iofficio. te. l. papi. §. sed nec ipuberis. glo. nõ soluit di
cunt quidã ꝗ circa diuersa z in diuersis psonis uaria
tio amittitur. ut in cõtra. nõ circa idem ut hic. Sed me
lius uidetur dicendũ ꝗ uariatio hic amittitur sicut ibi

ſed modus ꝓbandi rem ſe aliter habere a cõi modo hic alterat̃ ⁊ uariat̃.⁊ de iſto bzocardo dic ut p doc.in l.i.j.de fur. Venio ad qõnes.⁊ qz tex loq̃tur i ꝓfeſſione facta in ſcp̃tis:quero quid ſi ſine ſcriptis.Reſponsdit glo.i.q̃ licꝫ quidam dixerint q̃ hec.l.locum nõ habet.tñ Jo.dixit q̃ locum habet.ſed tunc ꝑ.poterit ꝓbari p teſtes.ar.l.nihil tam naturale.ff.de regu.iur.Ex alle.huius.l.nihil tam naturale colligo q̃ Jo.⁊ ac.intelligunt qñ confeſſio eſt facta ſine ſcriptura. Sed quid.ſi confeſſio eſt in ſcripturã redacta:ſed non actu q̃ ſit in ſcriptis ſumendo hoc uerbum i ſcriptis ſtricte.ut al̃.in.l.ꝓtractus.s̃.de fide inſtru. ꝫn.ſcõm Nic. de ma.q̃ hec lex locũ habet ſiue ſit ſcriptura facta ad ſubãdum obligationẽ ſine ad ſolam ꝓbationẽ:cum tota loq̃tur de viribus ꝓbatõis.ut patꝫ in littera ibi cauſe ꝓbationẽ.⁊ ibi.religionẽ indicantis ⁊c̃.⁊ b° etiam ſequit̃ bal.Qd̃ mihi non diſplicet,ꝓter facile bominũ decurſum ad reꝓbãdũ huiuſmodi ſcripturas p ꝓfeſſionẽ uerbalẽ oppoſitã aduerſarii.⁊ eius ꝓbare ꝓfeſſionis difficilem reꝓbationẽ:imo ut plurimũ impoſſibilẽ.⁊ ideo exoſa fuit lex talis ꝓbatio.ut patꝫ in.l.teſtium.s̃.de teſti.⁊ibi dixi. Item ut p̃ma pars in uerbo i ſcriptis intelligat̃ uniformiter cum uerbo ſcriptis in ſecunda parte poſito. Tñ cõmunis opi.ſe habet ut hic loquat̃ qñ ſcp̃tura interuenit ad ſubſtantiandũ:alias iſte non eſſet ꝓtract⁹ litteraꝫ.de quo hic tractat̃.⁊ iſti.de li.ob. Quero 2° de exemplo quomõ cautio iſta dr̃ ex antecedenti cauſa deſcendere. Glo.ii. et.iii ꝫñt puta ex ꝓtractu uel maleficio uel quaſi.Sed qz glo.nõ reddit me clarũ attende q̃ duplex poteſt eſſe modus huius cautõnis ſeu ꝓfeſſionis.vnus i quo nulla ſit facta mẽtio de mutuo puta ꝓfiteor me debere tibi centũ ex locatõne p te mihi faca talis rei.uel ex uenditõe talis rei p te mihi uendite.uel ex damno p te mihi illato in tali prato ⁊c̃.Et iſta ſtatim mihi preiudicat.nec poſſum ꝓbare ꝑ.niſi p ꝑiam ſcp̃turã ubi iſta in ſcripturam fuerit redacta. Alius modus eſt ut fiat mentio de mutuo.⁊ iſte põt euenire dupliciter. Uno° ut ꝓfeſſio fiat ex cauſa antecedẽtis mutui.Exemplum ego ꝓfiteor me debere tibi cẽtũ ex cauſa mutui que tu mihi numeraſti ⁊ dediſti ex p̃dicta cauſa iam eſt menſis uel annus ſen.x uel.xx.dies.Et in hoc exẽplo ſtat duplex dubiũ p̃mũ an ex nõ nu.pe.poſſit opponi ſecundũ ſuam naturã.ut ſic oppoſita infra biennũ debet ꝓbari p actorẽ.Et glo.illa p̃ma facie ſentit q̃ ſic. dum dicit ⁊ ſic alia q̃ mutui.⁊c̃.Sed glo.j.e.l.i cõtra ctibus in prin.⁊ gl.i.ỷ.item intelligo tenet clare q̃ exceptio nõ nu.pe.opponi nõ poſſit. Jſtam ſecundã ꝓtenuit Simon vincẽtius ut hic refert Ly.in.i.oppo. ſꝫ de illa glo.nõ fecerit mentionẽ. Dñs meus in.l.ſi ex cautõe in.vii.op.quã ibi facit idem tenet. Mihi videt dicendũ.aut exceptio nõ nu.pe.opponit̃:qz tempe cõfeſſionis nõ fuit numerata. ⁊ uerũ dicũt iſti.quia non poteſt opponi:qz cautioni nõ ꝓtradicit que idem fatetur ⁊ dicit.⁊ p hoc.s̃.e.l.aduerſus. Aut opponit̃ qz numeratus nõ fuit tempe antecedẽti de quo i cautõne ⁊ ꝓfeſſione ꝓtinet̃. ⁊ tunc opponi põt ſicut de qualibet alia cauſa ut.d.l.aduerſus.⁊ hic. Sed nũc inſurgit ſecundũ dubiũ an creditor teneat̃ ꝓbare tunc numerata fuiſſe:an reus illo tempe numeratã nõ fuiſſe. Et dub'um ortt̃ ex eo. qz ſi cauſa antecedẽs fuiſſꝫ alia q̃ mutui res eſt expedita q̃ reus habet ꝓbare.ut no. in.d.l.aduerſus.Sed ubi cauſa antecedens eſt mutui ſicut ⁊ preſens:tunc forte dici poſſet. aut a tempe illo in cauſa antecedenti poſito tranſiit biennũ:⁊ tũc ꝓbare tenet̃ reus.Aut non tranſiuit:⁊ tunc creditor.ſed qz de aliqua ꝓfeſſione facta tempe illo nõ queritur: ſꝫ ſimplr an cauſa illa ſit uera uel falſa.⁊ cautio de preſenti facta ꝓbat illam cauſam uerã donec ꝓbetur ꝑ. Jdeo ꝓcludo q̃ reus habet ꝓbare falſitatẽ illius cãe ut hic.⁊.d.l.aduerſus.Et eſt notandũ q̃ exquo cautõ eſt in ſcriptis redacta:debet p ꝑiam ſcripturã ꝓbare ut hic.Secundo modo põt euenire qd̃.s̃.dixi.puta qz cauſa antecedẽs ſit alia q̃ mutui puta locati ⁊ uẽditi. cauſa uero pñs ſit mutui.⁊ tunc locum habet.l.aduerſus ut reus ꝓbet cauſam antecedentẽ non uerã.qd̃ limitat̃ hic ut nõ ꝓbet niſi p ꝓtrariã ſcripturã quando ꝓfeſſio in ſcripturã eſt redacta. Ex p̃dictis habes q̃ interdũ cauſa antecedens eſt diuerſa a preſenti cauſa mutui.Interdũ cauſa antecedens eſt cadẽ cũ pñti. ⁊ tunc aut utraqꝫ eſt alia q̃ mutui.ut uenditi ⁊ locati aut utraqꝫ eſt mutui. ⁊ oibus iſtis tribus caſibus locũ habet.l.iſta ut ꝓfeſſio ſtatim p̃iudicet.⁊ ſi confeſſio ſit in ſcriptis redacta ad ꝓbandũ falſitatẽ cauſe p̃cedentis reqr̃itur ꝓbatio p ꝓtrariã ſcripturã. Juxta hoc quero 3° ⁊ ab extra.quid ſi ꝓfeſſio i ſcp̃turam redacta non ſit facta ex cauſa añcedẽtis debiti puta ego confiteor me tibi debere e.c.ex cauſa mutui.an ſi opponit̃ excep.nõ nu.pe.qd̃ fieri põt ſcõm opi.glo.poſt bienniũ ſꝫ reus debet ꝓbare nõ nu.ut dixi in.l.ſi ex cautione.⁊ in.l.aſſeuerario.s̃.e.an tunc ꝓbatio debet fieri p ſcp̃turam ꝓbantẽ ꝑiũ ita q̃ nõ p teſtes puto ſufficere p teſtes.ar.s̃.e.de fide inſtru.l.i exercẽdis.Nõ obſtat hec.l.qz loq̃tur qñ ex cauſa antecedẽti de qua apparet i ſcriptura.ſecus ſi nõ apparet hec ſcriptura.ut in exemplo ſupra pnſito.qz tunc in cauſa mutui ⁊ dotis preſumit̃ facta ſpe future numeratõis.⁊ hoc uolunt̃ eriã iſta glo. Quero quarto cũ glo.an i confeſſiõe requirat̃ expreſſio cauſe.⁊ dicit glo.q̃ ſic. Sed dic latius.aut ꝓfeſſio emanauit ad liberandũ aut ad obligãdum.p̃mo non requirit̃ expreſſio cauſe.ff.de pac.l.tale pactum.i p̃n.et in'auẽ.de teſti.§.⁊ licꝫ.colla.vii.tñ ſi cauſa ſit i ea expreſſa illa bene ꝓſiderabit̃.ut.l.creditori.⁊ ibi glo.s̃.de pac.⁊.l.ii.§.i.ff.de doli ex.Secũdo caſu dic.aut emittit̃ i iudicio:⁊ tunc cauſa nõ reqr̃itur.ff. de interdic.ac.l.uoluit.§.qd̃ ait prætor.⁊.l.i.in prin.⁊ in fi.⁊ i glo.Ee eſt rõ.qz uerba prætoris interrogantis an debeat.intelligunt̃ efficaciter ⁊ cuꝫ effectu ut.ff.qd̃ qſ. iur.l.i.i fi.⁊ ne quis eum qui in iu.uo.l.ſi p aliuꝫ.§.docere.cũ concor.ibi poſitis. Aut emittit̃ extra iudicium ⁊ tunc dic ſcõm Ly.aut emittit̃ ſup ꝑſonalibus obligatõibus ⁊ cauſa reqr̃itur.ut hic.⁊.l.cum de idebito.§ ſi.ff.de ꝓba.⁊.l.nuda.ff.de dona.Aut ſup realibus puta ſi confiteor talem rem tuã eſſe.⁊ tunc nõ requiritur adiectio cauſe.ſicut i ſi.dr̃ ff.de excep.re.iu.l.⁊ an eadẽ §.actõnes. Quero quito an ſtipulatõ ualeat ſine cauſa.Glo.hic dicẽ q̃ ſic.uerũtamẽ i iudicio cauſa debꝫ ꝓbari.que ſi non ꝓbetur reus abſolueat̃.ut.l.ii.§ circa ſi ff.de doli ex.Ex iſta glo.nota plura. p̃mo q̃ iſte libellus ꝓcedit pero a tc.x.que mihi ꝓmiſiſti p ſtipulationem.Verũ dico q̃ ſi reus petit ſibi cauſam ſpecificari eſt ei ſpecificanda p no.i.l.i.in p̃n.ff.de eden.Secũdo no.q̃ ſi reus nõ petit ſibi cauſam ſpecificari ſufficit ei poſtea i ꝓceſſu cauſe ꝓbari.concor.qd̃ no.ff. de condi.ob tur.cau.l.ſi ob turpem.Et ſic habes q̃ libellus generalis inſtificat̃ ex ſuis ſpẽbus poſtea ꝓbatis ⁊ ad illas intelligit̃ reſtrictus. Tertio collige bonũ argumentũ q̃ ſi in tenore inſtrumẽti ſtipulatõis deficit cauſa.q̃ cauſa illa põt ſuppleri p teſtium ꝓbationem ⁊ roborabit̃ inſtrumentũ p hanc extrinſecã ꝓbationẽ

Verũ dicit Bal. ꝙ quatenus instrumentũ recipit vim a testibus caten⁹ poterit p alios testes impugnari. ar. cius qd hic no. glo. Quarto no. z principalit ꝙ ista glo. vult ꝙ ubi in stipulatõe causa nõ est adiecta: stipulatio nõ valet. z ita no. in. l. doli. §. circa. ff. de do. excep. Sed alibi tenet glo. ꝙ valet quasi donatõis causa videat semp inesse: et quo ꝓmittens scit causaz nõ esse. ita no. in. l. iij. §. i. ff. de consti. pe. et in. l. qui cũ alio ꝓtrahit ultra mediũ glo. mag. ff. de re. iur. Et hanc ptẽ tenet Bar. in. d. §. circa. dicẽs causam esse in. l. hoc iure ff. de dona. naz cũ speciale sit ibi ut donatio facta rei publice sine causa nõ valeat: sequit ꝙ facta ꝓuato sine causa valet. Sed mihi videt ꝙ illa. l. modicum aut nihil faciat. qz ibi nõ valet in re publica ex causa donationis. In prefato igitur valet ex causa donationis. z hoc nullus negat. z cur diversum colligitur ex terru. l. i. §. fi. j. de ca. tol. Stat igit totũ dubiũ nostrum an factũ sine causa presumat ex causa donatõnis. Et breuiter doc. faciũt tria mẽbra. z in primis duob⁹ sũt ꝓcordes. in tertio discordes. Dicunt enim ꝙ si ꝓmissio facta est ex certa scientia ab eo qui sciebat se nõ teneri. z hoc ꝓstat ꝙ tunc valet ex causa ꝑsumpte donatõis z sic licz nõ teneret efficaciter facta reipublice. ut dicta l. hoc iure. valeret tñ facta ꝓuato. ar. l. cãpanus. ff. de opi. li. et. l. cuius p erꝛorẽ. ff de re. iur. z in gl. s. alle. Sin autẽ esset facta p erꝛorẽ z hoc ꝓstat. puta qz putauit promissor ex certa causa se teneri z nõ vera: tunc nõ valet ut in hac glo. cũ si. et. d. §. circa. Sinautẽ dubitat si ex certa scia vel per erꝛorẽ: z hic doc. variant. Nam Ja. de ra. z pe. dixerũt ꝙ presumit ex certa scia. qz nõ est credendũ nec verisimile stipulatorẽ in suo facto erꝛasse. Itẽ qz in stipulatõe est obligatio ciuilis z nãlis. z per ꝓsequẽs ex ea debet actio cõpetere. ut. l. lz. §. ea. ff. de ꝓcur. Itẽ qz stipulatio dr a stipite qd est firmũ: ideo ipa p seipsam debet esse sufficiẽs causa obligandi. l. i. ff. de v. ob. Et ultimo dixerũt esse casum in. l. si diuortio. i. c. ti. Et aliqui hoc roborãtes dicũt esse casum. ff. si quis cau. l. sed z si quis. §. fi. in fi. Sed Ja. de are. Ja. de bu. d. et patruus me⁹ Nico. de ma. z hic bal. z cõis opi. citramontanoꝝ dicũt ꝙ in dubio presumit p erꝛorem z ignorantiã ꝓmisisse. qz nemo presumit iactare suum ut. l. cũ de indebito. ff. de ꝓba. sed donare simplr. quia sine alia causa est iactare z pdere. ff. de dona. l. filiussa. z. ff. de pac. l. ꝗ iuris ciuilis regulas. §. si filius. ergo talis presumptio nõ est facienda. z ista est rõ cõis. Sed ultra ceteros dixit Ja. bu. esse casum si bene ꝓsideret in. d. l. sed z si quis. §. fi. ff. si quis cauti. qué dixi quosdã inducere in oppositũ. Et meo iudicio ipse dicit verũ. qz ille tex. vult ꝙ ubi actor replicet ꝙ ex confessiõe z sic ex certa scia reus maiorẽ quantitatẽ ꝓmiserit ꝙ debuerit qd ꝓ ercipiẽte reo ꝙ p erꝛorẽ z ignorantiam fecit presumit. Et attende qz tu forte diceres ꝙ sufficẽ actorẽ ibi ꝓbare ꝓuentionẽ. i. ꝓmissionẽ. qz hoc non est verũ. qz de ꝓmissione nõ erat qd. qz ambo fatebãt sed reus ercipiebat de ignorantia. actor replicabat de scientia quia per cõuentionem actum fuerit ut de maiori quãtitate ꝓmitteretur ꝙ deberet. et sic de scientia in conuẽtione habita ibi ꝓbat actor et ita est veritas Vnde ibi ẽ casus ꝙ erꝛor z ignorãtia in dubio in stipulatiõe sine causa ꝑsumitur. Et ex hoc infero ꝙ bal. qui dixit ꝙ ꝓmissio facta sine causa extra iudiciũ presumitur in dubio p erꝛorem facta. secus si sit facta in iudicio. quia tunc ꝑsumitur ex certa scientia facta male dixit in hoc ultimo. quia casus est cõtra eum in d. l. sed z si quis. §. fi. Nec ob. ꝙ ipse allegat videlz ꝙ sicut confessio facta in iudicio valet sine causa. ut no. glo. in l. i. in fi. ff. de interꝛo. act. ita debet valere stipulatio fcã in iudicio. quia mihi videt longe diversa rõ. quia confessio fit ad interrogat. iudicis et sup iure z essentia debiti. i. an cõtentus ipse debet: nec ne. z sic an debet cũ effectu et prãte excipiendi ab eo ar. l. creditor. et. l. creditores. ff. de ver. sig. z. l. si p alium. §. docere. ff. ne quis eũ qui in iu. no. ui exi. sed ꝓmissio non est sup iure debiti sed est de aliquo dando vel faciendo in futurũ. et sic ad interꝛogat. ptis que sibi põt apertius ꝓuidere. z ideo nõ puto eum in hac pte bene dixisse. Ad. l. si diuortio in cõtrariũ allegato ꝗnt. doc. ꝙ ibi ex certa scientia ꝓmisit et hec est cõis opi. seu rñsio. Aliqui aliter dicũt ꝙ qd nra z pdicta locum habent qñ causa non est expressa. Illa aũt qñ causa est expssa. quo casu distinguũt. aut ꝓmissio est facta ex cã antecedẽti. et tunc si vera tenetur. si falsa. z tunc aut ꝓmissor scuit falsaz et videtur donare. ut in glo. l. iii. §. i. ff. de cõsti. pe. et ita dicũt posse intelligi. d. l. diuortio. z marie qz ibi ratione singulis affectionis quã vir habuit ad vxoreꝝ ratione matrimonii bene transacti ꝓiecturata ꝑsumit donatio ar. ff. de le. ii. l. vnũ ex familia. §. fi. Aut putauit veraz et hoc cõstat z nõ tenet saltẽ in effectu. Aut dubitat z presumitur sic putasse. ut dixit verbo ar. ff. de sup. le. l. labeo. ad fi. z p b⁹. ff. de ꝓdi. inde. l. i. z p totũ z hoc qñ ꝓmissio facta est ex causa antecedẽti. Sinautẽ ex causa ꝑsenti in stipulatione cõtenta. tũc causa est cõsiderandã an sit apta potẽs legitima ut. l. hoc iure. i prin. ff. de dona. et. l. i. ff. de poli. cũ similibus. Ex his patet ꝙ licet stipulatio dicat a stipite qd est firmũ z in se habeat ciuilẽ z naturalẽ obligationẽ. et sic p se sit sufficiẽs causa obligãdi. ut dixerũt ultramõtani tamẽ illa oia vera sunt quãdo stipulatio de presenti vel quãdoin se cõtinet causaz stipulãdi. nam tũc stipulatio est legitima cã p se obligãdi z nõ alias. Et ꝑdicta no. qz plen⁹ ꝙ hic non repies tacta. Quero sexto z ab extra vidi. s. in proxima. q. ii. quãdo cõfessio requirat causaz. Nunc quero an reqrat ptis ꝑsentiã z in cõfessione iudiciali tex. est ꝙ sic in. l. certũ. §. si quis abnte. ff. de cõfes. z no. j. d cõfes. l. i. ad fi. In extraiudiciali. idez tenet glo. ff. de ꝓba. l. cũ de indebito. §. si. in. v. exposuit. Idem dicũt cano. extra de ꝓfes. c. ex pte. Pe. uero ut hic refert Ly. dix. ꝙ p tis presentia requirit quãtũ ad vim obligationis ex ea inducẽde nõ quo ad vim ꝓbationis ex ea faciẽde. Ratio diuersitatis est qz obligatio causat ex cõsensu priũ et robore iuris ciuilis. sed vbi ñ est presentia ꝓsensus vtriusqz nõ cõcurrit in obligatione inducẽda ergo ꝛc. sed ꝓbationes que fiunt ex attestationib⁹ fiũt in secreto. et sic in partis absentia. ut. l. nulluz. s. de testi. ergo ꝛc. Hec fatentur quidã si cõfessio sit formis nõ si i formis. i. sine causa. nam tunc nõ potest oriri ꝓbatio. qa esset incerta. Sed attende qz cõis practica se habet ad oppositũ. ut nec probationẽ inducat facta in absentia ꝓtũcũqz habeat causam annexã quod ego teneo primo. quia tex. loquit indistincte in. d. §. si quis absente. et sic tam de obligatione ꝙ de ꝓbatione ibi loquitur secũdo qz ꝓbationes nõ fiũt pte irrequisita nec ignorante. ideo ad eius requisitionẽ testes citant z iuramẽto ab eis prestando utraqz pars debet adesse. vel legitime monita fuisse. l. si quãdo. et auc. si quis. s. de testi. z qui adest iuramẽto dicitur adesse testificatioi ut vult ibi littera. ergo, et per cõsequẽs cõfessioni ꝓbationis iductiue debet presens esse. tertio ꝓ hoc est auctoritas glo. ut ꝓbationẽ non faciat. ff. de adul. l. capite q̃nto. In hac. q. bar. d. §. si quis absente. quẽ sequit hic Bal.

dicit ꝙ in actibus qui dependent seu essentiã recipiũt a uolũtate duoꝝ ꝓfessio facta parte absente nõ ꝓbat. In his uero que dependent simplr a uoluntate ꝓfitentis tantũ.ut est aditio here.ratiha.z si. confessio facta parte absente ꝓbat.ut.ff.de nego.ge.l.pomp. scribit. z.l.nezenius.Ego cõiungo ꝑdicta z ultra ea latius distinguo:z sic aut ꝓfessio est de actu dependente a ꝓfitẽtis tantũ uoluntate:z tunc ꝓbat etiã facta absente eo cui ꝓficit Et est rõ.qz ille z ille actus tunc p ꝓfitentem induci posset accedãt etiã.ll.s.alle. Aut est de actu dependente etiã a uoluntate seu facto pris aduerse:z tũc aut est informis qz sine causa.z tunc facta pte absente non ꝓbat.qz ꝓbatio esset incerta:nisi forte sit facta in iudicio.p ea que dixi in ãrta.q. Aut est formis z cũ causa:z tunc aut est facta in iudicio aut extra iudiciũ. Si in iudicio:olim nõ ualebat parte absente.ut.d.§.si quis absente.z.j.si p vi.uel ar.mo.l.fi.bodie qz hõmo diciũ ꝗbitur ualeret parte legitime citata.ut.s.de iurd. l.ꝓperandũ.§.i.z.ii.ubi ualet sentẽtia:ergo z cõfessio. ar.ff.de confes.l.iii.§.licz si fundum. et hoc tenet gl.in d.§.si ãs absente.puto etiã ꝙ oliz tenẽt si ꝓfessio fiez p modũ iurisditõis uoluntarie.z iuder ageret eã recipere z absenti ãrere.ar.ff.de magis.ꝓuc.l.i.§. exigere. et rempu.fal.fo.l.ii.cũ si. Si uero facta est extra iudicium:z tunc facta pte absente non ualet.z sic non ꝓbat ut in glo.d.l.cũ de indebito.§.fi. Facta autẽ parte presente ualet z ꝓbat.et ita transit cõis doctorum scriptura. Sed.d.z patruus meus dicebat ꝙ ista uerba sic simpliciter a doc.plata debent intelligi cũ sano intellectũ videlz ut ꝓfessio facta cũ causa presente aduersa ualeat z ꝓbet qñ est facta ad eius instantiã z requisitionem.uel eo acceptãte in presentia ꝓfitentis z eo audiente z nõ reluctante:alias dicebat confessionẽ nõ ualere neqz ꝓbare.z est rõ. qz p confessionẽ quasi ꝓtrahitur.ff.de inf.ac.l.de etate.§.q̃ interrogat.sed i quasi ꝗctu consensus exigit.ut.ff.de acti.z ob.l.obligationũ substãtia.§ i.z.ii ergo ec. Item qz consensus est simul assensus.ut eo.tl.l.ex consensu. Item qz ꝓfessiones multorũ fiunt p iocũ uel ob aliam causam extrinsecã.forte ut cõfitens ostendat se egenũ etiã eo cui dicit se teneri presente.qui si diceret.sitis testes ꝙ ego hanc confessionẽ accepto:ille qui sic confitetur statim ꝑdiceret z reuocaret tanq̃ ob aliam causam factã ut p errorẽ z non ad instantiã pris.z ita puto uerũ.z ꝓbat etiã ex significato uerbi.nam ꝓfessio deriuat a fateor ris.et simultatẽ requirit ex illa dictõe con.quc simultatẽ notat.ut.d.l.ex ꝓsensu.z.ff.de pac.l.i.§.i. ideo due fassiones in idem z eodẽ tempe debent cõcurrere. z tunc est cõfessio.qz qd tu dicis seu fateris z ego fateor:sic simul tecũ ꝓfiteor.Et ꝙ etiã non ꝓbet patz qz ꝓbationes fiunt ad partis instantiaz.ut.s.dixi.et ita pluries scdm ꝑdicta consulut. Sed iuxta ꝑdicta forma ynã.q. Ticius rogatus in secreto de restituendo hereditatẽ uel eius partẽ nõ capaci.confessus est postea illi incapaci.z ad eius instantiã hoc tacitũ fideicõmissum.uel si non ei confessus est in presentia testium mandauit heredibus suis fideicõmis.restituẽ illi incapaci z moxuus est fiscus.postea petit hoc fideicõmissum z ad ꝓbandum de iure suo inducit illam confessionẽ quã plene ꝓbat.Ex aduerso dr ꝙ illa ꝓfessio non ualet:qz nõ facta ad instantiam ꝓcuratoris fisci Querit quid iuris.glo.est no.que sentit ꝙ confessio ꝑ iudicet.ff.de iur.fis.l.non intelligit.§. tacita autẽ. Sed illam intelligere posses qñ confitet fisco uel in presentia ꝓcuratoris fisci.Tamẽ puto ꝙ etiã facta eo absente ꝑiudicet.qz cyrographũ factum roganti ꝓeiudicat z fidem facit.ut ibi in littera. z tñ ꝓcurator fisci non fuit ibi presens. Videt tñ sic dicendũ. aut cõfessio est facta ad instantiã rogantis uel eius cui debet restitui. z tunc ꝑiudicat:licz fisci ꝓcurator non interuenerit.ut d.§.tacite.aut ad neutrius eoꝝ instantiã.z tunc aut in ultima uoluntate in qua disposuit restitui z in qua perseuerauit usqz ad mortẽ:z tunc etiã ꝓeiudicat z marime si in instro publico.ut.j.depo.l.desiderũ.ubi ꝓide Aut inter viuos sic fuit confessus:z tunc ex quo nullꝰ de his quoꝝ interest ꝓs fuit sibi non ꝓeiudicat.Est autẽ fiscus yna de ꝓsonis quaꝝ interest.ut patz ex ꝑdictis.et adde que post hec scripsi.j.ad.l.fal.l.etiam.

Quero septuno z ab extra.an ꝓfessio valida iducas obligationẽ.Et Bar.Pe.Ly.dicunt ꝙ si confessio fit i iudicio obligationẽ inducit.ut.ff.de inter.ac.l. de etate.§.qui interrogatus.z est rõ qz disponem habet secũ annexã. Si extra iudiciũ et idem si emanauit ad liberandũ.qz obligat confitentẽ ad non petendum.l.cum postea.s.de pac.z.l.tale pactũ.s.de pac.Si autem ad obligandũ.aut habet expressam disponem.ut ꝓfiteor me tibi debere.c.ex causa mutui:que ꝓmitto tibi reddere.z tunc obligationẽ inducit.z non tam confessio q̃ ipsa ꝓmissio.Aut disponem expressam non habet: sed simpliciter sunt enũciatiua.z tunc obligationẽ nõ inducunt.qz uerba enũciatiua nõ disponũt.l.et bis.j de testa.mi.z ꝑ casu inducunt.l.publia.§.fi.ff.depo.

Or attende.distinctio istoꝝ residet in duobus mẽbris.videlz qz aut confessio habet disponem secũ annexã z obligat.aut nõ:et non obligat.z ista distinctio nõ displicet. Sed dubiũ est qñ dicat banc dispositionẽ habere z qñ dispositio est expressata: tunc res est clara qñ non est expressata in liberatoria dicũt dispositionẽ inesse nõ inobligatoria.Sed.d.mꝰ dicebat ꝙ in hac obligatoria seu que ad obligationẽ videt tendere.Debet subdistingui.qz emanauit sup facto tantũ ut ꝓfiteor me habuisse et recepisse a te.c.mutuo.z tũc isti uerũ dicũt ꝙ non obligat.qz nulla dispo dr inesse uel secum bre. qz ista stant simul ꝙ ego receperim: et tñ nõ teneat tibi uel qz solui uel ꝙ me liberasti pacto uel acceptilatõe:ideo nõ video ꝓmittere de reddẽdo z ita loquit.l.publia.§.fi.Aut emanauit sup iure tãtũ. ut confiteor me debere tibi.c. ex causa mutui uel sup iure z super facto.ut confiteor me debere tibi.c.que tu mihi mutuasti.uel que fateor me recepisse a te ex causa mutui.z tunc dicit ipse ꝙ hec confessio obligat. q̃a dispo dr ei inesse seu disponem secum annexã habere ideo ex tali cautõe potest agi.tex.est cũ gl.i.l.si ex cauti.s.e.ubi glo.i.de directo ponit hoc exemplum. Sitr est tex.insti.de li.ob.circa prin:ubi formaliter lra dicit si scribit se debere ex cã mutui.z gl.ibi dicit ꝙ illa ꝟba habent disponez annexã de futuro:z ideo ego reddã tibi.Et est rõ qz aliter non potest intelligi quis debere:nisi exigi possit.ar.ff.ne quis eum qui in iu. uo.l. si p alium.§.docere.z.ff.de ꝟbo.signi.l.creditores.z.l. creditoꝝ.z melius in.l.debitoꝝ.i.e.ti. Et ꝑ bis etiã accedat quasi ꝑ casu.l.ticius.z.l.quidã.ff.de consti.pe.z istã puto ueritatẽ. Quero viii.cũ glo.super ꝟ.script. an obligatio ex cautõe in scripturã redacta p ꝗriã scripturã ei simulem tollat.Et ꝛn.glo.ꝙ sic.ar.l.pnt q̃sqz ff.de solu.z.l.nihil tam naturale.de regu.iur. Quero nono an post biennũ admittatur.dic ut in glo. Et attende. qz si confessio fiat ex cã antecedẽti alia q̃ mutui:tunc audit.sed si sit ex cã mutui rãtum:tunc fuerũt opi.ut dixi in.l.si ex caut.s.eo. Quero decimo cum

glo.quid si creditor confitet sibi solutum ex alia causa q̃ mutui.dic ut in glo.sz larius dicã i.l.se.§.sup bis

Quero.xi.cum glo.se.quid si ista confessio fuit simulata an simulatio ista poterit pbari p testes.z gl. sentit q̃ non ex quo erat facta in scriptis.Sed in p̃.videtur gl.circa prin.ff.de offi.p̃.l.illicitas.§.ueritas.z alia glo.in.l.iurisgẽ.§.quod fere.ff.de pac.Breuiẽ ut tollas oia que uidẽtur obstare.Dic'aut quis uult pbare falsitatẽ scripture uel ꝓtentoꝝ in ea z potest p testes.l.cũ precibus.§.de pba.z.l.optimã.j.de cõtra.z cõmit.sti. Aut uult pbare solẽnitatẽ cõtractus defuisse z idẽ ita loquitur glo.in.§. q̃ fere.Aut uult pbare simulat.i. q̃ licet sit scriptũ sic de uolũtate ꝓium tamẽ aliud uere partes agebant.z tunc aut cõtractus non est celebrat⁹ in scriptis.z tunc potest pbari p testes. ut in glo.dicti §.ueritas.aut cõtractus est i scriptis celebratus z nõ possit nisi p p̃riaz scripturã.ut in ista glo.Sed tunc insurgit dubiũ quãdo dicatur in scriptis celebratus circa quod dic ut dixi.§.in.i.q. Quero.xii.quid si cõfessio fiat in ultima uolũtate an p̃iudicet.et glo.se.§.uerum attende q̃ in casibus allegaris in glo.uerba dispositiua cõfessioni sunt adiecta.vnde de uiribus ꝓfessionis in eis nõ tractatur ꝓterq̃ in casu.l. euz quis.§. codicillis z dicit glo.q̃ ibi ideo qz iurauit.Circa qõ attende q̃ ibi nõ iurauit in ꝓfessione nec postea:sed cõfitetur se pri⁹ iurasse quod est fortius q̃ si de p̃senti iurat.ut in anẽ.de iur.iur.amo.p̃.§.i.col.v.et ideo qz illa glo.nõ clarificat istam materiã ãnecto aliq̃s.q. Quero igitur.xiii.testator cõfitetur i suo testamẽto se debere.c.ex causa mutui uel depositi gayo quec ei legat ille testator recõualuit z mutat testamẽtum z in hoc nouo de hoc debito nihil dicit.ulr gayus ex ꝓfessione facta in priori testamẽto agere uel ex depositio siue mutuo z cõfessionẽ illã ad pbãdũ inducere.queriẽ an possit.Et uidetur q̃ nõ.quia ultima uolũtas est reuocabilis et ambulatoria usqz ad mortẽ.l.i.§.de sacrosanc.eccl.et reuocata nihil operat.l.sanctimus.j.ꝏ testa.secũdo qz ll.dicũt q̃ tale legatũ peritur iure legati si debitũ non est.et si debitũ est legatũ nõ ualet qz ꝓmodũ nõ affert Ex quo sequit q̃ talis cõfessio nõ pbat debituz qz si pbaret iure legati nõ posset peti.l.si creditori.z.l.se.ꝏ le.i.z.l.mcui⁹.§.debitor.et tamẽ ut legatũ petit.l.i.z.ii. j.de fal.ca.adi.le.Et istã prem tenet ibi ia.bu.tertio uidetur casus.ff.de le.ii.l.lucius.§. quisquis.lo.ii. et de li le.l.aurelius.§.fi.Sed pe.ut hic dicit Ly.tenet q̃ tenet et reuocari non possit nisi cõfessio pbaretur p errorẽ emissa z hoc quãdo fuit emissa ꝓte p̃sente. Et est ratio quia in ultima uolũtate quasi cõtrahitur sicut inter uiuos ut no.glo.in.l.heredes palaz.§.fi.ff.de testa. Sed cõtractus uel qnasi non reuocãt.l. sicut.§. de ac.z ob. ergo zc.Idem tenet bar.in.d.§.quisquis.etiam si non pars:sed eius nũcius sit pæsens. Sed q̃ isti dicũt pte præsente intelligo.i.ad eius instantiã uel eo acceptãte z recipiẽte p ea que dixi.§.in.vi.q.et qz tunc cõfessio emanat ꝓpter se z nõ ꝓpter causaz legati uel eius demõstrat. Cõcludo ergo q̃ aut cõfessio illa emanat pte p̃sente z recipiẽte uel eius nũcio.Et idem dico de tabulario acceptãte z recipiẽte uice z nomine creditoris z tunc reuocari nõ possit.nisi ut alia cõfessio inter uiuos aut pte absente uel præsente sed nõ recipiẽte zc. et tũc reuocari possit qz habet uim simplicis legati.cũ substãcialia cõtractus uel quasi deficiãt nisi emanasset in foro penitẽtiali.qz tũc forte ꝓpelleretur implere ar.extra de suc. ab inte c.fi.z de sepul.c.prochiano z de ns.c.q̃ q̃.li.vi.et ar.eius qõ no.i.q.vii.c.quot.cordis oculus.

z hoc in cõfessione que tendit ad obligandũ.Si uero ad liberandũ:idem dico quantũ ad reuocationẽ ut distinguat.Aut ad ꝓtis instantiã aut nõ:sed quo ad probationẽ. Dicũt quidã q̃ etiã facta in partis absentia pbat p no.in.l.nõ solum.§.si liberatõnis uerba.ff.de li.le.Sed mihi videt p̃.p.l.i.j.de fal.cau.fateor bene q̃ nõ reuocata disponit:licz in ꝓtis absentia sit facta z liberationẽ inducit.z ita loquit glo.in.d.§.si liberatõis

Quero.xiiij.testator cõfessus est in testõ debere ticio centũ.nec ultra dixit.queriẽ an ex talibus ꝓbis possit agi.Breuiter Pe.quẽ sequit Ly.hic i.viii.q.d.q̃ sic. qz tacitã dispõnem in se habent.l.ideo dari uolo.z sic tilegati peti possunt.allegat.l.vnũ ex familia.§.fi.de legaii.z.l.pamphilus.in prin.de le.iii. Sed certe ibi sũt aliqua uerba futurũ ꝓcernẽtia z sic fideicõmissum in posterũ licz nõ sint formata.ꝓterea in casu nostro cã nõ est adiecta:z sic cũ non p̃iudicaret facta inter uiuos ff.de pba.l.cũ de indebito.§.fi.z de donati.inter uiu: nisi esset facta in iudicio.ut.§.dixi.ita nec in ultima uoluntate.z maxime facta parte nõ præsente ne indicãt plura specialia.Contra no.j.de do.pmis.l.i. Dicendũ est igit.aut habet dispositionẽ expressam:z tunc licz causa debiti deficiat.tamẽ iur legati petũtur de le.ii l.lucius §.quisquis in primo exemplo ibi in lra posito. Aut dispositionẽ expressam nõ habent.et tunc aut causa nõ est adiecta in cõfessione.et tunc qz debitã formam nõ habet z p cõsequens nec debituz esse pbat dispositio non subintelligitur qz sup actu nullo.l.nõ disponit efficatiã prebẽdo.l.non dubiũ.§.de legi. Aut habz cãm adiectã.z tunc si confessio est facta super iure ut in exemplo supra posito qñ cõfitetor me debere zc.tũc uerꝝ dicit pe.Et est rõ qz hoc ẽ in ꝓfõne inter uiuos facta.ut dixi.§.in.vii.q.ergo fortius uel pariter in ultima uolũtate.Sed ubi confessio fit sup mero facto ut sciant heredes mei q̃ a titio recepi.c.mutuo tunc in cõtractib⁹ non dicitur hẽ dispõem annexam etiaz tacite ut dixi in.vii.q.Sed in ultima uoluntate põt dubitari et uidetur prima facie idem quasi rõ nõ sit diuersa. et p hoc fa.l.cum quis.§.codicillis.ff.de le.ii.ubi confessio simplex sup facto ibi nihil pbaret.nisi esset iuramẽtum.si igitur iuramẽto non interueniẽte illa confessio sup facto emanata nihil pbat multominus dispõem induit.Et hoc quãdo confessio tendit ad obligãduz sed si ad liberãdum.tunc confessio parit exceptionẽ ideo de facili dispõem liberationis inducit.d.l.i.j.de fal.ca. et de hoc ibi plenius dicam. Quero.xv:an confessio in ultima uoluntate requirat p̃ritiam pris Dic q̃ nõ quãtum ad uim legati:l.cũ pater.§.surdo.de le.ii.et.j.quã. di.le.ce.l.fi. Quero.xvi.quid si cõfessio in ultima facta sit suspecta.Dic ei non standuz qz suspitio.l.remouet effectum confessis.ff.de pba.l.qui testamentum.et de le.iii.cum quis.§.titia.etiam si iuramẽtuz interuenit ut no.bar.in d.l.aurelius.§.fi.et dixi.j.de se.nup.l.hac edictali.in prin.in.vii.q.in fi.z p ꝓñs idem si ad instãtiam pris sit facta qõ no. Quero.xvii.in casu nfc.l. quis pmisit mihi dare.x.q̃ hũit a me in depositũ uel pmisit dare ex cã depositi p⁹ea ago ꝏpo.p̃ eũ et ad pbationẽ eius deduco stipulatiõem an debeo obtinere.et uidetur q̃ non.quia ex stipulatione nõ egi. Cõtra tenet nicb.de macb.z bal.quia in illa stipulatione facta cum causa includitur confessio illius cause ex qua confessione resultat pbatio ut hic.ibi iam ei non sit licentia zc.pro hoc etiaz facit qõ no.glo.in.l.ii.j.de do. pmis.qõ no.ad ea que dixi in.l.si ex cautione in pe.q.

Quero cum glo.se.in ṽ.et scõm quosdam.primo an

n cyrographo ante bienniũ sit nata naturalis obliga
tio uel ciuilis. Et glo. ꝗ ꝙ sic ciuilis sed nõ naturalis.
z idem no. insti. e. z. ff. de ꝓdi. inde. l. i. Sed Ja. de ar. di
xit nullã nasc. ꝑmo p. l. qui pecuniã. ff. si cer. pe. ubi dr
ꝙ est in prãte rei ne accipiẽdo se astringat. Secundo
qz inest tacita ꝓditio si numeraret. ut. j. e. l. fi. q̃ ita sus
pendit sicut expressa. ut no. in. l. itẽ qz. ff. de pac. Tertio
qz futurũ ꝓtingens interim non preiudicat. ff. de in li.
iur. l. i. Pe. uero dicit totũ ecõtra videlicz ꝙ utraqz sit
nata ꝑmo. quia exceptio competit q̃ est actõnis exclu
sio. ut. ff. de exce. l. i. z insti. e. in prin Secũdo qz ꝓdicit
cautio. ut. j. e. l. si quasi. z. s. de condi. ob cau. l. si cũ eri
guã. Tertio qz defectus implementi nõ impedit utrã
qz obligationẽ nasci. ff. de ac. emp. l. qui pendente. e. l.
iur. §. offerri. Quarto qz ꝗ̃ctus lrãz habet oia sua es
sentialia. ut insti. e. p totũ. ergo debet etiã nasci natu
ralis. z non debet ipsa deficere rõne extriuseci antece
dentis. puta non facte numerationis. ar. s. de do. et ꝙ
me. can. p totũ. Sed Ja. bu. guil. de cu. d. meus z bar. z
cõiter nostri maiores tenuerũt glo. ex eo: qz nãlis ꝓce
dit ex consensu puro. l. i. ff. de pac. uel ex eqtate iurge.
intuẽtis merã ueritatẽ z essentiam rei. l. pe. in prin ff. d
iur. z in. sed ista hic deficiũt: ergo naturalis nõ est ob
ligatio: sed ciuilis sic. qz ius ciuile qd̃ hunc contractũ
inuenit ipsam p subsidio z remedio extraordinario
induxit. ut. j. de rei uxo. ac. l. i. in prin. Nõ obstat ꝙ de
tur exceptio. qz hec est anomala z magis ꝓtra inuenti
onẽ actoris q̃ ꝓtra acti. que nondũ competit scẽm. d.
meũ. Simile. s. de rem re. in intre. l. supuacuã. ubi qua
driennio prescribit natiuitati rescissorie. Nõ obstat ꝙ
condicit cautio. qz etiã obligationis dissolute ꝓdicit
instrumentũ inefficax. ut. s. de ꝓdi. ex. l. l. ii. Non ob. et
iam qd̃ dr de effectu implemẽti zẽ. ut. d. §. offerri. qz ibi
ꝓtractus est pfectus z purus z sine ꝓditione nume
rationis future. Nõ obstat etiã ꝙ debitã formã habe
at. qz ꝗn. d. meus ꝙ hoc non est uerũ: cũ ꝓditio interi
deficiat. vel dic ꝙ formam iuris ciuilis habet: tõ ob
ligationẽ ciuilem ꝓducit: licz inefficacẽ. Non ob. qd̃ dr
de futuro ꝓtingenti ꝙ non ꝑiudicat. qz verũ efficacit.
z hoc vult tex. in. d. l. qui pecuniã. quam Ja. induxit

Ultimo quero an elapso biennio nascat naturalis.
Et videt ꝙ sic. qz tacite videt ꝓsentire qui patitur la
bi biennii. ut. s. de postu. sub specie. z. j. quõ z qñ in.
ab co. z. j. de app. l. bi ad ciuilia. z ita tenuit Pe. Sz gl.
nostra hic z insti. e. tenet ꝓtra. Et ꝙ sola ciuilis locuz
habeat que ꝛñ incipit brẽ maiorẽ efficaciã q̃ prius. et
ita tenẽt cõiter nostri maiores. Et est rõ. qz tempus nõ
est modus obligationis. z maxime naturalis inducẽ
de. ff. de acti. z ob. l. obligationum fere. §. placet. z. s. de
pac. l. si certis annis. nec uerificandi falsum nec falsi
ficandi uex. ut. j. ad. l. cor. de fal. l. sicut falsi. Non ob
stant. ll. alle. qz dicẽ. d. meus z guil. ꝙ talis ꝓsensus ex
tempis lapsu nõ est uerus uel presumptus ex piecu
ris uel uoluntate partiũ: sed fictus uel intellect ex po
testate iuris ciuilis. ar. l. alienatõis uerbo. ff. de v. sig. z
qz hec fictio est iuris ciuilis tantũ. z ꝑter uel ꝓtra ius
naturale vel gentiũ solum ciuilẽ ꝓducit effectũ robur ꝛñ
naturalis habeuẽ. ut dicit hec glo. Simile in ciuili so
la que nascit ex snia. ff. de condi. inde. l. iur. Sed tũc
quero que actio competat ex illa cautõne. Rñdeo ꝙ si
stipulatio intercessit res est clara. ut. s. e. l. cum ultra. sz
ubi non intercessit dubitat. Et quidã dixerũt ꝙ actio
in factum cõpetit. ar. l. quot. ff. de prescrip. v. Alii ꝙ cõ
ditio ex. l. qz ex simplici pacto uel ꝓmissione non põt
quis efficaciter obligari: sed ex ꝓuisione imperatorũ in
casu isto ꝓmittitur agi. ideo conditio ex. l. cõpetit. ar. ff
de ꝓdi. ex. l. l. i. z istam partẽ videt tenere Ly. in. l. se. in
prin. Sed ꝑna magis deseruit littere. s. e. l. si ex cauti.
si daret conditio ex. l. tunc non ageretur ex cautione:
sed ꝓpter caut. ꝓdi. ex. l. ut alias dr de pacto nudo do
natõis. ut. l. si quis argentũ. §. fi. de dona. Saly.

In contractibus

i banc. l. ꝓpter eius longitudinẽ lego p par
tes. et hoc prin. dicit in summa. Exceptõ nõ
nu: pecu. que olim poterat opponi usqz ad
quinquenniũ est hodie biennio ꝓtinuo coartata. rest
tutio ꝛñ aduersus lapsum tempis põt peti ut oliz rõ
ne absentie uel etatis. b. d. usqz ad. §. sed quoniã. No.
ꝙ successori non augmentat tempus: nec de nouo da
tur. Itẽ no. ꝙ hoc biennii est continuũ. z sic videtur
computari de momẽto ad momentũ: alias esset inter
pellatũ. sicut in auẽ. hodie. j. de ap. Item no. illa v
ba nullo modo. p que videt ꝓbari ꝙ ois potentia et
facultas opponendi tollat: z p consequẽs ad ꝓbãdũ
non numeratũ reus post biennii nõ audiat. z p hoc
j. e. l. §. illo. et. s. e. l. si intra. in v. oino. Sed de hoc dic ut
diri in. l. si ex caut. z. l. assecuratio. s. e. Item no. ꝙ mi
nor ꝑscriptio surrogata loco maioris illius naturam
assumit: ideo que habebant illam impedire uel rescin
dere habent z istam. qd̃ bene no. ad statuta ꝑscriptio
nes legales minuenda. Op. ꝙ tex. male dicat ibi. uel
alias res: cũ except. non nu. pe. habeat locum in rebus
mutuabilibus tantũ. ut. s. l. pr. Sol. ut in glo. i. ut ter.
iste restringat ad res mutuabiles tantũ que consistũt
pondere nu. uel men. l. ii. §. i. ff. si cer. pe. qd̃ intellige ad
vim ꝓbationis incumbẽtis actori. In aliis autem re
bus habet locũ except. rei nõ habite: sed excipiens de
bet ꝓbare hanc negat. qz confessio statim preiudicat.

Op. ii. ꝙ etiã nec in illis locũ habeat. s. e. l. aduersus
Sol. ut glo. Vel latius. qz aut constat ꝙ spe future nu
merationis. z tunc hec exceptio locũ habet. Aut con
stat ꝙ ex causa antecedẽtis debiti etiã mutui. z tũc ces
sat exceptio. z solum querit an ꝑcedẽs causa fuerit ue
ra uel non. ut in ꝓtra. z. s. l. pr. Aut dubitat: z tũc spe
ciale est in mutuo: ut causa future numerationis intel
ligat cautio emanasse. z idem in dote cauta ut hic. z. j.
de do. ca. nõ nu. Non ob. l. sub specie. z. l. si nõ singuli.
in glo. alle. ut i qualibet no. Op. iii. ꝙ si in instrumẽ
to erat scriptũ ꝙ erat datũ uel numeratũ: ita est credẽ
dum. ut in auẽ. de fi. instru. §. si uero. et sic frustra op
ponit de pe. nõ nu. Sol. ut glo. hoc erat priuatũ instru
mentũ qd̃ non ꝓbat. l. instrã. s. de ꝓba. Sed illud uex
ad ꝓficuum scribentis nõ in preiudiciũ. l. cum de in
debito. ff. de ꝓba. Sol. gl. ꝙ hoc spãle in cyrographo
de confessione ex causa mutui facto. z hoc si instrumẽ
tum est priuatũ. Si autẽ publicũ: tunc instrm attestat
confessioni nõ dationi uel numeratõni. ut plenius di
ri in. l. si ex cautõe. s. e. Opp. quarto ꝙ exceptio non
sit necessaria: qz ex sola confessione cyrographaria nõ
potest cõueniri. qz cõfessio fit de eo qd̃ est de ꝑterito ut
presenti: z sic non obligat in futurũ: nisi uerba habeat
annexa futurũ concernẽtia. ar. l. v. §. stipulatio. de ver.
ob. So. ut sequit in glo. qz Jo. fatet ꝙ cautio debet es
se de reddẽdo in futuz. Alii ꝙ nõ expedit. Tu ꝓcorda
opi. ut cautio de reddendo non sit necessaria qñ con
fessio emanat ꝓuerbũ debere. z sic super iure debiti. qz
tunc tacite intelligit non qñ emanat sup facto tantum
qz tunc opi. Jo. est uera. ut diri in. l. ꝑce. z in. l. si ex cau
ti. in prin. Quero in quantũ fiat condẽnatio. sz glo.
aut abnegauit ꝓpriã scripturã uel non. z dic ut in ca.

Quero an post biennũ audiat uolens ꝓbare sibi non numeratã. Dic ꝙ opi. fuerũt ut in glo. sed opi. gl. fuit ꝙ sic ut dixi in. l. si ex cautione. Queritur hic glo. supposita illa opi. ꝑ uera ꝙ post biennũ non audiatur reus an si creditor cõfucat se nõ numerasse. an reꝰ debeat absolui. Dicit glo ꝙ sic. qz nõ ex rei oppositi. sed ex cõfessione aduersarii liquet iudici ò causa quod no. Et ꝑ hoc facit qz ubi exceptio nõ cõpetit. iudicis officiũ implorari potest. l. planc. ff. de pet. here. et maxime quãdo noua causa z equitas suppeditat. ut hic. et hoc colligo ex ista glo. Item collige ꝙ cõtra ꝑsumptionẽ iuris z de iure admittit ꝓbatio ꝑ cõfessionẽ z aduersarii cõtor glo. in auẽ. de equali. do. §. i. z de illa glo. Ly. cantat in auẽ. sed iam necesse. ĩ. ò dona. an. nu. sed hic habes similem. Sed hic quero qz glo. ista loquit de cõfessione quã ò præsenti creditor facit in iudicio quid si non cõfitet de præsenti imo negat: sed uult reus ꝓbare nõ numeratã ꝑ ꝓfessionẽ extra iudiciũ factã prius. Videt ꝙ si cõfessio est in cõtrariã scripturã redacta ꝙ ꝑ eam ꝓbari possit. ẽ. l. prima. qz a priore ꝓtractu uidet recedere ut ibi no. Simiter cõfessio est ꝑbata ꝑ testes tunc aut cõfessio emanauit post biennũ z adhuc idem. Si ante biennũ tunc dubito qz cõfessio nõ ẽ: nisi de iam ꝑsumpto. Est enim ꝑsumptio. l. usqz ad biennũ ꝙ non sit numerata. ideo hec cõfessio nihil auget et post illam cõfessionẽ potuit numerari. Unde si biennũ post cõfessionẽ impletur ꝓtetur ꝙ illa ꝓfessio nihil ꝓficiat debitori nisi forte dicam ꝙ ꝑ talẽ confessionẽ ad instãtiã ꝑtis dicat querela facta de pecunia non numerata. et sic ꝑpetuo possit opponi z ꝑ illã cõfessionẽ ꝓbari nec ꝑsumatur postea aliquo tẽpore numerata. ut. ẽ. e. l. si intra. Ista sunt ponderanda z sup his cogitãdũ ꝓpter modũ practicãdi. Quid enim si hodie fatetur tẽpore caut. non numerasse z sub spe future numerationis caut. recepisse: sed affirmat postea se numerasse z biennũ lapsum esse intra quod reus querelam non fecit certe non uidetur ꝙ illa cõfessio ꝑiudicet cõfitẽti. Uel quod ꝓcius puto ista cõfessio ei ꝑiudicat quia reddit retro certũ ꝙ ꝓfessio fuit facta sub spe future numerationis que numeratio cũ cõsistat in facto nullo spacio tẽporis ꝑsumitur. Sed ubi etiã dubium. an spe future numerationis fecisset uel tũc ꝑsentis uel ꝑterite tunc stãte hoc dubio ꝑ lapsũ biennii ꝑsumitur numerata fuisse. ut prima facie demõstrat cõfessio Potest tamẽ ꝓbari ꝓtra. secũdũ cõmunẽ opi. z ꝑ hoc facit hic glo. quã ꝑdicta dico ꝓbare. Quero quid si post biennium numeratio est facta. Et respõdeo ut in glo. ꝙ ꝑsumitur facta causa implende cautionis. l. cũ eni. ff. de noua. Querit gl. quid si renũciauit ex nõ nu. pe. Dic ut in ea. z plenius dixi in. l. si ex cautione. in. i. q. Quero cũ glo. qui sunt isti qui aduersus lapsũ tẽporis iuuabãtur. Et dic ut in ea videlicet absentes iusta causa z minores z ambo olim ꝑ restit. i intre. hodie in minoribꝰ est innouatũ. qz ipso iure seruantur illesi. Querit Ly. pone ꝙ i iudicio quis est cõfessus cũ ꝓmissione de reddendo an uti poterit exceptione nõ nu. pe. Respondet ipse ꝙ sic: si hoc fecerit ꝑ modũ iuridict. uoluntarie. utpotẽ quotidie fieri in instrũ guarentisie. quibus lectis iudex uel tabellio ex prãte sibi tradita a statuto facit ꝓfitenti ꝑceptũ de soluendo. Nã ibi exercet quedã uoluntaria iurisdictio z totum ꝓcedit ex cõuentione ꝑtiũ. secus si ꝓfessus est ꝑ modũ iurisdictiõis ꝓtentiose que in iuditũ reddit. qz tunc non ꝑsumitur spe numerationis future: cũ nõ sit uerisimile ꝙ sic fuerit cõfessus: nisi pecuniã habuisset. ar. ff. de ꝟ. ob. l. inter stipulantẽ. §. stichũ. scõm Ly. Addo aliã rõnẽm. qz tũc apparet ꝙ confessio est de mutuo antecedẽti. z sic cessat excep. ut in. l. ꝑce. et huic adde qõ dixi. ẽ. e l. cum fidem. in fi. Querit Ly. si testõr fuit confessus in ultima uoluntate. an heres possit excep. nõ nu. pe. opponere. Et dic scõm pe. ꝙ non. qz nõ est ꝑsumptio ꝙ spe future numeratõis fecerit. facit. ĩ. de pe. etꝰ qui li. me. l. i.

Sed quoniam

hic ponunt tres casus in quibus cessat ex. non nu. pe. Primꝰ qñ quis confitet depositũ accepisse. Secũdus qñ ꝓcur. fisci confitet publicas functiones recepisse. Tertiꝰ qñ maritus post dotalia instrã confitet dotem uel eius partẽ habuisse. Alios duos casus addit glo.

Op. cũ glo ꝙ in scptura depositi requirant tres testes. ut in auẽ. de fi. instru. §. i. So. hic fatebat scripturã ibi negabat: ynde oportet ꝙ scriptura ꝓbet per testes subscriptos uel ꝑ comparationẽ lrãꝝ. z tunc dic ut dixi in. l. cõparationes. ẽ. de fi. instru. Quero modo circa primũ casum an hic loquit in deponente scribente se recepisse. uel in depositario scribente se in depositũ habuisse. Et dicit glo. ꝙ hec lra nõ aperit: ideo i utroqz intelligit. et sic habes ꝙ hoc ꝑuilegiũ dat deposito ñ ꝑsone. Et pot esse rõ predictoꝝ. z primo in ꝑsona deponentis qui scripsit se recepisse. quia licz ꝑsumptio sit ꝙ quisqz rem suã apud se libenẽ uelit hẽre: tñ maior ꝑsumptio est ꝙ depositarꝰ libentius ei uoluerit reddere: cũ ex deposito nullũ sentiebat cõmodũ: sed incõmodum tantũ. puta custodie. in ꝑsona aũt depositarii q̃ ꝓtetur in depositũ accepisse. Est rõ qz cũ nõ sit habitur cõmodũ ex deposito: non est uerisimile ꝙ sic confessus scri ꝑsisset: nisi uerũ fuisset. Sed iuxta hoc posset dubitari. quid iuris si depositũ terminos depositi excessisset: qz in accipiente diũtũ transisset. l. iutius. z. l. dies sponsalioꝝ. ff. depo. Cui ꝓndeo ꝙ si titulũ nouũ assumpsit puta mutui. l. certi cõditio. §. fi. z. l. se. ff. si cer. pe. tũc ex. nõ nu. pe. locũ habet. Sed ubi titulũ nouũ nõ assũpsit sed titulũ depositi retinet: tunc puto hanc. l. locũ habere q̃ causam depositi notat ut sic eius origo ꝓtinatura poꝰ consideret ꝙ hoc accidẽs titulũ originalẽ nõ transmutãs. ar. ff. de pe. hẽ. l. item uenitur. §. cũ ꝑdtrimꝰ z. ff. ad. l. aquil. l. si putator. in fi. z. ff. ad mu. l. assumptõ z. l. libertus. §. fi. z. ẽ. de bis q̃ ue. era. l. fi. z hoc: nisi titulus depositi fuisset simulatꝰ. z titulus mutui fuisset uerus. qz tunc excep. simula. z nõ nu. pe. locum haberet.

Contra scõm casum op. glo. magna ultra mediũ ꝙ confessio nõ ꝑiudicet ꝓcur. fisci nec fisco. l. ꝑces. ẽ. de transac. So. ꝙ ibi gratis remittebat: hic non. Quero cũ. e. glo. quid si ꝓcur. fisci qui sic est confessus nõ haberynde soluat fisco. an tũc fiscus habebit regressum ꝑ debitorẽ. Dicit glo. ꝙ sic. ꝑ tex. no. ĩ. de cano. fru. l. i. li. xi. facit. l. ciuitas. ff. si cer. pe. In op. ar. de q̃busdã. ll. z potissime de. l. fisco. ĩ. de cõue. fis. debi. li. x. z de. l. pe. ĩ. de apo. pu. e. li. q̃ fortit faciũt i ꝓriũ. Ly. hic dic ꝙ ia. de ra. dy. z an. de barolo dixerũt ꝙ si confessio est fcã solennit z cũ debita subscriptiõe: tunc est debitor etiam aduersus fiscũ: nec poterit cõueniri in subsidiũ ut hic. z. d. l. fisco. z. d. l. pe. et ar. ĩ. de q̃dri. ꝑscrip. l. ii. in fi. Aut confessio nõ habet debitã solennitatẽ. z tunc denũ in subsidiũ cõueniat. ut. d. l. fisco. z ita intelligũt. d. l. i. at. ii. de cano. fru. Or attende ꝙ ista ꝟba fuerũt glo. uel saltẽ de eius mẽte. in. d. l. fisco. in gl. ii. Pe. uero dixit ꝙ aut apocha publica nõ est solãnis quo ad subscꝑtionẽ. z tũc in subsidiũ cõuenit. ut. d. l. fisco. Aut est solennis etiã quo ad subscriptionẽ. z tunc aut continet numerationẽ uel traditionẽ tunc factam. qz dicit ꝙ talis

soluit ⁊ numerat uel tradidit ꝛc. ⁊ tūc etiā in subsidiū
nō ꝓcenū. qz apparet solutū. ut. d. l. i. aī. ii. ibi dū dicit.
prīs aspectis ꝛc. Aut ꝓtinet ꝓfessionē rātū de recepto
⁊ tunc distinguāt. Aut exactoz est soluēdo aut nō. ut i
hac glo. hoc sequīt bal. ne det materia colludēdi cum
inope officiali in p̄iudiciū fisci. ar. in auē. de mā. prin.
§. coges. ibi. dū dicit. dato ꝗ quantitatē. ꝑ hoc facit. d.
l. ciuitas. Ex his sume cautelā qā soluis fisco ut nō in
cidas in opi. licz de iure pure p̄cedentē ueriorē. qz qua
rōne in p̄ciis reꝝ statim p̄iudicat. ut stati dicā. ita i pu
blicis functōibus. Et ꝑ hoc iste tex. qui de ꝓfessiōe lo
quīt. ⁊ qz ꝓcurāt. fisci semp petit noie fisci: vnde necessa
rio hic loquīt de exceptōe nō opponēda noie fisci. Et
istoꝝ est rō. qz fiscus est potēs: ⁊ facilē habet exactōez
vnde nō est uerisīle q̄ ꝓcurāt. eiꝰ spe future numera. fe
cerit talē cautionē. Nō ob. d. l. i. de can. fru. qz licz ibi di
cat q̄ frumentū oculis subiiciat ut videat si sit vitio
sum: nō ꝓpterea negat ibi q̄ si ꝓfessus esset solēniter
ꝑ scripturā q̄ frumentū recepisset nō vitiosum: quin
ꝓfessio ꝓbaret ⁊ fisco p̄iudicaret: nisi ꝑ fiscū nō ꝓba
ret fuisse solutū. Querit glo. an de hoc qd dixit hic
de publicis functionib⁹ locū habeat in p̄ciis reꝝ uen
ditarū. ⁊ dicit q̄ sic. ꝑ. l. oēs. in fi. ī. de q̄dri. p̄scrip. ⁊ hꝰ
pōt esse rō. qz ꝓcurāt. fisci non pōt hīre fidē de p̄cio: idō
presumīt habuisse illud qd in scp̄tura ꝓtinet. Venio
ad tertiū casum ⁊ op. q̄ confessio dotis solute non p̄
iudicet viro. in. e. l. §. fi. Sol. tribus modis. ut in glo. et
p̄ma so. est cōis. scōm quā glo. intelligit q̄ maritꝰ du
as ꝓfessiones dotis solute fecit p̄ma qā doralia facta
fuerūt instr̄a. ⁊ i ipsis dotalib⁹ instr̄is scōaz. ⁊ postea
ꝑ hoc inducit gl. l. si mulier. §. ri. i. sed illa parum facit
scōm pe. qz ibi inter vnū actū ⁊ aliū debz interuenire
bienniū. allegat etiā. l. i. §. de plu. pe. q̄ nihil facit. Sed
pe. p̄dictā so. reprobauit ex eo: qz qua rōne p̄me obiici
t̄ excep. nō nu. do. cadē rōne debet obiici secūde. ar.
l. illud. ff. ad. l. aquil. Item qz alias de facili ista mate
ria destrueret: cū creditores de facili a debitorib⁹ indi
gentibus duas faceret fieri ꝓfessiones: ideo dicit q̄ si
maritꝰ pluries ꝓfiteret: toties exceptionē opponē pos
set. et istū tex. intelligit qn mulier ꝑ stipulationē p̄mi
sit dotē marito. ⁊ postea maritus est ꝓfessus dotē re
cepisse: quo casu statim sibi p̄iudicat. secꝰ si absqz mu
lieris p̄missione sit ꝓfessus se certā quantitatē dotis
noie recepisse. ut in fi. bnius. l. ⁊ ī. de do. ca. l. i. Ista po
sitio est magis cōformis p̄cedētibus casibus ⁊ se. ⁊. qui in creditore loquīt. m̄ ei ob. lr̄a que dicit post con
fessionē taliū instr̄oꝝ. nā scōm istam lec. ꝓprie nō essz
instr̄m dotale: sed p̄missionis dotis dande. Ite instr̄a
doralia ꝓprie fiunt a viro uxori: ideo nō ꝓpterea re
cedendo ab intellectu pe. defendendo etiā intellectum
glo. Et ideo aduerte p̄mo in mutuo dū pe. dicit q̄ licet
interuenerit duplex ꝓfessio poterit opponi ex. nō nu.
pe. Ego fateor nisi secūda sit de recepto ⁊ de nūerato:
eo q̄ ꝓtinet in p̄ma. qz tūc fidē p̄me cautāt. videt agno
scere. Item hec secūda est facta de antecedēti mutuo
et ideo statim p̄iudicat. ut. §. e. l. generaliter. In duplici
ꝓfessione dotis facta a marito idem dico si secūda sit
de recepto ⁊ nūerato: eo q̄ ꝓtinet in p̄ma. Si autem
secunda sit simplr̄ ꝓformis p̄me: tunc distinguo. aut
ambe sunt facte ante ꝓsummatū mr̄imoniū. ⁊ tūc sto
cū pe. ut excep° opponi possit etiā ꝗ secundā. Aut pri
ma fuit facta ante mr̄imoniū. secūda post ꝓsummatū
mr̄imoniū. ⁊ tunc secūda statim p̄iudicat. nec exceptō
ꝗ eum opponi pōt. ut in hac no. glo. Et est rō. qz ratio
ꝓpter quā fecit p̄ma. s. ut puellā haberet: nūc cessat. qz
cū habet. Ex his habes q̄ confessio dotis facta ꝓstante
mr̄imonio non habet vim donatōis. qz tunc nō tenē
ret. ut. ff. de dona. inter vi. ⁊ ux. l. i. et de hoc vide qd ple
nius dixi in. l. quod de suo. ī. de do. cau. Saly.

Super ceteris

Regulariter ꝗ cautionē de recepto seu debito soluto a
creditore ꝓscriptā pōt obiici exceptō non recepte seu
non solute pecunie usqz ad. xxx. dies non ultra. b. d.
Fallit in casibus in p̄ce. §. enumeratis. ⁊ i duob⁹ ibi in
glo. additis. No. ex lr̄a ibi. uel etiā futuram reddituō
nē instr̄i ꝛc. q̄ p̄missio de instr̄o crediti reddendo fcā
debitori facit p̄sumi debitū solutū esse si intra. xxx. di
es nō fiat huius rei q̄rela. Querit glo. quis ꝓbabit
Et dic ut in ea. et tenc scōam in qua residet. ⁊ hꝰ ante
xxx. dies. Sed dubitāt doc. an post illos creditor au
diat uolens ꝓbare sicut de debitore in cautōe mutui.
dixi. §. e. l. si ex cauāt. Et aliqui dicūt q̄ sic: aliqui q̄ nō.
⁊ ꝑ hoc videt hic casus in ỷ. ut si bi. ⁊ hoc fauore li
berationis. ar. l. arzianꝰ. ff. de acti. ⁊ ob. Non sic si tra
ctat de obligando. l. si ex cauāt. Quero quare debito
ri dat bienniū in mutuo ⁊ creditori. xxx. dies tantum.
Dic q̄ rō potest esse duplex. Una qz fauorabiliores
sunt liberationes q̄ obligatōes. d. l. arzianꝰ. cū si. Alia
qz debitor futurus magis affectat pecuniā hīre q̄ cre
ditori sibi debitā reddi. ⁊ maxime usurariꝰ: ideo in de
bitore maius uertit periculū: ideo cautius fuit p̄uidēdū
Quero an semp in ꝓfessione ad liberandum possit
excep. ī. xxx. dies opponi. Video q̄ nō semp. ideo dic
scōm. d. meū. aut confessio fit ad declarandū solutōez
uelut de p̄terito facta ⁊ solēniter: et tunc statim sibi ꝑ
iudicat. Nec habet locū excep. nō recepte pecunie. ut. §
e. l. generalit. ⁊ auē. nisi rogati. §. de testi. et qd ibi no.
in. ii. glo. Aut confessio fit ad liberationē inducendā ⁊
tunc aut fit p̄textu alicuiꝰ cause p̄terite seu erronee. et
tunc non p̄iudicat. l. creditori. §. de pac. et ibi glo. et. ff.
de pac. l. si cū re. Aut fit p̄textu numerat. future. et hoc
constat. ⁊ tunc inquit ipse q̄ regularit infra. xxx. dies
non p̄iudicat ut hic. Fallit in casibus in p̄ce. §. positis
et an post. xxx. dies admittatur uolens ꝓbare ꝗ. fuit
opi. ut. §. dixi. Aut est facta sine p̄textu alicuius cause. ⁊
hoc constat. ⁊ tunc inducit liberatio de p̄sūti ⁊ ex cau
sa donatōnis ⁊ fauore liberationis. ut. ff. de pac. l. tale
pactū. ⁊ in auē. de testi. §. et licz. colla. vii. Aut dubitat
de causa. ⁊ tunc habet locū iste tex. ⁊. §. precedens.

Ilo videlicet

Ubi excep. non nu. pe. non pōt opponi ibi non potest
iuramentū deferri. b. d. No. q̄ iste ỷ non tantū in ꝑ
ximis casibus. sed etiā in oibus p̄oribus loqui videt
⁊ ideo referendo istū tex. ad p̄in. l. hic videt casus ꝗ.
opi. glo. quā tenuī in. l. si ex cauāt. q̄ post bienniū pos
sit opponi ex. non nu. pe. si debitor est paratus ꝓbare.
nā hic videt dicere oppositū. Sed ꝛn. q̄ hic uolebat
ꝓbare sed potius ab onere ꝓbandi ꝑ iuramentū ad
uersarii uolebat se releuare. qē. l. non pmittit trāsacto
termino infra quē potuit cū onere ꝓbandi grauare ⁊
sic priuilegio suo videtur renūciasse. ⁊ ista est ueritas.
Attende tn qz glo. habuimus in. l. si ex cauāt. q̄ crediti
ori potest fieri positio ⁊ inīrogatio an numerauit. Cui
respondere tenet ut ibi dicit glo. Et qz rnsiones fiunt
prius iurato ⁊ e calūnia videt illa glo. non bona. ouia
contra istū tex. nisi saluando eā dicas scōz bar. q̄ iste
tex. debet intelligi qn creditor habet iustā causam re
cusandi iuramentū. secus si nō habet. ut in glo. illa. Et
subdit cū gl. hic posita hoc sentit in fi. dū allegat. l. ge
neralit. §. sinautē. §. de iureiur. Sed bal. licz de glo. illa
non faciat mēcionē dicit q̄ bar. non bene dicit. qz insta

Causa recusandi est lapsus termini: et hoc vult iste ter. in hoc no. ideo dicun⁹ q̃ p̃ lapsum termini quis exonerat̃ respõdendo positioni negatiue cui alias esset respondendũ de iure. ut in c. i. de confes. li. vi. Ad glo. illã ban. q̃ infra biennũ loquit̃. licz post renunciationẽ facta uel ibi non necessitat̃ seo uolens rũdebit. et ita intelligo qõ no. de confessione. §. hac. e l. in prin. in gl. super vbo nullo modo. hunc ergo ter. no. ad hoc. primo q̃ post lapsum termini p̃firũ deferenti nõ est manifeste turpitudinis nolle iurare uel referre. 2° q̃ p̃ lapsũ termini quis eroneratur a respõdendo positioni negatiue q̃ alias de iure debet admitti. et est rõ. qz tunc equitas nõ subest. 3° q̃ ea nõ sunt ponibilia q̃ non sunt pbabilia. ut hic cõmuncto. §. seo quontã. §. e. l. iiii. Ecõtra q̃ ea q̃ sunt pbabilia: sunt ponibilia nisi terminus sit p̃firus positioni et nõ pbationi. qz tunc licz sint pbabilia nõ sũt ponibilia. ut pz ex p̃dictis q̃ oia tene mẽti.

In omni

Ad ppetuandũ querelam nõ nu. pe. pueniũt hoc ordine ut eo absente qui d̃ numerasse uel etiã presente: sz admini'rationẽ iurisdi. habẽte q̃rela fiat coã iudice loci uel nullo iudice ibi existente coã cpo. eo uero pñte uel administratõem iurisdictõis nõ habẽte eidem fieri debet q̃rela. et hec oia in scriptis et infra tpa q̃rele p̃tarata. h. d. No. p̃mo q̃ hec querela seu ei⁹ prestatio fit in scptis. Itẽ no. q̃ lz fiat iudici uel cpo: tñ debz p̃ eos intimari ei q̃ quẽ facta est. Ex quo colligo q̃ ille tũ est citandus cũ sufficiat ut q̃rela deposita ei intimetur Et ex his etiã colligo aliud videlz q̃ die etiã feriata fieri põt ad qõ accedat. ff. de ope. no. nũ. l. i. §. item nũcio lo. ii. Itẽ no. q̃ ppter absentiã uel defectũ iudicis secularis recurũt ad cpm. Item no. q̃ statuta ex. nõ nu. pe. locũ habent in excep. uel q̃rela nõ nu. do. qõ intelligo in his que possunt adaptari. qz diuersa tempa habet vna ab alia. ut patet de do. cau. non nu.

Anc autem

b No. q̃ q̃rela nõ numerate doris ppondẽda est in scriptis. Queritur an exceptões debeant in scriptis pponi. Ja. de ra. 'z Ey. dixerunt q̃ nõ. qz hoc ponit̃ in prãte opponẽtis. ut pz. ff. de ex. tu. l. scire oportet. et p̃ osequẽs necessitari iure nõ subiicit̃. l. sepe de offi. presi. et. l. nõ quicquid. ff. de iudi. Non ob. hec. l. qz hec habet naturã libelli: cũ p̃ eam interrũpat̃ p̃scriptio. et idẽ si pponant̃ p̃ viam actõnis. In ꝗ. fortiter facit. qz si actor suam petitionẽ offert in scriptis ut reus deliberet ꝛc. sic et reus debet facere ut ecõtra actor possit deliberare. 2° qz exceptiones sũt de actis cause. seo acta debent esse in scripturã redacta. l. acta. ī. de re iudi. ergo ꝛc. et ita seruat cõis practica.

Y cni.

f Summari⁹ hic ponit̃ in gl. i. Vel lati⁹. Creditores ei⁹ cui excep. nõ nu. pe. põt competere p̃ut siue agant ꝓtra bona detinẽtes sine onerant̃ de illa excipe: et reo inuito uel absente. et si in eo succũbant nec debitori nec eius fideiussori p̃iudicatur. h. d. Nota q̃ hñtes bona alicuius obligata ex p̃sona illius possunt excipere et replicare. Itez no. q̃ exceptio cõpetens pluribus a quolibet eorũ põt opponi licet trahat originem a p̃sona unius. fa. l. petẽdũ §. de tem. resti. in inte. et. l. si post mortẽ. §. fi. ff. de ꝓ ra ta. Item no. q̃ exceptio cõpetens pluribus opposita ab uno non p̃iudicat aliis. Item no. q̃ exceptio nõ nu. pe. competit fideiussori ut. ī. e. l. tam mãdatori. et dic ut ibi. Item no. q̃ fideiussor põt accedere ciuili obligationi tãtum: nam hic non adest naturalis ut dixi. §. e. l. generaliter. et ibi glo. Item notant quidam ex v. nec ideo ex illo verbo nũquaz. q̃ isti creditores possũt hanc exceptionẽ ppetuo opponere licz debitor nõ pe. misset. Et est rõ ppter iustam ignorãtiam quã de cyrographo habuerunt. Sed eis repugnat littera in prin. huius. l. et clarius hic in fi. hoc tamẽ cessat si teneam⁹ opi. q̃ et debitor possit post biennium dũmodo p̃bet ut dixi in. l. si ex caut. Item no. ex fi. q̃ licet creditor perpetuaret exceptionẽ sibi non ppterea illam ppetuat debitori nec eius fideiuf. qõ no. Item no. q̃ hic excipitur de iure tercii. Et est rõ quia exceptio eneruat intentiõem aduersarii quia exclusoria est intentionis et facti ppositi. Item no. ibi uel doris q̃ uxor põt possidere bona uiri rõne hypothe. quã habet p̃ doribus suis. concor. ī. de bo. dam. l. si quis post hãc in prin. et ff. de solu. l. licia ubi uide ter. cum glo. Oppo. ab extra q̃ debitore inuito non possit p̃ creditores opponi hec excep. qz nõ debet q̃s posse uti p̃uilegio iuito eo q̃ est causa p̃iuilegii. ut. ff. de ex. tu. l. amicissime. §. lucius So. q̃ ibi in p̃uilegio qõ facili⁹ tollit̃ q̃ hec excep° q̃ est ō iure cõi. ar. ci⁹. l. militis. §. militia. ff. de test. mi. Ite nõ utit̃ ibi ꝗ eũ q̃ ex cã p̃uilegii: seo ꝗ tertiã sic. ut hic. Item cã p̃uilegii sunt ibi oncra filior que pt̃ habz pati. vnde p̃iuilegiũ ab oncre causarũ. nõ debet esse causa destructõis sue cause. qz statim debet esse destructio sutipsius. Op. q̃ ciuili obligationi nõ accedat fide iussor. ut. l. i. §. debitũ. et. l. iii. §. i. ff. de consti. pe. Glo. fi. dicit q̃ quidã hoc tenebant et ad istũ tex. rũdebant q̃ hic aderat naturalis qõ reprobaui. §. e. l. generaliter. p̃ ipsi dicũt cãm. l. fideiussor. ff. de fideiuf. Ideo aliqui dixerũt aliud in cõstitutore aliud in fideiussore. Et rõem assignant. qz cõstitutor nudo cõsensu obligatur et sic nullam similitudinẽ habet cũ ciuili cui accedit ideo ciuilis sola illã secũ non patit̃ sed fideiussor obligatur p̃ stipulatiõez q̃ habz in se utrũqz uinculũ. l. blanditus ī. de fide. Alii dicũt q̃ inter istos nulla est dria et q̃ ita accedit cõstitutor sicut fideiussor ciuili ut hic. Sed sic̃ accessio fideiussoris est sine effectu qz tuit̃ exceptiõe ut hic. sic et accessio cõstitutoris et ita quãtuz ad effectum intelligãtur. ll. in cõtra allegate. Oppo. tercio q̃ sententia lata cõtra unũ ex his p̃iudicet alteri qõ patz qz alius qui nõ fuit in iudicio põt appellare p̃ interesse suo. ut. ff. de app. l. si plusorio. So. cũ glo. q̃ nõ plenuz sed quale quale p̃iudiciũ facit ut ibi. Oppo. quarto ab extra q̃ de iure tercii nõ licz excipe ut not. in. l. ii. ff. si ager uecti. p̃ quo accedat. ff. si serui. uendi. l. loci corpus. §. cõperit. So. q̃ de iure tercii q̃sito ad ipius tercii utilitatẽ tãtuz nõ põt excipi ut in ꝓtra. et. ff. de pac. l. nisi. et. l. qõ dictũ. Sed de q̃sito ad utilitatẽ multorũz tunc ocs quor interest p̃ut excipere et replicare ut hic scõm bal. Ego nõ uideo q̃ p̃ istã so. hẽamus noticiaz qñ dicat̃ q̃sitũ ad utilitatẽ multor nec qualiter cognoscatur qualiter sunt isti multi. Ideo dicendum uidet̃ q̃ de iure mere p̃sonali alterius nõ licz excipe. ut d. l. nisi et d. l. qõ dictũ. Sed de iure regali qñ eneruat factum intentiõe aduersarii p̃ positũ bene licz ut hic et. l. cum seruũ. ī. de serui. fu. Secus si nõ est eneruatiuũ intentionis et facti ab aduersario p̃positi. ut d. l. ꝓcit.

Adubita

i Juramẽtum de reddendo subiecuz cautiõi non impedit excep. nõ nu. pe. opponi h. d.

No. q̃ in iuramẽto intelligit̃ illa tacita cõditio q̃ inest obligationi principali. et sic iuramẽtum nõ addit maiorem cõsensum sed solũ religionis uinculũ Glo. oppo. de. l. si ex falsis. §. de transac. So. ut in ea.

Quero quid si iuramẽtum nõ est appositũ solutiõi seo ueritati. ut quia iurat debitor uere p̃ numeratũ. Dic

exceptio opponi nō pōt: ⁊ sic nec hec.l.locū hz. Et subdit bal.q̄ nec pōt allegari piur⁹: nisi fuerit admissus ad pbandū negatiuā ⁊ cā pbauerit. qz tunc ⁊ nō ante pinriū est detectū.iuxta.l.alle.ff. de iureiur. Querit bal.minoz qui cautionē exposuit iurauit soluere an p⁹ biennīū poterit excipe. Et videt q̄ sic. qz ipso iure biennīū ei nō curzit.l.fi.s. in qui.cau.res in inte. non est necess.et nō.s.e.l.in ꝓtractibus.in prin.in glo.fi. In ꝯ. facit. qz iuramentū repsentat eū maiorē quo ad ꝯtū. ut in nō.in.l.ii.ī.de rescin.uen.⁊ sic curzit prescriptio. Sol.ipse q̄ biennīū nō curzit. qz iuramentū habet in se ꝑdit.si numerabit.ut hic.⁊ sic qz in eo deest cōsensus nō repsentat eum maiorē. Quero de casibus in quibus tacita ꝑditio inest iuramento. Ex.n. vnus est hic.utputa si pecunia numerabit. Et rō est illa quam no. Inno.in.c.ii.extra de iureiur.s.qz qñ iuramentū interponit rōne fidei seruādetale iuramentū habz in se ꝑditionē.si tu mihi fidē serues.ut hic. qō no. qz ex b⁹ habes q̄ si locator iurauit ꝑductori eum nō expellere:tale iuramentū intelligit eo soluente pensionē.ut.l. quero.§.inter locatorē.ff.locati. Idem vult ista glo.qñ inest tacita ꝑditio ex natura rei.ut si iuret q̄ dos dabit.nā intelligit si nuptie sequant. ut l. stipulat.ff. de iure do.que ad hunc effectū allegat in glo. Idem dicit glo.in casu quo pmissio ex dispōne.l.deseri possit.ut l.fi.ff.qui satisda.co. Idem alibi dicit.qz iuro parē sententie arbitri.qz intelligit si iuste nō inique fuerit arbitratus.l.si libertus iurauerit.ff.de opi.li. Et idē si iuro parere mādatis iudicis. qz intelligit de iustis non de iniquis.ut no.ff.de reg.iu.l.non videt.§. qui iussu. verūtamē in casu arbitrii lati ppter dubiū equitatis ut vel iniqtatis ꝑsulunt doc.ut ad cautelā petat absolutio a iuramēto ut possit venire ꝯ laudū ⁊ doceri ō ei⁹ iniquitate.et debet ēps facere summariā inquisitionez sup iniquitate laudi.ar.extra de iureiur.c. ꝗntauallis. ⁊ c.ueniens. Idē dicit bal.qñ ꝑditio inest ex qualitate psone.ut si iuro soluere ēpo ad certā die. ⁊ interim sit amotus ab administratiōe:non teneor ei soluere.ff.de sol.l.qō si forte.§.i.⁊ ecōtra si ipse ut ēpus pmiserit. ar.l.cū post.§.i.ff.qñ ex fac.tu. Idem dicit qñ mutant sunt termini qui sunt p causa finali. nā illis mutatis non curzit in piuriū.ut no.p Inno.extra de iureiur.c. quēadmodū. Et est rō.qz ꝑditio inest si res in eodē statu pmanserit.l.qō seruus.cū ibi no.ff. de ꝑdi.ob cau. Idē dicit si iurat factū alteri.ut dabo tibi,filiam meā in uxorē.qz intelligit .i.,curabo iuxta posse. ut extra de spon.c.ex litteris. Itē si iuro aliquid soluere:intelligit:nisi iudex ꝯcipiat de ꝓtrario.l.mulier ff.de le.co. qō no. Itē si iuro soluere:intelligit nisi fuero a debito absolutus.extra de iureiur.c.sicut. Idem si is remittit iuramētū in cui⁹ fauorē est prestitū.ff. qui ⁊ a qui.l.fi. ⁊.ff.de bo.li.l.si patron⁹ nō aluerit libertum. Et vide Io.an.in.c.ueniens.extra de iureiur.qui dicit q̄ iuramentū interpretat ampliat restringit ⁊ distinguit secz iura. Item vide glo.in.l.adigere.§.fi.ff. de iur. pa.que vult q̄ p.l.possit remitti iuramentū ꝓtra publicā utilitatem prefatum.

De compensationibus. Rubrica.

Quia sicut p excep.nō nu.pe.reo ꝑsulitur ut intentio actoris excludat:ita p exceptionē cōpensatōnis.ut ī.e.l.si constat.⁊.ff.e.l.ii. ideo post ꝑcedentē titulū posita est hec rubrica. Et est compēsatio debiti et crediti inuicem contributio.ut.l.i.ff.e.

Tenaus

f Fisco ex eadē stationē nō diuersa obiicit cōpensatio.b.d. No.q̄ officia nō debēt cōfundi.ideo vnus officialis nō debet se impedire de officio alterius.ut hic.e.ī.de nu.⁊ ac.l.in pruinctis.et de era.⁊ transac.l. quicūqz.li.xii. Op.de.l.ii.ī.de sol.Sol.ut in gl. Op. de.l.inter tutores.ff.de admi.tu.ubi licz sit diuisum officiū:tñ compensat debitū cuius onus incūbebat alteri officio.So.ibi in officio nuoris qō est priuatū uti litare:hic in publico in quo est spāle fisci fauore scōm doc. Quero in ciuitate sunt due stationes.vna ꝑseruatoz ad quā pertinet introitus gabellaz ⁊ solutiones stipendiariozz.Alia massariozz ad qnā spectat introit⁹ delictozz. Contingit q̄ vnus stipendiarius qui debet hre.e.flo de stipendio cōmisit delictū ppter qō dānatus est in.c.floř.soluendis infra mensem alias ei amputet manus.iste nō soluit vnde iudex vult ei facere amputari manū. Ille dicit q̄ non pōt.qz odio penarū fit cōpensatio ipso iure.ut no.ī.e.l.si constat.⁊.ff.eo.l. ob negociū.Replicat q̄ illud uerū qñ ex eadē statione ut hic.Triplicat q̄ istud habet locū in cōpensatōe iudiciali nō in penis in quibus fit cōpensatio ipso iure odio penaz.ut no.p Ly.in.d.l.si ꝑstat. Et hanc partez tenet bal.ex eo q̄ p cōe.qō non soluit.stipendiū factū est quo minus stipendiarius possit soluere p hannū: ideo p absoluto debet hri.ar.l.inl.in fi.ff.de ꝑdi.⁊ de. si stipendiarius actū fecit p qnē apparet q̄ si stipendiū habuisset:in hanc rem soluere uoluisset.vnde utilis est petitio cōpēsatōis lz nō admittat ⁊ ei⁹ presta⁹.

Ex causa

e Indebiti soluti cuius repetitio non dat cōpensatio nō admittit.⁊ in executōe snie potest opponi excep⁹ cōpensationis.b.d. Nō q̄ excep⁹ cōpensationis non repugnat snie:ideo opponit post sniam.ut no.s.de iur.⁊ fac.ig.l.i. Itē no. q̄ exceptio cōpensationis opponit in executione snie et est rō.qz vim habet solutionis.ff.qui po.in pig.ba. l.si debitoz.⁊.ff.de li.cā.l.uel pmutauerit.⁊.ff.rē ra.ba. l.amplius. Item no.q̄ indebitū p sniam efficit debitū:ideo non repetit nec compensat.ꝯoz.ff.fam her.l. cū putaret. Querit Ly.pone uerū debitorē iniuste per sniam absolutū ita q̄ naturalit debitoz pmanet.ff. de ꝑdi.inde.l.inl.uerū debitorē ⁊ ipm ex certa causa agere ꝓtra illum a cuius petitōne fuit absolutus.ille obiicit cōpensationē b⁹ debiti an possit. Ja.Bal. dicē q̄ sic qz de naturali debito pōt obiici compēsatio.ff.e.l.etiā et p hoc dicit esse casum.ff.rē ra.ba.l.si pcur.§.si procurator. ad fi.⁊ ita dicit Ly.qō dy.etiā tenuit. Sed gl. nostra tenet oppositū.ff.e.l.quecūqz.ex eo qz ista naturalis fuit iuncta cū ciuili. ⁊ sic p sniam fuit elisa lz nō sublata.qz actus ciuilis non potuit tollere naturalem obligationē.l.cas.ff.de capi.di.Secus si nō esset elisa. qz tunc habet locū.l.etiā.Et hanc partē tenet cōiter doctō.⁊ bal.addit talem rōnem.qz sicut qñ lata est ꝑdem natoria licet iniusta:illa meret executionē ⁊ debiti uel non debiti.impedit uentilationē.ut hic in prin.ita absolutoria q̄uis iniusta trahere debet secū execut. ⁊ debiti uel indebiti impedire uentilat.ar.l.si ꝓtor.ff. de indi.Ad.§.si pcur.respondent quidā q̄ de do.ex.loquit non cōpensatione.sed hoc esset imponere legē verbis nisi saluando dicas.q̄ ibi non loquit ppie de compensatione q̄ est vnius debiti ⁊ diuersi crediti ꝓtributio ff.e.l.i. Est enī ibi vnius ⁊ eiusdē debiti: ideo non compensatio:sed ex do.obiicitur. et hoc est qō voluit gl.in.d.l.q̄cūqz dū dixit q̄ ex eodē fonte ibi procedit.

Alii dicunt q̃ ibi idéo.q̃ ille uerus procurator qui p̃mo obtinuit ⁊ recepit iam soluerat dño vnde snia absolutoria postea lata contra dñm non repit a quo absoluat.q̃ iam sublata erat obligatio. ⁊ ita dicit Bald⁹ Sed trusa est. q̃ si prius soluisset procurator dño iam dñs ratũ habuisset: vnde stipulario de rato committi nõ potuisset.ꝑterea tex.ibi dicit q̃ naturale debitum manet:ideo respõsio glo.videt melior. ⁊ eam sequit Ja.de are.Pe.Kay.Ly.et Ja.de ra. Ao.q.tñ ꝓpositam gn.ipse Ja.de ra.Aut pnunciatũ est p iudicẽ ꝓuctum nullo modo debere:⁊ tũc cõpensatio fieri non potest: q̃ uenireť ꝑ snia.Aut iudex absoluit. q̃ id qõ petebat erat nudo pacto tantũ debitũ:⁊ sic ex eo non dat actio.⁊ tunc debitũ naturale qõ remanet poterit compensari:q̃ nõ elidit nec ꝓtra snia uenit.Ista sunt in se uera.sed nõ declarant quid in dubio qñ est simpliciter absolutus.uel quid si adiecit q̃ non pbatũ.et pro tanto de his vide p doc.⁊ maxime p.d.meum in.l.iul. uerum.ff.de condi.inde.

Ita ea

1 Debitor reipublice pót ei cõpẽsationẽ obiicere:nisi sit debitor ex aliqua de causis hic subiectis.h.d. No.casus in quib⁹ cõpensatio nõ admittit. Itẽ no.q̃ respublica regit de iure cõi:nisi qñ cauet de ꝓrio.ꝓcor.l.i.§ de peti.here. Nõ litera cõiuncta glo.ibi.neq̃ alimentorũ. q̃ relictũ pro alimentis alicui ministro reipublice:videt ipsi reipublice relictũ: cũ ipsi reipublice dicat deberi. ut hic in prin.⁊ q̃ ipsa petit ⁊ pót esse rõ.q̃ bonorẽ ⁊ etiam cõmodũ cõcernit ciuitatis.ut.l.ciuitatibus.de le.i.ubi vide. Querit glo.an hec.l.uendicet sibi locũ in republica cuiusliber ciuitatis. Et concludit q̃ sic. p hoc facit hic in fi.e.d.l.in ciuitatib⁹.de lega.i. Querit glo.usq̃ ad quãtum tempus debet pbari hec exceptio.Et dicit glo.q̃ fisco debet pbari infra duos menses ut.ff.de iur fis.l.auferť.§.qui cõpensa. circa qõ uide qõ dicã.j. e.l.fi.tã in fisco q̃ in priuato ubi glo.⁊ Ly.ponũt.

Y constat

Vbi quantitas debet hincinde cõpensatio fit ipso iure usq̃ ad cõcurrẽtem quãtitatem et p ea rata impedit cursus usurarũ h.d.

Querit glo.an cõpensatio fiat ipo iure absq̃ eo qõ opponat ab hoie.Et dixit Dñar.q̃ sic p illã.l.et.j.e.l. fi.et.j.de distra.pig. l.i.⁊ insti.de act.§.in bone fidei.et ff.e.l.si ambo.et.l.cum alter.Sed glo.dicit q̃.l.nõ cõpensat:nisi ab hoie opponit. hoc pbat primo p diffinitiõem seu descriptionẽ cõpensationis de qua.ff.e.l.i. secũdo q̃ tex.uidet.ff.e.l.ii.tercio pbat rõe.q̃ si fieret cõpensatio ipso iure absq̃ hois facto nõ esset in prãte compensantis cui debito de pluribus compensaret quod est falsuz ut.ff.e.l.quid si.⁊.l.quod labeo.quarto q̃ si fieret sic ipso iure ut Dñar.dixit sublata essz actio et obligatio. sicut p solutionẽ cum compensatio sit species solutionis.ut.ff.de libe.cã.l.uel permutauit.et.ff.rẽra.ba.l.amplius.et tamẽ tex. supponit q̃ actio competat creditori sed male agat ut.ff.e.l.uerũ. naz male agit qui act.habet licet elisam ut.ff.qñ di.usu.le.ce.l.i. in fi. Quinto hoc cõfirmat dy.ex eo qõ.l.cauetur q̃ si hinc inde quãtitas debeatur et hincinde mutua cõuentione petat et iudex secũdo petẽtem uel recõuenientẽz cõdemnet primo q̃ iuste appellat.l.i.§.fi.ff.que sen.si.app.re. Sed appellatio esset frustratoria si cõpensatio esset facta ipso iure ergo ⁊c.Sexto q̃ si lex cõpensaret.tũc exceptio cõpensationis nõ esset exceptio iuꝰ nec exclusio actionis sed potius facti et intentionis.qõ non est de natura exceptionũ secũdm bal. hec recidit in idem cũ quarta licet trãsmutãtur uerba.Septimo q̃ frustra fieret distinctio liquidi ⁊ nõ liquidi debiti in ista materia ut.j.c.l.fi.Cum.l.semp certa est de ueritate q̃ cõpensationẽ faceret ut.ff.de cõdi.ob ca.l.si pecuniã.§. si seruũ.Conclusio ergo est q̃ compensatio fiat ipso iure si opponatur ab hoie.Fallit ut sequit in glo.pe.idem dicit sed addit q̃ intentio mar.nõ fuit q̃.l.cõpenset ipso iure absq̃ hois obiectu.sed exceptione damnũ obiecta et tũc sic fit cõpensatio ipso iure q̃ debitũ extinguitur p rata et p ꝑs obligationẽs ⁊ act.qõ non est in aliis exceptionibus.q̃ solũ elidũt et ideo cõtra ceteras admittit replicatio nõ cõtra istam. Cõcludamus tñ sit cũ querit an ipo iure fiat cõpensatio absq̃ hois facto et tunc aut doli cũ dolo circa idez cõmisso uel culpe cũ culpa. Et dicẽdum q̃ sic adeo q̃ ex neutrius dolo uel culpa nascit obligatio.ita loquit.l.si ambo.ff.e.Aut debiti ex cõtractu uel quasi ad aliud debitũ.et loquor de liquido et ubi quãtitas hincinde debetur.et tũc licz.ll. dicant q̃ fit ipso iure tñ intelligi debent si opponat a parte p iura ⁊ rõnes.ẽ.allegatas.et etiã q̃ beneficium nõ ꝓferi in inuitũ. Fallit ad impediendũ cursum usurarũ que deberent ex mora.q̃ ibi nulla mora ubi ob. exceptio.l.lecta.ff.si cer.pe. Idem si debeant ex stipulatione usurarũ odio.l.cũ alter.ff.e.Et idẽ dicit glo.i penis.nã ⁊ usure pena sunt qõ no.Idem quo ad liberationẽ pignoz ut sic distrahi nõ possint.l.i.j. de distra. pigno.Vel forte subtilius dicere possumus q̃ qñq̃z.l. ipso iure cõpensat ex ꝓpria ipsius prãte.qñq̃z cõpensat ipso iure:sed damnũ equitate iudicis hoc suadente. Qñq̃z.l.compensat ipso iure parte damnũ opponẽte et iudice approbante.Primo casu pcedit opi.mar.Et hꝰ cõpensationis effectus est. q̃ statim cũ pbatio est fcã iudici sup fcõ rei ex q̃ cõpensatio ista fit a.l.nõ est opꝰ ut pars de cõpensatione opponat.q̃ iudex ut.l.minister solũ habz declarare cõpensationẽ a iure factã esse siue vult principaliter siue primodum cause.⁊ ideo vbi hec cõpensatio fit a.l.solutũ uelut indebitũ pót reperiicz fuerit cõpensatio oppsita.ut.ff.eo.l.si ambo.§.i.Et ille.§.est maximũ fundamentũ p mar. Exempla huiꝰ cõpensationis aliqua ponit hic glo. Alia potes addere videlz in expensis alimentorũ q̃ cõpensant cũ opis ff.cõmo.l.in rebus.§.prit.⁊.ff.de edi.edi.l.item si seruí. §.fi. Item in expensis factis gra fructuũ.ff.fam.her.l. fundus qui.§.i.⁊ ff.solu.ma.l.fructus. Itẽ in expensis factis in eruditione pueri ⁊ utilitatis inde pcepta.ff. de rei uen.l.q̃ si artificẽ. Itẽ in expensis factis in dote q̃ minuit dotẽ put dos est nomẽ iuris ⁊ censet quid intellectuale.ff.de impensis.l.qõ dñ. Secũdo casu adhuc pót pcedere opi.mar.similit ⁊ glo.q̃ ad hunc casum utrũq̃z potest adaptari.Exempla huius recipe qñ iudiciũ est tale q̃ in eo uenit correlative quicqõ debet hincinde.nec potest expediri p parte.ut in iudiciis diuersoriis.nam iudex officio pfonalium prestationum compensationẽ potest facere hincinde sine hoc petatur siue nõ.ff.fami.herci.l.in hoc iudicio.et.l.lucius.§ arbiter.et instim.de offi.iu.§.fi. Item accipe exemplum qñ de accessoriis iudex potest facere compensationem ex natura actus pseuuui ad alterꝫ. ut pz in sumptib⁹ bo.fi.⁊ utiliter in re aliena factis: qui ex equitate iudicis qñq̃z compensant cũ fructibus receptis.qñq̃z cum usuris a uendicãte debẽdis.ut.l.sumpt⁹.⁊.l.emptor in prin.ff.de rei uẽ. Probatis igit sumptib⁹ factis ⁊ fructibus peceptis pót iudex ex officio suo supplere ⁊ cõpensationẽ de his facere usq̃z ad ꝓcurrentẽ quãtitatẽ Itẽ habes exemplũ in ꝑtu uel quasi bo.fi. ex aliqua gestione ubi hincinde quãtitas petit ⁊ debet.nã ex ple

nitudine prātis iudicis ꝓcesse pōt ipse mero officio cō
pensationē facere usq; ad concurrētes quātitates. et in
bis alterum ab altero absoluere ⁊ in residuo si qd est
ꝓdemnare. ut insti. de acti. §. in bonefidei. facit qd legi
tur ⁊ no. in. l. debitor. ff. de nego. ge. Tertio casu ꝓce
dit opi. gl. ⁊ exemplū babes si mihi debes ex mutuo
centū ⁊ ego tibi hereditaria alia. c. tunc cū. l. cōpensat
qñ ab boie cōpensatio obiicit ⁊ liquidat ⁊ a iudice ap
probat. l. qd in diem. §. si rōnē. ff. e. ideo ea p iudicē nō
admissa: sed reprobata res remanet in pristino statu.
ff. de nego. ge. l. sinauté. §. fi. Qñ autē iudex tenetur cō
pensat. admittere dicet latius. J. e. l. fi. hec uerba videt
mihi Nico. de ma. q̄ hic ponit: ut eius dicti colligitur
licz forte minus bene: cū p eum tradant p alia uerba.

Tiam

e Debitū ex testō pōt compensari ⁊ ei⁹ quod
pōt in cōpensat. deduci non debent usure.
b. d. No. conuncta glo. q̄ ⁊ id qd iudicis
officio debet in compensat. deducit: olim enī fideicō
missum petebat iudicis officio. hodie iur acti.

Eque scriptura

n Causa sed nō recepta non prit compensari
nec qnis tenet soluere ubi pōt compesare.
b. d. Diuide in tres. Primo ponit ynū di
ctū respicies excep. nō nu. pe. 2° ponit aliud ꝓcernens
exceptionē cōpensat. 3ª dictū secundū applicat ad. q.
ꝓposita. Pone casum in terminis in nube. pura quesi
tū fuit a prin. utrū pecunia in scriptura ꝓfessata ⁊ nō
numerata possit peti. vel magis ad titulū. an possit cō
pensari. Et ꝗn. q̄ non. Secundo queritur si uere est nu
merata an debitor opponēs cōpensat. uel utens bene
ficio mutue petitōis possit interim cōpelli ad soluēdū
Et ꝗn. q̄ nō. 3° queritur si maritus est debitor mulieris
⁊ mulier viri, ex rebus admotis an ꝑ mulierē possit
obiici cōpensatio. Et ꝗ. q̄ sic. ⁊ multomagis q̄ si essz
debitrix ex ꝑctu. b. d. Vel si vis. pone ynū thema cui
ꝓueniant oia quesita ⁊ responsa. Maritus fecit cauti
onē uxori de dote ⁊ cauit pl⁹ se recepisse q̄ re uera re
cepit. mulier diuortiū fecit ⁊ res viri admouit. mulier
repetit dotē integrā ꝓfessatā. Maritus excipit de par
te cauta ⁊ nō numerata. ⁊ alteri parti obiicit ꝓpensat.
extimationis rerū admotarū uel pecunie admote queri
tur an hoc facere possit. ꝗo. successiue ad oia ut in lit
tera. No. ex fi. q̄ delictū fortius astringit q̄ ꝑctus.
Op. ꝑ tex. q̄ in se repugnantia habeat ꝓtra. l. ubi re
pugnātia. ff. de re. iur. qd p3. qz pmo dixit q̄ ex septu
ra nō es obligat⁹. ⁊ post dicit q̄ iure cōpensat. obiicit
⁊ sic obligatū esse supponit: alias cōpensatio locū nō
haberet. ff. e. l. i. huius timore gl. exēplificat uaritis mo
dis. primū ⁊ secundū ꝗ. huius. l. qd declara ut in ea.

Op. tunc ꝓtra ynū ex exēplis videlz ꝓtra positū in
§. vel dic. qz secōm illud hic erit casus q̄ ex. nō nu. pe.
non pōt opponi post biennū. cui⁹ ꝓtra. tenet glo. ut
dixi in. l. si ex cauf. §. ti. i. So. quidā dicūt q̄ speciale ē
inter uirū ⁊ uxorē. ita dicit bal. Sed mihi videt q̄ ma
gis int̄ eos debet durare q̄ inter alias ꝑsonas ꝓpter
mutuū amorē repugnantē querele faciende. ideo dicē
dū videt q̄ hic nolebat opponere qz non poterat ꝓ
bare. Op. 3° q̄ cōpensatio non admittat ob res ad
motas. ut. J. de rei uxo. act. §. sed nec ob res. So. q̄ hic
admittit de mutuo recepto ad res adinotas nō de do
te. ut ibi. Sed qz ista exempla de mutuo non sic mate
rie ꝓueniūt. glo. exēplificat totā. l. in dote cōfessata de
maiori quātitate q̄ re uera recepit. ut sequit in gl. in §.
vel dic quarto. qd declara ut in ea. et clarius dixi in
secūda positione casus. Sed cōtra illā positiōem facit
o. §. sed nec ob res admotas. So. pluribus modis ut
sequit in glo. et ultima uera est uidelz q̄ res admote
hic erāt cōsumpte ⁊ dos fuit in pecunia. Oppo. q̄
de spē ad quātitatem nō admittat cōpensatio ut. J. e. l.
si ꝓpter. ⁊. l. fi. So. ut sequitur in glo. q̄ hic utrūqz cō
stitebat in pecunia uel deuētum erat ad extimatiōem
ꝓpter rerū cōsumptionē. Oppo. ab extra q̄ hic nō
loquitur de exceptione cōpensa. sed recōuentionis ut
prz hic in §. nō enim. So. q̄ qui cōpensat dicitur pete
re. l. amplius. ff. re. ra. ha. et isto respectu dicit hic mu
tua petitio qd no. qz tūc hic uidet casus q̄ exceptioni
bus oppositis debet rūderi ⁊ sup his lis cōtestari. vel
dic secūdo q̄ mutua petitio hic fuit ꝓposita ⁊ etiam
cōpensationis exceptio opposita. Ex hoc no. q̄ licet
debitū petitū sit liquidū tñ pōt fieri recōuentio nec sta
tim ꝓcedi debet ad exact. sed ad recōuentionis liqui
dat. qd intellige si de facili possit liquidari alias sec⁹.
ar. J. e. l. fi. et ita no. Inno. in. c. ti. extra de or. cog. Ul
timo bal. inducit banc. l. in ar q̄ sicut coram arbitro nō
habet locū recōuentio ita nō possit obici cōpensatio.
non enim pōt de ea cognoscere cū de ea non sit com
promissum: secus in iudice delegato qz successit in lo
cū ordinarii. ff. de arbi. l. si de meis. in prin. et. l. si cū di
es. §. plenū. ⁊ qd ibi no. Sinauté esset cōpromissum de
fructibus bene posset cognoscere de impensis factis
gra fructuū: cū fructus secōm iuris intellectū nō intel
ligant nisi deductis expēsis. ut. J. de fruc. ⁊ li. ex. l. fru
ctus. ⁊. ff. fa. her. l. fundus q̄. in prin. ⁊. ff. solu. ma. l. fru
ctus. Et idem si factum esset de redditibus. ff. de usuf.
le. l. fundi trebatiani. Saly.

Ex uenditione

f Venditor in pcio patit cōpensationē. fallit
in fisco. b. d. Et intelligit bal. in fisco ꝓprie
sumpto. l. cū qui, uectigal. ff. de §. sig. nō cu
stuliber ciuitatis: nisi pscriptisset iura fiscalia. In con
tra. facit qd no. glo. ꝗ. c. l. in ea. ubi vide. Saly.

Ꝓpter

f Extimatio fructuū debita ab eo cui legatuz
quantitatis est relictū: potest cū illa quanti
tate compensari. b. d. No. q̄ vitricus tene
tur ad restitutionē fructuū ex rebus puigni pceptoꝝ.

Ius

e Nullus cōpensat qd sibi non debet. hoc. d.
Vel debitū alienū nō deducit in cōpensat.
Op. de. l. uerba. ⁊ de. l. in rē. ff. e. Sol. ut f gl.
qz hic ponit regula in illis. ll. ⁊ aliis alle. in glo. po nū
tur casus spāles a regula. Quero quid si ille cui de
bet ꝓsentit. ꝗ. glo. in prin. q̄ non. ꝓpterea cogit actor
cōpensare. ut. ff. e. l. in rem. §. i. Secus esset si sibi actio
nes cederet. ut. ff. e. l. in rē. in prin. ⁊ sic colligē q̄ solus
ꝓsensus non habet ꝓ cessione actōis. Quero tu de
bes mihi. x. ciuiliter ⁊ naliter. ⁊ ego tibi alia. x. sed natu
raliter tantū. Logito q̄ si a te peto. tu obiicies mihi cō
pensationē qd potes. ut. l. etiā. ff. e. Ego cedo ex eā uen
ditōis iura mea ꝓta te ticio: qui tictus postea agit cō
tra te. tu uero obiicis cōpensat. ex ꝑsona mea. q̄rit an
possis'. Glo. mouet hoc dubiū ⁊ non soluit. in. l. si qs
in rē. ff. de peculi. Ly. hic refert q̄ mar. sup dixit q̄ nō. p
mo. qz de alieno debito non obiicit ꝓpensatio. ut hic.
Secūdo qz q̄ compensat petit. ut. ff. de admi. tu. l. inter
tutores. in fi. ⁊. ff. rē ra. ha. l. amplius. hinc est q̄ com
pensatio est mutua petitio. ⁊ sic species reconuentionis
ut. §. e. l. neqz. sed in eā reconuentionis non cogit eū de
fendere. ut. d. l. si quis in rē. ergo nec compensationez
admittere. ⁊ maxime ne illa. l. si qs in rem videat im

pósita uerbis ⁊ non rebus. Et ꝑ his accedat. ff. de ec do. l. apud celsum. §. si cũ legitima. Sz ꝓtra. tenuit Ja de ra. ex eo qz nemo plus iuris transfert in alium ⁊c. ut. ff. de re. iur. l. nemo. sed actio cessa est subiecta ꝑ emptioni saltẽ ꝑ obiectũ cõpensationis. ut no. s. e. l. si constat. ergo cũ sua causa ⁊ aptitudine transit ad eum cui cessio est facta. ar. ff. de ꝓhẽ. emp. l. si aque ductus. ⁊ de act. emp. l. in uen. hoc tenet dy. in. c. is qui in ius. extra de re. iur. li. vi. qz excep⁹ rei coherẽs q̃ pót opponi nendi tori pót ⁊ ẽptori. ff. cõi. di. l. in hoc iudicio. §. si int socios. ⁊. ff. de ex. rei uẽ. l. fi. ⁊ ꝑ so. l. idẽq3. §. scio. Sz ex⁹ cõpensat. est rei coherẽs g⁹ ⁊c. minor ptz qz comperit fideiussori ex ꝑsona rei. ut. ff. e. l. si qnio. ⁊ nõ. hic in gl. ⁊ ꝑ ꝓnis dr coherere rei ⁊ non ꝑsone. ut. l. exceptionis que ꝑsone. ff. de excep. ⁊ hec est cõis opi. Nõ ob. hec. l. qz de ꝑsus extranea ꝑsona loquit. ut in gl. Non ob. rõ secũda. qz cõpensatio ⁊ reconuentio nõ sunt eiusdem naturẽ: nec ꝑ oia ad paria iudicãda. ut pz ex ꝑdictis. ⁊ ita ꝑ transeũt doc. Vel forte dicendũ ꝙ interdũ reconuẽtio nõ habet nec hre pót uicẽ recõpensationis. ⁊ tũc habet locũ. d. l. si qs in rẽ. Interdũ pót hre sed non est ꝓposita in forma habendi. ⁊ adhuc idẽ. ⁊ sibi imputz qui apte ꝑ modũ excipiẽdi ⁊ sic ꝓmendi nõ opposuit Interdũ pót hre ⁊ habet de ꝑsenti. qz interposita ẽ etiam ꝑ modũ excipiẽdi ⁊ cõpensandi. ⁊ tũc ꝓcedit opi. Ja. ⁊ dy. Quero cũ Ly. s. e. l. in ea plures fecerũt societatẽ in arte cambii ⁊ ynusquisqz certã quantitatẽ debet ponere in bursa cõi. ⁊ ocs ex eis ynũ ꝓstituerunt qui ꝑsset tabule ⁊ burse. petit iste ꝓpositus societatis noie ab ypo eorz quantitatẽ quã debet ponere in societate. excipit iste. tu mihi debes tantundẽ uel partẽ ynã illud cõpenso querit an possit. Dicendũ est ꝙ non. qz iste alienũ debitũ ꝓpensat nõ ꝙ debeat a societate cuius noie petit. iste enim nõ petit ut sibi debitũ nec ut singulis ꝑsona: sed debitũ societatis. ideo ei non compẽsat qõ ipse ut singulis ꝑsona debet. ar. hui⁹. l. ⁊. j. e. l. si uelut. ⁊ ꝑ hoc accedat. ff. ꝑ so. l. acti. §. si cõis. ꝑ b⁹ etiã facit. qz pecunia ista est statuta ad usus cõis societatis s. e. l. in ea. facit ꝙ istud non sit distributũ singulis ꝑsone: sed societatis qz qõ est ynuersitatis non est singulorz: l. in tantũ. §. ynuersitatis. ff. de rer di. Item de isto debito cõi ꝓmo debẽt solui debita societatis q̃ ꝑnata debita socioꝝ. sicut in actõe de peculio. primo debet solui qõ dño ⁊ i eius potestate positis. et socio debẽt q̃ ceteris. ut no. in. l. pe. E. ꝙ cum eo. Saly.

Nonnam

q Emptor pót ꝓpensare uenditori totũ ꝑciz peteti id qõ soluit creditori in liberationez ꝑdii. b. d. No. ꝙ uenditor tenet tradere ꝑdiũ liberũ tã a noxa pignoris q̃ seruitutũ. Opp. ꝙ de indebite soluto nõ possit obiici cõpensatio. ut. s. e. l. i. ⁊. s. e. l. eius. Sol. ut in glo. Bartho. de Saly.

Tutores

s Si magistratus qui tutorẽ pupillo noiauit aliquid ꝑ debito pmo pupilli soluit pót id pupillo ꝓ eũ licz in subsidiũ agenti cõpensari. ⁊ si in pluri tutor minus idone⁹ tenet illud noiator soluere cogit. b. d. Aliqui ut bal. ponũt hic casuz ꝙ tutor fuit ille q̃ soluit ꝑ pupillo id qõ pr̃ debuit ex officio pmipili. ⁊ utrqz bene. sed prim⁹ casus magis ap plaudet lr̃: nisi ipsam hẽat corruptã. No. ꝙ noiator tutoris ꝓuenit in subsidiũ tutore nõ existente solucdo Jtẽ no. ꝙ subsidiari⁹ debitor opponit ꝓpensationẽ ⁊ excepti. ex ꝑsona principalis scõm lec. bal. facit qõ de fideiuss. no. s. e. l. eius. Jtẽ no. ꝙ pupillo obiicit ꝓpensa⁹ Item no. ex. si. ꝙ interdũ cõpensatio obiicit de tanta quãtitate quanta petit. Interdũ de pluri. ⁊ tũc tenet ꝑ rata: sed in eo pluri est frustratoria. Interdũ de minori. ⁊ tenet ꝑ ea rata. residuũ uero petit ut hic. ⁊ in se. l.

Vnicem

i Qui partẽ debiti compensat ⁊ aliam partẽ soluit uel offert ⁊ consignat seu deponit pignus repetẽ pót. b. d. Op. ꝙ sola obligatio sufficit. ff. de pig. ac. l. si rem alienã. §. fi. Sol. ut in glo.

Juelut

s Si cõpensatio facta in eã publica nõ tenet ad suũ debitũ q̃ cõpensauit agere pót. b. d. Vel sic. qõ reipublice debet non pót cõpensari cũ eo qõ officialis debet ut priuata ꝑsona ⁊ singulis. b. d. Op. ꝙ repetat solutũ ut indebitũ. ut. l. si ambo. ⁊ l. postea. ff. e. So. ibi cõpensatio tenuit: ⁊ sic vim solutionis habuit. ut. ff. de lib. cã. l. uel ꝑmutauerit. ⁊ l. amplius. ff. rem ra. ha. hic non tenuit.

Ompensationes

c Primo dictũ in genere. ⁊ illud limitat. 3⁹ rationẽ limitationis annecit ⁊ cõcludit quod fiendũ qñ limitatio locũ habet. Quarto ouos casus excipit. secũda ibi. ita tñ. tertia ibi. satis cñ. qrta ibi. excepta. Debitũ pecuniariũ ex reali ⁊ ꝑsonali causa pót in cõpensationẽ deduci: dũ tñ sit liquidũ ita ꝙ non reqrat altiorẽ indaginẽ excepta causa depositi rapine uel furti seu possessiõis indebite occupate. b. d. No. ꝙ ex omni cã reali ꝑsonali uel mixta admittit cõpensatio. Jtẽ no. ꝙ cõpensatio nõ ꝓcedit de nõ liquido ad liquidũ. Jtẽ nõ ꝙ debitũ dr non liquidum qñ eius liquidatio indaginẽ altiorẽ reqrit. Jtẽ no. ꝙ altiorem indaginẽ dr requirere qñ eius liquidatio esset impeditiua determinationis cause principalis iam liqdate Jtẽ no. ꝙ exceptiones altiorẽ indaginẽ reqrentes in alio iudicio reseruant. Ex quo habes ꝙ qñ iudex non admittit quẽ ad ꝓbandũ excepta iudex debet reseruare sup exceptõe ius suũ parti in alio iudicio. Jtẽ no. ꝙ in actõe depositi cõpensatio non admittit. Jtez no. ꝙ spoliatus ante oia est restituend⁹ nõ obstante ꝓpensat. obiecta. Et nõ ꝙ nõ tantũ de restõe rei ꝓncipalis loqtur: sed etiã de extimatõe ipsaꝝ rerũ. ut sicut i ipsis rebus prius debuit fieri restitutio: ita in eaꝝ extimat. qñ ad extimationẽ deuenit. Op. pmo ꝙ lra in prin. nõ bene dicat. dũ dicit siue in ꝑsonalib⁹ acti. qz si ꝑ personalẽ acti. hincinde species debet uel ex altera pte tantũ ꝓpensa⁹ nõ admittit. ut. ff. de ꝓdi. inde. l. si nõ sortẽ §. si centũ. ⁊. ff. de pig. acti. l. si ꝓuenerit. ⁊. s. de rei uẽ. l. si ex pecunia. So. ut gl. ꝙ ille tex. debet intelligi qñ hic inde q̃ntitas debet. nõ qñ species hincinde uel ex altera parte tantũ. ut in ꝓ. Et qõ dico de specie idẽ dicit gl. qñ pecunia debet ut spẽs siue corp⁹. ar. ff. de pecu. l. qõ ergo. §. i. qõ infra in. q. lati⁹ examinabo. Et rõ ꝑdictoꝝ est. qz spes nõ recipiũt functionẽ in genere suo. l. ii. §. i. ff. si cer. pe. et hoc vult glo. usqz ad ỹ. quid est g⁹. Op. et ꝓtra so ꝑdictã. qz cũ hic loquat etiã in actõe reali ut in rei uen. ⁊ illa cõperat ꝑ specieb⁹. l. in rem. ff. de rei uen. sequit ꝙ etiã in specieb⁹ admittit ꝓpensatio. So. ut sequit in glo. videlz q̃ hic res dolo uel culpa desierat posse ꝑstari: vnde ad extimationẽ est deuentũ. ⁊ sic fit ꝓpensatio extimat. ut. ff. so. ma. l. diuortio. §. donationes. Subiũgit glo. licz ipsa res sit in obligatõne seu peri: tõe. qõ intellige qñ res fuisset debita acti. ꝑsonali. ⁊ hoc ꝓbat. l. quã glo. allegat. ꝑ quã declarat eius intentio: videlicz. l. si seruũ. §. an filius. ⁊. §. effectus. ff. de ỹ ob. In reali aũt ꝓprie nõ est obligatio. insti. de act. §. i. nisi largo modo ⁊ inꝓpre sumpto uocabulo. Et est expedita glo. usqz ad ỹ. sed scõm hoc. Op. tertio

q̃ nec extimaciis possit fieri cõpensatio.qz ipsa nõ est in obligatõe g̃ zc.ut hic.et.ff.e.l.i.So.q̃ etiã videtur ꝓsiderato extinu z effectu. hinc est q̃ ut debita cõstituí põt.ut ff.de ꝓsti.pe.l.pmissoz.in prin. Op.quarto q̃ imo de specie ad speciẽ admittat cõpensatio.qz si tibi debeo vnũ hominẽ z tu mihi aliuz.debet posse obiici cõpensatio.ar.ff.si pars her.pe.l.i.§.si cũ me.ff.de hẽ. insti.l.qui nõ militabat.in prin.z de le.ii.l.vnũ ex fa.§ sed si vno.So.q̃ qñ debet spẽs aliqua certa z sic res specificata ꝓpensatio nõ admittit.ut.s̃. Sed qñ species incerta quã iuriste genus appellant.puta homo in genere ab vno. z similiter alter sibi debz hominẽ i genere:tunc bene admittit cõpensatio.Et est rõ.qz functi/onẽ recipiũt.z illũ hoiem quẽ tu mihi solues: eundem tibi potero soluere.z ideo secus cẽt si tu mihi hoiez debes in genẽ z ego tibi asinũ in genere.qz cessaret ꝓpensatio.z ita intelligo qõ hic sequit in glo.scõm docto.

Op.v.q̃ etiã de q̃ntitate ad q̃ntitatẽ nõ admittatur cõpensatio ipso iure:nisi opponat ab hoie.l.i.z.ii.ff.e. Sol.ut gl.usqz ad fi.et hoc debz intelligi si ab homie l.i.z.ii.ff.e.Sol.ut gl.usqz ad fi.z hoc debet intelligi si ab hoie opponat.z ꝑ sili põt induci.qz supplementũ legitime fit ipso iure a.l.si tñ petat ab hoie.l. sancim⁹ in prin.z ibi nõ.s̃.de inossi.te.et sitr filio pterito testamentũ est nullũ si tantũ dicat.l.filio.ff.de iius.te.Tñ ꝯ hoc latius dixi.s̃.e.l.si constat. Op.vi.dr hic postq̃ pars est ꝓnicta non põt obiici ꝓpensatio quasi tarde opponat.z ad impediendũ sniam potius q̃ ob aliam causam ꝝ.qz si hec est rõ: ergo si debitũ reus fuit confessus:sed opponit ꝓpensationẽ ipse debet audiri: lz confessione sua cõuictus.Tñ qz tẽpus supest infra qõ faciliter cognosci põt. tũ qz actorẽ relenauit ab onere ꝓbandi.ar.l.eũ qui.de iureiur.ff.tũ z 3⁰.qz non videt dilatandi iudicii cã facere q̃ ꝓfessus est se debere ut ꝯ excep.sua infra legitimũ tps possit docere. Sol.ut in gl.se:q̃ ꝓfitet q̃ qñ sua ꝓfessione est ꝓuictus sup cõpensatione audiet.z idẽ no.in.l.nemo.ex his ff.de reg.iu.

Op.vii.z ab extra q̃ etiã si actoris debitum sit liq/dum:alias q̃ p rei ꝓfessionẽ cõpensatio admittat.ff.ꝯ do.ex.l.apud celsum.§.si quis aũt. huius timoz Ja. de ra.z Ly.distinguũt. Aut debitũ actoris est liquidatũ p ꝓfessionẽ rei:z debz reus ad cõpensationẽ admitti.ut in pce.dixi.qõ intelligo dũmõ infra legitimũ tps ꝓbare uelit z legitimũ appello iudicis arbitrio:ita q̃ nõ impediet snie ꝓlatio. Itẽ legitimũ appello statutũ a.l.municipali ad ꝓbandas exceptões. Aut est liqui/datũ p alias ꝓbationes actoris.z tunc aut debitũ rei põt de ꝓximo liquidari. z tunc admittit cõpensa⁰.ar. d.§.si quis autẽ. Aut non põt de ꝓximo liquidari.et tunc aut debitũ rei est tale qõ põt in alio iudicio peti. qz ex eo dat actio z tunc cõpensatio nõ admittit.ut hic Aut est tale qõ peti non põt.puta nãle debitũ tantum. qõ si modo nõ ueniat in rõnẽ ꝓpensat.postea peti nõ poterit.tunc dixerũt ipsi q̃ lz de ꝓximo nõ possit fieri liquidatio:tñ expectat ibi p maius tps ut reus ꝓbet ar.ff.de fer.l.i.ubi ne actio peat quis admittit ad agẽ/dum qui alias nõ admitteret.ꝑ hoc induco.l.illam q̃ videt uelle q̃ tũc non admittat qñ petitio põt reserua ri in alio iudicio non põt reseruari eius debiti petitio qõ no.Et hoc puto uerũ:nisi p statutũ municipale ne/cessitas imineat iudici causam terminãdi infra sic bre ue tps q̃ debitũ ipm nõ possit liquidari. Videam⁹ nũ de iure cõi infra quantũ tps hec liquidatio dz fieri. Et glo.sequẽs dicit q̃ quidã dixerũt q̃ est duoꝝ ꝓmen siũ.p.l.auferi.§.qui cõpensat.ff de iur.fis.Alii q̃ residz in iudicis arbitrio p hanc.l.et hec uera ut ꝓbant plu/ra uerba hic in lra posita.Et etiã ꝓbant rõe.qz hic fuit facti igit sub certa regula nõ pñt diffiniri:sed iudicis arbitrio relinqnda.ff.de usu.l.mora.z de testi.l.testiũ z de iur.deli..l.i Ad.§.qui cõpensat.dicit,spãle in fisco qõ intellige ut ultra duos menses nõ excedat fisci fa/uore.Poterit igit iudex minus arbitrari si ei equũ vi/debit. Op.viii.q̃ actio depositi nõ semp sit excipiẽ da:sed demũ qñ deponẽs agit directa. qz tunc agit de fide rupta non qñ depositari⁹ agit ꝓria. qz tunc non agit de fide rupta:sed de indẽnitate ꝓseruãda.ff.depo. l.apud quẽ.in prin.vnde videt obstare in rõe sua.tex. insti.de acti.§.in bonefi.So.ꝓfitendo ꝝ.ut in se.glosa licz bal.dixerit idẽ in utraqz p illũ tex.Sz ꝓma magis placz.qz cã excepẽ.est ne differat restitutio depositi. et qz denegãs restituere depositũ videt spoliare deponẽ tẽ.ut no.dy.in.c.qui ad agendũ.de re.iur.li.vi. Opp. tunc ab extra q̃ imo depositũ non tenet quis restituẽ nisi sibi restituant expẽse ex cã depositi facte.ut.ff. de po.l.si in asia in prin.z.l.si plures.in fi. cũ ibi no.i fi. glo.So.q̃ cõpensatio alteri⁹ debiti non admittit. ut hic.sed retentio ꝓpter impensas bene concedit.ut ibi

Op.x.q̃ in deposito nullũ sit spãle.qz idẽ est in cõ/modato ut.s̃.cõmo.l.sub ptextu.So.ut in gl.q̃ ibi uo lebat uti retentõe.qõ intellige donec sibi debitũ ob a/liã causam q̃ ꝓpter impensas factas in re cõmodata solueret.ut ibi no.Secus si uellet cõpensare qz posset dũmodo cõmodatũ esset in q̃ntitate ut hic. Op.xi.q̃ non sit spãle in deposito imo regulare:cum de specie ad quantitatẽ nõ admittat cõpensatio.ut dixi in ꝓmo ꝝ.So.q̃ hic excep.debet intelligi qñ depositũ est i q̃n titate . uel si in specie deuentũ est ad extimat. ut sequitur in gl.usqz ad fi. Op.xii.q̃ in cã possessionis occupa te uel inuase nõ sit spãle.qz speciei ad quantitatẽ non obiicit cõpensatio.Sol.ut in glo.fi.videlicz q̃ hoc est spãle qñ quantitas debet uel rõne pene uel rõne rerũ ibi amissaꝝ.uel qz ad extimationẽ est deuentũ. Op. xiii.q̃ in delictis. locũ habet cõpensatio.l.si ambo.ff. e.Sol.ut in gl.fi.z secũda uera.Vel dic cũ q̃rit an i de lictis admittat cõpẽsatio.qz aut querit qñ ex vna pte tantũ delinquit:z locũ habet.l.nostra.Aut qñ ex utra qz pte.z tunc aut querit in penis rõe publice disciplí/ne infligendis.z ꝓpensatio non admittit.qz ille debet alii nõ ꝓpẽsanti.Aut de penis infligẽdis rõe ꝑuati int esse z ꝑipso intesse.z tũc aut ex delictis nõ nascit obli/gatio.qz.l.cõpensat dolũ cũ dolo.z tũc admittit cõpẽ/satio.ut.ff.de do.l.si dno.z.ff.so.ma.l.viro atqz uxore. z.l.cũ mulier.Aut ex delictis nascit obli⁰.z tũc debiti ad debitũ fit cõpensatio:nisi vna cã sit ꝑuilegiata al/tera non.ut est hic spoliatio. Opp.q̃ etiã alii casus excipiant.ut.s̃.e.l.in ea.et.ff.e.l.ob negociũ.So.confi tendo z enumera casus.ut in gl.fi.usqz ad fi. Expe/ditis glo.uenio ad.q.p examinationẽ materie. Et q̃ro ꝓmo quid sit cõpensatio.s.n.q̃ compensa⁰ est debiti z crediti inuicẽ contributio.i. debitoꝝ bincindẽ loco so lutionis.ideo dr q̃ q̃ compensat solu'uit.l.uel ꝓmutauit ff.de li.cã.l.ampli⁹ non peti.ff.rem ra.ha. z idẽ qõ nõ potest solui:non põt ꝓmutari.l.si debitoꝝ.ff.qui po in pig.ha.z ff.ad trebel.l.deducta.§.nũmis. Secundo q̃ro quare fuit introducta.Et ter.ff.e.l.iii videt rẽdere q̃ ideo.qz meli⁹ est non soluere q̃ solutũ repetẽ. Ista ratio non est ꝑfecta.qz solũ uendicaret sibi locũ i his in quib⁹.l.cõpensat ipso iure absqz facto hois: ita q̃ acẽ.minuit.ut dixi.s̃.e.l.si constat.Ideo forte alii dicũt ne fiat p plura qõ potest fieri p pauciora.z sic ut plu/ralitas iudicioꝝ euitetur.ff de condi.inde.l.dñs testõ. Ista nõ uidẽ adaptari debito naturali tantũ.qõ non

pōt peti in iudicio: ⁊ nō pōt compēnsari. ff. e. l. etiā. Alij dicūt q̄ remouet equitatē petitōis ⁊ interesse petentis ideo pmissa fuit. Alii q̄ debitā functionē inter se recipiunt: ideo ꝓnū ⁊ idē reputāntur. nā si functio non reciperet: ꝓpēsatio nō admitteret sicut nec solutō creditore intro. l. ii. ff. si cer. pe. ⁊ l. paulus. ff. ō sol. Quero ī quibus vel de quibus debitis fiat cōpensatio. Dico q̄ si debitū sit exceptī. elisum cōpensatio non habet locum ff. e. l. quēcūq̄z. ⁊ dixi in debito naturali. §. e. l. et causa. Si autē non sit excep. aliqua elisum. dic q̄ de debito naturali tantū potest. ut. ff. e. l. etiā. et tanto fortius de debito utroq̄z iure. Sz de debito ciuiliter tantū dic q̄ compensatio non admittit. q̄z semp aliqua exceptōnē elidit. ideo nec in ꝓstitutū deducit. ff. de ꝓsti. pe. l. i. §. debitū. ⁊ ideo de debito ex cyrographo ante biennū non admittit cōpensatio: sed post biennū sic. q̄z tunc aliquid naturalitatis adiungit uere uel ficte. ut dixi §. e. ti. l. generaliter. ubi gl. no. Quero q̄rto usq̄z ad q̄d tp̄s audiat compensare uolēs. ꝛn. ante sniam et post sniam. Sed qui opponit ante sniam debet opponere ante liquidationē debiti aduersarii ut hic. alias si de biro liquidato opponat distinguit. ut dixi §. in vii. op. q̄ aūt post sniam possit opponi ad execut. impedien dā est tex. ff. e. l. si cū militi. §. cū intra. Quero. v. in q̄ bus rebus. ꝛn. in his que functionē recipiūt in suo genere nō in aliis. ⁊ est rō. q̄z cōpensatio est imaginaria solutio. ut dixi in eius diffinitōe. Et sic q̄d creditori in uito non pōt solui nec ꝓpensari. l. paulus. ff. de solu. Et ideo nedū de specie ad quantitatē locū habet compensatio: sed nec etiā de vno genere ad aliud genus. ⁊ sic nec de frumēto ad pecuniā uel vinū uel oleū quinimo dicit pe. ⁊ Ly. q̄ nec de vno genere pecunie ad aliam pecuniā diuerse materie. ut de aurea ad argenteā ⁊ ecōtra. secus si essz eiusdē materie: licz diuerse forme ut tur onenses grossi ⁊ parui. q̄z in moneta potiō attendit utilitas materie q̄ forme. ut. ff. de ꝓ emp. l. i. ideo ī his q̄ sunt eiusdē materie vna p alia solui. l. paul⁹. ff de sol. Ego puto ꝓsiderandū multū an ī loco illo pecuia sit sic curēs an nō. ⁊ ita expēdibilis vna sicut alia ut anchonitani ut bolognini aurei ⁊ bolognini argentei. ⁊ sit ducati q̄ sic habent cursum in Boñ. sicut bolognini aurei. ⁊ omnes appciant p argenteā ⁊ ex consuetudine ducatus p. xxxvi. bologninis dat ⁊ ecōtra ⁊ licz q̄ñq̄z detur vnus denarius plus p cambio: tñ ⁊ illius pōt haberi rō. ⁊ ita ꝓsuetudo in his attendatur ar. l. si quis argentū. ff. de dona. Sed iuxta hoc q̄ro certo quid si pecunia debeat ut corp⁹ ⁊ sic ut species an cōpensatio de ea admittat. Gl. hic p̄ma dicit q̄ nō. ⁊ idem tenet. ff. si cer. pe. l. cū fundus. §. seruū tuū ipsu dens. in glo. sup vbo uēdere. p. l. si creditor. §. i. ff. de peculio. ⁊ l. plane. §. ii. et. l. sed si certos. de le. i. Sed lot. tenuit ꝓ. quē pe. se. ⁊ Ja. de ra. et Ly. q̄z in speciebus ideo non admittit cōpensatio: q̄z in eis cadit affectio q̄ nō cadit i nūmis. l. nūmis. ff. ō ī li. iur. Sz i quātitate posita in sacculo non magis cadit affectio q̄ in aliis nūmis ergo ⁊c. Item q̄z in eis sic cadit ꝓtributio ⁊ functio. lz sit in archa vt sacculo sicut in aliis g⁹ ⁊c. Ad. §. seruū tuū imprudens ꝛn. ipsi. et ad dictā. l. si creditor. §. i. q̄ in eis non admittit ꝓpensatio nō illa rōne q̄z dñs serui pecuniā extantē uendicat ut speciem. sed q̄z de eo de quo obiicit ꝓpensatio non constat. q̄z quantū debeat dño qui ante oia deducit q̄d sibi debet ⁊ quantū sit residuū uel an nihil sit nō est liquidū. ideo compensatō non admittit ut hic. Sed Dy. guil. de cu. Ja. bu. ⁊ d. me⁹ transiuerūt cū glo. et bene. p tex. l. sed si certos. de le. i. ubi dī q̄ nūmi legati ut spēs pmutationē nō recipiūt sed subiungit lra q̄ exēplo cuiuslibet corpis extimandi sunt. Sed exēplo cuiuslibet corpis nō extimarēt si cōpensationē reciperēt ergo ⁊c. et maxime cū surrogatū assumat naturā ei⁹ in cui⁹ loco surrogat. ut. ff. si q̄s. testi. esse. iu. fu. l. i. §. hec actio. et fictū equipollet ueritati. ff. si cer. pe. l. si filius. cū si. Nihil videt q̄ opi. possint concordari. nam pecunia q̄ petit ut spēs. Aut petitur ad numerū ut. c. aurei in sacculo signati uel archa depositi et tunc possit alterius quātitatis aureorz obiici cōpensatio p rōnes pe. ⁊ ia. §. alt. et quia tūc numerus potius q̄ locus attendat. l. qui testō. in prin. de le. i. et q̄z spāle est in depositio in q̄ntitate facto uel ad extima. redacto ut nō obiciat cōpensatio ergo in ceteris in cōtrariū est ius cōe ut hic. Aut nō petit ad numerz sed ut corpus ut tota pecunia que est in capsa uel sacculū figillatū plenū pecunia uel tali pecunia plenū. tūc compensatio opponi nō possit. ut in iuribus ⁊ rōnibus secundo loco allegatis. Vel forte hoc membrū secūduz est diuidendū. q̄z aut petenti certā quantitatē obiicit cōpensatio de sacculo pecunie pleno in quo est tantūdē: ⁊ tunc obiici possit ꝓpensatio. q̄z si apportat ⁊ restituat iste soluet. Aut ecōtra quis petit sacculū ⁊ ei obiicit cōpensatio. ⁊ tunc nō possit ut dixi. Et est rō diuersitatis. q̄z in p̄mo casu dat ei facultas ut retinēdo sibi solut in secundo non sed restitutionē pone commodati uel legati potius denegat hec pondera. q̄z in imaginatione ꝓsistunt ⁊ in subtilitate intellectus. Queritur Ly. uendidi uel legaui tibi omnes possessiones meas an sub hoc includent nedum imobilia: sed etiā mobilia. Quidā q̄ sic. p istum tex. in fi. ꝓuncta gl. ⁊. ī de cōre. ali. l. i. et ultimate dicūt esse casum. ff. de le. iij. l. uxorē §. legauerat. in ultimo ꝛn. Sed Ly. tenet ꝓ. p tex. l. si filii. §. qui fenus. ff ad mu. Nec ob. d. §. legauerat. q̄z longa differēcia est dicere. lego q̄cquid possideo p uci bū. q̄z tunc locū habet ille tex. an possessiones meas per nomē. q̄z ad imobilia refertur. ut d. §. qui fenus. facit. l. querēs. §. de rei ue. In hac q. prius esset ꝓsiderāda cōsuetudo loquēdi prissa. ⁊ patrie ⁊ illā seq̄ ff. ō fū. instru. l eū delationis. §. asinā ⁊ de lega. iii. l. legatis §. fi. ⁊. l. li broz. §. q̄d mī cassius. §. quid ergo. ut plurimū enī consuetudo interpretat ut de imobilibus intelligat. Sed ꝓsuetudine circūscripta nil aliud est dicere possessiones meas q̄ res a me possessas. ⁊ sic ꝓtinebuntur appellatione rerū mobilia ⁊ immobilia. ut. ff. de rerū di. l. i. §. quedam. Bartholomeus de Saly.

De usuris. Rubrica.

Tōtinua rubricā ut in glo. Quero quid sit usura. Rūdeo secm azo. in summa. Usura est que propter usum rei concesse datur ⁊ intelligit rei concesse date uel mutuate. Non enim rei cuius dominium non transfertur usura dat: sed merces. ut patet in re locata. Vel dic q̄ usura est q̄ ꝓpter usum pecunie dat. Et intelligo pecunie. i. cuiuslibz rei ꝓsistentis in pondere numero uel mensura. nā in spēbus ꝓprie nō consistit usura Item intelligo pecunie cuius dñiū transferī ꝓpter usuz alias esset merces ⁊ nō usura. ut pz in re locata. Item intelligo pecunie mutue uel nō mutue. q̄z ⁊ pecunie legate ꝓpter moā debet usura. ut. ī. de usu. leg. p totum licz inuītione ⁊ origine usura p̄cesserit ex pecunia mutuata. Item intellige siue a prin. siue ex postfacto intercesserit cōuentio ut exactio pecunie debite differat. et aliquid ꝓpter dilationē det. Et ex his pz q̄ usura dī ab usu rei seu eris. ⁊ cū ꝓpter usum rei quid datur est usura. Aliam diffinitionē videbis in anē. ad hec. in q.

de monte florentino. et habet locũ ꝓprie i pecunia tãtũ .i. in rebus mutuabilibus in quibus diuum nõ distinguit ab usu. Possent hic aliqua queri que ponit Bal. que reseruo in auc. ad hec. ubi glo. tangit.

J interrogatione

Probata solemni stipl'one usurarum lꝫ in instro scripta nõ sit usure debentur b. d. No. ꝑmo q̃ in stiplõne interrogatõ ꝑmittit. z responsio subsequit ut hic.

Jtẽ no. q̃ qñ stiplõ ꝓbat p testes: debet ꝓbari interrogat. ꝑcessisse z ꝛnsionẽ secutã esse. qõ no. in practica. Et est rõ scõm bar. qz testis debet deponere de eo qõ sensu corpis ꝓcipit. l. testiũ. §. de testi. z. l. qui testõ. §. fi. ff. de testa. Aut stiplõ est nomẽ iuris resultans ex interrogatione z rñsione. ideo nõ sufficit q̃ testis dicat talis fuit stipulat⁹. qz hoc nõ ꝓcipit sensu corpis: nisi addiciat id ex quo resultat stiplõ. ideo cautus aduocat⁹ capitulat sup interrogatione z rñsione. tñ ista intelligeut. §. dicã. Jtẽ no. q̃ solemnitas rei intrinseca est ꝓbãda. Est aũt solemnitas intrinseca stiplõnis ordo ꝑcedentis interrogationis z secute rñsionis. Jtẽ q̃ rñsio fiat incõtinenti sine notabili intuallo. l. i. §. cũ adiicit. ff. de v̊. ob. Jtẽ no. q̃ ꝑtes pñt uelle q̃ aliqua de ꝓuentis inter eos obmittant z reliqua in instro scribantur z hoc ꝓut hic nõ fuit scriptũ de uoluntate ꝑtiũ. Sin autẽ error tabellionis no. q̃ obmissa scribi in instro pñt ꝓbari p testes. Jtẽ no. ius optimũ est stiplõ z sic obliga⁹ stiplõnis ceteras excedit. Oppo. dictõ recte de qua hic in littera sui ꝓprio significato respicit iustitiã rei z recte solemnitatis. ff. de ꝓ ta. l. nõ putauit. §. non quis. Sed hic de iustitia stiplõnis nõ videt posse dubitari. l. q̃uis. J. c. So. q̃ hic potuit dubitari de iustitia circa modũ. i. quantitatẽ usuraꝝ in stiplõne deductarũ. ut in glo. ii. z sic no. q̃ dictio recte. notat ꝓgruitatẽ rei ut hic. Sitr loci z tꝑis. ut. l. lecta. J ꝑin. z ibi gl. ff. si cer. pe. Opp. 2° q̃ solemnitas nõ sit ꝓbanda. qz omnia ꝑsumunt solennit acta. J. de contra. z cõ. stipu. l. i. z insti. de inutili stipu. §. si scriptum. et institu. de fide. §. fi. et de v̊. obli. l. sciendũ. Sol. ut in glo. q̃ aut uerbũ ꝓmisit est ꝓlatũ a testib⁹. z tunc nõ ꝑsumit soleniter. i. ꝑcedente interrogat. z secuta rñsione: nisi b° dicant ut hic. Aut est prolatũ in instro. z tunc ꝑsumit q̃ ꝑcesserit interrogatio z secuta fuerit responsio z sic per stiplõz. z b° siue sit istrm publicũ ut hic. z. d. §. si scptũ siue ꝑuatũ a ꝑte factũ. ut. J. de ꝓ. z cõ. sti. l. i. z. d. l. sciẽdũ z. d. §. fi. insti. de fide. Et b° scõz Jo. z rõnẽ diuersitatis poit gl. in. d. §. si scptũ. qz testes nõ sic sunt i iure instruti sicut hi q̃ ꝓficiunt instra. z ideo tabellio nõ. de culpa qñ deficiunt solennia. J. de ma. ꝓue. l. fi. z. J. de testa. l. iubemus. ad fi. Sed bu. dixit idẽ in testibus qõ i instrumẽto. ut res ponꝰ ualeat q̃ ꝑeat. l. quoꝰ. ff. de rebꝰ du. ita dicit gl. z p hoc facit. l. in exercendis. §. de fide instru. Et intelligo q̃ bu. intellexerit ceteris paribꝰ. i. q̃ testes sunt piti ut tabellio. vides q̃ hic gl. neutram istaꝝ opi. elegit. Quid igit dicendũ. Bar. in. d. l. sciendũ tenet cũ glo. sed dixit q̃ hec rõ pirie sibi non placebat. qz inquit ipse. pone q̃ ille qui ꝓficit scripturam est vnus simplex mercator qui nesciit quid sit stipulatio nec qualit fiat.. z tñ ex scriptura ei⁹ ꝑsumet stiplõ ut. ll. §. alle. ideo ipse reddit talẽ rõnẽ. qz testis debz deponere de his q̃ vidit p sensum corpis. ut dixi in nõbilibus. Unde lꝫ dicat q̃ ꝓmisit p stiplõnem nõ ꝓbaret. qz deponit de eo qõ est iuris z sensu corpis nõ ꝑcipit. ideo oportet q̃ dicat ꝑcedente interrogatõe et secuta rñsione ut hic. qz hec facti sunt z sensu ꝑcipiãtur.

Tabellio aũt uel alius scriscẽs nõ solum adhibet rõẽ facti: sed etiã rõne iuris z vinculi obligatõis. vñ qolibet uerbũ iuris ut stiplõ. uel qõ ad ius trahi possit. ut uerbũ ꝓmisit ꝑcedente interrogatione intelligit. ut. d. §. si scriptũ. Ly. quiqz tenuit cũ bu. quasi int testes z scribentes nõ esset diuersa rõ. postea in addit. simpliciter tenet cũ Jo. et rõnẽ diuersitatis allegat. qz testis q̃ dicit ꝓmisit z nõ adiicit p stiplõnẽ uerbũ ambiguũ ꝓtert: qz intelligi põt p stiplõnẽ z sine. qz nuda sponsione. l. sciendũ. §. i. ff. de edi. edic. Sed inquit ipse qz uerbum ambiguũ ꝓlatũ a teste debet intelligi in fauorabiliorem partẽ pura liberationis. de hoc inqt ipse est textꝰ singularis in. l. pe. ff. de manu. Sed fauorabilius est si intelligat p nudã sponsionẽ z sic minus obligatoriã. ergo zc. Jsta rõ nõ me multũ mouet. qz in. d. l. pe. testes non ꝓtulerant v̊ba ambigua imo clara: sed erãt ꝑtes z pares numero tã ꝓ libertate q̃ ꝓtra. vnde ibi fauet libertati. Non diffuco ꝓpterea q̃ ꝓbatio ambigua nõ reiciat: sed qõ nra adhuc dura:. videlꝫ an qñ testis dicit. talis ꝓmisit ex tali cã ticio. x. an debꝫ intelligi p stiplõnẽ an p nudã sponsionẽ an uero qz dubitet probatio uelut ambigua seu dubia debeat reiici. z in hoc stat dubiũ nostrũ. Ante cuius decisionẽ formo aliã. q. videlꝫ quid si testis dixit q̃ ꝓmisit p stiplõnẽ an tunc ꝓbet stiplõnẽ. Et huic ꝛndeo q̃ si interrogatus de causa scie ridet. qz vidit z audiuit illum interrogantẽ an ꝑmitteret. z illũ respõdentẽ q̃ sic. tũc res est clara qõ ꝓbat. z ita posset hec. l. intelligi. Interdũ interrogat⁹ de cã scie nescit respõdere. z tunc nõ ꝓbat. l. solã. §. de testi. Interdũ de cã scie non interrogat quo casu non tenet cã dicere ne sit uerbosus. ut no. in. d. l. solã. Et tunc stat dubiũ nrm an ꝓbet. Et bar. sentit q̃ non. qz illud uerbũ p stiplõnẽ est uerbũ iuris qõ sensu non ꝑcipit. Sed pe. hic contra. Ego distinguo. aut iste est talis qui uerisimilit significatũ uerbi ignorat ut mulier uel rusticus. z tunc dico q̃ nõ ꝓbat. z non ex eo qz dictũ suum in se nõ sit ꝑfectũ. sed qz nõ cadit sup suspitione quin suborn atus z instructus sic dixerit. g° zc. ut in auc. z qui semel. §. de ꝓba. Aut est talis in quo cadit uerisilit intellectus significati illius v̊bi licꝫ ꝑtiã lrãꝝ non habeat ut videm⁹ quotidie in his q̃ ꝓuersant cũ tabellionibus z cũ aliis q̃ de his quotidie disputãt z maxie in foro. z tunc puto q̃ ꝓbent. qz z id qõ intellectu ꝑcipit imo sensu corꝑeo nil ꝑcipit sine intellectu ei assignato ad simile ꝑcipiendũ. et qz testimoniũ reddẽs ꝑ cõplexo reddere dt de his q̃ hoc complexũ reddũt. sicut qui de q̃driga testificat de ipsa. pura de habẽte q̃ rotas testificari dt. z similiter q̃ testificat de domo de ea testificat ut de cõplectente suas ꝑtes integrales videlꝫ solũ ꝑietes z tectũ. l. solum. ff. de rei uendi. z idem de grege et ar. l. i. in fi. et. l. sequẽti in co. ti. et idꝫ de publica uoce z fama. l. iii. §. eiusdem. ff. de testi. sic si dicit p stiplõnẽ intelligit ꝑcedente interrogatione z sequente rñsione: cũ alias nõ sit stiplõ z magis est iputandũ examinatori q̃ de cã scie nõ interrogauit q̃ testi qui sub breuitate uoluit loqui. Questione ista sic decisa reuertor ad illã quã dimisi indecisam. videlicꝫ qñ testis simplit dixit q̃ ꝓmisit z non vltra dixit. et in hac non habeo dubiũ q̃ si testis est impitus de nuda ꝓmissione intelligit ut oẽs fatent. sed ubi sit peritus licꝫ inter doc. sit discordia. ego illã ꝑtẽ eligo ut non ꝓbet. qz dubia ꝓbatio nõ ualet. l. nõ ob hoc. J. vñ cog. z l. neqz natales. §. de ꝓba. Sed hec est dubia z incerta qz uerbũ ꝓmisit põt se hrẽ ad stiplõnẽ z ad nudã promissionẽ. d. l. sciendũ g° zc. Jtẽ qz scõm vnũ sensũ necessariũ est ut recipiat subaudiũ: scõm aliũ non. Apti

ortigit est sensus subandito nō indigēs: ideo āplectē/
dus.l.in ambigua.ꝛ.l benignius.ff.de leg. Itē qꝛ uer
ba ab hoic plata debēt intelligi in sua pmeua et rudi
materia plata seu nuda.l.sancimus.in prin.j. de v.si.
et quanto testis est pior:tanto magis est psumendū
q̄ nihil obmittit de eo qd vidit ꝛ audiuit. Nec ob.l.i.j.
de ꝯ.ꝛ cō.sti.nec.l.sciendū.ff.de v.ob.et insti.de fide.§
fi.qꝛ pondera q̄ in illis casibus recedit a regula iur.
q̄ vult q̄ pbatio dubia nō releuet. ꝛ sic casus illi ad
psequētias nō sunt trahendi.l.qd uero.ff.de legi. Item
pondera q̄ illi tex.loquunt q̄n pars se obligans loq̄
tur de seipsa:ꝛ ab ea hoc uerbū pmisi est plātū. vnde
cū ad obligandū se illa uerba sunt plata ꝛ in scri/
ptura p eum redacta:merito.l.psumit q̄ firmiori ꝛ ua
lidiori modo fuerint plata.ꝛ sic ad alteri⁹ interrogari
onē. Sed in casu nro sunt a teste plata qui suo modo
ꝛ p libito pcipit uerba sua. Et si replices cur in tabel/
lione aliud q̄ in teste.ꝯn ut.§.viez qꝛ tabellio adhibe
tur ut firmiori mō iura ꝛ vincula obligatoria appo/
nat ꝛ actus solennes faciat ꝛ efficaces.ut.j.de magis.
pnc.l.fi.ꝛ.l.iubemus.ad fi.j.de testa. Ex his pz clari/
tas prelibate.q. Sed dubitari forti⁹ posset si testis di/
ceret.ego audiui ticiū sic dicentē. ego pmitto q̄ dabo
tibi tantū usuraꝝ noie: an tūc illa pmissio ticii sic for
maliter p teste plata intelligit precedēte interrogatiōe
facta. Et videt q̄ sic.qꝛ scripta a pte pfecta non est illa
q̄ obligat cū scriptura nō est de subā rei geste:sz ad me
moriā ꝛ facilioꝛē pbationē res in scripturā deducitur
l.cū res.§.de pba.ꝛ.l.publia.ff.de pe. Sed uerba sic a
parte plata in scripturā p eū redacta intelligūt de so
lenni ꝛ efficaci pmissione.l.i.j.de ꝯ.ꝛ cō.sti.et.d.l.scie
dū.g⁹ in scriptura nō redacta:cū q̄n scriptura non est
de subā tantū valet res cū scriptura quantū sine.l.pa
ctū qd bona fi.§.de pac.ꝛ.d.l.cū res. Cogita quia dici
posset q̄ ad hanc psumpt. inducendā scriptura est de
subā:licz glo.illū casum nō enumerauit.in.d.l.pactū.
qd forte multi negarēt. Op.3⁹ ab extra q̄ in scriptu
ra solennitas psumat.ff.si cer.pe l.lecta. So. pdicta i
v. pmisit qd in se maioris est efficacie ibi in vbo pue
nit.qd nō est in se tante efficacie: qꝛ maioris est gene/
ralitatis.ut pz.ff.de pac.l.i.§.quentōis.secm bar. Alii
ut bal.nō faciunt differentiā inter hec uerba.sed dicit.
aut tractat de odio:ꝛ tunc neutꝝ ex his psumitur p sti
pulationē sine fu odio usuraꝝ ut hic. siue pene cōmit/
tēde.ar.ff.de ser.expo.l.seru⁹ ea.l. Aut tractat de fauo
re uel saltē nō de odio.tunc ex scptura solennitas psu
mit.hoc nō placz mihi p illū tex.a sensu ꝯrio.in v.licz
ideo sequor pcedētē. Op.qrto ab extra q̄ etiā in scri
ptura solennitas non presumatur.l.quecūqz.§.fi.ff.de
publi. So.solennitas extrinseca nō presumit.ut ibi. sz
intrinseca sic.ut hic.ꝛ d.l.sciendū.ꝛ.d.l.i.de ꝯtra.ꝛ cō.
sti.et ita no.in.d.l.quecūqz.ꝛ ita dicūt doc. Sed pro
b⁹ declaratōe oportet nos videre q̄ dicat solēnitas in
trinseca ꝛ q̄ extrinseca. Et dicunt doc.q̄ intrinseca est
quā plātoꝝ uerboꝝ significa⁹ ꝯprehendit uel apta ē
ꝯprehendere. hinc est q̄ fideiussio nō pōt esse sine sti/
pulatōe.ut.l.blandit⁹.j.de fide. Ideo si dicit ego fide/
iussi p stipl'onē intelligit ut.d.l.sciendū.ꝛ.d.§.fi. ꝛ idez
si dicat stipulat⁹ est.qꝛ intelligit pcedēte interrogatiōe
ꝛ secuta mistione:cū alias nō sit stipl'o. et idē si ē apta
ꝯprehendē.ut in v. pmisit in scpturā redacto ut hic.
ꝛ aliis.ll.§.alle. Extrinseca aūt est quā vboꝝ plātorū
significa⁹ nō ꝯprehendit.nec apta est ꝯprehendere.ut
in uenditōe ꝛ emptōe. Nā licz de ei⁹ subā ꝛ significato
sit q̄ ꝯsensus ptiū res ꝛ pciū certū intuenerit:non tm
maioris auctoritas uel iudicis decretū ex figōe vboꝝ
cōprehendit: ideo solēnitas extrinseca illa indicat. ut
d.l.quecūqz.et.ff.de v.ob.si ita stipulat⁹.§.grisogon⁹.
Op.v.cū glo.sc.in fi.q̄ usure sint pbibite iure diui
no.ideo pceptū est nō feneraberis.ꝛ mutuū dātes ni/
hil inde sperātes. So.pfitendo ꝯtra. Quero modo
q̄re dicit iure optimo.ꝯn.ut in gl. Et no. q̄ gl.dicit q̄
usure sunt iure romano pmisse ppt cōmoditatē utri/
usq; sez dantis ꝛ recipientis. Saly.

Suras

Emptor ex die traditōis rei sibi facte tenet
uenditori ad usuras pcii nō soluti nec ob/
lati.nec sufficit eū deposuisse nulla pcedēte
oblatōe.b.d. No. q̄ depositū min⁹ solenniter factū
non prodest. Dicit enim minus solēniter factū quan/
do non est prius oblatū ut hic. Op.q̄ emptor nō te
neat ad usuras.ut.ff.de ac.emp.l.iul.§.ex uendito.ꝛ.l.
curabat.j.de ac.emp. So.ibi res nō erat tradita ut in
glo. Contra so.replicat gl.qꝛ fructus pōt emptor pe
tere sz res nō fuerit tradita.g⁹ ꝛ ipse ad usuras tenet.
Sol ut in gl.qꝛ nēditor illā culpā ēptori nō pōt impu
tare. Querit glo.an iure diuino possit emptor illas
usuras petere. Et dicit q̄ sic q̄tenus interest.alias nō.ar.
l.socius q̄ in eo.ff.p so.qd no. Et latius attēde q̄ usu
re alie sunt mere lucratiue.ꝛ ille iure diuino sunt pbi
bite ita q̄ iure hūano nō pnt. Quedā sunt alicui⁹ dā/
ni restauratiue seu resarcitiue. ut si debitor ad diē mo
rā facit ppt qd creditor habuit necesse sub usuris pe
cuniā sumere ꝯpter aliq̄ suā utilitatē uel rei familia/
ris necessitatē.ꝛ iste sunt etiā iure diuino pmisse. ideo
dicit Inno.q̄ debitor debet eas creditori resarcire. ut
ipse no.ex.de fide.c.ii.ꝛ pbat in.c.i.eo.ti. Et idē dico si
creditor incurrit aliq̄ penā quā nō incurrisset si debi/
tor ei ut debuit soluisset.ut.ff.de ser.ex.l.seru⁹ ea.l. Qd
intellige si ille erat creditor ex ꝯtractu bone fidei ita q̄
officiū possit deseruire.nō si stricti iur.l.i.§. de ꝯdi.in
de.secm bal. Quedā sunt cōmodi pcepti recōpensati/
ue ꝛ sic usq; ad honestū ꝛ ꝯgruū modū sunt pmisse:
qꝛ equitate nāli inducte ne q̄s locupletet cū aliena ia/
ctura.ꝛ sic censent onerose non gratuite. ut extra.c.c.
salubriter.ꝛ in hac glo.ꝯiuncta cū tex.ꝛ ita est de mē/
te bal. Quero qd si in casu nre.l.ēptor ex possessiōe
tradita nullū fructū pcepit.qꝛ est silua nō cedua an in
terim debeant usure pcii nō soluti. Et videt q̄ non.ex
quo nihil pcepit qd cōpensari possit. Contra.tenet bal.
qꝛ ille usure nō prestant rōne pstatiōis fructuū ꝛ usu
raꝝ:sed rōe impletionis fidei facte a uenditore ꝛ rōne
p fidei emptoris in nō soluēdo pcio adhibito.hec pa
tollerari pōt de iure ciuili.pma uero pcedit de iure ca
nonico quo dico usuras peti nō posse. sed interesse tā
in dāno q̄ i lucro petere pōt.l.i.j.de sen.q̄ p eo quod
inter. Quero emi a ticio res ex quib⁹ fructus nō p/
cipit ut lapides et ligna ꝛ pciū recepi sub usuris qd
ei solui.nec ipse tradidit lapides uel ligna: sed fuit in
mora an ipse teneat mihi tradere illas usuras. ꝯ.bal.
q̄ sic tanq̄ interesse.et dic.de b⁹ esse tex. no.ff.de ac.ep.
l.lucius ticius secm vnā lec. Ego hoc nō pcipio.quia
mora nēditoris nō est cā istaꝝ usuraꝝ cū ante ei⁹ mo
rā ad istas usuras p pcio soluēdo me obligauerā.se
cus si eius mora fuisset cā maioris cursus usurarum
pura qꝛ si lapides uel ligna tradidisset: ego uendidis/
sem ꝛ feneratori soluissem.

Tamuis

q In ꝯractibus stricti iuris citra vinculum
stipl'onis usure nō debent.nudo tamē pa/
cto quente solute nō repetunt:nec extenu/
ant sorte.b.d. No.pmā ptē summarii. Itē no.ex secū

da ꝙ licz ex nudo pacto nõ det actio: tñ soluti nõ dat repetitio et etiã si debitũ sui nata sit odiosuz ut usura

Op.ꝙ ex nudo pacto debeat usura etiã in stricti iuris iudicij.ut.j.e.l.frumẽti.So.ꝙ hic pecunia accipit stricte ꝑ numerata tantũ. in aliis aũt rebus mutuabilibus loquit.l.p̃.z hoc forte odio feneratoꝝ q̃ frequẽtius fenerant in pecunia.vel ibi qz res mutuate ad uescendũ tendũt z frequent augmentũ et diminutionez p̃cii recipiũt. Op.de.l.etiã.ff.e.et de.l.piculi.ff.ỏ nause.ubi ex pacto nudo ꝓuẽte debent etiã i pecunia.So. ꝙ fallit i ciuitate q̃ necessa° regit ꝑ suos admistratores.ut.d.l.etiã.Et i pecunia nautica ut.d.l.piculi. z h° ꝓpter piculũ qd interi est creditoris.p̃.l.incendiũ.s.si cer.pe. Op.3° ꝙ pactũ incõtineti appositũ etiã i stricti iur iudiciis ꝑducit act.l.petes.s.de pac.z.l.lecta.ff si cer.pe.So.ꝙ hic fallit odio usuraꝝ. Op.q̃rto.qz debent usure ex mora.igit forti⁹ ex pacto:cũ duo uincula sint fortiora vno.vti videt ob.j.de pac.int cmp. z ut.l.i inicio.et.j.e.l.in benefi. So. ꝙ hic in p̃ctibus stricti iur in quib⁹ nõ debent ex mora:sed ex stipl'one tantũ ꝓterq̃ in casibus.s.no.ibi in ꝓtractib⁹ benefi. in q̃bus debent ex mora nõ soluẽtis. Quero an pena apposita in pacto incõtineti apposito peti possit. Et glo.i n.l.seruus ea.l.ff.de ser.ex. allegat ut dicat ꝙ nõ sicut nec usura.Ja.de are.z Ly.hic dicũt hoc uez si apponat iuxta mutuũ quantitat. nõ aliaꝝ rerũ ut sic nõ differat pena ab usura.Nec ob.d.l.seruus.qz i alio casu q̃ mutui loquit.z est ibi spãle ut sentit gl.illa. Et adde qd dicet.j.e.l.cũ allegas.z hec de p̃ma ꝓte. Op. ꝓtra ultimã ꝓte ꝙ usure naturalit tantũ debite extenuant sorte.ut.ff.de sol.l.in his.s.eius aũt.Sol.ut in gl. si.Et adde qd in ea habes qz clara est.Bartbo.

Et retentionem

p Primo p̃mittit dictũ in quo implicite continet rõ q̃ faciebat ꝑ aduersa ꝓte. 2° ꝗndeo ad quesitũ in spẽ ostendẽs diuersum esse.

secũda ibi sed etenim.Pro usuris etiã nudo pacto conuentis tpe traditõis pignoꝝ pñt pignora retineri nõ ꝑ eaꝝ augmẽto postea ꝓuento: nisi spãliter dictũ sit. b.d. No.ꝙ pign⁹ obligatũ ꝑ sorte videt obligatuz ꝑ usuris ex eodẽ ꝓtractu nõ diuerso.Itẽ no.ꝙ pign⁹ obligatũ ꝑ minoribus usurij nõ pot retineri ꝑ maioribus ex nona ꝓuẽtõe debitis. Itẽ no.ꝙ dicta i vno ꝓtractu nõ intelligunt in alio repetita.ut in gl. Contra hoc op.gl.de.l.ticia.s.idẽ rndit.ff.de v.ob.So.primo ꝙ hoc est spãle odio usuraꝝ. 2° ꝙ intelligunt repetita in sequẽtibus incõtineti z sic eodẽ ꝓtextu facit ut ibi.nõ ex intuallo.ut hic.Vel 3° scẽm pe.ꝙ intelligunt repetita qñ p̃cedentia sunt ꝓpatoria sequentiũ qz sunt qualitas uel forma eoꝝ.secus si sint distincta z ꝑsus separa ut hic. Op.ab extra z forti⁹ ꝙ dicta in vno intelligant repetita in eius augmẽto etiã ex int uallo. ut.s.de iur.do.l.etiã.z.ff.de pac.do.l.inter socerũ.s.cũ inter.So.ꝙ ibi ĩ repetitõe fauorabili hic odiosa.ut.s.dixit gl.Vel ibi in augmẽto subiecti seu substantie debiti p̃ncipalis:hic i augmẽto accessorii.Colligendo m̃ p̃dicta z latius possum⁹ sic distinguere. aut qd in p̃cedentibus est dictũ:est dictũ ad ꝓfatiõem et declarationẽ post dicti.z semp in post dicto etiã ex interuallo intelligit repetitũ.qz eius est declaratoriũ. ut ff.de ori.iur.l.i.nisi repetitio vinet.ut.d.l.ticia.s.idẽ respondit.z ita intelligit primũ membꝝ so.pe.Aut p̃dictũ nõ attendit ad p̃fationẽ z declarationẽ post dicti z tũc aut post dictũ uel factũ ẽ augmẽtũ substãtie seu subiecti principalis in p̃dicto deducti.z tunc semper p̃dictũ in post dicto uel facto semp intelligit repetitũ ut.ff.de pac.do.l.inter.s.cũ inter.et.j.de iur.do.l.etiam si nõ.et.j.de do.an.nup.l.si ꝓstante.s.pactis.Et est rõ qz tale augmentũ nouũ subiectũ nõ facit.l.iii.at.iiii.ff. de iur.do.Aut est augmentũ accessorii p̃cipalis subiecti.ut in casu nr̃o.et tunc habet locũ.n.so glo.videlz qz aut post dictũ uel factũ secutũ est ex intuallo et nõ intelligit repetitũ.aut incõtineni:z intelligit repetitũ. aut post dictũ uel factũ nõ est alicuius augmentũ: sz est ꝑ se principale. z tunc aut est intimedia aliq̃ dictio repetitiua.ut est dictio itẽ.z si. et tunc intelligunt repetita.l.in repetẽdis.de le.iii.Aut nulla est dictio repetitiua intimedia:sed aliq̃ ꝓtinuatiua uel ꝓiunctiua.z tunc est idẽptitas ꝓsonaꝝ z rerũ. et intelligit repetitio fcã ff.de ꝓdi.z de.l.auia.z.l.iul.paul⁹ de fun.instru.l.sere. s.gayo.alias nõ intelligit repetitio facta.ut no.in.d.l. in repetẽdis.ꝑ gl.z dy.Et adde q̃ no.in.l. q̃ sub ꝓdi.ff. de ꝓ.insti.hec antiqtus fuerũt uerba.d.mei i scholis repetita. Op.cũ gl.j.etiã ob cy.pec.l.i. So.uerus est ꝑ sorte.et sic ꝑ subiecto principali non ꝑ accessorio usurarũ auctarũ.ut dixi.Saly.

Diuersus

a Primo in creditore priuato. 2° i publico. secunda ibi.scẽm qd.Et ex p̃mo inferi ad secundũ de quo fuerat principaliter questum.

Si creditor sciens minores usuras recepit ꝑ triennũ a maioribus ex tacito pacto intelligit recessum etiã si usura deberet ciuitati.b.d.z nõbiliter. No. ex eo qd hic inferi de ꝓuato ad ciuitatẽ ꝙ ciuitas regulat iure priuati:nisi in casibus a iure expssis.z idẽ habuisti i fisco.s.de pe.bẽ.l.i. Op.ꝙ sibi nõ p̃iudicet.l.creditor.s.fi.ff.de so.Sol.ut in gl.ꝙ qz ibi in debitore qui soluit maiores:vñ nõ sic faciliter inducit obligatio sicut inducit liberatio qñ soluit minores. ar.l.arzian⁹. ff.de ac.z ob.vel ideo qz pactũ qd est sufficiens ad liberationẽ nõ est sufficiens ad obligationẽ.ut.s.e.l.iii.

Op.ꝙ administratoz nõ p̃iudicet reipu.ff.de pac.l. imperat.So.ibi est pactũ expssum: hic tacitũ a negligentia causatũ.illa cui in administratõibus plus opatur ꝙ pactũ expssum.ut.s.de sacrosan.ecc.l.iubemus nullã.z.ff.de publi.l.i.s.si q̃s ꝓfessus.Et hec est p̃ma so.q̃ melioz est aliis reiectis in glo.positis. Vel scẽm bal.hic spãle odio usuraꝝ.ar.eius qd.s.de trans.l.p̃ses.Et ideo inqt ipse ꝙ plat⁹ recipiẽs minus de cẽsu ꝑ plures annos q̃ recipe deberet nõ p̃iudicat ecclesie. qz census est fauorabilis.extra de censi.c.olim causaz

Quero q̃nto tpe sufficit hic soluisse minores usuras Et varie opi.ponunt in gl.i.Sed azo dixit ꝙ ꝑ triennũ Pe.uero dicit ꝙ uelut indeterminatũ relinquit iudicis arbitrio.l.i.ff.de iur.deli. Subiungit tñ ꝙ debet arbitrari scẽm qd dr.ff.q̃ z a qui.l.si fideicõmissaria libertas.s.aristo.Sed opi.azo.tenet Nic.de ma.et quidã dicunt ꝙ idẽ Ly.in addi.Et est rõ.qz si triennũ sufficit ad obligationẽ inducẽdã in actu fauorabili.ut.j.de fideicõ.l.i.fortius ad inducendũ liberationẽ in casu odioso.z quantũ ad hoc triennũ facit.j.de apo.pu.l. quicũqz.li.x. Vltimo ex p̃dictis ꝙ dictio semp hic i litera posita uerificat ex triennio uel alio tempis intervallo scẽm varietatẽ lec.huius glo.Saly.

Creditrici

f Primo qñ creditor est pñs.secundo qñ absens.Oblatio sortis cũ depositõe facit cessare cursuz usuraꝝ. z si absens sit creditor sufficit offerri in iudicio.b.d. No.ꝙ ubi offerri creditori nõ est necesse iri ad iudicem ꝑ consignatione uel depositione.z adde qd dicam in.l.accepram.Bartbolomeus de Salyceto.

Creditor Et prestatione usurarz non psumit obligatio carz.b.d. Op.de.l.i.j.de fideiuſ.So.cp hic i minori tpe triēnio solvit. ſecus igiſ ſi p triēniū ſoluiſſet ſedz quoſdā Sed tranſa eſt.qz ibi in actu fauorabili:hic in odioſo. et ideo nec triennū ſufficit. Op.de.l.cū de in rē ꝓſo ff.e. So.cp ſola allegatio pſtationis quantcūqz tpis nō ſufficit ut hic.et.ff.de ac.z ob.l.obligationū fere.§ placet.ſed allegatio ualide pmiſſionis bene probaſ p diuturnā pbationē uſurarz.ut in cōtrario. circa quod vide quod plene dixi.s.de pac.l.ſi certis annis.

Maiores Si creditor cui ſunt pmiſſe maiores uſure in caſu quo minores promiſſe nō fuiſſent ſolute minores exegerit eo tēpe quo maiores petere potuit ſibi pīdicat ut maiores nō exigat.b.d. No.cp electio minoris pene pīdicat in maiori.glo.vide p te. Queri pōt quanto tempe debuit pſeuerasse in petēdo minores.Et reſpōdeo ut.s.e.l.aduerſus.Bartho.de Saly.

Si per te Si debitor offerat minores uſuras tempe ꝓgruo ipſe euitat curſum maiorz z depoſitio ſortis facit ceſſare curſum omniū.b.b. No.cp mora tutoris nocet pupillo.z cp mora adminiſtratoris cenſeſ mora dñi.Saly.

Sure Licet plures pſtationes uſurarum p plures annos facte in ynū collecte excedant duplū uere ſortis:nō ppterea iudicāſ illegitime. qz nō coaceruatio: ſed ſingulorz annorz prestatio debet pſiderari.b.d. No.cp cōputatio uſurarz fit in fine cuiuſlibet anni. Itē nō cp tpus abſolute positū in ſingulari accipiſ p anno.z tempa in plurali p biennio. z ex hoc ſequiſ cp dimidiū tpis accipiſ p ſex menſibus. z ſic p dimidio anno. Et ex his habes quō intelligant illa uerba cp antichriſt p tempus et tempa z dimidiū tempis.ut in glo.

Rumenti Ex nudo pacto frumenti uel ordei debeſ acceſſio.b.d. Op.ē.l.quis.s.e. Sol.ut in glo. Op.cp ex pacto nudo non deſ actio.ut.l.legem.s.de pac.Sol.ut glo. Op.de.l.eos.§.ceteros.j.e.Sol.ut gl. Quero q actione debetur.ꝛn.ut in glo.

Ex predio Variis modis legiſ.Per oblationē impediunt uſure future.et fructus,cōſumpti extenuant ſortē:niſi in vicē uſurarū ceſſerint.b.d. Op.cp ſine oblatōe fructus extēnuēt ſortē.l.i.s.de pig.actu So.cp hec.l.pōt intelligi dupliciter. vno cp de fructibus nihil erat pactū ut tenerent loco uſurarz.z tunc pfitendū eſt ꝗ. z hic ſubaudiendū marie ut in fi.gl.Alio cp pactū erat ut fructus loco uſurarum cederēt cōmodo creditoris:z tūc nō extenuant debitū niſi ſint pcepti poſt oblat.ſortis ut hic. Sed hoc ſuppoſito cp fuerit cōtentū cp ſola oblatio nō ſufficit:ſz exigat pſignatio z depoſitio. ut j.e.l.acceptā.ꝛn.gl.circa prin.pfitendo ꝗ. ideo hāc.l. intelligit ſcōm illā. Contra hanc ſo.replicat glo.cp huic litere nō applaudat.qz tunc a debito eſſet liberatus ipſo iure.z ſic nō poſſet a debito qd nō eſt exonerari ppter fructus.ꝛn.gl. cp uerū eſt pſignatōne z depoſitione durāte.ſed hic nō duraut:qz ſibi reſtitui fecit:z in uſus ſuos pcertit. Et licz hec ſint in ſe vera:tn diuinant.ideo dicit glo.cp hic nō fuit facta pſignatō z depoſitio:ſed ſola oblatio.Et ſi dicas.ergo non impediſ curſus uſurarz incboatarū z p pſequēs fructus qui in loco uſurarū pcipiunt nō extenuāt debitum.ut s.e.l.ſi p te.ꝛn.glo. cp hic loquiſ de incboandis non incboatis.qz nondum dies earū euenerat.Et ad iſtum ter.ꝛn.cp ſortis debitū exoneraſ ab ipſa uſura ſuturarum ne curzat.z qz uſura non pōt curzere:fructus pcepti dicūt debitū extenuare. Op.ab extra cp fructus nō extenuent ſortē niſi ſint pſumpti ita cp deueniū ſit ad extenuationem.ut.s.n.i.l.ſi. Sol.confitendo. z ſic hec ſcōm illam.Bartho.de Saly.

A bonefidei In bonefidei iudiciis ueniūt uſure ex mora iudicis officio.ideo ſopito iudicio principali peti non pōt.hoc d. No.primo cp in bonefi iudi. uſure debentur ex mora.ut hic.z.ff.e.l.mora.§.in bonefi.Nec obſtat.l. iii.s.e.qz ibi in ſtricti iur iudiciis in quibus nō debetur citra vinculū ſtipłonis:niſi ſapiant naturā bonefi.l.in minorz.s.in qui.cau.in inte.reſti.nō eſt ne. Item no.cp cū principale erit iudicis cognitione:cius officiū expirat ſup acceſſorio.pcor.l.qui p colluſione. ff.d ac.emp. Itē no.cp uſure q curzebāt ante ſniam latazz ſup ſorte deſinūt curzere a tpe ꝗdēnaſ.uſqz ad tempus qdrimeſtre.Et eſt rō.qz poſt ſniam habz dilaſ.a.l.z ſic interim nulla eſt peritio z p pſequēs nulla mora.ff.ſi cer.pe.l.lecta et de re.iur.l.nulla. Op.cp lata ſentētia poſſit peti uſura.s.de iudi.l.i.So.cp ibi debebant iur acti.qz p ſtipłōnem:hic officio iudicis mercenario qd nō durat ſeu p ſe ſubſiſtentiā nō habet ſublato pīcipali ut hic.et.j.depo.l.iii. Op.cp imo poſt ſniam nō deſināt curzere.ff.e.l.in fideicō.So.ut in glo.videz cp ibi in acceſſionibus nātibus ut in fructibus fetibus z partu.hic i acceſſionib9 ciuilib9.z hec uera reiecta opi ni.mar. Op.3° z ab extra cp nō deſināt curzere lata ſnia.ff.e.l.tutor.z de appel.l.negociorz.So.cp hic qn a ſnia nō eſt appellatū.ibi qn eſt appellatū.q° caſu dic. aut poſtea pnunciaſ fruſtratorie appel.z tūc primo cucurzeſſe intelligūt.Aut nō ſic fuit pnūciatū.z tūc nō cucurzerūt.ut.j.de uſu.re.in.l.i.de quo plenī ibi dicā.

Ex pa. habitatio quā creditor facit ex pacto in domo pignorata nō dē excedere legitimū modū uſurarz licz ſi locareſ plus pcipi poſſet cp fenus legitimū eſſet.hoc d. No. cp rōne incertitudinis eſt licitū id qd ubi eſſet certū foret illicitū.nam habitatio quā facit mulier iſta eſt incerta cuius ſit qntitatis: ideo non pōt cōmenſurari cū ſort.qz incerti ad certū nulla eſt pportio. ſedz phi. Glo.op.de.l.ii.j.de reſcin.uen.et ꝛn.cp ibi fuit deceptio ultra dimidiā iuſti pcii:hic ſecus. z ſic idem eſſet qd ibi.Sed ego non video quō in caſu nro poſſet eſſe hec deceptio qn inhabitat uſurarz loco. ſecus forte ſi eſſet ei locata.qz qd ibi de uenditōe dē:et ad locaſ.cre diſ.ut ibi no. Quero an.l.noſtra pcedat de iure canonico.Dic cp nō.qz ſi hanc litterā pſideras licz inhabitatio nō dicatur fenus illicitū: tū fenus eſt.z ſic licz de iure ciuili ſit licitū:tn de iure canonico eſt illicitum qz ſorti accedit z lucratiue.ideo in foro cpi fieret estimatio quanti iſte pduriſſet. Queritur Ly.nūquid ſit licitū in foro conſcie emere fructus uel reditus alicui predii.uel illā poſſeſſionē ſiue prediū ad vitā.Et videtur cp ſic.qz quantū emptor viuet ignoraſ.z ſic pctus nō pōt iudicari illicitus ex quātitate pcii.In ptra.faē qz res diſtricte debēt extimari.ut.l.iubemus. cl.ii.§.fi. s.de ſacroſan.ec.et qz de vita hois pjecturaſ quando de rei extimatōe tractaſ. ff.ad.l.fal.l.hereditatū. So.dicē pe.z Ly.cp hec qō ſic fuit determinata ut conſiderari debeat quātitas pcii ex vna pte.z ex alia etas perſone z eius qualitas z ualitudo ac etiā exiguitas uel multitudo fructuū.ut ſic ſi oibus penſatis nō plus emi debuit uel dēmodico pluri poſſit dubitari ualeat ꝓtra

ctus ⁊ licite pcipe dicat etiã si postea maiori tpe niuat
q̃ cõis extimatio hominũ fuerit arbitrata. Aut satis
pluri emi debuit. ⁊ tũc salua ꝓscia illõ plus retineri ñ
põt.ut extra de usur.c.nauigãti. Sz Jo.an.post hosti.
in spe.de usu.sup gꝛca dicit q̃ isti nõ aduertũt q̃ mor
te pciũ est pditũ ⁊ res ad ꝓditorẽ reuertit.qõ nõ est in
c.nauigãti.vñ dicit Jctũ tenere dũmodo nõ inueniat
deceptio ultra dimidiũ iusti pꝛcii.qõ no.Saly.

Am allegas Primo thema ex quo tacita resultat qõ.2° eius so.cũ implicita rõe de cidendi.secũda ibi.inꝛ formã.Pena inserta in ꝓcu mutui intelligit inserta loco usurarũ ideo q̃tenus excedit legitimũ modũ nõ ualet.b.o.

c

No.q̃ nõ refert an q̃s stipulet sub noie usuraꝝ an sub noie pene. Jtẽ no.q̃ usura est pena. Jtẽ no.de fraude p̃sumpta. Jtẽ no.q̃ in separabilib⁹ utile nõ vitiat p inutile.ꝓcꝛ.ff.si cer.pe.l.certi ꝓditio.§. quoniaz. de quo p gl.in.l.si sponsus.§.generalit.ff. de do.inter vi.⁊ uxo.⁊ plenit⁹ p Ly.j.de dona.l.sancim⁹. Venio ad apparatũ ⁊ capio gl.circa medium in v̊.⁊ boc.ubi pena.Et op.q̃ penalis stipl'o ualeat ⁊ q̃ntumcũqz sit exigi possit.ut.s̃.de transl.l.pmissis.et.ff.de ac.emp.l. lucius.Sol.gl.q̃ hic pena fuit adiecta q̃ntitati:ideo i fraudẽ usuraꝝ p̃sumit ibi facta.ut.l.pmissis. ⁊ idẽ in l.sed ⁊ si q̃s.§.fi.in fi.ff.si q̃s cau.uel dationi certe speciei.d.l.luci⁹. Op.2° ab extra ut etiã adiecta q̃ntitati possit peti.l.traiectitie.in p̃n.ff.de ac.⁊ ob. Solu.ibi pena ꝓsistebat in interesse opaꝝ serui missi ad interpellãdũ debitorẽ q̃ certo ⁊ ꝓgruo pcio erant appꝛeciate ñ incõgruo ⁊ nõ iniusto.ut ibi pz ex lr̃a ⁊ glo.⁊ sic ibi ñ erat mera pena ex pte recipientis:ideo peti põt.hic erat mera pena ex pte utriusqz. Op.3° ad idẽ.de.l.si penã ff.de v̊.ob.ubi possum stipulari penã si mihi pecuniã nõ credidisses.So.p ibi no.nã ibi dicit gl.q̃ credẽ est facti.vñ ibi non tenet dare pecuniã:sed sufficit credere alienã pecuniã ⁊ nõ incidet in penã.qꝛ credere cõsistit in facto nõ in datõe tantũ. Est eni uerbũ credendi generale.l.i.et.ii.§.creditũ.ff.si cer.pe. Alii.sol.q̃ interdũ pena debet mutuãti.⁊ habet locũ.l.illa. interdũ e cõtra a mutuare debente.⁊ habet locũ.l.j.Et est rõ.qꝛ primo casu põt intelligi in fraudẽ usuraꝝ.2° nõ. Op. q̃rto ad idẽ.de.l.stipl'onũ alie.§. fi.in.i.k̃ñ.ff. de v̊.ob. So.ibi nõ excedebat legitimũ modum usuraꝝ:hic sic. ideo i eo pluri nõ ualet. Sed tũc op.v.⁊ fortⁿ de eo dẽ.§.fi.in.ii.k̃ñ.nã si pmisit q̃s parere snie arbitri sub pena ⁊ arbitro postea iubẽte pecuniã dari ⁊ illo non parẽte cõmittit pena ⁊ peti põt.ut ibi pz.et.ff. de arbi. l.si cũ dies.§.fi.⁊.l.celsus.in prin.Quidã soluũt q̃ is qui pmittit stare uel parere snie arbitri dꝛ pmittẽ factũ:licz p accidẽs resoluat ad dationẽ q̃ntitatis.sz origo pmissionis est ꝓsiderãda q̃ est facti.ut dixi.h° nõ placet doc.qꝛ cõiurgiũ esset de q̃ntitate danda uel nõ pmissio de parendo idẽ est qõ de dando in casu quo arbitrat dari.ar.ei⁹ qui tenet rõnes reddere.l.cũ ferum ff.de ꝓdi.⁊ de.et.ff.de ma.tes.l.si ita.⁊ sic factũ debz reputari datio ꝓpter finẽ ad quẽ referꝛ.Dicendũ est g° q̃ pena datõis q̃ntitati adiecta nõ põt peti ubi usurarũ fraus põt p̃sumi ut hic.sed hec p̃sumptio non põt bꝛi in pena de parẽdo snie arbitri.g° ⁊c. Jtẽ qꝛ nõ est mera datio salte respectu arbitri.ut in.q. se. et boc de iure ciuili.sed de iure canonico secus.ut in.c.suã.extra de pe.nisi dicas q̃ illa in põtifice uel alio clerico v̊ cuius honestate nõ est penã exigẽ. Sed circa boc dubitari possit si statutũ simpl'r diceret q̃ pene datõi adiecte nõ possint peti in totũ uel in pte.utrũ statutũ locũ habebit i pena cõpꝛomissi arbitro laudante dari ⁊ pte in datõe cessante.Et dicendũ est i dubio q̃ nõ.qꝛ ñ p̃sumit statutũ loqui de tali pena.qꝛ nõ apponit ipsa solũ fauore ꝓtrahentiũ:sed etiã arbiter cuius interest laudo suo stari.vñ respectu arbitri datio in psonã tertii censet factũ.ut in tex.satis singulari.ff. de v̊.ob.l.liber homo.§.fi.Ac etiã fauore amputandaꝝ litiũ:ideo ad illã nõ trahendũ.ar.l.q̃uis.s̃.de transac. Op.vi. ad idẽ.qꝛ ꝓpter modicũ canonẽ ab emphi. nõ solutũ põt ipse nedũ ex.l.elapso termino:sed etiã ex pacto p dere totũ ius emphiteoticũ si canonẽ debitũ non solꝛ uat quolibet anno.⁊ sic primo anno transacto ipse perdet ius suũ.ut.j.de iure emphi.l.ii.in prin.⁊ tñ illa pena ꝓuentionalis nedũ quadruplũ põt excedere:sz etiaz centuplũ.So.pena incidendi in cõmissum est illi contractui naturalis.ut alias dicit i pacto.l.cõmissoric.l. sed ⁊ si lege.in p̃n.ff.de pe.hẽ.ideo ꝓpter illã tpis abbꝛeuiationẽ pena illa nõ censet usura:sed ꝓtract⁹ natura ut elegant dicit tex.ff.de ac.ẽp.l.iul.§.idẽ papinianus.v̊.diuersa.scõz bal. Op.ad idẽ et.vii.de.l.i.ff.de pe.le.So.q̃ ibi pena q̃ntitatis est adiecta certe speciei.qꝛ penus ibi ut corpus fuit legata.hec non ꝓcedit ad primũ casum illi⁹.l.So.igit q̃ ibi in ultima uoluntate in qua nõ est presumptio fraudis usuraꝝ:nisi expressim noie usuraꝝ penã adiecerit.uel nisi quantitas certa sub tpis dinumeratione donec p̃ncipale soluat in pena adiecta fuerit.l.iii.in fi.ff.de an.le.Et hec ō opꝛ penã adiectã q̃ntitati ꝓcernẽtibus. Venio ad.q.⁊ q̃ ro cũ glo.ista circa prin.an qõ hic dꝛ q̃ pena excedẽs legitimũ modũ usuraꝝ non ualeat in eo q̃ excedit locũ habeat etiã si ille cui debet nõ sit solitus fenerari. Et quidã dixerũt q̃ nõ.sed demũ in solito fenerari q̃ ꝓsuetudo p̃ssa.attendat.ut.ff.e.l.qui semisses.§. fi.et ff.de pe.hẽ.l.utrũ.§.fi.et de pig.ac.l.uel vniuersorum.

Alii ut Jo.nõ distinguũt sit solitus fenerare uel non ẽrquo pena datõi certe q̃ntitatis est adiecta.dũ tñ pena excedat legitimũ modũ.qꝛ ille excessus in fraudem usuraꝝ est adiectus.ut in hac.l.q̃ loquit indistincte. ⁊ ff.de ac.emp.l.iul.§.idẽ papinian⁹.i.k̃ñ.Et ad.l.qui semisses.k̃ñ.gl. q̃ ibi in usuris ex negligẽtia pecuniam dñi tenẽtis ociosam petitis.nos hic in pena in pmissione deducta.⁊ ita se habet cõis opi. Quero 2° cũ gl. hic in fi.supposito q̃ de iure ciuili hodie nõ debeant usure an in casu h⁹.l.pena q̃ntitatis datõni q̃ntitatis adiecta poterit in aliq̃ sui parte peti.Et quidam q̃ sic usqz ad legitimũ modum usuraꝝ.qõ reprobat glo. ne fraus fiat.l.usuras ꝓhibiti.ideo ꝓcludit q̃ pena non poterit peti nisi q̃tenus intrsit.⁊ p hoc accedat.c.suaz extra de pe.et qõ no.s̃.e.l.ii.ubi uide. Sed attẽde.quia in eo q̃ ꝓsueuit fenerare res est clara.Sed in eo q̃ non consueuit videt dubitari posse.Nec ob.si tu dicas iaz in ꝓcedenti.q.dixisti q̃ hec.l. locũ habet etiã in eo qui nõ consueuit fenerare.⁊ ego fateor in eo de quo hec.l. disponit.s.de eo qõ excedit legitimũ modũ usuraꝝ: sz de eo qõ est infra legitimũ modũ usuraꝝ hic queritur Et gl.illa notant simpl'r dicit q̃ nõ ualet: nisi intersit ⁊ q̃tenus interest.⁊ q̃ hec glo.uerũ dicat probo pena hic infra legitimũ modũ usuraꝝ ideo peti põt.qꝛ legitimũ modũ usuraꝝ nõ excedit.Sed hodie nullus modus usuraꝝ est legitim⁹:sed omis uel totus illegitimus ⁊ reprobat⁹ g° ⁊ pena q̃ntitati adiecta tota est illegitima ⁊ reprobata.et sic qõ iuris erat olim de pte quo ad partẽ:idẽ iuris sit hodie de toto quo ad totũ.ut.l.qui scit.ff.e.hec clari⁹ demonstro p exemplũ.pone q̃ constitutõe noua disponit q̃ vnũ p cẽtenario recipi possit p usura ⁊ nõ ultra.certe si pena erit decẽ p centenario:nemo dubitat q̃ ix.de istis.x. peti nõ p̃nt. quia

excedunt legitimũm modum usurarum. quia hoc facit interpretatio antiqua.l.ut hic.z.ff.e.l.pecunie fenebris.in pn.z.l.pena. ꝗnimo in.d.ll. apper ꝙ pena ista loco usuraꝝ dr adiecta z surrogata.sicut igitur si usura reduceret ad ynũ pena ultra peti non posset.sic si ad nihilũ reducit nihil de pena peti pōt.nisi rōne alicuius interesse.et hec est ueritas.Nec curo ꝙ nō cōsueuerit fenerare.qz posset mō uelle incipe.ut hac.l. fuit occultũ.pterea legislatori sic fuit res suspecta ppt actus frequentiã tã in actu ꝙ uerisilr ad actũ facilit deducibile.qd uisum fuit ei necessariũ facere pstōne p quã pene quãtitati adiecte ultra modũ legitimũ usurarũ peti nō possunt.Et hãc pstōne generale fecit in quēcũqz ut apperit⁹ in quēcũqz tã presentes ꝙ futuri in actũ deducti uel deducēdi refrenarent z modularet. hodie uero penit⁹ z in totũ excluderent.z eis obuiaret:ideo ñ distinxit psuenerit fenerare uel nō:sed simplicē z indistinctã ꝓhibitionē fecit.ut.ll.s.alle. pz z hic z clarius ff.de ac.emp.l.iuli.§. idē papinian⁹. Quinimo dico ꝙ lz ista fuerint inuēta a prin.in ꝓctu mutui.ut hic pz. z in.d.l.pecunie feneb.qz in eo potissime frequentat usura tñ ad quēcũqz ꝓtractũ ex quo ꝗritas debeat si pena sit adiecta in casu tardioris solu.in fraude usuraꝝ censet adiecta.rex.est in.d.l.iul.§.ibidē.alias idē papi. q cauillari nō pōt.facit.l.penã.ff.e. q generalit in quo cũqz ꝓctu loq pōt.et est rō ut appetitibus noxiis ob uiaret.ut dictũ est.s. Sed forte dicet aliqs. predicta placet mihi tã in cōtractu mutui ut hic. z.d.l.pecunie feneb.ꝙ in ꝓtractu bonefi.in quo usure ueniũt ex mora.sed nō in aliis stricti iur in quib⁹ usure nō ueniunt citra vinculũ stipl'onis.nã i his pena ꝗntitati adiecta quãtacũqz sit nō intelligit in fraudem usuraꝝ adiecta ideo peti pōt.ut pz in stiplōne.ff. de sol.l. q res.§.q stipulat.Et ego ꝛm. ꝙ male dicet ille qui idē in stiplōne cũ rōnes.s.posite etiã in ea locũ habeat.z p hoc accedat.l.penã.ff.e.et ita fuit intētio gl.Kay.z bar.ideo ipsi dixerũt ꝙ.d.l.q res.loquit qñ pena adiicit solutiōi in psona alteri⁹ fiende nō in psona eiusdē. Et est rō.quia qñ adiicit solutioni fiende tertio:non dr adiici mere z simpl'r dationi: sed poti⁹ obligōni facti.nã cũ alteri ē soluendũ illud censet merũ factũ respectu stipulantis de ỷ.ob.l.homo liber.§.si faciꝝ.l.si penam.in e.ti.Alii uoluerũt dicē ꝙ in. d.§.q stipulat. ideo pene maioris ꝗntitatis tenet stipu°.qz i tantũdē inierat stipulatoris cũ in tantũdē sub eadē pena tenebat ticio cui stipulabat.z sic pena ibi loco interesse petit.ut.dixi.s.c.l.ii.Alii uoluerũt dicē ꝙ ibi pena nō excedebat duplũ.z sic oli nō erat ultra legitimũ modũ:lz hodie sic.Quamcũqz ex his so.teneam⁹ apper pdicta uera remanere.Ex quibus oibus ꝓcludo ꝙ pena in ꝓctu adiecta darōni certe ꝗntitatis non pōt peti nisi quaten⁹ interesit.ut in gl. siue sit ꝓtractus mutui siue sit alius cōtractus stricti iur.ut stip°ut.ff.e.l.penã.z no.gl.q incipit in penali.in l.stip° ista.ff.de ỷ.ob.siue sit ꝓtractus bonefi.l.iuli.§. idē pap.ff.de ac.emp.et hoc siue ille sit psuetus fenerare siue nō.qz sufficit ꝓtra pstit.obuiandũ factã.factũ esse quasi re ipsa in eius fraudē factũ sit. ut.s.est deductũ.Et hoc teneo nō ignarus. qd maxie doc.tam antiqui ꝙ moderni scribentes uariasse videnr.uel inuicē ꝓtrarios fuisse tã in iure canonico ꝙ ciuili. Et b° forte ex defectu plenarie z rōcinatiue examinatōis quã sup his nō fecerũt. Nunc transeo ad obligōes q cōsistunt in facto.Et.d.gl.ꝙ pena adiecta facto quanta cũqz sit peti pōt. Contra hoc op.dy.et Ly.qz q stipulat factũ tacite stipulari videt interesse.l. stiplōes nō di. §.celsus.ff.de ỷ.ob.sed interesse psistit in ꝗntitate. ut.j. de sen.q p eo.l.i.igit pena lz pma facie videat adiecta facto:in effcũ uidet adiecta quãtitati z p pñs nō debz in plus posse peti ꝙ si effz adiecta ꝗntitati.Sed.ꝙ illō interesse uenit ex.l.pnidētia z nō a pmordio tēpis initi ꝓtractus:sed ex postfacto.yñ cessat ois fraudis suspicio scōm Dy.z forte ꝙ penalis pnisio bois facit cessare pnisionē.l.sup interesse. alias pena nō intelligeret adiecta qñ uolo petere interesse.z hoc qñ pena ē adiecta facto pncipali z pncipalr in obligōe deducto. Juxta hoc qri pōt.qd si pena sit adiecta in ꝓtractu mixti dationē z factũ ꝓtinēte. Exēplũ.uendidi tibi libũ p. x. z ut scribas mihi ynã lec. sub pena ꝗnquaginta aureorũ.an tunc in aliq fui pte dr in fraudē usuraꝝ. Et dicit bal. ꝙ nō qi pncipalr facto uideat adiecta.z p hoc inducit.ff.p so.l.duo societatē.z.l.si qs a so.ff.de ac.ep. l.pdia.Et scōm hoc facilis modus fraudandi usurat inuenient:cui magis obuiandũ esset. yñ forte esset dicē dũ.aut datio uenit in pñtiã facti. z tũc uerũ dicit Bal. Exemplũ.si qs pmisit rōes reddē.qz in hoc facto inē ꝙ reliq dabit.l.cũ seru⁹.ff.d ꝓdi.z de.z ita pōt loqui d.l.duo societatē.cũ si.Aut utrũqz ē de se pncipāle z ut pncipale deducit in ꝓctũ.ut i exēplo.s.posito.uel i hoc alio si qs sit stipulatus.xx. sibi dari z libꝝ scripsi sub pena.z tunc credo ꝙ utraqz rei pena sit insolidũ adiecta.z ideo si petat qz non sit factũ qd fieri debuit pena peti z exigi poterit.si qz datũ nō sit pctũ uel quantitas q dari debuit:tũc nō possit peti nisi qtenus interesit Nec.ob.ll.in ꝓtra.alle.qz oli pena ꝗntitati adiecta tenebat z exigebat:nisi excedet legitimũ modũ usurarum hodie secus.ut.s.dictũ est.z in illis.ll.nō supponit ꝙ excedet legitimũ modũ imo i eis loco interesse uidetur adiecta.ideo noua.exact.facta qtenus cōcurrũt.ut no. in.d.l.pdia.Aut petit pena.qz utrũqz factum nō sit.et qz nō dedit.xx.nec libũ scripsit.z tunc qz pena que in ꝗntitate consistit est diuisibilis.Dicendũ est ꝙ p rata diuidat z p illa rata q quãtitati adiudicat peti possit qtenus interesit z nō ultra. p rata uero q facto adiudicat insolidũ peti possit.z sibi imputet q solidũ nō petiit ex obiectōe facti in q cessatũ fuit. Jtē iuxta pdicta qro qd si pena sit adiecta facto obligōis augmentatiuo.Dic ꝙ illa facti obliga° nō tenet: nec pena adiecta ualebit.ut.j.de his q pe.no.l.ynica. Exēplũ mutuauit ticio.c.cũ pacto ut reddet illa.c.et certũ qd mihi faceret.qd si nō faceret penã pmisit.nã ad tale factũ nō tenet tanꝙ a iure reprobatũ.l.hactenus.in fi.cũ.l.fe.ff de consti.pe.z no.in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe. Sz tunc qro. quid si factũ nō est obligōis augmētatiuũ seu ciusdē facili⁹ exactiuũ.puta qz pmisit pecuniã solue re ad certũ terminũ.qd si nō fecerit pmisit.j.vi.dies,primos portare creditori z ei relaxare tot pignora aurea uel argētea q ualeant quantitatē pdictaz sub pena tripli.uel pmisit dare fideiussores idoneos sub pena an eo hoc factũ nō implēte possit peti hec pena Dy.dixit ꝙ nō.z hoc etiã tenet Ly.in fi.lec. huius.l.qz ppter penã q est in dando certã quãtitatē credit hoc factũ cui adiicit in fraudē usuraꝝ adiectũ.ar.l.cũ seruus.ff.de cōdi.z de.z.l.i.§.hec actio.ff.si q.te.li.esse iu. Ja.de bu.dix.cōtra.in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe. ex eo.qz hoc factũ est de se legitimũ:z a iure approbatũ. l.qui autē.§.i.ff.de consti.pe. et sic pena adiecta ei tãꝙ facto approbato cōmittit z exigit. Bar.dix.opi.dy.uerã qñ in eodē cōtractu siue instro oia ista pacta sũt apposita.qz tunc fraus videt excogitata.ar.l.si neuter.§ fi.ff.de priui.credi.ubi aut hoc pactũ de fideiussoribus dandis uel pignoribus fiat ex intuallo a pncipali cōtractu tunc tenet opi Ja.bu.qz nō est tũc suspicio frau

dis.ar.l.ticius.ff.de pig.acti.z.l.calimachus. ff.de so.
z fuit in.d.l.q aūt. Ista diuersitas bar.nō placz bal.qz
ꝓpter intuallū dix. ipse nō excludit materia fraudis.
ar.§.ad uell.l.si mulier.idco dicē ipse ꝙ opi.dy.ꝓcedit
in ꝓsuetō fenerari.qz in ꝓsiliū fraudis ꝑsumit. Jn nō
ꝓsuetō ꝓcedit opi bu. z maxie qñ est vn⁹ simplex hō
ut mulier uel rustic⁹ in q̄bus fraudis ꝓsiliū non ꝑsu
mit.ut sensit hic gl.circa p̄n.quā ad hoc no.qꝛvult ꝙ
simplices hoies ius ignorātes non sint sic suspecti de
fraude sicē piti z maxie iura scientes. Or arrēde opi.bu.
multū frequentat in Boñ.in q̄ legū viguit pitia. Et ui
det ꝙ indistincte sit uera. qz si supponam⁹ pactuz de
pignoribus dandis ualidū nescio uidere. q̄re pena ei
sic adiecta nō ualeat tā in usurario q̄ in alio non usu
rario.qz usurari⁹ nō ꝓhibet licite ꝗbere. nec infertur
ꝓsuetus est fenerari g° ꝑ hunc ꝗctū aliis licitū presu
mit fenerari:nisi ꝓbaret ꝙ ꝑ hunc modū solitus est
usurā facere.z si supponam⁹ pactū de iure inualiduz:
qz incōtinenti appositū ut vult bar.tūc in quacūqz p
sona ꝓsueta fenerari uel nō debet penalis stip° uale
re tanq̄ adiecta facto de iure reprobato.ut.j.de his q̄
pe.no.l.i.p̄terea in ista materia nō ꝓsideraī saltez bo
die an q̄s ꝓsuuerit fenerari uel nō: sed solū an quāti
tas sit adiecta dat.quātitatis.q̄i tunc ꝓtra ꝓstit.sit fa
ctū.ut.§.diri. Vñ in ista.q.saluo meliori iudicio uidet
mihi ꝑ ꝑsenti dicendū. Aut pactū uel ꝓmissio de pi
gnoribus uel fideinssoribus dandis est facta post mu
tuū receptū z habitū in plena prāte ipsius ꝓmittētis
z tunc pactū ualet z stip° penalis ei adiecta.ar.d.l.qui
aūt.§.i.aut est facta ante mutuū receptū uel i ipsi⁹ mu
tui receptōe:ita ꝙ aliter mutuū nō esset habiturus.tūc
meo iudicio ꝓsona recipiēs z q̄ntitas pene est ponde
randa.de ꝓsona recipiēte ideo dixi.quia si talis ꝓsona
cōi opi.vt similiter fuisset impotēs ad tale pactū iplen
dū tunc ꝑsumptio est ꝙ creditoz talē ꝓmissionē uel
pactū adiecit nō ad obligationē ꝓseruandā z ei⁹ faci
liorē exact.habendā ut p̄ma facie sonat pactū:sed po
tius ad ipsam onerandā z in pena cōmittēda augmē
tandā.ar.l.i.§.q̄ onerand.ff.q̄.re.ac.no.da.Et ideo fa
ctū z penā uelut re ipsa in fraudē ꝓstit.adiectā dico nō
tenere.ut in opi.dy.qd enim est in cōi opi.credit z ipe
scire.alias est in supina ignorātia q̄ nō tollerat. ar.§.
de pig.ac.l.pignus.cū ibi no.Accedat etiā qd no.j.de
pi.tu.l.si tutor. Aut cōis opi.erat ecōtra ꝙ tunc sic erat
locuplēs z potēs ꝙ tale pactū faciliter implere potu
isset si uoluisset.z puto pactū simplr ad facilioē exa
ctionē z maioē cautelā adhibitū esse: nisi q̄ntitas pe
ne aliud ꝑsumi faciat ut stati subiiciā. Indubio si ho
die est impotēs z in p̄ritū presumit fuisse. ar.l.si de
functus.j.ar.tu.imo z si nō fecit ꝑsumptio est ꝙ ꝓpt
impotentiā nō fecerit.qz nō est credendū ꝙ si potuisz
in penā incidere uoluisset.de q̄ntitate aūt pene ꝓside
randa ideo dixi.qz ex eius acerbitate tanto fortius ꝑ
sumere ꝙ cā onerāde obligōnis fecisz z maxie si cor
relation ē habz ad sortē puta sub duplo uel triplo ue
re sortis .qz exquo pena est adiecta facto nō debuit re
spectu sortis sed facti z eius interesse adiici si suspitio
nē fraudis voluit euitare.hec uelut inaudita non sunt
detestāda prius q̄ cōstet ea esse indigestibilia.sūt igit
prius bene masticanda. Quero successiue.pone sta
tuto caueri ꝙ nulla pena possit peti nisi ꝓbet petētis
interesse cōtingit ꝙ q̄s ꝓmisit rem tradere ad certū ipsz
z si nō fecerit ꝓmittit dare .c. noie interesse inter ipsas
ptes cōuenti.utrū ista.c.poterunt peti ꝓ aliter de interesse
nō ꝓbato.z videt ꝙ sic.qz ꝑ ipsam ꝓuenit.apꝑet ꝓba
tū.z ita.l.consuluit.l.fi.de pto.sti. Contra.determinauit

Oldra.i ciuitate Incana ex eo ꝙ tale statutū est factuz
rōe publice utilitatis cui⁹ interest suos subditos nō de
pauperi:sed locupletes esse.ut in auc.ut iudi.sine quo
quo suf.§.i.z sic ei nō debet posse renūciari.l. ius pu
blicū.ff.de pac. Itē qz de facili solo vbo fraus cōtra
statutū cōmitteret.qd est absurdū.ar.l. qui testamētū.
ff.de ꝓba. Itē qz driāz facere nō debem⁹ in noib⁹ uel
inter ea q̄ sunt eq̄pollentia.ut.ff.si cert.pe.l.certū.z.ff.d
ser.expoz.l.seruus ca.l.z.j.de co.insti.l.iure. Nec refert
q̄liter q̄s loquat:sed qualit vitatis intētio habeat. ut
l.cū stipulati sum⁹.ff.de v.ob.licz g° ꝓmiserit sub no
mine interesse:tm nō est interesse sed pena est indicāda ni
si interesse ꝓbet.hanc sniaz sequit bal.z neuter eoz ex
ad.d.l.fi.Ego aūt ex.n.ꝙ illa.l.illā opi.fundat. qz ex ea
ꝓbat ꝙ aliud est interesse cōuentū aliud interesse ꝓbatū
Quero de fraude iniq̄ssimi feneratoris q̄ nō est mu
tuaturus forte nisi receptoz emat ab eo vnū uel duos
saccos bōbacis sine lane. z hoc uendit ultra satis q̄
sit iustū p̄ciū p̄reciū cū forte mutuata repetiturus post
tres uel q̄uoz menses. Dix.bar.ꝙ in fraude usuraz ꝑ
sumit hec uenditio exquo alias nō erat mutuaturus.z
ꝙ talis fraus rescindit ꝑ rex.ad hoc no.ff.de int do.
l.cū vir.et ibi ꝑ eundē.lz in p̄diis sterilibus uel noib⁹
debitoz in aliis uenditis ponat exēplu. Quero
modo qualit ꝓbat cōtractus usurari⁹. Dic ex consue
tudine contrahent.ff.de pig ac.l.uel vniuersoz. z.ff.d
usur.l.q̄ semisses. Vel ex cōtractus apta iniq̄tate.ut in
hac.l.z gl.z.ff.de ac.emp.l.iul.§.idē pap. Itē ex ꝗ
dinatōe p̄riū lz tab.z testes instri nihil sciuerint.suffic
eui ꝑ alios testes ꝓbari.ita no. Jnno.extra de depo.c.
grauis. Et intellige de ꝗordinatōe firmata nō rōcina
ta.qz multa rōcinant q̄ non firmant.ut.ff. de edi.edic.
l.sciendū.§.i.Sit ex aliis cōiecturis.ut.§.pz Ulteri
us ꝑ collectis huius materie z ꝓclusione dic ꝙ pena
q̄ñqz est iudicialis.z hec est duplex.qz alia a iudice in
flicta.z illa peti pōt dūmodo cā cognita sit iposita.ff.
si q̄s ius di.ñ ob.l.i.z.j.de cō.z epi.l.interlocu°.fac qd
no. Jnno.in.c.suā.extra de pe. Alia a pte ꝓmissa.et ista
cōmissa peti pōt.ff.si q̄s cau.l.lz z si q̄s §.fi. Q̄ñqz pe
na est cōꝓromissoria.z dic ꝙ illa cōmissa iure peti pōt
ut dixi in.v.contra.z.q.ibi formata. Q̄ñqz pena est te
stamētaria.dic ut dixi in.vij.contra. Q̄ñqz pena est cō
uentionalis in cōtractu apposita.z tūc si in contractu
mutui z eius redditōe.z habet locū.l.ista cū gl.ut peti
nō possit nisi q̄tenus interest si nō eius redditioni:sed
facto obligōnis augmētatiuo ei adiecto illa etiaz peti
non pōt. ut dixi.§. in v.itē iuxta p̄dicta. Sinaūt facto
obligōnis conseruatiuo seu eius facili⁹ exactiuo.tunc
dic ut dixi.§.in v.sed tūc q̄ro. Sinaūt in alio cōtractu
q̄ mutui sit adiecta tūc distigue.qz aut dat.quātit. aut
facto uel speciei. p̄mo casu dic ꝙ si continet euidētem
iniq̄tatē seu intollerabilē excessum. tunc oli usqz ad le
gitimū modū usuraz petit non ultra.ut.l.iuli.§.idem
pap.ff.de ac.emp.hodie dico ꝙ in nihilū petit:nisi q̄
tenus interest. Sinaūt non cōtinet intollerabilē exces
sum.dixerūt quidā ꝙ petit si ille non erat solitus fe
nerari.at non petit q̄si in dubio sit iniquū interpetari
quē usurariū esse. Sed ego dico ꝙ etiā si non con
stet ꝙ sit consuet⁹ fenerari lz non videat contineē eui
dentē iniq̄tatē.qz pena nō sit grauis z acerba non pōt
peti nisi q̄tenus interest.qz abinde.§. excessum ꝗ.l.dr
contineē.z rationes posui in secūda.q.et in.v q̄nimo.
et in.v.sed forte. Secūdo casu si sit adiecta facto p̄n
cipalit in obligatione deducto:non dico consecutimo.
qz de eo.§.dixi.tūc peti potest.ut in hac gl.z.§.in 1° z
3° contra. Sinaūt mixti dationi quātitat.z facto.z tūc

pz

dic ut.ē.i ꝗ ſed iuxta hoc. Tertio caſu qñ ſpñ ſit ad lecta peti pōt ut in glo.z.l.Incius.ff.de act. cmp.et hec ſufficiant.Aliquas.q.ſcripſi z aliquas addam in mate ria uſurarū ī.c.anē.ad hec.

Am non frumentū Triticū noie uſura rū ꝓmiſſum nō pōt peti ultra legitimū mo dū.b.d. Op.ab extra.nā videt ꝙ mutua tor pecunie poſſit ſingulis annis certā qn titatē fructuū ſtipulari. nec pōt dici legitimū modū ex cedere ꝓpter ꝑcii incertitudinez.ut.ī.e.l.ſi ea.l.z.ē.e.l. ſi ea pactione. Sed.ꝙ fructus in ſtiplōnē gra uſurarū deducti qñqz ſunt ꝑſentes.z tunc qz certitudo extrinſe tionis pōt bri qntī pñtialiter in foro uendunt. z tunc ultra legitimū modū nō pñt peti.z ita pōt hec.l. intel ligi.qñqz fructꝰ ſunt futuri:z tunc ꝓcedit ō.et bꝰ caſu dic.aut bꝰmodi exceſſus ꝓbabilis ꝓiectura pōt habe ri ab inicio.z tūc nō valet ultra legitimū modū.ut hic et hec ꝓbabilis ꝓiectura ſecōm vulgi opi. eſt babēda. Aut huiuſmodi exceſſus ꝓbabilis ꝓiectura non pōt bri.z tunc locū habent ꝓtraria ſecōm Ly.z doc.Saly.

D hec qui fructus Pro caſu collige notabilia. Primo ꝙ mutuo facto agricole ſi ꝓſiſtit in fructu octo pōt ꝓ uſura ſtipl'ari z nō ultra.Jtē ꝓ auro ſiliq. No.ꝙ nec ter ra nec bones eiꝰ pñt accipi pignori.Jtē no.ꝙ agrico lis hoc fauet ꝓpter agriculturā. Et no.ꝙ hic octava aſcendit ad aliqd ultra.xij.ꝓ centenario. Et no.ꝙ hic uſura mediocris fructus appellat in corpe. Quero ꝓmo quid in fructibus liqdis. Quidā dicūt idē qd in aridis.Alii ꝙ iura antiq remanēt in illis incorrecta.z hec uera ut.ll.correctio euitet.et qz diuerſa eſt rō. quia agricultores nō ſic indiget liquidis ſicut aridis.nec ſi ne aridis facilit viuere pñt.ſicut faciunt ſine liquidis

Quero 2° an cadet ab act.ipſo iure.Glo.dicit ꝙ nō ſed ꝑ exceptionē.Sed ſupple.itē ꝑ ſuiam.z ſic ꝓriam act.ut.ī.vñ ui.l.ſi quis in tantā.facit.l. in criminali.ē. de iur.om.iu. Quero 3° an auē.locū locū habeat in aliis q̄ in agricolis.Quidā ꝙ ſic.ut in glo.Alii ꝙ nō ut.ll.correctio euitet.z qz alias plus ſubuenit ruſticis q̄ aliis.l.ſi.de teſta.ī.Nec ob.qd tex.in corpe.in pn.ex ordii dicit cōem oibus imponē medicinā. qz illud ner bū oibus ſalua rōe recti ſermonis pōt reſtringi ſecm grica ut intelligat oibus agricolis.Jtē ſecm ea q̄ in ni gro ſequūt videlz in oibus colonis de quibꝰ in littera poſtea ſequit.nā ex ꝑcedētibus z ſequētibꝰ ꝑcedentiū z ſequentiū ac etiā mediorꝝ colligit intellectꝰ.ff.de te ſta.bēdes palā.§.ſed ſi ſi notā.z de lega.i.ſi ſeruꝰ plu riū.ad ſt. Quero igit quid de tpe bꝰ auē. ſeruādū in ruſticis.z qs in aliis.z ꝑ ꝓns qualr hec auē. adaptet ad.l.L.Et ego 3° diſtinguēdo ut in gl.uſqz ad.ꝗ.ſz iur nouo. Quero.ꝗ an hodie ō iure ciuili uſura ex toto ſit ꝓhibita.Glo.finalit.d.ꝙ ſic ꝓpt approbationē z obſeruantiā q̄tuor ꝓſiliorꝝ quā imperator mandat fieri in auē.de ec.ti.§.i colt.viij ꝑterq̄ in nauticis ꝓpt picu lū ſortis qd creditor ſubit i pecunia nautica. ut i auē. de uſu.nau.qd eſt poſt illā.de ec.ti.Pe.uoluit dicere ꝙ q̄tuor ꝓcilia approbauit quo ad fidē non quo ad uſu ras.ut pz ex.d.ti.de uſu.nau . Sed hec rō potꝰ fac in oppoſitū.qz exquo approbat z obſeruari mandat cō cilia z i ꝓcilio nicene facto uſure fuerāt ꝓhibite dr et ipſe ꝓhibere.z cū poſtea ꝑmittit nauticas: dr in ꝓhi bitione aliaꝝ ꝑmanere.ar.l.cū ꝓtor.ff.de iudi. z ita te neo. Sed q̄ro tūc.vj.quid de iure diuino.Dicit gl. ꝙ ꝓhibite ſunt.ſed nihil allegat.ſz allega illud Luce.vi. mutuū dantes nihil inde ſpantes.Et leuit.xxv.Pecu niā nō dabis fratri tuo ad uſurā z frugū ſupabūdan tiam nō exiges.Et pſal.xiiij. Dñe q̄s habitabit in mō te ſancto tuo.Qui ingredit ſine macula z c.et q̄ pecuniā ſuā nō dedit ad uſurā.Ubi.d.gl.z bene ꝙ z ſi nulla.l.ciuilis uel canonica eſſet q̄ ꝓhiberet adhuc.l. impialis nō valeret.qz eſſet ō.l.dei quā nullus tollere pōt.ſicut nec ſeruꝰ l.dñi. Jtē qz illa.l.ō omnes boies z principes ſcripta eſt ideo ipi ab illa diſſoluere non poſſunt ſeipōs neqz alios Et ſic ꝓcludit glo.ꝙ nō ſtiplō non pignus non iuramentū z his ꝑſtandis ua let ar.l.non dubiū.ē.de legi. Sz canoniſte nauticā et exp̄ſſim ꝓhibuerūt.ut in.c.nauigāti.extra e.Sed ꝓtra ſo qd gl.d.de iuramēto ipſi bñt tex.in.c.debitores. ex tra de iureiur.vbi dicit ꝙ iuramētuz eſt ſeruandū:ideo ille debet ſoluere ne incidat in peririū:ſed pōt poſt illaſ repetere. Sed ille tex.mihi nō placuit vnq̄ qz generat dubitatē in mentibus hoim an.l.diuina ſint ꝓhibite uel nō.qz iuramētū nō debz iurantē ad ſoluendū aſtri gere.Et ſi dicat poſtea reperit.dñ.nō ſine ſumptu z li tigio.Sed attende quia iudei fatent fratrem ꝓhiberi fenerari fratri.idest alteri iudeo:ſed non extraneo'qui q̄ non eſt ciuſdē.l.et hoc ꝓpter.l.moyſi q̄ dix.nō fene raberis fratri tuo pecuniā. neqz fruges neqz quālibet aliā rē ſed alieno.ut habet deutero.xxiii. Sed male di cunt.ut pz in auctōritibus aliis.ē.alle.in q̄bus nulla fit exceptio.z maxie in illa luce z pſalmo.imo nec in illa quā moiſes poſtea tradidit leuitꝰ.ut habet leuit.xxv. z qd moyſes dixit in alia deutrono.xxiii.dicūt doc.ꝙ moyſes ꝑmiſit ad euitandū maius malū. qz indei ita erant uoluntari z ꝑni ad fenerandū oibus ꝙ ſi ex to to ꝓhibuiſſz:nihil ſeruaſſent.vñ ſufficit ꝑ tūc eis mi nuere in aliquo culpā ipſorꝝ. vñ in alios ꝑmiſit nō ut iuſtitiam facēt:ſed ut maius malū euitaret. Vel 2° ꝙ moyſes nō ſignificat ꝑ alienū quēcūqz hoiem alieni genā:ſed tantū eos q̄ terrā indeis a deo datā iuſte de tinebāt vñ qd ab illis recipiebant ꝓpꝛie uſura pōt dici.ſū qz accipiēti nō eſt lucrū:cū antea eſſet ſuū.tū qz nō ꝑ mutuo z eius recōpenſatiōe: ſed ex iure dñii qd habet in illo recuperat rem ſuā quā aliter ab iniuſto poſſeſſore recupare nō poterat.Ad qd accedat decretū ambroſii.xiiii.q.iiii.c.ultio ab illo exige uſurā cui meri to nocere deſideras. cui iure iferūt arma huic merito auferūt uſure quē i bello uicere ñ pōt ab illo uſurā exi ge'quē nō ſcit crimē occidere ſine ferro diuicat q̄ uſurā flagitat ꝛc.Et poſtea ꝓcludit ꝙ ubi ius ē belli ibi ē iuſ uſure qd no. Cōcludēdū ē ergo ꝙ.l.diuia z canonica ſunt ex toto ꝓhibite ſimilit z.l. ciuili hodie ꝑterq̄ in nautica ſecōm glo.ſed illi.l.nō eſt hodie accōmodādus aſſenſus ut.d.c.nauigāti. Jtē ſciaſ ꝙ q̄dā fuerūt i opi. ꝙ de iure diuino uſure ſunt ꝓhite q̄ueniūt ex cōuētiōe ut ſonare uidet auctoritatel.ē.ſcripte nō qñ gratis pe cuia ē mutuata uel ex alio ꝓtractu debita.Sed poſtea uſure debētur ex mora ut hic no.ꝑ Ly. Sed hoc nihil eſt dicere qz ex tūc i uſurā icipit ꝓſentire z ſufficer ei ō bet ꝙ pōt ſuū itereē petere ut no.hic i gl.e.ē.e.l.ii. qd cōſiſtit nedū i dāno. ſed etiā i lucro quod a tpe illius more facere potuiſſet de quo ꝓſter.ī.de ſen.q̄ ꝑ co.l.i. z ita no.etiā hic Ly. Quero.vii q̄re uſure fuerūt ꝓhi bite.ē.co uariis de cauſis.unā ponit Jnno.extra.e.c.i. videlz ne hoies ſtudētes auaricie deſerāt actꝰ uirtuo ſos z induſtriales z potiſſie agriculturas. aliā aſſignat in.c in ciuitate.extra.e.ti.ſ.qz uēderet tpus qd nō eſt uē dētis ſed oim aiantiū cōe.Tertiā addūt alii qz debitor q̄ ꝑmittit uſuras habet plenū dñiū rei mutuo recepte z eius uſuz.is aūt cui ꝑmittit nullū ius i re illa habet qz totū trāſtulit i accipiētē z ꝑ cōſequēs uſurā q̄ dicit ab uſu idebite uidet ei ꝑmittere z potiſſime.qz i bis q̄

Any hodie de hoc ciuili usura sit non tolluz prohibita

Any de hoc diuino usura sit prohibita

cōsumūtur usu nō potest usus separi a re qō fenerator
uult facere cū uelit rem sibi reddi ⁊ p̄ciū usus ꝑ uelut a
re separi. Quartā addūt alii. qz obligōnes q̄ re p̄bunt
in plus q̄ res ipsa fuit ꝓtrahi nō pnt. ff. si cer. pe. l. ro
gasti. §. si tibi. Quintā ponūt cōiter doc. qz est ꝑ carita
tem q̄ est ꝗtus theologica. ⁊ etiā ꝓtra tēperantiā q̄ est
ꝗtus moralis. Adde ⁊ qz uidet ꝓtra naturā cū pecu
nia nō pariat pecuniā. hinc aristo. dix. q̄ usura est lu⸗
crū naturaliter ꝓhibitū. ut habet p̄mo polit. Quero
octauo. mutuaui. c. ticio sine ullo pacto: sed sperās q̄
munus aliqō cōsequar ab eo ꝓsecut⁹ sum postea mu
nus an illud censeat usura. Et ꝗdet q̄ sic. qz intentio
cū effectu secuto facit quē usurariū: lz nō teneat ad re
stituē. istaꝫ usuraꝫ mentaliū nisi in foro conscientie. ut
p canonistas extra. e. c. consuluit. Uel dic scōm moder
nos. aut spes est cā mutui. qz alias nō esset mutuatur⁹
et tūc uera sit opi. p̄dicta ꝓpter auctoritatē Luce. §. po
sitā. mutuū dantes ⁊c. Aut ecōtra mutuū est cā spei. et
tunc mun⁹ secutū usura nō est iudicandū. qz ⁊ sine h̄
fuit mutuatur⁹. ⁊ sic intētio p̄ma fuit ꝓformis caritati
⁊ rōni naturali. Aut dubitat: ⁊ tunc ꝓscie recipiētis re
linquit. qz hoc est de foro p̄niali nō iudiciali. Idē sen⸗
tit bal. sed hec sunt itelligēda ꝓut in. i. q. de creditorib⁹
montis. ¶. dicā. Quero. ix. quio si res cari⁹ uendit ꝓ
ptēr tp̄s ad solucndū datū q̄ si p̄ciū de p̄nti solueret
an in illo pluri sit usura. Et uidet q̄ sic. qz uēditio tp̄is
est ut extra. e. c. i ciuitate. In ꝑ. qz consideratio tp̄is nō
debet esse sterilis. ff. so. ma. l. si ꝓstante. §. quot. Docto.
cōiter dicūt q̄ est usura. ut. d. c. in ciuitate. Qō bal. fate
tur qn̄ res uendita ꝓstit pondere nūero uel mēsura
qz in his rebus tantū usura cōmittit. secus si uendat
domus uel p̄dium p̄sertim cū homo interim p̄cipi⸗
at utilitatē. Ego nō bene p̄cipio h⁹modi differentiam.
Quid eni si ex p̄dio interim utilitatē nō habet. qz tp̄s
colligēdi fructus nondū uenit. Itē quid si sit oleum
uel piper uel alia mercātia q̄ ad pōdus alii mercato⸗
ri uendit uel alicui stationario q̄ uenditur⁹ est ad mi⸗
nutū ⁊ lucrificatur⁹ ⁊ se sustentabit. p̄terea res ipsa q̄
uendit non uidet ꝓsiderāda sed p̄ciū qō essem habitu
rus de p̄nti q̄si illud plus qō in futuꝫ sim habiturus
sit usura p̄cit qō de p̄nti forē habitur⁹. In ista. q. sal
ua semp sūia theologoꝫ uidet plura ꝓsiderāda. p̄mo
an uenditor de p̄senti inueniat emptorē q̄ iusto p̄cio
emat de p̄nti solūdo nec ne. 2° ⁊ si inuenit an is q̄ e⸗
mit emat ut illud consumat i eius ⁊ sue familie uictu
necessa⁹. qz tūc uēditor pluris uendens frumētum uel
ꝗnū q̄ de p̄nti ualet ꝓtra cartiatē agit. ⁊ illud pl⁹ ut
p̄cii iusti de p̄nti ꝓpt dilationē datā ꝓformitatē habz
cū usura q̄si uenditor noluerit q̄ emptor interi precio
illo utat et tantū plus postea soluat. An uero ut simi⸗
liter rē ꝓmercalē teneat in fondico suo. ⁊ p hūc modū
negocietur. ut ꝗdemus quotidie facē istos mercatores.
et tunc nō uidet mihi usura. tū qz in talib⁹ quotidie p̄
ciū crescit ⁊ decrescit. tū qz ille q̄ recipit dilationē perit
cā sui lucri faciēdi ⁊ interi cōmodi habendi ⁊ ditioris
apparēdi. ⁊ is q̄ uēdit ꝓsiderat etiā q̄ ꝗsimiliter si rē
teneret carius in futuꝫ uendituru⁹ esset. Consideran⸗
dū est etiā an emptorē q̄ de p̄nti solueret nō inuenirent
ut est in q̄busdā ciuitatibus in quib⁹ portātes mercā⸗
tiā nō repiunt emētes nisi ad terminū. ⁊ tūc usura nō
uidet. qz pecunia non pōt uideri ab his tradita ⁊ p⁹ea
illis numerata q̄ illā ꝓmptā solutioni p̄ciū nō habu
erūt. iuxta no. in. l. si ex p̄cio. §. si cer. pe. et in. l. singula
ria. ff. in. e. ti. ⁊ qz ipse uenditor si p̄ciū tūc hē potuisset
ut uoluisset in alias mercātias inuestisset. Intentio tū
coꝫmultū attendit ꝓpe fraudes. Et hec uident mihi
ꝓcedere de mētē. c. nauigāti. extra. e. ubi ꝗde. Quero
x. q̄o ecōtra si res utilius uendit ꝓpter tp̄is p̄ūtionē
Exemplū. uendit q̄s frumentū in herba pura corbem
frumēti p. x. q̄ uerisimiter ualebit plus tp̄e recollect. ꝑ⸗
q̄ canonīste in. c. i ciuitate. extra. c. cōiter dicūt p̄ctū in
illo pluri fore usurariū. Sed ut mētes nr̄e plenius in
formēt singulos casus uolui discutere. Dico igit q̄
aut p̄ciū nō est soluendū tp̄e ꝓtractus sz tp̄e traditio⸗
nis. ⁊ tunc ꝓtractus nō est usurari⁹. tū qz nullus usus
pecunie fuit habitus ⁊ p ꝓns nullū p̄ciū usus pōt di
ci inuenisse. ⁊ nec usura fuisse lz p̄ciū sit augmentatū.
Est eni talis cōtractus licitus. ut ꝓbat. l. si debitor. §. i.
ff. de cōtra. emp. Tū qz cōtrahentibus lz se in p̄cio deci
pe. l. ii. ¶. de rei ue. Aut p̄ciū tp̄e cōtractus ⁊ ēptionis fu
it ei solutū. ⁊ tunc aut tp̄e messis aut recollectus. et sic
tp̄e traditōis nō repit pl⁹ ualere q̄ tp̄e ēptionis ⁊ sic
cōtractus nō est usurari⁹ qz usui pecunie nihil accedit
Aut repit tūc plus ualere. Et hic distingue. aut tp̄e cō⸗
tractus nō ualebat plus extra herbā q̄ in herba. ⁊ ad
huc nō puto q̄ sit usura. qz exquo dat tantū quātum
de p̄nti ualet in foro pinde debet hri ac si frumentū e
merit ⁊ dilationē ad ip̄m soluendū dederit. ꝓ hoc ac⸗
cedat. ff. de cōtra. ēp. l. fistulas. §. frumēta. Aut tūc plus
ualebat i foro q̄ in herba. Et hic subdistinguo. aut em
ꝓtor emit ꝓ necessitate ꝓpria et sue familie. qz predia
nō habebat ex q̄bus p̄cipe posset. Et audiui quosdam
dicētes q̄ cōtractus non est usurarius. qz q̄dā pro ne
cessitate tolleranī q̄ alias nō tolleranī. §. de cōtra. iu. l.
ꝓuincias. ⁊. ff. si cer. pe. l. p̄sidis in fi. scōm ynū intelle
ctū. Et qz lex silet ubi necessitas imminet. ff. ō offi. cō. l. i.
⁊. ff. q̄ fa. co. l. si fideiussor. §. necessaria. Et ꝓ hoc acce⸗
dat qō no. gl. de filiis israel. §. ō sacrosan. ec. l. nemine
Ego puto q̄ nēitas ꝓpria isto casu nō ꝓsit. qz sic pe
cuniā tūc nūerauit: ita differre potuit in emendo usqz
ad illud tp̄s. uel de p̄nti emere in foro uel tantū q̄ntū
in foro ualebat tradere de p̄cio. nec ꝓpria necessitate
p̄mittit usurā facere. ꝓ hoc accedat. §. e. l. si ea pactōe.
⁊. ¶. l. ꝓx. in q̄bus ꝓbat q̄ habitatio ꝓ usu ꝓprio nō
minus est usura q̄ ꝓ alieno lz in eis tolleret qz legi⸗
timū modū nō excedit. ⁊ ꝓ tanto dicā driām non fa
cio. Et ꝓ hoc facit qz rex. simplr dicit q̄ in esca consi⸗
stit usura. et q̄ escaꝫ est usura. xiiii. q. iii. pleriqz. Sz ꝗ
det mihi dicendū in casu p̄dicto q̄ aut is q̄ emit ⁊ p̄
ciū nūerauit emit pone. xx. corbes frumenti noui sibi
dandi tp̄e recollectōis nō adiecto ex quo p̄dio. ⁊ nunc
in eo pluri quo tūc ualebit indubitanter sit usura. quia
nullo casu ab illius q̄ntitatis solutōe liberat. l. incen⸗
diū. §. si cer. pe. Aut emit. x. corbes de nascituro ex tali
fundo. ⁊ tunc ꝗdet q̄ siue emerit ꝓ nēitate sua siue
ut eū habeat ꝓmercale nō sit usura. Nō qz ad ēptorez
duplex p̄iculū spectat. ynū parue bonitatis frumenti
ꝗnī uel olei. qz nō sic plenū nō sic nitidū ⁊ bonū ut ē
id qō de p̄nti pōt hre. Aliud modicitatis necessitatis.
qz possibile fuit q̄ uēditor ex p̄dio ꝗnca uel oliuario
nō p̄cipiet tantū q̄ntū uendidit. ⁊ tamē ad plus dādū
nō tenebit ēptori. ut. l. si debitor. §. i. ⁊. l. fistulas. §. fru⸗
menta. ff. de cōtra. emp. Sed huic ob. q̄ p̄ciū ꝓ rata re
net reddere. ut no. in. d. l. si debitor. nisi dicas q̄ interi
usum ⁊ cōmodū eius p̄cepit ⁊ sit alterius qō sibi re⸗
manet ynde cōpenset. Sed hec respōsio nihil ualet. qz
ꝓ usu pecunie nullū cōmodū debet p̄cipe. Stat g⁹ ib⁹
solo dubiū an p̄iculū p̄uc bonitatis sufficit. qō ꝗdetur
i ꝗnō nō in frumēto si cōuentū fuit ut assolet ut dare
tur pulchꝫ nitidū ⁊ criuellatū. Uel dicendū est in om
nibus q̄ exquo repit tunc plus ꝗalere q̄ recepit q̄ il⸗
lud plus usura est qz usui pecunie nihil pōt accedere.

Et ex his animo lectoris clarior debet apperere. Que no.xi.quid in casibus.8n° q; nisi agat i fraude litteras ficticias cambii facientes q nere sunt mutui cambia sunt de se licita.cu ex pte uolentis sibi pecunias i alio loco dari ppter onera portadi z cuitadi piculi qd in portado pot euenire.Tu ex pte capsoris sibi lras facientis.ut certo loco denr.q; loci ad locu infest.l.ii.z p totu.ff.de co qd cer.lo.Tu.q; onera hnt expensax suox institox quos factores appellam° i locis certis deputatox.Tu etia q; remissiones pecuniax no sunt faciles.z b° nisi decipiat in petedo plus iusto z sic in excededo modu.

Quero.xij.qd de eo q ostentationis ca alteri comoda uit pecunia ut diues appareret forte creditoribus suis. z accepit ex pacto pecunia ob hanc ca;.Dicit gl.in.c. pquestus.extra.e.Et Jnno.in.c.in ciuitate.z Jo.cal.in c.nauigati qm no est usura:sz merces pecunie ad hunc usum locate. comodatu enim esset si merces accepta no esset.ut.ff.como.l.sz mihi.§.fi.z.l.se.sed ppt mercedez transit in locat.q; nec in recipiente transit diuitu pecunie.z merces p re locata e res licita. Quero.xiij.maritus pot licite recipe etia ex pacto aliqd pgruu donec dos ei soluat.ut extra.e.c.salubrit.nec est hic censendu usura gratuita:sz onerosa.l.insula.§.usuras.ff. so.ma. z forte melius secm ius canonicu interesse oneroso.Sz pone qm ipse indigens pecunia tantude ab alio i mutuu recepit z illi iura sua cessit d patre uxoris an cessionarius ille possit iure illud interesse exigere uel exactu retine Dicendu est qm no. q; exquo marit° recepit pecuniam no curat vn habeat.q; cessat ro p qua tales usuras licite pcipere poterat.Jte q; mutatee psone mutat priuilegiu quoties psona est ca priuilegii.ff.de publi.l.licitatio.§.fi.et de acq.he.l.paulus.z.j.de ipo.luc.descrip. l.i.li.x.secm bal.In d.fortit fac.q; directa actio e ad huc penes maritu q hoc exige pot. nec actio p dote e extincta.q; mutuu in locu dotis no successit.hic est qm maritus tenet illud reddere creditori. vn ex psona cedentis uidet qm iure possit illud exige:sz licite no possit retine.q; ab eo dr recipe.l.singularia.ff.si cer.pet.et l.licz.§.quoties.ff.de iur do. Quero.xiiij dat qs pecuniam mercatori ut pte lucri ferat an est usurarius.Jo. posuit illa.q.xiiij.q.iij pleriqz.z ibi sentit qm si capitale debet remane saluu danti si pdat qm tunc.q; potius transit in mutuu.ptractus est illicitus est usurarius. Sinaut no debet saluu remane q; lucru z danu debet esse coctu ptractus erit licitus z transit in societatez. l.v.ff.p so.pot tu pacisci ut maiore pte lucri ynus ferat qm alter. Sed hic attede.q; ptra Jo. uidet tex.insti.p so.§.i.v.et ideo ptra quinti mutu. et.ff. p so.l.si ita fuerit.§.ita cobiri.ubi pz qm i ptractu societatis pot pactu fieri ut vn° poxet pte lucri.de dano vo no tene at Timore illax.ll.Jo. cal.in.d.c.nauigati.se inuoluit z cu reuerentia bonum intellectu illis.ll.no dedit.Ideo attende qm qnqz societas ptrahit ut ynus totu lucruz alter totu damnu ferat. z hec societas ut leonina non ualeat.ut.e.l.si no fuerit.§.aristo.Interdu ut qlibz parte lucri z pte dani ferat z ualeat.Interdu ut alter pte lucri ferat z no dani.z iste est casus nr qui debet distingui. aut hoc pactu est appositu ab eo q opera tantu posuit ubi alter pecunia posuit.z illud pactu ualeat z tenet. ut in.ll.d.alle.Et est ro.q; sufficit qm i casu pditonis capitalis totius uel ptis ipse pdiderit opas suas.uerum isto si pringet qm de yna re mercimoniali lucraret z d alia pderet. lucru illius rei cu dano alterius rei debet copensari.z si qd lucri superest illius parte ex pacto fieret.no aut potes dice qm ppter pactu quo cauet ut danu no sentiat copensatione illa nolit admitte. z de b° est tex.no.in.d.§.l.insti.p so.v.qd tu.ita intelligi optet Interdu is qui dat uel ponit pecunia paciscit ut lucri pte ferat z danu no sentiat.tunc q; alter totu damnu z ope z capitalis est passurus societas ista pticipat cu leonina ideo no ualet. sed pecunia transit i mutuu ut dixit Jo.et ideo q; capitale est ei saluu qequid pcipiet usura est.q; sorti accedit z ppter eius usum:ideo ptractus est censendus usurarius.z hoc nobilit uoluit p allegata gl.xiiii.q.iii.pleriqz. Interdu qs eox paciscit de pte lucri habeda z de dano nulla faciunt mentione uel ecotra.z tunc tex.est signandus.insti.in.e.ti.§.illud expeditu.qm pactuz factu sup vno intelligit factu sup obmisso.Credo te pdicta alias melius no intellexisse: ideo ea no.q; tex.illi sunt sufficientes ad faciedu mutare vnuquequz valete iurispitu. Quero.xv.qda uolebat ire ad nudinas merces eptur° lucri ca ego indigens pecunia peto pecunia qua in nudinis est investitur ab eo mutuo offerens me illa restituxx cu lucro p eum sperato i termino z loco. Quert an iste ptractus sit usurarius.Dixit Jnno.in.c.in ciuitate qm ille ptractus est usurarius.z qm dante nescit excusare. Sed hosti.i.c.salubriter dix.qm tali mercatori ego suz obligatus ad int esse illius lucri qd vistr ex illa pecunia fuisset facturus dumodo fiat in fraudem usurarum. et dumodo nil tali mo n consueuerit fenerare.ad quod facit.l.si quis nec cam ff.si cer.pe.Jo.uero an.dix. dictu Jnno. uerum et qd dr de interesse hz locum post mora debitoris.z ex ptrario dicit pari via ad fenus.q; stabit usurarius paratus cu capello calcaribus z huiusmodi.dicens se uelle ire ad nudinas si sibi liceret stipulari sub colore lucri spati aliqd ultra sorte.hoc etia sequit Jo.cal.Sz q; hosti.loquit in casu quo alias fenerari no pscuit. z i casu quo certu erat eum iturus ad nudinas:ideo melior ro uidet.q; ipse sciuit uel scire debuit.q; lucrx quod spat factux no erat certu tam an fieret qm qnti esz. Jte qm pecunie mutuate nihil pot accede.l.rogasti.§.si tibi ff.si cer.pe.et qm qequid in stiplone deducit ppt usum pecunie est usura.ut.d.c.pleriqz.z q; ppositu vt mutuasse rone utilitatis certe sibi pmisse vn sibi hz imputare. Pot tu hosti uex dice in casu quo mercator esset subductus astutia in ea psuadendo sibi qm hoc erat pmissum.z qm nullu erat peccatu inducedo auctates et rones psuasiuas p quas ad meu intentu ipm induxi vn ex dolo meo teneor sibi ad interesse. Quero.xvi. ego receperã pecuniã mutuã sub usuris. et du uellem creditori sorte z usuras redde socius uel amicus petit illa a me mutua dices qm ipse tam sorte qm usuras decinceps curentes solueret creditori meo. z ita ei mutuaui pecunia qua paratam habeba p solutoe sortis z usuraxx.z ad eo sum stipulatus qm usuras etia meo creditori soluet an ego dicar usurarius.Et uidet qm non.q; nihil recipio lucri ex hoc mutuo.g° zc. Jn oppositu q; aut stiplone cocepi in psona mei.s.ut mihi dare.et tunc stiplo tenet z ptractus uidet usurarius.Aut creditori meo.z tunc no uidet tene stiplo.ut in.§. alii insti. de inuti.sti.Canoniste aliqd dubitauerit. Jo.cal.i.c.nauigati dic qm si ut i thematc supponit intedeba oino tuc satisfacere usura°.ego no sum usurarius nec pecco.q; no stipulor usuras ut usuras: sz ut danu euite mihi ex seruitio pringens.nec mihi aliqd accrescit.ad h°.xiiii. q.iii.si qs oblitus. Jbi nec aliq incremeta zc. Nec enim cu meo dano tenebar socio meo subuenire. xxiii.q.v. sine lz.z.ff.de pscrip.v.l.q seruandax.facit ad pdicta quodda dictu Jnno.in.c.i.extra.e.qd recitaui.d.c.l.ii. Jte p hoc facit.q; sufficiet usurariu q curentes recipi et ad has restituendas teneri. ubi uero no intendeba

tunc satisfacere usuras inqt ipse:tūc pecco. ⁊ ideo si re-
cipiā usuras a socio ad illarum restit. teneor. Jo. cal.
Quero.xvii.mutuavit aliqs cōitati hᵃ pacto q̄ du-
rāte debito nō teneat ad collectas.an ꝑtus sit usura-
rius.Spe.i ti.de usu.v̄.sed pone.uerū dic.q̄ nō est usu
rariꝰ.qz lucrū nō capit sed dānū cuitat.Sed Jo.cal.di
rit hoc uerū si durāte debito dubitarei an aliq̄ collcā
sit iponēda uel nō:sed p certis ⁊ iam ipositis.putat ꝑ.
Jo.an hoc eriā tangit in.c.consuluit.extra.e. Quero
xviii.qs mutuavit alicui ut ille incedat p mutuāte ut
ut aliud seruitiū facti uel v̄bale ei faciat.an erit usura
Glo.iii.xiiii.q.iii.c.i.dicit q̄ sic si tibi mutuo.x.ut simi
le seruitiū mihi facias cū indigebo q̄ usura est.licz ad
antidota tenearis.l.sed ⁊ si.l.§.p̄suluit.ff. de peti hē.
et sic ad sīle faciendū.Sed hoc ideo.qz obligaᵗ ad an
tidota nullā hz petitionē.p hoc facit ille tex. dū dicit
q̄ q̄cquid pcipit q̄ qslibet illud usura est.Dicendum
est scōm sanctū Tho. i scōa scōe.q.lxxviii. arti.ii.q̄ si
illud dictū uel factū qd recipit possit pecunia mensu-
rari peccatū incurrit.qz illud p pecunia habet qd pe-
cunia mensurari pōt.ut dic.phūs.iiii.ethi. et hoc idez
tenet Jo.cal.Et infert q̄ si qs mutuat alicui pecuniam
ut uadat ad masinandū ad molendinū suū q̄ illd qd
ultra recipit q̄ labor masinandi req̄rit usura est.Idez
tenet Jo.an.in.c.peccatū.de re.iur.li.vi.in merc.in fi.
Et cui dz restitui:ibi vide plus dic.io.cal.q̄ si doc.mu
tuat pecuniam scolari ut intret scolas eiꝰ ut maiorem
famā acq̄rat ⁊ maiorē p̄cursum hēat q̄ ille peccat. qz
hec pecunia mensurari pōt.Credo q̄ peccet rōe auidi
tatis fame quā appetit.⁊ maxie qn̄ in p̄iudiciū alteriꝰ
doc.facit. Sed qd est illud qd sit usura iudicandū nō
bene pcipio. Quero.xix.qs mutuavit frumētū quod
tpe mutui valet.x.tpe quo recipit valet.xv.an in.v.cō-
trahat usura.Dic q̄ nō.qz ⁊ si vilius valuisset: illd te
nebat recipe dūmodo in q̄litate intrinseca esset eq̄ bo
nū.l.cū qd.ff.si cer.pe. Sed dubitari sortiꝰ posset in
casu quo fuisset in mora reddēdi.⁊ extimatio creuisset
post moram quo casu ad frumentū tenet ⁊ ad illud plꝰ
quo extimatio creuit.l.vinū.ff.si cer.pe.an in illo plu-
ri cōmittat usura qd videt qz sorti accedit.In ꝑ.facit
qz si dedisset tpe quo debuit mutuator hoc cōmodum
sibi habuisset:vn̄ nō uidet usura illud plus ad qd te-
net ex mora:sed portꝰ interesse.Et hoc v̄ uerius:nisi in
tentio mutuātis suadet aliud iudicari. Quero.xx.si
mercator uellet merces ad certū locū deferre ubi cari
ores foret uēditurus quendā inuenit in loco ubi mer-
ces habebat q̄ sibi dat tantū q̄ntū potuisset hre i loco
ad quē polebat deferre an est usura.Jnno.ii.gl. ponit
in.c.nauigantī.ex q̄bus simul iunctis ueritas habet.
Dicendū est igit q̄ aut ēptor nō statim nūerat preciū
sed dilationē habuit ad soluendū et usurā cōmittit ut
in p̄ma gl.Aut stati p̄ciū soluit:⁊ tunc nō fenerat dū-
modo det p tanto minori p̄cio q̄ntū fuisset expēditu-
rus in itinere ⁊ ꝑducē.merciū ad locū illū ad quē pri
us erat ꝑducturus.⁊ ita no.in gl.iii.et ita pcordantur
ille due gl.Et eriā hosti.cū Jnno.q̄ uident ꝑii.ut ibi p
io an.⁊ io.cal. Sed attēde qz nō uideo quō i casu quo
emptor soluit p̄ciū de p̄nti uenditor usurā cōmittat lz
de p̄cio nō detrahat q̄ntū in ipensis itineris ⁊ ꝑducē.
merciū expēdissz.qz totū est p̄ciū nihil est accessio p̄cii
Sareor bene q̄ pōt esse deceptio in p̄cio.⁊ tunc sciens
peccatū cōmittet.lz nō usurā. Et ut clarius totū lique-
at aduerte liber. q̄ qn̄qz. mercator uendit correlative
a d p̄ciū qd esset habitur in tali loco.⁊ tunc puto q̄ de
p̄cio illius loci sumptus exportādi debeant deduci.
qz illi minuūt p̄ciū sicut rei fructū.l.si a pre.§. pe.ff.de
pe.hē.⁊.l.fructus.ff.so. ma. nisi exp̄ssim aliud dictum
esset.Aut absqz alia correlatōe uendit p certo p̄cio ut
qz dicit uolo certū.⁊ sunt in pcordia.⁊ tunc licz illud
sit maius p̄ciū q̄ illud qd habiturus esset in loco illo
uel tantundē impensa exportatōis nō deducta nō vi
deo q̄ sit usura:cū sorti nec eius usui aliquid accedat
Sed an sit peccatū est incidē in.q.an liceat mercatori
carius uendere q̄ emerit uel augmētare eius ꝓpositū
in p̄cio.de qua statim subiiciā. Quero.xxi.an liceat
cuiqz uilius emere ⁊ carius uendere ita q̄ in peccatū
nō incidat. Jsta qd duos habet sensus.vnū in sensu
diuiso:alium in sensu cōposito.scōm sensum diuisum
due debēt dici.q.Prima an liceat cuiqz rē uilius emē
s.q̄ res ipsa tunc ualeat. Secūda est an uenditori lice
at rē carius uendere q̄ tunc res ipsa ualeat. Et v̄ in
utraqz q̄ sic dūmodo deceptio ipsa dimidiā iusti p̄cii
nō excedit.ut.l.ii.j.de rei uen.cū si. Sed ille tex.⁊ simi
les in foro iudiciario loquūt nos in foro p̄iuali.⁊ sic
quo ad peccatū.Jstis duabꝰ.q.ut mihi uidetur gnder
io.cal.in.c.nauigāti.in.viii.q. ultra uel citra mediū q̄
in p̄ma nō licet ēptori saltē uenditore ignorante.quia
sibi iustitiā nō fac.⁊ sic est illicitū. idem in scōa ne sit
pcēm ex p̄sona p̄ditoris ēptore ignorāte eadem rōne
qz iustitiā nō facit.facit extra de empt.⁊ uen.c.i. Or
hic attende.qz multū succincte loquit. ⁊ p uerbū saltē
ut rn̄sionē euitet:ideo latiꝰ aggredior dictā so.Et in p̄
ma.q.qn̄ uilius emit q̄ ualeat. Dico q̄ aut uenditore
putāte rē pluris nō ualere:⁊ tūc uer dicit.qz deceptio
inuenit saltē re ipsa.⁊ si v̄ba fraudatoria uel dolosa
nō inuenerint.qz tunc iustitia nō affuit. Aut uēditore
sciente rem pluris esse. et hic distinguo. aut uenditor
erat aliq̄ necessitate cōpulsus nec poterat ulteriꝰ differ
re.⁊ adhuc dico idē.qz q̄ntū uidet in maiori necessita-
te fratrē suū:tanto maiorē caritatē debet ei exhibere.
uel saltē opus caritatis nō minuere. ⁊ ideo minus in
sto p̄cio emendo iustitiā nō facit neqz caritatē ⁊ mise-
ricordiā habet sup illū:ideo peccat.Nō enī afflictio de
bet addi afflicto.ut.s.de epi.an.l.tā demētis.⁊. ff.d of
fi.p.l.diuꝰ.Aut nulla necessitate erat astrictꝰ de p̄nti:lz
ēptor nō uult plꝰ dare.nec ex pte eius aliq̄ fraus inte-
uenit. ⁊ tunc cū possit aliū emptorē pquirere ⁊ expiri
an iustiori p̄cio possit uendere.uidet mihi saluo melio
ri ꝓsilio q̄ nō peccet.qz p̄ma caritas est suiipsius.l.p
ses.s.de fer.⁊ aq̄.et qz omnē iustitiā circa p̄ciū scia ue
ditoris excludit.qz si q̄ est illā remittē uidet. et qd de-
est emptori nec uerbo nec facto utiū cōmitteri dona-
re uidet.ar.l.cāpanus.de opi.liber.⁊.l.cuꝰ p erorem.
de re.iur.et idē dico ex pte uenditoris carius uendēti.
qz aut ēptor p tūc tātū putat ualē ⁊ uēditor peccat.aut
nō scit tantū ualere.⁊ aut p tunc necessitat ad emēdū
ab illo ⁊ idē.Aut p tunc ad emendū ab illo nō necessi
tat.⁊ tunc si nullū mēdaciū ⁊ nulla fraus intercit ex
pte uenditoris non peccat.Pro his facit q̄dā palea q̄
incipit eiciēs posita.lxxxviii. di.i certa pte sui. Et hec
de.q.scōm sensum diuisū. scōm aūt sensum cōpositū
qōnis sensus est iste.an liceat emptori rē quā emit cer
to p̄cio uendere alteri cariori p̄cio absqz peccato.Et i
clericis res v̄ clara:cū ois mercaᵗ ⁊ negociatio secu
laris sit eis ꝓhibita.ut.lxxx.di.fornicari.qd intelligo
qn̄ est mercatꝰ uel negociatus ut rem uendat.sed si ut
domū reparet uel edificet sup possessionibus sui bnfi
cii. ⁊ postea ex iusta cā mutato ꝓposito tigna ⁊ cemē
ta q̄ emit cariꝰ uendat.tunc clerico nō dico magis in
terdici q̄ laico. Vn̄ in laico uideamꝰ et dix.bu.⁊ lauf.
xiiii.q.iii.si qs clericus.q̄ si laicus emerit uiliꝰ ut uen
dat cariꝰ nō ex cupiditate:sed ut ꝓuideat suis necessi-

tatibus q̃ ei lz. vñ ⁊ si emit sine ꝓposito uendendi ⁊ postea casus necessitatis uel utilitatis occurrit poterit carius uendẽ. alle. e. cũ ⁊. q. c. quicũq;. Cũ his ꝓcordare vr̃ sanct⁹ Tho. scda scde. q. lxxvii. ar. iiii. ubi dicit q̃ si negociatio ordinata ad aliquẽ effectũ necessarium uel honestũ licita est. puta ad dom⁹ sue sustentat̃. uel etiã ad subueniendũ indigẽtibus. uel cũ aliqs negõi intendit ꝓpt̃ publicã utilitatẽ. sez ut res necessarie ad uitã p̃ric nõ desint ⁊ lucꝫ expetit nõ q̃si finẽ: sed ut laboris stipendiũ. Itẽ si emit rẽ ut nõ uendat sed ut teneat ⁊ postea ꝓpt̃ aliq̃ cãz uendere uelit nõ est negociatio. ⁊ q̃uis carius uẽdat licitũ est. uel qz in aliquo rẽ meliorauit. uel qz ei p̃ciũ est mutatũ scdm diuersitatem loci uel tpis. uel ꝓpt̃ piculũ cui se exposuit trãsferendo rẽ de loco ad locũ. uel eã rem fieri faciendo. puta ex ferro infacto factũ sed illicitũ est ubi finem spãliter in lucro ꝓstituit qñ rem nõ mutatã carius uẽdit. ut̃ qñ rem solũ emit ut cari⁹ uendat. scdm p̃dicta debz intelligi palea uel canon eiiciens. lxxx. di. dñ dicit q̃ rez compat ut integrã ⁊ nõ mutatã uendendo lucrẽt ille ẽ mercator q̃ de tẽplo eiicit̃. Sin vero facta mutatõe circa rem ipsam uendit carius q̃ emerit nõ peccat ex hꝰ bec. n. uerba mutatõe facta intelligit Jo. cal. uariis modis uel rõe ipsius rei qz emit ferzũ ⁊ fecit aliqd instrm ut. e. c. eiiciens. in fi. uel rõe loci. ut qz emit in loco iqꝰ ꝓpt̃ abundantiã res erat melior. ⁊ deportauit ad locũ in quo ꝓpt̃ inopiã erat carior. uel rõne tpis. qz tempe quo uendit erat carior. bis. n. casibus qz lucꝫ vr̃ q̃sitũ ex opa ⁊ artificio dr̃ licitũ. xci. di. clericis. uerũtñ i hꝰ ultio casu si emisz i aliocꝫ dispendiũ. s. ut seruaret̃ tpe caristie ex cupiditate nõ ꝓpt̃ publ̃. utili. tũc esset turpe lucrũ. ut p̃ alle. c. q̃cũq;. xiiii. q. iii. Itẽ scias q̃ nullo casu licitũ est mercatori mẽdaciis uti. ut. e. c. eiiciens. ⁊. c. quoniã ñ cognoui. ubi vba ponũt̃ August. ⁊ i. c. se. ubi idẽ p̃ Cassiodorꝫ habet̃. Et qz pauci sunt mercatores: imo fere nulli q̃ nõ utant̃ mendaciis ⁊ fere piuriis: ideo in p̃ alle. c. eiiciens dat̃ ꝓsiliũ q̃ nullus christian⁹ sit mercator ne ꝓpt̃ mendacia eius ⁊ cupiditatis esse ctũ eiiciat̃ de tẽplo dñi post ei⁹ transitũ qd̃ no. Quero. xxii. an emptio fructũ uel possessionis alicuius p uita sua sit usura. Cui ꝗn° ut dixi. s̃. e. l. si ea pactione.

Quero. xxiii. an pena ꝓuẽtionalis censeatur usura. Dic plene ut dixi. s̃. e. l. cũ allegas. Quero. xxiiii. an omne lucꝫ ex usura q̃sitũ sit restituendũ. Et vr̃ q̃ sic. qz ex corrupta radice ꝓcedit. ⁊ p ꝓñs ⁊ ipm in cadẽ corruptõe est censendũ. xiiii. q. v. neqz. ⁊. xvi. q. iii. si sacerdotes. in fi. facit. ff. de pe. hẽ. l. si rẽ ⁊ p̃ciũ. in fi. ⁊ qz usura soluta fuit indebit. ex. de iureiur̃. c. debitores. et hic in gl. igit̃ q̃cqd̃ exide pcipit̃ restitui dz. ff. de ꝓdi. obcau. l. q̃ se debẽ. §. fi. ⁊ de ꝓdi. ide. l. idebiti. ⁊ de p̃scp̃. v. l. apud labeonẽ. i. ꝗ. 3° qz usura est rapina. xiiii. q. iiii. si q̃s usurã. Et beat⁹ Berñ. in libello de cura rei familiaris dic. q̃ usura est legalis latro p̃dicens qd̃ intendit. Latro aũt ⁊ raptor de fructibus tenet̃ g° ⁊c. In ꝺ. qz iure nõ canet̃ ut restituat nisi qd̃ p usurã acquisiuit g° ⁊c. Itẽ qz nũmus habitus ex re furtiua nõ est furtiu⁹. ff. de fur. l. q̃ nas. §. fi. ita nec nũmus acq̃situs ex usura est usura. Itẽ qz usure dñiũ in creditorẽ ẽ trãslatũ. ut. extra de iureiur̃. c. debitores. g° ex ea quesitũ uelut ex re ꝓpria nõ est restituendũ. Itẽ qz dicẽ ꝺ. est nimis duꝫ ⁊ aspeꝫ g° nõ admittendũ. nã q̃ nimis emũgit sanguinẽ elicit. xiii. di. deniqz. ⁊ p hoc vr̃ casus. s̃. de ꝓdi. inde. l. i. Et hãc ptẽ tenuit Tanc. Bar bris. ⁊ Kay. Sed hosti. in summa de peni. §. quibus ⁊ qualit̃. v. pone q̃ usurari⁹ tenet q̃ ultra usuraꝫ restit̃. tenet̃ ad oez impẽsam factã p debitorẽ in repetẽdo. ⁊ etiã ad omne eius interesse tã i lucro q̃ in dãno. ar. ff. de eo qd̃ cer. lo. l. iii. §. fi. ⁊. l. se. Nec ultra pẽt debitor petere. qz tunc peteret cũ usuris. qz q̃cquid sorti accedit usura est. Sãct⁹ Tho. scda scde. q. lxxxviii. arti. iii. dic. q̃ si res p usurã acq̃sita est talis q̃ eius usus est illius ꝓsumptio. ⁊ sic nõ habet usufructũ ut pecunia ꝓ vinũ frumentũ oleum et si. tunc lucꝫ pueniens nõ subiacet restõni. qz tale lucrũ nõ est fructus rei: sed bũane industrie. Et hoc nisi dans esset ultra dãnificatus. qz tũc tenet̃ ad cõpensationẽ nocumenti. Ubi res p usurã q̃sita nõ sit talis q̃ eius usus sit ipsius ꝓsumptio. ut domus ager et huiusmodi ex q̃bus usufructus pcipit̃: tũc usurarius nõ tantũ illã rem dz restituẽ: sed etiã fructus inde pceptos qz nõ rã bũana industria q̃ manu dei p̃ncipaliẽ operante pcipiunt̃. hoc idẽ tenet Jo. cal. addens in primo q̃ ubi res ꝓsumit̃ usu lz lucꝫ inde pueniens nõ restituat̃. tñ ad interesse debitoris tenet̃. ut dix. hosti. et in. fi. supplet qd̃ Tho. dicit in agro. idẽ dic. in aialibus fetũ et ptũ facientibus. ⁊ qd̃ de domo ⁊ agro dicit extẽdit ad roncinũ ad uecturã locatũ. nã, licz in eo aliq̃ industria hois inueniatur ñ fructus pcipit̃ ꝓpter usum rei. ⁊ sic p̃ncipalis cã huius utilitatis est ipsa res. sed pecunie nulla est utilitas si teneat̃ in archa. nã ad cõmutandũ est inuenta tantũ. ut. ff. de ꝓtra. ẽp. l. i. vñ in utilitate ex ea pcipienda p̃ncipalis cã est hois industria. nõ ob. p̃ma rõ. qz locũ hz in rebus fructũ germinãtibus. ut pz ex p̃dictis. ⁊ in. d. l. indebiti. in p̃n. nõ in nõ germinantibus fructũ. l. i. §. de ꝓdi. inde. Ultimo q̃ro de mõte flor̃. p cuius declaratõe p̃mitto q̃ cõe florentie p necessitatibus cõis req̃rit aliquos ciuiũ uel subditorꝫ suorꝫ ut mutuet̃ ei aliqs pecunie q̃ntitates seu q̃ ponãt ad montẽ qd̃ intelligit̃ p̃stitorꝫ ut i uenetiis ⁊ detractãtes ad mutuandũ cõpellunt. ⁊ dat cõe dictis mutuantibus. x. uel. viii. p c. p interesse suo lege ⁊ ꝓsilio ciuitatis facta hoc disponente. et isti creditores montis appellant̃. Itẽ. e. l. disponit̃ ut q̃libet subditus ab aliquo ex p̃dictis creditoribus licite emere possit. ⁊ q̃ ei tantundẽ p interesse singulis annis det̃ q̃ntũ uenditori datũ fuisset. Quero igit̃ primo an creditores primi licite accipiant illa. x. p. c. singulis annis. Et qz hec. q. plenissime fuit examinata p magistrũ Georg. de arimino ordinis hẽnitarꝫ inter ceteros suo tpe approbatissimuz ideo eius vba succincte quãtũ potero recitabo. Et ad ptem affirmatiuã arguo p̃mo. qz licitũ est cuilibet recipere quod gratis dat̃ ab eo q̃ dare pẽt. ut est in ꝓposito. qz hic nulla p̃missione ⁊ nulla ꝓuentiõe ex parte cõis sed gratis dat̃ ergo ⁊c. Secũdo q̃ licitũ est contrahentibus ut se seruet̃ indẽnes. ⁊ p ꝓñs istis mutuantibus recipe tale lucꝫ p ꝓseruatõe indẽnitatis sue: Tertio qz potuissent isti sibi emere vnã domũ uel possessionẽ de qua tantundẽ annuati recepissent. et pone quosdã tunc fuisse hꝰ ꝓpositi. sed cogente cõitate tũc destiterũt q̃n dãnũ hoc incurrẽt. Quarto qz q̃cunqz sine spe lucri mutuat singulari psone licite aliqd recipit si ille gratis tribuat. quod pz. qz ante mutuũ licebat ei recipe ergo ⁊ post. cũ nõ sit effectus deterioris cõditionis ꝓpter mutuũ. Quinto qñ pecunia stat ad piculum mutuãtis nõ est usura uel illicitum recipe ultra sortẽ. sed in ꝓposito sepius euenit q̃ cõitas nihil solvit de sorte etiã ergo ⁊c. Sexto qz ꝓpter finem cõitas hoc facit. puta ut mala uitent̃. vz dãnũ in rebus ⁊ i pꝰsonis ut libertas ciuitatis mãuteneat̃ ut pauperes sustentent̃. mercãtie ⁊ si. crescant̃. ergo ⁊c. Septimo qa uenetis dr̃ a papa ꝺcessum ꝓpt̃ ꝺditionẽ ⁊ statũ illius ciuitatis ergo ⁊c. Octauo qz florentini recipiũt p interesse. at interesse est p̃missum ⁊ licitũ. ut no. s̃. eo. l. cum allegas. ergo ⁊c. In ꝺtra. fac. qz q̃cquid sorti accedit

usura est. ⁊ qd̄ uelis ei nomē imponas usura est.xiiii.
q.iii.pleriq3.ꝛ ista sola rōe fuit ꝓtēus mgr̄ ille. Sz ad
de scōdz.qz ille est p̄ct⁹ mutui ideo ultra q̄ res intue⁄
nit nō pōt peti.l.rogasti.§.si ubi.ff.si cer.pe. Pro so⁄
pmittit ipse q̄d sit usura.⁊ dānat quozūdā diffinitōes
q̄ se bz q̄ usura sit ex mutuo lucr̄ cū pacto debitum.
nā inq̄t ipse q̄ hec diffinitio nō ꝓuenit oi ꝓtento sub
diffinito.qz absqz oi pactōe uel petitōe lucri exterius
exp̄ssa p solā intentōnē uel spem lucri ex mutuo fit usu
rari⁹ ⁊ obligat restit̄.quo ad deū ⁊ iudiciū aiar̄. alle.
c.ꝓsuluit.cū sua gl.⁊.c.plures.extra de usur̄.⁊.c.i.⁊ ibi
gl.xiiii.q.iii.vñ ipse sic diffinit. Usura est lucr̄ ex mu
tuo intentū. Lucrū aūt accipit supabundantiā sine in
crementū qd̄ ex uolnntaria cōmutatōe q̄s bz ultra ea
q̄ prius sua erant. Ex p̄dicta diffinitōe infert q̄ lz oīs
usura sit lucrū ⁊ lucrū ex mutuo: tm̄ nō omne lucrū ex
mutuo est usura.nā si q̄s ab eo cui pure gratis sine oī
pacto intentōe ac expectatiōe lucri mutuauit: recipiat
aliq̄d qd̄ ille ꝓpt̄ mutuū sibi factū det nō aliter datu
rus p̄tendat.tm̄ nō ꝓsideraf̄.mutui: sed ex amicitia tā
tū se dare ⁊ liberaliter donare.⁊ qui mutuauit credat
ipsum simplr̄ donare.ꝛ donatū uelut simplr̄ datū ac
cipiat.is utiqz bz lucrū ⁊ ex mutuo nō tm̄ usuram. nec
ad illius restōnē tenet̄ q̄diu stat i eo talis credulitas.
Nec appet vñ rōnabilit̄ oppositū credē debeat.Requi
rit̄ g⁹ ad hoc ut lucrū ex mutuo sit usura ut illd̄ lucr̄
sit intentū ut in diffinitōe dr̄.i.ut mutuās illud lucrū
intēdat ex mutuo recipe.⁊ subdit q̄ nō curat sine hec
intentio mutuū p̄cedat.ut in.c.⁊ gl.palle.sive seq̄t mu
tuū ⁊ antecedat lucrū dat̄.sive ꝓcomitat̄.⁊ cū lucri re⁄
ceptōe simul cōcurrat puta si nullū intendēs lucrū fu
turū gratis mutuat.debitor uero post modū ꝓpt̄ mu
tuū sibi factū ⁊ in ei⁹ recōpensationē lucr̄ aliqd̄ exhi
bet creditori qd̄ creditor etiā ob eandē causam recipit
certe inq̄t ipse talis ꝓcomitās ⁊ assistens de p̄senti in
tentio ⁊ uolitio reddit mutuantē usurariū seu reū cri⁄
minis usurar̄.qd̄ ꝓbat ipse ex eo. qz hoc facit intētio
talis ꝓ futuro tpe.ut.§.ē deductū. igit̄ ⁊ simul intētio
ꝓ pnti.ꝓna tenet.qz similis culpe vt̄ uelle esse habere
cras lucrū ꝓ mutuo qd̄ nūc facio uel ꝓ ei⁹ usu futu⁄
ro.uel de p̄senti hr̄e pro mutuo ⁊ eius usu p̄terito. qd̄
beri uel antea feci.utrūqz.n.uelle est uelle eius cōmu⁄
tationis illicite q̄.s.acceptū prevalet dato.Confirmat
etiā ex dicto gl.sup sūma Kay.q̄ dicit q̄ si creditor mu
tuat ꝓpter deū tantū sine ulla intentōe lucri. debitor
tm̄ ꝓpter mutuū acceptū uel ulterius retinendū dat ei
aliq̄d si creditor credit uel ꝓbabilit̄ dubitat q̄ ꝓpter
mutuū acceptū uel ulteri⁹ retinendū ei dederit restitu
ere tenet̄.Ex quo sequit̄ q̄ nō restituēdo peccat.⁊ non
ꝓpt̄ aliud q̄ qz iam vult hr̄e illud lucr̄ ꝓ mutuo a se
facto.sic ⁊ ꝓpt̄ illud mutuū debitor lucra dedit. Sed
illud pactū nō est usurariū iudicādum g⁹ bene sequit̄
q̄ nō solum illud lucr̄ ex mutuo est usura qd̄ sine pre
intentū bz ꝓpter spem uel expectatōem:sed etiā illud
qd̄ est intentū p accept̄.⁊ uolitione presentē sec⁹m mo⁄
dū p̄missum. Colligēdo igit̄ pres diffinitōis pz hanc
diffinitionē usure lucr̄ ex mutuo intentū. Usurarius
uero dr̄ q̄ tale pcipit lucr̄ ⁊ q̄ mutuat ꝓpter lucr̄ reci
piendū. Ex p̄dictis infert ipse ad decisionē.q.v.q̄ i
tentio mutuantiū ⁊ intētio cōitatis mutuū ⁊ lucr̄ dā⁄
tis est ꝓsideranda.Nā si ipsi mutuātes cum mutuant
hnt intentionē lucri.qz mutuāt ꝓpt̄ lucr̄ recipiēdum
usurarii sunt:lz ad mutuandū sint cōpulsi.qz cōpulsio
ad mutuandū nō tollit eis intentionē ⁊ spem seu ex⁄
pectationē lucri ex quo mutuāt.⁊ idē si eū lucr̄ recipi
unt illud recipiunt ꝓpt̄ mutuū qd̄ fecerūt. nā tale lucr̄
est usura ⁊ tenet̄ ad restit̄.si pñ.qd̄ si nō restituūt sunt
in peccato mortali.⁊ si nō pñt sunt etiaz in mortali si
nō hnt uoluntatē restituendi cū potuerint.⁊ sit̄r intē⁄
tio ciuitatis est attendenda.nā si statuit lucr̄ dare rōne
mutui recepti seu recipiēdi seu ulterius retinēdi ⁊ ipsi
mutuātes sciunt uel credunt hāc esse cōitat.intentionē
usura est ⁊ ad restōēz tenent̄. Idē si tūc nesciūt sz p⁹ea
dem inotescit talis intentio. Idē si nesciūt nec alit̄ p⁹ea
inotescit eor̄ culpa ⁊ negligētia.qz intentionē illaz ex⁄
quirē noluerūt.nā affectata ignorātia ñ excusat immo
ubi cōitas nō hr̄et talē intentionē dummō mutuātes
crederent p̄.tenēt̄ ad restit̄.Sinaūt cōitas bz bonaz ꝛ
honestā intentionē.qz nō ex cā mutui sed ex alia cau⁄
sa rōnabili ⁊ honesta puta ad restauratōnēz dāni qd̄
forte mutuātes inde fuissent passi. uel ꝓpt̄ benuolen
tiā quā ibi mutuātes i mutuando ostendiderit cōitati
uel etiā ex mera liberalit.cōis: tūc tale lucr̄ nō est usu
ra cū nō sit lucr̄ intentū ex mutuo datū. ⁊ maxie in p̄
mo casu.qz restitio dāni nō pōt lucr̄ censeri.cū ⁊ cōi⁄
tas q̄ fuit h⁹ cā teneat̄ ad illud restituendū. ut extra d̄
fide.c.puenit. Et intelligit ipse de dāno qd̄ ꝓsistit in pdi
tione lucri pollicitu uel spati. Postea in rñsionibus ad
obiecta subdit q̄ i lucro pollicito uel spato qd̄ ñ ē cer
tū pñt licite recipe aliq̄ recōpēsatōz secōm ꝓdit̄.psona
rū ⁊ negōr̄ secōm discretū iudiciū prudētis ⁊ boni vi
ri ꝓsiderātis.s.q̄ntū eo tpe alii similē negōnē uel artez
exercentes cū eq̄li pecunia cōiter lucrati sunt nō tamē
credit tantundē deberi eis recōpensari.⁊ hoc ꝓpter p
sonales labores quos nō adhibent ⁊ picula q̄ nō sus⁄
tinent iminentia circa lucr̄ negociatōnis uel aliud qd̄
intēdebāt.ex quo nō credit q̄ dēat esse vniformis ta⁄
xatio: sed quolibz anno taxandi essent secōm arbitriū
sapiētis.Credit etiā ꝓsiderandū q̄ ipsi mutuantes te
nebant̄ de iure cōi i casu nēitatis ⁊ defensionis q̄ imi
nebat cōitati de suo ꝓtribuere.⁊ q̄ sine dicta defensi
one forte possent nō solum lucra prepata:sed picula
res eor̄ substātie acq̄site pire q̄ oia bene considerata
hnt interesse multū extenuare sine in dāno siue in pdito
lucro consistat.Et hec mgr̄ ille. Cui addo qd̄ etiam
considerandū est an ille mutuator supabundet i diui⁄
tiis ita q̄ sit uerisimile uel nō pecuniā quā mutuauit iue
stisse i negōnem uel mercantiā. nā multi sunt q̄ partez
pecuniar̄ suar̄ ociosam tenēt ⁊ partē non ociosam.
vñ si de ociosa mutuauit quā nō erat iuestitur⁹ nullū
p̄tendē pōt interesse. nisi forte casus inopinatus ei sup⁄
uenerit ex postfacto ꝓpt̄ quā pecuniā illā necessa⁹ in⁄
diguit hr̄e.nā ex tunc ⁊ nō ante incipit interesse. Et hoc
qñ ꝓpt̄ dāni uel lucri depditi restauratione cōitas h⁹
lucr̄ tribuit mutuantib⁹.Sinaūt ꝓpter beniuolētiam
cōitas dedit h⁹modi lucr̄ ⁊ ita mutuātes receperunt:
tunc nō est usura.nā hoc licuisset anteqū mutuarēt vñ
nō debent esse deteriōris condit̄.ꝓpt̄ eor̄ libēr̄ mutuū
Subiungit etiā ipse q̄ si ex aliq̄bus ꝓbabilib⁹ iudici
is possit mutuātibus inotescē intētio cōitatis q̄ illam
debent considerare ut forte ex eo q̄ nō nisi mutuanti
bus plus dare statuit tale lucr̄. ⁊ plus mutuantibus
plus dari nō obstante q̄ multi alii cives uel ciuia uel
maiora hñficia ꝓtulerūt q̄ nullā remunerationē recepe
rūt. Itē ex eo q̄ oibus mutuantib⁹ dat nec esse vrisimi
le q̄ oēs pariant̄ dānū ex mutuo a se facto.sequitur q̄
ꝓpt̄ restaurationē dāni uel lucri nō dat ipsa cōitas.
Itē qz ⁊ si aliq̄ dānificant̄ non est vrisimile q̄ equalit̄
imo est possibile q̄ q̄ min⁹ mutuarūt maius damnū
passi sunt.tm̄ min⁹ eis dat̄.qd̄ nō contingēt si ꝓpt̄ re⁄
stauratione dāni daret̄.. Similit̄ appet forte q̄ non ex
cā beniuolentie ꝓbaret̄. ⁊ qz pōt contingē q̄ vn⁹ ex
maiori affectu mutuauit .c.q̄ ali⁹ mille.et tamen hoc
non attendit cōitas in datōe dicti lucri. Ad quod etiā

facit. qz illud lucrū non dat qñ soluta est sors seu qñ
cōitas a debito liberata est. sed qñ adhuc debitū ma-
net qñ satis potest psumi q̄ ꝓpter mutuū tribuat. Et
scōm pmissa ⁊ alia indicia quibus pñt studeāt uidere
q̄ intentōe cōitas huiusmodi lucrū dare cōstituerit ne
seipsos decipiāt. scientes q̄ nō ꝛsidet de⁹. Et hec mgr
ille. Ex quib⁹ ꝛclu lit̄ brevi⁹ q̄ si ambo. s. dans ⁊ reci
piens ꝛcurzāt in cadē cā. pura lucri ex mutuo intenti:
tunc usura est ⁊ nō licite recipit̄ nec retinet̄. aut ambo
ꝛcurzūt in cā alia q̄ lucri ex mutuo intenti pura dāni
recipiēdi uel ex mera beniuolentia ⁊ tūc usura nō est
⁊ licite accipit̄. Aut alter eoꝝ est in uolūtate dandi uel
recipiendi tanq̄ lucꝝ ex mutuo datū. ⁊ adhuc censet̄
usura. Aut dubitat̄ de coꝝ uoluntate ⁊ maxie dantis. ⁊
tunc ad indicia ꝟisimilia de q̄bus. s̄. est recurzendū. et
qz in casu nr̄o indicia sunt ꝟisimilia ⁊ ꝛclndentia b⁹
lucꝝ esse ut ex mutuo datū. ut. s̄. est deducti. ideo cre-
ditores montis usurarii si hoc lucꝝ recipiāt sunt cen
sendi. et hoc uerꝝ puto. Ex p̄dictis satis pz respōsio
ad obiecta oia p̄terq̄ ad quintū ⁊ sextū. Quibus 8ᵒ
q̄ i pecunia nautica cuius piculū est creditoris ē hodie
correctū. ut hic no. i gl. ⁊ de iure diuino semp phibi
tū fuit ⁊ de iure canonico ē hodie clarū. ut i. c. nauigā
ti. extra. e. Ad. vi. quo dr̄ q̄ ꝓpter bonū finē cōitas
facit. 8ᵒ q̄ illa mala q̄ possent vitari p̄ ꝛctū usurariū
ut plurimū sunt corpalia. sed malū qd̄ sequit̄ est spūa
le qd̄ nūq̄ pz pmitti ꝓpt̄ aliqd̄ malū corpale uitandū
nec etiā ꝓter bonū quodcūqz corpale ꝓsequendū scōz
theologos. ⁊ dato q̄ etiā ꝓpter contractū usurarium
aliquod malum spūale euitaret̄. Illud tamē regulari-
ter loquendo dicit Jo. an. in dicto. c. peccatū nō potest
esse mains q̄ peccatū qd̄ in ꝛctu isto cōmittit̄. ⁊ sic ma
lus nunq̄ pmitti pz ꝓpter minus malum uitandum.
q̄ aūt illud sit maius peccatū ꝓbat̄ ꝓpter quatuor. ¶
Primo qz ꝓtemnit deū audaci⁹. qz in eo nō uerecun-
dat̄ ullo modo ut i ceteris malis: sed potius gloriat̄.
2ᵒ qz ꝓtēnit naturā exp̄ssius. vult enī q̄ numerabilia
supualeant suo nūero ⁊ ponderabilia suo ponderi et
mensurabilia sue mensure. 3ᵒ qz ꝓtemnit scp̄turā de-
cernus. rū ꝓpter infidelitatē q̄ est opposita fidei quaz
in baptismo ꝓfessus est. Tū qz ꝯ utriusqz testi scptu-
ras solet tales ꝓtinacit̄ asserere usurā peccatū nō esse.
q̄rto qz ꝓtēnit iura diuinus. qz nō obstante ꝓhibitōne
cuiuscūqz iuris i peccato ꝓtinue pseuerat ⁊ sepi⁹ usqz
ad mortē. Ad aliud quo dr̄ q̄ papa cōcessit uenetis
nō est credendū. nec etiā pōt sup eo dispēsare. ut extra
e. sup eo. ⁊ hec de ꝓma. q. Sed q̄ro 2ᵒ circa idē si cōi-
tas ipsa ex postfacto pure ⁊ libere remisit dictis cre-
ditoribus dictū lucꝝ in casu quo esset uel fuisset illici
te receptū. an dicta remissio ualet in foro ꝓscie. Et vr̄
q̄ sic. qz remittē idē est qd̄ dare. extra de testi. c. uenies.
⁊. ff. de ꝓdi. ob cau. l. si q̄s accepto. et. l. si mulier. Sed
restōne facta remittit̄ peccatū. de re. iur. li. vi. peccatū.
ergo. In ꝓtra. qz lz in foro contēcioso uideat̄ facta
restō ut sic repeti nō possint. ut. l. s̄. alle. tū in foro pe-
nitēciali in quo cogitatōes hoim nequnt deo occulta
ri uidet̄ req̄ri actualis restō. ut. d. c. peccatū. et extra de
usu. c. cū tu. Vel saltē scōm dy. in. d. c. q̄ res sit restōni
para q̄ si tunc fingat̄ restituta ac postea restituenti do
nata. ar. ff. de dona. int̄ vi. ⁊ ux. l. iii. §. fi. ⁊ de iur. do. l. lz
§. quoties. ⁊. l. nir ab eo. ff. si cer. pe. l. singularia. cū ibi
no. alias lcōm cū non vr̄ remitti peccatū. Jo. an. i no
uel. ibidē dicit in his animū multū ponderandū ideo
putat gerentē in mēte nō restituē non fore tutū ex tali
remissione. Frederic. de Se. in ope suo. q. xviii. ⁊. c. xxiii.
sup h⁹modi arti. post diffusas allegatōes p ⁊ contra
factas ꝓcludit q̄ si is cui dz restitui pecunia usuraria
uel malū ablatū nō coactus nō decept⁹ uel circūuent⁹
⁊ omni dolo ⁊ callidtate ui ⁊ metu cessantibus etiam
si pcibus uel seruitioꝝ exhibit̄. sit inductus pecuniaz
sibi debitā nō oblatā nec restōni parā usurario remit
tat liberat̄ usurari⁹ a restōne p iura p hac parte indu
cta: sed nō liberat̄ a peccato qd̄ ꝓtraxit exercendo usu
ras. nisi de illo pniam agat. nā pene eterne erat obli-
gat⁹ p peccatū mortale qd̄ ꝓtraxit exercendo fen⁹ ꝯ. l.
euangelicā ⁊ diuinā. Similit̄ ꝓxio ad rei illicite oblate
restōnē. duos. n. offendit vz deū ⁊ ꝓximū. ⁊ sic eis du
obus satisfacere tenet̄. extra de usu. c. cū tu. ante fi. Et
hoc scōm eū vr̄ tenere Archi. extra de usu. c. ii. li. vi. sup
v̄. satisfactū. hoc etiā vr̄ tenere hosti. in sūma de usu. §
q̄ pena. v̄. qd̄ si fenerator. ⁊ v̄. dicendū est igit̄. Et sub-
iungit ipse q̄ p p̄dicta pōt dici q̄ si usurario pseuerā
ti in crimine ⁊ nō dispōsito ad restitut. faciendā alicui
aliq̄s eoꝝ q̄ debēt usuras recipe motu ꝓꝓrio uel ad
petitionē usurarii remittat usurā sibi debitā: lz non sit
liberatus a peccato qd̄ ꝓtraxit fenerando. ut. s̄. est de-
ductū. Est tñ liberatus a rei restōne. ⁊ sic i hoc ultimo
ꝛcludit ꝓtra id qd̄ dixi p Jo. an. ac etiā. s̄. ꝛcludit con
tra dy. q̄ videbat̄ exigere pecuniā restōni parā. Et cre-
do q̄ bene. qz. ll. p dy. allegate locū hñt qñ res debita
in aliū ꝓtractū est transitoria. qd̄ in casu nr̄o nō est ne
cesse. hoc est qd̄ fredet̄. tenuit. lapus de castiūco. Et idē
vr̄ tenere mgr̄ petrus de Scū. ordinis seruoꝝ. Ex istis
infert ipse lapus q̄ in themate nr̄o cōitas motu ꝓꝓo
uel ad p̄ces creditoꝝ pōt eis remittē dictū lucrū etiaz
nō patis ad restit̄. et tenet dicta remissio ⁊ liberati sūt
dicti creditores a restituēdo. dictoꝝ lucroꝝ etiā si illicite
habuissent. non tñ a peccato qd̄ cōmisissent exigendo
nisi pnia pacta. ut dixi. s̄. Or attende. ista plen⁹ vi-
dent̄ clara et etiā mihi in aliis casibus q̄ in themate
nr̄o. In themate enī nr̄o ꝓsiderandū mihi vr̄ an hi q̄
sunt creditores cōitatis sint hi q̄ rep̄sentant ⁊ faciunt
vniuersitatē seu cōitatē illā q̄ remissionē usuraꝝ p cos
receptaꝝ faciāt. uel saltē maior pars eiusdē qd̄ in idē
recidit. l. q̄ maior. ff. ad mu. ⁊. l. nulli. §. qd̄ cui. vniuer.
nā si ita est mihi nō vr̄ q̄ ipsi possint remissionē sibi
ipsis facere. p̄mo qz nō dz dari facultas alicui seipm
liberandi. ff. de v̄. ob. l. inter stipulantē. §. si stichū. in fi.
2ᵒ qz int̄ remittentē ⁊ eū cui remittit̄ dz esse dria. sicut
int̄ agentē ⁊ patiētē. nā nec administrator publicus seu
reipublice uel etiā pupilli pōt seip̄m absqz solut̄. libe-
rare. nec sibiipsi administrāti bona donare. qz nec alii
quod est min⁹. ff. de offi. ꝓcu. ce. l. i. ⁊. ff. de dona. l. fili-
ussa. in p̄n. nec sibiipsi auctoritatē p̄bere. ff. de auc. tu.
l. i. in p̄n. cū si. ⁊ prās generalis data alicui ut det cui
vult ex cognatis intelligit̄ p̄terq̄ sibiipsi lz sit ex co-
gnatis ut in tex. no. ff. man. l. si tibi mādauero. §. si tibi
Ad qd̄ facit. s̄. de sacrosan. ec. auē. q̄buscūqz. nec ob. si
dicat̄ vniuersitas est illa q̄ remittit singulis nō singu
li singulis. ut. l. si municipes. ff. qd̄ cui. vni. Nec etiā qd̄
vniuersitati debet̄ singulis nō debet̄. ut in. e. ti. l. sic. §.
si quid. ⁊. ff. de re. di. l. in rantū. §. vniuersitatis. qz hoc
ultimū nihil ad rubum. qz uerū est in casu nr̄o singu-
los creditores usurā restituē debere. ⁊ vniuersitati seu
cōitati ⁊ nō singulis de vniuersitate seu cōitate. Solū
p̄mū ob. vr̄. sed 8ᵒ q̄ uerꝝ est q̄ vniuersitas remittit
sed uniuersitas nihil aliud est q̄ hoies uniuersitatis.
ut no. in. d. §. si q̄d. qd̄ pz rōne. qz hoibus oibus de me
dio sublatis amplius nō est uniuersitas. ⁊ q̄libet sup
hac remissione fienda dat uotū suū. ⁊ sic in fauorem
sui imediate. igit̄ ut. s̄. deductū nō uidet̄ tenere. p hoc
accedat qd̄ iuriste dicūt q̄ in cā prati uel nemoris uni
uersitatis nullus de uniuersitate est idone⁹ testis qñ
cōmodū prati uel nemoris imediate spectat ad singu

los.qd est qñ singuli sine pecio pñt de nemore accipe
ligna p usu suo uel aialia sua mittere ad pascendũ in
prato.ut no.legiste in.l. in tantũ.§.vniuersitatis.ff. de
re.di.z dixi.s.de testi.l.parētes.z cano.psueuerũt po
nere.extra de testi.c.sup.nã z in psulendo vniuersita
ti seu cõitati ut fiat.z uotũ ad hoc pstando quilibz fa
ciyt psultor z auctorator.z sic remissio ut min9 legiti
ma in casu pdicto non vr̃ ualere:nisi forte creditores
essent ita pauci i numero q uotis omniũ enumeratis
eorz uota nõ repiant̃ h9 remissionis victorie cã.Adunã
tia igit̃ populi generalis his de ea tractis uel exceptis
esset necessaria ut sine scrupulo cõitatis uideret̃ inten
tio z salutifera h9 dici possit remissio.Et ulterius pce
dendo dico q salutifera non vr̃ remissio usurarz rece
ptarz pseuerãte seu durãte mutuo. qz sicut primi lucri
receptio censet̃ usura ex intentõe dãtis uel recipientis
ut in pce.q.est deductũ.sic hec remissio pseuerante mu
tuo lucrz intentũ ex mutui pseuerãtia dz intelligi. non
enim si qs psciaz suã seruret̃ ad illũ finẽ remissio facta
vr̃:nisi ut mutuatores ipsi reddant̃ ex pseuerãtia mu
tui magis z plenius prenti:ideo censendũ est lucrz ex
mutuo intentũ .Est enim spes anticipate usure. z p
hoc facit.j.man.ab anastasio.§.sed z si qs.hec sint di
cta nõ decidendi cã:sed ut vitas in lumen deducat̃ z
p sapiẽtiores ꝓriũ sentiẽtes his rñdeat̃. Nunc 3° in
xta pdicta qro.pone q isti creditores mõtis ex prãte
sibi pcessa a cõitate uẽdunt iura sua z act̃.ꝗ cõita.di
ctã tam in sorte q̃ i intẽsse seu lucro i futurz recipiẽdo
An ẽptores licite emant z licite exigãt.qntũ ad primũ
de empt̃.supra dicte forme vr̃ q emptio non sit ipro
bata.qz est iur.z act̃.g° ꝛc̃.l.emptor nois.ff.de act.uel
hẽ.uen.z.j.de hẽ.uen.l.nois.et.l.certi.qd fateor.nisi iã
sors erat in totũ extenuata p lucrz receptũ z habitum
quã extenuari dico qñ lucrz habitũ usura est cẽsenda.
et equalet sorti.qd qñ sit uide in pcedentibus.z q re
ceptio usure extenuet debitũ est tex.j.e.l. indebitas.et
ff.de pdi.inde.l.si nõ sortẽ.in prin. Nã tũc cũ actio sit
extincta uenditio repit̃ facta de nõ ente.ideo nõ tenet
z peccat uenditor si affirmauit sibi deberi id ad quod
ius z act̃.cedebat z ẽptori ignorãti tenet̃.ut.l. si qs af
firmauerit.ff. de do. Et si emptor esset deceptus ultra
dimidiã iusti pcii ualeret emptio:sed ex deceptõe tene
ret̃.l.ii.j.de rescin.uen. Quo ad secm repio q vnus
magnus mgr̃ i theologia de ordine minorz determinauit
in florẽtia q ẽptor lucra a cõitate recipiẽdo usurã nõ
facit etiã si ultra eius sortẽ recipit q̃ntumcũqz sit illõ
z moueat̃ ex eo.qz emptio tenuit z ex pstractu emptõis
a iure approbate recipit.Jtẽ dubiũ euentũ emit qd lz.
ut.l.nec emptio.z.l.si iactũ.ff.de ac.emp.z.l.si qs uxo
ri.§.fi.ff.de fur.cũ si.Et q dubiũ euentũ emerit prz.qz
potuit cõitas nihil ei dare uelle: cũ p modũ z uiã.l.re
cipiat.et qui.l.facit sancte illã reuocare põt. Jtẽ qz ipe
nullũ mutuũ cũ cõitate pstraxit. hoc idẽ pfirmauit la
pus ex eo q annui redditus pñt iuste emi. nec in eis
usura cõmittit̃ dũmodo nõ fiant in fraudẽ usurarz et
fiant sine deceptõe ultra dimidiã iusti pcii ut post ho
sti.no.Jo.an.in Spe.sup regica de usu. Subiũgit ipse
q sibi est dubiũ qualit̃ ficnda esset h9 dubii euentus
extimatio ita q ex ea cognosci possit An uenditor sit
deceptus ultra dimidiã iusti pcii uel nõ.Sed meo iu
dicio extimari debet q̃nti tunc talis dubius euent9 uẽ
di pot.ut alias dr̃ in.l.si seruus.circa prin.ff. de cõdi.
fur.et.l.si qs uxori.§.fi.ff.de fur.z.l.i.§. si heres. et ibi
no.ff.ad trebel.z est gl.in pposito in.l.se. z tex.ceteris
melior.in.l.si iactũ.ff.de ac.emp .Contra.tñ determinat̃.
h9 secũdi repio q fuit alius mgr̃ in sacra pagina nõ
minoris imo late maioris auctoritatis videlicz mgr̃
Georgius de arimino generalis ordinis hẽmitarum
dicẽs duo.vnũ q̃ iste emptor statim peccat ex intenti
one corrupta quã hz fenus exercendi ipsi cõitati licet
sub colore empti.Et p hoc inducit extra.c.psuluit. in
secunda psultatõe cui eadẽ rñsio dat̃ q̃ est ceteris cõ
sultatõibus ibi positis.quibus rñdet̃ q̃ in iudicio aie
male agit z reatu criminis involuit etiã ante exacti.q
nõ alit̃ pabolã iuramẽti pcedit.i.dilat̃. solutõis iura
te aliter nõ admittit donec aliud emolumentũ inde p
cipiat.z hoc nisi alit̃ licitã z ordinatã intentionẽ habe
ret.Aliud qd dixit est q de isto ẽptore est idẽ iudicãdũ
qd de uenditore si nõ uendidisset.de quo in pma.q.cir
ca hanc materiã plenissime est dictũ.z tanto fort̃ q̃n
to uolũtarie iste ad hoc faciendũ accessit.Ego hãc prẽ
puto uerissimã qd pbo a diuisione. qz aut obligatio
uẽditoris est solũ uendita uel etiã emptori cessa ut so
nat thema.et tunc qz ex iure p illũ q̃sito et ex illi9 mu
tuo hz obligatã cõit.et utili act̃.q̃ penes uendentẽ uel
cedentẽ est directa. sequit̃ q ẽptor ex iure uẽdito siue
cesso nõ põt plus petere q̃ cedens z uẽdens potuisset
l.ẽptor.j.de hẽ.uel act.uen.cũ exceptões rei coherẽtes
transeãt etiã cõtra singularẽ successorẽ.ff. de iureiur.l.
etiã.z.ff.de ex.l.exceptões.§.rei coherentes.z sic q̃cq̃d
ultra recipit illicite recipit.Si ex cã illi9 mutui int̃ cessi
recipit.Aut nõ solum uenditio est facta sed nouatio et
transfusio debiti secuta.puta qz de uoluntate uẽdito
ris cõitas ẽptorẽ scribit ut pncipalẽ creditorẽ z ex cã
mutui hz ppt̃ emptionẽ.z tunc adhuc minus vr̃ dubi
um.qz incipit nouus mutuator bri z ex suo mutuo lu
crũ pcipe.l.singlaria.ff.si cert.pe.cũ si. s.z ibi alle .Ex
his pz q mgr̃ de ordine minorz male dixit dũ dixit q
hic nullũ erat mutuũ:sed sola ẽptio dubii euent9.Sit̃r
nec lapus dũ dixit q hic erat emptio annui redditus
qz falsum est cũ sit emptio iuris. adde p capitali seu
sorte cõperẽtis z lucri cõsequendi qñ annuus reddit9
formalis in casu nr̃o nõ existit:cũ pncipalit̃ ius credi
ti emat̃ z in consequẽtiã redditus eiusdẽ.Forsan illud
pcederet si ẽptor emisset dũtaxat q̃ntũ ex credito lu
cri cã uel p intẽsse uẽditori dabit̃ a cõitate iur̃ z act̃.
p sorte apud creditorẽ remanẽre.Tunc.n.annu9 red
ditus z dubius euẽtus uideret̃ ẽptus.l.nec ẽptio.ff.de
contra.ẽp. Sed an licite in foro conscie dubito. qz vr̃
emptor cã peccati illius.qz pseuerãtis in peccato mor
tali.et hoc ubi lucrz h° censeret̃ usura nõ alias. Circa
qd uidendũ est qd in pcedentibus.ii.q.dixi.Et hec mi
bi sufficiant.Deo grãs.M.cccxcii.in ferraria.Barth.

Ea lege Kõne icertitudinis z dubii euẽ
t9 aliqd iudicat̃ iustũ qd alias iudicaret̃ in
iustũ.h.d. No.q de fructibus futuris in
certi sumus.No.q euentũ dubiũ nos int̃
pretamur in fauorabiliorẽ partẽ. z magis in iustã q̃
in iniustã. No.etiã q nõ considerat̃ q̃ntũ fructus cõ
tingent̃ ualent:sed q̃ntũ cõiter z regulariter ualere solẽt
Et dicit bar.q hec.l.est bona nedũ in foro iudiciali:sz
etiã pniali.qd intelligo ut p eo qd cõiter ualuit fenus est. ut
s.e.l.si ea pactẽne.qd hodie prohibitũ est. ut ibi dixi.
Blo.in prin.qrit de rõe huius.l. Et ꝛn.q debitor nõ
pot allegare pensionis amplitudinẽ cõtingent̃ uenien
tem cũ nihil supplesset si cõtrariũ euenisset.ut.j.de so.
l.p pecunia. Querit z gl.qd si cõi opi.indubitabilit̃
tantũ pcipi potuisset qd legitimũ modũ usurarz excesi
sset.tunc dicit gl. q illud consideraret̃.z tũc q̃tenus
esset ultra legitimũ modũ rescinderet̃.lex ergo nr̃a nõ
loquitur qñ cõmuni opi.erat dubium.ut.j.e.l.oleo.qd
no.Salicetus.

Indebitas Usure solute post sortē iā solutā non pñt sortē minuere: ideo non repetunt ut indebite. b. d. No. q usure ante sortem solute extenuant sortē. concor. ff. de cōdi. inde. l. si nō sortē. in prin. et ideo sors postea soluta repetit ut indebita. Op. ab extra cōtra tex. qz si usure sunt indebite igit non pñt repeti tanq a scientre solute. ff. de ꝓdi. inde. l. i. So. q ignorant soluit. nec i solvente usuras est psumptō liberationis: cū videantur ei oculos uel lumina soluere. ut no. gl. i. ad fi. in. l. i. ff. de solu. Queritur gl. an referat an pignus sit p usuris obligatū uel nō. Et ꝛo. ut in ea patet. Saly.

a **Exceptam** Primo q̄renti ꝓsulit. 2° declarationē ꝓsilii in certa eius pte annectit. 3° observati ꝓsilii effectus subiungit. secunda ibi. in hoc. tertia ibi. quo subsecuto. Et hec tertia subdiuidit in duas. pmo ponit effectū quos p ducit ex pte debitoris. 2° creditoris. secūda ibi. creditoris. Oblatio debiti facta ꝓgruo loco z tpe z eius secuta ꝓsignatio legitima impedit cursum usurarū futurarū. z a piculo casus fortuiti debitorē liberat. pignora et hypothe. dissoluit creditori. nū ꝑ depositariū ut alter pecunias tenentē actio cōpetit. z si debitor depositū recepit in priorē obligōnē recidit. b. d. Expone tex. ibi post testōnē. i. post pductionē. Dicit n. pmo se paratū uerbo. postea offert facto. Vel alit. i. post testium adhibitionē. nā ut pbet oblatio z alii actus q̄ sequunt ꝓsulit ut testes secū adhibeat. qd̄ no. ibi ꝓsignatam. i. simul signatā. z sic a pluribus vz a debitore z a testibus. Et attende qz testes debēt uidere ipsam numerari ut valeant deponē de q̄ntitate z eam numeratā ponant in sacculo quē ligabunt z ꝓsignabūt ibi. ut cursus z. etiā inchoat. ibi legitimam p illegitimis. n. ut indebitis nō esset necessaria obliga°. Ibi cōpetens iudex no. q ubi de loco tuto dubitat. iudex eligit locum ad petitionē offerentis. z ille est locus legitimus q̄ iudici vt ꝓgruus. Et pondera q̄ talis pſona z locus debet eligi i quo et ꝑ quē exactio sit facilis creditori. ar. eius qd̄ hic dr in fi. ibi. piculo casus fortuiti. Et an ipso iure uel p exceptionē tangit in gl. i. hm. l. Sed in casu isto qñ est facta ꝓsignatio. Dic q ipso iure. qz ꝓsignatio vim solutōis hz ut ex sequētibus pz. ibi. utili acti. dicit gl. depositi et est rō. qz deponēs debitor i deposit. ꝓsentire dz ut creditori petēti restimat. ideo utilis ei actio depositi cōpetit. ut. §. ad exhi. l. pe. et. ff. depo. l. publia. in pn. Dicit mi bal. q ꝑ tale depositariū summati z executine pōt procedi iudicis officio qñ iudex suū officiū imposuit depositariū eligendo. vnde sine libello z figura iudicii pōt cogi. ar. ff. de i ius uo. l. cū. p quo etiā si depositarius sit clericus. qz nō p modū iudicii sed executine ex ꝓnūtia iudicii suscepti. et h° probat p tex. illū. §. i. lra. sanctas edes. Ibi eas recepit nō. singulare tex. q ubi pecunia deponit apud aliquē p pter defectū creditoris nolentis eā recipe ille depositarius pōt licite deponēti restituē. qd̄ intellige nisi scōm bar. antequ creditor petierit uel denūciauerit depositario ut sibi soluat. qz cū ius utile sibi cōperat sua denūciatio fac. ut alii deinceps soluē nō valeat. ar. ꝑ. de noua. l. iii. Itē no. q si de facto debitor recupat fingit nō deposuisse. z tenet efficacit act. directa ut prius. Ex q° collige q intellectū z effectū depositōis tollit actus reiterationis. z ideo etiā in fideinssorē restituit actio i casu isto. ar. ff. de iur. fis. l. sed revocata. Notabilis sic sup lra collectis ultra alia q̄ sunt in sūmario. Venio ad apparatū z oppo. pmo q nō sit necessaria ꝓsignatio. imo sola oblatio etiā extra iudiciū sufficit. ut. ꝑ. de dona. an. nup. auē. dos data. Glo. i. soluit. qz aut est talis res q̄ pōt deponi z ꝓsignari. z tūc necessaria ē ꝓsignatio ut liberet. ut hic. z. l. obsignat. ꝑ. de solu. Aut ñ pōt consignari. z tūc gl. clare nō rūdet ad ꝑ. Ideo dic tunc qñ ꝓsignari non pōt. Aut q̄rit quantū ad effectū act. ꝓsequēde uel intentāde. z sola oblatio suffic. ut. d. auē. dos data. z. ff. de ac. emp. l. iul. §. offerri. Aut q̄ntū ad vim liberat. ꝓsequēde. et tūc aut a pignore uel hypo. z dic ut. ꝑ. dicā sup alia gl. Aut q̄ntū ad liber. cōsequendā ab ipsa re debita. z tunc dic in gl. ista. qz non liberat nisi ab interitu postea secuto absq; debitoris facto z tunc an liberet ipso iure uel ope exceptōis. dicit glo. q ipso iure. si erat debitor spēi z ope exceptōis. si erat debitor q̄ntitatis uel generis. ut. ff. de sol. l. qui. x. in prin. Et est rō. qz genus uel q̄ntitas pire nō pōt. l. incendiū. §. si cer. pe. vbi de hoc plenius uide. Propter vnū qd̄ dicit ista gl. videlz q certe sunt spēs q̄ consignari nō pñt. ut aialia. Quero qd̄ si aialia fuerit simplicit deposita qd̄ fieri potest. ff. depo. l. i. §. q deponit. An tantū opabit in his oblatio z depositio quātū in pecunia oblatio ꝓsignatio z depositō. Et credo q sic q̄equio sentiat illa gl. Nā ꝓsignatio in pecunia req̄rit ideo ut magis salua sit. sed aialia sunt salua absq; signatione imo cōsignatio saluatiōi esset cōtraria. ideo in illis depositio post oblationē sufficit ut interitu secuto inducat liberatio. Op. ii. q nō sit necesse q debitū cū usuris offerat. qz cū debitū principale sit distinctū a debito usure pōt vnū sine alio offerre. ut. ff. qui. mo. pig. uel hypo. sol. l. fi. imo z vnus z eiusdem debiti partē liquidā oblatā cogit creditor recipe. ff. si cer. pe. l. quidā. Glo. ii. so. hoc contrariū q hoc quidē in debito usurario. qd̄ nisi cū usuris offerreret cursus usurarū non ipediret. de quo ipediendo hic tractat. In cōtra. loquit quo ad vim cōpulsionis z receptōis. Ex his pz q gl. facit aliq differentiā inter debitū usurariū z nō usurariū. cuius cōtra. vt tenere gl. in. d. l. quidam. Preterea cū usure debeant z currat ex mora fcā in solut. sortis ut. l. lecta. ff. si cer. pe. cur si creditor tenet recipe sortē cursus usurarū non impedit p eius oblationē z depositionē nō uideo. Ideo aduerte qd̄ sentio in debito usurario. dico enī q si usure debent officio iudicis simplr ex mora q creditor sortē sine usuris non cōpellit recipe. qz p usuris non posset postea officium iudicis iplorare. ut. ꝑ. depo. l. iiii. et. ff. de eo qd̄ cer. lo. l. certū. z. l. fi. z ita pōt intelligi. l. tutor. §. lucius. ff. eo. Si uero debent ex stipl'one z sic iure act. tunc aut queritur quo ad pignoris liberationē. z tunc oportet q debitum totū z usure offerant. ut hic in pn. nā hic gn. de liberat. pignoris. Constat aūt q q̄dū vnus nūnus restat ad soluendū pignus nō liberat. l. q̄diu. ꝑ. de distra. pig. Aut queritur quo ad impediendū cursum usurarū futurarū. et isto casu nō uideo cur non possit debitū offerre sine usuris. ar. l. in contra. alle. z. §. de iur. l. i. nisi dicas principale z accessoriū censeri vnius debitū tantū. ut sentit glo. fi. ꝑ. e. si usuras. Caueat mi ne simplicit soluat. qz tunc in usuras cederet solutio prius q̄ in sorte. l. i. ꝑ. de solu. Aut q̄rit quo ad particularē solutionē faciendā. z tūc distinguit. aut debitū est p parte oblata liquidū z nō p alia. z illā partē cogitur recipe. l. quidā. ff. si cer. pe. Aut totū est liquidū. z tūc totū dz solui z offerri. ut. l. tutor. §. lucius. ff. e. Et est rō. qz pticularis solutio nō minus hz incōmoda. ut. l. plane. ff. fa. her. Fallit in casibus hic no. in glo. z. d. l. quidā. !

Op. 3° q oblatio nō sufficiat nisi fiat congruo loco et tpe. l. qui rome. ff. de v. ob. et. l. si solutur°. ff. de so. Sol. q hec scōm illas debet intelligi ut in gl. sequēti.

Sed attende q̃ hic esse nt videda tria. primũ est de incõgruitate tpis. Circa q̃d dic q̃ tp̃s est incõgruũ si tp̃s soluendi creditoris fauore appositũ nondũ uenit. ff. d̃ psti. pe. l. itez illa. in p̃n. z ibi in glo. z de le. ii. si ita relictũ. §. pegasus. et de an. le. l. cũ qui. al. l. iabolenus. Idẽ si dies solnẽdi uenit: sed hora erat incõgrua. q̃ hora noctis ostiis creditoris iã clausis. ff. de so. l. solutur⁹. facit q̃d no. ff. de fer. l. more. Idẽ si tpe quo creditor sequit̃ funus familiare. ar. ff. de in iu. uo. l. ii. Secundũ ẽ de incõgruitate loci. circa q̃d dic q̃ locus est incõgruus si creditor pegrinãti offert. uel in loco non ꝓuento exp̃sse uel tacite. ut in d. l. q̃ rome. z ibi bona glo. de p̃ dictis. Tertiũ q̃d maxie tẽdit ad declaratõz p̃rie dictoꝝ q̃d esset. videndũ est an debitor p̃ ista oblatõne facienda teneat̃ ire ad domũ creditoris. z gl. i dicta. l. item illa. ff. de psti. pe. dicit q̃ debitor debet ire ad domũ creditoris qñ sunt eiusdẽ fori nõ si diuersi. q̃d est singulariter no. Sed q̃ illa gl. vt̃ hẽc aliquas. ll. sibi adueꝛsantes: ac etiã auctãte Inno. sibi ꝓtrariã. in. c. significanti. extra de pig. ubi ipse tenet indistincte q̃ debitor dz ire ad domũ creditoris etiã alibi domiciliũ habentis. Distinguo sic p̃ p̃senti. aut ex solutõne fienda q̃s vult aliũ sibi obligare: z tunc ad illius domũ debet ire. J. de ꝓdi. infer. l. cũ quidã. z. ff. de condi. z de. l. pe. §. fi. Aut vult ex solutõe se exonerare. z tunc aut id q̃d debet̃ cõcernit merã pson̄ã eius cui debet̃. z tũc in loco creditoris debet p̃stari etiã si sit alterius fori. ff. de opi. li. l. q̃d nisi. z. l. se. et in ti. hic finit̃ lex. §. i. z. ii. in usi. feu. colla. x. Et hoc facit in ar. ut is qui tenetur accedere act̃. teneat̃ ire ad domũ illius q̃ntumcũq̃z alterius fori. q̃d tenuit clare Inno. in. d. c. significante. Sed scõm opi. gl. nr̃e q̃ tenuit q̃ cessio possit fieri in absentia. ut no. ff. de p̃cu. l. in cãe. §. fi. non erit necesse ad domũ illius accedere: sed cessam habet intimare. Aut cõcernit solum eius cõmodũ bursale. et tunc aut tractat̃ de aia exoneranda a peccato: z debet restõ fieri in domo creditoris: licz diuersi fori. extra de rap. c. i. z expẽsis illaqueati ut ibi colligit̃: nisi illius laqueꝛi fuerit cãis cui restõ debet fieri. ut in usura restituenda. q̃ tunc ubi facta est usura restõ debet fieri. extra de vsu. c. cum tu. cũ ibi no. in gl. uel forte dici p̃t q̃ illa. c. in obligatione ex delicto loquunt̃. In aliis igitur nõ obligatis ex delicto uel in quibus de exoneratione aie fienda a peccato nõ tractat̃. Dic aut quert̃ in debitore ex ultima uoluntate: aut ex ꝓtractu p̃mo casu. z tunc in aliis rebus q̃ ex cã alimentoꝝ debendis. dic ut no. ff. de iuõ. l. q̃d legat̃. et dixi. s̃. ubi fi. pe. opoꝛ. l. i. In debẽdis uero ex cã alimentoꝝ dubitauit gl. ut no. ff. de transl. cũ bi. §. in cã. z hic p̃ illum tex. Sed Ja. bu. et dñs me⁹ dicebant idem in illis q̃d in aliis rebus ex ultima uoluntate debitis: licz exaiatio cause transac. debeat fieri in foro bẽdis. ut. d. §. in cã. Sed bar. in. l. i. ff. de ali. le. dicit q̃ in domicilio heredis nõ legatarii sunt p̃standa qñ sunt diuersi fori. p̃ dictã. l. item illa. sed melⁿ⁹ facit. l. annua. §. fi. ff. de an. le. sed ubi essent eiusdẽ fori an heres teneat̃ illa p̃stare z portari facere i domo legatarii dicit ipse q̃ sic. si est pecunia uel res in cuius portatiõe sumptus nõ req̃rit̃. alias si in eius portatione sumpt⁹ requireret̃: tunc sufficit q̃ heres offerat i domo sua et legatarius debet facere portari ad suam. ut p̃bat̃ in. l. si dãnatus. ff. de ui. tri. z ole. et dicit esse casum. J. d̃ ero. mi. an. l. p̃uincialiũ in fi. li. xii. Aut quert̃ in debitore ex ꝓtractu. z tunc aut vult ipse moram iam cõmissam purgare z p̃ ꝓñs aduersariũ etiã in mora constituere et tunc dicit bar. i dicta. l. item illa. q̃ debet rem ad domũ creditoris portare z offerre. et mouet̃ ex eo. q̃ ex purgatione more vult aliũ sibi obligare uolendo illũ in mora ꝓstituere ergo ꝛc. ut. l. cum quidã. J. de condi. infer. et. l. pe. ff. de condi. z de. Q̃d mihi placz nisi p̃us et ante moꝝã ad domũ illius portare teneba: cũ aliũ nõ sibi obliget licz in mora ꝓstituat in quã p̃t cõstituere: licz rem nõ poꝛet quã prius nõ teneba portare. ut. l. i. §. licz. et. l. si quis. §. fi. ff. de pi. z cõ. rei uen. Aut vult incursum more z pene euitare. z isto casu meo iudicio debet distingui. Aut debitor tenet̃ ad restituẽdũ ut in depositio z i cõmodato. uel ad reddendũ. ut i mutuo. aut simplr̃ ad dandum. primo casu dico q̃ depositarius alibi nõ tenet̃ restituere q̃ in domo ꝓpria siẽ eam ibi recepit custodiendã. ut. ff. de depo. l. i. §. est aũt. et hoc ne eius officiũ sit sibi dãnosum. Cõmodatarius uero debet restituere rẽ z portare uel ducere ad domũ cõmodatoꝝ etiã diuersi fori. Et rõ est ne incõmoduz z damnũ sumptuũ incurrat cõmodator ex suo beneficio q̃d non fuisset incursurus si rẽ non cõmodasset. ar. ff. quẽad. testa. api. l. si quis ex assignatoribus. et p̃ hoc vt̃ mihi casus. ff. cõmo. l. si mci. in fi. 2° casu idẽ dico p̃ rõnẽ predictã. et isto casu loquit̃ gl. Inno. relata ad tex. in p̃alle. c. significante. licet aliqualit̃ videat̃ repugnare. l. vinũ. ff. si cer. pe. sed satis potest intelligi scõm p̃dicta. 3° casu qñ ad rem simplr̃ dandã tenetur z tunc dico aut sunt eiusdẽ fori aut diuersi. si eiusdem z tunc aut est res q̃ in portando sumptũ non requirit et tunc debitor ad domũ creditoris debet accedere. ut in preal. l. item illa. Aut est res q̃ in portando sumptũ req̃rit. z tunc ad illius domũ portare nõ tenet̃: sed sufficit se offerre paratũ in domo ꝓpria uel denũciare ei ut de domo eius tollat. ar. eius q̃d de legato alimẽtorũ dixi. q̃ si hoc est ibi: fortius hic. ar. l. in testis. ff. de re. iur. et p̃ hoc accedat. ff. de pi. z cõ. rei uen. l. i. p̃ totũ. et potissime in. §. licet. z in. l. si quis vina. §. fi. Si diuersi sunt fori: tunc ad domũ eius accedere non tenet̃ ut dicta. l. p̃uincialiũ. et ar. eius q̃d. no. in dicta. l. item illa. Et hoc nisi ex p̃babilibus p̃sumptiõibus aliud fuisse de intentione disponentiũ uel ꝓtrahentiũ colligi possit. Ad cuius declarationẽ q̃ro de eo q̃d datur alicui occasione alicuius rei a creditore recepte. puta de eo q̃d dat̃ noie empti. uel census. Et dicit bar. in. d. l. item illa. q̃ si sunt eiusdem fori debet portari ad domũ creditoris. z ita intelligit. l. ii. de iure empti. non si sunt diuersi fori. ideo consuluit q̃ qñ sunt diuersi fori debitor cũ dies soluendi euenerit p̃ester̃ coꝝã idoneis p̃sonis q̃ patus esset soluere si ibi esset p̃sona que recipe posset et de hoc faciat fieri publicũ instrumẽtũ Sed ego puto q̃ p̃sideranda sit res que dat̃. q̃ aut ẽ modici ualoris ita q̃ si is cui debet̃ p̃ ea mittẽ: maior esset impensa q̃ utilitas. ut est uidere in istis abbatiis q̃ recipiũt vnũ nummũ uel paulo plus annuatim a suis censuariis uel empti. p̃ prediis in alieno territorio situatis. z tũc p̃ecurandũ est q̃ ad domũ creditoris dz portari lz sit alieni fori. et p̃ hac coniectura est tex. nõ. in si. ff. de iudi. l. sed z si suscepit. §. i. v̄. sed si p̃ponas. Ad hoc etiam bene facit. l. meducranee. J. de anno. z tri. li. x. Et est etiã rõ q̃ bonoꝝ e recognitionis cã dari dr̃: igit̃ ad domũ illius est mittẽdum. ut. e. §. sed si p̃ponas. v̄. sed nec est v̄isimile. ad q̃d facit in usi. feu. in ti. hic finit̃ lex. §. i. z. ii. Aut res q̃ debetur est magni ualoris habito rẽspectu ad rẽ z ad causam ex qua dat̃. et sequor opi. bar. s̃. positã. Sed iuxta hoc dubitari p̃t. q̃d si ambo erant eiusdẽ fori seu domicilii tpe ꝓtus: sed postea creditor est factus alteri⁹ domicilii. Distingue. aut nõ plus onerat̃ debitor q̃ p̃ uel ita modicũ q̃ consideratio nõ est habenda. z tunc teneat̃ ire ut prius nõ alias. ideo hic in arbitrio boni

viri relinquat.ut.i tex.no.ff.de an.le.l.menia.§.fi.scōm bal. Ite iuxta hoc queri qñ res est portāda ad domū creditoris cuius expensis. Et dicit bar.in.d.l.item illa.q̄ si res est certo loco pstanda: tunc ab illo loco expense spectāt,ad hre debentē.l.i.§.liczff. de pi.et cō. rei nen.z.l.proz.§.fi.ff.de eden. Sinaūt ad certū locuz est portāda:tunc usqz ad illū locū spectat ad dare debentē.ut.d.l.proz.z.l.suo metu.ff.de opi.li. Et hoc irel lige de ipensis cibariozz uecture q̄ solutur p̄ portatura De gabellis uero q̄ solutur ad certos passus ut in ciuitatis introitu ibi nihil dicit.Sed in.l.i ff.de ali. le.hoc tangit.Et dicit ipse q̄ q̄dā sunt gabelle que imponunt rebus portatis:tunc dñs rex solnere debz.et p dñs debitoz q̄ portat eas dandas creditori qz ad hunc fne sunt.Quedā sunt q̄ portatōibus: z sic p̄sonis imponunt.sicut ille q̄s soluunt naute p̄ nauib⁹ fundo aque.z mulionēs p̄ transitu z passagio.Tūc dicit ipse q̄ ille spectant ad portatores uel uectores nō ad creditorē nel debitorē:nisi int debitorem z uectorē uel mulionē aliud peuenisset.qz int eos seruat.hec p̄bant ff.loc.l.cū in plures.§.uehiculū.cū ibi no.in glo.facit ī.de anno.z tri.l.mediterranee.in.ꝗbo.dispendii.li.x.

Ex p̄dictis habes ad quā ipensam colonus partiarius teneat.z ad quā colon⁹ q̄ certā q̄ntitatē frumenti p̄ mercede tenet ad domū dñi portare. Redeo ad gl. z op.q̄rto q̄ oblatio z pnotatio cū depositū nō impediat cursum usuraz.qz ex tali obsignatōe non dr liberatus:cū in creditorē nō sit translatū dñiū directū. ut in fi.h⁹.l.p̄bat.Sol.ut in gl.se.nā quidā h⁹ timore dixerūt q̄ impedit ope excep.Sed hec so.nō pueit huic lre.qz tunc cursus non impediret sed exactio. Quare alii dicūt q̄ ipso iure impedit:qz z ipso iure liberatur ut.ī.de so.l.obsignatōe.z.ff.man.l.qui mutuā.§.i. Nō ob.ō.qz lz nō transferat directū: transfert tn utile qd sufficit ad liberationē inducendā.Et ad hoc induc gl. tria similia.quoz p̄mū p̄cedit nō secundū.qz scōm uerā opi.uxor dña nō remanet.Nec tertiū p̄cedit.qz opi. bul.uera est.ut no.gl.ff.de so.l.cū q̄s.§.si debitoreꝫ. et plenius sep̄si.ī.de fur.l.falsus.ubi uide. Concludēdū est igit q̄ ipso iure liberat. z ita firmat gl.in.d.l.obsignatōe.et cursus usuraz impedit sine debeant ex stipulatōe sine ex officio..ut sequit in gl.usqz ad.ꝗ.item hec. Op.q̄nto q̄ sola oblatio sine depositōe sufficiat.ut.ō.e.l.si p te.Sol.ut in.e.glo.usqz ad fi.vz q̄ sola oblatio sufficit ad ipediendū cursum incboandaz.ut ibi nō iam incboaraz.ut hic.qz tunc depositio est necessaria.ut hic. Op.vi.q̄ sola oblatio liberet debitorē.ut.ī.de pdi.infer.l.cū quidā.Glo.si hic solnit q̄ est ibi spāle. Melius dic q̄ ibi oblatū nō erat debitū qz in vi pditiōis tantū est appositū. pura liber esto si x.dederis.nā.x.nō sunt in obligatōe.ut.l.si q̄s sub cōditione.ff.si q̄s ob.cā te. Ideo de facili oblatio illozū x.facit illū p̄sequi libertatē z nō recipienti amplio⁹ offerre non tenet. Op.vii.ad idē q̄ sola oblatio sufficiat.ut.ī.de susce.z archa.l.i.li.x.Sol.ut in.e.glo.vz q̄ ibi fallit.Sed gl in ō.sub dubio forte.tenet q̄ ibi post oblationē fuit pempta. Sed p̄cedens magis amicat illi lre z hoc in odio publicoz exactoz q̄ sine cā nolunt recipe z nexāt soluē uolentes.nā illi liberantur et nō suscipientes succedūt in debitū.z ultra qz tenent ad duplū vñ fiscus nihil pdit sed lucrat.qd no. Venio ad ꝗ.in hoc aūt casu z op.viii.ab extra sic. Ifa dic cōpetēs iudex in hoc auditus zc.z nō declarat quis sit ille competēs iudex. g⁹ nos relinq̄t sub incerto et dubio ō.§.quib⁹.ō de no.t.cōpo. So.supplendo q̄ prius iudex offerētis est competēs scōm bal.qz eum adit debitor ut reus nō ut actor.z p̄ hoc inducit.ō.de non nu.pe.l.in p̄tractibus.§.pe. Ego puto ueri⁹ q̄ ille sit cōpetens q̄ bz iurisdictionē in loco in quo dz fieri oblatio.nā ille dz adiri ut colligit ex serie z p̄tinuatione b⁹ lre.,z suader rō ut creditor ad cuius etiā p̄fectū de ponit facilioze exact.habeat.ut hic in fi. et qz non est inutile debitori qz nō cōpellit reuerti cū sumptu z periculo rei. Op.ix.q̄ sola oblatōe pignus liberet.ut.ff de pig.ac.l.si rē.§.fi.Sol.ut in gl.sup ꝗ.tollit.vz q̄ sola oblatio facta i iudicio pignus liberat:ideo pignoratitia cōpetit.ut. d.§.fi. q̄ nascit demū debito soluto uel aliter satisfacto.ut.e.l.si rem.§.ois. extra iudicium facta nō liberat pignus lz ō agente hypothe.exceptione p̄ducat.ut.l.paulus.ff.qui.mo.pig. uel hypo.solnisi post oblationē sit secuta consignatio z depositio qz tunc liberat ipso iure.ut hic.z iste passus liberationis pignoz est p̄clusus. Quero q̄d in pecuniis traiectitiis sit seruandū.g.n.ut in gl. Quero quā act.habz creditor ō depositariū.g.t gl. utile depositi.uel utilem in rē.qz directū dñiū non est translatū.ut i q̄rta op.Et lz gl.disiunctive loquat.tn utrāqz dico competē. quia actōes inuicē sunt cōpassibiles Quero 3° si debitor depositū recepit q̄ actōe peuenet postea a creditore.Et g.n gl.duplr.p̄mo q̄ utili rei uendicatōe:uel ad exhibendū quasi p̄ma nō possit expiri qz extincta.ff.d sol. l.q̄ res.§.areā. z° q̄ etiā in prima.Et g.t ad id qd dicebat q̄ illa erat extincta duplr. Uno° q̄ nō erat extincta sed exceptōe elisa q̄ nunc replicatōe iuuat hec p̄cedit scōm opi. illoz q̄ dicerē q̄ ipso iure non liberat quā reprobaui.ō.in q̄rto ptra.Alio° g.t. scōm opi.quā tenui.ō.q̄ ipso iure liberet.Sed qz illa depositio non duranit fingit non facta z p̄ dñs liberationē non p̄tigisse. Istā tenet doc.cōiter Ly.z bar.Sed caue qz gl.loquit p replicatiuā etiā vñ supponit p̄ma agi posse et etiā utili in rē.qd nō vt posse stare. qz utilis in rē supponit liberationē p̄tigisse. z p̄mitiua supponit illā nō p̄tigisse.z sic cū sint incōpassibiles gl.non vt p̄cedere.l.i.ī.de fur.et.l.fi.ī.de codi. possum dicē ad sustentationē gl.q̄ dictio etiā abunder. uel q̄ in electōe est creditoris quā illaz p̄ducat in esse.ut alias in dicta.l.fi.

Quero q̄nto cū gl.de effectibus obligatōis z depositionis.z dic ut in ea. Uel clarius reassumendo iam dicta sub breuitate.aut querit de depositōe sine oblationē.aut de oblat.sine depositōe aut utraqz.i.oblatōne z secuta depositione.Primo casu depositio nil per se opat.nisi p̄quisita p̄sona z nō sit cui offerat. ō.e.l.iii. z.l.si creditrici in fi. 2° casu dic aut oblatio est incongrua loco uel tpe.z nihil opat.l.qui rome.ff. de ꝗ.ob. z.l.si solutuius.ff.de so.et dixi in 3° ptra. Et idem dico si sit incongrua re qz non offert totū qd offert de bet.qd quantū sit dixi in 2° ptra.Aut est in his oibus p̄grua.z tunc q̄rit quo ad impediendū cursum usurarū z impedit cursum incboari sed incboatū nō impedit p̄fici.ut dixi in q̄nto ptra. Aut quo ad impediēdū cōmissionē pene.z tunc sola oblatio sufficit.l.celsus.i fi.ff.de arbi.z.l.traiectitie.de ac.z ob. Et est rō.qz pena uenit cōmittenda sub p̄ditione si non fiat.ideo cum p offerentē nō stet sed p recipe debentē commissio pene nō dz p̄cedere.ar.ff.qñ di. le.ce.l.si post die.§.ite si q̄. Nec ob.ī.de iure empti.l.ii.ut ibi dicā.Aut quo ad liberationē pigno.et distingue.Aut est facta in iudicō et liberat ipso iure.aut extra z liberat ope exceptōis ut dixi in nono cōtra.Aut quo ad liberationē p̄sequēdā ab eo qd offert.tunc interim eius nō secuto nō cōtingit liberatio.eo secuto liberat ipso iure si erat species debita.Sinaūt quantitas ope exceptionis.ff. de sol.l. qui.x.in p̄n.et dixi in p° cōtra. Fallit in duob⁹ casib⁹ in q̄bus liberat etiā nō secuto interitu.l. quidam.ī. de

rondi.inser.z in illo impropriē dr̄ fallere.ut dixi i.vi. cōtra.et in.l.i.j.de suscep.z archa. et rōnē assignaui in vii.cōtra. Ex p̄dictis pz q̄ oblatio sola facit piculuz interitus transire i creditorē:qz eū pstituit i mora. sitr z morā purgat.l.semel mora.ff.so.ma. 3ª uero casu locū hz.l. ista in q̄ habes q̄ oblatio et depositio secura liberat a debito ipso iure.ut dixi in q̄rto p̄.Similit et pignora ac etiā ipedit cursum usuraz nedū incboandaz:sed etiā incboataz. Juxta hoc q̄rit gl.cadē q̄re sola oblatio nō ipedit cursum usuraz incboataz:z nō facit transire piculū interit⁹.Et ꝓ assignādo.ii.rōnes Una est.qz infirmus pstitit in his q̄ pstignari non pūt. ut sunt aialia.ideo suffecit oblatio sola exquo non pōt hēre locū pstignatio. sed ea i q̄bus pstitit usura pūt cōsignari z deponi.ideo si nō fecit: merito usura nō currit.hec rō nō ualet.qz z ea i q̄bus usura pstitit ut fūt res pstistentes i pondere uūero uel mēsura pemptēēz z interitū recipiūt:ideo debito q̄ntitatis post oblatōz secuto interitu liberat.l.q.x.de v.ob.qō esse nō debēt. qz pstignare potuit.vñ gl.aliā rōnē ponit vz q̄ interitus q̄ sequit est rei q̄ offert.sed usura q̄ postea curzit nō est in eo qō offert.nec eius ps.Sed qō ultra hic accedens hec rō diuersificat poti⁹ casus q̄ ānectat diuersitatis rōnē.ideo vr̄ sec'm doc.dicēdū q̄ rō est.qz ppt moā quā fecit creditor nihil abest debitori:sed poti⁹ adest.qz utilitatē recipit ex pecunia. z ideo soluat usurā iniciatā in recōpensatōe utilitatis quā pcipere pōt. sed cū infirmus sequit deficit nedū utilitas:sed z ipsius rei subā.ideo ab oi eo liberat.sed forte gl.aliud uoluit Jtē iuxta p̄dicta fonno aliud dubiū.q̄re sola oblatio debiti facta in iudicio liberat ipso iure pignus.l.si rē §.fi.ff.de pig.ac.et dixi in.ix.contra. et tñ nō liberat a debito p̄ncipali:nisi pstignatiōe z depositione secura. ut hic. Quidā hoc solnē nesciētes dixērt q̄ alterū de duobus dicē necesse est.uel q̄ oblatio facta in iudicio non liberet ipso iure pignora: sed demū depositione secura.ut hic.z ita intelligūt dictum.§.fi. vel si liberat ipso iure pignora:eodē modo liberat a debito qō ipsi nitum̄ etiā sic pbare.pignoratitia nascit demū soluto debito uel alit satisfacto.l.si rē.§.ois.ff. de pig.act. gª ad liberat.pignoz debitū intelligit solutū uel alit satisfactū.z quocūqz eoz dato pringit liberatio a p̄ncipali.ar.ff.si cer.pe.l.si ego.§.fi.z.ff.de contra.ēp.l.ut res.gª zc.p istis facit.l.si debitor.ff.de so.et quod ibi no.gl.Sed qz doc. cōiter tenet q̄ oblatio etiā facta in iudicio non liberet a p̄ncipali debito ipso iure.nec p exceptionē q̄cquid dicat gl.in.d.l.si debitor z bene.qz absurdū esset ut rē hēret z liberationē consequat. ideo assign o talē diuersitatis rōnē:vz q̄ ideo pignus liberat.qz p satisfacto q̄ntū ad pignus habet.tñ de mio ri p̄iudicio tractat:ideo facilius hec intpretatio cōcedit.tū qz non oīs satisfactio liberat a debito:licz pro tunc contentū reddat debitorē.d.l. si ego.§.fi.z.d.l.ut res.q̄ hanc ptē pbant. Creditor gª non recipiēs debitū ei i iudicio oblatū non intpretat debitū remittere qz hic non agit:sed ptentat ut debitor adhuc apud se retineat.z ex bª intpretat ei satisfactū ut pignora red dat.puto tñ q̄ si ab eo pignora repetant poterit ipse petere debitū.qz licet sit nata debitori pignoratitia. tñ ei ob.exceptio nisi in prior obligatione pseuerei. Et istud vr̄ mihi de intentōe z mente.d.l.si rem.§.fi.alias dnrū et aspex vr̄ si pignora restituere tenet absqz debiti solutōe petita:cū non purgat moā z adnersariū constituat in mora. Quero an quolibet extraneo p debitore offerente consignante z deponēte debitor liberet.gl.i.de solu.l.obsignat.vr̄ tenere q̄ sic.qz solue pōt.l.soluendo.ff.de nego.ge.sed hec oia hñt vim so. ut hic.ergo zc. et p hoc vr̄ spāliter quasi casus.ff. de so.l.q.x.§.cū mihi. in fi.facit.ff.de cap.l.postliminii.z ita pransit cōis opi.Qō bal.fatet:nisi debeat ex causa ex qua oporteat debitorē non solū soluere:sed etiā ius creditoris recognoscere.ut i emphiteota z feudatario.qz tunc creditor nō tenet recipe:cū non hēat mādatū ante apochā recognit.faciēdā.l.plures apochis §.de fi.instru. Interest eni tunc sua non recipe. secus si non interesset.l.ii.post prin.ff.so.ma.

Onstitutionibus

c Sicut re⁹ vltra vsuras legitimas ñ tenet:ita nec ei⁹ mādatoz uel fideiussor.b.o. No.q̄ defensio competēs reo.cōpetit eius fideiussori seu mādatori siue ipso iure cōpetat. ut hic siue ope excep.uel alio mō.ut.§.de non nu.pe.l.tā mādatori. Querit Ja.de are.z Ly.si fideiussor soluit usuras q̄ hodie sunt indebite. an illas possit a reo repetē.gl. format illā.q.in.c.pueniit.extra de fi.z ibi recitat uariās opi. Quidā eni dixērt q̄ sic.qz de nā fideiussionis est ut fideiussor seruet indemis.d.c.pueniit.Alii q̄ non qz aut soluit sciens indebitū z nō repetit.qz donare vr̄ aut p erroē iuris.z idē ut nō repetat.qz iuris ignorātia ei nocet.ff.man.l.fideiussor.§.nō male. Alii hoc fatent:nisi fuisset astrictus ad soluendū vinculo sacramēti.qz tunc non potuisset exceptionē opponē. ut i.c. debitores.extra de iureiur.Alii q̄ nec vinculum sacri habet ei p̄desse.qz potuit ab eo absolutionē petē. c.i. extra de iureiur. Concludit Ja.de are.q̄ iniquū est dicere q̄ a debitore nō possit repetere: tñ si non pōt repetere a creditore p̄di.ex.l.siue ex decre.debitores.§.alte.Sed opi.iste hodie sic concordant.qz aut fideiussor ignorabat p̄tractū usurariū.z tunc a reo repetit.ar.ff. man.si fideiussor.in prin. Aut sciebat.et tunc aut hoc pbare nō poterat.z a reo repetit. qz nō tenet ad iudiciū p̄uocare si non pōt pbare.l.si pcur.§.si ignorātes.ff.man.nec etiā ei pōt imputari q̄ indebitū soluit qz debitoris tacito mādato dr̄ fecisse qui eū hoc promittere fecit.l.indebitā.ff.de p̄di.inde.Aut hoc pbare poterat.z tūc erat astrictus vinculo sacri. z adhuc repetit a reo.nec ei de absolutōe a iuramēto quā nō petiit pōt obiici. qz licuit ei suo pudori parē z fidē suā iuramēto firmatā implere.l.q̄nt⁹ muti⁹.ff.mā.Aut nō erat obligat⁹ cū iuramēto.z tūc iputz sibi.qz a reo ñ repetit.l.exceptōe.ff.d fid.z.l.argētari⁹.§.cū aūt.ff.d edē. hz tñ a reo nō repetat. dico q̄ a creditore repetere pōt etiā si sciens fuit uel in iure erraueritlicz gl.in.d.c.pueniit dicat q̄ donare uidet z male.qz delictū usurarii admixtū huic solutioni z receptōi nō facit donat.censeri.Equiparatur eni raptori ideo qō recipit ablatū censetur.ut in.c.peccatū.de re.iur.li.vi.Saly.

Jusuras

f Simplr solutū creditore uolente cedit i debitū usurariū.seu prius in usura q̄ i sorte. b.o. Op.q̄ imo in sorte tantū.ut.ff. de solu.l.in his.§.imperator.z.l.paulus.Sol.ut in gl.i. Op. ad idem ut in granius debitū.z sic in sorte.ut.ff.de solu.l.i.ii.z.iii. Sol.ut in gl.fi. Et attende circa id qō gl. dicit de eo qō fideiussorio noie debet.bene dicit actiue intelligendo nō passiue.puta si p eo alius fideiussit.qz tūc in liberationē illi⁹ p̄mo cedit q̄ in ppriā. ut e.l.iii.in prin.v.granior.qō no.z adde qō no.in.d.l.i.

Ignoribus

p Pignus datū sorte soluta retineri non potest p usuris.nec p pena:nisi sit dictū.b.o. Vel aliter.Pignus datū p sorte et p usu-

Si fideiussor soluit usuras q̄ hodie sunt indebite an illas possit a reo repetere

sic pōt ꝓ utroq; retineri. Pignus ꝛō dati ꝓ sorte tantū non pōt retineri ꝓ pena. hoc dicit. qd no. adde s. c. p retentionem. Bartholomeus de Saly.

Leo

o Īone incertitudinis ꝓcedit qd alias nō cōcederet b. d. Vel magis ad litterā. Creditor olet mutuo dari pōt usurax noie cōstipl'ari plus sibi reddi. nec ꝓsiderat ꝙ illi o plus contingēt possit excedere legitimū modum usurarū. b. d. ꝛ vide quod dixi s. e. l. si ea pactione.

Ymater

f Etiam mater gerens negocia filii tenet ad usuras pecunie quā potuit fenerare. b. dic. Ista. l. fuit crudelis in matre. Op. de. l. q̄ semisses. ff. e. So. ꝙ hec scōm illū: scz si dñs ꝓsecutus fe nerari. hodie vo ꝓsecuerit vel nō dñs fenerari nō tenet gestor: cū usure sint illicite. ut dixi. s. e. auē ad hec. Et qz nec ꝓ alio quis tenet delinquere. xlvi. di. c. sicut

Ro auro

p Species pōt dari estimata ut eius extimatio ꝓcurat in mutuū. et tūc creditor pōt stipulari usurā. b. d. No. ꝙ speciei extimate accedit usura. Op. d. l. infidei cōmissarie. §. fi. ff. e. So. ꝙ hec spēs fuit extimata. ibi nō. ut in glo.

Os

e Primo ꝓuidet ne fructus vel usure petātur q̄ ab eo in ꝑncipali debito est tutus ꝑ ꝑscriptōe. 2° ꝓuidet in usuraꝝ moderatōe. secūda ibi. sup usuraꝝ. ꝑma pars b. d. Debitor tutus in ꝑscriptōe principali re vel q̄ntitate non pōt ꝓuenire in fructibus nec usuris medii tpis. No. ibi. principali enim ꝛē. ꝙ sublato principali ꝑ prescriptionē tollit accessorium. sive sit fenorabile ut fructuū. sive odiosum. ut usuraꝝ

No. fortius ꝙ accessoriū quantūcūq; sit annuū tollitur vnica ꝑscriptione qua tollit principale debitum

Venio ad apparatū ꝛ. i. glo. querit si hypothecaria esset sublata. x. an. inter ꝑsentes. vel. xx. inter absentes ut. l. i. ꝛ. ii. ī. aduer. credit. an qz durat ꝑsonalis poterit agere ꝓ usuris sicut pōt ꝓ ꝑncipali debito. Et attende. qz gl. le innolvit ꝓpter. l. intelligere. de lui. pig. ī. q̄ q̄onē istam nō attingit. Ideo rndendo ad. q. dic ꝙ agi pōt ꝓ usuris ex sua ꝓpria stipulone q̄ nō est sublata ꝛ idem si debeant ex officio ꝓpter morā. qz et illō durat q̄diu ꝑncipalis cui deseruit. l. iiii. ī. depo. sz hypothec. ꝓ usuris agi non pōt imo nec ꝓ debito ꝑncipali ut pinde sit in effectu ac si a ꝑncipio pignora nō inteuenissent. Nec ob. l. intelligē. qz loquit ecōtra qñ ꝑncipalis est sublata ꝛ durat hypoth. quo casu an hypot. possit ꝓ usuris intētari. nihil dicit. l. illa. sed dicē Io. ꝙ sic. si ꝓ usura pignora erant obligata. Sz replicabis tu quō aget ꝓ usura hypot. cū principalis stipulatio usuraꝝ q̄ pōt dici accessoria respectu sortis sit sublata. ꝑscriptio. Sed gl. hoc euenit. qz hypoth. nō est sublata cū ꝑ se subsistentiā habeat. qz ipse vite ei' est a iure ꝑ se. seorsum statutū a ꝑncipali sua. ideo vna ꝑscriptōe non tollit. ꝛ hoc vult ista gl. scabrosa quā doc. ñ sunt nisi declarare. Et no. ꝙ stipl'o usuraꝝ in gl. ista appellat qñq; accessoria. ꝛ hoc respectu sortis. ꝛ tunc sunt due accessorie. vna usuraꝝ alia hypot. qñq; appellat principalis respectu hypothecarie pro usuris q̄ ei accedit. ꝛ sic diuersis respectib' dr̄ principalis ꝛ accessoria

Op. nō. cū se. gl. ꝙ vna ꝑscriptio nō sufficit. qz ubi est annua ꝑstatio: ibi multiplex requirit ꝑscriptio inchoanda a ꝑncipio cuiuslibet anni nō ab exordio cōtractus seu ꝓmissionis. ut. ī. de ꝑscrip. xxx an. l. cū notissimi. §. in his. Bto. sol. duplr. ꝓmo ꝙ hoc odio usurarū. seo hoc non valet. qz ꝛ in fructib' hic loquit q̄ odiosi nō sūt. 2° remittit ad nō. in ō. et ibi dat vna so. ꝙ hic i accessoriis: ibi in ꝑncipalibus. ꝛ lz gl. ibi vide at recedere ab ea q̄si idē sit in ꝑncipalibus ꝑ stipl'onē debebit. ꝛ aliud in legatis. multi tñ ipsam tenet. ut ibi dicū. Op. ad generale ꝙ sublato ꝑncipali nō tollit accessoriū. l. intelligē. ī. de lui. pi. Sol. gl. ꝙ ibi de alio accessorio loquit. qz de hypot. q̄ nō tollit ꝓ ꝑscriptōem ꝑncipalis. hic de accessorio usuraꝝ. Et rō duplex reddit. vna qz illud accessoriū hypot. est fortius ꝛ potentius. qz reale. ideo nō tollit sublato ꝑncipali. ut vilior ꝛ min' poteri. Alia rō est. qz ipse vite accessorii hypothec est ꝑ se statutum a iure ꝛ seorsum a suo ꝑncipali. ideo nō tollit tpe quo suū principale. hic vero ipse vite accessorii nō est ꝑ se ꝛ seorsum statutū a suo ꝑncipali ideo tollit vna cū principali ut hic. Sed meo iudicio hoc indiget aliqua declaratōe: vz q̄re. l. ipse in hypot. statuit separū ꝛ maius q̄ in principali. Et huic vt respondere Ly. qz nō est fundatū sup eqtate sui ꝑncipalis. ꝛ alit non declarat. forte vult dicē ꝙ hypothecaria addit ut principalē roboret. ꝛ ut ei addat ꝓ sui facilitori exact. ius reale hypoth. qd est ꝑsecutoria rerū ꝛ bonoꝝ debitoris. Opp. ad idē. de. l. centū capue. ꝛ. l. fi. ff. de eo qd cer. lo. ubi intēsse ꝑ stipl'onē ꝓmissū pōt peti forte soluta. So. ut sequit in g'o. usq; ad fi. vz ꝙ accessoriū qd debet aut debet officio. et tunc qñcūq; tollit principale: tollit ꝛ illud. qz officiū mercenarium ultra nō durat. l. iiii. ī. depo. ꝛ. s. e. l. in bone fidei. Aut debet iure obligōnis ꝛ act. ꝛ tūc aut principale tollit ꝑscript. ꝛ tunc ꝛ ipm accessoriū tollit. ut hic. ꝛ intelligo de accessorio i quo uenīūt accessiones. ut usure fructus vel intēsse. nō de accessorio hypot. qd est reꝝ ꝑsecutoriū. qz in eo dic ut. s. Aut principale tollit ꝑ snia vel solut. et tūc accessoriū nō est sublatū. l. i. s. de iudi. et. d. l. centū. ꝛ. l. fi. Et rō diuersitatis est. qz negligentia pariter ocernit utrūq;. ideo ꝑscriptione q̄ causat a negligētia merito tollit utrūq;. sed snia ꝛ solutio concernit tantū causam ex qua fert vel soluitur. ideo ultra se non extendit: ꝛ hoc vult ista glo. q̄ est nō. maxie in eo qd dicit de snia. qz ꝓsecuimur dicē ꝙ in snia absolutoria si cā inserta est sufficiēs ad remouendū ꝑncipale ꝛ accessoriū tunc tollat utrūq;. si alter tantum. tūc illud solū tollat. Sinautē dubitat qz cā forte nō inserit. tunc ista gl. senuit ꝙ ultra sortē deductā in iudicio se nō extendat snia. ideo obligatio accessoria sup usuris durat. Op. ab extra si uerū est qd hic dr̄ ꝙ sublata hypoth. sit sublata ꝑsonalis ꝓ usuris sequit ꝙ sublato accessorio tollit ipm principale. qd esse nō dz cū principale nō dependeat ab accessorio sed ecōtra. ff. qui. mo: pig. uel hypoth. sol. l. i. §. cū uendito. et pz ex his q̄ dixi in. q. formata in. i. glo. So. ꝙ nō est uerū ꝙ stipl'o usuraꝝ hic ꝓmat ex ꝓempt. hypothe. sed ex ꝑscriptōe q̄ est sufficiens ꝓ utraq;. Opp. ab extra ꝙ fructus minori tpe ꝑscribant. qz triēnio. ff. de usuc. l. seqt. §. fructus ꝛ qd ibi no. So. ꝙ ibi petūt ut sui. hic ut debiti

Super usurarum

hic secunda ps. l. in qua ꝓuidet sup usuraꝝ moderatione. et ꝓmo generalē taxationē sup diuersitate ꝑsonaꝝ. ꝛ transiectitie pecunie ponit. 2° ꝑsuetudinē ōriā mandat nō seruari. 3° ꝓuentiones in eo qd excedunt annullat. q̄rto ō fraudes ꝓuidet. secunda ibi. nec liceat. tertia ibi. si q̄s aūt. q̄rta ibi. machinationes. Casus Modus usuraꝝ hic taxat scōm uarietatē ꝑsonarum. nec ꝑsuetudo uel ꝓuentio ōria est seruāda. et si dubitet an in fraudē ꝑsona sit inꝑposita uel non. ad sacramentū purgatōis recurrit. b. d. Modū tñ usuraꝝ colligē ex his ꝓlibus. Discant illustres stipulari posse

trientes. Et mercatores sibi posse q̃rere besses. Quere re semisses pñt cõiter oẽs. In transtecitiis vires centesima sumit. No. q̃ auaricia magis est detestanda in positis in dignitate q̃ i aliis. No. q̃ mercatorib⁹ magis licz q̃ aliis. forte qz maiora lucra sunt facturi si in mercãcis inuestissent. Et sic no. q̃ mercator maior est cupiditas z auaricia. No. ex ỳ. nec liceat. q̃ cõsuetudo uel statutũ de usuris p̃standis p̃ ius cõe nõ ualet. Ex quo collige q̃ cũ qnelibet usura sit hodie p̃hibita: nisi q̃tenus concernat interesse. ut dixi in auẽ. ad hec. q̃ statutũ nullo° est seruandũ. No. ex ỳ. si quis q̃ usure recepte extenuãt sortẽ. No. ex ỳ. interdicta. q̃ usurari⁹ non põt aliq̃d retinẽ de sorte p̃ recolligẽdo instrm a tabellione. Et hoc dicit Ly. q̃ debitor nõ tenet reficere creditori expensam instri. qd̃ fatent doc. n isi debitor fuerit in mora soluendi ita q̃ eius mora fuerit cã recolligẽdi instri. ar. extra de fide. c. pueniit. in ỳ. alioq̃n. No. ex ỳ. si machinat. q̃ p̃sumptio est contra fenratores ut studeãt fraudibus. et q̃ noia alior sepius faciãt poni in fraudẽ. Itẽ no. ex fi. q̃ ppter difficilẽ p̃bationẽ fraudũ uenit ad purgatõis sacrm qd̃ prestat. ar. ut ꝓstitutio ẽpi q̃ in p̃bando aliquẽ ꝓsurariũ p̃bet faciliorẽ modũ. ualeat qd̃ dicit bal. se putare uerũ z nil allegat. Blo. op. q̃ aliis casibus usura aliter z alit q̃ hic statuat debeat. ut. s̃. e. l. frumenti. et auẽ. ad hec. Sol. ut gl. ꝓfitendo ꝓtraria z signa gl. hodie tñ nulla usura debet. ut dixi in auẽ. ad hec. Querit gl. qd̃ si iurauit sequi ꝓsuetudinẽ. z dicit ex quo cõsuetudo z statutũ nõ ualet: iuramẽtũ qd̃ tendit ad corroborat. uel obseruantiã statuti nõ ualet. l. nõ dubiũ. s̃. de leg. qd̃ no. ꝓtra miseros prãtes. Sec⁹ dico si iuramentũ tendit ad aliud dandũ noie usurar nõ habito respectu ad statutũ. qz tũc iuramentũ est seruandũ: nisi impetrata sit absolu°. ut extra de iureiur. c. debitores. et ultra hoc uide q̃ dixi in auẽ. p̃terea. s̃. de sacrosan. ec. Querit gl. an p̃ ꝓsuetudinẽ minui possit modus hic statutus. Et dicit q̃ sic z bene. z uide qd̃ no. i clc. i. extra de usu. Quero utrũ in foro seculari possint usure reperi uel p̃ debitorẽ de ꝓtractu usurario excipi ut sic iudex secularis cognoscere possit. Blo. iur canonici tã Bern. i. c. cũ sit. extra de fo. compe. quã gl. Jo. an. in clc. dispendiosam. de iudi. tenet q̃ nõ. qz crimen est ecclesiasticũ. ideo iudex secularis de eo nõ cognoscit. ut extra de fo. cõpe. c. ex tenore. et. xi. q. i. si quis cũ clerico. ỳ. sinautẽ crimẽ. Sed quidã alii ut bu. z lau. dicẽt q̃ uterq̃ iudex tã laic⁹ q̃ ecclesiastic⁹ est cõpetens iudex. cũ z hoc crimẽ sit etiã ciuile. qz usure etiam a iure ciuili sunt prohibite. Et hoc tz archiḋ. xiiii. q. iiii. qd̃ dicaz. Pau. de liaz. ut refert bar. in. l. ticia. ff. so. ma. dicebat q̃ si solũ est dubiũ iuris. i. qz in facto partes sunt ꝓcordes. sed discordãt i iure. qz ỳnus dicit factũ illud esse usurariũ alter nõ: tũc cognoscit tantũ ecclesiasticus. Si nautẽ dubiũ p̃ncipale sit facti. qz actor dicẽ q̃ mutuauit. ccc. re⁹ dicit q̃ nõ fuerit nisi. c. sed maior sũma fuit in instro apposita in fraudẽ usurar. tunc iudex laic⁹ cognoscẽ de hoc põt. z cũ b° trãsit bar. Ego dico q̃ anteq̃ essent decretales z decreta iudex laicus cognoscebat de usura illicita. cũ igit hodie omis usura sit illicita seqt q̃ cognoscẽ põt. exq° nõ repit exp̃ssim p̃hibit⁹. Et ideo mihi ỳt dicendũ q̃ i casibus q̃ de iure ciuili nullo° censent usurarii: sz de iure cano. sic iudex ecclesiastic⁹ tantũ cognoscẽ põt. qz crimẽ tunc est ecclesiasticũ tantũ. In calib⁹ ỳo q̃ de iure ciuili censentur usurarii: lz i illis usura nõ esset oli p̃hibita usqz ad certũ modũ. Dico q̃ sic cognoscebãt de usura supra modũ uel ut illicita: sic z hodie cognoscũt de ea q̃ est ifra illũ modũ: cũ tot⁹ modus hodie sit illegitim⁹ z forte q̃ si repeterent data ut simplr̃ data ob iustam cãm nõ addendo q̃ in p̃iudiciũ aie sue reus teneret z possideret z restituẽ nollet q̃ indubitanter coram laico peti possent. qz tũc non rõe pecunie z crimiis ecclesiastici repetunt. Epi tñ ista nolũt audire ut cõmodis sue curie cedãt. Scias tñ q̃ ubi i foro ecclesiastico p̃cedere: cõmissio dz esse sũmaria. ut in cle. dispendiosam. s̃. alle. qd̃ nõ esset si i foro seculari p̃gnoscere. ut ibi no. glo. qd̃ no. Unũ nõ obmitto qd̃ te omino scire uolo de quodã statuto qd̃ doc. cano. int quos fuit Jo. cal. z io. de lig. ad cuitationẽ dictar remissionũ fecerũt fieri in Boñ. Quo sic caucẽ in forma si coram aliquo officiali cõis boñ. incident p̃ponat q̃ cã de qua agit est usuraria: ideo ad ecclesiasticũ iudicẽ remittẽda p̃ponẽs q̃ remittat in hoc nõ audiat. sz officialis coram quo p̃posita fuit excep° usurar ipsam admittat. z de ea cognoscat mõ z forma q̃bus cognoscẽ dz de aliis exceptõibus p̃ptoriis secõm formã statuti cõis Boñ. z p̃bationes facte de dicta exceptõe p̃testes uel instrã p̃sumpte. uel alio° illũ effectũ habeãt quẽ hẽ deberẽt si fcã forent in foro ecclesiastico etiã si de iure ciuili uel quocũq̃z statuto p̃dicta carerẽt effectu. et hec inuiolabilit̃ obseruent: nisi coram iudice ecclesiastico ante pent. porrectã coram officiali cõis Boñ. fuisset cã usurar inchoata p̃ petitionẽ z citationẽ p̃tis inde securã. pz q̃ doc. p̃dicti sentiunt q̃ de incidenter p̃posita iudex ciuilis cognoscat. sed uolũt q̃ p̃batões ita sint faciles in foro ciuili sicut in ecclesiastico. qd̃ no. De p̃ncipaliter p̃posita silent. utpote ut magis dubia. et hec sufficiant.

d **E usuris** hec. l. disponit ut creditores q̃ stipulati fuerãt usuras ultra q̃ dictet p̃cedens ꝓstitutio illas exigãt secõm q̃ fuerãt stipulati p̃ tpe qd̃ fluxerat ante illam ꝓstõnem. et p̃ tpe qd̃ postea fluxit seruẽt ꝓstõnez. Et ad b° no. q̃. l. noua trahit ad negocia p̃terita q̃tenus pẽdẽt de futuro nõ quaten⁹ robur z pfectionẽ receperunt p̃ tpe p̃terito. de quo plenius dixi in. l. leges. s̃. de legi.

u **E nullo.** Sicut usura usurar nõ potest exigi: ita nec in fortẽ singulis annis imputari. alias. l. esset imposita uerbis z non rebus. h. d. Et sic hec. l. obuiat fraudib⁹ fenratorũ q̃ in fine ãni ꝓuertũt illas i fortẽ. Sz gl. hic posita dat remediũ q̃ ꝓsurarii faciãt i fine anni sibi usurã solui uel in ꝓspectu eorũ offerri z depom. et postea illam in cã mutui ꝓcedũt. ar. l. singularia. ff. si cer. pe. Sed bal. dicit hoc nõ p̃cedere. ar. l. qui sic. ff. de solu. z qz manifesta fraus colligit̃ ex tali actu g° zc. ut. s̃. e. l. eos. ad fi. z hic. Nõ ob. l. singularia. qz ibi nulla fraus colligit̃. Saly.

De Nautico fenore. Rubrica.

Quia in nautica pecunia quedã sunt spãlia: ideo de ea spãliter subiicit. Quero q̃ sit nautica pecunia Et dic ut in glo. Et attende q̃ nisi exp̃ssim creditor in se recipiat piculum remanem⁹ in iure cõi. ut. j. e. l. ii. et l. fi. et sic debitoris est piculum. l. incendiũ. s̃. si cer. pe. z ideo tunc usure centesime locũ non haberẽt. sed alie de quibus. s̃. ti. i. l. eos. Est enim usura centesima p̃cium piculi recepti. ff. e. l. piculi. Et ideo si cõuentũ sit ut creditoris sit piculũ põt ipse centesimã usurã stipulari. z si stipulatus nõ fuisset: tũc an sibi centesima debet p̃ pter piculũ susceptũ non repio iure cautũ. ideo sto regule q̃ ỳult q̃ in ꝓtractibus stricti iuris usura nõ debeat. citra vinculũ stiplõnis. l. q̃uis. s̃. ti. i. z qz i. e. ti. l. eos. ỳ. in transiectitiis. rex. ỳult q̃ debet stipulari.

Raiecticiam

Pro tempe quo creditor suscepit picu-
c lum traiectitie pecunie usura centesima
debet p tempe sequenti comunis.h.d.
cū glo. No.q metu piculi concessum
metu sublato dr pbibitū.et ad ius.cōe redactum. Ex
quo dicit bal. q bailia uel arbitriū aliquibus pcessus
in tpe guerre z discordie nō potest exerceri tempe pa-
cis z cōcordie.qz finitū intelligit.qd no.Saly.

Am dicas Pecunie nautice debitoris
c est piculū:nisi aliud fuerit pactū h.d. No.
q a iure cōi nō recedit ubi pactū ptrariu
non reperitur. Est autē de iure cōi ut pecunie
mutuo date piculum sit debitoris.l. incendiū.§.si cer.
pe.Et no.glo.q vult q urbs sacra ppzie est hyerusa-
lem.et de ea p talia ꝟba intelligit:nisi aliud exprimat
Itē no.nauigare p mare est timendū. qz nō est sine pi-
culo.ideo nauta nō est sine culpa qn eundo uenetias
intrat mare cū possit ire p lacunas. facit.j.l.pxi.et.ff.
ad.l.ro.de iac.l.si uehenda.§.i.et p hoc glo.bona in.l.
cos.§.fi.ff.de fal. homini eni potēti z crudeli equipat
mare.ut.l.iii.ff.de dona.cā moz. Et est rō.quia aduerse
maris pcelle nemini parcunt.et inexorabiles sunt:qz
precibus non flectuntur.Barth.de Saly.

Am proponas Casus.Suscipiens in se
c piculū nauigationis intelligit suscipe picu-
lum fortune nō debitoris culpe.h.d. No.
q suscipiens in se piculum intelligit illud
suscipe qn non puenit ex culpa alterius pris. sicut si
quis pmittit aliquē non inqetare intelligit pmittere:
nisi causa ex illius pte pcedat.l. cū uenditores. ff. de
ꝟ.ob. No.ibi. nec loco quidē nauigii seruato q i cul
pa.est q pductū nauigii locū nō seruat. qd facit ad id
qd in pcedenti.l.dixi. Itē nō ibi.illicitis comparatis
mercibus q culpa est illicitas merces ponere in naui
Itē no.q ppter illicitas merces pfiscant etiā licite
et nauis ipsa.pcor.ff.de publi.l.cotem.§.dns.z.§.illi-
citarū.In ꝯ.vt casus.ff.de publi.l.si publicanus .§.i.
ibi.si quid ampli z c.facit.ff.de aq plu.ar.l.i.§.idē la-
beo.qz si alius est dns nauis q is qui imposuit z ipse
ignoras fuit nauis nō publicat.ut.e.§.dns.in fi. Qui
dā soluūt hoc ꝯ. q interdū oia sunt eius q merces il
licitas iposuit.z tunc oia pfiscant.ut hic.nā et pecuia
mutuata hic erat sua:licz creditor piculū recepit.l.ii.ff
si cer.pe.Aut nō oia sunt sua.z tunc illa q sua nō sunt
nō publicant.ut.d.§.dns.in fi. Sed hec so.non placet
quibusdā.p.d.l.si publicanus.ubi oia erāt eī z m̄ lici
ta nō publicant.Alii igit dixerūt.aut pfiscat ptinēs ut
nauis.z tunc oia,in eo prenta pfiscant.ut hic.ar.j.de
incest.nup.l.cū ancillis.aut cōtinens nō pfiscat.z tūc
solū illicita pfiscabunt.Et idē si essent plures species
z nō esset dare aliqd ptinēs.ut plures equi uel salme.
ut.d.l.si publican z.Ista so.mihi nō placet.qz sic si cō
tinens nō est suū:illud nō publicat.ut.d.§.dns.ita nec
prenta q sua nō essent. preterea irrōnabile est ut alteri
odio alter pgraueī.Alii igit ut Ly.z Bar.dixerūt q nō
sua nunq publicant.sua aūt oia publicant qn ppter
illicitas merces ipse uenit puniēdus capite.qz tūc ex
pna pene capitalis oia publicant.l. qui ultimo.ff.de
pe.q aūt iste q illicitas merces exportat capite puni-
at.pbat.j.q re.expo.no.po.l.ii.et ita hunc tex.intelli-
gūt. Ista so.adhuc nō est pfecta. qz z nō sua qnqz pu
blicant.ut nauis qn dns sciens fuit.ut.d.§. dns.et si
illa lra bene pōderet:ibi publicant. nō qz mgr nauis
uel gubernator puniat capite: sed solū qz in ea illicita
portant de conscia dni nauis.preterea scōm illor solu.
tex. Ille nec iste haberēt locū si aufugisset uel absens
esset.ita q capitalis pena iponi non posset.l.absente
ff.de pe.Aliā so.dat hic bal.s.q in casu b.l.b° eueniet
qz cōsuetudo uel statutū illi loci hoc disponebat.qd
pz.qz ista pena non tā iponit pone p re q p pcipiti
auaricia z in ciuili audacia.ut hic i lra.z ideo dic ipse
q si psuetudo uel statutū nō esset:iudex uel alius offi
cialis fisci ex suo capite non posset pfiscare nec incor
porare in fiscū licitū ppter illicitū. qz separor separata
est rō.l.pap.exuli.ff.de mi.z.l.fi.ff.de calū. Et q ita de
beat hic lra intelligi.pbat ipse.qz ad illam penā de q
bar.z Ly.dicūt requrerē snia q hic nō requirit: sed de
facto res capiunt z pfiscant.ut hic in ꝟ.occupasse. et
ff.de publi.l.cōmissa.z.ff.de iure fis.l.imperator.Iste in
tellectus i hac.l.vt multū diuinare.z sitr in.d.§.dns.
Verū qz nulla ex his so.vt pfecta: ideo iungo eas sit
distinguēdo.qz aut qrit in rebus q portari pnt licite:
sed nō sine uectigalis solutōe.tunc in illis licētia data
de certa qntitate ut trāseat sine uectigalis solutōe qd
amplius portat: nisi de eo denūciatio fiat z uectigal
soluat.illud ampli pdit z in cōmissum incidit z non
aliud de quo uectigal solui non debuit.ut.d.l.si publi
can z.§.i. Aut querit in rebus q portari non pnt licite
etiā cū uectigalis solutōe.ut sunt hec de quib loquit
hec.l.z eius gl.z tunc distinguo.Aut licita sunt alteri
q portantis.z tūc si dns conz nō fuit conscius nō pu
blicant licita:sz illicita tantū.ut.d.§.dns. in fi.et.j.de
cuic.l.i.et.j de cro.mi.an.l.fi.li.xii.z ar.ci.qd no.gl.§.
ut nemo pua.l.i.zc.et hoc nisi expsim aliud caueat.in
l.municipali.ut hic secōm lec bal.uel cōi.ut.j.de ser.fu.
l.qcūqz.§.in minor.z.j.vnde vi.l.meminerint.z.§.de
sacrosan.ec.l.iubem nullā.z tūc portator siue nauis
gubernator siue carzaterius siue mulaterius vl uectu
ralis tenet resarcire dānū passo.ut.d.l.iubem.z hic.z
d.l.meminerit.z.ff.de publi.l.imperator.ff.de pig.act.l.
fi.in fi.et no.Ja.bu.in.d.l.i.§.ut nemo pua.Aut tā licī
ta q illicita sunt ipsius portātis.z tūc aut ppt hmo
di portationē oia sua bona uenīt de iure cōfiscāda.
z tunc nō est dubiū z uendicat sibi locū so.Ly.et bar.
Aut eius bona nō uenīt oia ex hoc confiscāda.z tūc
stat qstio nra an ppter illicita cōfiscent licita. z mihi
vt tunc dicendū.Aut licita z illicita separatim sup diuer
sis rebus portātur. qz licita sup vno mulo uel curzu.
illicita sup alio uel in diuersa naui. et tūc uēdicat sibi
locū alia so.ut licita nō publicent ppter illicita q se-
cū nullā hnt cōione:sed euidente separione.ar.l.fi.ff.de
calū.cum.si.et ita uoluit intelligere:Ly.d.l.si publica-
nus.§.i.z hoc tenet oes. Aut simul portant in eadem
naui uel sup eodē curzu mulo uel equo.z tunc stat to-
tū dubiū.qz quidā dicūt q in pcedenti.qz separa cor-
pa sunt.g z c.ut.d.ll. et qz nō vt diuersa rō inter hūc
casum z pcedentē. z hoc nisi expssim aliud caueat in
l.ut hic.et in.d.§.dns.quidā uero dicūt q si expressim
l.nō caueat q hec pena portātis est ut ppt illicita pu
blicent etiā licita.z dicūt esse casum.in.d.§.dns.z hic.
Et rō est.ut auaricia z inciuilis audacia eius cōpescat
ut hic.z qz rōne idēitatis rei in q uel sup qua sunt re
posita censent illicita ppter licita uelata z obūbrata
ideo merito cū eis publicant sicut nauis ipsa in qua
ptinent z occultant.Quicqd tn de hoc sit tenēdū.etiā
supposito q isti uex dicāt.dico q ista nō sunt traben
da ad pbibitiōes modernas quotidie occurrētes.vn
si edicto uel statuto cauetur q nullus portet farinā ex
tra ciuitatē vl districtū sine bulleto sub pena publicat.
farine nō publicabit nauis curzus equus uel asinus
sup quo portat.qz in penis stricta fit interptatio.l.im
peratō.ff.de pen.z qz talia statuta sunt stricti iuris.l.

constitutionibus.ff.ad mu.et quia pena.l.hac ꝓhibi⸗
nonē inuenietis seu inducetis debemus esse ꝓtenti.l.si
ita stipko facta fuerit.ff.de v̄.ob.z idē dico si dicet sub
pena publicatōis rei in q̄ uel sup qua portat nihilo di
cto de publicatōe farine.qz tunc farina nō publicatur
lz nauis uel equus publicet.z hoc ꝓpt easdem rōnes
Nec ob.hec.l.z.d.§.dñs.qz ibi in prohibitis z illicitis
de iure cōi.vñ pena a iure illo inuenta locū hz hic i p
missis de iure cōi: sed ꝓhibitis de iure spāli ciuitatis.
vnde pena illius in forma locū hz z nō ultra. Sed
dubitari pōt si statutū dicit ut curzus publicet sup q⁹
portat.z nihil dicit de aialibus trahentibus curzum:
an aialia ipsa ut boues uel equus ueniēt i publicatōe
Et vr̄ q̄ sic.p.l.nā qd liquide.in pn.ff. de pe.leg.nō.n.
pōt portari sup curzu nisi curzus trahat.igitur boues
ut accessio ueniūt in publicatōe.ut.d.l.nā qd.et ꝓ hoc
facit.qz boues ꝓ tūc uident pars eius.ar.l.peculiū.§.
quadrige.ff.de le.li. Contra.vr̄ uerius.qz non sunt ps
curzus.z aliud in quadriga qd est nomē collectiuū ex
pluribus ꝓsistens.Nec est eius accessio.cum vnū sine
alio stare possit. p̄terea in illa.l.de fa uore tractat. hic
de odio.z sic restringendū.ut in.c.odio.de re.iur.li.vi.
Itē iuxta p̄dicta pōt dubitari q̄lit sciet an merces sint
mgri nauis uel mulaterii seu uecturalis uel alterius.
Dic q̄ recurrit ad lras ligagioz q̄s ꝓsueuerūt secum
portare.z alias ꝓiecturas uerisimiles ꝓsideratis reb⁹
q̄ portant z ꝓsonis portantiū.ar.ff.lo.l. cū in plures.
§.uehiculū.l.et colon⁹.§.naue.e.ti.z hoc etiā tenz bal.
Quero an liceat dño rei q̄ incidit in cōmissum illam
emere qui postea licitat. Dic q̄ sic scōm bar. Et rō est
clara.qz dixit suū esse p cōmissū.ut.l. cōmissa.ff. de pu
bli.z sic non pōt dici emptio ꝓprie rei. et ꝓ hoc tex.⁹
no.ff.man.l.si tibi mādauero.§.si is cuius. Ulterius
uides hic q̄ ꝓsuetus nauigii locus etiā in mari est ser
uandus.qd no.ꝓ ueneris q̄ deuecta bnt in mari z mer
cantias ad nutū sperantes uolunt in uenetis p̄sentari
z ibi uectigal solui.hec enī facere pnt ex ꝓcessione pn
cipis uel p antiquā ꝓsuetudinē cuius ꝓtii memoria ñ
existit.ut ꝓbat tex.ꝓiuncta gl.in.l.sane ff.de iniur.fac
etiā qd no.j.de agri.z cen.l. dñi p̄dioz.li.xi. alias de
iure hoc non pnt.qz cuilibet p mare liberū est nauiga
re.ff.de re.di.l.quedā.in fi. Sed circa ista deuecta q̄ro
pone.statuto cauet ut quicūqz portauerit bladū extra
territoriū uel confines puniat.in.c.an qui portabat et
nondū portauerat punit pena statuti. Ja.bu.forma⸗
uit illā.q.in.l.si fugitiui.j. de ser.fu.z dixit q̄ nō. quia
uerbū portauerit denotat rē pfectā.l.i.§.hec aūt uerba
ff.q̄ quis.iu. z⁰ induxit ꝓ casu.d.l. si fugitiui.cōiuncta
glo. nā ibi deꝓhensi in itinere non puniunt eoz pena
qui iter iam pficerāt: quoz pena erat ultimi supplicii
l.si q̄s aliquid.§.i.ff.de pe.Et hoc teneo lz in oppositū
faciant oēs .ll. q̄ uolunt q̄ puniat affectus eo modo
quo si secutus esset effectus. Sed potes dicē q̄ hoc
delictū nō est de atrocioribus in quibus.ll.ille locum
bnt.uel ille in delictis regularibus nos i singularib⁹
a statuto inuēto:cū talis portatio a iure cōi non sit ꝓ
hibita. Et de his plenius dixi in.l.is qui cū telo.j. ad
l.coz.de sic.Nō ob.l.cotem.§.dñs.ff.de publi.qz ibi ex
sola impositōe punit Sed tūc insurgit dubiū an sal
tim aliqua pena mitiori puniat. Et uidet q̄ nō qz de
nulla pena in statuto cauet ergo zc.l.quicquid astrin⸗
gēdum.ff.de v̄.ob.Cōtra.puto qz si portatio ꝓsumata
punit sequit q̄ nō est sine crimine qui incipit portare
cū iniciū sine quo finis nō pōt esse uideat ꝓhibitū.ar.
ff.de pac.l.qd dictū.et de spon.l.ozō.et qd ibi no.et ꝓ
hoc bene fa.d.l.si fugitiui.z.ff.de fur.l.si quis pfectū

Dicendū est ergo extra ordinez iudicis arbitrio mitiꝰ
puniri.l.i.in fi.ff.de extraor.cri. Sed tūc quero qua⸗
liter si negat sciemus q̄ extra territoriū erat portatu⸗
rus.&ꝓ testes quibus p̄dixerat uel si deꝓhensus ē iu
xta cōfines et nullus erat ultra habitator ad cui⁹ do⸗
mū portare potuisset:uel si erat nō affirmat se portare
ad domū illius uel si affirmat ille alius negat:et si for
te erat molēdinū in pribus illis ad qd se ꝓportare asse
rit ꝓ machinādo cōsiderādum est an seruet iter rectū
et cōiter usitatū ꝓsiderato loco a quo iniciauit. nā qui
iter ꝓsuetū seu si equētatū nō seruat p̄sumit ꝗ deuetuz
seu ꝓhibitionez facere.ut.j.de nauicu.l.qui fiscales.li.
xi.z.j.de cur.pu.l.si quis.li.xii.et.ff.de.excu.tu.l.nō so
lum.§.ānus.z ar.huius.l.ibi nec loco nauigii seruato
et ar.eius qd no.glo.in.l.eos.§.fi.ff.de fal. Et hoc nisi
iusta cā motus locū illū seu iter illud ñ seruauit puta
qz inundatus esset ab aquis uel metu hostiū uel latro
nū ibi ꝓuersantiū ar.ff.si quis cau.l.ii.§.si quis tñ.z ff
de li.cau.l.ūmo.et de pub.l.cesar.hec omnia ut quotidi
ana sunt menti tenenda.

Raiectitie quidem

t Periculū pecunie traiectitie spectat ad de⸗
bitorē:nisi aliud sit actum.b.d.Uel debitor
generis liberatur p interitū si creditor in se
suscepit piculum non alias.b.d.Salycetus.

Depositi. Rubrica

Continua rubricā ut in glo.Et dic q̄ hic loquit de act.depo.q̄ uascit ex ꝗctu depositi.Est aūt depositum
qd custodie cā apud alium positū. seu custodie causa
alit traditū.Et cōponit ex de z positū.quasi deorsū po
sitū.ut notet q̄ totū aliene fidei est cōmissuz ut.ff.e.l.i.
in pr̄in.Et ex hoc sequit q̄ re ꝓtrahit.qz nisi res inter
ueniat q̄ designat ad quid obligatio ꝗbit nō est depo
sitū.insti.q.mo.re ꝗ.ob.§.pe. Itē sequit q̄ ꝓprietate
rei retinet q̄ deponit.lz quādoqz secus.z tūc depositū
eius notissimos terminos excedit.ut pz i deposito re
rū q̄ ꝓsistunt in pōdere numero uel mensura.b⁰ acto
ut tantūdē reddat in genere suo.ff.e.l.lucius. et.l.diez
sponsalioz.Et dic ut in eis notat.Bartbo.de Saly.

I incursu

Primo quādo res depositē latrocinio
t sunt deptite.z⁰ qñ nō sunt amisse.sed ibi
q̄ si p̄tex.Casus.Periculū depositi
cōtingens casu nō dolo uel lata culpa
depositarii spectat ad deponentē.b.d. No.q̄ deposi
tarius tenet solum de dolo z lata culpa. et de hoc est
hic casus exp̄ssus.et dicit bar.q̄ vix inuenies.l.ubi hec
duo copulent in depositario. Itē no.q̄ dictio soluz
et q̄libz alia sui nā exclusoria uel taxatiua adiecta do
lo nō excludit latā culpā.ut hic.z.l.clari⁹.ff.si mē. fal.
mo.di.l.i.§.hec actio.et hoc vult etiā clare gl.in.l.iii.§
ex hoc edicto.ff.nau.cau.et sta.Et sic potes generaliuſ
dicere q̄ nō excludit id qd est simile uel equiparat ex
presso. Itē no.q̄ p pactū pōt q̄s teneri de omni cul⸗
pa ūmo z de casu fortuito.cōcor.ē.de pig.ac.l.q̄ fortui
tis.et ibi uide q̄ de casu fortuito z maxie incēdio dixi
Itē no.q̄ latrocinīū est casus fortuitus.concor.ff.pro
so.l.cū duob⁹.§.dāna.z.d.l.q̄ fortuitis.Et differt a fur
to.qz latrocinīū palā furtū clam.ut in glo. Et dicit gl.
q̄ latrocinīū fit maxie in siluis.cui addit bal. q̄ lz fa
ctū extra siluas excuset:nō tamē semp factū in siluis.
nā dicit ipse q̄ latrocinīū factū p siluas solitas cōme
ari est casus fortuitus.p insolitas vero est culpa.ut.ff.

ad.l.aq.l.si putator. Cōgruēti⁹ puto dici q casus fortuitus ē utroq casu. sz i vno culpa pcedit casum in alio nō. z p illū modū asscribit culpe. ut. §. ti. i. l. pe. ubi uide qd dixi sup tex. i ulti. q. Itē no. q casus ptēsus in ner⁹ nō liberat debitorē. Itē nō q nō sequit. qs ē int secus g° debitor⁹. nec ctiā sequit. est debitor⁹ g°. de istis rebus debitor⁹. nisi pbaret q illas secū portabat z postea apud eū repte nō sunt. ar. j. vñ ui. l. si qñ.

Op. q depositari⁹ de oi piculo teneat. ff. c. l. si i asia §. fi. Glo. añpe. sol. hoc ⁊. q ibi mora pcessit casum. tñ p maiori declaratiōe dic q depositū fit gra deponentis tantū. z tūc depositari⁹ tenet solū de dolo et lata culpa ut hic. z. l. qd nerua. ff. c. Qñqz gra utriusqz. z tē nedū de lata: sed etiā de leui. l. ⁊ctus. ff. de re. iur. sz nō de casu. fallit si de b° puenit ut hic. z. ff. c. l. i. §. si pueniat. Itē q si nō puenit: sed mora pcessit casum. ut d. l. si in asia. idē si culpa. z i aliis casibus no. i gl. quā uide. z adde. l. q si qs nec cām. z ibi pleni⁹ vide de hoc

Querit gl. an furtū sit casus fortuitus. z dicit q nō regularit. qz nō fit sine culpa. l. cū duob⁹. §. dāna. ff. p so. Fallit qñqz ut i casu. l. cū q. §. idem scribit. ff. de fur. Sz gl. insti. q. mo. re ptra. ob. §. p. z. ff. nau. cau. z sta. l. iii. §. ex hoc edicto tenet simplr q casui fortuito non asscribat. Sz hec melior quā declara. aut is cui furtū ē factū pōt deprehendi i negligētia seu maiori diligētia q cōiter diligētes homes loci uel vicinie adhibēt. ut qz hostiū dimisit nō clausum: uel min⁹ diligent firmatū. z tūc culpe nō casui fortuito asscribit. Aut diligētiam cōem hoim adhibuit. qz ostia clausit z bene firmauit sed ostia de nocte fuerī pforata et fracta ut multotiēs ptingit i istis apothecis z stationibus in qbus nullus habitat de nocte. z tūc casui fortuito asscribit. ut. d. §. itē scribit. Et idē dicit Ly. si uxor in q pfidenuiā dz bre marit⁹ furtū fecit. Idē si famulus ei⁹ pductus de quo nerisiūr pfidere debuit. ut. ff. cōmo. l. cū q. in fi. z. l. se. et l. argentū. in. e. ti. Querit hic bal. qd de incēdio. Et ⁊. q si ē frequēt ptingēt culpa ē. ut. ff. ad. l. aq. l. si seruus seruū. §. si fornicari⁹. z. ff. de pi. et cōmo. rei ue. l. si uendita. si vo est de raro ptingētibus. tūc qz est casus insolit⁹ non ānumerat culpe. d. §. dāna. Et p ista distinctione dicē esse casum. ff. de ptra. ep. l. fistulas. §. frumēta. hec vī mihi mirabilis distinctio. nā regularit incēdia sunt de raro ptingētibus. z sic casui asscribent et nō culpa. z tñ. l. facit psumpt. ut regularit z frequēter culpe inhabitantiū fiāt z sufficit q culpa illa sola vice inuenerit. l. nā z salutē. ff. de offi. p. uigi. et. d. §. si fornicari⁹. ideo dic melius z plenius. ut dixi in. l. q fortuitis. §. de pig. ac. nec iuuat cū. d. l. fistulas. qz loquit in grādine z tēpestate q p ueniūt ex corpibus supcelestibus imediate. z sic nō pōt asscribi hoim culpe. z qb⁹ ne eueniāt puideri nō pōt. ideo in eis distinguit. Aut eueniāt ultra solitū. qz tūc de eis nō dī cogitatū. at. sic Taceat g° talis distinctio i thematē nro. Ultimo qz hic tractat de dolo z lata culpa. de qbus depositari⁹ tenet. ideo quid sit dolus et qd lata culpa et quid leuis z leuissima z qliter cognoscat quelibet eax. vide q dixi in. l. si nullā. §. d pig. act. Verū qz ibi dixi q h° examinārē qñ ut in qbus casibus lata culpa eqparet dolo: ideo videam⁹ in tribus casib⁹ qd iur. vz in psecutoriis i penalib⁹ z i mixtis. In psecutoriis distinguo aut descendūt ex ptractu uel qsi. z tūc lata culpa equiparat dolo. ut hic. z ff. c. l. q nerua. z ff. mā. l. si fideiussor. in pn. et de pca. l. qsitū. §. illud. Aut descēdūt ex delicto uel qsi. z tūc lata culpa nō equipat dolo. ideo de ea ut de dolo nō iudicat. ut. ff. ne uis fi. ci, q impo. mi. est. l. i. §. si qs ideo. Est enī actio illa psecutoria ueri int esse. ut. c. l. §. hēc vba. Fallit rōe officii suscepti. ex cui⁹ susceptōe qs vī se pitū pfiteri. l. i. §. hec actō. ff. si mē. fal. mo. di. z no. gl. in si. in. l. ii. ff. qd quis. iur. Aut nō descendūt ex ptractu nec ex delicto uel qsi. ut rei uēdicatio q causat ex dñio pncipalit z ex possessione: uel de tentatōe aduersarii. z tūc lata culpa equipat dolo. idō qui culpa nō dolo desiit possidere tenet rei uen. sic is qui dolo desiit. ut. l. si culpa. ff. de rei uē. lz nō eqparet i pet. cessionis actōis. ut ibi pz. In penalibus vo. i. qñ agit ad mera pnā. tunc dic. aut qrit de lata culpa que causat a iur ignorātia. l. lata. ff. de v. sig. z de ista remitto ad ea q dixi in. l. senatus. j. de his q si. asscri. in re. Aut de illo q causat a facto cōmisso ut neglecto. z tūc dic. aut pna est pecuniaria uel corpis afflictiua. primo casu gl. in. l. magna negligētia. ff. de v. signi. dicit q si lex nō reqrit dolū lata culpa eqparat dolo. alias sec⁹ Sz talis differētia uel diuisio est decidēda in vbor significato. qz inuanū qrit de culpa equipanda dolo qñ l. dolo non reqrit. cū z si dolus nō requirat: lata culpa in dispositōe cōprehendit. ideo alit est dicendū. Et forsan dicēt qs q tunc lata culpa eqparat dolo. p. l. i. §. i. ff. si si qs te. li. esse iuf. fu. Sed teneo ptra. qz si nō equiparat ubi mixtim agit ad rei pseculionē z pnā. ut. j. dicā minus eqparāda est qñ agit ad solā pnā pecuniariā: cū in psecutoriis equiparet regularit. ut. §. dixi ideo cōcludo q si agit mere ad pnā pecuniariā lata culpa non equiparat dolo. Fallit in casu. d. l. i. §. i. ff. si quis te. li. esse iuf. fu. Et pōt ibi esse rō. qz rōe beneficii suscepti tenebat liber esse iussus diligētius custodire res hēditatis q prius. z p hac rōne facit qd in mēso re. §. dixi. et qd de custode carceris statim dicā. 2° casu qñ est pena corpis afflictiua fuit opi. glo. et cōis doc. q lata culpa nō eqparet dolo. p. l. cū quidā. z. l. i lege. ff. ad. l. cor. de sic. et ibi glo. et. l. in actōibus. ff. de in li. iur. Fallit in comētariense seu carcerū custode. ut. j. de custo. re. l. ad comētariensem. et. ff. in. e. ti. z. l. milites. et l. fi. et ibi forte rōne suscepti officii ad cuius exercitiū vī se pitū pfiteri. ut de aduocato z assessore dī in. l. ti. ff. qd quis. iur. q no. p archis custode qui illā ex negligentia pdit. Itē fallit in. l. quotiā multa. j. ad. l. iul. de ui. et ibi pōt esse rō. qz culpa uerisimilit ut in pluribus z frequēter erat ordinata ad homicidii casum. uel qz dolus prius i uiolentia excogitatus sufficit ad penaz homicidii: lz pter ppositū secuti. Itē fallit ubi de sola scia qs punit. ut. j. de rap. vir. l. i. §. ceterosz. z. j. ad. l. iul. ma. l. quis qs. ad fi. Itē fallit in. l. si qs aliqd. §. abortionis. ff. de pe. et ibi rō. uel qz culpa i pluribus z frequēter est ordinata ad casū: cū poculū amatoriū sit spēs uenēni. ut. ff. ad. l. cor. de sicca. l. iii. §. sz z id qd. Uel qa res est mali exēpli. ut ibi dicit lra. z sic de faculi trabibilis in exēplū. ideo pena ptra regulā alterat. ut. j. de fur. l. si qs seruo pluaserit. In mixtis vo. i. qñ agitur mixti psecutorie z penalit dicendū est q lata culpa nō equipat dolo. ut. l. in actōibus. in pn. ff. de in li. iur. ubi iuramentū in litē nō deferī ob latā culpam. z tū illud est prim psecutoriū. facit. l. arbitrio. ff. de dolo. z pbat ff. vi bo. rap. l. pro. ait. lo. i. §. hac act. et insti. vi bono. rap. §. qui tñ. hoc no. qz non repies hec ita plene z clare tradita. et alias z hec quasi in simili forma scripsi dū legerē padue in. l. i. j. ad. l. cor. de sic. Sali.

Sure

u In actōe depositi ex mora uenīūt usure b. d. Qd intellige in qiritatibus nō i spēbus qz ex illis nō debent usure: sed fructus z alie cause. ut in gl. i. No. q actio depositi ē bone fidei

Op. de. l. lucius. z. l. si sacculū. ff. c. Sol. ut in glo.

J depositi.

Si depositarius utat re deposita inuito deponente furtũ facit. ⁊ si nõ cõueniat furti sed depositi debet cõgratulari exactori. b. d. No. ꝙ q̃ iure põt plus nocere ꝙ faciat. dicit gratias facere. ideo ille debet ei grãs referre. Quia tex. dicit inuito dño usus ẽ. querit glo. q̃d in dubio. distinguit gl. ꝙ aut pecunia deposita est clausa ⁊ nõ uidet ei licentia utẽdi ꝓcessa. aut apta ⁊ tũc licentia uidet ꝓcessa. ut. ff. e. l. dies spõsalioꝝ.

Querit glo. q̃d si ab initio ei prãs utendi est ꝓcessa Et dic ut i ea ⁊. l. ꝙ si ab initio. ff. si cer. pe. ⁊ ibi uid gl.

Quero ab extra. pone ꝙ sacculũ uel fardellũ sigillatũ depono. ille restituit desigillatũ. conqueror ꝙ in eo nõ ẽ certa res q̃ dico ibi fuisse dicẽs illũ desigillasse. ⁊ amouisse rẽ illã. q̃d ille negat. q̃s ꝓbare debet. glo. ff. e. l. i. §. si cista. dicit ꝙ actor. Sed Jnn. extra q̃d me. ca. c. si. dicit ꝙ si sui natura ⁊ facilit potuit dsigillari. ut multotiens euenit in sigillis cere in ligno nõ clause. ⁊ pſõa depositarij est ex fama ⁊ ꝓsuetudie fide digna. tũc aduersus eũ nec dolus nec fraus pæsumit. ideo q̃ res ibi fuerint. ꝓbandũ est p testes uel p scripturã non p instrumentũ actoris. ut. d. §. si cista cũ glo. ⁊. ff. de iur. dot. l. si ego. §. plane. ⁊ ff. quæad. re. ape. l. si in duob⁹. Sinaũt facilitet nõ potuit desigillari. uel apper clare facto hominis desigillatũ. tũc dicit ꝙ recurrit ad iuramentũ. sed nõ inefrenate. sed omnẽ cõiectura pr⁹ inuestigando ⁊ postmodũ ad declarionẽ sacramẽti scõm ꝓsonaꝝ q̃litatẽ. ar. l. si q̃. j. nn. ui. ⁊ hoc scõm Rof. in ti. de act. cõtra nau. cau. ⁊ sta. locũ haberẽt. etiã ꝓta hospitatorẽ q̃ uasisiã uel fardellũ recepisset q̃d põt esse uez q̃ in se custodiã suscepit. sec⁹ si camerã assignauit ⁊ claues eiusd sibi tradidit. uel custodes ꝓprios apposuit. ut. ff. cõm. l. i. §. si me rogaueris. ⁊. §. se. ⁊. p hoc. ff. nau. caup. ⁊ sta. l. fi. §. i. ubi uide. Bartho. de Salycetto.

J deposita.

Primo ynũ dictũ. scõo nouũ remouet dubiũ Tertio hui⁹ remotiõis rõem annectit. uel pmo premittit. scõo questũ soluit. tertio solut. rõem adijcit. Scõa ibi. sed cũ depositi. tertia ibi nõ. n. Post diffinitiuã latã sup principali nõ potest iudicis officiũ sup accessorio implorari. b. d. No. ꝙ officiũ mercenarium nõ durat ultra principale nec sine eo intentat. Jtem no. ꝙ id q̃d iudicis officio debet nõ debet iuris act.

Oppo de. l. die §. i. ff. e. So. ut in glo. i. ⁊ adde quod dixi in l. prece. Opp. ꝙ usure p se peti possint. ẽ. de iudi. l. i. ⁊ ff. de eo q̃d cer. loc. l. centũ. So. ut gl. uidelicꝫ ꝙ ibi debebant ex stipulatiõe. ⁊ sic nõ iudicis officio. sed iuris act. Oppo. ꝙ exceptio rei iudi. nõ repellat. ut ff. de ex. re. iu. l. euidenter. Blo. dat tres so. ⁊ ꝫ tertiã. ut. delicet ꝙ hoc accessoriũ nõ potest durare sine principali. Sed nõ uidet mihi bona. q̃ hoc accessoriũ nõ durat sine principali. cũ p sententiã cõdemnatoriaꝫ prima nõ sit nouata sed duret. ut. ff. de pig. l. grege. §. etiã. ⁊. ff. de fi. l. grece. §. i. ⁊. §. an ergo. ⁊ plene no. in. l. fi. j. de usu. re. iu. Quare Mar. sy. dixit primã uerꝫ ubi usure fuissent petite. q̃ tũc ꝓpter accessoriũ pri⁹ peritũ ꝫ sup eo sententia nõ sit lata nõ põt intentari pma actio. ar. l. paulus. ff. de re. iudi. alias nõ obstaret ut in ꝓtrarijs. Pe. uero dixit ꝙ etiã si nõ sint perite primeue actioni detrahitur id q̃d iudicis officio debebat ut hic. nõ q̃d principaliter debet uel act. iur. ut in cõtrarijs. ⁊ p illis pmeua posset intentari. ut ibi facit. l. iudex. ff. de re iudi. Alij dicũt ꝙ sniã lata expiret officiũ p his q̃ ꝓcedũt ex lite ⁊ instantia cause ut sunt expense facte in lite. ut. d. l. paulus. nõ p his que ꝓcedunt ex natura act. ut usure quia illud est innatũ illi actioni. ⁊ sic durat q̃diu ⁊ illa ⁊ ideo dicũt ꝙ p nouũ libellũ in quo intentaret pma actio sibi posset creditor hoc cõsulere p usuris nisi re sibi cõsulendo condẽnationẽ soluisset. ⁊ sic tenet secõdaꝫ solut. hic positã ꝫ aliqualiter diuinet Alij dicũt ꝙ si hic nõ soluit. obtulit tñ depositit ⁊ consignauit sortẽ in qua fuit ꝓdemnat⁹ q̃d sufficit ad impediendũ iterato prioꝛẽ actionẽ intẽtari. Nec ob. ꝙ totũ nõ uideat offerre cũ usuras non offerat. ut. l. acceptã. ẽ. de usu. q̃a tñt ꝙ illud ꝓcedit nulla sententia lata. sed ea lata sufficit offerri ⁊ deponi id in quo ꝓdemnatio est facta. q̃ ꝓ soluente habet ut impediat iterato intentari occasione accessorij ut hic. q̃d est no dignũ. Sꝫ q̃ oẽs so. habent aliquã diuinationẽ. ideo cõcludẽdo possuꝫ sic distinguere cũ q̃r an sententia lata ius petẽdi accessoriũ duret. Dico aut accessoriũ debet iur act. ⁊ tũc illud durat. ut. d. l. i. de iudi. ẽ. ⁊. ff. de eo q̃d cer. loc. l. centũ. Aut iudicis officio ⁊ tũc aut absolutoria est lata sup principali ⁊ effectualiter nõ durat. q̃ primera cui officiũ deseruit intentari nõ põt. Aut fuit ꝓdemnatoria ⁊ tũc aut illũ accessoriũ debet officio liti ⁊ cause innato. ⁊ tũc nõ durat. l. paul⁹ ff. de re iu. Aut debet officio actiõi inato ⁊ illi deseruiẽti ⁊ tũc aut sup illo accessorio fuit lata absolutoria. ⁊ tũc ius sup eo nõ duret. ut hic in prima so. Aut nulla sententia sup eo est lata. ⁊ tunc aut condẽnat⁹ soluit ⁊ nõ durat ut in scõa so. Aut nõ soluit. ⁊ tũc aut nõ obtulit nec depositit principale in quo est ꝓdẽnatus. ⁊ tũc ius petendi durat ynã cũ principali q̃ nõ est nonata q̃quid dicat Pe. sed nouo libello est opus. aut obtulit ⁊ depositit ⁊ tũc habet locũ ultima so. in q̃ q̃ mihi uidet dubia cogitandũ reliquo. Oppo. ꝙ officiũ p se inuentari possit. l. ꝙ si minor §. fi. ff. de mi. ⁊. ff. de ua. ⁊ extraor. co. l. i. So. ꝙ ille in officio mero ⁊ nobili ⁊ nulli actiõi deseruiẽti. hic in mercenario q̃d actiõi inheret. ideo pit cũ illa. ⁊ hoc dic. glo. ꝙ est duplex. q̃a q̃ñq̃ inheret. q̃a actio est arbitraria. q̃ñq̃ est bo. fi. ⁊ utroq̃ casu ut dixi perit cũ principali. Adde ꝙ est tertiũ officiũ q̃d actioni nõ deseruit. sed liti ⁊ instãtie cause. ⁊ illud perit lite uel instãtia finita. l. paul⁹ ff de re iudi. ⁊ circa hoc uide q̃d no. in. l. ij. j. de fruc. ⁊ li. expen. Salycetus.

Ropter;

Duas. q. soluit. Secõa ibi. ꝙnis. Jnstrã crediti apud sequestrũ depositã credito p debitorẽ soluto debent debitori de iure reddi. ꝫ ⁊ eis nõ redditis p solut. sit liberat⁹. b. d. No. ꝙ sequester instrõꝝ debꝫ de eis facere id q̃d est conuentũ. Jtẽ no. ꝙ si nõ appet q̃d sit actũ debẽt reddi ei de quo a iure est dispositum nã debito soluto debẽt reddi debitori. ut. ẽ. de cõdi. ex. l. l. dissolute. nã creditor ipse tũc tenet. ergo ⁊ sequester in dubio ad idem tenet quod no. Salycetus.

S penes.

Sequester tenet seruare. l. a prib⁹ sibi datas. b. d. No. glo. q̃ hoc facet nisi ꝓuento daret cãs delicto. ar. ff. de fi. l. si a reo. §. si reo. Cõuenendo tñ ⁊ statutũ posset facere licitũ q̃d alias esset illicitũ. ut no. isti. de br. ab inte. §. p contrariũ. Salycetus.

Desiderium.

Depositari⁹ tenet deponẽti. non illẽ cui pẽcuniã depositã credidit. b. d. No. ꝙ desideria dominũ non cõueniunt ut plurimũ recto dicraminis rationis ut hic in prin. coniũcta gl. i. Jtem no. ꝙ q̃s debꝫ agere cũ eo cum quo cõtrarit non cũ alio. ut hic ⁊. ẽ. si cer. pe. l. aduersus. Cõtra hoc oppo. de. l. si is apud quẽ ff. e. ⁊. l. i. de act. ⁊ ob. in quib⁹ agit cũ alio. So. ibi ex iure cesso agit non ex ꝓprio cõtractu. Querit an istemuator teneat furti ipsi deponenti. Respon. ꝙ sic. si non habebat licentiã utendi. ut. ẽ. e. l. si deposui quod an in dubio pſumat habere ibidẽ no. Ulterius dicit Sy. ꝙ quidã hic colligunt ꝙ uerba enũciatiua act⁹ gesti cum

tertio amissa in instro ꝓbant actū illū in fauorē illi⁹ tē
tij contra amittentē licet eo absente fuerunt amissa. z sic
illo instro z confessiōe pōt uti ille tertius. fac. ff. ō ꝓba.
l. qui testamentū. in ratiōe ibi posita in fi. a ꝓrario sen
su. Sed inquit Cy. q̃ hec. l. hoc nō dicit. qz deponens z
depositarius fatebant ambo depositū. sed certe ymmo
dicit. qz nō posset instrm arguere mutuatā pecuniaz esse
illā que fuit deposita. nisi in eo fieret ō deposita mētio
Ex quo collige aliud q̃ ydēptitas corꝑis ꝓbat ex con
fessiōe tacita uel in instro publico apposita. lz illud ob
aliā causā z cū alio sit principalit factuz quod est mēti
tenendū. ad fauorē igit ꝓ dest sed nō ad preiudiciū il
lius nocet. ut. j. re. int alī. ac. p totuz. Sed quō ꝓindicat
cōfitenti cōfessio facta absente aduersario cōtra. l. certū
§. si quis absente. ff. de cōfe. z. ff. de ꝓba. l. cū de indebi
to. §. fi. cū ibi no. Potes dicere q̃ ibi nō est facta in in
strumēto. hic sic. Vel ut omnia euites dic q̃ hic ambo
utebāt codē instro uel ō deposito nō erat cōtentio ut. s̄
dixi. Vel dic q̃ licz instrm hoc arguat. i. arguere ꝓbet. ni
tali ꝓbationi int alios non statur. hec m̄. l. est cordi te
nēda z uide id qd dixi i. l. is apud quē. s̄. de edē. Saly.

Jis qui.

Actio depositi ut ꝑsonalis cōpetit contra
depositariū z eius heredē nō cōtra singu
lare eius rei debitorē. h. o. In tex. ibi ut
in uendit. dic z sic nō habuit depositari⁹ prātem utēdi
pecunia. alias trāsferret dominiū in accipientē. ut. ff. fi
cer. pe. l. q̃ si ab initio. Et adde quod no. s̄. e. l. iij. z an re
cipiens sciēs alienā z dominū nolle uti depositarium
tenet furti uti depositari⁹. ut. d. l. iij. uidet q̃ sic. qz inui
to domino recipit z alio lucrādi saltē illi⁹ usū habet uel
p eius consūpt. dñiuz z. sic furtū cōmittit. l. idē. §. si tibi
ꝟ. q̃ si a fugitiuo. ff. de con. ob. turp. ca. Salycetus.

Am hereditas.

Hereditas sustinet uicēm ꝑsone defuncti z
quod ei interim ꝗr heredib⁹ postea adcū
tibus quesitū intelligit h. o. No. q̃ ser
uus ex deposito querit act. domino ut hic. z lz domio
actio sit quesita. tamē seruo ex bona fide reddi pōt. id ē
si nulla causa sit suspicādi iusta dominū nolle sibi red
di. z illa sit nota, depositario. ut. ff. e. l. quod seruus. Sz
dubitari pōt quid in monacho. Kñ. idē ut ei sponte pos
sit restitui. sed in iudicio exigere non pōt si apponat ei
de mandato. nisi ꝓut colligere potes ex no. in. l. si lon
gius. §. si filius in fi. ff. de iudi. Vlteri⁹ no. gl. hic po
sitā que vult. q̃ ubi est suus heres ibi nō sit hereditas
iacens. z ꝑ glo. facit. ff. de sti. seruo. l. liber hō. §. fi. quod
no. qz ex hoc sequit q̃ nō pōt dari tūc curator heredi
tati uelut iacenti. z q̃ ꝓcessus fact⁹ tanq̃ cōtra heredi
tatē iacentē non ualet. qz dominiū cōtinuat in suū here
dem absqz ullo medio. ut. l. in suis. ff. de li. z po. z ita tz
hic Bal. Jn cōtra. facit. qz suus nō potest cōueniri. nisi
ꝓbet imiscuisse. l. si fratris. z. l. potuit. j. de iur. deli. z. l. i
de repu. here. z hoc ꝓpter beneficiū abstinēdi ipso iure
ei tributū. Sed ad tollendū omne dubiuz cautela est ut
suus conueniat. z si dicat se deliberari uel nondū here
dē esse. sequit q̃ utit beneficio ei cōcesso. z poterit cura
tor dari.

Ut depositum.

Condemnat⁹ suo noie in actione depositi
efficit infamis. h. o Quero an post hāc
infamiā si esset rabellio posset instra consi
cere. Et uidet q̃ nō ꝑ no. p gl. in. l. ij. §. miles. ff. de bis q̄
no. infa. ubi glo. dic. q̃ infamis remouet ab omni offi
cio publico. hoc suadet q̄a repellit a testimonio. l. iij. §.
lege iul. ff. de testi. z rabellio est testis suoꝝ instroꝝ. g°
ꝛc. Jnn. extra de accu. c. qualit z quādo. lo. ij. in glo. ma
gna ꝟ. utē no. dicit q̃ cōdēnat⁹ aliq̄ act. ex contractu de
scendāte que infamat nō ꝓhibet officiū exercere. quia
ab eo nō est depositū. nec etiā hoc casu est deponēdus
Jn dānato aūt ex crimine famoso dic. q̃ etiā q̃diu tol
lerat in officio ualent ꝑ eū gesta. sed si officio spoliatur
remoueat uel degradet. tūc ꝑ eū postea gesta non ualē
bunt. Adde nisi esz tabellio qui esset condēnatus, ō fal
so. nā ulterius instra non pōt cōficere. l. si aliquid. §. de
susce. z arch. li. x. Alit dic. Bar. in. l. eadē. ff. ad. l. iul. repe.
ubi uide. Salycetus.

Jquis.

Primo dictū cū rōne quādo ex ꝟna parte
tantū depositū est factū. Secūdo aliud di
ctū quādo hincinde cōpetit actio depositi
Tertio remouet dubiū quādo a tertio facta est ꝓresta
tio depositario ne restituat. secūda ibi. sz si ex utraqz. ter
tia ibi q̃ si in script. Depositari⁹ sine dilatiōe compel
lendus est depositū restituere. nec cōpensatione uel re
tentione potest obiicere. etiā si ab utraqz parte res sint
deposite. nisi tertius ei fuerit ꝓestat⁹. qz tunc non tene
tur nisi ei ydonee caueat. d. o. No. illud uerbū illico
in prin. posituz. z illud uerbum celerrime. in ꝟ. sed si ex
utraqz. Ex quib⁹ hic dic. Bar. q̃ in act. depositi debz sū
marie ꝓcedi quo ad ordinē iudiciariū. lz ꝓbatio requi
ratur plenaria. qz de magno preiudicio tractat. sed ordo
erit sūmari⁹. ar. coꝝ que no. in. l. meminerit. j. vn. ui.
Plus dicit ipse q̃ ex uero cōpellat. quod hic in pri. po
nitur iuxta uerbū illico. pōt dici q̃ instrm depositi ha
bet executionē paratā ut res iudi. alias nō cōpelleretur
illico. sed deberet ꝑcedere condēnatio. qz post condēna
tionē darent. iiij. mēses q̄ dant iudicatis. z sic illico nō
cōpellerē. nec celerrime sine obstaculo restituerē. Jn
ducit in ſy. in auc. de incest. nup. §. i. colla. ij. Sed Bal. lz
cōtra. dicens q̃ ꝑ libelluz z uia ordinaria debet ꝓcedi
sicut in ceteris causis. z hoc qz de cōtrario. l. nō caueur
nā celeritas litibus terminādis est imponēda. l. litib⁹. j.
de agri. z censi li. xj. Pro hoc inducit quod no. Jnn. in.
c. pe. de accu. ubi ipse dicit q̃ ꝑ talia uerba in lrīs apo
stolicis apposita nihil dz ꝓtermitti. nisi id ꝑ quod pos
set expeditio negocij ꝓrogari ꝑ hoc fac. qz gl. nostra il
lū casū a regula nō excipit in. l. iudices. s̄. de iudi. Jtē
si ꝓcederet executiue nō irrogaret infamia de q̄ i. l. pe.
Ad hūc tex. patet nisi o ꝑ ea que dixi ꝑ Jnn. Vel alit. hic
loquit in cōfitente depositū. sz exceptiōes aliqs oppo
nente q̄s. l. ista ꝓhibet admitti. No. etiā tex. ibi cōtra
ctus q̄ ex bo. fi. Jtē no. ex uerbo. sz si ex utraqz. q̃ de
positi ad depositū nō admittit cōpensatio. sed recōuen
tio. Si tamē unū sit liquidū aliud nō liquidū nō differt
restitutio liqdi ꝓpter nō liquidū. sz nō liquidū reserua
tur. Et ex hoc colligit hic Bar. q̃ exceptiōes altioē in
daginē reqrētes debēt reseruari fac. l. ille a q°. §. si testō.
ff. ad treb. Jtē no. ex lra prima frōte restituant. q̃ qñ
illud quod restituit alicui de ꝓprio est restituendu ei
q̄ restituit illud prima frōte. i. prima apparētia dicit re
stitutū. q. d. q̃ modicū durabat. Jtē no. ex eo qd lūra
dic. siue deposite res siue pecunie. q̃ hic loquit etiā de
pecunia numerata. alias loco speciei haberet. ut. l. si cer
tos de le. i. Ex quo collige q̃ de quātitate ad quātitatem
in deposito nō admittit cōpēsatio. z in hoc est speciale
ut dixi in. l. fi. s̄. de cōpen. Jtez no. ex prin. q̃ exceptio
ypoth. i. q̃ bona deponētis sint obligata depositario
nō potest opponi quod puto ꝓcedere simplicit qñ ob
ligatio ꝑcessit depositū. Jdem si secuta sed generaliter
Sinaūt specialis ypothe uel pignus factū est de hac re
iam deposita forte q̃ hec. l. nō uendicat sibi locū. qz bu
ius. l. beneficio uidet renunciatū z consensū ut retineri
possit licet deposita. quia tunc cessat ratio huius. l. po

sita ibi cū nō sub hoc ꝛc.quinymmo cū durāte deposito fiat hic specialis ypotbe.perinde debet haberi ac si actū fuisset ut retineret quo casu retineri pōt. ut ꝓbat hec lra. Itē no.q exceptio dñij nō pōt p depositariū opponi ut ꝓbat lra ibi uel in rē ꝛc.scōm Ly.z Bar. Sed glo.hic posita repugnat.iō dic ut dicā sup ca. Itē no.ex fi.scōm Bar.q̄ de ꝓtestōe alicui facta credit suo iuramento qd inq̄t sūme no.Sed Bal.dicit q ꝓtestat.debz ꝓbare p scripturā ut hic ꝓbat dū dicit.si in scripturis attestatio.nā si solū iuramentū sufficeret frustra de scriptore mentione faceret.Et qd hic de iuramēto dicit nō ad ꝓtestationē refert sz ad id qd ō fraude z dolo dixit id est q nō ꝓcurauit sibi ꝓtestari nec ei⁹ fraude z dolo est sibi facta h c ꝓtestatio.z sic sup q̄litate z ꝓscientia animi sui iurat qz de facili hoc nō pōt ꝓbari. z hoc ueri⁹ qd no. Vet.nio ad appatū z prima glo.ō significato hui⁹ dcōis tituli.tractās.dic q titulus sumit alibi p cā sed hic p detētatiōe.sed nō bene est locuta. nā z hic sumit p cā.sed qñq̄z cā ista est translatiua dñij z possessiōis.qñq̄z soli⁹ detētatiōis.Tamē lati⁹ de isto articulo dic q uarijs modis sumit in iure.qz qñq̄z p dignitate.ut.l.i.s̄.de of.cō.ozi.qñq̄z p priuilegio.ut i auc. de ecc.ti in pri.z ibi no.in rubri.qñq̄z p act ut.s̄.fami. br.l.nō est ābiguū.qñq̄z p insignio pura scriptura uel uelo.ut.s̄.de bi.q̄ pot.ti.l.i.z ut nemo priua.l.i.qñq̄z p abbreuiatura scripture alphabeti.quādoq̄z p regulari prātōe ut.j̄.de exact.tribu.l.in fiscalib⁹.z ō cano.lar.ti. in rubri.quādoq̄z p q̄dā modificatiōe uel q̄litate possidendi.ut.s̄.de pe.br.l.cogi. quādoq̄z p tractatu uel rubrica.ut.l.ij.§.recupanō.ff.de inf.z in.l.i.ff.si cer.pet.Et ibi uerba ista ponunt p do.z patruū meū. quādoq̄z p quocūq̄z titulo.i.cā etiā ipabili ad trāslationē dominij uel possessiōis ut hic z.j̄.loc.l.si q̄s cōductionis. qñq̄z strict⁹ p cōtractu seu cā tantū habili ad trāslat.dominij uel iure usucapiēdi ut.s̄.de re.uē.l.nullo z fami. br. l.seruū.z.j̄.p hereō.l.si.z.j̄.in q̄.ca.ce.lo.temp.pscrip.l. hereditat.z.ff.de usuc.l.celsus.z hic in glo. Querit alia glo.si deposuisti puerū uel equū.an p impensis a me factis habeā retentionē.Pla.q sic p.l.in reb⁹.§.possunt.ff.cōmo.sed meli⁹ facit.ff.e.l.actiōe.z glo.ista ꝓtez uidet tenere in.l.si plures in fi.ff.e.Sed Jo.ꝓtra.p hāc l.forte uoluit Jo.q hec corrigeret oēs alias. Sed opy. Pla.uera.tū qz legū correctio est euitāda.tū qz hec.l.nō repugnat.ymuno forti⁹ firmat.qz exceptio impensaꝝ ō uolūtate deponētis ꝓcedit cū ō uēto uiuere nō potuisset.z p hoc accedat.l.si necessarias.§.fi.ff.de pig.act. z tūc qz ex pte deponētis ē cōtract.bo.fi.factū ad psidiaz retrahere.z sic rōes posite hic in ỷ. cū nō sub hoc mō faciūt p depositario ꝓtra deponentē Glo sup ỷbo cōcessa querit si res sit apud dominū deposita. an retinere possit.Et dicit q sic p.l.bona fides in fi.ff.e.ad qd facit.l.q̄ rem in.e.ti.Et sic uidet innuere glo.q exceptio dominij ꝓtra deponentē pōt opponi. cui⁹ cōtrariū hic uidet tenere Ly.z bar.z inducūt tex.in prin.dū dic.uel in rē.Sed oēs dicūt uerꝝ sani intellecti. iō cōsiderandū qz dū deponēs agit re.uen. z sic ut domin⁹ cōtra possidētē ut qnēlibz z tūc ei exceptio dominij pōt opponi.z nisi ꝓbet se dominuz succūbet ita no.glo.s̄.e.l.i.in fi. Aut agit act.depositi z sic ex cōtractu.z isto casu distinguo.aut opponit exceptio negatiue tu nō es domin⁹ z tūc opponi nō pōt.ut.ff.e.l.i.§.si p̄dio.Aut opponit affirmatiue.qz sum ego cōuent⁹ domin⁹. z tūc aut opponitur nō tantū exceptio dominij sed etiā spoliat. z tūc exceptio dz admitti si domin⁹ de spoliatiōe fuit ignorās tpe depositi.Et est rō qz tūc nō est ex bona fide cōpellere dominū ignorantē ad restitutionē depositi.ut.d l.bona fides in fi.ubi casus. Et ita intelligo hanc glo. sinaūt domin⁹ fuit sciēs tpe depositi de ipsa spoliatōe tūc nō pōt refricarē.q.dominij nēc spliationē. qz tūc ex bona fide nō retineret.qz uidet ꝓuenisse de restituendo nō ob.aliquo iur qd sciret tūc in illa re sibi cōpetere.ut e.l.si bona fi.a cōtrario sensu.Aut sola exceptio dominij z nō spoliatiōis opponit. z illo cāu est mihi dubiū ex eo qz exceptio dominij ꝓprij cōcernit nullitatē contract⁹ adeo q depositi actio nō cōpetit.ut.d.l. q̄ rē suā. z sic cū hec exceptio eneruet totā intētionē actoris uidetur opponi posse.ut.l.cū seruū q̄spiam.j̄.de ser.fugi. Forte dicendū est aut depositari⁹ scit tpe depositi rem suā esse z tūc nō possit opponere.qz bona fide nō ꝓcederet.lz de iuris rigore nō teneat depositi. Aut ignorabat z tūc possit opponi.qz ex bōa fide ꝓcedit z hec ꝓbant ar.coꝝ q̄ in ꝓce.dixi. Vel forte alit.aut agit cōdt. ex.l.ista.z tūc non possit opponi.aut act.depositi.z tūc possit opponi.qz illa ꝓbata declarat act.depositi non cōpetere z p ꝓsequēs illū sine act.expiri.ut.d.l.q̄ rē suā Similit in act.locati z cōdit.ex.l.si q̄d cōductōis.j̄.loc. Caue tamē q in casu quo fuisset admissa exceptio ista z se dominū ꝓbasset actore nō contradicente actor ipse succūberet.ar.coꝝ q̄ no.de resti spo.c.i.z ar. coꝝ q̄ dixi in.l.si q̄s a se fundū.j̄.ad.l.iul.de ui. Glo.penul.in prin.format.q.an hec cautio fit cū fideiussoribus. Et respon.q sic.z subsecutiue format q̄tuor opp.z so. z dic ut in ea z circa ultimū uide qd dicā in auc. q̄ sequit.

Quero ab extra an bānito debeat uel possit fieri restitutio depositi.Respō.aut bona non sunt publicata z tunc potest z debet. Aut bona sunt publicata.et tunc aut depositarius hoc ꝓbabilit ignorat z pōt z debet ei restituere.qz ꝓpter iustā ignorantiā liberat.ar.ff. de transla.l.si.z.ff.de ꝓdi.indebi.l.si nō forte.§.q̄ filio.z.ff. de usuc.p emp.l.q̄ fundū.§.seru⁹ in fi. Aut hoc certū dinalit scit uel etiaz suspicat uel ꝓbabilit suspicari dz z tūc restituere ei nō debet.qz ipse scire dz actiones actiue z passiue in fiscū trāsiuisse.z sic se ꝓhibitū a iure ei restituere.ut.d.l.qui fundū.z p ista distin.induco tex.ff. e.l.qs seru⁹. Quero debitor ex testō uel uendito ꝓmittit mihi ex causa depositi.q̄r an mihi repetēti ex cā depositi possit exceptio simulatiōis objici.Respon. aut queris an agenti depositi possit exceptio simulationis objici.Et dico q sic.qz est exclusiua intētiōis actoris.qz simulatū nihil est ut.s̄.plu.ua.qd agi.p totū.Aut querit an i casu p̄dcō opposita ꝓsit.Et dico q nō.qz in simulatū nō cadit quādo substātia obligatiōis fuit sicut est hic.potuit.n.ex ꝓna debitū i aliā cōuerti z retineri. hoc ꝓuit tex.s̄.si cer.pet.l.si ex precio z p hoc tex.no. ff.e.l. luci⁹ lo.ij.z ibi p Bar. Quero i certis casib⁹ inficiatus depositū tenet ad duplū.ut insti.de act.§. rei persequendi.Modo pone q q̄s ut ꝓcur. deponentis petit depositū.ille negat depositū sibi factum fuisse nihil de mādato ei ostenso querit an inciderit in penā. Dico q nō.p.l.si q̄s inficiat⁹.ff.e.que ad hec z multa alia ē no. z ibi p Bar.nō.n.ei credere tenet.nisi ostendat ei ꝓpter quid.Et no.q nō incūbit depositario on⁹ dicendi ostendere de mandatuz in iudicio forte secus.Salyceus.

Ed iam cantum.

Hodie nulla ꝑsona ueniens ex transuerso pōt extraiudicialit interdicere depositi restitutionē.Nec ut inq̄lin⁹ domino debitaz soluat pensionē.Nec ut p̄benda seu salariū de publico soluat ei cui debet.h.d. Et no.p doc.z similib⁹ salaria ō publico recipiētib⁹.nā z doc.uire subsidia sibi cōperant ex talib⁹ salarijs.ut.l.laudabile.s̄.de aduo.di.in

No.etiā p religiosis mēdicātib⁹ q̄ certa stipēdia recipiūt annuatim a cōi Bon. No.etiā q hec.l.tā hic q̄ in corpe penā imponit inēdicēti.z nullā imponit depositario nō restituēti.vnde remanet in iure cōi. Itē no. q damnū ꝓtingens etiā in re casu fortuito spectat ad

interdicente.ut hic z clari⁹ in corpe. Jtē no.q̄ rēs ex-
timanī z extimatiōis debeī usura. Op.cū glo.de.l.
bo.fi.ff.c.ubi dñs indicit restitutionē depositi. Sol.ut
gl.q; q̄dā dixerūt q̄ hec corrigit illā qd nō tz gl.ar.l.p-
cipimus.j.de app.Dic g° scōm Jo.q̄ indicere extrain
dicialiī puta prestādo nullus pōt sz agendo iudicialiī
z petēdo rē depositā rōe sui dñij.uel q̄si sibi restitui po
test ut in cōtrario.z.l.officiū.ff.de re.ne.Et idem dico si
creditor agere vpotb.p re deposita. q; nemini pscu-
tio iuris sui ē denegāda. Juxta hoc quero q̄d si alio
mō uelit iudicialiī interdicere puta auctoritate iudicis
vult rē facere seq̄strari.q; pſona est de fuga suspecta.re
spō.glo.in corpe q̄ pōt.ut.ff.q̄ satisda.co.l.fideiussor.§.
fi. Jtē quero si depositor ius suū cessit alicui. an ille
poterit ptestari z indicere.dico q̄ sic fidē ei faciēdo ō
cessione.Et est rō.q; pōt depositariū liberare ab act.de
positi.ut.j.de no.l.iij.z ff.de.l.cōmis.l. mulier fūdos. z
q; hoc ei tacite est cōcessū a deponēte g° ꝛc.ar.ē l.pri.
v.cū nō sub hoc. Quero an extra istos tres casus
hic enūcratos ptestatiōes z indictiōes sint pmisse p
ptestantis interesse.Glo.in corpe sentit q̄ sic.fac.qd no.
n.l .a diuo pio.§.sup.ff.ō re iudi.qd intellige quādo p
testatio est solēnis.ut ibi Op.ij.ab extra q̄ in spēb⁹
nō uenīt usure ff.de usu.l. in fideicōmissi.§.fi.Sol. q̄
spēale in deposito z extimabunī res ut hic i gl.ut scias
q̄nta sit certa centesime. Op.q̄ nō teneat restituere
nisi fideiussiōe ydonea sibi pstita.ut.ē.l.pri.Glo.ibi z
in corpe dic.q̄ illa corrigit p istā. Sz Ja.de ar.dixit q̄
nō corrigit.sed penā adijcit i restitutiōe dāni z in tertia
centesime. Jdeo dic.q̄ cautio est prestāda sicut olim q̄
obl ata si nō restituat hec pena locū hz. Et pbat q̄a si
starun sine cautiōe dz restitui nullū damnū depositari⁹
pōt pati. Jtē nec ulla dilatio pōt currere p quā debeant
i ste usure.s.tertia cētesime.Et ita transit Ly.Ego sequor
glo.q; tex.in corpe v.cū neq; dicit q̄ fideiussionē nō te
neī dare:licz depositari⁹ dicat se paratū restituere dato
sibi ydoneo fideiussore.Et subtūgit rōem. q; nō de faci
li fideiussores iueniunī.z potissime ydonei. p hoc etiā
facit tex.in corpe i n prin.ubi dicit q̄ depositari⁹ necesi-
tatē habz restituēdi.z nulla ei sit licētia extrinsecis in
terdictiōib⁹ uti z retinere depositi restituit. Et hoc pri-
uilegiū dicit addere alijs priuilegijs z postea penā sub
dit.Si ergo hoc addit in priuilegiū. igit necessario cor
rigit ius antiquū circa cautele prestationez alias illud
nō adderet.Nō ob.alle.in ptra.q; fateor q̄ depositari⁹
necessitat ut sine fideiussore restituat. sed ipse puersus
sorte nollet restituere.vñ dilatiōes ipis transibūt ppt
quas usure debent. Jtē interim forte depositū pibit iō
de casu tenet. Jtē si forte ppter necessitatē rehabēdi de
positū fideiussorē dederit p quo repiēdo z habēdo pe
cuniā soluerit adhuc illud damnū est ei refarciendū. z
hec est ueritas. Quia dixi q̄ tex.in corpe priuilegiat in
hoc ultra alia priuilegia hactenus cōcessa.quero que sint
illa pūilegia.z glo.in corpe respō.q̄ hec.nā si deposita
rij cedāt foro pri⁹ habet rō depositor dūmodo fenus
antea uel postea nō recepint.ut.ff.e.l.si hominē.§.si.z.l.
se.Et dic ut dixi in.l.se.in ult.q. Jtē actiōi depositi cō-
pensatio nō obijcit ut.ē.l.pria.adde z de alijs except.
uide qd ibi dixi.Jtē q; ppter inficiationē in certis casi
bus crescit in duplū.ut insti.de ac.§.rei pseqende. Jtē
circa interdictionē nō fiendaz z fideiussiōis cautela nō
prebendam ut hic.

Uperuacuam.

Primo questionē antiquē dubitatiōis sol-
uit.Scōo rōem solutiōis annectit.scōa ibi
cū ubi.Si vn⁹ ex heredib⁹ deponētis recī
pit dūtaxat portionē que sibi pringit q̄cquid ō residuo
cōtigerit nō tenet coheredib⁹ ad cōicandum qd recepit.
b.d.qd nō.cōcor.ff.loc.l.in naue sanfeli.z.ff. p so.l.si c
cius.z.ff.fa.br.l lucius. No.q̄ melior dz esse cōditio
uigilantis z exigentis seu solliciti z industriosi q̄ dor-
mētis z negligētis.seu morosi z desidiosi.ut ibi ne in
dustria ꝛc.Jdeo dicī alibi q̄ ins ciuile uigilātib⁹ ē scri
ptū.ff.que in frau cre.l pupillus. Jtē no.ex cadē lra q̄
desidia est pena digna. Op.cū gl.q̄ is q̄ ptem suā re-
cepit ad cōicandū teneat.ut.l.idē labeo in prin.ff.fami.
br.So.ut in glo.fi.l.q̄ hic culpa poterat imputari co-
heredi ibi nō. Contra hāc so.facit hec lra in prin. ubi
duos casus ponit vnū qñ negligens fuit aliū qñ non
sed casu fortuito impedit⁹ fuit. Quod gl.euitare uolēs
dicit q̄ hec.l.in respōsione se restringit ad casū negligē
tie tantū qd nō placet cōiter doc.ar.l.ticia.§.idē.ff.ō v.
ob.z.ar.l.i.ē.de diuer.rescri. Vri Ja.ō ar.dixit q̄ ibi in
re que erat in diuio brditatis z nō brditati debita. ideo
ibi lz ptē recusaueri repit tamē illā ut cōem possidere p
indiuiso. Jō diuidere tñr cū brdib⁹.hec vo res nō erat
hereditaria sz hereditari debita.vnō in pte recepta nul
la cōio repit.hec so.pcedit in q̄ntitate deposita nō in
massa argenti de q̄ etiā hic loquit. q; z illa hereditaria
est ut.ff.e.l.lz.§.rei deposite. Alij ut Pe.z Ly. dixerūt q̄
ibi heres q̄ thesaur iuenit fecit qd nō debuit cū alio di
uidēdo cū totū retinere debuit z nō sincere parte abire.
hic bona fi.p sua portiōe exegit.Et dīt a so.glo.q; illa
de culpa imputāda coheredi qui parte nō recepit hic ō
culpa imputāda recipiēti ptez tantū.z hec bona. Alij ut
Bal.q̄ hic recipit scōm naturā cōtract⁹ pordinari a de
functo.ideo nihil tenet cōferre ibi ex ppria puent.tātū
q; causā nō hz ab aliquo cōtractu defūcti.ideo cōicare
tenet.hec nō uidet mihi tuta.nā pone q̄ terti⁹ posside-
ret sine aliquo cōtractu defuncti rē hereditariā z alter
heres uēdicaret portionē suā tantū.certe nō tenet cōfer
re illā.ar.l.lucius.in.e.ti.cui⁹ cōtra.sentit pdicta so.Jōo
ilia Pe.uerior.Vel alit hic recepit ut ptem suā respectu
coheredū.z ita tradita fuit ab eo q̄ potuit.z sic sen talit
tradere debuit ibi n cutrū de his inuenit.uel saltē non
oia ex pte utriusq;.z hec clariorlz ceteris perfectior.

Op.ij.de.l.uerū.§.si cū tres.ff. de.so.ubi exactuz ab
vno ex socijs cōicat alijs.So.ut in.e.glo.Sz q; in cāu
nostro si fratres isti fuissē coheredes nō tenerēt postea
alij z coheredi cōicare. ideo clarior solutio est q̄ ibi in
socijs ex cōcentiōe quor vn⁹ tenet p oibus alijs uigi
lare sicut p semetipso.hic in plurib⁹ heredib⁹ qui lz rē
cōem habēt nō tamē sunt socij nec tenet vn⁹ p alio la
borare nec erigere.Nec ob.huic so.l.si tit⁹ in e.ti.q; lo-
quit in pecunia que ad numer diuidit.ut ibi no.uel ibi
in pricipali cāu.l.finita erat societas morte. Jn alio cāu
vnusq̄sq; ex socijs preciū sue pte recepit nec erant so
cij omniū bonor alias utercq; ad cōmunionē reducere
tenerēt id quod recepit. Quero cū gl.antepenul. po
ne q̄ defunct⁹ deposuerat duos seruos ut duos equos
vn⁹ heredū rehabuit vnū ex his alt recessit an recupa-
tus ad utrūq; pineat.Glo.tz q̄ sic.q; vni soli non po
tuit restitui p ei⁹ pte.q; in specieb⁹ non fit diuisio p nu
merū.nisi consentiret q̄ cōmunionē habet. sec⁹ in reb⁹
cōsistentib⁹ pōdere nūero z mēsura.l.nam z si §.fi.ff.si
cer.pe.z de talib⁹ loquit hic.nā massa argēti de q̄ dicit
hic pōderata fuit ut hic in lra dicit.sed equi z serui nō
cōsistunt pōdere uel mensura.iō remanēt cōes.ut.ff. de
rei uē.l.pomp.z ar.l.si cū duor.ff.de sti.seruo.z hoc se
quit Pe.Ly.z doc. Quero.l.ista loquit i plurib⁹ he-
redib⁹ vni⁹ deponētis in quos descēdit petitio ex vni
co cōtractu illi⁹.Sz q̄d si plures singularit apud vnuz
deposita fecerūt ita q̄ plures z uarij fuerūt cōtractus
z eor vn⁹ suū depositū exegit. z postea depositarius
cessauit z fugit.uel nō soluēdo ceteris repit.an p illum
exactū debet in cōi poni cū ceteris alijs partiendū.Re-

fert Bal.q̃ Ja.de ar.sup.l.illa posuit istã.q.Et respõ.q̃ nõ.ar.hui⁹.l.nisi p uiolentiã exegerit.uel nisi debitor ei gratificat⁹ fuerit.uel nisi bona erant iã possessa.ut.ff.q̃ in frau.credi.l.pupill⁹.z.l.q̃ aũt.§.sciẽdũ.z.ff.ꝺ bo. au. iu.po.l.si nõ expedierit.ꝺ.si pupill⁹. uel nisi supueniat priuilegiat⁹.qz tũc pri⁹ habẽda est rõ ei⁹.ff.qꝺ cũ co.l. sz an hec ꝺ pecul.l.ex facto.z.ff.q̃ po.in pig.ba.l.si por z in q̃libz eaꝝ habes exẽpla.z priuilegiat⁹ siue priuile giator regularit habẽt fisc⁹.ut.j.de prui.fi.l.pecuniã z ff.de iur.fi.l.deforẽ.§.fi.z ibi p gl. Sed pone q̃ nul⸗ lus exegit sz cõcurrũt ipsi z alij creditores q̃s pferẽt ex his.Dic q̃ si ex deponẽtib⁹ aliq̃s est q̃ depositũ suum repit nõ cõsumptũ ille ceteris preferẽt ꝓpter ius dñij ut q̃si nõ ꝓpter act.depositi pferunt iura realia pſonali⸗ bus.ut.ff de priui credi.l.si uẽter.§.in bonis. Sz ubi in uenit cõsumptũ.tũc qz solũ de pſonali act.est tractãdũ dicendũ est.Aut q̃r an hñtes act.seu titulũ depositi pfe ranẽt ceteris diuersã act.uel titulũ ꝓtendẽtib⁹. z dicẽdũ est q̃ sic.ut.d.§.in bonis.z.ff.e.l.priuilegiuz. nisi ex eis aliq̃s usuras accepit.qz ille priuilegiũ perdit z ceteris alijs creditorib⁹ est similis.ut.e.§.i bonis.z.ff.e.l.si ho minẽ.§.fi.Et hec uera.nisi aliq̃s ex alijs creditorib⁹ sit priuilegiator depositario.ut in casib⁹ no.p glo.in.d.l.si hoiem.z alijs de q̃b⁹ in.q.prece.dixi. Aut q̃r an titulus depositi pretẽdẽtes int se sint pares z dico q̃ sic.ideo cuilibet est satisfaciendũ ꝓ rata priozitate tpis nõ attẽ⸗ ta.nisi ut dixi alter eoꝝ usuras recepit.qz ille censet ac si titulum depositi non haberet.Bartho.de Saly.

De mandato Rubrica.

Quia mandatũ fit grã mandantis sicut depositus graria deponentis.Ideo post rubricã depositi ponitur rubrica mandati.Barth.de Saly.legus doc.

Tiam. Procurator licet succumbat in cã sumpt⁹ repetit dũmõ culpã nõ cõmi serit.b.d. No.q̃ directa act.mãdati da tur mãdanti cõtraria mãdatario. No.ẽt q̃ actio appellat directa ad dñiam ꝓtraric.aliqñ appel latur directa ad dñiam utilis.ut pleni⁹ notaui in l. cura toris.ꝺ.de neg.ge. Itẽ no.hic Mar.q̃ dñs nõ ꝓcur. est in snia condẽnand⁹ cui⁹ cõtrariũ tz Jo.z.l.illa mo⸗ dicũ aut nihil facit.de hoc remittit glo.i.ad no.j.ꝺ sen. z int.l.i. Op.de.l.iã tamẽ.§.in hac.ff.iudi.sol.glo.Re spõ.q̃ hic in ꝓcuratore cũ mãdato.ibi in defensore si⸗ ne mãdato. In quo distinguit. aut obtinuit aut succu⸗ buit.ut in glo.quo casu lz sumpt⁹ nõ repetat. qꝺ tamẽ ex principali cã cõdemnat⁹ soluit repetit.ut ibi act. neg. ge.qz illũ p solutionẽ a principali obligatiõe liberauit z ꝓ hoc est casus no.in.l.de q̃ re.§.fi.ff.de iudi. Sz op.ab extra q̃ etiã si succũbat defẽsor sumpt⁹ repetat dũmõ utilit inchoauerit.ut.ff.de neg.ge.l.sz an ultro §. i.hui⁹ timore Pe.dixit hãc.l.scõm illã intelligendaz. ut hic refert Ly.z fuit vna ex so.gl.in.d.§.in hac. Alia fuit so.q̃ ibi gestore negotioꝝ extraiudicialiũ hic iudicia⸗ liũ.z hoc qz a prin.dubi⁹ est euentus iudicij.z ignorare ꝓbabilit defensor potuit de iurib⁹ actoris z i hãc incli nat Ly.Sed quelibz ex so.uera.Ideo in iudicijs dic.aut cõstat ab initio utile esse defensionẽ.z sumpt⁹ litis re⸗ petit.lz succũbat.Aut cõstat inutile esse defensionẽ z nõ repetit sumpt⁹.Aut dubitat z tũc se ingerere nõ debuit ideo nõ repetit.Et qz hoc ultimũ i iudicijs regularit est uerꝝ.nã sicut belli ita iudicij dubi⁹ est euẽt⁹. z sicut sub clypeo iusto multi pierunt ita sub iusto iudicio. iõ euẽ⸗ tus in iudicijs ut plurimũ expectat.Qñ aũt in iudicijs cõstet a prin.utile esse defensionẽ recipe exẽpla qñ uti⸗ lius est reo pot⁹ defendi z cõdẽnari q̃ indefẽsũ relinq̃ ut accedat qñq̃z ꝓpter stipulationẽ de euict.ut.l. at qui natura.§.cũ me.ff.de ne.ge.z.ff.de re.uẽ.l.utiqz. Itẽ in cã noxali z dãni infecti.ff.ꝺ bo.au.iu.po.l.prator.§.his uerbis.z ꝓcedunt hec etiã de mente Bar.in.d.§.in hac licet nõ ita clare dixerit. Quero ab extra ꝓcur.cum mãdato sũptus repetit.ut hic.z hoc indubitant uerꝝ si habeat spẽale mandatũ ad cãm illã.Sed q̃d si habz ge nerale ad cãs defendẽdas dic.Bar.in.d.l.iã trñ.q̃ de eo idẽ dicendũ qꝺ dixi qñ nullũ habet mandatũ. qz in hꝰ mãdato generali nõ uenit ut inutilit defendat.l. si ꝓcu curator.ff.ꝺ cõdi.inde.Sz ego puto cõtra.si culpa ei nõ possit imputari cur dñm presentẽ nõ certiorauit. qz ex quo domin⁹ nõ specificauit sed generalit locut⁹ fuit de oibus intellexisse z uoluisse uidet.de q̃b⁹ certitudinalit nõ cõstaret ꝓcuratori dominũ nolle uel iniustã cãm eũ fouere.uel saltẽ q̃ uerisimilit hoc nõ uellet.nã tale mã⸗ datũ excusat eũ a culpa ei p dominũ ipingẽda cũ cul⸗ pa domini ꝓpõderet.qz tale mandatũ fecit.cũ si nõ de⸗ fendisset eũ in ꝓbabili dubio imputandũ ei fuisset fa⸗ cit.l.si ꝓcuratorẽ.§.si ignorãtes.ff.mã. nõ ergo similis est ille cãus precedẽti quãdo nõ habuit mãdatũ.qz age re z nõ obmittere asscribit culpe.hic ecõ.obmittere. nõ aũt facere ascribit culpe.Nõ ob.l.si ꝓcurator.qz fauo⸗ rabilior est cã defensiõis q̃ petitiõis.uel ibi de obligã⸗ do dominũ.Tertio hoc sibi z illi repugnat mandatum huic se cõformat.Et ex his habes q̃ ubi nullũ hz mã⸗ datũ cõstare debet euentũ in oi casu utilẽ fore ut impẽ sas possit repetere.z ubi habet mandatũ spẽale nõ cu⸗ ratur an cõstet de malo uel bono euentu.qz semp sum⸗ ptus repetit ut hic.z ubi habet mandatũ generale suffi cit postea ꝓbabilit putasse iustã defensionẽ habere ut sumpt⁹ possit repetere.z ita ꝓcludo. Quero cũ glo. q̃d si ꝓcurator sua culpa dãnificauit dominiũ in.xx.z sua industria z expẽsis meliorauit eũ in.x.an illa.x.repe tet uel cõpensare poterit.z glo.ar.q̃ nõ.p.l.siue heredi⸗ taria.ff.de neg.ge.Ly.dicit q̃ glo.meli⁹ ibi distinguit.qz aut circa idẽ.z nõ repetat ut ibi. aut circa diuersa z tũc repetit.ut.l.debitor.in.e.ti.z ꝓ hoc fac.l.ꝓcurator.j.e. Sz caue qz glo.in.l.siue hereditaria.est diuersa ab ista. qz ibi querit de repetitiõe sumptuũ quo casu dic ut ibi. hic uero scõm Bal.q̃rit an utilitatẽ totã possit cõpensa re cũ damno.pone.n.q̃ expẽdit.v.z cũ meliorauit in.x an omnia.x.cõpensabit cũ dãno z in administratorib⁹ ter.est clar⁹ q̃ sic quãdo utilitas ꝓuẽit facto hominis z sic administratoris nõ fcõ seu dispositi.l.ff. de usu.l. gayus.qui est singulariter notandus scõm eum.

I maritus. Procurator qui neglexit petere bo.po.reuert domino.b.d. No. q̃ ꝓ ꝓcuratorẽ potest peti bo.possessio.ut hic z.ff.de bo.po.l.iij.§.acquirere. Que rit glo que fuit rõ dubitãdi.z dic ut in ca. Et est diuersi tatis rõ.qz additio cõsistit in aio ut.j.de iur.ꝺcli.l.quia bonoꝝ possessio in fcõ. Querit glo.an requirat spe ciale mandatũ.Et quidã q̃ sic ꝓ illũ tex.gl. determinat oppositũ ex eo qz petita ꝓ gestorẽ pot haberi rata.u.ff. re.ra.ha.l.bonoꝝ.hec rõ nihil ualet. qz etiã ubi requirit speciale mandatũ ratihabitio pot locũ habere.ut.l.q̃ si de speciali ff.de mi.quare Bal.dicit q̃ si habet manda⸗ tũ generale ad negocia nõ sufficeret.secus si habeat ge nerale etiã ad obligandũ dominũ.qz tunc sufficit.nam alias absurdũ esset dominũ obligari ꝓ hmõi petitionẽ.

Diuersus. Primo de expensis.Se⸗ cũdo de salario.Procurator repetit ꝓ act. mãdati pecuniã quã uertit in utilitatẽ dñi. z usuras z de salario ꝓmisso etiã ei datur petitio b.d. No.q̃ in lẽra de salario nõ dicit qua act. petat.nec an semp petitio det. Oppo q̃ usure nõ de beant.nisi iste fuerit cõsuetus fenerari.ff.de usu.l.qui se misses.§.fi.Solcõfitendo cõtra.z sic hic scõm illã ut in iij.glo. Opp.q̃ ymmo debeant ex mora nõ solutis ut.ff.e.l.si uero nõ renũtãdi.§.si mihi.v.simili. modo.

So.ut in.ỷ.glo.uidelicet ut hic scõm illã.q; aut impẽ-
dens erat solit⁹ fenerari.⁊ tũc ei debent absq; debito-
ris mora.aut nõ erat solit⁹.⁊ ei debent ex mora.ut ibi.
Op.q⁹ salariũ nõ petat ut.j.e.l.salariũ. So.ut i gl.
q⁹ hic ꝓmissũ certũ.ibi incertũ. Op.q⁹ etiã certũ nõ
possit peti ut.ff.e.l salariũ in fi.⁊.l.si uero nõ re.l.mau-
rus.So.ibi fuit ꝓmissũ cõtra bonos mores.q; litis re
deptori.hic scõm bonos mores.q; grã laboris remũe-
randi ut in glo. Op.q⁹ nõ p act.mandati sed ꝑscri-
ptis ỷ .uel loc.ff e.l.i.⁊ de præscri.ỷ.l.naturalis.§. ac
cũ do.hui⁹ rimore gl. distinguit.aut erat alias facturus
gratis.aut nõ.⁊ si nõ aut cõsuet⁹ est operas locare aut
nõ.ut potes uidere in glo. Sz q; mihi uidet q⁹ ubi
pactũ intercessit de aliquo recipiendo nõ pot dici q⁹ gra
tis sit facur⁹.nec etiã mihi uidet q⁹ pactũ in cõtinenti
appositũ possit informare act. mãdati p rõnem quã.j.
subijciã.ac etiã q; gl.est inordinata ut patebit p sequẽ-
tia.ideo nõ sequẽs alicui⁹ uestigia sic uidet mihi disti.
in materia. Cũ q̃r an ⁊ quo iure possit ꝓcur.salariũ
petere.dico aut salariũ nõ est ullo mõ ꝓmissũ uel polli
citũ.aut fuit ꝓmissũ uel pollicitũ.primo casu aut ꝓstat
q⁹ iste erat gratis facur⁹.⁊ tũc quicqd dixerit Ja.ỗ ar.
Ego dico q⁹ nihil petere pot.q; qõ gratis sit pet.nõ in
ducit.l.i.in fi.⁊.l.ij.in fi.§.de neg.ge.lz recipiẽs ad anti-
dora teneat.l.sed ⁊ si.l.§.cõsulunt.ff de pet.hr.Aliut con
stat q⁹ nõ erat facur⁹ gratis.⁊ tunc iudicis officio pot
facere sibi ꝓuideri de salario cõgruo.ut.l.salarinz.ff.e.
Nec ob.q⁹ mandatũ dz esse gratuitũ.l.i.ff.e.⁊.§.de ꝓcu.
l.litẽ q;.uerũ a cõuentiõe de aliquo dãdo nõ a remu ne-
rat.spe ex.l.ꝓuisiõe ꝓcedente a cõuentiõe.Ideo dz esse
gratuitũ.q; cõuentio de aliquo dãdo mandatuz faceret
trãsire in aliũ contractũ.ut ꝓbat lra subsequtiue in.d.
l.i.Et ex his q.j.statim subijciã clari⁹ patebit.Aut dubi
tatur an gratis uel nõ fuisset facur⁹. ⁊ tũc ponderãda
est q̃lis singularis affectio int mandantẽ ⁊ mãdatariũ
pri⁹ fuerit ꝓtracta.ita q⁹ sit uerisimile eũ gratis seruire
uoluisse.l.i.§.de neg.ge.⁊.l.officio.qõ no.l.alimẽta in.e.
ti.Scõo casu qñ salariũ fuit ꝓmissũ uel pollicitũ.tunc
aut salariũ est incertũ genere ⁊ spẽ.puta q; dixit satisfa
ciã tibi.⁊ tũc ex tali pollicit.peti nõ pt.ut.j.e.l.salariũ.⁊
hoc p act.mãdati.Sz sequẽdo hic Ja.de ar.puto q⁹ in-
dicis officio possit peti ac si talsa ỷba nõ intercessisset.
nisi ꝓbaret q⁹ absq; his fuisset gratis facur⁹.Aut sa-
lariũ fuit certũ genere uel specie.⁊ tunc aut rei illicite ⁊
cõtra bonos mores.⁊ peti nõ pot ut.j.el.i.si cõtra.⁊.§
de ꝓcur.l.litẽ.⁊.ff.e.l.salariũ in fi.⁊.l.si remunerandi.§.
maurus.Aut rei licite scõm bonos mores.⁊ tunc aut p
stipulationẽ fu ut ꝓmissũ.⁊ tũc petit lz scõm q̃litatez rei
ꝓmisse actio uariet.q; si res sit certa aget certi ꝓdi.ex
stipulatiõe si incerta act.ex stipulatu ut.ff.si cer. pet.l.si
q̃s certũ.cũ ibi no.Aut p pactũ tantũ fuit ꝓuentũ.⁊ tũc
scõm glo.aut pactũ fuit incõtinẽti iuxta mandatũ ap-
positũ.⁊ tũc illud petit act.mandati informata. ar.ff.ỗ
pac.l.iurgen.§.q̃nymmo.Qõ nõ placuit Pe.ex eo quia
hic nõ pot resultare cõtract⁹ inominat⁹ habita relatõe
cõtract⁹ ad pactũ.⁊ sic nõ pot actio informari. hec rõ
Pe.nihil ualet p ea que dixi in.l.in bo.fi.⁊ in.l.petẽs.§.
de pac.ꝑterea satis resultat hic cõtract⁹ innoiat⁹.s.con-
uenio dare ut facias uel ecõtra.lz tñ rõ ipse.nõ sit bona
ñ dictũ glo nõ approbo.q; ut supi⁹ dixi mandatũ de-
bet esse gratuitũ a cõuentiõe salarij.⁊ sic cũ isto casu nõ
sit gratuitũ nõ pot actio mãdati cõpetere.natura eius ⁊
cõtradictiõe repugnãte.Et ideo dico q⁹ ubi pactũ in cõ
tinẽti intuenit distinguẽdũ.Aut spẽs loco salarij est cõ-
uẽta ⁊ tũc erit cõtract⁹ innoiat⁹.do ut facias. uel facio
ut des.⁊ sic dat ꝑscrip.ỷ.ut impleant ꝓuenta.ff.de præ
scrip.ỷ.l.naturalis.§.i.⁊.§.de trãsla.l.cũ mota.⁊ p hoc
accedat qõ hic in.ij.ꝓte no.glo. Aut pecunia p salario
fuit cõuenta.⁊ tũc aut est tale factũ qõ locari nõ cõsue-
uit.uel ꝑsona est talis que opas suas nõ ꝓsueuit locare
⁊ tũc cõtract⁹ est innoiat⁹.ut ff.de cõdi.ob tur.ca.l.si pe-
cuniã in prin.iõ ut in ꝓcc.dic.Aut est tale factũ qõ loca
ri cõsueuit.⁊ ꝑsona est talis que opas suas locare con
sueuit.⁊ tũc est contract⁹ locat.⁊ cõduct.iõ actio ex lo-
cato cõpetit.ut.ff.e.l.i.in fi.p quã si subtilit inspiciatur
oia ista ꝓbant ⁊ declarant.Aut pactũ fuit ex intuallo
appositũ.⁊ tũc q; pactũ nullã act.pot ꝓducere nec ali
quã informare.nec ex eo cõtract⁹ innoiat⁹ resultare.q̃a
simul ỷnita debet esse cõuentio ⁊ nõ distans.ut patz in
d.l.naturalis.dico cũ gl.ista q⁹ iudicis officio extra or
dinẽ pot petere salariũ sibi cõstitui ⁊ solui ac si pactum
illud nõ intuenisset ⁊ cõuentũ poterit iudex arbitrãdo
sequi.si sibi nõ uideat excessiuũ.⁊ sufficit mandatuz ab
initio fuisse gratuitũ ut iudicis officio possit peti sala-
riũ.ut.ff.e.l.i.⁊.l.salariũ. Nec curo isto casu fuerit spes
uel quãtitas.q; pactũ nõ pot uires habere. ar.coz que
no.in.e.l.tradit.ff.de pac.Ex his habes q⁹ actio mãdati
nullo casu dat ꝓ salario.lz p impensis sic.⁊ iõ notabi
liter tex.iste nihil reperijt de act.mandati in.ij. ꝓte i qua
de salario tractauit.⁊ modo appet mihi clara ista mate
ria de q̃ alias clarus nõ fui.⁊ hoc in ꝓcure. In aduoca
tis medicis ⁊ notarijs dic ut.ff.de ua.⁊ extraor.co.l.i.§
in honorarijs.⁊ qõ ibi no.Et pleni⁹ de aduocatoz sala
rio dixi in.l.i.§.de suffragio.ubi uide Quero cũ glo.
an salariũ ꝓcuratoris possit excedere.c.aureos.Resp̃o.
glo.q⁹ nõ.tũ q; aduocati in larga significatiõe ꝓcura-
tores dici possunt.tũ q; absurdũ esset ut plus cõsequi
posset ꝓcurator q⁹ aduocat⁹.hoc fatet Bal.uez.nisi cã
esset de bois uira.q; tũc scõm eũ nullũ salariũ est taxa
tũ a iure.⁊ refert hoc tenuisse Ray.p.l.si pater.§.si quis.
ff.de dona.⁊ idẽ dicit in aduocatis epoz uel abbatũ ꝓ
statu dignitatis coz qõ not. Quero an ꝓcurator q̃
ꝓficiscit ꝓter facta dñi debet hre impẽsas cibariozũ
⁊ uecturas roncini.Dic primo inspici qd sit actũ. scõo
cõsuet.ꝓcuratoris.an cõsueuerit equitare uel nõ.ut in
tex.⁊ glo.l.idẽqz.§.idẽ labeo.ff.e.alias ecõtra.l.labeo.§
idem.ubi uide.Salycetus.

Ãm ex causa. ¶ Fideiussori pro pecu-
nia ab eo soluta a principali recuperanda ⁊
p pignorib⁹ cõsequẽdis cõpetit actio mã-
dati.b.d. No.q⁹ actio mãdati trãsit ad
heredes. Op.q; aut dices q⁹ pignora erãt fideiusso
ris aut debitoris. Si fideiussoris p solutionẽ quaz fecit
sunt liberata.⁊ ei cõtra creditorẽ cõpetit pig.ac.l.si rem.
§.omnis.ff.de pi.ac.⁊ sic nõ mãdati ad pignora cõtra
creditorẽ.Si debitoris.⁊ tũc aut fuerũt obligata credi
tori ⁊ nihil interest fideiussoris. iõ p his recuperandis nõ
agit.Aut fuerũt obligata ipsi fideiussori.⁊ tũc ypothe.
p eis nõ mãdati cõpetit. So.q⁹ hui⁹ timore uarijs mo
dis legit hec lra ut in glo.primo ut loquat de pignori
bus fideiussoris.⁊ hoc dupliciter. Uno mõ q⁹ ipsemet
pignora tradidit.⁊ tũc fateor q⁹ pignoraticia ei cõpetit
Alio mõ q⁹ ipse commodauit debitori ut pignoraret ⁊
tunc hz cõtra debitorẽ mãdati act.Et scõm hoc illa dcõ
q̃ facit simplicẽ relationẽ.ut ibi mulier dãnauit q̃ salua
uit.nõ ergo agit ad pignora act mãdati.lz ad pecuniam
sic. Scõo mõ ut loquat de pignoribus debitoris ⁊
dupliciter.uno mõ.q; tradita fuerunt creditori ⁊ tunc fi-
deiussor ꝑsequit pignora ista excipiẽdo.q; nõ cõpellit
creditori soluere.nisi ei pignora tradat.l.si fideiussor.ff
de neg.ge.⁊.j.de fide.l.ij.Et etiã scõm istã expositionez
relatiuũ q̃ simplicẽ relationẽ facit. Scõo mõ ut fuerint
ypothecata rãtũ ipsi fideiussori.⁊ hoc dupliciter. uno ut
ꝑsequat ea ypothe.ac.⁊ nõ mãdati. ⁊ scõm hãc similit
dicerit simplex relatio. Alio ut eodẽ casu ꝑsequat ea p
act.mandati informata ex pacto ypothe.cohereuti mã-

dato.⁊ scōm istā hic nō erit simplex relatio sed formalis.⁊ hic tz Bal.qz relatio debet esse formalis ⁊ ppria ubi pōt nō simplex ⁊ impropria.ut no.glo.pna que incipit dubitabat.in.l.iul.ff.de here.insti. ⁊ qz psonalitas nihil repugnat ypothe.ut ff.de pac.l.si ubi.§.de pigno re.⁊ subiūgit q̄ debitoz in ypoth.fortiū foz etiā cōtractus.⁊ allegat glo.in auc.ut om.obe iu.p.§.hoc ꝓsiderantes.sup ꝟ.ypothecca.qnā alibi nō recordat.ideo dicit esse cordi tenendū. Sz antēde qz cōtra illā gl.fac. qz actio informata dat ad implēdū puenta.l.iurgen.§. quynmo.ff.de pac.Sz ypothecando bona uel obligando impleuit pactū ita q̄ nihil restat implendum.g° ⁊c. ideo glo.nō uidebit bene dicere.nisi dicam⁹ q̄ q̄ obligauit dicit cōuenire de ipsis reb⁹ tradēdis in cāu quo fideiussor soluerit.Cogitandū relinquo.qz mihi hoc uidetur difficile ad credendū.Sz glo.tenet cordi.qz idē uidet dicendū in quocūqz ꝓtractu in quo q̄s ꝓmittit aliquid facere ⁊ obligat bona ut act.ex eo cōtractu informata q̄s possit psequi pignora.qd̄ alias nō audiui. Et cōgruenti⁹ uidet mihi dicēdū q̄ secōa positio sit uerior ut dicam⁹ q̄ fideiussor fuit rogat⁹ de duob⁹. uidelicet ut fideiubere⁊ pignora ei cōmodaret q̄ creditori obligauit.⁊ utrūqz uigore rogat⁹ fecit qz mādatū ⁊ act.mādati inducit ut pecūia p eū soluta reddat ⁊ pignora restituant.Nec ob.q̄ actio cōmodati ei cōpetit. qz illa ex cōmodato.⁊ hec ex mādato.⁊ yna nō impedit aliā nasci.⁊ d̄ b° dico hic esse casū notabilē ⁊ singulare.Saly.

¶ pater.Mandatum actionum non impedit mandātē re integra expiri.h.d.

Glo.istū tex.intēlligit in ꝓcuratore simplici.Ex quo no.q̄ p simplex mādatū act. in dubio q̄s nō cōstituit ꝓcurator in rē suā.qd̄ intelligo nisi ꝓcedat cā cedendar act.ut.j.c.l.p diuersas.

Op.glo.de.l.post litē.ff.de ꝓcur.ubi simplex ꝓcurator nō reuocat.So.ut glo. Querit glo si esset ꝓcurator in rē suā an posset mādans puenire in agendo.⁊ dic.q̄ sic.nisi cessionari⁹ iā denūciasset debitori.ut.l.itj. j.de noua. Quero an pat possit cedere act.filio. dic q̄ sic.si sit sui iuris.Sinaūt in prāte.⁊ tūc pōt ex cā ad uētitia nō ꝓfectitia.qz etiā hodie ꝓfectitia queruntur patri.ut no.in.l.cū oporet in prin.j.de bo.que li. qd̄ intelligo.si cedit ex cā donat.nō uenditiōis ⁊ perennia ē filij.

Querit Bal.qd̄ si extranei⁹ cedit act.filiofa.ꝓtra patrē.⁊ respō.q̄ olim nō ualebat.ut.l.actiones.ff.de act.⁊ ob.pterq̄ in casib⁹ ibi no.hodie uero ualz.qz cā est aduentia.sed exercitiū ei⁹ differt. qz nec filio cōtra patrez nec patri cōtra seipsū pōt exercitiū cōpetere.ut.j.d̄ bo. ma.l.i.⁊ idē dicit.si fiat cessio fratri ꝓtra fratrē qui sunt in eadē prāte.ff.de cōdi.indebi.l.frater a fratre. Salycc.

¶ litteras.Mutuans alteri⁹ mandato illū sibi obligat act.mādati ⁊ mutuū recipientē certi ꝓdi.ex mutuo.h.d. No. q̄ ex lrīs ꝓbat mandatū Opp.cū glo. de.l.si uerō.§.cū quidā.ff.e.So.q̄ ibi generalit per litteras suas q̄s cōmendauit.hic ad spēm mutui transiuit.

Op.de.l.si mutuā.§.d̄ exerci.⁊.l.si ex cōtractu.§.qd̄ cū eo.So.ut glo distinguēdo uel aliqualit lati⁹.aut mādatū seu lrē ipsi⁹ mādati dirigunt mutuare debenti. ⁊ locū habet hec.l aut recipe debēti.uel sine lrīs ipse mittitur.⁊ tūc aut ipse mittit in forma nūcij.⁊ ut nūci⁹ ipse recipit.⁊ tūc ipse nō obligat.sed tantū is q̄ eū misit.ut d.l.si ex cōtractu.⁊.ff.qd̄ iuf.l.fi.in prin. aut ipse mittit ut ꝓcurator.⁊ ita ut ꝓcurator recipit.⁊ tūc domin⁹ tenetur utili institoria.ut.d.l.si mutuā.⁊.ff.de insti.l.in eū ꝓcurator uero nullo mō.l.si pupilli.§.i.ff.de neg.ge. ⁊ si non recepit ut ꝓcurator sed ꝓprio noie.tūc ipse obligat ex cōtractu ⁊ nō domin⁹.§.si cer.pe.l.cū qui.licz pecunia post in utilitatē dñi sit uersa. uel illo ratū habente in casu quo gestio nō repugnet ratihabitiōi possit dñs cōueniri utili act neg.ge.l.ci qui.§.qd̄ cū eo.⁊ ibi uide q̄ latius dixi Quero an in dubio q̄s uideat missus ut nūcius uel ut ꝓcurator.Respō.scōm Bal.q̄ in his que recta uia possunt queri dño uidet missus ut nūcius. ut ff.de fur.l.eū q̄.§.cpta.In his uero que dño nō possunt acquiri recta uia.tūc uidet missus ut ꝓcurator.ut in stipulatiōe que p nunciū fieri nō pōt.l.i.in prin.ff.de uer. ob.In his uero que tā p nunciū q̄ p ꝓcuratorē queri possunt.ut est possessio ⁊ dñium.ut.ff.de ac.po.l. possessio.§.⁊ si possessio.psumā pot⁹ q̄ fecerit ut nūci⁹.⁊ ut nūci⁹ missus fuerit ut directo ⁊ imediate nō p obliquū queratur dño. Quero qz lra ista dic.si lras secut⁹. an in dubio dicat secutus.Dic q̄ sic si litteras accepranit. ff.ad mac.l.si fili⁹.⁊ in clarē.i.extra d̄ ꝓcu.secus si eas repudiauit uel reiecit.qz tūc nō dicit sequi mādatū uel litteras.licet postea mutuet sed ꝓprio motu dicit facere.nisi dñs postea ratihabeat.qz tūc cōsideratio ꝓcedēti mādato ⁊ ratihabitiōi secuta cōpetit actio mandati. licet ab initio nō fuerit acceptatū. casus ē no.scōz ynā lec.in.l.semp.ff.de re.iur.⁊ ita no.glo.in.l.si .pecuniā.§. de neg.ge.quod no.Saly.

¶ fideiussor. Qui patitur alium pro se fideiubere uidet mandare.h.d. No.q̄ patientia habet ꝓ cōsensu ⁊ mandato de quo plenī⁹ scripsi in.l.inuit⁹.§.de ꝓcura. ⁊ uide p te glo.cui adde ibi cōtra bonos mores. ⁊ hoc nex in ui cōtract⁹.sed in ui delicti nō sic.l.nō ideo min⁹ j.de accu.ubi plenī⁹ dixi.Salycetus.

¶ tibi.Mutuans seruis ad mandatū dñi habet illū obligatū act.mandati ⁊ ypothe.pōt etiā pignora psequi.h.d No. q̄ in cōtractu defuncti pupillus heres nō utit ꝓprio priuilegio.cōtor.sunt in glo. Circa qd̄ uide que dixi in.l.si.§.de sacrosan.ecc. Oppo.q̄ nō mandati sed qd̄ iussu.ut.§.quod cū eo.l.si mādator.⁊. ff.qd̄ iuf.l.i.So.ut gl.⁊ uide quod dixi.§.e.l.si litteras.Et no. q̄ hic seruus nō obligat ex mutuo.secus si liber fuissz ut ibi.

¶ pro ea.Primo quoddam dictum ponit a quo tres casus excipit. Secūdo noui dubij rationē ānectit. Secūda ibi fideiussorē uero. Fideiussor uel mādator antecq̄ soluat nō agit mādati.nisi uel sit cōdemnat⁹ uel reus bona dilapidet ita q̄ uerisimilit periculū sit in mora.uel nisi actū fuerit int reū ⁊ ipsū ut agere possit qñcunqz ⁊ fideiussor iniuste cōdemnat⁹ appellatiōe non usus cōtra reū nō habz regressū h.d. No.illos tres casus quos ista lra excipit ⁊ quatuor alios addā ut .j. dicā.Itē no.q̄ ex dilapidatiōe quā fecit debitor legitimā suspitionē capit creditor. Itē no.q̄ dilapidatio est iusta causa exercendi act.cōtra debitorem. ut hic ⁊ auc. quod locū.j.de col.⁊.l.si cōstan.in prin.ff.so.ma. Et q̄a istā ptem intendo expedire.quero qz littera dic. dilapidare postea cepit.quid si ante fideiussorē dilapidabat. dicit glo.q̄ fideiussor tūc ex hac causa nō agit.ar. ff. ut in po.le.l.si is a quo.§.fi.cū.l.se. ⁊ hic a sensu cōtrario. Quod intellige si fideiussor hoc sciebat uel scire debebat.ar.l.fi.§.is quoqz.j.de spon.Scire.n.debēs ꝓ scientē habet.l.quod te.ff.si cer.pe.Itē intelligo q̄ taliter ceperat dilapidare q̄ uerisimiliter fideiussor debuit timere.ff.de prini.credi.l.si creditores. alias si adhuc timor ꝓ nunc non suberat tamē cōtinuata ⁊ successiua sequēs dilapidatio ad suspitionem deducēs dat causā agendi quia suspicio ex nunc.⁊ sic post fideiussorez dicit oriri. ff.qui satis.co.l.si fideiussor.§.fi. Jō dixi q̄ dilapidatio

debet esse talis que ueristimiliter fideiussorē ad timendū deducat. quia si habens .x. milia in bonis. c. male expendat. nō ꝓpterea fideiussor ageret scōm Ja. but. Ex predictis habes qualiť statutum debet intelligi quo disponiť ut creditor iurās debitorē suū esse suspectū de dilapidatōe possit eū facere incarcerari donec fideiussorem prestiterit. Quero secō quō hec sufficiens dilapidatio ꝓbetur. Respon. glo. ij. q̃ ex cōmuni opi vulgi. ⁊ idē no. in. l. ubi. j. ō iur. do. Et puto q̃ sufficit fama in eius prochia. seu inter illos qui notitiā huius rei debēt habere. ut plenius dixi in. l. ea quidē. j. ō accu. Quero tertio quid si postq̃ reus cepit dilapidare reuersus est sanior cōsilio ad frugem melioris uite. ⁊ nō dilapidat. Dic aut res est integra. q̃ fideiussor nondū egerat ⁊ tunc fideiussor agere nō potest. q̃ naturalis equitas que est causa finalis p̄mature p̄missionis agendi non cessat. ⁊ quia cum res sit integra faciliter actio ad suam naturam redire debet. ar. ff. de pac. l. si vnus. §. pactꝰ v̄. q̃ in specie. ⁊ quia facilit tolluntur iure speciali concessa. ut. l. eius militis. §. militia missus. ff. de re. mi. Aut res non erat integra. quia p fideiussorem lis iā erat contestata. ⁊ tunc nō ꝓhibetur ꝓsequi ad fi. cause. ar. l. post litem. ff. de ꝓcura. ⁊. ff. de iu. om. iu. l. ⁊ quia. Et hec de illa dilapidatione ꝓ nunc dicta sufficiāt. Venio ad aliud ⁊ oppo. ab extra q̃ condemnatus non aget. l. cessiones. ff. de fide. So. q̃ ibi condemnatio ꝓcessit ex culpa fideiussoris. quia iniuriaꝫ intulit iudici. secus si sine eius culpa. ut ꝓbic ⁊ latius dicā in ultima. q. Opp. cum glo. q̃ extra casus hic enumeratos eriaꝫ alio casu agat antecq̃ soluat. ff. c. l. lucius. gl. so. confuendo. ⁊ istū casum addit tribus hic positis. Est igitur quartus casus. s. quando diu fideiussor steterit in obligatione. ut. d. l. lutius. ⁊ diu scōm glo. ⁊ cōmunem opi. intelligitur arbitrio iudicis ut hic ⁊ ibi no. Sed iuxta illum casū quesiuit Ja. de ar. an fideiussor conduciōalis. qui diu se obligauit. ⁊ pone etiam ultra decennīū possit agere. puta in fideiussore future euictionis. ⁊ dixit ipse q̃ nō. q̃a nondū steterit in obligatione sed in ꝓmissione tantum. l cedere diem. ff. de uer. signi. ⁊ sic non est liberādus priꝰ q̃ sit obligatus. Nec dicitur cessatum ante euictiōis periculum. nec per principalem moza commissa. ⁊ sic cessat equitas. l. lutius. Et hoc sequitur Ly. ⁊ doc. ⁊ ita est ueritas. quinymmo fideiussor ipse hoc uidetur conuenisse. quia in casu euictionis secure se obligauit. Oppo. ab extra q̃ etiā alio casu agere possit. ut. ff. e. l. q̃ mutuā. §. i. glo. in dicta. l. lucius. addit illum casum ꝓ quinto. s. quando fideiussor a quo peritū fuit obtulit depositū ⁊ consignauit. ⁊ sic similis est soluenti. ē. de usu. l. acceptā ⁊. j. de solut. l. obsigna. Oppo. iij. cum glo. q̃ etiaꝫ alio casu antecq̃ soluat agat. ut. ff. e. l. si mandato meo. §. si in iudicio. So. ut glo. q̃ ibi in eo qui animo nouādi intercessit ⁊ sic ꝓ nouatione reum liberauit vnde similis est soluenti. ⁊ hec solutio bona ad. ij. ꝛ. illius. §. Ad primum autem respō. qui similiter ob. dic q̃ ibi in fideiussore iudicij contra quem est parata executio. ideo similis est condemnato. ut. ff. de in iu. uo. l. cum ꝓ quo. ⁊. j. de usu. re. iu. l. si. in fi. Oppo. quarto cū glo. se. q̃ ante solu. agat. ut. ff. e. l. si mandato lo. ij. ⁊ de neg. ge. l. si mandato. Sol. q̃ hic in fideiussore contractus ⁊ debiti ibi in ꝓcuratore ad emendū constituto. qui postq̃ emit agit ut eximatur ab obligatione antecq̃ soluat. ⁊ ratio diuersitatis est. quia qui accipit mandatum de fideiubēdo si statim agere posset reus damno afficeretur qui cōpelleretur nouum fideiussorem dare quem forte nō posset reperire. nisi forte ei pecunia data. uel oporteret statim soluere creditori qui aliter uerisimiliter non uellet fideiussorem liberare. quod redundaret in incommodū ⁊ preiudicium rei qui mutuum recepit. ut ex illo saltim usqꝫ ad tempus utiliter sua negotia gereret ⁊ ex pecunia profectum per tempus aliquod haberet. ⁊ ad hunc finem fideiussor intercessit. Ideo ad hoc ante tempus resilire non potest. l. in commodato. §. sicut. ff. commo. Et hec est illa ratio glose. Secunda ratio est quia si fideiussor non tantum uidetur recepisse mandatuꝫ de fideiubendo. sed etiam de soluendo. l. indebitam. ff. de cōdi. indebi. Et ideo ante impletum mandatum agere nō potest. l. iul. §. offerri. ff. de act. emp. Sed is qui recipit mandatum de emendo non uidetur recepisse de soluendo. nec ultra emptionem dedisse uidetur aliquam dilationem ideo statim agit. Vltramontani tenuerunt primam rationem ⁊ illam uidentur ponere ut propriā sed est glo. ut hic uides. Secundam reprobant asserentes falsam esse q̃ fideiussori intelligitur mandatuꝫ esse de soluēdo. quia si hoc esset. sequeretur q̃ si creditor ultra fideiussionem pignus recepisset ⁊ illud uenderet q̃ fideiussor teneretur mandati ad interesse rei. quod non est uerꝫ. ut. ē. de dolo. l. i. Ad. l. indebitam respondent q̃ ibi ad eius fauorem. l. statuit. ut si contingat eum soluere habeat actionem mandati non ut mandatum de soluendo intelligatur ei factum a principio. Sed nostri doctores tenent communiter etiam secundaꝫ rationem glo. ut consecutiue tacitum uideatur factum ei mandatum de soluendo. Et ideo quando regulariter non agit ut hic. ⁊ quia alias actio mandati non posset ei dari. ⁊ sic responsio eorum non est sufficiens ad. l. indebitam. Fateor bene q̃ mandatum non est precisuꝫ ut statim soluat. nec ut soluat priusq̃ pignora uendantur si creditor illa uendere uelit. dicta. l. i. ē. de dolo. Et q̃ mandato de fideiubendo insit tacite ⁊ de soluendo dicit Bal. probari. ff. de usufruct. ea. re. que usu con. l. tribus. ubi si testator mandat fideiuberi per heredem heres soluens non repetit. Sed illa modicum facit. quia in mandato necessario loquitur. nos in uoluntario ⁊ sponte suscepto. ut infra dicam. Ad rationem illorum ego respondeo aliter q̃ supra fecerim. uidelicet q̃ si fideiussor non soluat sed patiatur pignora uēdi non est mirum si non tenetur reo. licꝫ consecutiue ei dicatur factum mandatum de soluendo. quia hoc euenit ex eo. quia reus est in pari immo in maiori culpa ⁊ negligentia. cum ad eum principaliter spectet negotium.

Sed responsio quam supra dedi magis placet. uidelicet q̃ mandatum se non extendat ut prius soluat q̃ patiatur uendi pignora. cum ⁊ ipse reus tacite uidetur conuenisse cum creditore ut secundum legem pignora possit uendere. non exacto fideiussore. Ex predictis modo habes hanc partem concludendo dic q̃ regula est ut fideiussor ante solutionem contra principalem nō agat. Fallit in fideiussore iudicij qui statim post stipulationem cōmissam agere potest. ff. e. l. si mandato meo. §. si in iudicio. in. i. respon. Et hoc ꝓpter paratam executionem quam habet fideiussio. Itē fallit in fideiussore contractus qui fideiussit animo nouandi. ut. e §. in. ij. respon. ⁊ hoc quia reum liberauit. ⁊ sic soluenti est similis. Itē fallit si animo nō nouandi intercessit. sed interpellatus obtulit in iudicio cōsignauit ⁊ depositū. quia similis est soluenti. ff. e. l. qui mutuā. §. i. Itē fallit si hoc conuenit ut ante possit uel iam est condemnatus. uel iusto timore dilapidatus. ut de his tribꝰ hic est casus. Itē fallit si diu in obligatiōe steterit. ut. ff. e. l. lucꝰ. ⁊ sic sunt. vij. casus a regula excipiēdi Sed dubitari potest de octauo insurgente ex quodam contractu moderno. puta si fideiussor est obligatus instrō guarentisic. hoc est instrō eodem quo se obligat ⁊ fatetur se debitorem esse ex dicta fideiussiōe. ⁊ notarius est

iudex cartularius ex prãte sibi ꝓcessa a statuto ciuita⸗
tis facit ipsi ⁊ principali ꝑceptũ de solnẽdo ⁊ hoc ip
se etiã scribit i instrõ ⁊ ita frequẽtat i aliquib⁹ ptibus
tucie.in aliqb⁹ nõ est necessariũ hoc ꝑceptũ sz sufficit
se guarẽtasse.i.ꝓfessuz se debitorẽ esse ⁊ tale istrumẽtũ
bz patã executõez uti snia. an tũc agere poterit aũ so⸗
lutionẽ.bal.dicit ꝙ sic.post modicũ tp̃s ad instar cõ⸗
dẽnati uel fideiussoris iudicii.⁊ inducit etiã qd̃ no.Ly.
in l.certũ.§.fa.her. Ego dubito.qz cõsiderato mõ.i.ꝙ
inẽcessio ⁊ ꝓfessio ac etiã ꝑceptũ fuerit simul ⁊ quasi i
instanti ⁊ uolũtarie ex quadã tacita ꝓuentõe ꝙ nõ sic
post modicũ tp̃s possit agere.alias fideiussio nõ ꝓꝗ.p
desse reo ꝗ ea q̃ hic no.et dixi i ꝑce.ꝗ.ꝙñ uideret expe
ctãdũ ꝙ ꝗ cũ peteret execu° instrĩ cogitabis. Nũc ac
cedo ad aliã ẽt qñ soluit ⁊ op.q̃nto ꝙ ptẽ post solutõz
nõ agat.ff.e.l.si mãdauero.in pn.Sol.ut i .e.gl.s.ꝙ ibi
ante tp̃s soluit.vnde stati nõ agit:sz diem expectat.ut
ibi. Op.vi.⁊ ab extra ꝙ etiã post solutõem cõgruo
tpe factã nõ agat mãdati nec aliq̃ act̃.repetat a reo qd̃
soluit.ff.de usuf r.ea.re.q̃ usu ꝓsu.l.tribus. i fi. So.ꝙ
sbi i iussu ⁊ mãdato testõris facto bẽdi.qd̃ est necessa
riũ hic i mãdato int̃ viuos fcõ amico qd̃ ẽ uolũtariũ.
ideo ibi nõ repetit. qz qd̃ solut̃ usufructuario legatũ
esse intelligit̃.qd̃ nõ.tũ qz illa.l.est i se singularis.tũ qz
p illã restringit̃ hec materia ad fideiussores int̃ viuos
tantũ. Op.vii.ꝙ etiã post solutõez nõ repetat.ff.e.l.
idẽqz.§.pe.⁊ i hac.l.in pte.ii. So.ꝙ p̃ima ps h⁹.l.loqt̃
qñ reus nõ erat exceptõe munit⁹.sed a ps.⁊.l.idẽqz.§.
pe.qñ re⁹ erat excep. munit⁹ ⁊ honesta ira ꝙ ea uti po
tuit.⁊ hoc vult gl.sup ꝟbo fideiussorẽ. ⁊ sup ꝟbo mu
nitũ. Op.viii.ꝙ etiã si reus fuit tut⁹ exceptõe pẽpto
ria ⁊ honesta:adhuc fideiussor q̃ soluit agere possit.ff.
de publi.l.si q̃s ꝓhibuerit.Sol.ut i se.gl.sup ꝟbo in⸗
iuria.vz ꝙ fideiussor ibi ignorauit reo excep.cõpetere
⁊ ꝓbabilit̃.vnde iputet sibi reus q̃ fideiussorẽ nõ in⸗
struxit.⁊ ideo fideiussor ab eo repetit.secus si sciuit ut
scire debuit.qz tũc ab eo non repetit.ff.e.si fideiussor.i
prin.ubi tex.sic distinguit. Concludẽdo modo hanc
ptẽ.gl.sic distinguit.cui adde vnũ membz. Et ideo cũ
q̃rit̃ an fideiussor q̃ soluit̃ possit agere mãdati ⁊ repe⸗
tere a reo.uel nõ distigue. aut fideiussio fuit ex pte fide
iussoris necessaria.qz ex ult ima uolũtate ꝓcessit.⁊ tũc
soluẽs nõ agit mãdati nec repetit.qz testõr reo legasse
⁊ ꝓsperisse credit̃.o.l.tribus.Aut fideiussio fuit uolũ⸗
taria ⁊ ex ꝗctu seu rogatu rei ꝓcedens.⁊ tũc aut nul⸗
la excep° ei neqz reo cõpetebat.et tũc agit ut hic. Aut
exceptio aliq̃ cõpetebat.et tũc aut excep.erat dilatoria
iudicii ⁊ nihilomin⁹ agit scients uel ignorãs fueris.ff
e.si fideiussor.§.q̃dã.Aut erat dilatoria solutiõis ⁊ tũc
aut cõpetebat fideiussori ita ꝙ non reo.⁊ stati agit.qz
reus ei obiicere nihil põt.aut ꝓpetebat etiã reo ⁊ fide
iussor non stati agit:sed tp̃s expectat si hoc sciebat.ff
e.l.si mãdato.in pn.secus si ꝓbabilit̃ ignorauit.quia
stati ar.eoꝝ q̃ sequunt̃.Aut excep. erat pẽptoria et di⸗
stinguo eodẽ modo.qz aut ꝓpetebat fideiussori ita ꝙ
nõ reo.ut excep° uelle. uel pacti psonalis ⁊ soluens a
reo repetit.qz nihil ei obiicere põt.ff.e.l. si fideiussor.§
fi.et hoc siue exceptio ꝓcedat ex cã honesta.ut ibi.si⸗
ue ex cã ei inhonesta.ff.e.l.idẽqz.§.generalit̃. secõm exẽ
plũ Az.Non ob.ff.qd̃ quis.iur̃.l.iii.§.sed si tu incidisti.
qz fideiussor ibi post exceptionẽ ꝓmptoriã reo ⁊ sibi
ꝓcurẽ ipetrauit ius iniquũ absqz facto ⁊ consensu
rei p̃ncipalis.ex cuius impetratione se priuauit a iure
opponẽdi excep.prius q̃sitã:vñ ei iputat̃ non reo cui
durat ⁊ ꝓpetit sua exceptio. ideo nimirũ si sponte uel
cõpulsus soluit a reo cui est salua excep° non repetit
⁊ sic casus ille hoc mẽbz non attingit quicqd̃ gl.sed a

ferit in.o.§.generalit̃. aut excep.pẽptoria competebat
etiã reo.Et hic distigue.qz aut ex facto fideinssoris fu⸗
it q̃sita ut pacti de nõ petendo.qd̃ ꝓdest etiã reo.ut.ff.
de pac.l.idẽ est.§.i.⁊ tũc a reo non repetit.nec põt ipse
ignorantiã facti allegare.qz in facto suo non est tolle
rabilis.l.q̃q̃.ff.ad uelle.et hic in gl. Cui adde nec iur̃
ignorantiã q̃si ignorauerit ꝙ pactũ sibi factũ reo pro
deset.qz ut det̃ actio mãdati ꝗ reũ cui exceptio ꝓpete⸗
bat iuris ignorãtia soluẽtis non attendit.ff.e. si fide⸗
iussor.§.nõ male.in fi.A creditore aũt an repetat remit
to ad.l.i.et.l.q̃ excep.ff.de ꝓdi.inde.Aut hic excep° fcõ
rei et eius psona fuit sibi q̃sita.⁊ tũc distingue cũ glo.
aut fideiussor nõ potuit uti ea.⁊ tũc soluẽs agit.qz ni⸗
hil ei iputari põt.aut ea uti potuisset:et tũc dic si sciẽs
eã ꝓpetere obmisit non repetit ab eo si ignorabat eaz
ꝓpetere sibi.⁊ tũc aut ignorãtia facti.et agit.aut iuris
et nõ agit.ut.o.§.non male.Et modo clarificata ẽ di⸗
stinctio gl.et ex ea tota põt colligi breuis ꝓclusio.ꝙ fi
deiussor agit mãdati si ei nihil põt reus iputare.et nõ
agit si ei cui soluit iputari põt.uerũ hoc casu ad tp̃us
non agit si tpale est qd̃ ei põt iputari.secus si erat ꝓpe
tuũ.ut excep.ꝓpetua.qz tũc ꝓpetuo non agit. Quero
cũ gl.in fi.an fideinssori semp̃ possit iputari cur nõ ap
pellasti.Et ꝗn.distinguẽdo ut in glo. Quero.ii.et ab
extra q̃d̃ si fideiussor nõ soluit sz gratis liberatus est.
ꝗn.qz non agit.ut.ff.e.l.si uero nõ remunerãdi in p̃n.
Quero tertio.q̃d̃ si soluit eo animo ut sibi cedãtur
actiones.quo casu alibi dicit gl.ꝙ nõ soluit ꝓ reo: sz
ꝓpter reũ.ut no.in.l.oñs sticho.ff.de pecu.An poterit
agere mãdati cũ potius ꝓtẽplatione sui q̃ rei videat̃
soluisse.dixit bal.ꝙ nihilominus agit. qz illa solutio
liberat etiã reũ a creditore.q̃ si agere uellet repelli pos
set.iuxta no.in.l.pap̃.ff.e.⁊.ff de solu.l.modestinus.
Quero q̃rto.i casibus in quibus agit antecq̃ soluat
q̃lter ꝓcludet̃ in libello.Bl.ff.de neg.ge.l.si q̃s man⸗
dato.dicit ꝙ q̃ntitatẽ petẽ non põt:sz solũ agere ut li
beret̃.⁊ q̃lit̃ talis snia executõi mãdabit̃.dic ut ibi no.
Dicit bal.addẽdo se ꝓsoluisse ꝙ si re⁹ ẽ i mora liberã
di fideiussorẽ ꝙ ñ ꝑt fideiussor petẽ interesse sub forma
interesse.iuxta regulã dicẽtẽ ꝙ i obligatõe facti post mo
rã succedit obligatio ad interesse.ut.ff.de cy.ob.l.stipula.
non diuidunt̃.§. celsus.⁊.ff.de re.iur.l.si quis ab alio
Quero q̃nto.si fideiussor dubitat ne ꝓpt̃ moꝝ dila
te solutõis incurrat penã instrĩ an poterit ex hac cau⸗
sa agere ut liberet̃.Dicit bal.ꝙ sic ꝓpter naturalẽ eq̃⸗
tatẽ ne ex facto rei incidat in piculũ pene in quã incide
ret.ut no.ff.de fide.l.sicut reus. et qz ex bona fide hoc
inest vñ hoc tacite ꝓꝗ actũ int̃ eũ ⁊ fideiussorẽ. Nisi
hoc non ꝓꝗ.qz ab inicio hoc sciuit.⁊ i hoc periculo se
iposuit.ar. eius.quod hic de dilapidatõe dꝗ.et potius
tacite est actũ ut si penã quã reus incurrisset:fideiusso
rẽ soluere ꝓtingat ꝙ ei non refartiat̃. Quero.vi.tu⸗
tor ꝓmisit eius fideiussorẽ seruare indemnẽ et cũ exri⸗
mere siue extrahere de obligatõe q̃ñcũqz ab eo petie⸗
rit.an durãte tutela hoc petẽ possit.Et vꝗ ꝙ sic ex quo
est ꝓuentũ ut hic.neqz ab inicio ⁊c. In contra.facit.qz
pupillus p se nõ põt sine tutore.nec tutore auctore.qz
in facto ꝓprio non pẽt ei auctorari.ff.de auc.tu.l.i.vñ
ipossibilitas repugnat.⁊ sic nõ tenet̃.l.ipossibiliũ.ff.d
re.iur.Dixit bal.q̃ conseruare dz eo mõ quo ẽ possibi
le.puta idoneũ fideiussorẽ dando ita ꝙ sit securus ꝙ
dãnũ in futurũ non patiet̃.nã de futuris est satisdan
dũ.ut.ff.de sta.li.l.statu libe.§. rõz.et sic eximere eũ ab
obligatõe ẽ ex toto ipossibile:sed conseruare eũ indẽ⸗
nẽ cũ petit ẽ possibile satisdãdo idonee secõm eũ. ⁊ p
hoc facit.qz q̃ñ uerba ꝓprie sumpta nihil pñt opari.
Verba improprianꝫ ut aliqd̃ operẽt. ⁊ ut res potiue

naleat q̃ pereat.l.sed si possessori.§. itē si iurauero. ff. de iurciur.z.ff.de re.du.l.quotiēs.Sz mihi apparet p̃. bis nō obstātibus.qz de ꝓpꝛio significato illoꝝ de cō seruando indēnē nō est de satisdatōe p̃stāda.ideo sibi iputet q̃.l.aptius nō dixit.ut.l.ueteribus.ff.de pac.Nec de ipꝛopꝛio significato ei ꝓuenit satisdatio.qz lz redat securioꝛ nō ꝓpter seruat sine dāno. qz dānū non dū incurꝛit.et illa ꝟba sonāt in factū z in tp̃s finite tutele ut oē dānū q̃ tūc incurꝛerit.qz soluere sit compul sus tutoꝛ resartiat.nā ꝓius nō apꝑ q̃ dānū incurꝛe rit.Nō dico q̃ ꝓius dz exigi tutoꝛ:qz indēnitatē istaz nō ꝓmisit iste fideiussoꝛ pupillo. qz tūc exigi p̃us de beret q̃ fideiussoꝛ indēnitat. ut.j. si mu.indē.ꝓmis.l. ii.z.j.de fidu.tu.l.ii.z.j.ō ꝓue.si.debi.l.i.li.x.sz ꝓmisit tutoꝛ z sic futuꝛ debitoꝛ fideiussori suo q̃ simplr fide iussit.z ideo fideiussoꝛ tutoꝛe nō excusso p̃us cōueniri poterat.ut.j.de fi.tu.l.i. Non eni ꝓuētio tutoꝛis facta cū suo fideiussoꝛe potuit p̃iudicare pupillo.ff.de pac. l.si ꝟnus.§.ante oia.Cū gª talis intꝑpetatio etiā ipꝛo ꝓte nō possit ꝟbis uenire illā non debemꝰ facere nec amplecti.l.si q̃s in fundi.ff. de le.i. Quero.ꝟii. fide iussoꝛ ꝑ iudicē passus est iniuriā:nec culpa aliqua pōt ei iputari antea uel postea. an tūc regressum habebit p̃ principalē.gl.in.l.exceptionē.ff.de fide.in p̃n.dicē q̃ ipsius fideiussoꝛis est dānū.nec recursum bz ꝓtra p̃n cipalē.Sed ꝓtra.no.gl.ff. de publi.l. si q̃s ꝓhibuerit. in gl.si.z in.l.si ꝑ imꝑudentiā.ff.de cuic. z hec secūda ꝑs uera secūm Ja.de are.Oldra.z bar.ar.d.l.executio nē a sensu ꝓtraª.facit.l.i.§.e.z.l.si ꝓcur.§.si ignoran tis.ff.e.hoc idē tenet bal.qz cā z eius exitꝰ ꝓcernit reū p̃ncipalē magis q̃ fideiussoꝛē.igit illius debet esse de trimentū.qz regula est q̃ damnū casus fortuiti est dūi negociorꝝ.ff.de here.uel ac.uen.l.ii.§.solet.

Rocuratorem

p Procuratoꝛ tenet de gestis z gerēdis ꝑ eiz susceptis z de dolo z lata culpa.h.d. No. q̃ in generali iudicio sumptꝰ cōputanī seu habet rō sumptuū.et qz hec.l.loquit in ꝓcuratoꝛe ad negocia.hic potes ponē.q.ultimā positā.§.e.l. etiam. et de qua culpa teneat.dic.j.e.a procuratoꝛe.'

Vm mandati

c Primo dictū p̃mittit. 2ª.q.in spēcie decidit secda ibi.ꝟñ. Procuratoꝛ nō seruato mādato nō p̃iudicat dño.hoc dicē. No.q̃ fines mandati sunt seruādi.ut hic.z.ff.e.l.diligenē. No.q̃ de bona fide nō est p̃terire mandatū. No. q̃ ex contractu ꝓcuratoꝝ mandatū bñtis transferī dñiū. Nō gl.q̃ vult q̃ ꝓcur.excedēs mandatū dr in ꝓte falsus.

Quero si habuit mādatū ut rē uēderet ꝑ.c. uēdidit ꝑ.lxx.z tradidit dñs uēdicat. ēptoꝛ vult suplere usq; ad.c.q̃rit an dñm repellet.ꝟr q̃ sic.ꝑ.l.ii.j. de rei uen. et qz duo p̃cepta ꝟidenī facta.ꝟnū ut uēdat. aliud ut ꝑ tanto uendat.ar.ff.de arbi.l.celsus.igit ꝓpt primū repellat. Jn ꝓtra facit.qz nullum fit dño p̃iudiciū.ut hic.z.§.de ꝓcur.l.si ꝓcur.z.l.si p̃ciū.et qz dñs nō cō sentiēs de pñtī dr reuocasse mandatū. z hoc puto ue rius.Non ob.d.l.ii.qz in ipso p̃ncipali loquit qui con sensit in p̃cio qd recepit.Nō ob.l.celsus.qz ibi in snia q̃ non reuocat:sed mandatū sic. Jtē dicis ibi nō ex cludit p̃ceptū:sed p̃ciū limitatū sic.qz excludit dñi cō sensum. Querit bal.an trāsgressio mādati i iudiciis vitiet qd agit.Et ꝑn.q̃ interdū nō vitiat si facit illud qd est de natura iudicii.uerbi gra.si bz in mādatis q̃ nihil faciat qd non sit utile mādanti.nā si facit id qd est de necessitate iudicii lz non sit utile mādanti ualet alias talis ꝓcur.nō esset admittēdus.qz ista ꝓcuratō esset capratoꝛia.ut no.in.c.i.extra de ꝓcur.in cle. Sit e

in delictis.qz transgrediēdo obligat dñm si ad talēm transgressionē pōt adaptari mandatū.puta si mādauit q̃s ꝓcuratoꝛi ut uulneraret aliquē z eū nō occide ret.z ꝓcur.credēs uulnerare intulit ei uulnus ex quo mortuꝰ est.nā tenet de homicidio: qz cogitare debuit illud euenire posse.ut i.c.ulti.de homi.li.vi. et.j. ad.l. iul.de vi.l.quoniā multa. sicut si ꝑ seipm uulneraſſz ñ aio occidēdi.nā ꝓinde tenet ac si animū occidendi ha buisset qui instrm cū quo ꝓcussit est aptū ad inferēdū mortē.ut extra de homi.c.significasti.Et circa hª ulti mū vide que dixi in.l.i.j.ad.l.coꝛ.de sicca.

Procuratoꝛe

a Procuratoꝛ de dolo z oi culpa tenet nō de casu fortuito.h.d.qd intellige nisi mora uel culpa p̃cedat casum.ff.cōmo.l.si ut certo.§ nūc videndū.z.ff.depo.l.si in asia. uel nisi de hoc ꝓue nerit.ut.ff.depo.l.i.§.si ꝓueniāt.z.§.cōmo.l.i. et ibi vi de quō dz ꝓueniri z quotuplex sit culpa.z quō ꝓgno scat.diri.§.de pig.ac.l.si nulla.ubi vide. Querit gl. an de leuissima teneat.Et Mar.fuit i opi.q̃ non: nisi fieret gra ipsiꝰ mandatarii tantū ad instar cōmodati z ita intelligebat istā.l.et q̃.de leuissima nō teneat in ducebat.j.e.l.in rē. in ꝟbo exacto.ut ibi no.gl.induce bat etiā ff.e.idēqz.in p̃n.ibi nihil ampliꝰ q̃ bo.fi.zē.' et.ff.de re.iur.l.ꝓtractus.ꝟñ distinguebat ipse.aut mā datū ꝓcernit utilitatē mādantis tantū.z tūc de dolo z lata culpa solū.ut in deponente.l.q̃ nerua.ff.depo. et l.i.§ depo.Aut gra mādatarii tantū. z tūc etiam de le uissima ad instar cōmodatarii.ff.cōmo.l. si ut certo.§. nūc videndū.Aut gra utriusqz. z tunc etiā de leui.ff.ō re.iur.l.ꝓtractus.Sed Ja.ac.bul.et azo.et doc.moder ni dicūt q̃ ꝓcuratoꝛ etiā de leuissima tenet.ꝑ hāc.l.in ꝟ.omnē.qz q̃ omne dicit:nihil excludit. Et dy.extra ō re.iur.c.ꝓtractus.li.vi.Jdē dicit ꝑ rōnē istā. qz ut plu rimū ꝓcuratoꝛ eligit ꝓpter industriā.ideo qz asserere uidet se pitū:etiā de leuissima culpa tenet.Ad.ll.in cō trariū allegantur ut hic in gl.et no.so.quā dat gl. Ad l.idēqz.qz vult q̃ ista leuissima culpa sit cōmissa ut te neat i exercitio ipsius actus q̃ principaliter mandat.] nā licz sit cōmissa post illius actus ꝑfectionē tenet q̃ de ea nō teneat. Or attende.qz distinctio nra non ꝑ bat.qz.ll.ꝑ eū inducte non bñt bonā similitudinē cum mandato qz mandatū a conuēcione salarii debet esse gratuitū.ut.ff.e.l.i.ad fi.et ideo si spēs ꝑ salario inter uenit erit cōtractus innoiatus.z si pecunia adhuc idē si ꝑsona nō consuetuit locare opas suas. z si cōsuetuit erit locatio.z sic transit in nomē alterius cōtractus.ut plene dixi.§.e.l.aduersus.z i his casibus frustra q̃rit de mādato z de culpa leuissima q̃ in illis cōtractibus nō uenit.Sinaūt non est facta mētio de salario tūc ꝑ ꝓte est mandatū z ꝓcuratoꝛ. Sed tūc nō uideo quō fiat gra mandatarii tantū.qz tūc eiꝰ gra fieret qñ fiē dū eiꝰ utilitatē tantū cōcerneret.z transit i consiliū qd nō est obligatoꝛiū ei.ut.l.age.§.de trās.z ibi no.doc.z ē tex.ff.e.l.ii.i fi.Sz dicūt q̃dā se nō uidere q̃ fieri pos set gra utriusqz.qz si illud qd est fiendum est de re cōi tunc ꝑ ꝓte mādantis tantū pōt ꝓcur. cōstitui non ꝑ sua.qz diffinitꝰ ꝓcuratoris de q̃ in.l.i.ff.de ꝓcur. nō pt in sua ꝓte cōuenire.oporet gª q̃ mādatū fiat gra mā dantis tantū.Sz forte pōt poni exēplū ꝑ.l.fi.j. ō pac. cō.et qz tex.iste dicē q̃ de oi culpa tenet necessaª babe mꝰ dicē q̃ nō tantū de lata ut Mar.dir.sz etiā ō leui sed de leuissima idē ꝟr.qz q̃ oē dicit nihil excludit.Sz duriſſima opi.est et dat cāz nō inuenīēdi ꝓcuratoꝛē si hoc scirēt q̃ ꝓcur.cōstituunt.Euiꝰ forte rei gra bar.in l.eū q̃.§.fi.ff.de fur.dixit q̃ ꝓcurator ad iudicia tenet de leuissima.ut hic.qz eius officiū reqrit exactissimam

diligentiā.ideo ꝓpter eius industriā spāliter eligit: et se pitū ꝓut res reqrit fateri vt.Ad negocia uero dixit nō teneri de leuissima:sed qnqz de leui sic.si res māda ta exigit exactā diligentiā.ut.l.in re mādata.j.e.Qnqz de lata tantū.ut qn mandat aliqd qd nullā diligentiā reqrit.qz vnusquisqz scireet illd facere. ut portare vnā litterā alteri.ut.d.§.fi.Et ex his infert ꝙ nūcius qui a seipso nihil facit solum de lata culpa tenet.

Secundum

f Si is q alterius mandato rē emit illā ei tra didit ꝓ pcio qd soluit mandati agit.h.dic. No.ꝙ ꝓcurator pciū qd soluit pact. māda ti repetit Ite no.ꝙ ubi duoꝝ mandatū simul intue nit.uel ubi qs ex mādato rem emit vni sine alteri⁹ uo luntate tradē nō dz.Sl.op.de.li.j.ti.i.Sol.ut in ea.

Mandatum

m Hec.l.est repetibilis et ꝓria i materia habet multū fortia.z multotiēs scolaribus datur in punctis:ideo plenarie cā examinabo. et qz breui sūmario non indiget nec dimissione. Sz no. ex ea duas regulas.vnā explicitā z affirmatiuā ut lra iacet. Alia implicitā z negatiuā a sensu ꝓrio resultan tem.et hoc est ꝙ morte mādantis re nō integra nō fi nit mandatū.Et utrāqz examinabo.et ab ista negatia qz breuē hz materiā incipio:licz glo.de ea nihil dicat.

Op.igit primo ꝙ re nō integra non finiat mandatū morte.l.rā ex ꝓtibus.in fi.ff.de iudi.So.ꝙ hic ō mor te mādatoris:ibi mādatarii. quo casu dic ꝙ si erat ꝓ curator ad iudicia indistincte finit re integra uel non. qz ꝓpter industriā electus extitit.ar.l.i.§.ne aūt labor. j.de ca.to.z.l.int artifices.ff.de so. z ita loqt.d.l.rā ex ꝓtib⁹.Aut erat ꝓcur.ad negocia.z tūc finit re integra z ea nō integra finit qntū ad ichoāda nō qntū ad in choata pficēda.ff.de ne.ge.l.nā z seru⁹.§.fixino.ff.c.l. mādatū distrahēdoꝝ.z ibi uide.z ē expedita hec ultr. q.Ly. Op.ii.ꝙ etiā morte mādatoris finiat remō in tegra.ut extra de ꝓcur.c.fi.in cle.So.ꝙ ibi in ꝓcur.cō stituto a plato ecclesie.qz morte plati reuocat: licz lis iam esset ꝓtestata.Et est in ꝓcur.platoꝝ z rectoꝝ eccle siaꝝ spāle.qz heredes nō habent:lz successores in be ficio sic. Et in hoc differūt a puatis q ꝓ rebus qs ad heredes transmittūt ꝓcur.ꝓstituūt.qd z ipsi ꝓ simili bus tebus possent.Est z alia rō.qz ipsi censent usufru ctuarii bonoꝝ ecclesiasticoꝝ.extra de pccu.cle.c.fi. vñ cū coꝝ morte extinguat usufruct⁹ sup quo fundat mā datū extinguit ipsum mandatū. sec⁹ in sindico ꝓstitu to a capitulo.qz lz platus moriat: durat eius mādatū. scōm Archi.qd fatet Jo.an.Sed addit ꝙ qdiu eccl'ia uacabit suspēdit eius exercitiū.ut extra ne se. ua.c.ult. Si igit in istis est spāle.sequit ꝙ mandatū sindici cō stituti ab administratoribus reipublice nō expirat.qz ipsi nullū hūt usufructū:sed rōne officii sui faciunt. Qd fatet bal.uerū.qn ipsi faciunt collegiū.qz quādiu collegiū durat.durat officiū. secus si collegiū non fa cerēt.qz tūc coꝝ officio finito expiraret mādatū.ar.ex tra de prebē.c.dilecto.z ar.eius qd nō.Imo.in.c.fi.ex tra ne pla.vi.suas.Ex his infert ipe.ꝙ si sapiētes seu reformatores studii q non faciunt collegiū facerēt sin dicū ad pseruandū electionē.Doc.lz hoc faciant noie cōiratis:tñ si res est integra expirato coꝝ officio expi rat mandatū.ar.ff.de acq hē.l.p ep'am.et no.p guil.ff de insti.l.si qs mācipiis.§.si impubes. Venio ad re gulā nostrā affirmatiuā.et op.iii.z extra glo.ꝙ re in tegra nō finiat morte mādantis. nā mandatū est con tractus z ex eo nascit obligatio z actio. igit ad here des z in hēdes est transitoria.lz res sit integra ut.§.ō bere.act.l.ii.z p totū.et qz a ꝓtractu non recedit altera ptē inuita.l.sicut.§.de act.z ob.z.l.in cōmodato.§. sic ff.cōmo.So.ꝙ in mādato est spāle.ut re integra reuo cet ex pnia.z finiat etiā morte. ut insti.e.§. recte.z.§.si adhuc.z.ff.c.l.si tibi mādassem.z.l.inter causas.i pn. et hic. Et sic habes ꝙ mandatū finitur reuocatione.

Item morte. Item status mutatione.ff.si cer.peta.l. eius qui in ꝓuincia. Item mutatiōe moꝝ.z bone opi.z nite.ut.ff.si cer.pet.l.rogasti.§.si fugitiui.z.ff. de solu.l.si cū cornelius. Ite doli cōmissione. ff.c.l.credi tor.§.lucius.et his qnqz casibus finit.Est sext⁹ casus i quo p iudice eius exercitiū interdicit.puta qn iudex ab eo ꝓtemnit z negligent res sibi ꝓmissse admistrā tur uel dissipant.nā pōt iudex tunc sibi z absenti ꝓsu lere z administrationem indicere. ut in tex. §. no.de ꝓcur.l.cum q.et ibi dixi. Est z septim⁹ in quo eius ex ercitiū a iure suspendit ut i ꝓcuratore capituli.dixi.§. scōm Jo.an. Op.qrto cū gl.in fi.sui.de.l. si uero nō renu.§.fi.ff.c.So.ꝙ ibi in mandato directo post mor te mandantis:hic in eius uita. Op.v. ab extra ꝙ di rectū post morte mandantis finiat.etiā eius morte.l. fi.ff.de solu.et qz hoc est forte ꝓ.ideo gl. uariarūt i ei⁹ so.Sol.eni in.d.l.fi.duplī.primo ꝙ ibi mandatū fit di rectū in uita sicut hic.z scōm hoc illa ꝟba post morte in ꝓtra.posita ꝓiūgunt cū ꝟbo soluit.nō cū ꝟbo sol uere.z illam firmat gl.in.l.moris cā.§.ticia.ff.de do cā mor.et Kay.etiā tenet z bar.i.l.ii.§.fz z si,qs donatu rus.ff.de dona.lz nouū intellectū det tex. i ꝓtra. de q° j.subiiciā.2° modo soluit in.d.l.fi. legendo litterā pla ne.vz ꝙ ubi est soluendū tale qd qd solū post mortez fortiri pōt effectū: tale mandatū non dissoluit morte. secus si etiā in uita pōt fortiri effectū.qz tūc morte sol nit.Ista so.nō est uera.qz monumentū ꝓstrui pōt for tiri effectū.i..mpleri in uita. et qz mandatū est directū post mortem nō finit morte.ut.d.l.si uero.nō re.§.fi. Tertia so.dat p gl.in.l.idē est q est.post.d.l.si uero.ff.c. vz ibi nō inferat heredū illā solut.fieri quā mandauit defunctus:ideo morte dissoluit.secus si heredū inter esset mandatū ipleri.qz tunc duraret. Ista so.nō vt tu ra.qz aut is cui solutio post morte mandat fieri debe bat erat creditor defuncti.z tunc vt semp heredū int esse ut ipsi liberent sine iussu fuerit solucre debitor defuncti sine nō.Aut nō erat creditor defuncti.z tūc qz post morte mādātis dz eidari. talis dario obtin et vi do.cā mor.ut.l.seya.in fi.ff.de do.cā mor.z.l.seya.ff.de do.ple.Sz donatio cā mor.ñ reuocat:nec ei⁹ mādatū morte.ut.d.l.mor.cā.§.ticia.nec i ea ꝓsideraf an int sit heredū uel nō:cū non eis nec ad coꝝ fauorē dz ipsa p fici uel impleri.Quarto so.fuit alioꝝ glo.q dixerī.aut id qd est fiendū post morte est fiendū tanqm ab ipso mandante.qz ei⁹ noie. z tūc qz transit i dona.ca.mor. a mandante fiendā seu ei⁹ noie.mandatū dissoluitur morte.z p hoc allegauerūt casum.ff. de dona.int vi. z ux.l.si interi.§.si uxor.i.fin.Aut a mādatario est ali qd fiendū ipsi mandanti.lz post morte. z tūc nō reuo cat.d.l.si uero nō re.§.fi.Et qz huic so.vt obstare.d.l. mor.cā.§.ticia.ubi mandatū de donat.fienda cā mor tis nō vt reuocari morte. Ipsi respōdebant ꝙ imo re uocat.ut.d.l.si interi.nisi mandatari⁹ ad traditōez ꝓ cessisset ut ibi.hec 8ª nihil ualet.qz si p morte reuocat mandatari⁹ sciens nō hz facultatē soluendi. ut.d.§.si uxor.et.ff.de le.ii.cū pr.§.mutio Et sic cū 8ª ista nō sit bona.ad.d.§.ticia.et cū dicit.§.ticia ꝓfundat ista.iiii. so.sequit ꝙ ipsa nō est tenēda.Nec.l.si interi.§.si uxor illam iuuat.qz ibi loquit qn mandatū nō dirigit post morte solui uel tradi debuit. Vñ non pōt dici ꝙ mor te solut.qd incipit p morte z roborat. z illā differētiā facit glo.i.d.l.cū pr.et in.d.l.fi.ideo forte gl.firmarūt.i

so.ut dixi. Quintā so.ponit bar.in.d.l.fi.dicēs q̄ ibi illud mandatū non reuocat mortē.z sic pcordat cum ista glo. Nec de hoc ibi q̄rit: sed de eo qd in pce.prie quesitū erat qz an mādante inuito recte soluat. Et ga q̄ non.et rō que ibi sequit est rō cumulādā subaudiri.ut sit sensus q̄ inuito mandante nō recte soluit. qz p re uocat.mandatū soluit:sicut alias in simplicib⁹ man datis morte finit.Sed hec soni⁹ q̄ p̄ma uiolat illum ter. tñ ex ea no.qd ipse pcuidit q̄ mandatū ex cā do nat.fiende post mortē nō finit morte.ut dixi.s. Sz at tende.qz ille tex.pōt intelligi de morte donatarii ppt quā mandans nolebat eius heredi solui.et dr q̄ non recte soluit:qz morte soluit mādatū.z ista facilior est. Concludamus g° sic.q̄ aut ille tex.intelligit in dona tione causa mortis fienda i uita mandantis.z tunc re uocat morte mandantis.et scōm hec littera ibi trans fundit.z bz locū.i.so.Aut intelligit in dona.cā mor.fi enda post mortē.z tūc non reuocat morte mandātis. l.mor.cā.§.ticia.ff.de dona.cā mor.z ar.l.si uero.§.fi.z l.se.ff.e.sed morte donatarii sic.ut ibi in fi.scōm intel lectū quē.s.dedi de quo est casus in.l.si mortis.i fi.ff. de do.cā mor.Aut ille tex.nō intelligit in donatōe i so lutione fienda p debitorē creditori mādantis. et tūc si transponēdo litterā dicim⁹ mandatū non esse directū post mortē:nō est dubiū q̄ mandatū finit morte.ut.ff e.l.int causas.§.i.z insti.e.§.item si adhuc.Sinaūt lit terā non transponēdo dicam⁹ q̄ mandatū fuit dire ctū post mortē.z tūc dic q̄ non soluit mandantis.ar. eius qd.de do.cau.mor.dixi. Et qz mors q̄ tunc est cā directionis :nō debet dici cā extinctōis q̄ dictōe repu gnante. Et tūc ad illum tex.gn.uel ,put p bar.dixi.uel q̄ si non interest heredis ipsius mādantis: tūc renoce tur z non dicitur interesse eius.si debitum postea fu erat exceptione elisum. alias si nulla exceptione erat elisum dico sua nō interesse . z sic tunc nō solueret mor te.ut i n gl.posita in.l.idē.ff.e.Et modo apparet clari ficatus intellectus illius.l.fi.ff.de solu.z so.uarias ad pcor.redactas. Op.vi.ad idē.de.l.sed et si quis.§.si cui.ff.de reli. z sūp.fu. ubi si defunct⁹ mādauit alicui funeris sui curā.z ille acceptauit z post eius mortē cū funerari nō fecit tenet act.de dolo ad interesse. z sic nō mandati quā secū nō admittit actio de dolo.ff. de do lo.l.id eoqz.Sol.ut ibi no.ubi q̄uor ponunt.so. Sed obmissis duab⁹ vna est q̄ ibi nō fuit mandatū.qz nō fuit gratuitū.ut.l.i.ff.e.igit ibi nō agit mādati: sed de dolo ad interesse.et hec bona si dicamus pecuniū ei ob hoc tantū datā ut curā suscipiat. sed si ob ipensam fa ciendā in sepultura.tūc locū habet a lia so. quaz tenet ibi glo.q̄ est.Aut mandatū est factū de eo qd nullo ca so uel modo pōt fieri in vita mandantis.z tūc dat de dolo z nō mandati.ut ibi.non enī uiuēs pōt funerari sed defunct⁹ tantū.Aut mandatū est factū de eo qd i uita defuncti possibile ē fieri.z tūc si post mortē est di rectū nō finit morte mādantis.z cōpetit actio māda ti.ut.ff.e.l.si uero.§.fi.et hec in gl.Ibi enī mādauit fie ri monumentū qd in se possibile est fieri i uita mādan tis.et hec est nō.so ,ppzius tñ loquēdo vr nubi dicēdū mandatū de sepeliendo non finiri.qd pz.qz nisi suscepto eius susciptentē obligassz actōe de dolo pueniri nō posset.ut pz in.e.ti.l.si qs sepulchr.§. funus.ii.g° vñ dico mandatū nō finiri morte:sed farcor tale mā datū nō ,pducere act mandati.ut ibi. Et huius est rō. qz ipsum factū sepeliendi simplr ,ideratū nō recepit extimationē.z sic nec interesse intrinsecū.z ideo actio mandati non cōpetit.ut.ff.man.l.si remu.§.si ubi.et.l. si ,pcur.§.mandati.Interesse aūt extrinsecū ipsius facti nō extimariū bene recepit. ideo ,p illo actio de dolo cōpetit.ut.d.§.si cui.Et p illa intelligere potes illū tex. habentē eius sensum occultū. Sed monumentū ipm recipit extimatōz.ut no.in.l.monumēta.j.de le.z ideo actio mādati cōpetit.z sic so.gl. bona q̄ est ultima in d.§.si cui.et hec sufficiant de ista secūda regula nega tiua. Redeo ad nostrā.l. q̄ regulā affirmariuā ponit. et op.vii.cū gl. q̄ mandatū directū i uita mandantis nō finiat re integra ei⁹ morte.ff.de insti.l.si qs manci piis.§.si ipubes.v.eius. Gl.ista sol.q̄ ibi res erat ge ri inchoata z sic nō integra. Ista so.quibusdā nō pla cuit.qz licz sit inchoata geri quo ad q̄dā nō tñ quo ad oia.ideo q̄uū ad nō inchoata res dr integra. z tamē mandatū etiā quo ad ea nō finit. vñ dixerūt isti q̄ re specti inchoandoz mandatū finireī ibi sicut hic.nisi heres utat codē institore.qz tunc ex ,ptinuata heredis uoluntate heredis dr nō finiri.ut ibi.et ar.in.e.ti.l.pe. §.si dñs.hāc so.no.ad.q.tu scis q̄ societas finit mor te.ff.,p so.l.act.§.morte.Sed pone socios vnū institō rē fecisse.z coz altero mortuo eius heredē uti cū aliis codē institore in negociis socioz. Ex hoc vr societas durare saltē ex quadā tacita reuocatiōe etiam si heres sit ipubes.ut.d.§.si q̄s impubes.scōm bal. et licz ista so.sit nō.tñ ad ,p.nō est ,pfecta.qz in.d.v.eius.nullus erat heres q̄ tunc uteret codē institore.cū ,ptract⁹ an te aditā hereditatē fuisset celebratus z ualet cōtractus z sic mādatū absqz aliq° nouo ,pensu durat .Quare gl.ibi dedit aliā so.vz q̄ i mandato institoris sit spāle z pōt esse rō.qz e⁹ mādatū ē de subiecto vti.hic vo de subiecto ,ticulari.z sic ista so.sane itellecta vr cadē cū so.pe quā,approbat hic Ly.z cōit doc.Dixit.n.ipse q̄ interdū mandat actus simplr vtis.interdū act⁹ simplr generalis.interdū act⁹ simplr particularis. Exemplū primi qū mando aliquā negociat. tunc eni est manda tū actus vniuersalis.qz vna uoce z significatiōe totū cōprehendit sub vno noie. hinc est q̄ si simplr dico. facio te institorē meū.tu diceris vniuersaliter instituens ad oēs act⁹ quos ego facē solebā.ff.qd cū co.l.rician⁹ in fi.Isto eni casu si res est inchoata geri mandatum nō expirat morte mādantis.qz ipsum totū vniuersale est geri inchoatū.z sic res non est integra etiā quo ad actus ,ticulares sub actu isto cōprehensos.lz nō sint inchoati p̄se geri.qz p se singularit non ,ideranī.ut l.i.j.de euic.z.ff.de ,ptra.emp.l.in modicis.z de ac.re. do.l.qdā.et de isto est casus i.d.§.si ipubes in ,ptra.al legato. Nimirū igit si mādatū illud nō dissoluit mor te in inchoādis.qd intellige uerū.nisi ,ditio institoris p morte dñi sit mutata.l.ei⁹ q.ff.si cer.pe. ideo dñi um rez nō trāsfert. lz debitores ei solutes iuste igno rantes liberent.ut ibi.Exēplū secundi est.si ,stituo ali quē meū generalē ,pcur. ad gerendū negocia mea uel cās.nā tale mandatū est generale nō vniuersale. qz i vno noie collectiuo nō stat sicut vniuersale.nec certū significatū bz a iure sicut vniuersale.cū non possit ad obligōnes ,trūpere si liberā nō bz. ut.ff.de ,pcur.l.,p curator utroz.z.l.,pcurator cui libera.qd pōt institor ex ,ppetate z significato sui nois.Et ideo qz genus di numerat p suas spēs z in q̄libz earz repnat.sequit q̄ in mādato generali q̄libet ei⁹ spēs vr mandata. ideo mādato in nulla spē geri inchoato res dr integra i to to mandato.z ideo mādatū morte mādantis i totū ex pirat. Et nbi in aliqua eius spē est inchoatū geri.tunc q̄ntū ad illā speciē nō expirat. sed quo ad alias spēs inchoatas nō ,nexas expirat.ar.l. eū actū.z.l.ar q̄ na tura.ff.de neg.ge. Exemplū tertii est de se clarz.puta si ad equū emendū uel monumentū extruendū facio ,p curatorē.uel ad ticiū soluendum et similia.Et hic talia re integra finiunt morte ut hic. et procedit hoc etiam si plura negocia copulatiue sint singularit mandata. nā z i vno ichoato res dr integra quo ad cetera sepa

ta et non cõnera ideo quo ad alia finiretur mãdatuz
Oppo.viii. ab extra q̃ mãdatũ vniuersale finiat̃ mor
te mãdãtis q̃tũ ad nõ inchoata licet in aliquo sit ge
ri cepti. Vnde opp.de.c.ne aliquid extra ō hr̃ti.li.vi.z
hic p locũ a spãli nam ibi papa mãdat inquisitori he
retice prauitatis vniuersalez iur̃dcõem ꝯ hereticos et
tamen ibi dicit̃ q̃ si papa moriat̃ iurisdict.geri inchoa
ta in aliquibus articulis uel cais nõ expirat iur̃dictõ
in aliis non ichoatis z hoc fauore fidei et sic si fauor
fidei illud opat̃ ibi. Jn ꝯ.est ius cõe vt ibi no.gl.So.
q̃ p̃dicta in mãdato qõ fit a domio quia in ppetuum
fieri dicit̃. Jbi in mãdato quod fit ab officiali rõne of
fici ideo vltra officiũ non durat in rebus geri non in
choatis scõm Bal. Et ex hoc reprobat ipse pe. qui ut
refert Ly.dixit q̃ si papa misit legatum in frãciam et
iam certis causis moriat̃ papa inchoatis q̃ legati iuris
dictio etiã in nõ inchoatis nõ reuocat̃ p̃ sepius alle
gatũ. §. si impubes qõ est falsum per no. in dicto.c.ne
quid. Nec aliter ridit ad dictũ. §. si impubes uer. quẽ
admoduz vbi mãdatũ institoris a tutore cõstituti z sic
ab officiali durat mortuo tutore. Jdeo aliqui voluẽt
dicere q̃ aliud in mandato negociatõnis. ut dõo. §. si
impubes z aliud in mãdato vniuersali iur̃dict. ut ibi
z sic etiã isti fatẽtur pe. male dixisse. Sz attẽde q̃a con
gruẽtior forte rãsio ad. §. si ipubes est illa q̃ aliud in
tutore qz semp q̃cquid ipe agit pupilli noie facit z ad
eius vtilitatẽ. Jdeo ipse pupillus facere dicit̃. ideo mor
te tutoris nõ expirat mãdatũ geri ichoatuz. Sed pa
pa nõ sic q̃a noie sedis aplice nõ facit nisi exp̃ssim di
cat ut in.c.si gratiose de rescrip.li.vi. nec iurisdictio p
eũ demãdata cõcernit utilitatẽ eius cui⁹ vices gerit p̃
terq̃ quãdo demãdat̃ ꝯ hereticos q̃ ꝯdicũt fidei ibũ
xp̃i. z tũc q̃a cõcernit ut ita loquar id qõ est ppriũ ibũ
xp̃i cuius vices gerit merito tũc mãdatuz nõ expirat
ei⁹ morte quia vinit ibũs xp̃us cui⁹ noie fecit z sic il
le rer.est fundat⁹ sup. §. si impubes uer. quẽadmoduz
Et hec rãsio est subtilis unde cã no. q̃a canonistis est
ignota. Et ex his põt inferri q̃ dictuz pe. ꝓcederet in
rege uel alio dño tẽporali q̃ iur̃dcõem trãsmitteret ad
posteros. z p̃ hoc accedat extra de uoto.c.lz. Jtez ha
bes ex p̃dictis q̃ si comes romandiole uel marchie
anconitane ex iur̃dcõne sua fecisset officialẽ cui dedis
set iurisdictõem vniuersalẽ contra omes turbãtes pa
cificũ statũ ꝓuincie q̃'co mortuo uel aliter ei⁹ officio
finito nõ finiret̃ in p̃sona illi⁹ iurisditio inchoata :in
cais etiã inchoãdis donec iurisditio ei⁹ aliter nõ fue
rit reuocata. Oppo.ix.z ab extra q̃ in singulari ne
gocio re integra nõ finiat̃ mãdatuz morte mandatis
l.illã.j. de do. Sol.quidã q̃ ibi in ꝓcuratore in rez su
am hic in simplici. z hãc sol.ponit glo.in.l.ii.§. sed si
quis donatur⁹.ff.de dona. z cũ ea trãsit ibi Bar. Sed
glo.de hoc dubitauit. §. de ac. z ob.l.i.q̃ ꝯ dictã so.fac.
idõ ibi aliã so.adiũxit q̃ hic in ꝓcu.simplici.i ꝓcu. uero
in rẽ suaz dz distingui quia aut est in rẽ p̃cessionẽ act.
ita q̃ utilis in eum transiuit z tunc sicut non extingui
tur eius morte ut dcã.l illam. ita nec morte mandãtis
quasi res non sit integra per transitum urit act.quem
cessio fecit qne habet uim cuiusdam quasi traditiõis
Aut est factum in rem suam per exercitium tantum di
rectarum ei mandatum ad eius utilitatem nõ domini
et tunc expirat re integra mandatore decendente cuz
herede ut dcã.l.i.licet si sine herede decesserit ei ō equi
tate dcẽ vtilis ut dcã.l.i.z hoc placet. Oppo.x.q̃ in
simplici ꝓcuratore nõ finiatur re integra morte mã
dantis ff.de ꝓcu.l.si defunctus. Sol.q̃ hic in ꝓcura
tore ad negocia ibi ad iudicia. Jsta so.sic simpliciter
prolata non est bona quia z in data ad iudicia fini
tur re integra ut patet in dicta.l. si defunctus. Jdeo
Old.dix.q̃ aliquãdo mãdatũ ipleri est expediẽs mã
danti z eius heredi z tũc fauore heredis mandatum
nõ finit̃ ex p̃sumpta uolũtate ar.ff.de ꝓcu.l.si petũm
et ita loquit̃.l.si defunctus. nã ibi expedit heredi dura
re mãdatum ne cõmittat̃ stipulatio ob rem nõ defen
sam. ubi aũt non sit eius heredi expediens ut manda
tum duret tunc finiatur ut hic. Jsta so. mihi non pla
cet q̃a legislator hic nõ considerat nisi quando man
datũ est directũ post mortẽ ut dixi. §. non quando in
uita. quia tunc solum considerat integritatem rei vel
non ut hic patet. Jtẽ contra eã facit. nã pone q̃ man
dauit rem sibi emi quaz emi similiter interest heredis
certe nihilominus finitur eius morte mãdatũ p̃ gene
ralitatem h⁹.l. z si. nisi esset facta mẽtio de hr̃dibus. ff
e.l. idẽ est. z ideo hic ꝓbat̃ a sensu cõtra. preterea ratõ
l.si defunctus est q̃a res nõ est integra. Jdeo dic q̃ ibi
in ꝓcur̃.ad iudicia in quo res dicit̃ non integra uel p̃
lit. pref. uel p utriusqz p̃ambulam z necessariã obliga
tionẽ q̃ ꝓcessuz totũ z finẽ iudicii cõcernit vri q̃ iudi
ciũ censẽt ichoatũ z marie q̃a cãtiue ad hoc nẽitat̃. ne
stipko omittat̃. Opp.xi.ad idẽ ō.l.fundi. §. itẽ si aicus
ff.de ac.po.glo.in.l.ii. §. sed et si q̃s.ff.de dona. Solu.
hoc ꝓra dicens q̃ mandatũ ibi erat de eo q̃ dñs ha
bebat facere z sic põt dici q̃ ibi erat mere executoriũ
hic de eo q̃ erat simpliciter meꝫ z libez z cuz ista so.
ibidem trãsiuit bar. z Ly. hic. Pro qua fac. q̃a si papa
mandat ad executõem gr̃e p̃ eum facte de aliquo bene
ficio tale mãdatũ non finit̃ morte pape extra de offi.
delega.c.super gratia li.vi. licet secus esset si mere exe
cutorium non esset quia connexum esset collationi fi
enduz. z sic factũ esset collatori q̃a expiraret ut extra
de p̃ben.c.si cui in fi.li.vi. Sed hic attẽde q̃ q̃daz glo.
de qua doc. nullã faciunt mẽtionẽ tenẽt clare q̃ in.d.
§. itẽ si amicus mãdatũ sit morte dissolutũ z ita no. ff
de do. inter ui. et vx.l. si interim. §. si vxor. Et hec ma
gis est cõsona illi lr̃e lz iusta ignorãtia faciat hr̃i per
inde ac si reuocatũ nõ esset. Et hec mihi magis placet
tum q̃a magis est amica lr̃e alias disiunctiuã ibi po
sitã in fi. erit necẽe resolui in copulatiuã tũ etiã q̃a ex
quo non mãdauit post mortẽ suam credit impleri uo
luisse in eius uita z ideo expirare debet. non ob. q̃ ō
functus z hr̃s ei⁹ tenẽt hoc facere q̃a nec ad hoc li
berat̃ lz mãdatum finiatur vnde cum solum de uita
et fine mandati habemus tractare debemus stare re
gule hui⁹.l. Non ob.c.sup gr̃a. §. allegatũ q̃a ibi in be
neficiis z gr̃tis ad quaꝫ execut.papa non necessitat̃.
hic in contractibus ad quoꝫ impletõem ꝯhentes te
nẽt̃. itez ibi papa illud statuit ne res diutius ꝓtrahat̃
ex defectu executoꝫ in p̃iudiciuz ecclesiaꝫ z ne is cui
facta est gr̃a iam fatigatus itinere et expẽsis in impe
tratione executoꝫ factis iterato graueẽ si mãdatũ ex
piraret que rõnes hic cessant. Oppo.xii.ad idẽ de.l. si
pater in pri.ff.de ma.uin. Sol. q̃ ibi spãle fauore liber
tatis lz ex cã alia q̃ reuocatõis mãdati libertas pos
sit ꝓdiri.ff.qui et a qui.l.q̃stũ. §. fi. ut ibi no. Oppo.
xiii.ad idẽ de.l.si ego. §.i.ff.de iur.do. Sotribus mo
dis q̃ ibi spãle fauore dotis q̃ habet in se cãm piam
ar.ff.de condi.indebi.l.cũ is. §. si mulier. Et attende q̃
spãlitas est in hoc q̃a uidet̃ mandare ut cedãt in do
tem mulieris et p̃ ꝓsequẽs ei uult donare. sed mãda
tum ex dona.inter uiuos finit̃ morte re integra.l.ii. §
sed si quis ff.de dona. ergo et ibi debet finiri. sed spe
ciale est ibi qz donatio bz cãm dotis anneraz que est
fauorabilis. Scõo q̃ ibi ideo morte non reuocat̃ q̃a
nec in uita posset expressim reuocare ut ibi pz. Tertio
q̃ ibi nõ est mãdatuz sed q̃daz ꝯtus inomiatus sub

certo modo celebratis in quo nō est locꝰ pnīē doris fauore cui⁹ ōriū est regulare.l.si pecuiaz in prin.ff. de tōd.ob.ca.Et istā tz ibi glo.sed oēs bone.Oppo.xiiii. z ab extra ad idē de.l.cū pr.§.mcuio.ff.de le.ii. So.ut ibi no.videlz ꝙ ibi iō q̄a lz mandatū dz expediri in uita mādātis m̄ ei⁹ effect⁹ dirigit post mortē.q̄a ei⁹ iplemētū trāsit in do.cā mortis q̄ demū p mortē donātis bz effectū.z sic q̄a pticipat de duab⁹ naturis ideo media via eligit vt scia ab ignorātia distiguat.d.§.mcuio Oppo.xv.z ab ex.ō hāc so.ut mādatū huiusmōi etiā in sciēte nō reuocet.ff.de do.inter vi.z vx.l si iteri.§.si vxor.So.ꝙ iterdū mandatari⁹ est interposit⁹ a mandante z bz locū distictio.scie z ignorancie.d.§.mcuio Interdū est iterposit⁹ ab ipo dōatario ex causa mortis.z tūc illa distictio.locū nō bz qz nullo mō reuocat d.§.si vxor ubi fit hic no.distictio q̄ non repitur alibi vnde tene cordi.Et hoc ꝓdo mandatū huiusmōi dōationis dirigit in uita.naz si post mortē habet locū q̄ diri in fi.v.ō.Opp.ad idē.xvi.z ab extra d.l.fi.in pri. ff.de sol.ubi nō finit morte imo nec exp̄ssa reuocatione.So.ibi mandatū fuit ipletuz z sic res nō est integra naz ibi mandauit ut stipularet z ita stipulat⁹ est.Et si dicas effectū stipulatōis direxit post mortē ipīus ergo det reuocari morte.&.ꝙ vez si aliqs esset iterpositus ꝙ ipe q̄ dz recipere:ut.d.l.si iteriz.ii.m̄. Sed fortius replicabis tu.illa stipulatio est iterposita z ex causa mortis mandantis.igit eo exp̄ssim reuocante expirare det stipulatio.qua mediante facta est dōatio z si impediri solutio cuius ō.ibi dicit.vnde videt ob.ff.de do.ca.mo.l.mortis causa.§. si donaturus z qd̄ no. glo.in.l.seya in fi.ff.de do.pre. Et ego resp̄dēo ꝙ ne dictū ō.ob.necessario ille tex. dz itelligi ꝙ illesfuit stipulatus simplicit nō ex cā dōationis cā mortis ut ibi no.Bar.uel forte lz reuocet vetare nō pōt solutōm.qz condicere debet obligationem si pecunia nondum sit soluta uel pecuniam solutam ut dicto.§. donaturus Et ex his deciditur questio que fuit in Boñ. scolaris habens pecuniaz penes mercatorē ifirmat⁹ dubitās d̄ morte fecit eaz ꝓmitti fribus p̄dicatoribus z cuz recōualuisset repetebat a mercatore qui dicebat se fratribus teneri ex ꝓmissione vel dicebat iā se soluisse z p se iducebat dēam.l.fi.Sed ōrium fuit determiatum q̄a ꝓmissio fuit facta ꝓcmplarōe mortis z sic vel habet vim donationis cā mortis que reuocari pōt ut.d. §.si dōamrus cū si.uel hēt vim relicti qd̄ scolaris volebat facere fribus vnde relicto cessante cessat ꝓmissio ff.de le.iii.l.cū quis decedēs.§.i.Nec ob.d.l.si.qz dz intelligi ut.s.diri.Et hec de opp.sufficiāt. Nunc p̄dicta oia recolligēdo z concludēdo sub breuitate ita distinguo cū querit an morte dissoluat mādatuz.q̄a aut querit de morte mādatarii z dic ut diri in prio ōrio.Aut de morte mandātis z tūc aut res nō est integra z regula est ꝙ nō finit morte illi⁹ vt hic a sensu ōrio.z.ff. de ar.l.si arbit.z.ff.de ꝓcu.l.si defunct⁹.fallit in ꝓcuratore a p̄lato eccie ꝓstituto vt extra d̄ ꝓcu.c.fi.in clemē.de quo pleni⁹ diri in.ii.ōrio. Aut res est integra et tūc facio tria mēbra.q̄a aut mandat exp̄ssiz fieri in uita.Aut exp̄ssiz post mortē. Aut siplicit.Si in vita hoc exp̄sso res est clara ꝙ finit morte tanq̄ limitatuz tpe ar.s.e.l.cū mandati z.ff.c.l.diligent in pri.si post mortem z hic distinguo tria mēbra videlz. Aut mandans noluit illud sibi fieri.Aut hēdib⁹. Aut cuidā tertio.primo casu aut mandatuz est de sepeliēdo ipīm mandantem post ei⁹ mortē.Aut de faciēdo ei monumētum.Si de funerādo tūc sōm gl.finit mandatū. ff. d̄ re.z sūp. fu.l. ut si q̄s.§.si cui.Ego diri nō finiri sed act.mandati nō dari ut plene in.vi.ōrio dixi. Si est de faciēdo ei monumētuz z tūc nō finit.ff.c.l.si vero.§.fi.z rōem diuersitatis diri in.vi.ō. Scdo casu quando mandauit fieri hēdibus suis dico cū glo.in.l.idē est.ff.e.ꝙ nō finit si ūerest hēdū nō finiri alias sic .z ideo cōsiliū est mandatarii dubitātis an intersit cozrel nō vt eos interroget an sibi velint ipleri mandatū uel nō.tertio casu quando mādauit aliqd dari vt fieri tertio.Et hic facit duo mēbra q̄a aut illud cōcernebat liberatōem mādantis z eius heredū. Aut cōcernebat dona.quaz illi tercio facere volebat.Exēplū primi si mandauit suo d̄bitori ut solueret ei⁹ creditori post mortē eius z tūc si nō interest heredū puta q̄a tuti sunt exceptōe finitur mandatū z nō tā morte ꝙ etiā defectu cause rez ex iusta ignorantia subueniret mandatario soluenti ut hic in glo.et ff.e.l.si fideius.in pri.Et ita scōm vnum itellectum pōt intelligi.l.fi.in fi.ff.de sol.ut diri in.v.ō.Aut nō interest coz nec defuncti mandatū finiri.ut q̄a erāt efficaciter obligati z maxime quando sub pena z tūc dico non finiri ar.ff.e.l.si vero.§.fi.Nec ob ff.e.l.inter causas.§.i.q̄a ibi nō mandauit solui post mortē .z sic nō cadit sub isto mēbro.Exēplū scōi quando illi tertō donare volebat p se pz.uel distigue q̄a aut donare uolebat inter viuos z hoc constat lz adiecerit illa uerba post mortē meaz.z tunc si res est integra a pēo uel stipulatione donatarii finit morte ut hic nō si aliquo illoz nō sit integra.l.fi.in pri.ff.de solu.z diri in.xvi.ō. Aut donare uolebat causa mortis qd̄ p̄sumo ꝓpter illa uerba post mortē meaz mandato adiecta ut.l.seya §.fi.ff.de do.ca.mor.z.l.seya.ff. de do.pre. z tunc dico morte nō finiri.ff.de do.ca.mor.l.mortis cā.§. ticia et est ratio q̄a mors mandatū ipīm dirigit z pficit z per cōsequēs necessario sequit ꝙ illud nō extinguit ar.ff. de re.iur.l.nō pōt z diri in.v.ō.Et hoc de scōo mēbro quando mandat fieri post mortē. Si uero nō exp̄ssit ꝙ in uita nec post mortē sed tantū simplicit mandauit.et tūc aut est tale q̄d qd̄ nō pōt expediri nisi in uita tantū mandantis uel post eius mortē tantuz z ad huc habet locū p̄dicta. ideo ad ea recurrēduz.Aut est tale q̄d qd̄ respectu sui pōt utroqz tpe expediri z tūc aut mandatū est de actu uel subiecto vti aut est d̄ actu uel subiecto generali aut de actu uel subiecto pticulari.prio casu aut ꝓdito mandatarii morte mandantis est mutata et tunc finit.ut.ff.si cer.pe.l.ei⁹ qui in p̄n.z dic ut ibi.Aut non est mutata et tūc aut res est p omia integra et finit aut est in aliquo geri inchoata z tunc in eo et sibi ꝓuero non finit. Sed de aliis dubitat.sz dic aut hoc mandatū vtis actus est negociatōis z nō finit eius morte.ff.de insti.l. si q̄s mancipiis.§.si impubes z diri in.vii.ō. aut est iurdictōnis z tūc aut mādator est iurdict.transmissurus ad hēdes z non finit ar.d.§.si impubes uer.quēadmodū z extra de voto.c. lz cū ibi no.aut non est iurdict.transmissurus ad hēdes et tunc in inchoandis finit.Fallit in iurdictōne de mandata sup hēritica prauitate extra de hēri.c. ne quid li.vi.de quo pleni⁹ diri in.viii.ō.scdo casu quando est de actu generali dic ꝙ finit in inchoandis ut dixi in vii.ō.tertio casu quando est de pticulari subiecto distigue aut est ꝓcurator in rem suaz et dic ut diri in.ix. ō.aut est ꝓcuz. simpler.et tūc aut ad iudicia et dic ut in.l.si defunct⁹.ff.de ꝓcuz.z diri lati⁹ in.x.ō. Aut ad negociū aliqd̄ explicandum z tunc aut mandans tenebat facere et isto casu uariant glo.sed dic ut diri in xi.ō.Aut non tenebat illud facere z hoc distiguo. Aut illud erat de aliquo dando uel faciendo ipsi mandāti et finit eius morte re integra ut hic.aut de aliquo dando uel faciendo tertio Et tunc aut erat gēe iam collate executiuum et non expirat morte mandantis si ipsa

gratia durat ut extra de offi.dele.c. super gratia li.vi. aut erat de aliquo alio et tũc aut erat mandatũ libertatis ꝑstande ⁊ ei⁹ fauore nõ finit̃ morte ut dixi i.xii. ꝓ. aut erat de alia rẽ dãda seu soluenda suo creditori et finit̃ morte re integra ut.ff.e.l. iter causas.§.i. ⁊ hic aut de re alteri danda ex ca.dona.⁊ tũc si inter uiuos expirat re integra ut.ff.de do.l.ii.§.sed si quis donatus nisi donatio hẽat causaꝫ dotis annexam.l.si ego §.i.ff.de iur.do.qõ declara ut dixi in.xiii.ꝓ. Si causa mortis ⁊ tũc aut mãdatari⁹ est interpositus a donatario ⁊ nõ finit̃.l.si interim.§.si vxor.ff.de do.inter ui. et vxo.ii.rñ. Aut fuit interpositꝰ ab ipso mandante ⁊ tũc q̃a talis dona. ꝓcipat de natura mortis et uite ideo media uia eligit̃ distiguẽdo sciam ab ignorancia.l.cũ pr̃.§.meuio.de le.ii.et ibi not. Et de his duob⁹ dixi in xiiii.⁊.xv.ꝓ. Nec ob.l.fi.in pri ff.de sol. ut dixi in vlti. ꝓ. Ex ꝑdictis pꝫ q̃ dõatio post mortẽ recipiẽda nõ ꝓcipat de natura utriusqꝫ q̃a illa remanet solida ⁊ firma nõ facta distictõne scie uel ignorãcie.l.mortis causa.§.ticia ff.de do.ca.mor.et sic de nã legati tantũ ꝓcipat qõ no.ad limitandũ ea q̃ no.in.l.ii.ff.de do.ꝑ.⁊ mõ est hec mã elucidata que alias est visa mihi ualde dubia et obscura. Nũc ad.q.accedo.⁊ prio q̃ro cũ gl. quãdo res dicat̃ itegra ⁊ dico lati⁹ q̃ in ea.q̃a aut q̃r ꝯ iurdcõe demãdata ⁊ dic ut in glo.l.⁊ q̃a ff.ꝯ iur.om. in.que vult q̃ res dicat̃ nõ itegra ꝑ lit.ꝓtes. Sed bar. ibidem dic. q̃ ꝑ citatõem q̃a.l.⁊ q̃a non aliud requirit nisi q̃ iurisditio sit geri cepta sed geri incipit̃ ꝑ citatõnẽ.l.i.ff.de in iu.uo.⁊ isti.de pe.tenc.li.in pri.ergo ⁊c. Sed q̃cquid sit de iure ciuili expeditũ est de iure canonico q̃ ꝑ primũ actũ iurditionalẽ quẽ agere cepit ut c.gratũ ⁊.c.lꝫ extra de offi.dele.qõ q̃liter intelligat̃ ibi uide Jo.an.q̃ dixit q̃ ꝑ solã ꝓmissionẽ citatõnis. Sꝫ puto tuti⁹ ꝑ citatõem ut nõ tantũ quo ad iudicem sed quo ad ꝑtes res desinat itegra esse.nã iurdcõ dẽt esse ichoata ꝓ cũ ꝓ quẽ ꝓmittit ⁊ ita intelligo.d.c.gratuꝫ Aut q̃r in ꝓcu.ad cãs uel lites ⁊ sic ad iudicia et tũc in ꝓcur̃.actoris reqrit̃ lit.cõte.uel q̃i.in ꝓcuraẽ rei sufficit dñm satisfecisse ꝑ eo sciẽte ⁊ volẽte alias requirit̃ lit.cõte.ff.de ꝓcu.l.si defunct⁹ ⁊ qõ ibi no. Nec ob. l.ticius in.e.ti. q̃a ibi in defensore sine mãdato aut in ꝓcura.ad negocia ⁊ gl.illa dic.q̃ res nõ est itegra cũ aliquid fecit ⁊ sufficit q̃ ꝑparamenta fecerit qõ dicit Ly.esse nec ꝑparamẽtis intrinsecis ut q̃a facere debẽs domũ emit lapides uel ligna vel fecit fieri foueã ꝑ fundãdo mux ⁊ si.que sic sint necẽia q̃ sine his principale negociũ nõ põt expediri. Sec⁹ si ꝑparamẽta essent extrinseca ut ẽptio mãtelli ꝑ aqua ⁊ sotularius ꝓ itinerãdo q̃a talia nõ faciũt desinẽ rẽ itegrã esse cũ illa nõ hẽant ipedire quo min⁹ sit loc⁹ pnic.l.si pecũiaꝫ in pri.ff.de con.ob.ca. Quero.ii. an quãdo mãdatũ reuocat̃ sit necesse ut ꝓcur̃.de reuoc. certiorẽt̃ ne dño ꝑ actũ fidẽ ꝓiudicẽt̃.in hac.q.Ly.recitat opi.⁊ finaliter cõcludit cũ pe.ca⁹ distiguẽdo ⁊ distictõem illaꝫ ponit glo. Jo.an.in.c.i. extra de renũ.in clemen. ⁊ inter alia dic.q̃ ubi tractat̃ de translatione dñii certiorario non est necessaria. Et est rõ q̃a ꝓsensus dñi est necessarius in eius trãslat.ut.l.id qõ nr̃m.ff.de re.in.⁊ ꝑ hoc iducit.ff.si cer.pe.l.eius qui.§.q̃s uero pecuias ⁊ ff. ꝯ do.l.ii.§.sed et si q̃s. Sed in ꝓ.facit q̃a ignorãs renocatõem trãffert dñium.l.cũ pr̃.§.meuio.ff.de le.ii.itez q̃a ꝓcur̃.constitut⁹ ad renũciandũ beneficio si nõ certiorẽt̃ de reuocatõe renũciando illud abdicat a dño ⁊ sic ei⁹ ꝓprietatẽ pdit ut.d.c.i. extra de renũ.in clemẽ. Jtẽ q̃a ꝓcur̃.factus ad uẽdendũ si ãte uenditionẽ nõ certiorẽt̃ de reuocatõe sed postea ante traditõem nihilomin⁹ ipse postea tradẽdo rẽ quã uẽdidit dniuꝫ trãsfert ut.l.si quis ꝓhibuerit.ff.de publi. Nec uales respondere q̃ ibi ideo q̃a ꝓcur̃. ex uẽditõe iã erat obligatus emptori.q̃a idẽ dico si ãte uẽditõm ⁊ sic ante ꝓcuratoris obligatõem reuocasset mãdatum et cũ non certiorasset q̃a reuocatio nõ ipedit qui ꝓcur̃.ex uenditione postea secuta obligẽt̃ et de euic.teneat̃ .l.ꝓcurator qui ꝑ euictõe.ff.de ꝓcur. Jgit̃ si obligat̃ sequit̃ q̃ traditio sequẽs nõ hꝫ ipedire trãslati.dominii si dñs erat mãdator ex quo supponit̃ q̃ in.d.l.si q̃s ꝓhibuerit obl.ꝑcedẽs est illa que ibi est illa cã trãslatõis dominii. Cõfirmatur ex regula generali que est q̃ vbi ex iplemẽto mãdati ꝓcurator est ꝓiudiciũ icursur⁹ ibi est ipse certiorãdus.ff.e.l.si tibi mãdassem.⁊ isti.e.§.item si adhuc. Nõ ergo sic simplicit̃ opi.pe.in hac ꝑte est vera et ideo ꝑ mĩsione.q.sic distiguo aut ꝓcur̃.est certus ꝯ reuocatione ⁊ nõ expedit ꝑ dominũ certiorari q̃a certiorari non dꝫ q̃ non ignorat.ff.de ac.ẽp.l.i.in fi. Aut ignorauit ⁊ tũc aut q̃r q̃tuꝫ ad effectũ obligatõis impediẽde inter ꝓcuratorẽ ⁊ dñm ⁊ tũc est dicendũ q̃ si ꝓcurator dãnum est icursurus ex iplemẽto mandati certiorãdus est de reuocatione ipsius.ff.e.l. inter cãs in pri.§.i.⁊.l.si tibi mãdassem et isti.e.§.itẽ si adhuc.alias ei domin⁹ tenebit̃ mãdati. Aut ꝓcur̃.dãnuꝫ nõ est icursurus ex iplemẽto mãdati et tunc certiorario non est necẽia ut.ff.de re. pu.l.si penituerit.et de acquirẽ.hꝫ. l.si q̃s mihi bona.§.fi.⁊.ff.de ma.uin.l.si pat̃.ii.respõ. ⁊ extra de ꝓcur̃.c.fi.li.vi. et.d.l.si mãdassem a sensu ꝓ. Nec curo de lucro qõ ex iplemẽto fuit cõsecutur⁹.d.l. si q̃s mihi bona et ar.ff.de hi.que in frau.cred.l.uel ei et.l.qui aũt. Aut querit̃ quo ad ipediendũ obligatõm nascituram seu ꝓhendam iter ipm mãdatorem et cũ qui cũ mãdatario est ꝓctur⁹ et tũc aut ille est cõtracturus solũ cõtẽplatõe ꝓcuratoris ⁊ sic illũ solũ sibi vult obligari ⁊ tunc sufficit ꝓcuratorẽ certiorari nec oportet certiorari eũ q̃ cũ eo ut nõ cuꝫ ꝓcur̃. est cõtracturus.l i.§.sed si ego.ff.q̃ iussu. Aut ille est cõtracturus cõtemplat̃.dni et tũc aut ille est illa certa ꝑsona de qua mandans expressim itellexit et dixit et sic ad quã mãdatariũ direxit et tũc non sufficit ꝓcuratori denũciat̃ reuocat̃.mãdati nisi et illi denuncietur.ff.e.l.si fideiussor.§.i. fallit in cõtractu mĩimonii qui mero cõsensu priũ cõtrahit̃ sine alteri⁹ rei iteruẽtu in quo non oportet aliquẽ coꝫ certiorari de reuocat.et sic nec tenebit matrimonium ter.est no.et singlis extra de ꝓcur̃.c. fi.li.vi. Aut in mãdato nõ continebat̃ certa ꝑsona cũ qua essꝫ contracturus q̃a mãdatũ nõ hẽbat directũ ad certaꝫ ꝑsonã ⁊ tũc notificãdũ est in genere faciẽdo fieri proclamat.ꝑ loca publica et edicta ꝓponendo in locis in q̃bus hoies frequent̃ conueniũt.l.iubem⁹.§.ꝯ defen. ci. Et hec ꝓbant̃.ff.de insti.l.si pupillus.§.ꝑscribere. Et no. q̃ hec debẽt fieri tali tpe q̃ ad noticiaꝫ postea ꝓhẽtis prius potuerit peuenire aĩ ascriberet̃ eius more et culpe ar.ff.de cond.ob.ca.l.si pecuniã.§.itẽ si q̃s ꝯderit ⁊.ff.de auc.tu.l.si obligari.§.tutor et ꝑ ꝓsequẽt̃ obligaret̃. Aut querit̃ q̃tuꝫ ad obligationẽ prius cuꝫ domio contractã dissoluendam et tunc aut tractat̃ de obli.dni actiua .i.qua ꝓcur̃.tenent̃ domio dissoluenda et liberatione consequenda puta quãdo creditor iussit debitori ut alteri soluat.uel quãdo creditor procura.constituit ut a debitore recipiat ⁊ tunc nẽce est ut soluere debẽs certiorẽt̃ de reuocatione mãdati:alias ignorãter solues liberat̃.ff.e.l.inter cãs.§.i. et isti.e.§. item si adhuc et.ff.de so.l.cuꝫ q̃s §.i.et.ff.de condi.in debi.l.si nõ sortẽ.§.q̃ filio. Aut tractat̃ de obl.domini passiua dissoluẽda puta quãdo ꝓcur̃ fecit ad soluendum creditori suo et tunc dic q̃ non suffic.denunciare ꝓcuratori reuocat. mandati imo nec ipsi creditori

quin dominus liberationē consequat̃ et est ratio q̃a
ipse pōt soluēdo etiam inuitum liberare.ff.de neg.ge.l.
soluendo et.ff.de solu.l.solut. et licet certioratus per
actionem mandati repetere non posset nī an p acti.ne
go.gest.possit dubito quia non ut gestor prohibitus est
soluere sed ut ꝓcurator et sic isto casu non uendicat
sibi locum.l.si pro re.ff.e.nec.l.fi.et quod ibi diri.s.ō
nego.ge. Et ideo uidetur posse repetere p act. neg.ge.
ut.l.si ego.ff.de nego.ge. et hec uera si procur. de suo
soluit.Sinautē pecunia3 domini soluit et tunc ꝓcur.
certioratus non uidetur transferre dominium pecuie
l.rogasti.§.si fugitiuus.ii.respon.ff.si cer.pe. imo etiā
non certioratus ut in.e.ti.l.eius qui.§.quas uero.z sic
non uidetur dominum liberasse.Sed pe.et Ly.hic uide
ntur contra.ut liberat. fauore trāsferat dominium
non certioratur.et liberet dominu3 per.e.l.eius qui.§.
quas uero nec en.z p.l.cui3 q̃s.§.i.et.l.qui hoiem.§.si
ticium.ff.de solu.Sed ille.ll.non bene loquunt̃ in ca
su isto ideo hoc dictu3 no.p quo bene facit vna glo.
ad tex.relata que est.ff.si cer.pet.l.cum fundus.§.ser
uum tuum impuidens et.§.si q̃ ad peculiares super
uerbo uendicaret in fi.et ibi vult q̃ preambula uolun
tas hoc operetur ex quadam equitate.sed quando eq̃
tas hoc inducat hic non uideo erquo de presenti nō
vult liberari nec rei sue dominium transferri.Aut q̃r
de obli.domi in beneficialibus dissoluenda puta quā
do ꝓcur.fecit ad renunciandu3 beneficiu3 in mani
bus supioris et postea renocauit et tunc sine certiore
tur procur.sine superior de ipsa reuocat.sufficit ut re
nunciatio postea facta non ualeat.neutro uero eorum
certiorato non ꝓdest reuocatio et r3 renunciatio tex.
est no.i.e.i.de renū.i clemē. Aut q̃r ō liberalitate et lar
gitione dni post reuocatōem ab ignorāte tradita reti
nēda et tūc dicūt q̃da3 q̃ renunciatio nō est necessaria
alicui⁹ eor et ideo ꝝ factū nō tenet.allegat tex.l.si pr̃
ii.&.ff.de ma.uin.z.l.ii.§.si q̃s donatur⁹.ff.de don. In
ꝝ.facit.ff.de le.ii.l.cū pr.§. meuio z.ff.de do.l.hoc iuꝛ
§.si q̃s dederit. Dicēdū est ergo scōm dv.q̃ retinetur
quādo tradēs est dñs ita q̃ dominiū trāsferre potuit
ut in scdo loco allegat.z nō retinet̃ nec ualeat q̃d factū
est quādo nō est domin⁹ut in prio allegato.Et isto ca
su nēdicat sibi locū opi.pe.de qua in prin.q.diri. Nec
ob.l.si q̃s ꝓhibuerit.ff.de publi.quia loquit̃ q̃do do
miniū uenit trāsferendū ex ꝓctu ex quo ꝓcura.uenit.
uel est ad tradendum obligatus ut.s.diri. Aut q̃r de
certioratōe fieda ei qui dare d3 libellum repudii z dic
ut in.l.si penituerit.ff.de repu. Aut q̃r quādo reuocat̃
iussus ō adcūdo hēditate factus filio z certioratio nō
est necēia.l.si quis mihi bona.§.fi.ff.de ac.hē.Et modo
latissime est.q.rñsum z p̄dicta in ꝓcuratore ad nego
cia. Quero igit̃ q̃d in ꝓcuratore ad iudicia.z quia de
eo plene diri in.l.i.s.de satisdan.remitto ad ibi dicta.
Quero mō quid in nūcio z loquor in cāu quo tracta
tur de domio obligādo z dixit pe. q̃ certiorādus nō
est de reuocatōe cū post reuocat̃.nihil agere possit q̃a
nō ipse sed domin⁹ p ipm ꝝbit cū ei⁹ uerba ꝓtinuo ō
beāt esse ꝓcepta in psona dni cū ergo domin⁹ex pnia
sit dissentiens sequit̃ q̃ ꝝctus p eū factus est ipso iuꝛ
nullus ut.j.si q̃s alt.uel sibi.l.multū.et de hoc dic esse
casum in sepius allata.l.si pater.ii.rñ.ff.ō ma.uin. nā
inq̃t ipse ibi fili⁹ quādo t3 maūmissio non est p̄ionus
liberti sed pz ut.ff.de ma.l.nepos z.l.si cōsentiente et
de iure patro.l.fili⁹ z ita pralit glo. Jo.an.in.c.i.ō ré
non.in clemē.Sz caue q̃a glo.nr̃a t3 ꝝ.in.l.i.in fi.ff.ō
cōtra.ep.p.l.sed z socius.ff.p soc. Bal.dic.q̃ opi.pe.
est uera de rigore.glo.nr̃a de equitate si reuocatio fu
it clādestina q̃a tūc in frau.p̄sumit̃ facta ut.ff.ō adm.
tu.l.nō existimo z q̃a d3 puiri qui facit instrm clande
stinū in alteri⁹ p̄iudiciū ut no.inno.extra de fi.istru.e.
i.in glo.magna uer.itē no.cū officiū.Ego idē dico etiā
si nō sit clādestina sed sit tarde facta q̃ et si uoluisset
in illius noticiā deducere nō potuisset.nam tunc pnia
non ꝓdest ar.ff.de cond.ob.ca.l.si pecuniā.§. itē si q̃s
dederit.z ar.ff. de auc.tu.l.si obligari.§. tutor ibi post
tp̄us z.et hoc est quod uoluit glo.p̄dēa z ideo nō fa
cio q̃tu3 ad hoc d3iam inter ꝓcuratorē z nūciu3.Que
ro in casu quo mādatum est reuocatū ꝓpter q̃d non
valet actus postea gestus an ꝓcurator z aduersari⁹
recupabunt sumpt⁹ ob eam cām factos. Dic q̃ sic ut
in ꝓcur.p3 in.l.si tibi mandasse3 z.l.inter cās.§.i.ff.e.
et in.§.item si adhuc instr.e. Et de aduersario quādo
erat certa psona p3 ex eo q̃a et illi mādare uidet̃ ut cū
suo ꝓcuratore ꝓtrahat.l.qui hoiem.§.si ticiū.ff.de so
lu.ideo et sibi teneri d3.Et hoc suadet equitas ne in dā
no remaneat non dico de lucro fac. q̃d no.dy.in si.in
l.fi.j.de spon.Quero vltio de eo q̃d tāgit hic pe.et cy.
nos habemus q̃ iuꝛditio demādata.l. geri inchoata
reuocat̃ retante eo qui iudicare iussit ut.l. iudiciū sol
uitur. ff.de iudi.Sz an statiz reuocatōe facta ꝓcessus
postea factus est nullus :an uero est necesse q̃ lr̃e re
uocatorie p̄sentent̃ pri⁹ reuocato et dic.ipse q̃ statim
reuocat.facta ꝓ non iudice hētur quia sicut iuꝛditio
q̃r ignoranti ut.ff.de iudi.l.cū furiosus sic et aufertur
ut in.e.ti.l iuder facit.l.,put quisq3.ff.de sol. Jtē quia
iuꝛditio quā exercet pēdet a consensu et uolūtate dele
gātis.cū igit̃ deficit cōsensus et volūtas l3 mādatari⁹
ignoret deficit ei⁹ iuꝛditio z prās ad instar domini q̃
ꝓpter defectū ꝓsensus domini p ꝓcuratorē reuoca
tum nō pōt trāsferri ut.l.ii.§.sed si quis.ff. de do.z.s.
diri.Asserit q̃ canoniste tenent ꝝ. sed illud seruēt in
foro suo. Oz attēde q̃ tex.nr̃i nō dicūt q̃ iuꝛditio que
rat̃ āte p̄sentacionez lr̃az uel q̃d p̄ertu quesite aliq̃d
possit exercere ante lr̃as habitas. Sz canoniste tenet
q̃ ante caz habitionē nō pōt z allegāt tex. de iure no
stro uidelz.l.qui absentis scōm no.ff.de acq̃.po.z tex.
de iure suo extra de cōcess.p̄bc.c.q̃a cūctis.§. ex pte re
ro.et quia sicut ante p̄sentatōem lr̃aru3 iuꝛditio l3 q̃ita
est ligata ut nihil agere possit ita post p̄sentatōem iu
risditio est ei libera in ꝓcedēdo aū p̄sentatōem reuo
catoriaz ita no. Jnno.et hosti.in.c.audita extra de re
sti.spo. Nō ob.q̃d de dnio dicit̃ q̃a illud trāslatū non
reuocat̃ iō nisi tpe traditōis rei adsit uolūtas dni nō
trāsferr̃. Nō ob. q̃ in cāu nr̃o volūtas delegantis nō
adest q̃a fateor cōdicionata.s. ut nō ꝓcedat cū lr̃e fue
rint p̄sentate. Et q̃a de iure nr̃o claritas non hētur iō
opi.cano.communiter i omni foro seruatur.Saly.

D comparandas.

Si mādatū nō iplet̃ ad interesse agit̃.h.d.

No.q̃ actio mandati cōpetit ad interesse.

Glo.querit q̃lit̃ fidē rūpit.et ponit duo exē
pla. Sz circa primū quero q̃d si mādatū fuit ei p̄cio li
mitatū z p illo p̄cio hēre nō potuit z p maiori emit an
mandator possit rē ēptaz petere illud pl⁹ offerēdo vel
nō offerēdo:uel an mandatari⁹ possit cū cōpellere ut
p p̄cio illo recipiat.respō.ut plene diri in.l.fi.s.de ne
go.ge. Querit glo.quid si hodie mandatoris nō int̃
est l3 interfuerit oli rē sibi ēptaz fuisse.Et respō.q̃ agē
nō pōt ut.ff.e.l.si ꝓcur.§.mandati et.§.se. Sz in ꝝ.fa
cit.ff.de edē.l.vbi.§.i.z.ff.si q̃.ca.l.qui aūt.§.fi.respon.
glo.q̃ in aliis casib⁹ loquunt̃.Sz hoc nihil est dicere
nisi rō diuersitatis assignet̃.idō dic ad.l.qui aūt q̃ ibi
l3 nūc seu ō p̄senti desinat interesse nō tamē desinit re
tro iō non desinit actio cōpetere. Jn.q.glo.desinit de
p̄senti z retro interfuisse iō actio mandati desinit cō

petere. Ad.l.ubi quidaz rēspōdēt q̃ ibi illō eueniť ppē cōtēptū pris et iudicis in quē icurrit is qui ad p̄ceptū iudicis rationes non edidit ideo lz desinat intereē nō desinit actio competere. Vel dici pōt q̃ ibi non est to desinit interesse saltem retro q̃a qō nunc bz iure hēditario ipe fuisset habitur⁹ iure ꝓprio ⁊ sic non fuisset oneribus hēditariis subiectus. Sz attende q̃ materia quā tangit ista glo. est fundata sup brocardo illo an desinēte interesse desinat actio competere. Et qz multe. ll. faciūt ꝓ et multe ꝑ doc. antiqui ꝓ illarū .ll. cōcordia varias fecerūt distinctōnes quas hic recitat Ly. quibus uisis et lectis nō ꝓpterea quiescit animus auditoris ideo illā materiā aliter tradere intēdo. Vn de attēde q̃ et dictis. s̄. nos habemus tres cōclusiones. Ego addā alias ꝑ quas res clarius elucescet. Prima igiť cōclusio est ut ubi actio ꝓpetit ad interesse si nō desinit interesse nūc nec retro non desinit actio cōpetere. casus est in hac. l. sed ei repugnat. ff. de nox. l. electio §. si is ubi aquilia cōpetens ad dāni illati estimationē ⁊ sic ad interesse. l. si seruus seruū. §. hui⁹. l. desinit cōpetere aiali dānum dāte pempto siue sit directa noxalis siue p̄tōria et utilis et tamē non desinit interesse rōne dāni illati. So. q̃ cōclusio p̄dicta ⁊. l. ista, pcedit quādo interesse debeť simpliciter non respectu alicuius certe spei q̃ ꝓ interesse possit solui. naz tūc illa pempta debitor liberať a tali interesse vt ibi ⁊. ff. de pecu. l. quesitū ⁊. ff. loca. l. in nauē sanfeli. ⁊ de le. i. l. ticia textores in fi. Scōa cōclusio est q̃ ubi actio ꝓpetit ad intereē desinēte intereē nūc ⁊ retro desinit actio cōpetere. ff. e. l. si ꝓcuz. §. mādati et. §. mandauit. cū ista conclusione cōcordāt ille. ll. videlicet. ff. de ali. iudi. mu. ca. fa. l. ex hoc edicto. §. si quis alienauerit coniūcta. l. i. in e. ti. Similiter cōcor. ff. qō ui aut clā. l. si alius. §. est et alia lz si subtiliter ille tex. pōdereť ibi non desinit actio ꝓpetere quia nūq̃ icepit hre esse ⁊ sic nō desinit q̃ nō icepit. l. nō pōt ō re. iur. sz qz tal locutō lz i, pp̄a tollerať a. l. ut. ff. usuf. quēad. ca. l. iii. §. i. Nō curo rēc breuioris doctrie siue dicam⁹ q̃ desinat siue q̃ nō icipiat q̃a ad bonū sēsū itelligi dz et scōm cāuz allegatū itelligo ōsi nit, ppie qñ ꝓpetiit vt i, ppe qñ ñ ꝓpetiit si cā icipere impedit ⁊ sic ei⁹ natiuitati se opponit. Siť hui cōclusioni cōcor. ff. de ipe. in re. do. fa. l. ⁊ in totū in fi. Ibi enim desinit interesse nūc et retro merito actio desinit cōpetere et ibi tāto fortiꝰ q̃to nō solū mulieres interesse ō sinit sed eius interesse icipit retro factū non esse si factū fuisset mulier ad ipensas tenereť nō obstāte casu qui supueniisset. Huic cōclusioni ꝓ cōcor. uidi. adduci. l. si uehēda. §. idē uumerus. ff. ad. l. ro. de iac. Sed non bene cōcor. q̃a nō cōpetebat actio ad interesse sed ad rem quo casu q̃d iuř. sit. ī. dicā. Tertia cōclusio fuit q̃ ubi actio cōpetit ad interesse ⁊ de p̄senti desinit interesse sed nō retro actio nō desinit cōpetere. Et ista ꝓbatur ꝑ. ii. ll. allegatas in glo. uidelz ꝑ. l. qui aūt. §. fi. ff. si quis ca. ⁊. l. vbi aūt. §. i. ff. de eden. cōcor. ff. de ser. cor. l. doli. §. fi. Ibi enim non cessat interesse retro rōne p̄terite uiltatis ut ibi in. l. se. Ideo actio ꝓ illo nō desinit cōpetere. Similiter cōcor. ff. ad. l. acq̃l. l. ita uulneratus in prin. ⁊. l. stichū aut pāphilū. nā ut in eis pz ex toto retro interesse nō desinit. Huic cōclusioni uideť obstare ff. ad exhi. l. rigni. §. fi. ubi lz ōsinat intereē ō pūti qz ipe snie lz ñ ōsinat ītro iterfuisse ipe lit. pres. ōsinit tū actō ꝓpetere. Sz dic q̃ huic cōclusiōi nō ob. q̃a ibi actio nō cōpetit ad interesse prout dic. conclusio sed ad rē quo casu q̃d iuris sit. ī. dicā. Quarta cōclusio extra gl. istā est q̃ ubi actio non cōpetit ad interesse sed ad penaz lz ꝓpter interesse desinente interesse non ꝓpterea desinit actio cōpetere ut. l. iter omēs in pri. ff. de fur. naz actio furti a pri. nō cōpetit nisi iterfit ut. ī. de fur. l. manifestissimi in pri. ⁊ tamē desinēte interesse non desinit actō furti cōpetere ut. d. l. iter oēs ⁊. l. in furti in. e. ti. ⁊. ī. de fur. l. subtracto. Et rō hui⁹ pōt esse q̃a lz interesse sit cā q̃re actio deť uel ꝓpetat p̄sone: ut. d. l. manifestissimi ñ interesse est cā pene ad quā actio cōpetit q̃a non intereē tū sz rex p̄ciū est illud duplicať uel quadriplať vt. d. l. in furti. Ite q̃a regula est q̃ ut plurimū in penis non considerať interesse. ff. de cōdi. fur. l. si ꝓ fure. §. furti et ff. de uer. ob. stipulatio ista. §. alteri. huic conclusioni uideť ob. ff. de fur. l. si q̃s vxori. §. fi. Sed ibi rñ. q̃ ibi est dupler itellect⁹. scōm illū q̃ itelligit illū tex. de aditione hēditatis non ob. scōm aliuz q̃ loq̃ť de aditōne iudicis uideť obstare. Sz rñ. ut ibi in gl. q̃a tūc lra dz i, ppriari et itelligi de cōdi. fur. Et hec vera lz vltramōtani antiqui dixerit q̃ conclusio p̄dēa ꝓcedit qñ desinit intereē ex cā retro tractū nō habēte. sec⁹ si retro tractū hēat q̃a tūc scōm eos desinit actio competere. d. l. si q̃s vxori. §. fi. Sz male dicūt q̃a in legatis conditionis euēt⁹ non hēt retro tractū. l. si mater. §. cādez. ff. de ex. rei iudi. ⁊. l. i. §. i. ff. ad silť. et ita tz bar. in. d. l. si quis vxori. Quārta conclusio q̃ ubi actio cōpetit ad factum restituēdi ꝓpter intereē dñii et maleficiū aduersarii desinēte intereē facto dni uel auctoris sui desinit actio cōpetere non si desinat facto tercii uel casus fortuiti.

Hec conclusio bz plures ꝓtes ⁊ quo ad primā p̄ē ereē plificať in condi. fur. q̃ competit ad rē restit. rōe dñii agētis. l. i. ff. de condi. fur. ⁊ ꝓpter maleficiū aduersarii. l. si ābo. §. quot. ff. ō compē. q̃ aūt illa desinat competere quādo dñs suo facto dñiuz pdidit tex. est in. l. si ue manifestus. §. tā diui. ff. de condi. fur. Et ratio hꝰ est q̃a ipse scipm priuauit eo q̃ ex cā act. sue merito actō vltra ei non dz competere. ⁊ q̃ idē sit quādo facto auctoris sui est tex. i. e. ti. l. si seruus in pri. ii. ⁊. iii rñ. ⁊ i. l. si q̃s vxori. §. fi. ff. de fur. scōm rex itellectū q̃ est q̃ ibi de ꝓdi. fur. loquiť ut ibi no. glo. ⁊ dixi in p̄cedē. concl. Et est ratio q̃a auctor suus fingiť una p̄sona cuz illo ideo ipse censeť quadā fictione cā priuatōis sue. q̃ aut ē non sit idē q̃do facto tercii hēs tex. ff. de conditi. fur. l. et ideo. §. in coi igiť. Et hui⁹ est ratio q̃a non volūtate sed ex iuř necēitate dñiū trāsit in aliū ut ibi no. Ite q̃ non sit idē quādo cāu fortuito accidit ꝓbať ff. de fur. l. iter omēs in pri. uer. hoc idē. Et hui⁹ ratio est q̃a fur semp est in mora. l. subtracto. ī. de fur. merito cāu non liberať ut ibi ⁊. l. si ex legati cā. ff. de ver. obli. Sexta conclusio est in rei uē. uidelz ubi actio competit ad factū restituēdi simpliciť ꝓpter intereē dñii vt in rei ven. desinēte interesse facto dni uel auctoris sui desinit actio competere non si facto aduersarii idistincte vel casus fortuiti quādoqz hec conclusio quo ad primā p̄ē affirmatiuā ꝓbať ex dēis i p̄ce. ⁊ pz in tex. ff. ō re. uē. l. ei⁹ rei ⁊. ff. de pō. l. si fideiussor. Quo ad scōam ꝓtez ō fēo aduersarii pz siue factū ñ fuerit ō se i, pbatū ut factū vsucapionis ut. l. si post acceptū. ff. ō rei uē. Siue fuerit reprobatū ut occisionis. l. non solū ⁊. l. q̃ peritorio. §. i. in. e. ti. ⁊. s̄. de rei vē. l. domū. Quo ad tertiā p̄ē de cāu fortuito ideo dixi q̃dqz q̃a casus fortuit⁹ quo res extinguiť quādoqz liberat possessorem et quādoqz non vt no. plene ꝑ glo. in. l. ite si verberatū. §. si seruus. ff. de rei uē. ⁊ dixi in. l. i. s̄. q̃ nic. ca. ubi vide ⁊ scōm p̄dēa itelligo. l. rigni. §. fi. ff. ad exhi. nam ut ibi colligiť ex littera ibi agiť ad exhibēdum restitutoria. Septima conclusio est q̃ ubi actio competit ad speciez ratione alteri⁹ interesse q̃ dñii qō est solū rōne commodi rei habēde vt sibi debite an desinēte intereē desinat actio competere. Multiplicť hēmus distinguere q̃a aut desinit hui⁹ rei habēde intereē facto creditoris aut

debitoris aut tercii aut casus fortuiti. Et q̃a hec indigẽt subdiuisionib⁹ in aliquib⁹ cãibus ⁊ non modicũ tractũ scripture ideo de his uide q̃ diri in.l. icẽdiũ.s. si cer.pe. ⁊ hec sufficiãt de hac doc. per conclusiones posita. Si tamẽ ad modũ distict. p̃dẽa volumus reducere sic possum⁹ distiguere. Cũ q̃r an ds̃inẽte itereẽ dsinat actio competere. Aut actio competit ad itereẽ aut ad penã aut ad rẽ vel spẽm. primo cãu aut desinit iter esse nũc et retro ⁊ hz locũ scda conclusio. ideo dic ut ibi. Aut desinit itereẽ nũc non retro ⁊ hz locũ tertia cõclusio. scdo cãu locũ hz quarta cõclusio. ideo dic ut ibi tercio cãu dic aut interesse qd p̃tendit est interesse dñii a quo cãtur actio aut est aliud interesse pnta simplex rei habẽde ut sibi debite. prio cãu distingue. Aut actio cãtur ex pte rei ex maleficio ut cõditio furtia et distigue ut in.v. conclusione. Aut cãtur ex pte rei ex simplici ei⁹ detẽtione uel possessione sine ei⁹ maleficio ut est rei uẽ. ⁊ tũc dic ut in.vi. ꝛclusiõe. scdo cãu qñ est interesse simplicit rei debite dic ut in septia conclusione dixi et in l. icendiũ.s. si cer.pe. Vt tamẽ nihil ãtiquitatis qd apparear utile penit⁹ incognitũ reliquat. subicio distict. pe. quã Ly. sequtur dixit eni aut ꝓpter factũ supueniẽs desinit interesse de pñti sed nõ in p̃terito ⁊ tũc durat actio. Aut desinit interesse de p̃senti ⁊ in p̃teritũ ⁊ tũc aut ꝓpter factũ actoris uel auctoris sui ⁊ desinit actõ competere. l. si q̃s vxori. §. fi. ff. de fur. Aut ꝓpter factũ alterius vel ꝓpter casuz ⁊ tũc aut obl. erat cõmutabiliter p̃cta aut incõmutabilit. prio casu si desinit interesse desinit actio cõpetere. ff. de ali. iu. mu. cã fa. l. nõ solũ. §. hec actio ⁊. ff. de nox. l. elẽto. §. si is. scdo casu aut erat p̃cta ꝓpter iudicis ꝛẽptũ et aduersarii. ⁊ tũc ꝓpter rigorẽ iudicii seruãdi nõ desinit actio cõpetere. ff de edẽ. l. ubi. §. i. ⁊. ff. si q̃s ca. l. q̃ aũt. §. i. Aut erat p̃cta ꝓpter cõtẽptũ solius aduersarii ⁊ tũc desinit actio cõpetere. l. rigni. §. fi. ff. ad exhib. ⁊ hoc scõm pe. Dy. uero sup. l. ⁊ in totũ. ff. ꝺ ipen. aliter dirit videlz aut actõ q̃ dat ad interesse ꝓ puniẽdo dolo uel culpa nõ est nata. ⁊ tũc casus supueniẽs excusat vt. d. l. ⁊ in totũ. Aut est nata ⁊ aut nõ põt itentari ⁊ idẽ. l. si uebẽda. §. idem numẽrus. ff. ad. l. ro. de iac. Aut põt itẽtari ⁊ tũc si actõ repitur in tali dolo uel culpa cũ reo et tũc repellit in distincte. ff. de ẽo ꝓ que. fa. l. fi. §. si stipulator ⁊. ff. ne q̃s eũ q̃ in iu. uo. est. l. i. in fi. ⁊ de re. iur. l. cõpar. Aut actor nõ est in pari cã cũ reo. ⁊ tũc ant actio q̃ dat ad interesse nõ succedit loco alteri⁹ act. ⁊ tũc cãus nõ excusat l. inter omẽs in pãn. ⁊ l. in furti. ff. de fur. Aut succedit loco alteri⁹ act. a qua reus erat liberãdus ꝓ cãuz ⁊ tũc casus excusat. ff. de ali. in. mu. cã fa. l. non solũ. §. hec actio ⁊. ff. de nox. l. electio. §. si is. Et est rõ q̃z succedendo in eius loco suã naturã assuit: ut. ff. ut leg. no. l. i. §. si q̃s sub condi. Ista sunt verba dy. hic ꝓ Ly. trãscripta que si ponderes nõ principalit ⁊ directo attingunt nẽm brocardũ lz in consequẽciã possint illud attigere in pte sed concernũt pricipaliter aliud brocardũ quo q̃r an cãus supueniens excuset a pena p̃cedentis doli uel culpe.

Alarum. No. q̃ ex pollicitatione non agit in qua certũ nõ ꝓtinet. Oppo. de. l. cum post. §. gener. ff. de iu. do. Sol. aliud in dote ei⁹ fauore ut ibi. Querit glo. q̃d si nõ pollicitatio sed stipulatio intercuniset dic vt in ea. ⁊. fol. Az. est uera cũ sit spãle in dote vt dixi ⁊ de illa materia dic ut dixi. s̃. e. l. aduersus.

Est solutionem. Mãdator ab eo pro quo intercessit nõ tãtũ q̃d soluit repetit sed etiam usuras ex mora. h. d. No. p̃ctus mandati est bone fidei ideo in eo veniunt vsure ex mora. No. etiã q̃ nil ꝓhibet pricipalẽ p̃ctũ esse stricti iur ⁊ accessoriũ bone fidei. Oppo. q̃ etiã ãte solutõem agat ut. s̃. e. l. si ꝓ ea. Sol. q̃ fallit in casibus ibi no. ut i glo. Oppo. q̃ ultra sortẽ nõ petat ut. ff. e. l. iter §. preterea. So. q̃ illa scõm istam ut in glo. Saly.

Y contra. Salariũ illicitũ de quota litis nõ põt peti nec sumptus in lite ꝓ proba facti. h. d. No. q̃ pcũm de quota litis est im ꝓbatũ in ꝓcuratore vt hic ⁊. s̃. de pcur. l. litẽ et in aduocato. s̃. ꝺ postu. l. si qui. et circa hoc vide q̃d ibi dixi. Glo. reuocat in dubiũ q̃d hic de sumptib⁹ dicit ⁊ hoc ꝓpter. l. i. s̃. e. que videt obstare ⁊ q̃a ex quo vtilit gessit saltẽ actõ neg. gest. non dz deficere. l. que vtilit. ff. de neg. ge. ⁊ etiã q̃a nõ dz q̃s locupletari cũ aliena iactura. l. nã nã. ff. de condi. indebi. scõm glo. rñ. q̃ totũ hic opat pactũ ꝓbũ ⁊ legi exoluz ꝓpter q̃d credit. q̃z ⁊ lis ꝓba fuerit Pe. uero dixit q̃ licet pactũ nõ ualeat sumptus tamẽ põt petere per acti. mãdati si mãdauit ut cãm ageret. l. i. s̃. e. ⁊ marie q̃z in separabilibus utile ꝓ inutile nõ debet uiciari. Sed ꝓ gl. facit littera ista. ⁊ q̃z nil ꝓhibet pactũ ꝓbatũ a iure nõ seruari ⁊ nihilominus pena impensarz adiungi sicut in aliis cõractibus ꝓbatis ut. s̃. de sacro sanc. ecc. l. nemo martires ⁊. l. inbemus. §. sanc. Salice.

Recti. Vsure illicite non possunt peti nec pignora data pro his retineri hoc dicit

Vt re mandati. Cõdẽnatus in acti. directa mãdati efficit infamis idco cõsulit ꝓcu. ut sint diligẽtes nõ negligentes. h. d. No. q̃ liberũ arbitriũ cõcedit unicuiq̃z in administratõe rei sue nõ aliene. No. q̃ negligẽtia non est sine culpa ideo dicitur q̃ negligẽtia oim uirtutũ ⁊ eruditionũ est nouerca. No. etiã q̃ in reb⁹ ꝓpriis culpa soluz detestatur sine inculpatur. sed i alienis punitur ut hic et. ff. so. ma. l. si cõstãte. §. si maritus. No. etiã q̃d habes in sũmario q̃ dãnatus in directa mãdati efficit infamis. ⁊ est ratõ q̃z agit de fide rupta ⁊ idco nõ sic est in cõtraria q̃ ꝓpetit ꝓcuratori quia in illo agitur de calculo. secus quando in contraria non ageretur de calculo sed de pfidia ut i ea que cõpetit fideiussori soluẽti q̃z ⁊ illa infamat ut hec oia habẽtur. ff. de infa. l. furti. §. mãdati ⁊. §. cõtrario. Vnũ tamẽ attẽde q̃d Inno. dic. q̃ ista infamia que infertur cõdẽnat. ex contractu est leuior q̃ ea que iferẽ ꝓdẽnatõe ex maleficio ⁊ idco non ita repellit a dignitate ut ꝓ eũ no. in. c. qualiter et quãdo extra de accu. quod no. ⁊ satis placz quãdo cõdẽnatio fit ex culpa non ex dolo. Glo. ii. op. q̃ iudiciũ sup intereẽ ad q̃d datur actio mãdati non sit certissimũ cũ intersit q̃ntũ sit est incertũ So. ut in ea sed cane q̃z littera illa non habet intellectũ quẽ sentit gl. nõ eni loquit de certitudie sentẽtie late sed ferẽde nec cõsiderãt certitudinẽ rei sup q̃ feratur sed certitudiez q̃ pecualiter ferẽt. Op. q̃ in re sua non possit quis esse arbiter. l. p. ff. de ar. So. ut glo. uel dic q̃ arbiter cõpromissarius esse non potest ut ibi. sed arbiter. i dispensator sic ut hic ⁊ sic ꝺ arbitro eq̃uoce loq̃mur i iure. Sumit ei quãdoq̃z ꝓ iudice cõpromissario ut. d. l. p. ⁊ ꝓ totũ. q̃ñq̃z ꝓ amicabili cõpositore. ff. ꝓ so. l. si societatẽ. §. arbitrõr. q̃ñq̃z ꝓ iudice ꝺlegato ut. j. ꝺ app. l. si app. ⁊ j. de sent. et ꝓ. re. l. i. scõm unã lec. ⁊ ff. qui sat. cog. l. arbitro. quãdoq̃z ꝓ quasi delegato ut. s̃. de iudi. l. aptissimi. quãdoq̃z ꝓ iudice ordinario ut. d. l. i. secũdũ aliã lect. ⁊. s̃. de postu. l. quisquis in pri. quãdoq̃z ꝓ dispensatore ut hic. Quero cũ glo. an ꝓcurator teneat de lenissima culpa. Et mar. dit. q̃ nõ ⁊ indurit illũ ter. q̃ dicit exacto ⁊ nõ exactissimo officio. Glo. nñc sunt i cõtraria opi. ꝓ ter. q̃ dicit q̃ de oi culpa tenẽtur. s̃. e. a ꝓcuratore dic ut ibi dixi.

Et diuersas. Hec.l. diuidit in pres qui
p que.primo ponit occasio.l. pdende cuz im
plicita ratione statuend.secdo ponit statutū
suum cum alia ratione expressa sic statuen
di.tertō limitando declarat z exēplificat dictū suū qd
in nube tradiderat.quarto excipit certos casus extra
quos statutum suum confirmat rationem predictam
repetēdo.quito qa ex declaratōe.s.facta apparet statu
tum suū loqui quando aliqua pecunia ꝓ cessione act.
data nouum dubium remouet z declarat qd iuris sit
quando cessio facta est liberaliter et cā donatōnis.se
cunda ibi per hāc itaque.tertia ibi ita tñ.quarta ibi ex
ceptis.quita ibi sinautē.Cessionari⁹ cui fūt iura cess a
paruo precio soluto non potest agere nisi usqz ad cō
currentez quantitatem precii soluti z pro usuris ꝓpetē
tibus.Fallit in cessionibus quas quis ꝓ tuitōe sui cre
diti suscepit z in cessionib⁹ inter cohēdes z legatarios
factis z similibus eandem ratōez habētibus ex cessio
ne uero facta ex mera causa donat.potest cessionari⁹
agere utili act.secundum tenorem dircē.h.d.Nō.colro
super littera et eius expositione pri.qꝝ querele z inter
pellationes excitant principes ut hic.in prin. Item qꝝ
inuidia non est.l.amica ut in littera ibi byantes ꝓcor.
j. de ps.xxx.an.l.i.ideo non querenda sed fugiēda nō
āpleranda sed postergāda.nā hec virtuti ꝓtinuo de
trahit parē deprimit maiorē nō diligit minorē attra
bit non attractū cōterit suūqz possessorē falsuz testem
sepius fieri subegit.hec sepius mūduz illustrātib⁹ ꝓ
meritis suplicia cōtulit. nā illos multociēs in carceri
bus diu vt legimus tenuit diuitesqz fecit inanes et
eos a ꝓpriis larib⁹ plerūqz exulare coegit et si hoc ñ
sufficit occidit. Quid plura hec pacis emula romā di
uisit in partes diuisamqz suo ardēte feruore ad inte
stina bella deduxit et eaz omni suo gaudio et honore
priuauit de his oim mgra rex experiēda nos certio
res reddit dū ad hoc nrm op⁹ pficiēdū nos illa ferra
riaz cōtulit.Hec inbia.de qua in lza fuit cā que principē
ad cōsiderandū sup interpellatōnibus pdictis mouit
Item no.ex ver. cū certū qꝝ nō est credēduz quē ꝓ modi
co cedere ius certū z indubitatū qd valere dz multuz
Et hec est vna ex cāis finalibus statuti imperatoris qd
sequit z sumit hec rō ex pte cedētis alia q.j. ponit su
mit ex pte cessionarii. Item no.ibi nec.n.dubiū est zē.et
est ratio hec secda p quā imperator motus fuit ad sic sta
tuēduz.z sumit hec rō ex pte cessionarii.Et no.qꝝ.l.p
sumit istū cessionariū tūc litis redēptorē z sic psumit
cessio facta mala fide cā reū vexandi vt hic z.j.in ver.
nulla etenī.Et ex hoc uoluerūt aliqui glo.colligere qꝝ
vltra pciuz cessio simulata psumit. Cuius ō.tz Ja.de
arē.ut.j.dicā. No. tñ qꝝ redēptores alienaz litū re
bāt a iure vt hic et.s.e.l.si ō licitū. Item no.in ver.ita tñ
qꝝ cōfessio de soluto z recepto sola in instro cessiōis
iuriū nō sufficit ut ꝓbāt illa.ii verba datis z solutuz
ad qd fac.s.de re.ren.l.quot.et hoc vult glo.hic posi
ta qd tamē aliqui reꝓbāt z nō bene vt.j.dicā. Item no.
ibi lz instro cessionis rēditōis nomē zē. qꝝ titulus ces
sionis dz apponi in istro z ita no.glo.magna hic po
sita.Circa qd vide qd dicā in.vii.q. Item no.ex ver.exce
pris qꝝ inter coheredes admittit cessio iuriū cūz diui
dunt hereditatē z sic titulus diuisionis est sufficiēs ti
tulus cessionis.z qa nō est diuersa rō in diuisione so
cietatis Idē in ea est dicendū cuz z lra ista hos casus
exceptatos extēdi voluit ad si.p idēptitatē rōis vt col
ligit ex se.ver.nulla.n.tali rōe z in ver. sinautē ibi qꝝ a
liis cāis zē.Cū aūt societatē ꝓbūt nō est dubiū.l.i.ii.z
iii.ff.ꝓ soc. Item no.ex.e.uer.qꝝ is ō quē fēa est cessio ex
sā diuisiōis nō pōt opponere de paruitate pcii vt hic
sed ipse cedēs si esset deceptus ultra dimidiā iusti pcii
pōt petere illā in melius reformari ut.s.cō.vt.iu.l.ma
iozis. Item no.ex.e.ver.qꝝ creditoz ꝓ tuitōe iuris sui po
test recipere cessionē act.nec pōt ei opponi de paruita
tate pcii.Et qa glo.ponit exēpla ideo de illis videam⁹
Et primū exēplū est qū debitoz cedit in solutū uel pro
soluto nomē sui debitoris etiā ꝓ minori ptitate qꝝ cōti
neat nomē ōbitoris.Nō.n.poterit debitoz ō quē fit ces
sio opponere de fraude z simulatōe ex pcii paruitate
et hoc satis est clazz qa redēptoz litiū uideri nō potest
Aliud exēplum ponit glo.qū creditoz cedit fideiussori
min⁹ soluēti.Sed dices tu exēplū nō est bonū qa tex.
iste loquit qū creditoz recipit cessionem.Exēpluz vero
eō qū facit cessionē.Et ego tñ.qꝝ fideiussoz ꝓ credito
re accipit duplici respectu.vno qa soluēdo reū debito
rē sibi fac. alio qa ꝓ solōem tenet creditoz sibi cedere
act.et sic creditoz hoc respectu dz eius debitoz qa ad
cessionē ei tenent.l.fideiussores.§.idē tñ ff.de fide. Et
ex isto exēplo infert bar.qꝝ ista replicatio ꝓcedit ubi
cūqz fit cessio ex necēitate iur vt de paruitate pcii non
possit opponi.ꝓ hoc etiā facit exēpluz aliud qd in gl.
sequit.Ledit.n de necēitate vt.ff.qui po.in pi.ba.l. mu
lier sic z alias paruitas pcii non fac.retractari qd ex
iuris dispositōne fit vt de iure do.ff.l.si vsufructus ad
fi. Item no.ex.e.uer.ibi uel si is qui res possidet zē.qꝝ
nō possidēs titulo pōt iure alteri⁹ iura emere ꝓ tuitō
ne sue possessionis.Et ponit gl. exēplum qū emit ius
fructuarii emphi.vel supficiarii z si. De paruitate.n.
pcii nō poterit dūs opponere.Sed tu dices quō ꝓce
dere possunt ista exēpla.z prio in fructuario cum vsu
fruct⁹ nō possit a fructuario separari qn ad ꝓpriera
riū reuertat ideo uēdi nō pōt.l.necessario.§.fi.ff.de p.
z co.re.ren.z.l.si vsufructus.ff.d iu.do.sitr in emphi.
supficiario z feudatario z si. qa ius suū alienare non
possunt irrequisito dno vt.j.de iu. emphi.l.fi.Et ego tñ.
qꝝ glo.dz intelligi qū cessio est facta respectu ꝓmodira
tis peceptōis fructuū nō iuris formalis illis ꝓpetētis
ut in.ll.in ō.alt. Aliud exēplū ponit gl.qū timebāt rui
nā dom⁹ tuc zē.Sed hoc reprobat z nō ānectit bonā
rōem sed ratio est qa exēpluz nō cōuenit lze que cessio
nē ō aliquē fieri requrit hoc de quo in glo.ō nulluz. Et
ponit aliud exēplū si tu habes publicianā in re quā si
ne titulo possideo egoqz timēs ne illā aduoces a me
impetro a dno ut cedat mihi ius dnii sui modico sibi
dato vt pferar tibi.ff.de publi.l.p.z fi.qd no. Et atten
de qꝝ gl.ponit ꝓ cōstāti qꝝ emit vel ipetrauit ius dnii
z sic nō psumit redēptor alienē litis.Sz qd si de dnio
cedētis vt uendētis nō doez z sic solū titulū hz.Sentit
ista glo. qꝝ redemptor litis dz dici z sic titulus nō hz
sibi ꝓdēe qd no.ꝓ fraudibus q cōmittunt quotidie.
Ad cuius declaratōem uide que diri in.l.quot.s.d re.
uen.in.x.op.z qd diri in.l.cogi ad fi.s.de pe.hr. Item
no.ex lza que sequit ibi necnō inter legatarios ꝓiun
cto exemplo glo.qꝝ inter habētes rez uel act.cēem pt
fieri cessio modico dato nec fraus uel simulatio ex p
uitate pcii psumit.qd no. ꝓ sociis iuicez cedentib⁹ vt
s.diri. Item no.expositōnes quas fac.sup verbo debita
z sup uer.act.z sup uer.res et qꝝ glo. exponit act.s.in
rez intellige qū alius possidet rez nō ille q cedit nec is
cui cedit qa tūc nullū fuisset dubium qn cessio teneret
qa nō ō alū sed ō se fieret cessio z sic nō oueniret no
stre materie. Item ex glo.sup uerbo res habes clare qꝝ
rei heredis legate dnium nō trāsit in legatariū.Cuius
ō.tenet glo.in.l.ii.j.cō.deleg.sed illa reprobat vt ibi p
doc. Item no.ex uer.nulla etenī tali rōne qꝝ casus a re
gula exceptati et sic singulares trahūtur ad si.z sic re
cipiūt interpratōem extensiuā ꝓpter oiodam rōis ide
ptitatez ut hic ex uerbo tali rōne z statiz in uer.sinaūt

in lra q̃ aliis cais. Et est rō qa omitti non dz qd sub
eade concludit ut.l.his verbis.j.de renoc.do.z d hoc
est hic cans. Et ita tenui in.l.ii.s.de nox.ubi plene ista
materia exaiani qd no. Et attende q̃ ut dic.etiam bar.
glo.male exposuit ista verba tali rōne.nā lra ista ma-
gis pōderat rōnem casuuz exceptox q̃ ipox casuum
expressionez ut dixi.et glo.sentit totuz ꝯ.z male. Item
no.q̃ cessio ex mera causa donatiōis est valida ut hic
in uer.sinaūt. Itez no.q̃ cessionari⁹ in utilibus sibi ces-
sis dz formare libelluz scōm tenorez directax vide si
in directis declaratorie agit idez debz fieri in utilibus
Item q̃ si exceptio ob cedenti et ei cui facta est cessio
utroqz.n.modo possunt hec uerba intelligi. His notabi
libus collectis z lra declarata restat q̃tuz ad appara
tū Accur.solum ul.glo. Et glo.illa in pri.opp.et so.ut
in ea pz usqz ad uer.sciēdum. Sed melior so.est ut hic
loquat de aliis cais similib⁹ exceptuatis nā dcio alius
est iplicatiua similiuz ut.j.de ser.fug.l.si fugitiui.z qa
similes sunt q̃ sub eadez rōe concludunt ut in.xii.no.
dixi.scdo oppo.glo.q̃ cessio act.dz ualere ut.s.de ac.
et obl.l.i.z.j.de hz.uel acti.uē.l.nois. So.q̃ uera cessio
tz nō simulata uere uel p̄sumptiue ut hic. Sed hic at-
tende qa Ja.de are.admiratus dic.q̃ hoc nō est verum
q̃ hec cessio sit simulata qa aliud nō agit q̃ scriptuz
sit sed bene fatet q̃ calūniosa p̄sumit ideo recipiens
litis redēptor vocat ut hic. Sz uterqz dic.uex nā frau
dulēta et calūniosa ex pte recipientis p̄sumitur z nihi-
lomin⁹ aliquo respectu est simulata puta respectu ani
z bone fidei qa simulat se hze bonū aim z bonā fidē
Jē respectu qlitatis tituli qa simulat se hze iustū titu
luz qa ex numeratōe z emptōe sed nō hz iustuz qa qd
est numeratū nō equalet id qd est emptū.z qa intētio
l.fuit ānullare cessionē in pte ideo simulatā eā vocauit
qa simulatū est ipo iure nullū sed fraudulosuz ut plu
rimū est aliqd sz ei ob.ex.do.ideo in.l.se. Impator ap
pellat eā qñqz colorata qñqz simulata. Et sic glo.non
male loquit dū vestigia.l.sequit.q̃nymmo si simplicit
in fraude debitoris facta diceret obstaret exceptio.ff.
de inīpa.l.si libert⁹ mior et isti.de ex.s.si qs in frau-
de. Tertio opp. q̃ is qui p̄ pno p̄cio act.cessit uel uen
didit p̄ residuo non agat ut in.l.se. So.hic loquit qñ
actio tota est vēdita sed paruo p̄cio vnde p̄ soluto a-
git cessionari⁹ p̄ residuo is qui cessit in.l.se. p̄ pte fu
it uēdita z iusto p̄cio et p̄ alia pte donata et tūc p̄ pte
donata nullus agit ut in.l.se.z ibi dicā rōnem. Venio
ad.q. Et prio quero qñ cessio uere sit simulata.rñ.glo.
qñ omē cōmodū et icōmodū uere spectat ad cedentez
licet ex serie et forma cessionis uideat spectare ad ces
sionariū ut.s.pla.ua.qd agi.p̄ totū. Quero scdo qñ
p̄sumat simulata glo.hic dic. q̃ ex trib⁹.prio ex punita
te p̄cii qa tūc in eo q̃ excedat p̄ciū p̄sumit simulata
p̄ter q̃ in cāibus exceptis ut hic. scdo ex defectu tituli
cessionis z tūc in totū p̄sumit simulata ut in.vi.no.di
xi.tercio quādo est p̄ pte uēdita et p̄ pte donata ut.l.
se.z de ista dicet ibi. Quartū addit glo in.l.i.s.ne lic.
po.si tit. nō apponit i pri.istri qd re.pbat cōiter ut ibi
dixi. Circa primū qro quādo p̄ciū dicat punz. Et glo.
ista dat duas sol. vna est quando nō ascēdit ad dimi-
diā iusti p̄cii ut.l.ii.j.de resci.nē.hec nō est bona in il-
la materia.qa hic non petit rescidi a pte sed simulata
allegat ab eo ꝯ quē agit .preterea actō nō est formali
p̄cio extimāda ut.ff.ad.l. fal.l.in.l. falcidia hoc obser
uādū.s.fi. Aliā igit respō.dat glo.uidelz quādo dedu
ctis expēsis laboze z p̄cio adhuc pl⁹ satis valet actō
z cū ista trāsit bar.et est no.z eā no.qa ex ea habes q̃
cessionarius in rē suā tenet facere de suo expēsas litis
Sed d marito cui est nomē datū in dotē dubitat et te
nuit glo.q̃ sic in.l.i.ff.de ipen.in re.do.fa. Sed qdam
ꝯ.dic ut ibi p̄ doc.z uide qd dixi.j.de re.vx.ac.s.fz nec
ob ipēsas. Similiter tu bēs no.aliqua que in extima-
tione actoris sunt cōsiderāda sed qa expense et labor
est incertus z adhuc dubi⁹ pōt esse exactionis eventus
z eā multū durare.qa p̄sona aduersarii est uiriosa Jō
pe.respō.q.dixit qa in iudicis arbitrio reliquit ar.ff.d
iur.delib.l.i.in fi.z de uerb.obl.l.cōtinuus.s.cū ita z.ff
si ex nox.ca.ag.l.i.post pri. Et hoc tz cy.z cōiter doc.z
ponderare bet iudex p̄dēa z etiā alia nā pone q̃ actō
plus valet cessionario q̃ cedenti ,ppter distāciaz loci
nā cedēs hitat in remotis cessionari⁹ in loco debito
ris certe q̃tū ualet cedēti considerabit nō q̃tū cessio-
nario.qa cedēs nō facit ut alii officiat sed ut sibi ,pfi-
ciat.ff.de ali.iu.inu.cā.fa .l.nō solū.s.i. Et idē dic.bal.
eꝯ si minus ualet cessionario q̃ cedēti ut cessionarius
nō emēs ,p pluri q̃ sibi z hoibus sue conditionis ua
leat z ex hoc redēptor nō cēseat z sic q̃litas p̄sonax in
his cōsiderāda. Quero an cedēs possit fidē de p̄cio
hre. Dic q̃tuz ad substāciā et ualiditatē cessionis pōt
fidē hre de p̄cio puta quādo ad illd solūcdū dedit di
latōem.q̃tū uero ad ei⁹ exercicium z deductionē in iudi
cio p̄ciū debet esse solutū ut hic in uer.ita tamē in uer
bo datas z in verbo solutas z.j.in.l.pr.et ibi re ipsa
soluit. Si tamē pendēte iudicio solueret roboraret a
ctio z ex eadem istantia sequeret ōdemnatio.ff.de pi.
ac.l.si rem in fi.z.ff.de inoffi.te.l.si non mortis.s.fi.z
ff.e.l.si tibi mādauero ut a ticio cū si. Quero tūc quin
to qd si in istro cessionis cōfessus est se p̄ciū recepisse
nec aliō est dictū q̃ fuerit traditū ut numeratū. Nich.
de mac. dixit hic q̃ sufficit si p̄cium cōfessatū est iustū
qa solutū dicit quouis modo dicat sibi satisfactum.ff
de pig.ac.l.si rem.s.satisfactū z.l.solutū.s.solutā.z in
sti.de re.di.s.uendite.hāc opi.secuti fuerūt nōnulli ad
uocati florentini ut.s.dixi ne lic.po.l.ii. Bar.dic. hoc
se plurics cōsuluisse z cū valentib⁹ doc.q̃ cōfessio il-
la nō sufficit tū p̄ illa.l.in uer. ita tamē z qd ibi no.gl.
q̃ hāc ptem sentit tū p.l.se.q̃ vult q̃ re ipa dz p̄soluisse
tū qa cōfessio d recepto ob.l.iterdictū p̄sumit in frau
dem facta.ff.de ,pba.l.q̃ testamentū z.ff.de le.iii.l.cuz
qs decedens.s.ticia et ibi glo. Ego hāc ptem tenui in
d.l.ii.z ad alīata in oppositū ibi respō. unde ibi uide.
Quero.vi.qd si p̄ciū fuit numeratū sed postea cedenti
redditū.respō.q̃ si fuit icontinenti redditū simulatio
z fraus p̄sumit qa presumit ab initio cōuentū ar.l.nē
tri.s.fi.ff.de priuil.cre.et sic datū nō uidet.l. qui sic.ff.
de sol. Sinaūt ex iteruallo licet tūc dubitari possit ta-
men bar.tenet q̃ fraus p̄sumat p.l.ab anastasio uer.
sanctum⁹ ibi hoc nō occulte nec ut pres clādestinas z c
hoc idem sequit Bal. Quero.vii.qd si uēdit hēditas
p̄ certo p̄cio emptor itentat act.obicit ei q̃ satis mio
ri precio emit unde simulata presumit an obici possit
Et uidet q̃ sic p hāc.l. Bar.hic in fi.lec.dic.q̃ si uendi
tor erat i q̃si possessiōe iur hēditarii ita q̃ nemo ei cō
trouersiū faciebat hēditatis q̃ tūc emptori nihil obici
pōt qz nō principaliter nec singulariter emit nomen vt
act.sicut nec alias res ut.j.de euic.l.i.sed trāseūt cum
uniuersitate uendita.l.qdā.ff.de ac.re.do. Sinaūt uen
ditor nō erat in q̃si possessiōe iuris hēditarii sed ali⁹
ꝯ quez mouet act.et tūc ipe uidet uendere iura z act:
ideo locū habebit.l.illa qa tūc fum⁹ in regula z nō in
aliquo ex cāibus hic exceptatis. Sed attende qa glo.
nra simplicit tz q̃ ista.l. nō hz locū hēditate uendita
ut pz ex glo.sup uerbo uenditionis in uer. Iz in instro
cessionis z c.qd puto uer⁹ prio ut nullo cāu ti.de hē.
uen.sit correct⁹. scdo qa hēditas ꝯtinet ꝯmoda z in
ꝯmoda tā latentia uel occulta q̃ cognita uel manife-
sta. Unde cōsideratis latentibus nō dicit aliene litis
redemptor qa ,ppter debita q̃ possunt esse latentia nō

uidet emere ius indubitatuz ut hic in uer.cuz certū.Et
qa hoc ius non est clarz nec in se certū ꝓtuz in hēdita
te contineat ꝑciuz cōuentuz uidet iustum ac etiam pō
deratis uexationib⁹ litiuz et sumptuuz. hic est ꝙ isto
ruz timore pupillus non potest hereditatem etiam lo
cupletem adire sine tutoris auctoritate ut dixi in l.qō
fauore supra de legi. Quero octauo uēditor fundi
pro certo pretio cessit etiā emptori omnia iura z act.
sibi in dicta re z pro dicta re competentes emptor po
stea intentat acti. obicitur sibi de pretii paruitate an
possit ei obici. Bar.hic vt sentire ꝙ si uenditor rē tra
didit tūc non potest obici quia cessio iurium est fcā ꝑ
defensione rei a cessionario possesse quod permitti
tur ut hic in v̄.exceptis Aut rem non tradidit z tūc ātē
ipse habebat facultatem rei tradende z idem quia per
prius cedit ꝗ se non contra aliū z sic cessat.l.illa Aut
non habebat facultatem rei tradende quia ali⁹ possi
debat z tunc ipse videtur tenere ꝙ obici possit.quia ꝑ
re habenda sit cessa principaliter et sic sunus in regu
la huius legis.et licet ipse ita clare non loquatur ta
men Nicho.de mac.hic clare dixit. Sed quidam alii
dicunt ꝙ etiam in precedenti casu nos sumus in regu
la huius legis.quia.l. illa loquitur cū sola actio uen
ditur non quando res z actio quia tunc cessio actio
nis accedit rei uendite:z sic si tenz principale z acces
sorium. Sed precedens magis placet quia cessio ac
tionis in dicto casu pro tunc est facta pro consecutio
ne rei non pro ipsius defensione. z hec sufficiant de
questione precium cessionis concernentibus. Que
ro modo de his que concernunt titulum cessionis:an
titulus debet apponi in principio instrumenti.z glo.
in.l.i.s.ne liceat po.dicit ꝙ sic:alias cessio non tenet.
z pro gl.facit.s.de procu.l.qui stipendia in littera ꝑ
cedente causa.Sed doc.contra:quia talis ordo nō re
peritur de substantia unde sufficit i qualibet parte in
strumenti contineri dummodo apte z congrue.ar.j.d
insti.z substi.l.p.z.ff.de here.insti.l.talem in prin.'non
obstat.l.qui stipendia:quia illa.l.vult ꝙ causa prece
dat uel adsit tempore cessionis non ꝙ ex interuallo
sequatur:ideo titulus postea superueniens non pro
desz ad cessionem iam preteritam.Et forte hec fuit in
tentio Azo.in dicta.l.i.z hoc vult Jo.an.in apostilla q̄
incipit rigorosum super spec.in ti.de cessi.acti. Que
ro decimo si titulus in instrumento cessionis non est
specificatus an uitietur cessio puta quia dixit notari⁹
ꝙ ille cessit actionem pro centum aureis bar.hic dixit
ꝙ non uiciatur.quia titulus nil aliud est q̄ causa:vt.l.
iii.s.ex plurimis.ff.de ac.po.sed in proposito thema
te apparet satis de causa propter precium adiectum
de centum per quod demonstratur ꝙ causa est empti
onis.l.i.j.de pre.cur.li.x.ergo z c̄.Sed Jo.an.in dicta
apostilla super specu.loco.s. allegato dicit ꝙ uiciat
quia non sufficit presumptio ubi requiritur expressio
z sic secundum eum expressio tituli est de substantia.
bal.vero hic putat cessionem tenere.et pro hoc induc
quandam glo.hoc probantem ff.de do.ex.l.apud cel
sum.s.si cum legittima.z est glo.parua bene cordi te
nenda.Item probatur hoc a diuisione.quia aut actio
est liquida et tunc tenet ex titulo uenditionis :vt.l.si
nomen.j.de here.vel ac.ven.Aut actio non est liquida
z tunc inquit ipse cadit in contractum innominatum
ut no.s.de transac.l.siue apud acta.z cum contractus
innominatus de se valeat cessio de se etiam valere de
bet.et pro hoc dicit esse casum in.l.se.ver.sed z si quis
quod declara ut ibi dixi. Ego puto ꝙ licz cōtractus
seu conuentio innominata teneret ꝙ cessio non valet
quia proprium titulum non habet nam si do decē ut
actionem mihi cedas debet intelligi solenniter ita ꝙ
cessio habeat sua essentialia.Et ideo in questione pre
dicta ego dico si in instrumento dicitur ꝙ cessit ꝑ ꝑ
cio centum aureorum ꝙ tunc valet.z ita loquitur pre
alle.glo. Si autem dicit simpliciter pro centum que
ei dedit z numerauit non facta mentione de precio et
tunc licet dubitari posset tamen adhuc dico idem per
l.se.s.sed z si quis.sufficit enim q̄ntitatem pecunie nu
merari.argu.l.i.ff.de contraben.emp. Si autem cor
pus aliquod datum cedat tunc nisi cessio sequens ha
beat suum titulum specialem et ea agi non poterit
Nec obstat priori dicto quod Jo.an.de expressione di
xit.quia titulus satis exprimitur licet non specificet.
z inter hec est differentia ut no.in.l. precibus in gl.fi.
j.de impu.z aliis substi. Quero.xi.quid si titulus
cessionis est expressus sed cedens titulum dare non
potuit quia erat filiusfa.an reconciliabitur superueni
ente consensu patris.Dicunt doc.ꝙ sic. quia nō pec
cat in forma z ideo reconciliatur.ar.ff.de fide.l si q̄s
pro eo.s.si nummos.z ita tenuit dy.in.xxi.consilio vt
refert Jo.an.in preal.ti.de cessi.acti.i apostilla que in
cipit similem.q. Quero.xii.an cessio actionis facta
a bannito valeat uel non seu possit impugnari qz bā
nitus.dic aut bona sunt confiscata z tunc non valet:
quia cederet iura fiscalia non propria.ff de ca.di.l.tu
telas.s.si libertatem.Aut bona non sunt confiscata z
tunc cedere potest.l.pap.exuli.ff.de mi.nisi interdicta
esset ei alienario.quod fieri potest etiam relegatis ut
in tex.no.ff.de polli.l.de pollicitationibus in fi. z idō
nisi caueretur in statuto simpliciter bannitus non ꝑ
biberetur per procuratorem simplicem uel in rē suaz
experiri.dicta.l.papinianus. Sed si aliud in statuto
disponeretur uerba statuti sunt ponderanda.z tūc ac
cipio uerba bal.sic dicētis.quia aut forū c̄ tātū alicui
interdictum z tunc cessionarius banniti non prohibe
retur ex iure cesso experiri.Aut actio est ei interdicta:
quia statuto elisa z tunc cessionarius non potest exce
ptione obstante.Aut solum actus agendi est ei inter
dictus z dicit ipse aut facta est cessio ex causa lucrati
ua z non potest agere.Aut ex causa onerosa z tūc po
test ita tamen ꝙ cessionarius utatur utili non directa
acti.z pro hoc inducit no.in.c.i.d iurepa.li.vi. sed ista
fuerunt verba dy.ut plene dixi in.l.qui stipendia.s.d
procura.ubi uide. Quero.xiii.statuto cauetur ut ad
petitionem creditoris debet debitor capi cui factū est
preceptum de soluendo nunquid tale statutum locuz
habebit in cessiōario.dicit hic bal.ꝙ ia.bu.dixit ꝙ sic
quia siue proprie dicatur creditor siue improprie ha
bet tamen ius creditoris z in ius eius succedit.ar.ff.
de vsuca.l.id tempus.Jn ista.q.dico ꝙ proprie credi
tor non est.quia fidem debitoris non est securus vt re
quiritur in.l.i.ff.si certum pe.sed improprie dicit cre
ditor eo respectu quo alter est eius debitor.l.iii.j.d no
na.z ita debet intelligi text⁹ in se.ver.sed cum hi.ubi
creditor uocatur.Item eo respectu quo subrogato
rie omnia iura creditoris originarii in eum transferun
tur.z ideo pignora z hypothe.potest uendere ut ille:
ut.s.de ac.z ob.l.si a creditore ubi hoc scripsi qui tex.
melius ad propositum facit.z per hoc videtur ꝙ capi
possit.Sed dubium stat in hoc an capi possit ex pre
cepto facto ei de soluendo ante cessionem actionum:
an vero sit necesse ꝙ de nouo fiat aliud preceptuz ad
instanciam cessionarii prius q̄ ad eius instāriā possit

capi.z uideur q̃ primum expirauerit cum priori cre-
ditori non debet deinceps solui nec posset ei debitor
soluere sciens cessionem factam esse.l.iii.j.de noua.z
sic necessarium sit ut prius aliud preceptum fiat ei ad
petitionem cessionarii:quod puto verius.etiam si ei cõ
stet de cessione contra eum facta:quia non sufficit ad
huiusmodi capturam se scire debitorem esse sed opor
tet q̃ preceptum ei sit factum ad petitionem creditori
ris cui solui debet.pro hoc etiam facit:quia de iur̃ ces
sionarii prius debet constare cum cessio possit non
tenere ut hic cum multis ex causis infringantur cessi
ones ut diri in.l.ii.s.ne li.po.z sic prius citari debet.
ar.ff.de po.l.si quis inficiatus.z.ff.de adop.l.nam ita
dinus.z pro hoc accedat quod notat Jnno.in.c.quia
de iudi.quod uide.Nec ob.l.si a creditore.s.alle. quia
fateor q̃ ius distrahendi pignora dum tamen legitime
faciat z precedentibus his que.l.requirit. Quero
xiiii.an si per statutum prescribitur contra creditorez
quinquennio an similiter prescribatur cessiõario. dic
q̃ sic sine quinquennium transiuerit ante siue post si-
ue partim ante siue partim post cessionem quia tẽpo-
ra continuantur.z hec probantur in fi.ibi secundum
act.que cesse sunt tenorem.z.s.de ac.z ob.l.si a credi-
tore.z.ff.de vsuca.l.id tempus. Quero.xv.vtr cessa
re.ue.transferatur utile dominiũ.z quia varie fuit opi.
ut diri in.l.i.in.xxii.q.s.ꝺ ac.et ob.ideo remitto ad ibi
dicta.ubi tenui communem opi.que se habet q̃ ñ trãs-
feratur z rationem ibi assignaui. Quo supposito ñuo
co in dubium casum de presenti occurentem. põe q̃
cessionarius intentauit rei ven.utilem ex causa utilis
dominii sibi competentis ex re.ue.cessa.an pbata ces-
sione possit sequi condemnatio.Quidaz q̃ sic:quia ex
causa varia licet actio inepta sit proposita debz sequi
condempnatio.ut extra de iudi.c.examinata. et ibi no
tat Jnno.Alii contra.quia ex inepto libello non põt
sequi condempnatio.ff.si mes.fal.mo.dir.l.i.s.i.z.ff.ꝺ
offi.acces.l.i.cum ibi no.in glo.Et ad.c.examinata re-
spondent q̃ nos querimus quando est ineptus ppt̃
malam causam:ibi quando propter malam actionez.
vel quod verius est ibi libellus non erat ineptus etiã
propter malam acti.que erat proposita in libello cuz
nulla ineptitudo appareret ex eius forma sed appuit
ex postfacto probationibus factis z habita relatõe
de probationibus ad libellum apparet ineptitudo iõ
secuta ibi fuit condempnatio.unde uideur q̃ in casu
nostro in quo est ineptus propter malam causam nõ
possit sequi condempnatio.Tamen teneo contra,qa
sufficit q̃ cessio utilis re.nen.sit vera quia ex ea resul-
tat actio intentata in libello licet falsum sit utile dñiũ
translatum nam non necessarium uel superuacuuz in
libello appositum non uiciat.l.ampliorem.s.in r̃futa
toriis.j.de appel.z diri in.l.edita.s.de eden.facit.j.de
contraben.emp.l.si mater tua.Et hoc etiam tenet bal.
hic. Quero.xvi.an cessio actionis facta ex cã dona
tionis adiecta causa pro meritis et seruiciis impẽsis
per cessionarium ualeat meritis non probatis.Et ui-
deur q̃ non:quia causa cessante concessio non debet
tenere.l.sub pretextu.s.de sacrosanc.ec.z.l.si quasi.ff.
de pig.ac.Item z fortius.quia donatio que est causa
cessionis non est simplex et mera ut vult ille tex. in fi.
Est enim facta ob causam puta propter merita z ser-
uicia ergo ꝛc.Jn contra.facit quia hic reprobat̃ cessio
per quam presumi possit q̃ cessionarius sit redẽptor
litis.quia id quod datur ob cessionem non equiualet
acti.sed in themate nostro nihil est datum ob hãc ces-
sionem nec seruicia ob hanc causam facta.et quo seq̃
tur q̃ litis redemptor non potest presumi.z sic cessat
regula huius.l.Secundo quia ista uerba pro meritis
z seruiciis non faciunt desinere esse donationem .ut
no.in.l.si donat.j.de colla.Nam z simplices donatõ
nes que fiunt non coniunctis fiunt uel ut amicicia ca
pterur uel ob merita preterita.ideo licet exprimat̃ dõa
tio non uiciatur.quia uerba ad maiorem corroborati
onem exprimuntur z sic non debent operari contra-
ut.s.de in.ca.l.ii.ad fi.ymmo potius contractum iusti
ficare.ff.de dona.l.aquilius.Et ita teneo licet Bar.di-
cat propter dubium quod alias habuit illa uerba p
meritis ꝛc.pluries remoueri fecerit. Quero.xvii.an
cessio possit fieri absẽ remitto ad ea que diri.s.ꝺ ac.
z ob.in.l.i.xx.q. Quero.xviij.habeo duos conreos
debendi ago contra vnum ille opponit mihi exceptio
nem propter quod alium interpellaui qui bonã fidez
agnoscens mihi soluit z ego sibi iura contra aliũ cõ
reum cessi qui immediate illum fecit capi z incarcera
ri ex dispositione statuti hoc permittente. Et pono q̃
statutum uel eius dispositio non reuocatur in dubiũ
ut tollam ea que diri in.xiii.q.Sed ipse captus z icar
ceratus opponit de lit.pendencia z se relaxari petit q̃
ritur quid iuris.Albertus od.istam.q.disputauit ut re
fert Jo.an.super spe.in ti.de ces.act̃.ad fi.Et termina-
uit sic.quia aut excepc̃.sunt patenter frustratorie z te-
net captura nec debet relaxari.aut sunt patenter iuste
z vere z debet relaxari.Aut dubitatur z tunc debet ca
ptus interim relaxari dando fideiussorem de se pnt̃ã
do in carcerem prout erat si exceptiones suas reꝓba
ri contingat.ar.ff.de peti.here.l.dinus.z.ff.de offi.pfi.
l.senatus.z.ff.de iudi.l.in omnibus. z in hoc residet
Jo.an.Sed bal.dicit q̃ si iste fuit captus uirtute cessi
onis q̃ omnino debet relaxari.nam cessionarius nõ
habet plus iuris q̃ cedens.l.in his.s.non debeo.ff.ꝺ
re.iur.sed cedens non potuisset ut probabo ergo ꝛc.
q̃ autem non potuisset probat ex eo quia pendenti-
bus exceptionibus non potest fieri executio propter
ordinis preposterationem ut.l.i.j.de except.rei iud.Et
ex hoc infert q̃ etiam fideiussorem non debet dare sz
libere debet relaxari z aduersarius in sumptibus cõ-
dempnari.postq̃ autem esset pronunciatum except.nõ
obstari posset bene uti iur̃ cesso nec potest tunc oppo
ni q̃ cessio est facta de re litigiosa cum sit facta ex iu
ris necessitate. ut.ff.de solu.l.stichum.s.si mandato
Sinautẽ captura ista nõ fuisset facta uirtute cessionis
sed uirtute mutue fideiussionis quia duo rei uidentur
inuicem fideiubere.ff.ad vel.l.vir vxori.s. mulier.et p
hoc oritur inter eos quedam tacita actõ mãdati tunc
captura ualeret:quia contra acti.mandati non pẽdet
exceptiones.Ad quod facit quod nõ.ff.man.l.creditõ
in prin.secundum Bal.Ego puto q̃ etiam uirtute taci
ti mãdati nõ potuit:quia fideiussor non debuit soluer̃
pendẽtibus except̃.rei.ymmo z si nõ penderẽt debuit
fideiussor sciens illas opponere.ut.s.e.l.pro ea cum
ibi nõ.z sic nondum poterat contra eum experiri nõ
debuit posse eum capi facere z tanto fortius q̃to si p̃
ceptum de soluendo ante capturam requireret̃ factuz
ẽt a statuto ut in.viii.q.dixi. Quero.xix.an actiões
ciuiles ex delicto possint cedi.ꝛn.ut dixi de here.uel
ac.uẽ.l.fi.ubi glo.tãgit. Quero.xx.an per cessiõem
trãseat priuilegium fori in cessionarium.Dic secũduz
Bal.q̃ priuilegium fori quod coheret iuri cesso trãsit
puta si iurasti mihi dare cẽtum rõe iuramẽti possuz te
cõuenire in foro episcopi.Hoc idem cessionari9 facier

ut.c.ultimo de foro compe.li.vi. priuilegium aūt fori quod coberet persone ut in uidua ⁊ si.ut.s̄.quādo impera.inter.pu.⁊ vi.l.i.tunc illud est inseparabile a p̄sona ideo in cessionarius non transit. Quero.xxi. vtrum teneat cessio facta clerico a laico. quidam ꝙ non per.c.ex parte extra de ali.in.mu.ca.fa.videtur enim facta potēciori rōe clericatus. Sed dicit Ly.ꝙ facta in coniunctum valet: quia non ratione clericat⁹ sz coniunctionis ⁊ sanguinis.ar.ff.de recep.l.i.⁊.ii. sed melius facit.c.requisiti extra de testa.⁊ quia coniūctō facit cessare simulationem ⁊ presumi veram donationem.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.l.iij.§.ꝙ in eiusdem. Contra primum facit.quia dignitas alicuius ad eius iuidiam redundare non debet.l.ad inuidiam.s̄.qō mecau. Contra secundum facit.quia si clericatus sol⁹ impedit cessionem ualere fortius clericatus ⁊ coniunctō quia coniunctio ad fraudem et simulationem seu ad colorata cessionem coadiuuat.ar.s̄.qō me.ca.l.si p impressionem.⁊ ar.s̄.de sac.san.eccl auc̄.quibuscūqz. ideo uidetur mihi dicendum ꝙ cessio facta in clericus coniunctum uel non ex parte rei in fraudez facta presumatur propter priuilegia clericorum propter q̄ laici verantur litibus ⁊ sumptibus: ⁊ quia eorum lites efficiuntur immorales ⁊ sic re ipsa creditor terzef.ubi uero est facta ex parte creditoris tunc debeat distinguī: aut clericus est talis qui possit reum terrere ⁊ tūc non teneat ut.s̄.ne li.po.l.i.⁊.ii.alias tenet. Quero xxii.an ex aliis causis q̄ hic nominatis infringatur cessio acc̄.ꝛn.ꝙ sic ideo uide quod scripsi in.l.ii.s̄.ne li.po.ubi uide de illa materia ⁊ aliqua alia potes hic addere que scripsi in.l.i.s̄.de ac.⁊ ob.⁊ aliqua dicā in l.sequenti.

Banastasio

Primo sub breuitate constitutionem precedentem recitat.secundo fraudes. circa eam excogitatas annectit. tertio p̄ fraudes illas prouidet ⁊ disponit.quarto in quibus cāib⁹ presens prouisio locum habeat subiungit.secūda ibi sed cum hi.tertia ibi sancimus.quarta ibi ⁊ iustū quidem. Si actio sit pro parte uendita ⁊ pro parte donata is qui emit in tantum agit quantum dedit pro residuo nullus sed ab eo debitor absoluitur ⁊ creditō actione priuatur.quod obtinet etiam si cessionem totaz ex causa donationis suscepit sed occulte pro ea aliqd dedit.h.d. Pro positione terminorum dic ꝙ constitutio precedens permittebat cessionem actionis pro iusto precio non paruo et iniusto similiter eam pmittebat ex causa dona.hi qui circa lites versantur machinati sunt circa illam tres fraudes inueniendo. prima fuit ut in eodem contractu actio pro parte uenderetur pro alia parte expressim ex causa dona.eidem cederet. Secunda fuit ut pro parte vni venderetur ⁊ pro alia parte donaretur alii persone ad hoc interposite. Tertio ꝙ expresse donaretur in totum vni sed clam aliqd reciperetur ab eo nomine precii. Et per aliquem istorum modorum dicebant isti non ueniri contra illam cōstitutionem.sed illas fraudes ⁊ simulationes.l.ista expugnat ⁊ statuit ꝙ siue eidem pro parte uendatur et pro parte donetur: siue per interpositam personaz ps donetur vni ⁊ pars vēdatur alteri: siue expresse vni donetur totum sed tacite vel clandestine aliquod preciū accipiatur ex tali cessione non possit aliquo de predictis casibus agi nisi vsqz ad quantitatem precii numerati ⁊ abinde supra cessio presumitur fraudulenta et simulata: ⁊ ideo cessionarius vltra non petit ⁊ cedens propter fraudem ⁊ simulationem actione priuat. Nō ꝙ hic fraudem facit qui in contrabēdo verba l.seruat sed mentem circūuenit. Item nota tres casus in q̄bus fraus et simulatio presumitur. Item nota ꝙ ubi pretractus est pro parte verus et pro parte simulatus pars utilis non uiciatur propter inutilem. Item nota ꝙ lex ista appellat huiusmodi cessiones coloratas simulatas et figuratas.i.depictas.quod nō contra Ja.ō are. ut dixi in.l.prece. Item nota in ver.sed cum hi.ibi dum dicitur transferat in alium creditorem ꝙ cessionarius creditor appellatur.quod tene menti ad id quod dixi in.l.precedenti in.xiii.q. Item nota ex ver.sancimus ꝙ id quod fit occulte a partibus presumitur conuentum et eius contrarium quod apparet expressum presumitur fictum ⁊ simulatum. quod nō propter id quod dixi in.l.precedenti.in.vi.q. Item nō in ver.si quis autem litteram ibi dum dicit reipsa persoluerat. ex qua collige ꝙ cedens non potest habere fidem de precio ut ei competat contra debitorem exactio ut dixi in.l.prece.in quarta.q. Similiter ut non sufficiat cōfessio de recepto et ibidem dixi in quinta.q. Item no. ex ver.sed ⁊ si quis ibi aliquid autem occulte ⁊c̄ ꝙ ex precio colligitur ⁊ presumitur titulus.nam hic fingebatur donatio in totum ⁊ iste erat titulus instrumēti sed ex eo non agitur.quia donatio in eo quod recepit non fuit igitur ex titulo uenditionis agit: quia sic ve actum presumitur ⁊ sic titulus ex precio presumptus sufficit quod nota ad id quod dixi in.l.preced.in.x.q. Item nota ex illo ver.aliud receperit.ꝙ etiam species uel corpus dari potest pro cessione.et sic hic uidet cā⁹ pro opi.bal.ut per contractum innominatum aliqua specie data possit fieri cessio cuius contrariuz tenui in l.prece.⁊ preal.q. Ad hunc tex.respondeo ꝙ debet intelligi aliquid quod in quantitate vel precio consistat vt probat littera sequēs que vult ꝙ exactio fiat p eo qō datum esse comprobatur ⁊ non dicit pro estimatione eius quod datum est ⁊ si aliter dicatur cessio titulū nō habebit quod est contra illam.l.⁊ precedentem. Item nota ex ver.⁊ iustum quidem ibi astute latere and⁹ ⁊c. coniuncta littera posita.s̄.in prin.in ver.sed cuz hi.ꝙ aduocati ⁊ procuratores qui circa lites plurimuz versantur sunt modice conscientie: quia omnia mala cogitant ⁊ cum astuciis suis constitutiones salutiferas ⁊ peroptimas lacerare quotidie conantur ut hic ⁊ in auten.de erbi.re.§.sancimus. Item nota ex.e.ver. ꝙ hec.l.locū habet in futuris non in antea factis cessionibus. Ex quo quis posset inferre ergo nulli⁹ effectus uel valoris est.quia cum.l.omni die loquatur et sit in uiridi obseruantia ut.l.arriani.s̄.de here.sequit ꝙ cessiones ante hodiernum diem facte altero de his tribus modis hic prohibitis ualebant ⁊ sic de singulis fiendum cum facte fuerint. So.ꝙ ar.non procedit quia hec constitutio ualidat ante ipsam factas ⁊ inualidat post ipsam factas ⁊ fiendas ⁊ sic eam leges precipit ꝙ ante eius lecturam facte altero de his trib⁹ modis sunt inualide dummodo promulgat. huius.l.nō precesserint. Sed iterato contra hunc finem op.ꝙ imperator iniuste sic sanxerit.quia cum hec.l.sit declaratoria precedētis uel eius interpretatiua debuit istaz imperator trahere retro ad tempus illius.l.ut in auc. de fi.an.do.instr.na.§.fi. So.ꝙ ideo fecit quia non interpretatur ⁊ declarat sed etiam penam adiicit.s.pūationem acti.quod non erat in.l.prece. Ulterius ex ista.l.nota bonum ar.contra feneratores quibus usur remittuntur ex causa dona.credito adhuc durante qz

illa donatio non est liberalis sed ut gracioſior bēat
ertororem uel mutuatorem ⁊ ponentem ad montem
ut diri de vſur.autē.ad hec.in.ii.q.vltime.q.que d mō
re florentio loquitur. Item prestat aliud ar.pone ticiuſ
confessus est se habuisse cētum doris nomine tandez
post istam confessionem apparet ꝙ ei de predicta sū
ma fuerunt numerata quinquaginta certe ex hoc app
et ꝙ confessio de centum fuit simulata:quia de vero ñ
facta.⁊ sic cum tēpus restitutionis euenerit ultra illa
quinquaginta conuenirī non potest.nisi in illorum re
ceptiōe dixisset se pro resta seu residuo doris recepisse
ar.s.fa.her.l.ii.in fi.⁊.j.de here.insti.l.ii. Item dicit
bal.ꝙ ille qui dicit instrumētum simulatum tenet ad
instantiam aduersarii exprimere modum simulatōis
nam quod pluribus modis fieri potest debz declara
ri p intētantem ut no. Inno.extra de proba.c.licz cām
ubi dicit ꝙ intētans rīm turbatiuam dz exprimē mo
dos turbationis si petatur.sic ⁊ in casu proposito cū
varii sint modi simulationis ⁊ differētes.qz aliquādo
simulatur in toto:aliquando in parte:adducit etiā qd
no.insti.de inutil.sti.§.ite vborum.Salycetus.

Si seruus extero se mandauerit emēdū. Rubrica.

Jextero.

Dec.l.difficilis reputatur ⁊ male psu
euit studeri propter extraneam ⁊ pa
rum frequētatam materiam seruorū
tamē quia habet in se multas subti
les considerationes non est negligē
da nec sicco pede pertranseunda ut tam nostrū ꝙ ali
orum intellectus reddatur acutus ⁊ clariori lumine
plustretur.⁊ qz discrepo aliqualiter in forma ponendi
casum ⁊ diuidendi.l.a doc.ideo primo illorum diuisi
onem ⁊ positionem scribam.secundo meam annectā
Diuiditur autē in quatuor vel quinqz partes secūduz
doc.nam primo tractat de uirtute ⁊ efficacia mandati
ante contractam emptionē.secundo de eius uirtute se
cuta ēptione seu post emptionem contractam cū tacī
ta obiecti remotione.tertio tractat de emptoris libera
tione.quarto prohibet per dominium serui cōtrarias
acti.intentari.quinto annectit quare concedit ex uēdi
to actī.secunda ibi cum optima.tertia ibi si itaqz.qrta
ibi nec tamen.quinta ibi cum ex periculo.Casus.mā
datum serui mandantis se extero emi est inualidum
ab initio.sed reconualescit emptiōe secuta ex p⁹facto
⁊ non liberatur mandatarius soluendo nummos pe
culiares dño sz dño datur electō.agat mandati ut ser
uum consequatur uel ex vendito ut pretium ei detur:
vtrāqz tamen actionem non potest cumulare obstāte
contrarietate.h.d.Pone casum in terminis ut Lyn⁹ ⁊
Bal.hic scribunt ꝙ seruus cupiens exire de manibus
domini rogauit amicum ut eum emeret a domio ⁊ for
te adiecit ꝙ ei nummos pro emptione administraret
amicus respōdit se facturum:queritur an ex isto man
dato nascatur actio.Et ꝛn.ꝙ actio nasci non credit.
⁊ probatur ista ratione arguendo a diuisione. nā ser
uus potest considerari dupliciter.vno mō ut de eo iu
dicetur tanq̄ de libero inspecto primitie nature statu
⁊ statu libertatis in eo cōsiderato certū ē ꝙ mandatū
non tenet.quia liberi hominis emptio non consistit.
Alio modo potest considerari ut seruus repzesentās
in eius contractibus dominum ut sic de hoc mādato
iudicemus acsi dominus eius hoc mādasset ⁊ adhuc
non consistit mandatum:quia dominus non pōt mā
dare de rē sua emenda.Et hoc primo.Sed instat qrēs
pone ꝙ emptio est secuta an tunc queratur actio dño
Rñ.imperator ꝙ sic.⁊ si quero hic cum superius dictū
est ꝙ mandatum est inutile et ipse rñdet tacite ꝙ hoc
operatur uenditio secuta.ob quam mandatū fuit fa
ctum ⁊ sic non ex ipso mandato sed propter manda
tum contractu venditionis hoc operante. Sed instat
querens.pone ꝙ emptor soluit pretium de nūmis pe
culiaribus serui uenditore ignorante an erit liberatus
a pretio.⁊ rñ.imperator ꝙ non.⁊ rō extra litteram est
illa que ponit in fi.Sed iterato instat querēs ex quo
actio mandati propter emptionem competit et ēptor
non est liberatus a pretio ut dictum est.an poterit do
minus agere mandati ut seruus sibi restituatur ⁊ ad
pretium ex empto ut pretium sibi soluatur.Et respon
det imperator ꝙ non obstante contrarietate que hoc
non consentit sed ei datur electio quod eorum uel cō
sequi seruum vel pretium. Instat querens que ē rō ꝙ
non fuit liberatus ex solutione nummorum peculia
rium.Rñ.quia de propria pecunia uenditoris ut sunt
nummi peculiares.non debet solui pretium sed de pe
cunia emptoris.quia pretium per solutionem dz fieri
accipientis.⁊ iste ē casus doc. Ista positio lz in ef
fectu sit bona tamen meo iudicio non conuenit forme
huius littere:ac etiam in secunda parte relinquit nos
in priori dubio nec videtur fateri ꝙ ex mādato nasca
tur actio mandati sed propter mandatum detur actō
mandati.⁊ sic potius sit dativa q̄ nativa.Cuius ꝓtra
rium tenent ipsi una cum glo.ideo ego aliter diuido
ut primo q̄ respondeat quesito ponit duas uel saltē
vnam rōnem a diuisione per quam videtur ꝙ et ēptō
ne secuta ex mandato non oritur actio. secundo ratō
nem illarum remotiuam annectit per quam ostendit
ꝙ tam ex uendito q̄ ex mandato propter actionē do
mino nascatur actio.tertio ex illa determinatione infert
ad decisionem alterius.q.Quarto eandem decisionē
declarat.dubium circa illam orum remouendo.quito
rōem quare soluendo nummos peculiares non libe
ratur ānectit.Partes assignantur ut pmc.Pono cāuz
a secunda parte incipiendo.Seruus mandauit extero
ut eum emeret exterus eum emit et nummos peculia
res ei a seruo subministratos tradidit domin⁹ ei ser
uum tradidit:dominus postea sciuit ꝙ ille emerat ex
mandato serui.dedignatus ꝙ seruus per talez modū
exiuerit manus eius vult eum repetere actione māda
ti.⁊ etiā non contētus de solutione ei facta vult peter
preciū ab emptore propter quod seruus ipse format
qōnem iperatori an possit agere mandati:similiter ex
uendito ad preciū.Cui rñ.ꝙ mandatū non videtur va
lere ⁊ assignat rationes:postea dicit ꝙ illis ratōibus
non obstantibus optima ratōne obligatio queritur do
mino Et ratio est ista:quia ipsi uolentes fraudare dñz
non egerunt ut ex mandato sed propter mandatū ex
uenditione secuta nasceretur actio ió in eorum odiuz
ex quo emptio secuta propter mandatum pit actī.obli
gatio ex illo mandato queritur domino ⁊ sic ex utro
qz contractu.Ex quo infertur ad aliā.q.formatā p ser
num ut in tertia parte que clara est ⁊ cetere sequentes
Vel aliter his rōibus non obstantibus dicit ꝙ opti
ma rōne queritur post ēptionē actio dño ex ipso man
dato nunc vires assumente:quia non agitur ut ex mā
dato non secuta ēptione agatur.qz tunc habent locuz
rōnes prime in contra.alle.sed agitur ut ex alio ꝓtra
ctu ppter mandatū nascatur actō mādati ⁊ hoc puer
sive legēdo lrāz ut in gl.uel legēdo plane agitur ut ex

alio contractu puta uendit. actio nascatur propt mãdatũ quod hoc operatur lz mediate. quia si non fuisz mandatũ ẽptio facta non fuisset. vnde si mãdatũ hoc operatur in contractu propter eũ secuto. ita dicendus est propter contractũ ẽptio. secutũ. nunc enim ex ipso mãdato reconciliato obligationẽ querit dño ⁊ ex ea actionẽ mandati. ⁊ ex his infert ut in tertia parte seq̃tur. Et illa est positio quaz facio: primus tamen mod⁹ ex meis est magis planus. Nota. colligo primo ꝙ seruus in suis contractibus potest considerari secundũ duplicẽ statuz. s. primeuũ nature quo oẽs nascunt̃ liberi. ⁊ secundũ statũ secundariuz iuris ciuilis quo seru⁹ est ⁊ p̃ nullo habetur. l. quod obtinet ꝺ re. iur. secũdo ꝙ contractus potest esse nullus utroqz statu considerato ut hic in prin. tertio ꝙ contractus serui representatine dicitur contractus domini. quarto ꝙ seruus q̃rit domino id tantũ quod ipse perseipsum querẽ sibi posset. facit. ff. de le. ii. l. debitor. §. seruo. ⁊ de serui. le. l. sed si maxime. Et hec sunt nõ. prime partis quam uolo expedire anteq̃ transeam ad alias partes. Op. ab extra dicitur hic ꝙ mandatum de re sua emẽda nõ ualet. ⁊ est ratio: quia quod faceret mandatarius iter preterine dicitur mandãs facere: sz mandans nõ posset a seipso emere ergo ꝛc. sed ꝗ. ff. e. l. si tibi mãdauero §. is cuius. Sol. ꝙ ibi desierat esse sua. quia erat publica ideo tz mandatũ. hic quando erat sua ideo non tz.

Oppo. secundo ad idẽ de quodã dicto Ly. qõ asseritur fuisse Ja. de are. nam inquiunt ꝙ si creditor uendat pignora ex conuentõe vel ex. l. potest debitor mãdare alicui ut illa emat. ar. d. §. is cuius. So. ipse Ly. ꝙ interdum distrahens potest inuito domino uendẽ ⁊ tunc mandatum tenet ut ibi. Et est ratio quia non debitor sed creditor quodãmodo dominus uidetur. ar. ff. de le. iii. l. qui habebat in fi. prin. Interdum non põt inuito domino vendere ⁊ tunc non tenet mandatũ vt hic. Bal. vero dicit ꝙ opi. Ly. non procedit quia opponit de dicto in se falso et nõvero ideo ipse negat ꝙ debitor possit pignus emere prius q̃ creditor dominiũ eius fuerit adeptus iõ dicit ꝙ non erit ẽptio sz pignoris liberatio. secus si dominiũ sit adeptus ut. d. l. q̃ habebat. Fatetur tamen in tertia. q. ꝙ mandatũ tenz quo ad act. mandati propter ꝓmoditates extrinsecas quia res pignorata liberatur vel confiscari impeditur. ar. d. §. is cuius. Sed opi. Ly. uidetur verior ut ualeat rõe iuris uendent. ⁊ pro ea uidetur casus ff. man. l. si tibi mandauero. §. si bi quoꝫ. Oppo. tertio ad idez de secunda parte huius. l. ⁊ ẽt de quarta in verbo mãdati. So. ꝙ mandatũ ante emptionẽ secutã non tenet ut ex eo detur actio si mandatum non impleatur sz ẽptione secuta reconualescit ut in contra. ⁊ ibi clarius declarabo. Nunc venio ad. q. huius particule. ⁊ quero primo quis dicatur exter⁹ in hac materia. Rñ. ut in gl. omnis preter dominũ. Quero secundo quid si mãdat ipsi domino. Rñ. ut in glo. ꝙ non ualz propter impossibilitatem eius. nã a seipso emere non potest. naz distincta dz esse persona acquirens a persona alienãte ⁊ a se abdicante ff. de rer. permu. l. i. Quero tertio cũ glo. quid si seruus pluriũ mandat vni eoꝫ de se emendo. glo. dicit ꝙ non valet: quia si non rzin extero minus in domino. Sed clarior est ratio. quia iste cui mandatur exterus est quo ad partẽ socii ⁊ idcõ nõ tz. quia quod iuris est de toto ꝛẽ. l. q̃ de tota. ff. de re. uẽ.

Quero quarto quid si mandat vni dominoꝫ ꝙ emat partem alterius in alia re ꝓmuni q̃ in seipso. dicẽ glo. ꝙ non valet: quia cũ dominus intelligitur per totum mandare ut hic reperietur vnus ex dominis mãdare alteri condomino de emendo a seipso ⁊ sic non tenet. sed econtra facit. l. an inutilis. §. accepto. ff. de accep. ubi seruus plurium dominorum potest liberare alium ab alio. gl. non soluit: sed dicunt aliqui ibi de liberando hic de obligando quod nihil est. qz ⁊ seruus cõis vnum ex dominis potest obligare alteri ut. d. §. accepto. Alii dicunt aliud in mandato ut hic aliud in contractu immediate ab ipso seruo celebrato ut ibi. Alii subdistinguunt in mandato. quia aut est ꝺ ꝓtractu vtrocitroqz obligatorio ⁊ habet locum. l. ista. aut de contractu alio et locum habet. l. in contra. alle. Quero quinto ab extra nunquid possim alii mandare ꝙ emat rem meam. dic aut mando ꝙ emat pro me aut se si p̃ me ⁊ tunc aut a tertio qui iure potest vendere me inuito ⁊ dic ꝙ ualet ꝓpter commoditates extrinsecas non respectu acquisitionis dominii mihi acquirendi cũ iam sim dominus ⁊ sic plus fieri non possuz vt dixi in secundo ꝗ. Aut mando ꝙ emat a me ⁊ pro me ⁊ non ualet ut hic. Sinuero mando ꝙ pro se emat ⁊ tẽ dicit ia. de ra. ꝙ siue mandem ꝙ emat a ẽtio siue a me exquo volo re carere ꝙ non uidet quare mandatum valere non debet exquo res non est ad me reuersura Sed ꝗ cum facit: qz mandatum non est gratuitũ ⁊ sic tenere non debet. ff. e. l. i. quod bal. fatetur quo ad act. mandati. sed suscipiendo mandatũ uidetur p̃mittere de emendo. ar. optimo in si. ff. ꝺ testa. tu. l. ex sinia in fi. dicendum est ꝙ ualebit ut pactum. sicut econtra pcũz valet quandoqz ut mandatũ qz habent inter se quandam affinitatem ⁊ simbolum: ut. ff. de sol. l. si cũ cornelius secundum bal. Quero sexto ⁊ ab extra si non dominus mandauit vni dominoꝫ ꝙ emat partem alterius domini ⁊ p̃ ipso mandante an ualeat mãdatũ. dic ꝙ sic in ea parte tantum. Sed dubiũ est q̃d si sine commemoraẽ. partis mandauit fundum emi. dic ꝙ rz mandatum in totum ⁊ pro eo precio quo ẽ ẽpta pars socii debet mandatarius esse contentus de parte sua: ⁊ si a sociis qui plures fuissent emisset illoꝫ partes dispari precio nõ inspicitur quod plus est nec qꝺ min⁹ sed mediavia eligitur ut coadceruatis illorum preciis fiat diuisio per partes ⁊ tantum recipiet mandatari⁹ q̃tum prestat pro sua rata. ⁊ de his est casus singularis. ff. man. l. si fundum. ⁊. l. ita ut omnes que ibi continebatur quod tene cordi. Et hec de prima parte sufficiant. Nunc transeo ad secundam. ex qua nõ ꝓnoo differentiam inter ex ⁊ ꝓpter. nam dictio ex denotat causam p̃ primaz ⁊ immediatã. dictio ꝓpter causaz remotam. concor. l. eo tpe. §. fi. ff. de pecu. ⁊. ꝗ. ꝺ legi. l. nõ dubiũ. In contra. facit ut dictio propter etiã denotet causam p̃ primaz: ut. l. si propter. ff. re. amo. Sol. ꝙ ibi de improprio significato: hic de proprio. verũtamen interpretatiue loquendo nos dicimus ꝙ id quod ẽ cã cause est causa causati. ſ. ad. l. iul. de vi. l. quoniã mlta ⁊ ff. ad. l. iul. de vi. l. i. §. rectissime. Jtez nõ ꝙ principal intentio contrahentiuz attenditur. ꝓcor. l. si quis nec causam ⁊. l. omnis in prin. ff. si cer. pe. Jtẽ nota ꝙ mãdatũ de quo hic queritur nõ est ex toto nullũ sz dependentiaz habet ab implemento cõtractus ꝓpter quẽ ẽ factũ ut hic. Jtẽ nõ ꝙ de perse inualidũ recipit robur ⁊ efficatiã a cõtractu sibi adiuncto. Et sic nõ ꝙ inualidũ validatur ex postfacto. Op. primo ꝓtra tex. ꝙ male dicat optima ratione. quia in prec. parte dixi ꝗ. optimis ⁊ subtilibus rõibus. Sol. gl. ꝙ hec ẽ optia de equitate ⁊ ille sunt optime de iuris rigore. Sed illa dicitur optima quia eqtas p̃ualz. l. placuit. ꝗ. de iudi.

Sed attende qz hec secunda pars non loquitur in ca
su prime ut patet ex diuisione quā feci: z sic prima ps
per hanc equitatez non corrigitur sed dicamus opti
ma ratione propter ēptionez secutam z implementuz
mandati z ignorantiam domini secundū doc. vel pro
pter fraudem quam faciebant dño ut. §. dixi. Op.
secundo q̄ tex. iste sibiipsi repugnet. quia primo dicit
q̄ non ex mandato oritur actio sed ex alio cōtractu
z statim innuit q̄ mandatarius obligatur domio in
quarta parte: vnde videtur declarare q̄ obligatur mā
dati z sic ex mandato. quod est cōtra. l. ubi repugnan
tia. ff. de re. iur. huius timore est facta tota sequens gl.
z ab eius cauda incipio. z primo rñ. Bul. q̄ ex manda
to non nascitur sed ꝓpter mandatū actō mandati da
tur per hanc. l. z sic actio mandati de qua. ī. loquitur ē
datiua non natiua. hec non valet. quia ubi materia est
praeexistens actio debz dici natiua nō datiua. ff. ō pac.
l. iurisgentiū. §. i. preterea tex. iste dicit domino q̄ri ob
ligationem. sed ex obligatione nascitur actio. l. licet. §.
si ca. ff. de procur. ergo ꝛc. Alii ut pla. dixerunt q̄ ex vē
ditione datur actio mandati non ex ipso mandato.
Ista est deridenda z non recitanda. z simile quod in
ducit pla. infert q̄ detur ex vendito informata a māda
to z nō actio mandati. quod est contra litteram. ī. in
ūbo mandati. Alii ut Jo. dixerunt q̄ dum littera dicit
q̄ nō agitur ut ex ipso mandato nascatur actio debet
intelligi nullo alio postea secuto. Sed venditōne secu
ta actio nascitur ex mandato: quia ex venditōe que ei
robur prestat. sicut z alias insti. de inutil. sti. §. alteri. sz
cōtra illam facit littera illa que dum negatiue loquit
dic. nō ex mandato. z dum affirmatiue loquitur dicit
ꝓpter mandatū. z subiungit quod est fortius ex alio
cōtractu. Sed gl. defendendo z sequendo Jo. dicit q̄
littera debet cōuerti ut intelligatur ex mandato ꝓpt
alium contractum. Sed hec expositio violat litteram
primo ut mihi videtur stare non potest. quia littera il
la dum dicit q̄ agitur ut ex alio contractu nascat ac-
tio de directo loquitur de contractu emptionis z ven
ditionis de quo partes agebāt ut actō z obligatō na
scerentur. et ideo non videtur mihi littera conuertenda
nec mutanda ut iacet. Jdeo ut huius littere intellect
clarius aperiatur pondero q̄ hic loquitur de eo quod
seruus z mandatarius inuicem agebant. nam nō age
bant ut ex mandato nondum impleto nasceretur do-
mino pro eius implemento. i. ꝓ emptione facienda: sz
agebant vt ex contractu emptionis que sequi debebat
ꝓpter mandatum ea secuta nasceretur actio. z qz hec
erat eorum intentio ideo empti. celebrata placuit acti
onem queri domino. Et hec est duplex ut sequitur in
littera. vna ex vendito ad precium. alia mādati ad ser
uum traditum quem ille emit ꝓpter mandatum et ut
ipsum mandatum impleret z sic conueniens fuit vt te
neretur impleto mandato act. mandati qua ante iple-
tum mandatum conueniri ut impleret non potuisset.
z hunc puto fore intellectum littere nostre. Sed ꝗ
istum intellectum oppo. tertio q̄ post traditum seruū
venditori non detur actio mandati: qz dominus uolū
tarie z iusto titulo transtulit dominium in emptorem:
ergo agere non potest ut retradatur: quia sic cōtract
claudicaret quod esse non debet. z quia contra factuz
suum venire non potest. l. post mortem. ff. de adopt. et
quia quod ab initio est voluntaris ex postfacto est ne
cessitatis. l. sicut. §. de ac. z ob. Sol. venditor ille fingit
ut duplex persona. vna ut quilibz venditor z illo rspe
ctu non potest uenire contra. Alia persona fingitur ut
dominus mandatoris ex cuius mandato vel propter
cuius mandatum nunc agit mandati ut quilibet ali
nec preiudicauit sibi ut videatur tanq̄ sciens renūci-
asse mandato vel tanq̄ sciens illud non tenere. qz in
telligo q̄ dominus fuit ignorans de hoc mādato tē-
pore traditionis ut no. gl. in se. particula. z sic propter
iustam ignorantiam permittitur ei contra factum suū
ad commodum sui venire ut alius. Opp. q̄rto. naz
secundum predicta mandatum hoc validatur ex post
facto. cōtra quia illud quod est inualidum a principio
ratione persone non potest validari postea ut. l. vsu-
fructus. ff. de stipu. ser. Sol. q̄ ibi inualidum nō ordia
tur ad aliquem actum ualidum z ideo non conuale-
scit. hic inualidum ordinatur ad actū sequentem uali
dum ideo cōualescit: quia in uirtute secunde cause ad
cuius finem tendit uirtutem assumit. Op. quito ꝗ
solu. q̄ etiam inualidum ad nullum actum sequentez
ordinatum validetur ex postfacto: ut. ff. co. predi. l. re-
ceptum. z. ff. de ser. rusti. predi. l. per fundum. z. ff. ō vsu
fru. l. sed z si quis. §. interdum. So. q̄ quedam sunt in
ualida ratione defectus cause formalis z illa nō qua
lescunt postea. l. licius. ff. de te. mi. z l. vsufructus. ff. de
sti. ser. Quedam sunt inualida ratione defect suc ma
teric. z tunc illa reconualescunt defectu cessante ut. ff.
de fi. l. si quis pro eo. §. si nummos. Quedam sunt iua
lida ex defectu cause efficientis. z tunc aut inualidū or
dinatur ad actum secunde cause ualidum z tunc ex p
facto ualidari potest actu illo secuto ut hic. Aut nō or
dinatur ad actum secunde cause ualidum z tunc āt ō
fectus est in persona principali: aut in persona illi ac
cedente. primo casu nō ualidatur ex postfacto. l. si mi
nor. ff. de ser. expor. secundo cāu aut persona illa acce
dit principali per modum solemnit. z nō qualescit ex
postfacto ideo autoritas tu. accedens ex postfacto ñ
sufficit. l. obligari. ff. de auc. tu. Aut accedit ei per modō
simplicis uoluntaris. z tunc cōualescit ut. l. fi. §. ad ma
ce. Quedam sunt inualida ex defectu cause finalis et
illa conualescunt ex postfacto illo defectu cessante. pz
in mandato quod est inualidum ꝓpter defectum sui
finis quia non interesse mandantis z tamen ualidat
si ex postfacto incipit interesse ut. ff. man. l. si remune.
§. si tibi. cum ibi no. in gl. Et idem doc. in stipulatione
que est inuenta ut vnusquisqz stipuletur quod sua int
est. l. stipulatio illa. §. alteri. ff. de ver. ob. que ꝓfirmatur
si postea incipiat interesse ut ibidem per bar. z doct. et
allegant. §. quesitum in. e. l. z. ff. de solu. l. stichum. §. ali
quando. Quedam sunt inualida ex aliquo extrinseco
accidenti z illa validantur superueniente causa cōfir
mante. ff. ad mace. l. i. si pendeat. z de le presta. l. inter-
uenit. z hec sufficiant de parte secunda. Nunc ad p
tem tertiam accedo. et qua nota q̄ qui soluit id quod
est recipientis nihil soluit. Item nota q̄ emptor de-
bet facere precium accipientis. concor. ff. de act. emp. l.
empto. §. i. Oppo. q̄ emptor soluens nummos pe
culiares liberetur quia satisfactum domino dicitur er
go modo voluit quod sufficit ut. ff. de pig. ac. l. solutū.
§. solutam. z. l. si rem. §. satisfactum. So. ut in gl. videlz
q̄ dominus ignorāter illos recipit quinimmo z si sci
uisset non sufficeret secundum bal. quia naturē ꝗctus
nō est satisfactum. cum emptio non possit esse sine p-
cio nec precium sine translatiōe dominii. l. iul. §. ex vē
dito. ff. de ac. emp. Oppo. secundo q̄ sufficit solui
nummos peculiares. ff. ō sta. li. l. iii. §. parui. z. §. cōstat
So. ut gl. quia illud procedit ex quadā tacita permissi
one domini qui sciēter vult nihil bñté soluere debere.

Ex quo uidetur intelligere de quadam facti solutione quando soluturus est domino ideo nummos peculiares soluere potest.ar.ff.de condi.insti.l. mulier.§.i.et hoc prestat ar.q̃ si papa dat monacho licentiam testandi q̃ intelligitur de bonis que ō facto possidet cū de iure proprium habere non possit ut auten.ingressi s̄.de sacrosanc.ec.Glo.illa format vnam.q.quam reseruo in se.parte.ubi melius cadit. Venio ad quartam partem ex qua nota tria.primum q̃ intentans cōtrarias actiones nō auditur.cōcor.j.de fur.l.i.secūdū q̃ in cōtrariis actionibus electio est actoris.tertiū q̃ adiectiuum sequens duo substantiua licet vni cōueniat in genere ⁊ non alii vtrūq; tamen dicitur determinare:ideo ad vtrūq; debz referri ut hic in verbo cōsequē do.quod intelligitur nedum de precio sed etiam ō ancilla ut hic nō. Op.primo ab extra q̃ ex illa vendi tione agi nō possit:quia ex imaginaria uenditōe nō agitur ut.l.nuda.ff.de cōtraben.empti.sed venditio illa imagiaria nūcupatur in.l.iiii.§.si ab ignoto.ff.ō mandato ⁊c.Sol.q̃ equiuoce illud verbum imaginaria sumitur in iure.vno mō pro simulata ita q̃ in nulla sui parte vera ⁊ tunc ex tali non agitur ut i cōtra.⁊.s̄.pl' va.quod agi.per totum.⁊.j.de testa.l.quoniā indignū Alio mō pro ficta tam ab homine q̃ a lege:⁊ ō illa insti.qui.mo.ius pa.po.sol.§.preterea.⁊ ex illa agitur vt cōuenta impleantur ⁊ modicum precium in ea requiritur:quia sic inter emptorem ⁊ venditorem agit̄.⁊tio mō imaginaria dicitur quia modico tempore duratura ⁊ ita accipitur secundum gl.in dicto.§.si ab ignoto ⁊ de his per gl.in.l.imaginaria.ff.de re.iu.ubi uide.

Op.secundo q̃ actiones ille non sint cōtrarie:qz ambe tendūt ad probandum factum serui ⁊ sic ñ dēt dici contrarie immo ut dictum est.s̄.actō que nascitur ex uenditione est causa validationis mandati.ex quo bene patet q̃ non sunt contrarie.Sol.q̃ actiones qñ qz sunt contrarie in origine tantum ⁊ ō istis loquit̄.l. cum qui.⁊.l.contra maiores.s̄.de inoffi.te. Quādoqz sunt conuenientes in origine sed contrarie in effectu ⁊ exercicio ⁊ de istis loquitur hic ⁊.j.de fur.l.i.Conueniunt.n.hic in origine ut in oppositiōe: sed ꝓtrariant̄ in effectu ⁊ fine.quia per actionē mandati vult ācillā habere seu seruum per act̄.ex vendito per quam vult precium ꝓfitetur emptorem debere habere seruū ⁊ in hoc contrariantur ut dicit illa gl.nec equitas patitur eum habere rem ⁊ preciuz ut.d.l.i.dicitur in littera.qñ qz actiones sunt cōtrarie in origine ⁊ effectu ⁊ de istis in.l.fi.j.de codi. Oppo.tertio cum gl.q̃ actio mādati non detur domino ꝑ ancilla consequenda:quia econtra emptori non competit mandati ꝓria contra ipsum dominum ⁊ tamen hec sunt reciproca.ff.e.l.seruus meus.⁊ sic si vni ex mandato non nascitur actō nec alteri.So.gl.q̃ illud regulare hic fallit ⁊ sic ē speciale.⁊ rationem specialitatis ponit tex.ff.man.l.cum seruus.quia pretor de hac contraria actione danda ō peculio contra dominuz nō cogitauit:quia serui seipsos mala ratione dominis auferūt ⁊ sic claudicat hic contractus quando ꝓtractus celebratur super seruo auferendo domino.Alii ut pla.aliter soluer̄ uoluerūt ⁊ male ut in gl.Oppo.quarto ab extra contra text.a sensu contrario q̃ etiam nō cōtrarias quis nō possit ꝑponere.l.quod in heredem.§.eligere.ff.de tribu.sol. q̃ licet ibi nō essent cōtrarie tamen oriebantur ex eō fonte.vnde sententia lata in vna parit exceptionez rei iudicate in alia:ideo cumulatio earum nō admittitur. l.fundi.ff.de excep.⁊ plene dixi in.l.edita.s̄.de edē.

Oppo.quinto ab extra q̃ allegans contraria audiatur.ut.ff.de inoffi.te.l.pap̄.§.sed nec impuberis. So.dupliciter.vno mō q̃ ibi circa diuersos non circa eundem.Alio modo q̃ ibi non est ꝓrietas quia act̄ cōueniunt origine ⁊ effectu sed ē dupler clipeus quo reus pro sua defensione utitur ut ibi nō. Opp.sexto q̃ contrarie actiones contra eundem ꝑponi possint l.i.§.quod autem.ff quo.le.So.q̃ ibi in odium uolentis certificare actorem quo titulo possidcat an ꝑ her̄ de vel ꝑ legato ut nō.in.d.§.eligere. Op.septimo ⁊ ab extra q̃ electō non sit actoris sed rei.l.plerunqz ff.de iur.do.So.ibi in rebus debendis:hic in actionibus intentandis que fauorem actoris concernunt.

Quero modo precium est solutum ⁊ seruus traditus an poterit agi ut manumittatur ⁊ per quem ⁊ quo iure.Gl.in parte precedenti ponit primum et secunduz sed nō tertium.Dic ergo quo ad primum aut tempor mandati conuenit ut manumittatur ⁊ agi potest. Aut nō conuenit ⁊ tunc si postea seruus tradidit precium quo emptor eum redemit ut manumittatur ⁊ adhuc agi potest.Aut non fuit conuentum ut manumittatur ⁊ tunc agi nō potest quando emptor suos nummos soluit.secus si a seruo datos ut.l.iiii.§.fi.ff.de ma. Ad secundum ⁊ tertium ꝛ.q̃ dominus agere potest rōne affectionis naturalis ut.l.cum seruus.ff.e.⁊ tunc agit mandati ut ibi.seruus vero implorat iudicis officium ut.l.in certis.ff.de iudi.Nec ob.quod tex.in.d.l.iiii.§.si ab ignoto illam venditionem appellat imaginariā:qz respō.ut.s̄. Quero ab extra quid si emptor fuit pupillus cui seruus mandauit seu quem seruus ad emēdum interposuit.dic q̃ idem de eo quod de quocūqz maiore.d.l.iiii.§.nihil autez.Et ex illo tex.dicit bal. q̃ quando pupillus est interpositus ad contractum alicuem faciendum q̃ ius sibi quesitum potest remittere uel transferre in alium sine decreto superioris.⁊ idez in abbate quia sine pupilli uel ecclesie damno fit qō est menti tenendum.Sed mihi uidetur q̃ tex.ille non bene hoc probet sed hoc supposito idem uideur dicēdum de monacho per illum tex.qui dicit idem in seruo interposito.⁊ hec sufficiant de ista.l.

Pro socio.Rubrica.

Dictum est s̄.de contractibus qui gratia vni' cēlebrantur.restat uidere de his qui gracia vtriusqz.inter quos est cōtractus societatis ideo de eo ponit et forte premittit ꝑter quasi fraternitatem quam inducit ff.e.l.verum in prin.Et ꝑ euidentia tituli premitto quēdam dicta Jnno.que hic recitat Bal.videlz q̃ duplex est societas.vna est personarum collegiatiua. alia bonorum acquisitiua seu vnitiua.de prima nihil ad istū titulum sed de ea habetur.ff.quod cu.vniuer.l.i.⁊.ff.ō col.illi.l.sodales.Et illa secundum Jnno.sic describitur.Societas collegiatiua est plurium corporum iter se distantium uno nomine ei deputato collectō ut per eum nō.extra de excel.prela.c.dilecta. Jsta descriptio non est bona in ea parte dum dicit corporū.quia grex ouiū armentū boum equitiū equorū est collectio' pluriū corpor sub vno nomine:⁊ tamen ibi nō est societas.l.i.in fi.⁊.l.se.ff.de re.vē.Jdeo dico q̃ societas collegiatiua est triū pluriūue personarū aggregatio cōi ꝓsensu vno nomine ei deputato. Triū ideo dixi quia in duobus nō reperitur maior pars:vnde si i duob'

consisterent ⁊ discordantes essent experiri nõ posset qõ per vniuersitatem expediendũ esset: ideo l. tres ad mi nus exegit. ff. de ver. signi. l. neracius. quem cãum tene cordi. Quid autem talis societas facere possit examina ui in. l. fi. §. de cõsti. pec. ⁊ in auc. habita. §. ne fi. ꝑ pa. ⁊ aliqua tetigi in. l. fi. §. de iur. om. iudi. Ex tali. n. socie tate nõ nascitur actõ ꝑ socio. qꝛ tota societas vice vni us persone fungitur. l. mortuo. ff. de fide. ⁊ si quid bñt inter se expedire per suum rectorem expedire possunt secundum quod dixi in. d. l. fi. Et si vniuersitas ipa bꝫ aliquid agere eius ꝓpositus quouis nomine nuncu petur potest illius iura tam actiue ꝙ passiue in iudici um deducere. de quo dic ut nõ. in. l. item magistri ꝑ gl. ⁊ doc. ff. de pac. Item notandum ꝙ hec societas per sonarum aggregatiua debet fieri ad vnum bonũ finẽ nõ ad malum ut sunt ille societates prædonũ que ap pellantur societates gentium armorum que vexãt ho die totam ytaliam. nam ille sunt illicite ⁊ sodales ipsi incidunt in crimen lese maiestatis. l. quisquis. ff. ō col. illi. Est. n. coꝝ finis malus. nã eoꝝ intentio ẽ furãdi ō prædandi terras: inuadendi ⁊ occupãdi lites discordi as ⁊ oẽm zizaniã seminãdi. ⁊ idem si ciuitates que nõ habẽt aliquid inuicem commune faciũt ligam ⁊ cõfe deratõem ꝑ eius superiorem vel etiam ꝓtra parẽ ad illicitam emulatõem. nam tales lige ⁊ cõfederatões di cit Inno. nõ tenere utin prealle. c. dilecta. vbi uide. Ad bonũ finem possunt fieri triplici respectu. pꝛio respe ctu boni honesti ut societas adiuuantium oppressos uiduas pupillos ⁊ alias miserabiles personas. Item alicuius boni delectabilis: ⁊ iste potius debent appel lari brigate ꝙ societates: ut quãdo in aliquo festo fi unt societates hastiludẽtiuꝫ ⁊ tripudiãtium. Itẽ alicꝰ boni utilis ut societates que fiunt cotidie in uectigali bus emẽdis uel ꝓducẽdis. hi. n. corpus ⁊ collegiũ ꝑ ꝓie faciũt. ff. quod cuius. vniuer. l. i. circa pri. ⁊ hee sũt temporales societates. de spiritualibus uide in. c. i. de re. iur. li. vi. De secũda autem societate que ordinatur ad bonum acquisitiuꝫ ex causa tamẽ hõesta tractat titulus ille ⁊ ex ea nascitur actio ꝑ socio: ⁊ nõ ẽ hec so cietas collegiata sed est singulorum. Et ex hoc dicẽ Jn no. ubi. §. ꝙ in illa libellus nõ est formãdus nomine societatis sed singulorum. Jn precedẽti uero quã col legiatam dixi nomine societatis tantũ ⁊ nõ singulorꝫ Sed bal. dicit ꝙ si agerent inter se Inno. dicit verũ. ſz si cõtra extraneum qui non est de societate libellus ꝑ cederet ẽt si nomine societatis ageret. ar. ff. e. l. act. §. la beo. ibi dum littera dicit sed ꝙ societati expedit. Sed circa istam societatem quero quãdo ad petitõem ali cuius eoꝝ sit uidenda rõ societatis. Dic. bar. ff. e. l. mu cius ꝙ quentio super hoc prius est seruanda: ⁊ ubi nihil sit conuentum tunc quoliber tempore ⁊ amicabi liter. Sed an iudicio directo non declarat ipse. ⁊ uide tur ꝙ nõ quia tunc societas finiretur. l. act. in pri. ff. e. sed uide quod dixi. j. e. l. tamdiu. Item differt hec so cietas singulorꝫ a collegiata. quia in illa res uniuer sitatis non possunt per vnum vendi. ff. de re. di. l. in tã tum. §. vniuersitatis. ⁊ de in ius voc. l. sed si hac. §. qui manumittitur. Jn illa vero quilibet habet prãtem uẽ dendi res venales: qꝛ alterius cõsensum vnusquisqꝫ socioꝝ dicitur habere nisi sit ꝓhibitus. l. nemo et qõ ibi nõ. ff. e. ubi uide. Item in illa societate singulorũ vnus non põt facere carcerari alium ꝓpter inopiã. ff. e. l. verum. Item in illa uenit culpa leuis que conside rar̃ ex eo ꝙ nõ ẽ ita diligẽs in reb⁹ societatis sicẽ tpe ꝑcte societatis erat diligẽs in suis. ff. e. l. socius. Saly.

Ocietatem.

Societas potest contrahi ut vnꝰ põat operam alter pecuniã. h. d. Oppo. ꝙ non ualeat: qꝛ hicindẽ poni debet. ut. ff. e. l. i. ⁊ ii. So. ꝙ ex parte eius qui operam ponit aliquid intercenit: nã opera pro pecunia tota uel parte quandoqꝫ venit extimanda. ut insti. e. §. ii. ⁊ hic in gl. Quero in casu huius. l. quales p tes vnusquisqꝫ ferat. ⁊ dic gl. ꝙ equales nisi aliud fu erit conuentum ut. ff. e. l. si non fuerint. sed latius dic qñ qꝫ inter eos est cõuentum de vtroqꝫ. s. de quota lucri ⁊ de quota damni ⁊ illud serua. Quandoqꝫ est cõuẽtuꝫ de altero tantum ita ꝙ de altero nihil est dictum tunc quentõ facta in vno intelligitur facta in alio. ⁊ ideo si quentum est ut qui operam posuit hẽat dimidiã lucri intelligitur conuenisse ut habeat seu resarciat dimidi cratem damni ⁊ econtra. est ter. nõ. insti. e. §. illõ expe ditum. Quandoqꝫ partes conueniũt ut lucruꝫ diuida tur equaliter ⁊ nullum dãnum patiatur alter. ⁊ tũc aut is qui operam posuit est is qui damnuꝫ pati nõ debꝫ ⁊ tunc valet societas ⁊ conuentio. ut insti. e. ver. nã ita. ⁊. ff. e. l. si non fuerint. §. ita coiri.. Aut is qui ex pacto dãnum habere non debet est ille qui pecuniam ponit et ille casus non reperitur expeditus in iure. sed glo. hoc dubium tangit. xiiij. q. iij. c. pleriqꝫ. ⁊ Jo. cal. i. c. na uiganti extra de vsur. ⁊ vterqꝫ eorum dicit ꝙ pactum hoc est ꝑ naturam societatis que vim habet fraterni tatis. l. verum in prin. ff. e. Et qꝛ capitale vult sibi saluũ esse in casu damni sequẽtis ⁊ tantũdem sibi reddi cõ tractus ille potius habet vim mutui et pactum lucri participãdi ⁊ non damni facit contractum vsurariuꝫ censeri. vnde posset compelli qui operaꝫ posuit ad lu crum ꝓmunicandum immo totum quod soluisset de bitum extenuaret ut plenius de hoc dixi. §. de vsur. au ten. ad hec in. xiiii. q. ubi uide. Hoc etiam tenet bal. hic in quadam. q. ⁊ sic secundum eos pactum hoc uiciat societatem quod nõ. Et si dicas cur idem non ẽ ecõtra ꝛn. qꝛ suffecisse uidetur ꝙ damnum seu perditionẽ op arum suarum patitur ubi nihil lucri percipitur. Quã doqꝫ de aliqua parte damni uel lucri non conueniũt sed simpliciter vnus ponit pecuniam ⁊ alter operam ⁊ nihil de lucro uel damno percipiendo dixerũt. tunc locum habent questiões huius gl. ⁊ ꝓcedit ꝙtum ad illam primam eius responsio que est ꝙ partes taꝫ in lucro ꝙ in damno erunt equales ut. d. l. si nõ fuerint. Et hoc quando vnus ponit pecuniam ⁊ alter operaꝫ Sinaũt uterqꝫ pecuniam ⁊ operam. j. dicam in. vii. q. Sed quero secundo an in dicto cãu quo nihil ẽ dictũ capitale ueniat in diuisione. ⁊ respõ. gl. si de hoc est ali quid dictum illud serua. si nihil est dictum inspiciẽda est consuetudo. ⁊ si de eorum aliquo non apparꝫ tunc de iure communi est diuidendum: quia in cõione uide tur deductum. l. ii. ⁊ iii. ff. e. Et hec sunt uerba gl. que in tellige sane in eo quod dicit si aliquid est dictuꝫ illud est seruandum. s. ꝙtum ad diuisionem capital̃ facien dam uel non. Quantum autem ad resartionem si per datur dic ut in prece. dixi. Jn alio autem quod dic. gl. uidelꝫ ꝙ capitale est diuidendum attende ꝙ. l. ii. ⁊ iii. ff. e. quas gl. allegat hoc non probant. quia in societa te uniuersali omnium bonorum loquũtur ideo dictũ istud nõ probant. sed pro gl. fac̃ qꝛ opa uidẽt pecunie coequata ut insti. e. §. ii. ⁊ qꝛ hec. l. utitur uerbo cõferre quod idem ẽ qõ cõicare ut. j. de coll. l. illã. ⁊ l. illud. Sꝫ Ja. de ra. tenet ꝙ capitale nõ diuidar̃ sed sit saluuꝫ ei

qui pecuniam posuit.nam si ponatur pecora in socie
tate ex una parte z ex alia ars z pastoris opera soluz
omoda fructuum z obuentionum ueniunt diuidenda z
pecora priora domino sunt reseruanda.ff.e.l.cū duob⁹
§.si in coeunda.ergo z idem ubi pecunia est data.z ꝓ
hoc ad idem facit.d.l.cum duobus.ar est.l.si fratres.§
item ex facto que illam sequitur.Sed qui gl.uellet te
nere illis legibus possz faciliter rndere:qz in specieb⁹
loquūtur quaz dominiū nō trāsit ꝓ aliqua parte i eū
qui opam ponit.nos in pecunia que trāsit in eius dñi
nm saltem ꝓ osumptionē uel ēptionem mercationum
Jtē in illis legibus si bene ponderentur pactum fue
rat expressum ut solū lucrum esset cēe iō non attingūt
casum qn nihil fuit dictum ideo aliis ꝓbationib⁹ est
opus.Et ego opi.Ja.predicti ꝓbo ꝓmo.qz si aliter di
catur sequetur unū notabile absurdū.uerbigratia po
ne ꝙ unus ponit in societate.x.milia alter operaz per
tres annos nihil alio dicto societas est finita ex tem
pore z de lucro ultra capitale sunt quatuor milia si ca
pitale z lucrum simul z equaliter debent diuidi is q̄
operam posuit habebit septem milia.z is qui.x.milia
posuit hēbit alia septem milia:z sic reperiretur ipe ꝑ
didisse tria milia z alter septem milia lucratus esset.z
sic ultra totum lucrum factum de perdita istius repie
tur alter sibi lucrum facere in tribus milibus quod ē
peius q̄ societas leonina que a iure est reprobata.ff.
e.l.si non fuerint.§.aristo.ꝓ hac parte uidetur cāul.ff
e.l.coiri cū se.ubi in dubio de solo questu z lucro so
cietas dicitur contracta.Capitale ergo nō uenit in di
uisionem qz nec in cōionem.Et si dicas nōne species
ex capitali empte sunt communes.Rn.forte ꝙ non:qz
ad hūc finē pecunia non ē illi data.nec socius seruāt
bonam fidem ad hunc finē emit sed ut lucrum tātuz
esset omune z ad hūc finem dicitur habere quasi mā
datum a socio ad emēdum.vel supposito ꝙ omunes
essent non ꝓ dimidia sed ꝓ rata lucri.vel si ꝓ dimidia
uel qualibet portione tn cum onere deducendi capita
le.z sic non ob.in ꝑ.alle.z ita teneo. Restat solū rndēr
ad.§.ii.insti.e.sed dic ut in se.q.ad fi. Quero nunc
tertio iuxta idem thema qn nihil ē dictuz quid si capi
tale est diminutum vel dēperditum aduersa fortūa.an
ille qui tūr ad operam teneatur aliquid oferre uel re
sarcire.Rn.gl.ꝙ non immo.si totum perit societas est
finita.l.vez.§.insunt.ff.e.ita dicit gl.hic.z.ff.e.l.si non
fuerint.§.i.Sed lz societas esset finita tn non sequitur
ergo qui operam posuit non tenet ei aliquid resarcir
uel reficere.Sed puto ꝙ gl.fuerit mota ex sua opi.er
ronea quam tenuit in prece.q.ubi tenuit ꝙ capitale lz
ab uno positum ēt utriusqz cōe z inter eos diuidēdū
quo supposito sequitur necessario ꝙ nihil refici debz
immo quod superest inter eos diuidendum ē.Sed ia.
de ra.dicit ꝙ dānum est commune z sic ei ꝓ dimidia
reficiendū.z induxit.ff.e.l.cū duobus.§.quidā sagari
am.z.l.si id quod.§.idez celsus.Pe.vero distinxit aut
pecunia est perdita ante prestat.operam z tūc piculuz
z dānum est commune ut.ll.per Ja.inductis.Aut post
operas prestitas z tunc gl.uera.qz sufficit operāti dā
num operaz.z hāc sequitur Ly.ut moris est sui sequi
pe.nbiqz nihil adiciēs licet utiliter transcribēs.sed at
tende qz.ll.per Ja.alle.non loquūtur in cāu nostro sz
qn utrqz pecuniā in societate ponit uel ponere debet
z in.§.quidā sagariā.hoc colligo ex eo:qz is qui opaz
prestabat z ad sagariam emendaz accedebat vi latro
num suam pecuniā perdidit:vnde ex illo verbo suam
satis datur intelligi ꝙ socius ēt suā posuerat uel po
nere debeb at que perdita nō est.Jtē si is qui operam
ponēbat pecuniam ēt ponēbat verissimile ē ꝙ socius
pecuniā ponere debuisset.Similiter idē colligo i.§.id
celsus in prin.ex illo verbo plis numeri dum dicit si
pecūiam contulissemus.preterea illi tex.ꝓ eoz diuisio
one non notāt operam prestitam esse uel non cuz.nec
hoc sciri potuissz perfecte nisi finita societate sed solū
an perit ante collt.vel non ut patz in.d.§.idē celsus.et
si perit post collatam perit utriqz.z dicitur post colla
tam periisse statim cū a socio est tradita uel quasi ado
ꝙ si suam ponat ad inuestiendū ꝓ societate haberur
ꝓ collata ut pz in.d.§.quidā sagariam.ubi soluz erat
incboata prestatio operarum z tamen socius ei tenet
ꝓpter lucrum speratum.z sic patet ꝙ distinctō pe.nō
ē bona. Quid ergo dicendum.ꝛ.ꝙ so.huius.q.pēdet
a so.prece.q.iō si in prece.so.gl.teneres oporteret te ēt
tenere in ista.so.huius gl.z hoc per rōez quam.ō.fect.
Sed qz illam non tenui propter inconueniētias q̄ se
querentur z ꝓpter.l.coiri ideo nec illā sequor sed opi.
ia.de ra.z non tam per eius.l.ut dixi q̄ per rōem posi
tam in.d.§.quidaz sagariā in fi.qz ex pecunia collata
idest tradita ei qui operam prestabat ipe lucra spera
bat:ergo periculum ad eum ꝓ rata lucri spectare dz.
l.manifestissimi.§.cum in secūda.j.de fur.z.l.secūduz
naturam ff.de re.iur.exquo de hoc sibi non ꝓuidit ut
in.i.q.dixi.Nec ob.si dicas secūdum opi.quam tenui
sti in prece.de capitali nihil debet habere is qui opaz
ponit ergo nec de eo perdere.d.l.secundum naturā:qz
respō.ꝙ sufficit ꝙ ꝓpter capitale z ipo mediāte lucꝛ
potuit sperare ut.d.§.quidā sagariā.z hec ē ueritas.et
ex his habes claz intellectum ad tex.insti.e.§.ii ỷ. qa
sepe.dum dicit ꝙ sepe opera alienius ꝓ pecunia valz.
qz non dz intelligi respectu sortis sed omodi z inter
usurii medii temporis.z sic ꝑcium opere ē cōmodū et
interusurium ipsius pecunie non autem sors ipsa.qd
tene menti.z ex hoc sequitur ꝙ cōsuetudo quam glo.
dicit esse in bonoñ.non tam ē consuetudo q̄ ius cōe.

Quero quarto ad declārionē predicte.q.pone ꝙ ꝓ
pter capitale multum minutū operarius non vult ponē
operam suam que magna ē an compelli possit.Dicit
bal.ꝙ equitas suadet ꝙ non.l.ita autem in prin.ff.de
admi.tn.z hoc sentit gl.ff.e.l.si non fuerit.§.i.qd satis
plz.si sit sic ad criguum deductū ꝙ eius opa q̄si nullū
possit facere ꝓfectum at teneatur ad implēdum cōuē
ta:ideo hoc in iudicis arbitrio ut boni viri relinquo.

Quero quinto an is qui operā ponit possit cōpel
lere cū qui pecuniam posuit ad ponēdum iterato tan
tūdem usqz ad fi.ipis a pri.positi in societate.dic ꝙ
si oia perierunt societas est finita.ff.e.l.vez.§.intercūt
z hic in glo.z non ēt tunc in societate perseuerare sz
societatē reiterare z de nouo facere.z iō non pōt com
pelli.Aut adhuc de capitali superest ita ꝙ de rigoz fi
nita non ē z adhuc dico idem sed diuersa rōe.s.qz hꝰ
actum non fuit ideo de semel tantū z non pluries po
nēdo uidetur actum.ar.ff.e.l.si socius ꝓ filia.ỷ.nec si
prior. Quero sexto an operarius debet ponere op
am ꝓ ꝓriis sumptibus:an uero cōibus societatis. Et
uidetur ꝙ ꝓ ꝓriis qz rōe opere tenetur peregrinari et
nauigare tē.ut.ff.e.l.si non sint.§.i.igitur z expēsas in
his sibi facere.Jtē qz liberius qui tenet ad opas suo
sumptu prestat illas ut.ff.ō op.li.l.ꝙ ubi.z.l.suo victu
Et qz colonus priarius qui socius vel quasi appellat
ff.loca.l.si merces.§.vis maior in fi.tenet suo sumptu
arare:seminare:z colere q̄si hoc tacite sit actū.ff.e.l.cū
duobus.§.si in coeunda.z extra de deci.c.tua.z simili
ter dicitur de pastore qui recipit pecora ut operā z ar
tem suā poneret ut.d.§.si in coeunda.Jn op.videt ꝙ

expensis communibus:qz lucrum inter eos debz diui
di:sed lucrum est sumptu z damno deducto.ff.e.l. mu
cius.ergo sumptus de societate sunt deducēdi. Jtez
qz ex causa communi socie.pficiscitur ergo expēsis
ipsius societatis ut.d.l.cum duobus.§.quidā sagariā
z.l.ii.§.i.ff.ad.l.ro.de iac.Jtē qz si aliter dicatur facilē
eueniret ut ponēt operam suis sumptibus nihil lucri
haberet ꝓpter multiplicitatem sumptuum z alter lu
crum perciperet sumptibus z laboribus istius acqui
situm quod fraternitas quam inducit societas nequit
admittere.ar.l.cum oportet in fi.prin.j.de bo.que lib.
Et hanc partem teneo quam communiter tenēt doc.lz
non ita plene examinēt.Non ob.alle.in op.nō pmuz
qz non infertur solus peregrinatur ergo suis sumpti
bus.non secundū de liberto:qz ille tenetur ad operas
ꝓpter bnficium quod fuit assecutus. Nec quod de co
lono partiario z pastore dicitur:qz in eis sic tacite agi
tur secundum Ja.de ra.z Ly.sed quare plus in eis q̄
in socio de quo queritur non declarant.ideo dic meli
us q̄ aliud in eis quia ipsi sunt socii in omnibus na
scituris percipiendis tam feribus q̄ fructibus qui de
bent esse ex toto domini pecorum z fundi tanq̄ ex re
sua nascentis.ideo cum dominus partiatur cum eis z
in hoc granatur ideo in alio releuatur ut illi sumptus
facere teneantur.hic autem pecunia sed potius q̄ritur
ex opera vel idustria.Vel aliter in feribus z fructib⁹
opera modicuz operatur ad fructificat. sed in pecūia
multum immo totum.Jtem opera sola potest equa-
lere seu equiparari commodo pecunie sed non feribꝰ
z fructibus ideo opere additur expensa.Stat ergo cō
clusio nostra ut in casu nostro expense facte causa so
cietatis sint communes.quod bal.etiam fatetur.sz dicē
hoc verum exceptis his quas domi fecisset.quia ille nō
sunt societati imputande.ar.ff.de peti.here.l.sz si lege
§.q̄ autem quis.Sed melius ad propositum facit.d.
§.quidam sagariam a sensu contrario.ibi dum dicē ce
terarum rerum quas secum non tulisset zc.sed forte
in casu nostro equitas societatis z fraternitatis quaz
societas inducit talē diuisionē z exceptionē impēsaz
non admittit.Pone.n.q̄ expēsim fuit ꝓuētuz q̄ expē
se quas faceret dum extra ciuitatē iret ꝓ negociis so
cietatis eēnt cōes an tunc possz dicē alter soci⁹ ut ille
deducat seu non imputet impēsas quas in domo fu-
issz factur⁹.Et puto q̄ non oēs.z si sic sequitur q̄ nec
nunc.quia tacite ex natura societatis uidetur cōuētuz
ar.ff.si cer.pe.l.cum quid.Et qz dixi q̄ non omnes iō
attēde pro eorum declaratione q̄ impēsaz quas do-
mi fuissz facturus alie sunt quotidiane ut cibi et po
tus tam ꝓ se q̄ ꝓ famulo vel roncino.Alie nō sic sūt
quotidiane sz quasi ꝓpetue ut vestimētoz:calceamen
torum et si.pinas puto integralē imputādas societa
ti nec diuidēdas eē.secōas non puto imputādas:quia
pīne sunt necessarie sēōe uti les et sibi non societati.
pīne sibi et societati cum sine eis negocia societatis
non potuissent expediri.Nec ob.d.l.sz si lege.qz in di
uerso casu prorsus loquitur:qz non ꝓ negocio cōi vt
hic nec ex aliqua tacita ꝓuentione.Nec ēt ob.§.quidā
sagariā.qz de aliis rebus loquitur z de alia impensa
z dāno.z ita audiui a quibusdā mercatoribus q̄ ita
se hz ꝓsuetudo. Quero.vii.quid si uterqz pōit mir
tim pecūiam z opam in societate sed vnus minorē q̄
titatē alio nūquid partes lucri erunt tūc equales nihi
lo de his conuēto.Nic.mac.dixit q̄ sic in quotitate sz
non in q̄titate.vnde si vnus ponit duas partes capi-
talis z alter tertiā in lucro z damno quilz hz habēr p
tem correspondentem ei quod posuit in societate.qz inter
eos tacite uidet cōuēntum ut qui plus eris z periculi
sustinet plus emolumenti speret.ut.ff.de re.iur.l. scōz
nām.Quod bal.fatet nisi opera z industria illi⁹ q̄ mi
nus ponit excederet opam z industriā alterius.ff.e.l.
si non fuerint.§.i.Vnde inquit ipse tunc ad arbitriuz
iudicis esse recurrendū ut.ff.e.l.si societatem meccū.hꝰ
vltimum nō puto sic faciliter dñdum:qz opas vident
inuicem ꝓpensasse.z qz scōm hoc sp haberemus ꝓsiō
rare industriam opis z de facili partes nunq̄ eēnt cō
les ꝑ.l.z si non fuerint in pn.ff.e.z.l.si societatē loqui
tur qñ hoc fuit conuentum.ubi autem uterqz pecuniā
parem posuissz sed alter coz operā tantū tunc fateret
q̄ rō opere eius dz haberi arbitrio boni viri. Jn pñti
tñ cogitandū relinquo. Quero octauo qñ rō socie
tatis per alterz ex sociis uideri possit.Rū.ut dixi super
rubrica z adde.q.ibi formatas usqz ad fi. Quero
cum dedi pecudes estimatas in socidā ꝓ quinquēniū
acto ut in fine quiquēnii pecudes z fetus eaz inter nos
diuidantur contingit q̄ pecudes interim pereunt oēs
vel aliquē an rusticus teneat mihi partē estiatōis eaz
reficere.Distingue aut pereunt naturaliter z tūc ad ni
hilum tenet:qz eodem mō periture fuissent penes me
nec estimatio facta ꝓdest mihi.qz in ꝑcibus non or
dinatis ad translatōem dñii estimatio non facit ēptō
nem cēseri ut.ff.e.l.cū duobus.§.dāna.z.ff.loca.l.iii.et
ꝓbatur per regulam traditā.ff.de ꝓhen.ēp.l.cū mann
fata.§.nemo. Aut perierūt casu fortuito z tūc aut sū
culpa rustici z tunc periculū est cōe:iō dimidietatē esti
matōis tenetur mihi reficere ut.d.§.dāna. Aut culpa
rustici z tunc tps societatis diuidēde venerat qñ perie
rūt.z tūc non ad totam estimatōem sed ad dimidiam
eius tantum mihi tenetur:qz in pluri dānum mihi nō
intulit.Aut illo tempore nōdum uenerat temp⁹ socie-
tatis diuidēde z tunc inquid bal.q̄ ad totā estimatio
nem tenet.qz lz tradite fuerint estimate tamen iterim
mee sunt.z iō dānum mihi sua culpa illatū resarcīr te
netur.z qz damni estimatio iā est facta iō ad illā tenet
Sed hic attēde.qz puto q̄ multi errāt in iusticia z eq̄-
tate ac ēt recta ꝓscia in istis estimatōibus animalium
que per cursum tpis minoris estimatōis efficiunt.nā
non poz estimatio sz illa cuius estimatōis tunc erant
eū periculum inspicienda ē.qz in tantum dānum infer
tur z non in plus.qd ꝓbo.nā si salue eēnt estimatio
pus facta nō attenderet sed corpora talia quat estiat.
tunc eēnt cum societas finita esset z cōta forēt.igit hu
ius rei ꝓsideratio dz haberi. Jn rebus aūt que cursu
tpis deterioret non efficiunt consideranda eēt estiatō
iā facta.z ita iā practicant in mei psona.Salycetus.

Am proponas.

Fundus ēptus cōiter a duobus vtroqz i
possessione inducto cōis efficitur z pēsi
tationes solute ab eoz altero vna cum p
tio possunt peti act.ꝓ socie.b.d. Nō q̄ coipso q̄
fundus emitur communiter societas in illo fundo cō
tracta uidetur ideo ꝓ socio agitur.Jtē nō q̄ ubi fūd⁹
emitur a duobus lz in instrumento contineat q̄ vnus
eoz soluit ꝑcium non ꝓpterea ꝓsumitur ō pecūia cōi
solutum ut hic.pecunia.n.solius soluētis in dubio p
sumitur.l.uenter.§.fi.ff.de priui.cre.nisi in instrō dicē
retur de pecunia cōi.quod nō.Jtē nota q̄ ex eo q̄ vnꝰ
ēptorum tantum soluit ꝑcius non ꝓsumitur simlat⁹
in persona alterius nec rem ēptam ad soluētem tātuz
spectare ēt si postea solus reperiatur collectas z onera
ꝓ eo soluere. Jtē nō q̄ soluēs collectas z pensi
tatōes soluēdas ab alio pōt repetē ab illo.Jtē potes

colligere q̃ ẽptor fundi tenetur ad collectas que ipo⸗
nuntur p̃ extimo illius fundi. facit.s.de.re.ve.l.soleni
bus.verumtamen si in extimo suo describi non fecit et
sic oportuit venditorem solucre pot uenditor ab ẽpto
re ad cuius onus de iure spectabat repetere ut hic cũ
si.quod nõ scõm bal. Item nõ q̃ ille qui non soluit pu⸗
blicas pensitationes non cadit a iure suo dumõ ali⁹
soluat.z sic non refert a quo solnat:qz fiscus qõez re
fricare non pot.quod ẽ optimũ ar.ut dñs pdii ẽphite
otici uel libellarii non possit refricare qõnem canonis
non soluti ab eo qui ẽ verus heres ẽphiteote uel libel
larii dumodo ei fuerit a possessor solutũ:z p̃ ꝓnis nec
ipse possessor a vero herede conuentus de canone non
soluto excipere non poterit sicut nec ecclesia pt.quod
nõ tu ferrariensis in e⁹ ciuitate frequeter mouetur ille
qõnes.Bar.de saly.

Am in societat.

Primo duas rões p̃ solutõe.q.p̃mittit.se
cundo cum thematis reper.qõem decidit
secũda ibi pcses.Societatis cõmoda transeũt ad he
redes.concor.ff.e.l.vez.§.in heredem. Nõ q̃ bõa fi
des in societate debet exuberare. Item q̃ in dubio emo
limenta debẽt equaliter diuidi.de quo plene dixi.s.e.l
p̃ma. Quero an societas transeat ad heredẽ.Kũ.vt
in gl.zc.alia uide ut in ea.Salycetus.

I societatis.

Non refert an socius decesserit testat⁹ ut
intestatus qz heres eius ꝓuẽta tenet ser⸗
uare.h.d. Nõ q̃ cã testati vel intestati
non pertinet ad contractus. Item nõ q̃ pot ꝑbi societa
omnium bonoz. Quero filius naturalis vel spu⸗
rius ꝑxit societatẽ omnium bonoz pritium z futuro
rum cũ legitimo z naturali pater postea instituit sibi
heredem legitimũ queritur an rõe societatis aliquid
queratur vel debeatur spurio.dic q̃ sic.tex.ẽ nõ.z sin
gularis.ff.de li.le.l.si is qui duos.z ille ẽ mirabil mo
dus q̃ pater faciat eos sociari quando pz vult aliqd
ad spurium peruenire.z ita no.bal.s.e.l.i. Quero
mus ex sociis omnium bonoz multa quesiuit ex vsu
ra que alteri socio uel fratri cõicauit an episcop⁹ po⸗
terit ꝓpellere illũ fratrem uel sociũ ad restit.vsurarũ.
dic q̃ sic ut.ff.e.l.q̃ enim.z.l.se.scõz mar.de sy.

Amdiu.

Societas durat ad beneplacitũ sociorũz
h.d.concor.insti.e.§.manet.z.ff.e.l. act.et
ibi plene uide in lra. Querit gl.an ac
tio p̃ socio sit nata durãte societate.z gl.uidet dubitas
se.tũ ex his que postea subicit ego sic dico q̃ actio p̃
socio qñqz nascitur rõe distracte societatis z illa na⸗
scitur demũ ea finita ut in hac.l.sed qñqz de eius dis
solutione non apparet nisi in ordine intellectus pura
qñ quis agit ꝑ socium ea intentõe z animo ut a tota
societate recedat z rõ uideatur z rez fiat diuisio. Qñ
qz nascitur rõe ꝑcte societatis pficiende vel implende
z illa statim nascitur z ea durante intẽtatur ut.ff.e.l.
iii.z hic in fi.gl.Quandoqz rõe fraudis doli uel cul⸗
pe ꝓmisse z hec nascitur societate durãte z similiter in
tentat si non vult intẽtans a societate recedere :qz nõ
putat sibi expedire sed vult tantũ ut fraus dolus uel
culpa emẽdetur.naz p̃ hoc actu singulari pot intenta
ri ut singulis tpibus ordinate uideatur rõ societatis.
non dico aio distrahendi sed simpliciter calculi uide⸗
di ut sic uideatur quõ negociatur z an pecunia ster oci
osa vel non ut dixi sup rubrica.z ita intelligo qõ hic
no.in glo.z.ff.e.l.act.§.nõnũq̃.Sed an semper possit
societas finiri ex consensu dic q̃ non societas vecti⸗
galium publicoz ut.d.§.nõnunq̃.z ibi in gl.redditur
rõ uidelz qz sunt obligati fisco ad retinẽdum vectigal
tam p̃ illo tpe q̃ p̃ sequẽti ꝓquẽnio si maximos fru
ctus receperunt.ff.de publi.l.corem.§.fi.vel forte est et
alia rõ:qz ipsi faciũt societatẽ collegiatam z sic corp⁹
vnũ censetur.l.i.in pri.ff.quod cu.vni.l.aũt illa loquit
de societate simplici z non collegiata que multum di
stat ab illa ut dixi super rubrica.

E societate.

Societas pot ꝑbi non solum pure sz eti
am sub conditõe.h.d. Nõ q̃ legitime
nolũtates contrahentiũ sunt seruande.

Ancimus.

Curator furiosi pot rẽnũciare societati et
ceteris eius cõmodis p̃uidere.h.d. Nõ
q̃ qui hz auctoritatẽ in ꝑbendo z habet
in distrahendo.Nota q̃ potestas renũciandi societa
ti debet eẽ vicissitudinaria.Salycetus.

De contrahenda emptione z venditione.Rubrica.

Post ꝑctum societatis qui celebratur gracia vtri⸗
usqz annectit de venditione q̃ similit fit grã vtriusqz.

Enditiones.

Non uiciatur venditio qz res sit
constituta in alio loco q̃ ubi cõ
trahitur.h.d. Op.q̃ immovicie
tur.i.ad.l.fa.de pla.l.in fuga.et
ff.e.l.q̃ sepe.§.si quis. So.q̃ hic
est regulare :ibi speciale in ser⸗
uo in fuga constituto. Querit ia.de are.si uendens
est pupillus quis iudex auctorabitur.z uidet q̃ iudex
loci ubi prediũ est situm.l.si pdium.i.de pdi.mi. Ecõ
tra q̃ iudex loci ubi contrahitur.l.magis.§. illud.ff.de
re.eo.z.l.in hac.i.de dona.Dic ut dixi in.d.l.si pdiuz.
vbi cadit z ibi per Ly. Querit bal.an bãnitus reti
nẽs bona possit iura illa vendere.dic q̃ sic nisi expſ⸗
sim sit ei interdictio facta.ff.de polli.l.de pollicitatio
bus ubi tex.no. Quero an in dubio uenditor intelli
gatur vendere iure proprio z libero.z gl.i.de euicti.l.si
ex prediis tenet q̃ sic.idem tz Azo.in simili de act.ẽp.
§.ite tenetur.z in ti.de euic.circa mediũ.z p̃ eis uidet
casus in.d.l.si ex pdiis.z.ff.de ꝑben.ẽp.l.in vendẽdo.
z.ff.de act.ẽp.l.in vendit.z.l.seru⁹.§.fi.z.ff.de edi.edic.
l.quotiẽs.Sed in ꝑ.facit.ff.de ꝑben.ẽp.l. pe.z.l.cũ fũ
dum.z ff.de euic.l.pe.p̃ma pars vera.z ad istaz legũz
quãlibet rñdeo ut in eis nõ.Nec ẽt ob.l.qui tabernas
ff.e.qz ibi ẽptor de qualitate soli certificatus fuit.Que
ro ticius emit fundũ quẽ emendũ sibi mãdaui z p̃ciũ
soluit de suo z multo tpe possedit z fructus ex eo pce
pit an extenuetur pretium iure ꝓpensat.z uidet q̃ sic
qz ipse meus creditor ẽ in p̃cio ergo zẽ.s.de pig.ac.l.
ii.Sed dic aut emit nomine meo z tũc p̃dicta vera:qz
per eum mihi dominiũ z possessio fuerunt q̃sita.s. p
quas pso.l.i.z sic fructus ut ex re mea percepti extenu
ant debitum siue p̃cium.Aut emit suo nomine lz mã⸗
dato meo z tũc non extenuãt:qz non tenetur mihi ce⸗
dere iura sua nisi p̃cio soluto.ff.mã.l.iiii.§.si ab igno
to.Aut non apparz quo nomine z tunc intelligit suo
qz persona extrinsecus nõ subintelligit.ff. ꝺ ver.ob.l.

si ita stipulatus.§.grisogonus. Quero an per tradi tionē anuli z inuestituram transferatur dominium z possessio rei abs̄tis.dic q̄ non ut plene scripsi in.l.traditionibus.s̄.de pac.

Optionem.

Furiosus non pōt vendere ppter defectū consensus nisi tpe dilucidi intervalli.h.d.

Nō q̄ sine consensu non est ēptio z vēditio.concor.insti.e.in prin. Oppo.q̄ furiosus dicat consentire.ut.ff.so.ma.l.ii.§.volūt.gl.ii.hic dicit q̄ vere non cōsentit ut hic:qnq̄z tm̄ tacite dicitur consentir ut ibi.Sed attēde qz alibi dic.ia.bu.q̄ in casibus in q̄bus consensus exigitur furiosus nūq̄ p cōsentiente habetur.ff.loca.l.qui ad certum.ubi casus. Sed in casibus in quibus sufficiat ꝗdict.cessare tūc habet p nō ꝗdicente ut.d.§.volūtate.z ista sunt elegātia v̄ba iō nō bene ea.Querit tertia glo.si post dilucidū internallum superuenit furor an uiciētur gesta tpe dilucidi intervalli.z dic q̄ non.quod ē verum si erāt in pfecto.secus si in fieri qz tunc uiciātur z utrūqz pbatur in.l.furiosum.j.qui te.fa.pos. Querit pma gl.quid si psona ē sane mētis sed errauit in corpe rei uel eius q̄litate an ualeat ꝗctus.&.ipsa q̄ non.ff.e.l.in uēditionibus.et plenius dic ut in ea.Juxta hoc querit bal.ego emi bo die omnes fructus cluxi perusini ignorās q̄ heri a tē pestate uel p maiori parte erāt deuastati an tenz contractus.Et uidet q̄ sic sed minui debet pcium.ar.ff.e.l.officio.In ꝗ.qz si sciuissem ego non emissem z sic nō teneret.ff.e.l.arboribus.z.l.domum.Et concludit empt. non tenere:qz est erratum in corpe ipsorz fructuū vnō deficit res subālis ipsius ꝗctus.z qz casus pcessit ꝗctum ideo tocius ꝗctus uēditionis ē periculū vt.d.ll. z.d.l.in venditionib⁹. Quero quidā uēdit vile dñium rei tanq̄ superficiarius cū haberet directū dñium an ualeat ꝗctus.Dy.psuluit q̄ non:qz non bz cōsensum.ff.e.alioquin z hic.qd est verz ubi nudā ppietatē habebat.secus si plenā:qz pōt ipse ius superficiei cōstituere.ergo bz tenere ar.ff.de iur.z fac.igno.l. regula §.qui ignorauit. Quero vendidi ticio omnia bona pnātia z futura z cōstitui me ab eo possideō pcario:postea aliqua acquiro an ticius efficiatur eorz possessor q̄dam ualēs doctor consuluit q̄ non:nisi eo aio acqrā ut ticium possessorē faciam.z hoc per tex.ff.p socio.l. act.§.diximus.v̄.ueluti.quē tex.dic.ad hoc ēē nō. Et hoc ēt tz bal.qz in possessione queredā qnis pōt preiudicare ei cui bz acquirere.ut.j.de acqui.po.l.fi.Sed cauē qz illa.l.fi.loquitur qn̄ nec sibi nec alii vult querere Sed quādo sibi querit an possit uenire cōtra cōstitutū stat dubiū z an et renūciari possit sicut societati.Et dicendū uidet q̄ nō ar.s̄.de act.z ob.l. sicut.licet pcario cōcedens possit.ff.de pca.l.cuz pcario.z de don.l.luci⁹ et sic eo momēto quo sibi q̄rit cōstitutū uires recepit i quesito.z hoc uidet uerius Quero uendidi predinz z cōfines adieci z dixi illud.xx.iugerz. et postea itra cōfines repitur.xxv.iugerz.an illa v̄ intelligant uendita et si sic an p eis pcium peti possit ut audiat p rata.et uidet q̄ non quia uenditio tarataē st ad certū numerū ut.ff.e.l.rutilia polla.et.l.cōprēsuz. in cōtra. q̄a sunt intra cōfines.ff.e.l.ede sacra.§.i. So.aut uenditio est facta certi numeri iugerz z ultra nō uenit ar.ff.de le.i.l. si quis testamēto.Aut est facta uēditio principalit corporis fundi qd est quādo pciū est unicū z certū p toto fundo z nō p q uolibet iugere licet enūciatiue z trāsitorie dictū fuerit tot iugerz.z tunc totū infra cōfines intelligit uēditum nec auget pcium. qz integritas rei uēdite cōsistit in s eipa z nō in mēsura. Aut uēditio facta est fundi sed non unico z certo pcio sed tāmz p quolibet iugere usqz ad tales fines. et tunc licet dictū fuerit q̄ pauciora iugera essent q̄ reperiant tunc totū venit z p iugeribus pluribus reptis pciū debet ar.ff.e.l.qui fundū.§.qui agruz.et.l.lege uēditionis.z.ff.d ac. emp.l.si duorz.hoc etiā sentit Jo.an.in spec.e.ti.Quero si p uenditorē est datus terminus emptori ad solnē duz pretiuz quādo incipit curzere.Respō.aut terminus est terminus signi aut numeri.primo casu statim curzit sed sine emptoris pīudicio.Exemplū si dixit do tibi nū usqz ad festū sancti petri.z p hoc.ff.de re.uen.l. fi. §.fi.secūdo casu demū re tradita. ut in exēplo do tibi ad soluēdnz pretiū usqz ad tres mēses.ff.de iure do.l. tali in prin.z hoc qz termini principiū est incertū. sec⁹ si certuz ut qz diceret ab hodierna die vsqz ad tres mēses.quia tunc idem quod in primo casu.Salycetus.

Am ipse.

Tam tutor q̄ eius vxor rē pupilli pt emere palā z bona fide.h.d.Et dic.bal.bonā fidem in hoc versari ut pcium sit iustū et ꝗctus sit pupillo necessarius uel utilis:at bōa fides non interueniret cum iuret ipse utilia pupillo facere z inutilia pretermittere.z sic bz ipse curare ne ꝗditō pupilli fiat deterior.vnde ppter modicā lesionē fiert rescissio ut.l.fundus.ff.de re.ven.Nō q̄ ar.a minori est ualidum. Oppo.i.z ab extra q̄ tutor nec eius vxor emere possit ut.s̄.de sacrosanc.ec.auē.quibuscūqz.so. q̄ aliud in yconomo rem ecclie emere uolēte ut ibi:et aliud in tutore ut hic.z rōem diuersitatis ibi dixi.Oppo.secundo cum gl.q̄ tutor ēt non possit vt.ff.e.l.si in ēptione.§.fi.So.pmo q̄ hic de tutore qui non administrabat.ibi de administrante.Istam reprobat glo.p l.iiii.§.illō.ff.rem pu.sal.so.Sed illa pōt ēē bona sane intellecta ut intelligat de tutore qui nō administrauit qz ei denegata fuit.z hoc vult.l.per Azo.alle.verz fateor q̄ pupillus auctoritate alterius tutoris dari bz uēdere:hec tm̄ diuinat.iō sol.secundo q̄ ibi erāt plures tutores iō vn⁹ pōt emē a pupillo cū auctoritate alterius.hic vnus tātuz iō non pōt:qz sibiipsi nō pōt auctorari.ff.de aucto.tu.l.i.Vel tertio dicit gl.aut emit palā z bona fide z tunc lz pupillus alium tutorē non bēat pōt ut hic.aut clā z non pōt ut ibi.z p hac so.induē.ff de aucto.tu.l.pupillus.§.sanc.z de admi.tu.l.non existimo.z ita illam so.declarat gl.in ꝗ.dicens q̄ isto casu pōt auctorari sibiipsi.sed attēde qz.l.non existimo loquitur qn̄ alterius ꝓtutoris auctoritas iterueniat.nos qn̄ sibiipsi auctor z emptor vult fieri qd̄ non uidet fieri posse ut.d.l.i.de au.tu.z iō solum p gl. uidet facer d.§.sanc.z per illum.§.eam tz ibi bar.z Dy.hic dicens q̄ doc.residet in ista.Sed difficile mihi uidetur q̄ ille §.referatur ad illum casum qn̄ solus erat tutor:nisi intelligamus q̄ loquatur qn̄ pupill⁹ meliorē emptorez non inueniebat z tūmo tpe res publice erat exposita uenalis z subastata.vn̄ non sibi,ppie auctorat sz ab bn̄tibus prātem emit:z sic palā.i.publice z bona fide Et hoc colligo ex illa lra duz dicit z dederit ipe nomēnā ex illis uerbis datur intelligi q̄ ibi erāt iudex amici z affines pupilli ꝓsentiētes ut tutori venderet.et secundū hoc aliter accipitur v̄bum palam qn̄ sunt cōtutores z aliter qn̄ non sunt. Op.tertio q̄ indistincte tutor possit emere.l.tutor rex.ff.de admi.tu. glo.dat plures so.z omnes diuinat.sed aliqne earz possunt simul iungi.qz aut palā z bz locū ultima.aut clā:z tunc aut bona fide z pcedit alia:qz fructus suos facit.aut non bona fide z tenetur restituere sed pōt retinere donec precium ei restituatur in utilitatem pupilli uersum.

Aliam so.dat bar.in ꝯ.quē magis applaudet litterē vi delz ꝙ ibi auctoritas tutoris legittima fuit interposita cum alteri fuit facta uēditio.vñ absqz noua auctoritate emptore non soluēte pōt tutor sibi ꝓ illo pretio rem retinere qz non uidetur noua emptio sz antiqua ī tutorē facta trāslatio.Ex predictis z aliis sic ꝛcludere possumus in mā.aut tutor vult emere a seipso:āt a pupillo:aut a ꝓtutore:aut a creditore vel ab alio habēre potestatem.ꝓmo cāu non pōt:qz officio uenditoris z ēptoris fungi non pōt.ff.de auc.tu.l.pupillus.§.item ipse in prin.z facit.l.ii.ff.de stipu.ser.fallit qñ rem iaz alii iuste z solēniter venditā ꝓ se retinuit illo precium non soluēte.ff.de admi.tu.l.tutor rex secūdum vnam lec.Secūdo casu qñ a pupillo z tūc aut se auctorante qz solus ē tutor.z tunc aut clā z non pōt.aut palaz et non bona fide qz non iusto p̄cio z ēt non pōt.aut palam z bona fi.z pōt ut.d.l.pupillus.§.sane.z hoc secundū gl.z cōem opi.doc.quod plz nisi intersint amici z ꝛiuncti pupilli simul deliberātes cū iudice hoc fieri ꝓ utilitate pupilli ita ꝙ deliberāt supplere omnē defectum tutoris qui sibi auctorari non pōt ut.s.dixi ar.l.ait ꝓtor.§.permittit.ff.de mino.z.l.bonorꝫ.j.q̄ admit.ad bo.pos.po.z.l.si infanti in fi.j.de iur.deli. aut cū auctoritate alterius ꝓtutoris z hic doc. nostri cōit dicunt aut palam z bo.fi.aut clā ꝛc.Ego distinguo āt vnus ex tutoribus non pōt administrare sine alio ut in casu.l.ricium z mevium.ff.de admi.tu.in p̄n.z tunc non pōt:qz illius auctoritas non ē sufficiēs.z hꝰ vult tex.si hñ ponderet in.d.§.itē ipse a sensu ꝯrio.z ꝓ hꝰ accedat quod no.in.c.si vna.§.fi.de re.eccl.nō ali.i de. nisi amici affines z coniuncti una cum iudice deliberarent talem defectum supplere ut.s.dixi.qui si hoc ꝓmittitur ubi alius tutor non ē pupillo q̄ ipse emptor multo magis qñ est ei contutor qui ei auctorat.āt vnꝰ pōt ei administrare sine alio qz quilibet hz insolidum administratōem.z tunc aut mala fide qz non iusto p̄cio z non pōt.aut palā z bo.fi.z pōt ut in.d.§.itē ipse ii.z.iii.rñ.Tertio casu qñ imediate emere vult a ꝓtutore z pono q̄ quilibet hēat administratōem insolidum z iste casus est dubius:qz non interuenit pupilli ꝓsensus z sic non persona p̄ncipalis in qua fundet ille ꝯctus.vnde uidetur non ualere.z ita tz gl. singularis.s̄ de contra.iu.l.i.in fi.gl.ii.quā tenet cordi.ex quo sequitur si pupillus ē infans impossibile ē tutorē emere secundū illā gl.Quarto cāu qñ a creditore distrahēre z tunc si bo.fi.pōt emere ut.d.l.pupillus in fi.z hoc qñ per seipsum emit.Sinaūt ꝓ interpositā personā tūc iuri suo subiectam pinde ē acsi ipse emisset vt.e.l.pupillꝰ in fi.ideo distinguitur aut palā z bo.fi.ut hic.Sinaūt per non subiectā sibi personā tūc aut ipse publice nomen illius dedit ita ꝙ notum fecit ꝙ per alium emit z tunc ualet ēptio.aī si hoc nō facit presumit in fraudem z non bona fide emisse ut.e.l.pupillus.§.sane. et hoc in tutoribus. Quero quid in aliis officialibus z dicit illa gl.idem sive sint publici sive p̄uati.ff.e.l.ñ licet.sed melius facit ad ꝓpositum.d.l.si in ēp.§.fi.q̄ loquitur in ꝓcuratore p̄uati z iō in hoc ē singulariter nō.Sed attēde ꝙ aliter dicit pe.in iconomo ecclie ut dixi in p̄ma oppo.nam ille ēt palam z bo.fi.non pōt emere.z rōem assignaui in auē.quibuscūqz.s̄.de sacr. sanc.ec. Sed dubitatur quid de executoribus ultimarum uoluntaiū vrꝫ unus poterit emere ab alio palam z bo.fi.Et uidet ꝙ sic ꝓsentētē berede:aī nō per nō.in gl.in.d.l.i.s̄.de ꝯ.iudi.In ꝯ.facit qz testator eorum fidem z industriā eligendo uidet sensisse de ceteris ēptoribus non de seipsis.ar.ff.man.l.si mandatuero.§.si tibi.Bal.dic.ꝙ tz ēmptio si palā z bo.fi.emit qz equo p̄cio z subastatōibus factis:qz non dz esse deterioris conditionis ex eo ꝙ fuisset amicicior testatori z qz non refert cui uēdatur dūmodo hñ vendat z nō grōse.ar.ff.de condi.inde.l.frater a fratre.ỷ. porro.bꝰ satis puto preterq̄ in executoribus datis ut bona hereditaria vendāt z precium redactū in pauperes distribuāt.qz istos pocius equiparo iconomo q̄ tutori.qz pauperes captiui z ecclia equiparant.l.fi.s̄.de sa.sāc. ecc. Quero dicitur in.l.fistulas.§.i.ff.e.ꝙ si defunctus fundū uēdidit z ante traditionē mortuus ē z emptorem filio pupillo tutorem dedit ꝙ ipse tutor p̄t si hiipsi possessiōem fundi tradere faciēdo pupillū z eiꝰ familiam exire de fundo an sic faciēdo querit sibi dñium uel vsucapiēdi ꝓditōem.dic.bal.ꝙ sic.qz aī pupillus non liberaretur z tñ fauore liberatōis eiusdē hoc conceditur.ff.de admi.tu.l.quotiēs.§.non tñ.facit.l.cū sticbus in rōe sui.ff.de solu.Et addit ꝙ hoc verꝫ nisi p̄ ꝓium uēditum per defunctum fuisset ꝓ ꝓriū ipsius pupilli:qz tunc a seipso non posset sine decreto ut.ff.de re.eo.l.si fundus legatus.Et ex hoc infert ꝙ tutor pupilli sibi debitum a defuncto possit sibi soluere de pecunia pupilli uel de rebus quas pōt sine decreto alienare.qz seruando non possunt seruari.non aūt ō aliis rebus in quaꝫ alienat.decretū exigitur ut.§.si fūdus.

Querit hic Ly.an statutum ēpi liget ēpm z maxie in pena excommunicationis quā apposuit.Et dic ꝙ non ut.l.digna vox.s̄.de legi.z.l. p̄nceps.ff.de legi.et l.p.ff.de arbi.Et subiungit ꝙ si per contrafactū innodaret uinculo excommunicationis seipsum absoluet non posset.ar.d.l.pe.z.s̄.de epi.z cle.auten.interdicimus.Salycetus.

Ancillam

Quod meum ē amplius meum fieri non pōt:z plus valet uerum q̄ simulatū.b.d.

Nō q̄ tituli figmētum non affert veritati impedimētum.Ex quo collige ꝙ si quis rem suā ab aliquo recognoscit aliquo titulo talis recognitio ei nō p̄iudicat.et hoc clarꝫ si simulate fecit ut hic.et idez si ꝓ errorem fecit.Sed ubi ex tacita scia dubitari pōt sed uide que dixi.s̄.de iu.et fac.igno.l.cuz falsa. rexꝫ in casu nostro quia donatio ē ꝓhibita inter ꝓinges nō potuisset vxor vinēs sibi preiudicasse ut no.in.l. sequēti. Salycetus.

Donationis

Contractus uerus donatōis p̄ualet simulate uēditioni et pactum de alimētis p̄stādis ei adiectum seruandum ē.b.d.Nō primo ꝙ ꝯctus simulatus non habet ēntiaz seu substātiam.Et est rō qz uerus consensus deficit iō non dicūtur ꝯbentes uerbo dixisse quod non gerebāt in mēte. ff.de sup.le.l.labeo.§.idem tubero. Item nō ꝙ verꝰ ꝯctus prevalet simulato.et sic uerus dicitur substātiaz et essentiam habere.Itē nō q̄ pactuz iuxta ꝯctū simulatum appositum si pōt coherere uero vestitur a vero lz non expresso sed tacite acto qō nō. qz hoc non fuit dictum in materia pactorꝫ. Querit gl.quid si vere agebatur ut uēderetur sed p̄cio viliori. dic ꝙ in parte valet ut venditio in alia qua vilius uēditur vz ut dōatio.et ideo dic.gl.ꝙ non ualeret inter uirum et uxorē. Ex quo hēs ꝙ nedum expressa sed tacita donatio int eos ē ꝓhibita ut dixi in.l.p̄ce. Querit gl.qualiter p̄ficiatur donatio.et in effectu dicit ꝙ olim duobꝰ modis hodie tribus ut i ea.Querit gl.q̄ remedia hz dōator in casu nostro si ei non seruatur pactum.et dic ut in ea.Salicetus.

Am res.

Primo vnum dictum. secundo circa illō remouet dubiū. secunda ibi sane. Uēditō mihi facta ō re antea mihi donata et tradita non valet nec ex ea mihi dñium duplicat a iur m uēdicandi si quod uēditor hēbat repellitur. b. d. vel breuius. Nemo pōt emere rem suam nisi quatenus ab eo euinci posset. b. d. Nō q̄ quis pōt emere rem suā ratione iuris sibi deficientis. Op. q̄ lra male dicat dū dicit q̄ titulus possessiōis duplicat non pōt. q̄ ex plurimis cāis quis possidere potest. l. iii. §. ex plurimis. ff. de acqui. pos. So. qō hic de possessione dicit erpōi dz idest dominii et ꝓprietatis et si de re possessa ut in gl.

Op. q̄ rei ꝓprie fit ēptio. ff. e. l. si in ēptione. §. rei sue. et. l. qui tabernas. et de le. i. l. cetera. §. i. So. q̄ regula est ut emi non possit. fallit in tribus casibus ut in gl. antepe. Quero an referat scies uel ignorās fuerit emptor. Rñ. q̄ non ut in. e. gl. in p̄n. Quero que sit rō quare rei ꝓprie non tz uēditio. Rñ. ut in gl. quia statim ipse sibi ipsi uidetur euincere et sic p̄cium non tenetur tradere quasi imminet euictio in limine p̄ct. ff. de peri. et ꝓmo. rei uē. l. habitatōem. §. fi. Querit gl. quid si ēptor soluit p̄cium et uēditor rem tradidit: emptor pretiū repetit z uēditor dicit ut ei rē restituat: an poterit refricare emptor ut eā uelit retinere ut suā. Et dicit gl. q̄ non q̄ esset sibi p̄rius. Ista rō non videtur sufficiēs: q̄ non dicit q̄ ex venditōe retinere uelit sed ut ꝓpriam ex eā añ uendit. iō rō melior videt quia hec peritio ē quasi restitutoria hincinde rei geste ar. ff. qō quisq̄ iur. l. i. z. §. ō repu. q̄ fi. in iu. l. i. Saly.

I gaudentius.

Donatio ante facta non irritatur. l3 mrimonium inter donatorem z donatricem postea sequatur. b. d. Nō q̄ res pfecta et ꝓsummata non uiciat ex superuenienti casu a quo nō posset incipere ut hic. z. ff. de don. inter vi. z vro. l. si extraneos. z. l. ut pomū. §. i. ff. de seruī. Quod dic. pe. vez qñ res ē in pfecto eē ut hic z. ll. §. alt. secus si eēt in fieri. ff. ad. l. acqui. l. huic scripture. §. fi. z. l. se. z de ℣. ob. l. pluribus. §. z si plz. Dy. aūt latius loquitur in. c. factum legitime de re. iur. li. vi. Bar. aliter in. d. l. plurib⁹ §. z si plz. Bal. hic dicit aut res erat in fieri z dic ut. §. aut in perfecto esse. z tunc aut deducitur ad impossibile tps fiēdi z non uiciat. l. patre furioso. ff. de bis q̄ sunt sui uel ali. iur. aut deuenit ad impossibile tps cēndi z uiciat. l. vranius. ff. de fide. Aut deficit finalis causa z tunc aut cā finalis concernit esse rei et idem. ārt cōcernit p̄ncipium cāe z tunc non uiciat. ff. de pac. l. tale pactum. §. fi. Ista verba sunt philosophica nec sunt i vsu inter legistas. Accipitūr. n. philosophi cām fiēdi p cā efficiēti: z cām essendi p cā formali z māli. Sed q̄ nec hec distinctio est pfecta iō ꝓformādo me verbis legistaꝝ dico scōm dñm meum. aut casus superuenienſ agit in cā uel ꝓsona efficiēti z tunc si res ē in eē perfecto non uiciat ut hic cū si. fi in fieri uiciat ut. d. l. patre furioso. z. j. qui te. fa. po. l. furiosum. Aut agit in causa formali. i. in forma rei z tūc ref uiciat. q̄ destructa forma destruitur esse rei. l. iul. §. sed si quis. ff. ad exhi. z. ff. de au. z ar. le. l. seya. Aut agit in cā materiali z sic in re ipsa uel subiecto. z tunc aut impedit rē incboari potēcia omni z tunc res uiciat. p ea ꝓte qua ad casum ōuenit seu in qua casus agit. ff. ad l. acqui. l. qui in cū. z in e. ti. l. nā sicut in fi. Aut impedit actu de pūri z̄ non potētia omni z tūc rē descendentē ex delicto uel culpa vt ex p̄cto post morā non uiciat in odiū morosi. ff. de. ℣. ob. l. inter stipulantē. §. sacram. Ex p̄cto vero añ morā uiciat. ff. de consti. pēcu. l. si duo. §. ait p̄tor. Aut agit in cā finali eius qō agitur z tūc aut cām illā destruit z ā nullat z tūc viciat. ff. de seruī. l. p parte. ff. de li. ag. l. iul. §. ab eo. z. ff. de fideius. l. vranius. Aut cām illā non destruit z̄ perficit z tūc non uiciat sed cū casu ad quē deuenit ꝓcurrit. insti. de lega. §. ex p̄rio. z. ff. ad. l. fal. l. verbis. l3 effectu postea ꝓsumato in vna cā alia reddatur superflua. ff. de le. ii. l. debitor. Aut cāus superueniens in nulla cārū agit sed in aliquo accriti z tūc nō uiciat ff. de cōsti. pe. l. q̄ adiicitur. §. item illa. hec fuerunt uerba domini mei cum quibus nunc pertranseo. Saly.

I non donationis.

Res ex cā venditōis tradita non repetit sed p̄cium non solutū sic. b. d. Nō q̄ in p̄ctibus nominatis non est locus cōdi. ob cām. de quo per £ y. j. de pac. conuē. inter emp. z ven. l. cū te. z ibi dicam. Op. q̄ rem uēdicare possit ut. ff. e. l. q̄ vendidi. z insti. ō re. di. §. vendite. So. q̄ hic fidē būit de pretio. in p̄. secus. In dubio aūt dicit hic bal. q̄ fides non p̄sumitur habita qñ res tradit emēti in nūdinis z ꝓtinus discessuro uel ignoto. ar. ff. de iudi. l. si legatōis. quod forte in ignoto ꝓcedit. sed in aliis secus: q̄ rō discessionis potius facit in oppositū. Uū circa ista uide quod plenius scripsi in. l. in ciuile. §. de re. ven. Saly.

Opti fides.

Sine pretio non ē uēditio nec pretiū cōnētum non solutum facit possessorē iniustum z ex venditōe simulata pretiū nō petitur nec res tradita repetitur si agebat ut donaret. h⁹ dicit. Nōbilia sunt clara. Circa scōm dic ut in p̄ce. dixi Item nota q̄ p̄cium dz consistere in q̄ntitate ut hic. et ff. e. l. i. Item nota q̄ q̄ntitas dz esse certa ut in gl. z isti. e. §. pretium. Op. gl. q̄ nec ēt sine re p̄terq̄ in fructibus rē. ut. ff. e. l. nec ēptio. So. confitēdo ut in gl. in qua adde z sic sentit illa gl. duo. p̄nū q̄ in ēptōe fructuum z alee dicat uēdito sine re. scōm q̄ ex venditōe fructuū tenet ēptor ēt si nullus fructus nascatur sicut in alea z iactu retis dicit. de act. ēp. l. si actum. Sz hec non simpliciter ꝓcedūt iō attende q̄ ēptō alee z iactⁿ retis pōt dici q̄ non sit sine re que uēditur: q̄ ē ēptio specie ut dicit lra in. d. l. nec ēptio in fi. vez si quid vincitur uel capitur illud emptori debetur. si nihil capit uel uincitur nihilominus tz ēptio z p̄cium debet. z illo respectu ē sine re sed non fuit a p̄n. sine spe. In emptione aūt fructū aliter ē dicendū. nā qñq̄z emit simpliciter vniuersaliter uel indifinite. Qñq̄z respectu certe mēsure uel numeri. Exemplū p̄mi. si emo oēs fructⁿ fundi ꝓ uno pretio puta ꝓ centū tunc si nihil oīno percipitur emptio non valet. q̄ in se conditōem hz si nascant. ut. d. l. nec ēptio in p̄n. cū ibi nō. nullo fructu igitur fem uel partu nato deficit cōditio z p ꝓñs uēditō nisi emātur ut alea. ff. de bere. vel ac. uē. l. nā hoc mō. et ita no. gl. in. d. l. nec ēptio. Si aūt aliquid percipit tūc impleta ē conditio z sic tz ēptio: nec ꝓpter paucitatem fiet remissio alicuius partis p̄cii si a p̄n. an nascerent erat incertitudo. q̄ q̄ticūq̄z fuerint hi qui nascerētur illi totali p̄cio dicuntur appciati. z iō sicut ex multitudine eoz non augmēraret pretiū ita ex eoz exiguitate non minuit. ar. ff. ō re. iur. l. secundum nām. z. p his accedat. l. si ea pactōe. z. l. si ea. l. §. ō vsur. Ubi aūt a pri. non fuisset hec incertitudo q̄ tā ērāt nati z tūc in fetu z partu statim esset perfecta ēptio. z si ēptor vel uenditor eēt deceptus in p̄cio recurrendū est ad materiā. l. ii j. de rescin. uē. In fructibus aūt agri qui sunt i herbis

mihi est aliquale dubium ꝓpter casuꝫ.l.fistulas.§.fru menta ff..e.nbi ꝑma facie videtur casus ꝙ si nihil ꝓci pitur uenditio,ꝓpterea non irritetur.tñ nihilominus credo ꝙ ter.ille scōz predicta ɒz intelligi ut si nihil oi no percipiť ēptio uiciet:qz sine re facta reperiť non at nisi ut alea fructus emerentur.ꝛ hoc de pmo.Exēplū secundi si emo.x.corbes frumēti nasciturī ꝑ.x.aureis tunc si non nascerentur nisi quinqz solus quiqz aurei debent.ꝛ si nihil nasceur seu percipiet nihil debet ut l.si debitor.§.verisimile.ff.e.ꝛ hic no. Op.secō.ꝙ ex traditione possessionis quis ꝓpterea nō iuste possideat.ff.de ac.po.l.si ex stipulatōe. Sol.ꝙ hoc bz de uolūtate possessoris eiusdemqz uēditoris expressa vel tacita.aliť non iuste possideret ut in gl.

Ymater.

Si mulier simulate emat rez suā tanquā mariti non ꝑiudicat sibi.h.o.qō nō.quia habes hic a sensu ōrio ꝙ vxor constāte mrimonio ꝑ emere rem mariti.Sed dubium ē si non aliter apparz vnde mulier ꝑcium habuerit an presumatur de bonis mariti.ꝛ uideur ꝙ sic.l.quintus.ff.de do.int vi.ꝛ vxo. In ō.qz maritus recipit ꝑcium ut de bonis vxoris et sic illa presumptio tollitur ex quadam tacita mariti ꝓ fessione.ꝛ fortius cessare ɒz si expressim in instrumen to ēptionis dicatur de ꝓpria pecūia ipsius mulieris. Sed attēde:qz alibi dicit ter.ꝙ confessiones facte i fa uorem eius qui a confitēte non pōt capere ꝑsumūtur in fraudem facte.l.qui testamētum.ff.de ꝓba. ꝛ de le. iii.l.cum quis decedēs.§.ticia honestissima.ꝛ ibi gl.et ff.de ca.pe.l.si forte.Sed vxor non capit a viro int vi uos.ff.de do.inter ui.ꝛ vx.l.i.ꝛ.ii.ꝛ per totum. Stat igitur totum dubium an pecūia ꝑsumat de bonis viri uel non.circa qō uide quod dicam in.l.etiam.ī.de do. inter vi.ꝛ vx.Et ultra uideas ego habui consulere in casu isto.maritus emit fundum ꝓ vxore abnte ꝛ ꝑciū qō soluit confessus ē se soluere de ꝓpria pecūia uxo ris isto casu qz pecunia emanat a viro presumptio est magis donan.nisi appareat alia verisimili presumpti one ꝙ vxor aliunde pecūiam illam potuerit habere.ꝛ hoc ꝓbant bene.ll.ō.alle.Et circa hoc uide.l.si filii.ī. de do.inter ui.ꝛ vx.sed ubi pecunia emanat ab uxore ꝛ datur viro ut ꝓpriam uxoris recipiēti ē mihi dubiū tum per istā l.tū etiam qz si maritus cōfitetur in istru mento augmētum doris lz confessio nō ꝑiudicz cre ditoribus uel augmēti qñ in instro dicatur ꝙ mulier ei dedit et numerauit:tñ uiro uidet ꝑiudicare ut in auē.de equa.do.§.aliud.ỷ.sinuero non fuerit col.vii. ꝛ.ī.de do.ante nup.auē.sed iam necesse in fi: Tū ꝛ ter tio per no.gl.que uidetur hoc ꝓbare in.l.qui testamē tum.ff.de ꝓba.Tum et quarto per ter.ꝛ gl. ī.si qs al. uel si.l.cum ꝓpria.ꝛ ibi uide quod in fi.diri.ꝛ in.l.si non vex.ī.de do.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ ꝑ his accedat.ō.de po.l.desiderium.Et in his ē bñ considerandum quia quotidiana sunt.Nota secō ꝙ hec est duplex cā ꝓpē quam matri non fit ꝑiudicium ut in gl. Item nō ꝙ ex duplici cā ꝑcus pōt dici nullus.ꝛ utraqz pōt i eo dem libello ꝓponi ut hic patet.non dico tñ ꝙ in cāu nostro sit necesse utrāqz ꝓbari lz copulatiue sint in li bello ꝓposite.qz quelz per se ē sufficiēs ꝑ mris victo ria ergo ꝛē.ff.de appel.l.scio.secus si quelibet ꝑ se nō sufficeret sed ambe simul essent necessarie quia utraqz ɒz ꝓbari.ff.de iti.ac.qz ꝑ.l.i.§.hoc aūt.ꝛ bētur ꝑ Inn. extra de priui.c.ex parte abbatisse. Op.cū glo.ꝙ ualeat ēptio rei ꝓprie ut.ff.e.l.si in ēpt.§.rei sue.ꝛ.l. existimo.ꝛ.ff.man.l.si mandauero.§.si bi.ꝛ.ff.ō in di. edicc.l.ꝙ si vno in fi.Sol.ut in gl.ꝙ fallit in illis casi bus.ꝛ signa glo.

Nuitum.

Contractus non redditur in inuitmz b.o.
Quod intellige ab initio non ex postfēo l.sicut.ō.de ac.ꝛ ob.ꝛ dic ut ibi. Op. ꝙ etiam ab initio quis ꝓpellatur compare.ff.ō ac.ēp. l.iul.§.sed celsus.ꝛ de le.i.l.ꝛ si equo cū si.in gl.alleg. Gl.soluit per regulam ꝛ casus speciales a regula ꝛ ō bis plenius scripsi.ō.de epi.au.l.i.ubi uide.

On idcirco.

Fideiussor de euic.nō est de substātia em tionis nec instrm tradite possessionis iō eoꝝ omissio non uiciat nec post emptionē factā locus est pūie ēt si pretium non sit solutum sed ꝑ eo soluē do agi pōt.h.o. Op.ꝙ fideiussor ɒz dari ut.ff.de ꝑ to.sti.l.i.§.p.So.ut gl.ꝙ de substātia nec natura uēdi tionis non est ut fideiussor detur ut hic.nisi actum fu erit ut detur ut ibi. Op.ab extra ꝙ fideiussorem da re teneat.ff.de pi.ꝛ cōmo.rei uen.l.habitat.§.fi.So.il lud vex quando euictio imminet i limine ꝑcus.idest qñ alius petit ante precii solutōem quo casu preciuz non tenetur soluere nisi ꝑstito fideiussore de euicti.ut ibi.hic qñ euictio non imminet.Dicit tñ bal.ꝙ suffice ret si fideiussorem daret defensum iri aduersus illum agentem ut.ff.de pati.here.l.pe.ꝛ de re.vē.l.is a quo.et si uēditor dubitaret de fraude ne emptor submissset personam que rem peteret nec fraudem ꝓbare posset Dicit ꝙ pōt ei deferre sacramentum purgationis.ar. ō.de vsur.l.eos in fi.

Vuendentis.

Primo dictum.secūdo infert ad quesitū. secūda ibi idcirco.Ex dicto colligiť tbēa et decidēdi rō.Ex illato colligiť qō ꝛ eius solutio.Venditio in alterius consentientium uolūta. collata non ualet ideo neuter coꝝ ad eius implemētū cogi pōt.h.o.ꝛ nōbilť.vel bcnius.Contractus in alte rius ꝓbentium uoluntate collatus non intelligiť effi caciter celebratus.h.o. Pro claritate terminoꝝ ꝛ e uidencia dicendoꝝ quero de exēplo huius.l.Quidam exemplificarūt hoc mō.ꝑmitto tibi uēdere uel uendo tibi talem rē ꝑ precio quod uolueris uel quāto uolu eris:nam ista uēditio non tz.ff.e.l.ꝙ sepe.§.i. Sed gl. hoc exemplū reprobat.quia huic littere nō applaudet qz in exemplo isto solū precium ꝓferť in alterius cō trahentium uolūtatem non ipsum uendere.i.substan tia seu essentia totalis contractus.ꝛ iō gl.ponit exem plum:puta uendo tibi ꝑ centū si volueris emere:vñ non ualet.Et hec applaudet littere nostre que dic.ꝙ ꝓ ditio comparandi erat collata in uolūtatem ementis uel vendentis.Et ut clarius intelligas ꝛ notes ōbitas ōrias attende ꝙ contractus empti et uēditi pōt duplī citer considerari.vnomō ꝓplexiue.i.ꝓut cōplectiť oēs suas partes cum substāciātes ut ē consensus res ꝛ ꝑ cium.Alio disiūctiue.i.respectu alicuius sue pris sub stācialis puta ꝑ re tantū uel ꝑ precio tantū seu respe ctu alicuius corpis tantū.primo mō sumitur hic.secō i o.l.ꝙ sepe.§.i.lz nec ibi ualeat sicut nec hic.hinc ē ꝙ lra ibi appellat ꝑcum imperfectum hic uero nullum Nūc pono casum iuxta diuisiōez quā feci.Ego conuēi cum ticio ut fundus quē uendere uolebā eēt ei ēpt ꝑ centum si sibi placeret eum emere uel si illuz emē uel let me postea penitet:ticius aūt dicit se velle eum ꝑ il lis centū emptū habere:ego dico nolo ꝓpter qō ipse me vult ꝓpellere ut ꝑ illis cētum ei uendā:queritur an

possit.p cuius rñ.prémittit Imperator vnum dictum de iure ,pcedens videlz ꝙ ubi condictio compandi ē collata in emētis uel uendētis nolūtate obligatō nulla est.qz necessitas ōbendi nō subest. Et ex hoc infert responsionem ad quesitum que ē ꝙ uēditor sine sit rei dñs sive non ad uendendū non pōt cōpelli. Nō primo ꝙ essentia ōctus non pōt pendere a uoluntate ernins ex ōbentibus. Item nota ꝙ ubi nulla ē obligatio ibi nulla est iuris cōpulsio nec rei geste executio. Iterz nō ꝙ obligatōes necessitāt. Venio ad apparatuz. ⁊ op.pmo ꝙ ōctus conferat in uoluntatem vni⁹ ut in sti.e.§.ēptio.ỷ.ualer uēditio hoc modo.uēdo tibi sticū p.x.si sticbus.j.mēsem tibi placuerit. Gl.dat hic varia so.⁊ pma concernit exemplū illoz qui ponebant hic casuz ꝙ uēditio erat facta p ꝓto precio uolueris ⁊ diuersificabāt casum.qz hic ꝓti uolueris:ibi si uolueris Hec positio ut.ē.diri non ogruit huic lre.secdo nō ē in se vera:qz si non valet ubi solū ꝓtiras ponitur in alteri⁹ uolūtate ꝓtominus ubi substācia tocius vt hic ē casus.secūda so.ēt concernit exemplū pdictum. Et fuit rō:qz aut diri uēdo p ꝓto fueris arbitratus ⁊ tūc non valet.aut diri p certo pcio sed adicci si emere uolueris ⁊ tūc valet:qz tunc precium non expresse sz velate videtur appositum in eius uolūtate.⁊ expssa qñqz nocēt que non expressa non nocēt.l.nōnūq̄.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ de le.iii.l.fideicōmissa.§.sic fidei. ⁊ de reiur.l.expssa nocere. Ista so.si in eius forma ponderet potius deberet dicere ō.uel eam hēo corruptaz.⁊ Ly. aliter ipam recitat videlz ꝙ qñqz ōctus confert in alt ius uolūtatem simplicem ⁊ non rz ut hic.qñqz in velata ut si putaueris tibi bonum:vtile:iustum:uel equū ⁊ tūc valet ut.d.§.emptio.Sed dicit Ly.ꝙ illa so.ē cōtra ter.l.ꝙ sepe.§.i.ubi i lza ꝓti equū putauerit. Alii ut Io.dicerūt ꝙ in.§.emptio fuit ōctus celebratus pure sz resoluēdus sub conditōe si sticus ei displicuerit.hic ab initio sub conditione.Et sic vult Io.ꝙ substantia ōctus possit poni in resolutōe sz non in eius pductione. Ista so.pmo non applaudz littere ō.qz ibi in pmea ⁊ originali conuentione verba sunt apposita nec ēt sunt nā resolutiua qz non dixit ꝙ sit inēptus si displicuerit:sed sit emptus si placuerit.pterea vr so.in se falsa:qz qua ratione eēntia uel ineēntia ōctus non pōt in alterius poni volūtate ut hic.ita ecōtra ei⁹ distract⁹ uel resolutōis eēntia non dz posse iure apponi,ppter idēptitatem rōis. Quarto sol.gl.ꝙ cōmercium ipsum in alterius uolūtate appōi non pōt vt hic similiter nec pcium.quia in effectu ⁊ ipsum ꝓmercium videt apposita sed res ipsa sic ut in ō.q.d.qñ res ipa apponit tunc nec substācia nec ꝓtitas rei ponit sed port⁹ eius q̄litas:qz bonitatis ⁊ forme seu coloris ꝓplacentia secūdum diuersitatem rei que distrahitur.simile in.l.si i l.in pn.ff.lo.⁊.ff.de.ỷ.ob.l.cum stipulat⁹ fui mihi a ꝓculo.Et so.vera sic declāta quam cōiter doc.sequūtur

Op.ii.ꝙ immo pcii ꝓtitas possit poni in alterius arbitrio.j.e.l.fi.⁊ i sti.e.§.pcium.So.ꝙ pdicta loquūtur qñ in arbitrio ōbentis:ibi qñ in arbitrio tertii. Quo casu distingue aut arbitrabit uel non ut pmo casu valeat:secūdo non.Et rō diuersitatis ē qz tertium arbitrari ⁊ eque est verisimile.sed ōbentē arbitrari nō ē verisimile uel saltem ut arbitret eque. Op.tertio ꝙ nec in arbitrium tertii.ff.loca.l.si merces in pn.Dicit gl.ꝙ ibi fallit ⁊ in.l.si fundus.§.fi.ff. de pig.sed cane qz gl.ē corrupta ⁊ ꝓtum ad.l.si merces non fallit sed per illam determinatur ista.Jō gl.alr dixit videlz ꝙ si in arbitrium tertii pcium ꝓmittatur tūc disting.ē. Aut nominati.qō idem est dicere ꝙ certi ⁊ tunc habēt locum predicta. si innominati.i.incerti nunc non tenz ut ibi.Et ē rō secm aliquos:qz persona ē de substātia ꝓmissi ideo debet esse certa.sed forte rō nō ē tuta: qz posset certificari ex postfacto. Quid.n.si.diriisset arbitratu eius qui pmo ascenderit capitolium uel intrauerit ecclesiam non teneret ⁊ tñ certificaret per ascensuz uel ingressum.iō rō pōt esse.qz psona certificanda postea posset cē talis ꝙ si de ea cogitassent nūq̄ in eam consensissent:⁊ si nō ambo saltē alter coz. Op.iiii. de.d.l.si fundus.§.fi.ff.de pig.Dicit gl.ꝙ fallit ibi licz nulla psona specificet.Et dic.bal.ꝙ ibi iō qz pciuz bz fundamētum alterius cause cui coheret puta pignoris p quo certa ꝓtitas interuenerat iō ibi ad iudicem recurritur.⁊ ē ille casus quotidianus rñ cū tene cordi.

Op.quto omisso ver. sinaūt arbitrat ꝙ nō tantū in arbitrio tertii sed ēt ōbentis possit ꝓmitti ⁊ cōmissio valeat.ff.e.l.hec uēditio.§.fi.So.secm gl.ꝙ substāciale ꝓmitti non pōt ut hic:sed accētale sic vt ibi.⁊ sic nō ꝙ precii augmentuz quid accētale dicit.Et ē rō quia iam in certo pcio est ibi perfecta emptio.vnde lz dicat ⁊ p eo quod pluris uendideris qz pōt emptor alteri rendere ⁊ non uendere ⁊ pluris uel non illud plus accidentaliter dicitur uenire. Op.sexto cum gl.i ver. porro.nam uēditio pōt sub conditōe celebrari.l.hecrēditio in pn.ff.e.ergo ⁊ sub conditōe si ēptor ascenderit capitolium.ar.l.nonnūq̄.ff.de condi.⁊ demon. sed si ita ē sequitur ꝙ tota substantia uēdit.erit collata in nolūtatem emptoris ⁊ tenebit.cuius ō.hic dicit.quiō dicūt ꝙ gl.vult soluere in.d.ỷ.porro diceres ꝙ aliud in ꝓmissione dandi uel in legato ut ibi.aliud in uendit.ut hic.Et sic sentiunt isti ꝙ venditio non posset fieri sub illa conditione si emptor ascenderit capitoliuz qō omnino secm bal.ē falsum.Et ō.tenuit Ko.in sol. pmi ō.lz illam ibi non tenuerim qz lre nō ꝓuenichat. iō sol.aliter qz confitet uēditōem tenere.⁊ qō dicis ꝙ substātia uenditionis pendet ab eius uolūtate fatetur tacite ⁊ velate ⁊ consecutiue non expresse ⁊ directo.et est rō:qz uno casu ōctus ē capratorius:at non sic ⁊ at in ultima uolūtate.⁊ ēt in ꝓmissione dandi ē hec dřia ⁊ alia de verbo voles uel si volueris ut sequit in gl.usqz ad ver.sed quid si dicā.Et rō rōis pōt esse qz quando vendo si volā uel emis si tu voles nulla meiri tui affectio ē ad emēdum nec est verisimile ꝙ sit in futuro iō connēctio hz perpetuam cām nullitatis.Sed cū dico uēdo si ascenderis capitolium verisimilit dz intercedit non rōe obligationis:qz nulla ē sed rōe ipsius ascensus ⁊ ꝓpter seipm rōe alicuius rei agende vel alicuⁿ gaudii uel consolatōis recipiēde:vnde non dicit cām ꝓpetuam nullitatis habere ideo tz a pn.secm bal.hic in pn.lec.huius.l.Ego puto verius esse ꝙ gl. hic velit reprobare illud dictum Ko.⁊ velit facere dřiam int cōtractus ultrocitroqz obligatorios ⁊ alios ōctus ut pmo casu non valeat siue expsse siue velate. secdo casu valet velate non expsse.Distinguēdo tñ verba ut i gl. unde ē videndum q opi.sit verior.Et Ly. videt tenere istam secdam ut colligitur ex eius distin.p qua fac.hec l.i rōe sua.⁊.d.l.ꝙ sepe.§.i.ff.e.ubi verba velata apponūtur.hoc suadet rō:qz in cōtractu ultrocitroqz obligatorio nec velata uolūtas semper refert ad se obligare debētem ergo uiciare videtur ut.d.l. hec uēditio. in.ỷ.neqz.n.⁊ē. Item qz erquo de pñti non vult se obligare nec in futuro est verisimile.⁊ sic cām ꝓpetuaz nullitatis videt hre.Cogitandum,p nūc relinquo.

Op.septimo ab extra ꝙ in alteri⁹ contrahentiū voluntate ipm ꝓmerciū seu contractus substātia possit conferri.ff.si cer.pe.l.ꝙ si ab initio. Nic.ma.so.ꝙ hic

in contractu qui consensu contrahitur:ibi in cõtractu mutui qui principaliter re contrahit.Et hec so.fac p eo qõ in pce.contra.dixi.Bal.uero aliter sol. uidelz q hic qñ condictio ponit in expresso consensu z uolũtate:ibi quãdo uelate qz in usu pecunie unde pinde ẽ secundũ eum acsi dixisset si ascẽderis capitoliũ nec ibi ex sola uolũtate est mutuũ sed ex usu z uolũtate secuto. Et ẽ rõ qz in pecunia usus non separatur a dominio z iõ antecẽ utat ibi in eũ dñium non transfert.Nec obstat ibi.l.pcedens in fi.qz ibi tpe quo rogauit stati pure z simplicit eam mutuã habere uoluit iõ alius usus ibi non expectatur.In.l.q si ab initio non statiz:quia non sic rogauit sz ut uti posset si uellet:iõ antecẽ volũtarie utatur dñium in eum non trãsfert z sic ante non ẽ mutuũ.z hoc tene cordi qz gl.ibi se intuluit.Nũc uenio ad.q.z quero pmo an que dicta sunt in uenditõe hẽant locum in locatõe.Et ꝗ.gl.q sic ar.l.fi.j.e.Secũdo quero dixi q in arbitrio tertii pcium põt apponi. qd si inique ille fuit arbitratus vel nihil fuit arbitrat9 an a persona recedit z ad iudicem ut bonũ virũ recurrit.dicit gl.q si non arbitrat a persona nõ recedit z sic euanescit uenditio.j.e.l.fi.Sinaũt inique arbitratur tũc ad iudicẽ reclamatur.ar.ff.p so.l.si coita.z.l.si societate.Et hoc qñ substantialia sunt ei commissa vt in thematte.Sinaũt accñtalia subiũgit gl.q siue is arbitratur cui sunt omissa z inique arbitrat siue nullo mõ ad iudicẽ recurritur z sic a persona recedit ut.l.s. alt.z.ff.e.l.hec uẽditio.Sed hic antẽde qz Ly.dicit q eo non arbitrante in accñtalibus a persona non recedit sicut nec in substantialibus ut.d.l.si coita.qsi rõ ñ sic diuersa.Et ad.l.hec uẽditio que fortius urget rñ.q illa loquitur in pncipali obente quo non arbitrãte cõdictio hẽtur p impleta:qz per eum stetit ut ibi patz. et ita vult ibi gl.tertio ergo non arbitrãte a persona nõ receditur z sic octus uiciat scõm eum.Bar.in.l.si quis arbitratu in tertio op.hoc tangit z nõ bñ declarat:iõ antẽde in ipo pncipali obente tres casus cuẽire posse Unus ẽ qñ noluit rões recipere.secund9 qñ recepit sz finxit se non accepisse.z his duobus casibus Ly.dic. verum:qz condictio hẽtur p impleta.qz per eũ stetit.l. iure ciuili.ff.de condi.z demon.Est z alius terti9 cãus q qñ noluit sed non potuit morte puẽtus.z de illo nihil dicit littera illa.z isto casu locũ habere põt illa nõbilis glo.ut ex hoc contractus non uiciet sz condictõ p impleta nõ habebat sed ad iudicẽ ut ad illũ bonũ uiz recurrat cuius arbitrio erãt uidẽde rões.z rationẽ statim in sequẽti dicã.Sed in tertio arbitrari debente non põt ullo casu condictio haberi p impleta.z ideo eo non arbitrante super hoc accñtali idem dicendum ẽ quod de ipso principali qñ non fuit arbitratus qz non potuit ut in tertio casu prime dicto.quod ẽ vt ad arbitriũ iudicis ut boni uiri recurrat.Et in utroqz est rõ:qz uenditio hz sua eẽntialia perfectina nec condictio deficit ita q dici non põt q ex defectu conditiõis uẽditio reddat retro nulla.qz non ẽ verum condictõez defecisse.qõ declaro qz in.d.l.hec uẽditio.condictio est ista si rationes reddiderit arbitratu illius.z hec habz duas partes.vnã de rationibus reddẽdis.aliã q arbitratu ticii quo ad pmã pten si non ẽ impleta adhuc impleri põt quo ad scõdam.de arbitratu considera q illa ps non concernit substantiã redditionis rationum sed ipsaz redditarum approbationẽ.unde ista approbatio fienda uendit.non suspẽdit sz conditionẽ ipaz in approbatione qlificat.z iõ cũ substãtia octus non deficiat aliquod fundamẽtaliter sufficiet ad imploranda iudicis officiũ ad hoc arbitramẽtũ faciẽdũ quod non ẽ quando tertius ad arbitrandũ pcium est appositus.nã cũ pcium sit de substãtia uẽditionis eo non arbitrato seu per arbitriũ non declarato reperit uẽditio sine pcio z sic ẽ ipso iure nulla z per pñs nõ ẽ dare aliquid eẽntiale uel fundamẽtale cui iudicis officium possit deseruire seu ppter qõ iudicis officium possit implorari.Et sic apparet q longa dria ẽ an arbitramentũ fiendũ sit sup eẽncialibus uel accñtalib9 z q in utroqz non ẽ eadem rõ z sic gl.nostra bona.

Quero tertio z ab extra quid si persona cui uendit non sit ex toto certa.puta qz uẽdo ticio emẽti p gayo aut p sempronio quem ipsoz declãuerit infra.x.dies an ualeat.Et uidetur q non ar.ff.de sti.ser.l.itẽ si seruus.§.fi.z.l.se.Contra.dicit bal.qz declaratio persone non uẽditionis substantia in eius arbitrio ẽ apposita ideo ualet ar.l.cum quidam.ff.de le.ii.z.l.utp.§.cũ quidam.ff.de rebus dubi. Subiungit hoc esse verũ si personam declaret. alias inquit ipse contractum nõ tenere ut.j.e.l.fi.quod secus eẽt in ultima uolũtate.ff. de le.ii.l.si quis ticio .§.fi.z.l.vnũ ex familia.§.rogo.

Quero quarto z ab extra.uidi q substãtialia vt cõmercium z precium non possunt apponi in arbitrio contrahentium.qd de tpe z loco..Dic.bal. q illa pñt z dic.esse cãum in.l.lucius la.i.ff.depo.quod plz quãdo apponũtur ad execut.ut ibi:non ad cõtractus eẽntiam z pductionẽ. Quero quinto cũ gl.qd si dicã uolo uendere rem illam p.x.z tu dicis ego uolo illam emere p.x.an contractus sit perfectus.z arguit gl.q non:qz uerbũ uolo non ponit rem in esse.ideo si dico uolo ascendere arborẽ non ppterea ascendo.sic z alibi dicit gl.aliud ẽ dicere eligo. aliud uolo eligere.in.l. serui electione de le.i.In o.determinat ipsa:qz ex solo utriusqz consensu pficit eptio et uẽditio ut.l.ii.s.e.in pn.Sed ex hoc solo verbo uolo inducit uolũtas consensus z dispositio in his que a uoluntate sola depẽdent.insti.de singu.re.per fideic.reli.§.fi.z.ff.mã.l.i.ergo zẽ.Sed pe.non placuit hec determinatio.qz inquit ipse uerbum uolo tunc dispositionẽ inducit qñ p modum dispõnis inducende pferr.ut.s.de sum.tri.z fid ca.l.i.in pn.z alius.ll.s.alle.Sed in nostro pposito ñ pfertur sub forma disponẽdi nec cõtract9 ineũdi.g z cẽ.ut in gl.d.l.serui elec.sic et al dicit ipse si dico ego uolo donare non sequitur q ego donaui lz econtra.si dono bñ sequit q volo donare.z hec facet Ly.uera:ni si consuetudo contrahentiũ uel regionis sit sic dicẽdi cũ emunt z uendunt.ar.ff.de suppel.le.l.labeo.z d fũ. instru.l.cum declarationis.§.asinã.Ego idẽ dico in forma tradita a gl.in qua uerba sunt impersonalit pla ta respectu psone cui.sed ubi psonaliter puta nolo uẽdere tibi p.x.tunc puto gl.bene dicere:nisi illico cũ alter dicit z ego uolo zc.uẽditor dissentiat.nã illico dissentiendo apparet q pora uerba non prulit aio sic faciẽdi ut dicebat ybo ut.d.l.labeo.ac et apparet tũc q vtriusqz uoluntas simul non occurrit z sic pprie non est consensus:qõ idem ẽ q simul sensus.ff.de pac.l.i.§.i. z.ff.de ac.z ob.l.ex cõsensu.facit quod diximus q ea que incontinenti dicunt inesse credunt.l. lecta.uer.dicebã.ff.si cer.pe.z.s.de pac.l.petẽs cum si. Quero sexto quid si dico uellem uẽdere tibi p.x.z tu dicis vellem emere.dic.gl.q contract9 non est pfectus. qz sine uerbum uellem sit preteriti impfecti modi subiunctiui rem impfectã significat.siue sit futuri optatiui pon9 significat motum desiderii q rem perfectã.Et ita cõit prãsertim doc.z bene enim a modis significãdi nõ sic recedendum ff.quod qs.tur.l.i.§.hec verba.z de le.iii. l.non aliter. Quero septio quid si dico uendo tibi

p.x.si tu vis:z tu dicis z ego dmo p.x.si tu vis. Az.dic
q non ualet p illā.l.ad cuius confirmationem gl.idu
cit.l.si ticius.ff.de condi.insti.ubi constitutio impossi
bilis ratione pplexitatis uiciat.Hu.vero tz q ualet et
hec uera:qz cum condictio cuiuslibet sit p verba ō pre
senti z qlibet de pnti uelit sequit q condictio habet
acsi apposita non sit.l.cum ad presens.z.l. itaqz.ff.si
cer.pe.Et sic remanent consensus puri z in idem occur
rentes.ergo ualere dz nec est aliqua pplexitas qz futu⸗
rum non concernūt put facit in.l.si ticius. Quero
octauo hec.l.loquit in contractu ultrocitroqz obliga
torio.quid in stipulatione que ex uno latere tātum est
obligatiua.gl.illa in ver.porro distinguit.aut apponi
tur in uoluntate uelata se obligare debentis z vz ar.l.
nonnunq.ff.de condi.z dmon.Aut expressa z clara et
tunc aut p odictionē si.ut si volā uel si uoluero: z tūc
non ualet.aut p conditionez cum.z tē valz: puta cuz
volā uel cum uoluero.l.sub hac.ff.de ac.z ob.z.l. cēte
simis.§.si ita.et.l.a ticio.§.fi.ff.de ver.ob.Sed caue qz
gl.in.d.§.si ita dicit q non est dria inter si volā et cuz
uolam.qz ueutro casu ualet.sed inter si uoluero et cuz
uoluero bene fatetur driam.z illa gl.verior ut ibi per
doc.z bar.Et hoc qñ in uolūtate pmissoris. sinautez
stipulatoris gl.ista non tangit sed gl .fi.in.l.a ticio.§.
fi.ff.de ver.ob.tz q non ualet sicut nec in pmissore qd
falsum ē:qz rō ē diuersa cum uerisimile sit reum nūq
uelle et econtra stipulatorem semp velle:z iō vz secūdū
Dy.z Bar.ar.ff.de le.i.l.senatus.§.legatū.z.l. si ita le⸗
gatum.§.illi si uolet z si in uolūtate tertii dic ut.s. qa
aut incerti aut certi.z si certi:aut arbitrat z equc et ei
statur.Aut inique z tunc ad arbitriū boni viri recurrit
l.si libertus.ff.de opc.li.aut nō arbitrat z tūc aspirat.
l.si quis arbitratu.ff.de.v.ob.d quo ibi pleni⁹ p doc.

Adum

Primo recitauit ius antiquū.secdo illud
corrigit adiicēdo nouum. tertio excipit.
secūda ibi sz qz.tertia ibi nisi.l.Jure nouo nō cogitur
quis pus uendere primis z oslobrinis q extraneis.
b.d. Nō q libez est vnicuiqz uēdere rem suā cui pla
cet nisi certa.l.phibeatur. Item nō de significato
huius verbi consortibus.qz accipitur p his qui sunt
de eadem gentela non ex eodem sanguine nati ut hic
in gl.sumitur qñqz z alio modo qñ plures bnt omu⸗
nionē in eadem re uel cā ut.s.de consor.ciuf.li. in ru⸗
bro z nigro.sumitur z tertio p participib⁹ infortunii
z felicitatis ut sunt maritus z vxor qui ppter vnitatē
carnis qua facti sunt vnū corpus z vnus spūs dicun
tur consortes.ff.so.ma.l.si cum dote.§.si maritus.v.
qd.n.z.j.de nup.l.fi. Item nō q grauis iniuria in
terdum honestatis colore uelatur ut scias hūc tex.al
legare:qz frequēter cuenit. Jtē nō q libez arbitriū nō
hz qui illud o iura coartatū hz iō libertas describitur
q est naturalis facultas eius qd unicuiqz iure facere
libet.z intelligitur o iura coartari qñ o rectū dictamē
rōis cohartat q rūcunqz.l.sit.non.n.ois.l.iuridica est
ut hic in lra pbatur.z tūc iuridica non ē qñ a nolūta
te inducitur et non a recto dictamine rōis iō stare nō
pōt.l.a ticio.§.fi.ff.de ver.ob.sed corrigenda est vt hic.
Op.o tex.ut implicet odict.qz pmo corrigit.l. anti
quam postea in excepr.ofirmat.ll.suo statuto oriasvt
hic in fi.So.q.l.ātiqua erat generalis que aliēatōem
in extraneos phibebat z illa ē correpta.z in fi.pmittit
ll.spāles que in certis hominibus phibēt ex rōabili
cā. Quero igit de illis casibus.Rñ.gl.qñ testōr phi
buit extra familiā alienari ut.ff.de le.ii.l.peto.§.frate
z.l.cū pater.§.libertis.uel qñ ab aliquo sub eo pacto
alteri ē data.ut.j.d re.ali.non alie.l.fi.vel qñ.l. scripta
ex nā rei et ocrus phibet ut in re emphiteotica quam
ēphiteota extraneo vēdere non potest irrequisito dño
l.fi.j.de iur.emphi.Et hoc pōdera:qz ista gl.sentit q ē
phiteota possit consorti suam partē uēdere irreqsito
dño et non extraneo.facit ad hoc.l.uolūtas.j.de fide
icom.z qd ibi dixi in.v.vnum scias zc. Jn o.fac.l.cuz
bi.§.si pluribus.ff.de trāsac.dic ut dicam in.d.l.fi.ut
dicit gl.pone exemplū qñ.l.scripta phibet rōe omu⸗
nionis ut in cōi diui.vel fami.hercis.iudicio ut in gl. z
ultimo ponit exemplum p.l.quā bōnus.j.ne li.babi.
metro.l.i.li.xi.z super illa.l.multū sunt fundata ho⸗
die statuta terraz que phibēt alienat.in immobilibus
ibi forenses qui in loco non subeūt onera ciuitatis.
Alii ut Ly.ponūt exemplū p.l.s.ne xpi.mā.in rubro z
nigro. Quero post hanc.l.facta sunt multa statu⸗
ta in ytalia ut osortes possint retractare uēdit.j.annū
zc.an talia statuta ualeāt.z uidet q non:qz illa uidet
irrōnabilia.z qz hec.l.uidet habere clam derogatoriā
ad consuetudines z statuta in posterz oriam dispone
tia.ar.l.iii.§.diuus.ff.de sepul.vio.z ar.s. d vsur.l.cos
Pe.hic tenuit o.dicēs q consuetudo introductōis ātī
que per hāc.l.tollitur sed non consuetudo que p⁹ hāc
l.induceretur.ar.ff.de legi.l.de quibus.z.l.non ē nouū
Jstud dictum sic simpliciter dictū ē o auē. nauigia.j.
de fur.z o auē.omnes pegrini.j.co.de suc.z o.§.diu⁹.
iō dic q consuetudo reprobata rōe sue turpitudinis
z iniquitatis in eisdem terminis postea introduci iur
non pōt ut.d.ll.z auē.cassa.s.de sacrosanc.ec.Reproba
bata uero ex aliqua iniquitate iterato ex necessaria cā
introduci pōt ut.j.de impo.lu.descrip.l.i.li.x. Jtē gene
raliter reprobata in spālibus casibus pmitti pt ut hic
ē casus. Preterea in themate nostro aliud ē phibere
ne quis aliener extra cōsortes:qz hec ē grauis iniuria
qz tollit arbitrium alienandi.Aliud ē vt ei permittatur
alienare in quēcunqz sed cōsortes vsqz ad ips possint
p codē precio reuocare qz ualet.z ita et dicit Ly. Que
ro statuto cauet ut osors pferat extraneo in emendo
mō pone q consors p precio offert.xx. extraneo⁹.xxv.
z pone q precium consortis ē iustum illud extraneo ē
plus iusto an consors pferatur.Et uidetur q sic.tum
qz precium rez scdm cōem estimatōem non ex affecti
one considerat.ff.ad.l.fal.l.pcia cum si.Tum qz licita
tio vltra modum non uidet attēdi.l.licitatio in pn.ff.
de publi.Jn oriuz ē veritas:quia platio statuti ē facta
respectu osone non respectu minoris pcii. Jtē qz illō
est iustum pcium qd quis ē habituros sine fraude et
deceptōe lz non sit cōe.l.ii.j.de rescin.ven.z.l.in fūdo.
ff.de rei uē.Jtē qz puilegium plationis dz intelligi sūī
dāno tertii z sic uēditoris.ar.ff.ne qd in lo. pu.l ii.§.si
quis a pn.cū si.Jtē qz nemo graciose cogitur oberē vt
s.de sacrosanc.ec.auē.hoc ius porrectum.z.j.si ppt
publi.pēsi.l.ii.z de iur.emphi.l.fi.Jtē qz et licitatio a⸗
nimosa admittit in piudicium osocii ut.s.co.di.l.ad
officium in fi.et maxime utilis uēditori non pniciosa:
ut.d.l.licitatio in o.alle.Et hec uera dūmodo fraus z
collusio cessent et pacta utriqz fiant cēlia ff.de in diez
adic.l.v.et de hac.q.bēs in spe.de ēpt.et uē.§.nūc dicē
dum in fi.et p Bal.in.l.ii.in fi.j.de rescin.vē. Que⸗
ro si usufructuarius emit a pprietario z consors ad⸗
uocat ex potestate sibi concessa a statuto an ēptor vsu
fructum retinere possit.Rñ.ut dixi in.l.si maritus.s.d
inoffi.te.Unum scias qui iurat bona ēpatus non ali
enare pōt illa suo capto donare:qz nō cresunt de cor⸗
pore ecclie ut nō.in.c.fi.extra de re.eccl.nō ali.i clemē.

Quero statuto cauetur ut mulieres non possit immo
bilia uendere sine auctoritate duoꝝ ꝓpinquoꝝ conti
git ꝙ nolunt ei auctorari an poterit facere cū auctori
tate iudicis co ꝑmo cām uēdicatiōis examinātē bar.
ff.so.ma.l.si cū dotem.§.co tēpore.dicit ꝙ per illum
ter.iudex pōt.ꝓ hoc facit qz iudex qñqz supplet defe
ctum tutoris.l.bonoꝝ.j.qui admit.ad bo.pos.z.l.si i
fanti in fi.j.de iur.deli.z qz alꝯ ꝑ indirectum cēt cis in
terdicta alienatio quod cēt ꝑ hāc.l.accedat.l.fi.j.d in
re emphi.Et hec vera nisi statutū copulatiue erigeret
auctoritatem iudicis z ꝓpinquoꝝ:qz tunc solus iudex
non sufficit ar.l.si ꝓpter pu.pē.l.fi.cū ibi nō.et ar.eius
qd nō.gl.s.de fide.mi.l.ii.Ego tñ alꝯ cogitaui eo cāu ta
le remediū ꝙ duo iudices adhiberenꝯ. vnus ut ꝑnci
paliter a statuto requisitus.alius ut defectus ꝓpiquo
rum suppleret ar.d.l.facit.j.de iur.deli.l.fi.§.finaliter
dubius.ubi cum aliis tabulariis spālis tabularij ad
hibetur in defectu testōris scribere nesciētis.facit et.j
qui te.fa.po.l.hac consultissima ver.fz qz tabulariorū
Et hoc etiam tene mēti ꝓpter statuta in certis ciuita
tibus disponētia ut mulieꝝ testamēta non ualeāt sine
consensu uel pnūtia alienius ex ꝓpinquis ut si ꝓpin
quoꝝ nullus uelit interesse possit hoc iudex supplere
uel si ꝓpinquiores non velint possint ulteriores adhi
beri.ar.j.de nup.l.uidue in fi.Bar.de saly.

Uper rebus.

Primo ponit antiquā dubitatōem. secun
do illius so.distinguēdo.tertō extēdit.se
cūda ibi quā decidentes. terna in fi.ibi q
in huiusmōi.ꝑcium rei uēdite ꝑ tertiū arbitratorē dif
finitum seu declārum cogitur ēptor soluere z nō arbi
trante eo non tz uēditio qd ēt in locatōe seruari māda
tur.h.d.uel breuius.Si precium ad tertii arbitriū cō
mittitur illo non arbitrāte ꝑctus redditur nullus nec
a persona receditur z illo arbitrāte firmatur.h.d.Nō.
collige ex ꝑdictis:z ultra ea nō ꝙ ꝑctus in scriptis ñ
est aīī pfectus q̄ in scripturā sit redactus z perfectus
z absolutus a partibus.de quo plenius in.l.ꝑctus.s
de fi.instru. Item nō ꝙ ꝓpromissuz pōt fieri in scriptis
z sine scriptis. Item nō ex lra ibi immo magis diuiat.
ꝙ opi.diuinatiue non sunt admittēde. Op.prio ꝙ
scōm arbitrium illius non cōpellat ēptor ꝑciū soluē:
qz nisi eque sit arbitratus.ff.ꝓ so.l.si coita.z.l.si soci
etatem.z ff.de ope.li.l.si libertus. So.ꝙ Azo dicebat
aliud in illis casibus aliud qñ de ꝑcio z mercede tra
ctatur ut hic.Sed gl.dicit ꝙ hec scōm illas dz intelli
gi puta qñ eque fuit arbitratus.secus si inique ut i ꝑ.
alꝯ non ē dare bonam rōem diuersitatis.Alii ut pla.di
xerūt ꝙ si eque fuit arbitratus illi dicūt uez.si inique
distinguit:aut ex arbitramēto resultat deceptio ultra
dimidiam iusti ꝑcii z non ꝓpellitur ei stare sed petit ī
scindi scōm formā.l.ii.j.de rescin.uē.acsi ipse ꝓres ab
initio ꝓ illo ꝑcio ꝑxissent.aut ē.j.dimidiam iusti ꝑcii
z tunc aut arbitratus ē non dolose z is ꝑ quē ē arbi
tratus ei ꝓpellitur stare ut hic.aut dolose z non cōpel
litur ei stare si pticipauit dolum cū parte ꝓ qua ē arbi
tratus:alꝯ cōpellitur ei stare lz contra arbitratorē pos
sit agi d dolo.z ita dicit gl.pla.dixisse nec aliter impro
bat ipm.sed Ja.de ra.pe.z Ly.dixerunt ꝙ nihil refert
ultra vel infra dimidiam fuerit arbitratus inique dolo
uel non.qz sufficit iniquitas re ipsa lz infra dimidiam
iusti precii qz pōt peti reduci ad arbitriū boni uiri vt.l
s.in ꝑ.alle.Nec ob.l.ii.j.de rescin.ven.qz in arbitrato
re non loquitur z ita teneo.Sed adhuc stat dubium si
nō excedit dimidiā iusti ꝑcii vsqz ad q̄tū dicit inique
arbitrat.Et ego ñdeo ꝙ gl.alibi dñt ꝙ arbitratō ex
tacita partiū connēctione pōt dē iure vni auferre z dar
alteri.ita no.ff.de arbi.l.sed si in seruum.§.si quis iu
dex.z idē nō.in co.ti.l.si de meis.§.recepisse.z alī non
declarant.Sed doc.ibidem dicūt ꝙ iudex pōt modi
cum auferre non multū.qz modica lesio tolleratur nō
mlta.ff.c.l.i.l.z.l.fistulas.§.frumēta.z.ff.loca.l.si mer
ces.§.uis maior.z.l.si uno.§.cū quidā.Sed meo iudi
cio isti tradūt ignotum ꝑ ignotius.qz inter modicū et
nimium uel multū pōt esse medium.iō dico ꝙ uelud i
determiatum relinquitur in iudicis ut boni uiri arbi
trantur.ff.si quis ca.l.si post tres.z.ff.de iur.deli.l.i.et
de.v.ob.l.continuꝯ.§.i.sed ne decipiaris attēde ꝙ lon
ga dria ē an fiat cōpromissum de re litigiosa in arbi
tratorē:qz tūc scōm rei dubietatē pōt equitate arbitra
toris seruata plus z minus de iure unius auferre et
dare alteri.an non de re litigiosa sicut est in casu nro
ubi uēditio et precio declarando inducit z non de iā
celebrata litigatur.z iō ubi alie circūferentie habeant
obuiare modicum qd dico ē q̄si nihil de cōi estimati
one pōt minuere cū precium rei que traditur dz cōmē
surari. Op.scdo ab extra ꝙ ēt ꝑ immoderatā lesio
nē non recedat ab arbitramēto:qz arbitramētum ba
bet vim trāsac.ut no.in auē ut diffe.iud.post pn.col.ix.
Sed in trāsac.immoderata lesio non inducit eꝯ resar
tōem ut.ff.ad ter.l.lucius.§.fi.z ibi nō.ergo z.c. So.se
cundū bal.ꝙ ibi loquitur in trāsactōe explicita inī p
tes celebrata que dz expssum consensum partiū ab ip
sis declaratum.hic in ea que implicite inducitur ꝑ de
claratōem alterius quo casu ꝓpter immoderatā lesio
nem receditur.hec so.mihi placet ubi cōpromittit d re
litigiosa.sed ubi de non litigiosa dz locū.l.illa z qd i
prece.dixi. Op.tertio z ab extra ꝙ immo declārātōi
bꝯ arbitratōis omnimodo stetur z sic ad arbitriū bo
ni uiri non recurrat z hoc ꝑ istum tex.qui dicit oimō.
z insti.e.§.ꝑcium.ver.sicr idē dicit. So.ꝙ hec dictio lz
sit precisa in significato.l.omio.s.de inoffi.te.tñ limi
tatōem equā z ꝓgruam recipit ut hic.z.ff. de ver.ob.l.
si stipulatus sum damnam.qd nō. Op.quarto cum
gl.ꝙ illo non arbitrante uēditō non sit nulla imo ad
bonū uiz recurrat ut.j.de do.ꝓmis.l.iii.z.ff.de iu.do.
l.cum pꝯ.§.gener.So.ꝙ ibi spāle in dote ne matrimo
nium quod iam ē firmū z ualidū reperiat absqz dote
que ei accedit. Op.quito de.l.hec uēditio.ff.e. dicit
gl.ꝙ ibi ēt fallit:qz ibi per ꝓrem uēditricem stetit vnd
pōt dici ꝙ ibi cōdictio ꝓ impleta hētur.l.iure ciuili.ff
de condi.z demon. Op.vi.de.l.fi.§.i.j.co.deleg.gl.
dicit ꝙ ibi fallit fauore ultime uolūtatis:z qz ibi lega
tario nihil pōt imputari qz illum non elegit. Op.
septio ab extra ꝙ in arbitrium tertii non possit appōi
l.si merces in pn.ff.loca.So.ꝙ uez incerti ut ibi ñ cer
ti ut hic.z nō.s.e.l.in uēdentis.Op.octauo z ab extra
ꝙ ēt si tertius q̄ minceñqz certus non fuerit arbitratus
debet distingui:aut in eū fuit cōpromissum sub cōditi
one si arbitrat z tunc eo non arbitrante expiret uēdi
tio qz defecit condictio.aut non sub condictōe sz sim
pliciter in eius declaratōe z tūc eo non arbitrante ad
arbitrium boni uiri recurrat.ff.de le.ii.l.i.So.ibi in vl
tima uolūtate hic in contractibꝯ.vez hic attende ꝙ si
testator mādat heredi ꝙ uendat tibi rem ꝓ q̄to ticius
fuerit arbitratus z ticius postea nō fuerit arbitratus
z dubitatur an mandatum testōris expiret:dicendum
ē ꝙ non sed ad bonū uiz recurritur scdz bal.qz cā ori
ginaria potius est inspicēda que ē ultima uolunt.q̄
cā secundaria que ē contractus ut.ff.de ac.ēp.l.si hēs
testamēto. Op.ix.ꝙ eo non arbitrāte ad bonū riz
recurrat ut.s.e.l.in uēdent.v.accītale aūt. So.ꝙ hic

quando committitur precium quod est vnum de sub
stantialibus contractus: ibi qn̄ aliquod extrinsecum et
accidentale ipsius puta de fideiussoribus uel similar. arbi
trio tertii dandis. nā tunc receditur a persona ne pnci
pale uicietur ppter defectum accessorii uel ne is q̄ ali
as non fuisset contracturus remaneat in dāno. ar. ff. d
vsu et habi. l. p seruū. §. vsufructus. et ar. eius qd de do
te dixi in q̄rto cōtra. Venio ad. q. Et pmo cū gl. fi.
q̄ro an ille tertius possit cogi ad arbitrandū. et rn̄ gl.
qꝫ si ē electus sine pena non cōpellitur. et si cum pena
distinguit aut acceptauit et compellit non al. ar. l. sic
ff. de ac. et ob. hec distinctio in ea pte qua facit dr̄iā an
pēa sit adiecta uel non non plz doc. et ll. alt. in glo. lo
quūtur in arbitro compromissario electo sup eo qd ē
in disceptatōe. Nos in arbitratore et amicabili cōposi
tore et eius quod ꝓprie non ē in contentōe. et iō solū
ē distin. aut acceptauit uel non ut pmo casu cōpellat
secdo nō. Quero secdo circa mām. l. uendidi fundu3
p cētum pacto appōito qꝫ si reperiat ēphiteotic⁹ fiat
diminutio pcii arbitrio ticii decessit ticius anq̄ arbitre
tur an uēditio erit nulla qz ēphiteoticarius ē repert⁹:
an non sed ad arbitrium boni viri recurret. Bar. i. l. si
q̄s arbitratu de ver. ob. dicit qꝫ sic ar. ff. e. l. domū et. l.
officio. Sed modicū faciunt. qz ibi ex cōmissiōe. l. non
hominis ut hic pcium ē minuendū. Sed dictū suū p⁹
batur per nō. s. e. l. in uendēt. in gl. magna. ubi dicitur
qꝫ in accidentalibus receditur a persona: qz illa ōctum
non substantiat. sic et in ꝓposito qz diminutio pcii p
ter ius emphit. non substātiat nec de substantiat cō
tractū q̄ iam sublatum reperit et dimittit: iō ad bōi vi
ri arbitrium recurri pōt. Quero tertio uēdidi fun
dum p. x. et p illo plus quod ticius arbitrabit ticius
nihil ē arbitratus. et dic. bal. qꝫ ōctus non vz nec a p⁹
sona receditur. tum qz pcium non ē certū et sic ōct⁹ nō
tz: qz qua rōe incertitudo pcii in totū uiciat totū ōctū
ut. s. e. l. in uēdent. ita in pte. ar. l. q̄ de tota. ff. de re. ven.
et sic in parte ē uiciosus uel nullus. hēmus regulaz qꝫ
ōctus non pōt p parte valere et p parte non valere:
ut. ff. de in di. adic. l. cū duo. et de ver. ob. l. triticū. Tū et
qz. l. nostra non distinguit an in totū uel in parte cōfe
ratur in alterius arbitrium. ergo nec nos. ff. de publi.
l. de precio cum si. Ego puto ōctum tenere: qz hec ad⁹
iectio et p eo pluris et pcium non reddit ex mēte ōben
tium nec ex. l. dispōne incertum. ar. ff. de in li. iur. l. cum
furti. et. ff. ex qui. ca. ma. l. ab hostibus. §. fz qd simplici
ter. et de illa adiectōe potius ut de quodaz accidentali qꝫ
substāciali videt indicandū. Quero q̄rto cū Nic. d
ma. pone qꝫ uēdo tibi libru m p eo pcio seu p q̄to eri
mus in concordia an valeat contractus. et dic. ipse qꝫ
si postea sumus in concordia qꝫ valebit ut nūc non vt
retro. qz ꝓdictio prātina non trahitur retro ut. l. q̄ bal
neum. ff. qui po. in pig ha. Sinaūt postea non sumus
in ꝓcordia non valet. subiungit qꝫ si rei traditio facta
esset pōt uēditor agere act. in factum subsidiaria iquā
tum indici equū visum fuerit ut. ff. de pscr. ver. l. si tibi
pollicēda. Sed de vltimo miror: qz traditō non ē illa q̄
in. d. l. si tibi fac. dari ac. sed secuta nestimentor pollicitio et ne labor pollicēti ut convenit sit dāno. sed in cāu
nostro nihil ē secutum de eo qd conuenit nec traditio
sufficit ut ad aliquod precium declārdū agi possit: so
lum igitur rē suā petere poterit illesam tm̄. Quero
q̄nto ticius recepit arbitrium declārādi pcium rei uē
dite qd ut recipiat ē necesse vt diri in. i. q. Sed pone qꝫ
anteqū ipse declaret pcium uēditor ē deportatus ut bā
nitus et eius bona oia sunt ꝓfiscata an ticius postea
poterit arbitrari de precio. bar. in quodā consilio suo
dixit qꝫ non: qz non pōt nova obligatō contrahi in p̄
iudicium fisci ēt ex contractu ancedenti. ff. de novat. l.
quoties. §. fi. lz al̄ obligationes possint ab herede inci
pere ut. s. ut ac. ab here. incip. l. i. et. ff. de pba. l. si pēuz.
sed hoc ideo qz fiscus non ē heres sz successor. l. ii. §.
ad. l. iul. de vi. et lz in ius succedat non per oia loco hē
dis habet et sic successor anomalus dici pōt ut. d. l.
quoīs Oz attende: qz. d. l. quoties hz duas lec. et una
vult qꝫ ibi ideo sit qz ipe ꝓditōis bona non erāt agni
ta per fiscum et sic non erat psona que obligari possz
ex stipulatione novāte. et illā tenet Ray. et scōm illā i. q.
nostra hēremus dicere aut fiscus iā agnouerat bona
et tunc possit d̄ precio arbitrari et seruari dz arbitriuz.
aut non agnouerat et non possit. Alia ē lec. qꝫ siue bo
na sint agnita siue non illa. l. locū hēat: qz nō ē psona
principalis nec alia q̄ obligari possit: qz fiscus ē pnile⁹
giatus ne ex conditōalibus stipulationibus et sic ex
obligatōnib⁹ contrahēdis obligēt. et illā lec. tenuit ibi
Dy. et scōm illā uerificatur predicta determinatō bar.
Sed bal. sic dic. qꝫ bonis publicatis obligationes cō
dictionales actiue et passiue transeūt in fiscū ut d̄ pas
siuis pz. ff. de iur. fis. l. stacius flor⁹. §. fi. et. ff. de pac. do.
l. inter socez. §. pz de actis. vn̄ illam lec. non sic simpli
citer tenet: quimmo nec pmā. qz lz bona non ēnt tūc
agnita et sic nec esset psona tn̄ ē quoddam ius intelle
ctuale qd̄ haberet loco psone. ff. de admi. tu. l. si in hēde
in pn. et iō ipse aliter intelligit. d. l. quoīs. §. fi. videlicz
qꝫ ibi conditio erat prātina ꝓsistens in facto confisca
ta: vn̄ non potuit ipse suo facto iura fisci immutare. se⁹
cus si conditio non fuisset potestativa dependēs a fa
cto confiscati: qz tunc fiscus teneret ut. d. l. stati⁹. Iste
intellectus qꝫ ibi fuerit conditio potestativa diuinat
et littera potius sonat qꝫ fuerit cālis: ac ēt illa lr̄a solū
nōt qꝫ nūc non est persona que obligēt: iō mihi p pn̄
ti videtur dicendum qꝫ de duabus stipulationib⁹ pōt
retractari videlz de persona que debuit novari et illaz
non negat iste ter. committi per euētum ꝓditōis sz be
ne negat novatōem fieri posse ex secda. et ē rō qz in sui
psona actiue voluit et passiue novari et non d̄ persona
alterius in se trāsferre. cū igit̄ tpe exītis conditōis ipe
non sit nec esse possit obligatus: qz sua pmena talis q̄
lis apud eum erat in fiscū videt trāslata. sequit̄ necē
sario qꝫ ex defectu psone que debuit obligari non pt
novatio fieri. et hoc meo iudicio vult illa lr̄a. Et ex his
infero qꝫ illa. l. concor. cum. l. statius. ac ēt infero ad. q
nam et dico qꝫ ticius post confiscatōem bonoz pote
rit pcium declāre et tenet fiscus eius eque arbitrationi
stare sicut is in cuius loco successit ar. ff. de vsur. l. cuz
quidam. §. fiscus in fi. et hūc intellectum tene cordi.
Quero sexto vsqz ad q̄tum tps ille tertius hz prātez
arbitrandi et declarandi. et dix bar. qꝫ usqz ad annum
postq̄ scivit. ar. s. de epi. et cle. l. nulli. et. j. co. de le. l. fi. §
i. et ita nō. ipse. ff. de condi. et demon. l. multa. et inclins
in. l. si q̄s arbitratu. ff. de. v. ob. Bal. hic dic. qꝫ si tps a
ptibus ē ei statutū illō seruetur. si non ē ei pfixū tūc in
telligit̄ ppetuo sine tpis limitatōe ut. j. de tēpo. ap. au
ten. si th̄ in medio. ibi et si decies milies etc. Non ob.
ōrium. qz inquit ipse illa in ultimis uolūtatibus q̄rū
executōes non debēt pēdere sed celeritatem desiderāt
ar. ff. eq̄ pdi. l. receptum. Ego dico qꝫ arbitratores sunt
duplicis generis. quidā sunt litis et iurgii amicabiles
ꝓpositores et q̄tum tps isti hēant diri in. l. i. §. d̄ arbi.
ubi vide. Quidā sunt conuēctionis pfectores. i. alicui⁹
inter ptes indiscussi declaratores: et tūc in ultimis no
lūtatibus serua. l. ii. §. i. co. de leg. et. l. cum quidā de le.
ii. In contractibus puto tempus ēē ppetuum ut dicit

Bal.⁊ sic imputent sibi partes que tempus a principio non limitarunt uel hodie non prefigunt: ⁊ si nõ sint concordes puto alteram earum posse facere prefigi p superiorem illi tertio tempus ad arbitrandum:qz i cũ est facta commissio ut in bonum uirum cuius ee non dz in pendenti tenere quod habet inter amicos discõdias incitare.ar.l.quidam.ff.si cer.pe.l.si ca.j.qui acc. non pos.⁊.ff.de here.insti.l.si quis instituat in pn.nec auc.si tamen in medio ad hoc me mouet.qz loquitur in arbitro uel etiam arbitratore assumpto per tempa longiora uel a pn.uel ex progationib⁹ postea factis Et hoc subtiliter inuenti pbat illa aduersatiua ⁊ iplicatiua ⁊ si decies ⁊c.nam illa verba ⁊ si exponunt p quis.Quero septimo an ille arbitrator poterit arbitrari partibus absentibus ⁊ non citatis.⁊ in arbitro est clarum q̃ non ut.ff.de arbi.l.diem pferre.§.si qs litigatorum.sed de arbitratore dubitatur.Et Ly.hic dicit q̃ nõ ⁊ dicit doc.hoc tenere ista rõe.qz.l.dicit q̃ si per te stetit quominus arbitratur mora tua nocet tibi. ff.de ver.ob.l.si quis arbitratu.sed per te non pot stare si pot te absente arbitrari ergo ⁊c.hoc sequitur bar.in d.l.si quis arbitratu rõe predicta.⁊ confirmat per.l.q̃ si nolit.§.si quid ita ver.ite tps.ff.de edi.edic.⁊ per.l.legatum.ff.de usufr.le.⁊ per.l.hac edictali.§.is illud.j.d secun.nup.ubi iurat arbitrator ⁊ sic parte pnte ut.s.d testi.l.si quando.⁊.s.de iureiur.l.generaliter.§.his de presentibus.accedat.l.creditor.j.de distrac.pig.Cõfirmat rõe generali:qz de preiudicio partis tractatur:g citari debet.ff.de adop.l.nam ita diuus cum si.Sed q̃dam cõsuluerunt ꝗ.ex eo quia arbitrator non dz iudicialiter cognoscere vt no.ff.de arbi.l.iii.§.i.l.sed si i seruum.§.si quis iudex.⁊.l.fi.hinc est q̃ Jnno.in.c.q̃ntaualt.extra de iureiuran.dicit q̃ coram arbitratore nõ requiritur ordo sicut nec corã pnisore ut in.c.i.d offi. dele.in clemen.Jtem quia talis arbitrator habz nudũ ministerium igitur citatio non requiritur sicut nec i executore.l.si ut pponis.j.de excep.rei iudi.⁊ nõ.Jnno. in.c.ex rõe extra de app.Jtem quia in implemento cõditionis non requiritur presentia partis ut.l.ii.ff.d p di.⁊ demon.Sed per arbitramentum impletur conditio.ergo ⁊c.⁊ referunt aliqui q̃ Ly.in additionib⁹ nouis hoc idem tenet ista rõe:qz arbitrator pot arbitrari per nuncium ⁊ per epl'am.ff.d ac.here.l.si quis mihi bona.§.iussum.⁊ de le.ii.l.cum pater.§.hereditatem.ff si mes.fal.mo.dir.l.i.in fi.⁊.j.de iur.emphi.l.ii. Jstam partem uidetur tenere bal.per.c.si ppromissarius de elec.li.vi.ubi patet q̃ si canonici eligunt per uiaz compromissi non est necessaria requisitio tempore laudi. Jtem mouetur ex quodam suo dicto quod.alteri⁹ nõ reperio.dicit.n.q̃ laudum arbitratoris pot fieri die feriata in honorem dei.⁊ allegat.s.de fer.l.fi.⁊ tamẽ tali die partes non possunt moneri ut ibi patet.Sz cẽte l.illa hoc non dicit sed de trãsac.sic ex qua argui pot ad ppromissum vt ibi dixi.sed in multis differunt ido argumentum non urget.Quid dicendum. mihi uidet sic dicendum: aut quis ẽ arbitrator uel compromissarius rei que non requirit examen nec informat.partiũ ⁊ tunc nullo tempore citatio partis requiritur ut loq̃tur dictum.c.si ppromissarius.est.n.talis arbitratõ solius nolũtatis ⁊ puidentie ⁊ eo cessat rõ quare citatõnes sunt inuente.Aut ẽ arbitrator rei que requirit iformatõem partium sed non examen iuris earum ut est uidere in arbitratore extimationis ⁊ precii alicui⁹ rei qui non pot ꝗdigne extimare nisi rem cognoscat tam in substantia q̃ in qualitate ⁊ qualiter sit fructuosa:⁊ an libera vel serua ⁊ quibus oneribus sit subiecta vt s.de sacrosanc.ec.auc.hoc ius porrectum in lra ertia districte.⁊ auc.sicut.⁊ auc.ppetua.in littera subtiliter ertimanda.⁊ ille arbitrator ad hãc informat.faciẽdaz dz facere ptes moneri ⁊ requiri.Sed ad suum arbitramentum audiendum non puto fore necessariam priũ pnitiam eas citandas ad hoc fuisse lz eas citari sit de bene esse ⁊ de honestate.Dc iure.n.nihil tunc arbitrat Aut est arbitrator rei que requirit informatõem priuz ⁊ examen iuris earum ut est uidere in arbitratore disceptationis iurgii ⁊ quilibet possit arbitrari de facto idest auferendo de iure vnius ⁊ dando alteri:tamẽ taz in facto q̃ in iure prius dz cãm examinasse ⁊ sic priũ allegat.audiuisse:at nesciret an ⁊ q̃tum de iure vnius auferret alteri ut.j.si pervim uel al.mo.l.fi.⁊ tũc non ẽ dubium q̃ ad has informationes ⁊ allegatões debz facere partes moneri uel citari.sed an ad laudũ audiendum stat dubium.Et mihi uerior ẽ iure videtur illa opi.que se habet q̃ non.⁊.ll.et rões multe sunt.s.allegare:tamen ultra illas me mouet. qz cum dat ei potestas arbitrandi de facto datur ei potestas recedẽdi a iure ⁊ eius ordine preter q̃ in habendo informatõez ⁊ examinatõem de iuribus partium ut dixi.s.⁊ sniandi p libito dummodo nimis partem non grauet. Et ideo nec litis contestatio nec iuramentum calũnie nec citationes ad laudum audiendum sunt necessarie nec qd laudum de scripti recitatõe pcedat ut hoc ultimũ clare tenet Jnno.in.c.quintaualt.Et qz arbiter cõpromissarius tenetur de iure pnũciare ⁊ sic potestatẽ non habet recedendi a iure ideo solẽnitatem iuris tenetur seruare:que ẽ ut ad sentẽtiam audiẽdam pars citetur Nec me mouet ad oppositum quedam rõ qua quidaz forte dicerent citatõem inuentam ee a iure: qz citatus forte traheret iudicem uel arbitrum in priam sentẽtiã quia hec rõ est falsa:quia iudex audiuit quod debuit ⁊ iam conclusit qualem velit pferre sniam nec debet prius q̃ pferat illã parti facere notam ut.l.obseruãdum.ff.de offi.presi.Sed illa sola est rõ qz solẽnitas ⁊ rigor iuris hoc requirit quando secũdum ius est iudicandum.et illa rõ habet locum in citatõibus ad allegat.faciendis:quia ille possent mouere p allegãte. Et ex his dico q̃ si ei esset data potestas arbitrandi d iure uel de facto put ei placuerit q̃ si eligeret arbitrari de iure tunc partes ad sentẽtiam audiendam sunt necessario citande non si eligeret arbitrari de facto: q̃a primo casu sententia ⁊ laudum emanat de iuris potestate ⁊ eius dispõne.secundo de arbitratoris equitate et partium conuentione.Et ex hoc patet q̃.l.nam ita diuus nihil habet obstare.Ad.l.si qs arbitratu.respõdeo q̃ illa potius hoc firmat cum de mora stipulatoris que impediat arbitrari loquatur et sic de illa q̃ antecedit arbitramentum et per quam prius arbitratorem contẽnit ideo moram facit et in penam incidit.

Ad.l.q̃ si nolit.§.si quid ita rñ.q̃ ibi iõ presentia uendoris requiritur:qnia displicentia rei factum retradationis habet annexum que absenti fieri non pot.et si dicas poterat displicentiam solam coram testibus declarare ⁊ postea cum uenditor uenisset rem retradẽ Ego respon.q̃ hoc non fuerat conuentuz sed ut si displicerat retradatur.vnde retraditio debz displicẽtiam demonstrare.non.n.displicere uidetur quod apd se retinetur.Ad.l.legatum respon.q̃ ibi non loquit in arbitratore sed iudice dispositione testatoris ex cã trãsmutante:quia de causa non possibili ad aliam possibilem.merito ibi heredes et primates ciuitatis ad hanc deliberationem ⁊ transmutationem uocandi sunt.ad legez hac edictali.respondeo q̃ ibi in arbitratoribus

assumptis ad informationem ⁊ instructionem iudicis ideo eis ut testibus iuramentum defertur nec in eorū relatione sunt partes necessario citāde et sic nihil ꝯ obstare. Quero octauo si non tenet arbitramentū an iterato poterit arbitrari. Bl. format istam.q.ff.pro so.l.in ꝓposita.et arguit ꝓ et ꝗ ⁊ non eligit. Dy. dixit aut non tenuit ipso iure et pōt.aut tenuit et non pōt. Sed pe.quē sequitur Ly.dixit ꝙ si arbitrium ei ꝓpere bat iure suo ꝙ iterato pōt arbitrari ut.ff.de op.leg.l. quotiens in prin.et.ff.de condi.et demon.l.hec cōditō in prin. Si uero ei competebat iure alieno ut in mate ria nostra.et tunc aut seruauit formam et non pōt.q̄a officio suo functus ē ar.l.quō et qui iu.l.si ut ꝓponis. et.ff.de arbi.l.quid tamen.et similiter.ff.de re.iur.l.iu dex.et extra de elec.c.cū cām.et ibi per gl. Aut non ser uauit formam et tunc pōt.l.quid tri.ff.de arbit. Inno. aūt in.c.in litteris extra de offi.dele.dicit ꝙ si arbitri um ē aliquod ipso iure sed ope excep.uel officio iudi cis uenit emēdandum ꝙ tunc non pōt iterato arbitra ri q̄ officio suo ē functus nec ē data sibi potestas suū diffinitum errorē uel suum iniquū laudum emēdandi Aut arbitrium ē ipso iure nullus.et tunc aut queritur in factis extraindicialibus et tunc siue iure ꝓprio fece rit siue iure alieno ex cōmissione sibi facta auctoritas sibi concessa non finitur .in indicialibus aūt ultra nō dicit. Sed ego in eis remitto ad dictam.l.quid tamen. ⁊ ad id quod dicam.j.quō ⁊ quan.iud.l.si ut ꝓponis Ex p̄dictis habes ꝙ auctoritas eligendi alicui ꝗmissa si eius electio est ipso iure nulla non ē finita scōm cū quicquid dicat hic pe.⁊ Ly. Quero nono vtrū si ar bitrator morte preuenius non est arbitratus an hꝰ of ficium arbitrandi transeat ad eius heredem.dic scōꝯ Ly.aut ius arbitrandi competebat defuncto iure alie no ⁊ sic ex commissione sibi facta ⁊ tunc non transit ad heredem ut hic ⁊.l.si quis arbitratu.ff.de ver.ob.⁊ j.co.de le.l.si.§.sed ⁊ si quis.⁊.ff.de cur.fur.l.cur.bōis Et ex illa lra colligi pōt ratio.aut competebat iure ꝓ prio ⁊ tunc ad heredem transmittitur ut.ff.de op.le.l. illud.⁊.ff.de ver.ob.l.si stipulatus fuerim illud aut il lud. Et hoc verum dico quādo coberet rei uel obliga tioni.q̄ tunc sicut res uel obligatio transit ad heredē ita ius arbitrandi et eligendi ei coherens ut dictis.ll. ⁊.l.si ita distrahatur.ff.e.secus si persone tantū cohēt q̄ tunc personam non egreditur ut.ff.de.v̄.ob.l.cū sti pulatus sim mihi a ꝓculo .in dubio creditur rei vt ob ligationi coherē vt l.§.alle.⁊.ff.de ꝓba.l.si pactum. Sed dubitari potest an sicut transit ad heredeꝯ ita ad singularem successorem.verbi gra ustla quedam ꝓmi sit mihi purgare riuum arbitrio meo:ego uēdidi alii illum riuum uel agrum in quo est riuus:nūquid illud arbitrium transibit ad emptorem. Bal. format hic istā q.⁊ dicit ꝙ Ja.de ra.in.l.si sic de le.i. dicit ꝙ sic q̄ rei coberet:⁊ sic in ꝓnctiam rei transit sicut utilitas ⁊ fru ctus rei.ff.e.l.si aqueductꝰ.⁊ ita ē ipse pertrāsit qō nō

Quero.x.cum Ly.iuxta ꝓri.q ponē ꝙ iudex posuit quem ad confinia quousq̄ reuocauerit an eo morien te dicatur reuocare. Et diuersas opi.recitat ⁊ finaliter ꝗcludit cum pe.sic dicente.aut id quod est appositum in arbitrio reuocandi habet certos fines a natura vel lege limitatos:⁊ tunc per mortem non reuocatur nec moriens uidetur arbitrari ut reuocet.sed in p̄meuo ꝓ posito stare ut duret. Sinaūt non hꝯ certos fines a nā tu.l.limitatos tunc non uidet arbitrari ut duret sed potius reuocatur. Illa fuit intentio pe.licꝯ eius verba sint in Li.corrupta. Bar.vero in.l.cētesimis de.v̄.obli. dicit ꝙ ista verba donec reuocauero de ꝓprio signifi catione requirunt reuocationē expressam q̄ pēnitentia non presumitur.ar.ff.de ꝓba.l.cum tacitū. Sed dicit ipse ꝙ dubium ē an iudex intellexerit de reuocatōe an te mortem:⁊ sic vltra mortem durare non uoluerit ꝯ āte uoluit reuocare posse ideo dicit ꝙ in benigniorem partem interpretatur ut si ante non reuocat per mor tem intelligit reuocare.ar.ff.de le.iii.l.vxorem.§.i.ver. rogatus restituere hereditatem cum uoler.intelligitur uelle saltem per mortem.hoc non ē bene dictum.quia illa benignitas non ꝓcedit quoquo mō ex significato v̄borum.nam reuocatio tacita que fit per mortem hꝯ locum re integra ut.§.man.l.mandatum.⁊.ff.de iurisd. om.iud.l.⁊ q̄.quod non ē in ꝓposito. requirit igit ex pressa ut dicit tex.ad nostrum ꝓpositum bene faciēs extra de offi.dele.c.si delegatus li.vi.⁊ ꝓbatur.§.ō sa. sanc.ec.l.decernimus.⁊.ff.de iudi.l. indicium solut.et de rescrip.c.signifi. Et ideo distinctio pe.uidetur v̄a sa ne intellecta uidelꝯ ꝙ si cā relegationis requirit ꝓpe tuam relegationeꝯ tunc non reuocatur morte.q̄ eius finis ē certus ⁊ a iure in perpetuum determinatꝰ.aut requirit temporalem et arbitrariam ⁊ tunc q̄ finis eiꝰ est incertus ⁊ a iure indeterminatus tunc si non antē saltem morte reuocetur:uel quod ꝓprius est finiatur Sed maius dubium est si dixit iudex pono te ad cōfi nia arbitrio meo duraturā nec dixit suoꝝ successorū ⁊ breuiter sentētia aut fuit interloquēdo lata ⁊ finitur eius officio finito.ar.l.fi.ff.de pen.⁊ ar.eius qō nō.gl. §.ō postu.l.i. Aut fuit diffinitia ⁊ sic cū plēa cāe cogni tione lata ⁊ tunc stat dubium. Et bar.in.l.cētesimis di cit ꝙ si dixit quoad uoluero uel donec uolam ꝙ per illa uerba finitur morte:quia intelligitur ponē ꝗdiu uoluntas durat ⁊ non cesset. At in casu nostro ꝓ mor tem uoluntas cessat ut.ff.de po.l.iiii.gꝰ ⁊c.⁊ si sic i illo casu donec uoluero idem uidetur in casu nostro quo dixit arbitrio meo uel nostro duraturā: cum arbitriū idem sit qō uoluntas.l.i.§.de sacrosanc.ec.hoc tꝯ bal. ista rōe:q̄ negari non pōt ꝙ totum dubium huius.q. consistit in hoc an illa verba arbitrio meo intelligunt relata ad eius personam uel dignitatem que ē ꝓpetua ⁊ sic ad successores trāsitoria ar.l.quod principi de le. ii. Sed in dubiis pene sunt moliēde.l.si de interpratio ne.ff.de pen. Et est rō:q̄ ipse sunt odiose ⁊ odia ꝗcit restringi.l.cum quidam.ff.de li.⁊ po.⁊ per ꝗnsf ad pso nam ⁊ non ad dignitatem illa uerba sunt referēda.et si sic sequitur determinatio clara ꝙ cum persona ex pirat ut i.c.si gracioſe de rescrip.li.vi.⁊ ita teneo. Que ro.vi.dati sunt fideiussores uel pignora ꝓ obseruatō ne laudi quod postea ut iniquum ē reductum ad arbi trium boni viri:unde dubitatur an ꝓ obseruantia eiꝰ quod nunc iudex ut bonus vir ē arbitratus fideiusso res et pignora coram arbitratore data teneantur.⁊ gl. in.l.in ꝓposita.ff.ꝓ so.tenet ꝙ non per.l.iii.⁊.l.aūp. ff.iudi.sol.quam tene cordi. Sed Inno.in.c.quātualt. de iureiuran.in nota magna ut quidam dicunt dic.ꝙ pena committitur si cesset soluere.⁊ qua rōe ad penaꝯ tenetur eadem fideiussores ⁊ pignora debēt teneri. Istam partem tꝯ bal.hic.quia ꝓmissio de parādo lau do non concernit laudantē ut vicium uel semproniuꝯ sed ut bonum virum.vnde ad iudicem iuris intellectu refertur:quia ipse ē bonus vir.l.continuus.§. cum ita ff.de ver.ob. Item q̄ iudex reformator ē subrogatꝰ lo co prioris arbitratoris ⁊ ita reformatō sua hꝯ instar transactionis sicut arbitramentum arbitratoris. ⁊ ex hoc apparet ꝙ.l.cum apud.ff.iudi.sol.non hꝯ cōc cuꝯ ista mā.q̄ illa stipulatio non refertur ad quēlꝯ bonuꝯ virꝯ sꝯ ad iudicē prime cāe. Itē nec iudex appellatōnis

proprie subrogatur loco iudicis cause sz ē superior illo Et idem dicit ipse si duobus discordātibus ipsi eligāt tertium arbitratorem siue ex potestate conuēctionis siue l.siue consuetudinis.nam si pena non ꝓmitteretur ille non cogeretur arbitrari quod ē falsum.ff.de arbi. l.item si unus.§.principaliter. Ultimo pōt queri an a reductione possit appellari:z similiter an si fuerit iuratum possit peti reduci ad arbitrium boni uiri. de quibus z multis aliis uide que dixi.s̄.de arbi.l.cū antea.Et hic sit finis.Bartholomeus de Saliceto.

De hereditate uel actione uendita Rubrica.

Continua rubricam ut in glo.in qua addē in fi.ut heredit.que continet in se corpalia z incorporalia ut i sti.de re.cor.z incor.post prin.

S alienum:

Speciale est in fisco hereditatez uendere ut a creditoribus heredi tariis conueniatur emptor z nō ipse.h.d.concor.ff.de peti.here.l nec vllam.§.item si quis a fisco. z.ff.de iur.fi.l.cum qui bona. Op.de.l.se.ubi uēditor conuenitur :qz iura z act.transeunt in heredem a quibus non pōt se liberare per vēditōem hereditatis. So.ꝙ speciale ē in fisco ut hic ne vereatur.secus in priuato ut ibi. Op.secundo ꝙ immo fiscus debet cōueniri quasi emptor ut.j.de qua.p̄.l.ii.z.l.bene a zenone.gl.fol.duplicitet.p̄mo ꝙ illa corrigit istam.sed tuta est ut patet ex sequētibus.secūdo ꝙ hic in venditōe hereditatis:ibi alicuius rei singularis.z hec vera.z ē rō:qz quando uēdidit hereditatem uendidit rē sui nā obnoxiam z non a creditoribus liberam .ideo ēptor non ē statim tutus:qz oneribus suis eam recepit.Sed qñ uendit rem singularem eam uēdit ut liberam ideo tutum reddit emptorem. Contra hāc so.op.tertio:qz z si fiscus uendit hereditatem hereditas ipsa tota pt peti z euinci ab emptore.ff.de peti.here.l.nec ullam.§ item si quis a fisco.z tamen illam respectu tocius nō uēdit ut alienam.gl.in p̄.dicit ꝙ quidam dixerūt ꝙ ille.§.ē hodie correctus per.d.l.ii.in fi.j.d quadri.p̄scr. quod non plz.uel secundo ꝙ illa quando vniuersitas uēdiderit.l.bñ a zenone qñ res singularis.hic ỷo dat secōam so.ꝙ ibi ē speciale in fisco.sed unde hec specialitas insurgat non uideo ꝓtū ad hoc p̄.z eius respectu.z etiam quare aliud in re singulari ꝓ in vniuersitate non uideo respectu huius p̄.Ideo sequendo Eyā addit.dico ꝙ fiscus interdum uendit rem aliquam vt suam simpliciter z tunc stariz emptor ē secur⁹.Interdū eam uendit ut suam certa cā adiecta z tunc non ē securus ut in.§.itē si quis.Ibi.n.uēdit ut heres.iō si non est heres permittit rem euinci ut ibi quod nō.Alii dāt alias so.ut hic in fi.gl.que truse sunt quo ad illam.l.

Op.quarto ab extra ꝙ emptor simpliciter emens non sit statim securus:qz iura tertii ex quibus pōt haberi regressus contra fiscum uidētur semper tacite reseruata.l.fi.rer.pap̄.ff.de iur.fi.So.p̄mo ꝙ illa est hodie correcta.sed non ē verum.Ideo dic ꝙ iura tertii p̄ fiscum competentia ex aliquo p̄ctu fiscali super re illa celebrato intelliguntur illi tertio contra emptorem reseruata ideo emptor cogitur stare colono ut in p̄.sz iura extrinseca que contra fiscum aliūde ꝓtersent p̄ ēptorem non reseruantur ut.d.l.ii.z.l.fi.j.d qdr p̄scr.

Op.quinto ꝙ fiscus uendens rem alienam nō p̄ iudicet domino ut.j.de ven.re.fi.cum pri.co.l.i.in fi.li. x.So.ꝙ interdum uendit ut ꝓpriam z emptor statim est tutus ut.s̄.dixi.interdum uēdit ut alienam.z tunc aut sibi obnoxiam.p tributis z debitis z tunc adhuc emptor ē tutus ut.j.de fi.instru.z iu.aste fis. per totū. z no.gl.j.ne fi.re.quā.uen.euinc.l.i.li.x.quod intellige si uendat cum debita solēnitate ut ibi in.l.i.z.ii.ubi ēt uide que ad solēnitatem requiruntur. Aut uēdit eā ut cōem z sic ut partim alienam nec ut sibi in aliena pte obnoxiam:sed qz non sic faciliter pars uenditur ut totum.z tunc non simpliciter emptor est securus ut ibi quod qualiter intelligatur dicam in.l.ii.j.de co.re.al. ubi cadit. Quero cum gl.quid si in casu nostre legis emptor non ē soluendo.Rñ.ꝙ conuenitur fiscus q̄ ꝓmodum sentit:z dic quatenus ad eum peruenit.ar.l fi.ff.de eo per quem fac.c̄.z de insti.l.si quis mancipiis §.pculus. Ultimo scias ꝙ fiscus ex contractu suo non tenetur de euic.ultra simplum ēt si duplum sit ꝓmissum.ter.est nō.z singularis.ff.de iur.fis.l. si ꝓcurator in prin.habet etiam alia specialia in suis uēdit.qz non pōt alienare nisi precio soluto z sic fidem nō pt habere de precio.d.l.si ꝓcurator.§.fi.Item non pōt alienare nisi cum subbastationibus ut.d.l.i.j.de fi.istr. z iure aste fis.Item rōe partis totum alienat.d.l.i.j.d ali.re.fi.z qua rōe totum alienat ꝓpter cōionem quaz habet in re:eadem ratione lz sit posterior creditor i re poterit alienare pignus z ex precio anteriorib⁹ creditoribus soluere z residuum sibi tenere.z est ter.ff. d iure fi.l.res.§.i.Item est eius priuilegium ut ex venditōe hereditatis se exoneret a creditoribus:nisi in subsidium ut in gl.Item eius contractus non tantum obtinz vim p̄ctus sed etiam.l.ut.ff.de publi.l.cesar.z.j.de do inter vi.vxo.l.p.z.d.l.bene a zenone.z si tempore cōtractus non erat dominus lz postea efficiatur domin⁹ non pōt retractare ꝓprium factum:qz equitas z bōestas non patitur ut rem quam uendidit euincat ut.j. ne fi.re.qu.ue.enin.l.i.z.ii.li.x.Item eius priuilegio ēmens a fisco tenetur stare colono.ff.de iur.fi. qd non ē in priuato ut.l.emptorem.j.loc.z ibi nō.Sunt z alia multa fisci priuilegia que ad nostrum ꝓpositum non faciunt.de quibus dicam.j.de priui.fi.in ti.

Actio iuris.

Primo duplex dictum ponit.secundo dubium remouet cum rōe.tertio rōem excludit que contra primum dictum facit.secunda ibi nam ut satis.tertia ibi ꝓuis.heres z non emptor hereditatis a creditoribus conuenitur hereditariis z si eis satisfacere conuenit nec ad satisfandum tenet nisi hac.l emerit.h.d. Nō ꝙ iudicium est dirigendū p̄ obligāt. non p̄ successorem ex contractu ꝓtūcunqz vniuersalē Item nō ex.ii.q̄.ꝙ emptor hereditatis tenetur uēditorem seruare indempnē. Item ex.ii.z.iii.q̄.nō simplicē debitorem obligatum de indēpnitate non teneri satisdare.Item ex fi.nō.ꝙ pactum inter alios factum nō ꝓfert tertio ptātem agendi. Op.ꝙ ter.iste nos dimittat in obscuro z incerto nō declarando que sit ista rō iuris.p̄.§.quibus.s̄.de no.co.ꝓpo. So.declarādo ut in p̄ma gl. Op.ii.ꝙ emptor teneatur iudiciū pati ut.ff.de le.i.l.plane.§.qui rogatus.z.ff.d fun.do.l. si maritus fundum.So ut gl.qz illud in' subsidium q̄si uēditor non reperitur in soluēdo:non al'.ut hic.Opp. tertio qz emptor habet utiles actōes p̄ debitores hereditarios ut.j.e.l.emptor heredit.q̄ z eō debēt creditores utiles act.habere p̄ emptorē z inuitū. qz p̄riorꝗ

eadem debet esse disciplina.l.fi.ꝗ.de sen.pas.So.vt se
quitur in gl.q̃ illud verum nisi rō esset diuersa.qō de
clara ut in ea vsqz ad finem. Op.iiii.cum glo.se.q̃
uēditor non possit conuenire emptorem:qz nemo erpi
tur sine actōe.l.quoties.§.item si p̃ temporali.ff.ō ad
mi.tu.So.q̃ hic habet actōem ex uēdito uel act.neg.
gest.ut.ff.e.l.ii.§.sine.z.ff.de ꝓcu.l.lz.§.ea. Et p̃ma ps
uera ut.o.l.placet. non secūda:qz ex necessitate ꝓpzie
obligationis soluit. Op.quinto q̃ satisdare tene
atur.l.in omnibus.ff.de iudi.So.p̃mo q̃ hic de satis
datione alia q̃ ibi:qz hic de suscipiēdis act.que nō p̃
statur.ibi de conseruatōe indēpnitat.que p̃statur.hec
non est bona ut patebit ex tertia so.secūdo q̃ hic non
petitur ex iusta cā ibi sic.hec non ē bona:qz supponit
q̃ in ꝗ.peti possit satisdatio qō est falsum. Ideo glo.
hic z in ꝗ.soluit tertio q̃ satisdatio non prestatur ut
hic:sed cautio sic ut ibi.Et ex hoc nō q̃ exquo ad sa
tisdandum non cogitur non tenetur dare fideiussores
nec pignora:quia quolibet modo quis dicitur satis
dare.ff.de consti.pecu.l. ꝓmissor.§.pstituto. z ibi nō.
Et rō est quia difficile ē iuenire fideiussores.ff.de indi.
l.ii.§.p.z graue ē z etiam damnosum pignora dare:iō
ad neutrum artatur sed ad simplicem cautōem sic. sz
dicet ꝓuectus ad quid ē utilis hec cautio cum z sine
ea conueniri possit ut hic z in.l.ii.Ki.q̃ ubi prius hz
solum act.ex uēdito nunc hēbat ex stipulatu z statim
ubi actio ex uendito datur demum solut. facta erit.n.
hec cautio de soluendo creditoribus z cum ypothecā
bonorꝫ:qz hec non est grauis sicut pignora dare z ō
hoc fiet instrumentum publicum ut ꝓbatio non defi
ciat.Et hoc vult gl.in.l.ii.i p̃n.ubi nec cogitur in fi.gl.
magne.ff.so.ma.que sic intelligit.o.l.in omnibus.sed
an pena hz adici dubitari potest ꝓpter nō.in.l.ex ea
parte in p̃n.ff.de.v̄.ob.Et ueritas ē q̃ non:qz hoc esz
ꝗ mentem ꝗbentium nec est de natura ꝗctus secundū
Old.z p̃ hoc accedat quod nō.gl.in.l.ii.in fi.ff.qui sa
tis.co.quod autem dixi q̃ non cogitur dare fideiusso
res est verum nisi incipiat bona sua dilapidare uel a
liter sit suspectus:qz tunc satisdare tenetur secundum
Ly.in.l.si creditores.ff de p̃ui.cre.nisi sit debitor ex ul
tima uolūtate:quo casu inquit ipe recurrendum ē ad
l.ꝗ.ut in pos.le.Sed bal.hic dicit q̃ ubi ē suspectus de
dilapidat.bona sunt sequestranda z alienatio ꝓhibē
da.ar.ff.ad treb.l.imperator.z.ff.de polli.l.de pollicita
tionibus.z.ff.de re.rei.l.fi.in fi.z quod no. Ja.de ra.ꝗ.
de iur.delib.l.ubi.quod mihi placet.qz ex sola satisdati
one ꝗ dilapidantem non esset plene ꝓuisum. In alia
suspitione ꝓcedit.l.si creditores z dictum Ly. Op.
sexto contra ultimam partem q̃ inuitus ē ꝓtor cogat
suscipere act.ut.§.de pac.l.ii.So.q̃ sponte pōt ut ibi
sed inuitus non cogitur.z intellige q̃ sponte non pōt
a prin.sed postq̃ suscepit cogitur implere ut plenius
ibi dixi. Op.septimo ō.l.p̃c.So.ut in medio gl.se.
q̃ ibi spāle in fisco. Op.octauo ad idem de.l.here
ditat.ff.de don.gl.dat quatuor so.una q̃ spāle ē i dōa
tione ꝓpter liberalitatem donātis.Alia ē q̃ a credito
ribus cogi non pōt ut hic sed a uēditore uel donatorē
sic ut ibi.z ar.huius.l.in.ii.rñ.z non simpliciter z p̃ci
se sed hactenus ut defendat uel interesse prestet z per
act.prescrip.ver.ut ibi.Et q̃ ex tacito pacto oriat actō
p̃scrip.v̄bis non habet alibi q̃ ibi.z iō illa.l.ē in hoc
notanda.Sed qz illa.l.non dicit q̃ cūtine cogat iō gl.
dicit tertio q̃ a creditoribus nullo mō ꝓpelli pōt sz a
uēditore et donatore sic z p̃cise ut ibi.ff.de op.no.nūc.
l.stipulatio.§.sine. Ista non uidetur mihi tuta.qz i ob
ligationibus facti succedit obligatio ad interesse.l.sti
pulationes non diuiduntur.§.celsus.ff.de.v̄.ob. ideo
forte gl.sol.quarto.q̃ aut conuenit satisdare creditori
bus z tunc non ꝓpellitur defensione suscipere ut hic.
aut conuenit respondere in iudicio creditoribus z tē
compellitur ut ibi. Ista so.meo iudicio diuinat in ꝗ.
qz ibi de nulla conuentōe expressa apparet:tamē ipsa
ē singulariter nō.qz ex ea habes q̃ ex ea que frequēt
apponitur in contractu uēditionis videlz q̃ ꝓmittit
uenditor z si lis moueatur emptori pro eo recipere d̄
fensionem z in se litem transferre z c.pōt precise uēdi
tor compelli ad suscipiendum iudicium quod est nō.
Quid igitur dicendum.puto q̃ alique solutiones de
beant simul iungi ut dicamus q̃ a creditoribus non
possit compelli ut hic.z idem ꝓbatur in contrario:sz
a uenditore sic cum expressum est factum pactum.z iō
si nullum expressum sit factum:quia tacite inest.ff.e.l.ii
§.sicuti.z.§.sine.z in.o.l.hereditat.z rō est quia pacta
iuxta cōtractum apposita uel que insunt ut uestita co
herentia contractus producunt actionem.l.in bōe fi
dei.z.l.pereus.s.de pac.Et ideo non facio differentiā
inter uenditorem z donatorem quicquid uoluerit hic
nna so.quia hec ratio locum habet in utroqz z ex pēo
sic uestito competit prescriptis verbis actio ut dictis
legibus.z antiqua informata si sit aliqua z talis q̃ in
formari possit ut.ff.de pac.l.iurisgentium.§.quinimo.
Sed quia nulla potest formari in donatore ideo sola
actio prescriptis verbis ei competit ut.o.l. hereditat.
hic uero daretur etiam ex uendito informata.Sed an
per eas uel earum aliquem possit agi precise ut defē
dat dubitari potest.z glo.ponit hic unam notabilē de
terminationem quam Ly.uidetur sequi.Ego autē non
approbo nec improbo sed eam tene cordi. Op.ix.
ab extra quia emptor hereditatis est successor uniuer
salis ergo iure heredis potest conueniri.ff.ad trebe.l.
i.§.i.So.ibi i fideicōmissario uniuersali qui auctorita
te senatusconsulti trebelliani ponitur in totum loco
heredis.hic autem tantum habz auctoritatem contra
bentis.Salycetus.

Ominis.

Inuito et ignorante debitore potest quis
actionem suaz cedere.hoc dicit. Aliud in
delegat.ut.ꝗ.no.l.i.quia illa requirit repe
titionem prioris contractus ut in gl.

Ai nondum.

Deceptus in contractu dolo aduersarii
non cogitur illum implere.h.o. gl.op.de
l.i.in fi.ff.de ac.emp.So.qz hic incertus:
ibi certus.z in dubio p̃sumitur incertus heres de viri
bus heredit.ar.l.qui in alterius.ff.de re.iur.Et ēt quia
hereditas sui natura continet commoda z incōmoda
nedum apparentia sed ēt latentia ut dixi in.l.quod fa
uore.s.de le.Quod sec⁹ ē in aliis rebus ut.ꝗ.de re.vē.
l.quisquis.z ita dicit hic notabilē gl. Querit gl.quare
non ꝓpellatur implere.dic ut in ea. Ultimo attēde
qz hic uidetur casus q̃ ex uenditōe nominis non trās
feratur utilis nisi cedatur.cuius contrariū est veritas
ut.ꝗ.e.l.ex nominis in fi.Sed huic.l.rñ.q̃ ibi ꝗctus erat
nullus ut in gl.vel si aliquis dic q̃ hic de mandato z
cessione directarum loquitur.

Oꝗptor.

Emptor hereditatis ex mandato act ha
bet directas quas ꝓcipere hz in persona
mandātis z ex sola ēptione hz utiles.h.o
Nō q̃ mādatarius utitur iure mandatoris licz ad uti
litatem suam sint sibi mandate actiones. Itez nota
q̃ ex emptōne hereditatis trāseunt utiles sine cessiōe.

Et ex his nota tertio q̃ ex mandato uel cessione actionis facta ei qui iam habet utiles non transit nisi exercitium directarum. Op. p̃mo q̃ non fungatur vice mãdatoris: q̃ functio ẽ loco alterius surrogatio. ff. si cer. pe. l. ii. §. i. sed per mandatum act. nõ surrogat̃ mãdatarius loco mãdantis. quod patet: q̃ nomine mandantis agere d̃z: q̃ actões sic sunt ossibus mãdantis affixe q̃ ab eo separari non possunt. ff. de pecul. l. quis ergo casus. ⁊ p̃ so. l. iii. So. q̃ quis fungitur loco alterius dupliciter. q̃ q̃ñq̃z simpliciter ut in ꝓtrario. q̃ñq̃z secundũ quid ⁊ respectiue ut hic. nam hic fungitur in exercitio directar̃ non ut in eum directe transeant: q̃a non possunt. d. l. iii. iõ has directas intentat noie mãdantis ut in gl. sed ad utilitatem suã: q̃ emerat hẽditatem. l. qui stipendia. §. de p̃cur. hinc est q̃ gl. ii. dicit hic q̃ in his directis ẽ p̃cur̃. in rem suam. Op. secũdo cum gl. iii. iuxta fi. q̃ hoc mandatum ⁊ cessio directar̃ sit inutil̃ cum absq̃z cessione ex contractu ei cõpetat utilis ut in fi. huius. l. Rñ. gl. fateor p̃ter q̃ in casu quo heres ex suo facto sibi quesiuisset act̃. nam ille non transferuntur ẽt utiles p cõtractum ẽptionis. Et ẽ rõ q̃ non erant in heredit. ⁊ iõ oportet q̃ ille spãliter cedantur. Et inducit gl. simile de restit. heredi. ⁊c̃. ff. ad trebel. l. si heres pecuniam. quod nõ. Audiui tñ vnum doc. al̃. dicentẽ q̃ nõ uidet̃ sibi q̃ cessio directar̃ facta habenti utilem debeat esse sine aliquo effectu q̃si. l. viõ atur verbis imposita. l. ii. ¶. co. de le. iõ dicebat q̃ tũc directe remanebant inanes in persona mandantis. Nec ob. l. iii. ¶. de no. q̃ dicebat illam locum habere quando ceditur utilis non habenti ita q̃ directa remaneꝛ fortis apud cedentem, nisi interuenerit vnus de illis tribus casibus ibi positis. secus si directa cedatur habẽti utilem: q̃ tũc cedẽti interdicitur eius exercitiũ ⁊ trãsfertur in cessionarium. quod ẽ notabile dictuꝫ: iõ cogitabis. Op. tertio ab extra q̃ hic mandatũ etiã quo ad exercitium directar̃ non sit necessarium: q̃ ex quo iure aliquod ius alicui quis concedit uidet̃ illũ absq̃z aliquo mandato facere p̃curatorem suũ. ff. vsufruc. quẽad. ca. l. i. in fi. ⁊. ff. de op. no. nũ. l. i. §. fi. Sol. secundum bal. q̃ illud verum q̃ñ is cui conceditur ius in re tenet̃ ad custodiã rei ipsi concedenti ut ibi. sed in casu nostro emptor ad hoc non tenet̃ l̃z ius hẽat i re q̃ utilem actõem. An aũt qui custodiam tantum habꝫ ⁊ nullum ius habet in re dicat̃ mãdatum habere a domino. dicunt doc. q̃ non per. l. cum plures. ff. loca. ⁊. l. si apes. §. itẽ constat. ff. de fur. Sed uide q̃d al̃ dixi in. l. manifestissimi. §. sed cũ in secunda. ¶. de fur. Opp. quarto cum gl. fi. q̃ utilis non trãseat per ẽptorem: q̃a tunc sequeretur q̃ ante traditionẽ rem illas uẽdere nõ possit: q̃ in iurium cessione qui p̃or ẽ tempore potior ẽ iure. ff. de le. ii. l. qui duos. sed hoc est falsum. q̃ illas pot̃ alteri uẽdere ⁊ tradere ⁊ ille cui p̃us tradidit potior est ut. ¶. l. se. g° ⁊c̃. So. ut gl. que, vult q̃ utilis q̃ transit p emptorem hereditatis transeat contra debitores ⁊ ꝯ extraneos ⁊ contra possessores rem ipsius hẽditatis ⁊ in illis potior sit cui p̃us cessio facta est ut i ꝯ. sed contra ipsum uẽditorem rem hereditariarum possessorem nulla trãsit utilis. ⁊ ideo q̃ remanet dominꝰ pot̃ ante traditorem uẽdere ⁊ tradere alii. ⁊ ille potior est ut in. l. se. quod nõ. Quare, autem nulla transit util̃ ꝯ ipsum uenditorem ẽ rõ: q̃ ex quo habet directũ dñium et possidet p̃uenisse uidetur in exigẽdo ⁊ sic utiles actiones remanẽt inanes ut. §. de no. l. iii. ⁊ ff. ex q̃. cama. l. si is cuius. Ideo contra ipsum tempore uenditõnis possidentem nulla trãsit utilis. ⁊ hoc vult dicẽ gl. Sed hec rõ p̃uẽtionis non ẽ bõa ut patebit ex sequẽtibus. Ideo quẽro quid si tunc non possidebat ⁊ postea incepit possidere an tunc utilis possit ꝯ cum itentari. ⁊ uidetur q̃ non sicut nec contra scõm emptorẽ qui tp̃e uenditõis non possidebat ut in. l. se. In ꝯriuꝫ uidetur casus. ff. de re. uẽ. l. si culpa. ii. §. ⁊ hoc uerꝰ ut nõt Dy. in. c. p possessore, de re. iur. li. vi. Et ẽ rõ: q̃ isto casu rei vendicatio utilis iam habuerat sua ẽẽncialia p̃ncipia ⁊ sic erat formata ⁊ in esse p̃ducta emptori et sic transit contra quẽcunq̃z incipiẽtem possidere etiãꝫ si hẽat directum dñium: q̃ utilis rei uẽdicatio p̃fertur directo domino. sed in casu gl. in. l. se. nũq̃ fuit formata iõ contra dñm non competit nec ꝯ scõm emptorẽ. hec sunt notanda. Et ex his Bal. q̃ si cõc uẽdat gabellam salis ⁊ postea cõc emit sal p̃pter q̃d gabellator petit a cõi gabellam: cõc vero dicit se non teneri: q̃ nõ uẽdidit nisi ius quod habet. ff. de ꝯben. emp. l. q̃ tabẽnam. sed contra seipsum non hꝫ ius exigendi gabellam: g° illud non uẽdidit. ⁊ dicit ita determinari p Dl. ⁊ Kay. ff. de publi. l. licitatõ. §. fiscus. ⁊ hoc per illũ rex. ⁊ idem tenet ibi Bar. Quero p̃mo an exceptiones que obstant uẽditori obstent mandatori. Rñ. gl. q̃ sic. q̃d est uer̃ agenti directa ut in hac gl. In agente vero utili dic ut dixi in. l. qui stipendia. §. de p̃cur. Quero an per mandatum directarum extinguãtur utiles. dic q̃ non. q̃ exercitium tantum earum trãsit ⁊ nõ p̃ prietas. Quero an utilis ⁊ directa sint due actiões in substantia. Rñ. gl. q̃ non sed una ⁊ q̃ utilis ⁊ dirẽta sunt qualitates et accẽtia q̃d nõ. sed uide quod plene dixi in. l. i. §. de ac. ⁊ ob. in. vi. q. Quero cum glo. fi. an si emptor alteri postea uẽdat an in secundus ẽptorem trãsferatur utilis ita q̃ non remaneat penes p̃mũ ⁊ dicit gl. ⁊ bene q̃ trãsfertur ita q̃ nihil penes p̃muꝫ remanet. l. i. §. de illo ⁊. l. ex asse ⁊ ibi nõ. ff. ad trebell̃. Et sic habes q̃ utilis nullam radicem emittit.

Ai tibi

Ex sola uenditõe hereditatis dñium rer̃ possessarum non transfertur iõ non p̃bibetur illas alteri uendere ⁊ tradere l̃z teneatur ad p̃oris emptoris interesse. b. d. Nota q̃ posterior in titulo si prior ẽ in possessione p̃fertur ei q̃ p̃or est in solo titulo ut hic. ⁊. §. de re. uẽ. l. quotiens. ⁊ uide quod ibi dixi. Op. q̃ p̃mus solum habens titulũ p̃feratur. q̃ in eum transiuit, utilis ut. l. p̃ri. p̃rece. i fi. sed utilis p̃fertur directe. ff. si ag. vect. l. i. §. qui in ꝓpetuum. g° ⁊c̃. Rñ. gl. ut dixi. §. l. p̃r. Sed pe. ⁊ Ey. dicunt q̃ illa so. non apparet ex dictis ibi in gl. iõ sequendo unam suam erroneã opi. ipse negauit et falsum eẽ dixit q̃ ex sola uenditõe hereditatis uel nominis trãsferatur utilis. sed male dixit ut. §. l. p̃r. ⁊. ¶. e. l. fi. ⁊. l. certi ⁊ plene dixi. §. de ac. ⁊ ob. l. i. Dic ergo q̃ so. apparꝫ ex ibi dictis uidelicet ut utilis trãsferatur q̃ñ uenditori actio competit sed ꝯ seipsum nulla actio tunc ꝓpereꝫ ergo ⁊c̃. ⁊ si ꝯ alium actio ꝓperisset ⁊ dñs in directa preuenisset ⁊ egisset illa utilis formata ꝯ dñm ⁊ heredem intentari possit ut dixi. §. l. p̃r. quod dixi in personali non esse cessa. l. iii. ¶. de no. q̃ p̃sonalis efficitur inanis nec sequitur fundum sed realis sic ⁊ cõcomitatur, possessorem. Op. ab extra q̃ ex uniuersali ꝯtu transeat dominium sine traditione. ff. p̃ soc. l. ii. So. q̃ specialis est in societate: q̃ unus alteri uidetur possidere ut plena ⁊ p̃fecta societas. ⁊ an in vniuersalibus ex solo titulo trãsferatur possessio uide quod dixi in. l. traditionibus. §. de pac. Quero uẽdidi hẽditatem uni ⁊ postea eandem alteri quis eor̃ ẽ potior in hoc iure. Rñ. cui p̃us ẽ uẽdita. q̃ in iurib̃ qui p̃or ẽ i titulo potior ẽ in iur̃. ff. ꝯ le. i. l. ñ quocũq̃z. §. qui gayũ.

z de le.ii.l.qui duos.Salycetus.

X nominis.

Vendicio nominis facta per creditorem non trāsfert rez obligatazz uel debitaruz dñium sed ad illas agit utili act.b.d. Nō q̃ nedito nomine transfertur nedum utilis ꝓsonalis sed et ypoth.utilis.concor.§.de ac.z ob.l.si in solutiū. z.l.si a creditore. z que ibi dixi potes hic repetere.z vt de et quod diri in.l.se.in.i.q. Op.gl.q̃ immo dñiū pignoris trāsferatur ut insti.qui.ali.lz.§.i.So.ibi non uedit nomē sed ipsum pignus.

Erti.

Sicut p̃ venditōem personalis transfert utilis ita per uēditionem realis.b.d. Nō q̃ generaliter dictum ē generaliter intelligendum in omni casu in quo ē eadem rō. Quero ꝓmo de rōe dubitandi.Rñ.ut in gl.ii. Op.q̃ bꝰ nomen act.non contineat act.in rem sed in personā tātū ut.ff.de ac.z ob.l.actio in fi.sol.ut gl.iii.qz actio sumit late stricte z strictissime. Querit gl.an ypoth.possit cedi sine personali.Et rñ.q̃ non:qz accessoriū non pōt transire sine personali principali cum utrūqz pcnes eandem personam z non diuersam debet ēe uel i teruenire.ff.de fideiusso l fideiussor obligari. Item q̃a sequeretur absurdum.qz si cedēs ageret personali cessionarius pderet ypoth. Ista secūda rō modicum ualz p.l.iii.ī.de no.nisi dicas q̃ illa loquatur de eadez que est cessa z non diuersa ut hic.Sed attende q̃ gl.tz cōtra istam in.l.vsucapio.ī.de pig.ubi dic.q̃ ypoth.sine ꝓsonali pōt cedi debitori ut ibi no.in gl.vltra mediuz in.ỳ.est ergo ꝓsilium z ē.Dy.dirit q̃ debitori cedi pōt ut in gl.ī.non extraneo ut hic.Et q̃ possit debitori tenere cōiter oēs sed de extraneo dubitatur.Et fuerunt aliqui qui dixerūt q̃ si actuz ē q̃ personalis nullo mō transeat tunc cedi non pōt ypothe.Sinautem hoc actum non est sed simpliciter ypothecaria est cessa tunc tenet cessio:quia z ꝓsonalis cessa uidetur.qz qui vult vnum uidetur velle z illud sine quo illud non potest fīe effectum.ff.de pcur.l.ad rem.z.l.ad legatum.z.ff. de ac.here.l.illud.Et dicūt q̃ gl.hoc vult.ff.fa.herc.l.si pignori in gl.magna.Sed meo iudicio illa gl. potius vult oppositum lz sub dubio forte q̃uis postea argu at in oppositum.z ita ē tenendum:qz ad alium finem tendit vna z alium alia.ff.de cuic.l.si cū uenditor i pn. z hoc tenet spe.in ti.de ces.act.§.i.ỳ.quid si cessit ypothe.z ita ꝓmuniter tenent doc.z sic stat dubium p̃meum an possit cedi extraneo.Ly.dicit q̃ ubi esset repit casum in quo ypoth.sit sine principali tūc ypoth. pōt cedi non alī.ut in casu.l.non intelligere.ī.de lui.pign. Adde z in casu.l.si hēs pecuniā.z.l.debitor.ff. ad trebel.z.l.si ex fortante.§.latinus.ff.de ex.rei iudi. Ego puto sic dñdum.aut ceditur extraneo cuius non interest rōe alicuius ꝓsonalis act.quam hēat z tunc cessio non tz:qz actōes sunt inuēte ꝓpter interesse z ypoth: ē inuenta ꝓpter debiti tuitōem z facilior ē eractionem aut ceditur ei cuius interest rōe obligatōis quā habet ī eundem debitorem.z tūc distinguo aut illa fuit que sita per eum qui ypoth.cedit z sic ad illius ꝓsonal defensionem z tūc ei cedi pōt.d.l.si edes pecuniā. nā ibi illa utilis que transiuit in fideicōmissariū auctoritate senatusconsulti trebelliani siue ypothe.trāsiuit.Aut illa personalis non fuit quesita per cedentem per seipz z tunc stat dubium nostrum.Et uidet q̃ possit qz ꝓsonalem reperit cui accedit. In ī.facit:qz ab eadem ꝓsona non diuersa hec accessio ꝓcedere dz puto q̃ cedi ñ possit ut trāsferatur utilis:z si trāsfertur non ē duratura nisi vsquequo cedenti satisfiat de sua personali cui coberet ut uoluit dicere illa gl.Sed an possit exercitiū directe mandari ad illius utilitatem ita q̃ pcuratō in rem suam fieri possit.Tenet bal.q̃ sic.qz hic exercitiuz sustentatur in substantia act.que ē apud cedentem lz utilis non sit apud cessionarium.Ego fateor q̃ exercitium directe pōt mandari ut pcuratori simplici sz nō ut in rem suam.qz hoc supponit ad aliquod ꝓmodū transferri cui nāliter hec ypothecaria dz coherere.nō enim coherē pōt alteri obligationi qua pars ꝓsensserit a pn. Quero secundo an actio iniuriarū possit cedi.Et dirit Jo.q̃ non qz non post lit.ꝓte.qz facta ē litigiosa.non ante:qz tunc non ē ad heredem trāsmissibilis ut.ff.de iniur.l.iniuriarum.z per ꝓñs non ē cessibilis ut.l.si ex pluribus.ff.de admi tu.Bl.vero hic sentit ī rium z expressius.ff.e.l.si nomen.z in.d.l.iniuriarum.z hoc tz hic Ly.z idem bar.in.d.l.iniuriaz.Et rñ. ad ī.q̃ illud quod non est trāsmissibile simpliciter ñ est cessibile.secus si aliquo casu possit transmitti vt actio iniuriaz.post lit.contest. Bal.dicit q̃ si ista opi.est vera sequeretur q̃ ex pacto seu ex ī cessionis dare tur actio iniuriaz quod ē impossibile ut.ff.de pac.l.si vinus.§.pactus. Ideo dicit q̃ opi.Jo.est vera quo ad utilem act.que oritur ex cessione.sed quo ad exercitiuz directe verum dicit gl.Ego sto cum gl.z aliis doc.q̃a non est rez q̃ nascatur ex cessione actio iniuriaz que utilis nūcupatur sed ex antecedēti iiuria nata est q̃ nūc transfertur z per deriuatōem utilis nūcupatur.Et pro huius declārione uide quod diri.§.de ac.z ob.l.i.i.vi. z.viii.q.Sed dubitari pōt an si is qui cessit act.iniuriarum moriatur re integra finiatur cessio.Et dic sic:quia actio a qua deriuat.recipit est extincta z per ꝓñs q̃lz eius influencia.nam suspenso fonte suspendūtur z p ꝓñs riuoli ut.ī.qñ ꝓuo.nō ē ne.l.si ut ꝓponis. z ar. ff.ō pig.l.lege uectigali. Quero tertio ego possideo rem meam z tibi cedo re.ven.an tz cessio. Bl.notanter distinguit:aut dixi cedo tibi actōem mihi competentez z non ualet cessio,secus si dixi competituraz qz tūc vz: z spes acī.est tunc cessa.unde cum desinam possidere incipiet cessio iuris habere.Sed Ly.in.l.i.§.de all.iu. inu.ca.fa.secutus pe.dicit q̃ dominus z possessor bz rei ven.cālem lz non formalem.z iō attenta cāli tenet q̃ cessio teneat lz per uerba prītis tpis loquatur. Sed teneo gl.qz quelz actio ē separata a sua cā.l.lz.§.ea.ff. de pcur.Item qz ei non conuenit aliter diffinitio acī. de qua insti.de ac.in pn.Unde non est rez q̃ sit dare rei ven.cālem ut plene diri in.d.l.i.de all.iu.inu.ca.fa. in pma pte.l.z p gl.bene facit.l.qui tibi.§.e.ubi: pz q̃ ille actōnes trāsferūtur que sunt formate et non alie. Verūtamen nō z signa gl. ꝓpter significata istoz verborum que frequēter apponūtur in instris.s.talis nēdidit z cessit omnia sibi ꝓpetēta z ꝓpetitura:ut ō his hēs per bar.ff.de.ỳ.ob.l.euz qui rome.§.duo fratres.

Quero quarto ab extra an cessa rei vendicatōe cōtra tertium possidentem transferat utile dominiū.dy. in.c.p possessore de re.iur.li.vi.tz q̃ non.Ly hic uidet sentire q̃ non immediate ex cessione sz q̃ trāsferatur ex.l.z sic sit datinum Dominus meus in.l traditionibus.§.de pac.in quadam distin.quā ibi in.i.q.ii. pris recitaui tz q̃ ex cessiōe trāsferatur utile dominiū. Ego aūt illā.q.examinaui latius in.l.i.§.de ac.z ob.in ultima.q.z dic ut ibi. Ultimo gl.colligit q̃ generaliter dictū a.l.uel a testōre uel a ī hente generaliter dz intelligi.Sed op.de quibusdā.ll.z non sol.sed circa p̃muz de.l.dic q̃ si lex generaliter loquēs p aliā.l.distinguat

uel limitetur tunc secundum illam debet distingui ⁊ limitari.l.quesitum.ff.de testi.⁊ no.in.l.ō precio.ff.ō pu. ⁊ idem si habet rōem secum annexam:qz scōm illam limitatur ⁊ restringuur.ff.de iurepar.l.adigere.§.q̄uis siue rō sit scripta ut ibi: siue non dum tū de ea constet.ar.eius quod no.ī.de iterdic.l.i.⁊ ar.ff.de excu.tu. l.scire oportet.§.sufficit.⁊ quod no. Dy.i.c.fi.ō re.iur. li.vi.al' standum est generaliter.l. In testōre idez dico ut stetur verbis generalibus:nisi uel rō annexa uel q̄d aliud restringat.ff.de le.ii.l.cum pater.§.dulcissimis.⁊ ff.de an.leg.l.fi.§.cui dulcia.uel nisi aliter cōstet ō mēte ꝯbentiū.ut.ī.de fideicom.l.cum uirum. In ꝯbente dic idem nisi verba generalia restringantur ex cā per.l uel eius mentem uel aliquam bonam rōem ut in.ll.al legatis in gl.

Ostquam eo.
Nomina debitorꝫ possunt obligari ⁊ uēdi ⁊ ex uēditione nominis transit nō solum personalis sed etiam ypothe.utilis b.d. Nō q̄ translato principali trāsfertur accessoriū concor.s.de ac.⁊ ob.l.si in solutum.⁊.l.si a creditore. ebuide quod ibi dixi.Bar.de saly.

Que res uendi non possunt:⁊ qui uendere uel emere uetantur Rubrica.

Continua rubricam ut in glo.

Ascande.
Nullus priuatus pōt de colore purpureo tigere nec mercari nec ēt uellus muricis uēdere sub pena capitis ⁊ publicatōnis bonorum.b.d. Nō q̄ nullus debet sibi assumere signa uestes uel colores p̄ncipi ōpurat of concor.ī.de uesti.ebolo.l.tempnt.Est.n.signum superbie que mouit luciferum qui noluit occupare sedez altissimi:iō merito puniēdi ut hic. Item nota q̄ colores excellentissimi reseruari debent principibus suis dominis ⁊ maioribus.Glo.uide per te.

Omparandi.
Non poterant p̄uati olim emere siricum a barbaris hodie per venetos nec Januenses seruatur.sed forte olim erat modica copia hodie magna.Saly.

Aia non.
Non lz frumēntum publici canonis alibi q̄ in locis ordinatis emē.b.d.Nō q̄ ubi ꝯmerciuz dānatur pariter punitur ēptor ⁊ uenditor quod est nō.

E frumentum.
Frumēntum exercitui missum non P̄t quis emere sub pēa hic subiecta.b.d. Nō q̄ emētes a non dño seu a non habente potestatem p̄dones appellantur lato sumpto uocabulo Item nō q̄ uiliores ⁊ plebei in pena personali grauius puniuntur q̄ nobiles seu honestiores. vnde nō illud uerbum honestiores.Ite nota ex gl.q̄ pena capitalis diuersimode accipitur ⁊ tū ubi de mō non ōclaratur inmitiorem modum interpretatur. Gl.op.de l.p̄sbiteri.s.de epi.⁊ cle.dicut ibi dixi.

Que res exportari non debeant Rubrica.

Viso que res p̄hibeantur uendi etiam inter subditos imperii nunc annecrit que p̄hibeantur ad barbaros transferri.⁊ quod dicit de barbaris intellige ō hostibus.

D barbaricum.
Nullum liquamē pōt trāsferri ad barbaros q̄tumcūqz modicū ēt causa degustandi.b.d. quod est ar.ut p̄hibitus portare extra districtum non possit portare etiā gustandi cā.sed hic loquitur qū ad hostes ideo non extendendum.

Emo.
Non lz uēdere arma hostibus populi romani nec eorꝫ legatis sub pena capitis ⁊ confiscationis bonorꝫ.b.d. Nō hic spēs armorꝫ. Ite nota q̄ p̄ditor patrie ē qui hostes iuuat aliqua specie armorum.

De eunuchis Rubrica.

Continua vt in glo.

J quis.
Faciens quem eunuchum punitur capite ⁊ tam seruus q̄ locus cōfiscatur ubi sciēte dño eunuchus efficitur.b.d. Nō q̄ castrans aliquem punitur ut homicida lz in aliquo loco castrati sint cariores ut.l.si duobus.ī. co.de le.⁊ hoc qz ponūtur ad custodiam mulierum ut eunuchus regine caudacis.de quo in actibus apostolorum.vū scias q̄ aristo dicit q̄ omne animal castratum magis efficitur mansuetum. Item nō ex ista.l.cōiuncta cum se.q̄.ll.imperiales non ligāt nec penaz inferunt extra romanum imperium ⁊c. Item nō illaverba sciēte dño.ex quibus collige q̄ in ignorant.locus non publicatur.quod ifacit ad ea que dixi in.l.i.s. ut nemo priua.⁊.ī.de bi.qui lat.occu.l.i.

Omane.
Subditi romano imperio in loco nullo possunt fieri eunuchi nec facti in aliquem alienari pena capitis imminente contra facientī ⁊ tabellioni qui instrm alienatōis ꝯscripserit barbari aūt romano imperio non subiecti ⁊ extra romanum imperium eunuchi facti ubiqz possunt uēdi.b.d.Nō scōm bal.q̄.l.imperialis pūit sibi subditos ubiqz delinquētes ⁊ in territorio nō sibi subiecto. sz meo iudicio ista.l.non dicit hoc:sed solū penam imponit alienātibus.qō pz:qz in singulari numero dicit pēa grauissima aduersus eos qui hoc.⁊ non dicit hec. Ite ista l.non p̄hibet eunuchos fieri sz de iā factis dispōit ut ñ alienētur:⁊ iō soli alienatōi penā impōit.Lex aūt precedens ē illa que p̄hibet ⁊ penam imponit sz illa restringit se ad factos in romano impio.⁊ hoc declarat q̄ facti in barbarico non dicātur facti in romano impio.⁊ sic ista.l.hoc non p̄bat.tū circa hoc uide q̄ dixi.s.de sum.tri.⁊ fi.ca.l.i.§.nūc quero in.ii.q. Nō etiaz q̄ tabellio faciēs instrm de ꝯctu p̄hibito pūitur etiā criminaliter.facit.s.de sacrosanc.ec.l.iubemus.§.bis tabellionibus. Ite nō q̄ de ꝯctu illicito uel inualido

non debet solui gabella. Et nō q̄ hic non tantū loqui
tur de octaua qne generaliter ex. l. debetur de mercib⁹
trāsportaris ut. j. de vectī l. ex pstatione. sed ēt si aliqd
aliud receperit p gabella. Salycetus.

De patribus qui filios distraxerunt Rubrica.

Iberos.
Parentes non possunt liberos alienare quoquo titulo ēt pigno ris. b. d. Contra hoc op. q̄ pen tes possunt dare in adoptionem filios ⁊ per adoptōem in alienā potestatem transferuntur. unde uidetur ob. j. d adop. l. cum in adoptiuis. ⁊ ff. in. e. ti. l. i. ii. ⁊ iii. So. q̄ hic lo quitur de alienatōe p quam libertas impedit. ibi d ea p quam non impeditur. Quero an per fideliratem pris filius fidelis efficiatur. Dic. hic bal. q̄ nō p hāc. l quod plz in tūc natis. sed in nascituris uidetur cōtra. p. l. ii. j. de li. ⁊ eo. li. uel forte nec illi nisi ex ꝓsuetudine aliud inducatur cū ille casus su spālis sicut inducitur in agricolis ⁊ censitis. hinc est q̄ filii tūc nati uel nascituri nouā fideliratem pīe moriuo tenent facer dño j. annum ⁊ die si uolunt hre rem cuius cā pestat fideliras ⁊ omagiū ut i ti. q̄ fuit pma cā bñ. amit. c. i. in pn.

Iqnis.
Propter nimiam paupertatē ⁊ famis necessitatem pōt pater uēdere filium ⁊ filiā sed postea pcio oblato uel alio eque bono mācipio pstito in pstinam libertatem reperi pōt. b d. Nō illud vbum sanguinolētus. qd exponēs gl. dic q̄ iō sic dixit q̄ si aliter q̄ casu famis pī cum vēdidisset esset sanguinolētus. i. capite puniēdus. quod nō. q̄ aliter non pbatur. l. ⁊ nimis ēt grauis pena. immori detur ⁊ tex. l. i. j. de li. ca. Sed meo iudicio hec exposi tio non ꝓgruit huic lre. q̄ illud uerbū iungit uēditiōi licite. ideo mihi uidetur exponēdum sanguinolent. i. ⁊ sanguinis uolūtatem. nam sanguis ⁊ dicebat necessitati famis que uēditioni assentiebat. Item no. q̄ pcia preterita non attendūtur sed prētia vbi tractatur d re extimanda ut hic in lra. ibi quod pōt ualere. nam nō loquitur de pcio preterito sed qd de prēti valet. Querit gl. quid in pignore. dic. gl. q̄ facilius conceditur ⁊ bñ. ar. l. non debet. ff. de re. iur. Ex quo no. q̄ per maiorita tem rōis fit excessio. l. a iure cōi exorbitant. Querit qd in matre. Dic. gl. q̄ non pōt: q̄ tātam prētem non bz. ⁊ d. de trāsac. l. transact. In ⁊ facit. l. pcedēs que pbibz utrūqz sub uerbo pentibus. ⁊ sic in casu isto uideatur permitere utriqz. ar. ⁊ d. de diuer. resti. l. i. Et q̄ ex isto vbo ꝓprietatis uidetur masculus ⁊ femina dum dicit si qs l. p. j. ad. l. cor. de sic. non. n. fit hic mēio plus de patre q̄ de matre. sed tene gl. q̄ rō erandiendi non est hic.

Quero ab extra quid in auo. Dicit Ly. cogita. bal. dicit q̄ non pōt: q̄ puisio huius. l. ē ⁊ ius naturale. ⁊ q̄ hec. l. de patre loquitur non de auo. ar. ff. so. ma. l. si vero. §. de uiro. Quero quid si vult permutare filium in pdium vnde non recipiat victum. dic q̄ nō lz q̄ hec. l. de venditione loquitur ar. j. de pdi. cur. l. fi. li. x. Item q̄ non est omnimoda rō cuz necessitas famis bz esse de prēti ⁊ talis que aliter euitari non possit ⁊ p quam aꝗ pater fame periret. permutatō aūt cū predio ista subesse non demōstrat: ⁊ si tunc subsunt pdiuz ea non tollit. Querit gl. an ppter aliam cām similem pmitetur. dicit gl. q̄ nō: q̄. l. non cauetur. Sed hic arrende: q̄ ista gl. sepius allegatur q̄ in casibus ēxorbitantibus a regulis iuris non fit extēsio de similibus ad similia. cuius ⁊ tenet gl. in. l. ob es. j. de pdi. min. et multe alie gl. possunt allegari. sed de hoc remitto ad ea que diti in l. illud. §. de sacrosanc. ec. ⁊ plenius in. l ii. §. de nora. Tamē p clariori rīsione ad. q. nostraz q̄ rendum est que cā pōt esse similis fami. Et forsan dicet quis si patri ob delictum ēt caput āpuandus nisi j. mēsem soluat centum. unde vult uēdere filiuz ut q̄ ptatem habeat, paratam quam aliter habē non potest Sed simile non uidetur bonum. q̄ pater sibi hanc necessitatem imposuit: vnde sibi imputet. l. quod quis. ff. de re. iur. Item q̄ iniquitatē pris non bz ponere filius ut. j. de pen. l. sancimus. ⁊ de bo. pscrip. l. bōa oā naturam. Alii forte posuerunt exemplum quod sentit gl. q̄ pater captus ē ab hostibus vult sibi ponere filiū p obside redēptōis sue. sed dicit gl. q̄ non pōt d iure ut hic. ⁊ d. l. i. ⁊ j. que ⁊ pig. ob. pos. l. qui filios et. §. de ac. ⁊ ob. l. ob es. ⁊ auten. ibi posita lz fit hoc ex surpatum consuetudine. qd no. ⁊ ita teneo: q̄ non ē oinomoda ratio. Sed dubitari pōt quid si pater apud hostes sit verisimiliter moriturus nisi redēptōem soluat: vult vendere filium an possit. Et uidetur q̄ sic: q̄ sicut propter famem que ē cā mortis pōt ita ⁊ nūc bz posse. ar. eoz que diti in d. l. illud. ⁊ in d. l. ii. ⁊ hoc saltē pnto si ex sui parte iusta erat guerra non aꝗ. ar. ff. loca. l. si mercces. §. culpe. Quero an filius uēditus efficiat seru⁹ Quidam q̄ non sed solum seruit ut aꝗ. j. co. d ma. l. i. Et hanc partem tenet bal. per hūc tex. ibi ad ingenuitatem ppriam repetere cū ppriūm quod meum ē repetro ⁊ qd alienum ē pero. p hoc ēt inducit. q̄ ipse aliēatus pōt seipsum redimere ut hic. quod inquit ipse nō posset si seruus efficeretur. q̄ nihil sibi querere posset sed tantum dño. sed si ingenuus remanet lz uelare extra rem ⁊ operā possessoris sibi querē poterit ⁊ ex eo se redimere. g⁹ tē. Contra. tz Jo. ⁊ gl. ut interi sit seru⁹. ⁊ p hoc inducūt istum tex. per oppositum. dum dicit ppriā ingenuitatem repetere. unde sicut in mutuo reperitur quod meum fuit ⁊ nunc non est: ita ⁊ hic. Item p hoc facit q̄ sine precium p eo offerat cū liber hō extimatōem non recipiat ut. ff. de his q̄ dcie. vel effu. l. i. §. si cū homo. Item quod sequit aut mancipium p huiusmodi pondero illud verbum huiusmodi. quod intelligitur p huiusmodi mancipio. ar. l. ticius. §. idē de v. ob. p hoc facit. l. pcedens ibi in alium trāsferre. nō in alium isto casu non trāsfertur si ingenuus remanet Item q̄ hoc est de natura uēditionis liberi hominis q̄ ipsa permittitur ut seruus efficiat. ff. de sta. ho. l. et in seruoz. Non ob. q̄ alii dicūt q̄ non poterit se redimere. q̄ immo de pecunia ob hanc cām sibi data ut. j. de op. li. l. qui nūmis. Querit gl. quid de filiis natis ex filia uēdita. ⁊ dicit gl. idem qd de matre qd nō. q̄ secundum quosdā vult gl. q̄ redempta matre redimant filii. Sed forte pcium matris non sufficit p se ⁊ liberis ⁊ maxime ubi sit extenuatū habito respectu ad pcium quo pus fuit empta. Ideo forsan gl. vult q̄ pro suo pcio possit filios sicut matrem redimere nō q̄ pcium matris sufficiat p se ⁊ filiis. ⁊ hoc puto verius: q̄ pcia prētia attendunt. ut diti in nō. Querit Ly. habeo patrem ⁊ filium ⁊ vnum panem tantum ⁊ uterqz eorum panem perit cui potius teneor dare cū uterqz moriturus sit fame. Et uidetur q̄ filio argumēto l. isti quidem. ff. quod metus cau. Contrarium tenet Ja. de ra. per hanc. l. quia pater potest uendere filium propter famem sed non econtra. et sic filium ⁊ panez potest capere pater idemqz auus.

De rescindenda uenditione Rubrica.

Continua rubricam ut in glo.

Ipater.
Uenditio per metum facta rescindit̃ & pcio refuso res restituit̃. b.d. Nota q̃ heres ꝓqueritur de metu illato defuncto. Op. de l. metum. ff. quod me. ca. Sol. q̃ hec secũdũ illam ut in. i. gl. Op. q̃ non sit uenditio irrita sed p̃ sniam uentat irritãda ut. ff. quod me. ca. l. metum. §. uolenti. So. q̃ hec secũdum illaꝫ. & exponitur irrita. i. irritãda ut in gl. lꝫ q̃dã dixerint q̃ qꝛ in metu inest dolus distingui dꝫ vt aliaꝫ dicitur in dolo: aut dedit cãm ꝓcui uel non. qd̃ nõ plꝫ qꝛ illa distinctio, pcedit in dolo non relato: fꝫ in metu dolus est relatus. Op. dictio maxime implicat̃ uidetur q̃ uenditio dꝫ rescindi et pcio non restituto. qd̃ ẽ falsum ut. l. si ri. §. qd̃ me. ca. So. pluribus mõis ut in gl. & p̃ima & tertia so. tendũt ad vnum videlꝫ q̃ quo ad aptitudinẽ libelli & petit. non ẽ necesse offerꝛ pretium ut in ꝓ. sed postea in lite sic. Et intellige in lite. i. aliq̃ domus uendita tibi restituatur. nam cũ per act. qd̃ met. cau. res reducatur ad pstinũ statum hincinde dꝫ fieri restitutio iudicis equitate ut. l. i. §. de repu. que fi. in iu. & hec vera. secunda non bona & ultima diuinat.

Em maioris
Primo tbenatis repetitio. secũdo tacitẽ qõnis solutio. tertio eiusdem declaratio seu dubii remotio. secũda ibi humanum. tertia ibi minus. Uenditori deceptio vltra dimidiaꝫ iusti pretii & eius heredi succurritur. ut uel uendito pretõ ci res restituatur uel iustum pretium suppleatur & cum prouis est electio. b.d. vel sic. Uenditor deceptus reipa vltra dimidiam iusti pretii pot̃ pretiũ restituẽdo rez recuperare nisi emptor malit iustum p̃cium supplere. b. d. Casum in terminis p te pone. & tex. supp. ibi iusto. et sic integrum iustũ p̃cium cogitur supplere. nec sufficit dicere uolo supplere usqꝫ ad dimidiũ vel paulo plꝰ. qꝛ si a pn. p illa q̃titate emissem ꝓuenire non posses. & p hoc gl. ꝗ si maior fac. l. i. facit. ff. de pac. l. fi. Itẽ ibi dimidia. collige q̃ vnus solidus immo vnus nũmus vltra dimidiam sufficit. qꝛ terminus seu numerus sic ẽ p̃taxatus quẽ preterire non lꝫ. alꝫ qua rõe vnꝰ nummus ultra dimidiam non sufficeret cadẽ rõe nec duo nec tres. & sic de singulis in infinitũ. & sic taxatio nũeri redderetur inanis & frustra. & p hoc accedat gl. bũ faciẽs in ꝓposito. ff. p so. l. si non fuerint. §. fi. Nõ q̃ humanitas p̃fertur rigori ꝓcus. Itẽ nõ q̃ enormis lesio ẽ ultra dimidiam iusti pretii. & qd̃ dicat̃ iustũ p̃ciũ ꝗ. dicetur & no. hic gl. Op. cum gl. i. nam licitum ẽ ꝓbẽtibus inuicem se decipere. ff. de mi. l. in cãe lo. ii. §. i. so. q̃ illud de rigore qui hic intrigat̃ ꝓpter immẽsam deceptõem. Op. ii. & ab extra si deceptio intercedit gꝰ dolus. sed ꝓpter dolũ et si non sit tãta summa introducta sunt certa remedia ut. ff. de do. l. eleganter i p̃n. & §. i. & sufficit summã excedere duos aureos. l. si oleũ in fi. & l. se. in e. ti. So. q̃ hic qñ ẽ fraus uel deceptio re ipsa. ibi qñ ex ꝓposito. quo cãu dic ut ibi. & ꝗ. c. l. si dolo. Op. ab extra q̃ ex minori lesione q̃ hic dicat̃ ꝓcus rescindat̃. nam sufficit quelibꝫ lesio dummodo nõ minima. ff. de in integ. resti. l. scio. So. ibi de remedio spãli fauore etatis inducto hic de remedio cõi cuilibꝫ ꝓpetẽti equitate huius. l. inducto. Op. ab extra q̃ vltra dimidiam sit deceptio uenditio sit ipo iur̃ nulla. ff. de ꝓbem. emp. l. domum. So. ibi erratum fuit i rei substantia uel fuit deceptio in substantia rei. hic circa extimatõem eius. Op. quinto ab extra q̃ tanta lesio non requiratur ut ꝓcus ad equitatẽ reducatur. ff. p so. l. vnde si nerue. So. ibi ꝓcus p̃fectionẽ r̃cepit ab arbitratore. l. fi. §. de ꝓbem. emp. qui dꝫ esse vir equꝰ. hic a p̃tibus que pleniorem habet p̃tãtem. cum in rebus p̃priis vnusquisqꝫ sit moderator & arbiter. l. in re mandata. §. man. & p hoc accedat. ff. so. ma. l. et. §. i. Op. vi. q̃ non tanta lesio ut ẽ dimidia sit tolleranda. ff. loc. l. sed addes. §. i. & de ac. emp. l. iul. §. item qui furem. & ff de edi. edic. l. i. §. pinde. So. q̃ hic in deceptione pretii tantum sine aliquo rei uicio. ibi in deceptione que p̃uenit ex uicio rei de quo plene p gl. in. d. §. item q̃ furẽ

Uenio ad. q. & quero quo remedio uel iure dꝫ uti iste uẽditor. dic. gl. scda q̃ quidam dicunt officio iudicis ar. hui⁹. l. & §. ex qui. ca. ma. l. in ꝓctibus. & vsqꝫ ad triginta annos ut. l. sicut. ꝗ. de p̃scrip. xxx. an. Sed gl. hoc reprobat ex eo: quia si daretur iudicis officiũ nobile illud non possꝫ implorari ultra q̃drienium ar. §. de tem. resci. l. superuacuã. Ex ista rõe gl. collige q̃ in quocũqꝫ casu quo agitur ad rescindendũ iudicis officium non datur ultra q̃drienniꝫ. quod nõ. Verũtamẽ ista rõ gl. non tendit ad reprobandũ p̃mum dictũ gl. videlꝫ de officio iudicis dando. sed secũdũ de tpe. xxx. annorꝫ. quod quidã ꝓsiderãtes dixerũt q̃ ẽ iudicis officium quo in integꝫ restitutio implorat̃ ex cta generali si qua iusta cã esse videbitur. de quo in. l. i. ff. ex q. cau. ma. & hoc tetigit gl. i. l. in ꝓctibus. §. ex qui. ca. ma. Sed certe in tali officio non datur reo sꝫ actori electio ff. de mino. l. iudex circũuẽto. p̃terea q̃ hec & illa male dicũt cum dicũt dari iudicis officium. qꝛ in officio iudicis concluditur iudici. hic vero ꝓcludit̃ p̃ti cui deseruit officium. Ideo dicendum ẽ cũ gl. q̃ hic ꝓprie actõ ꝓpetit: sed que sit illa dubitatuꝫ fuit. Et dic. Ly. q̃ q̃dã dixerũt q̃ ẽ ꝓdictio ex hac. l. quod ipse reprobat. quia ꝓdictio ex. l. cõpetit q̃n lex noua inducit obligationeꝫ nec ẽ cantum de nomine act̃. ex eo ꝓcu ut. ꝗ. de ac. ẽp. l. ii. g⁰ & ẽ. Confirmat et: qꝛ conditio ex lege ẽ stricti iuris & sic in ea non uenirent fructus nisi pꝰ moꝛã ut. ff de vsur. l. uideamus. §. si act. Sed in casu nostro ueniũt fructus ut. d. l. ii. ad instar redibitorie ut. ff. de edi. edic. l. ediles. §. fi. Dicendum ẽ ergo cũ gl. q̃ datur actio ex vendito in qua veniũt ea et de quibus non ẽ actuꝫ ut d. l. ii. Et si replices ex uẽdito datur ad p̃ficiendũ ꝓctũ & p ꝓns non datur ad rescindendũ ut ꝓrios oper̃ effectus. Rñ. q̃ hec datur ad rescindendũ nisi ẽptor uelit p̃ficere & supplere pretium. & sic non dat̃ simplicit̃ et simul ad ꝓria sed ad alterꝫ ꝓdictõ aliter & successiue. & p his. ff. de ꝓ. emp. l. sed celsus. §. si fundus. & de act. ẽp. l. ex empto. §. si quis virginẽ. & §. is qui vina. & p hꝰ et bene facit in auẽ. de non ali. §. si quis igit̃. & huic actioni deseruit iudicis officiũ de quo hic loquitur. & in l. ii. ꝗ. de ac. emp. Itẽ p hoc facit: qꝛ ad reformandum ꝓctũ bo. fi. dicit tex. q̃ datur actio bo. fi. l. unde si nerue ff. p so. fꝫ nulla actio bone fi. ꝓgrũter pot̃ cõpetẽ nisi actio ex eo cõtractu ergo &c. Et hec ps vera lꝫ pe. & Ly. dixerint q̃ iudicis officium cõperat. qd̃ nõ ẽ rez vt ex p̃dictis pꝫ. & ita cõiter tenẽt doc. sꝫ vna. l. repugnat videlꝫ. ff e. l. officio. sꝫ forte de officio mercenario loqꝫ uel ibi cõtractꝰ p illa pte q̃ erat ẽptoris ẽ ipo iur̃ nullus unde p ea rata actio nulla nascitur. sed in cãu nostro contractus tꝫ in totũ iõ et illo nasciꝫ actio ad decipiendum. Et ẽ sciendũ q̃ ubi ẽptor vellꝫ potiꝰ rescindi cõtractũ q̃ supplere iustũ p̃cium p̃t petere ut instrã

inde confecta cassentur ut no.gl.in.d.§.is qui vina. ſz
plenior cautio est ut fiat instrm liberatiōis ut.ī.ō ſo.
l.pecunie ⁊ ibi nō. Quero ſcōo an hec.l. uēdicet ſi
bi locum in contractib⁹ stricti iuris. Et dicit gl.q̄ nō:
ſz obstaret ex.do.l.ſi quis cū alter.ff.de.v̄.ob.qō intel
lige ante rem traditā.ſed ubi rem iā tradidisset an ha
beret remedia huius.l.dir.pe.q̄ non.qz tutus erat ex.
do.⁊ ſic ſolues p errorē iuris nō repetit ut.ff.de cōdi.
inde.l.qui except.Sed attende:qz.d.l.ſi quis cuz aliter
dupliciter pōt intelligi ut hic ⁊ ibi dicit gl.Uno mō,p
ut stipulatio erat interposita.super contractu bo.fi.⁊
illo casu bar.ibi dicit q̄ remedia huius.l. locū habēt.
qz stipulatio non nenit ad nouatōem p̄oris contract⁹
sed ad corroborationē eius ⁊ ei ē coequalis. Itē quia
⁊ ſi nouaret nouaret cū omnibus qualitatib⁹ suis et
p̄uilegiis que hēbat ex natura contractus uel ex p̄uī
legio rei in obligationē deducte.l.aliā.ff de noua.⁊,p
bis inducit l.ſi stipulatus.ff.de vſur.⁊.l.q̄nta.§.conuē
tionales.ff.de ver.ob.Alio mō p̄t intelligi qū stipula
tio ,ppter ſeip̄am facta ē:ut cum vellem tibi donar rē
ualentē.c.,pmiſi rem ualentem.cc.tūc uideur ,pcedere
opi.pe.Sed bal dicit q̄ hoc verz non ut detur actō ex
eo contractu ſed alia remedia locū hēt ut iniqtas emī
tetur et res ad debitam equitatē reducat.nam ⁊ in cō
tractibus stricti iuris equitas desideratur ut no.s.de
ac.⁊ ob.l.bonam fidem. Et idco dic.dari uel condi.in
certi ut res reponat in statu debito ut.ff. de ac.emp.l.
ſi tibi liberum.⁊.ff.ō condi.inde.l.ſed ſi me putē.§.cū
inter.⁊.ff.de vſufr.ea.re.⁊c.l.hoc ſenatus.§.i. vel in fa
cum ſubſidiaria.de qua.ff.de p̄ſcrip.v̄.l.quotiēs.⁊.s
de ſacroſanc.ec.l.ſancimus.⁊ de arbi.l.ne in arbitris
⁊ hoc ſatis est equum. Quero tertio quid in trāſa
ctione ſi quis fuit deceptus ultra dimidiā veri debiti
Rn.ſi dicamus transactionem esse bo.fi.ut sentit gl.s
de in inte.resti.l.de tutela uideur dicendum q̄ reme
dia huius.l.locum habeant per id quod statiz no.hic
gl.dum dicit q̄ in omnibus act.bo.fi.locū hz.Et ſi di
camus eam esse stricti iuris adhuc idē uideur ut p̄ma
agatur ut ne decipiatur per.s.alle. Sed in ꝯ.uidet cā⁹
ff.ad trebel.l.lucius.§.fi.⁊ ibi gl.hāc partem tz dicēs
speciale esse in trāſactione.tum odio litiū ut.s.ō plu.
pe.l.i.⁊.s.de transac.l.q̄nis.Tum,ppter dubium litis
euentum,ppter quē non potest dici deceptus ultra di
midiam iusti p̄cii.Et idem tz Di.⁊ Ja.de are.p dictas
rationes.Et addiderūt tertio:qz trāſactio equipat ſen
tentie.ff.de transac.l.post rem.que p̄tertu indebiti nō
retractatur ut.s.de condi.inde.l.i.⁊.ff.fa.herc.l.cū pu
tarez.Quarto qz trāſactio ē ꝯtus liberatorius ut no.
in.l.de tutela.s.de in inte.resti Sed in contractibus li
beratoriis non hz locum iſta.l.s de trāſac l.ſub p̄tex
tu.hanc ꝓtem tz et ſpe.in ti de emp.⁊ ven.§.nūc uiden
dum.at nunc dicendū lo.ii.v̄.quid de trāſact. ⁊ b⁹ q̄a
in ea receptum ē ut ,p modico magnū amittam⁹.ff de
transac.l.cum hi in p̄n.Sed bar.superuēit ⁊ dicit hic
⁊ in.d.l.ſi quis cum alter.q̄ p̄dicta vera qū quis esset
deceptus ultra dimidiatem ualoris rei.ſed ſi esz de
ceptus ultra dimidiam eius quod ualebat ille dubi⁹
euentus tūc.l.nostra locum haberet.ar.eius quod nō.
in.l.p diuersas in gl.magna.s.mā Et ex hoc inferebat
q̄ qū laudum arbitratoris petitur reduci ad arbitriū
boni uiri non sufficit ,pbari arbitratorem aliter arbi
tramētasse q̄ ius disponat ⁊ partē grauiter lesisse:ſed
oportet q̄ ipse ,pbet q̄ arbitratus ē minus vel plus
q̄ ualeret dimidietas dubii litis euētus. Sed in trāſa
ctione vera male dicit:qz p̄tertu lesionis non rescindi
tur dūmodo cessauerit consilium fraudis.⁊ hoc odio
litium ⁊ liberationis fauorē ut.ll.s.al. De arbitramē
to aūt qō dicitur eē quasi transactio ut in auē.ſi vero
contigerit.s.de iudi.⁊ in auē.ut dif.iud.§.i.pōt magis
dubitari:qz de partium consensu immediate non ,pce
dit q̄titas arbitrata. Et ideo ut res clarius elucescat
dico q̄ ſi arbitrator ē quis de re non litigiosa,vel i iur
gio ⁊ contēptione non posita puta qū sumitur q̄s ad
arbitrandum uel declarandū p̄cium rei empte ⁊ locū
non potest habere dictum bar.ut dixi s.ō ꝯ.emp.l.ſi.
in.ii.op.Sinaūt ē arbitrator ꝓtentionis ⁊ iurgii qz ō
tali sensit bar.Et hic attende:qz reperio cum diuersi⁹
mode scriptum.nam qñqz dicit q̄ ſi arbitratus est mi
nus q̄ ſit dimidietas dubii litis euentus:⁊ tunc ñ pu
to cum bene dicere.qz dimidietas iſta non ē ꝓsideran
da.qz nec coram eo est iudicium nec ,ppzie lis est.⁊ qz
ut bonus vir eligitur:⁊ iō non expectatur ut ultra di
midietatem huius dubii ledat partē. Quandoqz repe
rio eum aliter loquentē puta ſi arbitratus ſit min⁹ q̄
extimatus fuisset future litis euētus:⁊ tunc possit peti
reduci ad arbitrium boni viri non ſi fuit arbitratus
q̄ti dubius euētus fuisset appēciat⁹ lz res petita mlto
pluri ualuerit.⁊ tunc forte reprehensione dignus nō
est.Reperio tñ q̄ bal.hic cum rep̄hendit dicēs q̄ in ar
bitramēto sola veritas rei ⁊ non dubius euētus ē cō
siderandus.⁊ ſi arbitrator in veritate lesit partē arbi
tramentum erit reformandū.⁊ hoc solū est ,pbandu⁹
ut no. Jnno.in.c.q̄ntaualt.extra de iureiur.Et hec ma
gis plz:dummō lesio non ſit modica:qz arbitrator hz
arbitrium auferendi modicum de iure vnius ⁊ dar al
teri:⁊ iō magis plz qz nescio ēt uidere qualiter p testes
uel instrā posset ,pbari extimatio huius dubii litis e
uētus:nisi essent in iure periti ⁊ litis noticiā habētes.

Quero q̄rto cum gl.quid in aliis ꝯctibus bo.fidei
Rn.q̄ hec.l.locū hz ,ppter eandē rōem equitatis ⁊ ad
spem ꝯctus descendēdo gl.in.l.ſi ea.s.ō vſur.dic.hāc
l.locū habere in contractu locationis.⁊ idem dicit.ī.
loc.l.ſi olei. Jn contractu diuisiōis ⁊ permutatōnis iō
tz.s.co.utri.iu.l.maioribus.Sed q̄nto queri pōt quid
in ꝓtractu emphi.⁊ Spe.in ti.de emp.⁊ ven.§.nūc uī
dendum at dicendum v̄.quid de concessiōe in ēphi.di
cit q̄ non:qz talis contractus neqz ē uenditio neqz lo
catio.Sed ꝯ.postea tenet in ti.de loc.§.nūc aliqua.v̄.
lxxx.⁊ solū istam.l.allegat. Et hec pars vera:qz tal cō
tractus similis est locationi ⁊ eadem equitate regulat
ut insti.loc.§.adeo.⁊ dicā latius.ī.de iur.emphi.l.i.
Sexto queri pōt quid in feudo. Spe.i prealle.ti.ō ēp.
⁊ven in p̄alle.§.nunc uidendum.ver.ſed nūquid.dicit
q̄ non ſcōm ober.de bo.⁊ hoc est verum qz in benefi
cium datur ⁊ ſic potius grā ⁊ amore q̄ p̄cio ⁊ rēne
fidei pollicite que inestimabilis dici pōt cum ſalutem
dñi ꝓtinuo dz meri. Septimo quero cū gl. quid ſi
uēditor ſciēter vēdidit minori p̄cio dimidio iusti p̄cii
Dicūt doc.hic ⁊ ſpe.in ti.preal.⁊.§.⁊ ver.quid ſi aliqt
q̄ remedio huius.l.uti non pōt:qz deciui non uideur
qui ſciuit ut.s.de transac.l.cū donat.⁊ ff.de ac.emp.l.
i.in fi.⁊.ī.c.l.renditor.,p quo facit qz ſciēs ,p renūciā
te habetur.ff.de inoffi.te.l.mater.⁊ magis ad,propositū
ff.de edi.edic.l.q̄ritur.§.ſi uēditor.⁊ qz ſciens illō plus
donare uideur.ar.ff.de op.li.l.cāpanus.⁊ de re.iur.l.
cuius p errorem. Jn dubio autem an p̄ſumatur ſci
uisse uel non dicam in ultima.q. Unū non omitto
q̄ bal.ſecutus Nico.de mat.ut asserit dicit hoc eē verū
nisi persone ſimplicitas uel rusticitas aut ſenio uel
etas ſuadeat hic potius esse,pcessuz ex facilitate q̄ ex
liberalitate.ar.ff.de,pba.cum de indebito. De quo mi
ror:qz cum nos loquamur in ſciēte pl⁹ ualere p̄dicta

non debent ꝓdesse.q; error in sciente presumi non ꝑt
lz rõe etatis alio remedio subueniri posset. Jtez quod
dixi ꝓpter sciam cessare remedium huius.l.non uēdi
cat sibi locum in uenditione rez eccliaz ut ꝓbat.s.d
sacrosanc.ec.auē.hoc ius porrectum.z no.per cano.
extra de emp.z ven.c.cū dilecti.non.n.bz administra-
tor potestate faciēdi rōem sic damnosam ecclesie imo
scia iniustum magis reddit contractū administratoz.
ar.ff.de ma.re.l.qui filiuz.z.ff.ꝓ emp.l.qui fundū.§.si
tutor.Et idem dico in omnibus administratoribꝰ tu-
toribus curatoribus commissariis z si.ar.ff.de ꝓhen.
emp.l.si in ēptione.§.fi.z.ff.man.l.creditor.§.lucius.z
eius quod no.gl.s.de trāsac.l.ꝑses. Jurta hoc q-
ro octauo cum gl.quid si in ꝓcto dictum est z inquan
tum res ipsa plus ualuerit dicto ēptori donauit.dicē
gl.ꝙ tunc locū non habet bñficium huius.l.fallit in
cessione actionis que sic facta non ualet.s.man.l.per
diuersas.Et inter virum z vxorem.ff.de contra.ēp.l.si
quis donat.Sed bar.dixit ꝙ hec adiectio ad modicū
refertur ut.ff.de in lit.iuran.l.cum furti.z de ver.sign.
l.hec adiectio.z de le.ii.l.cum filius.§.pater.non exclu
detur beneficium huius.l.nisi in eo modico qd dona
re uoluit.Bal.vero dicit ꝙ dictum bar.sibi plzvbi sim
pliciter dixit z si quid pluris zc.ut in themate.s.posi
to.z hoc qz ex ꝓnia erroris pcedere videtur talis dōa
tio:qz modicum putauit donare ubi est multū. Sz ubi
dix.omne totum z q̄cquid plus ualeret tunc vera est
opi.gl.ar.ff.de ver.ob.l.que extrinsecus ver.nec rursꝰ.
Sed in pmo membro qñ simpliciter dixit z si qd plu
ris zc.attende subtilius.qz si modicum donaꝝ voluit
q̄tum sit illud in iudicis arbitrio relinquo quo arbi-
trato considerandum ē illud quod superest.z siꝰ illud
non excedit dimidium iusti p̄cii dico remedium huius
l.locum non habere.Cautela tñ est.ut in instrīs appo
nātur hec uerba et sciens dictus uēditor rem multoplu
ris ualere q̄tumcūqz sit illud omne id z totum donat
ipsi emptori. Quero nono z ab extra.pone ꝙ pa-
ctum intervenit ꝙ si.j.certum terminū uēditor redde
ret emptori precium emptor sibi redderet rem:qd pa-
ctum valet ut.j.de pac.inter emp.z ven.l.ii.uēditor po
stea nihil de hoc fecit z terminum labi pmisit post eꝰ
lapsum vult uti remedio huius.l.queritur an possit.
Rñ.scōm odof.ꝙ sic.qz lz remiserit speāle bñficiuz qd
habet ex pacto non dicitur ꝓpterea remisisse bñficiū
quod bz a.l.ar.ff.de ser.vr.pre.l.si domus.z qz qui re-
mittit beneficium etatis non remittit beneficium bꝰ.l
ut.j.dicetur.ar.s.si ma.fac.l.i. Quero.x.qd si matō
iurauit se nullo modo uenire contra uenditionem an
ꝓpter iuramentum perdat huius.l.beneficium.pla.ꝙ
non.gl.ꝙ sic.z hec uera scōm pe.z doc. Quero.xi.
quid in minore iurante non ꝓuenire.z loquor quādo
uēditio bz debitam solēnitatem.Et rñ.cum gl.z aliq-
liter latius.qz aut iurat non uenire contra rōe etatis
tantum:aut rōe p̄cii tantum:aut rōe utriusqz:aut sim-
pliciter alio non declarato.Si ratione etatis tantum
tunc qz iuramentum facit eum haberi ꝓ maiore dum
taxat non ꝓhibetur uti remedio huius.l.ut quilz ma-
ior qui non iurasset.z ita dicit gl.z doc.ar.l.qui iurato
ff.qui satisd.co.Si rōe precii minoris dimidia iusti p̄-
cii tunc non poterit uti beneficio huius.l.sz etatis sic
ut dixi in tertio ꝓ.qz illi non ē renūciatum z ex alia cā
ꝓuenit ut.d.l.qui iurato.Si rōe vtriusqz iurauit tūc ex
neutra illarum cārum potest ꝓuenire.quod fateē bal.
nisi aduersarius eum dolo indurerit.ar.s.de in inte-
resti.l.de tutela.z.ff.de pac.l.tres fratres. z qz mioꝛes
faciliter subducūtur:z qz et iudices facilit sua decreta
interponūt:qz de eis non iudicati recedunt ideo statu
ta terrarum hodie ut plurimum pnident ut in contra
ctibus minoz exigatur consensus ꝓpinquorum nec
tali solēnitat.et cum iuramento possunt renūciare ut
no.bar.in.l.si quis ꝓ eo.ff.de fi.ubi uide.Quarto cāu
qñ simpliciter iurauit non ꝓuenire.z tunc dicit bar.ꝙ
gl.nostra vult ꝙ intelligatur solum iurasse rōe etatis
z non rōe minoris precii.qz sacramentum simpliciter
p̄stitum facit tantum eum haberi ꝓ maiore ut auten.
sacrā.s.si aduer.ven.Et hoc ē vez.qz sicut minoz ma-
ior factus ratificando venditōem sine sacramento ñ
p̄iudicat sibi in beneficio hutꝰ.l.ut.j.si ma.fac.l.i.ita
nec minoz cum sacramento:nisi specialiter hoc expri
mat.Nec ob.quod pe.dixit ꝙ etiam rōe precii minoris
sibi preiudicauit cum effuso sermone loquatur ut.j.d
do.ꝓmis.l.fi.Et qz una repudiatio tollit duo remedia
ut.ff.de suc.edi.l.i.§.sed videndum.qz rñdeo ꝙ in mio
re iurante simpliciter de non ꝓueniendo est ꝓuisū ut
iuramentum faciat solum eum ꝓ maiore haberi.ut.d
auē.sacrā.Signa igitur z nō illam gl. sed circa id qd
dixi quando iurauit rōe etatis dubitari potest an vt p̄
iudicet ei bz esse certioratus de beneficio etatis.z circa
hoc uide que dixi in.d.auē.sacrā in qōibus.Sed vltra
illa attende ꝙ si illa gl.quam cōiter omnes tenēt dicit
verum ꝙ iurans non ꝓuenire intelligatur] iurasse rōe
etatis z ꝙ ꝓ maiore habetur sequitur ꝙ minoz iurās
aliter non est certiorandus de resti.in inte.nec quid im
poneret huiusmodi beneficium sed sufficit iurare sim-
pliciter de non ꝓueniendo.Jtem pōt dubitari si iura-
uit simpliciter non contrauenire rōe minoris precii et
si sit ultra dimidiaz iusti precii nec adiecit an pdat bñ
ficium huius.l.z videtur ꝙ non.qz rōn e modici videē
iuratum.qz non est verisimile ꝙ sic enorme damnum
voluerit pati.z sic cum iuramentum in tāto non hēat
consensum non videtur sibi p̄iudicasse. Jn ꝓ.qz minꝰ
iusto ē q̄tumcūqz illud sit ut hic.z ar.ff.de tribu.l.illd
§.minus.z hoc verius:qz presumitur precium rei sue
sciuisse ut in gl.nisi pbaret sibi persuasuz fuisse ꝙ mo
dico plus ualeret.ut.s.de here.ven.l.qui nondum.qa
tunc error facti motus videtur ad sic iurandum:z sic
in eo in quo non habet consensum non debz preiudi
care iuramentum.ff.de iureiur.l.qui iurasse in pn.v.q̄
uis.z ar.eius quod no.j.de nup.auē.qd cis. Que-
ro.xii.cum glo.quid si primus emptor alii tam uendi
derat z tradiderat an ille primus liberetur qz rem nō
habet.Rñ.gl.ꝙ non:qz per eum factum est quominus
habeat ar.ff.de re.ven.l.si hominem in prin.z de ver.
ob.l.si seruum.§.idemqz.z ꝓ hoc facit quia seipsuz al
teri uendendo ab obligatione personali qua tenet li-
berare non potuit.z sic contra eum agi pōt ut rē red-
dat uel iustum precium suppleat. Sed iurta predi
ctum thema quero ab extra an contra hunc secundū
emptorem rem possidentem prior uenditor agere pos
sit.Dicendum est ꝙ so.huius.q.dependeat a prima.s
posita.quia si dicamus actōem personalem hic ex cō
tractu competere agi non potest:quia illa non sequit
fundum ut.j.e.l.dolus.z.ff.de ꝓhen.emp.l.si.§.fi.sin-
autez iudicis officium tunc secus ar.ff.de mi.l.in cāe.
§.pomp.z.l.se.distinguēdo ut ibi.qz aut prior emptor
est soluendo z tunc non possit.aut non ē soluendo et
tunc aut secūdus emptor sciuit aut ignorauit ut ibi.z
hoc tenuit pe.sed quia ut dixi in prima.q.doc.tenent
cōiter cum glo.ꝙ actio personalis competat:ō prece
dens uerior ut non teneatur saluo ubi emptio secūda
laboraret eodem morbo quo prima z primus nō essz
soluendo:qz tunc in subsidium poterit utilis intētari

contra ēum ex ēquitatē.ar.ff.de lē.i.l.planē.§.si q̄s ro
gatus.⁊ hoc ne in eo pluri quod non solvit locuplete
tur cum aliena iactura.ubi autem non laboraret eodē
morbo q̄ secundus emisset iusto precio tunc equitas
ista cessaret:q̄ utrq̄ tractat de damno ⁊ sic potior ō
bet esse condictio possessoris ⁊ tanto fortius q̄to pri
mo uēditori est quid imputetur. Quero.xiiii.quid
si res ipsa perit penes primum uel secūdum emptorē
Et uideamus p̄mo quando apud primum emptorem
perit.Et dixerunt quidam q̄ ad supplendum iustū pre
cium tenetur ex eo quia alternative ad duo tenebatur
videlz ad rem reddendam uel ad iustum precium sup
plendum.lz ergo p̄mum facere non possit ꝓpter cāuz
non debet liberari a secundo quod est sibi possibile.
ut.ff.de ōben.emp.l.si in empt.§.p.sed glo.tenet ꝓtra.
eo q̄ res est tantum in obligatione.sed suppletō insti
precii est in facultate emptoris.vnde specie perempta
casu liberatur ab obligatione principali.ff.de ver.ob.
l.si ex legati cā.⁊ per ꝓñs de facultate supplendi non
est querendum cum non sit in obligatione.⁊ idem q̄ō
hic no.gl.j.so.ma.l.si circūscripta. Sed attende q̄ ali
qui uolunt dicere q̄ immo utrumq̄ est in obligatione
q̄ quod deest soluitur ut precium et sic ē in obligatōe
et dispositione.l.acsi fuisset conuentum.Item qua rōe
rei retraditio est in obligatione contra naturam ꝓtra
ctus eadem rōe precii supplementum et multo magis
q̄ illud imitatur contractum.Verūtamen fatētur q̄
re perempta tenetur ad hoc supplementuz:q̄ ōbitor
ē q̄ritat.respectu certe speciei ideo illa perempta libe
ratur ut.ff.de nox.l.electio.§.si is.et de le.i.l.cuz res.§.
fi.Sed precedens pars quam tenet gl.cōiter tenet per
doc.et ita eam sequor q̄ ipsa ꝓbatur per istum tex.si
bene eius series et modus pondereur.et etiam per.l.
si res.§.i.ff.de iur.do.Nec predicti dicunt bene.quia si
ambo essent in obligatione uno perempto deberetur
aliud ut.d.l.si in empt.§.fi.et.ff.de sol.l.sticbum. et q̄ō
dicunt q̄ debitor q̄ritatis respectu certe speciei ⁊c.lo
cum hz quando q̄ritas sola ē in obligatione et spēs
in facultate soluendi.tenco igitur gl.sed videamus q̄d
iuris si decessit penes secundum emptorem.Et gl.dicē
q̄ sufficit eius uenditorem teneri ad precium quod hz
l.si res.§.i.ff.de iur.do.Ex quo nō q̄ si uēdidit pluris
q̄ emerit ad illud plus teneur priori uenditori. Que
ro.xv.ab extra cum bar.in.l.si res.ff.qui.mod.pig.uel
ypo.sol.pone q̄ emptor rem quam minori precio dimi
dic iusti precii emit alteri obligauit postea conuentus
a uenditore ei rem restituit nolens supplere instū pci
um an resoluatur ypoth.uel pignus. Et dixit ipse ibi
dem q̄ non:q̄ emptor reddit rem ex uoluntate nō ex
necessitate:q̄ potuit iustum preciū supplere ⁊ sic pign⁹
non debet resolui ut.d.l.si res in fi.⁊.l.se.in p̄nci.⁊ de
edi.edic.l.bouem.§.pignus.⁊ p̄ hoc accedat quod nō,
gl.in.l.ubi.§.sed marcellus.ff.de in di.adic.Nec inquit
ipse obstat.ff.de pig.l.lex vectigali.ubi si recipiens in
emphiteosim non debitum canonem preiudicat sibi
⁊ creditori cui interim pignorauerat ⁊ tamen non sol
uere ꝓcedit ex uoluntate acceptoris:q̄ respon.ipse q̄
ibi est quid imputetur creditori cum ⁊ ipse potuit ⁊ ō
buit debitum canonem soluere ne res caderet in ꝓmis
sum ut ibi in littera patet.hic nihil potuit imputari.
Bal.vero hic dicit q̄ debemus potius considerare id
quod est in natura act.reuocatorie q̄ illud quod ē in
nuda facultate ut est suppletio iusti precii sicut in.d.l.
vectigali consideratur quod ex natura contractus ut
res reuocetur canone non soluto.⁊ ideo inquit q̄ re ꝛ
uersa ad uenditor cm pignus ab emptore contractū ē
finitum ut hic.et.l.si res.in prin.Nec ob eius fi. q̄ ibi
loquit quādo ex sola uoluntate emptoris pēdebat re
solutio.at hic nō pendebat resolutio ex sola uolūtate
emptori q̄ res non erat libera penes eū sed quodam
modo affecta ex dispositione legali. Similiter inquit
ipse nō ob.l.si debitor in prin. quia in redibendo ille
qui pignorauit fuit actor hic reus in quē iudictū red
ditur in inuitum.ibi actor agit ex mera uolūtate. Vn
de cōcludendo inquit ipse q̄ dictum bar.cōcedret esse
uerū quādo sine iudicio res fuisset reddita sponte se⁄
cus si ex necessitate iudicii et ita dic.ipse fuisse dispu⁄
tatum Bon̄. Quero.xvi.ab extra quid si uendatur
ecclesie uel pio loco an habebit contra eū locum reme
dium huius.l.dic q̄ sic ut extra de emp.et uen.c.cuz di
lecti.et quia ecclesia regitur iur̄ cōi nisi aliud caueatur
l.ut.x.col.de ali.fru c.i. Quero.xvii.an uenditor q̄
pluribus annis steriit quibus remedium huius.l.non
intentauit teneatur expensas ⁊ melioramenta interiz
facta emptori prestare.dicit bal.q̄ sic per tex.ad hoc
scōm eum nō.ff.de mi.l.intra utile.§.rendentib⁹. Ego
teneo ꝯ.q̄ illa equitas que suadet ibi expēsas factas
refundi hic suadet non refundi cum ibi emptor non
possit euitare restit.rei:hic sic supplendo iustum p̄ciū
scōm tempus quo emit.q̄ illud est considerandu nō
presens quo pluris valet ut.j.e.l.si uoluntat.ad fi.vnō
si non vult precium supplere sibi imputet:q̄ non uiō
tur illam pluris de presenti appreciare q̄ tunc fecerit
⁊ q̄ sit precium quod ille offert reddendum. Reuer
tor ad gl.⁊ quero.xviii.pone q̄ emptor est ille qui est
deceptus ultra dimidiam iusti precii q̄ rem ualentez
decem emit ꝓ.xvi.an habebit remedium hui⁹.l.ut res
recipiatur uel decipiatur.Dic.gl.q̄ sic ⁊ bñ:q̄ eadem
est rō equitatis in utroq̄.fac.l.cum emptor.ff.co.⁊.j.
de cupref.l.i.li.xi.ubi statuta in uno de correlatiuis uē
dicant sibi locum etiam in alio Quero.xix.ut ad p̄
ticam huius.l.veniamus qualiter formabitur libell⁹.
⁊ p̄mum dubium est circa narrat.secundum circa cō⁄
clusionem.Circa narrationem est attendēdum q̄ ipse
habet dicere q̄ tempore uenditionis res ipsa ualebat
tantum ⁊ q̄ error ductus eam uendidit ꝓ tanta q̄ri
tate ꝓpter quod fuit ⁊ est deceptus vltra dimidiaz iu
sti precii.p̄mum de tempore uenditionis ꝓbatur.j.e.l
si uoluntat.ad fi.quod no.q̄ ad illud tempus referen
da est extimatio.secūdum vero de errore ꝓbatur.j.si
ma.fa.ra ba.l.i.de tertio in narrat.ponēdo dubitatur
videlz an sit necesse ꝓ aptitudine libelli ut in eo p̄uē
ditorem deceptum offeratur precium receptum.Et viō
tur q̄ sic per illum tex.ibi precium te restituente ēpro
ribus.⁊ per.l.iul.§.offerri.ff.de ac.emp. Si igitur hic
non sit apposita libellus uideur ineptus ut.ff.si mes.
fal.mo.di.l.i.§.i.So.dico q̄ est de bene esse ut in libel
lo offeratur non de necessario esse ut in eo scribat sed
sufficiet ut postea quandocunq̄ in iudicio offerat.ut
§.e.l.i.cum ibi nō.in glo.fi.facit.§.de transac.l.si quis
maior.⁊.j.de colt.l.si soror.⁊ ꝓbatur in ꝓposito.ff.de
iur.do.l.si res.§.i.Nec obstat hec.l.q̄ execut.⁊ effectū
concernit non perit.ideo dicit restituente.⁊ eodez mo
do debet intelligi.l.iul.§.offerri in ꝯ.alle. Secundum
dubium est qualiter concludetur in libello.Et Rof.⁊ a
liqui alii dixerunt q̄ concludi debet alternative ut rē
restituat uel iustum precium suppleat.sed secūdū opi.
glo.quam.§.tenui ⁊ que est communis solum est con
cludendum ad restitutionem uel redditionem rei:q̄a
illa sola est in obligatione.⁊ si conuenitur hoc relū e
uitare facultatem habet supplendi precium.ff.de iur.
iu.l.miles.§.x.Sarcor tamen ⁊ si primo modo ageret

libellus non uiciaretur.qz secundum subiectam materiam intelligendus est. Quero.xx.quia in libello debet dicere se deceptum ultra dimidiã iusti p̃cii quõ hoc probabit.dicit glo.q̃ ex probatõe iusti precii hoc apparebit et qualiter hoc iustum preciuz apparere debet.dic.glo.q̃ si duo uel tres testes dicerent q̃ tantuz darent q̃ ipsi nihil ꝓbant quia de seipsisz corũ affectione loquũtur non de cõmuni hominũ extimatione et illa non est iusta.hec sic cum precia rerũ non ꝓstituantur ex affectione singulorũ.ff.ad.l.acqui.l.si seru⁹.z ff.ad.l.fal.l.precia.et ista glo.bene dic.in forma: i qua iacet in qua ad cõmunem extimatio.se non referunt. Sed pone q̃ ipsi dicunt q̃ res cõmuni extimat.tantũ ualet:interrogati de causa scientie dicũt q̃ ipsi non ex affectione moti:sed ꝓ cõmuni extimatione tantuz darent an sufficit.dicit hic bar.q̃ sic quia ipsi essent contestes super cõmuni extimatione ar.l.nemo.ff. de dure.Sed mihi uidetur q̃ cõmunem extimationem non ꝓbant:quia de ipsius rei noticia nõ deponũt quod facere debent.ff.de do.can.inor.l. moris causa capim⁹. §.qui hominẽ.z ibi glo.que hoc no. Quapropter uidetur q̃ alia debeant addere.vz q̃ ideo sciunt quia noticiam rei habẽt z eius bonitat.z reddimus: ut hic in gl. z quilibet qui noticiam ipsius rei haberet tantuz pro cõmuni precio ipsam'appreciaret.alias per testes de ipsa cõmuni extimat.deponi non posset cuz aliud sit extimatio cõmunis aliud extimatio quam ipsi faciũt esse cõmunem:sed ne res deducatur ad impossibilitatem ꝓbandi per testes Dicendum est modũ predictũ sufficere.quinimmo plus dico q̃ si testis dic. q̃ ualet tantum secũdum cõmunem extimationez z interrogatus quomodo scit rẽ.q̃ ipse ei tantum daret: quia cõmuniter sic haberi posset q̃ ipse probaret quia ex affectione non mouẽt.immo plus dicit bal. secutus ut asserit Nic.de mat.ipsi ꝓbarent etiam si simpliciter dicerent in causa scientie q̃ ipsi tantum darẽt nisi ꝓbarẽt q̃ ex affectione quam habent ad rem ipi mouerentur z pro hoc alꝗat.l.si seruus circa prin.ff.de ꝓdi.furti. z ff.ad.l.fal.l.in.l.§.i.z.l.in quãtitate.Et est ratio quia ex quo aliter de affectione rei non apparet:ratio eius debet intelligi q̃ ipsi tantum darent quia unusquisqz cõmuniter sic fatetur.Nam ad id quod cõmuniter z plerumqz fit verba hominis referri debent.l.si preciuz.in fi.ff.de ꝓba.z maxime quando affirmando capitulũ dixerat rem cõmuni extimatione tantum ualuisse. Et hoc etiaz inibi non displicet. ideo quando sic deponerẽt bene faceret iudex interrogare testem an aliquez affectionem habeat ad rem.Et hoc quãdo extimatio ꝓbatur per testes.Sed dat glo.alium modũ ꝓbandi.l. q̃ inspiciantur uẽditiones facte in illo loco z ꝓtracta z considerentur qualitas rei z quantitas fructuũ eiusdem.ut.j.e.l.si quos cum ꝓcor.j.alꝗ.in glo.Sed nõ declarat per quem hec verba sint inspicienda .dicenduz est igitur q̃ glo.uult q̃ inspiciantur per iudicem qui uel per seipsum uadat.uel si res est mobilis ad eũ duci faciat.ut.j.de iu.do.impe.l.fi.Et de predictis informationem a uicinis recipiat.z eorum dicta in scriptis redigi faciat uel si uult ꝓbos uiros z peritos eligat q̃ uadant z uideant res z informat.de predictis recipiant a uicinis:z postea extimat.quam faciunt que magis vim ꝓ iudicii habet q̃ testimonii iudici referant.ut in sy.j.de secũ.nup.l.hac edictali.§.is illud. z autẽ.de ali.z emphi.§.sinautem.z in auten.de non ali.§.qz uero lenonis que omnes allegantur per glo. Ideo hec practica uidetur de mente glo.z Bar.eam hic sequitur Sed mihi placet ista practica in dationibus z adiudicationibus in solutum quas iudices tenẽtur facere z etiam in alienat.quibus decretuz debent interponere:sed quando pars tenetur ꝓbare extimationem que est fundamentũ sue intentionis mihi est dubium si iudex sic debet interponere suũ officium ꝓ huiusmodi ꝓbat.faciendis.Et uidetur q̃ non per.l.actor.s.ó ꝓba.z.l.qui accusare.s.de eden.z.l.illicitas.§.ueritas.ff de offi.presi.z ar.eius quod no.s.ut que desunt aduoca.pri.l.i. In cõtrarium facit quia cõmunis extimatio est interesse cõmune.ut no.j.de sen.que pro eo.l.i. sed interesse cõmune põt a iudice arbitrari etiam si probationes non concludant necessario.ut.j.de ac.emp.l.si traditio.ubi uide in.v.q. Subiũgit bar.q̃ un⁹ modus probandi est facilis.puta si testes dicerent q̃ tẽpore uenditionis de qua agitur z ante z post uiderũt quãplures homines uolentes dictum fundum emere ꝓ tanto precio tanquam ꝓ cõmuni extimatione. Idẽ fore esset si tantum de tempore anteriori z non multum remoto dicerent.ut.j.dicaz. scõz ia.de are. Sz circa predicta quero quid si res fuit uẽdita pro.x.z testes deponũt q̃ tunc cum fuit uendita ualebat.xv. et plus.an erit deceptio sufficienter probata ultra dimidiam iusti pecii.dicit bal.q̃ non quia illa adiectio et plus in teste nihil ꝓbat ut dubia z obscura ut extra de proba.c.in presentia.et no.ff.et qui.ca.ma.l.ab hostibus.§.sz quod simpliciter:z ar.l.cũ furti.ff.ó i n litiur.Ego puto ꝓtra.quia illa adiectio z plus de ꝓprio significato aliquid importat.l.hec adiectio.ff.de uerb. signi.Nec curo q̃ potest importare multuz.ut.ff. ad.l. fal.l.i.§.hec uerba.z de uerbo.signi.l.hoc uerbum amplius z quandoqz modicum.ut.d.l.hec adiectio.z.d.l. cum furti.z.ff.si qui. cau.l.z si post tres. propter quaz uariationem probatio uidetur dubia quia in casu nostro hoc nihil releuat quia certa est de minimo: lz sit dubia ó pluri sz in casu nro minimũ ultra dimidiã iusti precii sufficit.ut dixi in apostilla super rex. z hic et no.Ly.ergo in casu nostro ꝓbatio nõ debz dici dubia cum uniformiter illa adiectio probet:secus esset si secundum unũ significatum ꝓbaret z secunduz aliud non.ut in dicto.c. in presentia.Et hoc no. Quero an hec ꝓbatio possit fieri per instrumentum alterius emp.z uendi.Et uidetur q̃ non.quia illud quod ꝓbatur per instrumentum est precium cõuentum z non cõmune. ut no.doc.in.l.i.j.de sen.que pro eo. Itez quia z tunc potuit esse deceptio in illo precio sicut nunc dicitur in isto. Item quia res inter alios acta alteri nõ preiudicat. Item quia potuit esse affectionale qó nõ attendit.ut.l.precia.ff.ad.l.fal. Et ex his concludo q̃ ex talibus instrumentis plene non probatur.secus est secũdum bal.si extimatio facta esset publica auctoritate puta per equatores qui sunt officiales deputati ad faciendum extima.ut.j.de p equato.per totuz.lib.x.quia tunc libri cõmunes in quibus talia extima redacta sũt plene secundum eum ꝓbarent.l.census.ff. de proba. Ego fateor q̃ illi libri probant rem tunc tantũ ualuisse sed an secundum tempus contractus de quo queritur ualeat tantuz z non plus uel minus:quia tũc quãdo extimata fuit non probatur per illos libros cuz secundum agriculturas z etiam secundum uarietatem temporum uarientur precia rerum ut sepius alꝗata.l. precia rerum.§.fi.ff.ad.l.fal.nisi extimatio illa esset facta sic de ꝓpinquo q̃ tunc presumeretur durare cum in breui tempore in rebus immobilibus nõ presumatur diminutio rei in substantia nec in precio.ar. sumpto a communiter accidentibus:z ideo oportet ad tollendum hanc presumptionem q̃ aliquid extrinsecum

pbarẽtur per quod hec presumptio tolleretur. ut no.
Ja.de ra.z Ly.in auẽ.sed tam disposita super.l.i.j. de
re.ux.ac.in ultima.q.quod no.quia idem esset in testi
bus ut ipsi ibidem dicunt. Sed circa pbationes
queri potest quid si unus ex testibus dicit ꝙ res uale
t.duo alii ꝙ uale.t.c.z.xx.cui extimationi stabim⁹.glo.
in.l.diem proferre.§.unde queritur.ff.de arbi. ꝙ extí
mationi illorum duorum qui dixerunt de.c.xx. quia il
le qui dicit de.c.uidetur negare ꝙ ultra non uale.t z sic
plus credi debet aliis affirmantibus ꝙ ultra uale.t.et
pro hoc accedat ter.extra de arbi.c.i.li.vi. Sed tũc
quero quid econtra duo dicent ꝙ uale.t.c. z non ultra
tertius dicit ꝙ uale.t.c.z.xx.uidetur ꝙ testimoniuz bu
ius tercii prevaleat:quia dicit ibi glo.ꝙ plus creditur
vni testi affirmanti q̃.x.negantibus. Contra.teneo qa
duobus super negativa deponentibus magis credit
q̃ uni soli affirmanti ter.est no.ff. de uen.inspi.l.i.§.i.
v̊.sinautẽ.Et hoc quando negativa cadit in sensum et
cognitionem testis:ut ibi quod est semp quãdo nega
tiva est finita quia cohartata loco tempore rebus uel
personis:secus quãdo est i finita qz tũc habet locum
glo.contra. Item iuxta hoc quero quid si de tribus
unus dicit ꝙ uale.t.c.alius ꝙ uale.t.c.z.x. tertius ꝙ ua
le.t.c.z.xx.an probãt.uidetur ꝙ nõ qz sunt singulares
z sic non sunt cõtestes.in oppositum facit qz omnes
sunt contestes in minori q̃titate puta in.c. uel saltem
duo sunt ꝓtestes in.c.z.x.z hec pars vera ꝙ probant.
Sed quam q̃titatem ex his pbent potest dubitari.et
puto plurimos dicere ꝙ minor q̃titas sit per omnes
tres pbata ar.dicti.§.vnde queritur. Sed mihi appa
ret ꝙ media q̃titas uidelz de.c.z.x.sit illa que est pba
ta z cui debemus stare.Et ratio moriua est ista quia p̃
mus testis implicite est reprobatus per alios duos i
eo quod implicat ꝙ res illa nõ naleat ultra.c. alii aũt
duo sunt ꝓcordes ꝙ ultra.c. ualeat z ꝓcordant se in
x.licz in.x.addiis a tertio sint discordes et illa discor
dia in illis.x.non attenditur.sz si ambo simpliciter de
c.z.x.deposuissent eorum testimoniũ prevaluisset illi
soli qui de.c.tantum dixit ut dictum est.s̃.ergo z nunc
Item suadet hoc ratio:quia si aliter dicatur est dare
causam magne fraudis cõmittende vz ut unus ex esti
matoribus dicat de minori precio qz ceteri dicentur i
llo cõsensisse. Item confirmat ex eo quia quãdo tra
ctatur de estimat.rei constat rem aliquid uaiere:z iõo
queritur sciri nõ de aliquo precio:sed de maiori quod
tamẽ sit cõmune.sed in ꝓposito nostro illud de.c.z.x.
est illud quod est maius et quod per plures testes dici
tur esse cõmune.ergo illud debet prevalere et scõm il
lud iudicari an in casu nostre.l. interuenit deceptio ul
tra dimidiam iusti precii uel non.Non ob.§.vnde que
ritur quia aliud in sentẽtia uel laudo arbitrorum ut ibi
no.glo.Et est ratio qz arbiter z iudices delegati agũt
inducere non tantũ declarare uel referre ut faciunt te
stes.ideo eorũ sententia ad id quod est minus restrin
gitur.Alia ratio potest esse quia arbitri prius cõferũt
inuicez de eo quod iudicare intendũt z intentionem su
am declarat unus alteri.ff.de ar.l.si in tres. z.l. sicuti.
Tertia potest esse quia testes agunt deponere non de
parua communi extimatione sed de maiori que sit cõ
munis z de illa queritur:sed arbitri agunt condẽpna
re in eo quod debetur seu quod eis concordantibus
apparet deberi ex probatis sine apparet modicum si
ne plus uel multuz:et ideo minus sequitur in quo om
nes tres ꝓcordant hic.et prima magis placet. Ul
terius quero quid si ex.iiii.testibus duo dicant ꝙ res
communi extimatione uale.t.x.Alii duo ꝙ uaeat.xv

videtur primo q̃ rationẽ contrarietatis nullus pbet
secus si essent tantum duo testes quorum unus dice
ret ꝙ communi extimatione uale.t.x.z alter diceret ꝙ
communi extimatione uale.t.xv.ar.ff.de testi.l.qui va
ria.Scõdo uidetur ut testimoniũ eorum qui deponunt
de.xv.prevaleat et ei stari debet.quia ut.s̃. dixi illi sunt
magis consoni ei de quo queritur.puta extimationi z
precio ad quod communiter homines non affectuosi
ascenderent. Tertio uidetur ꝙ pbationi minoris q̃
titatis debeamus stare quasi omnes in ea cõsentiunt
ut dicto.§.unde queritur. Sed attende quia licet om
nes consentiãt rem tantum uaiere non tm̃ consentiũt
illam communem extimationẽ esse.z sic non cõsentiũt
in illam ut communem extimationẽ. Quid igitur
ꝓcludendo dicaz.breuiter omnibus pensatis mihi ui
detur dicendum ꝙ si queratur an sit pbatum ran tã
tum q̃tum dicunt hi qui minus dicunt et dico ꝙ sic.
quia in pluri minus inest.Si autem queritur an extí
matio communis seu precium cõmune sic pbatur.et
dico ꝙ non ꝓpter repugnantiam. Sed si queris licet
extimatio communis non sit pbata:an actor qui dicẽ
se ultra iusti precii dimidiam deceptum ex hoc solo ȯ
bet succũbere.z dico ꝙ non sed iudex debet conside
rare:an preciũ quo res de presenti fuit z est uẽdita sit
minus dimidia illius precii quo est appreciata per il
los duos testes qui de minori extimatiõe deposuerũt
quia si est minus dimidia illius precii fortius est mi
nus dimidia precii maioris de quo alii duo deposue
runt:z si ita est debet obtinere.sinaũt preciũ quo est uẽ
dita non sit minus dimidia illius minoris extimatio
nis de qua illi duo deposuerunt:sed est minus dimi
dia eius de quo deposuerunt alii duo qui ȯ maiori q̃
titate deposuerunt.tunc dico ꝙ ex illa pbatione non
debet obtinere:quia an illa sit communis extimatiõis
non est clare pbatum sed est dubium z ex pbatione
dubia quis nõ iuuat:ut extra ȯ pba.c.in presentia. et
etiam qz repugnantiam habet cum dicto aliorum te
stium.verũtamen licet ex ea sola nõ debet obtinere po
test iudex secũdum intellectum quẽ dat Bar.huic glo.
suo officio se informare a uicinis z aliis notis de extí
matione cõmuni ipsius rei.quia ut dicit ter.discepta
tio extimationis rei spectat ad iudicem.l.fi.ad fi.j.de
iur.do.impe.z maxime in casu nostro ubi pbatiões
sapiunt contrarietatẽ.z sic reuerberant aures iudicis.
ut.l.nullum.s̃.de testi.z quia alias veritati non potest
esse locus cum z si sentẽtia lata appellat non possunt
testes noui super eisdem capitulis pduci ut extra ȯ te
sti.c.fraternitatis. Quero cũ glo.quia predicti mo
di pbandi locum habent in rebus soli.z sic in immo
bilibus.quid in mobilibus:dicit glo.ꝙ in illis preciũ
est certum ut in frumento z postea oppo.z non so.
Ideo attende z dic melius ꝙ glo.unde dicere ꝙ extí
matio frumenti faciliter pbetur.quia tali tempore ua
luit tantum in foro ubi cõmuniter uenditur.Sed dicit
Bar.in predicta.l.precia ꝙ ad certum diem se referre
non debet aduocatus:quia ex una die non colligitur
extimatio eius communis.ut.d.l.precia.§.fi. Sed de
bet dicere tali tempore z ante z post per plures dies
frumentum tantum ualuit.In aliis aũt rebus mobili
bus.puta seruis liberis uel aliis speciebus:dic ꝙ faci
lis est pbatio quando res potest exhiberi.naz illa ex
hibita iudex ex officio potest illam facere extimari.ff.
de ser.cor.l.ut tantum.§.extimatio.ar.l.de iur.do.ipe.
l.fi.in fi.ubi autem non possit exhiberi.tunc ad pba
tionem testium recurrendum est quando non potest
pbare p iuramentuz.z tunc quia tanti res extimãda

est quanti emptorem inuenit.ff.de cōdi.furti.l.si seru⁹ §.i.Sufficiet ꝓbari ꝙ talis qui emere uoluit tantum dare uoluit quia ille animose nō credetur tantū dona re uoluisse nisi ꝓbetur:sed qz cōmuniter tantum uale bat tunc ar.eorū que.s.dixi per Nic.de Ma.Jac. ubi aūt de aliquo tempe nō ꝓstet .tunc capitulandū est ⁊ pro bandum ꝙ cōmuni extimatione ualebat ⁊ ꝙ quilibꝫ qui rem notā habuisset ⁊ ea indiguisset uel alia simili ꝓ tanto ut ꝓ cōmuni extimatione eā emisset. Et pon dera ꝙ testes debēt deponere ꝙ rem notā ꝫ abeāt ali as de eius extimatione nō possunt ignoranter depo nere.ff.de do.cau.mor.l.moris causa capimus.l. qui bominē.⁊ ibi glo.no. Quero qz predicta locū ha bent in extimatione ꝓbāda ꝑ testes.quid qn.l. mādat iudici ut faciat rem extimari:qualiter faciet si extima tores nō sunt ꝓcor.rn.ut plene dixi.j. de secū. nup.§. hac edictali.v.is illud.quod oino uide. Uiso quali ter extimatio ꝓbetur uidendū est de alio quod in nar ratione dicitur vz ꝙ error ductus ꝓ tanto precio de dit.qualiter iste error ꝓbatur cū precium sciuisse pre sumatur.ut.j.e.l.quisquis.dixerūt quidam ꝙ ꝓbabit si fundus sit in remotis uel si uenditor in ius alterius successit:qz tunc ignorare presumitur.l.qui in alterius ff.de re.iur. Ista ꝓcedit ubi rem alias non uidisset uel modico tempe eam tenuisset nō alias. Ideo pe.dit.ꝙ ubi paulo uilius uendidit uires eius ignorasse nō pre sumitur sed scuisse.⁊ ita loquit.l.quisquis.ut ibi in lit tera patet.Sed ubi multo uilius ita ꝙ enormis lesio sequeret ignorare presumit ar.l. cū ō indebito.ff.ō ꝓ ba.quicquid hic senserit glo .⁊ hanc sequit Ly.⁊ Nic. ō mac.⁊ ego cū eis.Ex predictis habes ꝙ in casu no stre.l.error debz in libello narrari licet non sit necesse ꝓbari. Ultimo potes hic addere.q.de consorte p̄ ferendo quam posui in.l.dudū.s.de ꝑ.emp.Salicet⁹.

E contractu.

Nec priuato nec fisco recedere a contractu perfecto altero inuito licet.h.d. No.ꝙ fiscus utitur iure priuati nisi aliud caueat. ut hic ⁊.s.de pe.he.l.i.⁊ ibi dixi. ⁊ quādo in fisco con tractus dicatur iure pfectus no.j.e.l.si quos. Op po.ꝙ etiam inuito uēditore emptor recedat a ꝓtractu ff.de edi.edi.l.i.§.i.⁊.l.redibitoria.So.ꝙ fallit quādo res mobilis uendita est uicio affecta.ut in ꝑ.⁊ in glo.

Oppo.cō.ꝙ uenditor possit recedere inuito em ptore.ut.j.de pac.inter emp.⁊ uen.l.i.⁊.l. cōmissorie.⁊ j.de serui.expo.l.i.⁊.ff.de r.comi.⁊ de in di.adie.per to tum.So.ꝙ in illis fallit quia sic a prin.conuctuꝫ fuit secundum hu.Salicetus

D rescindendam.

Ad rescindendam uēditionem nō sufficit ꝓbare ꝙ res pluris fuerit ēpta ꝙ sit uen dita.h.d. No.ꝙ ex hoc mala fi.nō pre sumitur in emptorem. Itez no. ꝙ per instrumēnta emptionalia nō ꝓbatur ualor rei de pre senti.ut latius.s.e.l.ii.ubi uide Bar.de Salice.

J dolo.

Uenditō dolo facta rescinditur nō si bo na fi.⁊ mutuo cōsensu.h.d. No.ꝙ do lus contrariat bo.fi. Item no. ꝙ con trāctus uenditionis est bone fidei. Itē no.ꝙ qui doluꝫ dicit interuenisse debet illū ꝓbare.ut.s.de do.l. doluꝫ ⁊ ibi uide qualiter ꝓbetur. Op.ꝙ immo agat ad decipiendū.ut.ff.de do.l.elegāter. circa prin.v. hoc.n. ⁊.ff.de ac.emp.l.iul.§.si uenditor.So.ut glo. ꝙ hic de dit causam cōtractui qz alias iste non erat uēditurus ut ꝓbat hēc in littera in prin. ibi incidit in contractu quia uenditurus erat sed dolo inducē minori precio uendidit.Opp.ii.ꝙ nō agatur ad rescindendū sed ac. de dolo ad interesse ꝑ dolosum si aliter uenditori res salua nō potest.ut.d.l.eleganter.So.predicta qn emp toris dolus intercessit.ꝓtra.uero locū habz qn dolus tertii interuenit ita ꝙ nō emptoris qz tunc nō daretur de dolo:qz ꝓtra emptorem qui dolū pticipasset alio re medio consuli posset. Op.iii.⁊ ab extra nam si do lus dedit hic causam cōtractui.ut.s.dixi sequit ꝙ con tractus est nullus ipso iure.ut.d.l.eleganter.v.hoc.n. ⁊.ff.ꝓ so.l.iii.in fi.sed quod nullū est rescindi nō po test.ff.de iniu.re.l.naz si sub ꝓditione.ergo littera no stra male dic.hu ius timore glo.hic.iii. ⁊ in.l.elegāter. s.allegata.dicit ꝙ contract⁹ est nullus in fauore eius qui dolo fuit inductus ⁊ que nulla sunt in fauorē nō debēt interpretari in lesionē.l.quod fauore.s. de legi. Ex quo sequitur ꝙ uēditor dolo inductus si uult ꝙ ꝑ ctus teneat sed agere ad decipiendū respectu p̄cii po test.⁊ per hūc modum dicitur agere ad rescindendum ut hic in littera.⁊ hec est una lec.ad illam.l.quā ponit glo.iii.in fi.⁊ idem facit in.d.l.eleganter. Sinaūt uult ꝙ non ualeat tūc aut ipse possidz sed emptor agit ad rei empte traditionem:⁊ tūc uenditor habet duo reme dia.Unum est ꝙ excipiat ꝙ ei nō competat actio qz contractus est nullus ipso iure ꝙ dolo inducit ipsum uenditorem ad uēditiōem.⁊ tūc dolo ꝓbato absolui debz ab obseruatione iudicii.quia nemo experit sine acti.Aliud remediū est ꝙ de dolo excipiat ut decipiat quia si ei ad hoc datur actio ut .dixi fortius exceptio ⁊ de istis duobus nihil tangūt glo.nec doc. Aut ipse uenditor possidet nec emptor agit.⁊ tūc glo.'ista in.v. tu dic dic.ꝙ si ipse uult pōt agere acti. ex eo cōtractu quia sui fauor parit ei acti.qz sepe extra id quod agit tacita obligatio nascit ut declaret nullus ⁊ rescinda tur quatenꝰ de facto ꝓcessit.Et istaē alia lec.scōm quā glo.hanc.l.intelligit Sed ubi uenditor rem nō possi deret quia illā tradiderat quid iur sit nō declarat hic glo.Sed in.d.l.eleganter.dicit glo. ꝙ datur actio de dolo ad rescindendū uenditionē quia ut dixit bul.ꝓ cessit uenditio ut infirma ⁊ secura est traditio ut infir manda per act.de dolo.Alii uoluerunt dicere ꝙ detur conditio indebiti ad repetendū qz indebitum sub pre textu debiti soluit.cui glo.ibidem rn.ꝙ ⁊ si ita sit cōdi tio indebiti ut generalis ad indebita soluta nō exclu dit act.de dolo que concurrit cū alia generaliori se.l. certi conditō in prin.si cer.pe.ff.⁊.no.ff.de do.l.i.§.ait pretor.Alii dixerūt ꝙ datur iudicis officiuꝫ.ut hic no. sed male quia illud datur in subsidium ubi de acti.nō est ꝓuisum.ut insti.de offi.iudi.§.i.sed hic est ꝓuisum ut diri ergo ⁊c.Stat ergo so.illa ꝓ uera ꝙ re tradita competit cōditio indebiti ⁊ actio de dolo ad rescindē duz.⁊ ita etiā potest intelligi hec.l.et hec erit tertia lec. Sed ꝙ hoc ultimū non sit uerum ꝓbo primo ꝙ non detur ꝓditio indebiti.quia illa supponit dñium in ac cipientem translatū.ut insti.de act.§.sic itaqz.sed ex ꝑ ctu nullo nō potest transferri dñium:quia tituli legiti mi requirūtur.s.de pac.l.traditionibus. cū ibi no. er go ⁊c.So.quia ⁊ si contractus est nullus in fauorē uē ditoris:⁊ eo nolente ut dicit glo.sequit ꝙ per traditio nem rei uidet ipsum approbare ⁊ ex certa scientia ⁊ sic conditio indebiti uidet cessare.l.i.ff.de condi. inde. et similiter actio de dolo:quia scienti dolus non infertur ut.s.de transac.l.cuꝫ donat.immo ⁊ si quis dolus fu it nec per traditionem scienti factam purgat. ut.s. ꝙ me.ca.l.ii.So.ꝙ predicta debent intelligi quādo errant

solvit.i.putās dolum nō intercessisse:z sic ex cōtractu se teneri.z ideo cōditio indebiti z actio ō dolo ad traditionē infirmādam locū habent.ut dixit bul.z ac.
Sed tunc oppo.iiii.z fortius de eo quod.s̄. diri z no. ista glo.vz ꝙ si verū est ꝙ actio ex eo cōtractu detur ante traditionē rei deē venditori ad rescindendū quatenus de facto processit ergo et post traditionem illa actio ex contractu dari debet ad rescindendum quatenus de facto ē processum z sic ut saltē officio mercenario res restituat.l.sed celsus.§.stānua.ff.de p̄. emp. z.ff.de.ac.emp.l.ēptio.§.si quis virginē qui rex.loquit traditione facta.z si sic sequitur ꝙ actio de dolo dari nō debet quia cū alia speciali nō cōcurrit.l.i.§.pretor. ff.de dolo.huius timore videt alterū de duobus dicēdum vel ꝙ illa glo.que dix.acti.de dolo cōpetere vera non est qō magis videt vel ꝙ ista nō bene dicat. Vel forte possunt sic ꝓcordari ut actio de dolo competat ut ibi z nihilominus actio ex eo cōtractu traditione secuta.qz isto casu hec actio extra ordinē ꝓperit qz p̄ suam naturam que est ut cōpetat ad implēdum contractum nō ad rescindendū.ut no.s̄.e.l.ii. sed actio ō dolo concurrit cū alia extraordinaria.ut no.in.d.§.ait p̄tor.ergo ꝛc.Vel aliter actio de dolo in casu isto solus ad rescindendū cōpetit:sed actio ex vēdito pōt competere ad implendū z rescindēdum igitur ut generalior potest cum acti.de dolo concurrere precedens magis placet. Op.ab extra p̄ ea que dixi vz ꝙ ubi dolus dedit cām contractui dixi cōtractū nullū ipso iure. ut d.l.eleganter.z.ff.p̄ so.l.iii.in fi.Sed huic obstāt plura que pe.induxit p̄ ista.primo qz ꝓtractus p̄ metū factus valet.ut.ff.ꝙ me.ca.l.metum.§.volēti.z tamen in metu est dolus.Sed so.ꝙ ibi est dolus velatus non specificus p̄ se interveniēs quia tūc locus habet.l. nūa Item induxit pe.qz contract⁹ ille venditionis hz sua essentialia:vz consensum rē z preciū certū.z sic contractus debz ipso iure valere licz in aliqua causa extrinseca peccet.ff.de pac.l.iurgen.§. sed si ob maleficium. Sed sol.ꝙ iste dolus est cā que absorbet consensuz z sic unū de essentialib⁹:quia nisi dolus ille intervenisset venditor nō fuisset rem vēditurus. Tertio inducit. l.dolo.j.de inuti.stip.Sed rn̄.ut ibi facit glo.quia ibi i contractu stricti iuris in quo nō est necessaria tāta bona fidei exuberantia ut in contractib⁹ bo.fi.qui notanter bo. fi.appellant.ideo bona fi.deficiente ipso iure nulli.ut.ll.s̄.alleg.z hoc in preiudiciū eius qui dolus adhibuit.ut.s̄.dixi.In contractibus igitur stricti iur. doloso competit actio licet ei obstet exceptio sed nō in bo.fi.ut.s̄.dixi.sed eius aduersario sic.z in hoc est dīta.z hoc quādo dolus cōtrahētis dedit cām contractui.sed ubi dolus tertii dic ut in.ii.p̄.dixi.Et ubi incidit in contractu:tūc tenet cōtractus ex parte utriusqz licet ad decipiendū agat:ut in.i.p̄.dixi Salice.

On est.

Venditio non rescinditur licet precium duplicatum offeratur.b.d.quod intellige nisi a prin.sic fuisset pventum ar.eius qō no.s̄.e.l.de contractu.z.j.qn̄ lice. ab emp. discedere p̄ totum.Salice.

Atas.

Posito uno incōueniēti sequitur aliud ad hoc allegat.Vel magis ad lram.Etiā militi non dz concedi p̄ rescriptum facultas rescindendi vēditionē pfectam. z si consideret eodem iure uti p̄ se teneret.b.d. Op.ut in glo.s̄.ō pc. imp.offe.l.quotiēs ꝓuncta.l.i.in fi.ff.quod qui iur. So.ut in glo.z prima vera ubi rescriptū non teneret ubi aūt teneret quia cū clausulis opportunis esset concessum.tūc licet eo usus non esset nī p̄ se uti teneretur ut.ff.quod qui.iur.l.iii.circa prin.z quādo p̄ se uti tenetur an quo ad omēs:an vero solū quo ad eū p̄ quem impetrat est dubium.z hic videtur casus ꝙ p̄ omnes In p̄ facit.ff.ex qui.ca.in pos.ca.l.fulsini⁹.§.ꝙ si aduersus.Sed veritas ē ꝙ si rescriptuz est generaliter impetratum respectu oim tunc uti eodē iure tenetur quo ad omēs.Et ita potest hec.l.intelligi. Sinaūt impetravit p̄ unū tantum tunc quo ad alios uti nō tenetur. ut.d. §.quod si aduersus.z referas hec singula singulis.ita distinguit hic doc.z Ly.z glo.idez dixit.ff. quod qui. iur.l.i.§.i.licz alias opi.recitauerit in.l.iii.§.hec pena.i eo.titulo.Barto.z salice.

In voluntate.

Venditio facta paulo viliori precio non rescindit nisi dolus vel metus intervenerit ad quē ꝓbandū non sufficit dicere ꝙ venditor ab initio satis maius preciū petiit ꝙ convenerit.secus si deceptio ultra dimidiā iusti precii intervenerit.b.d. No.ꝙ multa verba inter contrahentes consueverunt intervenire antēꝙ ad cōclusionem pveniatur z antēꝙ sit cōclusum nō est celebratus contractus ut in hoc tex.cui similē non habes in corpore iur. No.etiam tex.circa fi. ibi. nisi minus dimidia ꝛc.qz habes ꝙ deceptio ultra dimidiam iusti precii ē pslideranda scōm tpus p̄ctus ut dixi.s̄.e.l.ii.

Recii.

Pro precio vendite rei possunt res insolutum dari nec ex hoc irritat venditio.b.d. Op.de.§.item preciū insti.de cōtra. emp.so.ut glo.ꝙ illud in conuēcione nō in numeratō ne ut hic. Op.tūc ꝙ aliud solui non possit ꝙ pecunia conuēta.ff.si cer.pe.l.ii.§.i.z.ff.de so.l.paul⁹.so.ꝙ hic volēti non invito ut ibi. Querit Ly. si dixisset ꝙ vendebat p̄ pecoribus.c.an contract⁹ teneret. z dicit ꝙ non ut venditio sed ut contractus innominatus l.solent.ff.de prescrip.ver.

Olus.

Ex qualitate facti nō paritate precii dolus ꝓbat qui si intervenerit p̄ emptorem actio competit non p̄ eū qui ab emptore emit.b.d. No.ꝙ dolus qui in animo constitit p̄ actus exteriores ꝓbat sine sint facti.ut.l.dolum.s̄. ō dolo:sive verbi ut in exemplis positis hic in glo. quam vide.z no.z tene cordi.

Enditor.

Primo ponit unum dictum. scdo infert ad quesitum.Tertio removet unum dubium.scda ibi igitur.Tertia ibi sanc.scienti dolus non infert z licet preciū non sit congruū contract⁹ non vitiat.b.d.No.ꝙ de partium ꝓsensu mat⁹ preciū quādoqz scribit in instrumēto ꝙ vere res empta fuerit:z ex hoc instrumētum non reddit ꝓpterea falsum.circa qō vide quod no.z scripsi in.l.si ex caut.s̄.ō non nu.pe. Item no.ꝙ precium in compēsa.indebiti error facti deductū nō obstāt compēsatione peti p̄ Glo.vide per te.

On idcirco.

Venditio facta viliori precio ꝓpter munus publicū vel urgēs debitū non rescinditur.b.d.quod supplet glo.nisi istud vilius excederet dimidiā iusti precii.b.d.No.ꝙ sapiētis z consulti viri non est petere illicita.

Maior.

Denūciatio vel ꝓtestatio facta ab eo qui non hz denūciandi ius vel ꝓtestandi nō officit contractui.b.d. concor.ff. de mi.l.

tutor secus si haberet ius prestandi ut in glo. salicē.

A conditione.

Venditio non rescindit ex eo q̃ emptor non soluit tributū rei publice put cōuenit: sed ut emptor tenet venditori ad interesse. b.d. No. q̃ licet modus nō seruetur venditio non rescinditur. Item no. q̃ si uēditor soluit id qd̄ ab emptore erat soluendū recupat ab eo. ex quo uidetur q̃ si uēditor post traditā possessionē soluit collectas q̃ recuperet ab ēptore qd̄ est uerū si emptor tenetur soluere ut hic nō alias iō inspicienda sūt terrarum statuta que multotiēs onus soluēdi imponūt uēditori donec fiāt extimi noui. Quero que fuerit rō dubitandi in hac. l. nū. qz in contractu dixit uēdo ea conditione vnde qz ꝓditio defecisse videt irrita uēditio dicebatur. sed nō est ita qz ista ꝓprie nō est cōditio sed conuēnio ⁊ modus q̃ non suspēdit cū eius. implemētum dz fieri post actū uendit. pfectum ideo hūc habēt sensum ea cōditione. i. pcō ⁊ cōuentione. ut. ff. de ꝓiun. cū ema. li. l. nihil. ⁊ ibi p bar. Op. etiam q̃ ante celebratam a se solut. possit expiri. ut. ff. de neg. ge. l. si mādato. ⁊ de here. uen. l. ii. §. fi. So. cōfitēdo ideo hic subaudi maxime ut in glo. In fideiussore dic ut. s. man. l. si p ea. Oppo. q̃ immo uenditio irritetur. ut. j. de pac. inter emp. ⁊ uendi. l. cum te. Solue ut in glo. Bartholomeus de Saliceto.

Uisquis.

Venditio facta paulo uiliori precio non rescindit ptextu ignorātie qualit. rei ⁊ iusti precii. b.d. No. q̃ inanibus obiectis quis immorari nō dz. No. q̃ quis sibiipsi non debet blādiri nec uelle facere credere sibi unū p alio. Ex quo colle illud vulgare q̃ ceteris maior est error quē quis causat sibiipsi. Item no. q̃ ista. l. non dicit id ad qd̄ multotiens eā allegāt doc. ⁊ glo. rz q̃ quis presumatur scire uires ⁊ preciū rei sue. ut no. s. e. l. ii. §. bene dicit q̃ qui ignorat est negligēs: ⁊ in supina ignorantia: ideo hēr̄ p sciente. ut dicit glo. fi. Op. q̃ p uiliori precio rescindat dūmodo nō sit minutū. ut s. si aduer. uen. l. ii. ⁊. j. de pred. mi. l. si is. ⁊. ff. de in ite. resti. l. scio. So. q̃ hec. l. in maiore loquit: ille in minore qui ad rescindendū uenit beneficio restit. in integ. dūmodo lesio nō sit minima. ut. d. l. scio. ⁊ hic ubi cōtractus hz debitā solēnitatem. alias est ipso iure nullus ut. d. l. si is. Op. q̃ immo sit dōia an prēdia sint p cul uel nō qz ex uicinitate presumit scire ⁊ ex longinquitate ignorare. ut. j. de fal. mo. l. i. §. domus. cuius ꝓ. innuit implicatiua etiā hic posita. Glo. nō soluit. dic q̃ hic de qualitate ⁊ precio rei ibi de facto extrinseco qd̄ fiebat in re. Op. iii. q̃ immo rescindat. ut. s. e. l. ii. So. q̃ ibi est maior deceptio qz ultra dimidiā iusti precii. ⁊ hec uera licet dic. glo. q̃ quidam dicebāt q̃ ⁊ tūc idē esset: quia p̄sumitur preciū scire ⁊ sic donare quod truffa est qz tūc illa cōcordaret se cū ista qd̄ est falsum uerūtamē an presumat scire uel habeatur p sciēte uid̄ quod ibi dixi in ultima q. Op. iiii. ad idē de. l. si dolo. s. e. So. q̃ hic loquit qū deceptio est reipsa ibi qū aduersarii dolo quo casu dic ut ibi dixi. Vltio circa illud generale quo queritur an quis p̄sumat scire uires p̄monii sui dic aut ad hmōi presumptionē seqtur cōtrere presumptio fraudis uel doli. ⁊ tūc talis p̄sumptio nō debet admiti insti. q̃ ma. no. po. §. in fraudem. Et est ratio qz qui doluz dic. illum debet pbare. l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de pba. Aut p̄sumptio fraudis ꝓnere non sequit: ⁊ tunc aut in actibus moriēdum ⁊ non p̄sumitur. ut in auē. de here. ⁊ fal. §. si uero absūt. ꝗ si. n. Et ratō colligit. j. qui te. fa. po. l. hac ꝓsultissima §. at cū humana nisi aliqua uerba specialia ꝗ hanc generalē presumpt. ptulerit ut in auc. sed cū testator in prin. j. ad. l. fal. Aut in actib⁹ inter uiuos. ⁊ tūc in bonis nouit ad eiz puentis ignorare presumit. l. que nōdum. s. de here. uen. In antiquit⁹ suis si sunt immobilia presumitur scire ut hic. si mobilia ad huc idez si sūt in eadem ciuitate nō alibi. ut. ff. qui ⁊ a qui. l. in fraudē.

I quos.

Primo ponit modum distrahendi. scōdo qui emptores sint securi. Tertio annectit rationem pnisionis hmōi. secūda ibi hi postremo. tertia ibi ceteri. Fundus debitoris rei publice uendend⁹ ab exactore dz subbastari. ⁊ scōz qualitatem eius ⁊ redditū ꝗtitatē extimari ne fraus fiat debitori aliter uēditio facta rescindit. h. d. Vel breuius. Exactor non dz res uēdere gratiose nec in subbastationib⁹ fraudē cōmittere. h. d. No. q̃ de alieno quis gratiā facere non dz nec pōt. Item no. q̃ scōm reditus fit estimatio rei. ut hic ⁊. ff. de iur. fi. l. iii. §. dini. ⁊ s. de sacrosanc. ec. auc. si quas. ⁊ auē. ppetua. Item no. q̃ officiali uēdente ꝓpter modicā lesionē precii fit rescissio contractus que nō fieret dño uēdente. ut. s. l. pri.

Vltimo no. glo. que ponit ea que requirūtur ut fiscus possit uēdere rē debitoris sui. Salicetus.

I qui.

Contractus clādestini non tenēt in preiudiciz fisci. ad hoc allegat ꝓcor. ff. ad muni. l. ordine. §. in fraudem. Vel larius uenditionēs facte in fraudē rei puplicē irritant ⁊ emptor cōscius in p̄cio mulctat. h. d. No. q̃ fuga quā immediate faciūt post emptionē ⁊ uēditionem facit p̄sumi fraudem. Item no. istū tex. ꝗ comitatenses et fumātes comitatus Boñ. qui suarū emptionū instrumenta faciunt ꝓcipi in pſonis ciuium uel qui simulate ⁊ ficticie alienāt sua immobilia ciuibus ad euitādū extimū. ⁊ p hoc etiam fac. d. l. ordine. §. in fraudem. et ibi p bar. Querit glo. quid si emptor fuit ignorās dic q̃ non tenet. ff. p emp. l. qui fundum. §. procurator. Salicetus.

Estium.

Proceres ⁊ consiliarii principis pbibētur negociari cum priuatis. h. d. secūduz unā lec. ⁊ dicit glo. q̃ hoc habebat locū scōm tp̄us quo princeps de oibus eis necessariis p uidebat: nō ergo aliter quod no. Vel sic pceres palatii nō possunt emere res subbastatas a fisco. h. d. secūdum aliā lec. qd̄ no. qz timuit impator ne eis gratiose uendātur. ut. s. e. l. si quos. quod de facto quotidie fieri uidemus. Et ideo nec uicarius prātis potest emere res subbastatas a potestate uel massario ciuitatis. Nec uicarius ep̄i res subbastatas auctoritate exactoris collectaz clero p domino papa impositaz quod no. Et circa. i. lec. uide. qd̄ dixi in. l. ultri. s. si cer. pe.

Quādo liceat ab emptione recedere. Rubr.

E quidem.

Primo dictū re integra cum ratione secūdo re non integra. secunda ibi ceteri. Re integra contrario ꝓsensu ab emptione discedit: re uero nō integra actus priori similis requirit. h. d. No. q̃ eo modo quo res cōtrahitur p eundē dissoluitur ut hic concor. ff. de sol. l. pur quisqz. ⁊. ff. de re. iu. l. nihil tam naturale. Item

no. ꝙ dcio si nõ est exceptiua ut hic in littera in fi. ibi si non ꝛc. cõiuncta glo. ꝛ tantũ iporat ꝙtũ dictio nisi ut no. ff. si qui. cau. l. si eũ. §. iniuriaꝝ. Op. i. cum glo. ꝑ primã ptez ꝙ re integra solo consensu nõ recedat. ut ff. e. l. cum ẽptor. §. fi. So. ꝙ ibi res non erat integra qꝛ res erat mortua sine uẽditoris culpa. ꝛ sic liberat uenditor cum bẽat ꝑ tradita qꝛ agit ad preciũ ꝛ bene dic. glo. Sed qꝛ ibi tex. dicit ꝙ iusta conuẽt. haberi potest quero qualis seu que ꝓuentio deberet eẽ iusta cuꝝ res que bẽtur ꝑ tradita non possit retradi. rñ. liberatio p acceptilat. qꝛ p illã tollunt acti. de quib⁹ ibi dic. ff. ꝺ accep. l. i. Op. ii. ꝙ etiã re non integra sola conuẽt. discedat. ut. j. l. pri. ꝺ. ergo. Solu. ut sequitur in glo. qꝛ ꝛ ibi ẽ contract⁹ integer qꝛ datio arraꝝ non facit desinere contractũ integruꝝ esse: ꝛ eadem ratione nec pignoꝝ uel fideiussoꝝ. ff. e. l. iii. Op. iii. ꝙ res sit integra donec lis sit conte. ff. de iu. om. iud. l. ꝛ qꝛ. So. cuꝝ glo. ꝙ illud ucꝝ ubi de iudicii integritate tractat. sed hic queritur de integritate contractus. Op. iiii. ab extra ꝙ sola conuẽtione resoluat uenditio etiã re tradita. ut. ff. ꝺe in di. adi. l. ii. ꝛ. ff. ꝺ. l. comisso. l. i. So. ꝙ ibi ideo qꝛ sic placuit a prin. ꝛ ante traditionẽ ꝛ sic re integra. Quero lr̃a ista dic. ꝙ nuda conuẽtio p⁹ traditionẽm non resoluit emptionẽ: an non resoluat si ĩ contineri fiat. Glo. dicit ꝙ non: etiã si incontineri fiat p. l. ab empt. §. illud. ff. de pac. Nec ob. ꝙ pcã incontineri apposita ut uestita ꝑducũt acti. ut. §. de pac. l. in bo. fi. ꝛ. l. perẽs. quia uꝝ si ad aliud ꝙ ad tibi soluendum apponãtur. uel dic ꝙ hic nõ fuit appositũ iuxta ꝓtum: ſz iuxta traditi. uel in ipsa tradi. rei ad quã faciendam erat astrict⁹: ideo eius traditione pactuꝝ non uestitur. ut no. in. l. in traditionib⁹. ff. de pac. ꝛ plenius dixi in. l. legẽ. §. de pac. Quero iuxta ꝑimam. q. si act. nõ parit: an saltẽ pict exc. ꝑ pecium peteten ꝛ gl. remittit ad no. in. l. fe. ꝛ ibi dicit glo. ꝙ nõ quia pactũ ad hoc nõ interponit: et sic ultra intentionẽ opari nõ ꝺz. l. non ois. in prin. ff. si cer. pe. Interponit. n. solũ ad resoluẽdũ ꝓtum: ꝛ ita ẽt declarat gl. in. l. ab emp. ff. de pac. Sed in oppositũ fac. qꝛ pcũꝝ de discedendo uel resoluendo uidet implicite ꝓtinere pactũ de nõ petendo ar. l. ubi. §. de transac. ꝛ sic preciũ possidẽti debꝝ pere exceptionẽ. ꝛ hoc eo uolẽte reꝝ retradere ut dix. ista glo. alias fatẽdum est eũ except. nõ habere: qꝛ iniquuꝝ esset eũ habẽ rẽ ꝛ pecium: ſz hoc non obstante nihil ominus teneo glo. ꝛmplici rõne. Una ne sit in arbitrio emptoris soluere uel non dissoluere ꝓtuꝝ ꝑ. l. in emẽtis de ꝑ. emp. §. Alia qꝛ hoc pactũ de dissoluẽdo ꝓtũ cadit in spẽm contract⁹ innoiati in quo licitũ est penitere. ff. de condi. ob ca. l. iii. §. i. ꝛ. l. si pecuniã. in prin. ꝛ sic uẽditor potest penitere ꝛ nolle rẽ recipere. tertia ꝑt eẽ ratio ut equalitas seruet: quia ſcõm hoc posset emptor resilire a cõtractu ꝛ nõ uenditor qui iã rem tradiderat. Querit glo. qũ res fuit tradita que ex ꝓuen. de discedẽdo retradi ꝺz: an debet emptor eodẽ precio reuẽdere. Quidam ꝙ sic ꝛ male quia tunc eẽnt due ẽptiones ꝛ nõ una resoluta qõ no. quia primo casu due soluerent gabelle. ſcõdo nõ. Quero ab extra an ille distractus ꝛ resolutio sit bo. fi. Dic ꝙ sic. ut. ff. de pac. l. ab emp. ꝟſ. aristoni. ibi qꝛ bone fidei ꝛc. fa. quod no. §. ꝺ i inte. resti. l. ꝺ tutela. ꝛ est hoc utile scire quia si dolus daret cãm huic distractui ipse distractus esset ipo iure nullus ut dixi. §. ti. i. l. si dolo. Itẽ quero quid si uenditor noie emptoris constituit se ꝑcario nomine possidere utrũ solo consensu discedat ipo iure absqꝛ alio facto. Glo. format istã. q. in. d. l. ab emptione. Et arguit glo. primo ꝙ nõ. quia p constitutũ res dicit tradita. ut. ff. de re. uen. l. quedã. ꝛ de acqui. pos. l. quod i eo. ꝛ. ff. de pẽca. l. ꝛ habꝝ. §. cum. ꝛ sic solo ꝓsensu sine retraditione nõ dissoluit ut hic. Item qꝛ p tale constitutum est liberat⁹ uenditor ab act. ex empto ex quo res tradita dicit ut no. in auc. sacrã. §. si aduer. uen. ꝛ per ꝓñs ꝓtus non est integer. l. cũ emptor. ff. de re. uend. In ꝑ. arguit ibi glo. ex eo qꝛ actus ꝓrius retro priori similis uidet interuenisse: qꝛ ex quo res erat apud uenditorem tacite p ꝓuentionez ut ab emp. discedat uidet actũ ut a precario tanq̃ ei consecutiuũ recedat. ut. ff. ꝺ rescin. uen. l. iii. Item qꝛ ex quo res est penes uẽditorez ꝛ p distractũ supuenit ei cã possidendi res ei tradita uidetur ꝛ ãmodo incipit sibi possidere. ff. de re. uen. l. q̃dam mulier. ꝛ insti. de re. di. §. interdũ. Itez dic. ibi glo. hoc confirmari ex eo qꝛ sicut p traditionẽ instrumẽti dicit res tradi. ut. j. de dona. l. i. sic p incisionem istrumenti dici ꝺz res retradi ut ꝓriorum cadẽ sit disciplina ar. j. de sen. pas. l. fi. Sed dix. glo. hoc ar. modicum ualet quia adhuc ibi res ẽ integra pura sola incisio ñ est actus priori similis. vnde nõ habet uim retraditionis: ꝛ sic hoc ar. hꝝ silere. Quid igit dicendũ. attende quia glo. in. d. l. ab empt. videtur primã ptem tenet quia dicit uerũ actum retraditionis interuenire debet quod fatet ia. hu. ubi uerus actus prius intercessit qꝛ ubi prim⁹ actus traditionis eẽt uer⁹ ꝛ secũdus retradi. esset fictus nõ esset actus ꝓrius retro priori similis ut requirit hec. l. in fi. Sed ubi primus fuit fict⁹ sufficit ꝙ scõus sit fictus: ideo inquit ipse ꝙ si in thematte nostro intruenit sola conuẽtio de abiendo a uenditõe ꝙ non sufficit. Sinaũt plus interuenit ꝟz ꝓrium ꝑcarium emptoris p qõ resoluatur ꝑcariuꝝ uẽditoris tũc sufficit ꝛ erit unus ꝓtus resolut⁹ non duo. quod no. ad gabellas soluẽdas ut dixi. hec que dixi intelligẽ uera quãdo uẽditor tpe quo constituit se ꝑcario nomine possidere uere rem possidebat: alias si tunc non possidebat licꝝ possessio postea ei supuenit talis possessio non requirit ꝓrium precariũ emptoris ad dissolut. uẽditionis. Et est rõ quia ꝑcarium uenditoris non ꝛtꝝ ex quo non possidebat. ꝛ sic nec tunc tradita potest dici nec noua possessio sufficit: qꝛ inter partes nõ fuit ĩ ea ꝓsensum ꝛ ideo nec possessio nec dñium dicit sine noua traditione trãslatum: ꝛ p ꝓñs nec liberatio contingit uenditori. ꝛ hoc ꝓbant in glo. ad hoc no. ff. de re. uen. l. si a ticio. in gl. fi. qõ tene cordi. Quero an hec in uẽditione locum bẽant in donat. glo. in. d. l. ab emp. dicit ꝙ sic. Sed bal. hic subtilius loquit: dicit. n. ꝙ si donatio eẽt facta p stipulationem lꝝ res nõ esset tradita non ꝑpterea nuda cõuen. dissolui potest qꝛ act⁹ nõ est retro prior similis. sed pura donatario agenti obstare exceptionẽ. Si uero solo pcõ nudo esset facta qõ hodie fieri potest p. l. si quis argẽtum. j. de dona. tunc nudo pacto ꝓrio tolleretur ipso iure ciuilis ꝛ naturalis obligatio sicut in uendi. ut in. d. glo. Nec ob. qõ quidam uoluerũt dicere ꝙ etiã isto casu non ꝑt tolli ꝓrio pacto qꝛ primum de donando est uestitum. l. aurilio. hoc ſcõm ei ꝓrium est simpliciter nudũ: ꝛ sic primum non ꝺz tolli ipso iure ar. eius qõ de stipulatione dixi qꝛ rñ. ꝙ eo modo quo est uestita donatio eo modo ẽ uestita eius resolutio: ꝛ sic. l. aurilio. Uel ſcõm opi. ia. hu. ex pcõ donat. non nascit actio: sed ꝑpter pactum datur conditio ex. l. eo remanẽte nudo. Querit hic bal. an ex pacto de constituto seu de precario p ꝑcuratorem queraꝝ dñium ꝛ possessio. ꝛ tenet ꝙ sic sed de hoc remitto ad ea que dixi. §. per quas pso. l. i. in ulti. q. Ultimo adde que dicam in. l. se.

Erfectam.

Primo dictũ. secundo infert ad dupler q̃ situm ꝟz de datione arraꝝ ꝛ de solutione

parte pcii.scda ibi ergo.Nudo cõsensu re integra ab emptione discedit z arre date repetũtur :sed qz parte precii soluta res non ē integra. ideo nudo ꝓsensu non recedit sz ut res tradatur agit.b.d. No.ꝙ datio arraꝝ non facit desinere rem integrã esse: sed pris precii solutio sic. Op.sic uēditio dz perfecta cũ res est tradita.ff.de ac.emp.l. si quis rem alienã. sz cuz hic in prin.dicat ꝙ pfecta uēditio nudo cõsensu dissoluit sequitur ꝙ re tradita solo consensu ab ea recedit.Sz ꝓtra.dicit s.l.pri.z hoc in fi.ergo ꝛc.So. ut in glo.i. ꝙ pfectio est triplex:qz alia conuēcionalis tantum z hec est ꝓditionalis tantũ.alia obligatiua z hec est uēditio pura a princ.uel ex post facto.Alia est acquisitiua z hoc est re tradita uel precio soluto.ō primis duabus loquit hec.l.in prin.de tertia loquũtur ꝗ. Op po.ii.ꝙ copula posita ibi pacto z cõsensu non stet bene qz cum dz copulare diuersa ut no.sup rubrica.ff.ō iu.z.fac.ig.sequit ꝙ in idē duorum cõsensus non sit pactũ quod ē falsum.ff.de pac.l.i.§.i.So.exponēdo litteram ut in glo.ii.in prin.z declara p exempla ut i ea Et no.cã in fi.dum dic.ꝙ si emptor facit pactũ de nõ petendo a uēditor qũ res est integra intelligit factuz z eõ ꝙ uenditor non petet ab emptore. Quero.i. qua act.arre recupabunt.dic ut in glo.Et attēde qz gl. explicite nullã actionē eligit de his: ideo dic ꝙ actio ex empto competit adiecta cã qz uenditio est distracta z datur ad restituendum quando dominium non est trãslatum z ad reddendum quando est translatum z tunc competit etiam conditio sine cã:qz cã est finita ut ad non cãm redacta ut.d.§.g°.z nimiz.qz conditio sine cã est etiam generalis ut no.ff.de condi.sine ca.l.i. Sed de condi.ob cãm est maius dubium qz illa habz locum in contractibus innominatis z ideo reuocat i dubium an contractus arraꝝ dicatur contractus nominatus uel innominatus.Et quidam dixerunt ꝙ est innominatus.qz datio arrarum idē ē qõ datio pignoris Sed male dicunt:qz pignoris non transfertur dominium sed arrarum sic.ff.de ac.emp.l.ex empto.§.si quis vina.Aliqui idem dicentes allegarunt qz elegãs nomen habet qz ꝗctus arraꝝ uocatur:z qz re contrahitur ut mutuum z depositum.z ita dix. Nic.de mac. Sed truffa est:qz nominati non tam a nomine q̃ a ꝓductione actõis suo nomini correspondentis cognoscunt l.iurisgentium circa prin.ff.de pac.z patet in permutatione que contractus est innominatus.sed ex ꝓtractu arrarum nulla actio correspondens eius nomini nascitur ideo contractus innominatus est dicendus.h° igitur supposito dicendum est ꝙ pōt etiam competere condi.ob ca.tanq̃ causa esset ex penitentia ut.l.iii.§.i. ff.de condi.ob ca.De act.uero prescrip.ver.dico non competere:quia illa datur ad implendum conuēta saluo q̃ si ex pacto de resoluendo z de reddendo vn° impleuerit ex parte sua alter non.quia ut alter impleuerit cõpetere posset ut nõ.j.de ac.emp.l.ex arrali.Ex his habes ꝙ arrarum transit dominium si tradens ē dñs: alias non darentur predicte condi.ut.l.fi.ff.de condi. ob ca.z insti.de ac.§.sic itaqz. Quero scdo quid si arre sint date loco precii z arraꝝ. Rñ.glo.ꝙ si sint in speciebus adhuc res dicitur integra quia loco pcii ñ potest cedere.Si autem sint in pecunia tunc res non esset integra a pacto ideo solo consensu non pōt discedi.Et quod dixi in specie idem dico in rebus immobilibus.qnia z in illis arre possunt dari licet non reperiatur expressum:qz sufficit non esse ꝓhibitum .ar. ff.ex qui.ca.ma.l.ait pretor sed quod eis. Quero.iii quid in ultimo Rñ huius.l.si ille conuentus excipiat de pacto.dicit gl.ꝙ actor replicabit de dolo.Et hic attende ꝙ hec replicatio doli est fundata super eo quia de presenti dolo facit excipere de pacto de resoluendo uel de rescindendo uel de non petēdo ex cã z animo dissoluendi ipso iure non competat exceptio ut ꝓbatur hic z nõ.in.q.se. Quero.iiii.nunquid in eo quod solutum non est habeat emptor exceptionem.Dic ꝙ non ut in glo.z pleniusl dixi in.l.pce. in.ii.q

Si propter publicas pensitationes uenditio fuerit celebrata Rubrica.

Continua z declara verba rubrice ut in glo.

Enditionem.

Uenditio solenniter facta per fiscum ob cessat.tributorꝝ non rescinditur per priorem dominuz nec per eius creditorem.h.d.

Nõ ꝙ p̃dia sunt tacite fisco obligata ꝓpter tributa. Op.ꝙ immo rescindatur.ff.ō rescin.ven.l.fundus.So.ꝙ ibi min⁹ iusto precio uēdidit hic iusto Uel uerius ibi rei publice nõ erat ex p̃cio satisfactũ hic sic.z sic fauor rei pub. ne remaneat i dãno. Op.ō.l.fi.j.e.z no.in.l.si quos.s.ti.ii.So ut in glo.fi.vz ꝙ debet intelligi in uēditione solēni ut ibi. Quero cũ glo.quãto tpe debz esse cessatum in solut.tributorꝝ.quidam p biēnium ad istar emphiteote qui nõ soluit debitum canonē eccle sie'cũ fiscus z ecclesia parificent.ut.l.fi.s.de sacrosan. ec.Alii dixerũt ꝙ statim cũ est cessatum p hanc.l. que simpliciter loquit:z quia speciale est in pupillo ut post q̃ cessauerit audiat usqz ad.xxx.dies.l.imperatores.ff.ō publi.Sed modicũ fac. qz loquit in ꝓfessione rerum ex quib⁹ uectigal debet solui que statim p portãres debent notificari alias cadũ in cõmissum.Et idē dicendum est in eo qui rem tributariam emit ut statim accedat ad fiscũ et ꝓfiteat se eius tributariũ esse.ut.j.sine cens.uel reli.l.fi.Alii ut pe.dixerũt ꝙ hoc temp⁹ uelut indeterminatũ relinquit in iudicis arbitrio ar.ff.ō iur.ō li.l.ii.vii potit quē iminũ uoluerit ōbitori assignat ad soluēdũ ar.l.si ōbitor.ff.ō iud.Tu dic melⁿ aut ōbitor fiscalis est certe q̃tuat.debitor z nõ ānuc.Aut est debitor ānu⁹.prio casu gl.in.l.iii.de iur.fi.li.x.z ē gl.iiii.dic. ꝙ tũc idē in fisco quod in quolibz priuato.l.fi.j.ō iur. do.ipe.z nõ aliter ōclarat.Sed attēde.quia illa loquit in pignore quo casu dictũ gl. videtur ꝓcedere p regulam que est ut fiscus utatur iure priuati nisi aliud caueatur.l.ut.s.de pe.he.l.i.sed in rebus nõ datis pignori licet sint ypothecate:tũc quia debito liquidato ut.j. e.l.fi.fiscus solum habet uēdere ō bonis debitoris q̃tum ꝓ debito sufficit statim cũ transuit tpus soluēdi quia dies eũ interpellauit pōt ei iudex p̃figere temp⁹ quod ei placuerit intra qõ debet soluisse.l.qui actuarii.j.de nu.z actu.li.xii.quo trãsacto si nõ solueric posset honeste detineri sed nõ in carceribus reoꝝ poni. ut.j.de erac.tribu .l.missi opinatores.li.x Uel si mult fiscus pōt loco cuiusdã primi decreti possessionez bonorum apprehendere z postea nouũ terminum ei statui facere ad soluendũ quo elapso ad uēdit.p modum subhastatiõis pōt ꝓcedi.ut.s.ti.ii.l.si quos.z.s. si aduer.fi.l.edicto.z quod no.j.l.pri.Et hoc nisi.l.municipalis aliter ꝓuideret:qz illõ seruat.ut.ff.qõ ui aut clã.l. ꝓhibere.§.plane.z.ff.ō priui.credi.l.antiocensiũ.scdo

casu quãdo est debitor ãnuus. ⁊ tũc aut fiscus petit solum ãni debiti solut. vidẽ dico quod in pcce. aut petit rei translat. ex qua uel ꝓpter quã ãnuũ debitum debetur: ⁊ tũc aut queritur in re locata uel in emphi. data. ⁊ tũc si ꝓpter canonẽ nõ solumm idem dico in fisco quod in ecclesia ar. l. fi. §. de sacrosan. ec. ⁊ hic in. i. so. glo. Sinaũt quia agrũ deserit ⁊ inculturz dimittit tũc per ser mẽses si fuerit uocatus deserto ⁊ nõ uenerit alias si nõ fuit uocatus expectaẽ lapsus biennii. ut. ī de om. ag. deser. l. qui agros. ⁊. l. locorum. in prin. li. xi. Aut queritur in re tributaria quã fiscus ꝓpter tributum nõ solutum uult ad se aduocare. uel alteri concedere: ⁊ tũc arguendo de canone ab emphiteota nõ soluto. ad hunc canonẽ videt ꝙ habeat biennium ut in hac glo. Sed quibusdam uidet uerius ꝙ a die quo fuit cessatum habet. vi. mẽses ⁊ hoc ꝓbatur in. l. obsistere. ī. de anno. ⁊ tribu. ubi si anno reuoluto ⁊ sic a tempe quo debuerũt soluere transeãt. vi. menses dõs predi orum exigitur a fisco: et ipse dõs potest ab emphi. et fructuario qui tenebat soluere rem aduocare. qꝛ non soluendo. ī. illos. vi. menses priuatur iure suo ut ibi ī una lec. quam ponit glo. fi. quã ibi tenet bar. ꝓ melio ri. Et si dicas ibi nõ priuatur dõs rñ. ꝙ ad eum nõ spectabat immediate onus tributorꝫ sz ad emphi. ut fructuariuz. sufficit ergo ꝙ ille ad quẽ on⁹ immediate spectat nõ soluat. ī. vi. menses a die cessationis ut priuet iure suo. Si tũ uelis precedentez defẽdere potes dicẽ ꝙ nos querimus de translatione fienda in fiscũ ibi in ꝑ uatum qui ꝓ illis soluere fuit grauatus. Sed nõ uidetur mihi defensio tuta. qꝛ ille soluẽs uidetur loco fisci succedere. quia nisi fiscus ꝑ lapsum illoꝝ. vi. mensium aduocare rẽ posset. sequeretur ꝙ res nõ cecidisset i cõmissum qꝛ nõ refert quis soluerit ut. §. ꝓ so. l. cum ꝓponas. hoc satis puto ꝓcedere supposita illa lec. prouera in. d. l. obsistere. Sed mihi uidetur nõ ꝯuenire illi litere que nõ de uenditione predii: sed de exactione soluti loquit. Ideo sto cũ cõmuni opi. que est ut biennium requiraẽ. ⁊ est magis equa ꝓpter magnũ preiudicium quod generat nõ soluenti ut cadat a toto suo iure ut in emphi. ecclesie ⁊ deserto⁊ agri tributarii de quibus. §. diri. ar. l. fi. ī. de iur. do. impe. que etiam i debitor biennium statuit.

I deserta.

Venditio ob tributa non soluta solenniter facta nõ retractatur: secus si solenniter non fuerit facta qꝛ quatenus ō facto ꝓcessit reuocatur citato rñ possessore. b. d. No. ꝙ hi debẽt uendere quibus imminet piculum exactiõis nõ facte. No. etiam ꝙ presidis auctoritas requiritur ⁊ alia notãtur in. l. si quos. §. ti. ii. No. singulariter ꝙ in preiudiciũ possessoris etiã de facto possideris ⁊ nõ de iure non põt ꝓnunciari: nec etiam possessio reuocari scõm ia. de ra. ⁊ doc. hinc dic. Inno. ꝙ possessio et iniusta nemini est auferenda extra de ma. ⁊ obe. c. int quatuor. ⁊. ī. si p uim uel ali. l. fi. ⁊. ī. de iur. fi. l. facultas lib. x. ⁊. ī. de bo. ua. l. fi. e. li. Et dic. bal. ꝙ iudex qui fuit facilis in mittendo dz esse facilis in reuocãdo qõ inordinate fecit. ut. ff. si mu. uen. no. l. i. §. hoc edictum. citata tñ ꝓte ut hic que omnia no. qꝛ sunt quotidiana.

I quis.

Primo in maiore non soluẽte. secũdo in minore. Tertio dubium remouet. secũda ibi sinaũt. tertia ibi nihil. Si debitor fisci cõuentus ⁊ ꝙictus cessauerit in solut. publicarꝫ sunctionum solẽnis uenditio dz fieri eius bonorꝫ: ⁊ si debitor sit minor debet citari ut compareat cũ defensor qui etiam uẽditioni dz adesse. b. d. No. practicaz ibi cõuento debitore ⁊c. et declara ut dixi in. l. i. §. e Itẽ no. ibi subhasta distracta. ꝙ bona debitoris fisci maioris uel minoris debẽt subhastari ⁊ quid requiratur ut solẽnis, sit uẽditio uide glo. §. ti. ii. l. si quos Sed hic queri põt quia tex. iste loquit qñ fundus uenditur quid si sit res mobilis. Dic ꝙ si sit res in qua nõ cadit affectio ut frumentũ cuius preciũ est certum si uendatur in foro tũc non est necessaria alia subhastatio. quia nõ potest esse collusio ut no. §. de rescin. uen. l. ii. in fi. glo. magne. Sinaũt sint alie res in quibus cadit affectio uel frumentũ quod non uẽditur in foro tunc ut fraus euitet debet fieri subhastatio. ff. ō mi. l. ⁊ si sine. §. quesitum. Item no. ex ỳ. sinaũtẽ ꝙ tutor pupilli uel curator adulti debet adesse uendit. ⁊ sic si non haberet tutorem uel curatorẽ ei dari debet. Cõtra. hoc opp. glo. ꝙ solus iudex sufficit. ut. ff. de mi. l. ait pretor §. pmittitur. So. ꝙ ibi in solutione fiẽda minori hic ī uenditione fienda de re minoris: ⁊ ideo maior solennitas requiritur quia hoc de abdicando. ibi de acquirendo tractat. Quare hic attende ꝙ ista gl. sentit ꝙ tutor uel curator debet auctorari uenditioni ex quo dicta. de are. ꝙ sequit ꝙ uenditio fieri non poterit eo nolente auctorari cũ eius auctoritas dz esse spontanea ñ coacta. ut. ff de auc. tu. l. i. in fi. qõ non est dicendu.

Item sequeret ꝙ ubicũqz ꝑdemnatur minor ⁊ pignus capitur in cãm iudicati ⁊ possessio uenditur ꝙ necesse sit tutorem auctorari quod est ꝑ cõmunem. obseruantiam. Unde intelligit ipse illum tex. ut dz adesse uẽdit. i. negotio propter quod fit uenditio. quia denũciari ei dz soluat ut. ff. ō uer. ob. l. si ex legati causa. ⁊. ff. ut i po. le. l. is cui. §. cessatum. hoc idem sequitur bal. qꝛ auctoritas est prestanda pupillo uel adulto aliquid faciẽti sed hoc nihil facit sed obmittit: ⁊ sic nõ potest auctoritas prestari. quia nõ ens auctoritatem nõ recipit hoc etiã mihi placet sed nõ uidet mihi ꝙ sufficienter respondeatur huic littere: ideo altero de. ii. modis rñ. uno ut adsit uenditioni. s. ne fiat soluendo uel causas legitimas ne fiat opponendo. Alio modo ut adsit. i. presens sit uenditioni. i. subhastationi ⁊ aliis actibus ut uideat ꝙ collusio non cõmittatur ⁊ ut eam impediat ꝑmitti non ꝙ auctoretur precedens magis placet ꝓpter uerbum defensionis.

Sine censu uel reliquis fundum comparare non posse. Rubrica.

Continua quia in alienat. rerũ ex quibus ꝑdentur census ⁊ tributa apponũtur pacta super eorũ solutõnibus. ideo ponitur ista rubrica post precedentem.

Quero quae differentia est inter censum ⁊ reliquum dic ut in glo.

E conuentione.

Pactum de tributis soluendis ꝑ mulierez ex re dotali euanescit soluto matrimonio re mulieri restituta. b. d. No ꝙ desinente inter esse desinit actio ex pacto competere ut in glo. Op. ꝑ. ii. partem de. l. ex ꝑuentione in fi. §. de pac. So. ut in glo. ⁊ tene so. io. Querit bal. an stari soluto matrimonio res desinat esse dotalis. ⁊ dic. ipse ꝙ non anteq̃ res restituatur mulieri: ideo res dotalis nũcupatur ⁊ per acti. de dote petitur. ut. ī. so. ma. l. dotis. ⁊ ff. in. e. ti. si quis

ignorans.z ēiam p̃uilegia dotis retinet:ideo aliena ri non potest.ff.de testa.mi.l.dotale.z ibi no.post restitutionem uero hec oia cessant ut hic.Salice.

Et annonaric.

Emens fundum a priuato ea.l.ne solnat tributum uel censum fisco tenet nedū ad futura:sed etiā ad preterita z pactū fisco non preiudicat.h.d. No.q̃ onus tributorꝫ z cēsus est reale:ideo afficit rem z ipsam ꝓcomitat ut hic i fi. Item nota ibi fundi compari z ibi eiusdē possessionis q̃ emptor nō tenetur nisi p collectis impositis uendi tori ratione possessionis quā emit.z nō p impositis ratione aliarū possessionū quas non emit scōm bar. z.l.penult.z ibi diri.j.de predi.nauicu.li.xi. Queritur glo.an inter ipsos seruet pactū z dic.q̃ sic sed nō agitur nisi solutione facta.ff.de pac.l.ēpalia.§.pactuz. Sed Nic.de mat.dix.q̃ inter creditorem z debitorem valet ut in ꝯ.non inter uenditorē z emptorem ut hic i fi.quasi hec.l.ei resistat:z sic pactum sit ꝯ.l ideo non valet.ut.s.de le.non dubiū.z de pact.l.pacta.Sed truf fa est.qꝛ ratio diuersa appere non pōt hic ergo loquitur respectu fisci z q̃tum ad effectum.

Ed periculum.

hec est notabilis anc.z.h.d. Predia tributaria nō possunt nēdi sine decreto: ido iudex dꝛ diligenter examinare an emptor sit idoneus z soluendo z si reperit cū minus idoneū non debet auctorari:nisi uenditor in se suscipiat onus tributorꝫ.h.d.z notabiliter.Et p eam dic.bar.in. l.incola lo.ii ff. ad mu.q̃ res in extimo posite nō possunt pretextu alicuius alienationis de extimo eleuari nisi ponātur in extimo alterius idonei z talis qui ad solut.collectarꝫ possit cogi.Et ex hoc infert bal. q̃ i ecclesia non possent alienari.cū ad collectas non teneat ut.s.de epi.z cle.anc.item nulla.Vel si possunt de extimo nēdi toris nunq̃ aufererent.z hoc fatetur uerꝫ nisi ecclesia sibi faceret extimū quia tūc tenebitur ex promisso z ex ꝓsensu suo.z p hoc inducit que no.Inno. extra de immu.ec.c.cū non minus.z tunc p laicos cogetur non tā clericus q̃ res ipsa ut ita dixerim ut ipe inno.no.extra de so.compe.c. postulasti. Similiter et colonus illius possessionis ut fructus agri nēdant et soluant ut ipse inno.no.in.d.c.cū non min⁹ scōm bal.

Omnes:

Possessores predioꝝ tenent ad tributa z publicas pensitationes.non obstante ꝓuentione contraria cū suo auctore in ita:licet p̃fessio noui possessoris non sit itez facta.h.d.scōm unam lec. No.q̃ possessores tenent soluet onera realia z hec est regula.Item publcas pensitationes que quādoqz non sunt onera mere realia sed p̃ pter res imposita.ut.j.dicam.Item no.q̃ pactū priuatorum non preiudicat rei publice.Item collige q̃ ille qui fundū possidet dꝛ soluere collectas p libra z extimo fundi licet fund⁹ non sit in eius extimo descript⁹ q̃tūcunqz alii sit scriptus z hoc uult glo.p.z bar. Itē no.q̃ succedens in fundo tributario uel aliter pensitario debet occurrere ad p̃fessionem faciendā rei publice z sic dño ut diri.s.ti.i.l.i.Op.i. de censi.l.fi.li.xi. So.ibi a p̃curatore fisci emit.quo casu tenet p tempe futuro nō preterito hic emit a priuato quo casu tenet z p preterito z p futuro tempe.Et est ratio quia fisc⁹ precium hꝛ in primo casu quod sibi ꝓuitat in debito

Op q̃ etiam nō possidens cogatur soluere.ff.ō le. i l.apud iuli.§.heres.So ibi cogitur heres a legatario possessore qui tenet fisco ut hic.nam heres tenet rem obligatam liberare.z legatario liberam soluere. ut.ff. de le.l.si res obligata.z hoc uult glo.fi. Op.q̃ pactum valeat.ff.de pac.l.ēpalia.§.pactum. So ut in gl. iii.z uide quod diri.s.e.l ii.z serua hodie anc.sed periculum. Quero cū glo.i.an predia ytalica sint tributaria.Et quidam q̃ sic p hanc.l.que generaliter loqtur.secūdo per tex.insti.de re.di.§.p traditionez.ubi dꝛ q̃ inter ytalica z p̃uincialia predia nulla est differentia p istis fac.iii.j.de anno.z tribu.l.omēs oino. li.x. Sed glo.determinat in ꝯ.primo per.l.de his .s.ō epi. et cle.ubi casus q̃ soli p̃uinciales tenent ad tributa. secūdo p̃bat ex eo quia quibusdā p̃uinciis ius ytalicum est concessum.ut.ff.ō censi.z sic ne sint sub tributo:igitur in ceteris remanet in ꝯ.ius omune.Non ob. §.per traditionē.qꝛ loquit quo ad alienati.nō quo ad alia.hinc est q̃ ibi p̃uincialia appellat tantū tributaria z sic potius fac.p q̃ ꝯ.sic et alias equipant p̃uincialia z ytalica quo ad usucap.ut.j.de usuc. trās.l.i.§. fi.Non ob.hec.l.in uer.omēs.quia restringi debet ad eos qui predia tributaria possidēt. Sic z alias uerbū generale restringit ut patz per multa exempla que ponit glo.z hec est ueritas. Vel potes etiaz dicere q̃ ista dictio omēs.de p̃sonis loquitur z p eis supponit nō de prediis.z ideo et ytalici qui possident in p̃uinciis predia tributaria debēt soluere.Non ob.d.l.omēs.j ō anno.z tribu.li.x.quia ibi illud uerbū omnes restringitur ad possidētes predia in p̃uincia ut ibi ex fi.colligitur z ibi no. Quero ab extra que dicātur pensitati.publice que tributa Rñ.q̃ pensitationes idē sunt quod solutiones.z ideo hoc uocabulū est magis generale q̃ tributū. z loquor quātum ad intellectum legum.nam latissime sumēdo omne quod tribuit ex q̃cūqz causa tribuat tributum potest uūcupari.Et ita latissime sumēdo ista noia possunt dici sinonima:sed sumendo strictius tributum nō est id quod iure emphiteotico deberet fisco z tamē est publica pensitatio.

Unde p istis declarandis dico q̃ munerū multe sunt species:nam alia sunt mere z ex toto p̃sonalia ut sunt ea que indicūtur p̃sonis p̃pter p̃sonam z cōsistunt in labore p̃sone.z de istis nihil ad p̃positum nostrum. Quedā sunt munera mere realia sic dicta quia imponūtur rei p̃pter ipsam rē.et ideo ipsam rez z eius possessorez comitant z ista tributa nūcupant. et ide predia tributaria dicta sunt.Quedam sunt mixta qꝛ i labore p̃sone ꝓsistūt z in reb⁹ ut q̃ quis uadat cū plaustro z bobus uel cum asino ad exercitum uel q̃ rusticus conducat lapides ad castrū.z nihil ō istis ad nostrū p̃positum. Quedā sunt que neutrū predictorum sunt licet in rebus ꝓsistant z istorum aliq̃ indicūtur p̃sone z p̃pter p̃sonam z non ut p̃sona laboret sed ut soluat p p̃sona puta unū solidum ānuatim p quolibet.z hec capacitio uocatur.ut.s.ō sacro.sanc.ec.l.sacrosancta.z de isto potest loqui.s. ti.i. l.fi.Alia indicunt p̃sone non p̃pter p̃sonam sed p̃ pter res ab ea possessas. ut sunt collecte et hoc munus quādoqz censetur ordinariū quādoqz extraordinarium.Ordinarium est qū precedit.l.uel p̃uisio generalis q̃ singulis mēsibus uel semestribus uel ānis unusquisqz a liberat.seu extimat.soluat unū solidum p libra.tunc quia tractū habet successiuuz z relatum et non concernit p̃ns tp̃us tantum munus ordinarium est:sicut quādo p̃uinciales solubant aurū uel ferrum de quo no.super rubrica.j.de indict.li.x.et sic hic solido annuatim soluēdo addicerent duo denarii singulis tp̃ibus cū solido soluēdi.Ista additio uocat supindictū et qꝛ regtarit et toties p̃stat quoties id cui

adiicitur.ideo hic supindictuz ordinarium uocat.ut.j. de indic.l.i.li.x.ubi casus.Extraordinariū est quando eius impositio non fit ex ꝓuisione uel.l. generali seu regulari.Nec ob cām ordinariā et successiuam sed ob aliquā cām extraordinariā occurrentē.puta ut fiāt bastiludia quia nat° est filius principi.Vel imponit collecta ut soluatur istis socialibus et latrūculis ne ueniant ad damna inferēda uel similem cām momēraneā q̄ reiteratiōem nō ꝓcernit.Et per istū modum oz intelligi glo.que dicit collectam esse mun° extraordinariū in l.rescripto.§.fi.ff.de mu.et ho.et in.l.placet.s̄. de sacrosan.ec.Modo ad.q.rīdendo ista omia que ordiarie rei publice debent̄ pensationes publice nūcupātur.z idem si ex emphi.debeant̄. Tributa autē sunt que ex prediis debent̄ uel ex capitationibus uel que non a singulis personis:sed a ciuitatibus uel a principibus debentur cesari siue in auro siue in spēbus in signū subiectionis que etiam census uulgo nuncupantur.Et an ecclesia teneat̄ ad ista uide que scripsi i d.l.placet.Salicetus

De piculo z commodo rēi uendite.Rubrica.

Continua rubricā ad precedentia ut in glo.Et de periculo z ꝓmodo simul subiungit in rubrica ꝓpter regulā que est ut ad eū spectet cōmodum quem sequitur piculū z econtra.ut.j.de fur.l.manifestissimi.§.cuz in scōa.et de re iud.l.scōm naturā.et.ff.de iureiur.l.eū qui.in prin.et ꝓbat̄.j.e.l.i.in prin.Et ꝓ euidētia dicendorum dic q̄ interdū queritur de periculo rei in dote dare z recurre ad.l.si inter uirū.j.de iur.do.z ad.l.estimare.ff.so.ma.Interdū de periculo rei locate z recurre ad.l.si uero.§.cū quidam.ff.loc.Interduz rei empte et tūc locum habz iste titulus. Pro cuius summa atte de.qz aut querit̄ de piculo euictiōis z dic ut.j.l.i.ii.rū. Aut de periculo deteriorationis uel perēptionis z tūc aut res est uendita ad pōdus uel mēsuram.et dic ut.j. l.ii.et.j.ti.i.l.sicut.aut est uēdita ut spēs. et tunc aut uēditio est ꝓditionalis.z dic ut.j.l.pe.aut est pura.z dic etiam ut ibidē.z in.l.fi.Aut querit̄ de eius commodo z dic ut.j.l.i.in prin.z quod ibi no.Bar.de Salice.

Post perfectam.

Primo dictum. scōo tollit ei° obiectum.secūda ibi auctoz.Emptōne pfecta rei periculū uel incommoduz spectat ad emptorem nisi ex cā antecedēti res sit euicta p̄cedente denūciatione legitima.b.d.

No.primā regulam hic in prin.positam. Itē no. q̄ periculum euictionis ex cā antecedente p̄cum spectat ad uēditorem.Item no. q̄ emptor ut agat de euictione oz denūciare uenditori ut adsit defensioni cause.et sic no.formam denunciādi de qua.j.dicā. Itē no.q̄ snia lata p̄ absentem presumitur potius ob ꝓtumaciaz q̄ qz nō foueat iustam cām:ideo tunc nō agit de euict.ut hic.z in.l.si ideo.ff.de euict. Op.tex.dic. post pfectam ꝛc.z alibi dicit̄ q̄ uenditio est pfecta qū res est tradita.ut.ff.de ac.emp.l.si quis alienam. ergo hic innuere uidet̄ q̄ domū re tradita periculum sit emptoris z non ante qō est falsum.ut.l. necessario.§.i.ff. e.So.ut ult.i.glo.vz q̄ uēditio dic.t̄ perfecta quo ad rei.acquisitionem per rei traditionem ut in p̄. sed etiā ante quo ad dissolutio dicitur perfecta vt.s̄.quādo li. ab emp.di.l.i.Sed de his hic non loquimur sed de pfectione alio respectu puta periculi et incōmodi ipsi° rei.Et hic attende.quia licet glo.dicat q̄ conditōnalis est perfecta nec ab ea posset abiri tamen q̄tum ad periculum glo.hic non declarat.sed ego dicam.j.e.l.cuz spēm.ubi cadit. Oppo.ii.q̄ non omne commodū spectet ad emptorem ut dicit hic littera.unde uideturobstare.ff.de ac.emp.l.iul.§.fi.cum.l.se. So.ut gl.ii.qz aut queritur de commodo aduenientē post emptōem z istud spectat ad emptorem ut hic.Aut de eo qō erat tempore emptionis z tunc distingue predium urbanū a rustico.nam quedam ueniunt in uenditione vniuſ q̄ non in alterius ut.d.l.iul.§.fi.cum.ll.se.vsqz ad.l.ueteres.z in.l.si venditor in prin.z.§. firmus.z in illis ll.huius secundi habes exempla. Sed si queris exempla commodi postea aduenientis glo.hic ponit.vi.exempla.sed primum de alluuione non est sic simplicit̄ expeditum.Ideo dic q̄ interdum fundus uendit̄ ad mensuram z,p qualibet mensura precium est conuentum z tunc commodum alluuionis obuenientis ante mensuram cedit uenditori.ff.de contra.emp.l.q̄ sepe. §.in his.z.d.l.iul.§.si ticius.secundum vnam lecturā. Aut venditur ad mensuram sed,p qualibet mēsura p̄cium non est conuentum sed ꝓ toto precio quod est conuentum tot mensurarum conuentum est unū precium.z tunc commodum alluuionis est emptoris ut d.§.in his.z.d.§.si ticius.secundum aliam lecturam. Aut venditur simpliciter non facta mentione de aliq̄ mensura z tunc etiā est emptoris.ff.e.l.id quod.z hoc etiam tenet bar.in.d.§.si ticius.Alia exempla gl.stant bene.Sed adde z aliud.puta si rei extimatio creuit siue ex aliqua causa extrinseca ut.s̄.de rei ven.l.si uolūtat.siue ex aliqua intrinseca.ut quia seruitus rei cessauit unde plus nunc ualet.ff.e.l.habitationem in pn.ō pena autem ex compromisso quam venditor ante traditionem est consecutus uidi dubitari:sed dic illā uēditoris z non emptoris commodo cedere. quia illa n̄ ex re ꝓuenit sed ex contemptu.ff.de bo.auc.iu.po.l.p̄tor ait.§.quod de fructibus.Ideo non est emptori restituenda ut.ff.de here.ven.l.venditor ex here.§. sed h° in re singulari.z.ff.ad.l.fal.l.heres. Oppo.tio q̄ incōmodum nō statim spectet ad emptorez.ut.ff.e.l.si uendita.z no.in.e.ti.l.necessario. So. confitēdo ut in glo.ii.in fi.De alio dicam.j.e.l.cum spēm.ubi glo.aliqua dic.de notans in.d.l.necessario. Oppo.iiii.q̄ uenditor nō teneat̄ de euictione.ut.j.,p qui ca.serui.,p me.primi.li.ac.per totū.et.j.de edi.act.l.si apud.Sol. q̄ ibi quādo ex causa sequēti parat̄ cā euict.nō quādo ex causa antecedenti ut qz animal uēditum tempe uenditionis est alienum uel alteri obligatuz uel uitiosum ut in glo.antepenul. Op.v.q̄ licet emptor non denunciauit:tū de euict.agat.l.si uictum.§.fi.ff. de euicti. So.q̄ ibi quādo insidiis uenditoris denūciatio impedita fuit.vnde pro facta habetur. Op.vi.ad idez de.l.herennius.ff.de euict.So.q̄ ibi per pactum fuit remissa necessitas denunciādi quod no.qz remitti pōt ut ibi. Op.vii.q̄ etiam si sit denunciatuz nō tenetur de euict.ut.ff.de euict.l.si dictum.§.si ex cōpromisso.So.q̄ ibi snia est lata ex cōpromisso ab arbitro q̄ ꝓprie non est snia.ut.s̄.de arbi.l.i.et etiam pars est in culpa se compromittēdo.Et adde quod ibi no. z ideo dixit bar.q̄ illud habet locū in cōpromisso uoluntario nō necessario.qz tunc nō est emptor in culpa.Item illius arbitri snia est snia quia loco iudicis succedit. ut.s̄.de iudi.l.penult. Quod fatetur bal.si uenditor ad eligēdum arbitruz fuit citatus:quia sua interest ar. ff.de in die.adic.l.necesse.et quia ab arbitro dependet

status questionis:ideo in eius electione dz multa prudentia interuenire. Quero ab extra an sit necesse ut sciẽti denunciet glo.i.ff.de euicti.l.emptor fundi. tenet ꝙ nõ.licet dicat cautius ee ut denũcietur ar.ff. de adul.l.denũciasse.ꝛ tam ãtiqui ꝙ dy.ꝛ cy. tenuerũt ꝙ donatio nõ est necessaria.quia certus nõ est certiorãdus.ff.de ac.emp.l.i.in fi.et extra de re.iur.c.cum q̃ certus.ꝛ ibi per dy.Sed io.an.in additi. sup spec. de em. ꝛ uendi.§.fi.quasi admiratiue dic.istam opi.nõ bonã ex eo quia.ll.simplicem denũciationem nõ requirunt quia cũ tunc finis denũciationis sit solum certiorare certus nõ est amplius certiorãdus:sed ubi ei⁹ finis ñ stet in certiorat.sola sz in requisitiõe ut aliquid agat tunc sciẽti denũciatio ꝛ requisitio scõm formaz scripta est faciẽda.ut.l.denũciasse.ff.de adult. ita est i ꝓposito:quia.ll.uolunt ut ueniat cãm defensurus seu ut adsit eius defentioni:ut patet hic in littera.ꝛ.j. de euict.l.si pentes.ꝛ.ff.d ꝓcura.l.qui absentẽ.ꝛ de iud.l. uenditor.ꝛ de euict.l.si rem quã.igitur sciẽs est requirendus.Istam opi.est postea secutus bar.fac.qd no.i l.nomen.j.que res pig.ob.po.Supuenit bal. ꝛ dic. ꝙ si uenditor sciuit ab alio q̃ emptore:tũc talis scientia non sufficit ut teneat de euict. nisi emptor esset minor uel ecclesia quibus mora cõmittitur irregularis.ut.s. in qui.ca.re.in inte.nõ est ne.l.in mioꝛ.Vel nisi uenditor habeat instrumẽta ꝑ que emptor põt uincere cãm ꝛ non notificat ea emptori ar.ff.de ac.emp.l.iul.§.idẽ. iul.ꝛ.l.ricius.Vel nisi sciens uẽdidit rẽ alienaz. et tũc non ꝓuenit tam rõne euict.q̃ rõne doli. ut.ff. de acti. emp.l.seruus quẽ.§.si sciẽs.Vbi,aũt sciuit ab emptore. tũc esto ꝙ non sit requisitus ut ueniat defensurus cãm nihilomin⁹ dic.uenditorẽ teneri de euicti.qꝛ in denunciatione nõ requirit ꝓclusio sed simplex denũciatio sufficit.ut pz in muliere simpliciter denũciante se ꝗgnantem esse.ut.ff.de li.agno.l.i.§.i.Ad hunc.n.finẽ fit ei denũciatio.ideo posito hoc antecedẽti sequit cõsequẽs ei necessarium.l.illud.ff.de ac.here.Sinaũt denunciatio fieret cũ requisitione supdicta fateẽ cautius esse ꝛ rẽ indubitatã esse.Et attende qꝛ non est ius an requirat simpliciter ut adsit defensurus cãm non adiecto.si uelis uel cũ verbo uelis ut ꝓbatur ex no.ꝑ glo. ff.de ac.emp.l.emptorẽ.§.i. Quero quo tempe deberet fieri ista denũciatio. Dic omni tpe dũmodo nõ nimis ꝓpe sniam.ut.ff.de euict.l.si rem quã.§.fi.ꝛ ibi glo.que intelligit tali tpe ꝙ probationes fieri possint subaudi ꝛ excepr.op.ꝑ uenditorem.ꝛ idem no.in.l.ẽptor.j.de euic. Quero.iii.quid si in cã principali nõ denũciauit sed uult denũciare in causa appellationis Dic.glo.in.d.l.si rẽ quaz.ꝙ ꝑt dũmodo omia integra sint actori ar.l.iii.ff.de opti.lega.ꝛ ꝓ hoc accedat.ff.d ac.emp.l.si in.l.§.colonus.ꝛ quod no.Ly.in.l.si ea. j. qui ac.non pos. Quero quarto.quid si res nõ cuius cat ratione dominii.sz possessionis.Dic ꝙ piculuz est uẽditoris sz benẽ est uez ꝙ ꝓra eũ non agitur quasi res seu possessio sit euicta:ideo ad duplũ non tenetur euict.noie etiã si sit ꝓmissum sz,agit ex empto ad interesse quasi rẽ non tradita.ut.l.ratio.in prin.ff. de ac. emp.ꝛ ibi glo.ꝛ hac ratione in hoc interesse non uenit sumpt⁹ litis immo ꝛ si ꝑ instrumẽtuz uẽditor promisit reficere sumpt⁹litis: qꝛ talis ꝓmissio itelligitur facta re euicta ratione ꝓprietatis ut no.in.l.uẽditores ff.de uerb.ob.sequit ꝙ re euicta ratione nude possessionis:tales sumpt⁹ ex ꝓmissione non dẽnt scõm bar. in.d.l.ratio.Et ideo cautela ẽ ut emptor stipulet d euic. tam ꝓprietatis q̃ possessionis:ꝛ d sumptibus utrius qz litis. Quero.v.emptor pepigit cũ uenditore ne teneatur de euict.an ualet pactum ñ.bal.ꝙ sic ꝓpter regulã.l.si quis in ꝓscribendo.s.de pac.preterq̃ intri bus casibus.primus est si uẽditor fuit in dolo. ut.ff.d ac.emp.l.i.in fi.ꝛ.l.tenetur.§.fi.ꝛ.l.emptorem.§.idẽqz. ꝛ.§.deniqz.ꝛ.§.qui aũt.in fi.Verum in isto casu oportet ꝙ in libello fiat mẽtio de hoc dolo alias libellus non ꝓcluderet.ut.d.§.deniqz.scõus est si uenditor uel eius heres euincat.ut.d.l.emptorẽ.§.q̃ aũt.Et his duobus casibus agitur ex empto ad interesse.Tertius ẽ si alius euincit ꝛ isto casu ad solum pretium agit. ut.d. §.qui aũt.non eni tale pactum excludit quo minus re euicta agat ad pretium ut ibi:nisi, sit expressum ꝙ de pretio nõ teneatur ut notabiliter dicit glo.in.di.§. qui aũt.ꝛ ibi ꝑ bar.Itez nisi respectu certe cause dixerit se nolle teneri de euictione.qꝛ tunc illa secuta non tenet ad pretium:ut legitur ꝛ no.ff.de euict.l. qui libertatis. quod no.scõm.bal. Sed ultimo quero cũ glo.fi. q̃ re sua lata ꝗ absentẽm nõ sinit ipsum agere de euict. ñ glo.qꝛ ob eius cõtumaciam ꝓsumit lata non quia non foueat bonam cãm.Sed hic attende qꝛ si omnia egit usqz ad tpus ferende sentẽtie licet citatus ad sentẽtiam audiendã non uẽnit dico eũ non ꝓhiberi agere de euict.Et ideo hunc tex.ꝛ sy.de anteriori abñtia intelligo ꝑ quã defensio cause uidetur obmissa.ꝛ ita uidẽtur mihi de mẽte tex.in.l.si ideo.ff.de euict.Et aliter dicere est irrationabile ꝛ ꝓbatur hoc in tex.ff.de in offi. ce.l.qui repudiãtis.§.fi.licẽt glo.ibi sentiat ꝗ.ꝛ destruat illum tex.Salicetus.

Vm conuenit.

Primo cum uinũ uẽditur ad mẽsuram ꝛ ꝑ mẽsuras appreciat. Secũdo cum uẽditur ut corpus.Tertio predicta extendit.secũda ibi cum aũt.Tertia ibi hec omia. Vini ad mẽsuram uẽditi piculum contingẽs ante mẽsurationẽ non morosaz spectat ad uẽditorem.Venditi uero ut corpus uel species piculum est emptoris qd obtinet in oleo frumẽto ꝛ ceteris similib⁹.b.d. Vo.ꝙ vinum põt uendi ut q̃ritas ꝛ ut corpus.sic ꝛ pecunia põt legari ut q̃ritas ꝛ ut corp⁹.ut.ff. de.le.i.l.si certos Item no.ꝙ post moram ab emptore in mẽsurando cõmissam piculum est emptoris ꝛ sic mora trahit ad se piculum.Item no.ꝙ uini uẽditi in spẽ uẽditio ẽ statim pfecta ut hic.ꝛ no.s.co.l.i.in glo.i. Item no.ꝙ clauibus penoris traditis uinũ habetur ꝑ tradito cõcor.l.clauibus.ff.de ꝗ.emp.ꝛ hoc quãdo uẽditur i specie ut hic non ad mẽsuram ut hic in prin. Item no.ꝙ de liquaminibus ad arida ut est frumẽtum fit extẽsio ubi est eadem ratio ꝛ oimoda similitudo. Op.i.ꝙ ante traditionẽ uenditio non sit impfecta. ut.s.l.,pri. So.ut in glo.ii. ꝙ hic est spãle sed hec so. recipit declarationẽ a sequẽti glo.ideo dubitat quo ad quid impfecta dicat.Et quidaz dixerũt ꝙ impfecta est quo ad piculum tantũ non quo ad ꝓuent.nec substantiã obligationis.Alii ꝙ est impfecta etiam quo ad obligationem quasi insit tacita conditio si mẽsuret. prima placet.qꝛ tunc mora nõ committeret quã iste tex. dicit cõmitti ꝛ conditio mẽsure inest respectu piculi non respectu substantie obligationis. Op.ii.ꝙ clauium traditio non sit necessaria.ut.ff.de ꝗra.emp.l.ꝙ sepe. §.in his.So.ꝙ quo ad piculum illud est uez.ꝛ tũc ad maiorem exaggerat.uerba ista ponũtur hic sed traditam esse ꝓbat rẽ:ꝛ hoc inducit clauiũ traditio: ut hic ꝛ.l.clauibus.de ꝗ.emp.qd dico uerũ nisi uinum in spẽ uendit:sed ubi ad mẽsuram non ꝓpterea ante mẽsuram intelligitur traditum mẽsuralitet ut est conuẽtum ut.ff.e.l.i.§.sed si non sunt.ꝛ.§.si doliuz. Vlterius

glo.remittit de ista materia ad no.ff.e.l.i.in prin.quē ꝓ maiori parte.glo.reperit.j.ti.i.l.sicut. Et ego ibi dicam licet melius steriſſet hic. Sed ab extra quero quid in agro ad mēſuram uēdito.z pone ꝙ in eo erant fructus uirentes z quasi maturi. De cōmodis dixi.s.l.i. de incōmodis z periculis qñ ſimplicit est uēditus ꝓ uno precio totus etiā ſi ſit affirmatum esse tot iugerū placet mihi qd dicit.j.e.l.pe. Sed qñ preciuz est distributum ꝓmenſuras ſeu ꝓ iugera ut ꝓ quolibet iugerē x.libras.z ante mēſuram fructus eius quasi maturi pierunt tēpestate:z ſic predium est ꝓ iugere diminutū in una libra:an piculum hoc ſpectat ad emptorez uel uenditorem.Et uidet ꝙ ad uenditorē.qz ſicut cōmodū alluuionis isto caſu ſpectat ut in.l.precedēti dixi ita z hic incōmodum ut in regula ſcōm naturā de re.iur. In ꝑ.fac.qz ſi precium fuiſſet auctū commodū fuiſſet emptoris:ita hoc incōmodum diminut.z hoc puto uerius.Nec ob.pece.ratio:qz in eadem ſpē cōmodi z incommodi debet augmētari non de diuerſa ar.l naturaliter.§.nihil de ac.poſ.z ideo ſicut cōmodum alluuionis ſpectat isto caſu ad uēditorem ita detrimētuz fundi ꝓcedens ex impetu fluminis.ut.ff.eo.l. ſi in uēditi.§.i.Saliceus.

Olum.

Expone auctoris.i.uenditoris. Quero cum glo.de exemplis huiꝰ.l.rñ. ut in ea.Sed attende qz dix.Nic.de mac.ꝙ dolus uenditoris nō nocet emptori circa. vi. quē emptor ex contractu ꝓſequi.primū est circa act.nam licet dolꝰ uenditoris in ꝓbendo interuenerit ꝓpter qd cōtractꝰ pōt dici nullus.l.elegāter.ff.de dolo.tū emptori nolēti ꝑtum tenere non nocet iſte dolus.ideo actio et ēpto ei competit ut no.in.d.l.eleganter.z.s. de reſcindē. uēdi.l.ſi dolo.Et ſi emptor differt approbare uel improbare cōpelli pōt ad alterū eorum eligendum.l.iul.§ ſi quis colludēte.ff.de ac.emp.quod no.qz hoc modo pt agere ille cuius dolꝰ dedit cām contractui quod non est alibi. Scōm est circa rei traditionem.nam dolus auctoris nō nocet quominꝰ eam facere teneat: etiaz ſi res ſit furtiua.ut.ff.de ꝑ.emp.l.ſi in empt.§. itez ſi emptor.z dic ut ibi. Tertiū circa precii deceptionem ſi dolo fecit ut rem pluris uēderet nō nocet emptori:qn agat ut decipiat ut.ff.de ac.emp.l.iul.§.ſi uēditor. Quartū circa dominii acquiſitionē uel uſucapiēdi cōditionez.nam dolus uēditoris nō impedit quo minꝰ ſi dñs est ꝓ traditionem transferat dñium in ēptorē ut.d.l.eleganter.in prin.z qua rōne ipſe tunc transfert dñium eadem ratione ſi res est aliena transfert uſucapiendi conditi. non obstē dolo in ꝑtu ſeu in ꝑbendo omiſſo niſi habuiſſet ſciam rei alienę: quia tūc bodie nocet in uſucapiēdi condit.ut.j.de preſcrip.lon. temp.auc.male fidei. Item niſi res eet furtiua.z ſic inſucapibilis ut inſti.de uſuca.§.furtiue. z hoc uult gl. noſtra in uer.itez intellige.his igit circūſcriptis debet intelligi l.iſta.Quintū circa rei uiciositatē.i.circa uiciorē rei ceſſationez:nā ꝓpter rei uiciū tenet doloſus uenditor emptori etiam ad intereſſe extra rem.ff.de ac.emp. l.iul.in prin.z.ff.eo.l.ſi nina.z in glo.noſtra.in princ. Sextum est circa euict.actionem nā uenditoris dolus nō impedit emptorez agere de euict. immo qñqz etiaz ante rem euictam fac.ipſum agere.ut.ff.de ac.em.l.ſeruus quem.§.ſi.quinimmo pactū ne agat de euict. impedit ualere ut in.e.ti.l.tenet.§.ſi.de quo latius dixi.s. eo.l.prima.

Um inter.

Perfecta emptione ad emptorem ſpectat periculū rei uēdite niſi mora uenditoris precesserit b.d. No.ꝙ mora trahit ad ſe piculum. Quero quid ſi ꝑtus fuiſſet celebratus in ſcriptis.Dic ꝙ idē ſi erat pfectus quia ſcriptura prima erat completa alꝰ non eſet idē.ut.l.ꝑtus.§.de fi.iuſtru.

Um ſpeciem.

Si emptio est pura piculum incendii ſpectat ad emptorē.b.d.ibi ignis dic ſine tui culpa cōtingentis ut.ff.e.l.ſi uendita.ideo ꝓtum ad uenditorem caſui fortuito aſcribit z plene de incēdiis dixi.s.de pig.ac.l.que fortuitis. No.ꝙ in uēditione conditionali piculum interim uenies ſpectat ad uenditorē.Contra quod op.glo.de.l.neceſſario. §.quod ſi pendēte.ff.e.So.ꝙ piculum pempt. interim uenientis ſpectat ad uenditorem ut hic.Et est rō quia poſtea licet ueniat conditio:emptio nō habet ſua eſſentialia qz rē nō repit ſup q fūdet z cui poſſit ꝓportiōari aliq obligatō ꝑcii. In picto aūt deterioratōis diſtiguit qz aut ꝓditō ōficit z ſpectat ad uēditorē.āt extitit z ſpectat ad emptorez ut in ꝑ. Op.ii.ab extra ꝙ periculum interitus ſpectet ad emptorez.ff.e.l.ſi uendit.So. ꝙ illud qñ ꝑ pactum hoc cōuentum fuit non alias ut hic.Sed dicet ꝓuectus quomodo poteſt pactum hoc operari:quia aut conditio nō euenit:z tūc ſpectaſſe ñ uideretur quia uenditio non ꝓcedit.Aut euenit.et tūc cū reperiat tunc rem nō extare non poteſt locuz habere. ut.s.diri.So.quidā uoluerunt huius timore intellige re.d.l.in uendit.in periculo deterioratōnis quod lre illi non applaudet:quinimmo ſine pacto condit.euenienti ad emptorem ſpectaret.ut.d.§.quod ſi pendēte Alii dicunt ꝙ poſt euentū condit.dz illa.l. intelligi.et quod dicit res nō extat ñ.ꝙ conditio retro trahit in tpus quo res extabat.l.potior.z.l.qui balneū.ff.q po. in pi.ba.Sed mihi non placet:quia tūc retro trahitur quādo res extat que est de ſubſtantia uēdit. ſed quando extare deſiit conuētio expirat ut.d.§.qd ſi pēdente z rōnem.s. aſſignant niſi pactum expirare non ſinat. Ideo dico ꝙ pactū piculi interim ſuſcipiendi hūc habet effectū ꝙ re ꝓempta ſtatim uenditio habeatur ac ſi pura fuiſſet z precium ſoluatur ut hic.latius declaraui.s.de pac.l.petens.in.vi.q.ubi uide. Op.tertio ꝙ etiam in uēditione pura periculum nō ſit emptoris. ut.l.illud.ff.e.So.ꝙ ibi uenditor fuit in mora tradendi.hic ſecus ut in ſe.glo.latius tñ dic ut.d.l.illud.

Op.quarto de.l.ſi uendita.ff.e.So.ꝙ ibi incendium culpa uenditoris accidit.ideo tenet. hic ſine culpa.

Op.v.ꝙ ſpectet ad uenditorem l.i.s.cōmo. z.ff.e. l.in uenditione.So.ut in glo.vz ꝙ pactuz ibi hoc operatur ꝓ quod piculum in ſe ſuſcipit. Op.vi. ꝙ i pura piculum ſpectet ad dare debētem z ſic ad uenditorem.ff.de ꝑ.emp.l.ſi in empt.§.ſi.z.l.ſtichum aut pamphilum.ff.de ſolut.Glo.i ſup uerbo ſpē ſo.hoc ꝑ.vz ꝙ hic quādo ſpēs certa debetur.ſecus ſi incerta qd pōt dupliciter euenire.Uel qz ſi uenditio ſit alternatiua ut qz in genere ſit facta uenditio.nam genus tunc perire non pōt.l.incēdiū.s.ſi cer.pe.ubi plenius dixi. Op. ab extra ꝙ re peremꝑta alter alteri non teneat.ff. d ꝑ. emp.l.ſi debitor.§.ueriſimile. Sol. ꝙ ibi ꝓtitas rei naſcende fuit uendita.z ſic tota non nata ꝓ ea parte non tenet uenditio. habet enī i ſe ꝓditionē ſi naſcetur hec ſpēs certa iam exñs z in ꝓtitate rei iam exntis dic ut ꝓxi.dixi niſi ſit res que debeat mēſurari uel deguſtari:quia tunc dic ut.s.eo.l.ii.Bartho.de Salice.

Ortis.

Si perit ancilla ſine uenditoris culpa uel mora z ſine preterito latentis eius uicio

periculum spectat ad emptorem:ideo compellit ad p̄ cii solutionē.h.d. No.q̄ mora trahit ad se periculum. Item no.q̄ interitu speciei debitor ante moraz liberat.z an ipso iure uel ope exceptionis.Dic ut i gl. z similiter an sit facienda dr̄ia an eodem modo fuisset pemptura penes emptorē uel non dic ut in gl.z latius dixi in.l.incēdium.z latissime in reperi.l.quod re. ff.si cer.pe. No.etiam q̄ liberato uēditore p̄ interitum nō ꝓpterea liberat emptor a precio. Contra qd̄ facit q̄ immo vno liberato alter liberet.ff.de acce.l.fi. So.interdū contractus tollit.z tunc uterqz liberat ut ibi:quia ex parte tantū non pōt tolli.Interdum obligatio ex vnius parte tollitur per interitū uel solutionem.z tūc ex parte alterius remanet obligatio ut hic quia nō reperit causa tollende obligationis illius.ff. de pac.l.si ꝓuenerit. Op.ii.ad idez de.l.bona fid̄.ff de ac.emp.So. hic quādo liberat de iure cōmuni per interitū rei que amplius non pōt tradi.ibi quando liberatur aliquo beneficio speciali licet ex dispositione legali:non.n.tūc esset ꝓueniens ut rem z precium tūc haberet ut.l.i.si ser.ext. Et faciunt predicta ad.q. si ex forma statuti uēditor qui non soluit gabellā non pōt petere precium ut emptori rem peteti possit uenditor obicere de precio non soluto nō obstante statuto.Cōtra.tamē tenet bar.in.d.l.bo.fi.ar.l.nostre. quia aliud est damnificari ꝓpter culpam ut hic. z in.q. ꝓposita et aliud est beneficiū supernenire vni sine culpa alterius ut.d.l.bo.fi.sed bal.tenet p̄ bar.hic dicens in casu predicto uēditorem posse obicere de precio nō soluto qz per statutū non tollitur equitas naturalis que dictat q̄ quis non dz habere rem z precium.z qz agens ad rem non offerēs preciū videtur implicare p̄dictionem.Potes addere z tertio qz quedam denegant agēdo que non excipiendo.ut.ff.de in iu.uo.l.libertus. et ff.de bo.li.l.qui cū maior.§.libertus.Non ob.hec.l.qz hic rem non hz.Statutū ergo locum habet quādo uēditor rem tradidisset:quia tūc precium petere non posset.uel si non tradidisset rem offeret z preciū peteret. qz tunc opponi posset de gabella non soluta. Et hoc tene cordi ꝓpter bānitos qui si uendant licet nō possint preciū petere.quia non debent audiri ex dispositione statuti.tamē non tenētur rem tradere:nisi preciū eis soluatur. No.tertio q̄ si res pereat ex uicio antecedente uēdit.non pit periculo emptoris sed uenditoris. Contra quod op.glo.de.l. ea que.ff. de ꝓtra. emp.So.ut glo.qz ibi uicium erat manifestum hic latens z occultū. Op.ab extra q̄ eriaz ex uicio sequēti piculum sit uenditoris.ff.de ꝓtra.emp.l. fistulas.§. frumenta.So.q̄ ibi pactū uenditoris facit esse piculū z ibi tex.quia ibi habes q̄ pactū fac. teneri de piculo insolito non de solito quod est summe no. Quero iuxta illud uerbū traditionē.positum in tex.an postq̄ rem signauit habeat ꝓ tradita vel emptio habeatur ꝓ perfecta.Dic aut signauit ante emptionem pfectaz quo ad ꝓuent. Exemplū cum tu uelles emere vnum vas uini uel olei de pluribus que habebam in penore cum oia z alterū ipsorum ego essem uenditurus z tu signasti vnuz illud emptturus a me.z res ē cla.a q̄ ante emptionem non habet ꝓ tradito sed emptione secuta:an habeatur ꝓ tradito dubitari posset.sed dico q̄ non aut post emptionem emptor signauit: z tunc aut pōt presumi alia causa signat. q̄ aimus tradendi z tunc ꝓ tradita non habetur z maxime si erat mensuranda uel ponderanda.ff.e.l.i.§.si dolium. aut alia presumptio q̄ aimus tradendi non potest haberi. et tunc per signat.ꝓ traditis habentur.ff.e.l.q̄ si neqz.§ fi.in fi.scōm bal.hic super rubrica.Et ex hoc infert q̄ si uendidi tibi.x.arbores pendētes in nemore z tu cū securi signasti eas.istud signaculum habet vim traditionis.z idez si uēdidi tibi aliquos porcos de grege z tu signasti uideor tibi tradidisse. Quod mihi placet si in presentia mea uel ꝓcuratoris mei tu fecisti:alias n̄ ar.l.hoc si res.ff.de re.uen.z ita intelligo.l.q̄ si neqz.s̄ alt.z est ratio in ꝓmptu quia traditio accipit significatum a dare debente z non a debente recipere. Item quia quādo uenditor non est pr̄ns potius emptor uidetur signare gratia recognitionis et euitande deceptionis q̄ alia causa.

De actionibus empti z uenditi.Rubrica.

Continua rubricam ut in glo.

Diuersus.

Venditor ad precium non solutum pōt agere non rem traditam uendicare.h.dic. Oppo. q̄ immo possit uendicare qz dominium non est in emptorem p̄ traditionē translatum ut insti.de re. di.§.uendite.So.q̄ illud uerū quādo fides non ē habita de precio.hic quādo est habita ut in glo.in q̄ supple z talis est uēditor qui fidez habere potuit .non alias ut.ff.de offi.ꝓcu.ce.l.i.z.ff.de iur.fi.l.ꝓcur. Quero quādo uēditor non est dr̄ns an fide non habita de precio poterit intētare public.dic q̄ nō qz illa est trāslata in emptorem.ut.ff.de public.l.de precio.qd̄ no.

Enditi.

Primo consulit querenti ut agat ad residuum precii non soluti.Secūdo declarat compensat.quā admisit d̄ residuo ei nō obesse ranq̄ facta erronee.Tertio nouū dubium circa fructus remouet.secūda ibi nec q̄.tertia ibi fructꝰ quo qz.Residuū precii pōt peti non obstāte erronea cōpensatione.z emptor occupās fructus ante uenditionem ꝓceptos qz ad eū non ꝓtinent restituere tenet.h.d.

No.q̄ erronea cōpensatio nō ualet.qz si de ea obiciat replic.eliditur ut hic z.l.si cū te.ff.de pac.z exēplū pone ut in glo. No.etiam q̄ fructꝰ separati a solo n̄ veniūt in uenditione fundi licet adhuc sint in fundo.

Item no.q̄ tradita possessione fundi nō intelligit tradita possessio fructuū separatorum a fundo nō contigentiū ipsum emptorem. Op.p̄ secūdam ptem q̄ non solū in bo.fi.iudiciis.sed etiam stricti iur̄ locum habeat.ut.ff.de uerb.ob.l.si quis cū alter.So.ꝓsitēdo z hic subaudi maxime ut in glo. Op.p̄.iii. partem q̄ fructꝰ eodē iudicio non petant cū non veniant i cōtractū.z sic act.descendēte ex eo p̄ctu peti non possūt ar.l.licz.§.ea.ff.de ꝓcu. So.ut in glo.z.i.so. est uera si ui adhibita nō fecit.ubi aūt ui adhibita fecit. ultima ē uera ut detur actio ui.bo.rap.z tūc expone eodez iudicio.in genere non.in specie ut dix.Plac.

Arrali.

Datum arrarū noie reperit ꝓsonali acti. h.d.secūdum unam lec. Contra quaz op.immo rei uēdica.qz per traditionē nō transtulit dr̄ium ideo dat actio ad restituēdum. ut de p̄.emp.l.ex empto.§.is qui uina.z.§.equo.So ut glo. quia aut dominium arre fuit translatum. z tunc sola

ꝑsonalis actio competit.ſ.conditio ſine cauſa ad red
dendũ ſi hoc non fuit actum.uel ꝑsonali præſcrip.ꝟ.ſi
hoc fuit conuẽtum.Aut non fuit translatum. ⁊ tũc rei
uendicatio ꝓt competere q⁹ dñs remansit ⁊ cuꝫ toto
hoc ꝑsonalis actio ex empto ut in ꝯ.uel præſcrip.uer.
ex pacto de restituẽdo ut hic ⁊.d.§.is qui nina. In du
bio præſumi uidet dñium translatũ alias dicte cõditi.
non darent. Item ꝑ hoc.ſ.de ſpon.l.ſi. in uerbo red⁄
ditus.Non.n.dic.restitutis ſed redditis qõ idem ẽ qõ
retro datis.⁊ dare est accipientis facere ut insti.de ac.
§.ſic itaq⁹.⁊ hoc forte uult.l.iſta que dat perſonalem
act.Contra.ſentit iſta glo.in prin.dum querit an ſi nẽ
ditor cecidit a poſſeſſione arraꝫ poſſit illas uendicar
rõne dominii.Et dic.q̃ nõ ſed ſolũ ꝯdicere rõne poſ⁄
ſeſſionis.⁊ idem ſentit hic in fi. ⁊ ſic dñium in dubio
non uidet translatũ.Forte dicẽdum aut arre conſiſtũt
in q̃ntitate.⁊ tunc uideat dñium transtuliſſe. Aut i ſpẽ
⁊ tunc ſecus.Uel aut est uſus uerbo trado: ⁊ tunc di
catur trãſtuliſſe.Aut est uſus uerbo do.⁊ tũc nõ dicat
transtuliſſe.Alia dicta in glo.uide per te.Sali.

I traditio.

Uenditor moroſus in rei traditiõe tẽnet
ad intereſſe emptoris declarandum arbi
trio iudicis de cã cognoſcẽt.h.d. No. q̃ i
obligatiõib⁹ facti poſt morã ſuccedit obligatõ ad int
eſſe ⁊ non ante ꝯtor.ff.de uerb.obli.l.ſi inſulaꝫ.⁊.l.ſti⁄
pula.nõ diuidũtur.§.celſus.Eſt eni in obligatione fa⁄
ctum parua rem tradi. Quero.i.an ẽditor poſſit
iure compelli ꝑciſe ad reꝫ tradendũ.Mar.fuit i opi.
q̃ ſic ſi habet rei facultatẽ.⁊ rões ſunt iſte.quia ad rei
traditionem est obligat⁹.l.ex empto.in prin.ff.c. ſꝫ ali
ud ꝑ alio inuito creditore ſolui nõ pot.ff.ſi cer.pe.l.ii
§.i.ergo ꝛc.ſecũdo q̃ dolum cõmittit non ſeruãdo cõ
tractum quem implere pot:ſed iudex non dꝫ pati do⁄
lum committi in ꝯtibus ſalten bo.fi.ut.§.l.pri.⁊.§
de reſcin.uendi.l.ſi dolo.ergo ꝛc. Tertio ꝑ caſu i ſy.
allegat.ff.de re.uen.l.qui restituere.⁊.ſ. de fideicõ.lib.
l.ſi.Contra.tenet bal.Jo.Aꝫ.⁊ bu.⁊ ꝑ ſe inducunt iſtã
l.⁊.l.qui tibi.§.de bere.uel ac.uen.⁊.§.de fi.instru.l. ꝯ
ctus.que faciunt hoc modo.quia nõ tradẽs tenet ad
intereſſe:⁊ ꝑ ꝯns ad duo alternatiue ſed in alternati.ẽ
electio debẽtis ut.l.plerũq⁹.ff.de iur.do.ergo ꝛc. ⁊ ſpe
cialiter ad hoc q̃ ad alterũ teneatur induxerunt.l. ex
empto.§.etiaꝫ.ff.e.Sed fortius fac.q⁹ ei qui tenetur ad
factuꝫ.l.pmittit.q̃ ſoluat interesse ut.d.l.ſi inſulaꝫ.⁊.d.
§.celſus.ſed.l.beneficiũ.nemini est auferenduꝫ.l.facul
tas.ſ.de iur.fi.li.x. Item q⁹ dolũ non committit qui ſi
bi conceſſa utit poteſtate.l.ſub pretextu.§.de ſacroſã.
ec.Ad.l.qui restituere reſpondebãt q̃ ibi petit qõ ſuũ
est.Et ad.l.ſi.ſ.de fi.li.Knit.q̃ ibi ſpeciale fauore liber⁄
tatis.Quid dicemus attẽde q⁹ accur.tenuit opi.Dl Jar.
insti.de emp.⁊ uen.§.preciũ.⁊.ff.e.l.i.i prin. de iure dic
ueram opi.bul.Jo.⁊ Aꝫ.licet aliã fateat equiorem Ja.
de ra.pe.⁊ cy.ſequũtur opi.mar.ꝑ primo alleg. Et
ad.l.plerũq⁹ Knit.q̃ loquat in alternatiua homis nos
in alternatiua.l.cuius electio est creditoris.ut.ff.ꝟ pac.
l.rescriptum.Addunt ⁊ alii q⁹ est electio actionũ.⁊ ſic
est creditoris non debitoris.l.q̃ in heredẽ.§.eligere.ff
de tribu.hanc etiam opi.tenet bar.in.d.l.i.Et mouetur
iſta rõne principaliter.q⁹ in obligatione rem tradi ex
contractu empti factũ merum nõ est in obligatione.ſꝫ
factum continẽs in ſe ius quia ꝑ traditionẽ transfert
dñium uel uſucapiẽdi conditio.vnde hec obligatõ ca
pit medium inter obligat.dandi ⁊ obligationes meri
facti.Nam in obligationibus meri facti nõ pot quia
præciſe compelli ad factum ut.ll.§.allegatis.⁊ in obli
gationibus dandi quis pot ꝑciſe compelli ad dandũ
ut.l.ubi aũt.§.fi.ff.de uer.obli.Iſta igitur obligatio rẽ
tradi ex contractu empti ⁊ uenditi q̃diu habet facul⁄
tatem rei tradende ꝑticipat cum obligationib⁹ dandi
ꝓpter translationẽ dominii igitur præciſe pot compel
li.⁊ ſi facultatem nõ habet:tunc ſolũ tenet ad intereẽ
ut in obligationibus facti ut in.d.l.ſtipulationes non
di.§.celſus.⁊ alter nõ rñdet ad ꝯ.Ego hanc opi.teneo
ex eo q⁹ hec obligatio non ẽ alternatiua a princi. ſed
ſucceſſiua ex poſt facto parua ſi res nõ tradatur.ut.d.
l.ex empto.§.etiam.⁊ hic cũ ſy.Et hec obligatio ad int
eſſe est inducta in odium ẽditoris moroſi ⁊ in fauo⁄
rem emptoris ꝯctum implẽtis uel ad implẽdum non
deficientis. In eius ergo leſionẽ non debet hoc fauo
rabile retorqueri.nec odioſum in fauorẽ eius in cuiuſ
odium inducitur interpretari.l.qõ fauore.§.ꝟ le. Et ex
iſta ratione ſunt ſublate omes tres rationes ꝑ parte
aduerſa facte.Et ſi dicas quare in aliis obligationib⁹
meri facti quis non pot præciſe compelli ad factum ut
d.l.ſtipulationes non di.§.celſus.Reſpondeo ut.§. p
bar.quia merũ factum continent uel aliter quia conti
nent factum ſucceſſiuũ ut edificare domum uel palaci
um.ad quod ſi quis præciſe compelleret eſſet inducere
quãdam ſpem ſeruituris cum in labore ⁊ facto perſo
nali conſiſtant.Fallit in ſcriptore ꝓpter publicaꝫ uti⁄
litatem ut no.ff.de no.ope.nũc.l.ſtipulatio.§. fine. In
caſu noſtro nulluꝫ factũ ſucceſſiuũ continetur immo
instantaneum nec in labore ꝑſone conſiſtit. et ideo in
eo ſpecies aliqua ſeruituris non cadit.⁊ hoc in facto
extraiudiciali. In iudiciali dic ut no.ff.de ꝓcura:l.ſed
⁊ he.§.defendere. Quero.ii.cum glo. quod intereẽ
ueniat in hac actione.⁊ quia titulus.q.ꝑſupponit plu
res ſpecies intereſſe.Eſt ſciendũ q̃ gl. nr̃e tenuerũt q̃
triplex est intereſſe.ſ.conuẽtum ⁊ illud in caſu noſtro
est pretium conuẽtum. Item cõmune q̃tum cõmunit
cuiuſlibet intereſſet. Itẽ ſingulare.ſ.ipſius petentis ut
hic nõ.in.l i.ſ.de ſen.que ꝑ co.licet quidã aliter tenue
runt ut ibi ꝑ doc.Suppoſita igitur opi.gl.Knã.ad.q. q̃
libell⁹ in quo petit intereſſe ꝯtinet oia tria predicta.et
ꝑ ipſum conſequi dꝫ quãti plurimi interest. dũmodo
ſit intereſſe intra rẽ uel circa reꝫ ⁊ de nã rei non extra
rem ⁊ extra naturã rei.ff.e.l.ſimul.§.cum ꝑ ẽditorem
licet quidam dixerint q̃ uenit etiã intereſſe extra rẽ ex
mora ſed male q⁹ nihil tacite uenit:niſi quod est de nã
rei uel ꝯctus. Quero.iii.cũ glo.conſtat q̃ emptori
agẽti ad rei traditionẽ obicit exceptio pretii non ſolu
ti ⁊ eꝯ.quid ſi unus nõ confidit de alio rñ.quidam q̃
fit ſequeſtratio qõ glo.reprobat.⁊ dic.q̃ primo agens
dꝫ offerre.ff.de ac.em.l.iul.§.offerri.⁊.ar.ff. ꝟ edil. edi.
l.ediles etiã.§.fi.Sed attende q⁹ ex hoc nos clari non
reddimur.an hec oblatio dꝫ fieri in libello. an ſufficit
dicuꝫ poſtea ſi ei opponat.Cui Reſpondeo q̃ oblatõ
non ẽ de ſubstãtia libelli.iõ pot obmitti.ſed quãdocũ
q⁹ opponatur de pretio non ſoluto dꝫ offerri:et ita dꝫ
intelligi.§.offerri.⁊ ita ſentit glo.iſta ſi bene ponderet
Quod eſſe uerum ꝑbo ex eo quia ex conſenſu nata ẽ
obligatio et actio.et ſic ex ea poteſt agi licet agens ex
parte ſua contractum non impleuerit quod ſi ſec⁹ di⁄
catur contractus noiatus non differt ab innominato.
ut.ſ.ꝟ re.permut.l.ex placito.quod est contra.l. iurgẽ.
in prin.ff.de pac.Sed tunc dubiuꝫ est ſi petatur ut ſol
uat ⁊ emptor uenditorem habet ſuſpectum quid fiet
dum.Et dixit Ja.de ra.⁊ cy.q̃ ſuffic.iudici tradere uel
cauere de ſoluendo ſtatim re ſibi tradita ar.d.l. ediles
etiã.§.fi.⁊.l.ſe. Quero extra glo.iſtã quõ formabit

libellus per emptorem.Rñ.q multimode. nam potest petere rem sibi tradi.z si diceret q petit ut det z tradat non uiciaretur libellus:quia secundum contract⁹ naturam est intelligendus.ff.de vsur.l.si stipulat⁹.vendito⁹ autem poterit excipere de precio non soluto.itē potest petere rem tradi aut interesse prestari.z tūc conferr electionem uenditori.l.plerunq3 in fi.ff.de iu.do. non prohibetur electionem sibi competentem aduersario concedere.ar.s̄.de pac.l.si quis in conscribēdo. Item potest petere rem z interesse uel cum interesse:q⁹ intelligitur de interesse quod potest peti vna cum p̄ncipali puta de interesse fructuum mercedum uel pensionum.ar.ff.e.l.lucius ticius. Sed dubitatur in casu quo rem tradi dumtaxat petiit an pendente lite poterit petere interesse.Dicunt doc.q aut vult petere interesse ut accessorium puta interesse fructuum z obuentionum seu pensionum.z dicunt q potest z iudicis officio.l.ediles.§.item sciendum.ff.de edi.edic. Aut vult petere intēt rei totale z tunc d3 conditionaliter petere puta si non velit uel non possit rem tradere debet petere eum condemnari ad interesse.z tunc iudex si vid3 eum in casu condemnat.interrogabit eum an uelit et possit rem tradere z si dicat q non condemnabit i interesse.z ad hoc facit quod no.glo.ff.e.l.i. potest etiam iudex condemnare alternative ad rem tradendam uel interesse acsi sic fuisset actum a principio. Nec ob lit. conte.quia non solet condit.litem contestantis facere deteriorem.l.non solet.ff.de regu.iur. Quero quinto qualiter hoc interesse probabitur.Et dixit Nico.de mac.q non solum ex probationibus certis sed etiam coniecturis.z hoc per istum tex. hoc etiam tenet hic bar.dicens q licet per partem non probetur interesse clare:iudex tamen ex suo arbitrio habet illud arbitrari ex potestate sibi per hanc.l.data.Quod fatetur hic bal.in act.arbitrariis z bone fidei. sed in aliis act.dicit interesse concludenter debere probari vt no.in.l.fi. ff.de preto.stipu. Q⁹ attende venditor morosus tenet p̄ti res plurimi valuit a tempore more.l.unum.ff.si cert.pe.tanti valet p̄tum communiter haberi potest vt l.precia.ff.ad.l.fal.z emptor petit hoc interesse z p cōsequens habeat probare hanc communem extimatōnem.si igitur non probat concludenter iudex poterit secundum dicta superiorum doc.se informare z communem extimationem arbitrari:z sic arbitratur interesse.quod nō ad ea que dixi.s̄.de rescin.ven.l.ii.i.xix. q.ad fi. Quero sexto emptor petit res sibi tradi nihilo alio petito z litem est contestatus:reus postea ei rem offert an veniat absoluendus.Respon.aut offert deteriorata z non venit absoluendus ut.l.iii.§.si reddita.ff.cōmo.Aut offertur non deteriorata.z tunc aut extra iudicium et non venit absoluendus:q⁹ non habetur pro soluta licet forte purgat moram quo ad interitum ope exceptionis.l. interdum.§.fi.ff.de ver.ob. Si in alio non interfit ut in se.membro.Aut offert in iudicio z tunc si in pluri non interest emptoris p̄ in re ipsa tunc quia habetur pro soluta ut.l.si reus.ff.ō p̄cur.z.l.si rem.§.fi.ff.de pig.act.ipse venit absoluēdus ab obseruatione iudicii ut insti.de perpe.z tempo.ac. §.fi.Aut in pluri interest sua quia in fructibus z obuentionibus uel in alio interesse legitimo.z tunc nō venit absoluendus:q⁹ non purgat moram nisi cuz tota li interesse offeratur ut nō.gl.in.l.item ūlla in prin.ff. de consti.pecu.z in.l.qui rome in prin.ff.de uer.obli.et plene diri in materia purgationis more in.l.semel mora.ff.so.ma.quā postea trāscripsi i.l.si pacto.s̄.ō pac.

Quero septimo quid si q⁹ res nō est tradita actuz fuit ad interesse z post lit.contest.res offertur an veniat absoluendus.Nic.mac.dixit moram non purgari per regulam traditam in.l.si insulam.ff.de ver.ob.et pro hoc accedat.ff.de penu le.l.i.Alii dixerūt q si pluris non interest emptoris p̄ in habitatione rei tunc mora purgatur q⁹ tunc id quod soluitur includit in se id quod petitur.ar.ff.de pig.l.si fundus.§.si pluris.et q⁹ purgatio more nititur equitate.ff.de ver.obl.l.si ita quis.§.seya in fi.z.l.si seruum.§.sequitur.Sinautez in pluri interest tunc purgatio non admittatur. z idez si hodie rem habere non interest ut.d.l.si insulam.vt in pacto successiuo hic in institanco.Bal.tenet opi.Nic. de mac.Ad.§.si pluris dic.q speciale est in ypotheca q⁹ eius substantia dependet a principali debito q⁹ sublato nulla uirtus ypoth.pōt subsistere.z hoc teneo i themate nostro in quo supponitur uenditorem in mora ante lit.conte.Sinautem per lit.contest. mora p̄mitteretur que ante commissa non erat tunc vsq3 ad sententiam purgatio admittitur.ar.corum que no.glo.in l.sine apud acta z in.l.si maior.s̄.de transf.z ita intelligo gl.in.l.i.ff.eo. Quero octauo emptor rem petiit litem est super re petita contestatus:reus postea offert ei interesse totale z in iudicio an possit.z loquor in casu quo habet facultatem rei tradende ut res habeat dubium.z etiam loquor supposita opi.illa p̄ vera que fuit Jo.Az.bul.z bu.ut non possit precise ꝓpelli ad rem quam tamē in p̄ma.q.non tenui. Et dico q de mente gl.in.l.i.ff.e.est q sic dum dicit q si appellatum fuit a sententia super rei traditione lata pōt interesse offerri: q⁹ appellatio extinguit p̄nunciatum z mētis fuerat super re in principali cā contestata.Sed q̄a illa gl.pōt alium intellectum habere ideo quēcunq3 intellectum demus dico in themate nostro q si uēditor fuit in mora rem tradendi ante litem conte.q post lit. conte.super ipsa non habet facultatem soluēdi intēt. secus si non prius fuit in mora sed dumtaxat per lit. pte.q⁹ tunc incipit sibi facultas competere soluendi interesse.z ideo vsq3 ad sententiam pōt illud offerre uel ēt postea si a sententia sit appellatum ut in glo.ūlla.z moueor per.l.in decisione precedentis.q.allegata.

Arabit.

Emptor qui fructus rei empte pcepit tenetur ad usuras precii non soluti.b.d. Nō q mora quandoq3 sine interpellatōe ꝓmittitur re ipsa z appellatur per doc.mora irregularis. Item nota q duplex mora irregularis pōt simul concurrere vna rōe fructuum perceptorum.alia minoris etatis fauor. Et sic nō q minori committitur mora re ipsa.concor. l.in minor.s̄.in qui.cau.in inte.resti.non ē necess. Itez scias q usure iste que a iure ciuili sunt p̄misse ne quis locupletetur cum aliena iactura sunt de iur canonico etiam permisse vsq3 ad p̄babile interesse ut no.in.l.ii. z.l.cum allegas.s̄.de vsur.z hic in gl. Quero q̄d si res non est tradita emptori emptor agit ut res sibi cum fructibus tradatur.an tūc z ipse p̄cium cūvsuris soluere tenebitur.Quidā q non sed gl.determinat q sic tam hic p̄ in.l.fructus.i.e. S3 pone q emptor p̄tē p̄cii soluit:venditor vero rem retinuit qō sibi licuit donec integrum precium fuerit solutum ut.l.iulianus.§. offerri.ff.eo.postea emptor reliquam partez precii solutit:an fructus omnes interim perceptos petere potit dic q nō s3 dānū p̄ rata p̄cii prius soluti.ter.ē nō.ff. de fun.do.l.ii.§.fi.z ita tz bar.in.d.§.offerri.qō nota.

Enditi.

Actio ex uendito competit ad precium nõ ad rescindendum contractum: nisi rescissio ex conuentione sumat originem. h. d. Nõ q̃ ex pacto. l. pmissorie ⁊ adiectionis in diem ꝓpetit actio ex uendito ut hic. coniuncta prima gl. Itẽ no. q̃ ex pacto incontinẽti apposito nascitur actio ut hic ⁊. l. in bone fidei. §. de pac. Querit glo. quid si non rescinditur ex conuẽtione sed ex alia cã. Et respõ. q̃ ẽt tunc hz locum actio ex eo contractu ut in. l. ii. §. de rescin. ven. ⁊. ff. e. l. ex empto. §. si quis uirginem. Sed cauc qz pe. dixit q̃ actio ex contractu nõ competit ad id quod non est deductum in contractu: ideo dixit iudicis officium competere ut dixi in. d. l. ii. Sed tene gl. vt ibi dixi. Et ut plenius habeas dic q̃ sicut ex cõuẽtõe expressa ut hic: ita ex tacita competit actio ex eo ꝗ̃ctu ⁊ omnia tacite in contractu bone fidei dicũtur inesse que ueniunt uel ex sensu contrario contrahentium. ff. eo. l. ex empto. §. sicut uirginem. Nam ar. a contrario sensu locum habet etiam in contractibus ut. ff. ꝺ pac. do. l. inter socerum. §. cum inter. Sine ex consuetudine ut. ff. de edi. edic. l. q̃ si nolit. §. qui assidua. ⁊ idem si ex l. prouidentia ut dicta l. ii. Et est ratio: qz si id qꝺ ex cõsuetudine inest dicitur actum eodem modo quod ex l. puidentia. quia consuetudo habet vim legis ut. ff. ꝺ legi. l. diuturna. ⁊ idem dicit hic bal. licet p alia verba.

Iseruos.

Venditor ibi non preiudicat si ignorãter ppriam pecuniam nomine pcii recipiat. h. d. Glo. contra si. op. de. l. iiii. §. pinde. ff. de ma. So. ut in ea. Querit pma glo. quid si uenditor scienter recepit. dicit glo. q̃ tunc emptor liberatur: qa uenditor uidetur illos prius emptori donasse ⁊ p ea ab eo recepisse ar. l. singularia. ff. si cert. pe. qꝺ est nõ.

Ipater.

Primo premittit quoddam dictum. secũdo tollit obiectum. tertio infert ad q̃situz quarto remouz nouum dubium. secunda ibi neqz. ttia ibi quapropt. quarta ibi ⁊ si te. Ante rei traditionem aliquod ius reale non transferr in emptorem nec solutio uectigalis ꝓbat traditionem ideo rem non potest uendicare sed ex empto ut res tradat potest agere precium tamen compellitur soluere. h. d. Nõ q̃ ex solutione uectigalis non ꝓbatur traditio nec in possessionem inductio. ⁊ intelligi potest uectigal. i. gabella q̃ hodie per statuta terrarum solutur. uel uectigal. i. pensio census uel canon ratione affictus contractus ẽphiteotici uel libellarii. Quid autem si collectam soluit ꝓ predio. dic q̃ nec etiam ex hoc ꝓbatur traditio. l. si. §. sine censu uel reli. Nec ob. predictis. j. de dona. l. cẽsualis. qz hz q̃q̃z presumatur donatio ut ibi: non ꝓpterea inductio in possessionem ꝓbatur ut hic. Item nõ q̃ hz heres vniuersalis possit possessionem rerum hereditariarum apprehendere sua auctoritate ẽt si alii sint ꝺ bite: non tamen emptor seu singularis successor: quia de manu heredis debet recipere ut hic. ⁊ no. Innoc. extra de testa. c. cum ex officii. Item nõ ex littera nihil esse translatum ⁊c. q̃ snia ꝓfertur uerbis negatiuis. Et ut euidentius loquar pondera q̃ hic emptor agebat rei ven. uel publiciana. ⁊ sic petebat se dñm ut q̃sitõe public. declarari ⁊ iudex ꝓnunciando nihil trãslatum dicitur ꝓnũciare cum dominum non esse uel q̃ et per istum modum sententia est conformis libello.

Unde nota q̃ ꝓnũciando super antecedenti necessario dicitur ꝓnũciasse super consequẽti necessario ex ãtecedenti inferendo ⁊ tenet sententia. Ex quo sequit aliud q̃ sufficit consecutiue ⁊ necessario super principali petito ꝓnunciatum esse sicut econtra dicimus ut dixi in. l. i. §. de ordi. iudi. Item scias q̃ bal. dicit per illum tex. hic in fi. q̃ si iudex uidet precium non solutũ ex suo officio põt mandare emptori agenti q̃ soluat precium hz ad eum non sit actũ. ⁊ dicit hoc euenire qa est quid ꝓnexum actioni. ⁊ inducit. j. de sen. l. cũ cozuz Ego dico q̃ iste tex. debet intelligi scõm alios: puta si de precio non soluto sit oppositum ⁊ non aliter. ar. ff. de dam. infec. l. iiii. §. hoc iudicium. ⁊ ar. cozum que dixi scõm doc. §. e. l. traditio. in. iii. q. Quero an ad trãslatõem dominii sit necessaria uacua possessio. Et dicit gl. q̃ non per. l. si fundum ff. de fun. do. ⁊ bene dic. Sz ad translatõez q̃si dñii iur publiciane possessio vacua est quãdoqz necessaria ⁊ q̃q̃z non. ut de his plene dixi in. l. cum res. §. de ꝓba.

Iminor.

Si uenditor asserat emptori minus ꝓ tributo deberi q̃ debeatur tenetur illi ignoranti q̃to minus emisset non si sciẽs fuisset. h. d. No. q̃ scienti non opitulatur mendaciuz aduersarii. ꝓcor. §. de transl. l. cum donatiõis. Item nõ q̃ capitatio hic tributum nũcupatur sed improprie ut dixi. l. oẽs. §. si. cen. vel reli. Item nota q̃ ex parte uenditoris hic ñ distinguitur scia ab ignorantia. Contra hoc ultimũ op. q̃ uenditor ignorans non teneatur ut. ff. e. l. si sterilis. §. i. So. gl. duobus modis. ⁊ tenet so. pla. quã sequitur ẽt Ly. Sed iunge ambas simul. ⁊ sic: qz aut i uẽditore sciente ⁊ tenetur ut hic: nisi ⁊ emptor fuerit sciẽs vt hic. aut in uẽditore ignorãte. ⁊ tunc aut ignorãtia erat supina ⁊ idem qz illa habetur ꝓ scia ut hic in pria so. Aut ignorãtia erat iusta ⁊ non supina. ⁊ tũc aut nihil predixit uel affirmauit ⁊ non tenet ut in ꝗ. aut de mõ affirmauit ⁊ tenetur ut hic. ⁊. ff. e. l. iul. §. i. Op. scõo q̃ ignorãs non teneatur ẽt si predixit ut. l. labeo. ff. de ꝓben. emp. So. q̃ ad totale interesse ignorans qui affirmat uestimenta noua cẽ non tenetur sed q̃ti minoris emptur fuisset ⁊ hoc actõe ex empto ut ibi notat gl. ⁊ sic in ignorante concor. cum ista. In sciente autẽ similiter non discordat. nam sicut ibi tenetur ad totale interesse sic et hic si pluris interfuisset emptoris q̃ q̃ti minoris fuisset emptur. ⁊ hoc est quod uult dicere ista gl. sed non pluris hic interfuit ⁊ iõ in plꝰ nõ tenetur. Item scias q̃ hec uerba q̃ti minoris fuisset emptur hunc habent sensum. ut si ꝓ nihilo seu nullo modo fuisset emptur totum precium quod soluit reperat. qz quod nihil ẽ minus est. ff. de tribu. l. illõ §. minus. ⁊ ita intelligitur quãdo sine fraude rendidit l. i. j. de edi. ac. que uult q̃ pcium restituat. ⁊ est tex. j. ꝺ edi. edic. l. bouem. §. aliqn. Querit gl. hic dat actio ex empto q̃ti minoris fuisset emptur. ⁊ alibi dicit q̃ datur actio q̃ti minoris res ẽ ut. ff. de edi. edic. l. q̃ si nolit. §. si plures. ⁊ l. si quid. ⁊ l. ediles. lo. ii. in co. ri. An sit aliqua dñia inter ista dicit gl. q̃ sic: qz pma ẽ ciuilis ⁊ sic perpetua. secũda ẽ pretoria ⁊ ideo finit ãno ut. j. de edi. ac. l. ii. Item in. l. iul. §. i. ff. e. circa fi. magne gl. dicitur q̃ prima q̃ti emptur est concernit uoluntatem ⁊ affectionem ẽptoris: ⁊ iõ hz res aliquid valeat si tamẽ non fuisset emptur repetit totum precium ut in prece. dixi. Secũda vero cuꝰ uoluntatem uel affectionem non concernit sed tantũ rei cõem extimationez

ideo nocatur ꝓti minoris est. vnde si nullius ꝑcii sit
ꝙ nulli expedit tale mancipium habere totum pretiū
repetitur ut. ff. de edi. edic. l. bonem. §. aliqñ. ⁊ si alicui⁹
ꝑcii sit qꝛ expedit tale mancipium habere licet tāti nō
valꝛ quanti emptum fuit tūc non totum preciuin sed
ꝓti minus valet ꝓpter uicium repetitur: iō ꝓti mino
ris res est agitur ut. d. §. si plures. Et ponit bar. exēpla
in. d. l. iul. §. i. pone emi seruum qui erat homicida qō
si sciuissem ego nullo modo emissem sed vnus tirān⁹
eum magis carum habuisset. Item in vno equo uicio⁄
so quem medicus uel doctor nullo mō emisset mari⁄
scallus ꝑ pauco minori precio emisset. Item exempli
ficat in libro corrupto quem scolaris non emeret aliq⁹
mō sed vnus ualens doctor modicum euitaret. Et sic
concludit cum glo. predicta ꝙ interesse quod respicit
singularitatem persone pit acē. ꝓto minoris emptur⁹
esset. sed interesse quod respiciat ꝑcium cōe illud parit
acē. quātiminoris res est. Sed hanc dōiam reproba⁄
uit pe. ut no. Ly. j. de edi. acti. l. ii. ⁊ ibi de hoc remitto.

Um venditore.

Si venditor carnis illam non tradidit in
termino tenetur ad interesse ualoris non
meroris. h. d. cum gl. quod nō ꝑ his qui uolunt facere
festa ⁊ conuiuia nupriaꝝ. Saly.

Ancillam.

Post venditionem ancille uenditor anq̄ꝓ
tradat remanet dominus pleno iure: iōo
eam tunc pōt manumittere sed tenet emptori ad inter
esse. quod nō. Item nō ꝙ per traditōem desinit ēe do
minus. Item nō ꝙ non dñs non manumittit. Que⁄
rit gl. quid si seruus esset uenditus ecclesie. dic ꝙ stati
ecclesia efficitur domina. l. fi. §. de sacrosanc. ec. iō uen
ditor manumittere interim non posset. Quero q̄d
si esset legatus. dicit gl. idem si pure. l. a ticio. ff. de fur.
⁊ idem si sub conditione. ff. qui ⁊ a qui. l. generalit. ⁊
tamen ante conditionis euentum non trāsferr̄ dñium.
Unde quero cur diuersum. ⁊ dix. pe. ꝙ in legatis exi⁄
stens conditio trahitur retro ⁊ dñium transit sin̄ tra
ditione. quod non est in contractibus scōꝛ pe. ⁊ cy. qō
est falsum. ff. ad silt. l. i. §. serui. ideo dicunt moderni ꝙ
speciale est fauore ultime uoluntatis ne impediat di⁄
spositio testatoris. ut. j. cōia de leg. l. fi. §. sinautem. ⁊
ibi latius dicam. Saly.

Iscit periculum.

Primo in uino uendito in specie. secūdo
in vendito in mensura. secūda ibi utiqꝛ.
Vini in specie uenditi postea mutari seu in ꝑcio dimi
nuti uel aucti periculum spectat ad emptorem ⁊ ñ tra
dens uinum ⁊ ad mensuram nēditum tenetur empto
ri ad interesse. h. d. Nō ex ꝑma parte ꝙ ad quē spe
ctat ꝓmodum ⁊ incommodum ut hic. ⁊. j. de fur. l. ma
nifestissimi. §. cum in secūda. ⁊. ff. de reg. iur. l. secundū
naturam. Ex secunda parte nō ꝙ in obligatōe ad
rem tradi morosus tenetur ad interesse aduersarii. et
de hoc plene diri. §. e. l. si traditio. Venio ad appa
tum. ⁊ gl. ii. diuiditur in duas partes. in ꝑma loquitur
quando vinum uenditur in specie. in scōa qñ in ꝓtrita
te. secūda ibi cum vero. Est ergo ꝑma. q. an statim qñ
vinum est in specie nēditum periculum sit emptoris. ⁊
bul. ⁊ Jo. ꝙ non sed demum post degustat. ⁊ lꝛ hic ni
hil allegent tū. ff. de peri. ⁊ ꝓmo. rei ven. l. i. circa prin.
ubi late gl. examinat istam. q. dicunt ibi fore casum in
ꝟ. ꝙ si non designauit. ibi aut non conuenit ⁊c. et in
ver. sequenti. sed et si non sunt degustata ⁊c. ⁊ in. l.
sed si quis vina in fi. prin. ibi dum dicit periculū ad vē
ditorem spectare et vltra diem degustandi. vnde ex vi
illius implicatiue et. ibi datur intelligi ꝙ et ante diem
a tpe ꝓctus piculum sit venditoris. Sed Azꝛ. tenet ꝓ. a
Ac. ibidem cum eo. tum per istam. l. hic in ꝑn. ⁊. l. ii. §.
cum autem. §. de pi. ⁊ ꝓmo. re. ven. ⁊ p. l. i. in ꝑn. ff. in. e.
ti. ⁊. l. si quis vina. §. si in aduersiōe ibi et hoc apparet
⁊c. Et confirmatur ratione. quia in vino in specie uēdi
to idem est quod in ceteris speciebus. ff. de ꝓben. ēpt.
l. ꝙ sepe. §. in his. Sed in aliis speciebus post ꝓtractū
emptoris ē periculum ut. §. de peri. ⁊ ꝓmo. rei uē. l. i. ⁊
l. pe. in fi. ⁊. ff. in. e. ti. l. necessario. ergo ⁊c. ⁊ hec ē ꝟitas
Ad ꝓ. ꝟm. ut in. d. gl. no. uel dic ꝙ ꝑdicta regula fallit
in q̄uor casibus. primus cum vinum uenditur in aduer
sione. i. quando venditor in se recipit omne periculuꝫ
⁊ ita loquit. d. l. i. ꝟ. aut non conuenit. ⁊ ver. seq. secun⁄
dus ē qñ venditor non pmisit degustari ut. d. l. sꝛ si q̄s
vina in fi. prin. lꝛ alie responsiones possint dari q̄ nō.
in. d. l. i. Et huius est rō: qꝛ si degustari permisisset ēptō
periculo verisimiliter puidisset. tertius casus cuꝫ asse
uerauit bonitatem uini duraturam ut. ff. e. l. si vina q̄ i
doliis. Quartus cum sciebat bonitatem vini non du
raturam ⁊ tacuit qꝛ emptorem nō certificauit ut in. e. l
§. plane. Et hoc qñ vinum est uenditum in specie. Que
ro scōo quid si est uenditum in ꝓtitate. Et gl. hic si be
ne penderetur fac̄ tria membra. qꝛ aut uenditor in se
piculum suscepit ⁊ res est clara ꝙ eius ē periculū. aut
econtra emptor in se suscepit periculum ⁊ idem. Aut
neuter in se suscepit. ⁊ tunc distinguit aut vinum ē deci
oratum post degustationem ⁊ mēsurationem: ⁊ tūc pe
riculum est emptoris. Aut econtra ē deterioratum ātē
degustatōem ⁊ mensuratōem ⁊ periculum ē uēditoris
Aut est deterioratum post degustat. ⁊ ātē mēsuratōem
⁊ tunc dōia est inter pericula. qꝛ periculum deteriorati
nis ē emptoris. sed periculum effusionis casu contin
gentis est venditoris. Et est ratio quia non plus uēdit
ꝓ per mensuram tradetur. ⁊ hoc nisi mora in alterius
eoꝝ persona aliō statui faciat. quia mora trahit ad se
piculum. l. cum inter. ⁊. l. fi. §. de peri. ⁊ co. rei ven. Aut
ꝓto ē deterioratum post mēsurationem ⁊ ante degu⁄
statōem lꝛ raro eueniat ꝙ prius non degusterur ⁊ istū
casum omittit gl. ꝑ indubitato qꝛ habetur ꝑ tradito. ⁊
iō omne periculum spectat ad emptorem ut cuiuslibet
alterius rei tradite. Sed dubitatur si vendidi totū
vinū quod est in ista uegite ad rōem. x. solidoꝝ ꝑ coꝛ
be nūquid dicatur tūc uēditum ad mēsuram. Et dicit
bal. ꝙ ꝑma facie uidetur ꝙ sic. In ꝓtium determinat
ipse: qꝛ tūc venditur ad mēsuram uel in genere quādo
dico vendo tibi tot corbes ex tali uegite vel ex talli cel
lario. tūc. n. inquit ipse substātia forme ⁊ materie con
tractus ē in ipsa mēsura: iō anteqū mēsureť est emptio
imperfecta ⁊ non habet mām subiacentem certo ⁊ ō
terminato modo sed q̄si condōnaliter. Sed in exēplo
thematis nostri mēsuratio non uenit ad substantiam
sed ad declārationem solius precii: qꝛ ipm ꝑciū isto cāu
ē in se certum tam nāliter ꝓ per artem geometricam.
⁊ sic ꝓctus ē in se pfectus inspecta ueritate sicut quā⁄
do ꝓbitur sub conditōe de pñti uel de ꝑterito ⁊ tm̄ de
condit. existētia sumus incerti ut. ff. si cer. pe. l. cum ad
presens. ⁊. l. itaqꝛ. ⁊ ita dicit ipse. Ego puto ꝙ sit uēdi⁄
tum in themate isto ad mēsuram ⁊ non in specie. Et ē
rō: qꝛ totale vinum non ē appciatū qō requiritur quā
do ut species uenditur sed quelꝛ mēsura ē appciata.

Nec ob.q̃ uēditor dicit ego vēdo totū.q̃ illa uēbba ēt quo pretium totiens non est ut totius appreciatum ſz mēſuras non faciūt vinum uēditum eſſe in ſpecie nec ad illum finez dicūtur eſſe ꝓlata ſz ut nihil remaneat quod non mēſuretur.z ultra mēſura ēt ſi non eēt plēa ꝓ rata pretii ꝓ mēſura taxati uēdita intelligatur.z ꝓ iſta determinatōe accedat quod de pretio dixi in.l.i.s̄ de pl.z co.rei ven.in.ii.op.z q̃ leges dicūt ſi vinuz ſit venditum ad mēſuram z non dicūt dumtaxat ſi men ſure vini vendite ſunt q̃ iſta duo ſint paria z eq̃pollē tia. Querit bal.ſi vinum venditum ē effuſum ꝓpt̄ defectum circuli vegetis male ligati uel uicioſi vt̄ pro pter vicium uegetis an tunc periculum ſpectet ad ven ditorem.z dicit ipſe q̃ ſic per.l tñ.§.ſi uas.ff.e.Sed ca ue q̃ ille.§.magis facit ꝓ q̃ ōſ.lz nos non ſumus in terminis illius.§.i.tñ dico q̃ ſi vinum poſt uendi.de bet in nouo uel alio uaſe poni per uenditorem z reti neri z cuſtodiri ꝓ emptore Bal.dicit verum.q̃ culpe e ius aſcribi debet uicium circuli vt̄ uaſis.ar.d.§.ſi vas Sed ubi uinum eſt in uaſe repoſitum quod uenditur nec agitur ut in alio uaſe mutetur: nec de uicio vaſis uel circulo apparet:uel ſi apparet ita apparet emptori ſicut uēditor tunc non puto uenditorē teneri. q̃ in p̄ mo caſu q̃ non apparet non eſt in culpa.in ſcōo ex quo uterq̃z apparet uel apparere pōt ſibi imputet em ptor ſciens uel ſcire debens ammodo periculū ad eū pertinere.q̃ ſibi debet ꝓuidere ut tranſmutetur. Sin autem uenditor ſciuiſſet de uicio uegetis vel circuli pu ta q̃ ſciebat q̃ bonitas circuli uel uegetis nūc appēs non erat duratura.z tunc q̃ obmiſit de hoc certificar emptorez tñ.ar.ff.c.l.ſi vina.§.plane.z ar.d.§.ſi uas.

Ructus.

Poſt perfectam emptionem fructus ſpe ctant ad emptorem ad quem etiam ſpec tant onēra functionum z vſurarum cum fuerit i mora ſoluendi pretium. Nōtria que habes in ſummario Pro quibus declarandis uenio ad apparatum z q̃ro ꝓ declārione dicendorum de qua perfectione ꝓtract⁹ hic loquatur.Et gl.i.remittit ad no.s̄.ti.i.l.i.Ex quib⁹ infero.q̃ iſta.l.intelligitur de perfectione contractuſ z obligationis lz non rei traditionis. Contra quod op.ab extra q̃ fructus non ueniant.ff.eo.l.rō.§.i. So. q̃ in act.ex empto veniunt ut hic z ibi in fi.ſed non in act.ex ſtipulatu deſcendēte ex ſtipulat.adiecta q̃ ſtipu latus eſt ſimpliciter uacuam poſſeſſionez tradi ut ibi ſecus ſi ſtipulatus eſſet ultra uacuam poſſeſſionez rē tradi z ſic utrūq̃z.q̃ tunc ut illa uerba ꝓuiata aliq̃d operentur fructus ueniunt.ff.de vſur.l.ſi ſtipulatuſ et ibi no.z hoc in fructibus poſt contractum per uendi torem perceptis.percepti uero ante contractuz nullo modo ueniunt ut ibidem nō. Op.ſcōo q̃ ēt in act. ex empto non ueniant fructus ut.ff.de cōtraben.em. l.qui fundum.§.fundi.So.ut gl.ii.q̃ ibi iō q̃ per uēdi torem fuerant excepti:al' uenirent ut hic.z.ff.e.l.iul.§. ſi de fructibus. Op.tertio ab extra q̃ etiam non ex ceptuati non ueniant niſi a tēpore more ut.ff.de vſur. l.ii.z l.fructus.z no.gl.in.e.ti.l.mora in gl.magna.v̄. item z tertium habet effectum.Huius timore z ꝓ clari ori doctrina dic aut q̃aeritur de fructibus ante cōtra ctum perceptis z illi nullo mō veniunt ut.s̄.dixi:niſi actum fuiſſet ut uenirent.aut de perceptis poſt contra ctum.z tunc aut illi erant pendentes tempore ꝓtract⁹ z illi indubitanter ueniunt ſine aliqua mora.q̃ ps rei uendite fuerunt ut.d.l.iul.§.ſi de fructibus.z.ff.ō his q̃nē in fran.crē.l.ſi.§.pē.z hoc niſi fuiſſent exceptati vt̄ l.qui fundum.§.fundi.ff.ō ēhen.emp. Aut illi poſtea percepti non erant tunc pendentes vt ſunt fructus p⁹ contractum a uenditore ſati z poſtea percepti.z illi ñ ueniunt ante moram regularem ut.ll.s̄.alt̄.z in gl.d.l mora.uel etiam irregularem que appellatur q̃ſi mora ſed poſtea ſic:puta ſi pretium antea fuerat ſolutum ei ar.s̄.e.l.curabit.Unum tamen non omitto q̃ eo caſu quo dixi fructus cedere commodo emptoris uenditor in totum debet res tradere z nihil ꝓ rata anni q̃ ſun dum coluit retinere ſiue coluerit per ſeipſum ſiue p colonum partiarium.Suam enim partem totam tradēr debet.ſed de affictu uel penſione dubitatur.Quo cāu dic aut queritur de penſione ſoluenda aut de iā ſoluta ꝓino caſu emptor nullam habet act.contra conductore rem niſi eſſet ceſſa:qua non ceſſa agit uenditor ō cōdu ctorem z penſionem quam percipit ꝓ rata illius āni tñ reſtitueret emptori ut.d.l.iul.§.ſi fructibus.ver.ſz ſi locat.z ſic penſio diſtribuitur ꝓ rata temporis quod non eſt in fructibus.z ita ibi tenet gl.z Ja.bu.q̃ nō. q̃ ter.ille non eſt clarus z in ō.facit.ff.de iur.fiſ.l.ſi.§. ſi.z ꝓ tanto Di.dixit q̃ immo penſio debetur emptori per.d.l.ſi.Et ꝓbat rōe.q̃ fructus pendentes ei ōbē tur ut.d.§.ſi fructibus cum ſi.ergo z pēſio q̃ debetur loco fructuum pendentium cum de ſurrogato idez iu dicetur quod de eo in cuius loco ſurrogetur.ff.ſi quiſ cau.l.ſi cum.§.qui iniuriarum.bar.in.d.l.ſi dicit illum tēr.locum habere in emptore qui tenetur ſtar colono ut eſt ille qui emit a fiſco in quem dicit trāſferri inſ co loni.Sed.§.ſi fructibus.ver.ſed ſi locat.cum glo.ſua dicit locum habēr in emptore qui non tenetur ſtar co lono ut in eo ꝓ rata temporis fiat diſtributio. Mihi uidetur q̃ iſta differentia in noſtro ꝓpoſito non ſit fi enda z q̃ omnia ueniant unica rōe regulanda. Jō ad uerte q̃ penſio q̃iq̃z datur ꝓ fructibus qui tantuz ſe mel in anno colliguntur ut vinum frumentum z ſi. Quādoq̃z ꝓ his qui quotidie colliguntur z ꝓcipiunt ſeu repetuntur ut ſunt opere ſeruoꝝ:habitatio dom⁹ z uſus nauis.Di enim ut ita loquar ſunt fructus qui ex talibus rebus quotidie percipiuntur.Prio igit̄ cāu aut fructus illi tempore uēditionis ſunt pendentes in agro:z tunc q̃ omnes illi ueniūt in uenditōe ut pars rei ut.d.§.ſi fructibus.z.ff.de his que in fran.cre.l.ſi. §.p.eodem modo penſio ꝓ his danda debēt ēptori q̃ tenetur ſtare colono ut.d.§.ſi.de iur.fi.q̃ illa fructuuz loco ſurrogatur.z hoc eſt quod uoluit dy.z ubi ēptor non tenetur ſtare colono fruſtra de penſione tractat̄ ſi ſtare nolit.q̃ illa ei non debetur ſed ſolum fruct⁹ tē pore uenditionis pendentes.vnde expellere colonum z fructus habere poteſt:non autem utrūq̃z facere pōt idest fructus et penſionem ſeu mercedem habere.pōt tamen cum uenditore conuenire de penſione ꝓ fructi bus habenda.z tunc conuenit.ſerua. aut fructus om nes ꝓ illo anno iam ſunt percepti:et tunc q̃ fructus illi non ueniunt in uenditōe ut.s̄.dixi.et no.glo.in.l.ſi ſtipulatus.ff.de vſur.ſic nec penſio ꝓ his ſoluēda ea dem rōe etiam ſi dies penſionis ſoluende nondūvenit q̃ cum penſio ꝓ perceptis et non percipiendis ſit de benda idem iudicare debemus de ea quod de fructi bus quorum loco ſurrogatur.aut quidam ex fructib⁹ ſunt percepti et quidam non ut in agro pratino et ꝓ parte aratino et ꝓ parte uincato. Frumentum enim p cipitur ante uinum et fenum ante frumentum.et tunc ſi penſio ꝓ quolibet ex his ē de per ſe tarata tunc ꝓ ceptis non debetur ſed pro percipiēdis ſic rōe q̃ s̄.

Si autem pensio non est diuisa sed ꝑ omnibus uni ca et tunc stat dubium. tamen uerius credo ꝙ iudicis equitate debeat diuidi et ꝑ estimat. perceptorum et e orum rata pensio debeatur uenditori et ꝑ rata tūc pē dentium debeatur emptori. et ita intelligo glo. in. d. l. iul. ver. sed si locat. ⁊ ꝑ hoc facit qꝛ natura contractus bo. fi. summam equitatem desiderat. secundo casu qrī fructus ꝑ quibus pensio præstatur quotidie percipi untur ut in exemplis positis. s̄. tunc emptor ꝑ rata temporis ⁊ a tempore quo emit debetur pensio ⁊ non ꝑ tempore ātēriori ut in præalle. gl. dicti. ỳ. ſz si locat. ⁊ ꝑbatur ibidem in se. ver. item quid. ⁊ ꝑbatur ex sup scripta rōne secundum quam hec omnia regulantur. Et hoc quando pensio post emptionem est soluēda. ſz ubi est iam soluta ut multotiens euenit qꝛ conuentū ē ut in principio anni soluatur uel in medio ⁊ nondum annus transiuit. ⁊ tunc si talis emptor qui non tenet nec uelit stare colono pensionem istam ꝑ aliqua sui parte non potest a uenditore petere nec a colono: qa nihil secum conuenit ⁊ qꝛ ipse impleuit quod conuēit sed solum potest expellere colonum a conducnōe. Si uero esset talis qui compelleretur stare colono dixerūt aliqui ꝙ imputandum est emptori qui sibi non ꝑspe xit: qꝛ nec conductorem expulit nec ꝑ pensiōe agit. Alii dicunt ꝙ si uenditor de locatione premonuit em ptorem ꝙ tunc imputet sibi emptor alias emptori ꝑ uenditorem datur actio ex empto ad interesse. qa sibi uacuam rei possessionem non tradidit ut. ff. e. l. si mer cedem. §. fi. ⁊ hoc tenet bal. Alii dicunt ꝙ pensionez p ceptam diuidet inter se ⁊ emptorem ꝑ rata anni: quia eadem est equitas isto casu que est quando nondū pē sionem perceperat. ⁊ hec uidetur equior. Ego puto ꝙ iste casus debet decidi per eꝑ ad casum quo pēsio n̄ est soluta ut ratio equitatis ⁊ bone fidei regulet utrū qꝛ casum. Ac etiam ut correlatiuis quod statuī in uno statuatur et in alio ut contrariorꝝ eadem sit disciplina Et ideo dico quandoqꝛ totam pensionem restituendā emptori. quandoqꝛ ꝑ rata temporis. qñqꝛ ꝑ rata fru ctuū tempore uenditionis perceptorum ut superi⁹ in casu pensionis nondum solute diri. Et hoc ꝑbo rōe tali: qꝛ pensio lz p̄us soluta est ꝑ fructibus ꝑcipiēdis soluta igitur in effectu debet spectare ad eum ad quez fructus postea spectare debent ut eius loco surroga ta ⁊ etiam qꝛ respectu uenditoris causa solutionis est ad non causam uel saltem iniustam redacta. ⁊ qa sol uenda cum fuerit postea uēditori soluta restituitur ēp tori saltem quādoqꝛ ꝑ parte pura ꝑ rata tēporis q⁹ fructus spectare debuerunt ad emptorem. rū solutio anterior non est spectanda sed solum considerandus est cui commoditas debeatur. Op. qrto ꝑ id quod dicitur hic dum dicit ꝙ emptor tenetur ad functōnes nam ut diri super gl. i. hec. l. loquitur fundo non tra dito ⁊ sic dominio nec possessione in emptorem trās lata sed possessione non tradita possessor est conueniē dus ut. s̄. sine cen. vel reli. l. fi. ⁊. j̄. de alu. ⁊ palu. l. ii. so. ꝙ quidam huius timore dicunt ꝙ illa expositio quā feci ex glo. i. non est bona. ⁊ ideo dicunt ꝙ hec emptō erat perfecta etiam quo ad traditōem. Alii dicūt ꝙ il la ꝑcedit quo ad fructus de quibus in prin. dicitur. ⁊ hec bona quo ad functiones de quibus hic dxīt. Ego dico ꝙ illa expositio est simpliciter bona. Nec ob. ꝑ. qꝛ aliud est querere quis conueniatur ⁊ exigatur ⁊ di co ꝙ possessor ut in ꝑ. Aliud ē querere ad quem ptinē at onus in effectu. ⁊ dicendum ꝙ emptori ut hic. qꝛ si functōes debent ex fructibus tanto minus restituēt emptori. ⁊ si in alio debentur retinebitur prediuz do nec uenditori sit satisfactum. Oppo. v. ꝙ et si mo ra non intercesserit ex tardiore solut. pretii debeantur usure ut. s̄. e. l. curabit. ⁊. j̄. de pac. inter emp. ⁊ uen. l. in initio. So. supplendo tex. ut in glo. Ultimo potes addere que dixi. j̄. e. l. pe.

Emptor.

Venditor seruorum tenetur se obligare ad hic scripta. b. d. Collige hic vnaz re gulam ꝙ uenditor tenetur se obligare particularī et indistincte ad omnia capitula que sunt ō contractus natura. quod nō.

Ltra.

Emptor non potest petere ultra conuēta nisi mora sit facta. b. d.

Est perfectam.

Fetus pecorum spectant ad emptorem ⁊ ipse uēditori tenetur ad sumptus. b. d. Et intellige ad sumptus factos gratia fru ctuum uel fetū non ad sumptus quos fecit in empti onem pecorum ut. ff. de condi. ⁊ demon. l. qb⁹ diebus §. i. ⁊ illum tex. vide quia nōbilis est in alio. Quae ro pone ꝙ fundus est venditus an teneatur uenditō eum excoli facere ut prius. ⁊ uidetur ꝙ sic sed sumpt⁹ repetat ut hic. ⁊ ꝑ hoc casus in simili. ff. so. ma. l. si mo ra. ⁊ qꝛ custodiam ⁊ diligentiam debet habere ⁊ ō ne glectu tenetur ut. ff. e. l. venditor. In ꝑ. est casus singu laris ꝙ ei licet negligere culturam. ff. de here. vē. l. vēdi tor ex hereditate. §. i. Dic ꝙ si vēditor est in mora tra dendi non potest negligere culturaz. qꝛ mora secū tra hit periculum. ut. s̄. de peri. ⁊ co. rei ven. l. cum inter. et se. Si autem uēditor non est in mora tradendi ſz em ptor est in mora recipiendi. ⁊ tunc uenditor pōt dese rere culturam ut. d. l. si mora. ⁊. d. l. uenditor ex heredi tate. §. i. Aut neuter est in mora. ⁊ tūc nō debz deserere culturam ut. l. venditor. ff. e. Aut quilibet moram ꝓmi sit ⁊ cuilibet sua mora nocet vsqz ad tempus purgati onis. ar. l. semel mora. ff. so. ma. Ex his habes ꝙ p⁹ ꝙ venditor dedit licentiam emptori sua auctoritate pos sessionem recipiendi uel constituit se possidere nomie illius ꝙ culturam pōt deserere: qꝛ emptor est ammō i culpa. Sed forte in hoc constituto non est ita: qꝛ cū ip se possideat alieno nomine ⁊ res habeatur ꝑ tradita ⁊ sit liberatus ab act. ex empto secōm opi. glo. in. l. ab act. ff. de pac. tamen vt alteri possidens diligentiam et custodiam prestare debet vt. l. fi. j̄. de ac. po. Sed ꝑt di ci ꝙ remanet simplex detentator nullam habens po testatem administrandi sed simplicem tenēs custodiā rei in forma in qua est tradita. ⁊ sic ad agriculturam non tenet. ⁊ hoc verius. Quero quid si ꝑpter agri culturam quam fecit vberiores fructus recepit ꝙ em ptor perceptur⁹ fuisset: an fructus omnes teneī resti tuere: an tantū eos quos emptor fuisset perceptrus. dic ꝙ omnes si petanī vt fruct⁹ rei. vt. s̄. e. l. fruct⁹. ⁊. ff de here. ven. l. venditor ex hereditate. §. i. Secus si ꝑpt moram petat illos velut interesse: qꝛ tūc uenirent solū bi quos perceptur⁹ fuisset. l. si nauis. §. fi. ff. de rei ven. ⁊. l. rō. §. si emptor. ff. de ac. emp. ⁊ ibi per bar.

Expulsos.

Violentia facta emptori non nocet vēdi tori sed emptor ꝑ expellentem habz act.

b. d. Vel venditor non tenetur defendēr emptorem

a violentia que sibi de facto infertur.b.d. Querit gl.ii.de rõe.z ꝛn.qz venditoz non teneꝫ de iniuria facta emptori ut.ff.de euic.l.si per imprudentiam.põt ad di z qz euictio debet sequi sentẽtiam ut.ff.de euic.l.bẽ licere.z qz de casu fortuito non tenetur venditoz vt.ff. de euic.l.lucius.z.s.de peri.z co.rei ven.l.i. Quero si in casu nostro emptoz agit interdicto vnde vi z per sententiam succubuit:an tũc de euictione venditoz teneatur ei ad interesse.Dic q̃ non scõm bal.qz in isto interdicto emptoz non habet auctozare cãm z sic in eo auctoz dici non potest.secus si emptori possidenti auferreꝫ possessio per viam iuris ut.l.rario in prin ff.e. Et hoc vult hic pe.z Ly.Sed pone q̃ emptoz expulsus egit rei ven.z succubuit:an tũc aget de euicꝫ. Et nõ.gl. nostra q̃ sic per.l.euicta.§.duple.ff.de euic.Quod fatetur bal.verum quando succũbit in rei ven.z publici. non si altera tantum vt.ff.ꝺ rei ven.l.minoz.§.si serꝰ ubi est ter.no. Item pone q̃ venditoz ꝓmisit emptorem defendere de iure z ꝺ facto an tenebiꝫ arma sumẽ si ei est facile z eum defendere a violentia facti. z dñt doc.qz factum alienum non videtur ei ꝓmisisse.ff.ꝺ.v̊. ob.l.stipulatio ista post prin.z per consequens de eiꝰ dem defensione. Item qz iste casus non est de nã ꝓtracius sed potius fortuitꝰ nec specialiter a venditore dictus.vt.ff.si q̃s cau.l.sed z si quis.§.quesitũ. Itez q̃a ista v̊ba defendere de facto plures possunt habere intellectus.vnde in dubio illũ intellectum non continẽt qui non est verisimilis tanquam contra naturam contractus.ff.qui po.in pig.ha.l.insulam.z de vsur.l.si stipularus.z de dam.infec.l.damni.§.i.z qz verba debẽt intelligi simili modo.ff.de ser.l.si cui. Bar.vero in.d.l. stipulatio ista.in prin.fatetur hec verba ubi hec ipssio non fit cãta culpa z facto ipsius venditoris per iura s.alle.ubi autem ab eius culpa z facto esset ãrea cansata tũc inquit ipse venditorem etiaz manu armata debere defendere exquo ei est possibile z facile.qz cũ culpa eius hoc euenerit ex contractus natura teneꝫ hoc facere.z p his inducit.ff.loca.l.si merces.§.culpe.z.ff. so.ma.l.p.in prin.Quod dicit bal.verum si tẽpore cõtractus inerat ista causa non si postea.qz tũc casui magis ascribiꝫ.Sed ista suppletio non fuit necessaria.qz bar.idem dix.dum dix.si eius facto z culpa essz antea causata.Ex illo igiꝫ.ver.aña.apparet eum idem sẽsisse Et si queras in casu quo aña non erat hec ipressio causata quid operabuntꝫ ista uerba de iure z de facto.Rñt. doc.qz liti et iudicio teneꝫ interesse et expensas facere quod est facti. Item si contingit rem euinci per iniuriam iudicis per ista uerba tenebiꝫ de euic.secũdũ Rizar.malꝫ.Sed hoc secũdum reprobat bal.qz snia iudicis iniuriosa nisi culpa uenditoris contingat cãui fortuito ascribiꝫ ut pz ex predictis.et ideo si culpa eiꝰ nõ contingit de euictione non tenebiꝫ. Vel si non fuit in culpa quare non appellauit.qz si in culpa fuit teneꝫ ut nõ.in.l.emptorem in prin.ff.de ac.ẽp.

Si quis alerti uel sibi sub alterius nomine vel pecunia emerit Rubrica.

I ex pecunia.

Predia empta ab vxore de pecunia mariti nõ possunt ab herede mariti vendicari sed ad pecuniã debz agi.b.d. Nõ regulam que bz q̃ res empta nomie ꝓprio lz de pecunia aliena efficiꝫ emẽtis. z gl.ii.in prin.inducit multas.ll.p concor.Glo.hic signat q̃tuor ꝺ Primum de.l.si ut ꝓponis.s.de rei vẽ. ubi res empta de pecunia militis efficitur ꝓpria militis lz suo nomie non sit empta.Dic.gl.q̃ speciale ẽ in milite.quod guil.de'cu.dixit esse verum quando res ẽ empta per eius gestorem uel ꝓcuratorem.Sed Ly.intelligit generaliter per quẽcunqz. quod ego etiam ibi tenui.vnde ibi vide.Secũdum ꝺ.est de.l.curatoz.j.ar. tu.z.ff.quando ex fac.tu.l.ii.z ibi est speciale in minore.quod intellige quando per eius administratorẽ res est empta suppresso nomine officii.z in hoc differt a milite secũdum opi.Ly.Et hoc intellige si minõ eligit potius rem habere q̃ pecuniam ut.j.de ser.pi.da.l.si tutoz.non alꝫ ut ibi no.Et quod in minoze dixi gl.extẽdit ad ecclesiam.ad quod facit.l.orphanotrophos.s. de epi.z cle.Tenentur enim miozum administratores pecunias minorum ponere in emptione predioꝝ pro ipsis minoribus z non ꝓ se ut.ff.de admi.tu.l.ita aũt in prin Tertium ꝺ.est de.l.ita constante.z de.l.cũ vir. §.res.ff.de iur.do.z ibi speciale fauore dotis vel quasi Ex quo nõ q̃ utilius est mulieri habere dotes in immobilibus q̃ in pecunia.Dic.etiam gl.q̃ ibi volũtas vtriusqz.s.viri z vxoris in emptione ꝓ dote concurrit.q̃rtum ꝺ.est.ff.de don.inter vi.z vxo.l.vxoz marito.z ibi speciale quando donatio facta est inter coniuges que non valet z is qui receperit tenetur quatenus factus est locupletior:vnde dominium in quo factus est locupletior faciliter transit in donatorem ex cuius pecũia res est empta z in subsidium quando iste non est soluendo ut in gl. Quero quale dominium est istꝺ:an directum vel utile.dic q̃ vtile ut.d.l.si ut ꝓponis. Quero quid in socio omnium bonorum qui ex pecunia communi sibi soli z cõi rem emit.dic.gl.q̃ sibiꝫ pi acquiritur.ff.p so.l.si quis societat.z.ff.de admi.tu.l. ricium.§.altero.quod est verum ipso iure.tamen p ac. ꝓ so.compelleret ꝓmunicare vt.d.l.si quis societat.ti. ꝛn.Nec ob.d.§.altero.qz ibi societas erat finita morte.potest etiam pecuniam petere si hãc viã velit eligere

Quero quid in ꝓcuratore.dicit bal.q̃ dominium rei non efficitur dominiꝫ per nõ.hic in gl.si.quod ẽ verꝝ preterq̃ in ꝓcuratore militis ut.d.l.si ut ꝓponis.mulier ergo ista etiam si fuit ꝓcuratrix mariti non acq̃rit dominium marito dum emit sibi ꝓprio nomine.Querit gl.quid si vir hanc pecuniam donauit vxori. Rñ.ut in ea.s.q̃ in casu nostro confoꝛmata fuisset morte viri donatio nisi fuisset reuocata.Sed quid dicemus in dubio an credatur ei donata supposito q̃ ꝓbetur primaritum.ei tradita.z videtur q̃ sic rõe affectionis z cõiũctionis ut.ff.de don.l.affectionis.z.ff.de ꝓba.l.ꝓcula z hec vera ut.j.e.l.multum.v̊.nam siquidem.z ibi cãꝰ. lz regula sit in oppositum.ff.de ꝓba.l.cum de indebito.§.finali.

I emancipat.

Si pater tradat filio emancipato fundũ quem emit eius nomine dum erat in potestate uel cum sinat possidere dõario perficitur z emãciparo dominium acquiritur. Nõ q̃ titulus tẽpore potestatis patrie sufficit ad acquisitionez dominii emãcipatõnis tempore. Item nota q̃ pater emẽs filii nomine dicitur ei velle donare. Item nõ q̃ talis donatio confirmatur emancipatione si res tunc ei tradatur uel filius de eius uoluntate etiam tacita in eius possessione reperiatur. Item nõ a sensu ꝗrio q̃ talis dõatio non confirmatur emancipat.non interueniẽte dõatio

tradit uel quasi.sed dubitari potest an confirmat mor
te tradit.non facta uel saltem.sicnon cōfirmatur ut do
natio.uires tamen sumat ut quasi legatum quasi pat
uoluerit ut post eius mortem fundū habeat precipuū.
z quia hoc est querere de casu.l.filie cui⁹.s.fami.herc.
ideo uide quod ibi dixi.Vnuz tamē scias q donatio
causa mortis etiam re non tradita confirmatur morte
ut in tex.ad hoc singulari.ff.de publi.l.ij. Item no.q
pacientia domini habetur p traditione etiam in con
tractu pendente ex traditione.fa.j.de ac.po.l.ij.z.ff de
rei uen.l.quedam.z ideo dixi facit.quia nō p omnia ca
sus illi sunt similes.quia sunt econtra quando tradi°
pendet ex contractu nalido.

Ancipia.

Vt ministro non queritur d ominiuz.licet nume
rauerit pciū.h.d.No.q ex numeratōe pcij nō
pbatur res numerauis.ut hic.z.s.de pb.l.ad pbandū

Tamuis.

Simulatione pbata nihil pdest penes se in
strumentuz habere.h.d.Op.q stetur instrumē
to.ut.s.de proba.l.cum precibus.fo.q uerum nisi si
mulatio probetur.ut hic.

Am propria.

Si maritus de uxore confisus instrumentum
emptionis scribi fecit in persona uxoris z u
xor contra fidem rem emptam contulit in filiā nō pti
dicatur marito petenti rem cum fructibus restitui.pba
ta simulat.instrumenti.h.d.No.q ueritas rerum non
uiciatur per simulationes instrumentorum z q cōtra
fidem facit is cuius nomine scriptum est si rem nō re
stituit.Ex hoc no.contra prelatos ecclesiarum z cōtra
eos quorum nomina faciunt ascribi in instrumētis em
ptionalibus nec ecclesie acquiratur.sed eorum spurijs
z concubinis.nam ecclesia repetit tanq̄ rem emptam
de pecunia ad eum spectante.ut no.s.e.l.i.simulatione
probata circa qd uide qd not.p Inno.extra de testa.c.
cum in officijs.No.ex fi.q quando iudex condēnat ad
fructus.debet cos taxare.z hoc ideo.quia sententia de
bet fieri certa.ut.j de sen.que sine cer.quan.quasi per
totum.concor.j.de inuti.sti.l.iij.in fi.Sed querit Ly.an
pcedat ille libellus quare peto eum condemnari ad
restitutionem rei et fructuum quorum extinat.facio.z
z dicit ipse q sic p illū textum.conuuncta exponit.quā
facit glo.super uerbo taxat.z rationez reddit.qz fruct⁹
non possunt cōmode designari.z ideo sufficit quedaz
equa et generalis considerario.quantuz in summa po
tuerunt percipi qd iudex habet postea declāre szm qli
tate fundi.ar.s.de rescin.ue.z.l.ij.§.si quos.Sed aten
de quia circa extimationem fructuum pcedunt predi
cta sed an ipsi fruct⁹ possint generaliter peti uel sit ne
cesse particulariter in libello designari quales fuerint
z eorum quantitas.Et breuiter uidetur dicendum q in
uniuersalibus iudicijs sufficiant uniuersaliter peti si
ne particulari designat.ut ff.de peti.here.l. Item uenj
unt.§.fructus.z ibi no.Sed dubitari uidi an intelliga
tur iudicium uniuersale seu generale.si petatur ecclesia
cum pertinentijs suis.uel castrū cum territorio suo.et
di.doc.q sic.nec expedit ut aliter pertinentie declarare
tur in libello nec in processu z sic tenebit sententia ge
neralis iuxta seriez libelli.sed postea in executione de
clarabit que sint pertinentie uel possessiones ad ecclesiā
spectantes.ut pbat in.c.cū ad sedē.extra de resti.spo.
z ibi bona glo.xā bern.q̄ Inno.z in.c.inter dilectos.
extra de dona.z ibi p inno.et idē no.extra de except.c.
cum uenerabilis.Et ex hijs sequitur q si in dictis libelis
addatur q̄ petit reū condēnari etiam ad fruct⁹ peceptos
si extant.uel ad eorz erti.si nō extāt z etiā ad pcipiēdos
q libell⁹ pcedit.qz si possessiones pinētes nō expedit
specificari.g° nec earū fruct⁹ szm oia declarabunt in exe
cut.ut alit dicit in iudi° generali.in.l.i.ff.de eden.z pro
hoc fa.j.de iur.fi.l.facultas.li.x.Et est rō.qz fruct⁹ non
possunt eē certi.ubi nō cōstat de corporib⁹ ex qb⁹ pcipi
unt.z hoc cōfirmat p.l.i.j.de hijs q.ut indi.fac.z.l.ij.j.
de fru.z li.expē.q sic dz intelligi.Et hec maxie pcedūt in
interdicto.unde ui. In q° ocī fruct⁹ z causa accedit ex die
spoliationis.z pbat.j.unde ui.l.si de possessione.z h°
nult Inno.extra.de excess.pre.c.fi.circa mediū.z hosti.
z iob.an.in.c.significantibus.de li.ob.z hoc in libello
uniuersali uel generali.szm in iudicijs particularib⁹ fru
ctus ante li.cont pcepti propa acti.petunt.ut no.in.d.
l.itez uenitur.§.fructus.ideo in libello uel in pcessu sūt
certificandi uel eorum extimatio.si de illa qrat.alās sup
illis sunia certa ferri non pōt.ut in h° tertu.z glo.z not.
doc.in.d.c.significantib⁹ qd uerū est si uentāt eque pīn
cipalit cū re petita. non si accessorie ad rē petitā. Tunc
enim generalit peti possūt sine specificat.eorz designat.
ut est uisū in interdicto.unde ui.j.unde ui.l.si de posses
sione.z ita dz intelligi qd no.inno.extra de excess.plat.
c.fi.facit etiā qd ipse no.extra.de do.c.int dilectos.z g°
in pcept.ante li.ptes.in pceptis postea constat illos ue
nire iudicis officio.ff.de edi.edi.l.ediles.§.itez sciendū.
qd quidā fatent de pceptis postea.sed ante cōclusionē
non p⁹.qz post q̄ est cōclusū nihil pt addi.ut no.inno.
in.c.pastoralis.extra.de ca.po.z.ppz.Sed ꝓiuz est ue
rius ut etiam iudicis officio possūt peti.ut no.bar.ff d
aq plu.ar.l.si tertī⁹.§.officiū.in fi.z pōt esse ratio.quia
cuz hic cōtingat postea ex facto rei non est iputanduz
actori.fa.ad hoc.ff.de iureiur.l.admonendi.szm unam
lec.Ex hijs not.q conclusio cāe cōcludit preterita non
postea contingētia.Vltī° no.bene istā lram ibi docēti
ueritatē z glo.sup ꝓbo docēti.qz ex hijs habes hic ca
suz q si uxor emit res aliqs cōstāte mrimo° z in instro
cōtineat de propa pecunia uxoris uiro patiente q sta
tur instro z credit ita etiā cessat pſūptio q pecunia fue
rit de bonis uiri que alās inducit p.l.quit⁹ mucius.ff.de
dona.int ui.z ux.z pbant hic.ff.de don.int ui.z ux.l.si
sponsus.§.circa.z.j.de do.int ui.z ux.l.si nō uerū.z p
hijs uide que dixi.in.l.si mater.s.de ꝓb.cmp.quod te
ne cordi.

Vlum.

Primo pro responsione.q.quādā drīaz in mō
pbendi ponit.scdo drīaz illā in utroqz casu d
clarat.z in utroqz.q.soluit.ter° nonū dubiū circa duo
remouz.scda ibi.nā siqdez.tertia ibi si uero ab oi initio
Si uxor emit sibi fundū de pecunia quā uir nūerauit si
bi fund⁹ uxoris efficit z marit⁹ pecuniā ab ea repetit q̄
ten⁹ locupletior existit sec⁹.si marit⁹ emerit sibi sed no
men uxoris in instro fecerit scribi.qz tūc fundus efficit
mariti ueritate atēta z nō scriptura z ubi uir pcurator
uxor dcipit ꝓba ꝓct⁹ i pſona uxor ꝓct⁹ est iutilis.z iō
neut eorz cōpetit act.lz traditio facta ex eo is cui tradi
tur potior in dominio habeat.h.d.Forma sic.q.de pe
cunia mariti qdaz res ēpta extitit.z in instro nomē ux
oris ēptricis scriptuz repit.qrit ad quē res pineat an
ad maritū an ad uxorē.Cui impator rn.q mutū inter
est rc.z deinceps pseqre ut in diuisione dixi.z ut ex sum
mario hēs usqz ad fi.No.collatior ex primo casu i quo
maritus numerauit pecuniam uxori collige q mari
tus numerans pecuniaz uxori ut ex ea emat sibi pdia
dicit illā donare uxori.ideo ipsa cōueniet.q̄tenus locu
pletior est facta.ut hic in lra.No.ex scda pte q ueritas

prevalet scripture et simulationi cōcor. §. pl. ua. qd agi. l.
acta. et p totū. et §. e. l. quis. Item no. q instrm nō ē falsū
licet in eo cōtenta sint simulata. et sic in se nō uera. et est
ratio. qz de eo lz sic a prib⁹ stipulato fuerit rogat⁹ tabellio
No. ex. iij. pte q pcur. dz cōcipe ÿba ōrt⁹ in psona sua
lz, pcuratorio noīe domini nūci⁹ dz ōcipe ÿba in psōa
domini. et est rō. qz tūc est ipsi⁹ picba et organū. ut. ff. de
consti. pe. l. q aūt. §. fi. et. l. se. Item no. q si pcur. id quod
agit fa. in formā nūcij nihil agit sm glo. lz aliq alit di
cant. ut. j. oica. et ex b⁹ no. id ad qd scpi⁹ allegat. l. ista.
uidelz qd nolui potui. qd uolui adiplere nequi. Item ex
hoc colligūt pe. et cy. et bar. q factū falsi nūcij non pōt
ratū bri qd inferi⁹ declarabo. Item no. q ex inutili ōctu
transferi dominiz. qd no. ocor. ff. de dolo. l. elegant circa
pn. Op. ō primā ptez q uxor non ocuniat qten⁹ ē lo
cupletior. sz insolidū. ff. de do. int ui. et ux. l. qd aūt. §. si
uxor. et. j. de do. int ut. et ux. et si de tua. so. ut glo. qa aut
numerauit uxori et agit qten⁹ est locupletior ut hic. Aut
nūerauit uenditori et tunc agit ad solidū hāc oriaz sa. ue
xtus. in. d. l. si de tua. Ratio est. qz quādo numerat uxo
ri uidet donare. sz quādo numerat emptori agit eam li
berare anio repetendi et non donandi. Vel si donandi
reperit in solido locupletior. qz a solido est liberata. ff
ad. l. fal. l. querbat. Op. ō. ij. parte q scripte stetur et in
strumento. ut. §. de pba. l cū pteeb⁹ et. j. de ō. et co. sti. l
optimā. in si. so. ut glo. q cōfitet ut ei stet donec ō. pbe
tur. ut hic. Sz tunc qro qliter pbabit hec simulatio. nū.
bal. q pbabit a pori et a posteriori et ab utroqz simul
iuncto. A pori pbat. si pbat q ante instrm erat actuz
et conclusuz int ptes q uir esset emptor et simulate no
men uxoris apponeret in instro. ut. ff. de ma. l. iiij. §. si
ab ignoto. A posteriori pbat si p⁹ ōctū uxor ofessa ē.
sic se bre ueritate ut marit⁹ di. recognoscedo bona fide
Nec dicas hec recognitio instar donat. uidet bre. unde
non dz tenere. qz nū. q hoc nō potest psumi. qz ab ea. sz
a uiro fuit pecunia nūerata. ut pz ex lra. et sic psūptio il
la cessat. et sola bo. fi. agnitio adest ab utroqz simul iū
cto pbat. quādo pbat q uir nūerauit pciū. lz solū no
men uxoris sit in instrumento appositum. et q postea
uiro fuit tradita possessio et q postea ipse fructus
percepit et alias rei commoditates habuit. nam tunc
ex hijs uerisimile et coniecturabile ē q nomē uxoris si
mulate fuerit in instro apposituz. et q sic a pn. int par
tes fuerit ordinatū. ar. ff. de do. int ui. et ux. l. cū mulier. i
fi. Item qro dixi. §. q si pbat q ante instrm int partes
hoc fuit actū et cōclusuz. q sufficit. qd si pbat tantum
q de hoc fuit ocionatū et tractatū. sz nō pbat q ita fue
rit actū et cōclusuz an sufficit. di. bal. q nō. qz mlta tra
ctant que ad conclusionē nō deducunt. ff. de mi. l. si ex
causa. §. nūc uidendū. in fi. et. ff. de cō. inde. l. elegant. in
pin. et. §. de rescin. uen. l. uolūtate. et extra. d re. ec. nō a
lie. c. duduz. li. vj. et hoc nisi ultra tractatū aliqd pbaret
p qd psumeret tractatū in execut. positū pura nūerati
onē pcij facta a uiro. uel uiro rez traditā fuisse. uel eum
diu rez ut suaz possedisse. tūc enim tractatū pcedēs psu
meret in execut. positū. ar. ff. de iure do. l. cū p⁹. §. gener
in pn. Fac ad pdicta. ff. de acq. her. l. q in aliena. §. si is
qui. Ex his hēs q sola pcij nūeratio nō sufficit ut hic.
et. §. e. l. mancipia. sic etiā dicendū est solā solutiōz col
lectarū facta a marito nō sufficere. ut. §. sine cēs. uel re
li. l. fi. et §. ti. i. l. si pat. ij. nū. Op. iij. ō. iij. partez. et pbo q
marit⁹ gerens negociū uxoris illi qrat act. qz aut habe
bat ad b⁹ mandatū ut pcur. et ei qrere act. pōt. ut. ff. e. l.
iul. §. si pcur. Aut habebat mandatū in forma nūcij. et
potest. qz ōct⁹ qui consensu celebrabant p nūcinz et epi
stolaz explicant. ut. ff. de ac. et ob. l. ex ofensu. Aut erat
gestor sine mandato. et tūc dz posse illa postea ratū ha

bēre. ut. §. de rei uēdi. l. mat. et. j. de fur. l. i. so. ut tenet gl.
uidelz q hoc non emit ut simplex gestor sine mādato.
qz tūc bret locū ulta ps b⁹ ōrij. sed ut gestor cū man
dato. sz mandatū nō seruauit. et b⁹ pōt euenire duplici
ter. uno mō q habebat mandatum ut nuncius. et quia
nūci⁹ est picha et organū domini sic dz ōcipe q domi
nus p eū uideat loq. ut. ff. de cō. pe. l. i. et. l. q aūt. §. si. et. l.
se. et. ff. de ō. emp. l. i. §. si. et p ōsequēs in psona domini
non sua puta uendis berte uxori mee. ꝛc. et in casu nro
non sic cōcepit sz formā pcur. sibi assūpsit di. u endis
tu mihi ementi recipiēti pcuratorio noīe berte uxoris
mee. et illo casu nō loquit. l. illa. qz lz q⁹ ad uxorē nō na
sceret actio uel ob. ramē nascit quo ad ipsuz maritum
qz ipse obligat et act. sibi qrit et uxori tenet mādati. ut i
glo. Alio mō pōt euenire ecōtra q ipse habebat man
datū ut pcur. et ipse emit in forma nuncij. idō non acq
rit illi. qz nō potuit cū tale mādatū nō habuit. et p hoc
ter. apt⁹. ff. de cōsti. pe. l. eū qui. §. iul. lo. ij. Nec ut qlibet
potuit. qz p liberā psonā alteri queri non pōt nisi illius
iuri sit subiecta. ut. §. p qs p. l. i. et de ÿb. obl. l. stipulatio
ista. §. alteri. Nec hoc factū a falso nūcio pt ratū bri. et
ita intelligit glo. illū ter. et ita. pe. et Ly. et iac. bu. et cōiter
doc. pretranscūt. excepto iac. de ra. qui di. se nō uidere rō
nez. qz si pcur. ōbat ut nūci⁹ domio nō querat act. si a
prin. sic fuisset constitut⁹ et hic domio ratū habente cū
ratificatio singat talit mandatū qlit est ratificatū. et iō
si ratificata est ēptio facta a marito. tanq ab ei⁹ nūcio
perinde bētur ac si a pn. fuisset missus ut nunci⁹. b⁹ pt
confirmari ex eo. qz etiaz exigētia et spēale mandatū si
sint gesta sine speciali mandato possūt ratū bri. ut. ff.
de mi. l. q si de speciali. Et p tāto ipse intelligebat. l. il
laz in mediatore. siue psonera cui⁹ officiū nō est ōbere
sed tractat et partes ocordat. ideo sibi non qrit. qz nō
uult. nec illi. qz non potest. Sed certe lz b⁹ de psonera
in se sit uerū. tamen huic lre non conuenit b⁹ erēpluz.
quia psonera prope non gerit negociuz alicui⁹ partiū
Item qz mediante psonera parte in psentia cōcludūt ō
ctuz. ramē inuicē eis actio dare. In pcur. igit qui sibi
formā et psonā nūcij assūpsit intelligenda est. l. illa. ut
di. glo. naz ille nō querit sibi. qz nolnit nec illi. qz nō po
tuit nec ratū bri pt. ut mediante ratihabitione act. pro
ducat et qd ratū bri non possit. ego pbo. qz act⁹ quē fa
cit ut nunci⁹ est fūdamentalit null⁹. primo in psona sui
ex defectu uolūtatis. qz obligari noluit. iō ÿba in psōa
sui non concepit. secō in psona domini ex defectu po
testatis et forme sibi tradite quā nō seruauit. et p quam
omnis prās et forma alia uidet sibi denegata. ut. l. cuz
pretor. ff. de iudi. in pn. et. §. de pcu. l. marit⁹. ideo et me
rito qd iā improbauit p tradit. forme nō pōt postea ra
tuz bre. ar. j. de fur. l. i. sic et als suia ipso iure nulla ex
defectu prātis solēnitatis uel forme nō pōt ualidari ra
tihabitione. ut. ff. de app. l. si expsliz. et tamē ubi est aliq
ō falsuz pcur. ratificari pōt p dominū et ad se trahi. ff.
rez ra. ha. l. iij. §. falsus. Et si dicat ista tua. rō concludit
in eo q habuit aliqd mandatū ab initio. sz qd in eo qui
non habuit mandatū in aliq forma. sz mot⁹ ut nūtius
et in forma nuncij cōcepit uerba ēptionis in psona ti
tij ut domini sui ad b⁹ euz mittentis q⁹ audito tici⁹ ratū
dz. an hec ratihabitio uaideat ōctū. et sm opi. ia. de ra.
dicendū est q sic sm opi. pe. et Ly. et cōem doct. dicendō
est q non. qz prās et forma deficit. Et si dicas ratihitio
trahit retro. nū. p eis. hoc est uerū ut consensū pbeat.
sed non formā. et p ōns nec ut prātez pbeat sz formā il
laz quā nullo tpe habuerit. et ita concludēdū est factū
falsi nūcij non posse ratihitione ualidari. Quero cum
glo. si pcur. emat sm mandatū. an ex ōctu aliq actō q
ratur domio. Mar. dixit q sic. utilis et directa pcura-

tori p.l.iul.§.si pcur.ff.de act.emp.Acc.q̃ no.p.l.i.s.p
qs glo.z p.l.j.prima.et ad.§.si pcur.rñ.ut sequitur in
glo.Et hec uera ut plenꝰ dixi in.d.l.i.z.s.qd cuz eo.l.
ei qui.Itez querit glo.quid in tutore z curatore z filioz
seruo.z dic ut in ea.Trãseo ad gl.fi.z op.q̃ ex hoc inu
tili contractu nõ transferat dominiũ.quia reperit tra
ditio sine legitimo titulo.z sic non transfert ex ea do
miuz.ut.l.nunq̃ nuda.ff.de acq.re.do.so.q̃ bꝰ timore
quidã exposuerũt hic dominiũ.i possessione.sz hoc est
uiolare l'ram.ideo glo.confitet hic transferri dominiũ
ex inutili ꝓctu.sic z als.ff.de dolo.l.elegant.in pn.q̃si
dicat glo.ex sola traditione non transfert dominium.
quando est nuda.i.non causata ex aliqꝰ contractu p̃ce
denti de iure uel de facto.secꝰ si est causata ab aliqꝰ cõ
tractu precedente etiaz de facto.quia sit ordinatus ad
consentiendum in dominij translatione ut est hic.ar.ff.
de acq.pos.l.si quis ui.§.ofta.Luz igit tradẽs putauit
se ex illo contractu teneri merito transfert dominium
ut.l.iij.§ subtilꝰ.ff.de con.ob ca z de con.inde.p totũ.
Alij ut bal.dic.q̃ hic transfert ex quodaz ꝓctu de no
uo celebrato q̃ incipit a tradi.ut.j.de iu.do.l.ii.ex qua
traditione habita prelatione ad p̃ciũ receptũ nouꝰ iuel
ligitur.z nũc contractus celebratus.Sed ego hoc non
bene pcipio.qz ad reuocationẽ consensus partiũ exigi
tur ut.ff.de pac.l.si unus.§.adeo q̃ hic nõ apparet z ẽt
oporteret q̃ sciuisset primũ non tenere nec ex illo uide
retur non transferre.Sto igitur cũ glo.Querit tũc glo.
quare ex inutili contractu nõ orit obligatio z tamẽ do
minium transfert z possessio.Et dic ut in ea z clarius.
quia obligatio nascitur ex contractu ff.de pcur.l.licz
§.ca.qui hic non est.qz nullus.sed dominiũ ex cõtractu
non trasfert.sed ex consensu ppter cõtractum tz.z cõ
sensus ut causa prima sufficit.licet cã remota.l.cõtra
tractus inualida sit.Quero ab extra an in casu huius
l.dominiũ posset repeti p cõdi.indebiti.Dic bal.q̃ nõ
quia cõditio indebiti naturalẽ equitatẽ desiderat.l.naz
natura z.l.indebiti in prin.ff.de condi.indeb.sed nulla
subest equitas repetendi predium cum ipse habeat p̃
tiuz ut.s.si ser.ex l.i.Ista rõ cõcludit ubi ipse nõ offert
restituri.precii.sed ubi offeret hec rõ cessat ideo cogita.
Reassumo materiã pcuratoris z nũcii.quãtũ ad hãc.l.
spectat.z quero an nomen nuncij sit generalius noie
pcuratoris uel eꝰ.Et dic.glo.q̃ generalius ẽ nomẽ p
curatoris q̃ nuncii quia lato sũpto uocabulo pcura
toris.quilibz nuncius ẽ pcur.sed non ecõtra quilibz p
cur.est nuncius.Et uez dic.unde dicere possũ q̃ pcu
ratoris nomẽ ut generale diuiditur in tres spẽs quaz
una sindicus uocat.z iste est pcur uniuersitatis. Alia
pcur.uocatur.Alia nuntius.Uel si uolumꝰ diuidamꝰ
tantũ in duas.qz alia pcur. Alia nuntius z sic prima
stat in nomine generis sui alia non.Simile in adopti.
ff. de adop.l.i.Quero qz cognitio speciez hẽtur p orias
earũ i qꝰ una spẽs differt ab alia respõ.i mõ ꝓstituẽdi
z i mõ pcipiendi ꝓba mãdati.Exẽplũ i mõ cõstituẽdi z
primo in nũtio dic.dominꝰ uade ad ticiũ et dic ei mei
ex parte q̃ ego sum cõtentus habere talem eius rẽ em
ptã p.c.z si cõtentat p̃fice ꝓctũ.Uel uade ad ticium z
dic ei q̃ mutuet mihi c.z his casibus nuntiꝰ sicut ẽ ei
mandatũ ita dz ipse cõcipere ꝓba in p̃sona domini et
contractũ i domi p̃sona p̃ficere puta uendis domino
meo ticio talẽ rẽ p c.qz ipse ẽ picba et organũ domini
ut.ff.de consti.pe.l.qui aũt.§.fi.z.l.se. Exemplum in
pcura puta cõstituo te pcuratorem meũ ad emendum
talem rem uel uade z eme pcuratorio noie mei uel no
mine meo talẽ rem.nam cũ dic.eme demonstrat q̃ em
ptio dz concipi in p̃sona ipsius mandatarii nõ aũt ip
sius domini et idem si dic.uade et fac tibi mutuari.c.z
iõ ipse pcur. debet concipere eodem modo uerba con
tractus in persona sui ut uendis mihi ꝛc. Sed du
bitari uidi in mõ constituendi an numꝰ possit consti
tui generaliter ad emendũ a quocũqz unũ digestũ uelꝰ
uel ad recipiendũ mutuuz in p̃sona mei a quocũqz mi
hi mutuare uolente.Et uidetur q̃ nõ p no.p bart.ff.de
consti.pe.l.qui aũt.§.fi.Dic.n.q̃ quia nuntius ẽ orga
num domini non pot ipse p seipsum aliquid facere ex
industria sua.sed solum facere quod bz specificatũ i cõ
missione.unde nihil potest declarare uel addere.sed so
lum uerba domini formaliter referre ut.d.§.fi.cũ.l.se.Cõ
tra tenz hic bal.ex eo.quia nec.l.auctoritas nec domini
uoluntas refragatur adeo q̃ per litteras credentie
que non habẽt specificã formam constituitur nuntius
et quia quidam sunt nuntii generales qui nõ egẽt spe
cialibus commissionibꝰ ut no inno.in.c.quoniã ꝓ fal
sam.extra de pba.unde dic.ipse non curare an uerba
ad nuncium circã sint generalia uel specialia.sed solũ
an negotium requirat speciale uel singulare mandatuz
sicut dicimus in mãdato pcuratoris.qz in hoc similes
sunt nuntius et pcur.l.i.§.i.ff.de pcur. Tunc quero
quid sit ut quotidie in instris apponitur talis fac. con
stituit z ordinat talem suũ pcuratorem et nuntiũ spe
cialem.an ualeat.Et uidetur q̃ non.quia officia habẽt
ꝓria et repugnantia ut patet ex supradictis. Contra.ẽ
uerius et copula resoluitur in disiunctiua.l.fi.j.de co
di.et sic poterit eligere quod uelit.Simile dicimus in e
lecto in arbitro et in arbitratore in quo officia essent
repugnantia ut dixi in.l.ne in arbitris.s.de ar.Quero
iiii.quid si forma mandati sit p uerba ad utrũqz offici
um commuunia.Dic q̃ in his que utroqz modo geri
possũt eiꝰ erit electio non in his que tantũ pcuratorio
nomine fieri possũt ut est stipulatio ut.ff.de uer. ob.l.i.
quia tũc ur ei mandatũ ut pcuratori et sic put negocii
natura desiderat ar.l.si stipulatus.ff.de usu.et.l.pater
seuerinã.§.condi.ff.de condi.et demon.z ideo si consti
tueret quis madatarius ad contrahendũ matrimoniũ
cũ certa muliere uel ad contrahendum compaternita
tem aliquam.intelligit p modum nuntii.quia in forma
pcuratoris non potest.qz sibi quereret prima obliga
tio ut in.l.se.quod nõ ẽ dicendum.quia caracter spiritu
alis dz principaliter inherere ossibus domini ar.j. de
cadu.tol.l.i.§.ne aũt.nec uiciatur mandatũ.licet dicerz
facio te pcuratorẽ.qz et nuntius est pcur.ut dixi z qz
uerba inpropriantur quãdo aliter non possũ operari
ut.ff.de p̃scrip.ꝓ.l.insulã. Quero an ex contractu a
nuntio facto et p modum nuntii ipse nuntius obligẽt
aliquo modo dic q̃ nõ ut hic et ẽ ratio.qz nihil substã
tiat in p̃sona sui pcur.aũt sic ut.j.l.pri.z plenius di
xi in.l.ei qui ad fi.s.qd cũ co. Quero.vi.si nuntius
concepit uerba contractus in persona sua et non do
mini an tenet contractus glo.est hic no.q̃ sic. Sz do
mino tenetur mandati ex quo not.q̃ inter nuntium et
dominum datur actio mandati Quero . vii.econ
tra si pcur.ꝓbit ut nuntius dic q̃ nihil agit ut hic se
cundum lec.glo ut pz.ff.de consti.pe.l.cũ qui.§.iul.
Quero.viii.an factũ falsi nuntii possit ratũ haberi Ja.
de are.dir.q̃ sic.sed communis opy.ẽ q̃ non.et ratio
nem.s.assignaui in tertio op.Sed uidetur congrue di
ci posse q̃ non potest ratum haberi ut ualidetur retro
p rationes.s.assignatas.sed ut ex nunc altera pte non
contradicente ut hoc exemplo numero.c.ticio qui se fi
xit nuntium tuum esse.ut tibi sint mutua ipse tibi ap
portat ea.et narrat tibi factũ et modum tu es cõtentus
et recipis et mihi scribis quomodo tu recepisti et ea ba

bes mutua ego contento: certe uidetur ꝙ ex mutuo ō
beas obligari. Eodem modo si uendo tibi fundum ꝑ
c. mediante tricio qui se ad hoc tuū nunciū finxit ipse
ad te uenit ⁊ factū narrat. tu es cōtent⁹ ⁊ iuris mihi
pecuniū ⁊ ego sciēs recipio uidetur ratificari et tibi da
ri actio ex empto ꝯ me ad rez tradendā. ⁊ ex nūc non
retro: secus si pecuniū nolo recipere: qz scio ꝙ ut falsus
nūcius intervenit. qz tūc tua ratihabitio non suffic. qz
contract⁹ ex solius tui uolūtate nō oz pēdere. ut. ff. de
nego. ge. l. pōp. scribit. ⁊. ff. de ar. l. nō distinguemus. §.
illud. ⁊ ꝑ hunc modū ꝓcordant opi. Quero. ir. quid
si prim ōbit noie ꝓprio. ⁊ ptim ut nuncius. Dic ꝙ si
uere erat nūcius ad hoc ordinat⁹ ꝙ ualz. sinaūt māda
tū nō habuit. tūc lz ꝑ pte ñ uideret ualere. ꝑ ea q̄ ꝓxi
ma. iii. q. dixi tñ tex. ē no. ꝙ ualeat in totū i ꝑsona ipsius
ut. ff. de ō. emp. l. fūdus ille. ⁊ sic rōne ꝑsone adiecte in
utiliter nō viciat. Nec ob. hec. l. ⁊. ff. de cōsti. pe. l. cū qui
§. iul. qz ibi totū alieno noie egit hic ꝑ parte noie pro
prio. Nec ob. ꝙ in diuiduis ⁊ separabilibus nō oz vale
re nisi ꝑ pte. ff. si cer. pe. l. certi cōductio. §. quoniā. qz in
d. l. fundus uēditor nō erat uēditurus nisi totū qō pre
sumit ne incideret in ꝓmissionē que cōsueuit excitare
discordias. ⁊ qz fundus in ptes diuisus min⁹ valet q̄
ipse tot⁹. Quero: x. pone ꝙ accepi fundū in ēpbiteo
sim ꝑ te ⁊ tuis descendētib⁹ vsqz in tertiā generatiōez
tu hoc nō habes ratū. vnde remānet penes me. l abētis
§. si cer. pe. an hec ēpbiteosis finiat finita. tertia gene
ratione in ꝑsona ei⁹ cuius noie recepi. an demū finita
in persona mei apud quē remanet Bar. in hac. q. cōsu
luit ꝙ finit demū finita. tertia generatiōe in ꝑsona ei⁹
cuius noie recepi ar. ff. de ac. em. l. fundū. cū mihi uen
deres. ⁊ ō le. ii. l. peculiū. §. fi. ⁊ fac. ff. co. ꝑdi. l. si q̄s ou
as. §. si in uēdit. ⁊. ff. de peri. ⁊ co. rei uē. l. necessario. §.
fi. Accedat qō no. Spec. in ti. de loc. §. nūc aliqua uer.
lxxiiii. Querit bal. qn̄ nuncius de vno loco emanat
ad aliū locū: ⁊ ibi perficit cōtractū i quo loco dicetur
ō̄ctus celebratus. Et rn̄. ꝙ in loco ad quē nūcius acces
sit ar. ff. de au. tu. l. obligari. §. fi. cū ibi no. ⁊. ff. de fi. l. si
ut ꝓponit. Et est rō qz ibi per mediū organuz ꝓiunct.
sūt ꝑsens⁹ utriusqz ptis. ⁊ ideo iquit ipse ꝙ cēncialit
⁊ uere ō̄ctus ibi pficit ⁊ non ficte. Et idē dicit si ꝑ lrazz
ō̄ctus pficeret. Sed quid si res nō erat in loco ubi con
sensus priū ꝓcurrerūt in vnū uel ꝑ seipsos vel nuncio
mediāte: sed in alio in quē tradit. uel solut. destinarūt.
Dico ꝙ si cōsideran⁹ ipm ō̄ctuz ꝓut cōsistit in facto
clarū est ꝙ in loco quo cōuenerūt dicunt ō̄xisse cēnci
aliter ⁊ uere. Sz si cōsideran⁹ ipm ꝓut bz plurimum
iuris. tūc aut querit respcū pfectiōis ipsius ⁊ obligati
onis insurgētis ex eo: adhuc dico idē qz i illo loco ō̄
ctus ē pfectus. ⁊ ex eo stati obligatio nata. Aut q̄rit de
ipso respcū ipletiōis ⁊ executionis eiusdē. ⁊ tūc oz ō̄
xisse in loco destinate solut. seu fiēde traditionis. ff. de
ac. ⁊ ob. l. ō̄xisse. ⁊. ff. de eo qō cer. lo. l. pe. et. ff. ō. iudi. l.
bēs abēs. §. fi. Et dico ꝙ ibi dicit ō̄xisse ficte respcū ō̄
ctus ꝓut ē facti et i facto cōsistit. sz uere oz ēt cōtrazis
se ibidē ꝓut ō̄ta⁹ est iuris. et bz in se cōsensū ad oēm
locū extensibilē scōz voluntatē ꝓtrahentiū ar. l. nihil.
ff. ō cap. et iō vex fox ibi sortit. ut dixi i. iii. q. i. l. i. §. ubi
ꝓ. q̄ cer. lo. oa. ꝓmi. Et ex his decidat alia. q. vz ꝙ in lo
co destinate solutiōis seu rei tradi. oēre solui gabella ꝟ
tnte statuti ibi vigētis et disponētis ꝙ de quolz ō̄ctu
ibi celebrato soluat gabella. et hoc etiam bal. tenuit ut
fraudibus obuietur. Et hec sufficiant.

Am per cos

c Primo thematis repetitio. 2°q̄ois elicite so
lutio distinguēdo. scōa ibi. siqdē. Mandatarius subiectus potestati mandantis ꝑ re empta nō agit: sed ille in cuius est prātē. secus si nō sit sue prāti subiectus. qz tunc sibi q̄rit act. sed tenet facē uelle illi⁹ b. o. vel sic. Mandatari⁹ subiectus prāti mādātis illi q̄rit act. nō subiectus uero sibi q̄rit: sz oz ex piri ad pe tit. ōnii uel ꝓcur. ad expiendū ꝓstituere. b. o. No. ꝙ ꝑ nobis nō subiectū nobis nō q̄rit act. sed sibi cōcor. l. ꝑce. ⁊. §. ꝑ q̄s ꝑso. l. i. Itē no. ꝙ ille q̄ ō̄xit noie ōnii te net ad postulat. eius expiri. uel ꝓcur. q̄ expiat consti tuere. Silt ad eius petit. tenet iura remittere uel alteri cedere. ut. ff. man. l. idēqz. §. si cui. ⁊ ita no. hic gl. Ex q⁹ vt ꝙ ōnis nō possit agere sine cessione. sed i oppositū fac. ff de act. ēp. l. iul. §. si ꝓcur. So. aut ex cōtractu ꝑ cur. ōnis est obligatus ad solut. ꝑcii qō ꝓcur. ꝓmisit ꝓcuratorio noie ōnii. ⁊ tunc ōnio querit utilis sine ces sione. qz qua eqtate ipse obligat: eadē eqtate sibi q̄rit. ut in. o. §. si ꝓcur. et ita no. gl. §. e. l. multū. Aut ex eius ꝓtractu ōnis nō est obligatus. qz ipse ꝓcur. in ipso cō tractu uel ante soluit ꝑciū ⁊ tunc ōnio non q̄rit utilis sine cessione: nisi in subsidiū. ff. de insti. l. i. in fi. Que ro statuto caut ut de quolibet cōtractu soluat gabel la. an si est soluta de cōtractu uenditionis debent etiā solui de cōtractu cessionis q̄ postea sequit. Et ꝓt bal. aut cessio est illius ꝓprie cōtractus executio. ut qn̄ ꝓ cur. cedit ōnio. ⁊ tunc nō soluit noua gabella. Aut non est illius executio nec dependentiā necessariā trahens a prioi: sed ꝑ se subsistens. ⁊ tunc noua gabella sol ui debet. qz ubi nouū factum ibi noua obligatio. ⁊ ubi est unū ⁊ idem factum. ibi nō dr noua obligatio. ut. ff. de fi. l. si quis ꝑ eo. §. si nummos. et. ff. de ꝟbo. ob. l. cū stipulatus sum mihi. ⁊. ff. loc. l. cum in plures. §. lege. ⁊ ff. de mino. l. emilius.

At aliena

q Si unus ex fratribus emit de pecunia cōi noie ꝓprio sibi ⁊ nō alteri fratri ōniū q̄rit. b. o. No. ꝙ res ēpta de pecunia cōi non est cōis. Contra hoc opp. de. l. si patruus. §. cōi. ut. iudi. Sol. ut in glo. fi. Quero cuius noie in dubio ꝑsumi tur emisse. rn̄deo ꝓprio. ut. ff. de ꝑ. l. si pactū. Quero quio si nō apparet cuius fuerit pecunia. Rn̄. bal. ꝙ ꝑ sumitur ꝓpria nisi ex ꝓtrariis coniecturis ꝑsumatur alterius fris uel cōis utriusqz. ut. j. ar. tu. l. si defuncto. et. j. de pig. l. fi. ⁊. ff. de ꝑui. credi. l. si neuter. §. fi.

Ibi.

n Ōniū transfert in eū cui ꝑ uēditorē res tra dit lz alius pecuniā nūcrauerit. et uenditio inter absentes requirit nuncium uel epistolam. b. o. Opp. ꝙ nō tantū ꝑ uenditorē sz etiā ꝑ ꝓcuratorē tantū q̄rat ōnio ipsi⁹ rei ōniū. ut. ff. de ac. po. l. i. §. hec q̄ de seruis. Sol. ut in gl. ⁊ sic hēs tres casus q̄bus q̄rit ōnio sine ꝓcur. recipiēs ⁊ uēditor tradens simul hoc gerāt i alio siue ꝓcur. tātū siue uēditor tātū. Neutro aūt h⁹ gerēte i alio nō trāsfert. Sz gestor lz h⁹ in alio gerat nō ꝓpter ea ei q̄rit. ut. ff. de nego. ge. l. si ego.

Op. ab extra ꝙ etiā 3° mō ō̄bat in absentia. puta ꝑ ꝓcur. ut. §. e. l cū ꝑ eos. et. ff. de ac. emp. l. iul. §. si ꝓcura. et hoc in prin. So. ꝙ qn̄ ꝑ ꝓcur. ꝓtrahit nō est uerū ꝙ ꝑ ōnīm in absentia ꝓtrahat sed tantū in ꝑsentia. et ꝑ ipm ꝓcur. ⁊ ideo tantū duo sunt modi in absentia cō trahendi hic in lra positi. Sz tūc op. ꝙ imo ꝑ nūciū nō possit ꝓtrahi. nec ꝑ eplām. ff. de ꝟ. ob. l. i. in pn. So. hic in ꝓtractu q̄ cōsensu ꝓtrahit. ut. l. ꝓsensu. ff. de ac.

et ob.ibi in contractu qui verbis contrahitur ubi,pre
sentia est necessaria:qz se exaudire debent ut ibi. Op.
q̃ immo in absentia non sit necessarius nũcius nec e
pistola ut.l.i.in fi.cum.l.se.ff.de ꝓcur.So.q̃ ibi i mã
dato quod est actus unius tantum:qz solius mãdato
ris.ideo ad eius essentiam non requiritur nuncꝰ uel
epistola.Salyceus.

De rebus alienis non alienandis et de ꝓhibi
ta rerum alienatione uel ypoth.Rubrica.

Ipresidi.

Primo in emptore sciente q̃ non
ualet prescribere.secũdo in igno
rante qui potest prescribẽ. scõa
ibi q̃ si.Emens rem alienam sci
enter non vsucapit et domino re
stituere tenetur.emens uero ignoranter usucapit ideo
post usucapionem dominus agit solum de precio cõ
tra venditorem.b.d. Nota q̃ scientia nocet ubi igno
rantia ꝓdest. Item nõ q̃ in subsidium re usucapta
quis potest habere ratum non suo nomine gestum vt
hic.concor.l.mater.s̃.de rei ven.et de hoc remitto ad
ea que ibi plene diri. Item nota q̃ hic videtur casus
q̃ uenditor presumitur iure uendere nisi ꝑ.probetur.
Cõtra quod oppo.qz in rebus alienis auctoritas
non presumitur licet in ꝓpriis sic ut.l.in re mandati
s̃.man.Item q̃ quis sit creditor alicuius non presu
mitur qz est facti.nec q̃ habeat quis publicum offici
um uel priuatum ꝓpter quod uendere possit.ar.l.ꝓhi
bitum.j.de iure fi.Et quia omnia ista sunt facta extri
seca que non sunt ꝑsumenda.ff.ex qui.can.ma.et de.v̄.
ob.l.sciendum.et insti.de inuti.sti.§.si ita scriptum.bu
ius timore dicit gl.q̃ hic ꝓbatur eo ipo q̃ contrariũ
non ꝓbatur .sicut alias in.l.super seruis.j.qui ma.ñ
pos.Vel dicit gl.q̃ illud quod de probatione dicit ad
scientiam emptorum refertur.et hec planior. Tamẽ cir
ca primam dic q̃ supposito dominio tertii uẽditor ñ
presumitur iure uendere ut in ꝑ.sed si dubitatur ō do
minio rei presumitur q̃ iure uendiderit quasi sua fue
rit erquo eam possidebat tunc et tempore traditi.ar.l.
ob maritorum.et quod ibi no.s̃.ne vr.ꝓ ma. secũdus
pe.et ly. Et hoc quando uendidit ut suam.secus si vt
alienam licet ut officialis.qz illud non presumitur ni
si ꝓbetur ut.l.ꝓhibitum.j.de iur.fi.li.x.et hic in glo.
hec no.ꝓ eo qui emit ab aliquo tanq̃ executore vltie
uoluntatis.nam non dicitur bona fide emisse nisi pro
bet ex aliquibus coniecturis se ꝓbabiliter credidisse
illum executorem esse:puta quia hoc audiuit a pluri
bus personis honestis et digne fidei.ar.ff.de re.iur.l.
bone fidei.et ita debet intelligi.l.fi.ff.de vsuca.pro ẽpr.
ut ibi notatur.

Istrabente.

Vxor que uenditioni rei sue facte ꝑ mari
tum ignoranter apposuit sigillum suus si
bi non preiudicat.b.d. Nõ a sensu contrario q̃ si
scienter sigillum suum apposuit sibi preiudicat ut hic
et.ff.de pig.l.si fideiussor.§.si pater. Contra quod
op.de.l.gayus.ff.de pig.ac.So.q̃ ibi apposuit ignorã
ter ut hic. Item nõ q̃ mulier potest habere sigillũ.et ẽ
hic argu.q̃ sigillum sine alia subscriptione preiudicet
lz aliõ uideat in testis ut.j.de testa.l.hac ꝓsultissima.

Enditrici.

Primo dictum concernens uẽditricis he
redem.secundo duplici via consulit ẽpto
ri.secunda ibi sed et si hoc. Heres non ꝑ
iure hereditario nec proprio uenire contra factum de
functi quod si fecerit et rem emerit tenetur ad intereẽ.
b.d. Nota qõ dixi de ꝓprio iure etc. Item nõ hic
sententia nocet uictori:quia facit eum teneri de euic.ad
interesse uel ad duplum si fuit promissum.et hoc eue
nit consecutiue et per indirectum in alio non in eo in
quo est lata qz in isto ꝓdest ut.l. euidenter.ff.de exce.
rei iu. Item attende q̃ glo.principium huius.l.duob⁹
modis legit.vno modo q̃ uenditrix non domina suc
cedit domino rei vnde nec ex persona defuncti potest
vendicare.et dico ex persona defuncti qz est eius hẽs
Et tunc nõ q̃ contra factum ꝓprium quis non uẽit vt
heres.qz quoquo modo ei superueniat dominium nõ
potest inuito emptore uenire contra factum suum ut
l.uendicantem.ff.de euic.ubi ille casus ꝓbatur. Alio
modo legitur q̃ dominus rei venditrici successit q̃ do
mina non fuit et ille magis conuenit litere in.ii.rũ.nã
secundum primum non posset ex sua persona uẽdica
re qz non est domina.secundum istũ sic lz oppõi pos
set exceptio doli ut hic.et cum isto concor.l.seya.ff.de
euic. Op.q̃ non solum ad interesse actõ ex empto
sed etiam ad duplam ut.ff.de euic.l.vendicantem cum
se.et.l.seya.So.consitendo si dupla sit ꝓmissa ut i gl.
Oppo.q̃ immo heres possit vendicare nec possit
repelli ut.j.de euic.l.fi.So.hic in herede principal.ibi
in herede fideiussoris qui potest et tamen ipse fideius
sor non posset ut.l.exceptione in.e.ti.et ita communit
tenetur:licet quidã aliter intellexerint.d.l.fi.ut ibi nõ.
et est ratio diuersitatis.qz heres principalis est heres
auctoris et sic ea ratione qua heres et defũctus cẽsen
tur una persona ipse censetur ut uenditor.Sed fideius
sor non est auctor sed ꝑ consentiente habetur ut.d.l.
exceptione.et tunc demum quando res sua uẽditur iõ
nec tunc eius heres cõtrauenire posset hereditario no
mine.Sed quando venditur res tertii fideiussor non
dicitur consentiens sed simpliciter fideiubens ꝑ euic
tione.unde tertius ille eius heres merito potest ꝓtra
uenire:qz et ipsum fideiussorem si heres esset illius ter
tii dico contrauenire posse licet de euict.teneretur. Et
his duobus casibus fallit regula quem de euictõe te
net actio eundem agentem repellit exceptio.et hoc iõ
ne heres iste remaneat in damno.et adhuc idem dico
si dicas et isto casu fideiussorem haberi ꝑ consentien
te venditioni rei aliene:qz consensus talis non affert
preiudicium illi tertio.Lex ergo excep. loquitur i re ꝓ
pria fideiussoris quod tene cordi. Opp.tertio q̃ si
emptor omisit except.non agat de euict.ut.ff.de euic.l.
si rem.§.duple.et ar.s̃.man.l.si ꝑ ea. Sol.ut in glo.q̃
hanc culpam non potest uenditori ei imputar qz ex ea
sensit ꝓmodum etc. Op.quarto q̃ sciens sibi exce
ptionem competere et illam omittens et scienter rez re
stituens non debet plus illam repetere ut.l.i.ff.de con
di.inde.So.ut gl.vel clarius cum dicitur qui scienter
omittit exceptionem uidetur illam remittere.fateor lz
non ꝓpterea in act.sibi nascenda damum re euicta et
restituta ut.ff.de euic.l.haberi licere.sibi non ꝑiudicat
ut hic.Nec ob.q̃ non tantum excep.omisit sed etiã rez
restituit.quia restituto non processit uoluntarie sed ex
necessitate sententie.facit ad hoc quod notatur extra
de iureiuran.c.debitores.et quod notatur.ff.de condi.
inde.l.neratius.

Ancipia.

Mater ꝑ debito filii non habet potestatem dandi res illius in solut. creditori nisi illo consentiente vel ratum habere. h. d

Primo dictuz. secundo infert ad quesitum. secūda ibi ideo si tu. Nō ꝙ in casu huius. l. ratihabitio minoris non sufficeret ut hic a sensu contrario. ⁊ est rō: qa in rei minoris alienatione requiritur certa forma tōo ea omissa non tenet ratificatio per quam inducitur alienatio. Et sic habes ꝙ ea que pendent ex solo animo ratificantur solo consensu non ea que pendent ex aliqua forma vel exteriori potentia ut hic. Item habes ꝙ eadem solēnitas requiritur in ratificatione que in alienatione. Item nota ex littera ibi oblato debito. ꝙ si res mea creditori obligata peruenit ad creditorem meum siue facto meo vel consensu potest ipse rem retinere donec debitum offeram: immo ⁊ vendere iuꝝ creditoris. Quod facit ꝑ scolari domum cōducente quā sibi locator obligauit ꝑ cōduct. ut possit eam retinere inuito emptore donec offeratur sibi interesse. de q° dicam. j. loc. l. emptorem.

Fundum.

Si pater vendat rem filii non preiudicat illi. h. d. Vel filius iure proprio potest venire contra factum patris. h. d. Quero ille tex. vult ꝙ si ei successit contrauenire non possit quod ꝑcedit inuētario nō facto. Sed quid si inuētariuz fecit. gl. ponit in. l. fi. §. in computatione. j. de iur. deli. ⁊ male decidit. ideo dic ut ibi dicam. ⁊ dixi in. l. cum a patre. §. de rei ven. Bl. uide per te.

Emo.

Vendens rem alienam nō preiudicat domino. h. d. Oppo. j. ti. i. l. ii. ⁊. j. de quadri. ꝑscrip. l. fi. So. ut in prima gl. Quero q̄ dicunt habere prātem ex officio. Kn. ut in gl. pe. ⁊ uiō qō dixi. §. eo. l. i.

Anctimus.

Primo dictum declaratiuum ponit. secūdo ab eo excipit. secunda ibi nisi. Si res ꝑhibetur alienari non solum ꝑhibetur dominii trāslatio sed pignoris obligatio. ⁊ vsufructus aliaꝝqz seruitutum cōstitutio. h. d. Vel sic. alienatōne simpliciter ꝑhibita uidetur ꝑhibitus omnis actus per quem alteri dominium uel ius in re queratur. h. d. Nō ꝙtuz ad significationem uel interpretationem uocabuli ꝑhibitionem. l. testatoris ⁊ cōtrahentium equiparari. Item nota ꝙ nomine alienatiōis cōtinetur pignoris obligatio et seruitus personalis uel realis impositio cōtor. ff. de statuli. l. statuliber. §. quintus. Op. primo ꝙ hec nō sint paria quia per simplicem ꝑhibitionem l. impeditur dominium transferri. ut. §. de legi. l. nō dubium. ⁊ insti. qui. ali. li. §. i. ⁊ tamen per simplicem ꝑhibitionem testatoris nō impeditur sed oportet ꝙ causam habeat secum āneram ut. ff. de leg. i. filius. §. dini.

Item per ꝑhibitionem cōtrahentis ut donatoris ñ impeditur dominii translatio ut. l. ea lege. §. de ꝓdi. ob cau. ⁊. ff. de distrac. pig. l. si creditor. §. fi. secūdum vnaz litteram. ⁊. ff. de ver. ob. l. si ita quis. §. si ea. l. horum timore gl. hic ⁊ in. d. l. ea. l. secuta opi. Jo. dixit ꝙ ista. l. ē solum posita ad declarādum que contineantur appellatione alienationis ꝑhibite. nam omnia hic posita dicuntur ꝑhibita. Sed licet hec sint ꝑhibita si tamē sit cōtrafactum est inter ista differētia. quia ꝑhibitus a. l. nō potest dominium transferre ut in cōtra. quod intellige quando alienatio est uoluntaria ut. ll. §. alleg. Non si necessaria vt. j. de fun. do. l. i. ⁊. j. de prediani. l. i ⁊. ff. fa. her. l. alienationes. In ꝑhibito vero a testatore debet distingui. aut ꝑhibitio est nuda ⁊ nō impeditur qz nō tenet. Aut est cum causa ⁊ tūc impeditur ut. d. l. filiussa. §. dini. de le. i. ⁊. l. peto. §. fi. ⁊. l. cū pater. §. liberis de le. ii. ꝑhibitus uero in contractu dominiū trāsfert licet detur repetitio quandoqz ꝑhibēti ut. d. l. ea. l ⁊ quādoqz actō ad interesse ut. l. si ita quis. §. ea. l. ō. ℣. ob. Et ita soluta sunt cōtraria. ⁊ hoc vult gl. vsqz ad. ℣. item ꝑ eis. habes igitur ꝙ ꝑhibitio in cōtractu non impedit dominii translationem. Sed quidam ut Kog. dixerunt ō. ⁊ ꝑ se induxit istam. l. sed ei est respōsum. Indurit etiam. j. si man. ita fue. ali. l. ea quidem. Sed gl. ut sequitur respōdet ꝙ ibi est speciale in libertate duplici de causa. vna qz libertas semel prestita nō posset reuocari. alia qz tales ꝑhibitiones facte in seruis fiunt ꝑpter delicta per eos commissa in dominū que nō debēt remanere impunita ad quorum punitionem faciliuſ peruenitur quando sunt serui ꝑpter faciliorē torturam que haberur in seruo q̄ in libero vt. l. q̄cūqz ad fi. j. de ser. fugi. ⁊ in auē. de testi. §. si vero ignoti. Et hec so. est vera ad ꝓpositum de quo querimus. Sz vbi pena esset adiecta ⁊ quantum ad eius commissionem habet locum quod sequitur in gl. vz aut fuit cogitatū de manumissione facti: aut iuris. de quo latius ibi dicam. Alii ut sequitur in gl. ꝙ in ꝑhibit. facta in ꝓtem debet distingui. aut ē facta in solo contractu ⁊ tē, nō impedit ut. d. l. ea. l. ⁊. d. l. si ita quis. §. ea. l. aut i tradit. ⁊ impedit ut hic. ⁊. ff. de ser. ru. pre. l. si binariuz. ⁊. ff. de ac. emp. l. si tibi liberum. Quod gl. non plz. ⁊ ad illas ll. rñ. ut sequitur in ea. ⁊ latius declarauī in. d. l. ea. l. in fx. op. Item induxit Kog. ꝑ se in auē. de ali. ⁊ ēphi. §. sanctissimas. sed. gl. rñ. ꝙ ibi iō qz pactum concor. cum. l. generali alienat. ꝑhibente. ⁊ qz pactuz tollit ibi solum quod iure speciali erat concessum quod facili? permittitur q̄ si tenderet ad tollendum ius cōmune. ut. ff. de testa. mili. l. eius militis. §. milicia missus. cum de facili res redeat ad naturam suam. l. si vnus. §. pactus. ℣. qō in spē. ff. de pac. ⁊ ita ꝓcludendo stat gl. in suo pōri ꝓposito. ⁊ ita teneo. ⁊ qz hoc latius exaiaui in. d. l. ea. l. iō ad ibi dicta remitto. Nūc op. ꝙ ꝑ vsufructum non dicatur alienare qz res ⁊ ꝓprietas remanet sua ut. ff. de vsuf. l. i. ⁊ idem de pignore ut de pign. actī. l. pignus. ⁊ idem ꝑ ō̄ctum emphi. ut. j. de iur. ēphi. l. i. Bto. sol. ⁊ nōbiliter dicens ꝙ hoc qō dicitur ex q̄dam interpretatōe ꝑcedit: sz de ꝓprio significato nō ut. ll. §. alle. Et est rō: qz vere non est alienatio nisi quādo dñium transfertur ut. l. i. j. de fun. do. ⁊. ff. de ver. signi. l alienationis. hec sunt nota digna. Ex his decidit Ly. q. in addit. ꝙ si duo barones ꝓuicini inuicez ꝑmiserūt ꝙ vnus non acquiret de territorio alterius sub certa pena ⁊ alter ꝑpter mutuum quod fecit subditus alterius cum ut ypotheca quesiuit ypothecam illam in territorio alterius ꝙ ex hoc non incidat i penam quia sibi non queritur quod ab illo nō auferitur. ⁊ ꝑ hoc facit. ff. de pig. l. in quoꝝ finibus. ⁊ ff. de euic. l si cum creditor. ii. rñ. ⁊ hoc fatetur rex scōm Ja. de are. nisi esset tanta pecunia mutuata ꝙ non esset spes luitionis ypoth. nā tūc uideē sibi quesitū. ar. ff. de le. iii. l. q̄ habebat. ⁊ de sup. le. l legata. §. fi. Et idē dic. bal. i statutis penalibus ⁊ odiosis. ubi ini pretatōes restringi debēt. ar. l. cū quidā de li. ⁊ postu. ⁊ tūc nomic alienat.

non continetur pignus ubi non esset spes luitionis ut.ll.s.alle.Et idem dicit si testator odio personiū prohiberet heredem alienare in persones sub pena.nā pignus tūc non contineret ubi spes luitionis cēt ut.s. Op. vltimo q pignus non intelligat prohibitū.ut.ff.de pig. l.in quorum.Glo.non sol.hic sed in p.z dic.q ibi de prohibitione facta a iudice que ad pignus non extendit hic de facta a.l.quod ē nō.in eo quod de iudice dic.sz pe.aliter sol.vz q appellatōe venditionis pignus non continet ut ibi.sz appellatione alienat.sic ut hic. De uenditione tū uide latius p Ly.j.de fideicō.l.volūtas.et adde quod ibi dixi.Et alienat.prohibita de proprio significato dico pignus non esse prohibitum ut probat i.l.iii. coniuncta.l.ii.s.de his qui ve.erat.impe.sz ex interpretatione quadam. Quero an prohibita alienat.prohibetur locatio in magnum tps.gl.ff.de le.ii.l.codicil.§. instituto.argumentabilit sentit q non per illū ter.Sed Dy.illā reprobat per hūc tex.in eo qd dicit prohibita ē prohiceosis.z qz p locationem ad non modicū tps trāsfert nude dōnium z sic est spes alienationis ut no.ff.si ag.vect.l.si.z ff.de supfi.l.i.§.quod ait.non ob.d.l.codicillis.qz in locatione ad modicum tps loquit. Quero an prohibitus alienare possit in dotem dare. Dic q sic si non hz aliūde ut.j.co.de succe.aut.res q.z.ff.ad trebel.l.a filia z.l.mulier.§.cū proponeret. Quero si dī tibi rem cum pacto ne ipam ponas extra manū tuam quid importent illa verba.Nā.hic pe.z idē gui.in.l manumissiones.ff.de insti.z iur.q important ut neqz dominium possit in alium trāsferre per.d.l. manumissiones.nec extra vsum suum z sic nec seorsum a se cōcedere ut.l.ii.cū se.z se.ff.de vsu z habi.facit.l.i.ff.dopo. z ex hoc patet q alteri non poterit prinodare secūduz Ly.Salycetus.

De communium rerum alienatione Rubrica.

Ī nulla usu.

Primo qn res non ē vsucapta vel prescripta.secūdo qn est vsucapta uel prescripta.scda ibi ant si receptum.Vendens rem cōem non preiudicat socio quin prem suaz possit vendicare:nisi res sit vsucapta uel prescripta z tūc p sociū pōt agere ad pciuz. b.d.Nō ex secūda parte q non prius ē liberū domio agere ad precium q̄ res sit vsucapta uel prescripta.z sic ante non pt haberi ratum.qd est p bar.qui dixit ante ratum haberi posse z male ut dixi in.l mater.s.de rei ven.Item nō q non meo nomine gestum hēo ratū in subsidium re prescripta ut hic.Et idem si ad impossibilitatem sit deducta.l.fi.ff.de nego.ges.z cū illa pcor. s.ti.i.l.i.z.d.l.mater.ubi plene mām b9.l.practaui.
Oppo.q inepte hic dicat de vsucapione cum illa i rebus mobilibus tantum,pcedat.l.traditionibus z ibi no.s.de pac.Sed hic uendita fuit quedam possessio z sic res immobilis.ergo zē.Sol.ut gl.i.q hoc nomen possessio pt verificari in re mobili z in immobili.ideo lra de vsucapiōe z prescriptione dixit.Quod facit ad.q. ut is q̄ vendidit possessiones suas nideat vendidisse etiā res mobiles de qua dixi.s.de open.l.fi.in fi. Op. scdo z ab extra q nec vsucapio nec prescriptō locū habeat:qz cōi diuidēdo iudicio non prescribit tpe lōgo.vt j.in q.ca.ces.lon.tem.prescr.l.vn9.So.q socius non prescribit p sociū nisi spacio.xxx.an.ut ibi.sed tri9 ēptor sic qn totā rē credidit venditoris ut hic.z ē rō qz prescribit dōiuz z sic per indirectū prescribit act.co.di.q̄ datur dōio z p eum excipietur de dōio uel q̄ qd probare non poterit obstāre prescriptōe.z ita no.gl.in.d.l.vn9.Alit tū sol.Ly.vz q act.co.di.ē mixta in rem z in personā.sz q̄tenus est in rē longo tpe prescribit.quatenus vero ē i personam qz in ea uenīt personales prationes ut sumptus z alia tūc longissimo tpe. Quero cū gl.si q actō p perat ad precium.z dic.gl.aut venditio potuit p pte expediri z tūc fa.herci.ut.s.de neg.ge.l.si ab vno.qd gl. dicit de iudi.fa.her.in casu nro nō tollerat:qz hic res non erat pinunis ex cā hereditaria quo casu posset p cedere gl.tū remitto ad ea que dixi in.l.i familie.s.fa. her.hic vero erat cōis ex alia cā nec vendidit cā ut cōez z ut pprīā:iō solū hic agit in subsidiū utili ac.ne.ge.

Ultum.

Primo dziam quādam ponit in nube. se cūdo illam declāt aperte.scda ibi venim.

Si fiscus rē pinunē vēdat p iudicat socio non si puatus vēdat lz ēptor de uolūtate venditoris fisco pcium soluat.h.d.Cum prma parte pcor.j.de vēdi. re.fi.z ē.l.i.li.x.Cū scda concor.s.e.l.pr. Nō privilegium qd habet fiscus in vēdutione rez cōium.z dicit gl.q huius privilegii rō ē qz meli9 z pinodi9 vēdit res tota q̄ eius ps.Item qz hec non sunt paria p sepīm vēdere uel pcium rei ab alio vendite in solutū recipet.
Glo.op.q ēt si non sit fisco communis sz in totū aliena possit eā fiscus vēdere in piudicium dōni ut.j.de q̄ dri.pseri.l.fi.in pn.sz melius facit.l.ii.e.ti. dic gl.q qn fiscus vēdit rem cōem lz fiscus hoc sciat dōio piudicat z hoc operatur cōio.ubi aūt vēdit rē totalt alienā tūc si bona fi.qz credit suā eē z sic bo.fi.vēdit ut pprīā. z tē ēt illi piudicat z tūc ēptor ē securus ut in p. Sinautē mala fide vēdidit qz sciebat alienam tūc illi non piudicat.nā si cōio ē eā piudicii in scientert hic sequitur q ubi non est cōio scient vēdens non piudicat dōio. Sz Ja.d ra.in re,prsus aliena non curauit de bona vel mala fide sz solū dixit q si possideret fiscus dōio piudicat ut in p.qz quodāmō pprter possessionē videt hre prem in re.secus si non possidet.qz tūc illi non piudicat.z ita refert hic Ly.Sed certe possessio cōlonē non inducit.z qz fisc9 nisi appeat de p.regit de iure cōi ut s.de pe.here l.i.ideo a distin.gl.non recedo. Sz addo q in dubio ut pprīā vēdere psumit.z qd dixi si vendidit ut alienā non piudicare dōio pcedit nisi vēdat ut sibi obligatā p debito ut.s.de rescin.vē.l.si quos.z si pprter publi.pensi.l.i. Quero an referat res sit diuidua vel indiuidua.gl.in.d.l.i.de vendi.re.fi.dicit q mar. bāc.l.z illā intellexit qn res ē indiuidua.sec9 si dividua: qz tūc prem suā rātum vēdere pt.sz ipam reprobat.q̄a ille.ll.loquūtur indistincte.z hoc ēt vult illa gl.dū alienatiue dicit uel qz indiuidua ē uel qz meli9 vēdit zē.Bar. tamē dir.q qz hec vēditio totius pmittit solū ppt vtilitatē fisci q si eq bene repit ēptor p̄is fisci z p tantū dem pcio facta pportione p̄is ad totū: tūc vltra p̄ez suā vendere non possit.ar.l.meuius in fi.ff.fa.hrci.at sic ut hic.z hāc dicit fuisse intētionē Vlpar. Quero cui dz preciū soluī.dicit gl.q fisco z fiscus ptē suā soluet socio.z hoc pbat in.d.l.i.in vbo inferatur.z i uerbo redigat.z ita ibi no.fac.ff.de iur.fis.l.senat9.§.senatus.z.l.res q.§.i.z p fiscū ei non soluēte agit act.neg. gesto.ut no.in.d.l.i.Si tamē ēptor ptē suā soluerer priuato liberaret a fisco nec fisc9 tale solutionez ipedire possz ut.d.l.res q.§.i.z.ff.de pac.l.si cū ēptore i fi.z.ff. de do.ex.l.ap celsuz.§.mādaui. Quero an tō sit in re obligata fisco z alti puato ut rōe h9 obligationis totā possit vēdē.dic q sicut.l.res.§.i.ff.d in.fi.z dicit ibi

Quero an hoc priuilegium sit fisci etiam in pignorando ut rōe partis totam pignorare possit. dic q̃ sic. sta no. gl. in l. i. §. si co. re. pi. da. sit. qz si permittit̃ alienatio fortius pignoratio. ut. §. eod. l. i.

Also tibi:
Pars rei cōis p̃t uēdi etiam extraneo an̄ interatum iudiciū co. di. b. d. Querit glo. quid si erat acceptum co. di. iudiciū z dic ut in ea.

Ortionem:
Miles prem rēi sue alienare p̃t vendicare sed non socii parte etiam si p illa offerat precium. b. d.

J maior.
Euicta ēt rei parte emptor qui ignorāter emit agit ad interesse ꝯz sibi non ꝓspexerit de euic. Nō q̃ sciēter emens rem alienam non agit de euic. ut hic. z. §. de euic. l. si fundū: nisi sibi ꝓspexit p stipulat. ut. §. co. vtri. iudi. l. si fratres.

Rem alienam gerentibus non interdici suarum rerum alienationem Rubrica.

Quia in ti. precedenti ē declaratū q̃ rōe cōionis ñ impeditur ꝓprie pris alienatio ut. l. pe. z antepe. in. c. ti: Et dubitatū fuit an rōe administrationis uel yporb. quā quis bz in re alien̄ domin⁹ ꝓhiberet̃ alienare ideo ponitur successiue hec rubrica.

On est.
Tutores uel curatores administratione durāte non ꝓhibētur res suas alienare nec ea finita lz sint ex ea cā iam condēnati. b. d. No. qd̄ p̄ōt fieri p̄uato z fisco cū tractat̃ de eius ꝓmodo. Jtem nō q̃ res trāsit cum onere suo z sic yporbece. Ex quo nō q̃ alienatio ꝓmissa intelligit̃ sine p̄iudicio alic⁹ bn̄tis ius in re. Jtem nō q̃ ubi ꝓmittit̃ alienatio ꝓmittit̃ et obligatio. Jtem nō q̃ condēnat⁹ non impedit̃ alienar̄ bona sua. quod intellige nisi ēēt condēnatus ex delicto z bona eēnt publicata ut. ff. de don. l. p⁹ ōtum in fi. §. de bo. dam. l. si quid post hac z ibi dixi. Sl. q̃rit hic loquit̃ administratōe durāte vel ea finita z reddita iā rōe. Sed q̃d si ōbat ea finita sz rōe nondū reddita. Et dic ut in ea. Et sic hēt q̃ tutor p̄ōt aliēare vt yporbecar̄ bona sua tutela durante quod non potest ea finita et ratione nondum reddita.

De pactis inter ēptorē et vēditorē cōpositis 8ica.

Continua rubricā ut in gl. qz in uēditionib⁹ de quibus dictum ē. §. uaria apponunt̃ pacta ideo sequitur ista rubrica.

J ea lege.
Pactū ut emptor perdat arras z rē restituat si. §. tps conuētū nō soluat p̄ciū ē seruādū. b. d. Nō q̃ fides pacti ē seruāda ut hic. et. ff. d̄ pac. l. i. in p̄n. Jtē nō q̃ pacta i continēti appōsita sunt seruāda. Quero quo iure seruari ꝯz hoc pactū. dixerunt quidā q̃ si res nō ē trādita emptori seruat̃ per exceptōem. si naūt res fuit tradita ut innuere uidet̃ hic lr̄a. tūc dixerūt quidā q̃ hoc pactum ē rescissiuū tituli z sic seruat̃ qz p ipm dōiuz trāsferr̄ ipso iure z sic agit̃ rei uēdi. §. ēptorē ut. §. e. l. ꝯmissorie. Sed gl. hoc reprobat: qz hoc pactū non ē retro tituli rescissiuum: qz non ē factū per hec uerba res su inempta. qz tūc bz locum. l. ꝯmissorie. sed p hec ꝓba dōium ad te ptinear uel pertinere dēat. quod exponit gl. i. tibi restituat̃. sic exponit̃. §. d̄ do. ārē nup. l. si cū an̄ nuptias. z sic verbū ptinear stat hic in directa z obliqua significat. qd̄ dicit Ly. cē nō. ꝓpter substitutōes testamētarias in quibus si dicat̃ hereditatem meā uolo ptinere ad talē intelligit̃ p fideicōmissum: qz hec verba hūc habēt sensum. i. restituat̃ tali ut hic. z. l. luci⁹. §. filiam de le. ii. z. l. fideicōmissum. §. filio. de le. iii. Sed i §. fac. §. de pac. l. lz. ubi verbū ptinere sumit̃ in directa significatione. pp qd̄ doc. nr̄i z bar. ff. de vul. z pup. l. cē turio in vltia colūna dixit q̃ ē verbū cōe ad directā et fideicommissariā substitut. vn̄ q̃d iuris sit in mā substitut. ibi uide p eum. Tamē in casu b⁹. l. dicēdus q̃ gl. bene dicit. qd̄ pz p̄mo ex eo qz vult uēditor dōium i alium iam trāslatum ad se ptinere ex postfacto si ñ solutur. sz dōium ex pacto sine tradit. non transfertur. l. traditōib⁹. §. de pac. Fallit qū pactū p̄mi tituli ē rescissiuum ut. §. e. l. ꝯmissorie. qd̄ hic non ē. ergo stat rta p̄dicta in casu nostro firma. scōo pz ex hac lr̄a dū dicē cōtractus fides ē seruāda. nā si ipo iure retrāsferreret̃ fides verbor̄ essz iam ipleta z seruata a. l. z sic nō expediret nisi q̃ ageret uenditor ut domin⁹ ōtra emptorez ut quēlz extraneum rei possessorem ut. §. e. l. ꝯmissorie. et sic non agerē ut fides pacti seruaret̃. Dicendō est ergo q̃ p act. ex ōtu informata z sic ex vendito. vel p act. p̄ scrip. ver. agit̃ ut pactum seruetur ut i. l. se. z i gl. hic. ii.

J fundum:
Pactū ut emptor rem restituat si intra cert̃ tps p̄cium ei offerat̃ ē nalidum z ex eo dat̃ actio p̄cium offerenti z cōsignanti z habet̃ rō fructuum p̄ceptor̄ p⁹ oblat. b. d. Nō q̃ ex pacto icōtinenti apposito iuxta ōtum bo. fi. dat̃ actio p̄scri. ꝟ. z antiq̄ ex ōtu informata ut hic. z. ff. de pac. l. iurgen. §. sz cū nulla. z. ff. de ōben. emp. l. qui fundum. z de ac. emp. l. tenetur. §. i. sed dubiuz ē vnde hec act. p̄scrip. ꝟ. oriat̃. Et vltramō. dixerunt ex quodam ōtu inomiato resultante ex mutua relatōe pacti ad ōtum. Ego alit̃ dixi in. l. in bone fidei. §. de pac. ubi uide. Secundo nō q̃ in act. p̄scrip. ver. habet̃ rō fructuum ex tp̄e mor̄ z hoc ꝓnt finis b⁹ lr̄e referr̄ ad ābas act. de q̃bus p̄ dixerat. Ex quo dix. gui. de cu. q̃ hec act. p̄escp. ver. est bo. fi. qz al̄ non venirent accessiōes ex mora sz demuz lite cōtest. ut. l. cum fund⁹ in p̄n. ff. si cer. pe. lz al̄ cōsueuerit esse stricti iuris ut insti. de ac. §. actionum. z ex hoc dicit gl. male dicere. §. de pac. l. pacta que ōtu. que dicē q̃ hec act. p̄scrip. ver. est stricti iuris. z idem dic. gl. de act. ex vendito quod est fortius. z hoc ō qz ōtu nām suam que est ut detur ad p̄ccium hic datur ad factuz. qd̄ totum reprobat gui. p hanc. l. Sed ego ibi tenui gl. vnde uide que ibi dixi. Et ad hunc tex. rn̄. scōm. d. meum q̃ ille act. dantur ad factum retradendi z resoluendi q̄ti succedant loco act. fune cā vel ad non cām redactei q̃ bus uenium accessiōes iste ex mora qz petitur qd̄ fuit uendentis ut. ff. de vsur. l. uideamus vsqz ad. §. si act. z de condi. ob ca. l. qui. se debere ad fi. z de condi. indeb. l. nālis in p̄n. z de cōtraben. emp. l. sz celsus. §. si fund⁹. alia tamen multa essent circa hoc dicenda que ibi riō.

Tertio nota q̃ ex solo pacto de reuendendo intra tps contractus non iudicatur usurarius ut hic ꝓbatur. Op.q̃ sola oblatio non sufficiat ut.j.e.l.si a te. Sol. ut gl. pe.q̃ hec scōm illam ut ēt consignatio requiraf ut ibi. Querit gl.ii.si in pacto non fuisset facta mē tio de herede an heres haberet ius offerendi preciuz. ⁊ respon.q̃ sic ut.l.si pactum.ff.de ꝓba. Sed illa i cō uentione loquitur at hic de iplemento conditionis q̃ ritur quo casu ad heredem transire non uidetur ut.ff. de ver.ob.l.si.x.cum petiero.⁊.l.qui rome.§.augeri°.et ff.de condi.⁊ demon.l.a testōre in fi. Sed pe.in.l.fi.j. de condi.inser.refert quedam verba per que ista glo. defenditur.videlz q̃ quandoqz conditio ⁊ dispositio sunt in persona vnius ⁊ eiusdem:⁊ tunc iplementum conditōis transit ad heredem ff.de arbi.l.diem.§.i.v. nec utimur.⁊.l.q̃uis. Quandoqz conditio est in pso na vnius ⁊ dispositio in persona alterius:⁊ tūc iple mentum conditionis non transit ad heredem.l.fidiuf sor obligari.§.fi.ff.de fideiuf.⁊.d.§.augerius.Cum igi tur in casu nostro utraqz fuerit in persona eiusdez im plementum conditionis transit ad heredem ⁊ sic gl. bona.Bar.vero in.d.l.si.x.cum petiero. aliter dic.vz ēt queritur in ultima uoluntate ⁊ seruā.d.l.a testōre.⁊.j. de cadu.tol.l.i.§.finantem. Aut in cōtractibus ⁊ tunc aut is qui est obligand⁹ ex implemento condit.aliq̃d percepit quod est huius future obligationis cā.⁊ tūc tam ex parte implentis q̃ ex parte eius in cuius pso na dz impleri.et tunc transit ad heredem ut hic.⁊ pro hoc inducit specialiter.ff.de in di.adie.l.si predio i pn. Aut nihil percepit:⁊ tunc non transit ad heredes.d.l. si.x.⁊.d.§.augerius.Nec ob.q̃ contractus conditiona lis transit ad heredem ut insti.de ver.ob.§.ex cōditio nali.qz verum quando conditio est causalis non po testatiua qz tunc habent locum supradicta.

Ui ca lege.

Tradens fundum ut precio intra certum tempus nō soluto ad se reuertatur ex uē dito habet act.non rei vendi.h.d. Nō q̃ verbum reuer tatur.non est tituli rescissiuum ꝓut est in l.se.⁊.ff.d rei ven.⁊.l.si qui hac.l. Item nō ibi si non p̄cariaz.mo dum tradendi fundum ⁊ non transferendi dominium per emptorez. Quero an si venditor agat ex vendi to ad fundi retraditionem possit emptor dicere ut illā partem precii quam soluit ei reddat.dic q̃ sic ut.j.eo. l.cum te.⁊.l.si a te in fi.

Ommissorie.

Pacto.l.commissorie non pōt uti qui prē cium uel eius vsuras maluit sequi. Nō q̃ pactum.l.cōmissorie habet in se tacitam conditōez si uenditor velit vti eo:alias potest stare contractui ac si non fuisset appositus.et rō sumitur ex.l.quod fauo re.ē.de legi.sic ēt cadit emphi.a iure suo si uelit dōf ut j.de iure emphi.l.ii.in pn. Item nō q̃ eligēs vnā de duabus viis contrariis alteri renūciare uidetur. Itez nō q̃ pactum.l.ꝓmissorie est tituli rescissiuum ideo da tur rei ven.ut hic.⁊ sic retransfertur dominium in ven ditorem. Contra hoc op.gl.de.l.p̄c.⁊.ē.d pac.l.tra ditōibus.dic.gl.speciale ē hic in pacto.l. cōmissorie.sz caue qz in.l.p̄c.similiter ē pactum.l.cō.⁊ m̄ in eis ipso iure non retrāsfertur.iō doc.cōiter vtunt his verbis.qz. q̃ñqz pactum ē factuz ꝑ verba mere directa ⁊ tituli re. scissiua:puta si non solueris.j.mēsez res sit incempta ⁊ tunc habet locum.l.ista.⁊ ē rō:qz sicut dominū sine titulo non transfertur a p̄n.ut.d.l.traditionib⁹.⁊.ff.de acqui.re.do.l.nūq̃ nuda.ita non pōt sine titulo rema nere ex postfacto.ar.l.urānius.ff.d fide.Quādoqz pa ctum est ꝑ verba obliqua puta restituas.vel per verba in se ꝓmunia tituli non rescissiua ⁊ tunc locum habēt contraria.Pro saluatione huius gl.audiui dominum meum dicentem q̃ pactum a.l.cō. originaliter fuit in uentum per ista verba res sit incempta.alia pacta non sed inuenta fuerunt a contrahentibus.ideo glo.dicit speciale in pacto.l.ꝓmissorie.⁊ꝑ hō facit:qz per com missum res perditur ipso iure.ut.ff.de publi.l.cōmissa ⁊ potes hic addere quādam distinctōem quam scripsi in.d.l.traditiōibus. Quero an sola pet.vsuraz ille uenditor sibi preiudicauerit:an vero requiratur q̃ pe titio habuerit effectuz qz vsuras recepit. Et uidetur q̃ de pet.effectuali intelligatur ut.ff.de inoffi.te.l.nihil.⁊ l.si pars.Contrarium sentit hic gl.dum dicit q̃ hic ñ lz uariare.⁊ idem nō.ff.e.l.post diem.⁊ hoc per istaz.l. ⁊ illam.⁊ hoc verius.⁊ꝑ hoc facit.ff.de mi.l.si filius. ⁊.ff.de ō.ta.l.iii.§.fi.⁊.l.si preteritus.Et ex his infertur ad.q.quidam conduxit molendinum ꝑ certa mercēd vsqz ad certum tempus pacto inito ut locator teneat ei dare ⁊ assignare infra vnum mēsem quicquid ipe lo cator perceperat per tres mēses ꝓprimos ante locatō nem ipsam transactos ⁊ de his bonam rationem assi gnare cum pacto q̃ si non fecerit liceat ipsi cōductori dictum dimittere molendinum ⁊ libere recedere a cō ductione postea quādocūqz noluerit.Contingit q̃ lo cator infra mensem de his nihil fecit cōductor p⁹ mē sem pluries locatorem interpellauit cui locator conti nuo rñ.se paratum omnia facere ad que de iure tenef. ꝓpter quod conductor nolebat relaxare molendinuz ⁊ a conductione recedere.Et consuluit dy.q̃ non pōt qz ipse post dictum mensem habuit potestatez relaxā di uel in conductione standi.Cum igitur ipse post di ctum mensem steterit in conductione fructus molen dini recipiendo ut prius sequitur q̃ rescissioni contra ctus renūciare uidetur ut hic cum si.⁊ sic ex penitēcia ad illam redire non potest. Item quia pactum sibi impleri petit post lapsum mensem ⁊ sic conductionez approbauit ut hic.igitur cum in eius potestate essz ap probare ⁊ improbare ⁊ he vie sunt contrarie sequitur q̃ vna electa preiudicat sibi in alia.ut.j.de fur.l.i. Nō obstat quod in contractu dicitur ut ei post dictum mē sem liceat recedere quandocūqz uoluerit:quia respon det ipse illud intelligendum nisi elegerit viam per quā sibi preclusert potestatem recedendi.ar.ff.de ver.obli. l.cum stipulatus.⁊ eius quod ibi nō.⁊ ita transcripsit Ey.quod ⁊ mihi placet.Sed dico eum non preclusisse sibi viam ex eo solo q̃ steterit in conductione post men sem.quia potuit ⁊ postea ex interuallo recedere:alias illa verba nihil operarentur sed ex eo q̃ cum potuit recedere petiit sibi pactum impleri ut hic cum si.⁊ faci unt hec q̃ si dominus petiit transacto tempore cano nis non soluti ab emphi.ut soluat nō possit domin⁹ dicere emphi.cecidisse a iure suo.de quo dicam in.l.ii. j.de iure emphi.

A initio.

Usure deducte in pactum iuxta ꝓtractū incontinenti appositum iure actionis de bentur non si pactum sit ex interuallo appositū:quia tunc non ex pacto sed iudicis officio tantum debent ex mora.hoc dicit. Nota q̃ ex pacto incontinenti apposito debentur vsure. Contra quod facit.l.q̃uis

s̄.de vsur.ubi non debentur citra vinculum stipulatō nis. Sol.secundum glo.ibi est fenebris pecunia.i.ad vsuras mutuata ⁊ sic in contractu stricti iuris.hic bōe fidei.de quo ibi latius dixi.alias gl.uide per te.

Am te.

Si non impleatur id ꝓpter quod fundꝰ exiguo pecto uenditus fuit potest uenditor illum petere sibi restitui cum fructibus.h.d.Opp. ꝙ non possit ad rescissionem contractus agere sz ad interesse ut.s̄.de rescin.ven.l.ea condit.in fi. Glo.sol. duobus modis ⁊ quelibet vera.sed secunda melior qz prima diminat.Dic ergo aut fuit expressim conuctum de re restituenda ⁊ habet locum prima so.Aut expressim hoc non fuit conuentum.⁊ tunc aut alias nō erat contracturus ⁊ res repeti potest ut hic.aut erat alʼ cōtracturus ⁊ tunc res non repetitur ut in contrario. In dubio presumitur non alias contracturus quādo rem suam tradit ꝓ exiguo precio ⁊ꝓ altera re sibi tradenda ut hic fuit.nam magis contemplatione illiꝰ rei habende ꝙ ꝓpter precium fecit.⁊ hec est veritas.Quero tunc que actio competat. ⁊ rndet gl.ꝙ actio ex nēdito que isto casu ⁊ si.datur ad resoluendum ut.ff.de contraben.emp.l.sed celsus.§.i.cum si.alle in gl.⁊ hec vera.Vel dicit glo.per condi.ex hac.l.ista non est bōa quia illa habet locum ubi alia non competit ut.ff.ō cōdi.ex.l.l.i.sed actio ex vendito competit ut dixi gꝰ ⁊c.

Sed querit glo.an habeat locum hic condi.ob ca. ⁊ dic.ꝙ non:quia illa in contractibus innominatis locum tantum habēt.l.fi.ff.de condi.ob cau.Sed Ja.de ra.dixit contra.ex eo quia negabat hic esse contractū nominatum:quia simpliciter debemus dicere hic ꝓtractum permutat.esse.quia ex vna parte est res tantū ex alia res ⁊ pretium exiguum.sed quia exignitas precii modicum operatur ideo illa non debz attendi sed species ipsa ut magis potens ut.ff.de sta.ho.l.queritur.et sic ex utraqz parte erit species ⁊ sic erit permutatio. Ego alio respectu dico ꝙ habet locum condi.ob cau. ubi habita relat.contractus ad pactum potest resultare contractus innominatus ut sentit glo.⁊ ibi dixi in l.si ut ꝓponis.s̄.de condi.ob cau.ubi uide quod plenius ibi dixi.Salycetus.

Ja te.

Pactum ꝙ res sit inempta precio reddito est ualidum nec tollitur rescripto ⁊ cōtra se subtrahentem sufficit oblatio ⁊ depositio.h.d. Nō tria ut tres sunt partes casus summarit. Glo.contra secundam partem oppo. de.l.quot.s̄.de preci.ipe. offeren.Sol.tripliciter ut in ca.vel melius hic perimebatur ius partis:ibi secus.de ultima parte scilicet de effectu consignationis ⁊ oblationis dic ut dixi in.l.acceptam.s̄.de vsur.

Empore.

Pacta sunt seruanda nisi cōtrario pacto tollantur. Nō ꝙ ultima derogant ꝓmis.

Jquis.

Pactum ne in re tradita monumentū extruatur uel ne iuri humano eximatur est seruandum.h.d.No.vlterius ꝙ interest nostra maluz uicinum non habere uel nobis non placitum iuxta ꝓuerbium.chi ha el mal vixin ha el mal matin. Opp. ꝙ pactum non ualet.l.nemo.ff.de pac.So.dupliciter ut gl.primo ꝙ pactum non ualet quin si sit contrauentum non teneat contrauentio ut ibi.sed bene ualet ut contrafaciens possit conuenirі ad interesse.ꝓ hac so. facit.s̄.de condi.ob cau.l.ca.l. So.hic pactum fuit in contractum initum ⁊ super re ipsius tradentis.ibi uero super re tradita.q.d.hic possessor rem hz a paciscē te.ibi non.⁊ sic hec est eadem so cum illa Ja.de ra.Sz attende.qz gl.in.l.tradit.ff.de pac.dic.ꝙ pactum ne liceat mortuum inferre non vz etiam si in tradit.sit appositum.⁊ hoc dic.speciale esse fauore religionis.quapropter Ja.but.dixit aut hoc pactum de mortuo non inferendo in tradit.rei appositum est super re que traditur appositum ⁊ illud ex regula generali de qua i.l. i.ff.de pac.⁊ ex speciali de qua in.l.traditionibus debz seruari:⁊ ita hic.Aut est super alia re ꝙ super ea q̄ traditur interpositum.⁊ tunc ualet si pecuniariter interē paciscentis ut.d.l.nemo. Op.tunc secundo ꝙ etiā interpositum super re que traditur non ualz ut.l.ꝙ si loc.ff.de religi. So.ꝙ locus ibi erat religiosus vnō distinguitur ut ibi.aut pactum intercessit ⁊ non ualet aut stipulatio et ualet.hic uero locus erat purus.uel hec corrigit illam.prima cōiter approbatur. Querit gl.an ex tali pacto agēt.et dic ꝙ sic ad inferē ut in gl.sz an ut res restituatur.dicit glo.ꝙ sic si non erat alʼ uenditurus.et hoc precio reddito ut.s̄.e.l.cum te.qō placet ubi res non fuisset in aliam translata.quia tunc restitui posset:non ea translata.quia tunc restitui ñ posset.vnde ad interesse agi dz.

Si seruus exportandus ueniat Rubrica.

Ege.

Seruus venditus exportandus ⁊ sic ne certo loco moretur alʼ liceat venditori manus inicēr potest exportatus ⁊ sic non rupta fide conuentionis manumitti et tunc manumissus ad locum prohibitum non potest accedere:alias in seruitut.deducitur ⁊ a fisco uendicatur:ante tamen manumissionē si sit contrafactum habet dominus manus iniectionez.

Nota casum in quo liber factus recidit ipso iure in seruiturem ⁊ dominium fisci. Item nota ꝙ si fiscus eum postea vendat eadem.l.eum vendere debet. Circa quod querit glo.quid si fiscus vendidit postea istū seruum cum eodem pacto ⁊ emptor nouus eum ꝓmisit morari in loco prohibito:an fiscus vel primus uēditor poterit manus inicere.⁊ dixit glo.⁊ azo ꝙ ꝓmus uenditō.ar.ff.e.l.ticius.⁊.ff.de cōtra. emp.l.si quis sub hac.In oppositum arguit gl.quia ille non uidetur tō bono:quia toties est mutatus.ar.ff.de ver.ob.l. inē stipulantem.§.sacrā.⁊ de solu.l.qui res.§.areaz.quod secus est in legibus per Jo.⁊ Azo.s̄.alleg. Et hanc tenet pe.et per dictam rationem.et ego eam sequor q̄a ut hic habes primus emptor per manumissionē fuit exclusus et fiscus suo priuilegio fuit admissus.sic̄ gꝰ tunc ita et nunc. Item quia secundus emptor uenit contra pactum quod iniuit cum fisco non cum uēditore primo. Querit glosa an ante manus iniectionem transeat dominium in uenditorem uel tantū postea.Et Jo.et Azo ꝙ demum post iniectionem.ut J.eo.l.prima.et.ff.eo.l.si ticius.et ita communiter tenetur.Salycetus.

Ut manus

Tria dicta ponit primũ.quando soluz pactum iniectionis manus interuenit .secundum.quãdo per solam penã fuit stipulatus sine potestate iniectionis manus.tertium potest intelligi duobus modis.uno modo quãdo uenditor remisit pactum ꝛ cõsensit ꝙ staret in loco ꝑhibito quod potuit.ff c.l.i.ꝛ ita intelligit pe.ꝛ tunc illud uerbum dñi.intelligit quõdam ut in glo.Alio modo intelligitur de dño presenti puta emptore ꝛ hec sufficiant pro casu summario

No.ex secũda parte ꝙ stipulatio penalis non impedit hominẽ committi fisco. Item no ꝙ stipulatio pene applicande parti nõ nocet nec impedit penam applicandam fisco.Ex tertia parte no.ꝙ fuga seruorum uel eorum conuersatio dñis ignorantibus nõ debet esse damnosa ꝓcor.j.de seru.fu.l.i. Querit glo.quid si actum esset ut nẽditor beret utrũq; dic ut in ca.Quero quid si pena nõ esset deducta in stipulationem sed in pactũ dic ut in ca.ꝛ quãdo in neutrũ dicam in.l.se. Quero an añ manus iniectionem dñium transferat dic ut in.l. precc.

Ancilla

a Ubi solum pactum de exportãdo interuenit.solus fiscus agit.b.d. Permitte ꝙ aliquãdo uenditor uendit cum pacto adiectõnis manus dũtaxat.ꝛ habet locuz.l.i.ꝛ.ii.in prin. aliqñ cum stipulatiõe penali tantũ ꝛ habet locũ.l.ii.i.ii.rñ.Aliquãdo sine neutro eorum sed solũ cum pacto exportãdi ꝛ habet locũ.l.ista aliquãdo cum utroq; corũ ꝛ habz locum glo.d.l.ii. No.ꝙ pactum de exportãdo habet in se impliciram conuentionẽ.ne ante exportationẽ possit manumitti.Ex quo sequitur aliud ꝙ pactum de non manumittendo impedit libertatem prestari ꝛ prestitam fac.nõ tenere.Sed postq̃ fuit exportatus prestatio libertatis uaret q̃diu nõ ueniat ad locum ꝑhibitum.postea eo uenienite fiscus eam reuocat ut.s.c.l.i.

Quero

m Dicentu se uenditum a seruis ꝓprius lz ab emptore manumissus nõ creditur nisi per eum sic esse ꝑbetur.b.d. No.delictum esse execrabile quãdo serui uolũt potestatem in dñum exercere. Item no.ꝙ execrabile gravius punitur in exemplum aliorũ ut hic ꝛ.ff.de pe.l.aut facta.§.fi. Item no. ꝙ in eo statu quo quis inuenitur.in eo iudicari debz ꝓ cor.j.de li.ca.l.fi.ꝛ.ff.de offi.presi.l.barbarius. Glo. op.de.l.ordinata.ff.de li.ca.dic ut in ca. Querũt doc. quare nõ ita presumit libertas homi.sicut libertas rex saltem quo ad onus ꝑbationis transferende in aduersarium ut dixi in.l.i.in fi.s.de ser.rñ.secũdum dy.ꝛ doc. quia omnia predia ab initio sue creationis erant libera ut.l.alterius.s.de serui.boies uero licet ab initio generationis humane fuerint creati liberi.tamẽ illi mutati sunt ꝛ extincti ꝛ quotidie ꝑ generationem substituũtur ꝛ surrogantur.unde cum postea seruitus fuerit inuẽta reperiuntur multi qui nascũtur serui.ꝛ ideo hodie non presumũtur liberi.Sed tales qualis est status in quo reperiũtur ipsi iudicantur ut hic.donec contra.ꝑbetur Sed nõ ita in prediis.quia cadẽ predia sunt in substãtia que oli fuerunt.unde seruitus in eis non potest esse naturalis sed accidentalis.

Ui exportandus

q Cui ex pacto interdicitur ciuitas sua.interdicitur etiã romana ꝛ cui interdicitur certa ꝑuincia interdicit etiã tota ytalia.b.d.

No.secũdum glo.ꝙ cui interdicũtur minora intelliguntur interdicta ꝛ maiora.Et ex hoc no.ꝙ ytalia ceteras ꝑuincias excellit nobilitate ꝛ ꝑeminentia: Quero quare interdicta ciuitate sua intelligatur roma interdicta.Dic. glo.quia maior.hec ratio mihi non plz.quia sic intelligeretur interdicta.quelibet alia ciuitas que sine cõparatione esset maior sua.cũ sit cõmunis patria ut.l.roma.ff. ad mu.hinc est ꝙ omnes ciues romani appellamur.Et ex hoc habes ꝙ dispositio indeffinita seu simplex de ciue seu de ciuitate intelligit̃ tam de ficta uel ciuili ex cõstitutione uel ꝑuisione seu priuilegio q̃ de uera ꝛ originali etiã in materia odiosa ut hic cũ si. Quero quare interdicta certa ꝑuincia intelligat̃ ctiaz interdicta ytalia.rñt.gl. qz ytalia maior est ꝛ ꝑeminentior.ꝛ cui interdicũtur minora fortius ꝛ maiora ut.ff.e.l.cui pacto.ꝛ de scna.l. qui indignus.Sz si hec est ratio ergo.ꝛ quelibet alia ꝑuincia maior illa dz dici interdicta.qõ glo.uidet fateri duz dic. uniuersaliter.Item oi alio maiori loco. Sed hoc mihi ō mẽte huius lr̃e nõ uidet nec ō mẽte uenditoris qui scituset si hoc uoluisset latius ꝛ aptius loqui.ideo uidet mihi dicẽdum ꝙ ratio est.qz ytalia uelut dña ꝛ caput cuiuslibet ꝑuincie est.unde uisum fuit legislatori ꝙ interdicto morari in mẽbro fortius interdicat morari in capite et maxime tali qõ ꝑest ꝛ inferat mẽbris: ꝛ ita intelligo.l. cui pacto.ff.e.qz ibi ciuitas que ꝑest pomario ꝛ nõ alia de ꝑuincia illa interdicta dicit.Item ut cõseruaret̃ honor ꝛ decus ytalie. Querit glo.an ꝑhibitus morari in ytalia dicitur ꝑhibitus morari in patria.Dic.glo.ꝙ sic p.l. i.§.fi.ff.de offi.ꝑ.urb.Nec ob.ꝙ pria sit minor ꝛ inferior ytalia.qz rñ.ꝙ non q̃tum ad cuz. Ideo ouidius.dulcis amor patrie rõne ualentior oi.Sed caue;qz glo.no.uidet ꝑ.in.d.§.fi.ubi dic.ꝙ relegatus ab ytalia nõ submouet̃ a ꝑuincia sua.nisi expressim fuerit dictuz.ꝛ ita restringit illũ tex.per.l.relegatorum.§.cõstitutuz.ff.de inter.ꝛ rele. Sed meo iudicio illa glo.est ꝑ illum tex. Similiter hoc nimis generaliter loquit̃.iõ dico ꝙ relegatus uel interdictus ab ytalia intelligatur ẽt relegatus a ꝑuincia sua. ut d.§.fi.Sz urbe interdicta nõ intelligt̃ pria interdicta ut. d.§.ꝓstitutum.qõ intelligo.i.ꝑuincia sua tota nõ ẽ interdicta.sz ciuitas ꝓpria q̃ etiã ꝑ patria sumit̃ qñqz. unde intelligitur interdicta ut.l.relegatorꝫ.§.si cui.s.alle. Et sic de ꝑuincia ad ꝑuinciã inferr̃ sz nõ de ciuitate ad ꝑuinciaz sz ad ciuitatẽ sic ut pz ex ꝑdictis.ꝛ hez ille.ll.loquantur i iudicibus interdicẽtibus.rñ eadez rõne idem dicendũ est interdictis morari certo loco uel ꝑuincia ꝑ uiam ꝓcus ar.huius.l.ucrũtñ dic.ꝙ in iudicib⁹ principis cui totus orbis terrarꝫ erat subiectus ꝑdicta sibi locũ uendi cabãt Sz hodie qz quelibet ciuitas ꝛ quilibet tirãnus sibi ꝓpriã iurisdictiõez occupat nõ põt iudex ultra suũ territoriũ interdicere ut.ff.ō le.iii.l.i.§.bi.quibus quod no. ad confinatos presentis temporis.

Erfectius

p Si ancilla ẽ uendita eo pacto ne ꝑstituat̃.alias nẽditori liceat eã abducere uel manus iniecere ea ꝑstituta lz ei abducere eã.nisi ꝓ senserit.qz tũc ad libertatẽ ꝑducitur.ꝛ hec habẽt locũ etiã si ꝑ plures emptores transiuerit.b.d Et primo quãdo ꝑstitutioni nõ cõsensit.secũdo qñ cõsensit.tertio remouet dubiuz qñ ꝑ plures manus ambulauit.secũda ibi ꝙ si.tertia ibi.nec.n.expõc tex. ibi abducendi prãs.ꝛ si hec pars nõ fuisset apposita ex preceden solꝑstituta libera efficietur ut no.in glo. pe. ꝛ fi.

No.ꝙ cõtra pactũ suũ honestum ꝛ modestum quis uenire nõ põt ut in pudicicia committatur uel ꝙ contra

pactum qd cōcernit sanorem alterius quis uentre nō po
test.ut in glo.circa qd uide quod dixi.j.ti.i.l.i.in ult.q.
Item no.q pactū ne ancilla pstituatur est in rem. ideo
afficit quēcūqz possessorem ut hic in fi.z.l.si ticia.ff. d ser.
expor. Op.q huic pacto possit renūciari ut.§.ti.i l.ii.
z. j.ti.se.l.fi.So.ut in glo.Et circa materiam uide distin-
ctio.plenioremin.l.si quis in cōscribendo.§.de pac.
Quero cū glo.fi.quid si pactū primi differat a pacto se
cūdi.Dic q pactum libertatis preferī.Glo.fi.enumerat
aliquas cōstitutiones que pducūt aliquem ad libertatē
z intermediat altā.q.Circa primam dic.q quinqz sunt p
stitutiones.Una est cōstitutio diui adriani que locū ha
bet cum ancilla uēditur ne pstituatur etiam si uenditor
retineat manus iniectionem.quo casu distingue ut hic in
littera.Alia est cōstitutio diui uespesiani.cū quis uendit
ancillam ne pstituatur z emptor alii uēdidit sine simili
pacto.ut.ff.de iurepa.l.diuus. Tertia est cōstitutio diui
marci missa ad anfilium utroumqz de qua.j.ti.j.l.i.z.l.is
qui. Quarta est diui Marci facta in semestrib9 d qua
j.ti.i.l.cum iusta. Quinta diui seueri z āronini missa ad
urbium maximū de qua.ff.de ma.l.iii. Circa tertiā con
stitutionem dubitabat.pone uendo tibi seruū uel dono
ut eū manumittas.cū es in mora manumittendi liber ef
ficitur.Sed qri diceris in mora dic.glo.aut certum tpus
est appositū.z tunc eo elapso dūmodo potuit manumit
ti ar.j.de ē.z pmi.sti.l.magnaz.aut certū tpus non fuit
appositū.z tunc si dixi manumitte cū quādo uoles. tūc
demū p mortem tuā ar.ff.de prescri.uer.l. naturalis.§. at
cum do.aut dixi cū poteris.z tūc si seruus est prīs infra
duos mēses.si absens infra quatuor ut.ff.qui fin.ma.ad
l.i.pue.l.latin9. Aut his uerbis usus nō sum.sz dixi sim
pliciter ut manumittas.z tūc glo.dic.q mora cōmittitur
cū potuisti manumittere z non fecisti.Sed pc.p.ut de
mum per interpellationem cōstituatur in mora ar.ff.de
uerb.ob.l.si.x.cū petiero.z.ff.de usur.l.mora.in prin.Pu
to gl.melius dicere p.l.iii.§.sz si tibi.in prin.z uer.sz scies
z ibi casus.ff.de cōdi.ob ca.accedat etiā.l.si pecunia.§.fi.
in.e.ti.Nec ob.ll.p pc.alle.qz loquūtur quando aliquid
est dādū uel fiendum creditori.Salicetus.

Ulierem

m Ancillam otra.l.uenditionis pstituā qua
cauetur ut pstitura libera esse debeat deb
iudex facere exhiberi z si pactū negē coā
competēti iudice cognoscit.nec curatur q pactum sit in
scripturam redactum dūmodo de eo cōstet.b.d. No.
q pactū tantū ualet sine scriptura q̄tum cū scriptura cō
cor.§.de pac.l.pactuz.quod bo.fi.fallit in casibus ibi no.
Item no.q ad militare officiū spectat ut mulieres d mi
seria pstitutionis cōquerētes exhibeant.z inde tollātur
z ad iudices cōpetentes deducantur cax querimonias
audituros qd no.p cōmilitonibus prātis qui habent
ista inuestigare. Itē no.q in causis miserabilib9. z piis
iudex habet officiū suū interponere z inquirere sine ac
cusatore. Itez no.q iudex incōpetens remittit ad cōpe
tentez nō relaxādo ppterea rem in potestate actoris in
cuius prātē negat se esse.Salicetus.

Am que

Ancilla que nō debet ex pacto pstituī non
e oz etiā in caupona retineri.b.d. No.q
cū aliquid pbibet.z id per qd deuenit ad
illud ut hic.z in.l.ozō.ff.de spon. Item no.q ē minis-
trantes in caupona est male uite suspicio.

Si mancipiū alienatur ut manumittat.

Continua rubricam ut in glo.

Ipatrodus

Primo unam.q.decidit.secō du
as rōnes in oppositū facientes
f excludit tollit uel reicit.tertio in
ferendo cōsulit circa modum li
bertatis petende.secda ibi quo-
niam.placuit.tertia ibi.z iō. Se
nus alteri donatus z traditus ut certo tpe trāsacto ad li
bertatez pducatur.tpe transacto liber efficit.nisi donator
interim mutauerit uolūtatez.b.d.No.ex littera ibi ut ci-
uis romanus ꝛc.q nō omēs liberi olim erant ciues ro
mani. Item no.ibi cōtrarie uolūtatis.q donator pote
rat interim mutare uolūtatem z nō succedebat.tunc con
stitutio que seruū tpe transacto liberū efficiebat.licet non
possit impedire.qz donatarius uel emptor sponte posset
eum manumittere ut.ff.de ser.expor.l.quesitum. Itē no.
ex littera ibi si iam decesserat.q defunctus nō dicit mu
tare uolūtatem.sed in ea psistere in qua cōtinuauit usqz
ad mortem. Item no.q facultas mutandi uoluntatem
concessa donatori uel uenditori .non intelligit concessa
eius heredi. Item no.ex lra ibi peuenisti q ipso iure
constitutio fac.cū liberū tpe transacto ut hic z in fi.hui9.
l.z prima facie uidet q immediate tpe transacto ut hic
littera innuere uidet.Sed ego puto cū aliquo tpamēto
qz nō debuit ipse manumittere infra tpus.sed post tps
unde tātum tpus oz postea fluxisse q manumittere po-
tuit. Item ex uer.quoniā.rōnem dubitandi collige.qz con
stitutio loquebatur de uenditore nō de donatore. sed ex
interpretatione etiā ad donatores extendit ut hic. z ita
dixit glo.z pōt esse cā qz maior ratio est in donatore q̄ i
uenditore.qz primus titulū tribuit lucratiuū.secūdus titu
lum onerosum.Et ex hoc habes.q ppter maioritatem
rōnis inducitur extensio.l.ut dixi latius in.l.ii.§. de no.
ubi oino uide hodie.tñ illa interpretatio nō est extensi-
ua.sed declaratiua attenta.regula nra que nō de uendito
re.sed generalius d alienatōe loquit ut.l.sanscimus.§.d
re.ali.nō alie. Itē no.ex uer.nec te potuit.q nemo dat
qd nō habet.et illa fuit secūda rō dubitandi. Itez no. ex
uer.z ideo.q nemo oz petere qd iam in se uel penes se
habet. Item no.q petēs declarari se liberū dicit libera
tem suā defendere. z hic possidebat ut seruus. Itez no.
q libellus appens ex post facto ineptus ē reicendus.
Op.i.q donator non possit mutare uoluntatē ut.ff.
de ser.expor.l.quesitū.So.ut in secūdo no.dixi. Op.
q tpe pacto nō succedat constitutio.z eū liberum faciat.
ut.ff. d do.inter ui.z ux.l.qd aūt.§.uxori.So.q ibi dona
toria nō erat dōa.ideo constitutio non habet locum.hic
sic. Op.ad idem q constitutio nō faciat eum liberū
ut.ff.de uerb.ob.l.qui rome.§.flauius.So.ut in glo.fi. ui
delicet q ibi de certo modo manumittendi fuit cogita-
tum hic nō.z sic de effectu tantum beneficii cogitauit hic
z ita dicit glo.hic z.j.eo.l.fi. z communiter doc. pertrā-
seunt.Sed dicet quis immo hic fuit de certo modo ma
numittendi cogitatum ut colligitur hic in prin.dum dic.
ita ut ciuis romanus esses.quare dixerunt quidaz q sti
pulatio penalis ibi adiecta illud operatur que non repe
riret tempus quo posset committi si constitutio locuz ba
beret que statim eum liberum faceret. Sed est con-
tra.l.fi.j.e.hic ut ibi dicā. Quero in casu nro.si donator
aū tps decessit sine herede.an tūc iste peuēit ad libertatē
Et uidet q nō.qz hec libertas uidet dari quasi ex ultia

uoluntate donatoris.quod patet quia usq3 mortē pōt
mutare uoluntatē ut hic.Sed heredtate non adita nō
deberi ex ultima uoluntate relicta.etiā si ab intestato
sint relicta.ut.ff.de fidei con.li.l.iij.ergo ꝛc.Cōtra.tenet
Bar.p.l.i.ff.qui.si. ma.ad li. puc.ubi casus ꝛ ex hoc ꝙ
ex contractu non ex ultima uoluntate dicitur deberi

Quero donaui alicui fundū ut transacto tpe sit ta
lis ecclesie uel deueniat ad talē ecclesiā uolo postea do
natorio hoc pactū remittere.quero an possim ꝛ videt
ꝙ nō quasi ecclesie iā sit quesita utilis actio ut.j.ō do.
que sub ino.l.quot.ꝛ sic ei auferri non possit ut.s.ti.i.
l.i.et.ff.de pac.l fi.Con.tenet Bar.in.o.l qui rome.§. fla
uius et hoc p illā l.et.l.iij.ff.de feru.expor.et aliter non
respondet ad ꝓtra.Sed dic ꝙ in.l.i.s.ti.i. turpitudo et
ꝓsensus reuocat.illud operatur ibi.Ad.l.fi ff.de pac. dic
ꝙ ibi exceptio est pfecte quesita hic est res querēda do
natore pseuerante in eadē uoluntate non ea mutata.ut
hic et ita intelligi debet.o.l.quot.uel forte Bar.nō bene
determinat ut ibi dixi. Vltimo no.glo i.huius.l.ad
q.statuto cauet ut nullus doc.aggregetur collegio qui
non legerit prius p triennū continuū: modo quidam
doc.legit p triennū interpellatis tpibus.qz aliquo āno
infra istos annos uacauit quero an sit satisfactū statu
to. Ista glo.coniuncta cū tex.pbat ꝙ sic.licet.ll.allega
te in glo.modicū faciant.quia in eis non est illud ver
bū ꝓximus vel glo.ista est singulariter notanda ꝛ pro
ea fac.quia uerbū continue recipit intervallū ut in auc.
de iudi.§.sedebunt. ꝛ ex.ō ver. sig c.fi.li.vj.et ibi bona
glo.sup uerbo continue.et qz fluuius dicit cōtinu9 qui
qñq3 accrescit.ut.ff.de flu.l.i.ij.&.et ista glo. potuit mo
ueri ex eo quia uerba ciuili modo sunt intelligēda. ff.
de serui.l.si cui.Sed.ll.sic interpretant nō adiecto hoc
uerbo continuus ergo et eo adiecto ut ciuiliter intelli-
gatur et in benigniorem pten interpretetur.

Ī ea lege

Seruus uenditus ut manumittat ad liberta
tē perducitur si differat.hoc dic.Glo uide p te

Am ūsta

Ancilla uēdita ut certo tpe elapso sit libera co
transacto libera efficitur.licet pactū non conti
neat factum emptoris in manumittendo de
bere intercedere.ideo postea ex ea natus est ingenuus
b.o. No istam diam uerborum an dicat libera sit.
an uero manumittat Item nota ꝙ manumissio nihil
operatur in libero ut hic in.v.nec obstat.Salycetus.

Ī is qui

Si dōs recipit preciū ut libertatem præstet ser
uo mora in manumittendo cōmissa liber effici
tur.b.di. Op.ff.de condi.ob ca l.iij.§.si tibi
Sol.ut in gl.videlicz ꝙ ibi data fuit pecūia ut species
hic ut quantitas quod est uez si quātitas responderet
pretio.sinaūt non rūdet quia est satis minus iusto pre
cio et tunc potius censet quidā contractus intromina
tus.ideo non succedit ostitutio et locus est repetitiōi
pecunie ut in contra scōm vnaz solu.et p hoc.ff.de li.
ca.l.paulus.Item quod hic dicit est uerum si seruus erat
ꝓprius non alienus.quia tunc non succedit constitu
tio ut fiat iniuria dōo et idē si ꝓprius sed ad libertatē
pduci non poterat ut in.l.se.et no.in di. §.si tibi.

A quidem

Primo dictum cum ratione.Secūdo rēnouet
nouū dubiū.Tertio infert ad principale questi
cum .Secunda ibi.nec tñ.Tertia ibi.qua igitur

Seruus uenditus cū pacto ne ad libertatē perducatur
sub certa pena p emptore manumissus liber non effici
tur nec pena commutū nec ꝓcur.fisci est competes ut
dex inter priuatos.b.o. No.ꝙ pactū in rem scriptum
afficit rem.Item ꝙ faciens pta conuentionē libertatis
non prestāde nihil agit ipso iure.Item ꝙ ad commis-
sionē pene non sufficit de facto. fieri nisi sic factū sor-
tiat iuris effectū concor.j.l.se.et.ff.ut le.no.ca l.ij. Op.
primo ꝙ pduci ad libertatē possit ut.ff.ad sil.l.iij.§. bi
quoq3 et.ff.de manu.l iiij.§.finaūt.So.ꝙ in illis casib9
fallit ut in glo.Oppo ij.ꝙ pena commutat ut.ff.de.v.
ob.l.qui rome.§.flauius.Sol.ut dic.ibi de actu manu-
mittendi.cogitauit hic actū ipsum non ꝓsideraūt sed
effectū tantū.quod patet quia dixit ne ad libertatē per
ducat Ja. hic tñ dic.plenius. Cū quero an sufficiat de
facto fieri ut pena commutat quia aut constat de uo-
luntate ꝓtrahentiū et illā serua sine constet ꝙ penam
uoluerunt commutū sine de iure ꝓtra fiat sine de facto
tantū aut dubitat et tunc aut factū fieri de facto dāni
ficat stipulatorē et tunc pſumitur ꝙ de facto fuerit co
gitatū.l.uōi.s.de transf.et. ff.re.ra ba l si quādo.§. cum
aūt.aut stipulatorē non dānificat et tunc pena non cō
mittit ut hic.et.ff.ut le.no.ca.l licet. Oppo de l ea quō
s.de condi.ob ca.ubi donatū ea.l ut alienet si alienat
tenet alienatio ergo et hic tenere debet manumissio.
So.dupliciter ut in gl.primo ꝙ aliud est in alienatiōe
que est facti aliud in mānumissione q̄ est iuris sed trufa
est.secūdo ꝙ hic in libertate in qua est speciale qz se-
mel pactita difficulter reuocat.ideo difficulter cōcedit
ut l.generaliter.§.fi ff.qui et aqui Sed forte illa rō me-
lior est uidelicet qz talia pacta ut plurimū apponūtur
propter delictū serui cōmissum in dōm quod nō debz
remanere impunitū.et ut facilius ueritas delicti eruat
p tormēta que facilius habet in seruis q̄ in liberis ut
in auc.de testi.§.si uero ignoti.ac etiā qz grauior pena
imponit sernis q̄ liberis. Quero an tertius domi
nus factus manumittere posset glo.i in fi.dic.ꝙ nō qz
hoc pactū est unpsonale et sic in rem scriptū sec9 si p
sonale:quia tunc afficit tantū psonā illā et nihil alleg.
sed ꝓ his facit.ff.de le.ij.l pero.§. fratre et qō ibi not.
comūc.l.pater.§.xv.ff de le.ij. Vltimo vide glo fi.
v uel dic. ex qua habes ꝙ curationes possunt esse con
ditionales.Salycetus.

Ī puellam

Si uenditū ancilla ut manumittat sub pena.lz
nō manumittat non pōt peti pena qz p consti
tutōnē est effecta libera.b.o. No.ꝙ ad cui-
rationē pene nō refert qualiter quid fiat dūmodo fiat
id est non refert an p hominē an p.l.fiat.Item no.ꝙ ad-
iectio pene nō impedit ostitutionē succedere Nota
etiā ꝙ ubi.l.factū hominis rēpsentat nō incurrit penā.
Op.ꝙ pena petat.ff de uer.ob.l.qui rome.§.flaui9.
So.ꝙ ibi nō succedit constitutio q̄ eū rēpsentet libez.
qz de certo mō manumittendi ibi fuit cogitatū hic sic
quia de certo mō manumittendi nō fuit cogitatū. sed
de effectu beneficij tantū et in dubio semp ō effectu vi
detur cogitatū et ita dicit glo.in cōtra et doc. ita cōiter
sequunt. Sz ut dixi.s.e.l i.ibi lra repugnat aliqualiter
dū dicit ita ut ciuis romanus esses nā qui certo manu
mittebant ciues romani efficiebant nō alio mō lz ho-
die oi modo ciues romani efficiant.ut in auct.sed ho-
die.j.de iur.au.annul.Forte dicendū est ꝙ si pena non
est adiecta.lz de certo mō manumittendi fit cogitatum
nihilomin9 succedit constitutio que cū libez facit.s.e.

l.i.Sinaũt pena est adiecta tunc aut dẽ certo modo nõ est cogitatũ et liber efficit nec pena cõmittit ut hic aut de certo mõ est cogitatũ et tunc liber non efficit et pena cõmittit ut.d.§.Hauius. Oppo.ij.q̃ uenditor nõ possit mu.uolun.ut.ff.e.l.quesitũ.So.ut in glo.et so.re proba ut in glo.et so ij.ut no.ff e.l.si quis.et.s̃.ca.l.i.in glo.iij. Op ad idẽ de.l.i.ij.&.s̃.ti i.So.ut ibi no.licet glo.si hic non soluat.Salycetus.

De edilicijs actionibus Rubrica.

Continua rubricã ut in glo. et dic q̃ due sunt actiones edilicie.Una redibitoria.Alia quantiminoris. Et appellant edilicie quia fuerunt inuente ab illis q̃ curam habebant ediliũ.Competunt in diuersis casibus et sunt diuerse uire ut dicet.j e.l.ij.

J non simpliciter Vendẽs scienter seruũ fugitiuũ uel aliter uiciosum tenet emptori tũc ignorãti ad preciũ et omne damnũ illatũ b.d.

No.contra fraudulẽtes uenditores succurrit Glo.i.opponit q̃ non interest fraude uel sine uendidi dere ut.ff.e.l.i.§.causa.et.s̃ de ac emp.l.si minor. Sol. ut in glo. Op.ij.q̃ nõ teneat.ff.e.l.si tamen.§.in edicijs So.q̃ ibi uendidit sciẽti cui fraus nec dolus dicitur inferri l cũ donat.s̃ de transl.et ff.de ac.emp.l.i. et idẽ si fuisset in sũma ignorantia.q̃ habet ꝓ sciente.ut ff.de contra.emp.l.ea q̃. Op.q̃ etiã si nondũ seru⁹ ex fuga abiit q̃ uenditor teneat ff de ac. emp.l.iul.§.i. et.ff.de edi.edi.l quid sit fugitiuus.§.idẽ recte.So. cõsi tendo contra.et nihilominꝰ habet ꝓ sciente ex quo p̃sentẽ habere nõ licet. Op.q̃ ad emenda.damni nõ possit agi ut.ff.e.l.quero et.l.cũ autem.§.iul.So.q̃ hec secundũ illas ut teneat uel hic.nisi uelit dimittere seruum ꝓ nora ut ibi. Quero primo quid si uenditor ignorans fuit.Dic q̃ tũc tenet solũ q̃nti emptor si sciuisset minꝰ emptur⁹ fuisset ut ff de ac.emp.l.iij.in prin. Et ꝓ latiori declaratione distingue cũ uenditor uendidit rem uiciosã uel morbosã et dubitat ad quid teneat q̃ aut utrq̃ sciuit rẽ uiciosam et tũc nõ tenet.q̃ sciẽs certiorari nõ debuit.ut.ff.de ac.emp.l.i.i fi. nec ei dolus infert.ut dixi in ij.contra. Aut utrq̃ ignorauit et tunc tenet solũ quanti minoris.ut.ff e l.i.§.causa Aut eorũ alter sciuit alter ignorauit. et tũc si emptor fuit ille qui sciuit et tunc ad nihilũ agit.ut.j. de euict l.si fundum sciens.et sibi imputet ut.ll.s̃ alle.Aut uenditor fuit ille qui sciuit et emptor ignorauit et tũc aut erat uiciũ latens aut patens.et si latens tũc si uenditor nõ fuit ꝓ testatꝰ se nolle teneri de uicijs.tenet ad totale interesse ut hic et.ff.de ac.emp.l iul in prin.Sinaũt fuit ꝓtestatus et tũc aut uerbis generalibus.et tũc nõ excusat.ff. de ac.emp.l.quero.aut specialibꝰ q̃ dicat se nolle teneri de tali uicio.et tũc nõ tenet ut d l quero et.l.i in e.ti. Sinaũt uiciũ erat patens et tũc q̃ emptor ꝑuidere debuit nõ agit ut ff de cõtra empti.l ea que et hoc operatur sũma ignorantia que habet ꝓ scientia ut hic no. in glo i et ita cõiter ꝓtranseunt doc excepto Pe.q̃ hoc ultimũ fatet si emptor erat talis q̃ uiciũ ei licet patẽs apparere debuit.nõ si fuisset bõ minus diligens in cognitiõe talis uicij q̃ tũc ageret cũ solũ fuerit in culpa et uenditor in dolo et dolus ꝑponderat culpe.ut ff ad l acquil l itẽ si obstetrix.§.fi Sed forte ex quo uiciũ est patens uenditor in dolo dici nõ debet.Jdeo ad huius modi declarationẽ quero quãdo uiciũ dicat apparens Et di.Cy.q̃ appens dicit quãdo est extrinsecus in loco apto quod pot inuenirí a quocũq̃ respiciente.secus si nõ esset in loco apto ut si aliis esset sub ala uiciata

Quero ij.in casu hui⁹.l.qua act. agit ꝓ dãnis illatis Dicũt quidã act.ciuili ex empto.Alij q̃ prætoria ut no.in gl.fi. Sz dic q̃ quãdo uenditor est sciẽs nil refert agat ciuili uel prætoria.q̃ in utraq̃ uenit extrinsecũ interesse.ut hic et.ff.de act. emp.l.iul.in prin. secundũ ar. doc. Quero quid si uiciũ cõtingit post uenditionẽz dic ut dicam.j.e l.iij.

Am ꝓponas.Ex fuga serui post annũ contingente non pot quãti minoris nec redibitoria agi b.d.No.q̃ redibitoria tollit sex mensibus et quãti minoris anno.ut hic et ff.e.l. cuz sex.Et attende q̃ ꝓprie tollunt quãdo nate sunt ante aliquod illoꝝ tpm.sed in casu nostro si puꝰ seruꝰ non erat fugitiuꝰ ꝓprie nõ tollunt sed eatenꝰ natiuitas impedit q̃ eaꝝ tpus incipit currere a die uendit.ff e l.sciẽdũ.§.fi.et hic in gl.i. Quero quid de actione ex empto ciuili. Dicit glo.q̃ illa est ꝓpetua insti.de perpe. et temp.act.in prin.et.§.fi.Sz si queras an ex ea agi possit. Dic q̃ sic si tale uiciũ affuerat ante uenditionẽ nõ si tantũ post uenditionẽ intercenerit.q̃ posteriores casꝰ ad emptorẽ tantũ pertinent.ut.j.l.pri et ff.e.l.ediles. in pri.Quod fatet Pe.quãdo posterior casus cõtingit ex interuallo nõ si in cõtinenti.q̃ tũc ꝓpter præsumptionẽ tenet uenditor ar.ff.de præui credi.l.si neutri Præsumit.n.uiciũ fuisse puꝰ cõcreatũ in anima uel in corpe. quod no:et ita no.Cy.in l.pecc.Sed quantũ tps poterit incõtinẽti nõdeclarat ipse. sed dicendũ residere in iudicis arbitrio ar.l.i.ff.de iur.dcti.ut ponderet qualitatem uicij. Jn Bononia tamẽ cõsueuerat esse statutũ in aialibꝰ ut de bulso uel alio uicio corporis intrinseco apparẽte usq̃z ad.xv.dies cõqueri possit. Quero an tẽpus actionũ ediliciaꝝ.s. redibitorie uel quãtiminoris sit utile uel cõtinuũ et gl.hic dic.q̃ tps est utile quo ad prin.sed continuũ quo ad ꝓgressum. sed in l.annus. ff.de calu.dic.q̃ utile et quo ad prin et ꝓgressum.et cũ glo.hui⁹.l.cõcor.glo.s̃.de temp. in inte resti. pe.l.fi.in prin.et.ff de diuer.ꝓscrip.sup rubrica ad fi. et ibi Bar. et hic Ja.de ra.et Cy.et cõiter doc dicũt q̃ gl.in.l.ãnuꝰ. est ceteris uerior.Et idẽ teneo q̃ tex.ff e.l sciendũ i fi. simpliciter dic.q̃ est utile.ergo oi tpe et idẽ dic.in.l.cuz sex.e.ti.Sed cõtra ꝑdictã fortiter facit ut emrat ignoranti.q̃ ignoranter emẽs et nõ sciẽs agere pot ut dixi in.l.pce.cũ igit tps incipiat currere a die uendit.ut.d.l. sciendũ et secũdũ illud tps debet ignorans esse.sequit q̃ ignoranti incipit currere.Sed sustinendo respõdeo cũ gl.in.d.l.sciendũ q̃ ignorãti sũme currit ar.ff.de iu. et fa.ig.l.ij.et in cõtra.Sed non iusta cã ignoranti.d.l. annuꝰ. Quero an sit repire actionẽ quantiminoris ciuilẽ que sit ꝓpetua.et glo.ff.de ac.emp.l.iul.in pri.dicit q̃ sic et idẽ vult.s̃.de act.emp.l.si minor.et oriaz inter quãtiminoris ciuilẽ et quãti minoris ꝑtoriã ibi dixi Sed Pe.dixit q̃ vna tantũ quãtiminoris est et prætoria.et pino ꝑ istũ tex.qui dicit qua rõne post annum cõtrahẽdi queras nõ possunt aniaduertere nec aliꝰ ab eo inferior.et sic nõ est dare ciuilẽ ꝓpetuã ꝓpterea inquit ipse illa oria est uerbalis et nõ realis.nã.l.est expressa que de actiõe quãtiminoris ꝑtoria loquit et tamẽ illã appellat quãtiminoris emptoris ut ptz in.d.l iul.§. si uero ignorãs.et ita ꝓtransit Cy.Ego sto cũ glo. et Bar. qui assignat istã rõem.q̃ quãti minoris ꝑtoria non datur nisi ꝓ seruis et aialibꝰ de quibꝰ in.l.i.et.l.ediles in prin.ff.e.hoc ꝓ tigno uiciosso.ut.d.l.iul.ergo ꝛc. Item

quia dria nõ est modica ut dixi in.d.l.si minor. Et istaꝫ l.rñdeo q̃ aliquã prozia intẽtare uolebat emptor. ideo Impator nõ pot aiaduertere quã. Et hec so ꝓbatur ex subiecta materia q̃ colligit ex rubrica nra ar.l.si vno. ff.loc. Sũt n rãtũ due prozie ut dixi sup rubri.z.l.iul.d ciuili loquit ut ibi no.z illa est perpetua.

J apud. Primo qñ nulla conuentio de futuro uicio intercessit. Scdo quando intercessit. Certio redit ad primũ casu z nouum renouet dubiũ. secũda ibi. si naũt. tertia ibi. nã. De futuro casu seu uicio serui nõ tenet uenditor nisi de eo ꝓmiserit. z si ad uenditorẽ reuertit illũ restituere tenet. d.d.

No. ultra ꝓtenta in sũmario q̃ ut uẽditor teneat redibitoria uel q̃ntominoris ex nouo facto serui oportꝫ ꝓbari hoc alias ꝓtigisse dũ seruꝰ erat apud uenditorẽ. z adde qd dixi in l.prece. z ista est melior positio casus in hoc prin licet z aliter intelligat in glo. Item no. tex. in. ij. parte ibi antecedentis ꝛc. naꝫ hic est casus aptus q̃ pactũ ãtecedens uel incõtinenti sequens robur recipit a ꝓtractu z ꝓducit act. de quo plenꝰ dixi i l. in bone fidei. §. de pac. Op. z pmet de l. impossibiliũ. ff de re. iur. So. ut glo. q̃ nõ ita est possibile q̃ difficile Op. z q̃ ꝓmissio facti alieni nõ teneat l. stipulatio illa in prin. ff. de uer. ob. So. ut glo. Uel scõm pe. hic ꝓmittit factũ alienũ z nõ ut pſone extranee. sed ut factũ rei in contractũ rei in cõtractu deducte ideo ualet sed in cõtra. ꝓmittit factũ pſone ut persone. quo casu dic ut ibi z in. l. inter stipulantes in prin. ff. de uer. obli. Quero qua act. emptor agat cõtra uẽditorẽ ad quẽ seruus refugit. Et rñdeo ut in glo. fi. que distinguit aut uẽditor fuerat dñs z tenebit rei uẽ. aut nõ dñs z tenebit publiciana. z si corruptela eiꝰ intervenit serui corrupti poterit cõueniri. Sed dubiũ est si egit rei uendi. an uenditor possit ei referre questionẽ dominij. Et huic rñdet glo. i. q̃ quidã dixerũt q̃ nõ. qz cãn habet ab eo ar. corũ que no §. de nõ nu. pecu. l. i z. §. si cer. pe. l. q̃uis. Et si dicas quõ iurabit d calũnia quin sit puurus. Rñdeo qz non est certus q̃ uenditor non fuerit dominus.

J prediũm. Primo ynũ dictũ. Scdo illud extendit. secũda ibi idẽ Uel primo quãdo ꝓres redibet ꝓpter pactũ. Scdo quãdo ꝓpter rei uitium. Ubi fundus uendit sub cõdi. displicentie eo displicente pot agi redibitoria z idẽ si sine pacto uendidcrit sed herbas pestiferas fac. h.d. No ultra ꝓtenta in sũmario q̃ etiã ꝓ immobilibus agitur redibitoria.

Quero qua act. agat in pri. z. ij. causu but. l rñdeo ut in glo. q̃ primo casu agit act. in factũ. ff. e. l. q̃ si nolit. §. fi. z hoc ideo. qz pactũ est imediata causa agendi z hoc uolũt glo. hic posite. Et ex his uidet soluta alia questio qua querit an act. redibitoria uel quanti minoris sint ꝓpria nomina act. uel cognomina. Ex his uidet q̃ sunt cognomina z nõ ꝓpria noia. qz ꝓpriũ nomẽ est actio i factũ uel ex empto. sicut actio ex empto de peculio uel q̃ iussu. ff. de pecul. l. iij. hanc tenet Ja. d ra. Sed Pe. dixit q̃ sunt ꝓpria nomina. quod ꝓbat ex eo q̃ actio in factũ z redibitoria de qua hic est talis nature q̃ nõ adiacet alicui act. ut. ff. de ꝓscrip. uer. l. naꝫ cũ z. l. quot. z sic nõ sunt adiacentia z ꝓ cõsequẽs nec cognomina sed ꝓpria nomina. hoc ꝓfirmat ex qua Jo. in arbore actionũ posuit eas ꝓ se ut ꝓprias actiones Ubi uidet dicendũ q̃ ipsi dicũt uerũ in ꝓtoriis que nisi ꝓ seruis z animalibꝰ uiciosis cõpetunt. ut. ff. e. l. i. z. l. ediles in prin. Sed de redibitoria z quãti minoris que ꝓ animalibꝰ nõ cõpetũt sed ꝓ aliq̃ re inanimata mobili. ut in tigno habes exemplũ ff. de act. emp. l. nullus in prin. z i ĩmobili ut in predio. ut in l nostra q̃ sũt ciuiles dico esse cognoia z accessiones. ideo appellant in factũ redibitoria quãdo pactũ intercessit uel ex empto redibitoria uel quãti minoris quãdo pactũ in his rebꝰ inaiaris nõ intercessit ut in glo. hic positis. z hec ciuiles sunt ꝓpetue ut dixi. §. e. l. cũ ꝓponas. z. §. de ac. emp. l. si minor. Quero nunquid hec act. in factum habeat locũ in alijs casibꝰ. z dic q̃ sic ut in glo. quã ꝓ tẽtuide. Ultimo nosce q̃ Bar. induxit illũ tex. cõtra Dy. q̃ dixit q̃ in pacto l. cõmissorie z adiectiõis in die ita demũ dominiũ trãsfert ipso iure in uenditorẽ si sit factũ ꝓ uerba directa tituli rescissiua pura res sit inempta. qz sicut ab initio nõ pot trãsferri sine titulo ita nõ pot remanere ex post facto ar. l. urani. ff. d fi. nam. dic. ipẽ hoc est ꝓta illũ tex. in prin. ubi est pactũ resolutiuũ tituli z tamẽ dominiũ ipo iure nõ trãsfert. sed act. in factũ redibitoria agit. vnde dicit ipse q̃ speciale est in illis. ij pactis adiectiõis in die z. l. cõmissorie ut ipo iure trãsferat qd nõ est in alijs ut hic. Sed forte aliud est dicere inemptũ erit ut hic aliud inemptũ fit qd presens respicit z sic retroirescindit quod nõ facit ꝓ uerbũ erit. Uel dic q̃ hic in factũ redibitoria agit ad trãslatiõꝫ possessionis uel ad rei retradit. non ad dominij retrãslationẽ. qz iã est trãslatũ. uel dic q̃ hic agit ẽptor redibitoria ad preciũ quod in quãtitate consistit. unde tantũdẽ sibi dari debet. qz ita intelligit ꝓuentũ. est enim ꝓmissũ uenditori preciũ consumere emptor tamẽ debꝫ rem offerre. In contrarijs agit uenditor z sic ibi pactũ in fauorẽ uẽditoris est appositũ hic emptoris ut repetat preciũ z sic hec. l. non contradicit Dy.

Abito. In redibitoria act. debet probare emptor seruũ fugitiuum esse. h. dic.
Oppo. z sol. ut in glo.

De monopolijs z de conuentu negociatorum illicito uel artificum.

Continua rubricam ut in glo. z quere ut in ea.

Abemus. Conuẽtiones inter negociatores, z artifices ne quis eoꝝ minori precio ab eis taxato res uendat. uel ne per ynuꝫ incboatũ per aliũ expediat seu perficiat sunt a iure reꝑobate z penis hic statutis subiecte. h. di. quod no. quia in banc. l. incidunt frequenter sartores z muratores in ciuitate Bononie.

De nundinis z mercatoribus rubrica.

Ui exercendorum. Tempore nundinarꝝ negociatores z alij ad nundinas concurrentes non possunt ibi ex antegesto conueniri h.d. No. glo. que dicit q̃ nũdine sunt inuente ut ꝓpter forum terra seu ciuitas illa uinpinguet. Itẽ no. q̃ nundine debent fieri auctoritate principis. Itẽ dicit Bar. hic esse casum q̃ qs non possit capi ꝓ repressalijs tempore nundinarꝝ. Opp. q̃ ymmo possit conueniri ibi. ut. ff. de iudi. l. hꝰ absens. §. pinde. So. scõm glo. q̃ hic de his qui impetrauerũt rescriptũ ne ibi conueniri possint ibi de his q̃ non impetrauerũt hec est trufa. quia quod hic de rescripto dicit loquit de rescriptos ꝓ nundinis faciẽdis ipetrato

& de natura nundinarꝝ est ut uadens ad nũdinas non possit ibi de antegesto conueniri sed de ibi gesto sic ut in contra. Verũtamẽ si q̃s imperaſſ; rescriptũ ut etiã de ibi gesto non possit conueniri an tale rescriptuz sit seruandũ recurre ad l. quoti. & quod ibi no. ē. de præci. impera. offi.

De uectigalibus & cõmissis rubrica.

Continua rubricã ut in glo. & quere ut in ea.

Iure. Duas habet lecturas scõm primã b. d. Libertas pstita ante moraã. q. cõmissi non reuocat pretextu uectigalis nõ soluti. b. d. Et dicit glo. q̃ ratio hui⁹. l. est quia vn⁹ ex socijs manumittit seruũ etiã alijs inuitis ut. j. de co. ser. ma. l. i. vnde ad præciũ p̃ sua pre tenet fisco ut ibi: Cõtra hoc oppo. glo. q̃ ymmo totus factus sit fisci ut. ff. e. l. cõmissa & sic non potuerit aliquo mõ ab eo qui nõ est domin⁹ manumitti ut. j. de his q̃ a nõ do. ma. l. ij. & p̃ totũ. So. dupliciter ut in glo. & primo so. adde quod dixi i. l. se. Vel sic generalis ypothe. bonoꝝ quã habet fiscus nõ impedit seruũ manumitti b. d. scõm aliã lec. Cõtra hoc op. de. l. ij. & iij. j. de ser. pi. da ma. So. q̃ ibi est specialis & expressa ypothe. hic generalis que uõ est ita potens ut specialis ut in glo.

Eque. Cõmissũ non periẽ post quinquenniũ nec etiã ante peri potest præciũ rei sine dolo p̃ empte que cecidit i cõmissũ. b. d. No. q̃ res que cecidit in cõmissum ipso iure efficit sub dñio fisci ut hic ꝓcor ff. e. l. cõmissa. Itẽ no. q̃ ultra q̃nquẽniũ uẽdicari nõ põt quod est no. Ex quo habes q̃ licet statuto caueat q̃ bona debeãt assignari in extremo alias habeant p̃ publicat. tamẽ p̃ nõ assignatis fiscus post quinquenniũ nõ põt mouere act. scõm Bar. Iuxta hoc quero quõ res incidit i cõmissũ & breuiter dic aut est obmissa pfessio & solutio & tota res pduitur ut hic & d. l. cõmissa. nisi error obmittat scõm Dy. quo casu dz distingui aut error p̃uenit ex facto publicani decipiẽtis uel nõ ut primo casu nõ cadat in cõmissũ. secundo sic ut. ff. e. l. fi. §. diui. Aut pfessio nõ est obmissa sed solutio tantũ & tũc octaua que solui debuit duplicat ut d. §. diui. & no. in. l. præce. Quero q̃d si uectigal non colligit fisci nomine sed noie singulariũ p̃sonarꝝ que emerũt uel cõduxerũt uectigal a fisco. dic q̃ illis tũc applicat & nõ fisco tex. est singularis. j. e. l. si q̃s Blo. uide per te.

Omnibus. Miles ob pfessionẽ obmissam priuilegiat ne incidat in cõmissuz. Querit glo. an in alio priuilegiet. & dicit gl q̃ sic quã uide & ea; no. q̃ ille. ll. non loquunt in milite licet ista glo. extendat illas ad militẽ. Et maxime nota q̃ dic. de illicita delat. circa quã insurgit dubiũ an propter illicita publicent licita de quo plenissime scripsit l. cũ ppenas. ē. de nau. feno. Salyceus.

Eneo. Locatio uectigaliũ debet fieri p̃ triennũ ut ei qui pl⁹ obtulit in licitatione & tpe statuto debent exigi & triẽnio finito ad nouã locationẽ debet p̃cedi b. d. No. q̃ plus offerẽti debẽt dari q̃d no. supplet glo. si ille det ydoneos fideiussores ut. ff. e. l. licitatio in prin. Sed iuxta hoc quero an eo qui plus obtulit ydoneos fideiussores nõ pstante precedens licitator sit liberat⁹ a sua licitat. Et dic. q̃ nõ. ſz apud eũ remanet ut. l. q̃ aũt sabin⁹ in prin. ff. de in di. adic. nisi expressum actũ esset de cõtract. ut in. e. ti. l. sabinus. in fi. hec. n. cõditio semp inest ut denũ liberet cum plus offerẽs securũ fecerit fiscũ ut. d. l. q̃d aũt. & ita tenet etiã Bar. in. d. l. licitatio. Itẽ no. q̃ tex. ille dic. q̃ locari debet p̃ triennũ & idẽ dicit. j. e. l. fi. Sed que potest esse rõ quare nõ p̃ vnũ annũ. Respondeo q̃ ratio potuit esse. q; in locationib⁹ ꝓpter sterilitate fit remissio ut. j. loc. l. licet. & l. excepto. & ex ubertate alteri⁹ anni fit cõpensatio. ut. d. l. licet. Si igit locaret p̃ vno ãno tantũ fiscus esset subiect⁹ remissiõi & nõ haberet quid ratiõe ubertatis cõpensare posset cũ nihil esset. iõ legislator noluit ut p̃ vnũ annũ tantuz non locaret sed elegit triennũ infra quod si sterilitas aliq̃ fuerit in aliquo anno uerisimiliter fertilitas in aliquo alioꝝ annoꝝ dz esse ex qua recõpensatio poterit fieri. Si autez uectigal nõ esset locatũ sed uenditũ esset ius percipiẽdi uectigalis & eius emolumẽta an ꝓpter sterilitatẽ debet fieri remissio uide q̃d dixi. ē. de cõtra. emp. l. ẽpti fides. & de usu. l. si ea. & quod dixi. j. d iur. empti l. i. in. ij contra. Saly.

Vniuersi. Pro reb⁹ que portant̃ ad fiscũ uel ꝓprij usus cã uel gratia iuris exercendi nõ debet uectigal solui. Colligo q̃ iudices seu officiales nihil soluere debẽt p̃ libris quos portãt secũ Idẽ in scolarib⁹ q; iure exercendi cũ portant fac. etiaz auc. habita. ē. ne si. p̃ pa. & hoc ꝓut est in lite; a iuris. sed aliqui habent ruris & ita habet glo. Et sic no. q̃ de frumẽto quod portat extra ciuitatẽ cã seminãdi nihil debet solui p̃ gabella. Itẽ no. q̃ licet fiscus nõ soluit mercatores tamẽ emẽtes a fisco & exportantes tenẽtur soluere. ut. ff. e. l. licitatio. §. fiscus. quod fatet Bart. in uectigali ordinario. sed ad extraordinariũ dicit non teneri cãm habentes a fisco nec ad supindictũ p. l. i. de prini. do. augustalis li. xi. Et iõ qui emerũt salinas ceruie a camera romana si portãt salinas p̃ terrã ecclesie tenent̃ soluere in illis uectigalia ordinaria nõ extraordinaria uel supindicta ob aliquã necessitatẽ tũc occurrentẽ quod intelligo de supindicto post emptionez ar. j. de spõ. l. fi. & ff. d inter. act. l. de etate. §. ex causa. Saly.

Omnium

Nullus est immunis a solutione uectigaliũ etiã si sup immunitate p̃ferat principis rescriptuz quia præsumitur obreptitium. b. d.

Ex prestatione.

Nomie uectigalis soluit octaua a qua nullus est immunis. b. d. Et no. q̃ duas partes habet fiscus tertiã habet ciuitas ut. j. e. l. fi. nec huic. l. ob. ē. e. l. omnib⁹ in prin. q; ibi de pena pfessionis obmisse hic de octaue solutione. Bar. de Salyceto.

Legatis.

Ambasiatores p̃ reb⁹ quas portant non sui usus gratia ad locũ ad quẽ uadunt tenent̃ soluere uectigal nõ p̃ bis quas portãt de loco quo reuertunt̃. b. d. & no. Et hoc nisi sint ambasiatores hostiũ ut in glosa.

Surpationem.

Licet uectigal hodie p̃ egyptũ nõ soluat̃ tamẽ transductio animaliũ olim ꝓhibita nõ pmittitur. b. d. No. q̃ licet pena adiecta ꝓtrafactione censeatur ꝓhibitio tamẽ p̃cedens remanet firma.

Ectigalia.

Quelibet ciuitas uectigalia sibi concessa pro suis curis imponere potest. b. d. & uide quod dicam. j. ti. xi. i. l. ij. Salyceus.

Iquis.

Nemini licet uendere sal sine licentia publica

nor alias sal ⁊ preciũ cadit in cõmissum ⁊ publicanis debet. No.q omnia emolumẽta etiã penalia debentur ex.l.cõductorib⁹ dacior liez in locat.nihil sit dictũ sufficit.n.q cõtra.nõ sit actũ.qõ no. Itẽ rescriptuz qõ nõ valet nõ excusat quin pena cõmittat postea.

Uicquid.

Rescripta cõtra conuentiões ⁊ statuta uectigaliũ non valent.b.o.

Excpt.

Uectigalis soluti duas ptes habet fiscus tertiã ciuitas uel mun.c.ptu.nisi sit uectigal principi reseruatũ.b.o. No.ex fi.q ad curã ciuitatis spectat ut locent uectigalia quia interest sua.Salycetus

Noua uectigalia instituí non posse rubrica.

Dictũ est.s.in genere ỏ uectigalib⁹ pmissis ⁊ q̃nta eorũ portio debeat fisco ⁊ quanta ciuitati.uer quia noua uectigalia p nonnullos conabant instituí. ideo hanc rubricam annecit.

On quidem.

Si expedit alicui ciuitati nouum uectigal imponere pases dz principi p licẽtia obtinẽda rescribere.b.dic. No.q utilitas cõis etiã in uectigalib⁹ imponẽdis est inspicienda

Ectigalia.

Sola ciuitatuz decreta non sufficiũt ad noua uectigalia instituẽda.b.o.Expone literã uectigalia.iõ sic dicta qz pstant de reb⁹ que uebunt ut no. sup rubrica pece l tamẽ.ista habet locuz in gabellis ⁊ dacijs que nõ de reb⁹ que uebunt.sed ⁊ de alijs que intra ciuitates uel oppida uendunt etiã si ibi res sint nate ⁊ hoc ꝓpter idẽptitatẽ rationis.Noua. ⁊ dicunt noua siue ỏ nouo imponant siue ultra solitũ minuãt uel augeant.ut.ff.e.l.uectigalia in prin.fac.ff.de no.op nũ. l i.§.opus.Nec implicat q etiã si instituãt sine decreto ciuitatis nõ tenet institutio etiã si presidis uel curatoris uel curie auctoritas interuenerit.ut.dic.l.uectigalia. Decreto.i.,puisiõe uel statuto. Ciuitatũ.i.toti⁹ consilij uel ordinis quod habeat repsentare totã ciuitatẽ. ideo nec adunãcia generalis posset.qz hoc est principi reseruatũ.ut in.l.pece.⁊.o.l.uectigalia. No.q institutio uectigalis est de maximo imperio.qz alius a pcipe nõ põt uectigalia instituere. Itẽ no.q id quod soli principi reseruat a potestate ciuitat. eximit ut hic ⁊.j.de in. aur.ãn.l.i. Itẽ collige generaliter q nouitates in ciuitatib⁹ nõ sunt inducende ut hic ⁊.l pe.ff.de decre. ab or. fã etiã si cõis utilitas ciuitatis hoc suadeat ut.s.e.l.i. ⁊ hoc ideo.quia hoc est pcipi reseruatũ.alias fieri posset ut.ff.de consti.prin.l.in rebus. Nunc in materia formo aliquas.q. Prima est si ciuitas superiorẽ nõ recognoscitan tũc uectigal imponere uel restituere possit ⁊ dic breuiter aut iure nõ recognoscit ⁊ tũc põt ut sunt nõnulle ciuitates in lõbardia que dicunt ex pace constantie ad eius recognitionẽ nõ teneri. Uerũ antẽde qz ordo decurionũ nõ posset nec consiliuz populi.sed adunãcia generalis que est eis superior debz hoc facere ar.sumpto ex eo q de imperatore hic dicit.qz ⁊ adunantia generalis loco Imperatoris habet in ciuitate illa. ⁊ hoc nisi ex potestate data cõsilio ciuitatis consiliũ habeat eandẽ potestatẽ quã habet adunantia generalis. ut.ff quod ui aut clam.l. ꝓhibite.§.planc.Aut de facto non recognoscit.⁊ tũc de iure non potest.sed de facto seruaret sicut cetera.Nã põito i vno pueniẽti multa sequunt.ut.s.de re.uen.l rapras.Et ex his deciditur alia.q.an Baro aliquis possit in suo territorio.⁊ est dicendũ q nõ.qz superiorẽ puta regẽ recognoscit. Sed dubitat quid de rege.⁊ dicendũ scõm aliquos q si nõ recognoscit Imperatorẽ in sui superiorem ut dicit de rege Francie q tuc pot.quod intellige si iure non recognoscit. Alias si recognoscit uel de facto tantum non recognoscit tũc non põt p supradicta.nã quod princeps sibi soli reseruauit ceteris ademit ut.ff.de leg.i.l. apud iul.§ fi.⁊ de condi.⁊ demõ.l.cũ ita.Et dicit quidã regẽ Francie de iure subijci Imperatori ⁊ hoc p tex.s.de offi. pefe.pre.l.in noie domini.§.iubem⁹ in ira francoꝝ. ⁊ p tex.in ꝓhemio.ffoꝝ.⁊ insti in rubricis ibi Francum. fac.ff.ad.l.ro.de ia.l.deprecario. Quero an ius exigendi uectigal uel pedagiũ queratur ex pscripti.Et uidet q nõ.qz cõtra ius facit exigendo ut in.l.se.Et sciẽter faciens cõmittit furtũ.ut.j.de fur.l.si abducta.⁊ sic nõ pscribit ut in auc.ut null.indi.§.i.⁊ insti.de usuca.§.furtiue. In cõtra uidet.ff.e.l.si publican⁹.§.fi.⁊.l. licitatio. §.eaꝝ.ubi prescribit libertas nõ soluẽdi.ergo ut cõtrariorꝝ eadẽ sit disciplina prescribi põt ⁊ acquiri ius exigendi.Glo.in.l min⁹ ꝓprie.ff.ỏ uer.sig.uidet tenere q nõ possit prescribi nec cõsuetudine acquiri nisi iussus principis ⁊ cõsuetudo interuenerit.⁊ hoc p.l fi.j.e. Sz illa glo.non bene dic.qz ubi iussus pncipis uel ei⁹ concessio interuenerit illa sola sufficit.ut hic ⁊.l.se.⁊.s.e.l. i.ergo ambo non sunt necessaria.Ly.igit secui⁹ Dy.dixit q non acquirit nisi spacio tãti tpis cui⁹ inicij memoria non existat ⁊ hoc p tex.de polli.l.imperatores. §. idẽ rescripserunt in fi.⁊.j.de cano.lar.ri.l.fi.in fi.li.x. ⁊ etiã p.c.sup qbusdã.§.preterea.extra de uer.sig. Itẽ ꝓfirmat ratione qz tãti tpis ꝓsuetudo similis est priuilegio ut.ff.de aq.quoti.⁊ esti.l.hoc iure.§.ductus aque ⁊.s.de epi.⁊ cle.l.quisquis emersis. ymmo ⁊ dat priuilegiũ.xix.q.ul.c.seruiciũ.sed priuilegiuz sufficeret. ergo ꝛc. Itẽ qz p tanti tpis pacientiã princeps uidet remisisse ꝓhibitionẽ suã ⁊ pmisisse intelligit ar.ff. loc.l. cũ plures.§.locator horrei.⁊ de exerci.l.i.§. magistruz. Ad.l.fi.j.e.ꝛ.q uel ibi coniũcta resolui debet in disiũctã.uel q uetusta consuetudo inducit uolũtatẽ principis ut in rationib⁹.s.allega.⁊ p consequẽs exigẽs cõtra uetustã consuetudinẽ dicit facere contra principis uoluntatẽ.⁊ isto respectu ambo ista duo ibi copulant. Uel tertio ibi non contingit ut ꝓcursus utriusqz reqrat.sed ad demonstrandũ q suffic.altez illoꝝ interuenisse i querẽdo ius uectigalis ⁊ quodcũqz illoꝝ factũ fuerit sufficit ut in penã illi⁹.l.incidat.⁊ sic erit ibi coniũctiua casuũ ⁊ ordinis.⁊ p cõsequẽs erit ibi casus q ex uetusta cõsuetudine acquirit ius exigẽdi uectigal. si tamẽ postea plus exegerit q̃ ex uetusta consuetudine acquisierit punit.⁊ idẽ si non ex uetusta cõsuetudine sed ex principis iussu hoc acqsierit Et sic stat cõclusio Ly.q ex consuetudine cui⁹ inicij memoria non existit ius uectigalis exigẽdi acquirit.Quod fatet Bar. uerũ quãdo qs acqrit uel pscribit ius uectigalis pcipiendi in nulli⁹ psona formatũ.i.quod nulli cõpetebat. sed si esset tã formatũ.qz alicui nobili cõpeteret ex priuilegio uel consuetudine.⁊ illud uelim pscribere min⁹ temp⁹ requirit habita distinct.possidẽã titulo ⁊ bo.fi uel non ut dixi in usufruc.in.l.i.⁊.ij.s.ỏ serui. Sed p predictoꝝ pfectione q̃ro constat q in prescriptione istoꝝ iuriũ incorpaliũ requirit sciẽtia ei⁹ contra quẽ prescribit ut.l.ij.s.de serui.cui⁹ scientia requirit in prescribendo uectigal.⁊ res clara est quãdo de prescribẽdo ius formãtũ alteri competens tractat q illi⁹ sciẽtia requiritur sed ubi ius uectigalis nulli competit. Et nouiter mihi

querere uolo. Reperio opi. varias nã Bar. in. d. l. si publicanꝰ dic. ꝙ sufficit ꝙ scientia illiꝰ iudicis in cuiꝰ territorio uectigal exigit. qz ille est ad cuiꝰ curaz pinet ⁊ cui cõmissum est. ut in. l. fe. Et ex hoc infert ꝙ si nullus ꝓses fuerit in ꝓuincia principis nomine ꝙ ciuitates illius ꝓuincie nõ potuerũt sibi q̃rere ex ꝓscript. ius exigendi uectigalia. Et hoc exẽplificat in Tuscia nisi i noticiã principis deuenerit q̃ hoc passus fieri fuerit. ⁊ est ratio. qz prescriptio in istis incorꝑalibꝰ nõ ꝓcedit sine q̃si possessiõe que ꝓstituit ꝑ patientiam aduersarij hoc scientis que hic nõ intercenit. Aliam opinio. reperio. d. Signorolli de Mediolano qui dic. simpliciter scientiã Imperatoris requiri que nõ presumit nisi ꝓbet. ut extra de ꝓsti. c. i. li. vj. ⁊ ar. l. uteriꝰ. ff. de ꝓba. ⁊ hoc uidet uteriꝰ qz illiꝰ scientia requirit qui habet prãtem hoc ꝓcedẽdi ut. d. l. ij. §. de seruit. hinc est ꝙ hec prescriptio habz uim priuilegij. ut. §. dixi. Sed potestas hoc cõcedendi ⁊ priuilegiandi nõ cõpetit iudicibꝰ nec presidibꝰ ut hic ⁊ in l. precc. ⁊ ff. e. l. uectigalia. ergo ⁊c. Nec ob l. se. qz non sequit cura cõmittit iudici ne quid illicite exigat. ergo iudice dũtaxat sciente prescribo nã ⁊ iudex deberet ꝓhibere ne inuito dño quis iter faciat uel plaustra ducat ꝑ prediũ alienũ. ⁊ tm si iudex hoc pateret ignoscente eo cuiꝰ est prediũ ei ius seruitutis queri nõ pot. ut. l. ij. §. d seruit. Cõcludo igit ꝙ sola iudicis scientia nõ sufficit. Sed dicet qs an sufficiat Imperatorẽ tantũ semel scituisse. Rñdeo nõ. sed requirit scientia ⁊ patientia tãti tẽporis cuiꝰ inicij memoria non existat ⁊ hoc potissime opat primeua Imperatoris ꝓria uolũtas que est ꝙ uectigalia noua non instituant ut hic in qua ꝓtinue dicit psistere ideo cõsentire non dicit nisi ꝑ tantũ tẽpus cuius inicij memoria nõ existit. Et si ita est quis ꝓbabit tanti tẽpis scientiã ⁊ patientiã nõ uideo. Putarez in practica turiꝰ esse ꝙ titulus allegaret ad cuiꝰ ꝓbationẽ induceret tãti tẽpis exactio uectigalis ar. §. de pe. hr. l. si filius ⁊. ff. de acq. here. l. qui in aliena. iij. ꝓ. Vel dicere possum cũ Imperator ꝓhibebat noua uectigalia instituí. sequit ꝙ antiquiꝰ instituta cõfirmat. Sed cõstat ꝙ si alicuiꝰ uectigalis uel pedagij inicij memoria nõ existit nõ poterit q̃s dicere illud nouũ esse cũ non cõstat specifice q̃ fuerint uetusta ⁊ ꝑ consequẽs debet obtinere. qz qui illud nouũ dicere uolet debebit ꝓbare quod facere nõ poterit. Quero. iij. que remedia cõpetãt exigere uolẽti si ꝓhibet. Rñdet Bar ꝙ cõfessoria adinstar eiꝰ qui ꝓhibet uti frui uel ceteris seruit. uti. Et ecõtra q̃ vult exigente ꝓhibere poterit negatoriã intentare hoc idẽ tenet Inno. in sy. extra de sepul. c. certificari. añ fi. magne glo posse etiã quis ꝓhibere exigentẽ agendo interdicto ut ꝑ uiã publicã ire ⁊ agere liceat. ut not. in Spe. de ea. po. ⁊ ꝓpri. §. qz uero. v. quid de colligentibꝰ. Quero quid si ꝓbat quẽ exegisse de certis rebꝰ tpe ad prescribendũ debito an de alijs poterit exigere. Dic ꝙ nõ sed de illis tantũ de quibꝰ simul exact. fecit ar. ff. de iti. act. qz priua. l. i. §. si quis hoc interdicto cũ ibi no. ⁊ ex. de prescrip. c. auditis in fi. ⁊ ibi ꝑ Inno ⁊ ꝓbat. ff. e. l. licitatio. §. eaꝫ. ⁊ ita tenet Bar. ⁊ hec sufficiant.

Qn solent

Vectigal illicitum non debet exigi. ⁊ exactum debet restitui b. di.

I ꝓuincialium.

Vectigal non debet exigi ultra antiquã cõsuetudinem uel ultra statutũ a principe sub pena ꝓpaui exilij b. d. Oppo. ꝙ tantũ pena fit. c. aureoꝫ cuz ꝓpetua infamia ut. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. §. item is. So ibi tantũ instituit sed nõ exercuit. hic uero exercuit plus debito exigendo. Oppo. ꝙ immo. l. iul. de ui pub. ut. ff. ad. l. iul. d ui pu. l. si cuiꝰ pena est deportatio ⁊ omniũ bonoꝝ publicatio. ut insti. de pu. iu. §. ite lex. So. ꝙ ibi instituit nouũ uectigal. ⁊ exercuit ꝑ uim. In d. l. i. tantũ instituit: sed nõ exercuit. hic uero plus debito exegit uel exercuit ⁊ nõ instituit. ⁊ sic sunt casus diuersi. Oppo. ꝙ immo tenetur ad duplu, ut. ff. e. l. i. in prin. So ibi qn agit ciuiliter ad penã applicandam parti hic ⁊ in. ll. ⁊ alte. quando accusatur criminaliter ad penam applicandã fisco.

De cõmercijs ⁊ mercatoribus rubrica.

Continua rubricã ut in glo. Vel sic dictũ est ut. §. d uectigalibus ⁊ mercatoribus ⁊ negociatiõibus soluendis. uez qz quedã specialia ⁊ quedã generalia circa negociatores ⁊ mercatores sunt uidenda. ideo ponit cõtinuatiue ista rubrica.

Egociatores.

Negociatores principis ⁊ etiã mercatores debent benigne moneri ut uectigalia ⁊ debitas pensiones soluãt b. d. No. ꝙ benigne cũ efficacia ⁊ humane cum instantia mercatores sunt ꝓueniendi ut in glo. Itẽ no. ꝙ debitores priꝰ sunt monendi ut soluant q̃ recurrat ad iudiciariã exactionem. Salycetus.

Qn solum.

Cũ hostibꝰ populi Romani uel sacri imperij nõ licet mercari b. d. scõm glo. No. ꝙ subtili ingenio aurũ debet a barbaris auferri. Itẽ no. ꝙ nõ licet mercatoribꝰ aurũ portare ad barbaros ꝑ mãcipijs uel speciebus emẽdis. Item no. ex. in fi.

Obiliores.

Potentiores ⁊ nobiliores debent se a negociationibꝰ abstinere. ut plebei facilius possint negotiari. b. d. Salycetus.

Ercatores.

Dũ Imperator iniisset fedus cũ rege Persarum statuit ꝙ extra certa loca hec nominata subiecti romani impio nõ possint mercari a persis nec econtra. alias puniunt ipsi ⁊ iudices ꝑ quoꝝ iuerũt limites excipit legatos psaꝫ qui tpe sue legatiõis merces duxerũt cõmutandas. No. primo ꝙ pot fieri l. uel statutũ puniens sibi subditũ egredientẽ terminos assignatos. licet termini sint extra territoriũ. No. ij. ꝙ ambasiatores finita ambasiata uagantes ⁊ remeare differentes non gaudent beneficio ambasiatoribꝰ cõcesso.

Essante.

Mercatores ad domũ principis pertinentes debent esse quingenti lxiij. qz munerib ꝓsonalibus sunt imunes. b. d. No. ꝙ illi q̃ sunt de uno corpore sunt surrogandi in officio ⁊ loco mortui eiusdez corporis.

I qnt.

Transgredientes ciuitates ꝓhibitas. uel negociationes ꝓhibitas suscipientes cuiuscũqz sint dignitatis puniunt pena exilij ⁊ publicatiõe bonoꝝ quod nõ.

De rerum permutatione ⁊ prescriptione uerbo. ⁊ in factum act rubrica.

Continua rubricã extra glo primo dictũ est in ꝓec.

ti de cõmu.spẹ̃ pmissa ut in l.mercatores.sed qz talis cõmutatio est pmutatio.ideo generali⁹ de re⁹ permutatione subijcit.Vel scõm glo. dicit de ꝓtractib⁹ nomiatis ex quib⁹ re⁹ dnia trãsferunt.inter quos est ꝑcipuus contract⁹ pmutatiõis.Cõtra quod fac.qz elegãs nomẽ est pmutatio.igit noiatus debet dici.Cui rndet gl.q̃ pmutatio est nomẽ generale conuenies uenditioni locationi z cuilibet cõtractui ubi bincinde aliqd accipit. z ideo cũ speciale nomẽ nõ habeat sed stet in noie sui generis nõ debet noiatus dici.qõ no.p bis pmarcbia qui uocant bõ.Et hec uera licet aliter etiã dicat in l. in regen.§.i.ff.de pac.p glo.scõm doc.

Jcum patruus.

Jsta l.ponit duos casus scõm gl.z scõm Pe. z Ly.vnũ tantũ.Sed doc.cõiter transeũt cuz gl.ut primo loquat qn res erat exposita uenalis. scõo qn nõ erat exposita.secũda ibi.ac si.z iste casus est melioz ut illa aduersatiua ac aduersetur in facto z in iure scõm sui naturã.Si res pmutata z euicta uenalis fuerat exposita pscrip.v̊.ad interesse agit z nõ condi. ob ca.ad repetendũ datũ.sec⁹ si uenalis nõ fuerat exposita.qz tũc prescri.v̊.uel cõdi.ob ca.agi põt.b.d. Uel breui⁹ si res pmutet cũ re exposita uẽdenda nõ habet locũ cõdi.ob ca.illa euicta.sec⁹ si nõ erat uenalis exposita.b.d. Et no.primũ casũ qz nõ est alibi. Notabilia sunt in sũmario.sed ultra illa no.q̃ p imprudentiã iudicis re euicta uel culpa possessoris nõ agit de euict. z hic z.l imprudentiã.ff.de euict Op.q̃ tex.male dicat dũ dicit ad exemplũ exempta act.qz ex uerbis istis colligit q̃ nõ dat act.exempto.ar.ff.depo.l.uerua. Sz hoc est falsũ.qz iste fuit cõtract⁹ empti z uenditi ut patet.ẽ.de rescin.uen.l.precij cã.ergo ꝛc.So.q̃ ibi ꝑciũ in uenditione fuit appositũ z postea res in solutũ data certa quãtitate tarata.hic uero nõ taxatur quãtitate. ut dic.hic lra.z sic nõ fuit emptio Cõtra istã so.fac. littera ista in uerbo cõpauit ex quo uidet colligi q̃ hic fuit emptio Glo.sup uerbo compauit hnic.rñ.q̃ aliud est emere z uendere.aliud compare.qz prima sunt uerba specialia.sed hoc est uerbũ generale qõ cõprehendit etiã pmutationẽ z alios ꝓtract⁹ innoiatos ut.ff.de cõtra.emp.l.i.§.pe.z ita tenet ibi glo.z hic qõ no.p significato hui⁹ uerbi Quero mõ qua act.aget in primo casu hui⁹.l.Quidã q̃ utili exempto qõ cõiter non tenet. qz hic ꝑciũ nõ interuenit.z sic uẽditio nõ fuit ut dictũ est.ẽ.igit nec directa nec utili.Alij dixerũt prescrip.v̊.z hoc cõiter tenet.Sed dubiuz est an posset si uellet poti⁹ repetere data p cõdi.ob ca.z glo.hic dic.q̃ nõ.Sed Pe.cõtra.qz ex quo non est emptio z uenditio est pmutatio.igit sicut in scõo casu ita in primo dabit cõdi.ob ca.Sz doc.cõiter tenent gl.primo ꝓpter id q̃ dic.ad exemplũ exempto act.ex quo dat itelligi q̃ ubi res erat exposita uenalis aliqua similitudo est cũ emptione.z in aliquo uidet deuiare a pmutatiõe z sic iste casus pticipet in aliquo de utroqz. Jdeo Bart.dicit q̃ actio q̃ cõpetit hic est utilis prescrip.v̊.z nõ directa.

Scõo ut aduersatiua posita in ij.pte aduerset in facto z iure ex quo nulla copula est adiecta ut.l ij.ff.ne. qui.cũ qui in iu.uo.no.ie.ꝛc. Transeo ad scõam pte z quero an in re aliena consistat pmutatio.Et dicit gl. q̃ sic.donec res euincat z pbat p bũc tex.qui notant dicit prestitũ z nõ datũ.Ly.uero dic q̃ de re aliena permutanda cõueniri põt.Sed si simpliciter actũ sit de pmutãdo nõ implebit pmutatio si res est aliena.ut.ff.e. l.i.z.l.fi.ff.de cõdi.ob ca.in q̃bus agit antecẽ euicatur. Sed uide glo ff.e l.i.in fi. Quero cũ gl.fi.in quo differt emptio z uenditio a pmutatiõe.Rndeo q̃ in pmutatione dat species p specie.in emptiõe dat pecũ p re.quod intellige si aliter nõ obligat se ad dandũ rem. quia cũ hic esset cõtra naturã emptio.ut .l.exempto in pan.z.§.i.ff.de ac.em nõ esset emptio.sed cõtractus innoiatus.ita no glo.ff.de condi.ob ca.l.fi. Quero in quo differt cõtract⁹ pmutat.ab alio cõtractu innomiato.Rndeo ut in glo.quã omnes tenent.Bar.de Saly.

Ermutationem.

Tria dicit.uidz q̃ pmutatio est bõe fi.z re ipsa pficit z similis est emptiõi.z qz est bo.fi.ideo actio resultãs ex ea est bo.fi.ut insti.de act.§.actionum

Opp.q̃ nõ sit similis emptiõi.qz uenditio solo cõsensu cõtrahit.ut.ff.de cõtra.em l.i.z.ẽ.in e.ti.l.ij. Sed pmutatio re ipsa ut hic in pri.z sic p tradi.ut.j.l.pria z.ff.e.l.i.ergo ꝛc.So.q̃ in multis est similis z in multis dissimilis ut in gl.quã no.z signa qz est magistra z inter alia no.ultimã diam que est q̃ in uenditione nõ transfert rei dominiũ.nisi fide habita de pecio. secus in pmutatiõe z alijs ꝓtractibus.Quod an sit uerum q̃ sit sec⁹ in alijs dicã.j.e.l.cũ precib⁹. ubi glo.reuocat in dubium.

Ex placito.

Pactũ pmutationis nudũ a rei interuentu nõ pducit act.nisi interuenerit stipulatio.b.d.

No q̃ cõuentio simplex de pmutãdo nõ parit actionẽ qz nuda. Jtẽ no.q̃ rei interuẽtu uestit.ut hic a sensu cõtrario.z.j.e.l.reb⁹.z.ẽ.l.pria.z hoc nõ est tantuz in pmutatiõe sed etiã in quolibet cõtractu innoiato ut ff.de pac.v̊.l naturalis.§.i.z.ij.Jtẽ no.ex illa dictiõe ex placito.q̃ re tradita nõ agit ex traditione sed ex priori conuẽtione p traditionẽ uestita. z hoc pbat illa dictio ex.que cãm primã no.ut.ẽ.si ser.exp.l.i.Et ex hoc habes.iiij.q̃ ubi aliqd uenit ad implẽmentũ alterius agitur.ex impleto nõ ex implente. cõcoz.l.si stipulatus. z l.cũ.n.ff.de no. Jtẽ no.q̃ stipulatio est de se efficax ad agendũ Jtẽ no.qõ non põt pactũ nudũ potest stipulatio. Oppo.q̃ ex solo placito nascat actio.quia pmutatio similis est emptioni ut.l.pce.z.ẽ.co uẽ.iu.l.i. que solo cõsensu actionẽ pducit.ut.ff.de cõtra.emp.l.i So.q̃ quo ad quedã est similis nõ quo ad hoc ut plenius no.glo.in.l.pce. Oppo.q̃ traditiõe secuta nõ agit ex priori conuẽt.sed ẽx traditione. vnde si cõueni mutuare z postea numero ex nũeratione non ex priori conuẽtione nascit actio ar.ff.si cer.pe.l.q̃ si ab initio So.q̃ ibi in cõtractu qui re contrahit.z sic in quo res ipsa designat ad q̃d obligatio contrahat. hoc in contractu q̃ rei interuẽtus non designat ad q̃d obligatio contrahat sed conuẽtio ꝑcedens.z ideo ex ipsa conuẽtione implera agit ut hic. Opp.iij.ad idẽ.qz quãdo utile confirmat ab inutili agit ex confirmãte z non ex confirmato insti.q̃mo.resta rũ.§.posteriore.z.ff.ad trebel.l.si quis prior So.q̃ hic rei traditio per se utilis non esset absqz prima causa ad quã implendã z perficiendã tendit. Jbi cã confirmans est de se utilis. Vel hic causa confirmãs tendit ad ualidandũ primum factũ in contra effectũ eius tantũ. Venio ad glo.z reuoco in dubiũ in casu nostro. an re secuta oriat actio ex pacto uel ex rei tradit. et dicit glo.q̃ ex pacto. quia z uerũ dicit. qz casus est hic in uerbo.ex placito. ut ẽ. dixi. Jnducit etiã gl.ff.de pac.l.iurisgẽ.§.sed si in aliũ in prin.pbat etiã glo.p multa exempla que examinare

longū forēt. ⁊ etiā materiā nostrā non attingunt. ideo ea obmitto. Et cōfirmat ex regula que se habet ut quotiens vnū venit ad implementū alteri⁹ agit ex implēto ⁊ nō ex impletō. ut. l. si ita stipulat⁹ in fi. ⁊ l. se. ff. de no.

Quero. ij. si ab vna pte implet an hoc implementū suffic. ut alteri nō impleti det actio. Glo. dic. q̄ hec. q. videt fatua. q̄ ex quo sibi est impletū non superest ad q̄d agere possit ⁊ postea dic. q̄ vult agere q̄ res est euicta Vel dic q̄ res sibi tradita est uiciosa uel morbosa ita q̄ interest sua. ut. ff. e. l. i. ⁊. ff. de edi. edi. l. sciendū. §. pe. ⁊ sic. q. nō est fatua. tamē ad illā rn̄. scōz Jo. ⁊ doc. q̄ agere non pōt. q̄ soli impleti cōpetit actio ⁊ licet glo. alleget. l. si cer. annis. s̄. de pac. quia tamē illi pōt responderi q̄ ibi conuēcio nō est ultro citroq̄z obligatoria. ⁊ ō dic q̄ melius facit. l. si pecuniā in prin. ff. de p̄di. ob ca. ubi qui dedit pōt penitere. Quero. iij. cū glo. se quō fuit hec stipulatio inspōsita. Et dic primo q̄ interuenit pactū nudū ⁊ postea stipulatio. Alij dicunt ab extra qō non est necesse ut dicam⁹ pactū nudū interuenisse. sed solā stipulationē intercessisse. Sed utraq̄z bona licet iuxta intellectū glo. habeam⁹ aliq̄ uidere. Primo si pactū fuit inconuēti ante stipulationē adiectū an uestiatur stipulatiōe. ita q̄ ex eo uelut uestito coberentia contract⁹ agi possit. Et uidet q̄ sic. ut. s̄. ō edi. act. l. si apud ij. §. ⁊ quod no. in. l. in bo. fi. s̄. de pac. ⁊ ita gl. firmat in positiōe casus quā fac. in. l. pecus. s̄. de pac. ⁊ ita teneo licet Ja. de ra dixerit cōtra. ut ibi plene dixi quod omnino uide. Vbi aūt pactū non fuisset iuxta stipulationē appositū. tunc clar̄ est q̄ ex eo agi non pōt. q̄ remanet nudū. Sed tūc insurgit secundū dubiū si postea alter rē tradit an quentio que remāsit nuda. q̄ non cohesit stipulationi. dicat tunc impleri ita q̄ ex ea agi possit ⁊ sic impleat stipulatio ⁊ pactū. Et uidet q̄ sic. quia res ipsa est utriusq̄z cā. Jn cōtra. fac. l. cū precib⁹. j. c. ti.

Quero. iiij quādo ex pactu p̄mutatiōis ortū actio que sit illa. Dic. glo. aut stipulatio nō intercessit. ⁊ tunc act. p̄scri. ỳ. ciuilis. ut. ff. de pac. l. iuregen. §. i. ⁊. j. c. l. ij. Vel in factū que idē est cū p̄scrip. ỳ. ut. ff. e. l. i. ⁊. ij. sunt iunctis. ⁊ hoc intelligo ut impleant conuēcta. Sed ad reperendū data distinstincte. aut erat res exposita uenalis uel nō. ut. s̄. e. l. i. Aut stipulatio interuenit. ⁊ tunc si sola ex ea sola agit finaūt etiā pactū intercessit. dic aut nudū aut uestitū coberentia stipulatiōis. ut. s̄ dixi.

Quero. v. ⁊ generaliter in q̄bus casib⁹ locū habeat act. p̄scrip. ỳ. Et rn̄det glo. q̄ in multis. ⁊ primo in pactis in continenti appositis. ut. l. ij. s̄. de pac. inter emp. ⁊ uen. Sed hic attēde. q̄ ultramon. dixerunt q̄ illa nō est diuersa species ab eo q̄ cōpetit ex cōtractu innominato. ideo in. d. l ij. dicūt cōpetere ex quodā contractu innominato resultāte ex relatiōe habita cōtract⁹ ad pactum. Sed ipsi male dicūt ut dixi in. l. pecs. ⁊ in. l. in bo. fi s̄. de pac. ⁊ ibi est casus cōtra eos. Nā ibi ex pacto uestito coberētia contract⁹ nascit. ꝓpterea uestimentū coberēte q̄d oparet si ex pacto uelut uestito ut ex ceteris non ageret. ꝓpterea in casu. l. frumēti. s̄. de usu. ⁊. l. etiā. ff. de usu. ex pacto incōtinenti apposito dat act. ⁊ tamen ibi non potest resultare aliq̄s contract⁹ innominatus si ponamus stipulationē de mutuo reddēdo interuenisse. q̄ tūc stipulatio de reddēdo ⁊ pactū de usuris prestādis sunt ambo ꝓ vno ⁊ hec ratio fuit Bar. ⁊ sic glo. est bona. Secūdo dicit glo. q̄ p̄scri. ỳ. habet locū ubi dubitat de noie contract⁹. ff. de p̄scri ỳ. l. i ij. ⁊. iij. ⁊ de exti. ac. l. i. ⁊ in hoc bene. Tertio locū habet in trib⁹ contractib⁹ innoiatis. s. do ut des sub quo est p̄mutatio ⁊ in facio ut facias ⁊ in do ut facias. ut. ff. de p̄scri. ỳ. l naturalis. §. i. ⁊ ij. Sed in quarto s. facio ut des. locū nō habet. sed de dolo dat ut. d. l. naturalis. §. q̄ si faciā. Et hic restringit glo. ad casum quādo ex facto non adest aduersario. alias si ex facto ei adesset daret act. p̄scri. uer. l. solent. ff. de p̄scrip. uer. ⁊. l. cū mota. s̄. de transac. Nec ob. d. glo. q̄ in facio ut facias dat p̄scri. uer. etiā si ex facto pura māumissionis nihil adest aduersario. ut. di. l. naturalis. ad fi. quia ibi est illa rō. s. quia hincinde est obligatio facti. ⁊ sic si alter nō faciat condēnabit ad interesse. ut. l. si q̄s ab alio. §. fi. ff. ō re iudi. Sed ꝓ deo hic aducere. q̄ ista rō nihil uidet ualere. quia si hec est ratio. q̄ potest agere ad interesse sequit q̄ in facio ut des si ponas non plus nec min⁹ interesse q̄ ut tu des conuenisti debet posse agi p̄scri. uer. ꝓpterea cum in obligatiōibus facti succedat obligatio ad interesse ut l. stipulatiōes non diuiduntur. §. celsus. ff. de uer. ob. perinde est ac si conuenisz māumittere seruū. ut si tu non māumitteres ut tu cōueniri interesse dares. ⁊ sic uidet resolui in conuentionē facio ut des. preterea quod operat in duob⁹ respectu duoz debet opari in vno respectu vni⁹ ar. l. que de rota. ff. de re ue. ⁊. l. q̄ scit. ff. de usu. Sed ubi hincinde est facio ut facias dat p̄scri. uer. ex pte utriusq̄z. ergo ubi ex parte vni⁹ tantū est facio ut des debet dari act. p̄scri. uer. Horum forte timore alij glo. antiqui reddere uoluerūt alias rōnes quas gl. omnes reprobat in. d. §. q̄ si faciā. Vnde quidā dixerūt q̄ sit ratio soluat appollo. Sed vnū non obmitto. q̄ ultramon. dixerūt q̄ in facio ut des non tantū dat actio p̄scri. uer. quādo adest aduersario. ut. d. l. cum mota. ⁊ d. l. solā. sed etiā q̄ā alteri adest de uoluntate illi⁹. quia tunc illi uidet adesse. ⁊ ideo si cōueni māumittere ut tu des ⁊ ego māumisi. q̄ ex manumissione mea adest illi seruo libertas. dicendū est dari p̄scri. uer. act. Nō ob. l. cū ꝓponas. s̄. de dolo. quia ibi nō uolebat agere ad implendū conuēcta scōm eos ut ibi dixi. ubi aūt nec cōtrahenti nec alteri de eius uoluntate ex tali facto adesset ut in hoc exemplo. Conueni ire ad certū locum ut tu dares ⁊c. tunc q̄ ex tali facto itineratiōis nemini adest dat de dolo. ⁊ ita intelligunt. d. §. q̄ si faciā. ⁊ rōnez diuersitatis assignāt. q̄ actio p̄scri. uer. dat ex equitate. ff. de p̄scri. uer. l. quotiens. Sz equitas nō dictat q̄ quando ex facto meo nec tibi nec alij de uoluntate tua adest hanc act. dari ad implendū conuēcta ergo ⁊c. Sz quia tu me decepisti dat de dolo ad interesse meum. Et hoc mihi placet. Vñ sic cōcludo q̄ non est differentia inter facio ut facias. ⁊ facio ut des. sed est differētia inter facta q̄ dicuntur facta. q̄ aut ex eo adest aduersario uel alteri in cui⁹ p̄sona factū est impletū. ⁊ tūc det p̄scri. uer. ut. d. l. naturalis in prin. coniūcto fi. ubi soluit. q. in prin. formata. aut ex eo nō adest aduersario nec alteri de ei⁹ uolūtate. ⁊ tunc solū de dolo ad interesse. ut. d. §. q̄ si faciā. quia tūc equitas nō suadet impleri conuēcta ideo p̄scri. uer. que dat ad implendū non competit. Nec predictis ob. l. cū ꝓponas. s̄. de dolo ut ibi.

Nunc ad declarationē predictoz esset uidendū qualiter cognoscant isti contract⁹ innoiati. id est an ex cōuentione ⁊ eius ordine ut tenuerūt glo. an ex implemēto ut tenuerūt ultramon. an ex uaietate p̄sonarū ⁊ ei⁹ ad q̄ quilibet coz tenet: ut si cōueni dare ut faceres ex pte mei sic do ut facias ex parte tui sic facio ut des ut tenuit Bar. Sed quia de his plene dixi in. l. cum mora.

s.de transac.ideo remitto ad ea que ibi dixi. Nunc uideam⁹ de act.in factũ in quib⁹ casib⁹ locũ habet. z glo.ridet q̃ in multis.z primo ubicũq; pscrip.uer.cõpetit ibi z in factũ ciuilis ut.ff.e.l.i.in fi.z.l.se.z dix.gl. s.q̃ ambe sunt cedẽ. Sed hic quero quare hec act. est nũcupata pscrip.uer.Dicit Ly.q̃ iõ sic est nomina. qz cũ agentes in iudicio dubitarent de noie cõtract⁹ nec scirent illud dicere iudex mandabat uerba que interuenerũt scribenda esse.z eis pscriptis.i.ante oculos scriptis cũ ex eis non colligeret aliquẽ spẽialem cõractũ interuenisse.ex illis uerbis sic pscriptis dicta est actio prescrip.uer.que idẽ est q̃ actio in factũ ciuilis. quod satis est colorate dictũ.Scõo dicit gl.q̃ est actio in factũ subsidiaria.l.acquilie.ut insti.ad.l.acquil.in fi z. ff. ad.l.acquil.l.ité mela. in prin.z.§.ité.z.§.cũ eo in fi.z.§ legis in fi.z.l.de pecorib⁹.s.ad.l.acquil.Tertio ex quo libet pretoris edicto uel etiã interdicto.ut insti. de inẽ. §.fi.z ff.de eo p quẽ fa.er.l.fi.in prin.z. ff.nau.ca.z sta. l.idẽ.§.ex hoc edicto. Quarto ubicũq; suadet equitas actionẽ dari.siue ex cõtractu uel quasi siue ex malefitio uel quasi.z hec uocat actio in factũ generalis de q̃ in.l.i ff.de act.z ob.que ex uarijs articulis nascit.ut p; s.de sacrosan.ec.l.scim⁹.z.ff.de reli.z sum.fu.z ita dic. glo.sed ultima nõ declarat qualiter cognitionẽ predictoꝝ habeam⁹.Ly aũt multas circũuolutiones facit z multũ ꝓplixas.Ego dico q̃ actio in factũ est duplex.qz alia ciuilis.alia pretoria.Ciuilis est duplex.alia ciuilis specialis.alia generalis.Spẽialis que idẽ est q̃ pscri. uer.habet locũ ubi prescrip.v̊.b; locũ.ut.ff.de prescri. v̊.l.i.z.ij.Generalis habet locu; in uarijs articulis in quib⁹ nõ est cautũ act.dari.sed eqtas iur ciuilis suadet act.dari.l.i.ff.de ac.z ob.z.l.quot.ff.e. Pretoria est duplex.qz alia ꝓcedit ex materia z mera dispositione iuris pretorij origine z inuentiõe a nullo iure ciuili pri⁹ preuisa.z hec ex quolibet edicto pretoris cõpetit.z similiter ex ei⁹ iudicijs.nã disponẽs edictoꝝ z interdictoꝝ a pretore traxerũt originẽ nulla habita ꝓsideratione ad antiquũ ius ciuile.ex eo qz de illa materia nihil disponebat ius ciuile.Alia uero ꝓcedit ex dispositione etiã pretoria.sed sup materia preuisa a iure ciuili sed nõ plene.qz nõ in illo casu in quo ius ciuile prouidit.sed in alio obmisso in quo equum uisũ fuit pretori act.dari.z hec uocat actio in factu; subsidiaria duplici respectu.Uno qz in illo cãu alia non cõpetit. alio qz coadiuuat z subsidiũ prebet iuri ciuili. ut est uidere in act.l.acquilie que locũ habe; ꝓ dãno dato de corpe in corp⁹.sed nõ erat ꝓuisũ de dãno dato de non corpore in nõ corp⁹.Iõ pro; ꝓuidit z dedit in factũ.ut isti.ad.l acquil.§.cetera.Et idẽ qñ de corpe in nõ corp⁹.ut.ff. in prealle.ti.l.q̃ seruandaꝝ.§.sed z si calicẽ.z dixi in.l.de pecorib⁹.s.ad.l.acqui. Nũc restaret uidere que differentia est int ꝓditionẽ ex.l.z act.in factũ.siue equaliter cognoscat an debet agi ꝟna uel alia.z de hoc remitto ad ea que dixi scõm Iaco.but.s.de condi.ex.l.l.i.z ibi etiã uide de iudicis officio.

Um precibus.

Duo dubia soluit.primũ an cõtra emptorem agere possit.scõm an cõtra uenditorẽ pmutare; q; secũ debentẽ.scõa ibi.scõm. Et illa subdiuidit in duas ut in lra patet.Si res ex causa pmutatiõis tradita alteri uendat nec recipiens implet conuẽta cõtra emptorẽ nulla actio cõpetit.sed contra eũ q̃ recepit ut impleat cõuẽta uel ut restituat data h.d. No.q̃ pactu; de pmutando non afficit rẽ sed pson̊ã. No:q̃ pso; nalis actio non sequit singularẽ successorẽ.Ite; no.q̃ prescrip.v̊.non b; locũ ubi stipulatio intercessit Querit glo.an q̃ impleuit ex sua pte possit precise cõpellere aduersariũ ad implendũ.an uero ille liberet prestãdo interesse.z arguit q̃ sic precise p hãc.l.z.j.e l.fi. Contra. determinat glo.z nihil allegat.sed ꝓ hoc facit ff e.l.naturalis.§.i.z.s.e.l.i.ubi condemnat ad interesse.Nõ ob hec l.z.j.e.l.fi.qz dic.gl licet nõ clare.q̃ hec actio ad implẽdũ conuenta uel ad soluendũ interesse est precisa.z sic ad aliqd.sed nõ ad ꝟnũ tantũ sic z alias insti.d̊ don. §.ij.Sed Pe.contra.qz dare est in obligatiõe etiã nõ uestita rei interuentu z sic efficaci.z sic precise d; compelli ad dandũ.ut.ff.de uer.ob.l.ubi aũt non appet.§.fi.z. l. si seruũ.§.fi.cum non refert aliqd a prin.esse tale uel ex post facto redire ad tale ar.ff.de condi.sine ca.l.si fullo in fi.z.l.nihil.Doc.uero cõtra stant cũ glo.ista z alia.j de sen.que ꝓ co.l.i.que predictis rñ. q̃ aliud in cõtractib⁹ notatis aliud in innotatis q̃ debiliores sunt z nõ tãte potentie ut sunt notati.z ita etiã tenuit Dy in.l sti pulatiões non di.ff.de uer.ob.z idẽ ibi tenet Bar.in.ri. oppo.licet male declaret. Ideo antẽde q̃ debiliores sũt a prin.ideo ex eis non dat actio. Itẽ postea rei interuẽtu secuto.qz actio que dat nõ est precise z necessario inducta ei q̃ impleuit qz potest penitere z repete data. ut l.iij.circa prin.z.l.si pecuniã.ff.de cõdi.ob cã.Et ideo qz impleuerũ nõ necessitat omnino impleuẽ ut acquiescat de eis nõ iudicat ut de nominatis. z sic nõ ob.rõ Pe.Cõcludo igit q̃ soluẽdo interesse liberat.ut s.e.l.i. z.d.l.naturalis.§.i.in quibus casus ꝓ gl. Quero si ex causa pmutatiõis rem meã tradidi nõ habita fide d̊ tua an in te transferat dñium.Glo.ar.q̃ non ar.rei uẽdite z tradite nõ habita fide de precio ut insti.de re di. §.uendite.Alij dixerũt cõtra.dicentes aliud in uẽditione aliud in pmutatiõe.Et hãc sententiã firmauit gl.s.e.l.ij i fi.z idẽ uidet sentire i.l.traditiõib⁹ in gl i.s.de pac.Sz q̃ idẽ sit in ea quod in uẽditione tz alia glo.s.d̊ dolo. l.cũ ꝓponas in gl.pe.ymmo z alibi idẽ dicit esse in locatiõe.ut no.in.l.si seru⁹.§.locaui.ff.de fur.hãc prem tz hic Pe.z Ly.ꝓpter idẽpturate rõis z similit Bar.Sz in cõtra.facit ut rõ non sit eadẽ.qz in pmutatiõe z in alio cõtractu innotato traditio fit ad obligationẽ pficiendã z actionẽ inducendã quã pficere z inducere nõ potest nisi dñio trãslato ut.s.e.l.ex placito.z.j.e.l.reb⁹.z ff.e. l.i.in fi.igit qui tradidit indubio dominiũ trãsferre noluit.Sed in uẽditione obligatio est pfecta z actio iã nata ꝟnde traditio fit ut alt soluat.z sic tradẽs nõ uidet uelle trãsferre.nisi solutiõe facta uel aliter fide habita de ea.In casu igit certi uidet idẽ.sed in dubio uidet diuersum.Cogitabis z uide quod in uenditione dixi in l.in ciuile.s.de re uen.

Uoniam

Qui impleuit pmutationem potest agere contra nõ implentẽ prescri.uer.ut impleat uel p cõdi.ob ca.ut data restituat.h.d. Queritur an possit agi alternatiue ut impleat conuẽta uel restituat.puto q̃ sic z ad hoc potest etiã adaptari lra ista. Ulterius expone lram ibi.hac cõdi.id est modo.nõ.n.cõditio. sed modus est in permutatione.

Ebus.

Re tradita ut impleant conuẽta prescri.v̊. act. cõpetit.h.d. No.q̃ hec ac.prescri.uer.est ciuilis.sic z in factũ que est idẽ cũ illa.ut. ff.e.l.i.in fi. de qua dixi plenius.s.e.l.ex placito in.q.pe. Oppo.de

l.si tibi.ff.de pac.ubi obligatio nō cōtrahit ultra id qd
dat.Sol.ibi in obligatione que re contrahit. z sic que
designat ad qd obligatio cōtrahat.hic in ea que rei in
teruentu contrahit.z sic non designat ad qd obligatio
cōtrahit.sed conuētio p̄cedens.ut s̄.e.l.ex placito.

Quero quare appellatur incerta.Rndet gl.qz conti
net interesse qd nihil est.qz interesse est certū.ideo ꝓ ea
cōperit certi cōditio.ut.ff.si cer.pe.l.certi cōditio i prin.
Dic ergo ꝙ ideo incerta dicit.qz ex incerto cōtractu cō
perit.ut.ff e.l.ij. Quero quare dicit ciuilis.Rn. qz ex
equitate ciuili datur ut in glo.

Optionem.

Emptio non est sine p̄cio. ideo si frumentum
dat ꝓ oleo est ꝑmutatio.h.d. No.ꝙ ubi in
tercessit stipulatio dati ob causam cessat repetitio z cō
di.ob causam.

A lege.

Ex pacto in traditione rei apposito tanq̄ ue
stito agit p̄scrip.uer.ut conuēta impleant.h.d
No ꝙ rei traditio potest seq̄ pactū.z tūc non dubi
tat ꝙ rei interuētu pactū uestit. Jtē in ipsa traditiōe
potest fieri pactū nulla alia conuētione p̄cedente z ad
huc pactū uestit.z ita potest loq̄ etiā l.ista s̄.de pac.l.
legē.z tūc quo uestuētō uestiat dixerūt ultramon. ꝙ
non rei interuentu.qz tale uestimentū hz locū denū re
tradita ex interuallo post pactū.ut.s̄.e.l.ex placito. Jō
dixerunt uestiri coherētia traditiōis.z ita dicebat etiaz
Ja.but.Sed istud uestimentū glo.antiqs fuit incogni
tū.z ideo qz utroqz casu.i.siue conuētio p̄cedat siue nō
contract⁹ est innoiat⁹.Dicendū est tantū uestiri rei in
teruentu.ut plen⁹ dixi in.d.l.legē. Oppo.ꝙ ad re
petendū nulla cōperit actio.ut ff.de don.l.ij.§.fi.z ff. de
do.cā mor.l.sed si moriz.§.fi. Sol.ibi alias erat datur⁹
z sic ibi causa est impulsiua hic non erat alias datur⁹
z sic cā est hic finalis. Jn dubio autem an p̄sumatur
finalis uel impulsiua dic ut plene dixi i.l. generalit̄
lo.ij.s̄.de epi.z cle.

De locato z conducto Rubrica.

Continua rubricā ut in glo. quia locatio similis est
emptioni ut.ff.e.l.ij.ideo d ea sequit. Vel dictum est.s̄
tā de cōtractib⁹ noūris q̄ innoiatis habilib⁹ ad trālatione dominij restat uidere de his ex q̄bus nō trāsfert
ut est locatio.ff.e.l.non solent.scōm Ly.

Omnibus.

Locator horreorꝫ tenens custodiā eorum
de casu fortuito non tenet.sed de culpa q̄
p̄sumit rebus peremptis illesis horreis
h.d. No.ꝙ locator nō tenet de facili ca
su.cōcor.ff.e.l.domin⁹.z alie cōcor.sunt in glo. Jtez
no.ꝙ uis maior z fractura latronū sunt casus fortuiti
Jtē scōm glo.no.ꝙ non uidet sine culpa q̄ res alienas
amisit z suas saluas hz ut hic z.ff cōmo.l. si ut certo.
§.cū uero.fac.ff.depo.l.ꝙ nerua. Jtem no.ꝙ locator
horreorꝫ pōt habere claues z custodiā eorꝫ. Jtē no:
ꝙ p̄sumptio rerꝫ amissarꝫ est cōtra custodē ut hic z.ff
co.l.iiij. Op.ꝙ hec lr̄a nō tantū duos casus fortuitos debuit excipe.sed itē omnes alios ut.ff e.l.ex conducto.§ i.z l.,pinde.z.s̄.de pig.ac.l.que fortuito cū ly.
So.confuēdo ideo glo.ij.subaudit z alijs similib⁹ ar:
ad hoc de ui z ui ar.l.i.§.ꝙ vulgo.z de fal.l.si q̄s obrepserit. Oppo.ij.ꝙ licet interuenerit fractura latronū saltē ad exibendos custodes locator teneat ut.j.e
l.ex diui.Glo.sateē contra.qd intellige si custodes habebat alias solū seipsū exhibēt cui⁹ opi. statum z condictionē iudex considerare debet.Vel dic ꝙ hic facturaz facta fuisse a latronib⁹ cōstabat. Jbi a quo facta fuerit non apparebat. Oppo.iij.ꝙ cessante casu fortuito iste depositari⁹ non tet.nisi de dolo z lata culpa.ut.ff.depo.l.ꝙ nerua.So ꝙ ibi in depositio ꝓpte sumpto quo casu tenet solū d dolo z lata culpa.ꝓ aliter ꝙ in ca sib⁹.ff.de po.l.i.§.i.Nos in depositio improprio.quod idē est quod repositū.nā locat q̄s horreū in quo reponitur z claues z custodiā retinet z ꝓ his certā recipit mercedē.ut.l.qui mercede ff.e. z hoc vult vna glo.hic posita.z ideo tenet ultra dolū z latā culpā.qz etiam d leui culpa.quia contract⁹ utriusqz est celebrat⁹.ut.ff.cōmo l.si ut certo.§.nūc uidendū Sed an teneat de leuissima dubitat.z glo.ff.e.l.domin⁹ horreorꝫ in prin.dic. ꝙ si custodiā reprōmisit tenet etiā de culpa leuissima ut hic reprōmissio aliqd operat.ar.l.si qn.ff.de.le.i.z hoc ꝓ d l.diis.z ꝓ.l.ex diui.j.e.z ita hz hic Ly.z Bar.in.di.l. domin⁹.ymmo plus dicit ibi Bar.ꝙ ex quo mercedez recipit z custodiā retinet quod nō est de regulari natura cōtract⁹ locat.ipse custodiā uidet reprōmittere.z sic tenet etiā de leuissima culpa.ut.ff.e.l.qui mercede ad instar naute z cauponis q̄ saluū fore recipiunt.ut.ff nau. cau.sta.l.ij.§.ex hoc edicto.z ꝓ hoc etiā facit.l. ista que tantū casū fortuitū excipit quod no. Quero quid si piculū casus fortuiti recepit in se.dic ꝙ tunc tenet. distinguēdo tamē.ut dixi.s̄.cōmo.l.i. Quero quid si locator horreorꝫ tradidit claues cōductori Dic.glo.in.d. l.domin⁹.ꝙ se liberat a custodia.ut.l.clauib⁹.ff.d con. emp.quod intellige.i.ab his ad que ꝓpter custodiā teneret non ab alijs z idē dicit glo.si cōductor custodes apposuit quod intellige a prin.ut.ff cōmo.l.si ut certo §.pe. Quero an sit sufficiens ꝓbatio ut locator cōdicatur postq̄ res sue salue sunt.uidet ꝙ sic ut hic.
Tamē doc.dicunt ꝙ p̄sumptio est minor qnqz. qnqz maior.nā si res locatoris erant grauioris pōderis ut est ferrū z plumbū.ita ꝙ faciliter nō potuissent exportari tūc minor est contra eū p̄sumptio. z leuis ita ꝙ non est sufficiens Jdē si res cōductoris fuissent leuioris z maioris utilitatis.z ita transit Ly.z doc.

Diuersus.

Jn locato ueniūt usure ex mora.h.d. Vel sic
si faber locat operationes ut edificiū extruat a do
mino morosō petit mercedē z usuras.h.di. No.ꝙ
in contractu bo.fi.ueniūt usure ex mora ut hic z.s̄. de
usu.l.in bo.fi. Opp.ꝙ male dicat ex conducto act.
qz ymmo ex locato.ut ff.e.l.ij.z.l.e l.So.ut glo.i q̄a iste
faber pōt appellari ꝓductor z locator diuersis rspectibus quod declara ut in ea. Sed Pe.dixit glo.nō bene
dicere.qz ille q̄ dat pecuniā semp dicit cōductor ut.ll.s̄
alle.z ille q̄ ponit opas uel p̄stat pacientiā habitādi
uel equū ducendi uel seruuz opandi ille dicit locator.
ut.l.i.§.qui seruū.ff.depo.sic z in uendit.qui pecū ponit est emptor.z q̄ rem ponit est uenditor.z hoc nō potest immutari z similis est locatio uenditioni.ut.ff.e.l.
ij.Nō ob.hec.l.quia uerbū conduxisti.z uerbū ex conducto ponunt improprie.z.ll his uocabulis quādoqz abuntur ut al.ff de ac.emp.l.ueteres.z.ff.ad.l.ro.de ia.
l.ij.z.s̄.de usu.l.si domina.Et ex hoc infert ꝙ si libell⁹
in hac materia cōcluderet ꝓ ista uerba ꝙ inepte cōcluderet.ideo reiciendus.ut.ff.si mens.fal.mo.di.l.i.qz potestas abutendi non est data priuatis.licet legislatoribus sic quod no.Quod indubitanter ꝓcedit si abusio
esset in narratione z conclusiōe.sed ubi in conclusione

tantū uide quod dixi de incepta act. §. de eden. l. edita

Quero quis locauit opas ut faciat edificiū p certa mercede qñ poterit mercedē petere. Rñ. glo. q̃ Bu. dixit q̃ finito ope. ff. e. l. opus qd. sed glo. dicit q̃ illud uerū quādo suo piculo. i. suis sumptib⁹ faciendū recepisset alias etiā nō finito ar. §. de iudi. l. pperandū. §. bonera rijs. z aliter nō declarat quo tpe. z forte vult q̃ tpe q° aduocatis debet solui debeat etiā isti. quod quādo fieri debet dixi §. ō suffra l. i. in q. ij. Tamē in casu nostro Ja. de ra. fuit secutus Bu quia faber ante agere nō pōt q̃ impleuerit ex pte sua ut ff. de ac. emp. l. qui pendentes. Sed moderniores cōiter dicunt inspiciendum esse Primo qd actū est. scdo condit. p sone que locauit operas. z q̃litatē opis z ei⁹ magnitudinē. Quid. n. si paupartis ex pmisisset facere magnū palaciū. certe nō est dicendū q̃ primo faciat q̃ sit aliqd de mercede pceptus. Ideo dicendū est q̃ arbitrio boni uiri cōmittatur ut. ff. e. l. insulā. §. i. qui per terminos sibi solui faciat ar. ff. man. l. si uero nō remu. §. fi. z ita tene.

Dem quam.

Conductor dom⁹ pēsione soluta pōt nō expelli. nisi in trib⁹ casib⁹. b. d. No. quēlibet illorū casuū p se. Ex qbus collige q̃ in quolibet eorū tacite uidet actū: ut casu aliquo ex eis ueniente liceat conductori locatori conductorē expellere. Itē no. ex fi. q̃ conductor uidet conuenire de uersando bo. fi. z modo bono z in re ꝓducta Itē no. ex prin. q̃ si pēsio nō solua. conductor expelli potest. Oppo. i. q̃ ratio recti sermonis hic non sit seruata cōtra. l. plauci⁹. ff. de au. z ar. le. So. ut in prima gl. q. hic est figura antitesis z sic ponit vn⁹ casus p alio. ut. l. eam quā. ī de fideico.

Oppo. ij. q̃ licet soluerit adhuc non sufficit. nisi totū soluat. ut. ff. fami. herc. l. plane. z. ff. ō usu. l. tutor. §. lucius. So. q̃ hic soluit solidū ibi pticulariter soluere uolebat. quod nō sufficit quādo debitū est in totum liquidū ut ibi. z hic aliā ptem liquidā soluere sufficeret. ff. sicer. pe. l. quidā extimauerūt. Oppo. q̃ etiā si debitū non soluit non possit expelli dūmodo sit paratus solure. ut. ff. man. l. diligenter. §. i. z. §. ij. So. confitēdo cōtra. nisi iā cessasset p biennū ut. l. quero. §. inf. ff. e. z hic in glo. Vel dic clari⁹ q̃ aut locator vult eū expellere a tota conduc. z tūc p biennū debet cessare in solut. ut. d. §. inter. z hoc in locat. simplici. In emphi. priuati requiritur triennū. ut. ī. de in. emphi. l. ij. Aut vult eū expellere a presenti usu rei. z tunc pōt cū nō soluit solidū quod debet. ut hic in prin. z. ff. e. l. cū dominij. Quero circa hanc primā ptem que actio cōpetit cōductori q̃ pensionē soluit contra dominū sine iusta causa eū expellē tē. Rñdet glo. q̃ si erat colon⁹ partiari⁹ agit p socio. ut. ff. e. l. si merces. §. uis maior in fi. Aut colebat nūmis z agit ex conducto ut hic z. d. §. uis maior. l. ij. Aut certū spēm p habitat. dabat z tunc magis est contractus innoiatus. idō pseri. ꝗ actio dat. ut. ff. depo. l. i. §. si qs seruū. ij. ij. Quero circa primū z secundū casū hic exceptatū qd si eadē necessitas pprij usus uel rei corrigende immebat a prin. locat. Dicit glo. q̃ tūc hec l. nō uendicat sibi locū. q. tunc sibi puidere potuit ar. ff. ut in pos. leg. l. si is a quo. §. fi. z l. se. z p hoc facit ly. ī. ō spon. l. fi. z. ff. e. l. si qs domū. z ita tenet doc. Quero an istis duob⁹ cāsibus primis debet fieri aliq̃ remissio uel restitutio pēsionis conductori dic q̃ sic p rata si refectio est necessaria. alias teneret ei ad totale interesse. ut. ff. e. l. qui insulā. z. l. si fundus. z hic in glo. nō ita uidetur in tertio casu. quia illa expulsio contingit ei⁹ culpa. z quia uidet habitare in preiudiciū sui. ar. ff. de negotio. ge. l. sive hereditaria. z. ff. de re iur. l. quod qs. scōm Pe. z Cy. sed glo. nostra tenet cōtra. quia domin⁹ pōt cōuenire inquilinū p dāno dato ut in auc. de ali. z emphi. §. si uero qs. quasi dicat q̃ utrūq; habere nō debet uidelicet pensionē p toto tpe z emendationē damni z illū expellere. Quero qd si nullus casus ex his inteniat. an poterit inqlin⁹ locatori resistere. Dic q̃ sic ut in glo. ff. uti pos. l. si duo. §. cū inquilinus. z. ff. de ui z ui ar. l. colonus. Quero q. si non soluit potest expelli. quo tpe pensio debet solui. Et glo. recitat plures opi. finaliter cōcludit ut primo inspiciat quid inter cōductorem z locatorem actum est. Secundo consuetudo regionis ar. ī. e. l. excepto. z. §. e. l. ij. cū ibi no. Et neutro ex his apparente tūc solui debet in fine anni. ar. l. semp in obscuris. ff. de re. iur. p quo etiā facit. q. locator an finem anni nō dicit plene locationē implesse ex pte sua ppter patientiā quā debet ei prestare. Ideo ante non pōt agere. ut. l. iul. §. offerri. ff. de act. emp. z. ff. de doli ex l. ij. §. si quis sine causa. z p hoc inducit Pe. z Ly. ff. e l. sed z addes. §. si quis cū in annū ubi quiante finē anni soluit dicit plus soluisse. Et hec uera scōm eos si est locatio z pēsio vni⁹ anni. Sinaūt pluriū distingue. aut pensio est vnica p omnib⁹ annis. ut loco domū p. xiij annos p. c. aureis. z tūc in fi. x. an dūtaxat de iure soluere debeo. Aut pensio est distributa p singulos annos z tunc porrio distributa in fine cuiuslibet anni solui debet quasi tot sint locatiōes quot pēsiones. ar. ff. de uer. ob. l. scire debem⁹. z. l. pluribus. Nec ob. ī. quan. di le. ce. l. i. ut ibi dicā. Nec. l. si seruus cōis meuij. §. fi. ff. ō sti. seruo. q. dicendū est q̃ in initio obligatio est quesita. sed ante finē anni agēti ob. ex. uel aliter ut ibi no. Bar. Quero tunc si in fine anni debet solui an nō soluens ante poterit expelli. Azo dixit q̃ sic p hanc. l. que fac. b° mō quia si soluit solidū ante finē expelli non potest. Si igit nō soluit ante finē expelli potest. p hoc etiā inducit. ff. e. l. quero. §. inter locatorē. ubi ante finitā totā conductionē pōt expelli conductor si p tpe preterito non soluit. Alij ut hij dixerunt q̃ nō potest. nisi finita tota conductiōe. q. si vult locator eū expellere. deberet pri⁹ ipse ex sua pte implesse. Sed huic ratiōi respon. q. tūc de iure cōmuni expellit. q. locatio finita esset nō de iure speciali. q. pēsio soluta nō esset ut hec. l. permittere uidet. Sed hac responsione aliter uidet gl. stare in opi. Az. quē etiā secut⁹ fuit Ly. z Ja. de are. idē tenuit ista ratione. q. cū domin⁹ uolet expellere inquilinū nō potest inquilin⁹ cōtradicere. nisi excipiendo dicat. tu mihi locasti z sic cū nitat ex cōtractu ita debet implesse causā excipiendo sicut agēdo cū in exceptiōe rei sint actores ut. ff. de exce. l. i. Sed de istis est mirandū. q. si uerum est quod in pcc. q. est determinatū. ī. q̃ ante fi. anni ad soluendū nō pōt cogi q̃si integrum annum habeat p dilat. quō ualent isti dicere q̃ ante potest expelli cum in mora nō sit soluendi nec in culpa. z sic nō est dignus aliq̃ pena. ut. ff. de re. iu. l. ubi nulla mora. Scdo q. hec dilatio uenit ex tacita primum cōuentione ex quo aliter nō puiderūt. igit contra hanc conuentionē locator uenire nō potest. Tertio q. nō debet vna uia concedi qd altera denegat. ut. l. scire oportet. §. i. ff. de tu. z cu. dda. bi. Quarto q. scōm istos opi. esset imponere l. uerbis z nō rebus cōtra. l. ij. ī. co. dele. Quinto. q. ut supponit cōductor est in possessione. si igit excipiat tu locasti nō poterit locator replicare. tu non implesti q. dicet re⁹ nō debui implere. quia dilationē habeo ad soluendū usq; ad finē anni. Itē z tu nō implesti. z sic replicare nō potes. quia in pari causa melior est conditio conuenti ut

l.ij.§.de cōdi.ob tur.ca.cū sy.Ex istis cōcludo opi.bu.
uerior quā etiā secutus fuit Pe.z Ly. Ad istā.l.respō.
q̄ debet intelligi si solidā pensionē soluisti.s.quā usq;
ad hoc tps soluere debuisti.ut qz p plures annos cō
duxerat soluendo singulis ānis.x.z duo transiuerāt z
p illis duob⁹ soluerat licet nunc foret in tertio. uel si
cōduxerat p vno anno cōuenerat soluere in pan. uel
in plurib⁹ terminis z iā soluerat solidā pensionē p p
tertis uel si ut moris est Bon cōductores domorū ut
plurimū incipiūt a festo sāti Michaelis z p vno an
no dimedietas pensiōis soluit in festo Natiuitatis do
mini alia in festo Resurrectiōis eiusdē. vnde si post fe
stū resurrectiōis vult eū expellere non potest si solidā
soluit pensionē. secus si nō soluit. qz potest ut hic. quia
temp⁹ soluendi trāsiuerat. sec⁹ si nondū transiuisset. qz
tunc non pōt p rationes.§.dictas z p hunc modū de
bet intelligi dicta.l.quero.§.cū inter. quia p plures an
nos ibi cōduxerat distributa pensione p singulos an
nos. z p duos nō soluerat. vnde repelli pōt a tota cō
ductione. ut dixi in cōrarijs. etiā si p̄miserit nō expel
lere. qz intelligit si statutis pensionibus paruerit ut ibi
lra dicit. Nec ob. qd forsan diceret aliqs. ponc q̄ quis
conduxit domū p q̄nq; ānis p.c. nō distribuendo pē
sionē in singulos annos. sed p omnib⁹ q̄nq; soluēdo
c. nōne erit absurdū q̄ p totū quinquēniū tenere debet
z non possit cōpelli ad aliquā ptem soluendā. Quia re
spondeo q̄ nō est absurdū. qz ita dicit conuētū z sibi
imputet q̄ aptius sibi non p̄uiderit. ut.l. ueterib⁹. ff. de
pac. z hec est ueritas. z mō est clarificatus iste passus.

Quero q̄d si conductor nō circa rem est male uersa
tus. sed circa honestatē. quia meretrices inducit. an ob
hoc poterit expelli. dicūt quidā q̄ non. ar. ff. de pe hr. l.
z ancillaz. ubi dicit q̄ etiā in domib⁹ nobiliū lupana
ria tenent. In cōtra fac. qz usurari⁹ qui forti⁹ ius habz
nō potest hospitez inhoneste habitantē recipe. ut. ff. de
usu. z habi. l. non aliter dixit Pe. q̄ si ex hac inhone
state generat p̄iudiciū locatori uel rei. tunc pōt expel
li. quia nō licuit sic meretrices inducere. puta qz locauc
rat domū existentē in claustro uel curia sua. vnde non
poterat fieri sine detrimento fame ipsius z suę familie
Aut ex hoc nullū detrimentū fame uel rei damnū con
tingit. z tūc expelli nō pōt. ar. ff. c. l. ea. l. §. fi. Ad. l. nō ali
ter respōdeo q̄ usurari⁹ habet usū simul cū p̄pietā
rio. sed cōductor seorsū a locatore. Ego puto si du
cant tpe incōgruo z sic inhoneste ita q̄ uicinis sit de
trimentū fame z honestatis hec sit sufficiens causa ad
eū expellendū. tū quia res p̄ncipesi exempli non est tol
leranda. §. de proba. l. exemplo. z. ff de pen. l. si aliquid.
§. qui abortionis. tū quia lex iubet honeste uiuere. ff. de
iusti. z iur. l. iusticia. z. iur p̄cepta z mores benignos at
tendi. ut. ff. de tu. z cu. da. ab hi. l. scire. §. pe. tū quia ex
pedit reipublice magis honestū z bonū q̄ multiplica
tio hominū ex inhonestis morib⁹ in auc. de nup. §. q̄a
uero col iiij. p hoc etiā fac. quia. l. non vult quē habere
grauosū z molestū uicinū. ut. j. e. l. milites. z l. fi. in pri.
z. §. de pac inter emp. z uen. l. fi. Nec ista lra repugnat
immo applaudet. qz generalit loquit. nā z tūc male id
est imprudent dicit in re. id est ultra rem uersari.

Ad dim.

Sufficit ut dōs horreoz effractorū custodes
exhibeat ut de periculo non teneat conductori.

h d. No. q̄ custodes rei de fractura habent suspe
cti. nec dicunt sine culpa. ideo torquendi z punēdi. etiā
ex neglecta custodia ueniunt. ut. ff. de offi. pre. ut. l. mun

z fideliē. z hoc est qd̄ vult hec litera ut si non tantū ne
gligentes in custodiendo. sed etiā si fecerint consortij de
fractura uel expoliatura graui⁹ puniant No. q̄ ubi
q̄s confitet delictū de quo iudex eū confitet nō habet
cognit. iudex ille teneturi confitentē ad suprorum iuris
dictionē habentē. Item no. q̄ maior scientia z etate a
minori reuerenti appellat patet ut hic p̄uncta glo.

Item scias q̄ non tantū custodes. sed etiā alij q̄ hor
reoz noticiā habent de facili in. q. deducunt. ff. e. l. dōis
horreoz. z qz loquit de seruis qui sunt uiles z abiecti
Idē intelligo in liberis uilib⁹ z abiectis in q̄bus merī
to aliqua cadere possit suspicio non aliter. z ultimo de
materia huius. l. dic ut dixi. §. e. l. i. z p glo. in. l. domin⁹
horreorum. ff. e.

Certi iuris.

Primo in prędio rustico. secundo in urbano.
scēdo ibi. quādo. Illata in prediū rusticū p con
ductorē sunt dno scienti tacite p pensione obligata.
Illata uero in urbanū sunt obligata etiā ignorānti. b.
di. No. q̄ in rustico distinguit scientia ab ignoran
tia z non in urbano. Item no. tacitā ypotecā in locat. in
duci. a. l. Oppo. de. l debitor. ff. de pig. z de. l. eo iure.
ff. in qui. ca. pi. ta. cōtra. So. q̄ hec intelligit scēm illas
uidelicet in illatis ut ibi maneāt q̄diu ibi inhabitauc
rint. z ratio pōt esse qz illata ut inde tollant ante suntā
locat. p illatis nō habent. ar. j. d uer. sig. l. i. Quero
primo de rōne diuersitatis istoz duoz casuū. Rn. gl. q̄
ratio primi est. qz scā rusticitas oia palā habet. z sic nī
hil in prediū rusticū infert qd̄ iuris p̄sumptiōe debz
esse occultū. z ideo dōis prędij illa faciliter scire potest
Ideo uoluit. l. q̄ ipse locator scire debeat quē inferunt
at in prędijs urbanis inferunt secreta z pompa rei fa
miliaris quā uelle inuestigare esset quodāmodo iurio
sū. ut. j. quan. z qui. quar. p. de. l. ij. li. x. Ideo. l. p̄uidit ut
omnia illata sine alia locatoris scientia sint ei tacite ob
ligata. Quero q̄d si res inuecta uel illata erat aliena
respon. glo. aut est illata domino rei sciente z paciente
z tūc erit tacite obligata. aut eo ignorante z tūc nō erit
obligata. ar. ff. de pig. ac. l aliena. z intellige ut ibi ppe
tuo fuit mansura ut. §. dixi ita q̄ domin⁹ rei in hoc cō
sentire debet. qd̄ no. ut scias capitulare z reprobare in
cōuentiuia. Sed hic attende q̄ Ia. de ra dix. q̄ nō
credit q̄ scientia z patientia domini ei p̄iudicet. q̄a
tacitus cōsensus domini ei nō p̄iudicat in obligatione
rei sue. nisi dolose z in fraudez taceat ut. §. ad uell. l. si
fine. At in p̄posito dolus z fraus colligi non potest.
ergo ꝛc. z ita p̄transit. Ly. z hoc opto uerius. z uide qd̄
dixi i. d. l. fi fine. Quero tertio ab extra q̄d si minor
fuit ille q̄ domū conduxit z res suas intulit an erit ta
cite obligata. Glo. in. l. ite qz conuenit. in pri. ff. de pac.
dic. q̄ non. nc tacitū plus operet expresso. Constat autez
q̄ expressim res suas obligare nō pōt sine decreto. ut
ff. de re. eo. l. i. z p totū. ergo nec tacite. ut. ff. c. l q̄ ad cer
tū z de preca. l. certe. Pe. aūt distinxit aut minor in do
mo conducenda est usus iure cōmuni. i. prudentis uiri
qz domū conduxit sibi conuenientē. z tūc bona sunt ta
cite obligata. qz tunc non debet haberi rō etatis. ar. ff.
de mino. l uex. §. ite non restituit. Aut non est usus iur
cōmuni. qz pauper erat z conduxit domū sibi nō conue
nientē p. xl cū debuisset aliā conducere p minori pen
sione z tunc uex dicit gl in. d. l ite qz. z p hoc indueit
l. fi. z quod ibi no. j. de legi. iu z ff de re eo. l i. in fi. Nec
ob. qd̄ ibi in l ij dicit de minore contrahente cū fisco.
quia illū rex intelligit ipse quando in contrahendo cū

fisco est usus iure cōmuni.z hanc opi.qñqz secut⁹ fuit Ly.Sed postea in additione se mutauit secutus uerba Buil.ō cu.in.o.l.ité qz.ubi dicit Buil.q illa distinctio an sit usus iure cōi seu fecit quod qlibet diligens fecisset habz locū quādo tacita ypoth.insurgit.uel uenit ex cōtractu celebrato qz tūc obligat ex.l.nō qñ ex facto postea sequēti ut ex illat.quā fecit.qz tunc ex facto suo extrinseco z quadā noua tacita conuētiūe res ipse obligarent quod non pmittit ut.o.l.i in fi.Et hoc sequebatur.o.me⁹ z ex hoc cōcludit q gl.in.o.l.ité qz.est uera. Sed cōtra eam fort⁹ fac.l.ij.ff.de re.eo.ubi dicit q minor q emit a fisco ex pacto inito poterit ré ipsam obligare fisco.Sed dic q ibi pactū tantū illud ibi nō opat sed.l.auctoritas hoc fac.que disponit ut bona cōtrahentis cū fisco sint ei tacite obligata ut.j.in q.ca.pig.ta.cōtra.l ij.z ita ibi no.Dy.Et hoc etiā uoluit Bar.dū dixit. q ibi ideo qz res trāsit cū onere suo.Stat igit respon. ad.q.q p illat.rex sacrā a minore in domū conductam res ille nō sunt ꝓ pēsione tacite obligate quod no.Sz an aliud qd Pe.z Bui.dixerūt.uidelicet q ubi minor cōtraxit z sine decreto,z fecit q qlibet diligens fecissz an ex tali contractu inducat tacita ypoth.alias induci ꝓfucta ubi decretū interuenissz sit uerū.Reuocauit Bar in dubiū in.o.l.ité qz cōuentiones.z fuit in opi q non. nā dicit ipse.ego uideo q dos data donat.merct ut.j. de don.an.nup.auc.dos data.z ipso iure ut ibi notat Bar.z trū si marit⁹ minor eā cōstituat in reb⁹ imobilibus non ualet absqz decreto ut.l.lex que tutores in pn j.de admi.tu.z.l.predia.j.de pdi.mi.z no.in l i.ē. si aduer.don.z trū utit iure cōi.nec ex tali cōtractu insurgit tacita ypoth.que alias a.l.fuisset inducta. g⁹ distinctio illa non est bona.z idē in datione dotis i imobilib⁹. qz decretū debet interuenire.ut.l.predia.j. de pdi.mi. z.l. mulier.j de do.z.l.ticia.in.e.ri ff.z tamē si nō interuenerit cōtract⁹ nō tenebit nec ypoth.inducet.ut ē.si aduer. do.l.i.Et sic concludit q ex ꝓtractu nullo a minore celebrato licet sit usus iure cōi l.auctoritas tacitas ypothe.nō inducit in ei⁹ bonis qd no.Nec ob.qd Pe.dix. q tunc etas nō curat.qz illud quādo cōtract⁹ est solēnis.Sed de restitutione tractat.z ita loquit.l.uex.§. item nō restituit p eū allegata. Quero si instrumentuz publicū debiti sit i domū illatū.an nomē z ius i eo cōtentū erit obligatū dix.Pe.q nō qsi non cōtineat sub illa ypothe.generali.ut.l.gaius.ff de le.ij.Nec ob.l. seruū filij.§.cū qui.d le.i.ut ibi no.z ita teneo.Et cōfirmo ex eo qz illata eo aio ut sint ppetuo ibi mansura sunt illa q cadūt in obligationem.l.debitor ff.de pig.Sz cyrographa ibi esse dicunt ad tēpus.qz donec soluat uel exigat debitū ut ꝓbat ff de le.iij.l.si fundus.z.l.si mihi uicina.in prin.z in fi. Quero qnto si locator expressim pouenit ut certe res essent sibi obligate an in ceteris remanet ypothe.generalis Dy.in.§.ité seruum in sti.de ac.dixit q nō.qz p suā ꝓuisionē dicit renūciasse ꝓuisioni a.l.inducte extra formā iuris cōis .j.de pac. cōue.l.fi. Quero vj.hec.l.ꝓcedit scōm oēs in colono q nūmis colit.sed qd in colono ꝓtiario.de quo.ff.e. l.merces.§.uis maior.z.ff.de fur.l.si apes. glo.in.o.§. ité seruiana.dicit idē cū hec.l.z si.indistincte loquantur Jté qz de utroqz idē est iudiciū.ut.ff de po.l.i.§.si qs seruū.z ita etiā tenet Pe.z cōtra oēs doct. Quero vij. an locator dicat illata z inuecta possidere.uidet q sic. qa tex.dicunt q sunt ei pignoris loco ut ff. in qui.ca. pi.ta.cōtra.tā in rubrica q in.l.ij.z.iiij Cōstat aūt creditorē pignus possidere.ut.ff.de ac.po l.qui pignori.z.j. de pcl.xxx.an.l.cū notissuni.§.i.ergo ꝛc.Cōfirmat. qa pensione soluta cōpetit pignoraticia act.ff.de pig. ac.l. soluti.§.soluta.Sed pignoratitia non cōpetit.nisi res interueniat z nisi res tradita restituat.ut insti.q.mo.re cōtra.ob.§.fi. Jté quia ꝓprie nō est pignus nisi ad creditorē transeat.ff de pig.ac.si ré alienā.§.ꝓprie.z de uer.sig.l.plebs.§.pignus.Hanc opi.tenet Bz.z eā secutus uidet Bc.in.o.§.soluta.quā Pe.tenet in illatis z inuectis in predio urbano.nā illa dic statim possideri p locatorē p o.§.soluti.secus in illatis in prediū rusticū Et rō diuersitatis est.qz urbanū clausuris claudit non rusticū.quia omnia aꝑta sunt vnde facilis⁹ prima possidet ut in domū suā illata z cōclusa.hoc dix.,pbare in.l eo iure in prin.ff.in qui.ca.pi.ta.cōtra. z ita secutus est Ly.Sed de istis uidet mirandū primo.qz locator illata in predio urbano nō uidit nec tetigit ergo ea possidere nō dicit.ar.ff.de ac.po.l.iij.§.nerua. Secūdo qz si illata in prediū rusticū que ut sint obligata necesse est de illoz illat.scientiā habuisse non dicit possidere quāto minus illata in urbano quoz nullā scientiam habuit. Tertio qz locator horreoz si claues tradidit ita q coz custodiā nullo mō retinuit etiā de leui culpa non tenet ut no.ff.e.l.dñs horreorū.z dixi.ē.e.l i. ad quā teneret si ipse loco pignoris possidere diceret. ut.l.si pignore. ff.de pig.ac.ergo ꝛc.Quarto qz si lra non cauillet rex, hanc pten ꝓbat in l.est dñia ff.in q ca.pig.ta.contra. Quinto qz lz ꝓ rebus coloni predij rustici det interdictū saluianū locatori quod est adipiscende possessiōis ut.ff.e.l.i.tamē z interdictū saluianū utile dat ꝓ rebus illatis in predio urbano ut no.j.de sal inter.l.i.z tamē utile sicut directū dat ꝓ adipiscenda possessiōe z sic sequit q res illas locator nō possidet.lz habeat potestatē possidendi z includēdi illas cōductore non solūte pensionē.nā tūc potest illū expellere si non sit finita locatio. z res includere z pignoris loco tenere.ut. ē.e.l. edem si mulier. z ea finita pōt nō pati eas exportari z domū claudere z pignoris loco tenere.Unde ātē inclusionē non possidet sed postea sic z ita debet intelligi.§ soluta.z tunc post soluta pensionē cōpetit pignoratitia actio.qd ergo glo. ibi dicit q tacita traditio fingit intelligo post inclusionē.uel si a prin.non tamē animo tūc trāsferendi possessionē.ut in cōmodato z deposito. ut.ff.cōmo l.rei cōmodate.z ita intellexit Bar.qui hic pten fuit secut⁹.z ex hoc est soluta scēda ratio in ꝓtra. facta.Ad primā dic q in illis.ll.pignus ꝓ ypothe accipitur ut hic.Ad.l.eo iure respon.q illa differentia int predia urbana z rustica est circa scientiā z ignorantiā ut in hac.l.z ita ibi no.gl.z q ibi circa solā ypothe.loquat z non circa traditionē colligo ex illo uerbo conuenit ibi posito cui de tradit.uel possessione nihil additur. Quero viij.que remedia dentur locatori ꝓ rebus inuectis z illatis que dicunt tacite obligate. Et hic attende q Pe.secut⁹ suā opi.etroncā de qua in prece. q.dixi multa dix.que hic recitat Ly.sed supuacua sunt Dico igit q ꝓ rebus coloni uel inquilini.z sic ꝓ inductione in prediū rusticū uel urbanū cōpetit rōe ypoth. z sic ratione iuris qd qs habet in re actio seruiana. qz est uerū dicere domio in utroqz casu res esse tacite obligatas.nā de his querit questio nostra hec ꝓbat insti. ō ac.§.ité seruiana.z hoc vult ibi glo. sup uerbo coloni.z ita tenuit Dy.Dico etiā q cōpetit saluianū interdictū z hoc est mere possessorū z dat rōne possessiōis adipiscende.ut.j de salui z preca int̄di l.i.z.ff.ō sal.int̄di l i.Sed dubitatū fuit an ꝓ reb⁹ illatis in prediū urbanū cōpeteret.Et uidet q non qz interdictuz loquit ō rebus coloni.sed colonus ꝓprie est in predio rustico

z inquilinus in urbano ut dicit .j. in l. emptor. ergo ꝛc
z hoc tenet Pe. sed Roff. Dy. Jac. but. z cōiter oēs doc.
tenent q̃ si nō directū saltē utile dat p l. i. j. de sal. inter
di qui generaliter loquit in quolibet cōductore ymmo
plus dixerūt aliqui q̃ etiā in bonis alior debitor lo-
quit ut ibi dicit. Inter istos n. duos cōductores respe
ctu nostri ppositi non est rō diuersitatis g° ꝛc. Que
aūt sit differentia int̃ seruianā act. z salutianū interdi
ctū plenius dicet in l. i. j. de sal. interdi.

Emo.

Conductor non ꝓhibet rem cōductam alij lo
care. b. d. Blo. uide per te.

Iam hernes.

Fideiussor uectigalium finito tpe non tenet. licz
is ꝓ quo fideiusserit de nouo recōduxerit. b.
d. No. q̃ fideiubens ꝓ obligato ad tps nō tenetur
postea. nisi iterato cōsentiat cōtor. s. de pac. l fi. Item no.
q̃ fiscus in hoc non priuilegiat. Opp. q̃ inuit° nō
potuerit teneri in conductiōe. ut. l. licitario. §. fi. ff. de pu
bli. So. ut in gl. Vel dic q̃ hic uolens fuit ut in se. con
tra. Oppo. de l. iij. §. q̃nquennū. ff. de iur. fi. So. q̃
hec scōm illā. qz z hic uolens fuit. Sed cōtra so. opp.
de. l. cotē. §. fi. ff. de publi. Solu. q̃ illa est correcta. Vel
uerius ibi speciale ꝓpter maximos fructus quos col
legerat. nec postea sic locare poterat. z hanc dic. Bar. ꝓ
bari in l. si merces. §. uis maior. ff. e. Quero an ꝓp
terito tpe fideiussor teneat. dic q̃ sic ut in glo. Salycet°

Licet certis.

Remissio cōgrua debet fieri ꝓpter sterilitatem.
nisi aliud fuerit conuentū. uel nisi tanta fuerit
ubertas alior annor q̃ possit cōdigne cōpensari cum
sterilitate. b. d. No. q̃ mos regionis seruādus est. z
tantū oparet quantū si conuētio interuenisset Item no.
q̃ mos z ꝓsuetudo regionis pōt se habere ut nō fiat
remissio rōe sterilitatis ꝓuenientis ex tali uicio. z ita
est in Ferraria. Oppo. q̃ passus sterilitatē remissio
nē impetrare non possit. ut. ff. e. l. si merces. §. uis maior
So. ut in gl. q̃ ibi in colono ꝓtiario. hic in eo q̃ nūmis
colit. uel data certa quātitate frumenti. Op. scōo q̃
ista pensio erat annua z cōsistebat in q̃ntitate. igit̃ per
emptiōe fructuū non debet debitor liberari. ut. l. incen-
diū. §. si cer. pe. Blo. non soluit. sed dic q̃ hic erat debi
tor quātitatis. ꝓpter fructus z eor respectu z nō sim-
pliciter. ideo ler consideratione emptiōis fructuū uo
luit haberi ar. ff. de nor. l. electio. §. si is qui. z ff. e. l. in
naui sampheli. Oppo. iij. ad idē. qz scōm naturā h°
est: ut ad quē spectāt cōmoda z incōmoda ut. j. de fur.
l. manifestissimi. §. scōm cū in scōa. z. ff. de re iur. l. scōm
naturā. Sed cōstat q̃ si iste cōductor maximos percipit
fructus oēs sui essent nec augmentaret̃ pensio. ergo z
ecōtra ꝓpter sterilitatē nō debet minui. glo. non soluit
nec doc. Sed dic q̃ sui fruct° in conuentiōe nō sunt ta
xati. sed oēs quotcūqz nascent̃ ex conuentione debent̃
z ꝓ illa pensione que fuit cōtracta. Vnde ꝓprie cōmo
dū ultra conuentionē nō percipit sed fruct° annuatim p
cipiendi ad tantā pensionē fuerūt taxati q̃si tot esset p-
ceptuus q̃ in eor recōpensationē tantū nomine pen-
sionis congrue attēta bona fide deberet cōi extimatōe
soluere. Cū ergo ad sterilitatē fūt deducti ler uoluit ste
rilitatis rōnem haberi ꝓpter bonā fidē que in tali cō-
tractu debuit haberi. Nec potest replicari imputandus
est ei cur sibi non ꝓspexit cogitare debens hunc casū
euenire posse. ut. l. si putator. z. l. qui foueas. ff. ad. l. acql.
quia illud ꝓcedit in uerisimilit̃ euenturis. z in plurib°
z frequent. z quādo materia est ordinata sc. casuz nō
aliter. ut hic z. l. i. ff. de in li. iur. Op. iij. de. l. hec em-
pio. ff. de contra. emp. z de. l. fistulas. §. frumenta. in c.
ti. z de. l. si actū. ff. de ac. emp. Sol. q̃ ibi in emptione z
uenditiōe in qua cōmodū z incōmodū z omne piculū
spectat ad emptor. ut. §. de pi. z co. re. ue. l. i. Et est ratio
quia oē ius rei plenarie transit in ipsū. hic ut locatiōe
in qua nec ius rei nec ius ipsius locatoris trāsfertur in
ꝓductor. ut. ff. e. l. nō solet. ō mercedis remissio facili°
admittit. Oppo. ō. l. si vno. §. cū quidā. ff. e ubi non
fit remissio. So. hic de sterilitate fructuū, conductor cō
queritur ibi de eor exiguitate. Vnde Ja. de ar. ut hic con
tra. z quedā alia cautela distinxit hanc materiā in qua
tuor nichra. uidelicet. aut colon° allegat fundi uel fru
ctuū sterilitatē. aut fructuū paucitatē seu exiguitatem.
Aut fructuū acerbitatē seu mannositatē uel immaturitatē
aut fundi casinositatē seu ruinositatē. Primo casu regu
laliter fit remissio pensionis illi° anni sterilis ut hic z
eo modo qui .j. dicetur. Fallit in trib° casibus. Prio qn̄
ubertas alior annor compensationē inducit. Secūdo
qn̄ ꝓductor casū sterilitatis in se suscepit ut hic circa
pin a sensu contrario. Potest n. casus fortuiti piculuz
in se suscipe. ut. §. de pig. ac l. que fortuitis. z. §. cōmod.
l. i. Tertius est quādo agrū dimisit inculti° vnō sua cul
pa sterilitas ꝓuenisse uideret. uel de recompēsat. nō ui
detur curasse ꝓpter culturā quā deseruit ut. ff. e. l ex cō
ducto. §. cū quidā. Scōo casu qn̄ exiguitatē allegat
non est facienda remissio. ut. ff. e. l. si vno. §. cū quidā.
Tertio casu qn̄ inannositatē allegat ut granor impfec-
tionē. uel vuar acerbitatē ita q̃ non ualebit tantū qn̄
tum consueuit. z tunc non est facienda remissio. ut. ff e. l. si
ex conducto §. si qua tamē uicia. Quarto casu quādo
fundi ruinositatē allegat ut qz casinate corruit. z tunc
ei° ratio haberi debet. ut. d. l. ex conducto. §. sed si agrū

Oppo. vi. q̃ ꝓpter sterilitatē non fiat remissio. ut. j.
ti. i. l. i ad fi. So. q̃ ibi in contractu emphiteotico, hic in
locat. simplici tpali non ꝓpetua qz in ꝓpetua uel tempa
li facta a republica uel ciuitate. dic ut ibi dixi in. ij. q.

Quero qn̄ dicitur sterilitas. Quidā dixerūt quādo
nec semē recolligit. Jo. uero dix. i hoc stare vulgi opi.
que a iure dat̃ ꝓ interpretc. ut. ff. de fun. instru. l cū de-
lationis. §. asinā. Ja. de ar. dix. qn̄ fructus percepti sunt
ita modici q̃ pensionē soluendo repiretur deceptio ul-
tra dimidiā iusti ꝓcij. ar. l. ij. z. l. si uolūtarie. §. de rescin.
uen. Istā sequit̃ hic Bar. z dicit ꝓbari in hac littera dū
dicit rationē tui iurta bonā fidē haberi. Nā inquit ipse
bona fides non patit deceptionē interuenire. z re ipsa
ultra dimidiā pretij istui. ut. d. ll. Sed meo uidere. ll. ille
considerant deceptionē scōm tpus contractus non ūt
scōm tpus perceptionis. quia nec tot dicunt̃ locationes
quot sunt anni. ut l. senatus. §. fi ff. de don. Item pone q̃
a pun. carius ꝓduxisset sed non ita q̃ deceptus essz ul
tra dimidiā pretij pensionis. nunc fruct° percepti non eq̃
ualent pensioni. sed sic sunt pauci q̃ ualent dimidiam
uel circa pensionis nunc solucide. Certe scōm istā opi.
compelleret soluere integrā pensionē z tamē deceptio
nes iste similiter computate ultra dimidiā iuste pensio
nis ascenderent. nisi ex fructib° perceptis semen deduce
retur scōm istor opi. magna damna pateret̃. Ista ergo
opi non uidet̃ sequenda. Quid igit̃ dicendum dicit Ly.
q̃ Pe dixit q̃ opi. Jo. de iure sibi uerior uidet̃. z intelli
git de sterilitate eiusdem prediij. licet in alijs fertilitas
esset. quod satis est rationabile. Sz q̃ ad vulgi opi. nō

sit recurrendũ. ꝓbo qꝛ. l. uidet dicere illud prediuꝫ esse sterile quod est infructuosũ. ut. ē. de sacrosan. ecc. auc. sicut ⁊ in corpe. de non ali. §. pe. sic ⁊ mulier sterilis est que fructũ nõ parit. ut ff. ō ac. emp. l. si sterilis. Mõ ad ꝓpositũ mihi uidet indubitanter sterilitatem esse in fũdo illo anno quo ultra semen nõ recolligit. Uel si ultra sic est modicũ q̃ de eo non est facienda extimatio. ⁊ ꝓ hoc adduco. ĵ. de bonisqꝫ li. l. fi. §. sinaũt legata. Sed q̃a semen nõ ponit in uineis ⁊ prato. ⁊ etiã qꝛ illud modicũ qõ ult. a semen recolligit an faciat uel nõ faciat desinere sterilitatem esse dubitari põt. Ideo secut⁹ Io. ⁊ Pe. dico ad uulgi opi. recurrendũ fore. ⁊ ita teneo ⁊ sic se habet cõis opi. Quero. ij. quc dicit esse ubertas ut sic recõpenset. Dic. glo. scõm Io. qñ tantũ habuit q̃ facta cõpensatione utriusqꝫ anni neuter dicit sterilis. Ista opi. uidet magni preiudicij cõductoris. qꝛ modicũ q̃d faceret q̃ uterqꝫ ann⁹ sterilis dici nõ posset ⁊ ubertas in illo anno forte non esset. qꝛ modũ consuetũ non excederet qõ ubertas ⁊ eius sensus notare uidet. ut. l. inter illã. ff. de uer. sig. Alij uolũt q̃ ubertas dicat qñ modũ consuetũ excedit in duplũ quod raro eueniret. Et hec ē magni preiudicij locatoris. iõ eã non teneo. Sed ubertatem dico qñ ultra frequenter ⁊ regulariter cõsuet. percipit sed qꝛ hic ultra est indeterminat. iõ ad iudicis arbitriũ ⁊ uulgi opi. est recurrẽdũ. ut de sterilitate dixi Quero quid si nouissim⁹ ann⁹ est sterilis an ex prioribus uberibus fieri põt recõpensatio dic q̃ sic ut in glo.

Sed quid si dñs remisit cũ recõpensare ponuit an repetere poterit. distingue ut in glo. qꝛ aut scient facere ⁊ non põt repetere. qꝛ irreuocabiliter dicit donare. Aut ignorant ⁊ tunc põt. ar ff. de cõdi. indebi. l. i. Quero ab extra. quid si prim⁹ annus est sterilis an illo anno remissionem facere debet simpliciter ⁊ absolute. Puto q̃ nõ. sed quod congruũ est põt recipe cũ prestatione et sibi reseruat ius cõpensandi ⁊ residuũ petendi si contigerit sequẽtes annos uberiores esse. Quero quid si sunt duc conductiões continue. ut fuerũt in l. pece. an ex annis uni⁹ fiat recõpensatio in alia ⁊ uidet q̃ sic. ar. l. licitatio. §. fi. ff. de publi. In cõtra. qꝛ ll. loquẽtes de ista materia loquunt de annis eiusdẽ cõductionis nõ diuerse. ut patet hic in lra. ⁊ qꝛ fideiussor prime nõ obligat ꝓ scõda ut. ll. pece. ⁊. ff. de pac. l. fi. ⁊ sic quelibꝫ est de se pfecta. nec habet cõionem una cũ alia. ⁊ sic ō una non inferit ad aliã. ar. ff. de mi. l pap. exuli. ⁊ de ac. po. l. naturalit. §. nihil. ⁊ hec uerior. Non ob. l. licitatio. qꝛ ad aliũ effectũ loquit. s. conductiõis de nouo in inuitũ iniundũ. Quero si conductor uel locator recepit in se casum tẽpestatis. quid hec receptio operatur. Respõ. si cõductor recepit ut uerba aliq̃d operentur. ut. l. si quãdo. ff. de le. i. uidet recepisse casũ sterilitatis ex hoc ꝓuenietc. Sinaũt locator fuit ille q̃ in se recepit. tũc uidet q̃ ō in solitis nõ de solitis teneat. ut in cãu notabili ff de contra. emp. l. fistulas. §. frumenta In cõtra. fac. qꝛ si insolite deducũt fructus ad sterilitatem ⁊ solite ad exiguitatem nihil uidebit de his in se recepisse. qꝛ ⁊ absqꝫ hoc pacto casus sterilitatis spectabat ad cũ nõ exiguitatis. ut ff. e. l. si uno. §. cũ quidã. In. §. aũt frumenta nullus casus ex his spectabat ad uenditorem. unde ad insolita uidetur ibi se retulisse. Ego puto sic dicendũ. aut tempestas nõ est notabilis. qꝛ modicũ seu quasi nihil ledit ⁊ tunc de ea nõ uideat sensisse. Aut est notabilis. q̃a fructus reducit ad exiguitatem. ⁊ tunc de ea sensisse uideat ⁊ tanto fortiꝫ si ad sterilitatem reduxit. licet ex nũc absqꝫ pacto ex ꝓuisione. l. sterilitatem casus ad cũ spectaret ut hic ⁊. ĵ. eo. l. excepto. Salyceus.

Ꝓterea.

Emptor fundi non tenet absqꝫ pacto stare colono. b. d. ⁊ no. No. ultra predicta q̃ tantũ ualet pactũ sine scriptura sicut cũ scriptura. cõtor. ē. ō pac. l. pactũ qõ bo. fi. ⁊ ibi uide quod ibi dixi. Op. cũ gl. ij. q̃ successor singularis teneat stare colono ut. ff de bo. au. iu. po. l. in uenditiõe. §. i. So. q̃ ibi in creditore in possessione misso qui solũ ius pignoris habꝫ hic in creditore qui dñs est. Oppo. ad idẽ de. l. i. §. i. ⁊ ꝓ totũ. ff. si ag. uect. ⁊. ff. de supf. l. i. §. i. ⁊. ĵ de fũ. pa. l. fi. li. xi. So. q̃ hic in colono simplici qui multuꝫ ius habet in re. Ibi in emphi. l. superficiario q̃ habet utile dominiũ. ⁊ quibus daret actio ꝓtra emptorẽ. ⁊ ꝓ ꝓsequẽs forti⁹ exceptio. ⁊ hec uera licet quidã aliter dixerint ut in gl. usqꝫ ad uer. si ergo. Opp. ij. q̃ nõ possit expelli. qꝛ tunc nõ liceret colono resistere. ut. l. in uim. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ tamẽ ei permittit resistere. ui. ff. uti pos. l. si duo. §. in quilim⁹. ⁊. ff. de ui ⁊ ui ar. l. colonus. Glo. hic cõtra. sensit ⁊ ꝓ uiã questiõis ⁊ soluere uidet sic q̃ colono nõlꝫ resistere. nisi quãdo iuris sui cõseruandi causa fecit. ⁊ sic ex iusta causa forte ꝓpter expẽsas quas fecit in re. uel ne uideat uendit. affectasse ⁊ ꝓsensisse. ita q̃ actio sibi salua remaneat cõtra locatorẽ ad interesse. ⁊ tunc resistentia illa permittit ne incidat in interdictũ uiõ ui nõ tamẽ q̃n uiolent possit expelli alias daret ei cã possessionem interuertendi. Opp. iiij. q̃ hoc nõ sit tantũ in emptore sed etiã in quolibet alio singulari successore. ut. ff. e. l. si fundũ in fi. ⁊. ff. de le. i. l. nil ꝓponit. §. fi. So. confitẽdo contra. ut sequit in glo. nõ n. de emptore hic dix. ut specialitatem aliquã in eo notaret. Opp. v. de l. fi. ff. ō iur. fi. So. q̃ speciale est ibi in fisco qui in hoc priuilegiat ut su⁹ emptor teneat stare colono ne fisc⁹ teneat postea ad interesse colono. Opp. vj. ab extra q̃ successor singularis nõ teneat stare colono. ff. so. ma. l. filio. §. si uir in q̃nquennũ. So. ibi in successore ex necessitate. ut est mulier que succedit in re dotali ⁊ ita notat glo. in. e. ti. l. diuortio in prin. v. alioq̃n in gl. magna ꝓ qua dicit ꝓcãus in. l. si tutele ff. de admi. tu. Sed aliq̃ uoluerunt dicere q̃ mulier nõ tenet stare ꝓcise. sed cautiue p. l. ij. §. fi. ff. de do. ꝓleg. ⁊ ita no. ibi q̃ secut⁹ fuit Dy. ⁊ Ja. de ra. ⁊ ita intelligunt. d. §. si uir. Et hoc etiam uult Bar. in appostilla textuali quã ibi ponit scõꝫ Ja. de ra. ⁊ ista est ueritas. Et ut ista uerba intelligas declara ea uidelicet q̃ mulier non tenet precise stare colono. quia põt illũ expellere. unde ex cõducto se tueri nõ põt aduersus eã. ⁊ si cõpellet colonus agere cõtra maritum quondã uel ei⁹ heredẽ. ⁊ ipse ex cautiõe contra mulierẽ ⁊ isto respectu cautiue tenet stare colono. nã ad hũc finẽ ipsa prestat cautionem de qua ibi dicit. qua nõ prestita maritus uel eius heres condẽnat⁹ colono nõ haberet act. quã intẽtare posset cõtra mulierẽ. ⁊ iste est uerus casus in. d. §. si uir. Et in hoc differt mulier ab his de q̃ous dictũ est. ē. quia illi cõpellunt precise stare colono Nec ob. d. l. si tutele. quia in administratore legitimo loquit qui ex ꝓtractu suo obligat pupillũ. Sꝫ contra hanc so. opp. vii. q̃ etiã necessari⁹ successor nõ teneat stare colono ut. ff. e. l. si q̃s domũ. §. hic subiũgit põ. So. ibi locator fuit fructuari⁹ q̃ plenã administrationem nõ habet respectu iuris ꝓprietatis nec suo nec alieno nomine. quod sec⁹ est in marito qꝛ maritus est dñs ut l. doce. ē. de re uen. Et in tutore qui administrat noie ueri domini. ut. d. l. si tutele Opp. viij. q̃ successor tenetur stare colono. ut. l in his. §. non debeo. ⁊ l. hereditõ. ff. de re. iur. So. ibi in successore uniuersali non in singulari Cõcludo mõ sic ꝓdicta. Cũ quer. an successor

teneat stare colono. Aut est successor vniuersalis z cõ-
pellit stare colono. qz non debet plus iuris habere q̃
predecessor. ut. d. l. bereditate. Censent. n. eadem plona. ut in
auc. de iureiur. a mo. pre. §. i. Aut est successor singularis
z tũc aut ꝓductor acquisiuit sibi ius utilis dñij in re. z
tũc cogit successor singularis locatoris ei stare. ut. ff. de
supfi. l. i. §. i. z. ff. si ag. uect. l. i. z. l. fi. Et est ratio. qz ius cõ
ductionis est potentiꝰ q̃ ius successoris. Aut cõductor
ius utilis dominij sibi non quesiuit. sed ius ypothe. qõ
est ius in re. z tunc Bar. fuit in opi. q tenet stare colo-
no. nec possit eũ expellere p iura ꝓxime allegata. Et iõ
dixi cautelã esse ut conductor faciat sibi fieri instrumẽ
tũ locationis. qz in eo cõtinuo repetitur ypothe. bonoꝝ
z ita no. ipse in. l. si filio. §. fi. ff. so. ma. Ego multos. dixi
dictũ suũ ꝓcedere si dicat se uelle retinere iure pigno-
ris donec ei soluat interesse uel pena adiecta z non ul
tra. vnde emptore offerente interesse. uel penaz ubi pena
fuisset adiecta dixi q postea poterat expelli. qz ypothe.
ad aliud non fuit apposita. nisi gratia facilioris exact.
pene uel interesse. ubi patientia p locatorẽ non prestare
tur. nec ad aliud obligaret locator q̃ non patiat. ut ff. e
l. si merces. §. i. z ꝓ hoc bene fac. s. de re ali. non ali. l.
mancipia. z ibi dixi. Et q Bar. sic intellexerit dictũ suũ
quod ipse posuit in. d. l. si filio. hodie claret p ea q̃ ipse
in reportatis suis in hac. l. dixit. qõ mihi est cax uidisse
Aut ꝓductor nullũ ius in re sibi quesiuit. z tũc aut suc
cessor singularis nõ succedit in plenũ ius in re. z ipse
cogit stare colono. ut. ff. de bo. auc. iu. pos. l. inuendit. §. i
z hic in primo ꝓtra. aut succedit in plenũ ius. z tũc aut
succedit ex uoluntate z nõ cogitur stare colono. ut hic
Fallit fisci fauore. ut. ff. de iur. fi. l. fi. §. i. Aut succedit ex
necessitate. z tunc aut locator erat administrator legiti
mus eiꝰ qui succedit ut tutor pupilli. uel curator adul-
ti. z tũc ille tenet stare colono. l. si tutele. ff. de admi. tu.
Et duplex põt esse rõ. Vna q̃a mandatũ de hoc dicitur
habere a. l. Alia ut officiũ suũ p quod ad hoc necessitã-
tur eis non sit damnosũ. ut. ff. quẽadmo. te. aper. l. si q̃s
ex assignationibus. Aut non erat eius legitimꝰ admini
strator sed ꝓprꝰ. z tunc aut administrabat rõne iuris
plonalis quod habebat in re ut usufructuariꝰ. z tunc
ꝓprietarius ei succedens nõ compellit stare colono.
ut. ff. e. l. si quis domũ. §. hic subiungi põt. Aut admini-
strabat sibi rõne pleni iuris. puta dñij quod tunc in re
habebat ut maritꝰ in re dotali. z tunc caut. prestura te-
netur stare colono. z tunc causatiue nõ precise. ut. l. si fi
lio. §. fi. ff. so. ma. z. l. ij. ff. de do. prele. z ibi no. Sz du
bitari põt quid de prelato ecclesie. an successor eius te-
net stare locationi. Et uidetꝰ q non si fructuario equi-
peretur. secus si marito uel tutori. Sed de hoc sequor
Can. Ideo uide p glo. z doct. extra ne prel. ui. su. c. fi.

Quero cũ glo. se. in casu quo emit ea. l. ut staret co-
lono an cõpelletur precise stare ita q nõ possit illũ ex
pellere obstante pacti exceptione. glo. ponit duas opi.
Prima est q non cõpellitur stare sed expellat. z colo-
nus agat cõtra uenditorẽ. uenditor ex pacto uelut uesti
to coherentia uenditiõis uel act. ex uendito informata
agit cõtra emptorẽ. z ꝓ hoc fac. qz ex pacto vniꝰ alteri
non dat actio. ut. ff. de pac. l. sed si vnꝰ. §. ante omnia. z
j. res inter ali. ac. p totũ. Alia opi. est q exce. pacti colo
nus possit se tueri. ar. ff. de pac. l. si tibi. §. pactuz. z ff. p
so. l. idẽ erit. §. fi. z. j. de euict. l. emptori. Ego non ꝓcipio
q ex illo pacto nec actu nec potentia uenditori eidẽqz
locatori cõperat uel cõperere potuisset exceptio. gꝰ nec
colono. Preterea emptor fortius ius habet q̃ locator. ut
l. non solet. ff. e. z. j. de euict. l. emptori. Ideo forte dixit
Ly. q hic possit se tueri ex iure cesso non alias. qõ etiã
non ꝓcipio. qz ex hoc pacto locatori non competebat
ius excipiendi. sed tantũ agendi ad interesse si emptor
colonũ expelleret. ut. ff. de ac. emp. l. iul. §. pe. Ideo ꝓpri-
mã puto tutiorẽ z ueriorẽ. sateor bene q si emptor rõe
huiꝰ pacti z ꝓ eius obseruãtia obligasset bona sua ue
ditori z hec iura creditor colono q rõe pignoris z ypo
the. possz fũdũ retinere donec solueret ei interesse locato
ris eiusqz ueditoris. quod nõ minꝰ est q̃ interesse ipsiꝰ
conductoris siue coloni.. Quero cũ gl. ij hec. l. lo
quit in colono predij rustici. qd in inquilino predij ur-
bani. Respon. z bene q idẽ. qz eadẽ est ratio. z textꝰ de
utroqz loquitur. ff. e. l. si merces. §. i. z. ff. de act. em. l. iul.
§. pe. Sed dubiũ insurgit quis dicat colonus z q̃s
inquilinus. Respon. glo. q colonꝰ in uilla. inquilinꝰ in
ciuitate. ut. l. re pignoris. ff. de acqui. pos. z idẽ no. insti.
de act. §. itẽ seruiana. Sed doct. dicunt z bene q colo-
nus est in predio z rustico. Inquilinꝰ in urbano. siue
sit in uilla siue in ciuitate. ut. j. de predi. mi. l. si predium
z ff. de uer. sig. l. urbana. Sed glo. se retulit ad frequen-
tiam facti.

Iam ueritatis.

Conductio transit ad heredes tã tpalis q̃
ppetua. b. d. Opp. de. l. si dñã. ẽ. de usu
fruct. So. ut ibi.

Amnum.

Damnũ illatũ p latrones in rebꝰ coloni exi-
stentibꝰ in possessionibꝰ conductis nõ debet
refertiri p locatorẽ. b. d. Oppo. de. l. ex conducto. §.
uis. ff. e. So. scõm glo. ibi fuit uis diuina. hic hominis.
z non bene. qz etiã ibi de bũana. puta ꝗ incursu hostiũ
Ideo dic q ibi de damno illato in fructibꝰ rei locate
in ipsa re locata hic in rebus ꝓprijs coloni scõm frã-
ciscum ac. z doc. Et no. q iste casus non est alibi scõm
Bar. Quero q̃d si ꝓpter inimicitias locatoris hoc
contingit. uidet q tunc locator teneat sicut dicit. ff. eo.
l. si merces. §. culpe. fac. ff. so. ma. l. pe. in prin. Sed forte
aliud in conductore qui debet custodiam locatori ut
ibi aliud in locatore qui non tenet ad custodiã rerum
conductoris. ut hic.

Diuisa.

Primo qñ quilibet tenet ꝓ parte. secõo quãdo
quilibet tenet insolidũ. Tertio obligatis inso-
lidũ tribuit consiliũ. uel exhibet remediũ. scõa ibi. sin
autẽ. tertia ibi. habetis. Ex conductiõe pluriũ quilibet
tenet ꝓ parte. nisi quilibet se obligauerit insolidum. z
tũc soluens solidũ põt petere ut cõtra alios sibi cedan
tur act. b. d. No. iij q̃ sunt in sũmario. Quero pri
mo. qz littera in prima ꝓte dic. si diuisa ꝛc. quid si sim-
pliciter conduxerint. dico q quilibet tenet ꝓ ꝓte. quia
regula est ut copula diuidat in partes. ut. j. si plu. vna
sen fu. cõdem. l. i. z. ff. de usuf. acc. l. si quis titio. z ꝗ uer.
ob. l. si mihi z titio. Similiter dinumeratio personaruz
l. qui fundus. ff. de cõdi. z demon. accedat. ff. de dam. in
fec. l. si plures. z qz in dubio si non est actũ in solidum
dicit tex. q quilibet obligat ꝓ parte. ut. l. res. §. cũ in ta
bulis. ff. de du. re. z hoc est de mente glo. iij hic posite.
Fallit in pluribꝰ fideiussoribus. ut insti. de fide. §. si plu
res. z. ff man. l. creditor. §. duobus. z. ff. de admi. tu. l. de
crera. §. fi. quia illi ueniũt accessorie z vnusquisqz ꝓ so
lido uidet fidẽ astringere principales non. quia nõ. ni-
si ꝓ se z sua obligatiõe. Quero. ij. vnus ex his qui
tenetur ꝓ parte vult solidũ soluere an possit petere ut

sibi cedant act. dic. glo. ij. q̃ sic. sed dic q̃ licet possit ni
creditor nõ cogit. ut. j. de solu. l. nulla. scõm Ly. Que
ro. iij. cũ glo. si quãdo vnus ex obligatis in solidũ sol
uit p quãta pte possit petere sibi cedi act. Dic. gl. p pte
ꝑ vnũquẽq; ut hic. et. ff. de admi. tu. l. si plures. quod in
telligit Ly. ut intelligat p pte respectu totius. sed nõ re
spectu solidi. Idco si erant ꝗtuor et pensio erat in qua
draginta detrahet portio sua. et sic. x. et cõtra vnũquẽq;
alior cedet in. xxx. et isto respectu dicit cedi p pte. qa
pars est detracta. sed in illis. xxx. ꝑ vnũquemq; cedi dr
in solidũ. Et est ratio. qr tale ius debet cedere quale est
apud eũ. l. ij. j. de fi. et. l. sticbũ. §. pe. ff. de so. et hoc idẽ te
net ipse. j. de du. re. l. i. Sed caue. quia qd̃ hic dic. Ly. di
cit gl. ibi in ultima. q. et similit in. l. modestinus. ff. d so.
ubi Bar. idẽ tenet in. v̊. quero iuxta hoc. et plenius ibi
uide p eũ et dicã. j. de du. re. l. i. Quero. iiij. si vn⁹ so
lidũ soluit et non est sibi cessio facta ꝗlitẽr ꝓsulet sibi
contra alios. Et dicit glo. aut erant socij ut est uidere in
duob⁹ mercatorib⁹ stationẽ uel apotheca cõducentib⁹
p repositiõe rer cõmuniu ex causa inite societatis. et
tunc ei consulit act. p socio. Aut erant ꝗsi socij. ut sunt
scolares hospiciũ conducẽtes. et tũc utili p socio. ut. ff.
de hi. qui. dcie. uel effu. l. peeptione. Et hoc qñ ex causa
cõduct. et locationis ut hic. Sinaũt ex alia causa essent
correi et non socij. tũc solus solidus haberet cõtra cor
reum act. neg. ge. ut no. s̃. si cer. pe. l. si in rem. et. j. d̃ du.
re. l. i. Queri potest usq; ad quod tpus peti pot hec
cessio act. et qr hec est materia de. l. modestinus. Dic ut
ibi. Salycetus.

Ibi qui.

Qui locauit operas suas p frumento condu
cendo si nõ conduxit tenet ex locato. h. d.

Quero qd si non pecunia sed alie res fuerũt date.
Respon. ut in glo. q̃ tunc nõ esset locatio. Quero qd
si pecunia nõ fuisset soluta. Dicit glo. q̃ tunc nõ com
pellerent fidẽ implere. ar. l. iul. §. offerri. ff. de act. emp.
quod placet si aliter nõ fuisset ꝓuentũ ut uidimus fie
ri quotidie cũ istis nautis et marinarijs qui obligãt se
ad conducendũ priusq̃ saltẽ tota pecunia recipiant.

Ite pot etiã intelligi. l. ista ut agat ad interesse. quia
nõ impleuit cõuenta. Itẽ q̃ lra dicit ex locato. expo
ne. i. ex cõducto circa qd̃ uide gl. et qd̃ ibi dixi. s̃. co. l. ij.

Ide fundo.

Conductor expulsus a locatore sine iusta cau
sa pot penã cõuentã petere h. d. Quero qd
si pena nõ fuit ꝓmissa. Dic. glo. q̃ tunc ageret ad inter
esse in quo uenit etiã lucrũ. ut. ff. e. l. si fundũ. et etiam ha
betur ratio impensarũ utiliũ uel necessariarũ. ut. ff. e. l.
dñs. §. i. et. l. pe. in prin. Quero an posset resistere do
mino. Dic ut dixi. s̃. e. l. edan. Quero an colono det
aliquod interdictũ possessoriũ. Respon. scõm glo. q̃ nõ
quia ipse nõ possidet sed dñs. ut. ff. e. l. non solet. et. j. de
pre. xxx. an. l. male agit. Et hec uera. nisi colon⁹ pri⁹ int
uertisset possessionẽ dño. ut. ff. de ui et ui ar. l. colonus. et
l. cũ fũdũ. et ita no. in. e. l. i. §. dejcit. et eadẽ rõe si deceiat
ab extraneo nullũ interdictũ habet. sed domin⁹ sic eu
ius noie possidebat ut. ff. de ui et ui ar. l. i. §. q̃ seruus. et
no. in. e. l. §. si quis me ui deiecerit. Verũtamẽ isto casu
potest agere colonus ꝓtra locatorẽ ut sibi cedat inter
dictũ. ut. ff. e. l. cũ plures. §. messem. Sed dubitat qd
si non vult agere ad interesse suũ sed ad remissionẽ pen
sionis uel mercedis. Dic scõm Pe. aut potuit locator
ꝓhibere et non fecit. et tũc potest colon⁹ agere cõtra eũ
quia non ꝓhibendo consentit. ut. s̃. de nox. l. si seruus
et extra de bomi. c. licet dignũ. ideo tenet. ut. ff. e. l. si fun
dus. §. si. Aut non potuit ꝓhibere. et tunc aut culpa lo
catoris est detectus et tenet. aut culpa ipsius coloni et
sibi iputet. aut sine culpa utrusq; et tũc locator tenet p
rata pt̃ionẽ remittere. ut. l. si merces. §. culpe. et. l. si fun
dus. §. i. ff. e. ti. Et hec est ueritas. licet quidã p huiusmõi
decisione attigerint vnã materiã brocardicã qua queri
tur utrũ iniuria facta vni redundet in pꝛiudiciũ alte
rius p modũ agendi uel excipiendi. et distinc. quandã
posuerunt quã recitat hic Ly. Sed ut ipse dic. illa nõ pꝛ
tinet ad materiã locat. ideo dic ut. s̃. Quero cũ glo.
si an penã et interesse possit petere. Et dicit glo. q̃ non.
qr penã loco interesse uidet adiecisse. ut insti. de v̊ obli.
§. pe. qd̃ intellige nisi plus sit in interesse q̃ in pena. qr
agere potest ad interesse pena obmissa ut ea exacta ad
id quod pluris interest. ut l. prædia. ff. de ac. emp. et. l. si.
ff. de co. p qu. fa. est. et hoc tenet glo. ff. si qui. in iu. uo. nõ
te. l. si. Ite si min⁹ interest q̃ in pena an tota pena pe
ti possit. Dicit Ja. bu. q̃ licet in obligatiõib⁹ dandi nõ
consideret interesse. ut. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. d uer.
obli. tamẽ in obligatiõibus facti que sui natura sũt cõ
missibiles ad interesse licet pena cõmittat d̃ iuris rigo
re. Obstat tamẽ in eo q̃ nõ interest exceptio de equita
te. ut. l. ij. §. si. in. e. ti. quod an sit sic simplicit uerũ est du
biũ ideo remitto ad no. p Bart. in. d. l. ij. et in. l. e. §. cato.
in. e. ti. Quero si petit penã an possit etiam remittere
intercedẽ dic q̃ sic p futuro tpe non p ꝑterito. quia ex
sua pte non impleuit nõ debet impleri. l. iul. §. offerri. ff
de ac. emp. Nec ꝑ pena debet alicui penã offerre. ut. l. siue
hereditaria. ff. de neg. ge. cũ cõcor. ibi. posuis in gl. et qa
mercedẽ petens p futuro tpe esset sibi contrari⁹. igitur
nõ audiend⁹. ut. j. d̃ fur. l. i. Quero ultimo an cõdu
ctor qui penã exegit possit nihilomin⁹ petere ut peatur
contractui. dic. glo. q̃ nõ. nisi sit dictũ rato manente pa
cto. ut. l. qui fidẽ. ff. de tran. et. l. cum ꝓponas. s̃. de tran.
Sed caue. quia licet sit dictũ rato manente cõtractu. tñ
ille precise nõ cõpellet implere. sed tenebit ad interesse
l. stipulatiões non diui. §. celsus. ff. de uer. obli. et est ca
sus ff. e. l. si fundus. §. si. Sed si non pluris interest q̃
fuit in pena sequet q̃ ista uerba frustra reputent adiecta
qñymmo si uera sunt que dixi. s̃. etiã sine his v̊bis po
terit peti ꝗtenus plus interest q̃ sit in pena. et sic omni
respectu ista uerba erunt superflua cõtra. ff. de. l. iij. et. l. nõ
aliter. Forte dici posset q̃ isto casu compellet ꝑcise ad
contractũ implendũ. et hoc ut illa uerba rato manente
cõtractu. aliqd operentur. Vel dic q̃ p ista v̊ba rato ma
nente ꝓtractu. apparet q̃ pena intelligitur apposita lo
co meri cõtenti. Unde ex illa prima cõuentiõe pena pe
ti pot et non interesse. qr illud est reseruatũ in conuen
tione noua quã facient et post penã exactã uel saltem cõ
missam petet de nouo ut seruet contractũ et pacientiam
de fruendo rem locatã præstet. Vel tertio dic q̃ p appo
sitionẽ hui⁹ clausule hoc inducit. qr ex prima cõuentiõe
interesse ꝓ futuro tpe peti non poterit. sed ꝓ preterito
tantũ. et ex noua conuentiõe petit ꝓ futuro. hec et pce
dens magis placent hec sunt subtilia iõ ponderanda.

Legem.

Qui remanet ultra suũ temp⁹ in re cõducta ui
detur de nouo conduxisse. h. d. cõcor. ff. e. l. item
querit. §. qui implero. quod no. Itẽ no. l. locatiõis est
seruanda nec pensio petit ultra conuenta. Itẽ adde in
litera ibi pignoris non fideiussoris. ff. e. l. si cũ hermes
Oppo. q̃ ultra pensionẽ conuentã peti possit. ut. j.
de allu et palu. l. ij. Respon. glo. q̃ hic in priuatis locat.
ibi in publicis. quod no. quia ista gl. sentit q̃ ꝓpter cõ

modū allusionis non crescat pensio in priuata con-
ductione scōm. j.ti.i.l.i.distinguit an sit latēs uel appa-
rens dic ut ibi tibi dicā. Opp.ab extra q̄ ultra pē-
sionē conuentā peri possit si ponam⁹ locatorē deceptū
ultra dimidiā iusti pretij.l.ij.§.de rescin.uen. que etiā in
locat.locat.locū habet ut ibi no. So.q̄ hec debet intel
ligi scōm illā. Oppo.q̄ nō intelligat recōduxisse.ut
ff.e.l.qui ad certū.So.ut glo.q̄ ibi domin⁹ decesserat
uel fruere ceperat ⁊ sic cōsensus tacit⁹ non interuenie
bat.hic sic ut in littera.patet.⁊ idē dicit Bar.in domino
ignorāte qd̄ in furioso.Idco sis cautus in capitulādo
q̄ domino sciente ⁊ paciente ⁊c. Oppo.q̄ non cuz
eodē uinculo pignoris.nisi expressim dicat.ff.e.l.ite.qri
tur.§.qui impleto. So.q̄ hic de re ꝓpria conductoris.
ibi de aliena quā pignorari domin⁹ expressim cōsensit
scōm Ja.de ar.Sed an p illat.in domū factā eo sciente
⁊ non ꝓdicente tacite sit ypothecata.uide quod dixi.§.
e.in.l.certi iuris in.ij.q. Quero p q̄nto tpe dicat re-
conduxisse.Respon.prediū rusticuz p vno anno ⁊ ur-
banū p tpe quo inhabitauerit ⁊ nō ultra.ut.d.§.q̄ im-
pleto.⁊ ratio ibi ponit p glo. quia in rusticis in mino-
ri tempe anno nō habet utilitas.in urbanis omni die
utilitas capitur.⁊ hac ratione attenta concludit glo.
q̄ si esset prediū ex quo non recolligerent fructus.nisi
de q̄nquēnio in q̄nquenniū. ut in silua q̄ p illo quin-
quēnio recōduxisse intelligeret.⁊ si in uno anno fruct⁹
bis recolligerent p mediate anni recōduxisse uideretur
qd̄ no.Nec habet locū predicta in reb⁹ mobilib⁹.quia
illis finita cōductiōe non pōt uti q̄n furtū cōmittat. ut
ff.de fur.l.inter oēs.§.recte.⁊.l.qui rem cōmodatam.

Quero qd̄ si prima locatio fuerat in scriptis cele-
brata nō q⁹ ad memoriā uel ꝓbationē in scriptura sit
redacta.sed scōm intellectū iuris ut aliter nō teneat. ut
l contract⁹.§.de fide instru.Respon.q̄ tūc stando in cō
ductione nō intelligit recōduxisse. q⁹ deficit solennitas
scripturē.⁊ sicut noluerūt illā ualere sine scriptura.ita
nec istā recōduc.⁊ iste est uerus casus in.d.§.q̄ impleto
in fi.⁊ hoc uoluit etiā.l.qui ad certū.que ibi sequit que
vult tacitū ꝓsensū,sufficere qn̄ nec uerba nec scriptura
requirit.qd̄ no.q⁹ in se est notabile. ⁊ potest ad multa
ꝓdesse Quero ab extra an qd̄ hic de ista noua recō
duct.dicit habeat locū in prediis reipublice Dic q̄ sic.
ter.est no.in.d.§.itē qui impleto.⁊ dic. Bar.quia respu-
blica de facili ꝓsentire non pōt q̄ suffic.administrato-
res reipublice hoc scire ⁊ pati. alias tacita recōductio
locū nō haberet. Quero an predicta locū habeāt in
prelato ecclesie.dic.ipse q̄ sic.ar.l.tutores.⁊.l.item ma-
gistri.ff.de pac.

Reses.

Contractus locationis est bone fidei. ideo in
eo ueniunt usure ex mora.b.di.

Excepto.

Colonus tempē sterilitatis non tenet ad mer-
cedē.sed alio tpe sic.scōm preteritā consuetu-
dinē.b.d. No.ex fi.uisis glo.q̄ ubi in locat.nō est fa
cta mentio de certa mercede q̄ illa scōm consuetudinē
preteritā est debenda qd̄ no.⁊ alibi nō reperit qd̄ fac.
ut elect⁹ ad aliqd̄ officiū intelligat elect⁹ cū salario cō
sueto scōm Ja.de ra. Op.cōtra prin.q̄ de sterilitate
nō possit cōqueri.ut.ff.e.l.si cū vno.§.cū quidā.So.q̄
de exiguitate non pōt ut ibi.sed de sterilitate sic ut hic.
nisi casum et⁹ in se suscepit.ut.§.e.l.licet. ⁊ adde qd̄ ibi
diri. Oppo.cōtra.ij.prem q̄ preterita cōsuetudo in
fructib⁹ non sit inspicienda.sz tā dñs q̄ colon⁹ eqno
animo si quod damnū est debeāt supportare.⁊ reliquū
quod supest iter se diuidere.ut.ff.e.l.si mercef.§.uis ma
ior.So.q̄ ibi in colono priario.hic in eo qui nūmis co
lit.ita dicit glo.Sed cōtra hanc so.fac.hec lra in uerbo
fruct⁹.ideo ut nō ob.glo.exponit.i.mercedē ꝓpter fru-
ctus pstandā.Vel dic.gl.q̄ hic prestabat fructus loco
mercedis.sed nō sub noie quote sed sub q̄ntitatis noie
pura.x.corbes frumenti.Vnde licet ꝓtract⁹ sit innomi
natus.q⁹ act.prescri.uer.dat.ut.ff.depo.l.i.§.si seruum.
tamē similitudinē habet cū locat.l. naturalis.§.fi.ff. de
prescri uer.Idco eadē equitas seruat in isto que in lo-
cat.qd̄ no.q⁹ hic habes casum q̄ in cōtractu innoiato
fit remissio ꝓpter sterilitatē. Quero iuxta hoc quid
si conuentū est ut dent.x. corbes frumenti quotcunqz
fructus percipiant an habebit locū.l.ista. Glo.ista con-
iuncta alia sup uerbo fruct⁹ sentit q̄ sic. Ex qua no.q̄
p ista uerba colon⁹ nō dicit in se casū sterilitatis reci-
pere qd̄ no.q⁹ adhuc ista gl.faciet tibi bonorē. Op.
q̄ male dicat iuxta preteritā cōsuetudinē.immo iuxta
conuentionē factā.ut.§.e.l.legē. So.dic.glo. q̄ hic cer-
ta merces nō fuerat expressa.ideo scōm preteritā ⁊ cō-
suetā mercedē intelligit facta locatio qd̄ no.q⁹ multo-
tiens isti locatores dicunt cōducere uolenti ⁊ querenti
de quantitate pensiōis.uade ⁊ intra domū.quia de pē-
sione bene erim⁹ in ꝓcordia. Sed hic attēde q⁹ hec gl.
nidet repugnare ei quod dixit.iij.glo.que ponit q̄ q̄n-
titas fuit certa in pecunia uel frumento.Sed respon.q̄
glo.nō repugnat duplicit.n.uoluit intelligere istū text.
Vno mō quādo quāritas nō fuit expressa.Alio quādo
fuit expressa.Et si dicas in casu quo fuit expressa quō
huic respon.lre que dicit.scōm consuetudinē preteritam
Respon.q̄ hic nō cōsiderat q̄ntitatē quia d̄ illa nō erat
contēcio.sed qualitatē ut si pri⁹ prestiterat.x.corbes fru
menti nitidi ⁊ bene criuilati.⁊ nunc etiā prestet ⁊ idem
in tpe ⁊ loco.⁊ sic in eadē qualitate ⁊ eodez tpe ⁊ loco
soluat q̄diu locatio durat.Et idē tenebat d.me⁹ in ali-
mentis in ultima uolūtate relictis in testamento solēni
declarando lec.antiquor posita in.l.i.j.de fideius.⁊ si
cut ibi in alimentis requirit prestatio triēnalis ita hic.
Vel aliter inter istos erat contentio de quāritate mer-
cedis cōuenta.nā alter maiorē alter minorē dicebat nec
alie ꝓbationes habent.tūc prestatio facta p tpa retro
acta declarat de quāta quāritatis fuit q̄ctio facta. ar.
l.quedaz ff.de reb.du.⁊ hec lec.est no. ⁊ ꝓbat extra de
censi.c.ex parte.⁊ hanc ponit Pe.⁊ Ly.Nec ei ob.§. de
usu.l.creditor.⁊.§.de pac.l.si certis annis. q⁹ prestatio
p tpa non inducit obligationē ut ibi. sed inductā ⁊ cō-
fessata declarat circa maioritatē ⁊ minoritatē q̄ntitatis
⁊ p eo ꝓsumi facit qui conuentionē quāritatis allegat
secūdū prestationē consuetā ut hic secundum istaz lec:
quod no.

Ircā.

Fides contractus est seruanda. ⁊ remissio fa-
cta ab vno non preiudicat alteri.b.d. No.
q̄ res inter alios acta ⁊c. Oppo.q̄ etiā si aliqd pa
ciscatur cōtra consuetudinē regionis ualeat.ut.l. paci-
sci.ff.de pac.⁊.l.si q̄s in cōscribēdo.§.de pac.So.expo-
nendo contra p pacer.uel lege plane ⁊ subaudi marie
⁊ cōcordat cū illis.q⁹ dictio maxime implicat idempri
tatē iuris i,ı casu ꝓtrario ad expressū.Vel dic ab extra
q̄ cōsuetudo ⁊ statuta regionis ꝓhibebant pactū fieri
uel de his renuntiationē fieri vnde tūc pactū non tene
ret.l.pacta que cōtra.l.§.de pac. Oppo.ab extra q̄
pactū contra dispositionē.l.non,ualet.licet.l.paciscī de

contrario non prohibeat. ut. l. rescripta. ⁊. l. quoticns. §. de preci. imp. off. So. hic in pacto quod culpam pmisso riã habet ibi in rescripto quod culpã ꝓhibitoriã habꝫ qñ sunt cõtra iura. ut. d. l. rescripta. ⁊. l. nec dãnosa. in. c. ti. ⁊ ita etiã dic. hic Pe. ⁊ Ly.

Ui rem.

Conductio rei ꝓpꝛie non tꝫ nec dñium transfert. b. d. Oppo. sic qui vult vnũ uidet uel le ⁊ aliud sine quo esse illud non põt. l. ij. ff. de iur. om. iudi. ⁊. l. illud. ff. de acq. here. Sꝫ in casu nostro vult cõducere ⁊ ꝯductio nõ est in re ꝓpꝛia sed aliena. ergo ut cõductio ualeat uidet dñium trãsferre. So. ꝙ hic non habuit animũ transferendi. qa alienã existimabat.

Sed tũc quero quid si sciens fuit dic. gl. ꝙ nec tũc trãsfert. Sed in cõtra. fac. hec. l. a sensu cõtrario ⁊ simiter. j. e. l. ad ꝓbationẽ ⁊ ratio supꝛadicta. Itẽ qꝛ cõductio rei ꝓpꝛie habet uim traditiõis. ut. ff. de re. uẽ. l. que dã. sed tradens rẽ suã sciẽter uidet illã donare ⁊ dñiuꝫ trãsferre. ut. l. cuius p errorẽ cũ sy. ff. de re. iur. Et istã pꝛem tenuit Az. ⁊ gl. istã pꝛem recitat in l. si rem aliquam alius si aliquã rẽ. ff. de ac. pos. in glo. pua que incipit. ⁊ hoc casu. ⁊ postea in glo. magna uer. sed ubi scinit. uidet ipsã appꝛobare. ⁊ forte ꝙ illa fuit una adiectio noua ut colligi põt ex serie uerboꝝ. Sed cũ gl. hic posita ut non transferat dñium. cõcꝛ. alia glo. in. l. ci a quo. ff. d usuc. ⁊ iste reputant uerioꝛes p Dy. Pe. ⁊ Ly. ⁊ p Ja. but. hic ⁊ p Bar. in contra. ⁊ primo p. d. l. ci a quo. Secundo qꝛ emptio sue rei etiã a sciente nõ ualet ⁊ sic dominiũ nõ transfert. ut. l. rei sue. ff. d cõtra. emp. ergo nec p locat. cũ de emptione ad conduct. rei sue arguat tex. in. d. l. si aliquã rẽ. Tertio qꝛ aut dices ꝙ hec ficta cõductio est nuda ex causa uel titulo ⁊ dñium non transfert quia nec ex uera qd est fortꝰ ut. l. nunq̃ nuda. ff. de ac. re. do. Aut dices ꝙ nõ est nuda q̃si habet fictã causã donationis ⁊ tũc hoc fingi non debet. qꝛ tunc darent due fictiões circa idẽ cõtra. l. i. j. de do. pmi. ⁊ ꝯtra. l. cũ post §. gener. ff. de iur. do. ⁊ l. mulieri. ⁊. l. cũ ticio. ff. de cõdi. ⁊ demon. hinc est ꝙ glo. in. l. ꝙ meo. ff. de ac. pos. ⁊ doc. ubiqꝫ dicunt ꝙ ubi insurgeret fictus titulꝰ ⁊ ficta traditio non transfert dominiũ. ut hic ⁊. d. l. ci a quo. secꝰ si alterꝫ coꝝ tantũ sit fictũ ⁊ alterũ uer. ⁊ ita loquit. l quedã. ff. de re uen. in contra. alle. nã ibi titulus uerus pꝛecessit ut de his plenꝰ dixi in. l. traditionibꝰ. ad fi. §. de pac. Non ob. hec. l. ⁊. j. e. l. ad ꝓbationẽ. qꝛ hoc uer. existimans accidentiã facti notat non ministeriũ iuris ⁊ ideo non debet sumi ar. a ꝯtra. sensu. ⁊ hec in effectu sunt uerba doc. Que cõfirmo tali medio. aut ego sciẽs rem meã cõduco illã ut suã. ⁊ sic ut alienaꝫ. ⁊ tunc non trãsfero dominiũ. ita glo. in. d. l. si aliquã rem. p. l. qui rẽ ff. depo. ⁊ ꝙ hoc dictũ sit uer ꝓbo rõc. qꝛ aut dices ꝙ animꝰ meus non est in te transferre ⁊ habeo ꝓpositũ aut est in te transferre. ⁊ tunc ut trãsferat oportet etiaꝫ ꝙ animꝰ eius i quẽ debet trãsferri cõcurrat cũ animo illius qui transferre vult ⁊ sic habeat animũ acquirẽdi ut. l si quis ni. §. differentia. ff. de ac. pos. ⁊. l. si ego. ff. si cert pe. Sed in ꝓposito animus locatoꝛis nõ est talis. ergo. ⁊c. minoꝛ pꝛeter. qꝛ animũ cõductoꝛis in cũ transferre uolent. ignoꝛat quinymmo ⁊ ipse locat ut suꝫ p tempꝰ anterius ergo bene sequit ꝙ ipse non agit de p senti querere qd p prius ⁊ ob aliã causã putat suũ esse ⁊ p consequẽs sequit ꝙ dominiũ non transfert in euꝫ. Aut eã conduco ut ꝓpꝛiã. ⁊ tũc quicquid dicat gl. in. d. l. si rem aliquã ego nõ transfero dominiũ. quia hic nõ ago ut indicant uerba. Nã si hoc agerẽ tunc non ut p pꝛiã sed ut alienã saltẽ p instans pꝛius factã conducerẽ. pꝛeterea animꝰ ⁊ uolũtas utriusqꝫ in hoc non concurrunt ut dixi. ergo ⁊c. ⁊ hoc nisi aliq̃ uerba pꝛeambula inter istos ꝑcedant p que notaret ad transllationem dominij utriusqꝫ uolũtas cõcurrere. puta si diceret. scio istã rem meã esse. sed deinceps uolo eã ad te ꝓtinere ⁊ tuã esse ⁊ uolo a te recognoscere ex causa conductiõis ⁊ dare tibi. x. singulis annis ut cõductoꝛ ⁊ tu ita locares ꝓ illis. x. nã tunc fateoꝛ dominiũ translatũ ⁊ rem p pꝛius meã nunc conductã ut alienã Quero modo quid d possessione. Et dic. glo. ꝙ sciens illã pdit ⁊ bene dicit. qꝛ casus est in. l. in ea alle. Et est ratio. qꝛ illa solo animo pditur. ut. l. iij. §. in amittenda. ff. de ac. po. Sed cõstat ꝙ cõductoꝛ non agit sibi possidere. sed locatoꝛi ergo possessionẽ sibi nõ retinet. Sꝫ dubiũ est an locatoꝛi acquirat. Et dicunt quidã ꝙ glo. tenet ꝙ sic in. d. l. si aliquã rem. sed illã nõ repio que dicat ꝙ transferat Una tamẽ glo. dicit ꝙ uideoꝛ trãsferre uelle. sed licꝫ uelim adhuc stat dubiũ an transferat. Et tenuit Ja. de ra. ꝙ nõ. qꝛ illa causa que nõ est habilis ad translationeꝫ dominij non est habilis ad trãslat. possessionis. ut no. in. l. ꝙ meo. ff. de ac. po. sed hec causa non est sufficiẽs ad trãslat. dominij. ut. §. dixi. ergo ⁊c. Istã rõnem impugnat Ja. d ar. Pe. ⁊ cy. j. e. l. ad ꝓbationẽ in fi. lec. ⁊ bar. in. d. l. si aliquã. Et alique cãe sunt sufficiẽtes ad translationẽ possessionis que nõ dominij. ut p ipsũ no. in. d. l. ꝙ meo. Ideo candẽ opi. secutꝰ assignat talẽ rationẽ qñ non possessoꝛ cõducit rem suã a possessore ista est causa querẽde possessiõis. ut. ff. de usuc. l. ci a quo. ergo foꝛtius est causa retinende quãdo dominꝰ ⁊ possessoꝛ cõducit a nõ possessore. ut est in casu nostro. Oꝛ attende. ista ratio cõcludit ꝙ sciens nõ pdat possessionẽ qd est cõtra istã glo. ⁊ sy. ⁊ cõtra rõnes quã §. dixi. uidelicꝫ qa habet animũ amittende possessionis. Ideo puto ꝙ pdat. sed reacquirere sibi potest cũ alter non possideat. Itẽ pꝛedicta rõ Bar. in suo antecedenti nõ est simpliciẽ uera. sed demũ quãdo locatoꝛ ⁊ cõductoꝛ sunt scientes ita ꝙ ex pꝛe locatoꝛis est animꝰ transferendi ⁊ similiẽ cõductoꝛis animꝰ est sibi acquirendi uel econtra. Sed ubi animꝰ cõductoꝛis est trãsferendi quod pꝛesumit in sciente. ⁊ animꝰ locatoꝛis nõ est acquirendi. sed tantuꝫ p ꝯductoꝛẽ retinendi tunc cõductoꝛ pdit ⁊ locatoꝛ nõ postea sibi acquirit. quia sine animo nõ q̃r possessio ut d. l. ꝙ meo. §. si furioso. ⁊. l. possideri in pꝛin. in. e. ti. Et ita intelligo omẽs. ll. de ista materia loquẽtes. ⁊ in sciẽte allegat ista glo. eas. Et puto ꝙ bene. qꝛ cum. ll. d hac materia loquẽtes sint multũ dubie, uident mihi scõm regulas ⁊ rationes iuris intelligende. Et hoc quando dominꝰ ⁊ possessoꝛ conducit a non possessore. Sunt ⁊ alij casus quos reseruo in. l. ad ꝓbationẽ. j. e.

Iolei.

A conductiõe cõtracta non recedituꝛ. licet ab alio plus offerat. b. d. Oppo. ꝙ inepte dicat locasti. cum non sit locatio sine mercede in pecunia cõsistente. ut. ff. depo. l. i. §. qui seruũ. ⁊ de do. inꝯ ui. ⁊ uxo. l. si uir uxoꝛi. ⁊. ff. d pꝛe. uer. l. naturalis. §. at cũ do. Sl. o. confitendo contra. Ideo exponit locasti. i. usui ꝯcessisti. ⁊ sic erit hic cõtractus innoiatus. Contra qd opponit Ja. ⁊ Ly. qꝛ tũc liceꝛet penitere. ut. l. si pecuniã in pꝛin. ff. de cõdi. ob ca. quod hic negari uidet. Sed respon. ipsi ꝙ hic res non erat integra. ⁊ ita intelligũt istũ. l. Sed iterato opp. Bar. si hic est ꝯtractus innoiatus. ergo nõ est bo. fi. qa tunc est bo. fi. quãdo est pmutatio uel res tradita datur estimata ut insti. de ac. §. actionũ. ⁊. §. ti. pꝛi. l. ij. ⁊ tamẽ hic dic. ꝙ est bo. fi. So. ipse ꝙ ob hoc necessario habe-

mus dicere ꝙ hic fundus fuerat locatiõi expositus Iz postea merces in oleo fuerit cõstituta. Ideo similitudi⸗ nẽ habet cũ cõtractu bo.fi ut.s̄.ri.i.l.i.similis est loca⸗ tioni.ut no.s̄.e.l.excepto.z ita transit cõis doc.opi.Sz mihi uidet ꝙ hæc lr̃a z.l.excepto.z.l.licet scõz ynã lec. s̄.e.nã non tantũ lr̃a improprietat.sed etiã nec sub con gruo titulo hec.l.z similes posite reprimũt ꝓtra.l.si uno ff.e.z.§.q̃bus s̄.de no.E.cõpo.q̃nymmo scõz opi. glo: quãdo cõtrahẽtes agunt locare locatio q̃ nõ tenet nõ ualet ut ꝑctus innoiatus.nisi cõtrahentib⁹ hoc tacite agat.ita no.gl.ff.de acq.po.l.si ante.§.fi.z ita etiã tenet ibi Bar.Cũ igit in casu nostro egerint locare sequit ꝙ cõtract⁹ innoiat⁹ nõ debet dici uel illa gl. est nõ bona Ideo cogitaui alit dicere uidelicet ꝙ ubi merces inter⸗ uenit in pecunia si factũ est tale quid qõ sui natura cõ sueuit locari est locatio.alias cõtract⁹ innoiat⁹. ut.d.l. naturalis.§.et cũ do.Sed ubi res est cõsueta locari. iz pecunia non intermenit. z tũc species dat loco merce⸗ dis z idẽ ut nõ sit locatio.Aut aliud cõsistens in pon⸗ dere uel mensura.ut frumentũ uinũ z oleuz. z tunc aut res p cui⁹ usu dat est apta tales fruct⁹ pducere.z tũc sit locatio ut hic cũ sy.pura oleũ p oliueto. uinũ p ui nea.frumẽtũ p terra aratoria.z est tũc ratio. qz aliquã similitudinẽ habet cũ colono priario. Aut non est res apta tales fruct⁹ pducere.z tunc sit ꝓtractus innoiat⁹ ut.d.l.i.§.seruũ.ff.depo. In his cogitandũ relinquo. Et no.ꝙ iz uere nõ esset locatio.tamẽ sustineret libell⁹ in quo actor diceret.ego locaui talẽ domũ p.x. corbibus frumenti.z hoc p istã.l.z.s̄.e l.licet. Quero cũ gl.fi. quid si iste esset deceptus ultra dimidiã iusti precij.dic. glo.ꝙ tũc haberet locũ.l.ij.s̄.de rescin.ue. qõ no. quia hic habes ꝙ remediũ illi⁹.l. habet locũ etiã in cõtracti bus innoiatis qui similitudinẽ habent cum nomina⸗ tis.ut hic.

Ibi.

Locans operas suas tenetur fidem serua re.b.d. Querit glo.hic loquit quando ad certũ tpus.quid si in pperuũ.Et Ly.di⸗ cit ꝙ nõ potest.qz nemo ex cõuentiõe põt se seruũ facere.ar.ff.de li.bo.ex l.ij.z.ff.de sta.bo.l.z ser uoz.§.i.Jo.z Ac.cõtra.qz hic nõ est species seruitutis cũ possit seruire p substitutũ hec rõ non est generalis ubi esset hominis industria.ut.j.de ca.to.l.i.§. ne autẽ. Itẽ dic.glo.q̃a dieb⁹ feriatis nõ teneret hec ratio non est etiã generalis.qz locũ nõ habet in seruitoribus. quia etiã dieb⁹ feriatis seruiunt. Ideo alia rõ est assignãda. ut dixi in.l antiquitas.s̄.de usufruc.ubi uide.quia glo. etiã ibi banc.q.mouet.alias glo.uide p te.

D probationem.

Primo ynũ dictũ ponit z eius rationem. Secũdo aliud dictũ ponit z eius rationẽ annectit. Locatio nõ sufficit ad pbandum driium contra ꝓductorẽ qui postea de do minio cepit litigare.b.d. No.ꝙ locatio nõ pbat domi⸗ niũ cõtor.s̄.e.l.qui rẽ. Itẽ no.ꝙ nemo ignorãs trãs fert dominiũ. Itẽ no.ꝙ ex euentu pbationis dominij apparet raro locatio utpote rei suę non tenuisse ut hic z.ff.depo.l qui rẽ.z.l nec pignus.ff.de re.iur. Itẽ no.ꝙ nullus põt sibi mutare causã possessiõis.ut hic z.l. cuz nemo.ff.de ac.pos. Op.ꝙ locãri non sit necesse pro bare dominiũ rei locate ymmo nec sibi possit refricari questio dominij.ut.j.c.l si quis conductiõis.So.ꝙ hic non agebat locati nec cõduc.ex illa.l.sed re.ueri. ut no in gl.i. Quero de exemplo quãdo locatio nõ pdest ad defensionẽ dic glo.quãdo possidet qõ declara.quia finita locatiõe z re restituta locatori ipse qui cõductor fuit agit re.uen.uel publi.cõtra pm possessorẽ.z ipse ex cipit se dominum z ad pbationẽ dominij sui deduc⸗ cit locat.quã fecit ipsi actori certe non sufficit. Ideo si actor pbat qõ ei incũbit ipe obtinebit. Quero quõ illa uerba in fi.posita nemo.n.ꝛc. ueniant p modũ ra⸗ tionis ad precedentia.Et p hui⁹ declaratione oportet scire coz exposit.dic.n gl.primo ꝙ põt accipi possessio p re possessa.ut.ff.de uer.sig l. interdũ. z tunc erit sen⸗ sus.nemo põt sibi iure mutare possessionẽ.i.pprietatẽ. q.d.ꝙ p conductionẽ quã domin⁹ fec.de re sua pprie⸗ tatẽ in locatorẽ non trãstulit.ut.s̄ dictum est. z nũc po nitur ratio.qz sibi iure illã mutare non potuit. Sed di ces tu alia ratio est.s̄.posita.f.q̃a ignorans z errãs nõ trãsfert z ego fateor. sed illa respicit solũ casum igno⸗ rantie hec scientie ut etiã sciens rẽ suã esse non transfe rat dominiũ.q̃a sine causa habili non põt iure pprie⸗ tatem sibi mutare z in aliuz transferre.qõ no. quia hic scõm illũ intellectũ est casus q̃stionis formate p gl.s̄.e l.qui rẽ.ubi glo.apte tenet ꝙ sciens dominiũ nõ trans⸗ fert.secus si titulus habilis pcederet.ut.l.quedam.ff de re.uen.z ita est ueritas.ut ibi dixi. Scõa expositio est ut de possessione tantuz z non de pprietate loquat z hec uariat quatuor modis.scõm primũ hec erit ratio p locũ a minori.q̃a possessio nõ potest mutari.i in aliũ transferri.ergo minus dominiũ ut dixi cũ possessio fa cilius pdat ꝙ dominiũ.ut.l.iij.§.in amittenda.ff de ac. pos.Sed dic.glo.ꝙ hec expositio sibi non placet p l.ci a quo.ff.de usuc.quod an bene dicat statim declarabit. Scõo modo exponit ut sequit in glo. z scõm illuz hic finis non ponit p modũ rationis sed p modum noui dubij remotiõis.ut sic querat ultra prius dicta an lo⸗ cator qui pri⁹ sine titulo possidebat incipiat nunc titu lo possidere saltẽ p suo.Et respon.ꝙ nõ.qz p locat.si⸗ bi titulũ nõ acqrit nec possessionẽ sibi mutare possit qõ no.hic ergo est casus ꝙ locatio titulũ non prebet z ita multotiens allegat.Tertio mõ legit ut sit rõ cuiusdam subauditi ut sequit in glo. Quarto legit ut sit ratio re⸗ motiua facti obiecti ad quoddã subauditum.q. dictũ.s̄. fuerit ꝙ dominiũ non pdit sed possessionẽ sic .z cõtra hoc de possessione oppo.qz nemo põt sibi mutare cau⸗ sam possessionis.ut.l.cũ nemo.j. de ac.pos. Cui respõ. ꝙ hoc est uez quãdo locatio teneret. sed hic non tenet. ideo sibi mutat. Iste modus multũ uiolat tex.illũ. Itẽ supponit ynũ de possessione qõ non est omnino expe ditũ.ideo examinem⁹ illud. Quero igit de trib⁹ ca⸗ sibus.Primo quãdo domin⁹ z possessor conducit rem suã a non possessore an pdat dominiũ uel possessionez uel utrumqz z cui acquirat. z de isto remitto ad ea que dixi s̄.e.l.qui rem.ubi istuz casum expediui. Quero ij.pone ꝙ domin⁹ non possessor conducit a possesso⸗ re.Respon scõm Ja.de ar.aut domin⁹ cõducit ignorãs rem suã esse aut sciens.Primo casu cõtract⁹ conductio nis est nullus.ut hic z.s̄.e.l.qui rẽ.z.ff.depo.l qui rem nec perdit cõductor dominiũ. Sed an locator perdat possessionem dubitari potest.Et dic.ipse ꝙ sic p tradit. quã fecit domino.z p hoc inducit istã.l.quę fac. scõm ultimã exposit.s̄.factã.Similiter inducit.l ci a quo ff.de usuc.z pk ar ex eo.quia cũ contractus sit nullus p talẽ conducentẽ non retinet possessio.ut.l.si ante.§.fi ff. de ac.pos.sed acquirit domino.quã tamẽ inquit ipse resti

mere tenebit. Preterq; si dominio queratur. ut. §. e. l. si quis cōduc. Istud qd ipse dicit q; acquirit dño placet mihi in sciente. In ignorante et putante re esse locatoris nō puto statiz ꝓductori possessione queri posse. qz animus sibi querēdi nō bz sed possidendi locatori a quo possessionē accepit. lz nō possit ut dixi. et possessio non ꝗr sine animo. ut. l. possideri in prin. et. l. qd meo. §. si furto so. et. l. si me in uacuā. ff. de ac. po. Sed cū scierit et animū sibi ꝗrendi habuerit ex tunc ei queret. et ita debz intelligi. d. l. ei a quo. Scdo casu quādo dominus scies cōducit rē suā a possessore tunc distingue. Aut respectu ꝓprietatis. et tunc non valet utpote rei sue. Aut respectu possessiōis q̄ erat penes locatorē. et valet. ut. l. si aliquaz rem. ff. de acqui. po. ubi fit hec distinct. ad hec cognoscenda inspicienda sunt uerba ꝓtract. ut. j. dicā. Quero nūc de tertio casu quādo possessor cōducit a domino. Et respon. Ja. de ar. distinguendo aut possessor sciebat se possidere. et tūc possessionē transfert in dominū et sic intelligit. ff. d ac. po. l. qui bona. et. l. interdū in pn. et. §. si. Aut ignorabat se possidere et tunc possessionē nō trāsfert. qz ignorans possessor possessionē nō pdit. ut. ff de ac. po. l. si me in uacuā. et. l. naturaliter. et. d. l. si aliquā Ista distinctio placet mihi ubi ꝓducit respectu possessionis. sed ubi respectu ꝓprietatis tantū tūc etiā scienti nō puto pdere possessionē qz nō agit illā cōducere et nec in aliū transferre. ut. d. l. si aliquā. Quero ad declarationē predictoz ad quid teneat is qui locat respectu ꝓprietatis et ad quid is qui respectu possessionis. Respon. Bar. in. d. l. si aliquā. qui locat respectu ꝓprietatis ad aliud cōductori nō tenet q̄ prestare se ꝓprietariū esse. et similiter qui locat respectu possessionis non bz prestare nisi possessorē se esse. et illū uti frui licere respectu possessiōis ad instar eius qui locat ut usufructuarius q̄ nō tenet prestare nisi se fructuariuz. et illi licere uti fruitrōne usufructus. ut. ff. e. l. si quis domū. §. i. In dubio aūt qui rem simpliciter locat et non dicit respectu ꝓprietatis tantū. uel respectu possessionis tantuz intelligit respectu utriusqz locasse. Ideo sine res cuincat respectu ꝓprietatis ex cōducto tenet. ut. ff. e. l. si quis domū in prin. hec no. p illo q̄ uēdit. ut emphiteota ut nō teneat prestare nisi se emphi. esse. Et ideo si emptor inquietat rōe directi dominij nō tenet uenditor. ar. ff. e. l. si qs domū. §. i. et. ff de cōtra. emp. l. qui tabernas. et. j. cred. euic. pi. non debe. l. i.

Ontractus.

Primo pmittit ynū dictū. Secdo ex eo inferit ad quesitū. Tertio remouet nouū dubiū. scda ibi. scdm. tertia ibi. sane. Contractus cōductiōis valet etiā sine instrumētis uel scriptura. et tenet heredes cōductoris non eius uxorē nisi ipsa postea ꝓduxerit. Notabilia sunt in glo.

I quis conductionis.

Conductor pri possessionē restituere tenetur q̄ de ꝓprietate audiat. b. d. Potest notari q; spoliat ante omnia est restituend. ut hic et. j. ad. l. iul. d ui. l. si quis a se fūdū. Quero de positione casus in hac. l. gl. i. excogitauit ynū extraneū casum uidelicet uēdidi tibi domū uel agrū retento usufructu ꝛc. hec nō valet qz q̄diu usufructus duraret usufructuarius debet possidere. et de ꝓprietate frustra ei obiciet. l. si quis domū. §. i. ff. e. yū dic. glo. q; uendidi tibi agrū pleno iure et cōstituit me tuo nomie possidere et sic uenditori uideor tradidisse et liberat. sū ab ipsa traditione ad quā tenebar. ut no. gl. in l. ab emp. ff. de pac. et sic tu emptor es dñs et possessor. quia tibi possideo postea loco tibi ipsā rem et trado. nō tenet cōductio rei sue. ut. d. e. l. qui. Nunc ago condu. ex ita. l. ut possessio mihi restituat. qa ex locato agere non possum. qz contractus fuit nullus. certe tu non potes obiicere qōdam dominij. sed pri debet mihi possessio condu. ex hac. l. restitui. et si dicas tu an ita locationē nō possidebas sz dñs mediante te ut. l. male agit. j. de pre. xxx. uel xl. an. Et ego respō. q; dominus illā pdidit. qz nubi querere noluit. et etiā ego mihi querere noluit. ideo cōdit. ex ita. l. illā recupo. Nec ob. si diceres sicut dominū non ꝗr sine iusta causa. ita nec possessio. ut no. in. l. q; meo. ff. de ac. po. in prin. Quia respon. q; illa glo. cōuer in possessiōe nō tenet. qz etiā sine iusta causa querit. l. i. §. si uir. ff. de acqui. po. et dixi. d. e. l. qui rem in ultima. q. Scdo modo legit ista gl. in si. in simplici locat. ut fit quotidie et hoc in modo agendi diuidit in. ij. ut in se. glo. in prin. Una est ut agatur possessorio cōdit. ex hac. l. alia ut agat ex locato. Videam. de utraqz et oppo. primo q; si agatur cōdit. ex. l. ad possessionē agere obstat exceptio dolo facis quod petis ꝛc. ut. ff. de do. exc. l. dolo. et in regula iuris iuri. §. cui damus. ff. de re. iur. So. scdm glo. i. hic ideo qz lex sic ordinat. Tu dic meli. q; ille exceptiones et regule nō habent locū in possessoriis recupande possessionis. qz in his spoliat. est anteqa restituendus. ut j. un. ui. l. meminerint. et. j. ad l. iul. de ui. l. si quis a se fūdum. Est. n. hic possessoriū recupande. qz cum ipso q; colonus denegat restituere possessionē expoliat locatorē. et est uerificata hec lec. Oppo. contra. ij. q; hic nō posit agi ex locato. qz cōductio rei sue nō tenuit. ut. d. e. l. qui rē. et. ff. de po. l. qui rem. et sic actio ex eo nō cōperit. d. de leg. l. non dubium. et. ff. de do. l. et elegant in prin. Glo. so. q; de hoc non pōt excipi. qz sic cognoscere de ꝓprietate et dñio quod hec. l. non uoluit. In isto ergo dubio agi pmittit. ar. d. e. l. ad ꝓbationē ÿ. sed ex euētu. quinymmo subiūgit glo. q; etiā si cōstaret mi agi posset ut in pignoraticia dicit. ff. de pig. ac. l. si rem. §. is quoqz *Et lz glo nuat istā lec. defendere tamē ipsam reprobat* Bar. tū p. l. ad ꝓbationē. d. e. tū qz p oppo. huiusmodi excepti. detegit q; agens sine causa expuit. et sic nō dz audiri. ut. l. si pupilli. §. uideam. ff. de neg. ge. Et ideo inquit esse dicendū q; hic agat ꝓdit. ex. l. et ita etiaz tenuit Ja. de ar. Sed dicit Ly. defendi posse. qa ex locato agi possit dicens falsum esse q; p simplicē opp. dominij detegatur locat. nō tenuisse. sed p ei ꝓbationē sic. Et hoc vult. l. ad ꝓbationē ÿ. sed ex euētu. Nec ob. qd ibi queritur de dominio. qz ibi agebat re. uē. nō ex loca. quod licet iure facere non possit. qz locatio non tenuit tamē d hoc excipi nec queri potest. et excipiens nō audit. sic et alias agit de facto. d de tran. l. ubi pactū. et. ff. ad exhi. l. iul. §. quesitū. et. ff. de pig ac. l. si rē. §. is quoqz non diffitetur. ꝓpterea prece. esse turiore et incōueniencia predicta. Sed an hec lec. sit uera. j. dicā in. i. q. Opp. iij. q; ymmo possit referri qd dominij. ut. l. uiribus. j. de agri. et cens. l. i. li. xi. So. glo. dat multas solut. et finaliter tenet illā q; ibi de ꝓpetuo censitis ut patet in rubro. Pedicit q; ibi negabat se causā habere a domino hic stare batur. et istā tenet Ly. et uidet mihi eadē cū scda hic posita in glo. que dic. hic cōstabat de locat. ibi non cōstabat. et istā tenet Bar. Alij ut Ja. de ar. q; ibi agebat petitorio p fructib. hic possessorio ad possessionē. Op. quarto de. l. bona fides. ff. de po. ubi refert qd dominij. So. ut in gl. multipliciter. Sed attende q; ibi sunt duo casus. Unus est quādo deponit penes non dominuz.

sed ille opponit de dominio tertij. z tunc dic ꝙ ibi conuenitur nō solū opponebat de dominio tercij. sed etiaz ipse tertiꝰ agebat cōtra eundē z assistebat opponenti. vnō prius queriť quis illoz sit potior. Alius casus est quādo apud dominū res deposita est. z tūc prima so. hic posita est uera. s. ꝙ hic possessorio p ꝓdi. ex. l. nā ex eo contractu agi non potest ut ibi. Oppo. ḉntro ꝙ in hoc possessorio debet distingui. aut cōuenitur est in continēti paratus ꝓbare de dominio z audiať alias nō. ut. ff. ad exhi. l. iij. §. ibidē. z. ff. ad trebel. l. ille a quo. §. si de testamento. z. ff. ut in po. le. si is a quo in prin. Sol. ut in glo. quia quidā confessi sunt bene debere distinguī secundū illas. Sed Jo. cōtra. z hec uera secundum doct. Sed p aliā rōnem quā Jo. dixerit. uidelicet ꝙ in possessoriis recuperande possessiōis ille. ll. locū nō habet quia spoliatꝰ ante oia est restituendus. ut. j. ad. l. inl. de ui. l. si quis a se fundū. z. j. de do. inť ui. z uxo. l. si maritus. Sed attento ordine solut. suprādictaz p glo. isti q̄ dicebant sic debere distingui loquebanť secūdū lec. secundā. secūdū quā hic agebať ex locato. Et tūc hec solutio est ualde no. qz vult ut excipiens de dominio cōtra agentē ex locato audiať si paratus est incontinenti ꝓbare non alias. Cōtra agentē uero cōdit. ex. l. nullo mō audiať. Quero mō que illaz lec. sit uerior in hac. l. dico ꝙ illa q̄ diciť ꝙ agiť cōdi. ex. l. Et ratio est. qz tex. ff. de po. l. qui rem dic. ꝙ ei nō competit actio ex locato z sic ibi casus cōtra hanc lec. Nec est dicendū ꝙ hic p̄mittat agere de facto cōtra regulas iuris. ut Ly. s̄. dix. quia cā non subest hic sic dicendi. Jtē quia de cōducēte rem suā z in depositū recipiente idē est iudiciū. ut. d. l. qui rē. Sed cōtra recipientē in depositū non dať actio depositi nec eā restituere teneť obstante exceptiōe dominij. ut in. e. ti. l. bo. fi. §. sinaūt. z dixi. s̄. z hic in glo. gꝰ nec cōductor locatori. Verūtamē in vno casu puto ex locato agi. Jdeo attende ꝙ qñqz cōducit rem suā dñs z possessor. z tūc qz nec dominio nec possessione priuatur. ut dixi. s̄. eo. l. qui rem. sequiť ꝙ nec ex locato nec cōdic. ex. l. potest locator agere si opponať de dominio z possessione. Quādoqz domin⁹ sed nō possessor conducit rem suā a possessore. z tunc fac tria mēbra. ut ex sequentiō patebit. q̄a aut condux. eā respectu possessionis tantū quod fieri pōt. ut. l. si aliquā. ff. de acq. pos. z tūc puto ꝙ finita locat. possit agi ex locato ex eo ꝙ in ea tenuit locatio. nec obstabit ei exceptio dominij. z ita uerificari pōt. ij. lec. in hac. l. Aut ipse cōduxit respectu ꝓprietatis tantū. z tunc quia cōtractꝰ nō tenet actio ex locato ei non cōpetit. ut. s̄. de. le. nō dubiū. uez qz possessionē quā habebat locator apud conductorē esse noluit z p illū retinere ut p conductorē z nō potuit. q̄a cōductor nō fuit illā pdidit. ut. l. ei a quo. ff. de usuc. Sed q̄a dñs z cōductor eā tenet de facto z sibi nō restituendo ut ꝓuenisse uideť nunc diciť eū spoliare. ideo cōdi. ex hac. l. dico eū conueniri posse. Aut eā cōduxit simpliciter nō dico respectu ꝓprietatis uel possessionis. z tūc quia respectu utriusqz uideť cōduxisse. ut dixi. s̄. e. l. ad ꝓbatiōem in ul. q. uideť prima facie dicēdū ꝙ respectu possessionis respectu cui⁹ tenuisse uideť locatio possit agi ex locato. tamē teneo cōtra. qz quādo simpliciť conduc. principaliť respectu rei diciť cōducere. z sic tāq̄ a domino z respectu dominij ꝓprietatis ad cui⁹ fruitionē necessario z ꝓsecutiue sequiť rei traditio z sic possessionis nō ut principaliť z p se possessio sit cōducta. z ideo ꝓ possessione nō potest agi ex cōducto. quia de ea non est facta locatio. nec ꝓ re restituenda obstante exceptione dominij p quā declarať locat. nō tenuisse. sed agi pōt cōdit. ex. l. ad possessiōis restitutionē. ut hic nec audiť tunc exceptio dominij. qō secus esset si ageretur ex locato ad rei restitutionem. ut dixi. nec ob. l. si rem. §. is quoqz. ff. de pig. ac. p quā glo. hic fuit mora. qz ibi ō dominio tertij nō ꝓprio excipiebat. Et ut hec z alia clarius tibi liqueant in materia cū queriť an agenti ex cōtractu possit opponi exceptio dominij. uide dist in. quā posui in. l. nō vnde. s̄. si cer. pe. Quero secō an nō solū in locato sed in cōmodato z gestore tutore z curatore depositario z sy. locū habeat hec. l. Et glo. i. hic respon. ꝙ sic si illi iustā causam nō habent retinendi. qz eadē est ratio cū tunc nō restituendo uideant actores spoliare z sic eis debet dari cōditio ex. l. ad possessionis restitutionē. quod glo. fateť de utili ad instar eiꝰ que est directa. qō no. z tene menti z doc. hic sequunť.

J conductionis.

Jmplera fide conductionis finite agi potest contra locatorem ut retenta uel abrepta restituat. b. d. Quero qua actione Respondeo. ut glo.

J tibi.

Ubi nudū pactum non sufficeret stipulatio ꝓdest. b. d. Uel sic. pactū coherētia traditionis non uestiť quādo cū tertio z nō cū recipiente interponiť. b. d. z no. No. tex. ibi nam si conuentio in placiti fine sterit. quia Gui. z. d. meꝰ ut dixi in. l. legem. s̄. de pac. colligūr diffinit. pacti nudi. ut nudū pactū sit conuentio in fine placiti stans. Op. ꝙ ymmo ex isto pacto agať de cōstituta. ut insti. de ac. §. de constituta. So. dupliciter ut in gl. Uno ꝙ hic nō fuit simpliciter pactū sed stipulatio z inutilis. qz nō solennis. ideo nō ualet ut stipulatio nec ut pactum inducens constitutū. qz hic non egerunt quia stipulari noluerunt. hec uiolat lraz. Jdeo secō dicit glo. ꝙ hic fuit tantū pactū in secā pte. sed act. de constituta nō induciť. qz eo animo pacti nō fuerunt z hec uera Oppo. secō ꝙ ymmo pactū rei tradit. sit uestitū quod sufficit ut. s̄. de re. pmu. l. rebus. z. s̄. ō pac. l. legē tradidit. n. qō conuenit. quia soluit creditoribus. uel saltē coherētia contractꝰ locationis. ut. l. in bo. fi. s̄. de pac. So. primo secōm Plac. ꝙ hic est speciale qō rufa est. Jō dicit glo. ꝙ contra. ꝓcedit quādo inter eos dē est pactū. secꝰ si inter alios. qō declara ut in glo. qz ex declaratione meliꝰ ueritas habetur uidelicet ꝙ tūc uestiť coherentia contractus uel traditiōis quādo fit ad ꝓfectū uel utilitatē cōtrahentiū z paciscentiū non tertij. z hec est uera z cōmuniter ita teneť. Quero tunc an cōtra colonos ꝓ quibus soluit agere possit z q̄ act. z dic ꝙ sic act. negge. ut in glo. ut. l. si liber hō. z. l. si soluēdo. ff. de neg. ge.

A iudicio tam.

Conductor locatori z ecōtra teneť de dolo z culpa nō de casu. b. d. Et exemplo pone ut in glo. Oppo. ꝙ de culpa non teneatur. ut. ff. nau. cau. z sta. l. iij. §. sed si gratis. z. l. nauta in. e. ti. z ff. cōmo. l. si ut certo. §. nūc uidendū. ℣. sed ubi utriusqz. z insti. qui mo. re cōtra. ob. §. i. So. ꝙ de leuissima nō teneť ut ibi. sed de lata z leui sic ut hic. Op. ꝙ ymmo de leuissima teneať ut. ff. e. l. qui mercedē. So. ut glo. ꝙ ibi speciale z expressim se obligauit ad custodiā ideo de leuissima culpa etiā teneť secōm Jo. Sed cōtra illā so. oppo. ab extra. ea que tacite insunt si expressa manť ut insunt nihil operantur. ut. j. de fide. l. non recte.

sed constat conductorē et ꝓtractus natura non teneri ad custodiā rei.ut.s.dixit glo.z ꝓbat in.ll.alle. in ca ergo.ꝛc.So.ꝙ ex natura contract⁹ custodia uenit q̃ntuz lata culpa z leuis culpa de quib⁹ tenet requirit.Sed cū expressum z specialit se obligat pro custodia tunc ultra naturam cōtractus se obligat.quia de custodia negleta etiā ex leuissima culpa.ut.d.l.qui mercedē.z sic uerba non ei exprimunt ut insunt.ꝑ hoc etiā fac.quia uerba debent intelligi ꝓlata sic ꝙ aliquid operetur.ut.l. si quādo.ff.de le.i.cū sy. Op.iiij.ꝙ ymmo nō teneatur ex natura ꝓtract⁹ de culpa leui sed tantū de lata.ut. ff. depo.l.i.§.si uestimenta.z.l.qō nerua.So.ibi in deposito qui celebrat gratia deponentis tantū.nos in locato qui celebrat gratia utriusqz.qz uterqz cōmodū recipit. scilicet locator mercedis z cōductor usus rei.ideo ō lata z leui solū tenet ut in.ll.in primo cōtra.alle.ubi autē gratia recipientis tantū contract⁹ celebrat ut in cōmodato.tūc cōmodatari⁹ tenet etiā de leuissima.ut.ff. commo.l.si ut certo.§.nūc uidendū Opp.q̃nto ab extra ꝙ locator seu cōductor de leuissima culpa teneat.quia dicit tex.in suplatiuo ꝙ nihil debet cōmittere de eo qō diligentissim⁹ non obmitteret.ut.ff.e.l. si merces.§. pe. Sed leuissima culpa est obmittere quod diligentissim⁹ nō obmisisset.ut ꝓbat.ff.cōmo.l in reb⁹ in prin.g⁹.ꝛc. So ꝙ uer est ꝙ absqz culpa non est ut ibi littera dicit sed illa culpa est leuissima de q̃ non tenet.ut.ll.s alleg. Vel ibi suplatiuū ponit inpropric. Op.sexto ꝙ de casu fortuito teneat.ut.s.cōmo.l.i.z.s.de pig ac l. que fortuitis in fi.So.ꝙ nō tenet ut hic.nisi casus in se periculū susceperit ut ibi.z idē dicas si mora ꝑcesserit.ut.ff depo.l.si in asia.§.fi.z.ff.si cer.pe.l.quod te.z.ff de uer. obli.l.si ex legati causa.z idē ē si culpa precesserit casū ut ff.cōmo.l.in reb⁹.z.l.si ut certo.§.sed interdū.z intelligo de culpa ex qua teneba. ut.l.qui mercedem.ff.e.z sunt glo.expedite. Nunc ad declarationē materie uideret querendū quid sit dolus z quid sit culpa in genere sumpta.z quot sunt species culpe.z de cuiuslibet earꝫ cognit.z descriptione.ō quibus omnib⁹ plene seri psi in.l.si nulla.s.de pig.ac.ubi uide aliquas.q.ꝑ me tractas recitabo. Prima questio est an aliquo casu culpa leuissima uenlat in act.locati.z dix. Bar.ꝙ iura superius allegata ꝑ que dixi leuissimā culpā non uentre locū habeant qn leuissima culpa est in obmittēdo.suriāt in cōmittendo z faciendo essz cōmissa tunc inquit ipse ꝙ haberet eius ratio.ut ꝑ eū no.in l. quod nerua. ff depo.Sed hanc ptem non teneo ut plene dixi in. d.l. si nulla in ul.q.ubi uide. Secūda.q.est quotidiana. pone locauit quis seruulū suū furori uel cerdoni uel reparori ut instrueret cū ille cū minus bñ facerz uel ad disceret sic eū ꝓcussit ꝙ ei oculuz effodit uel testiculos ei ex ꝓcussione aridos sec.queri an ex locato teneatur Dic ꝙ sic.casus est no.ff.e.l.ite queri.§. idē tul. z hoc ideo.qz culpa fuit uel lata uel leuis a nimia seuicia ꝑcedens. Tertia qō est.locaui ticio domū ragaci⁹ ei⁹ min⁹ diligent tenuit lucernaz in stabulo ꝓpter qō domus cōbusta est queri an tici⁹ teneat ex locato. Et uidetur pri⁹ inuestigandū an dñs ex facto uel culpa huius ragacini teneat.Et teneo ꝙ sic ut dixi in.l. que fortuitis.s.de pig ac.Scō an tici⁹ tenēdo tale ragacinuz uel ei cōmittendo tale officiū fuerit in culpa leui an solū in leuissima.qa si in leui uidet teneri. si in leuissima non uidet teneri.ar coꝫ que.s.dixi.z ꝑ hoc accedat ff. e.l.uideamus.§.fi.z.l.se.z.l.ex conducto.§.fi. Quarta qō est quid si ipse cōductor dom⁹ minus diligenter ignē tenuit uel lucernaz. Dic ꝙ si ista minor diligentia cadit in leuissimā culpā.qz solū diligentissim⁹ ꝓuidissz z tunc nō teneat.z.ut cadit in culpā leue. qz non tantū diligentissim⁹ sed etiā quilibet diligēs ꝓuidit et z tūc teneat ut hic cū sy.s.alle. In dubio gl.est singulariter no.que tenet ꝙ culpa q̃ plurimū incendiū ꝓcessisse iudicanda est leuissima.ita no.insti.qui.mo.re cōtra.ob.§ preterea.quā tene cordi. Ex his habes qd dicendus si habitatio gratis est cōcessa ut tūc recipiens teneatur de ei⁹ leuissima culpa in min⁹ diligent custodiendo ad hibita.ut.l.si ut certo.§.nūc uidendū.ff.cōmo.Et ista sic succicte tradita sufficiant.plen⁹ tamē de his z de ista materia incendiorꝫ dixi in.l.que fortuitis.s.de pi.ac.

Um conductorem.

Destructa per conductorem debent restitui per se z eius heredem.h.d.Salyceius.

Urialis.

Curiales non possunt aliena predia cōducere nec ꝑ conducentibus fideiubere.h.d.

Oppo.ff.de decu.l.iij. So.ut glo. Sed quid si domū ꝓpriā non habent an illā ꝑ sui habitatione conducere possunt. Dic ꝙ sic ut in.l.se. de milite no.z ar.s.de cōtra.emp.l.i.

Milites.

Milites debent se abstinere a conductionibus nisi gratia sui usus.h.d. No.ꝙ milites circa ruralia non debent uacare. Itē no.ꝙ ynus uicin⁹ non debet esse grauis uel molestus alteri.qō fac.ad id quod dixi.s.e.l.edē in fi. Itē no. tex.in fi.Glo.opp.uarijs modis ꝙ miles possit esse ꝑ curator.ut.l.qui stipendia.s.de ꝓcu.z.l.filiussa.§.uerani.ff de ꝓcura.So.ut in ea. Querit glo.an stabulū ꝑ equis suis possit cōducere.Respon.z bene ꝙ sic z idē ꝑ sua habitatiōe.qz sine his nō potest seruire militie.Sed domū reficiendā non pōt cōducere.qz degenerat a militia ut in glo. Querit glo.quid in clericis. Dic ꝙ idē in beneficiatis qui debent uacare circa diuina non in simpliciter clerico qui non sit in sacerdotio.

Et cui.

Primo ꝓhibet.scō permittit.tertio excipit quarto punit. Dūs potest locare rem alij cū fuerit futura locatio pmi.Nec debet primus scō cōductori molestiā uel litē iniustā iferre sub pena hic subiecta h.d. Nota ꝙ dño licitū est declinare primū conductorē.Scō no.casum in quo non ualet pactū sine scriptura z ratio sui optima ut fraudibus obuiet.quia prior locator nolens exire cōtinuo allegaret pactū z interim secūdus nollet stare sine habitatione. No.ꝙ magis punit uilis q̃ in dignitate posit⁹.de quo uide quod dixi in.l.possessoris.s.de epi. z cle.z ꝑ Cy.in.l.nemo.de sum.tri.z fi.ca. Oppo ꝙ locari nō possit priorib⁹ ꝑ codē augmento uolentib⁹. ut.l cōgruit.z.l.predia j.de loc.predi.fi. So.ꝙ ibi speciale in predijs fiscalibus. z forte est ratio.quia inuiti q̃ꝫ in conductione remanent.ut.ff.de publi l.cotē.§.fi.

Oppo.ad idē de c.ex rescripto extra de lo.z ꝑ duc. So.ut glo.uidetur ꝙ fallit in scolarib⁹.quod intelligo ut in hoc sit speciale.qz non potest scolaris conducere hospiciū durante conductiōe alteri⁹ licet eius cōductio dirigat in temp⁹ locat.illius alteri⁹.sed nō scolares possunt etiā conduct.alteri⁹ durante dūmodo cōtract⁹ accipiat pires post illius conductionē finitam.

Onductores.

Conductor continuat in restituendo rem locatā usqz ad diffinitiā sententiā nedū rē

Questio quotidiana

ſed etiã eius æſtimationẽ prebere cõpellit.b.d. No. q̃ ſtati cũ denegat restituere dicit possessionẽ inuadere ⁊ expoliare.ut hic in fi.⁊.s.c.l.ſi quis cõduct. No. q̃ res pure ⁊ æſtimatio ꝯditionaliter petit in codẽ libello alias iudicio. Querit gl. quo iure petat hec æſtimatio. Et respon. q̃ condit.ex hac.l.⁊ idez no.in.l.nõ ab re.j.qui ni. Sed q̃r an in codez iudicio utrũq; possit peti. Quidã q̃ non.q; æſtimatio ſub condit.debetur ſi expectaneri ⁊c.⁊ ſic ante peti nõ potest.ut.l.non quẽadmodũ.ff.de iudi. Sed glo.tã hic q̃ in.l.non ab re.ꝛ cõtra. Ad.l.non quẽadmodũ respon.q̃ ibi in re principali.hic in accessoria. Vel aliter illud ꝓcedit quando ꝯditio nõ est purificanda cũ ipso iudicio hic aũt purificatur cũ ipso iudicio ſecũdũ doc. Quero an ad cõmissionẽ huius pene ſit necessaria ſcientia heredis. Dic q̃ ſic ut ꝓbat in.d.l.nõ ab re.in ℣.cũ nulla. Alia possunt hic queri que tangunt p glo.in. d.l.non ab re. de quibus ibi dicetur.

Iccet.

Milites ꝓhibentur a conduct.rez alienarũ.alias tã ipsi q̃ locatores puniunt pena hic ſcripta uel inserta. ⁊ q̃libet pot eos accusare.h.d. No.q̃ utilia in desuetudinẽ uel contẽptum habita ſunt renocãda. Et no. q̃ uicini non debẽt esse graues uel molesti uicinis.ut hic ⁊.s.e.l.milites.

Itẽ no.q̃ milites cõductores ipso iure cadũt a militia

Itẽ no.q̃ ipso iure priuati illicite recipiunt ſtipendia.⁊ eis ſoluta possunt iure repeti. Itẽ nota q̃ iſta uerba cadant ⁊ amittant que futurũ ꝯcernũt intelligũtur ipso facto ⁊ iure nõ expectata ſententia. q̃d uidet ꝯtra notata.j.unde ui.l.ſi quis in tantã.⁊ ibi de uerbo amittat.⁊ cõtra no.s.de iur.ca.l.ij.§. q̃ ſi actor de uer.cadat.⁊ ꝯtra tex.in auc.principales. Sed forte hoc ideo q; ſic exprimit in.l.ut hic in uer. ſcituros in prin. Unde uidet dicendũ.aut lex ultra ꝓcedit dando modũ cadentie uel amissionis ⁊ illũ ſerua. Aut ultra nõ ꝓcedit.⁊ tunc dic ut dicã.j.ri.i.l.ij in.iij.q.

De iure emphitheotico Rubrica.

Continua rubricam ut in glo.

Vs emphitheoticarũm.

Primo declarat cuius cõtract⁹ naturaz habeat contractus emphitheoticus. Secũdo que in ꝯtractũ emphi. deduci possunt ⁊ quõ. Tertio ad quẽ pertinet periculũ rei in emphit. dare. Secũda ibi in quo contra. Tertia ibi ita ut ſi nondũ. Cõtract⁹ emphitheoticus est cõtrac⁹ p ſe distans a conductiõe ⁊ locatione. ⁊ debet fieri in ſcriptis cũ pactis in eo initis.⁊ ſi de casu fortuito nihil est ꝯuentũ tũc ſi res pereat tota liberatur emphitheota non ſi peat ꝓ pte.h.d. No.q̃ diuersitas causaz ⁊ differentiaz facit cõtractus censeri diuersus. Itẽ no.q̃ cõtractus emphitheotic⁹ nõ est cõtract⁹ alienatiõis ut in prima pte. Itẽ no.q̃ iste cõtractus.ut ceteri ex conuẽtiõe.l.accip.c.cõcor.l.i.§.ſi cõueniat.ff.de po. Itẽ no.q̃ debz fieri in ſcriptis ut hic in ij.pte. Item no.q̃ in iſto cõtractu ſterilitas non facit locũ remissioni.imo nec pemptio ꝓ ris rei Op. cõtra primã ꝓtem q̃ contract⁹ iste non differat a locatiõe ⁊ cõduct.quod patet.q; ſpecies locatiõis ẽ.nã locatio ꝓpetua ſeu q̃diu pensio ſoluat est contract⁹ emphit.⁊ nihilominus apellat locatio.ut hic ꝓbat insti. loc.§.adeo.ergo ⁊c. So.q̃ differt a locatiõe ⁊ conduct. ꝓut ſunt due ſpecies p ſe distincte ſicut differunt capra ⁊ asinus.⁊ ita hic.ſed non differt a locatione ꝓut locatio accipit ꝓ genere ſuo.ſicut bõ nõ differt ab animali in ſuo genere ſumpto.imo infert illõ. ut bõ est animal est. Et ſecũm predicta habem⁹ dicere q̃ locationis tres ſunt ſpecies.alia ſimplex ⁊ ad modicũ temp⁹. alia ad non modicũ temp⁹.⁊ alia ꝓpetua q̃diu pensio ſoluat uel in tertiã generati.uel in.xxix.annos.cum pacto reuocatiõis.⁊ illa trãsit in ꝓpriũ nomẽ.⁊ hodie cõtractus emphi.nuncupat ut hic ⁊ no.in auc.ſi q̃s ruinas.s.de ſacroſan.eccle. Vel dic q̃ licet olim iſte contract⁹ appellaret locatio nõ tũ nomine ſic diffinito.q; quidã locat.esse dicebant.quidam uendit.hodie aũt est diffinitũ ut non locatio ſed cõtract⁹ emphi.appelletur ⁊ ꝓpriã naturã habeat ſepara; a locat.⁊ uendit.⁊ hoc fecit Imperator zeno.ut hic ⁊.d.§.adeo. Sed tunc cõtinuãdo materiã quero in quo differat a locatione. Et respon.glo.ij.q; p locat.nõ transit dominiũ nec possessio nec aliquod ius constituit in re locata.ut.ff.e.l. non ſolet.ſed p emphi.trãsit possessio naturalis ⁊ constituit ius in re.q; utile dñium trãsit.ut.ff.ſi ag.ue.uel emphi. pe.l.i. Item dicit glo. contract⁹ emphi.in reb⁹ ſolitantũ celebrat.ſed locatio non tantũ in rebus ſoli.ſed etiã in rebus mobilibus. Addidit etiã Ja.de ar.q̃ differunt etiã in forma.q; tpe quo contract⁹ emphi.celebratur oportz aliqd presentialit dari ⁊ certa merces ultra id annualit constitui.⁊ dicit hoc ꝓbari.s. ō ſacroſanc. ecc.auc.qui res iã dictas.in.l.priuate.j.de excu.mu li.x. ⁊ ꝓ hoc bene fac.j.e.l.ſi.circa fi.ubi dicit dari q̃nquagesimã ꝓtem precij ꝓ inuestitura. ſic ergo dicit ipse rez æſtimari.⁊ ſi ualet.c.detur ꝓ.xl.⁊ ꝓ aliquo modico ꝓ annua mercede. Ly.dicit cõtra.cõſeruari de cõſuetudine ut de presenti nihil det. Sed certe ⁊ de iure idem uidetur.ut in auc.ſi quas ruinas.s.de ſacroſã.ecc.⁊ auc. ꝓpetua.⁊ quia illa receptio pot⁹ ex cõuentiõe ꝓcedit q̃ ex forma contrat⁹ ⁊ ob utilit. cõcedentis cui licere debet renũciare.ut.l.ſi quis in conſeri.s.ō pac. Vterq; tamen modus põt ꝓcedere ut est de mente glo. in auc. qui rem huius.s.de ſacroſan. Item differt in ſcriptura que in hoc ꝯtractu debet interuenire nõ in locatione ut.j.dicit. Itẽ differt in rei pstatione.q; in locatione merces debet esse in pecunia tantũ. Vel ſecũm nos in certa frumenti rei quantitate aliter nõ est locatio.ut no.s.ri.i.l.ſi olei. Sed in emphi. q̃cunq; res etiã ꝓ annua mercede inuenire põt.ut.d.§.adeo.⁊ ibi glo

Itẽ differt q; facilit⁹ cõductor pdit ius ſuũ ob cessatam ſolut.quia p biennũ q̃ emphitheota in quo triennũ requirit.ut no.in auc.qui rem hui⁹.s.de ſacroſanc. ecc. Itẽ differũt quia emphitheota non potest dare ſucceſſorẽ ſine uolũtate dñi.ut.j.e.l.ſi.ſed cõductor ſimplex ſic ut.ff.ō.pig.ac.l.ſolutũ.§.ſolutã. Itẽ locatio est tpalis.ſed contract⁹ emphitheotic⁹ ꝓpetu⁹ ⁊ ex cõtrãſit dominiũ utile.ut.ff.ſi age.uect.l.i.⁊.ff.de ſup.l.i.§ quod aũt.quod nõ facit ex locat.ut.ff.e.l.nõ ſolet. pterq̃ in casib⁹ ut dicã in.q.de ſterilitate. Oppo.ij.q̃ contract⁹ emphi.ſit alienatio.ut in auc.ō nõ ali.§. alienationis ⁊.s.ō re.ali.nõ ali.l.ſi. So.ut in glo.iij ſ.q̃ in larga ſignificatione est alienatio nõ in ſtricta ⁊ ꝓpria ut hic. Et ut clarius hoc elucescat quero in quo differat ab alienatione ⁊ uenditiõe. Et respon. in plurib⁹. ut in ea glo.no.quã p te uide. Unũ tamen ex ea facit notare Bar.uidelicet q̃ ubi ãnua quãtitas debet ſolui locatio est iudicanda licet dicat in cõtractu q̃ uendidit certos

redditus p ꝗnqz annos ꝓ centũ solucdis singulis an nis.nã non debet attendi uerbũ uendidit sed quãritas que p singulos est soluenda.ut in hac gl. ꝓpter quod illud uerbũ uendidit accipit improprie.ar.l.insulã ff.ꝺ ꝓscrip.uer. Opp.iij.ꝙ scriptura nõ sit necessaria ut ꝯ.de pac.l.pactũ.So.ut in glo.z dixerunt quidã ꝙ etiã sine scriptura ualet nec hec.l.ꝓhibz quod trufa est.Alij ꝙ cõtract⁹ potest fieri sine scriptura.sed pacta circa cõ tractũ conuẽta non.Ista non habet rõnez diuersitatis. Alij ꝙ hic est speciale z hoc tenet cõiter. Et potest esse ratio.qz dat in emphi.ut res ꝑpetuo sit penes accipiẽ tem quã de facili acceptoz uel eius heres diceret suam z memoria labilis est tã in cõducente q̃ in testib⁹.ut.j. e.l.fi.in prin.ideꝺ.l.scripturam interuenire noluit.

Oppo.iiij.ꝙ periculũ ꝓ pte ꝓtingens non semp spe ctet ad accipiente.ut.ff.de cõtra.emp.l.dom⁹. So.ut in glo.ꝙ ibi in contractu empt.z uendit.in quo dic ut ibi hic in contractu emphitheotico. Opp.v.j.de allu.z palu.l.ij.So.hic in ꝑdijs emphi.ibi in tributarijs.Et ẽ ratio.quia in illis aucto predio auget pensio.i.tributũ z p consequẽs eo diminuto debet diminui.ar.j.de fur. l.manifestissimi.§.sed cũ in secũda.z.ff.de re.iur.l.scõm naturã.Et sic sentit ista glo.ꝙ ꝓpter augmentũ in cõ tractu emphi.nõ augeat pensio.cui⁹ ꝓtra.sentit glo.se. z que ueri⁹ dicat.j.dicã.Alibi tñ soluit glo.illud cõtra. uidelicet ꝙ in.d.l.ij..ideo sic est.quia sic continebat in concessione principis.z ita no.in.l.quicunqz.j. de fun. pa.li.xi.Aliqui uolũt dicere ꝙ sicut ibi minuit ita z hic quasi nõ sit ratio diuersa.z quia de toto ad ꝑtem licet arguere.ut.l.que de tota.ff.de re.uen.Et ad hãc.l.respõ. ꝙ ista.l.non vult dicere ꝙ pensio non minuat si res perit ꝓ parte.sed vult dicere ꝙ a toto cõtractu nõ libe ratur a quo in totuz liberat si tota res pereat. Et ita dixit Nic.de mac.z sic idẽ erit in cõtractu emphi.quod in lo cat.ut.l.si vno in prin.ff.loc.Sed ista opy.cõiter non te netur. Bar.uero idem sentit ubi contractus esset cele bratus ꝓ multo annuo dando nõ quãdo ꝓ modico. quod pot⁹ in recognit.dat.Primo.n.casu dicit fieri di minut.si non restat tantũ de nõ pempto ꝙ ei⁹ fructus nõ equiualeant illud qꝺ est soluendũ.nã tũc ꝓ rata fiet diminutio.secus si tantũ restat qz nõ fiet diminutio. Et ideo scꝺo casu qñ vnus solidus uel denari⁹ dat ꝓ re cognit.oportet ꝙ res pereat tota.qz non pot remanere ita modicũ quin fruct⁹ possint ascendere ad illũ dena riũ uel solidũ.Sz ista opy.uidet multũ diuinare z nõ bene ꝓbari.l.preterea ut dixi.ꝯ.utroqz modo pot fieri iste cõtract⁹ z sic loquit simpliciter z indistincte.g° ꝛc. ut.l.i.§.z generaliter.ff.de bo.ꝑsc.Est igit uidendũ que illaz so.sit uerioz.z cõmuniter tenet prima p rõnez .ꝯ. posita.s.quia in cõtractu emphi.ꝓter augmentũ non augetur pensio z quod glosa sequens dicit ꝙ augetur pensio male dicit secũdum Ja.de ar.Pe. z cõmuniter doc. Sed uideam⁹ de eo quod tangit glo. uidelicet an incrementũ alluuiõis cedat emphitheote.Et dic. gl. ꝙ augmentũ patens z separũ non cedit emphitheote. sed non separũ z latẽs sic ut in fructuario.ff.ꝺ usufru. l.ite si fundi.§.sed si insulã.quia si bꝰ est in usufructua rio qui nõ habet tantũ ius in re quantũ emphitheota. ergo magis emphitheote qui habet maius z fortⁿ ius in re.qz dominiũ utile z ꝑpetuo duraturũ nec extingui bile p mortẽ sed ad heredes habet transituz. Sed Pe. dix.ꝙ emphit.non cedit sicut nec feudatario. ut in ti.ꝺ contro.uer.inuesti.c.i.§.si quis de manso.z tñ ipse ha bet utile dominiũ.ut in ti.de inuesti.fa.de re.ali.c.i.§ rei aũt.Sed quicꝗd sit de feudatario tamẽ dicendũ est ꝙ cõmodo emphitheote [illegible].qz.ar.a minori de fructua rio est maioris cõcludentie q̃ sit simile de feudatario. quia ar.a minori est necessariũ z nunq̃ fallit. Sed ar.a simili qñqz fallax est.ut.ff.admu.l.fi.§.pe.z.ꝯ. de fi.in stru.l.comparationes.hinc est ꝙ alibi dicit ꝙ quelibz ꝓ batio est fortioz q̃ similitudo z comparatio ut in auc.de fi.instru.§.si uero nullus. Itẽ de materia iuris scri pti debet argui ad casuz nõ decisũ materie alteri⁹ iuris non scripti.nõ aũt de iure consuetudinario nõ scripto ad casum materie iuris scripti.ut ꝓbat z no.ff.de leg. l.de quib⁹.hec tene menti qa sunt pulcra z utilia z de fensat glo. Sed ultra hec scias ꝙ Bar. hic tenet ꝙ nedũ incrementũ latens sed etiã patẽs cedat cõmodo emphi.z separum alle.j.de allu.z palu.l.ij.li.xj. qꝺ pu to uerũ non tã p illã.l. q̃ qz ad eũ spectat incõmoduz diminutiõis pricularis rei sine ulla diminutione pẽsio nis alicui⁹ seu canonis.ideo in hoc est ei magis fauen dũ q̃ fructuario.ar.l.scõm naturã.ff.de re.iur. Sed iuxta hoc quero que pot esse ratio ꝙ si res pit tota li beratur emphi.non si perit ꝓ pte.Dic ꝙ ratio pot esse quia ubi perit tota nõ restat aliqd qꝺ emolumetũ etiã p alluuionẽ afferre possit.Sed ubi perit ꝓ parte adhuc restat pars aliq̃ que emolumentũ p alluuionẽ pot affer re.Quantã aũt ꝑtem sufficit restare no.hec no.glo.Pe. in prin.quã teneo licet Bar.aliter dixerit. ut dixi in.iiij. oppositiõe. Quero an periculũ sterilitatis pineat ad emphi.Et uidet ꝙ non p.l.si vno in prin.ff.loc. Ibi idẽ in uectigali ꝛc.nã de agro uectigali z emphi.idez uidet iudiciũ.ut.ff.si ag.uect.l.i.z.ff.qui satis da.cog.l. scien dũ.§.i.z ꝓ hac ꝑte uidet glo.relata ad tex.ꝯ.de sacro san.ecc.auc ꝑpetua.sup uerbo sexta.In cõtrariũ est ue ritas.qz emphi.recipit rem cũ irruitiõe. ut in auc. de nõ ali.§.emphitheosiz.z qz si pemptio maioris pris rei cũ nõ relenat a pensione ut hic min⁹ sterilitas fructuuz.z ꝓ hoc accedat.j.de excu.mu.l.priuati.li.xi. z ita se ha bet cõmunis opy.Et ad glo.auc.ꝑpetua. dic ut ibi dixi Et ad.l.si vno in prin.dic ꝙ debet intelligi ꝺ predio ue ctigali aliter q̃ p contractũ emphi. Pro cui⁹ declara tione attende ꝙ prediũ ciuit.uel reipubice pot accipi in emphi.z tunc idẽ dicendũ est quod in predio priua ti ut non fiat remissio ob sterilitatẽ. Itẽ potest recipi in conduct.ad modicũ temp⁹ z tale prediũ appellatur uectigale.z tunc an ex tali conductiõe transeat utile do miniũ.Glo.uariant.nã in.l.si.ff.si ager uect.tenet ꝙ nõ. ideo ibi supplet ad tẽpus.s.non modicũ. Sed in.l.i.§. ꝙ aũt.ff.de sup.tenet ꝙ sic p.l.i.ff.de lo.pu.faci.z illam tenet Bar.z est hoc inuentũ fauore reipublice ne uexet litibus z sumptib⁹.sed aliũ experiat z defendat quod non est in cõducente a priuato.ut.ff.loc.l.cũ in plures. §.messem.z i casu illo etiã fit remissio ob sterilitatẽ. Itẽ potest recipi in cõductionẽ ad nõ modicũ tempus qꝺ quantũ sit uel intelligi debet uariarũt glo. nã in.d.l.si. ff si ag.uect.tenet ꝙ sit decennũ.Sed in.d.§.ꝙ aũt te net ꝙ uelut indeterminatũ relinquit iudicis arbitrio.ar. ff.de iur.deli.l.i.Et illo casu quãdo ad non modicũ tẽ pus non est differentia inter prediuz ciuitatis uel pri uati.quia cuiuscunqz sit transfert dominiũ utile.ut.d.§ ꝙ aũt.qui in priuato loquit.z.d.l.fi.si ag.uect. Sed dubiũ est an habeat locũ remissio ob sterilitatẽ.Et tenet hic Pe.z Ly.ꝙ sic.quia hoc dominiũ nõ est ꝑpetuo du raturũ penes eũ.sed dũtaxat usqz ad certũ tempus in quo locatio est facta.z ita etiã cũ ratione ꝑpetuo tenere nõ possit locũ non habet illa ratio que haberet in emphi. in qua dominiũ est ꝑpetuo remansurũ ꝓpter quod est spes melioratiõnis z augmenti etiã alluuiõis .Et scõm

predicta debz intelligi ff.d censi.l.forma.§.illā equitatē
Et hec sunt cordi tenenda qz sine his non haberet ma
terie scientia nec alibi reperies ista ita clare tradita

Quero qd si ppter guerrā res data in emphi.non
pōt laborari an periculū pteneat ad emphit. Et videt q
sic p hanc.l.In cōtra.d eliminat Ja.d ar.ex eo qz paria
sunt esse inundatū uel ab hostib⁹ occupatū.ut.ff.d bo.
au indi.pos.l.cū ynus. sed inundatū dicit deperditū. ut
ff.d ac.pos.l.iij.§.labeo.z.l.interdū.§.i.ergo ꝛc. Itē
parificat rem inundatā esse uel casinato pemptā.ut. ff.
de pi.z con.re.uen.l.si i uendit.§.i. Itē res dicit dep
dita cuius facultas uel usus haberi nō potest.ut.ff. de
fur.l.si is qui rē.§.cū qui.z ff.fur.aduer.nau.l.i.z.ff.so.
ma.l.si cōstante.§.si uxor.z hec opy est multum equa.

Quero an iste contract⁹ debet dici de iure gentiz
uel ciuili.dic de iure ciuili.ut no.ff.d iust.z iur.l.ex hoc
iure.Et Pe.ibi tenuit contra.z male.qz ante Imperatorez
zeno.nullā certā naturā nec speciale nomē habebat.ut
insti.loc.§.adeo.z hic. A nominante igit z eū ordinātē
z cōponente debet denominari.ut.ff.de ori.iur. l.ij. §.
omniū. Quero in quo differat cōtract⁹ emphi.a cō
tractu libellario.Glo.in auc.ingressi.s.de sacrosan.ec.
ponit ynā differentiā.Alij aliter dicūt ut ibi dixi. Bar.
dicit hic q putat q sint ynius nature. Sed vulgares
scōm diuersitatē locorz denominauerūt.Verū tex.dicit
q cōtract⁹ libellari⁹ est qñ res sub uilissima pensione
in ppetuū concedit.ut in.x.col.in ti.que li.po.feu.ali.§
donare. Quero que actio oriat ex isto cōtractu. Ait
Ja.de ar.z sequaces q cōditio ex.l.ista zenonia q hoc
nouū inducit ar.ff.de condi.ex.l.l.i.Pe.cōtra. qz iste cō
tractus de nouo nō inducit.qz etiā antiquit⁹ erat.ut.ff.
si ag.uect.l.i.sed in nouā formā est reposit⁹.ut pz insti.
loc.§.adeo.Ideo dicit agendū prescrip.uer.qz quot.cō
tractus inducit referens se ad principia.l. xij.tabu. nō
habet locū cōditio ex.l.sed in factū prescri.uer.ut.ff. de
pscri.uer.l.nā cū deficiūt.Sed Pe.cōtradicit sibi in eo
q alibi dixit uidelicet q actio pscri.uer.habz locū tā
tū in contractib⁹ innoiatis.Sed cōtract⁹ emphi.est no
minat⁹.ergo prescri.uer.nō habz locū.Quapropt Bar.
eū reprobat z dicit dari condit.ex.l.ut Jac.de ar. dixit

Quero an iste cōtractus sit bo.fi.uel stricti iuris.di
cunt doc.z Ly.q est stricti iuris.ut in.§.actionū.insti.d
ac. Quero an ex sola inuestitura trāsferat dominiū
uel possessio.Dic q nō.sed dat licentia de appbendēdo
ppria auctoritate.ut extra de his que fi.a ma.p ca.c.ex
ore z ibi p Jnno.z in ti.de no.fi.for.ti.i.in fi. z de hoc
latius dixi in.l.traditionib⁹.s.de pac.

A emphitheotheicarius.

Primo puidet dño cōtra emphitheotam
Scdo emphitheote cōtra dominū.secūda
ibi nec ante ex hac causa. Prima subdiui
ditur in tres.qz primo mādat pacta in hoc contractu ap
posita seruari.Scdo puidet ut ppter canonē nō solu
tum res redeat ad dominū.Tertio remouet tres obiec
tiones que p emphi.contra dominū uidebant oppo
ni posse.scda ibi finaūt.tertia ibi. nulla.n. Pacta inita
inter dominū z emphitheotā sunt seruāda z maxime
sup reiectione emphi theot.z si d eius reiectione nihil
fuerit cōuentū pōt expelli si nō soluerit p triennū nul
la meliorationis uel alicu⁹ pene habita rōne.nisi p dōm
steterit quo min⁹ solu.recepit z emphitheota cōsigna
uerit z deposuerit. No.q emphitheota priuari qui
cessauit soluere p triennū continuū pōt expelli ab om
ni suo iure ut hic in d.§.finaūt. Itez no.q dē maiorē
uel minorē tpe pōt cōueniri ut in prima pte. Itē no.q
emphi.tenet soluere publicas functiones z sic onera
rei z apochā de soluto recipe z domino tradere.Ex q⁹
potes colligere q domin⁹ habens dominiū directum
censeat dignior q emphitheota qui habet utile.cū in
strumenta que cōem utilitatē pcernūt debeant colloca
ri penes dignioreē.ff.fa.br.l.si que.z.l.pomp. z.ff. de si.
instru.l.fi. Itē no.ex scda pte ibi uoleti ei licere z ex
Tertia ibi si domin⁹ noluerit ꝛc. q emphitheota non
cadit a iure suo p canonē non solutū. nisi domin⁹ nō
uelit eū cadere.z tunc domino uolēte dicit ipso iure ce
cidisse a suo utili dominio.z p hoc mihi uidet casus i
l.lex uectigali.ff.de pig.ubi pondera q ibi iudex pnū
ciat declaratorie p dominio.z hoc est ius suū quo do
minus uti debet de quo ibi in fi.l.loquit.Et ex his col
lige q terti⁹ cōtra quē emphitheota rem uendicaret nō
posset ei objicere except.de canone nō soluto. nisi tā cō
stitisset de domini uolūtate q uoluisset cū cecidisse a iu
re suo. Itē no.ex tertia pte ibi uel pena.q conuētio
generalis de non expellēdo sub pena.intelligit illo sol
uēte z seruāte ea ad que tenet ex natura cōtract⁹ z sic
dicit in se habere tacitā cōdit. nisi feceris id ppter qd
mihi hoc iure liceat.ut hic z.ff.loc.l.quero.§ inter.z d⁹
quādo pueniio est generalis. secus si ad specie alicui⁹
non obseruātie descēdet.puta de nō expellēdo si tu nō
solueris qz tunc habet locū.q.glo. Itē no.ex eadem
pte q dies nedū expressa sed etiā tacita interpellat pro
homine.cōcor.l.magnā.j.de cōtra.z pmitt.stipu. Itē
no.q ad temp⁹ pmissa post temp⁹ uidetur pbibita ut
hic z.ff.de le.ij.l.statu liberū. Ultimo no.ex fi.quod
ibi dicit de oblat.z cōsignat.qz p eas pena cuitat. Ve
nio ad apparatū z oppo.q nō expectet p triennū sed
sufficit p biennū.ut.s.de sacrosan.ecc. auc qui rē hui⁹
So.ut glo.q ibi in emphi.ecclesie.hic priuati. Op.
q etiā in priuato sufficiat biēniū.ff loc.l.quero.§.inter.
So.q hic in emphi.qui habet utile dominiū.ibi in co
lono simplici qui nullū ius habet in re. Et hic aduerte
quia glo.ista est corrupta dū dicit triennū debuit.n.di
cere biennū.ut.d.§.inter.z idco melius no. in d.auc.q
rem.Et hoc quādo a tota cōduct.repellere uolo.sed qñ
a pseuti usu rei tantū tūc cū statim nō soluit possū eiz
repellere.ut.s.ti.pri.l edē.z.ff.de loc.l.cū domini.

Quero an hoc triennū debet esse continuū.Dic q
sic alias interrupta esset pscriptio p solut.medij tpis.

Quero quid si apparent apochē solutiōis triū an
norz primorz.sed de triennio anteriori nihil apparet z
p illo triēnio ānteriori domin⁹ negat sibi solutū an po
terit illū expellere uel non solutū petere. dic q non. ut
hic in glo.magna.z tex.est singularis.j.de apo.pu.l.q
cunqz.li.x.z ita cōsuluit Dy.z ita obtinui de facto.

Quero tertio ab extra z renoco in dubiū quod in
no.dixi an emphi.p canonē nō solutū cadat ipso iure
a dominio suo nolente domino an uero per sententiaz
z spec.in ti.de loc.§.nunc aliq.d.lxij.arguit p z contra
z finalit cōcludit q utrius est dicere p sententiā. Hanc
partē uidet tenere Jnno.extra de loc.c.potuit qd bene
p hac parte facit.z p hoc facit qa in fi. huius.l.z.l. se,
mit uerbo cadat qd futurū concernit.z sic per senten
tiā.ut.l.ii.§.q si actor.z auc.principales.s.de iur.cal. z
auc.qui semel ad fi j.quō z quādo iud.z auc ymmo.s.
de ac.z ob.z in auc.de his qni obl.re.mi.se habere p
bi.§.si uero tacuit.ibi sciat se act.casurū:z in.§.se.d.sz
non p facto. z p hoc accedat quod no.glo.de uerbo

amittat in l.si quis in tantã.j.un.ni.fac.l.eius qui.ff.de iur.fi.Contra.puto ueri⁹ ut in se.q.sentit glo.z hoc per illũ tex.in.ij.z.iij.pte qui hoc sentire uidet cui cõsentit tex.in auc.de ali.z emphi.§.si uero ꝗs locator.ubi dat potestatẽ dñõ deijciendi sicut hic repellẽdi.z ꝓ hoc accedat auc.qui rem.s.de sacrosan.ec.Iste.n.ll.loquũtur cũ pte nõ cum iudice.z ꝓ hoc fortⁿ facit in auc.de nõ ali.§.scire.ubi dicit non soluto canone fiat omnino extranei emphiteoseos.ubi pondera uerbũ omnino qõ est precisũ.z uerbũ extranei qõ idẽ est qõ alieni.z uerbũ fiat qõ sui natura factũ iudicis nõ requirit. ꝓ ista pte facit.j.loc.l.fj. ubi est uerbũ cadat z tamẽ intelligit ipso iure nõ expectata sententia ut ibi in littera.ꝓ hoc etiã facit qui res iã dictas.s.de sacrosã.ec.ubi ẽ uerbũ cadat.z necessario intellgit ipso iure.ꝓ hᵒ fac.qz ipa res que cadit in cõmissũ ꝓpter uectigal nõ solutũ ipo iure pditur z alteri querit.ut.l.cõmissa.ff. de publi.z.l. si ꝗs.s.de uect.z cõmi. Ultimo apparet mihi quasi casus subtilit inspectus in.l.lex uectigali ff.de p.v.itez quesitũ.ubi pondera ꝙ domin⁹ ibi egit declaratorie ut ꝓnunciet fundũ suũ esse.ex quo dat itelligi ꝙ ipso iure canone debito nõ soluto ius suũ pdit emphiteota z domin⁹ iure pleni dominij a quocũqz possessore etiã habente causã ab emphit.põt uendicare.Et est rõ.qz re soluto iure datoris resolut ius acceptoris ut ibi. Ex quo colligo ꝙ sicut pactũ expressũ est tituli resolutiuũ ita z tacitũ qõ inest mediãte dispositiõe.l.ut hic. qõ gᵒ in fi.dicit cadat.intelligo ipso iure.z etiã in alijs.ll.s.alle.Et ut hoc clariⁿ liqueat attẽde cũ quert an pena cadentie a iure suo debeat intelligi ipso iure uel p sententiã.Dico aut lex ipsa ꝓcedit dãdo modũ uel formã. z illam seruat.ut.l.fi.s.loc.z auc.principales.s.de iur.ca. Aut ultra nõ ꝓcedit.z tũc aut p aliã.l. repit dat⁹ mod⁹ z adhuc idẽ dices.z hoc ꝓbat in.l.ij.§.ꝙ si actor.s. de iur.ca.que simplicit loquit.z p auc. principales declaratur ut p sententiã intelligat.Aut p aliã.l.modus datus nõ repit.z tũc aut.l.dicit cadit p uerbũ pritis tpis z tũc ipo iure.Aut dicit cadat p uerbũ futuri tpis z tũc aut hec pena imponit ꝓpter actũ obmissũ fieri in iudicio uel eo pendẽte.z tũc intelligit p sententiã.qz cũ iudice.l.dicit loqui corã quo uetilat causa.ar.l.ubi ceptũ. ff.de iudi.z ita etiã loquit dictⁿ.§.ꝙ si actor.z.j.quõ z qñ iuõ.auc.q̃ semel.z.j.un.ui.l.si ꝗs in tantã.Aut ipo nitur p actũ extraiudiciale obmissũ ex cõtractu fiendũ z tũc si cadentia est tituli resolutiua intelligit ipso iure ut hic z d.l.si ex uectigali.z.ll.s.alleg. Aut nõ est tituli resolutiua.z tũc p sententiã ut in auc.de hi.qui.ob. se.pi.ha re.mi.§.si uero tacuit. In dubio presumit titu li resolutiua quãdo cadẽtia est a iure p contractũ ꝗsita z ipsi contrahẽti ꝓfutura ut hic.Et est rõ.qz tunc uim habet.l.cõmissorie. Restat nũc uidere ad c.potuit.extra de loc.qõ bene fac.sic eũ ocd ucẽdo ibi ꝓmittit mora purgari que nõ ꝓmitteret si ipso iure a suo iure ceciditⁿ.cũ facta esset tunc executio postꝗ mora purgare nõ licet.ut ff.de condi.inde.l.q̃ ob rẽ.z.ff.iudi.sol.l iam tñ.ij.s.z ff.de ac.z ob.l.traiecticie.§. de illo. Nã respõ. ꝙ a suo cadit iure si domin⁹ uelit ut hic z ibi.ubi pondera ꝙ sub eadẽ censura ponunt hec duo rẽ alienasse z canonẽ p biennũ nõ soluisse sed p primũ cadit ipso iure ut.l.se gᵒ z p scõm.Nec ille tex.ꝓmittit moraz purgari nolẽte domino.sed si purgauit qz celeri satisfact. sibi consuluit.z sic domin⁹ sine ulla ꝓtestatiõe recepit tũc habet locũ.c.potuit.ut ꝓbat illa lra que p uerba ꝑteriti tpis in sua exceptiõe loquit.Et pondera ꝙ ubi celeri satisfactiõe sibi nõ cõsuluisset ꝙ iuste expelli potuisset.ubi pondero uerbũ iuste p quod uerbũ dat intelligi ꝙ a suo iure ceciderat alia sententia nõ expectata.Declaratio tamẽ uolũtat.domini requirit ut alias i cõpensa: que fit ipso iure.si tamẽ opponit ab homie. z ob hoc forsan dixit Inn.ꝙ nõ est rescisa emphiteoseos ꝗdiu domin⁹ patit ꝓductorẽ tenere locatã.Dosti.aliter sonuit delicet ꝙ olim cadebat ipso iure z res auferebat.sed p c.potuit.addit de gratia ut celeriter sibi possit ꝓuidere qõ pau.de liaz.uidet intelligere.nisi de tacita uel expressa cõtraria uolũtat.domini apparcat.z hoc est tempus qõ iudex habet cõsiderare de quo no.ibi in fi.gl.z hoc mihi placet p supra dicta. Quero modo quarto cũ gl.an sua ꝓpria auctoritate possit eũ deijcere. Respon. aut iã emphiteota intuerterat possessionez domino. z tũc ei nõ licet sine iudice.Aut nõdũ interuerterat. z tũc põt auctoritate sua.qz potestas ista est sibi p hanc.l.cõcessa.sic z alias in.l decurtũ.j.de metro.li.xi.z hoc scõm Cypria.Subiungit tamẽ glo.ꝙ melⁿ faceret si p iudicẽ faciat.qz licz ceciderit a iure dominij nõ ꝓpterea desijt possidere.z ideo ꝓpria auctoritate nõ est repellendus ut.ff.de ui z ui ar.l.colonⁿ.z ꝓ hoc bene facit.j.de pig. l.creditores.z hoc uoluit Bul.z Mar.z ita tenet Pe.z Cy.Et scõm hoc dictio melⁿ.nõ stat in gl.cõpatiue.sed electiue.ut dicũt esse casũ.ff.de pigno.l.lex uectigali.ibi ꝓpterea.sed illa.l.modicũ facit ad hoc ꝓpositũ. nã lz ibi egerit re uen.cõtra pignoris possessorẽ uel ꝓtra emphi.nõ sequit necessario.gᵒ emphi.expellere nõ potuit sed bene facit ut ipso iure cadat a iure dominij uolente domino.ut.s.in notabilibⁿ dixi. Sed ꝙ sua auctoritate possit fac.l.edẽ.s.loc.in prin.z ff.in.c.ti.l.cũ dñi. Sed ibi nõ a iure suo sed a presenti usu rei. Sed ob. fortⁿ.ff.loc.§.int locatorẽ.ubi expellit a totali iure suo. z a possessione si p biennũ non soluit.Sꝙ ibi in colono simplici q̃ nõ possidet sibi.ut.l.male agit.j.de prescrip.xxx.anno. In casu nostro possidet sibi. Sed tũc replicari potest nõ possedisset sibi nisi fuisset utile dominiũ qõ in re habebat. cũ igit ipso iure desijt utile dominiũ habere domino hoc uolẽte.debet desinere illã possessionẽ hre z in simplici detent.remanere.qz cessante causa cessat z effectⁿ.Sꝙ possessio nõ desinit.sed eius iusticia.sic q̃a iniuste possidet z non iuste. Sed cõtra.qz sicut iusticia possessiõis ita z possessio cãbat a titulo qz sine titulo nõ possedisset.Sz desẽde.qz iusticia a titulo.possessoꝝ a uolũt.domini q̃ in eũ trãsferre uoluit.Et p istũ modũz defendit opy.Bul z Mar. ymmo nõ defendit.sed scõm naturã cõtractⁿ in eũ transferre uidet.s.si pensionẽ soluat.nec p triennũ steterit.z cum p triennũ steterit ei liceat eũ expellere.ut in casibⁿ specialibⁿ dicit in.l.edem.s.loc.Sed hoc nõ ob.quia ꝓcedit ubi cõstaret ꝙ hec esset natura huiⁿ contractⁿ. Sed in dubiũ reuocat p predicta.Bar.dicit ꝙ põt ꝓpria auctoritate ipsũ nõ resistentẽ si aũt resistat nõ põt sine iudicis auctoritate ut.l.nõ est singulis.ff.de re.iur.Et subiungit ꝙ ubi eũ sua auctoritate nõ uellet expellere. sed in eⁿ possessiõe iniuste turbare z inqietare.tũc rõne sue ciuilis quã habet.ut.l.male.j.de preseri.xxx.an.z.l. iij. §.ex cõtrario.ff.de ac.pos.põt rem ingredi z tedio emphi.afficere.qz nõ poterit ipse cõqueri cũ uiciose possideat ab eo ut.l.i.in prin.ff.uti pos.hoc ultimũ placet sz de primo dubito p supius dicta. z potissime ꝓpter illud.qz si possum ipsũ expellere a presenti usu.ergo z a possessiõe.z postea cũ nõ admittã.q̃a cecidit a iure suo ynde totũ dubiũ stat an resistentẽ a presenti usu repellere possũ z gl.tenet ꝙ sic in.d.l.edẽ.Sed tunⁿ est intelligere non resistentẽ.z ita teneo. primo qz conductores

hodie etiã finita locat.nõ licet sua auctoritate domino
inuito expellere.ut.s.loca.l.cõductores.z.j.un.ui.l. nõ
ab re.Secũdo qz mulieri ad quã reuertit dominiũ rei
dotalis p mortẽ mariti.ut.l.in rebꝰ.j.de iur.do.nõ licet
ingredi possessionẽ eiꝰ rei heredibꝰ mariti nõ consentiẽ
tibus sine auctoritate iudicis.ut.l.doris.j.so.ma. Ter-
tio per.l.iij.j.de pig.Quarto p regulã generalẽ.s.ne q.
in su.cã.ꝛc.Quinto per.c.lz lo.ij.de prebẽ.li.vj. ubi pua
tũ ip so iure nõ lz ẽpo de possessiõe expellere.nisi priuaꝰ
fieret per sentẽtiã.Sexto per no.p gl.in.c.cẽmissa extra
de ele.li.vj.Septio ne det occasio rumores z rixas cõ-
mittẽdo.ut.ff.de usufru.l.equissimũ. Quero.v.pone
q pactũ inuenerit ut pẽsiõe uel canone nõ soluto lice-
ret dño igredi ppria auctoritate.z corporalẽ possessio
nẽ sibi querere an tũc cõtra resistentẽ liceebit ingredi p
pria auct.z uidet q sic per.l.pignoris.s.de pig.ac.licz
urbanꝰ faciet cũ iudicis auct.ut.l.creditores.j. de pig.
Et hec urbanitas nõ uiciat licet deficiat.ut pbat.d.l.pi-
gnor.in alternatiua quã ibi ponit fac.l.cũ creditor.ff.
de fur.z.l.ticia testõ.§.lucꝰ cũ ibi no. in glo.ff.de le.ij.
z p hoc facit etiã.l.ista in pri.ibi z de reiectiõe eiꝰ ꝛc.
Et suader ratio ut pactũ z eiꝰ uerba aliqd operent.z qz
tunc iniuste amphi.resistit z per ꝯsequẽs dominꝰ iuste
agit z uiolentiã nõ dicit inferre. sed uiolentie resistere.
ut.l.ut uim.ff.de iu.z iur.cogitabis tamẽ donec legaz.l.
creditores.j.de pig.lz predicta tamen p nunc uideam
tur mihi uera Quero.vj.si dñs fecit pactũ ut sibi nõ
liceat eũ expellere etiã si nõ soluit an pactũ ualz.quidã
distinxerunt.Aut est de nõ expellendo ad tempꝰ.i.si nõ
soluat per maiꝰ tempꝰ q̃ sit triennũ z tunc ualet ut in
prima parte hic.Aut ne omnino liceat ppter cessatam
solut.z tũc nõ ualz ut hic in.v.nulla.Sic z alias distin
guit tpalis cõto a ppetua.ut.ff.co.di.l.in hoc iudicio.§
si ꝓueniat.ista distinctio nõ est bona.qz.v.nulla.loqui
tur qñ ꝓuentio est generalis de nõ expellẽdo nõ restri
cta ad casũ nõ facte solutiõis ut sup lra dixi. tenet igit
glo.q pactũ p.l.si qs in conscribẽdo.s.de pac. z p.l.i.
§.si cõueniat.ff.depo.z ita cõtet tenet doc.tali rõe.quia
pactũ cõtra tenorẽ.l. beneficiũ inducẽtis ualet.ut.ff. de
pac.l.pacisci.ergo z in ppositio cũ hec.l.in beneficiũ z
fauorẽ inducat ut ei expellere nõ soluentẽ liceat q ui-
deat dare occasionẽ nõ soluendi z sic delinquẽdi ꝓtra
l.cõuenire ff.de pac.q̃a nõ tollit quo minꝰ alijs remes
dijs iuris eũ cõpellere possit ad soluendũ. Non ob.q
pactũ uideat cõtra naturã ꝓtractꝰ z sic nõ ualet.ut. ff.
de ꝑca.l.cũ precario qz falsũ est q hic sit ꝓtra formaz
uel substantiã siue naturã ꝓtractꝰ.qz tũc locũ habz cõ
tra.z ea q̃ diri sup prima gl.in auc.ingressi.s. de sacro
san.ecc.sed est cõtra.l.beneficiũ.ppter talẽ cõtractũ tri
butũ.z ex causa post cõtractũ pfectũ supueniente z hec
est ueritas. Quero.vij.si dñs recepit pensionẽ om-
niũ triũ annoꝝ quibꝰ fuerat cessatuz an postea poterit
illũ expellere.dicit glo.q nõ.qz alteꝝ tantũ facere põt.
ut.ff.d.l.cõ l.post dicẽ.Jtẽ recipiẽdo pensionẽ uidet uel
le stare cõtractui z expellere nolẽdo nõ uidet uelle sta-
re.igit ut ꝓtrariꝰ est repellendus.uel p electionez vniꝰ
uidet alteri renunciasse.ut.j.de fur.l.i.z p hoc inducit
specialit glo.in auc.de ali.z amphi.§.si uero quis autẽ
collatoꝛ.coll.ix. Qz antẽdẽ.Pe dixit hoc uez si pro
futuro tpe recepit.qz tũc est sibi cõtrariꝰ.z ita intelligit
dictũ.§.si uero quis.finaũt p preterito tpe tantuz z tunc
nõ est sibi ꝓtrariꝰ.z ideo audit cũ pena expulsiõis ne-
miat.quia nõ soluit.z solutio preteriti tpis fiat. qz fru-
ctus recepit z q p tpe possit preterito ultra expulsio-
nẽ recipi pensio ptz.ff.loc.l.colonꝰ in prin.Ja.s ar.me
lius dix.uidelicet aut dominus primo deiecit z postea
uult pensionez z pot ut.d.l.colonꝰ in prin.z in auc.de
nõ ali.§.scire.Aut primo habuit pẽsionẽ.z postea uult
deijcere.z tũc aut recepit pẽsionẽ p futuro tpe. z tũc nõ
pot deijcere.ut.ff.de pac.l.qui in futurũ.z.ff.de do.ex.l
ij.§.non male.Aut habuit pensionẽ preteriti tpis tantũ
z tunc aut recepit cum prestat.sui iuris z tunc poterit
deijcere.ar.ff.qui.mo.py.uel ypo.sol.l.si debitor.aut re-
cepit simpliciter z tũc nõ potest expellere q̃si mora pur
getur.ff.si qui.cau.l.ij.z.ff.de publi.l.uectigalia.§.si.z d
eo qd certo lo.l.si.Et hec distinctio cõiter approbat et
cũ ea ptransit Bar.z scõm eã intelligi debz.c.potuit ex
tra de loc.ut.s.dixi in.iij.q. Quero.viij.an dicẽs ne
gatiuã.s.sibi solutũ nõ esse an ẽphi affirmatiuã.s.se sol
uisse teneat pbare.z dicit glo.q amphi.tenerẽt pbare
se soluisse.ut.l.i.s de pba.Sed in cõtra.facit quoddam
dictũ Jnno.in.c.sup his.extra de accu.ubi dic. q si cle
ro opponat exceptio piurij qz non solut.x.licio q̃ in-
tranit ei soluere.j.mense q non sufficit pbare tempus
transactũ esse z illuz sic iurasse ut dicat piurus. sed est
opus ut pbet eũ non soluisse. Sed dicit Ly.illud uerũ
quãdo solutio est facẽda tertio ar.l.hoc iur.ff.d uer.ob.
secus si ipsi solut.negauit.ut in hac glo z.d.l.i.s.de p
ba.Bar.uero in.d.l.hoc iur.idẽ dicit. Sed cõtra utrũqz
fac.rex iste ibi uel publicaz defunctionũ apocbas q d
solut.fiendã tertio loquit sed pot dici ut intelligat scdz
predicta.uel qd puto interdũ actor z ille tertiꝰ habent
loco vniꝰ z tũc de tertio idẽ iudicat qd d actore ut hic
Interdũ nõ habent loco vniꝰ z pcedunt p̃dicta. hic
enim solutio facta fisco pdest dño q̃ ad hoc tenebat. iõ
p vno cos iudico uerũtamẽ antẽdẽ q Bar.ipse latius
attinxit hãc materiã dicens q ubicũqz negatio est cau
sa intentiõis negãtis siue sit actor siue reus ei q̃ negat
incũbit onꝰ pbandi lz alit z alit pbet.fallit in exc. nõ
nu.pe.ut.s de nõ nu.pe.l.si ex cau.z l.si asseuerario. hꝰ
pbat p exẽpla.primo qñ negatiua est cã actiõis seu in-
tentiõis actoris.ut.d.l.hoc iur.ubi casus.z i.l. ita stipu
pulatꝰ v.q si ab initio.i e.ti. Scdo quãdo ẽ cã exercitij
actiõis ut ptz in creditore q̃ non potest uenire ad extra
neos pignoꝝ possessores.nisi principali nõ existente sol
uendo.dz.n.hoc pbare p excussionẽ legitime factã. ut
in auc.presente.j.de fide.z auc. hoc si debitor.j. d pig.
uel ita notoriũ esse ut no in l.si.ff.si cer.pe.Tertio patet
quãdo negatiua est cã imptẽdi iudicis officiũ non illa
dz pbari primo q̃ iudex suũ officiũ interponat.ut.l. ma
gis puto.§.ne passim ff.de re.co.z clarius.j.de fab.l.si
qs consortiũ.li.xj.lz aũt negatiua debet pbari quãdo
ipsa est cã intentiõis actoris tũ illud est limitandũ scdz
q dic.Ly ut sit uez.nisi negatiua sit de aliono dando
uel faciẽdo actori ut.d.l i.s.de pba.Hinc est q si pri
sisti mihi uel officiali sistere tali die in iudicio sub pẽa
z pcto penã qz nõ uenisti certe obtinebo.nisi tu pbes
te uenisse.uel iusta causa te impeditũ fuisse.ut.ff.si q̃.ce.
l ij.z ff.de re.mi l.iij.§.si qs ad dicẽ.z.l.q cõmeatũ. Et
ex his decidit ipse.q pone q reus excepit ex forma sta
tuti cõtra actorẽ ne audiat.q̃a nõ soluit collectas certe
excipiens dz pbare illũ non soluisse.qz nõ sibi sed cõi
debuit solutio fieri.Secꝰ inq̃t ipse si accuso te ut puniaz
ris in duplũ q̃a collectã nõ soluisti.nã qz accuso te pri
cipalit ad utilitatẽ cõis cui teneris tu debes pbare te
soluisse.ut.d l.iij.§.ad dicẽ.z.d.l.q cõmeatũ.z idẽ si accu
so tutorẽ de suspecto q̃a non fecit inuentariũ.nã cũ ac
cusem ad utilitatẽ pupilli cui inuentariũ est faciendu

ipse tutor debet ꝓbare se fecisse.ut.ff.de suspe.tu.l.iij.§ tutores.sed si cõtra tutorẽ agentẽ contra me excipio ꝙ nõ dz audiri qz inuẽtariũ nõ fecit.tunc an ego uel ipse debet ꝓbare dic.Bar.dubiũ esse.sed dat cautelã talẽ ut reus excipiat ꝙ inuentariũ nõ fecit. ⁊ si fecit perit copiã sibi fieri.nã si copiã nõ dat uel non facit ex hoc repellendus est.Ego puto sup dubio ꝑdicto ꝙ tutor debet ꝓbare.qz a.l.nõ bz administrat.legitimã nec expediũdi mandatũ lz legitime ꝓfecto inuẽtario.ut.l. tutor q̃ reptoriũ.ff.de admi.tu.pri⁹ ergo dz se habilẽ ostẽdere sicut ceteri q̃ sine mãdato legitimo non admittunt.

Sed hic dubitari pot ꝯ mõ ꝓbãdi has negatiuas cũ non sint coartate loco uel tpe.⁊ dicit Bar.in d.l hoc iure.ꝙ pot implorari iudicis officiũ ut fiat solẽnis inuestigatio ⁊ explꝛatio ꝑ eũ cui iudex cõmisit. an talis soluerit uel nõ soluerit.uel an talis ad locũ uenerit uel nõ uenerit.sicut quãdo fit discussio bonoꝝ principalis ⁊ ꝑ hoc inducit specialit tex.ff.de le.ij.l.cũ quidã.§. fi. ⁊.l.se.⁊.ff.ꝯ ỷ.ob.l.ita stipulat⁹.ỷ.ꝙ si ab initio.⁊ sufficit si nũcij relatio cõtineat se diligẽter ꝓquisisse ab oibus qui hoc uerisimilit scire debebãt ⁊ se repisse ꝙ talis nõ uenit ad locũ uel quesiuisse ab his quib⁹ solui debuit uel qui scire debẽt eũ recepisse ⁊ repisse ꝙ ille nõ soluit uel iudex aliter discurrat.ut.l.magis puto.§.ne passim. ff.de re.eo.Et hoc de ipsa negatiua de q̃ generalius loquẽdo dixi in.l.actor.s̃.de ꝓba. Sed in casu hui⁹ l.quero q̃liter emphi.ꝓbabit se soluisse. ⁊ dicit gl.ꝙ ꝑ instrumẽta uel ꝓis ꝓfessiões.Itẽ ꝙ trib⁹ ãnis ꝓximis soluerit cõtinuis.nã retro presumit semp soluisse.ut.j. de apo.pu.l.pe.li.x.⁊ iste modus est no. ut dixi in.tj.q. Subiũgit glo.⁊ ꝑ testes.ut.l.in exercẽdis.s̃.ꝯ fi.instru. ⁊.l.i.s̃.de testi. Sed hic attẽde q̃a testes isti debent esse nõ minus.v.⁊ rogati.ut.s̃.de testi.l.testiũ.⁊ auc.rogati Et est rõ.quia cõtract⁹ ⁊ qõ ex eo debet in scriptis est celebrat⁹ ⁊ ꝑ scripturã ipsã ꝓbat.ergo non min⁹ sufficiunt ut ibi dixi in.vj.opp.qõ tene cordi qz doc.nõ tangit. Quero.ix.⁊ principalit.q̃d si emphi.ꝓmisit penã si non solueret pensionẽ.an eo ꝑ triennũ nõ solutẽ potcrit deiici.dixerũt quidã ꝙ nõ sed tantũ pena peti.q̃a ꝑ ꝓmissionẽ pene uidet renunciatũ ꝓuisioni.l.ut j.de pa.cõuc.l.fi.Glo.determinat cõtra. ne iducta in fauorẽ dñi ut est pena cõuenta torqueat in ei⁹ lesionez.l. quod fauore.s̃.de le.⁊ ne pena apposita in odiũ nõ soluentis.afferat ei cõmodũ.ut.l.siue hereditaria. ff.de neg. ge. Nec ob.d.l.fi.qz loquit in priuilegio ⁊ iure specialiqõ facili⁹ tollit ꝙ ius cõe.ut.l.eius.§.militia missus ff.ꝯ te.mi.⁊ hec dic.Pe.⁊ Ly.uera.nisi ꝓuisio hominis esset apposita ad nouandũ ꝓuisionẽ.l.qz tũc tolleretur ꝓuisio iuris cõis.ut.ff.de re iudi.l.iiij.§.si ex cõuentiõe ⁊.j.de usu.re.iud.l.pe.cũ sy.Et ex ista gl.no. ꝙ penalis stipulatio nõ nouat in dubio lz precedat cõtract⁹ iuris ciuilis.ut est cõtract⁹ emphi.ut dixi in.l.prece.ad fi.

Circa qõ uide lari⁹ ut dixi in.l.si pacto.s̃.de pac.

Quero.x.iuxta ꝓrimã.q.an utrũqz facere possz sez penã petere ⁊ eũ expellere.dic.glo.ꝙ nõ.nisi esset dictũ ut utrũqz fieri possit.ff.de do.ex.l.ap̃.celsũ.§.labeo.⁊.s̃ de transac.l.cũ ꝓponas. Quero.xj.pena est exacta ⁊ postea steriꝑ triennũ qõ nõ soluit.an iterato exigi poterit supposito ꝙ a prin.dictũ fuerit q̃ exacta nihilo min⁹ cõtract⁹ remaneat firm⁹.⁊ dic.glo.ꝙ nõ.ar. ff.de ar.l.si duo.§.fi.Nec ꝑ illa uerba rato remanẽte cõtractu intelligit reperita stipulatio penalis.q̃a illa nõ est cõtractus.ut.l.labeo.ff.de uer.sig.Ita elegant dicit gl.no.hic secus inq̃t si ultra fuisset dictũ.puta ⁊ quotiẽs cessauerit totiens in penã incidat.ut.d.§.fi. Quero q̃d si dictũ fuit rato manente pacto ⁊ totiens cõmittat ⁊ exigi possit ꝛc.⁊ ita intelligo tituluz hui⁹.q.ut differat a.ii.q. an tunc pena exacta si postea steterit ꝑ triennũ poterit expelli.dic.glo.ꝙ sic.ꝙ illa uerba rato manẽte cõtractu intelligunt apposita fauore oni meli⁹ dixisset implentis.⁊ sic nõ debet in eius lesionẽ interpretari.ar.d.l. ꝙ fauore.fac.ad predicta.l.cũ par.ff.de re.iur.⁊.s̃.de trãs. l.si quis maior. Quero.xiij emphiteota fecit scõm emphiteoticã q̃ alteri dedit in emphi. ⁊ neuter soluit dño canonẽ. Ideo dixi neuter.q̃a ⁊ si nõ prim⁹ sz secũs debitũ canonẽ soluisset dño sufficisset ut hic in littera. nec apochas ꝛc.⁊.s̃.ꝑ so.l.cũ ꝓponas.⁊.ff.de censi.l. forma.§.si ego.⁊.s̃.sine censi.⁊ reli.l.ij.⁊.l fi.⁊.ff.ꝯ pig. l.lex uectigali.Quõ consulet dño.tnit glo.ut in ea patet sed nõ clare. Ideo dicit Ly.ꝙ si seruus fuit inuestit⁹ de uolũtate dñi ipse domin⁹ debuit cũ uestire.⁊ dño pro missio canonis fieri.ut.l.sequeti.§.necessitatẽ. si igit tũc sibi nõ soluit poterit cũ expellere ⁊ ab eo pensiões petere.qz fides nõ implenti nõ est seruanda.ut in glo.fin aũt irreq̃sito dño pri⁹ emphi.induxit scõm in possessionẽ ⁊ cũ auctoritate ꝓpria inuestiuit.⁊ tũc q̃a nulla promissio facta est dño uidet ꝙ expellere eũ nõ possit. q̃a ubi nulla petito ibi nulla mora.ff.si cer.pe.l lecta.§. dicebã.Sed tene cõtra.q̃a resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris.l.lex uectigali.ff.de pig. ⁊.ff qui.mo. pi. uel ꝓpo.sol.l.iij.⁊ ꝓbat hic in.ỷ.finaũt Quero.xiij. an si nõ emphi.soluit ut emphiteota spacio.xl. ãnoꝝ possit expelli.⁊ dicit gl.ꝙ nõ qõ fatet Ly.qz ius emphi theoticariũ ꝑscripsit.ar.l.comput.j.de ꝑscri.xxx.uel.xl. ⁊ ꝑ hoc bene fac.in.x.colla.in ii.si de feu. cõtrouer.fu. ti.i.§.si quis ꝑ.xxx.annos.Sed an presumat cõtractus emphi.celebratus.dicit glo.ꝙ sic.ar.l.de fun.pa.l.fi.⁊.l. ius emphiteotici. Sed de hoc dic.Ly. se dubitare per no.in.l.si certis annis.s̃.de pac. Sed tene gl.qz loquit in dubio ⁊ sic ubi cõtract⁹ ꝑ soluentẽ allegat. Quero.xv.quo tpe debet solui pensio.glo.hic in.ỷ.nulla in glo.ij.format istã.q.⁊ dic.ꝙ tpe conuẽto. ⁊ ubi nihil est conuentũ pot solui in tres uices in anno dũmodo soluat totũ ãnuũ ante kalẽdas Januar.l.placuit.j.ꝯ col.fun. pa.li.xj.ubi casus.Sed quo tpe iste tres uices limitent l.nõ cauet. Itẽ in coꝝ placito stat de toto tres solut.facere.Si igit noluerit tres solutiões facere sed ꝟnicã facere quo tpe fieri debet.dic ante kalẽ.Jan.ut in illo tex. nisi ꝓuidendo loci aliud disponat.prefixio ergo terminiti est ante kalen. Janu.qõ intelligo nisi post fruct⁹ iam collectos domin⁹ det in emphiteoseum. qz tũc in kalẽ. ꝓximis Januarij nõ tenet soluere cũ nondũ recepit aliquos fruct⁹. Sed tũc puto ꝙ expectari debet collectio fructuũ siue pensio det de fructib⁹ siue de alia re. quia ꝓpter ꝓceptionẽ fructuũ dat.ideo tũc coꝝ ꝓceptio expectari debet.ar.ff.quan.di.le.ce.l.firmo. ⁊ forte dicẽdũ est ꝙ habet annũ a die inuestiture ut dixi in locat.in.l. edem.s̃.ii.i. Quero.xvj.q̃d si ille qui soluere debuit ignorauit qz heres est acceptoris an possit deiici.⁊ uidetur ꝙ nõ.q̃a temp⁹ nõ currit ignoranti.ut. ff.de calũ.l. ãnu⁹.⁊ qõ ui aut clã l.sup hoc interdicto. sed ille ꝯ utili anno hic de cõtinuo ut hic in glo. Quapropter dicit ꝙ de iure stricto deiici pot.sed ꝯ eq̃tate restitutio datur ex generali clausula.ff.ex qui.ca.ma.l.i.in fi. ⁊ idẽ tenet Dy.in.c.cũ quis extra de re.iur.li.vj.Pe.uero dixit ꝙ heres non pot restitui siue sit maior siue minor. q̃a ex quo cõtract⁹ incepit in ꝑsona maioris currit ipso iure heredi sine beneficio restit.ut.l emili⁹.ff.de mi. ⁊ hoc dicit Ly.non esse improbabile.Sed teneo glo.ꝑ ea que dixi.s̃.si aduer.uen.pi.l.ij.in.iij.oppo. ⁊ eam etiã tenet ibi

Bar. ⁊ ita se habet cõis opi. doc. Et ex ista gl. habes q̃
emphi. transit ad heredẽ. Quero iuxta hoc. xvij. pat̃
recepit fundũ in emphi. p̃ se ⁊ suis filijs. an filij cõcur
rãt cũ patre ⁊ ꝓ multa posset allegari p̃ ⁊ cõtra tamẽ
cõclusiue dico q̃ nõ ꝯcurrunt sed ueniũt ordine succes
siuo. primo rõne ordinate caritatis int̃ eos existentis q̃
sic disponit in ultima uolũtate in q̃ rõne plenioris cõ
modi exhibendi. ut. l. in testamentis. ff. de re. iur. uidetur
filios ꝯcurrere debere cũ patrib⁹. ⁊ tamẽ nõ cõcurrũt
sed ordine successiuo ueniũt. ut. ff. ꝯ le. ij. l. peto. §. fratre
⁊. l. cũ pater. §. si. ⁊ ar. ff. ꝯ here. insti. l. luci⁹ titius q̃. ⁊ ar.
l. generalit̃. j. de insti. ⁊ substi. ⁊ ar. eor̃ que no. glo. i. ff.
de li. ⁊ po. l. gallus. §. qui. dã recte. Scdo ad idẽ fac. glo.
ff. de cõdi. inde. l. si nõ sortẽ. §. liberti⁹. ⁊ hoc ibi tenet cla
re Ja. bu. ⁊ Ly. in. l. si liberti. j. de op. li. ꝫ. ad idẽ fac. glo.
ff. de pac. l. si tibi. §. si pactus ubi dicit̃ q̃ si pater stipu
latur sibi ⁊ filio intelligit̃ stipulari filio post mortẽ pa
tris. quarto ꝯfirmo. q̃ hec interpretatio est scõm natu
rã ꝯtract⁹. nã cõtractũ emphi. qui põt fieri p̃ ecclesiam
usq̃ in tertiã generationẽ. l. interpretat̃ ut recipiens p̃
se ⁊ filijs ⁊ nepotib⁹ intelligat̃ recepisse ordine succes
siuo. ut patet in auc. de nõ ali. §. emphiteoſim. cõiun
cto. §. alienatiõis. ⁊ quod ibi no. in. e. ti. Et hec uera ubi
quis recepit p̃ se ⁊ filijs in genere. Sed dubitari põt
quid si recepit p̃ se ⁊ filijs suis legitimis masculis ⁊
feminis. an primo masculi q̃ femine ueniãt. Et uidetur
p̃mo q̃ sic. primo ex ordine notationis. Scdo q̃ casus
uidet̃ in feu in ti. epi uel abba. c. i. ⁊ in ti. de succ. feu. c. i.
§. filia. Sed illa sunt iura specialia seu cõsuetudinaria
contra iura cõia. ideo ad consequẽtias nõ sunt trahen
da. ut. l. q̃ uero. ⁊. l. ius singulare. ff. de legi. Ideo dicen
dũ est scõm Bar. ff. de op. li. l. ut iuriurãdi. §. si liberi q̃
parit̃ ueniũt masculi ⁊ femine. q̃ par patris in utroq̃
est affectio ⁊ ab eo gradualit̃ nõ distant. ergo parit̃ uo
centur ut. l. maximũ uiciũ. j. de li. prete. Cõfirmo q̃a ex il
lo solo uerbo filijs parit̃ ueniũt masculi ⁊ femine. igit̃
expressio eor̃ facta nihil operatur. ar. l. non recte. j. de fideꝯ.
Et hec uera. nisi cõsuetudo patrie aliud inducat. Itẽ di
cit Bar. q̃ si statuto caueat̃ ut extrãneis masculis femi
nis succedant. tũc dicta uerba masculis ⁊ feminis intel
ligerent̃ ordine successiuo. quod nõ puto uer̃. nisi esset
adiectũ uerbũ. ⁊ heredib⁹. nã eo nõ adiecto. tã masculi
q̃ femine uocant̃ ex ꝯuentiõe ⁊ nõ hereditario iure ut
in se. q. dixi. qõ uide ⁊ etiã quod dixi. j. in. iij. q. Quero. xviij. iuxta idem thema quo tpe recepit p̃ se ⁊ filijs
suis. An filij repudiãtes hereditatẽ paternã possint retin
emphi. iure retinere. ⁊ glo. in. x. colla. in ti. an agn. uel fi.
defun. repu. hr̃. c. i. tenet q̃ nõ ad instar feudi de quo ibi
dicit̃. Sed doc. nostri cõiter tenent ꝯtra ut habet̃ p̃ Ly.
in. l. liberti. j. de op. li. ⁊ p̃ Ja. bu. in. l. si non sortẽ. §. liber
tus. ff. de cõdi. ind. Nõ. n. pater eis quesiuit ut heredib⁹
sed ut filijs quod facere potuit. ut. l. qõcunq̃ de ꝟ. ob.
⁊ in auc. de nõ ali. §. emphiteoſim Et quod in ꝯtra. de
feudo dicit̃ uelut speciale ad cõsequentias nõ est trahẽ
dũ. hoc idẽ tꝫ Spec. in ti. de loc. §. nũc aliq̃. ꝟ. clvj ⁊ di
cit hoc p̃bari in auc. vnde si parẽs. s. de inoffi. te. quin
imo dico q̃ exhrdans isto casu admitteret̃. q̃a ex
hrdario nõ impedit cõsolidari actionẽ cõem quod est
soci⁹ ut. l. rem in presenti. §. uideamus. ꝯ re. ux. ac.

Quero. xix. iuxta idẽ thema recepit q̃s in emphi. p̃
se ⁊ filijs suis an intelligat̃ recepisse p̃ existẽtib⁹ in po
testate tantũ. Spe. in ti. de loc. §. nũc aliq̃. ꝟ. clvj. tenet q̃
existentib⁹ in prãte tantũ p̃ter illud uerbuꝫ suis. ar. l.
in suis. ff. de li. ⁊ po. Ego puto oppositũ. q̃a ⁊ si in uita
patris nullus esset nat⁹ sed esset in utẽtre uxoris postea
natus. sequeret̃ q̃ ille nõ admitteret̃ quod nõ puto ue
rũ. Scdo q̃a non uideo cur nõ ita p̃ emãcipatis fiat
p̃ existãtib⁹ in prãte cũ omnes sint filij. ⁊ p̃ hoc bene
facit. ff. de le. ij. l. peto. §. fratre in fi. ⁊ q̃ põt p̃ nepotib⁹
qui in prãte ei⁹ nõ sunt q̃ymmo ⁊ p̃ uxore. ut in auc.
de nõ ali. §. emphiteoſim. coll. ij. Nõ ob. illud uerbum
suis. q̃a illud est uerbũ notarij non aũt dantis nec reci
pientis. sed dans utit̃ uerbo tuis. ⁊ recipiens meis nec
p̃ notariũ apponit̃ ad differentiã faciendã inter existẽ
tes in prãte uel nõ. sed ut demõstret de cui⁹ filijs dicit.
⁊ ita se habet cõis usus loquẽdi cui debet stari ar. ff. ꝯ
fun. instr. l. cũ delaniõis. §. asinã. ⁊ sic nõ ob. d. l. in suis
q̃a ibi ad aliũ sensũ accipit̃. Quero q̃d si est inuesti
tus p̃ se ⁊ filijs ⁊ heredib⁹. an tunc erit necesse q̃ filij
sint patris heredes alias nõ admittant̃. ⁊ uidet̃ q̃ sic
q̃si illa ⁊ heredib⁹ q̃lificent demõstrent ⁊ declarent il
lud uerbũ filijs. ut sit sensus q̃ p̃ filijs cõcedit̃ q̃ sunt
eius heredes ⁊ nõ p̃ his q̃ nõ sunt eius heredes. ⁊ isto
casu uerificet̃ illa glo. q̃ est in. x. colla. an agna. uel fi. de
fun. de qua. s. dixi. facit. l. diu⁹. ff. de re iudi. ⁊ l. habebat
in prin. ff. de insti. In ꝯtra. facit copula posita inter uer
bũ filijs ⁊ uerbũ heredib⁹ cui⁹ natura est ãpliare ⁊ au
gere ⁊ diuersa cõiungere. ut. l. ea tamẽ adiectio. ff de le.
iij. ⁊ no. sup rubrica. ff. de iur. ⁊ fa. ig. Quid dicem⁹ ista
questio est ualde mihi dubia ⁊ p̃ euidentia ei⁹ quod in
tendo p̃mitto q̃ illud uerbũ heredib⁹ duplicẽ põt ha
bere sensum. vnũ uulgi aliũ iuris ciuilis. quantũ autẽ
ad sensũ uulgi heredes sunt filij ⁊ descendẽtes. ⁊ ita su
mitur extra de p̃ba. c. in presentia. ⁊ in auc. de non ali.
§. emphiteoſim. Sic ⁊ sumit̃ in materia feudali in ti.
de ali. feu. c. si clientulus. ꝟ. si clientul⁹. ⁊ in. l. ex facto. §
fi. ff. ad tre. ⁊ ibi glo. Quo ad sensũ iuris heredes sunt
qui alicui in vniuersũ ius de iure ciuili succedunt. ut. l.
hereditas. ff. de uer. sig. ⁊ insti. de bo. po. §. quos autem
Itẽ premitto q̃ ecclesia põt dare in emphit. olim usq̃
ad tertiã generatiõem ut in auc. de nõ ali. §. emphit. Sꝫ
dubitat̃ an in ꝑpetuũ p̃ tex. in auc. de ali. ⁊ emphi. §. li
centiã ⁊ cõiter glo. tenuerũt q̃ sic. Sed Jac. belui. sarcet̃
in descẽtes ultra tertiã generationẽ. sꝫ nõ in alios. ⁊ sic
nõ p̃ quibuscũq̃ heredib⁹. ut de his dixi i auc. ꝑpetua
s. de sacrosan. ec. Sed priuati possunt in ꝑpetuũ p̃ re
cipiente ⁊ ei⁹ heredib⁹ in infinitũ q̃ p̃hibit̃ non repe
riunt̃. Modo ad ꝓpositũ si cõcedens in emphi. p̃ reci
piente filijs ⁊ heredib⁹. intelligit de heredib⁹ secundũ
sensũ uulgi tũc res est clara ut de descendentib⁹ intelli
gatur tã in priuato q̃ etiã bodie in ecclesia in infinitũ
secũdũ opy. predictã. Sinaũt intelligit secũdũ iuris in
tellectũ tũc dicta est fienda int̃ cõcedentes. nã si sit eccle
sia. tũc q̃ ecclesia nõ põt extra descendẽtes cõcedere il
lud uerbũ ⁊ heredib⁹. interpraboꝫ q̃lificatiue ⁊ demõ
stratiue seu restrictiue. ⁊ sic p̃ filijs q̃ sunt ei⁹ heredes
nã hec interpretatio magis deseruit nature cõtract⁹. ⁊ iõ
sequẽda ar. ff. de seruit. l. si stipulat⁹. ⁊ de hoc uidet̃ mi
hi casus in. d. §. emphiteoſim. Sinautẽ concedens si
priuat⁹. tũc interpraboꝫ ut ponat̃ ampliatiue ⁊ augmẽ
tatiue p̃ omnib⁹ heredib⁹ in infinitũ cũ a iure sit ei per
missũ sic cõcedere. Vel quod puto uer⁹ in utroq̃ casu
stat in themate isto ampliatiue. vñ antẽde q̃ interdũ da
tur alicui in emphi. p̃ se ⁊ filijs ultra r. ꝯ dictõ. ⁊ locꝫ
sibi uendicat quod dixi in. xvj. q. Interdũ cõcedit̃ p̃ se
⁊ heredib⁹ suis. tũc in ecclesia intelligit̃ p̃ omnib⁹ de
scenditib⁹ in infinitũ. ut extra de p̃ba. c. in presentia. ⁊
in auc. de ali. ⁊ emphi. §. licentiã licꝫ olim esset restrictũ

usq3 ad secundā generationē.ut in auc.de nō ali.§.emphitheosiz. Jn priuato uero intelligit̃ ꝑ heredib⁹ etiā extraneis successorib⁹.ut.ff.de uer.sig.l.in quentiōib⁹. Interdū cōcedit̃ ꝑ se filijs ⁊ heredib⁹. tūc illud uerbū heredib⁹ intelligit̃ ꝑ descendētib⁹ ultra filios.siue qui cōcedit sit ecclesia siue priuat⁹.⁊ hoc opat̃ ꝓcedes uerbū filijs.ꝑ quod ultra eos nō extendebat̃ ut dixi.⁊ uerbum heredib⁹ ampliat ad ceteros descēdentes.ut.d.c. in presentia.⁊.d.l.ex facto.§.fi.ad t̃. Et hoc etiā opatur copula que cōiungit similia ⁊ nō extranea quādo pōt. ut.l.fi.§.cui dulcia.ff.de ui.tri.⁊ ole.le.Secus esz si adderet ⁊ successorib⁹.ut.d.l.in cōuentiōib⁹. Jn feudo aūt aliter in multis est dicendū circa qd nō insisto. Sed iuxta hoc remoueo dubiū supposito ꝙ recipiens instituit heredē ꝟniuersalē filiam in re certa. An filia ueniet ad emphi.cū filio.supposito ꝙ illud uerbū heredibus stet qualificatiue. Et hāc.q.repio ꝑ Bar.posuā in.l. iure iur.§.liberti.ff.de op.li. Et ez habēā cū corruptū.nā ipse uidet̃ mihi cōcludere ꝙ sic.q2 saltē est heres in certa re Ego puto cōtra.fore ueri⁹.⁊ rō est.q2 falsuz est ꝙ institutus in re certa sit heres ut plurib⁹ medijs denōstraui in.l quot.j.de here.insti.q̃ nymmo ipe Bar. in.l.ex facto.ff.in.c.ti.tz ꝙ non sit heres nec legatari⁹ sed tertia species.qd si sic est.sequit̃ ꝙ in uerbis hui⁹ cōtractus ⁊ nōcōprehendit̃. maxime cū uerba q̃ possint stare ꝑ proprie nunq̃ debēt sumi improprie.ut.l.i.§.si is q̃ nauez ff.de exerci.⁊.l.nō aliter.ff.d le.iij.Cōfirmo.q2 si plures sunt instituti heredes q̃libet eoꝝ dz.uenire ꝑ quota hereditatis.q2 illa uerba ⁊ heredib⁹ sunt noia appellatiua nō ꝑpria.ut.j.de impu.⁊ ali.substi.l.i. ⁊ qd ibi no. sed institut⁹ in re certa nullā habet quotaz hereditatis ꝟniuersalit̃ instituto adeunte.ut.d.l.quot.ergo ꝛc. ꝟnō rem deducēdo ad practicā nō uideo ꝑ quāta pte institutus in re certa.cū ꝟniuersalit̃ instituto possit petere se admitti. Jdeo cōcludo cū nō uocari ex forma cōtractus predicti Quero.xxj.an cōcessiōe facta ꝑ se ⁊ filijs includant̃ nepotes ⁊ uidet̃ ꝙ sic.primo q2 beneficiū est latissime interpretandū.l.fi ff.d cōsti.pru. Secō q2 appellatiōe filioꝝ cōprehēdunt̃ nepotes si nō de ꝑ prio saltz de im,pprio significato.l.luti⁹.ff.de br.insti. ⁊.l.filii.⁊.l.liberoꝝ.de uer.sy.fac.insti qui da.tu.po.§.fi. ⁊ in.l.quid si nepotes.ff.de te tu.Sed cōtra.tenco.Primo q2 de ꝑpprio significato appellatiōe filioꝝ nō cōtinent̃ nepotes.qd patet ex plurib⁹ uidelicet.q2 codē uocabulo nō nuncupant̃.ergo ꝛc.l.si idē.j.de codi. Jtē si cōprehēderent̃ filiis heredib⁹ institutis nepotes intelligerent̃ instituti.nec reuocaret̃ testamentū filio in uita testatoris mortuo qd est falsū.ut in.l.gallus.⁊.§.i.⁊.ij. ff.de li.⁊ po.⁊.l.ij.C.de li.prete. Jtē q2 cuiuslibet correlatiuū est diuersū.nā fili⁹ ꝑ correlatiuo habz patrē ⁊ ecōuerso pater filiū.nepos uero habet auū ⁊ ecōtra auus neporē.ut.j.de insti.⁊ substi.l.generalit̃.⁊.j ad trū.auc. defuncto.⁊ qd ibi ꝑ Ja.bu.no. Jtē q2 generās ⁊ generatū non sunt naturalit̃ idē. ergo nec fili⁹ generans ⁊ nepos generat⁹.⁊ sic appellatiōe ꝟm⁹ aliū nō cōprehēdit ex ꝑpprio significato. Et ex hoc inferī ꝙ in cōtractu emphi qui ex cōuentione.l.accipit ut hic ⁊.l.prece. appellatiōe filioꝝ nō continebunt̃ nepotes. q̃a in contractib⁹ a ꝑpprio significato nō lz recedere in preiudiciuz alt̃i⁹.l.i.§.si is qui nauē.ff.d exerci.⁊ est tex.in.l. ⁊ si q̃s §.pleriqz in fi.de reli.⁊ sump.fu. Secō ⁊ principaliter q2 intentio cōcedentis fuit cōcedere ꝑ recipiēte ⁊ eius filiis.g⁹ nō ꝑ filiis filioꝝ.ar.l.pretor.ff.de iudi.⁊.l.maritus.§.de ꝑcu. ⁊ q2 si uoluisset intelligere de neporib⁹ ita dicere sciuisset uti dixi de filiis.cū ergo nō fecit presumptio est ꝙ uoluit.ut.j.de ca.tol.l.i.§.sinaūt deficientis. Tertio q2 cōtract⁹ iste est stricti iuris.ut dixi in.l.pce.igit̃ obmissū habet̃ ꝑ obmisso nec expressi fit extensio.ff.de uer.ob.l.quicquid astringende.⁊ ad mu.l.cōstitutiōibus. Quarto si bene ponderet̃ dico esse casum in auc.de no.ali.§.emphitheosun.colla.ij. ⁊ ꝑbat̃ in feudo in ti.qui feu.da.po.c.i.v̊.cū uero cōzardus. Nō ob. in cōtra.allegat.q2 nō primū.q̃a hoc nō est simpliciter beneficiū sed cōtract⁹ ex cōuentiōe.l. accipiēs ⁊ in quo sibi imputet q̃ pleni⁹ nō ꝓuidit.ut.l.uetrib⁹.ff.d pact. Nec ob.secō allegato.q2 in ꝓuisiōe legali loquunt̃ in q̃ legūlatoriib⁹ fit extensio ⁊ sine alteri⁹ preiudicio ⁊ in casib⁹ in quib⁹ de fauore tractat̃ Quero.xxij.recipit q̃s in emphi.ꝑ se filiis ⁊ nepotib⁹ uel ꝑ suis heredibus in casu quo possit.postea recipiens ipse nō soluit debitū canone spacio triennij pacto uel biennio si debuit ecclesie.an ex hoc fili⁹ ꝓfat ius suū uel si fili⁹ non soluit an nepos ius sunz ꝓdit. Spe.in ti.de loc.in.§. nunc aliq̃.v̊.cxliij.dic.ꝙ quidā dicūt ꝙ nō.ar.ff.de senatorib⁹.l.emancipatū.§.si q̃s.⁊.ff.de inim.uo.adoptiuuz in fi.⁊.ff.de iurpa.l.duo fratres. Et ultra nō dicit ꝛ pri⁹ in v̊.lxxix.tz ꝙ omnib⁹ sequentib⁹ preiudicat ꝑ.l.diuo marcho.j.de quest. Et idē tz Bar.in.l.ut iureiur.§. si liberi.de op.li.Sed caue q2 glo.lz in feudo loquat̃ in.d.l. emancipatū.senit ꝙ si recipiens est ille q̃ non soluit ꝑ iudicet oibus sequētib⁹.Sinaūt ipse soluisset ⁊ eo mortuo fili⁹ nō soluit tūc cessatio filii non noceat nepoti. q̃a nepos ille habet ex ꝓuisiōe aui ⁊ nō patris. ⁊ ita tz Dy.in feudo.in.c.nō debet extra de re.iur.li.vj. Sed attende nos habem⁹ in feudo.ꝙ si delictū sit cōmissū cōtra formā ⁊ naturā ꝓtract⁹ feudi ⁊ feudū residebat tūc in ꝑsona delinquētis siue in ei⁹ ꝑsona iniciaz siue alicuius sui ascītis delictū eius nocet nedū sibi sed etiaz omnib⁹ sequentib⁹ ad quos post illū feudū fuisset perueniturū.ut patet in ti.si uas.feu.priue.in.c.i. si igit̃ licet arguere de feudo ad contractū.uidet̃ ꝙ nō ꝑpter solueniē ceteri priuent̃ ⁊ ꝑ hoc fac. q2 delictū ꝓprioris successoris nocet sequentib⁹.ut.ff.si.q.ali.re.pbi.l.ij §.i. Ego istā ꝓtem tenco quādo ꝑ se ⁊ heredib⁹ recepit. q2 ipse iā priuatus nō pōt facere ad heredes suos trāsire ⁊ q̃a ipsi dicunt̃ succedere in uitū ⁊ culpā defuncti.ut j.de fru.⁊ li.expen.l.ij.⁊.ff.de di.⁊ tpe.p̄.l.cū heredītas. Sed qn̄ recepit ꝑ se filiis ⁊ neporib⁹ multa ar. possūt fieri ꝑ ⁊ cōtra.⁊ specialiter ꝟnū ꝑ quod nō uidet̃ ꝙ se quētes puent̃.ut in ti.de capi.cozzardi.c.i.§.it̃.si cleric⁹. sed in ecclesia loquit̃.Sed quicqd sit ista ꝓs equior uidetur ut ꝑ cessationē ei⁹ q̃ est causa acquisitiōis ceteri puent̃.⁊ ita si bene ponderent̃ loquunt̃ doc.predicti.nō ꝑ aliū qui hui⁹ acq̃sitionis nō fuit causa. ⁊ hoc ꝑ no.in d.l.emāciparū.⁊ ꝑ Dy.in.dicto.c.non debet.⁊ ꝑ.l. iij.ij. §.ff.de inter.⁊ relgat. Nec ob.quod d̊ feudo dicit̃ in dicto.c.i.fi uas.feu.priue.q2 uel ibi feudū erat paternū. ut ibi no.scōm ꝟā lec.⁊ sic concoz.uel si erat antiquū ut ibi no.scōz aliā lec.dico ꝙ ibi deliquerat in dñm cōtra formā fidelitatis.⁊ sic ibi delictū erat graue ꝑ quod merito filii priuant̃. Sed hoc.s.nō soluere leue est delictū ⁊ potissime q̃a ab expulso ⁊ deiecto pōt nihilomin⁹ peti pensio preterit̃ tpis.ut dixi.s̄.in.v.q.Sed forte ista responsio non est tuta. Jdeo ueri⁹ uidet̃ ut utroqz casu sequentes priuari intelligant̃.q2 hec priuatio ex natura contract⁹ ⁊ conuentiōis ꝓcedit ⁊ sic tacite inest ꝟū cōcedens non tantū in ꝑsona primi uidet̃ hoc egisse sed etiā omniū sequentiū cū hoc tēdat ad ei⁹ ꝓficuū. Nō ob.ll.s̄.alle.q2 in delictis extrinsecis loquunt̃. Quero.xxiij.concessi in emphi.usq3 ad tertiā generationem

titio uel p se filiis ⁊ nepotib⁹ ex filio primogenito decessit postea alter nepotū ⁊ emphi. in ei⁹ psona finita. an ei⁹ portio reuertet ad dnm. an uero accrescit nepoti supsti ti in cui⁹ psona nondū est emphi. finita. Istā. q. format Spe. in ti de locat. §. nunc aliq. v. clv. ⁊ cōcludit q̄ nepos supstes totū habebit iure accrescendi. ⁊ hoc quia ius accrescendi locū habet ⁊ in pactib⁹. ut. ff. de usufru. ac. l. i. §. interdū. sed ille in usufructu in quo est speciale allegat etiā. j. si soc. li. impi. l. i. li. x. sed illa potius fac. in oppositū. q̄ in illa donat. est speciale. ⁊ qn̄ duobus a prin. nō qn̄ vni facta fuit ⁊ quando ille sine herede decedit. Quid igit̄ dicemus. oz attende. Bar. in. l. si mihi ⁊ titio. ff. de uer. ob. in addit. tenet q̄ ad dnm non reuertat̄ nec etiā debeat̄ fratri ex iure accrescēdi. q̄ regula est ut in cōtractib⁹ nō sit locus accrescēdi iuri. ut d. l. si mihi. ⁊. ff. quēadmo. serui. amit. l. aquā. ⁊ ff. de iureiur. l. si duo in prin. ⁊ ab hac regula iste casus nō reperitur exceptat⁹ ergo ⁊c. ⁊ potissime post acquisitiōēz utriqz factā. sed inquit ipse q̄ vnus ex his nepotibus succedit alteri in hac emphi. ar. in. x. coll. in ti. q̄ feu. da. po. c. i. v. cū uero. ⁊ in ti. de du. fra. ⁊ in ti. de no. inuesti. c. i. ⁊ sic iur. successiōis nō iure accrescendi habebit. Cō firmat ipse ista rōne. q̄ cū nepotes isti capiant dnium pr̄e uel auo moxuo. sequit̄ q̄ est moxis cā capio. ut. l. q̄ precio ⁊. l. qui moxis. ff. de do. ca. mor. sed in moxis cā capio nō est loc⁹ iuri. accrescēdi. ut. l. rays. §. i. ff. de do. ca. mor. ⁊. j. de ca. vol. l. i. §. hec aūt omnia. g⁰ ⁊c. Attēde ista ratio in mō habendi cōtradicit precedēti. sz illa in portione quesita. hec in nō q̄sita. Tertio pfirmat ex uerbis inuestiture uel cōtract⁹. nā recepit usqz ad tertiā generationē que uerba imponant ut statim cuz finita est in psona vni⁹ uideat renouata in psona alteri⁹. ut. l. reperti. ⁊. l. si cū in ānos. ff. q̄. mo. usufru. amit. Et hec ratio cōcludit ut ex noua cōcessiōe uideat̄ habere. Concludit igit̄ q̄ portio illa ad dnm nō reuertit̄ q̄si cōcessio non sit finita. Et hoc qn̄ vni p se filiis ⁊ nepotib⁹ recipienti est pcessa. quo casu fateor p̄dicta uera ⁊ pbat̄ in fy. in ti. de ali. feu. pat. c. i. ⁊ de eo q̄ facte fiō. agna. c. i.

Sed. xxiiij. pōt dubitari quid si duo fratres a pan. emphi. receperūt usqz ad tertiā generationē uel p se filiis ⁊ nepotib⁹ alter eorz postea decessit sine liberis fratre supstite. uel si decedit cū liberis illi postea sine liberis decedūt supstite patruo uel filiis patrui. an portio ista q̄ dicit̄ defecta reuertet̄ ad dnm. an remanebit apd supstites. Istā. q. ponit Spe. ubi. §. v. lxviij. ⁊ finalit̄ cōcludit q̄ apud supstites remaneat q̄si generatio nō sit finita. ⁊ ita dic. Az. ⁊ Mar. d fa. remisse. Aliq̄ dicūt aut cōcedens dix. post mortē omniū uestrū redeat ad eccle siā uel ad me ⁊ successores meos. ⁊ tūc q̄ non ocs sūt mortui remaneat penes supstites. ar. l. cū quidā. j. de impu. ⁊ al. sub. ⁊. ff. de re. du. l. si is q̄ ducēta. §. utrū. Aut dixit post mortē cuiuslibet uestrū ⁊ filiorz uestrorz. ⁊ tunc portio deficies reuertet̄ ad dnm. Aut nihil de his dixit sed simpliciter cōcessit. ut in thematē dicit̄. ⁊ tūc ad dominū reuertit̄. q̄ vnicuiqz est pcessū p parte ⁊ p generatione sua. ⁊ nō p generatione alteri⁹. igit̄ ultra pati non pōt q̄ sit cōcessum. ar. l. paulus. ff. de re iudi. lo. ij. ⁊. ff. de du. re. l. reos. §. cū in tabulis. ⁊. j. si plu. vn. sen. su. idem. l. i. Aliqui dicūt q̄ etiā in primo casu. qn̄ dixit post mortē omniū ⁊c. q̄ altero moxuo sine ple uel emphiboseos alter in ei⁹ psona uel filiorz finita ei⁹ portio reuertit̄ ad dominū p. l. heredes mei. §. cuz ita. ff. ad tb. ⁊. l. lurius. §. gayo in. e. ti. Et sic scōm istos omni casu reuertit̄ ad dominū. Ego sto cū pec. dist. quā dico pbari in. x. colla. in ti. de du. fra. de no. bnfi. inuesti. ⁊ ibi pbat̄ scōa ⁊. iij. pars. ⁊ in ti. de du. fra. a capi. inuesti. ⁊ ibi pbatur prima ps. pura quādo dixit post mortē omnium Nā p illa uerba vn⁹ succedit alteri i feudo ut ibi. ⁊ hoc simile uidet̄ mihi magis cōsonne materie nostre. Nec est dicendū ibi speciale in feudo. q̄z ibi ille determinat. precedūt de iure cōi ex uerborz significato. Et ad. l. hēredes mei. ⁊ ad. l. lurius rndeo q̄ in restitutōe hereditatis loquit̄ in qua cuiuslibet heredis fides uidet̄ grauata d restituēdo ut ibi. ⁊ hoc quādo res concessa est diuidua. sinaūt est indiuidua tūc nullo casu ad dominū reuertit̄ sed remanet penes supstitē iure potius nō decrescendi

Quero. xxv. ecclesia successit pnato q̄ in emphi. debit. an emphiteota nō solūte utet̄ iure priuati ut requiratur p triennīū cessatio. uel sufficit p biennīū. Rndeo aut cessatio biennij est iniciata ⁊ consūmata cum ecclesia. ⁊ tūc sufficit. ⁊ utet̄ ecclesia iure pprio ⁊ ei⁹ priuilegio. ar. ff. de usu. l. cū quidaz. §. si debitores. Aut est iniciata cū defuncto pura quia iā in psona defuncti trāsiuerat vn⁹ annus. j. quē obmiserat solu. facere. ⁊ postq̄ ecclesia successerat transiuit ali⁹. ⁊ tunc nō suffic. q̄a ex quo utit̄ administrio defuncti debet uti iure illi⁹. ar. j. de p̄scrip. xxx. an. l. cū notissimi. §. illud. ⁊. ff. de ac. po. l. pōp. §. cū quis. ⁊ sic requirēt tertiⁿ annus. Est ergo cōclusio ut tpe ecclesie p duos annos debeat in solut. cessasse ⁊ hec sufficiant. De multis aliis querit Spe. in ti. de loc. §. nūc aliq̄ que obmitto ppter breuitatē. ⁊ q̄z non sunt sic quotidiana ut prima. restat ut expediamus aliquas opp. circa ultimā ⁊ primā ptem. Oppo. igit̄ q̄ non sufficiat diē cuenire. sed necesse sit ut debitor interpellet̄ur. ut. ff. de opi. li. l. cū patron⁹. So. ut glo. q̄ in opa liberti est speciale ne frustra accederet si domino nō expediret uel loc⁹ parat⁹ non esset. Oppo. q̄ pfignatio nō sufficit ut. l. accepram. §. de usu. So. ut in glo.

Oppo. q̄ sola oblatio sufficiat quo ad pene euitationē. ut. ff. de ar. l. celsus in fi. ⁊. j. de suspe. ⁊ arcb. l. i. li. x. So. ut in gl. ⁊ primo q̄ hic subaudiat̄ maxime. scōo q̄ hic sit speciale. Istā rationem nō habet. prima cōiter tenet̄ quantū ad pene euitationē. uel dicendū est q̄ nō tantū hic consideranit pene euitationē. sed etiā a principali debito liberationē scōm Ly.

Am dubitatur.

Diuiditur in tres pres principales. Primo eni ꝓuidet domino cōtra. ephi. circa alienationē iuris sui. Scōo emphiteote ꝓtra dominos suos. Tertio punit emphi. contra facientem. scōa ibi. sed nec tertia ibi sinaūt aliter. Scōa ps subdiuidit in tres. quia primo ꝓuidet emphiteote circa denunciationē ⁊ predictionē fiendā domino. ⁊ circa tps remissiōis expectāde usqz ibi necessitatē. Ibi ꝓuidit circa inuestiturā nouo emphiteote faciēdā usqz ibi ⁊ ne auaricia. Ibi ꝓuidet circa preciū p inuestitura recipiēdū. Emphiteota pōt uendere melioramenta rei ⁊ ius suū cui uoluerit si hoc cōuentū fuerit. Sinaūt nihil est conuentū debet denūciare domino. ⁊ ei p illo p̄cio dare quod ab illo reuera pōt habere. ⁊ si domin⁹ p duos menses expectat⁹ nihil respōdiderit pōt emphiteota alij cure nō ꝓhibito uendere. Et cogit̄ domin⁹ emptorē inuestire p se ⁊ nō p ꝓcuratorē. nec pōt p hac inuestitura ultra q̄nquagesimam estimatiōis exigere. ⁊ ad ipsum recipiendū ⁊ inuestiendū ultra duos mēses nō pōt differre. ⁊ emphiteota aliter uendens cadit a iure suo. b. d. Nota. ex prima pte pactū circa potestatē alienandi initū esse seruandū. concor. §. l. prima. Item no.

q̃ cõtractus iste ⁊ pacta in eo inita debẽt ꝓbari p̃ scri
ptura cõcor. s. c. l. i. Itẽ no. q̃ instrõ pdito p̃ testes non
ꝓbat̃ conuẽtio. qõ intelligit glo. nisi testes deponũt de
instrõ ⁊ cõtentis in eo. ar. s. ỏ fi. instru. l. emãcipatis qõ
no. qr hic habes q̃ ubi scriptura est de essẽtia rei geste
si scriptura est depdita nihilomin⁹ res gesta põt ꝓba
ri p̃ testes deponẽtes de scriptura. ⁊ q̃ ita cõtinebat̃ in
ea. Et si istud ultimũ. q̃ ita continebat̃ in ea nõ ꝓbant
nihil agunt. ⁊ idẽ si de scriptura non deponũt. qõ tene
menti ꝓ his que dixi in. l. quoniã. s. de heredi. ỏ. uide.

Sed iuxta primuꝫ quero. pone q̃ p̃ pactũ data est
potestas emphiteote uẽdendi cuicũqꝫ uoluerit. an po
terit absqꝫ ꝓsensu dñi. Ja. bal. ut refert Spe. in ti. de lo.
§. nũc aliq̃. ỏ. lxxxiiij. tenuit q̃ nõ q̃si licentia intelligat̃
data scõm formã. l. s. de inoffi. te. l. si quãdo. Sed teneo
cõtra. ut uerba aliq̃d operentur. ut. l. si stipulat⁹. ff. de usu.
⁊. l. si quãdo ỏ le. i. ⁊ p̃ illũ tex. in prin. Fateor bene q̃ re
missio q̃nquagesime pris ex illis uerbis facta nõ intel
ligit̃. ⁊ hoc forte fuit mens Ja. pdicti No. ex secũda
pte q̃ ubi nõ tꝫ pactoꝫ non põt emphiteota uẽdere. ni
si pri⁹ denũciet domino. Itẽ no. q̃ dño emere uolente
emphiteota nõ tenet̃ de precio aliq̃d relaxare. nisi alit̃
fuerit conuentũ. Itẽ no. q̃ domin⁹ habet duos menses
ad deliberandũ ⁊ respondendũ an uelit emere uel non
qõ tene menti. qr scõm istũ tex. intelligit Ly. ⁊ Bar. tex.
ff. de uer. ob. l. q̃ rome. §. coheredes. Itẽ no. q̃ ista pdcõ
non requirit̃ ut fiat in iudicio ut hic patet ⁊ no. glo. in
d. §. coheredes. Itẽ no. q̃ si domin⁹ pmittat labi hoc tẽ
pus ad respondendũ ei datũ qõ pinde habet̃ ac si di
xerit se nolle emere. Item no. q̃ pfonis a iure ꝓhibitis
non põt uendi. Apparatũ hui⁹ pris uolo prius ex
pedire q̃ ueniã ad sequentẽ ptem. Et quero cũ glo. an
emphiteota possit donare irreq̃sito domio. ⁊ dicit gl.
q̃ sic. qr uenditio est ꝓhibita ꝓpter affectũ quẽ q̃s ha
bet ad preciũ. Cũ igit̃ hec rõ cesset in donat. dꝫ cessare ⁊
iuris dispositio. ar. j. de liber. pr̃. l. i. §. fi. ꝓ hoc inducit
specialit̃. iij. l. uidelicꝫ insti. loc. §. adeo. ⁊. j. ỏ pdi. cu. l. fi.
li. x. ⁊. j. de fun. pa. l. i. li. xi. hoc põt confirmari ex eo q̃a
requirit̃ hic domin⁹ ut dicat an uellet rẽ habere emptã
ꝓ eodẽ pcio. sed hic nõ est preciũ. ⁊ si requireret an uel
let habere donatũ nullus dubitat q̃ ipse diceret q̃ sic.
⁊ tamẽ nõ ꝓcederet meritũ. Istã ptem tenet etiã Spec.
ubi. s. ỏ. cviij. ⁊ eã q̃ñqꝫ fuit secut⁹ Ly. Sed postea muta
uit opi. in addit. ⁊ bene. q̃a casus est in. l. ij. j. ne rei. do
mi. uel templo. ibi uel alio mõ ꝛc. Et dicit ipse q̃ lꝫ dñm
nõ debet requirere an uelit habere donatũ. tamẽ deber
et prædicere q̃ uult donare tali ut sic domin⁹ illuꝫ em
phiteotã suscipiat si est ydone⁹. ut hic in ỏ. necessita
tem. ⁊ etiã ut hãc q̃nquagesimã extimat. ut i. ỏ. ⁊ ne aua
ricia. ubi notabilit̃ dixit tex. disiunctiue q̃nquagesimam
precij uel extimatiõis. q̃si innuat q̃ ubi nõ uendit̃ ⁊ sic
preciũ non interuenerit tũc extimet̃. Ad. l. alle. p̃ glo. re
spõ. q̃. l. fi. j. ỏ predi. cu. loquit̃ in casu speciali. Sed me
lius dic q̃ hec alienatio est ꝓhibita sine domini ꝓsen
su ut hic in prin. ibi uenditio tantũ ⁊ rõnes nostre ꝓ
hibitionis. s. dixi. Ad l. i. j. de fun. pa. respon. q̃ ibi in
emphi. principis uel reipu. in quo facilit̃ ꝓmittit̃. qr pos
sessor auct. l. comm. mit̃ ut. s. sine cens. ut rel. i. l. i. ⁊. l. fi. sed
ille qui recipit ab emphiteota primari nõ possit cõue
niri a primo domio. qr cũ eo nõ ꝓtraxit lꝫ si nõ soluat
possit repelli ⁊ ab eo res uendicari ut no. in l. pc. Idco
uoluit. l. ista q̃ nõ transferat ius suũ ad aliũ nisi p̃ tale
modũ p̃ quẽ intelligat̃ seru⁹ habere a domino ⁊ cũ eo
cõtrahere. Uel dic q̃ ibi loquit̃ in dationẽ i emphit. quã
emphiteota põt facere sine ꝓsensu domini. sed nõ do
nationẽ. ⁊ põt esse ratio. qr qui donat uidet̃ trãsferre do
tũ fundũ. Sed qui dat in emphiteosim transfert ius
suũ tantũ ⁊ istud nõ preiudicat domino. sed hec ratio
nõ uidet̃ sufficiens. Nã ubi q̃s donat rẽ emphiteoti
cã non uidet̃ in dubio donare. nisi ius suũ tantũ. ar. ff.
de contra. emp. l. qui tabernas p̃. qui ꝓhibet̃ uendere
ꝓhibet̃ etiã dare in emphiteosiꝫ. ut. C. de bo. mater. l.
fi. §. i. ⁊ ibi no. Nõ ob. §. adeo. qr intelligo q̃ ille facit cũ
consensu domini. ut ibi sentit glo. quare uerior uidetur
opinio glo. hic posite. q̃ lꝫ nõ possit emphi. uendere tũ
possit donare p̃ rõnes positas. s. in prin. questionis de
quo plene dixi in. l. i. j. de fun. pat. li. xj. Ad. §. adeo resp⁰
q̃ ille tex. debet intelligi scõm p̃dicta hec opi. mihi pla
cet. Sed nihilomin⁹ gl. põt tollerari ut si donet irreq̃si
to domino non ꝓpterea incidat in penã huius. l. dñmõ
uadat ad notificandũ domino. ⁊ q̃nquagesimã offerat
⁊ donatari⁹ petat sibi iuestituram fieri ⁊ h⁰ faciat absqꝫ
mora. Quero an domino irreq̃sito possit pignorare
glo. dic. q̃ sic. qr ꝓprie no alienat nec ius suũ transfert
ar. ff. de pi. ac. l. tutor. §. fi. ⁊. ff. de pig. l. lex uectigali. ⁊ ita
pransẽunt oes. Audiui tamẽ unũ solemnẽ doc. tenentẽ
q̃ si res erat ecclesie nõ poterat pignori dari nec ypth.
p̃ auc. hoc ins porrectũ. ⁊ auc. qui res iã dictas. s. de sa
crosan. ecc. Sed nõ uideo quõ. ll. ille hoc ꝓbent. q̃a in
administratore ecclesie loquunt ⁊ nõ in emphiteota
q̃ ius suũ tantũ pignorat uel ypothecat ⁊ nõ alienat. qr
nõ posset. aliud in re feudali. ut in ti. de ꝓhi. feu. ali. p̃ fe
de. c. Imperialem. §. i. Querit glo. quando donat q̃lit̃
domin⁹ petet pensionẽ. ⁊ respõ. ut in ea. Sed qr. q. est re
sponsio ꝓcedit habito respectu ad determinationẽ pri
me. q. sed illã non tenui. ideo uide qõ ibi dixi. Que
rit glo. domin⁹ nõ respondit uel emphiteote dixit ut
cui uellet uenderet. an debebit uẽdere saluo iure domi
nij uel sufficiat q̃ ius emphi. uendat. Glo. nõ respõdet
⁊ forte qr inter hec nõ est differentia. Sed dubiuꝫ est si
fundũ simpliciter uenderet. an dicat̃ uendere pleno iu
re an solũ ius quod habet. Et isto casu dic. Pe. ⁊ Ly. q̃
simpliciter uendẽdo uidet̃ solũ ius qõ habet uendere.
ut. l. qui tabernas. ff. de cõtra. emp. Secus si pleno iure
uẽdat. Idẽ tꝫ Spe. ubi. s. ỏ. xciij. p̃ eandẽ. l. qui tabernas
⁊. l. si finita. §. si de uectigalib⁹. ff. de dã. infec. Ego autꝫ
dico q̃ si uendit fundũ ut emphiteota uel ut supficia
rius uel fundũ cũ q̃litate sua seu aliq̃ uerba ꝓtulit ex
quib⁹ colligi potest eũ plenũ ius non habere. tunc ius
suũ tantũ uideat̃ uendere. ut. ll. s. alle. Aut uẽdidit ut q̃
libet nihilo appente in cõtra. ⁊ tũc pleno iure uidet̃ uẽ
dere. ut dixi in. l. i. in fi. s. de cõtra. emp. ubi uide. Sed de
consuetudine iste uenditiões nõ fiunt hodie. sed renun
ciat emphiteota omni suo iuri i manib⁹ dñi ⁊ postea
ipse inuestit hunc nouũ emphiteotã. Querit glo. si
secundus emphi. uendit. an primi emphiteote cõsen
sus requirat̃. an uero domini directi. ⁊ dicit q̃ domini
directi ⁊ bene p̃ rationes in ea cõtentas. ⁊ p̃ hoc indu
co in sy. l. filiũ. ff. ad ma. Quero ab extra an res em
phi. possit in dotẽ dari. ⁊ uidet̃ q̃ sic. ut isti. loc. §. adeo
Sed dic lati⁹. aut mulier ipsa in cui⁹ persona residet est
illa que dat in dotẽ ⁊ potest. dũ tamen eo modo ⁊ iure
sit apud eã quo pri⁹ erat. aut pater dat ꝓ filia ⁊ idẽ ut
eodẽ modo sit penes eã quo est penes patrẽ. ar. extra ỏ
don. inter ui. ⁊ ux. c. nup. ⁊ sic si in ꝓsona patris finieba
tur. ita ⁊ nũc finiet̃ ⁊ ad dominũ reuertet̃. nisi filia de
nouo fuerit inuestita. In cõtra. facit q̃ non finiat̃. j. co.
ỏ le. auc. res que. Sed ibi diuersus est casus ⁊ ali⁹ non
erat ibi directo domin⁹. Sꝫ an domin⁹ isto casu dꝫ
habere q̃nquagesimaꝫ dic q̃ si est data extimata ita q̃

preciū a dñio intelligat esse in dote. consensus domini est necessari⁹ z q̄nquagesimā habere debet ut hic. Sin aūt data est inextimata. uel si extimata nō tamē tali extimat. que habeat uim emptiōis tūc est maius dubium qz in maritū uidet translatū dominiū. ut. l. doce. §. ō re. uen. tamē Spe. ubi. §. ℣. cix. z. ℣. fe. dicit q̄ nec cōsensus domini est necessari⁹ nec quinq̄gesima ei debet. qz res naturaliter remanet in bonis mulieris ut. j. de iur. do. l. in rebus. Mar. de fa. cōsuluit q̄ dñi cōsensus interueniat si filia nō est in prāte. ar. j. de pac cōue. l. ex morte. z ad maritū spectat on⁹ solue de pensiōis. ut. §. ō pac. l. ex conuentione. z. §. sine cens. uel reli. l. i. z. ff. de impen. in re. do. fa. l. neqz. z eo nō soluente res cadat in cōmissum. ff. de pig. l. lex uectigali. Quero an res emphi. possit alij legari domino irrequisito. dic. Spe. q̄ sic. maxime si erat talis res que ad heredē esset trāsitura. ut. l. in cōuentiōib⁹. ff. de uer. sig. Ite qz legatū habet instar donatiōis. ut. ff. ō le. ij. l. pēto. §. prediū. z. §. fratre. Nec etiā forte tenet legatū. nisi forte respectu melioramentorū. ut. d. l. uxor. Aut legauit vni ex descendētib⁹ z tūc. aut primiori in gradu z ualet in totū. si nullus ali⁹ erat in eodē gradu. qz z ille absqz legato est habitur⁹. z p hoc accedat. ff. de le. ij. l. cū pater. §. cū inter. Sinaūt ali⁹ fuissz in eodē gradu dubitari pōt. Et uidet q̄ vni assignare possit. ar. ff. ō assi. li. l. i. z. j. de ser. in. p. l. femine in prin. z. ff. de le. ij. l. cū pater. §. rogo. Sed teneo cōtra. scōm Bar. ut ipse no. in l. ut infrā. §. si liberi. ff. de op. li. qz cōtra conuentionem aliquā cū cōcedente uenire nō potest p quā ad frēios peuenire uolnit. z sic ad oēs pariter cū ei elect. nō dederit z p hoc accedat. l. cū pater. §. fi. de le. ij. Et ex hoc patet q̄ dicte. ll. nō obstant p. l. femine. est hodie correcta per auc. lucra. ibi posita q̄ p hac pte facit. Aut legauit ulteriori in gradu obmisso primiori. puta nepoti obmisso filio. z iste casus uidet dubi⁹. nā uidet q̄ tenear q̄si data sit ei electio relinquendi cui ex his uellet. ar. de le. ij. l cū pater. §. rogo. In cōtra. soni⁹ facit in. e. l. cū pater. §. fi. z hoc puto uerius qz ordine successiuo intelligit cōcessio facta ut dixi in l. pēc. in. xvij. q. Et ideo electionem non habet. ut. d. §. fi. Nō ob. §. rogo. qz ibi ex uerbis apparet ei data electio. Ex prēdictis apparet q̄d dicendū in herede instituto. Quero sicut emphi. nō pōt uendere irrequisito dño. an idē sit e contra. ut dñs non possit irrequisito emphi. z uidet idē rōne equaliuatis seruan de. ar. ff. de in di. adi. l. necesse. z. j. de loc. predi. cur. l. congruit. li. x. Sed in cōtra. est ueritas. qz l. non cauet. z sic stat regula ut cuiqz p̄bito uendere possit. ut. l. dudū. §. de cōtra. emp. z p̄bat. j. de cōdu. z p̄cu. p fi. l. predia ℣. sanc. li. xj. Et ex his apparet q̄ nō sunt equales. qz dñs superioritatē quandā obtinet. Nec ob. d. l. congruit. qz ibi in augmento pensiōis q̄n quis ad temp⁹ conduxit qd̄ no. Et ibi ideo qz possessor antiqu⁹ expellit quod non emphi. Quero emphi. uolens uendere debet require dominū si uult p eo precio ꝛc. q̄d si mentitus est de precio. q̄a mai⁹ dixit q̄ re uera esset. p̄ter quod dominus dixit se nolle emere. dic q̄ pinde est ac si requisitio facta nō fuerit. ar. ff. de in di. adi. l. ubi aūt. §. cuz igit in fi. z. ff. qui. ino. pt. uel ypo. so. l. sicut. §. nō uidet i fi. z ita tenet Spe. ubi. §. in. ℣. xcij. z p̄bat hic in. ℣. sed ne hac occasione ibi z p̄dicere. quantū preciū re uera ꝛc. Unde si aliter fecerit a iure emphi. cadet ut hic in fi. quod no. z tene mēti. Quero mō q̄ p̄sone sūt ille de quib⁹ hic dicit in quib⁹ p̄hibet fieri alienatio. z dicit glo. primo ille que expressim in cōcessione sunt p̄hibite. ut. §. de re. ali. nō ali. l. fi. Uel que sunt p̄hibite a lege ut milites z curiales. ut. §. ti. i. l. licet. z. l. miles. z. l. curiales. Et addit Spe. ubi. §. ℣. cxvj. q̄ nedū milites sed etiā capitanei ecclesie z serui z omnes p̄sone q̄ nō sunt ydonee facilitate cōueniēdi. ar. ff. q̄ fa. co. l. ij. Si. n. p̄mitteret in ecclesiā transferri efficeret satis deterior cōditio dñi. qz nō posset postea ecclesia alienare nec conditionē suā deteriorem facere. z nō sic faciliter incideret in cōmissiuz. nec sic faciliter p̄ueniri possz. z sic duriorē haberet aduersariū Idē tenuit gl. in. c. potuit. extra de loc. Stat ergo ista cōclusio q̄ in potentiorē z nō sic ydoneū in facilitate cōueniendi nō potest alienare. quod fateor. nisi ille sit cōsors in eadē re emphiteotica. nā tūc potest in eū p̄tez suā alienare dño irrequisito. ar. j. de fi. cō. l. uolūtas. est enī iā illius fides z p̄sona p cōcedentē approbata. z p hoc etiā facit q̄ ep̄s qui iurat bona ep̄atus nō alienare pōt illa capitulo suo donare. qz nō excēdit de corpe ecclesie. ut no. extra de re. ec. nō ali. c. fi. in clem. Et hoc uidetur de mente glo. in. l. dudū. §. de cōtra. emp. z est expedita ps ista. Transeo ad. ℣. necessitate. ex quo no. q̄ aliud est uendere melioramēta. aliud ius emphiteoticū ut in prin hui⁹. Ite no. q̄ p̄sona in quaz transferri debet esse ydonea. nedū in facilitate cōueniēdi. sed etiaz in facilitate soluēdi. Ite no. q̄ susceptio hui⁹ noui emphiteote nō potest fieri p̄curatorē z sic quedā p nos metipsos possum⁹ que p p̄curatorē non possumus. sic §. de hi. qui ue. era. unpe. l. ij. Sed in cōtra. facit qz inuestitura feudi p p̄curatorē potest fieri. ut i fi. p quos fiat inuesti. c. i. ℣. fz utrū. Sed aliud in feudo ut ibi. uel aliō in p̄curatore generali ut hic. Aliud in habente speciale mandatū ad hoc. ut ibi. uel aliud in principali z p̄meuo ut ibi. aliud in emptore ut hic. Ite no. ibi uel p litteras q̄ littere sunt maioris potestatis z uirtutis q̄ mandatū p̄curatoris. Ite no. q̄ depositio facta coraz iudice apud acta nō exigit testes. sed facta coram tabularijs exigit testes. Ex. ℣. ne auaricia. no. auariciaz reprobari. Item nota quinquagesimaz a nouo emphiteota dño deberi. z dicit nouus qui. sub priori inuestitura non est cōprehensus. Ideo si quis recepit p se filijs z nepotibus. filii nec nepotes non tenebunt ad illā q̄nq̄gesimā

nec tenetur isti nouam inuestituram recipe. z ita est de mente glo.in auc.si quas ruinas.§.ō sacrosan.ecc. licz aliud sit in re feudali.Nā feudo finito p mortē prioris tenentur sequentes infra annū z diem petere inuestituram ut in.ꝛ.colla.in ti.quo tpe mi.inuesti.pet.deber.

Item no.q̃ tex.alternatiue dicit precij uel extimationis.Ideo dicūt doct.q̃ hec scēda pars locū habz in donante ut tunc res deber extimari.ut.§.dixi. Sequit ỳ.sinaūt ipse.ubi attende q̃ dixerunt quidā q̃ iste.ỳ.ē supfluus p ỳ.sinaūt duorum.§. positum quod non est uerum.Nam ibi quādo dominus requisitus an emere uelit tacuit z nihil p duos menses respōdit post quos licet emphitheote uendere.z postq̃ uēdiderit debet domino.notificare z̄ prestari ut illū recipiat i emphitheotam.z in possessionē inducat.qua petitione z prestatione facta dominus habet duos menses ad ipsum recipiendū.quod si facere supsederit locum habet iste ỳ.z poterit emphi.ius suum in emptorē transferre.z illum ut utatur z fruat̄ in possessionem inducere. z hoc vult iste ỳ. Sed dubitari potest an domino postea licebit purgare moram z penitere z q̃nquagesimaz petere z puto q̃ sic.quia littera ista non dicit q̃ penam quinquagesime pariatur alias recurrendū esset ad materiaz purgationis mox quam posui in repetitione mea.l. semel mora ff.solu.ma.z eam forte ponaz in.l.si pacto quo penam.§.de pac.uel in.l.magnam.ī.de con.z co.stipu.

Nunc sequit ỳ.sinaūt aliter.z gl.nostra opponit q̃ non cadat a iure suo.quia inuito domino potest uendere.ut.ff.de usufr̄.l.cui usufructus. Sol.aliud in usufructu ut ibi.z forte est ratio.qz uēditio huius iuris est magni preiudicij domino.Itē per uenditionez usufructus sola cōmoditas non ius transfert̄.quia illud est psonale z separari non potest a fructuario.ut.l.si usufructus legatus.§.fi.in.e.ti.z.ff.de pi.z co.re.uen.l.necessario.§ fi. Quero an ipso iure uel p sentētiā cadat a iure emphi.glo.dicit q̃ ipso iure.Sed contra hoc facit.quia littera non dicit cadit p tempus pōens. sed cadat. quod futurū concernit.z sic p sententiam.ut.§.de iur.ca.l.ij.§ q̃ si actor.z ibi glo.z patet in auc. principalis ad fi.in e.ti.z.ī.vn.ui.l.si quis intantā.in ỳ.amittat.z hoc fatentur quidam in uenditore dicentes esse de mente Inno. c.potuit.extra de loc.Ego puto glo.istam uerius dicere per ea que dixi in.l.prece.in.iij.q.ubi tenui q̃ p cessataz solut.triennij cadit ipso iure. quod si ita est. ergo z hic cum hic duo ponant̄ sub eadem censura in dicto.c. potuit. Secundo quia hoc est gravius delictū illo. q̃a hoc in cōmittendo illud in obmittēdo.Igitur si ibi cadit ipso iure fortius hic. Tertio qz emphitheota alienando consentit in iure a se abdicando.ideo facilī debet priuari eo.Non ob.l.in contra.alle.quia ibi pena cadentie a iure suo imponitur actui iudiciario.hic contractui z facto extraiudiciario.z sic per banc.l.imponitur pena.ut.§.loc.z condu.l.fi.z intelligo q̃ cadat uolente domino.ut in.l.prece.in prin.Et est ratio quia hec cadētia concernit eius fauorem. Sinaūt queris in emptore uel acceptore.tunc quia contractus non tenet quia contra formam huius.l.factus dicendū est illū cadere ipso iure.ut in auc.qui res iam dictas.§.de sacrosan.ecc. cū ibi no.Et hic sunt magni effectus ꝓpter sequentia.

Quero ab extra.pone q̃ uendidit domino irrequisito sed non tradidit an cadit in cōmissum.Spe.ubi.§ ỳ.xcvj.dicit q̃ non.quia uerba debent intelligi cū effectu ut.ff.q̃ q̃.iur.l.i.§.hec uerba.z extra ō cle.nō resi.c. relatū.sed uenditio nō dicit̄ perfecta ante traditionem ut insti.de re.di.§.uendite.z extra de fi.instru.c.cū Io. circa prin.p hoc etiā adduci potest.quia nudo consensu ab ea recedit̄ z p non facta habetur.ut.ff.de pact.l. ab emptiōe. Quero quid si etiā tradidit. sed postea informatus de piculo illā recuperauit. dicit Spec.in ỳ. xcvj.q̃ de iuris rigore penā cōmissi non euitat.qz sufficit semel mora cōmissam ut.ff.depo.l.i.§.si rem.z.ff. de pre.uer.l.rogasti.z quia tali penitentia non desinit nocens esse.ut.ff.de edi.edi.l.quid sit fugitiuus circa prin. sed de equitate dic.penam euitare.ar.extra de re eccle.si quis p̄sbyteroꝛ.z.ff.de ali.iu.mu ca.fa.l.ex hoc edicto. §.si quis alienauerit.z ita transit Io.an.Addit tamē q̃ in feudo est expressū ut illud iure feudi nō retineat nec penes eū remaneat si licite alienauit.ut in ti. qui.iur. sit si post ali.feu.uas.recup.forte q̃ in materia nostra.q.illa dependet a.q.iij.§.prima.nā si teneamus q̃ eo ipso q̃ uendidit z tradidit cadit ipso iure a iure emphi. tūc uideur cum executio pene est facta ipso iure a.l. q̃ penitentia nihil operat̄.ar.ff.de condi.inde.l.qui ob rem. zde contra.emp.l.qui fundū.z de ac.z ob.l.traiecticie. §.de illo in fi.z de le.ij.l.si is cui.ij.§. Sinaūt teneamus q̃ non ipso iure sed per sententiā cadat a iure emphi. tunc sit locus penitentie ipsi⁹ facti purgatorie.ut in theorate nostro.uel dic q̃ ꝛz cadat ipso iure.q̃a non intelligitur si dominus uoluerit.dicendū est q̃ si ante declaratāz domini uoluntatē emphitheota rem recuperauit q̃ sufficit ut penam cadentie euitet.nō si postea. z hoc ideo.quia sic est ubi obmisit solutionē facere ut dixi in l.prece.ergo z in isto casu cum ambo sub eadem censura ponantur.z p hoc specialiter induco.c.potuit extra de loc.referendo exceptionem ibi positam de celeri satisfactione ad utrunqz casum precedentem Nam tūc dicitur celeriter satisfecisse delicto uenditionis quaz fecit. Et hec mihi sufficiant de ista materia z de isto libro.

Lectura eximij iuris p̄fessoris Dñi Bartholomei de Salyceris sup quarto.L.finit feliciter.Anno domini Millesimoquadragintesimooctuagesimotertio. Et die quinta Augusti.

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA BUCURESTI

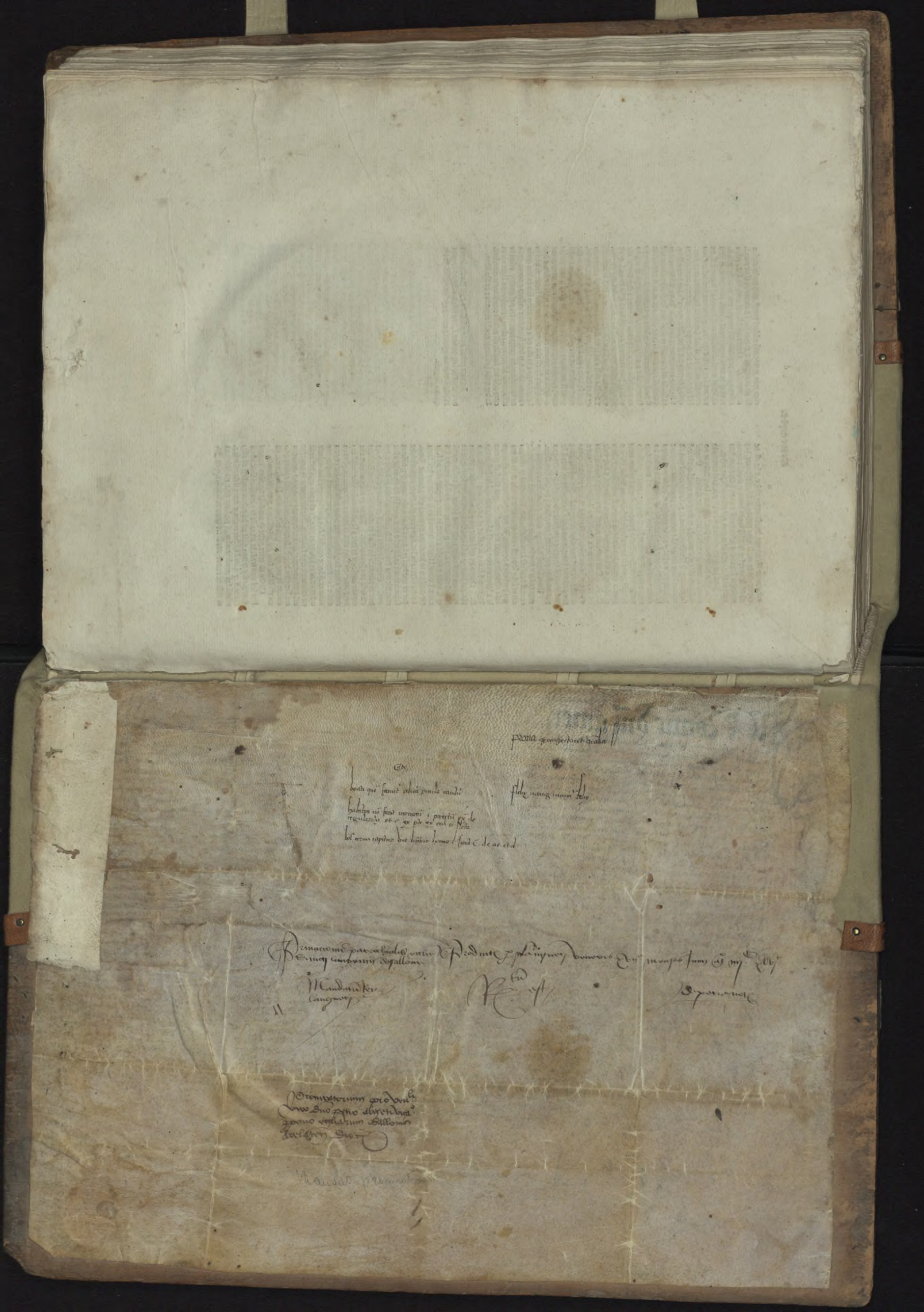

[illegible]